THESAURUS
MEDICINÆ
PRACTICÆ
THOMÆ BURNET.

THESAURUS MEDICINÆ PRACTICÆ

Ex Præstantissimorum Medicorum Observationibus, Consultationibus, Consiliis, & Epistolis, summa diligentia collectus, ordine Alphabetico dispositus, & in octodecim Libros divisus.

AUCTORE

THOMA BURNET

Scoto-Britanno, Med. Doct. & Medico Regis Ord.

EDITIO NOVISSIMA,

Pluribus ipsius Auctoris Additamentis, aliis omnibus hactenus vulgatis, longè auctior.

CUI DENIQUE ACCEDIT

HIPPOCRATES CONTRACTUS

In quo Magni Hippocratis Medicorum Principis Opera omnia, in brevem Epitomen summa diligentia, ab eodem Auctore habentur redacta.

Cum Indicibus Sectionum & Auctorum.



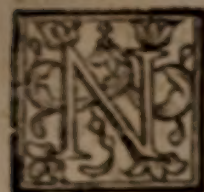
VENETIIS, MDCCXXXIII.

APUD HIERONYMUM SAVIONI.

SUPERIORUM PERMISSU AC PRIVILEGIO.



PRÆFATIO AD LECTOREM.



Ihil Hominibus (Lector Benevole) datum est, aut dari potest, in hoc mundi Theatro degentibus, Sanitate, vel utilius, vel pretiosius. Hæc sola, inter omnia scilicet Dei Opt. Max. naturalia dona, ut acquiratur, nostrum præcipuè meretur studium, quippe quæ Divitiis, Honoribus, Voluptatibus, imò Scientiæ ipsi, & Prudentiæ longè præferenda videtur. Sine hac nemo usque adeò felix minimè sapit vita, reliqua plus Aloes quam mellis habent. Quis enim ea privatus, licet aliàs omnibus Animi ac Fortunæ bonis quam maximè affluerer, non statim millies potiùs optaret mori, quàm languescens morborumque ferocium quotidie insultantium vehementia oppressus, miseram in multos annos protrahere vitam; at illa, tanquàm itineris suavissima Duce, perpetuum comitatus placidè fert quivis quascunque hujus brevis vitæ laboriosas Ærumnas. Ita verissimum est, quam benè valere melius in vita nihil. Hanc vero nobis felicitatem votis quidem omnibus expetendam promittit simul & præstat, præclarum Dei munus, medendi facultas, quæ vel propterea, ut in summo honore atque pretio ubique habeatur, jure meritò postulat. Vix certe dici potest, quàm misera foret, & miseranda Mortalium conditio, nisi quotidianis ipsorum ærumnis continuò subveniret salutaris hæc Disciplina, ejusque cultor industrius Medicus; qui id unicè agit, sollicitèque curat, ut prosperam valetudinem sartam tectam tueatur & conservet, amissamque citò, tutò, & jucundè restituat. Ob quæ ægregia indies in genus humanum collata beneficia, Antiqui pene omnes, Medicos tanquam aliis multis meritò anteponendos, laudibus immensis ferebant ad Cœlum, & ipsorum plurimis divinos plane decernebant Honores. Quod Ethnicorum hominum factum, cum Superstitiosi nimium, veri Dei nescii, Idolorumque cultores fuerint, laudare equidem nequeo, imò è contra vitupero & abominor: quid ni tamen affectum & judicium approbem? quippe qui hoc ipso omnibus testatum volebant, quàm rectè senserint, docto Medico, multùm celeri, atque fideli nullum meritis satis dignum præmium persolvi posse. Sicut enim (ait *Seneca*) Medicinæ apud ægros usus, etiam apud sanos honos est. Ingratitudine ergo ipsa ingratior videtur, & ipsa prope vita indignus, qui Medicinam Artium Nobilissimam, alteram, secundum Deum, vitæ Parentem, Tutricem & Vindicem non amat, non honorat, non suspicit & veneratur; præsertim cum ejus adminiculo & præsidiis nunquam ulli non sit opus. Hanc autem Artem sæpius laudatam, satis pro dignitate nunquam, quæ *Plutarcho* Auctore, nulli, Liberalium nitore, copia, aut jucunditate cedit, Cedro haud indignis eruditissimis scriptis exornarunt plurimi omni ævo præstantissimi viri; qui in ea excolenda tam fortiter feliciterque desudarunt, ut nihil jam amplius desiderari possit. Sed cum varia sint ac diversa hominum ingenia nec voto fere vivatur uno, nil mirum eandem omnes, in Medicina, illu-

illustranda, non tenuisse viam. Quibusdam magis placuit Institutiones & Controversias Medicas doctè pulchrèque exarando, immortale sibi & duraturum comparare nomen. Alios plus delectavit *Hippocratem*, & *Galenum*, summos illos Medicinæ Antistites, Commentariis, Notis atque Scholiis, mira ingenii dexteritate adjectis, eleganter enucleare dilucidare & explicare. Non pauci porrò potiùs doctissimis in lucem editis medendi methodis, & medicinis practicis, tàm universalibus, quàm particularibus, famæ suæ consulere maluerunt. Aliqui rursus in Chirurgia expolienda, alii in Materia Madica locupletanda, & Pharmacopœis, tam Chymicis, quàm Dogmaticis instruendis, quidam item in rebus Anatomicis, & Anthropologiis describendis, vel consenuisse amarunt. Multis denique iisque minimè contemnendis plus cordi fuit, magisque arrisit utilissimum illud per Observationes, Consultationes, & Consilia, Scriptionis genus. In tanta hac eximiorum ingeniorum varietate, doctorum virorum suffragiis, abundè jam ratum atque confirmatum habetur, excellentes hos, quos ultimo loco posui, artisque usu celeberrimos Authores, præ cæteris quibuscunque longè maxima laude dignos censendos, ac ob summam, ex tali scribendi modo, perceptam utilitatem, de genere humano quàm optimè meritos; adeò quidem, ut rectè videantur omnibus præripuisse palmam. Singulari etenim hoc artificio, id Artem hanc jucundissimam exercentibus, facillimum effectum, quod in ea omnium semper difficillimum judicatum est, universalia nimirum præcepta dextrè appositeque particularibus applicare. Longum quippe est (ut ait eleganter nec minùs verissime Morum incomparabilis Præceptor, *Annæus Seneca*) ad Scientiam, vel Artem, iter per Præcepta, breve & efficax per exempla: nullaque re nos magis quàm exemplo doceri, alicubi etiam annotavit, trium Imperatorum Medicus doctissimus, *Crato*. Hanc proinde præcipue ob causam, mihi semper mirum in modum placuerunt Observationes, & Consilia Medicorum illustrium, majoremque ex assidua horum lectione, quam Practicorum Libris, sperari posse Medicinæ Candidatis, profectum haud male fortassis huc usque existimavi. Nihil enim iis, ad rectum aut faciliorem Artis usus utilius, vel conducibilius hactenus excogitari potuit. Ita ut verè quis audeat affirmare, absque experientia, & observatione (quibus tanquam fulcis Medicinam stabiliri noster sæpe testatur *Galenus*) methodum universalem probatum, ut decet, expertumque Artificem efficere non posse. Hinc luce meridiana clariùs videtur hoc summè utile scribendi genus aliis omnibus plurimùm antecellere. Quæcunque enim ad actionem referuntur eadem semper optima esse oportet. Neutiquam ergo mirandum, si verbis satis exprimi nequeat, quam grande illi & immensum præsentibus, posterisque contulere beneficium, qui in observationibus super difficillimis casibus conscribendis, feliciссimè, simul & doctissimè tam strenuam navarunt operam. Si omne tulit punctum qui miscuit utili dulce, hi certè egregia hac laude fraudari minime debent, qui utiles cum sint, ut nihil supra, non minùs etiam jucundi esse voluerunt. Idcircò monendi hic veniunt Filii Artis, serioque rogandi, ut postpositum, pro virili, nec sine fructu, Medicinæ tyrocinium, omnibusque ad eam addiscendam requisitis probè præcognitis, huc tandem præcipuè sua studia convertant. Nullam quippe operam, vel tempus, facilè perdent, maleve collo-

cabunt,

cabunt, quod Consiliis & Historiis Medicis attente legendis necessariò impendendum, è contra, per quam utilem & frugiferum, ut credere est æquum, hunc indies deprehendent laborem, neque unquàm erit, cur ejus illos imposterum pœniteat.

Verum enim verò cum hanc apprimè necessariam materiam rractantium tantus jam hodie existat numerus, quorum operibus evolvendis vix quidem ullius suffecerit ætas, paucisque tantùm suppetat illorum copia, optandum utique foret, quempiam, laborioso huic oneri sustinendo idoneum iri repertum, qui ex singulis prius diligenter perlectis, optima quæque curiosè & cum judicio excerperet, riteque postea omnia in ordinem disponeret, & in unum corpus demum redacta, juvandæ Reipublicæ Medicæ causa in publicum proferret. Næ ille quisquis fuerit proficuum valde, nulloque non ære redimendum aggrederetur opus. At quod vehementer dolendum, qui id attentaret inveniri hactenus nemo potuit. Fatendum quidem est Clarissimum æternaque memoria dignissimum *Jo. Schenkium* hanc olim metam rectè attigisse; sed præterquam quod superiore, quo vixit ille, seculo, rari erant numeroque pauci, qui utile hoc argumentum ex proposito pertractarint, potiusque ex practicis, aliisque mixtis, quam observationum & Consiliorum Authoribus, videatur aureum suum composuisse Librum, minimam sanè ejus partem morborum curationibus insumptam voluit. Quare, ut ad instituti nostri rationem, proprius accedam, operæ pretium me haud aspernabile, nec ingratum facturum speravi, si quem declinarunt alii, hunc ego lubens mihi sumerem laborem. Quo nunc tandem aliquando, utcunque defunctus; an rectè aut secus memet gesserim, æquis rerum æstimatoribus judicandum relinquo. Invidorum enim & obtrectantium censuram nihil moror, parvique pendo. Certè quam potui, jam à multis retroactis annis, in conquirendis undique his toties laudatis Scriptoribus summam diligentiam adhibui, & si non omnes (arduum prorsus id fuisset) quam plurimos tamen eosque ni fallar optimos, & experientissimos sedulò, nec oscitanter consulvi: singulos enim a capite ut dicitur ad calcem usque studiosè oculis perlustravi, quæque inter legendum notatu digna, sæpe fiebat, subinde occurrebant, ea rite excerpta indiarium protinus retuli, omnia denique ob faciliorem eorundem usum, per ordinem, ut videre licet, Alphabeticum, disponere placuit. Et sic demum post infinitos propemodum exantlatos molestissimos labores, ad postremum emersit, quem nunc Medicæ Artis Candidatis exhibeo *Medicinæ Practicæ* Thesaurus ditissimus. In quo quidem Morborum ac Symptomatum pene omnium, tam internorum, quam externorum insignes & multiplices curationes existunt; plurima quin etiam rara, multa ἰυπόριστα, non pauca a Chymicis petita, omnia verò utilia longoque usu probata proponuntur remedia. Ubique fere Affectuum descriptionem breviter perstrinxi, & ad majorem operis auctoritatem suum cuique observationi, & consilio proprium fideliter assignavi Auctorem, cujusque porrò ipsissima verba, nihil fere immutando, ut plurimum apposui, parum solicitus quod quædam aliquaudo seu Typothetarum incuria, seu alias, minùs rectè dici videantur, cum quilibet judicio valens ea nullo negotio deprehendere ac corrigere possit. Nihil mihi in hoc lucubrandi genere multarum licet vigiliarum, præter con-

quí-

quirendi digerendique laborem vendici. Absit igitur me quisquam existimet vana auram popularem aucupandi ambitione inductum, quicquid est quod nunc in lucem datur, propalare voluisse. Quid enim ex alienis Scriptis laudis captarem? in mustaceo utique hoc esse Laureolam quærere. Longè sanè alia mihi mens aliud consilium fuit, honestiorque hujus speciminis propositus finis, nimirum; ut ejus in lucem publicam emissione, non solum multorum hominum saluti consulerem, studiumque meum bene de omnibus promerendi posteritati notum facerem, verum etiam, ut conatu hoc qualicunque, alios rebus omnibus instructiores, ad tantum tamque præclarum opus aliquando suspiciendum, ac melius perficiendum excitare possim. Quos scopos si assecutus fuero, non mediocri perfundar gaudio. Atque hæc (Amice Lector) in vestibulo præfari libuit, quæ ut æqui bonique consulas, amantissimè rogo. Dumque alii rectiora & meliora proferant, tu interim his nostris Laboribus, ab animo Reipublicæ Litterariæ modis omnibus inserviendi cupidissimo, susceptis, benevola mente, & feliciter fuere, ad Supremi Numinis Gloriam, tuum insuper proximique Commodum, ac Utilitatem.

NOI REFFORMATORI

Dello Studio di Padoa.

HAvendo veduto per la Fede di Revisione, & Approbatione del P. F. Tomaso Maria Gennari Inquisitore nel Libro Intitolato. *Hippocrates Contractus, in quo magna Hippocratis Medicorum Principis Opera omnia in brevem Epitomen, Studio, & Opera Thomæ Burnet*, non v'esser cos' alcuna contro la Santa Fede Cattolica, & parimente per Attestato del Segretario Nostro; niente contro Prencipi, & buoni costumi, concedemo Licenza à *Girolamo Savioni Stampatore*, che possi esser stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite copie alle Publiche librarie di Venezia, & di Padoa.

Data li 14. Aprile 1733.

(Gio: Francesco Morosini Kav. Reff.
(Andrea Soranzo Proc. Reff.
(Pietro Grimani Kav. Proc. Reff.

Agostino Gadaldini Segr.

Adì 18. Aprile 1733. Registrato al Magistrato Eccell. della Bestemmia.

Angelo Legrenzi Segretario.

ME-



MEDICINÆ PRACTICÆ
LIBER PRIMUS.
De Affectibus cum litera A *incipientibus.*

SECTIO PRIMA.

Pro Abdominis Abscessu.



PUer quidam tumore ventris laborans, hydropicus censebatur, & cùm umbilicus valde prominerct, apertio tandem facta est, ex qua puris laudabilis octo vel decem libræ profluxere; sicque omnino æger curatus est.

Advertant tyrones in pueris frequenter tales abdominis abscessus generari, qui hydropem mentiuntur, & si maturè à perito artifice aperiantur, ægros à certo interitu plerumque liberari. *Petrus Estanove*, *Obs.*2.

Puella quedam ventris tumorem patiebatur octo mensium spatio, cum doloribus assiduis, quibus ad extremam maciem perducta fuerat: Hydropica ab omnibus censebatur. Ego verò ad eam vocatus, & ventrem diligenter explorans, abscessum latentem invenio intra musculos Hypogastrii, cumque caustico potentiali aperio, unde 15. aut 20. libræ puris laudabilis effluxere intra plures dies, sicque ægra perfectè curata est. *Petrus Estanove*, *Obs.* 3.

SECTIO SECUNDA.

Pro Abdominis Musculorum Inflammatione.

INflammatio musculorum abdominis ex iis est, quæ rarissimè contingunt: idcirco & Medicum judicio falli facilè contingit.

Scriba quidam, cùm ruri haud procul *Antuverpia* esset, dexteri lateris cum febri, dolore correptus, sed juxta, ac paulo infra nothas costas: Medicum accersivit, qui venæsectione imperata, eclegmata, linimentaque prescripsit, qualia pleuriticis adhiberi solent (pleuriticum enim morbum esse existimabat) ab his verò cùm malè æger haberet, febrisque intenderetur, domum vehi postulavit. Ad quem deinde vocatus, hominem offendi febricitantem quidem, sed debilem & viribus parum valentem, dextrum hypochondrium nonnihil dolentem, ventre verò vehementer distento, ac veluti hydropici alicujus tumenta. Exhibui mox purgans medicamentum, sed in exigua quan-

titate, quod cùm fœliciter cessisset, postridiè idem, sed in majore quantitate propinavi, quo expurgatis multis vitiosis humoribus, sinistra ventris pars tota subsedit: dextræ verò tumor permansit. Et cùm non modò tumida hæc pars relicta esset, sed & durior, ac digitis renitens, cataplasma admovi, quo tumore intra paucos dies emollito, nusquam verò apparente loco, per quem pus erupturum sperari poterat, Sectionem adhibuimus, diligenter caventes ne peritonei membrana vulneraretur: qua circa inferiorem ventris partem facta, mox copiosum effluxit pus; quo deinde expurgato, vulnereque solidato, æger sanitati restitutus est: adhibita interim bona victus ratione, & paucis remediis. *Rembertus Dodoneus Cap. 29. Obs. Medicin.*

SECTIO TERTIA

Pro Abdominis musculorum Scirrho.

℞. Ammoniac. Galban. bdellii, an. part. æq. terantur in mortario cum ol. Lil. deinde adde mucilag. Sem. fœnugræc. lini & ficuum ad pondus omnium prædictorum, contundantur omnia simul, donec in unum coeant: & F. Cataplasm.

Hoc medicamentum ad Scirrhos amolliendos & discutiendos omnium sanè efficacissimum est. *Tob. Zecch. Consult.* 48.

SECTIO QUARTA.

Pro Abdominis musculorum tumore.

NUper vidi mulierculam, cujus abdomen Saxo durius erat, sub musculorum tamen Idæa ac charactere: Emplastrum jussi admoveri de mucilag. rubicundior cùm evasisset locus ac cùm cedere videretur aliquantulum, jussi pertundi, satisque altum infligi vulnus: erupit maxima puris copia, evasit.

Musculi illi abdominis crassissimam membranam habent, quæ nisi pertundatur, non unquam ferè spontè erumpere poterit pus. Vidi propterea non sectos illos tumores in saxa abiisse, totumque mesenterium in saxum ferè inde commigrasse. *Job. Heurnius ad Aphor. Hippocr. 7. Sect. 6.*

SECTIO QUINTA.

De Abortu.

ABortiunt adeo frequenter mulieres, ut si quis id diligenter examinet, facilè inveniet, plures esse uteri deperditiones, quam partus legitimos: si intra septimum à conceptione diem excludatur genitura, effluxio nuncupatur, seu falsum germen; post diem verò quadragesimum, abortus dicitur: qui nihil aliud est quàm violenta & intempestiva immaturi fœtus foras exclusio, expultrice uteri irritata, vel mole, vel pondere, vel morsu. Hinc ex parte uteri abortus triplex est causa, moles nimia, pondus aliquod, aut morsus. Moles ubi ampliùs distendi uterus recusat; pondus, quum supra vires ejus est, quod continet, morsus demum, ubi, vel humores, qui in membranis continebantur, his ruptis, in ipsum uterum effunduntur, vel etiam totus fœtus putrescit. Ab his ita gravatur & irritatur expultrix uteri facultas, ut ad expellendum protinus insurgat. His præterea adde matricis morbos omnes similares, organicos & communes, qui, si graviores sunt, abortiendi ansam quàm maximè suppeditant; præcipuè verò uterus ob pituitam, & mucos humidior & laxior, qui fœtum commodè continere nequit. Dispositiones etiam omnes maternæ insigniores, abortus grande invehunt periculum.

Ex parte autem fœtus tres aliæ sunt abortus causæ, fœtus nimirum imbecillitas, nutricatus inopia, & vinculorum quibus utero alligatur laxitas. Causæ abortus procatarcticæ sunt, ... aeris constitutiones inclementiores sibi invicem inæqualiter succedentes, quales annotavit *Hippocrates Aphor.* 12. *Sect.* 13. nimia ciborum ingestorum copia, longa & arcta

arcta jejunia; cacochymorum ciborum usus, vigiliæ immensæ, vehementiores animi perturbationes, labor vehemens, violenta corporis commotio, ex cursu, saltu, choreis, lapsu ex alto, gravioris oneris sublatione, & ex gravi ad ventrem ictu, vestium coarctationes ab assulis illis ligneis, eburneis, aut balænaceis, quas mulieres vestibus ad sternum subiiciunt ad corporis venustatem, evacuationes item immodicæ per vomitum, alvi fluxum, & sudores sanguinis etiam per nares, hæmorrhoides, sed potissimùm per uteri venas, immoderata profusio, tetri omnes odores, ut exinctæ lucernæ, & similium, Cathartica vehementiora, & menses moventia, largior denique phlebotomia, postremis potissimùm mensibus.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Abortu.

NIhil melius scio quàm in victu non errare, ne vitiosi humores in corpore colligantur; deinde ut vitet affectuum immoderationem, iram scuras, vehementes corporis motus, & quicquid sanguinem potest commovere. Ad Sanguinem sistendum si fortè fluat, & sanguinis boni adsit copia, suaderem & ego, ut cæteri Medici, venæsectionem, nec moveret me *Hippocratis* authoritas, qui venæsectioni in gravidis tantopere adversatur, cùm nostro tempore diæta alia sit, quàm olim fuerit, & experientia testetur, sæpe multos gravidarum morbos venæsectionem postulare, & ferri ab iis sine incommodo. Aliqui ad sanguinem sistendum prædicant pulverem ranæ ustæ in olla recenti, in sacculo de collo appensum, experiri licet, contra abortum utilis est hic pulvis, manè sumptus in ovo sorbili.

♃. Rad. bistort. ℈i. gran. Kermes, sem. plantag. portulac. an. ʒß. Coriandr. præparat. ℈ii. sacchar. ad pondus omnium, fiat pulvis. *Job. Crato, Consil.* 32. *lib.* 4.

SUBSECTIO SECUNDA.

Ad Abortum præcavendum.

INter intrinseca pulvis hic noster, si frequenter ex vino propinetur, magnopere profuturum non dubito.

♃. Spec. diamargarit. utriusque ℥ß. pulv. cancr. fluviatil. ʒij. coagul. lepor. pulv. ʒi. corall. rubr. ℈ii. m. f. pulvis. cujus ʒi. ex vini albi ℥iii. vel ex aq. plantag. horis 4. ante cibum, bis terve in hebdomada exhibeatur.

Inter extrinseca, quæ lumbis, spina dorsi libera relicta, & locis apponuntur, est imprimis unguentum celebratissimum Comitissæ appellatum, probatissimum est subscriptum ceratum, quod sæpius fœliciter usurpatur.

♃. Thuris mastich. ladan. an. ℥ß. lapid. hæmat. boli armen. coagul. lepor. ras. ebor. an. ʒi. resin. pini q. s. f. Ceratum S. A. quod applicatum lumbis non immutetur, nisi 10. dierum spatio adhæserit, detineatur tribus à conceptu mensibus, deinde auferatur; detur quandoque pulvis corall. rubr. ad ʒi. in ovo sorbili, quod remedium licet vulgare sit, ad hoc tamen officium efficacissimum est. *Job. Zecchius, Consult.* 94. & 89.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Abortu frequenti.

MEnsibus absolutis, quando certum est eam nondum concepisse, ad matricem corroborandam, & expurgandam, & ut habilis ad conceptum fiat, insessione sequenti utatur, singulis noctibus cubitum itura, idque per dies 4. vel 5. continuos, sedendo in eam per horam antequam lectum ingrediatur.

♃. Rad. Lil. valerian. bryon. ana ℥iii. herb. matricar. calamenth. fol. lauri, rubi. bacc. juniper. an. m. j. flor. lavend. ros. sambuci an. p. j. balaust. ℥ß. bacc. Lauri. p. j. Coq. in aq. pluviali, addendo mensuram unam vini rubri, & tantumdem aq. fabrorum extinctionis ferri & aluminis ℥ii.

Post insessionem suffitum excipiat utero in Sella, qui fiat ex trochiscis galliæ, & aliptæ moschatæ: manè tertio quoque die, capiat de sequenti confectione magnitudine nucis moschat. superbibendo parum vini generosi.

℞. Conserv. flor. rosmar. majoran. scabios. an. ℥i. spec. diambr. diamosch. an. ℈i. ras. ebor. ʒß. nucis moschat. cinam. an. ʒi. sem. sileris mont. ʒß. cum syrup. de betonica f. Electuarium.

Quando verò menses tempora convenienti non fluunt, suspicioque est, illam concepisse, nihil adhuc agendum, donec altero mense, quoque menses non rediisse certum sit, tuncque incipiat illis, quæ conceptum retinent, & uterum firmant, uti. Primum Cæratum sequens lumborum regioni noctu cubitum itura applicet, illudque tota nocte retineat, idque saltem ab initio tribus noctibus semel, & post mensem quartum, alternis noctibus, & quò magis uterus crescit eò frequentiùs; mutando aliquoties locum, ita ut quando quater in lumbis gestavit, postea in ventre sub umbilico totidem noctes ferat.

℞. Rad. bistort. sem. Coriandr. an. ʒii. nuc. Cupress. santal. rubr. Hypocist. an. ʒi. ladan. mastich. an. ℥ß. thur. bdellii an. ʒii. corall. succin. an. ʒi. pulverisanda pulverisentur, & excipiantur oleo mastichino, addendo ceræ & terebinth. q. s. f. Cerata quadrata duo vel tria ad usum.

Interea utatur tabulis, quæ mirè ad abortum præcavendum sunt utiles, capiendo unam alternis vel ternis diebus manè.

℞. Sem. Coriandr. præp. ʒii. rad. bistort. ras. eboris, corrall. rubr. an. ʒi. succini crystalli, an. ℈i. cocci infect. ℈ß. sacchar. dissolut. in aq. ros. ℥iv. f. tabulæ pond. ʒi. lapides ætites, lazuli, jaspis, brachiis alligati proprietate juvare creduntur. Caveat cùm uterum gestat, à nimio motu, tussi, sternutatione, ab aromatibus nimiis & vino generoso. *Fœlix Platerus obs. lib. 3. pag. 744.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Abortu.

Admoveatur regioni uteri ceratum infrà scriptum, mihi pluries expertum, & ad octavum usque mensem gestetur.

℞. Mastich. ℥i. ladan. ʒvi. rad. bistort. ʒv. nuc. cupress. hypocistid. sang. draconis, ros. rubr. santal. rubr. Corall. rubr. menth. siccæ, Coriandr. præp. gall. mosch. terræ sigillat. an. ʒii. ol. olivarum, ceræ citrin. terebinth. claræ, picis an. q. s. m. f. Ceratum.

Sed & quæ à proprietate abortum prohibent non sunt negligenda; quare intus pulvis Cancrorum fluviatil. coagulum leporinum, lapis aquilinus pulveratus & ex vino nigro austero datus non improbatur. *Jul. Cæsar Claudinus Consul. 34.*

℞. Gran. Kermes ℈i. santal. rubr. ʒß. caryophil. nucis mosch. an. ℈i. rad. tormentill. ʒß. Margarit. corall. rubr. præpar. an. ℈i. fol. auri, num. 3. manus ch. perlat. ʒiii. f. pulv. sumat ad ʒi. cum pauco vino rubro. *Rodericus à Fonseca, tom. 2. consult. 71.*

Mulier quædam pituitosa natura, sæpius abortierat, cùm verò medicinarum usum iniit, feliciter gestationem perfecit. *Jo. Henricus, ad Aphor. Hippocr. 45. Sect. 5.*

SUBSECTIO QUINTA.

Ad Abortum præcavendum.

Mulier quædam *Mospeliensis* tres abortus consequentes passa erat, variis gestationis temporibus. Jam verò à duobus mensibus gravida patiebatur dolores circa umbilicum & lumbos, qui abortum minabantur. Alter Medicus duo Emplastr. præscripserat lumbis, & umbilico admovenda, ex mass. Emplastr. pro fractur. unde meliùs habuit ad aliquot dies, postea verò iidem dolores reversi. Vocatus ego advertens mulierem juvenem & sanguineam, venam secari jubeo, unde-

dein-

de intra paucas horas à doloribus & metu abortus omnino libera est. Sanguis erat valde serosus, tandem ad præcautionem præscribo rhab. pulv. mi. cum jusculo, iterandam semel in septimana per mensem, unguentum adstringens lumbis, & ventri admovendum pridie purgationis, & opiatam astringentem, postridie rhab. quibus tamen non usa est. Symptomata illa accesserant eo prorsus tempore, quo menstruas purgationes pati consueverat extra graviditatem, tertio deinde mense eadem symptomata redierunt, & venæsectione statim liberata est, quarto itidem, quinto, sexto, septimo & octavo, iisdem symptomatibus periodicè recurrentibus, iterata est venæsectio, & statim liberabatur; ultima venæsectio celebrata fuit octo diebus ante principium noni mensis, cum eodem fructu, & in fine noni mensis peperit filium benè habitum & vitalem, sed pallidiusculum, *Lazarus Riverius, Obs.* 35. *Cent.* 1.

Valdè efficax est sequens opiata.

℞. Conf. rof. ℥ii. cortic. citric. citri condit. ʒ i. pulp. dactyl. myrabol. condit. an. ℥ . Coral. præp. margarit. præp. & raf. eboris an. ʒi cum Syr. Cydon. f. opiata de qua capiat frequenter magnitudinem castaneæ. Quamprimum dolores & tormina apparuerint in ventris fundo, versus pubem, in lumbis & osse sacro eorum sedationi incumbendum est, tam sumptis quàm admotis, pro varietate causarum adhibitis. Si ob cruditates & flatus excitentur (quod frequentissimum est) exhibendus erit pulvis ex aromatico rosato & sem. Coriandri compositus, imò aqua imperialis exhiberi poterit, si major sit pituitæ & flatuum congeries, eodem tempore applicentur abdomini carminantia, ut sacculi ex sem. anis. fœnicul. fœnugræc. florib. Chamœm. Sambuc. anthos, & stœchados compositi, vel placenta rosacea frixa in sartagine cum vino generoso & pulv. nucis mosch. & coriandri conspersa. Si hisce dolores non cesserint, iniiciatur Clyster ex vino & oleo confectus in quo philonii rom. ʒii. dissolvi poterunt; aut etiam narcotica per os, in minima dosi exhiberi, ad frænandum flatuum & humorum impetum. Sequentia duo remedia pro secreto habentur, & fœtum certò retinere creduntur, si antequam fœtus à cotyledonibus divulsus fuerit, usurpentur.

℞. Fol. auri numero 12. Spodii, ʒi. germina trium ovorum non subventaneorum, mf. probè, postea dissolvantur in dimidio cyatho vini albi, & detur mane per triduum.

Eodem tempore sequens cataplasma admoveatur.

℞. Thuris masculi pul. ℥ii. album ovorum nu. 5. agitentur simul super prunas semper movendo ne concrescant, addendo terebinthinam, ne nimis adhereant, postea stupis excipiantur, & quantùm ferre poterit, calidissima umbilico applicentur bis in die, manè & serò, per triduum prædictum. *Lazar. Riverius, cap.* 17. *lib.* 15. *prax. Medicæ.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Abortus præservatione.

ABortum ex vitiosis humoribus ad uterum, à toto corpore confluentibus, suaque prava qualitate, aut copia foetum enecantibus, aut cotyledones relaxantibus frequenter concitari, res est manifesta. Fœminæ plures hac ipsa de causa sæpè abortiebant, ex iis quædam fœtum timestrem, septimestrem, lacerum tamen, & omni putrilagine infectum multoties enixæ, nullo alio præsidio, quàm excitato cauterio in brachio, aut crure feliciter pepererunt. Hoc ad originem fluxionis exerce, hujus enim ope ante conceptionem adaperti, illæ fœtus sanos, nullaque labe fædatos legitimo tempore in lucem edidere. *Zacutus Lusitanus, observ.* 150. *lib.* 2. *de praxi Med. admir.*

Occultum proprietatem habere corium equi marini pro retinendo fœtu in utero, certus sum; ex quo si fiat Zona, & toto gestationis tempore juxta carnem, Cinguli modo feratur, abortus non continget, quod auxilium pluribus incassum tentatis, præstantissimum semper inveni.

Si haberi nequit, utere zona ex lupino corio parata, quam huic usui esse mirabilem, fidissimo experimento adinveni. *Zacutus Lusitanus, obs.* 152. *lib.* 2. *prax. Med. admirand.*

Fœmina quædam primaria Lipsiæ aliquoties periclitata de abortu, sub medium gestationis tempus utebatur vino malvatico, cum panis frustulo eodem imbuto, manè jejuno ventriculo. Ita insigniter roborato fœtu fœliciter enitebatur, vinum malvaticum cum amygdalis celebratur ad idem apud Sennertum. *lib.* 4 *instit. Med. part.* 2. *cap* 2. *Hier. Reusnerus, observ.* 109. *& Schol.*

Ubi metus est abortus propter concussionem, vel casum ventris inferioris, gravidam dispone in lectum, ut quiescat, & singulis diebus manè exhibe cum ovo recenti cocto gallaturas num. 7. vel 8. cum serico Kermisino ad ℈i. inciso minutissimè, vel tantundem granorum Chermes. Ventri autem pro confortando fœtu impone sacculum è foliis cupressi, majoran. & rosmarin. in vino & aqua coctis. Sic conservabitur fœtus ad justum pariendi tempus, ex obstetrice gallica. *Parte* 1. *cap.* 2. *VVolfangus Hoeferus, lib.* 7. *Hercul. Medic. cap.* 3.

SUBSECTIO SEPTIMA.

De Abortus causa insolita.

Mulier quædam ad quinti mensis finem ferè, signis omnibus fœtus vivi apparentibus, gravida fuit. Circa finem verò quinti mensis, fœtus primò imbecilliter ac languidè movebatur, ita ut vix persentiri potuerit, deinde paulatim & intra paucos dies omninò cessabat moveri mammæ quoque antea lacte turgebant, nunc subsidebant, aliaque signa aderant, ex quibus fœtum in utero mortuum esse facillimè conjicere licuit, tandem circa finem octavi mensis parturientium doloribus correpta, enixa est masculum, quem per tres ferè menses mortuum gestaverat. Hujus autem abortus causam nullam aliam invenire potuimus, quàm malam conformationem vasorum umbilicalium; Chorda enim ut vocant umbilicalis quæ communiter & in omnibus vulnerum aliquot longitudine esse solet, in hoc abortu vix spithamæ erat longitudinis, hinc perspicuum fit crescentem fœtum in utero materno paulatim placentam ab acetabulis abstraxisse & separasse, abstracto autem hepate uterino necessario moritur fœtus. *Fabritius Hildanus, observ.* 50. *Cent.* 2.

SUBSECTIO OCTAVA.

De Abortu revocato.

Mulier quædam 13. hebdomade imprægnationis, cervisiæ cocturæ adsistens, situlamque pleniorem imprudentiùs tollens, abortum ferè rejecit, ruptis membranis & exitum embryone moliente, forte empiricus præsens ad omnia audax, huic incommodo succurrere satagens, suasit sine mora & situ prægnantis, & manus dexteritate, reponendum fœtum. Capite igitur gravidæ declivi, elatisque cruribus, obstetrix subtili manuum opera embryonem proditurum intrusit; statimque peracta operatione in lecto composuit matrem, ut fœtus repositus solitum locum repeteret. Fluxere tamen Lochia ad tertium diem, ad membranæ ruptæ generationem, suasit idem congressum cum marito; hinc retentus fœtus justo tempore, deinde fuit exclusus, adhuc superstes. *Thomas Bartolinus, histor.* 37. *Centur.* 4.

SUBSECTIO NONA.

Pro Abortientibus & parientibus ac molà patientibus.

Id quod non rarò experientia compertum habeo, nunc pro exemplo in muliere quadam contingens, bona fide referam. Peperit mulier geminos, masculum & fœminam, alterum vivum, alterum verò mortuum. Inde mulier hæc malè habere cœpit, & continuò febriebat; & ingentem sanguinis fluorem patiebatur, adeò ut de eo constringendo Medici valde

sollíciti essent. Cæterùm quò magis constringentia darent admoverentve, eò magis hæc mulier in sanguinis rivulos deveniebat, ut ad obitum prope jam devenerit, & domestici de funere jam curarent. Porrò cùm in hoc infortunio & agone esset, ecce molam quandam, carneum scilicet frustulum prædurum emisit, & illico libera & sana facta fuit. Conatur autem natura tantum malum in utero contentum, hoc est molam, expellere: unde non cessat expultrix facultas sanguinem transmittere, quoad scopum desideratum attingat: Id aliis mulieribus abortientibus, & quæ pepererunt; evenisse, non rarò observatum habeo. ALPHARINIUS. Quid tunc agendum suades, o Amate, cùm sic in has enixas mulieres, à quibus tantus effluit sanguis, inciderimus. AMATUS. Ego vero tantum abest ut constringentibus tunc utar remediis, ut potiùs ad abortum facientia & molas evocantia Medicamenta confugientia, tam per os concessa, quàm per inferiora immissa: hic etenim natura vult juvari, quæ per se sola cùm propellere Molam utero affixam non valet, adjuta tamen potest, & opus conficit: Sic enim hoc modo sanguis reprimitur, & mulier liberatur: *Amatus Lusitan Cent. septima. Curat* 54.

SECTIO SEXTA.

De Abscessu spirituoso.

ABscessum patiebatur Adolescens Ragusæus sub ala, & illum quidem prægrandem, qui temporis successu mollis & lividus magna cum pulsatione ita evasit, ut intra eum pus contineri Medici & Chirurgi pro certo haberent. Itaque de eo aperiendo nulla inter eos discordia habita, opus aggressi sunt; Sed quali successu audite: vix enim Abscessus Phlebotomo apertus fuit; ex quo sanguis impetuosè, quodam cum *spiritu strepitu, prosiluit*, cùm ægrotus ipse, posito capite, expiravit. *Amatus Lusitanus, Centur. 6. Curat.* 82.

Tumorem hunc rectiùs forsan Aneurisma vocasset.

SECTIO SEPTIMA.

De Aceto.

VErmes sunt in aceto copiosissimi tam viventes quàm mortui; viventes per acetum ut pisces vagantur, mortui verò in fundo resident, rursus mortui qui sunt in fundo paulatim corrumpuntur, & tanquam nubem efficiunt: ex qua vermes renascuntur: & sic in his animalibus phœnicis historiam renovatam v[illegible]s. Quo acetum est acrius, eò copiosi[illegible]s habet vermes. Si acetum coletur, aut [illegible]ltretur, habebimus limpidum absque ullis vermibus, ferè per triduum, quo transacto vermes denuo oriuntur. Si vini quantitas exigua 4. vel 5. guttarum in libram aceti infundatur, omnes vermes interficit. Si etiam in aceti libras duas misceas theriacæ ℥i. omnes interimit, ultimò mixta theriaca cum aceto in vase clauso, exponatur vas soli per mensem, semel in die agitando, & postmodum relinquendo, ut theriaca in fundo remaneat, quo peracto diligenter coletur, & habebimus acetum non solum semper sine vermibus, sed summoperè utile ad pestem & febres malignas, vermes hi in aceto observantur beneficio microscopii. *Dominicus Panarolus, obs.* 36. *Pentecoste* 4.

SECTIO OCTAVA.

De Achoribus.

AChores sunt capitis ulcera manantia, tenuissimis foraminibus cutem perforantia, ex quibus glutinosa sanies effluere solet. Causa proxima est, humor acris, serosus, nitrosus & mordax, crasso admistus: remota, malum regimen in sex rebus non naturalibus, presertim in cibo & potu. Puerilis ætas est huic morbo maximè obnoxia, sed mulieres & viros acriùs & molestiùs infestat. Achoribus affinis est alius affectus, qui favus Latinis, Græcis κηρίον dicitur. Hæc statuitur inter ipsos differentia, quod in achoribus foramina sint minora, in Favis ve-

rò majora, & quòd humor, qui è favis, emanat, sit melli consistentia similis, unde modò meliceris, modò Cerium dicitur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Achore seu tinea crustosa in puero 13. annorum.

PUerum hunc sequentibus remediis ita curavimus.

℞. Fumariæ M. iii. scabios. beton. borrag. acetos. viol. agrimon. an. M. i. sem. endiv. acetos. anis. an. ʒi. rad. enul. ℥ß. Epithim. ʒi. uvarum passarum exacinat. ℥ß. liquirit. ʒiii. f. omnium decoctio in aq. communis & fumariæ an. pt. æqu. & q. s. pro ℔ i. in colat. dissolv. Syr. de fumar. ℥iii. Syrup. de Epithymo, borag. & stœchad. an. ℥ß. m. f. apozema, capiebat bis in die, erat facilis solutionis; quotidie enim ter ad minus hoc decocto alvus solvebatur, aliquando & quinquies alvum deponebat. Deinde ut hoc capitis lavacro uteretur mandavi.

℞. Fumar. betæ, lapath. acut. cum toto, chelidon. cum toto, malv. fol. Heder. arbor. radic. althææ, an. M i. fl. Chamœm. melilot. & furfur an. Mß. coq. in aqu. qu. s. pro ℔ iii.

Deinde ut crustu meliùs emollescerent, jussi ut post lotionem inungeret caput infrascripto linimento.

℞. Mucilag. fœnugræc. sem. lini, cum aq. malv. extract. axung. gallinæ, procinæ, ol. ex vitell. ovorum an. ℥ß. Croci ʒß. Mf. pro linimento ut artis est. Iisque sæpius reiteratis, caput deinde radi jussimus novacula, continuando lotionem & inunctionem manè & hora quarta promeridiana.

Post sex deinde dies paravimus iterum apozema purgans sicut antè, addendo polidod. q. ℥ß. ras. ligni sanct. quart. i. ex quo sumebat aliquando semel, aliquando bis in die, si alvus minùs responderet. Novacula rursus abraso capite, ut materia magis foras evocaretur, ad lotionem hanc plus detegentem devenimus.

℞. Fumiterr. scabios. Caul. rub. betæ, fol. Heder. arbor. malv. ras. ligni Guajac. an. Mß. rad. enul. Chelidon. alth. an. ℥i. flor. Chamœm. furfur. an. p ii. farin. fabarum lupinorum an. ℥iß. Coq. in aq. pro ℔ iv. Post lotionem hoc linimento inungi mandavimus ad detergendum & magis exsiccandum.

℞. Pulv. rad. enul. camp. litharg. auri & argenth. Ceross. alumin. roch. combust. an. ℥i. terantur subtilissimè & incorporentur cum linimento priùs descripto; addendo ol. vitell. ovorum q. s. & ceræ albæ modicùm ut in unguenti formam coeat.

Post quinque rursus dies propinavimus infusum fol. orient. Epithym. & rhei in aq. fumar. scabios & beton. addendo cassiæ & confect. Hamec. an. ʒii. Syrup. de fumar. n ℥ß. quo sexies multa & varia excrementa deposuit, die sequenti rursus exhibuimus, & adhuc sexies dejecit. Postea lotionibus dictis urinam antiquam adjecimus, & inter bulliendum vitrioli exiguum quo ter tantum caput ablui imperavimus, eò quod robustius medicamentum esset, cæterum post istam lotionem caput, infrascripto unguento inungebatur.

℞. Litharg. auri & argent. cum aceto acerrimo & ol. ros. nutriti ℥ii. ceruss. ablutæ cum aq. Solan. ʒi. alum. roch. combust. ʒ . fuligin. furni, rad. enul. exsicc. & in pulverem tritæ vel combustæ, chartæ exustæ an. ℈ii. ol. ex vitell. ovorum axung. gallinæ, porcinæ, an. ℥ . ol. laurin. ros. & aceti exigui q. s. Incorporentur in mortario S. A. ut in forma unguenti mollioris coeant.

Istud unguentum est apud me magni pretii, & mirabile magnæque efficaciæ, ut patet ex illis quæ ingrediuntur. Galenus sola charta combusta, & aceto diluta locum affectum illinebat, & uno aut altero die, hoc medicamento utens exsiccante, plurimos curavit.

Tandem unguento ultimo præscripto adjunximus argenti vivi cum saliva extincti ʒi. vitriol. rom. optimè calcinati ʒi. & bis dictis remediis ab achore seu tinea humida liberatus est puer spatio duorum fere mensium. *Petrus Forestus, observ. 17. lib.*

17. *lib.* 8. *de extr. capitis vitiis.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Achore in puero octo annorum.

POst lotiones & universalia remedia præcedenti observatione dicta, topico remedio sequenti fuit curatus.

℞. Succ. fumar. ℥ii. succ. scabiof. borrag. Chelidon. succ. rad. enul. lapath. acut. an. ℥i. cum pauxillo fœcis ol. antiq. & ol. rof. addendo axungiæ porcinæ q. f. & aceti exiguum, bulliant lento igne ad succorum consumptionem, in fine addendo pulv. litharg. auri & argenti, pulv. ireos, lupinorum an. ℈i. pulv. rof. lign. guajac. an. ℈ß. bene incorporentur & f. linimentum. S. A. Expertus sum etiam valere decoctum guajaci, ut in morbo gallico uti solemus, cum optima victus ratione; interea adhibendo lotiones, linimenta, & unguenta, in observatione præcedenti prescripta. *Petrus Forestus, observ.* 8. *lib.* 8. *de externis capitis vitiis.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Achoribus in puero 15. annorum.

COntra hoc malum sequens lixivium inveniebam.

℞. Absinth. flor. Chamœm. serpill. matricar. an. Mß. bacc. Lauri rad. Ireos an. ℥i. rad. asar. ℥iß. incidantur & sacculo condita, coq. in lixivio ex ligni juniperini cinere facto. Hoc luna decrescente caput lavabatur quotidie, ac brevi sanitatem recuperavit. *Martinus Rulandus, curat.* 54. *cent.* 1.

Quendam achoribus tineisque per multos annos turpiter affectum, (cui varia fuerat incassum applicata remedia) præmisso cathartico, linimento ex oleo in quo ad exactam coctionem bufo, sive rana terrestris ebullierat, optimè curavi, quippe simplici hoc remedio per paucos dies in capite utens, sanus, & capillatus factus est, durante autem linimento pili emortui, vulsellis a Chirurgo extirpantur. *Julius Cæsar Baricellus, in hortulo geniali.*

SECTIO NONA.

De Ægilope.

INter nares & majorem oculi angulum oriri solet abscessus Αἰγίλωψ Græce, *i. e.* oculus caprinus dictus, quod capræ huic vitio peculiariter sint obnoxiæ. Exiguum quoddam est tuberculum, cum vel sine inflammatione, inter magnum oculi canthum & nasi os situm, quod ruptum si negligatur, in fistulam abit usque ad os ipsum progredientem. Secundùm Paulum ab Ægin. priusquam tuberculum in ulcus erumpat, Anchilops, post eruptionem, si in fistulam tendat Ægilos, vocatur: aliis verò Authoribus, & ante & post eruptionem, Ægilops dicitur; aliqui hoc vitium fistulæ lachrimalis nomine indigitant, sed perperam, nam licet sæpe sæpius in fistulam mutatur, propriè tamen loquendo, Ægilops fistula non est, neque semper necesse est ut in fistulam transeat, si fiat cum inflammatione, pro parente agnoscit afluxum sanguinis ad angulum oculi majorem ob nimiam ejus in corpore plethoram, si absque inflammatione appareat, a vitiosis fit humoribus in eam corporis partem delatis; frequentiùs autem ab humore pituitoso, crasso, & viscido.

Causa verò fistulæ est, quòd Ægilops non sat citò aperiatur, vel quod post apertionem, pus non liberè efluat, sed diutius cohibeatur; quo fit, ut in subjectas partes semper agens, easdem erodat, exedat, atque excavet. Absumpta in angulo carnucula, lachrymalem fistulam mentitur, adeò ut multi decipiantur; nam ex foramine, quod conspiciunt, perpetim fluunt lachrymæ & pituita, verùm non est fistula, quia locus iste non est præter, sed secundùm naturam, foraminulentus, eique foramini incumbit dicta carnucula ad cohibendas istas humiditates.

SUB-

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Ægilope in fistulam lachrymalem terminante.

CHirurgus suo tempore insignis Domicellam quandam religiosam ex Ægilope fistula lachrymali laborantem, hoc modo sanavit, optima victus ratione præscripta, & pharmacis universalibus adhibitis, tum etiam venæsectione præmissa brachii & pedis, orificium ulceris tenta aperuit ex gentiana radice confecta, & orificio successivè satis aperto, pro ulceris mundificatione sequens medicamentum præscripsit.

℞. Mell. communis ℥ii. viridis æris ʒß. aq. rutæ ℥iv. æs viride pulverisetur, & cum aliis lento igne decoquatur, ad tertiæ partis consumptionem. Colatura tepidè & suaviter per syringam imponebatur: si acriùs videbatur, aq. rutæ ulcus abluebat omni die, & post lotionem exiguum unguenti apostol. admovebat, hoc modo tribus continuis septimanis procedebat, superponendo etiam emplastrum conveniens, & oculum rosac. aqua defendebat. Postea pro tertia intentione perficienda, nempe incarnandi atque cicatrizandi, ulcere jam satis repurgato, illud collyrium præscripsit.

℞. Thuris, sarcocoll. Aloes, sang. drac. balaust. antim. alumin. an. ℈i. virid. æris, gr. v. subtiliter pulverisentur, & cum aqu. rutæ fiat collyrium satis liquidum. Imponebatur leviter cum rutæ stipite, deinde exsiccabat, continuabat ter in die, tribus septimanis; postea bis in die minorando tentam, deinde tantùm lavabat, diapalma super imposita, & panno lineo raro loco compressionis, atque hoc modo fœliciter absolvebat curationem.

Jacobus de Carpo. Chirurgus suo tempore expertissimus, ad fistulam lachrymalem sequenti collyrio utebatur.

℞. Aloes, myrrhæ, Croci an. part. æq. infundantur in aq. vitæ quinquies sexiesve distillatæ q. s. per noctem, & diem, deinde coletur, & colaturæ add. theriac. opt. & camphoræ q. s. f. Collyrium. *Petrus Forestus, observ.* 1. *lib.* 11. *de morbis ocul.*

Amatus Lusitanus ceratum contra ægilopes describit curatione 68. cent. 5. & multis laudibus effert, quod ita se habet.

℞. Pulv. testarum Cochicarum ʒii. myrrh. aloes lotæ, thuris, an. ʒß. Sarcocoll. sang. drach. Ceruss. an. ʒiii. opoponac. aceto soluti, & lapidis hæmath. an. ʒiß. Croci ℈ii. ceræ & resinæ an. ℥iii. M. simul ad ignem S. A. & fiat ceratum, angulo oculi applicandum. *Lazarus Riverius, cap.* 15. *lib.* 2. *prax. medic.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Ægilope.

ÆGilops avena est, cujus farina cum floribus Labrusce, i. vitis sylvestris, cataplasmata, a principio, quando apparere incipit, sanat.

Aliud: quo non solùm incipientes, sed & disruptas ægilopas, etiam præsente mala intemperie, brevi tempore, curatas vidi, foramine etiam ad os perveniente unà cum inflatione.

℞. Mellis puri, aloes hepatic. an. ℥ii. Myrrh. ℥i. Croci ʒß. aq. [illegible] coq. lento igne ad consumptionem mediæ ratis, in hac decoctione calente infundatur parva spongia nova, quæ expressa & in subtili petia bene munda involuta ligetur desuper, & videbis mirabilem effectum sicut ego sæpe expertus sum. *Petrus Bayrus, cap.* 26. *lib.* 3. *practic.*

Ægilops uti ophtalmia primò curari amat: nam & sæpè ei ophtalmia conjuncta est, adhibe ergo imprimis generalia, venæ sectionem, purgationem, cucurbitulas, & alias revulsiones ibi dictas, tum repellentia applica, deinde digerentia; quòd si inflammatio ad suppurationem tendat, ea juvari debet Cataplasmate ex farina tritici, lacte, ovi vitello & modico croco. Non est autem expectandum, donec disruptio per se fiat: sed ante completam maturationem scalpello, vel cauterio aperiendus locus est, ne ex longa mora internæ hæ partes teneræ corrumpantur,

tur, quapropter ratione loci latum quoque foramen fieri debet, ut exitus pueri detur, aperto tuberculo, imponatur peniculus, melle rosaceo imbutus, vel Ægyptiaco unguento, si fordet ulcus. Est herba quædam veteribus dicta Ægilops, estque eadem atque avena; hujus farina cum plantag. aut parietaria, aut portulaca in modum cataplasmatis apposita est specificum ad ægilopem.

Chalmeton. insignis Chirurgus hoc velut præstantissimum commendat.

℞. Aqu. vitæ, vel vini opt. mell. rosat. colat. an. ℥i. myrrhæ ʒii. M. F. linimentum, quo mane & vesperi locus liniatur. *Vopiscus Fortunatus Plempius, Ophtalmograph. lib. 5. cap. 17.*

Quando cauterio ægilops aperitur, applicetur fronti & oculo spongia aq. ros. madida, vel stupa cum abdomine ovi. Dolorem ex cauterio lenit vitellus ovi cum oleo rosaceo, per unum vel tres dies appositus, ruptum ulcusculum abstergatur, melle rosaceo, vel oxymel. simpl. laudatur thus cum stercore recenti columbino & cum farina cum melle. Fortius est unguentum Ægyptiacum, æs viride per se solum pro secreto habetur. *Daniel Sennertus, practic. libr. 1. part. 3. sect. 2. cap. 3.*

SECTIO DECIMA.

De Affectione Hypochondriaca.

ACcepit hæc affectio Nomen à loco affecto, Hypochondriis scilicet. Mirachialem vocant barbari, Diocles verò ab Hippocrate fama & authoritate secundus, affectum flatulentum nominavit. Describi potest quòd sit colluvies quædam variorum humorum, imprimis atrabiliariorum, sæpe etiam pituitosorum, & biliosorum, in venæ portæ, arteriæ cæliacæ & mesentericæ ramis, ob vitium lienis, absque putredine collecta; è qua vapores horum naturam redolentes, varia & plurima symptomata excitant, qualia sunt, ventriculi cruditas, & [illegible] flatus, ventris rugitus, ructus acidi, saliva multa, vomitus pituitosi, cardialgiæ, alvus astrictior; æstus in hypochondriis quasi inflammatorius, quem interdum sequitur malarum & totius faciei rubor, ob vaporum ascensum. Urina modò tenuis, modò turbida, crassa & rubra, in hypochondrio sinistro distentio, & non rarò pulsatio, & dolores vagi, respiratio difficilis, pectoris dolor, cordis palpitatio, vertigo & oculis obversans caligo, vigiliæ pertinaces, animi anxietas, phantasia perturbata, in quibusdam etiam metus & tristitia.

Pars hic primariò affecta jure creditur esse lien cujus fermentum, plus, aut minus commotum, suprarecensita symptomata producere solet, ob solos aliquando diætæ errores nullo antè, in ventriculo, vel liene, vitio existente, hoc malum generari potest, existimantque præstantissimi Medici hanc ipsam in diæta peccandi hodie licentiam, causam esse, cur pauci ab hoc malo immunes sint.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro affectione hypochondriaca cum Lienis tensione.

EXteriùs Lieni & toti abdomini de obstruentia conveniunt, propterea solco hujusmodi oleo fœliciter uti.

Accipio utrumque oleum amygdalinum, cum modico vini Cretici, iisque in duplici vase incoquo spicam, absinth. rutam, corticem cappar. rad. filicis maris, Calamenth. puleg. origan. Capill. ven. Ceterach. liquiritiam, althæam, nucem moschat. schenant. quousque absumatur vinum; deinde totum ventrem hoc oleo ungi, aut etiam embrocari jubeo, postea devenio ad Ceratum Sacrum. *Julius Cæsar Claudinus, consult. 74.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro affectione Hippochondriaca.

SEntiebat nobilis quidam Burgundus, à longo tempore, tensionem in sinistro hypochondrio, cum rugitu & murmure, & quia corpus nonnihil macrum fiebat,

fiebat, faciesque decolor, graviora metuens, cùm post remedia multa, quibus jam usus fuerat, non remitteret malum; meum expetivit consilium huc veniens, judicavi causam in venis Mesaraicis, lienem copiosè ambientibus potiùs, quàm ipso liene contineri, esseque illic illuviem, unde tetri vapores & flatus gignantur cum obstructione horum ductuum, quibus emendandis hisce fuit usus.

Syrupum sequentem præscripsi.

♃. Rad. Cichor. fœnicul. apii veri, Irid. an. ℥i. Enulæ, ʒvi. asar. ʒii. rad. liquiritiæ ℥iß. cort. tamarisc. rad. Cappar. Sambuc. Ebul. an. ℥i. Herbarum Endiviæ, Chamæpit. chamædr. eupator. veronic. capill. ven. Ceterach. buglosf. utriusque fumar. summit. lupul. asparag. an. Mi. flor. bugl. utriusque genist. tamarisc. an. p. i. Sem. anisi, fænicul. an. ʒii. Carvi, petrosel. an. ʒi. Cicer. rubr. p. i. passul. enucleat. ℥iß. prunorum paria v. F. decoctio in aq. & tertia parte vini & in Colaturæ ℔. VIII. Infunde fol. Sen. mund. ℥iii. rad. polipod. ℥ii. turpeth. ℥ß. Sem. Cartham. conquassat. ℥iß. Mirobol. Citrin. & Chebul. an. ʒiii. F. iterum decotio addendo rhabarb. in panno ligat. ℥ß. Spic. Schenanth. an. ʒi. Cinamomi ʒii. post levem ebullitionem colentur, adde succi pomorum odor. ℥iv. Sacchar. q. s. decoquantur ad Syrupi consistentiam Capiat ℥iß. pro vice per se, vel cum jusculo cicerum rubr. & rad petrosel. si non operatur sufficienter, dissolve in uno haustu, diagridii rectè præp. gr. iii. continuet illius usum aliquot dies, postea hebdomadatim, dein menstruatim.

Pilulis sequentibus utatur interdum loco Syrupi.

♃. Aloes ʒii. rhab. agar. an. ʒiß. extract. absinth. ℈i. gummi ammon. dissol. in oxymel. squill. ʒß. mastich. ℈i. rad. Gentian. summit. Cent. min. an. ℈i. rad. asar. ʒß. Spic. ℈ß. limatur. chalib. præp. ʒiß. diagrid. ʒi cum resina laricea. F. Massa pil. capiat. ℈ii. vel ʒi. pro vice. Emplastrum hoc sinistro hypochondrio applicet.

♃. Emplastr. de baccis Lauri, de melilot. an. pt. æqu. malaxentur oleo de cappar. extende supra corium, subducatur Sindone rubra nè nimium adhæreat. Hac ratione se integrè fuisse sanatum per alios, quos ad me consilii causa ablegavit, mihi significavit. *Fœlix Platerus, observ. l. 2. p. 496.*

Post ritè purgatum corpus, pro minorum vasorum obstructione reseranda, per dies aliquot, usum pulveris de limatura chalybis præscripsimus, qui fiebat hoc modo.

♃. Limatur. Chalyb. (ex acubus detritæ quæ sæpius cum vino seluatur, ac deinde in q. s. aceti acerrimi in crucibulo igne circulari tam diu coq. donec omni absumpto aceto limatura igniatur, & candescat, quæ post modum in marmore levigetur) ʒvi. spec. diarrhod. abbat. diacroc. an. ℥iß. pul. Cinnamom. Caryophill. an. ʒß. rad. liquiritiæ ʒii. Croci ℈ß. manus ch. perlat. ℥i. M. F. pul. dos. ʒß. quotidie bis vacuo stomacho in haustu vini medicati sumenda. *Gregorius Horstius, observat. 27.*

SECTIO UNDECIMA.

De Albugine.

ALbugo est macula alba, in cornea oculi tunica, quæ si tenuis est, & superficiaria, dicitur nebula; si crassa & profundior proprie vocatur albugo, Græcè λεύκωμα, Gignitur cum pituita inter corneam collecta, ejus perspicuitatem tollit, visumque impedit; vel, dum post vulnus, vel ulcus corneæ cicatrix manet, quæ in nigro oculi alba apparet, à qua cornea ita densa redditur, ut speciebus visibilus transitus denegetur. Capivaccius putat solam eam esse veram albuginem, quæ à cicatrice fit, sed hoc non est necesse dicere, cum ab humore crasso & lento exsurgere etiam possit.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Albugine.

PRæmissis universalibus evacuationibus ad materiam concretam emollien-

dam

dam, *fotus* admovendus est, cum spongiis mollioribus, ex decocto fœnugræci, meliloti, chelidoniæ, & fœniculi paratus. Vel ejusdem decocti vapor, ut & sequentis, oculis excipiatur.

℞. Rad. althææ. ℥i. fol. malv. Euphras. Chelidon. maj. an. Mi. Sem. lini & fœnugræci an. ʒiii. flor. melilot. p. i. F. decoctio in aqua fontis, cujus vapor recipiatur in oculum manè & serò.

Potenter albuginem discutit succus fœniculi recenter extractus, cui balsami Peruviani gutta una admista sit. Idem præstat oleum ex linteis combustis cum saliva pueri mistum, & penna illitum. Elicitur hoc oleum lintea accendendo, & inter duas patinas suffocando, materia refrigerata, guttæ illius olei patinæ adhærentes inveniuntur. *Lazar. Riverius, c. 7. lib. 2. Prax. Medic.*

℞. Mellis albi ℔i. summit. fœnicul. flor. Sambuc. & Euphrag. an. p. i. facchar. cand. ℥ii. F. destillatio in Bal. M. & aqua infundatur in oculum. *Rodericus à Fonseca, Tom. 2. Consult.* 55.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Albugine.

PUellæ cujusdam finister oculus admodum rubebat, pruriebatque, lachrymæque continuò ex illo fluebant, & quia jam diu hic affectus duraverat, albugo in oculo nata, mediam ferè iridis partem obtexit, ita ut de visus amissiones, esset periculum, jussi cucurbitulas cervicis regioni aliquoties applicare, & cataplasma sequens oculo clauso imponere, continuoque gestare, & bis in die renovare.

℞. Pulp. pomorum odor acidulorum quart. iß. incid. minutim, & in aq. rof. & fœnicul. coq. donec in pultem redigatur cui contusæ, adde mucilag. semin. fœnugræc. ℥ii. album ovorum num. 3. cortic. granat. pulv. ʒi. lapid. hæmatit. exactè triti ʒß. ol. rosac. parum M. F. cataplasma.

Hujus remedii per dies 5. usu, oculus ad colorem statumque naturalem rediit, albugoque & macula penitus sublata sunt. *Felix Platerus, obs. lib. 1 p. 113.*

SECTIO DUODECIMA.

De Alopecia.

ALopecia & Ophiasis congeneres sunt morbi, & pilorum Symptomata, quæ definiri possunt, quod sint capillorum defluvium areatim factum a pravo & corrupto humore pilorum radices erodente, ortum habens. Utrique affectui commune est quod areatim pili decidant: unde etiam sub areæ nomine, tanquam sub genere, uterque comprehenditur. In hoc verò differunt, quod Alopecia nullam certam figuram habeat, sed sub qualibet extendatur. Ophiasis verò serpentis more tortuosè serpat, & modo ab occiptio extenta, utrinque ad aures usque serpendo vergat, latitudine ferè duorum digitorum; modo aures prætervecta ad ipsam usque frontem progrediatur, donec se duo capita in anteriorem partem committant. Præterea Olphiasis sedem in capite perpetuò habet, & infantibus solum accidit, & ad lepram dispositis. Alopecia verò non minùs barbam reliquasque corporis partes pilosas, quàm caput occupat; nec minus etiam alias ætates quàm infantiam infestare solet; & nunquam nisi ope medicamentorum evelli potest; cum Ophiasis absque ullo externo auxilio, suaque sponte frequenter desinat. Nomen accipit Alopecia ἀπὸ τῶν ἀλωπέκων; quod vulpibus annosis familiaris sit hæc passio, oborta per ætatem scabie. Ophiasis verò à serpentis figura dicitur.

Causa utriusque mali est, humor pravus & acris, pilorum radices erodens, cujuscunque ille sit generis, plerumque tamen fit hoc malum a pituita salsa, adusta & corrupta. Quod autem nunc Alopecia nunc Ophiasis excitatur, seu pili nunc aream rectam, nunc tortuosam constituunt, causa est materiæ copia & qualitas: Si enim sit copiosior & tenujor, in pluribus & majoribus locis æqualiter pilos erodit, si paucior, & cum crasso mista humore inæqualiter & tortuosè fit pilorum defluvium. Differt Alopecia à calvitie quæ φαλάκρωσις Græcè dicitur, quòd hæc ex humorum pilos nutrientium pe-

nuria

nuria proveniat, illa verò à vitiosis & corruptis humoribus oboriatur.

SEBSECTIO PRIMA.

Pro Alopecia.

POst ritè purgatum corpus, jussi ut unguentum tale quo Rondeletius utitur, componeretur.

♃. Ol. abrotani ℥ii. pinguedinis ursi vel cuniculi, vel talpæ, ℥i. vel an. ℥ß. ciner. pellis ursi, vel echini terrestr. aut marin. ʒiii. nucum ustarum abrotan. usti an. ʒi. propolis ℥ii. Mell. ℥i. incorperentur omnia simul, & fiat unguentum, quod non nimium adhæreat, nec pilos relictos sua tenacitate avellat. *Petrus Forestus, obs.* 2. *lib.* 8. *de externis capitis vitiis.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Alopecia in Juvene quodam ex Lue gallica.

POst venam sectam & assumptum catharcticum, ut sudor eliceretur ad decocta devenimus.

♃. Sarsapar. selectiss. in partes minutas concisiæ ℥iij. lign. sanct. cum cortic. limat. ℥iß. rad. Chinæ ℥ß. fol. Sen. ℥ß. polipod. q. ℥ß. turbith. gummos. rhapontici an. ʒiß. rad. asparag. fœnicul. petroselin. apii ana ʒii. fol. fumar. virid. agrim. veronic. Salv. beton. majoran. chamæpit. chamædr. an. Mi. borrag. bugl. scabios. an. Mß. sem. anis. Cartham. an. ʒiv. bacc. juniperi ʒi. bacc. Lauri ʒiß. liquiritiæ ras. ʒiii. macerentur omnia in aqu. pluviali optima, herbis radicibusque concisis, & seminibus mediocriter contusis ut artis est per 24. horas. Deinde F. omnium decoctio in aqu. ℔xv. & in Bal. M. coq. ad ℔viii.

De hoc decocto sumebat bis in die manè, & hora quarta pomeridiana, sudabat egregiè, & quotidie alvum bis aut ad minus semel deponebat. Pro potu ordinario fiebat hoc decoctum secundum.

♃. Aq. puræ ℔xxx. proiiciantur supra residuum decoctionis suprascriptæ fortiter expressæ, addendo ligni sanct. cum cortice ℥i. Sarsap. ℥iß. Coq. rursus in B. M. ad ℔xv. pro potu ordinario. In fine curationis pro Alopecia, ut hoc lavacro capitis uteretur mandavi, (caput radere nolebat, quod tamen præstitisset.)

♃. Fol. Marrhub. abrotan. verben. an. Miii. centaur. herb. capill. an. Mi. lupinorum, fabarum. an. ℥ii. fl. rosmar. Mi decoq. in aq. communi pro ℔iii. addendo ℥vi. decoctionis secundæ ex Sarsa. Deindè cum cineribus testarum nucum amygdal. amar. cineribus pilorum hominis sani, Cinerib. abrotan. usti, & pilorum capræ an. ℥i. fiat lixivium ut artis est, quo lavetúr caput.

Deinde hoc linimento loca depilata iungat.

♃. Cineris testar. nucum, amydal. amar. ciner. abrotan. ust. Pili cremati hominis, an. ʒi. nu. ʒi. nucum combustarum cum testis ℈iiß. cineris apum ℈ii. ol. laurin. ℥iß. unguenti martiati axung. porcin. ursi, an. ℥i. ol. nucum ℥ß. ol. juniper. terebinth. an. ʒii. myrrh. ʒi. Euphorb. ʒiß. mellis ℥iß. optimè incorporentur ut fiat unguentum.

Post aliquot dies, imperavi ut huic unguento adderetur aliquid Emplastri de ranis, in quo intrat argentum vivum: tetrum odorem lixivium habebat ob crines combustos, qui facilè corrigitur adjecta alipta vel Gallia Moschata.

Alium quendam unà cum uxore Alopecia ex lue gallica affectum, post decoctum guajaci solo adipe ursi capite inuncto curavimus. *Petrus Forestus, obs.* 4. *lib.* 8. *de externis capitis vitiis.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Alopecia.

HÆc quæ sequitur compositio omnes alias, vi sua præcellit, faciens ad profluvium capillorum, & ad capillos rarescentes, & in calvitium prolabentes, estque omninò admirabilis.

♃. Murium domestic. ustor. pannicul. ampelini (*i. e.* Linci) usti, adipis ursin. medulæ cervin. cortic. arundinis, an. pt. æq. hæc omnia arida levigentur, & suf-

ficien-

ficienti melle admixto, ad crassitudinem mellis redigantur, postea adeps & medulla liquefacta addantur, & pharmacum ipsum in æream pixidem reponatur, ex eoque alopecia, donec capillos producat, defrigetur. *Gal. libr.* 10. *de comp. med. secundum locos. Amat.Lusit. cent.* 4.*cur.*14.

Inter omnia ad Alopeciam hocà me ut probatum accipe.

℞. Absinth. vulg. cortic. pinearum, fol. myrti, cap. ven. cortic. arundin. an. mß. thuris, mastich. an. ʒii. myrrh. ʒiß. gallar. ʒii. Comburantur omnia. Huic cineri adde ladani triti ʒii. ol. lentiscini & vin. vet. an. q. s. & cum axungia ursina f. linimentum. Caput rasum fricatumque diu, abluatur decocto absinth. adianth. abrotan. deinde ungatur præscripto linimento. Notandum pinguedinem ursinam propria quadam qualitate omne capillorum defluvium maximè juvare. *Nicolaus Fontanus. Anolect cap.*8.

SECTIO DECIMA TERTIA.

De Alvi adstrictione.

NOvi illustrissimas & formosissimas dominas, quæ cæterùm sanissimæ, & quotannis uterum gerentes, nunquam nisi vigesimo, vel seriùs die, alvinas fœces deponerent; nec quidquam inde incommodi etiam puerperæ sentiebant.

Vixi cum sacerdote religioso, omnium quos novi mortalium ingeniosissimo, linguas enim Orientales, Hæbream, Syram, Arabicam, autotidactos ita calluit, ut eas publicè, in celeberrima Germaniæ Academia docuerit, summa cum laude. Hic nunquam nisi post 24. diem alvi beneficium à puero sensit, sanissimus, nec ullum unquam expertus pharmacum.

Generosus quidam jam multos annos ita vivit, ut fœcum alvinarum nihilo plus per anum quàm per oculos excernat, accumbit sub meridiem mensæ opiparæ, convocatis ut plurimum aliquot nobilibus; comedit, bibit, nihil à quoquam accumbentium discrepans. Sub horam primam surgit à mensa, pridianum prandium, removit, retentis accuratissimè omnibus recens ingestis, postridie illa, ut hesterna egesturus, putidissima, atque ab alio stercore non differentia, in vomitione conatus nullus, mora nulla, simul & semel magnam quantitatem exstomachat, abluto aquis odoratis ore, ad mensam redit: ventriculum interim quod illi in sequentis diei meridiem satis sit, resumere cogit, jentacula, cœnasque ignorat, solo prandio contentus. Sic jam ultra 20. annum continuat.

Sæpè mihi in mentem venit, duos illi, ut animantibus ruminantibus esse ventriculos, quorum unus altero recens impleto vomitu se depleat. *Henricus ab Heers, observ.* 29.

Amicus quidam meus non solùm 10. 15. aut 20. dierum spatio incolumis sine fœcis dejectione servatus est, sed contigit aliquando, alvum, ita exsiccatam fuisse, ut usque ad tres menses sanus perfectè extiterit. *Dominicus Panarolus, observ.* 1 *Pentecoste* 1.

SECTIO DECIMA QUARTA.

Pro Alvo constipata in virò quodam.

CUm nullis medicamentis solvi poterat alvus, & jam per dies 14. ex toto suppressa erat, ipsi statim dedi mox ante cibum ʒi. sequentis electuarii, è Zizibus dicti devorandam, quo certè alvus continuò fuit emollita, mota & subducta, nec de novo alvus suppressa fuit.

Electuarium è Zizibus κοπραγωγὸν sic se habet.

℞. Polip. q. recent. bene mundat. ℥viii. fol. orient. rad. althææ an. ℥iv. anisi ℥ß. fiat omnium decoctio S. A. in aqu. font. donec veniat ad ℔ii. plus minusve, postea cola cum levi expressione. Colaturæ expressæ adde pulpæ Zizibi (*i. e.* jujub.) lotæ cum vino albo potenti & maceratæ in dicta decoctione, postea per setaceum transmisse, ℔i. Sacchar. albisse ℥iv. bulliant iterum ad cidonyati consistentiam. In defectu Zizibi, ponatur uva passa detractis arillis.

Hoc Electuarium communicatum est, ab excellentissimo D. Doctore *Alexandro*

Petro-

Petronio, *Martinus Rulandus*, *curation.* 79. *centur.* 10.

Hier. Thriverus, comm. in aphor. 20. *sect.* 2. *Hippocr. scribit*; rusticos jamdudum nosse experentia, si nudis pedibus humi obambulent, ventrem pertinacem solvi, atque eius rei historiam refert *Brassavolus. cap. 6. tract. de medic. purgant.* dum scribit Ferrariensium Ducem Borsium in alvi duritiem incidisse, & per triduum nihil excrevisse, & consultum ea de re Medicum eo tempore insigniem, Michaelem Savonarolam, suasisse clysterem iniici, quo nihil proficiente, iussit pavimentum, quod erat marmoreum, frigida aqua copiosiore conspergi, & Ducem lecto surgere ac nudis pedibus ambulare: non 50. passus perrexerat dux, & per ventrem dolorem, ac βορβορυγμὸν sentire cepit, sedem petiit, & potentissimè excrevit, quo facto jussit Savonarola, aqua in qua herbæ calidæ essent decoctæ, ducis pedes, ac crura ablui, quod consilium, Dux centum aureis remunerari jussit.

Hoc procul dubio accidit ob pedum; quem cum partibus nervosis & membranosis, qualia etiam sunt intestina, habent consensum, & ob intestinorum refrigerationem; sicut aliàs etiam, si venter frigori exponatur, dolor colicus, & alvi excretio copiosa excitari solet.

Verùm *Brassavolus* hoc periculosum auxilium esse putat, & non tentandum, cum tormina inducere possit, & Diarrhæam. Nonnullis ex solo purgantium odore, alvus laxabatur. Novi Medicum cui si in vola manus, pomum colocynthidis contineret, donec incalesceret, alvus laxabatur. *Daniel Sennertus, cap.* 4. *Sect.* 2.*par.*2.*libr.* 3.*practicæ*.

Cuidam alvi fæces duræ in podice substiterunt, nec egredi etsi vehementi conatu propellere tentaret, poterant, adeo ut podicem, cum cruciatu, nimium aperirent, & veluti divellerent, huic ut mederer, sternutationem movi, & cum tussire iussi, priùs podice fomentato cum oleo, quibus conatibus & impetibus Scibalon propulsum & ejectum est, reliquaque excrementa subsecuta sunt. In multis aliis, quibus ob duritiem excrementa ægrè per podicem feruntur, tussim imperando, ea ut prodirent, quæ alio conatu exprimi non poterant, effeci. *Fælix Platerus, observat. lib.* 1.*pag.* 225.

SECTIO DECIMA QUINTA.

Pro alvo duriore.

Seni cuidam, qui singulis tribus septimanis, aut aliquando mense alvum semel reddebat, hoc consilium dedi ut pinguibus jusculis uteretur, in quibus & malva incocta esset. Romana quædam mulier urtica tenella ex oleo & sale commesta alvum sibi reddebat. *Petrus Forestus, observ.* 24. *lib.* 21. *de mesenterii & intestin. affectibus*.

Linimentum hoc illitum umbilico alvum movet, nec post se detrimentum relinquit.

℞. Ol. amygdal. d. rec. pinguedin. anser. butyr. maial. unguenti dialth. an. ℥ii. colocynthid. gr. xvi. salis ℈iß. spec. hieræ simpl. ℈i. diagrid. gr. iv. M. pro linimento. *Reinerus Solenander, consil.* 29. *sect.* 3.

In tardissima alvi deiectione à quacunque causa procedente mirabilis est effectus essentia salis tartari cum spiritu vini extracta, & ad consistentiam redacta, cuius guttæ ii. usque ad iv. vel viii. singulis diebus vesperi, horis duabus a cœna in haustulo vini, vel alio liquore exhibeantur, donec sponte subsequatur lubricitas alvi. Hoc fœlicissimè usus sum in melancholia hypochondriaca. *Job. Harmanus, pract. Chimiatrica pag.* 189.

Vidi duos qui nullo antimonio, aut alio ecprotico nè quidem hellebori extracto alvum laxabant, cum meo consilio propriorum unguium, præsegmina & rasuram bibissent, vomitu iuxta secessuque abundè se deplebant. *Henricus ab Heers observ.* 29.

Cum quidam sint, qui non possunt nisi purgationibus, Clysteribus, suppositoriis, ptisanis, vel aliis irritantibus remediis alvum exonerare, remedium iucundum & facillimum hic inserere volui quo alvi pigriores benignè excitantur:

torreatur mica panis, oleo olivarum irroretur, & mane deglutiatur, & videbis effectum si bis vel ter idem facias. *Petrus Borellus, observ. 14. cent. 2.*

In constipatione ventris sumantur ante prandium 4. caricæ farcitæ carthamo mundato. *Arnoldus de Villa nova practica summaria capite undecimo.*

Vir quidam natus annos supra 90. incurrit in alvum constipatam toto mense cum febre quotidiana, dyspnæa, anorexia, siti, dysuria pervigiliisque. Sed Deo Omnipotente Archiatro sanus iterum evasit in hunc modum.

℞. Vini Absinthiaci lib. ii. fol. sen. mund. ℥i. Macerentur simul, fiatque infusum. Istud vinum bibit in prandio & cœna, ac pro sedanda siti; & ubi ebibit primæ huius macerationis vinum, affudit & infudit secunda, item tertia vice supra eandem priùs maceratam Senam aliud recens vinum absinthiacum. Quod cum indies biberet; laxatus ac purgatus mox fuit indies sine molestia, cæpitque facilè & absque dolore lotium reddere, febris desiit, sitis remisit, appetitus rediit citra difficultatem spiravit, beneque dormivit, atque omnia præter omnium spem Dei Omnipotentis manu & ope in sene decrepito intra dies 12. adeò meliora facta, ut diceret sese a morte reviviscere, & iuvenescere ex senio. *Martinus Rulandus, Cur. 90. Cent. 5.*

SECTIO DECIMA SEXTA.

De Alvi pertinaci obstructione.

VIr quidam corpore athletico post viscerum intemperiem, & gravem morbum per 18. dies, alvum habuit suppressam, cui ter iniecti, clysteres sed in ventre restitantes & alia medicamenta exhibita, non potuere ad obsequium sollicitare. Tandem cum omnia videret esse conclamata, nec ullam superesse sanitatis vitæque diuturnioris spem, amicos convocat, insciisque medicis aliquot vini rhenani Cyathos ebibit, solitas delicias, ultimum ita vale illis dicturus. Dehinc tamen post vini, cuius usu assueverat, haustum siccatosque calices, murmure in ventre oborto, liberaliter soluta alvus ægerque medicis stupentibus, celeri pede ad se, & sanitatem rediit, diuque superstes inter amicos pancratice vixit. *Thomas Bartolinus, Histor. 40. centur. 5.*

Quidam sutor per mensem aut ultra, fœces alvi non excreverat, multis clysteribus, ac potionibus purgantibus frustrà usurpatis, tandem interiit; aperto cadavere, omnia intestina inventa sunt fœcibus, aut alimentis vel potulentis, omnino repleta, instar sanguiculorum vulgò (*boudins*) quod judicatum fuit à facultate intestinorum expultrice abolita provenisse. *Samuel Forminus, observatione 18.*

Cum longa alvi suppressio, an ideo ad acerrima clysmata recurrendum? nequaquam, imò blandiora sæpius repetita magis conferunt, vehementiora sæpe volvulos intulerunt, efficiunt enim ut puncta acrimonia medicamenti intestina, motum peristalticum suum infernè sursum immutent. *Gulielmus Ballonius, Epid. & Ephemer. libro primo.*

SECTIO DECIMA SEPTIMA.

Pro Alvi fluxu in puero.

PUer quidem 4. annos natus, diuturno alvi fluxu laborabat, cum inappetentia & dejectione virium. Origo illius alvi fluxus erat ex prava victus rationem, cum enim plurimis cibis ingurgitabant, & merum aliquando ei exhibebant. Indè calor nativus ita attritus est, ut alimenta in cruda & pituitosa excrementa converterentur; nihil enim ferè, nisi meram pituitam deiiciebat, quo tempore eum videre cepi, cùm tamen antea flava viridia, eruginosa, & sanguinolenta rejecisset. Instituti victus ratione, præscribo medicamentum ex Syrup. de cich. cum rheo ℥i. cum rei ʒß. per triduum exhibendum deinde tincturam coralliorum manè & serò sumendam ad cochlearia duo; intra 5. dies melius habuit, & continuatis remediis,

paucis diebus restitutus est. *Lazarus Riverius, observ.* 88. *cent.* 2.

SECTIO DECIMA OCTAVA.

Pro Alvi fluxu cholerico febribus intermittentibus superveniente.

QUi febribus intermittentibus biliosis, & malignis laborant, præcipuè duplici tertiana, propter multitudinem materiæ biliosæ furentis in choleram morbum incidunt, recurrente paroxismo, cujus impetum si non frænaveris, medicamentis infra à me describendis, morietur æger intrà duos aut tres paroxismos.

Vir quidam literis apprime tinctus, ejusmodi febre laborans, vix potuit à paroxismo servari, cui supervenerat cholera morbus; frigus marmoreum, pulsus minutulus, & fermè deficiens, oculi concavi, aliaque horrenda symptomata. Tandem post innumera adhibita remedia, a faucibus orci reddiit. Ego ut crastinam tempestatem averterem, jussi ægrotum panatellis crassiusculis & gelatinis recreari, ut frænum injiceretur humoribus sequenti die sævituris. Epithemata præscripsi, & opiatas ex conserva rosarum bugl. borrag. myrobal. sacharo conditis, margaritis tribus verò horis antè paroxismum, Clysterem hunc mirabilem iniiciendum curavi, sine quo actum erat de meo amico.

♃. Rof. rubr. Mi. Coqu. in jusculo capitis & pedum vervecis, in colaturæ ℔i. dissolve theriacæ recentis ʒii. vitellum ovi i. F. clyster, quem retinuit ad reditum usque paroxismi, qui alvi fluxum reduxit, sed minorem multò. Huic methodo inhærens multos deploratos servavi. *Petrus Pachequus, observ.* 4.

SECTIO DECIMA NONA.

Pro Alvi nimia profusione à medicamento cathartico.

IN nimio profluvio hoc maximè juvare solet.

♃. Theriac. ʒß. aq. theriacal. ℥ß. aq. Cinamom. aq. Card. ben. ℥ii. Mß. homo hydræleo tepido immittatur.

Ultrajecti quidam in officina Medica, me præsente, purgandi causa, bellebori albi radices siccas masticabat, & vorabat: dicebat se sæpiùs id fecisse innoxiè: tandem nimia alvi profusione enecatus fuit. *Iob. Heurnius, ad Aphor. Hippocr. Sect.* 5.

SECTIO VIGESIMA.

Ad Alvum sistendam.

ELectuarium hoc mihi semper cum successu familiare fuit.

♃. Sem. rof. oxalid. plantag. portulac. an. ℈i. corall. rubr. c. c. usti, an. ℥i. amyli, tragacanth. an. ʒß. Sacchar. rosar. veter. ℥iv. cum Syrup. de rosis siccis, q. s. F. Electuarium, cujus ℥ß. detur tribus saltem horis ante prandium, *Iob. Zecchius, consult.* 37.

SECTIO VIGESIMA PRIMA

De Amaurosi.

AMaurosis (quæ species est cæcitatis & gutta serena vulgo dicitur) affectus est oculi, in quo visio prorsus deperditur, nullo sensibili vitio in oculo apparente generatur ut plurimum a nervorum opticorum obstructione perfecta, aliquando etiam ab eorum adstrictione & compressione, vel humore pituitoso, sanguine, pure, aliave materia circa nervos illos collecta & cumulata, vel à tumoribus quibuscunque in iis partibus genitis. Huic morbo affinis est alius affectus, qui ambluopia vocatur, quæ visus est hebetudo, citra manifestum oculorum vitium. In hoc conveniunt, quod in utroque illæsus conspiciatur oculus, pupilla clara & nitida existente: in eo verò differunt, quod in amaurosi, visio toto pereat, in ambluopia duntaxat imminuatur. Hæc eandem cum amaurosi agnoscit sui causam, sed imbecilliorem, obstructionem nimirum nervorum imperfectum, spiritum

tum item inopiam & crassitiem. Apud authores practicos confunduntur sæpe hi duo affectus.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Amaurosi, seu visus imbecillitate.

COmes quidam *Lotharingus* de visionis imbecillitate conquerebatur, quod res exactè, sive propinquas, sive distantes, dijudicare non posset, obstare dicens veluti fummum, seu nubeculam quandam, quæ sibi visum obscuraret. Cùm omnia diligenter inquirerem, nihilque in pupilla obscuri appareret, & non semper in eodem statu permaneret, hic visionis defectus, sed nunc major, nunc minor esset, à vaporibus potiùs, quàm vitio in oculo hoc evenire judicavi, atque ostendi vapores non oculum subire, uti credebat, sed cerebrum, juxta nervorum opticorum exortum, impetere. Usus jam erat multis evacuationibus & diversionibus, & inter reliqua etiam setaceum in cervice gestabat.

Præscripsi illi pilulas sequentes.

℞. Fol. Sen. (oculi appropriata esse creditur) ℨij. sem. fœnicul. ℨij. pil. sine quibus, & Lucis, an. ℨij. cum Syrup. de fumaria, quæ & ipsa oxydorifica est. F. Massa. Capiat ℨi. singulis mensibus ter sine custodia, cùm leviores sint.

Cucurbitulas applicet menstruatim duas collo, duas scapulis sine scarificatione, continuando per triduum.

Paretur vinum hoc Euphragiatum visioni convenientissimum, de quo nonnunquam haustum in mensæ principio, vel mane bibat jejunus: sic enim ejus vis, per vapores cum vino rectiùs ad caput ascendit.

℞. Fol. Euphrag. sicc. ℥i. rad. fœnicul. ℥ii. fol. caryophillatæ ℨvi. beton. verben. majoran. an. ℥ß. flor. rosmar. ℨii. sem. Fœnicul. ℥ß. gran. juniper. ℥i. incidantur, & in doliolo collocentur, affunde vini albi generos. mensuras 10. vel. 12. serventur ad usum vel vindemiarum tempore affunde mustum recens, & finito effervescere. Poterit & cinnamomum ad gratiam addi.

Pulverem sequentem mensura unius cochlearis, noctu cubitum iturus, præcedenti levi cœna, sumat superbibendum parum vini, vel proiectum in vinum cum eo bibat.

℞. Sem. coriand. præp. ℨii. sem. fœnicul. anis. an. ℨi. carvi, Sileris mont. an. ℨß. Sinapi ℈i. fol. Euphrag. maioran. an. ℨß. Cinamom. ℨii. maceris, ℨß. Caryophill. ℈i. Sacchar. ros. tabell. ℥iii. fiat pulvis subtilissimus.

Sal in mensa ad manum habeat, quo ova recentia, vel etiam alios cibos quandoque saliat.

℞. Salis puri ℥ii. sem. cavi ℨi. fol. Euprag. maioran. an. ℈i. nuc. mosch. ℨß. F. pulvis.

Comedat frequenter iecora caprarum iuniorum assa, confrixa caryophillis & cinamomo. Hæc & illi & alteri cuidam, admodum profuerunt. *Fœlix Platerus*, *observ. lib. 1. pag. 106.*

Usu vini Euphragiati oculi senum reiuvenescunt; aufert impedimentum eorum, & defectum visus in quocunque homine. Quidam permansit nihil videns per longum tempus, & intra annum restitutus est ei visus eius usu. Habet hoc herba à proprietate, & quando pulvis eius comeditur cum vitello ovi facit idem; vel de pulvere accipiatur cum vino. Insuper sunt testes fide digni, qui periculum fecerunt in seipsis, non poterant legere sine specillis, legerunt postmodum absque illis etiam literam subtiliorem: ita ut usus vini Euphragiati non habeat simile in conferendo visui. *Arnoldus Villanovanus. tractatu de Vinis.*

Opiata ad hunc affectum ita componi poterit.

℞. Conserv. flor. beton. & anthos. an. ℥ii. myrobalan. condit. num. 2. theriac. vet. ℨii. pulv. fol. Euphras. ℨiii. semin. fœnic. ℨii. nuc. moschat. cinam. & caryophill. an. ℈i. cum syrup. ex succo fœnic. rutæ, chelidon. cum melle confecto: fiat Opiata. De qua capiat ad magnitudinem castaneæ superhausto vini aqua fæniculi diluti momento. Topica oculis admota nullius aut exiguæ sunt efficaciæ, propterea quòd eorum vis ad nervos opticos penetrare non possit. In casu desperato, postquam omnia remedia frustra usurpata sunt, vesicatorium toti

capiti raso instar cucuphæ admotum multum aliquando profuit, etiam bis aut ter admotum, ubi priores vesiculæ & ex coriationes exsiccatæ fuerint. *Lazarus Riverius*, *Practic. lib.* 2. *cap.* 1.

Experimentum ad oculos aureum, quod *D. Justelio* ex *Italia* transmissum fuit.

℞. Mell. anthos. q. s. despumetur, diligenter, ut fluxilis seu fluentis maneat consistentiæ, & cera separata sit ab eo. zinzib. optimi, caryophill. opt. contusi minutissimè, salis an. ℥ß. M. omnia cum melle. f. unguentum. Huius frustulum quantitate sem. sinapi indito in oculum affectum. Primùm quidem mordet oculum & vellicat; sed statim desinit, & plurimum humiditatis inde ex oculo effluit. Hoc unguento *Vratislaviæ* fœmina quædam, quæ per 14. annos altero oculo nihil vidit, curata & pristinæ sanitati restituta fuit. Usa autem fuit eo bis in die. Præterea Unguentum hoc omnem etiam cataractam tollit & adimit. *Job. Philipus Brendelius. Consil.* 55.

Juvenis mulier in guttam serenam inciderat, quà ita afflicta fuit, ut cibi abstinentia sibi mortam inferre decreverit; cùm tamen maritus & astantes aliquid iusculi aut vini sorbere per vim cogerent, & illa perexiguum sumeret, omnia quantum poterat respuendo. In eo statu per annum integrum perseveravit, & ad extremam maciem perducta est, calore nativo, defectu pabuli, humidum substantificum depopulante. Cum eo verò omnis simul corporis humiditas, tum ipsa materia guttam serenam efficiens, absumpta est, & sic ægra visum recuperavit ac post modum sensim victu analeptico refecta est. *Samoel Formius*, *Observ.* 29.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Amaurosi ad principem quendam.

IN victus genere, inter alia hæc celebria habentur.

Raparum in cibo usus acutiores reddit oculos. Passerum & columbarum esum visum mirificè tueri ferunt, nucis moschatæ in cibis pro condimento, & extra cibum, manè mediocris usus seminis fœnicul. herba in jusculis inter olera, & semen frequenter à cibo inter bellaria diu mansum, & deglutitum juvant, in cibis & cum cibo uti hoc sale commisto licebit, quo observatum est oculos caligantes & hebetiores mirificè recreari.

℞. Nucis mosch. macis, cinamom. opt. cardamom. an. ℈i. fol. & flor. Euphrag. sicc. ʒij. vel ʒiij. salis communis ℥i. F. omnium pulvis ad usum, vino mediocri, non admodum fumoso, aut generoso, non dulci, neque crasso, non musto, uti juvat. Euphragiati vini continuus usus plurimos restituit hoc vitio laborantes etiam senes, qui ocularium ope diu antea vix difficulter viderant.

Arnoldus de Villa nova Medicus celeberrimus, mirum in modum laudat, & ego aliquoties in operibus artis verum comperi. Non temere hæc herbula in floribus, oculorum characterem & signaculum a natura impressum habet.

Euphrasia benè asservata sicca pro magnitudine vasis quantitate convenienti musto injicitur dum effervescit, cum dæsecatum expurgatumque vinum est, asservatur remedio probatissimo.

Si ventriculus ferre potest, nec concoctio labe factatur, cùm simplicis puri puti vini in mensa usus fuit, magno commodo haustus aquæ fontis puræ prandium & cœnam claudat, nam ita minus vaporum è cibo in cerebrum fertur. *Aristot. in Probl.* scribit, eos acutiùs videre qui aquā bibunt.

Præparanda quoque ex flosculis Euphrasiæ recentibus, & saccharo, conserva æstate, cùm frequens Euprasia floret eo modo quo rosacea conserva apparatur, ex florum parte una, sacchari duabus, & si haberi tum possunt rorismarini flores, etiam istorum partem addere licebit ista conserva mane & vesperi sumenda iuglandis quantitate, potissimùm vesperi, cùm decumbendum erit: ita iuvatur concoctio, tolluntur viscerum obstructiones, visus hebes non solùm instauratur, verùm & cæteri sensus vegetiores fiunt, & memoria confirmatur.

Ad corporis quoque & capitis ab excrementis purgationem laudo ut Celsit. tua subscriptis pilulis utatur, subinde noctu cùm decumbendum erit, deglutienda una

atque altera pilula, ternis aut quaternis quibusque diebus, ita semper aliquid excrementitium paulatim, & quasi insensibiliter à capite abducitur, & si quando in oculos maior humorum influxio urgeat, illarum pilularum, statim ℈ iv. plus minus, *i.e.* xi. pilulæ post mediam noctem, vel summo mane deglutiantur. Pilulæ hæ esse possunt.

℞. Massæ Pil. Hier. cum agar. ʒii. Aloes rosac. ʒi. pil. Lucis, asaieret. an. ℈ii. rhab. opt. aq. Cinam. irrorandi ℈i. cum Syrup. rof. solut. F. pasta mollis instillando ol. fœnicul. gutt. v. F. pilulæ molles ex qualibet ʒi. pil. num. 8. super pulvere nucis moscatæ.

Oculis quæ insequuntur tutissimè, & cum singulari iuvamento admoveri possunt manè, cùm nullum efficaciùs medicamentum ad manum est, masticentur grana aliquot fœniculi, item aliquando tantillùm cinamomi, istis iam infecta saliva tingantur & illinantur leviter oculi summo digito. Itē feniculi & cumini semen pinsatur in pane, is calens è furno extractus, & discissus admoveatur ita ut oculi vapore madescant Vel hordeaceus panis calens è furno extractus dividatur medius, & asperso ad inferius latus, fœniculi & carvi sæminum pulvere, adhibeatur ita oculis, ut fixi in panem intuitu oculi vapore ipsius humectentur, ita absumpta in oculis excrementitia humiditate, lentoreque ipsius & crassitie tenuata & abstersa, vaporibus crassis discussis, visus mirum in modum facili remedio recreatur & reficitur.

Verùm quia hæc etiamsi paratu facilia sunt, non tamen semper haberi possunt, præscribam hic ordine tria, quæ apparari in tempore, & in usus adservari possunt. Primum hoc esto.

℞. Succ. rutæ per residentiam depurati ℥iiß. succi euphras. ℥ii. succ. fœnicul. defæcat. ℥iv. Mell. virgin. puriss. ℥iiß. mista ponantur in ampulla vitrea menses tres ad solem secus parietem, deinde coletur succus instilletur quotidie, si res ferat, digito una gutta in oculum quemque. Alterum hoc sit.

℞. Chelidon. maj. verben. rutæ, fænicul. Eupras. rof. an. Mi. vel ii herbas recenter manè cum rore lectas & selectas minutim conscinde & impone in vitream cucurbitam, & lento igne per Bal. M. destilletur aqua pro oculis humectandis.

Tertium quod etiam *Antonius Valerius* in Hollerium, sed paulò aliter adnotavit, erit sequens quod ego etiam antea a Bairo monitus, iam dudum in simili casu comperi efficax fuisse.

℞. Ovum recens, coqu. sub cineribus ad duritiem, tum dividatur medium, & eiecto vitello impleatur tribus partibus vitr Romani, & una parte lapidis calaminaris, exactè pulveratis & mixtis, deinde ambabus partibus ovi aptè colligati, maceretur in aq. rof. partibus duabus, aq. fœnicul. & Euphras. utriusque parte una, ex quantitate, qua mergi largè ovum possit idque dies tres vel quatuor, deindè per tenue linteum mundum exprimatur liquor cum affusa aqua, & servetur in vitreo vasculo pro collirio, ex eo quotidie oculis cum digito aut penna instillando.

Si forte aliquando ex novo sanguinei humoris influxu malum exacerbatum fuerit, ita ut rubore, calore, dolore oculi infestentur, iuvabunt sequentia. Veris tempore cum salix floret, inciso cortice fluit liquor quidam, vel detracto cortice abstergitur, is oculis instillatus aut illitus, mirum quam superfluam humiditatem absumendo lachrymas oculorum sistat, & hebetem visum exsuscitet recreetque, deindè hoc collyrio uti licebit, quod dolores lenit, ruborem discutit, calorem & humoris acrimoniam temperat, & influxum exsiccat, & arcet, visumque recreat.

℞. Gum. arabic. tragacanth. ceruss. lot. an. ℈ii. lap. calamin. tutiæ præparat. an. ℈i. vitriol. rom. ℈ß. Camphor. gr. iii. Sarcoc. coll. nutritæ ʒß. amyli, cortic. ovorum pulv. an. ℈i. thur. alb. gr. viii. cum albumi ovi F. trochisci exigui.

℞. Horum trochiscorum 4. aut 5. includantur puro tenui linteo, & iniiciantur in vitrum affusis aquis rosat. partibus tribus, fænicul. pt. una quantum visum fuerit, tum adde tantillum sacchar. candidi & bene tecta asserva: ista aqua laventur sæpe oculi noctu & interdiu.

Hic monere Celsitudinem tuam volo, ut primo vere imperet, ut fol. cydoniorum integra, illæsa, colligant, eaque diligenter

ter adservent, ne situ, pulvere, aliisve inquinamentis oblædantur, horum foliorum licebit subinde manipulum integrum accipere, incoquere purissima aqua: ea sæpe numero oculi hebetes laventur; mirum quam istos præservant, ruborem discutiunt, & influentem humorem arcent, quod sine ullo incommodo fieri potest. Ad humorem etiam capitis absumendum, cerebrumque & ipsius partes roborandum, vesperi inspergantur sincipiti tria aut 4. grana pulvisculis caryophill. vel rorismarini foliorum, nam mirum quantæ sit hoc leve remedium efficaciæ. *Reinerus Solenander, consil.* 8. *sect.* 2.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Amaurosi in puero.

HOc malo cum premeretur puer quidam, & illæso apparente oculo, videndi actione prorsus careret; & distillatione è capite per multos annos, per oculos excreta copiosa materia, crassa & sordida, laboraret, hunc obstructione instrumenti, hoc est visualium nervorum, per quos vis visiva ad chrystallo idem fertur, esse affectum deprehendimus. Vitium hoc ab omnibus putatur incurabile. Nos hoc ordine curationem sumus exorsi, instituto regimine recto, celebratisque auxiliis universalibus, quorum ope mucosa excrementa sunt evacuata, per 30. dies sudationes imperavimus ex radice Chinæ. Deinde cucusis exsiccantibus, & lavacris supra caput admotis, rasis priùs pilis, usi sumus Masticatoria & errhina medicamenta non prætermisimus, quorum ope, tenax per os & nares excernebatur humor. Ut nares spirarent, quæ cum oculis maximè consentiunt, causticum retro ipsas affiximus, & simul setonem nuche indidimus, ut per has partes vacuaretur humor in oculos delapsurus, toto, & capite belle repurgatis à levioribus collyris incepimus; primum fuit verbenæ decoctum, pulvis ossis sepiæ, succus rutæ, & fœniculi depuratus, aq. stillatitia ex raphanis & eorum foliis, mel cum marrhubii succo, decoctum Euparasiæ, Chelidoniæ. Hisfactis inditum est testitudinis fel, cum saccharo candido commistum, vinum album in quo aurum quinquies erat ignitum, at cùm lucem jam aliquantisper videret, hoc deinceps auxilio, quod licet videtur contemtibile, est tamen mirabilis efficaciæ, visum recuperavit.

℞. Frustula porcinæ carnis vetustæ, ea in minutissimas taleolas seca, serva in ollula parva adjecto sale & odorifero vino albo, post 10. dies aqua stillabit, quam ad recuperandum visum, roborandos nervos visuales, auferendam obstructionem, mirificam opem fidissimo experimento adinveni. *Zacutus Lusitanus, observ.* 56. *lib.* 1. *prax. admirand.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Amaurosi a tumore globoso nervos opticos premente.

GAllus quidam jurium studiosus Basileæ versans, dolore capitis correptus est mox secuta febris, qua cessante, cephalalgiæ reliquiæ aliquæ nihilominus remanserunt, cum vigiliis & capitis imbecillitate, tandem in oculo sinistro, visio obscurari cœpit, & post mensem etiam in dextro oculo, secutaque est paulo post in utroque oculo omnimoda amaurosis, seu cœcitas, nullo vitio in oculo apparente. Postmodum etiam cæcus ille, convulsionibus laboravit, quæ illum per vices, tota hyeme affligebant; quibus initio veris cessantibus, supervenit tussis, febris hectica expulsio purulenta, & tabes, qua diu molestatus & consumptus, tandem expiravit. Corpore per anatomen aperto, pulmonum vitium deprehendimus; verùm cum causam cæcitatis, aperta calvaria in cerebro perquireremus, invenimus cerebrum, aqueo copioso humore irriguum, partemque illius anteriorem, sinistra præsertim in sede, tumidiorem, à qua cùm portio adimeretur, inventus est tumor seu globus quidam glandulæ seu strumæ instar inclusus in cerebri substantia, ab ea tamen separatus, propriaque membrana dura contenus; per quam venæ aliquæ capillares dispersæ erant, ovi gallinacei magnitu-

dinem

dinem superans, inæqualis & formam picnæ nucis exprimens, cujus interior substantia, albida & æqualis ovi albumen coctione induratum, referebat sed durior illo erat. Hic, cono obtusiore, nonnihil sursum prominebat, basi verò latiore, ventriculo cerebri, anteriore sed innitebatur, & pondere suo, quod erat ℥x i v. nervorum opticorum exortui in cerebro, incumbebat, eosque comprimebat. Quam causam fuisse cæcitatis, quod spiritus animalis transitus ad oculos fuerit impeditus, conclusimus; cùm alioquin in nervis opticis nulla obstructio, aut aliud vitium, uti nec in oculo apparuerit. Hinc coniicere licet, graves & diuturnos cerebri vitio accedentes & incurabiles morbos, ab ejusmodi, occultis in cerebro latentibus tumoribus, aut vitiis, frequenter accidere, & cùm rarissimè hæc sectione indagentur, Medicos, qui causam cerebri intemperiei, aut humoribus attribuunt, atque hisce remedia accommodando, oleum & operam perdunt, latere. *Fœlix Platerus, observ. lib. 1. pag.* 108.

SECTIO VIGESIMA SECUNDA.

De Ambustione.

AMbustio est solutio continui, epidermidis & cutis ut plurimùm, nonnunquam etiam carnis musculosæ, venarum, arteriarum, nervorum, &c. vi ignis impressa, quam sequuntur mox dolor acerbissimus, inflammatio, pustulæ, & si combustio profunda, corpusque cacochymicum fuerit, ulcus fœtidum & malignum: ambustionum tres sunt gradus seu species, levissima nimirum, mediocris, & insignis. Si materia quæ erit, non usque adeò diu corpori adhæserit, aut levis, fuerit, tunc tantummodò elevantur pustulæ, estque hic primus gradus; cujus signa sunt, cutis rubicunda, dolor pungitivus, & nisi statim remedia adhibeantur, cuticulæ à vera cute separatio, cum vesicarum eruptione, in quibus aqua alba & limpida continetur.

Secundus gradus censetur, si materia paulo diutiùs adhæserit, aut violentiore calore prædita fuerit, tunc enim non solùm elevantur pustulæ verùm etiam ipsa cutis aduritur, exsiccatur, & contrahitur, nondum tamen facta est crusta vel eschara: dignoscitur hæc species, quòd præter partis affectæ ruborem & dolorem illicò & ipso momento eleventur pustulæ in quibus continetur aqua subtilis, & flavescens, æger que de tensione cutis conqueratur.

Tertius gradus dicitur, si res ignita diutissimè adhæserit, & violentissimum calorem in se continuerit, tum non solùm cutis, verùm etiam caro, venæ, arteriæ, nervi, &c. Comburuntur contrahuntur, & in escharam siccantur. Hujus signum est, si subjecta cutis nigra, vel saltim livida conspiciatur, & si scalpello pungatur, obtusè sentiat, dura nimirum, & exsiccata existente crustà, quam demum deciduam excipit ulcus profundum & putridum.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Ambustionibus.

INter selecta medicamenta combustionibus medentia, hoc primatum obtinere certum est.

℞. Lauri folia, super quæ porcinam pinguedinem ignitam de alto cadere facies, quousque folia ipsa in cinerem vertantur: eo verò cinere pinguedine obvoluto ac in unguenti formam redacto, combustam particulam inungens bis in die, & eam intra tres dies sanam reddes. *Amatus Lusitanus, curat. 92. cent. 2.*

Puella quædam aqua ebulliente super ventrem ad umbilicum excocta fuit, undè vesiculæ ortæ sunt, & tanquam mortua jacebat, ad eam vocatus, unguento populeone totum ejus ventrem illiniri feci, & vitis folia superaddere, quo remedio intra 4 horas, puella ad se rediit, & paucis postea diebus, ex toto sana evasit. Quòd verò intus intestina, ex aquæ ingenti caliditate, tumuerint, unde symptomata prædicta ortum traxerunt, pro certo crediderim. Ulcera tamen postea ex unguento, à calce sæpe lota, parato, sana sunt reddita, *Amatus Lusitanus, curat. 34. cent. 4.*

Optimum auxilium est lutum superimpositum, quam citissimè, mirificè enim, ut sæpius vidi, dolorem mitigat, cruciatum lenit, & cutem tuetur, *Dominicus Panarol. obs. 22. Pentec. 3.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Ambustione.

AD Ambustionem utimur mucagine sem. Cydon. cum aq.rof. extracta, ut in nepotulo meo, qui ex igne oculum combustum habens hoc modo pluma admota curatus est.

Mulieri cuidam in fronte ab igne combustæ, applicata est ex alterius mulieris consilio, hæc mixtura, quà illicò dolor intensissimus sedatus est, ipsa combustio curata.

℞. Mell. farinæ triti, an.part.æq. vitellum ovi unius, probè inter se mista apponebantur.

Elideus præceptor meus, si nihil aliud ad manum esset, utebatur succo cæpe, quo ambustionem obliniebat: dicebat succum cæpe multum conferre combustionibus à proprietate occulta, hoc etiam sequenti utebatur.

℞. Ol.Hyperic.℥i.calcis bene lotæ extinctæ ℈ii. Ms & illiniatur locus affectus, donec sanatus sit. Idem quoque ad ambustionem primum applicabat albumen ovi, illud enim facit ne vestigium relinquatur. Deinde accipiebat calcis decies lotę,lythar. auri an pt. æq. & cum oleo Hyperici faciebat unguentum, quo ungebat locum. *Pet. Forestus*, *obs.16 lib.2.observ Chirurg.*

Mulieres Delphenses in famulis cerevisiariorum, applicant folia hederæ arboreæ cocta in aqua, & sic curant eos quando ab igne vel aqua calente quod sæpe fit, adusti sunt. Mulieri consulvi, ut cruri combusto folia hederæ decocta in cerevisia apponeret, & illicò optimè fuit curata. *Petrus Forestus*, *obs.18.lib.2. observ.Chirurg.*

Loco ambusto in principio linimentum hoc sine ulla dubitatione apponito. Ego enim ipsum expertus sum feliciter cum multis ambustis, & præcipuè cum *Angela* filia mihi charissima, quæ dum tertium decimum mensem ageret in ignem nutricis incuria cecidit, & totam fere faciem sibi combussit.

℞. Albumin.duorum ovorum ol.rof.℥ii. aq. rof.℥i. M. & simul omnia optimè conquasentur: postea panniculus albus, subtilissimus, aut lini aut serici, madefactus priùs in dicto linimento, superponatur loco ambusto, & ligetur & nunquam auferatur; donec convalescat; sed quotidie bis terve, sine remotione ipsius panniculi, locus affectus, super ipsum panniculum inungatur & illinatur. Transacto verò principio, & hoc usque ad diem ambustionis quartum, loco albuminis ovorum, ponantur & conquassentur in dicto linimento vitelli eorum, & semper super ipsum panniculum inungit; donec videatur cutis regeneratio nova fieri. Tunc vero cum forfice paulatim de die in diem, ubi nova cutis ipsa & sanitas apparuerit, panniculum incidere debemus, adeò ut totus paulatim auferatur, quo ablato videbitur locus affectus proculdubio sine ullo signo permanere. *Omnibonus Ferr.lib.4.Art.Med.Inf.cap.25.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Ambustione.

PRimum & præcipuum negotium in combustionibus est, ut Chirurgus impediat, ne pustulæ oriantur, si enim id fieri possit, non est quod æger postea ullam molestiam vereatur, itaque quamprimum quis igne, aqua, aut oleo fervido, aut simili, quapiam re combustus, ac combustio levis fuerit, illicò locus ambustus aqua, aut proprio sputo madefiat & ab ignem admoveatur, ut incalescat, quantum ferre poterit, vel in aquam calidam immergat locum ambustum: aut si id fieri nequit, intingatur spongia, aut linteam reduplicatum in aqua calida, & applicetur: calor enim ille externus Empyreuma hoc est calorem ab igne in parte combusta relictam, ad se attrahitur *Aristoteles* & experientia testantur: estque ignis, teste *Fernelio*, proprium inusti mali alexiterium. Cępę etiam in mortario cum sale contusæ, & illicò loco combusto applicatæ, Empyreumata extrahunt, nec sinunt ut pustulæ eleventur, possunt & in taleolas scindi, & loco ambusto imponi una ad alteram donec tota pars combusta sit cooperta. Sequens quoque unguentum Empyreuma potenter extrahit, nec sinit pustulas elevari.

℞. Cæpæ crud. ℥iß. salis, saponis albi venet.an.℥i. M. in mortario, fiatque unguen-

guentum cum ol. rosac. & amygd. d.

Anno 1604. Cum dulcissima mea conjux sapam in magno aheno coqueret, ac ipsam spatula agitare vellet, ex improviso dextram ad carpum usque in sapam ebullientem immittit, ea autem manui tantò tenaciùs adhærebat, quantò magis ad consistentiam & spissitudinem cocta erat, ideoque illicò exortus est dolor vehementissimus, non solùm in ipsa manu, verùm etiam in toto brachio. Sapa abluta calida aqua, unguentum jamjam descriptum (quod opportunè tum temporis in promptu mihi erat) applicui; totum brachium oleo rosaceo inunxi, & fascia poscia intincta involvi, sæpiusque omnia illa reiteravi. Hinc divino favore, ex tanta combustione nulla secuta est cutis exulceratio, præter duas parvas pustulas, unam in pollice, alteram in digito indice, quę tamen parvo negotio unguento basilicone curatæ fuerunt.

In combustionibus verò universalibus procedatur, quemadmodum sequenti exemplo declaratur.

Anno 1605. Paterniaci tinctoris cujusdam famulus, in ahenum tinctura calida plenum incidit. Hinc totius quidem corporis combustio secuta est, sed quia tinctura non omninò fervida, illæ potissimum partes corporis, quæ fecibus tincturæ in fundo aheni inhæserant, veluti brachia & facies, combustæ fuerunt, accersitus illicò totum corpus, facie excepta, unguento hoc inunxi.

℞. Saponis liquid. ℔ß. cæpæ crud. ℥ii. Sal. ℥iß. ol. vitell. ovorum ℥i. ol. rof. & amygd. d. an. ℥iii. mucil. sem. Cydon. ℥ii. M. F. Unguentum. Oculis sequens instillavi collyrium anodinum.

℞. Aq. rof. ℥iii. aq. plantag. ℥i. sem. cydon. & fœnugræc. an. ʒß. M. maneant in infusione supra cineres calidos per horam, deinde exprimantur, addaturque lactis muliebris parum, & oculi calide instilletur.

Reliquis verò partibus faciei, unguentum quoque ex sapone, solidum tamen, & spissum, ne ad oculos perflueret eosque læderet, applicui. Hujus autem unguenti hæc est descriptio.

℞. Gummi elemi ʒi. ol. de vitell. ovorum rof. an. iii. saponis alb. venet. ℥ii. dissolvatur gummi cum oleis, omnia in mortario diligenter commisceantur, fiatque unguentum, quod super linteum extensum applicetur toti faciei. De quatuor in 4. horas, reiterentur unguenta collyrium verò singulis horis. Eodem quoque die sanguinem ex vena basilica ad ℥x. extraxi, erat enim vir robustus & plethoricus; sequenti vero die pharmacum exhibui: quò etiam die, ut & tertio, simili unguento totum corpus bis inunxi, & faciei, unguentum quod præscripsi, applicui; oculisque collyrium frequentissimè instillavi. Et sic hic ex tanta combustione plenissimè sanatus fuit.

Si facies pulvere bombardico combusta, & grana pulveris cuti infixa fuerint, illicò extrahendus est pulvis, quantùm fieri poterit, idque acu aut aliquo alio instrumento acuto. Postea expectandum est, ut pustulæ eleventur, sic enim quod reliquum est pulveris in cute, parvo negotio extrahi, & cutis mundificari poterit.

Si verò Chirurgus in principio non advocatus fuerit, ita ut cutis jam cicatrizata, maculæ verò nigræ ex pulvere relictæ fuerint, necesse est denuo exulcerare cutem; id autem commodè fiet sequenti vesicatorio.

℞. Cantharid. num. vi. fermenti ℥ß. M. in mortario cum gutta, una aut altera aceti, fiatque unguenti instar, de quo F. parva emplastra, quæ maculis applicentur, cum primum pustulæ fuerint elevatæ, incidendæ sunt forficibus, postea acu, aut instrumento aliquo acuto eximendus est pulvis, tandemque applicandum est sequens unguentum.

℞. Butyri sine sale ℥i. ung. basilic. ol. Lil. alb. de vitell. ovorum an. ʒii. M. F. ung. Quotiescunque Chirurgus tractat ulcera, prospiciat, ut nigredinem pulveris diligenter abstergat, aut cum decocto fœnugræci, & flor. meliloti abluat, postea applicet præscriptum unguentum; atque ita procedat, donec ulcera satis sint mundificata. Ego hoc in casu aliquoties usus sum pulvere præcipitati, idque maximo cum fructu ægrotantium, circumcirca verò ulcera doloris leniendi gratia, sequens applicetur unguentum anodinum.

℞. Ol. amygd. d. rosat. ceræ alb. an. ℥i. liquefiant, & misceantur, postea adde Camphuræ ʒi. mucil. sem. Cydoniorum parum. M. F.

M. F. Unguentum. Si pulvis in oculos impulsus fuerit, abluendi sunt lacte muliebri, aut aq. rof. tepida.

Si verò combustio altiùs penetraverit, ita ut non solùm pustulæ eleventur, verùm etiam cutis combusta, siccata & contracta fuerit, tunc neque cæpæ, sapo, sal, & quæ ex hujusmodi fiunt medicamenta, multò minus frigida & sicca, sed quæ cutem emolliunt, & lubricam reddunt, erunt applicanda: ea autem sunt temperata, calida scilicet & humida. Itaque hoc modo procedendum. Imprimis pustulæ omnes forficibus incidantur, quò aqua acris & calida effluere possit, epidermis item ubicunque separata est, abstrahatur, ne sub ipsa pus colligatur. Et quia illicò humores & sanguis ad locum affectum affluunt, necesse est, ut affluxui illi humorum defensivis adversetur, applicetur itaque unum ex sequentibus defensivis, ad latitudinem palmi minoris supra locum ambustum.

℞. Pulv. boli armen. sang. drac. gallarum, Croci martis, acaciæ, an. ℥ß. ol. ros. ℥iii. ceræ novæ ℥iß. F. ung. S. A. addendo parum aceti. Vel

℞. Farin. hord. argill. fornac. an. ℥ii. coq. cum aceto & aq. ad formam cataplasmatis, in fine admisce albumina ovorum nu. 2. hoc defensivum singulis diebus bis, aut ter reiteretur, ne in parte affecta exsiccetur, & dolorem excitet.

Toti verò loco ambusto imponatur sequens unguentum.

℞. Ung. Basilic. ℥i. ol. rosac. Lil. alb. an. ℥ß. vitell. ovorum n. 2. M. Sequens quoque unguentum combustionibus summoperè convenit, dolores mitigat, cutem emollit, & humores affluxos resolvit.

℞. Butyr. recent. sine sale, pingued. Gallin. rec. an. ℥i. ceræ novæ, ol. Lil. alb. an. ℥ß. liquefiant simul, postea admisce croci ℈i. mucilag. sem. cydon. ℥i. M. in mortario fiatque unguentum.

Utor ut plurimum emollientibus, usque ad finem curationis.

Præparo quoque unguentum ad omnes combustiones præstantissimum hunc in modum.

℞. Butyr. rec. & lot. in aq. rof. ℥iii. ol. viol. de vitell. ovorum, amygd. d. an. ℥ß. farin. hord. ℥iß. Croci ℈i. mucilag. sem. Cydon. ℥i. ceræ q. s. F. unguentum. Hoc emollit, dolorem lenit, & paulatim cicatricem inducit. Sed quia combustiones, imprimis quæ in cutis sunt superficie, vehementissimo sensu sunt præditæ, videant Chirurgi ut blandè ulcera abstergant; ego nè abstergendo ulcera, excitem dolores, tela subtilissima, qualis est Cambriacensis, cooperio totam partem ambustam, nec illam amoveo, donec ulcera sint sanata; per hanc enim telam pus facillimè effluit, & virtus medicamentorum ad ulcera pervenit. *Guliel. Fabritius Hildanus, cap. 6. & 7. lib. De Combustionibus.*

Adeps porci bulliens guttatim super lauri foliis proiicitur, & hoc oleo ambustum locum inunge, & intra tres dies curabitur, quasi quodam incantamento, licet pars ambusta maxima fuerit, quovisque modo. *Petrus Borellus, obs. 76. cent. 1.*

℞. Corticem viridem Sambuci, aut prima Sambuci germina, contundantur, coq. in butyr. rec. q. s. colentur, ut fiat Linimentum, ambusto membro illinendum. *Dan. Sennertus, pract. lib. 5. p. 1. cap. 18.*

Sambuci cortex interior, ambustis impositus, ad ardorem igneum extinguendum, efficax esse perhibetur. *Joh. Rajus, Catalog. plantarum Angliæ.*

SECTIO VIGESIMA TERTIA.

De Aneurismate.

ANeurisma (quod barbaris depravata voce emborisma, & mater sanguinis dicitur) arteriæ est dilatatio, vel tumor tactu mollis, pulsans, digitisque cedens, ab arteriæ tunicæ interioris quidem apertione, exterioris verò dilatione ortum habens.

Hujus affectus causa proxima, quæ est interioris arteriæ tunicæ apertio, & exterioris dilatatio, originem suam debet sanguinis impetui vehementi, externæ etiam cuilibet violentiæ arteriam nimirùm distendenti; sæpissimè item Chirurgi imperitiei, arteriam pro vena, vel cum vena secantis, tum enim exteriore tunica utpote molli coalescente, & interna duriore ma-

manente aperta, per foramen sanguis erumpit, & externam distendit.

SUBSECTIO PRIMA:

Pro Aneurismate in flexura cubiti à male instituta venæ Sectione.

CErata plura in usum hìc vocantur, sed inter cætera laudo ego illud Montagnanæ, ex scoria ferri, in suo antidotario, quod ita se habet.

♃. Scoriæ ferri. ℨv. mumiæ, tragacanth. gummi arab. an. ℨiii. thuris, acaciæ, Sandarach. an. ℨiß. piscium glutinis, gallarum, cupress. an. ℥i. visc.q. ℥iii. gypsi ℥ii. resin. ℔iß. F. Ceratum cum succo consolid. maj. aceto & cera rubra.

Emplastrum etiam, ex cortice ulmi cocto sapa excepto, & apposito, detentoque ad siccationem, est miri usus; quemadmodum fotus cum spongia madefacta in aceto decoctionis scoriæ ferri. *Jul. Cæsar Claudinus*, *consult* 67.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Aneurismate ex incisa arteria in Brachio.

QUidam Ludimagister cùm propter scabiem ex humore melancholico ortam, sibi venam basilicam dextram à barbitonsore incidi curasset, arteria quoque simul compuncta fuerat. Unde paulatim aneurisma exortum est, cui cùm mensis spatio & ultra, medicamenta multa (frustra tamen, adhibita fuissent; ad me tandem Paterniacum venit. Eo loci, ubi venæsectio facta fuerat, deprehendi tumorem, magnitudine ovum anserinum adæquantem, pallidum, & utcunque durum, in quo pulsatio non tantùm digito persentiebatur, verùm etiam oculis conspiciebatur: talis enim erat pulsatio, ut pulvisculos & fascias circumpositas in altum protruderet. Brachium quoque extendi non poterat, dolor tamen non erat adeò ingens, nisi cùm brachium extendere vellet. Ego cùm curatu difficillimum hunc affectum animadverterem, manum quidem admovere recusavi; precibus tamen ipsius commotus, curationem sic aggressus fui.

Instituta primò optima victus ratione, applicatoque tumori duro, emplastro nostro de cicuta, Clysterem injedi, & appropriatis catharticis, corpus à pravis humoribus exoneravi, qui spiritum & sanguinem in aneurismate contentum, ad interiora adeo revocarunt, ut postea nulla nobis nec appareret, nec sentiretur pulsatio, tumor quoque multùm imminutus conspiciebatur. Unde tum sequens emplastrum applicui.

♃. Empl. diacalciteos. ℥ii. pulv. mastich. ros. rub. myrtill rad. Symph. maj. an. ℨi. cum olei ros. q. s. formetur emplastrum. Postea pulvillum, aut potius nodulum ex linteo multoties reduplicato formavi, & tumori imposui, fasciaque firmiter ligavi, idque in eum finem, ut tumor reprimeretur, & sanguinis vitalis, ex ipsa arteria in externam membranam dilatatam, influxus impediretur. Atque his remediis brachium Dei beneficio, brevi in integrum restitutum fuit. *Guil. Fabritius Hildanus*, *observ.* 44. *cont.* 3.

SECTIO VIGESIMA QUARTA.

De Angina.

ANgina (quæ Græcis Κυνάγχη & συνάγχη dicitur ab ἄγχω strangulo) symptoma est faucium & laryngis proprium, idque terrificum, & lethale, tum ob doloris acerbitatem, tum propter interceptionem officii ad vitam tuendam necessarii, & oppressionem partis, cujus officio vita carere nequit, nam & deglutitionem impedit ad vitam necessariam, & respirationem tollit, sine qua ne ad punctum quidem temporis animal vivere potest, definitur quòd sit affectus phlegmonodes, fauces, *i. e.* summas gulæ, gutturisque partes, per quas tum cibi potusque, tum Spiritus introitus est, præcludens.

Alia vera est & Legitima, alia notha.

Veræ 4. sunt species, una quam omnium periculosissimam censuit Hippocrates, ubi neque in faucibus, neque in cervice quicquam apparet, hujus quippe inflammatio peni-

penitus abstrusa, graviora infligit symptomata, non sine metu præsentis strangulationis. Hac vidit *Fernelius* sublatum ęgrorum horis 18. constante mente, integrisque sensibus, angina latens hæc species dicitur.

Altera est, quum interiores laryngis fauciumque musculi manifesta phlegmone tentantur; hæc æque ac superior symptomatis sæva est, sed minore tamen fit periculo, quod manifesto se proferat tumore.

Tertia fauces interiores una cum cervice occupat, in qua foris tumor, atque rubor est conspicuus, cum calore & dolore, Symptomata huic nihilo sunt quam cæteris leviora, sed tamen spes salutis melior, quod inflammatio foras prosiliens evocari digerique possit.

Quarta omnium levissima, atque tutissima censetur, quæ non interiores fauces, sed solum cervicem, ejusque musculos prehendit, quorum tamen tumore, interiores laryngis musculi comprimuntur, introitusque omnis coarctatur.

Omnium causa est fluxio biliosa aut sanguinea, quæ in has sedes influens, vel erysipelas, vel phlegmonem parit.

Dividi aliter solet angina in κυνάγχην, παρακυνάγχην, συνάγχην, & παρασυνάγχην: κυνάγχη dicitur, quando interni gutturis musculi inflammantur, cum maxima respirationis angustia; παρακυνάγχη verò, quando inflammantur externi; συνάγχη rursus, quando plegmone internos faucium musculos apprehendit, & deglutitionem potissimùm impedit, παρασυνάγχη, demum externas faucium partes & mentum obsidente inflammatione.

Angina notha febris est expers, fit cùm pituitosa destillatio, in fauces cervicisque musculos decumbit, ac tum fortassis tumor inest, sed sine rubore, & febre.

Alia adhuc est anginæ species, quæ nullo fit quidem proprio faucium affectu, sed quum cervicis vertebræ intro luxatæ, fauces ac gulæ gutturisq; introitus premunt, ac arctiùs coangustant; dignoscitur, quod cervix ponè excavatur, ægrè & cum dolore inflectitur, casus quoque aut ictus antecessit, vel humor præter naturam vertebrarum vincula laxavit.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Angina in viro quodam ex sanguinis repletione.

Sanguine extracto, & clystere iniecto; hoc gargarisma præscripsi.

℞. Fol. Plantag. M i. flor. rof. rubr. p. I. gallam omphacitidem (i. viridem) crasso modo contusam. Sem. Cydon. ʒi. bulliant in ℔i. aq. plantag. addendo aq. solani, equiseti, an. ℥ij. colaturæ immisce diamor. dianuc. an. ℥iß. fiat gargarisma, quo cùm gargarisasset, loqui potuit, quod antea minimè poterat; deinde hoc sequenti usus est.

℞. Fol. plantag. bellid. min. an. M i. flor. rof. rubr. p. i. balaust. ʒi. hord. communis, p. i. coq. in. ℔ij. aquæ communis ad ℔i. cui adde ℔. aq. plantag. & aq. Scabiof. ℥iij. sem. lini. fœnugræc. malv. (cum iam in augmento essemus) an. ʒi. gallam unam crasso modo contusam, nidum hirundinis cum plumis incisum) ad resolutionem aliqualem) ebulliant hæc semel, fiat levis, colatura, addendo diamor. dianuc. an. ℥iß. mell. rosat. colat. ℥ß. M. eo plurimum delectabatur, cùm se levamen inde sentire fateretur.

Secundo die manè, glande alvo exonerata, venas sub lingua incidere jubeo, crassissimo sanguine ac nigerrimo effluente; & meliùs habere cœpit, & spiritum liberiùs ducebat: eodem tamen die, guttur inunximus linimento sequenti, simul etiam cataplasmate imposito.

℞. Ol. amygd. d. ℥i. pingued. Gallin. butyr. rec. in aq. viol. & camom. loti an. ℥ß. mucilag. sem. Lini. fœnugræc. malv. alth. extract. cum aq. Chamæm. an. ʒij. ceræ citrinæ modicum. F. linimentum, Lana succida superposita.

℞. Rad. altheæ, ℥iß. fol. malv. viol. an. M i. flor. chamæm. melil. an. p. i. coq. in aq. ad mollitudinem, pistentur, adde farinæ sem. fœnugræc. lini, hordei an. p. i. nidum hirundinis in pulverem redactum, ol. amygd. d. viol. butyri rec. an. ℥ij. ol. chamæm. ℥i. F. Cataplasma, & amota lana, calidè apponatur.

Istis præsidiis cum paucis aliis, morti addictus, luci fuit restitutus. *Petrus Forestus, observ.16.lib.15.* de faucium, gutturis, gulæ, & asperæ arteriæ affectibus.

In Angina periculosa festinandum est; veteres eodem die, & sanguinem mittebant, & medicamenta exhibebant. Ego sane (inquit *Trallianus, lib. 4. cap. 1.*) novi me, cùm usus valde urgeret; venam manè aperuisse: diluculo linguæ subjectas secuisse; & vesperi ex cremore ptisanæ lachrymam scammon. exhibuisse; atque ita laqueum ex inflammatione ortum vix potui dissolvere. Et alium quendam novi me, postquam duorum brachiorum in cubito venas secuissem, repurgasse, sequenti die non expectato. *Petrus Forestus, observ. 13. lib. 5.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Angina cum tumore in faucibus.

VOcatus ad quendam, cui gutturis regio adeo intumuerat, ut ne verbum proloqui posset, & ferè suffocaretur, tumore in faucibus manifestè apparente; cum adhærente tenacissima pituita & lentore. Statim cucurbitulas cum scarificatione scapulis adhibui, & gargarismum sequentem suasi.

℞. Aq. Solan. plantag. an. ℥iv. syrup. viol. mell. viol. an. ℥ß. diamori. ℥i. aceti flor. papav. rhæad. ℥ii. fiat gargarisma.

Applicuit collo sequens cataplasma in illius ambitu sub mento.

℞. Farin. hord. fabarum an. ℥iv. nid. hirund. ℥ii. stercor. canis sicc. ℥iß. mellis ℥ii. ol. rosac. q. s. fiat Cataplasma. Hisce vixdum per diem usurpatis, melius habere cœpit, & è summo periculo evasit. *Fœlix Platerus observ. lib. 2. pag. 412.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Angina.

PRotinus alvi excrementis per acrem injectum Clysterem depositis, cephalicam dextri brachii venam incidere jussi; hoc etiam gargarisma præscripsi.

℞. Syrup. de ribes; rob. mororum an. ℥i. aq. plant. stipit. ros. an. ℥viii. M. F. gargarism. quo sæpè utatur.

Foris etiam ubi tumor in collo apparebat, locus oleo Chamæm. superaddita succida lana, fotus fuit. Vesperi verò ex sinistra Saphena sanguinis ℥vi. fuerunt extractæ: sequenti verò die, cucurbitulæ ad primam vertebram & scapulas sunt applicitæ; tum olei vice, quod foris admovebatur, emplastrum hoc apponi jussimus.

℞. Rad. alt. fol. malv. an. Mi. rad. Lil. alb. num. 2. ficcum ping. num. 10. F. decoctio in aq. donec mollescant, dein in mortario optimè pistentur, & per setaceum transmittantur, quibus postea adde, farin. hord. sem. Lini fœnugræc. an. p. i. Cineris hirund. ℥ii. stercor. canin. arid. & alb. ℥ii. farin. chamæ. piß. decocto prædicto omnia excipiantur, & F. Emplastrum cui adde ol. chamæmil. rosac. an. ℥iß. M. & ad ignem parum tractetur, & collo affecto applicetur. Porrò hujus Emplastri vice stercus caninum aridum pistum & melle exceptum, & dolenti parti admotum præstantissimum est remedium. Item Cinis hirundin. cremat. efficax quoque remedium est, si modò cum melle admoveatur. Emplastrum etiam ex nido hirundin. magnam in hoc casu habet prærogativam. Nec sunt audiendi qui ex nido hirundini tanquam ex terra frigida, emplastrum fieri formidant; cùm revera terra nidi hirundinis cum paleis, & cæteris in eo contentis, discutiendi vires habeat. Quanquam prisci Græci nunquam quod legerim, nido isto in hoc affectu usi fuerint, sed potiùs cinere hirundinum. *Amatus Lusitanus, Cent. 3. curat. 28.*

SUBSECTIO QVARTA.

Pro Angina gravi in viro quodam.

CLysterem primùm paulò acriorem in hunc modum præscribo, quod adstrictæ alvo esset.

℞. Herb. 4. emol. fol. Caul. rubr. hyssop. Cent. min. an. Mi. polip. q. ℥i. sem. Cartham. contus. ʒx. agaric. in petia ligat. ʒiii sem. melon. cum cortic. contus. ℥i. sem. anisi, & anethi. an. ʒiii. flor. chamæm. & melil.

& melil. furfur. Macri. ana p.i. F. omnium decoctio. in colaturæ ℔i. dissol. Catholic. ℥i. hieræ Galen. ʒv. ol. viol. & Liliorum an. ℥iii. mell. rof. colat. ℥ii. F. Clyster.

Ingentem excrementorum copiam dejecit æger, à qua alleviationem sensit, ejecto Clystere sanguinem eodem die bis è cubito detraho ad ℥xx. quòd & æger valentissimis viribus esset, & morbus quoque magnus. Interea gargarismate adstringente & repellente uti ægrum jubeo.

Sequenti die è venis sub lingua sanguinem detraho, & Cucurbitulas cum scarificatu, sub vesperam admoveri scapulis jubeo, à quibus mirificè se levatum sensit, & paulò tum faciliùs respirare cœpit. Interim in omnimoda abstinentia ægrum continuo; nec per primos tres dies, quicquam aliud præter aquam mulsam sumere jussi, neque etiam solidiora alimenta sumere potuit, ut qui etiam mulsam ore sumptam per nares reiiceret, quòd anginosis frequens esse solet, infernas partes vinculis deligo, collo & cervici hæc impono.

℞. Ol. Chamæm. viol. Liliorum & Cheirini, an. ℥ii. ol. amygd. d.r rec. ℥iii. axung. Gallin. rec. ℥i. butyr. rec. sine sale ℥i. Croci. ʒi. F. linimentum, quod calidum collo & cervici, mollibus lanis pinguibus intectum admoveri jubebam. Ubi verò ad tertium diem ventum est, mox propinare medicamentum solvens satago, sed frustra id tentatum est, quare dabam alternis diebus Clysterem suprascriptum, à quo alleviari seplurimùm æger sentiebat.

Cùm autem ad quartum diem rubor aliquis cum dolore ac tentione foras ad maxillam dextram se proderet, bonum id esse sum, ex Hippocr. & Galeni sententia, arbitratus, itaque naturæ motum secutus, foras humorem evocare studui, in hunc modum.

℞. Fol. plantag. Hysop. Caul. rubr. an. M℔. Caric. ping. nu. 12. uvarum pass. exacin. num. 20. liquirit. rasæ ℥i. rof. rubr. p.i. hord. cum cortice p℔. fiat omnium decoctio in aq. hordei, in colat. ℔i℔. adde diamor. & dianuc. an. ℥i℔. oxymel. simpl. Syrup. viol. an. ℥ii. mell. rof. ℥i. M. fiat Gargarism. quo sæpe utatur.

Foris verò ad tumorem prominentem evocandum, & suppurandum tali sum usus cataplasmate.

℞. Fol. malv. alth. cum radic. an. Mii. fol. caul. rubr. viol. hyssop. an. M i. caric. ping. nu. 30. flor. chamæm. & melil. an. p. i. sem. Lini. & fœnugræc. an. ℥i. Capitum Liliorum alb. ℥ii. furfuris p. i. fiat. omnium decoctio in aqua, pistentur & cribrentur. Cribraturæ adde nidi hirund. in ol. Lil. præbulliti & cum toto probè in mortario macerati, & postea cribrati ℥ii. farin. sem. Lini & fœnugræc. farin. frumenti an. ℥i. Coquantur farinæ cum oxymel. ad convenientem glutinositatem. Postea adde axungiæ Gallinæ rec. but. sine sale an. ℥i. Croci ʒi. ol. Lil. ℥iii. M. F. Cataplasma; mirificè profectò humorem foras evocavit, atque ad suppurationem deduxit, intra biduum namque suppuratus ferè, qui foras subsederat tumor, fuit; cui tamen tertio pòst die canini stercoris sicci ℥iii. adjunxi, quod si quid aliud, vel Pauli vel Avicennæ testimonio, huic affectui maximè prodest, occulta quadam vi & proprietate. Suppurato tumore ad 7. diem candenti ferro aperiri jussi, quod id ulceribus & abscessibus plurimùm conferat, exsiccando, & virus malum ignis potentia corrigendo. Pus fœtidissimum, virulentum & copiosum prodiit, ulcus mundificari curavimus, unguento ex melle rosato, succo apii & absinth. farin. hord. myrrha & aristoloch. postea probè deterso ulcere, quod intra 20. diem contigit, ad sarcotica & cavum ulcus implentia nos contulimus unguento ex thuris polline, myrrha, iride, aloeque confecto, ad Chalciteos emplastro, sicque Dei nutu integrè curatus fuit, magna omnium admiratione.

Interim dum hæc facio, reliquorum præsidiorum, quæ juvare posse sum arbitratus, minimè obliviscor: nam quum devorare potuit æger, purgans medicamentum, & catapotia dedi, ad deducendum humorem, quæ quidem fœliciter operabantur. Exhibui etiam rasuræ dentis apri ʒi. ex oleo amygd. d. & Sacch. cando, quæ in hoc affectu, prout & in pleuritide, præsentaneum est remedium atque arcanum *Franciscus Valeriola*, *obs. 10. lib. 2.*

Præ-

Præstantissimum est hoc cataplasma, quo in alio, angina præfocativa correpto, secundo tertiove die sum usus, à quo secuta est tumoris suppuratio, respirandi & deglutiendi facilitas, & ab eo æger mirificè se alleviari sentiebat, ita ut perpetuò loco affecto adhærere juberet.

℞. Nidorum hirund. cum toto nempè stramine, luto, & stercore hirund. numero 2. bulliant in ol. Chamæmel. & Lilior. Pistentur & setaceo cribro transmittantur, adde stercoris canis ossa comedentis, ℥ii. Oesypi humidi ℥i. ol. Liliorum q. s. fiat puls in modum cataplasmatis, & loco affecto calidè admoveatur. Est enim in hoc casu præsentaneum hoc remedium; sicuti cinis crematarum hirund. devoratus ad ℨi. pondus, ex hydromelite, vel etiam illitus, ut *Dioscorides & Galenus* affirmant. *Franciscus Valeriola, observ.* 10. *lib.6.*

Venæsectione peracta, mox instituenda purgatio, præcipuè si bilis in corpore abundet, ut illa pharmaci irritatione, motus humorum fiat κατὰ ῥόπήν: recentiores hìc laudant sal prunellæ in oris collutionibus.

Si dolor sit vehementior, utilissimum est Lac. Postquam venæsectio in cubito, & purgatio est instituta, ad derivationem, etiam venæ narium, & quæ sub lingua sunt, aperiantur, aut hirudines venis narium, frontis, post aures & cervici applicentur. Nonnulli & scarificationes aurium adhibent. A proprietate prodest fungus Sambucinus coctus & bibitus, & foris etiam impositus. Lignum quoque hederæ à proprietate valere dicitur, unde *Joh. Marquardus* scribit, quòd comedens ex cochleari de ligno hederæ, vel bibens ex vase hederaceo, nunquam, vel raro in apostema gutturis, vel uvulæ incidat. Commendant etiam tanquam expertum lupi guttur, seu asperam arteriam, si angina laborans per eam bibat. Commendantur & exuviæ serpentis in ol. amygd. d. coctæ, si in oleo illo linteum tingatur, colloque circumponatur. Cochleæ item cum testis ustæ, & Cancri usti; item rasura dentis Castorei an. ℈i. vel ℨß. in aq. scabios. propinata. *Daniel Sennertus, practic. libr.* 2. *part.* 1. *cap.* 24.

Si abscessus intus in ore rumpatur, decocto hordei, aut hydromelite detergitur. Si aliquando ulcus sordidum reddatur, tunc ad potentiora remedia confugiendum est, in hunc modum.

℞. Fol. Scabios. & agrimon. an. Mi. nuc. cupress. ℨi. rad. ireos florent. & aristoloch. rot. an. ℥ß. myrrh. ℨß. rof. rub. p. ii. coq. in hydromelite ad ℔i. Colatura colluantur frequenter ulceratæ partes. Si non sufficiat, ad collyrium Lanfranci deveniendum erit, quod mirabilis est efficaciæ. *Lazarus Riverius, prax. medic. libr.* 6. *cap.* 7.

Anginam magnam & periculosam, non omissis, quæ ex universalium genere conveniebant, hoc gargarismo percuravi.

℞. Semperviv. Mß. flor. prunell. p. iii. salis armoniac. ℈ii. decoq. in aq. ℔iv. ad casum unius, & utere pro gargarismo. *Hieronymus Reusnerus, observ.* 57. Vidi cuidam angina deplorata laboranti, aquam è stercore vaccino destillatam, exhibitam ita profuisse, ut mox convaluerit. *Hieronymus Reusnerus, observ.* 191.

℞. Flor. Chamæmel. Miii. aceti & olei an. pt. æqu. decoq. pro Cataplasmate, quo calidè applicato extrinsecus ad locum affectum, intra horæ spatium apostema disruptum est, ac per os saniosa & cruenta multa rejecit, & mox convaluit. *Martinus Rulandus, Cur.* 56. *Cent.* 4.

Mulier quædam superstitiosè butyrum mense Majo asservabat, & colligebat tribus diebus rogationum, viris è lacte vaccæ quæ marem peperisset, mulieribus, quæ fœminam, urgente malo inungebat, collo, cervici, & partibus vicinis, carpo plurimùm fricando atque hac ratione non paucos sanitati restituit. *Jac. Hollerius, cap.* 23. *lib.* 1. *de morbis internis.*

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Angina ad suppurationem tendente.

Gargarismate usi sumus ex decocto ficuum, fœnugræc. & alth. cum spica, croco, & melle, & rosis in exigua

quantitate admixtis. Similiter emplastrum sequens maturativum nonnihil, & rumpens, extrinsecùs admovimus.

℞. Alth. ℥ij. rad. Lilior. ℥i. ficuum pinguium num. 5. fol. malv. Mij. flor. melilot. & chamæmil. an. p. 1. coctis & contusis adde nidum hirund. farinæ hord. M. ß. ol. chamæmil. amygd. d. butyri rec. an. q. s. F. ad modum emplastri; Eo vix ad horam imposito, collo & maxillæ usque ad aurem, intus ruptum est apostema, deinde solo abstersorio gargarismo utens convaluit. *Petrus Forestus, observ. 23. lib. 15.*

Facta maturatione, secunda succedit intentio, nimirum apostematis ruptio, quæ modò cum medicamentis, modò manu Chirurgica perficitur. Maturantibus itaque addimus aliqua acria, ut hirundinis excrementa vel cinerem, aut stercus caninum. Fermentum quoque foris rumpit cum sale & oleo. Plurimum etiam facit ad ruptionem vociferatio, & fortis motus gutturis in transglutiendo, violenta etiam transglutitio crustæ panis, hoc enim sæpè contulisse compertum est. Quidam, ut empirici, si neque hæc juverint, candela cerea in guttur demissa, abscessum rumpunt, ut fecit Amatus in quodam anginoso tentandi causa, unde repentè pus effluere cœpit per os, & æger liberatus est, cùm Medici eundem pro deplorato reliquerint. Alii Scalpello aperiunt, deinde prono capite Saniem expurgant, & sic tertia succedit intentio repurgandi, & ulcus detergendi cum aqua mellis vel hordei decocto cum melle. Quarta intentio consolidandi perficietur hoc gargarismo.

℞. Aqu. decoctionis rosar. rub. Gall. myrtill. ℔i. thuris. sang. drac. Sarcocoll. an. ʒß. Syrup. ros. sicc. ℥i. M. Nonnulli addunt pulverem pilor. lepor. combust. *Petrus Forestus, Schol. observ. 23. lib. 15.*

Dum regalia celebrantur & vino hyppocratico aromatite indulgetur, cuidam juveni, qui illud vinum biberat, de nocte angina oborta, cùm strangularetur, iugulum gladio aperuit, sani ei plurimum emanat, convaluit. Hic fortuna plurimum potuit; an urgente necessitate idem fieri potest. *Guilielmus Ballonius, lib. 1. Epidem, & Ephemerid. pag. 11.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Angina.

A Provisione habita totius corporis seca venas sub lingua, & si non juvat, jugula res in collo externas, & gulæ insufletur pulvis hirundinum, & foris admove emplastrum ex nido hirund. cum aceto, si ad pus abeat.

℞. Myrrhæ ʒii. sinapi ʒi. morsus diabol. scabios. an. Mj. coq. ex aq. ad ℔i. colat. adde mellis optimi, & dianuc. an. ℥ij. fiat Gargaris.

Ad ruptionem etiam facit hoc Emplastrum.

℞. Farin. tritic. hord. sem. fœnugræc. an. ℥ii. rad. Lil. alb. ℥iij. ficuum num. 6. Levistic. Chamæmel. melilot. malv. an. M. ß. fermenti acris ʒij. decoctis ut docet ex aqua F. cataplasma, dolorem sedans est quod sequitur.

℞. Medullæ pomorum sub prunis coctorum ℥VIII. butyri rec. ℥ij. pingued. gallin. ℥ß. lactis muliebris ℥iij. farinæ hord. ℥i. bulliant ad spissitudinem, in fine adde vitell. ovorum numero 2. & parum crocis F. cataplasma anodinum. *Joh. Heurnius, ad Hippocr. Aphor. 43. sect. 2.*

Cùm in gutture morbilli magis emergerent, non sine magno dolore & calore, ut sese suffocari clamaret, mandavi, ut continuò cum lacte caprino, & aqua plantag. simul mixtis tepidè gargarisaret: quod miraculi instar profuit. Præservat enim maximè ab angina & suffocatione, estque oris & gutturis præstantissimum remedium, cum signa exanthematum se produnt. *Petrus Forestus, observ. 17. lib. 1. de febrib. Ephemeris.*

Ex Hippocratis consilio omnia admovebimus ut foras prodeat in collum materia: tale est Emplastrum quod coquitur ex nido hirund. ex decocto malvarum, meliloti, ficuum, fl. Sambuci, additur theriaca & crocus. Ita litus ex adipibus, & oleo amygdalino, cum croco. *Joh. Heurnius, ad Hippocr. Aphor. 37. sect. 6.*

Summis laudibus ad anginam commen-

mendatur filium purpureum, quo viperæ strangulantur, in quem finem nonnulla intorta fila, Patavio mecum attuli, quibus viperas strangulatas vidi. Collo circumliganda sunt. *Galeni est observatio lib. 6 de simpl. medic. facult. lit. G. in glycisida, cui consentit Æginata, lib. 3. de re medica. Cap. 26. Thomas Bartolinus, histor. 73. cent. 4.*

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Angina.

SArtor quidam angina laborabat, qua deglutitio impediebatur; ei secta fuerat vena, Clysteres iniecti, & admotum vesicatorium.

His non proficientibus, me vocant, advertens eum vix tantillum iusculi ex cochleari magno conatu deglutire, ac per consequens medicamentum purgans haurire non posse, præscribo aq. benedict. ℥ii. quibus purgatus est pluries per vomitum & secessum, eodemque die ab angina liberatus. *Lazarus Riverius, obser. 24. cent. 2.*

Juvenis quidam fossor angina laborabat ita vehementi, ut nec loqui, nec deglutire posset, respiratio tamen integra manebat, cùm ad eum vocatus sum, iniectus fuerat Clyster, statim verò sanguinem mitti iubeo ad ℥x. postea admovetur vesicatorium posteriori cervici, cucurbitulæ scapulis admoventur cum scarificatione, & 4. horis a venæ sectione exhibentur aquæ bened. ℥ii. quibus purgatus est per vomitum & per alvum; & inde loqui ac deglutire cœpit, ac paulò post integre curatus est. *Lazarus Riverius, observ. 10. cent. 2. vide ejusdem observ. 60. cent. 4.*

Hoc emplastro mulier quædam me presente quendam squinanticum Romæ curavit.

♃. Stercor. canis ossa rodentis, furfur. triti. an. cum mell. q. s. f. Emplastrum, & calidum sæpiùs superpone gutturi ad locum dolentem. Item stercus canis siccum modicum assum, & cum diamoro gargarisatum, & cum melle pistum & emplastratum gulæ, multum valet contra squinantiam. *Arnoldus Villanovanus. Practic. lib. 2. cap. 1.*

In ea sum sententia, in desperata angina laryngotomiam esse celebrandam; auxilium certè nec veterum nec recentiorum placitis adversum. *Galenus, Paulus, Aretæus, Avicenna* & omnes *Arabes* unanimiter hoc approbant præsidium; imò *Avenzoar* proprio illud comprobavit exemplo *lib. 1. Thisir. tract. 10. cap. 14.* in capra quadam aspera arteria dissecta, quam deinde abstergentibus & agglutinantibus, citra vitæ periculum, persanavit. Qua de causa annuit *Albucasis. lib. 2.* Chirurgiæ *cap. 43.* & Classici non renuunt, ut *Hollerius lib. 1. Practic. cap. 23.* & *Jachinus* in nonum ad *Almansorem Rhasis* librum de Angina. Hanc denique praxin propria experientia feliciter confirmatam vidi. *Nicolaus, Fontanus, Analect. cap. 3.*

Si oleum Amygd. d. rec. expressum, & sacchar. candi aliquid & pulv. dentis apri exhibeatis, præsentissimum in Angina remedium est, quod etiam in pleuritide valet: & certè hic solus haustus, curat & Anginam & pleuritidem. Est hoc medicamentum arcanum & ἀπόῤῥητον, quo solo vidi anginosos & pleuriticos curari. Etiam ipse hoc sæpissime sum usus fructu magno. *Jo. Scroterus* apud *Ioh. Vvittichium. Consil. 30.*

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro angina notha in matrona.

PRæmissis clystere & venæ sectione, hoc Linimentum paravi.

♃. Ol. Chamæmell. melil. an. ℥i. nidi hirund. pulv. ʒß. alb. græc. ʒi. pingued. hirci. ℈ii. Ceræ, qu. s. F. unguentum super linteum duplicatum extensum, collo calidè applicetur, ab ejus usu dolor abiit, deglutitioque facilis & integra rediit, & ipsa ægra integrè convaluit. *Ioh. Petrus Lothichius, observ. 1. cap. 7. lib. 2.*

SUBSECTIO NONA.

Pro Angina.

ILlustris mulier Gabriela Cousier Domina à Saulteno: cùm angina autumnali omnium periculosissima detineretur, venit in mentem me legisse apud *Ætium lib.* 15. *cap.* 6. agaricum occultos abscessus absorbere, vel foras materiam evocare; statim agaricum in taleolas concisum in decocto radicis althææ, ficuum, cum momento Zinziberis & quarta parte vini albi maceravi, addidi Syrupum de althæa, & potionem ægrotæ dedi, monuique ne illam statim deglutiret, sed aliquod tempus in imis faucibus contineret si hac potione vitam sibi redimere vellet, obsequitur ægrota, interim dum cum illa sermonem confero, ecce magna puris albi copia, tam putridi & graveolentis ore rejicitur, ut filia quæ ad matrem cum pelvi adstabat, excipiendi puris ergo, prægravi ejus fœtores, conciderit animo, ad ægrotam postea rediens, eam & vocis vitio & respiratione difficili, & gravi deglutitione, & febre levatam reperi, & ab omni vitæ periculo tutam, qua nunc fruitur incolumis, *Jacobus Dovinetus, apolog. lib.* 3. *cap.* 1.

Hispanus quidam cùm acutissima angina in horas strangulari videretur, & omnia universalia & localia per venam sectam, scarificatas in collo cucurbitulas, acres Clysteres, essent celebrata auxilia, & ipse nigricante facie velut emortuus jaceret: peritissimi Medici jugulares secandas imperarunt: adfuit Chirurgus secandi arte dexterrimus; illas sanguine ad caput ruente, vaporeque multo impletas, turgentes & conspicuas resecuit, irreparabili sanguinis fluxu sequuto, ægroque lapso in omnimodam virium jacturam, spes salutis abest; quum de eo ob violentum sanguinis fluxum, iam desperarent omnes, vocatus accurro; Emplastrum Galenicum ex aloe, thure, pilis leporis exactissimè trituratis & mixtis cum candido ovi, superimpono, quo ipse ad arteriarum & iugularium hæmorrhagias fœliciter utitur; sicque collo commodè ligato, ægrum iam iam exhaustum refocillo, qui post horas aliquot, respirare & loqui cœpit, & à morbo immunis revixit. Nec mireris ad tam periculosum remedium nos confugisse, quando enim salutis unica est via, hæc licet cum periculo, tentanda; cum satiùs sit ægrum periclitari quam spe adempta certò perire, ut monet Magister, nam malo nodo malus cuneus quærendus est raroque crudele malum nisi crudeli depelli potest auxilio. *Zac. Lusitanus, observ.* 95. *lib.* 1. *prax. admirand.*

Angina canina cùm fœmina quædam nullo apparente tumore graviter corriperetur, magna cum violentia respirans, ita ut in horas strangulari videretur, & neque cephalicæ, aut venarum sublingua sectio, in occipitè scarificatæ cucurbitæ, acria clysteria illi opem ferre possent, tandem eodem die quo omnia ob procrastinationis periculum acta sunt, sub mento scarificata cucurbita summo fuit auxilio, assumptis, deindè Syrupis, excretaque per sputum pituita crassa & multa, altero die melius habuit. *Zac. Lusitanus, observ.* 94. *lib.* 1. *prax. admirand.*

Juvenis quidam 20. annos natus, pituitosus, post celeriorem deambulationem, avidè hausit frigidam cerevisiam, undè intra horam deglutitio admodum difficilis, fauciumque dolor & tumor apparuere, vocatus venæsectionem levem institui iussi, sequentique gargarismate curatus est.

℞. Aq. flor. Sambuc. ℥iv. myrrh. pulv. ʒß. Spir. vini rectificat. ʒiii. Spirit. Salis armoniac. ℈i. succ. taraxac. express. ʒii. M. pro gargarism. Puella 20. circiter annorum subitò in maximam respirandi difficultatem incidit, cum faucium tumore & dolore, ut ne guttulam quidem liquoris deglutire potuerit; vocatus statim venæsectio celebrata fuit ad ℥vi. moxque sequens apozema pro gargarismate præscripsi, undè levamen quoddam observavit.

℞. Flor. ros. rub. ℥i. bacc. Lauri excort. sem. Levistic. an. ʒiß. coq. in aq. communis ℔i. vase optimè clauso, in colat. dissolv. Mell. ros. ℥i. aq. theriac. simpl. ʒv. spir. salis armoniac. ℈i. M. pro gargarism. Sequenti die clysterem purgantem miser curavi, undè optime deiecit, eodemque die collo sequens ca-

taplasma bis de die renovandum applicari iussi.

℞. Nid. hirund. num. 1. flor. Sambuc. p. iii. cœparum sub cineribus coctarum num. 2. coq ex cerevis. tenui. Contusis; adde albi Græci ℥iii. olei oliv. q. s. M. F. Cataplasma, quo quarto die abscessus fuit ruptus, ulteriusque usa fuit solummodò melle rosac. pro linctu. *Fredericus Deckeers Observ. ad cap. 1. lib. 2. praxeos Barbetianæ.*

SUBSECTIO DECIMA.

Pro Angina Latente.

ANgina laborabat Nicolaus Rota, nullus tamen rubor aut tumor, vel intus in gula, vel extra videbatur; & ipse nihilominus vix spiritum trahens, quicquid præterea edendum sumeret, per Os statim & Nares reiiciebat: quare cùm arescente corpore, pallente iam facie, ac vertentibus oculis, spes omnis sublata esset, & Medici, quibus cura demandata fuerat, ægrum ampliùs non adirent; me licet iuniorem convocant, ægrum ostendunt, & quæcunque acta fuerant exponunt; at ego cùm & ægrum ipsum ad mortem tendere, & Medicos quæcunque opportuna fuerant præsidia adhibuisse intelligerem, cœpi ipse mecum cogitare, satiùs ne esset, ægram ipsum Deo & Naturæ, ut cæteri Medici, incuratum dimittere, an aliquod licet insolitum, utile tamen auxilium experiri: Verùm adhortantibus his qui ægro assistebant, consilium capio, & locum altioribus plagis sub ipsis Maxillis, ac etiam supra collum incido, ex quo cùm sanies multa prorumperet, adeo morbus levatus est, ut faucibus ipsis spiritum simul & cibum capientibus, facilis dein ad bonam valitudinem egro daretur regressio. *Antonius Benevenius. Cap. 38. lib. De abditis Morborum & Sanationum Causis.*

SECTIO VIGESIMAQUINTA.

Pro Ani Abscessu & Ulcere.

RUpto abscessu, & pure effluente, locum affectum continuò detersimus cum decoct. hordi & melle Rosac. cùm satis detersum videretur, mandavi, ut hoc unguento incarnante & consolidante, & cicatricem inducente inungeretur.

℞. Ung. alb. Camphorat. ℥i. tutiæ. Lytharg. an. ʒi. Sarcocol. thuris. balaust. an. ʒß. ducatur in mortario plumbeo, donec fuscum fiat; inungatur, vel super pannum lineum inductum apponatur. Ad idem quoque valet unguentum de plumbo, quo sæpius utor, non solum ad ulcera, sed ad rhagades ani. Ita describitur apud *Montagnanam.*

℞. Plumbi usti ℥ii. Lythargir. ℥i cerusſ. lotæ, aceti, an. ℥ß. ol. Rosac. ℥iii. mell. rec. ℥i. vitell. ovor. num. iii. myrrh. ℥ß. ceræ, q. s. fiat unguentum.

Valet in omnibus excoriationibus, inflammationibus, & ulceribus fraudulentis, & corrosivis, & antiquis gangrænis crurum, & aliarum partium.

Utitur & *Montagnana* pro ano gangrænato, hoc unguento.

℞. Ung. de cerussa ℔i. plumbi usti ℥ß. thur. myrrhæ an. ʒii. lythargir. despumat. ℥iß. incorporentur in mortario ultima contritione. *Petrus Forestus, observ. liber. 23. De Sedis & Ani vitiis.*

SECTIO VIGESIMA SEXTA.

Pro Ani Fistula.

SI incommodum quod adfert Fistula non magnum sit, nec multum saniei effluat, nec fœtor adsit magnus, multi Medici suadent, eam non attingendam esse, cùm Natura interdum superfluas corporis humores per eam expellat, & vitium hæmorrhoidum suppleat, Quicquid tamen dicant Autores, bonum est, ut omni die abluatur decoctione agrimoniæ, foliorum olivæ & aluminis usti per syringam quatuor aut

quinque vicibus immissa; deinde cum pannis lineis exsiccetur; & si foramen sit nimis angustum, aperiatur cum medulla Sambuci, aut Gentianæ, ne sanies in ea retineatur, & partes vicinas corumpat: Et si easdem melle madesceceris superspergendo pulv. aluminis usti, melius erit, & citiùs aperietur; & semper lavetur cum dicta lotione, in qua reperitur sæpè juvamentum magnum, vel repurgetur cum collyrio apud *Valescum* descripto, *lib.* 2. *cap.* 4. *De Fistula Lachrymali*, quod ita se habet.

℞. Aloes, thuris, an. ℥i. Sacocol. balaust. sang. dracon. antimon. alumin. an. ℥iß. ærugin. æris quartam partem ℥i. De isto collyrio distemperato cum vino, vel decocto gallarum, quod melius est, guttæ tres vel plures in fistulam distillentur & utatur; mundificet cum melle & vino & virid. æris, donec consumatur caro mortua, quæ apparet in fistula, & occultetur caro sanguinea, ulcus probe repurgatum, curetur incarnativis. Si istis non curetur, tunc Chirurgia curanda erit, cauteriis actualibus, cum cautione tamen, cauterisando superficiem fistularum; id tamen fieri non debet, si fistula intestino, aut vesicæ propinqua existat. Alii utuntur incisione. Sed non nisi à Chirurgo peritissimo talia sunt peragenda. *Petrus Forestus*, *Schol. observ.* 15. *lib.* 23.

SECTIO VIGESIMA SEPTIMA.

Pro Ani condylomatibus.

QUi Condylomata patiebatur, ex quibus interdum humiditas aquosa tenuis emanebat, huic jussi, ut folia viridia rutæ cataplamatis instar, loco affecto apponeret. Egregiè enim illud ad condylomata & hæmorroides facit. Si neque illa juvarent, imperavi ut pulvis subtilissimus conficeretur, ex ferrugine ferri, qui cum succo tapsi barbati mixtus cum bombace applicentur. Omnia quæ Condylomatis conducunt (teste *Ætio*) adstringentia esse opportet. *Petrus Forestus*, *observ.* 8. *lib.* 23.

Condylomata, omnisque generis verrucas, ficus mariscas, & mora ani prorsus tollunt cineres stercoris murium cum vino cocti & applicati insensibiliter. Idem faciunt Conchylia juxta fluminum littora reperta oblonga, calcinata, & cum vino cocta & applicata. Sic crocus metallorum cum aqua Fœniculi distemperatus, & in petiis applicatus, dolores primò sedat, & deinde ipsa Condylomata consumit. *Joa. Hartmanus*, prax. Chimiatr. *pag.* 205.

SECTIO VIGESIMA OCTAVA.

Pro Ani Intertigine.

QUibus ex equitatione Ani intertigines contingunt, argentina herba contusa commode apponitur: Hujus herbæ succo, si nates liniantur frequenter, mirabiliter juvat. Alii sebacea candela ad ignem leviter calefacta, intertigines inungunt, ut equites facere consueverunt. *Petrus Forestus*, *observ.* 13. *lib.* 23.

SECTIO VIGESIMA NONA.

Pro Ani procidentia ex Tenesmo præcedente.

CUm manu molliori intestinum rectum prolapsum introduci non posset Spongia Anum foveri jussimus cum decocto Malvæ adjecto butyro, & ubi detumuerat, cùm pars stercore inquinata esset, vino rubro abluere mandavimus; deindè ut mollibus manibus imponeretur, ubi verò intestinum repositum esset, fovere jussimus decocto adstringente & roborante ex gallis, cort. granat. rof. plantag. & balaust. in aq. Chalibeata decoctis & podicem inunximus oleo myrtino, pulvere superinsperso, ex myrtil. rof. corn. cerv. usto & gallis; quibus subsidiis curatus fuit. *Petrus Forestus*, *observat.* 2. *libr.* 23.

Reposito ut decet intestino, ad adstringentia accedendum, tum interna, tum externa. Inter interna laudabile est decoctum radicis prunellæ sylvestris in Cerevisia vel Aqua, quod sæpius haustum in die per aliquod tempus leniter adstringit, sed ita, ut alvus quoque libera simul fit.

sit, quam in ejusmodi casibus semper oportet esse talem.

Externa sunt varia, sed elegans est, quod fit ab assere querno apprimè lævigato, & cum Mastiche, postquam ille incaluerit ad ignem, illito & statim ano supposito, supersedendo, ad tolerantiam tamen ipsius caloris: quòd si autem intestinum repositum, nullo modo vel arte intùs manere, aut hærere possit, hoc unicum est præsens remedium.

℞. Scarabæos in stercore equino natos mortifica in vitro clauso ad solem, benè exsiccentur & F. pulvis tenuissimus, de quo sparge super intestinum prolapsum, & quoquomodo poteris repone, nunquam egredietur amplius; præsertim si deinceps decoctum radicis prunellæ sylvestris ad tempus usurpatum fuerit. In procidentia etiam oculi prodest hoc remedium ex Scarabæis petitum. Aluminis usus propter nimiam stipticitatem cautè evitandus. *Job. Hartmanus.* Prax. Chimiatr. *pag.* 205.

Infantes ani procidentia imprimis ob refrigerationem laborantes, quod & in adultis fieri potest, bonum est supra truncum quercus recenter cæsæ, calefactum, & secundum rectitudinem ligni erectum, collocare; idque ideo quia ejusmodi truncus de ligno recenti maxima astringendi vi præditus est. *Fœlis Platerus, Prax. Med. Tom. 3. lib. 2. pag.* 578.

SECTIO TRIGESIMA.

Pro Ani Prolapsu.

QUinquagenarius quidam, cum Musto oneratus, ex oppido domum rediens, in via alvum exonerare vellet, ac sese inclinaret, prolapsum ipsi est intestinum, & quia tunc aer frigidiusculus erat, exortus est dolor maximus, ita ut ulterius ad suos progrèdi, neque ad oppidum redire posset: Verùm fortè fortuna a prætereunte quodam semianimis repertus, mihi adductus fuit, tum intestinum rectum prolapsum, & ad magnitudinem ovi ostrutii temefactum reperi; dolor ingens aderat, & excrementa continuò, eaque liquida & viscida effluebant: In curatione sic processi; primò sequens applicui fomentum.

℞. Fol. & flor. Verbasci albi flor. Chamæm. Melit. rad. & fol. Alth. an. M j. sem. lini & fœnugræc. an. ℥ß. anisi ℥i. coque lacte vaccino rec. multo. in decocto isto linteamina reduplicata intinxi, & per horam integram calidè applicui. Deindè toti intestino sequentem inspersi pulverem.

℞. Ros. rub. cort. granat. nuc. cupres. mastic. thuris, croci martis, plumbi usti, an. ℥i. M. F. pulvis.

Tandem caput ægri in terram inclinavi, pedes verò ut in altum a duobus viris fortibus elevarentur operam dedi; mox indice meo dextro linteo molli & suavi involuto, & decocto præscripto intincto, nec non in centro ejus quod prolapsum fuerat, posito, intestinum in locum suum fœliciter reduxi; altero die os sacrum & coccygis sequenti linimento inunxi.

℞. Ol. lumbric. ros. an. ℥i. ol. ex floribus ℥ß. M. Sequenti die Syrup. ros. solut. compos. cum rheo. agar. & Sen. corpus leniter purgavi, venamque in brachio incidi; & sic in pristinam sanitatem restitutus fuit, nec postea ampliùs prolapsum est intestinum. *Guil. Fabritius Hildanus, obs. 76. Centur. 3.*

SECTIO TRIGESIMA PRIMA.

De Aphthis.

QUæ in oris interna superficie fiunt ulcera, ac ignei caloris quiddam obtinent, Græcis ἄφθαι (fortè ἀπὸ τοῦ ἅπτεσθαι, accendi) Latinis Lactucimen, Barbaris, Alcola nominantur.

Sunt ulcera non admodum cava in quamvis oris partem serpentia, in palatum, in gingivas, in linguæ latera, & radicem.

Oriuntur, ut plurimum infantibus, puerisque lactentibus, quibus admodum familiare est malum, quum scilicet, aut lac nutricis vitiosum fuerit, aut non probè ipsum infans concoxerit ex qua lactis acrimo-

nia & putredine, sursum elati habitus, partes illas molliores & delicatas facilè exulcerant: fiunt etiam aliquando in iis, qui ad perfectam ætatem pervenerunt; & tum causæ sunt tenuens, serosi, & acres humores, in toto corpore redundantes, & ad supradictas partes delati. In febribus frequentes sunt Aphthæ, nonnunquam & sine febre graves, quales sæpè mensibus suppressis observantur. Eas etiam venerea lues & hydrargyri perunctio solet excitare. Ex pustularum colore præsagientia signa sumimus: albicantes enim ac rubentes tutiores sunt, & curatu faciles; lividæ autem; aut subnigræ perniciosæ, & sæpè lethales habentur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Aphthis Puerorum.

NOs linctu utimur ex diamoro, succo granat. & melle, hoc etiam addam quod à Pharmacopæo accepimus. Multi Infantes cum *Antevverpiæ* ex Aphthis morerentur, ex vetulæ consilio, ranulam vivam ori puerorum admovebant, suctione malignitatem attrahentem, eaque defessa & mortua, alteram ori imponebant: deindè rursus aliam, si opus esset; quin præsidio, & pueri, & infantes evadebant. Idem in pueris suis, tum aliis expertum narrabat. *Petrus Forestus observ.* 21. *lib.* 14. *De Affectibus Labiorum gingiv. dentium, oris & linguæ.*

Juvenis biliosus, cùm in Apthas incideret, & valdè ignitas & flavas, postquam ex infuso rhab. purgatus esset, collutionem præscripsi, quæ refrigeraret, & fervorem restringeret in hunc modum.

℞. Fol: plantag. bellid. min. portul. semperviv. solan. an. mj. flor. rosf. rub. p. i. sem. Cydon. ʒß. F. decoctio in aqua in colat. ℔i. dissolv. diamor. ℥ii. succ. mali punici acid. ℥ß. M. F. collutio. Postea adjeci ad majorem refrigerationem, succum solani, & aceti modicum. Deindè ut magis abstergeret, in decocto adjeci hordeum integrum, etiam mellis rosati nonnihil, ut citra mordacitatem magis discuteret. *Petrus Forestus, observ.* 22 *lib.* 14.

Hic Syrupus mirum in modum prodest.

℞. Fol. viol. fragar. semperviv. bellid. min. plantag. portulac. an. mj. sem. Cydon. ʒi. coq. in aqua communi colat, fortiter expressæ add. sacch. q. s. & Coq. ad consistentiam Syrupi, S. A. ut melius abstergat, loco Sacchari, mel addi potest. *Petrus Forestus, Schol. Observ.* 24. *lib.* 7. *De Febrium Symptom.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Aphthis.

FIlius meus quatuor annos natus, passus est fluxionem acerrimam in linguam & fauces, ut infinitis ulceribus scaterent, iisque albicantibus, & admodum dolorificis, cum magna inflammatione, non poterat cibum, aut jusculum capere, nec lac sugere; diebus ac noctibus ejulabat insomnis, macilentus, ac ferè consumptus. Ex remediis non profuit mel rosaceum cum Spir. Vitrioli, quod alias mirificè conduxerat: aderat alvi fluxus copiosus, quo bilem porraceam ejiciebat vesicatorium valdè profuit: sed dolores & clamores perseverabant, & continuò æger per os humorem serosum & acrem emittebat, dolore & inflammatione magis ac magis attrahente, tandem exhibui Laudan. gr. i. cum jusculo, eoque dolor sopitus est somnus levissimus conciliatus, qui postmodum perseveravit moderatus & suis horis adveniens. Hinc cœpit convalescere, & fluxio illa humoris per os emanantis omninò cohibita est: Sequenti tamen die purgans medicamentum exhibitum est, quod multum etiam profuit. *Lazarus Riverius, Observ.* 43 *Cent.*

Quædam mulier laborabat Aphthis contumacissimis, quæ neque venæ sectionibus, neque purgationibus multis, neque julepis refrigerantibus, neque illitu ex spiritu sulphuris curari potuerant: noctes insomnes traducebat, & vix cibum devorare poterat, quia omnes oris partes hujusmodi ulcusculis scatebant: sumpsi noctu Laudani gr. iii. idque remedium continuavit per triduum, & sic fluxio acris in oris partes defluens cohibita est, ac conse-

quenter oris ulcera paucis diebus percurata sunt. *Lazarus Riverius, Observ. 35. Cent. 3.*

Colluatur os sæpe decocto Satureiæ in vino, vel etiam decocto Veronicæ, quod præstans est, præsertim si adjiciatur aliquid mellis rosati. In Aphthis contumacibus hisce decoctis adde aliquid spiritus Vitrioli, & non resistent. In Apthis ex Lue venerea omnem absolvunt nodum aquæ virides infra sectione de ozæna describendæ, imprimis si loco aq. simplicis, assumatur aqua persicariæ. *Johannes Hartmannus, prax. Chimiatr. pag. 123.*

Lingua infantium, & oris partes, quæ pustulis sunt consperfæ, eluantur & confricentur bis terve post suctionem lacte bubulino, vel caprino, in quo auriculæ judæ vel fungi sambucini sunt incocti; cum ipsis itaque fungis & lacte, aut foliis salviæ virentibus in eodem lacte madefactis pustulæ confricentur & abstergantnr: quibus abstersis partes oris pustulosæ inungantur, aut melle rosaceo, aut diamoro, aut rob. ribium, omnium autem certissimum & præstantissimum remedium ad Aphthas, cujuscumque coloris, tam in infantibus, quam adultis est, eas prius diligenter ablutas & abstersas oblinire sequenti remedio.

♃. Mellis Rosac. ℥ß. ol. vitriol. ʒi. fiat Linimentum *Fraciscus Joel. Sect. 7. lib. 2. Practica.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Aphthis.

IN puerulis aphthis laborantibus nihil est quod tam præsentaneam afferat operam quàm oleum raparum, si in eo tantùm dissolvatur sacchari, quantùm potest, illudque ori illitum lambant: quod in meo filiolo vix octo dies nato expertus, cui aphthis laboranti dedi oleum raparum saccharatum, & paucorum dierum spatio curatus est. *Ludovicus Hannemanus. observ. 82. Misc. Curios. Med. Phys. ann. 4. decur. prim.*

SECTIO TRIGESIMA SECUNDA.

De Apoplexia.

APoplexia morbus est gravissimus, qui primò caput obsidet, & protinus ac subito sensu & motu universum corpus privat, ita ut exitus spiritus animalis à cerebro prohibeatur, & vitalis aditus a corde ad cerebrum præpediatur ἀπὸ τοῦ πλήττειν, i. e a percutiendo nomen habet, quòd, qui ea laborent, veluti de cœlo percussi videantur. *Avicenna* Apoplexiam definit, quod sit otiositas sensus & motus per interceptionem Spiritus sensitivi & motivi ab oppilatione ventriculorum cerebri. Ejus plures sunt causæ - fit enim aliquando cerebri phlegmone, nonnunquam a glutinosa pituita, cujus nimia abundantia repletur cerebrum, ut in Apoplexia hyberna & senum, fit etiam a lympha crassiore, nervos magna ex parte obstruente, uti etiam ab effuso in cerebrum sanguine. Duplex est secundum *Hippocratem*, una fortis, altera debilis; distinguuntur majore & minore difficultate spirandi, at omnis morbus est maximus, utpotè in quo Symptomatum summa sunt omnia, quæ hominem ad exitium præcipitant, antequam remedia convenienter adhiberi possint.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Apoplexia pituitosa in Sexagenario.

SArtor quidam pallidi coloris extra urbem existens, subito Apoplexia correptus, in domum sine sensu ac motu fertur; qui cum pituita abundaret, & venæ non apparerent, sectionem venæ prætermisimus. Sed ut subitò materiam a capite divertendo avellerem, ut hic Clyster infunderetur mandavi.

♃. Cent. min. puleg. calamenth. origan. beton. rutæ, salv. mercurial. hyss. an. M i. fol. Lauri, fl. stœch. & anthos; an. p. i. sem. anis. fœnic. cartham. contus. an. ʒii. uvarum pass. enucl. ℥i. colocynth. ʒiß. coq. in aq. communi, in col. ℔i. dissolv. elect. hieræ simpl. benedict. laxat. an. ℥ß. hier. logad. diacolocynth.

 an.

n. ℥iß. ol. chamæm. rutae. an. ℥i. ol. anethi, ʒß. ol. castori ℨ. ii. ß. salis gemm. sal. communis, an. ʒi. M. F. Clyster: Interim dum Clyster parabatur, etiam alvus irritata est ad solutionem glande infrascripta.

℞. Troch. alhand. ℈ii. spec. hieræ picr. ℈i. sal. parum, mellis q. s. F. suppositorium.

Adhibui etiam frictiones; & vincula tum femoribus, tum brachiis injeci, quibus adhibitis, tendebat in paralysin: Sed non expectata digestione, ut has pilulas devoraret præcepi.

℞. Pil. coch. ʒi. castor. ℈i. cum syrup. de stæch. fiant pil. 7. quas, cùm non potuit devorare, dedimus solutas cum aq. beton.

Cùm ventrem egregiè solvissent, cœpit meliùs loqui. Exhibui tunc Syr. è Stœchade, & Oxym. scillit. Et postea cùm pilulas, devorare posset, prædictas deglutiendas dedi. Nucham quoque inunximus oleo Sampsuchino & Nardino simul mixtis. Deinde pro particulari evacuatione, palatum inunximus cum theriaca & sinapi; etiam masticatoriis quoque adhibitis & errhinis cum succo betæ, rutæ & majoranæ, & sternutamento hunc in modum præscripto.

℞. Nigell. piperis alb. nuc. mosch. an. ℈i. helleb. alb. pyrehr. castor. an. ℈ß. M. F. pulvis. pauxillum ejus calamo insufffletur in nares. Ultimò ad majorem resolutionem & capitis roborationem, theriac. mithridat. oxymel scilinum, dedimus, & imperavimus ut ex hoc sequenti condito sumeret subinde.

℞. Conf. flor. Rorismar. beton. salv. an. ℥ii. mithridat. ʒii. theriac. el. ʒi. spec. diamb. diamosch. plirisarchont. an. ℈iß. diacori, ℈ii. oximel. Scillin. syrup. è stech. an. ℥ß. M. bibebat & hoc Claretum.

℞. Salv. majoran. hysop. beton. an. M i. flor. rosmar. stœch. an. p. i. liquir. ras. ʒiii. coq. in aq. q. s. in colat. ℥ix. dissolv. mellis despum. syrup. è stech. an. ℥i. clarificetur & aromatizetur cum ʒiii. cinam. fiat claretum pro tribus dosibus.

Exteriùs verò spinam totam inungebat, & crus paralyticum his oleis.

℞. Ol. Nardin. sampsuch. an. ℥i. ol. vulp. ℥ß. ol. caryophil. gutt. v. tempore inunctionis addebatur aliquid aquæ vitæ rectificatæ, & sic hic fuit tandem egregiè curatus. *Petrus Forestus, observ. 77. lib. 10. De cerebri morbis.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Apoplexia à delapsu ex sublimi.

THeologus quidam ferè sexagenarius, scalam domi descendens decidit, capite pavimentum feriens; subitò collapsus instar mortui jacet, sine voce, nec videns, nec audiens; quin etiam tactu, motuque privatus, cum stertore quodam, pulsu adhuc integro, sine febre, mox vomitus subsequitur.

His signis perdurantibus, prognosin facillimè fecimus, nimirum affectum lethalem esse; secundum *Aphor.* 42. *sect.* 2. Ne tamen quicquam quod Christiana Charitas requirebat, intermitteretur, aliquid tentandum esse judicavimus, propterea quòd interdum etiam in desperatis casibus benedictio divina luculenter præter spem, dum ex officio extremè laborantibus succurrimus, nobis apparere soleat. Hinc revulsionem a capite variis mediis instituendam, & deinde omni ingenio facultatem animalem excitandam esse putavimus. Pro primo statim venæsectionem instituimus in brachio dextro, sanguinis ℥viii. extractis, propterea quòd suspicio esset, sanguinem ex concussione capitis, eò confertim affluxurum. Quanquam verò sanguinis missione dextrè peracta respiratio levior videretur, in cæteris tamen nulla mutatio sequebatur, unde non tantùm extremorum frictiones, & ligaturas dolorificas ordinavimus, sed paulò post clysterem sequentem suasimus,

℞. Fol. beton. Salv. prim. veris, Cent. min. Calamenth. mont. an. Miß. fol. Sen. ʒvi. pulp. Colocynth. ʒiß. coq. in aq. & vino ad tertias, in colat. ℔i. dissolv. elect. hieræ simpl. Indi maj. an. ℥ß. ol. rut. de castor. anethan. ℥i. sal. gemm. ʒß. M. F. Clyster. Præter hæc remedia revulsionum partem affectam quoque non negleximus, quam ob causam, pro secundo, non tantùm

tùm aq. apoplecticam Langii cum spiritu ceraf. nigr. permistam, aliquoties infudimus corroborationis gratia, sed etiam oleo succini verticem tempora, & nares inunximus, ac tandem sternutatoriis ex castoreo & similibus (quæ post universalia & revellentia rectius, quàm in principio adhibentur) naturam excitare conati sumus sed frustra, sensim etiam vitali facultate remittente. *Gregorius Horstius, observ.* 13. *lib.*2. De morbis capitis.

SEBSECTIO TERTIA.

De Apoplexia.

ADam hìc descriptionem istius aquæ vitæ contra apoplexiam, paralysim, epilepsiam reliquosque capitis morbos frigidos, unà cum confectione quibus Palatini Comites Electores uti consueverunt.

℞. Flor. Lil. Conval. M. VIII. vini generos. alb. ℔ IV. post 4. vel 5. dierum infusionem in vitrea boccia, & quotidianam agitationem, distillentur in Balneo M. deinde.

℞. Flor. stœch. arab. M. j. flor. Lavend. Miß. flor. rosmar. Mi. Caryophil. nuc. mosch. an. ʒiiß. cubeb. ʒii. visc. q. ʒiiiß. rad. pœoniæ ℥ß. rad. dictamn. alb. ʒiii. findantur radices, & cætera conscindantur, & commisceantur suprascriptæ aquæ destillatæ, quæ rursus indita in vitream bocciam per dies 7. ad solem, & sæpiùs agitata deinde destillentur in Balneo M. & servetur aqua diligenter.

Confectio vel tabulatum hoc fit.

℞. Sem. pœon. excortic. ℥ß. margarit. ℈i. macis ʒß. fol. auri, nu. 7. Sacch. finiss. in aq. suprascripta soluti ℥v. F. rotulæ. *Reinerus Solenander, consil.* 14. *sect.*3.

Extractum Salviæ pro magno secreto exhibent Cymici. Confectio anacardina, ut in omnibus cerebri frigidis morbis, sic & hìc summopere probatur: qua potiùs quàm theriaca, aut aliis opiatis utimur; per se eam exhibendo, vel cum aqua vitæ dissolvendo. *Felix Platerus, cap.* 1. *lib.* 1. *tom.*1. *prax. med. pag.*49.

Sunt qui theriacam aut mithridatum bibendum exhibent, magno quidem errore, quoniam in illis tametsi diu servatis, vis opii non omnino periit, ut taceam antidota ea composita esse ex multis quæ astringentium & frigidorum, quantumvis hebetata, facultas suspecta est quoniam humor unde morbus hic committitur, cerebri corpus imbuit, & altiùs impingitur his medicamentis. At ubi fuerit cerebrum expurgatum tutò dantur, quoniam cerebro imbecillo ex morbo præcedenti robur addunt. *Guilhel. Rondeletius, cap.*22. *lib.*1. *prax.*

Sternutamentum provocare (quod pervulgato errore statim faciunt omnes) noxium est, quia humor pituitosus in corpore cerebri est, non in ejus ventriculis; itaque sternutatione non potest excuti. Præterea agitatione capitis & pectoris cerebrum oppletur, humoribus ad se tractis. Quare sternutatio non conducit, sed etiam lædit plurimum. *Idem ibidem.*

Quidam in apoplexiam cadit, omnibus modis agitatur, pulvis hieræ iniicitur in nares, an ita agendum? observatum est apoplecticum injecto simili pulvere Epilepticum extitisse, quæ calidiora in os & nares ad sternutamentum excitandum iniiciuntur, quia cruda omnino materia est, amovenda sunt. *Guill. Ballonius. lib.* 1. *Epid. & Ephemer. pag.*6.

SUBSECTIO QVARTA.

Pro Apoplexia terminante in paralysin cum sopore inexpugnabili.

VIr quidam temperamento phlegmatico sanguineus, 55. annorum præterpropter, posteaquam præcedentibus diebus Symposiis operam dedisset, in prandio, inter cibum potumque incipit balbutire, mox insequens apoplexia terminatur in paralysin lateris dextri quam comitatur inexpugnabilis dormiendi cupiditas. Secundo die morbi adveniens, ægrum omninò ἄφωνον reperio soporique deditum, facie tamen sana, & omnia intelligentem, solum latere dextro immobili, & paralytico: præmisso morbi curatu difficilis prognostico, illico hunc clysterem iniiciendum curavi.

℞. Rad. angel. Zædoar. an. ℥i. fol. rutæ, cent.

cent. min. origan. serpill. beton. mercurial. an. Mi. flor. Sambuc. cent. min. Cordial. omnium an. pß. sem. Cumin. anis. an. ℥ß. bacc. Laur. ℥ß. fol. Sen. el. ℥i. F. decoctio in colat. ℥v. dissolv. diaphæn. diacathol. ana ℥i. benedict. Laxativ. ℥ß. oleum Chamæm. aneth. irin. an. ℥i. Sal. gemm. ʒi. F. Clyster. statim injiciendus. Interius accepit per vices cochlear unum hujus aquæ apoplecticæ.

℞. Aq. hirund. apoplect. Lang. an. ℥i. aq. pœon. Lil. convall. an. ℥ß. ol. succini gutt. VII. M. diligenter ad vitrum. Postea vertex, totumque sinciput unà cum nucha, illinebatur primùm cum ol. succini calidè, deinde cum hac aqua.

℞. Aq. Salv. rosmar. Lavend. an. ℥iß. aq. vitæ opt. ℥i. ol. Salv. Succin. destill. an. ℈ß. M. ad vitrum. post fotum cum hac aqua illinebantur partes illæ cum his oleis.

℞. Ol. Lumbric. Laurin. an. ℥ß. ol. costin. nardin. an. ʒiii. ol. vulpin. ursin. an. ʒi. ol. rosmar. Lavend. an. ℈ß. M. ad fictile.

Sequenti die cùm in soporem subinde relaberetur, injectus est alius clyster paulo acrior. additis spec. de hiera. ʒii. diacolocynth. in petia ligati. ℈ii. sed neque hic quicquam promovit, tametsi per horam mediam & paulo ultra subsisteret, ideoque elapsa hora, ex indito suppositorio tandem bis terque dejecit. A meridie contra soporis augmentum sequentibus pugnatum est.

℞. Rad. Angelic. imperator. Zedoar. tormentill. dictamn. an. Mi. fol. Satureiæ (quæ contra veternum peculiaris) Mii. Lavend. Rutæ, serpill. majoran. an. Miß. coq. in q. s. vini & aceti vinosi, pro decocto, petiæ duplicatæ hoc liquore impregnatæ, tam fronti, quàm nuchæ calidè adhibeantur, & sæpius renoventur.

Succus rutæ cum aceto acerrimo mistus; ex spongia subinde naribus objectus.

Intus de hac mixtura ori ingestum.

℞. Oxymel. scilit. ℥ß. mithrid. el. ʒii. Castor. pur. ℈i. cum confectione enacardina fiat mistura.

Oleo etiam sequenti paulo fortiori, prærunte aqua suprascripta, juxta cum spina dorsi nucha calidè fovebatur.

℞. Ol. Laurin. petrol. an. ℥i. ol. Castor. laterin. an. ʒii. Euphorb. pul. ℈i. ceræ rubræ & aceti parum M. F. Linimentum.

Pulvis pariter sternutatorius naribus insuflatus est. Gargarismi etiam tentati. Denique ut in tam magno peneque desperato morbo, nullum remedium aliàs salutare, prætermitteretur, Clysteriis suppositoriisque nihil aut parum facientibus, sequentes pilulas capitales pro revulsione ac minoratione repletionis istius apoplecticæ præscripsi.

Extract. pil. Coch. ℈i. gummi. gutt. lax. el. gr. v. castor. el. gr. IV. ol. Succin. gutt. iii. Syrup. de Stœch. q. s. F. pil. nu. 5. inaurentur quia deglutiri non poterant, sic dissolutas propinavi.

℞. Aq. pœon. Salv. an. ʒx. dissolv. pil. prædict. adde aq. Cinam. perlat. an. ʒi. Sp. vitrioli, gutt. iii. M. F. haustulus brevis. Elapsa hora excrevit aliquoties materiam duram, nigram, fœtentemque pro majore revulsione, ab utraque parte nuchæ applicata sunt vesicatoria, sed omnia præsidia frustranea, *Joannes Petrus Lotichius observ. 10. cap. 1. lib. 2.*

SUBSECTIO QUINTA.

De Apoplexia forti ab ebrietate.

ANglus sexagenarius virginum Anglarum Leodii agentium, Symphoniæ organisque præfectus, media quadragesima ebrius, in penuarium hospitii pugilum, in quo poterat, delapsus, occipite contuso, osse tamen calvariæ integro, vera, & forti apoplexia correptus fuit. Medicis omnibus illum soli prognostico relinquentibus, rogavi partes & virgines Anglas, quibus tum ordinariam medicinam faciebam, paterenturne me aliquid tentare, remediumque nullo modo anceps experiri: illis annuentibus, ægro validè concusso & ægitato, Clysterem protinus acerrimum injicio, quo duabus horis cessante, & glande acri evocato cum insigni evacuatione, toti capiti raso cataplasma ex fimo columbino, euphorbio, pyrethro, & sinapi applico, hinc multæ magnæque vesicæ cum se surrigerent, omnibus

bus forcipe sectis, aquæ flavissimæ plurimum effluxit, suppositis rubrorum caulium foliis contusis, multà iam nocte domum redeo. Postridie specierum hier. Colocynth. ʒii. Castor. ʒß. rutæ ℈i. cum aq. antapoplectica propinavi, quæ potio cùm ex voto successisset, cucurbitulas humeris cum scarificatione applicui, unde minuto stercore, salivaque circa os omnino siccata, in spem erectus vesicis capitis non amplius fluentibus, novas in nucha, & vicina, sed solis cucurbitis excito in hunc modum. Capio latioris cucurbitis excito in hunc modum. Capio latioris cucurbitam vitream, quam stupa ardente ut sit munitam applico, cum per horæ quadrantem hæserit detraho, novamque cum flamma maxima adpono, paulo post in iunioribus & eusarcis. (In senibus aut densa cute præditis tardius, vesiculæ surgunt parvarum acicularum capitella vix æquantes: quibus omnibus horæ spatio coeuntibus, surgit vesica maxima orificio cucurbitæ par vel major; tum si cucurbita vitrea non habet foramen cera obductum, quo acu perforato, flatu exeunte sponte sua cadit, plerumque vitrum cultro percussum frango, alioquin vesicam, dum manu avellitur lacerans dolorem sævum excitat. Hoc modò innoxiè & intra horarium spatium, certò certius surgunt vesicæ, cum alia vesicantia, post multas horas sæpe spem nostram eludant. Est hoc meum inventum, & quod sciam ante me nemini usitatum, usitatis deinde remediis usurpatis & continuatis, ab hoc malo tandem, ut & succedente, linguæ paralysi, liber evasit.

Alium Anglum apoplecticum in cujus caput magna porta cum trabe cui adhærebat, deciderat, ita curavi; illius capiti raso post universalia imposui Emplastrum *Alexandri Benedicti*, quod etiam *Valeriola* comendat. obs. *9*. lib. 5. quod quia fidum inveni, hic describam.

♃. Gummi hederæ, ceræ, terebinth. an. ℥iij. resinæ purgatæ, ℥ß. Succ. Corymbor. hederæ, ℥iv. ammoniac. ℥ij. ol. ros. ℥iiß. farin. fabarum q. s. F. Ceratum. *Henricus ab Heers, observ.* 21. *lib.* 1.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Apoplexia.

PRovisione habita totius corporis, rade caput ea parte ubi sunt suturæ & impone illi Emplastrum ex sinapi, castoreo, & aceto forti. Brachia & crura illico stringe vinculis; jubeque fricari manus & pedes nitro cum sale, sub lingua ponatur castoreum. Deinde Saphena vena utriusque pedis aperiatur. Hinc manus vena tundatur: tandem nasi, vel jugulares postridie Clyster repetatur.

♃. Castor. & Euprob. an. ℈i. id totum inflectur radici linguæ, id extrahet pituitæ maximam copiam per palatum horæ spatio. *Johannes Heurnius, ad Hippocr. Aphor.* 42. *sect.* 2.

Medicus apoplecticum aggressurus, ante omnia consideret, an in ægro adhuc signa aliqua vitæ adsint; quibus cognitis ad curam sese statim accingat, ęgrum hinc inde agitare, & membra ejus fricare mandet, abrasis capillis verticem statim & nucham inungat oleo succini statimque si os clausum sit, illud aperiat, apertumque conservet. Capiti sæpius admoveat laminam ferream ignitam. Per os si fieri potest, exhibeatur cochlear unum hujus aquæ antapoplecticæ meæ compositionis, quæ ad præservationem & curationem unicè prodest.

♃. Fl. Lil. convall. mense Majo cum exortu solis collectos (maturos & adhuc rordos statim in vitrum ingere sine lotione) eoque recentes sine apiculis, saltem protuberantes flores abscerptos in vino generoso, malvatico vel alio dulci digere ad solem, in vitro optimè clauso, relinque tamdiu, donec etiam lavendula floreat cujus flores cæruleos sine calicibus, & apiculis diligenter separatos, æquali pondere, conjunge cum floribus Lilii Convallium in idem vitrum, quod firmiter clausum relinque usque ad mensem Septembrem: tandem per alembicum ex B. destilletur, & quæ primo loco egreditur aqua spirituosa diligenter reservetur. Est enim pretiosa, & tam præservando quàm curando apoplecticis prodest (reliqua etiam usui esse potest, sed

tam virtuosa non est, facit imprimis ad frictiones membrorum) hæc aqua diu durat & fragantissima est. Si nimiam sentit sanguinis abundantiam, venam brachii, immisso tamen priùs Clystere acriore, aperiat. Hinc ad vomitoria aquam scilicet benedictam confugiendum, ubi notandum, quod in duplici semper quantitate, prout sopitæ vires, exhibenda. Interim continuanda exhibitio aquæ apoplecticæ, *Johannes Hartmanus*, prax. Chimiatr. *pag.* 75. & 80.

Fortissima apoplexia correpta fuit mulier quædam 48. annorum, habitu corporis εὐσάρκῳ ac carnoso, concidit subito. Seniores Medici vocati nihil spei superesse judicabant: tandem 16. ab invasione horis vocatus accessi, tum temporis adhuc iuvenis observavi gravissimam cum difficili admodum respiratione apoplexiam: pulsum fortem & magnum, tentandam esse curationem existimavi, itaque sanguis illo die bis, & quidem satis copiosè, detractus, semel è brachio dextro, deinde ex pede: Enemata quoque hoc ipso die satis acria duo iniecta, deinde singulis diebus singula, adhibita & localia quædam, ita tandem octavo aut nono die suos domesticos agnoscere cœpit, & nonnihil balbutire. Postea purgantibus medicamenti per os exhibitis, deinde πταρμικοῖς, apophlegmatismis, aliisque similibus usa, meliuscule habuit; verùm eousque perduci non potuit, ut mentis ac sensuum integrè compos fieret, aut pedibus consisteret. Mansit reliquo tempore impotens: sedebat, ac gestabatur in sedili, ita tamen aliquot annis supervixit. *Rembertus Dodoneus, cap.* 8. observat. Medicinal.

In apoplexia summum & unicum remedium habentur cucurbitulæ capiti impositæ; quod remedii genus D. Fracastorius apoplexia correptus nutibus suis indicasse fertur: sed non intellectus periit. *Daniel Sennertus*. cap. 33. part. lib. 1. Practicæ.

Spiritus Salis dulcis rite præparatus magnæ est efficaciæ continuò in vino potuvè assueto ad gutt. x. vel xv. assumptus. *Paulus Barbette, prax. lib.* 1. *capit.* 2.

Ego verò spiritum salis armoniaci, cum aq. Serpilli, & Lavendulæ destillata assumptum, ad præservationem scilicet præferrem *Fridericus Dechers*, notis ad *cap.* 2. *lib.* 1. prax. *Barbettiana*.

Aqua destillata è nucibus moschatis, auribus, palato, naribus, ebibita, omnium est remediorum accommodatissimum, quod si fiat, cum aqua vitæ destilatio, multo erit efficacior, hoc præsidium Senectensem Episcopum horas iam 10. iacentem excitavit.

Rhazes sartaginem calefieri, dum candeat, interdum laudat, & de proximo admoveri capiti. *Jacobus Hollerius, cap.* 7. *lib.* 1. De morbis internis.

Ab hinc 4. annis, præsidem Valentem qui ab obstructione venarum iugularium, & catotidum arteriarum apoplecticus pene conciderat, liberali sanguinis detractione; curavi, hunc etiam in apoplexia totam noctem dormire permisi; quoniam absque stertore dormire visus est, unde meliùs habuit, nam si cum stertore dormiat apoplecticus, statim excitandus est. *Ludovicus Duretus*. in annotat. ad *cap.* 7. *lib.* 1. *Iac. Hellerii*. De morbis internis.

D. Screvelius anno 1639. commemoravit mihi quod Hagæ Comitis tractasset Chirurgum quendam apoplecticum, qui statim ac corripiebatur morbo, clamabat pellis humana: *Screvelius* quærebat quid ea vellet? collo appensam dicebat, eo modo enim ante tempus aliquod apoplecticum Germanum sanatum vidisse qui subinde cutem humanam expetebat: quam cum ipse à *Petro Pavv* anatomiæ Professore *Leydensi* petiisset, illicò colo appendebat, & apoplexia planè liberabatur. *Otto Heurnius, ad capit.* 3. *liber.* 5. pathologiæ *Job. Fernelii*.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Apoplexiæ præservatione.

SI propter intemperiem frigidam, totius cerebri, huic morbo aliquis est obnoxius, singulis diebus aliquid assumendum est, quod spiritus animales & calo-

calorem naturalem refocillet, & temperamentum cerebri conservet.

Nihil ad hoc ambra convenientius itaque his orbiculis singulis diebus uti convenientissimum.

℞. Sacchar. albiss. in aqu. ros. & lavend. dissol. ℥iv. ol. anis. destill. gutt. iii. ambr. gris. gr. iv. Ms. & F. confectio in rotulis. Vel;

℞ Spec. diambr. diamosch. d. an. ʒj. Sacchar. albiss. in aq. borrag. solut. ℥iv. ol. anis. gut. ii. M. F. rotulæ.

Nucem etiam moschatam tostam, & frustulatim incisam, sæpe in ore detineat. Nam hæc cerebri intemperiem frigidam corrigit.

Inchoante apoplexia, plerique omnes subitò sanguinem mittunt, sed hoc certum, occidere missionem cùm non liberat.

Suffitum etiam ex succino statim, factum, quidam vehementer probant rationibus verò eos destitui, satis ostendere eruditi Medici possunt. Sternutoria quoque periculosa sunt, utilia tamen si in loco adhibeantur. Concutere partes superiores maximè colli, rectum est. Deraso capillo cucurbitulam vertici imponera utilissimum esse, magnus Medicus experientię didicit. De aquis vitæ mortiferis nihil dico. Magna est varietas, summa in usu vanitas, atque non minus interdum quàm ebrietas, quæ hujus mali mater est, nocent. *Johannes Crato*, *consil.* 5.

Habeo pro singulari experimento in arcenda apoplexia usum subscriptarum pilularum de quibus ℈i. ad noctem novilunii & plenilunii exhibeo etiam æstivo tempore, debet autem frugalior cœna antecedere.

℞. Cubeb. calamenth. mastich. nuc. mosch. Caryophil. an. ʒi. ambr. ʒß. mosch. gr. vi. cum succo majoran. formentur pilulæ. *Abraham Seyler. Epist.* 4. *lib.* 6. *Epist. Cratonis & aliorum Medicorum à Scholtzio editorum.*

SUBSECTIO OCTAVA.

De Apoplexia ex cerebro fluido.

ANus quædam Monspessuli subitò apoplexia tacta, expiravit, cuius calvariam, cùm aperiremus cerebrum in menynge crassa hinc inde fluctuare deprehendimus, quod & dissecta dura matre, instar liquoris alicuius spissioris, & albi pultem referentis, per faciem universam defluebat. *Fœlix Platerus. Observ. lib.* 1. *pag.* 16.

SECTIO TRIGESIMA TERTIA.

Pro Apum ictu.

AB apum aculeo ictus in cute extrema indicis, cum intolerabili cruciabar dolore, autoritate Dioscoridis inductus, accepi folia viridia ipsius lauri, & fortiter pistillo ligneo in mortario lapideo contudi, & emplastri modo, hora nona ante meridiem loco affecto apposui, & sensi statim attractionem vehementem, ita ut ante prandium magna ex parte dolor ille ingens cessaverit; post meridiem autem nullum vestigium doloris in digito relictum est, hora tertia pomeridiana emplastrum cum amoverem vidi aculeum prorsus extractum, & radicitus ab emplastro evulsum, ita ut supra carnem digiti icti iaceret. Denuo Emplastrum per totam noctem admovi, & manè abiiciendo, nullo alio medicamento utens, sine dolore tum Sanus evasi. *Petrus Forestus, observ.* 34. *lib.* 6. *observ. Chirurg.*

Mercator Monspeliensis quinquagenarius, cùm summo mane ex urbe egressus esset, peregrè discessurus, & mille passuum iter ab urbe perfecisset, examen apum in aere volitans eum subitò invasit, & totam faciem ac cervicem infinitis aculeis compunxit. Undè gravissimi dolores statim exorti sunt, qui eum domum repetere confestim coegerunt. Ad illum statim vocatus, hominem invenio maxima doloris impatientia oppressum, ut vix in lecto se continere posset, facies intumescebat, & rubore undique infecta erat. Iubeo statim partes compunctas illiniri theriaca, quæ

quæ cùm doloris atrocitatem non compesceret, fotum præscribo ex eadem theriaca in aqua vitæ dissoluta, quo dolores aliquantulùm mitigati sunt, & tumore faciei imminutus. Postmodum locis magis dolentibus admotæ fuerunt cæpæ contusæ in modum cataplasmatis. Lac ficulneum etiam quibusdam particulis admotum, ac deinde inunctiones factæ ex oleo Scorpionum *Mattioli*. Doloris acerbitas remedia sæpe mutare cogebat, quæ per duas horas continuata, & exhibita potione cardiaca & alexipharmaca, dolores in omnibus ferè partibus cessarunt. Adhuc tamen infestabat dolor acutissimus in auris sinistræ cartilagine, qui predictis remediis sedari non potuerat. Animo revolvens non solùm apes parti admotas venenum attrahere, & dolorem sedare, sed etiam alia muscarum genera, existimavi cantharides duplici nomine conferre posse: tum quòd inter muscarum species numerentur, tum etiam quòd attrahendi vi potentissima preditæ sint. Et cùm emplastrum vesicatorium, quod in Officinis habetur, magnam cantharidum copiam in sua compositione recipiat: ex eo paratum emplastrum auri admoveo, quod intra horæ quadrantem dolorem omnino submovit, vesicis, non excitatis propter moram exiguam. *Lazarus Riverius*, *Cent.* 3.*Observ.*14.

SECTIO TRIGESIMA QUARTA.

De Apostemate circa genu cujus purulenta materia per secessum excreta est.

VIr quidam apostemate circa genu regionem torquebatur, quo supputato, illud ferro aperire Medicis annuentibus Chirurgus decrevit: sed jam labente sole, & in occasum die, tumoris sectio procrastinata fuit: mane redeuntibus Medicis & Chirurgo (mirandum dictu) tumorem evanuisse, & pus per secessum evacuatum repererunt: legas & consideres lector, quomodo, & per quas vias materia purulenta in cavitatem hypochondrii, inde per intestina remeans, per anum excreta fuerit. *Dominicus Panarollus*. *Obs.* 42. *Pentateuche* 1.

SECTIO TRIGESIMA QUINTA.

Pro Appetentia canina.

APpetentiam caninam (hujus causa succus vitriolatus in ventriculo, non ergo imperandus est vomitus, ne moto humore sequatur Cholera, nec dandi sunt succi vitriolati acidi, ne malum augeatur) tollit essentia melissæ cum spiritu vini extracta; cujus dosi cochlear. 1. Misce cum aliquot guttis ol. carvi, præmittenda tamen sunt universalia, quæ succum vitriolatum seu bilem minuunt, & per inferiora seducunt, sic extract. Rhabarbari, mechoacannæ, item panchymagogon vegetabile maximè hic laudantur. Vitelli ovorum indurati sæpiùs comesti, à specifica proprietate Κυνορεξίαν solvunt. *Job. Hartenanus*, prax. Chimiatr. *pag.* 168.

Curabitur fames aucta, exhibendo ea quæ acidum succum in corpore temperant, infringunt, & emendant, ejusdemque augmentum præveniunt: potentissimè succum acidum infringunt salia lixiva, tum fixa, tum volatilia, ut & alia alterutro abundantia, coralia, margaritæ, oculi cancrorum: creta, lapis hæmatites, Succinum, Chalybis limatura, & similia. Eundem succum acidum obtundunt pinguia, & oleosa omnia. Eum pariter temperat Spiritus volatilis ex vino, aliisve paratus, eum denique diluunt & enervant aquea quævis copiosè usurpata, abstinendum ab usu acidorum. Exempli loco sunto sequentia.

℞. Coroll. rubr. præp. marg. præp. an. ℈i. Cretæ alb. ℈ß. Sacch. alb. ʒiii. M. F. pulvis in 6. doses dividend. & bis in die tribus saltem quatuorve post cibum assumptum horis, ex vini potentioris cochleari assumendus, cui forma liquida magis arridet, capiat subinde sequentis misturæ cochleare unum.

℞. Aq. menth. ℥ii. aq. cochlear. tinctur. cinamomi cum spiritu vini rectificato per infusionem paratæ, an. ʒß. syrup. absynthii. ℥i. M. Vel.

℞. Ol. macis, granorum juniper. an. ℈i. M. in vitro.

Hujus olei guttas 2. vel 3. sumat æger aliquoties in die, ex vini malvatici, alteriusve

riusve generosi, aut præmissæ misturæ cochleari.

Utatur quoque fame aucta pressus, jusculis tum pinguioribus, tum ad gelatinæ consistentiam proximè accedentibus, nulloque acido conditis: nulla hic purgantia præscribo, quoniam nulla sunt hactenus mihi nota, quæ humores acidos educant blandè. *Franciscus Sylvius, cap.* 2. *sect.* 16. *lib.* 1. *Prax. Med.*

Villanovanus refert quendam hoc affectu percitum, panem calentem, amurca olei imbutum, comedisse, & mulierem bovis liquatum adipem, cum pari calentis olei quantitate, duabus vicibus bibisse; & in tantum cibi fastidium utrumque incidisse, ut nihil per 5. dies comederint, & à priori affectu liberati sunt: Narcotica medicamenta sensum ventriculi nimis exquisitum obtundendo, famem illam caninam possunt imminuere. Interea theriaca recens magis est ex usu, quia præter vim narcoticam, humorum etiam malignam qualitatem, quæ à nonnullis in hoc affectu subesse creditur, virtute alexiteria corrigere valet. Narcotica tamen rarò & non nisi summa urgente necessitate usurpanda sunt. Ambra grisea ad gr. v. vel vi. cum ovo sorbili sumpta, non solùm ventriculum roborat, sed etiam proprietate specifica huic affectui prodesse creditur. *Lazarus Riverius, cap.* 2. *lib.* 9. *Prax. Med.*

Magister meus quendam curavit, qui propter malam complexionem stomachi patiebatur appetitum caninum, & in cura multorum steterat Medicorum, qui eum non poterant curare. Fecit eum infundere panem in amurca olei, & postea vinum dulce & spissum dedit illi in potu, postquam panem in amurca olei infusum comedisset, & sic fastidiatus & curatus ab illa ægritudine fuit. Vidi alium quendam, qui libram unam adipis vaccini in ℔. 1. olei fecit liquefieri in modum unguenti, & totum comedit, & tantum fastidiatus est, quòd stetit per quinque dies, quòd non comedit: & sic ab illa ægritudine curatus est. *Arnoldus Villanovanus. Practic. lib.* 2. *cap.* 15.

SECTIO TRIGESIMA SEXTA.

Pro Area.

POst universalia remedia, commodè hoc Linimentum ex cinere apum & oleo myrtino paratum præscripsimus, quo *Helideus* præceptor meus *Bononiæ*, uti solebat. At locus affectus priùs lavari debet Lixivio aliquo convenienti; si caput etiam radatur, & pulvere apum fortiter fricetur, capillos evocat, uti famulo cuidam evenit.

Alter etiam juvenis cùm calvus esset, neque tegmen à capite deponere auderet, ob crinium defectum. Emplastrum ex muscis tritis, terebinth. & vitell. ovorum concinnatum, appositum est; quo remedio capilli in maxima copia creverunt. Nonnullis profuit liquor à limacis rubris sale aspersis stillans, cum oleo ovorum mixtus, loco priùs panno aspero fricato. *Petrus Forestus, observ.* 1. *lib.* 8. *De externis capitis vitiis.*

SECTIO TRIGESIMA SEPTIMA.

De Argento vivo sine noxa deglutito.

HYdrargyrum in occluso vase reconditum, cùm casu mulier ebibisset, statim timore percussa, ad me consilii caussa properavit, atque in itinere magnam illius, & in hypocausto meo quoque involuntariè per secessum elapsi copiam excrevit, nec quid mali postea est passa. *Fœlix Platerus, observ. lib.* 3. *pag.* 900.

Agrestem novit *Prævotius*, qui ad deturbandam alvum argenti vivi ℥ii. quovis die acciperet, quas rejectas & probe lotas, iterum consueto more usurpabat. *Job. Rhodius, observ.* 85. *cent.* 3.

Quidam sibi violentas manus inferre cupiens, libram dimidiam argenti vivi deglutivit, sed sine noxâ, quod tamen contra vulgarem sententiam est, valdè enim nocuum creditur, at modò crudum sit, pondere suo subitò transit ad anum, & Catalauni illum sic puerulis adversus vermes, quos mirè fugat, propinant. *Petrus Borellus, observ.* 29. *cent.* 2.

SECTIO TRIGESIMA OTTAVA.

Pro Aronis punctura.

EGo cùm Aron herbam degustarem, atque linguæ punctionem maximam sentirem, statim commanducato Millefolio, punctio illa cessavit. *Petrus Forestus, Scholast. observ.* 10. *libr.* 30. *De Venenis.*

SECTIO TRIGESIMA NONA.

Pro Arsenici Veneno.

MUlierem quæ illud sumpserat, statim ad vomitum coegi, & butyrum cum oleo communi una cum Cerevisia, quæ ad manum erant, propinavi, mox oleum amygd. dulc. dedi in magna copia, & egregiè vomuit; quod oleum cùm sæpius cæpisset, maxime contulit. Nam quadam proprietate (ut in aliis experti sumus) Arsenici excoriationi resistit. Mox theriacam dedimus, & sic fuit curata: quòd si non habuisset hæc remedia successum, dedissem propriam antidotum, estque ℥i. Crystali veri, subtilissime triti, cum oleo amygd. dulc. dedi etiam pinguia jura. *Petrus Forestus, observat.* 23. *libr.* 21. *De Intestinorum Affectibus.*

Butyrum cùm valde oleosum sit natura, & emolliens, & largius potum resolvat ventrem, contra hoc venenum utiliter usurpatur. Sic puer qui arsenicum sumpserat cum jure piscium, quia Butyrum copiosè ante ederat, ab omni malo liberatus est. Alii etiam pueri hoc veneno intoxicati, butyrum copiosè cum cerevisia sumentes, melius quoque habuerunt. Sic & caniculus meus domesticus, cùm Arsenicum in uvis passis pro gliribus, occidendis repositum devorasset, maximaque angustia afficeretur, copiosè butyrum devorandum dedimus, quo valde vomuit, & illicò restitutus est. In aliis etiam quamplurimis experti sumus in hoc casu, butyrum præ cæteris valere. *Petrus Forestus, Schol. obser.* 8. *lib.* 30. *De Venenis.*

Sumptis venenis erodentibus, non est præsentius remedium lacte bovino, si bibatur in magna quantitate, ad exigentiam sitis; quia sæpe sequitur sitis ingens tali sumpto veneno. Hoc modo liberavi octo liberos rusticos ad Benacum, qui ruri absentibus parentibus, ranas captas in oleo frixerant, involutas prius farina, quæ arsenico ad capiendos mures infecta erat, & has postea ederant. Deinde etiam Psaltriam illam & Meretricem Veronensem, quæ comederat pisces frictos in oleo cum sale & agresta, quæ omnia à marito suo infecta erant veneno, ad hoc ut omnes in domo occideret, & unà etiam amasium nobilem, qui casu retentus erat apud amicos, ut non interesset huic prandio. Ubi notandum, quòd ipsa Meretrix, & pater, & canicula, qui statim lac biberant, liberi omnes evaserunt. Mater, quæ primò bibere noluit, donec videret rem in deteriùs vergere, & post ipsa etiam bibit, evasit & ipsa; ita tamen ut paralytica esset in utroque genu, Ancilla (quam non voluerat interficere maritus, tanquam insontem, sed jusserat ex ædibus ire, aliamque dominam magis honestam quærere) cùm non vellet bibere, sola est mortua. *Joh. Baptista Montanus Consil.* 367.

SECTIO QUADRAGESIMA.

Pro Arteria incisa.

ORta, ut assolet, inter Commensales lite, cum quidam è convivis arreptum calicem in *Alphonsi* Hispani familiaris nostri faciem projecisset, & incisa arteria; ac cutæ dilacerata sanguis copiosior erumperet, multa quidem sed frustra, adhibita sunt medicamenta: cùm ea sit arteriæ conditio, ut incisa coire aut sanescere citra ustionem non possit, quare cùm sanguis eo semper vehementiùs flueret, quo plura experirentur auxilia, & homo jam venis exaustis, prorsus deficeret, ad me tandem mittunt rogantes, ut si fieri possit, amicum à morte præripiam. Veni igitur ad eum, vulnus inspicio, virtutem probo, nullum superesse præsidium judico, præter ustio-

ustionem solam: quare ea qua potui diligentia incisam arteriam candenti ferro inuro, & statim suppressus est sanguis, quo inhibito, reliquum puræ facilem satis & expeditum habuit ad sanitatem regressum. *Antonius Benivenius, cap.49. lib. De abditis morborum & sanationum causis.*

SECTIO QUADRAGESIMAPRIMA.

De Arthritide.

ARthritis, seu morbus articularis (quem guttam Barbari dicunt) articulorum plurium est dolor subinde recurrens, quem humoris serosi & acris, fluxio in eos decumbens, excitavit; Partes affectæ sunt membranæ, tendones, & ligamenta à periostio ortum ducentia, ac proinde sensu prædita; ab illis enim omnibus firmatur articulus. Conjuncta Arthritidis causa unitatis est solutiò, antecedens vero humor serosus salsus & tartareus, ab alimentis tartaro impragnatis, propter partium concoctioni prospicientium imbecillitatem, non ritè digestis, originem suam trahens. Ad articulos ut pervenit humor hic salsus, & subtilis, partes sentientes partim ob loci angustiam distendendo partim verò ob sui acrimoniam lancinando & vellicando, sævissimos & acutissimus parit cruciatus, qui vix acne vix quidem sopiri queunt, quamvis vel ipsius Apolinis auxiliares adhibeantur manus. Hinc est quod etiamnum nuncupetur Medicorum opprobrium.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Arthritide in Muliere.

QUædam bene habita & crassa admodum mulier annorum 25. quæ semel adhuc tantùm pepererat, cruciatu magno affligebatur circa coxendicis articulum, mox etiam in poplite, tandem in manibus, pedibusque, & in dorsi regione atque cervicis, ipsiusque mandibulæ articulo: tumor cum rubore in certis locis se manifestabat adeoque torquebatur, ut ex contactu, decubitu, & sessione dolores intolerabiles pateretur. Vocatus ego à vino illam abstinere jussi, illiusque loco aquam coctam, & lac amygdalinum bibere. Pilulas has quoque exhibui.

℞. Pil. sine quibus ℈ii. cum aq. salviæ formentur.

Sequenti die inungere jussi loca dolentia.

℞. Ol. Chamæm. Lil. amygd. d. an. ℥i. unguenti dialth. ℥ß. M. Ungantur manibus madefactis priùs Aqua vitæ.

Sequente die permanente summo dolore, sub vesperam bibit sequentem julepum.

℞. Syrup. papav. julep. rosat. aq. ros. an. ℥ß. M. quievit & sudavit, sicuti post narcotica sumpta fieri solere, jam sæpe observavi; quia verò sudor profuerat, ut deinceps quoque sudaret ordinavi ita.

℞. Lig. Guajac. ℥i. Sarsæparil. rad. liquiritiæ, ℥i. passul. ℥iii. fiat decoctio in mensura iß. seu ℔vi.) aq. ad tertiæ partis consumptionem aromat. cinamom. bibat de hoc decocto summo manè, sudet. Usa tuit dies aliquot, & tolerabiliùs ferebat dolores.

Iterum redeuntibus doloribus, sumpsit tabulas meas opiatas, & placidè dormivit, iterumque sudavit, ab eoque tempore cœpit malum mittere. Ad tollendas mali reliquias, detracto primum sanguine, quia corpus plethoricum erat, dedi sequens Apozema.

℞. Ligi Gujac. ℥ii. lig. Sassaphras ℥i. rad. enul. ℥ß. fol. Chamæpit. Mi. flor. anth. Salv. an. p. i. fol. Sen. ℥iß. sem. Coriand. ʒi. sem. Fœnic. ʒii. sem. Cartham. contus. ℥i. F. decoctio in Colat. ℔i. infunde agarici troch. ʒiii. zinzib. ʒß. F. expressio, aromat. cinamomi ʒiii. fiat apozema pro 4. vel 5. dosibus; addendo sacchari ℥iß. Inde meliùs habuit, & iterum sanitati restituta est. Præmonita priùs, ut parcè cœnaret, aliquando quoque cœnam omitteret. *Fœlix Platerus, observ. lib.2. pag.491.*

Aqua frigidissima dolentem locum perfundere docet *Hippocrates*, quod, cùm admodum repellendum & refrigerandum, fieri potest. Nivem etiam adhibitam aliquibus profuisse constat. Acetum quoque frigidum infusum; vel cum panno in eo madefacto, applicatum, sæpèque repetitum, aliqui valde laudarunt. *Fœlix Platerus. Praxeos Med. Tom.2. c.16. pag.643.*

Aliqui cùm inceperunt hoc morbo laborare,

borare, frequenter in aqua frigida natave-runt, & sic evaserunt morbum, roboratis partibus, & vasis constrictis, & repulsis humoribus partes internas. *Guil. Rondeletius cap. 81. lib. 3. Prax. Med.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Arthritide & præcipuè Gonagra in Muliere.

INter alia plurima quibus utebatur, decoctum hoc illi imprimis profuit.

℞. Lig. Guajac. ras. ℔ß. rad. enul. ℥ß. ebul. ℥i. hermodactil. ℥ß. sen. ℥iij. agaric. ℥ß. zinzib. ʒi. mellis ℔ß. vini poculum i. aquæ mens. iiß. Coq. ad consumptionem medietatis, aromat. cinamom. ʒj. bibit dies aliquot cum levamine singulis diebus poculum j.

Cùmque gonagra potissimum illam excruciaret, deque hoc dolore præsertim præ aliis conqueretur, aquam hanc, qua genu inungeret præscripsi.

℞. Aq. vitæ compos. ex speciebus calidis, herbis capital. aromatib. & castor. paratæ ℥iß. aq. vitæ simplicis ʒiij. opii dissolut. in aq. vitæ ʒj. croci, storac. liquid. an. ℈j. M. qua aliquoties usa tantùm levaminis sensit, ut quiete fruens, nullo se usum remedio quod citiùs & rectiùs quàm hoc dolorem sustulisset, prædicaret, verùm cùm postea nonnihil dolor denuo erupisset, & prius medicamentum absumptum esset, sequens ordinavi.

℞. Aq. vitæ. compos. ut priùs ℥iij. Croci, Storac. liquid. an. ʒi. ol. spicæ ℈ß. castor. ℈i. M. utatur, quod ita profuit, ut nunquam dolorem ampliùs in genu senserit. *Fœlix Platerus, observ. lib. 2. pag. 496.*

Dolenti genu in viro quodam, hoc Cataplasma valde profuit.

℞. Medull. panis ℔i. Coq. in lacte, adde farin. sem. papav. nig. ℥i. psyllii, ℥ß. lini ℥i. ol. chamæm. ranarum, an. ℥ij. croci ℈i. curatus sic fuit. *Platerus observ. lib. 2. pag. 496.*

SEBSECTIO TERTIA.

Pro Arthritide generali.

ADvocatus quidam, post varios morbos, quibus à teneris erat obnoxius, & tandem post dysenteriam, & podagram, in Arthritidem, plurimis articulorum locis simul affectis & dolentibus, inciderat, cujus causam cùm illi exposuissem, curationem sequentem præscripsi.

℞. Hermodactyl. veri ʒij. agar. rhabarb. an. ʒi. myrobal. citrin. chebul. an ʒß. rad. pentaphyl. aristol. rot. an. ʒß. spic. mastich. succin. an. ℈i. cubeb. zinzib. an. ʒi. diagridii, ℈i. Extract. chamepit. ʒi. resin. Laric. q. S. F. massa pilul. Sumat bis in septimana, an. ʒß.

Multum ille successum pilularũ prædicavit. Electuario etiam sequenti usus est.

℞. Fol. Chamædr. chamæpit. an. ℥ß. fol. salv. beton. thymi, an. ʒi. sem. hyperici. ʒij. rad. acori veri, pentaphyl. an. ʒi. succin ebor. cineris cranii hominis, an. ʒiß. margar. ʒß. mellis anthos. ℥iv. F. Electuarium, capiat ʒi. alternis diebus manè superbibendo aq. hyper. & chamepit. ℥ij. dulcorando eas cum hydromelite vero, quod malvaticum vinum refert, ut sudaret quoque altero die, quoties pilulis præcedenti usus esset. *Felix Platerus, observ. lib. 2. pag. 498.*

℞. Ol. Laurin. ℥ij. ol. lumbric. ℥iß. aq. vitæ, ℥ß. camphora, ℈i. opii, ℈ß. Coque, & illinat locos dolentes, manè & vesperi, pannoque tepido partes obvolvat. *Fœlix Platerus, observ. lib. 2. pag. 493.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Artbritide ex materia calida in viro quodam 40. annorum.

PRopinata Cassia, venam in brachio secari jussi: deinde Cassia dissoluta; cum succo solani apposita, iuxta *Avicen.* egregiè profuit. Si succus deficit, *Petrus Bayrus, Caroli II. Sabaudiæ* Ducis Medicus, eius loco aquam accipit, & unà cum Cassia infusa, petias ex panno in iisdem infundit, & æstate frigidè hyeme calidè frequẽter applicat.

cat. Si dolor non fuisset sedatus, locum affe-ctum oblivissem. Iuxta eundem, cum vitello ovi soluto cum ol. rosac. aut cum santalis rubris, succo solani, portulac. aquæ lenticulæ, succo radicis salicis. Oleum de ranis etiam mirabiliter prodest. Conferunt hæc in Arthritide calida, remittendo dolorem, & prohibendo fluxum humorum ad locum dolentem. Plurimi antiqui & moderni utuntur in forti dolore linimentis ex opio. Sed illud non laudo cum *Bayero*; quia impingunt materias in parte affecta, quæ postea tardè aut nunquam resolvuntur. Ego potiùs utor (quod etiam idem *Bayerus* commendat) lacte calido cum pannis ex lino infuso, unum post alium sæpe imponendo, id multis profuit. *Petrus Forestus, observ. 2. lib. 29. De Arthritide & extern. partium affectibus.*

Electuarium Caryocostinum mirabile est ad auferendum dolores iuncturarum, subitò solvens sine molestia, ignitum calorem extinguens, & contemperans membra patientis in tantùm, ut a Sella, redeat ad locum proprium sine alterius auxilio; sicut in me ipso expertus sum. Correptus fuit a doloribus iuncturarum, 8. aut 10. vicibus, qui omnes meas iuncturas minimo tempore, citissimè & furiosè occupabant: Cepi itaque de eo ℥ß. in aurora involvendo in nebula madefacta in vino albo illinc ad duas horas incepit operari fortiter, absque ulla molestia. Eram adeò impotens, quod solam linguam movere poteram, & quando ibam ad sellam, oportebat me habere quatuor homines, qui me ponerent super eam, & maxima cum difficultate; postquam solutus est venter 4. sedibus in quinta sensi me à doloribus multùm alleviatum, & cum auxilio Dei, absque alterius adminiculo ivi ad sellam, & ab eadem redii, & eodem die ambulavi liberè per Musæum meum: Sequenti verò die liber evasi; & illudmet expertus fui duabus aliis vicibus. Tandem cogitavi longè præstantius esse uti regimine præservativo, quàm expectare, quoad dolores me surriperent; nam statim cum sentiebam me habere signa repletionis, capiebam de dicto Elect. ut supra, & hoc ter aut quater in anno, ita quòd sunt modò plus quàm 26. anni, quibus nullo modo a dictis doloribus fui molestatus; & adhuc eundem modum observo. *Gal.* secundo ad *Glauconem*, huius electuarii mentionem facit. *Petrus Bayerus, lib.* 18. *Practicæ suæ, cap.* 1.

Post universalia remedia, solo lactis cremore oblinendo partes affectas, dolorem mirum in modum sedavimus. Chirurgus quidam *Leydanus* lenticulum aquæ & flor. chamæm. decoquebat in lacte, addendo parum hordei farinæ in fine ad modum Cataplasmatis, & apponebat ad sedandum dolorem cum maximo miraculo; in progressu addebat plus de farina hordei. Quidam curati sunt ex testudinum carne applicata. Quidam podagræ ingentes dolores patiens, capram intra cubiculum suum apportari, ac ut ex ea lac supra membrum dolens emungeretur curabat, quo dolores diminui & meliusculè se habere evidenter sentiebat. Nec quidem iniuria, nam lac sic recens emulctum dolores mitigat & remittit, est autem remedium hoc, ut refert *Amatus cent. 6. curat.* 41. Turcarum principibus commune & familiare satis. *Petrus Forestus, observ. 3. lib. 29.* De Arthritide, &c.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Arthritide ex materia pituitosa in muliere.

HUic pilulas ex hiera & agarico exhibuimus, crassosque humores extenuavimus cum oxym. simpl. & compos. postea purgavimus cum infuso agarici, & oxymel, deinde decoctum Sasæparillæ dedimus & locis affectis imponi iussimus (iuxta Benedictum Veronensem) rapas concoctas, & contusas, idque calidè. Nam rapæ ferventis calor impositus prodest, uti & radix cucumeris sylvestris ex aceto cocta & illinita, & menthastrum tritum impositum, quæ egregiè iuverunt.

℞. Ol. Lumbric. Lilior. aneth. rutæ. an. ℥iij. vini alb. & sapæ. an. ℥iij. ranarum num. 30. salis. ℥i. decoq. ad ossium separationem facta forti expressione, adde terebinthinæ, & Croci parum, F. linimentum quo ungantur partes affectæ. *Petrus Forestus. observ. 8. & Schol. lib. 29.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Arthritide.

QUidam graviſſimos dolores articulares, podagricos, & Chiragricos, ſæpiſſimè levabat caulibus rubris, apud ignem calefactis, & locis affectis impoſitis. Butyro recenti aut majali caules primò obtinebat, deinde applicabat, & ſæpius renovabat. Sequenti quoque experimento, poſt univerſalia remedia, plurimi à dolore tum podagræ, tum Chiragræ, ac morbi articularis liberati ſunt.

℞. Stipites duos Sambuci, 10. vel 12. digitorum, à quibus extrahatur medulla interior, tum impleatur craſſo ſale, & luto, utrinque foramina ſigillentur, ne ſal excidat, poſtea in tegula ignita ſæpius circumvolvendo comburantur, & fiat pulvis: cui addatur ol. Lavendul. & roſac. q. ſ. ut coeant in unguentum, quo loca affecta & doloroſa inungantur, hoc remedio multi ſanati ſunt. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 10. *& Schol. lib.* 29. De Arthritide, &c.

Retulit mihi Vaſtellius, quondam penſionarius Mechlinienſis, ſe, cùm in lecto decumberet ex doloribus articulorum, ut nulla membra movere poſſet, bibiſſe decoctum Cereviſiæ in aqua radix lappæ incocta erat: quo epoto, cùm nullis remediis à Medicis curari poſſet, plurimum minxit lotium album inſtar Lactis, & à doloribus curatus fuit. *Petrus Foreſtus, obſer.* 7. *lib.* 29.

Multos curavi poſt univerſalia remedia, libo lini decocto cum aqua malvæ vel Chamæm. aliquando cum lacte.

Hoc Empiricum propriè in declinatione, aut in materia frigida, poſt purgationes, egregiè commendatur: & eſt *Bertrutii.*

℞. Adipis ranarum ℔iß. butyri rec. ℥iv. ung. martiat. agrippæ, dialthaæ. an. ℥iii. ol. Chamæm. aneth. Caſtor. an. ℥ii. ol. roſ. ℥iv. ol. coſtin. terebinth. an. ℥i. ol. communis antiquiſſ. ℔i. Ceræ ℥i. Sevi caſtrati vetuſtiſſimi ℔i. Euphorb. ℥ß. reſin. pini ℥ii. thuris ℥i. conficiantur omnia ſimul ad formam unguenti, ad ignem calidè inungantur, eſt mirabile. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 12. *lib.* 29.

Inter externa remedia utilis eſt ſal tritus oleo dulci commixtus, atque artubus affricatus, quo tempore dolores non urgent; nam partes quaſcunque dolore affectas, non eſſe irritandas, ſed in quiete detineri debere, aqud omnes conſtitutum eſt. *Hier. Mercuriali, conſult.* 75. *tom.* 1.

Arthriticos dolores omnis generis, iſchiadicos, & podagricos, curabat vetula quædam Ulmenſis, miro effectu in plurimis, hac ratione.

℞. Senecion. agrimon. artemiſ. Scolopendr. fummitat. juniper. hederæ, filicis an. M ii. F. decoctio in aq. font. q. ſ. & ex hac fomentum pro pedibus, ægro undique probe tecto, ne vapor à pedibus convertatur, poſtea inungit hoc linimento.

℞. Pingued. Canis. Ol. Lini. Laurini, Medull. cerv. an. ℥ß. F. linimentum.

Nobilis quidam nullum præſtantius experimentum teſtabatur doloribus podagricis, quàm pinguedinem erinacei inunctam, quod Chirurgi cujuſdam Auſtriaci ſummum ſecretum ſæpe fœliciter uſurpatum viderat. *Hier. Reuſnerus, obſerv.* 115.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Arthritico dolore.

℞. PUlv. roſ. ℥ii. maſtich. ℥i. Croci ʒi. Camphor. ʒß. farin. hord. ℔ß. bulliant omnia lento igne in vino albo, uſque ad eorum convenientem inſpiſſationem, eadem continuò cum ſpatula commiſcendo, & de hoc calido membra omnia diligenter emplaſtrentur, & circumligentur. Hoc medicamen non ſolet me decipere in confortando membra, ſedando dolores, reſolvendo & exſiccando materias. Dico etiam, quòd ſi magna quantitas pulveris Hermodact. teratur cum lacte caprillo, & ſpongia iis intuſa calidis, fomententur membra, confert ſolenni juvamento. *Bartholomæus Montagnana, conſil.* 238.

℞. Ol. roſat. omphac. an. ℥iß. maſtich. Sandarach. an. ʒß. Croci ℈i. conquaſſentur in mortario, & liniatur cum iis membrum decies in die, & infundantur in ipſo panni linei quibus membrum circumligetur. Et ſi velis hoc medicamen [illegible] efficare, tunc cum eo conquaſ-

fetur ℥ß. aceti. Ipsum enim dato quod sit frigidum, confertim Emplastris Sciæ & dolorum juncturarum, eo quod penetrare facit alias medicinas, versus finem augmenti ita agendum.

℞. Lactis vaccin. ℔i. Croci. ʒi. vitell. ovorum numero iii. albumina duo ovorum, farin. hord. ℥i. Conquassentur hæc omnia in mortario, & Emplastrentur membra intincto in iis coto: Cùm autem dolores vehementissimè molestant, erit conveniens anodynum.

℞. Vitell. ovorum numero x. Conquassentur in frixorio, & super cineribus calidis coq. levissimè, cum ℔ß. ol. rosat. usque ad inspissationem addendo Croci ʒii. hoc remedio vidi dolores in instanti sedatos. Et si renovetur sæpe, non fuit mihi necessarium recurrere ad alia auxilia; & non est mirabile, in hoc enim composito latet virtus anodynitatis, melior fere quàm reperiri possit, taceo hìc narcoticorum applicationem, quæ nunquam mihi placuit. *Bartholom. Montagnana, consil.* 242.

Non abs re fuerit, si semel saltem in mense caperet ex elect. caryo costino ʒii. vel ʒiii. vel ad summum ℥ß. manè horis 4. ante prandium, quod maximè commendatum est in hoc genere morbi, sicut experimento fuit sæpissimè comprobatum. Non solum solvet alvum, sed etiam materias morbificas educet. *Hieron. Capivaccius consil.* 26. *lib.* 7. Consil. Cratonis & aliorum Medicorum à Scholtzio editorum.

Quidam dixit mihi quòd accipiebat noctuam bene pinguem, & deplumatam coquebat in modum pulli, & dabat eam ad comedendum, & brodium ad bibendum, & hoc solo multos arthriticos curabat.

Electuarium Papæ Valens contra Chiragram, Podagram, Sciaticam, Colicam & Ileon.

℞. Succi fœnugr. depurati ℔iv. mell. despumati ℔. ii. bulliant lento igne ad succi consumptionem, tunc deponatur ab igne, & infrigidari permittatur, deinde adde pulv. hermodactyl. ʒiii. ut fiat electuarium de quo sumat ter in hebdomada mane ad magnitudinem castaneæ in aqua appropriata. Mustela in vino & oleo cocta usque ad dissolutionem, deinde pistetur, per pannum coletur, & addita cera fiat ceratum, partibus affectis applicetur. Utile est: Item ℞. Ras. c. cervi. Coqu. in vino ad vini consumptionem. Item addatur vinum, & hoc fiat ad minus 5. vicibus. Cum eo quod remanserit liniantur loca dolentia: mirabiliter enim dolorem amputabit. *Arnoldus Villanovanus, Practic. lib.* 2. *cap.* 31.

Post purgationem utebatur tali balneo:

℞. Aluminis crudi M. i. sal. M. ii. fol. quercus, plantag. ramentorum ligni juniperini, an. M. v. Mixta coq. omnia in aq. font. q. s. ad balneum. In hoc ægrotus quotidie bis, mane & vesperi, residebat ad duas horas, & tertio quoque die renovabat: sicque brevi tempore sanitati restitutus fuit, *Deo* Archiatro soli laus. *Martinus Rulandus, cur.* 48. *cent.* 1.

Mulieri arthriticæ 62. annorum sequentem adhibui Medicinam. Purgato corpore per dies aliquot in aurora bibit de sequenti decocto ℥viii. calidè, quo in lecto multum sudabat, ac ipsi valde proficiebat. Est autem hoc.

℞. Summitat. cent. min. M. ii. rad. asar. ℥ii. bulliant in aquæ ℔. x. ad medias, & colentur. Cùm manè quotidie sudaret modo prædicto, vesperi utebatur balneo isto.

℞. Gran. juniperi ℔iiß. ligni juniperini ℔iv. Coq. in aquæ font. q. s. ad balneum. In hoc patiens quotidie residebat vesperi ad duas horas vel diutius. Atque sic brevi temporis spatio dolores omni ex parte levati sunt, & ægrota mulier perfectè sanata est. *Martinus Rulandus, cent.* 2. *cur.* 32.

Arthriticis utilissimus est lactis potus, qui ab aliquot annis revocatus est in usum à Medicis *Parisiensibus*, exemplo *Hippocratis*, qui lib. de Affection. jubet podagricis lac asininum præbere; non solùm autem lac, sed serum lactis coctum. Cùm enim causa arthritidis efficiens salsum quid, aut acidi & acris naturam redoleat, nihil est quod sales illos magis temperet Ipso lacte & ejus sero, quod *Hippocrates* coctum iubet potandum, ne frigiditate, ut opinor, stomachum lædat: Quo autem modo sic utendum, in qua etiam quantitate sumendum, non docet. Hodie tamen, more recepto ex Medicis Parisiensibus, Arthritici solo lacte nutriuntur, ipsoque vac-

vaccino. Quòd si lac non sufficiat ad nutriendum, mica panis albi infunditur in lacte tempore prandii, & manducatur. Hoc modo nullus datur locus materiæ tartareæ generationi, & si qua sit in corpore demulcetur. Hac victu ratione multi ab Arthritide fuerunt immunes, impedita materiæ acutæ salsæ & corrodentis generatione. *Nicolaus Chesneau. lib.* 4. *observ. c.* 1.

Continuo lactis usu, & abstinentia ab aliis cibis, novi quamplurimos *Lutetiæ Parisiorum* a diro illo morbo liberatos. *Hippocrat.* lib. de morbis usum lactis asinini laudat, serioque commendat. Spiritus salis aqua ulmariæ temperatus, & parti dolenti penna illitus conducit. *Constantinus Rompsius. Compend. Medic. practic.*

D. Michael Doringius collega meus, propria morbi calamitate coactus, sequentes pilulas præservativas invenit quas per 30. dies singulo trimestri pondere ℥ß. sumit, & ab insultibus, quos antea passus est, seipsum præservat; quæ ita habent.

℞. Pulvi chamæpit. chamædr. veræ ani ℥ii. cent. min. rad. aristoloch. rot. rha. pontici veri, gentianæ, sem. hyperic. cranii humani præp. an. ℥iß. rad. cichor. santal. rubr. an. ℥i. Incorporentur cum s. q. succi chamæpit. addendo nonnihil terebinth. cypreæ pro meliore unione f. pilulæ pro lubitu. His ipsis eodem modo prescriptis mercatorem hic jam in tertium annum præservavi, ut non nisi levissimos tantùm arthritidis insultus semel expertus sit, quos gravissimos antea sæpius annuatim sensit. *Gregorius Horstius, observ. lib.* 8. *observ.* 3.

Purgantibus maximè convenientibus accedat hoc specificum, pulvis scilicet arthriticus, qui semel saltem in mense circa plenilunium, cùm maximè turgent tumores, à ℥i. ad ℈iv. plus aut minus pro morbi magnitudine, virium præsertim ægri habita ratione, usurpari debet. Qui sunt plethorici, & podagrà graviter vexantur, ii quoque illum in usum ducere poterunt, suspectis præcipuè tempestatibus, ex pingui caponum jusculo, vino albo, cremore hordei, lactis sero, cujus haustum à sumpto medicamento ingerere convenit.

℞. Ras. carnii humani insepulti, turbith. hermodactyl. jalap. sen. crem. tartar. diagrid. caryophill. an. ℥i. M. ac in subtilem pulverem terantur. Hic pulvis vicem aliorum supplere potest, excepto mercurio, cujus vim & energiam cæteris omnibus antepono. Cujus ℈i. felicissimo successu exhibetur, additis stimuli gratia, ne moram trahat in corpore, 20. aut 25. granis. pil. coch. min. & correctionis gratia, aiquot auri foliis, guttisve oleorum destillator. rorismar. anisi, aut cinnamomi.

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Arthritide.

IN principio consulo, ut viæ per quas humor illabitur, astringantur, nimirum si in pedibus dolor est, obvolvatur crus aliquo astringenti medicamento qualicunque, exempli gratia, fascia madefacta in posca quæ malicorium incoxerit, vel gallas albumen dissolverit, vel illita unguine ex rosaceo myrtino oleo, admixto aceto, albumine ovi & pulvere aliquo adstringenti, hoc quanti sit momenti in omnibus defluxibus, si sint in principio, vix credi potest; quare minor hoc tempore fere à plerisque Medicis omitti. In principio etiam, munita hoc modo via, exhibere soleo magno cum successu, purgans aliquod medicamentum, pro ratione humoris: doctus primum ab *Alex. Traliano lib.* 11. cujus opinionem etiam ex Galeno comprobare possum, licet à multis hoc tempore reformidetur: quasi quæ exagitata sit, non amplius moveri debeat materia, ne magis magisque in partes imbecillas labatur. Cùm tamen eo tempore fluens illa materia haud sit furenti vel turgenti dictæ ab *Hipp.* dissimilis, quam primo & quarto aphor. libris, jubet nulla interposita mora evacuari à corpore. Sane nulla alia ratione conveniret saltem revulsionis & aliquando derivationis vices sustentaret, quapropter & si vomitus sollicitaretur non improbarem. Præterea nolo tibi hoc ignotum, me hìc fœliciter uti solo & simplici diachalcitide: cujus facultates vide apud *Gal. lib.* 1. de comp. med. sec. genera. Hoc illitum supra alutam applico juncturis, quæ pati solent, & jubeo ut continuò applicitum circumferant, sub noctem auferentes si lubet, & exsiccantes mane reponant, testorque hìc Genuenses

esse prædivites mercatores, quibus alias cùm solet esse res cum podagra, jam se hujus esse integrum quinquennium reddiderunt. *Reinerus Solenander, consf.19.lib.* 1.

SUBSECTIO NONA.

Pro Arthritide ad virum quendam.

PRo præservatione, sanguinis missionem, & purgationem, certis anni temporibus, tibi proficua judico; ut & usum decocti ligni Guajaci. Inter utrumque tempus purgationis, videretur mihi consultum esse, uti aliquando leviori purganti medicamento, quod prima solum viscera aliquando aggravata expurgaret, quare sit usus hujus electuarii frequens.

♃. Succi fœniculi depurati ℔ii. melis despumat. ℔ i. coq. lento igne usque ad succ. consumptionem, frige facto adde hermodactyl. ℥iß. M. dosis Castaneæ magnitudo bis terve in hebdomada cum decocti anisi, fœniculi, carvi, sen. agar. ℥iß. hujus loco velim aliquando, in ingressu mensæ assumeres cochlear unum Syrup de spina Cervina, quem sæpe in hac dispositione proficuum cognovi, exhibeatur dissolutus in vino vel jure carnium, & quoniam fere solum serosum humorem educit, & aliqua ex parte biliosum, minus pituitosum & crassum, poteris aliquando uti his pilulis videlicet semel in mense.

♃. Agar. troch. hermodact. an ʒiß. turbith. el. ʒi. troch. alhand. ℈iß. mirobal. Chebul. Citrin. an. ℈iv. rei, mastich. Zinzib. an. ℈ii. spec. hieræ simpl. ℥i. cum melle rosac. f. pasta pro pilul. quæ crassa & viscida recrementa educunt potissimum. Ut artus firmentur, ad vigilandum ne pedes, vel cæteri artus ullo frigore premantur, aut humore madescant, abstergendi tam vesperi quàm manè ficciore linteo. Lavandi item singulis 14 diebus aqua chalybeata, salsa, incoctis rosis, salvia, iva, verbasco, artemisia, vel id genus similibus. Post ablutionem perungendi oleo rosaceo omphacino, intrito sale. Ad mali præsentis curationem jam veniendum. In principio influens humor statim vacuandus venit, & revellendus, quod commodissimè fieri potest vomitu & medicamento purgante: quod licet quibusdam non probetur, tamen ego multa experientia didici mirum in modum prodesse; neque novum illud est, & inusitatum etenim *Trallianus lib.* 1. expressis verbis jubet exhibenda solutiva non solum præservationis ratione, per morbi intervalla, sed in ipsis mali paroxismis. Intercipiantur viæ, ut dictum est supra, quoties medicamentum purgans per os assumendum erit: nam sic fiet, ut exagitatus & ad motionem expeditus humor, minùs illabatur in juncturas. Si dolor vehemens accesserit, utatur hoc cataplasmate quo frequenter fœliciter usus sum in magnis doloribus tam ischiadis, quam podagræ.

♃. Cicutæ, parietar. Lapath. malv. an. quantum placet, coque in vino albo bono, coctis & contusis adde axungiam porcinam recentem, & subtilissimè tritum furfur. Et F. Cataplasma, applicetur loco dolenti, postquam fluxio destitit & dolor cessavit, humoris resolutio tentanda est fotu cum decocto rad. alth. flor. stæchad. Lavendul. Calamenth. Chamæm. melil. & salis momenti, & hoc cerato.

Diacalcit. ʒiii. diachyl. ireat. ʒi. Emplast. è melilot. vel oxycroc. (ubi magis resolvere velis) ʒß. emoliantur instillato oleo vul, pino, & extend. super alutam.

In hunc usum etiam mirè valet decoctum vulpis integri adjectis ranis, & lumbricis, & herbis paulo ante dictis, hisce addam (licet quæ hactenus scripsi sufficiant) hoc naturale remedium, cujus ego experimentum vidi hisce meis oculis, Episcopus quidam mihi familiariter notus, graviter laborabat arthritide: cùm ubique auxilium imploraret, remediaque undique conquireret, inteligit monachum quendam eodem morbo laborantem, remedio sequenti curatum esse. Accipiatur testudo mascula (cognoscitur inter cætera ex caudę discrimine, & leni, sub inferiore testa incisuta) ubi luna fuerit maximè lumine diminuta, priusquam cum sole conjungatur: amputentur vivæ crura omnia, ea consuta in sacculos, ex pelle hædina angustos, alligentur membris patientibus, ita ut dextrum crus testudinis dextro cruri ægrotantis respondeat, sinistrum sinistro: item anterius crus dextrum, brachio dextro applicetur,

finiſtrum finiſtro, quo loco alligari debeant non expreſſit Siculus Medicus cujus fuit experimentum certiſſimum: Monachus verò ſupra genua ſuſpenderat, & in brachiis ſupra cubita. Quibus poſtquam uſus eſſet, cœpit paulatim melius habere, genua quæ humore mirum turgida fuerant, cæterique pedum articuli egregie detumuerunt, adeo ut membra iam agiliora ſine ſcipione levarentur. Aptavimus his intellectis idem remedium Epiſcopo, ex quo tempore cœpit paulatim meliùs, habere, ſed cùm ſtatim mihi abeundem fuit, intelligere non potui an penitus convaluerit. De differentia teſtitudinis nihil addidit Monachus: Si quid tamen inde auxilii ſperandum ſit, arbitror in podagra frigida, applicandas terreſtres; in calida, aquaticas. Nam illud diſcrimen obſervare ſoleo, in unguento quodam quod ex teſtudinibus ad arthritidem compono, quo alias ſum fœliciter uſus. Nolim hoc aut ſimile remedium parvi fieri, quod ab uſu communi, aut a ratione alienum videatur: nam multa ſunt in rerum natura, quæ experientia talia comprobat; licet ratio nihil inveniat, quo illa diiudicet. *Reinerus Solenander*, *conſil.* 20. *ſect.* 1.

SUBSECTIO DECIMA.

Pro Arthitride.

UT articuli firmiores fiant ac roborentur, & eorum laxitas conſtringatur, ſolent Medici à Galeno edocti, quietis tempore extra paroxiſmum artus confricare oleo crudo, vel roſaceo intrito ſale. Inungatur etiam hoc linimento, quod valde probo.

℞. Ol. omphacin. ℥ij. ol. maſtich. ℥i. Sal. bene torrefact. ℥ij. boli armen. ʒiij. Sang. drac. hypociſtid. thuris, maſtich. an. ʒiiß. terantur quælibet per ſe prius ſubtiliſſime, tum cum oleis in mortario exactæ lævigata. Miſce pro linimento.

Probant multi partium pati ſolitarum lotiones ex aqua aluminoſa, quæ mihi magis placerent, ſi alumi ſalis aliquid, & ſulphuris modicum adjiciatur, ut Guainerius habet: nam ita ſulphuris vi reſolvente, & emolliente aliorum efficacia temperatur.

Conſcindunt aliqui ligni iunipeřini ſcobem aut ramenta, aqua pluvia chalybeata ſufficiente coquunt, donec aqua ex ligno tingatur, & cum ea fiat crurum, pedum, & articulorum lotio. Ita enim vidi aliquoties incipiens malum percuratum diſcuſſumque.

Andernacus in fine ſecundi dialogi de balneis, lotionem pedum ad podagram habet, quam dicit multis valde profuiſſe; lixivium parat ex fagi cineribus, & ter aut quater colat; deinde tantumdem vini admiſcet aluminis poſtea ℥ij. adduntur: omnia in fictili vitreato conjuncta calefiunt ad ignem, ſed ita ut non efferveſcant, deinde transfunduntur in vas in quo pedes conſiſtere poterunt: hi autem tam late lavacro inſiſtent, ut aqua ſupra talos excedat; extrahit humidam pituitæ materiam in articulis hærentem, quæ deinde linteo puro abſtergi debet, tam calidum erit lavacrum quam pedes ferre poſſint, adhibeatur manè & veſperi ante cibum. Cùm malum minatur acceſſionem, & poſt ipſam, utile eſſe poteſt idque in ſeptimana quater aut quinquies; nec deterreat ſi pedes tumidos inde rubenteſque fieri conſpiciat; hæc *Andernacus*. Huic ſimile eſt quo ego fœliciter aliquoties uſus ſum. Adnaſcitur ad radices quercus fungi rubri quædam ſpecies, quemadmodum hypociſtis ſub cytiſo, quare etiam hypodryn hunc fungum nominare ſoleo: hunc conciſum minutim in laminas cum trito ſale, in olłam teſtaceam indo, ita interſpergens ſalem tritum, ut particularum ſtrata quælibet ſalem intermedium recipiant. Sic permixtim conditum fungum in penu ſubterraneo ſepono, ita reſolvitur & magna ex parte liqueſcit in muriam: ea muria confricantur, & illinuntur partes pati ſolitæ: quem ego primum iſto uti vidi, is in doloribus utebatur, & profuit multis, verùm quia ſiccat vehementer, & diſcutit, laxatamque ab affluxo humore partem mirificè roborat, & confirmat; principio utilior priuſquam dolor invaluerit, ejus uſus eſſe poſſit, aut jam declinante paroxiſmo ad materiam abſumendam, partique robur & firmitudinem addendam, potiſſimum ſitum aliquoties interponatur fotus, & lotio partium, ex decocto verbaſci, abſinth.

Chamæm. herb. paralys. Salv. Chamæpit. arterism. rosmar. melilot. rosi & id genus aliarum, quæ incidere, abstergere, discutere, siccare mediocriter, & roborare valent.

In ipso paroxismo materia jam articulos obsidente, purgatio adhiberi debet; exhibeatur tum Electuarium quod Bayrus Caryocostinum vocat, mirisque laudibus effert; vel in usum vocentur pilulæ sequentes, quas Rhasis commendat eo encomio, quod incedere non valentes, faciant ire pedes.

℞. Aloes hepat. purioris ℥ß. ros. abscissis unguibus ℈ii. hermodactil. albor. à cortice mundator, ʒiß. diagrid. ʒi. cum aqua Ivæ, vel succo caulium, vel Syrupo ex decocto Ivæ, cum melle facto, F. Massa. Dosis. *Reinerus Solenander, consil. 24. & 25. Sect. 4.*

SUBSECTIO UNDECIMA.

Pro Arthritide.

INter topica hoc singulare est.

℞. Ranas v. Lumbric. terrest. elotor. vino ℥iii. coq. in ol. ros. quo aut illine molliter articulum dolentem, aut sæpius riga. Egregium hoc est, quod subscribo. Canicula castretur, saginata deinde mactetur, atque aqua calente depilata amputetur caput: tum in simplici aqua egregie coquatur, tandem omnis ex refrigerato jure pinguedo innatans auferatur, serveturque in usus ad illitiones, aut.

℞. Istius pinguedinis ℥iii. aq. ros. vel aq. verbasc. ℥vi. M. ad lentum ignem, coq. ad aquæ consumptionem, pinguedine dolentes articuli perlinantur. Memini Elidæum Bononiensem celebrem Medicum hoc sæpius uti.

℞. Ol. vitell. ovorum ol. ros. an. ℥i. vitell. ovorum numero 2. additis aliquando opii & croci an. gr. iii.

Amatus Lusitanus tanquam singulare probat, quod scribit Turcis magnatibus familiare esse remedium, nimirum quod introductam in cubiculum capram emulgeant in locum dolentem. Sed quia aliquid periculi timendum est ex applicatione hujus remedii, fœmineum ex uberibus lac sine periculo salubrius meo judicio emulgeri potest.

Novi Chirurgum Parmensem qui cum suffarcinatum omni exempto pingui ex rubro catulo præpinguem anserem, consutumque in veru torruisset, extillata pinguedine vaseque excepta, articulos dolentes fœlici successu illinebat. Comperi in rusticis vaccinum stercus tum etiam expressum ex eo liquorem, cum guttula dilutioris aceti sæpe profuisse *Reinerus Solenander. consil. 41. Sect. 5.*

Obvoluntur cuidam arthritico manus & pedes Cataplasmate ex rapis, simila, & lacte parato, reponitur in sella in conclavi inferiore; abeunt domestici digressi in hortum ædibus contiguum; Sus autem quædam, foribus non clausis, ædes ingreditur, hinc hypocaustum, & olfaciens pultem illa æstirum aggreditur, conatur pultem vorare, & eum prosternit cum sella in pavimentum: Hic dum se à sue defendere nequit, dein multumque domesticos inclamat, qui tandem recurrunt, & suem abigunt: eo verò die dolores imminuuntur, deincesque paulatim donec prorsus cessarent, neque unquam redirent. *Philippus Salmuthus, observ. 48 cent. 1.*

Pro leniendo dolore fœliciter mihi succedit, præter illitum factum cum oleo rosaceo completo, & vitello ovi, irrigatio fact. cum decocto verbasci, nec non Embrocha ex lacte, ac illitio ex oleo ranarum partibus dolentibus adhibita. *Joh. Cæsar Claudinus. Consult. 6.*

Pro articulis linimentum ex communi sale usto, & in pulverem deducto cum oleo ros. completo plumbeo mortario usque adeo ducto ut unguenti consistentiam subeat, citra omnem controversiam primas partes obtinet. *Joh Zecchius, consult. 5.*

Pro Arthritide optimum mihi remedium hoc.

℞. Vivas ranas, has coque in butyro insulso, hoc illinat se.

In Arthritide calida maximo successu utor fotu aquæ seminis ranarum. *Johan. Heurnius, ad Hippocr. Aphor. 16. Sect. 3. & 25. Sect. 5.*

SUBSECTIO DUODECIMA.

Pro Arthritide.

USum Betonicæ sibi faciat familiarem singularem enim habet proprietatem in Arthritide, ad ipsius symptomata mitiora reddenda.

Dominum Rosetum olim Syndicum Genevensem quotidiano betonicæ usu, ab arthritide, qua in juventute vexatus fuerat, tandem in ensectute curatum fuisse, ex ipsius ore intellexi. Diversis autem modis betonica uti poterit, primò foliis adhuc tenellis in acetariis, & cum jusculis, & carne coctis; item conserva ipsius, aut etiam extracto.

Generosus quidam Bernensis exsiccatam betonicam in pulverem redigit, eoque pulvere saccharo permixto ad ℥j. vel ℥jß. utitur cum fructu.

Alii tabellas ex pulvere betonicæ cum saccharo aqua betonicæ dissoluto præparant, & ad usum reservant. Medicamenta autem ex betonica, duabus vel tribus horis post brevem cœnam sumenda sunt; noctu enim propter vaporum abundantiam qui in somno sursum elevantur, vis medicamenti faciliùs quàm interdiu, ad cerebrum elevatur, & ad nervos pervenit. *Fabritius Hildanus*, *observ.* 32. *cent.* 6.

Aliquando comedat folia Salvię vel sola, & sine condimento, vel cum modico salis, olei, ac vini resspersa, & capiat quando it cubitum *Hier. Capivaccius. Consil.* 26. *libr.* 7. *Consil. Cratonis*, & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

Rustici nostri pice seu axungia Norvvegica illinunt affectas manus à cubito ad digitorum extrema, & pedes à genubus ad summos pedum digitos, quotiescunque arthritici dolores insurgunt, idque spatio 14. dierum, testantur tum non solum mitigari dolores articulorum, sed tophos ipsos resolvi excidente tartaro impacto, & vel in totum auferri molestum malum, vel inducias aliquot annorum dari; quibus elapsis, si recurrat affectus, repetunt eadem fœlicitate, eodemque modo picis injunctionem.

In Insula nostra Samo inter rusticos pervulgatum est remedii genus, narrante ejusdem insulæ Præfecto bonæ fidei viro; aquæ exinde extillatæ plus inesse virium alius me monuit, facili & parabili in Septentrione remedio, prompta subest ratio. Resina enim hæc ex abiete, pinguibusque pini lignis per descensum eliquata, insignem vim resolvendi, emolliendique habet. Balsamum suum Sulphuris ad tophos articulorum emolliendos & discutiendos *Rulandus* (*cent.* 2. *curat.* 92.) mirè laudat, cui substituunt jam Agyrtæ & pro balsamo sulphuris ad nos deferunt sub sigillo, resinam pini, pretio quidem illo inferiorem, neutiquam virtute. *Thomas Bartholinus. Histor.* 95. *cent.* 6,

Partes dolentes illinentur oleo catellorum, deinde integentur pelle arietina recens detracta. *Guill. Ballonius, consil.* 5. *lib.* 2.

Multi sunt quibus arthriticæ fluxiones sunt, & propter dolorem subinde sibi detrahi sanguinem patiuntur. An non peccant? Ita sanè, quia corpus & refrigescit, & nervi debilitantur, & quod majus est, facultas retentrix infirmatur. *Guil. Ballonius. lib*: 2. *Epidem. & Ephimer.*

Johanni Picquet fluxio arthritica & valde dolorosa, incredibilis humorum rabies mox in has, mox in illas partes, quia nervi, & arteriæ, & venæ sanie quadam scatebant, Phlebotomia quinquies celebrata meliùs habebat. Prudentis est Medici videre, an non secure vena his in morbis aperiatur, an verò prudenter prætermittatur. Si facultatis retentricis imbecillitas est, prudenter omittitur: Si Cacochymia est, imò virulentia, quæ tantæ tragœdiæ author sit; audaciùs id faciendum. *Guil. Ballonius, lib* 2. *Epidem. & Ephimer.*

SUBSECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Arthritide.

PHarmacopœus quidam *Gratiano Politanus* decumbebat ex doloribus articulorum, qui pedes & brachia, aliasque partes affligebant, cum tumore, inflammatione, & febricula: à 20. diebus hoc affectu laborabat, eique novies proprio nutu secta fuerat vena, aliquoties etiam purgatus fuerat; tandem meo jussu, illi exhibetur

betur pulvis jusculo ex Calomelanos ℈i. diagridii gr. viii. Carioph. numero i. blandè & copiose purgatus est, ac multò meliùs habuit; deinde sumpsit mane & serò julepum refrigerantem, in cuius dosi matutina infundebatur Sen. ℥iii. cum sem. Coriandri ℥ß. frigide per biduum. Postea sumpsit eundem pulverem pari successu & integre curatus est. *Lazarus Riverius, observ.* 31. *cent.* 1.

Domina quædam arthritide universali laborans, liberata fuit, beneficio croci metallorum. *Petrus Pachequus observ.* 31.

Dolor arthriticus citissime sedatur, fovendo partem aqua foliorum fraxini destillata in alembico plumbeo, *Samuel Formius, observ.* 39.

Franciscus Alexander Medicus de *Francisco Pechio* scribit, cum iam quinquagenarium morbo articulari graviter afflictum totis annis 20. turri inclusum fuisse, vixisse autem sola aqua & pane. Ea dieta beneficio naturæ materiam absumptam, & motu & exercitio articulos adeo roboratos ut liberatus nullos unquam dolores podragricos senserit. Ex quo perspicuum est immoderationem in victu huius morbi quasi matrem esse, *Ioh. Crato. Consil.* 21. *lib.* 4.

Scio quosdam existimasse se iuvamentum sensisse, si aliquoties in anno, non tamen doloribus affecti, venam secarent in pede, vel Cucurbitulas adhiberent; verùm quàm facti sunt miseri, memini initio venam secare in brachio rectissimum est, sed tamen si sæpe redeat malum propter intemperantiam minime rectum. *Ioh. Crato. lib.* 4. *Epistol.*

De balneo ex ovis formicarum, res omnibus vetulis in Silesia nota, exsiccat multum, si lubenter utitur incessionibus, non poterit nocere, utuntur etiam mulieres ad imprægnationem, *Ioh. Crato. lib.* 4. *Epist.*

Obstetrix Gallica idem balneum componit, ex integro formicarum maiorum globo, unà cum ovis, parte terræ ab ipsis collecta, & segmentis quibus inhabitant: ita ut hæc omnia sacco inclusa, aqua fervente calefiant, & æger insidens tam diu duret, donec vires fuerunt, vix unquam fallit, *Vuolfgangus Heferus. Herculis Medici, lib.* 4.

Multi confidunt senecione, in ea lavantes 15. diebus, semper dimidiam horam ante cœnam. Multi etiam salutariter utuntur ligno Juniperi, & in eo aliquot diebus lavant, & maximè laudant ad roborandos articulos. Imprimis autem laudatur hoc unguentum.

℞. Duas ollas supra æqualiter respondentes in medio pone orbem incrustatum ustum, sed plenum foraminibus, & ita infima olla terræ infodiatur, huic primę impone ollam alteram, quæ supra terram emineat, in hanc insere ossa contusa calvariæ equinæ (alii ossibus humanis utuntur) & cùm bene argilla munitum vas est, ignis incendatur undique (sicut cùm destillatur lignum juniperi) tum effluit succus in inferiorem ollam, quo illine deorsum articulos. Dolorem in paroxismo lenit in magna inflammatione Emplastrum factum ex aq. rosarum, & veronicæ, pauco alumine camphora, & fimo vaccæ nigræ loco affecto impositum. Item.

℞. Mastich. thur. myrrh. ammoniac. opopanac. bdellii, mumiæ, an. ℥ii. vitrior. ℔i. mellis ℔ii. tartar. ℥iß. Spir. vini ℔. iv. destill. Id præbet optimum balsamum; lenit mirificè, si penna illinatur etiam intolerabilem dolorem. Item olei rosacei ℔i. ranæ duæ, & pugillus unus lumbricorum in vino lotorum, ad ignem coquantur, exprimantur, & applicentur. Item urina pueri distillata penna illita, modo prius putrefacta sit ante destillationem. Oleum etiam hyoscyami commendavit Imperatori *Maximiliano* Elector Palatinus, dolorem quidem sedat, sed articulos depravat, iuvat Catellus dolores podagricos, *Joh. Crato. Consil.* 26. *lib.* 2.

Adrianus Spigelius apud *Moravos* in usu, & nobile experimentum pro sanandis illico doloribus podagricorum, ulmariæ cum radicibus & floribus destillatę aquam esse scribit: quæ & Silesiis in frequenti usu est, commodum etiam est decocto parietariæ partem affectam fovere. *Daniel Sennertus, tractat. de arthritide, cap.* 5.

Hercules Sexonia panis recenter e furno extracti 10. aut 12. ordines secundum omnem corporis circumferentiam admovet, quibus sudor copiosè provocatur & dolores auferuntur. In principio fluxionis sequens cataplasma applicetur.

℞. Fa-

℞. Farin. hord. & fabar. an. M. i. flor. camomill. & rof. an. M. ß. aq. verbafc. & fol. falic. an. q. f. vel aq. plantag. & vini an. q. f. Incorporentur omnia fimul in formam cataplafmatis. Aqua fpermatis ranarum menfe Majo deftillata partibus dolentibus impofita mirè dolores lenit, & partis inflammationem ac ruborem temperat. Cum illa etiam fequentia utiliter admifceri poterunt.

℞. Aq. fpermatis ranar. tapfi barbati & filicis, an. ℔iß. in quibus infund. tuthiæ lithargyr. an. ℥i. vitriol. calcinati, alumin. an. ℥i. foveantur partes dolentes tepidè. Oleum ex pedibus vituli extractum ad dolores arthriticos fedandos præftantiffimum eft, & hoc modo elicitur. Pedes vituli contundantur & offa confringantur, deinde coquantur ad putrilaginem. Oleum aquæ fupernatans mifce cum aqua vitæ & fale, iifque partes dolore affectæ illinantur.

Balfamum Saturni cum oleo violato vel rofato paratum dolorem fedat efficaciffimè.

Ex ceruffa fit emplaftrum magnæ efficaciæ, quod ab initio morbi admoveri poteft, etiam tumore atque inflammatione prefente, ejufque compofitio talis eft.

℞. Ol. communis lib. i. vini ℔iß. bulliant ad mediam vini confumptionem, deinde adde ceruffæ fubtiliffimè pulveratæ lib. i. camphoræ ʒiij. coq. ad emplaftri confiftentiam. Ubi magna eft inflammatio, loco vinacetum eft reponendum. Extendatur empl. fuper lintea ut commodiùs partes obvolvantur.

Catellus vivus parti laboranti admotus dolorem valde demulcet: Dolore admodum fæviente ad narcotica licet confugere, quamvis ea diu in parte retinenda non funt, cùm calido nativo & nervis fint inimica.

℞. Spirit. vini per croci infufionem flavefcentis ℥iv. camphor. ℈i. bulliant parum. Deinde diffolve opii ʒi. eoque liquore pars dolens illinatur. Tutum & efficaciffimum eft remedium. Folia nicotianæ recentia contufa & admota dolorem arthriticum fedant, & vim quandam narcoticam obtinere dicuntur.

Inter derivantia remedia locum habent hirudines parti dolenti admotæ, poft fufficienter evacuatum corpus: tunc enim valde profunt, præfertim cùm venæ in parte affecta diftentæ & fanguine turgidæ apparent.

Inter refolventia hæc funt proficua: In urina calx viva extinguatur, & cum ea per refidentiam aut colatura depurata locus dolens foveatur. Dein ex calce & aceto factum probatur. Inter fotus paratu faciles commendatur ille qui fit ex fale ammoniaco fepties fublimato, & in vino aut aqua ritè diffoluto; vel ex urina juvenis bene fani ad medietatem ufque cocta, & cum linteis admota.

Ad dolorem fedandum & materiam arthritidis refolvendam laudatur liquor limacum, in hunc modum compofitus.

In manicam *Hippocratis* conijca limacum integrorum M. i. tum fuper illos inijce falis communis M. i. fuper faltem feminis ebuli fubtiliffimè triti M. i. & fic viciffim limaces, falem, femen, donec omnium figillatim 4. vel 5. ftrata confeceris. Manica dependeat in cella vinaria humida, & poft paucos dies deftillabit ex ea liquor lubricus & pinguis, quem foli exponito per quatriduum, & locum affectum eo illinito.

Emplaftrum diapalma maximo in ufu eft, vel folum, vel addita camphora, in hunc modum.

℞. Mafs. empl. diapalm. ℔. ß. camphor. ʒij. M. fimul. Idem emplaftrum cum fequentibus permixtum inter excellentiffima remedia arthritica cenferi debet.

℞. Emplaftrum diachalcit. vino rubro auftero foluti & ad vini confumptionem cocti ʒi. myrtil. rof. rubr. maftich. tartari vini rubr. pulver. an. ʒij. chamæpit. & chamæmel. odorati veri pulverat. an. ʒß. f. Emplaftrum, applicandum; ubi tumor valde imminutus fuerit. Non parum utile eft hoc emplaftrum ad articulos roborandos, convenitque omni arthritidi. Vidimus nos arthriticos, qui hujufmodi emplaftrum in pedibus & carpis continuò geftarent feliciffimo fucceffu. Aptatur ad formam membri; in pedibus ex aluta tenui fiunt calcei, qui hoc emplaftro obducti pedibus aptantur.

Tandem in dolore diuturno & valde contumaci, à materia præfertim frigida oriun-

oriundo, confugiunt nonnulli ad vesicatoria partibus affectis admota. Eorum mentionem facit *Sennertus*, sed quæ anodynis permisceantur. At em plastro vesicatorio, quod in nostris Officinis habetur, solo & impermixto, sapientissimus *Varandæus* feliciter usus est: eoque curavit magnum & contumacem tumorem genu occupantem, cùm alii Medici multas purgationes & diætam sudorificam, nec non topica permulta frustra usurpassent.

In omnium autem prædictorum remediorum usu hoc unicè annotandum est, ut à juvantibus & lædentibus sumatur indicatio; quandoquidem variæ sunt hominum naturæ, varia temperamenta, & varii generis excrementa in iis colliguntur, unde summa in morbis varietas solet exoriri. Ideo quod uni prodest, alteri sæpe inutile est, quod maxime usu venit in arthritidis curatione. Eaque ratione unicuique practico medicamentorum Sylva habenda est, ut, si unum frustra tentetur, ad aliud atq; aliud confugere possit, ea semper deligendo, quæ rationali methodo magis consentanea videbuntur. Vinum arthriticis maximè noxium, multique ejus abstinentia penitus fuerunt liberati. Ad præservandum ab hoc morbo, phlebotomia instituenda est, præsertim verè & autumno, in iis qui sanguine abundant ejusque effervescentiæ obnoxii sunt. Purgatio verò non solùm vere & autumno, sed etiam quater in anno, imò & singulis mensibus in valde cacochymis celebranda est. In quem finem utiles sunt pilulæ sequentes.

℞. Aloes, hermodactyl. an. ℥ß. chamepit. ʒij. chamædr. stœch. Arab. an. ʒi. sem. hyperic. ʒß. cum terebinthin. *Venet.* f. massa pilul. quæ quia minùs purgant, frequentiùs exhiberi poterunt. *Lazarus Riverius, practic. lib.* 16. *cap.* 1.

SUBSECTIO XIV.

Pro Arthritide nodosa.

IN Arthritide nodosa jam facta, longè facilius esse consilium dare, quàm consulta exequi, ipse optimè scio: ne tamen morbus gravior emergat, cavendum, optimam victus rationem imprimis requiri manifestum est. Cruditas vitanda, & cùm nausea adest, à cibo abstinendum, ac si fieri potest, vomendum vomitu enim ad præcautionem in morbis articularibus nihil conducibilius. Monentur Medici ratione & observatione, ut morbis articularibus obnoxiis interdicant usum pomorum, caponum frequentem, anserum & Carpionum, nam poma humores solvunt, & fluere faciunt; & caponum caro humorem quendam habet, quem ad articulos natura extrudit; piscium verò humidiorum par est noxa; sed caponum caro, licet nimium etiam nutrire videatur, tamen parcior usus nequaquam reprehendi potest. Non minùs nocent quæ replent corpus cruditatibus, quàm quæ vel materiam ipsam fundunt, vel ad articulos deducunt; itaque vina potentia, & acetosa fugienda, nec priùs bibendum quàm cùm solidior cibus ingestus fuerit, valdè enim noxium est sumpto saltem jusculo, aut pauco cibo vinum bibere, multò verò magis, inani & jejunio ventriculo, vel iam concoctionem cibi elaborante, vino se obruere.

Cùm autem in exactissima etiam victus ratione, semper aliqua superfluitas colligatur, Medici annuas purgationes, vernas atq; autumnales præscribunt, ac Galenus affirmat, se multos ita tutos reddidisse præsertim verò sectione venæ adhibita,

Raro curatur Arthritis, quòd ut plurimum hæreditarium sit malum, vel intemperantia accersitum ad quam cum redeant homines, non mirum si morbus quoque revertatur. An aliquo modo possint dissolvi tophi, & quibus medicamentis; cum maximè curationi obstare videantur magnam hæc difficultatem habent. Quidam magnæ eruditionis & authoritatis viri existimant, atque sic præscribunt posse solvi tophos, si caseus putridus, cum jure in quo suilla perna cocta fuerit imponatur.

Iulius Scaliger, Pulverem piperis usti addit, quidam coccognidium cum myrrha & aceto tritum adhibent, ut erumpant emollita, hæc experiri minimè laboriosum. Sed inter optima remedia & tutissima, quæ partes etiam affectas roborant, & calorem innatum fovent; hoc ponendum, & diligenter singulis annis cù [illegible] amplius fieri nequeat usurpandum videtur

licet ut tempore vindemiæ immergantur pedes atque manus affectæ vinaceis post expressionem calentibus adhuc, vel musto calido calefactis manè per 15. dies. Etsi enim hoc remedium non planè tophos discutit, tamen articulis maximum robur addit, ac possum nominare virum præstantem, cui hoc medicamentum communicavi, atque ab eo præclaro munere sum donatus, qui planè incidere non poterat, & isto remedio, beneficio Dei, restitutus est. Quo autem uvæ maturiores, eò plus adjumenti vinaceorum usus affert, alia remedia non addo, nisi fortè vigentibus atque urgentibus doloribus catulum parti affectæ, vel distillatum fol. verbasci cum thure, & myrrha modica adhibere velit. Fomentationes ex artemisia, origano, Chamæmel. & absinth. Cessantibus jam doloribus præclarè juvant. *Joh. Crata. consil.34. lib.7.*

SUBSECTIO XV.

Pro Arthritide vaga Scorbutica.

HIc affectus idem planè est cum eo quem *VVestphali*, *Fristi*, *Geldri*, item & *Hollandi*, apud quos sæpe vidi, *De varen*, vel *lopen de varon* appellant. Se prodit cum vagis doloribus in omnibus corporis membris valdè excruciantibus, potissimùm in dorso & lumbis. Doloris speciem statuunt ipsi ægri exedentem corrodentemque, qui vermiculum, musculos, & alias partes subito ac nonnunquam momento variis simul locis permeantem depascentemque arguere videtur.

Ejus causa propria & proxima est tartarus scorbuticus resolutus & cum fluxili materia humorum singulari proprietate nervosum ac musculosum genus petente, permixtus. Curatur hic morbus in *VVestphalia* per lumbricos, ejus alexipharmacum tantopere à *VViero* decantatum hoc modo.

♃. 9. Lumbricos in mortario contusos cum 2. Cochl. vini, per pannum expressos: his addatur dimidia vini mensura, sumantur cochl. 3. manè meridie & vesperi.

Medicus Campensis apud *Forestum*, præmissa conveniente evacuatione, hanc potionem proponit.

♃. Rad. Succisæ, ℥i. aristol. rot. ʒiii. fol. Salv. beton. an. Mi. abrotan. rutæ, vincpervinc. Sabin. ad. pi. Coq. in aq. fluminis ad med. cum hujus decoct. ℥iv. traiiciantur lumbrici terrestres circulis in collo insigniti, vino priùs abluti & triti, numer. 5. deinde admisce theriac. ʒß. pulv. cinamom. ʒi. Sacch. q. v. exhibe manè calidè ad sudorem, per aliquot dies. Quidam etiam talpæ adustæ pulverem in hoc affectu exhibent cum vino aut cerevisia, qui tartareas quidem collectiones promptè dissolvere potest: qua ratione *Gesnerus* exteriùs etiam cinerem talparum cum melle subactum strumis convenire statuit. *Henricus Petræus*, & *Gregorius Horstius*, *observ.8. lib.8.*

In hoc affectu aqua Lumbricorum magistralis in Pharmacopœia *Londinensi* præscripta, egregie convenit, quin spiritum & salem C. Cervi, spiritum sanguinis, flores salis armoniaci, cùm bono successu sæpius adhibui, porrò pulveres testacei Sc. oculi cancrorum, Corallia; margaritæ, & vegetabilia quæ arthriditis antidota feruntur, ut radix aristoloch. fol. Chamæpit. Chamædr. & similia antiscorbuticis conjuncta, morbi hujus sanationi conducunt, inter externa, oleum Lumbricorum, ranarum, & bufonum non rarò sunt valdè proficua. Accipi à viro insigni huic morbo valde obnoxio, quod aqua è contentis ventriculo bovis nuper mactati exemptis per destillationem prolicita, levamen certissime adferret, si ei petiæ calidæ intingantur, atque pro fotu applicentur. *Thomas VVillis*. Tractatu de Scorbuto.

Perspecta morbi idea & doloris specie, de arthriride vaga cogitare cœpi, cum & affectus scorbutici haud obscura deprehenderem indicia. Conjecturæ certitudinem exploravi lumbricis terrestribus, imponendo eosdem vivos, partibus dolentibus, qui initio, quasi vi illata, exilire, circumgyrari, mox languescere momentanea tabe consumpti, subitò emori non sine adstantium admiratione videbantur. Cognito morbo, ejusdemque causa, quam tartarum scorbuticum resolutum, & cum tenui serosaque humorum materia; sin-

gulari

gulari quadam proprietate nervorum ac musculorum genus petente permictum esse constat; præmissis universalibus, digestivis & evacuantibus, appropriata quædam præscripsi, potiunculam nempe Medici *Campensis à Foresto* descriptam, tincturam tartari, spiritum lumbricorum terrestrium, decoctum specificum *Horstii*, bezoardicum joviale *Mynsichti*. Verùm nihil æquè profuit ac specificum meum cujus usu per integrum ferè mensem continuato planè convaluit ægra. Descriptio ejus hæc est.

♃. Rad. vincetoxic. enul. aristol. rot. zedoar. caryophllat. pœon. an. ʒii. summitat. salviæ, beton. serpill. abrotan. rutæ, chamædr. chamæpit. an. ʒi. spec. diamosch. d. dianth. lætific. Galen. an. ʒi. anthos ʒiß. sem. citri ℈iv. theriac. Androm. ℥ß. fæcul. aronis ℈iv. pulverisatis affunde spir. vini malvat. ad eminentiam 4. digitorum. Stent bene tecta in digestione per dies 3. postea spiritus vini abstrahatur ad consistentiam mellis; reaffunde spirit. vini modo abstracti ℔ß. spir. cochlearum ℥ii. spir. nasturt. aq. ℥i. spir. rubi Idæi ℥ß. essent. lumbric. terrestr. ℥vi. Digerantur per 3. dies postea diligenter filtrentur, & serventur pro usu, Sumpsit elixiris hujus specifici singulis matutinis ℈ii. ex aqua nostra anti-scorbutica, sudoribus plerumque copiosè & cum notabili allevatione promanantibus. Circa vesperam duabus circiter ante cœnam frugalem, horis, exhibui electuarium meum antè-scorbuticum tinctura tartari imprægnatum. Noctu, si quando vigiliæ urgerent & dolor, delibavit anodynum meum opiatum in forma liquida. Ex topicis profuit oleum lumbricorum, ligni sancti tinctura, cataplasma ex nasturtio aquatico, & illud quod a VViero describitur ex radicibus cicutæ aquaticæ. Nulla tamen victima magis placari potuit hæc furia quàm lumbricis terrestribus vivis partibus dolentibus impositis: vehementi namque lucta in vermiculos desæviens malignitas, subita tabe comsumptis occisisve hostibus ad tempus deferbuit, subinde iterum, recollectis ex intervallo viribus, repetens, donec longo continuoque specifici suprà descripti usu penitùs extirparetur. *Baldassar Timæus, Cas. 36. lib. 3.*

SUBSECTIO DECIMA SEXTA.

Pro Artuum doloribus ex Lue venerea.

EMpirici rationale hoc remedium introduxerunt.

♃. 40. Ovorum vitellos coctione induratos & dissipatos, cum ℥vi. pyrethri in pulverem redacti, contundito & per retortam destillato lento primùm igne, postea vehementiori: liquorem qui fluxerit, cum ℥i. castorei, & ℥ß. thuris alb. commiscito, adjectis hermodactyll. ʒ. vi. & ut ante destillato, tertiò liquorem cum fæcibus suis subigito, & Lauri baccas adiicito, & destillato. Si sæpius id feceris, oleum elicies in discutiendis morbi hujus doloribus nulli remedio conferendum. Cuidam qui in tibia dolorem ex hac lue habebat, cum nullo modo curari posset, *Amatus* (*Cent. 5. Curat. 72.*) theriacam veterem apposuit, & dolor evanuit, ut mus conspecto fele. *Petrus Forestus, Sch. ad observ. 23. lib. 32.* de Lue venerea.

SECTIO XLII.

De Asthmate.

ASthma (quod Græc. ab ἀσθμαίνειν, *i.e.* anhelare nomen habet, Lat. verò Suspirium dicitur) δύσπνοιας species est. Definiri potest, quod sit crebra, densa & anhelosa respiratio, citra febrem ut plurimùm, cum summa thoracis contentione conjuncta. Causa ejus proxima consistit in angustia pulmonum, quæ à lento, crasso, viscidoque humore, fistulis & cavernis pulmonum tenacissimè impacto, easque coarctante, originem trahit, tenues etiam ac serosi humores, dummodò copiosi sint, hoc malum non raro efficiunt. Crudum item tuberculum, & calculi in pulmone hærentes sæpe sæpius suas agunt partes in hoc affectu producendo. Hæc omnia asthma inferre solent, asperam arteriam vel obstruendo, vel, si in levibus arteriis, ac substantia pulmonum subsistant, comprimendo, materia autem morbifica, sive obstruens, sive comprimens, ali-

aliquando in pulmonibus, ob visceris debilitatem, sensim colligitur, aliquando aliunde affluit, à capite per modum catarrhi, quod rariùs, vel ab arteria pulmonali.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Asthmate ex congestione humoris viscosi in pulmonibus, ad generosum quendam.

UT humor hic expectoretur, remedia quædam præscripsi: inter quæ hæc fuerunt præcipua.

℞. Spiritus Anisi, part. ii. mellis scilit. part. i. aq. Cinamom. part. ß. M. F. Julepus, capiat semicochl. pro vice.

℞. Oxymel. veri ex hydromel. malvatic. parati part. i. mellis scillit. part. ii. Syrup. de hyssopo, & de liquirit. tantumdem, capiat eodem modo. Vinum medicatum, ut interdum bibat.

℞. Rad. liquirit. ℥iv. rad. ireos ℥ii. rad. enul. ℥i. rad. angelic. ℥ß. Scyl. præpar. porrorum bulborum præpar. ℥ii. Siliquarum ʒiii. Sem. fœnicul. anisi. an. ℥i. Sem. urtic. angelic. an. ʒii. Sem. Nastur. ʒi. mellis ℔ß. Sacchar. ℔i. cinamom. ʒ. vii. spirit. anisi. ℥ß. vini generosi mens. VIII. Servetur in dolio ad usum.

Novem exactis septimanis post hoc datum consilium, ad me nobilem equitem ablegavit, significans mihi per literas, ab eo tempore quo ceperit remediis meis, & præsertim oximelit, & Julepo uti, de die in diem se meliùs habuisse, neque ullas defluxiones sensisse, & nunc sine omni impedimento, liberæ spiritum ducere, neque angustiam ullam pectoris aut in pulmonibus sentire. *Fœlix Platerus, obs. lib. 1. p. 178.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Asthmate anniversario.

ANte omnia materiam viscidam pituitosam incidendam & præparandam esse diximus, qua de causa digestivum sequens ordinavimus per octiduum.

℞. Rad. helen. ℥ß. liquirit. petresel. an. ʒvi. fol. marrub. alb. capill. ven. beton. an. Miß. sem. fœniculi ʒii. caric. ping. num. 5. passul. min. ʒvi. F. decoctio in seri lactis destillati, q. s. in colat. ℔ß. dissolv. syrup. de prassio, de liquirit. an. ℥iß. M. pro tribus dosibus, jejuno stomacho assumendis. Hoc præmisso, peccantis materiæ evacuationem hoc diluto agarici instituimus.

℞. Agarr. opt. ʒiii. zinzib. ℈i. cremor. tartar. ℈ß. trita per noctem macerentur in sero lactis cum aq. veronicæ æqualiter permisto. Manè coletur, & adde oximel. Scillit. ʒß. elect. caryocostin. ʒiß. M. pro haustu. Taliter præservatione, causæ antecedentis respectu, instituta, quoad ipsum pectus, adeoque causæ proximæ gratia commendavimus usum frequentem pil. de terebinthina eam oximelite diuretico, balsamoque sulphuris terebinthinato: quibus aliquot annis mediocriter valuit. *Gregorius Hostius, observ. 5. lib. 3. De morbis pectoris.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Asthmate.

FIat diversio per Clysteria; deinde procuretur dilatatio pectoris cum oleo amygd. d. id continuò paulatim lambendo. Fuit quidam domesticus patris mei, qui semper cùm sentiret venturum paroxysmum asthmaticum, bibebat, haustum olei simplicis, & sanabatur. *Joh. Baptista Montanus, consil. 123.*

℞. Loch. de pino, ℥iß. penidiar. ℥ß. incorporentur simul in mortario, ut fiat Electuarium de quo sæpius in die & nocte teneat in ore ad quantitatem fabæ sensim deglutiendo. Si fastidiatur Loch illius loco in ore teneat frustum confectionis diapenidionis. Omni etiam sero quando vadit ad lectum, à principio capillorum usque ad summitatem capitis ponat de hoc pulvere sparso inter capillos quantitatem 4. granorum hordei. Et cùm reponit secundum, cum pectine deponat primum.

℞. Sandarach. (*i. e.* gummi juniperi) ʒii. caryophil. ʒi. magis. ℈ii. rosar. flor. nypheæ. viol. cortic. papaver. an. ʒß. lign. aloes. ℈i. F. omnium pulvis per se.

Ultimum remedium est, ut pectus ejus omni sero in ingressu lecti, ante & retro unga-

tingatur hoc unguento secundùm omnem ambitum costarum.

℞. Ol. viol. amygd. d. an. ℥i. pingued. anat. butyr. rec. an. ℥iv. croci ℈ii. ceræ. q. s. fiat unguentum, *Bartholomaus Montagnana. consil.* 101.

Millepedes si panno lineo involuti, in vino macerentur, & expressi potui dentur, magnum in asthmate remedium aliqui se expertos esse prædicant. Urinæ propriæ potus plurimum juvare creditur. Oleum amygd. recens bibitum plurimum confert; vel butyrum recens affatim sumptum. Caricæ parum assæ, & in aqua vitæ maceratæ, & esitatæ conveniunt. Ceparum vel porrorum radices coquantur sub cineribus, & comedant pauperes cum melle & butyro. Laudatur & hoc plurimum.

℞. Croci ℈i. vel ℈ß. mosch. gr. i. detur cum vino albo. *Fœlix Platerus, practic. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 4. *pag.* 391. & 392.

Asthmaticis extremis vomitorim satis validum succurit; qua ratione superioribus septimanis honestam fœminam, jam ex suffocatione expirantem, pulsu formicante, frigidisque sudoribus præsentibus, vitæ restitutam fuisse memini, mox Syrupi emetici ℥i. exhibita, cujus operatione, materiæ tenacis ac viscidæ libræ aliquot rejectæ fuerunt. *Gregorius Horstius, observ.* 3. *lib.* 10. *De Pharmaceuticis.*

℞. Aq. benedict. ℥i. F. potio, quæ paucis horis ex toto contumax cujusdam senis asthma removit, & sanitatem ipsi reddidit, licet octogenarius erat. *Martinus Rulandus, curat.* 85. *cent.* 7.

Mulier quędam anhelosa erat, & suspiriosa, difficillimè trahens spiritum, adeo ut ob pectoris angustiam, suffocationem timeret; hujus affines, cùm ad me petendi consilii causa advenissent, potionem deploratæ talem mitto.

℞. Seri lactis bene despumati ℥vi. extract. esulæ ℈iiß. permixta, colataque bibit; multoties egessit, & Dei misericordia continuò sanitatem acquisivit, ut renunciatum mihi fuit ab ægrota: cibis me jussu utebatur calefacientibus & humectantibus, vino autem hyssopite. *Martinus Rulandus, curat.* 90. *cent.* 2.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Asthmate.

℞. PIl. de agar. ʒß. sulphur. triti, ℈ß. gummi ammoniac. ℈i. cum aqua tussilag. F. pil. ix. devorentur manè horis 5. ante cibum; die sequenti fiant quæ sequuntur.

℞. Gallum antiquum 3. aut 4. annorum cum virgis, ut irritetur, flagelletur, sed leviter ne occidatur; dein decolletur, & deplumetur, demum exenteratus & vino ablutus, infarciatur his medicamentis.

℞. Sem. Cartham. ℥i. sem. anis. aneth. an. ʒii. rad. enul. liquirit. an. ʒvi. polipod. ʒx. passul. ʒvi. ficcum ping. num. 6. fol. tussilag. marrhub. hyssop. an. ʒiii. tartar. alb. ʒiiiß. agar. candid. ʒiß. Contundantur omnia crassiuscule, & in ventrem galli intromittantur, & suatur locus ne exire possint.

Deinde coquatur Gallus in ℔. 40. aquæ, quousque caro ab ossibus separetur. Facta galli forti expressione, caro ejus & ossa proiiciantur, & decoctum per linteolum coletur, & aeri exponatur, donec faciat residentiam, deinde quod clarum est per se asservetur.

℞. Prædicti juris clari ℥vi. oxymel. scillit. ℥ß. pulmon. vulpis subtiliter tusi, ʒß. M. F. haustus sumendus, mane calidus jejuno stomacho, reiterando per octo dies continuos. Dum sumit magnificus Dominus hunc potum, fiat quotidie vesperi horis duabus ante cœnam Clyster infra scriptus.

℞. Juris galli præscripti turbidi ℔i. hieræ simpl. Gal. ʒvi. agar. præp. ʒii. ol. aneth. ℥ii. vitell. ovi nu. i. sacchar. rubr. ℥i. Sal. ʒi. M. F. Clyster.

His factis, si morbus adhuc perseverabit, sumat alternis diebus hoc alterum medicamentum, quod.

℞. Sulph. vivi in aq. tussilag. infusi, & in tenuiss. pulv. triti ℈i. terebinth. lotæ in aq. tussilag. mel. despumat. an. ℥ß. M. F. bolus. *Iohan. Nesius, consil.* 7. *lib.* 2. *consil. Iohan. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

Præmissis universalibus ad humorem pulmonibus impactum detergendum expectorantibus utendum erit Suffitibus, Syrupis & Eclegmatis. Suffitum ex multis facere solebant antiqui, at ego nullum præstantius novi quàm ex follis siccis tabacci factum: mirum certè remedium est, quod non modo potenter expectorat quicquid in ipso thorace continetur; sed etiam roborat pulmones. Debet autem fieri jejuno stomacho quinque aut sex continuis matutinis ante prandium horis quinque. Syrupû ego expectorantem sic soleo præparare.

♃. Rad. helenii, & polipod. q. macerator. in vino albo dulci horis 12. an. ℥ii. passul. Corinthiac. ℥ß. Sebest. num. 15. farfar. pulmonar. Satureiæ, & calamenth. an. mi. folium unum magnum tabacci, liquiritiæ rasæ, ʒii. sem. urtic. & bombac. an. ʒiß. Coq. in mulsa dilutissima ad ℔iß. & cum Sacchar. fini tantundem F. Syrupus perfectè coctus. Hoc utor exhibendo cum cochleati eo modo quo eclegmata solent sumi, addendoque oleum sulphuris hac proportione.

♃. Syrup. de Helenio (sic enim voco) ℥iv. ol. Sulph. ʒi. m. pro Ecclegmate. Soleo etiam fœlici semper successu præparare Syrupum ex Tabacco hoc modo.

♃. Decoctionis fol. tabacci ℔iß. Sacchar. fini tantundem F. Syrupus optimè coctus: De quo exhibeo lambendo cum mulsa diluta, facta ex decoctione hordei, sumendo hujus Syrup. ℥ii. & mulsæ ʒiv. & verò habere vim magnam pro sanando Asthmate semper novi. *Horatius Augenius, to. 2. Epistol. & Consult. lib. 4. Epistol. ultima.*

Vinum quo pro sanando Asthmate *Ludovicus* pater utitur, hujusmodi est.

♃. Vini dulcis, melicrati cocti, an. ℔. x. pulv. fol. tabacci siccator. in umbra. ℥iß. rad. polipod. q. recent. ac minutissimè concisi. ℥iii. cort. rad. helenii incis. ℥iv. macerentur horis 48. postea colentur per manicam *Hippocr.* & conservetur vinum in loco frigido.

Dabat ℥vi. pro vice singulis diebus, horis 5. ante prandium. Ego verò exhibeo illud frequentius more Eclegmatum, sic.

Sumo illius vini ℥iv. & admisceo diair. Nicol. ℥ii. & loch efficio agitando leviter apud ignem, ac ubi refrigeratum fuerit, addo oleum Sulphuris ʒi. & semper observavi pro viscidis & maximè crudis humoribus expectorandis conferre. *Horatius Augenius, Tom. 2. Epist. & Consult. lib. 5. Epist. 6.*

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Asthamate ad virum quendam.

OMnem aeris inclementiam devitet, animo & corpore quiescat, ita tamen ut moderato exercitio singulis diebus ante cibum utatur; ab immodicis vigiliis caveat, alvus, si libera non fuerit, altero quoque die clystere aliquo ducatur. Panis quotidianus sit modico sale vel fœniculo conditus, vino utatur tenui, non vinoso, atque ligni visci queres aut salsæ decocto attemperato. Inter alimenta, tria maximè proficua commendantur, quæ & alimenti & medicam. vices gerunt. jus caulium cum hyssopo & butyro recenti, hordei cremor, cum melle vel saccharo, atque cicerum alborum cremor, cum amygd. d. lacte, saccharo & butyro. Quod ad pharmaciam attinet, corpus quàm primum est ab omnibus excrementis purgandum. Eapropter alvo lenita, ex medulla Cassiæ recenter cum oleo amygd. d. extractæ ℥i. & spec. hier. simpl. ℈iv. apparandi erunt humores noxii in toto, & præsertim in cerebro & thorace concepti. Syrupo de Betonica, de Hyssopo, & Oxymelite simplici, vel Scillino, aquis stillatitiis parem vim retinentibus additis. Hi deinceps præparati purgandi erunt pil. cochiis & de agarico.

Licet præsens affectus à sanguine non pendeat, nihilominus ut medicamenta exhibenda in corporis penitiores partes promptiùs penetrare possint: ante præscriptam purgationem, si sanguinis ℥vi. vel ℥vii. ex cubiti dextri vena detrahantur, emolumentum non ignobile laborantem hunc inde percepturum non diffidimus.

Corpore hunc in modum evacuato, ad medicamenta cerebrum & pulmones exsiccando roborantia sine mora confugiendum, ut.

♃. Conserv. anthos, beton. an. ℥ii. pulv. liqui-

liquirit. ℥ii. bolli armen. pulm. vulp. præpar. an. ℈ii. Syrup. hyssop. q.s. F. elect. cujus ℥ß. tribus horis ante prandium, & totidem dormiturus devorabit. Theriaca item & mithridatium, cum diamoscho d. vel amaro, in hunc usum interdum vicissim administrati utiliter poterunt. Thorax quoque universus, hoc tempore illinendus erit ol. amygd. d. cum recenti butyro & croci modico, partibus asperiore linteolo molliuscule perfricatis: Propinetur etiam decoctum ex Sarsa cum modico ligni gaiaci 20. saltem diebus.

Ad materiam in thoracem dilapsam summovendam, ammoniacum aceto mulso in mortario liquatum, sæpè & modicè devoratum, non ignobilem opem præstat, quippe quod calefaciendi moderatè, siccandi, detergendi, & pulmonum cavernulas dilatandi vim obtineat, unde materiæ in pulmonibus tenaciter impactæ eductio per sputum sequitur; & per halitum digestio.

Verùm enim verò inter alia medicamenta huic operi opportuna, unum est illudque efficacissimum, quo quidem semper fœlici cum successu usi sumus: Est autem hujusmodi.

℞. Terebinthin. clarè ℥i. ammoniac. ℈ii. sulphur. purgati ℈i. M. & F. pilulæ molles, quarum una singulis duabus horis deglutiatur ex Syrup. de hyssopo ℥ß. Hic unum maximi momenti memoriæ mandandum, videlicet in asthmatica accessione, nec cathartico medicamento; nec errhinis utendum esse, ne materia nimirum agitata largius cum suffocationis periculo il pulmones præcipitetur. *Joh. Zecc. consult.* 38.

Ad lambendum ut sputum facilè reddatur, in usum vocetur electuar. de pulm. vulp. mixtum cum elect. de iride & de pino cum Syrupo Hyssopi; non preterirem sem. urticæ, quæ quoties miscui cum his electuariis, mihi visa sunt valde profuisse *Christophorus Guarinonius*; *consult.* 228.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Asthmate.

℞. LOch. de pino ℥ii. boli armen. ℈iv. Syrup. de liquirit. q.s. F. Eclegma, cujus ℥ß. paulò plùs minusve sumat dum it dormitum: Hoc enim quàm maximè fluxionem in thoracem arcet & sistit, simulque excrementa pulmorum dissipat.

℞. Conserv. beton. viol. loch. de pino, an. ℥iß. pulm. vulp. præp. & in pulv. redact. ℥iß. terebinth. lamina ferrea ignita siccatæ & pulveratæ ℥i. liquirit. pulv. Ireos an. ℈ii. Syrup. de hyssop. q.s. F. electuarium. Sumatur ℥ß. spatio 15. dierum, immediatè ante haustum juris galli antiqui, decocti cum herbis & radicibus thoracicis, & cephalicis, unà cum ligno indico & visco q. Quod jus ita sumptum cum electuario præcedenti, incredibilem utilitatem afferet; ita enim peccantium humorum reliquiæ, in cerebro, & pulmonibus, vel etiam in toto corpore, facilè digeruntur & dissipantur.

In Asthmatis paroxysmo ad evitandum suffocationis periculum; si nil aliud prohibeat, quàm primùm secetur vena cubiti, secta vena. Sicyæ affigantur spondilis & thoraci sine scarificatione, dein statim talis propinetur bolus.

℞. Ammoniac. ℈ß. croci. Sulphur. aq. viol. sæpius levigat. an. gr. v. mosch. gr. ß. M. & cum oxymel. simpl. F. bolus mollis; ab hoc sumpto bolo, 5. vel 6. horis, malo non cedente, vini albi potentis subdulcis ℥iii. vel ℥iv. cum ℈i. croci, & grano medio Moschi propinentur; sitque potio actu calida. Radix etiam ari in vino albo excocta, mediæ unciæ pondere; cum loch. de pino, vel cum syrup. de hyssopo, eclegmatis modo exhibita, paroxysmum asthmaticum mirificè sedare solet. Si adhuc malum non remittatur; ad capitis inustionem, *Hippocratico* more; vel saltem ad Sinapismos, aut Phænigmos sincipiti de more admovendos, confugiendum. Toto autem accessionis tempore sola ptisana hordeacea cum melle propinabitur; bibendùmque illi erit sæpe & modicè; ut humectatis viis, faciliùs sputa evocentur. *Joh. Zecchius*, *Consult.* 45.

Quia flores sulphuris in omni asthmate, efficaciam habent præcipuam, ideo hoc Loch instituimus.

℞. Diatragac. frigid. diair. an. ℨiii. Sacchar. can. penidior. an. ℨß. flor. sulph. ℨii. syrup. capill. ven. tussil. an. q. s. F. Loch.

Rodericus à Fonseca. Tom. 1. Conf. 11.

Inter cibos medicatos convenit pomum dulce, quod cavetur à parte superiori, & in illo intromittatur pulv. thur. masculi ʒi. Sacchar. cand. ʒß. deinde obturatum suo operculo, & involutum charta madida, concoquatur sub calidis cineribus, postea mundetur, & detur patienti per horam ante cœnam ad aliquot dies: Est enim remedium præstantissimum, ad omnes effectus pulmonis, quia lenit, maturat, & sputum adjuvat. Quod si huic pomo intromittatur etiam ℈i. flor. sulph. erit adhuc præstantius, sed tunc sufficit ʒß. thuris. *Rhoderic. à Fonseca tom.2.Consult.*85.

Flores Rosmar. & defectu eorum folia, si coquantur cùm vino optimo & melle, ad dimidiæ partis consumptionem, capianturque ante somnum, asthmati mirè conferunt, vocemque clarificant optimè. *Petrus Borellus, observ.46.cent.*4.

Non improbo suffumigium ex Styrace, Benzoino, Thure, & Myrrha, sicuti nec improbatur extrinsecus cauterium in ipso medio thorace. Videbitur vobis immanis operatio, sed quid dicetis, si *Ætium* legatis, qui in hoc casu, octo facit inustiones, quas tamen ego minimè probo. Non tamen displicet in suffocationis periculo fricatio thoracis ad rubrificationem, & propterea sinapismi, & dropaces, quæ vini habent rubrificandi & attrahendi, in hoc casu probantur.

Præmissis totius, & capitis evacuationibus, ac revulsionibus convenientibus, laudo ut per 5. dies continuos præbeatis ℥ß. hujus electuar. ter in die naturali, videl. tres hor. ante prandium, duas hor. ante cœnam, & hor. sex post cœnam.

℞. Penid. ℥iii. mann. el. ℥ii. ol. amygd. d. rec. ℥i. flor. cass. noviter extract. ℥ß. pulm. vulp. præp. ʒii. ducantur in mortario, & F. electuar. alvum servat lubricam, & partes thoracis dilatat.

℞. Rad. ireos, sem. bombac. an. ʒiß. pulv. calamenth. serpentar. cent. maj. an. ʒi. succ. enul. pulmonar. an. ℥i. oximel. Scillit. syrup. de farfara an. q.s. M. pro lambitivo; eo singulis utatur horis ad educendam materiam jam emollitam. Ubi satis superque emollita est materia, atque etiam pro majori parte educta, alia conveniunt remedia quæ humorum reliquias consumant, & pulmones roborent, inter quæ probatissimum est hoc.

Terebinth. venet. lotæ in aq. hyssopi ℥ii. ammoniac. ʒii. penid. ℥ß. pulmon. vulp. præp. ʒi. botryd. pulveris, aristoloch. an. ʒiß. M. omnia & ducta in mortario redigantur in formam elect. dosis est ℥ß. pro vice. Exsiccat simul & detergit; finem imponam proponendo descriptionem Elect. quod habeo in lib. meis manuscriptis, tanquam secretum optimum: Habet enim omnes scopos dilatandi thoracem, emolliedi sputum, attenuandi & incidendi, exsiccandi & corroborandi.

℞. Butyrum rec. in aq. farfar. decies loti ℥iv. nuclei pini, passul. dactyl. amygd. amar. an. ℥ii. hyssop. ireos, thymi, satureiræ, serpentar. prass. puleg. calament. sem. urtic. an. ℥ß. cinamom. caryophill. zinzib. galang. piperis nigr. anis. cardamom. an. ʒii. ligni aloes, uncis mosch. an. ʒi. mulsi diluti ℔iv. Infunde passul. & dactil. per triduum in prædicto mulso; deinde coq. lento igne, & exprim. huic expresso succo adde butyr. jam propos. & iterum bulliant in ℔ii. mellis despumat, & in fine adde ipsos nucleos pini, amygd. & ℥i. pulm. vulp. præp. hujus electuarii datur ℥i. ubi maximè urget morbus, in initiori affectu, ℥ß. 4. hor. ante cibum saltem 30. dierum spatio. *Hercules Saxonia*, practicæ parte prima, *cap.*27.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Asthmate.

SEnex septuagenarius, à multis annis asthmaticus, ad eam redactus erat angustiam, ut vix spiritum ducere posset, etiam erecta cervice, & hiante ore continuò sterteret, neque ullo modo quiescere posset, quin statim suffocari videretur, sequentium remediorum usu stertor desiit, facilior respiratio fuit, & æger multum levatus est.

℞. Aq. Cinamom. ℥ii. oxymel. scillit. ℥i. M. utatur ex cochleari frequenter.

℞. Rad. enulæ campan. sacchar. conditæ ʒiii. sacchar. cand. ℥ß. Syrup. de hyssop. ℥i. gummi ammoniac. aq. vitæ dissolut. ʒß. M. F. loch. de quo capiat. Cochlear unum

mane

manè & serò, sensim lambendo. *Lazarus Riverius*, *observ.* 21. *cent.* 3.

Elixir proprietatis apud *Paracelsum* curat Asthma, Epilepsiam, Apoplexiam, Paralysin, Atrophiam, Tabem. Ita paratur.

℞. Aloes lucidæ, myrrhæ opt. & croci opt. an. ℥i. duo priora terantur accuratè, crocus verò quia non teritur, nisi exsiccatus, potius conglobetur tundendo; ponantur in vitro capacissimo & forti, sigilleturque liquato collo vitri, & destilletur moderato calore, ne vas dissiliat, donec videas totam offam in fundo coaluisse, & circulari oleum clarum, cum aqua in parietibus vitri: tum aperiatur collum vitri, & infunde ℔i. aq. cinamom. & destilla per arenam madidam, cui aqua bulliens sensim affundatur, donec non ampliùs è rostro alembici quicquam stillet. Hoc medicamine tam quartanam, quam continuam statim absolvi, adeo ut qui noctu susceperat sacrosanctum viaticum, & olei extremam unctionem, me in prandio convivam circa lectum habuerit. *Joh. Helmontius*, Tractat. cui tit. *Recepta Injecta*.

Quædam orthopnoica erat, magna copia pituitæ putris in pulmone; purgatione & ventris inferioris, & multa anacatharsi melius habuit: In difficultate spirandi non est formidanda etiam frequens & magna purgatio. *Guil. Ballonius*, *Epidem. lib.* 2.

In Asthmate a crassa & viscida materia, in duobus expertus sum sequens lambitivum *Gesneri*.

℞. Sulph. pulverisati, & sæpissimè cum aq. tussilag. loti ℥i. diapenid. ℥viii. M. optimè contulit.

Mulieri cuidam sæpius bene profuit sequens apozema, in angustia pectoris & dyspnœa.

℞. Passul. Corinth. ℥iij. dactyl. nu. 12. ficuum nu. 8. jujub. num. 10. sem. fœnicul. anis. an. ʒvi. fœnugræc. ʒiij. rad. ireos ℥ß. fol. hyssop. prass. capil. ven. an. mj. liquirit. ℥iß. polypod. q. ℥i. coq. s. a. in ℔ v i i i. aq. font. ad medias, deinde adde mellis despumat. ℔i. coq. iterum ad consumptionem ℔i. postquam refrigerata fuerit, coletur & servetur in vitro Dosis ℥iij. manè, calidè, quandiù durat. *Achilles Gasserus, observ.* 11.

Asthma diuturnum in Patricio quodam, cum aliis non posset, tandem curatum est aqua salis armoniaci, quæ paratur hoc modo.

℞. Fol. sempervivi 20. aut 30. Contunde in mortario adfuso aq. fontanæ momento, col. cum expressione, sicut emulsiones fieri solent, & adde salis armoniaci ℈ij. M. plurimis etiam aliis contulit egregiè.

Idem præstat Spiritus ejus vi scilicet diuretica. *Jeremias Martius*, *observ.* 92.

Præmisso vino emetico, quod Pulmonum & Pectoris mala mirè sublevat; exhibeatur sequens Pulvis à ℈ß. ad ʒi. per singulos dies, manè ac vesperi, usque ad morbi declinationem cum vino albo; vel jusculo.

℞. Cardui Bened. Sinap. Sylvestr. an. ℈ij. piper. longi ℈i. fol. Sen. mund. ʒij. anis ℈ß. f. pulvis subtiliss. hisce paucis perplures pristinæ, integræque sanitati restituimus. *Martinus Rulandus*, *curat.* 8. *cent.* 6.

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Asthmate raro.

Vivit hic puer quadrimus qui ab ineunte ætate pectoris quadam angustia, adeoque gravi asthmate, affligitur statis periodis, menstruis fere, nunc citiùs, nunc tardiùs, prout in victu vel excedit, vel modum servat: in paroxismo tam graviter angitur, ut jamjam suffocari, & animam agere videatur, qui paroxismus ante non cessat, quàm materiam crassam viscidam, compactam, gravissima tussi, & summis conatibus per os excernat, sæpiùs autem hactenus excrevit talem materiam, unitam, albissimam, arboris radices, caudicem & ramos, omni ex parte referentem, quam si ὀνομαστοποιεῖν mihi liceret φλεγματόδενδρον nuncuparem, ubi autem viscida illa materia coarcevetur, & coaguletur, si dicere, cogar, in ipsa aspera arteria (qua parte ad pulmones pervenit bifida & in minores ramos dispersa quos bronchia pulmonum vocant) sedem reponam; ubi paulatim partim ex naturali pulmonum debilitate, partim à defluxionibus à capite factis colligitur. *Gregorius Horstius*, *observ.* 4. *lib.* 3. *De morbis pectoris*.

Pro Asthmate nunquam fallibile remedium habetur potio sequens.

℞. Ammoniac. ʒiß. aq. hyſſop. ℥iv. vini rhenani, ℥ij. M. ut decet. tanta efficacia a ſuffocatione, liberat, ut præclarius remedium non viderim.

Commendatur etiam in hoc affectu Elixir proprietatis cum aq. tuſſilag. vel hyſſop. exhibitum *Philip. Grulingius, cap.* 1. *part.* 2. *lib.* 2. *Practic.*

Aſthmaticus quidam, aſſumpto alternis diebus hoc Syrupo, & excreto per ſputum viſcido humore, convalvit.

℞. Fol. Nicotian. virid. aut ſiccor. Mj. Ariſtol. rot. enul. camp. an. ℥i. hyſſop. mont. capill ven. flor. viol. an. Mj. paſſul. exacin. ℥iv. liquirit. raſ. & contuſ. ℥iß. ſem. fœnugræc. ℥i. caric. ping. num. 6. dictam. origan. praſſ. ſcabioſ. an. Mj. ſem. urtic. aneth. an. ʒij. aniſi. ʒi. ligni guajac. Smilac. aſper. rad. Chin. an. ℥i. tuſſilag. Mi. Strobil. num. 20. dactyl. num. 10. coq. S. A. ad ℔iij. colat. adde ſucci Scillæ ℥ß. ſucc. Enul. & hyſſop. an. ℥i. bulliant quouſque ſucci abſumantur, adde balſami aut olei de liquidamb. ℥i. & cum melle & Saccharo F. Syrupus. *Zacutus Luſitanus, obſerv.* 123. *lib.* 1. *Prax. Admirand.*

Quidam difficulter ſpirabat, anheloſus erat, macruerat, omnes accuſabant pulmones, aperto cadavere, nil commemorabile in pulmone repertum eſt, cor (quod admirabile) maiuſculi capitis magnitudinem adæquabat. Adeò increverat, ut omnis ſanguinis & ſpiritus, eo facta ſit συῤῥοὴ & συνδρομὴ *Guil. Ballonius, lib.* 2. *Epidem. & Ephem. pag.* 144.

SECTIO XLIII.

Pro Atrophia.

QUidam Atrophia laborans mala citria ſummoperè appetens, unum integrum & magnum 4. librarum pondere comedit, quod, ut ſcimus, commanducatum à quolibet ſano difficillimæ concoctionis eſt; tamen hic æger citro devorato meliuſcule habere incepit & convaluit. Indulgeant quandoque Medici ægrorum voluptatibus cum modo & menſura, multoties enim natura a nullo edocta id quod eſt ſibi utile maximoperè appetit. *Dominicus Panarolus, obſerv.* 36. Pentecoſte 2.

Atrophiam evacuationes acras non tollunt; ſed exaſperant, ſi tamen colluvies interiora viſcera gravat, præſertim ventriculum, vomitus lenes ſunt imperandi, maxime ab aqua benedicta, eius nimirum peculiaris vis hæc eſt, ut non tantùm ſuburram eliminet, ſed etiam ventriculum ad concoquendum inſtiget. Unde poſt aquæ benedictæ uſum, ſemper videmus appetitum corroborari, augerique, licet aliquandiu ille ſepultus, parum aut nihil omnino effecerit, hoc itaque auxilium moderatè inſtitutum, in principio huius curationis multùm prodeſt.

Deinde humectantia imperanda ſunt, ſed ita ut viſcerum obſtructiones ſimul expediantur, inter externa in hoc caſu laudabilia, pro pueris eſt balneum ex decocto capitis & pedum vervecis in aqua tam diu ebulliendo præparatum, ut conſumptis omnibus carnibus oſſicula tantùm poſſint eximi, hoc atrophiam puerorum laudabiliter ſolvit, ſi ſepties, octies, novies, in eo laventur, ſemel atque iterum de novo præparato, a balneo ſpina dorſi, vel oleo oliv. aut unguento reſumptivo tota inungenda eſt, in victu dentur humectantia, iuſcula & brodia, rarò aſſa. Emulſio amygd. d. cum aqu. tuſſilag. & beton. & quandoque cum ſem. papav. alb. & melonum maximè utilis eſt.

Adultis atrophia laborantibus, præter balneum aquæ dulcis, aqua deſtillata ex ſanguine ſuillo, & plantis refrigerantibus & humectantibus mirificè prodeſt, aqua iſta ſic paratur.

℞. Sang. ſuilli ℔ii. frica manibus ut omnes fibræ auferantur, adde fol. beton. tuſſilag. roſ. rubr. malv. an. Mi. fol. Lactuc. Mß. ſem. melon. ℥i. aq. tuſſilag. ℔ii. deſtilla in B. aromatizetur cum tabul. manus ch. perl. ℥iij. ad ſingulas libras, de hac aqua bibat ſæpius Lac, etiam humanum ex uberibus hauſtum mirificè prodeſt, iis qui ex ſumpt. philtro atropia laborant, lac equarum auxilium eſt præſtantiſſimum; ſemper tamen cum pauxillo ſacchari exhibendum. Conſumptionem corporis deſperatam, nihil proficientibus aliis remediis, hoc modo aliquando curavi.

℞. Mellis Virgin. q. ſ. inunge ollam non vitreatam recentem intrinſecus, poſtea

olla

olla plantetur in acervum formicarum, ita ut orificium ollæ tegatur cribro mediocriter laxo, & sic formicæ currunt per cribrum, & cadunt in mel, in eodem hæsitantes, nec recurrentes, atque sic nihil palearum vel impuritatum aliarum intromittitur. Supra collectas formicas infunde Spirit. vini; q. s. digere vase clauso in B. per unum atque alterum diem, dein destilla primò lentè, donec nimirum spiritus vini prodeat, quo ablato, reliquum ebulliente B. destilla, & reserva. Hujus aquæ cochlear. i. qualibet septimana ter vel quater jejuno ventriculo, cum pane tosto exhibitum, atrophiam corporis mirabiliter tollit, interim totum corpus, vel tantùm partes distantes (manus brachia & pedes) aliquoties eodem liquore inungendæ sunt. *Joh. Hartmanus, Pract. Chimiatr.*

Atrophiam seu extenuationem membrorum in pluribus hoc modo curabat Nobilissima quædam matrona.

♃. Sapon. minutim concisi, & Lumbric. terrest. an. pt. æq. inde in vitrum, deinde adde salis quantitatem alterutri ex prædictis parem, & in sartagine probè calefactam: obturatumque vitrum in massam farinaceam compinge, & ad instar panis in clibano excoque, exempto postmodum ex pane vitro, reperies oleum, seu potius viscum quendam, qui illitus & Atrophiam & contracturas sanat. *Jeremias Martius, observ. 60.*

Vir quidam obesus & pinguis, ex febrili calore, & diuturna hepatis intemperie sicca, conniventibus cutaneis meatibus, non nutritus in atrophiam incidit, cui, non proficientibus aliis remediis, 15. diebus continuis ad normam *Galeni* picationem applicui: cujus usu ita impinguatum est corpus, ut paucis auxiliis adhibitis ad pristinum statum fuerit redactum. Picatores dicuntur illi, qui ferulis pice illitis partem debilem concutiebant & sic motu, & calore, sanguinem & nutrimentum ad partem attrahebant, & hac ratione membrum gracillimum impinguebant. *Zacutus Lusitanus, observ. 236. lib. 1. Prax. Admirand.*

Cùm pueri & adultiores cachectici vocantur, ferè pro conclamatis relinquuntur, & quòd ad summum maciei ventum sit, ne medicamentulo quidem, locum relictum putant, sed sola prognostico: at longe secus res habet, nec fraudari laude debita debet *Fernelius*, qui meo quidem iudicio, de atrophia aliquid memorabile consignavit. Bilis flavæ & atræ circa iecur profusio atrophiæ causa sæpius est, vix enim atrophia vera observatur, in qua viscera præter intemperiem, non multorum biliosorum humorum colluvie scaterent, & earum copia distenderentur & cùm hæc causa naturalem spiritum & calorem proterat, vix laudabilis sanguis gigni potest; ac in cachexia quidem medicamento locum relictum putant, quod vitiosa sit nutritios in atrophia autem ad solam εὐχὴν confugiunt: at si circum viscera colluvies est istius bilis, quæ fovet intemperiem, frustra alimentis eam tollere nitaris. *Guill. Ballonius. Epidem. lib. 1. pag. 12.*

Passularum usus in atrophia, ad corporis nutritionem & ad impinguandum commendatur, in hunc modum præparantur.

♃. Passul. excinat. in aq. bugl. borrag. & vino albo infusarum ℔i. siccentur, deinde disponantur in vase vitreato, Sinapizando saccaro tenuissimè pulverisato, serventur in loco, & utatur iis frequenter. *Guil. Rondelet cap. 27. lib. 1. Pract.*

Aqua Cochlearum rectè destillata atrophiæ medetur, valenter nutrit, illa sæpe sæpius fœlici cum successu semper sumus usi. Proposuimus singulare remedium, & quo aliàs ipse summa cum languentium utilitate, fœlicissimoque successu sum usus; sed quoniam non fuere cuncta præ manibus, non fuit factum. Remedium hoc singulare ad impinguandum, partim est è Cardano desumptum, & partim ex nostro marte inventum, & a nobis aqua mirabilis dicitur, cuius hæc est descriptio, quæ mihi semper secreta fuit, nunc autem ad Languentium commoditatem & studiosorum curiositatem publicandam esse censui.

♃. Sanguinis porcini iuvenis & adulti nuper decollati ℔ii. terebinth. venet. ℔i. liquirit. ras. ℔ß. passul. Mv. ficuum pingnum. 50. rad. ireos ℥iii. pinear. mundat. Miii. fol. tabacc. Mii. micæ panis. ℔ß. destillentur in vase vitreo in duplici vase, & in vase vitreo optimè obturato servetur, in

loco frigidissimo. Mirabilis est, hæc aqua sumpta ad ℥ii. cum modico saccharo alb. per 15. dies; impinguat valde, & restaurat omnes hecticos, etiam morituros, sed morituri postea redeunt ad consumptionem statim; est gustui grata, maximæque ac incredibilis efficaciæ.

Inter cætera quæ maciem arcent, sunt somnus longus, gaudium, lætitia, quies, è contra curæ, sollicitudo, anxietas, & nimia venus, Corpora siccant. Cibi saliti & herbacei fugiantur tanquam parum nutrientes, acetum maxime improbatur, nam præterquam quod vitam breviat, corpora etiam exsiccat, approbamus aquæ dulcis Balnea, inunctiones universales ex ol. amygd.d. rec.& pinguedine gallinæ cum rosaceo, & juscula restaurantia. Si nactus fueris ægrotum aliquem divitem, & supradicta remedia non juverint, tutò confugere poteris ad balneum lactis, quod tantopere laudat *Avic.* in macilentis, consumptis, hecticis, arefactis, & marasmo confectis. *Epiphanius Ferdinandus, Histor.* 20.

SECTIO XLIV.

De Auditus difficultate.

AUditus difficultas (quam Græci δυσηκοΐαν & βαρυηκοΐαν dicunt) symptoma est quoddam aures infestans, in quo debiles somni neutiquam, magni verò obscurè percipiuntur, qui hoc vitio laborant, surdastri vocantur, easdem sui causas cum surditate, sed leviores agnoscit, de quibus, cùm ad caput de surditate ventum fuerit, explicatius dicemus. Impræsentiarum dicimus, hujus symptomatis causam esse posse, aeris ingeniti crassitiem, & impuritatem quæ ortum suum debet, tum aeri externo nebuloso, tum etiam crassæ victus rationi. Infarctus etiam nervi auditorii à quolibet humore non minus bilioso; quàm pituitoso, accusari hic jure potest.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Auditus difficultate.

OBservata victus ratione, sæpe corpus infuso Senæ purgetur; cùm Sena omnium sensuum organa præcipuè mundet infusum ita fiat.

℞. Passul. ℥i. galang. incis. ʒi. decoq. in aq. puræq. s. pro duabus dosibus. Infund. flor. borag. viol. an. pi. fol. Senæ el. ℥i. stent. in infusione per noctem, & mane calefiat, ac pro duabus potionibus exprimatur.

℞. Expressionis ℥iv. Syrup. rosat. solut. ℥i. mannæ Calabrinæ. ʒvi. Ms. sic pro uno & altero haustu. Caput deinde hoc apophlegmatismo expurgetur.

℞. Rosmar. origan. salv. rutæ, an. M ß. ros. rubr. pß. rad. Zinzib. incis. ʒiß. pyrethr. ʒiii. Coq. in ℔ii. ad medietatis consumptionem. Colat. adde aceti rosac. acerrimi ʒ i. detur pro gargarismate quo manè os abluat. Isto modo evacuato capite, decoque in aqua & vino origanum, atque in decocto calido, spongia madefacta & expressa auri affectæ adhibeatur. Iniiciatur deinceps per calamum una vel altera gutta aq. Cardui hoc modo destillatæ.

℞. Fol. Cardui mundator. & siccor. M i. aspergantur spiritu vini, & in vas vitreum quod bocciam appellant, imponantur; atque aq. Cardui q. s. affundantur; suppositoque alembico vitreo destilletur in arena, destillatum in vitro clauso servetur, cum uti voluerit, parum de eo in argenteo cochleari calefiat, injectum auribus, in adversam partem caput declinet exiguo tempore, deinceps rursus elabi sinat, aurem perpetuo lana Xylina quæ odorem vel ex moscho, vel ambra contraxerit, concerpta muniat: caput, non refrigeret, & ne auribus ventus molestus sit caveat, cum auris mundanda est, non confricet auriscalpio, sed linteolum molle intortum instar turundæ imponat, atque hoc modo mundet. *Ioh. Craton. Consil.* 2. *lib.* 4.

Commendatur imprimis balsamum purum Orientale, si intincta bombyce auribus imponatur, ego aquam cardui rectè distillatam balsamo præfero. *Io. Craton. Cons.* 5. *lib.* 2.

Pro auditus difficultate jussi eum aquam ex fellibus auribus indere, eaque interiora madefacere, nec diutiùs retinere, sed postquam effluxit, aures bombyce moschata obturare. Aqua ex fellibus detersiva ita paratur.

℞. Radi.

℞. Rad. raphan. porr. Cœpar. an. ℥i. Cyclamin. ℥ß. helleb. alb. ʒi. fol. origan. ficc. ʒiii. rutæ, majoran. an. ʒii. flor. Lavend. ʒi. sem. fœnicul. Cumin. an. ʒi. bacc. Lauri num. 15. contusis adde fellis vaccin. ʒi. (fortè ℥i) vini alb. q. s. ad pultem formand. destillat. in B. M. & servetur aqua. Suffitum etiam excipiat ex decocto bacc. Lauri, sem. Carvi, red. Caryophil. iridis fol. rutæ, Salv. beton. myrrhidis, spondylii, an. cum vino. *Felix Platerus, observ. lib. 1. pag. 125.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Auditus difficultate.

PRo digerenda pituitosa materia tenaciter in auditus organo impacta, gravis auditionis proxima causa, nullum præstantius remedium occurrit, quàm liquor ex anguilla emanans, dum torretur, cum ol. anisi sensim in aurem affectam hora somni instillatus: ejusdem fere valoris est succus Scyllæ, cum ol. Liliorum. Ego autem sæpius fœlici cum successu inveterata etiam surditate expertus sum theriacæ aquam stillatitiam singulis 8. horis in aures instillatam.

Hoc etiam remedium in hoc casu optimum est.

℞. Aloes ʒi. Colocynthid. interioris. Euphorbii, an. ℈i. mosch. ambr. an. gr. VII. terantur subtiliss. & cum felle vaccino M. & F. trochisci, qui siccentur, atque usus tempore super cote fricentur, & cum succo raphani in aurem instillentur. *Joh. Zecchius, consult.* 43.

Anguillæ pinguedo, quæ dum assatur, excidit, infundatur calidè in aures, aliud est, allium frictum & tusum per noctem intra aures apponatur; aliud quod & *Hippocratis* est, Galbanum aceto dissolvatur & addito melle auribus applicetur; aliud. Incavetur Cepa, & impleatur oleo, ponatur sub cineribus, ut ebulliat: contundatur & exprimatur succus in aures. Per intervalla adhibeantur quæ emolliunt, quale est oleum amygd. d. procuret noctu in auribus gossipium tenere cum pulvere moschi odorati, aliquando etiam Zibethi. *Rodericus à Fonseca. Tom. 1. Consult.* 13.

℞. Card. bened. asperge aquam cardui & fac. ut denuo destillet, hoc liquore linteolum imbutum Crato surdastris immittit in aurem, si doleant, vel non audiant. Nihil ex omnibus medicamentis, quæ expertus est, se conducibiliu comperisse fatetur. *Carolus Oslevius, l. 3. pist. Cratonis & aliorum Medicorum a Scholtzio editorum.*

SECTIO XLV.

De Auris dolore.

SOlet acutis dolor tàntùm sæpe facessere negotium, ut mortem nonnunquam solus accersat, vel saltem cerebri affectus magni momenti, veluti delirium, phrenitidem, carum, & apoplexiam. Hic enim dolor, aliter quàm qui oculos molestat, quàm citissimè cerebrum in consensum trahit. Græcis 'ωταλγι dicitur. Est quidam naturæ tristis perceptio, afflictis partibus sentiendi vi præditis à solutione continui ortum ducens. Partes affectæ sunt membrana & nervus auditorius. Causæ internæ sunt, phlegmone, materia putrida & purulenta, ex mixto in aure abscessu, humores calidi, sed sæpius frigidi, vermes & flatus, externæ sunt, aer ambiens, percussio, animalcula, pulveres, lapilli, & grana quæ intumescunt.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Auris dolore intensissimo in Muliere.

CUm pilulis Cochiis & aureis illam purgassem, & cucurbitulas scapulis cum scarificatione, & ventosam in nucha apposuissem; hoc Cataplasmate imposito, miraculi instar ab omni dolore liberata est.

℞. Cæpe numero i. sub cineribus ferventibus decoctum, oleum chamæm. ℥iß. butyr. rec. ol. aneth. an. ℥ß. croci, ℈i. contusa emplastri modo, auri dolenti apposita sunt. *Petrus Forestus, observ. 1. lib. 12. De Aurium morbis.*

Auris dolorem ex inflammatione sic curavi.

Præmisso clystere emolliente & refrigeran-

gerante, sanguinem detraxi ex vena cephalica ejusdem lateris: Postea, cum fervens esset inflammatio, ovi candidum tenue cum lacte muliebri tepidum infudi. Aliquando etiam usus sum ol. viol. in quo aselli infusi sunt & expressi, modò etiam rosaceo solo, modo lacte admisto, aut albo ovi.

Similiter extrinsecus lanam jam dictis imbutam imposui, cavendo tamen ne calefieret.

Pars quoque dolens hoc fotu fovebatur.

℞. Malv. bismalv. viol. lactuc. salic. an. M. i. sem. Cydon. malv. an. ʒiß. flor. Chamem. melilot. an. p. i. flor. rof. rub. pß. F. decoctio, qua pars leviter & tepidè cum spongia madefacta & expressa foveatur. Talis fotus optimè conveniebat, ut materia digeratur, & sic paulatim materia fuit resoluta sine abscessu. *Petrus Forestus, observ. 5. lib. 12.*

Quidam autem dolentem ex percussione ita curavit; medullam panis albam calidè tritam cum melle apponebat, quæ frequenter superposita dolorem sedebat; Particula etiam thuris infundatur in lacte donec dissolvatur, & guttatim in aurem mittatur: Hoc enim illicò dolorem tollit ut expertum est. *Petrus Forestus, observ. 7. in Schol. lib. 12.*

Si auris doleat ob granum, lapillum, aut aliud tale corpusculum in aurem immissum, extrahantur hæc hoc modo. Inungatur auris exteriùs oleis & unguentis calidis, ut martiato Agrippæ, dialthæa, ol. laur. camom. sambucino; petrolæo & similibus. Deinde sternutationes provocentur, & teneant se per nares, ut propter magnum impetum spiritus possint extraduci. Quod si cum hoc non curatur, accipe baculum subtilem & lævem & bene politum, & terebinthina, vel visco, vel gummi pini, vel pice navali liquida, vel aliquo alio simili in capite intingatur, & ponas in aurem, ita quòd talia viscosa supra lapillum vel lignum adhæreant, & sic extrahantur. Quòd si cum hoc extrahi non possit, tunc ventosam sine scarificatione supra auriculam in qua sunt hujusmodi corpuscula sæpè & sæpius appone. Quod si extrahi non possint adhuc, positis priùs oleis & unctionibus dictis, apponatur galbanum, supra petiam extendatur, & supra foramen auris ponatur, & jaciat patiens supra aurem læsam. Expertum est. *Arnoldus Villanovanus. Practic. lib. 1. capit. 32.*

Aselli in oleis anodynis infusi & expressi præstantius faciunt anodynum: hæc enim animalia eximiam habent vim dolorem sedandi, eaque ratione in doloribus dentium, hæmorrhoidum aliisque usurpantur. Vel dicti aselli vivi capiuntur, & in oleis cum aqua decoq. ad aquæ consumptionem. *Lazarus Riverius, Pract. lib. 3. cap. 3.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Auris dolore atroci ab humore bilioso.

PRæmissis purgatione & venæsectione, ad topica remedia confugiendum est: quorum omnium mox præscribenda efficacissima tutissimaque sunt ad mitigandum dolorem, cui quàm maximè studendum est.

℞. Ol. rosac. omphac. nymphææ, amygd. d. an. ℥ß. succ. solatri depurati ℥i. M. omnia exacte, & in aurem sensim instillentur actu tepida, vel adeps anseris butyro recenti liquatus cum oleo rosac. in aurem pariter instilletur, vel (quod omnium optimum est) ovi nuper nati album, cum lacte muliebri, & ol. rosac. subactum cum opii gr. iii. & croci tantundem, si tepidum in aurem instilletur, mirificè dolorem omnem mitigabit.

Ubi verò doloris causa frigido morbo accepta fertur, vel inflammatio ad suppurationem tendit, *Benedicti Victorii Faventini* emplastrum ex cæpa, fœlicissimo cum successu administratur, quod hujusmodi est.

℞. Cæpæ sub ignitis cineribus excoctæ nu. i. butyri rec. ℥ii. ol. chamæm. & rosac. an. ℥i. croci ℈i. omnia simul confusa & probe subacta ad emplastri formam redigantur, quod temperatè calidum dolenti parti applicetur. *Job. Zecchius, Consult. 62.*

SUB-

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Auris dolore, Apostemate & Ulcere.

HUic in consilium post multa frustra tentata Medicamenta, adhibitus, jussi, ut manè ac vesperi in aurem læsam 3. vel 4. guttas olei sulphuris tepidi, priore rejecto, injiceret; & postea in sano latere horas aliquot decumberet, quod cum fecisset indies, omnis dolor mitigatus, ulcus absterfum curatumque fuit paucis diebus, cum omnium admiratione. Cum eodem sulphuris Balsamo ad eundem modum administrato, sanavi auris dolorem intensissimum in alio. *Martinus Rulandus, curat.* 85. *cent.* 1.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Auris dolore.

DIvinus Senex, *lib.* 2. *epid. sect.* 6. sic præfatur, gravissimos aurium dolores affixa cucurbitula tollit. Hæc memoranda sententia summam attulit opem, misero cuidam, qui ex dolore auris atroci malè habens; omnibus præsidiis destitutus, vigil, debilis, & amens factus, continuò febriens, in horas moriturus sperabatur. Hic cum ex venæ sectione, cucurbitulis, costis, humeris, collo affixis, revellentibus clysteriis, expurgantibus, cæterisque revulsoriis auxiliis, sicut & anodynis intra aurem inditis, nullam sentiret utilitatem, cucurbitula scarificata juxta aurium glandulas applicata, levatus est: extracto enim copioso sanguine, inflammatione resoluta, hujus auxilii beneficio omnino, sanus permansit. *Zacutus Lusitanus, observ.* 69. *lib.* 1. *prax. admirand.*

In doloribus aurium, folia Nicotianæ viridia, vel etiam exsiccata sed iterum humectata; mirificè prosunt. *Joh. Hartmannus*, pract. Chimiatr.

Tonsori cuidam aurem vehementer dolenti, Pyroticum in sævitia doloris radici auris adhibitum est; multò alacrius dolorem tulit. *Guil. Ballonius, lib.* 2. *epid. pag.* 260.

Oleum è ligno coryli acerbissimos aurium dolores subitò sanat.

Si alia non prosint, necessarium est, ut ægro hora somni exhibeantur Laudani opiati gr. iii. *Daniel Sennertus, lib.* 1. *part.* 3. *sect.* 2. *cap.* 8.

SECTIO XLVI.

De Auris Sibilo, Sonitu & Tinnitu.

HÆc tria ὤτων ἦχος, aurium sonitus, συριγμός, sibilus, & βόμβος, tinnitus, unum eundemque affectum designant: qui nihil aliud est, quam depravata auditio, ob internum sonum in ipsis auribus præternaturaliter excitatum, & perceptum, etiam cum foris omnia silent. Pars affecta est meatus auditorius, ea maximè sui portione, qua nervum quinti paris expansum excipit, prope cavitates labyrinthũ & cochleam dictas: quæ nervi pansi portio, vel finis potius pori ἀκουστικῷ, ubi dilatato nervo conjungitur, auris præcipua pars est. Hujus symptomatis causa, (quam aliqui in facultatis audiendi debilitatem malè referunt, quidam etiam in ejusdem sensum nimium exquisitum, qui *Galeno* ἀκρίβεια τῆς ἀκουστικῆς αἰσθήσεως dicitur, levissimam impulsionem internam percipiente) alia non est quam vapor aut flatus, qui vel ab aliis partibus trasmissus, vel in ipsis auribus genitus, congenitum aurium aerem agitat & impellit; unde sonitus excitatur; prout verò flatus multus est; vel paucus, crassus, vel tenuis, celeriter aut tarde movetur, varios sensoriò sonos repræsentat, variasque appellationes sortitur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Aurium Sibilo.

AD Aures ut calefierent, & tollerentur vapores ad eas descendentes, & non dimitterem remedium tantopere celebratũ in hoc casu à *Scribonio* Largo, in quo accipitur una pars olei de Pice, & duæ partes olei amygd. d. vel olei communis; quod expertus sum cerebro ad aures missis. *Io: Baptista Montanus*. Appendice ad Consil x.

SUB-

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Aurium sonitu à causa frigida.

℞. OL. nardin. ℥iii. ol. de origano, ℥v. Pulp. colocynthid. subtiliter pulver. ʒx. fol. origan. & lign. aloes an. ℥ß. omnia in vase vitreato diligenter commixta bulliant lento igne ad tertiæ partis consumptionem, dein cum expressione decenti colentur bis per pannum spissum, & reponantur in vase vitreo radiis solis exposito. Infundatur una vel duæ guttæ hujus olei auribus affectis bis in die, ante prandium & ante cœnam. Hoc medicamen est sublime valde: In eius enim laudibus convenerunt omnes illustres viri, quod ipsum est de melioribus medicinis ad omnes ægritudines frigidas materiales, vel immateriales organorum auditus. *Bartolamaus Montagnana. consil.* 8.

℞. Mass. pil. coch. i. sine quibus an. ℈i. ol. macis gr. iii. diagridii præp. gr. ii. cum aqu. origani F. Pilulæ numero ix. Sumantur ad tempus singulis septimanis, post modum bis in mense. Ad confortationem cerebri, capitisque, usum ineat istius cucuphæ.

℞. Rad. Ireos, cyper. an. ℥ß. angelic. ʒiß. flor. rof. rubr. fol. maioran. lavend. stœchad. arab. gran. tinct. an. ℈i. sem. nigellæ, coriand. præp. an. ℥iß. caryoph. nuc. mosch. an. ʒi. mastich. thuris alb. an. ʒi. styrac. calam. benjoin. an. ʒiii. M. F. Pulvis crassiusculus pro cucupha. Externè de liquore sequenti guttæ aliquot auri utrique tepide instillentur, vel cum bombace indantur.

℞. Ol. amygd. amar. aneth. rutac. chamæmill. an. ʒß. bellebor. alb. castor el. an. gr. iii. sem. cumini infusi & expressi ʒß. M. diligenter pro liquore. Huius liquoris usum præcedat hic fotus.

℞. Fol. Maioran. rutæ, absint. hyssop. an. Mß. flor. malv. melilot. chamæm. an. M. i. sem. cumini, rutæ, anisi, an. ʒiiß. in q. s. aquæ pro fotu, cuius vaporem per infundibulum manè auribus excipiat. *Joh. Petrus Lotichius, observ. 1. cap. 3. lib. 2.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Aurium tinnitu ex spiritu flatulento & crasso humore.

HOc Oleum præstantissimum est.

℞. Colocinth. ʒß. succ. rutæ, & amarac. an. ℥i. cumini, carvi an. ʒii. F. decoctio in vino & oleo amygd. amar. ad vini consumptionem; Exprimantur omnia & colentur: Vtatur hoc oleo frequenter in aurem injiciendo, & semper habeat aures obturatas bombace moschathelino.

Aliud *Rondeletii* præstantissimum, maxime si cum surditate sit aurium tinnitus.

℞. Rad. hellebor. alb. ʒiii. fol. Lauri & Rutæ, an. Mß. fol. fraxini, M. i. F. decoctio in ol. amygd. amar. vel nucum (quod efficacius erat) & vino albo vel malvatico: decoque ad vini consumptionem; Exprimantur fortiter & colentur, iniiciatur colatura in aurem. *Petrus Forestus, Schol. observ. 10. lib. 22. De Aurium Morbis.*

℞. Mille pedum num. 30. laventur & bulliant in ℥ii. olei amygd. amar. & ℥iv. aceti optimi usque ad aceti consumptionem; facta diligenti expressione, colatura servetur ad usum, vesperi guttam unam tepidè auri instillet, deinde bombacem moschum redolentem auri imponat. *Iohan. Baptista Montanus.* Apendice ad consi. xi.

Suffumigia hic probantur, quæ quamvis plura esse possunt, ego seligo illud quod fit ex absinthio, in aceto & aqua salita decocto, ea tamen ratione, ut fumus per cannulam in aures excipiatur. Aqua theriacalis instillata in usu esse solet, ut & medicamentum quod paratur ex ovis formicarum cum succo cepæ contritis, cùm sit unà auditus diminutus. *Iul. Cæsar Claudinus, consult.* 138.

Hoc medicamentum est præstantissimum.

℞. Hellebor. alb. castor. an. ʒii. costi, ʒiß. rutæ, ℈ii. amygd. amar. ℥i. euphorb. ʒß. coq. omnia lento igne in duplici vase, colentur, & tepide auri instillentur. *Helideus* de *Paduanis, consil. 63. lib. 6. consil. Cratonis* & aliorum Medicorum, *à Laurentio Scholtzio* editorum.

In tinnitu, sonitu & sibilo, multùm præ-

præstat panis recens coctus, statim ex clibano sumptus, & inferiore crusta ablata: immissoque spiritu vini bono, si ad aurem applicetur, ut vapor ille intro recipi possit. *Ioh. Hartmannus*. Prax. Chimiatr.

In tinnitu aurium sufficit abstinere à cœna & potu serotino, & in lecti introitu cochlear unum carvi aceto decocti & exsiccati, vel ejus defectu tantundem anisi vel coriandri conditi, quibus sumptis, nihil vel parum superbibatur & sit vinum bene lymphatum. *Arnoldus Villanovanus. Practica summaria cap.* 2.

SECTIO XLVII.

Pro Aurium fluxu.

IN fluxu aurium perpetuo, inque colluvie, laudatur urina puerorum destillata immissaque in aurem ad guttas aliquot usque ad x. Relinquitur immissa urina aliquandiu (mane quotidie jejuno ventriculo) postea inclinato capite denuo emittitur. In hoc casu necessariæ sunt purgationes capitis. Detur præterea decoctum Guajaci pro potu. In Pueris, qui propter humiditatem potissimum huic morbo obnoxii, non deproperandum ad curam, sed malum ætati crescenti relinquendum. *Ioh. Hertmannus*. Prax. Chimiatr.

MEDICINÆ PRACTICÆ

LIBER SECUNDUS.

De Affectibus à litera B *incipientibus.*

SECTIO PRIMA.

De Bubone.



Ubo in genere est inflammatio glandularum sub axillis, & in inguinibus cum dolore, tumore subduro, calore, rubore & febre. Ortum habet à sanguine in glandulis supra dictis effuso, qui tamen semper humorem aliquem vitiosum, naturam ad excretionem stimulante, conjunctum habet. Ejus variæ sunt differentiæ, alius est benignus, cujus causam hactenus recensuimus, alius malignus, qui rursus pro materiæ malignæ varietate, pestilens vel venereus. De quibus infra.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Bubone pestifero.

IN Bubonibus pestiferis evapora madente stupa ex decocto flor. Chamæmill. melilot. fol. malva scabios. morsus diaboli. Tandem opoponax, ex aceto coquatur, ut solvatur, ac setaceo transmittatur, & cum oleo laterino iterum coque ad mellaginem, inde fit Emplastrum, Vel.

℞. Consolidam maj. & scabiosam, adde ficus detractis pelliculis externis, cum rad. Liliorum bis ex aqua coctis ac croco adjecto. F. Emplastrum. Apertum Ulcus purgetur succo nicotianæ & senecionis, card. ben. & pimpinellæ. *Ioh. Heurnius, ad Aphor. Hippocr.* 15. *sect.* 4

Pro

Pro Bubone pestilentiali juvat hoc Emplastrum.

℞. Gum. Galban. aceto dissoluti, empl. diachil. cum gummi & oxycroc. an. ℨii. M. sæpe ab ipso principio usque ad perfectam suppurationem hoc solum Emplastr. imposuimus: quod omnibus intentionibus satisfaciebat, eoque solo tumores non rarò ad integram sanationem perveniebant. *Isbrandus Diembroech lib. 3. De peste cap. 2.*

SUBSECTIO SECUNDA.

De Bubone exitiali.

IN quodam Peste infecto habebat Bubo in circuitu circulum quendam diversi coloris, ut Iris in cœlo spectatur, quod signum evidens erat mortis. Id enim in hac Peste *Delphensi* quotidiana experientia constabat, quibuscunque Bubo vel Anthrax cum tali circulo appareret, tales fere omnes moriebantur. *Petrus Forestus, Observ. 20. lib. 6. De Febribus Epidemicis.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Bubone.

JUveni cuidam 15. annorum Bubo & Apostema enatum erat sub alis sine febre. perunxi mane & vesperi oleo nostro Sulphuris; ac desuper applicavi Emplast. Diasulphuris: quibus statim emollitum, maturatum, ruptum mundificatum; & consolidatum, fuit intra decem dies *Martinus Rulandus, curat. 3. cent. 4.*

Quidam natus annos 9. supra 10. habebat inguinum permagnam inflammationem, cum dolore propter quam ægrè movit pedes, non potuit stare, hunc ita curavi.

℞. Pingued. porci ℔. i. Absinth. Contus. q. s. m. ac F. pulticula; quam applicabam manè ac vesperi per tres dies, unde tumor emollitus: ac cum dolore diminutus fuit. Post tres dies Bubonem perrupi oleo sulph. & desuper imposui emplastr. diasulphur. ex quorum usu intra quatuor dies rectissimè convaluit. Interea dum ambulare cœpit, accepit talem Potionem.

℞. Decoct. Senæ ℥iii. Syrup. è Rhabarb. ℥i. M. prò haustu qui magnoperè profuit *Martinus Rulandus, curat. 23. cent. 8.*

De Sambuco venit in mentem quoddam remedium, quod tibi reticere non debeo, præsertim cum singulari modo aliud agens in scripto libro meo, repererim, & certo experimento comprobatum legerim; accipiendi sunt flor. Sambuci, & cum his contundenda eruca, atque fimus columbinus, vel piper. Si Sambucus non sit recens, aliquid aq. Sambuci admiscendum ac fingendum Cataplasma, idque Buboni applicandum, abjiciendum; posteaquam tribus horis jacuerit, in ignem, atque ter repetendum, non ratione carere videtur remedium & autor sanctè affirmat, magno & manifesto successu se eo usum. *Job. Craton. Epistol. ad Camerat. lib. 5. consil. & Epist. &c.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Bubone Pestilenti.

SAphyrus saturato colore cæruleus, & Hyacinthus fulvo colore prægnans, si circum Bubonem pestilentemque escharam in gyrum volvatur per moram, è regione solis vel luminis tractim cicumducendo facit, ut idem circulus dein ater fiat, & isthac reliquum virus tanquam per caminum foras exalet: Ego Saphyrum præfero hyacintho, busones sæpe applicui bubonibus, & escharis tam in pectore, capite, mammillis, quàm alibi, tam in viris quàm mulieribus: & ubique non sine prompto juvamine, & doloris mitigatione, sed nunquam vidi applicatum busonem tantillum intumuisse. *Joh. Helmonitus.* Tract. cui titulus, tumulus pestis.

SECTIO SECUNDA.

Pro Busonibus in ventre genitis.

FIlius cujusquam agricolæ ad me consilii causa venit, conquerens de maximis rosionibus & doloribus inferioris ventris, ab aliquo tempore miserè afflictus. Conjeci causam in lumbricos, eaque intentions, dedi Spec. diaturb. cum rheo ℈iv. & ecce à prandio ad me rediens, ranam seu potius

potius bufonem colore subnigro & parvis pustulis refertam ad me tulit: & cum terna sede, hoc animal simul rejectum & evacuatum esse dixit, verum levamen nullum sentiens, ulteriorem opem imploravit; quare manè rursus sequenti spec. diaturb. cum rheo ℈iii. additis troch. alhand. gr. iv. dedi: & adhuc tria non absimilia priori animalia cum materia fœtidissima ejecta fuerunt, patiensque sanitatem recepit pristinam, verisimile videtur rusticum istum vel nescium, seminarium aliquod bufonum aquaticorum hausisse, cujus ratione pedetentim postea principio isto vi caloris actuatos, tales species progenitæ fuerunt. *Greg. Horstius, observ. 29. lib. 9.*

Pinguedine serpentis epota, tres bufones vomitu rejectos fuisse narratur in ephemer. german. curiosis anni 2. observ. 56. pag. 113. cùm in cassum cætera exhibita fuissent.

MEDICINÆ PRACTICÆ
LIBER TERTIUS.
De Affectibus à litera C incipientibus.
SECTIO PRIMA.
De Cachexia.



Achexia, quæ malus est atque vitiosus corporis habitus, & via quasi ad hydropem, est partium carnosarum, subcutanearumque universi corporis mollior laxiorque constitutio, & quasi inflatio, cum fœdo totius cutis colore, vel pallido, vel livido, vel plumbeo. Contrahi solet hoc malum ex alimentis impuris, pravis, & corruptis. Si autem hęc vitio non sunt, ventriculi aut viscerum, vel imbecillitas vel impuritas accusanda. Imbecillitas diminutam concoctionem cruditatemque parit, quæ in habitum corporis, utilioris vice alimenti, delata, quanquam apponi & quadantenus partibus agglutinari potest, tamen iis perfectè non assimilatur, hinc vitiosa, non autem vera & legitima fit nutritio. Impuritas viscerum, vitiosum corruptumque sanguinem, profert, qui demum in singulas partes evectus, pro dissipata corporis substantia inutiliter reponitur, indebitam sic efficiens nutritionem: Causæ externæ sunt cibi mali succi, crebra helluatio, lucubrationes nimiæ, nocturnæ vigiliæ, suppressæ evacuationes mensium & hæmorrhoïdum, nimia sanguinis per vulnera, menses. hæmorrhoides, nares, vel alterius materiæ, ut in diarrhœa & dysenteria longa evacuatio. Carceres & loca subterranea, si quis diu in iis vivere cogatur, veneni haustus & venenati animantis morsus. Ad hunc morbum inducendum faciunt etiam febres diuturnæ, hepatis & Lienis obstructiones pertinaces, tumores duri & scirrosi. Corripiuntur maxime hoc malo senes, ob imbecillitatem caloris nativi, & mulieres ob retentionem mensium; sicut & pueri ob ingluviem, ac voracitatem. Cachexia etiam aliquando originem habet ex renum ulcere in calculosis, quando purulenta materia propter ureterum obstructionem, in renes regurgitans, & sanguinem inficiens, totum corporis habitum inquinat.

SUBSECTIO PRIMA.
Pro Cachexia.

Colore ex luteo fusco deformata erat mulier quædam, cum compressionis circa præcordia (ut cachectici solent) dolore-

lore, imprimis verò de summâ imbecillitate membrorum conquerebatur, urinæ crudę & albæ erant cum me consuleret, obstructiones in venis mesaraicis adesse judicavi, vinum hoc illi 9. Maji præscripsi.

℞. Rad. aperit. an. ʒiij. rad. rhaphont. ℥ß. cort. rad. Sambuc. ℥i. absinth. ℥ß. Chamæpit. ʒii. summit. Cent. min. sem. fœnicul. an. ʒi. sem. petrosel. ʒii. fol. Sen. ℥iß. agar. ℥ß. Zinzib. ʒi. limatur. Chalib. præpar. instar castaneæ. Infunde in vini alb. Mens. iß. bibat aliquot matutinis, cum ter bibisset, & nullam operationem sentiret, jussi in postremo haustu dissolvere El. de succo rof. ʒii. diaphœn. ʒi. syrup. rof. solut. ℥i. bibit bonum haustum & admodum purgata fuit.

Reversa 18. Maji, ordinavi sequens.

℞. Conserv. flor. Cichor. flor. bugl. capil. ven. & rad. apii, an. ℥i. pulv. pellic. stomac. & intestin. gallinæ, ʒi. limitatur. Chalib. præp. ʒii. cum Syr. de 5. rad. F. Electuarium, sumat instar castaneæ manè alternis diebus superbibendo ad ℥iß. aq. sequentis.

℞. Aq. cent. min. ℥iv. aq. Endiv. ℥iii. misce.

Hisce continuatis 2. *Junii* ad me veniens, urinamque salubri similem ostendens, successum medicamentorum laudabat, utpotè quæ nullam amplius in membris sentiret debilitatem cibumque bene appeteret & concoqueret; faciesque melius colorata, genæque parum rubescentes, etsi fusco colore à natura prædita esset. *Felix Platerus*, *obs. lib.* 3. *pag.* 603.

Præterire non possum pulverem meum cachecticum, qui ob fœlices successus imprimis in infantium cachexia febre lenta comitata; usualis in nostris officinis factus est.

℞. Rad. & sem. pœon. excortic. an. ʒi. rof. rubr. ʒß. nuc. mosch. parum tost. ℈ii. baccarum lauri parum tostarum. ʒß. spic. Schænanth. Croci. an. ℈i. pellicul. ventriculi & intestin. gallin. præpar. ʒi. Croci martis aperitiv. ʒiß. Cinamom. ℈ i. f. omnium pul. tenuissimus, *Felix Platerus*, *Practic. Tom.* 3. *lib.* 1. *cap.* 2. *pag.* 119.

SUBSECTIO SECUNDA;

Pro Cathexia.

℞. Seri caprin. ℥v. succ. Ireos depurat. ℥ß. mellis rosat. ℥vi. Zinzib. gr. v. coq. simul & colatura jejuno ventriculo bibatur. Est hoc medicamentum pro purgandis redundantibus succis in cachexia accomodatum, mihique valde familiare. Cassia etiam interdum cum hieræ simpl. speciebus utiliter datur; licebit quoque frequenter clysteres iterare, ad cruda excrementa congesta evocanda, *Joh. Zecchius consult.* 21.

℞. Rad. Cichor. petrosel. Fœnicul. & Capparum polipod. q. Sem. Cartham. an. ℥ß. hyssop. prassii alb. origan. agrimon. Ceterach. cuscut. adiant. an. M. i. sem. anis. fœnicul. endiv. melonum. an. ʒi. f. decoctio ad ℥xv. in colatura infunde per noctem fol. Sen. mundat. ℥iv. agarici alb. ℥ii. epithym. ℥ß. gingib. ʒii. bulliant parum manè & fiat expressio in qua dissolve facchar. alb. ℔i. paretur Syrupus mediocriter coctus, non clarificatus, capiat quinto aut sexto quoque die ℥ii. pro dosi cum pari portione aq. hordei, aut vini albi, huic dosi quandoque utiliter addetur rhei el. ʒi. Si diebus interjectis alvus non facilè descendat, moveantur his pilulis.

℞. Aloes opt. pul. hieræ simpl. rhei el. agar. trochisc. an. ʒi. cum Syrup. absinth. malaxentur simul, & f. massa, capiat pilulas duas aut tres pro dosi hora una ante cibum, quum nec Syrupo nec pilulis utitur conferet vinum absinthii pontici, quod etiam dilutum sit decocto cichorii, aut si id forte fastidiat hoc utetur Electuario, quod & roborandi & præparandi vim obtinet.

℞. Pulv. Electuar. aromat. rosar. maj. & diamargar. frigid. an. ʒii. ras. ebor. & C. Cerv. an. ʒiii. F. Electuarium per tabellas ponderis ʒiii. capiat unam manè & per horam ante cœnam. Ventriculus & præcordia hoc foveantur unguento.

℞. Ol. nuc. musch. ol. menthæ ol. absinth. & amygd. amar. an. ℥ß. ceræ parum,

parum, fiat linimentum; ungatur manè & ante cœnam; & superponatur scutum ex bombace, victus imperetur euchymus attenuans, & moderate calefaciens: isque non admodum plenus; ne vires imbecillæ copia obruantur: quocirca abstinendum à multis forbitionibus, & ab humidis, ut quæ nimium implent, cruditates geminant, obsistuntque curationi, maximè verò ab immoderato potu abstinendum: atque si sitis premat, arte fallenda est. *Joannes Fernelius. consil.* 33.

Omnis Cachexiæ fœlicissimum auxilium est pulvis chacecticus, qui sic fit.

℞. Chalib. præp. partem unam. Cassiæ lign. part. 3. Sacch. albiss. part. 4. M. F. pulvis. Ejus tantum, quantum mucrone cultri arripi potest (seu ℈i.) detur ter quotidie, mane jejuno ventriculo, hora tertia vespertina, & ituro cubitum, is enim pulvis solus præmisis saltem vel vomitoriis vel purgantibus, aliquando sufficit, *Ioh. Hartmanus*, Prax. Chimiatr.

SECTIO SECUNDA.

Pro Cacochymia à morbo relicta.

IN omni cacochymia à morbo relicta hoc pharmaco ferè utor, nam variè flecti potest ad naturam ægrorum, & ad variam materiam morbificam.

℞. Rhab. opt. ʒi. vel ʒii. vel ʒiß. agar. rec. troch. ʒß. vel ʒi. aut ejus loco fol. Sen. ʒii. vel ʒiii. Cinamom. ℈i. Zinzib. ℈ß. vel anisi ʒß. macera hæc tota nocte in vini albi, & aq. Endiv. an. ℥iß. Colat. adde mannæ ʒvi. vel ℥i. Syrup. rof. laxat. ℥i. f. potio, *Ioh. Heurnius, ad Aphor. 9. Sect.* 2.

SECTIO TERTIA.

De Calculo.

EXistunt in corporibus nostris sodinæ, non illæ quidem ad ædificandum instructæ, sed potius ad diruendam totius corporis fabricam. Nulla est corporis nostri pars, in qua lapides generi nequeant, generatur in capite, in lingua in pulmone in corde, ventriculo, jecore, vesica biliaria, liene, intestinis, mensenterio, & utero: at per antonomasiam & catexochen calculi cum dicuntur, in renibus aut vesica generati intelliguntur, quia in his partibus frequentius generantur. Si vesicam calculus obsideat, dicitur affectus λιθίασις, si verò renes calculo laborent νεφρῖτις appellatur. Calculum definimus, quod sit corpus solidum & durum ex humore terrestri & salso, in renibus potissimum & vesica stupore affectis, in lapidis formam concretum, obstructiones & distentiones inferens. Causam materialem (rejecta veterum opinione de calore materiam crassam & visidam exsiccante, indurante & in lapidem convertente) statuo succum lapidescentem, *i. e.* terrestrem materiam iusta proportione sali mixtam, efficientem verò spiritum lapidificum succo illi insitum. Succum hunc lapidescentem, qui in omni passim terra invenitur, cum alimento attrahimus; si itaque vel ob coctricis vel excretricis facultatis debilitatem, vel ob ejus succi in alimento copiam, omnis in ventriculo secerni & inde expelli non possit, per ductum thoracicum una cum chylo transit in cor, indè cum sanguinem in aortam delatus per arteriam tandem emulgentem pellitur in renes; ubi in minutissimis arteriæ ramulis extremis, aut carne iis proxima hæret, ibidemque continuo sanguinis appulsu rotatus, arenularum formam paulatim induit, quod si renum sensus scabritiæ earum irritatus, stimulum sentiat expellit ocius cum seroso humore arenulas, at quibus flaccidi renes; sensusque obtusi, in iis & generantur arenulæ, & retinentur, donec unitæ demum in calculos concrescant; qui denique naturam magis stimulando, etiam sui excretionem promovent, eodem modo se habet generatio calculi in vesica. Si enim temperies vesicæ non rectè sese habeat, urina, quæ clara fieri debebat, partibus ejus omnibus exactè mixtis, turbida evadit, & partes terreæ & tartareæ aquosis non exactè permistæ ad fundum vesicæ subsident, atque ibi vel insita ad coagulationem tendenter, in lapidem coeunt. Calculi causæ antecedentes sunt præter partium affectorum stuporem sive obtusum

tusum sensum, crapula & cruditates, intempestivus mox à sumpto cibo corporis motus, cibi omnes qui crassum, ac lentum succum præbent, vina immatura austera, nigra, crassa, & dulcia, imprimis mustum, cerevisia recens fœculenta & crassa. Diuturna etiam equitatio, saltus & motus omnis qui fit inclinato dorso, veneris item immoderatus usus. Huc etiam pertinet hereditaria ad calculum generandum dispositio. Quod autem lapidosa coagmentatio aliis potius fiat in renibus, aliis in vesica, causa est, robur vel debilitas harum partium, quibus renes debiliores facilius in nephritidem incidunt, quibus hi validiores, potius vesicæ calculo corripiuntur, pueri frequentius vesicæ, seniores renum calculo laborant.

Calculi renalis signa sunt 1. dolor circa lumbos fixus 2. urina plerumque cruda tenuis, & aquea ob obstructionem, aliquando cruenta ubi se movere incipit calculus, & angustiam papillarium processuum perrumpens carnem dilatat 3. torpor cruris è directo 4. dolor testis ejus lateris in quo nephritis, ejusque sursum retractio 5. nausea & tanta ventriculi subversio, ut omnem fastidiant cibum, & injectum statim eructent.

Lapidis vesicæ signa propria sunt 1. Mictio crebra adeo ut tandem assiduò meiendum sit, vixque possit urina cohiberi. 2. Urinæ suppressio obviam quidam impulso calculo 3. tenesmus, quod vesicæ cervici consentiat anus. 4. dolor aliàs universum pudendi ductum, alias glandem solam affligens, isque acerrimus sub emictiones finem, cum calculus urinæ cursu incitatus, quasi proditurus Sphincterem violentius comprimit. 5. Pudendi pruritus & erectio. 6. Sabulosa in urinis subsidentia, per vocem Sabulosa seu ψαμμώδεκ intellige Sabulum crassum, cui veluti terra pinguis sit admixta, hoc est lutosum sive argilosum quid, veluti narium mucus matulæ fundo tenaciter inhærescens, signum sæpè lapidis majoris in vesica concreti pathognomonicum.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Præservatione à calculo & Podagra.

Toto anno rhabarbari usum familiarem sibi proponat, ita ut saltem ter in mense assumat ex eo ad ℈ij. vel ʒi. sive mandendo & deglutiendo absque alterius rei commistione, sive permiscendo vel cum saccharo rosato vel cum passulis. Assiduus usus sacchari rosati in præservandi ratione præ ceteris omnibus mihi summoperè probatur, vix enim quicquam magis salutare à nobis excogitari potest, & quod sine ullo nocumento, aut perturbatione, omnes corporis partes juvet, præcipuè autem renes. Hoc salutare auxilium ita est temperatum, ut si latiores facti sint renes, ad convenientem naturæ suæ statum illos deducat quod si obstructi sint & pleni, abstergat; si incaluerint, refrigeret, ventriculum autem ab omnibus excrementis, præ cæteris mundum reddit ac roborat; ipsam quoque abigit destillationem, maximè igitur mihi probaretur, si quotidie manè per horam unam ante prandium mediam ejus unciam sumeret. Consultum etiam mihi videretur, si aliquando ut bis aut ter in mense ℈i. aut ʒß. opt. rhei illi adiungeretur. *Joh. Baptista Montanus, Cons. 267. & 268.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Calculo Renum.

Si pertinax adsit dolor, manè & vesperi tribus horis ante cibum hoc decoctum sumet.

♃. Juris pulli ℔. ii. rad. alth. ℥i. fol. malv. M. i. gran alkekengi numero x. Cicer. rubr. gr. xx. Cinam. crass. contusi. ʒß. M. bulliant ad dimidium & colentur. in colatura dissolve ol. amygd. d. rec. & sacchar. opt. an. ℥i. totum bibat calide. *Joh. Baptista Montanus, Consil. 272.*

Viro quodam sexagenario calculo renum laboranti persuasi, ut Clysterem sumeret quod, nisi doloris vehementia illum ursisset, nunquam fecisset.

♃. Rad. alth. ℥ii. petrosel. fœnicul. an. ℥i. fol. malv. viol. pariet. an. M. i. flor. Camæm. melilot. Sambuci. an. p. i. sem. Lini, fœnugræc.

græc. an. ℥i. Sem. carvi ʒß. f. decoctio.in colat. ℔i. dissolve bened. Laxat. ʒii.cass.cum Senna ʒiij. ol.Chamæm. ℥iß. ol. scorp. ℥ß. mell. viol. ℥i. f. Clyster.

Hoc injecto melius habuit, eo verò reddito, dolor circa inguina urgebat, è quo calculum descendisse judicavi. Jussi regione inguinum ol. Chamæm. inungere, insessionem postea ordinavi ex decocto malv. viol. & Chamæm. ex quo levamen sensit, versus noctem dedi narcoticum, benè dormivit, manè rediit dolor; jussi repetere balneum post cujus usum calculum ejecit, liberatusque est.

Recidivam passus sequens ordinavi.

℞. Rad. liquirit. ℥i. rad. ononid. fœnic. an. ℥ß. polipod. ʒvi. sem. anisi ʒii. alkekeng. ʒi. passul. numero x. prunorum vulgar. numero v. Sen. ℥ß. f. decoctio in colat. ℥iv. dissolv. cass. rec. extract. syr. rosat. solut cum rheo an. ℥ß. M. bibat dejecit, non remittente dolore, Clyster, denuo bis est injectus, insessione quoque iterum usus est julepum postea hunc præscripsi.

℞. Aq. parietar. ℥i. aq. fœnic. flor. fabarum, iulepi rosac. an. ℥ß. capiat una vice, inde convaluit: imperavi postea ut deinceps decoctum cicer. rad. petrosel. cortic. fabarum, & rad. ononid. in jusculo manè frequenter, præservationis gratia biberet. *Felix Platerus. observ. lib. 2. pag. 465.*

Quidam sequentium usu sæpius calculum mictione eiecit, iisque ad præcautionem, ne subsisteret, doloremque nephriticum induceret, utebatur, pulverem sequem bis in septimana cochlearis unius quantitate sumebat.

℞. Rad. liquirit. ℥ß. nucleorum persic. sicc. ℥i. semin. anis. fœnic. an. ℥ii. sem. alkekengi. ʒi. sem. milii solis. ʒß. lapill. Cancr. ʒii. sacchar. cand. ℥ß. M. F. pulvis tenuissimus.

Superbibat interdum decoctum cicer. rubr. petroselin. cortic. fabarum addito butyro rec. & pauco sale. Pilulas sequentes deglutivit interdum.

℞. Resin. laric. vel abieten. limpidæ q. voles, subigatur pulvere liquirit. & sacch. candi. F. pasta ex qua parvæ formentur pilulæ, capiat ad ʒi. vel plus. *Felix Platerus, observ. lib. 2. pag. 467.*

Syrupus ad renum calculum frangendum, si tamen non fuerit confirmatus, sed friabilis extiterit, ad arenulas etiam expurgandas, detergendas, detergendos renes & vesicam, & ad suppressam urinam, sic fiat.

℞. Rad. Saxifrag. rusci, levistici, eryngii, ononid. alth. fœnic. petroselin. graminis an. ℥ß. raphan. sylvestris. ℥ii. fol. beton. pimpinell. cumarum absinth. urtic. puleg. nasturt. calamenth. polygoni minor. helxines. an. M. i. halicacab. numero xx. sebesten. numero xv. cortic. rad. Lauri. ʒiii. sem. ocymi, bardanæ, petrosel. seseleos, dauci, milii solis an. ʒi. uvarum passul. liquirit. an. ʒvi. capill. ven. polytrich. an. M. i coq. in aq. capill. ven. ℔x. in duplici vase donec vi. supersint, & cum Sacch. finis. ℔iv. & mell. despumati ℔ii. F. Syrupus perfecte coctus & aromatizatus ℥i. Cinamomi, & ℥ß. nucis mosch. curavi usu huius Syrupi fere sexcentos à calculo renum. Modus utendi est, ut præmisis universalibus, dentur ℥iii. cum ℥vi. decoctionis rad. eryngii & cardui stellati flore purpureo, factæ in duplici vase ex aq. graminis, continuetque diebus 15. hora ante prandium quinta. Hactenus non inveni aliquem, qui ex hoc decocto cum Syrupo suprascripto non fuerit præservatus. *Horatius Augenius. Tom. 1. Epist. & cons. lib. 12. Epist. 2.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Calculo Renum.

NIhil æque (ut longa experientia experti sumus) in calculosis alvo existente duriore vel obstructa, confert quàm statim Clysterem iniicere. Imò hoc adeo aliquando iuvare comperimus, ut aliis medicamentis non opus sit, quemadmodum, evenit cuidam dominæ Abbatissæ quæ cum frequenter dolore nephritico admodum vehementi ex calculo renum afficeretur, & semel dolore affligenter ex Medici cuiusdam consilio infusum rhei & fol. Sen. accepisset, unde pessime habuit, me tandem dolore supra modum aucto, vocavit, statim proposui ut enema anodynum & emollies iniiceretur, quo iniecto, omnis dolor miraculi instar evanuit, talis erat Clyster.

℞. Rad. malv. cum foliis, M. ii. rad. alth. ℥iß. fol. mercurial. parietar betæ, caul. rubr. an. Mj. flor. Chamæm. melilot. fumit. aneth. an. pi. sem. lini, fœnugræc. an. ʒij. sem. anis. fœnic. an. ʒi. F. decoctio in Colat. ℥xii. dissolv. Cassiæ rec. extract. diacathol. an. ℥ß. bened. Laxat. ʒij. vitell. unius ovi ol. amygd. d. Chamæm. anæth. an. ℥i. Salis. ʒiß. M. F. Clyster. *Petrus Forestus*, *observ.* 22. *lib.* 24. *De Renum morbis*.

Mitigato dolore & repurgatis primis viis, ea quæ calculum protruderent & expellerent dedi hunc modum.

℞. Sem. Milii solis petrosel. macedon. & communis, sem. saxifrag. & chærefol. an. ʒß. sanguin. hirci præp. ℈i. succ. liquirit. ℈ij. trochisc. alkekeng. sine opio ℈ß. terebinth. lotæ in aq. fœnicul. & apii, deinde parum tostæ ʒij. F. pilulæ admodum exiguæ ex ʒi. quibus multa fragmenta lapillorum & arenularum expellebat. *Petrus Forestus*, *observ.* 19. *lib.* 24.

SECTIO QUARTA.

Pro Calculo Renum cum Urinæ retentione.

INjectus est Clyster emolliens & dolorem sedans, deinde hic fotus præscriptus est.

℞. Rad. Alth. mund. ʒiv. fol. malv. parietar. Chærefol. flor. Chamæm. melilot. an. M. iv. sem. lini, ℥i. sem. malvæ Petrosel. an. ʒiiß. F. decoctio in aqua, incisis prius incidendis; & contusis contundendis pro ℔iij. pro fotu. Reliquiæ deinde pistentur, & duobus sacculis quadratis includantur, qui post fotum calidè alternatim lumbis, inguinibus & pectini applicentur, quibus dolor multum mitigabatur, & lotium fluere cœpit. Præscripsi tunc ut ex hoc decocto sumeret ad libitum.

℞. Rad. ononid. fœnicul. petrosel. liquirit. ras. an. ℥ß. sem. alth. malv. an. ʒiß. ciciter. rub. ℥i. sem. 4. frigid. maj. an. ʒi. cum ping. numer. 5. Sebest. n. 3. hord. mund. ℥i. gran. alkekeng. num. 7. F. decoctio. in colat. ℔i. dissolv. Syrup. de Limonibus de quinque rad. an. ℥i. F. apozema, cujus usu calculos reddebat sed exiguos. Deinde ut calculos melius expelleret, & ipsi magis comminueruntur, dedi cochlear unum atque alterum nostræ destillationis contra calculum, quæ fit ex rad. oninod. & raphan. Sylvestris cum vino Rhenano in Bal. M. destillatis. Dabam ℥iiß. pro vice cum ʒß. ocul. cancr. pulveris. & ut adhuc viæ laxiores fierent, imperavi quoque ut renes & oblique ad inguina descendendo pectinem inungeret hoc unguento.

℞. Ol. Lil. alborum, amygd. amar. an. ℥ß. pingued. gallin. capon. an. ℥iij. unguenti de alth. ʒii. M.

Postea ut renes magis purgarentur, & viæ urinales, exhibui hunc bolum.

℞. Cassiæ rec. extract. ℥i. sem. anis. pulv. ℈i. Sacchar. Candi. asperso. F. bolus.

Si dolor adhuc rediret, iubebam ut flores Chamæm. decoqueret in cerevisia, & ex ea cyatum sumeret.

Deinde uno aut altero interposito die sumpsit & hunc pulverem.

℞. Pulv. spec. iustini ℈ii. ocul. cancr. ℈ß. F. pulvis, detur cum cyatho uno decoct. infrascriptæ, de qua etiam absque pulvere aliquando sumebat.

℞. Rad. alth. ononid. petrosel. fœninicul. lappæ, apii, an. ℥ß. agrimon. parietar. chærefol. capill. ven. polytrich. an. Mi. flor. rosmar. chamæm. an. pi. sem. anis. fenicul. carvi, ammeos, dauci (nam valde ventositatibus homo crassus & obesus erat obnoxius) an. ʒiß. sem. petrosel. ʒi. sem. malv. ʒß. iuiub. sebest. an. num. 5. gran. alkekengi, num. 6. F. decoctio in aq. communi & vin. rhenano, an. p. æq. ad ℔ i. coletur, clarificetur, prius cum saccharo albiss. condulcorato ad saporem delectabiliorem, cum ℥ii. cinamom elect. F. claretum. Multos calculos ad magnitudinem parvi pisi, & cicerum modò citrinos, modò subrufos expellebat: iisquè expulsis eo tempore convaluit. *Petrus Forestus*, *observ.* 23. *lib.* 24.

Hedera terrestris infusa in aqua vitæ eam efficacem reddit ad calculos pellendos, estque singulare quorundam experimentum.

Vini acidi largo potu se quidam inebrians urinamque etsi micturiret, quandiu ferre poterat, retinens tandemque impe-

tu quodam reddens, hac ratione calculos retentos in ureteribus, cumque affligentes, propellebat, sæpeque emingebat: sic & alius urbis nostræ civis, largiore potu vini diuretici calculos ex ureteribus propellens ʒß. ponderis sæpe per urinas reddidit, quorum multos, hoc remedii genere, sine magnis cruciatibus excretos, mihi monstravit. Succus Limonum ad ℥i. per se, addito ad gratiam, si quis velit, saccharo, propinatus plurimum efficit, vel si cum vini malvatici aut alterius efficacis haustu ad ℥ iij. aliove convenienti bibatur. *Felix Platerus. Prax. Med. tom. 2. cap. 12. pag. 499.*

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Calculo Renum,

QUum calculo renum laboraret mulier quædam dum intolerabili dolore, ob retenta urinam vocatus ego in auxilium, hæc subsequentia remedia adhibeo.

℞. Parietar. virid. M iv. cum butyro recenti & oleo anethino, & exiguo scorpionis adjecto, Cataplasma fiat. Clystere prius immisso, pectini apponebatur, continuò bibebat ex d. cocto sequenti.

℞. Sem. malv. alth. ad ʒiij. cicer. rub. ʒiij. caric. ping. num. 9. subest. num. 8. sem, 4. frig. d. Maj. an. ʒij. hord. mund. ℥i. liquirit. ras. ʒvi. F. decoctio in aq. pluvialis ℔iv. ad ℔ij. Colatura ad libitum utebatur; post cujus usum minxit, & lapillos multos ejecit perfectamque valetudinem consequuta est.

Mulieri cuidam cum me ire non posset, Medici adstantes oculos cancrorum pulverisatos dederunt, & hoc modo urinam provocabant *Petrus Forestus, observ. 25. lib. 24.*

Præcedentibus Clysteribus aliisque lenientibus, dolore etiam mitigato, comminuentia lapidem exhibemus, inter quæ commendatur sanguis hircinus, dosis à ℈i. ad ʒi. cum vino dulci coquatur, cum aqua apii. & bibatur. Quomodo autem antiqui sanguinem hirci parabant, vide apud *Ærium, cap. 12. Tetrabibl. 3. sermon. 3.*

Inter alia quæ à tota substantia conducere creduntur, est passerculus quidam inter sepes & murum victum quæritans. Troglodites appellatus, qui sale conditus, & in cibo crudus acceptus morbum perfectè sanat, in posterumque generari prohibet *Ætius* etiam hoc ex *Martiano* Medico Aphro efficacissimum scribit. Leporis pellem in ollam conjice, & in furnum demitte, atque ubi justa fuerit, ut probè conteri posset, acceptam tere, & ex ipsa cochlear unum cum vino jejunis in solii calidæ aquæ insessu præbe. Si vero velis experimentum Pharmaci ipsius accipere, ex eo in vinum conjice, & in vinum item lapidem ex flumine acceptum injice, & contectum per paucas horas sine, & in grumos lapis dissolvetur. Alii leporem totum in ollam novam reponunt optimè clausam, quam in furno tamdiu deficcari permittunt, ut inde pulvis fieri possit. Cujus à ʒi. ad ʒij. cum aliquo diuretico præbent. Alii leporem iugulantes in sua pelle sanguinem reponunt, & eam cum sanguine in furno tamdiu deficcari permittunt, quo inde pulvis fieri possit. Hoc pulvere Medicus *Saracenus* apud *Guainerium* dicitur mirabilia præstitisse, prægnantem leporem iugulabat, deinde lepusculos è ventre extractos, & eviſceratos sanguine matris implebat, & in furno, eo modo quo supra dictum est deficcari permittebat, & pulvere inde parato utebatur.

In calculosis magnæ cum utilitate sæpe usus sum decocto Rad. Lappæ & Ononidis, sed & sola radice Lappæ in cervisia decocta Calculosus quidam sibi ipsi lotium provocabat. Quidam terna alii capita decocta mane assumebat: eodem disrupto calculo protinus urina profluebat, & dolore levabatur. *Manardus* in aureo petasone, ex mulierculæ cuiusdam consilio, cinerem fabarum cum vino Pictaviensi instar lixivii colabat, cujus duo aut tria cochlearia ad summum fimo columbino pauco immixto potabat, cum ex calculo mingere non posset, idque cum in diluculo sumpsisset in continente minxit, & una lapidum fragmenta cum urina exhibant, referebat adeo vehemens esse medicamentum; ut per totum corpus sudor effluerêt, tamen arcanum infallibile est, & ex eo semper mingebat: stercore columbino non solum veteres ad comminuendam lapidem usi sunt, & Noeterici, teste *Guainerio*, qui com-

commendat pulverem ſtercoris palumborum rubeorum, qui prius tamen nutriendi sunt ſemine lini, aut pane in quo ſemen fœniculi coctum ſit; deinde hoc ſtercus per diem & noctem in aceto infuſum, & iterum exſiccatum, & in pulverem redactum, cum cinamomo exhibitum ad ℥i. egregiè confert; Vel

℞. Hujus fimi columbini ſic parati. ℥i. origani ℨß. ſacchar. ℨij. F. pulvis pro una doſi quocunque modo detur mirabiliter operatur.

Nobilis quidam cum calculo laboraret, & dolor in rene & uretere illum lancinaret, poſt injectum enema ſumpſit oleum amygdalarum d. qui ſuccus Limonis immixtus erat, & pectini apponebat ſacculum ex cumino, quibus præſidiis calculus expellebatur. Idem alio tempore cum exiguum noſtræ deſtillationis (de qua ſupradictum eſt) prægustaſſet, miraculi inſtar calculos una cum lotio reddebat, *Petrus Foreſtus, Schol. obſerv.* 25. *l.* 24.

SVBSECTIO SEXTA.

Pro Calculo Renum.

SÆviſſimo huic morbo per rectam victus rationem occurrendum eſt. Removeatur igitus à menſa ciborum varietas, & cruda quæ delectant cum periculo. Uvas paſſas majores una cum acinis dentibus comminutas, in prima menſa comedat, vel quod tutiſſimum eſt, & in multis magno ſucceſſu approbatum, aliquot nuces avellanas ad 9. vel 10. perpurgatas ante prandium vel cęnam comedat, compertiſſimum enim habemus non paucos ſævis cruciatibus calculi die affectos, uſu avellenarum liberatos. Ab hoc malo præſervat radix eryngii, caro Cynosbati cum ſaccharo in modum Electuarii redacta: Item ſuccus verónicæ cum ſaccharo ſpiſſatus, cui ſemina viol. admiſceantur. Hæc tutiſſima & uſu atque experientia comprobata ſunt remedia. Conſulo etiam uſum Rhei cum carne paſſularum per ſetaceum cribratarum, vel morſulos è Rhabarbaro. Plurimum enim hepar atque renes juvant, & ventriculum tamen non lædunt, ut etiam roborent, foris multa adhiberi poſſunt, ſed duo mihi maximè probantur. Primum hoc unguentum.

℞. Succum malvarum, & miſc. lento igne cum adipe cuniculi præſertim eo quod ad renes reperitur. Hoc ſæpe inungantur lumbi.

Secundo miſceatur unguentum roſaceum Meſues cum oleo amygd. amar. & utatur ut prius. Addam laudatum à peritiſſimis Medicis, cujus uſus ſingulis annis in vindemia eſt. Accipiantur vinacei præio expreſſi atque adhuc calentes ex uvis maturioribus & matutinis horis, ac ante cœnam dimidium horæ renibus quinque diebus apponantur. Hoc remedium excellentem Medicum authorem habet, & rationi maximè conſentaneum eſt: cùm enim in renum affectione à calculo, tenuare atque mollire *Hippocr.* jubet, & vinacei moderato ſuo calore materiam tenuent ſubſtantiam etiam renum molliorem reddant, ut calculi per eam facillimè tranſeant, & robur aſtringente facultate addant, ſane non video qui ad rectam præſervandi rationem in iſto uſu vinaceorum, niſi immodicè fortè renes ſint calidi, deſiderari queat. Applicetur etiam parti dolenti hoc Cataplaſma, quod refrigeratum ſtatim rurſus in ſartagine calefiat.

℞. Malv. parietar. virid. an. Mij. raphan. ſine radicula, petroſelin. cum toto. an. Mj. coq. in ſ. q. aqu. puræ & additis tribus cepis, ac oleo amygd. d. q. ſ. F. Cataplaſma. Deinde contunde cum oleo Scorpionum amygdal. amar. ad formam emplaſtri extendatur, ac renibus ſi dolor eſt renum, vel veſicæ applicetur, nam calculum frangit atque emollit. In gravi renum dolore & calore hoc Emplaſtrum ut facilius calculum elidat, prodeſſe ſæpe animadverti.

℞. Cancros numero IX. bulliant in q. ſ. aq. puræ vel lactis & contundantur, ac rurſus coquantur, ſuccuſque exprimatur. Eo ſucco imbuatur panis albi medulla, & additis duobus ovorum vitellis, butyr. rec. & ol. viol. q. ſ. commiſce omnia in mortario, & extendantur in panno lineo, & renibus ac uteribus applicentur.

Intra corpus ad viarum lenitionem & calculi attenuationem, prodeſt decoctum rad. alth. & petroſel. cum herba Veronicæ ad-

addito melle vel Sacch. vel butyro rec. vel ol. amygd. d. Decoctum etiam hederæ terrestris cum veronica, ononidis etiam radices optimæ sunt, ad Balnea autem & insessus nequaquam deveniendum, nisi ista non contulerint, & corpus fuerit clysteribus vacuatum; tunc enim si graviter in viis impactus calculus hæreat, nec prædictis remediis cedat, iis locus esse posset. *Iob. Crato. Consil.* 17. *lib.* 5.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Calculo Renum ad Marchionem quendam.

REmedia pauca, tuta tamen, & usu in multis salutaria comperta præscripturus sum. Lenita prius decenter alvo, alterius diebus, vel aliquoties tantum singulis septimanis Syrup. de succis 2. vel 3. cochlearia manè assumat. Ita fit.

♃. Succ. Veronic. ℔ß. heder. terrest. portulac. ℥iß. (forte ℥iß.) exprime ex herbis iridibus prius vino lotis, & coque lento igne: ubi resederint post coctionem, adde Sacchar. qu. s. F. Syrupus commiscendo Spec. aromat. rosat. ℥i. quod ad localia attinet, in dolore renali plurimum Emplastrum hoc conferre usu comperi.

♃. Cancr. numero XII. Coq. in aq. simplici, & contunde, postea exprime, imbuatur eo panis albus, adde vitell. ovor. numero V. ol. amyd. d. & scorpion. an. ℥iii. M. & fiat Emplastrum quod regioni renum applicetur.

Cataplasma è parietaria ureteribus & vesicæ apponendum hoc modo facio.

♃. Parietar. M. IV. coq. in s. q. ole. amygd. d. & adde Cepas sub cineribus coctas, numero 3. ol. Scorpion. ℥ß. M. Hoc mirificè dolores sedari & calculum elidi magno (beneficio Dei) successu comperi. Urgentibus doloribus bibat hoc decoctum.

♃. Rad. alth. ℥ii. passul. mij. ℥iii. fol. veronic. heder. terrest. an. pj. F. decoctio in aq. puræ, q. s. & detur bonus haustus cum Saccharo. Solum etiam decoctum rad. alth. ad leniendas vias bibere cum butyro & melle utile est.

Ad subducendam verò materiam valdè probo, usum terebinthinæ Cipriæ coctæ, sed cùm parum aut nihil educat, ad ℥i ℈i. rhei optimi aqua Cinamomi aliquoties affusi, & pauxillum succi liquirit. admisceri velim, nam quantum rhabarbarum renibus, imprimis verò hepati & ventriculo in substantia datum prosit, sciunt omnes periti Medici. Exhiberem id ante cœnam. *Iob. Crato consf.* 84. 86. 87. *lib.* 6.

Aqua destillata ex urina humana vel tauri, nisi ab hoc abhorreat æger, mirum in modum convenit ad frangendum calculum & ciendas urinas. Ex portulaca succum exprimito, eum resiccatum in catapotia redigito, & ℥i. exhibeto, ad miraculum usque lapidem expellit.

Apozema seu Syrupus ad expurgandas arenulas ex renibus.

♃. Rad. 5. commun. an. ℥iß. rad. Cyper. asar. an. ℥i. rad. bardan. pimpinell. Saxifrag. an. ℥ß. fol. beton. M. j. Agrimon. endiv. Cichor. cum toto an. Mjß. capill. ven. Mß. sem. dauc. ameos, carvi, saxifrag. an. ℥ii. sem. milii solis sem. bardan. & bismalv. an. ℥iß. sem. 4. frigid. maj. an. ℥i. cicer. rubr. pij. flor. genist. pj. flor. cord. an. pij. F. decoctio ad ℔i. oxymel. scillit. ℥iß. Sacch. q. s. F. Syrupus mediæ decoctionis, aromatizetur cum ℥ii. interioris cinamom. & ℥i. Scænanthi. *Martinum Acacia. consil.* 80. *lib.* 6. *consil. Cratonis & aliorum Medicorum à Scholtzio editorum.*

Facta evacuatione statim propinetur oleum amygd. sic præparatum.

♃. Ol. amygd. d. ℥iii. amar. ℥ii. sacch. alb. duri pulveris ℥ß. M. Si æger propensus esset ad vomitum, oleum minimè exhibeatur: statim enim per vomitum redderat, sed ejus loco bibantur aquæ è flor. Sambuci ℥IV. aut ℥VI. cujus talis est descriptio.

♃. Vini malvat. opt. ac potentis ℔iii. nucleorum persicorum, numero C. cerasorum acerborum, numero CC. flor. Sambuc. rec. albor. sine ramis ℥VIII. nuclei crasso modo contundantur; & una cum floribus in vino malvatico infundantur seorsim tamen fiant duæ infusiones, altera cum nucleis, altera cum floribus. Integrum diem duret infusio, deinde S. A. F. destillatio in vitreis organis, aqua collecta in vitro servetur, aut vase vitreato, quod probè obturatum servetur. Hæc aqua repen-

tè diminuit lapillum; ut cum urina excernatur. Præsentaneum etiam remedium est, si in vino malvatico infundantur quatuor aut quinque guttæ ol. vitrioli & bibantur, in iusculo etiam decoctionis petroselini misceri possunt. Idem præstat raphanus derasus in vino albo per aliquot horas infusus, deinde vinum colatum bibatur. Singulare est ad comminuendum lapidem, si radix ononidis pulverisata sumatur. Idem præstat illius aqua destillata, sicut & aqua destillata è floribus fabarum, & agrimoniæ, & è limonibus incisis. *Hier. Donzelinus. consil.* 83. *lib.* 6. *consil. Cratonis & aliorum medicorum à Scholtzio editorum.*

Mulierem curavimus quæ 2. mensium spatio, plusquam 400. calculos excrevit per urinarios meatus, differentis tamen magnitudinis, propinato spiritu vitrioli cum aqua graminis ad aciditatem. *Dominicus Panarollus. observ.* 34. *Pentecoste.* 2.

Nos oleum petroleum naturale non artificiale externè supra renes unctum summoperè laudamus, experiantur Medici maximum enim remedium habebunt. *Dom. Pannarollus. observ.* 2. *Pentecoste* 2.

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Calculo Renum ad Abbatem quendam.

Si tibi ætas constans est, & virus firmæ, habitusque corporis non planè longitudine morbi & dolorum acerbitate attritus & dissolutus, omnino tibi autor sum, ut cures internam brachii venam aperiri, ejus nimirum quod è directo respondet magis affecto reni. Eam verò quantitatem demi velim, quæ præsenti medico, consideratis cum judicio rebus omnibus necessaria visa fuerit, paucis deinde intermissis diebus, aperies venam in poplite, aut circa talum alterutrum, si alter ex renibus plus altero laboret; aut venis circa talum in utroque pede apertis, si ex æquo renes sint affecti, sanguinem demes: quarum prior avertit humorem à parte dolente, & evacuat; posterior magis à loco affecto educit: Ex posteriore evacuatione hac, mirum quam soleant morbo hoc laborantes levari, quod ego frequenti experientia cognovi; primumque ex *Hippocrate* didici. 6. *Epid. Sect.* 1. *Aphor.* 5. Post hanc sanguinis evacuationem (nisi vehementes dolores præsentes alia remedia interponere nos cogant) velim corpus evacuari, non una vice, sed reiteratis, idque interpositis diebus, aliquando duobus aut tribus, aut pluribus prout visum fuerit præsenti & curationem administranti, medico, qui hoc ex vitium corporis tui cognitione, & nocentium in corpore humorum multitudine facilè dignoscet. Præscribo hic in eum usum pulverem solutivum, qui sine detrimento optimè educit eos humores qui solent calculo materiam præbere divertit humores à renibus, eosque expurgat. Estque hic pulvis in *Gallia* hac multis probatus, qui eo se subindè gravissimis renum item & coli doloribus liberant. Pulvis hic esto.

℞. Fol. Sen. ℥ij. rhab. opt. ʒß. (fortè ℥ß.) turbith. ʒiß. hermodact. ℈ij. gr. v. polipod. ʒß. cinamom. zinzib. milii solis, saxifr. sem. Genistæ an. ʒi. F. omnium pulv. subtiliss. dos. an. ʒi. ad ʒiß in vino albo; etiam in ipsis gravissimis doloribus cum juvamento & tutò exhibui.

Si verò dolor malè & graviter habeat, is hoc modo tolli à me solet, singulis diebus per os velim hanc potionem manè epotari & aliquando vesperi ante cœnam reiterari.

℞. Nucleos Persicos num. 14. succ. liquirit. ʒi. lactis sem. frigid. maj. extract. ex aq. malv. vel capill. ven ℥iiß. vini malvatic. ℥iiß. mixtis omnibus, contusis nucleis, & dissoluto succo; F. potio, vel hujus loco exhibeatur hic pulvis, quem ego expertissimum habeo.

℞. Cineris leporis integri combusti in furno S. A. partem decimam (lepus suffocari debet, ne vel sanguinis gutta ex eo pereat) saxifrag. ℥ß. bacc. lauri, ʒiij. sem. viol. fructus integri lappæ maj. an. ʒi. fol. quercus ʒii. F. pulvis subtiliss. dos. ʒi. in vino albo manè jejuno ventriculo. Verum multo erit efficacior, si sequenti aquarum mistura dissolvatur, quæ hoc modo fit.

℞. Aq. ex stercore bovino *Majo* mense distillatæ, ℥iv. vini malvatici vel albi potentis, quod per 24. horas raphanos incisos in vase vitreo infuderit ℥ii. aq. fragor. destill. ℥i. Succ. aurant. vel limon. ʒiii. M. F. potio in aurora.

Ut

Ut Palato gratius sit Medicamentum, admisceri potest paululum Syrup. Capill. ven. Hæc sunt remedia quibus ego in ea dispositione semper sum magno cum successu usus. Exterius applicari debent quæ leniter discutiunt, quæ laxant, quæ dolores mitigant, laudo maximè si dolores vehementes sunt, aliquando balneum aq. dulcis, aliquando insessiones in oleo, aliquando fomenta ex decocto parietar. alth. malv. Chamæm. melil. Cap. ven. beton. sem. fœnugræc. lini, Coriandr. fœnicul. & petrosel.

His quædam subiungam paratu facilia, quæ in promptu semper esse possunt, quibus etiam aliàs, hunc morbum perfectè curavi, imprimis maximè laudo usum frequentem nucleorum persicorum, vel si haberi non possunt amygd. amar Doedendos 10. vel 12. manè in principio prandii, vel paululum ante illud, vinum album imbecille, in exigua quantitate superbibendo. Item probatus est mihi pulvisculus virgæ aureæ vel artemisiæ, vel calam. aromat. pondere ℨi. in vino albo in aurora exhibitus; sed sit ipsorum frequentior usus. Item accipio radices alth. elotas & exenteratas ut ita dicam, infundo vino albo: dein destillo, ex aq. destillata propino tempore doloris cyathum dimidium, & iuvantur. Item accipio aliquando columbum iuvenem, deplumo. abscindo caput, pectus integrum cum alis aufero, crura item & coccygis ossa, eiicioque intestina omnia, relinquo solùm dorsum ipsum & quod ipsi interius adhæret, & exsicco in furno in cratere ligneo, pulvero, cumque ad ℨi. vel ℨii. exhibeo in vino albo non sine magna utilitate. Passer troglodites, ferè ab omnibus, licèt malè dictus regulus, quocumque modo exhibitus, me experiente, juvat calculosos. *Reinerus Solenander. Cons. 15. Sect. 1.*

℞. Liquirit. raf. rec ℨiii. lapid. judaic. ocul. cancr. an. ℨi. sem. milii solis rhab. opt. an. ℥iv. sem. fœnicul. anis. mastich. Cinamom. galang. an. ℈ii. Macis, Caryophill. an. ℈i. gran. junip. ℨii. Mithrid. ℨiß. Conserv. ros. ℥ß. add. gran. alkekengi deglubator num. 12. vini malvat. ℔iv. indita in vitrum relinquantur per dies 16. tum coletur, hujus vini capiat manè cochlearia 2. vel 3. aut per se, aut in alio aliquo convenienti liquore, ut aqua graminis, alkekengi vel Capill. ven. solet hic liquor calculum è renibus exterminare. *Reinerus Solenander Cons. 11. Sect. 3.*

SUBSECTIO NONA.

Pro Calculo Renum.

Peracta idonea humorum præparatione, pro arbitrio Medici ordinarii, & secta vena brachii (quod res agatur cum juvene multo sanguine prædito ac succi pleno) ad renum expurgationem paretur sequens medicamentum.

℞. 4. Sem. frigid. Mai. an. ℈i. liquirit. raf. ℈i. semen. pimpinell. & ocymi an. ℨß. petrosel. maced. ℈ß. nuc. mosch. pulv. aromat. rosat. an. ℈i. Sacchar. albiss. dissolut. in aq. alkekeng. qu. s. f. confectio in tabellis ponderis ℨij. quarum unam manè capiat tribus horis ante cibum superbibendo aq. ononid. ℥iv. hoc efficacissimum tutissimumque est præsidium ad expurgandos renes, si corpore ante præpurgato tertio quoque die decem dierum spatio, semes in mense ad usum deducatur. Interim hepati & renum regio extrinsecus hoc fotu refrigerentur.

℞. Ol. Viol. rosac. in aceto & aqu. rosac. lotorum an. ℥i. mucilag. alth. extractæ in aq. Lactuc. & parietar. ℨvi. ceræ alb. q. s. f. linimentum pro renum & hepatis unctione manè & vesperi.

Licet terebinthinæ usus in hac laborantis constitutione eatenus suspectus sit, quatenus jecoris calore promptè inflammatur, si tamen diureticis minimè Calefacientibus misceatur, renes urinariosque meatus expurgat hunc in modum.

℞. Cass. cum aq. viol. rec. extract. ℨvi. terebinth. claræ ℥ß. pul. liquirit. ℈ij. M. F. bolus Ex intervallis quibusdam 4. horis ante prandium propinetur. Lenita prius alvo vel pharmaco clementer subducente, vel molli clystere. Clysteriorum enim usus ad supervacanea excrementa à renibus ad alvum detrahenda mirificè confert, quemadmodum & vomitus à cœna bis, vel saltem semel in mense, aversionis gratia utilissimus est: sicut & cauterium in altero brachio excitatum.

Ad comminuendum & deturbandum calculum, quæ sequuntur primas obtinent partes.

℞. Lapid. judaic. lyncis an. ʒi. nucl. mespil. ʒß. tragacanth. gummi ceras. & persicor. an. ℈i. terantur omnia & cum terebinth. ℥i. incorporentur, cujus tertiam partem capiat horis 5. ante cibum, deinde statim superbibat ℥vi. jusculi hujus.

℞. Mali citri minutissimas in partes dissecti num. 1. sem. bardan. melon. alth. an. ʒß. cicer. rubr. p. iii. rad. liquirit. ℥i. M. & in gallinæ ventrem exenteratum ponantur. Deinde in q. s. aquæ bulliant ad carnium integram coctur nam, & jusculum percolatum sorbendum exhibeatur, ut jam diximus. Omitto nunc Elect. Lythontripum justinum & ducis Nicol. tanquam omnibus nota. Quod si deciduus calculus ut uteribus resisteret, fotus, balnea, secta vena ad malleolos. Sicyæ affixæ à renibus incipiendo, & ad inguina per obliquam illiorum positionem procedendo præsentaneo erunt remedio. *Job. Zecchius, consult.* 8.

SUBSECTIO DECIMA.

Pro Calculo Renum.

ALvum quotidie lubricam natura non operante arte procuret; vel leniente Clystere vel bis nostris usitatis pilulis.

℞. Aloes non lotæ, agar. troch. rei, spec. hieræ an. ʒv. terebinth. igne exsiccat. & in pulv. redactæ ℈iv. cum Syrup. de absinth. pilulæ, ex cujus ʒi. formentur pil. 6. quarum duæ bis vel etiam ter in hebdomada dentur hora una ante cœnam. Omne studium impendat in congrua ciborum & potuum, tum quantitate, tum qualitate, ratione observanda, quod si semel tantum in hebdomada consueti cibi & potus dimidium circumcidere non gravabitur, incredibile auxilium inde sibi comparabit, ut excrementa in renibus aggregata ad intestina invitentur, semel saltem in mense hanc aversionis rationem habebit.

℞. Terebinth. ℥ß. pulv. liquirit. q. s. f. bolus quem capiat tribus horis ante cibum.

Ad calculos frangendos & arenulas deturbandas non ignobilem locum obtinet nostrum medicamentum pluries felici semper cum successu oblatum & comprobatum quod.

℞. Sem. Melon. mundat. ʒß. ossis dactil. cerasor. mespill. an. ℈i. sem. milii solis, rad. liquirit. gummi cesor. an. ℈ß. sem. alth. viol. alb. apii & asparagi an. gr. v. pulv. lepor. Ætii ʒii. M. omnia & in tenuiss. pulverem redigantur, cujus ʒi. cum juris, cicer. rubr. ℥vi. & butyri rec ℥i. propinetur, horis, 5. ante prandium, duobus vel tribus diebus continuis semel in mense, immediatè post ritè præscriptam purgationem. Multa alia in hunc usum administrari solent, nempe oleum amygd. d. & amar. & amygdalæ ipsæ amaræ ante omnem cibum commestæ; aqua etiam ex raphano, limonibus, amygdalis amaris & ononidis radice stillaticia. Nec non etiam limonum succus ad 4 vel 5. uncias cum totidem aquæ ononidis & modico sacchari datus: sed ab hoc medicamento caveant, qui frigido imbecilliorique sunt ventriculo.

Ad refrigerandos & temperandos renes duo remedia efficacissima & tutissima paratuque facillima mihi valde familiaria proponam. Primum frequens usus conserv. ros. & viol. cum santal. rubr. in hunc modum.

℞. Conserv. ros. & viol. an. ʒ. iii. santal. rubr. pulv. ʒß. Syrup. viol. ʒii. M. capiat duabus horis ante cibum, interdum bis in die.

Alterum est aquæ limpidæ, excoctæ, tepidæ 6. vel 7. unciarum mensura ante omnem cibum bis vel saltem semel in die potus, nihil enim adeo renes à recrementis vacuos & temperatos reddit, igneas etenim ipsorum calor aquæ tepore tandem extinguitur, ita ut in posterum calculos procreare non possint. *Ioh. Zecchius, cons.* 17.

SECTIO XI.

Pro Calculo Renum.

TOto corpore expurgato sanguineq; detracto, medicamenta tum interna, tum externa adhibenda sunt, quæ

quæ meatus laxare, ac renum corpora mollire valent, inter quæ.

♃. Ol. amygd. d. rec. ol. amygd. amar. an. ℥iv. vel v. M. & per os jejunio ventriculo exhibeantur vel.

♃. Milii solis, saxifrag. Capill. ven. an. Mi. cicer. rubr. contus. pi. rad. erythrodani (i. rubiæ Maj.) & petrosel. an. ℥i. F. decoctio. S. A. in colat. ℥viii. dissolv. terebinth. claræ ℥ß. propinetur horis 4. ante cibum quo etiam tempore, partes dolentes usque ad pectinem oleo Scorpion. & amygd. d. inungantur, dolore adhuc persistente, renum lumborumque regio inungatur infrascripto unguento.

♃. Ol. Chamæm. aneth. amygdal. d. & scorpion. an. ℥ß. adipis anser. butyr. rec. an. ℥i. ceræ q. s. f. unguentum. Si adhuc dolor vehementer urgeat ad narcotica veniendum. Clyster quoque utiliter iniicitur tum ad vasa emollienda, tum etiam ad dolores demulcendos; est hujusmodi.

♃. Decoctionis rad. & fol. alth. malv. parietar. flor. Chamæm. sem. aneth. apii, petrosel. senecion. ℥ix. ol. rutac. & scorpion. an. ℥iii. butir. ℥ii. philon. rom. ℥i. terebinth. eodem decocto calente dissolutæ ℥i. cum vitell. ovi sine sale f. Clister. Post hæc, ut calculus à rene per ureteres in vesicam detrahatur, tota hæc regio calentibus manibus, oleoque Scorpionum inunctis pluries assiduè perfricetur; mox Sicyæ sine incisione affigantur sursum à rene affecto incipiendo, & deorsum ad inguina oblique descendendendo, quo etiam tempore non quiescere, sed exerceri ex *Hippocr.* sententia convenit, propterea motus vel equo, vel curru, vel quovis alio modo concitatior ex usu erit.

Postremò verò danda sunt quæ calculum conterant. Ut.

♃. Sem. Bardan. ℥i. fructuum alKeKengi num. 5. rad fœnicul. saxifrag. an. ℥i. bulliant in vini albi ℥viii ad consumptionem quartæ partis, in colat. adde Sacch. ℥ii. Croci gr. v. f. potio summo manè exhibenda simulque illinantur renes sequenti oleo.

♃. Parietar. Mii. cepas albas decorticatas num. 5. contund. & simul bulliant in ol. Chamæm. Colatum oleum usui servetur. *Ioan. Zecchius, consult.* 24.

Vir quidam cum jam duobus penè mensibus renem calculo laboraret, irritis auxiliis, jussi ut inuncta manu cum ol. Liliac. quis secundum ureteres eam deduceret, appositis etiam cucurbitulis supra natem lateris dolentis: intraque tres horas, lapidem satis magnum, ut postmodum apparuit, detrusit in vesicam, sequenti die vino è radice graminis epoto, lapidem ejecit & liberatus est. *Hier. Cardanus de curat. admirand. curat.* 24.

Hircinum sanguinem frangere in renibus & vesica lapidem tam verum est, quàm meridie solem lucere, quam plurimos enim ejus vi comminuimus. Sed & Leporino fit hoc idem *Jul. Cæsar. Scaliger. Exercit.* 344. *num.* 8.

SUBSECTIO XII.

Pro Calculo Renum.

Sexagenarius quidam ob reprobum alimenti usum, in calculum renum incidit, hic præter purgationes varias, paratas præsertim ex terebinthina abietina, cujus vi mucilaginosam per alvum pituitam excernebat, usu assiduo aquæ concoctæ cum ligno illo indico, quo aqua cæruleum dilutiorem colorem contrahit, & vocatur à Monardo nephriticum, biennio sanus evasit. Postea exasperato malo, supprimitur omninò urina, adsunt ureterum & renum cruciatus immanes, vocantur de novo Medici: quorum consilio, enematis emollitur alvus, expurgantur excrementa, discutiuntur flatus, ministrantur unguenta, fomenta, & emplastræ, superiores & inferiores venæ secantur, ano hirudines admoventur, balneum applicatur oleagineum, lapidem comminuentia auxilia imperantur, omnia licet utilia, citra commodum tamen celebrantur; nam aucta gravitate in lumbis, & per 18. dierum spatium retenta urina, per intervalla jam Epilepsia vexabatur, demum cùm nulla essent prætermissa, quæ calculi comminutionem pollicerentur, & æger conclamatus esset, toto corpore tumidus, diroque dolore in illum regione oppressus, ex præ-

ser-

scripto medicorum oleum amygd. d. rec. paratum cum guttulis balsami permixtum lambere cœpit; cujus auxilii ope, aliquantulum recreatus, per sedem viscidum humorem, & per urinam arenulas minutissimas excrevit, & in eodem auxilio persistens, cum urina cruenta, calculum purpureum, oblongum, asperum, durissimum, nucleo dactyli magni similem, excrevit, libereque jam urinam reddens, majorem quantitatem amygdalini usque ad ℥iii. & balsami usque ad ℥ß. assumens. Decem dierum spatio 65. calculos emisit, duros, ciceris forma & magnitudine, tandem restauratis viribus sensim & sine sensu convalescere cœpit. Hujus etiam solius auxilii beneficio in posterum præservatus fuit. Nam jejuno ventriculo amygdalini ℥ß. 6. balsami guttulis permixtam absorbebat; cujus præsidii ope sabulosam urinam excernens in multos annos vitam produxit, magna ergo est balsami pro hoc morbo, & aliis frigidis curandis vitiis vis atque potestas: cujus usu se liberasse virum quendam qui erat in conditione mortis à lapide gloriatur. *Avenzoar. lib.* 2. *Teizir. Tract.* 2. cap. 7.

Si verum balsamum desit, ejus loco utere stacte, 1. Myrrhæ pretiosissima gutta, vel Orientali, aut eo quod ex Peruvianis insulis afferri solet, quod mirabiles præstare utilitates veterum & juniorum diligentissimi literis commendarunt.

Memini me pluries calculos magnos renum cavo tenaciter impactos: usu stillatitiæ aquæ ex nicotiana viridi extractæ in potum exhibitæ per urinam deturbasse. Si ea desit ejus decocto utere cum utilitate multa. *Zacutus Lusitanus, observ.* 66. *lib.* 2. *Prax. Admirand.*

Jam verò summo Dei Opt. Max. beneficio ad nos affertur ex *America* lapis quidam nobilissimus, & velut gemma, Lapis nephriticus vocatus, qui ita gestatus, ut corpus humanum nudum tangat, tum à paroxismo liberat, tum præservat: quod nos quotidie verissimum esse experimur, quare nephritici, hunc gestabunt, *Hieron. Donzelinus, consil.* 83. *lib.* 6. *Cratonis & aliorum Medicorum à Scholtzio editorum.*

Quidam Nobilis Lutetiæ, lapidem habuit mollem laxum efformatum ad instar mortarii, per quem transcolata aqua & epota mirum in modum juvabat calculosos & urinam suppressam *Jacob. Hollerius. Schol. ad cap.* 48. *lib.* 1. *De morbis internis.*

Sexagenarium immunem à renum calcu servavi annos 16 (cui aliqui obnoxius erat largo salis marini usu, quod deinceps in multi confirmavi. *Johan. Helmontius. Tractatu de Lithiarsi. cap.* 3.

Consiliarius quidam cum per quindenas singulas soleret miserè calculi dolore decumbere usus deinceps cerevisia dui semen dauci incoctum est, liber à calculo per aliquot annos vixit. Idem *Tractat. de Litiasi cap.* 7.

In Monasterio prope *Bruxellam* fontes spirant aliquot, qui saxa parieti apponunt, uncinamque & securi frequenter saxa adnata decutiunt. Ibi monachi queruntur se strophas sive tormina pati, nisi semine Dauci cerevisiis in cocto utantur quotidie, odor enim semini dauci, odorem saxatilem dormat & comprimit Idem *Tract. de Liliasi, cap.* 1.

Baro quidam nostras dum per aliquot anno in sua *Angliæ* Legatione, pluries calculis renum summo cum dolore infestatus fuisset, meque suadente, uteretur bis hebdomadatim liquore Aroph *Paracelsi*(quod sonat Aroma Philosophorum) per 18. deinceps annos à Lithiasi liber. Tandem anno 83. vitæ defungitur, ejusque cadaver dissectum ne arenulam quidem aut Lapillum ostendit. Idem *Tract. de Litiasi cap.* 7.

Rarissimum diureticum ex lapide cancrorum colligitur etiam vulnerarium ac febrifugum, modo resolvatur in formam pristini lactis: quod quam sit excellens & potens, vix cuiquam quam perito persuaderi potest. *Ioh. Helmontius. Tractat. de Lithiasi, cap.* 7.

Calculos imminuunt, frangunt & expellunt quæ sequuntur.

♃. Aq. fragar. & Saxifrag. an. ℥vi. vini alb. generosi ℥vi. ol. amygd. d. ℥ii. spirit. vitrioli ʒi. M. pro tribus dosibus. Prima detur calidè quantum ferre potest. Post horas 6. detur secunda pari modo, si etiam hæc inefficax (quod raro contingit) ter-

tertia propinetur. Paratu facilior fit julepus ex Aqu. Saxifragæ & Syrup. viol. cum spirit. vitrioli gutt. 15. vel 20. Pilulæ sequentes sunt efficacissimæ.

℞. Salis prunell. crystal. tartar. salis baccarum hederæ & fol. nasturt. an. pt. æq. cum Syrup. appropriato vel terebinthina F. Massa pilul. de qua capiat ℥i. singulis diebus manè.

Cinis corticum ovorum adustorum à ℥ß. ad ℥i. exhibitus cum vino albo potenter expellit calculum in urinæ meatibus hærentem. Chimici suos sales ad calculorum exclusionem maximè prædicant. Inter quos non infimum locum obtinet sal siliquarum & stipitum fabarum, cujus ℥ß. cum vino albo egregiè operatur. Idem præstat tartarum vitriolatum eadem dosi. Ab iisdem etiam spiritus salis laudatur, illiusque guttas aliquot manè cum jusculo aut alio liquore exhibent. Pro potu utatur æger vino tenui & paucifero, cum decocto rad. Eryngii quod quidem decoctum pro potu ordinario à *Cratone* commendatur, & nos egregios illius vidimus effectus. Sed marinum vulgari multò præstantius est. *Lazarus Riverius, lib.* 14. *Pract. cap.* 1.

SUBSECTIO DECIMA TERTIA.

Pro calculo Renum.

IN Renum obstructione à calculo totali, vel etiam ubi ureteres & vesica à calculis in eam regionem detrusis omninò fuerint obstructi, ut ne gutta quidem urinæ prolabi possit, præsentissimum est remedium, si urina hirci recentissima ex vivente adhuc hirco cum vesica extracta potanda detur calidè ad cochlear; unum & omentum cum intestinis statim ventri, pubi & peritoneo fuerit applicatum. Sic nimirum calculus repentè consumitur sine læsione vasorum & patiens liberabitur. Convenientius in hoc affectu nihil est, quàm si Mercurius dulcis semel atque iterum justa dosi exhibeatur; quinimo nephriticus dolor raró intestare solet eos, qui pilulis mercurialibus singulis mensibus utuntur. Hac nimirum ratione ductus amplificantur, & calculi deinceps sponte excernuntur. Quod si interim specificum ludi humani (*i.e.* ut opinor calcul. ex humano corpore exsect.) certa sua quantitate assumptum fuerit (quod nempe non tantum calculum renum & vesicæ sed universi corporis tartarum exterminat) minus deinceps nephritici dolores extimescendi fuerint. *Iohann. Hartmanus. Pract. Chimiatr.*

Ad veram duelech. resolutionem liquationemque primatum obtinet ludus *Paracelsi*. Hic nempe est lapis, Saxifragrorum apex & calculosorum desiderium. *Iohan. Helmont. Tract. de Lithiasi cap.* 7.

Dissolvitur terebinthina cum vitello ovi, vitello vino *Hispanico* & Syrup. de alth. *Fernelii*, & sic soluta candidat lactis instar, exhibeturque in calculo à Medico quodam percelebri. Sanguis vituli cervini inspissatus & exsiccatus, ℥i. pondere calculum mirificè pellit, experimento certo vel.

℞. Malorum Citriorum qu. v. adiice quod intus est acidum, reliquum rasum; comminutumque stet in vase vitreo 24. horis.

Postea ℞. Expressi ℔i. fruct. alkekeng. recent. num. 64. contusa M. & stent iterum 24. horis simul, dein ex vitro distillentur per arenam, ut de ℔i. remaneant.

℞. Hujus aq. destillat. ℥ii. vini rhenan. Sacchar. cand. pulv. ℥iii. M. hæc est aqua a Lotharingiæ duce missa principi cuidam, tunc secreta & magnantibus in magno usu, & mirabilis in expellendo calculo si corpus prius clystere, vel alio leniente pharmaco purgatum, & ejus 2. vel 3. cochlearia ante prandium & modicam deambulationem sumpta fuerint, *VVolfangus, Hoeferus. Herc. Med. lib.* 3. *cap.* 4.

In omnimoda urinæ à calculo suppressione, testæ ovorum calcinatæ ad ℈ii. vel ℥i. assumptæ, omnia reliqua medicamenta præcedunt. Cochenilia tinctorum ex *India* Ocidentali in vino Rhenano assumpta ad ℈i. mite quidem & suave est medicamentum, sed magnæ efficaciæ. *Paulus Barbette. Praxib. libr.* 4. *capit.* 8.

Post justam emollientium, laxantium, anodynorum, viasque dilatantium tam

internorum quam externorum usurpationem, tum maximè commendatur sequens pulvis cum aqua petroselini aliave specifica exhibitus.

♃. Sem. thlasp. minim. tartar. vitriol. an. ʒiß. ocul. cancr. sal stipit. fabarum, genist. ononyd. stercor. Columb. an. ʒß. M. F. pulvis dosis ad ℈i. imò aliquando ad ʒß.

♃. Cicer. rubr. hord. mund. an. ℥ii. sem. viol. purpur. papav. alb. urtic. malv. an. ℥ß. ocul. cancr. contus. & in petia ligat. ʒii. bacc. Junip. ℥i. ficcum ping. numero 9. sebest. numero 7. fruct. alkekeng. numero 4. liquirit. ras. ʒvi. coq. in ℔iii. aqu. communis, in colaturæ ℔ii. dissolve Syrup. papaver. errat de 5. rad. diacnid. an. ℥iß. Spirit. salis armon. ℈ii. M. de hoc apozemate Sexagenarius quidam nephiriticus bis terve de die assumens haustulum, instillatis prius guttis ii. balsami sulphuris juniperini, varios excrevit exiguos calculos.

Omnibus commendamus spirit. salis armoniaci, tanquam specificum cum vino rhenano, spirituve diuretico: ad præservationem, ut & curationem ipsam, universalibus nempe præmissis, usurpatum. *Federicus Deckers. Notis & observ. ad cap. 8. lib. 4. Prax. Barbettianæ.*

SUBSECTIO DECIMA QUARTA.

Pro Calculo Renum & Vesicæ.

INter medicamenta composita lapidem comminuentia, est hoc Electuarium: cujus usus omnem lapidem renum & vesicæ indubitanter frangit, & expellit, imò ab ejus generatione præservat.

♃. Asari polii montani, Chamædr. phu, & mei, rad. asparag. petrosel. apii, dauci, spic. nardi & acori an. ʒiß. rad. Saxifrag. ʒii. vitri combust. sang. hirci præpar. lap. Spong. an. ℥ß. cineris leporis totius combusti in olla rudi ℥ß. mellis despumat. ℔ii. Succ. milii solis ℔ß. acet. Scillit. ℥iii. Sacch. rubr. ℔ß. Mell. Sach. Succus & acetum Scillit. omnia simul lento igne coquantur ad succi & aceti consumptionem, & residui inspissationem, & cùm infrigidari inceperit; reliqua pulverisata superaddantur, & F. Electuarium, cujus ℥ß. accipiatur diebus continuis manè 5. horis ante cibum. Sumatur cum ℥ß. aq. apii Silvestris, & videbis quod non eris ab ipso deceptus. *Bartholomæus Montagnana. Cons.* 182.

Cùm dolor fuerit maximus & intolerabilis, multum mitigabitur, si accipiantur duo vel tria cœpæ, & minutim incidantur, & supra tegulam calidam calefiant; deinde cum vino albo aspergentur, & supra renes vel peritonæum emplastretur. De virga aurea vidi experimentum in quodam, qui habuit lapidem in vesica, & comedit dictam herbam cum ovis omni mane per 9. dies, & fractus est lapis, & ipse ostendit mihi manum plenam lapillis, & liberatus est. Item nota quod dicit tibi *Theophilus Mercator*, quòd habebat in crure ulcus magnum & malignum, & nullo modo curari poterat, & quidam docuit ipsum, ut frondem dictæ herbæ superponeret bis in die manè & serò, & in novem diebus liberatus est. Item nota quod dicit tibi alter, quando intestinum rectum exit, & quis habet dolorem & exitum hæmorrhoidum, quòd pulvis virgæ aureæ datus in cibo vel potu citò sanat. Radix linariæ bibita ad ʒi. cum vino & aqua lapidem frangit & expellit. *Arnoldus Villanovanus. Practic. lib. 2. cap.* 18.

Quidam calculum confirmatum in renibus habebat, cum intolerabili dolore lumborum, & difficulter mingebat. In hoc curando intentio nostra fuit lapidem fixum, quantum possibile erat, è suo loco movere, viasque emollire & aperire, ac dolorem mitigare. Ideò omnium primo emolliens enema confert, dilatans & dolorem mitigans ac alvum leniens.

♃. Rad. altheæ ℥i. fol. alth. viol. parietar. an. M. i. flor. meliloti, chamom. an. p. i. sem. lini, fœnugræc. an. ℥ß. caric. ping. num. 6. sebest. num. 5. sem. 4. frigid. maj. an. ʒiß. furfur. in linteo ligati p. i. f. decoctio in aqua communi pro ℥x. Adde cassiæ rec. extractæ ℥i. Sacchar. rubr. ℥ß. Butyr. rec. ℥ii. ol. communis & amygdal. d. an. ℥i. salis parum. f. enema; quo clystere duriora excrementa deposuit. Et quia robustus erat, & dolor magnus, vena

vena ex malleolo ut incideretur eodem die post clysteris operationem jussi, & hunc fotum ex anodynis veris, quæ calorem temperatum habent præscripsi.

℞. Rad. alth. cum fol. malv. an. p. I. ß. sem. lini & fœnugræc. an. ℥i. decoq. in aq. com. vel meliùs in hydræleo q. s. & in illo decocto spongia madefacta & expressa regionem renum fovebat. Mox sequenti unguento locus dolens inungatur.

℞. Butyr. rec. ol. amygd. d. axung. gallin. anseris an. ℥ß. ol. chamomill. anethini an. ℥ii. ceræ parùm. M. dolor parùm mitigabatur. At cùm rursus alvum non deponeret, die sequenti clyster denuo injectus est, & dolor nonnihil sedatus est. Tamen lapis adhuc fixus renibus inhærebat: quare cucurbitulas siccas sine scarificatione supra renes affigere jussi, deinde aliam paulò inferiùs, & rursus aliam atque aliam deinceps, paribus intervallis oblique usque ad inguina, ut sic calculus in vesicam descenderet. Conducunt enim non parùm cucurbitulæ ejusmodi absque incisione adhibitæ, quæ sæpe lapidem celeriter adeò transferunt, ut subitam ejus mali levationem comparare possint, lapide nimirum in locum ampliorem translato, suprà à renibus initium facientes, ad inguina per obliquam earundem partium positionem procedentes. Sed priùs fotu illo relaxante & emolliente post clysterem tantisper utebamur: & non utebatur cucurbitulis, cùm dolor vehementiùs instaret, sed ipso aliquantulùm lenito. Et ita cum fotu continuo dolor mitigatur; tandem etiam, adhibitis cucurbitulis, sentiebat calculos aliquot per ureteres in vesicam descendisse, & cessabat difficultas mingendi. *Petrus Forestus, observ. 21. lib. 24.*

SUBSECTIO DECIMA QUINTA.

Pro Calculo Vesicæ.

PRo atterendo excludendoque calculo.

℞. Decoct. Cicer. rubr. cum rad. Scolopendr. & alth ℥vi. vini alb. potentis ℥ii. aquæ extillat. ex cepis albis, succi limon. rec. express. an. ℥ß. Sacchar. albiss. pulv. ʒii. M. F. potio tribus horis ante cibum exhibenda. Hoc sanè medicamentum nulli fortasse alio in hoc opere cedit, ad idem etiam maximè valet hoc quod.

℞. Terebinth. ignis vel solis vesiccatæ & in pulverem redatæ ℈ii. lapid. Judaici, vitri usti sem. genistæ an ℈i. terebinth. claræ & liquidæ ʒiii M. F. bolus capiendus 4. horis ante cibum, superbib. ℥iv. aq. Saxifrag. & ℥ii. vini albi cum sacch. albiss. ʒi. Interim illinantur singulis 6. horis pubis & perinæi partes hoc linimento.

℞. Pingued. cunicul. pingued. anser. ol. Scorpion. an. ʒi. succ. parietar. depurat. vini albi potentis an. ℥ß. M. F. linimentum, superadditis ʒii. lapid. Judaici cum prædictis probè subacti.

Sanguis etiam vulpis & hirci calens, tum per fistulam argenteam injectus, tum etiam pubi & peritonæo illitus, maximam vim habet ad calculum atterendum in vesice; modo hic vetustate non obduruerit. Omnium extrinsecus admovendorum efficacissimum erit Lavacrum hujusmodi.

℞. Flor. Chamæm. melilot. aneth. abrotan. saxifrag. fol. caulium, senecion. parietar. scolopendr. malvas. alth. rad. petrosel. fœnicul. ononid. viol. an. Miii. sem. lini, milii solis an. ℥ii. fœnugræc. anis. ammeos, an. ℥i. bulliant omnia in q. s. hydrælei, vel aq. dulcis; in qua prius exactè excocta fuerint capita dua vervecis, & usui servetur pro lavacro; quo cum utitur, si sumpserit hanc potionem mirificè conducturam speramus.

℞. Rad. enul. ℥ß. gran. alkekeng ℥ii. Bacc. Juniperin. ℥i. Liquirit. ʒvi. Omnia tusa bulliant in vini alb. ℥ix. ad consumptionem tertiæ partis; colat adde sacchar. finissim. ʒi. F. potio calidè exhidenda. *Johannes Zecchius, consultat. 31.*

SUBSECTIO DECIMA SEXTA.

Pro Calculo Vesicæ.

QUoniam Medicamenta lapidem comminuentia, nihil fermè operantur ob lapidis grandioris duritiem, unica Chirurgia superest, quæ eum detrahendo miserum ægrotantem à tam gravibus tamque assiduis molestiis à doloribus penè intolerabilibus liberare possit. Sed cum hoc opus maximum sibi junctum habeat periculum, potissimum in sene molliore corpore & Cacochymia laborante, jure optimo clarissimi viri recusarunt hoc præsidii genus. Sed cum ex gravissimorum virorum decretis, in præcipiti casu magis ex usu sit, ac longe melius, præsidium aliquod generosum, licet anceps, administrare, quàm demittere ægrum mori, omnibus ad ægrotantis statum præsentem & futurum attinentibus, diligenter summaque opera expensis, in eam venio sententiam, ut ad cervicis vesicæ incisionem deveniretur; parva facta sectione, eo consilio, ut lacerato musculo Sphinctere per vulnus licet parvum admodum, urina perpetuò involuntariè sensim præter laberetur. Hoc enim opere peracto, dolores prorsus cessare solent, ut in nonnullis à me fuit observatum; ac præsertim in Nobilissimo quodam Savonense, de *Reariis* annum agente 72. qui deinceps fœlicem semper duxit vitam. Siquidem in reddenda urina, geminam ob causam, dolores excitabantur, tum quoniam urinæ egressuræ impetu calculus quasi proditurus dum dimovetur affectas partes lacerando ingentissimos parit cruciatus; tum etiam quia sub mictionis finem, Sphinctere musculo sese colligente & constringente, in causa est ut subjectæ partes nonnihil ulceratæ à duriore lapide premantur vellicenturque, at nunc utraque doloris causa confertim aperto loco cessat, quando quidem neque urina ibi colligitur, sed sensim continuò educitur, neque commemorati musculi compressio astrictioque ampliùs locum habet, modo imposita tenui argentea aut plumbea fistula vulnus apertum asservetur, quasi in fistulam callosam abeat. Profecto cum ars naturam imitari studet, observaverimque ego non semel in lithiasi affectis, disrupto ea in parte abscessu sponte nato, ob causas jam dictas, dolores molestiasque omnes in urina reddenda cessare, à natura edoctus, opus hoc non potui non semper celebrare: nostrum autem novum hoc consilium, qualecunque fuerit, si apud aliquem authorem modernum hujus ætatis reperias, scias velim id totum à me accepisse. *Iohannes Zecchius, consult.* 58.

De ista inventione medicandi calculosis senibus gloriatur *Zecchius* in *consultat.* sed longè antè natum *Zecchium*, tali curatione palliativa utebantur Medici *Parisienses*, jam à centum annis usitata. *Ioh. Riolanus.* Enchirid. Anatom. *lib.* 2. *cap.* 30.

SECTIO DECIMA SEPTIMA.

Pro Calculo Vesicæ incipiente in puero quinque annorum.

IN consilium adhibitus, hoc modo cum ipso processi. 1. Institui optimam victus rationem, nimirum ut aer sit calidus, panis benè fermentatus & coctus, non recens, neque nimis durus. Jusculis utatur carnium castratorum, pullorum, gallinarum, aut caponum, quibus aliquid rorismarini, salviæ, & majoran. nonnihilque salis ratione saporis addi poterit, radices fœnicul. petrosel. & quæcunque urinam insigniter movent, cibis minimè addantur, dum enim urinam movent, succum indigestum simul ad venas mesaraicas ac hepar secum ducunt. Ex quibus obstructiones viscerum, & materia calculosa augetur. Viscidi glutinosi, crassi, & qui difficilis sunt digestionis cibi nullo modo sunt offerendi, uti nec salsi, & qui pipere, zinzibere, caryophillis, raphano, cepis & ejusmodi rebus conditi sunt cibi. Legumina quoque oriza, fructus crudi, pisces, caseus, lac & lacte confecta edulia summoperè vitanda. Vino utatur albo & tenui decoct. agrimon. & veronicæ diluto. Po-

stea

ſtea corpus ſequenti portiuncula expurgavi.

℞. Rad. fœnic. petroſel. eryng. marin. an. ℥ß. fol. agrimon. veron. cuſcut. an. Mß. ſem. aniſ. ʒi. coq. in aq. ad conſumptionem tertiæ partis in colat. ℥ii. diſſolv. Syrup. roſ. compoſ. cum rhab. agar. & ſen. ℥ß. electua. diacartham. ʒß. M. F. potiuncula ſumenda quatuor horis ante prandium.

Purgato corpore ſequentem præſcripſi Syrupum magiſtralem, de quo ſingulis diebus duabus horis ante prandium ex cochleari ſumebat ℥i. obſervata interim optima victus ratione, & per intervalla expurgato corpore, nunc præſcripta potiuncula, nunc pulver. rads mechoac. ℈ii. ſumptis cum juſculo carnium. Syrupi autem hæc eſt deſcriptio.

℞. Rad. fœnic. petroſel. gramin. ſaxifrag. eryng. marin. an. ℥i. fol. agrimon. veron. herniar. capill. ven. cuſcut. an. Mi. fl. 3. cordial. geniſt. & fl. chamæm. an. p. i. ſem. milii ſolis biſmalv. aniſ. & ſem. 4. frigid. mai. an. ʒii. liquirit. raſ. & uvarum paſſul. exacinat, an. ℥ii. F. decoctio ad conſumpt. tertiæ partis, adde ſacch. miſcellan. ℔ iß. mell. puri & deſpumati ℔ß. F. S. A. Syrupus, aromatizetur pulv. Cinamom. elect. ʒii.

Per menſes quoque aliquot ſequenti ſemicupio ex rad. herb. & ſem. emollientibus laxantibus, lenientibus & flatus diſcutientibus per intervalla utebatur.

℞. Rad. & fol. alth. rad. & fol. malv. rad. fœnicul. petroſel. eryng. marin. an. ℥ii. herb. parietar. viol. veronic. flor. chamæm. melil. geniſt. ſambuc. an. M. i. ſem. fœnugræc. lini, an. ℥i. ſem. petroſel. aniſ. fœnicul geniſt. an. ℥ii. coq. in q. ſ. aquæ pro ſemicupio. Ex ſimili quoque decocto, quotieſcunque alvus non reſpondebat, addito vitello ovi, parumque electu bened. laxativ. & ol. rutac. enemata præparavimus & exhibuimus.

Imum ventris & peritone non ei ſolum balneo egreſſo, verum etiam ſingulis diebus ſemel aut bis ſequenti unguento inunximus.

℞. Ol. Scorpion. amygdal. amar. an. ℥i. ol. Lil. alb. & ung. dialth. an. ℥ß. M. fiat unguentum.

His adhibitis remediis Dei ſingulari beneficio, paulatim convaluit, neque poſthac ullum mali hujus veſtigium ſenſit. *Guill. Fabrit. Hildanus, obſerv. 71. cent. 3.*

SUBSECTIO DECIMA OCTAVA.

Pro Calculo Veſicæ.

MUlta uſurpavit remedia toto anno per intervalla, ac tandem calculum excrevit nucis avellanæ magnitudinem æquantem, ſed figuræ oblongæ olivam referentis: at verò tanta difficultate ferebatur per virgæ canalem ut intra 35. tantum horas à veſicæ orificio ad balani radicem pervenerit, ubi meatum anguſtiorem inveniens, nullo modo eum pervadere potuit, atque adeo neceſſum fuerit balani inciſione illum extrahere, quæ in parte inferiori, propè frænum celebrata eſt. Remedia quibus præcipue calculi excluſio adſcribitur, talia fuere.

Poſt evacuationes univerſales, uſus eſt per menſe integrum pilulis ex ſalibus bacc. hederæ & naſturt. aquat. cryſtallo, tartari & minerali part. æqualibus cum terebinth. in maſſam pilull. redactis. De qua ſumebat ʒi. manè ſingulis diebus. Poſtea verò per novem dies ſumpſit aquæ ceparum albar. in vino albo deſtillatarum ℥iii. cui addebatur ſal. ex capite mortuo elicitum, & nono die prædicti calculi excretio contigit. *Lazarus Riverius. obſerv. 14. cent. 4.*

Puero Mercatoris cujuſdam 7. annorum calculo veſicæ laboranti, Lithotomus *Italus* ſine ſectione lapidem eximere volens, digitum ſiniſtræ manus medium butyro inunctum in podicem immiſit (quæ ratio calculum inveniendi omnium eſt optima & tutiſſima) ac dextra manu ventrem inferiorem in regione pectinis premens, digitoque podici intruſo calculum propellens, vi illum ex veſica in cervicem illius impulit: ubi cum ob magnitudinem ſubſiſteret, & tactu ſupra podicem deprehenderetur, illic ſectione facta ſupra lapidem, cochleari ferreo mox exemit, qui ſi minor fuiſſet, per meatum penis facilè exprimi vel exugi potuiſſet. *Felix Platerus, obſerv. lib. 3. pag. 894.*

Barto. Turrianus in Jatro 6. lib. 4. Vesicæ calculum jam sectioni destinatum fregit propinato pulvere Crystalli, vel potius substantia ejusdem resolubili. Fit autem Crystallus solubilis, si vel minimum novies in fornace figuli calcinetur, tunc abit in friabilem substantiam, & in cella positus liquescit, olei tartari instar, bel lapis Crystalli ignitus septies extinguatur in aq. vel spiritu urticæ minoris.

Vesicæ calculus comminuitur Emplastro ex cępa alba cocta, pectini imposito teste *Joh. Pravotio* Med. *Patavino*. *Schroderus* commendat urinæ spiritum, vel è calculo humano factum, quem & ego sæpius probatum reperi *Vvolfgangus Hoeferus*. *Herc. Med. lib. 3. cap. 4.*

Gerardus Goot, Medicus doctrina & experientia præclarus, *Molinæum* quendam vesicæ calculo laborantem, aqua Persicariæ destillata ad integram sanitatem perduxit, de ea haustum singulis matutinis exhibendo. *D. Robertus Boyle*, in aureo suo Libro, *De Utilitate Naturalis Philosophiæ*, Parte secunda, Sectione tertia.

SECTIO DECIMA NONA.

Pro Calculo Vesicæ.

Calculum in vesica existentem durum & antiquatum, frangere nemo potuit: molliorem, tophaceum, friabilem, recentem cum difficultate frangemus in juvene, non in sene, ubi aperti sint meatus, non adstricti, ubi vires validæ sint & ægrotus Medico pareat, medicusque suo munere perfungatur: at etiam si conditiones adsint hujusmodi, rarò tamen hoc opus medicamentis absolvitur. Ego bis in hanc usque diem fractum vidi, primum casu, mox deliberatione, atque matura consultatione addita. Casus fuit. Filium *Zanetti* Pontificii Typographi *Romæ* expurgandum susceperamus, Doctissimus quidam Medicus & ego, ut postea tutior ad ipsam sectionem accederet (jam enim cum Nursino artifice de pretio convenerat) tentaverat ante, omnia remediorum genera tum à Medicis Venetis, tum Florentinis excogitata; cumque nullam consequeretur utilitatem, secari cupidus, sacerdotem jussit accersiri, ut sumptis Ecclesiæ sacramentis, si ex sectione moreretur, animæ fuisset consultum. Religiosus fuit ex Societate Jesu, qui audita confessione ab ægroto, & cognito morbo, proponit illi pharmacum ut dicebat magni usus, de quo & in seipso & in aliis periculum fecit, experiri placuit, neque facti pœnituit. Eodem remedio in renum calculo usus sum bono semper successu. Vidi enim circuitus illos nephriticos fuisse, non sine assistentium admiratione sanatos. In affectu vesicæ nunquam sese mihi obtulit occasio experiendi, nisi semel sed æquali cum superioribus eventu, variato tamen exhibendi modo. Describam primùm pharmacum ab ipso Iesuita traditum, mox verò aliud, sed in primis illud remedium approbo, quia nihil deesse video, quod possit ad hujusmodi opus perficiendum exoptari: vim agnosco simplicium egregiam, componendi rationem exquisitam conspicio, ac eo magis probo, quod pro basi continet antidotum in quo summa vis inest ad frangendum calculum, habet autem Iesuitæ pharmacum ita.

℞. Pulv. millepedum præpar. ʒi. ad summum ℈iv. aq. vitæ ℥ß. juris cicer. rubr. ℥ix. vel ℥x. capiat calidum horis ante prandium 5. enemate utebatur emolliente ante medicamenti potum, instituebat simul emollientem victum, effectus medicamenti fuit: horarum duarum spatio, totum corpus incalescebat, angustiabatur ægrotus sitiebat, ac ferè loco stare non poterat, aliquando circa pubem dolores urgebant, urinæ hora quinta cœperunt crassiores reddi, sed non multæ. Secundo die à pharmaco contingebant eadem, sed urinæ copiosiores & crassiores. Tertio sabulum apparuit multum. Septimo tandem adeo plenæ sabulo visæ sunt, ut rectè quis diceret, eas nihil esse quam sabulum aqua dissolutum, omnia in meliorem statum redigebantur, ita ut qui proximè incidi debebat, liber ab omni malo nono fuerit die, & hic adhuc vivit, ab eo morbo Dei benignitate liber.

Ego verò juvenem annorum 28. calido & sicco temperamento curaturus, duxi minuendam quantitatem aq. vitæ, & ubi singulis diebus datum alteri fuit antidotum, huic alternis dare jussi, ac pro refrigeratio-

ratione totius corporis, aqua fragariæ, & fabarum ad ℥x. propinabam intermedio die cum gutt. VI. ol. calcanthi & ℥i. julepi violati, hoc autem modo pharmacum indicabam.

℞. Pulv. assellor. præp. ʒi. aq. vitæ ʒii. decoct. cicer. rubr. ℥VIII. Ms. & capiat tepidum 6. horis ante cibum, sed cùm excalefaciebam igne pharmacum, ibi non erat aqua vitæ, verum ubi ab igne remotum erat, miscebatur. Dedi medicamentum in Balneo decoctionis erbarum emollientium, universalibus præcedentibus, præparantur Millepedes ad renum & vesicæ calculos hoc modo.

℞. Assellorum quam volueris, quantitatem, vinoque albo generoso abluito diligenter, mox in ollam coniicito novam vitreatam, lutoque illam incrustato demum in furno exsiccantur, ita ut possint in tenuem pulverem redigi: tum verò affunde vini ejusdem generosi quantùm poterunt imbibere, & rursus exsiccato, ac tertio imbibito & exsiccato ut supra, quartò verò pulverem irrorato hoc qui sequitur liquore.

℞. Aq. fragor. ℥iii. Spirit. vitriol. ʒiß. iterum pulvis exsiccetur & tenuissime contritus in vase vitreo, aureo, vel argenteo usui servetur. Quod ad ipsam incisionem attinet, si fiat igniti cultris multo fœlicius succedet, hanc rationem secandi, mea persuasione, adhibebat *Romæ* quidam ex meis discipulis, ac omnes ferè sanitati restituebat. *Horatius Augenius. Episc. & Consul. Tom. 2. lib. 9. Episc. penult.*

VVilhemus Laurembergius Professor. *Rossochiensis* ut ipse se refert provecta jam ætate calculo vesicæ laboravit, qui cum varias molestias exhiberet, & nucem ponticam æquare deprehenderetur, ac citra sectionem exire non posse putaretur: ipse verò periculosissimo huic auxilio sese subjicere nollet, de aliis remediis cogitare cepit, primo ergo liquorem illum nephriticum celeberrimum magnoque apud principes in pretio & usu habitum expertus est, qui ita paratur.

℞. Salis tartar. alb. ʒi affund. aq. petrosel. ℔i. M. & per chartam bibulam transcoletur, & liquori color croceus corticibus aurantiorum concilietur, usurpavit etiam gemmam illam Indicam, Igiada Hispanis dictam ac calculum frangendum celeberrimam, sed utriusque remedii nullam vim deprehendit, ergò inter reliqua quæ ad calculum comminuendum commendantur, pharmacum ex asellis experiri voluit, ad immitationem Augenii in hunc modum.

℞. Pulv. asell. præp. ʒi. Spir. juniper. ʒii. juris Cicer. rub. ℥x. M. quo manè assumpto, prima & secunda vice à sumpto medicamento tribus aut 4. horis, quandam pectoris compressionem percepit, & quasi imminens animi deliquium, ut necesse haberet theriacæ ℈i. potioni admiscere, atque ita remedio hoc totos 15. dies usus est. Sed toto hoc spatio ne minimum quidem Sabuli expurgari reperit, itaque alia addenda ratus, sequenti medicamento usus est.

℞. Assel. præp. ℥ii. lepor. præp. sang. hirci præp. Spong. ros. sylvestr. sem. viol. purpur. an. ℥i. Spec. Lithontrib. ʒij. M. F. antidotum. Hujus antidoti accepit ʒii. decocti diuretic. ℥x. Spirit. juniper. ʒii. quod medicamentum ubi manè hora 5. hausisset, secunda vice, post horas plus minus 4. sub pubis osse ad regionem ostii vesicæ, magnos sentire cepit dolores. paulò post parum urinæ profluebat, & cùm ea lamellæ exiguæ instar. Squammæ piscis subrubræ quæ licet aliquam viscriditatem habere viderentur, ad tactum tamen in sabulum resolvebantur, ita ut manifesto appareret tunicam vel crustam esse à majore calculo solutam. Cujus medicamenti usum cum continuaret, interdum tertio; interdum quarto, nonnunquam quinto die, hujusmodi lamellæ crassiores, & fragmenta sæpè grandiuscula profluxerunt, & præsertim ubi lavacro aquæ dulcis uteretur; cum verò & à calculo, & ab ejus fragmentis, orificium vesicæ esset fauciatum, ad leniendum dolorem medicamentis usus est, atque ita horum medicamentorum usu 17. septimanarum spatio à calculo isto liberatus est. Decoctum diureticum hoc fuit.

℞. Rad. Liquirit. ʒVI. alth. graminis, ononid. an. ℥ß. baccarum halicacab. num. 20. cicer. rub. ℥IV. uvar. pass. ℥i. sem. 4. frig. Maj. an. ʒi. hord. pij. Coq. in aqu. alkekengi, ononid. fragor. flor. fabarum an. ℔iß.

colatur. adde Syr. de alth. ℥iij. *Daniel Sennertus*. *Pract. lib. 3. part. 8. sect. 1. c. 2.*

Ptisana fructus Cynorrhodi, seu rosæ Sylvestris in furno siccat. & pulverat. multos à calculo liberavit, sed diu ea ptisana utendum est. *Petr. Borell. obs. 22. cent. 3.*

SUBSECTIO VIGESIMA.

Pro Calculo Vesicæ.

PRincipes *Germaniæ* contra Lithiasin quotannis in majo bibunt quotidie haustum liquoris è cortice vulneratæ betulæ, quem liquorem præservant à corruptione aeris affundendo ol. oliv. Vulneratur cortex betulæ prope terram in trunco mense martio, circa tempus quo solet vulnerata vitis plorare novellum liquorem è terra haustum. Sed is liquor betulæ est pene insipidus.

Si autem ramus aliquis spissitudinis 3. digitorum ad semidiametrum vulneretur, inditaque lana repleatur, statim fiet liquorem non ingratum ac subcidum, qui etiam in ipso Lithiasi tormento solatur afflictus ad 3. vel 4. cochlearia assumptus. Tenellos etiam, subnigrigantesque betulæ ramulos (unde Scopæ & virgæ nostratium fiunt) qui tumentes gemmas nondum frondosas habent, malleo super incudem vel lapidem conquassatos jussi concoqui aquæ ad cerevisiam frabicandam destinatæ; cui cerevisiæ si postmodum dauci semen aut beccabugam associaverim, sortitus sum effectus ad Lithiasis præcautionem optabiles, potentioresque adhuc, si isti cerevesiæ liquor iste martialis è superioribus ramis collectus infusus fuisset, post sedationem maximam ebullitionis suæ quam vina & cerevisiæ in cadis sponte tollerant. Comperi namque imprimis quòd ejusmodi potus è betula diureticorum metum tolleret, eo quod dolores Lithiasis atque contractura laxet, tam in Lumbis quam intestinis (hinc namque unica Lithiasis etiam colicos dolores suscitat, non minùs ac si fomes ejus intestinis inesset) prodest etiam dysuriis & stranguriis senilibus, calorem item jecoris mitigat primum, deinde tollit. *Ioh. Helmontius*. *Tract. de Lithiasi cap. 8.*

Cardanus scribit sua ætate, virum *Longobardos* oberrasse, qui paucis diebus, quodam poculo passim securè, certò atque breviter sanabat quotquot calculum in vesica habebant, additque judicium se non dubitare hunc virum in inferis esse, quod moriens artem suam mortalibus inviserit.

Pistor quidam habebat filiolam quæ sæpius cruentum meieret, medioque filo suspendebatur lotium: erat autem pallidum cum multo sedimine ac glutinoso, sicque septimum vix erat annum; villica quædam narrat pistori, idem sibi olim contigisse, jussit adferri vesicam taurim embrionis nondum nati; vesicula ista plerumque repleta est liquore saporis non quidem urinalis, sed alieni; cujus singulo mane bibit ℥ii. cum totidem vini albi. Superstes diu vixit calculi nescia. Idem remedium iuvit aliquot puellas pauperes. Idem ex embrione hirco tentatum ac fœlicius adhuc successit. *Ioh. Helmontius*. *Tract. de Lithiasi cap. 7.*

Ad calculum in vesica incidendum magni sunt momenti hæ pilulæ.

♃. Sem. Milii solis petrosel. Saxifrag. & Chærefol. an. ʒß. Sang. hirci præp. ℈i. succi liquirit. ℈ii. trochisc. ankekengi sine opio ℈ß. terebinthin. lotæ in aq. fenic. & apii, deinde parum tostæ ʒij. F. pilulæ admodum exiguæ, & singulis diebus capiat ℈ß. aut paulo plus. *Ludovicus Mercatus*. *Consult. 6.*

SUBSECTIO VIGESIMA PRIMA.

Pro Calculo in penis meatu contento.

PUer quidam natus annos 10. quum nunquam aliàs mali quicquam persentisset, ad radicem virgæ duritiem evidentem repentè passus est, ex qua ingentem dolorem vel tactu tantùm tolerabat, & sæpe sed parùm per intervalla mingebat. Ad quem vocatus octavo die, postquam malè habuit, post multa variaque versata, lapillum esse, vias urinæ imò virgæ ipsius colem obstruentem iuveni; nulla ei febris erat, neque quicquam aliud præter dicta patiebatur. Proinde mandato parco victu remedium hoc parandum iussimus, quo lapillus facilè

cilè lapsus est. Habet autem remedium sic. Asplenium herbam incisam, & butyro exceptam, apprimè calidam, loco dolenti & malè affecto impone; & vix hora præterierat, cùm lapillum illum puer emisit & sanus factus est. Lapillus renum erat figura, magnitudine & colore instar seminis siliquæ *Ægyptiacæ*, quem postea in pulverem redactum, pater vino *Cretico* excepit, & jejuno stomacho per triduum bibendum puero tradidit, persuasus, hoc remedio puerum ampliùs non lapsurum in hunc exitialem morbum. *Amatus Lusitanus, curat.* 91. *cent.* 6.

Senex 68. annorum quum vesicæ lapillis gravissimè cruciaretur, & nihil juvamenti ex variis adhibitis medicamentis perciperet imò in urinæ omnimodam suppressionem deveniret, glandem illi secundum longitudinem in parte superiore præscindere feci, & inde tandem 2. lapilli avellanæ magnitudine extracti fuere, & ille liber à tam sævo & crudeli morbo fuit. *Amatus Lusitanus, curat.* 42. *cent.* 1.

SECTIO QUARTA.

Pro Caloris naturalis debilitate.

INter medicamenta, ab omnibus Medicis doctis, ad roborandum calorem naturalem in visceribus, & toto corpore & spirituum generationem maximè commendatur ambra. Ita.

℞. Ambræ ʒß. Sacch. ℥vi. M. sumatur in jusculo vel quomodocunque: alias commendatur Spiritus vini ex optimo malvatico confectus, si manè aliquot guttæ cum mica panis usurpentur. *Ioh. Crato. cons.* 14. *lib.* 4.

SECTIO QUINTA.

De Calvitie.

CAlvities (quæ græcis φαλάκρωσις dicitur) defluvium est capillorum, quod à sincipite plerumque incipit ac continuo tractu per medium caput, in occiput vergit, ex defectu alimenti ortum habens; ejus causa est inopia humidi calidi pinguis, senectutis comes est perpetuus; hæreditarium aliquando est malum: à veneris etiam frequentiori usu producitur, fit quoque secundum *Hippocr.* 6. *Epid. Sect.* 3. *Aph.* 1. Calvities ex consumptione ipsius cerebri, procedente nimirum ætate, cerebrum abscedit ab osse cranii, quod privatum humiditate, nequit amplius pilos alere, qui alimento destituti decidunt; quæ hæreditaria est, & senectutis vitio curationem nullam admittit.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Calvitie in Adolescente.

COnsulvi ut decocto ulmi ex dulci lixivio caput lavaret, & locum affectum Squilla aut cœpa fricaret, & deinde hac etiam decoctione ablueret quæ ex abrotano & agrimonia paratur, demum verò ut hoc unguento inungeret, quod ex labris vulpis cum pelle in cinerem redactis & ex cinere stercoris capræ, & apum & muscarum, & succis dictarum herbarum & oleo decoctionis muscarum constabat, cera modica adjecta, post succi consūptionem ad formam unguenti paratum. Erat hoc Experimentum *Gisberti Horstii* præceptoris mei. Urina calida per se lota juvat, alteri verò solo lixivio hederæ arboreæ, cùm caput lavesset crines restituti sunt. *Petrus Forestus, observ.* 6. *lib.* 8. de vitiis capitis exterioribus.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Calvitie post tineam remanente ad virum excellentem.

CAlvities hæc non ex senio, sed ex ulceribus capitis manantibus ortum duxit vera cute hinc inde excisa, & per dropacum applicationes & detractiones absumpta, in cujus locum cicatricosa & callosa cutis nata est. Cùm autem in cicacrice pili vix unquam nasci possint, & jam diu perseveravit malum, difficile erit arte, illic denuo pilos educere. Tamen cum cutis capitis spissa & capillosa sit, in qua semina adhuc fortè pilorum latere subtus possunt, præcipuis expertisque remediis id tentandum esse, ut pili crescant, censerem omis-

omissis multis aliis hoc modo procederem.

Caput manè foveat dominum cum spongia intincta in vino albo, in quo decoctum sit abrotanum cum Chamæm. & Salviæ floribus; ut sic pori sensim aperiantur; quod & alioquin capiti, tantum abest ut obsit, ut potius prosit. Hoc pacto alternis diebus per mensis spatium & ultra caput foveat; fricando & pectinando post fotum. Deinde inungat caput noctu, sequenti urgento.

℞. Ol. Myrtin. amygdal. d. an. ℥i. cortic. rad. Cannar. ustar. verarum. Capill. ven. veri usti & polytrichi an. ℥ii. capil. murium ustor. apum combustarum & Cantharid. rubrar. maculis nigris an. ʒi. ladan. ʒii. Mell. ℥i. cum cera F. Linimentum. Hoc Linimento nihil est efficacius, quod si non juverit, nihil juvare poterit, utetur illo alternis noctibus, & quando spissè adhæret; abluere poterit lixivio, in quo abrotanum decoctum fuerit. Ubi mensis spatio usus fuerit, postea hoc decoctum parati curet.

℞. Cap. ven. polytrich. cortic. rad. cannar. fol. Myrti, fol. Sen. fl. chamæm. ros. rubr. fol. Lapathi acuti an. Mi. lign. guajac. ℔ß. abrotan. M. ii, F. decoctio, qua singulis noctibus caput lavet cubitum iturus, continuando diu; vel saltem cum spongia foveat, atque nisi succedat mensibus aliquot elapsis, rursus unguento priori caput inungat noctu & manè, & hoc decocto abluat, hæc præ cæteris omnibus (si quid effici in hac re potest) efficacissima sunt remedia, quæ fideliter communicare volui, à Deo successum domino optans. *Felix Platerus, observ. lib. 3. pag. 597.*

SESTIO SEXTA.

De Cancro.

Cancer (Græcè Καρκῖνος & Καρκίνωμα) est tumor durus, rotundus, inæqualis, colore livescens, nigricans, venis circumcirca turgidis & repletis, dolore ac interdum calore gravis, in qualibet corporis parte nasci solet, in facie, labro, ore, oculis, in vulva, cole, & ano; at maximè in fœminarum mammis, quæ, quia fungosæ & inanes, illius materiam promptè excipiunt, ex utero etiam in eas facilis est decursus, causa est bilis adusta & atra in venis hærens, nec ob crassitiem penetrare pot is, quæ suppressis menstruis aut hæmorrhoidibus originem suam sæpissimè debet. Ejus signa sunt, tumor in principio ciceris magnitudine, cum dolore & calore, hinc fabæ, deinde juglandis, & ovi magnitudinem æquat, tandem in ampliorem molem attollitur, pars conspicuè livescit aut nigricat, venæ in ambitu crasso nigroque sanguine turgent ita ut cancri fluviatilis pedes referre videantur.

Cancer alius est non ulceratus, à mitiore materia proveniens, qui & occultus dicitur alius est ulceratus & erodens ab acriore materia oriundus, tunc quidem corruptæ carnis speciem tumor exhibet cum fœtore, sordida illluvie, horrido aspectu, labris præduris & inversis. Morbus est periculosus & gravis & qui rarò curatur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Cancro Mamillæ.

Universum corpus per medicamenta melancholiam respicientia purgavimus sanguis etiam missus est, quibus peractis hoc topicum adhibitum est.

℞. Succ. plantag. solan. semperviv. an. ℥ij. pulv. plumbi usti & fæde aq. rosac. lavat. ℥i. thuris ℥ß. in mortario plumbeo cum pistillo plumbeo sæpe omnia tractentur, & ad solis radios quousque optimè incorporentur, exponantur: in quo lini pannus imbutus mamillæ applicabatur & sæpe innovabatur, quo remedio melius se haberet dixit, & meritò sanè, quia medicamentum hoc humoris infringit acutiem & ejus hebetat sævitiem: Universus enim noster conatus eo dirigebatur, ut cancer hic remoraretur, in altumque amplius non cresceret, in quem finem prædicti medicaminis vice, laminam plumbi mamillæ figuræ concinne adaptatam imponeret, neque alia remedia supra locum læsum permitteret, consului. Novi enim ipse non nullas mulieres cancros in mamillis habentes, solo bono vitæ ordine, absque ullo medicamentorum topicorum irritamento per lon-

longum vivere tempus, ita incolumiter prosperè & sane, ac si nullum paterentur morbum. *Amatus Lusitanus. Cent. 3. curat. 32.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Cancro Mammæ.

FOnticuli in utroque crure excitati erunt maximi usus, pro purgatione infusum hellebori nigri & agar. troch. cùm Syrup. de polipod. etiam laudo, & quoniam humor hic atrabilarius continuo indiget irritamento, ego maximè hortor nostram patientem ut familiariter aliquo pharmaco dejectorio utatur. In hunc finem pulvis helebori nigri preparati & succo rof. ter. aspersi ac in umbra exsiccati ex ovo sorbili ad ℈i. datus, & vinum Sena medicatum in prima mensa aliquot intervallis bibitum, mihi summopere arrident. Quod attinet medicamenta topica, ego omnibus antepono medicamentum Galeni ex succo Solani & plumbo usto simul in mortario plumbeo agitatis, paratum quod eo præstantius erit, si addatur oleum rosatum completum, succus virgæ aureæ aut etiam tabaci omnibus pariter in mortario dicto contusis.

Quæ secreta qualitate hinc agunt sunt interna vel externa, ut lac in quo cancri fluviatiles sunt incocti. Externa sunt primum pulvis Bufonis cum fermento in olla vitreata ex furno siccati. Secundo folia Lilii contrita & apposita. Tertio Linimentum ex pulvere cancrorum fluviatilium ac tutia præparatum cum pinguedine gallinæ exceptis. Quarto aqua stillatitia stercoris bubuli mense majo collecti. *Jul. Cæsar. Claudinus. Resp. Medicinal. 35.*

Præmissis universalibus, ex topicis ad ablutionem ulceris usi sumus aqua destillata *Gulielmi Fabritii*, cujus hæc est descriptio.

♃. Rad. scrophular. ℥i. herb. Roberti M. i. arnogloss. solan. bugl. borrag. pertulac. auphras. beton. an. num. 12. sem. cydon. fœnugræc. an. ℥i. aq. rof. an. lib. 1. destillat. in alembico plumbeo. Post ablutionem imposuimus tale linimentum.

♃. Pulv. tenuiss. lithargyr.ceruss. in aq. solan. lot. an. ℥iß. Saccar. Saturn. ℥vi. tutiæ præp. ℥ß. ol. rof. q. s. M. in mortario plumbeo. f. unguentum. Interdum medicamentosum *Crollii* cum aqua sperniolæ destillatæ applicuimus. Sed nihil æque profuit, ac emplastrum Saturni, quod describitur in Armamentario Medico Chymico Mynsichti sect. 26. (mihi p. 449.) hujus namque solius usu, adhibito tamen lavamento suprà descripto, ad plures annos vitam produxit ægra, donec tandem febre maligna populariter grassante interiret. *Baldassar Timæus Cas. 40. lib. 4.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Cancro labrum superius obsidente.

VIr quidam *Monspelli* degens circa finem hyemis correptus fuit exiguo tuberculo labrum superius obsidente, quod in dies incrementum capiens, in tumorem cancrosum tandem degeneravit, in auxilium vocatus curationem sic aggressus sum.

♃. Rad. bugl. & cichor. an. ℥i. fol. agrimon. borrag. ceterach. & veronic. an. Mß. coq. cum pullo gallinaceo; in colat. dissol. crem. tartar. ʒi. F. jusculum quod capiat manè per 12. dies in quarto quoque jusculo dissolv. Syrup. sequentis, ℥ii.

♃. Succor. rec. espress. & per residentiam depurator. borrag. bugl. fumar. cichor. ℔iii. Succ. veronic. & pomor. redolent. an. ℔i. Sen. mund. ℥vi. Epithym. ℥ii. rhab. el. & agar. rec. troch. an. ℥i. Zinzib. & Caryophill. an. ʒi. Infund. & decoque ut artis est, donec colaturæ supersint quart. v. fiat Syrupus perfectè coctus, postremæ dosi jusculorum adde extract. hellebor. nigr. gr. iv. capiat cum regimine, hoc medicamentum summa cum vehementia ægrotantem expurgavit, non solum per alvum sed etiam per vomitum: verum eodem die tumor valde imminutus apparuit, & doloris expers.

Post usum jusculorum, usus est balneo tepido per triduum; hirudines hæmorrhoidibus admotæ; causticum utrique tibiæ inustum; serum lactis cum Epithymo per mensem usurpatum, & balneum iteratum singulis septimanis.

Post 15. dies ab assumpto extracto hellebori nigri, idem remedium iteratum est, eadem dosi cum diapruni solutivi ℥iii. cujus operatio fuit priori similis, & eodem die tumor imminutus apparuit.

Topica omnia tumorem exasperabant, excepto unguento ex ranis viridibus quod maximè laudatur ab Aquapendente, Chalmetæo & aliis & in hoc affectu plurimùm præstitit: ita ut illius curationem duobus præsertim remediis tribuendam esse existimen extracto Scil. hellebori nigri, & unguento de ranis viridibus. Non parum tamen contulit Syrupus Magistralis quo bis in septimana utebatur.

Intra mensem à curationis principio tumoris portio suppurata est, & sponte aperta cum pure satis laudabili; ulceri & tumori universo admovebatur continuò unguentum prædictum, & sensim tumor imminutus ac tandem sensim resolutus est, & ulcus ad cicatricem perductum. Unguenti de ranis compositio hæc est.

℞. Ranas virides in aquis puris degentes, q. v. in vas fictile vitreatum, multisque exiguis foraminibus in fundo pertusum conjicito, earumque ora butyro impleto; vas ne quid exhalet luto diligenter oblinito, & cooperito, cui alterum effossa terra conclusum superponito, ignem in ambitu ad destillandum accendito, oleum seu liquorem illum stillatitium colligito, & cum pulvere ranarum misceto, ut fiat linimentum. *Lazarus Riverius, observ. 97. cent. 1.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Cancro ulcerato.

INter cætera præstantissimum ac tutissimum auxilium in hoc affectu *Guidoni à Cauliaco* prædicatur arsenicum sublimatum. Hoc (inquit *Theodorinus*) cancrum lupum estiomenon, noli me tangere, fistulam, & tales omnes pessimos morbos primo die occidit & extirpat, quin & ipse Valescus refert de quodam Medico & Chirurgo qui cancrum & ulcera tibiarum antiqua succo Solani vel plantag. fovebat, in eo posito pulvere arsenici, pannumque in eo madefactum superponabat, & sanabantur multi Cæterum magna locorum circumstantium interim dum hæc admoventur, cura semper habenda est, ne scilicet ea inflammatione occupentur; quod incommodum facile evitabis, ipsum arsenicum justa quantitate & legitimo modo adhibendo, partesque vicinas & carcimoma cingentes unguento de bolo & succo solani illinendo ubi autem arsenicum effectum quem desideras, præstiterit (quod ex loci inflammatione sine tumore & mora triduana deprehendes) dolor mitigandus erit, & crustæ casus procurandus hoc Emplastro.

℞. Decoct. alth. malv. viol. ℔i. farin. hord. q. sem. bulliant ad spissitudinem, quibus adde ol. ros. viol. an. ℥iß. lutea ovorum 2. Cruci parum.

Hoc unguentum ad cancros ulceratos magnopere probo.

℞. Plumbi usti & loti pompholig. thur. an. ℥v. absinth. ℥i. ol. ros. ℔ß. ceræ ℥iß. succ. Solan. q. s. ad unguenti crassitudinem.

Confert etiam unguentum Diapompholigos à *Galeno* maximè commendatum. *Petrus Forestus, Schol. observ. 6. lib. 4. observ. Chirurg.*

Cancrum pectoris per appositum causticum arsenicale feliciter, manum admovente Chirurgo nostro *Baulero*, radicitus extirpavimus, & locum ex voto vicissim consolidavimus. *Gregor. Horstius*, in Epistola annexa observationi 35. lib. 7. *De Morbis Contagiosis.*

Mortificatus arsenico cancer facilè sanatur, etiam solo herbarum (agrimoniæ & aliarum) fotu. Defensivum doloris est, solutum sulphuris, & simul sanativum: in hujusmodi morbis sulphur solvimus spiritu terebinthinæ, & in solutum aliquoties dejicimus hydrargyrum ferventem, vel reductum sublimati liquorem ei jungimus. Nobile evadit medicamentum, qui laborem & periculum fugiunt, incoquunt sulphur unà cum arsenico, vel hydrargyro sublimato, & eadem opera prodit Medicina. *Andreas Libavius*, in Epistola ad quendam annexa *observ. 2. lib. 9. obser. Gregor. Horstii de Chirurg. Casibus.*

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Cancro.

CUratio Cancri, qua quidem fœliciter usus est à magno quodam viro mihi communicata, talis est.

℞. Rad. Serpentar. mai. mense Junio collectæ, transversim incisæ, & filio lineo trajectæ, & ad umbram exsiccatæ, suspensæ ne parietem attingat, in subtilem pulverem redactæ quantum volueris, cui adde arsenici non splendentis tertiam partem, fulignis camini parum, omnia benè commisc. & subtilissimè pulverisentur, & serventur in pixide lignea. Si ulcus sit valde putridum, arudinaceo cultro scalpendum est, ut parum sanguinis exeat, & pulvis subtiliter inspergendus, atque gossipium saliva madefactum, superponendum, protestandumque est, quod per diem & noctem unam, dolorem molestum excitabit, atque pars intumescet, sed quanto tumidior evadet eo melius, non est removendum medicamentum sed faciat escharam, quæ sponte per se post octavum diem cadet; si post Escharam elapsam, immundum remanebit; ulcus mundifica cum melle rosato, succo apii, & parum farinæ hordei, vel unguento isidis, & superponatur ungentum de tutia. Si verò aliqua radix remaneret; rursus appone pulverem prædictum; & pro removenda Eschara nihil addes, sed naturæ permittes. Sed antequam egrediaris curam, purga corpus competenti purgatione & rectam victus rationem præscribe. *Carolus Oslevius*, in Epistola ad *Laurent. Scholtzium*, lib. 3. Epist. *Cratonis* & aliorum Med. à *Scholtzio* Edit.

Placet hic cancri ablationem & curam, ab amico mihi communicatam, subjungere.

℞. Arsenic. alb. subtiliss. pulverati pt. I. rad. ari pulveratæ part. IV. fuligin. parum, ut in trium horum mistione, pulvis modice cinereus, vulgò griseus fiat, qui ad usum servandus, & quo vetustior eò melior evadit, ac in quintum usque annum durat. Hic pulvis exulcerato cancro ad crassitiem dorsi cultri, cavendo ne bonam carnem tangat, inspergatur, in medio tamen paulò spissius, ob mediam cancri radicem. communiter reliquis majorem, huic asperso pulveri gossipium extensum, & saliva bene madidum, ut cum pulvere eo melius adhæreat, alias nihil operabitur, imponatur: inspergendus autem pulvis postquam æger jam pastus fuerit, & exulceratus cancer, nullis aliis quam ligneis instrumentis tangendus. In adhibitione hujus pulveris cautelæ aliquot notandæ veniunt, ob diversos effectus ejusdem, aliis enim dolorem creat, aliis non item, penetrat usque ad venas seu radices cancri, iisque firmiter adhæret, ut sine ruptione harum adimi amplius nequeat; quare semel tantum inspergendus, quia ejus vis, donec omnia secum auferat, durat interea nulla alia medicamenta imponenda, quia hoc sine noxa fieri non posset, nisi in ambitu circum circa, ad latitudinem 2. digitorum transversorum, defensiva, seu potius repellentia & inflammationem impedientia quale hoc esse potest.

℞. Boli armen. ol. ros. an. q. s. aceti ros. parum Misce. Solet quandoque ob penetrationem & vim medicamenti, ruptio venarum, eamque effusio magnæ sanguinis copiæ, & simul materiæ flavæ & acris, subsequi; quæ ubi contigerit, nullum medicamentum, præter lintea duplicata imponenda, & quoties madida, renovanda: fluxio enim hæc ultra unum aut alterum diem non extenditur, hacque omnis aufertur dolor, his factis expectanda cancri suæ sponte cadentis, à sana carne separatio, quæ continget intra 18. aut 20. dierum spatium: minima namque rupta radix ante hoc tempus, vi illata, totius curæ reiterationem minatur, separatione hac secuta ulceri sequens pulvis inspergendus.

℞. Thuris puriss. mummiæ, mastich. myrrh. aloes Sarcocoll. an. ℥i. opopan. opt. ℨß. laventur omnia aq. plantag. & ros. fiat pulv. tenuiss. qui acrior reddi poterit, aucta thur. mastich. myrrh. & Sarcocoll. quantitate, pulvere crassè insperso ulceri, tale unguentum supra telam extensum imponatur.

℞. Lithargyr. auri ℥ii. mumm. ℥i. ol. ros. ℥iß. aceti ros. parum: pulverata in mortario plumbeo agitata incorporentur, & si diusculum adhuc sit unguentum, ad-

dito

dito ol. rosac. mollius reddatur. Hæc 2. semel in die applicare usque ad plenam ulceris con solidatatem sufficiat, emanabit ex eorum usu, primis diebus, materia viscosa, tenax & alba, quæ in dies optimè extergenda, usque ab absolutam curam, quæ auxiliante deo, his omnibus ritè administratis promittitur. *Felin. Platerus. Practic. tom. 2. cap. 17. pag. 751.*

Hic est pulvis quo *Antonius Euchius Italus* multos cancros per *Germaniam*, *Poloniam & Angliam* non sine admiratione curavit, atque inde non exiguum lucrum fecit, & ob id Medicus cancrorum vulgo nominatus fuit: *Rodericus à Castro, lib. 1. De Morbis mulierum, cap. 21. & 22. & Daniel Sennertus. Practic. lib. 4. part. 3. sect. 1. cap. 7.*

Vir quidam meis diebus in tractu Juliacensi cancrum quemlibet sanabat insperso pulvere indolente, atque tum demum Emplastro incarnante solidabat, cujus ars secum sepulta est. *Ioh. Helmont. tract. de Ideis Morbosis.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Cancro Ulcerato.

Filia *Geropii Becani*, Medici *Antwerpiensis* tulit in sinistris temporibus, 50 amplius annos, durum ac inæquale cacinoma; sed sine ulcere, ullave gravi noxa, verum increscente paulatim, post tot annos, tum dolore, tum pruritu, sive ex adversa mariti sui fortuna, sive ab atra bile eò uberius effusa, imposuit tumori improvide, ex consilio Empirici, nescio quæ adurentia medicamenta, quibus cutem erodentibus, concitabatur non modò malum hactenus quietum, sed degenerabat brevi in carcinoma ulceratum, cum Labiis inversis, crusta cinerea, sinu deformi tubere inæquali, colore livido, sanie cadaverosa, dolore, vigiliis, animi deliquiis, ardore, pruritu, aliisque conclamati cancri notis, cui nulla cum prodesset Medicina, applicuit tandem blandiens hoc ceratum, quod usus comprobavit, qualicunque carcinomati summè utile.

℞. Ol. rosat ℥ii. ceræ alb. ʒvi. plumb. usti, ac loti. ℥ß. oleum cum cera lique- fiat; & addito plumbo, agitentur 6. horas in mortario plumbeo, ut fiat ceratum. Præter quod vidimus ulceratis cancris ab aliis fœliciter admoveri pulverem concinnatum ex plumbo liquefacto cum mercurio vivo, cui siquidem tantillum Mercurii vitæ insperseris, rediges omnia in pulverem friabilem ulcerato cancro apptimè utilem. *Nicolaus Tulpius, cap. 47. lib. 1.*

Famula quædam compescuit malignum carcinoma in femore, ingentis molis, ultra annum 17. solo plumbi unguento, cujus litu, nihil simili tumoris utilis. *Nicolaus Tulpius, cap. 51. lib. 3.*

Nobili cuidam & electæ mulieri prope castellum *Neuveum* degenti tota pars faciei dextra, cancro eoque ulceroso obsessa fuit diutissimè, & sævis exagitata cruciatibus, à Medicis frustra petitis auxiliis, tum *Gallis* & *Italis*, tum etiam *Germanis* & *Hispanis*, exterisque aliisque aliis quibusque: vulgaris cujusdam barbitonsoris remedio hoc sequenti & Euporisto persanata fuit. Pullos illa *Gallinaceos* in partes tenues & latas concidebat, quas sæpiusculè commutando, interdiu admovebat affectæ parti. Ab unico tandem eoque præstanti remedio, reliquis quibus libet frustra (ut diximus) tentatis, curationem recipiens, pristinam valetudinem recuperavit. *Mauritius Cordaus comment. 7. in lib. 1. Hippocr. De morbis Mulierum.*

Alii admovent carnes pullorum columbinorum sectas & adhuc tepidas. *Lazarus Riverius, cap. 12. lib. 2. prax. Medic.*

Vetula quedam mulier cancrum habebat in mamma sinistra, quem per 13. annos gestaxerat, in quo exigui tumores cancrosi adnascebantur, qui multò acerbiores dolores excitabant, propterea quod exulcerati fuerant, quam tota cancri ipsius moles, qui tamen exigui tumores sublati sunt frequenti applicatione aquar. pap. rhæad. plantag. & rosar. cum melle ros. permixt. ab initio, deinde solis aquis admotis.

In alia etiam muliere ulcus cancrosum in mamma patiente, idem remedium ulcus protinus sustulit, & ad cicatricem perduxit. *Samuel Formius, observ. 21.*

Quædam mulier quinquagenario laborabat cancro in mamma sinistra, ulcerari incipiente. Juvenis Chirurgus extraneus

se-

sequens remedium admovit.

℞. Aq. fortis ℥i. sublimati crudi, ℥iv. sal. ammoniac. ℥ii. arsenic. ʒi. ponantur omnia in alembico & destillentur ad siccitatem, addendo aceti destilletur iterum acetum, donec materia ad pastæ consistentiam redeat: primò cancrum diligenter abluebat vino calente, cum linteis eo imbutis, & fortiter fricabat, ut pars irritaretur. Deinde extendebat pastam supra pulmaceolum sextuplo minorem ipso tumore, quod remedium supra partem relinquebat, per 24. horas, & fiebat eschara plumaceolo sextuplo major, ita ut cancrum omnino absumeret, & decisa eschara, ulcus carne implebatur, & ad cicatricem perducebatur. Quod si dicta eschara tumorem universum non abstulisset, sed quædam illius radices subsisterent, illas absumebat pulvere præcipitati rubri, cum alumine usto permixti: ad ulcus verò carne implendum, linteis tantùm detriti utebatur. Hoc notatu dignissimum est, quod admoto parti medicamento, febris accendebatur, vomitus & alvi fluxus excitabatur, & urinæ fluxus provocabatur, quæ Symptomata per biduum, aut triduum perseverabant, natura irritata à venenata medicamenti deleteria qualitate.

Eodem remedio cancer in nasi extremitate obortus, qui nasi apicem exederat, in quodam milite curatus fuit, *Samuel Formius, observ.* 20.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Cancro mammæ sinistræ.

VEna aliquoties in anno, prout plenitudo adfuerit, præcipuè autem vere & autumno, incidenda est: non autem in brachio, sed in pede sinistro, ut sanguis deorsum trahatur, præstat tamen sanguisugis aperire venas hæmorrhoidales, facilè enim per hanc viam sanguinem atrabilarem & humores adustos evacuari posse, Medici notissimum est, fonticulos etiam suadeo unum in crure dextro, alterum in brachio sinistro: non est quod de topicis multum sit sollicitus: quod si tamen dolor supervenerit sequens adhibeatur linimentum:

℞. Ol. rosac. amygd. d. de vitell. ovor. sine magna assatione vitell. extract. an. ℥ii. rad. Scrophul. herb. robert. an. Mß. ranarum, gamarorum an. num. 6. incidantur & conquassentur in mortario postea cum prædictis oleis coquantur lentissimo igne ad humiditatis ferè consumptionem, colatura agitetur in mortario plumbeo cum pistillo plumbeo per aliquot horas, servetur in vase vitreo ad usum, inuncto loco affecto, sequens applicetur unguentum supra alutam extensum.

℞. Gummi elemi, ceræ novæ an. ℥i. ol. rosac. de vitell. ovor. amygd. d. an. ℥ii. M. simul lento igne & percolentur, deinde in mortario plumbeo admisceantur sequentia, tutiæ præp. plumb. squammos. c. Cerviusti & præp. gammaror. ranar. calcinat. an. ʒii. Lithargyr. auri lot & subtiliss. pulveris. ℥iß. M. & agitentur cum pistillo plumbeo ad minimum per horas 6. admiscendo paulatim succ. sequentium, quantum suscipere poterit unguentum.

℞. Rad. Scrophul. maj. Mii. ari. Mi. herb. roberti, Solani an. Mii. incidantur & contund. in mortario, extrahaturque succus per prælum ad usum prædictum, hoc habe pro secreto: est enim præstantissimum in hujusmodi affectibus, hac methodo, si non sanabis affectum, ferocitatem tamen ipsius adeò refrænabis ac edomabis, ut ægram sine magno incommodo cum ipso senescere posse non dubitem.

Quam infestus & periculosus in affectibus cancrosis sit mercurius sublimatus & arsenicum, non rarò in praxi observavi: quadragenario cuidam viro robustissimo tumore cancroso ad carpum laboranti, cum pulvis ille ad cancrum arsenici tantillum admittens tantoperè à Penoto celebratus fuisset, supervenientibus sævissimis symptomatis, intra paucos dies extinctus fuit. *Guil. Fabrit. Hildanus, observ.* 22. *cent.* 6.

In mammæ cancro arsenicum & sublimatum mulierem diebus 6. sustulisse notavi, perinde ac si id hausisset, horis circiter tribus ab insperso pulvere, vehementi rigore concussa, vomitione mox tentari cœpit, & crebris animi defectionibus corripi cum pulsu languido; quæ dein sensim aucta, oborto partium extremarum

marum frigore, & facie reliquoque corpore supra modum intumescente, miserè illam jugularunt. Periculosus omnino istorum usus, nec certe ad Chirurgiam necessarius, cum sine, fructu ullo perniciosa sint. *Joh. Fernelius. Method. medendi. lib. 6. cap. 18.*

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro cancro.

NOn contemnendum auxilium cancris non ulceratis venit ex lamina plumbea argento vivo oblita: nam & testatur *Galenus* plumbum ulceribus malignis & inveteratis esse utile remedium: quin & ejusmodi laminas plumbeas Hydrargyro oblitas malignis ulceribus, quæ reliquorum remediorum vires eludunt, velut quoddam alexipharmacum esse, quo ipsorum cacoethia dometur & absumatur antiqua fide & doctrina testis est *Cauliacensis Guido. Ambros. Paræus lib. 7. cap. 32.*

Unguentum tale fieri potest.

♃. Ceruss. lotæ, plumbi usti loti. an. ℥ß. Lithargir. tutiæ præp. an. ʒiii. Succ. Solan. Scabios. tapsi barbat. an. ℥i. ol. ros. de ranis, ceræ, an. q. s.

Vel folia orticæ recent. contus. imponantur; ut ex urtica succus exprimatur, & cum pompholige mixtus applicetur. Vel.

♃. Ol. ros. ℥iii. Succi. Solan. ℥ii. succ. urtic. ℥i. Sacch. Saturni, ℥ß. agitentur in mortario plumbeo, pistillo ligneo donec nigrescant, F. unguentum, probatissimum, sibi hoc semper fuisse. Fr. Arceus scribit.

♃. Ol. rosac. omphac. an. ℔ß. sævi hircin. vitulin. ung. rosat. populeon. an. ℥iiß. Succin. Solan. plantag. acetos. an. ℥ß. vin. granat. ℥iiß. bulliant omnia lento igne ad consumptionem Succorum & vini postea colentur, add. Ceruss. ℥iiß. Lithargy. ℥v. plumbi usti, antimon. an. ʒx. tutiæ Alexand. ℥iß. Camphoræ S. A. trituratæ. ʒi. ceræ alb. q. s. fiat unguentum molle, videlicet liquefacta cera cum oleis, & in colatura ponantur reliqua mineralia ducendo corpus ipsum unguenti per horas duas cum pistillo in mortario plumbeo, atque hoc optimum omnium in hoc genere medicamentorum est. *Daniel Sennertus pract. lib. 4. part. 3. sect. I. cap. 7.*

Ego habui à quodam Monacho Medicamentum mira faciens ad Cancrum, ex duobus tantum constans medicamentis; quorum alterum est arsenicum crystallinum sublimatum, cujus Natura hæc est, ut applicitum parti si ipsum linteolo applicetis, ita cuti adhæret, ut amplius auferri non possit, nisi simul etiam carnem à medicamento victam suppositam auferas. Alterum ingrediens est radix dracunculi siccata & in pulverem redacta, & cum arsenico mixta: & hoc pro maximo secreto vobis patefacio, atque experientia a me pluries comprobato. *Gabriel Fallopius cap. 5. lib. de Tumor.*

Hoc habeo in usu ad Cancros, & ad omnes carnes superfluas.

♃. Arsenic. crystallini & citrini, an. ʒß. aristol. ærugin. æris, an. ʒiii. opii ℈ii. axung. q. s. (scil. ℥iß.) tritis terendis, F. Unguentum. *Gabriel Fallopius cap. 18. Tract. De Ulceribus.*

♃. Theriac. veter. ℥i. succ. Cancror. ℥ß. succ. lactuc. plantag. Solan. & col. Ros. an. ℥iß. fugitiv. extinct. cum terebinth. ℥i. vitell. ovor. sub ciner. coctor. n. 4. camphor. ʒß. Pistentur omnia in mortario plumbeo & F. unguentum. *Ambr. Paræus, lib. 7. c. 32.*

Bart. Turrianus in *Jatrob.* discurrens pulchrè de Cancri generatione, cognitione & curatione, tandem subiungit omnibus topicis præponendum oleum vel aquam ex cancris fluviatilibus, tanquam appropriatum remedium. *VVolfgangus Hœferus, cap. 1. lib. 5. Hercul. Medic.*

Mortificat cancrum certo experimento aqua ex cochleis hoc modo destillata. Cocleæ quæ in vineis reperiuntur in vase terreo adsperguntur sale, ita spumantes moriuntur. Mortuæ cum testis, spuma & tota substantia, S. a. destillantur in aquam, quæ duodecim diebus soli exponitur, ut mutetur in oleum id Cosmeticum est insigne, & ter applicitum mortificat cancrum. *Hieron. Reusnerus observ. 132.*

Serum caprinum destillatum summoperè commendo, cum quo matutinis horis quotidie præbendam censeo ʒi. cineris cancrorum fluviatilium, cujus familiaris usus est *Florentiæ. Benedictus Silvaticus. observ. 31. cent. 2.*

SECTIO SEPTIMA.

De Canis Rabidi morsu.

INter omnia bruta animantia canes frequentius in rabiem efferuntur; non ob temperamentum calidum & siccum, ut vulgò asseritur; sed potius ob peculiarem proprietatem & inclinationem qua præ cæteris præditi sunt, ad hoc malum contrahendum. In furorem acti à veneno intus genito in quosvis notos sive ignotos, prosiliunt, & dentibus mordent; qui communicato per morsum veneno, consimili rabie tentantur, & læva patiuntur symptomata. Ubi quis à cane rabido demorsus est, nihil molestiæ sentit præterquam ex vulnere dolorem, interim vis veneni intro subiens, spiritus, sanguinem, humores, partisque substantiam contagione labefactæ: hinc sensim serpit longius in partes principes, sed tam segniter, ut raro ante diem vigesimum, interdum post quatuor, sex aut octo menses, aliquando non nisi anno symptomatis se prodat. Post quinquennium etiam erupisse scribit *Fracastorius lib. 2. De Morbis contagiosis cap.* 10 Per has moras, nec febris, nec ullum alius malum sentitur, nesciente ægro, quanta intus pernicies lateat, quam mox tum ferè percipit, quum ea ad cor pertingit, quo ubi pervenit, incredibili cruciatu hominem affligit; cor & præcordia vellicantur, mœror, metus & tristitia iræ conjuncta apparere incipiunt, cogitationes corrumpuntur, secum loquitur & murmurat, nec stare nec quiescere potest, sed more furentis huc illuc agitur, manibus corpus dilacerat, sitit immensè, sed illud maximum incommodum accedit, quod aquam & liquida omnia adeo reformidat æger, ut potius emori eligat, quam bibere, aut ad aquam deduci Oculi & facies plerumque rubent, raucescit vox, spumat aliquando, oculi torvi aspectu sunt, alios dente petit, ac demum vitam miserabiliter efflat.

Ob aquæ metum, qui hoc malum semper comitatur, dicitur affectus Græcis ὑδροφοβία, non solum per morsum communicatur canis rabidi venenum, sed etiam aliquando per solius salivæ contactum, per canis item habitum & osculum ipsi illatum. His signis rabiosus canis deprehenditur. Est corpore gracilis & macilentus, cauda demissa, oculis rubentibus, spuma ex ore fluente, lingua foras exerta, & tanquam bile colorata, cibum & potum aversatur, in omnes notos pariter & ignotos sine latratu irruit, eosque mordet, sæpe velociter currit, mox subitò subsistit, non solum maximo æstu, sed etiam per maxima frigora canes in rabiem agi solent.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro canis rabidi morsu in puero duorum annorum.

CUm extra urbem in prædio vicino casus hic accideret, protinus puerum parens rusticus adduxit, medicam opem implorans, ne gravius quid innocenti filio sit expectandum. Mox enim à principio laborandum in hoc malo, quo malignitas morsu venenato inflicta funditus extirpetur, & ne serpat interius, antidotis appropriatis prohibeatur. Idcirco indicationē utramque respiciendo primùm exterius ordinavimus collutionem mundificantem & extrahentem. Sic.

℞. Theriace veter. ℥ii. fol. rutæ, M ß. Syrup. acetos. citri ℥i. cum hydromel. q. s. leviter bulliant, & per expressionem colentur; cum colatura vulneratæ partes durius fricentur & elevantur.

Mox apponatur cataplasma ex allio, sale & terebinthina subactum.

Ast interius quoque cito remedio opus esse statuebam, quam ob causam canis rabidi jecur coctum ad ℥ii. in particulas dissectum puello dedimus, experimento confirmati, quod primis 24. horis post morsum nondum absolutis, antidotum sit præstantissimum. Ne quid verò ad miserabilem Hydrophobiæ morbum præcavendum, intermitteretur, mox in officina parabatur pulvis alexipharmacus contra rabiem caninam quem habet Palmarius: qui.

℞. Fol. rutæ, verben. salv. min. plantag. polipod. absinth. vulgar. menth. artemis. melissophyl. beton. hyperic. cent. min. an. q. s. Legantur omnia ubi sunt efficacissima. Siccentur in umbra: hujus pulveris exter-

ternus & internus usus fuit, juxta præscriptum authoris. Exterius ℥iß. pulveris cum hydromelite coquebatur pro vulneris detersione. Interius quotidie ℈i. cum saccharo permixtus in jusculo vel solitariè cum hydromelite, vel Syrup. de succo citri dabatur, non neglecta interim in aquam quotidiana læsi puelli immersione.

His remediis Dei gratia liber fuit æger ab ulterioribus gravioribus symptomatis.

Sicut & alius septem annorum puer, qui similiter à cane rabido demorsus, meam opem primo statim die implorabat; at neglectis vulneribus hisce per caninam rabiem inflictis, Nobilis cujusdam ministrum, necnon alium Baronis in vicinia Sartorem, hydrophobia succedente, miserabilis delirio vitam cum morte commutasse recordor. Quare si unquam, sanè verum hic illud principiis obsta. *Gregorius Horstius, observ. 23. lib. 7. De morbis malignis.*

Puer natus annos 12. à cane plaustrum continuò comitante in crure demorsus fuit sequenti verò die, eadem hora, puer rigore, succedente postea febre, correptus est. Ad quem vocatus, & accersito Chirurgo, locum demorsum scarificare jubeo, non sine profundioribus quibusdam vulnusculis, & calido vino lavare: postea verò crure optime absterso, loco affecto hoc emplastrum admoveri jubeo, quo brevi melius habuit, & intra paucos dies ex toto sanitatem adeptus est. Sic autem emplastrum habet.

℞. Cepam unam aerem, alliorum caput, sive radicem mediam, theriac. opt. ℥ß. fol. marrub. fœtidi, meliss. an. p. ß. rubiæ min. ℥ß. fermenti ℥iii. Omnia pistentur, & loco affecto applicentur. *Amatus Lusitanus, curat. 85. cent. 5.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Canis Rabidi morsu probe cubitum in Adolescente.

PRimò morsum scarificavi scalpello, cucurbitulamque cum largiore flamma apposui, & quantum fieri potuit, sanguinem extraxi. Deinde totum brachium posca in qua dissoluta erat theriaca, parumque salis marini ablui; saliva enim canis rabidi in parte aliqua cutis exsiccata, nisi maturè & diligenter abluta & abstersa fuerit, rabiem excitare potest. Postea cauterio actuali morsum undique ac profundè inussi. Hic monitos velim Chirurgos Tyrones, ut diligenter prospiciant, ne nimis leviter & superficialiter inurant hujusmodi morsus, sed ut potius in excessu, quam in defectu peccent. Quum enim morbus sit extremus, extremum quoque requirit remedium, expertus loquor. Post inustionem, non usque adeo solicitus fui de leniendo dolore, quia enim omnis dolor ad se attrahit sanguinem & humores ex corpore, verisimile est dolorem prodesse huiusmodi ulceribus, dummodo levis fuerit. Itaque post ustionem vulneri imposui gossipium madefactum aq. vitæ in qua dissoluta erat theriaca: postea sequens emplastr. supra linteum extensum applicui.

℞. Cæpæ aliquantum sub prunis coctæ, fermenti, farinæ, sinapis, an. ℥i. theriac. ℥ß. fol. rutæ & scord. ana. M. ß. M. in mortario addendo parùm mellis.

Sequenti die scalpello escharam, undique quantum fieri potuit incidi, deinde jam memorata medicamenta applicui, atque sic usque ad casum escharæ processi.

Postea ne labia ulceris coalescent bis in die pisum imposui, quemadmodum fit in forniculis, & præscriptum emplastrum applicui; atque hoc modo ulcus ad tres menses apertum retinui. Interim tamen per intervalla singulis scilicet hebdomadibus bis terve ulceri sequentem inspersi pulverem.

℞. Pulv. præcipitati lapid. bezoard. pulv. rad. angelic. an. ℈i. M. Mirificè enim malignitatem ad se ex profundo attrahit, & veneno adversatur pulvis ille.

Per os lexipharmaca veluti theriacam, mithridatum C. C. ustum & præparatum, & lapidem bezoardicum. Propinavi. Sequens quoque pulvis ad ℈i. cum

aq.

aq. buglosf. aut borrag. exhibitus summopere laudatur à veteribus & modernis Medicis.

℞. Ciner. cancror. fluviatil. ℥x. rad. gentian. ℥v. olibani. ℥i. M. F. pulv. tenuiss. venam non incidi, neque pharmacum solutivum exhibui, ne venenum ab externis ad interiora traherem. Et sic divino numine curatus fuit. *Guil. Fabrit. Hildanus, observ.* 87. *cent.* 1.

Potionem hanc hydroticam contra morsum canis rabidi expertam pro tribus vicibus propinavi.

℞ Myrrh. gentian. an. ʒi. theriac. ʒß. ocul. cancror. ust. ℈i. aq. gentian. & Scabiof. an. ʒiß. M. F. haustulus hydroticus.

Externè vulneri applicet rutam cum allio & pauca theriaca mixtam. *Joh. Petrus Lotichius, observ.* 1. *cap.* 5. *lib.* 6.

Matrona quædam Nobilis pluries à cane rabido demorsos curabat, urendo vulnus clavicula ignita, & exhibito hoc pulvere.

℞. Rutæ veronic. plantag. latifol. rad. gentian. an. pt. æq. F. pulvis dabat quantum nux juglas dimidiata caperet mane per quinque dies continuos. *Jer. Martius, observ.* 37.

Nuper cujusdam militantis in Prætorio mater vidit inquiete, ut radicem Sylvestris rosæ, quam Cynorrhodon vocant, blanditam sibi aspectu pridie in fructeto mitteret filio bibendam: in *Lacetania* res gerebatur, *Hispania* proxima parte: casuque accidit, ut millite à morsu canis incipiente aquas expavescere, superveniret Epistola ornatis ut pareret religioni: servatusque est ex insperato, & postea quisquis auxilium simile tentavit. *Plinius, Nat. hist. lib.* 25. *cap.* 2.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Canis Rabidi morsu.

HUjus curationis exemplum habes apud *Amatum Lusitanum, cent.* 5. *curat.* 45. de puero annos 12. nato, à cane demorso in crure. Sequenti enim die puer eadem hora rigore, succedente ingenti postea febre correptus est, ad quem vocatus *Amatus*, & accito Chirurgo locum demorsum sacrificare jussit, non fine profundioribus incisuris, & calido vino lavare: optimè absterso loco affecto, hoc emplastrum admovit: cæpam unam acrem accipiebat, aliorum caput sive radicem mediam, theriacæ opt. ℥ß. fol. Marrhubi fœtid. meliss. an. p. ß. rubiæ min. ℥ß. fermenti ℥ß. omnia pistentur, & loco affecto superponantur, quibus puer sanitatem brevi obtinuit. Nostri verò demorsos à cane rabido ad Oceanum mittunt, ut ibi ter aqua marina immergantur, idque in principio vulnere inflicto, antequam in hydrophobiam incidant. Novum hoc non est remedium. Ejus enim meminit *Celsus lib.* 5. *cap.* 27. Puero 10. annorum *Delphensi*, cum à cane rabido morsus esset, ne in hydrophobiam incideret, consului, ut in mari immergeretur, & cum ab immersione domum rediisset, mandavi, ut decoctionis radic. Gentian. in vino ℥iiiß. adjectis ℈ii. theriac. opt. ebiberet, & nihil mali amplius sensit. Chirurgo imperavimus ut vulnus probè tractaret, neque subito occluderet. Imò multis postquam mari immersi essent, solam theriacam exhibui. *Petrus Forestus, Schol. ad observ.* 28. *lib.* 20. *de Cerebri Morbis.*

Vidi non procul *Gandavo* transnatantem navem & in ea senem nudum funibus vinctum, habentem pondus in pedibus: subter axillas zona cingebatur, qua ad antennam ligatus erat. Rogavi quid sibi vellet illud spectaculum: Unus è Nautis dixit, senem illum jam hydrophobum, & à rabiente cane demorsum fuisse pridem, Petivi quorsum illum ad mare veherent, ne necem ejus intenderent? Quinimo (ait Nauta) mox sanus rediturus; illamque esse maris benedictionem, quod ejusmodi rabiem extemplo sanaret: Arrham obtuli ut me socium & testem assumerent. Cum navigatum fuisset per miliare *Italicum*, duo viri subducta cauda antennæ elevarunt ejus cuspidem, & senem in altum sustulerunt, inde verò in mare præcipitem dedere, eratque subter aquas ad spatium miserere, quem dein adhuc binies submerserunt ad spatium salutationis angelicæ, tum collocarunt illum super vas teres supino dorso chlamyde

de tectum. Ego suspicabar illum obiisse, sed metum risit Nauta. Nam solutis vinculis cœpit omnem muriam reiicere quam inspiraverat; & mox revixit, qui dein rabie liberatus, sospes vixit. Referebat Nauta *Batavos* cruda halece salsa triduo renovata, & ad morsum rabientis applicata, omnem auferre metum rabiei. Ubi vero id negligentia impedivisset, spectato saltem submersionis modo omnes sanari. Mansit id mihi alta mente repostum, persuadens id in aliis amentiis non fore inutile. *Joh. Helmontius. tract. cui Titulus, Demens Idea.*

SUBSECTIO QUARTA.

De Canis rabidi morsu & Saliva.

BAldus eximius ille Jurisconsultus, à caniculo suo in labiis morsus, neglecto morsu post quatuor menses rabidus periit.

Matronæ cuidam obviam venit canis rabiosus, qui vestem ejus dentibus arripiens, huc & illuc trahebat, donec tandem veste lacerata, cute tamen mulieris illæsa & intacta, canis aufugit. Illa verò nescia canem rabiosum fuisse, laceratam vestem filo (prout Sarcinatrices facere solent) dentibus abscisso, resarcire cœpit: unde nullum quidem per tres menses sensit incommodum, postea verò sensim melancholica facta, imaginationibus, visionibus horribilibus, & pavoribus agitari cœpit, & paulo post aquam & vinum odisse; & quod pejus est, instar canum latrare domesticos non agnoscere, dentibus arripere, donec tandem in ea miseria animam efflaret. *Guil. Fabrit. Hildanus, observ.* 31. *cent.* 1.

Honestæ cuidam fœminæ in forum eunti, canis rabiosus obviam venit, illiusque pedes furenter ac violenter petit, ipsa periculum hoc ut evitet, inclinat sese, & genua paululum flectit, unde canis vestem, & quidem hujus potissimum fimbriam mordicus arriperet, aliquantum latrare, & statim aufugere. Quo facto, fœmina adhuc perterrita, hæret primo, an canis rabidus fuerit: recollecta autem mente, de rabie ejus suspicatur, cum ipsi antea familiaris admodum, imò domesticus ferè extitisset. Domum igitur se confert, subque tecto vestem laceram ligno suspendit. Postquam verò eam quarto die repetit, atque resarcire cogitat, res mira! vermes capite catulis prorsus similes, iis in fimbriæ locis, quibus canis dentes infixerat, enatos reperit, eosque ceu miraculum novum, vicinis quibusdam convocatis conspiciendos præbet. *Phil. Salmuth. observ.* 83. *cent.* 2.

SECTIO OCTAVA.

Pro Canitie

AUlicus quidam 30. circiter annorum cùm immaturiùs canesceret, & ob id in contrahendo cum Virgine prænobili & formosa matrimonio repulsam metueret, consilium meum implorabat. Præmissis universalibus, balsamum meum ex succino usto, cujus hæc est descriptio, commendavi.

℞. Succini usti, & in pollinem subtiliss. redact. ℥ii. ambr. gris. mosch. zibeth. an. ℈ß. ol. stillat. lign. Rhod. lavend. salv. majoran. rutæ, an. gr. x1. cariophyll. gt. xv. ol. nuc. express. q. s. ad incorporandum. M. f. balsamum. Asumit nimias cerebri humiditates, & inde nascentes catarrhos, caput roborat, & pilos nigredine tingit. Egregium canitiei remedium, sed palliativum solummodo, & sæpe repetendum, præsertim à balneo & sudoribus. *Baldassar Timæus Cas.* 35. *lib.* 6.

SECTIO NONA.

De Cantharidum præparatione tutissima.

TUtissimum per infusionem modum aperiam. Scrupulus Cantharidum in pulverem redactus infundatur in ℥iii. vel 4. vini rhenani, vel spiritus vini, stetque in infusione per aliquot dies, deinde per chartam bibulam filtretur, ut ex substantia Cantharidum nihil admisceatur, ex colato liquore cochlear unum, septem aliis seu vini seu cerevisiæ admisceatur, & ex hoc mixto primo die unum, altero 2. cochlearia, & sic deinceps propinentur,

in

in Gonorrhæa virulenta, lotii suppressione, & calculo, fœlicem hujus præparatæ potionis eventum expertus est. *D. Jac. Kotzbue* Medicus experientissimus, *Thomas Bartolinus*, *hist.* 82. *cent.* 5.

SECTIO DECIMA.

Pro Cantharidum veneno ad virum quendam.

POst assumptum venenum, ab ore ad vesicam usque cuncta erodi sentiebantur, picem ore expirabat, præcordia inflammabantur, urinam ægrè reddere poterat, sanguinem cum lotio subinde emittebat, & animo deficiebat, & mente abalienabatur, huic ol. amyd. d. rec. extractum cum butyro ut vomeret, dedi. Mox Ptisanæ cremorem, & malv. sem. lini, fœnugræc. & rad. alth. decoctum per clysterem infundi, mandabam. Deinde emulsionem sem. 4. frigid. maj. cum lacte dedi. Paulo post etiam mulsam, jus gallinaceum pingue exhibui; donec acrimonia mitigata melius habere cœpit. Alteri copiosè lac dedimus. *Langius* cuidam imperavit, ut post vomitum & clysterem, singulis horis plenum lactis caprini aut bubuli cyathum biberet, & ita curatus fuit. *Petrus Forestus*, *observ.* 6. *lib.* 30. *De Venenis*, *& observ.* 7. *& Schol. lib.* 24. *De renum Morbis*.

SECTIO UNDECIMA.

Pro Capillorum casu à relaxatione meatum cutis.

CUm hic affectus à nullius materiæ vitio, sed à sola cutis relaxatione & meatuum amplitudine proveniat, sola adstringentium admotione curandus venit.

Hoc quod sequitur singulare remedium ad hoc vitium deputatum est.

℞. Polytrich. capill. ven. an. M ß. fol. myrti. rosf. absinth. an. M i. coq. in olei dulcis & vini rubri austeri an. quart. iii. donec vinum consumptum sit: colatum & expressum oleum reponatur.

℞. Hujus oleis ℥ iii. ladan. ℥ i ß. mastic. ℥ ß. ladanum & mastich. subigantur in mortatorio pistillo calido, paulatim oleum infundendo. Deinde consperge & probè misce pulveris capill. veneris ℈ iv. ut fiat Linimentum, Quo illinantur loca depilata. Nigellam etiam urito, aquaque subacta illinito, hujus enim usus ad eliciendos pilos mirificè probatur, sive capiti, sive mento, imprimis autem si superciliis adhibeas: his remediis pili egregiè restituuntur. *Petrus Forestus*, *observ.* 7. *lib.* 8.

Vidi, cui mentum calvum erat, hirsutum factum ex crebro fotu decocti capill. veneris, quos nonnulli idcircò polytrichon vocant, quod multitudinem pylorum producant. Facies autem sic, radi curabis mentum novacula, & sequentibus diebus fricabis nonnihil cum panno aspero, postea lavabis sæpiùs decocto capill. ven. in aq. fluviatili facto. *Hieron. Reusner. obs.* 22.

SECTIO DUODECIMA.

Pro Capillorum defluvio.

AD firmandus radices capillorum & humores contemperandos, utile erit hoc unguentum.

℞. Ol. ovor. ℥ ß. ladan. ʒ vi. pingued. ursi ʒ ii. chartæ ustæ, nuc. avellan. ust. an. ʒ ß. pulv. gran. myrthi. ℈ i. M. F. unguentum; eo ungatur manè, postea vesperi ante cœnam abluatur caput lixivio in quo abrotan. & capills ven. decoquantur. Ad eandem intentionem stercus capræ in cinerem redigatur, & misceatur cum oleo ovorum, addaturque guttula una olei Caryoph. vel pulvis ejusdem propter majorem efficaciam & odoris gratiam. *Ioh. Crato consil.* 8. *lib.* 4.

En εὐπόριστον quoddam singulare in producendis capillis, ubi illi deciderint.

℞. Spumam carnis bubulæ, potiùs macræ quam valde pinguis in aqua decoctæ, & illam collige in ollulam mundam, & ea locum depilem inunge. Ego nuper admodum in quodam cui supercilliorum pili ex morbo omnino deciderant, feliciter usus sum. *Petrus Monavius*, *Epist.* 34. *lib.* 2. *consil. & Epist. Cratonis & aliorum à Scholtzio editorum.*

SECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Capillorum in fronte proventu in Virgine.

Dropacem talem præſcripſi.

℞. Reſin. laric. vulgar. circiter 4. Cochlearia, adde maſtichis. ſubtiliſſ. tritæ inſtar avellanæ diſſolv. ad igneın, & parum coqua continuò agitando. Poſtea effunde in lebetem aqua frigidiſſima plenum, deinde manibus malaxentur & in magdaleonem rotundum formentur, qui in aqua, ne adhæreat, conſervetur, hujus portiuncula dilatata ſupra cutem piloſam applicata, ubi adhæſerit, iterum detrahatur, pilique in Emplaſtro evulſi hærebunt. Et ſi quid de Emplaſtro in cute remaneant, ol. amyg. d. perfricatione, recedet, conſuetum eſt remedium Venetis matronis, quo pilos evellunt.

Sequens etiam pſilothrum ordinavi.

℞. Calcis vivæ ℥i. auri pigmenti, ʒi. pulveriſatis ſubtiliſſ. adde album ov. numero 1. & lixivii tonſorum parum, incorporentur in formam linimenti, coque cum digito intincto ungantur pars cutis piloſa & in quarta horæ parte abluatur lixivio & fricetur, cujus vires cum puer Pharmacopæi experiretur, pili receſſerunt: ſed dolor aliquis inde ſubortus, & rubedo, quæ tamen diu non remanſerunt. *Felix Platerus. obſerv. lib. 3. pag. 591.*

SECTIO DECIMA QUARTA.

Pro Capitis contuſione ex caſu.

Puer quidam ex altiſſimo gradu cubiculi cecidit, ita ut os cranii apertum eſſet, & ſentiretur motio cerebri, non erat tamen ruptio in cute contuſa.

Ad hunc caſum mirabilem accitus *M. Jodocus Bruyellenſis.* Chirurgus. Primò inunxit totum caput ol. roſ. calido, & deſuper aſperſit pulverem myrtillorum & ſuper pulverem poſuit pannum lineum ſimplicem intinctum dicto oleo calido. Deinde ſuper hæc omnia, compreſſam (ut vocant) quadruplicem calefactam, & ſic omni die fiebat apparatus, ſic continuando per 14. dies, tandem cum his remediis, nullis aliis adhibitis cœpit convaleſcere: poſtquam totum caput rectificatum videbatur præcepit matri ut acciperet tortellam roſaceam vino albo aſperſam, capitique calide imponeret ad reſolutionem & roborationem. Et ita infans hic factus eſt ſanus. In hunc modum & alii etiam curati ſunt ſine inciſione & trepano. *Petrus Foreſtus obſerv. 42. lib. 6. Obſerv. Chirurg.*

SECTIO DECIMA QUINTA.

Pro Capitum puerorum cruſtis.

Si contingat aliquibus infantibus, fieri cruſtras vel rupturas in capite, in facie, vel alia quacunque corporis parte, tunc fiat remedium hoc in fallibile.

℞. Vitell. ovor. elixatos uſque ad duritiem numero XVI. myrrh. ʒi. rad. aronis ʒß. hellebor. nigr. gr. IV. comminuantur, vel digitis ovorum vitelli frangantur. Deinde in ferrea ſartagine ponantur, & commiſceantur cum prædictis pulv. & coq. ſuper carbonibus ignitis abſque flamma, uſque quo incipiant ſpumæ fieri, tunc exprimatur oleum, ſeu liquor, & colligatur, idque toties coquendo & exprimendo, quoties ſpumam emittat, tunc demum abjiciantur fæces. Et collectum oleum in vaſe ſtricti orifici, & clauſo ore ſervetur, cum hoc oleo omnes corporis partes affectæ liniantur ſæpius in die: cadet enim cruſta & removebitur, & ſanabitur infans. *Barthol. Montagnana. conſil. 298.*

SUBSECTIO DECIMA SEXTA.

Pro Capitis & Ventriculi debilitate.

Suadeo has pilulas ad capitis & ventriculi evacuationem.

℞. Pil. Maſtich. ℈ii. aloes roſat. ℈i. cum Syrup. roſ. F. pil. IX. quas ante cœnam quadrante horæ deglutiat, ſequente cœna moderatiſſima. *Ioh. Crato. Conſil. 1. lib. 4.*

SECTIO DECIMA SEPTIMA.

De Capitis dolore.

DOlor capitis Symptoma est terrificum propter excellentiam & dignitatem partis affectæ, cujus officio vita carere nequit: pro omnibus aliis corporis partibus, caput maximè doloribus expositum est, cucurbitæ enim instar cuncti superpositum, passim in se rapit, viscerum subjectorum inquinamenta.

Est verò dolor capitis molesta quædam & tristis sensatio partium capitis membranosarum, à solutione continui producta. Partes affectæ sunt, cutis capillosa, pericranium, diploe. *i.e.* duplicatura illa medulosa ossis cranii, ut in lue venerea inveterata, menynges, nervi, venæ, & arteriæ.

Causa proxima & conjuncta, ut aliorum dolorum omnium, est solutio continui antecedentes sunt, quæcunque continum solvunt, ut intemperies nuda calida, frigida, & sicca, plethora, bilis, pituita, melancholia, flatus, vapor & aliquando vermis. Causæ externæ sunt, aer calidus ambiens, frigiditas nimia, ventus, odor gravis, percussio, ictus, & casus. Dolet caput vel per ἰδιοπάθειαν, vel per συμπάθειαν; ἰδιοπάθεια seu propria ipsius affectio, fit quãdo causa morbifica continuum solvens, doloremque creans, in ipso capite consistit, ibidem genita & cumulata ex vitiosa alimenti concoctione; συμπάθεια fit quando aliunde materia morbifica ad caput fertur: toto corpore nimirum ut in febribus, à ventriculo, ab hepate, liene, utero, renibus intestinis, & genitis in his vermibus, per arterias & cœca corporis spiracula. Dolor capitis alius est pungitivus, ab acri & bilioso humore; alius gravativus à pituita multa & melancholia; tensivus alius à flatibus; alius denique pulsatorius, à tenui biliosoque sanguine, vel à spiritu redundante arterias distendente. Rursus dolor alius est externus, alius internus; externus cutem pilosam & pericranium obsidet, manusque pressu exacerbatur. Internus menynges affirit, & ad radices usque oculorum pertingit. Denique alius est, recens, levis, & facilis solutu, qui κεφαλαλγία dicitur, alius verò inveteratus & contumax est, qui levibus de causis suscitatur, & κεφαλαία vocatur. Si partem capitis dimidiam occupet dolor, ἡμικρανία nuncupatur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Capitis dolore cum contusione.

UNguentum Alabastrinum valet in omni dolore capitis, & resolvit mirabiliter omnes contusiones, hujus multæ sunt descriptiones. Nostra qua nos utimur ita se habet.

♃. Cimarum rubi, Mil. fol. rutæ, p. i. flor. Chamæm. ℥iv. lapid. Alabastr. subtiliss. pulverif. ℔ß. ol. rof. ℔i. ceræ alb. ℥iß. vini alb. ℔ii. ponantur simul in olla nova vitreata, stent per dies tres, & postea bulliant ad vini consumptionem, ponatur ab igne, & sine infrigerarit tunc adde albumina ovorum num. 4. conquassentur, & benè misceantur; deinde cola per pannum lineum rarum mulcendo manibus, & exibe unguentum quod valde pretiosum est. Utor eo in omnibus capitis doloribus, & in omnibus contusionibus, & dentium doloribus, adeò efficax est, ut omnes dolores à contusione mitiget: habeo quidem hoc unguentum pro arcano non solum ad quosvis capitis dolores, sed & dentium, ut sibi par non habeat: verum etiam in omnibus mitigandis & resolvendis, præcipuè verò à contusionibus, vel casu, aut compressione obortis. *Petrus Forestus, Schol. observ. 33. lib. 9. De Capitis doloribus.*

Testudinis paludris sanguis sincipiti instillatus capitis dolorem iuvat. Plantaginis radix in collo suspensa capitis dolorem mirificè tollit. Turturis aquatici sanguis fronti ac temporibus illitus quemlibet capitis dolorem sedat: Intelligunt testudinem palustrem. Annulus in quo parùm umbilici infantis nati recenter includitur, gestatus in digito, ab omni dolore capitis hominem præservat. Sed hoc superstitiosum esse videtur, quemadmodum & hoc quod sequitur Caput muris in linea pecia involutum, & continuò super se portatum. Aqua, *Plinio* authore, quæ post potum bovis vel asini remansit, ab infirmo

pota dolorem capitis illicò sedat. Pectinatio capitis, teste *Gilberto Anglico*, pectine eburneo, valet in omni capitis dolore. *Petrus Forestus, observ.* 52. *Schol. lib.*4.

Ad capitis dolorem ab ebrietate præstantissimum medicamentum est oleum rosaceum per se, aut cum aceto & succo hederæ vel brassicæ, quæ etiam naturaliter ebrietati adversatur etiam comesta, vel ejus folia capiti admota. *Petrus Forestus, observ.* 28. *lib.* 9.

At capitis dolorem ex fletu egregiè discutiunt sacculi ex milio, sale, anetho, chamæmel. meliloto, pulegio. Ut

♃. Flor. Chamæmel melilot. rorismar. stœchad. an. p. i. milii torrefact. M. ß. sem. sesel. cumin. aneth. an. ℥i. puleg. nepet. an. M. ß. f. Sacculus. Illinatur etiam frons oleo chamæmel. anethino, aceti momento addito. *Petrus Forestus, observ.* 26. & *Schol. lib.* 9.

Ad dolorem capitis à flatu, vulgus hic remedium quoddam habet vile latis, non sine ratione tamen inventum, & cum fœlici successu sæpius comprobatum, quod in gratiam studiosorum hic libuit adjungere. Rapum sub cineribus coquitur, à quo cocto aufertur ea pars, cui herba ipsa implantata erat, & calidissimè pro ægri tolerantia post aures applicatur; qua tepescente, altera ut priùs calens substituitur, reiteraturque hæc actio, donec flatus discussus est, & ablatus dolor: solet enim brevi tempore id fieri. Quòd autem dolenti lateri applicari debeat, aut utrique, si totum caput doleat, doleat, omnibus puto notissimum. In dentium doloribus à flatu excitatis eodem modo usurpatum convenit, *Joh. Fienus lib. de flatibus, cap.* 14.

In dolore diuturno plus præstat caput frequentiùs roborare, quàm pertinaciter vacuationibus insistere. Ideò conferunt pulveres & cucuphæ: magis tamen probantur pulveres, quia virtus pilei non ita communicatur cerebro, & ex ejusdem sorditie dolor excitari potest. Ab ipso curationis initio specifica remedia usurpari poterunt quale est hoc epithema.

♃. Pulv. Zedoar. ʒi. aq. beton. verben. & sambuc. an. ℥i. M. Applicetur calidè parti dolenti cum pannis scarlatinis. *Lazarus Riverius. Practic. lib.* 1. *cap.* 16.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Capitis dolore.

FAmulus quidam capite supra modum dolebat, cùm nulla remedia juvarent, tandem ad collum, verbenam viridem aliquo modo tritam, ut ab adstantibus non cognosceretur, appendebam, idque nocte, dormiente & inscio, antequam malum invaderet, & astantibus mandabam, ne æger à somno solutus herbam collo suspensam dimoveret: qua cujus herbæ folius suspensione, miraculi instar, hic æger curatus est. *Verbena* à collo suspensa amoveri non debet, nisi exsiccata tandem per se cadat. *Petrus Forestus, observat.* 52. & *Scholast. lib.* 9.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Capitis dolore.

PRo externo remedio laudo unum, quod & magis viri est, & ipsa etiam experientia comprobatum.

♃. Serpill. verben. rof. an. ʒii. decoque in oleo communi in duplici vase, & hoc oleo inungat sibi caput ante & retro. Consilium etiam do, ut ægrotæ caput ungatur spuma decocti primi ligni sancti. *Johann. Baptista Montanus. Consil.* 20.

Ob figuram capiti cerebroque æmulam, nux juglans capitis affectibus confert. Singulare inde ad dolores capitis remedium nuper in *Anglia* detectum, primo vero antequam folia in nuce juglande prorumpant, terram circa radices fodiunt, & ex radicibus incisis emanantem liquorem extrahunt, cujus aliquot guttas propinant magno cum successu, in doloribus capitis. *Thomas Bartholinus. Histor.* 97. *cent.* 3.

Fernelius affirmat se sequentium pilularum tantam vim experiendo cognovisse, ut nullam Cephalalgiam vel Hemicraniam offenderit, quam non curarit.

♃. Aloes opt. ℥ß. pulv. elect. de gemmis, trium santal. ros. rubr. an. gr. vi. cum Syrup. absinthii, & viol. f. Massa datur ʒi. bis in hebdomada, hora una vel duabus ante cœnam, *Joh. Crato. Epist.* 14. *lib.* 5. *cons.* & *Epist. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* Editorum.

Agricola quidam cruciabatur sævissimo capitis dolore, contra quem atrocem morbum ego pauca hæc remedia adhibui.

♃. Aq. benedict. aq. fontan. an. ℥i. commixtas ebibit, recteque ore atque alvo purgatus fuit, ac in dies convaluit, sequenti die Cephalicam venam secui.

♃. Cancror. vivor. num. 20. aceti ros. ℥v. contundantur in mortario ut fiat Epithema: quod tepidè admovebatur sæpius affecto capiti statim ab initio curationis, ac ad relevandum cruciatum plurimum proficiebat. *Martinus Rulandus Curat.* 73. *cent.* 1.

In doloribus capitis quibuscunque imprimis usus aq. benedictæ ventriculo jejuno stata dosi exhibitæ multum prodest: purgatio fiat per diasenam laxativam, & mercur. dulcem.

In omni dolore capitis tanquam arcanum appropriatum aqua verbenæ destillata commendatur, sæpe assumpta, ad ℥iv. cum gutt. iv. Spiritus vitrioli.

Juvat etiam verbena tota contusa & capiti imposita, radix plantag. collo suspensa dolori capitis à proprietate medetur. Cæteris non proficientibus ad laudanum opiatum recurrendum est. *Jo. Hartmannus.* Pract. Chimiatr.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Capitis Dolore.

ILlustrisѕimus princeps *Ianethinus Doria* Classis *Hispanicæ* præfectus afflictus est, in arce *Monspeliensi*, ubi bello captus detinebatur, febre hæmitritæo, quæ inter cætera Symptomata, capitis dolorem gravissimum inferebat eumque continuum, & extra accessionem æquæ molestum, qui tamen post 4. phlebotomias in brachiis celebratas, eodem vigore perseverans, intra horam sublatus est sanguinis missione ex malleolo dextro, tam promptus effectus observatione dignus fuit; ut tyrones videant, quam bona fiat revulsio à capite per Saphenæ apertionem. *Lazarius Riverius*, *observ.* 40. *cent.* 3.

Mulier quædam Fontinianensis atrabilario temperamento donata, annorum 40. post abortum non ampliùs passa est purgationes menstruas, indè gravissimus capitis dolor per 4. menses eam afflixit, nihil conferentibus venæsectionibus, hirundinibus fronti & temporibus admotis, aliisque remediis, vocatus ego præscribo apertionem arteriæ temporalis, quæ optimè celebrata fuit, neque sanguis saltu egrediebatur ob exilitatem arteriæ, & sanguinis crassitiem, sed guttatim; extractus fuit ad ℥v. ruber & floridus: tùm vulnus occlusum fuit emplastro ex sola mastiche, cum Ligatura simplici; postquam alia ligatura, quæ in vulneribus capitis solet fieri, per 5. horas adhæsisset; liberata est à dolore capitis sine recidiva. *Lazarus Riverus*, *observatio* 56. *cent.* 2.

Patronus quidam celeberimus cùm circa merid. sese soli nimium exposuisset, correptus est paroxismis febris tertianæ duplicis satis levibus, & circa vesperam recurrentibus; hoc tamen Symptoma in paroxismo urgebat, nempe capitis dolor intensus, qui tribus primis diebus cum febre cessabat, matutinis horis. Interim secta fuit vena bis, & purgans medicamentum semel exhibitum, quibus non obstantibus dolor capitis & æstu plurimum increvit, & continuus factus est post quartam accessionem, ut aut grave hoc Symptomata tolleretur, venam frontis aperiendam consului: ex eaque sanguinis ℥vii. eductæ sunt, à qua venæsectione dolor capitis statim valde remissus est, & sequens paroxismus multò levior rediit, cùm exiguo capitis dolore, at postero die manè doloris omnino expers fuit: *Lazarus Riverius*, *observ.* 21. *cent.* 2.

Conferunt hic plurimum pilulæ *Eustachii Rudii*, quæ in *Italia* olim magno in præ-

prætio habitæ sunt dos. 3i. *Lazarus Riverius*, *cap.* 16. *lib.* 1. *Prax. Medic.*

SUBSECTIO QUINTA.

De Capitis dolore Lethalis.

CUm essem *Lodovæ* invisi filiam Mercatoris 7. annos natam, quæ a duobus mensibus affligebatur gravissimo capitis dolore circa frontem & supercilia, qui singulis propemodum horis recurrebat, ita acutus, ut illa sibi cultro caput aperiri frequenter postularet. Jam verò à duobus diebus inciderat ter aut quater in paroxismos Epilepticos cum spuma in ore, à Medico ordinario, præscripta fuere multa remedia, præsertim purgationes per apozemata, cucurbitulæ, & vesicatorium cervici, sed omnia frustra.

Cùm essemus de hoc casu consilium inituri, relatum nobis fuit, eam novo paroxismo fuisse è vivis ereptam, & post mortem puris aliquid per nares effluxisse. Indè conjiciendum fuit in cerebro abscessum latitare, sed eo aperto nihil inventum fuit, præter serosum humorem in cerebri substantiam & ventriculos effusum.

Hic casus mihi in memoriam revocavit historiam cujusdam virginis quę cùm simili dolore per multos menses cruciata fuisset, multa remedia frustra tentasset, à quodam Chirurgo totum caput deraso capillitio, vesicatorio contectum est, instar Cucuphæ, & vesiculis excitatis, magna serosi humoris copia effluxit, & ita liberata est, quod remedium huic etiam prodesse potuisset. *Lazarus Riverius*, *observ.* 37. *cent.* 1.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Capitis dolore.

VIr quidam *Coloniensis* dolore capitis tam acerbo tamque immani laboraverat, ut domesticorum suorum per cubiculum gressus & passus (quantumvis exutis calceis, & substrata arena per pavimentum cubiculi incessissent) sufferre non potuerit, videbantur enim sibi, quotiescunque ingredientium in cubiculum gressus perciperet, cultelli cerebro infigi. Post multa frustra adhibita remedia, ego in consilium adhibitus, ei setaceum suasi & applicui: hoc adeò fœliciter successit, ut in dies manifestam doloris mitigationem persenserit. *Giul. Fabr. Hildanus*, *obser.* 7. *cent.* 4.

Chirurgus quidam Ultrajectinus implacabili dolore particulæ capitis laborabat, à nullis remediis juvabatur: tandem jussi cauterium potentiale admoveri, curatus fuit citra aspectabilis mali aliquam effusionem, indicibili quadam qualitate vel aura sine dubio fatigatus is fuerat, in ea parte. *Johannes Heurnius*, *ad Aphor. Hippoc.* 38. *Sect.* 4.

Ego per terebrationem in plerisque cephaleam curavi.

Cùm vir quidam nobilis annum egisset in summa doloris capitis acerbitate, me tandem ad se vocavit, ut sibi opem ferrem, ibi cùm diffuso per totum caput dolore, certo dignoscere non possem; in quonam loco stabularetur humor morbificus, ut conjectura id investigarem, deraso capillitio, toti capiti cataplasma curavi admovendum: hinc post aliquod tempus, motum Cataplasma, in una parte magis desiccatum apparuit; unde facilè deprehendi, in ea capitis parte latitare causam dolorificam, quam pars Cataplasmatis magis exsiccata contegerat, tum terebra caput perforari præcepi. Sed postquam ad diploem usque, excisa scilicet superiore cranii lamina, perventum est, magna statim humoris, colore atque consistentia, mellei copia foras erupit, indeque dolor quievit, & per Dei Misericordiam sanatus homo, adhunc usque diem aura & luce vitali fruitur. Erat autem abscessus ille intra utrumque os calvariæ consistens, vera μέλικηρις, quæ à melle nomen habet. *Ludovicus Duretus in Annotat. ad cap.* 2. *lib.* 1. *Jac. Hollerii. De morbis internis.*

Nobilis juvencula Patavii ultra annum dolore capitis veluti perforante ac fixo mirè cruciabatur. Medicus, quod erat suspicatus aliquid membranis incumbere, bono eventu cranium terebra tentandum cen-

censuit, ipso enim aperto, puris fœtidi guttula vix æquans milii granum excidit, neque ex eo dolor unquam molestus fuit. *Joh. Rhodius. observ. 69. cent. 1.*

Illustris quædam domina implacabilibus capitis doloribus tenebatur; suspicabatur humorem esse frigidum, rebellem, efferatum tamen, & jam in flatulentam naturam versum. Sectæ sunt venæ brachiorum, purgatum corpus, vesicæ suillæ admotæ lacte plenæ, nil proficitur: tandem interbastantur Sacculi semine lini pleni, vino & aqua incoquuntur, applicantur, dolores cessant, non longè post repetunt, eadem usurpantur: tandem cum nil proficeretur, sæpè adhibentur galli extenterati, miraculo convalescit. *Guil: Ballonius. lib. 1. Epidem. & Ephemerid.*

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Capitis dolore à verme.

CUm multi ignoto morbo vita decederent, tandem Medici unum hoc morbo interemptum inciderunt, & in ejus cerebro invenerunt, vermem rubrum brevem, quem cum multis medicamentis vermes occidendi vim habentibus occidere non possent, tandem frustra raphani incisa in vino malvatico ebulliebant, quo vermis occidebatur, atque hoc eodem remedio deinde simili morbo quasi epidemico affectos omnes curabant. *Petrus Forestus, Schol. observat. 2. libr. 9. De variis capitis doloribus.*

Excipiatur naribus & ore hiante talis fumus.

℞. Cent. min. marrhub. beton. an. ʒii. zedoar. ʒß. angelic. Succin. an. ʒii. antim. crud. ℥i. minii ʒiß. boli armen. ʒi. Aristol. rot. ʒii. absinth. ʒiii. M. F. pulvis carbonibus inspergendus. Loco dolenti applicetur hoc Emplastrum.

℞. Aloes, pulv. lumbric. cujuscunque descript. an. ʒii. fell. taurin. ʒi. absinth. ceræ, an. q. s. f. Ceratum, quod Emplastrum cum applicuisset, & fumum naribus ter quaterve excepisset, servus ille apud *Hildesbemium*, vermes lanuginosi vivi 13. per fauces, nares, & aures prodierunt, atque dolores remiserunt. Per nares etiam excipiatur vapore lacte ut ita vermes exeant, commendatur & tabaci succus, & fumus naribus attractus ad vermes in capite occidendos. Cognoscuntur vermes ex dolore diuturno nullius remediis cedente, maximo præsertim cum caput movetur, & lancinante: fœtore, qui per nares & os exhalat, sternutatione, sequenti vertigine. *Daniel Sennertus. cap. 18. p. 1. lib. 1. pract.*

SUBSESTIO OCTAVA.

Pro Capitis & Brachii dolore ab humore pituitoso, in Comitissa quadam.

PRo potu utatur hydromelite, fiat ex 12. partibus aquæ & una mellis optimi, coquatur ad consumptionem quartæ partis; decocto adhuc calido existente, infundatur hyssopus, Salvia, coriandrum, cinamomum & id genus alia, contusa vel concisa & tenui Syndone involuta. Statim à cibo hujus pulveris capiat cochlear unum, & non superbibat,

℞. Coriandr. præpar. ℥ii. sem. fœnicul. anis. mastich. an. ʒß. menth. hortens. cinamom. gran. myrti, liquirit. an. ʒii. cortic. citri ℈iv. sacchar. rosf. tabul. ℥x. pulverif. subtiliss. & misceantur. Hic pulvis concoctionem adjuvat, stomachum roborat, & flatus discutit, caput exsiccat, cerebrum confortat, & catarrhos sistit.

Purgato, ut decet, corpore, summoperè laudarem, ut per aliquot dies decocto ligni guaiaci uteretur in hunc modum.

℞. Ligni guaiac. lima attriti ℔i. aq. ℔xii. Infunde per 24. horas. Deinde coque lento igne ad mediæ ferè partis consumptionem; sub finem coctionis adde uvarum Corinthiac. ℥ii. liquirit. ras. ℥ß. Hujus decocti colati accipiat manè hora quinta ℔ß. & cooperta sollicitet sudorem, somno maximè si potest. Abstersa diligenter manè circa 8. vel 9. horas, fricetur, & deinde surgat. Hora decima prandium sumat, quod velim esse parcissimum, nimirum ex unica aut altera

avicula assa, vel ex paucis buccis carnis alicujus assæ, cum paucis uvis passis, & modico vino egregiè diluto à prandio prospiciendum ne somnus obrepat. Hora deinde quarta decumbat, assumat eandem quantitatem decocti, sollicitet sudorem; post sextam si placet exurgat è lecto, & paulò post cœnet, sed multò minus quàm in prandio; quare carnibus abstineat, & assumat solum aliquot amygd. vel uvas passas, cum pauco biscocto pane, & vice potus, bibat secundum decoctum. Tempus determinatum quo fieri velim hanc curationem, & diætam servari, nullum præscribo; sed si solum in dies 3. vel 4. fiat, non poterit non egregiè prodesse, & quo longius protrahatur, eo fuerit consultam magis: interim ad roboranda membra, utatur hoc electuario nucis magnitudine summo manè superdormiendo.

℞. Theriac. bonæ vel mithridat. vel aureæ alexandr. ℥i. conserv. ros. ℥iv. cons. flor. salv. ℥ii. M. mirum quam hoc omnibus membris conferat, caput exsiccat & roborat, ventriculum & hepar confortat, uteri etiam affectibus utilissimum est. *Reinerus Solenander. consil. 56. sect. 1.*

SECTIO DECIMA OCTAVA.

Pro Capitis fluxione.

PUrgato evacuatoque toto corpore, & aliqua ex parte capite ipso, ad peculiarem cerebri purgationem per masticatoria & errhina proprius accedendum.

℞. Sem. nigell. rom. sem. anis. coriandr. an. ʒi. pyrethr. cariophyll. an. ʒß. mastich. ʒii. M. pulverif. omnia, & cum cera F. Masticatorium. vel

℞. Agar. ʒß. pulv. diambr. gr. vi. cubeb. lign. aloes, an. ℈i. M. & cum aq. Iridis. F. trochisci siccati in sole, commansi jejuno ventriculo.

Caput purgant & roborant simul. Purgant etiam cerebrum errhina in hunc modum.

℞. Aq. Majoran. ℥iii. pulv. mosch. gr. ii. F. errhinum, vel majoranæ succus depuratus per pares è vela manus tepidus deducatur.

Ad firmandam capitis fluxionem his utere.

℞. Diatraghacanth. frigid. ℥ii. boli arm. imparatæ ʒi. terr. sigillat. ℈i. cum Syrup. papav. vel myrtino. F. pilulæ parvæ in ore continendæ hora somni. vel

℞. Boli armen. lotæ cum aq. ros. terr. sigillat. lotæ cum decocto papav. an. ʒi. diatragacanth. frigid. cum ovi album dissolut. ℥ß. M. & cum Syr. de rosis rub. sicc. q. s. F. pilulæ, quarum unam vel duas dormiturus ore contineat. *Joh. Zecchius, consult. 72.*

SECTIO DECIMA NONA.

Pro capitis gravedine, à fluctuatione in eo à pituita & serosi humoris copia.

NObilis quidam strenuus & robustus, lautè vivens, & intemperanter, de capitis gravedine conquerebatur, apoplexiamque ne perveniret, admodum metuebat, utque eam præveniret, ad me consilii causa venit. Narrabat jam diu se in capite pondus aliquod sentire, & veluti fluctuationem, sensumque aliquem, atque si caput magnum, & cavum esset, & se nonnunquam aperiret, rursumque marsupii alicujus instar, constringeret, remittere interdum malum, aliàs exacerbari; per cætera bene se habere, nisi quod totus esset melancholicus, & ad omnia munia obeunda, segnis & tardus; à pituita & serosi humoris copia, intra calvariam collecta, hæc provenire, de multis circumstantiis interrogans, deprehendi & judicavi. Cum itaque in omnibus se obtemperaturum pollicitus esset, statim curam aggressi sumus.

Primum hoc minorativum propinavimus.

℞. Diaphæn. ʒii. diacathol. ʒß. syrup. ros. solut. ℥i. aq. cinamom. parum F. potio; dejecit aliquoties. Sequenti die vena aperta fuit brachii, erat enim corpore quadrato, & plethoricus. Diebus sequentibus hoc apozemate usus est.

℞. Rad. fœnic. ℥i. rad. Ireos, ʒß. acori veri, Cyperi, enulæ, an. ʒii. liquirit. ʒvi. fol. fœnic. verben. beton. fumar. euphras.

an. Mi. thymi, hyssopi, an. Miß. flor. stœchad. anthos, borrag. an. pi. sem. fœnic. ʒii. sem. carvi, anis. sesel. siler. montan. rutæ, an. ʒi. passul. par. x. Sen. ℥ii. polipod. sem. cartham. an. ℥i. F. decoctio in colat. q. s. pro iv. dosib. infunde agaric. trochis. ℥ß. turbith. ʒii. rhei ʒiß. cinamom. ʒii. spicæ ʒß. in express. add. sacchar. q. s. aromat. cinamomo. F. Apozema bibat 4. matutinis. Singulis vicibus admodum deiecit.

Interea cucurbitulas in utroque latere ternas in collo & Scapulis cum flamma, matutino tempore apposuit, tribus vicibus & quartam scarificationem simul adhibuit ut hæ naturam quoque unà cum purgantibus, ad revulsionem materiei à capite sollicitarent & adjuvarent, absolutis hisce sic purgatus fuit.

℞. Rad. Ireos ℥ß. rad. liquirit. ℥i. fol. salv. majoran. an. Mi. flor. lavendul. anth. an. passul. enucl. ℥i. sen. ℥ß. sem. anis. ʒi. sem. cartham. ʒii. F. decoctio in colat. ℥v. dissolv. el. de succo ros. & diaphæn. an. ʒiß. syrup. ros. solut. ℥i. F. potio. addendo parum aq. cinam. egregiè rursum purgatus fuit, & levamen in capite sentire cepit.

Errhinum deinceps aliquandiu è manu naribus attraxit.

℞. Succ. majoran. rad. betæ, fol. anagallid. an. ℥ß. pulv. rad. pyrethr. ʒi. vini albi ℥ij. Misce.

Tabulas sequentes de nuce moschata ʒiß. quantitate matutinis aliquibus sumpsit & aqua majoranæ & menthæ, vino permixtas, superbibit.

℞. Nuc. mosch. numero 3. vel ℥ß. rad. pyrethr. ʒi. fol. maioran. salv. flor. Lavend. anthos an. ʒß. sem. nigell. ℈i. Cinamom. ʒiß. Cariophyl. galang. an. ʒß. sacch. in aq. salv. solut. q. s. F. Tabellæ ad cerebri & nervorum corroborationem, & frigidæ intemperiei eorum correctionem utilissimæ.

Finito prandio pulvere digestivo usus est. Cucupham noctu capiti imposuit sequentem.

℞. Rad. Ireos. angelic. an. ʒii. acori veri, cyperi, an. ʒi. fol. maior. rorismar. flor. ros. lavend. an. ʒß. nuc. mosch. Caryophil. an. ʒi. sem. coriand. præp. ʒiß. sem. nigell. ʒß. F. pulvis pro cucupha. Cum iam omnia salva essent, discedenti ut elect. hoc alternis diebus manè uteretur, consulvimus.

℞. Conserv. maioran. flor. stœchad. an. ℥iß. ros. ℥i. anthos ʒvi. cort. citri condit. zinzib. condit. an. ℥ß. pulv. rosat. novell. pliris archont. an. ʒß. cinamom. ʒii. cum syrup. de beton. F. electuarium. Per vices purgetur ut ante. Interea ut laudata victus ratione uteretur, decenter se exerceret, imperatum: & in balneo sicco hebdomadatim ieiunus sumpto prius rob de Sambuco, sudaret. *Felix Platerus, observ. lib. 2. pag. 363.*

SECTIO VIGESIMA.

Pro Capite tuberoso.

Vidi cui erat totum caput tuberosum, cauterio id ad os usque aperuimus: quod exesum erat, ferè usque ad diploen abrasimus sensim: iterumque aliam partem aperiebamus ad os, ita sensim totum ferè caput eius abrasimus, evasit: huiusmodi ossis caries in lue venerea sæpe evenit. *Joh. Heurnius, ad Ahpor. 2. Section. 7.*

SECTIO VIGESIMA PRIMA.

De Carbunculo.

Carbunculus (ἄνθραξ Græce dictus, quo accensi instar carbonis nos adurat) est tumor inflammationi affinis cum vel sine pustulis ex sanguine adusto ferventissimo partem corrumpente ortum habens. Causa coniuncta est atra bilis malignitatis particeps. Generatur in corpore à prava victus ratione, succedente venenata aeris constitutione, quæ preparatum iam corpus attingens, contractæ priùs cladis hunc quasi characterem inurit.

Alius est pestilens, alius non, omnis tamen malignus; qui sine pulus oritur, pruna: qui cum iisdem, ignis Persicus dicitur. Dignoscitur quod non semper eandem occupet sed modo hanc, modò aliam partem obsideat: ut plurimum oritur à pustula exili, seminis milii

ma-

magnitudine præcedentibus pruritu, ardore, & dolore vehementi, ægrum ita, & præcipuè circa vesperam vexantibus, ut à frictione partis vix manus continere queat, ardoris vi sensim increscente, crusta aliquando nigra, aliquando cinerea, quasi ab ardente ferro obducitur; caro etiam circumvicina ipsi consentiens summè inflammatur. Valida adest febris, adsunt & nausea, vomitus, appetitus dejectio, tremor, cordis palpitatio, & animi deliquia. In pestilenti carbunculo adsunt omnia hæc symptomata, sed quàm in alio, multò graviora.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Carbunculo Benigniore.

PRimò secetur vena è directo partem affectam respiciens. Deinde supra locum affectum scarificatio rectè accomodatur, plagis ob succi crassitiem altioribus. Sunt qui præcipiant ipsos scarrificatus in crustaceo ulcere duntaxat esse faciendos: ipsas verò incisiones aqua salsa calente statim perfundunt, ne in illis sanguis coeat & concrescat, sed foras egrediatur. Interdum etiam erodens medicamentum imponunt, cujusmodi est. Arsenicum, quod ea in re inter cætera principatum obtinet. Cæterum laboranti particulæ valde repetentia haud quaquam admoveri debent. Adhibenda quidem sunt remedia, quæ modicè reprimendo, etiam dissipare & digerere possint; cujusmodi est cataplasma ex arnoglosa, quod sic paratur.

℞. Arnogloss. lentium, panis furnacei an. part. æq. coq. in aqua, his gallas *Avicen.* addit. Alii ex foliis plantag. coctis, lentè cocta, pane clibanite, & oleo rosac. conficiunt. (Panis clibanites ex *Galeno* erat valde laudatus; quoniam summa coctus diligentia, ita ut omni sui parte crustam referret) ut verò radicitus carbunculus divellatur ab adjacentium commercio hoc sequens probatur.

℞. Malum punicum acidum, malum punicum dulce, hordei Mj. fol. plantag. Mj. coq. in posca donec rumpatur hordeum: & contundantur. Postea adde pulpam mali cydonii sub prunis cocti, vel alterius mali acidi, & F. Emplast. Item nucis avellanæ veteris vel etiam non veteris medulla carbunculos maturat & rumpit. Alii nucleos juglandis viridis idem posse contusos cum carnibus cydoniorum vel aliorum malorum acidorum contẽdunt. Optimum autem fuerit perpetuò circumjacentibus partibus unguentum ex bolo armen. rosaceo vel myrtaceo oleo & acetu confectum inducere, ne scilicet intro, qui jam fluxit humor recurrat. Supra verò ipsum ulcus crustosum valens aliquod medicamentum & quod vehementer exsiccet imponendum est. In communi usu est unguentum Ægyptiacum, si hoc parum proficiat, ad acriora & quæ ignis vires habeant deveniendum erit; cujus generis sunt radix dracunculi vel aristolochiæ ex aceto trita & imposita, calx, arsenicum, & Sandaracha. Hæc proficiunt satis, si protinus à viva corruptã partem resolvant: quo facto quid coruptum est & emortuum, quamprimum avellere & radicitus extirpare oportet. Cæterum cogimur aliquando (victis scilicet malo medicamentis) malignum carbunculum cauterio actuali extirpare: finis adurendi est, dum ex omni parte sensus doloris est, post hæc crusta ulceribus inducta auxiliis ad id accommodis resolvenda est, ut hoc Emplastro.

℞. Farin. hord. frumenti an. ℥iij. decoct. malv. viol. rad. alth. an. q. s. butyr. rec. axung. suill. liquefact. an. ℥ij F. Emplastrum cui ab ebullitione remoto addantur duo ovorum lutea. Post Crustæ ablationem, locus mundetur & detergatur hoc medicamento.

℞. Terebinth. ℥iii. syrup. ros. solut. ℥i. mellis ros. ℥v. bulliant simul q. s. & ab igne ablatis addatus ovi luteum, farin. hord. & frumenti, an. ʒvi. M. purus factus locus implentibus medicamentis curari debet: Consolida major inter duos lapides contrita, divino quodam (ut referunt) miraculo anthracem sanat, & ex toto intra diem unum interimit. *Petrus Forestus. Schol. observat.* 11. *libr.* 1. *Observat. Chirurg.*

Monialis quædam passa est Carbunculum in pede malignum & sævum. Post multa frustra ab aliis tentata remedia, hanc ita sanavimus.

℞. Stercor. vaccin. ℔j. aceti ℥iij. ol. rosat.

sat. ℥iv. croci ℈ß. M. pro Emplastr. quod singulis tribus horis applicabatur tepidè, hoc mitigatus dolor, extractus calor, remotus tumor, & morbus extirpatus est. *Martinus Rulandus, curat.* 85. *cent.* 10.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Carbunculo in Muliere in inferiori labri dextri parte.

Ad eam secundo die vocatus, venam tundere jubeo è directo partis qua malum infestabat, plurimumque sanguinis detraho, quod & bene habita & ætate florens, & viribus pollens ægra erat loco deinde in quo carbo insidebat prius scarificato, tale imposui medicamentum.

♃. Vitel. ovor. numero 2. rutæ virid. & Scabios. (à proprietate namque carbonibus prodesse omnes volunt) an. Mj. ficuum sicc. numero 6. fermenti acris, ℥j. piper. ʒj. Pistentur omnia, & in formam Cataplasm. reducantur: admoveri jubebam pustulæ: quod biduo carnem putrem à sana diduxit. Item hoc altero usus sum.

♃. Succor. Symphit. maj. scabios. & calendul. an. ℥i. theriac. el. & veteris ℈iv. (venenum namque ad se trahit) sal. ʒi. ovi vitell. duo incorporentur simul & applicentur. Hoc apud me arcanum est, nec me unquam fefellit.

Calendulæ namque succus mira proprietate ad carbones pestillentesque bubones valet, ut *Alex. Benedictus* de peste testatur. Escharam poro ex adipe suillo, butyro loto, farina triticea, cum basilicone unguento decidere feci.

Postea verò amota eschara, ulcus detersi hoc unguento.

♃. Succ. Calendul. absinth. scabios. & apii, an. ℥i. myrrh. el. rad. Irid. flor. aloes, sarcocoll. an. ℥i. (vel potius ʒi.) mellis rosac. ʒij. F. Linimentum. Optimè detergit, & carnem generat. Locis circumjacentibus repellens adhibui.

♃. Unguenti de bolo, ℥vi. omnium santal. ʒiß. pulv. myrtill. & ros. an. ʒij. ol. ros. & myrtin. an. ℥iß. aceti rosac. ℥ij. album. ov. num. 1. agitentur simul. F. Linimentum, Hisce integre sanata fuit, sed deformis remansit contorto ore. *Franciscus Valeriola observ.* 3. *lib.* 6.

Tangere sæpe anthracem in die cum sapphiro, & tenere sapphirum supra locum anthrace affectum plurimum confert. *Arnoldu Villanovanus, Practica lib.* 3. *cap.* 22.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Carbunculo Pestilentiali.

At virulenta materia tuto & citò suppuretur, necessarium erit, ut Angeli Salæ emplastrum attractivum ruptorium pestilentiale sit in promptu, quod ita fit.

♃. Gummi Sagapen. ammoniac. Galban. an. ℥iij. terebinth. coctæ, ceræ virgin. an. ʒiv ß. magnetis arsenical. subtil. pulver. ℥i. rad. aronis pulv. ℥i. gummi depurentur cum aceto Scyllitico & ad consistentiam emplastri coquantur; & postea ponderentur; deinde cum rebus aliis F. S. A. Emplastr. quod excellentissimum & specificum est ad extrahendum virus pestiferum ex profunditate ad extra, præcavendo ne vicissim ad interiora regurgitet, & cor ipsum suffocet, ut credam inter omnia topica simile remedium non inveniri.

Hoc emplastro Carbunculus obducatur quod paucis horis venenum extrahet. Præparatio magnetis arsenicalis antea dicti talis est.

♃. Arsenic. crystalin. sulphur. vivi, antimon. crudi. an. part. æq. hæc tria in mortario ferreo pul. dein in vase fortissimo vitreo ponantur ad ignem arenæ, donec vitrum optimè incalescat, & prædicta solvantur, atque liquentur instar picis; quod observabitur, quando filum quoddam immittatur ad fundum, quod extractum postea instar tereb. trahetur, ubi satis coctum erit. Postea remove vitrum ab igne, & ubi refrigeratum est, rumpe, & subtiliter petram istam rubicundam, quam invenis, pulverisa, quam ad usum serva ut supra. *Greg. Hor-*

Horstius, observatio 32. *lib.* 7.

SECTIO XXII.

Pro Cardialgia cum impedimento veluti bolo in faucibus.

CUidam fœminæ, de dolore stomachi cum nausea, ac difficultate aliqua degluciendi, ac si buccella in faucibus hæreret, jam longo tempore conquerenti, cum sæpe varia ac inter reliqua etiam vomitoria exhibita, nihil affecissent, illaque unicè vomere cuperet, & adhuc robusta esset, dedi aquam destillatam ex nucibus viridibus, cum raphano prius in aceto maceratis, qua alias vomitum movere solutus eram sed in illa nihil effecerat, itaque addidi vini albi, in cujus ℥ij. stibii vitreati pulv. gr. iij. macerata per noctem fuerant, ℥iß. ut biberet, quo facto copiosissimam materiam quinquies evomuit, & postea ab ejusmodi cardialgia & impedimento in faucibus, penitus liberata est. *Felix Platerus, observ. lib.* 2. *pag.* 438.

Matrona quædam honesta ac pia, cum ultra annos duos de dolore ventriculi conquesta fuisset, nec ullis remediis ventriculum roborantibus, aut per inferiora purgantibus sanari potuisset: tandemque ex consilio Medici cujusdam celeberrimi, vomitivum accepisset, frustum corii laridi fumo exsiccati, quod ante duos annos in opinanter cum difficultate tamen deglutierat, maxima cum admiratione adstantium evomuit, & brevi plenissimè convaluit utinam semper causæ morborum tam facilè debellari possent. *Guil. Fabritius Hildanus. observatio* 33. *cent.* 4.

Filiolus meus Cardialgia seu passione cardiaca, infantibus familiari malo, affligebatur; illi secretum experimentum nostrum magno cum fructu applicatum est.

Mucago. sem. Cydonior. misceatur cum pingued. Gallinæ, atque hoc linimento ter in die ungatur orificium stomachi, deorsum versus costas spurias. In plerisque sequitur hanc unctionem dejectio excrementorum virescentium & fœtidorum quà Cardialgia cessat. *Hier. Reusnerus, observ.* 71.

Quidam Cardialgia laborans, insumpto sequenti haustulo, statim sanus factus est, nam multo acres, mordaces, & virulentos humores, qui juxta os ventriculi obhærebant, vomitu projiciebat.

℞. Aq. benedict. nostr. ℥iß. vini absinth. ℥iß. M. F. haustulus, quo solo sanitatem recuperavit. *Martinus Rulandus, curat.* 50. *cent.* 5.

SECTIO VIGESIMA TERTIA.

De Carie Ossium.

CAries Græce τερηδών, est solutionis continui in osse species ab erosione facta. Causa est humor acris & erodens.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Carie ossium, ubi de Euphorbii usu.

IN Ulcerum curatione nihil fermè occurrit quod Chirurgo majorem pariat molestiam, atque plus negotii facessat, quàm si ulcus cariem in osse sibi adjunctam habeat, præcipue si profunda fuerit; propter humorem ossi imbutum, ad hujus autem humoris exsiccationem & ossis decidentiam tum ab antiquis, tum neotericis. Medicis, ac Chirurgis præstantius cauterio actuali nihil excogitatum est, quo & ego non rarò maximo cum fructu, usus sum. Post cauterium actuale euphorbium hoc in casu secundum sibi locum vindicare facilè concedo quandoquidem non solum quia acre est & calidum in quarto gradu, humores ossi imbutos exsiccat sed videtur occulta quadam facultate hic convenire, non immeritò itaque à *Dioscoride*, *Avic.* & recentioribus Medicis in cariosis ossibus præ aliis medicamentis celebratur. Ego etsi hactenus in cariosis ossibus euphorbio maximo cum fructu usus fui; una tamen mihi occurrit difficultas, nimirum an verum euphorbium, cuius *Dioscor.* mentionem facit, ho-

hodie ad nos advehatur? Scribunt enim *Dioscor*. & *Avic*. beneficio euphorbii cariem uno die abscedere, id quod nostrum vix spatio 40. dierum præstat, neque proximam carnem adurit, quemadmodum *Dioscor*. & *Avic*. de suo euphorbio scribunt. Hinc verisimile est, aut textum *Dioscor*. adulteratum esse, aut euphorbium antiquorum apud nos non extare. Cæterum *Dioscor*. & *Avic*. monent, ut si quando quis euphorbio uti voluerit, propter ejus summam acrediem atque caliditatem, ossium circumjacentem carnem linimentis aut ceratis diligenter ac probè communiat, ne contactu carnis inflammationem excitet.

Vesalius in sua Chirurgia, & *Fallop*. in tractatu de ulceribus non minus hac de re solliciti sunt. Hinc factum ut à multis annis Euphorbio uti non ausus fuerim propter metum inflammationis aut doloris; deinde non exiguà erat molestia, circumjacentem carnem, quotiescunque ulcus curare necesse fuit, ita diligenter munire. Paulatim tamen experientia, contrarium me docuit, nimirum Euphorbium nostrum etsi linguam & nares vehementer vellicet, in ulceribus tamen etiamsi copiosè iis inspergatur nullam inflammationem aut dolorem excitare; fœlici itaque cum successu in ossa cariosa carne denudata, etiam imminutis ulcerum labris, quotidie aut alternis diebus eò inspersо utor. Ante aliquot annos cum hæc coram Dom. *Abele Rescio* Medico doctissimo narrarem, miratus fuit. Quapropter petii, utile ipsemet Euphorbium ex officina pharmaceutica sibi eligeret, & in pulverem redigi curaret, quo facto puerum 14. annorum natum, & ulcere in anteriore parte cruris (in quo anterior pars ossis tibiæ longitudine spithamæ denudata erat) laborantem accessimus, tum temporis ulcus implevi pulvere Euphorbii, deinde filamentis siccis & emplastro diapalmatis superimpositis; in alterum usque diem reliqui, quo denuo Medicum ad ægrum duxi, qui dum nullam, neque pulsus neque urinæ mutationem perciperet, multo minus dolorem aut inflammationem aliquam adesse videret, rei novitate obstupuit, quod oculari demonstratione viderit, Euphorbii sævitiam atque acrimoniam in ulceribus tantam non esse, sicuti à doctissimis Medicis divulgatum atque proclamatum. *Guil. Fabritius Hildanus, obser. 92. cent. 2.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Carie ossis cum ulcere.

PUer 15. annorum vlcus habebat vetustum in metapedio, quod a perito Chirurgo per annum integrum curari non potuit, alter Chirurgus junior, qui postmodum æger commissus fuit, dilatato ulcere cariem percipit, pulverem Catagmaticum imponit ad tollendam cariem, sed frustra. Postea oleum Sulphuris, admovet, & frustra, postea me consulit, jubeo imponi prima applicatione pulverem Euphorbii cum plumaceolo ex linteolo detrito facto, multæ educuntur exiguæ ossium Squillæ Secundo die Plumaceolum nudum admovet, tertio die eundem pulverem denuo applicat, & plures iterum Squillæ egressæ sunt, ut deinde os mundum & à carie repurgatum apparuerit, atque ulcus post modum intra breve tempus curatum fuerit. *Lazarus Riverius. observ. 76. cent. 2.*

Ossibus cariosis mandibularum ut ignis & ferrum, item oleum vitrioli, & aqua fortis adhibeantur, non suadeo, idque propter gravissimas causas; sed inspergantur pulveres radic. Aristoloch. rot. Irid. flor. angelic. thuris, corticum pini & similium, quæ separationem ossium cariosorum accelerant, aut misceantur cum succis prædictis & melle rosac. ad formam linimenti, quod si mandibula aliquo loco extra os deundata fuerit, applicarem pulverem Euphorbii quod mirandas habet proprietates in hoc casu. Ulceribus tamen in ipso ore existentibus; quia inde ad linguam & fauces facilè pervenire potest, ut inspergatur non suadeo. *Guil. Fabritius Hildanus, observ. 21. cent. 4.*

Commendatur in hoc affectu *Benedicti*

Bolognini, unguentum ex agarico in hunc modum.

℞. Salis, agaric. tartar. an. pt. æq. f. pulvis & cum melle ungnentum. Si ita non possit os desquammari, cariesque tolli, ferrum candens (quod quamvis ipsa bile amarius videatur medicamentum, ipso tamen sanguine dulcius ob commodum quod insequitur existit) sine cunctatione adhibendum. Extremis namque morbis extrema secundum *Hippocr.* appropriata conveniunt remedia. *Matthias Glandorp. cap.* 25. *lib. de Paronychia.*

SECTIO XXIV.

De Carie Gallica.

CAries Gallica ulcus est in pudendo malignum, ex fœdo concubitu contractum.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Carie Gallica in pudendo.

℞. AQ. plantag. ℥v. pulv. Squammæ æris adustæ & lotæ ʒi. M. F. injectiones in virgam per Syringam tepidè. Hoc medicamentum facultatem habet exsiccandi sine morsu, eo melius habere cepit, & cum minore dolore & ardore mingebat, quia tamen perseverabat sanies & ardoris sensus, recurrimus ad præcipitatum quod omnium medicamentorum optimum pro sananda carie-gallica jure merito censeri debet, & ut moderatius fieret medicamentum, cum butyro recenti miscuimus in hanc formam.

℞. Præcipitati correcti & præpar. ℈i. butyr. rec. ʒi. M. quo intingebat linteolum angustum & stylo obvolutum intra virgam mittebat, & ad partem affectam applicabat, extrahendo stylum & relinquendo linteolum, ita tamen ut pars linteoli foras penderet ut extraheretur. *Rodericus à Fonseca. Tom.* 5. *Consult.* 35.

Fernelius describit aquam mirabilem, ad cariem maligam, quam vocat divinam. Fit ita.

℞. Sublimati opt. gr. xii. aqu. plantag. ℥vi. recoque supra cineres calidos in phiala vitrea ad dimidias. Hoc liquore styli acumen illinatur, ut postmodum attingantur ulcera bis vel ter indie suprapositio unguento de tutia. *Rodericus à Fonseca. Tom.* 1. *Consult.* 59.

Vidi quendam patientem Carolos (i. Cariem) in virga; accepi lac mulieris tepidum & ablui membrum & sanatus est, aliquando etiam curavi ulcera virgæ cum succo millefolii, & aliquando cum succo summitatum Sambuci, pulvis carici ligni multum etiam prodest, maximè verò salicis. Ego *Marcellus* curavi multos patientes Carolos & ulcera virgæ cum tumefactione præputii, & dolore vehementissimo, primò facta purgatione, & diæta, & defensivo suprapositio, & cum oleo rosato ungendo. Cum Syringa injicio intra præputium lac vaccæ, capræ, vel si habeam, mulieris ab uberibus mulstum, tepidum. *Marcellus Cumanus*, *observ.* 20. & 21.

In hospitali *Pisaurensi* mulier quadam carnosam quandam excresentiam ab inguinibus nascentem, pondere ferè viginti quinque librarum, patiebatur: quæ non minus illi inter crura pendebat, ac ramex intestinalis, qui viris sæpe evenire contingit, & sacci instar inter crura pendet. Hæc cùm à me visa esset, paucis interjectis diebus diem suum obiit; quam ilicò, convocatis undique Medicis & Chirurgis, dissecuimus, & prominentem carnositatem dictam per medium scivimus; in qua nec intestina asservabantur, ut nonnulli putabant; nec intus uterus continebatur, ut alii credebant; sed nec in ea aquositas aliqua erat: sed tota ipsa caro, pendula erat, alba, pituitosa, uberis carnem præ se ferens. Intra annum pendula hæc admirandam magnitudinem accepit. Hujus jecur ita magnum & crassum videbatur, ut sex æquaret libras, nulla in eo divisione conspecta. *Amatus Lusitanus*, *curat.* 88. *cent.* 5.

SECTIO VIGESIMA QUINTA.

Pro Carne superflua.

EGo uti soleo linamentis excerptis ita paratis.

℞ Aq. plantag. rof. Solan. an. ℥iv. opii. ℈i. medullæ panis, ℥ii. Marcurii sublimat.

℈iv. sublimatum supra porphyritem teratur: deinde M. & bulliant ad medietatis consumptionem, & colentur per pannum crassiusculum. Fila excerpta bulliant aliquandiu in hoc liquore, postea eximantur, exprimantur, siccentur ac serventur ad usum. Seplasiarii nostri in officinis ad manus habent alumen ustum quod optimum est, Squammam æris, æruginem æris, pulverem Hermodactylorum, pulverem Asphodelorum, præcipitatum omnium optimum, quia agit sine dolore. Ex compositis unguentum Ægyptiacum, Apostolorum & isidis, quæ omnia carnes superfluas exedere solent. *Gabriel Fallopius, cap. 18. Tract. de Vlceribus.*

SECTIO VIGESIMA SEXTA.

De Carne Latris ablata, & restituta.

A Bitinere *Brasiliensi* ad nos redux Chirurgus haud vulgaris experientiæ; & jussu regio à nobis examinatus, sancta fide asseveravit, ictu tormenti ablatam esse, nauclero in navi, qua vehebatur, magnam carnis portionem in sinistro hypochondrio, ut hiatu manifesto viscera interiora illæsa paterent; se verò carne vervecina, quæ fortè ad manus erat, læsum locum replevisse, & hac Chirurgia Sanitati hominem restituisse. *Thomas Bartholinus. Hist. 53. cent. 6.*

SECTIO VIGESIMA SEPTIMA.

De Carunculis in meatu urinario.

QUi Gonorrhæa laborant ulcera patiuntur in meatu urinario, quæ si negligenter tractentur, carumcula, seu excrescentia quædam carnea ex iis exuit, difficultatem inferens urinæ. Dignoscitur malum, quod tenuem Urinæ cursum effici, nec ut in sanis urina pleno foramine ac fluore prorumpit, sed quodam quasi filo, exit, adhæc dolor inmictionis finem crudelius quam dum urina profluit discutiat Exploratur etiam Cathetere immisso.

SUBSESCTIO PRIMA.

Pro Carunculis in collo vesicæ.

℞. Viridis æris, auripigmenti, vitrioli, alumin. roch. an. ℥ii. omnia hæc aceto acerrimo percusa inter duos porphyrites lapides, quàm accuratissimè ducantur, in lævorem que tenuissimum reddantur, & soli æstivali exponantur. Hæc rursus sic exsiccata aceto affuso ducenda sunt & læviganda solique exponenda, quousque pulvis subtilissimus evadat, & ab iis omnis prorsus acrimonia extincta sit, quod opus 8. dierum spatio conficies, hoc parato pulvere.

℞. Ol. rosac. ℥iv. Litharg. ℥ij. ad ignem f. coctura quousque Emplastri acquirat consistentiam, tunc ab igne deposito, adde prædicti pulveris. ℥ij. & spatula M. & ad ignem omnia tractato, quousque medicamentum duriusculum evadat, ita ut si candelæ cereæ vel plumbeæ virgulæ hæreat, non diffluat etiamsi dignus tractetur. Hoc enim Emplastrum hujus Lernæi & Herculei morbi clava existit, quod hymnis multis & laudibus variis decantari meretur. Nec solum huic morbo prodest, sed varios alios arcet & explodit, nam polipos unicè curat, & extuberantes carnes in aurium meatibus & aliis locis repertas unicè extirpat & resecat.

Præter hoc emplastrum cereæ candelæ numero 20. in promptu erant, quæ ex alba cera paucula resina terebinthina adjecta parabantur longitudinis 12. digitorum transversorum, crassitudinis verò prout nobis meatus urinarius ferre videbatur. Nec minus ex plumbo, 3. vel 4. plumbeas virgulas paratas habuimus, quibus quando carunculæ refractariæ & difficiles sunt, candelarum vice utimur: iis sic in ordinem dispositis candelam ceream unam vel alteram per circuitum excavatam eo modo quo fusi in cuspide, ne fila decidant excavari soleat ex prædicto Emplastro inunctam per urinarium meatum ægrotante optimè sedente immittimus, ac per 6. vel 8. dies singulis diebus unam vel alteram ut decet innovatam candelam continuò æger in urinario meatu insertam habeat, neque absque ea nisi meiendi tempore agat necesse

cesse est. Septimo die in ægroto nostro caruncNulas defecisse manifestissimè deprehendimus ex his signis: primò quod candela jam facile penetrabat. Secundò ex multitudine caruncularum putridarum extra emissarum & humoris purulenti effluẽtis. Tertiò ex urinæ expedita ejaculatione: extirpatis igitur ac ex toto eradicatis carunculis per 8. sequentes dies nihil per Siphonem injecimus, sola candela crassiuscula sicca absque alicujus rei inunctione immissa contenti. Nam etsi carunculo extirpatę sint, non tamen ex toto portiunculæ quæ Emplastrum subterfugiunt, brevi illo tempore reponi potuerunt, sed ut magis exactè excernantur longiori indigent tempore; quas ad fundum vesicæ non sinę ulcerum vellicatione & ægrotantis detrimento, si per Syphonem quid injecerimus, retrocedere faciemus, reliquis igitur 7. diebus urinarium meatum per candelam ceream crassiusculam patefactum servavimus, per quem urina abstergendi exsiccandique vim habens libere & expedite exeat secum caruncularum reliquias nonnullas excernens. Quod unum hac in curatione tanquam præcipuum adnotandum decrevi. Elapso igitur hoc tempore quo & caruncularum & crassioris puris effluxus cessavit, ad nonnullorum liquidorum abstergendi vires habentium injectionem per Syphonem devenimus in hunc modum.

℞. Hordei integr. pii. rad. aristol. rot. ℥iß. fol. plantag p. j. f. decoctio in aq. ℔ij. ad medias. Colaturæ adde mell. rosac. collatitii ℥ij. M. & cum Syphone per fistulam urinariam injice bis vel ter in die, & virgulam plumbeam aut candelam ceream remittat. Hoc decocto absterforio nos utimur continuò & in nostro hoc ægrotante intra 6. dies opus peregit, quod si fortiori opus fuerit, ad aquam Lanfranci viridem pro ulceribus exactè abstergentis pervenimus; quæ ita habet.

℞. Alumin. roch. virid. æris an. ʒß. auripigmenti. ʒi. f. decoctio in aq. fontis vel plantag. ℔ij. quousque ℔ß. absumatur; per saccum laneum coletur. Hanc aquam camphora alteratam per Syphonem in meatum injicimus, deinde post plures elapsos dies hoc cicatrizans medicamentum injicimus.

℞. Ceruss. ℥i. alum. roch. lithargyr. an. ʒij. F. decoctio in aq. caudæ equinæ. ℔ij. ad medias, colatura per manicam laneam trajecta injiciatur. Iis medicamentis hic vir intra mensem ex toto sanus evasit. Si autem aliquando dolor superveniat, urinarius meatus colluatur lacte aut aqua rosacea camphora admixta, aut decocto sem. lini & fœnugræci, quod si acerrimus dolor sit, ut eum æger pati nequeat, ad opii unum aut alterum granum devenimus dissolutum in aqua ros. *Amatus Lusitanus, cent.* 4. *curat.* 19.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Carunculis in meatu urinario.

POst celebratas universales evacuationes, partes urinæ famulantes fomentis, balneis, ac unguentis relaxantibus fotæ sunt, deinde ad opus Chirurgicum accessimus hoc modo. Candelas cereas albas quibus parum terebinthinæ immixtum erat, paratas habebat Chirurgus longitudinis 12. digitorum transversorum, crassitudinis verò prout meatus urinarius ferre posse videbatur. Eas Chirurgus sequenti unguento oblinebat & bis in die inponebat, unguentum illud erat ex lib. 1. pag. 20. *De secretis Alexii Pedemontani* ad ulcus sanandum carnosum etiamsi fuerit inveteratum, cujus hæc erat descriptio.

℞. Faces ex melle destillato, vel his deficientibus sumito mellis ad justam crassitudinem cocti. Deinde ponito in ollam ad cremandum vel vitrarii fornace, donec auri calorem assumat, hæc materia valet ad omnes plagas, nam carnem putridam atque mortuam consumit, postea mundificat, & absque ullo dolore persanat.

℞. Hujus pulveris ℥i. stercoris canin. ℥ij. tartar. alb. ʒß. Sacchar. albiss. aluminis usti, tutiæ an. ʒi. terantur omnia atque cribentur. Deinde.

℞. Fol. olivæ rec. contund. in mortario lapideo optimè, adijciendo parum vini albi, postea benè expressio succo, addatur tantundem succi plantag. ponanturque ad ignem infundendo paulatim

tim prędictos pulveres & continuò miscendo, postremò parum ceræ viridis adjungatur & parum mellis rosac. f. unguentum molle atque in usum servetur. Est autem valde pretiosum ad carnem consumendam consistentem præsertim in locis valde sensibilibus, quæ fortia medicamenta respuunt propter dolorem. Modus verò utendi est hujusmodi. Syringa parva vino albo impleatur in quo rosæ siccæ & fol. plantag. cocta, deinde parum lactis muliebris vel caprini adjectum fuerit, ponatur in virgam quæ vino optimè lavetur, deinde candelam ceream parvam sumito, & in ejus mucrone prædicti unguenti parum affigito atque sic in virgam immittito quousque ulcus pertingat, & unguentum ibi relinquat, hoc bis in die faciendum, manè scilicet & vesperi, & sic admirabilem effectum videre licebit: nam paucis diebus absque ullo periculo æger sanabitur. Hoc tamen non juvante usi sumus experimento *Amati Lusitani* descripto *cent.* 4. *curat.* 19. quo feliciter curatus fuit æger noster. *Petrus Forestus, observ.* 10. *lib.* 25. *De Vesica Morbis.*

Sequentia remedia transcripta sunt in camera computorum *Monspeliensi*, quibus *Geofroy Gtennatus* curatum Carolum IX. Galliarum Regem anno 1584. & donatus fuit duobus milibus aureorum.

Primò ℞. Cassiæ rec. extract. ℥ß. succi liquir. ʒi. el. de succo rosf. ʒ ii. ad lupur. ℥ iv. f. potio exhibenda manè. Postea per 10. dies bibat sequentis decocto ℥ viii. tepidas.

℞. Rad. liquir. ras. altheæ, sebest. passul. an. M. i. sem. altheæ, malv. apii, petrosel. an. ʒß. ad font. ℔ ii. bulliant ad medias, de qua sumat ℥ viii. per x. dies præcedente potione vel bolo ex cassia.

Modus primum unguentum conficiendi.

℞. Ol. rosac. ℔. i. ceruss. Venet. ℥ iv. caphuræ ℥ß. tutiæ aqua rosf. præp. ℥ß. lithargyr. aur. præp. ℥ iii. antimon. opt. pulver. ʒiß. opii, thur. masculi, mastich. aloes hepatic. an. ℈i. M. omnia, & in pyxide plumbea serventur.

Modus secundum unguentum parandi ad consolidandum.

℞. Unguenti rosf. Gal. rec. parati & loti aq. rosf. ung alb. Rhasis camphorati, an. ℥i. pomatæ finæ speciebus paratæ ℥ß. M. simul, & in pyxide plumbeam reponantur ad usum.

In applicatione unguenti sic tegere.

℞. Candelam tenuiss. ex cera alba, tela vetustissima & tenuissima involutam. Ut autem appareat locus carnositatis.

R. Candelam prædicta crassiorem ol. amygdal. d. illitam, & in virgæ canalem intromittatur. Quòd si obstaculum appareat, impediens ne candela possit ulteriùs progredi, nota locum in candela, & mensura longitudinem candelæ intrantis; deinde involve candelam linteolo, eamque illine in extremitate unguento, & tunc immitte candelam in virgam, quousque carnositatem attingat. Quod si duplex carnositas appareat, tunc ita primum unguentum aptandum, ut utramque attingat, continuando per 15. 18. aut 20. dies juxta mali magnitudinem, & prout carnositas videbitur aperiri, ac in pus dissolvi. Cùm autem videbis urinam liberè & facilè reddi, pauco pure turbatam, tunc oportebit primum unguentum griseum à candela tollere, sed illines candelam totam secundo unguento, continuando 8. aut 10. dies, quousque pus non ampliùs effluat cum candela, nec ullus dolor inter meiendum percipiatur, quo tempore abstinendum erit à remediis. *Lazarus Riverius, observ.* 14. *cent.* 2.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Carunculis urinam supprimentibus.

Caruncula, quia pepasmi expers est, si impedimentum fecerit, consumi debet, abstergi ulcus & claudi, ne moriatur æger (inquit *Hollerius*) cogimur carunculam illam absumere & rumpere: remedio carunculis est oleum cucumeris asinini remixtum cum unguento rosato, cui pauca grana sublimati vel præcipitati adduntur; candela cerea immittetur docta manu; vel hæc adduntur unguento de tutia: quidam 30. ferè annis ita laboraverat, urina semper tenui filo fluente, his recreatus fuit. *Ioh. Heurnius ad Aphor. Hippocr.* 82. *Sect.* 4.

Pro caruncula in meatu urinario inter

alia unum familiare habeo secretum, arsenicum nimirum, quo utor hoc modo. Emollio optimè ipsum super lapide pictorio cum succo limonum, postea soli, donec siccetur, expono, deinde ipsum diluo aceto stillatitio, & iterum sub sole sicco, & hoc quater facio. Ultima vice abluo aq. rosac. deinde cum aliquo cerato misceo ut cum diapalma vel diachylone, vel cum ol. ros. & cera, & facio Emplastrum pro ratione duritiei carunculæ, & minimam portiunculam hujus medicamenti pono in extremitate candelæ & quotidie semel aut bis in meatum urinarium fœlicissimè intromitto. *Gabriel Fallopius. lib. De Tumoribus cap.* 38.

Carunculam meatus urinarii certissimo experimento in pluribus sustulit *Antonius Fuchsius* Medicus *Norimbergensis*, oleum succini cum vitello ovi mixtum applicabat candela cerea, & meatui immittebat, securum sanè remedium, & reliquis omnibus præferendum, si respondeat eventus. *Hieronymus Reusnerus. observ.* 91.

SECTIO XXVIII.

De Caro.

CArus Græcè Κάρος à toto capite nomen habet, Κάρη enim caput dicitur. Definitur quod sit sopor longus profundus & inexpugnabilis cum sensus & motus & imaginationis ablatione, servata tamen spirandi libertate. In hoc affectu læditur cerebrum secundùm partem anteriorem, & magis secundùm ventriculos quàm secundùm substantiam. Causa est spirituum animalium in organa sensus & motus prohibitum exercitium ob angustiam meatuum cerebri. Arctantur vero cerebri sinus multis de causis; primo ob confidentiam, cùm nimirum vi morbi animales spiritus exhauriuntur, quod non sine calamitosa vi evenire solet, attrocitati etiam dolorum ascribitur per morbos acutos, quorum potentia disjectis spiritibus conjectaria infertur sinus conniventia. Secundò ob obstructionem ab humore pituitoso frigido & crasso. Tertiò ob compressionem ab ictu vehementi, & importuna cranii perforatione: fit etiam Carus arteriis Carotidibus & musculis temporalibus affectis, sæpe quoque ex intus genitis malignis humoribus in malignis febribus accidit, à vaporibus etiam ex intestinis à vermibus elevatis, ut & ex utero, oritur. Distinguitur Carus (quem Latini saporem, Arabes *Subeth* vocant) à Lethargo, quod consectarius sit vehementiori parti, at febris Lethargo consectaria sit. Præterea Lethargici, si stimulentur à somno excitantur, excitati respondent, contra Carotici quantumvis pungantur, aut non excitantur aut nihil respondent. Ab apoplexia differt, quòd illæsa sit respiratio, in apoplexia autem semper læ-datur. Discriminatur ab Epilepsia quod nullus adsit motus nec spuma in ore unquam appareat; à Syncope verò quod pulsus magnus & validus sit, & color quandoque floridus, quum in Syncope sit pulsus languidus & facies cadaverosa. Distinguitur etiam ab uteri suffocatione, quod præfocatæ mulieres intelligunt, recordantur, & sine omni respiratione subsistunt, in Caroticis contrario modo se habet.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Caro in quinquagenario.

QUia conatus aderat vomendi vomitorium illi sequens exhibui.

℞. Syrup. accetos. simpl. oxymel. simpl. ole amygd. d. an. ℥i. aqu. nucum & raphani an. ℥ii. bibit & multum pituitæ vomuit.

Tempora iungere jussi sequentibus oleis.

℞. Ol. nuc. mosch. ʒiß. ol. salv. majoran. an. gutt. iii. M.

Hisce factis cum jam esset vestimentis exutus & in lectum positus, admonui de Clysmate verùm cum nollet uxor admittere: suppositorium hoc illi imperavi.

℞. Mell. q. s. pro duobus suppositoriis coquatur addendo Salis ʒi. rad. pyrethi, tronch. alhand. an. ʒß. f. 2. suppositoria; quorum unum mox indatur, aliud sub vesperam.

Naribus intrusi pennam succo sequenti intinctam.

℞. Succ. rutæ majoran. an. ℥i. castor. ℈ß. aceti ʒi. M. utatur frequenter.

Ad materiam à capite revellendam, non me-

metuens illius prolapsum in nervos, modo à cerebro descenderet (satius enim duxi paralysin sequi quàm apoplexiam in quam facilè abire potuisset) spinam dorsi inunxi sequenti linimento.

℞. Ol. de castor. de Euphorb. & de piperib. an. ʒii. ol. costini. ℥ß. ceræ parum, f. linimentum. Cùm alto sopore premeretur & continuo, concesserunt tandem ut hic Clyster injiceretur.

℞. Rad. Irid. rec. ℥ii. enul. angelic. an. ℥ß. galang. ʒii. fol. Salv. rutæ, beton. origan. an. Mi. flor. anthos. stœcad. primulæ veris, an. pl. Bacc. Lauri ℥ß. Sem. erucæ, Sinapi, an. ʒii. sem. fœnic. ʒiii. agar. ℥ß. rad. esulæ ʒii. furfur. pi. f. decoctio. in colat. ℔i. dissolv. Succ. rutæ ℥ß. succ. mercurial. ℥i. bened. Laxat. hier. Logad. an. ʒii. castor. troch. alhand. an. ʒß. mell. anthos ol. rutac. an. ℥i. Sal. gemmæ ʒi. f. Clyster.

Alternis diebus uno Clystere, altero suppositorio utebatur: quibus adhibitis commovebatur; nam aliàs semper nisi excitaretur, dormiebat: excitatus, jusicula in os infusa, deglutiebat, nec cibum nec potum aliàs expetebat. Vesicatorium nuchæ apposuissem, sed non concedebat uxor: ideò cucurbitulas 6. cum scarificatione, collo, humoris, & scapulis affixi. Interim spinam in dies inungebat, & sequens aqua illi aliquoties cum cochleari infundebatur.

℞. Aq. Lilii Convall. rosmar. Cinam. an. ℥i. pulv. pliris arch. dianth. an. ʒß. castor. ℈ß. ol. majoran. gutt. ii. agitentur, capiat cochlear unum vel 2. Diebus aliquot elapsis, ut materia a capite deturbaretur, cum per os melius res admitteret, ordinavi potionem sequentem.

℞. Tabell. diacartham. ʒii. diagnidii gr. vi. Syrup. rosat. solut. ℥i. aq. Cinam. q. s. f. parva potio. Purgatus hoc medicamento, cœpit minus sopore premi, meliusque quæ offerebentur admittere, adstantesque cognoscere, quare mox iterum hoc modo illum per vices purgavi.

℞. Rad. Ireos ℥ß. rad. angelic. imperator. galang. an. ʒii. fol. major. salv. spicæ celt. beton. an. Mi. flor. anthos. stœcad. an. p. i. sem. fœnicul. ʒii. carvi ʒi. fol. Sen. ℥iß. sem. cartham. ℥i. F. decoctio in colat. ℔i. calente adhuc infunde turbinth. ʒiii. agar. ℥ß. [illegible]. ʒi. sal. gemmæ ʒß. stent per noctem. F. expressio, dissolve sacchar. q. s. F. potio pro tribus parvis dosibus, aromat. cinamom. ʒii. bibit per triduum & bene purgatus fuit.

Cucupham capiti apposui.

℞. Rad. reos. angelic. an. ʒii. fol. majoran. flor. anthos. stœchad. lavend. an. ʒi. sem. coriandr. ʒß. nuc. mosch. ʒii. stirac. calamit. ʒiii. F. pulvis, insuatur pileolo nocturno.

Cum Jam os colluere posset, gargarismum hunc præscripsi.

℞. Rad. Pyrethri. ℥i. Angelic. ℥ß. rad. Ireos rec. ℥ii. sem. Staphysagr. ʒii. fol. salv. rosmar. an. mi. nuc. mosch. ʒiii. cariophyll. ʒii. piper. ʒß. coq. in vini mensura i. pro caput purgatio.

Comedebat etiam manè tabell. dianthos, gutta. ol. cinam. singulis tabellis prius affusa.

Cum in melius omnia vergerent, & jam sedere posset, denuo illum purgavi pilulis quas jam deglutiret poterat.

℞. Pil. coch. & aurear. an. ℈i. cum aq. Salviæ, F. pilulæ. Egregiè hoc medicamento purgatus est. Videbanturque jam omnia in declinatione esse, verùm subitò in convulsione incidit: quas tamen, etsi omnes eum deploratum censerent, non lethales, nec aliquid mali portendere, dixi, materiam enim à cerebro in nervorum principium descendisse, & cùm acris fuerit, convulsiones potius quàm paralysin excitasse. Pulsibus sequens applicui.

℞. Aq. ros. ℥ii. aceti rosac. ℥ß. cariophyll. ʒß. spec. cordial. ℥i. M. irrorati panni applicentur. Julepo quoque sequenti usus est.

℞. Julep. rosac. ℥iß. aqu. cinamom. ℥i. aqu. borrag. bugl. pœon. Lil. conval. aqu. epilep. compos. an. ℥ß. manus Christ. ʒvi. M. capiat frequenter.

Alterum paroxismum habuit, sed pergens in usu Julepi, denuoque purgatus, exhibitis etiam iis quæ Epilepsiæ resistunt, convulsiones non amplius supervenerunt, & benè deinceps se habuit; hac ratione restitutus Carus ab eo tempore nunquam amplius illum invasit. *Felix Platerus, observ. lib. 1. pag. 7.*

SECTIO XXIX.

De Castorii mira vi.

NOta vis Castorii in histericis affectibus & pellendo fœtu. Singularis alia innotuit mercatoribus nostris in Insulis *Ferroensibus* Sereniss. Regi *Danarum* subjectis. Noxium Cetæ genus à navigiis suis ut arceant piscatores *Ferroenses*, injecto castorio aquam marinam inficiunt, quæ turbata dictum factum, quasi castorium aversaretur, Cete fundum petit. Eadem vis & homines apta est profundo maris submergere. Egregius Urinator quidam in iisdem Insulis Castorium fortè secum portans navigio ad res suas curandas se commisit. Naufragium mox passus cum sociis, præter expectationem, subito abyssum maris petit, alias natare doctissimus; reliquis comitibus salvis, sine castorio navigantibus, ut fortissimam pellendi vim habere videatur. Bona fide mihi hæc retulit amplifs. urbis nostræ consul *Christoph. Johannæus* istarum Insularum peritissimus. *Thomas Bartholinus, hist.* 17. *cent.* 2.

SECTIO XXX.

De Casu.

CAsus Græcè πτῶσις, ubi corpus ob gravitatem ab altiori loco deorsum cadit & collabitur. Causæ sunt improvidentia, imbecilitas potentiæ loco motivæ & spirituum in cerebro perturbatio. Procatarcticæ seu externæ causæ sunt impulsus violentus, constitutio in loco præcipiti, &c. In casu violento non una, sed plures corporis partes afficiuntur, Symptomata quæ subsequi solent, sunt vasorum ruptiones, sanguinis extravasati in aliqua corporis parte concretio, ibidemque doloris sensus, difficultas respirationis, articulorum luxatio, & ossium confractio, foris autem partium collapsarum tumor & lividitas, ad casum præcipitem referendæ sunt plagæ & verberationes violentæ fustibus illatæ.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Casu ad puerum quendam.

℞ VIni rubri ℔ix. cui superadde rof. rubr. sicc. rorism. summitat. myrti, an. Mii. in cacabo ad ignem fiat decoctio: in hoc vinum stipticum Syndon immergatur; & parum manibus exprimatur, & eo calido optimè æger involvatur, & in lecto optimè cooperiatur? quo remedio copiosissimè sudavit, & sanus factus fuit. Est autem hujus generis remedium apud *Hispanos* in omni lapsu admodum frequens & usitatum, à scribentibus de casu & offensione prætermissum, quum tamen potissimum sit. *Amatus Lusitanus, cent.* 3. *curat.* 9.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Casu.

JUvenis quidam 20. annorum cum per vimineum septum instar cancellorum tortum saltaret, cecidit supra palum circa dorsum, sine cutis tamen læsione: unde sequutos est dolor ingens circa renes, & spinam inferiorem. ut incedere non posset. Ideo locum dolentem inunximus oleo rof. insperso pulvere myrtillorum, & sanguinem ex Basilica, quia juvenis erat, ne febris aut inflammatio supervenirent, detrahere emandavimus. Deinde statim mummiæ & spermatis ceti, an. ʒß. cum cerevisia butyrata calida propinavimus. Mox ut sequentem potionem sumeret, jussimus.

℞. Fœnic. cum toto Scabiof. rubiæ tinct. caulium rub. parietar. malv. cum rad. chærefol. petrosel. fanicul. valerian. agrimon. bugl. & borrag. an. Mi. sem. nigell. (unicè confert ad casum ut experti sumus) sem. anif. an. ʒi. concisa & conquassata, coq. in cerevisia communi pro ℔ii. colatura saccharo dulcoretur, in qua puppa sequens pendeat.

℞. Mummæ, spermatis ceti, an. ℈i. nuc. mosch. troch. alkekeng. sine opio, an. ℈ß. F. Pupa exprimenda dum potio sumitur. Decoctum aromatizetur cum ʒiii. cinamom. bibat de eo bis in die hora sexta matutina, & hora quarta à meridie.

die. Quarto die ita eundem purgavimus.

℞. Fol. sen. ℥iii. infund. in decoct. pectoral. ℥v. adde elect. è succo ros. post fortem expressionem ℥iiß. oxymel. simpl. ℥v. mum. nuc. mosc. an. ℈ß. F. potio. Deinde ad majorem resolutionem inunximus hoc unguento.

℞. Unguenti de althæa. ℥ß. ol. chamæm. aneth. an. ℥ii. M. quibus dolor sedatus est, & perfectè curatus fuit. *Petrus Forestus observ. 29. lib. 6. observ. Chirurg.*

Mulier quædam 50. annos nata ab equo sternace sub bigas lapsa, rotis caput, pectus totumque corpus miserè contundentibus, deplorata videbatur. Ego advocatus devotè *Deum* implorans talem medendi curam instituto. Primò, posthabitis omnibus, saphænam secandam suasi; deinde sudorem hoc modo provocandum curavi.

℞. Vini rubr. stiptici ℔. x. rosf. rubr. sicc. rorismar. summitat. myrti. an. M. ii. f. decoctio in cacabo ad ignem. In hanc postea Syndonem vel linteolum immergebam, eoque leviter expresso ægram undiquaque calidè & optimè involvebam: atque sic in lecto arctè contecta diu multumque sudavit. Continuabat hoc donec revalesceret. In prandio & cœna potus erat decoctum chærefolii cum saccharo. *Martinus Rulandus. Cur. 74. cent. 6.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro casu ab alto in quodam.

HÆc quæ sequuntur ex præscriptione *Florentiolæ* egregiè contulerunt.

℞. Rhab. ℈ii. rub. tinctor. gr. xv. cum vino stiptico. F. Pilulæ, quibus utebatur in principio; postea in processu exhibeatur illi medicamentum sequens.

℞. Cassiæ rec. extract. ℥vi. mummiæ, ℈i. rub. tinctor. ℥iß. rhab. el. ℥i. pulverisanda pulverisentur & dissolvantur cum cassia in decocto cicerum rubr. & fiat potus.

Hic pulvis contra casum in usu est apud *Colonienses*, cujus autor fuit *Zittardus* Medicus insignis.

℞. Mummiæ, scabiosf. pilosel. hyperic. an. ℥ß. costi dulcis & amari nuc. mosch. an. ℥iß. terræ sigillat. bol. armen. an. ℈iv. rub. tinct. rhapont. sem. nigell. an. ℥vi. spermaticeti, rhab. an. ℥ii. agar. troch. cumini præp. an. ℥i. M. F. Pulvis. Dosis est ℥i.

Elidaus præceptor meus pro sanguine coagulato è corpore hominis expellendo, tum à casu, tum à percussione & concussione sequenti remedio utebatur.

℞. Mummiæ, rhab. el. an. ℥i. rubiæ tinct. ℈ii. M. cum decocti pulli nigri ℥iii. vel capiat cum aliqua aqua convenienti: at pulla nigra coqui debet cum pennis & visceribus, eadem prius strangulata, nec aliter occidi debet. Nam ita decocta plurimum præstat in hoc affectu proprietate quadam occulta. *Petrus Forestus, observ. 31. & Schol. lib. 6. observ. Chirurg.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Casu ex Fenestra ad somnambulonem quendam.

PRæmissa venæsectione & injecto Clystere, ad sanguinem collectum dissolvendum & expectorandum, exterius adhibui decoctum lactis cum meliloto, flor. chamæm. an. M. iii. marrhub. anthos, an. M ii. quod comprehensum aliquot vesicis bubulis, per vices calidum epithematis loco partibus dolentibus applicare jussi interius diebus aliquot matutino tempore pinguedinem humanam (quam tum temporis à recenti corporis humani sectione copiosam in promptu habui) in jusculo cerevisiæ ad ℥ß. exhibendam dedi, quo remedio dolores & punctiones internæ leniebatur & sanguis concretus ad exitum præparabatur, ita ut consequenter per tussim & screatum concreti sanguinis frustra copiosè satis, & cum facilitate reiicerentur. Post octiduum cum adhuc suspicio aderat de sanguine concreto, aliquoties pulverem ex iis quæ sanguinis grumos dissolvunt, ut sunt oculi cancri præp. rad. rub. tinct. sperma ceti, & similia, exhibui, & sudorem provocavi, & sic præter spem multorum intra 14. dies Juvenis hic perfectè convaluit.

In hoc Juvene observatione dignum quod licet ex contignatione domus tertia ad altitudinem 14. ulnarum deciderit, inventus tamen fuerit, quo ad membra exter-

externa omni ex parte illæsus, capite excepto, cui vulnus inflictum erat ad os usque bregmatis sine ossis & periostii lesione. *Guil. Fabritius Hildanus, observ.* 84. *cent.* 2. ex *Epist. Gregor. Horstii* ad *Hildanum*.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Casu.

MUlier quædam ex altiori delapsa loco diu jacuit semimortua, tandem cum ad se rediisset, exhibui ante omnia contra sanguinem coagulatum hunc potum.

℞. Succ. cancri vivi contusi ℥ß. vini albi, ℥iv. M. hæc Potio expulit sanguinem coagulatum. Postero die ab assumpto potu venam medianam me jubente secuit. Quarto à venæsectione die balneo aquæ dulcis chalibeatæ usa fuit, atque his paucis mox valere rectè cœpit. *Martinus Rulandus, cent.* 5. *curat.* 12.

Mulier quædam quinquagenaria ab equo sternace sub bigas lapsa, rotis caput, pectus totumque corpus misere contundentibus deplorata videbatur. Ego advocatus, devotè Deum implorans, talem medendi curam instituo.

Primo post habitis omnibus saphenam secandam suasi: mane dein sudorem hoc modo provocandum curavi.

℞. Vini rubri stiptici, ℔. x. rof. rubr. sicc. rosmar. sumitat myrti, an. M. ii. F. decoctio in cacabo ad ignem: in hanc postea sindonem vel linteolum immergebam; eoque extremitate digitorum leviter expresso, ægram undequaque calidè & optimè involvebam; atque sic in lecto arctè contecta, diu multumque sudavit. Continuabat hoc donec revalesceret. In prandio & cœna Potus erat decoctum Chærefolii cum saccharo. *Martinus Rulandus, curat.* 74. *cent.* 6.

Pro casu & contusione commune remedium est, si ovi vetellum crudum cum aceto contusum ebibendum detur, prohibet enim concretionem sanguinis.

Rustici Buphthalmi herbam cum floribus luteis instar calendulæ, in cerevisia incoquunt, & tepidum haustum ejus decocti exhibent, qui omnes obstructiones & sanguinis concretionem ex lapsu dissolvit, vasorumque ruptiones persanat. Idem præstat pilosella herba cum rad. in cerevisia cocta & bibita. Nautæ in præcipiti casu tanquam præsentissimo remedio utuntur ʒi. olei salis marini & calida cerevisia soluta & bibita. Quomodò autem hoc oleum ex sale conficiatur, nondum explorare potui. Milites in castris ad violentas plagas casusque præcipites exhibent ʒi. aut ʒß. pulveris nitrati bombardici cum haustulo vini, aceti, aut cerevisiæ qui tum ratione nitri, tum carbonis salicis, discutit omnem concretum cruorem & colluviem. Nam & carbo tiliæ, in pulverem redactus, & per se exhibitus in casu præcipitii mirum in modum confert: usitatum etiam remedium est quod sequitur.

℞. Unguenti rubei potabilis ℥i. aut ℥ß. in aceto calido dissolvatur, & ebibendum proponetur. *Franciscus Ioel. Practicæ, lib.* 10. *sect.* 5.

SECTIO TRIGESIMA PRIMA.

De Catalepsi.

CAtalepsis & Cotoche vocabula sunt synonyma, effectum designantia qui *Latinis* vulgò congelatio dicitur Κατάληψις vocatur à καταλαμβάνεσθαι *i. e.* prehendi: κατοχὴ verò seu κάτοχος à κατέχεσθαι *i. e.* detineri: quod æger hoc malo repentè corripiatur; correptusque eo situ permaneat.

Definitur quod sit subita sensuum omnium motus & mentis prehensio, qua qui corripiuntur, rigidi in eo statu, in quo prehensi fuerunt, apertis ac immotis oculis, statuæ alicuius instar, permanent, & nec sentiunt, nec vident, nec audiunt, respiratione & pulsu salvis manentibus. Causa est spiritum animalium congelatio seu immobilitas, à vapore congelante & figente ortum habens; vapor hic fixativus similis est naturæ fulminis & spirituum illorum qui in terræ motibus, aliàs etiam è terræ cavernis erumpentes, homines & bruta repente rigida reddunt. Rarus effectus hic, & admiratione dignus, hinc est quod vulgus eo detentos in extasin à Deo raptos existimant.

SUB-

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Catalepsi.

VIr annorum 50. asperrima hyeme cùm diu in parte capitis posteriori dolore persensisset, neque medicum tamen in consilium adhibuisset; sedens in cella, in eodem statu permanens, subitò Catalepsi correptus est, & mente detentus, & veluti fixos oculos in astantes ac palpebras veluti immobiles penitus habebat, voce insuper ac sensu privatus, nihil audiebat neque respondebat. Mandavi illico ut Clyster actutum fieret.

℞. Fol. mercurial. betæ, salv. rutæ, puleg. an. M. i. flor. stœch. chamæm. melilot. an. pi. polipod. q. fol. sen. an. ℥ß. cent. min. Mß. rad. alth. ℥i sem. cartham. ℥ß. (aliqui addunt colocynthid. vel hellebor. nigr. ʒi.) F. decoctio in aqua (alii decoquunt cum gallo veteri) colaturæ adde confect. hamec. ℥ß. hier. Logad. ʒvi. troch. alhand. ℈i. mellis anthos ℥i. ol. rutac. chamæm. aneth. an. ℥i. sal. communis, ʒiß. M. F. Clyster. Mox suppositorium præscripsimus, quod filo alligato immitteretur, si clyster non retineretur, aut præter expectationem in corpore obhæreret.

℞. Pulv. hier. Logad. ℈ii. trochisc. alhand. ℈i. diagrid. gr. numero iii. salis communis & gemmæ, an. ʒß. mellis q. s. F. suppositorium.

Statim ab alvi eductione exhibui ʒi. theriacæ præstantissimæ, & ℈i. mithrid. cum aq. Card. bened. & beton, an. ℥iß. ultro inos ingerendo, frictionibus etiam utebar, ut & ligaturis fortibus brachiorum, pedum & crurum. Partem quoque capitis posteriorem inungi mandabam unguento infrascripto.

℞. Ol. aneth. chamæm. lilior. an. ℥iß. adiice hyssopi, thymi & serpilli, parum & coquantur in duplici vase deinde fortiter colentur. Colaturæ adde castor. ℈iß. ceræ modicum. F. unguentum molle. Nonnulli totum corpus anethino oleo inungunt maximè in hyeme, & castor. ʒi. cum aqua mulsa ori infundunt: cùm hisce nonnihil ad se rediisset, & melius quid sumere posset, ne iterum rediret malum, & ut ex toto convalesceret, præscripsi decoctum præparans apii, fœnicul. calamenth. aneth. fumar. bugl. borrag. meliss. Syrupis de epithymo, de stœchade, & de succo fumariæ adjectis. Postea huic decocto adiicientes senam, epithymum, polipodium, ut similiter purgaret: & ad roborationem capitis consulvi, ut acciperet Diambram pliris archonticum, conservam rorismarini, & similia; quibus tandem bene habuit. *Petrus Forestus, observ.* 42. *lib.* 10. *De Cerebri Morbis.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Catalepsi.

AD Fratrem *Capucinum* catalepticum factum vocatus, invenio illum aphonon, uno genu terræ innitebatur, alterum ceu flexurus curvabat; brachium sinistrum pendebat ad genu, dextrum in aerem elevatum diductis digitis, viam prætereuntibus ut olim *Mercurii* statuæ, ostentare videbatur; utrumque omni gelato marmore frigidius; patebant oculi, sed irretorti, & quicquid sudario illos perstringerem inconnivi. Os hiabat cum respiratione satis libera, pulsus in utroque brachio sat magni. Cùm ad satietatem spectassem, dixi accerserent alios Medicos, meque cùm statuam exuisset æger, tum illic revocarent, in casu ad hunc mihi diem inviso nihil tentaturum nisi consultis senioribus. Volebam tamen iniici interim validissimum clysterem, sed Apothecarius negabat se ulla ratione, ob strictas nimium nates iniicere posse, glandem ergo præscripsi ex speciebus hieræ colocynth. sale gemmeo & muscerda; jussique excipi felle, loco mellis, ut acrius pungeret: egre immisit, sed cum bonis ægri rebus, validè enim soluta alvo, multisque bombis emissis, degelatus membra movit, surrexit, ambulavit, omnium præteritorum ignarissimus, tum fricatis naribus (ptarmicum enim potentissimum insuflaveram ante horas aliquot, sed sine effectu) iisque motu calefacti sæpe sternuit; multumque pituitæ vitreæ aut glaciei, ut verius loquar, excussit. Cùm sub vicesimam horam ad se rediisset, laconiam seu stupham *Germanicam* paucis horis struendam procuravi, credebam

enim algidissimum hoc corpus non nisi in aere perpetuò æqualiter calido servari & curari posse. Cùm illud ingressus esset, flatibus in cerebrum delatis discutiendis incumbendum duxi, unaque novorum generationem impediendam statui. Injecto ergo sub vesperam validissimo clystere, qui præter calida quæque recipiebat etiam helleborum, turbith. trochisc. alhand. omnibus in jure veteris galli decoctis, colaturæ remiscebam hieram, colocynth. confect. hamec. elect. de baccis Lauri, theriacam, & aquam vitæ rectificatissimam; postridie eccoprotico commodè purgato cerebelli regionem radi jussi, totamque cum tota spina decocto lavendul. lauri, stœchad. ex malvatico incoctarum, inungebam primum castoreo, aurea alexandrina, melle anacardino, theriaca, oleo petroleo & succini solutis. Huic inguini superponebam emplastrum Paracelsi iisdem oleis recens subactum, dabam cibos convenientes, bibebat hydromel dilutissimum, cui sassaphras, fœniculum & anisum incoxerat, miscebatque vinum fulvum. In dies sumebat conditum ex conserv. acori, stœchad. nuc. mosch. Zinzib. Chinensis theriaca cum conserv. pleres arch. Sicque cum Deo toto biennio liberrimus à congelatione fuit, sæpe tamen postea hic frater Catochomenos factus est, sed tandem ita convaluit, ut duodecim annis mali nihil senserit, quoties enim rigente parum collo; malum secuturum præsagit, statim oleo calido nucham totamque spinam inungi curat, & ita malum avertit. Miror itaque *Dodonæum* & ex illo *Heurnium* scripsisse neminem secundo sine pernicie certa hoc morbo corripi posse. *Henricus ab Heers, observ. 3.*

SECTIO XXXII.

De Cataracta.

INter oculorum affectus, qui plurimi sanè sunt, non infimum tenet locum suffusio, quæ Græcis ὑπόχυμα & ὑπόχυσις, Barbaris aqua, vulgò Cataracta dicitur. Est humoris præter naturam juxta pupillam, inter corneam tunicam, & crystallinum humorem concretio, visum impediens, incipiente malo, morbus est in via, cum antiquatum est, ad morbos in num. refertur. Causa suffusionis incipientis est humor tenuis & serosus, confirmatæ verò humor crassus & lentus, humor qui maximè hic peccat est pituita; interdum tamen & alii miscentur humores, viæ per quas humores in oculum decurrunt, sunt nervi optici, vasa omnium tunicarum & uvea tunica à qua transudat aliquando aliquid; locus affectus est totum illud spatium quod intercedit inter corneam & chrystallinum, quia in toto illo spatio concrescere potest suffusionis materia. Suffusio verò alia est vera, alia notha, vera est quam hactenus descripsimus, ab humore in ea oculi parte, ob vitiatam ipsius nutritionem collecto, ortum ducens, vel aliunde per vias ante dictas à cerebro defluens. Spuria seu notha dicitur, quæ fit à vaporibus à ventriculo, aliisque partibus inferioribus, vel à toto corpore, ut in febribus in oculos per consensum translatis: quæ vera est suas habet ætates: incipiente malo humor tenuior adhuc, intuentium aciem fugit, sed culices, fumi, & corpuscula quædam pilorum aut lanarum, vel aranearum texturis similia oculis observari videntur: Hic gradus appellari solet Imaginatio; procedente & augescente suffusione pupillæ color marinus apparet, aut ipsa similis est vitro contaminato, vel aeri nebulis repleto, & tunc aqua & aquæ descensus dicitur: cum verò malum est perfectum, & materia in pupilla omnimodè concreta, ægerque amplius non cernit, & pupillæ color albus aut alterius coloris apparet non translucens amplius; cataracta vocatur. Fit hic affectus aliquando sed rarò ab humoris aquei condensatione, & tunc incurabilis prorsus est. Causæ externæ sunt austrinæ & pluviosa constitutio, insolatio, fumus, ictus, contusio, intempestivæ lucubrationes, balneum, cibi evaporantes, immodica venus, & alia hujusmodi. Oculorum etiam prominentia ad hunc affectum producendum non parum conducit.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Cataracta.

REtulit mihi Medicus quidam ingeniosus, se in *Hollandia* vidisse mulierem quandam, vera suffusione laborante, ex consilio cujusdam Empirici, succo millepedum brevi sanatam, incipiendo scilicet à tribus provice, augendo in dies usque ad ix. tum iterum gradatim numerum diminuendo usque ad 3. & rursus augendo ante, & sic vicissim.

Alia item mulier ab imminente & minitante suffusione ejusdem medicamenti ope prorsus liberata est. Contundebat quidem illa primum 5. millepedes, postea 10. tum 15. dein 20. (quotidie augendo numerum per quinque donec ventum, fuerat ad 50.) in vino albo vel tenui cerevisia, fortemque expressionem jejuno ventriculo bibebat. Honoratissimus *Dom. Robertus Boyle*, in nunquam satis laudato libro de utilitate naturalis Philosophiæ, *capitul.* 5. *sect.* 5. *part.* 2.

Quercetanus aquam præscribit quæ (ut experientia comperi) efficacissima est in hoc affectu, habet autem sic.

℞. Croci metall. ℥i. aq. Chelidon. ℥v. M. hujus aquæ tepidæ 3. vel 4. guttas homine resupino jacente intra oculos infunde, & hoc fiat ter aut quater in die continuando per multos dies hanc aquam expertus sum ego visionem restituisse cuidam qui eam offuscatam habebat per plures menses, habet autem hoc egregium ut sine morsu validissimè abstergat, quod vix in alio medicamento reperies.

Aliquando cogitavi inunctionem argenti vivi, ea ratione, qua adhibetur in morbo gallico, magna efficacia posse extirpare cataractas incipientes & increscentes: & aliquando experiri decrevi. *Rodericus à Fonseca, Tom.* 1. *Consult.* 19.

SECTIO XXXIII.

De Catarrho.

OMnium ferè malorum quæ corpori succrescunt, caput radicem ac fontem dici debere ab *Hippocrate* & veteribus haud immeritò proclatum est, cum Catarrhus ab eo defluens tam multorum sit causa. Paucæ enim sunt corporis partes, tutæ ab ejus incursu; aures, oculos, nares, os, fauces, pulmones, latera, brachia, humores, lumbos, glandulas, coxendicem, crura, & quas non partes invadit. Hinc fiunt Apoplexiæ, cæcitates, pleuritides, phthises, paralyses, surditates, anginæ, orthopnoiæ, tusses, raucedines, vomitus, inappetentiæ, jecoris, vesicæ, & renum phlegmones, dolores colici & iliaci, alvi profluvia, & arthritides. Ita à Catarrho queque ægritudo nasci potest; adeo ut illàs morborum & uberrimus omnium ferè querelarum fons dici mereatur. Latinis dicitur distillatio, græcis verò Κατάρρους. Latissimè sumptum catarrhi nomen, omnem significat è capite versus inferiora fluxionem: Cum autem strictius sumitur, definitur quòd sit humoris extrementitii à capite defluxio in palatum, os, ac pulmones, ab expultrice cerebri stimulata ortum ducens.

Causa materialis est, humor pituitosus, interdum insipidus, nonnunquam acidus, sallus & acris, aliquando etiam corruptus & substantia peccans, ut in Catarrho contagioso & maligno, gignitur & colligitur hæc materia in capite, vel labefactata facultate alteratrice ipsius cerebri ob intemperiem præcipuè humidam & frigidam ratione cujus non potest caput alimentum cerebro destinatum concoquere, nec rursus superflua indè nata, dissipare, vel partium inferiorum vitio; plerumque enim ex partibus infernis exhalant, & per studia & negotia statim a cibo suscepta attrahuntur ad caput vapores & fumi crassi, quos cerebrum, quia nec arcere adventantes, nec dissipare receptos, potest, jure hospitii retinet: Capite in hunc modum plurima pituita vel vaporibus in aqueum demum humorem condensatis; repleto, insurgit tandem expultrix cerebri aggravata, quæ se exonerare cupiens, onus quo nimium premitur, confertim ad partes subjectas protrudit. Externæ causæ quæ excrementitium hunc humorem aut multiplicant, aut exprimunt, ac defluxionem excitant, sunt aer frigidior, venti boreales, medicamenta frigida capiti applicata,

ta, aeris repentina ex calido in frigidum, vel contra mutatio, vini meracioris immoderatus usus, aer item calidus humores fundendo; hinc est quod tempore verno catarrhi frequentiores sunt, Calor etiam Balnei, frictiones capitis intempestivæ cum pannis calidis, motus animi & corporis vehementes, calor solaris caput feriens, somnus diurnus, nimiæ vigiliæ, & lucubrationes nocturnę Catarrhus alius est frigidus, alius Calidus, alius subdulcis, alius salsus: est alius suffocativus, quando tanto impetu in pulmones irruit, ut suffocationis maximum impendeat periculum, alius denique contagiosus.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Catarrho.

℞. LAdani, gummi elemi Sandarach. oliban. styrac. liquid. & sicc. resinæ an. q. s. & part. æq. M. F. Ceratum S. A. capiti prius raso applicandum.

Valet contra decursum Catarrhi mirabiliter, si supra commissuram coronalem ponatur, Vel aliud ita.

℞. aloes, puleg. Calament. montan. cort. citri an. pt. æq. f. pulvis incorporetur cum Ladano & modico acaciæ ut F. ceratum, & est expertissimum, & longè præstantius priore *Barth. Montagn. cap.* 3. Antidotarii.

Catarrhus multis nunc familiaris est, ac sola victus ratione, quem *Hippocrates* tutissimam medicinam appellavit, curari potest. Decoctum raparum cum butyro & Saccharo multum juvat, ac si quid flatulenti est in rapis, id aniso adjecto, vel guttula una olei anisi corrigi potest. Thuris etiam granum unum sub noctem assumptum roborat & exsiccat: inunctiones pectorales non satis probo; nam etsi ad expectorandam materiam, quæ in præsens adest, faciant, tamen laxiores partes & magis fluxionibus obnoxias efficiunt. *Ioh. Crato. consil.* 3. *&* 4. *lib.* 4.

Si tota causarum vix ex subjectis partibus pendet, illarum intemperies mutanda. Si quod magis existimo, caput infirmum est, illud roborandum, à cibo sumantur, ea quæ ascensum vaporum remorantur, est pulvis pepticus Sylvii. Sunt coriandri præparata semina, est confectio diacydonites sine speciebus, huic potest Saccharum rosatum cum bolo armena admisceri. Vacuationes in morbis pectoralibus à catarrho non probo, & mediocri doctrina præditi, atque usu artis præstantes Medici causas intelligunt, quid enim faciunt ad coctionem; quid ad vacuationem materiæ in pectore? quid ad derivationem cum magis commoveant: quid ad capitis & ventriculi robur? quid ad hepatis temperiem corrigendam? posse quædam contradici scio, verum in morbis pectoralibus, tutissimum esse abstinere à medicamentis purgantibus reipsa comperi. Ad Catharrum sedandum hora decubitus sumat de sequenti Electuario ad magnitudinem castaneæ.

℞. Conserv. ros. ℥i. thuris mascul ℈ij. nucis condit. tostæ, ℈i. Syrup. aromatici rosat. ℈ß. M. F. Electuarium. *Ioh. Crato consil.* 1. *&* 2. *lib.* 2.

SVBSECTIO SECUNDA.

Pro Catarrho.

QVantum ad medicinalia, jubebit sibi parari ℔x. vel xii. Sacch. rosat. & hoc singulis diebus utatur ante cibum manè ad ℥ß. nihil enim ad catarrhum convenientius, confortat caput & ventriculum, & hepar refrigerat. Semel etiam in hebdomada accipiat ejusdem saccar. rosati ℥ß. cum ℈ij. rhab. tribus horis ante prandium, pro pectore doloris utatur oleo terebinthinæ. *Iohann. Baptista Montanus*, consiliorum appendice ad consil. 15.

Ut impediantur evaporationes ad caput ascendentes utiles sunt hæ pilulæ de succino. *D. Cratonis.*

℞. pulv. succini, mastich. an. ʒij aloes succotrin. ʒv. agar. albiss. ʒiß. Aristol. rotund. veræ, ʒß. cum Syrup. de succo beton. q. s. f. massa pil. utatur ʒi bis in mense, & sumat eas post primum somnum. *Petrus Monavius, Epistol.* 27. *lib.* 2. *consil. & Epistol. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

℞. Pulv. ossium humanorum combustorum ʒi. Cinamom. el. contus. ʒi. Sacchar. albiss. q. s. Ms. fiat pulvis, dosis ʒi. ante som-

somnum in vino albo exhibenda, aut manè in jusculo calido, augeri etiam potest dosis ad libitum. Ossa ad albedinem comburantur in fornace, & postea in pollinem redigantur, & in porphyreo lapide cum tantilla aq. rosar. confricentur. Si humana ossa non placet, sumantur bubula, horum ego usum in catarrhis, ac omnibus fluxionibus quotidie saluberrimum deprehendo. Thus item hora somni integrum deglutitum optimum, proficuum etiam hic est vinum absinthites. *Hieronymus Donzellius*, *cons. Craton. & als med. à Scholtzio* editorum.

Dum fluxio urget & copiosa est, probarem hoc Emplastrum, si capite raso in loco commissura coronalis apponeretur.

♃. Mastich. gummi Juniperi, nuc. mosch. an. ℈i. Cariophyll. subtiliss. pulv. ℈ß. ladani puriss. ʒvi. diducantur in mortario cum pistillo calido incorporentur pulveres, addito oleo mastichino, fiatque massa pro usu, inter edendum removeatur. *Gaspar. Nevius*, *consil.* 12. *lib.* 6. *Consil. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Catarrho.

NE materia quæ in thoracem præceps delabitur, spiritum intercludendo suffocet, fluxio quam primum inhibenda, medicamentis partim revellentibus, partim sistentibus, quæ revellunt & aliò deflectunt sunt Clysteres acrioris, extremorum frictiones, ligaturæ, cucurbitulæ, cruribus, coxis, & natibus affixe, vesicantia duo, unum in interna dextri cruris paulò subtus genu parte, alterum in brachio sinistro. Sed præ cæteris ad præcipitem fluxionem firmandam, vesicantia aut Sinapismos commissuræ coronali sine mora applicarem. Inter ea quæ fluxionem sistunt incrassando & torpidam reddendo, primum locum tenent hæ rotulæ.

♃. Diatragac. frigid. ℥ij. boli armen. imparati ʒi. terræ sigillat. ℈i. Syrup. de papav. qu. s. F. massa ex qua formentur parvæ rotulæ ore detinendæ. *Joh. Zecchius*, *consult.* 26.

Spiritus sulphuris & vitrioli ad guttas 3. vel 4. exhibitus manè & serò cum liquore idoneo contra omnes fluxiones magnas vires habet, præsertim vero eas quæ à calida viscerum in temperie ducunt originem. Potest etiam in minori dosi potui permisceri, quia cum eo venas omnes pervadit, & motum humorum cohibet.

Benedictus Faventinus sequentibus pilulis usus est in Catarrho salso, felicissimo cum successu.

♃. Succi liquirit. ʒij Aloes lot. ʒi. pil. de Cynogloss. ʒß. Cum Sirup. viol. F. Massa pilularum de qua capiat ℈i. hora somni. *Lazarus Riverius Prax. lib.* 1. *cap.* 15.

In omnibus catarrhis & defluxionibus tum prohibendis, tum etiam caput ab iisdem præservandis, prodest aqua Serpilli, cum vino generoso albo destilata, quotidie sumpta ad cochlear unum, vel 2. pro ratione ægri. Catarrhum quemvis sistit Sacculus ex Succino & spiritu vini paratus, si Epithematis instar, decenti ligatura suturæ coronali imponatur. Hujus usus magni est momenti in catarrho suffocativo. Item ex Chamæpit. puvlerisato, ol. succini asperso. *Joh. Hartmannus.* Pract. Chimiatr. *pag.* 92.

Cum perenniter illabitur Catarrhus à materia effera, qui tabem tandem afferat; ille qui sequitur Syrupus miraculosè dicitur prodesse.

♃. Flor. & Germin. Salicis, urticæ, mortuæ, an. M. iv. summit. vimin. rubr. fol. bursæ pastoris, an. M. ij ß. decoctio in ℔iij. aq. rof. tussilag. & burs. pastor. cum. Sacchar. ℔iß. ad medietatem. Sumat, ℥iß. cum aqua viminis rubr. destillat. *Guil. Ballonius*, *consil.* 22. *lib.* 1.

♃. Oliban. partem 1. myrrhæ, croci, spicæ storacis, an. part. ß. opii partis unius tertiam. f. pilulæ sicut fabæ, & una ex iis teneatur in ore per noctem, donec deglutiatur paulatim cum saliva. Mirabiliter prodest ad catarrhum: sistunt enim, & sunt expertæ. Item sola spica retenta in ore per noctem, aut per diem & noctem, catarrhum sistit.

Pilulæ quibus utebatur Papa *Alexander* & Rex ante cibum & post cibum quolibet die, quæ miro modo valent ad catarrhum, visum clarificat, auditum corroborant,

rant, superfluitates à corpore expellunt, & sine immutatione diætæ accipi possunt.

℞. Cal. arom. cubeb. nuc. mosc. spicæ, epithym. carpobalsam. schœnanth. mastich. asar. cariophyll. an. ʒii interior. colocynthid. ʒiii myrobalan. citrin. chebul. emblic. Indor. belleric. Rhei. an. ʒii. agar. turbith. an. ʒß Aloes hepat. ad pondus omnium, cum succo fœnic. f. pilulæ in modum orobi, v. vel vi in sero dato. *Arnoldns. Villanovanus. Practic. lib. I. cap. 29.*

Colocynthis ad cerebrum potenter expurgandum efficacissima est, sed summo amarore in sensa est, vehemensque illius est operatio Corrigitur utrumque infusione in urina: sic enim amaritudinem deponit, & ferè insipidum remedium evadit: tum vehementia illius ita infringitur, ut ad ʒi. tutò exhiberi valeat; fitque excellens ad omnes capitis morbos à causà frigida oriundos remedium. Cauteria brachiis, occipiti & pone aures inusta plurimum conferunt: quod etiam efficaciter præstant posteriori parti cervicis & inter scapulas admota; quæ hodie in maximo usu sunt, & à Practicis nostris passim usurpantur Novus etiam locus à quibusdam inventus est, nempe in cervice prope venas iugulares in musculorum interstitio & hujus cauterii beneficio catarrhus inveteratus raucedinem efficiens in duobus curatus est. In recenti catarrho aqua nucum cum hydromalite exhibita hora somni per triduum eum valde imminuit. *Lazarus Riverius, lib. I. Prax. Med. cap. 15.*

SUBSECTIO QVARTA.

Pro Catarrho & Capitis dolore.

IN cibo cavenda veritas, à piscibus & omnibus fumosis, ut oleribus crudis, allio ac cœpis præparatis, fumo maceratis, sale conditis, leguminibus & lacticiniis abstinendum. Potus sit cerevisia, bene maturè defæcata singula cavenda in cibo & potu præscribere difficile est. Prudentes & suæ valetudinis diligentes custodes facilè observare possunt, à quibus cibis offendantur, quibus juventur, quæ errata in victu bonæ valetudini noceant, quę non admissa prosint. Dolendum est homines plerumque ita vivere, ut jumentis, imprimis equis ac canibus, plus quàm sibi ipsis parcant. Proinde vera est admonitio *Arabis* illius, quàm in consilio regi suo præscripsit, homines, si sic seipsos gubernarent, ut suorum equorum curam habent minus ęgrotaturos, affectiones animi & cerebri labores, imprimis cavendę, maximè a cibo, hinc Celsus præcepit: quibus caput infirmum est, iis ne cogitationem quidem à cibo tutam, maximè autem à cœna ab iis temperandum, nec in multam noctem lucubrandum, multo minus inter commessationes sedendum.

Interdum matutinis horis pedes abluat decocto beton. & rorism. & vino cui parum aceti affundatur, atque saleas pedum confricet. Nam hoc modo & tumor sinistri pedis minus molestus erit, & caput etiam juvabitur, manè autem cum lecto surgit, eluat os aqua salviæ, & interdum hoc gargarisma adhibeat.

℞. Fol. Origan. Salv. rosmarin. an. M. j. ros. rubr. pj. pyrethri, Zinzib. an. ʒiß. F. decoctio. in colatur. adde aceti acerrimi ℥i. M. hoc gargarisma pituitam per eos extrahet, & cerebrum roborabit.

Cum autem rectissimè cerebrum per nares evacuetur, manè per nares, hanc aquam attrahat.

℞. Guaiac. comminut. ℥i aq. puræ ℔. iv. affundatur aqua calida & per noctem macerentur deinde coque ad medietatis consumptionem sub finem injiciendo majoran. ros. rubr. an. pj. colentur & F. errhinon. Si hoc non satis per nares evacuat, hoc quod sequitur magis evacuabit.

℞. Majoran. pj Zinzib. sem. nigell. an. ʒi. agar. albiss. ʒiß. F. decoctio, in aq. ℔ ad tertię partis consumptionem, & naribus infundatur, vel vola manus attrahatur. mundatis sic ore, plato & naribus caput quoque mundandum, & leviter confricandum pectine humectato isto oleo.

℞. Ol. amygd. d. rec. in quo folia rosar. ebullierint ʒi. ol. Caryophyll. gutt. iij. macis ℈ß. M. sic (ut spero) caput & vacuabitur roborabitur.

Cùm autem generale sit medicorum præceptum, ne partis alicujus evacuationem, priusquam totum corpus purgatum sit,

sit, tentemus, & compertissimum sit renam omnia sensuum instrumenta atque caput etiam vacuare, velim dominium jam & deinceps in autumno isto infuso Senæ uti.

℞. Passul. ℥vi. beton. meliss. majoran. flor. viol. borrag. an. pj. galang. ʒß. fol. Sen. ℥v. f. omnium infusio s. a. inq. s. aquæ, postea decoq. in colatur. ℥iv. dissolv. Syrup. ros. solut. mannæ calabrinæ an. ℥i M. F. potio. hoc infuso utatur bis in anno. Si forte alias alvus adstrictior. sumat hora dimidia ante cœnam ʒi. pilul. mastichin. Ad roborandum autem caput de sequenti Electuario singulis diebus accipiat ad castaneæ magnitudinem.

℞. Conserv. ros. ℔ß. flor. anthos, & borrag. an. ℥i. Spe. aromat. rosat. ʒii. ambr. mosch. an. gr. vi. Succini albi pulv. ℈i. *M. Joh. Crato. consil.* 1. *lib.* 6.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Catarrho.

PRimo usus sum pilulis ex succino *Cratonis*, vel solis ad ℈ii. vel adjectis ad ℈i. vel ℈iß. pilul. de aloe rosat. hujus quæ sequitur descriptionis.

℞. Aloes ros. ℥iß. mastich. Xyloaloes, liquirit. ras. ros. rub. an. ʒi Cinam. ʒii. rhab. ʒiß. spic. ʒß. cum succo ros. F. Massa; modum exhibendi talem observavimus, ut vid. una dosis manè hora septima altera à meridie hora tertia, & sequente die hora septima matutina tertia absorbeatur, hunc ipsum modum etiam nunc observo in meo principe, qui singulis mensibus supradictis pilulis utitur maximo cum juvamento. Ad suffitum deinde linteorum quibus caput exsiccatur, hunc pulverem præscripsi.

℞. Mastich. ℥ii Sandarach. styrac. succin. citrin. benjoin. thuris an. ℥i. F. pulvis grossus carbonibus inspergendus. *Joh. Bilgerus in Epist. ad Gregor. Horstium ad observ.* 12. *lib.* 2. *observ. Gregorii Horstii.*

Utimur percommodè pilulis aloeticis in catarrho sive Francofurt. sive aliis; sed præstat, ut tres doses, tribus vicibus ita sumantur: prima scilicet ante vel à parca cœna, altera subsequente die manè, tertia eodem die vesperi. Sic ut expertus sum ego, non possunt non copiose & suaviter evacuare, cum una dosis, alteram quasi pellat. Si catarrhi nimis tenues sint, post pilulas aloeticas præscripto modo sumptas, tertio die sumantur ℈ß. pilul. *Faventini* ante somnum, *VVolfgangus Heferus cap.* 5. *lib.* 1. *Herc. Medici.*

Nihil magis sistit catarrhum immoderatissimum, quàm sequens *Rulan.* Cataplas.

℞. Fermenti acrioris ℥ii. Carabes pulverate ʒii F. Cataplasma quod vertici, raso capillitio admoveatur. *Petrus Pachequus obser.* 60.

Flante austro hiemali tempore correptus sum catarrho cum raucedine, tertio die sumpsit ptisanam laxantem cum mannæ ℥i quarto quievi & raucedo valde imminuta erat, quinto, tussis sicca aderat, ratione cujus venam aperui: Sexto tussis perseverabat: Ideo sumpsi calome an. gr. xx. cum resin. jalapæ g. viii. medicamentum toto die nihil præstitit, sed tantum circa vesperam duas sedes movit perexiguas, tussis tamen omnino discussa est. *Lazarus Riverius, observ.* 46. *cent.* 3.

Cum ex catarrho satis diuturno, molesta tussi laborarem, quæ noctu potissimum ingravescebat, & aliquot purgationibus non cessaret sumpsi laudan. opiat. gr, iii. quibus tussis sedata est, illa tamen rediit post biduum, quare iterum sumpsi ejusdem laudani gr. ii. & tussis omnino sedata est. *Lazarus, observ.* 69. *cent.* 3.

Inter medicamenta cerebrum per nares evacuantia, apud me præsentissimum remedium habetur oleum nigelle, si eo interiora narium illinantur. *Petrus Forestus, observ.* 129. *lib.* 10. *De Cerebri Morbis.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Catarrho serino ad mulierem quandam.

EX omnibus remediis, unum maximè profuit, nempe bolus ex laudani gr. iij. cum conserv. ros. à quo per 12. horas tussis & catarrhus omnino sedabantur, & ægra se curatam prædicabat ob summum levamen, quod ex eo remedio percipiebat. Idem bolus postea per morbi decursum ter sed dimidiata dosi, est exhibitus, & sem-

semper cum insigni juvamine, tandem per plures dies consequentes, sumpsit dimidiati prædicti boli partem quartam, cujus unius ope, omnia Syptomata sedata sunt. *Lazarus Riverius, observ. 74. cent. 13.*

SUBSESCTIO SEPTIMA.

Pro Catarrho ad pectus delabente.

UT Catarrhus magno cum impetu ruens intercipiatur.

℞. Spec. diatragacanth. frigid. Sacchar. albiss. an. ℥ß. bol. armen. ℈ß. cum mucilag. tragacanth. ex aq. ros. f. trochisci bechiarum instar, aut pilulæ hæ fortiores parentur.

℞. Boli armen. cum aq. ros. ablutæ ʒii. amyli ℈iv. tragacanth. gummi Arabic. an. ℈i. Sacchar. Cand. ʒvi. Syrup. viol. q. s. f. pilulæ.

Materia verò viscida pulmonibus impacta & imbibita, abstergatur, incidatur, & expectoretur.

℞. Spec. diair. simpl. diapenid. an. ℈iv. Rad. Ireos, pœon. enul. an. ℈i. pulmon. vulp. præpar. ℈ii. liquirit. ℈i. Sacch. cand. ʒiii. Sacch. albiss. ℥v. in aqu. hyssop. dissolut. F. confectio in tabulis, aut si quid fortius requiratur, substituatur Lohoch.

℞. Lohoch. de pulmon. vulp. ℥i. sani & experti, de pino; an. ℥ß. spec. diapenid. ℈iv. diair. Solomon. ℈ii. pulv. liquirit. sem. urtic. rom. rad. enul. camp. pulmon. vulp. præp. an. ʒß. succ. liquirit. myrrh. an. ℈ß. cum Syrup. de liquirit. vel hyssopo F. Lohoch *Gaspar Hoffmanus consil. 29. pag. 105. lib. 6. consil. Craton.* & aliorum Medicorum à *Scoltzio* editorum.

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Catharro præcipiti.

LAudo injecta Clysmata in initio mitiora, pedetentim ad paulo acriora progrediendo, utatur frictionibus dorsi, scapularum, brachiorum & crurum. Inspergatur capiti pulvisculus ex Caryophyllis & Sandaracha *Arabum*. Si vehementior urget destillatio, vesperi exhiberem ℈i. ʒß. vel ℈ii. plus minus philonii cum conserva ros. vel pilulam i. vel iß. vel ii. minutim concisas, cum conserv. ros. ex his quarum descriptio nunc sequitur.

℞. Thuris mascul. succi liquirit. an. ʒi. opii, croci, myrrh. an. ℈i. M. cum syrup. papaver. albi F. pilulæ parvæ; ex unaquaque ʒi. ix. istis in pervicaci destillatione à capite atque irrita tussi, sæpe numero cum juvamento singulari sum usus & utor quotidie. Sed solum darem cum catarrhus urgere videtur, recens theriaca, si ad manus esset, vel recens Mithridatium in hunc finem exhiberi potest. Vidi in urgente catarrho, cùm viderentur suffocari egri, quod acetum infusum vel assumptum fluxus impetum retinuerit, & respirationem reddiderit liberiorem. *Reinerus Solenander consil 4 sect. 2.*

SUBSECTIO NONA.

Pro Catarrho ad pulmones decumbente cum tussi diuturna.

℞. GUmmi gutt. gr. viii. tartar. vitriol. gr. iv. ol. succini, gutt. iii. cum syrup. ros. solut. F. pil. 5. inaurentur. Serosos & catarrhosos humores utiliter evacuant.

Pro materiæ pulmonibus jam impactæ attenuatione & expectoratione, & thoracis dilatatione singulis matutinis utatur hac tragea.

℞. Spec. pliris arch. diacumin. an. ʒiß. diair. Solom. diapenid. an. ʒi. pulm. vulp. præp. flor. sulphuris, an. ʒß. spermat. ceti ℈i. sacch. cand. alb. ℥iß. vel q. s. ad gratiam F. Tragea vel Pulvis, assumatur cum his Syrupis.

℞. Syrup. de veronic. de scabios. an. ℥i. loch. de farfara, ℥iß. julep. viol. ℥i. ol. fœnic. gr. ii. M. singulis noctibus sumat de pulv. *Haly* à veteribus tam decantato recens vero à Domino *Foresto* emendato, & à me quoque cum fructu ægrotorum experto, qui.

℞. Sem. papaver. alb. ʒiß. gummi tragacanth. arabic. farin. orob. an. ʒiß. f. m. alth. portulac. cucum. melon. citrull. bombac. an. ʒiiß. ciner. cancr. fluviatil. corall. alb. usti, succin. liquirit. an. ʒiß. sacch. penid.

penid. ad pondus omnium M. F. pulvis assumat cum Syrup. jujubino & de papav. an. ℥iß. julep. viol. ʒx.

Alternis diebus utatur manè his rotulis contra tabem præservantibus.

℞. Pulm. vulp. præp. flor. sulphur. præp. an. ʒß. sacchar. rof. vet. ʒiß. pinear. rec. amygd. d. excorticat. an. ʒi. sacch. penid. dissolut. in aq. veronic. & scabios. an. q. s. rotulæ.

Ad eandem intentionem facit, sequens linimentum.

℞. Unguenti resumptivi, ʒiii. ol. amygdal. dul. rec. express. ol. viol. an. ʒii. mucilag. sem. alth. tragacanth. extract. cum aq. viol. an. ʒi. croci tusi, ℈ß. mosch. gr. iii. ceræ, q. s. linimentum.

Si tussis valde sit molesta, sumat cochl. ii. de hac mistura, manè & vesperi calidè.

℞. Oxymel. scillit. ʒiii. aq. vitæ optimè rectificat. aqu. anisi spirit. Juniper. an. ℥i. spec. diam. Solom. ʒß. ol. anis. gutt. v. laudan. opiat. gr. iii. mosch. el. gr. ii. sacch. cand. albiss. ʒiii. M. diligenter, colatura detur ad vitrum. Superassumat tabul. i. spec. diatragac. frigidi, *Johann. Petrus Lotichius*, *observ.* 1. *cap.* 1. *lib.* 3.

SUBSECTIO DECIMA.

Pro Catarrho salso.

DUo potissimum remedia puto fore efficacissima, quæ in me ipso ac multis aliis fuerunt (ut dixit *Asclepiades*) χεῖρες τῶν Θεῶν. Primum est bolus armena orientalis rubra, quæ sola & simplex in lingua posita & palato admota, nocte præsertim, quo tempore solet fieri distillatio, sistit ac siccat catarrhum, & capiti robur addit mirum in modum, ut videatur γοητεία, incantamentum, vim habet theriacalem admirabilem. Alterum est theriaca recens optima, qui vires habet insignes ad acres destillationes. Tertium addo ossa humana combusta. Cranium tamen est præstantius.

℞. Pulv. ossium humanorum comb. un. 2. corall. alb. rof. ebor. an. ʒi. camphor. ℈i. M. f. pulvis subtiliss. dosis ʒi. in vino aut jure *Hieronymus Donzellinus*, *consil.* 15. *pag.* 43. *lib.* 6. *consil. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

Ex his quæ mihi innotuerunt per informationem datam, apparet hunc nobilem Dominum laborare Catarrho difficili & salso, qui destillat ad thoracem & pulmonem; & est causa ulceris pulmonis, quod comitari solent febres lentæ, cum maxima totius corporis macie. Ad profligendum hunc affectum triplici utor instrumento, Diæta, Pharmacia, & Chirurgia. Eligatur itaque aer in activis temperatus, vel saltem ad modicam frigiditatem inclinans, in passivis ad siccum. Evitetur aer ventosus, pluviosus valdè frigidus & calidus. Caveat Salis & Lunæ radios, hi enim Catarrhum multiplicant. Caput & thorax diligenter pannis muniatur, ut tamen non æstuet, neque frigeat nimium; exercitium sit moderatum. Singulis diebus studeat excernere superfluitates fæcum & urinæ: Somnus sit nocturnus, diuturnus enim pessimus; fugiat coitum & animi accidentia; panis sit ex optimo frumento, bene fermentatus, sed sine sale; carnes sint facilis digestionis, boni nutrimenti, & paucarum superfluitatem. Evitetur Caseus antiquus, sed novus convenit, & lac quovis modo assumptum sic oryza cum lacte cocta, & ova sorbilia, pisces conveniunt saxatiles; evitentur allia, cæpe, porrhum, raphanus, aromata salsa & acetum. Potus sit aqua cum sacchara & sem. coriandri decocta, quantum ad medicamenta, vere & autumno capiat hoc digestivum calidè in aurora per decem dies.

℞. Aq. viol. farfar. & tussilag. an. ℥ii. Syrup. viol. papav. an. ℥ii. M.

Postea purgetur corpus hoc medicamento.

℞. Mannæ, el. ℥iii. dissol. in decocto pectorali; in quo bullierint agas. troch. ℈ii. F. Potio.

Quod si sanguinem expueret, vel etiam non expueret, laudarem ineunte vere sanguinis missionem è basilica dextra: hæc enim à sputo sanguinis præservat, manè & vesperi si sanguinem expueret, capiat ʒi. Philonii persici, aut tantundem nostri Electuarii ad sputum sanguinis quod est mirabile.

℞. Sem. Hyoscyami alb. papav. alb. an

ʒx.

℥x. terræ sigill. corall. rubr. an. ℥v. sacch. rof. antiquiss. q. F. Electuarium.

Divertatur Catarrhus cum ligatura & frictionibus brachiorum & tibiarum, & cucurbitulis sine scarificatione ad coxas; & lavando crura tali lavacro.

℞. Rof. rubr. flor. nymphcæ viol. beton. Chamem. an. Mi. coq. in s. q. aq. pluvialis & abluantur crura. Revellatur etiam Catarrhus ad cutis capitis superficiem, sicut fecit *Galenus* in illa Nobili *Romana* quinto methodi, hoc medicamento securo & tuto.

℞. Cantharid. abscissis alis & capitibus ʒi. caricar. ping. numero 1. fermenti parum, cum aceto scillitico F. pasta. Manè abraso capite super futura coronali imponatur, dimittatur per horas octo, ubi excitaverit vesicam, acu rumpatur, & locus inungatur butyro, superposito folio caulis supra cineres calefacto, manè & vesperi ne fiat unio partium. Si hoc non suffecerit, fiat cauterium actuale in futura coronali candente ferro, & decisa eschara imposito grano ciceris diu detineatur locus apertus, hoc remedio multos actu Phthisicos pristinæ sanitati restitui; etsi autem videri possit abominandum medicamentum, tutissimum tamen est, & sine aliqua noxa adhibetur; cum quo etiam plurimos Catarrhos ad thoracem delabentes compescui.

Consulo etiam ut in Majo bibat lac asininum vel caprinum cum saccharo (nihil enim melius in talibus pulmonum dispositionibus, & catarrho calido & acri) inchoando ab ℥iv. & paulatim ascendendo ad ℔i. cum modico Saccharo ne acescat in ventriculo, & capra in thalamum introducenda est, ne lac corrumpatur. Epoto lacte non est indormiendum, neque exercendum corpus. Manè & vesperi capiat de elect. sequenti, quod pulmones confortat, ne recipiant catarrhos exulcerantes.

℞. Pulmon. vulp. præp. & exficcat. ℥iii. fucci liquirit. capill. ven. an. ʒß. diapenid. cum facchar. sine speciebus calidis diatragacanth. frigid. an. ℥i. cum syrup. myrtino, q. s. F. Electuar. & ℥est D. *Mesue*. Vesperi inspergatur syncipat isto pulvere.

℞. Gummi Juniper. rof. rub. myrtill. thuris mastich. corall. rub. santal. omnium, an. ʒß. F. pulvis, *Helideus de Faduanis*, *consil.* 7. *lib.* 3. *consil. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

Præferimus reliquis omnibus remediis in Catarrho salso diacodium liquidum. Capiat verò cochlear. 1. hora decubitus, & si necesse sit etiam manè. Sed non sumat nisi salsedo vel tenuitas Catarrhi postulet. In continuo etiam usu præcipuè matutinis horis esse debet saccharum rosatum ad ℥ß. cui plurimum confidimus: idque magnoperè commendamus. Ad hæc bis vel ter in septimana hora decubitus, ad magnitudinem cerasi rubri boli armeni optimi accipiat. Plurimum enim ad descensum Catarrhi conducit. *Joh. Baptista Montanus*, *consil.* 156.

SUBSECTIO UNDECIMA.

Pro Catarrho & Tussi infantis.

INfans quidam undecimestris tentabatur Catarrho cum tussi assidua & febre, pituitam frequenter evomebat, multum lac sugebat, & parum mingebat. Post multa remedia cum perexiguo fructu usurpata, jussi ut inungeretur regio renum oleo scorpionum *Matthioli* ter in die, unde urinæ copiosiores redditæ, & catarrhus imminutus. Dicit enim *Mercatus lib. De morbis Puerorum*, *cap.* 8. in pueris contingere catarrhum aliquando ex vitio & imbecillitate renum non trahentium, serosum humorem, unde fit ut ille sursum translatus, fiat materia Catarrhi, *Lazarus Riverius*, *observ.* 55. *cent.* 1.

SUBSECTIO DUODECIMA.

Pro Catarrhis puerorum strangulationem minitantibus cum Epilepsia.

QUando ad statum vel vigorem morbi ventum est, soleo ego exhibere spermaceti quantitate pisi in lacte muliebri dissolutum, & jubeo instillare in os pueri; postea: moneo ut somno committatur, hoc remedio multis profui, quos etiam

ferè

ferè pro deploratis habuerunt mulieres, nam fluxiones intercipit, & suffocationis paroxysmos mitigat. Sed tamen exhibere non soleo, nisi cæteris non juvantibus. Epilepsiæ accessum sequentibus remediis arcere solemus. Appendimus juxta *Galeni* & Medicorum consilia grana Pœoniæ excorticata collo & brachiis puerorum. Smaragdum etiam integrum & minime læsum cordi applicare solemus. Quidam etiam coralia rubra & alcis ungulam ita usurpare solent; ad intra verò conservam pœoniæ aut beton. exhibemus; aut facimus destillationem, harum conservarum in aqua flor. tiliæ, & de ea nonnunquam unam atque alteram guttam instillamus, aversiones fiant frictionibus & ligaturis, si ætas permiserit. Vide apud *Italos* cauteria actualia ad coronalem futuram capitis applicata fuisse bimulis & trimulis, atque contulisse. *Ioh. Nævius*, *consil.* 24. *lib.* 3. *consil. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

SUBSECTIO XIII.

Pro Catarrho suffocante ad fauces labente.

Suasi ut venam semel in anno aperiret veris tempore. Et ut scarificatione uteretur in scapulis ter vel quater in anno. Pedes item frequenter noctu cubitum iturus calido decocto Salviæ & Chamæmillæ foveret, vel in illud imponeret. Purgaret corpus bis in an. pil. sine quibus ad ℈ii. pro vice.

In ipso paroxysmo utilis est aqua, quæ fit ex aqua vitæ bene præparata cui saccharum candidum tanta quantitate ut parum dulcescat, additum sit, & parum aq. Cinamom. cum pauca aq. ros. & cochl. i. vel ii. mox sumat: Postea lac caprinum tepidum, in quo semper vivum majus decoctum sit, & radix altheæ, ore & faucibus contineat. Extrinsecus collo commodè circumdaretur lana nigra succida oleo liliorum inuncta, calefacta panno cannabino involuta; vel si perseveret malum, poterit tale Emplastrum collo circumdari.

℞. Nidi hirundin. ℥vi. pulverisetur, & coq. in vino albo, addendo pulv. bacc. lauri, ℥i. mellis ℥ii. ol. lilior. ℥iii. F. instar Emplastri quod supra pannum extensum tepide collo circumdetur. *Felix Platerus, observ. lib.* 1. *pag.* 185.

Ad diversionem Catarrhi suffocativi fortissimo lixivio & panno asperiore cubitum confricarem, atque hoc modo exulcerarem istas partes, quæ ne consolidentur, sed plurimum materiæ efflueret, operam darem non absque dolore fit, sed ob utilitatem æquo animo ferat. *Ioh. Crato. consil.* 20. *lib.* 6. *pag.* 61.

Vir quidam cephalæa sive diuturno capitis dolore lancinabatur: cui cùm varia remedia adhibuissemus, post phlebotomiam venæ cephalicæ, decocto longa digerentia, pilulas coch. & aureas, cucurbitulas etiam cum scarificatione scapulis admotas, deinde post purgationes cerebri particulares, nempe apophlegmatismos, errhina & alia topica remedia convenientia, quibus omnibus administratis dolor non sedaretur, tandem venam in fronte secari iussimus: ex qua cum sanguis mediocriter fluxisset, à dolore admodum diuturno liberatus est. Quemadmodum & alius zythepsa, qui cum in occipitio longo tempore insigni ac diuturno dolore conflictatus esset, eodem modo tandem curatus fuit. *Petrus Forestus*, *observ.* 54. *lib.* 9.

Ubi hoc malum inveteratum aliis remediis non cedit, commodè in multis decocto sarsæ usi sumus; quo & *Garcialopius Lusitanus* matronam per duos annos dolore capitis diuturno vexatam curavit. Idem. *Observ.* 56. *lib.* 9.

Lectissima quædam virgo 20. annos nata capitis dolore acerrimo laboravit, cum dextri hypocondri tensione, ventris doloribus & aliis symptomatis. Multa quotannis usurpabat remedia, potiones, apozemata, pilulas, balnea, vesicatoria, & alia quamplurima, quæ parùm proficiebant. Usu chalybis etiam parùm adjuta est, quamvis hæc omnia ab obstructionibus dependerent, & pravis humoribus in hypochondriis stabulantibus, iisque adustis, vapores acerrimos ad caput transmittentibus. Tandem vere ineunte sequentia remedia illi præscripsi.

℞. Conserv. fol. absinth. & capill. Ven. an. ℥i. conserv. radic. enulæ camp. ℥ß. sal. tamarisc. magisterii tartari, & pulveris

aperientis specifici, an. ʒß. cum syrup. capill. Ven. f. opiata, de qua capiat ʒij. singulis diebus manè duabus horis ante pastum. Quinto quoque die purgabatur pilulis catholicis ad ℈ij. & infra 15. dies perfectè curata est. *Lazarus Riverius, observ.* 11. *cen.* 1.

Alteri mulieri cephalæà gravissima à multis annis laboranti, post infinita penè remedia in cassum usurpata, sequentia à me præscripta feliciter cesserunt.

℞. Conserv. fol. absinth. capil. Ven. & rad. enulæ camp. an. ℥i. sal. absinth. & tamarisci, an. ʒi. cum syrup. capill. Ven. f. opiata, sumendo ʒij singulo manè duabus horis ante pastum. Quinto quoque die capiat pilulas catholicas ad ℈ij. His remediis per decem dies usurpatis dolor ille acerbus & chronicus evanuit. *Lazarus Riverius, observ.* 14. *cent.* 1.

Pro cephalęà cum crustis in capite erumpentibus primò rubificante hoc remedio usus sum.

℞. Sem. sinapi part. ij. fimi columbini part. ß. flor. rorismar. fol. major. an. ʒi. M. applicentur capiti instar emplastri, non derasis capillis, quia nolebat concedere. Verùm etsi ruberet caput & arderet, tamen non fluebat materia; & cum dolor ingravesceret, vesicatorium ex flammulà contusà in medio capitis apposui, quod vesicam latam fecit, è quà ruptà apertaque butyro, cum fol. brassicæ retentà, maxima humoris copia effluxit, subitoque capitis dolor inde cessavit, nec ampliùs reddiit. *Felix Platerus, observ. lib.* 2. *p.* 367.

Succus hedere terrestris naribus attractus cephalæam etiam vehementissimam & inveteratam non lenit tantùm, sed & penitus aufert. Medicamentum hoc (inquit autor meus Joh. *Oldacres*) quamvis facilè parabile & ubique obium sit, non satis potest laudari, si res ex usu æstimarentur, auro æquiparandum. Novi quippe qui per decennium & amplius acerrimis doloribus conflictari, statim ab ejus usu recreari sunt, nec numquam postea paroxysmum senserunt. *Joh. Rayus. Catalog. Plantar. Angliæ.*

Succus expressus fol. & flor. primulæ veris cum pari quantitate lactis vaccini naribus frequenter haustus cephalæam inveteratum perfectè curavit, cum alia medicamenta nequicquam tentata fuissent. *Idem ibidem.*

SECTIO XXXIV.

Pro Cephalæa antiqua.

PRo Cephalæa illa antiqua, Emplastrum sequens raso capiti, pileoli instar in verticis regione tota & occipiti appositum, continuò gestabat, parabatur illud ex una parte Emplastri de ranis (quod mirè efficax in Cephalæa sananda) & media parte Emplastri de betonica & de alabastro. *Felix Platerus, observ. lib.* 2. *pag.* 368.

SECTIO XXXV.

Pro Cephalæa biliosa.

VIctus ratio sit tenuis & qualitate frigida: mox antecedens causa revellatur clystere refrigerante in quo Cholagoga sint dissoluta, vel potione paulo valentiore, quoniam bilis hic quasi turgens est & furiosa. Deinde sectà vena brachii sanguis adimendus ad calorem eventandum, simulque ad sedandum dolorem, ejus causa nonnihil imminuta: parcè tamen detrahatur, quod eo vacuato, laxatis veluti habenis, bilis excandescat. Interim topica etiam ab initio non sunt omittenda, à mitioribus ad valentiora fiat progressus, Ut.

℞. Ol. viol. nympheæ, an. ℥i. aq. plantag. viol. aceti albi, an. ʒij. M. pro litu frontis & temporum. Vel.

℞. Ung. popul. infrigid. *Gal.* an. ʒij. ol. nymph. ℥i. aq. rosf. plantag. an. ℥ß. aceti albi. ʒij. M. pro linimento.

Quod si dolor non cedat, ad narcotica parcè sumenda admovendaque confugiendum; reiterandaque erit purgatio cholagogis, apparatis prius humoribus biliosis syrupis & aquis convenientibus. Cæterum quoniam vigiliæ laborantem hunc magnopere torquent pro conciliando somno.

℞. Unguent. popul. ℥ß. opii, croci an. gr. iij. cum oleo nymph. F. linimentum pro pulsibus.

Illud unum quod numquam fallit, hic addere

addere placet præsidium ad biliosam Cephalæam edomandam.

℞. Fol. mollium hederæ, fol. plantag. viol. an. pt. æq. & cum oxyrrhodino terantur, & fronti temporibusque imponantur, quod si his non cedat malum, caput stillicidio ex lacte vaccino tepido subjiciatur; vel ex hydroleo parato ex oleo viol. & rosac. nec non ex aqua in qua præbullierint flores Chamæmill. melilot. aneth. sen. fœnugrec. lini & hujusmodi alia anodyna temperataq; medicamenta simplicia. Quibus addenda sunt aliqua adstringentia & roborantia ut rosæ & plantag. folia. *Joh. Zecchius, consult.* 56.

SECTIO TRIGESIMA SEXTA.

Pro Cerebri Commotione.

Statim vena in brachio aperienda, simulque caput crinibus abrasis oleo ros. vel myrtino inungendum, aut tale cataplasma capiti imponendum.

℞. Farin. hordei, fabarum an. ℥vi. ol. rosac. ℥iii. aceti q. s. F. Cataplasma quod capiti applicetur, & sæpius renovetur. Clysteres injiciendi & repetendi, atque aliæ revulsiones per frictiones partium extremarum, cucurbitulas scapulis appositas instituendæ. Post quartum diem repellentibus discutientia admiscenda sunt, quale est hoc Cataplasma.

℞. Absinth. Mi. florum ros. rubr. chamem. an. pj. farin. fabar. an. ℥i. sang. dracon. ʒii. mummiæ, ʒiii. cum ol. ros. q. s. F. Cataplasma. Tandem sola discutienda usurpanda; ex rad. alth. cyperi, cal. aromat. fol. salv. majoran. beton. flor. stœchad. chamæm. quibus ad caput roborandum, flor. ros. rub. addantur. *Alexander Benedictus* Emplastrum ex gummi hederæ valde commendat, eoque senem decrepitum octogenarium, qui ex capitis percussione obmuteatur, præter omnem opinionem se sanasse refert: idque etiam fracta calvariæ ossa, quod vix credibile est, ferruminare scribit. Paratur hoc modo.

℞. Gummi hederæ ℥iii. resinæ puræ, ℥ß. ceræ, ℥iii. ol. ros. ℥iiß. ammoniac. ℥ii. terebinth. ℥iii. succi corymb. hederæ ℥iv. farin. fabarum, q. s. M. Pulli quoque columbini vel gallinacei, vel catuli per medium dissecti, vel pulmones animalium calidi capiti admoti insignem discutiendi vim habent. *Daniel Sennertus, cap.* 20. *sect.* 1. *lib.* 1. *Prax. Medic.*

SECTIO TRIGESIMA SEPTIMA.

De Cerebri fungo.

Quemadmodum in stirpibus arborum humores semiputridi per corticem extuberantes in fungos coalescunt, sic fracta exemptaque portione aliqua cranii, ac dura matre læsa, statim humores cerebri circa plagam affluunt, qui sive ossis, sive aeris frigiditate condensati instar fungi concrescunt, atque interdum adeo intumescunt, ut extra cranium emineant. Affectus autem ille *Galeno* μύκης fungus à similitudine appellatur. Est verò caro mollis, levis, pallida, & spongiosa, quæ quidem cito excrescit, lento vero pede retrocedit. Potest etiam ex flatu procreari.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Cerebri fungo Cranii fractura succedente.

Fungus hic intra 24. horas ita excrevit, ut magnitudine ovi gallinacei extra cranium emineret: illum tamen infra scriptis medicamentis fœliciter divino favore persanavi.

In principio singulis, deinde alternis, ac tandem tertio quoque die sequens enema injeci.

℞. Rad. & fol. alth. malv. parietar. mercurial. flor. chamæm. melil. flor. & fol. beton. an. Mß. sem. fœnugræc. lini, anis. an. ℥ß. coqu. in aqua ad consumptionem tertiæ partis, in colat. ℔. i. dissolv. bened. laxativ. hieræ picr. compos. an. ʒiii vitellum ovi, salis, p. i. ol. chamæm. ℥i. M. F. Enema.

Bis verò in die fomentationem sequentem vulneri applicui.

℞. Fol. & flor. beton. salv. chamæm. melil. ros. fumitar. majoran. rosmar. an. Mi. sem. anis. fœnugræc. an. ℥i. incid. & contundantur pro fotu, harum herbarum, q. s.

indatur sacculo ejus magnitudinis, ut mediam ferè partem capitis cooperiat, qui filo intertextus; coquatur in vini, & aquæ, an. pt. æqu. & applicetur calidè. Post fotum diligenter abstergendum est caput linteis calidis, deinde sequentem pulverem inspersi fungo atque toti vulneri.

℞. Rad. caryophillat. angel. calam. aromat. an. ℥ß. rad. aristol. rot. irid. flor. ligni guajac. an. ℨii. flor. Salv. sumitat. majoran. rosmar. an. pi. F. omnium pulvis tenuissimus. Deinde sequens Emplastrum applicui.

℞. Emplast. de beton. ℥iv. gummi elemi dissol. in ol. rosac. ℥i. pulv. ros. myrtill. an. ℨi mastich. calam. arom. an. ℨiß. ol. rosac. q. s. F. Emplastrum. His fungus paulatim & intra 14. dies subsidit. *Gui. Fabritius Hildanus observ.* 15. *cent.* 1.

Consului ut inspergerent pulveres ex Spica & Scænantho, quorum usu attritus est. Hoc remedio sæpius fungos sanavi, ac proinde tanquam arcanum vobis propono. *Petrus de Marchettis. observ. 6.*

SECTIO TRIGESIMA OCTAVA.

Pro Cerebri inflammatione & Sphacelo.

HUjus morbi tanta est sævities, ut intra quaternionem primùm plerumque enecet, illico incumbit sæva cum Cephalalgia, cujus dolor spinam ac occiput etiam occupat; illicoque dejicit sensus cunctos, ægri tamen exiliunt ac se jactant pedibus, manibus, totoque corpore, maximè cuncta involant manibus, ita ut quædam mulieres ne propriis quidem capillis parcant, imò unguibus propriam faciem defœdant, mox productiore morbo movendi vis in languorem abit. In silentio perenni perseverant, vixque puncti respondent. Febris acerrima comitatur, nec cibum nec potum admittunt: ortum ducit, à retorrido sanguine in cerebrum traslato: unde ineunte morbo facies cum tumore rubet, oculi cum rubore fixi videntur. Nam in hoc malo ipse cerebri substantia inflammatur, unde tandem gangræna, quæ dum absoluta constitit, redintegrari cerebrum nequit, quæ in procinctu est, & in γίνεσθαι, ob vim phlagmones, præcipiti calamitate trahit ægrotum, ob morbi potentiam & partis occupatæ principatum, quod si ad quartum pervenerit diem, spes est morbum posse domari: nam virium id robur denunciat. Curatio erit materiæ ex cerebro evacuatio, utque algiosum evadat cerebrum: habita provisione totius corporis, materia à capite repellatur; dein discute eam; dein flectatur ad algorem cerebrum. Verum tanta mali hujus est calamitas, ut vix hæc perficias, antequam in gangrænam cerebrum trahatur: accedit quod vix intro remedia ac alimenta admittant quare viribus adnitentibus, seca internam in brachio venam, à leni clystere, abstine ab acri glande in tam feroci febre. Capiti actu frigida deinde admove, ut oleum ros. completum cum pauco aceto, vel potius rigetur caput decocto actu frigido, endiv. lactu. vel portulac. parietar. vel ex his fiat cataplasma cum oleo nymphææ, & pauco aceto rosaceo, frigida admove, æstuantia remove, ita agatur ineunte morbo, si æstivum fuerit tempus, fiant etiam revulsiones per cucurbitulas: ac fotus, fiat ex decocto salicis viol. nymph. lactucæ, malv. parietar. & flor. melilot. cervici & humeris admove Cantharides; & hirudines pone ad aures. Seca venam in fronte, narium venæ recludantur, ut copiosè sanguis efluat; tunc junge oxyrrhodino oleum chamæm. & fove decocto malv. flor. chamæm. melil. sem. fœnugræc. & lini rad. alth. inclinato malo admove sternutatoria, alvus mollescat enemate. Si urina detenta fuerit, illine oleo Scorpionum pubem, & admove parietariam coctam, post quartum diem redeant ad paucam cibi copiam, jus pulli laudatum cum sem. melonum; absit vinum: tandem validius purgentur jam recreatis viribus. *Ioh. Heurnius, ad Aphor. Hippocr.* 50. *sect.* 7.

SECTIO TRIGESIMA NONA.

De Cervi Lachryma.

TAntæ creditur esse efficaciæ Cervi lachryma in sudore ciendo ut si gr. v. vel vi. potui dentur, totum corpus ferè solvi judicemus. De hac loquens *Abinzoar lib.* 1. *tra. 1.*

tract. 13. *cap.* 6. Se tria grana Azir filio Regii magistri equitum, in lacte vel aqu. cucurbitæ vel rosac. exhibuisse retulit: illumque à virulento ictero liberasse. Hæc autem in cervis ante centesimum annum, (testimonio *Scaligeri*) nulla est, temporis verò progressu generatur, & in juglandis molem accrescit. Dicitur magnam habere ad venenum efficaciam, ut in *Asia* fœlicissimo successu sæpè experiuntur. *Iulius Cæsar Buricellus*, hortul. genial.

SECTIO QUADRAGESIMA.

De Chalybis præparatione.

HOc modo tutissimè sumatur Chalybs. ♃. Limaturæ Chalybis q.s. pone in Crucibulo donec excanduerit, sed citra fusionem, aufer ab igne, & limaturam in vase vino albo repleto extingue, & ablue, abluta limatura ponatur in umbra supra petiam lineam novam ad exsiccandum, quo facto.

♃. Istius limaturæ Chalybis hoc modo præpar. ℥i. vini albi ℔x. ponatur limatura in parvo sacculo lineo in vas vini quod recipit ipsius ℔x. vas diligentissimè obturetur, ne exhalet aliquid, & relinquatur per 24. horas, quo tempore elapso utere hoc vino chalybeato in prandio, ante prandium, in cœna, vel quomodolibet, & excellentissimè paulatim operationes suas perficiet, si saltem per mensem integrum ipsius usus prorogetur, & in hoc nulla convenit regula in faciendo vel non faciendo exercitio. Solum ægrotus eo tempore ab aceto & acidis abstinere debet, acetum enim & Chalybs, infensissimi sunt hostes, & ex istis duobus potius venenum quam medicamentum præparatur, quoniam verò aliquando limatura temporis mora, nigredinem contrahit, & sacculum inficit, ideo debemus singulis 8. vel 10. diebus eam extrahere, cum vino albo abluere, sacculum novum conficere, & denuò ut prius reaptare. Notandum est ægrotantem eo tempore quo vino utitur Chalybeato, debere nullum aliud vel in prandio, vel in cęna sumere vinum, graviter enim erraret: eo solo debet, uti, quandoquidem ut sæpius observavi, nec colorem, nec saporem variat, nec odorem, hæc recepta ut audivi à fide dignis à Serenissimo *Hetruriæ* Duce emanavit; quicquid sit optima est ratione & experimento confirmata. *Dominicus Panarolus, obs.* 32. *Pent.* 5.

SECTIO XLI.

Pro Chlorosi.

AUrifabri filia annos duo de viginti nata sexennio ferè fędos colore patiebatur, nil artis remediis contra contumax malum proficitur. Dum peregrè profectura curru succussorio devehitur, nauseabunda tandem vomuit incredibilem humorum variegatorum copiam, animam agere videtur: intra 4. vel 5. dies deperditus faciei color recuperatur, nulla ope Medica, sed solo vomitu spontaneo revocatus, ut mirum non sit si tantopere in omni repletionis specie vomitiones *Hippocrates* commendaverit. Itaque credibile est à variis humoribus iisdem corruptis malum hoc ali ac foveri. *Guil. Ballonius, lib. De Virginum & Mulierum morbis.*

Inter cætera in antiquis obstructionibus in usum vocetur radix Enul. camp. in taleolas sectæ & in vino albo maceratæ, miraculo enim creditur fędos virginum colores tollere. Idem ibidem.

Vocatus ad virginem nobilem ictericam, cachecticam, verminosam, Catameniis olim fluere solitis destitutam, præmissis purgationibus, decoctoque tartari, rubiæ tinct. mercurial. &c. Saphænam aperui, tandem exhibita *Monspeliensium* ad pallidos colores pulvere, quem Schyronii vocant, menses copiosè provocavi, quibus fluentibus, icterus, & cachexia brevi cessere. Formula pulveris quem sæpe fidum expertus sum est hæc.

♃. Rubiæ ʒiß. Sabinæ, muscerdæ an ℈i. Croci ℈ß. lumbricor. vino lotor. & ustor. ʒi. (ego vermibus illis quos suspectos jam tum habebam boracem substitui) macis. fol. Lauri, an. ʒß. spec. aromat. rosat. ℈i. limaturæ chalybis ʒiii. rad. Enul. ℥i. Sacchar. duplum omnium Dosis ʒi. cum vino albo dulci. *Henricus* ab *Heers, observ.* 6. *lib.* 1.

SECTIO XXXII.

De Cholera Morbo.

CHolera Morbus (quæ ἀπὸ τῆς χολῆς potius quam ἀπὸ τῶν χολάδων i.e. intestinis nomen suum mutuatur) nihil aliud est, quam assidua & violentissima humoris pravi, vehementi cum perturbatione, per superiora & inferiora rejectio, à facultate ventriculi expultrice nimium irritata originem trahens. Causa hujus mali proxima est humor acris & biliosus exustus & corruptus; qui in ventriculo genitus vel aliunde accedens, sua acrimonia & malignitate, expultricem ita stimulat, ut tandem sine mora intentis viribus conetur, retentrice facultate debili non resistente, per utrumque ductum tam molestam sarcinam deponere. Causæ προκαταρκτικαὶ sunt alimenta prava substantia prædito copiosius assumpta, qualia sunt, carnes porcinæ, anguillæ, allia, cœpe, fungi, melones, cucumeres, mala persica, & precocia, cerasa & alii fructus fugaces, præsertim si jejuno ventriculo, aut eo cibo repleto sumantur, & affatim illis sumptis bibatur. In vitio etiam sunt cibi pingues & acres, venenata item & venenata medicamenta, tribuitur hic affectus ventriculo potius quàm intestinis, quia causa morbifica magis in ventriculo quam intestinis continetur, Duplex statuitur Cholera, humida quam hactenus descripsimus, & arida, quæ est Spiritus flatulenti sursum deorsumque excretio cum ventris inflatione ac strepitu, & lumborum ac laterum dolore, cujus causa non solum in calorem ventriculi nimium, & alimenta prava referenda est, sed etiam in bilem atram pravosque humores ventriculo substratos, recensetur Cholera humida inter peracutos morbos, utpote quæ doloris atrocitate & excretionis vehementia, subitam inferre soleat mortem, acintra 24.horarum spatium hominem è medio tollere: à Sicca non tantum imminet periculum.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Cholera acutissima cum Syncope in Muliere.

STatim accitus, frictiones adhibui & ligaturam brachiorum, mox à Syncope relevata hoc sequens medicamentum propinavi.

℞. Decoct. hord. non excortic. ℥ iii. Syrup. ex infus. ros. rub. ℥i. M. quo facilè vomuit, & secessum habuit, noluimus enim in principio ea, quæ efferebantur cohibere, quinimò cum adhuc nauseabunda esset, hoc tepidè propinavimus & evomuit. Nam sola aqua tepida cum Syrup. acetos. simplic. satis officium suum in tali casu præstitit. Postea hunc Syrupum dedi.

℞. Aq. decoct. hord. Mund. ℥iii. Syrup. de ribes. Syrup. Cydonior. an. ℥ß. Syrup. ros. rub. ℥ß. M. F. Juleb. Jussi etiam ut ad majorem roborationem & constrictionem ventriculi, frequenter sumeret ex condito sequenti.

℞. Conserv. ros. antiq. conserv. acetos. rob. de ribes an. ℥ß. diacydoni sine specieb. ʒvi. sem. acetos. sem. citri pulv. an. ℈i. manus ch. perlat. ʒii. spec. trionsantal. ℈ii. cum Syrup. conserv. myrobal. emblic. & Syr. menth. F. conditum mediocriter molle, de quo sumebat instar dimidiæ castaneæ per horam ante pastum manè & vesperi. Etiam extrinsecus hoc unguento ventriculo roborato ac temperate calido inuncto manè & vesperi ante pastum.

℞. Ol. myrtill. cotoneor. an. ℥ß. ol. mastich. ʒii. corall. rubr. ros. rubr. hypocist. acaciæ, an. ℈i. Santal. citrin. ℈ß. ceræ exiguum F. unguentum, & sic tandem curata est. *Petrus Forestus, observ.* 47. *lib.* 18. *De Stomach. Affectibus.*

Probatissimum, & præsentissimum in Cholera humida remedium est Crystallus, ut testatur *Langius, lib.* 3. Epistol. cujus ʒß. vel per se exhiberi potest, vel cum Electuariis appropriatis aliisque medicamentis. *Daniel Sennertus. Pract. lib.* 3. *p.* 1. *Sect.* 2. *cap.* 13.

SUB-

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Cholera Morbo.

JUvenis quidam bilioso temperamento præditus, incidit æstate media in febrem tertianam, quæ duabus primis accessionibus satis mite apparuit, sed in tertia accessione, tanta fuit humoris biliosi malignitas, & ferocia; ut concitato vomitu, atq; alvi fluxu frequenti, cum maxima virium jactura, summum ægro periculum impenderet, vocatus ad eum præscribo clysterem ex jusculo cum confect. alcherm. ℥iii. theriac. rec. ℥i. quo statim vomitus & alvi fluxus sedatus est, quia verò in hujusmodi febribus malignis sæva illa Symptomata in singulis paroxysmis redire solent, & ægrum secunda, vel tertia invasione de medio tollere; ad præcautionem præscripsi victum incrassantem, & laudani gr. iv. duabus horis ante paroxysmum sumenda, sicque symptomata prædicta non redierc, levis accessio fuit, & Julepis refrigerantibus, incrassantibus, atque alexipharmacis curatio absoluta est. *Lazarus Riverius, cent.* 3. *observ.* 78.

Mulier quædam correpta est Cholera morbo 23. die *Julii*, circa meridiem, & ad vesperam usque vigesies alvum deposuit, cum gravissimis doloribus, non solum intestina, sed etiam ventriculum infestantibus, ita ut sequenti die, etiam vomitu premeretur, multosque humores acres & biliosos excerneret. Maritus à me consilium petiit, dum alia remedia pararentur, consulo ut ægra oxycrati cyathum assumeret, cujus adeo efficax fuit operatio, ut vomitus & alvi fluxus statim cohibiti fuerint, & alia remedia omissa, dictitante ægra, se à morbo liberatam & pristinæ valetudini restitutam. *Lazarus Riverius, cent.* 4. *observ.* 8.

Mercator quidam *Monspeliensis* septuagenarius, gravi cholera morbo correptus 4. præcipuè remediis intra 7. dies liberatus est. Clystere ex lacte confect. de hyacintho, conserv. rof. & vitell. ovor. fotu ventriculi adstringente & roborante, cum sacculis in vino rubro maceratis, Julepo ex decocto plantag. & portulac. cum Syrup. Cydoniór. & confect. de hyacintho manè & serò exhibito; & laudano cujus gr. i. singulis noctibus in Julepo dissolvebatur. Pro miraculo habita est hęc curatio in tam provecta ætate. *Lazarus Riverius, cent.* 4. *observ.* 53.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Cholera Sanguinea.

LAterarius quidam media dum æstate uxorem suam formosam noviter nuptam, nimio libidinis ardore accensus aliquando cognosceret, valde periclitatus est: nam copiosissimè per vomitum & secessum sanguis excernebatur, cum calor & motus ora venarum aperuissent, istum morbum Choleram sanguineam appellavi. Sanguine ad 12. circiter libras ejecto maxima aderant Symptomata, nempe pulsus deperditio, cum dejectione virium, facies *Hippocratica* sudor frigidus, & jam desperatus erat, tamen propinatis cum vino granator. Lapid. Hæmatitis ℈ iv. statim sanatus est, magna omnium admiratione. *Dominicus Panarolus, observatio* 11. *Pentecoste* 1.

SECTIO XLIII.

Pro Cicatrice in facie auferenda.

IMperavi uxori meæ ut sudore vel madore effluente ex ovo dum assatur cicatricem suam sæpius liniret, quo valde dealbata & rectificata est, hoc erat *Nicoli* secretum, quod tamen hoc tempore valde commune & vulgare factum est nostra & aliorum Medicorum opera, qui sæpius eo usi sumus, expertum hoc (ait *Rondeletius*) à Dominis *Tochano & Fabra* Medicis, sed nos usi sumus in uxore antequam *Rondel.* legissemus, oleum etiam de myrrha optimè cicatrices dealbat. *Forestus observ.* 4. *& Schol. lib.* 31.

SECTIO XLIV.

De Cicuta Veneno.

NOn est hoc venenum quod *Athenienses Socrat.* tribuerunt, ut ponit

Conciliator sed fuit quoddam venenum compositum, quod cicutam vocarunt; ut in historiis legi Romanorum, nam & de hoc *Valerius Maximus* mentionem facit. Cicutæ Bezoar est pulvis gentianæ cum vino datus, theriaca verò est ex conferentibus. Per initia autem per vomitum excutere oportet, & quod ad intestina prolapsum est, expurgabimus, tum ad vini meraci potionem veluti præsentissimum remedium transibimus, per intervalla illud exhibentes.

In quibus intervallis lac vaccinum, aut asininum, aut absinthium cum pipere communi & castoreo, rutamque cum mentha in vino exhibebimus, totum præterea corpus calefacere conducit, & præsertim præcordia, ad vehementiorem item motum ac cursum æger cogatur. *Petrus Forestus. Schol. observ.* 10. *lib.* 30. *De venenis.*

Cùm Rusticus quidam vinitor suas coleret vineas, ligone fortè fortuna erutis cicutæ radicibus, secumque domum delatis, pastinacæ radicis loco decoxit, comeditque in cœna unà cum uxore, mox statim ambo ivere cubitum. Media autem nocte, e somno expergefacti, omni penitus amissa ratione, huc atque illuc per domum in tenebris vagabantur, amentia & furore ducti: unde caput, faciem, & oculos, in parietes percusserunt, ut manè accurrentibus vicinis, partim percussionibus tumidi, partimque effuso sub cute sanguine liventes, tumentibus admodum oculorum palpebris, horrendam ac monstruosam ostenderint faciem. Vocor ego statim ad curam, percontatisque domesticis, quibus eduliis in cœna victitassent, reperi hos cicutæ edisse radices, quas pastinacæ esse crediderant, quandoquidem mihi in propinquam vineam abeunti, ostenderunt illi locum ubi rusticus ille radices effoderat, ibique inveni alias cicutæ radices, quæ jam folia emittere incipiebant, quare re perspecta celeriter ad ægros redii quos quidem non multo post tempore Deo adjuvante, in pristinam mentem & sanitatem restitui.

Decepta quoque his radicibus est, superioribus annis quædam nobilis Matrona, quæ radices proprio in horto effossas toti familiæ decoxit, ac præbuit edendas carotarum loco.

Quinetiam Monachum *Franciscanum* curavimus, qui plurimis mensibus modò amentia modò furore agebatur, quod cicutæ folia, hortensis petroselini vice, piscium quorundam jusculis imposita, comedisset. Caveant igitur omnes, ne in hæc veniant discrimina. *Petrus Andreas Matthiolus, comment. ad cap.* 11. *lib.* 6. *Dioscorid.*

Cicutæ folia necarunt *Franciscum Trapolinum*, Præceptoris mei Pomponatii præceptorem, virum sui sæculi phœnicem; loco petroselini hausit in jusculo posito ab ancilla, itaque amens, sine sopore, discipulis suis sui triste desiderium reliquit *Jul. Cæsar Scaliger exercitatione* 152.

Anno Christi 1665. Generosa & nobilis Domina de *Alva*, socrus mea plurimum colenda, in oppidulo ad *Forthum* sito quod *Culros*, dicitur cum familia degens; fortè per famulæ, imprudentiam, ipsa cum omnibus domesticis jusculum in prandium sorbendo hauserat, in quo coctæ fuerint (pastinacæ loco) cicutæ radices.

Infelicis hujus infortunii hæc dicebatur causa, quod nimirum depositas in horto domui adjacente non ita pridem effossas pastinacæ, & cicutæ radices, sed locis satis distitas, pueruli postea illic colludentes confuderint & unà miscuerint; ac famula tandem rei culinariæ præposita, speciei similitudine decepta, vice pastinacæ cicutas collegerit, & in prandium destinaverit, innocentissimè quidem illa, sed periculosissimo sanè errore: vix enim absolverant perniciosum illud ferculum, cum ecce suas vires, virulentum venenum exerere cœpit; omnes quippe plurimum exagitavit tenebricosa vertigo, guttur malè habuit, ariditas & constrictio difficilis, cum quasi strangulatione ex suppresso nimirum spiritu & suffocatione; adfuit etiam mentis perturbatio & alienatio, ita ut absurda plurima quorum postea ad se reversi neutiquam meminerant, tum quidem verborum nimium prodigi affatim effutiebant. Miseranda prorsus fuit tunc temporis totius familiæ conditio, vix enim se invicem agnoscebant, nec quid dicerent, vel facerent satis noverant. Vocatus ego in auxilium *Edenburgo*, quod circiter 14. millia passuum à *Culros* distat, quam primum

potui advolavi, totis viribus omnibusque affectibus secundum artis præscripta, sublevaturus (sub Deo) tam charæ familiæ, cui me natura prius, nunc verò Sors melior tam arctè ligaverat. Ut eo circa nonam matutinam diei sequentis perveni, omnes deprehendi non sine maxima lætitia prope modum restitutos inciderant quippe ante nostrum adventum, licet non in medicum, in medicinam. Singulis enim (consulente potissimum nobilissimo illustrissimo-que Domino Comite de *Kinhairne*, cui ob egregiam tum præstitam operam multum se debere haud inviti fatentur) propinata est potio emetica ex infusione croci Metall. injecti sunt etiam Clysteres purgantes: post sic probe tam per vomitum quàm secessum evacuatam materiam cicutæ venenatam, de vino *Hispanico* magnis repetitisque haustibus biberunt omnes cum corporis exercitio ad caloris excitationem, quia in somnum aderat summa propensio; theriaca tandem exhibita est: tantum habuere hæc præsidia successum, ut ante diem crastinum cessarint omnia recensita Symptomata, & ad se paulatim redierint, sine ulla nostra opera, nisi quod illis ad recuperatam sanitatem ulterius confirmandam, vinum medicatum bibendum præbui, in quo infuderint rutæ & absinthii summitates cum pulvere radicis Gentianæ.

Cicutam intro assumptam venenum esse idque aliquando letiferum, sancivit jam olim *Galenus lib.* 3. de *Simpl. Medic.* facultat. *cap.* 18. *& lib.* 5. *c.* 14. Primo item cap. lib. de succor. bonitate & vitio.

Consentiunt *Paulus Æginetæ*, *lib.* 5. *cap.* 41. *Ætius Tetrabibl.* 4. *Sermon. cap* 63. *Actuar. Method. Med. lib.* 4. *c.* 12. *Scribon. Largus, lib. de Compos. Med. c.* 47. *Dioscor. lib.* 4. *de Materia Medica*, *cap.* 79. *& lib.* 6. *cap.* 11. *Plutarch. Symposiac. lib.* 3. *quæst.* 5. circa finem *Cælius Rhodigin. lib.* 25. *Lect. Antiq. c.* 10. *lib. item.* 28. *cap.* 31. *&* 35. *Jul. Scaliger. exercit.* 152. *Santes Ardoynus, lib.* 3. *de Venenis cap.* 62. *Gaspar. Hoffemannus*, *lib.* 2. *de Medicam. Officin. cap.* 67 *Matthiolus, in lib. Dioscorid. cap.* 11. *Daniel Sennertus*, *lib.* 6. *Pract. part.* 7. *cap.* 6.

Filius Mercatoris Pisaurensis annos natus undecim, cùm extra urbem cicutæ summitates jejuno stomaco comederet, & ad torridum solem illicò dormiret, brevi mortuus est. Nam cùm à somno expergisceretur, non videbat, nec mente constabat. Ad domum igitur portatus brevi diem suum obiit. Ut Puer hic mortem evaderet, meracioris vini copiosi potu opus habebat. *Amatus Lusitanus*, *curat.* 68. *cent.* 5.

SECTIO XLV.

De Cingulo Mercuriali.

Cinguli Mercurialis usus frequentior multis est justis de causis suspectus, inimicus enim plerisque est Mercurius, imprimis imbecillioribus & convulsionibus obnoxiis. Scabiosis tamen & cutis prurigine laborantibus audacter Empirici applicant, quos eo nomine castigat. *Mindererus Threnod. Med. cap.* 14. *P. Hechsteterus dec.* 3. *observ. Medic. cas.* 7. damna recenset illorum qui cingulo isto ad scabiem temere usi sunt. Rusticus in urbe nostra cingulo mercuriali sanitati quosdam restituit feliciter, qui pura corpora crebro medicamentorum à Medicis præscriptorum usu obtinuerant. Filiam Civis *Hafniensis* totius capitis scabie diu deturbatam cingulo persanavit. Eodem cingulo integræ sanitati restituit generosum quendam virum qui ex male curata Pedis fractura per pluscùlos annos intollerabiles dolores expertus fuerat, & inveterata ulcuscula in parte affecta.

Mercurii cingulum alii ita conficiunt, Mercurium saliva aut Sevo extinctum albumine ovi excipiunt, illinuntque supra gossipium, quod in cinguli modum consuunt: Noster verò mercurium cùm oleo juniperino subigit, & in massam compingit, corioque in cinguli formam refecto illinit, quo medium corpus constringit: commendatque ad omnes affectus malignos, cancros, ulcere mali moris & antiqua, ita audaces sæpe fortuna juvat. *Thomas Bartholinus*, *Hist.* 79. *cent.* 3.

Inter medicamenta monstrosa, quibus Empirici moderni nobilissimam artem Chirurgicam, maximo mortalium damno defœdarunt, Zona mercurii non infimum locum apud vulgum obtinuit, & precipuè in scabie, & iis, qui in peregrinationibus

à pedi-

à pediculis immunes esse cupiunt. Cingulum hoc duorum transversorum digitorum latum, & ex limbo panni adaptatum, mercurio crudo, axungia porcina vulgari modo extincto, imbuitur, nudisque lumbis induitur: infeliciter cessit honestæ cuidam matronæ illius usus. *Guil. Fabritius Hildanus, observ. 93. cent. 5.*

SECTIO XLVI.

Pro Clavis pedum.

ABscindantur Clavi decrescente luna, pedibus aliquandiu primum aqua calida lotis, deinde admoveantur folia hederæ contusa, & singulis diebus iteretur remedium mane & serò, intra 14. dies clavus extrahitur. Unde colligere est attractivam vim hederæ inesse potentissimam. *Samuel Formius. observ. 35.*

Succus hederæ terrestris superpositus clavum curare dicitur: idem præstat & succus Chelidon. & habetur quo præsentaneo remedio, vel ammoniaco & galbano in aceto dissolutis instar cerati appositis utere, vel succum tithymali pluma instillato sic enim plurimos curavi. *Petrus Forestus, observ. 12. & Schol. lib. 4. observ. Chirurg.*

SECTIO XLVII.

De quadam gravida Clysterum usu nutrita.

NObilis quædam ac pia Matrona cum utero gestaret, febre corripitur, ex qua cum restituta esset, ab omni cibo & potu ita abhorruit, ut spatio sex hebdomadum nihil ferè per os assumere posset, quapropter *Dom: Auberius* Medicus doctissimus jussit, ut singulis diebus jusculum carnis castratorum, caponum, gallinarum, & similium in quibus vitella ovorum dissoluta erant per alvum injiceretur, quorum beneficio ita fuit nutrita, ut fœtum ad constitutum tempus usque gestarit, fœliciterque peperit. Absurdum itaque est, quod multi ab hoc remedio tantopere abhorrent, ac plerumque potius mori cupiunt, quam Clysteres admittere: fœliciter peperit puellam, cui ego cum decimum circiter annum attigisset, & Catarrho ad oculos post variolas affecta fuisset, setaceum applicui unde convaluit. *Guil. Fabrit. Hildanus, observ. 3. cent. 4.*

SECTIO XLVIII.

De Cœliaco Morbo.

Κιλιακὴ νόσος & λιεντερί affectus sunt cognati, secundum magis & minus duntaxat differentes. In hoc conveniunt, quod in utroque sit ciborum inconcoctorum excretio. Distinguuntur verò per hoc, quod Lienteria (*i. e.* Lævitas intestinorum) sit præpropera & cita cibi nullo modo modificati nullamque alterationem, nec in substantia, nec in colore adepti per alvum excretio. Cęliaca verò passio assumptorum aliquo modo sed leviter tantum transmutatorum è ventriculo per intestina transitus. Causa utriusque est, retentrix ventriculi & intestinorum facultas læsa, in Lienteria quidem penitus abolita, in cęliaco morbo solum diminuta, aboletur vel imminuitur retentrix ventriculi facultas ab iisdem causis, prout vel graviores sunt vel læviores. Frequentissima est intemperies frigida & humida, cum humore pituitoso conjuncta ventriculum relaxante, ejusque internam superficiem rugosam oblinente, ita ut alimenta in eo retineri nequeant, sed in concocta per intestina præterlabantur; fit etiam ob ex pultricum ventriculi & intestinorum à mordacibus humoribus irritatam qui vellicando ad præmaturam excretionem excitant. Hanc facultatem, pariter stimulat inflammatio & ulcus ventriculi, venenum item assumptum, aut maligna qualitas ventriculum obsidens. Cęliaca passio quandoq; pro causa agnoscit, læsam Chyli per spongiosam intestinorum crustam in lacteas venas transcolationem. Gravibus quin etiam & lethalibus morbis sæpe succedit Lienteria, ut videre est in dysenteria, & febribus malignis ob nimirum summam retentricis imbecillitatem. Mala sunt hæc non contemnenda, quod universo corpori nutrimento subtrahant.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Cœliaco Morbo.

POst vomitum & purgationem stomachale scutum ita paravimus.

℞. Ladani puri & bene olentis, ℥i ß. lign. aloes ʒß. mastich. thuris, an. ʒii. nuc. mosch. macis, piper. longi, cari ophyll. cal. arom. menth. an. ʒi. cum cera & resina. q. s. ad ignem. M. F. ceratum stomachale, quod in panno scarlatino ad scuti figuram extendatur adjecta ʒß. Galliæ mosch. & ventriculo admoveatur. Hoc enim ad ventriculi malam intemperiem propulsandam multum conducit, veluti ad concoctricem & retentricem facultates ipsius ventriculi malè affectas roborandas & instaurandas, quod unum nobis præcipuum in hac curatione propositum est. Deinde hoc condito usi sumus.

℞. Diacydon. cum speciebus, ℔i. theriac. opt. ℥i. diacinnamom. ℥ii. in mortario marmoreo omnia rectè pistentur, & cum aromatica Cydonior. miva. F. conditum, de quo singulis diebus ℥i. jejuno stomacho comedebat, & desuper pro posse dormiebat, & ad quatuor sequentes horas cibum non capiebat, iis autem & optimo victu intra viginti dies melius de ventriculo habere cœpit. Victum talem institui, capi aut gallinæ vel perdicis succum bibebat, quem sic extrahere mandabamus. Alitem exenteratam accipe, & ipsam optima & pura mastiche cum cinamomo el. & pauculo pane refarci, & ad ignem in veru coque, quam sic non exactè assam torculari exprimes, & succum multum inde extractum, ægro potandum dabis, non nisi pulvisculo spec. diamosch. dulcis & diambræ adjecto. Est sanè succus hic optimus, quia concoctu facilis, ventriculum minimè gravans, & paucas vel nullas gignens superfluitates. Mastiches etiam & cinnamomi ratione ventriculi malas qualitates emendat, & ejus facultates vitiatas ac debiliores redditas roborat & instaurat. Post hunc verò succum ebibitum parum pulli aut alterius alitis, benè elixæ comedebat, ac tandem parum vini rubri generosi adstringentis bibebat, initio etiam cibi semper parum diacydon. prægustabat, ut ventriculum ad ea quæ postea comedere debebat, stabiliret. *Amatus Lusitanus. cent. 3. curat. 87.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Cœliaca Affectione in Infante.

PUer quidam Princeps annum natus, post ablactationem mense uno cum dentire inciperet, alvi fluore cepit corripi; dejiciebat quater vel quinquies in die materiam pultis instar huic qua pasci solebat, ex farina & lacte coctæ, non admodum dissimilem, & veluti chylosam, bile tamen tinctam, admodumque acrem, & fœtidum odorem spirantem. Cùm non cessaret hic fluxus diebus tribus sequentibus, sed augeretur potius, infansque non nihil calere & sitire inciperet; vocatus ego vitio ventriculi hoc accidere, quod singultus diu perseverans sæpe comprobabat, & quandam Lienteriam cum cœliaco morbo subesse judicavi.

Primùm Syrup. Cydonior. ex cochl. exhibui, cui interdum pulverem corall. rub. & tantillum pulv. rad. tormentillæ permiscui, eundemque syrup. cum aq. rof. rec. stillata alioquin, propinavi, ventriculi & ventris regionem oleo mastichino in dies bis inungere jussi, terque tantum in die pultem exhibere, cujus portioni interdum corallos miscui, aquam quam bibebat, prius in vitro decoquere jussi, posteaqne panem tostum huic indere, eamque, sed si fieri posset, rarius exhibere. Adhuc non cessante fluxu, jussi orizam cum lacte decoquere, verum cum respueret, pultem cum lacte in quo silices albi extincti essent, coquere jussi. Lac amygdalinum interdum loco aquæ propinavi: & cum admodum singultiret, Syrup. cydon. quo delectabatur, exhibui, statimque singultus cessavit. Cataplasma ex illis quæ ad manum habere poteram sic paravi.

℞. Cydonia, & pyra sicca, p. ii. panis parum tosti ablata circumferentia nimium usta; laminas ii. decoq. in vino rubro, donec mollescant, contund. addendo pulv. rof. rubr. absint. an. ʒii. mastich. boli armen. an. ʒii. ol. mastich. ℥i. M. & extend. super pannum, & ventriculi ac ventris regioni ap-

apponantur, repetantur quater in die, quando ad dormiendum fasciis involvitur, repetitum altero die fuit, additis ol. mastich. ℥i. ol. cydon. nardin. an. ℥ß. pulv. mastic. ℥i. sicque mox postea expurgata omni illuvie malum cessavit. *Felix Platerus, observ. lib. 3. par. 855.*

SECTIO XXXXIX.

De Colica.

Colica ab intestino colo nomen habet, quod in eo maximè crudelitatem suam exerceat: ejus sæpe tanta est atrocitas, ut multi immisericorditer ab ea tractati, levandi doloris causa se confoderint. Est tristis sensatio intestinorum præcipuè coli cum fæcum retentione, à solutione continui oriunda.

Causa proxima est solutio continui; vix enim potest tantus dolor ab intemperie originem suam trahere. Causæ materiales sunt, flatus, excrementa indurata in intestinis coercita, humores præsertim biliosi, ac pituitosi, interdum inflammatio, quandoque vermens, & alia quævis materia seu frigida seu calida; quæcunque etiam intestina violenter comprimere, vel obstruere, vel erodere potis est, aut impense alterare; quod materiæ malignæ denegandum non est: cum hæc interdum dolorem colicum accersere possit. Materia verò ipsum faciens, alias in civitate, alias intra intestinorum tunicas continetur, quandoque in utroque ex dictis locis.

De triplici potissimum colica mentio fit apud Medicos; de flatulenta nimirum, pituitosa & biliosa, quæ à flatibus oritur, dolorem habet maxime vagum, qui non diu in eodem loco persistit, sed modò sursum, modò deorsum, modò ab uno latere in oppositum divagatur & distendendo excruciat. Bilis rursus colicam cum mordacitatis sensu inducit, plerumque sitim & oris amaritudinem camitem habet, inter pituitosas, ut crudelissimam eam refert *Galenus*, quæ à pituita vitrea intestinis tenaciter impacta, ortum ducit, quæ pali infixi vel tenebræ perforantis speciem exhibet, hunc comitatur affectum frequens nausea & vomitus, excrementorum retentio, ita ut interdum ne flatum quidem supra vel infra excernere possunt; & sæpe dolor modo in una parte, modo in alia vehementius infestat: per quæ signa non inepte è dolore nephritico distinguitur; sed manifestius multo, si dolor locum renibus altiorem occuparit, & rejecta per sedem pituita vitrea, vel fæcibus induratis, aut alia materia, dolor quieverit: hæc enim Colicam satis manifestant, ut alia, & præcipue doloris situs & stabilitas, cruris stupor è directo, & arenularum vel calculi exclusio nephriticum indigitant.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Colico dolore ex pituita crassa.

Ut hic Clyster injiceretur mandavi.

℞. Rad. alth. ℥i. fol malv. mercurial. an. Mj. fol. rutæ, flor. Chamæm. & melilot. an. Mß sem. anis. fœnic. carvi. an. ʒij. F. decoctio in jure pulli pingui, in colat. ℔i. dissolv. Cass. hieræ picræ, an. ℥ß. bened. Laxat. ʒij. ol. amygd. d. ol. aneth. & Chamæm. an. ℥i. salis gemmæ, ʒi. salis communis, ʒß. M. F. Enema nihil effecit, glandem adhibuimus, sed frustra.

Ad ructus verò expellendos sumebat ex decocto flor. Chamæm. in cerevisia, nihil juvabat. Ideo ad Clysteres fortiores transivimus, non tamen unum Clysteram super alium statim immittendo, ut stolidi facere solent; qui singulis horis ferè indifferenter enema inijciunt; quod minimè fieri debet. Ideo expectavimus in alterum diem, & tunc decocto superiori addentes, ficus pinguens & passulas, & ℥i. fol. Senæ, & post colaturam eadem lenientia & laxantia, addendo butyri ℥i. & loco ol. aneth. rutaceum, clysterem denuo injecimus, qui tamen nihil effecit. Ideo sex vel pluribus horis intermissis, in eodem decocto decoximus pulp. colocynth. in nodulo raro ligatæ ʒi. agar. el. ℥iß. & hujus decocti accepimus ℔j. addendo bened. laxat ℥i cass. ℥ß. hier. picr. ʒiij. philon. Roman. (ob ingentem dolorem) ʒß. ol. chamæm. aneth. amygdal. d. an. ʒi. salis communis, ʒiß. salis gemmæ, ʒi. F. Clyster. injiciatur

tur moderatè calidè, quò quinquies egessit valde pituitosa cum flatibus multis, & dolor ex parte sedatus est. Die vero sequenti in diluculo exhibui ℈ij. theriac. opt. & spec. diagar. ℈ß. cum ℥iij. aq. hyssop. idque calide, egregiè dolorem sedabat sudore subsequente, sed hora sexta post meridiem cum dolor iterum rediret, hoc fotu rursus cessavit, nec amplius rediit.

℞. Flor. chamæm. & melilot. an. Mj. sem. malv. lini, carvi, aneth. an. ℨiij. coq. in aq. pro fotu cum spongia. Dolore non redeunte, ad reliquias ventositatum depellendas, tum ructus auferendos, ad ventriculi & intestinorum roborationem, ex electu. sequenti sumebat omni manè, ad magnitudinem castaneæ.

℞. Conserv. flor. anthos ℥ii. conf. rof. spec. diacumini, & diagalang. an. ℨii. cum syrup. menthac. fiat ad modum conditi. Hisce præsidiis in longum tempus sanatus est. Salgemmæ proprietate quadam, ut sæpe experti sumus Scybalas emollit. *Petrus Forestus*, *observ.* 5. *lib.* 21. *De Mesenterii & Intestinorum affectibus*.

Si ex pituita crassa malum originem habeat, & dolor vehementissimus fuerit, præstat initio uti clystere ex oleo communi *Paulo* Authore. Sæpe enim vitream simul cum fæcibus pituitam expulit, ac dolorem subitò finivit talis Clyster, vel uti licet eodem oleo, in quo priùs decocta fuerit ruta, seu semen aliquod quod flatum dissipet; liquato prius in prædicto oleo, adipe anserino vel gallinaceo. Fotus etiam in hunc modum præscribatur.

℞. Rad. alth. ℥iß. fol. malv. alth. an. Mi. flor. chamæm. melilot. summitat. aneth. an. Mß. sem. fœnugræc. lini, an. ℥ß. sem. anis. cumin. fænic. an. ℨi. bulliant in hydræleo, & cum spongiis duabus alternatim, partibus dolentibus applicentur. Detur quoque postea medicamentum diatrion pipereon & theriaca. Ubi verò pituita satis est extenuata, purgans medicamentum exhibeatur, ut hiera. *Petrus Forestus*, *obs.* 7. *l.* 21.

Rondeletius nobilem Matronam curavit, cum gravissimo dolore coli detineretur ex pituita, & nihil ad manum esset, solo vino hyppocratio injecto, eodem modo & rusticus quidam curatus fuit. *Petrus Forestus*, *in Schol. observ.* 7. *lib.* 21.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Colica Biliosa.

Frigida aqua usus sum in iis quorum vires robustas & partes principes illæsas deprehendi: ac scio me levasse omnino dolorem & totum morbum, ne reverteretur amplius, prohibuisse.

Amatus, *cent.* 1. *curat.* 2. Historiam habet de Muliere colica ex calida causa laborante, quæ ex potu aquæ frigidæ, subitò incantamenti instar dolore lævata est, non amplius redeunte.

Idem quoque in filio Falconis colica à causa calida laborante, gelidam dedit, & insuper pannum lineum frigida aqua immersum, ac manu pressum umbilico admoveri jussit: nec non diapapav. in rotulis dabat, ac desuper aquam Endiviæ, quibus paucis intra triduum sanus factus est, non sine multorum admiratione, & artis Medicæ decore. *Petrus Forestus Schol. observ.* 12. *lib.* 21.

Religiosus quidam obnoxius erat colicæ biliosæ diuturnæ & contumaci, quæ sæpe recurrebat, cujusdam consilio, sumpsit manè frustum butyri recentis superbibendo parum vini; hoc remedio per longum tempus continuato, ab affectu liber & immunis evasit. *Lazarus Riverius*, *observ.* 71. *cent.* 2.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Colico Dolore.

Inter alia decoctum flor. chamæm. commodè exhibui, quod quidem si quid aliud hypochondriis ac reliquis visceribus quæ circa hypochondria sunt, gratum existit. Condensata corpora rarefaciens, indurata emolliens ac tensa relaxans, doloresque sedat ac mitigat. Decoquatur cum cerevisia. Hoc decocto sæpius nos dolorem mitigavimus, præsertim si cum pituita etiam flatus adessent. *Petrus Forestus*, *observ.* 16. *lib.* 21.

Dedi usitatum meum ad dolores colicos sedandos remedium.

℞. Ol. amygd. d. rec. expr. ℥iß. vini malvat.

vat. ℥ß. syrup. papav. ʒij pro uno haustu. *Felix Platerus, observ. 2. pag.* 450.

℞. Cassiæ rec. extr. ℥ß. spe. hier. ʒß. ol. amygd. d. rec. q. s. M. F. bolus, Egregium est hoc medicamentum ad pituitæ eductionem, nec finit post ejus usum alvum indurescere. Quidam redactus erat ad extremam maciem ut *vix* hominis esse videtur, & laborabat simul perpetua obstructione & duritie alvi, & colica subinde recurrente cum hoc aliquoties usus esset, redierunt intestina ad officium suum. *Gaspar Hoffmannus consil.* 11. *lib.* 3. *consi. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scoltzio* editorum.

Si adest dolor colicus, injiciatur per Enema oleum amygd. d. cum vino malvatico, apponatur ventri rete castrati coctum in oleo adjecto chelidon. maj. contuso cum rad. si haberi possunt. Prosunt etiam Catuli lactantes ventri appositi, qui si veteribus Latinis Medicis fides est adhibenda, malum ad se trahunt, atque ipsi deinceps colicis doloribus moriuntur. Ventrem etiam Anatis vivæ deplumatum malum ad se trahere, si ventri apponatur, experientia constat. Idem præstat rana viva apposita. Magni etiam Medici aquam frigidissimam apponunt, nolim tamen ullum temerè ad hoc remedii genus pervenire. Per os magno cum adjumento datur album quod infimo gallinaceo reperitur ex optimo vino. Quidam adjiciunt membranas intersepientes nucleum in juglande. *Joan. Crato. consil.* 13. *lib.* 3.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Colico Dolore.

JAcobus *Finkius* avunculus meus suspiciendus colico dolore torquebatur, canis milesius ventri impositus, qui cum incaluisset, urgebat exitum, vomuit vehementer, & tormina avunculi remiserunt.

Ancilla ejusdem in dolore dentium, eundem canem genis apposuit sensitque levamen, sed canis dolorum impatientia hinc inde cursitare & latrare cœpit. *Thomas Bartholinus, hist.* 53. *cent.* 6.

Colica oritur ex flatibus verum est, sed hic protinus aliqui festinant ad flatus discutiendos, adhibent fomenta, illinunt unguenta, dant per os flatus discutientia, &c. quæ sane in colica leviori faciunt quod debent; hoc est, discutiunt flatus: sed in vehementi tantum abest, ut prosint primùm administrata, ut plurimum etiam noceant, quandoquidem pituitam in intestinis contentam in flatus dissolvunt, & morbum augent. Sicut memini accidisse Doctori cuidam, quem remedia contra Colicam apta, non apto tempore usurpata pene enecarunt: habent flatus discutientia suum locum, & iis omnino opus est, sed antequam ea adhibeantur, necesse est vias inferiores aperiri, stercora arida obstructionem facientia educi, & siccitatem intestinorum emendari. Ad hoc medicamentum nullum magis idoneum est quam Clysteres lenientes, mollientes, & si viscida materia adsit, etiam incidentes, & abstergentes, neque protinus si unum Enema successu caruerit desistendum est ab ulteriore usu illorum, sed insistere oportet, donec obstructio à retentione fæcum exorta tollatur, cur autem non recipienda sint olea in Clysteres non video, cum lubricent intestina eaque molliant, multò magis metuo siccitatem, quæ non usurpatis oleis relinquitur. *Galenus* certè cum ex phlegmate vitreo intestina ipsi veluti terebra perforarentur, fatetur in illa sua colica injecto per Clysterem oleo rutaceo, magnam frigidissimæ pituitæ, *i. e.* vitreæ copiam excrevisse & convaluisse, Adscribam verba *Longii* popularis mei Medici expertissimi ex epistolis ejus.

Si Colon (inquit) flatu grosso aut phlegmatis vitrei frigore & cruciatu intollerabili divellitur, si oleo subtilioris substantiæ, quale est Sabinum (in quo ruta aut semina cumini, dauci, anisi, decocta fuerint) cum Clystere infuderis patientem confestim ab hujus doloris colici carnificina liberabis. Avena in sartagine frixa, & sacculo indita, egregium est fomentum in doloribus Colicis. Marchionem quendam ex magnis doloribus relevavi hoc uno, cum nihil reliquorum adesset ad manum. Attenuat flatus & vim habet etiam laxandi. *Gaspar Hoffmannus, consi.* 14. *lib.* 3. *consil. Cratonis*, &c.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Colico dolore.

OLeum amygdalinum cum vino malvatico haustum, pervulgatum est remedium verùm ego ʒß. spermati ceti addo, atque hoc inter efficacia & secreta remedia habeo, sed videndum ne sperma vetus sit & rancidum.

Galenus in dolore à ventositate orto, curcurbitam magnam cum multa flamma ventri ad umbilicum admovet, & ita subitò auxilium ferre affirmat; ut incantamenti simile videatur. In pauperibus allium cum sale contusum sæpe magno successu ventri apponitur. In colica & Iliaca plurimum valet extractum Calam. arom. ad ℈i. cum syrup. aliquo sumptum. Item Mithridatica Antidotus, cum succo Cytoniorum in Lienteria. *Joh. Craton. consil.* 21. *lib.* 5.

Ad colicum dolorem prodest pro præservatione Zona ex intestino Lupi exsiccato, ea cingatur die ac noctu. Si verò infestat colicus dolor.

℞. Succ. parietar. urin. pueri, an. ℥v. ol. rutac. vini cocti an. ℥iij. ovorum lutea ii. sal. ʒi. F. Clyster. *Helideus de Paduanis, consil.* 63. *lib.* 6. *pag.* 365. *consil. Craton.* &c.

Per superiora multa dari medicamenta in colicis non ita semper convenit, salubrior multò est crebrior Clysterum usus. Utatur aliquot diebus ante cœnam & prandium ʒi. sequentis pulver. sæpissimè à me in colica experti cum vino albo.

℞. Cinamom. integ. opt. ʒiii. galang. cal. aromat. an. ʒi. bacc. lauri, ʒiß. cumini, ʒii. C. C. usti, ʒß. sem. rutæ. ʒß. anis. fœnicul. an. ℈iv. caryoph. ʒi. pulverisatis singulis subtilissimè & mistis adde spec. dianis. ʒiß. sacchar. albiss. ℈ii. F. pulvis.

Emplastrum denique in torminibus celebre sequens est.

℞. Emplast. de baccis Lauri. ℥iv. de melilot. ℥i. M. malax. cum modico ol. chamæmel. & rutac. ut fiat massa. *Joh. Nævius consil.* 89. *p.* 649. *lib.* 6. *consil. Cratonis*, &c.

Urgentibus doloribus, injiciatur Clyster ex decocto veronicæ hoc modo.

℞. Veronicæ, Miii. flor. Sambuci, Mj. absinth. p. ß. coq. in lacte, vel quod melius est, in jure cap. [illegible] in colat. ℔iß. dissolve sacchar. ℥iii. Aloes. [illegible] myrrh. ʒi. M. F. Clyster. *Joh. Crato. consil.* [illegible] *pag.* 652. *lib.* 6.

Imprimis commedat [illegible] decoctum veronicæ, quæ à proprietate [illegible] ca coquitur in jusculo gallin[illegible]is medetur; [illegible] libræ juris decocti adjiciatur vini malv[illegible] myrrh. ʒß. & tanquam Clyster in[illegible]ici, ℔ß. rectè etiam decoctum veronicæ ex v[illegible]nitur, [illegible] albo cum ℈ß. myrrhæ, per os inchoan[illegible] & urgentibus doloribus datur. *Ioh. Cra[illegible]s consil.* 10. *lib.* 1.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Colico dolore.

NUllum præstantius aut divinius remedium pro eo propulsando invenimus quàm lupi intestinum; in pollinem enim redactam & vino generoso exceptum ac calidè epotum, brevi opus suum confecit, & ipse æger sanus evasis. *Amatus Lusitanus, cent.* 3. *curat.* 12.

Plurima sunt quæ pro præservatione & curatione doloris colici; ab occulta proprietate operantia, à medicis præscribuntur auxilia. Lupinum stercus summè laudat *Galenus* & apposito exemplo confirmat. *lib.* 10. *de simpl. med. facult.* titul. *Stercus Lupinum.* Sic pudendum tauri specifica virtute mirificè juvat. Plurimos notavi miserrimè hoc tormento concussos, qui solum hoc auxilio sanitati sunt restituti. Alii ab eo hujus vi sunt præservati: utere eo in pulverem redacto ℈i. quantitate in malvatico dissoluto. *Zacutus Lusitanus observ.* 26. *lib.* 2. *Prax. admirandi.*

Propinetur cum vino vel liquore convenienti, stercus lupinum in subtilissimum pulverem redactum ad ℈i. pondus, mirandum dictu acerbissimos dolores citò hoc pulvere evanuisse vidimus, qui in colicis omnibus doloribus tam à frigida quàm calida causa ortis summopere auxiliatur: non operatur qualitate manifesta, sed tantum occulta, ut pluries experti fuimus. *Dominicus Panarolus obser.* 36. *Pentecost.* 3.

Si dolor Colicus urgeat, fotu ex Chamæmelo & seminibus Lini & fœnu græc. utatur: valet quoque equinum stercus. *Guill. Ballorius consil.* 117. *lib.* 1.

Uri-

Urinæ potum ad gr... ıſimos morbos frigidos propulſand... ummè eſſe ex uſu, unanimiter autho... confirmarunt, hanc ego à puero im... extractam ſæpe ℥viij. quantitate ... melle deſpumato permix-tam, ac c... calidam patientibus dolorem colicur... cæteris non conferentibus auxiliis exhib... omnes excretis flatibus per infe-ri... & ſuperiorem ventrem, ruptaque ...oſè alvo ſuperſtites evaſere. *Zacutus Luſitanus, obſ.27. lib.2. Prax. Admirand.*

Adoleſcens bilioſiſſimus vigente hyeme in Colicum dolorem incidit ita atrocem, ut ingenti dolore ſitique oppreſſus velut amens, tres dies inſomnis duceret, vocatus uſus ſum ſectione venæ, refrigerantibus Clyſmis, frigidis Julapiis, & aliis quæ furentem & acrem bilem mulcerent, ac lenirent; ſed cum dolor ingraveſceret, ſitis urgeret, ex nive Emplaſtrum parti dolenti impono, & aquam gelidiſſimam cum ſaccharo ad ſatietatem bibendam offero; non tranſierat hora, quin ſe ſanum repentè exclamaret, ita ut eodem victu frigido nutritus, à dolore ſecurus evaſerit. *Zacutus Luſitanus, obſerv.25. lib. 2. Prax. Admirand.*

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Colico Dolore.

℞. Teſticul. equor. vino generoſo optimè laventur. Deinde in taleolas incidantur, & in furno exſiccentur ſenſim non multum calido, ne comburantur, uſus tempore.

℞. Teſtium ſic ſiccatorum ʒ j. in pulverem reducatur cum ʒ ß. ſem. aniſ. contuſ. & in vino vel jure exhibe, quod debet fieri poſt aliquam evacuationem per Clyſteres.

Hoc eſt ſingulare quoddam remedium ad dolores colicos, tum curandos, tum præcavendos, à proprietate ſubſtantiæ operatur; & illud expertus fui in meipſo, & in multis aliis, & tanquam ſecretum inter mea ſecreta præcipuè habeo.

In eandem intentionem exhibetur etiam pulvis jecoris lupi exſiccati cum magna utilitate. *Rodericus à Fonſeca. Tom. 1. conſult. 57.*

Ubi morbus non cedit, quidam exhibent ℥ iii. ol. rec. amygd. d. cum vino albo & aq. parietar. Deinde exhibent glandem plumbeam argento vivo illitam in formam pilulæ; qua ratione quidam liberatus eſt, in ſumma deſperatione. Sed ut arbitror fuiſſet convenientius exhibere ℈ß argenti vivi crudi. *Rodericus à Fonſeca. Tom. 2. conſult. 81.*

Hic Venetiis, maximè celebre prolleniendis doloribus colicis eſt placenta ex pluribus ovis contuſis, cum pulvere cumini in ſartagine cum ol. Chamæm. confecta, quæ ad locum dolentem apponitur. Balneum etiam univerſi corporis ex oleo, cæterorum omnium mea ſententia eſt præſtantiſſimum. *Lælius à Fonte conſult. 146.*

Neſcio qua bona fortuna in radicem imperatoriam, quæ ſpecies eſt chamæleontis albi, & vulgò Cardopatia appellatur, incidi: eam Cyatho vini impoſui, & ſingulis diebus ante cœnam hauſtum dedi, & cœperunt dolores conquieſcere. Cum autem radix illa aliquid malignitatis, præſertim cum eſt humidior, haberet, itaque cum triduo ſumpſiſſet, & dolores jam remitterent, ʒ ß. Myrrh. in vino exhibui. Dedi etiam theriacam cum cal. aromat. extracto, & ſecundum divinam benignitatem contulerunt hæc remedia. *Ioh. Nævius, conſil. 100. lib. 6. Cratonis, &c.*

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Colico dolore.

Aulicus quidam incidit in dolorem colicum graviſſimum: ad cujus ſublationem, primò injectus eſt Clyſter emolliens & purgans, poſtea carminans & evacuans, cum terebinthina à quo levatus eſt, ſed brevi dolor rediit, tandem in decocto carminante diſſolvi jubeo aq. benedict. ℥iv. diaphæn. ℥ i. à quo quater dejecit pituitoſa multa, & omnino liberatus eſt.

Eodem Clyſtere & alter à ſimili dolore ſanus evaſit. *Lazarus Riverius, obſerv. 67. cent. 1.*

Vir quidam quadragenarius graviſſimè dolore colico correptus eſt, qui neque Clyſteribus laxantibus, & carminantibus etiam cum aq. benedicta; neque fomentis

ac

ac semicupiis intra 24. horas usurpatis sedari potuit: eoque continuo sæviente sequentes pilulas præscripsi.

℞. Aloes opt. ℥i. diagrid. gr. VIII. laudan. opiat. gr. V. F. pil. VI. deauratæ, has sumpsit media nocte, manè hora quarta dolor protinus quievit, & per diei decursum purgatus est quinquies, sicque omninò liberatus. *Lazarus Riverius*, *observ.* 1. *cent.* 2.

Juvenem quendam 18. annos natum colico dolore acerbissimo laborantem invisens, statim præscribo ad immanem dolorem coercendum, quem vix sustinere poterat, laudan. opiat. gr. VI. quibus intra duas horas dolor omninò sedatus est, nec in posterum rediit. *Lazarus Riverius*, *observ.* 12. *cent.* 1.

Mulier quædam subitò correpta est doloribus vehementissimis ventriculi & lienis regionem occupantibus, qui neque fomentis, neque purgatione, sedari potuerunt: sed phlebotomia celebrata, satis larga manu è brachio sinistro statim evanuerunt. *Lazarus Riverius*, *obs.* 44. *cent.* 1.

Mulier quædam sexagenaria doloribus colicis acerbissimis conflictata, post duos Clysteres frustrà injectos, sumpsit intestini lupi pulverat. ℨi. cum vino, & statim dolor evanuit. Post 10. vel 12. dies, licet per apozemata purgata fuisset, dolor rediit acerbior quam antea, ac licet in Clystere philonii ℨii. dissolutæ fuissent, dolor non quievit, prædictus pulvis iterum fuit exhibitus, & dolor imminutus est, ac post trium horarum spatium omninò ferè sublatus. Sed postridie rediit acerbior quàm antea; exhibita fuerunt laudan. gr. V. & dolor omninò sublatus est, nec amplius rediit. *Lazarus Riverius*, *obs.* 86. *cent.* 1.

Si Clysteres dolorem non solvant, in iis pertinaciter insistendum non est, sed satius est leni aliquo medicamento uti, observatum est, cùm æger quidam triginta Clysteres sine fructu accepisset, alium Medicum mannæ ℥iß. cum ol. amygd. d. ℥ii. in jusculo gallinæ pingui exhibuisse, & ægrum à dolore liberasse, in dolore tamen qui fit à pituita crassa fortiora medicamenta exhibenda. *Galbanetum Paracelsi* humori discutiendo idoneum est, si totus venter eo illinatur. Illius descriptio à *Cratone* talis proponitur.

℞. Gummi elemi, hederæ, galbani, ol. laurin. an. part. æquales, distillentur in arena per retortam; serventur seorsim, primùm aqua, exinde oleum clarum, tertiò oleum crassum instar mellis, quo imprimis utendum est.

Ad Colici doloris qui in paralysin degenerat, curationem, alvo variis Clysteribus soluta, primisque viis cathartico apertis, demittatur æger in balneum tepidum, ex decocto emollientium paratum, bis, ter, quater, quinquies in die, ut acrimonia humoris temperetur, postero die cathartico accommodato humor ille purgetur. Deinde repetatur balneum, si idque alternis diebus faciendum, vires ægri ferre queant, donec expurgatis humoribus, & sedato dolore, æger in tuto sit, interim Clysteres continuentur, ad dolorem demulcendum, quibus cassia, oleum violac. & Lilior. admisceri poterunt, venter ol. Chamæm. aneth. amygd. d. lilior. cum butyro frequenter inungatur, neque omittenda est, ab ipso morbi initio, phlebotomia, eaque purgationi præmittenda, ac sæpe iteranda, si sanguis prava qualitate infectus appareat, aut si dolor rheumatismi particeps esse videatur. Denique omnia remedia quæ in colica biliosa proposita sunt, hic etiam aptari poterunt, quibus non conferentibus; nonnulli Medici confugiunt ad potionem sequentem, quam licet sordidam & delicatorum hominum ore indignam exhibent, & dolorem statim mitigare affirmant.

℞. Stercoris equini ℥i. minutim dividatur & infundatur in aq. papav. rhœad. ℔i. in qua guttulæ 8. vel 10. spiritus vitri dissolutæ fuerint, fiat colatura cum expressione levi, & parentur potiones tres satis amplæ sumendæ horis exacerbationis doloris. Si verò affectus in paralysin degeneret, lenienda est spina dorsi & partes paralyticæ, balsamo resolvente & nervos roborante. Galbanetum *Paracelsi* hic præcipuè confert, si partibus prædictis, tum etiam umbilico admoveatur. *Lazarus Riverius*, *lib.* 10. *Prax. Medic. c.* 1.

SUBSECTIO NONA.

Pro Colico dolore.

Filiolus meus *Carolus* in ætate 4. mensium correptus fuit colico dolore sævissimo, qui clamores & ejulatus continuos ab eo extorquebat. Exhibui pulv. el. diamosch. d. ℈ß. cum lacte, quo dolor quievit per horæ quadrantem, & iterum rediit cum pari sævitia; injectus fuit Clyster ex decocto anisi & Chamæm. cum vitello ovi, & saccharo, eoque dolor omnino sublatus est.

Post octiduum eodem dolore affectus est, ita acerbo, ut priori deterior appareret, sumpsit vulverem sed frustra: injectus fuit Clyster prædictus etiam frustra, tandem admoveo fotum toti ventri ex decocto anisi & Chamæm. in aq. vitæ, prima applicatione dolor omnino desiit, sequenti iterum rediit dolor, eoque aliquantulum prædictis remediis mitigato, postero die manè exhibita fuit Syrup. rof. ℥j. quem assumendo, vomuit pituitam instar albuminis ovi, sed nihil ferè rejecit tormina recurrebant, iteratus Syrupus cum ʒi. infuf. Senæ, etiam parum præstitit, tandem exhibui pulverem comitis. ad ℈ ß. cum lacte, eoque blandè ac copiosè purgatus est, & ab hoc affectu omnino liberatus. *Lazarus Riverius, observat.* 27. *cent.* 2.

Quidam gravissimo colico dolore excarnificatus triduum integrum, cùm nullis anodynis levaretur, sumpta ʒi. pulv. intestini lupi cum pauco vino generoso, incantamenti instar in pristinam valetudinem erectus fuit. Mille alios colica laborantes hoc unico medicamento restitui, nullo injecto Clystere, aut catarthico sumpto; quod admirationem fovet. *Petrus Pachequus observ.* 2.

Quidam retulit mihi se colico dolori obnoxium fuisse per multos annos, quo frequenter affligi solebat, ab eoque liberatum sequenti remedio, una tantum vice assumpto, ita ut nunquam deinceps in eum inciderit, & plurimos alios, quibus idem remedium communicavit, fuisse etiam liberatos.

Hoc remedium est dolii obturamentum, ex subere confectum quòd per plures annos huic usui inservierit, atque adeo probè vino imbutum sit, illud autem suber igne comburendum est, ejusque cinis exhibendus cum vino albo ʒi. pondere, urgente dolore, *observ.* 7. observationum à *Riverio* hinc inde decerptarum.

Nobilis quidam 40. annorum tam sævissimis coli, & ilei intestinorum doloribus torquebatur, ut mortem sibi ipsi consciscendi omnem captaret occasionem. Ego acitus dolorem hunc immanem multis ritè adhibitis pharmacis demulcere sedulò dedi operam, sed frustra, tandem tale decerno Enema.

℞. Juris pisorum ℥ VIII. aq. nostræ benedict. ℥iiß. Sacchar. ℥ß. ol. communis ℥iv. M. simul. S. A. & injiciatur quavis hora recrudescentiæ doloris calidè. Ex hujus Clysteris repetitione miraculosè omni sopito dolore, & causa doloris noxia exclusa convaluit. *Martinus Rulandus cur.* 22. *cent.* 6.

Vir quidam coli dolore infestè cruciatus, liber & sanus illico evasit per sequens infusum catharticum.

℞. Troschisch. alhan. pulv. ʒi. seri lactis ℥x. macerentur per noctem in loco calido, fiatque infusio: de qua colata bibit calidè ℥v. sedens in balneo aq. dulcis, tantundem bibit & fecit sequenti die; & statim sanatus est. *Martinus Rulandus cura.* 61. *cent.* 10.

SUBSECTIO DECIMA.

Pro colico dolore.

IN Colica, & Iliaca flatulenta, remedium specificum est mixtura spiritus vini & spiritus salis an. ʒß. vel ℈ii. in aq. communi tepida sudoribus exinde provocandis data. Illicò nimirum sitientes spiritus colicæ administros potat, ac in vapores resolvit. Patiens quiescat, licet id ei difficile; motu enim crescit malum. In Colica ponatur magnes super umbilicum & statim cessabit dolor. *Joh. Hartmanus.* Pract. Chimiatr.

Vir quidam patiebatur sævissimum & crudelissimum dolorem colicum, cum cibi potusque vomitu hunc ita sanabam.

℞. Spi-

℞. Spiritus vitæ aurei ℥i. hoc valdè est expurgatus, atque inde quievit dolor. *Martinus Rulandus, curat.* 5. *cent.* 3.

Studiosus quidam 18. annorum affligitur colico dolore. Sanatur à me unico die hoc modo.

℞. Extract. Esulæ ʒß. aq. font. claræ. ℥iv. M. Fiat haustus colandus colaturam bibit calidam, qua probè expurgatus est cum colici doloris remissione, altero die iteravit hunc haustum, & integram obtinuit sanitatem. *Martinus Rulandus, curat.* 45. *cent.* 7.

Aurifaber quidam colica & diarrhea subinde corripi solitus, hoc facili remedio illico se curat, sedendo nimirum per satis longum tempus super incudem probè calidam. *Honoratiss. D. Robertus Boyle* libro de utilitate naturalis Philosoph. *Part.* 2. *Sect.* 5. *cap.* 14.

℞. Jusculum cum allio & oleo olivarum, & calidè hauriatur cum vini opt. dimidia parte sæpè enim expertum est. *Petrus Borellus, obs.* 92. *cent.* 4.

Multos qui colica graviter afflicti essent, curabat medicus quidam experientissimus facillimo hoc remedio. Stercoris ovilli globulos VI. VII. aut IX solvebat in vino opt. colabat, & fortiter expressum infusum propinabat, quibusdam præterea exhibebat magno emolumento pulv. compositum ex part. ii. rasurę ossium dactylorum, & part. j. pulv. ovorum ex quibus pulli fuerint exclusi. *Hieronymus Reusnerus observatio* 178.

Syrupus ex aqua vitæ paratus cum saccharo in crudis humoribus tormina excitantibus mirificè contulit. In Colico dolore præsertim circa ventriculum vexante, conferre dicunt jusculum ex succo amygd. d. cum granis aliquot piperis longi ex vino *Hipocratico* pauco.

An in Colicis doloribus sectio venæ? Imò præsens remedium si à bile esse videtur, cavendum à medicamentis validis, & usu linteorum impensè calidorum tepore juvantur & thermasmate. Syrupus violatus confert, imo & usus lactis recens mulcti aut calidi. *Guil. Ballonius lib.* 1. *Epidem. & Ephemer.*

Vidimus cuidam acerbitate doloris colici detento placatos esse dolores adhibito umbilico modico Emplastro caustico, & veluti escharam faciente, & intus foras evocante, quomodo etiam in doloribus dentium deforis extremo maxillæ inferioris Escharoticon miro profectu applicant quidam. Pericula ista nos debent cautiores & & scientiores reddere ad excogitanda affinia remedia, sed illi aliquanto tutiora. *Idem ibidem.*

Efficax ad Colicam est oleum Saponis. Quod sic paratur.

℞. Saponis hispan. part. j. calcis vivæ part. ii. distillentur per alembicum vel retortam, oleum ab aqua separetur, cujus guttæ VI. vel VII. umbilico cum gossipio imponantur. *Sennertus Pract. lib.* 3. *part.* 2. *sect.* 2. *cap.* 2. *& instit. lib.* 5. *part.* 3. *sect.* 3. *cap.* 6.

Venerabilis quidam Pastor torquebatur dies noctesque continuo & acerbo cruciatu, ac vomitu crebro varia rejiciebat. Ego accersitus ad hunc mox per *Dei* gratiam sanum reddo ad hunc modum. Primò rutam contundebam cum aceto, & post coctionem imponebam in duobus sacculis, quorum unum calidè admodum applicabam ventri toti dolenti, alterum ad anum. Et ex hoc fomento spatio unius horæ frænatus fuit dolor cum symptomatis non sine stupefactione astantium amicorum. *Martinus Rulandus curat.* 13. *cent.* 9.

Celebris Medicus *Augustanus D. Minderer* scribit se multis risui fuisse, quod vinum Colica laborantibus interdixerit, cùm tamen ipse expertus sit, omnes tales spuria paralysi immunes evasisse. Id quod ego in mea praxi diligenter & non sine magno fructu observavi. Quia autem ægri de ventriculi imbecillitate conqueruntur; soleo ipsis *Hispanicum* vel generosum aliud præm. concedere, non tamen pro potu ordinario, sed tantùm confortationis gratia. Clyster ipsi in colica familiaris fuit simplicissimus, ex lacte, melle & oleo; eumque mirè commendat. Hunc & ego quoque commendatione dignum experior, & vivunt etiamnum aliquot talibus Clysteribus familiariter usi: præterquam enim quod alvum subducant, etiam dolorem leniunt, & intestina minimè offendunt. *Wolfgangus Hœferus. lib.* 3. *Herculis Medici, cap.* 5.

℞. Stercor. suill. rec. q. s. applicetur calidè

lidè dolenti ventri in forma emplastri. Hoc solo topico confestim convaluit Dux quidam. *Martinus Rulandus cur.21. cent.6.*

Aliquando confugiendum est ad mercurium d. qui aliquoties exhibitus cum purgantibus diagrydiatis curationem absolvit. Quibus suspectum est diagrydium, solus exhibetur mercurius d. in pil. efformatus cum conserva rof. superhausta infusione senæ & rhei, addita manna & syrup.rosac. postea utiliter usurpantur aquæ acidulæ & vitriolatæ. *Lazarus Riverius prax. Medic. lib.10. cap.1.*

Zythogalum factum ex cerevisia & lacte, in quo decocti sunt aculei foliorum agrifolii, mirè conducit ad dolorem colicum & tormina intestinorum, ut in semetipsa aliisque nuperrimè experta est matrona quædam post alia remedia frustra tentata. Idem procul dubio efficiet foliorum decoctum. *Joh. Rajus Catal. plantar. Angliæ.*

℞. Cort. aurant. sicc. ℥vi. coq. in ℔.ß. vini albi generosi. Colatura bibatur calidè.

Litus loci dolentis ex solo Zibetho mirum in modum prodest. Folia quoque liliorum cum oleo lauri in sartagine frixa, & cataplasmatis instar admota, stupendæ est virtutis. Agaricum in Clysteribus decoctum statim liberat à dolore colico.

℞. Fel. taurini, sal. gemm. aloes, ol. com. an. part. æq. M. F. unguentum, quo illinatur orificium ani. Fæces durissimas educit.

℞. Ovum gallinaceum, abjiciatur albumen, vitello in putamine relicto: adde gr. piper. num. 6. vel 7. aq. vitæ quantum putamen continere potest. Calefiant, & capiat. Certissimum est ad Colicum dolorem remedium, à Regina Maria de Medicis cuidam nobili datum. *D. Robertus Cuninghamo in M. S.*

SECTIO L.

De Columellæ inflammatione.

GUrgulio quod figura columnam referat Græce dicitur Κίων, Latinis Columella: sæpe hæc pars inflammatione laborat, figura duntaxat secundùm longitudinem & magnitudinem mutata. Si enim inferior ejus pars crassa & orbicularis ad uvæ similitudinem evadat, non amplius columella sed uvula dicetur. Inflammatur columella ob effusos copiosius in partem humores: qui effunditur humor sanguis est imprimis tenuis, aut pituita sanguine mixta. Adest tumor, dolor, ardor, & rubor, cum deglutiendi difficultate, & suffocationis quodam periculo, interdum & cum febre.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Collumellæ inflammatione.

PRæmissis Clystere & venæsectione, hoc gargarisma (cùm essemus in principio) ad fluxionem reprimendam præscripsi.

℞. Aq. plantag. ℔iß. aq. Equiseti ℔ß. flor. rof. rubr. p. i. ß. gallarum contritarum num. 3. ebulliant unica forti ebullitione colat. adde diamori ℥iii. M. Postea venas sub lingua secari feci, & uvulam etiamnum inflammatam, & propendentem pulvere aluminis usti & boli armeni simul mixtis sublevavi. Hoc deinde gargarismo utens convaluit.

℞. Plantag. bellid. min. flor. rof. rubr. an. p. i. balaust. ℨiii. coq. in aqua ad ℔i. adde aq. plantag. ℔i. sem. Cydon. ℨii. sem. malv. ℨß. rursus bulliant addendo diamori ℥iß. Mell. rosat. colat. ℥ß. M. pro gargarismo, jubebam quoque ut ex dianuco lamberet, quo utebatur *Galenus* in Hortulano. *Petrus Forest. obs.* 1. *lib.* 15. de faucium, guttur. gulæ, & asperæ arteriæ affectibus.

Mulieri cuidam tonsillæ vehementer tumebant, columella inflammata & valde laxata erat, ut vix deglutire & respirare posset, illam curavi in hunc modum.

℞. Aq. font. ℥ii. olei vitrioli tot guttas quot acidam multum reddant. In hac aqua intinctam pennam ad fauces tumentes immittebat aliquoties in horas singulas: cujus usu ore permulta phlegmata cõtinuò emittebat & expuebat. Post aquæ immissionem ex præcepto meo Succinum album carbonibus imposuit, & per infundibulum ore fumum excepit, & sic cum multorum stupore intra diei spatium sanitatem obtinuit. Nam mox sine molestia deglutivit, facilè respiravit, benè dormivit, tumor & inflam-

inflammatio protinus sublata fuit. *Mart. Rulandus, cent. 2. cur. 97.*

SECTIO LI.

De Comate.

KΩμα (quasi per Syncopen pro Κοίμημα à Κοιμάω dormio) & Καταφορὰ i. e. in somnum propensio & inclinatio; pro eodem accipiuntur; & nihil aliud sunt quàm profunda & nimia in somnum delatio & propensio, somno subsequente vel non. Si sequatur somnus dicitur coma somnolentum, in hoc ægri aperire oculos nequeunt, & non solùm in somnum inclinationem perpetuam habent, sed & profundius dormiunt, difficulter etiam excitantur, si nequeunt dormire, vocatur affectus Coma ἄγρυπνον seu vigil; quod est cum ægri clausos habent oculos ut dormire videantur, cum tamen vigilent. Causa Comatis somnolenti est quicquid spiritum animalium ad sensus organa influxum prohibet, ut sunt intemperies cerebri frigida & humida præsertim cum materia, quæ vapor est sæpius, quam humor: copia etiam calidorum & putridorum vaporum ad caput exhalantium, vel à toto, ut in febribus, vel à parte aliqua, ut ventriculo, intestinis & vermibus in iis. Hæc enim cerebrum replent, canales spirituum animalium ad sensum organa obstruunt, & spiritus ipsos torpidos reddunt, unde facilè obrepit somnus hic præter naturam. Probabilis etiam est, nec improbanda eorum opinio, qui hujus mali causam vaporibus adscribunt narcoticis; spiritibus animalibus torporem inducentibus.

Differt hic affectus à Caro, quòd in Comate interrogati respondent, in Caro vero nequaquam. Coma vigil fit ex certamine biliosi & pituitosi humoris in cerebro, unde soporis & vigiliarum est mixto, bilis enim vigilias, pituita vero soporem inducit: Potest quoque hujus Comatis causa assignari vapor narcoticus simul & mentem turbans. Sunt enim plurima narcotica, quæ & somnum inducunt, & deliria excitant; Qui comate vigili laborant, oculis conniventibus somnum captant, dormire tamen non possunt, aut si dormiant, mox excitantur, delirant, corpus varie movent, temerè è lecto surgunt moxque iterum decumbunt, aliquando adstantes invadunt.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Comate seu Subeth puerorum.

PUer quidam 5. annos natus, crassus & obæsus, subitò incidit in comatosum affectum, cui convulsiones interdum superveniebant. Vocatus statim præscribo clysterem ex hiera diaphœnicone & aqua benedicta. Quo multum purgatus est. Reiecto Clystere, exhibeo salis vitrioli ʒß. & provocato cum penna vomitu, multam pituitam excrevit, ac paucis post horis liberatus est. *Lazarus Riverius, observ. 28. cent. 4.*

Puella quædam 8. annorum comate detinebatur cum convulsionibus frequentibus, cui Medici multa remedia adhibuerunt, clysteres nempe, frictiones, cucurbitulas, vesicatoria, sternutatoria, & similia, ego vitrioli albi ʒi. cum jusculò exhibui, & vomitu excitato illico liberata est.

Filius cujusdam hortulani 5. vel 6 annos natus, eodem affectu cum convulsionibus detinebatur, cui exhibui aq. bened. *Rulandi* ℥ß. unde supra & infra purgatus est, & ab affectu liberatus. *Samuel Formius, observ. 11.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Comate.

SAcerdotem juvenem robustum comate vidi correptum à recediva febris, clystere accerrimo cum Colocynthidis ʒiii. Mell. ros. ℥ii. & sale, sine efficacia indito, Prævotius 7. Vesicantia imperavit, quibus parum proficientibus, ad occipitis inustionem ventum; à qua melius habuit. *Joh. Rhodius, observ. 36. cent. 1.*

Commune est omnibus Cataphoris remedium aceti acerrimi perfusio super laminam ferream ignitam, quæ multos fumos acres excitat: qui naribus attracti, cerebrum exsiccant, somnumque expellunt, efficacius erit si addatur semen nigellæ vel

vel rutæ aut castoreum, *Guil. Rondeletius, pract. lib.1. cap.19.*

Qui in somnum profundissimum cadebat, pro apoplectico falsè habebatur, hunc autem difficulter ligaturis fortibus ac vinculis injectis, ac demum solutis, tum frictionibus excitare potuimus. Sed injecto acri clystere cum multis molestiis & vellicationibus excitatus est, frigidum & humidum habebat cerebrum, pituita refertum. Post exhibitum oxymel Scyllinum, & Syrupum è Stœchade, has pilulas commode devoravit.

℞. Pil. Coch. ℈ ii ß. Castor. ℈ß. cum Syrup. è Stœchade F. pilulæ v. quibus alvus egregie turbata est, demum adhibita theriaca ad ʒ i. vigil factus est, & à somno excitatus ad mentem rediit. *Petrus Forestus observ.33. lib.10. De Cerebri Morbis.*

SUBSECTIO TERTIA.

De Comate somnolento ex vini nimio usu.

SAcerdos quidam si apud Convivas paulo largius vinum hausisset, comate soporifero detinebatur, adeo ut neque tympanis valde sonantibus, nec quovis horribili strepitu aut sonitu, vel exclamantibus à somno expergisceretur: imò in mensa sedens, somniculosus, stupidus & immotus manebat: & si annuli à digitis detraherentur, & modò in hanc, modò in aliam partem propulsus, & si in domum ab aliis ferebatur nullo modo excitabatur, Huic viro ego Apoplexiam, aut aliud gravius malum ob hoc accidens prædixi: nec me fefellit prognosticum, postea enim ab apoplexia extinctus est. Alios etiam novi, qui ubi largiter potassent, illicò Coma soporiferum incurrebant. *Petrus Forestus, Schol. observ.34. lib.10.*

SECTIO LII.

Pro Condiendo Funere Magnatum.

IN *Italia* hic ordo servatur, primùm Pharmacopolam jubent, ut hæc simplicia adornet, quorum postea in conditura usus erit.

℞. Rosf. rubr. absinth. sicc. lavend. nuc. cupress. salv. an. M iij. cal. aromat. spic. nard. an. M j. myrch. mastich. aloes an. ℥ iß. cinnamom. macis, nuc. mosch. cariophyl. croci, an. ℥ i. alumin. roch. acaciæ, an. ℥ ii. sal. communis, ℔ i. cumini surfur. torrefact. an. ℔. i. Contusa omnia grosso modo serventur ad Conditura. Item.

℞. Aq. vitæ, ℔ x. aceti acerrimi, ℔ xv. stup. canabin. vel cotti, ℔ viii. Spongias magnas numero 4. ista omnia apparata habere decet.

Administratio autem conditura hac ratione perficitur.

Inciso ventre longitudinaliter, & latitudinaliter detracto etiam sterno, & serra ablato Cranio, auferuntur omnia interanea omnium trium cavitatum. Postea totum corpus intus aqua frigida primò eluitur, ac spongiis abstergitur. Secundò, aceto acerrimo. Tertiò aqua vitæ diligentissimè. Deinde facta cum sicca spongia abstersione, pulvis inspersus infricatur ea ratione qua suillam carnem sale condimus. Tandem saldellæ ex stupa, aut cotto, aqua vitæ immersæ, & rursus manu expressę undequaq; carni applicantur, insperso una pulvere, quibus cavitas ventris, pectoris & capitis tota adimpletur; ac demum consuitur cutis. Postremò omnium linteo incerato calente adhuc, cadaver obvolvitur, ita tamen, ut digitus à digito sit separatus. Deniq; cadaver linteo incerato involutum, pro Colophone pici navali illinitur. Conservatur cadaver hac ratione conditum ad decem vel duodecim annos, quod si diutius adservari velis, omnes musculi totius corporis longitudinaliter incisi & præscripto modo eloti, pulvere erunt aspergendi & apprimendi.

Ita paratur Linteamen inceratum.

℞. Ceræ novæ ℔ ii. resin. pini, terebinth. an. ℔ j. gummi arabi. ℥ vi. colliquatis omnibus immerge linteamen, vel tantum telæ lineæ quantum sufficit ad involutionem totius corporis, quo extracto insperge cumini pulverati, ʒ viij. (potius ℥ viij.) salis communis ℥ iv.

℞. Picis nigr. resin. pini, an. ℔. iv. styrac. liquid. ℥ ij. solutis omnibus ad ignem illinatur totum corpus linteamini incerato jam involutum: hac ratione & hoc modo ipse aliquoties & vidi in *Italia*, & feci nostro-

ftrorum Principum corpora condiri. *Reinerus Selenander consil.* 14. *sect.* 4.

SECTIO LIII.

Pro Conditura corporis Nobilis Viri.

℞. VIni sublimati mensur. ij. pro abluenda post exenterationem tota cavitate interiore pectoris & abdominis, quæ statim post factam ablutionem terebinth. undique aspergatur, ut pulveres & herbæ injiciendæ melius adhæreant. Postea sequentibus impleatur.

℞. Fol. rorismar. lauri hyssop. absin. menth. rutæ, salviæ, serpill. puleg. origan. scordii, flor. rorismar. rosf. lavendul. chamæm. stæchad. spicæ communis an. M ij. sem. carvi, fœnicul. an. ℔iß. rad. Gentian. cariophyllat. angel. valerian. an. ℔j. incidantur crassiusculè.

℞. Aloes lotæ ℔ij. myrrh. ℔ß. mastich. thur. an. ℥ij. benzoin. styrac. calamit. ladani, cinnam. carioph. nuc. mosch. macis, croci, an. ℥j. mummiæ, ℥iiß. crasso modo contusa M. cum præcedentibus. Hæc omnia capacitati injiciantur, corpusque futuris occludatur, ac sequentibus oleis totum corpus inungatur.

℞. Ol. absinth. rutæ, spicæ, chamæm. an. ℥iv. ol. juniperi, laurin. an. ℥ij. ol. petrol. ℥iß. ol. terebinth. ℥j. M.

Ad incerationem indusii, quo corpus post inunctionem induatur.

℞. Terebinth. ℔iii. ceræ ℔xv. dissolve cum oleo procerato.

Pro replenda capacitate Narium & Aurium.

℞. Ol. nuc. mosch. express. ℥ß. ol. caryop. destil. ℥iß. M. *Gregorius Horstius. Appendice ad observ* 9. *lib.* 3. *de Morbis pectoris.*

SECTIO LIV.

De Contusione.

COntusio in quacunque corporis parte fit, nihil aliud est quam interna membri continui solutio & collisio, extrinseco plerumq; integro apparente. Fit à re gravi, dura & obtusa, ea sequitur aliquando ἐκχύμωσις sanguinis scilicet subter cutem effusio.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Contusione sine Vulnere.

VIr quidam dum carnem fortiter percuteret, ex improviso cecidit super coxam; insignem dolorem ex contusione cùm pateretur, oleo rosaceo & myrtino imprimis locum affectum ut inungeret mandavimus: quo dolor omnis tandem cessavit, nulla subsequente inflammatione, aut partis collisæ nigritie. Soleo enim in Contusione ex casu aut collisione, ne fiat inflammatio, echymosis, seu sanguinis sub cutem aggregatio, modò nulla sit carnis ruptio, uti ab initio sola olei rosac. inunctione cum myrtino, quæ multis ita profuerunt, ut non opus fuerit aliis remediis, alioquin postea inungere soleo unguento Alabastrino.

Doctor *Jason* qui de uteris Librum edidit, in offensione & contusione absque vulnere, & casu, nautis in mari degentibus, quibus remedia ad manus non essent, imperabat, ut peplum in muria (vulgo *pickle*) calida immersum & expressum apponerent, nec alio remedio quam hoc ad contusionem, offensionem & casum utebatur.

Quidam contusionem pedis hoc Emplastro curavit.

℞. Stercoris vaccin. absinth. an. Mj. furfur. Mß. fl. chamæm. ℥ij. cum ol. chamæm. F. Emplastrum. *Petrus Forestus observ.* 28. *lib.* 6. *observ. Chirurg.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Contusione.

ADolescens quidam ex alto ceciderat, ita ut omnia membra admodum contusa fuerint, & brevi moriturus videretur, pater ipsius accepit favos cum melle & coxit in vino ad consistentiam unguenti, quod extendit super corium vervecis recenter mactati, eoque ægrum involuit reiterata per triduum operatione, æger omninò curatus est. In contusionibus particularibus, extenditur unguentum super linteum, & applicatur, statim curat. *Lazarus Riverius observ.* 29. *cent.* 3.

SECTIO LV.

De Convulsione.

CONvulsio (Græcè σπασμὸς, Celso Distentio nervorum) est partium quæ sponte nostra (non sua) moventur, præter voluntatem sursum ad principium suum contractio, quam rigor, figuræ depravatio & acerbissimus dolor consequitur, pars affecta est Musculus, qui proprium est voluntarii motus instrumentum mediantibus tamen nervis & musculorum fibris. Causa proxima (rejecta percelebri veterum opinione de repletione & inanitione, quæ tot difficultatibus involuta, animum veritatis avidum satiare nequit) est expultricis facultatis partium in musculo nervosarum à re quapiam molestante irritatio, animali ibidem facultate in consensum tracta & motum perficiente. Causæ materiales sunt quivis humores, ne ipsa quidem pituita excepta, dummodo occultam aliquam & nervis inimicam dispositionem acquisiverint, vapores etiam & humores maligni ut in febribus sæpe, & cholera, morbo quæcunque tandem nervos vellicare possunt, convulsionis causa rectè statuuntur. Consivulsio aut est totius corporis, aut est partium plurium vel pauciorum, quæ totius est corporis, tres constituit species: prima dicitur ἐμπροσθότονος, quando caput, cervix & spina dorsi in anteriora convellitur. Secunda ὀπισθότονος: quando eædem partes in posteriora contorquentur. Tertia est τέτανος, in qua cervix & reliquum corpus rigidum ac in neutram partem flexile apparet, hæ species Spasmi ut sunt rarissimæ, ita etiam periculosissimæ. Est præterea alia species convulsionis quæ flatulenta vocari solet; *Italis* verò Crampa; vulgò etiam *Kramp.* Accidit plerumque musculis humerorum & tibiarum digitisque manum & pedum, & cum maximo fit dolore: excitatur à flatu: non tam periculosa est facilè enimimo sola frictione tollitur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Convulsione.

PRo purgatione exhibuimus has Pilulas.

℞. Pil. Coch. & fœtid. an. ʒß. castor. gr. iij. fiant pil. vi i. Pro divisione Clysteribus fortibus uti mandaveram, sed non admittebat. Interea & ventosis siccis, etiam cùm scarificatione in spatulis & natibus cùm usus essem, ad masticatoria & apophlematismos accessimus. Hæc non solum divertunt, verum etiam propriam materiam è capite educunt. Deinde reliquias materiæ remanentis dissolvimus atque consumpsimus, intus & extra membra convulsa roborando, theriaca assumpta & mithridatio, diamoscho & conserv. flor. salviæ & rorismar. & exterius spinam dorsi tum membra convulsione laborantia, inungendo oleo vulpino, vermium terrestrium, atque pelle arietis calente contracta membra involvendo. Membra quoque detinendo in decoctione catellorum in vino & oleo decoctis, neque experimento *Nicoli* neglecto quod resolvit & dolorem remittit. Anser pinguis eviseratur, in quo minutim incisus positus felis, cum lardo, myrrha, & thure confusus, in veru rotetur vase aceto repleto supposito, in quo prima pinguedo destillans abjiciatur, sed quæ paulò post exstillat, usui reservetur. Postea anser bulliat in dicto aceto & maxima pinguedo, inde separabitur, & aceto supernatabit, quæ miscenda cum prima, qua convulsa membra inungantur. Refert *Gatinaria* se ea quendam curasse, cui pedes convellebantur, & in plurimis aliis usum fuisse. Novimus qui solo balneo ol. communis cum decoct. vermium terrestrium à dolore liberati fuerint. *Petrus Forestus*, *ob.* 104. *l.* 10. *De Cerebri morbis*.

Mercator quidam robustus 36. annos natus, aliàs rheumatismo obnoxius, ob hanc quoque causam venæ sectioni ac purgationi assuetus, quas tamen per biennium intermisit: dum interim genio nimis & vino indulgeret, ingens eum dolor prehendit, quem quidem per integram septimanam neglexit. Tandem ex consilio Chirurgi consanguinei purgavit, & venam

nam pertudit. Sed non dempta plethora in terribiles incidit & frequentes convulsiones, cum sanguinis ex ore spuma, vocis defectu & aphonia. Illicò vocatus, venæ sectionem statim impero ad ℥x. & à meridie rursus ad ℥v I I I. Clysteres acres injecti & suppositoria indita. Dentes aperire nequibat, ea nocte loqui cœpit; sed convulsiones licet rariùs rediere. Sequenti die Cucurbitulæ scapulis cum scarificatione affixæ, distinctè loqui & os aperire cœpit. Resinam jalapii ad ℈i. cum Castor. gr. iv. in aqua theriacali exhibui, & exinde probè purgatus, nec posthac rediere convulsiones. Sed incidit in levem phrenitidem, quæ statim sectione venarum brachii & temporum fugata est, & sic *Dei* opt. Max. beneficio sanitatem integram recuperavit. *D. Robertus Cuninghame in M. S.*

Quidam cum in flexura brachii in parte exteriori vulneratus esset, totius brachii usque ad axillas convulsione satis continua cum maximo dolore corripiebatur: sed continua frictione ex oleo vermium terrestrium hic probè curatus fuit nostra industria, quem etiam alii Chirurgi duo tractabant. Pinguiter aliquando per integram noctem inungebatur, & quando à lenitione Chirurgi cessarent, ingenti dolore denuo torquebatur, donec ista sola linitione ab omni convulsione fuerit liberatus. *Petrus Forestus*, *observ.* 120. *lib.* 10.

Matrona quædam convulsionibus brachii sinistri cum maximis doloribus correpta fuit, & per dies aliquot laboravit. Ego tandem vocatus brachium & nucham sequentibus oleis inunxi.

℞. Ol. Lumbric. vulpin. lilior. an. ℥ii. ol. philosoph. & terebinth. an. ℥ß. pingued. human. ℥i. M. circa carpum cingulum, ex corio humano applicui, his convulsiones cessarunt. *Fabrit. Hildanus*, *observ.* 9. *cent.* 3.

Si ex repletione fuerit convulsio, evacuationem requirit, quapropter victus tenuis instituendus, corpus expurgandum, & vena secanda, parsque affecta, totaque spina dorsi sequenti linimento inungenda est.

℞. Ol. lumbric. vulpin. an. ℥ii. ol. terebin. ceræ, de castoreo an. ℥j. axung. human. ℥iii. succi lumbricor. ℥i. M. applicetur calidè. *Guil. Fab. Hildanus*, *lib. de Gangrana*, *cap.* 26.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro convulsione.

JUvenis toto corpore convulsus erat, ita ut spina dorsi non posset inflecti. Sequenti remedio statim expeditè ambulavit.

℞. Butyri rancidi, laridi veteris, an. ℥iii. bdellij, ammoniac. an. ℥i. myrrh. castor. an. ʒiii. flor. stœchad. anthos. an. p. i. nuc. mosch. cariophyll. an. ʒi. catum parvum exenteratum, excoriatum, & in frustra concisum. His infarciatur anser, & consuatur, & torreatur in veru, primus qui defluet succus abjiciatur. Secundus colligatur in vase aceto semipleno, pro litu spinæ convulsæ. Remedium est divinum. *Petrus Pachequus*, *observ.* 8.

Ab inanitione cùm Nobilis vir acerbissimis doloribus, à convulsionis vi natis, ferè necaretur. *D. Guillandinus* eum jussit totum caldo olei immergi, unde præclarè recreatus fuit. Corallum proprietate juvat convulsionem ab inanitione. *Joh. Heurnius ad Hipp. aph.* 26. *sect.* 2.

In convulsione à repletione, utiliter calida & sicca in usum duces, ut decoctum pœoniæ, ligni guajacini, sarsæparillæ, lign. sassafras, theriacam, mithridatium, castoreum, & talia cetera. *Ioh. Heurnius*, *ad aphor.* 57. *sect.* 4.

Ubi à plethora nata est convulsio, venæsectio solatio est: ubi ab exhaustu balneum tepidi olei convenit. *Io. Heurnius ad aph.* 39. *sect.* 6.

Puerum quendam 17. menses natum convulsione opisthotono laborantem tribus auxiliis brevi sanavi; abstinentia à carnibus, vino, & ovis, linteis in oleo chamæm. & liliaceo madefactis perpetuò impositis cervici, partibusque quæ contrahebantur; & medicamento, quod constabat ex mithridatio triplo sacchar. rosaceo, & electuario de moscho cum margaritis, hyacinthis, smaragdisque orientalibus. *Hieron. Cardanus*, *cur.* 15. *De admirand curationib.*

Nullum remedium utilius est, quàm Embrocatio partis posterioris capitis, nuchæ, & colli, cum oleo violac. decenter ca-

calido; ficut ego feci, dum effem in fervitiis Illuftriffimi Domini mei, Domini *Caroli* Secundi, *Sabaudiæ* Ducis, in Illuftrisfimo *Ludovico* Principe *Pedemontij*, Illuftr. Ducis filio, qui dum effet in cunabulis paffus eft Eryfipelas in tota tibia cum bubone in coxa, & febre valde intenfa, à quibus cum convaluiffet, incurrit ftatim in fpafmum à ficcitate caufatum, cum continuis maximifque clamoribus, torquendo caput ad pofteriora, & nullo modo poterat fugere lac. Ego igitur perfudi nucham, & totam partem capitis pofteriorem, & collum cum oleo violato decenter calido, permittendo cadere oleum ab alto, manu exprimente petiam in eo infufam, per fpatium quartæ partis unius horæ, & fic embrocando dormire cepit. Mox pannis decenter calidis abfterfi caput leviter fricando, & eum dormire permifi: qui poft tres aut quatuor horas per fe excitatus, fugit lac abfque ulla difficultate redeuntibus iifdem fymptomatibus femel aut bis, eodemmet remedio iterato, cum gratia Dei fanus factus eft. *Petrus Bayrus*, *practic. lib.* 2. *cap.* 20.

Cum Medicinam difcebam *Patavii* vidi adolefcentem, cujus inteftina totumque abdomen convellebantur, teftes & vafa fpermatica fub offe pubis abfcondebantur, rugitus aderat, & tenfio hypochondriorum. Frigida huic erat temperies, & ventriculus frigidus cum madore. Anhelofus erat oppreffo à diaphragmate, ac mente in paroxyfmo exuebatur. Præceptores mei adhibebant flatus difcutientia, & attenuantia; ac ea quæ evincere poffunt materiam frigidam coquendo ac purgando, & roborabant tandem inteftina. Primum injectus Clyfter ex decocto anethi; cum hiera, melle rofac. & ol. Chamæmel. Dein decocto agrimoniæ, petro fel. præparabatur. Poftea pilulis aureis ac alephanginis purgabatur, alternis diebus Clyfter repetebatur: foris oleo rutæ & caftor. ungebatur. Interdum accipiebat unam pilulam ex Caftorio cum Syrup. betoń. hæc inaurata erat, Bibebat vinum Salviatum & ex betonica, dianifum illi in deliciis erat: fricabantur crura. *Ioh. Heurnius*, *cap.* 26. *De Morbi Capitis*.

Quædam mulier paffa dolores brachiorum, genuum cum contractione, cum non poffet ullis remediis fanari, tandem vetula afperfo malvatico ignito lateri, & adjectis foliis lauri, nepitæ, ftæchad. majoran. rorifmarin. origan. falv. Jubebat exciperet fumum; & excitato fudore, convaluit, *Solenander*. *confil.* 15. *fect.* 5.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Convulfione flatulenta.

HOc Linimentum optimum eft.

Accipiatur omnis pinguedo caniculæ prius mactatæ: cui adde flor. chamæm. lavend. an. Mii. chamæpit. rorifmar. hyffop. an. p. i. lumbric. vino lot. numero 7. caftor. ʒii. terebinth. & mellis an. ℥i. iftis fimul concifis & tufis fuffarciendus anfer fubpinguis deplumatus & exenteratus, elotufque vino, qui diende fuffixus veru affetur ad ignem, atque inde extillans pinguedo in fuppofitum vas quod generofum vinum admixta pauca aqua vitæ contineat; excipienda, poftea auferenda, diligenterque affervanda pro ufu. Paratu & hoc facile eft ad hujufmodi fpafmum juvanfque fubinde compertum.

℞. Axungiam feu pinguedinem vulpinam (defectu ipfius caninam fubftitue) immifce grana aliquot piperis crafsè tufa & cum tantillo generofi vini, vel aquæ vitæ coque ad vini exhalationem lento igne, pinguedinem per lineum pannum expreffam adferva, ifta illita confricentur fpafmo convulfa membra manibus calentibus. *Reinerus Solenander*, *confil.* 23. *fect.* 2.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Convulfionibus in Puero.

PUer quidam decem annos natus correptus eft convulfionibus Epilepticis fævifimis, ut omnes corporis parte atrociter convellerentur, & paroxyfmi identidem recurrerent nullaque propemodum adeffet intermiffio. In tanto periculo & tam præcipiti affectu, exhibeo falis vitrioli ʒß. in aq. beton. diffolutam, qua vomitus ftatim concitatus eft, ægerque multam rejecit pituitam, & ftatim convulfiones co-

hibitæ sunt. Attamen post aliquot horas rederent sed longè breviores ac leviores, ideo purgatio instituta est ex diacarthami ℥ ß. Syrup. rof. ℥ i. cum aq. beton. eaque exhibita est sub vesperam, cum manè affectus eum corripuisset. Per noctem bene purgatus est. Postea ei exhibitæ sunt ol. succini & spiritus vitrioli, an. gr. 5. in aq. beton. remissiores fuere paroxysmi, sed nocte insequente aliquantum frequentiores rediere. Postridie manè exhibetur potio ex aq. Card. bened. & scord. an. ℥ i. aq. theriac. Bauderon. ℥ i. sal. Card. bened. ℈i. Confect. alkerm. ʒ i. cujus beneficio convulsiones omnino sublatæ sunt: ne tamen iterum succrescerent bezoardicum joviale bis exhibitum est, octo horarum spatio ad gr. XII. & sic omnino liberatus est: potio alexipharmaca & bezoardicum joviale exhibita sunt, quia magna erat malignitatis suspicio. *Lazarus Riverius, observ. 59. cent. 4.*

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Convulsione.

℞. Spiritus cornu cervi, aut fuliginis, vel sanguinis humani, vel salis armoniaci q. s. sumantur gutt. x. ad XII. manè & versperi in cochlæari Iulapii sequentis superbibendo haustulum ejusdem.

℞. Aq. Lumbric. limacum an. ℥v i. aq. jugland. simpl. ℥ i v. aq. raphan. comp. ℥ij. facch. albiss. ℥ij. F. Iulapium. Dosis cochlearia 4. vel 6. bis in die.

℞. Millepedum mundator. ℔i. Cariophyll. concisorum ℥ ß. superaffunde vini albi ℔ ij. destillentur in cucurbita vitrea dosis ℥i. ℥iß. bis in die.

℞. Pulv. Millipedum præp. ʒiij. sem. ammeos ʒi. F. pulvis dividatur in x. partes, sumatur dosis bis in die vel asellis XII. contusis cum vino albo affuso exprimatur succus F. haustus, sumatur bis in die. *Thomas VVillis cap. 5. De morbis Convulsivis.*

Virgo quædam 16. annos nata, pulchra & εὔσαρκος, patre tamen paralytico progenita, sine causa evidenti, circa brumæ solstitium, malè habere cœpit: primò per aliquot dies Cephalalgia & vertigine, haud gravi tamen modo afficiebatur; deinde in brachio uno, & mox in altero tremorem, & subitam contractionem persensit; cujusmodi spasmi isto die sæpius repetentes, vix punctum temporis durabant; postridie juxta sororem suam in Cathedra sedens, subitò exiliens, saltum unum, & alterum, multosque alios successivè ad distantiam plurimum pedum mira agilitate perficiebat: dein cum Cameræ extremum limitem attigit, aliquandiu in eodem loco, & qualibet vice ad miram altitudinem saliens perstabat, cum saltationi ulteriori crura deficerent, in terram concidit, ac statim caput mira cum violentia huc illuc conjecit: quamprimum ab hoc motu præ lassitudine cessaret, statim manus & pedes idem furor invasit, ut necesse haberet membra hæc parietes aut postes percutiendo, vel pavimentum contundendo validissimè exercere: quando ob pudorem, aut verecundiam, amicis aut adstantibus debitam, se magna vi ab his motionibus cohiberet, & (usque enim animo constabat & sobrie loquuta erat) statim affectu interius transmisso, insigni cordis oppressione, cum gemitu, & singultu valde stridulo, plurimùm infestabatur; dein cum se relaxaret, statim, œstro ad artuum exteriorum musculos transmisso, aut saltare, aut caput, vel brachia immaniter huc illuc conjiceret, aut etiam in Camera rapidissimè cursitare, vel humum pedibus contundere cogebatur, die quinto à quo hæc domina primo, ægrotaverat adveniens, vomitorium ex infusione Croci metall. vino scillitico, & sale vitrioli propinabam, à quo septies evomuit bilem æruginosam in magna copia, cum admistione humoris acerrimi & quasi vitriolici: postridie sanguis è vena Saphæna ad ℥ x. detrahebatur. Præterea sumebat bis in die antidota ex pulveribus lapidum pretiosorum, cranii humani, & rad. pœoniæ maris, horum usu intra septimanam sanari visa, per plures exinde dies affectionibus prædictis immunis degebat; attamen post binas hebdomadas, instanti plenilunio, ejusdem morbi recidivam

solito atrociorem patiebatur. Cœpit hoc tempore, ex aliorum præscriptis, remedia antihysterica, & statis quibusdam intervallis purgantia, sine quovis tamen juvamine. Denuo accersitus, siquidem robusto corporis habitu, & spirituum efferatione insigni predita videretur, emetticum fortius propinabam, à quo decies evomuit bilem instar æruginis viridescentem, cum pituita instar aquæ stygiæ acerrima, & subitò alleviabatur. Exhibui post hæc, quovis manè haustum vini albi cum aq. ceras. nigr. dilutum, asellis contusis superaffusum, & fortiter expressum. Horum usu statim curari visa, per mensem & amplius integrè valebat: cumque postea affectus redituri quævis præludia unquam persensit, mox vomitorii, & ejusdem millepedum expressionis usu, morbi insultum avertebat, & sic intra tres menses, sanitatem pristinam ita recuperabat, ut plures nunc annos affectionibus ejusmodi Spasmodicis immunis degeret. *Idem* de morbis convulf. *cap. 9.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Convulsione rara.

VIr quidam militaris ex ictu tormenti bellici vulnus accepit in brachio dextro, quod totum brachium abscissum est, superstite tantum parte, quæ humero vicina est, ad 4. transversorum digitorum longitudinem. Corato brachio & vulnere optimè consolidato, quadam convulsionis specie correptus est, qua retrahebatur caput versus partem dextram, & mandibulas frequenter agitabat. Medici & Chirurgi convocati, uno ore censuerunt in extremitate ossis à tormento bellico præcisi, aliquam eminentiam acutam adesse, quæ nervum aliquem feriendo, talem convulsionem produceret, & ideo rescindendam iterum esse ossis extremitatem, ac diligenter adæquandam. Hæc operatio, sedulò celebrata, nihil tamen profuit. Fortè fortuna cùm ei occurrissem, & ille incommoda sua mihi enarraret, in mentem venit, aliquod virus venereum intus latens hunc affectum forsan posse producere? Et illico ab eo quæsivi, num morbum aliquem venereum unquam antea passus esset; respondit se per aliquod tempus antequam vulneratus esset gravem passum esse gonorrhæam, quæ tamen curata prorsus fuerat. Hoc meam conjecturam auxit, ita ut ægro consuluerim remedia luis venereæ experiri, quibus ille hujus morbi curandi cupidissimus, se lubenter submisit, præmissis igitur purgatione universali & diæta sudorifera, frictiones ex unguento mercuriali celebravi, à quibus ptyalismus provocatus est, & post tertium diem ptyalismi convulsiones illæ desierunt, neque ab eo malo amplius ullo modo æger conflictatus est. *Ozias Aimar.* Chirurgus Celeberrimus, *observ.* 10.

SUBSECTIO SEPTIMA.

De Convulsione unguibus incaute resectis.

NObilis quidam Venetus dum præscinderet ungues, læso nervo successit inflammatio & convulsio, tandemque tertio mense interitus. Joh. *Rhodius. observ.* 50. *cent.* 1.

Nervo manus punctiuncula tacto, *Prævotius* convulsionem mortiferam animadvertit. *Joh. Rhodius, observ.* 51. *cent.* 1.

SECTIO LVI.

De Cordis Calculo.

NOn semel in corde lapides reperti sunt; quod quidem mirum sed non sine variis optimorum authorum testimoniis, id autem fieri potest, quoniam quæ in corde generantur, ut lapilli & ossa non ei vim inferunt, ut extrema accidentia. *Petrus Borellus, observ.* 88. *cent.* 1.

SUBSECTIO PRIMA.

De Cordis Calculo.

RAri quidem Calculi intestinis sunt, at rariores longè qui in ipsa cavitate cordis solidissimi reperiuntur: qualem ego aliquando in sectione nobilissimæ fœminæ conspexi: pondus, cum à Bibliotheca

mea

mea absim, adscribere non possum, curavi autem tunc temporis exactè eum depingi, & historiæ calculorum, *Johan. Kantmanni* adjeci, totam cordis cavitatem adimplebat, corpore incurvo, colore cineritio, in cujus apice 2. veluti rostra prominebant. *Bernardus Stieberus in Epist. ad Greg. Horstium post obs.* 47. *lib.* 4. *obs. Greg. Horstii.*

Mercatoris cujusdam filia in febrem biliosam continuam incidit, cum dolore capitis, intumescentia ventris, & cardialgia frequenti; omnibus præsidiis irritis, naturæ tandem debitum solvit. Post mortem à collegis meis aperitur: abdomen ichore fœtido repletum, omentum putrefactum, lien atque hepar Schirrho laborans, pulmones pleuræ adnati, cor duplo majus bubulum referens, inveniuntur, quodque notatu dignum, circa valvulas dextri ventriculi calculus ex tartaro concretus, instar minoris castaneę nucis compressioris membranosæ valvularum substantiæ adnatus conspicitur, vehementioris Καρδιωγμοῦ procul dubio causa proxima. *Gregor. Horstius in Epist. post observ.* 7. *lib.* 4.

Nobilissimus juvenis *D. Carolus* Comes de *Balcarras* 11. annos natus cùm tota æstate præcedente (licet ante ab infantia usque salubriter satis vixisset) febris quotidianæ impetum sustinuisset, quam finitam subsequutæ sunt frequentes intro assumptorum vomitiones, ut & nonnulla circa appetitum symptomata, præclusa tandem obstructa & intercepta sanguinis & spirituum officina suffocatus obiit, dissecto cadavere præsente medico ordinario, vix credibile est, quàm magnus Calculus duarum prorsus unciarum ponderis, ejusdemque pariter cum corde figuræ ventriculos ipsius ambos undiquaque occupans sit intus repertus.

Vir quidam Nobilis fideque dignissimus mihi aliquando narravit in Nobilissimi Illustrissimique *D. Georg. Huntilea*, Marchionis dissecto post obitum corde lapillum fuisse repertum.

SUBSECTIO SECUNDA.

De cordis Calculo.

NUper in *Cæsaris* corde, qui palpitatione frequenter corripi solitus erat, veluti lapillus quidam niger repertus fuit. *Thomas Erastus consil.* 10. *lib.* 3. *consil. Cratonis, &c.*

In Imperatoris Maximiliani secundi corde secto inventi sunt tres lapilli quantitate pisorum, unus interim major altero, colore rubigineo, frequenter vero cordis palpitatione gravi afficiebatur, dum viveret. *Joh. Wierus lib.* 4 de præstigiis dæmonum, *cap.* 16.

Leydensis quidam juvenis compotationibus nimium dedicus, in crebras inde cordis anxietates incidit; postea in Lypothymias & cordis palpitationes. Cibi potusque erat avadissimus: sed commestum sæpe regerebat. Unde debilitas secuta ipsum decumbere jussit, tum prædicta mala quotidie augescere, atque palpitatio tanta suborta fuit, ut in vehementiori animi commotione, ab astantibus audiri posset, quod ipsi tum valde dolorificum erat, eumque tandem vita privavit, thorace aperto, inventum fuit cor bovino non multò minus, quippe communem magnitudinem quater circiter excederet, increverat autem cor æqualiter ferè circa substantiam & cavitates, ipsaque substantia naturali erat solidior. Sed in villis septi intermedii tres calculi reperiebantur pisi circiter magnitudine, non admodum adhuc solidi, sed arenacei & novaculæ cedentes. *Otho. Heurnius hist.* 18. *observ. Rarior.*

Quidam audacissimus latro palpitatione cordis frequenter corripi solitus, à magistratu apprehensus, rotæ est affixus. Nos hujus cor viscendi cupidi, postquam corpus in 4. partes est dissectum, pulsans adhuc incidimus, & in ventriculo ejus dextro tres reperti lapilli ciceris magnitudine, coloris cinere oblongi, pondere unius dragmæ, quos aliquot viri docti & curiosi, non tam viderunt quam admirati sunt. *Zacutus Lusitanus observ.* 141. *lib.* 1. *Prax. Admirand.*

In muliere, quæ 4. mensium spatio incredibili urinæ cruciatu laboraverat, duo calculi reperti in corde cum multis abscessibus, integris renibus & vesica. *Jacob. Hollerius, lib. 1. De Morbis internis cap. 9.*

SECTIO LVII.

Pro Cordis dolore à verme in ventriculo provenierte.

FAber quidam lignarius cum à cordis dolore ferè perpetuo duobus jam annis graviter urgeretur, ac propterea quod eo sæpius in mortis discrimen adductus fuerat, peritissimos quosque nostri sæculi Medicos, sed frustra consulvisset, tandem ad nos venit oratum, ut si quo modo possem, tanto malo succurrerem; cœpi itaque mecum cogitare, an id fortè ex malo habitu cordis, sive ille calidus frigidusve esset, an siccus, simplex aut mixtus: sed horum nullus certis indiciis ostendebatur. Cordis enim natura nobilis tanto tempore hujusmodi injuriam non tolerasset; cum nullum ægritudinis genus imprimi in corde possit, quin hominem ad festinam mortem deducat, opinanti igitur mihi malignam aliquam & noxiam materiam in ventriculo detineri; quæ quod vicinus sit locus cordi, ad ejus cervicem ascendens hominem afflictaret; visum est eam quoquomodo propellere; quare medicamento vomitionem fieri jubeo. Eo etsi corrupta ac putrens materia expellitur, non tamen dolor remittitur, consulo igitur, ut iterum vomitum experiatur: quem una intermissa diecula validiorem exhibeo: expulsaque eo est crassior pituita, & cum ea vermis longitudinis digitorum 4. capite rubro, lævi rotundoque, quod pisi magnitudinem non excederet, cætero corpore lanugine quadam contecto, cauda furcata ad similitudinem novæ lunæ: pedibus nixus quatuor, duobus in dexteriorem totidem in sinisteriorem partem coaptatis. Admiratus verbis formam Medicis eruditioribus ostendo, nullum invenio qui monstrum simile se vidisse unquam fateretur, aderat tamen senior quidam, sed Medicæ artis imperitus, qui testatus est se similem vidisse vermem vomitu quoque propulsum ab *Alexandro* quodam cœnobita; qui statim ut ille ajebat, projecto eo, mortuus est, ocitabat autem hoc monstrum cordis vermem, at contra æger noster, ut primùm vermem ipsum evomuit ad pristinam reversus est sanitatem. *Antonius Benivenius cap. 2.* de abditis morborum & sanationum causis.

Vermes vomitione rejeci haud insolens est, nobisque non rarò visum, testatur & idem *Amatus Lusitanus curat. 5 6. & 10. cent. 1.*

Generari autem posse in ventriculo, ut *Amatus* existimat, difficile fuerit affirmare; verisimilius est ex intestinis ad ventriculum pervenire. *Annotat. ad cap. 2. Benevenii.*

SECTIO LVIII.

De Cordis osse.

IN filii Typographi palpitatione cordis sæpius laborantis medio cordis dissecto, os tribus articulis constans, cavumque & arenosa quadam materia repletum inveni. *Felix Platerus observ. lib. 3. pag. 636.*

Phthisici cujusdam defuncti cor tam vastum erat, ut sæpe in bobus non majus sit aut ponderosius. In sinistro ventriculo inventum fuit os nonnihil spongiosum & friabile calculis nonnullis per urinam excretis haud absimile, triquetrum & propemodum cordis picti figuram repræsentans vel literam Y. *Thomas Bartholinus hist. 50. cent. 1.*

Cadaver *Urbani* octavi Pontif. *Romani* 1644. *Romæ* apertum fuit à *Johan. Trullo* Anatomico insigni ad Pollincturam, repertum in sinistro cordis ventriculo os triangulare literam T. Referens, & 5. Calculi in vesica fellea, singuli magnitudine nucis avellanæ. *Thomas Bartholinus hist. 45. cent. 2.*

SECTIO LIX.

De Cordis palpitatione.

PAlpitatio Cordis (Græcè παλμὸς τῆς καρδίας) est immoderata & violenta cordis concussio, quod sibi molestum est studentis excutere, illam efficit facultas motrix à re molesta & aliena irritata, quæ irritant sunt vapores & flatus in febribus malignis, mensium suppressione, & melancholia hypochondriaca, cor subeuntes, humores etiam putridi & acres, vel nimium copiosi, calculi item, ossa & vermes, talia enim aliquoties in ipsis cordis ventriculis generantur, & tum palpitationem necessariò inducunt: tumores denique in pericardio exorti, & sanguis in vulneribus ad cor effusus, & spirituum etiam vitalium defectus, & calor in corde præter naturam, ut semper vehementiorem aliquem motum; ita etiam palpitationem; quæ motus est depravatus, excitant. Causæ externæ sunt vehemens corporis commotio & excitatio, nimia excandescentia & ira, crapula, veneni assumptio, balnea calidiora, & animi passiones, ægros ad interitum, per syncopen non rarò præcipitat, amoto nimirum cordis motu.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Cordis palpitatione.

JUvenis quidam vulneratus fuit in dorso sub scapula sinistra, vulnere Thoracem transeunte; qui mox febre valida continua acuta correptus est, & in cordis palpitationem adeo vehementem, & violentam incidit, ut etiam extra domum, in qua æger decumbebat, à transeuntibus, palpitatio cordis exaudiretur, ut in vita simile casum neque audierim neque viderim, neque à præceptoribus meis observatum compererim. Ad hunc juvenem cum ingressus essem, hanc gravem palpitationem animadverti ortum habere ex sanguine intus remanente, vel ibidem concreto. Venam sinistri brachii statim tundere feci, & illicò à detractione sanguinis, inscio Chirurgo, melissam viridem, & borraginem accepi, contrivi herbas ne ab astantibus cognoscerentur, easque supra tegulam mundam ignitam posui aqua rosacea & aceti momento irroratas, quas cùm cordis regioni admovissem, miraculi seu incantamenti modo illicò cessavit cordis palpitatio, omnibus admirantibus. Hoc autem arcano, nulli nisi vero Pythagorico revelando aliquando uti videram præceptorem meum *Elidæum Paduanum* in Nosocomio *Bononiæ*. Verùm is solo Melyssophyllo utebatur, nos borragine adjecimus. *Petrus Forestus, observ. 1. l. 17. De cordis & Mammillarum affectibus.*

Juvenis quidam multo sanguine abundans cùm subitò in cordis palpitationem incidisset; statim venas secari jussit, in mentem enim venit illud *Galeni* dictum *lib.* 5. de locis affectis *cap.* 2. quod palpitatio cordis pluribus integra valetudine degentibus, tum adolescentibus, tum adultis, subito sine alio accidente manifesto evenire visa est, atque omnes eos sanguis detractio juvit, leniente deinde medicamento corpus purgavi. Postremò theriacam dedi ad ℈ ii ß. superbibendo parum aquæ melissæ. Exterius etiam hoc Epithema cordi apposui.

℞. Aq. meliss. & borrag. an. ℔ ß. aq. ros. ℥ij. maceris, Cariophyll. Cinamom. lign. aloes, cortic. citri an. ʒß. Sem. ocymi. ℈ i. croci gr. v. vini odoriferi ℥ iij. ambr. mosch. an. gr. iij. F. Epithema cordiale quibus remediis, vel his similibus, non solum hic juvenis, sed alii multi convaluere. *Petrus Forestus observ. 2. lib. 17.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Cordis palpitatione.

ROndeletius optimum medicamentum parat & alimentum ex corde porci (in quo inditi sunt Cariophylli) in veru assato, sed prius in aqua cocto, ut caro tenerior fiat, vel

℞. Cord. porci, num. 2. cord. Cervi, vel bovis, num. 3. Cariophyll. galang. maj. & min. sem. basilici. an. ℥ß. macis ʒiij. flor. bugloss. borrag. an. p. i. flor. anthos p. iij. temperentur in vino malvatico per noctem & de-

& destillentur omnia in alembico, aqua servetur usui.

℞. Aq. prædictæ ℥iv. Sacchar. parum. F. Iulepus. Aqua illa valet in omni passione cordis à materia frigida flatuosa vel à vaporibus, vel à melancholia. Sed in materia calida adde aq. rof. part. æq. & utatur cum aqua bugl. vel borrag. Dosis hujus aquæ est ℥ß. superbibendo vini hippocratici ʒij. *Petrus Forestus Schol. obs.* 5. *lib.* 17.

Pro Palpitatione cordis hac aqua usus sum, quæ cordi, cerebro, nervisque accomodatur.

℞. Cordis Cervi, vel hirci, porci domestici, vel *Sylvestris* an. ℔i. abluantur vino malvatico, & incidantur in parvas portiones, addendo fol. meliss. majoran. an. Mj. flor. bugl. borrag. viol. rof. scabios. Cariophyll. hortens. an. p. j. sem. ocymi ʒi. sem. Citri ʒß. Cariophyll. ʒij. cinamom. ʒvi. macis, Santali citrini, lign. aloes, an. ʒi. incidantur & contundantur, adde vini malvatici ℔ij. succi limonum ℥i. vel in illius defectu Syrup. illius, destillentur in Baln. M. donec. aqua non amplius odorem spiret, tunc enim satis est, servetur ad usum benè obturata, & rectificetur in calore solis vel alio. *Felix Platerus, obs. lib.* 1. *pag.* 236.

Exterius theriaca vetus cum vino generoso & croci modico, cordis regioni illita, palpitationibus insigniter succurrere solet. *Hieronymus Mercurialis, consult.* 112. *tom.* 1.

Remedium esto mixtura simplex, cujus medicamenti nomen quidem absonum videtur, sed si res est integra parùm refert. Componitur autem è spiritu theriacali & tartari. Utimur eadem mixtura in morbis malignis etiam. *VVolfangus Hœferus, lib.* 2. *Herc. Med. cap.* 1.

Mixtura simplex ita fit. ℞. Spirit. theriacal. camphor. part. 5. spir. tartar. correct. part. iv. spirt. vitrol. correct. part. 1. Hi spiritus invicem misceantur, & stent per aliquot septimanas in digestione in vitro angusti orifici, vel in balneo vel in hypocausto calido. Postea transcolentur, & usui reserventur. Dosis in adultioribus ʒi. vel ℈iv. cum aq. scord. vel Card. bened. in junioribus ʒß. vel ℈ij. plus minusve pro ætatis ratione. *Philippus Grulingius in Florilegio part. octava, capit. sexto.*

Cardiacæ decoctum aut pulvis saccharo mixtus & exhibitus in palpitatione cordis, lienis morbis & affectibus hystericis mirandæ virtutis & efficaciæ medicamentum est. *D. Bovvle referente Joh. Ratio in Catal. Plant. Angliæ.*

SUBESECTIO TERTIA.

Pro Cordis palpitatione.

PUrgatione peracta sine qua viscera attemperari nequeunt, ad roboranda viscera, cor nimirum & ventriculum, tantisper refrigerata, & ad jecur impensè calidum attemperandum, exhibeatur hoc conditum.

Conserv. rof. conf. flor. Cichor. borrag. & bugl. an. ℥i. spec. triasantal. diamarg. frig. diatrion. piperon. an. ʒi. Syrup. de Cichor. mivæ Citoneor. aromaticæ. Syrup. de cortic. citri, ℥iß. Spec. diambr. diamosch. d. an. ℈i. M. F. Electuarium addendo fol. auri purifs. numero x. cujus ʒvi. vel ℥ß. præbeantur duabus horis ante prandium, cum vino vel altero haustu vini albi generosi, decem diebus continuis. Linimento pro cordis regione ex theriaca vino albo generoso liquata cum croci modico quàm maximè probo. *Ioh. Zecchius consult.* 29.

Exterius admotum hyacinthum gemmam, regioni cordis, tum etiam corollam ex rubro corallio, sinistro brachio supra manum aliquoties circumvolutam continuò gestatam manifesto experimento comperimus eos juvasse, quibus cor tremit, & palpitat. Unguentum etiam hic addam quo aliàs olim præscribente *Antonio Guainerio* insigni medico, ad cordis angustias, ego fœliciter sum usus in cordis palpitatione.

℞. Ol. è flor. nimph. luteæ. ℥iß. flor. nymph. luteæ. ʒi. corall. rubr. santal. citrin. sem. acetos. an. ℈ß. margarit. præp. lig. aloes odor. ossis è corde cervi an. g. vii. Camphor. gr. iij. F. omnium pulvis M. & cum cera alba lota in aqua nymphеæ q. s. f. s. a. unguentum cordiale, quo illinatur cordis regio. *Reinerus Solenander. consil.* 10. *sect.* 3.

Ma-

Maximilianus 2. Imperator nullum expertus est præstantius remedium in cordis palpitatione, quàm theriacam extra adhibitam, negari certè non potest, medicamenta externa, ut sunt unguenta, balsama. Epithemata, arteriis & cordi applicata multum prodesse ægrotis morbi gravitate & diuturnitate debilitatis. Sed advertendum, talia medicamenta cordialia, etsi cor in medio situm est, melius applicari non in medio pectoris, quod cartilaginosum est, sed paulò infra mamillam sinistram, quo vergit cordis mucro. *Vvolfgangus Hœferus, Hercul. Medic. lib.* 2. *cap.* 3.

Extra applicentur Sacculi è melissa, flor. lavend. borrag. bugl. & aliis cordialibus parati ac vino albo & aqua ros. irrorati. Ut.

♃. Flor. ros. rosmar. an. ℥ii. lavend. ℥i. sem. angelicæ, cortic. citri, cariophyll. cinam. macis, an. ʒß. croci ℈i. mosch. ambr. an. gr. vi. cum Syndone rubra F. Sacculus qui vino albo, & aq. ros. irroratus, regioni cordis tepide applicetur *Daniel Senertus. Pract. lib.* 2. *part.* 4. *cap.* 4.

♃. Conserv. meliss. anthos. fl. borrag. & Cariophylli nostratis, an. ℥i. conf. alKer. & theriac. veter. an. ʒi. pulv. el. diambr. & diamosch. d. an. ℈i. cum Syrup. de cortice Citri, fiat opiata qua utatur frequenter.

♃. Aq. bugl. ros. & flor. aurantiorum. an. ℥ii. Syrup. Cariophyll. ℥iß. aq. cinam. ℥ß. Spirit. ros. ʒij. Confect. AlKerm. ʒi. M. dentur cochl. ij. per intervalla.

♃. Unguenti rosac. ℥ß. ol. Cinnamom. & Cariophyll. an. gutt. vi. mosc. ambr. an. gr. iv. M. F. Linimentum quo illinatur regio cordis.

Clysteres purgantes & carminantes frequenter injecti, flatuosam materia potenter evacuant & discutiunt. Quidam practici admovent thoraci cucurbitulas sine scarificatione, quibus magnam vim tribuunt discutiendis ac digerendis flatuosis spiritibus, qui in partibus internis inclusi continentur. Alii hypocondriis admovent, quando in iis locis mali minera residet. Alii commendant rhaponticum verum, ad ℈ij. cum vino exhibitum, aut vino in quo eadem radix macerata fuerit. *Lazarus River. Prax. Med. lib.* 8. *cap.* 2.

SECTIO LX.

De Corde pilis referto.

LAtor quidam è patibulo quo suspensus fuerat, veluti jam mortuus, sed qui tamen adhuc viveret, depositus atque curatus convaluit: verùm ut erat homo ingenio malo pravoque ad eadem statim scelera revolutus, pro quibus antea extremum promeruerat supplicium, iterum capitur, atque suspenditur. Hominis admirati nequitiam, mortui cadaver incidendum curavimus: & inventum est cor ejus ob eximiam caliditatem undique pilis refertum. Hoc idem inventum est in corde Aristomenis Græci, qui solus perhibetur integras acies pugnando in fugam vertisse. Est ergo non tantum, scelesti ingenii signum, sed quandoque etiam raræ fortitudinis. *Antonius Benevenius cap.* 38. *lib.* de abditis morborum & sanationum.

SECTIO LXI.

De Corio humano.

CElebres sunt corii humani præparati in medicina usus. Cingula enim inde conficiuntur & lota: quibus per medium discinctæ puerperæ fœliciter fœtum enituntur. Hystericas quoque passiones, seu uteri adscensum Corii humani cingulum comprimit; quod non semel expertus sum, & apud non paucas hystericas isto vinculo gratiam merui, in spasmis manuum pedumque ex eodem corio auxilium sæpe petitur, circa carpum cingulum ex corio humano matronæ convulsionibus brachii sinistri correptæ post inunctionem applicuit cum successu. *Hildanus, cent.* 3. *observ.* 9.

In vino sexagenario aulico Epilepsiæ Paroxysmum sedatum esse corio humano quo collum cinxerat, meminit *Becherus, lib.* 2. *Microc. Med. cap.* 1. *Thomas Bartholinus, Hist.* 87. *cent.* 3.

SECTIO LXII.

Pro Cornea male affecta à Scoria Chalybis.

RUsticus quidam cum Chalybem emeret, optimumque eligere vellet & pro-

proinde ut fieri solet, frustum contra frustum allideret; Scintilla ipsi in illam corneæ partem, ubi iris conspicitur, prosiliit, ibidemque membranæ firmiter inhæsit, idque non sine dolore maximo; cum frustra per plures dies adhibita fuissent remedia, en uxor mea remedium longè aptissimum excogitat. Interim enim dum ego ambabus manibus palpebras aperio, illa magnetem oculo quàm proxime æger id sufferre potuit, admovet, id cum aliquoties & quidem repetitis vicibus fecissemus (non diu enim lucem qua tamen hac in re summoperè opus fuit, sufferre potuit) tandem Scoria ex oculo nobis omnibus videntibus ad lapidem prosiliit. Postea applicato collyrio anodyno brevi convaluit, fuit hæc quidem curatio ingeniosa satis. *Gull. Fabrit. Hildanus, observ. 21. cent. 5.*

Quædam mulier infimæ sortis maculam habebat in oculo, cui consilium dedi, ut bis in die succi rutæ guttam unicam in oculum instillaret, quod cum satis diu continuasset macula prorsus absumpta est, *Samuel Formius, observ. 28.*

SECTIO LXIII.

Pro Corneæ Cancro.

PRæmissis venesectione & debita purgatione, aqua sequens pro collyrio & oculi ablutione erit præstantissima.

℞. Rad. scrophular. maj. & geran. Robertian. an. M ij. arnogloss. solan. borrag buglos. portulac. euphras. beton. an. M. i. ranar. virid. album ovor. an. num. 12. sem. fœnugræc. & cydon. an. ℥i. Radices & semina contundantur, & folia incidantur; deinde affunde aq. rof. & euphras. an. ℔. 1. M. omnia & destillentur in alembico plumbeo. *Lazarus Riverius, Prax. Med. lib. 2. capit. 12.*

SECTIO LXIV.

Pro Corneæ ruptura.

CUratio hujus affectus glutinantibus remediis tentanda est. Præmissis ergo universalibus, venæsectione scilicet & purgatione si eæ necessariæ sint, astringentia & glutinantia oculo admoveantur. In oculum instilletur albumen ovi, cui trochisci albi *Rhasis* admisceantur; Eadem pars foveatur decocto rof. rubr. fol. polygoni, rubi, bursæ pastoris & plantag. in vino astringenti parato, si non adsit inflammatio, alioquin aqua simplici. Vel.

℞. Carnis cydon. ℔ß. rof. rubr. p. iij. acaciæ ℥ij. croci ℈i. decoq. in vino astringenti, & fiat cataplasma parti applicandum. Ad integram consolidationem sequens collyrium adhibeatur.

℞. Aloes lotæ, tutiæ præp. & sarcocoll. nutrit. in lacte muliebri, an. ℈ß. croci gr. v. cum mucilagine gumi tragacanth. f. collyrium. *Lazarus Riverius. Prax. Medic. lib. 2. cap. 13.*

SECTIO LXV.

Pro Corneæ & Adnatæ ulceribus.

CUratio hujus affectus, quemadmodum & reliquorum ulcerum, detergentibus & exsiccantibus perficitur, quæ tamen mitissima esse debent, propter partis mollitiem & exquisitum sensum: Præmittenda tamen ea, qua fluxionem ab oculis revellunt, eamque reprimunt, qualia in ophthalmia fuere proposita. Detergentia & exsiccata moderata sunt; saccharum, mel, crocus, myrrha, thus, aloe, sarcocolla, tutia & cerussa. Ex quibus formulæ sequentes componi poterunt.

℞. Decocti hord. & fœnugræc. ℥iv. mell. opt. ℥ß. vel syrup. de rof. sicc. ℥i. M. f. collyrium quo oculi sæpe abluantur. Vel.

℞. Aq. verben. & plant. an. ℥ij. Sacch. cand. ℥ß. M. pro collirio. Vel

℞. Aq. mell. in B. M. destillat. & aq. rof. an. part. æq. Vel

℞. Ovum coctione induratum & à putamine mundatum. Dividatur in 2. partes, & detracto vitello, repleatur fovea saccharo cando pulverato: optimè ligetur, & ponatur in cella vinaria, extillabit liquor, qui detergendis ulceribus sine morsu valde idoneus est. Et si potentius remedium desideres, myrrha pulverata cum sacch. cando admiscenda est.

Montanus pulverem sequentem valde commendat.

℞. Al-

℞. Album. ovor. rec. num. 20. ponantur in vase stanneo ad solem donec exficcentur postea pulverisentur subtilissimè cum equali pondere sacchar. & pulvis immittatur in oculos qui sine erosione plurimum adjuvat.

In progressu morbi, si potentius detergendum sit & exsiccandum, adde collyriis prædictis troch. albos *Rhasis*, thus, aloen myrrham, sarcocollam & alia hujusmodi parva tamen dosi, ne oculos exasperent: & iis etiam lac albumen ovi, mucilagines, aliaque anodyna addi poterunt. Tutia præ ceteris valet, quia minimè dolorifica est, & sine morsu siccat ac cicatricem inducit: ideo collyria, & unguenta ex ea parata utilissima sunt. Et præ cæteris unguentum in ophthalmiæ curatione descriptum quod magnam tutiæ quantitatem recipit, erit utilissimum, quod sic se habet.

℞. Tutiæ præparat ℥iß. camphor. ʒi. virid. æris gr. XII. Tutiam cum camphora simul contere in mortario, æs seorsim; omnia verò ad pulveris impalpabilis consistentiam. Tum recipe butyri rec. ℥i. aq. rof. ʒi. Bulliant leniter simul, & ab igne remotis, primùm tutiam cum camphora, deinde æs viride sensim immisce, agitato optimè, & in vase vitreo reconde, f. unguentum, quod per sericum transcoletur. Probatissimum est ad oculorum inflammationes, & palpebrarum pruritus & lachrymas singulare remedium.

Collyrii valde detergentis & exsiccantis ac cicatricem inducentis formula talis esse poterit.

℞. Sarcocoll. nutrit. in aq. rof. ceruss. & aloes lot. myrrh. tutiæ præpar. an. ʒß. sacch. cand. ʒi. cum mucilag. gummi tragac. in aq. rof. extract. f. collyrium, quo palpebræ illinantur. *Lazarus Riverius. Prax. Med. lib.* 2. *cap.* 11.

SECTIO LXVI.

Pro Coryza.

Curatio hujus affectus à catarrhi curatione desumenda est: easdem enim evacuationes, revulsiones & derivationes postulat, nisi quod errhina huic usurpanda non sunt, ne nimium ad partem affectam attrahant; Sed apophlegmatismi & masticatoria post universalia maximè convenient. Præter dicta remedia authores nonnulla commendant, quæ coryzæ compescendæ peculiariter conveniunt, ut vapor decoctæ majoranæ naribus exceptus, vel aqua majoranæ naribus excepta. Vapor aceti in ferream laminam candentem infusi ad idem confert; idque efficaciùs, si in aceto rosæ rubræ prius infundantur. Si fluxio valde frigida fuerit, suffitus sicci ex nigella, thure, aliisque in prunas conjectis, erunt utilissimi: his enim frigida cerebri intemperies corrigitur, & superflua humiditas absumitur. *Lazarus Riverius Prax. Med. lib.* 4. *cap.* 5.

SECTIO LXVII.

De Coxendicis Dolore & Laxatione.

Coxendicis dolor (Græcè ἰσχιάς) arthritidis species est coxam occupantis, pars affecta licèt præcipuè sit coxæ articulus, quandoque tamen in lumbis, summa nate, & osse sacro consistit. Dolor enim atrox in omnibus illis locis perpetuò se prodit, & in femur quòque tibiamque & extremum pedem deducitur, mediantibus nervis lumborum & ossis sacri partes has infernas pertingentibus. Eandem pariter cum Arthritide agnoscit causam: non nisi difficulter curationem admittit hoc malum, propter cavitatis ossis ischii profunditatem, & materiæ multitudinem: si diu perseverent, coxæ tandem luxationem infert, quam nullæ machinæ curare possunt.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Coxendici Dolore.

Ut Anodynis primum solvatur tentandum, fotu nimirum ex decocto flor. chamæm melilot. fœnugræc. sem. lini absinth. & origan. cui quidem vel consimili medicamento sæpius repetito, si dolor non cesserit, ad validiora localia transeundum. Inter quæ Emplastrum ex Sulphuris & picis partibus æqualibus sedi affectæ admotum,

tum, gestandumque donec sponte sua decidat. *Galenus* ex *Andromacho*, *lib.* 10. *De comp. med.* sec. locos *cap.* 1. magnopere extollit. Ceratum etiam nobis valde familiare huic operi accommodatissimum conficitur ex bdellio, ammoniato, opoponac. myrrha & resina pini, omnium autem efficacissimum est, quod à *Galeno* ex *Democriti* monumentis, *lib.* 10. *De comp. med.* sec. loc. *cap.* 2. mirificè celebratur. Paratur autem ex Iberidis radice exactè contusa atque suilla axungia veteri excepta, linteoque densiore Emplastri modo affecto loco admota, ibique per tres horas detenta: cæterum in affectu contumacissimo, rebelli, & aliis remediis ex arte administratis minimè cedente, ad validiora ut ad phænigmos etiam & inustiones *Hippocratis* more confugiendum, corpore tamen iterum, atque iterum exactè perpurgat; omnibus prægressis aversoriis auxiliis. In curationis principio, corpore saltem semel nonnihil purgato, venam secandam omnino consulo Sanguinem ex vena poplitis vel malleoli lateris affectis detrahendum nemini in dubium revocari debet; quod misso ex hac vena sanguine, insignis derivatio obtineatur. Sanguis quoque è venis, quæ in sede sunt per hirudines admotas evocatus, mirum in modum ischiadicis opitulatur. Cauterium etiam paulò subtus genu in parte exteriore lateris affecti inustum derivationis causa summoperè commendamus; quemadmodum & alterum in brachio opposito aversionis gratia. *Joh. Zecchius*, *cons.* 43.

Ad Dolores coxendicis præstantissimus est Balsamus sulphuris terebinthinatus, si paucis ejus guttis pars affecta illinatur quo sæpius una nocte curavi homines miseros. *Franciscus Sylvius*, *prax. medic. lib.* 10. *cap.* 40. *paragraph.* 24.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Coxæ Laxatione.

CAput femoris si excidat, nunquam in suam capsulam potest reduci; sique hoc tentetur, frustaneus erit labor, tendines enim & ligamenta per affluxum aliorum humorum emollita, & lubrica facta, caput femoris retinere nunquam possunt. Hinc facilè intelligitur Adolescentem hunc cui coxa excidit, perpetuò claudicaturum. Inanis etiam est & inutilis labor, quando ægrum calidioribus unguentis ad tabem membrorum usitatis, ex pyrethro, euphorbio, sem. sinap. similibusque excruciant: quandiu enim causa tabis, quæ est dislocatio, abundantia mucoris quæ vasa obstruit, & distortio vasorum non tollitur, tabi mederi non poterit quispiam. Rebus sic stantibus, coxarum restitutio naturalis fieri nequit. Optimum ergo si coxa totumque crus omnibus remediis quantum possibile corroboretur. Observanda autem in hac cura sequentia. 1. Quod ægrotus in diæta omnes cibos frigidos humidos pituitam generantes, omnesque superfluitates fugiat; talibusque vescatur quæ boni sunt nutrimenti; hisce miscenda semper sunt quæ nervosas roborent partes, ut sunt rosmarinus, salvia, majorana, cortex Citri, aurantiorum: ex hisce memoratis herbis F. decoctum: eædemque herbæ cerevisiæ imponantur, & bibat. 2. Coxa extensionibus & rebus acribus non vexetur, potius roboretur, quod commodè fit emollientibus, sed potissimum astringentibus: inde perspicere in proclivi est, quod olea recommendata uti ol. lumbric. aneth. chamæm. lilior. alb. &c. morbo sint inconvenientia; licet lumbrici singularem quandam possideant proprietatem in talibus affectibus. 3. Quia ob vitam sedentariam exercitiorumque defectum copiosa generatur pituita, & ad locum affectum tanquam imbecillem partem defertur, corpus sæpius purgetur benignis & placidis medicinis: vomitus etiam si interdum accedat, non nocebit. Corpore diæta & purgationibus præparato, fiat sacculus tantus quantus totam tegat coxam ex sequentibus herbis, & latitudinem pollicis impleatur, interbastetur, terque, quaterque bulliat, & imponatur.

℞. Fol. flor. beton. rosmar. salv. prim. veris lavend. origan. absinth. an. M. i. rosl. gran. juniperi, musci querni an. M. ii. sem. anis. ℥ii. incidantur omnia grosso modo, de his herbis q. s. sacculo indatur, addatur salis M. ß. & in duabus mensuris aquæ coquatur calideque, imponatur, hic sacculus tres vel quatuor dies efficax est.

Coxa ita manè & vesperi fomentata, totum

totum crus, coxa & os sacrum succo lumbricorum inungatur, & tantisper fricetur, donec benè absorptus fuerit. Succus hoc modo præparetur.

℞. Crassissimorum lumbricorum, Mij. vel iij. singulis sordes extrahantur, & exprimantur digitis (non enim vino abluendi) concidantur minutissimè, postea injiciantur cyatho stanneo vel argento, affundantur aq. flor. lavend. & baccar. juniperi (quæ non cum vino sint destillatæ) an. ℥iij. salis ℥i. cyathus obturetur vesica humectata ne quidpiam expiret: deinde aquæ inponatur & coquatur quatuor vel quinque horas, refrigerato cyatho vesica auferatur, & succus per pannum crassum exprimatur, indaturque vitro angusti orifici, addaturque aliquid ole. amygd. d. vel lumbric. hoc modo per multos conservatur dies. Utilissimus etiam est hic succus in tabe membrorum, corroborat nervosas partes, reseratque obstructiones arteriarum & venarum. Coxa & crure hoc succo benè inuncto, Emplastrum sequens molli inducatur corio, totique imponatur coxæ.

℞. Emplastr. diapalm. ℥iv. ceræ novæ, ℥ij. gummi elemi, tacamach. an. ℥j. mastich. olibam. an. ʒx. lumbric. terestr. subtiliss. pulverator. ℥iß. pulv. rof. ruber. myrtill. balaust. ivæ arthetic. flor. hyperic. an. ʒij. dissolvantur gummata lentissimo igne in s. q. ole. lumbric. & percolentur per linteum, postea commisceantur omnia cum emplastro supradicto, & cera liquefacta fiatque massa addendo nonnihil ol. gran. juniperi & spicæ.

Balneo ex herbis ad sacculum prȩscriptis addito pauco sale & alumine, comodè etiam uti poterit, totumque crus in eo lavare; finito balneo per horam in lecto quiescat, succoque fricari & Emplastrum imponi curet. In usu balnei & sacculi corpus sit quietum, ne natura impediatur: si iterum ambulare incipiat, calceus altior in quantum crus brevius paretur, ne corpus plus imbecilli quàm sanæ incumbat parti, hoc processu, divina juvante gratia, plures sanavi, quod sine fulcro sive baculo incedere potuerint, loco succi lumaric. inservire possunt aquæ betonic. salv. prim. veris, lavendulæ, gran. juniperi sine vino præparatæ. In me ipso, enim expertus sum, vinum internè & externè usurpatum, nervosis nocere partibus. Ustio enim coxæ non contemnenda, sed magni facienda, egregios enim & fœlices successus in coxarum affectibus inde secutos esse verissimè vidi. *Guil. Fabrit. Hildanus obs.* 100. *cent.* 3.

Spigelius os occygis à partu luxatum nobili matronȩ sola fascia restituit, *Ioh Rodius*, *observ.* 80. *cent.* 3.

SECTIO LXVIII.

De Cranii depressione & fractura.

Cranii fractura (Grecè κάταγμα τοῦ κρανίου) solutio est continui in cranio à vi exteriore facta, ejus secundum *Hippocr. lib. De capitis Vulneribus*, quinque sunt species. Prima dicitur ῥωγμὴ & ῥῆξις (à ῥήσσω vel ῥήγνυμι, frango) Latinè verò rima seu fissura: à re gravi & contundenti, aliquando & ab incidenti & acuta provenit. Accidere solet ossibus durioribus, mollia enim cedunt, & non finduntur: hæc vel conspicua est, vel adeo plerumque tenuis, ut sensum prorsus lateat, quæ medio modo se habet, τριχισμὸς appellatur, seu capillaris, rursus vel brevis est vel longa, recta vel curva, in externa lamina, illæsa interna, vel è contra in interna, integra manente externa, aliquando denique totum cranium rimam contrait. Secunda species vocari solet φλάσις & θλάσις (à φλάω & θλάω contundo) Latinè contusio seu collisio. Fit dum ab irruente violenter intrinsecus, aut obstante duro aliquo & obtuso corpore, os ita contunditur, & deprimitur, ut licet, ejus continuitas integra foris ad sensum appareat, intus tamen multæ latent divisiones in osse contuso. Tertia est φλάσις seu ἔνθλασις, Latine, depressio, cum os finditur, & simul introcedit, ita ut fragmentum intus detrusum cerebrum vel pungat, vel comprimat; quod si in sublimi, dum extrahitur telum, attollatur. *Galeno* dicitur καμάρωσις & καμάρωμα (à καμάρα fornix, testudo, (Quarta est ἕδρα, Latinè sedes seu vestigium, cum telùm acutum cranium ita lædit, ut sui vestigium, relinquat: huc pertinet punctura à stylo,

cultro, vel alterius rei acute cuspide facta, nunc externam saltem, nunc utramque cranii tabulam penetrans; incisio Pariter ab instrumento acuto, & benè scindente, ita ut suum naturalem situm ad huc obtineat, & vestigium in osse inciso appareat. Dedolatio etiam huc refertur, quæ Græcè dicitur διακοπή, est cum aliquid de superficie cranii abscinditur. Quintam speciem vocat *Hippocr.* ξυμφορὸν, *i. e.* Infortunium, *Paulus* vero ab *Ægineta*, ἐπήχημα Latini autem contra fissuram seu resonitum, & est cum in alia parte cranium percutitur, & in alia finditur, aut in eodem osse, aut in diversis, accidit dum percussione impulsus aer intra diploen conclusus parti alteri crani allisus ipsum perfringat.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Cranio depresso.

IN pueris sæpissimè hujusmodi depressiones cranii abrasis crinibus, & apposita cucurbita, naribusque & ore clausis quemadmodum *Ambr. Paræus* Chirurgus æterna laude dignissimus, *lib.* 10. *cap.* 5. rectè docuit, in naturalem situm reposui: vel emplastrum aliquod tenaciter adhærescens, veluti ex pice, resina, colophonia, & gummi elemi in medio ossis depressi applicetur, vel hoc quod tenacius adhæret.

℞. Farin. tritici, ℥i. ichthyocoll. in aq. beton. & salv. dissolut. ʒß. pulv. mastich. thur. farin. volatilis, sang. dracon. gypsi, an. ʒiß. M. coque in. aq. beton. & salviæ, ad justam consistentiam applicetur calidè, quamprimum undique agglutinatum & exsiccatum fuerit emplastrum, vi auferatur; sic enim attracta cute & pericranio, cranium depressum simul elevabitur: id si prima vice minus successerit, ab opere tamen minimè desistendum, sed denuò novum emplastrum applicandum, & ut antea vi auferendum. Sit Emplastrum ejus magnitudinis, ut tantum tertiam circiter partem impressionis crani cooperiat, sic enim in ablatione minor erit dolor, & facilius impressum cranium elevabitur. Si hinc dolor aliquis oritur, locus inungendus est oleo rosac. aut myrtino, & de vitell. ovo habeat preterea emplastrum in medio funiculum, quo à Chirurgo apprehendi possit. Dum vero Chirurgus emplastrum aufert, os & nares infantis claudendæ sunt, si in flato cerebro propter retentione in ipso spiritum, cranium impressum facilius in situm naturalem relevabitur. *Guil. Fabrit. Hildanus, observ.* 5. *cent.* 2.

Puelula quædam 18. menses nata per scalas decidit, & capite illiso in lapidem, facta fuit crannii depressio inter suturam sagitalem & coronalem magnitudinis dimidiæ nucis: ad quam vocatus, raso capillitio, parti cucurbitulam admovi sine scarificatione, & consequenter iterum admovi cum scarificatione. Postea applicui cataplasma ex furfure, pane cum rosis & vino compositum, idque iteravi bis in die, per quinque vel sex dies, iterando cucurbitulæ applicationem sine scarificatione, ante singulas admotiones Cataplasmatis; deinde per quatuor aut quinque dies solum Cataplasma admovendo, tumor à cucurbita excitatus discussus est, & depressio sublata apparuit, atque os ad suum naturalem locum restitutum. *Samuel Fornerius, observ.* 14.

In multis Crannii depressio curata est, admota post unam vel alteram phlebotomiam, supra depressionem cucurbitula cum multa flamma; addita interdum incisione, multis aliquando scarificationibus, & interdum sine illis. *D. Des Grands prez, observ.* 3.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Cranii fractura.

UNdecimo die morbi cum æger pro deplorato habebatur, cranium cum successu perforatum fuisse observavi. Historiam hic recensere non gravabor.

Anno 1586. Sexagenarius quidam in bregma sinistrum percussus fuit, cū cranii fractione & depressione cecidit mox in terram, cibum indigestum evomuit; & loquelam amisit. Curatio ab initio Barbitonsori commissa fuit; quum verò omnia in pejus ruere vidissent adstantes, *Janum Antonium Saracenum* Medicum longè cele-

celeberrimum, & *Johannem Grifonium* Chirurgum peritissimum præceptorem meum fidelissimum in consilium vocatum. Pervenimus itaque ad ægrum decimo die morbi sub vesperam, ipsumque ardentissima febre laborantem delirantem, & absque loquela invenimus; vulnus angustum & fractura cranii aderat: verùm etsi rem in angustiis positam satis superque nobis palam esset; adstantium tamen petitionibus commoti, facta prius prognosticatione, curationem sic aggressi sumus: injecto enemate & exonerata alvo crines abrasimus, totumque caput ol. rosac. & myrtill. inunximus: deinde cutem & pericranium in formam crucis incidimus, craniumque denudavimus, nec non pulvillis ex stupis suavibus præparatis & albumini ovi intinctis vulnus implevimus. Sequenti die ossiculis nonnullis quæ à prima tabula separata erant, extractis, cranium perforavimus, & quod asperum in osse instrumento lenticulari, lævigavimus. Postea panum Sericeum melle rosaceo parumque ol. rosac. (Propter dolorem immensum) tinctum cerebro imposuimus, totum verò vulnus sequenti digestivo implevimus,

℞. Terebint lotæ in aq. beton. & salv. ℥i. olei rosac. ℥iß. olei de vitell. ovor. ʒii gummi elemi lentissimo igne cum supradictis oleis dissoluti & percolati ℥i croci pulverif. ℈i. vitell. ovor. numero 2. M. F. Unguentum quo imposito vulneri, Emplastrum Basiliconis applicuimus; totumque caput & collum ol. rosac. & myrtill. inunximus. Eo die iterum Clysterem injecimus, optimamque victus rationem præscripsimus; atque ista methodo per dies aliquot processimus. Iterim pus per factum foramen effluxit, & febris reliquaque symptomata paulatim remiserunt: sedato dolore & inflammatione, melli rosato quod membranæ imponendum erat, gutulam unam aut alteram atque vite admiscuimus, & vulneri sequens mundificativum imposuimus.

℞. Pulver. rad. caryophyllat. angelic. aristol. rot. irid. flor. an. ʒi. extract. salv. beton. an. ℈ii. gummi elemi in oleo rosac. dissolut. ʒii. M. & F. cum melle rof. q. s. parumque aq. vitæ unguentum in mortario. Tandem sedato Emplastrum applicuimus.

℞. Emplastr. de beton. ℥iv. gummi elemi in oleo rosat. dissolut. ℥i. pulv. rof. odorifer. myrtill. an. ʒi. mastich. cal. aromat. angelic. caryophyllat. an. ʒiß. cum q. s. ol. rosac. parumque ceræ fiat emplastrum.

Interim dum vulnus hac methodo curavimus, singulis aut alternis diebus, alvo sponte non respondente, clysteres injecimus: per intervalla quoque syrupo rosat. solut. comp. cum. rheo. agar. & sena, manna item, & cassia corpus leniter expurgavimus. Sic divino favore, magna cum admiratione adstantium sanitati restitutus fuit. *Guil. Fabrit. Hild. obs.* 4. *cent.* 4.

Emplastrum de betonica cujus hic fit mentio, describitur in hunc modum à *Foresto, lib. 6. observ. Chirurg. observ.* 43.

℞. Therebinth. resin. pini, ceræ novæ, an. ℥iv. pulv. betonic. ℥iß. mastich. thuris, an. ℥ß. mummiæ, ʒiii. F. massa. S. A.

Ante annos 10. vocatus fui à quodam rustico ut ipsius inviserem sororem, quæ vulnus contusum in dextro osse bregmatis, cum fractura & impressione Cranii acceperat. Evomuit mox ab initio biliosum humorem, & cibum indigestum; sinistrum latus resolutum est: in dextro autem convulsiones patiebatur, abrasis crinibus, fragmenta aliqua cranii & portiunculam ad instar fabæ ex cerebri substantia digitis extraxi, altero die advenit *Slotanus*, qui dilatato vulnere denuò extrahit fragmenta quædam ossis, & portiunculam ipsius cerebri, ad nucis avellanæ magnitudinem. Postea aliquoties ipsemet *Slotanus* me presente de cerebri substantia detraxit, & tamen convaluit plenissimè. *Guil. Fabrit. Hildanus, observ.* 13. *cent.* 1.

SECTIO LXIX.

Pro Cruribus exulceratis leviter, & excoriatis in superficie in hydropico.

Huic cùm multa & varia, sed frustra, medicamenta præscripsissem, tandem jussi ut decocto plantag. & ungul. caballin. in vino foverentur membra, & folia ejusdem ungulæ caballit. in decocto madefacta, & molliter expressa apponerentur, quo facto egregiè curatus fuit. Alii etiam quamplurimi per nos eodem

remedio eodem morbo laborantes sanati fœliciter fuere, *Petrus Forestus, observ. 1. lib. 7. Obser. Chirurg.*

SECTIO LXX.

Pro Cruris ulcere inveterato & maligno.

MErcator quidam cum ulcus malignũ in crure haberet, nec ullo modo curari posset, quidam ei consilium dedit, ut agrimoniam herbam superponeret bis in die, manè, & serò, atque ita miraculi instar, intra novem dies sanitati restitutus est, valet eadem herba, tum ejus succus cum filamentis impositus ad vulnera tam recentia quam antiqua. Alius quidam cum eidem intestinum rectum procideret, ac ex hæmorrhoidibus doleret, pulvere hujus herbæ assumpto tam in potu quam cibo, brevi sanitatem recuperavit. Alius etiam cui lapis in vesica erat, cùm crebrò herbam hanc cum ovis comedisset, lapis per frustra cum lotio tandem expulsus est. *Petrus Forestus, observ. 3. lib. 7. Observ. Chirurg.*

Ulcus cum quidam diuturnum ac malignum in crure haberet, ne id ullo modo curari aut consolidari posset, ac varia Chirurgi medicamenta adhibuissent, etiam pulverem præcipitatum subinde inspergentes, tandem superveniens quidam Medicus cortices granatorum in tenuissimum pulverem contundebat, ac ulceri inspergebat, atque hoc unico tam simplici medicamento vir ille ab ulcere curatus fuit. *Petrus Forestus, ob. 2. lib. 7. Observ. Chirurg.*

℞. Litharg. cadmiæ fossilis, cerussæ, an. ℥ii. thur. myrrh. an. ℥iß. rad. aristol. ℥i. ærugin. æris sublimati, an. ℥ß. argenti vivi, ℥iii. extincti cum terebinth. ℥iß. mellis, ℥ß. ol. rosac. & succ. plantag. an. ℥ii. F. instar Emplastri, excellens est Emplastrum, quo plura crurum ulcera perversa sanavi. *Felix Platerus, observ. lib. 2. pag. 560.* & ejusdem praxeos, tomo secundo, *pag. 837.*

SECTIO LXXI.

Pro Crustis caput pueri occupantibus.

PUerulus quidam recens natus crustas in capite patiebatur, quę ad oculos scendebant, & ita eos occupabant, ut timor esset, ne in ipsis vitium aliquod impingeret. Nos igitur huic occurrentes vitio, jubemus, ut nutrix optimo victus ordine utatur; atque ut ex ubere suo ulcera ipsa multo lacte irroret, ac postea carnali capitis parti, versus sinciput, folium caulis tepidum admoveat, ac sæpe innovet: iis enim facillimis remediis puer liber intra paucos dies fuit. *Amat. Lusit. cent. 5. cur. 80.*

SECTIO LXXII.

Pro Cutis externa excoriatione in infantibus.

QUidam utuntur oleo raparum, vel ex oleo raparum & cera virginia linimentum facio, quo commodè admodum sæpe usus sum. Sed illud experimentum infallibile habetur, quo obstetrix quædam utebatur in infantibus.

℞. Ol. raparum, farin. tritici volatilis, vel siligineæ; an. part. æq. M. unguenti instar, & super petiam lineam raram, tenuem & antiquam liniatur locisque corrosis applicetur: curabuntur eo Infantuli instar miraculi, vel loca corrosa aqua communi tepida ablue, deinde cerussa subtiliter pulverisata inspergatur, brevi cutis reparabitur; etiam cerussa sola inspersa sine lotione.

Quidam à casu in tibiam cute nudatam & corrosam incidit, nostro consilio membranam intus succingentem ovum gallinæ valde tenuem & mollem loco dolenti apposuit, & illico sanus factus est; & alii plurimi cum eo. *Petrus Forestus, obser. 27. lib. 29. De Arthritide & externarum partium Affectibus.*

MEDICINÆ PRACTICÆ LIBER QUARTUS.

De Affectibus à littera D incipientibus.

SECTIO PRIMA.

De Dentium Affectibus.



Entes variè affici solent, modò enim externi aut longiores prominent; modò atteruntur, aut mandendo externarum causarum vi: Stupescunt aliquando frigidioris & acidi humoris influxu, & acerborum crudorumque fructuum esu. Nigrescunt etiam & fædo lentore obducuntur, detergendi incuria, frequenti dulcium esu, masticatione fructum nigrorum, humorum vitio sursum expirantium propter viscerum impuritatem, & hydrargyri illitu in lue venerea. Hinc est quod fœminæ faciem pingentes fucis ex mercurio plerumque dentes malè coloratos habeant. Vacillant quandoque mobilesque fiunt externa vi concussi, & quum eorum radix multo humore madet laxiorque sit alveolus: defectu etiam alimenti, ut in senibus, & inunctione hydrargyri; & à succis pravis gingivas erodentibus. Dolore pariter conflictantur acerrimo, qui Græcè dicitur ὀδονταλγία, quæ nihil aliud est quam tristis dentium sensus ab ipsorum continui per humores solutione proveniens.

Causa est humor frigidus vel calidus, serosus, salsus, & acris, qui vel in maxillæ membranam, vel in dentium nervum, vel etiam in corpus decumbit, fluxionis hujus materiæ principium plerumque est è capite, aliquando etiam ab inferioribus partibus procedit. Si humor in dentibus putrescas, vermes inde generari solent, qui doloris dentium etiam causa sunt. Corroduntur pariter dentes & cariem patiuntur ab acribus humoribus ad ipsos defluentibus. Ita ut frangantur, & frustulatim excidant.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Dentibus dealbandis.

INter omnia quæ dentes præservant à putredine, & dealbant, maximè commendatur oleum vitrioli, si cum aqua misceatur, cum puræ & integræ carni sit innoxium, & corruptam saltem tollat; vituperant autem multi illud, quia verum illius usum ignorant: qui verò eo uti sciunt, fœliciter in magnis morbis adhibent, gutta una vel altera saccharo vel melle rosac. admista mirificè deterget dentes, & gingivas putridas cum ulceribus oris plurimum juvat. Eadem vi, qua camphora, propter partium tenuitatem prædita est, & cum refrigerationibus datum refrigerat, cum calfacientibus eorum calorem auget, atque universi corporis substantiam minori noxa quàm Camphora, quæ humido radicali inimica est, permeat. *Iohannes Craton. consilior.* 8. *lib.* 5.

♃. Fol. rosmar. ℥ß. siccentur, in pulverem redigantur, adde pannis in albi in pulverem combusti ʒii. corall. rubr. ʒi. Alabastr. ʒß. M. F. Pulvis. Quo quotidie dentes fricentur, & est optimum medicamentum. Post frictionem os aqua rosmar. colluatur. *Rodericus à Fonseca. Tomo primo, consultatio* 46.

Optimum est remedium, & sæpe experientia comprobatum ad dentium radices carne obducendas, dentesque firmandos & de-

& dealbandos opiata sequens. Parum aluminis in olei Sulphuris ℥i pone adde Conserv. bugloss. vel ros. ℥vi. & deterso dentium tartaro ope Scalpelli lignei, admoveatur opiata, & intra 15. dies, si hæc sæpe fiant, dentes firmabit, dealbabt, & carnem gingivarum producet. *Petrus Borellus*, *observ. 65. cent. 2.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Dentium dolore.

PRæmissis venæsectione, scapularum scarificatione, & medicamento lenitivo, quibus dolor multum sedatus, ad sequens topicum tandem devenimus.

℞. Mastich. staphysag. an. ℨi. sem. hyoscyami ℈i. F. duo globuli in panno lineo raro, unum post alterum masticabat, & pituita ex ore defluente, ab omni dolore liberata est ægra, cum quadam admiratione hoc remedio nunc juvante, quod prius dolorem inferebat, idque ob causam antecedentem nunc per evacuationes ablatam, cum in iis adhibendis remediis ordo servandus sit, quem Empirici ignorant. *Petrus Forestus observat. 3. lib.* 14. De affectibus Labiorum, gingivarum, dentium, oris &c.

Cùm juvenis essem in dente molari insignem dolorem habui, dens cum corruptus esset, & Chirurgus eum extraheret, extrahere non potuit, videbatur tamen paululum elongatus, & dolor cessabat ad 4. vel 5. annos. Sed postea redeunte, dolore, extractus est idem dens, & ab eo tempore usque in senectutem, nullo unquam dolore dentium laboravi. Quanquam postea anno ætatis meæ 63. cum alius dens mihi doleret etiam molaris, ac attritus & corruptus esset, & aliquo modo videretur mobilis, deliberabam ob dolorem insignem, ut idem extraheretur, propter senium tamen non audebam, cum Bononiæ contigerit eo tempore, quo studiis ibidem in *Italia* impallescerem, quo *Dentarius* in foro publico cum in sene detraheret dentem, subitò extinctus est, obingentem tamen dolorem accessi Chirurgum, qui eundem extraxit, qui equidem omnino corrosus erat, quanquam radicitus inhæreret, dente ablato, statim dolor cessavit: neque unquam postea ullo dolore affectus sum. *Petrus Forestus, ob. 4. lib. 4.*

Famula nostra cùm asperrima hyeme lintea exposita lavaret, vento boreali flante, ex frigore dolorem dentium incurrebat, cum lana succida oleum chamæm. & aneth. circa dolentem locum exterius admovebam: inungebam quoque unguento Alabastrino, illud enim egregiè valet in omnibus doloribus dentium, ut experti sæpe sumus ex quacunque causa. Auri instillari jussi castorei exiguum cum nardo in oleo coctum; quo & *Ætius* utitur. Postea maxilla inflata, quod bonum erat signum, materiam foras evocari, continuando inunctionem, dolor cessavit. *Ætius* commendat suffitum ex canis mortui dente, ita ut fumus inde progressus ero excipiatur. Deinde dentem ustum exigo aceto tritum in ore retinendum præbet. *Petrus Forestus, Schol observ 5. lib.* 14.

Corpore expurgato, imperavi ut supra dentem dolorosum radicem lapathi acuti poneret per taleolas concisam, quo remedio dolor multos annos affligens illicò sedatus est, cum tanto successu, eodem remedio in aliis plurimis (præcedentibus tamen universalibus præsidiis) prosperè usus fuerim. Habui illud à rustico quodam. *Petrus Forestus, observ. 6. lib.* 14.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Dentium dolore.

CApe opium in pauca quantitate, & manu calefactum, ita ut mollescat ut cera, circumpone denti dolenti, aufert omnem dolorem stupefaciendo. Item.

℞. Camphoræ modicum, in aceto bulliat parum: deinde teneat eger in os, valet ad omnem dentis dolorem. *Bartholomeus Montagnana cons.* 87.

Omnium præstantissimum est oleum buxi, quod tanquam incantamentum, illicò dolores sedat, ad miraculum usque; & pro maximo secreto habetur; ita ut hoc solo ditari aliquis possit, in foramen dentis gutta una vel altera injiciatur: illicò dolorem tollit; ideo nihil præstantius reperiri potest. Aliud remedium ad hoc fit

ex

ex oleo Camphoræ, cujus gutta si intra foveam dentis instilletur, mirificè dolores sedabit. tertium est.

℞. Aq. plantag. ℥i. vitrioli rom. contus. gr. ix. M. madefac. linteolum in liquore calido, quo dentes & gingivæ mad. fiant, possunt dentes cavi aduri per stylum aureum vel argenteum ignitum, & ita firmatur erosio, cessat dolor, nec redit, sed franguntur dentes: *Rodericus à Fonseca, Tom.* 1. *consult.* 46.

Nil præstantius oleo terebinthinæ chimico cum pulvere Camphoræ; cujus etiam oleum chimicè paratum est efficacissimum. Item vitellum ovi assi applicatum prodest, ut & theriaca illita. Exterius interim confert panis calidus nuper è clibano extractus, qui magis proderit, si cum sale, anisis, & pulvere florum anethi factus fuerit. *Jul. Cæsar. Claudinus, consult.* 20.

Episcopus quidam Ecclesiæ *Laugingane* dentium dolore infestissimè cruciabatur, cui ego supra dentes dolentes crebrò admovebam sequentem aquam lana vel linteolo exceptam; qua statim omnis dolor evanuit, plurimum ex ore phlegmatis profluxit.

℞. Aq. solan. ℥iii. ol. vitrol. rom. q. s. ut acida reddatur, probè diluantur. *Martinus Rulandus, curat.* 9. *cent.* 1.

Illustrissima quædam princeps torquebatur miserè dentis cavernosi dolore: pro quo frænando, molliendo & pellendo usa fuit multis variisque medicamentis in tali casu expertis & probatis, sed sine successu, vocatus tandem ego, guttas aliquot olei Camphoræ gossipio parvo excipio, ac dentis cavernæ applicari jubeo. Quo facto cruciatus illicò præter omnem expectationem inhibitus & suppressus ex toto fuit, neque amplius rediit, hoc enim oleum certò domat, & abolet omnem dolorem. *Martinus Rulandus, curat.* 3. *cent.* 2.

In dentis cavernulam imposui oleum heraclei ligni, & confestim ex toto evanuit dolor: nam oleum istud humores extrahit, vermes dentibus innatos necat, & doloris omnem causam ex qua ortum trahit dolor, tollit. *Martinus Rulandus, curat.* 31. 52. 53. *cent.* 3.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Dentium dolore.

Purgato primùm corpore, cum dolor in dextro latere magis urgeret: allium contusum carpo dextro apposui, unde cuticula abscessit, dolorque in eo latere remisit, verum in sinistro latere, dolor non solùm dentium regionem occupabat, sed & temporum, totaque mala illic dolorem patiebantur, cumque intollerabilem, punctionesque in aure sentiebantur, itaque cucurbitulas binas scapulis utrinque adhibui; allium etiam sinistro carpo applicatum fuit, in aures aqua ros. cum album. ovi & lacte conquassata, additis guttis 4. Extracti opii, immisit, temporibus oxyrrhodinum adhibitum addito oleo chamæm. Lotiones item crurum ex decocto herbarum capitalium factæ. Hisce remisit aliquo modo dolor, rediit tamen, quare repetii cucurbitulas, rursusque purgavi, & postea scarificatione uti jussi, & hanc eris collutionem præscripsi.

℞. Rad. bistort. pyreth. an. ℥i. Rad. ireos ℥ß. herb. hyssop. agrimon. salv. beton. majoran. an. Mi. anthos pi. Sandarach. pulv. ʒvi. piper. long. Zinzib. an. ʒii. bulliant in aqua, addito aceto donec decoctum acescat: utebatur eo tantùm eo tempore, quando dolor urgebat, alio minimè, semperque profuit, temporibus hoc Epithema, cum stupa canabina, quoties dolor ingruebat, appositum fuit.

℞. Aq. ros. ℥iv. aq. lavend. ℥i. lactis, ℥ii. album ovi agitat. num. 1. pulv. sem. Cumini ʒii. extracti opii liquidi gutt. IV. quoties applicuit, levamen sensit.

Naribus succum betæ & fol. majoran. cum penna indidit, unde sternutatio secuta est, redeunte dolore purgavi illam denuo extract. Cydon. ʒi. unde septies dejecit.

Cucurbitulæ duæ majores scapulis iterum adhibitæ. Carpo brachii sinistri allium contusum bis apposui, & potionem illius in aurem partis affectæ immisit: quæ adjumentum aliquod adferebant, jussi tandem ut dentem cavum malorum humorum causam evelleret, quo facto, postea ab ejusmodi doloribus, liberata fuit. *Felix Platerus, lib.* 2. *pag.* 397.

℞. Rad. pyrethr. ʒii. Rad. angel. ʒß. sem. staphysagr. ʒi. cubeb. ℈i. nuc. mosch. ʒi. F. pulvis adde Sacchar. ℥ß. & cum infus. gummi tragacanth. F. rotulæ masticet expuendo.

℞. Rad. alth. pentaphyll. an. ℥ii. Rad. galang. ʒii. Liquirit. ℥iß. Salv. beton. an. Mi. flor. rof. malv. an. pi. flor. anthos pß. hord. pi. nucis mosch. ʒii. F. decoctio in aqua & vino ad ℔iii. in colatur. dissolve diamor. ʒii. mell. anthos ℥iß. aceti Scill. ʒi. F. gargarisma quo sæpè fauces gargarizet. *Felix Platerus, observ. lib. 2. pag.* 403.

Mira vi prædita est nicotiana nuper huic orbi illata. Cum ego ipse ante annum vehementer ex dente laborarem, hanc decoxi ex aqua, adjectis chamæm. floribus, tepidi hujus decocti cochlear ore tenebam, expuebam; ac idem agebam horis duabus; dolor mitescebat: postridie cum ex more meo hortulum in suburbis accessissem, inclinatoque capite quid graminis evellerem, liquor croci flavedinem referens copiosè è naribus meis affluxit, nicotianæ odorem referens; ac omnis dentium dolor evanuit. Mihi toto vitæ curriculo nec sanguis, nec quid præter serosam pituitam, è naribus fluxit unquam. At nihil ego vidi hoc effluxo liquore flavedine altiore tinctum. *Ioh. Heurnius, lib.* 1. *Methodi ad Praxin.*

Parva quædam lamina ferrea à Sereniss. *Farnesia*: gente tanquam arcanum quoddam pro sedando dolore dentium haberi potest, qua quidem lamina si confricentur extremitates infernæ aurium usque ad incalescentiam partis, sedabitur dolor. *Benedictus Sylvaticus, obs.* 2. *cent.* 2.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Dentium dolore.

MUlier quædam gravida septimestris, & biliosi temperamenti, tandem dentium dolore correpta est, ut frustra tentatis omnibus remediis, per multos dies insomnis & clamitans cum lachrymis, & vigiliis continuis, quælibet remedia, imò ferrum & ignem experta, ad desperationem ferme adducta fuerit, ita ut coactus fuerim ipsi exhibere nocturnis horis (quia tunc præcipuè intollerabilis ipsi dolor erat) laudan. opiat. gr. iv. quibus cum pauca quantitate confect. de hiacintho assumptis, post horæ quadrantem placidè per aliquot horas dormivit, ac fine dolore expergefacta, reliquum gravidatis tempus jucundè transegit. *Lazarus Riverius, observ.* 90. *cent.* 4. vel *Simeon Iacoz.*

Infinitos à dolore dentium liberavi, denti coroso admovendo tantillum gossipii oleo buxi imbuti, illud autem oleum extrahitur per retortam igne reverberii, scobem illius prius infundendo per 24. horas in vino albo, & omnia simul destillando, primùm egreditur aqua acida, quæ etiam ad eundem affectum confert, simplici ablutione dentis, mox egreditur oleum usui diligenter reservandum, hoc etiam remedio fœliciter usus sum.

℞. Sem. plantag. ʒii. tormentill. ʒiii. rad. hyoscyami albi ℈iv. omnia exsiccata redigantur in pulverem subtilissimum addendo opii gr. i. includantur nodulis qui macerentur in decocto sequent.

℞. F. Sambuci. Mi. rof. rubr. pii. bulliant in aceto ad suum dictum.

Hi noduli in decocto dicto macerati, intra dentes leviter comprimuntur, & detinentur, & intra exiguum temporis spatium multus humor effluit per os, & dolor aufertur. *Samuel Formius, observ.* 40.

D. Leseq. Medicinæ Doctor, se curatum vidisse retulit dolorem dentium sale fraxini, quo impletur digitale mulierum, aut quid simile, & applicatur arteriæ temporum, ubi sentitur pulsatio, & intra breve tempus nodum facit in arteria, quo fluxus intercipitur, observ. 11. observationum hinc inde decerptarum & *Riverio* communicatarum.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Dentium dolore.

ANno 1647. Gravissimo dentium dolore afflictus sum, qui cum circa mediam noctem intolerabilis evasisset, frustulam tabaci ore assumpsi, & diu leviter masticavi, donec vomitus excitatus est: quo omnia alimenta in cœna assumpta rejecta sunt, & cum iis multa pituita, dolor

verò

vero intra in duas horas evanuit. *Lazarus Riverius, observ.* 31. *cent.* 4.

Anno 1645. Correptus sum frequenti & molesta salivatione cum dolore dentium acerbissimo. Sumpsi resinæ Jalapæ gr. VIII. quibus optimè & blandè purgatus, serosam illuviem in corpore redundantem, doloresque in diversis corporis partibus excitantem, 7. dejectionibus, in maxima copia excrevi, & sequenti die à prædictis doloribus, & molestissimo ptyalismo immunem me sensi; attamen post 2. menses reversus est dolor dentium, & ptyalismus, qui sumpto eodem medicamento intra 24 horas prorsus evanuerunt. *Simeon Jacoz observ.* 15.

Cum ego olim cum aliis à viro primario sat lauta cœna exceptus essem, quidam gravi dentium dolore infestari cœpit, ut incœnatus abire constituerit, jussi aliquantulam sustinere patientiam, & paulisper morari; interea modicum Camphoræ adferri curavi cavitati dentium inserendum, cum subitaneo levamine, ut animo hilari compotare licitum usque ad metam. *Augustinus Thonerus, observ.* 1. *De Dentium dolore, lib.* 2.

Bursa pastoris contusa & auribus indita avellanæ magnitudine optimum est remedium, & sæpe expertum; est enim quidam aurium cum dentibus consensus. Allium etiam contusum cum salis momento, & pollici admotum vesicas efficit, è quibus apertis aqua fluit, qua fluxio à dentibus derivatur, & dolor eorum tollitur: quod non minus mirum est, quàm cum *Galenus* è contra digitorum impotentiam motus admoto in dorso Emplastro ad nervorum origines curavit. *Petrus Borellus, observ.* 27. *cent.* 3.

Emplastrum ex pice burgundica cum pulvere nucis mosch. arteriæ temporali admotum multis contulit, eosque a dentium dolore liberavit, *Petrus Borellus, observ.* 68. *cent.* 4.

Anno 1648. Tumores quidam genarum cum dentium dolore populariter grassati sunt, à fluxione Catarrhosa ob pluvias immodicas, at omnes breviter curati sunt, qui ficum inversum calefactum, sæpe renovando, interius admoverunt; tumor enim citò maturatus in ore aperiebatur, & cum sputo evacuabatur. *Idem observ.* 86. *cent.* 1.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Dentium dolore.

ILlustrissima quædam princeps tempore hyemis patiebatur dolorem dentium diuturnum ac gravem dentibus maximè erosis cavisque existentibus, remedia quibus fœlici cum successu usus sum, fuere sequentia.

♃. Extract. panchymag. Croll. ℈iß. gumm. gutt. laxat. gr. IV. (erat enim difficilioris solutionis) ol. succin. anis. stillat. an. gr. ii. M. F. pilulæ num. 21. pro una dosi, accepit in aurora, & sufficientur excrevit, præmisso hoc minorativo, noctu antequam cubitum se conferret, accepit pro catarrho sistendo V. vel VI. de istis pilulis.

♃. Oliban. selectiss. mass. Pil. de Cynoglossa an. ℈ß. laudan. opiat. gr. iß. ol. cravi succini an. gutt. IV. cum Syrup. papav. pil. num. 25.

Interdiu utanur istis morsulis contra catarrhos, pro lubitu accipiendo aliquoties.

♃. Oliban. ol. nuc. mosch. an. ʒi. mastich. liquirit. pulv. an. ℈ii. C. C. usti præp. ʒi. coriandr. ʒiß. conserv. ros. antiq. ʒVI. saccar. equ. ros. solut. ℔ß. ℥ii. F. confectio in morsulis. Si dolor urgeat, placetur istis topicis.

♃. Aq. salv. beton. verben. an. ℥iß. aceti, flor. cariophyll. rosac. an. ℥ß. ol. succini, cariophyll. an. gr. iii. laudan. opiat. aceto scyllit. solut. gr. IV. camphoræ solut. gr. ii. M. F. gargaris. vel sic fiat.

♃. Rad. alth. pyrethr. bistort. ireos, ras. ligni sanct. an. ℥ß. fol. hyssop. salv. verben. beton. an. Mß. flor. anthos sambuc. an. p. i. F. decoctio in colat. ℔ß. dissolve aceti rosac. ʒVI. laudan. opiat. gr. V. ol. cariophyll. gutt. V. M. F. gargarism. atque his Deo benedicente, immanis ac diutinus dolor remisit, placarique cœpit. *Ioh. Petrus Lotichius, observ.* 4. *cap.* 4. *lib.* 2.

Ex unico alumine inveni solatium, quod ignita scutella fusum in pulverem redegi, cumque nuce moscata & mellis, q. s. in mortario in limenti formam permis-

miscui; quo per vices partem dolentem inunxi non vano successu, sopiti enim dolores & nox quieta fuit. *Thomas Bartholinus, histor.* 54. *cent.* 5.

Vidi os brachii bufonis statim primo contactu odontalgiam tollere. *Ioh. Helmontius, tract. cuitit. Butler.*

Quicunque excavatos dolentesque dentes digitis eximere sine omni molestia & cruciatu cupit, is dissolvat ℥ii. gummi ammoniac. aut galbani cum sufficiente lacte esulæ aut hyoscyami, & coquat lento igne donec lac absumatur, ex his gummatibus conformet globulos, & erosis foraminibus dentium imponat per noctem & sic sine dolore eximere dentes poterit. *Franciscus Ioel. pract. lib.* 2. *sect.* 6.

Si dentes sunt cavi & dolent, vel etiam citra cavitatem in dentibus dolentibus prestans est oleum cariophyll. in cujus ℥i. camphoræ. ℈ß. solutus fuerit, hujus compositi gutta una vel altera in gossipio (præsertim moschum redolente) cavo denti immissa, vel etiam dolenti alioquin applicata, omnem dolorem aufert. *Johannes Hartmanus* prax. Chimiatr. *pagin.* 126.

Carolus Piso (qui existimat dolorem dentium à seroso humore ut plurimùm fieri) lib. *De Morbis ab illuvie serosa*: Refert seipsum dolore dentium per multos dies afflictum, ab assumpto medicamento purgante, post sesquihoram, sinceram aquam ad ℔i. & amplius evomuisse, tanto successu, ut postea vel decem annis ab hujusmodi dolore immunis prorsus fuerit, quo edoctus experimento, simili affectu laborantibus, medicamenta serosos humores educentia præscripsit fœlici successu.

Præmissis venæ sectione & purgatione, cucurbitulis item cum & sine scarificatione scapulis, & vesicatoriis nuncha vel pone aures admotis & applicatis; ad fluxionem etiam inhibendam, adstringentia temporibus utiliter applicantur. Qualia sunt Emplastra ex gummi elemi, vel mastiche sola, supra pannum sericum liquata, cum pistillo æneo calefacto, Emplastrum de mastiche officinar, vel contra rupturam, radix consolidæ maj. recens, contusa & admota tempori in formam Emplastri, fluxionem efficaciter intercipit. In aures quoque immittuntur medicamenta ad dolores dentium, quia venulæ per quas fertur alimentum addentes, per illas partes excurrunt. Ideo infunditur oleum amygd. amar. in aurem vicinam denti dolenti, aut excipitur fumus aceti, in quo pulegium aut origanum cocta sint. Alia acetum in aurem infundunt, quo fluxio cohibetur efficacissimè, & in fluxione calida præcipuè confert. In frigida verò fluxione, succus alli cum theriaca mixtus, & in aurem tepidè instillatus; mirum in modum dolorem compescit. Idem præstat allii bulbus detracto cortice in formam suppositorii scissus, & in aurem intrusus.

Irritis omnibus aliis remediis, Dens præsertim si valde exesus fuerit, ferro extrahendus est, eo enim extirpato; statim dolor cessat, non amplius reversurus. Evulso dente, ea pars à qua extractus est, digitis undequaque comprimatur, ut ad naturalem situm statim redeat; postmodum æger os colluat oxycrato tepido, caveatque ab aere frigido. Si verò sanguis in tanta copia effluat, ut vix cohiberi queat (quod interdum contingit ex vena vel arteria discissa) sistitur ut plurimum ille sanguinis fluxus, apposito globulo solidiori ex linteo confecto, & digitis per horam unam aut alteram compresso, quod si non succedat vitriolum ustum admovendum est, & linteum in aceto maceratum superimponendum, digitoque comprimendum, donec crusta inducta fuerit. Postremum remedium est cauterium ignitum, quo sanguis erumpens statim cohibetur. Si quis meticulosus Chirurgi manum refugiat, ea sunt tentanda remedia, quæ ab authoribus passim proponuntur, & dentis casum promovere censentur: qualia sunt, pasta ex lacte tithymali, & thuris pulvere simul mixtis cum pauco amylo, in cavum dentis immissa; radix ranunculi, cortex radicis mori, cinis vermium terrestrium, pyrethrum aceto infusum, radix cucumeris agrestis aceto infusa, & similia.

Sed præ cæteris efficacissimam vim obtinet ad dentium casum promovendum helleboraster, si ejus folio contrito dens con-

confricetur. Sed diligenter cavendum est, ne alii dentes hoc remedio tangantur, eorum enim casum promoveret.

Quidam rusticus cùm dolore dentium acerbissimo premeretur, suasit alter ut helleborastro dentem confricaret, ille incautè hoc utens remedio, majorem partem dentium maxillæ afflictæ confricuit, & intra paucas horas omnes propemodum deciderunt. Si quis igitur tam vehemens remedium experiri cupierit, suaserim ut reliquos dentes cera diligenter obducat. *Lazarus Riverius, prax. medic. lib. 6. cap. 1.*

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Dentium dolore.

Miles strenuus æstatis tempore liquatis crudis succis, in tribus molaribus superioribus dextri lateris immani dolore est concussus, ita ut rabie quadam, & doloris sævitie pressus, furibundus veluti, & amens, è domo vociferans exire vellet, huic revellentia primò omnia facta sunt præsidia, mox anodyna, soporifera, imò ipsum opium dentium cava applicitum. Sed incassum omnia tentata: nam vehementius dolor ægrum vexabat. Demum nive, qua aquam bibendam refrigerabat, fortuitò in ore detenta, eaque iterum atque iterum accepta, à dolore intra horam immunis evasit; & plures alii, qui hoc præsidium sunt experti, doloris sævitiem effugere. *Zacutus Lusitanus, observ. 85. lib. 1. Prax. admirand.*

In dentium dolore à flatibus solent nostrates mulierculæ, pro magno secreto rapi sub cinere calente assi infimum orbiculum calidissimum post aures applicare, magna certè efficacia revellit, & dolorem sedat, ut ego, qui ejus rei, experientiam & feci, & ab aliis factam observavi, testari possum. *Joh. Fiennus. lib. De Flatibus, cap. 16.*

Si à ventriculo dolor est, medetur vomitus, idque subitò, sicut gravissimos dolores dentium videmus subitò simul ac evomuit aliquis; tolli, *Joh. Crato lib. 5. epist. ep. penult.*

In acerbis dentium doloribus pyrotica ex usu sunt, quoniam educitur quædam sanes tenuis, & mirum tam exigua materia & pauca excreta, tam acerbos dolores dentium sedari. *Guill. Ballonius, lib. 1. epidem. & ephemer. pag. 87.*

Dens à cadavere extinctis viribus defuncto, quemlibet dentem hominis vivi, solo attactu marcessere excidereque facit, quod non item præstat dens à cadavere violenta nece interemptio, vel acuto mox morbo extincto. *Joh. Helmontius, tract. cui tit. Tumulus Pestis.*

Joh. Heurnius mulierem quandam pipere aquatico denti dolenti indito protinus dolorem sedasse testatur. Laudat idem Sandaracham albam (gummi Juniperi) in aceto coctam.

Dentium etiam dolori ut secretum remedium hoc adhibuit.

♃. Rorismarini, hederæ arborescent an. Mi. coque ex posca, tepidè ore retineatur. In notis ad *cap. 8. lib. 5. Patholog. Joh. Fernelli.*

Quidam socius meus patiebatur intensum dolorem dentium, cum inflatione & tumore genarum, sic quòd videbatur sibi, quò dolor esset mortalis: quem sic curavi. Feci colligi rad. urticar. pungentium M. i. & feci lavari cum tribus aquis optimè ultimò ex vino feci eas lavari, & teri optimè in mortario cum ℥ß. zinzib. & ℥i pyrethri. Deinde feci omnia in ℔ii. vini optimi bullire usque ad tertiæ partis consumptionem; & sub vesperam, cùm volebat intrare in lectum, feci ipsum pluries gargarizare cum prædicto vino calido, & radices prædictas optimè pistari, & supra stupam extensas supra maxillam tumefactam emplastrari, & sic stetit per noctem. Manè verò recessit dolor dentium & tumor maxillarum, sic quod perfectè liberatus fuit. *Arnoldus Villanovanus. Practic. lib. 1. cap. 34.*

Virgo quædam nobilissima affligebatur sævissimo dentium cruciatu, qu cùm nullis cederet remediis, tandem feci sacculum ex tartari pulverati Mi. quem dolori applicavit, ex quo omnis dolor resolutus, solutus & sublatus fuit. *Martinus Rulandus, cur. 18. cent. 8.*

Odontalgiam ingravescentem non parùm placavit sacculus hic anodynus.

♃. Sa.

♃. Salis com. M.ii. Torrefiant in sartagine, & f. sacculus dolenti maxillæ accomodandus. *Martinus Rulandus, cur. 36. cen. 7.*

Pilula *D. Herlicii* in ore detenta mira præstat in dentium dolore. Componitur hoc modo.

♃. Sem. apii gr. ii. hyoscyam. opii. an. gr. iv. syrup. papav. q. s. M. f. pilula. *Joh. Andr. Schmitzius. Compend. Med. pract.*

Puella quædam 18. annos nata, plurimis annis dolore dentium afficiebatur, variisque adhibitis remediis, tum iis quæ empirica dicuntur, nullo modo sedari potuit. Tandem ex mulierculæ consilio duo noduli vel parvæ puppæ lineæ ad pisorum magnitudinem confectæ sunt, quibus inclusa erant piper pulveratum, sal, medius cortex sambuci, & filo constrictæ ne solverentur. Per vices denti doloroso appositi sunt, & mox dolor cessavit. Postea & alii plures hoc eodem medicamento sanati sunt. Non placet tamen mihi hoc remedium, si humorum adsit defluxus, nisi corpore priùs repurgato. Mathematicus quidam insignis se pluries experimento comprobasse mihi fassus est, folia lappæ, sale adjecto, in aceto decocta ad dentium dolorem miraculosè contulisse, si decoctum tepidè in ore supra dentem potissimùm dolentem frequenter detineatur. Idem præstare dicuntur à *Plinio* radices plantag. in aceto decoctæ, quo remedio *Ericius* collega meus uti solebat. *Petrus Forestus observ. 6. lib. 14.*

Mulier quædam morbo *Gallico* olim infecta dentium dolore torquebatur. Ad eam accedens, purgato priùs corpore, jussi hoc diluto dentes colluere.

♃. Sandarach. *Arabum* optimè pulver. ℥i. aceti acerrimi, vini rubri an. ℔ß. M. & ad ignem f. ebullitio sufficiens. Hoc medicamento calido os colluebat ter aut quater in die, quod sibi multum opis attulisse dixit. *Amatus Lusitanus, cur. 21. cent. 5.*

Ancilla nostra odontalgia immani diu vexata, topicis & specificis nequicquam adhibitis, tandem suasu juvenis cujusdam seminis hyoscyami super prunas injecti fumum per infundibulum ore excepit, unde subitò plus quàm quinquaginta vermes è cavitate dentis prosiluerunt, albicantes & exiles admodum, vix fili crassitiem æquantes, qui statim nonnihil sese intorquendo mortui sunt. Sedatus quidem dolor fuit, nec post rediit, sed vertigine, stupore & imbecillitate, capitis ex eo tempore correpta fuit, quæ necdum omnino evanuerut, ut plus hic mali quàm illic boni fuerit. *Thom. Bartolinus in Actis Medicis Sect. 114. ann. 1671. & 1672.*

Experimenta duo εὐπόριστα in dolore dentium:

1. ♃. Flor. spic. nardi q. s. coq. in vino. Colaturam calidam sæpe in ore teneat. Hoc plurimis profuit.

2. Post catharsin cum pilulis lucis, sine quibus & aureis, admoveatur decoctum sabinæ cum baccis juniperi. Optimè inde habuit mulier quædam ingenti dolore dentium afflicta. *Joh Scroterus* apud *Ioh. Philip. Brendelium, Cons. 57.*

SUBSECTIO NONA.

Pro Dentium eruptione in dentitione.

AD dentitionem facilitandam, cerebro cuniculi vel leporis in vino cocto vel butyro recenti cum melle permixto, gingivæ infantium leniter & sæpe ungendæ: quod solidiores & duriores dentium protrusionem remorari velle videantur, unde sæpe gravissima accidentia & symptomata supervenire solent, imprimis convulsiones & diarrhœæ lethales, mosque ipsa; tunc sine mora scalpello, aut incisorio alio acuto aperiri poterunt, quod tuto & sine metu inflammationis, doloris, aut hæmorrhagiæ fiet, qua operatione Chirurgum magnum & celebrem, suos & multos alios infantes dentientes, à gravissimis symptomatibus liberasse in Galliis vidi. *Felix Platerus, pract. tom. 2. cap. 8. pag. 336.*

Fricare gingivas cum cerebro leporis, facit nasci dentes infantium sine dolore, verùm utrum crudo vel cocto utendum sit, non dicunt authores, coctum non bene permiscetur melli: ideo mulierculæ crudum accipiunt, & cum cochleari uno mellis concutiunt, sed valde fluidum est; ideo minus mellis accipio: ut in crassius linimentum coeat, meliusque frictione, gin-

gingivis adhæreat, *Petrus Forestus*, *observ.* 8. *lib.* 14.

In eruptione difficili dentium apud pueros maxillæ sæpius inungantur butyro recenti, & facilius prodeunt, quod si nec hoc modo prodire videantur, & necessitas urgeat, accipe sanguinem è crista gallinacei recentem, & cum digito semel tantum, vel ad summum bis inunge gingivas, & sine difficultate aliisque accidentibus tandem prodibunt. *Joha. Hartmanus*, pract. Chimiatr. *pag.* 121.

Ad facilitandam dentitionem & mitiganda symptomata præscripsi linimentum gingivis per intervalla affricandum.

℞. Mell. virg. butyr. insulf. an. ℥ß. pulv. liquir. ras. dent apri, lupi an. ℈i. M. f. linimentum. Ad dolorem leniendum, inflammationemque inhibendam, peculialiter commendavi succum sempervivi & plantag. Utque densitas & crassities gingivarum magis laxaretur & emolliretur, mucilaginem sem. malvæ & altheæ cum vitello ovi subactam gingivis repetitim illinendam consulvi. Extra maxillis cataplasma ex floribus chamæm. summitatibus anethi, malva & farina hordei applicui, facta priùs inunctione ex oleo lil. albor. & amygd. d. Cumque non parum blandimenti adferat gingivarum frictio, etiam rarefactioni conveniens, jussi dentem lupinum sæpiùs morderet puer. Verùm cùm ne sic quidem prodirent dentes, guttam unam atque alteram sanguinis ex incisione cristæ galli adhuc calentis per vices affricui, quo factum ut tandem erumperent incisorii, quos postmodum, ex aliquo temporis intervallo, canini, tandemque molares sequuti sunt. *Timæus*. *Cas.* 10. *lib.* 5.

SUBSECTIO DECIMA.

Pro Dentibus mobilibus.

℞. Vernicis, mastich. an. ℥i. gummi elemi, terr. sigillat. bol. armen. an. ʒiß. gummi dissolvatur in aceto scillit. & reliqua pulverisentur postea cum oleo terebinthinæ addita modica cera fiat linimentum, tum manè fricentur dentes cum pano lineo intus & extra, suaviter tamen, deinde laventur cum vino aromatico, postremò fricentur leniter cum prædicto linimento *Ioh. Baptista Montanus*, *consil.* 113.

Burnet Parte I.

℞. Mellis ℥ß. Sandarach. seu vernic. ammoniac. alumin. scissil. thuris, an. ʒß. M. bulliant in aquæ vitæ, ℥iij. aceti alb. ℥j. unica ebullitione, dein coletur, colaturæ calenti adde croci, gr. ij. & cum bombace hoc liquore calido imbuta dentes & gingivæ fricentur. Hoc quidem præsidium non solum mobiles dentes confirmat & roborat, verum etiam congelatos in pristinum statum restituit, dolorem sedat, & rheuma desiccat. *Ioh. Zecchius consult.* 72.

Mobiles dentes firmiores reddit hic pulvis.

℞. Corall. utriusque an. ʒij mastich. tragacanth. gummi arabic. an. ʒj. M. F. pulvis. *Ioh. Crato consil.* 8. *lib.* 5.

Gargarismo & lotione usi sumus adstringente, & ad commotos dentes faciente.

℞. Rad. pentaphyll. bistort. an. ℥ij. rad. cyperi ʒij. flor. ros. rubr. cupul. glandium, spongiæ bedeguar. an. ℥ß. sumach, ʒij. Coq. in aqua ferrata vel cisterna. Colaturæ add. alumin. ʒij. semel ebulliendo, quibus dentes foveantur. Deinde circa gingivas & dentes mobiles f. fiat talis inunctio.

℞. Alumin. corall. rub. C. Cervi. an. ʒiß. sumach. spongiæ bedeguar. rad. bistort. an. ʒi. Media pars pulverisetur, & cum succo vel vino cydon. f. ad crassitiem mellis. Quod reliquum est pulveris, circa dentes mobiles inspergatur subinde; & hoc quod sequitur, myrrha, pompholix, lentiscus ac amylum, quibus *Archigenes* dentes mobiles sistere docuit, & abluantur cum aqua supradicta: hisce dentes firmiores facti sunt. Abstinendum à calchite, cortice mali granati, gallis, balaustiis, quia dentes nigrant. *Petrus Forestus*, *observatio* 11. *lib.* 14.

SUBSECTIO XI.

Pro Dentium Nigredine.

Hoc unum præstantissimum judicio, tum ad abstergendos mundificandosque

dosque dentes, tum etiam à putredine conservandos: quod hujusmodi est.

℞. Ossium dactylorum, ʒij. corall. rubr. ʒi. farin. lupin. ʒiij. scyllæ assat ʒvi. rad. Irid. ʒiij. contundenda contundantur, & omnia mis. cum optimo melle ut F. trochisci parvi, exsiccentur in umbra. Postea usus tempore dissolvantur vel in aceto scyllit. vel in vino albo, & cum eo liquore, abluat singulis diebus manè dentes, & foveantur tenendo in ore istum liquorem, sed prius diligenter fricentur panno albo subtili munde aliud dentifricium optimum.

℞. Cortic. ostreor. combustr. & pulverisat. ʒiii. vernicis seu sandarach. arabum. ℥ß. Rad. Irid. ʒii. Rad. aristol. gentian. cent. maj. an. ʒii. terantur omnia per se. Deinde M. & excipiantur cum oximel. scillit. F. trochisci parvi, & postea usus tempore, fricentur dentes cum illis, & laventur cum aceto scyllitico, vel dissolvantur trochisci cum vino, & fiat sicut supra dictum est.

Aliud præstans remedium, quod dentes mirum in modum abstergit, & à putredine præservat, prius frictis dentibus, sola gutta olei vitrioli liniat dentes, & postea perfricentur cum panno asperiore, statim enim decidunt sordes per plurimum tempus in iis collectæ. *Ioh. Baptista Montanus*, *consil.* 111.

Montanus retulit se didicisse *Romæ* ex quadam muliere, se formæ, atque virium integritatem oleo vitrioli acceptum debere, ipsi enim significavit, se ex ejus usu dentes quos in juventutes pessimos habuerat, nunc pulcherrimos habere & firmissimos; gingivas etiam firmas. Additque quod videretur sibi ob ejus usum tardius senescere. Usa erat autem singulis diebus una aut altera guttula, gingivas & dentes leniter fricando. *Ioh. Baptista Montanus*, *cons.* 113.

Uxor mea charissima solo sale tosto cum digito saliva intincto dentes commodè ad præservationem omni mane fricabat. *Felix Platerus. Schol. observ.* 10. *lib.* 14.

SUBSECTIO XII.

Pro Dentibus nigris.

NOs Matronæ cuidam imperavimus ut cum oleo vitrioli gutta 1. aut altera aquæ admixta dentes fricaret; hoc enim mode & flavi & nigri albissimi evadunt. Oleum etiam vitrioli vacillantibus dentibus prodest.

At prumex ignitus vinoque albo bis extinctus, & tertia vice ignitus relictus donec refrigeretur absque alia extinctione, demum tritus & ablutus albissimos facit dentes: nec eo magis celebre experimentum invenitur. Imò si dentes eo quamvis non combusto, sed trito fricentur, albissimi evadunt. *Petrus Forestus*, *observat.* 13. *lib.* 13.

Cinis tabaci ad dentes abstergendos & dealbandos mire efficax est. *Lazarus Riverius*, *lib.* 6. *Prax. Medic. cap.* 2.

SUBSECTIO XIII.

Pro Dentium stupore.

VIr quidam stupore dentium frequenter corripiebatur, huic portulacam commanducandam proposui; nam secundum *Paulum*, stupori bene facit portulaca commesta: huic etiam profuit. Nuces pineæ avellanæ quoque aut juglandes commanducatæ prosunt, ut & caseus commestus. Prodest etiam si sale dentes confricentur. *Petrus Forestus*, *observ.* 9. *lib.* 14. *& Schol.*

SUBSECTIO XIV.

Pro Dentibus vacillantibus.

UTatur hoc Gargarismate.

℞. Aq. ros. vel plantag. ℔ß. muriæ olivar. condit. bene percolatæ, ℥ii. vel. ℥iii. alumin. ʒii. vel ʒiii. aceti rosac. ℥i. huic immisceri poterit oxymel scillit. parum, aut si gravius habere velis, mellis rosac. parum oxymel scilliticum in istis omnibus ex defluvio in os, fauces & gingivas affectibus valde utile est, quare author sum etiam si amari-

cet,

cet, ejus tibi multum esse usum. Est enim singularis ei facultas ad dentes confirmandos & stabiliendos, humor exsiccat, influxum omnem arcet, dealbat dentes, atque omni putrilagine absumpta, anthelitum ex ore corruptum emendat. *Reinerius Solenander*, *consil.* 29. *sect.* 2.

Est hic pulvis efficax.

℞. Rad. cyperi, sumach. gallar. balaust. rosf. rubr. an. ℈iv. alumin. ℈ii. C. C. usti, ℈ii. F. omnium pulvis subtiliss. quo dentes gingivæque fricentur leviter. Hoc modo solent brevi confirmari. Paratu facilis etiam hic est; & tamen ita applicatus utilis.

℞. Gallæ coctæ in aceto ad aceti consumptionem & exsiccatæ, ʒii. malicorii, myrrhæ, alumin. usti, C. C. usti. an. ℈iß. F. pulvis subtilis. Usus idem qui superioris, quod si pulverum horum affrictus gingivarum infirmitas mobilitasque dentium non patitur, acetum in quo alumen solutum sit, quidam ore continendum propinant; quod etsi utile sit, tamen quia acerbius esse videtur, licebit hoc decocto subscripto in os sumpto dentes gingivasque fovere, non enim colluere utile est.

℞. Gall. ʒii. myrrh. ʒi. malicor. rad. Ireos, an. ℈i. rad. cyperi, alumin. an. ℈i. C. C. usti, ℈ß. aceti, q. s. coquantur, & aceto excolato ore contento, foveantur dentes & gingivæ.

Mitius hoc est, paratu facilius & plurimis profuit. Myrrhæ quantumvis, incoque vino, & addito oleo olivarum dentes & gingivas fove, firmat dentes, confortat; & ne corrodantur aut dissiliant efficit. *Reinerus Solenander*, *consil.* 24. *sect.* 3.

SUBSECTIO XV.

Pro Dentium Verme.

DEntium vermes decoctum corticum fraxini interimit. Item decoctum rad. urcæ, quod etiam dolorem dentium tollit. *Jo. Crato. consil.* 8. *lib.* 5.

Mihi secretam suum communicavit Rusticus Empiricus. Sevum nempe cervinum linteo exceptum & ad ignem liquatum inbibitumque & gingivis impositum; quo & vermes attrahi expertus est, & dolores mitigari. *Thomas Bartholinus*, *hist.* 96. *cent.* 1.

SECTIO SECUNDA.

De deglutitione depravata.

QUidam sexagenario deglutitio adeo depravata fuit, ut liquida omnia præsertim vinum non sine suffocationis metu deglutire poterat, reliqua verò quamvis solidissima facillimè ad ventriculum descendebat. Rarum hunc affectum præcessit, catarrhus & paralysis sinistri lateris. Cum itaque liquida sorbere non posset, & solidis non satis nutriretur, tandem ad summam imbecillitatem, lapsumque virium pervenit. Ego ad ipsum vocatus, primo pilulis (quas facillimè deglutiebat) corpus leniter expurgavi; deinde omnia quæ ad vires instaurandas requirebantur exhibui, & quia ut dictum est, liquida imprimis vinum sine suffocationis metu, sorbere non potuit, juscula utcunque spissa præparavi, additis vitellis ovorum: pro potu lac amygdalarum dedi, hinc factum ut liquida facilius quàm antea sorberet. Verum enim vero non diu post meum abitum, catarrhus denuo maximo cum impetu ad latus sinistrum & laryngem delapsus est, & de novo paralysin istius lateris induxit, quapropter cum nihil liquidi deglutire posset, nec solidis satis reficeretur corpus: vires quum etiam propter longitudinem morbi (antea enim femoris os sibi fregerat) prostratæ essent, brevi naturæ debitum persolvit. *Guil. Fabrit. Hildanus*, *observ.* 34. *cent.* 5.

SECTIO TERTIA.

De Diabete.

RArissimus est hic affectus quem *Galenus* bis tantum vidit. διαβήτης Græcis dicitur ἀπὸ τοῦ διαβαίνειν, transire, quod citò transferatur materia urinæ. Vocatur etiam hydrops ad matulam, quod qui eo laborant, perpetua mictione matulas impleant, & διψακός, propter sitim huic affectui junctam. Est autem Diabetes immoderatum urinæ profluvium,

quo assumptus potus nihil mutatus profunditur.

Hujus mali causa proxima est attractio renum depravata, cum retentione debilitata propter intemperiem calidam excedentem; quam affluxus humorum acrium mordacium & salsorum renum parenchymati impactorum infert. Locus affectus renes sunt.

Signa sunt, assidua oris siccitas, sitis intensa, urinæ copiosissimum profluvium corporis extenuatio, viscerum æstus & ardor. Malum est plerumque lethale, & vix unquam curatur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Diabete.

SOmnum solito longiorem præcepimus & quietem, nam quodvis exercitium & immodicus motus, & animi affectus immoderati vitandi, tota vitæ ratio omnino frigida esse oportet, alimentis crassis utendum, cibi sint crassi, bonique succi mordacitate carentes ac frigidi. Dedimus igitur ptisanam, & sorbitionem ex alica, pedes vervecinos, vitulinos, suillos, bubulos & hædinos, caseum item recentem citra salem; & lac per silices aut ferrum ignitum scissum, seroso humore adempto, ova etiam sorbillia, & ex oleribus intybum, portulacam & lactucam; inter pisces, saxatiles, inter fructus, pyra, poma & castaneas. Quod ad medicamenta attinet, à venæsectione abstinuimus in valde vetula & exangui, quæ aliàs convenit in principio in cubito. Syrupos ex portulaca, de ribes, acetosæ, myrtinum rosac. & nymphææ exhibuimus, qui bilem contemperarent. Tandem ad hoc Electuarium deveni.

♃. Carnis cotoneor. conserv. consolid. maj. rosf. vet. an. ℥ß. mucag. gummi tragac. & sem. cotoneor. cum aq. rosf. extract. an. ℥ß. bol. armen. terr. sigill. an. ʒi. amyli ʒiij. cum Syrup. myrtino & papaver. an. q. s. F. opiata. Capiat bis in die & semel in nocte, lumbos inunximus hoc linimento.

♃. Ol. rosf. omphac. cotoneor. nymphææ, an. ℥ß. succi plantag. ℥i. santall. omnium ʒiß. ceræ & aceti parum, fiat linimentum. Lumbi quoque interdum unguento popul. inungebantur. His tamen non obstantibus naturæ debitum persolvit. *Petrus Forestus*, *obs.* 4. *lib.* 24. *De Renum Morbis.*

Honestus quidam civis urinæ detinebatur profluvio: subinde uno die amplius quàm urnam 40. librarum reddebat, bibebat non minus, ut qui propter assiduam urinæ profusionem, assidua quoque siti premeretur. Cùm autem huic nulla prodessent remedia, & vix ulla sibi adhiberi pateretur, paucis diebus deficiens, è vita commigravit. Morbum hunc diabetem fuisse apparet, quem *Galenus* comparat lævitati intestinorum seu lienteriæ: quemadmodum enim per hanc cibus assumptus citò dejicitur; ita & in diabete potus velocissimè per vias urinarias descendit. *Rombertus Dodonæus*, *lib. observ. cap.* 32.

Diabetis specificum positum est in marte essentia croci martis à *Crollio* descripta multùm hic prodest. Felicius operatur tinctura. Smaragdi (de qua infra sect. de Dysenteria) tinctura Corallorum, item sal Corallorum mirabiles in diabete potestates habent. *Ioh. Hartmanus* pract. Chimiatr. *pag.* 268.

Erastus valde commendat Syrupum ex rad. Symphyti maj. & prunis Sylvestribus confectum, quem se summa cum fœlicitate in affectibus huic malo similibus usurpasse testatur.

Narcotica, ut theriaca recens, Sirup. de papav. & laudanum opiatum, prudenter usurpata, in hoc affectu plurimum prodesse poterunt. Pro potu utatur æger aqua ferrata cum Syrup. acidis & astringentibus, vel decocto prunorum Sylvestrium & corticis interioris quercus, quo remedio fere solo se hunc morbum in puero curasse testatur. *Erastus*. *Lazarus Riverius*. *Prax. Med. lib.* 14. *cap.* 6.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Diabete.

PUer quidam 7. annorum usu acidularum *Griesbachensium* in tantum urinæ profluvium incidit, ut an unquam simile visum sit, valde dubitem. Hinc sitis talis supervenit, ut singulis noctibus

bus plus quàm libras x. aquæ (quantitatem vini, quod admiscebatur, non observarunt adstantes) ebiberet, & eodem modo protinus, nihil alteratam, iterum emingeret. Ego cum alio Clarissimo Medico in consilium adhibitus, victus rationem refrigerantem & insigniter nutrientem præscripsimus. Loco vini & aquæ quibus antea, copiosè usus fuerat, lac amygdal. & juscula castratorum, caponum & pullorum in quibus vitella ovorum dissolvebantur, propinavimus, carnem assatam castratorum, perdicum, caponum, turdorum, alaudarum, & similium avicularum dedimus. Hac cum per dies aliquot usus fuisset victus ratione, & vires nonnihil recollegisset, Syrupo rosato solutivo composito cum rhab. & myrobal. citrin. corpus leniter expurgavimus & per intervalla potiunculam sequentem exhibuimus.

♃. Rad. tormentill. bistort. Symphyt. maj. plantag an. ℥ij. fol. agrimon. veronic. ros. rub. an. M ß. coq. in aq. ad tertiæ partis consumptionem in colat. ℥ij. dissolv. Syrup. de ros. siccis ℥ij. C. C. usti & præpar. corall. præpar. trochisc. de spodio an. ℈j. M. F. potio. De præscriptis pulveribus quoque non raro cum lacte amygdalino dedimus, renes unguentis & oleis refrigerantibus & adstringentibus, veluti oleo rosac. myrtillorum, mastiches, unguento rosac. & comitissæ inunximus. His cum per aliquot dies usus fuisset remediis, & victus ratione, plenissimeque restitutus esse nobis videretur puer, domum me contuli. Post meum abitum, cum victus rationem non observasset, & loco lactis amygd. vinum aqua dilutum iterum bibisset; denuo in eundem morbum incidit, & quidem tam graviter, ut naturæ debitum persolverit. *Guil. Fabrit. Hildanus, observ.* 35. *cent.* 5.

Duo diabete laborantes qui ita squalidos habebant renes, ut folia nymphea illis imposita, momento temporis chartæ pergamenæ instar durissima redderentur; postquam plurima frustra usurpata præsidia tandem lactis asinini chalybeati potu unius mensis spatio nutriti, & philonio persico ex intervallis assumpto à tanto malo, me jubente; fuere immunes. *Zacutus Lusitanus, observ.* 80. *lib.* 2. *Prax. Admirand.*

Mulierem quandam diabete laborantem istis paucis & facilibus remediis liberavi.

Manè & vesperi ægra residebat in Balneo aq. dulcis; in qua ferrum vel ignitus Chalybs aliquoties extinctus erat. Post egressum Balnei regionibus renum ac vesicæ applicabat plantaginem aqua chalybeata decoctam. Cibum præscribebam siccantem, & ex Chalybeata aqua vel lacte coctum. *Martinus Rulandus. curat.* 98. *cent.* 2.

Diabetem curatum vidi hoc medicamento.

♃. Cancror. fluviat in clibano siccat, & pulv. ʒi. thuris masculi ʒß. Sacchar. modicum detur in potu. *Achilles Gasserus, observ.* 36.

Trochisci magistri mei, cum quibus plures curavit, & ego cum iis quendam juvenem intra 4. dierum spatium curavi, qui diabeten patiebatur, & mingebat involuntariè in lecto.

♃. Ros. spond. an. ʒx. sem. portulac. succ. liquir. boli sumach. an. ʒij. sem. lactuc. coriandr. santal. berber. an. ℥i. tragac. gum. Arabic. balaust. an. ʒij. camphor. ʒß. Temperentur cum succo malor. granator. acetosorum, & f. trochisci, quorum quilibet sit ponderis ʒi. Capiat manè & serò unum cum aqua frigida & syrup. ros. Est summum & expertum remedium ad prædictam passionem. Item fiant sæpe clysteria cum lacte frigido & succo herbarum frigidar. & parùm ol. ros. & viol. simul mixtis; ex prædicto tamen lacte priùs butyrum extrahatur.

Trochisci ad idem. ♃ Carab. boli, myrobal. nigr. torrefact. medull. glandium excorticatar. sumach. coriand. torrefact. in aceto positi ros. spodii, & sem. lactuc. portulac. gummi *Arab.* an. ʒij. Conficiantur cum succo granat. acetosor. & detur ʒiß. cum syrup. ros. & cessante siti purgetur cum aliqua levi colatura cholleram mundificante. *Arnoldus Villanovanus. Practic. lib.* 2. *cap.* 20.

Principium curationis sit vomitus, jubendo, ut dum maxima torqueatur siti, copiosam deglutiat frigidam, hancque repentè evomare fiat hoc singulis 4. diebus Cer-

Certum est hoc auxilium pro revulsione & refrigeratione. Singulis quoque diebus degustet aliquid, quo fluida reddatur alvus. Leves clysteres placent. Sudor provocetur facto balneo ex aquo dulci. *Felix Platerus* apud *Brandelium*. *Consil.* 83.

SECTIO QUARTA.

De Diarrhœa.

Diarrhœa (quæ communiter sumpta omne alvi profluvium denotat) propriè sic dicta, est immoderata frequens ac jugis alvi dejectio, qua non ut lienteria, crudum alimentum, nec ut in dysenteria, cruenta colluvies, sed humores excrementitii & sinceriores quantitate & qualitate molesti sine inflammatione, exulceratione, aut vehementi doloris sensus profluunt, eam gignit humorum copia & pravitas facultatem ventriculi & intestinorum expultricem nimium irritans. Adjuvantes causæ sunt errores in victu commissi, cibi mali succi, venenati & facilè corruptibiles, nimiaque copia ingesti, cerevisia etiam recens, aeris intemperies, omissa corporis exercitatio, & cutis totius corporis adstricta.

Diarrhœæ plurimæ sunt differentiæ, ratione materiæ, biliosa est & pituitosa melancholica & serosa; ratione loci, unde materia profluit, alia est à toto corpore, alia a parte aliqua peculiari, ut cerebro, ventriculo, intestinis, mesenterio, hepate, liene, & utero. Denique ratione modi & causæ efficientis, alia est critica, natura in febribus, apparentibus signis concoctionis, rectè agente; alia symptomatica. Dentitio in pueris alvi fluxum inducit.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Diarrhœa.

Qui diuturno alvi fluxu laborabat, & omnem suam substantiam frustra in medicorum ope consumpserat, consilii causa, ut ab hoc malo liberari posset, me accessit: cui consilium dedi, ut mespilla etiam immatura, in maxima copia devoraret, quibus cõm mestis alvi profluvium paucis diebus cessavit. Idem evenit mercatori *Zelando*, qui cùm multis mensibus laborasset profluvio & tandem etiam dysenteria neque ab ullis medicis curari posset, tandem mespilis commestis ex *Johannis Spirinchii* Medici *Lovaniensis* consilio, sanitatem consecutus est, & medico trecentos aureos pro sola mespilorum præscriptione numeravit; quibus solis in pristinam sanitatem fuerat restitutus. *Petrus Forestus, observ.* 1. *lib.* 22. *De Diversis generibus Profluviorum alvi.*

Convenientissima sunt remedia quæ parantur ex rhab. myrobal. & mastich. ex quibus hæ pilulæ confici possunt, quæ in omni fluxu ventris juxta *Rondelet.* tutò dantur.

℞. Myrobal. citrin. chebul. an. ʒß. Mastich. ℈i. Spic. nardi gran. vi. cum. Syrup. rosat. F. Pillulæ. Dosis pro prima vice ʒß. deinde ʒj. si opus fuerit reiteratione. *Petrus Forestus, observ.* 2. *lib.* 22.

In pauperibus si fluxus non constringeretur, post Universalia remedia, soleo commode exhibere ʒj. sem. plantag. exsiccati cum cerevisia vel ovo sorbili, idque post detersoria medicamenta. *Petrus Forestus, observ.* 3. *lib.* 22.

Qualiscunque fuerit redundans humor clysteribus utendum. Ego sequentibus fæliciſſime sæpe usus sum.

℞. Decoct. hord. non decortic. ac torrefacti ℔i. Sacch. rubr. ℥i. vitellum unius ovi F. Clyster. Sal non imponendum, propter eius mordacitatem.

Hoc etiam præcedente corporis evacuatione fœliciter usus sum.

℞. Decoct. hord. torrefact. ℥viii. succi plantag. ℥iv. ol. rosac. omphac. an. ℥ij. vitellum ovi unius. Sach. rubr. ℥iß. M. frigidè potius quàm tepide aut calide injiciantur. In fine etiam tali usus sum (quibus omnibus jam dictis etiam præceptor meus *Benedictus Faventinus* utebatur.)

℞. Lactis vaccin. lapidati vel Chalybeati ℔j. succ. plantag. ℥iv. Sacch. rub. ℥iß. vitell. ovor. num. 2. F. Clyster. *Petrus Forestus, observ.* 9. *lib.* 22.

Medicus quidam *Hibernus* celeberrimus in Diarrhea præ omnibus aliis quibuscunque sequens commendat remedium.

℞. Butyri insulsi. q. v. bulliant lento

igne ad tertiæ vel mediç partis consumptionem subinde despumando, exhibeatur de eo ægrotanti satis magna quantitas. Mitigat plurimum acrimoniam humorum, & ab eorundem corrosione intestina defendit. *D. Robertus Boyle, lib. De Utilitate Philosophiæ Experimentalis. Part. 2. sect. 5. cap. 18.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Diarrhœa in prægnante.

℞. MAstich. el. ℥ij dissolv. in oleo rosac. ac cum ceræ ℥ß. vel q. s. fortiter commisceantur, quousque venerint in formam linimenti, deinde infundantur telæ lineæ munde q. s. exsiccentur, post applicentur ventri.

Hoc Emplastrum per biduum aut triduum supra ventrem geret, singulis tamen diebus renovando: quod si fluor non cessarit, applicabi sequens ceratum linteo superinductum, quod etiam per dies aliquot gestabit.

℞. Oriz. torrefact. ℥ß. mastich. cortic. thuris an. ℥ij. gallarum quercin. cupress. an. ʒiiß. gummi torrefact. ʒiij. myrtill. ℥ß. pulverisf. pulv. & cum resina & cera sufficientibus F. Ceratum. Remedia illa quo multis profuerunt prægnantibus Diarrhœa laborantibus.

De condito etiam sequenti sæpius in die ad quantitatem nucis castaneę deglutire poterit, & maxime ante cibum. Sistit enim fluxum ventris, & ventriculum miselle roborabit.

℞. Conserv. rof. antiq. diacyton. simpl. cum sacch. sine speciebus an. ℥iß. rad. tormentill. ʒii. sem. sanguinariæ. ʒß. nuc. condit. torrefact. ℈i. ossium dactyl. ʒß. Smaragd. orient. præp. corall. rubr. præp. an. ℈i. cum miva cydonior. simpl. q. s. f. conditum. Poterit etiam quandoque cochlear unum bibere balsami puerorum, si embryonis senserit debilitatem. Plurimùm enim laudatur à prægnantibus usurpatum ubi senserunt fœtus imbecilles esse. Hoc tamen admonitum volo, ut ubi videris fluorem ad sistendum inobedientem futurum, ne multum urgeas, ferunt enim nonnunquam prægnantes ejusmodi diarrhœas usque ad partum citra noxam; exclusa tandem fœtu sponte sua desinunt. *Ioh. Nævius, consil. 32. lib. 3. Consil. Cratonis & aliorum Medicorum.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Diarrhœa.

VIr quidam robustus, æstate media correptus est diarrhæa biliosa valde urgente; cum siti intensissima. Vocatus ad eum, præscripsi sal prunellæ, in potu ordinario, tum etiam in julepis ex aq. lactuc. & portulac. paratis ter in die sumendis: & intra 24. horas convaluit. *Lazarus Riverius, observ. 33. cent. 1.*

Correptus sum diarrhœa biliosa tanta acrimonia prædita ut anum eroderet, ardoremque urinæ concitaret, translata materiæ portione ad urinas. Dysenteria erat in procinctu. Ingressus semicupium tepidum illico liberatus sum. *Lazarus Riverius, Observ. 59. cent. 2.*

Auspicanda est curatio ab humoris peccanti evacuatione, quod fiet medicamento quod purgando adstringat, quale est hoc.

℞. Rhab. el. ʒi. mirabol. citrin. ʒß. Santal. citrin. ℈ß. Infund. in aq. plantag. in express. dissolv. rhab. pulv. ʒß. Syr. rof. ℥i. F. Potio. Vomitus etiam interdum convenire poterit, quia revellit, & evacuat materiam morbificam.

Si sanguinis redundantis indicia fuerint, & robur virium, phlebotomia initio celebranda est. Corpore sufficienter evacuato tum medicamentis purgantibus, tum ipso alvi fluxu, astringentia & roborantia erunt, tum per os assumendo, tum per clysterem injicienda, tum ventri admovenda, quorum formulæ à curatione Dysenteriæ erunt repetendæ.

Folia plantaginis in jusculis decocta ad hunc affectum utilissima sunt. In contumaci alvi fluxu, clyster ex jusculo & theriaca recenti utilis, suffitus etiam tapsi barbati in cathedra pertorata receptus, insignis est efficaciæ; Syrupus corallorum ad idem est efficax, & multò magis illius tinctura, vel magisterium. Conserva cinorrhodi per se ad diarrhæam biliosam utilissima est, tum etiam si

opiatis astringentibus permisceatur.

Pilulæ de bdellio bis aut ter in septimana, vel alternis diebus usurpatæ; ad diuturnos, & contumaces alvi fluxus sistendos utilissimæ sunt. Utilissimæ etiam hæ tabellæ.

℞. Ras. ebor. ʒiii. confect. alKer. ʒi. sacch. in aq. ros. dissolut. ℥iv. F. tabellæ.

Mercurius diaphoreticus per aliquot dies ad gr. xii. exhibitus, omnes corporis impuritates aufert, quæ contumaces interdum alvi fluxus parere consueverunt.

Decoctum granornm juniperi in vino paratum, multum etiam confert materiam alvi fluxum committentem derivando ad urinæ vias, ita fit.

℞. Granorum juniperi Mi. vini rubri ℔iß. bulliant ad duarum tertiarum consumptionem, colaturam capiat mane per triduum. *Lazarus Riverius, Prax. Med. lib.* 10. *cap.* 5.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Diarrhœa.

Pilulas has pro causa & minera diarrhϾ averruncanda, ordinavi.

℞. Myrabal. citrin. ℈ii. rhab. el. & parum tosti. ℈i. Spicæ gr. iv. cum Syrup. ros. laxat. F. pil. ix. inaurandæ, habuit eo die decoctiones aliquot, cessantibus à meridie torminibus. Circa vesperam regionem stomachi & umbilici calida hoc linimento inunxit.

Ol. Cydon. menth. omphac. an. ℥ß. ol. nuc. mosch. ʒß. ol. mastich. mac. cariophyll. an. gr. iii. sumach. balaust. an. ℈ß. cum ceræ q. s. F. linimentum.

Postea commendavi hanc pulticulam.

℞. Farin. tritici ℥i. vitell. ovor. numero 3. pulv. cinnamom. nuc. moschat. an. ʒi. coq. omnia cum vini rubelli ℥iii. vel q. s. ad pultis consistentiam, adde Sacch. finiss. q. s. ad gratiam.

Laudabat successum remediorum, appetentia ciborum, alvoque ad pristinam consuetudinem redeuntibus. Nihilominus majoris præservationis ergo præcepti, ut de pulvere sequenti per aliquot dies sumeret manè & vesperi.

℞. Margarit. præp. ʒß. corall. rubr. terr. sigill. C. C. præp. an. ℈ii. croci martis. ℈ß. sem. plantag. papav. alb. an. ʒi. serici crudi. ℈iß. spec. diatrion. santal. anis. sacharo cooperti. an. ʒß. sacchar. ros. tab. ad pondus omnium M. F. omnium pulvis. His ille paucis diebus à Diarrhæa tum epidemica liberatus est: sicut etiam iisdem remediis & plurimi alij restituti sunt. *Ioh. Petrus Lotichius observ.* 1. *cap.* 7. *lib.* 4.

Vidi nobilem pleuriticam: huic ad statum ferè immanis fluxus alvi supervenit. Præscripsi illi usum Syrupi Myrtillor. ac summi Dei beneficio servata fuit. *Ioh. Heurn. ad Aphor. Hippoc.* 16. *sect.* 6.

℞. Album. ov. conquass. num. ii. ponantur in cella vinaria, ut diffluantur in aquam puram, cui tantundem aq. rof. vel rub. Idæi adde & exhibe patienti. Ex Obstetrice Gallica *Vvolfangus Hœferus lib.* 3. *Herc. Med. cap.* 5.

Plurimi commendant caseum antiquum sic præparatum. Comminutus sæpius abluatur aqua aliqua refrigerante & adstringente, ut rosar. plantag. portulac. Postea diligenter in sartagine exsiccetur, & in pulverem redigatur, cujus ʒi. vel cum cibo, vel cum aqua aliqua conveniente exhiberi potest. *Daniel Sennertus Practic. libr.* 3. *Part.* 2. *sect.* 2. *cap.* 6.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Diarrhœa Biliosa in Dysenteriam commutata.

E Vocatus è *Galliis* ab illustrissimo meo principe, *Lugduno* media æstate discessi, idque in magno æstu: hinc factum est, quod in itinere labore fatigatus, æstuque confectus inciderim in diarrhæam biliosam, quæ statim in dysenteriam commutata est, non subveniente consilio, cum Clysterum pertæsus essem: captans ex tempore consilium, sumebam ferè singulis noctibus, statim à dejectione, cum dolor acerbius lancinaret, ℈ii. & amplius theriaces non admodum veteris (quam tum fortè *Lugduno* mecum in viam attuleram) dissolvendæ in vino rubello, quo assumpto, qualibet vice, statim sedato sopitoque dolore, occupabat me somnus, corporeque in sudorem resoluto, videbar plane persanatus, eoque paucis vicibus reiterato,

pepi-

penitus restitutus, persanato ulcere, nihil amplius incommodi sensi. Satis jam constat quid theriaca possit; quam illa fluxus inhibeat, quantum dolores sedet.

Utile est hoc Emplastrum ad hepar, quod sæpe in omni fluxu tam hepatico quam dysenterico excoriativo, in antiqua diarrhœa, & similibus mirum in modum comperi juvisse.

℞. Eupator Schænanth: an. Mi. spic. Ind. pß. mastich. macis. an. ℥ß. lingn. aloes. odorif. ʒiii. myroball Cheb. Emblic. torrefact. an. ℥i. bol. armen. terr. Sigill. hæmatitid. an. ʒvi. coriandr. præpar. ℥iß. Spod. ʒii. rof. ℥i. Spec. trionsantal. sine Camphora ℥ß. Scoriæ ferri præp. farin. hord. ℥ii. ol. mastich. Myrtill. an. q. f. ad impinguandum F. Emplastrum cum modica aceti in bona forma, & superpone ab osse Xyphoeide supra totum ventrem, usque ad os pectinis, removeatur quandoque ne pondere nimis gravet.

In hoc quidem stringentia atque ligantia sunt; quia tamen multis hepaticis & roborantibus temperata non formidanda in actu ipso comperi.

Addam hoc paratu facilè & verè εὐπόριστον, quod in fluxu pernici vidi profuisse. Incoquuntur flores rorismarini leviter acri aceto, expressi ventri calentes imponuntur. Addam & alia comperta.

Omnem fluxum observavi à matronis Neapolitanis, tam Diarrhœam & lienteriam, quàm dysenteriam, fluxumque hepaticum curari.

Destillabant poma granata acida nec dum satis matura, aquæ extillatæ propinabant ℥ii. vel ℥iii. quibus ad manus non fuit extillata aqua, decoquebam poma; decoctumque exhibebant, haud dissimili effectu. Memini fuisse mulierem, quæ cum 6. menses fluxu hepatico colluctata esset, nec posset curari; quodam consulente, ut manè ʒi. pulveris medii corticis fraxini cum tantillo malvatici sumeret; quod cum tertium fecisset, fluxum restitisse. Addam & hoc quod sæpe numero plebeis præscribo, qui ferè ut hic homines sunt, ab iis medicamentis quæ à pharmacopola porriguntur abhorrere solent; quod compertum est contra fluxum ventris diuturnum.

Accipio turturem pinguem, deplumatam, abluo leviter, exinteratam infarcio ceræ novæ ℥i. percoquo in aquæ q. f. eam edendam porrigo, jusque bibendum: atque ex ossis edendum, comperi istud verum & salutare in quodam Lucense Peraccino qui diu gravissima Diarrhœa laborabat, atque ab eo tempore subinde utor. Ego delector id genus Euporistis, atque diligenter ea observata adnotare soleo. *Rinerus Solenander, Consil. 9. sect. 4.*

SECTIO QUINTA.

Pro Digitorum in manibus contractione.

POst diuturnum colicum morbum, & resolutiones contractionesque secutas in manibus & pedibus in Nobili quodam Sene, remanserunt in utraque manu contracti digiti, inter nodiis duobus exterioribus adeo astrictis, ut incurvati in volam manus digiti nulla vi extendi amplius possent. Multis usus remediis, & thermis, nihil profecit; durante & jam per biennium perseverante malo, meo tandem utens consilio; hoc pacto curationem inchoavi, purgato prius decenter corpore per triduum vino cathartico nervis simul accommodato, dextræ manu sequens Emplastrum applicui.

℞. Gummi ammoniac. ℥ii. galban. opoponac. bdell. an. ℥i. dissolv. in aq. vitæ; adde styrac calamit. ʒß. axung. anser. medull. cruris vituli an. ℥i thuris ʒii. rad. Ireos ʒi. hermodact. ʒi. laric. & resinæ communis an. q. f. F: Emplastrum super alutam extend. & manus interiori sedi universæ applicetur, & in plicaturam astrictorum dignitorum imprimatur. Fuit Emplastrum scissum in partes tot, quot digiti erant, chirothecæ instar, singulis digitis partiis obvolutis, ut exactè illis jungeretur. Postea pittacium ex panno duplicato formatum, firmiter impressum, & asserculum panno involutum transversim collocatum, & omnia fascia probè coercita sit, ut Emplastrum undique se digitis incurvatis accommodaret, eosque nonnihil extrorsum premeret, totam noctem sic collocatam retinuit, aliquotque noctibus continuavit manè verò hisce impedimentis remotis, singulis digitis plumbeam

massulam chorda plana appensam, quæ illos sensim extenderet, gestavit, suffitu insuper manè usus est ex trochiscis sequentibus carbonibus ignitis impositis, parato.

℞. Marcas. ℥iß. myrrh. mastich. an. ʒi. Storac. benjoin. an. ʒi. rad. Ireos ʒß. cum laricea. F. trochisc. hisce vix dum octiduo usus est, cum digitos, premendo tamen eos, extendere posset. Emplastrum rursus sinistræ quoque manui, tribus noctibus tantum apponens, eos etiam digitos jam cedere nonnihil sensit, quibus ad me scriptis, jussi ut articulorum roboris causa, bis auter manum decocto Salviæ in lixivio, in quo Chalybs extinctus esset, foveret, usuque horum pergeret: & ut utramque manum digitosque ante Emplastri appositionem hoc unguento illiniret.

℞. Ol. Lumbric. Lilior. an. ℥iiß. ol. cheirin. irin. an. ℥ß. Lithargyr. ℥i. coq. parum. adde gummi ammoniac. in aq. vitæ solut. ℥i. Styrac. ʒij. laric. ℥ß. ceræ, q. s. F. unguentum. Interea licet omnia in melius tenderent, spesque esset integræ restitutionis, nolens amplius apud nos subsistere, thermas adiit Piperinas. Sed irrito conatu, nam earum usu, digiti amplius astringi potius quam relaxari cœperunt. *Felix Platerus, observ. lib. 1. pag. 147.*

SECTIO VI.

Pro Dorsi dolore.

SEptuagenarius quidam cùm longo morbo attenuatus & debilitatus, immensos dorsi dolores jam diu sentiret; nec quicquam proficerent medicamenta, obiter eum invisens hoc consilium dedi, ut dorsum hoc balsamo (sic enim vocare soleo quod balsameon aliàs dicitur) manè & vesperi illiniret.

℞. Aq. vitæ rec. extill. ℥iß. aq. vitæ comp. ℥ß. ol. spic. gr. iij. hoc remedio per triduum cum esset usus, ita profuit, ut dolor omnis evanesceret, & integrè convalesceret; itaque illud multis laudibus extollere non desiit, mihique ut annotarem occasionem dedit. *Felix Platerus, observat. lib. 2. pag. 515.*

SECTIO VII.

Pro Dracunculis puerorum.

HOc unum remedium experiri libuit mulierculis Polonis valde usitatum: quod mihi profectò miraculi loco est, idque eo magis, quod nulla ejus rei causam investigando reperire possum: inijciebatur in labrum aquæ calidæ, in quo pueri lavabant, panis in micas friati manipulus, cineris item parum: elotis pueris, aqua percolata, panis ille in massam compingebatur: quæ in diversas partes manibus distracta, magnam subtilissimorum pilorum vim oculis offerebat primo die; subsequentibus autem diebus pauciores pili, postquam convaluerunt, prorsus nulli apparueruut, hos illæ caninos, aliæ vermium pilos vocant, & morbi causam ad hos referunt. Præterea humeros & brachiola inunximus farina aceto permixta. (*Sennertus* linimentum pro harum partium frictione ex farina triticea & melle conficit) vix peracta unctione, & abluta statim eminebant ex cute tubercula quædam pusila instar seminis, Papaveris coloris cinericei (quæ ab illis vermium capitula esse dicuntur) ea statim cultello seu novacula abradebantur, nisi id ocyus fieret; recondebantur iterum, & intra cutem se recipiebant. Hi quoque sive vermiculi, sive alio quovis nomine vocentur, primò multi sese proferebant, postea pauciores, postremà unctione prorsus nulli; Cùm in vestris medicis quærerem, altum ubique silentium reperi. In uno inveni dracunculos ad Arabibus vocari. *Andreas Dudithius, epist. 12. lib. 13. consil. & epist. Cratonis, &c.*

Qui hoc morbo laborant infantes contabescunt ferè, & licet satis comedant, & alias bene valeant, non nutriuntur, & pruritum molestissimum in dorso percipiunt. Generantur hi vermes in dorso præcipuè, & in brachiis nonnunquam & in aliis partibus externis ex materia viscosa subter cutem conclusa, & ob prohibitam transpirationem in hoc vermium genus transmutata. *Sennertus, practic. lib. 2. part. 2. cap. 24.*

Commemorat in *Saxoniæ* historia *Albertus Crantzius*, *Henricum* quintum Impe-

peratorem morbo illo quem dracunculos appellant, ipsique congenitus fuerat, extinctum esse *Anno* 1125. *Ioh. VVierius, lib.* 2. *observ. cap.* 1. *De Varenis*.

AEthiops maris præfecti servus, juvenis 18. annorum, cum primùm ex *Memphi Ægypti* celebri civitate *Thessalonicen* advectus esset, illicò de cruris dolore conquestus est; in quo juxta talum primò ulcus excitatum est, in quo venę caput conspiciebatur: quod advertentes *Turcæ* morbum cognoverunt, periculosumq; esse in *Ægypto* & *India*, ac reliquis regionibus quibus innascitur, significarunt; quem *Arabes*, præcipua *Avicenna venam medenam* appellari tradi, *Galenus* verò *dracunculum*. Pro cujus curatione accersitus Medicus Linguæ *Arabicæ* doctus ita orsus est: Primò debità victus ratione proposita, partem extremam venæ, aut veriùs nervosæ cujusdam substantiæ, subtili ligno alligavit, quam paulatim ligno trahebat rotabatve, adeò ut ad ultimam ejus partem, hoc est, ad trium cubitorum longitudinem, post multos dies pervenerit. Unde *Æthiops* à doloribus, & angustiis morboque ipso liberatus est nullo suprapositio cataplasmate. Vena, an nervus, vel lumbricus, morbus hic sit, in dubium vertunt authores. Ego verò oculatus testis, multis auritis verior, testor morbum hunc tanquam lumbricum conspici album, subtilem, lineæ contortæ modo, qui ex se foras prodit, & pars extra missa cùm arescit, eum nervum exsiccatum quivis dicet: qui si abrumpi contingat, intensos excitat dolores, & non leves inducit animi angustias. Evenit autem hic morbus, fortè ut in renibus pili, à materia crassa & lenta, quam calor plus justo calfecit & exsiccavit unde medicamentis atram bilem respicientibus & purgantibus curari debet, prout imperat *Avicenna*. *Amatus Lusitanus cur.* 64. *cent.* 7.

SECTIO OCTAVA.

De Dysenteria.

CRuentarum deiectionum apud *Galenum* quatuor statuuntur differentiæ, una est, quum sanguis purus & affatim, propter membrum aliquo abscissum aut sanguinis intermissam consuetam evacuationem aut aliam similem causam per alvum excernitur: alia cum liquor aquosus loturæ carnis recens mactatę prorsus similis, in fluxu hepatico, dicto, dejicitur. Tertia verò est nigri & splendentis sanguinis excretio & melancholia appellatur. Quarta demum est Dysenteria, quæ ἕλκωσις ἐςί τῶν ἐντέρων; in hoc fluxu intestina primario affici satis indicant torsiones ventris ac tormina nimium molesta. Definiri potest, quod sit alvi frequens, cruenta & purulenta, cum dolore ventris, & intestinorum exulceratione, à materia acri erodente & intestinis peculiariter adversa, dejecto. Pro causa proxima agnoscit humores quoscunque acres peculiarem & occultam dispositionem obtinentes, qua intestinis duntaxat infesti sunt, eaque exulcerant; non secus ac pulmo marinus pulmoni, & Cantharides vesicæ sunt infestæ, easque non verò alias partes exulcerant. Causæ remotæ sunt cibi pravi & insoliti, fructus autumnales, uvarum esus, musti potus, venenata & violenta pharmaca, aquæ per plumbeos & vetrres canales fluentes, aer vernus, post hyemem siccam & aquiloniam, pulviosus & australis calidus etiam & siccus, plerumque enim in fine æstatis & autumni initio morbus hic excitatur, & in regionibus calidis potissimùm viget, contagium denique non raro suas agit partes in hujus affectus productione. Pars affecta sunt intestina nunc tenuia, nunc crassa, nunc utraque. Si in tenuibus malum consistat sequentibus signis ut plurimum se prodit; tormina secessum longe præcedunt, dolor acutior, est, ac circa & supra umbilicum se ostendit, alvinæ fæces & sanguis plurimùm confunduntur, quia diu simul iter agunt. Cum afficiuntur crassa, non tantus urget dolor, & inferius subsistit, quin etiam statim à torminibus excernuntur excrementa quibus insuper potius supernatat cruor, quam illis intimè permiscetur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Dysenteria in tenuibus intestini.

CUrationem instituimus auxillis illis quæ per os assumuntur, ita jubente Ga-

Galeno lib. 6. De locis aff. Ideo huic ægro dedi primò rhab. opt. ʒi. infusi cum ℥iij. decoct. hord. non excortic. syrup. da ribes ʒß. M. Postea imperavi, ut bis aut ter in die ex istis Syrupis caperet cochl. j.

℞. Syrup. cotoneor. myrtin. de rosis siccis, de succo portulac. an. ℥i. deinde ad majorem restrictionem, dedi hunc pulverem.

℞. Myrobal. citrin. ℈j. rhei parum torrefact. ℈j. dabam cum syrup. cotoneor. Memini me hoc pulverem quondam viro cuidam dysenterico dedisse, cum cyatho uno cerevisiæ communis, & ad miraculum eo curatus fuit, semper ante cibum sumebat ʒij. vel ʒiii. diacidon sine speciebus, victu demum constringente utens præter opinionem convaluit. *Petrus Forestus, observ.* 33. *lib.* 22. *De diversis generibus profluviorum alvi.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Dysenteria.

HOc detergens Enema & simul dolorem mitigans injectum fuit.

℞. Decoct. hord. aliqualiter torrefact. ℔iß. dissolv. sacchar. rubr. ℥iß. ol. ros. omphac. ℥iij. adip. renum capræ, ℥ij. ovi vitellum F. Clyster lavans & dolorem mitigans, ter copiosè indè alvum expurgavit, & tormina magna ex parte sedata sunt. Ideo & sequens injeci Enema, quod & dolorem sedaret, & simul constringeret, & intestina roboraret.

℞. Lactis vaccinis in quo lapides igniti sæpius extincti essent ℥viii. succi plantag. ℥iv. ol. rosac. omphac. ℥ij. vitellum unius ovi. F. Clyster, frigidè injicicebatur. Hoc præceptor meus *Benedictus Faventinus* utebatur, quo quidem secundo clystere tormina cesserunt, juvenis hic statim à principio magno cum meo honore convaluit, optima victus ratione præscripta. *Petrus Forestus, observ.* 31. *lib.* 22.

Mercator quidam *Delphis* habitans temperatura biliosa triginta annos natus, per longam peregrinationem, multosque perpessos labores, ex *Gallia* reversus, & nunc paulò tranquillior, uxorem duxisset, & delicate magis viveret in fluxum diuturnum ventris incidit, mox in dysenteriam lapsus; per sex integro menses, cum miserè vitam duxisset, doloribus ac torminibus sub umbilico pene extinctus est verùm cum hic experimenta multorum, ac muliercularum frusta, ac diu, multumque tentasset, tandem nostram opem expostulavit, omni spe destitutus, qui equidem cùm hæc subsequentia remedia eidem per me fuissent præscripta, præter omnium opinionem sanitatem consecutus est. Omnium primò injectum est hoc Enema.

℞. Decoct. hord. parum torrefact. ℔i. ol. rosac. ℥iij. sacch. rubr. ℥iß. vitellum unius ovi. M. Materia eo clystere utcunque detersa, dolor quoque nonnihil mitigatus est. Mox altero die sequens Enema infusum, recipiens lactis bubuli chalybeati. ℔ I sacch. rub. ℥iß. 2. vitella ovorum. Deinde & tertium, ita.

℞. Decoct. hord. torrefact. ℔i. ol. ros. cotoneor. an. ℥iß. ovorum vitellos num. 2. sacch. rub. ℥iß. M. Iis tormina cessarunt, & facta est excrementorum mutatio in meliorem statum: injectis demum clysmis his acres materias eluentibus, per superiora hæc propinavimus; & primò abstersorium hoc medicamentum.

℞. Decoct. hord. communis, ℥vi. syrup. ex infus. rosar. ℥iij. M. conficiebatur ex rosis omphacinis non valde apertis, affusis septies vel pluries, atque abjectis, ut ego parare soleo; in eo enim inest vis doloris sedandi mira & etiam oblinendi.

Purgavimus autem hoc modo.

℞. Fol. plantag. Mj. flor. rof. rub. ʒj myrobal. citrin. ʒiij. myrobal. chebul. indor. an. ʒiß. schœnanth. ʒj. bulliant in aqua, in colat. ℥iij. adde rhab. el. ℈iiß. syrup. infus. rof. & cotoneor. an. ℥ß. M. F. potio. quinquies eduxit. Deinde & hoc præscriptum est.

℞. Hord. commun. p. j. sem. plantag. flor. rof. rub. an. ʒj. bulliant in aqua, in colat. ℥iij dissolv. syrup. cotoneor. & infus. rof. an. ℥ß. M. Postea dedi ℈iiß. rhab. parum tosti cum decoct. plantag. & flor. rof. Deinde & ea quæ magis constringerent.

℞. Sem. plantag. exsiccat. & pulv. ʒj. trochisc. de carabe, de spodio an. ʒß. C. C. usti ℈iß. corall. rubr. ℈ß. pulverisentur

su-

subtilissime & dividantur in tres partes & detur una dosis, cum vino rubro, altera cum decoct. sem. plantag. flor. rosf. & centinod. tertia cùm decocto vini rubei in quo bullierint rosæ, sem. plantag. & centinodium. Hoc etiam condito usus est.

♃. Conserv. ros. vet. ℥vi. diacydon. sine speciebus ℥ß. troch. de spodio, ℈iv. syrup. cotoneor. rob. de ribes, syrup. myrtin. an. ℥ß. M. Insuper victu convenienti utens probè convaluit à Dysenteria deplorata. Unicè etiam prodest, vinum decoctionis Gnaphalii, tam potum quàm loco fomenti adhibitum, & nihil præstantius quam ʒj. coaguli leporis pota ex sapa: & stercus canum sola ossa vorantium, cum lacte chalybeato ut sæpius expertum est. *Petrus Forestus, observ.* 33. *lib.* 22.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Dysenteria.

NOs fœlici cum successu per multos annos ipsum rhabarb. tostum in principio morbi tam evacuationis gratia, quam corroborationis, per vices aliquot exhibuimus hoc modo.

♃. Decoct. hord. tost. ℥iv. rhei tosti & pulver. ℈iv. Syrup. rosat. solut. acetos. citri. an. ℥ß. M. F. haustus; qui reiteretur per biduum. Cùm ad consolidationem ulceris (post sufficientem ejusdem abstersionem) accedendum esse putavimus; aliquoties pulverem emplasticum ex cera alba cum æquali parte gummi Arabici tenuiter incisa & pulverisata in pomo assato solutum quantitate ʒj. exhibuimus magno cum successu.

Si vero neque sic fluxus sanguinis sistatur, sequens narcoticum per os exhibeatur.

♃. Conf. ros. antiq. ʒij. laudan. opiat. gr. iij. Conf. alkerm. ℈ß. Syrup. papav. errat. q. s. F. Electuarium molle, hoc modo in nostro ægrotante conciliata quiete, rariores exinde dejectiones & somnus interveniens effectum medicamenti comprobabant; victum instituimus convenientem, ut sunt jusculа gallinarum cum ossibus minutissimè incisarum, & contusarum, additis succis citri, berberorum & similibus, oriza cum lacte chalybeato, cydonia, pyra magis assata quàm cocta *Gregorius Horstius, observat.* 19. & 20. *lib.* 4. *De morbis infimi ventris*.

♃. Rhab. ʒiß. pistetur & maceretur in aq. plantan. ℥iii. per aliquot horas, tandem facta colatura & levi expressione, rhei prædicti substantia aliis ℥iii. aqu. plantag. denuo infundatur, quibus pulp. cassiæ noviter extractæ, ℥ß. dissol. vito & pharmacum parato, ac ægrotanti propinato, quo multa egessit. Cæterum prima infusione rhab. si quas partes exasperantes, & ulceribus adversas habet, omnino amittit, & mitius ac securius redditur, quàm testa ustum aut assatum, ut multi dare solent. *Amatus Lusitanus, Cent.* 2. *curat.* 44.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Dysenteria.

CLysterem hunc abstersivum & lenientem imperavi.

♃. Lactis chalybeat. ℔. 1. dissolv. vitello. ov. num. 2. mell. rosat. ℥iß. laric. dissolut. in his duobus ʒii. F. clyster quo non diu retento, sed rejecto, potionem postea hanc bibit.

♃. Syrup. de ros. rub. siccis ℥i. syrup. de papav. ℥ß. aq. plantag. ℥i. M. cùm adhuc non cessarent sedes, & sitiret admodum, prostratusque esset, amylo cocto refectus fuit & lacte amygd. d. quod cum aqua chalybeata parabatur, addito sacch. ros. rab. clyster astringens dein tali injectus fuit, & sub vesperam repetitus.

♃. Hord. orizæ an. p. i. F. decoctio in lacte pro duobus clysteribus, dissolve in uno vitell. ovor. numero 2. sacch. rub. axung. hœdi, an. ℥i. laricæ ʒi. F. clyster. Pulverem hunc quoque duabus vicibus sumpsit, cum lacte amygdalarum d. paulò antequam clysterem admitteret.

♃. Troch. de carabe ʒi. rad. tormentill. ʒß. sacch. ros. tab. ʒii. M. venter hoc unguento inunctus fuit.

♃. Ol. myrtill. ℥i. mastich. ℥i. bol. rub. ʒi. ros. santal. an. ʒi. ceræ, q. s. fiat unguentum.

Clyster astringens dein talis injectus fuit.

℞. Rad. bist ort. tormentill. an. ℥i. consolid. maj. ℥ii. equiseti, plantag. agrimon. an. Mi. flor. ros. rubr. p. ii. hord. mund. orizæ, an. p. i. semin. anis. ʒiß. semin. acetos. ʒii. sem. plantag. ʒi. F. decoctio in sero lactis, dissolv. sacch. rub. ℥iß. mell. rosat. ℥ii. mucilag. sem. cydon. ℥iß. sem. psillii. ℥i. M. F. clyster. sub noctem alius fuit injectus.

℞. Orizæ parum torrefact. p. i. gallar. conquassat. ℥ß. balaust. ℥i. ros. rub. p. i. sem. plantag. ʒii. rad. bistort. ℥iß. rad. consolid. maj. ʒii. F. decoctio; in aqua chalybeata, in colatura ℔. 1. dissolv. succi plantag. ʒiii. lap. hæmatit. ʒii. sang. dracon. ʒi. axung. hædin. mell. ros. an. ℥i. F. clyster. eo rejecto, tab. meas narcoticas sumpsit; & noctem quietiorem habuit. Cras ante prandium idem clyster injectus fuit: postea usus est hoc suffitu.

℞. Rad. thapsi barbati, bistort. an. ℥ii. gallarum ℥i. plantag. M. i. ros. rub. flor. chamæm. an. p. i. coq. in aqua fabrorum extinct. ferri pro suffitu. *Felix Platerus*, *observ. lib.* 3. *pagin.* 893.

Qui navigant in *Indiam* Orientalem ex usu putridarum carnium incidunt interdum in Dysenteriam, quibus præsentaneum est remedium, allium cum saccharo & succo citriorum: ut & placentulæ in sartagine coctæ ex ovis gallinaceis & argentina. *Io. & Ottho Heurnius*, *ad cap.* 10. *lib.* 6. *patholog. Ioh. Fernelii*.

In Dysenteria potus exiguus semper esse debet, quod remedium edocta aliqua bruta, ubi alvi fluxu tentantur, sibi ipsis ex toto potum naturali quodam instinctu interdicunt. *Hier. Mercurialis*. *consult.* 90. *tom.* 2.

Sequens pulvis probatus est ad omnem speciem dysenteriæ.

℞. Turtur. cum pennis suis, interiora extrahantur, & impleantur venter mixtura ex bolo Armena, sang. drac. mummia, aceto forti & vitellis ovor. confecta. In olla nova ponatur, & in furno panis comburatur. De hoc pulvere des quotidie cum succo plantag. vel aq. ros. vel aliquo syrup. astringente. Probatum est. *Arnoldus Villanovanus*. *Practic. lib.* 2. *cap.* 37.

Quum puer quidam nobilis torminibus a dysenteria vexaretur, jussimus hircos mactare, ac eorum omentum ita recens calidum supra pueri ventrem extensum admovere, & fascia fasciari; idque bis & ter iterari mandavimus: quo remedio à doloribus puer liber brevi evasit. Topicum hoc remedium securum & optimum à vervecibus & aliis animantibus non minùs quàm ab hircis accipi poterit. *Amatus Lusitanus*, *curat.* 93. *cent.* 5. Vid. *cur.* 2. *cent.* 6.

Quidam dysenteria laborabat febreque carebat. Inter alia jubeo pullo columbino asso, sed cera infarcto, vescatur. Adhæc pomum cotoneum excavatum cera quoque repletum, & ad ignem exassatum, jejuno stomacho comedat, nihilque supra bibat, suadeo: iis enim non sæpe iteratis convaluit. Ceram dysentericis convenire tradit *Dioscorides lib.* 2. sui Medici operis, cap. de Cera, ad hunc modum dicens, cera datur in sorbitionibus dysentericis. Cui suffragatur *Galenus*, & cæteri post eum Medici. Cæterùm nonnulli ceræ mastichem adjungunt. *Amatus Lusitan. cur.* 14. *cent.* 6.

Ad virum quendam, qui dysenteriam diuturnam 30. dierum ingenti cum febre patiebatur, & post multa & varia adhibita remedia, imbecillis & gracilis est factus, perseverante etiam fluxu ventris, multo cum sanguine, Medicus cordatus ingressus est, & sanguinem ex basilica brachii dextri extraxit; sed quanto juvamento audite. Illico (mirum dictum) sanguis cohibitus fuit, perseverante adhuc fluxu ventris. Cæterùm sacchàro rosaceo ad aliquot dies ingesto, & nonnullis injectis clysteribus, & topicis constringẽtibus remediis applicitis, alvus in totum restricta est. Advertant igitur Medici, qui, ob unum *Galeni* verbum non satis fortè intellectum, in dysenteria sanguinis extractionem formidant. *Amatus Lusitanus*, *cur.* 15. *cent.* 7.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Dysenteria ingravida.

NObilis quædam mulier gravida in Dysenteriam incidit, consilium sequens dedi.

I ac amygdalinum cum aqua cocta chalybeata paratum, loco vini bibat orizam coctam

ctam cum jure gallinæ frequenter comedat, & pultem (*Cadle*) cum vino rubro in quo aurum extinctum sit, ovis & saccharo coctam.

Electuarium hoc manè & vesperi sumat, quantitate nucis mosch.

℞. Pulv. rad. tormentill. ʒii. sem. lapath. ʒi. corall. ʒiß. Conserv. ros. & carn. cydon. an. ℥ß. cum syrup. cydon. F. Electuarium.

Julepi hujus coch. v. superbibebat; atque circa meridiem totidem sumat.

℞. Syrup. cydon. ℥i. syrup. fragor. ceras. acid. de papav. (ad sensum intestinorum nonnihil obtundendum) an. ℥ß. aq. ros. & plantag. an. ℥ii. M. F. Julep.

Inungat ventris regionem oleo absinth. masticino & cydon. pedes abluat vino rubro stiptico, sic restituta fuit. *Felix Platerus, observ. lib. 3. p. 861.*

Prægnans mulier quum gestationis nonum mensem ingrederetur, dysenteria lethali corripi cœpit, quæ nullis præsidiis domabatur, at cum pareret, illico dysenteria restricta est, & illa paulatim sanitatem consecuta fuit. Dysenteria ante partum salubris ab *Hippocrate*, judicatur quod verum esse istoria nostra testatur: ita enim *Hippocrates lib. De morb. popul.* quinto memoriæ commendavit. *Epicharmi* uxori ante partum dysenteria, dolor, alvi egestiones subcruentæ mucosæ aderant, ubi peperisset, statim sana erat, diversiones forte ratione. *Amatus Lusitanus, cent. 2. curat. 51.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Dysenteria.

NE detur potus chalybeatus ut fieri solet, non enim is astringit, ut falsò existimant Medici, sed turbat alvum.

Ante septimum diem priusquam ulcera intestinorum probè extergantur, astringentia per os non conveniunt, nec foris etiam applicanda sunt. In morbi enim initio talia vel in mortem vel graviores morbos præcipitare multis exemplis potest ostendi.

Tutus est usus pulv. tragacanthi in ovo rpmili cum pulv. corall. & nuc. mosch. sohoc odo.

℞. Pulv. tragacanth. ʒi. nuc. mosch. corall. an. ʒß. M. F. pulvis. Foris admoventur multa, ut Empiast. de crusta panis, diaphœnic. & similia. Ad opiata non nisi in summa necessitate deveniendum, prius tamen quàm manifestus sit virium lapsus. *Joh. Crato consil. 22. lib. 5.*

Aqua chalybeata in dysenteriis ab omnibus ferè qui in medicina claruerunt, præter *Johanem Cratonem* laudatur. Cujus quoque sententiæ favere videtur *Felix Platerus* in epistola quadam ad me scripta. Ego ut ingenuè fatear, doctrinam & praxin præceptorem meorum imitans, per multos annos aquam chalybeatam dysentericis quoque præscripsi; tandem verò cum ea quæ *Crato* hac de re observavit, mihi innotuissent, ac proinde loco aquæ chalybeatę ægris lac amygdalarum aut decoctum aliquod conveniens exhibuissem, omnia profectò longè feliciùs mihi successerunt: ita quidem ut observationem *Cratonis* verissimam esse reipsa expertus sim.

Hoc decoctum pro potu propino.

℞. Agrimon. Mi. veronic. Mß. rad. bistor. & ras. C. C. an. ℥ß. coq. in ℔ x. aq. font. donec tertia pars sit absumpta, idque fortissimo igne & in vase aperto, herbæ & radices sint exsiccatæ, recentes enim decoctum reddunt ingratum.

Lumbricos terrestres lotos & concisos, cumque carne castratorum coctos, si ægro eorundem jufcula exhibita fuerint, mirum in modum dysentericis prodesse sæpissimè expertus sum. Dolores enim leniunt, & quæ in intestinis sunt ulcera aut vulnera facultate quadam specifica consolidant, quod & clarissimus *D. VVierus*, libro *De Scorbuto* testatur. Sed quia urinas simul insigniter movet, non nisi prius expurgato corpore hujusmodi juscula exhibenda sunt: & quidam paulò ante pastum: diuretica enim reliquis cibis minimè sunt permiscenda. Lac etiam mulieb. e summopere convenit. *Guil. Fabrit. Hildanus, lib. De Dysenteria, cap. 7.*

Ego sanctè affirmare possum confectione Alkermes nihil præstantius me unquam reperisse etiam in ipsis infantulis dysenteria laborantibus. Non ergo ob lapidem Lazuli qui debita dosi purgat rejicienda videtur, cum in exigua illa quantitate

qua

qua exhiberi solet, impossibile prorsus est, ut alvum moveat. Singulæ enim dragmæ confectionis, duo duntaxat grana cum dimidio lapidis Lazuli in se continent. Certè hanc confectionem omnibus aliis cordialibus præferendam esse, experientia semper fidem mihi fecit. *Guil. Fabrit. Hildanus*, *observ. 23. cent. 6.*

Ad dolorem sedandum, in dysenteria sæpius utor oleo amygd. d. cui tantum sacchari miscelanei admisceo, quo formam elect. acquirat. De hoc Electuario æger singulis ferè momentis aliquantulum sumat. Si aliquid olei rec. ex vitell. ovorum admisceas, præstantissimum habebis medicamentum, non solum ad dolores sedandos, verum etiam ad excoriationem & ulcera intestinorum curanda, *Guil. Fabrit. Hildanus. lib. de Dysenteria, cap. 9.*

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Dysenteria.

MUlier medica quædam annosa (sunt enim authore *Galeno, lib. 5. De locis aff. cap. 5.* & mulieres medicæ quædam) mirabile consulvit remedium.

Jussit pomum integrum (cotoneum magis laudarem ob vim adstrictoriam) excavari, impleríque cavitatem cera alba vel citrina selectissima, & indito operculo prunis admoveri pomum donec omnifariam liquesceret cera & pomi substantiæ intermisceretur, tumque pomum sic paratum estare ægrum jubebat ante omnem cibum, & profectò optimè contulit, nam cùm clam me dies aliquot hoc esset usus remedio, mihique postea rem omnem detexisset, & ecquidnam mihi de tali adhibito remedio videretur, rogasset, ingenuè quidem respondi, non malum mihi omnino auxilium videri, cum virtutem habeat emplasticam, qua agglutinare ulcera intestinorum posset; quin & dysentericis opitulari ex *Dioscoride* affirmavi: nec me propterea remedium improbare velle, quod esset à muliercula excogitatum, cum & *Gal.* ipse veritus minime sit, nec dedecori sibi fore putavit à plebeio homine inventam fumariæ herbæ vim, ad stomachum roborandum & ventrem lubricandum in monumenta sua referre, & tanquam exploratum probare, ut *lib. 7. De simpl. facultat. cap. De Fumaria, Franciscus Valeriola, observ. 4. lib. 3.*

Illicò præscribe julapia ex aq. cichor. cum emulsione sem. cichor. & endiv. misce syrup. de ribes, & alternis diebus propina rhei & myrobalan. an. ℥ß. cum syrup. de ribes. *Ioan. Heurnius*. ad aphor. *Hippocrat.* 23. *sect.* 7.

Principem vidi quæ querula fuerat ante de splene: in febre dejecit alvo cruentam atram materiam copiose bis aut ter; trepidabat illa ad conspectum excrementi; verùm in bonam spem eam erigebam, evasit, non erat hæc dysenteria ab atra bile, nec diuturna, nec illa quæ est cum ulcere intestinorum, sed cruenta, quæ illico placatur, nam splenem evacuat. *Ioh. Heurnius, ad aphor. 48. sect. 6.*

Optimum remedium est infusum rhabarbarum in decocto ros. sicc. rad. plantag. & mirobal. ex aqua endiv. cum pauco cinnamomo, expressio fiat valida, præbeatur cum syrup. de ribes vel de rosis siccis. Sumatur bis in septimana. Intermediis diebus lac à vacca calens datur ter in die cum saccharo rosato. Dolor si urget, lac clysmo infundatur cum butyro rec. & vitello ovi, Coquatur in lacte tapsus barbatus & rosæ, tandem ut stringas, lactis dimidium excoque. Bibat ter in die. *Ioh. Heurnius, ad aphor. 3. sect. 6.*

Quendam vidi, quem Dysenteria longissima ad tabem tantam deduxerat, ut ei lac sugendum muliebre Medici præscripserint Sed miraculo quasi curatus optime & breviter fuit, usu aquę pro potu ordinario, in qua suber bullierat: usus est etiam utiliter syrupo corallorum, & conserva Cynorrhod. Sed aqua suberata præcipuum ejus curæ fuit instrumentum. *Petrus Borrellus, observ. 57. cent. 1.*

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Dysenteria venenosa.

NObilis quidam *Lusitanus* devoratis tribus pyris ab amasia porrectis, in fluxum incidit ventris diuturnum, cum diris symptomatis. Plurima ex abstergentium

pri-

primò, deinde adstringentium sylva medicamina parantur, extra admota, intus assumpta, & per sedem infusa, sed frustra: cum tandem de veneno suspicio esset, propinantur cardiaca & alexipharmaca, at malum solùm smaragdo trita, & conserva cydon obvoluta conquievit. Hanc alternis diebus jejuno ventriculo assumebat, superbibita aqua, in qua tragacanthum prius erat incoctum, smaragdi, quantitas erat pondus duodecim granorum, quam quum quinquies devorasset à fluxu immunis evasit. *Zacutus Lusitanus, observ. 91. lib. 3. prax. admirand.*

SUBSECTIO NONA.

Pro Dysenteria.

PUerulus quidam bimulus Dysenteria contumaci laborabat: post multa alia remedia frustra usurpata, exhibui extract. Corallorum ℈ß. cum aq. plantag. & eodem die fluxus cohibitus est. *Lazarus Riverius, observ. 66. cent. 1.*

Adolescens quidam 20. annorum laboravit Dysenteria per 12. dies, quam nullo remedio oppugnare conatus est, donec ad Xenodochium deductus, sumsit ex præscripto medici Xenodochii Salis vitrioli ʒi. in aqua dissolutam, multa evomuit biliosa & pituitosa; sicque facta est revulsio humoris ad intestina defluentis, & hoc solo remedio curatus est. *Lazarus Riverius, observ. 9. cent. 3.*

Alvum coactam vomitio solvit, & plus æquo fluidam sistit: illam quidem humectando, hanc vero siccando. *Hippocr.* Libro de diæta.

Uxor mea mense Augusti incidit in gravem Dysenteriam, ab assumpto pridie pharmaco leviori. Circa horam somni exhibeo laudani gr. ii. cum conserv. rof. Postridie hora secunda pomeridiana, cùm perseveraret affectus, exhibeo ejusdem laudani gr. ii. continuavit alvi fluxus sine sanguinea dejectione, qui per 5. vel 6. dies perseveravit, ac tandem medicamento ex infus. rhab. & mirobal. cum rheo pulv. & syrup. rof. omninò sublatus est. *Lazarus Riverins, observ. 84. cent. 2.*

Puer quidam 8. annos natus Dysenteria tenebatur, cum multo sanguine, dejectionibus viridibus & porraceis admixto, & febre continua, tertio morbi die sumpsit infusum rhei ad ʒi. in aq. plantag. cum Santalo citrino, dissolvendo rhei pulv. ℈i. Syrup. rosac. ℥i. optimè purgatus est, multa excrementa rejecit sine sanguine, & febris ferè expers fuit toto illo die. Postridie sanguinem purum rejiciebat, frequens erat dejectio, cum dolore ventris & febre, quæ perseveravit usque ad diem octavum, licet omnia remedia ordinaria, interna & externa adhiberentur, tum etiam Clysteres varii. Septimo die extractum Corall. ter exhibitum fuerat ad ℈i. cum aq. plantag. & Syrup. Cydon. sed frustra. Octavo die cum febris & fluxus ingravescerent, ac merus sanguis excerneretur, circa meridiem secta fuit vena, & sanguis ad ℥v. detractus, nocte omnia eadem, postridie manè exhibui laudan. gr. ii. cum extract. Corall. aq. plantag. & rof. & Syrup. Cydon. alvus omnino suppressa est per 4. horas; & placidè dormivit, sensim tandem convaluit. *Lazarus Riverius, observ. 37. cent. 2.*

Quidam dysentericus omnia remedia respuens, solo usus est Pimpinellæ decocto cum aqua & butyro confecto, cujus Scutellam sumebat manè & serò & intra triduum curatus est.

Plurimum valet Pimpinella ad depurandum sanguinem, & levem habet astringendi vim, ideo non est mirum, si dysentericis conferat. *Lazarus Riverius, observ. 83. cent. 3.*

SUBSECTIO DECIMA.

Pro Dysenteria.

DOmina quædam dysenteria gravi correpta est, mense Julio, æstu maximè sæviente, ad eam vocatus tertio die morbi præscribo clysterem detergentem, & venæsectionem, quarto purgata est medicamento ex rhab. ʒiß. myrobal. ʒß. infus. in aq. plantag. dissolvendo rhab. pulv. ℈i. Syrup. rof. ℥i. bis deecit humores excrementitios; sed in reliquis dejectionibus, quæ frequentes erant, mucosum quid sanguine perfusum. Vesperi, exhibui laudani

dani gr. ii. quibus tormina parum remiserunt, & dejectiones paulò rariores fuere. Quinto tormina eadem, dejectio frequens eaque sanguinea: Clysteres ex lacte, & vitell. ovor. frequenter injiciebantur. Vesperi iterum sumsit laudan. ad. gra. iii. cum conserva rof. & illicò dolores sedati sunt, ac semel tantum in hora dejiciebat. Dormivit per intervalla. Sexto die dejectiones iterum frequentiores cum doloribus intensis, rursus secatur vena: & post 3. horas sumpsit decoctum intestinorum vervecis, cum pulveris granorum actes ʒi. dolores omnino sublati sunt, & dejectionum intervalla multo longiora reddita: statim etiam à venæsectione totus venter inungebatur oxyrrhodino ex ol. rosac. aceto & aq. rof. parato, quod admovebatur singulis horis ad sedandam intestinorum inflammationem, & hoc remedio multum levabatur. Vesperi injectus fuit Clyster ex lacte cum ℥iv. succi plantag. ad eandem intestinorum inflammationem demulcendam, noctu etiam exhibitus fuit julep. ex aqu. plantag. cum ʒi. pulv. gran. actes. Postmodum per triduum sumpsit manè decoctum myrobal. quo integrè curata est, illud decoctum ita compositum fuit.

♃. Cort. myrobal. chebul. ℥i. citrin. ℥ß. passul. corinth. ℥ii. coq. in aq. ℔ii. ad tertiæ partis consumptionem, in colat. dissolv. Sacchar. ʒi. clarificentur & aromatizentur cinam. ʒii. capiat in iv. doses manè & sero. *Lazarus Riverius*, *observ.* 2. *cent.* 3.

♃. Juris intestinorum aut capitis castrati ℥viii. Sacch. rub. ℥ii. M. F. Clyster.

♃. Ossis sepiæ ust. pulv. ʒii. Spongiæ pice imbutæ & in ollula ustæ & in cinerem redactæ, cortic. ovor. indurat. pellicula ablata interiore an. ℥ß. margarit. præp. boli armen. an. ʒi. M. F. pulvis, dosis ʒi. in lacte vel chalybeato vel cocto, aut in aqua polygoni, certò vobis polliceor, hunc pulverem recentes omnes dysenterias nisi fluxio admodum urgeat, licet valde cruentas, statim sanare. *Hercules Saxonia. Pract. part.* 2. *cap.* 19.

SUBSECTIO XI.

Pro Dysenteria.

Civis *Haffniensis* honestus secreto suo aliquot mille dysentericos servasse se gloriabatur, ad præservationem vinum vel cerevisiam absinthites commendabat, ad curationem præsentis fluxus seu albi seu sanguinei, libram semis calidæ cerevisiæ propinavit adultis ægris, cui summitates absinthii & sal album incoxerant, & nucem moschatam tritam cochleari ultimo superbibendam dabat. Infantibus verò pro ratione ætatis cochlearia hujus potus tria 4. vel 6. miscuit applausum à multis meruit hoc secreto. *Thomas Bartholinus. Histor.* 65. *cent.* 2.

Sæpe contulit pulvisculus stercoris canini per triduum cum ossibus nutriti, cum lacte caprillo haustus. Nos sæpissime glande ex opio facto & intestinis inserto tormina abstulimus & dysentericum profluvium cohibuimus, & somnum ægroto conciliavimus. Crebro autem glans ex opio podici inseratur; sed ultra quadrantem horæ in intestinis non est dimittendus, sed rursum appenso filo eximendus. *Franciscus Joel. Pract. sect.* 3. *lib.* 4.

Memini frixis equorum ungulis in butyro, iisdem dein pulveratis, sedatum fuisse frequenter pylori furorem, stetisse dysenterias, atque medelæ benignitatem sensisse, olido illo remedio adhuc intra stomachum detento. Sin autem ungula sit jumenti lascivientis, dysentericis certam perniciem allatura dicitur. *Ioh. Helmontius. Tract. cui titul.* Pylorus rector.

Linteum in leporis (venando per canum morsum interempti) sanguine tinctum, siccatumque & in vino carptim exhibitum curat dysenteriam: & siccum Erysipelati appositum illud sanat. Milites *Germani* leporem fumo siccatum præbent in potu, & curatur dysenteria non fallaci eventu. *Ioh. Helmontius Tractat. cui titulus.* Potestas Medicaminum.

An in fluoribus dysentericis assiduus Clysmatum anodynorum usus tutus? nequaquam, & in hoc valde Medici decipiuntur, cum intestina abluendi lacte finem non faciunt; dum enim sic intestina proluun-

luuntur & diluuntur, effœminatio & mollitudo adfertur ipsis intestinis, unde fit διάῤῥοια quam *Galenus* ῥευματικὴν vocat. *Guil. Ballonius lib.* 1. *Ephemerid. & Epid.*

Quidam dysentericos certò curabat fumo gingiberis per anum in sella perforata recepto, alius vero prætulit fumum C. Cervi. Nobilis *Robertus Boyle*, *lib. De utilitate naturalis Philosophiæ*, *part.* 2. *sect.* 5. *cap.* 14.

Crystallus in tenuissimum pollinem redactus, ac cum vino propinatus dysenteriam curat, ac albos uteri fluxus sistit, fluxum præterea cholericum, vel cœliacum citissimè & à proprietate tanquam Bezoar aliquod compescit. *Anselmus Boetius*, *lib.* 2. *De lapid. & gemm. cap.* 74.

Dysentericum quendam ita curavi. Glandes quercinas in aceto forti concoquendas jubeo; quarum nidorem, & fumum ano per sedem perforatam excepit. Hinc sedabatur dolor, fluxio sistebatur, & paucis diebus, integras vires redintegrabat. *Martinus Rulandus*, *observ.* 40. *cent.* 7.

Studiosus quidam in Dysenteriam incidit cui opitulatus sum his paucis præsidiis, cibus, quo meo monitu vescebatur, aut siccans erat, aut tostus, aut assatus, aut in aqua vel lacte chalybeato decoctus. Potui dabatur à me lac amygdal. dulc. ex aq. chalybeata confectum. Præter hæc sacculos calidiss. ex furfuribus in forti aceto coctis factos crebrò ano applicari jussi, & sic bidui spatio convaluit. *Martinus Rulandus*, *curat.* 18. *cent.* 5.

SUBSECTIO XII.

Pro Dysenteria.

DYsenteriam sæpius à se curatam notavit.

Ioh. Prævotius in adversariis suis exhibito ℥i. pondere, ex vino aut ovi vitello, pulvere rad. filipendulæ, quem ante ipsum secreti loco commendaverat *Ludovicus Mercator. lib.* 1. de recto præsidiorum usu c. 14. est sanè huic plantæ insignis vis adstringendi. *Georg. Hieron. Velschius*, *observat.* 44.

Pro arcano habeo à viro illustrissimo, argentinæ folium plantis pedum admotum, omnes dysenterias intra 24. horas sistere; notavi aeris mutationem mirè ad dysenteriæ curam conferre.

Vidi enim *D. Solierium* Mercatorem *Nemausensem* dysenteria ferè morientem, qui curari nunquam potuit, nisi aeris Castrensis, cum suo immutatione; postquam statim curatus fuit, pinguisque evasit, licet antea tabe confectus esset. *Petrus Borellus*, *observ.* 13. *cent.* 1.

Tormina sedabuntur haustu aquæ verbasci cui parum aq. juniperi admixtum. Fiant sacculi etiam è verbasco aqua incocti, & ventri dolenti imponantur. *Philippus Michael. Consil.* 94. *lib.* 7. *Consil. Cratonis*, *&c.*

In dysenteria à proprietate specifica juvat essentia seu tinctura Smaragdi, fit hoc modo.

℞. Particulas seu recrementa Smaragdi, tere (non in mortario, nisi ferreo) in pulverem tenuiss. super. porphyrio, superfunde urinam puerorum simplici destillatione paratam, & in loco calido tincturam extrahe, quam toties affuso menstruo recenti collige, quoties illa in idem mittitur, tincturas omnes collectas & filtratas, ablato per destillationem menstruo, reduc in pulverem griseum, quem de novo cum Spir. vini extrahe in summam viriditatem, Spiritu vini denuo ablato ad aliqualem consistentiam, relinquitur essentia vel tinctura Smaragdi in fundo, cujus gr. ii. iij. iv. ad viii. vel x. in aqua plantag. vel tormentillæ exhibita omnes dysenterias miraculosè sistunt & ventriculum roborant; essentia etiam Croci martis à Crollio descripta hic plurimum valet. *Ioh. Hartm. Prax. Chimiatr. pag.* 192.

SECTIO XI.

De Dispnœa.

DIfficultatis spirandi (quæ δύσπνοια vocatur) apud scriptores medicos tres gradus reperiuntur interdum non est vehemens & dispnœa nominatur, generis nomine retento: aliquando vehemens est, cum sono & strepitu, & asthma dicitur, aliquando vehementissima est, & cum ægri nequeunt supini decumbere sed coguntur

vel erecti vel sedentes manere, & orthopnœa appellatur. Eadem est omnium causa, quæ prout augetur vel diminuitur, hunc vel illum producit affectum. Vide supra Sectionem de Asthmate.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Dyspnœa in hydropica.

Hydropicæ matronæ magna dyspnœa laboranti, & pedibus tumidis exhibui Succi iridis ℥ß. cum Sacchar. ℥ß. & vini hyppocrat. ℥i. vomuitque inde viscosæ tenacissimæque pituitæ matellam semiplenam, sedesque ternas habuit; meliusque postea spirare & sperare cœpit. *Felix Platerus, observ. lib.* 1. *pag.* 177.

Dyspnœa vehementi laborabat mulier quædam disposita ad hydropem, quod ex tumore pedum & urina aquea cruda conjiciebam, præscripsi illi vinum sequens.

℞. Rad. iridis ℥i. rad. Enulæ, Scillæ præpar. an. ℥ß. Marrub. Mj. cort. rad. Sambuc. & ebul. an. ℥i. fol. Sen. ℥iß. agar. ʒii. zinzib. ʒi. conquassentur, & infund. in vini lib. IV. coq. parum in duplici vase; bibit cubitum itura haustum per dies 6. cessavitque dyspnœa, & tumor pedum evanuit pulchreque curata fuit. *Felix Platerus, observ. lib.* 3. *pag.* 178.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Dyspnœa.

Curatio in eo consistit, ut crassa & viscida in pectore contenta incidantur, attenuentur, & educantur, ita tamen ut tenuis catarrhi qui accedit, aliquando habeatur ratio, ad incidendum exhibui oxymel. cum aq. cinamomi, ad eandem intentionem & simul etiam roborare pectus ac maturare crassiorem materia studens, Syrupum è succo cardui, veronicæ & scabiosæ, ad tenuem catarrhum Syrupum violaceum cum bolo armena, quæ in morbis pectoralibus mirificè convenit, ad educendam materiam in pectore, eamque attenuandam movendamque etiam alvum, nihil convenientius nostro hoc oxymelite.

℞. Fol. hyssopi, veronic. scabios. marrhub. origani puleg. Card. ben. an. Mj. rad. ireos incis. ʒvi. zinzib. ʒß. agar. albiss. ʒß. infund. in aceti ℔iß. aq. veronic. card. ben. an. ℔ß. stent in vase vitreo obturato loco calido per triduum, deinde lento igne decoq. & exprimantur.

℞. Expressionis ℔iß. mell. opt. ℔ß. coq. iterum lento igne & despumentur usque ad Syrupi formam, ac in vase vitreo conserventur, imponi poterit cinamomum, cariophyllus, calamus aromaticus, pulverisata omnia & in petia linea ligata, ita ut diutius conservetur, & sapor suavior fiat de hoc assumat 2. vel 4. cochlearia paulatim sorbendo, ubi vel difficultas spirandi molestior, vel alvus adstrictior fuerit.

In ore autem ratione tenuioris catarrhi teneat istos orbiculos.

℞. Boli armen. orient. præp. ʒß. cum aq. tussilag. vel viol. addito parum mucilag. tragacanthi F. Orbiculi. *Joh. Crato, consil.* 8. *lib.* 4.

Hoc Emplastrum tanquam efficacissimum raso capiti (ut sine labore rursum avelli queat) applicetur, ita ut illi agglutinatum hæreat, vel si hoc displiceat, interposita tenui syndone proximè illud attingat, dies noctesque gestet, cum opus est, renovando, descriptio hæc est.

℞. Rad. Ireos. galang. cyperi. angelic. an. ʒii. rad. pyrethr. agar. rhab. rad. Scillæ an. ʒi. Sen. ʒii. majoran. ʒi. sem. coriandr. bacc. Lauri. cariophyll. nuc. mosch. macer. an. ʒi. sem. nigell. Sinapi. an. ʒß. benjoim Storac. an. ʒiii. calcanth. albi. ʒß. lap. calamin. ʒii. alumin. ʒi. ol. nuc. antiquiss. addendo gutt. aliquot ol. major. & Salviæ per distillationem, laricæ resinæ & ceræ q. s. F. Emplastrum. *Felix Platerus, observ. lib.* 2. *pag.* 176.

Alium adipe suillo contusum, si plantæ pedum eo inungantur, multum conducit ad pulmonum canales aperiendos & ab infarctu liberandos in dyspnœa vel asthmate. *D. Hulse*, referente *Joh. Raio*, Catal. Plant. *Angliæ*.

SEC-

Faltan las paginas 213 i 214.

SECTIO DECIMA.

De Dysuria.

DYσουρία i. e. meiendi difficultas est, urinæ magno cruciatu & labore excretio; à stranguria affectu cognato differt, quod in stranguria seu urinæ stillicidio vesica non expectat, ut urina tota colligatur; sed statim tanquam mordentem expellit: in Dysuria verò expectat quidem, atque aliquando diutius quàm oporteat, sed cùm excernenda est, percipit æger dolorem aut tantam difficultatem, ut sæpe, nisi locum vesicæ comprimat manu, aut diu & magno conatu enitatur, liberè non profluat. Præterea in stranguria nec libera est nec liberalis οὔρησις guttatim enim redditur; in Dysuria autem liberalis est sed non libera, aut si liberalis non est, est libera. Causa ejus vel in urina consistit, vel in vesicæ cervice: in urina quod acrior evaserit, vel ratione victus calidioris, vel humorum acrium permixtione, ut bilis & pituitæ salsæ; puris etiam ex rupto abscessu manantis, in vesicæ cervice vel exulceratio est, vel inflammatio, quam transiens, urina acrius ferit. Dysuriæ nomine aliquando indigitatur affectus qui ardor urinæ dicitur, easdem enim uterque agnoscit causas.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Dysuria.

ACrimonia urinæ & vesicæ imbecillitas hujus affectus solet esse causa; aliquando tamen à plethora nascitur. Vbi acrimonia fatigat, utatur emulsione Sem. 4. frigid. & papav. albi ex sero lactis, vel decocto jujub. & liquirit.

Si sit ab imbecillitate, vino utatur tenui cum nuce myristica, vel folia ribes nigri illi immacerentur. Sumat myrrhæ pulv. ℈ß. cum Syrup. viol. id sæpe agat: vel bibat lixivium factum ex cineribus rorismarini ex vino albo factum. *Joh. Heurnius ad Aphor. 36. sect. 6.*

Phlebotomia hic, ad hepatis aliarumque partium intemperiem corrigendam, necessaria est: eaque pluries repetita, pro plethoræ magnitudine, aut inflammationis periculo, ex brachio dextro primùm ad evacuationem & revulsionem: postmodum verò ex venis inferioribus ad derivationem à parte affecta. Purgatio etiam convenit, sed ex lenientibus tantum & refrigerantibus composita, alioquin ardorem urinæ maxime exasperaret. Ideo multi bolum ex cassia simplici non audent transcendere, & illa certè reliquis præferenda, magis tamen refrigerans efficietur, si pulpa tamarindorum etiam adjiciatur, vel dilutum cassiæ ex decocto lactucæ, portulac. & summitat. malvæ paratum, ad plures dies, exhiberi poterit, ut acres humores in partes urinarias confluentes ad intestina sensim deriventur. Vomitus blandis remediis concitatus præstantissimus est revellit enim à parte affecta, & incommoda arcet, quæ à purgantibus per inferiora induci consueverunt. Semel igitur aut bis in septimana proritandus. Clysteres frequenter injiciantur in hunc modum.

℞. Rad. alth. ℥i. fol. malv. viol. lactuc. an. M. i. flor. nymphеæ & hord. mund. an. p. i. coq. in colat. ℔. i. dissol. cassiæ rec. extract. ℥i. ovum integrum unum, ol. viol. ℥ii. F. clyster. Mucilagines sem. alth. cydon. fœnugræc. clysteribus utiliter admisceri possunt ad dolorem leniendum, verùm ad contemperandum dolorem & ardorem, Clysteres ex lacte puro, vel cum prædictis admixto, ita efficaces esse consueverunt, ut quosdam viderimus ægrotantes, qui in diuturnis doloribus ex hoc solo remedio, & semicupio ex decocto herbarum refrigerantium parato, levamen susceperint. Per os exhibeatur quod sequitur.

℞. Aq. portul. lactuc. rof. & nymphеæ, an. ℥i. Syrup. viol. & nymph. an. ʒvi. Sal. prunell. ʒi. M. F. Julep. sæpe iterandus.

Juscula parentur in hunc modum.

℞. Rad. alth. ℥ß. sem. malv. Mi. liquirit. ℥ß. sem. cydon. ʒi. F. cum pullo jusculum. Conveniet etiam non parum serum lactis caprilli magno haustu exhibitum, imo & majori efficacia, absente febre, lac integrum, præsertim asininum, propinari poterit, quod non solum detergit, sed etiam dolorem mulcet, & humorum acrimoniam contemperat.

Amatus Lusitanus curat. 58. cent. 6. dicit quan-

quandam mulierem dysuria laborantem, post multa frustra usurpata remedia, tandem usu conservæ flor. malvæ fuisse persanatam, sumebat autem conservæ ℥i. manè & vesperi superbibendo aq. malvæ ℥iii. *Idem curat.* 59. dicit senem quendam ab excreto lapillo dysuria laborantem, eadem conserva, eodem modo usurpata, intra triduum fuisse liberatum. Conserva flor. altheæ est ejusdem vel majoris efficaciæ.

Dolore admodum urgente non inutile est, dum urina redditur, penem demergere in lac tepidum, vel decoctum malvæ, & sem. papav. albi. Imò & aqua sola tepida non parum conducit ad hujusmodi dolorem & ardorem minuendum. Potus sit decoctum leve malvæ cum Syrup. viol. aut conserva rosac. agitatum. Ad eundem verò ardorem leniendum fiunt etiam injectiones in vesicæ ductum, ex lacte, emulsione sem. frigid. aqua plantag. sero lactis; quibus addi potest liquor albuminis ovi probè concussi, vel trochisc. alkekengi. ℈i.

Externa etiam remedia ad hujusmodi ardores temperandos non parum conducunt, qualia sunt balnea, vel semicupia, & fomenta pubi & perinæo admota ex decocto herbrum refrigerantium parata. Linimentum ex ol. rof. nympheæ, unguento rosac. refrigerante *Galeni*, populeone cum Camphora & mucil. psyllii extract. in aq. plantag.

MEDICINÆ PRACTICÆ
LIBER QUINTUS.
De Affectibus à littera E incipientibus.

SECTIO PRIMA.

Ad Ebrietatem præcavendam.



Nterrogatus sæpe numero, cum tot annos ab ægris plurimis frequenter accersitus Principibus, Nobilibus, & aliis Magnatibus, apud quos splendidè vivitur, quomodo mihi cavere potuerim, quo minus ab illis ad potandum invitatus, uti moris est, inde noxam nullam contraxerim, & ad hanc grandem & vegetam ætatem salvus pervenire potuerim. Respondi id quod & verum erat, me in conviviis, quæ in multas horas protrahuntur, ab initio ad horam unam vel etiam duas à potu abstinere posse, idque eo facilius, quod sitis me non urgeat, donec ad satietatem ferè comederim; tuncque ventriculo cibis referto, etsi quandoque liberalius bibens, nullam offensam inde me hactenus sensisse, quod cum & alii quidam me suadente, fecissent, se quoque contra ebrietatem egregiè fuisse præmunitos, mihi sunt fassi. *Felix Platerus, observ. lib.* 1. *pag.* 41.

SECTIO SECUNDA.

De Ectropio.

Ektropion (à τρέπω verto) affectus est inferioris palpebræ, qua invertitur & deorsum trahitur, ut internæ palpebræ pars cum deformitate videatur, & instar rubræ carnis appareat, neque cum superiore committitur, sed pendet atq; hiat. Caussæ hujus mali variæ sunt. Primò, Incrementum carnis vel tumor in parte interna palpebræ, ob quæ invertitur palpebra: Secundo Vulnus vel ulcus in inferiore male curatum, ita ut palpebra in agglutinando deorsum nimis retracta sit.

Ter-

Tertiò, Paralysis vel convulsio inferioris palpebræ, ob quam attolli nequit, quod in palpebra inferiore est Ectropion id in superiore est λαγόφθαλμος, seu oculus leporinus: est verò affectus superioris palpebræ, quæ ita sursum adducta est, ut oculum totum tegere non possit, sed per somnum etiam aliquantum apertus maneat. Dicitur hoc vitium *Plinio* Corybantiasmus. Causæ hujus affectus sunt plures: nam vel potest in utero palpebra ita fuisse conformata, vel à consuetudine istum positum accepisse, cum Infantes in cunis sursum vel retro continenter spectant, vel à convulsione, vel à vulnere, ulcere, & cicatrice potuit imminuta aut sursum retracta fuisse.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Ectropio.

RUsticus quidam hoc vitio laborans, ad nos venit. Habebat enim palpebras inversas supra seipsas & extra. Ego ex materia salsa malum contractum existimabam, facta sectione venæ, per pilulas illum bis terve purgavi. Deinde ut oculum lavaret præcepi vino albo, cui alumen de rocha in exigua quantitate semel ebullitum erat. Postea palpebram linimento subsequenti inungeret jussi.

℞. Axungiæ porcinæ colat. ℥i. tutiæ præpar. ʒii. camphoræ, ℈ß. M. simul & lavetur novies in aqua rof. somni tempore inungatur. Hoc modo *Gilbertus Horstius* præceptor meus Nobilem *Romanam* Matronam curavit, cùm multis annis ex catarrho calido & salso & inversione palpebrarum laborasset, alioqui & hoc ut uteretur præcepi, quod sæpe experti sumus ad oculorum rubedinem.

℞. Butyri rec. novies loti in aq. communi, postea novies loti in succo plantag. deinde ter in aq. rof. ℥iiß. tutiæ præp. lotæ semel in aqu. rof. aloes lotæ in aqu. plantag. aut solani. Sief. albi. cum opio, an. ʒiß. camphoræ lotæ, ℈i. M. F. unguentum vesperi inungatur, & aqua calida abluatur. Hoc unguento plurimum adjutus fuit. *Petrus Forestus*, *observ.* 41. *lib.* 11. *De morbis oculorum & palpebrarum.*

SECTIO TERTIA.

De Empyemate.

EMπύημα (à πύον pus, & πύθω putrefactio) *i. e.* suppuratio, est puris in thoracis capacitatem collectio, in cujus illuvie pulmo totus mergitur, eo autem confluxit, vel ex angina, vel peripneumonia, vel quod frequentius contingit ex pleuritide. His enim non bene tussi expurgatis, abscessus exoritur, è quo tandem rupto, pus sæpe universum in thoracis capacitatem influit.

SVBSECTIO PRIMA.

Pro Empyemate ob destillationem à capite.

AD intercipiendam & siccandam destillationem Sacch. rosat. antiquum cum bolo armena, tùm theriacam aut recentem, aut saltem cum conserva viol. exhibitam hora somni summis laudibus extollo, capiti etiam Emplastrum de betonica cum portione cerati sacri, vel ceratum *Montagnanæ* applicitum maximè commendo, pro expurganda deinde materia in thorace contenta, exhibeatur lohoc de pulmone vulpis, vel de caulibus, cum pulvere pulmonis vulpis. Verùm & per vias urinæ; expurgantia propono, in quem finem terebinthinam cum pulvere rubiæ tinctorum omnibus præfero, jus quoque paretur cum rad. aperientibus, capill. vener. adiantho, seminibus melonum, adjecto syrup. de liquirit. capill. ven. his omnibus non sufficientibus dissipanda est materia jure galli non valde antiqui, in cujus ventre china sit incocta, cui si expectorantia diuretica & purgantia immisceantur, medicamentum parabitur plurimi usus. Si hæc non conferrent, & Chirurgus peritus audaxque multum in promptu sit, ad ustionem thoracis tantoperè ab *Hippocrate* celebratam devenire non hæsitarem, *Jul. Cæsar Claurinus*, *consult.* 82.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Empyemate ex pleurisi.

CUm suspicio esset futuræ suppurationis, ad illam promovendam, emplastrum preceptoris mei *Faventini* ad maturationem faciens, ut loco affecto apponerent, consulvi, quod ex foliis malvæ cum rad. viol. rad. altheæ, lilior, alb. & enul. camp. flor. chamæm. melil. constabat, bullitis ac colatis & adjectis farina fœnugræc. frumenti, & in fine exiguo fermenti, pingued. porci; butyro & oleo communi ad impinguandum emplastrum. Usus est etiam intus decocto ficuum, uvarum pass. liquirit. rad. malv. alth. sacchar. adjecto. Aliis item commodis remediis per quatuor decim dies dein aliquot diebus interjectis, dolor cœpit sedari, & erosa membrana ac perrupta sanies non admodum multa in pectus collecta est. Tandem ne in tabem transiret, consulvi statim ab eruptione, ut ter quaterve in die, aquam hederæ terrestris (post decocta hordei mel. rosac. syrup. viol. infus. ros. & alia eclegmata pectus repurgantia) ad ℥iv. pro vice sumeret, id enim juxta *Benedictum Faventinum* præceptorem meum, disruptum apostema pleuriticum è sanie repurgat, ne ex empyemate in tabem æger incidat. *Petrus Forestus, observ.* 40. *lib.* 16. *De pectoris & pulmonis morbis.*

Senem curavi qui ex pleuritide empyema est passus, febre assidua, tussi sicca, sputo saniei copiosæ, difficultate spirandi laborabat, & tabidus prorsus factus erat. Medicis jam deploratus videbatur, & mirum erat, ex quo loco tanta puris copia emanabat, nam quotidie libras duas excernebat. Huic præter alia quamplurima auxilia, lactis asinini potus per tres menses exhibitus miro fuit auxilio, hujus enim ope, puris copia omnino est imminuta, refectum corpus, febricula evanuit, tussis nulla. *Zacutus Lusitanus, observ.* 119. *lib.* 1. *Prax. admirand.*

Apud nos Iuvenis quidam à me fuit liberatus, qui per annum pus in thorace collectum post pleuresin gestavit, & quasi absumptus erat, ustus fuit, & per vulnus purgatum pus. Multos hoc modo curavi, quorum nomina supprimo. *Guil. Rondeletius prax. Med. cap.* 15 *lib.* 2.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Empyemate.

PUer quidam quinque annorum febre continua laborabat, per duos ferè menses perseverante, cum tussi frequenti ac molesta, ita ut ad tabem vergere crederetur. Tandem vocatis in consilium medicis, relatum fuit illum conqueri de dolore lateris sinistri, præcipuè cum manu contrectaretur, tum etiam relatum fuit, illum in febris principio persensisse aliquem dolorem in illo latere, qui tamen intra paucos dies delituerat, idcirco pleuriticus non fuit judicatus à medico ordinario. Suspicio fuit Empyema aliquod ibi latere, atque ut res clarior evaderet, decretum fuit, admovendum esse per aliquot dies Cataplasma emolliens & attrahens, quo per triduum admoto, apparuit elevatio quædam in parte, & in ea fluctuatio subobscura percipiebatur, convocato iterum consilio, de Empyemate nemo amplius dubitavit. Apertione facta pus copiosum effluxit, ejusque vacuatio per duos menses continuata est, donec tota materia evacuata, æger tandem pristinæ sanitati restitutus fuerit. *Lazarus Riverius, observ.* 75. *cent.* 2.

Si aperto thorace pus debitè non fluat, sequenti emplastro eliciendum est, quod ex omnibus abscessibus potentissimè pus attrahit, & foras educit.

♃. Resinæ pini rec. claræ & odoratæ. ℔. ß. ol. laurin. & terebinth. an. ʒi. gummi elemi, ℥ii. primò resina & gummi in igne liquentur, donec simul misceantur, postea adde terebinthinam & oleum, omniaque simulque bulliant tantillùm, & per linteum crassius transcolentur. Massæ istius portio extendatur super alutam, & fiat emplastrum, quod mutetur semel tantum in die hyemis tempore, bis autem in die in æstate. Perforetur in medio duabus aut tribus incisuris oblongis, ut pus attractum effluat. Dum pus aperto thorace per intervalla educitur, utatur æger bis in die potione hac vulneraria, quæ sanguinem expurget, ulcera detergat, & putredinem inhibeat.

♃. Sanicul. bugulæ, scabios. beton. hyperic. card. ben. pilosell. pimpinell. vinc. per vinc. agrimon. plantag. an. M. i. sem. hyperic. card. bened. an. ʒß. flor. cordial. an. p. i. coq. in hydromel. ad ℔iß. cujus capiat ℥vi. singulis diebus. Hoc eodem decocto poterunt fieri injectiones in thoracis cavum. *Lazarus Riverius*, *Prax. Med. lib.* 7. *cap.* 4.

Servus quidam ex curru decidit læsus est thorace, præsertim dextra in parte. Dolores remediis non cessant, cogitabant de sectione inter quintam & sextam costam. Divisæ sunt sententiæ, tandem vicit pars minor, & periclitandi occasionem captans ex desperatis penè rebus, applicatum cauterium, fluxit per dies plus minus viginti aut viginti quinque materia saniosa ferè ad pintas 15. ut retulerunt Chirurgi convaluit. *Guill. Ballonius*, *lib.* 2. *Ebidem*.

Cum summus *Hippocrates* passim hoc remedium usurpet nunquid satius est aliquo remedio cruento & ancipiti certam mortem (si aliter facias, & id remedii genus omittas) redimere? Humanum est, & officii plenum aliqua ratione miserorum ægrorum dolores levare, atque id magis si cum aliqua salutis spe. *Guill. Ballonius*, *consil.* 6. *lib.* 2.

Enatum ex pleuritide Empyema, cùm alia non profuissent, frequenti potione ex syrupo altheæ, oxymel. te saccharino & manna, cum oleo amygd. d. rec. & aq. scabios. feliciter curatum *Romæ* accepimus a *Matthia Baccono* Anglo, pure nimirum alvo proclivius quam ore, expurgato. *Greg. Hieronymus Velschius*, *observ.* 29.

SUBSECTIO QUARTA.

De Empyematis expurgatione.

CLarissimus *Bauhinus* noviter ad me scripsit se peculiarem & insignem ramum ad cordis ventriculi sinistri ostium ex arteria venosa propagatum observasse; qui supra pulmonem sinistrum elatus, ac mox reflexus, arteriæ magnæ truncum descendentem comitatus, & in eum sub diaphragmate implantatus sit: per quem vomicam pulmonum & per urinas & per alvum evacuari posse minimè dubitat, in iis scilicet, qui sani evadunt; at in iis qui moriuntur, posse purulentam materiam, etiam corde mediante, ad vias urinarias promoveri non negat. *Gregorius Horstius*, *observat.* 11. *lib.* 3. *De morbis pectoris*.

SECTIO QUARTA.

De Epilepsia.

INter Symptomata terrifica quibus non solum ægri, verum etiam ij, qui præsto adsunt, exterrentur, præcipuum obtinet locum id quod è subito casu & totius corporis correptione nomen habet, & Epilepsia dicitur; nimirum ab ἐπιλαμβάνειν, *i. e.* corripiendo, deducto vocabulo. Est vero totius corporis præternaturalis concussio & motus convulsivus cum mentis, & sensuum omnium ob læsione. Hoc infausto morbo qui corripitur, subito concidit; nec audit, nec videt, nec expeditus præteritorum recordatur, concussione ex ore spumæ moventur, & solutis musculis interdum vel urina, vel stercus, vel genitura præter voluntatem exit. Hæc absolutæ & fortis Epilepsiæ signa sunt, plerumque levior existit, cujus non tam expressa sunt symptomata. Causa hujus affectus proxima est humor aut vapor specifica & occulta vi cerebro infensus, ejusque membranas nervosumque genus crudeliter vellicans, eo verò feriente, cerebro rursus contra pugnante, quasi colluctatione quadam & dimicatione fit Epilepsia. Hæc autem materia modo, in ipso cerebro, modo in ventriculo, nonnunquam & in aliis distantioribus locis delitescit: è quibus furtim per cæcos ductus in cerebrum prorepit. Antecedentes causæ sunt omnia illa quæ specificam hanc cerebroque adversam materiam apta nata sunt suppeditare; ut sunt succi quicunque in corpore vitiosi, cranii caries, secundina corrupta & vermes. Ad Epilepticam etiam dispositionem facit hæreditas, & in eclipsi lunari nativitas. Pro catarcticæ seu externæ causæ sunt cibi excrementitii, & facilè corruptibiles, fructuum horariorum crudorum, & lactis nimia ingurgitatio, carnes hædorum, hepar hircinum, coturnices, passeres, anguillæ; isti enim cibi à proprietate Epilepsiam excitare creduntur:

qui-

quibus annumerandum venit apium; huc referuntur etiam radii lunæ, olfactus rerum fœtidarum, ut bituminis, picis, cornuum, sulphuris, corii caprilli, allii, apii, & gagatis, cujus suffitu antiqui servos emendos, an essent epileptici explorabant terror item ex tonitru, tubarum clangore, bombardarum fragore, aut occurrente re aliqua improvisa & terribili, &c. Varias obtinet appellationes, vocatur enim morbus puerilis, herculeus, comitialis, lunaticus, divinus, fonticus & caducus.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Epilepsia.

CAlcearius quidam annos 50. natus Epilepsia repente correptus erat, vociferabatur stertebat & spuma ad os ferebatur, & concussio totius corporis valida aderat: ad eum accitus, ne ex concussione linguam sibi amputaret, inter dentes ligneum cuneum intromittebam, ad anhelitum facilitandum, & spumam & humiditates extra mittendas ad os: fortesque deinde frictiones membrorum extremorum & ligaturas dolorosas adhibeo, ut ita ægrum miserè afflictum à paroxysmo excitarem, rutam quoque intra manus meas contritam naribus ægri applicandum, & succum quantum potui naribus infundebam, naresque constringebam & digitis contorquebam, quibus remediis mox à paroxysmo liberatus fuit. Verùm ne postea rediret, cum hic valde pituita abundaret, & etiam ex parte succo malancholico post exhibitam hieram picram, hoc decocto utebatur.

♃. Beton hyssop. meliss. an. Mi. Salv. majoran. fol. Lauri, an. Mß. (vel loco fol. lauri ℥i. bacc. lauri) rad. bugi. borrag. pœon. polip. q. an. ℥ß. thymi, epithymi, an. ℥i. F. decoctio in aq. q. s. colat. adde squillæ, ʒi. cranii human. ʒiß. nuc. mosch. ʒi. iterum bulliant & denuo colentur hujus decocti accipiebat omni mane ℥iv. oxymel. scillit ℥iß. M. deinde & hoc decoctum descriptum est.

♃. Beton. salv. majoran. hyssop. an. Mj. flor. stœchad. anthos an. p. i. sem. pœon. fœnic. an. ʒiij. rad. pœon. ℥ß. fol. sem. ℥i. agar. alb. ʒi. epithymi. ʒiß. polipod. d. ℥ß. sem. cartham. contus. ʒiij. uvar. pass. exacinat. ℥i. liquirit. ras. ℥ß. coq. in aq. communi pro ℥ix. fortissimè expressioni adde syrup. de stœchade, oxymel. scillit. syrup. de beton. an. ℥i. M. pro tribus dosibus matutinis. Postea & has pilulas deglutivit.

♃. Pil. coch. de hiera simpl. an. ℈i. agar. troch. pil. aggregat. an ℈ß. troch. alhand. g. v. cum melle anthosato F. pilulę vii. corpore ita expurgato, quotidie ex infrascripto medicamento sumens, ad magnitudinem fabę majoris epilepticos paroxysmos, quos antea crebrius habuerat, amplius non patiebatur.

♃. Hirundin. deplumatar. & lotar. in vino & in furno exsiccat. num. v. pulverisentur subtiliter; quibus adde conserv. flor. pœon. luna decrescente paratę. conserv. flor. herb. paralys. an. ℥i. rad. pœon. collect. luna decrescente exsiccat. & pulv. ʒiij. conserv. anthos. ℥ß. probe misce cum oxymel. scillit. exiguo adjecto aceto scillitico, F. s. a. opiata, sapor non arridebat: tamen sumens curatus fuit. Alium Epilepticum novi, qui corde hirundinis solo pulverisato utebatur, nostro ęgroto magis profuit hirundo cum reliquis pulverisata; cujus usu liberatus fuit. *Petrus Forestus*, *observ.* 23. *lib.* 10. *De Cerebri morbis.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Epilepsia.

PUerulus duorum mensium Epilepsia continuo affligebatur, ita ut me vocari jusserint, quē cum spectarem miserè afflictum, ex *Galeni* testamento sacculum hunc quadratum collo suspendi ut surculam stomachi nudam attingeret.

♃. Rad. pœon. virid. ℥ß. sem. pœon. maris nempe nigri ʒiß. radice concisa, & semine contuso, hęc in sacculum concludebam, bombace interjecta & Syndone copertum & inter sutum, ad collum cum filo serico rubro suspendi mandavi, ut ventriculi os attingat; & ut ibidem suspensum ad aliquos dies permaneret, hoc suspensorio miraculi instar, paroxysmi cessarunt, neque amplius reversi sunt, eodem reme-

medio eoque solo plurimi alii convaluere, ante hoc tempus & postea in aliis hujus suspensorii maximam esse vim & præclaram experti sumus *Petrus Forestus, observat.* 59. *lib.* 10.

Puer trium annorum cùm Epilepsia corriperetur, simul vermes mortuos cum excrementis subinde ejiciebat. Existimavi, quod ex tetris vermium fumis in cerebrum elatis hic Epilepsiam incurrerit, quare cum eidem pulverem sequentem cum aquis destillatis dedissem, optimè deinde habuit.

℞. Sem. contra vermes, pulv. rad. pœon. agar. troch. an. ℈ß. diamosch. dulc. ℈i. syrup. acetos. simpl. ℥ß. aq. absinth. melissæ, an. ℥i. M. Dedi illico in intervallis paroxismorum, & jussi ut continuò sumeret parum sem. zedoar. sacchar o incrustati, iisque sumptis hic statim melius habere cœpit; & ejectis vermibus ab Epilepsia liberatus est. *Petrus Forestus*, *observ.* 65. *lib.* 10.

Pro Epilepsia in puero duodecim annorum. Præmissis universalibus commendare soleo sequens Electuarium solidum.

℞. Coagul. leporis ʒij. sem. pœon. maris ℥ß. visci q. ʒv. sang. mustel. præp. ʒiß sem. anis. cinnamom. caryophyll. an. ℈iß. corall. rub. ℈i. cranii humani anterioris partis adusti, ʒvi. pulverisatis omnibus cum sacchar. fino in aqua pœoniæ dissoluto F. tabellæ ponderis ʒiij. capiat unam pro vice tribus horis ante prandium. Mustellæ sanguis hoc modo præparatur.

Mustella decollata totus sanguis asservatur in vase vitreo, mox ubi concreverit, dividitur in partes minutas, & umbre æstivo tempore expositus, siccari sinitur. Mustellæ sanguis præstantissimus censetur pro Epilepsia sananda; imò hoc certissimè tibi dicere possum: vidisse me sanatum epilepticum 25. annorum solo hujus sanguinis usu, potati scilicet statim atque è venis exiit ad ℥ii. cum ℥i. aceti. Curato diligenter ut copiam habeas testiculorum apri, aut saltem verris, i. e. suis domesticæ venere utentis, ac simul testiculorum galli, exsiccabis illos in furno: mox in pulverem tenuissimum rediges. Sint pulveris apri ℥ij. galli ℥i. Deinde addito duplum saccari fini. De hoc pulvere continuo sumat puer tuus in omnibus ferculis; nam experieris Pharmacum absolutissimum. Refere at mihi *Ludovicus* pater solitum sese dare ʒiij. hujus pulveris cum aq. betonic. decem continuis diebus sine saccharo, & sanasse mulierem, quę passa fuit Epilepsia annis octo, præcipiebatque ut omnino mense integro abstineret à potu vini. Nunc tibi communico aquam verè prestantem pro hoc morbo aut omnino propulsando, aut certè magna ex parte mitigando.

℞. Flor. lavend. M VIII. flor. lil. convall. M III. macerentur 6. diebus in ℔xxv. vin. flavescentis ac generosi, mox distillentur in M. B. lento igne sine fumo, tum verò postea aq. destillat. addito spec. diamosch. d. ℥ß. visci q. ℥i. sang. mustell. præpar. ʒvi. rut. sicc. Mj. cubeb. & sem. citri an. ʒiij. macerentur hæc quatriduo: ac quod destillaverit; postea usui reservetur. Exhibeatur hujus aquæ, ℥ß. ex cochleari mane post electuarium solidum superius descriptum antequam invadat Epilepticus insolutus, detur ℥ß. hujus aq. cum ℥iij. juris pullæ, in quo decocta sit radix pœon. & fèmina. Equidem accessionem si non removet, saltem retardat. observes tempus invasionis, & antea quam invadat, diebus quatuor aut quinque, aquam exhibeas ante cibum horis tribus. Cum verò noveris jam proximè instare accessionem, eandem propinabis; nam aut non revertetur accessio, aut certè quotidie magis breviorem faciet. Hæc medicamenta apud me potiora sunt. *Horatius Augenius. Tom.* 2. *Epist. & Consult. lib.* 8. *Epist.* 2.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Epilepsia.

INter alia commendavi hunc pulverem cum jure pulli ad ʒi. sæpe in aurora sumendum.

℞. Sem. pœon. pulv. cranii human. an. ʒiij. cariophyll. nuc. mosch. sem. Citri an. ʒi. M. F. pulvis usui servandus. *Forestus*, *obs.* 61. *lib.* 10.

Juvenis quidam Epileticus postquam bene purgatus esset, nostro jussu continuò comedebat radices pœoniæ virides per longum scissas & in sartagine frictas, quæ valde

de profuere: ut & etiam alteri puellæ, quæ ab illarum esu ab epilepsia admodum gravi curata fuit.

Empiricus quidam post universalia remedia, nucham candela cerea incensa cauterii instar inurebat, & radices pœoniæ in patella cum butyro frictas continuò comedendas dabat: & ita juniores & magis adultos magna cum admiratione curabat. *Petrus Forestus Schol. obs. 61. lib.* 10.

Præmisso lenitivo, venæsectione, & Julepis alterantibus, utatur hac medicina.

℞. Conf. Hamec. ℥ß. troch. alhand. gr. x. Syrup. rof. fol. ℥ii. M. F. potio detur in aurora.

Pro purgatione peculiariter in mense sumat una hora ante cœnam pilulas è sequenti pasta.

℞. Rheiel. ʒii. Cariophyll. Cinamom. an. ℈ii. Aloes ℥ß. agar. opt. ʒiii. sem. pœon. ʒiß. M. cum melle rof. F. madaleon de quo sumat. ʒi. singulis vicibus accipiat etiam interdum una hora ante cibum myrobalan. chebulum unum conditum. *Ioh. Baptista Montanus, consil.* 37.

Ego summopere laudarem cauteria in brachiis, imò hoc est familiare remedium, & vidi anno præterito Nobilem senem qui solo cauterio sanatus est. Laudatur pœonia ob singularem quandam occultam vim. Ego tamen sæpe eam exhibui; sed semper coactus sum ad alia remedia devenire, nec unquam ita efficacem expertus sum, detur tamen cum non possit obesse *Joh. Baptista. Montanus, consil.* 50.

Post purgationes universales, mandavi ut uteretur decocto guaiaci, in unaquaque libra addendo ℥ß. rad. pœon. adjecto etiam Hyssopo, & oxymel. Scillit. ℥iß. ad dies 40. hoc enim modo, multi curati sunt. *Petrus Forestus, observ.* 58. *lib.* 10.

Setone ad cervicem adhibito, *Hollerii* Medici undequaque doctissimi decreto, Adolescentem quendam 20. annos natum morbo caduco, cujus insultibus ante crebrò præhendebatur, liberavi: derivatis, ut credere par est illa arte ichoribus mali fomitibus. *Ambrosius Paraus, lib.* 10. *cap.* 25.

Puer quidam singulis 15. diebus Epilepticus concidebat. Per affectum capitis hoc fieri Medicorum præstantissimi *Frisimelica, Montanus, Odus* & *Francanzanus*, existimarunt. Sed quò plura pharmaca exhibuerunt, eò affectus magis crevit, ita ut in 24. horis paroxismos haberet plures centum & quinquaginta, leves tamen, quia parva commotio capitis cum bulla circa frœna labiorum aderat, unde tandem cognoverunt morbum esse, non per affectum capitis, sed per consensum à ventriculo, quare cum illum pharmacis exagitare desisterent, & roborarent; puer egregie cònvaluit. *Victor Trincavellius, consil.* 25. *lib.* 1.

Paretur potio ex cerasis nigris maturis, accipiendo libras ducentas horum cerasorum, contundantur cum ossibus, deinde affundantur libræ centum aquæ fontis, in qua infundantur, per diem naturalem ℔. ii. ligni buxi incisi, & ligni arboris tiliæ; nec non libra semis radic. pœon. & tantundem radic. Lilior Convallium factaque infusione per diem naturalem in aqua calida, & ebullitione ad tertiam partem, aqua præ. dicta calida colata affundantur cerasis contusis, & fiat Ebullitio ad duos dies, postea coletur, & succus seu vinum recondatur in dololio, impositis iisdem lignis, quæ subsidebunt, & succus clarescet in usum continuum prandii & cœnæ. *Benedictus Sylvaticus, observ.* 46. *cent.* 1.

Facta universalis totius, & particulari capitis expiatione laudo aquam stillatitiam hunc in modum paratam.

℞. Sex paria Hirundinum, & totidem picarum lanugine tectarum radicum pœo. maris una decrescente sub signo leonis collectarum, ligni visci quercini, buxi raspati, an. ʒiij. Sassaphras incisi. ℥i. flor. Lilior convallium, flor. Hyperici, tiliæ arboris, primulæ veris, rorismarini an. pij. incidantur pulli cum visceribus, & lanugine; contundantur radices, & imponantur in vase vitreo, affundendo succi Cerasorum nigrorum de ruta capraria, acetosæ, limonum, aceti scyllitici. an. ℥iv. vini albi generosi ℔ij. macerentur triduum in Bal. M. additis floribus præscriptis in maceratione, factaque forti expressione, & colatura, destillentur & servetur aqua; cujus dosis singulis matutinis erit ad ℥iij. cum tribus guttis ol. Buxi, & spiritus Salis Præmisso bolo in hunc modum parato.

℞. Terebinth. cipriæ lotæ in aq. Lavendul.

dul. castor. an. ℥iß. sem. pœon. pulv. cardamom. cranii human. an. ʒiß. ungul. alcis pulver. ℈ij. cum oxymel. Scyllit. F. boli x. quorum singulis diebus sumat duos, & superbibat, aquam suprascriptam. *Benedictus Sylvaticus, observ.* 47. *cent.* 1.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Epilepsia.

PEr aliquot annos autumno & vere purgetur hoc modo.

℞. Flor. Cassiæ ʒx. spec. hier. ʒij. cum Saccharo F. bolus, sumendus tribus ante prandium horis. Item.

℞. Oxymell. Scilit. Syrup. de beton. an. ℥i. aq. pœon. ℥iii. M. pro uno julepo & sic pro aliis septem. Post ultimum Syrupum die immediatè sequenti accipiat infrascriptam medicinam manè cum custodia.

℞. Confect. hamec. ʒiii. cortic. rad. hellebor. nigr. ℈i. Syrup. rosat. solut. ℥iii. cum aq. pœon. F. potio, & hæc pro evacuationibus tam autumni quam veris.

Mediis temporibus utatur ter vel quater in mense pilulis suprascriptis consil. 37. item utatur frequentissimè hoc electuario, bis aut ter in septimana; ad cochlearia duo tribus horis ante prandium.

℞. Oxymel. Scillit. ℥ii. mithrid. opt. ℥i. succi rad. pœon. rec. ʒiii. sem. pœon. sem. citri an. ʒii. pulv. Cranii hum. ʒiiß. Sacch. rof. ℥ß. M. Cum julepo rosato F. lambitivum item quandoque ubi Electuarium fastidi erit sumat ʒi. infrascripti pulveris in brodio pulli circa aurora.

℞. Sem. pœon. pulveris humani cranii. an. ʒiii. Cariophyll. nucis mosc. sem. Citri an. ʒi. M. F. pulvis ad usum. Duo cauteria in cruribus continuò teneat aperta. *Ioh. Baptista Montanus, consil.* 41.

Ut præservetur puer ab Epilepsia quæ imminere videtur, abstineat omninò à vino, bibat aquam decoctam cum cinnamomo, tormentilla, & pœonia, utatur frequentissimè Agarico, & faciat hoc sibi familiare, ut evacuetur caput, sit dosis pro vice ʒß. *Ioh. Baptista Montanus, consi.* 46.

Mirabilia scripsit *Galenus* de pœonia & maximè experimentaliter cum dixit, quod volens experiri iuvamentum ejus, suspendit eam collo patientis, & nunquam evenit ei paroxysmus; cum autem eam deposuit, reversus est paroxysmus. Et ego iterum depono me hanc experientiam oculo meo sæpe vidisse.

Hoc Electuarium quod sequitur in usum vocetur; cujus experientiam, apud Deum testor, millies me vidisse sanavisse homines ab Epilepsia, & inter alios socium domini Archangeli, qui paroxysmis Epilepticis decies in die vexabatur.

℞. Pyrethr. stœchad. costi an. ʒx. agar. ʒv. sem. carvi, anethi, assæ fœtidi. aristol. rot. an. ʒiiß. succi squill. mell. el. an. ℔i. & ℥ii. coq. simul Scylla & mel lento igne usque ad bonam viscositatem, deinde superadditis speciebus F. Electuarium, cujus dosis sit omni mane ʒiii. & tardetur post ipsum cibus ad minus 4. horis *Barthol. Montagnana, consil.* 43.

SVBSECTIO QUINTA.

Pro Epilepsia.

℞. HErb. paralys. *i. e.* primulæ veris quantumvis, minutim concidatur, Cariophyll. rad. pœon. & pyrethr. an. pt. æq. cum melle F. Electuarium, de quo sumat quotidie cochlear i. vel alterum: hoc Electuario testatur *Nicolaus Florentinus* se liberasse ab Epilepsia virum quadragenarium, hic pulvis etiam optimus est.

℞. Ras. Cranii human. ℥i. ras. vngul. alcis, C. C. an. ʒii. visci querc. rad. & sem. pœon. rad. tormentill. sem. dictamn. alb. an ʒiß. corall. utriusque præp. ras. Ebor margarit. præp. an. ʒi. fol. auri, num. xxx. Sacch. opt. ℥ii. M. terantur omnia in mortario marmoreo, ut F. pulvis Epilepticus, detur ad ℈ß. cum aqua Lilior. convall. vel cardui sancti, in accessione apponatur. naribus succus rutæ agrestis, qui præ cæteris mirificè excitat Epilepticos; injiciatur in nares imo per os assumptus solet ab Epilepsia preservare, quando nec sic cedit accessio abraso capiti applicetur vesicatorium.

Ad excitandos in accessione epilepticos, accipiatur succi rutæ ℥ß. castor. ʒi. M. intromnittatur intra nares. *Rodericus* à *Fonseca. Tom.* 2. *consult.* 80.

Lau-

Laudatur oleum buxi, cujus gutt. iii. in conserva pœon. dantur jejuno stomacho & in ipsa quoque accessione cum aqua florum tiliæ exhibetur. Mirabile est hoc oleum, quia narcoticum est, narcotica sensum stupefaciendo solent prohibere accessionem, ita exhibetur in accessione.

℞. Aq. pœon. ℥iii. ol. buxi gutt. x. M. dato. Potest etiam exhiberi ante accessionem & præcavebitur. Est hoc oleum idem cum oleo ligni heraclei, quo *Martinus Rulandus* ad miraculum usque curabat hunc morbum, & etiam dolorem dentium. Habes secretum pretiosum & maximum ad Epilepsiam & dolorem dentium à me expiscatum cum magno labore, hoc idem remedium convenit etiam in vertigine. *Rodericus à Fonseca. Tom. 1. consult.* 15.

Post purgationem præcipuè commendo, ut ipsi infirmo inscio, pulvis ossium humanorum ʒi. ponderis in aq. pœon. manè frequenter exhibeatur. In abstinentia vini diu persistat, & si factu illi facile erit, semel aut bis in mense, semperque post novilunium & plenilunium à cœna vomat. *Hieron. Mercurial. Consult.* 72. *Tom.* 1.

Illud pro Colophone addam, eam esse morbi comitialis vim, ut quanto plus Medicinis tractetur, eo acerbior fieri videatur, ac propterea præter assiduam temperatę vitæ rationem aliorum remediorum usum aut nullum, aut parcum esse debere. *Hier. Mercurialis. Consult.* 92. *Tom.* 3.

Muri domestico vivo detrahatur cutis, & capite, cauda, pedibus, & intestinis abjectis, truncus reliquus in lamina ferea exuratur, & redigatur in pulverem, cujus pauxillum quotidie detur ex aq. flor. tiliæ. *Hier. Reusnerus, observ.* 152.

Mulier quædam 20. annos nata, integrum per annum laboraverat motibus Epilepticis, non quidem vehementibus, sed à septima matutina in horam nonam vespertinam durantibus, cum spuma oris, sine loquela, sensuumque manifesto usus, præscripsi ipsi hasce pilulas unica pro vice.

℞. Castor. salis artemis. an. gr. iv. resinæ Jalap. gr. vi. Aloes succotrin. g. ix. ol. majoran. gutt. ii. M. F. pil. num. 5. deaurentur. Pro voto illis purgata, usa est bis quotidie haustulo sequenti.

℞. Sapon. *Hispanici* albiss. ʒß. coq. ex lacte vaccino, & colat. ℥iii. dentur usui, miratu dignum erat hoc remedio assumpto paroxysmum in dies gradatim, deque hora in horam ita ivisse imminutum, ut trigesimo die plenissimè curata exiverit, manseritque restituta. *Paulus Barbette, Praxeos, lib.* 1. *cap.* 1.

Iuvenem quendam Epilepticum hoc solo condito purgante curavi, sed non ante septimum mensem.

℞. Elect. è succo rof. ℥i. pulv. Ialap. ʒi. spirit. salis rectific. ℈i. ol. rorismar. gr. viii. M. F. conditum molle, de quo sumat nucis mosch. magnitudinem ter in hebdomada, loco spiritus salis poterit substitui Spiritus salis armoniaci, aliusve salis volatilis oleosi; vel ex hisce duobus mixtis & binis ternisve cohobationibus junctis destillati spiritus ℈i.

Pilulæ sequentes in Epilepsia conveniunt.

℞. Extract. rhei, Aloes lucid. resin. Ialap. an. gr. vi. salis succini, gr. iii. olei Lavendul. gr. ii. M. F. pilulæ iv. deaurentur pro una dosi. *Paulus Barbette. Prax. lib.* 1. *cap.* 2.

Commendantur hic Spiritus C. Cervi, salis dulcis, ut & nitri dulcis, ast omnibus ferè antecellunt salis armoniaci flores albi, rubri, flavi, vel ejusdem salis spiritus, qui non tantum pituitam incidit, verùm etiam acido austerum corrigit, estque valde volatilis ac penetrantissimus; quo ipsi melancholici redduntur hilares, quod quidem centies observavimus: atque non tantum puerorum, ast quoque adultorum Epilepsias varias hujus beneficio, iusto vehiculo mixti, annuente divino numine curavimus.

Ad Epilepticum quendam vocatus inter alia remedia, quibus tandem annuente Deo opt. max. curatus est, hunc iulepum præscripsi.

℞. Aq. beton. flor. tiliæ. an. ℥ii. aq. fœnic. vitæ Matthiol. antepilept. Langii an. ℥i. Spirit. Salis armoniac. ʒß. tinctur castor. gutt. x. flor. hyperici ʒi. Laudan. opiat. gr. iv. ol. Succini gr. v. Syrup. stæchad. ℥i. M. cujus singulis diebus ad minimum cochlear unum atque alterum quater assumebat. *Federicus Dechers: Notis ad Prax. Barbettiana, lib.* 1 *cap.* 1.

Br-

infantes plures motibus convulsivis Epilepticis afflictos sequenti mixtura cochleatim usurpata sanavimus,

℞. Aq. flor. tiliæ fœnic. an. ℥i. Syrup. Stœchad. diacod. an. ℥ß. Spirit. sal. armoniac. ℈ß. M. *Idem Ibidem*.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Epilepsia.

Civis cujusdam Lavingani filia decem annos nata, per tres menses quotidie incurrebat in Epileptica Symptomata, rogatus ego à puellæ matre, gravi, sævo, & longo huic morbo curationem talem adhibeo.

Purgato rectè capite propinabam per 5. dies manè jejuno stomaco & in ipsa accessione tres guttas olei ligni heraclei: cujus usum mox cum omnium admiratione. Deique laude omnino liberatur à Chronico & quotidiano malo: quod jam annis multis amplius non rediit. Laus soli Deo & gloria; qui contra morbum comitialem peculiarem & occultam huic oleo vim & facultatem indidit. *Martinus Rulandus*, *curat.* 6. *cent.* 2.

Puer quidam Lavinganus 7. annorum torquebatur graviter Epilepsia dies noctesque, sed ex hac ægritudine sanus factus est isto remedio.

℞. Olei ligni heraclei, gr. VII. has meo consilio ante & an. paroxysmo exhibuerunt per 7. dies, atque efficacia ejus Epilepticus paroxysmus post modum non visus est amplius, sed liber ab hoc malo & incolumis sem per mansit. *Martinus Rulandus*, *curat.* 86. *cent.* 10.

Consul quidam quinquagenarius gravi Epilepsia coreptus erat, in ipso paroxysmo dedi 13. guttas antepileptici nostri: quo adstantibus omnibus obstupescentibus, confestim quievit, ad se rediit, & convaluit: convalescunt & sanantur per idem oleum etiam inumeri alij ex hoc horribili morbo. *Martinus Rulandus*, *curat.* 32. *cent.* 10.

Vir quidam triginta annorum levem passus Epilepsiam, à nobis curatus fuit fœliciter & integre hac ratione.

℞. Pulver. Sen. Laxativ. ℨiß. vinj ℥ v. commixta stabant per noctem; manè exhauriebat, multaque ac varia excernebat. Pulvis hic Senæ laxativus, non est pulvis Senæ Montagnanæ qui passim in officinis prostat, sed est pulvis senæ laxativus *Joh. VViceri*, cujus descriptio hæc est.

℞. Fol. Sen. tartar. alb. an. ℥i. sem. anisi, Caryoph. cinamom. galang. an. ℨi. diagridi. ℨii. F. omnium pulvis subtiliss. S. A. dosis est à ℈ß. ad ℨiß. in substantia ad summum cum convenienti liquore. Dosis in infusione est ad ℥ß. educit per infrabilem tam flavam quàm atram, & pituitam, atque inde natos morbos curat fœliciter: quare in officinis parari suadeo, cum usus ipsius sit maximus & salutaris & tutissimus in omni morbo, ut sum perdiu expertus. *Martinus Rulandus*, *cur.* 3. *cent.* 10.

Mulier quædam epileptica me consulto & maximè Deo implorato ad sanitatem reducta est hac via.

℞. Aq. flor. tiliæ, ℥vi. trochisc. alhand. ℨß. M. F. infusio S. A. pro duabus vicibus colandis ac per duos continuos dies bibendis, post bonam per alvum factam purgationem, septem dies in lecto sudavit, capiendo de hyssopi decocto calente ℥vi. his ita peractis, liberata ex toto fuit. *Martinus Rulandus*, *curat.* 66. *cent.* 10.

Mulier quædam sexagenaria sexies facta est epileptica, hæc à me per Dei gratiam adjuta ac sanata est sequenti solo, facilique remedio.

Vino sublimato imposuit, meo iussu, hyssopum, de quo manè & noctu cubitum abitura bibit tria cochlearia, vel ad ℥ij. hoc cum singulis diebus per septimanam fecisset, convulsio hæc ex toto intermisit, & nunquam reversa est. *Martinus Rulandus*, *curat.* 95. *cent.* 10.

Erat qui Epilepticos multos etiam Provecta ætate, & qui diu laboraverat, post purgationes, hoc pulvere percuraret.

℞. Cryståll. præpar. ℨi. corall. rub. ℈ij. Margarit. or. smaragd. an. pr. ℨß. M. F. pulvis, cujus pars dimidia est una dosis ex aqua taraxaci.

Alius Empiricus hoc fœliciter utebatur, in acervis formicarum reperitur aliquid simile thuri, quod pulverisatum dabat. Epilepticis ex aqua pœon. vel florum tiliæ. *Hieronymus Reusnerus*, *observ.* 15.

℞. Cor-

℞. Corvos juvenculos ferè implumes, mense *Martio* exclusos, statimque nido extractos in ollam novam conjice, probeque lutatam clibano impone ut comburantur corvi, quos tere in pulverem; qui plures annos efficax servari potest, capiat de eo parum in liquore appropriato semel in die. Est hic pulvis corvinus summè secretus.

De corvis *Conradus Gesnerus lib. 3. De Avib. pag.* 141. hæc habet.

Medicus quidam celebris nostra ætate, corvos duo mense *Martio* è nido combustos, in levissimum pollinem redactos epilepticis propinabat bis vel ter die, ℥i. pondere exhibito cum aq. decoct. castor. & paulo post cerebrum corvi in stillatitio liquore verbenæ haustum epilepticis prodesse nuper amicus quidam ad nos scripsit. *Hieron. Reusnerus, observ.* 13 *& scol.*

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Epilepsia.

FAbro claustrario annorum circiter viginti, apud ejusdem artis opificem *Bernæ* operanti, tumor exiguus subortus est in vola manus dextræ, sub radice minimi digiti, cum dolore, qui tumore crescente augebatur. Post dies aliquot, nihil gravius sentiens, subitò corruit, epilepsia prehensus, convulsus, sensibus sublatis, motuque inordinato aliquandiu agitatus, finito paroxysmo ad se rediens, munia consueta obivit, verùm exactis diebus 14. paroxysmo rediit; ab eo diebus octo post, denuò recidivam passus, quo Magister perterritus, eum à se dimisit, itaque in patriam ad nos reversus, Magistratu sumptus pro remediis solvente, sic cura fuit instituta.

Purgatus fuit primum hoc pacto.

℞. Rad. pœon. rec. ℥ij. polipod. ℥iß. fol. sen. ℥ij. epithimi, ℥ß. sem. fœnic. ʒij. fumat Mj. F. decoctio in. aq. & vino pro tribus vicibus sumenda.

Inde pulvere usus est sequenti.

℞. Cranii hominis triti, ʒii. rad pœon. unguel. asini, an. ʒiß. cineris hirundinum, ℈i. visci querni, ʒß. ras. eboris. ʒi. sacchar. ad pondus omnium, fiat pulvis, capiat singulis matutinus cochlear unum superbibendo aq. flor. pœon. ℥iß.

Denuo purgatus fuit sequenti modo.

℞. Tartar. vini, ʒii. diagrid. ℈ß. sem. anis. ℈i. rad. pœon. ʒß. sacch. alb. ʒv. F. pulvis tribus vicibus sumendus.

℞. Sem. ocymi, hormini, pœon. palmæ Christi, an. ʒiß. visci q. rad. pœon. an. ʒi. corall. utriusque ʒiß. cineris ungul. asini, & cranii anterioris humani, an. ʒß. spec. diamargar. frigid. ℈i sacch. dissolut. in aq. beton. & pœon. q. s. F. tabulæ, dosis ʒi. postea hæc opiata præscripta.

℞. Theriac. veter. ʒvi. rad. & sem. pœo. visci q. an. ʒii. sem. hormini, & ocymi, an. ʒi. cranii, hominis. ℥ß. cum melle scillitico. F. opiata, detur ʒi. cubitum ituro, & continuet.

Cauterium postea inustum cervicis posteriore regioni, à quo tempore licet præludia quædam paroxysmi sentiret, non tamen eo usque ut caderet, invaluerunt.

Postea pilulæ sequentes ordinatæ.

℞. Castor. assæ fœtid. an. ʒj. gummi ammoniac. sagapeni dissolut. in aceto scillit. an. ℈ij. fellis bovis ℈j. ol. succini, gutt. VIII. cum succo rad. pœon. F. pilulæ pond. ℈ß. capiat unam nocte cubitum iturus aliquoties, iterum etiam fuit purgatus sic.

℞. Pil. aggregat. ʒi. cum aqu. pœon. F pilulę, dejecit per biduum octies.

Ut vinum sequens biberet injunctum.

℞: Rad. pœon. ℥iv. ireos, enul. camp. an. ℥ß. fol. salv. majorau. chamæpit. an. ʒij. sem. pœon. ʒiij. sem. fœnic. ʒi. incidantur pro duabus mensuris vini bibat singulis matutinis haustum. Ab eo tempore quo fontanella fluebat, sex septimanarum spatio, à proxysmo liber fuit: & post vini præscripti usum, dicebat convulsivos illos motus seu palpitationes in pedibus cessasse, saltem in brachio remanere, quare etiam brachio cauterium fuit applicatum, ulcere inducto, dicebat se noctu ter aut quater sensisse convulsionem levem in digitis, sed non alibi, quapropter iterum pilulis aggregativis fuit purgatus, denuoque vinum prius præscriptum bibit per dies duodecim, cauteriumque tertium in sura pedis dextri fuit apositum, denuoque pilulis purgatus:

Cum adhuc sentiret reliquias aliquas, incepit hoc uti Electuario.

℞. Rad. pœon. pyrethri, an. ℥ß. hyssop. sem. pœon. an. ʒii. mell. scillit. q. s. F. Electuarium, utatur singulis matutinis.

Postmodum sentiebat tantùm, ut exponebat ab ulcere manus, vaporem per brachium ferri, & per cauterium brachii, & nuchæ, & suræ pedis evaporari, alioquin graviorem paroxysmum non sentiens *Felix Platerus, obser. lib. 1. pag. 24.*

℞. Conserv. flor. pœon. ℥iß. conserv. majoran. meliss. beton. & flor. rosmar. an. ℥i calam. aromat. zinzb. cortic. citri condit. an. ℥ß. pulv. sem. & rad. pœon. visc. q. an. ʒi. ras. ebor. ʒß. cranii hominis pulver. subtiliter, ʒiß. cinamom ʒii. nuc. mosch. ʒi spir. plirisarch. ʒß. cum syrup. cortic. citri. F. Electuarium capiat alternis diebus ʒi. manè jejunus superbibendo Julepi sequentis ℥i.

℞. Aq. salv. meliss. an ℥ii. vini alb. ℥i. sacch. rosat. perlat. ʒii. M.

Balsamolæo sequenti fricet Spinam.

℞. Gummi galban. bdellii in aq. vit. dissolut. an. ℥ß. benzoin. ℥i. styrac. liquid. ʒi. fol. rut. chamæpit. flor. stœchad. lavendul. an. ʒii. rad. costi, ℥ß. castor. ℈i. infundantur incisa & pulverisata in aq. vitæ. Stent in maceratione in calore per dies aliquot ante usum. Hęc profuerunr Epileptico cuidam cordis palpitatione simul etiam laborante. *Felix Platerus, observ. lib. 1. pag. 236.*

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Epilepsia.

PEr triduum ferè paroxysmis epilepticis corripiebatur puella infans, jussi succum rut. cum aceto fortissimo permixtum in spongia naribus adhibere; cujus usu statim ad se redibat, sed mox iterum recidivam patiebatur, brevibus tamen quando hæc naribus admovebat paroxysmis. Emplastrum hoc cordis regioni applicavimus.

℞. Theriacæ veteris ʒi. rad. pœon. pulv. ʒß. M. item pulvere rad. pœon. capilli conspergantur, & sic præter omnium spem evant. *Felix Platerus, observ. lib. 1. pag. 29.*

Pueris applicentur cauterium actuale in parte capitis posteriore, & maximè iis qui obesiores sunt; estque præstantissimum remedium. *Florentiæ* ubi pueri valde sunt obnoxii huic morbo, etiam mulieres admovent cauteria actualia, ut torrem ignitum: idque habent in communi usu, edoctæ quotidiana experientia. Rusticæ pueros sacerdotibus deferunt, ut cauterio vel carbone ignito partem illam posteriorem urant, quod quidem maxime confert, si epilepsia facta fuerit per idiopathiam. In antiqua Epilepsia aqua sequens mirificè confert, & potissimum in Paroxysmo data, illos subito excitat.

℞. Hirundin. num. 90. rut. Mii. castor. ℥i vin. alb. ℔iij. destillentur in Bal. M. & aqua servetur usui: ex ea dentur cochlearia duo in paroxysmo, vel manè extra paroxysmum, precedente universali purgatione totius corporis & capitis. Valet etiam intus assumpta & extrinsecus apposita in convulsione & paralysi, sed magis in paralysi, & efficacior est oleis. *Guil. Rondeletius cap. 36. lib. 1. Methodi curand. morbos.*

℞. Sanguinis è vena aperta hominis sani collecti, ℔ß Rad. pœon. rec. incisæ, ʒij. sem. pœon ʒß. hyssopi, rutæ, an. Mj. cranii humani, ℥i. eliciatur per destillationem aqua, cujus datur ℥i. ad præcautionem. *Felix Platerus pract. tom. 1. lib. 1. cap. 2. pag. 73.*

Sanguinem ex homine sano decollato haustum Epilepsiæ præsens remedium plurimi commendant. Plurimi nostratium inter familiaria secreta habent sanguinem ipsius Epileptici. Extrahunt enim secta vena brachii in ipso convulsionis paroxysmo parum sanguinis illumque ovo sorbili mixtum, ægro sorbendum propinant quod experimentum non paucos, & in urbe nostra, & extra illam ab insultu epileptico statim liberavit, & planè deinceps immunes reddidit. Sed post haustum liquorem, cordialia, pulverem bezoarticum, aliaque addunt, ut ad sudorem componatur æger, ita enim à sanguine proprio materia convulsionis mota & turbata per sudorem discutitur, & evacuatur, pro amuleto Epilepsiæ habetur Lapis nephriticus collo suspensus. *Thomas Bartholinus, hist 78.*

Experientia comprobatum est prid. *D. Jo-*

hannis Baptistæ sub radicibus artemisiæ evulsæ carbones reperiri, quorum ʒi. si in pulvisculum redigatur, & cum aqua stillatitia flor. tiliæ, aut flor. lil. convall. ebibenda offeratur, protinus ad Epilepsia ægrum liberatum iri. *Franciscus Ioel. practic. lib.* 1. *sect.* 3.

Quidam multa perhibent de carbonibus pridie *D. Iohannis Baptistæ* sub radicibus artemisiæ evulsis, sed hallucinantur Authores, non enim sunt carbones, sed radices artemisiæ annosæ emortuæ multo sale volatili constantes: & semper ferè sub artemisia reperiuntur, adeo ut tantùm superstitio quædam sit, quod radices illæ annosæ emortuæ pridie *D. Johannis Baptistæ* circa duodecimam nocturnam evelli debeant. *Fredericus DecKers* notis ad *cap.* 1. *lib.* 2. *prax. Barbettianæ.*

Ad Epilepsiam inter multa alia commendatur pulvis fecuudinæ. *Idem ibidem.*

Quidam ultra viginti epilepticos uno anno sanavit hac ratione. Cane vivo dissecto, fel poculo excipiebat, & cystin felleam aceto eluens miscebat, mixturam potinuculæ instar ægroto exhibebat, quam si fortè vomitu rejiceret, ex alio cane repetebat. Eligebat autem juvenibus bimulum, senioribus, trimum fœminam feminis; & viris marem. *Ieremias Martius observ.* 45.

Insuave quidem remedium, sed quod spes sanitatis jucundius effecerit, quàm crudelissimum sanguinis humani potum, cæterum eodem felle canino cum duplo vini cretici seu aq. picarum aut flor. tiliæ feliciter usum *Ludovicum Hermannum* idem hic *Martius* alio loco adnotavit, cum aceto sumendum, probeque à portione sudandum monet *Franciscus Hildeshemius. De capitis morbis*, Spicileg. 7. *Hier. Velschins* notis in *observ.* 45. *Ier. Martii.*

Epilepsia sæpius remedio arcano curata ab avo meo *Petro Gassero*, succo nimirum aquilegię cum succo vermium terrestrium æquis potionibus ad ℥i. diebus 40. continuis dato. *Achilles Gassierus, observ.* 55.

Dum anno 1659. medicinæ studii *Mousperii* incumberem; unus ex præceptoribus meis clarissimus Dominus *Salienus*. Practicus consummatissimus, perpetuaque memoria dignissimus, mihi tanquam secretum insigne Emplastrum sequens ad Epilepsiam benignè communicavit, quo ajebat se plurimos etiam provectæ ætatis Epilepticos sanitati integræ restituisse, præmissis scilicet universalibus.

℞. Gummi ammoniac. gummi juniperi, thuris & mastich. an. ℥ij. sem. pœon. maris suo tempore collect. & nuc. mosch. an. ʒiij. corall. rubr. præp. ras. eboris & Cervi, an. ʒi. malaxentur cum Styrace liquida, formenturque in Emplastri massam in sequentem usum.

℞. Mass. Emplast. præscript. p. s. extend. super alutam vel pannum sericeum rub. & formetur Emplastrum magnitudinis & figuræ debitæ, admovendum vertici & suturæ coronali calidè, detonso prius capillitio, ibidemque diu gestandum.

Hac etiam aqua hirundinaria in eodem affectu feliciter utebatur.

℞. Hirund. adhuc in nido existent. numero viii. rad. pœon. visci q. an. ʒiij. fol. rutæ, Mj. flor. lil. convall. p. ij. caryophyll. macis, an. ʒij. cum sufficienti quantitate vini albi, aceti scillit. & aq. meliss. super cineres calidos infund. per 24. horas. Dein destillentur, atque in vase vitreo optimè clauso servetur aqua, dosis pro majoribus ad ℥i. ad ℥ij. pro junioribus ad ℥ß. ad ℥i.

SUBSECTIO NONA.

Pro Epilepsia.

Nobilis quidam *Danus* in gravem Epilepsiam incidit, ex translatione peccantis materiæ à partibus externis ad internas: de dolores enim in aure interno prius conquestus erat, quo remittente, protinus successit hic affectus, non tantùm ruta contusa & in aceto macerata laborantem à paroxysmo excitamus, guttulis etiam olei succini aliquot naribus per pennam immissis, sed lenito quodam modo paroxysmo pro corrobaratione cochlear unum atque alterum de spiritu ceras. nigror. item aliquid syrup. flor. pœon. cum spiritu vitrioli permixtum, & similia exhibuimus: capiti verò raso Emplastrum *Cratonis* applicare jussimus quod.

℞. Succin. alb. thur. mastich. an. ʒiß. galbani,

bani, opopon. an. ℈i. visci q. ʒii. ambræ gris. gr. vi. mosch. gr. iii. sem. pœon. ʒß. ladan. ʒiß. ol. nuc. mosch. parum, ol. ros. q. s. extend. in corio, aspergatur pulvis cubeb. & suturæ coronali imponantur.

His remissionem gravissimorum symptomatum introduximus, ut æger mentis compos vicissim redderetur, & adstantes cognosceret, cum iisque loqueretur ad tempus, donec gravibus recidivis remorantibus, sequenti die naturæ debitum solveret. *Gregorius Horstius, obs.* 21. *lib.* 2. *De Morbis capitis.*

Puer quidam duodecim annorum prefecta ratiocinatione & articulato sermone destitutus, post paralysio dextri lateris in Epilepsiam incidit, ad eum vocatus ante omnia Phlegma, quare pulverem hunc purgantem præscripsi.

♃. Rad. pœon. ℈ß. crem. tartar. ℈ß. spec. diaturbith. cum rhab. ℈i. diagrid. cum ol. fœniculi præpar. ʒß. sem. anis. coriand. præp. an. ℈i. M. F. pulvis in duas partes pro duabus dosibus.

Ad cerebrum roborandum utatur interius per vices hoc pulvere corroborante.

♃. Pulv. marchionis, ʒiß. C. C. ust. præp. corall. rub. præp. an. ʒß. sacch. ros. tabul. ℥ß. M. F. Pulvis.

Spinalem medullam & partes læsas hoc linimentum inungat.

Ol. de castor. lumbric. rutac. an. ℥iß. unguenti nervini, ʒvi. ol. fœnicul. distill. ℈ß. M. pro linimento. Hisce aliisque ejus generis per semestre diligenter adhibitis, Dei gratia, non tantum ratiocinationis & loquelæ defectus corrigebantur, sed etiam pristino vigori restitutus puer, nihil amplius de subitaneo lapsu vel insultu conquererebatur. *Gregorius Horstius, observ.* 41. *lib.* 2.

Durante accessione alvus est irritanda glandibus & clysteribus acribus.

In os etiam vi apertum instillatur quod sequitur medicamentum.

♃. Ungul. alcis, ʒiß. sem. pœon. lign. visci q. an. ʒii. beton. ʒiii. cranii. human. castor. an. ʒiß. cum oxymel. scillit. F. pasta cujus ʒi. ex aq. hyssopi in os infundatur, vel palato affricetur. *Iulius Cæsar Claudinus consult.* 130.

Ut morbi causam præscinderemus, singulis mensibus per diacydonitem purgatorium à nobis excogitatum, puerum (qui trium erat annorum) purgabamus, quem avidissimè puer ipse comedabat. Et ita habet.

♃. Cydon. mundat. ℔ß. mell. vel sacchar. ℔ß. aqua vel vino liquefiat, & fiat conditum ad ignem, cui adde spec. diaturbit. ℥ii. M. F. diacydonitem purgatorum, cujus dosis sit pro vice ad ℥ß. optime eo egerebat, ita enim *Galenus* monente, pueri qui pharmaca renuunt, purgandi sunt. *Amatus Lusitanus, cent.* 4. *cur.* 22.

SECTIO DECIMA.

De Epilepsia.

Post evacuatum corpus venæsectionem & purgationem, verno, æstivo, & autumnali tempore, decocto radicum Cichorii uti rectissimum, hyeme mithridatica antidotus cum syrup. de succo Cardui, vel syrupus Cardui conveniens erit, destillatum autem cardui, & millefolii cum syrup. viol. toto anno probo, de quoquere etiam in iis lignum Guajacinum cum ligno visci q. & per dies viginti vel quadraginta, bibere vere & autumno utilissimum Medicamentum de Cinabare non præscribo, cum *Fernelius* in libello suo *De Lue Venerea*, tam dira symptomata usum Cinnabaris consequta referat, Mihi, ne quid dissimulem, non per suadet, cum bono successu me eo usum esse *Vienne* vere affirmare possim. Stercus pavonis ex destillato cardui vel millefolii magis probo. Hepar ranarum & perdicum comestum plurimi commendant. Sed ego ut dixi nihil carduo & mille folio efficacius reperi. *Io. Crato cons.* 4. *lib.* 1.

Ante paucos dies *Thessalus* ille puero cuidam pulverem epilepticum ex cinnabare viva confectum dedit, non velim hoc facere, si omnes homines mihi autores essent cùm robusta etiam corpora vix illius usum ferant, & quam graviter ferant viderim, Sed cum audacia illi pro scientia sit, arte sua Medica *Fierovantum* nebulonem pessimum, qui *Venetiis* ejectus est, magistrum habuerit, hæc atque alia ab eo desi-

designari non novum. *Io. Crato epist.* 7. *lib.* 1. *epist.*

Decoctum radicis Sassaphras, aut solum, aut cum vino singulare. Frustulum aloes perpetuò gestandum, ut cutem attingat. Lupi etiam corium ea parte desumptum, qua spinæ adhæret, latitudine duorum digitorum in cinguli formam effingendum, ventrique & lumbis circumcingendum, & semper gestandum, ut corium attingat cutem, pilis exterius positis.

Cum primum pullus equinus in lucem prodiit, vomitu materiam quandam rejicit, quam nisi quis præripiat, mater statim devorat, hæc materia siccata & pulverisata, a morbo comitiali liberat certo experimento, ut mira quædam res videatur. Chalcanthini olei ritè præparati gr. v. in jusculo manè sumptæ per multos dies plurimos ab hoc morbo liberant.

Theriaca etiam tam idoneum est morbi hujus remedium, ut ea sola quotidie liberentur multi: aqua etiam theriacalis plurimùm prodest. *Hieron. Donzelinus*, *consil.* 38. *lib.* 6. *consil. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

Præscripseram nuper cuidam puero Emplastrum suturæ coronali apponendum, is tentatis multis remediis beneficio Dei convaluit. Pharmacopœi conjux Emplastrum hoc aliis pueris epilepticis adhibuit, itaque tam multus de eo sermo, ut etiam senes bono successu uterentur. Descriptio Emplastri hæc est.

♃. Succin. alb. thur. mastich. an. ʒiß. galban. opoponac. an. ℈i. visci q. ʒii. Ambr. gris. gr. vi. mosch. gr. iii. sem. pœon. maris, ʒß. ladani, ʒiß. ol. nuc. mosch. parum, aspergatur pulvere cubebarum, & extendatur super alutam. *Jo. Crato*, epistola ad *Iordanum*, *lib.* 4. *Epist. Cratonis &c.*

SUBSECTIO UNDECIMA.

Pro Epilepsia.

QUæ à tota proprietate huic affectui sunt accommodata non sunt negligenda, ex quibus omnibus confectum quoddam medicamentum nostrum sæpius fœliciter à nobis usurpatum hic describere non gravabor.

♃. Sem. pœon. cranii hominis combusti, flor. anthos, cort. citri, an. ʒii. visc. q. rad. tormentill. ras. eboris, an. ʒi. M. F. omnium pulvis, cujus ʒi. cum aqu. pœon. ℥iv. jejuno ventriculo sex vel septem diebus continuis ante diem accessionis consuetæ propinetur. *Ioh. Zecchius*, *consult.* 2.

Vomitus bis saltem in mense post Plenilunium & Novilunium à cœna excitatus mirificè hoc affectu laborantibus conferre solet. Sed omnibus præstare videtur medicamentum nobis sæpe ac sæpius comprobatum, quod tale est.

♃. Cranii hominis violenta mortem defuncti, sem. pœon. an. ℈ß. Rad. tormentill. lign. visc. q. ras. ebor. an. ℈ii. conserv. anthos ros. conserv. acori, an. ʒx. syrup. de stœchade q. s. F. electuarium, cujus detur ℥ß. quatuor horis ante prandium alternis diebus.

Experientia compertum est Smaragdum cum corallo gestatum, ita ut carnem contingat, epilepticas accessiones coercere. *Ioh. Zecchius*, *consultat.* 44.

Curat Epilepsiam acori radix contusa & potui indita. Fimus Ciconiæ bibitus, & pulvis cranii humani, si detur cum succo rutæ vel cum decocto pœon. visc. q. tormentill. & cubeb. Sumitur etiam quotidie ℈i. castor. cum decocto prassii per 14. dies id agitur. Pulvis lumbricorum terræ cum vino potus. Contunde rad. pyrethri cum melle ita ut fiat Electuar. detur ʒi. & superbibat decoctum stœchad. hoc agat semel septem dierum spatio, sed toto anno. Si ab utero sit Epilepsia, quæ puellabus frequens, sumat bis in mense pilula fœtidas. *Ioh. Heurnius*, *ad aphor.* 45. *sect.* 2.

Radicem pœon. collo appendimus, ac in sorbitiunculis eam coquimus. Damus mel Scillæ vi(imbutum, hyssopo ac roremarino cibos coqui jubemus.

Cuidam juveni à manu repebat quid per humores in cervicem & caput; mox cadebat. Post provisionem habitam totius corporis, phænigmos adhibui manui, tum malum incipiebat ab humeris: illis caustica admovi; ac ut theriaca uteretur quotidie manè ad ℈i. jussi. Mox à lingua invade-

debat & à genis, genis phænigmos admovi, perennique theriacæ usu summi Dei beneficio evasit. Sed diu mutus perseverabat, at loquella rediit tandem. *Ioh. Heurnius, ad aphor. Hippocr. 7. sect.* 5.

SUBSECTIO DUODECIMA.

Pro Epilepsia gravissima cum pulsu intermittente.

CUm advenissem hominem veluti in agone mortis reperi, pulsus adeo erat variabilis, ut nunquam similem in homine qui evaserit, me observasse ausus sim affirmare, jam enim erat magnus & celer, jam tardus, rarus, inæqualis, formicans, parvus, & languidus, sed & (quod omnibus admirabilius est) aliquoties adeo intermittebat & quiescebat, adeoque deficiebat pulsus, ut æger jam animam effudisse videretur, non enim ictum unum aut alterum, verùm quatuor aut quinque, aut etiam plures intermittebat, & ita quidem ut facillimè passus quatuor aut quinque, quiescente pulsu, per cubiculum fecisses, interim dum ita quiescebat pulsus, corpus appoplecticorum more, planè sine motu & respiratione iacebat, oculi aperti & fixi erant, & vix signum ullum vitæ in ipso observari potuit, nisi quod partes corporis imò ipsæ quoque extremitates suo calore naturali fruebantur. Ego cum advenissem protinus nares, labia & tempora succo rutæ (maximas istius succi in Epilepsia esse vires testantur viri docti) in quo nonnihil theriacæ dissolutum erat, inunxi, regioni cordis & carpis epithema calidè applicui & pulverem epilepticum & aliquantulum confect. alkerm. cum aq. lil. conva l. pœon. & beton. exhibui. Sequenti die cum iterum præscriptam potiunculam sumpsisset, præter meam & adstantium opinionem melius se habuit: deinde observata victus ratione expurgatoque corpore, brevi restitutus fuit. In hoc autem casu videmus quid natura valida etiam prętcr spem & opinionem Medici præstare potest, quandoquidem ego ut ingenuè fatear, cum pulsum ut dixi, non solum variabilem & summè imbecillem, verum etiam omninò intermittentem in ipso observassem, mortem in propinquò esse adstantibus significavi; ille tamen quia juvenis & robustus adhibitis remediis idoneis, intra dies quatuor sanitati restitutus fuit. Respexi autem in prognostico meo non solum ad ea quæ quotidie in praxi accidere observamus: verum etiam ad locum illum *Galeni, lib. 2. De precognitione ex puls.* ubi ita scriptum reliquit, si arteria duorum pulsuum tempus moretur, haud scio an quisquam superstes esse possit, & eodem libro, naturalis arteriæ motus sanitatem refert; vitiosus morbum, intermissus mortem. *Guil. Fabritius Hildanus, observ. 22. cent.* 4.

SUBSECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Epilepsia.

CUm piscator quidam bis, ter & sæpius quotidie Epilepsia corriperetur, nec radix pœoniæ, cranium humanum, alcis ungula, aliaque remedia, à multis authoribus enumerata juvarent; accidit fortè ut legerem in *Fabii Columnæ* historia Plantarum, *cap. De Phu.* hæc verba. Præter has vires plantę huic tributas, addo & hanc proprietatem jamdiu in multis, atque in memetipso expertam, quod pulveris radicis plantæ hujus spontè ortæ extirpatæ antequam caulem edat, cochlearii dimidium cum vino, aqua, lacte, aut alio quovis decenti succo semel sumptum, aut bis Epilepsia correptos liberet; hunc pulverem amicis dono dedi, deinde divino prius numine fautore glorificato, ejus usu illis restitutam sanitatem affirmarunt. Hæc sunt ipsius verba: & sicut ipse jubet, ita dedi, & sanatus est æger, & in posterum fœliciter hoc remedio usus sum. *Dominicus Panarolus, observ.* 33. Pentecoste 1.

Pulvere sem. saponariæ ante paroxysmos sumpto semel in mense per tria novilunia ad ℥i. observavi paroxysmos valdè minui tum numero, tum violentia; idque in filia viginti & quinque annos nata tentavi cum fęlici successu. Nota etiam herbam hanc signaturam hujus proprietatis habere, spumam enim, si in aqua fricetur, saponis instar emittit (unde ei nomen

inditum) sicque spumantibus epilepticis confert. Rutæ Mi. in vini amphora infusus, & per tres dies manè sumptus idem præstat. *Petrus Borrellus*, *observ.* 18. *cent.* 1.

Pavi stercoris pulvis cum vino ad ℥i. luna silente deglutitus præstantissimum est remedium (si semel in mense sumatur per aliquot menses) ad sacri morbi paroxysmorum sævitiam compescendam imò ad curandam omninò. *Petrus Borellus*, *observ.* 15. *cent.* 3.

Adrianus Spigelius memoravit Nobilem *Patavinum* 19. annorum sæpius epilepsia conflictatum; quin quum à gravi de scalis lapsu, *Fabritius* ab *Aquapendente* cranio terebram admovisset, nunquam ex eo malum percepisse. *Ioh. Rhodius*, *observ.* 66. *cent.* 1.

Cæsarem Palavicinum aliumque Nobilem melancholia & comitiali morbo alternatim laborantes, & frustra à Medicis vexatos somniferis & lotionibus capitis; solo potu pulveris chysoliti ex vino, octo dierum spatio sic liberavi, ut nunquam morbus redierit. *Hieron. Cardanus*, *curat.* 3.

Dedit mihi Rex *Poloniæ Sigismundus Augustus* integrum pedem posteriorem dextrum animantis illius à se cæsi, eo ipso tempote quo dextram aurem unge pedis illius scalperet; quod quidem tempus fuit inter duos divæ Virginis *Mariæ* festos dies immediatè sese consequentes interjectum. Nam hæc omnia religiosè observanda dicunt, si unguis ille id quod creditur vulgò, efficere debeat, totum in multa frusta concisum distribui amicis, nemo tamen unquam adjutus est, expertus ego sum in aliquot comitialibus frustra: quæsivi ex infinitis etiam superstitioribus, fabulas esse comperi, quæ ratio igitur est, ut tantum morbum tam leviusculo amuleto profligari muliebriter credamus. *Andreas Dudithius*. *Epist.* 24. *lib.* 6. *consil.* & *Epist.* *Ioh. Crat.* &c.

SUBSECTIO DECIMA QUARTA.

Pro Epilepsia.

ANcilla Epileptica usu oxycrati liberata est; cujus cyathum sumebat manè singulis diebus, & ante tempus invasionis acetum purum. Curato morbo doloribus artuum correpra est, qui usu thermarum curati sunt. *Lazarus Riverius* *observ.* 10. *cent.* 4.

Puella duodecim annorum epilepsia frequenter corripiebatur, ad cujus curationem multa remedia frustra tentata fuerant, cùm autem pleuritide correpta fuisset, pluries ei secta fuit vena, & ab eo tempore epilepsia nunquam correpta est, inde colligere licet, venæsectionem ad epilepsiæ curationem plurimum conferre. *Lazarus Riverius*, *observ.* 38. *cent.* 4.

Puer quidam trimulus patiebatur insultum epilepticum à quo liberatus fuit fumo tabaci, quem minister tubulo attrahebat, & insufflabat in os pueri apertum, vomitus indè illi concitatus est, & paroxysmus solutus. *Lazarus Riverius*, *observ.* 60. *cent.* 2.

Pueri fermè omnes, qui alvum adstrictam habent, obnoxii sunt convulsionibus, ut ex *Hippocr.* didici & experientia, filius meus adstrictione alvi perpetuò laborans convulsus periit. *Petrus Pachequus*, *obser.* 50.

Præmissis universalibus decocto guajaci se multos epilepticos curasse refert *Iachinus*. Continuetur autem per triginta vel quadraginta dies, singulis dosibus decocti sudorifici aliquot guttæ Spiritus vitrioli addantur, qui etiam specificus creditur ad epilepsiam.

Sequens opiata ad hunc affectum specifica est.

℞. Conserv. flor. anthos pœon. buglos. an. ℥ß. cort. citri condit. ℨii. pulv. visc. q. sem. pœon. decrescente luna collecti & ungul. alcis, an. ℨß. cranii humani non humati ad albedinem calcinati ℨiß. cor. præp. marg. præp. & C. Cervi, præp. an. ℈iv. lapid. Bezoard. veri ℈i. diamosch. d. & diatriasant. an. ℈i. theriac. vet. & Confect. de Hyacinth. an. ℨi. spiritus vitrioli, gr. xv. cum syrup. conditura corticis citri F. opiata, de qua capiat ad magnitudinem avellanæ, superbibendo aqu. cinamomi parum.

Sequens vero efficacissima est ad morbum radicitus tollendum, post diligentem corporis purgationem.

℞. Conserv. flor. beton. & anthos an. ℥iiß. Rad. eryngii condit. & mithridati, an. ℥i. Pulv.

℥i. Pulv. ligni sassaphras ʒvi. castor. ʒiii. crani humani non humati, ungulæ alcis, an. ʒii. rad. & sem. pœon. sem. nigell rutæ Sylvestr. & rad. pyrethr. an. ʒi. oxymel q. s. F. opiata, de qua capiat ʒii. vel ʒiij. reliquas omnes efficacia superat opiata *Montagnana.* cujus beneficio multi epileptici liberantur. (Ejus descriptionem vide supra *Subsect.* 4.)

Si cætera non profuerint, extremum remedium erit sinciput terebello perfodere, vitatis suturis, ut hoc veluti spiraculo aura maligna exhalare possit, hoc remedio aliquando desperatæ epilepsiæ curatæ sunt; & sine periculo celebrari potest, si periti Chirurgi manus adhibeatur.

Si conjectura sit, vapores ad cerebrum exhalantes à partibus inferioribus affectum producere, vel fovere, utilissimum erit causticum sincipiti admovere, vitatis suturis: refert enim *Carolus* Piso, duos epilepticos hoc cauterio fuisse curatos, tum etiam si à partibus inferioribus affectus producatur, aquæ acidulæ mirabiles sæpe effectus producunt, & morbum interdum radicitus tollunt, si prius evacuationes universales, & venarum inferiorum sectiones celebrentur.

Peculiariter verò ab utero procedens Epilepsia curationem sortitur pulvere granorum actes à Quercet. descripto per triduum exhibito ad ʒi. cum aqua hysterica.

Utatur æger pro potu ordinario hydromelite, vel bocheto ex guajaco & rad. pœon.

Crato cinnabarim nativam epilepsiæ magnetem vocat, ex eaque talem pulverem parat.

℞. Cinnab. nativæ pellucide limatæ & in tenuissimum pulverem tritæ, ℥ß. corall. rub. & margarit. præp. an. ℈ij. croci orient. ℈i. fol. auri, num. 15. terantur omnia subtilissimè super lapidem, & M. dosis in ipsa accessione à gr. vi. ad ℈i. cum aquis appropriatis. *Lazarus Riverius, prax. Med. l.* 1. *c.* 7.

Si pueros, ut sæpe fit, Epilepsia prehendat, primò Suppositorio vel Clystere alvus solvenda est. Postea & fere eodem tempore, purgans medicamentum exhibendum satis validum pro ætatis robore, ita ut non dubitemus in puerilis unius anni electuarium diacarthami ad ʒii. exhibere, si fiat ex lacte corrupto.

℞. Hier. picr. ℈ß. vel ℈i. pulv. de gutteta ℈ß. cum liquore specifico, vel cum melle rosato dentur. Cucurbitulæ scapulis & lumbis admoveantur, & cum scarificatione, si puer sit grandior. Vesicatorium applicetur posteriori parti cervicis. Si purgatio non rectè processerit, aut parum profecerit, vomitus provocandus est vitriolo albo præparato, vel etiam sale vitrioli, quod bis, ter & quater exhiberi poterit, si affectus protrahatur. Pulvis epilepticus de gutteta vulgo nominatus, frequenter exhibeatur cum lacte, jusculo & panatellis, à ℈ß. ad ℈i. cujus hæc est descriptio.

℞. Rad. pœon. sem. ejusdem, dictamni albi, visci q. an. ℥ß. sem. attriplicis, ʒij. crani humani, ʒiij. corall. rubr. præp. hyacinth. præp. an. ℥iß. alces, præp. ℥ß. mosch. ℈i. fol. auri, ʒi. M. F. pulvis.

Spina dorsi & membra quæ contrahuntur, inungantur sequenti linimento.

℞. Ol. rutac. lumbric. an. ℥ii. ol. castor. ʒi. aq. vitæ, parum. F. Linimentum.

℞. Theriac. vet. ʒi. Confect. alkerm. & de hyacintho, an. ℈i. aq. beton. salv. majoran. & cinnamom. an. ℥ß. M. Foveantur nares tempora & aures ejusdem aquæ cochlear unum per os poterit exhiberi.

SchenKius exotericorum experimentorum, *cent.* 5. ex *Georgio Kufnero*, hæc habet. Pro Epilepsia puerorum expertum medicamentum. Detur de moscho fino parum, ex mero subtili, bis vel ter in die, & sic perfecte curantur.

Dum hæc omnia fiunt, Clysteres semel aut bis in die injiciendi sunt in hunc modum compositi.

℞. Rad. arist. rot. polipod. q. sem. cartham. an. ℥ß. sem. pœon. cumini, an. ʒiij. flor. chamæm. & anthos, an. p. j. coq. ad ℔i. de colatur. cape ℔ß. hier. picr. ʒiii. mell. anthos, ℥i. ol. rutac. & lilior. an. ʒiij F. Clyster.

Inter specifica est fel. catelli lactentis, quod ab *Vntzero* his verbis prędicatur. Sume catellum parvum nigrum adhuc sugentem (pro fœmella epil eptica sume catellam) eumque strangula, ac interfice, ex interfecti

& per sectionem aperti corpore extrahet totam cystim felleam vix tres vel quatuor guttas sinceræ bilis in se habentem illum biliosum succum omnem puerulo, in paroxysmo Epileptico, cum pauxillo aquæ florum tiliæ propina, & miraculi instar videbis illum ab hoc morbo è vestigio sanari & curari. *Lazarus Riverius, prax. Med. lib.* 1. *cap.* 8.

SUBSECTIO DECIMA QUINTA.

Pro Epilepsia.

QUidam ab aliquot annis Epilepticus, si quando prehendendus esset paroxysmo, auram quandam frigidam ex crure, itemque ex brachio quasi ascendere sentiebat, moxque concidebat. Suasi itaque post adhibita variæ medicamenta, ut sentiens vaporis ascensum, partem ligaret; id quod præstitit, sicque semper paroxysmum inhibuit. *Philippus Salmuthus, observ.* 90. *cent.* 1.

Rusticus quidam longo tempore morbi comitialis paroxysmis frequenter conflictatus nullo remedio curari potuit; donec febre quartana superveniente, ab eo liberatus fuerit. Ita enim *Hippocrat. Aphor.* 9. *Sect.* 6. *lib.* 6. *Epid.*

Quartana laborantes nullo magno morbo corripiuntur, si prius autem corripiantur, & quartana superveniat, liberantur. *Gallenus* in Comment. nomine magni morbi Epilepsiam intelligit. *Philippus Salmuthus, observ.* 84. *cent.* 2.

Nobilissima quædam domina Epilepsia penè hæreditaria diu afflicta, irritis omnibus remediis ab excellentissimis Medicis præscriptis, tandem solo pulvere veri querni ad ℨi. quantitatem in aq. ceras. nigr. vel cerevisia singulis matutinis per dies aliquot circa plenilunium exhibiti, sanitatem obtiuuit. Licet nullam habuerit medicamentum sensibilem operationem, tamen post primum diem: nisi unum paroxysmum passa est *D. Robert. Boyle Tractatu de Vtilitate Naturalis Philosophia part.* 2. *sect.* 5. *cap.* 7.

Inter alia ungula alcis circumferenda est in annulari digito. *Guil. Ballonius, consil.* 60.

Retulit *Iacchinus* in Epilepticorum curatione, se semel viscum quercium ea ratione qua ligno guaiaco utimur, per dies 40. propinasse, & profuisse quidem non tamen morbum abstulisse neque licuisse iterum id remedii in facilior morbo experiri. *Iul. Cæsar Bariccellus* in hortul. genial.

Ungula alcis præsentanea vi pollet adversus morbum comitialem, quod multis experimentis comprobatum habeo, dicet mihi ratio visa sit obscura, semel atque iterum contingit, ut muliercula quædam in ædium nostrarum vestibulo, tamquam fulmine icta, concideret; quod ubi essem conspicatus: accedo proprius atque annuli gestamen, cui alcis particula inserta erat, digito qui infimo proximus est insero, illa è vestigo erexit se in pedes, potuque refocillata iter inceptum alacriter peregit. *Levinus Lemntus, lib.* 2. *De Occultis Naturæ Miraculis, cap.* 3.

Petrus Merenda scribit, in comitiali morbo admodum vehementi, exiguo intervallo sæpius repente, nec aliis remediis cedente, se quam plurimos per admota collo prope scapulas rubificantia medicamenta, donec vesicæ exsicitarentur, brevi temporis spatio ad pristinum rationis usum frequenter perduxisse, & ab accessionibus liberasse, qui deinde decenti curatione, ad ingentem sanitatem perducti fuerunt: Sed hoc faciendum est post purgationem, nisi morbus urgeat, sed neque hæc, neque setones, neque cauteria conveniunt circa caput, nisi morbus cerebro sit essentialis, ut fiat diversio à cerebro. *Iacobus Hollerius, lib.* 1. *De morbis internis, cap.* 15. *in Scholiis.*

SUBSECTIO DECIMA SEXTA.

Pro Epilepsia.

ILlustris Neogamus amore formosissime puellæ, quam jam quintum deperiebat annum, potitus, in arcem milliari à Leodio dissitam eam ducit, ibi cum amore se pulcherrimo ad satietatem explet, depleri facultatem animalem, purissimamque spirituum partem absumi non sentiens, Epilepsia corripitur, advolo ego cita-

citato equo; atque à paroxysmo excitato; album pavoninis excrementis, derasum, in decocto mille folii (erat casu ad manum) propino, à cujus sumptione cum aliquot horas liber fuisset, iterumque corriperetur, antepilepticum Serenissim. Ernesti Principis mei, quod oleum heracleum, qui ingenti pretio ipsi vendiderat Chymista indigitabat; Leodio adferri curavi; quo bis terve sumpto, per omnem vitam ab Epilepsia immunis fuit, ejus olei, quod sæpe fidum expertus sum, descriptionem hic ponam.

℞. Vitrioli veneris, aut viridis ægris calcinati, ℔iß. cranii humani, ungulæ alcis, an. ℥ii. visci querni (malim colurnum) sem. pœon. maris, an. ʒi. cum spiritu vini rectificatissimi ℔ii. digere in retorta & distilla S. A. ingratissimum est hoc oleum, & odore & sapore, sed miræ efficaciæ, si cum aqua convenienti sumatur. Huic omissis universalibus, quia ob virium imbecillitatem mortem timebam, solis antidotis consulvi, monuique meminisset, dicere stagiritam naturæ ocellum, synusiam seu coitum esse parvam epilepsiam, à parva autem ad majorem proclivem esse transitum. *Henricus ab Heers, observat.* 18.

Puella quædam ab ebriis duobus ad stuprum sollicitata, in epilepsiam ex subito terrore & animi consternatione incidit gravissimam. Ad illam accersitus, duas quæ lecto adstabant famulas rogo, quoties concideret; jam videbis inquiunt, adhuc loquebantur, cum sævissimè convulsa fuit, lecto affixus, observo illam duos utriusque pedis pollices confricare, nec ullam in illis movendis, quoties paroxysmo libera erat quietis partem interponere, extemplo curo beri butyrum antimonii, ex æquis antimonii crudi & mercurii sublimati concinnatum partibus: quo utrique pollicum applicito, vesicisque magnis excitatis, iisque abscissis, demum carne ad ossa ablata, ab omni paroxysmo, triduo liberrima fuit: quarto die cum levissimè convulsam domestici dicerent, sumpto antepileptico, ex cranio hominis, pavonino excremento, vesica apri cum lotio in furno siccata, visco colurno, oleo succini inodoro, aquisque circi dicatis apprimè facto, nunquam postea vel umbram convulsionis sensit. *Henricus ab Heers, observ.* 24.

SUBSECTIO XVII.

Pro Epilepsia.

PRæmissis universalibus vomitivis & catharticis exhibeantur specifica qualia sunt. Primò, Hepata ranarum quæ sic parentur, ex quadraginta ranis viridibus aquaticis vivis jecinora exime, & sigillatim pone supra folia brassicæ capitatæ ad eam partem qua terram respiciunt, ita ut se invicem contingant; postea in ollis devitreatis & recentibus superius tectis, exsiccentur, ad lentum ignem, ita ut in pulverem tenuissimum teri possint, à foliis cautius separata. Postea divide pulverem integrum in quinque partes æquales, & usui serva, partem unam exhibe patienti jejuno ventriculo in haustulo aquę vel spiritus appropiati, cùm Luna ingressa est cancrum: vesperi duabus horis à cœna alteram partem, atque sic consequenter postero die manè tertiam, vesperi quartam; tertio die ultimam partem manè, ubi tamen observandum semper ante & post sumptionem pulveris duabus horis ab omni cibo & potu abstinendum esse. Si patiens post sumptam hanc medicinam in fronte & temporibus sudet, testimonium est operationis exquisitæ, itaque si post tertiam, quartam & quintam exhibitionem sudor provocetur totius corporis, vel in lecto, vel laconico, effectus sperandi sunt uberiores. Hic pulvis mense *Majo*, *Junio*, & *Julio*, usque ad medietatem *Augusti*, tantum confici potest, extra hæc tempora ranæ inutiles sunt, ultra annum non durat, vix dici potest quantum emolumenti ab hac medicina simplici accedat. Hoc remedio restitutus est *Fredericus* quartus *Palatinus* qui ab anno quindecimo ætatis ad vicesimum sextum epilepticus fuit.

Secundò, Amuletum ex frutice sambuci in salice inventi, colligatur frutex quolibet mense, melius tamen *Septemb.* & *Octob.* quando maturuerint grana sambuci ante plenilunium diebus duobus, & reservetur usui (servari potest annos duodecim) teneriores saltem surculi sufficiunt, usus

talis

talis est. Seca furculum unum tenuiorem in taleolas tenus, & quantum fieri potest integras: earum novem redigantur in nodulum, vel ex linteo vel serico confectum & cum simplici filo lineo suspendatur collo usque ad orificium ventriculi, ut rectè nodulus eò pertingat, applicetur post univer. salia, & relinquatur tamdiù donec spontè sua citra omnem vehementiam rumpatur filum & nodulus videatur cadere, quem deinceps neque patiens, neque ullum animal nudis manibus vel pedibus tangat, sed mediante aliquo instrumento vel forcipe, vel alio, sepeliatur subtus terram, eo in loco, ubi neque animalia pertransire possint. Secus si tetigerit, morbus epilepticus denuò invadet eum; vel alios antea morbum non passos corrumpit, id quod studiosè est evitandum. Hoc amuleto curari possunt & ii, qui longissimo tempore hoc morbo laborarunt. In adultis soleo ex majoribus furculis excavatis facere cannas, per quas tempore gestationis amuleti omnem suum potum hauriunt. *Ioh. Hartmannus*. Pract. Chimiatr. *pag.* 67.

Hartmanni amuleto ex frutice sambuci in salice inventi, plurimi epileptici salutem suam debent. Medicus quidam nostræ urbis exercitatissimus plusculos solo isto amuleto restituit, præmissis præmittendis.

Sartor Juvenis *Haffiniensis* tumido ventre diu aquam inter cutem collegerat, nullis adjutus medicamentis, transmisso ad cerebrum sero copioso, epilepticus evasit. urgebat viginti & quatuor horis paroxysmus, & miserè torquebatur, sed appenso amuleto, imminutus primum paroxysmus, mox planè remisit, hydrops verò tractu temporis alvi fluxu superveniente detumuit. *Thomas Bartholinus, hist.* 69. *cent.* 4.

SUBSECTIO DECIMA OCTATA.

Pro Epilepsia.

ANno 1598. Iuvenem *Lausannæ*, quindecim annos natum, curandum habui, qui singulis ferè diebus, semel ad minimum, accessionem epilepticam patiebatur, cuique ob id multa, sed frustra; præscripta adhibebantur remedia. Ego purgato corpore pilulis aureis & cochiis, institutoque regimine optimo, setaceum ipsi adhibui, hinc accessiones remiserunt, & paulatim ab Epilepsia liberatus fuit, corpore ejus post leniter aliquoties purgato. *Guil. Fabrit. Hildanus, observ.* 41. *cent.* 1.

Inter amuleta præcipuè commendatur Smaragdus, nam si è puerorum collis pendeat, eos ab epilepticis paroxysmis tutari creditur; digitis etiam gestatus comitialem morbum impedire omnes authores asserunt; eamque habere facultatem, ut si morbus ita vehemens sit, ut superari a gemma non possit, eam in partes diffringi, itaque vel tollere morbum, vel frangi quasi pugnando à potentiori devictam *Anselmus Boetius*. *De Lapid. & Gemm. libr.* 2. *cap.* 53.

Refert *Arnoldus Villanovanus* grana x. corall. rubr. ex materno lacte infanti primùm nato exhibita ante omnem alium cibum vel potum, efficere ne unquam in vita epilepsia corripiatur: quod *Camillus Leonardus* Medicus *Pisaurensis*, frequenter se expertum fuisse testatur. *Anselm. Boetius. De Lapid. & Gemm. lib.* 2. *cap.* 154. & *VVolfgangus Hœferus* in hercul. Medic. *lib.* 7. *cap.* 6.

Cæsar in Epilepticis hoc remedium pro maximo secreto habet, & ait *D. Petrus Cavizerum* etiam homines provectæ ætatis, & qui diu hoc morbo fuerinr obnoxii, post purgationes curasse.

℞. Crystall. præp: ℥i. corall. rub. præp. ℈ii. margar. orient. ℈i. smaragd. orient. ʒß. M. F. Pulvis, cujus media pars est dosis in aq. taraxaci, bis feci periculum, ægri liberati sunt ab Epilepsia, sed postea tamen obierunt, Crystalli usum non existimo esse tutum, & Smaragdus, quo vulgo utuntur, non est verus. *Io. Crato*. *Epist.* 14. *lib.* 5. *consil. & epist*.

Crato existimat crystalii usum non esse tutum, verùm contra probatur ab aliis Medicis, ut *Antonio Guainerio*, *Ioh. Langio*, & *Anselmo Boetio*, & experientia aliquoties docuit, ejus usum non solum tutum sed & utilem esse.

Nec refert, quod ægri, qui ex usu pulveris

* febris antea descripti ab Epilepsia liberati sunt tandem obierint; alia enim obitus causa, non Crystallus esse potuit. *Daniel Sennertus. practic lib.* 1. *parte* 2. *cap.* 31.

Semen pœoniæ maris collo subnexum vim habere experimus, & ungulam alcis vel appensam, vel annulo inclusam vidimus Epilepticam accessionem cohibere. *Ioh. Fernelius*, *consil.* 1.

Pro epilepsia infantium. Quando infans] deambulare inceperit, si ab hoc languore vexetur, propinetur syrupus ex succo cichor. manè cum urina ipsius calida permixtus. Hæc enim potio suaviter solvit ventrem & educit phlegma, & à tota specie curat morbum lunaticum. Non omittam quod gratia *Dei* mihi collatum utile ad sanitatem huius infelicis languoris: fateor me expertum in quàm pluribus infantibus, quod suspensio pœoniæ & ligni quercini usti cum argento curant in tota specie morbum caducum, & lapis smaragdi similiter. *Socrates* recitat hoc experimentum pro mirabili & electo. In pullis, inquit, hirundinum inveniuntur duo lapides, quorum est rubeus, alter albus: albus quidem, lunatico cadente, appositus levavit eum; Rubeus autem acceptus & ligatus in pelle collo ei apponitur. Lapis smaragdus deferentes eum in annulo à morbo caduco liberat. Propter hanc causam docentur Reges suspendere in collo puerorum suorum, statim quando nascuntur ne superveniat iis morbus caducus. *Arnoldus Villanovanus*, *lib.* de Epilepsia *cap.* 4. & 24.

Emplastrum hoc roborans occipiti admoveatur.

♃. Storac. benjoin. ladam. an. ℥ıv. rad. pœon. ireos, flor. visc. q. mastic. an. ʒi. styrac. liq. q. s. f. emplastr. massa.

Exhibeantur guttulæ aliquot mixturæ spiritalis cum liquore idoneo. Olei succin. gr. ii vel iij. cum pari quantitate spir. vitrioli in aq. beton. Exhibitæ puerulos à paroxysmo epileptico statim plerumque liberant. Idem oleum naribus illitum multum confert. Oleum etiam buxi utiliter hic exhibetur. Ad præservationem ab hoc morbo, recens natis, antequam iactare incipiant, detur Pulv. de guttet. ℈i. cum pauco lacte, eademque dosis ter repetatur intra 2. dies. Iisdem vero post aliquot dies à partu, tum etiam iis qui semel epilepsia correpti sunt, causticum occipito inurere utilissimum est: Purgetur puer bis in mense cum manna, syrup. ros. aut de cich. cum rheo. Singulis interluniis capiat dosin pulv. de gutteta. Paretur cucupha cerebrum roborans, & suffumigium pro tegumentis capitis. Nonnulli denique ad præservationem hoc remedium comendant.

♃. Spir. vini lib. ıv. castor. ℥i. rad. pœon ℥iii. macerentur & colentur. Colatura totum corpus infantuli abluatur calidiusculè. *Lazarus. Riverius Prax. Med. lib.* 1. *cap.* 8.

Chimici valde commendant mixturam spiritualem, qua in Epilepsia nullum medicamentum præstantius exoptari posse asserunt. Illius compositio talis est.

♃. Spirit. vitrioli part. 1. spir. tartar. part. iii. aq. theriacal. camphor. part. ıv. M. & vitro bene clauso per 3. aut 4. septimanas digerantur. Dosis est ʒi. in convenienti vehiculo. *Lazarus Riverius*, *Prax. lib.* 1. *cap.* 7.

Cornu cervi ustum hic utile. Quotidie ad mucrones aliquot vel per se, vel cum syrup. de pœon. aut aq. cinam. exiberi poterit. Hoc modo præparetur. Primùm contundendo redigatur pulverem, deinde teratur super marmor affundendo aq. pœo. flor. tiliæ, aut lilii conval. tamdiu teratur donec justam spissitudinem aquirat. Componantur, planetur, & decussatim scindendo dividantur; servetur ad usum. Inter omnes pulveres ad hunc morbum valentes, præstantissimus judicatur pulvis cranii humani præparati. Pro secretis habetur stercus leonis & ciconiæ in prædictis aquis sæpius propinatum. Vulgus stercus boum juniorum ligat in petia intingit aq. flor. tiliæ, exprimit & patienti bibendum dat. Pre ceteris commendatur vesica apri cum lotio suspensa & exsiccata in furno, & lento igne in pulverem usta, cujus itidem aliquid pueris in aq. flor. tiliæ exhibetur. Ex amuletis præstantissimum est lapis in pullorum ventriculis inventus in aluta cervina ligatus & de collo suspensus *Solomon Albertus* apud *Ioh. Philippum Brendelium. Consil.* 18.

Epilepsiam, experimento certissimo viduæ

* En lugar de febris debe decir iris para que diga bien el discurso: a pesar de la [illegible]

ducæ cujusdam hoc remedio se suamque familiam sustentantis, curari per pulverem ex ovis coturnicis factum testatur Illustris Domina quędam. Exsiccantur paulatim ova, ut in pulverem teri possint; de hoc exhibetur pro dosi ʒß. vel ℈ii. Sic provida natura ex eadem avicula, etiam ut perhibetur epilepsiæ obnoxia, promit remedium. *VVolfangus Hœferus, lib.* 1. *Herc. Med. c.* 2.

℞. Piper. cinam. nuc. mosch. an. ℥i. bulliant in cervis. ℔iij. ad ℔i. Dein accipe fel. canis majoris vel minoris pro diversa ætate ægrotantis affunde bilem omnem in vesica contentam prædicto liquori, & ebibat, abstinendo à potu per duas horas. Dein capiat haustum secundi decocti super eadem aromata. Hoc ego remedio empirico puerulum epilepsia diu & quotidie correptum post universalia, *Dei* Opt. Max. beneficio restitui. Nunquam fefellit hoc pharmacum empiricum quendam nomine *Stevvartum*.

D VVederburnus pulverem suum antepilepticum unicè prædicat, & ejus eximias dotes multum extollit, cuius ope quam plurimos curavit puerulos. Descriptio sequitur.

℞. Ras. ungul. alcis, spond. an. ʒi. rad. pœon. mar. sem. anis. succin. alb. præpar. c. c. præp. an. ʒiii. cranii humani præp. ℥ß. cal. arom. visc. q. ras. buxi, ebor. & lign. Rhodii. an. ʒiiß. magister corall. rub. rad. valerian. Sylv. corallin. an ʒii. flor. beton. salviæ, lavendulæ majoran. rorismar. an. ʒi. nunc. mosch. ℈iv. fol. auri & argenti an. num. 15. M. Dosis à ℈i. ad ℈ii. ex posseto salviato. Compositioni Ambr. gris. ʒi. addi poterit. Non comtemnendum pro epilepsia est sequens remedium à Doctore *Jolly* in usum sępius vocatum.

℞. Stercor. pavon. exsicc. ℥i. flor. tunicæ ℥iß. M. & infund. in aceti ℔i. Capiat cochl. ji. è colatura sæpe. Clarissimus *D. D. Robertus Cunninghame* Medicus celeberrimus in M. S.

Pulvere hoc antepileptico in plurimis cum laude sum usus.

℞. Stercor. pavon. alb. in umbra optimè siccati ʒiii. talpæ totius præter cutem optimè in clibano post exemptum panem siccatæ ℥ß. secundinę mulieris primiparæ masculum enixę ʒvi. Rad. pœon maris, valeriam. Sylv. & visc. querc. ʒiß. Crystalli rupis & fragmenta tor. smaragd. rite pręp. an. ℈v. Rad. contraverv. & viperinè Virginianæ, an. ℈ii. f. omnium pulvis subtilissimus addendo Ambr. gris. ℈i. Dosis ʒß. cum aq. ceras. nigr. & flor. tiliæ exhibita. Eum Illustrissimo viro *D. Theodoro de Mayerne* acceptum, fero; qui si per anni tempestatem licebat jecinora ranarum viridium, nequid pulveri deesset, addere solebat. *Fredericus Lossius, lib.* 1. *observ.* 11.

SECTIO QUINTA.

De Epinyctide.

Ἐπινυκτίς (sic dicta quod noctu oboriatur, & noctu hominem vehementius excruciet) pustula est pessima, circa quam vehèmens inflammatio conspicitur, cum ingenti dolore subrubra est, & quadantenus livescens, noctuque potissimum affligit. Sponte exulceratur, ex eaque subcruenta sanies emanat, speciem habere cognoscitur carbunculi, causamque similem sed quę nullius malignitatis particeps, levior existat: quemadmodum & ejus pustula carbunculo minor: fabę enim est magnitudine.

SUBSECTIO VNICA.

Pro Epinyctide.

Purgato prius decenter corpore, brassicam crudam contusam imponere mandavimus quę sola satis fecit ad curandum hunc effectum; imponitur etiam Cicuta cum melle trita, solanum etiam per se, & cum Coriandro viridi; hyoscyami item folia cum melle pertrita admoventur, aut olivæ folia cum aqua cocta. *Petrus Forestus obser.* 16. *lib.* 1. *observ. Chirurg.*

Cùm nullis remediis epinyctides potuissem curare in atrabilario venatore, mulierculæ consilio illitæ fuerunt oleo junipe-rino, & vir ille placidè dormivit, cum antea insomnes noctes duceret, & sanatus fuit. *Petrus Pachequus observ.* 7.

SUBSECTIO SEXTA.

De Epiphora.

Ἐπιφορὰ (à φέρω ferò) est immoderata tenuis humoris fluxio lachrimarum specie in oculos præter naturam facta, humor qui fluit, modò frigidus est & aqueus nullo dolore molestus, modò acer est, aut salsus, dolorem ardorem & ruborem, imò nonnumquam palpebrarum exulcerationem inferens, Symptoma est in excretis. Hujus affectus causa proxima est humor excrementitius, à capite vel aliundè à parte aliqua corporis in angulos oculis influens. Causæ disponentes sunt partis affectæ imbecillitas, roburque mittentium.

SUBSECTIO VNICA.

Pro Epiphora.

PUellæ cuidam novem annorum ex uno oculo lachrymæ ultro effluebant, quæ frigidæ erant, neque oculum corrodebant. Erat autem puella pituitosa & catarrho obnoxia, præmissis universalibus ut sequenti collyrio uteretur mandavi, quod omnibus convenit in quibus malum perseverat.

℞. Aloes, nucis cupr. thuris, mastich. myrrh. an. ʒij. tutiæ præp. sarcocoll. nutrit. an. ʒiß. sang. drac. herbar. fumach. rof. rub. an. ℈i. pulverisentur tenuissimè & excipiantur aqua fœnic. & fiat collyrium, cujus ope ab hoc malo liberata est. *Petrus Forestus, observ. lib.* 11. *De morbis oculorum.*

Epiphoram calidam in muliere quadam ita curavi, corpore repurgato & vena secta, collyrio sequenti utebatur.

℞. Troch. alb. rhasis sine opio, ʒi. aq. rof. vel peculi rof. ℥iij. aq. fœnic. (ne ob refrigerationem obtundatur acumen visus,) ℥ij. M. F. Collyrium.

Si illud non juvaret consului ut sequenti uteretur.

℞. Cerust. ablutæ, sarcocoll. nutrit, licii, acaciæ, thuris, an. ʒi. ossium myrobal. adustor. corall. alb. rub. an. ʒß. margarit. ℈ß. succi mali punici ad dimidii absumptionem cocti, q. s. F. Collyrium. Solus etiam malorum punicorum succus coctus, donec dimidium absumatur, lachrymas calidas curat. In hac Epiphora commendantur etiam cauteria retro aures *Rondeletius*, potius laudat cauterium supra commissuram. Vetula quædam in *Italia* cum oculos haberet lippientes, lachrymantes & saniosos, cum intenso dolore & prurigine, & nullis remediis posset curari tandem raso capite emplastrum vesicatorium impositum est; excitatisque vesicis ac rupis, butyro imposito, ac demum caulis folio, quo præsidio perfectè curata fuit. Vesicatoria etiam in collo egregiè prosunt. *Petrus Forestus, observ.* 12. *& Schol. lib.* 11.

Pro singulari experimento habetur hoc unguentum.

℞. Ærugin. æris, gr. xij. camphoræ, ʒi. tutiæ præp. ℥ß. butyr. rec. quod cum aqua rof. liquefiat, & parum bulliat, ʒvi. M. decenter ut fiat unguentum. Indatur pisi magnitudo in oculi canthum majorem leviterque inungantur palpebrè. Est ad Epiphoras & pruritus oculorum, singulare experimentum. *Felix Platerus, tom.* 2. *prax. med. pag.* 279.

SECTIO SEPTIMA.

De Erysipelate.

Ἐρυσίπελας (Latinis ignis sacer, vulgò rosa) tumor est biliosus cum ardore vehementi per corporis summa, diffusus, nec tumore manifesto extuberat, nec partem attollit, nec penetrat in subjectam carnem, sed latè diffunditur, nulla collectione circumscriptum, quamcunque partem prehendit, vehementer mordicat & urit. Color inest ex rubro flavescens qui pressu subter fugit, moxque redit, dolor nec pulsans, nec admodum vehemens. Est autem duplex, unum quod simplex Erysipelas dicitur, solo rubore & ardore; nulla exulceratione molestum; alterum quod ignis sacer appellatur, atque exulceratum erysipelas, ejus origo est è fervente tenuissimoque sanguine qui vulgo biliosus appellatur, cum febre semper invadit. Erysipelas nothum aliud est phlegmonodes, quod tumentius quidem sed minus fer-

fervidum existit, aliud œdematodes, & aliud scirrhodes.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Erysipelate.

HOc pro arcano accepimus, si sperma ranarum *Martio* mense collectum, in Alembico destillatur, & ille liquor destillatur cum petiis linei applicetur Erysipelati, egregiè prodesse.

Bened. Faventinus in Erysipelate, si tumor adesset, sanguinem mittebat è Basilica; si autem esset absque tumore, tantum cuti inhęrens, à plhebotomia astinebat.

Detur hęc potio.

℞. Cassię ℥i. el. de succo rosſ. ʒiß. cum aq. endiv. F. potio, ab evacuatione statim alterandum est in hunc modum.

℞. Syrup. de rosſ. de succo endiv. de succo acetosſ. an. ℥ß. aq. plantag. & rosſ. an. ℥i. M. deinde hęc apposui.

℞. Succ. plantag. solan. semperviv. an. ℥vi. aq. rosſ. ℥iij. M. cum petiis infusis appone, cùm verò diutę petię incipiunt calefieri, statim eas amovere oportet, Pręceptor meus valde attramentum commendabat, si eo Erysipelas integeretur, ob frigida & styptica ingredientia attramenti, vel inungebat petiam unguento de cerussa & apponebat. Vel,

℞. Ung. de cerussa ℥vi. succ. plantag. ℥ij. aq. rosſ. ℥i. M. & eo extenso supra petiam Erysipelati apponatur, vel hoc quod sequitur valens in augmento.

℞. Lithargyr. argenti, ℥vi. succ. plantag. ℥iij. ol. rosſ. ℥ij. aceti opt. ℥i. M. Omnia in mortario plumbeo benè ducantur, quousque fiat unguentum participans de colore plumbi, extend. super petiam, & apponatur, permutentur hæc manè & vesperi, tamdiu donec certus fueris de augmento & statu ejusdem. Cùm verò declinare cœperit; quod cognosces ex mutatione coloris ad album vel rubrum, tunc siste gradum ab applicatione frigidorum ob metum mortificationis partis, & illorum loco hoc fotu foveatur.

℞. Flor. Chamæm. melil. fœnugræc. an. Mß. bulliant in aq. q. s. & facta quotidiana fomentatione cum petia madefacta in liquore dicto, abluatur locus cum modico vini albi odoriferi calidi. Hoc enim est quod prohibet futuram membri mortificationem ex Erysipelate. *Petrus Forestus, observ.* 1. *lib.* 2. *Observ. Chirurg.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Erysipelate puro in crure.

POst exhibitum infusum rhei cum sero lactis & syrup. viol. terram cimoliam ex furno cum butyro instar pultis mixtam circa suram apposuimus, & statim Erysipelas curatum est.

Cum hæc colligerem cognata quædam mea erysipelate legitimo in crure sinistro circa talum ad suras sursum ascendente correpta est. Ad hoc curandum, epoto hoc pharmaco quinquies alvum deposuit.

℞. Fol. sen. ʒiij. sem. anisſ. ʒß. infund. in ℥v. decocti communis, facta ebullitione levi & fortissſ. expressſ. adde syrup. ex infusſ. rosſ. ℥i. M. cruri autem apposuimus pultem ex lacte & pane silig neo contrito & pulvere terræ cimoliæ quæ exterius furnis circumducitur, estque grisea, & vocatur apud nostrates vulgari nomine *Clep*: cum ter quaterve hoc emplastri modo apposuissemus, dolor sedatus est, & rubedo evanuit, & ab Erysipelate curata est. In alio etiam profuit terra hæc Cimolia in parte externa furni collecta, & cum butyro trita instar pultis apposita. Hoc enim arcano etiam plures alii ex erisipelate phlegmonoso curati sunt per me, alii quoq; hoc sequenti experimento usi sunt ad erysipelas tam purum quam phlegmonosum, quod constat ex vitellis ovorum duris & sale contritis. Hoc enim solo remedio plurimi curati sunt. *Petrus Forestus observ.* 2. *lib.* 2. *Observ. Chirurg.*

Extra stupam cannabinam farinâ hordei & pulvere liquir. consperſam aplicui, in horas ob calorem mutandam, præscriptis actu frigidis, adstringentibus, & præcipuè humidis. *Baltassar. Timæus. Casus* 38. *lib.* 4.

Inter plura ignis sacri genera ζωστῆρα numerat *Plinius Nat. Hist. lib.* 26. *cap.* 11. qui medium hominem ambiens si cinxerit, eum ene-

enecat; quo Marchionem *Brandeburgensem* interiisse, Principem verò *Palatinum* sanitati à se restitutum refert *Langius lib.* 1. *Epist.* 32. Corripiebatur eodem honesta matrona jurium practici vidua, quod cum prę pudore dissimularet, & tibiam saltem eodem igne inflammatam & exulceratam Chirurgo tractandam exhiberet, accidit ut altero illo subitò invalescente & in gangrænam desinente, ægra præter spem placidę expiraret, paulò ante mortem & superioris illius inspiciendi copiam faciens. Deprehendi autem illud inferiorem ventrem tam accuratè circumdedisse, ut cingulum fuscum palmam latum examussim referret. *Thomas Bartholinus*. *Act. Modc. Sect.* 108. *anni* 1671. & 1672.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Erysipelate Cruris.

JUssi illinire locum rubentem hoc linimento.

℞. Succ. Solan. plantag. an. ℥i. ol. viol. ros. an. ℥ii. aceti rosac. ℥ß. coq. succorum consumptionem, adde unguenti populei & de cerussa an. ℥ß. camphoræ, ℈i. ceræ alb. parum. F. Linimentum, quo illinant crus ubi rubet, & postea involvat corio canino, mitigabatur dolor & rubedo: Sed post biduum vehementer iterum recruduit malum, itaque quia spissius adhærebat prius unguentum aliud præscripsi.

℞. Succi solani plantag. an. ℥ii. aceti ros. ℥ß. lariceæ, dissol. in vitello ovi, q. s. vitell. ovi, nu. 1. ol. ros. viol. de nymphea, an. ℥i. probè agitentur, & illinat locum affectum. *Felix Platerus observ. lib.* 2. *pag.* 347.

℞. Ol. ros. & vinum antiquum ęquali mensura; in eo fervendi duplicatum linteum immergere jussi, expressumque calidum tibiæ obvolvere, statim dolor remisit, aliquoties per biduum eo usa, liberata ab ardore & rubore fuit. Idem hoc in aliis tentatum remedium egregiè profuit. *Felix Platerus*, *observ. lib.* 2. *pag.* 517

Præclaram remedium est stercus recens bubulum, si in sartagine coquatur cum aceto, adjectis flor. camæm. & sanbuci, ut F. Cataplasma, quod tepidum admovetur, ex aceto rosato & aqua ranarum coquitur myrrha, & ea aqua admovetur. *Ioh. Heurnius, ad Aphor. Hippocr.* 25. *sect.* 6.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Erysipelate.

AD præservandum ab Erysipelate medicamentum hoc tibi commendatum volo.

℞. Fl. Sambuc. rec. vel siccat Mj. lactis vaccæ rub. ℥viii. vel ℥ix. coque moderato igne, ne ebulliendo quicquam effluat, inde colla: excolatum lac bibe manè tepidum qualibet decrescente luna, idque licebit prout commodum fuerit, bis, ter quaterve facere, atque per annum integrum qualibet decrescente luna continuare. Affirmant qui experti sunt, ab istius annuo usu homines nunquam postea Erysipelata tentari, neque omni penitus ratione hæc experientia destituitur. Statim ut morbus invadens deprehenditur, ad naturę motum adjuvandum, quod intus noxium est, & quasi in venis turget, ab internis visceribus ad cutem excutiendum, in quem finem aliqui theriacam, aut mithridatum optima ratione exhibent. Ego in ista prima humoris motione, priusquam in extremis aliquid rubere incipiat, atque ita de morbo adhuc incertus sum, propinare soleo subscripti electuarii (cujus mihi etiam in peste usus est) ʒi. vel ʒiß. vel ʒii. secundum corporis ægrotantis constitutionem, robur, & ætatem, in paucis aq. cichor. vel card. bened. vel scabiosæ qua potione levi sudore moto fluctuans humor excutitur.

℞. Theriac. andromach. ℥i. bol. armen. præp. vel terræ sigill. veræ, vel istius ex Silesia recens importatæ ℈iv. gran. juniper. rec. rad. tormentill sem. card. bened. an. ʒv. spec. elect. de gemmis, diamarg. frigid. an. ℈i. ras. eboris, vel ossis de corde Cervi sem. acetos. corall. rub. præp. an. ʒß. cum Syrup. acetosit: citri, q. s. F. Electuar. liquidus S. A. mirum in modum huic morbo convenire ingredientia donec, & usus comprobat.

Ubi jam in parte aliqua effloruit tumor Erysipelatodes, Medici statim frigida & hu-

humida, Solani & sempervivi succos adhibent tam diu donec coloris rubicundi vigor deferbuerit remissus fit, tunc enim ad leviora discutientia transeundum est, in principio igitur hoc & leve & tutum est locale.

℞. Aliquot folia crassulæ major. (quæ cotyledonis species est) & applicentur parti ita ut exterior foliorum pars detracta pellicula cuti jungatur. Tutum est hoc remedium & mihi sæpenumero utile compertum quin, & paratu facillimum est & elegans quo & calor extinguitur & dolor mitigatur, juvat etiam aqua in Majo destillata ex rec. stercore bubulo applicata: quæ & suo tempore in æstate bibita multos juvit.

Utile est Emplastrum quod vocant Diapompholigos admotum quocunque tempore sive sit simplex, seu exulceratum Erysipelas, nihil pingue, nihil oleosum adhibendum aut quod gravet sua mole, aut alioqui cutis meatus impediat vel obstipet, nam ista solent ad suppurationem vel putredinem (quod *Hippocr.* autore 20. *Aphor. Sect.* 7. valde malum est) caussam dare, atque in isto morbo naturæ impedire motum. Aliqui fœliciter hoc utuntur supra & infra ruborem filo serico rubente partem tumentem circundant, atque ex stercore vaccino, albuminib. ovorum & pauco bolo cataplasma imponunt.

Ubi jam calor deferbuerit, utiliter sicci panniculi linei calefacti imponuntur, qui maduerunt in subscripto liquore, & in umbra exsiccati sunt.

℞. Saponem album venetum dissolv. in aq. scabios. calente, atque ista imbuantur panni linei mundi, & exsiccentur, istis admotis discutitur & resolvitur tumor rubens. Imminentem morbum aliquoties præcaveri vidi usu huius medicati cibi, accipiunt absintii paucas comas, pauca folia taraxaci, caput monochi vocant, & tantundem chamædryos vulgaris à *Fuchsio* depictæ, recenter manè lectas omnes minutim concisas immiscent recenti ovo, coquunt in placentulam mollem cum tantulo butyri vel olei olivarum, vel subigunt tantum ad levem ignem, hac vescuntur manè novem ex ordine in *Maio* diebus, incipientes ab ipsis *Maii* calendis. Isto modo novi nonnullos ab isto morbo se liberos integrum annum servasse qui alias sæpius affligi isto solebant. Cum hoc medicamentum hepar ita disponat, ut minimum istius tenuis, biliosi, pinguis, fluxilis humoris ingeneret, ego mea fidei commissis autor esse soleo, ut non solum novem primis verum etiam singulis in *Maio* diebus quotidie eo utantur: nam ita ab obstructionibus hepar liberatur quod in eo & vicinis partibus biliosum inhæerescit, abstergitur, refrigeratur hepar mediocriter, & inter humiditatem & siccitatem, quandam temperiem, atque totum hepatis corpus ... quendam & robur acquirit, ut porrò massam sanguineam ingeneret magis stabilem, minusque fluxilem, pinguedine sanguinis absumpta, abstersaque tenui bile, qui utebantur sine potu sumebat: ego quibusdam permitto, ut post esum parum vini absinthitis bibant. *Reinerus Solenander, consil.* 12. & 13. *sect.* 5.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Erysipelate.

Erysipelati applicare jussi Cataplasma ex ℔ß. micæ panis albi, terræ Cimoliæ ex parte furni externa ℥ij. cum pauco croco, & vitello ovi coctum in s. q. lactis vaccini ad consistentiam. Sed mulierculæ melius suis experimentis confidentes, feli vel cato nigro prehenso, articulam vulnerarunt, atque exinde stillantem cruorem parti Erysipelatosæ induxerunt super imposito linteo sicco, unde illico Erysipelas recedere visum. *Joh. Petrus Lotichius, observ.* 9. *cap.* 6. *lib.* 1.

Erysipelas odore lint ei leporino cruore tincti sanatur; si siccum illigetur. *Joh. Helmontius, tractat. cui tit. Imago fermenti impregnat massam semine.*

Probatissimum vulgi remedium unum Chartæ huic ad suam, quod nunquam fallere experientia inter nostros docuit, urinam propriam mele subactam summo manè continuis tribus diebus assumunt, & exinde tutos se ab Erysipelate per vitam sciunt. Mel sanè humores calidos temperat

& ex-

& expurgat, urina verò vehiculi loco adhibita, sale suo abstergit bilem Lithargyrum tritum inter duas petias externè Erysipelati impositum, & dolorem mitigat & tollit Erysipelas. Vidi effectum, & aliis auctor fui ut uterentur, quia etiam *Crato* id probavit. Cavendum quidem in hujusmodi morbis à refrigerantibus & adstringentibus; cæterum multorum fœlicem eventum usus comprobat, quorum rationes ignoramus. *Thomas Bartholinus, histor. cent.* 6.

Erysipelas recens quamcumque partem invaserit externa discutientia requirit moderata. Sanguis menstruus in aceto rosac. dissolutus, & calidè applicatus subitò solvit; præsertim si sudores quoque moveantur ex bezoardico tum simplici tum composito in aqua *Senecionis*. Nonnullis aqua spermatis ranarum ad extinguendum ignem sacrum familiaris est, sed sæpè malo cum successu: est enim nimis frigida. *Joh. Hartmannus*. Prax. Chimiatr. *pag.* 385.

Rusticus quidam Erysipelate phlegmonode in sinistra manu laborans, ex tonsoris consilio per aliquot dies manum & brachium oleo rosac. inunxit: unde dolores, inflammatio, aliaque symptomata magis magisque ingravescebant, ita ut tandem gangræna correpta sit tota manus, is cum ad me accessisset, scarificatione aliisque remediis quæ ad gangrenæ curationem spectant, curatus fuit. Ex quibus perspicuum est, oleum maximè inflammationibus adversari. *Guil. Fabr. Hild. observ.* 82. *cent.* 1.

Quidam Erysipelas in seipso & aliis plurimis curavit secreto præstantissimo, quod sic habet, accipiebat folia & ramusculos Sabinæ & in pulverem crassiusculum redactis quotidie ter suffiebat membrum affectum. Si verò exulceratio adjuncta esset, ceram virgineam in aqua calida manibus tractatam, emplastri modo, solam imponebat. *Hieron. Reusnerus, obs.* 124.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Erysipelate.

SI Patiens sit Plethoricus, & venas habeat amplas & tumidas, & bilis foveatur a sanguine, tunc vena hepatica, aut mediana dextri brachii est incidenda. Novi ego Comitem, qui ex Erisipelate mortuus est, præ timore & pusillanimitate Medici, qui sanguinem ipsi verebatur detrahere.

Si Plethoræ signa non adsint, supersedere possumus venæ sectioni, & quamprimum naturæ laboranti subvenire potiuncula leniter purgante quæ dicata sit bilis expurgationi. Postquam pravis humoribus corpus expurgatum est, sive una vice pluribus, sequenti die sudoriferum est exhibendum, ut natura partim per sudores expellat humores peccantes residuos, partim materiam contentam & impactam digerat, si fortè eadem aut imbecillis nimium, aut cutis densior existeret. Sequens ergo sudoriferum propinetur.

℞. Aq. Sambuci, ℥iii. sem. apii, ℈ii. terræ sigillat. ℈ß. M. Utilis etiam pro hac intentione est Syrupus, S. Ambrosii, ut & theriaca cum aq. cardui exhibita. Inter externa procul absint refrigerantia. Nonnulli adhibent linteum, quod adhuc lotionem expertum non est; sed recens a textore venit, ad hoc opus probatum est remedium & admodum utile, si, sapo conquassetur in aq. flor. sambuci, aut in ejus defectu in aq. communi, & linteum intingatur & continuò exsiccetur, & tepidè applicetur loco affecto, & quamprimum incipit exsiccari, iterum renovetur. Multi Erysipelas tantum suffumigant mastic. thur. aut hyper. possumus etiam miscere partem unam saponis Veneti, & duas fimi vaccini in aqua, & ex iis conficere cataplasma quod Erysipelati applicetur. Varia etiam possunt comparari remedia ex solo Sambuco, nam præcipio, ut statim Erisipelate incipiente cortex sambuci abradatur, & circumcirca membro patienti obvolvatur, renovando idem ter in die, alioqui miscere soleo ʒi. theriacæ cum ℥iv. aut ℥v. aq. flor. sambuci, & linteum immergo, illudque expressum tepidè impono Erysipelati, quod sæpius a me probatum est, potestque commodè adhiberi capiti, aut collo, aut lateribus seu costis. Similiter possumus internæ corticis tiliæ Mj. aut alterum minutim con-

concidere, & per noctem macerare in aq. flor. sambuci, eique linteum intingere, quod leviter expressum imponitur, & exsiccatum iterum recens adhibetur. Ex quo facilè patet, similia ferè adhibenda esse in Erysipelate, veluti ad ambusta. Est etiam secretum præstans, si Erysipelas inungamus leviter pluma intincta in selle carpionis, superponendo linteum nitidum seu exsiccatum. Nonnulli accipiunt vitellos ovi numero VI. addunt parum salis, & pauxillum boli armeni, ex iis emplastrum conficiunt, imponuntq; affectui, quod ardorem extrahit.

Quod si per negligentiam aliudque infortunium contingat cutim abscedere, & Erysipelas in ulcus transeat, affectui inspergendus est pulvis lapidis calaminaris, vel diapalma imponatur, vel sequens Sparadrapum.

♃. Ol. olivarum ℔ii. ebulliat in vase terreo vitreato, adde ceruss. super porphirite levigatæ ℥iv. agita continuo & ebullire fac usque ad nigredinem, deinde admisce Lithargyrii aurei similiter levigati, ℥ii. & agita donec spissum evadat. Deinceps ab igne remove & agitando misce ℥i. Myrrhæ pulverif. in quo petiæ lineæ immergantur, eæque lævigentur, serventurque ad usum. *Joh. Vvierus, observ. lib. 2. cap. De Erysipelate.*

♃. Lixivii facti ex cineribus fagi ℔. IV. album. ovor. num. 3. camph. ʒii. his mixtis linei panni mundi imbuantur, & in umbra exsiccentur, atque unus ad ignem calefactus parti applicetur, & per diem ter aut quater mutetur. Victus sit refrigerans & humectans, sed tamen simul incrassans, quapropter vitentur calida & sicca, ut aromatica, acria, salsa, pinguia, oleosa, dulcia, butyri multus usus, porrhum, cæpe, raphanus, sinapi, sale macerata, & fumo indurata, abstinendum etiam a vino potentiore, cerevisia crassa, carne suilla & anserina. Sit contra usus frequens cichorei, ptisanæ hordeaceæ, & omnium ex hordeo paratorum: convenit & oriza, lactuca, acetosa, portulaca, endivia, quæ in acetariis adhibeantur, aut cibis reliquis misceantur, acetum ipsum quoque admittitur, sed sit passulatum, rosac. vel sambucinum, utilis quoque est agresta, succus ribium, berberorum, cydonior. cerasorum. Nec serum lactis inutile est. Conceditur & vinum absinthites. Vitandus est corporis & animi nimius motus. Somnus, si in cruribus sit Erysipelas, sit mediocris: Si verò in facie sit, quantum fieri potest à somno temperandum est, *Daniel Sennertus, lib. 2. De Febribus c. 16.*

SECTIO VIII.

Pro Excrescentia carnea in faucibus.

SArtor quidam *Monspelliensis*, cum pisces comedendo spina satis insignis faucibus infixa esset, eam extrahendo sibi fauces laniavit, unde temporis progressu exorta est paulatim excrescentia carnea in faucibus juxta uvulam, nucis magnitudinem superans, ad cujus curationem Empiricum vocavit, qui oleo vitrioli frequenter admoto tumorem absumpsit, & ad perfectam cicatricem perduxit. *Samuel Formius, observ. 46.*

SECTIO IX.

Pro Excrescentia carnea in ulcere.

PUlverem illum corrosivum descriptum a *Bertapolia*, qui minuit carnem mollem & sine molestia, inspergebamus; cujus hæc est descriptio.

♃. Cortic. granat. gallam & spongiam adustam, & fiat pulvis, ipsa etiam spongia adusta sola carnem minuit sine dolore & ægri molestia.

In alio etiam usi sumus, & in multis frequentissimè unguento Ægyptiaco, corrodit enim carnem sine mordificatione, ut etiam pulvis solus hermodactyl. valent etiam & cortices asphodelorum & unguentum apostolorum. *Petrus Forestus, observ. lib. 7.*

♃. Croci nostri metall. q. s. pulver. & superponatur super carnem mortuam vel excrescentem. Citò & absque ullo dolore depascit atque absumit, nostra multa experientia. *Martinus Rulandus. Curat. 10. cent. 3.*

SECTIO X.

De Excretione critica.

OBſervavi interdum quædam excreta mole parva, attamen vi magna fuiſſe, ac ægros liberaſſe, id evenit quamplurimis, dum peſtilens illa febris quam *Hungaricam* appellabant, graſſabatur anno 1572. Manabat tunc quibuſdam hac in febre ſanguinis ſubſtillum è naribus exiguum, verum illud erat purpureum roſeoque fulgore micans: merus namque is ſanguis erat arterialis nimia flamma incandeſcens, ita illi evadebant, unde ſæpe mecum cogitavi, num ſalutariter in his arteria aperiri potuiſſet. Sed quis audet? doctiores quæſo hac de re cogitent. *Joh. Heurnius, ad Aphor. Hippocr.* 23. *ſect.* 1.

SECTIO XI.

De Excretione Pilorum.

DOctor *Echtius* mihi retulit ſe vidiſſe puerum per alvum veros pilos excernere. *Reinerus Solenander, conſ.* 15. *ſect.* 5.

SECTIO XII.

De Exomphalo.

Ἐξόμφαλος umbilici prominentia, ſimptoma eſt pueris familiare, in quo umbilicus in tumorem ſine inflammatione attollitur, accidit hoc malum, vel ob umbilici ligaturam perperam factam, cum nimirum pars ejus major quam debebat, relicta eſt, vel quia relaxatur peritonæum, aut rumpitur, ob fletum tuſſim, vociferationes, riſum, curſum, ſaltum, &c.

SUBSECTIO VNICA.

Pro Exomphalo.

EGo pro umbilico extante vel exomphalo in pueris nuper natis, quatuor rotulas ad formam Stuferi rotundus ex corió rubro conficio, oxycrocco obductas, hoc enim expertiſſimum remedium eſt, ut expertus ſum etiam in adultis; una autem rotula maneat affixa per quatuor pluresque dies antequam amoveatur, deinde altera admoveatur. M. *Iohannes Tiengius* Medicus percelebris accipiebat petias tres rotundas ex panno lineo, primam magnitudinis denarii, ſecundam quadrantis, & tertiam Stifferi; inungendo primam cum oleo ovor. & ita rotulam unam ponendo ſupra aliam, & ultimo emplaſtrum hoc glutinans diligenter ligabat, ſupraponendo plumaceolum aptum ſupra ventrem, ita ut umbilicus nullo modo eminere aut exire poſſet, uſque ad perfectam curationem, & ita puerum duorum vel trium annorum affectum magna eminentia umbilici curavit. Emplaſtrum tale eſt.

℞. Gummi arab. tragacanth. maſtich. bol. armen. ſang. dracon. glutin. piſc. glut. ex corio bovum, an. ʒii. thuris, ʒiii. picis græc. ℥i. picis navalis, ʒii. mumiæ ʒiii. glutinis Carpentariorum, ʒß. Item contere ſemen pſyllii, infunde ipſum in aquam pluvialem decoctionis caudæ equinæ & conſolidæ & dimittatur in ea donec incraſſetur & pingueſcat, cui deinde ſuperadde pulverem Squinanthi, gallarum balauſt. pſidiæ, & nuc. cupreſſ. item liquefiant pix navalis & græca ad ignem, & cum liquefactæ fuerint, addantur glutina, & iis calefactis poſtea adde aquam pſylli cum pulveribus; quibus incorporatis deponatur ab igne, & cum infrigidari cœperint, fiant ex iis magdaleones, manibus prius oleo roſac. inunctis, vel ceratum. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 28. *lib.* 27. *De ſcreti & teſtium vitiis*, ac *De ramicum ſpeciebus.*

Intra corpus infantulo exhibeatur ℈i. pulveris rad. Scrophulariæ cum lacte. *Franciſcus Ioel.* Practicæ, *lib.* 9. *ſect.* 4.

Umbilici Eminentia & craſſities in pueris innumeris ferè curata eſt cataplaſmate ex ſanicula, in vino cocta umbilico appoſita cum ligatura ſtrictiori; & rad. conſolid. maj. contuſa dorſo è regione umbilici admota. *Achilles Gaſſerus, obſerv.* 93. Vide *Hieron. Reuſnerum, obſerv.* 96.

MEDICINÆ PRACTICÆ LIBER SEXTUS.

De Affectibus à littera F incipientibus.

SECTIO PRIMA.

De Faciei vitiis.



Cutis faciei speculum est morborum corporis, qualis enim humor dominatur in visceribus, talis effloreſcit in facie. Hinc est quod plura sint ejus, quam reliquarum partium cutanearum vitia, interdum fœdatur pustulis ardentibus ob biliosum sanguinem intus immodicè auctum: suffunditur non rarò pertinaci rubore ob sursum elatos calidos vapores. Aliis etiam quandoque inficitur coloribus: pallida est in χλόρωσει virginum; ad flavedinem vergit in ictero, dehonestatur præterea gutta rosacea, varis, lentigine, impetigine, de quibus omnibus infra fusius dicetur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Faciei & Oculorum flavedine ab ictero.

Accipe fumum ex aceto calido in quo decocta sit herba rosmarinus. *Matth. Ratzenbergerus*, 73. *lib. 6. consil. Cratonis*, &c.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Faciei maculis.

Puella alioqui venusta cum faciem maculis quibusdam deturpatam haberet, me consultandi causa accessit, huic ut talis aqua conficeretur, mandavi.

♃. Albumina ovorum ad duritiem cocta vitellis abjectis, eamque more chimico destillato, & aquam inde provenientem usui servato, hæc enim aqua omnem maculam faciei delet. *Petrus Forestus*, *observ.* 1. *lib.* 31. *De Fucis.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Faciei pustulis.

Quidam contraxit in facie permultas pustulas magna feritate extuberantes, quæ universam faciem fœdissimo infestarunt colore: is meo monitu manè & vesperi cubitum abiturus sulphuris oleo omnes infectiones perunxit ad calentem fornacem vel focum; quo omnes pustulæ intra septem dies absque aliorum medicamentorum usu evanuere, nec unquam post repullularunt, *Martinus Rulandus*, *curat.* 91. *cent.* 1.

Juvenis quidam cui facies tota quasi rubra, pustulosa, & morpheatica erat, ut ferè de emendatione turpitudinis istius desperaret, me aliquoties conveniens consilium avidè corrogavit, motus ejus precibus, apozema digestivo purgans pro tribus matutinis tale injunxi.

♃. Rad. enulæ, liquir. cichor. lapath. acuti, an. ℥i. fol. fumar. scabios. endiv. summit. lupul. an. Mi. flor. 3. cordial. an. ʒi. polipod. epithym. rhab. monachor. an. ℥ß. fol. sen. sem. cartham. contus. an. ℥i. sem. anis. fœnic. an. ʒiß. passul. corinth. ficcum, an. ℥ß. F. decoct. in s. q. seri lactis caprilli pro tribus dos. in colat. ℥v. dissolv. crem. tartar. ʒiiß. spec. diaturb. cum rhab. ʒi. syrup. rosat. laxat. ℥ß. aq. cinnamom. ʒi. M. F. apozema, absoluto apozemate venam aperiat cubiti dextri, inde rubor & pustulæ faciei notabiliter remiserunt, per aliquot

quod postea septimanas in usum vocavit singulis diebus lac caprinum recens, abstinebat interim a vino, cibis salsis, multumque aromatizatis. Hoc etiam utebatur condito quotidie aliquot vicibus.

℞. Conserv. flor. & rad. cichor. ℥i. conserv. acetos. acetosell. borrag. viol. an. ℥ß. troch de camphora. ℈i. spec. diarrh. diatrionsant. an. ʒß. cum spiritu vitrioli, & Syrup. de pomis redol. F. conditum gustui gratum Externè faciem illiniat hoc cosmetico.

℞. Lithargyr. auri pulv. ℥ß. alumin. ʒß. boracis, ʒiß. ceruss. ʒii. aceti, ℥i. aq. rosplantag. an. ʒiß. bulliant lento igne ad tertiæ partis consumptionem, colat. adde succi limon. ʒii. M. F. lac virginale, hisce tandem curatus est. *Ioh. Petrus Lotichius. observ. 1. cap. 3. lib. 6.*

Quidam occurrunt affectus, qui licet ut parvi momenti negligantur, & rarò Medici eorum curationi præsint, tamen quod molesti sint, & pertinaciter hæreant, non sunt contemnendi. Ita se res habuit non ita diu in quandam muliere, quæ nullis remediis faciei intensum ruborem cum multis varis pustulisque illam indecorè dehonestantem abolere poterat, quamvis famosos Medicos ad id agendum adhibuisset. Illi consului, regimine vitæ humectante & refrigerante præscripto, & tusà jecoraria vena, itemque sumpta per tres dies opiata, sensim dosim ejus augendo humores adustos evacuante, hac aqua destillata faciem ablueret.

℞. Summit. myrti & mali gran. oleastr. ceterach, plantag. morel. quæ species solani est, clavicular. vitis an. M. IV. uvar. acerbarum cum pediculis, vel labruscarum, ℔ii. Incidantur, irrorentur aceto. Aqua destillata reservetur usui.

℞. Aq. præscript. ℥IV. alum. usti ʒii. album. ovor. fortiter agitatorum ℥i. Admoveantur faciei eundo cubitum, & abluantur frequenter facies prædicta aqua. Postea.

℞. Tuthiæ præp. ceruss. ustæ, an. ℥ii. Lithargyr. ℥i. Succ. plantag. aq. superioris destillatæ, an. q. s. ol. myrtillor. ℥ii. de vitell. ovor. ℥i. Incorporentur simul & raducantur ad formam nutriti. Add. chalcitid. ʒiij. alumin. ʒii. sulph. ʒi. succi citri ℥iß. *Burnet Parte I.* Applicentur noctu, manè verò abluatur facies aqua destillata. Si istis medicamentis non cessisset, addidissem argenti vivi ℥i. aut eo plus. Sed cum rubor & vari evanuissent, nihil opus fuit quidpiam adjicere. *Observ. 25.* Anonymi Medici *Riverii* Observationibus additi.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Faciei rubore.

REfert Eruditus quidam practicus se novisse celebrem Medicum, cui nasus & facies tota rubore fœdo, & pustulis deformata erat eum his duobus auxiliis curatum, quod quinque mensibus, verno videlicet uno, æstivis tribus, uno autumnali, continuò vinum decocto cichorii diluerit, & ante pastum horis matutinis fructu rosæ caminæ cydoniati more cum saccharo factæ usus sit. Vinum decocto cichor insuavius reddi non est dubium, ut hoc incommodum effugiamus, posses pro primo haustu decoctum cichor. separatim bibere, & deinceps vino uti: quod ad topica attinet, imprimis utile existimatur interdum faciem noctu illinite sanguine leporino, & manè aqua fragorum, vel aqua è floribus verbasci cum succo limon. destillata abluere.

Utile etiam est rubeatæ faciei caseum recentem imponere.

Si verò pustulis facies deformata sit, exprimatur mense *Maio* ex Scrophularia herba, cum radice lota succus, & cum ol. amygd. d. misceatur, atque insolenter, eoque facies inungatur, vel fiat unguentum ex eadem herba hoc modo.

℞. Scrophulariam cum radice bene lotam, incidantur, ac addito butyro *Majali* optimè depurato, coquantur, & exprimatur, atque expressum in vitro usui servetur, hoc unguento etiam ulcera lepræ similia, inuncta sanantur. *Jo. Crato consil. 19. lib. 3.*

Ut faciei rubor tollatur primum facilioribus remediis utendum. Commendatur succus pomorum acetosorum, si eo vesperi facies inungatur, & manè aqua in qua amygdalæ & semina melonum ita comminuta sint, ut quasi lac appareat, abluatur,

quod si hoc non prodest, accipiatur ovum integrum, & impone quatriduò aceto fortissimo, donec corticem molliorem redditam appareat, & tunc accipe albumen ovi, eique admisce thuris, mastich. ceruss. an. ʒi. F. Unguentum, quo ungatur facies, rectè etiam ista aqua & magno successu adhibetur.

℞. Lithargyr. præpar. ℥ß. aceti, ℥iv. bulliant usque ad tertiæ partis consumptionem & in alia olla bulliant salis, alumin. an. ʒß. thuris, ℈i. in aq. rosf. ℔ß. commisceantur deinde omnia posteaquam per lienteolum fuerint colata, & habebis lac quo facies abstergatur, hoc cæteris non conferentibus, non solum maculas rubras faciei tollit, verum etiam pustulas aufert, potest eo manè & vesperi uti. *Io. Crato consil.* 8. *lib.* 4.

Decoctum rad. taraxaci plurimum valet si ante cibum sumatur & ablutio faciei, cum aq. fragorum, cui aliquid sulphuris pulverisati in linteolo imponatur. *Ioa. Crato consil.* 26. *lib.* 4.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Faciei rubore.

CONtra Faciei rubedinem hoc expertum habetur.

℞. Albumin. ovor. numero centum, terantur in mortario, adde vitrioli rom. alb. pulverisati, ℥i. M. & destillentur in alembico lento igne, & aqua facies abluatur, hoc similiter & rubedinem & pustulas tollit radix scrophulariæ bulliat in aq. fontis, & colatura sæpius lavetur facies. *Petrus Forestus, observ.* 3. *lib.* 31.

In studioso Patricio facie rubra squalida, pustulis referta laborante, cura sic fuit instituta: præparavi materiam.

℞. Syrup. acetos. simpl. de Cichor. an. ℥iß. aquæ cichor. acetos. an. ℥iv. M. F. Julepus pro tribus vicibus. purgatus fuit hoc modo.

℞. Aq. endiv. cichor. an. ℥iii. aq. acetos. bugloss. an. ℥ii. infund. fol. sen. ʒiß. epithym. ʒii. tamarind. ℥ß. Bulliant in duplici vase in colat. parum expressâ, infunde rhei, ʒß. spicæ, ℈i. rursum fiat expressio; adde syr. de fumar. simplici, ℥ii. syrup. diaser. ℥i bibat tribus vicibus.

Inungat faciem sequenti.

℞. Unguenti citrini, ʒi sublimati, ℈ß. ol. de tartaro succi limon. an. ℥ß. Lithargyr. ʒi. ceruss. ʒiß. M. cum pauco pomato, inungat, exulcerabatur nonnihil, quare jussi rarius uti, postea hanc aquam præscripsi.

℞. Ap. rosf. plantag. flor. fabarum an. ℥iii. aquæ acetos. ℥iii aluminis ʒii. M. hæc plurimum profuit, ejus diutino usu rubedo ex parte cessavit, pustulæque sanatæ sunt exactis multis annis mihi iter facienti per ipsius patriam, hanc adhuc laudavit aquam, faciem tamen subrubram nonnihil semper retinuit, erat enim originale, sed planam. *Felix Platerus, lib.* 3. *pag.* 618.

Facies seni cuidam ebrio rubris maculis commaculata & inflata, crustisque flavis per barbam serpentibus defœdata fuit; adeo ut Elephantiasin metueret vix octiduum hoc remedio usus convaluit, & postea recedivam passus iterum eodem sanatus est, post purgation. factum cum cathol. ℥ß. confect. hamec. ʒiii. & aq. fumar. illinat faciem hoc liquore.

℞. Lithargyr. auri pulv. ℥i. alumin. ʒi. boracis, ʒiii. ceruss. ℥ß. aceti, ℥ii. aq. rosf. & plantag. an. ℥iii. Bulliant lento igne ad consumptionem tertiæ partis, postea coletur, adde succi limon. ℥ß. *Felix Platerus, observ. lib.* 3. *pag.* 627.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Faciei pustulis.

PRæstantissimum remedium est menstruum (virginis, vel alias juvenculæ boni habitus) in aqua calida solutum, quo si per dies aliquot sub vesperam eundo cubitum facies lavetur, & spontè exsiccetur, pustulæ cadent succrescente nova cuticula, & robur evanescet.

In iisdem pustulis & morphea totius faciei radicitus extirpandis mirificè valet oleum bufonum, quod fit hoc modo.

℞. Bufones vivos (propter signaturam macularum in bufonibus) numero 3. vel 4. coque in olei olivarum ℔ii. per integram

gram horam, postea cola, hoc oleo illine faciem aliquoties, sed singulis diebus semel, post aliquot dies cadunt pustulæ & morphea sanatur. Omnium fortissimum est hoc oleum, ideoque cæteris nihil proficientibus, ad id accedendum. *Iohannes Hartemannus. Pract. Chimiatr. pag.* 117.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Ad Faciem decorandam.

MAgnæ virtutis hæc est aqua, qua *Maria Medicea* Regina Mater ad Faciem decorandam utebatur.

℞. Tres Capones albos statim post jugulationem axungia detracta, minutissimè concisos, caseos duos recentes ex lacte caprino excoctos, pulpam sex limonum corticibus detractis, albumina ovorum, numero viii. una cum putaminibus, boracis, sulphr. pulv. an. ℥ß. camphor. ℔i. aq. flor. fabarum & nymphææ, an. ℔i. collocentur in Bal. M. atque in rostrum alembici aliquot grana moschi, aqua exstillans servetur ad usum, hac noctu ante somnum lavetur facies. *Felix Platerus, Prax. Medicin. tom.* 3. *lib.* 1. *cap.* 2. *pag.* 153.

SECTIO SECUNDA.

Pro Fame ingenti in viro quodam ex verme Cucurbitino.

VIr quidam optimo præditus temperamento, multoque sanguine abundans, anno suæ ætatis 26. famescere multùm cœpit, mox sensim, in dies augescente fame, ed eum statum pervenit, ut inexplebilis omninò redderetur: atque licet opiparè viveret, & multùm ederet, saturatus tamen à mensa nunquam discedebat, imò cogebatur hora una, aut, quod summum erat, duabus à cibo transactis, denuo comedere; neque alimenta vomebat unquam, neque alvus fluebat illi, sed contra, siccior quotidie evadebat. Vocatus ad curationem accedo libenter, putans observaturum affectum memoria dignum, & certè vanum non extitit judicium, nam statim atque conveni ægrotum, non quidem comedentem, sed devorantem video, ita ut fuerit mihi admirationi maximæ, ac rursus à prandio horis nondum duabus prætcritis, famescentem vidi ita, ut omnino cogeretur cibari: alioquin statim animo delinquebat, contemplor omnia, quæ secundum naturam, & præter naturam inerant in ægroto, & facta in omnibus, ut pareret, diligenti consideratione, dico nullam adesse refrigerationem oris ventriculi, nullam melancholiæ naturalis fluxionem ad ventriculum, ut existimabant Medici quidam, sed suspicari me vermem cucurbitinum mali causam existere, omne alimentum depascentem, hanc conjecturam præter alia comprobabant hæc duo: Unum quod ægrotus dicebat se sentire aliquid moveri in inferiore ventre, & veluti manum quandam extendi ad ventriculum, ac omnem cibum ex eo rapientem. Aliud verò, quod in pueritia multùm fuerit obnoxius vermibus, retuleritque pater illius sese recordari illum anno 17. suæ ætatis, supra viginti vermes glomeratos ejecisse. Data mihi fuit sanandi hominem provincia; quæ fœlicem admodum successum habuit in hunc modum, primum omnium, hora quinta ante prandium exhibeo illi ℔iß. ol. amygd. d. rec. hoc potissimum consilio, ut emolliendo alvum viam ad exitum vermi pararem: quia verò nolebam concitari vomitum, quo perperam & intempestivè ante usus fuerat, non unico haustu, sed quatuor vicibus totam exhibui quantitatem, jubens ut sextam horæ partem inter unam ac aliam sorbitionem interponeret: nec minori indigebamus in magno corpore, multo potui assueto, quantitate, hora prandii statim ante cibum dedi bolos duos ex ʒi. spec. hieræ, & ℈i. rhei: ac statim jussi ut sumeret ℥vi. decoctionis sebesten. humidum paravi cibum, sed acidum. Fuit panis contritus in iure pullæ cum ℥iii. succi limonum, hisce peractis, jam cepit mitificari fames, neque enim duarum horarum post cibum spatio, esurivit, hinc non ille modo, sed omnes benè cæperunt sperare, maximè quod usque ad sextam à prandio sine appetitu mansit, ante cænam parari iubeo clysterem ex lactis caprini ℔i. exhibeo ʒiß. pilul. ex aloe non lota, statim ante cænam, cum eadem quantitate decoctionis sebesten. in contrito pane de-

cem amygdalas amaras dissolvo nocte emollita illi alvus, excrementa erant pituitosa, admodum viscida, subcineritia, nocte quievit, parum esurivit, eadem repeto secundo die remedia, nulla fames hora cœnæ, sed ferè nauseabundus videbatur, emollitur alvus nocte media, ac paulo post sentit ægrotus exire aliquid solidum, ac tangens, esse intestinorum portionem retur, clamans, vocari me jubet, accedo, ille statim, morior, inquit, nisi manus porrigas adjutrices, en intestina ex ventre prosiliunt video cucurbitinum vermem ac ridens; bono sis animo, dixi, jam sanus evasisti. Intestina non sunt ex ano prodeuntia, sed vermis ille, qui famem inexplebilem efficiebat, devorabatque omne alimentum. Erat longitudo illius cubitorum 25. adhuc vivens movebatur, latitudo erat digiti minimi, erant plus quam mille cucurbitini vermes adhærentes illi muco aut membranulæ, ac una ferè vixit hora, & sic convaluit non sine admiratione assistentium, ac artis nostræ honore. *Horatius Augenius. Tom. 2. epist. & consult. lib. 5. epist. 6.*

SECTIO TERTIA.

De Favo.

Vide supra *Lib. 1. Sect. 7. de Achoribus.*

SUBSECTIO UNICA.

Pro Favo in Puero lactante.

INfans quidam in capite Favum habebat cum ingenti pruritu. Imperavi ut caput leviter balnearetur cum decocto fœnugræc. malv. & altheæ. Deinde ut inungerent solo oleo ros. in quo Camphoræ exiguum immixtum sit, alioqui si istis non curaretur, jussi pararent oleum descriptum à *Montagnana consil.* 298. (cujus descriptionem vide supra, *sect.* 14. *lib.* 3.) quod egregie valet ad crustas & eruptiones puerorum, valet enim ad favum, tineam & achores. Nam ea quæ ad crustas capitis puerorum à Neotericis practicis scripta sunt valere, eadem quoque conferunt favis, achoribus, & tineis. *Petrus Forestus, observ. 24. lib. 8. De exterioribus vitiis capitis.*

Præstat in pueris uti levibus, quale hoc est à *Bayro* sæpius expertum, tam in favis quam achoribus, nempe caput abluere cum decocto flor. salicum, fol. parietar. betæ albæ & dentium, & post ablutionem inungere unguento subsequenti.

℞. Lithargyri cum oleo ros. & aceto nutriti, ℥i. fol. rutæ viridis; ℥ß. (vel ceruss. ℥ß) staphisag. ʒii. vitrioli, ℥i. (vel aloes succotrinæ, myrrh. fuliginis oris furni, tuchiæ, an. ʒiß.) probe M. in mortario cum aceto & ol. rosac. vel myrtino) diu agitando, ut fiat unguentum instar nutriti, eo inungatur caput & est mirabile. *Petrus Forestus, observ. 26. & Schol. lib. 8.*

SECTIO QUARTA.

Pro Faucium ulcere.

CUidam in palato juxta uvulam ulcus obortum ex defluxione, ut aiebat, spatio temporis adeo invaluit, ut magna illius portione absumpta, uvula simul perderetur, unde vocem nonnihil raucam edebat, potusque quandoque in deglutitione per narium amplitudinem ascendens effundebatur, licet multa tentasset remedia topica & generales purgationes sæpe repetitas, & sudores usu decocti guajaci, nihilominus tamen exulceratio hæc presistens, ulterius serpebat; duraveratque tunc cum ad me venit per biennium, difficilem fore curationem prædicens, nec uvulam amissam reparari posse, curam sic aggressus sum, ut potionem hanc vulnerariam, prout in praxi mea describitur, per mensis spatium manè quotidie biberet iussi. Potio ita se habet.

℞. Pyrol. sanicul. consol. artemis. alchymill. sanguisorb. pilosell. agrimon. millefol. vinc. pervinc. an. Mß. coq. in vino rubro ad tertias dulcorando melle ut fiat potio vulneraria. Postea aqua viridi exulcerata loca in faucibus cum penicillo in ea madefacto tangat semel in die, cautione adhibita ne quid illius deglutiat, & ideo statim postea lacte caprino cum Chalybe ustulato os colluat & expuat; in cuius lactis poculo uno, mellis, ℥i. aluminis usti, ʒi. mista fuerint, aqua viridis sic parabatur.

℞. Æru-

℞. Ærugin. æris, ʒi. alumin. ℥ß. vitriol. minii, an. ʒi. coq. in vini alb. ℥vi. aq. vitæ, ℥ß. reponatur ad usum, post illius per aliquot dies usum, colluat sæpe os vino in quo fol. Ligustri cocta sint.

Masticben, thus, myrrham, carbonibus ardentibus, inspergat, fumumque interdum per infundibulum in os intromittat, hisce tantum effecimus, ut exulceratio nulla amplius conspiciebatur, sed omnia sana; & ipse optimè contentus à me discessit. *Felix Platerus*, *observ. lib.* 2. *pag.* 404.

Si non sit inflammatio, unicum ac summum remedium est spiritus vitrioli aut sulph. qui in adultis purus ac putus usurpari poterit, intincto in eum gossipio bacilli apici alligato, eoque ulceri admoto levissimo contactu: Sic enim aphthæ simplices momento ferè curantur. In pueris verò permiscetur dictus spiritus cum melle rosaceo, ea proportione, ut aciditas linguam leviter feriat, & cum penicillo ex linteo baculo alligato aphthæ illinuntur frequenter & citò curantur. Si admodum dolorifica sint ulcera, cum inflammatione conjuncta, lacte frequenter gargarisato demulcentur, vel, ejus defectu emulsionibus sem. frigid. vel mucilag. sem. psyll. & cydon. cum aq. rof. plantag. & solani extractis. Si denique dolor pertinax revulsionibus & topicis non sedetur, sed ab illius vehementia copiosi humores acres continuò attrahantur, unde vigiliæ continuæ exoriuntur, & corporis consumptio sequitur, quæ vitæ summum periculum minatur; extremum remedium est ad narcotica confugere, quæ dolorem sedant & humorum influxum inhibent. Ego aliquando puerum 4. annorum ab orci faucibus *Dei* beneficio liberavi, exhibito laudani gr. 1. cùm ejus lingua & fauces profundis ulceribus scaterent, cum tantæ inflammatione, ut ne juscula nec topica remedia ferre posset, & tanto humorum acrium affluxu, ut illi continuò ex ore rivuli instar emanarent, & dies noctesque puer insomnis transigeret ejulando. *Lazarus Riverius*, *lib.* 6. *Prax. Med. cap.* 5.

SUBSECTIO QUINTA.

De Febre continua.

Febris est motus inordinatus sanguinis ejusque nimia effervescentia, cum calore & siti, aliisque pluris symptomatibus, quibus œconomia naturalis variè perturbatur, alia est continua, alia intermittens; de intermittente infra.

Continua est cujus accessio ad plures dies sine ἀπυρεξία protenditur, sua habet remissionis & exacerbationis tempora, intermissionis verò nequaquam.

Tribus modis sanguis effervescens febrem continuam inducit. Primus est, cum subtilis & spirituosa sanguinis portio nimis incalescit, & excandescentia quadam afficitur, quæ idcircò reliquas cruoris partes exagitat, & in orgasmum incitat, & sic in toto corpore fervor & incalescentia solitò maior excitatur. Quoniam verò spiritus solummodo in culpa sunt, eorum æstus & inordinatio intra breve tempus solent sponte sedari; hinc est quod hæc febris intra diem terminetur, raro ultra triduum extenditur, ideoque febris Ephemera, aut Synochus plurium dierum appellatur. Secundus effervescentiæ modus est, quando pars sanguinis sulphurea sive oleosa nimis calefacta fervorem concipit, tunc enim & immodicè in vasis effervescit, & plurimùm in corde accensa, deflagratione sua, calorem valde intensum in toto corpore producit, & sic hujusmodi febris inducitur quæ Synochus putrida vulgò nominatur: quæ symptomatica est vel essentialis; Symptomatica dicitur, quę ab alio quodam morbo in corpore prius excitato originem ducit, cujusmodi habetur febris, quæ an angina, pleuritide, peripneumonia, à vulnere, ulcere, aut abscessu quopiam in parte principe, aut eius vicina dependet. Essentialis dividi solet in causon, quotidianam, tertianam, & quartanam, iuxta diversimodam sanguinis dyscrasiam, succique nutriti degeneris supplementum, citius aut tardius ad turgescentiæ plenitudinem assurgens. Tertius verò gradus (qui & distinctam febris continuæ speciem constituit) à fermento quo-

quodam maligno & venenato excitatur, quo cum sanguinis massa imbuitur, & spiritus, & pars sulphurea una fervorem concipiunt, eorumque excandescentia non prius sedatur, quàm aut materia ista maligna assumpta sit, & forans eliminetur, aut à veneno ejus corruptivo, sanguinis coagulatio & velut putrefactio quædam inducatur, qua & circulatio impeditur, & spiritus vitalis extinguitur: & juxta hunc modum fiunt febres malignæ, variolę, morbilli, & etiam pestis.

Differt autem effervescentia febris continuæ, ab illa quæ intermittentem constituit in hoc quod in ea spiritus aut sulphuris aut utriusque inordinationes propria ἐκθυμώσει suaque sponte sine alterius miscela fervorem concipiant, & immaniter ebulliant; secus se habet in febre intermittente.

Clarissimus *Fr. Sylvius* existimat febrium omnium continuarum causam esse bilem aut lympham (sub qua succum pancreaticum, ipsamque adeo salivam comprehendit, quatenus cum ipsa deferuntur ad cor) aut utramque vitiosam, & in dextro cordis ventriculo eff. rvescentiam talem excitantem, unde continuo pulsus producatur frequentior.

Febrem ephemeram inducunt nimius corporis motus, animi perturbationes, calor ambiens; puta Solis aut Æstuarii, vini potus, ciborum piperatorum esus, vigiliæ, labor immodicus, bubo, aut vulnus, in puerperis lactis proventus, ad eam disponunt temperies corporis calida, habitus athleticus, vita sedentaria, & exercitii desuetudo.

Febris putridæ causæ procatarcticæ sunt, temperies calida & humida, habitus corporis atheleticus. Ætas juvenilis, victus lautus & opimus, vinorum, divitum potus assiduus, tempestas verna aut æstiva, corpus cachochymicum, & vitiosis succis refertum, præ cæteris verò observatione constat, quod crebra sanguinis missio, homines febri aptiores reddat, ex eo nimirum quod hac ratione sulphur in sanguine copiosius congeratur, subducatur verò sal quod ipsum ab efferatione cohibere debet, quæ latentem hujus febris diathesin in actum deducunt, sunt præcipuè δίαιτον impedita & crapula; hæc non solum fermentationem immodicam sanguini inducit, sed simul etiam materiam nitrosulphuream adustioni & incendio aptam velut pabulum sanguini flagranti subministrat; propter illam verò sanguinis massa mole aucta turgescit veluti fermento quodam de novo inspirata fervorem concipi, & immaniter ebullit.

In hac febre quatuor licet obsevare tempora, quibus velut totidem stadiis ejus cursus peragitur, sunt autem hæc, initium, augmentum, status, & declinatio, hæc in quibusdam citius in aliis tardius & longiori tempore solent absolvi. Initium computari debet, à quo sanguis fervefieri, ejusque sulphur æstum concipere incipit, usque dum in totam cruoris massam ardores & excandescentiæ diffunduntur, tunc est quod plerumque rigor aut horror infestat, ob nimirum crudi succi cum sanguinis admixtionem. Augmentum erit cum febris incendium totam occupavit sanguinis massam, h. e. sulphur seu oleosa sanguinis pars jamdiu excalfacta, & per partes effervescens tandem instar fœni madidè repositi post longam incalescentiam simul tota in flammam erumpit, ejusque massa recrementis seu particulis adustis, quæ & fermentationem adaugent, aggravatur, hoc tempore ægri de siti intollerabili quæruntur; insuper dolor capitis, vigiliæ pertinaces, sæpe etiam deliria, phrenitis, & motus convulsivi infestant; alimenta quævis fastidio sunt, aut vomitu rejiciuntur: accedunt oris amoror, sapor ingratus, linguæ scabrities, pulsus vehemens & citatus, urina summè rubicunda, plerumque turbida & contentis saturata. Status est illud morbi tempus, in quo natura crisin seu materiæ adustæ & à deflagratione sanguinis residuæ expulsionem molitur. Post enim sanguinis & succi alibilis deflagrationem, materia hæc adusta in tanta copia congeritur, ut turgescentia sua naturam ad expulsionem irritet, quæ crisis dicitur: cujus causa inde potius potéda est quàm à Lunæ influentis. Declinatio crisin sequitur, quo tempore sanguis languente incendio minus effervescit, & vel spiritu vitali adhuc præpullente, quod reliquum est materiæ istius adustæ subigit, & pau-

& paulatim excernit, donec priftino vigori reſtituatur; vel eodem ſpiritu nimis depreſſo, recrementis aduſtis adhuc inficitur, ideoque turbidus & depauperatus evadit, ut nec ſuccum nutritium aſſimilet, nec circulationi, neque in corde accenſioni pro lampade vitæ ſuſtentanda, idoneus perſtat. *Thomas VVillis, lib. De Febribus.*

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Febre Synocha ſimplici.

JUvenis quidam Nobilis bene habitus & ſanguineus menſe Majo pila palmaria ludens, ſeque vehementer exercens, adhæc cum antagoniſta contendens; atque excandeſcens, poſtea domum reverſus in febrem incidit Synocham, itaque Chirurgo accerſito, vena brachii aperta, ſanguiniſque ℥viii. detractæ fuerunt, ſtatimque ad ſanguinis fervorem extinguendum julepum hunc propinavi.

℞. Aquar. endiv. & acetoſ. an. ℥i. ſucci limon. ʒi. Syrup. de ribes & de agreſta an. ℥i. Julep. viol. ℥iß. capiat mediam partem ſtatim à venæ ſectione, alteram ſub nocte, ut aquam fontis, quam ſummè expetebat, injecta tamen prius cruſta, panis, affatim biberet conceſſi, quia nox inquieta fuit ob turbulenta inſomnia, & caput dolebat, oxyrrhodinum fronti & temporibus applicui.

℞. Aq. roſ. ℥iv. aq. plantag. viol. & lactuc. an. ℥ii. aceti roſac. ℥i. album ovor. num. 1. ol. roſac. ℥i. agitentur ut fiat oxyrrhodinum.

Pulſus cùm nihilo remiſſior eſſet, iterum craſtino die miſſus eſt ſanguis ex ſiniſtro brachio bona quantitate. Sub veſperam quia alvus non reſpondebat, & ut calor magis reſtingueretur clyſma injectum fuit tale.

℞. Fol. malv. viol. acetoſ. lactuc endiv. an. Mi. flor. viol. nympheæ an. pi. ſem. cucurb. conquaſſat. ℥ß. ſem. pſyllii, ʒii. F. decoctio, in colat. ℔i. diſſolv. ſacch. rub. ℥i. caſſiæ rec. extract. ℥ß. ſucci lactuc. ℥ß. ol. viol. ℥ii. ſalis parum. F. Clyſter hujus uſu bis ejecit, poſt mediam noctem facies & pectus madere cœperunt, indeque ſomnus ſubſequi, moxque inter dormiendum egregiè ſudare: & poſtea febris eum penitus dereliquit. *Felix Platerus, obſerv. lib. 2. pag. 277.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Febre ardente.

PAuper quidam quadraginta annorum coreptus eſt ardente febre cum ſymptomatis ſolitis, illum paucis & nullius pretii remediis ſequentibus ſanum feci.

℞. Aq. Card. bened. ℥vi. rad. aſari pulver. ℈ii. M. pro hauſtu, hauſto hoc calide in lecto, ſudavit multum, vomuitque nonnulla bilioſa, ſequenti die baſilicam cubiti dextri aperuit, & copioſè ſanguinem miſit, pro cibo dabantur juſcula, potus erat aqua decoctionis fragrariæ, atque his ſanè mox ſubventum eſt miſero. *Martinus Rulandus, curat. 56. cent. 9.*

Experientia longa obſervavimus in curandis febribus omnibus, & iis equidem quæ nullis pharmacis ſolvi & tolli potuerunt, illas mox & certò ſolutas & ſublatas eſſe aqua benedicta. *Martinus Rulandus, curat. 68. cent. 9.*

Paupercula quædam febre ardente lethifera laborans, mox adjuta eſt & liberata peremptu facilia & utilia iſta catapotia.

℞. Pil. ſine quibus, aurear. an. ℈ii. agar. troch. ℈ß. cum ſyrup. roſ. ſolut. F. pil. ix. quarum operatio fuit bona & ſalutaris, potus erat decoctum radicum cichor. *Martinus Rulandus, curat. 69. cent. 9.*

Vir quidam triginta annorum ardente febre extorreſcebat, acceſſerat pertinax vigilia, lingua arida, ſpiritus difficilis, cibi faſtidium, vehemens ſitis, ab omnibus erat deſperatus, urina fuit rufa, turbiba & ſpumoſa, hujus deplorati hominis curam ſuſcepi talem. Cibus erat liquidus, ſorbilis, humectans, potus aqua julepizata julepo violato, hoc purgatorium propinavi.

℞. Decoct. aperitiv. cum rhab. ℥iii. ſyrup. roſat. ſolut. ℥ii. ſyrup. de rhab. ℥i. M. pro hauſtu: quo alvus multa bilioſa & varia egeſſit, & febris ſeſe mox inclinavit, urinaque cœpit naturalis fieri. Sequenti die poſt hanc evacuationem, baſilicam venam me admonente percudit, his ita

pera-

peractis præter omnium hominum opinionem Dei misericordia iterum incolumis restituitur. *Martinus Rulandus*, *curat.* 46. *cent.* 10.

Juvenem quendam 19. annorum febre continua periculosè laborantem mox annuente Deo, sanum feci per sequentem potionem & poculum.

℞. Aq. font. vini an. ℥iv. bulliant simul & semel, postea infundantur in calice nostro chimico per horæ quartam partem, deinde invocato nomine Domini, accepit calicem salutarem ebibitque infusum, & post horam evomuit multa phlegmatica & biliosa, ac alvo quoque consimilia excrevit, & statim melius habuit, melior etiam urina & quatuor dierum spatio sanatus fuit, victus ratio fuit humectans, potus decoctum hordei saccharatum. *Martinus Rulandus*, *curat.* 27. *cent.* 9.

Villicus quidam annorum 40. robustus, canicula æstuante, cùm variis cibis ac potibus sese implevisset, & præter modum se exercitasset, in febrem acutam continuam lapsus est. Vehementer enim capite dolebat, aderatque totitus corporis calor acris & mordax, qui unà cum febre magis intendebatur, & ad interiora penetrabat; vigilia quoque ac insigni angustia premebatur, hypochondria dolebant; sitis valida cum linguæ ariditate & palati; pulsus velox, & anhelitus spissus, inquietudo, spiratio major, decubitus gravis atque molestus, somnia terribilia, & frequens in somno locutio, delirium per intervalla: quæ omnia & acutam & continuam febrem indicabant Cumque adesset, plethora, ac lotium rubrum esset, & alia ad sanguinis detractionem consentirent, balano priùs indito, cùm alvum non redderet, ad ℥vi. sanguinis trahere feci, sed non plures ob æstum & in homine bilioso, & macilento. Mox & hunc syrupum ebibit.

℞. Syrup. de endiv. de succo acetos. viol. an. ℥ß. aq. bugl. cichor. acetos. an. ℥i. M. Decocto hordei pro potu utebatur. Quarto die à morbi decubitu hoc leniens medicamentum propinavi.

℞. Diaprum. simpl. diacathol. an. ℥ß. elect. è succo ros. ʒi. aq. decoct. tamarind. & flor. cord. ℥iii. Syrup. viol. ℥i. M. Ter copiosè ex eo alvum reddidit. Sub noctem ad somnum conciliandum capiebat ex syrup. viol. papav. & nympheæ, cum aq. lactuc. Et ad dolorem capitis consopiendum, modò oxyrrhodinon fronti imponebatur, modò lac muliebre. Quinto julepos sumpsit ex aqua endiv cich. acetos. an. ℥i. Syrup. de limon. viol. an. ℥ß. M. Et cùm lotium crassum & concoctum spectabatur. Sexto die hanc purgationem sumpsit.

℞. Rhei el. ʒiß. spicæ ℈ß. Infund. per noctem in aq. endiv. cich. bugl. an. q. s. In colat. express. ℥iii. dissol. cathol. ʒvi. Syrup. ros. solut. ℥i. M. quo sexies multa biliosa & male olentia excrevit. Septimo die cùm calor non mitigaretur, epithemata hepati & cordi sunt adhibita, à quibus meliùs habere visus est. Post meridiem cœpit delirare; sed sub noctem cùm in somnum incidisset, mox ad se rediit, & cùm pulsum tangerem, undosus erat, & sudor per totum corpus erumpebat, & meliùs deinde habere cœpit, ita ut postea eum febris reliquerit. At 7. vel pluribus diebus interpositis, post meum discessum cùm bene se haberet, recidivam passus est, quam ex mala victus ratione factam suspicabar: & tunc multò pejus quàm antea laboravit, ita ut etiam hypochondria fuerint tensa & inflammata, unde & delirabat & in paraphrenitidem incidebat, ut à quatuor hominibus vix in lecto contineri posset. Nihil tunc remedii tentatum, sed amici astantes, ut moriturum, cum omnino sacerdotibus committunt. At delirium per se sedatum est, fluxu enormi subsequenti, singultu etiam oborto, cum sopore ac animi deliquio. At his duobus accidentibus rursus cessantibus, remansit singultus. Re tunc quasi deplorata, iterum me vocarunt, ut, si aliqua spes in remediis adhuc posita foret, adhiberem. Accedens inveni vires valde dejectas, & quòd singultus eundem maximè infestaret. Sed & sopor & deliquium animi, quæ præcesserant, cum singultu magis anxium me reddebant, juxta *Æstium Tetrabibl.* 3. *Serm.* 1. *cap.* 5. sic,, dicentem: Singultus in altiore sopore, aut animi deliquio, aut tetanis,, obortus, mortem non longè abesse præsagit. Evanuerant tamen sopor & animi deliquium ante quàm eum ac ederem, remanente virium debilitate & sin-

gul-

gultu: fluxus etiam, qui priùs adfuerat, nunc sponte sedatus erat. Cùm autem mirum in modum singultu afficeretur, stomachum prope mucronatam cartilaginem tum etiam spinam dorsi è regione ejusdem inungebam oleo viol. ad humectandum & refrigerandum, etiam bombace in eo oleo tincta admota. Deinde imperabam, ut continuò sumeret ex syrupo violaceo & menthaceo simul mixtis: violaceus humectabat menthaceus verò corroborabat; iisque adhibitis remediis, singultus incantamenti instar cessavit. Ad corroborationem quoque saccharo rosaceo perlato utebatur, & præscripta diæta resumptiva hic secundò curatus fuit, tanquam à sepulchro in lucem revocatus, præter astantium opinionem. *Petrus Forestus, observ.* 5. *lib.* 4. *De Febribus.*

Puer quidam cùm febre continua laboraret, & rursus bene haberet non multum postea ab ingestis pomis viridibus in febrem recedit. Huic post injectos clysteres, deposita ventris excrementa, sequenti die ad eum accedens, syrup. rosati solutivi ℥ii. tribus aquę portulacæ mistas jejuno stomacho propinavi: quibus ita in sudorem copiosum, universum ejus corpus irrigantem ad tres horas pervenit, ut inde liber à febre maneret; ex pharmaco autem purgatorio, per sudorem evacuans humores factum est. Cæterùm elapsis postea quinque diebus puer hic febre correptus est, à qua sudore mundus evasit. Postea quinto altero sequenti die eadem febre eadem hora oppressus fuit, à qua & sudore liber evasit. Sed & quinto altero sequenti die simil paroxysmo vexatus est, à quo & sudore in totum sanatus est. Quintani autem tres hi paroxysmi à me in hoc puero deprehensi sunt adeò evidentes & manifesti, ut ex tertianis quotidie percipiuntur. *Amatus Lusitanus, curat.* 67. *cent.* 5.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Febre continua putri.

JUvenis quidam biliosus 25. annorum, cùm tempore verno à cibo, operi rustico valde intentus esset, in febrem continuam eamque putridam incidit. Secundo die à morbi initio ad eum accitus, cum alvum strictiorem haberet, minorativum medicamentum sequens propinavi.

℞. Elect. lenitiv. & cathol. an. ʒiii. syrup. rosat. solut. ℥ii. aq. cichor. ℥iv. quo multa biliosa evomuit, simulque ter alvum excrevit, sequenti verò die, ℥viii. sanguinis ex vena brachii dextri extractæ sunt, cum robustus esset, hora quarta pomeridiana hunc julepum ebibit.

℞. Aq. lactuc. cichor. endiv. an. ℥i. syr. de endiv. viol. oxysacchar. simpl. an. ℥ß. M. pro capitis dolore fronti oxyrrhodinum admovi, cumque male dormiret, tempora inunxi oleo viol. & papav. simul mixtis, cum à sanguinis detractione, aliquantulum sudasset, & benè egessisset quarto die melius habere visus est, quinto autem cum signa coctionis in urina apparerent, neque alvum deponeret, rhabarbari infusum sequens dedi.

℞. Rhabarb. el. ʒiß. spic. ℈ß. infund. per noctem facta prius leni ebullitione in aq. endiv. ℥v. fortissimæ expressioni adde syrup. rosat. solut. ℥ii. M. quo optimè excrevit, ita ut febris sexto die minus illum affligeret, & urina crassior facta valde subsideret; septimo autem die per sudorem crisis subsecuta est, & sanitati restitutus fuit. *Petrus Forestus, observ.* 1. *lib.* 2. *De Febribus continuis.*

Puella quædam septem annos nata, laborabat febre continua non admodum vehementi, sed quæ per intervalla, scilicet circa vesperam exacerbabatur, incepit febris cum vomitu pituitoso, quem deinde secutus est alvi fluxus etiam pituitosus, per unum tantum diem perseverans, urina erat pallida & turbata, anhelitus acidus & graveolens. Præscribo potionem ex infuso ʒi. rhei cum syrup. rosac. ℥i. quam paulò post assumptionem evomuit, cum pituita crassa & valde putrida, deinde circa vesperam clysterem ex catholic. duplic. ℥ß. injiciendum curo: quo & reliquiis medicamenti simul operantibus, quinquies dejecit tota nocte materiam pituitosam, biliosam, & valde fœtentem; manè febris perexigua, & meridie febris expers, ac sanitati restituta est.

Ex hac observatione colligere est, quantum

tum aberrent illi Medici qui in omni febre continua indiscriminatim à venæ sectione inchoandam esse curationem existimant, cum sæpe in pueris dictæ febres à putridis humoribus, in prima regione stagnantibus oriantur; qui purgatione facilè educuntur, in hac autem puella vomitus pituitosus & alvi fluxus talem humorum redundantiam indicabant. *Lazarus Riverius, obs.* 57. *cent.* 1.

Inter reliqua, quod semper certa fide à me longo experimento probatum est, laudo ut singulis diebus sumat infusionem rhabarbari in aqua endiviæ: Nunquam enim vidi febrem ex obstructione hoc remedio non esse sublatam, si modò pertinaciter quispiam in ejus usu perseveraverit. Quandoque enim crassissimos humores impactos, & obstructiones, quæ ob caloris imbecillitatem facilè tolli non poterant, ex rhei assumptione curatas vidi. Consuevi accipere libram aquæ endiviæ, in quam ʒi. rhei infundo in panno lineo involutam. Deinde singulis diebus ℥iv. illius infusionis, facta aliqua expressione, accipi jubeo circa auroram; & est hujusmodi dosis puerorum Neque desisto ab hac potione, priusquam video omnino & febrem & obstructiones esse sublatas: auferentur enim procul dubio, si reliqua omnia rectè fiant, & curationi consentiant. *Ioh. Baptista Montanus, consil.* 10. *De febribus.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro febre summe maligna cum pulsu intermittente.

NObilis quidam incidit in febrem summæ malignitatis, quam statim ab invasionis principio comitabatur continuus vomitus materiæ biliosæ, vehemens linguæ ariditas, sitis, inquietudo, intollerabilis æstus ventriculi, cum frequenti eructationum repetitione, quæ per intervalla gulæ communicabat angustias & coarctationem difficillimam; pulsatio arteriarum deprehendebatur valde inæqualis & inordinata usque ad septimum diem, quo percipi cœpit intermittens, sed hic nondum arripui desperationis ansam, licet haudquaquam me latere *Galeni* de hoc signo judicium prorsus formidabile.

Ad medelam huic affectioni præstandam accitus, neglecta sanguinis detrectione, quam hoc anno in quibuscunque malignis & pestilentibus morbis crudeliter grassantibus periculosam compereram, illico exhiberi jubebam antidotum hoc cum aq. Card. bened.

℞. Theriac. el. ℥iii. rad. tormentill. bacch. junip. sem. Card bened. an. ℥iß. Bol. armen. præp. ℥ß. diamargar. frigid. ℈ii. sem. acetos. citri, ras. eboris, an. ℥i. syrup. acetos. citri, q. s. F. conditum, unde provocato abundè sudore meliusculè habuit, tertio die observata maxima humorum putredine, & apparentibus incendii adustionisque gravioris indiciis, ordinavi decoctum ex hordeo, Carduo bened. & scabiosa confectum, admixto saccharo & aceto in formam syrup. acidi quo assiduè utebatur, quandoque haustum ex stilaticia Card. bened. & oxalidis aqua bibebat. Nutriebatur ptisana subacida, avenato in aqua cum pauxillo aceti præparato, ac tandem jusculo pulli gallinacei simplici in quo vitellus ovi erat dissolutus, assumpsit quoque succum mali punici. Quinto die contecto diligenter corpore, exhibitaque aqua hordeacea dulcorata, copiosissime profluxit sudor, qui mirè ægrotantem sublevabat anxietatis continuæ molestiis Sexto per secessum prodibant excrementa penitus biliosa cum fœtore magno adeo ut natura materiæ peccantis diminutionem paulatim molliri jam videretur, sed impedita fuit ab insultu noctis subsequentis, qua symptomatum omnium concursus ingruebat tanta & vehementia & celeritate, ut æger condito ultimæ voluntatis testamento migrationis è vita momento intenderet. Septimo rediens manè in acerbo consanguineorum astantiumq; luctu citra ullam delationem digitis carpo admotis pulsun percipio intermittentem tertia quaque pulsatione, qui primo quidem contactu terrorem incussit, at examinatis interea cæterorum accidentium præsagiis, indeque certa convalescentiæ spe data, quicquid discriminis portendebat variata illa cordis & arteriarum motio, id totum retuli ad acerrimam naturæ cum vi morbi consertationem, neque profectò conjecturam meam eventus rei fefellit, quoniam reliquo diei decursu ex-

expultrix facultas occupabatur planè in exonerando stomacho à noxia materiæ aduste multitudine, animadversio ne habita primò ad virtutis corroborationem, odoratui mala arantia aq. rosac. obtuli. Deinde ad juvandum naturæ conatum insciendo vomitu exhibui aquam tepidam cum ol. communi & arantiorum succo mixtam; inde serosa quidem, excrementa nonnulla emanarunt. Sed quum minera mali nondum attingeretur satis ab imbecilliori hoc medicamento, aut ejus tenacissima malignitas infrigeretur sequenti die (qui octavus numerabatur) deliberato animo, & pulsus intermissione quamvis perseverante, ministravi potionem purgantem sequenti modo confectam.

℞. Rhei el. pulv. sen. laxativ. an. ʒiß. infund. seorsim in aq. endiv. ℥ivß. horis x. post fortem expressionem colat. adde syrup. rof. solut. ℥i. M. & quia mentio incidit pulveris senæ solutivi, cujus usum in hac inferiore *Germania* ego primus introduxi, ejus descriptionem lubenti communicatione obiter subjungam, ut quibus visum fuerit in suis præparent pharmacopoliis.

℞. Fol. sen. purgat. tartar. alb. an. ℥i. sem. anis. cariophyll. cinamom. galang: an. ʒi. diagrid. ʒiii. comminuantur minutissimè in pulverem. S. A. dosis est ʒii. substantia & ℥ß. in infusione. Ex suprascripti pharmaci assumptione sexies æger per alvum excrevit flava, biliosa, adusta, fœtida, cum sedatione omnium symptomatum: ut etiam testaretur sensibili perceptione sese liberari ab ingenti pondere incensi glomeris per intestinorum longitudinem à ventriculo delabentis. Postea roboravi intrinsecus conf. rof. exhibitione foris verò illinitione olei rof. immitaturi, convaluit probe nobilis hic post universalem corporis evacuationem: saltem pulsus intermittens perdurabat adhuc in nonum usq; diem, quo commutabatur in parvum, rarum, & tardum, qui necessariò debilitatem sequebatur ex mutua naturæ & ægritudinis colluctatione natam. Proinde manifestissimè apparet hanc prædicendi cautionem à Medicis esse observandam, ne animo penitus perculso & commoto de valetudinis recuperatione confestim diffidant, si quando ejusmodi pulsus sensui occurrat; cum causæ quidem morbificæ magnitudinem & ancipitem oppugnantis naturæ luctam denotet, non tamen mortis propinquitatem, nisi plurium lethalium signorum tanquam τεκμηρίων accessione confirmetur artificiosa conjectura. *Ioannes Vvierus lib. 1. observ. 4.*

In febre maligna hodie frequentissimus est lapidis bezoardici usus, cujus (ut libere loquar) numquam evidentem ullum fructum conspexi, veruntamem usurpari facilè concedo, quod ex iis sit, quæ si non juvent, nec etiam obsunt: quæque exerceri à Medico indulgebat. *Hippocr. Hier. Mercurialis, consult. 5. tom. 3.*

Ut ingenue dicam, dum *Venetiis* praxim exercerem, maximam lapidis bezoardici copiam consumpsi, nec egregiam operam sensi. Scio plurimos quibus exhibui, fuisse sanatos, sed non retuli in lapidem: Scriptores dicunt, quod eo sumpto sudor copiosus excitetur, post quem statim sublevantur. Ego tamen non vidi sudorem prorumpentem: vel si apparebat, erat sudor imperfectus, itaque quantum ad me, abjeci omnem spem huius lapidis in his febribus. *Hercules Saxonia, lib. De Febribus, cap. 38.*

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Febre putrida maligna.

In eam facile sententiam descendo, ut quamprimum mittatur sanguis quamvis a nonnullis venesectio in febre maligna virium causa, veluti valde suspecta improbetur, habeo tamen rationes quæ id mihi semper persuaserunt.

Contra malignitatem ita pugnandum est.

℞. Margarit. alb. non perforat. C. C. usti, sem. citr. mundati, an. ʒi. boli armen. orient. ℈ii. facchar. albiss. ℥ß. M. F. pulvis subtilis cujus ʒi. bis in die detur in cibis.

Placet nunc confectionem quandam huic operi maxime opportunam longo usu à me comprobatam recensere. Est autem hujusmodi.

℞. Bol. armen. or. ʒi. corall. rubr. ℈ii. macis ℈ß. rad. angelic. tormentill. fol. dictam rec. an. gr. v. sem. citri mund. margarit.

garit. alb. an. ℥ß. rad. Scorzoner. condit. ʒii. sacch. albiss. in aq. vel decocto Sonchi dissolut. q. s. ut fiat confectio in rotulis ʒii. ponderis: quarum una singulis sex horis jejunio ventriculo offeratur: prçterquam enim quod venenosos illos halitus aut humores eadem contagione infectos mirificè corrigere & extinguere valent, temperatæ admodum sunt, ita omnibus humoribus indifferenter spiritui venenoso materiam prçstantibus in omni ætate, temperamento & anni constitutione nec non in utroque sexu, maximè sunt accommodatæ: delirio succurrendum est venæ sectione, vesicantibus, oxyrrhodino, cucurbitulis scapulis affixis, clysteriis, frictionibus & ligaturis dolorificis partium inferiorum: & somnum conciliantibus: pro linguæ ariditate, scabritie & siti, lactucæ & oxalidis folia aqua frigida madefacta ore contineantur; neque unquam gelida pro abluendo ore illi denegetur, vulgatissimum enim est veterum illud præceptum, cave ne exsiccentur fauces ægri: in hunc usum efficacissimum est hoc conditum.

℞. Sem. citrull. sem. portulac. virid. sem. papav. alb. an. ʒi. rad. liquirit. tragacanth. an. ʒiß. cum mucagine sem. cyton. aq. rosac. extract. F. globuli in ore detinendi. *Joh. Zecchius, consult.* 47.

Pro potu sit decoctum C. C. veri cum hoc syr.

℞. Syrup. acid. citri, ℥iß. rob. de berberis & de ribes, an. ʒi. sp. vitrioli gutt. vi. M. Ad fervorem restinguendum hunc julepum exhibui.

℞. Syrup. acid. citri, è succo acetos. an. ℥ß. sal. prunell. ℈iß. aqu. acetos. ℥ii. aq. cichor. endiv. an. ʒvi. M. non parum contulit tinctnra rosar. ita præparata.

℞. Aq. endiv. ℔i. aq. acetosell. rosf. an. ℔ß. flor. rosf. rub. ℥ß. spirit. vitrioli ʒß. infunde tepidè in vase vitreo per horas x. colat. adde julep. rosat. ℥ii. de qua bis in die haustus auferatur: ad refrigerium, roborandum, & malignitati resistendum valde accommodata. In febribus continuis, & malignis primas tribuo partes aquę acetosellæ quæ & alterando, & malignitati resistendo suo merito principatum obtinet. *Augustinus Thornerus, lib.* 1. *obeserv.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Febre maligna.

Ungula alcis sumoperè in epilepsia commendata mirabiliorum virtutem possidet, ut sæpius nos experti sumus contra venena & febres malignas, eo modo sumpta quo lapide Bezoar utimur. Sudorem facillimè movet. Nos exhibhimus in minutissimas partes lima redactam cum conserv. de acredine citri ad septem granorum pondus, mirabilesque effectus in morbi malignitate superanda ægrotis peperit. *Dominicus Panarolus, observ.* 33. *Pentecoste* 3.

Vir quidam incidit in febrem malignam quę ipsum ad convulsiones & delirium perduxit, cum summa pulsus inæqualitate, unde brevi moriturus videbatur. Ex variis quæ illis exhibita fuerunt, maximè profuit aqua theriacalis nostra in febris pestilentis curatione descripta ad. ℥iv. exhibita cum bezoardici jovialis, gr. xii. à quibus sudor copiosus excitatus est, & æger veluti miraculo liberatus. *Lazarus Riverius, observ.* 66. *cent.* 4.

Compositio aquæ theriacalis *Riverianæ* talis est.

℞. Limones recentes & succolentos, num. 12. cortices & semina eximantur, succus exprimatur, eique adde cortices prædictos & semina: succi scordii, ℔iij. succi acetos. rutę caprariæ, scabios. & Card. bened. an. ℔i. ras. C. C. ℥iv. theriac. vet. ℥vi. cortices limonum in tenues laminas dividantur, semina contundantur, & herbæ quæ minus habent succi inter contundendum succo limonum irrorentur. Omniaque destillentur in B. M. hujus aquæ detur ℥i. per se vel cum aliis liquoribus permixta.

Matrona quædam Sexagenaria febre maligna laborabat, cum summa virium dejectione ex continuo alvi fluxu ad lienteriam tendente, & totius corporis refrigeratione singulis diebus recurrente, & per plures horas perseverante. Cùm remedia ordinaria, quæ pro febre maligna, alvi fluxu & corroboratione virium vulgò præscribi solent, sedulò ac continuo per biduum usurpata, nihil profuissent, & ægra in

pejus

pejus rueret, ita ut die undecimo morti proxima ac veluti in agone constituta videretur ab bezoardicum joviale tanquam alexipharmacum eximium, & potens diaphoreticum confugiendum esse censui, illius gr. xii. exhibui: ab eo tempore non amplius dejecit: perfrigerationes non redierunt, & intra biduum febris expers fuit, ac postmodum brevi convaluit. *Lazarus Riverius, observ. 56. cent. 4.*

Civis quidam *Monspeliensis*, cum laborasset febre maligna per 6. septimanas, tanta virium dejectione detinebatur, ut brevi moriturus videretur. Ego tunc temporis eum videre incipiens, & audiens parum expurgatum fuisse toto morbi decursu, ab humorum sarcina vires opprimi censui, eas tamen adeo dejectas vix purgationem sustinere posse. Ideo per epicrasin purgationem institui, & potionem præscripsi ex infusione ℈i. Senæ in aq. cichor. cum sal. tartari ℈ß. addendo syrup. ros. ℥i. Continuata fuit potio per triduum. Ex ea bis dejiciebat singulis diebus, vires paulùm recreatæ. Quarto die sumpsit syrup. de absinth. ℥i. Quinto exhibita infusio ʒi. Senæ, & per biduum continuata, blandè purgatus est cum fructu. Unde melius habere cœpit, & sensim convaluit repetitis per intervalla purgationibus. Post aliquod tempus recidivam passus est & Medicum non vocavit, donec ad extrema redactus fuerit, atque ita ultimum diem clausit. Hoc tantùm in hac observatione notatu dignum est, medicamentum purgans exhiberi posse in summa virium dejectione, modò perexigua dosis præscribatur. *Lazarus Riverius, observ. 87. cent. 2.*

Mercator quidam febre acuta & maligna correptus est cum pessimis symptomatis, quæ licet septimo videbatur sopita, decimoquarto tamen rursus increbuit. Ad quem accitus debilem inveni dentibus stridentem, & nares palpantem. Hæc mihi præbebant suspicionem vermium, qui in ejusmodi febribus putridis & malignis sæpe adesse solent. Cumque per 2. dies alvum non deposuisset, clysterem injicere jubeo, ad materiæ putridæ aversionem & retractionem, quæ ad caput tendebat surditatem & delirium inferens.

℞. Juris pulli decocti cum lactucæ, viol. malv. lib. 1. cassiæ extract. ℥i. spec. hier. (ob vermes & materiam aliquo modo pituitosam) ℥ß. ol. oliv. viol. an. ℥iß. sal. ʒi. M. f. clyster. Benè excrevit, & vermem in excrementis conspeximus. A clystere parùm melius habere visus est, delirio nondum ex integro sedato. At cùm per intervalla ad se rediret, dicebat se subinde dolorem modò circa ventriculum, modò totum ventrem sentire. Verùm cùm confectione sequenti uteretur, quatuor deinde vermes admodum longos vomitu, & 4. per alvum unà cum excrementis valde male olentibus dejecit. Tale erat Electuarium.

℞. Spec. diarrhod. abbat. diatrag. frig. spec. cordial. corall. rubr. (nam fluxus quasi symptomaticus postea accessit) cornu cervi usti an. ʒß. subtiliter pulverisf. dissolv. in aq. portulac. bugl. adiect. sacchar. albiss. q. s. fiat Confectio in tab. Capiebat bis in die ℈ij. vel iii. Altero die, dictu mirum, cùm continuò ex istis tabulis sumeret; denuò adhuc quatuor vermes vomitu, deinde adhuc quatuor per secessus magno impetu reiecit, quibus mox fluxus cessare cœpit, & pristinæ sanitati restitutus fuit. In hac curatione hoc notatu dignum, quòd cornu ustum (ut sæpius aliàs experti sumus) maximè confert in febribus eiusmodi malignis, ubi fluxus adest, & vermes intestina lancinat. *Petrus Forestus, observ. 7. lib. 2.*

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Febre maligna.

Post *Monspelii* obsidionem an. 1623. grassata est per plures mense febris admodum maligna, ex qua media ferè pars ægrotantium interibat particulariter verò quibuscunque parotides superveniebant: (quod circa nonum vel undecimum morbi diem solebat contigere) omnes interibant, cum autem plures huiusmodi vidissem, neque ullis alexipharmacis liberare potuissem, cogitare cœpi ideo censeri lethales parotides, quod pars illa non sit capax recipere totam materiam morbificam, quæ intus manens, intermit; & sup-

plendum esse naturæ opus: ac quanquam ægrogantes pulsum haberent parvum & frequentissimum ac pene formicantem, ut in agone mortis versari viderentur, quæ etiam brevi succedere solebat: attamen hanc *C. Celsi* sententiam animo revolvens, multa scil. in præcipiti periculo recte fieri, quæ alias essent omittenda, & satius esse anceps remedium in uno, aut altero experiri, quam toto ægros certo exitio relinquere; sanguinis missionem præscripsi partitis vicibus, propter virium imbecillitatem bis aut ter in eodem die, & sequenti die, purgationem: qua via omnes, quibus hæc remedia administrata sunt, fœliciter evaserunt, neque ullus deinceps interiit. *Lazarus Riverius, observ.* 43. *cent.* 1.

Vocatus ad quendam febre maligna laborantem, præter remedia ordinaria & julepos cardiacos cum sale prunellæ ter in die exhibendos hunc pulverem præscribo.

♃. Salis prunellæ, ℥ß. camphoræ ʒß M. F. pulvis: qui dividatur in quatuor partes, quarum una capiat tertia quaque hora: noctu hunc pulverem sumpsit, manè multò melius habuit, jubeo iterari pulverem cum aliis remediis, & eodem die à præsentaneo vitæ periculo liberatus est, paucis & modum post diebus omnino convaluit. *Lazarus Riverius, observ.* 18. *cent.* 2.

Aromatarius quidam viginti & quatuor annorum laboravit febre maligna, ex qua tandem circa undecimum morbi diem incidit in delirium, & paucis post modum diebus in motus tremulos & convulsivos nervorum qui phrenitidi lethali supervenire solent per mensem ferè integrum delirium perseveravit convulsiones verò per dies duodecim, tandem evasit post multorum remediorum usum: ea quæ magis profuere, sunt sectio venæ frontis, & julepi compositi ex aq. card. bened. ℥iv. aq. theriac. ʒiii. bezoard. mineral. ℈ii. camphoræ, gr. xii. qui quinquies fuere exhibiti. *Lazarus Riverius, observ.* 62. *cent.* 2.

SUBSECTIO OCTAUA.

Pro Febre maligna.

Ancilla quædam febre maligna laborare cœpit, quæ eam ad deliria & convulsiones deduxit: qui paupercula erat, & parcebat sumptibus, paucis remediis curata est in sequentem modum. Quaterfecta fuit vena cucurbitulę pluries admotæ humidæ & siccæ: pro potu utebatur decocto radicis acetosæ, in quo dissolvebam bis in die salis prunellæ, ʒi. spirit. sulphuris, gutt. xv. In iusculis sumebat frequenter bezoard. mineral. ℈i. die undecimo morbi exhibui spiritus fuliginis, ʒii. in aq. card. ben. & parum sudavit: die duodecimo exhibui ejusdem spiritus ʒiii. cum eadem aqua copiosè sudavit, eodemque febris remissa est, deliria & motus convulsivi desierunt: & intra paucos dies postmodum convaluit. *Lazarus Riverius, observ.* 36. *cent.* 3.

Virgo quædam viginti annos nata correpta est febre maligna, quæ eo usque processit non obstantibus remediis ordinariis, ut circa undecimum morbi die in delirium & nervorum contractiones inciderit, quibus accedebant interdum Leipopsychiæ: in gravi illo periculo præter epithemata & pullos columbinos, aliaque roborantia interna & externa, sequentia remedia præscripsi; quæ in his affectibus maximæ solent esse efficaciæ: nempe vesicatoria quinque cervici, brachiis, & femoribus admovenda; julepos ex aq. card. bened. ℥iii. aq. theriac. *Bauderon*, ʒiii. Bezoard. miner. ℈ii. camphoræ, gr. vi. qui julepi per biduum usurpati fuere manè & serò; tum etiam prædictum bezoard. miner. exhibebatur insingulis jusculis ad ℈i. hisce remediis intra paucos dies, à gravi morbo liberata est. *Lazarus Riverius, observ.* 73. *cent.* 2.

Mulier quædam triginta annorum sese mihi curandam obtulit, laborabat febre maligna à duobus diebus, cum dolore capitis, inquietudinibus fere continuis, sitique intensa, maculis quibusdam lividis circa pectus & dorsum apparentibus: ter intra biduum sanguinem adu-

xit ad ℥viii. singulis vicibus, cumque interna omnia remedia adversaretur, ad externa animum contuli: quinto itaque morbi die cataplasma ex cochleis cum sui testis contusis, stupisque superpositis utrique pedi circa plantas applicandum curavi admotum est hoc remedium circa horam tertiam pomeridianam inclinante autem die, cœpit ægra sentire dolorem quendam molestum & gravem in utroque femore & tibia, qui ad mediam usque noctem duravit, ea sævitia ut ægra de removendo cataplasmate perpetuò cogitaret. Media autem nocte sudor totum corpus invasit, tanto fœtore, ut illum sustinere vix posset, mutato indusio, amota sunt è pedibus cataplasmata tetrum adeo odorem exhalantia, ut adstantes fermè inficeret; manè ægram alacrem invenio, febre, aliisque symptomatis valde imminutis, & brevi post omnino convaluit. *Ioh. Martinus, observ.* 8.

SUBSECTIO NONA.

Pro Febre purpurata.

VOcatus ad invisendum virum quendam febre continua laborantem ab octo diebus, in quorum spatio ter ipsi vena secta fuerat, & purgatus medicamentum semel exhibitum, ex præscripto medici ordinarii; invenio pulsum valde frequentem & inequalem unde suspicor febrem esse malignam, simulque eum detegi jubeo, & totum corpus invenio exanthematis purpureis refertum: urinę erant satis laudabiles concoctionis rudimenta quędam ostentantes. Pręscripsimus cucurbitulas multas secundum spinę longitudinem applicandas, tum siccas, tum humidas, epithemata, inunctiones ex oleo scorpion. Mathioli, confectionem de hyacinto in jusculis, & julepos refrigerantes cum cardiacis, pro potu utebatur ptisana vulgari, in quam nodulus C.C. mergebatur: hęc remedia continuavit usque ad undecimum morbi diem, cum tamen omnia in pejus ruerent, ęgerque delirio, & convulsionibus coreptus fuerit: dicto die undecimo leviter sudavit sine fructu. Delirium cum stupore quodam conjunctum erat: ideo vesicatorium cervici admotum est, & cucurbitulę continuatę partibus inferioribus.

Julepi sequentes pręscripsi sunt.

℞. Hord. integri, p. i. rad. bugl. ℥ii. fol. borag. pimpinell. scord. an. M. i. sem. citri, acetos. an. ℥ß. tamarind. ℥ii. flor borrag. bugl. ros. rub. an. p. i. dictamn. cretic. p. ß. F. decoctio in aqu. ℔viii. ad tertię partis consumptionem: in colat. dissolv. sacch. alb. ℔i. F. julep. de quo capiat ℥viii. manè & serò, addendo unicuique dosi salis prunellæ, ʒi. spirit. vitrioli, ℈ß. Pro potu præscripta fuit tinctura ros. in jusculis, pulv. ex margarit. corall. ras. ebor. C. C. & lap. bezoard. at postremis diebus instante decimo quarto die, cùm omnia in pejus ruerent, loco pulveris illius, substitui bezoardicum minerale purum, cujus ℈i. sumebat in singulis jusculis. Cùm verò circa vesperam, febris, delirium, & convulsio plurimum intendi consuevissem; duabus horis ante exacerbationem hunc pulverem exhibuimus.

℞. Salis prunellæ ʒß. bezoard. miner. ℈i. camphoræ, gr. v. M. capiat cum aqu. Card. ben. & exinde melius habuit: decimo sexto die cum appareret concoctio in urinis, medicamentum catharticum exhibitum est ex senæ ʒij. rhei. ʒiß. in decocto refrigerante infusis. Addendo colaturæ manuæ, syrup. rosac. an. ℥i. quo blandè purgatus est: eodem die pustulæ quàm plurimæ animadversæ sunt instar variolarum ad suppurationem tendentes maguo quidem numero circa vesicatorum, tum sparsæ per dorsum, lumbos, & nates: die sequenti prædictæ majori ex parte ruptæ apparuerunt, & ad exsiccationem tendentes; verum in parte anteriore circa hypochondria & pectus pustulæ perexigue, pellucidæ, & diaphanæ, humore seroso refertæ, infinito propemodum numero prodiere: febris valde remissa, & delirium valde imminutum: decimo octavo somnus multus fuit, & ferè continuus diu noctuque usque ad diem vigesimum: purgatus est iterum die vigesimo secundo; postea febris omnino desit, ac paucis postmodum diebus perfectè convaluit. *Lazarus Riverius, obs.* 21. *cent.* 1.

Raphanus quia magnam vim habet attrahendi malignitatem materiæ, utile est scobem ejus pedibus sale & aceto prius

mundatis alligare: idem etiam occipitio apponi potest, si vehemens capitis dolor adsit, *Joh. Crato. consil.* 16. *lib.* 3.

Nihil æquè juvit in febre petechiali ac a *Cratone* in hunc modum descripta emulsio.

℞. Sem. Card. bened. ʒiß. citri ʒß. aq. card. ℥iiiß. M. f. emulsio Add. syrup. acetos. citri. an. ℥ß. M. *Balthasar Timæus. Cas.* 24. *lib.* 8.

Vir 60. annos natus febre laborabat continua: ad quem vocatus ego, eum male habere deprehendi. Nam pulsum intermittentem habebat, singulis quippe quinque pulsationibus arteria stabat. Sed hoc fortè non ita ingens malum erat, præsertim in homine sene, ut aliàs diximus, nisi secundum hoc conjunctum haberet: à longinquo namque hic multum fætebat, corporis ingentem corruptionem præ se ferens. Nota. Unde non diu vixit, sed à præsagio habito intra biduum diem suum obiit. *Amatus Lusitanus. Cur.* 72. *Cent.* 7.

SUBSECTIO DECIMA.

Pro Febre maligna.

Circa potum hoc annotandum, vini usum in hac febre aliquando esse proficuum, utpote insigne cardiacum; & malignæ qualitati maximè adversum.

Inter revulsoria remedia meritò referuntur frictiones partium extremarum cum linteo asperiori frequenter repetitæ. Sed præcipuè commendatur illa, quæ fit in toto corpore cum linimento Ætii, quod in hunc modum componitur.

℞. Ol. amygd. d. & aq. fontis, an. ℥iv. salis nitri, ʒij. bulliant ad aquæ consumptionem, & manibus hoc oleo inunctis perfricetur calidè totum corpus manè, & serò. Hoc linimentum cutis poros aperit, ut natura commodius vapores venenatos ad eam transmittere valeat.

In maxima virium imbecillitate potiones merè cardiacæ componi poterunt in hunc modum.

℞. Aq. nanph. & rosar. an. ℥iß. confect. alker. ʒi. syrup. de pomis, ℥i. succi limon. ʒiii. F. potio.

Si Febris non sit intensa, aq. cinnam. ad ʒi. vel ʒiij. addi poterit, & interdum ambra grisea ad gr. v. vel VIII.

Emulsione parari poterunt sic.

℞. Amygd d. excortic. ℥i. sem. melon. cucurbitæ, napi, citri, card. ben. an. ʒij. contundantur in mortario marmor. sensim affundendo decoct. julepi sequenti, ℔iß. syrup. de limon. ℥iij. salis prunellæ, ʒiii. F. emulsio pro tribus dosibus, bis aut ter in die sumendis.

Hæc julepi forma in febris initio convenire poterit.

℞. Rad. acetos. bugloss. tormentill. an. ℥i. fol. endiv. cichor. acetos. pimpinell. an. Mi. tamarind. ℥j. coquantur ad ℔j. in colatur. dissolv. syrup. de limon. & granat. an. ℥iß. F. Julep. pro tribus dosibus in die sumendis: addendo unicuique dosi confect. de hyacinth. ʒi. lapid. bexoard. gr. VI. & spiritus suphur. q. s. ad gratam accidit.

Medici *Monspelienses* utuntur in hac febre tanquam alexipharmaco utilissimo, nulla calefaciendi vi prædito, trochiscis viperinis, eosque exhibent à ℈i. ad ʒß. cum aquis cordialibus vel julepis. Utilis etiam hic est radix quam contrayervam nominant: cujus ℈i. vel ʒß exhiberi potest in pulverem redacta cum aq. card. bened. *Lazarus Riverius, cap.* 1. *sect.* 3. *lib.* 17. *Prax. Med.*

Servus cujusdam Archiepiscopi febre petechiali laborans eo devenerat, ut nulla spe superstite, de vita esset conclamatum, ille verò mortis candidatus, qui mori se intelligebat, misso ad Episcopum nuncio, supplex vini haustum expetit ante fatalem horam, quod illi illico concessum fuit largiore quam expetierat, mensura. Post haustum vini in rhenani in sudorem solutus, quievit, & iudicata est cum salute febris. Similia exempla plura apud nos memoriæ occurrunt. *Thomas Bartholinus. hist.* 7. *cent.* 6.

Ego certè testari possum, me, cum extremè febre pestilenti decumberem, animique deliquia singulis momentis haberem quatuorque dies & noctes absque omni somno habuissem, omnesque astantes de mea salute desperarent, sex guttulis tincturæ coralli cum decoctione violarum ex cochleari propinatis, extemplo & quasi

quasi miraculosè fuisse liberatum: quamprimùm enim ad duo cochlearia tincturæ sumpseram, cordis spiritus ita recreari, & naturæ gratissimum quippiam accessisse, ac omnia præcordia subiisse, sensi ut illico quasi luce depulsis tenebris, morbi vim, medicaminis efficacia, manifestè abigi perciperem. Sudorem enim & crisim (cujus tamen nulla indicia præcesserant) movebat, maculasque quam plurimas purpureas ad cutem pellebat: quibus sudore continuo deletis, brevi pristinam valetudinem recuperabam. *Anselmus Boetius, lib. 2. De Lapid. & Gemmis, cap. 154.*

SUBSECTIO UNDECIMA.

Pro Febre continua in puerulo octodecim mensium, cui à secto Linguæ fræno Sanguis in ventriculum effluxit, ibique putrescens. Febrem excitavit cum sævissimis Symptomatis.

QUam primùm vomitus provocetur cum ℥iii. ol. amygd. d. ut putridus in ventriculo contentus sanguis evocari possit, mox à vomitu Clysteriolus quamprimum injiciatur ex iure pingui & saccharo, vel melle despumato, ut fæces, & ejusdem corrupti sanguinis reliquiæ ab intestinis detrahantur. Propinato vomitorio, sanguinis concreti purulentique notabilem copiam evomuit, adhæc unà cum rejecto clystere sanguinis corrupti grumos permultos excrevit: & sic statim remissa fuit febris: cessaruntque omnia symptomata, neque in posterum quicquam mali persensit. Sanguis in ventriculum fluxit, quod ab opere Chirurgico, non statim pronum situaverunt infantem, ut ex ore potuerit protinus profluere. *Ioh. Zecchius, cons. 46.* & append.

SECTIO DUODECIMA.

Pro Febre maligna cum vermibus in Muliere.

AB umbilico inuncto sequenti linimento, & pilulis deinde devoratis, novem vermes ejecit, & sic præter omnium spem sana evasit.

℞. Ol. ovor. lilior. fellis bubul. succi cepæ assatæ, butyri rec. an. ℥ii. M. F. linimentum.

℞. Aloes succotrinæ, ℈iß. spec. diatragac. frig. gr. v. cum syrup. viol. F. pil. iii.

Sorbebat autem supra pilul. (ne aloe febrilem calorem augeret) cochl. i. syrup. de limon. *Petrus Forestus, observ. 4. lib. 6. De Febribus malignis.*

Filia cujusdam Procuratoris annos nata 12. febre continua laborabat cum alvi fluxu molestissimo, quo materias excernebat colore cineritio infectas, quales apparere solent plerumque in verminosis affectibus. Præscripti initio fuerunt clysteres detergentes, ex rebus dulcibus parati; tum potus vulgares contra lumbricos, & rheum pulveratum etiam bis iteratum, ex quibus omnibus nullum levamen obtinuit: imò febris & alvi fluxus in deterius vergebant: ut iam de puellæ salute dubitaretur, quandoquidem delicatula, & à longo tempore male affecta erat, ac pallidis coloribus defœdata. Tandem sequentem Julepum ipsi præscripsi:

℞. Rad. acetos. gramin. & cichor. an. ℥i. fol. endiv. cichor. acetos. portulac. & hyperic. an. M. i. Scord. & absinth. pontic. an. Mß. flor. 3. cordial. p. i. Coq. in aq. hordei ad quartaria 5. In colat. dissolv. syrup. limon. ℥iv. spirit. vitriol. gutt. aliquot ad levem aciditatem. f. Julepus pro iv. dosibus manè & serò sumendis.

Intra illud biduum, quo Julepo usa est, febris & alvi fluxus omnino quieverunt, & perfectè curata est. Si quis miretur tam levi remedio sublatum esse hunc affectum, sciat hypericum & scordium mirabili efficacia putredini resistere & lumbricorum generationem prohibere, nedum iam genitos enecare. Et verè testari possum, me hujusmodi Julepis in infinitis puerulis lumbricis laborantibus cum felicissimo successu usum esse. *Lazarus Riverius. observ. 16. cent. 1.*

Puer quidam undecim annos natus in febrem lapsus est ingentem. Sex à morbi initio elapsis diebus ad eum invisendum sum vocatus, quem ita imbecillum & viribus prostratum inveni, ut ea ipsum nocte mori,

mori, ni obviam tantò malo iremus, certum esset. Pulsus non apparebat, foras frigidus & algidus totus puer ipse erat: ad hæc circa guttur laqueum habere, & veluti eo strangulari inculcaverat cubili prostratus cum jaceret; non quiescebat, sed furibundè huc illuc movebatur. Quæ omnia non aliunde venire, quàm à vermium multitudine puerum infestantium, mihi fides erat. Proinde statim Clysterem sequentem injiciendum curavi.

℞. Coralin. portulac. gramin. an. p. i. betæ, malv. mercurial. an. p. ß. coriandr. præp. ℥ß. sem. sancti ʒii. in lib. 2. aq. f. decoctio.

℞. Prædicti decocti ℥xv. ol. rosf. ℥ii. cass. extract. ʒvi. hier. picr. ʒii. mell. viol. ℥i. sal. ʒi. M. f. clyster, quo 12. agessit vermes crassos & ingentis magnitudinis, & tunc meliusculè habere visus est. At ut vires robore afficerentur, ex pullo aquam stillatitiam in hunc modum parare jussi.

℞. Carnis pulli gallinac. ℥xii. corall. præp. margar. præp. an. ℈ii. sem. sancton. ʒi. sem. limon. ʒß. M. & in balneo M. f. destillatio. Ex hac aqua nonnihil deglutire ac ebibere cœpit. Sequenti die clysterem iterari jussi, quo tantam vermium proluviem egessit, ut omnibus admirationi esset; & tunc meliusculè gustavit, & ad oblata meliùs hebebat; pulli autem contusum bibebat. In aurora jejuno stomacho syrupum hunc sumebat.

℞. Sem. acetos. portulac. sancton. an. ʒii. coralin. ʒiii. sem. citr. limon. coriandr. præp. an. ʒi. fol. acet. scord. portulac. gram. pimpinell. an. p. ß. f. decoctio in aqua ℔iß. ad ℔. 1. In colat. ℥iv. dissolv. oxysacch. ℥i. M. f. Julepus. Et interdiu ex electuario sequenti miris prædito viribus pro detrudendis vermibus lingebat.

℞. Sem. sanctonic. ℥i. contundatur, & per 2. horas in aceto accerimo maceretur, ac postea coletur, & semen melle cocto excipiatur & f. conditum. Electuarium primas contra vermes habens dignum ut appeletur: paratu enim ut est facile, ita viribus & facultatibus mirum. Hoc enim per intervalla adhibitum gustabat, & ex aqua coriandro incocta vino granatorum mista superbibebat. Iis puer hic intra decem dies, quod utrum, sed verum dixerim, trecentos egessit vermes, & eorum plures crassos & ingentes, ac vivos omnes stercori liquido & putido mistos. *Amatus Lusitanus, cur. 3. cent. 6.*

SUBSECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Febre publice grassante cum gutturis dolore molestissimo ex Catarrho pene suffocante.

PLurimum profuit ad dolorem gutturis gargarismus subsequens, quo in meipso usus sum tùm in aliis, ita ut cùm illo septies tantum gargarisassem, dolor ille subitò cessarit, simul & angustia pectoris miraculi instar.

℞. Aq. plantag. ℔i. aq. scabiof. ℔ß. flor. rosf. rubr. p. i. sem. cydon. ʒi. bulliant leviter & colentur: adde diamor. dianuc. an. ℥i. terræ sigill. veræ pulver. ʒi. M. quo cùm usus essem videbat quasi liberatus ab hoc malo, ita ut nocte subsequente optimè dormirem. *Petrus Forestus, observ. 1. lib. 6.*

SUBSECTIO DECIMA QUARTA.

De Febre stata.

ARchitectus quidam singulis annis stato die, hoc est, quo natus fuerat, febre implicabatur, quæ ex putrescente bile genita suum circuitum servans decimum quartum non transgrediebatur diem, donec senio confectus, & eadem ex more complicitus febre natali suo die vi morbi prostratus, naturæ concessit. *Antonius Benevenius, cap. 84. lib. De abditis morborum & sanationum caufis.*

SUBSECTIO DECIMA QUINTA.

Observatio circa lotium in Febribus acutis.

RArò evenit, ubi urinæ nigræ mingun tur, in febribus acutis, si alia adsint signa mala, ut evadant, ut accidit nostræ puellæ, quæ per totum morbi decursum lividam & nigram urinam mejebat. Sic & *Philiscus* apud *Hippocr. c. 1. epid. ægr. 1.* qui

qui prope murum decumbebat, tertio die nigra minxit, & quarto urinæ nigræ, & quinto: sexto demum die obiit. *Scilenus* etiam ægrotus secundus, qui in *Platamome* prope *Evalcidem* habitabat, primo die urinam nigram minxit, ex alvo biliosa, sincera, spumosa, & multa effluxerunt. Secundo die secessus plures, tenuiores, spumosi, urinæ nigræ, nox molesta, parum deliravit: tertio omnia exacerbata, secessus tenues subnigri, urinæ turbatæ, subnigræ. Vndecimo & hic quoque mortuus est. Sed hic notandum, urinam nigram tum præcipuè esse mali ominis, cùm non semel sed sæpius per totum morbi decursum se ostentat. Nam *Herephonti* apud *Hippocratem* cui urinæ nigræ tenues in principio, cum post octavum melioris coloris essent, & parvam subsidentiam haberent, & nono sudaret, judicatus est morbus: idem pariter fuit exitus febris uxoris *Epicratis* quæ decumbebat prope *Archegentem*.

Cùm igitur lotium in prædicendo tantam vim habeat, videndum nunquid bonum sit aut malum. *Petrus Forestus. Scol. observ. 6. lib. 2. De Febr. continuis.*

SECTIO SEXTA.

De Febre intermittente.

IN febre intermittente non minus intensa & violenta, durante saltem paroxysmo, ad sanguinis effervescentia quàm in continua: hoc tamen illi præ continua, peculiare est quod quædam ἀπυρεξίας seu intermissionis habeat tempora, quod quilibet paroxysmus à frigore aut rigore plerumque incipiat, & in sudorem desinat, quod accessiones statis periodis, certisque temporum intervallis redeant, ut non sit automaton horologicum exactius. Effervescentia verò sanguinis hanc febrem constituens unicè dependet à succi nutricii assimilatione, ipsius sanguinis vitio, præpedita: Dum enim succus nutricius cum sanguine non assimilatur, licet ejus particulæ velut heterogeneum quoddam & non exactè congener in sanguinis massa persistant, adhuc tamen cum eo sine tumultu aut perturbatione circulantur, donec iis ad turgescentiam cruoris massa saturatur; tum protinus ebullit illa & effervescentiam febrilem concipit, qua vel subigitur, vel foras protruditur quod heterogeneum est: cujus consortio cum sanguis liberatur, sequitur accessionis febrilis intermissio; postea demum à novo hujus succi supplemento novus inducitur paroxysmus. Causa verò rigoris & frigoris, quæ in paroxysmo huius febris excitantur, hæc videtur esse, nimirum succi nutricii in materiam nitrosam & acetosam degeneris fluor & turgescentia, quo spiritus & calor suffusi obtunduntur (inde in toto corpore frigoris sensus percipitur) & corpora nervosa irritata in tremores cientur. Postea autem cum particulis hisce nitrosis aliqua ex parte in superficiem corporis protrusis earum gravamine & oppressione sanguis nonnihil liberatur, spiritus vitales se recolligunt, & emicare incipiunt, & sic calor succedit intensissimus, qui usque persistit, donec materia ista fermentativa penitus combusta, subacta & subtiliata sudore aut transpiratione insensili evaporet: quod verò statis temporum intervallis accessiones plerumque repetant, ratio talis reddi potest, quod nimirum æqualis succi nutritii portio sanguini in vasis confluo continuò ut plurimum suppeditatur.

Franciscus Sylvius febrium omnium intermittentium causam esse putat, succum pancreaticum aliqua sui parte in uno pluribus pancreatis ductibus lateralibus obstructis stagnantem, ac mora sua ibi acriorem factum, atque acrimonia ista acida per pituitam plus minusve viscidam & notatæ obstructionis causam, via vi parata penetrantem ac in tenue intestinum effusum, vitiosamque ibi cum bile atq; pituita effervescentiam excitantem. Dividitur febris intermittens in tertianam, quartanam & quotidianam. Tertiana est cujus paroxysmus tertio quoque die repetit, & si exquisita est, cum rigore vehementi incipit, cui succedit calor acris & mordax, qui in sudorem exolvitur, atque intra duodecim horas accessio finitur.

Causæ ad hanc disponentes sunt temperamentum calidum & biliosum, ætas iuvenilis, præfervida victus ratio, aeris constitutio calidior, vigiliæ, curæ, iræ, je-

junia, exercitatio nimia. Febri tertianæ interdum icterus supervenit, eamque solvit. Scribit *Haly* & vulgatissima docetur experientia in tertiana laborantibus, si ulcera aut pustulæ in labiis & naribus erumpant, finem febris præsagire, est enim quædam veluti crisis. Alvi etiam fluxus tertianæ superveniens, materia jam concocta, eam solvit. Quotidiana rursus est, cujus accessio quolibet die redire solet: ut plurimum nocturnis horis invadit, idque sine rigore, sed cum frigore tantum, aut levi horrore, calor deinde, transacto frigoris tempore, mitis est, ac minimè deurens, paroxysmus diutius protrahitur, & sæpe horas octodecim aut viginti solet durare. Quartana denique illa est quæ paroxysmus habet quarto quoque die recurrentes: incipit cum oscitatione, pandiculatione, & gravitate totius corporis quam sequitur frigus, postmodum horror & rigor quo ossa confringi videtur; unde dolor qui à quartanariis percipitur, ὀστοκόπος nominatur. Calor deinde succedit satis molestus, sed remissior quam in tertiana. Sudor plerumq; accessionem concludit. Febris hæc longissima esse consuevit, & quæ autumno incipit, ut plurimum tota hyeme perseverat, nec nisi accedente vere finitur: imò nonnullæ ad annum unum vel plures extenduntur: æstivæ tamen breviores sunt: ad hanc febrem disponunt, tempus autumnale, loca maritima, ætas declinans, temperies melancholica, & quæ ob malam victus rationem affectioni hypochondriacæ obnoxia est. Causa verò harum periodorum febres has constituentium adscribenda videtur diversæ sanguinis constitutioni, qua nimirum à debita temperie in diatesin modo acrem, modo acidam aut austeram pervertitur: pro diversa enim hujus dyscrasia succus alibilis recens advectus plus aut minus à mutatione desciscit, & in materiam citius aut tardius fermentescere aptam degenerat. *Thomas Villis, lib. De Febribus.*

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Febre tertiana exquisita.

IN principio mensis *Junii*, cùm tempus valde calidum esset; ac impensè circa ægros curandos ipse laborassem, vigiliis, curis, & solicitudine, plus æquo occupatus, in tertianam veram & intermittentem lapsus sum: in paroxysmi principio & augmento à somno & potu abstinebam, die verò sequenti intermissionis post primum paroxysmum ter in die ex julepo sequenti sumpsi.

℞. Fol. acetos. endiv. viol. lactuc. scariol. an. M i. prunor. damasc num. 15. coq. in sero lactis pro ℥ix. col. adde syrup. viol. ex multiplici infusione ros. de endiv. an. ℥i. M. F. julepus: eo alvus nonnihil solvebatur. Cibus erat panata vel pomum acidum coctum, potus cerevisia tenuis tempore intermissionis, tempore febris ptisana ex hordeo mundato & liquir. parata: post secundum paroxysmum die quietis hac leniente medicina usus sum.

℞. Flor. nympheæ, viol. borrag. an. p. i. prunor. damas. numero 13. tamarid. ℥ß. coq. in sero lactis in colat. ℥iiiß. dissolv. diaprun. simpl. cassiæ rec. extract. syrup. viol. an. ℥ß. M. inde habui sex sedes valde copiosas ac biliosas. Postea tertius rediit paroxysmus adeo violentus, ut in statu delirarem. Die verò subsequente, nempe quieto, cum urina aliquo modo tincta spectaretur, & crassior, ex basilica brachii dextri ℥iv. sanguinis extraxi: sed adeo inde debilitabar, ut quasi syncopen futuram præsentirem, nisi Chirurgo imparassem, ut illico venam constringeret: at modico vino rhenano sumpto deliquium animi intercipiebam, ut non fuerim syncopen passus. Alteratio tamen illa adeo profuit: ut postea non amplius paroxysmum habuerim, *Pet Forestus. observ. 2. lib. 3. De Febre intermittente.*

Virum quendam febre tertiana laborantem Dei auxilio & sequenti medicina mox liberavi.

℞. Decoct. Card. bened. ℥iii. extract. esul. ℈ii. M. pro haustu, quo multa biliosa phlegmate permixta egessit: per sequentes novem dies in aurora & longè ante paroxys-

xysmum accepit decocti sequentis ℥vi. calidè & in lecto stragulis benè contectus sudores graveolentes & acres emisit, ac eo penitus remisit febris, sanusque evasit decem dierum spatio. Est autem decoctum tale.

℞. Flor. centaur. min. M. iii. coq. in aq. q. f. ad dimidias. *Martinus Rulandus, cur. 97. cent. 1.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Febre Tertiana.

AD Generosum quendam febre tertiana correptum vocatus, in hunc modum curationem instituo. Primò longè à remisso paroxysmo venam hepaticam pertundo. Sequentibus diebus sex horis ante paroxysmum jejunus assumebat aquam hanc frigidè.

℞. Aq. fontis, ℥vi. spirit. vitrioli, gutt. v. vel vi. M. ut F. potio aut aqua acetosa, quæ dentes non contrahat in stuporem, per hujus primi potus efficaciam & Dei potissimum misericordiam febris arcebatur, atque ex toto quiescebat, nec unquam postea revertebatur: verùm nihilominus per sequentes tres dies febri dicatos aqua ista dabatur ante ut dixi accessionem. *Martinus Rulandus. curat. 100. cent. 1.*

Alium febre tertiana laborantem curavi in sequentem modum.

℞. Aqu. bened. aq. fontis, an. ℥i. commixtas frigidè exhausit, atque suprà, & infrà rectè multumque purgatus fuit: exhibui potionem hanc septem horis ante paroxysmum; sequenti die secari jussi dextri lateris basilicam, & sanguinem ad decem uncias fluere. Interea supra pulsus manuum per octo dies ligavi sequens Epithema manè, quod per diem retinebat, noctu removebat. Est autem hoc.

℞. Rutæ, Salviæ, bursæ pastoris, an. Mi. cum aceto rosac. conterebantur in formam pultis, & adaptabantur ad pulsus: post quæ remedia, accessio febri ex toto recessit, nec in posterum rediit: cibus dabatur refrigerans & humectans, sed raro & parcè: potui dabam decoctum hoc ad satietatem quoties urgebat sitis.

℞. Cichor. Miii. rad. cichor. ℥iii. liquirit. ras. ℥ß. passul. corinthiac. ℥iii. coq. in aquæ q. s. ad tertias: & sic omninò convaluit. *Martinus Rulandus, curat. 94. cent. 2.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Febre Tertiana.

ALternis diebus febrili paroxysmo corripiebatur Puella Nobilis jam nubilis. Purgavi illam die quietis hoc pacto.

℞. Rad. cichor. dentis leonis, an. ℥i. rad. rhapont. ℥ß. absinth. chamædr. chamæpyt. an. ʒiß. flor. cordial. p. i. fol. sen. ℥i. sem. anis. ʒiß. infund. in aqu. & vino: coque parum in duplici vase: colaturæ denuo infunde rhab. ʒii. cinamom. ʒi. exprimatur: bibat unam dosim, alteram tertio post die quo apyretos est. Cum non remitteret, jussi in principio paroxysmi aquam sequentem bibere.

℞. Aq. cichor. cent. min. & gentian. an ℥i. M. die febris elapso repetatur hujus aquæ potus: pulsibus applicari jussi in utroque carpo sequens.

℞. Cortic. intern. nucis arboris, maceretur in aceto forti, & ligetur supra pulsus; unde nigra macula, & postea cutis excoriato secuta: paroxysmus post mitior fuit.

Jussi tertio aquam bibere, & pulsibus sequens apponere.

℞. Fol. thalaspi, bursæ pastoris, & plantag. an. q. s. contund. cum sale & aceto, & applicentur: vix bis hoc facto, febris cessavit, ipsaque sana facta est. *Felix Platerus, observatione lib. 2. pag. 288.*

Nobilis adolescens mense *Martio* febre correptus, duobus diebus continuis paroxysmum habuit, postea alternis diebus paroxysmos aliquot, qui horis nunc tribus, nunc quatuor anticipabant: purgatus fuit, postea vena secta, iterumque purgatus: cæterum cum non cessaret febris eumque miserè affligeret, dedi illi ante paroxysmi adventum sequentem Iulepum.

℞ Aq. plantag. ℥iiß. syrup. de papav. ʒiii. bibat. Pulsibus applicet in carpo, & temporibus unguentum populeonis subactum cum telis aranearum: superveniente paroxysmo statim sudor erupit, calorque longè mitior subsecutus. Postea denuo instan-

instante paroxysmo, hæc duo remedia repetii, addendo ad Iulepum aquam Nicotianæ. Sudavit iterum mox ab initio, & vix frigus persensit: calor etiam mediocris fuit: postea tandem febris illum desertvit. *Felix Platerus, observ. lib. 2. pag. 293.*

Ob inordinatum thermarum usum, in febrem incidi tertianam intermittentem; sequenti die à secundo paroxysmo hausi ℥i. Tartar. vitriol. cum gr. ii. diagridii in aliquot cochlear. vini absinthii calidi, cujus operatione bilis evacuatio egregia est subsecuta. Cùm autem propter plenitudinem moderandam sollicitus essem, die paroxysmi tertio venæsectionem institui, idque cum successu, signis concoctionis sese offerentibus: quam ob causam spem bonam de quarto paroxysmo non futuro suscipiebam. Quid fit; Natura ab onere ulteriore liberata sub noctem diarrhœam producit biliosam cirticam, qua sanitati, Dei gratia, ab acuto morbo restituebat. *Gregorius Horstius, obser. 10. lib. 1. De Febribus.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Febre tertiana.

OMnibus ad curationem paratis, & evacuationibus tam per sanguinis missionem quàm per pharmaciam adhibitis, quum semel in paroxysmo (vigente ardentissima febre) nimia siti cruciaretur me rogat, ut illi gelidam bibendam traderem, cui lubentissimè obtemperans ad satietatem usque concedo: à cujus potu multam flavam, citrinam, sive pallidam dictam bilem evomuit, & melius habuit, ita ut intra viginti dierum spatium sanitati fuerit restitutus Magnificus ille & liberalis vir, qui tunc pro hac curatione mihi trecentos largitus est aureos ducatos. *Amatus Lusitanus, curat. 3. cent. 1.*

Pharmacopæus quidam quinquagenarius laborabat febre tertiana intermittente: bis fuit purgatus, bis etiam phlebotomia celebrata: postea ante paroxysmum, sequens portiuncula ei exhibita est.

℞. Aq. cichor. ℥iii. salis absinthii, ʒß. spirit. sulph. gr. xii. M. ab hac potione accessio non rediit, sed per urinas plurimùm fuit evacuatus. *Lazarus Riverius, cent. 1. observ. 20.*

Studiosus medicinæ post quinque accessiones febris tertianæ, secta vena bis, & semel purgato corpore, sumpsi initio paroxysmi, aq. bened. ℥i. accessio fuit cohibita, tum etiam operatio medicamenti per duas horas, postea vomuit quinquies aut sexies sine molestia, accessio brevior solito fuit, & in fine illius purgatus est per alvum pluribus vicibus, & omnino curatus est. *Lazarus Riverius, cent. 2. obser. 57.*

Gratianopoli vocatus sum ad equitem quendam ordinis Divi *Iohannis*, febre tertiana laborantem; erat tunc temporis in tertia accessione: prius tamen quàm tres illæ accessiones ordinem cœpissent, per aliquot dies sine typo febricitaverat: præscripsi ad diem sequentem, qui erat intermissionis dies, calomelanos. Turqueti ℈i. diagrid. gr. v. in forma pilul. quibus valde purgatus est; redeunte circa vesperam ciborum appetentia, qua prius destitutus fuerat: die verò accessionis sumpsit ante paroxysmum julepum sequentem.

℞. Aq. cichor. ℥iii. sal. absinth. ʒß. spirit. sulph. ℈i. F. julepus: quem hausit duabus horis ante paroxysmum, & corpore propè contecto sudavit copiosissimè, sicque à febre liber evasit. *Lazarus Riverius, cent. 1. obs. 26.*

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Febre tertiana duplici.

COnsiliarius quidam annum agens 63. feb. tertiana duplici laborabat à quinque septimanis, in quarum decursu multa remedia administrata fuerant ab alio Medico; quater secta fuerat vena, pluries purgatus erat, & multi julepi aliaque remedia exhibita: morbus tamen in pejus ruebat, & accessiones graviores evadebant, ita ut eo die quo ego vocatus sum, ipsum attonitum, & comatoso quodam stupore affectum invenerim, & adstantes de ipsius salute maximè dubitarent: tanta autem erat virium prostratio, ut nulli evacuationi locum esse censuerim. Primo igitur die quo ipsius curationi incumbere cœpi, julepum sequentem exhibui hora una ante accessionem.

℞. Aq.

℞. Aq. cichor. ℥iii. sal. absinth. ʒß. spirit. sulphur. ℈i. M. F. Iulepus Secundo die idem remedium iteratum est, hora etiam una ante accessionem. Tertio item die eadem hora sumpsit & accessio perexigua fuit. Quarto die manè sumpsit sequentem potionem.

℞. Sem. mund. ʒii. sal. tartar. ʒß. spirit. sulphur. ℈ß. aq. cichor. ℥vi. infund. frigidè per noctem, & colaturam capiat cum regimine: pluries purgatus est cum euphoria: & eo die accessio non apparuit, neque deinceps, & ita perfectè curatus est, *Lazarus Riverius*, *observ.* 2. *cent.* 4.

Gravida quædam septimestris correpta est febre tertiana duplici, quæ per mensem eam afflixit; nulla apparente remissione, quod periculum non exiguum portendebat Docet enim experientia quotidiana mulieres gravidas, hujusmodi febribus laborantes, difficillimè curari, & non paucas abortu interveniente de medio tolli: ter ipsi secta fuerat vena, purgans medicamentum bis exhibitum, & multi julepi aperientes & refrigerantes propinati, tandem venæsectione hora ante paroxysmum celebrata, & exhibito immediate ante venæsectionem, julepo ex decocto flor. Chamæm. & crem. tartari parato, febris omnino sublata est; accessio enim quæ post venæsectionem expectabatur, non comparuit, neque deinceps. *Lazarus Riverius*, *observ.* 72. *cent.* 4.

Patronus quidam Sexagenarius febre tertiana laborans, post usualia, remedia tandem curatus est secta, hora una ante paroxysmum, vena, præmisso decocto chamæm. & cremor. tartar. & admotione carpis emplastri. *Strobelbelgeri*, *Lazarus Riverius*, *observ.* 12. *cent.* 4.

SUBSECTIO SEXTA.

De Febre tertiana.

A Spiritu sulphuris cum aqua exhibito, copiosè sudor provocatur, quod multis experimentis nobis innotescit, qui plures tertianas febres curatas vidimus eodem remedio in summo accessionis æstu, & urgente siti exhibito, unde copiosi sudores provocabantur, à quibus non solum paroxysmus, sed etiam totus morbus integrè solvebatur. Hac dosi exhibeo.

℞. Aq. frigid. ℔i. spirit. sulphur. gr. xx. M. *Lazarus Riverius*, *observ.* 19. *cent.* 1.

Retulit mihi *D. Chomel*, se omnes propemodum tertianas curare solitum, exhibendo per horam ante accessionem bonum haustum decocti chamæm. & cremor. tartar. & statim ab assumpto remedio sanguinem detrahendo. Si non sit ad manus decoctum, aquæ frigidæ cyathum exhibet; & idem fere succedit effectus, putat aquam illam assumptam per phelebotomiam ad venas rapi, & materiam ebullitioni proximam diluere, unde accessio impeditur. *Franciscus Chomel. observ.* 3.

Vir quidam febre tertiana notha correptus est, quæ cum per mensem perseverasset, sumpsit meo consilio vomitorium ex ʒi. salis vitrioli in aqua dissoluti, à quo ter aut quater excitatus vomitus, nec febris amplius apparuit. *Simeon Jacoz*, *observ.* 14.

Civis quidam *Monspeliensis* febre tertiana laborans, sumpsit aq. bened. ℥i. & à febre liberatus est; hujus etiam medicamenti operatione latum lumbricum excrevit septem pedum longitudinem æquantem. *Samuel Formius*, *observ.* 12.

Initio ducatur alvus ita.

℞. Elect. lenitiv. ʒvi. diacathol. ʒii. cum aq. cichor. F. haustus, dein cùm apyrexia adest modicè adimatur sanguis si opus est, ac præpara julepiis per triduum, mox purga rhabarbaro cum manna & syrup. rosat. laxat. *Joh. Heurnius*. ad aphor. *Hippocr.* 59. *sect.* 4.

Maxima damna sibi adferre solent febricitantes, dum potant ineunte paroxysmo, usu mihi compertum est, inde plerumque ex febribus intermittentibus periculique expertibus, nasci continuas ac lethales febres. *Ioh. Heurnius*, *ad aphor.* 62. *sect.* 7.

Ad inhibendum paroxysmum.

℞. Rad. gentian. ℥i. summit. cent. min. serpill. an. ʒiii. bulliant in vino, bibat haustum duabus aut tribus horis ante paroxysmum, in lecto maneat, & cooperiatur, ut sudet. Succus crudus herbæ plantag. ad ℥iii. cum tertia parte circiter succi portulac. dimidia ferè hora ante paroxysmi

inva-

invasionem ebibitus ad eam sistendam prodest, vel pulvis hic mirè in omnibus febribus, uti & pestilentialibus commendatus.

♃. Sacch. card. ʒiii. zinzib. ʒi. camphor. ʒii. F. pulvis detur ʒi. cum aqua calida; alter.

♃. pulv. cancror. fluviatil. cranii. hominis, ras. ebor. an. ℈i cinnam. ʒß. croci ℈i. F. pulvis detur ʒi. cum vino, exercitium si ita instituatur, ut corpus ante invasionem paroxysmi incalescat & sudet, paroxysmos diuturnarum febrium nonnumquam sistit, hoc autem motu corporis eundo, equitando, curendo ante adventum paroxysmi, donec corpus incalescat, perficitur: panis etiam maceratus aliquoties in aceto, & pulsibus applicatus prodest. *Felix Platerus, Prax. Med. tom. 2. cap. 2. pag. 149. 150.*

Per familiare remedium febris inter vulgus nostrum ex pipere percrebui: quo cum successu usum magnum olim *Solandiæ* Episcopum *D. Joh. Resenium* seniorem accepimus, in ipsa accessione piper cum spiritu vini exhibent, vel absinthium in aceto coctum cum pauco pipere tribus continuis propinant, quanquam malè multis cesserit, non paucis tamen profuit, sive quod vomitum provocarit, sive quod horrorem febrilem discusserit. *Thomas Bartholinus, hist. 48. cent. 5.*

Ad febrem tertianam intermitentem epidemicam sudorifera maximè profuere paroxysmo instante cum alexipharmacis exhibita præmissis ex metodo præmittendis. Innotuit in horum censu virtus unicornu nostri *Groenlandici*, quia non solum ʒß. pondere cum appropriatis ante paroxysmum exhibitum, sudorem largum procuravit, sed febrem plerumque extinxit, expertus id remedii novi genus sum magno successu in plurimis. *Thomas, Bartholinus hist. 56. cent. 2.*

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Febre tertiana.

PRo minorativo has pilulas dedi.

♃. Extract. pil. coch. ʒß. diagrid. præp. gr. iii. ol. anis. fœnic. an. gr. ii. cum aqu. cinnamom. F. pil. vii. deglutivit involutas pulpa pomi sub cinerib. assi, & mediocriter inde deposuit. Sequenti die in ipsa accessione istud expulsivum exhibui.

♃. Aqu. cinnam. card. bened. an. ʒx. C. C. usti præp. ℈ii. Confect. alker ʒß. lapid. bezoard. gr. vi. M. F. haustus hydroticus, sudavit, & visus paroxysmus brevior. Sequens paroxysmus multum anticipavit: in limine ejus dedi cochlear. 2. hujus pulveris ex cerevis. calente.

♃. Salis absinth. gra. xvi. pulv. fol. centaur. min. ʒiiß. sacchar. alb. ℥iß. M. F. pulvis.

Pro potu ordinario utatur hoc decocto.

♃. C. C. usti præpar. ℥ii. coq. in ℔v. aqu. fontis, deinde impone in cantharo cinnam. el. & fracti, & sacch. albiss. an. q. s. superaffundatur decoctum effervescens, & sinatur sponte sua refrigerari, paroxysmus rursus anticipavit, sed mitior fuit, exhibui iterum dosin pulveris suprascripti, & pulsibus hoc sequens unguentum applicavi.

♃. Vng. popul. ℥ii. tel. aranear. ʒiiß. opii. thebiac. aceto. solut. gr. iv. ol. fœnic. gr. ii. M. fiat unguentum, paroxysmus non reversus est. Ad reliquias febris discutiendas, unica vice illum purgavi, ita.

♃. Elect. diacydon. lucid. lavat. ʒiß. exhibe, habuit. aliquot sedes, bene tulit, & ad pristinam sanitatem. *Petrus Lotichius, observ. 1. cap. 5. lib. 1.*

Alteri, paroxysmi leve quoddam præludium sentienti dedi ʒß. sequenti pulveris mei antifebritici.

♃. Pulv. flor. & fol. cent. min. ʒii. C. C. usti præp. ʒii. sal. absinth. card. bened. cent. min. an. ℈i. manus Chr. perlat. ʒii. M. fiat pulvis, ante sequentem paroxysmum ita accepit.

♃. Pulv. antifebritici suprascripti, ʒi. syrup. de papav. ʒiii. cum vino albo, q. s. haustulus.

Ab inde sudore copiosè insecuto placidè dormivit, & sese liberatum prædicavit illo pulvere contra quascunque intermittentes febres fœliciter hactenus utor. *Ioh. Petrus Lotichius, observ. 2. cap. 6. lib. 4.*

Vulgo exhibentur theriaca ad ʒi. cum vino albo ante accessionem tribus vicibus repetendo.

Ubi

Ubi theriacæ caliditas timetur, sola primùm exhibetur, & desuper aquæ plantag. Cyathus propinatur, hoc frequenter utebatur *Varandeus* præceptor meus tanquam specifico, id ipsum præstare potest vini hippocratici cyathus unus ante accessionem exhibitus, eoque remedio gratissimo multi curati sunt. In vulgari usu habetur, & sæpè fœliciter succedit, potiuncula confecta ex aquis rof. plantag. & aq. vitæ, singulis ad cochlearis mensuram, exhibenda ante accessionem.

Zecchius in frequenti usu habebat pilulas sequentes, quæ ad aperiendas obstructiones, hepar roborandum, & viscerum dyscrasias tollendas sunt efficacissimæ.

℞. Trochisc. de rhabarb. de eupator. & de absint. an. ʒß. pulv. el. diarrhod. ℈i. cum syrup. de absinth. F. massa pilul. de qua capiat ʒi. manè per triduum superbibendo iusculum ex cichoraceis & capillaribus paratum. In eundem finem maximè laudatur à *Montano* decoctum cichor. & chamædrios in iusculo, quod dicit esse admirandum in febribus longis ab obstructione pendentibus. *Lazarus Riverius, cap. 3. sect. 2. lib. 17. Prax. Med.*

Multas tertianas intermittentes, tertia, secunda, imo prima exhibitione sequentis haustus, præcesso purgante, curavimus.

℞. Aq. Card. bened. ℥ii. theriac. simpl. ʒii. sal. absinth. ʒß. spirit. salis armoniac. ℈ß. syrup. papav. errat. ʒiii. M. pro haustu quo multùm sudarunt, & ut plurimùm prima vice febris recessit. *Freder. Dechers,* notis ad *cap. 3. Prax. Barbettian.*

Ad febres tertianas specificum est spiritus salis armoniac. cuius gutt. iii. usque ad vii. in aq. cent. min. vel cichor. horis quinque vel sex, ante paroxysmum sudoribus inde profluentibus dantur, aqua item rad. imperatoriæ pro specifico habetur, & fit hoc modo.

℞. Rad. Imperator. & vini generosi, an. digerantur invicem in B. M. sub alembico cæco, postea destilla ex alembico per arenam in fine cavendo, ne Empyreuma redoleat, huius exhibe patienti die quietis, & postero tribus horis ante paroxysmum, atque ita etiam tertio die ieiuno ventriculo coch. i. ut sudores, si possit, moveat, rarò post specificum paroxysmus redit. *Ioh. Hartmannus.* Prax. Chimiatr.

Ioh. Heurnius in tertiana intermittente maximo cum successu hoc semper usus est.

℞. Nucem moschatam ustam, adde tantum nucleorum persicorum, & amygd. amar. F. pulvis, cuius ʒi. sumatur cum vino, ante febrem. In *notis* ad *cap. 11. lib. De Febribus. Ioh. Fernelij.*

℞. Vini albi optimi haustum unum, bulliat ad dimidiæ partis consumptionem, & sic hauriatur: multas tibi vomere faciet aquas. Sic multos tertiana febre laborantes curavi. *Petrus Borellus, observ. 56. cent. 3.*

In accessionibus contra præceptum *Hippocratis*, dare cibum oportet biliosis, quibus os ventriculi biliosis humoribus tentatur facilè, & exquisitioris sensus est, febribus syncopalibus laborantibus, morbo extenuatis & famelicis & melancholicis: alioqui facile iis deficeret animus. *Guil. Ballonius lib. 1. Epid. & Eph. pag. 62.*

Ad tollendum paroxysmum tertianæ, accipe fol. urticæ, salic. vitis, an. M. i. terantur & cum forti aceto conficiantur, & pulsibus brachiorum applicentur duabus ante accessionem horis. Probatum est. *Arnoldus Villanovanus. Practic. lib. 4. cap. 18.*

In hac curatione hoc observandum, à spiritu sulphuris cum aqua exhibito sudores copiosos fuisse provocatos, quod multis experimentis nobis innotescit, qui plures tertianas febres vidimus eodem remedio curatas, in summo accessionis æstu, & urgente siti exhibito; unde copiosi sudores provocabantur, à quibus non solùm paroxysmus, sed etiam totus morbus integrè solvebatur. *Lazarus Riverius, observ. 19. cent. 1.*

Adolescens quidam temperatura sanguineus inchoante hieme, febre correptus est octavana, quæ ad medium veris usque perduravit, non quidem obscuris, sed evidentibus paroxysmis. Singulis namque octo diebus horret, horrore horam unam perdurante: deinde subsequitur febris 15. ferè horas eum affligens: Sed post ita rectè valet, ac si nihil mali passus esset. Eveniebat hæc febris ab humore melancholico pauco sed bene crasso. Pro qua abigenda, ac sanitate huius.

hujus juvenis recuperanda, cùm multa concinnè data sint medicamenta, sanatus est. Febris quintanæ, septimanæ, octavanæ, & nonanæ *Hippocr. Lib.* Epid. *& Prorrhet.* veluti sexcentis aliis locis meminit. Longæ sua natura sunt, sed nonana cæteris longior omnes tamen salubres & minimè lethales. Quintana verò ceteris periculosior est, & magis mortifera. *Amatus Lusitannus, cent. 7. curat. 75.*

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Febre quartana.

EXhibentur per aliquot vices in aurora ℥ij. aq. flor. chamæm. destillatæ ex succo eorundem, hæc aqua est præstantissima, vimque magnam habet ad febres solvendas, ita ut jure merito dici possit febrifuga, aperit enim obstructiones, & ventriculum roborat. Alii pro secreto habent maxima & experto exhibere ʒij. pulv. fol. betonic. in ovo, die accessionis horis quatuor ante illam, & ter aut quater repetunt aliis diebus certò in quartana inveterata mira præstat. *Rodericus* à *Fonseca. Tom. 1. consult. 65.*

Henricus Vergerius Medicus Doctissimus pro febre quartana propulsanda, aquam quandam vomitoriam ex aceto & herba acetosa destillatam in ipsis accessionibus, videlicet, cyathum unum propinabat, atque ita vomitum irritabat: ad idem malum utebatur etiam aqua rosac. ex pallidis rosis provincialibus dictis destillata, quam & *Amatus* pro experimento indubitato pro quartana convenire tradit. *cent. 2. curat. 97.*

Quidam etiam recentiores Practici, in initio hujus febris vomitum provocant, & ante paroxysmum, vel initio paroxysmi: hujus remedii tanta vis est, modo recte instituatur, ut multi hoc unico presidio convaluerint. *Petrus Forestus, observ. 35. & Schol. lib. 3. De Febris intermittentibus.*

Quidam Gentianam experti sunt aliquot diebus acceptam, quartana laborantes mirabiliter juvasse, *Christophorus Guarinonius. consult. 270.*

Empiricum *Parisiensem* plurimos quartanarios decocto radic. lappæ maj. ex vino albo, magno successu curare solitum, accepimus inter observatione Celeberrimi Viri *Pauli Marquardi Slegelii*; nimirum eadem quartanæ & luis venereæ quandoque remedia observatur. Sic illam cum tibiarum ulceribus hydragyrosi curatam narrat *Ballonius, lib. 2. epid. & ephem. pag. 131.*

Hanc verò ab *Henrico III. Galliarum* Rege eodem decocto *Bardanæ* à *Petro Pena* delatam testatur, *Samuel Formius, obs. 41. Georgius Hieronymus Velschius observ. 4.*

Decoctum Salsæparill. in sequentem modum paratum ebibitum (præmissis tamen debitis evacuationibus) quartanas brevi curat, paucis diebus etiam cujuscunque speciei hydropem sanat.

♃. Salsæparillæ contusæ & incisæ ℥IV. Decoquantur in aq. ℔XVI. cum senæ ℥ß. F. decoctio lento igne quousque absumantur ℔IV. tunc adde epithymi ℥ß. hermodactyl. contus. ℥ii. qui prius cum modico parati decocti dissolvantur, & parumper insuper bulliant: deinde amoveantur ab igne, vas optimè claudatur quousque; decoctum frigescat, fiat colatura: qua utatur pro potu in prandio & cœna, quantum ægro satis est: hoc decoctum ad vigesimum, diem usque bibendum erit, hoc enim temporis spatio quartanas curat. in diebus decem hydropem, *Franciscus Arcæus, c. 8. lib. De Febrium curandarum Ratione.*

Doctor Medicus certò affirmavit, vidisse se quendam quartanarium, cui in decursu febris ulceruscula apparuerunt maligna, consilio quorundam frictiones ex hydrargyro usurpantur. Sanantur ulcera, imò & febris ipsa quartana. *Guil. Ballonius, lib. 2. Epid. & Ephem. pag. 158.*

Hoc unum subjicere libet, quod ab amico seu secretum quid accepi, & in multis casibus non inutile deprehendi.

Sumatur cor leporis, & eo modo quo pulmo vulpis solet, præparetur, postea in pulverem redactum, atque in tres æquales portiones divisum, tribus vicibus exhibeatur, hora una aut circiter ante invasionem, vino albo, aut alio convenienti liquore dissolutum. Vidi ego semel atque iterum post hujus amuleti assumptionem, febrem deinceps non magis ap-

paruisse, aut saltem paulatim evanuisse.

Verùm hoc non statim ab initio morbi, sed ubi jam manifesta coctionis signa apparent, faciendum est. *Petrus, Monavius, ep. 62. lib. 5. consil. & epist. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

SUBSECTIO NONA.

Pro Febre quartana.

QUoniam in hoc levissimum & securissimum experimentum incidimus, quod quisque experiri poterit, literis id mandare placuit, quod ita se habet. Cùm frigore quartanarius torqueri cœperit, cyathum stillatitiæ aq. rosar. ebibat, quo multa & biliosa evomet, & sanus evadet: ita enim multis evenisse observavimus: proximum est hic citare aliud contra quartanæ ingens frigus remedium; quod ex *Galeno* habetur, & sæpe à nobis in usu habitum, & pro vero compertum, grana 5. vel 6. piperis integra deglutienda frigoris tempore ægrotanti cum pauculo vino generoso dabis, quo auxilio repetito, æger bene habebit, ut nostro accedit ægrotanti, cui quartana post tres desiit, paroxysmos. *Amatus Lusitanus, cent. 2. curat. 97.*

Postquam multa & varia medicamenta, quæ tum atram bilem, tum splenem respiciebant, daremus; tandem propinato pharmaco atram bilem respiciente die paroxysmi quatuor horis ante accessionem, multa & nigra excrevit, ac liber à quartana evasit.

Hujus evacuationis die paroxysmi ratio assignatur talis, quia commotione agitata materia facilior ad expulsionem redditur, quam divinus senex contemplatus, in quartana febre die paroxysmi pharmacum dare mandat. *lib. De Affectionibus*, non longè à principio (si verò quartana apprehenderit, siquidem impurgatus fuerit, primum caput purgato, & interpositis tribus aut quatuor diebus pharmacum sursum versus purgans dato in ipsa apprehensione, & interpositis diebus rursus aliud deorsum purgans dato in ipsa apprehensione) nos vero hodie hora paroxysmi vomitum proritamus, ac cum purgandi tempus instat die paroxysmi pharmacum damus; quibus multa & egregia consecuti sumus, adeo ut rarò quartanam incuratam hoc incedendi ordine dimiserimus. *Amatus Lusitanus, curat. 4. cent. 1.*

℞. Aq. flor. cent. min. & rad. gentian. an. ℥i. Iulep. rosat. ℥iß. M. bibat initio paroxysmi, & spinam dorsi oleo chamæm. & aneth. inungat: bis julepum exhibui quo fugata est febris.

Alteri in principio paroxysmi haustum aq. tabacci exhibui, & valde profuit. *Felix Platerus, observ. lib. 2. pag. 302. & 304.*

Aliqui pro singulari remedio singulis matutinis exhibent hanc aquam destillatam ad ℥ii. vel. ℥iii.

℞. Aceti fortiss. ℔iii. panis albi calentis adhuc detracta crusta ℔i. pulv. pyrii ℥ii. M. & destillentur in B.M. Similiter laudant quidam & hanc.

℞. Aq. Meliss. ℔ß. aq. vitæ ℔i. medull. ebuli ℔ß. M. destillentur: dentur ℥ii. per dies aliquot manè aut serò. *Felix Platerus, pract. tom. 2. cap. 2. pag. 138.*

SUBSECTIO DECIMA.

De Febre quartana.

SI alvus sit adstricta rectè adhiberi enemata humectantia ex decocto veronic. & Card. bened. judico: ac verè affirmo, me magni nominis virum solo usu enematum (cùm alia remedia omnia aspernaretur) liberasse. Sed hoc fit in illis, qui initio paroxysmorum tormina ventris sentiunt, diligenter autem observandum est quæ pars corporis in ipsa invasione laborare videatur, eaque diligenter fovenda, ut calor innatus (qui est omnium actionum naturalium opifex) adjuvetur. Audivi hæc à Medico excellentissimo, qui quartana ferè confectus, ab Empirico isto modo est curatus, primùm parti quæ initio paroxysmi afficiebatur fomenta adhibebat, processu temporis, cataplasma applicabat quod materiam educeret. Existimabat autem Emplastrum quod adhibebat fuisse ex helleboro compositum. Nunc quid in plurimis rectum usu atq; experientia compertum singnificabo, multis diebus quartana laborantibus

sloum

solum decoctum raparum do, admonitus sum de hoc excellentissimi Medici *Guainerii* consilio qui scripsit se Abbatem quendam fœlicitus rapis quàm aliis medicamentis curasse. Sic autem exhibeo, mundandas ab exteriore cortice, deinde decoquendas curo, primum jus tempestivè abiicio, aliam aquam puram affundo, & donec diffluant rapæ decoquo, exprimo succum accuratè, & addo butyrum recentissimum absque sale cum saccharo, si flatulentus est æger, adiicio caryophyllos leviter incisos. Matutinis horis do quinque nucleos persicos mundatos, in ista curatione persevero plerumque diebus quindecim, ante accessionem decoquo in Vino Naccarino herbam illam quam *Matthiolus* appellat Clinopodium, & exhibeo, & ne quid in paroxysmo bibant veto, viribus omnibus rationibus consulo, victus rationem exactam non requiro, a lacticiniis tamen & piscibus abstinere jubeo, hoc modo servavi plurimos. Ubi valde contumax morbus est, in augmento paroxysmi, iis qui promptè evomunt aquam rosf. tepidam exhibeo, & non solum arteriis in brachiis & pedibus, verum omnibus articulis radices urticæ contusas & cum aceto maceratas adhibeo. *Jo. Crato. consil.* 26. *lib.* 5.

Ubi emicuit natura, & cum urina non sit inflammata, purgetur Elect. Indo, & Confect. Hamec & altero die sumat ex aceto vel vino ℥i. hujus pulveris.

℞. Zedoar. galang. zinzib. an. ℥i. sumat ante paroxysmum: quidam ipsa hora novilunii scindunt venam sinistram salvatellam. Sed id non agatur die paroxysmi.

Thaddæus ter ante ternos paroxysmos drachmam dabat rad. Gentianæ rec. ex malvatico vino frigidè. *Joh. Heurnius, ad aphor. Hippocr.* 25. *sect.* 2.

Vidi ducem militum, qui cum diu quartana afflictus fuisset & emaciatus tandem concreti sanguinis magnam copiam per sedem deposuit, postridie obiit. *Ioh. Heurnius, ad aphor.* 23. *sect.* 4.

Communicavit mihi quidam amicus meus Medicinæ Doctor singulare quoddam experimentum in quartana, quo se quàm plurimos restituisse gloriabatur: estque hoc.

Accipe cor leporis ita præparatum ut pulmo vulpis præparari solet, postea dividatur in tres partes æquales, & patienti paulo ante paroxysmum, aut etiam in ipso paroxysmo cum vino detur: continuetur hoc tribus vicibus, ut dictum est: & paroxysmum prorsus evanescet. *Petrus Monavius, Epist.* 34. *lib.* 2. *Epist. Cratonis* & aliorum Medicorum a *Scholtzio* editorum.

Si in febribus intermittentibus quibuscunq; apparente aliqua, etiamsi non perfecta in urinis coctione, ægro ipso die paroxysmi medicamentum purgans dederis, ita ut effectum suum ante paroxysmi invasionem compleat (horis scil. quatuor aut quinque antequam paroxysmum adventurum putas) videbis febrem post illum paroxysmum non amplius reverti, sed prorsus tolli quasi incantatione quadam probavi jam sępius & in pluribus semper eventus respondit. In tertianis post tertium aut quartum paroxysmum hoc facio. In quotidianis tardius: in quartanis tardissimè ac vix ante tricesimum diem. *Petrus Monavius, epist.* 37. *lib.* 2. *Epist. Consil. Cratonis* & aliorum Med. *&c.*

SUBSECTIO XI.

Pro Febre quartana.

ILli occurretur diligenti usu jusculi sequentis.

℞. Rad. borrag. ℥ii. rad. cichor. cortic. appar. an. ℥i. Incid. & coq. in jusculo gallinæ juvenis macro pro 2. dosibus: diebus quietis hora una ante prandium assumendo: repetantur octies herbæ superius ordinatæ: temperabit humorem melancholicum, obstructiones jecoris & lienis reserabit: imò materiæ formæque febrili resistet egregiè. *Balthas. Scheiderus, cons.* 39. *lib.* 7. *consil. Cratonis* & aliorum à *Scholtzio* editorum.

℞. Pulv. sem. Hyperic. ℥i. M. pro tribus dosibus, usurpandis 3. horis ante prandium cum aq. agrimoniæ. Inungatur lien sequenti oleo.

℞. Ol. Chamæm. & de cappar. an. ℥i. M. *Ioh. Sigismundus, cons.* 40. *lib.* 7. *consil. Cratonis*, &c.

Quidam ante triennium quartana laborabat

rabat diu, dicebatque mihi se multis remedis usum esse, unum hoc profuisse, accepisse vinum sublimatum diligenter, quod aquam vitæ appellant, & madefecisse petiam lineam, ac adveniente quartana, imposuisse ventriculo: hoc modo se eam depulsisse: videtur mihi satis tuta esse medicatio, præsertim in ventriculo frigido. *Ioh. Crato, epist. ad Camerarium, lib.* 5. *consf. & epist. Cratonis*, &c.

Consiliarius quidam à febre quartana liberatus est casu rarissimo: cùm secta illi fuisset vena, paulò post occlusum vulnus, & ligatum brachium, fluere cœperunt ex vulnere guttulæ quædam aquæ limpidissimæ quæ fasciam penetrabant & indusia sæpè mutare cogebant: perseveravit ille fluxus per multos dies, donec febris quartana cessaverit. Notandum est illum post multos annos ex hydrope interrisse. *Lazarus Riverius, observ.* 70. *cent.* 3.

Aromatarius quidam febre quartana satis diuturna laborans, quæ multis adhibitis remediis non cessaret, miscuit cum ptisanæ potus ordinarii cyathis tribus mixtionem ex ambro & moscho, quam pro conficiendis muscardinis paraverat saccharo addito, in qua erant utriusque gr. viii. & in calore accessionis ptisanam sumpsit in tres doses singulis vicibus agitando ne pulvis in fundo remaneret, unde copiosissimi sudores oborti sunt, qui moschum redolebant, & ille perfectè curatus est. *Lazarus Riverius, obs.* 35. *cent.* 4.

SUBSECTIO DUODECIMA.

Pro Febre quartana.

MUltos quartana detentos curavi vomitibus; abstinentia cibi diebus accessionis, purgatione, inunctione dorsi hora frigoris cum oleo scorp. & pinguedine anseris & gentianæ succo.

Alios verò curavi succo rad. verbasci in potu dato. *Hier. Cardanus, cur.* 24.

Aranea viva quàm fieri potest magna inter duas testas nucis juglandis occlusa ac colligata, & collo appensa; & per quatuor dies gestata, specifica virtute à quartana liberare creditur. Similiter etiam Cantharides quatuor telis aranearum involutas & collo appensas quartanam tollere proditum est. Urina patientis in paroxysmo emissa, & cum farinæ q. s. subacta, & in massam redacta, & in clibanis panis modo cocta, si famelico cani, masculo quidem, si masculus est æger, & fœmellæ, si fœmina, projiciatur, comedendaque præbeatur, idque ter aut quater reiteretur, patiens quidem liberabitur à febre, sed laborabit canis: novem item piperis grana integra plures dies deglutita à quartana febre liberant. *Franciscus Ioel, pract. tom.* 5. *lib.* 1. *sect.* 2.

Præmissis aliquoties alterantibus & catharticis ad eorum usum accedo quæ à proprietate huic febri apponuntur, & putredini resistunt, qualia sunt Elixir. propriet. specificum febrile *Crollii*, gentiana, cent. min. theriaca, arcanum duplicatum *Minsichii*, radix *China China*, à ℥iß. ad ℥ii. in vino (quæ nihil aliud esse videtur quàm gentiana indica frutex, respectu nostræ herbæ) & spirit. salis armoniaci admirandarum in hoc affectu virium: hac methodo plures à quartana Dei auxilio fœliciter à me sunt restituti. *Volfangus Hœferus, lib.* 6 *cap.* 3. *Hercul. Medic.*

Plurimum commodi ex hæmorrhoidibus apertis sperandum est.

Inter sudorifera imprimis commendatur asarum, si folia cum radice in pulverem redigantur, & pulveris hujus ℈iv. cum aliquot gran. piperis hora una ante paroxysmum cum vino generoso exhibeantur: ægerque in lecto stragulis coopertus vomitum & sudorem expectet: quin & finito paroxysmo plerumque alvus dejicitur: idque bis vel ter repetatur. Proposuit hoc medicamentum *Pedemontanus, lib.* 1. *Secretorum.*

Laudatur & hoc quod sequitur.

♃. Mithridat. ℈iv. succi plantag. depurati ℥ii. M. detur ante accessionem.

Memini ante biennium hic civem quendam, cùm toto autumno & hyeme quartana laborasset, tandemque acutissimos in sinistra scapula dolores perciperet, mulieris cujusdam persuasu, ranunculam carpo applicasse, & pustula excitata, à febre & dolore liberatum fuisse. *Daniel Sennertus, lib.* 2. *De Febrib. cap.* 20.

Elucescentibus Pepasmi signis singulis

hebdomadibus, duabus horis ante Paroxysmum sumat theriacam.

Sanguis emitti poterit, si homo succi plenus sit, ex brachio vel manu sinistra. Si is crassus & niger effluit, elabatur pro ægri viribus: si tenuis ille fluxerit, illico supprimatur; nam indicat crassum sanguinem solum circa hepar latere.

Aquę dulcis balneum huic febri utile est.

Trochiscis sequentibus unica exhibitione hyemis tempore multi à quartana liberati sunt.

℞. Sem. rutæ, petrosel. myrrh. theriac. rec. an. ʒi. opii, ℈ß. F. trochisci parvi: dabis unum cum aqua ante paroxysmum. Prosunt etiam quotidianis: vinum fortissimum in quo decocta est agrimonia quartanam tollit: idem facit millefolium cum vino. *Ioh. Heurnius*, *cap.* 25 *lib. De Febribus*.

Ad cohibendum paroxysmum, hora una ante illius invasionem, purgantia leviora utiliter exhibentur, quæ sollicitando naturam potius, quàm purgando, humores revellunt: eo nomine hoc præscribi potest.

℞. Sennæ mundat. polipod. q. thymi, epithymi an. ʒi. flor. borrag. p. i. F. decoctio ad ℥iii. capiat hora una ante paroxysmum.

Quercetanus in pharmacopœo maximè laudat pilulas de Sagapeno, quarum unam tantum exhibet initio paroxysmi, continuando ad aliquot dies; paulo post inungendo spinam dorsi linimento composito ex theriaca, aqua vitæ, & oleo laurino, vel de spica, ex hibendo duabus horis post pilul. devoratione jusculum cum rad aperientibus: dictæ autem spinę inunctiones ad rigorem leniendum utilissimæ sunt: sunt enim in frequenti usu, quando rigor est vehemens fiuntque non solum ex prædictis, sed etiam aliis quam plurimis medicamentis; ut oleo anethino, chamæm. irino, costino, rutaceo, de piperibus cum aqua vitæ, theriaca, cariophyllis, castoreo, sinapi, pipere, aliisque permixtis. Efficacius operantur hęc linimenta si hora una ante paroxysmum spina ad ignem inungatur; deinde æger in lectum calidum deferatur, & lateres calentes vino perfusi odorifero, ac lintei involuti plantis pedum, volisque manuum admoveantur.

His accedent fotus & linimenta hypochondriis adhibita, ad pravam viscerum diathesin corrigendam (quæ novam continuò accessionibus materiam suppeditat) humoremque valde impactum emolliendum & attenuandum; quæ in hunc modum præscribi poterunt.

℞. Rad. Alth. lilior. enul. camp. cortic. rad. cappar. & median. tamarisci, an. ℥j. fol. malv. altheæ, parietar. borreg. bugl. pimpinell. absinth. an. m. j. sem. lini & petrosel. an. ℥ß. flor. chamæm. melilot. aneth. an. p. i. F. decoctio in tribus partibus aquæ & una vini albi sub finem additi, qua foveantur hypochondria, bis in die longè à pastu.

℞. Unguenti de althæa, ℥iß. ol. lilior. alb. chamæm. rosac. & absinth. an. ℥ß. F. linimentum: applicandum post fotum.

Ac denique balneum aquæ tepidæ, vel solius, vel in qua emollientia & temperantia bullierint, vel ex hordeo & amygdalis, ut vulgò fieri solet, ad hunc affectum expugnandum erit convenientissimum. Siquidem viscerum intemperiem corrigit, atræ bilis siccitatem ac fervorem emendat, dura emollit, vias reserat & crudos humores concoquit: quapropter frequens illius usus erit convenientissimus. *Lazarus Riverius*, *cap.* 5. *sect.* 2. *lib.* 16. *Prax. Med.*

SUBSECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Febre quartana.

ANno 1571. multi quartanarij decubuerunt; qui sine remediis derelicti sunt, omnes pene convaluerunt: quibus curiosè adhibita remedia, ii fere interiere, præserrim si macilenti biliosique forent, ut febres istæ potius à bile essent usta quam à fæce sanguinis. Sic cum quartanis agendum mitissimè, ne officiosa sedulitas plus obsit quàm prosit. *Guil. Ballonius*, *lib.* 1. *epid. & ephem.*

In quartana & tertiana intermittente.

℞. Salis absinth. Card. bened. an. gr. xv. tartar. vitriol. gr. vi. sacchar. perlat ʒß. M. F. pulvis immediatè ante paroxysmum assumendus: cortex Indicu. *China China* dictus multos curavit, sed nec tam tutò, nec tam citò, nec tam jucundè quàm

supra

supra dicta salia; interim magno constat pretio *Paulus Barbette*, c.3.l.3. *Prax. Med.*

Nuperis annis in *Europam* delatus est cortex arboris *Peruvianæ*, cujus pulvis ad febres quartanas & tertianas efficacissimus deprædicatur: cortex hic vocatur *China China*, seu *China* febris colore est ferrugineo, sapore amaro, à Gentiana non valde dissimilis: hoc modo in usum vocatur. Sumuntur ℥ii. subtilissimè tritæ & per cribrum pollinarium traiiciuntur, tribus circiter horis ante paroxysmum infunduntur in phiala vini albi generosissimi & ingruente febrili horrore, universa dosis præparata assumitur, & æger lecto committitur: proficuum huius pulveris usum experta sunt *Romæ* aliquot hominum millia: rarò evenit, ut post iteratam sumptionem perfecta valetudo non obtineatur. Secus si contingat, tertio exhibeatur, ut firma deinde & longa sanitas sequatur: quod recidiva subsequatur crassioribus pulveris partibus *Antimus Conygius* in defensione ejusdem *cap.* 8. imputat, quæ a subtilioribus segregandæ sunt, ut sola pulveris virtus sine vitio exhibeatur; ut autem segregentur, quum altè & arctè insint, longa maceratione opus esse, 40. scil. vel 50. horarum, expresso deinde per telam laxiorem diluto, pulverem in diluto ita exhibitum justa mensura ℥ij. sed majore vi & nisu expresso febrem fugare citra ullum recidivæ periculum ipse *Conygius* expertus est; monet idem per destillationem ex eodem pulvere liquorem parari posse qui eadem vi polleat, & longè facilius sumatur. *Thomas Bartholinus*, *hist.* 56. *cent.* 5.

Non ita pridem invisebam Generosum quendam pessimè per aliquot menses à febre quartana tractatum, quæ cum elusisset omnes etiam præstantissimorum Medicorum conatus, author illi tandem fuit, ut corticem *Peruvianum* in usum vocaret, cujus tam mirandos effectus sæpius observavi: non repugnante candido & doctissimo suo Medico ordinario, bis ejus pulverem ex vino, ut fieri solet, assumpsit, tanto quidem cum successu, (licet in hyeme essemus tempestate anni omnium minimè favente) ut per primam dosim paroxysmus multum imminutus, per secundam penitus ablatus fuerit. Honoratiss. *D. Robertus Boyle*, in aureo suo tractatu *De utilitate Naturalis Philos. part.* 2. *sect.* 3.

Si credendum erit magno *Digæo*, culpandus potius Medicus quàm Nobilis hæc Medicina, si post ejus exhibitionem unquam revertatur febris, nam cùm illum consulerem super hac re, sanctè mihi asseveravit, ex triginta aut eo circiter quartana detentis, quos hoc solo remedio curavit, ne vel duos relapsos fuisse. *Idem ibidem*. *Part.* 1. *sect.* 1.

Usus pulveris corticis *Peruviani* hunc morbum certissimè curare perhibetur, cujus virtus seu operatio sine quavis evacuatione solummodo in hoc consistit, quod paroxysmos febriles ingruentes inhibeat: vulgaris exhibendi modus est, ut hujus in pulverem triti ℥ij. vino aut tenui aut generoso in vase cooperto per duas horas infundantur, ac dein ingruente paroxysmo, ægroto intra lectum composito, liquor cum pulvere propinetur. Hæc potio non rarò accessionem imminentem tollit, sæpe tamen istac solito more habita, proximè succedentem præcavet: ut cunque sive prima, sive secunda aut tertia periodo paroxysmus inhibetur, atque morbus curari visus sit, intra viginti aut triginta dies sæpissime redire solet, Dein pulvere hoc rursus exhibito, pro temporis circiter ejusdem spatio: morbi insultus denuò protelatur, atque hoc ritu novi plures quartana laborantes, toto autumno & hyeme accessiones febriles tantum rariores pertulisse, hostemque ita in prœcinctu detinuisse, donec vere ineunte, tempestatis anni, & alius pharmaciæ ope, sanguinis diathesis in melius alteretur, adeoque affectus iste sensim evanesceret: qui hac ratione crebras inducias quartanæ procurabant, alacres & vividi ad negotia quævis expediti degebant, cum secus enerves & pallidi in languorem & vitiosum corporis habitum redigerentur, vix unus è centum hoc remedium incassum tentavit, imò si in dimidia aut minore quantitate, sc. ad ℥i. aut ℥ß. pondus sumatur, accessiones sæpissimè tollit nec tantum in febre quart. verum in aliis intermittentium speciebus cum fructu abhibetur, vulgò præcipitur, ut hujus purgatio lenis præmittatur, at in quibusdam valde imbecillis & lecto affixis sine

previa pharmac. hic pulv. solitariè sumptus effectus laudabiles procuravit. *Thom. VVillis, cap. 6. De Febr.*

Viscus oxyacantho innatus pulverisatus, & vino albo aut *Hispanico* infusus, & duabus ante paroxysmum horis exhibitus, dosi subinde repetita, si opus fuerit, febrem quartanam non rarò fugat & perfectè sanat. *Joh. Raius Catalog. Plantar. Angl.*

SVBSECTIO DECIMA QVARTA.

De Febre quotidiana.

AFfinis quidam meus gratis innumeros febricitantes febre quotidiana & tertiana detentos pericarpio sequenti curavit; quosdam prima vice, alios secunda, pertinaces tertia. Remedium tale est. Novem Pentaphylli folia radicitus colligit, postea incipiente paroxysmo, arteriæ brachi dextri tria folia cum sale, rursusque desuper alia tria folia cum salis pugillo in medio foliorum imponit, & sic mille ad minus febre detentos curavit, multique etiam quartana detenti quatuor folia eodem pacto imponendo curati sunt. *Petrus Borellus, observ. 23. cent. 1.*

Malo non cedente ad Generosum aliquod auxilium confugiendum est hoc, vid.

♃. Lign. guaiac. ʒii. lign. visc. quern. ʒi. lign. sassa fr. ℈i. infund. omnia horis duodecim in juris pulli gallin. ℔j. deinde bulliant ad consumptionem tertiæ partis, sub finem addendo cichor. beton. & menth. viridis an. folia duo, colaturæ ℥vij. dentur horis quinque ante prandium per dies aliquot continuos. *Ioh. Zecchius, consult. 22.*

Ad digestionem humorum pituitosorum ordinatum hoc claretum.

♃. Aq. cichor. absinth. fœnic. an. ℥iii. de cichor. cum rheo ℥iß. syrup. de quinque rad. ℥i. de granat. acid. ʒvi. crem. tartar. ʒß. spiriti vitriol. gutt. vi. aromatizetur cum spec. diarrhod. abbat. ℈ii. cinamom. el. ℈i. M. F. Julepus instar clareti, pro tribus vel quatuor dosibus matutinis & vespertinis, paroxysmus anticipavit & fuit paulo brevior ex usu clareti quod continuabat. Sequenti die ex hac potiuncula purgante ter vomuit, & per inferiorem gutturem copiosè evacuavit.

♃. Gummi gutt. gr. viii. tartar. vitriol. gr. vi. spirit. vitriol. gr. ii. aqu. cinamom. ℥i. M. F. haustulus. Postea sequens expulsivum in accessione febri accepit.

♃. Aq. Chard. bened. cent. min. an. ℥i. aq. cinamom. ʒi. syrup. de papav. ʒiii. sal absinth. gr. viii. pulv. fol. cent. min. ʒß. spirit. vitriol. gt. iv. M. diligenter. F. haustulus. Paroxysmus vix tres horas duravit, horum usu continuato intra paucos dies à febre immunis evasit. *Ioh. Petrus Lotichius, observ. 2. cap. 4. lib. 1.*

Curatur ferè hæc febris ut tertiana, diuturna & notha; ita tamen ut inter præparantia humores, & obstructiones aperientia, seligantur ea, quæ majorem attenuandi & incidendi vim obtinent, tum etiam in hac febre peculiaris ventriculi ratio habenda est, qui plerumque graviter laborat; ideoque roborantibus tam internis quam externis reficiendus est. Imprimis autem maximè conducit Cataplasma sequens.

♃. Absinth. & menth. virid. an. ℔j. crustæ panis assatæ & in aceto rosac. infus ℔ß. pulp. cydonior. vel cydoniati cum melle confecti ℥ii. Mastich. ℥ß. macis & nuc. mosch. an. ʒij. omnia pistentur fortissimè cum oleo cydoneor. F. Cataplasma, quod calidè applicetur ventriculo ante paroxysmum.

Zacutus Lusitanus duo remedia proponit, quibus se febre pituitosas contumacissimas expugnasse gloriatur, unum est decoctum chamæm. in hunc modum compositum.

♃. Flor. chamem. p. iii. comar. absinth. pont. p. ij. coq. in aq. ℔iii. ad mediæ partis consumptionem, colaturæ adde sacchar. alb. ℥iv. capiat manè singulis ℥v. vel vi.

Alterum est decoctum Chinæ & Guaiaci ad 25. dies exhibitum. *Lazarus Riverius, cap. 5 sect. 2. lib. 17. Prax. Med.*

Duobus ab hinc annis febre quotidiana violenta laborabam, à qua liberatus sum carpis applicando sequens.

♃. Salis marini, lupul. anglic. an. Mij. passul. corinthiac. ℥iv. probè misceantur & con-

& contundantur. *D. Robertus Boyle, lib. De utilitate Natural. Philosoph. cap.* 10. *sect.* 5. *part.* 2.

SECTIO SEPTIMA.

Pro Febre Hectica.

FEbris Hectica, id est, habitualis vel in habitum conversa febris, est calor preter naturam in cordis substantia solidisque partibus ardens & hærens, easque absumens, arefaciens, & ad extremam macilentiam totum corpus deducens tres ejus constituuntur gradus. Primus est cùm rorida humiditas absumitur & exsiccatur: Secundus, cùm carnosa & adiposa substantia depopulatur & perit, in eo est evidens corporis extenuatio. Tertius, cùm fibrosa & membranosa substantia colliquatur, corpusque ita marcescit, ut facies succedat Hippocratica, & ossa pellibus tantum circumtecta appareant, hic verus est marcor & hectica μαρασμώδης nominata, quæ & immedicabilis existit. Causæ hecticæ internæ sunt febres ardentes & diuturnæ, hepatis item, ventriculi, pulmonis, renum aliorumque viscerum diuturnæ inflammationes & ulcera. Ad externas referuntur quæcunque reliquas febres generare possunt, dummodo tales sint, quæ vel plurimùm humidæ substantiæ in membris solidis absumere, vel maximum & diuturnum calorem excitare, vel utrumque præstare aptæ natæ sunt, ad quam rem imprimis facit subjecti ad calorem hunc præternaturalem recipiendum, promptitudo & dispositio, ac continua & vehemens calefaciendi actio. Tales verò sunt calor Solis aut Ignis, exercitium vehemens, cibi & potus calefacientes, excretiones immodicæ, ut diarrhœa & dysenteria; animi pathemata vehementiora ac denique inedia. Corporis calidior & siccior habitus ad hanc febrem suscipiendam aptior est. Incipiens hectica non facile cognoscitur, cognita autem facilius curatur. Reliqua genera, difficulter curantur, licet facilè cognoscantur. Omnium Hecticarum signa communia sunt, calor toto corpore æqualis, ex quo non dolent, nec se febricitare intelligunt, debilis primò apparens, ob vaporum paucitatem, postea si manum diutus admoveas, acerrimus & mordax propter subjecti siccitatem & soliditatem; in arteriis major quàm in reliquis partibus ob cordis communionem; hora una aut altera post cibum sumptum increscens nec aliter effervescens quàm calx viva, si aquam aut aliquid aliud tale superinfundas; pulsus parvus, frequens, & celer, urina oleaginosa cum sedimento farinaceo.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Febre Hectica.

PRæ cæteris ad lactis asinini usum quam primum tanquam ad sacram anchoram confugiendum. Hoc enim tam generosum præsidium, ut decet de more administratum, & febrem hecticam evincere, & corpus universum humectare, refrigerare, simulque reficere valebit.

Necessarium etiam erit ut vesperi duabus horis ante cœnam quotidie sese aquæ dulcis tepidæ balneo paulo minus horæ spatio immergat: & ita simul lacte & lavacro diebus pluribus continuis utatur, lactis asinini loco, si non illi conveniat, juris pulli gallinacei more nostro parati ℥vi. vel viij. horis quatuor vel 5. ante prandium non minori fructu sumere poterit.

℞. Sacchar. rosat. ℥iv. sacch. viol. ℥ij. carnium testudin. nemuralis contusar. ℥iij. includantur ventri pullæ prius per aliquot dies nutritæ hordeo in lacte excocto, elixetur pulla in s. q. aquæ, donec carnes contabuerint; in fine adde fol. lactuc. hyssop. cichor. an. p. j. rad. farfar. ℥ij. coletur & ut diximus adhibeatur. Ad remittendum immensum totius corporis morbosum calorem fiat tale unguentum.

℞. Mucilag. sem. psyll. sem. cytoneor. sem. malv. an. ℥iß. butyri rec. loti. ol. viol. loti, an. ℥i. ceræ alb. q. s. F. unguentum, quo tepido cum lactis muliebris modico manè & vesperi ante cibum tota illinatur dorsi spina.

Alvus lubrica singulis diebus servetur clysteribus citra caliditatem emollientibus cor-

corporis & animi quies omni industria quæratur, retineaturque. Somnus pro viribus concilietur, quod ad alimenta spectat, sorbitiones pre ceteris in usu sunt habende: & ex his quæ commodè alant, facilè conficiantur, refrigerandi, humectandique vi prædita sint, & pauca gignant, excrementa: inter quas primum locum obtinent ptisana hordeacea cum modico cydonior. succo; ova sorbilia, pulli gallinacei jusculа, in quibus carnes contabuerint: cancrorum fluvialium & testudinum nemoralium carnes in lacte bubulo elixæ, & ejus generis aliæ. Vinum prævalidum suspectum habetur, quod & caput feriat, & universum corpus, vehementer excalefaciat: pauciferum tamen, probeque dilutum aqua cum mica panis excocta, in virium & ventriculi gratiam tutò concedi potest semel saltim in mensa: in reliquis verò potionibus aqua ex cochlearum & testudinum carnibus per alembicum vitrò extracta utilissima semper erit: inter edulia etiam quæ multum & commodè nutriunt, pedes suilli, & vervecis exacte elixi, butyrum & lactaria cum saccharo mixta maximè conveniunt. Sed præ cæteris tum ad hoc multa alia, tum ad roboranda simul præcipua viscera, confectio hæc nostra non ignobilem obtinet locum.

℞. Carnium Capi, carn. testudin. elix. an. ℥ij. amygdal. dulc. pinearum avellan. an. ℥i. sem. frigid. min. an. ʒi. margarit. santal. alb. rubr. & citrin. an. ʒß. conserv. borrag. rosar. an. ℥iß. sacchar. albiss. dissolut. in aq. ros. & viol. q. s. F. decoctio in morsellis in ultima mensa devorandis.

Unum autem alicujus momenti non est silendum, videlicet ante cibum immediatè jus parvæ pullæ omni pinguedine semota ad ℥v. vel hectica laborantibus utiliter propinari, buo solidæ partes humectentur. Sic Cœmentarii aqua parietem aspergunt, priusquam calcem aut cæmentum admoveant, ut paries tenacius ac firmius incrustetur. *Ioh. Zecchius*, *consult.* 28.

Aqua ex sanguine lactentis vituli vel agni balneo M. præparata mirificè in hoc affectu accommodatur. *Lælius à Fonte*. *consult.* 126.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Febre Hectica cum initiis tabis in muliere quadam.

Commendata victus ratione humectante & nutriente, sic præeunte divina benedictione, processum est.

℞. Sem. papav. alb. ℥ß. gummi arabic. tragacanth. farin. amyli, an. ʒi. sem. alth. malv. portul. bombac. an. ℈iv. sem. 4. frigid. maj. rec. & excortic. an. ʒiij. ciner. cancr. fluviatil. corall. rub. ust. succ. liquir. spodii, ros. rub. an. ℈iv. spec. diatragac. frigid. diar. Solom. an. ʒiii. cinnamom. ℈ii. pulm. vulp. præp. ℥i. incisis & non contusis sem. omnibusque loco calente exsiccatis. M. F. pulvis dividendus in tres partes.

℞. Pulv. præscript. partem unam, sacch. rosat. vet. ℥i. pinear. rec. amygd. d. rec. excorticat. an. ʒv. sacch. penid. ℔i. aq. tussilag. veronic. ros. odor. an. q. s. ol. cinnam. gt. vi. F. rotulæ, è quibus diglutiat manè in lecto numero ii. vel iii. elapsaque hora sumat coch. i. sequentis misturæ quæ.

℞. Aq. tussilag. ℔iß. syrup. jujub. ℔ß. M. Noctu verò in ingressu lecti de hocce capiat.

℞. Pulv. præscripti partem secundam, syrup. de jujub. de papav. loch. de farfara, an. ℥i. M. F. Elect. cum fol. auri.

℞. Pulv. prescripti partem tertiam, sacch. penid. ℥ii. M. ad Scatulam. Familiarem sibi faciat usum istius pulveris interdiu.

℞. Flor. ros. ʒiiß. flor. viol. bugl. borrag. & nympheæ, an. ʒiß. santal. rub. ʒiiß. corall. ʒii. cariophyll. ℈iiß. sem. citri, ocymi, an. ʒiß. camphore ℈i. conquassatis omnibus. F. Sacculus pyramidalis è syndone rubro, isque interbastatus; irroretur sequenti mistura.

℞. Aq. ros. odor. ℔ß. spirit. ros. ʒi. M. tepide ista irroratus sacculus admoveatur cordis regioni, hisce remediis diligenter cùm insisteret, rectius habuit, convaluitque. *Ioh. Petrus Lotichius*, *observ.* 6. *cap.* 2. *lib.* 1.

SUB-

SUBSECTIO TERTIA.

De Febre Hectica.

INfanti cuidam trium annor. atrophia & hectica laboranti, cui brachia & pedes flaccescebant, venter verò tumidus erat, sequentia consului. Primò de hoc lacte cancrorum detur infanti manè & vesperi calide cachl. j. vel ii.

℞. Cancror. fluviatil. viv. num. 5. bene lotis & mundatis affunde lactis caprini q. s. contunde parumque coq. Postea per linteum succus expressus edulcoretur sacchar. card. q. s.

Si tussicula adsit, succus raparum sub cineribus coctarum & expressarum sacchar. candilo edulcoratus propinetur. Deinde fiat balneum ex aq. dulci fontana tepida in qua caput, & pedes agni cocti sint, in eo ponatur infans per horam dimidiam & amplius si ferre possit, ante ingressum assumat parum lactis caprini rec. & calidi, vel lactis cancrini ut supra. Pro divitioribus parari potest balneum è solo lacte caprillo vel vaccino, vel dimidiis partibus lactis & aq. dulcis. Tertio quoque die renovetur balneum, & caput & pedes agni tamdiu coquantur: donec caro ab ossibus separetur. Post egressum è balneo pectus cum spina dorsi hoc linimento calidè inungatur.

℞. Adip. capon. anser. an. ℥j. ol. viol. ʒij. ol. amygd. d. rec. exp. ʒiiß. mucilag. sem. psyll. cum aq. viol. extr. ʒß. cum pauca cera F. linimentum, extra usum balnei etiam manè & vesperi fieri potest hæc inunctio. *Joh. Petrus Lotichius, observ. 3. cap. 2. lib. 1.*

Habui hecticum in curatione diu, qui siccatus & tabidus, nec balneo, nec lactis potu, aliisque innumeris humidis, & reficientibus auxiliis unquam potuit restitui, tandem morbi pervicacis pertæsus, ad ranarum usum accessi. Stillatitiam aquam ex illis extractam in balneo Mar. cum syr. violaceo permixtam pro potu quotidiano bibendam obtuli: eas elixas cum oleo, sale, saccharo: & salsamentis in cœna & prandio degustabat, interdiu illi erat pro frequenti usu jus album, factum ex illarum contusa carne, cum amygdalis, lacte, butyro, farina hordei, saccharo, vitellis ovorum: quæ omnia resperfa cinnamomo, & rosacea irrorata, ad ignemque percocta, conditum faciunt suavissimum, quod optimè nutrit, humectat, impinguat, coquitur facilè, citò distribuitur: hoc modo gubernatus hic æger, trium mensium spatio pristinam recuperavit sanitatem. *Zacutus Lusitanus, observ. 36. lib. 3. prax. admirand.*

In hectica simplici, quia adjectione & humectatione opus est, nec evacuatio sanguinis, nec aliæ purgationes instituendæ; sed potius cum medicamentis, tum diæta corpus humectandum. Quæ intra corpus assumuntur medicamenta imprimis humectare, & simul refrigerare debent, qualia ex violis, borragine, buglossa, nymphæa, rosis, endivia, cichorio, sem. quatuor frigidis, amygdalis, papav. parantur. Utilis est sequens mistura.

℞. Sacch. albiss. ℔iß. amyli subtiliss. pulveris. ℥iv. ol. amyd. d. rec. express. ℥iij. dissolv. sacch. super igne cum aq. ros. vel viol. & cùm inceperit inspissari, adde nunc amylum, nunc oleum amygd. d. & cum spatula continuò agitentur, fiatque mixtura.

Ioh. Angelicus hunc syrupum commendat & aureum appellat.

℞. Ungul. caballin. umbilic. Veneris capil. ven. lenticul palustr. endiv. hepatic. cichor. viol. lactuc. sem. papav. alb. portulac. sem. frigid. maj. malv. ficus passul. pineas, amygd. santal. omnia genera, flor. violar. ras. ebor. pruna damascena, cassia fistul. liquirit. ex quibus singulorum q. s. coquit in aqu. hord. q. s. & cum sacch. albiss. q. s. parat syrupum quem ægro manè & vesperi propinat.

Inter ea quæ extra corpori applicantur, imprimis laudatur balneum aq. dulcis: quod refrigerat simul & humectat, & propterea convenientissimum est.

Maxima verò curationis, spes in diæta consistit, aer sit mediocriter frigidus: cibus sit refrigerans, & humectans, facilis coctionis, boni succi, paucorum excrementorum, & qui non mox discutiatur: tales autem sunt, ptisana, vel eius cremor, ova recentia, pulli gallinacei, caro hœdina, pisces optimæ notæ, &c. Con-

diantur autem lactuca, endivia, sem. frigid. & papav. Imprimis verò lac convenit, & vix quicquam ad curandam hecticam eo est convenientius, quod non solum alit, sed etiam medicamenti rationem habet. Est enim frigidum & humidum, facilis concoctionis, optimi nutrimenti, ac summam vim habet substantiam corporis nostri humectandi & reficiendi. Inter lactis genera, commendatur primo loco humanum, utpote quod nostræ naturæ sit familiarissimum; secundo loco constituunt Medici lac asininum, quod tenuis est substantiæ, & facilè in totum corpus distribuitur: tertio caprinum, quarto vaccinum: ne in ventriculo lac coaguletur, ei saccharum vel sal admiscendum est. *Daniel Sennertus, cap. 3. lib. 3. De Febribus.*

Matrona nobilis phthisi correpta non diu post in hecticam febrem incidit, cui tandem in fine etiam admixta fuit quartana continua, quarto die magis affligens, ita ut omnino tabida evaserit. Hanc Medicus optimè tractabat, ad quam & ego post aliquot dies, cum diu laborasset, accitus fui: Cui varia remedia præscripsimus, & inter reliqua & hanc pullam, qua Præceptor meus *Benedictus Faventinus* in phthisi uti solebat.

℞. Hord. mund. ℥iv. amyli, gummi tragac. an. ʒii. Infundantur per noctem in aqua ungulæ cabalinæ. Manè sordities quæ supernatat amoveatur, deinde aqua coletur leviter, & crassiora pullæ insuantur, & coquatur adjecta aqua colata & aq. communi, bulliatque ad putrilaginem, donec ab ossibus caro decidat. Facta forti expressione ius reservetur, de quo capiat ℥iv. Præscripsimus quoque decoctum ex ungul. caball. scabios. cap. ven. ceterach. scolopendr. viol. pimpinell. beton. flor. cordial. hord. mund. sem. 4. frigid. mai. jujub. sebest. & similibus; colaturæ addendo syrup. convenientes viol. jujub. & fumar. simpl. purgavimus cum ʒvi. cess. rec. extract. & diacathol. ʒij. in bolo. Pectus inunximus oleo amygd. d. butyr. rec. loto in aq. ungul. caball. Capiti ad catarrhi suspensionem sacculos capitales ex mastiche, olibano, rof. siccis, beton. maiorana, macere, cariophyllis & santalis composuimus. Pro phthisi continuò dedimus conserv. rof. & sacchar. rof. quibus *Gordonius* dicit *Avicennam* curasse mulierem à Medicis deploratam. Præterea usi sumus pilulis sub lingua & pulvere haly. Et quartana illa continua tandem minùs apparebat, licet febris ipsa magis tabida fieret. Et tunc ius hoc restaurans præscriptum est.

℞. Caponem mundatum, ut decet; abscissis pedibus, capite & collo, in minutas partes concisum, addendo conserv. rof. hujus anni ℥iß. conserv. borrag. ℥ß. sacchar. viol. manus ch. cum perlis an. ℥i. cinnamom. el. ℥iß. aq. ungul. caball. ℔ß. vini *Rhenens.* opt. ℥iij. Bulliant in balneo M ad horas 10. deinde coletur expressione ut f. ius restaurans. Post mensem tabe confecta, cùm remedia non iuvarent, incidit in alvi profluvium, quod nullo modo restringi potuit, & ita paulò post mortua est. *Petrus Forestus, observ. 12. lib. 4.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Febre Hectica morasmode.

VIctu humectante & restaurante usi sumus. Hoc inter alia eius restaurans præscripsimus.

℞. Capon. deplumat. minutissimè incisum prius lotum cum vino & aq. rosac. carn. vervecin. non pinguis ex armillo ℔i. succor. trium granator. medii saporis, pedes duos ovillos prius coctos (ut melius instar gelatinæ adhæreant ob alvi fluorem quem semper metuebamus) coq. in poculo stricti orificii bene obturato, in balneo M. ut artis est per horas septem vel octo, & jus expressum ac concretum usui reservetur, & ablata pinguedine, quæ ius conservat, cum opus est singulis tribus horis capiat tria vel quatuor cochl. ut melius sapor placeret, adiecimus vini rhenani exiguum, pauco cinnamom. pulverisato insperso, adiecto quoque sacch. rosat. perlato.

Hoc item restaurans denuò à nobis præscriptum.

℞. Capum deplumatum, purgatum; pedem porcinum, à pilis optime repurgatum, pedes duos ovilos coctos, vini rhenani odoriferi ℔i. manus Ch. perlat. ℥iii. cinnamom. select. ℥ß. coq. in balneo M. ut

artis

artis est ad horas octo, & usui reservetur. Sapor huius restaurantis ei valde arridebat. Postea hæc pasta regalis præscripta est.

℞. Pulv. capon. & perdic. an. ℥iii. amygd. d. excortic. aq. calida rosac. ℥iii. pinear. rec. lotarum in aq. ros. ℥ß. pistach. ℨii. terantur ultima contritione addendo gummi Arabic. tragacanth. an. ℨß. diarrhod. abbat. diatragac. frigid. an. ℈iß. pulv. Haly. diapenid. an. ℨi. conserv. viol. borrag. an. ℥ß. conserv. ros. unius anni ℨii. pulv. cinnam. el. ℨi. manus ch. perlat. ℥iii. adiecta exigua aq. rosac. F. Pasta regalis, foliis auri obducta. Sapor valde placebat. *Petrus Forestus, observ. 9. lib. 4. De Febr. Hecticis.*

SUBSECTIO OTAUA.

Pro Febre albo in Virgine.

PRæmissis lenitivo & venæsectione ita purgetur.

℞. Agar. rhei an. ℨi. salis tartar. ℨß. F. infusio S. A. in decoct. Senæ, q. s. ut fiat potio.

Sal tartari pręterquam quod obstructiones aperiat, hoc peculiare habet, quod infusionibus purgativis additus, vim medicamenti auget. *Rodericus à Fonseca. Tom. 1. consult. 6.*

SECTIO NONA.

Pro Febre verminosa cum alvi fluxu.

PUella quædam duodecim annorúm febre continua laborabat cum alvi fluxu molestissimo, quo materias excernebat colore cineritio infectas quales apparere solent plerumque in verminosis affectibus: præscripti sunt clysteres detergentes ex rebus dulcibus parati, tum potus vulgares contra lumbricos, & rhabarbarum pulveratum bis iteratum; ex omnibus tamen his nullum levamen obtinuit, imò febris & alvi fluxus in deterius vergebant, ut iam de salute puellæ dubitaretur: tandem sequentem iulepum ipsi præscripsi.

℞. Rad. acetos. gram. & cichor. an. ℥i. fol. endiv. cichor. acetos. portulac. & hyperic. an. Mi. scor. & absint. pont. an. Mß. flor. cordial. p. j. coq. in aq. hord. ad quartaria v. in colat. dissolv. syrup. limon. ℥iv. spirit. vitrioli gt. aliquot ad levem aciditatem. F. Julepus pro quatuor dosibus manè & serò sumendis: intra illud biduum quo julepo usa est, febris & alvi fluxus omnino quieverunt, & perfectè curata est. Si quis miretur tam levi remedio sublatum esse hunc affectum, sciat hypericum & scordium mirabili efficacia putredini resistere, & lumbricorum generationem prohibere, nedum genitos enecare: & verè testari possum me hujusmudi julepis in infinitis penè puerulis lumbricis laborantibus cum fœlicissimo successu usum esse. *Lazarus Riverius, obs. 16. cent. 1.*

SECTIO DECIMA.

Pr Ficu cancroso seu tumore Scirrhoso in cancrum degenerante in oculi dextri orbita.

TUmor hic ovo anserino major erat, extra palpebras prominebat, partemque faciei cooperiebat; cum comitabatur magna oculi & vicinarum partium inflammatio, capitis dolor, & oculi quoque dolor acutissimè pungens, accessit & febris, sitis, lipothymia, & vomitus. His ego statim cœpi occurrere; itaque post præscriptam legitimam victus rationem, iussi lenientem Clysterem iniici. Postridie purgatum fuit corpus; sequentibus diebus propinatum fuit iulapium sequens.

℞. Aq. borrag. acetos. & beton. an. ℥ii. syrup. de succo citror. & granat. an. ℥iß. M. pro tribus dosibus: à purgatione secta fuit vena cephalica respondens parti affectæ, & missus sanguis ad ℥vi. paucis post diebus admovi hirudines venis iugularibus sub aurem ad idem latus, nec non & scapulis cucurbitulas modò cum scarificatione. Pedes lavi decocto herbarum calidarum rorismar. salv. maioran. origan. menth. cum sale: ita mitigata sunt imminutaque paulatim symptomata. Statim etiam partem affectam ablui gossipio imbuto stillatitia hac aqua, quæ multum potest adversus cuiuscunque partis cancrum.

℞. Rad. scropul. mai herb. robert. an. Mii. arnogloss. mai. solan. bugl. sylvestris borrag.

rag. portulac. euphras. betonic. an. Mj. ranar. aquatil. album ovor. diu agitator. an. num. 12. sem. cydon. fœnugræc. aliquantum conquassator. an. ℥i. his seminibus affunde aquam ros. & euphras. an. ℔i. incidantur omnia & conquassentur, & destillentur in alembico plumbeo: & quoniam ingens fuit affluxus, præter revulsiones admovi fronti sequens unguentum ad fluxionem intercipiendam.

℞. Farin. hord. ℥ii. pulv. ros. rub. myrtill. balaust. nuc. cupress. & fl. beton. an. ʒii. acaciæ, ʒi. cum oleo rosato, pauca cera & aceto, fiat unguentum. Hoc defensivum adhibui tribus vel quatuor diebus ad sistendum fluxionis impetum; deinde supersedi, ne plus satis refrigeraretur caput: hac methodo sedavi ad tempus tum capitis tum ulceris dolores acutissimos, cęteraque symptomata: crescente nihilhominus in dies tumore hac curatione palliativa seu fucata invalida existente, ad reprimēdam morbi vehementiam, & perfectè sanandum ægrum superat Chirurgica operatio, ut simul & semel extirpetur quicquid vitiosum est in parte affecta, quæ meo judicio omnium minimè periculosa est. Decreta tandem est per initam consultationem plurium Medicorum, mali extirpatio per incisionem, cui facilè assensit magnanimus æger; sed prius præscripta est ægro victus ratio congrua ad reparandas vires, præscriptus est etiam potus laxativus: exhibitus etiam bis est hic potus cordialis, die operationem præcedente, & ipso die manè quo instituta est.

℞. Aq. bugl. viol. ros. meliss. an. ℥i. Syrup. cortic. citri, & de succo acetos. an. ℥i. Confect. alkerm. ʒi. pulv. diambræ ʒß. M. F. potio pro duabus dosibus: exterius etiam super corde ante & post operationem applicitum est scutum sequens.

℞. Flor. 3. cordial. an. p. ii. meliss. maioran. an. Mß. sem. & cortic. citri. sem. ocymi: an. ʒii. pulv. el. diamargar. frigid. el. è gemmis & diamosch. d. & diambr. an. ʒß. croci ʒi. excipiantur gossipio, & cum syndone rubra, F. scutum interpunctum pro regione cordis: ante & diu post operationem, unctus est stomachus hoc unguento.

℞. Cerat. stomach. Gal. ʒiii pulv. arom. rosat. ʒi. cariophyll. & nuc. mosch. an. ʒß. ol. nardin. & mastich. an. ℥ß. F. linimentum pro stomacho ante cibum.

His præscriptis, & præmissis solemnibus precibus pro felici successu, & tribuenda ægro patientia ac viribus ipsemet sumpto recenti ovo, & cyatho vini, cathedram accommodam sibi elegit, & ultro sedit ita ut quam mollis quispiam cathedræ alligandus foret, necesse duntaxat habuerim adstantium duobus brachia, tertio caput committere; tum crumena ex utraque parte aperta ad hanc operationem à me inventa, totam excrescentiam sive ficum tam altè quantum fieri potuit, versus nervum opticum apprehendi & inclusi, crumenulamque constrinxi, & sinistra mea nonnihil attraxi.

Crumena hæc fit ex corio tenerrimo. Sic apprehenso & crumena incluso fungo cępi sub palpebra superiore ad maiorem oculi canthum, cultello hic figurato (quem ipse inveneram & nominatim præparatim ad eam operationem) separare coniunctivam, adactoque ferro ad opticum usque nervum percurri oculi ambitum quæ erant separanda disjungens eodemque instrumento opticum secui, tum & eum qui secundæ conjugationis est: & tam dextrè (sine jactantia sit dictum) me gessi, ut vix decem passus fierent, dum ficus ille cancrosus totam oculi orbitam implens, & in faciem late prominens, intactis palpebris radicitus erutus sit; porro etsi adnata tunica, quæ precipue incidenda erat, exquisitissimo sensu sit prædita, non usque adeo tamen dolorifica fuit operatio, injeci illico copiose pulverem nostrum ad sanguinem sistendum, stupis quinetiam albumine ovi madefactis & prædicto pulvere conspersis oculi capsulam implevi, ita ut vix ℥ij. sanguinis extillarent; deinde fascie involuta est orbita, & defensiva ad frontem & collum circumcirca adhibita. Pulvis noster sanguinem sistens ita describitur *lib. de Gangrana cap.* 19.

℞. Farin. volatil. ℥vi. sang. drac. thur. an. ℥j. bol. armen. orient. terr. sigill. an. ℥ß. gypsi ℥iß. ranarum aquatil. præpar. (mirificè enim & proprietate quadam occulta sanguinem sistunt) ℥ii. musci cranii human. ʒi. pil. leporin. minutissimè incisor. ʒii. pulv.

ʒii. pulv. alb. ovor. sole caniculari exsiccat. spumæ maris, spongiæ novæ torrefact. an. ℥i. M. F. pulvis subtilissimus. Ranæ autem ita præparandæ sunt; accipio ranas aquatiles, suspendo illas in cucurbitam, ita tamen ut fundum non attingant, ne in carbones comburantur, & aqua quæ extillat odorem gravem acquirat, accenso igne aquam in arena clementer extraho, & ad usum reservo, est enim pretiosa in ulceribus malignis & cancrosis, item in polypo, ozæna, aliisque pudendorum & sedis ulceribus, inflammationem extinguit, & malignitatem corrigit, ignem non extinguo, usque dum omnino exsiccatæ fuerint ranæ, nec ulla amplius extillet aqua, illam tamen quæ circa finem extillat separatim colligo, odorem enim graviorem habet, & in ulceribus oris & narium minus grata est. Ranas ita exsiccatas in catillum fusorium projicio & in albissimos cineres comburo, valent non solùm ad sistendum sanguinem, verùm etiam in omnibus ulceribus & sordidis & malignis, si iis inspergantur, mundificant, abstergunt & corrigunt malignitatem. Ipso operationis die non est retectum vulnus metu hæmorrhagiæ, postridie tantùm applicatum ex concerptis filamentis digestivum sequens.

♃. Terebinth. lotæ in aq. beton. ℥ii. gummi elemi, ℥ß. dissolv. in ol. ros. ℥i. adde vitell. ovor. num. 2. croci ʒß. M. F. digestivum. Insuper admovi emplastr. basilicum, inunxi totum caput & collum ol. myrtill. & rosac. fronti & collo defensivum applicui, sex diebus continuavi digestivo adhibui mundificativum sequens.

♃. Terebinth. lotæ in aq. beton. ℥ii. gummi elemi in ol. rosac. dissol. ℥ß. rad. aristol. rot. irid. flor. an. ʒii. cum melle rosac. F. mundificativum, tum applicui emplastrum de betonic. eoque ipso incarnavi vulnus, cicatricem induxi pulvere sicco ex cerussa, lithargyro, C. C. usto, alumine & radice irid. super inducto emplastro diapalma, victus rationem æger adeò accuratè & lubens observavit, ut supra decimum quartum diem vino sibi temperarit, contentus ptisana, cui adjectum erat paucum coriandrum præparatum, atque sic adductis tandem concinnè palpebris à ficu cancroso ejusque omnibus symptomatis vir genere & virtute imprimis verò pietate Nobilissimus persanatus est. *Guil. Fabritius Hildanus, observ. 1. cent. 1.*

SECTIO UNDECIMA.

Pro Fissuris & Rimis in volis manuum ex Lue Venerea.

POst universales purgationes, & universalem curationem factam per lignum, ut sequenti unguento uteretur consulvi.

♃. Ol. Tart. vitr. an. ℥i. Tart. vitr. alumin. an ℈i, axung. porcin. rec. ℥iv. succi limon. ℥i. probè commistis. F. linimentum: deinde hoc quod fortius est utatur.

♃. Unguenti enulati ℥iii. argenti vivi ℥i. sublimati ʒi. M. ungatur manus. *Petrus Forestus, observ. 26. lib. 32. De Lue Venerea.*

SECTIO DUODECIMA.

De Fistula.

FIstula est ulcus sinuosum, angustum, callosum, & aliquatenus indolens: ut plurimùm ex abscessibus parùm dextrè curatis oritur. Fit in omni ferè corporis parte: plures sunt ejus differentiæ, aliæ profundæ sunt, aliæ intra carnem desinunt, aliæ ad os aut cartilaginem penetrant, aliæ ad nervos, aliæ ad venas & arterias perveniunt, aliæ præterea simplices sunt, aliæ verò ab uno ore incipientes duplices triplicesve.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Fistula in dorso à Scapula ad lumbos pertingente.

PUrgato corpore potionem hanc vulnerariam præscripsi.

♃. Rad consol. mai. ʒii. rad. bistort. aristol. rot. dictamn. alb. an. ʒiß. herb. pyrolæ ʒiii. consolid. Saracen. ʒii. fol. alchimill. agrimon. equiset. beton. flor. hyperic. ros. rub. an. ʒi. sem. hyperic. perfoliat. an. ʒii. ocul. cancr. ʒii. F. omnium pulvis: cujus

ius sumatur tertia pars & coq. in mensuris quatuor vini albi, & mensura una aq. plantag. coletur & servetur ad usum, addendo Sacchari quartar. i. aq. cinnam. ℥i. bibat de eo manè jejunus cyathum unum, & sub vesperam horis duabus ante cœnam tantundem, ita continuando donec reliquæ pulveris partes consumptæ fuerint. Interea dum hoc decoct. utitur, injectionem sequentem per Syringam in ulcus in dies infundat.

℞. Succ. apii officin. succ. plantag. & agrimon. an. ℥ii. succ. tabacc. ℥iß. mell. rof. ℥iii. vini rub. ℥i. dissolv. calcanth. alb. aluminis, tartari, an. ʒii. vel plus, dum sordidum adhuc est ulcus, ærugin. æris, auripigmenti, an. ʒß. F. injectio. Cum supra & infra pateret ulcus, ut siccaretur, fumus per canales infundibuli in humilius ulcus fuit intromissus, tam diu donec per superius ulceris foramen prodiret, sicque interiores omnes cavitates pervasisset.

℞. Mastich. thuris an. ℥ß. myrrh. ʒii. benjoin. storac. an. ʒiii. sarcocoll. pic. resin. pini, gummi elemi, an. ʒi. F. Pulvis carbonibus inspergendus pro fumo. Postquam curam hanc per injectionem & suffumigationem aliquot septimanis continuasset, integrè sanatus fuit. *Felix Platerus observ. lib. 2. pag. 568.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Fistula inferioris maxillæ à dentis dolore.

INstituta optima victus ratione, sequentem exhibui potiunculam.

℞. Pulv. passavant. ʒi. detur cum decocto beton. salv. rorismar. & majoran. Postridie venam in cubito incidi: deinde materiam in capite sequenti decocto præparavi, & leniter purgavi.

℞. Fol. & flor. beton. scabiof. veronic. cuscut. agrimon. an. Mi. summitat. rorismar. major. flor. salv. & prim. veris, an. Mß. sem. anis. & fœnic. an. ʒii. liquirit. ℥i. coq. in aq. ad consumptionem tertiæ partis huius colaturæ per triduum in aurora calidè ad ℥iv. melle despumato dulcoratæ exhibui. Postea.

℞. Eiusdem decocti colaturæ ℔ii. fol. sen. ℥ii. agar. rec. troch. rhei el. an. ʒii. maneant in infusione horas duodecim, deinde iterum leniter calefacta, fortiter exprimantur, expressione adde Syrup. beton. & rosat. solut. comp. cum rheo, agar. & sena an. ℥i. M. potio pro quatuor matutinis, tandem sumpsit sequentes pilulas.

℞. Mass. pil. aurear. & aggregativ. an. ℈iß. troch. alhand. & diagrid. an. gr. iv. cum syrup. de stœchad. F. pilul. quinque, quæ diluculo sumantur.

Præparato satis corpore, radices dentis in alveolo à barbitonsore relicti effodi, callositatem verò fistulæ unguento quodam caustico absumpsi, & ulcus unguento de succo apii mundificavi, tandemque cicatricem emplastro diacalciteos, & pulv. aluminis usti induxi, sicque curationem spatio triginta dierum fœliciter absolvi. *Guil. Fabritius Hildanus, observ. 32. cent. 3.*

Quia pulvis passavanti excellens est; nec omnibus notus, ejus descriptionem hic annectere placet.

℞. Fol. sen. mundat. ʒiii. turbith. gummos. ʒii. rhei el. ʒi. liquirit. sem. aniss. fœnic. an. ʒß. spic. indic. gr. viii. F. omnium pulvis tenuissimus, detur à ℈ii. ad. ℈iv. *Guil. Fabritius Hildanus, observ. 80. cent. 2.*

Iohan. Schroderus lib. 2. Pharmacop. Med. Chymic. cap. 77. pulverem passavanticum in sequentem modum describit.

℞. Flor. borrag. viol. an. ℈ii. zinzib. spic. nard. an. ʒi. liquirit. sem. anis. an. ʒii. diagrid. ʒiii. rhei el. ʒv. turbinth. gumm. ℥i. sen. ℥ii. M. F. Pulvis. Purgat omnes humores noxios, maximè bilem.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Fistula.

STudiosus quidam octodecim annorum in pectore diu habebat Fistulam, ex qua effluebat multum aquosum pus. Hæc à me curata sic fuit, manè & vesperi postquam exivit omne pus, inieci per Syringam oleum heraclinum, ac postea foramini fistulæ turundam majorem imposui, ut maneret aperta, atque tali processu quo-

quotidie penitus consanauit. *Martinus Rulandus, curat. 39. cent. 9.*

Domina quædam juvencula fistulosis ulceribus pluribus locis prorumpentibus multùm debilitata, post expertissimorum Chirurgorum irritos planè conatus, & cùm ab omnibus pro deplorata haberetur, tandem brevi temporis spatio sequentis remedii usu integre curata est.

℞. Absinth. & menth. an. Mi. millepedum bene contusor. (demptis prius capitibus) 300. Sacculo omnia includantur, qui suspendatur in cerevis. tenuis pintis viii. peracta fermentatione, capiat haustum de ea bis tervo in die, plurimùm præstant millepedes in fistulis & mammillis exulceratis modò non sint cancrosæ. *D. Robertus Boyle, lib. De Vtilit. Natur. Philosoph. part. 2. sect. 5. cap. 5.*

Quidam habens fistulam longo tempore in pectore, non reperiens apud Medicos remedium, usus consilio cujusdam peregrini, accepit quolibet die cum oleribus, carnibus & ovis de herba dicta *Cauda equina*, & brevi curatus est. Quædam mulier habens fistulam in manu quotidie apponebat succum chelidoniæ, & herbam tritam super fistulam bis in die ponebat, & brevi curata fuit. Quædam domina curabat omnes plagas hoc modo. Succum pentaphylli bis in die superponebat, deinde ipsam herbam tritam, & sic brevi tempore curabat omnia vulnera & incisiones in quacunque parte corporis etiam cum fractura ossis. *Arnoldus Villanovanus, lib. 3. cap. 21.*

SECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Fistula Lachrymali.

Vide supra *libro primo, sectione octava. De Ægilope.*

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Fistula Lachrymali.

Honesta quædam & pia matrona triginta circiter annos nata, humidissimo cerebro prædita, cum inflammatione oculorum sæpissimè, dolore verò capitis continuò vexaretur, tandem quoque Fistula lachrymalis in dextri oculi cantho exorta est; ea cùm ad annos circiter duos ęgram excruciasset, tandem me in consilium vocavit, purgato corpore, reliquisque universalibus adhibitis, & collyrio appropiato quotidie in oculum instillato, Setaceum nuchæ quoque adhibui, hinc dolor capitis non diu post ex toto remisit, fistula intra menses quatuor plenissimè sanata fuit, laboraverat autem (quod annotatione dignum est) matrona illa per annos aliquot menstruis albis, quamobrem nunquam utero gestaverat, adhibito vero Setaceo, paulatim remisit fluxus, ac paulò post concepit, ac filiam peperit. *Guillelmus Fabritius Hildanus, observ. 19. cent. 4.*

Ante omnia instituenda est optima victus ratio. Secundò, purgandum est corpus, secundùm humoris prædominantis naturam. Tertiò, caput corroborandum; idque medicamentis tam per os sumptis, quam exterius admotis. Convenit decoctum igni guaiaci, sassaphras, radic. chinæ, & sarsæparill. addita betonica, salvia, rosmarino, majoran. & primula veris. Conveniunt quoque conserv. betonic. rorismarin. salv. majoran. primulæ veris, pœoniæ, Conf. alkerm. cortices citri, species dianthos, aromat. rosmar. & hujusmodi. Capiti inspergatur pulvis benjoin. styrac. calamit. mastich. thuris succini albi, granorum kermes, rad. irid. florent. flor. betonic. anthos, majoran. & rosar. rubr. ex quibus pileolus sive cucupha parari quoque poterit. Quartò, materia quæ ad oculum fluit, ad alia loca trahenda est, in quem, finem cucurbitulæ scapulis frequenter appositæ conveniunt, uti quoque vesicatoria post aures. Omnium verò præstantissimum est Setaceum, materiam enim ad oculos fluentem, potenter ad se trahit & evacuat, caput ab omnibus excrementis humoribus expurgat, & egregiè corroborat. Quid plura? tanti est momenti, ut inveteratam fistulam lachrymalem sine hoc præsidio vix curari posse, in aliquibus observaverim: amovet etiam causa antecedentem mali. Purgato itaque corpore, applicandum est Setaceum, nec quicquam circa fistulam tentandum; nisi Setaceum prius ad tempus aliquod fluxerit, materiamq; ad

ad fistulam decumbentem ad se traxerit, postea dilatanda est fistula turundis ex radic. gentianæ, aut spongiis præparatis, quo facto, pulvis præcipitatus quam diligentissime præparatus, inspergendus, aut filamentis imponendus est ulceri, quod emplastro ex solo gummi elemi, in alutam aut telam extenso, obtegendum. Ego fortiori pulvere isto non utor, ne os, si forsan adhuc sanum fuerit, à suo periostio detegatur. Sæpissimè enim fistulas lachrymales, etiam inveteras, sanavi, in quibus caries in osse reperta non fuit: quapropter festinandum non est, sed sensim procedendum, insperso pulvere prædicto bis, vel semel in die, prout ulcus fuerit humidum; ut plurimùm tamen dum pulvere isto utor semel tantum in die ulcus deligare soleo. Stylo ab initio cariem ossis curiosè perquirere non est necesse: Si enim os cariosum fuerit, pulvis iste carnem, quia mollis & flaccida est, absumet: Sin sanum fuerit os, sanum illud relinquet pulvis, & ulcus non solùm mundificabit, sed & ad cicatricem perducet: habet enim diversas hasce facultates pulvis iste, ut ego sæpius observavi. Si os cariosum inveneris, quantum fieri potest detergendum est, postea euphorbium in subtilissimum pulverem redactum copiosè insperge. Nihil enim in ossibus cariosis, imò & in fistula lachrymali euphorbio est præstantius. Aliqui cariem ossis fistulæ lachrymalis cauterio actuali corrigunt, quod non improbo, mihi tamen, laus sit Deo, præcedens methodus cum euphorbio, semper tam fœliciter successit, ut cauterio actuali nunquam usus fuerim. Satis mundificato ulcere, & prædicto pulvere præcipitato ferè carne repleto, balsamum tolutanum filamentis applicare poterit; cicatricem enim planam & pulchram facit. Per totum autem tempus curationis, sequens collyrium oculo bis aut ter in die instillandum, & linteum reduplicatum, & collyrio madefactum, applicare convenit, sintque omnia fascia diligenter ligata, ut oculi motus quoad fieri potest, impediatur. Motus enim humores attrahit, & consolidationem impedit. Collyrium tale est.

℞. Aq. rosar. plantag. an. ℥iß. aq. euphras. & valerian. an. ℥i. sem. cydon. contus. ℈i. M. maneantque in infusione horas sex vel octo, colaturæ adde tutiæ præp. plumbi squammos. diligenter præpar. C. C. usti præp. an. ʒi. camphoræ ℈i. M. omnia diligenter in mortario fiatque collyrium quod tepide applicetur. *Guil. Fabricius Hildanus, observ. 3. cent. 6.*

Puer quidam tredecim annorum, ab annis quatuor fistula lachrymali ex sinistra parte, quæ pro deplorata habebatur laboravit: non enim os solummodo cariosum, verùm etiam glandula ita erosa erat, ut quotiescunque puer ploraret, lachrymæ per ipsam fistulam copiosè extillarent. Est præterea puer adeo morosus & impatiens, ut cauterium actuale, quod summum optimumque censetur esse remedium fistularum lachrymalium, nunquam ipsi applicare potuissemus; quapropter de aliis remediis nobis cogitandum fuit: itaque instituta optima victus ratione, corpus secundùm humoris prædominantis naturam, & ægri tollerantiam expurgavimus: deinde setaceum nuchæ applicuimus; post dies aliquot optimè fluente setaceo, manum fistulæ adhibuimus hoc modo. Primò, quia angustissima, nonnihil de caustico meo, quod absque dolore erodit, applicuimus. Post casum escharæ fistulam unguento escharotico, & spongiis præparatis, usque ad ipsum os dilatavimus: tandem euphorbium per se fistulæ inspersimus, & quidem in copia; deinde emplastrum ex solo gummi elemi applicuimus, his ea qua fieri potuit diligentia per septimanas aliquot adhibitis remediis, squammula ossis sese obtulit, & extracta est: & postquam per paucos dies semiguttulam balsami tolutani, semel in die cum filamentis ulceri imposuissemus, brevi plenissimè consolidata fuit fistula, quæ huc usque clausa est, oculo & visu planè illæsis. Setaceum quoque non diu post consolidatam fistulam cicatrice obduximus. *Guil. Fabritius Hildanus, observ. 22. cent. 5.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Fistula Lachrymali.

Virgo quædam Nobilis ex ægilope fistulam lachrymalem contraxit, in maio-

majore oculi angulo, osse illic vitiato, & pure continuò ex eo angulo fluente, cum multis lachrymis: frustra per anni spatium à *Judæo* & Chirurgis afflicta, & per diætam extenuata, tandem ad me deducta est. Purgavi eam primum pilulis capitalibus ex cochiis & aggregat. Postea applicui sex cucurbitulas collo utrinque sine sectione per biduum, tertio die cum scarificatione.

Injectione dein hac usus sum.

℞. Lixivii ℔iß. aceti rof. rub. balaust. an. ℥ß. gallar. ℥i. fol. rutæ. Mß. decoq. pro ablutione & infectione cum Syringa, in fistulam oculi anguli.

Postquam aliquoties usa fuisset, semper portio illius in nares descendebat, tandem portio ossis maxillæ superioris, in oculi angulo ad nares, cum magna parte carnis putridæ fetidissimè per nasum in palatum erupit, quo facto, nulum pus nec lachrymè amplius ex oculi sede efluxerunt, sed omnia per nasi amplitudinem in palatum deciderunt. Dein unguentum hoc immittebat in ulcus.

℞. Aloes, thuris, sarcocoll. sang. drac. an. ʒi. antimon. crudi, plumbi usti, & loti, tutiæ, lapid. hæmatit. an. ʒij. balaust. aristol. rot. an. ʒiß. alumin. ʒij ærugin. æris ℈i. pulverisentur subtilissime, excipiantur melle & terebinthina. Fiat unguentum.

Persistebat in usu unguenti & lixivii, bisque in die Chirurgus meo jussu administrabat. post dies aliquot applicui cauterium in nucha, & exempta eschara apertum retinui.

Dedi quoque Potionem hanc pro quinque dosibus.

℞. Fol. tanaceti caul. rub. agrimon. filicis maj. filipendulæ, pimpinell. ceterach. an. Mj. fol. myrthi Mß. rad. liquirit. ℥i cicer. rub. pij. F. decoctio ad ℔ß. addendo sacchar. q. s. pro quinque dosibus. Purgavi denuò pilulis. Incipiebat sanari ulcus, sed intrinsecus tunica succinctum, metuens autem ne apertus maneret sinus, cauterii portiunculam intrusi, quod mirè urebat, sed illicò remittebat. Postea ad carnem generandam hoc Scarcotico sum usus.

℞. Aristol. rot. rad. ireos, cortic. thuris, an. ʒiß. mastich. myrrhæ, sarcocoll. aloes, lap. claminaris, an. ʒi. mellis q. s. F. unguentum.

Integrè sanata, ita ut tantum parva fovea illic citra incommodum, aciculæ capitis instar remaneret, formam tamen minimè defigurans. Post octodecim annos ad me scripsit, cùm esset Abbatissa facta, & catarrho laborasset, metuens ne recidivam pateretur, sed nihil subsecutum. *Felix Platerus, observ. lib. 2. pag.* 385.

SECTIO XIV.

De Fluore albo.

FLuor albus (Græcè ῥοῦς γυναικεῖος dictus) humoris excrementitii tota naturaè sanguine alieni, totius vel partis alicujus vitio collecti inordinata ex utero excretio qui excernitur humor, modò liquidus est & albicans lactis sero aut ptisanæ cremori persimilis, modò citrinus, aut pallidus, modò subviridis, & adeo acris & adurens, ut quascunque partes attigerit, erodat aut leviter exulceret, atque is rursum modò graveolens est, modo etiam nullo odore molestus. Virgines rarò hoc malum infestat, frequentius adultiores, nonnunquam & gravidas, in quibusdam quotidie, in aliis post mensium purgationes nonnullis evenit inter duas purgationes tautum. Causa autem quæ corruptum istum humorem assiduò gignit, aliàs in utero, aliàs in corpore toto, vel aliqua parte consistit; neque enim semper hic culpandus est uterus, si labefactata sint mulierum viscera si nimirum refrigeratæ sint, aut ferventiora, aut obstructa, aut schirrosa, cruditates: malum habitum, humores corruptos, acres & serosos subministrant, qui sæpe naturę robore in uterum feruntur, & per illum effluunt: atque hæc fluoris uterini causa admodum frequens est, altera causa ex utero rarius contingit, eaque vel intemperies est, fereque frigida, vel imbecillitas ab uteri gestatione, à partu & abortu, contusione, aut ab alia causarum externarum vi contracta, vel erosio, vel exulcerato ex inflammatione aut ex abscessu derelicta, his quippe causis oblæsus uterus, proprium alimentum malè conficit, & excrementa plurima congerit, quæ foras elabuntur &

excidunt. Causæ externæ sunt, aer frigidus & humidus, mœror, vita sedentaria & otiosa, hinc est quod rusticæ mulieris rarò hoc morbo tententur. Alimentorum etiam humidorum & frigidorum nimius esus, sed præ cæteris frequentes cruditates, duæ ut ait *Avic.* sunt omnium morborum mater. Vidit *Fernelius* puellam octavo ætatis anno hoc malo obsessam. Differt hic fluor à Gonorrhæa; quod hæc in minore quantitate excernatur, albidior sit & crassior, & longioribus intervallis effluat.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Fluore albo.

PVrgato decenter corpore, manè & vesperi ante pastum per decem dies utatur hoc balneo.

♃. Fol. Lauri, origan. calamenth. puleg. menthastr. Sabin. an. Miij. artemiss. meliss. nepit. beton. majoran. an. M iv. rad. rub. tinct. cyperi, an. ℥iij. rad. rusci, asparag. an. ℥ij. spic. nard. (exsiccat enim humiditatem) junci odori, an. ℥i. sem. rutæ, dauci, anis. fœnic. sesel. an. ʒß. rad. valerian. ℥ii. coquantur in aq. pro balneo. Si valde fluant humiditates albæ, ne concitatior fiat fluxus, styptica magis addantur. Si adhuc fluor non vincatur, semel in hebdomada accipiat has pilulas.

♃. Pit. mastich. agar. troch. an. ʒii. cortic. myrobal. cheb. ℈ii. excipiantur melle ros. exʒi. F. pil. vi dentur iv. pro vice. Succini farina cum ovo sorbili detur. Hæc sunt quæ ad album fluorem prosunt, præcipuè hic pulvis, quo multæ matronæ Nobiles post universalia remedia sanatæ sunt.

♃. Faucium Lucii piscis, capitis caponis in furno exsiccati an. ℥ß. ossium dactylorum ʒij. coriandr. præpar. sem. anis. torrefact. an. ʒi. rad. nymph. ʒß. sacch. ros. ℥iij. datur ʒi. cum vino rubro. *Petrus Forestus, observ.* 13. *lib.* 28. *De morbis Mulierum.*

Ad evocanda ab utero ad alias partes recrementa, tria valde profutura præsidia occurrunt, diureticorum usus, repetita ex rhabarbaro purgatio, & ligni guaiac. decoctum, quod ita fit.

♃. Ligni guajac. ℥i. rad. sassaphras ʒii. santal. omnium ʒi. infund. in aq. chalybeat. ℔iii. horis 12. deinde: bulliant ad consumptionem tertiæ partis: sub finem ebullitionis adde fol. plantag. menth. matricar. artemis. fœnicul. capill. ven. an. p. i. sumac. rad. petrosel. an. ʒi. colati ℥vii. vel VIII. exhibe in aurora, & sudor molliusculè provocetur, idque viginti saltem diebus continuis præstandum: quo tempore cauterium cruris dextri parti interiori affixum, non possum non summoperè laudare. *Iohan. Zecchius consult.* 35.

Hujus mali maxima habenda est ratio, cum mulieres quas exercet, steriles ut plurimum reddere soleat, vel etiam gravidis abortum parere remediis usitatis peractis, si vitium adhuc pertinaciter persistat, Electuario mihi hoc in casu sæpe fœlici cum successu usurpato utatur.

♃. Gummi Arabic. tragacanth. corall. utriusque, an. ʒii. ciner. putamin. ovor C. C. sem. aneth. succin. an. ℈iv. mellis rosat. q. s. F. Electuarium ~~cujus~~ ℥ß. hori duabus ante cœnam devoranda exhibeatur superbibendo aq. plantag. ℥iv. vini sub rubr. ℥ij. *Ioh. Zecchius, consult.* 97.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Fluore albo.

PRò revulsione laudo vomitum cum diasaro *Fernelii* ad ℥ß. detur ex aqua mulsa, vel

♃. Rad. asari ʒi. detur cum oxymel.

Pro derivatione materiæ per alvum conveniens est medicamentum jalapa, in hunc modum.

♃. Ialap. pulv. ʒß. cinamom. pulv. ℈ß. M. & cum jure pulli. F. potio. Deinde pro præparandis humoribus sumat singulo quoque manè tria cochlear. oxymel. per v. aut VI. dies: deinde sumat ʒß. hydragog. min. *Fernel.* vel in bolo cum sacch. vel cum pauco vino: his ad exsiccandum corpus & roborandum ventriculum, decoctum Salsæparill. cum pauco ligno guajac. confectum sumat per 15. aut 20. dies, & procuret sudorem semel in die, ut materia revellatur

latur ad cutem; id quod *Galenus* procurabat facere in uxore *Boethi, lib. De Praecognitione*, fricando corpus melle cocto, & etiam linteis primo lenibus, postea asperioribus: derivatur quoque materia ad urinam, quod fecit *Galenus* ex decocto rad. asari & apii: venter quoque si tumet & madet, arena calida exsiccari debet: id quod *Gal.* in uxore *Boethi* fecit, victus denique sit exsiccans, & quàm minimum bibat. *Rodericus à Fonseca, tom.* 1.*consult.* 4.

Nonnunquam evenit mulieribus pituitosum profluvium, cum pituitæ per aliàs partes denegatur exitus, hæc per dorsum ad uterum defluit. Siccabimus illam pituitam decocto guajaci & syrupo *Montagnanæ* Nam fotu & suffumigiis curationem recipiunt inquit *Hippocr. De morbi mulierum, Ioh. Heurnius, ad aphor.* 56. *sect.* 5.

℞. Fimi asinini M. iv. macerentur aq. rosac. magna rejiciatur, & cum sacch. F. Syrupus: cujus in hoc affectu admirabilis vis est. Paretur etiam Syrupus ex succo urticæ mollis. Pro suffitu plurimum valet rasura ebor. carbonibus injecta, commendatur hoc facilè parato. Accipitur ebur tenuissimè in lapide prophyrio pulverisatum, & propinatur ex aqua chalybeata. *Guil. Ballonius, comment. ad Hist.* 2. *lib.* 2. *consil.*

Nos sæpius hoc remedio hunc morbum sanavimus, nempe nucis pineæ decocto cum ligni visci quercini portione in potu administrato: mirabilem remedium est huic morbo, sicuti nos pluries observavimus. *Dominicus Panarolus, observ.* 48. *Pentecost.* 2.

Fluore albo, mulier quædam mediæ ætatis laborans diuturno & copioso sic curata est.

℞. Pilul. assajaret & fœtid. an. ℈i. cum succo artemis. F. pil. v.

℞. Pulv. aromat. rosat. ʒi. ras. ebor & C. C. an. ℈i. cortic citri sic. diamargar. calid. an. ʒß. galang. cyper an. ℈i. ciner. spong. combust. & lotæ aq. pecul. rosac. ʒß. sacch. ℥i. F. pulvis. Capiat. cochl. 1. mane ante ingressum balnei. Balneum tale ordinavi.

℞. Rad. bistort. lapath. an. ℔i. gallar. malicorii. an. Mii. flor. chamæm. melil. rol. rub. fol. absinth. an. Mi. aluminis ℥ii. sal. ℥i. tartar. p. i. F. decoctio pro incessione in balneo. Utatur in dies hora una in hypocausto calido & sic fuit pulchrè sanata. *Felix Platerus, observ. lib* 3. *pagin.* 781.

His pessis sæpe usus sum in fluore uterino ad expurgationem illuviei.

℞. Fell. vaccæ ℥i. rad. asar. agar. cinnam. an. ʒi. succ. mercurial. ʒi. coq. cum melle pauco reliquisque permistis. F. instar unguentum ad sacculos implendos. *Felix Platerus, observ. lib.* 3. *pag.* 782.

Menses albi præmissis universalibus, quibusdam appropriatis emendantur, qualia sunt apud obstetricem gallicam, pag. 83. sem. citruli, si singulis diebus numero 12. deglutiantur, superbibito haustu lactis. vel.

℞. Camphor. ℈ß. scobis ebor, ℈ii. aq. rosf. nymphæ, an. ℥iß. M. & repetatur sæpius pro dosi. *VVolfgangus Hœferus, cap.* 1. *lib.* 7. *Hercul. med.*

Mulier quæ integro biennio fluxu albo laboraverat, accepit nucem moschatam, ejusque assatæ & diversæ partem ß. manè, alteram ß. vesperi adsumpsit; sicque continuando sanata est. Hoc ipso remedio utebatur quoque *Tho. Erastus* in sistendis mensibus nimiis & fluore albo. Ceu singulari experimento. *Hieron. Reusnerus, observ.* 101.

Quædam jam aliquot annis fluxu albo conflictata hac ratione convaluit, accipiebat cineres sarmentorum vitium, & aquæ injiciens pedes fomentabat vesperi immediate antequam cubitum iret, primoque die deglutiebat grana juniperi tria, altero 5. tertio 7. semenque præterea urticæ adsumebat. *Idem observ.* 103.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Fluore albo.

MUlier quædam quadragenaria diuturno fluore albo laborans, post multa remedia frustra tentata, ptisana laxante per mensem integrum singulis diebus usurpata, protinus liberata est.

Ptisanæ compositio talis fuit.

℞. Sem. mundat. ʒi. sem coriandr. præp. liquirit. ras. an. ʒiß. aq. fontis in qua tama-

rind. ℨiij. ligni lentiſcini ℨi. bullierint, cyathum unum infundantur frigide per noctem, & colaturam capiat manè duabus horis ante paſtum. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 81. *cent.* 3.

Mulier quædam à ſeptem menſibus fluxu muliebri ſeroſo laborabat, quam curavi intra quinque ſeptimanas exhibendo ſingulis octo diebus gr. VIII. reſin. jalapæ: educta ſcilicet ſeroſa illuvie, à qua pendebat affectus. Deinde recidivæ occaſio ſublata eſt uſu ſequentis opiatæ.

℞. Conſ. roſ. antiq. ℥ii. conſ. abſinth. ℥i. pulv. elect. triaſant. & aromat. roſat. an. ℨi. corall. rub. præp. ℨß. theriac. vet. ℨii. cum ſyrup. de roſis ſiccis fiat opiata: de qua ſumebat ad magnitudinem avellanæ ſingulis diebus hora ſomni per longum tempus. *Simeon, Jacoz. obſerv.* 8.

Hic Syrupus bonus eſt & utilis in hoc affectu.

℞. Flor. Artemiſ. matricar. meliſſ. betonic. ſalv. origan. eupator. aſari, an. Mii. cumini, aniſ. ammeos: ſem. rutę, carvi, an. Mi. enulę ſiccę M. IV. cal. aromat. galang. zedoar. cinamom. an. Mß. biſtort. gall. moſch. doronic. viol. citrinar. an. ℨii. liquirit. ℥ß. buliant. omnia in ℔XII. uſque ad medietatis conſumptionem. Deinde cum forti expreſſione colentur, colaturæ addatur aceti ℔ß. ſacch. ℔XV. coquantur ad debitam conſiſtentiam ut F. Syrupus: cuius dentur manè ℥ii. cum aq. abſinth. beton. & meliſſ. an. ℥i. & tardetur cibus poſt ipſum horis quatuor. *Barthol. Montagnana conſil.* 214.

Puella quædam octodecim annorum fluore albo diu laborans poſt multa & varia remedia quibus per annum integrum uſa eſt, hoc uno ſanata eſt. Sorbebat jejuno ſtomacho ovi vitellum recentem aq. roaſcea exceptum, & intra quindecim dies ſana evaſit: cæterum album ovi prædicta aq. roſac. concuſſum, & jejuno ſtomacho ebibitum non ſolum ad album fluorem facere, ſed gonorrhæam ſanare ſatis ſumus experti. *Amatus Luſitanus*, *curat.* 12. *cent.* 4.

Lamii flores albi ad fluorem album abſumendum fœminarum experimento celebrantur. Paraturque à nonnullis in eum uſum ex floribus iſtis cum ſaccharo conſerva: quam ſingulis aliquot diebus ſumendam præcipiunt. *Ioh. Bauhinus*, *Hiſt. Plantarum lib.* 28. *cap.* 119.

Flores lamii albi ad fluorem album ſpecificè celebrantur. *Ioh. Rarius Catal. Plantar. Angliæ.*

SECTIO DECIMA QUINTA,

Pro Fluxu poſt Abortum.

NOſtrę mulierculę in fluxu poſt abortum hoc pro arcano habent, carnem fumo induratam ad minus vetuſtate annum excedentem, quam minutiſſimè conciſam in patella terrea ſupra ignem torrent & exſiccat, ut in pulverem redigatur, dant cum vino rubro ſtyptico: feruntque hoc remedio deploratas mulieres ex fluxu enormi poſt abortum reſtitui. Vulgares mulierculæ experimentum aliud habent ad hoc ſanguinis profluvium & nimiam evacuationem in puerperis, nempe nucem juglandem exſiccatam in pulverem redigunt, & tribus vicibus cum cereviſia aut vino rubro exhibent. Quo remedio fluxum enormem reſtringunt: hoc modo Matrona *Rotallera* Nobilis in *Hagacomitis* dicitur curata.

Hic etiam Pulvis belle profuit.

℞. Margarit. non perforat. ſpodii. an. ℨiß. coriandr. præp. C. C. uſt. an. ℨii. cortic. median. caſtan. ℨiij. ſem. roſ. ℨii. lapid. hæmatit. pilor. lepor. combuſt. an. ℨi. ſacch. roſ. ad pondus omnium: cinamom. quantum placet pro ſapore. Sumatur in die cochlear unum. *Petrus Foreſtus*, *Schol. obſerv.* 16. *lib.* 28. *De Mulierum morbis.*

SECTIO DECIMA SEXTA.

Pro Fluxu Hepatico.

OMnium primo dedimus infuſum rhei, myrobalan. citrin. & chebul. Poſtea hoc decoctum propinavimus.

℞. Marrhub. abſint. rom. flor. roſ. rub. menth. ſicc. & rubr. an. Mi. ſem. ſanguinar. plantag. coriandr. præp. an. ℥i. myrobal. citrin. ℥ß. rhab. el. ℨiß. ſchænanth. ℈ß. rad. cichor. apii, petroſel. an. ℥ß.

an. ℥ß. cal. aromat. incis. santal. rubr. an. ʒi. coq. Calyb. ad ℔i. in colat. adde syrup. de menth. de cichor. cum rheo an. ℥ß. M. pro quatuor dosibus.

Deinde dedi semel ʒß. rhei pulv. in modum pilul. cum syrup. de rosis siccis: postmodum imperavi, ut bis in die ex hoc condito sumeret magnitudinem castaneæ.

♃. Conf. ros. antiq. ℥ii. spec. aromat. rosat. sine moscho ℈iß. myrobal. citrin. parum assat. & pulv. mastich. an. ℈i. cum syrup. myrtino. F. conditum. Cùm fluxus nondum cessaret, & jam ultra quatuor menses durasset, & valde æger debilitaretur, sequens apozema præscriptum est.

♃. Marrub. absint. rom. menth. sic. flor. ros. rub. an. Mi. sem. myrtill. plantag. an. ʒiß. cinamom. el. santal. rubr. cal. arom. an. ʒi. coq. in vino rubro styptico, aq. equiset. & meliss. ad ℔ii. colat. adde syrup. de menth. myrtill. cotoneor. an. ℥ii. M. sumebat. bis in die: quia circa stomachum dolebat, ceratum stomachicum apposui, & hepatis regionem inunxi unguento santalino & ol. absinth. Postea cùm neque his adhuc fluxus remitteretur, omni mane per tres dies hunc pulverem dedimus cum ovo sorbili, qui multum juvabat.

♃. Sem. plantag. nucis mosch. mastich. pulv. C. C. ust. an. ℈ß. cinam. el gr. v. F. pulvis subtilissimus. Sed cum fluxus in totum non cessaret, myrobal. cheb. parum rostos, cum rheo tosto ad ℈iiß. cum aq. plantag. & syrup. de ros. rub. sicc. propinavi, & omni mane capiebat ad magnitudinem castaneæ ex elect. sequenti.

♃. Conf. ros. antiq. diacydon sine speciebus, an. ℥ß. nuc. mosch. mastich. an. ℈i. troch. de Carabe, de spodio, an. ℈ß. C.C. usti, pulv. flor. ros. cortic. granat. balaust. an. ℈ß. Corall. rubr. gr. iii. seric. combust. gr. ii. cum syrup. myrtill. ment. an q. s. F. moderate liquidum, cujus usu fluxus cœpit cessare. *Petrus Forestus, observ. 21. lib. 22. De Profluviis alvi.*

Ad hepar roborandum eiusque intemperiem corrigendam paretur julepus in hunc modum.

♃. Rad. cichor. gram. acetos. an. ℥i. fol. endiv. agrimon. cichor. plantag. cuscut. an. M. i. absint. pont. Mß. santal. rub. ʒiß. ras. ebor. & spondii, an. ℈ii. coriandr. præp. ʒi. ros. rub. p. i. coq. ad ℔iß. in colat. dissolv. syrup. cydonior. de aceto simpl. an. ℥ii. F. julep. pro quatuor dosibus serò & manè sumendis. Vel.

♃. Aq. plantag. ℥iv. Syrup. de ros. rub. sicc. ℥i. spir. vitrioli q. s. ad grat. acid. F. Iulep. frequenter iterandus.

Fit syrupus præstantissimus ex tinctura rosar. facta in aq. ros. & cum sacch. rosat redacta in syrupum.

Vtilis etiam opiata sequens.

♃. Conf. rad. cichor. ℥i. conf. ros. vet. ℥ß. pulp. passul. corinth. ʒvi. croci martis ʒi. corall. præp. ras. ebor. & C. C. an. ℈i. cum syrup. de ros. sicc. F. opiata, addendo spir. vitriol. ℈ß. de qua capiat magnitudinem castaneæ tribus horis ante pastum. Potest etiam addi hepar lupi præparatum; quod ab authoribus commendatur tanquam specificum.

Passulæ majores vel corinthiacæ, quia hepati amicæ, in hoc affectu commendantur, ideo magna copia cum seminibus sunt comedendæ.

Syrup. corall. ad hepar roborandum & fluxum cohibendum præstantissimus est; at longe præstantius illius tinctura.

Succus urticæ per se ad ℥ii. vel cum aqua & aceto exhibitus manè per triduum fluxum sistit, & sanguinem corruptum purificat. *Lazarus Riverius, prax. Med. lib. 10. cap. 8.*

SECTIO XVII.

Pro Fluxu Narium vehementi in Febre continua.

CUm mihi nihil ad manum esset, & subita restrictione opus esset (plus enim quatuor libris sanguinis ex naribus fluxerant & vires valdè prostratæ fuerant,) accepti atramentum quod ibi in promptu erat cum aceto rosac. & cum fuligine fumarii simul mixta cum lana succida involvens, naribus indebam: quo remedio fluxus sanguinis narium cessavit: interim & aq. plantag. frigidissima testiculos fovebam, & sanguinis restrictus est. *Petrus Forestus, observ. 32. lib. 7. De Symptomatis Febrium:*

SECTIO XVIII.

De Fœtu Mortuo.

SÆpe extinguitur in utero Fœtus. Extinctionis causæ sunt Plurimæ: alimenti nimirum defectus vel parvitas, vel etiam copia à qua suffocatur: casus item, ictus, saltus, tussis, sternutatio, quibus solvuntur acetabula, per quæ fœtui alimentum suppeditatur: animi etiam pathemata, medicamenta fœtum enecantia, morbus acutus, & longus, partus denique difficultas. Fœtus mortui signa sunt, defectus motus infantis, refrigeratio imi ventris, ichores ab utero fluentes, facies pallida. anhelitus fœtidus, mammarum extenuatio, ventris concidentia & mollities, quod decumbente in latus matre, in id devolvatur ac decidat fœtus, magisque etiam gravitet: quandoque etiam superveniunt animi deliquia, capitis dolores & convulsiones: quamprimum expellendus est fœtus, aliàs præsentissimum exitium prægnanti inferet.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Fœtu mortuo ejiciendo.

DEdi tredecim guttas ex oleo heracleo bibendas, & simul umbilico, me jubente, imposui gt. xv. de eodem oleo. Hoc facto adjuvante Deo opt. max. intra dimidiam horam peperit facilè, & fœtum ejecit dudum mortuum, & ipsa incolumis evasit. *Martinus Rulandus, cur.* 57. *cent.* 3

♃. Myrrh. el. ʒi. sem. nigell. lupin. rad. rub. tinct. an. ʒß. croci, aloes, borac. an. ℈i. cum syrup. artemis. fiat pilul. masta, dosis ʒß. harum usu menses promoti sunt. Postea Pessarium subdere tale jussi.

♃. Agar. ʒii. rad. asar. ʒi. myrrh. ʒii. succ. merculiar. ℥iß. mell. ℥iß. dequoq. succus cum melle ad spissitudinem convenientem, pulveresque permisceantur. Sacculusque pro pessario impleatur, quod cùm unam noctem saltem retinuisset, mox chorda umbilicalis propendere cœpit. *Felix Platerus, observ. libr.* 1. *pag.* 227.

♃. Cinamom. el. myrrh. an. ʒß. aristol. long. (ea enim partum magis rotunda adjuvat) ʒi. pulv. diambr. & diamargarit frigid. an. ʒß. fiat omnium pulvis; cujus detur ʒi. vel ℈iß. ex aq. decoctionis hyssop. & phaseolorum, mirè namque partum facilitat. Quod ad topica remedia attinet, nullo magis quàm oleo calente secundum Deum levata uxor mea fuit. In hunc modum adhibito.

♃. Rad. alth. fol. malv. hyssop. calamenth. artemis. cum floribus suis, q. s. coquantur in olei. q. s. Deinde in vesicas suillas oleum illud calens infundibulo injiciatur, tumentibus modicè vesicis suillis, atque muliebricis locis admotis, confestim paupercula ægra levamen sentire se affirmavit, graveque pondus ad pudendi ostium descendere, quod paulò etiam post obstetricis ope foras prodiit; erat autem mola semiputris cum fœtu illi alligato. *Franciscus Valeriola observ.* 1. *lib.* 1.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Fœtu mortuo excludendo.

INstituta per aliquot dies victus ratione optimè nutriente & confortante, ad fœtus mortui exclusionem sequenti methodo progressus sum. Primum constituto die insessionem adhibui ex malv. alth. puleg. hyssop. menth. mentastro, artemis. melil. serpill. origan. thymo, rad. alth. malv. lil. alb. aristol. rut. sem. carvi, cumini, fœnic. bacc. juniper. flor. chamæm. & cent. min. Sacculis inclusis, & in aq. decoctis, quibus saccullis postea subinde quoque loca muliebria foveri jussi; subsequente inunctione emolliente. Tandem etiam Cataplasma ex decocto colocynthid. succo rutæ & myrrha, cum farina ordei concinnatum umbilico imposui, & intra corpus pulverem ex succini albiss. ℈i. unicornu veri ℈ß. ol. succini, gt. iv. ex brodio caponis exhibui: sicque post decem horas, obstetrice suo quoque officio probè fungente, enixa est fœtu masculum perfectum, sed nigra putrilagine obductum. *Gregorius Horstius, observ.* 37. *lib.* 5.

Mulier quædam, cui à perverso marito violenta manu super umbilicum vehemens

illatus est ictus, post quem exanimis immobilem fœtum persensit, pluribus celebratis remediis, hoc solo unguento posito super ventrem & in perinæo, fœtum exclusit.

℞. Medull. cococynthid. succ. colocynthid. virid. an. ℥i. succ. rutæ ℥iß. euphorb. ℥ii. unguent. artanit. ℥iii. myrrh. ʒvi. ol. de castor. ol. rutac. an. ℥i. coq. ad succi consumptionem, & fiat unguentum. *Zacutus Lusitanus, observ. 162. lib. 2 Prax admirand.*

℞. Troch. de myrrh. ℈iß. borac. gr. xv. F. pulvis exhib. cum aq. artemis. ℥ii. puleg. ℥ß. hoc solo liberata est mulier quædam. *Augustin. Thonnerus, obser. 1. De Fœtu excludend.*

Tonsoris mei uxor obstetricis incuria agrippam peperit, relicto in matrice integerrimo puelli capite: adveniens ego post 17. horas, per os, testium equi præparator. boracis, an. ʒi. cruci ℈i. cum aq. lil. alb. propino. Mirum dictu visuque. Patiens humi super pulvinaria jacens quadrante post horæ, sternutatorio ex peto naribus admoto, ita se concussit, caputque relictum tanto impetu ejecit, ut illud per cubiculum ad octodecim pedes spheræ instar ligneæ se rotaverit. Secretum de equinis testibus, communicavit mihi *anno* 1600. *Patavii Horatius Augenius* cùm illum in praxi comitaret. *Gesnerus* etiam hoc tanquam mysterium habendum scribit in epist. ad *Gasserum*. Illa supervixit, & ter post, ut decies ante, sed eadem fortuna peperit. *Henricus ab Heers, observ. 14.*

Stercus equinum in vino expressum, & percolatum subito Fœtum & Secundinam expellit. *Iohannes Hartmanus. Practic. Chimiatr. pag. 299.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Fœtu roborando, ne in partu moriatur.

MUlier quædam ter peperit maturum partum. Labores patiebatur consuetos ante partum, quemadmodum aliæ fœminæ, sine majori molestia, ita ut neque partus admodum difficilis, aut laboriosus esset, In ipsis partus doloribus fœtus in utero movebatur sufficienter, attamen statim post exclusionem mortuus inveniebatur; idque ter hactenus contigit. Quæritur causa & medela; cùm nulla causa in historia referatur, difficile est eam conjectura assequi. Vt tamen sententiam nostram proferamus, dicimus hos casus accidere, vel ob fœtus debilitatem, vel ob constrictionem uteri aut cervicis ejusdem tempore partus. Remedia igitur ad duo erunt dirigenda; imbecillitatem scilicet fœtus corrigendam, & uteri constrictionem nimiam impediendam. Ratione prioris conjuges ante conceptionem debent uti victu euchymo & laudabili, ut semen purum & omni labe vacuum generetur: tum mater toto graviditatis tempore eodem victu uti debet, ut sanguinem laudabilem fœtui suppeditet. Præterea bis in septimana pulvere sequenti utatur.

℞. Gran. kermes, ras. ebor. corall. præp. & margar. præp. an. ʒi. mastich. ʒß. manus ch. perl. ʒii. M. f. pulvis. Dosis ʒi. in ovo sorbili aut jusculo. Alternis vicibus, loco pulveris, utatur opiata sequenti.

℞. Conserv. ros. ℥ii. cort. citr. cond. ℥i. myrobal. cond. & nuc. mosch. cond. an. ℥ß. corall. præp. & margar. præp. an. ʒi. ras. ebor. ʒß. f. opiata cum syrup. condit. citri, de qua capiat magnitudinem castaneæ semel aut bis in septimana loco pulveris.

Si utcumque tandem fastidiat, utatur tabellis sequentibus gustui gratissimis.

℞. Confect. alkerm. ʒiii. Ambr. gris. ℈i. Sacchar. in aq. namphæ & ros. dissoluti ℥iv. f. tabellæ: quibus etiam omni hora uti poterit per supradictorum usum.

Dum ingredietur nonum mensem, sequentia applicentur ventri manè per dimidiæ horæ spatium.

℞, Vini generos. ℔iii. Calefiat, & in eo dissolv. ol. nuc. mosch. ℥ß. pulv. cariophyll. & granor. chermes an. ʒiii. M. & spongia hoc liquore imbuta umbilico applicetur calide bis in septimana.

℞. Nuc. mosch. macis, cariophyll. & cinamon. an. part. æq. Excipiantur melle calido ad formam linimenti, & extendantur super crustam panis assatam, & umbilico applicentur manè singulis diebus vacuis ab usu fomenti.

℞. Aq. nymphæ & rosan. ℥iii. aq. cinamom. ℥i. M. capiat cochl. unum singulis diebus manè per totum noni mensis decursum.

Tempore partus exhibeatur cum singulis jusculis ʒß. confect. alker. & hora una post jusculum quodvis exhibeatur aquæ cinnam. cochl. unum. Umbilico applicetur frequenter frustum semiassæ carnis calidum, & pulver. cinnam. nuc. mos. & cariophyll. conspersum.

Ratione constrictionis uteri, aut cervicis illius, si mulier non sit gravida extra hyemem, utatur frequenter semicupio ex decocto emollientium parato. in graviditate à principio noni mensis ad diem partus illinantur cervix uteri perinæum ol. sem. lini sine igne extracto. Actum *Monspelii* anno 1635. *Lazarus Riverius*, *observ.* 7. *cent.* 2.

SECTIO DECIMA NONA.

De Fractura.

FRactura (Græcè κάταγμα ab ἄγνυω & ἄγνυμι frango) continuitatis ossium est solutio à violentia quadam extrinsecus irruente accidens. Causæ internæ nullæ sunt, externę vero ea omnia quę contundere vel dividere ossa possunt. Facit etiam ad faciliorem ossium fracturam eorundem constitutio fragilis, sive ea sit naturalis, sive à carie luem veneream subsequente acquiratur. Fracturarum pluries sunt differentiæ alia est per transversum, ita ut nullo pacto extrema cohæreant, & hæc καυληδὸν, à fracti caulis similitudine appellatur. Dicitur etiam ῥαφανηδὸν, à similitudine fractæ radiculę & cucumeris. Alia est quæ σύντριμμα, *i. e.* comminutio dicitur, quando os in plures partes conteritur, quæ & καρυηδὸν, *i. e.* nucatim à quibusdam vocatur, quod sit facta in modum contusarum nucis testarum; alia rursus est secundum longitudinem, quę Fissura nuncupatur. *Galeno* verò σχιδακηδὸν *i. e.* asseris modo. Alia demum est magna, alia parva, alia simplex, alia multiplex, alia est sola, alia est cum carnis contusione, & vulnere: à parte denique affecta variæ petuntur differentiæ, ut alia est fractura cranii, alia humeri, alia brachii, &c.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Fractura Brachii in Sene decrepito.

CUrationem hoc modo institui, clementer expurgato corpore, illam victus rationem quæ multum nutrit (omissis tamen cibis viscosis, qui mihi in fracturis mirum in modum suspecti) sanguinemque optimum procreat calidum nativum, & humidùm radicale instaurat, præscripsi. Singulis quoque diebus jejuno stomacho, ad ʒiii. sequentis Pulveris ex jusculo carnis recentis exhibui.

℞. Lapidis osteocoll. diligenter præpar. ℥i. cinnam. el. ʒiii. sacch. ℥ii. M. F. pulvis tenuissimus, brachium usque ad scapulam sequenti linimento quotidie bis inunxi.

℞. Ol. lumbric. ℥ii. ol. gran. junip. ʒii. Succi lumbric. ℥i. M. F. linimentum. sed ante omnia primo ossa in locum suum, ea qui fieri potuit diligentia, reposui, post inunctionem sequens applicui Emplastrum.

℞. Empl. Vigonis ad fractur. ℥ii. empl. oxycroc. ℥ß. lapid. osteocoll. præpar. ℥iß. lumbric. præpar. & in subtilissimum pulverem redactor. ℥i. cum q. f. ol. lumbric. F. Emplastr. fracturum de tertio in tertium, aut de quarto in quartum diem solvi, & medicamenta renovavi. Reliquum vero brachium quotidie semel aut bis, ut dictum est, ad scapulam & nucham usque inunxi: hisce adhibitis remediis, callus intra paucos dies, usque adeo procreatus fuit; ut collisio ossium non amplius perciperetur, & brachium intra quatuor septimanas restitutum fuerit: & sic natura in hoc decrepito veluti assopita expergefacta, & calor nativus ferè extinctus in ista parte, iterum beneficio prædictorum medicamentorum accensus fuerit: quantum valeat in fracturis ossium ostocolla seu lapis ossifragus non raro expertus sum: reperitur in campo quodam arenoso prope *Darmstadium*. Eligitur qui sub terra absconditus, extra terram prominens est invalidus nulliusque momenti. *Guil. Fabrit. Hildanus*, *obs.* 90. *cent.* 3.

Lapis osteocolla, qui & Sabulosus dicitur, singulari quadam virtute, & proprietate

tate occulta generandi callum præditus est: idque ego cùm in aliis tum præcipue in quadragenario quodam observavi, is quum utraque focilia ad malleolum sibi transversim confregisset me advocandum jussit. Ossa in situm naturalem reposita, singulis matutinis horis jejuno stomacho ʒi. hujus lapidis in marmore cum aq. rad. symphit. pręp. exhibui primis diebus cum ptisana, aut jusculo carnis recentis, postmodum verò cum vino: iis quæ fracturæ applicui eundem lapidem pulverisatum & pręparatum admiscui inde factum est, ut spatio triginta dierum plenissimè restituta sit tibia ita ut sine adminiculo incedere potuerit *Guil. Fabrit. Hildanus, obs. 90. cent. 1.*

Lapis hic cautè & in senibus tantùm aut extenuatis, & quibus languet calidum nativum adhibendus est, ne aliàs callus superfluus generetur multo labore diminuendus. *Guil. Fabritius Hildanus, observ. 91. cent. 1.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Fracturis.

EGo jam à multis annis magno cum successu sequenti utor emplastro in fracturis.

℞. Empl. Slotani ℥vi. ceræ nov. ℥ij. coloph. gummi elemi pinguissimi an. ℥i. dissolv. lento igne. Postea insperge sequentes pulveres, rad. consolid. maj. balaust. nuc. cupress. rosʃ. an. ʒi. mastich. thuris, an. ʒii. M. addendo ol. rosac. q. s. ut F. ceratum. In adultis & extenuatis ad ℥i. hujus emplastri tantundem osteocollæ præp. admisceo. Singulis quoque diebus manè tribus ante pastum horis, de eodem lapide cum jusculo carnis vel vino albo exhibeo: multum enim curationem lapis ille accelerat. In juvenibus verò, & qui optima corporis sanitate fruuntur, lapis ille sive per os datus, sive exterius adhibitus minimè convenit: non autem statim ab initio, neque primis diebus applicandum est prædictum emplastr. multo minus oxycroceum, ne affluxus humorum ad partem læsam sequatur: ab initio itaque postquam os fractum in situm suum repositum est, sequens applico Cataplasma:

℞. Rad. consolid. maj. torment. bistort. an. ℥ß. boli alb. ℥i. balaust. ʒi. nuc. cupress. gallar. ros. rubr. an. ʒii. F. omnium pulvis tenuiss. cui admisce farinæ hordei ℥vi. hujus pulveris accipe quantum opus est pro membri fracti magnitudine, ex quo cum posca formetur cataplasma in mortario vel alio vase sine calore ignis, addendo vitellum ovi cum albumine, parumque olei rosac. applicetur membro fracto & renovetur ab initio tertio vel ad summum quarto quoque die, donec Symptomata non amplius sint metuenda. Tunc Emplastr. Vigonis, vel meum applicari poterit, & de sexto vel decimo in decimum diem reiterari. *Guil. Fabritius Hildanus, Cista militar.* classe 15.

Emplastri palmei sive *Slotani* qui primus ejus author, hæc est descriptio.

℞. Adipis porcin. rec. & fragrantis, minii, an. ℥xii. chalcitid. ust. sed non ad rubedinem, aluminis usti, an. ℥ii. adipis cervini ℥iv. mastich. thuris in tenuiss. pulver. redacti, an. ℥ii. fiat emplastr. S. A. agitando bacilis saliceis & succulentis. *Guil. Fabrit. Hildanus*, in consilio. *De conserv. valetudine*, in Epistola ad *Croquerum*.

Curationes illas ossium confractorum per lapidem, quem *Erastus* fabulosum vocat, quis non pene fabulas esse judicet? Multo etiam magis, unguentum illud, quo telorum inunctione, vulnerati sanantur, ridiculum videatur: & tamen fide digni amici nostri utrumque sanctè affirmant. Sunt alia sexcenta, quæ fidem omnem superant, non tamen ideo falsa sunt: quare vehementer in iis ἀχισκὼ & ubi ratio repugnat, experientiæ, cum admiratione subscribo *Andreas Dudithius, epist. 5. lib. 6. & epist. Cratonis* & aliorum à *Scholtzio* editorum.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Fractura humeri.

OSse per Chirurgum reposito, emplastrum hoc adhibitum est.

℞. Farin. Fabar. farin. ciceris, hordei, farin. volatil. molendini, an. ℥ß. mastic. tragacant. gummi Arab. mummiæ, bol,

bol. armen. myrtil. pulverif. an. ℥iii. album ovor. v. conquassata in vino styptico nigro: succi plantag. aut vini styptici q. s. ad incorporandum. F. Emplastrum. Hoc constringit, repercutit, roborat, & firmat. Diende stupas longas, latas, aqua prius balneatas & expressas toti brachio circum volucbat, & fascia latitudine quatuor digitorum, aut quandoque duabus præparatis alligentur dicta, adjectis ferulis quatuor aut sex, interim facta restauratione, etiam pannus lineus infusus in ol. ros. prius apponatur. Deinde reliqua jam dicta, ut emplastr. stupæ & ferulæ in injectis fasciis ut mos est: non solvebatur ad quinque dies. Interim brachium inungebat, nec non & spaculam & loca vicina aliquo defensivo: & sanguis detractus est ex brachio opposito: atque ita Chirurgo procedente, ut in reliquis fracturis hic tandem curatus est. *Petrus Forestus observ.* 8. *lib.* 8. *Observ. Chirurg.*

In principio fracturæ dislocationis & torsionis juxta *Ioh. de Vigo* hoc medicamentum apponi potest.

℞. Album. ovor numero iii. ol. rosac. omphac. ol. ros. compl. an. ℥x. ol. myrtill. ℥iß. farin. volat. farin. hord. an. ℥vi. bol. armen. subtiliss. triti, sang. drac. an. ℥iii. M. F. Emplastr. Est mirabile primis diebus. Transacto autem nono aut decimo die; nullo contradicente symptomate, ut est dolor, apostema, pruritus, tunc supra fracturam & dislocationem utilissimum est hoc infrascriptum apponere.

℞. Albumin. ovor. numero iv. ol. myrtin. ol. ros. an. ℥ii. terebinth. claræ ℥iß. myrrh. aloes, an. ℥ii. sang. drac. bol. armen. an. ℥ß. farin. violatil. ℥iii. M. & utere, in fractura & dislocatione est singulare remedium. *Petrus Forestus, observ.* 3. *lib.* 8. *Observ. Chirurg.*

Ubi callus justæ magnitudinis generatus fuerit, medicamentis roborantibus confirmandus est. Ideo tale Emplastrum imponendum est.

℞. Ol. rosac. ℥ij. ceræ ℥iiiß. resinæ pulverif. ℥iij. colophon. mastich. thuris an. ℥ß. nuc. cupress. rad. erythrodan. *i. e* rubiæ tinctor. an. ℥i. croci ℥ß. M. F. ceratum quod supre linteum vel alutam extendatur, & applicetur. *Daniel Sennertus, pract. lib.* 5. *part.* 5. *cap.* 1.

SECTIO VIGESIMA.

Pro Fuci Vulnere.

CUm die quodam apud amicos commoraret, unus ex iis in superiore labro à fuco vulneratur, statim intumuit vulnus, cum maximo patientis dolore: sine mora, muscas contritas apposui, quo brevi dolor sedatus est, tumorque evanuit. *Iul. Cæsar. Baricellus.* Hortul. geniali.

SECTIO XXI.

Pro Fungorum veneno.

PRinceps quædam magni nominis, cùm quodam die in prandio fungos comedisset, sub vesperam dolore torminibusque maximis ventris, nec non cardialgia correpta fuit; mox quoque vomitus & fluxus ventris supervenerunt. Primò excrementa & fungos excrevit, mox quoque mucum qui intestinis adhæret, sanguinemque dejecit; leipothymiæ frequentes & virium prostratio aderant, & ita quidem, ut excrementa involuntariè simul & sudores frigidi profluerent. Medici etsi summam adhiberent diligentiam, morbus tamen medicamenta præcellere, eaque respuere videbatur: totam itaque noctem veluti in agone contrivit. Sequenti die, cùm princeps (quem peregrè absentem illicò acciverant) advenisset, protinus ad gr. 40. lapid. bezoar. or. in pollinem redacti ex vino albo propinavit, post semihoram sudor calidus & universalis supervenit, & intellectus rediit, mox somnum quoque repetiit, cujus beneficio vomitus simul & fluxus sanguinolentus cessarunt, & intra paucos dies integram valetudinem recuperavit. *Guil. Fabrit. Hildanus. observ.* 34. *cent.* 4.

Plurimos *Romæ* fungorum esus interfecit: huic veneno remedium optimum proposuimus toties quoties opus fuit, semper cum victoria; videlicet oxymel cum theriaca: duplici modo Fungi noxii sunt, aut

aut ob pravam qualitatem quam habent à sua natura, aut ob lentorem & crassitiem, seu viscositatem quandam, qua mediante maximopere lædunt: viscositas incisione, & prava qualitas indigit alexipharmaco: administrando theriacam cum oxymel. tam simplici quàm scyllitico, his indicationibus satisfacimus, ut pluries experimento comprobavimus. Nullus enim hoc remedio sumpto interiit, sed omnes, placente Deo, convaluerunt. *Dominicus Panarolus, observ. 45. Pentecost. 3.*

Galenus in tali casu utitur stercore gallinaceo, 10. Simpl. cap. 10. sic scribens. „ Porrò cùm conspexissem illum in *Mysia* „ Medicum gallinaceo utentem stercore „ in iis, qui ab esu fungorum suffocaban„tur, & ipse quoque sum usus in quibus„dam urbem inhabitantibus, qui & ipsi „ fungos esitarunt; ipsum videlicet ad læ„vorem contritum tribus quatuorve oxy„crati aut oxymelitis inspergens cyathis, „ & palam adjuti sunt, idque celeriter. „ Nam qui præfocabantur, paulò post vo„mebant pituitosum humorem omnino „ crassissimum, & exinde planè libera„ti sunt symptomate. Est autem hoc „ stercus columbino minùs calidum. *Pe„trus Forestus, observatio 116. Schol. „ lib. 10.*

SECTIO XII.

De Furunculo.

FUrunculus Δοθιὴν Græcis appellatus, tuberculum est acutum, cum inflammatione ac dolore; ovum columbinum magnitudine non excedens, oritur a sanguine crasso & vitioso: rarò solitarius erumpit, sed plerumque plures simul.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Furunculis in dorso.

POst sanguinis missionem & purgationem, solo pane nigro frumentaceo cum butyro manso & valde pingui apposito, facilè ad suppurationem perveniebant; vel solo diachylo apposito, vel, ut alias expertus sum, beta vel caulibus butyro illitis appositis erumpebant, & facilè sanabatur. Sed & hoc Cataplasma ad furunculos expertum est, & alia apostemata ex adustione sanguinis.

℞. Fol. malv. acetos. an. Mj. ficuum ping. numero VI. uvarum passarum amotis arillis ℥j. bulliant, pistentur in mortario addendo fermentis acris ℥iß. axung. porc. rec. sine sale q. s. F. Cataplasma. Dissipat etiam Furunculum ac concoquit triticum commansum & impositum, pingues item ficus dissectæ.

In eo nullum est periculum, etiamsi nulla adhibeatur curatio, maturescit enim per se atque erumpit; sed dolor efficit, ut potior medicina sit, qua maturius liberet. Proprium ejus medicamentum est Galbanum, vel resina, vel fermentum: expresso pure, nulla ulterius curatio necessaria est. *Petrus Forest.*, *observ. 9. & Schol. lib. 1. Observ. Chirurg.*

MEDICINÆ PRACTICÆ LIBER SEPTIMUS.

De Affectibus à littera G incipientibus.

SECTIO PRIMA.

De Ganglio.

Γάγγλιον, tumor est præter naturam concolor, durus, renitens, & indolens, at si violenter premas, stuporis sensum exhibet: frequenter pellicula propria includitur, nonnunquam etiam ea omnino caret: circa partes membraneas, ossa, tendines, nervos, & articulos ut plurimùm enascitur. Si extra has partes oriatur, quibusdam nodus appellatur. Pro causa agnoscit ictum, extensionem aut laborem nimium, à quibus nervus vel tendo nimis extenditur, vel etiam secundùm membranam quasi rumpitur, hinc facilè partis nervosæ nutrimentum exudat, & circa ejus substantiam adhærescit, & tandem a facultate partium earum formatrice in hanc substantiam mutatur: a lenta etiam & viscida pituita oriri volunt plerique.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Ganglio in summa sinistra manu.

Dissolvi & dissipari debet tumor iis, quæ digerunt & resolvunt, sed videndum est ut ita tractetur, ne tenuiore parte extracta, quod reliquum est viscosum & crassum concrescat: quare necessarium est omnino, ut uno eodemque tempore applicentur tumori, quæ emolliunt, incidunt, digerunt & resolvunt: in hunc usum applicarem sequens ceratum.

℞. Empl. oxycroc. ℥i. ammoniac. ping. bdellii, solutor. in aq. vitæ, an. ʒii. rad. ireos ℈i. lumbric. vino lotor. & dissolut. numero iii. commixtis omnibus cum pauco oleo terebinth. & cera nova. F. ceratum extend. super alutam, applicetur tumori, & fascia arctissimè constringatur, huic cerato si lamina plumbea super ligetur, videtur mihi ex usu fore. *Avicenna* & secuti eum ante nos plerique plumbeam laminam simili aliquo emolliente & digerente medicamento illitam imponebat: quod sanè ego improbo: & quia humor viscosus est, difficilis resolutionis, membranis & tendonibus adnatus, arbitror maximopere profuturum si singulis quatuor, quinque, vel sex diebus soluta facia, ablato cerato, suffumigetur tumor suffitu acerrimi aceti, quod Satureiam, vel Origanum, vel quid simile incoxerit, affusis pyritidis, vel lapidum molarium frustis candentibus. Deinde absterso sudore, & compresso, & frictionibus exercitato tumore, rursus ceratum imponatur. Mirùm quantum commodum hoc præstet, & expeditum sit, id genus morbis remedium; attenuat, incidit, discutit, resolvit, partem roborat & firmat. Ex *Galeno*, bractea tenuis plumbi probe ganglio alligata planè ipsum dissipat. *Reinerus Solenander*, *consil.* 24. *sect.* 1.

Illustris Matrona quædam ganglion ad carpum jam annos aliquot habet, avellanæ magnitudine, indolens, quod proximis partui diebus sponte evanescit. Sensim decrescens leve aliquod sugillationis indicium in circuitu relinquit, quod & ipsum per cutis poros omnino dissipatur, certissimo brevi instantis partus argumento, quod repetita experientia jam dudum advertit. Secunda a partu septimana, quod penitùs abiisse jurares ganglion, in eodem quo antea fuit loco revertitur, sensim ad pristinam assurgens magnitudinem. Causam verò

statis-

statis vicibus sic sponte & abeuntis & redeuntis tumoris, quia nec a sanguine, nec a peculiari uteri cum carpo consensu derivare queo, a felicioribus naturæ mystis discere amo. *Thomas Bartholinus. Act. Medic. cap. 56. anni* 1671. *&* 1672.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Ganglio in poplite utriusque cruris pugni magnitudine.

Honesta quædam matrona aliquot annos in poplite in utroque crure tumorem gerebat, pugni magnitudine in uno, & altero paulo majorem, concolorem, molestiam potius quam dolorem afferentem, flexionem tamen articuli illius, & sic incessionem aliquo modo impedientem: quem tumorem cùm inspicerem, Ganglion esse judicavi. Plumbariis thermis, ut eos extirparet, aliisque remediis, sed sine fructu, usa fuerat. Ad fortiora transeundum esse docui, illique primum hunc fotum præscripsi.

♃. Lixivii, urinæ, & vini an. pt. aq. adde ad mens. i. hujus liquoris, aq. vitæ ℥i. spirit. jubi p. ʒi. cum spongia intincta fomententur tumores calide. Postea apponatur hoc emplastrum.

♃. Rad. bryon. irid. rec. an. ℔ß. bulbor. lilior. ℥ii. coq. in aceto fortiss. & contund. & pistentur: addendo ol. lilior. ℥ii. gummi ammoniac. in aq. vitæ solut. ℥iii. pulv. rad. ireos ʒii. redigantur in formam emplastri vel cataplasmatis; continuabat fotum & emplastrum in dies, domum reversa spatio trium mensium, unde admodum imminuti tumores, adeo ut licet aliquid adhuc appareret, tamen nullum ferè impedimentum amplius adferrent. *Felix Platerus, observ. lib.* 3 *pag.* 703.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Ganglio.

JUvenis quædam mulier Ganglion habebat in facie Cerasi magnitudine, infra oculum supra Zygoma, quod intra mensem discussum est, admota lamina plumbea hydrargyro illita & emplastro infixa, ut melius hæreret: eaque super Ganglion admota, una cum emplastro, splenium satis solidum superimponebam, deinde fascia alligabam quæ semiphalera a *Galeno* nominatur. *Samuel Formius, obs.* 16.

Mulier quædam ictum frontis passa est, quam tumor nullus subsecutus est, ante quindecimum diem, quo tumor obortus est magnitudine nucis juglandis, sed mobilis, nuncque dolebat, nunc mollescebat, nunc minuebatur, nunc augebatur, & sic per longum tempus cum maximo incommodo permansit: curatus tandem fuit aq. vitæ cum rutæ succo mixtæ admotione, linteisque arctè fronti appositis. *Petrus Borellus, observ.* 15. *cent.* 1.

SECTIO SECUNDA.

De Gangrana.

GAngræna, (vulgò ignis *S. Antonii*) incipiens est partis corruptio ad νέκρωσιν tendens, quæ cum jam eo processit, ut pars corruptione extincta & emortua sit, σφάκελος, sideratio nuncupatur: adeo ut duo hæc mala non nisi magnitudine differant: in Sphacelo enim pars omni sensu & vita destituitur, in Gangræna verò nondum adhuc adest perfecta partis corruptio: Causa utriusque est caloris nativi in parte destructio, quam infert frigus nimium, venenata qualitas, prohibita transpiratio, calor externus vehemens: alimenti & caloris influentis defectus.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Gangrana ex inflammatione.

POst præscriptam victus rationem, ad arcendam defluxionem, pro primo scopo Chirurgus applicet loco affecto defensivum sequens.

♃. Farin. hord. ℥vi. bol. armen. alb. ℥ii. pulv. gall. virid. nuc. cupress. cortic. granat. an. ʒiß. camphor. ʒi. cum oxymel. F. cataplasma. Hoc mihi usitatum est: oleosa enim omnia suspecta sunt in Gangræna, poros quippe obstruendo transpirationem inhibent, & vapores putridos in parte affecta

cta retinent: cessante defluxione possunt defensiva intermitti, ut innatum calidum minore negotio penetrare queat in partem affectam. Secundus scopus est alio revellere & derivare humores in partem affectam affluentes, idque quam citissimè, adhibitis purgationibus, phlebotomia, cucurbitulis, hirudinibus, aliisque id genus remediis: Tertius scopus est, ut pars in pristinum ac naturalem statum restituatur; id fiet evacuato accuratè sanguinis, & cæteris humoribus parti affectæ impactis, ac in ea conclusis, itaque quamprimùm prospiciendum est quid facto opus sit, & scalpelli acie tentandum, sitne Gangræna profundior, an superficiaria: tum pro diversitatis ratione, scarificationes levius aut altius imprimendæ: dein satis magna sanguinis quantitas sinenda effluere: quin etiam si quæ sit in parte affecta grandior insigniorque vena: ea audacter & sine mora incidenda, sic enim sanguis & humores exonerantur, pars affecta refrigeratur, & aperitur pororum obstructio: id tamen nequaquam aggrediendum nisi morbus gravissimus, & æger juvenis, & vires firmæ fuerint: nervos autem maiores, tendines & arterias nefas attingere, nisi maxima & insignis adfuerit corruptio; alioquin metuendum a convulsione, motus deperditione, doloribus acutissimis, sanguinis profluvio, & spirituum vitalium resolutione, Syncope, imò & morte. Præter scarificationes *Avic.* & alii Scriptores iubent apponere hirudines, pro plus depleatur sanguinis & humorum: id quod & ipse soleo facere, quoties potissimum sanguis parcus educitur scarificatione: evacuato sanguine, abluenda pars aceto & sale marino simul liquatis, hæc enim putrefactioni plurimùm repugnant: at si profundior fuerit gangræna, efficacior adhibenda lotio, qualis est ea quæ sequitur.

℞. Lixiv. fortiss. aceti opt. an. ℔iii. scordii, utriusque absinth. rutæ, lupinor. contus. an. M. ß. rad. aristol. rot. vincetoxic. an. ℥ß. sal marin. ℥iv. coq. ad consumptionem tertiæ partis: in colat. dissolv. aloes, myrrhæ, an. ℥ß. aq. vitæ ℥ii. camphor. ʒß. quoties remedia permutare necesse fuerit, lavare oportebit partem fotu illo tepido: nam præterquam quod plurimum resistit putredini; etiam revocat innatum calidum, resolvit & exsiccat corruptos humores inibi conclusos Insuper toti parti affectæ scarificatæ imponendum unguentum Ægyptiacum *Mesues*.

Quod si corruptio major est, soleo idem unguentum sic componere.

℞. Ærugin. ℥iv. mell. opt. & cum decoct. absinth. & scord. despumat. ℥xvi. aceti sciilit. ℥vi. alumin. roch. sal. armoniac. an. ℥j. succ. rutæ, scordii utriusque & alliariæ, an. ℥iii. coq. ad spissitudinem mellis. Deinde admisce theriac. opt. mithridat. an. ℥ß. camphor. (plurimum enim penetrat & putredinem inhibet) ℥i. Sic præparatum unguentum solum resistit putrefactioni, sed & temperat ac minuit vaporum malignitatem, qui perpetuò attolluntur à parte obsessa gangræna, & lædunt principes: breviter Ægyptiacum præstantissimum & primarium est in gangrænæ remediis, separatque mortuam carnem à viva & laudabili gignens escharam: ubi tota pars Ægyptiaco contecta fuerit, insuper applicandum cataplasma sequens, quod & ipsum resistit putredini exsiccat humores excrementitios doloresque sedat.

℞. Farin. lupin. lentium, fabarum, lolii, sal. marin. an. ℥iii. pulv. summit. absinth. scord. utriusque, alliar. rutæ, an. ℥j. coq. in oxymel. simpl. & F. Cataplasma; refrigerato adde aloes, myrrh. an. ℥i. aq. vitæ ℥iii. M. prædictæ autem farinæ imprimis lupinor. mirum in modum in Gangræna aliisque putridis ulceribus conveniunt. Exsiccant enim, discutiunt, & putredini resistunt. In præparatione autem diligenter prospiciendum est, ne diu farinæ hæ cum reliquis pulveribus coquantur: fieret enim nimis viscosum & glutinosum, ac proinde inutile cataplasma.

Hæc autem remedia omnia, ablutio cataplasma, &c. tepidè sunt admovenda, linteisque præterea calidis obvolvenda pars affecta, etiamsi Gangræna orta sit ex inflammatione. Sic enim pene extinctum & intermortuum innatum calidum revocatur, & quasi rursum accenditur in parte affecta.

Chirurgus quoties ad ægrum accedet, his remediis excitatæ escharæ summam partem

tem tollere conabitur, aut scalpelli acie incidet, usque ad partem sanam, quo detur medicamento penetrandi via, ad corrigendum quicquid depravatum & corruptum est: nec alia procedat methodo donec videat morbum superatum & evictum: id verò ex eo deprehendet, quod malum non latius serpet, & circa ipsum apparebit circulus exactè rubens & exquisiti sensus: separationem enim carnis mortuę à viva naturę & medicamentorum beneficio fieri indicat. Corrigitur etiam corruptio & caro emortua cauterio actuali nempe ferro ignito, quod uti supremum remedium, ita quoque maximum putatur: quapropter in curatione Gangrænæ & Sphaceli, potentiali ab authoribus classicis dignitate & præstantia præponitur. Eschara his remediis facta, curandum quamprimùm ut excidat. Ad id utile est unguentum sequens, itemque ad ulcus abstergendum & mundificandum.

♃. Farin. ervi. rad. aristol. rot. irid. flor. vincetoxic. angelic. an. ℥ß. theriac. ʒii. cum s. q. mell. rosat. F. unguentum.

Mundificativum nostrum de succo apii, ad mundificanda & incarnanda Gangrenę ulcera, aliaque sordida & maligna sic præparatur.

♃. Succ. apii, scord. arnogloss. maj. rutæ, an. ℥iv. mell. rosat. ℔j. coq. ad consistentiam Syrupi: tum admisce farin. lupin. pulv. rad. aristol. rot. angelic. vincetoxic. theriac. an. ℥ß. aq. vitæ ℥j. M. F. unguentum; quod servetur in vase vitreo.

Si Gangræna in Sphacelum desinat, unica curandi ratio erit, ut pars sincera & sana conservetur, defensivis applicatis, ne mortificatio altius serpat, & extirpetur omne illud quod corruptum est. Amputatio membri fieri debet in parte sana, cum satius sit sincerum aliquid resecare, quàm emortuum quidpiam relinqui. *Guil Fabrit. Hildan. lib. De Gangrana & Sphacelo.*

Quidam ante membrorum amputationem semper exhibens Philonium Persicum metu hæmorrhagiæ, ad retinendum sanguinem, & cum successu quidem: verum Philonium unico tantum die naturali valere notum est, quotidiè ergò illud assumendum foret, cum magno corporis detrimento. Satiùs verò, est. ex *Hippocratis* sententia, tertiò, vel quarto die venam secare. *Philippus Salmuthus, observ. 80. cent. 1.*

Si proveniat ex frigiditate ego utor hoc medicamento optimo & divino quo plures sanavi.

♃. Rapum unum domesticum, unam satis crassam radicem raphani: optimè deradantur, cùm verò sunt derasa.

♃. Pulv. sem. sinapi, ℥j. cariophyll. ʒiii. ol. sem. lini. ol. nuc. jugland. vetust. an. q. s. M. in mortario, & F. Emplastrum, & calidum superponatur, aut tepidum, & optimum est. *Gabriel Fallopius, lib. De Tumoribus, cap. 26.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Gangræna pedum.

STatim supra pedes imponere oportet quæ calefaciunt actu & potentia nisi putredo solidas partes occupaverit. Emplastrum tale est.

♃. Radicem unam raphani hortens. & aliam rapi: terantur in mortario, ad Sinapi ℥j. pulv. cariophyll. ʒiii. ol. sem lini & jugland. veter. an. q. s. F. Emplastr. quod calidum applicetur pedibus per unum diem, in loco calido jaceat. Hoc emplastro solent curari liquorum pedes in triremibus per hyemem siderantur à frigore, & qui iter hyeme per loca frigida conficiunt. Sed si magna sit putredo, usque ad partes internas se extendens, illicò scarificanda loca altis & profundis sectionibus, & procurandum sanguinem defluere, qui in partibus putruit, deinde, quæ valde siccent sunt apponenda, & lavandæ partes aqua salsa, in qua Ægyptiacum dissolutum fuerit: bene calida sit lotio, & idem unguentum postea apponatur. Si hæc non juverint, abscindantur partes. *Rodericus à Fonseca. tom. 2. consult. 11.*

Vir quidam Nobilis Gangrænam patiebatur in tibia, quæ eò processerat, ut Medici & Chirurgi partem amputare decreverint, quod cùm ad sequentem diem distulissent, post eorum discessum, adductus fuit Empiricus, qui Gangrænæ curationem pollicitus est, & cùm æger se illi commisisset, per totam noctem partem affe-

affectam fovit aqua in qua Calx & Creta alba decoctæ fuerant, & manè Gangræna apparuit protinus ablata. *Samuel Formius*, *observ.* 24.

Vir quidam è plebe febre continua laborans, ab imperito Chirurgo vena aperta, incidit in tumorem illius brachii cum inflammatione, quæ tandem in gangrænam desiit, ita ut totum brachium livescens appareret. At in duobus locis color magis immutatus erat, in iisque scarificationes non sentiebat. Igitur post multas scarificationes admovebantur remedia, quæ parùm proficiebant; imo brachium in deterius vergebat. Ego tandem vocatus locos scarificatos humectari jubeo spiritu sulphuris, quo caro mortificata exusta est, ac veluti cauterizata. Postea foveri jubeo totum brachium calidè spiritu vini, in quo pulveres aloes & myrrhæ infundebantur. Postea inspergebantur toti brachio pulveres prędicti ex aloe & myrrha, magna quantitate, ac deinde supra pulveres admovebantur lintea spiritu vini madefacta. Quo remedio per aliquot horas, usurpato, brachium, miraculi instar, nativum colorem recepit, tumore imminuto; & gangræna fuit cohibita, ita ut sequenti die loca mortificata & exusta à viva carne separari cœperunt; quibus admotum fuit digestivum ex vitellis ovorum, terebinthina & melle, ac post integram separationem epuloticis curatio absoluta est, *Lazarus Riverius*, *observ.* 84. *cent.* 1.

SECTIO TERTIA.

Pro Genu tumido.

Biennium totum tumorem immensum mollem & laxum mulier quædam rustica in genu habebat, qui quo minus rectè stare vel incedere posset, admodum illam impediebat. Sequenti remedio brevi sanata est.

℞. Radices brioniæ recentes & irid. in taleolas sectas unà cum bulbis lilior. & narcissi vulgaris pratorum, incid. & contund. & in vino addita etiam aqua vitæ coq. ut fiat cataplasma, cujus portio calidè cum panno lineo in dies tumori imponatur, derasa semper prius remanentia quæ siccata tumori adhæret. *Felix Platerus*, *observ. lib.* 3. *pag.* 704.

Mulier triginta annos nata ab octo mensibus tumorem patiebatur partem femoris inferiorem occupantem & ipsum genu, nullus rubor aderat, sed dolor eam infestabat, ut claudicare cogeretur. Multis remediis resolventibus adhibitis, tumor in eodem statu permanebat, tandem in duobus locis, parte scilicet interna & externa elevatio satis insignis apparuit, eaque circumscripta cum mollitie & fluctuatione, ita ut purulentam materiam adesse omnes existimarent, admotum est causticum potentiale parti magis tumenti, quæ erat exterior, postmodum scalpello incisa eschara, & aperto tumore, flatus quidam emanavit, & nihil aliud. Simile exemplum habetur apud *Zacutum Lusitanum*, *lib.* 2. *prax. admirand observat.* 163. ubi docet ex *Gal.* & *Avic.* hujusmodi tumores in genu sæpe à Medicis aperiri; pus intus latere existimantibus, & nihil aliud tamen quàm flatuosum spiritum egredi. *Lazarus Riverius*, *observ.* 13. *cent.* 5.

Auriga quidam genu inflatum durum ac scirrhosum habebat, post febrem chronicam, non tamen sine dolore: qui cùm per tres menses incedere non posset, variisque usus esset remediis; tandem appositum est fursur minutissimè contritum & cribratum; cum melle linimenti instar, quo non solùm dolor (qui diu hominem afflixerat & consumpserat) remissus est, verùm etiam sedatus est, & paulatim durities evanuit, & deinde ambulare potuit, & paucis diebus ad pristinam sanitatem restitutus est. Cataplasma ex furfure utile est ad tophos & scirrhos in quacunque corporis parte fuerint.

Mercator quidam cùm per totum crus ab ipsa coxa doleret, nec ullis remediis dolor sedari posset, tandem nescio quis eidem consuluerat, ut radices morsus Diaboli contunderet succumque exprimerent) qui olei instar mucilaginosus est) ac eo crus totum inungeret, quo facto brevi ab omni dolore liberatus est. *Petrus Forestus*, *observ.* 28. *lib.* 29. *De Arthritide*, &c.

SECTIO QUARTA.

Pro Gibboso.

Gibboso cuidam Puero Nobili, cui spina dorsi extrorsum admodum extuberabat, thoracem ferreum qualem armati ferre solent, ex tenuissimis laminis fabricatum, atque intus forisque ne nimium illum premeret, pannis suffultum, indutum ut gestaret docui, quo facto, cùm eum integri anni spatio, dies noctesque gestasset, eique sic assuevisset ut non magnam inde sentiret molestiam, sensim pressa illa curvatura, spina rectitudinem iterum suam naturalem est adepta, posteaque semper recto corpore incedens, procerus admodum est factus. *Felix Platerus, observ. lib. 1. pag. 164.*

Puellula quædam octodecim mensium excrescentia vertebrarum dorsi laborare cœpit. Ad eam vocatus, tertiam & quartam vertebras lumborum extuberantes inveni ad ovi Anatis magnitudinem, quas secunda & quinta nonnihil sequebantur, ita ut in maximum gibbum excreverit spina, præcipuè versus sinistrum latus, quapropter sinistrum crus dextro longe imbecillius fuit. In curatione sequenti modo processi.

Primò dorsum totumque crus sequenti aqua ad nervos corroborandos inunxi.

℞. Aquæ gran. iuniperi sine vino destillat. aquæ salviæ, betonicæ, lavendulæ, ana ℥ij. pulveris radicis, bistortæ, tormentillæ rosarum an. ʒii. M. fiatque infusio in ampulla magna per dies octo vel decem. Dein per inclinationem à pulveribus separata aqua ad usum reservetur. Post inunctionem, sequens Emplastr. quo etiam in fracturis ossium utor, applicui.

℞. Emplastr. Slotani ℥v. ceræ novæ ℥ii. lapidis osteocoll. ℥i. pulveris radicis consolid. maioris, terræ sigill. an. ʒiii. pulveris balaust. nucis cupressi, rosarum odoriferarum an. ʒi. misceantur lentissimo igne, fiatque emplastrum: addendo ol. rosac. aut mastich. quantum satis, totum autem precipuumque artificium in curatione gibbi, in hoc consistit, ut extuberantia vertebrarum reprimatur retrorsum, alioquin omnia frustra tentantur. In hunc itaque finem laminam ferream, aliquantùm incurvatam, & eius quidem longitudinis & latitudinis, ut totum gibbum cooperiret, in thoracem ex reduplicata tela ita adaptavi ut exturberantes vertebras reprimere posset. Laminam tamen carbaso obtexi, ut puellæ minùs esset molesta, thorax nudo corpori induatur, & ita quidem adaptandus, est ut totum ventrem ad muliebria usque comprehendat: Per medium ventrem ligula oblonga constringatur: circa pectus quidem mediocriter, ne metaphrenum & costæ constringantur; post costas verò mendosas, usque ad imum ventris arctissimè, quo lamina ferrea extuberantes vertebras reprimere possit. Ne autem thorax à scapulis sursum trahatur, fasciæ duæ transversum digitum latæ, in utroque inguine annectendæ erunt thoraci, quæ descendentes perinæum, iterumque ascendentes subter nates, in utroque latere thoraci ligulis annectendæ. Emplastrum autem & inunctiones de quarto in quartum, aut etiam de sexto in sextum diem renovavi, coxam vero totumque crus singulis diebus, præscripta aqua inungere iussi, sic divino favore, intra menses sex, gibbus depressus fuit, thoracem verò, laminamque propter imbecillitatem & mollitiem membrorum in secundum usque annum gestavit. Nunc cùm annum ætatis tertium attingit, quam belle se habet. *Guilemus Fabricius Hildanus, observ. 65. cent. 5.*

SECTIO QUINTA.

Pro Gingivis excrescentibus.

Foelici successu sal. prunellæ aut spiritus salis nitri, ut & salis communis, cum penicillo aut gossipio, gingivarum carni luxurianti affricatur, quæ nisi iuvent oleo vitrioli solo vel mixto leviter madefaciendæ. *Felix Platerus, practic. tom. 3. pag. 350.*

Commendatur hic peculiariter aquilegia, & unguentum ex aquilegia paratum in hoc malo utile est. Imprimis verò efficax esse sequens linimentum, multo usu compertum est.

℞. Pulv. fol. aquileg. salv. menth. crisp.

nuc. mosch. an. ℥ß.(nonnulli etiam rutæ & myrrh. tantundem addunt) alumin. ust. ℥j. mell. puriss. ℥iv. vel q. s. mel leni igne despumetur, despumato & calenti pulveres inspergantur. F. linimentum, quo gingivæ inungantur. Vel,

℞. Mell. optim. ℥ij. aceti vini ℥j. flor. æris ʒj. alum. ℈i. bulliant donec rubefiant; adde pulveris Sabinæ, nucis moschatæ an. ʒß. C. C. præp. ℥ß. F. linimentum. *Daniel Sennertus Practica lib. 2. part. 1. cap. 16.*

SECTIO SEXTA.

De Glaucomate.

Γλαύκωμα (à γλαυκὸς cæsius) est crystallini aut vitrei, aut etiam aquei humoris in glaucum ceu cæsium colorem mutatio. Oritur vel ab humore viridi humoribus oculi commisto, eorumque alborem seu pelluciditatem nonnihil opacante, vel ex certa lucidi & opaci proportione quæ nobis ignota est. Humorum exsiccatio & condensatio hunc affectum producere nequit. In glaucomate incipiente uti & in suffusione per fumum, aut per nebulam ægri se videre arbitrantur. Cùm confirmatum est malum, visum omnino tollit. Si ab alieno humore affuso oriatur, curari poterit, alias insanabile est.

SUBSECTIO VNICA.

Pro Glaucomate.

Fiat ablutio ex *Scribonio Largo* tum aq. marina; vel aq. salita, vel cum aq. stillatitia ex mica panis actu calente, asper. sa pulvere Euphrasiæ, chelidon. sem. fœnic. rutæ, tutiæ præpar. bol. armen. & salis atque madefacta succo rutæ, facta maceratione per viginti quatuor horas. Fiat præterea instillatio ex felle piscium mixto cum aquis fœniculi vel chelidon. inter cætera tamen valet fel perdicis, cum croco, thure, & rosis in vino, huc referenda aqua ardens (vitæ) cum decocto gallarum, ve gutta una aut altera olei chalcantharis cum aqua malvæ. *Iul. Cæsar. Claudinus, cons. 74.*

SECTIO SEPTIMA.

De Gonagra.

Gonagra Arthritidis species est in genu consistens. Vid. supra, *lib. 1. sect. 40.*

SVBSECTIO PRIMA.

Pro Gonagra.

Genu dolenti hoc Cataplasma valde profuit.

℞. Medull. panis ℔i. coq. in lacte, add. farin. sem. pap. nigr. ℥i. sem. psyll ℥ß. lini ʒi. olei chamæm. ranar. an. ℥ij. croci ʒj. curatus sic fuit. *Felix Platerus, observ. lib. 2. pag. 496.*

Mulieri Gonagra laboranti, ut aquam hanc, qua genu tantopere dolens inungeret, præscripsi.

℞. Aq. vitæ compos. ex speciebus calidis, herbis capital. aromatibus & castor. paratæ ℥iß. aq. vitæ simpl. ℥iii. opii dissolut. in aq. vitæ ʒi. croci, styrac. liquid. an. ℈j. ea aliquoties usa, tantum levaminis sensit, ut quiete fruens, nullo se usam remedio, quod citius & rectius quàm hoc dolorem sustulisset, prædicaret. *Felix Platerus, observ. lib. 2. pag. 498.*

Innumeris ferè experimentis comprobatum est, radicem Sigilli beatæ *Mariæ* probè contusam & admotam genuum tumoribus & doloribus mirè conferre, præcipuè Gonagricis, idque à Chirurgo quodam *Nemausensi* accepi, verumque esse comprobavi. Sed in podagricis primò corpus evacuã-dum est jalapio, & tandem causa conjuncta hoc topico tolletur. *Petrus Borellus, observ. 10. cent. 2.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Gonagra.

Propinavi duabus horis ante cibum pro evocando sudore, de sequenti hydrotico poculum, unde modicè sudavit.

℞. Limatur. guajac. ℥iii. sarsæparill. ℥ij. rad. chin. ℥j. radic. enulæ, ℥ß. fol. chamæpit. Mi. flor. rosmarini salv. betonic. an. p. j. passul. enucleat. ʒß. sem. anis. ʒiiß. co

in q.

in mensur. iii. aq. font. limpidiss. ad casum mediecatis. Colatura adulcoretur sacch. & julep. Cinamom. an. q. s. ad gratiam.

℞. Ol. laurin. lumbric. terræ, an. ℥j. ol. vulpin. ursin. an. ℥iß. adipis human. ℥iß. ol. salv. rusmar. an. ℈ß. Ceræ q. s. F. linimentum pro regione dolente.

℞. Aq. vitæ destillat. è spec. arom. & herbis capital. & castor. ℥iij. aq. vitæ simpl. ℥ij. spirit. junip. ℥j. aq. salv. roris marin. an. ℥ij. ol sal. succini. an. gutt. iij. ol. spic. gutt. iij croci, styrac. liquid. opii thebaic. aq. vitæ solut. an. ℈i. F. aq. anodyna & arthritica pro fotu partium dolentium ante unctionem.

Quod si ranæ aliquot vivæ cum oleo oliv. communi vel oleo lumbricorum, vel butyro recenti decoquerentur eoque calidè foverentur articuli, præstans quidem id foret.

Pro humoribus electivè evacuandis in usu sint pil. sequentes, de quibus singulo mense cap. ʒß.

℞. Hermodactyl. veror. excotic. ʒii. turbith. gummos. ʒiß. agaric. troch. mechoac. alb. an. ʒii. rhei el. ʒiß. diagrid. præpar. ʒi. euphorbii ℈i. rad. aristol. rot. chamæpit. an. ʒiß. flor. stœchad. herb. paralys. an. ʒi. spic. incid. zinzib. alb. an. ℈iß. cum succo chamæpit. F. pilulæ parvæ. *Ioh. Petrus Lotichius*, *observ. 7. cap. 1. & observ. 1. cap. 2. lib. 6.*

SECTIO OCTAVA.

De Gonorrhœa.

Gonorrhœa (à γονὴ genitura & ῥέω, fluo) est invita & nimia seminis profusio citra venerem, aut colis tentiginem, quam efficit tum spermaticarum partium imbecilla retentio ob intemperiem humidam & frigidam: tum etiam seminis ipsius vitium quando vel copiosum nimis est, ex Veneris intermissione, & ciborum benè nutrientium nimio usu, vel rursus acre est & calidum excretricem stimulans, vel denique crudum, aquosum & tenue retentricem primariò lædens. Gonorrhœa alia est benigna, quam hactenùs descripsimus, alia virulenta Luis Venereæ soboles, cujus indicium est, quod principio virus albus aut subcitrinum è vasis spermaticis sine sensu excidit, vigilanti pariter & dormienti, quod tempore putret & acrimoniam adsciscit, dutum penis in transitu exedit & exulcerat: unde dolor exoritur qui in tentigine quasi funem peni subtendit, & in emictione tanquam in dysuria acrius stimulat: oritur à spermaticorum vasorum & testium imbecillitate ex venenata lue contracta, quæ efficit, ut quicquid in his vasis colligitur, in fœdum virus facescat, quod dein contagione alium quemvis contaminat.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Gonorrhœa.

Præhabitis purgationibus accommodatissimum atque efficacissimum remedium erit quod sequitur.

℞. Menth. sicc. ʒiij. sem. lactuc. ʒij. sem. rutæ, viticis, rad. ireos, an. ʒj. sacch. albiss. ʒj. M. simul inque tenuissimum pulverem redigantur, cujus ʒiß. cum aq. plantag. tribus ante prandium horis per aliquot dies offeratur. *Iohannes Zecchius*, *consf. 16.*

Mulier quædam cùm Gonorrhœa laboraret, hoc uno decocto, à pro fluvio seminis, & urinæ ardore, post universalia remedia adhibito, ex incontinenti per me curata fuit.

℞. Liquirit. ʒvi. sem. myrtillor. coriandr. præpar. plantag. agn. cast. an. ʒj. sem. papav. alb. ℈ij. sem. hyoscyam. ℈ß. hord. mund. M. j. acaciæ, sumac. an. ℈j. semina contund. crasso modo & bulliant omnia in aq. chalibeata pro ℔jß. colat. adde troch. alκικeng. ʒj. M. Sumebat cyathum bis in die neque aliis medicamentis opus habuit.

Benedictus Faventinus, Præceptor meus hoc in simili casu magno cum successu & experientia utebatur. Si & Gonorrhœæ adesset dolor & ardor, dabat tepidè septem diebus lactis ovilli ℥iij. aq. plantag. vel succi ejus ℥j. boli armen. ʒj. M. *Petrus Forestus*, *observ. 15. lib. 26. De Penis Vitiis.*

D. Bontius in Gonorrhœa, ut *Ioh. Heurnius* inter secretiora remedia sua annotavit, usus fuit his Pilulis.

Sem. lactuc. papav. an. ʒiij. rad. nymphææ ʒiij. rof. rub. ʒj. corall. rub. ʒij camphoræ ʒß. fem. agn. caft. ʒj. cum mucagine tragacanth. F. maffa ex ʒj. fiant Pilulæ vij. *In Notis* ad *cap.* 13. *lib.* 6. *Pathologiæ Joh. Fernelii.*

SVBSECTIO SECVNDA.

Pro Gonorrhæa.

VIr quidam Gonorrhœa antiqua laborans, à me confilium petiit: cui primùm præfcripfi purgationem ex Mercurii dulcis ℈i. cum pil. coch. min. eadem quantitate, & fequenti die venæfectionem. Deinde bolum ex rhabarb. pulv. ʒj. cum terebinth. ʒiij. quem continuavit per quinque dies, eoque purgabatur ter aut quater in die: iterum fumpfit Pilul. Mercuriales, prædictum bolum per alios quinque dies: ac tandem aquam fequentem per octo dies.

♃. Menth. ficc. ℥iii. fem. lactuc. rut. agn. caft. an. ℥iiß. ireos flor. ℥ij. dictam cretic. ʒx. facch. albiff. ℔ii. omnia pulverentur addendo terebinth. venet. ℥v. vini albi generofi ℥xxx. F. deftillatio in balneo Manipoli capiat cochlearia duo manè duabus horis ante cibum. His remediis a contumaci illo affectu liberatus eft. *Lazarus Riverius*, *obferv.* 25. *cent.* 1.

Juris quidam utriufque Doctor Gonorrhœa laborans, a me confilium petiit: illi bolum præfcripfi ex rheo & terebint. per quinque dies fumendum: & cum nondum fluxus ceffaret, poftea ufus eft aqua ad Gonorrhœam *Quecetani* in illius Pharmacopœa defcripta: prima exhibitione omnino fublats eft fluxus, & ideo per tres aut quatuor dies tantum illis ufum continuavit, neque amplius rediit affectus. *Lazarus Riverius*; *obferv.* 36. *cent.* 1.

Vir quadraginta annorum ex impuro concubitu Gonorrhœam contraxit, cui ab initio præfcripfi bolum ex caffiæ ℥j. rhei pulv. & cryftall. tartar. an. ʒi. Sequenti die volebam fanguinem mittere ex pede, quod ipfe æger renuit. Emulfiones præfcriptæ funt ad tres aut quatuor dies quibus urinæ acrimonia temperata eft fluxu eodem modo perfeverante. Poftmodum ptifana laxante ufus eft per feptem dies continuos, in hunc modum præfcripta.

♃. Tamarind. ℥ij. aq. fontis ℔iv. coq. ad ℔iij. in colat. infund. frigidè per noctem fen. mund. fem. coriand. liquirit. & rof. rub. an. ʒij. capiat cyathum unum manè hora una ante paftum. Hoc remedio fluxus valde imminutus eft, ad quem omnino delendum bolum fequentem præfcripfi.

♃. Terebinth. venet. ʒiij. rhei pulv. ʒj. F. bolus quem capiat manè per quinque dies: deinde aqua fuperius defcripta ufus eft per feptem dies. Hoc modo Gonorrhæa curata eft; quia tamen exigua quædam humiditas in extremitates glandis frequenter apparebat, ut in fine hujus morbi plerumque fieri confuevit: ad eam prorfus cohibendam & exficcandam fequentes pilulæ præfcriptæ funt.

♃. Gumi arabic. tragacant. carab. mummiæ, bol. armen. an. ʒi. pulverentur, cum fyrup. de rofis ficc. F. pilul. maffa de qua capiat ℈j. fingulis diebus manè, duabus horis ante paftum per octo vel novem dies, & ita fluxus omnino cohibitus eft. *Lazarus Riverius*, *obferv.* 74. *cent.* 2.

Conferva fructus brufci à ʒii. ad. ʒß. per aliquot dies exhibita Gonorrhœas multas curavi.

Idem præftat aqua ejufdem fructus deftilat. *Samuel Formius*, *obferv.* 47.

In Gonorrhœa commendatur pulvis fequens.

♃. Fol. menth. mummiæ, corall. rub. agn. cafti, carabes, an. ℥i. M. F. Pulvis: de quo accipiat æger aliquid manè jejuno ventriculo cum ovo tremulo. Vehementius fiftit profluvium feminis pulveris offis Sepiæ ℈j. cum confervæ rof. ʒii. bis vel ter fumptus. Excellentiffimum eft Magifterium ejufdem cum conferva rof. antiqua à gr. vi. ad. ℈ß. fumptum. Tinctura etiam coll. mirabill. prodeft.

In Gonorrhæa virulenta interdum inflammantur teftes cum maximo tumore: in eo cafu præftantiffimum remedium eft Cataplafma ex foliis rute & ebuli aceto coctum, & applicatum. *Ioh. Hartmannus*, *Practic. Chimiatr. pag.* 265.

Quia

Quia sentiebat maligna ulcera ex scabie in pudendo, hanc ei aquam præscripsimus.

℞. Sacchar. albiss. ℔ i. alum. roch. ℔ ß. sal. com. ℥ iij. Ponantur in alembico & destillentur s. a. Hæc aqua ulcus sanavit, malignitatem abstergendo Utor etiam hac aqua ad dealbandos dentes, ubi scabie *Gallica* denigrati sunt, & ulcuscula in gingivis apparent. Quidam oleo sulphuris utuntur: sed hæc aqua est longè præstantior, & est arcana apud Medicos, nec libenter communicant. *Ioh. Sroterus* aqud *Ioh. Philippum. Brendelium. Consil. 96.*

SECTIO NONA.

De Graviditate falsa.

VIdua quædam postquam maritus peste sublatus fuisset, indicia conceptionis sensit, menstruorum nimirum primùm suppressionem, mox ventris tumorem & mammillarum incrementum, tandem etiam commotionem in interioribus ventris quam illa, quæ prius sexies pepererat, non ab alio quàm ex fœtus commotione fieri, certò sibi persuadebat ita ut exacto decimo à mariti obitu mense, partui se accingeret, & nihil aliud quàm pariendi tempus expectaret: verùm cùm etiam undecimus, & duodecimus quoque à mariti decessu mensis præteriisset, omnesque eam gravidam ut & ipsa quoque se esse pro certo haberent, cęperunt multi de ipsa, ac si aliud interea fortè commisisset, malè suspicari: alii verò qui eam probam esse mulierem sciebant, de conceptu dubitare: quibus sic se habentibus, illa exacto, mense duodecimo, mensim sensibus rursum fluentibus, subsidente & evanescente paulatim ventris mole, & mammillarum tumore, ad pristinam rediit integritatem, nec molam, nec aliud quidquam nisi purum sanguinem profudit.

Aliis quæ se uterum gestare putabant, idem evenire vidi quibus cùm venter intumuisset, citra alium affectum, tempore partus præterito, vel etiam tardius superveniente mensium fluore, demum se deceptas cognoverunt: Sicuti Marchionis cujusdam conjugi, de qua an gravida esset, non solum ipsa, sed & Medici, egoque cum illis dubitabamus, idem contigisse memini. *Felix Platerus, observ. lib. 3. pag. 658. & 659.*

SECTIO DECIMA.

Pro Gulæ dolore ab officulo illic hærente.

SCriba quidam cùm in artocreate pullos colum binos, confractis ut solent, prius ipsorum ossibus coctos comedens, ossiculum simul ex parte deglutivisset, illic ubi abruptum fuit, acutum, œsophago infixum hæsit, unde tantus dolor subortus, ut miserè cruciaretur, mox secuta inflammatione & tumore, qui etiam foris in collo apparebat. Cùm variis instrumentis illud eximere Chirurgus studeret apprehendere, tamen cùm non esset conspicuum, minimè potuit, deorsum propellere longè minus cùm tunc dolor admodum exacerbaretur: vocatus jussi eum juscuiis & lacte nutrire, crassiora enim deglutire minimè poterat, tumori extrinsecus, cum mollis esset Cataplasma maturans apposui, quo exactis diebus aliquot, maturari & in abscessum converti cœpit, quo aperto, unà cum pure ossiculum quoque prodiit & exemptum est. Postea sanato ulcere, nihil mali amplius passus est. *Felix Platerus observ. lib. 2. pag. 413.*

SECTIO UNDECIMA.

Pro Gummatis & doloribus Gallicis.

QUidam ad Gummata & Dolores hanc Potionem instituunt.

℞. Rad. lig. Sancti (dummodo æger sit pituitosus) ℔ j. aq. ℔ xIII. persistat in infusione per diem deinde bulliat ad consumptionem ℔ v. tunc adde poli pod. ℥ ij. cichor. Mi. aloes succotrin. ʒ iij. bulliant rursus per horam, postea adde fol. sen. epithymi, an. ℥ ß. colocynth. ʒ vI. sacchar. ʒ vIII. demum bulliant quoad reneant. ℔ vII. colentur: adde moschi gr. ij. Sumat hanc Potionem manè & vesperi ad sudandum, per viginti dies. Hoc est Secretum aqud quosdam eximium certè pro Gummatis & Doloribus Gallicis. Sena à proprietate, morbum Gallicum op-

pugnat. *Rodericus* à *Fonseca, to.2. consf.61.*

SECTIO DUODECIMA.

De Gutta Rosacea.

GUtta Rosacea, rubedo est Faciei maculosa, seu potius rubor cum tuberculis, quibus tota facies defœdantur, ac si guttis roseis consperſa esset, cognoscitur visu. Ortum dat sanguis crassus & fervidus, ad faciem delatus. Hoc malum sæpe contrahunt, qui poculis & ebrietati nimium dediti sunt: quibusdam vitio naturæ obtingit.

SUBSECTIO PRIMA.

De Gutta Rosacea.

℞. LIthargyr. auri ʒj. Ceruss. ℥ij. Axung. anser. & gallin. an. ℥ß. argenti vivi cum saliva extincti ʒii. F. unguentum, cum quo sero inungatur facies, & manè lavetur cum aq. furfuris. Item pineæ nuces recentes pistæ cum cremalactis in modum unguenti coeant, quo inungatur Gutta rosacea. Mirabile habetur. Vel

℞. Lithargyr. bene triti & pulverisſ. ℔j. aceti fortis ℔iv. M. Stent ita per duos dies. Postea coq. ad consumptionem tertiæ partis: deinde adde aq. flor. fabarum ℔ii. & simul ponantur in alembico & destillentur. Postea isti aq. destillatæ adde gummi Tragacanth. & Arabic. q. s. ut F. Unguentum quo facies ungatur. *Petrus Forestus, Schol.obſerv. 9. & lib. 2. Obſerv. Chirurg.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Gutta Rosacea.

PUellæ Nubili facies admodùm defœdata erat jam multos annos pustulis siccis flavescentibus serpentibus, accedente rubore, ita ut de lepra suspecta esset. Vocatus ego veris tempore, primo venam aperui brachii. Scarificatione postea, adhibitis cucurbitulis in scapulis, jussi uti singulis mensibus. Vesicatorium quoque nuchæ applicui, quod magnam illic vesicam excitavit, & quod admirandum, ut aliquandiu sanguinem minxerit, fecit. Bibit aliquoties hoc decoctum.

℞. Summitat. lupul. rec. fumar. rec. an. Mj. fol. sen. ʒiii. coque in sero caprino, colaturam bibat uno haustu, & aliquoties repetat.

Unguentum pro facie sequens præscripsi.

℞. Lithargyr. auri, ceruss. an. ʒii. Unguenti citrini ℥iß. Thuris alb. mastich. an. ʒiß. Rad. serpentar. ossis sepiæ, an. ʒi. Ol. tartar. ℥ß. Succi limonum ℥i. M. Inungat faciem. Manè abluat aqua flor. fabarum: recesserunt hac ratione pustulæ, sed iterum de novo obortæ sunt. Denuò itaque eam phlebotomia uti jussi, alteroque mox die scarificationibus. Purgavique de novo sic.

℞. Fol. lupul. fumar. an. Mj. flor. cordial. pi. sem. anis. ʒii. fol. sem. anis. ʒij. fol. sen. ℥j. epithymi ℥ß. decoq. in sero lactis; bibat duabus vicibus: sed in posteriore dissolvat Confect. Hamec. ʒii.

Electuario deinde hoc utatur.

℞. Conserv. flor. cichor. viol. an. ℥i. Conf. flor. bugl. nymphææ, an. ℥ß. pulv. trionsantal. duplicato rheo ʒii. diarrhod. abbat. diamarg. frigid. an. ʒß. medull. sem. melon. ʒii. Syr. conserv. cortic. citri q. s. F. Electuar. capiat alternis diebus bolum.

Postea illinat faciem singulis noctibus hoc unguento.

℞. Spec. unguenti citrin. ℥iß. camphor. ʒß. boracis usti ʒi. ossis sepiæ. ʒß. rad. serpentar. ʒi. lactis virginal. parati ex lithargyr. cum aceto & aq. fabarum ℥iii. succi limon. vel arantior. ol. de tartaro, de frumento, an. ʒß. fugitivi ʒi. (plus addidissem, sed valde denigrabat) misceantur benè, siccabatur sæpe, sed rursum succis molle reddebatur: manè abluat hac aqua.

℞. Cuspid. rosar. p. i. flor. viol. Mi. furfur. ℥ii. cicer. rub. conquass. p. ß. rad. ireos, ℥i. rad. lilior. ℥ii. rad. serpentar. cyclamin. an. ℥ß. add. aquæ mensur. ß. eliciatur aqua, quam, cùm faciem ea lavat, aqua fabarum diluat: absumpto semel unguento & denuo parando addidi lithargyri

gyri & borac. an. ℥i. & hac ratione curata fuit. *Felix Platerus, obs. lib. 3. p. 619.*

In Gutta rosacea faciei sananda cuidam Doctissimo viro, qui jam fuerat purgatus & sanguinem detraxerat. Sequentia jam usurpanda, & autumni tempore repetenda præscripsi.

Hoc mense *Majo* frequenter lac caprinum manè bibat. in quo decoq. rad. lapath. fol. Mercurial. fumar. teneritates Sambuci & Lupulorum. Vngat faciem unguento sequenti.

♃. Lithargyr. quart. i. infund. in aceto fortiss. sæpe moveatur, & acetum effundatur: residentia sumatur, cui adde camphor. dissolut. in aceto ʒß. pomatæ q.s. F. linimentum. Manè hoc decoct. abluat.

♃. Fabar. conquassat. parum, & orizæ an. p. i. decoq. in sero lactis, & eo abluat faciem: quod si non sit satis efficax unguentum: succum granatorum illi permisceat. Reversus ex *Italia*, cum inspicerem, vix amplius apparebat rubedo; dicebatque imprimis profuisse unguentum ex Lithargyro. *Felix Platerus, obs. lib. 3. p. 627.*

SECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Gutturis Morbo Epidemio.

AD dolorem gutturis, cum ægri subitò ex catarrhi fluxione videbantur suffocari, plurimum profuere gargarismi, qualis subsequens erat, quo in me ipso usus sum, tum in aliis, ita ut cùm illo septies tantùm gargarisassem, dolor ille gutturis subito cessarit simul & angustia pectoris, miraculi instar.

♃. Aq. plantag. ℔i. aq. scabios. ℔ß. flor. ros. rubr. pi. sem. cydon. ʒi. bulliant leviter & colentur; add. diamori dianuci an. ℥i. terræ sigillat. ver. ʒi. M. quo cùm usus essem, videbatur quasi liberatus ab hoc malo. *Petrus Forestus, lib. 6. obs. 1.*

MEDICINÆ PRACTICÆ
LIBER OCTAVUS.

De Affectibus à littera H incipientibus.

SECTIO PRIMA.

De Hæmoptoe.



SPutum sanguinis (Græcè *emaptoi* & *emoptisis* ab *ema* Sanguis & *ptio* sputo) in genere quidem omnem sanguinis per os rejectionem significat. Propriè tamen sanguinis cum tussi ex pulmone thorace, & aspera arteria excretionem denotat. Hujus causa conjuncta est vasorum illarum partium *anastomosis*, *diapidisis* & *rixis*: antecedens verò sanguis tum quantitate, tum qualitate peccans: externæ sunt victus plenior, mensium aut hæmorrhoidum suppressio: exercitatio nimia, clamor ingens, ictus, casus, vulnus, & alia quamplurima: ex qua parte profluit sanguis, his dignoscetur signis: si levissima tussi, & leviter spumosus excernitur, ex aspera est arteria, si verò majore cum tussi, majore quantitate, & cum majore spumæ copia rejicitur, à pulmone prodit; à thorace verò qui exit, præterquam quod maximam tussim infert, lividus est & nigricans; ex ore & gingivis simplici expuitione sine tussi excernitur, & ex gutture cum rascatione & screatu. Omnis sanguinis per os effusio terrifica est, & in malis ducenda.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Hæmoptoe.

VIr quidam Patritius hyeme media, de repentè in copiosissimam sanguinis floridiè pulmonibus rejectionem incidit, ita ut una nocte, sanguinis heminas plusquam quatuor ore excreverit; unde pallidus & prope sine viribus redditus, pulsu exiguo & intersecto, voce tremula, deliquiis cerebri oppressus, moriturus in horas sperabatur. Ad hunc nos vocati, quum graviter urgeret affectus, huic protinus acceleri manu succurrendum duximus: itaque protinus è cubiculo turbam omnem, quæ multa officii causa affinium & sanguine coniunctorum aderat, locum dare jussi, forasque prodire, præter eos qui ægro necessarii erant: ignemque qui tum ob frigoris inclementiam succensus multus in cubiculo erat, extingui jussi. Mox verò quum adstricta esset aluo æger, mollem clysterem indere jubeo: atque interea dum apparatur clyster, poscam devorandam atque gargarisandam do. Silentium ægro impero, ut ne quicquam loqueretur, sed nutibus quæ sibi opus essent significaret, atque etiam ut ne magno respiratu uteretur: nam & loquutio & respiratio vehemens, thoracem atque pulmones exagitant, & ob id sanguinem promovent. Protinus verò clystere soluta alvo, sanguinem è vena media dextri brachii auferri venæ sectione jubeo, non affatim, sed bis eodem die, quatuor inter unam & alteram sectionem interpositis horis. Sic namque jubet *Galenus* & eo pacto melius avertitur sanguis, servaturque virtus: quin & crastino ejus diei iterum, sed leviter sanguinem detraximus, quod & æger viribus valeret, florenti ætate esset & copioso sanguine abundaret. Vbi hæc Peracta sunt, mox vinculis fortioribus crura, brachiaque deligavimus, & multa posca os colluere, ac portionem etiam devorare jussimus: ut si quid intro concreti sanguinis esset, dissolveretur: multos namque thrombos deorsum clysteris usu deiecit, sanguine in ventriculum pergulam delabente: frictionibus etiam crurum ad diversionem usi sumus: quum vero sanguis nimium proflueret, sistere eum ante omnia potionibus datis adstringentibus, glutinantibus & refrigerantibus coacti sumus. Hac itaque potione bis, ter etiam in die data usi fuimus.

℞. Lapid. hæmatit. cum aqua plantag. lot. corall. rubr. similiter loti an. ℈iv. terr. sigillat. ʒii. margarit. splendid. ʒiß. sem. plantag. arillorum uvar. exsiccat. an. ʒi. M. redigantur omnia in tenuissimum pollinem, adde troch. de carabe ʒi. atque ex hoc pulvere ad sistendum sanguinem efficacissimo ʒiß. ex aq. plantag. & peculi rosar. & ℥ii. syrup. de ribes dari jussi: quum adhuc sanguinis ingens profusio perstaret, compescendam validiore præsidio censuimus. Dedi igitur sequentem potionem.

℞. Philon. persic. ʒi. lapid. hæmatit. ʒß. syrup. cydon. ℥ii. aq. plantag. q. s. diluendis reliquis. F. potio: dabam dormituro, ut & somnus conciliarentur, & eadem opera sanguis sisteretur: in jusculis sem. papav. alb. & rhois obsoniorum in panno lineo raro ligata injici jubebam. Conditum hujusmodi ad virium robur præscripsi.

℞. Conserv. rosar. antiq. ℥ii. conserv. symphit. maj. ℥i. margarit. select. corall. rubr. loti cum aq. ros. & subtiliss. pulver. an. ʒi. man. ch. perl. ℥i. conserv. bugl. ℥i. M. cum sacch. opt. F. conditum auri foliis contectum. Interdum Electuario ex margaritis confecto utebar.

Extra verò ad sanguinis motum compescendum cervici & collo, tum & pectori linimentum admovi, & unguento hoc sum fœliciter usus.

℞. Ol. mastich. cotoneo, & myrtill. an. ℥i. sevi hircini aq. rosar. diluti ʒiß. pulv. pilor. leporis minutissimè incisorum, corall. rubr. bol. armen. sang. drac. oliban. mastich. an. ʒi. ceræ alb. q. s. M. F. unguentum, quo thoracem illiniri & colli atque cervicis partes jubebam: clysteres lenes ad excrementorum subductionem (imbecillus namque viribus erat) Parari hujusmodi jubebam.

℞. Decocti caponis ℔i. in quo bulliat hord. p. i. sem. melon. cum cortice contus. ℥i. colatura dissolv. mell. rosat. colat. ℥ii. vitell. ovor. numero ii. sacch. rubr. ℥i. M. F. Clyster. interdum catholici ʒi. nonnunquam verò cassiam cum sacharo admis-

admiſcebam. Quoniam verò bilis multa ſanguini miſta fervorem & profuſionem non parum augebat, hanc confeſtim nulla expectata mora evacuandam duximus; hac data potione.

℞. Rhei. elect. ſubtiliſſ. pulver. ʒi. rhei. elect. in aq. endiv. cum tantillo cinnamom. per noctem infuſi & manè fortiter expreſſi ℈iv. (quia obſtructa hic vir viſcera habebat, infuſum etiam rhei dare viſum eſt, ad obſtructiones aperiendas) ſyrup. ex infuſ. roſar. ℥ii. decocti pectoralis, q. ſ. fiat potio.

Interdum etiam ad ſiſtendum ſanguinem confectione de ſtyrace uſus ſum, cujus hæc eſt deſcriptio.

℞. Paſſular. exacinatar. & cribro ſeraceo tranſmiſſarum ℥i. liquirit. raſ. & ſubtiliter pulveratæ ʒvi. xylo aloes, nucis myriſticæ, an. ℈ii. gra. xv. cumini tantundem ſtyrac. calamit. ʒi. bol. arm. præp. ʒiß. ſacchar. in aq. beton. diſſolut. q. ſ. F. Electuarium in tabulis.

Hac methodo, hiſque cum paucis aliis ejuſdem generis præſidiis, magna cura & ſedula opera adhibitis curatus eſt hic vir præter noſtram & omnium opinionem, nutu Dei opt. max. qui ſanat languores noſtros, *Franciſcus Valeriola, obſ. 2. lib. 2.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Hæmoptoe.

Virgo quædam quadraginta annorum à ſex circiter annis valetudinaria, ſæpiuſque ſanguinis exiguum cum pituita expuere ſolita, tandem circa ſecundam noctis horam dum lateri dextro incumberet, ob maxima copia in os & aſperam arteriam, affluentem ſanguinem, à ſomno excitata, de ſuffocatione repentina periclitabatur, tuſſi & vomitu quaſi copioſiſſimum ſanguinem excreavit. Accedens ſummo manè ex relatis & rejectis, venam pulmonum reſeratam a fluxione fortè ſalſa, quam referebat in ore ſenſiſſe, vel ab plethoram, è qua tanta ſanguinis copia prodierit, cognovi, quapropter præſcripſi ei pulverem ſequentem, de quo cum brodio ſtatim cochl. i. & poſtmodum cum ſyrupis portiunculam ſumat.

℞. Sacch. roſ. tabul. ʒii. corall. rubr. ʒß. ſuccin. ſem. hyoſciam. an. ℈i. M. F. pulvis tenuiſſimus. Item.

℞. Syrup. iujubin. & myrtill. an. ʒiß. M.

Circa octavam matutinam, me præſente, dum lateri dextro incumbere conabatur, ſanguinis copioſa profuſio, cum tuſſi, vomitu, horrore, & virium proſtratione, eodem planè modo rediit, ut prius nocte ei accidebat: repræſentabat ſanguinem à pulmonibus elapſum, ſpumoſum & rubicundum unciarum circiter quinque, poſtmodum expuebat cruenta. Circa tertiam exhibui ei julepum ex ſyrup. præſcriptis cum aq. plantag. & portul. q. ſ. Poſt cœnam ſumpſit julepum ex ſyrup. de plantag. cum aq. plant. roſ. parum & portulac. gargariſavit prius os aceto roſac. & aq. pura, ſicuti & poſtmodum frequenter, loco potus bibit lac amygdalinum. Poſt mediam noctem hora ſecunda eodem modo rediit expuitio, cum tuſſi & conatu vomendi dixit ſe ſentire ſemper ardorem in gutture præcedere, ſubſequente ſtatim copioſo ſanguine ſalſo, ſumpſit de pulvere præſcripto, ſed nihilominus horis duabus elapſis, rediit cruenta illa expuitio, cum horrore & virium proſtratione: illo die manè ebibit potiunculam ex ſyrup. plantag. & portulac. an. ℥ß. ſyrup. myrtill. ʒiii. terr. lemniæ veræ ʒi. aqua plantag. & burſ. paſtoris, an. q. ſ. Poſtea jecori adhibita fuit cucurbita magna ſine ſcarificatione bis reiterata, ante ſomnum bibit hunc julep.

℞. Aqu. plantag. & portul. an. ℥iß ſyrup. plantag. & portulac. an. ʒii. ſyrup. papav. alb. ʒiß. terr. lemniæ veræ ʒi. M. Illa nocte fœliciter ſatis dormivit, nec expuitio illa ſanguinis copioſa rediit, mirè medicamentum hoc prædicabat, manè bibit coch. i. pulv. præſcripti cum ſyrup. de plantag. portulac. & aq. plantag. & portulac. reiterata fuit cucurbita ſine ſcarificatione in regione hepatis. Sub noctem bibit julepum priorem cum ſyrup. papav. placide quievit, nec amplius excreavit ſanguinem, ut grumi ſanguinis è corpore expurgarentur, & diſſolverentur, præſcripſi potionem hanc.

℞. Rhei ſubtiliſſ. pulveriſ. ʒß. ſyrup. roſ. ſolut. cum infuſ. rhabarb. & mannæ

elect. an. ʒvi. cum aq. plantag. & portulac. q. s. F. Potio, addendo aq. cinnam. ʒii. ter copiosè dejecit.

Tandem ut sanguis si quis in pulmonibus remansisset facilius excreari posset, præscriptum fuit hoc Lohoch.

℞. Syrup. de portul. ℥i. de plantag. ℥ß. tab. diamargar. frigid. ʒi. terr. sigill. lemniæ veræ & pulv. supra præscript. an. ʒß. F. lohoch. de quo lambat frequenter cum baculo liquirit. Postea præscripsi tabulas sequentes, de quibus singulis noctibus unam vel duas in ore, ut sponte diffluerent, continuit.

℞. Sem. hyosciam. alb. subtiliss. pulveris. ʒii. gummi Arabic. ℈i. corall. rub. ʒß. viol. rec. num. 10. succ. berber. ʒii. aq. ros. & plantag. an. q. s. sacch. F. tabulæ. Hisce omnino restituta est: nec ab aliquot septimanis quicquam cruenti in sputo apparuit. *Felix Platerus*, *observ. lib.* 3. *pag.* 789.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Hæmoptoe.

QUidam profusè sanguinem purum aliquot dies cum tussi per os effundebat, idq; sequente mox summa imbecillitate cum vitæ discrimine. Dedi illi troch. de alkikengi cum opio, ut aliquot noctes cum lacte caprino dissolutos biberet. Profuerunt plurimum: sicque à mortis imminentis periculo, vel subsequentis phthisis, uti ferè ea sequi solet, & à lethali morbo sanus evasit. *Felix Platerus*, *observ. lib.* 3. *pag.* 792.

Quædam tussiendo excreabat sanguinem satis copiosè, catarrho simul affecta; alvusque ei constipata erat: valdè phthisin metuebat quam venam ruptam in pulmonibus sequi solere, ex lectione practici cujusdam *Germani* didicerat, adeo ut vix eam consolari potuerim: exhibui ei mannæ ℥iß. cum jusculo, quàm & pectori prodesse dixi; excrevit placidè & copiosè. Sanguinem postea detraxi è mediana; jussi manè & vesperi sumere tabulas in hæmoptica passione utiles ex semine hyosciami: in præcedente subsectione descriptas. Desiit sanguinis excretio, sed mox rediit: jussi tabulas repetere, idque sacrum est tertio: sed post tabularum usum continuatum nihil amplius cruenti apparuit. *Felix Platerus*, *observat. lib.* 3. *pag.* 793.

Manè & vesperi si sanguinem expueret, capiat ʒi. phlon. persic. aut tantundem nostri electuarii ad sputum sanguinis quod est mirabile.

℞. Sem. Hyosciam. alb. papav. alb. an. ʒx. terr. sigill. corall. rubr. an. ʒv. sacchar. rosar. antiquiss. q. s. F. Electuar. *Helidæus de Paduanis*, *consil.* 7. *lib.* 3. *consil. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

Novi nostratem quendam *Lemovicum* Hæmoptoicum, qui cum alternis temporibus multum rejectasset sanguinem nec ullis potuisset remediis sanescere, ad *Julium Cæsarem Scaligerum*, Medicorum suæ tempestatis facilè Principem, confugit, ex quo pulverem accepit; hujus formulam, quia mihi communicavit, libet hic adscribere.

℞. Spodii, ros. rubr. bol. arm. terr. sigill. hæmatit. an. ʒv. corall. rubr. carab. margarit. non perforat. an. ʒiiß. Gummi Arabic. tragacanth. an. ʒii. sem. papav. portulac. sem. ros. rub. sem. arnoglos. C. C. combust. an. ʒii. acaciæ, succi barb. hircin. succ. liquirit. an. ʒii. amyli torrefacti ʒiii. terantur, misceantur, & fiat pulvis, cujus dosis sint ʒiii. Datur cum aqua pluviali.

Hoc remedium tandem descriptum reperi apud *Serapionem*, *cap.* 25. *tract.* 2. *Antonius Valerius*, *ad c.* 27. *lib.* 1. *De morbis intern. Iac. Hollerii.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Hæmoptoe.

COnsiliarius quidam *Monspeliensis* circa noctem incidit in sputum sanguinis spumosicum tussi, & magnam illius quantitatem excrevit tota nocte. Sequenti die manè vocatus, venæsectionem præscribo ad ℥viii. Deinde julepum ex aq. plantag. syrup. de ros. sicc. & sale prunellæ postea injectus fuit clyster cucurbitula admota regioni hepatis, lohoch. incrassans & adstringens usurpatum: hora decima iterata fuit venæsectio ad ℥vi. syrupus ex succo portulac. etiam præscriptus: Post meridiem

diem rediit sanguinis sputum, magna copia scilicet ad ℔i. iteratus fuit julepus, oxycratum admotum testibus epithema refrigerans hepati, linimentum refrigerans eidem parti, & lumborum regioni, cucurbitula hypocondriis frequenter iterata, & circa vesperam sanguis denuo missus ad ℥vii. præscripti julepi ex infusione millefolii, &c. qui magnæ sunt efficaciæ in hunc modum.

℞. Millefol. flor. albo & flor. luteo, an. Mii. rad. tormentill. rec. & cum fol. si haberi possit, si minus siccæ ℥i. pimpinell. mai. M. i. Conserv. rof. rub. ℔ß. aq. fontis ℔xvi. ponantur in olla vitreata quæ cum suo operculo diligenter luteretur, ut vapores non expirent. coq. postea in balneo M. bulliente per horas 16. colatura servetur in vase vitreo; de qua capiat ℥vi. mane, meri diè & vesperi.

Pro potu utebatur conserva rof. cum decocto hord. & liquirit. ad noctem præscriptus est hic syrupus sequens.

℞. Syrup. de rof. sicc. de succo portulac. & papav. alb. an. ℥i. M. capiat cochl. i. Singulis duabus horis, ita ut intra noctem tres illæ unciæ absumantur, mirum in modum profuit hic syrupus, & sequenti die fuit iteratus; ut per longiora intervalla sumeret cochl. i. Sequentibus verò, diebus nihil amplius sanguinis excrevit, & omnino convaluit. *Lazarus Riverius*, *observ.* 83 *cent.* 1.

Vir quidam militaris temperamento sanguineo & bilioso præditus, triginta annos natus, ab octo mensibus incidit in sanguinis excretionem per os, quem vomitu rejecit prima vice ad ℔viii. à quo affectu frequenti phlebotomia liberatus est. Idem tamen vomitus sanguinis post aliquod tempus semel atque iterum recurrit, sed minori copia, & jam per intervalla sputa cruenta, & sincerum sanguinem per sputum rejecit. Huic sequentia præscripta fuere remedia, injecto clystere laxante aperiatur primùm vena basilica cubiti dextri, deinde die sequenti vena malleoli sinistri & mittantur singulis vicibus sanguinis ℥vi. vel vii.

℞. Fol. plantag. M i. tamarind. ℥ß. coq ad ℥vi. in colat. infunde rhab. elect. ʒi. myrobalan. citrin. ʒß. santal. citrin. ℈ß. in express. dissolv. mann. & syrup. rosac an. ℥i. rhei. pulv. ℈i. F. potio, quæ detur postridie ultimæ venæsectionis, die sequenti applicentur duo caustica posteriori parti cervicis inter tertiam & quartam vertebram.

℞. Rad. bistort. tormentill. symphyt. maj. an. ℥i. fol. plantag. pimpinell. pilosell. vinc. pervinc. an. M. i. santal. rubr. ʒii. coq. ad ℔iß. in colat. dissol. syrup de rof. sicc. ℥iv. F. Iulep. pro quatuor dosibus matutinis, addendo unique dosi salis prunellæ ℈i.

Finitis julepis, reiteretur potio purgans prædicta; addendo pulv. jalapæ ℈i. & totum rhab. infundendo.

℞. Rad. consolid. maj. ℥i. fol. plantag. pimpinell. bugl. prunell. & pilosell. an. M. ß. coq. cum jusculo vervecini, & colaturam accipiat manè tribus horis ante prandium continuando per duodecim dies.

Post quartum quodlibet jusculum, capiat potionem purgantem prædictam.

Finitis jusculis, utatur opiata sequenti.

℞. Conserv. rosar. & rad. symphyt. an. ℥i. troch. de carabe, & de terr. sigill. an. ʒß. corall. præp. margarit. præp. lapid. hæmatit. an. ʒi. gummi Arabic. & tragacanth. an. ℈i. cum syr. de rosis sicc. F. opiata de qua capiat magnitudinem avellanę duabus horis ante pastum, superbibendo parùm aquæ potus ordinarii, quæ erit ptisana confecta ex decocto hord. & liquirit. vel aqua ferrata in qua pimpinella vel pilosella infundatur.

Utatur per quindecim dies lacte caprillo vel ovilo leviter calybeato.

Quam primùm aggressus est horum remediorum usum, sanguinis sputum cessavit, neq; unquam amplius in toto eorum decursu comparuit neque deinceps. *Lazarus Riverius*, *observ.* 12. *cent.* 3.

Exhibeantur medicamenta quæ oscula vasorum reserata occludant vi emplastica & astringente: ita tamen, ne nimia astrictione sanguinem in pectore retineant: quin potius ea interdum permisceantur, quæ sanguinem extravasatum & concretum dissolvant & expectorent, inter quæ præstantissima sunt; sequentia.

℞. Li-

℞. Liquoris albumin. ovi fortiter agitati ℥ii. facch. rofac. ℥i. amyl. ʒiii. M. F. lohoch., quo utatur ex cochleari frequenter.

℞. Spirit. vitriol. ℈ß. aq. plantag. ℥iv. M. F. potiuncula: fubitò fiftit fanguinem tuffi vel vomitu rejectum.

Syrupus coralliorum ad coch. ii. fingulis diebus exhibitus, omni fanguinis fluxui convenientiffimus eft: at tinctura ejusdem cum fucco limonum recenti extracta, potentius operatur.

Quercetanus in Pharmacopœa fequentem aquam defcribit ad Hęmoptyfin, quę eft magnarum virium.

℞. Rad. biftort. fymphyt. maj. tormentill. an. ℥i. fol. centinod. millefol. veronic. pyrolę, fanicul. burf paftoris cum rad. an. Mi. fummat. rubi lentifci, an. M. ß. granor. fumach. myrt. fem. plant. berber. pap. alb. an. ʒvi. flor. nymphęę cucurbitæ cyd. rof. rub. an. p. ii. contufis & commixtis omnibus, macerentur per quatriduum ad ignem ballei, in fuccorum depurator: plantag. portulac. acetof. agrimon. ana ℔ii. Dein fortiter exprimantur. His adde acaciæ, hypociftid. ana ℥ii. terr. figill. bol. armen. veræ, an. ℥ß. elect. diatragac. frig. ʒii. macerentur denuo per quatriduum, dein per cineres ad ficcitatem deftillentur: hujus aquæ capiat æger cochl. ii. vel iii. per fe aut cum fyrup. convenienti.

Oleum de carabe chimicè extractum potentiffimè penetrat, aftringit, & ficcat, fi guttæ duæ in potu dentur cum aq. plantag. ut docet *Cefalpinus* in fpeculo artis medicæ.

Amatus Lufitanus fuccum urticæ mirè prædicat his verbis. Qui fanguinem ex pectore reiectarunt, & à Medicis tanquam deplorati funt habiti, folo urticæ fucco convaluerunt. Poft multa autem machinata remedia, nullum ita contulit ut fanguis cohiberetur, ac urticæ fuccus, quem ad quinque vel fex dies ebiberunt: fingulis fcilicet diebus ℥iv. jejuno ftomacho: imò & ipfam urticam in coctam iure pulli aut vervecis fæpe comedebant.

Pilulæ fublinguales ufitatiffimæ funt, & in fequentem modum componi poffunt.

℞. Mucag. gummi Arabic. & tragac. extract. cum aq. plantag. ʒii. mumiæ, maftich. an. ʒi. facch. rofat. q. f. F. pilulæ fublinguales, quarum unam teneat in ore perpetuo.

Quia verò aftringentium ufu fputum fupprimitur, & difficultas fpirandi exoritur, per intervalla recurrendum eft ea quæ pectus leniunt, & nihilominus fanguinis fputum cohibent: qualia funt ea quæ componuntur ex gummi Arabico, tragacantho, amylo, & fyr. de rofis ficc. cydon. myrtill. juleb. de fucco portul. aut plantag. *Lazarus Riverius prax. med. lib. 7. cap. 6.*

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Hæmoptoe.

PRæmiffis venæfectione & debita purgatione foleo maximo cum fructu prębere fingulo manè ʒß. plus minufve feminis papav. alb. cum ʒß. facchar. rofat. antiquiff. quod remedii genus compluribus infigne juvamentum attuliffe fcio. *Hieron. Mercurialis, conf. 15. tom. 1.*

In hoc cafu fæpiffimè expertus fum magnopere profuiffe femen hyofciami alb. cujus pulvis acceptus cum facchar. rofac. antiq. & fyrup. de portulac. folet mirum in modum fluores fanguinis compefcere. *Hier. Mercurialis, confult. 42. tom. 2.*

Civis quidam *Monfpelienfis* Hæmoptoe laboraverat per triennium, qua fanguinem reiiciebat per intervalla fatis magna copia: tandem poft multa remedia, per menfem integrum mane fumpfit amylum in aqua decoctum (& fine calce paratum) inftar panatellæ; & ab eo tempore fanguinis fputo nunquam correptus eft. *Lazarus Riverius obferv. 11. cent. 4.*

Andreæ Baillæo confulis regii filio annorum viginti, magna fanguinis per os rejectio: valde pulmonibus metuitur: omni arte pulmonibus ftudetur: fortè fortuna dum hypochondria manu blandè continguntur, pulfus percipitur, ac veluti παλμός τις nec non ab hypochondriis decurrentis fanguinis ac partes fuperiores affectantis curfus percipiebatur, ac fi manu fanguis duceretur: prout partes fuperiores petebat,

horror quidam excitabatur: at tum confertim rejiciebatur è pulmonibus: talis rejectio erat hemorrhagiæ loco, quæ juvenibus erat familiaris. Relictis tum præsidiis quæ pulmoni dicabant, conversum est ad hypochondria studium. Expurgata innumera colluvie prærepta est ei rejectioni sanguinis occasio: quod notandum valde est. *Guil. Ballonius, lib.* 1. *Epid. & Ephem. pag.* 62.

Syrupus ex stercore asinino in omni rejectione sanguinis plurimum confert. Lavatur primum aqua rosac. in eadem incoquitur cum sacchar. rosac. & fit Syrupus. *Guil. Ballonius, consil.* 22. *lib.* 1.

Quater in anno corpus purgandum erit sequenti bolo.

℞. Cassiæ rec. extract. ℥vi. rhei el. pulverif. ʒiß. elect. diatragac. frigid. aut sacch. alb. q. s. F. bolus.

Sæpe etiam sub noctem ad lecti ingressum uti conserva rosacea expediet. Si tamen accideret sputum hoc sanguinis repetere, commodum videretur post blandam alvi mollitionem mittere sanguinem è basilica dextra, quæ est lateris fluxioni magis opportuna. Die sequenti haustulam rhab. torrefacti potare in hunc modum.

℞. Rhei. el. torrefact. Syrup. rof. sicc. ℥vi. ʒß. plantag. ℥iii. M. F. potio.

Utatur quoque frequenter, atque adeo omnibus horis hac familiari opiata, donec sanguis consistat.

℞. Conserv. rof. sicc. ℥i. bol. arm. ʒiii. terr. sigillat. ʒii. corall. rubr. carab. C. C. usti, an. ℥ß. syrup. myrtill. q. s. F. opiata.

Ad præcautionem, etiam si sanguis non erumpat, hoc condito sæpe utendum.

℞. Conserv. rosac. & symphiti an. ℥ß. troch. de carabe & de terra sigill. an ℈i. corall. rubr. margarit. elect. an. ℈ß. sacchar. rosat. q. s. F. conditum Capiat cochleare unum hora una ante pastum. Usus boli armen. perutilis erit si sanguis rursus erumpat.

Deinde ipso suppresso sequenti syrupo pulmones corroborandi leniendi, & detergendi.

℞. Passul. mundat. ℥i. polipod. q. liquirit. raf. an. ʒii. tussilag. scabiof. pimpinell. centinod. an. M. i. sem. altheæ & bombacis, an. ℥i. F. decoct. ad ℔i. in express. dissolv. sacch. alb. quartaria tria. F. Syrupus mediocriter coctus: utatur omni hora ex cochleari sine aquis: pulmones roborat & detergit. *Ioh. Fernelius, consilio* 22.

Qui sanguinem ex pectore rejectarunt, & à Medicis tanquam deplorati sunt habiti, solo urticæ succo ebibito convaluerunt. Post multa enim machinata remedia nullum ita contulit, ut sanguis cohiberetur, ac succus urticæ quem ad quinque vel sex dies ebiberunt. Singulis namque diebus uncias quatuor jejuno stomacho bibebant, imò & ipsam urticam incoctam jure pulli aut vervecis sæpe comedebant. Urticam hoc munus conficere posse creditu est difficile: *Dioscorides* tamen de ea „ita inquit Urticæ folia profluvia narium „cum succo sistunt tria imposita, & ulti„mo urticæ succus gargarrisatus uvam reprimit. *Amatus Lusitanus, cent.* 6. *cur.* 4.

Puella quædam ex patritia familia, non multùm postea quàm menses primo vidit. in sanguinis mirum screatum incidit. Hæc enim mirum dictu, inter diu duodecies screabat, qualibet autem hora semel; noctu non screabat sed dormiebat. Screabat autem, ut ex scutulis 12. percipiebamus pro vice parùm, aliquando sanguinem rubicundum, sæpe verò aquosum, quem non tussi, aut difficiii aliqua anxietudine rejectabat. Adhibitis variis medicamentis, rejectatio sanguinis tandem desiit. Qui Artis Medicæ ardua cacumina conscendunt, facile iudicare possunt casum hunc rarum esse. Quis enim quam vidit, aut literis mandavit, sanguinem tam longo tempore (ultra tres menses perduravit) tanto ordine & tam servata periodo, per eos rejectari? Intra enim duodecim diei horas duodecies puella hæc screabat semel in hora cruentum & parum; noctu verò nihil screabat, etiamsi vigilem totam noctem ageret. An verò sanguis menstruus, qui eo tempore deficiebat, partem altam ebrepebat, & per venam parvam & exilem stomachi parti altæ complanatam exibat, in dubium verti posset: Vos qui rerum naturalium causas percurritis, considerate. Hoc unum ego hic testatum relinquo,

quo, non minus difficilem hujus morbi cognitionem esse quàm illam *Euboici Euripi ab Aristotele* frustra investigatam, nec tamen inventam. *Amatus Lusitanus, cent. 6. cur.* 49. *& Scol.*

Si sanguis tussi excretus è pulmonibus fluat, emittendus est sanguis ad revulsionem, si ex pectore abstinendum est à sanguinis emissione. Ita *Hippocr.* in pleuritide ubi sanguis expectoratur, à venæsectione cavet: nam hic opus est firmis lateribus venæ autem sectionem admodum franguntur vires. *Ioh. Heurnius, ad Aphor. Hippocr.* 13. *sect.* 5.

In cruenta spuentibus venæsectionem impediunt tempus anni, pleuritis, bilis *Hippocrates lib. 6. Epidem. sect.* 3. Quasi verò in pleuritide non sit secanda vena; imò tunc secandi sumitur indicatio, cum sputum cruentatur. Hoc non vult *Hippocrates*, quanquam littera id videtur indicare; sed considerat sputum cruentum vel ut morbum, vel ut symptoma. Ut morbum cùm est proprio vitio pulmonis; ut symptoma, cùm fit ob pleuritim. Cùm enim fit ob pleuritim, non ex se postulat phlebotomiam est enim ipsa pleuritis, quæ forte postulat, aut non. Nam cùm medendi pleuritidi alia ratio sit quàm per phlebotomiam, fieri potest ut sputum sanguinis nullo modo phlebotomiam indicet, quatenus symptoma est; quatenus morbus, omne sputum cruentum phlebotomiam insinuat. *Guil. Ballonius Hist.* 1. *lib.* 2. *Consil.*

Sententia *Hippocratis*, quæ 6. *Eipdem sect.* 3. textu ultimo habetur, jure multos Medicos sollicitos habuit: siquidem non solùm contra rationem videtur, verùm etiam contra communem & quotidianum Medicorum usum, quippe qui tunc multò magis mittunt sanguinem in pleuritide, quando sputa sanguinolenta excernuntur. *Franciscus Valesius Hippocratem* vult in ea sententia minimè loqui de impedimento mittendi sanguinem sed de impedimento curationis, ut voluerit *Hippocrat.* nos docere, ubi cruenta expuuntur, curationem impediri à pleuritide: quippe cùm cruenta expuitio requirat adstrictoriam curationem, pleuritis autem potius requirit laxatoriam. Hæc *Valesii* interpretatio est quidem veritati admodum consentanea: verumtamen quia expressissimis verbis *Hippocr. & Galeni* interpretationi refragatur, minimè à nobis æstimanda est. Ideo puto *Hippocratem* desertè nos monere, ut ubi cruenta sunt sputa, & pleuritis adest, minime sanguis mittatur. Cur igitur Medici quotidie secus operantur, ut tunc potissimùm sangunem mittant, quando sputa sanguinolenta conspiciuntur? Respond. cruenta sputa, quæ in pleuritide rejici solent aut esse purè sanguinea, aut non est, sed permissa. Ubi sputa pure sanguinea sunt, certè nullo pacto convenit sanguinem mittere, 1. ea ratione quam proponit, quia morbus scil. est mitissimus, & sic non exigit vehementissimum remedium. Alia ratio est, quia ubi sanguis purus excernitur, si etiam sanguis licet parcè mittatur, periclitantur vires. Hoc itaque pacto intelligendus est *Hippocr.* quando scribit impediri sanguinis missionem in pleuritide quoties sputa sunt purè & sincerè sanguinea. Cæterùm si sputa minimè sunt sincera, sed permista, tunc necessarium est omnino mittere sanguinem, quia huiusmodi sputa arguunt morbum esse acutissimum & periculosissimum. *Hieronymus Mercurialis Med. Practic. lib.* 2. *cap.* 6.

Cùm dicat *Hppocrates*, Cruentum si fuerit expectoratum in pleuritide, à sectione venæ esse temperandum, hoc voluit; Si plena manu expectoratum sanguine mixtum procedat, ita ut inde mitescat dolor, febrisque conquiescat, non opus erit phlebotomia: nam natura excludit ipsa suum onus, phlegmonesque materiam elidit. Si verò sanguinem expectoratum parce procedat, si nec dolorem nec febrem excludat, cur non secaretur vena? an non vehemens affectus? *Ioh. Heurnius, cap.* 2. *De morbis pectoris.*

Quidam *Hippocratis* authoritate decepti nunquam secant venam in pleuritide, si sputum sit sanguineum. Sed nos ad methodum & fundamenta revocantes omnia, distinguere debemus, dum sanguis expuitur, num sanguinis peccatum sit vehemens necne. Si non est vehemens, mitis est inflammatio, dum scilicet sanguis qui fluit egreditur & non retinetur, ideo-

ideoque sensibiliter dolor imminuitur; è quibus mitis cognoscitur inflammatio: ideoque non est tunc vena secanda, quia sanguis in hac miti inflammatione evacuatur per tussim. Si peccatum sanguinis sit vehemens, inflammatio non est mitis: dum scil. æger expuit sanguinem, sed in parva copia, & dolor non minuitur, sed intenditur potiùs: quia major est portio sanguinis fluentis, quam ejus qui excernitur. Proinde vena secanda; cùm vitium sanguinis sit vehemens. *Hier. Capivaccius. Pract. lib. 2. c. 3.*

Pleuritides biliosæ simul & sanguineæ ut plurimum nono, aut undecimo judicantur, ac ferè saluti conducunt. *Hipp. Coac. prænot. lib. 2. Tit. 17. sect. 9.*

Sputum rubrum simul & flavum promoveri debet iis quæ expurgationem juvant, molliendo, leniendo & sputum ciendo; non autem sanguinis detractione retrahi & impediri, quod usu venire videmus, non sine mœrore & nemesi, ab isti pragmaticis vulgò dictis, qui omnem pleuritidis curationem exigunt in sanguinis detractione sæpius iterata, quandiu pleuriticus hujusmodi sputa expurgat, cum spe salutis prædivite. O homines Reipublicæ calamitosos atque funestos; Ipsam pleuritidem quæ sua sponte nullius operis indigens, cum tali sputo quiesceret, ex eventu reddunt mortiferam. *Ludovicus Duretus, in Coacl. prænot.* supra citatam, & circa finem *lib. 2.*

SECTIO SECUNDA.

De Hæmorrhagia Narium.

Αἱμοῤῥαγία (ab *ema* sanguinis, & *risso* vel *rignimi* frango, rumpto) immodica est & præternaturalis sanguinis è naribus profusio apertis, ruptis, vel exesis venis aut arteriis eò desinentibus: eas aperit per anastomasin, sanguinis copia & acredo, rumpit verò per *rixin*, vulnus, contusio ex ictu, aut violenta quavis evidenti causa: exedit demum per *diabrosin*, sanguinis vel cujusvis humoris exuperans acrimonia: per eas denique quæ in *diapidisi* transudat sanguis ob vasorum tunicæ raritatem & sanguinis tenuitatem. Hæmorrhagia alia est critica, alia ex consuetudine naturali, alia etiam omninò præter naturam: in duobus primis generibus sanguis supprimi non debet, nisi quum viribus metuitur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Hæmorrhagia Narium.

Vidimus *Pithueris* anno 1545. puellam annorum octodecim pauperculam per quatuor integros dies sanguinis fluxum è naribus adeo enormem habuisse, viribus prostratis, mensibus ad longum tempus retentis, humi prolapsam, ut nulla spes salutis superesse videretur. Ad quam vicini cum omnia tentassent remedia, me tandem ad eam perduxerunt: statim arrepto utroque brachio circa carpum, ubi pulsus tangitur, aquam frigidissimam ex poculo stricti orificii embrochæ instar continuo stillavi, fimumque procinum naribus objeci, & ut ore repleto aqua frigidissima, succum urticæ per nares attraheret, mandavi: nucham autem aq. plantag. frigida lavari permisi, quanquam hoc remedium febricitantibus sit suspectum; hæc autem non febricitabat. His remediis fluxus cessavit, viribus postea paulatim recreatis ut veniam saphænam secaret consului ad menses revocandos.

Alteri puellæ cui & menstruæ purgationes ad quatuor menses restrictæ non procedebant, & sanguis è naribus per tres continuos dies fluxerat, saphæna ejusdem lateris incisa non proficiente, irritisque omnibus aliis auxiliis uti solitis, tandem ut ventosa magna absque scarificatu sub mamilla dextra ad hepatis regionem (è dextra enim nare fluebat sanguis) applicaretur, mandavi: quo protinus fluxus enormis cessavit, cum pro mortua & deplorata prius haberetur.

Alia etiam mulier cum profluvio sanguinis narium admodum vehementi & diu perdurante detineretur, neque ullis remediis restringeretur, tandem cinere chartarum albarum combustarum naribus demisso, præter spem sanata est. Addam, & un-

& indubitatum experimentum ad sanguinem è naribus fluentem cohibendum, quod ipsimet vidibus sæpius expertum in Nobili Matrona. Hæc cum sanguis è naribus supra modum flueret, frustum cretæ albæ digito annulari continebat è regione naris fundentis sanguinem, donec incalesceret, & statim sanguis supprimebatur: ut diversis vicibus in eadem Domina spectavimus. *Petrus Forestus, observ.* 10. *lib.* 13. *De Nasi Affect.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Hæmorrhagia Narium.

VIr quidam cum mustum in cœna largius bibisset in multam satis noctem, & in fine etiam vinum Hispanicum, die subsequenti manè in fluxum sanguinis narium enormem incidit, ita ut ultra sex libras ferè sanguinis è nare sinistra profuderit; cum debillior fieret, me vocavit; ut de vena incidenda mentionem feci, id protinus amici ægro dissuadebant, cum sanguis è naribus largius profusus esset; à nobis tamen persuasus, cum sanguine repletus esset, & pulsus satis constaret, eo præsidio ad diversionem usus est. Secta ergo vena brachii sinistri cum hoc anacolema fronti circumligassem, & stercus porcinum (asininum si reperiri potest magis laudatur) recens cum bolo armena mixtum, ne perciperetur quid esset ad olfaciendum naribus objecissem ab enormi sanguinis fluxu præter astantium opinionem curatus est.

Anacolema tale erat.

℞. Aq. rof. ℥iv. aceti rosac ℥iß. bol. armen. ʒi. M. frigidè cum panno lineo inculcato fronti alligabatur: & ubi incalesceret, novum denuò idque frigidè apponebatur, neque aliis remediis uti necessum fuit. *Petrus Forestus, observ.* 12. *lib.* 13.

Cavendum ne ventosam umbilico applicemus, ne nobis accidat quod mulieri acciderat, *Gatinaria* referente, quæ obiit ventosa pinguedine repleta. *Id. Schol. observ* 12. *lib.* 13.

Vir quidam Generosus sanguinis narium profluvio cum extremè laboraret neque remedia commodè adhibita juvarent, circiter ℔xii. sanguinis ex utraque nare per vices effluxere. Cum ad eum accitus essem ut duas ventosas absque scarificatione, unam supra hepatis regionem, alteram supra lienis locum poneret, mandavi; quibus parum videtur fluxus subsistere. Verùm post meum discessum, uxor cum videret sanguinem iterum ex utraque nare cum impetu erumpere, & quod ventosæ hypochondriis, impositæ nullo modo juvarent, alias duas, unam supra pedem dextrum, alteram supra sinistrum affigi jussit, & dictu mirum, sanguis præter spem subito restrictus est: verum cum aliquanto tempore ventosæ cuti adhærerent, æger in animi deliquium incidit, quare iisdem detractis, aqua in faciem conspersa excitatus est, & odore vini recreatus, ad se rediit: & à fluxu sanguinis narium per ventosas miraculi aut incantamenti instar, præter omnium opinionem restitutus est. *Petrus Forestus, observ.* 14. *lib.* 13.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Hæmorrhagia Narium.

PRimò digitum annularem cum auriculari constringo. Postea admoveo fronti, cervicique hoc Cataplasma.

℞. Argill. ust. & contus. M. vi. aceti acris q.s.M. pro cataplasmate, quod duplici linteo inductum fronti atque cervici crebrò admovebam actu frigidum: & sic intra paucas horas ingentem, diuturnum, continuumque sanguinis fluorem per Dei gratiam compescui. Fumum etiam ex electro albo accenso per nares clauso ore excipiebat æger manè ac vesperè per dies aliquot; quo sanguis quoque cohibitus, ac vires animales & vitales roboratæ valdè fuere. Victus rationem observabat frigefacientem & siccantem: potus erat aqua chalybeata. *Martinus Rulandus, curat.* 27. *cent.* 2.

Vir quidam in sanguinis per nares fluxum valde copiosum incidit, ita ut intra diem circiter decem sanguinis libræ profluxerunt. Consultus mox fluxum repressi sequentibus remediis. Olfaciebat stercus suinum,

lum, quo olfactorio statim remissius factum est profluvium: præterea lintea aqua chalybeata frigidissima imbuta applicabam fronti, collo, toti cervici & scapulis, item ad hepatis regionem: his factis fluxus desiit & rectè habere cœpit. *Martinus Rulandus, curat.* 57. *cent.* 10.

Cum præter naturam sanguis immodicè fluit, revulsionibus, diversionibus per sanguinis missionem, cucurbitulas & ligaturas, remediis item astringentibus & à proprietate quadam sanguinem reprimentibus sistitur. Quidam compressione quæ fit in curvatione vehementi digiti minimi in dextra manu si ex dextra nare fluat, vel in sinistra, si ex sinistra, reprimi senserunt. Aliqui arctius digitum istum serico rubro ligant; sed hoc remedii genus, ubi vel magna est intemperies in sanguine, vel venarum mala compositio parum profuturum videtur. Inter medicamenta à proprietate sanguinem reprimentia, lapis qui in capite carpionum reperitur, tritus, & in pollinem redactus, præsertim si cum lanugine, quæ in malis cydoniis hæret applicetur imprimis commendatur, item herba atque radix fragorum axillis subjecta, vel collo apensa, radix etiam ista & lapillus carpionis in ore teneatur. Sed in fervore sanguinis aquam fragorum bibere & genitales partes aquæ frigidæ, cui acetum admistum sit, imponere, & cum aqua fragorum sanguinem qui effluit lamina ferri candente exceptum, & pulverisatum assumere, vel pulverem istum cum pulvere lapidis carpionum mixtum ut dixi, impo. nere rectius est. *Joannes Crato. consil.* 7. *lib.* 5.

Hæmorrhagia narium si moderata; & per intervalla advenerit, ad tuendam sanitatem conducit, & a dolore capitis, aliisque morbis gravissimis liberat, ideoque non illicò sistenda est. Sin verò immoderata fuerit, protinus cohibenda, ne vires simul cum sanguine dissolvantur, partesque nobiles refrigerentur ac debilitentur, inde enim sequitur cachexia, icterita, hydrops, & hujusmodi morbi curatu difficiles, statim igitur turundæ ex carbaso paratæ, albumine ovi imbutæ, ac pulvere nostro ad sanguinem sistendum (cujus descriptionem vide supra lib. 6. sect. 9. conspersæ, naribus immittantur lapis quoque qui in capite carpionum repetitur, in pulverem redactus & turundis inspersus a nonnullis commendatur. Muscum tamen, qui craniis hominum aeris expositis, adnascitur, in subtilissimum pollinem redactum, multò præstantiorem esse, non rarò expertus sum. Postea linteum replicatum, & posca imbutum, aut defensivum aliquod fronti & naso applicandum, quale hoc est quod sequitur.

℞. Farin. hord. ℥iij. sang. drac. bol. arm. terr. sigill. croci martis, cortic. granat. an. ʒj. succ. prunor. sylvest. inspissat. & aceto dissolut. ℥ß. & cum album ovi, aceto, parumque aquæ aut omphacio, in mortario fiat defensivum, quod supra linteum extensum, fronti & naso frigidè applicetur, sæpiusque posca irroretur, ne exsiccetur, & incalescat.

Si verò hisce fluoris impetus non sistatur, cucurbitulæ cum magna flamma, scapulis, cervici, natibus; & coxis primo absque, deinde verò cum scarificatione erunt applicandæ, maximo quoque cum fructu musculo anteriori cubitum flectenti, qui à nonnullis biceps appellatur: cucurbitulas cum flamma admovi, brachia & crura fortiter liganda, ut sanguis ad longinqua trahatur.

Juveni cuidam *Lausannensi*, propter maximam hæmorrhagiam de vita periclitanti, non solùm genitalia linteis aqua & aceto madefactis, verùm etiam totum ferè corpus involvi, brachia & crura arctè ligavi, pulveremque nostrum ad sanguinem sistendum naribus impo. sui: hinc sanguinis fluor remisit, & brevi convaluit.

Est & vena poplitis aut malleoli è regione naris sanguinem fundentis incidenda, dummodo id absque usu aquæ calidæ fieri possit.

Sequenti quoque potione fœliciter utor: temperat enim fervorem sanguinis, fluoremque sistit.

℞. Aqu. fragor. & centinod. an. ℥j. syrup. granat. aut de acetosit. citri ℥i. succus berber. ℥ß. terr. sigillat. bol. armen. veræ & præp. an. ʒi. M. fiat potio, frigidè exhibenda Vel,

℞. Aq. plantag. & rosar. an. ℥iß. troch.

de

de terr. sigill. ℈i. syrup. de ros. sicc. & de succo acetos. an. ℥ß. M. F. potio.

A vino, & ab eo, quod actu aut potentia calidum est, item à tussi, vociferatione, colloquiis, ambulationibus, & quavis motione corporis, æger abstineat, hac methodo multos feliciter sanitati restitui. *Guil. Fabritius Hildanus, Obs.* 15. *cent.* 2.

Est usnea cranii humani in pulverem redacta (ut ego multoties expertus sum) in hæmorrhagia narium præstantissima, per se aut nonnullis aliis, veluti terra sigillata, pulvere ranarum præpar. & similibus mixta, & applicata. Cranii suspensorum usnea non adnascitur. *Guil. Fabritius Hildanus, Epist.* 27.

Sanguinem restringit muscus cranii humani in manu retentus. *D. Robertus Boyle,* tractat. *De Utilitate Philosoph. Natural. part.* 2. *sect.* 5. *cap.* 14.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Hæmorrhagia Narium.

JUvenis quidam robustus ac plethoricus, cum sub sole tempore dierum canicularium supra modum incaluisset, posteaque sponsam suam, quam noviter duxerat, ardentius quam sibi pro conservanda bona valetudine conveniebat amplexus fuisset, hæmorrhagia maxima narium correptus est. Vocatus ego omnia, quæ profutura existimabam præsidia, præscripsi & admovi, sed frustra, quam ob rem cùm hominem propter ingentem ebullitionem ac fervorem sanguinis, in maximo versari periculo, probè cognovissem, extremo huic affectui extremum potius remedium (in quo tamen spes aliqua) adhibendum esse, quam immaturam mortem expectare, adstantibus & amicis suasi, labrum itaque frigida impleri jussi, in quod totum corpus immersi. Sic frigefacto ac inspissato sanguine, fluxus paulatim restrictus fuit. Postea per dies aliquot sequens julapium bis in die exhibui.

℞. Aqu. bugl. & acetos. an. ℥ii. syrup. de succo limon. ℥i. M. F. julep. victus regimen tenue & refrigerans observavit, & sic brevi convaluit. *Guil. Fabritius Hildanus observ.* 17. *cent.* 2.

Quidam hæmorrhagia correptus est adeo immodica ut vires deiiceret, ad eam cohibendam cum multa usurparentur remedia, hoc unicum profuit, nempe oxycratum per nares frequenter attractum, quo statim cohibitus est sanguinis fluxus, eoque post biduum denuo prorumpente, oxycratum iterum simili modo usurpatum confestim cohibuit. *Lazarus Riverius, observ.* 23. *centur.* 1.

Vir quidam robustus contumaci hæmorrhagia ad extrema redactus fuerat, post multa remedia frustra tentata, tandem cujusdam medici consilio è lecto in pavimentum delatus est supra mattam laneam, & totum corpus contectum linteis oxycrato madidis per longum tempus, donec rigore correptus est, tunc enim ad lectum deportatus & rigorem febris subsecuta est, quàm sudor excepit, a quo curatus est, collum etiam iisdem linteis obducebatur. *Lazarus Riverius, obs.* 5. *cent.* 4.

Episcopo cuidam quinquagenario circa vesperam oborta est hæmorrhagia, quæ per quatuor horas perseverans, sanguinis ferè ℔ii. æquavit, adhuc affatim fluebat, & vires concidebant, igitur cogitandum fuit de cohibenda hæmorrhagia, & præscripta fuit venæsectio revellens in brachio dextro sal prunellæ in aqua frigida dissolutum, frontale adstringens, acetum in aurem instillandum, succus urticæ sumendus, cucubitula regioni hepatis admovenda linteum in aceto madefactum, quo frigidè cervix erat obvolvenda, & ligaturæ extremorum: quibus nihil proficientibus, æger se alvum deponere velle dixit: nec potuit cogi, ut in lecto dejiceret; præmonuimus si è lecto surgeret cum tanta exolutione virium, fore ut in syncopem rueret, attamen eam cohibendo sanguini fore perutilem, ita ferè successit, nam postquam surrexisset animi deliquium passus est, a quo statim excitatus est vino exhibito, & aqua frigida in faciem projecta, postea copiosè dejecit, & postquam in lectum delatus fuisset, sanguis multo minore impetu fluebat, postquam verò paululum quievisset, exhibitum est sal prunellæ ad ℨß. in aqua frigida dissolutum, quo assumpto, statim sanguinis fluxus

fluxus omnino fuit cohibitus, nec aliis remediis opus fuit. *Lazarus Riverius, observ. 48. cent.* 1.

Quidam in *Montepessulaneo* passus est fluxum sanguinis narium per tres dies & noctes; & cùm fecissem omnia quæ credebam utilia, nec potuissem sanguinem restringere, quædam vetula fecit infundi pannos lineos in forti aceto, & fronti ejus, & circa collum sæpe & sæpius applicavit, & dedit illi mentham ad odorandum, & restrictus est. *Arnoldus Villanovanus, Pract. lib.* 1. *cap.* 33.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Hæmorrhagia Narium.

Revulsionibus quæ in usum vocari solent, aliquandiu usurpatis, si fluxus nihilhominus perseveret, ad repellentia veniendum remedia, qualia sunt ea quæ anacollemata vulgò nominantur, fronti & temporibus applicanda, quæ ita componi poterunt.

℞. Bol. armoniac. terr. sigill. sang. drac. thur. mastich. aloes. an. ℥i. farin. volatilis, & pilor. lepor. minutim incis. an. ʒß. album ovi, numero i. succ. plantag. & solan. an. q. s. F. cataplasma fronti & temporibus applicandum.

In casu urgente promptissimè parari potest cataplasma ex bolo armen. sola, cum album ovi, & aceto subacta, fronti ac temporibus apponendum.

Efficacissimum etiam paratur cataplasma ex gypso cum aceto subacto, & ad crassitiem duorum digitorum fronti & temporibus admoto & si prima applicatio non succedat, iterabitur, & certò curare creditur.

Faba aut numisma argenteum radici narium inter cilia admotum, & fascia arctè alligatum, ut fortiter partem comprimat, eundem fluxum cohibet, animadvertendum est an in temporibus, aut fronte venæ aut arteriæ tumeant: tum enim eas numismate aliquo, aut faba sicco per medium in longitudinem secta comprimere, fascia interveniente, optimum & supremum remedium est.

Præterea repellentia dicta, in usum revocanda sunt, quæ ipsas venas apertas occludere & conglutinare solent, in quem finem multa remedia in nares immitti consueverunt. *Galenus* thus & aloem in pulverem redacta albumine ovi excipit, & cum linteolo, aspersis pilis leporinis, in nares immittit.

Vel turunda in hunc modum parari potest.

℞. Thuris, aloes, sang. drac. farin. volatil. telæ aranear. & pilor. leporin. minutim incisor. an. ʒß. excipiantur succo plantag. & gossipia, fiantque turundæ in nares frequenter immittendæ.

Potenter etiam sanguinem fluentem cohibet gossipium atramento infectum, quod in thecis scriptoriis asservari solet, si aliquantulum expressum, & in turundæ figuram efformatum in nares immittatur.

Tandem hæmorrhagia omnibus remdiis pertinaciter obsistente; ad escharotica veniendum est, quæ venarum extremitates apertas comburendo crustam inducunt, & sanguinem inhibent. In iis tamen magna cautio adhibenda est, quia dum eschara decidit, vasorum apertio plerumque renovatur, & sic fluxus redintegrari solet. Inter escharotica autem principem locum obtinet vitriolum ustum, quod præterquam quod escharam inducit, adquemvis sanguinis fluxum cohibendum est efficacissimum, si mitius remedium habere desideres, vitriolum aliis permiscendum est in hunc modum.

℞. Bol. arm. sang. drac. thur. aloes, gypsi, vitriol. ust. sarcocoll. mastic. an. ℥i. F. pulvis subtiliss. vitriolum album mitius operatur, quam vitriolum, ustum, neque valde escharoticum est: hæmorrhagiam tamen potenter cohibet, orificia venarum constringendo, si in nares cum turunda ex gossipio facta immitatur.

Optimum est hepar & lienem epithemate refrigerante, vel etiam oxycrato tepido fovere ad sanguinis ebullientis fervorem temperandum.

Denique in contumacissimo affectu & aliis remediis non cedente, ad narcotica est veniendum, & inter cætera laudanum ad gr. iij. exhibitum, principem locum obtinet. Cavendum tamen est, ne ægro valde debili exhibeatur, periculum enim

enim eſt ne calor nativus admodum debilis, narcotica vi omninò ſuffocetur.

Inter ſpecifica ſuccus urticæ miris laudibus effertur ad quemlibet ſanguinis fluxum ex quacunque parte prodeuntem, maxima efficacia cohibendum: & ideò tum per os exhibetur ad ℥iv. ſemel atque iterum, tum per nares attrahitur; tum fronti & temporibus admovetur, in formam cataplaſmatis cum farina ſubactus, vel tota urtica contuſa dictis partibus admovetur; nonnulli aſſerunt radicem urticæ in ore detentam ſanguinis fluxum ſtatim conſtringere. Fimus porcinus inter præſtantiſſima ſpecifica etiam recenſetur, ſi adhuc calens fronti & temporibus admoveatur, vel olfaciendus præbeatur, vel ſiccus in nares immittatur. Poſterioris formula talis eſſe poterit.

℞. Stercoris porcini ex ſiccat. ℥iij. pulv. roſar. ad fœtorem auferendum ʒß. excipiantur ſucco plantag. in eoque intingatur bombax in nares immittendus.

Finkius teſtatur bufonem exſiccatum & pulveriſatum in ſyndone rubra axillis ſuppoſitum vel manibus retentum, ut incaleſcat, ſanguinem ſtatim figere, eumque veluti Gorgonis conſpecto capite, ſtatim rigeſcere, alii bufonem ſub dio ſuſpendunt, donec carò univerſa abſumpta ſit, os femoris denudatum ſervant, idque nari inditum, hæmorrhagiam in inſtanti cohibere aſſerunt. Dum remedia prædicta in uſum revocantur, de omnimoda cauſæ ablatione cogitandum eſt, quæ ut plurimùm ſolet eſſe humor tenuis, ſeroſus aut bilioſus in ſanguine redundans eique motum præpoſterum concilians, naturamque ad illius excretionem irritans; unde fit ut humore illo evacuato, & ſanguine repurgato, natura eum tanquam amiciſſimum, & familiariſſimum, ac vitæ theſaurum retineat, neque amplius excernat, ideo purgatio inſtituenda eſt, bis terve iterata, ſi opus fuerit ex purgantibus adſtrictione præditis, & refrigerantibus compoſita, in hunc aut ſimile modum.

℞. Tamarind. ℥ß. fol. plantag. Mi. coq. ad ℥iv. in colat. infund. rhei el. ʒi. myrobal. citrin. ʒß. ſpic. nard. gr. VII. in expreſſ. diſſolv. ſyr. roſ. ℥i. rhei pulv. ℈i. F. potio.

In affectu inveterato & frequenter recurrente, talis purgatio ſemel in ſeptimana repetita erit efficaciſſima; interim julepi adſtringente poſt ſingulas purgationes exhiberi poterunt.

Cibi ſint incraſſantes & pauci nutrimenti, & ſub forma liquida exhibeantur, ut ſunt juſcula refrigerantia, hordeata, avenata, & oryzata, cum aqua non juſculo parata.

Maſticatio enim hæmorrhagiam promovet.

Si vires ſint debiles, juſcula carnium & panatellas exhibere oportet in quibus amylum ſine calce paratum, aut gummi Arabicum diſſolvantur. *Lazarus Riv.*, *prax. Med. lib.* 4. *cap.* 7.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Hæmorrhagia Narium.

MEmini expertiſſimum Virum *Emanuelem Vaezium* Avunculum meum quatuor *Luſitaniæ* Regum Medicum cubicularium quinque ſanguinis fluore per nares jam ſeptuagenarius ſæpe divexabatur, ſtercus aſininum modicè exſiccatum in capſula ſemper ad manus habuiſſe, cui medicamento nullum aliud ſimile reperiſſe, ſæpiſſimè referebat, præſertim ſi ſucco urticæ commixtum, cum ſiccum jam erat, aut recens per ſe naribus adhiberetur. *Rodericus à Caſtro lib.* 1. *De Morbis Mulieribus*, *cap.* 5.

Memini me virginem *Pragæ* curaſſe, quæ ſex annis hæmorrhagia laboraverat ita vehementer, ut vix unquam hebdomada præteriret quin aliquoties illi ſanguis efflueret. Hæc cum nullis remediis juvari poſſet, à me conſilium petiit, qui prætermiſſis aliis omnibus, quæ à Medicis præſcribi ſolent, ut pote quibus ad nauſeam jam diu uſa fuerat, Jaſpidem, cujus facultas ad hujuſmodi ſymplomata mihi experientia non erat, illi commodato do, ut collo appenſam gerat, paret illa, ſanguiniſque fluxus illicò ſiſtitur, geſtat per aliquod hebdomadas, nec rediit fluxus. Cum itaque ſe prorſus curatam opinaretur, deponit gemmam: poſt paucos dies redit fluxus; iterum appendit Jaſpidem, cujus beneficio mox liberatur. Cum verò

rò singularem hujusmodi facultatem & & divinam miraretur (ut mihi retulit) experiundi gratia aliquoties à collo deposuit gemmam, ac semper animadvertit redire fluxum, nec curari, quin iterum appenderet. Observavit tamen, non statim seposita Jaspide redire, sed post multas prius elapsas hebdomadas; appensa tamen, statim sisti, ita ut nulli aliæ causæ fluxus inhibito adscribi ab illa potuerit quam Jaspidi, tandem cum per aliquot menses à corpore gemmam deposuisset, nec unquam hæmorrhagia rediisset, mihi illam reddidit. Postea cum illam sæpius convenirem, affirmavit non redire amplius fluxum, ac se omninò curatam esse. Erat Jaspis rubra. *Anselmus Boetius, lib. 2. de lapid. & Gemmis cap.* 102.

℞. Sem. hyosciami albi, & papav. alb. an. ℨii. Conserv. rosac. ℥i. F. S. A. Electuarium, dosis, quantitas nucis moschatæ vel juglandis. Hoc simplici remedio Medicus quidam præclarus enormes hæmorrhagias narium, uteri etiam, & aliarum partium sæpissimè curabat. *Dom. Robertus Boyle, tract. de Vtilitate Naturalis Philosophiæ, part. 2. sect. 5. cap. 6.*

Aperiam quod mihi cum maxima languentium utilitate semper adhibere profuit. Bursa pastoris contrita si cum ovi albumine & aceto commista fuerit, & fronti applicetur, confestim sanguis constringetur, ut mihi non semel in infirmorum curam contigit. *Iulius Cæsar Baricellus, Hrtul. Genial. pag.* 160.

Cuidam febricitanti, die septimo hæmorrhagia copiosissima accidit, ita ut præ immenso sanguinis dispendio æger ferè viribus exolveretur, atque opis Medicæ pro sanguine sistendo maximè incumberet necessitas in hunc finem cum venæsectio in brachio, ligaturæ, epithemata cum capiti, tum imo ventri adhibita, & quamplurima alia remedia incassum tentabantur; tandem mulieris illuc casu occurrentis suasu, nari stillanti ferrum ignitum admovebatur, & de repente a vapore sanguinis torrefacti in nares suscepto, istius fluxus sistebatur, hoc remedium postea in plerisque bono cum successu usurpatum novi. *Thomas VVilis, lib. De Febribus cap.* 11.

A proprietate hæmorrhagiam sistit stercus suillum pro odore naribus objectum Parens meus admiscuit fragmenta ollæ veteris pulverisata, & sic ad miraculum sistit sanguinem.

Medicus quidam celeberrimus hæmorrhagiam narium sic curavit.

℞. Pulv. astringent. ℨi. album ovi conquass. q. s. aceti parum M. applicetur fronti, & circa collum.

℞. Aq. spermatis ranarum, plantag. nymphex, syrup. corall. an. ℥i. M: bibat frigidè.

℞. Carnis bubulæ recentis, asperge aceto forti, & impone nuchæ capitis *VVolfangus Hoeferus, Hercul. Medic. lib.* 1. *cap.* 10.

Hæmorrhagiam narium sistit pulvis bufonis exsiccati in nares insuflatus, vel laciniis inditus, aut bufo integer sub axillis gestatus. *Iohan. Hartmannus. Pract. Chymiatr. pag.* 114.

Vir quidam hęmorrhagia insigni cruciatus, cum curari non posset: tandem relatum ei fuit, quendam virum secretum admirandum ad hæmorrhagias insigniores statim sistendas habere, sola herbæ contusæ applicatione, eoque remedio innumeros curatos fuisse; remedium igitur hoc habendum curavit æger noster, missa ergo fuit herba contusa & aqua in phiala, herbam plantis pedum & volis manuum applicandam esse, neque viginti & quatuor horis amovendam scribebat secreti possessor, & mantile aqua frigida madefactum testiculis involvendum, naribusque indendas interioris cepæ partis turundas in aqua supradicta madefactas, naribus primò eadem aqua mundatis hæc omnia facta fuerunt tanto cum successu, ut nihil melius exoptari posset. Ego verò remedii addiscendi desiderio flagrans portionem herbæ asservaveram, qua diligenter explorata, manifestissimè secretum agnovi, folium enim herbæ malè contusum & ferè integrum inveni; aquamque ex eadem herba esse percepi, ut autem miseris ægris prodesse possim, libenter eam nominabo. Urtica communis hæc herba tantæ virtutis est, hæc enim ut sæpe ab illo tempore expertus sum miros ad hoc produxit effectus, imò in vulnere equi magni pretii hæmorrhagia pereuntis, quod etiam præstat si fronti ad-

moveatur. *Petrus Borellus cent.1.observ.95.* *Otho Heurnius* stupam sequenti aqua madefactam naribus inditam potenter hæmorrhagiam compescere tradit.

℞. Aceti fortiss. ℥i. croci martis ʒi. colcothalis ʒi. M. *In Notis* ad *cap. 7. lib. 5. Pathologia Ioh. Fernelii.*

SECTIO TERTIA.

Pro Hæmorrhagia ex dente avulso.

DOmina quædam cum sibi dentem avulsisset, tam copiosa hæmorrhagia successit, ut fermè moreretur, irritis omnibus remediis. Vocatus jussi ut emplastr. contra rupturam satis magnum tempori denti avulso respondenti admoveretur, item ut alveolo è quo dens extractus erat, parum colcotharis pulverisati adhiberetur cum cotono & digito contineretur. His factis intra horulam substitit sanguis. *Petrus Pachequus, observ. 28.*

SECTIO QUARTA.

Pro Hæmorrhagia ex Vulnere.

CUm miles quidam vulnus accepisset in brachio, quo radius & cubitus transversim secabantur, tanta secuta est hæmorrhagia, ut post varia astringentia admota, tum etiam caustica & escharotica, fluxus tamen sanguinis per intervalla recurreret, ita ut Medici & Chirurgi de brachio penitus amputando cogitarent. Ego verò cui æger commissus fuerat, linteum complicavi in formam cylindri, longitudinis trium digitorum transversorum, crassitiei pollicis, quod perpendiculariter in vulnus demisi: deinde plumaceolis reliquum vulneris spatium implevi, & quia cylindri extremum extra brachii superficiem pollicis crassitia eminebat, splenia quatuor admovi, quæ cylindrum æquabant firmabantque: ipsi verò cylindro quintum splenium, idque quadratum apposui, ac denique fascia arctè ligavi: & ab eo tempore sanguis amplius non effluxit, vulnus autem non detexi per quatuor aut quinque dies, donec caro intus enata venæ orificium impleverit. *Samuel Formius, observ. 1.*

Cum equus commendatori cuidam mordicus digitum abstulisset, sanguinisque fluor, multis frustra tentatis, non sisteretur, jussi eum in pulli gallinacei vulnus recenter juxta podicem sectum, intrudere, & sic quam diu caleret retinere, fluorque statim substitit. *Felix Platerus, observ. lib. 3. pag. 772.*

Hæmorrhagia à vena secta quam nemo sistere valuerat, solo aluminis tactu curata est. *Petrus Borellus, cent. 4. observ. 7.*

Rusticus quidam vulneratus in manu, arteriæ læsæ solutionem patiebatur, ubi hæmorrhagia sanguinis arterialis cum saltu frequenter invadebat, nullisque remediis communibus corrigi potuit, hic tandem ad collegam meum *D. Stromajerum* accedens, auxilium in hac periculosa hæmorrhagia desiderat cui pauxillum magisterii opii ad arteriam vulneratam opponitur, quo ad miraculum usque contumax hæmorrhagia mox restinguitur: vulnere post emplastro stictico *Crolliano* facillimè consolidato. *Gregorius Hortius, observ. 12. lib. 9.*

SECTIO QUINA.

De Hæmorrhoidum dolore & fluxu.

AIμoppo'is licet quandoque pro omni sanguinis ex quacunque parte effusione accipiatur; in specie tamen usurpatur, pro sanguinis è venis ani fluxu. Definiri potest, quod fit sanguinis per venas & arterias ani profluvium, aut in illis tumor ab influente sanguine. Hæmorrhoides aliæ sunt cæcæ, quæ tument cum maximo dolore, quia, partes illæ acutiore sunt sensu, & sanguinem non reddunt: aliæ sunt apertæ, ex quibus in egerendi conatu sanguis copiosè eructatur: aliæ rursus sunt internæ, quæ à ramo splenico venæ portæ oriuntur, & in musculis ani, & intestino interiore cum socia arteria terminantur, & unica est: aliæ externæ, quæ à venæ cavæ ramo epigastrico procedunt, & in externas intestini recti partes disseminantur, & hæ duplices sunt, cum duabus comitibus arteriis. Hic sanguinis profluxus moderatus si fit, salutaris est, & à gravissimis morbis liberat, sed si nimium fluat, aut fluxus consuetus supprimatur, in

in quam plurimos morbos præcipitat; profluit sanguis in hæmorrhoidibus ob reseratum vasorum orificium, à plethora, sanguine vitioso & adusto, ob tunicam etiam eorum divitiam, ab acri intus in ipsis humore, aut exterius ab alvo transeunte, post fortium purgantium usum. Causa cæcarum hæmorrhoidum est sanguis tum quantitate tum qualitate peccans, qui si viam non inveniat, & vasorum extremitates aperire nequeat, in iisdem congeritur, easque replendo tumorem efficit cum inflammatione & dolore maximo, qui sua acerbitate omnes intentiones curativas ad se trahit.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Hæmorrhoidum dolore.

Nobilis quædam Matrona in puerperio doloribus hæmorrhoidum ferè semper valde affici solebat; quæ cum multis frustra tentatis remediis, à dolore minimè liberari posset, tandem consultum fuit, ut suberem lignum combureret, & cinerem ejusdem cum vitello ovi, & oleo rosaceo linimenti instar simul commisceret, quo remedio ut nobis retulit, dolores hæmorrhoidum miraculo quodam semper sedabat. Ego autem in hæmorrhoidibus in quibus cruciat dolor, commodè sæpe oleo ovorum solo usus sum aliquando vitellum ovi cum rosaceo, aut viol. oleo subegi: atque iis tantum utebar. *Petrus Forestus*, *observ.* 5. *lib.* 23. *De Ani Affectibus*.

Tria adhuc remedia mihi valde familiaria & probata hæmorrhoidum dolori mitigando destinata proponenda duxi, oleum ex vitell. ovor. rec. extractum, oleum balsaminæ, & unguentum populeonis cum opii medico ac ovorum vitello: quibus digito exceptis anus liniatur. *Joh. Zecchius*, *consult.* 37.

Pro hoc malo tollendo balsamum sulphuris ad ℥ß. exhibeo: quo calido hæmorrhoides sæpe maximè post excretionem perunxit, ac statim ab acerbissimo & odioso isto dolore liber sanusque factus est, nam valet hoc balsamum certò in hoc vitio, nec unquam fallit, ut experimenta innumera docuerunt. *Martin. Rul. curat.* 87. *cen.* 1. *Burnet Parte I.*

♃. Unguenti popul. ℥i. opii torrefact. pulv. ℈i. M. applicentur parti. Ad sedandos dolores secretum est oleum sem. lini; item medulla cruris vituli. Unum tamen præ cæteris tanquam secretum propono, & experientia comprobatum est, & est balsamum sulphuris, in quo pessulæ intingantur, & applicentur tepidè loco affecto, fit balsamum sulphuris, ex floribus illius cum terebinthinæ spiritu. In eandem intentionem oleum buxi non minorem efficaciam habet in hunc modum.

♃: Ol. sem. lini ℥ß. ol. buxi ℈i. M. illinantur ex hæmorrhoides.

Si balsamum sulphuris non reperiatur, misceantur flores sulph. cum tereb inth. multoties in aqua rosac. lota, & loco balsami sulph. imponantur, habent enim hæc vim dissolvendi laxandi & aperiendi hæmorrhoides cæcas ut effundant sanguinem, quod præcipuè procurari solet in hoc affectu in quem usum etiam aliquando applicantur hirudines: aperit quoque hæmorrhoides lac ficulneum, si confricentur folia ad invicem & apponantur. *Rodericus à Fonseca*, *tom.* 1. *consult.* 27.

Hic non celabo quod à *Castrensi* quodam pastore edoctus sæpissimè expertum sum. Si quis hæmorrhoidum cæcarum insano dolore torqueatur minimum quid Scrophulariæ, vel radicis, vel foliorum, cum cibo aut potu capiendo, statim à dolore liberatur, sive ipsam plantæ substantiam siccam aut viridem, sive decoctum ejus adsumat. *Henricus ab Heers*, *observ.* 20.

Refert *Otho Heurnius Radolphum* Secundum Imperatorem cum immani hæmorrhoidum dolore cruciaretur, vapore Casei *Hollandici Edamensis* prunis impositi ab Empirico quodam curatum. *In Notis ad cap.* 11. *lib.* 6. *Patholog. Joh. Fernelii.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Hæmorrhoidum dolore.

Cum aliis multis & selectis medicamentis non juvabatur, ad balanum ex sevo hircino cum opio confectum confugimus,

mus, quod dolor evanuit, nec postea rediit. *Amatus Lusitanus, curat.* 91. *cent.* 2.

Post multa & varia à medicis tentata præsidia, hoc remedio à nobis præsentato usus fuit, & brevi ab illo infestissimo dolore liber evasit. Habuit autem hoc topicum sic.

℞. Arantium pomum, id cultro excava, in quo oleum rosac. & lavendulæ semina infunde, & ad cineres calidos admove, & calidum applica & sæpe innova, est enim mirum. *Amatus Lusitanus, curat.* 6. *cent.* 3.

Protinus herbæ linariæ cum floribus M. i. aut ii. conquisivi; quibus contusis, & cum adipe porcina coctis linimentum fieri curavi: cui expresso & parumper refrigerato vitellum ovi permiscui, quod postea cum gossipio vel lana parti dolenti applicetur; quod hujusmodi dolores ad miraculum usque confestim sistit, hoc tanti fecit benè meritus & celebris in *Hassia* Medicus *D. Ioh. VVolfius* ut (quemadmodum ex ore ipsius habeo) tanquam secretum aliquod Illustrissimo suo Principi *Ludovico* seniori *Hassię Lantgravio* toties rogatus, non revelare velet priusquam ipsi annuatim bovem saginatum promitteret, qua promissione facta, non tantum herbam linariam ei mostravit, sed etiam addendo versiculum consuetum, differentiam hujus ab esula patefecit: nimirum quod *Esula lactescat, sine lacte Linaria crescat*: alter per jocum versiculum invertit hoc modo. *Esula nil nobis, sed dat Linaria Taurum. Gregorius Horstius, observ.* 50. *lib.* 4.

Religiosus quidam mense *Augusti* correptus est dolore hæmorrhoidum acerbissimo cum tumore insigni, atque inflammatione. Vocatus ad eum, venæsectionem præscribo ex brachio sinistro præmisso clystere, postea fotum anodynum cum cataplasmate de mica panis, quod ferre non poterat propter exquisitissimum partis sensum. Secundo die iteratur phlebotomia ex brachio dextro, sumpsit julepos emollientes, & aliquantulum laxantes, ut alvus liquida servaretur, siquidem fæces induratæ dolorem ad modum exacerbare solent, julepi erant huiusmodi.

℞. Fol. lactuc. buglosf. & summitat. malv. an. M. i. liquirit. ras. & passul. mundat. an. ℥ß. flor. buglosf. borrag. viol. an. p. i. coquantur ad ℥viii. in colatura infunde cassiæ rec. extract. ℥i. colentur iterum & clarificentur addendo syrup. viol. ℥i. capiat bis in die.

Parti verò sequens unguentum admotum est.

℞. Ol. rosac. & viol. an. ℥i. unguenti popul. ℥ß. F. Linimentum.

Cùm autem tumor & dolor perseverarent, admotæ sunt duæ hirudines hæmorrhoidibus extractusque sanguis ad ℥iv. & tensio atque inflammatio aliquantulum remissa est. Postea suffumigium sequens præscriptum est,

℞. Sempervivi mai. M. i. vini. alb. ℔ii. bulliant; huius decocti fumum recipiat in cathedra perforata. Deinde sequens unguentum parti admoveatur.

℞. Vnguenti rosac. ℥i. mercur. crudi ʒii. M. fiat unguentum: quamvis Mercurius eximiam vim habeat emolliendi, & tumorem discutiendi, durities tamen in parte permanebat; ideo ad molliendum, ac discutiendum tumorem, duo remedia præscripta sunt; primum fuit suffumigium aceti in quo silices igniti extinguebantur, quo scirrhosos tumores molliri *Gal.* docuit. Alterum fuit sequens linimentum post suffitum admovendum.

℞. Oleum amygd. amar. ℥ii. bdell. & styrac. liquid. an. ʒii. M. F. linimentum.

His dolor & tumor singulis diebus multùm imminuebatur, cui rei etiam multùm contulit decoctum millefollii, quod per biduum sumpsit pro potu ordinario cum pauco vino.

Quia verò alvus continuò adstricta erat, ad eam laxandam, & simul causam antecedentem per epicrasin auferendam pillulæ præscriptæ sunt sequentes.

℞. Mass. pilul. de bdellio ʒii. sen. mundat. rhei el. & agar. rec. trochisc. an. ʒi. cum syrup. rosat. solut. F. massa pilul. de qua capiat ʒi. Singulis diebus manè, donec massa assumpta fuerit: & hisce per aliquot dies continuatis omnino convaluit. Suffitus ex aceto ad tumorem discutiendum mirè profuit. *Lazarus Riverius, observ.* 7. *cent.* 3.

SUB-

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Hæmorrhoidum dolore.

Vir quidam sexagenarius dolore hæmorrhoidum molesto conflictabatur cum tumore & inflammatione partis, qui multis remediis non cessaret. Præscripsi fotum ex aq. rosar. in cujus ℥vi. sal. Saturni ℥i. dissolvebatur: qui fotus pluries in die iterabatur. Postmodum cataplasma admotum est ex cepa alba sub cineribus cocta, & cum butyro subacta partibus æqualibus: intra biduum inflammatio sedata est, & tumor magna ex parte resolutus. *Lazarus Riverius*, *observ.* 58. *cent.* 4.

Ego à muliere stipem emendicante didici infundere millefolium in aqua fervente, & bibere infusionem illam per mensem integrum, aut diutius, & omnes tali affectu laborantes sanati sunt. Tandem hoc ipsum remedium reperimus apud *Arnoldum De Villa Nova*, cap. *De Hæmorrhoidum doloribus*. Id ipsum remedium ad fluxum illarum immoderatum valde confert, si prædicto *Arnoldo* credendum, & ratio etiam suadet. *Petrus Pachequus*, *observ.* 5.

Succus vermicularis (sedum minus intelligo) linteoli, sæpius madefactis applicatus benè facit: mitius est, si cum hoc succo unguentum populeum misceatur, applicetur que ita dolorem sedat & pruritum tollit.

Elegans est remedium si crassulæ majoris (cotyledonis speciem arbitror) radix turgentibus primo vere foliis contundatur, in pila, teraturque cum oleo rosac. seponaturque in loco subterraneo aliquandiu, tum coquatur in duplici vase ad lentorem, isque illinatur & apponatur. Scrophulariæ etiam radicem verno tempore tundo, & cum recenti butyro subactam, sepono aliquot septimanas, tectam in subterraneo loco, deinde coquo & reservo, ut unguentum istis doloribus aptum. Soleo etiam æstate flores verbasci recentes legere & indere in ampullam vitream, eamque seclusam exponere Soli, ita paucis diebus solvuntur in liquorem: hic illitus calidè dolentibus hæmorrhoidibus, item fluentibus, mirifice utilis est; quod comperi ipso usu probatissimum. Si vero sine insigni calore aut acrimonia pressæ aut tensæ doleant, tum non utile est refrigerantia adhibere: ea enim difflatum impediunt, & impactum sanguinem magis compingunt: sed tum prodest laxantia discutientiaque admovere, quæ si præter istas facultates, etiam habeant quod dolorem sopiant, profutura sunt magis. Hic convenit semicupium in aqua mediocriter calida, quæ incoxit rad. & fol. althææ, malvæ, rad. scrophular. flor. aneth. meliloti, chamæmeli, & sem. lini: inde abstersus locus dolens illinatur oleo momordicæ, quod efficacissimum est, vel oleo ex floribus arboris persicæ quo ego sum in isto casu usus magna cum laude. Si desunt, commodissimum erit oleum ex flor. Sambuci. Sic medius cortex Sambuci oleo simplici, vel lini, vel nucum incoctus efficit oleum ad illitonem in tumore & dolore hæmorrhoidum salutare. Si memini *Alexius Pedemontanus* id idem quoque annotavit.

Ego accepi lardum vetus rasum, cum cera recenti aut propoli, ubi haberi potuit, & pauco oleo lini, addidi corticem Sambuci interiorem tusum, inde simul cocta, & colata in aquam frigidam assumpsi ad ungendum dolentes hæmorrhoides, non inutile, ubi efficacius defuit: paratu etiam facile est & commodum, cepa alba cocta vel porrum & butyro subacta, vel vitellus ovi cum rosat. utilia etiam sunt, quibus si tantillum croci addatur, efficaciora fiunt medicamenta.

Facit aliquando doloris acerbitas, ut stupefacientia adhibere sit necessarium, sic opium aliquando admiscemus linimentis: dextrè tamen id agendum, ne podex narcoticis refrigeratus non præstet officium. *Avicenna* Philonium quod *Tarsense* describit, applicat. Ego sæpenumero recedentibus theriaca vel mithridatio admotis & dolorem compescui, & siccata discussaque influxa materia tumorem sustuli. Sunt præterea alia medicamenta quæ & nimium fluentibus, & quia astrictæ sunt, dolentibus utilia sunt. Ego adhuc adolescens, vidi *Tarquinium Schollenbergium* Medicum Empiricum omne vitium hæmorrhoidum curantem chelidonio minore: is secrete integram herbam siccatam in manipullos collectam cerevisiæ macerabat,

propinabat, & aquam ejus destillatam adhibebat lotione & fotu exterius per linimenta. Postea illa herba ego multis modis ad hunc effectum fœliciter sum usus: succus frequenter illitus expeditius juvat, quàm aqua, herba etiam tusa apposita medetur: flores quidam, alii herbam commiscent, ovi vitello coquunt, & in placentula manè edunt: huic herbæ ego ad hæmorrhoidum vitium mirabilem efficaciam tribuo.

Novi Chirurgum apud nos, qui in hæmorrhoidum dolore, tumore & fluxu, crassulam maj. nec non Scrophulariam herbas integras cum rad. utriusque part. æq. puta M. i. concisas macerat cerevisia, eamque offert manè & vesperi bibendam: his si chelidonii minoris tantundem adderetur potio redderetur efficacior: in harum enim trium herbarum radicibus, characterismum affectus hujus evidenter natura impressit.

Adscribam medicamenta duo, oleum & unguentum, quibus ego usus sum antehac, & utor feliciter, utrumque implicitæ rationis, in altero tamen scientiæ evidentia major. Conficitur oleum ex bruchis stercorariis autumno hoc modo, quod oleum Scarabæorum vulgari nomine voco.

♃. Ol. lini ℔i. brucos stercorarios vivos, bene pastos, numero 56. eos ordine comprimo, conteroque inter duos politos lapides, atque contritos, injectosque in oleum coquo lento igne in vase terreo tecto, ad tertiæ partis olei aut medietatis consumptionem, inde colatum oleum asservo, in eoque tutiæ optimè lævigatæ, aut pompholigos aliquid dissolvo, quo inungo hæmorrhoides si in conspectum veniunt, sin intus in ano latent, jubeo guttatim per anserinam pennam instillari, dolores sedat, & hæmorrhoides mirum in modum persanat.

Unguentum ad eundem affectum hoc modo conficio.

♃. Ol. viol. ℥ii. asellor. in subterraneis & humidis locis degentium ℥i. (si mediocres sunt 100. aselli ut plurimùm ℥i. pendent) istos tusos indo oleo, atque in vase terreo leviter coquo, tum addo ceræ albæ rec. ℥ß. deinde colo, & exprimo in aquam frigidam, atque subactum bene, refrigeratumque recondo in usus. Si latent, linimentum in formam glandis involutum isto oblitum suppono, atque splenium eodem inductum superaddo. Si exterius prominent, unguentum in splenio superdare satis est. Desiccat hoc idem, discutitque magis. Si una aut altera radix serpentariæ vel ari decorticati & tusi oleo simul incoquatur: his ego magno ægrorum commodo uti soleo, quæ omnia lubens tibi communicare volui. *Reinerius Solenander, consil. 20. sect. 4.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Hæmorrhoidum dolore.

Ad hujus affectus curationem, primò sanguis detrahendus est ex venis brachii, ut fiat revulsio à parte affecta: qua sufficienter celebrata derivationis gratia vena malleoli etiam aperienda est.

Interdum ad humoris acrimoniam demulcendam, emulsiones quatuor semin. frigid. exhiberi poterunt,

Inter topica *Quercetanus* valde commendat oleum nucum expressum, in quo bullierint millepedes in oleo communi, eoque dulci possunt etiam aselli decoqui, & dolorem mirabiliter sedant. Vel,

♃. Mucilag. sem. psyll. ℥ii. ol. viol. ℥iii. F. linimentum. Vel.

♃. Mucilag. sem. psyll. & fœnugræc. cum vino extract. an. ʒii. butyr. rec. ℥iii. sevi hædini ℥i. agitentur simul in mortario plumbeo. F. linimentum: vel butyrum solum in mortario plumbeo ductum ad Solem donec nigrescat, est egregium remedium. Pomata etiam recens parti admota est valde anodyna.

Cataplasma etiam ex medulla panis albi in lacte decocti, addendo oleum rosac. & vitellos ovorum commodè usurpatur.

Portulaca contusa & admota dolorem sedat, tumorem imminuit, ulcera consolidat, & excrescentias carneas absumit.

Cepa alba sub cineribus cocta, & cum butyro rec. subacta instar Cataplasmatis, dolorem sedat, & tumorem discutit.

Fotus admoventur eidem parti, ad dolorem sedandum, ex decocto tapsi barbati, malv. bismalv. parietar. sem lini. fœnugræc. altheæ, flor. chamæm. & anethi in

lacte

lacte parato: vel in hydrælæo, vel juſculo inteſtinorum vervecis: inſeſſus ex eodem decocto, aucta quantitate ſimplicium, parari poteſt: aqua frigida pro fotu utiliſſima.

Ad tumorem diſcutiendum convenit fotus ex alumine in vino rubro decocto. *Aqua pendens* admovet ſpongiam ex aqua calcis expreſſam, & ſupra Partem alligat.

Ad hæmorrhoides abſumendas & exſiccandas convenit ſuffumigium ex pulveribus lolii, tapſi barbati, ſcrophulariæ, ſuper prunas conectis: at efficacius fiet ſuffumigium, ſi ſulphur ſimul uratur: imò verò ex ſulphure ſolo ſuffumigium paratur, & per tubulum exceptum hęmorrhoides cæcas, & latentes potenter exſiccat: mirum in modum confert injectio ſequens frequenter uſurpata.

℞. Succi plantag. ol. viol. an. ℥iv. balſami naturalis ℥ß. M. F. Injectio in anum.

In communi uſu eſt pulmo hædinus ex animali adhuc calens parti appoſitus.

In iis qui huic affectui valde obnoxii ſunt cauſticum tibiæ utiliſſimè admovetur. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 10. *cap.* 11.

Succus ceparum cum aloe miſtus & panno aſperiori fricando applicatus aperit hæmorrhoidas. *Joh. Hartmanus*, Practic. Chimiatr.

Habet ſudor morientium mirificas vires mortificandi hæmorrhoides & excreſcentias. *Ioh. Helmontius, tract. cui tit. Latex humor neglectus.*

Ad cæcas hæmorrhoides, quibus ſubinde affligebatur avus meus, hoc pulv. experimento ſuo utebatur.

℞. Antimonii pulver. ʒii. hermodactyl. ℥ß. boli arm. ʒi. M. F. pulvis: applicetur cum co ttone quoties egeritur. *Acchilles Gaſſerus, obſerv.* 42.

Obſtetrix Gallica *lib.* 3. *pag.* 24. medetur dolori hæmorrhoidum etiam gravidis & parturientibus moleſto, hoc unguento:

℞. Milleped. q. ſ. contund. & probè miſc. cum pulpa pomorum acidorum cocta, & applica cum linteo bis in die manè & veſperi. *VVolſangus Hęferus, lib.* 3. *Hercul. Med cap.* 5.

Quidam habuit hæmorrhoides intus, & maximum dolorem continuò patiebatur. Accepit plantaginem & tapſum barbatum ac contrivit eas aliqualiter, & admovit ano, ter in die renovando, & toties in nocte, & intra paucos dies liberatus eſt. *Arnoldus Villanovanus. Pract. lib.* 2. *cap.* 33.

Inſulanus quidam vehementi hæmorrhoidum dolore torquebatur, qui nullis anodynis præſcribi ſolitis cedebat. Tandem à quodam docto *Germano* illac tranſeunte monitus, multis fotibus ex remollientibus repetitis, unguentum de ſucco nummulariæ cum butyro rec. non rancido parari juſſi, quo turunda illita & ſenſim intromiſſa dolorem compeſcui. Unde ſomnus optatus ſenſim ſurrepſit, appetentia revocata fuit. Eidem ægro paulò poſt inteſtinum rectum prociduum fuit, quod hoc remedio curatum nunquam poſtea foras exiit.

℞. Ol. maſtich. q. ſ. in eo bulliant ſcarabæi num. 8. Deinde hoc oleo ungatur inteſtinum ſupra aſperſo pulvere putaminum ovorum, ex quibus pulli fuere excluſi. Idem *Germanus* mihi aſſerebat ſuccum blattariæ itidem mirè dolores omnes hæmorrhoidum mitigare. *Obſerv. infreq. Riverianis annexis obſervatio* 27.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Hęmorrhoidibus nimium fluentibus.

SI profluvium grave eſt, internam venam in brachio ſecare poterit, quod id remedium expeditum eſt, & efficax Si profluvium diu duravit, vireſque attrivit, ne ſpirituum fiat ſubita eductio, partiri ſectionem in vices decet, ita & viribus minus incommodi inferetur, & revulſio fiet iteratis retractionibus evidentior: ſin nec ita impediatur profluvium cucurbitulæ ſine vel cum ſcarificatione affigendæ: affixæ hypochondriis potiſſimum ſiniſtro, profluvium egregiè retinent, illud præcipue quod ex portæ venę ramo derivatur; & ſcapulis primum, deinde lumbis admotę efficaciter fluxum retinent, qui ex cavæ venæ propaginibus derivatur: exhibeatur demum potio purgans ex iis quæ fæculentum, craſſumque, item bilioſum humorem & ichorem melancholicum ducunt, & membra interim ab obſtru-

structione vindicata corroborant: inter alia author sum ut rhabarbari usum sibi familiarem faciat. Si profluvium diutius protrahi incipiat ex floribus verbasci & ovo placentulas confectas quotidie edat: & vesperi cum decumbendum est, suffitum ano excipiat è sella perforata a concisis verbasci foliis molari ignito lapidi injectis, excitatum: tum plantaginem & verbascum simul tusas ano admoveat, vel calendula tusa succo pororum incocta imponatur, quod est singulare: hoc modo sæpe firmantur nullo efficaciori adhibito. Si gravior urgeat sanguinis profusio, utatur istis pilulis, quibus in hoc affectu efficaciter uti soleo.

℞. Pilul. è bdellio ʒi. troch. è terr. sigill. troch. è carabe, an. ℈i. cum mucilagine sem. cotoneor. ex aq. rof. extract. F. massa, & ex qualibet ʒ. pilulæ ix. ex his deglutiendæ iii. mane ante prandium, & vesperi ante cœnam totidem: non est quod quem terreat in harum pilul. exhibitione *Rondeletii* censura, vulgare nostrum bdellium myrrham esse arbitrantis: nam hic fidem facere possum, me in usu istarum ut sunt præscriptæ, atque cum usitato bdellio compositæ, effectum quem promittunt tam evidentem deprehendisse, ut de compositione dubitare vix queam; nisi quis putet ab adjectis siccantibus & adstringentibus hoc qualecunque quod recipiunt myrrhæ obtusum superatumque esse. Exhibui in hoc casu aliquando troch. è carabe solos cum decocto sumach. Cum alias profluvium fuit instantius, & humor eo delatus calorem induxit; applicui ad anum quod sequitur.

℞. Succ. plantag. ℥iiß. aq. rof. ʒvi. pulv. sumat part. iiß. fl. verbasc. rorismarin. siccat. an. part. i. redige S. A. in emplastr. Si postulat necessitas, licebit sanguinem drac. bolum armen. malicorium & id genus alia addere. Ista enim foris adhibita minus nocent, licet intus frigidiora omnia sunt suspecta: atque omnia ista utilia sunt, undecunque sanguis profluat; quod si constet ex cavæ venæ propaginibus prodire, jam licebit inferiorem lumborum, & dorsi partem unguento comitissæ vel simili astringente & refrigerante illinire.

Memini me in M. S. antiquo libro legisse quod tria semina genistæ quotidie manè sumpta, & hæmorrhoidum & sanguinis è naribus profluvium sistant, cui licet nulla manifesta ratio subsit, nisi quis putet, ideo hoc fieri quod ad urinæ vias avertant, indicare tamen id tibi volui, quod experimentum fit facile & sine ullo periculo. Novi qui sanarunt quos nimium profluvium ferè confecerat, ut hydropis periculum adesse videretur, exhibita herbæ chelidonii aqua destillata, sed quia acris est admodum, libentius utor herba ista cerevisia vel etiam vino macerata. *Reinerus Solenander, consil.* 20. *sect.* 4.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Hæmorrhoidibus nimium fluentibus.

PUlvis bufonis combusti vel ranæ terrestris positus supra hæmorrhoides, dicitur eas stringere à proprietate. *Petrus Forestus, schol. observ.* 6. *lib.* 23. *De Sedis & Ani vitiis.*

Cuidam mediæ ætatis nimia præcipitatione fundebantur hæmorrhoides. Cum Medici & Chimici cuncta tentassent, nec successissent, jussi ut una intacta reliquæ tangerentur colcothare; ita appellant crassamentum illud à vitrioli olei destillatione relictum: illicò constitit, vivit: præstitisset tamen sensim aliquaque die id actum fuisse. *Ioh. Haurnius ad aphor.* 14. *sect.* 6.

A proprietate quadam valet cingulum ex foliis recentibus hellebori nigri conquassatis, nudo corpori circumdatum: hoc fœliciter usus sum; præstat idem in immoderatis fluxibus mensium, & sanguinis arteriosi post partum gravissimum sæpe magno conamine profluentis. Laudatur etiam hic essentia croci Martis. *Ioh. Hartmannus, pract. chimiatr.*

Cum sæpenumero per multos dies, imò etiam menses gravi hæmorrhoidum fluore opprimor, adeo ut vires vacuationis hujus copia dejiciat, & pro sanguine nigro ac crasso, ruber jam fluat, hunc fluxum sisto aptando crebrò alternos sacculos calidos ex rubro panno & contusis glandibus, vel quercinis foliis in forti aceto multùm decoctis factos, quibus ocyus fluor con-

consistit. *Martinus Rulandus, cent. 1. curat. 7.*

Pinguedo anguillæ quæ dum torretur exudat unguentis addita proprietate quadam agens, ipsa efficaciora rediit.

Fungus qui crepitus lupi nominatur, siccatus levissimus & subtilissimus in podicem insertus, admodum fluorem sistit: uti & telæ aranearum, & leporis pili subtilissimi.

Sanguis humanus, vel aliorum animalium servidus adhuc injectus, mirabiliter sanguinem ex alvo profluentem cohibet. Pulmo etiam arietis modò exemptus, tepens adhuc & cruentus podici subjectus, magnam in sanguine sistendo habet efficaciam: oleo vitrioli venam tangere efficax est remedium, vel in extremo periculo aqua forti appellata: cauterium actuale extremum erit remedium: uti & si vena volsella apprehensa, atque elevata, & filo sericeo vel seta cum acu subducto ea vinciri possit.

Hæmorrhoidum, ut & mensium, & post partum sanguinis immoderatum fluxum, proprietate quadam occulta sistunt folia hellebori nigri recentia conquassata, & cum fascia corpori, ut nudum corpus tangant, cinguli instar circumligata, reiteranda toties quoties priora siccata fuerint. *Felix Platerus, prax. tomi 3. pagin. 646.*

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Hæmorrhoidibus nimium fluentibus.

CONsiliarius quidam immodico hæmorrhoidum fluxu laborabat a quinque vel sex diebus, quo sanguinis ℥viii. vel x. singulis diebus profundebat: post venæ sectionem, julepos refrigerantes & incrassantes, aliaque remedia interna & externa frustra adhibita, cum res urgeret, & æger admodum debilitaretur, præscripsi succum urticę levi ebullitione depuratum ad ℥ii. cum pauco saccharo, & hoc solo remedio fluxus omnino cohibitus est. *Lazarus Riverius, observ. 81. cent. 4.*

Purgatio blanda humores biliosos sanguinis impetum conciliantes ad intestina derivat; eaque fieri debet expurgantibus adstringendi vi præditis, ut rhabarbaro, myrobalanis, & tamarindis. Docet *Mercurialis* tamarindos præcipuè, ad compescendum hujusmodi sanguinem fluentem, miram quandam potestatem habere, tam decoctos, quam in substantia usurpatos.

Inter topica fotus ex verbasci decocto in aqua ferrata vel vino astringente parato convenientissimus est: hæc siquidem planta hæmorrhoidum fluori, & dolori appropriata est: in usu fomenti diligenter observandum, ut frigidè vel saltem tepidè admoveatur: magis composita decoctio in hunc modum præscribi potest.

♃. Rad. bistort. ℔ß. fol. plantag. verbasc. summitat. rubi, & quercus, an. Miiß. granor. sumach. balaust. gallar. virid. & malicorii, an. Mi. myrtill. dr. ß. rosar. rubr. p. ii. alumin. ℥i coquantur in tribus partibus aquæ ferratæ, & una vini rubri austeri pro fotu: ex hac decocto, aucta dosi simplicium, potest fieri insessus, quo utatur æger subfrigidè.

Unguentum comitissæ ad fluxum cohibendum utilissimum est, eoque inungi debet dorsum & hæmorrhoides, vel in rem præsentem tale componi poterit.

♃. Ol. rosat. omphacin. & myrtill. an. ℥ii. succi plantagin. & tapsi barbat. an. ℥iß. aceti vini rubr. ℥i. bulliant ad succorum consumptionem, deinde adde bol. arm. sang. drac. thuris & scoriæ ferri subtiliss. pulv. an. ʒi. ceræ q. s. F. unguentum.

Rondeletius magis probat unguenta quæ sine oleis parantur, quia magis astringunt, eaque in hunc modum parat.

♃. Succ plantag. bursæ pastor. & tapsi barbati, an. ℥ii. syrup. acetos. simpl. ℥iii. coq. simul leviter; postea misce sang. drac. ℥i. bol. armen. terr. sigill. & rad. bistort subtiliss. pulv. an. ʒiß. ceruss. lotæ ℈ii. M. ad formam linimenti.

Si hæmorrhoides sint exulceratæ, sequens parari poterit.

♃. Ol. rosac. ℥ii. thuris & aloes; an. ʒi. sarcocoll. sang. drac. bol. arm. an. ʒß. spodii, carabes, an. ℈i. amyli ʒiii. succ. plantag. ℥i. F. unguentum.

Cataplasma dictis partibus utiliter admoveatur in hunc modum.

♃. Bol.

℞. Boll. armen. aloes, mastich. thuris sang. drac. an. ℥ß off. myrobalan. indor. & gallar. an. ℥i. subigantur cum albumine ovi & succo plantag. F. Cataplasma.

Suppositoria huic usui sunt valde idonea, quia penitius in partem demittuntur. Horum forma talis est.

℞. Colophon. thuris an. ℥iii. bol. armen. ℥ß. ceruss. plumbi usti, an. dr. i. acaciæ dr. ß. subtiliss. trita excipiantur sevo hircino pro formandis suppositoriis.

Injectiones per syringam in anum fiunt ex succo plantag. aliisve supradictis ad fotum propositis. Suffitus etiam in eundem finem utiliter usurpantur, ex decoctis fotuum prædictorum parati: quibus addi potest sequens.

℞. Thuris, aloes, mastich. ros. rubr. myrtill. & absinth. an. dr. ß. troch. de carab. dr. i. F. pulvis crassior carbonibus injiciendus: cujus fumus recipiendus est in cathedra perforata per infundibulum amplum, cujus angusto orificio aptetur tubulus ex ligno, vel argento, in anum demissus. Suffitus ex decocto tapsi barbati omnium fere utilissimus est.

Toto curationis tempore utatur æger potu ordinario aqua ferrata vel decocto millefolii.

Curato fluxu de precautione cogitandum est ne iterum redeat: quod fiet victus ratione convenienti, phlebotomia bis aut ter in anno usurpata: purgatione usuali cum caustico tibiæ admoto, aliisque hujusmodi, quæ varianda sunt, juxta varias corporum dispositiones. Præterea aquæ minerales vitriolatæ, aluminosæ, & ferratæ, erunt convenientissimæ.

Fonseca commendat ad præcautionem hujus affectus decoctum lentisci, vel ejusdem infusionem in vino, paratum in hoc modo.

℞. Rasur. lentisci ℥ii. infundantur in ℔. xii. vini per viginti quatuor horas in loco tepido. Deinde colentur, & de hoc vino bibat pro potu ordinario per mensem integrum. Habet enim vires sistendi hæmorrhoides, tum etiam ventriculum roborandi. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 10. *cap.* 10

Experimentum probatum ad hæmorrhoidas constringendum. Decoquatur calendula in succo porrorum, & supra epithimetur: quia pro certo statim restringit. Probatum est. Comedant omni mane placentulas ex ovi vitello & flor. verbasci cum mica panis & aliis confectas, sed in majori quantitate de floribus ponatur. Vesperi accipe lapidem molarem & calefiat fortiter, donec rubescat; deinde frondes tapsi barbati super aspergas, & patiens fumum accipiat per anum sedens in sella perforata. *Arnoldus Villanovanus, Pract. lib.* 2. *cap.* 34.

SECTIO SEXTA.

De Hemicrania.

Vide supra, *Libro* 3. *sect.* 18. *De Capitis dolore.*

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Hemicrania per consensum ventriculi.

Multis peractis remediis ad decoctum ligni buxi confugimus, quo multum sudavit, & ita valuit ut intra viginti dies ab ejus potu æger optime habuerit, nec amplius in eundem morbum reciderit. Cæterum scire decet lignum buxum, *Europæis* frequens, & *Cordonibus* satis notum, lignum guajacum esse quod superioribus annis ex *Peru* & Insulis noviter reperies asportari cœpit, quod tamen ex Insulis iis adfertur pinguius, & per consequens calidius est, nostrum verò moderatiorem sortitur temperaturam, ac proinde iis qui calidiori sunt temperatura, & morbo calidiori affliguntur, præcipue in æstate, liberalius ejus decoctum damus guajaci decocti vice, nec enim aliter inter se differunt hæ arbores quam Soli diversi ratione. Nostrum verò hoc lignum buxum unice jecur plus justo calidum emendat, & sudorem egregie evocat, ut sæpe experientia compertum habuimus. *Amatus Lusitanus, centur.* 3. *curat.* 36.

SUB-

SUBSECTIO SECUNDA,

Pro Hemicrania graviter affligente.

PEractis venæ sectione & purgatione, pro discutienda materia à capite, fotus ex spongia madefacta in decocto chamæm. anethi, beton. verben. in vino austero atque aqua parato. Verùm ea hora qua dolor ingruere solet, caput oxyrrhodino muniendum ad dolorem leniendum confert unguentum alabastrinum, oleum etiam ex vitell. ovor. cum lumbricato, imò verò frustum carnis super carbones ignitos & calefactum maximè prodest, ad qualitatem autem pravam (si quæ subsit) delendam, & dolorem proprietate recondita tollendum, omnibus præfero linimentum ex theriaca media ætatis in succo betæ nigræ & aceto liquata: nec usus ejusdem theriacæ recentioris, vel pilul. de cynoglossa per os qualibet hora dolor insævierit inopportunus mihi censetur. *Iulius Cæsar. Claudinus, Consult.* 76.

℞. Aquæ vitæ optim. salv. lavend. an. ℥iß. camphor. croci an. ℈i. M.F. fotus, quo foveatur calidè locus affectus.

Postea applicetur capiti ea parte raso hoc Cataplasma.

℞. Medull. panis albi ℔ß. sem. fœnugræc. lini an. ℥j. furfur. farin. fabar. an. Mj. coq. in sufficienti quantitate lactis vacini ad consistentiam Cataplasmatis, adde vitell. ovor. numero 2. croci, camphor. an. ℈j. M. F. Cataplasma.

Cùm alvus egrè ferretur præscripsi hunc pulverem.

℞. Agar. albiss. ℥ß. mæchoac. ʒi. cinnamom. ʒß. M. F. pulvis pro duabus dosibus, sed ecce; cum maritus unica vice integrum pulverem præbuisset, alvus copiosè soluta, ægraque valde alleviata fuit. *Ioh. Petrus Lotichius, Observ.* 4. *cap.* 1. *lib.* 2.

Quia interna nollebat admittere medicamenta hoc oxyrrhodinum vel potius emulsionem loco affecto & fronti applicavi.

℞. Amygd. d. depilat. & nucleor. persic. an. ʒvi. sem. canab. papav. alb. an. ʒv. spec. diarrhod. abbat. zedoar. cariophyl. pulv. an. ℈ß. camphor. acet. solut. gr. iv. acet. rosac. ℥i. aq. verben. beton. ros. an. ℥iii. spirit. rosar. (ad gratiam odoris) ℥iß. M. diligenter. F. emulsio, illico sævissimus dolor placatus est. *Ioh. Petrus Lotichius, obs.* 6. *cap.* 1. *lib.* 2.

In dolore hemicranio a causa calida oriundo, & in dolore illo, qui a *Gordonio* clavus nominatur, qui est dolor fixus in temporibus, arteriotomia mirificè prodest, quam tutò celebravi in plurimis vulnus alligando simplici splenio ex linteo complicato confecto, & aqua frigida madefacto, ut in vulgari phlebotomia, fascia super inducta, quæ a *Galeno* lepus sine auribus nominatur, neque ulla unquam secuta est hæmorrhagia, item vidi cephalæam diuturnam curatam in nosocomio admoto caustico potentiali super arteriam temporalem. Decisa enim eschara cauterii potentialis supra venas & arterias admoti, nullus sanguinis fluxus emergit, quia provida natura, dum escharæ separationem molitur, simul novam carnem generat, qua venarum oscula teguntur. *Samuel Formius obj.* 31.

Non silendum præsens hemicraniæ, pertinacis remedium *Adriano pigelio* in semetipso aliisque exploratum, nimirum incisio venæ quæ inter indicem policemque excurrit. *Ioh. Rhodius obs.* 76. *cent.* 1.

Quidam diu passus est dolorem frontis omni die circa vesperam valde fortem, qui longo tempore remedium non inuenit tandem edoctus emplastrum sibi fecit ex nucleis persicorum bene pistis, & fuit perfectè curatus & multi alii. *Arnoldus* de *Villa nova Medic. Practic. lib.* 1. *cap.* 8.

SUBSECTIO SEPTIMA.

De Hepatis morbis.

HEpar, cujus officium est sanguinem è vena portę exceptum ab humore felleo separare, depuratumque in venam cavam deducere, compluribus variisque patet affectibus, quales sunt intemperies calida & frigida, obstructio, scirrhus, inflammatio & dolor, &c. obstructio jecori admodum familiaris est, nullumque viscus hoc æquè vitio tentatur, quod vena portę per ejus substantiam in ramos tenuissimos dissipata facilè oblitteratur.

tur. *Ejus causæ sunt*. Prima, Ineptior partis permeabilitas ob frigus, res astringentes, contusionem, compressionem & ligaturam. Secunda, Sanguinis ad permeandum ineptitudo ob copiam, crassitiem & visciditatem. Tertia, Partis à plenitudine oppressio, ob victum pleniorem, intermissia exercitia & evacuationum consuetarum suppressionem: hunc affectum ostendit gravitas, & distentio cum obtuso dolore, dextro insidens hypochondrio, cum præcipuè manifesta, quum quis mox à cibo exercitationem subit.

Scirrhus hepatis tumor est in illa parte præter naturam durus ac renitens, doloris expers, nisi fortè durius prematur: ex contumaci & inveterata obstructione fer. semper, aliquando sed raro ex inflammatione originem trahit: non subito, fit, sed pedetentim. Primò enim tenues jecoris venas implet & infarcit humor obstructionis author, auctus dein in omnem visceris substantiam redundat, eamque perinde atque venas obstruens; hinc multò plenior cumulatus, jecur in amplam molem, ut turgidum appareat, distendit: denique siccatus, & vi caloris tenui parte dissipata, reliquus totus obdurescit cujus permistione jecoris substantia labefactatur, verusque scirrhus tandem emergit, tactu deprehenditur, præsertim si gracile & adipis expers sit abdomen, idque facilius erecto vel in dextrum latus inclinato ægro, quàm decumbente supino, tum enim non nisi pressu animadverti potest jecoris situ & figura circumscribitur facilis præterea est decubitus dexter, sinister verò gravis, quod moles quædam veluti suffocans in ventriculum & præcordia incumbat.

Jecoris inflammatio, quæ Græcè ἡπατῖτις dicitur, est ejusdem tumor calidus ab impetuosa præfervidæ materiæ affluxione exortus cum febre continua, dolore gravativo, sensuque ponderis affligens: ejus signa sunt gravitas in dextra præcordiorum parte, dolor à jugulo ad costas nothas protensus, tussis exigua, eaque sicca, difficultas spirandi, febris acuta, anorexia, sitis inexhausta, color totius corporis ad flavum declinans. Tumor hic facilè in abscessum desinit, qui si contigerit, certam mortem prænuntiat: ideo Medicis quam maximè curæ est, ne ad hoc malum morbus deveniat, abscessus quum jam fit, dolore, febris, & cætera symptomata invalescunt, rigores sæpe nullo ordine invadunt, quos sequitur caloris exacerbatio, confecto pure, omnia quidem remittuntur, vires tamen relinquuntur multò imbecilliores, pulsus frequens parvus & languidus, crebraque animi defectio: rupto abscessu puris illuvies prorumpit, cujus tetro vapore æger tandem de medio tollitur, intemperie etiam, tum calida, tum frigida detinetur hoc viscus; in calida adest cibi, maximeque carnis fastidium, & nihilominus inedia plurimùm incommodat, sitis vehemens, corpus universum, præcipuè manuum & pedum palmæ calent, in frigida major est cibi cupiditas, sitis nulla, faciei color albus, habitus corporis mollis, & deiectiones crudæ.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Hepate calido.

INter omnia remedia, quæ hactenus ars invenire potuit ad hepar præcalidum refrigerandum atque roborandum, primas obtinet tinctura coralliorum: cuius cochlearia duo æger sumere poterit singulis diebus manè duabus horis ante pastum. Ita præparatur.

℞. Corall. rubr. crassiusculè triti ℥vi. reponantur in vase vitreo, quod matracium vocant, iisque affundatur succus limonum, ut supra materiam quatuor digitis emineat; (in penuria succi limonum, substitui poterit succus berberorum) vase bene clauso ponantur in B. M. per quatuor aut quinque dies continuos, & tincturam separa à fæce, & in alio vase serva ad usum dictum, gustui gratior fiet tinctura, si cum sacch. candidi pari quantitate reducatur in syrupum; sed multò inefficacior evadet, at melius addetur saccharum cuilibet dosi exhibitionis tempore. Ad eundem usum valde commendatur conserva ex fructu cynorrhodii confecta, cujus sumat singulis diebus ad nucis magnitudinem. Uti etiam poterit Electuario sequenti.

℞. Elect.

℞. Elect. triasantal. quadruplicato rheo in tabell. redact. ℥iv.capiat tabellam unam ponderis ʒii.superbibendo parum potus ordinarii.

Tinctura etiam rosarum ad usum prędictum utilissima erit.

Hæc quatuor remedia in usu continuo ita habenda sunt, ut manè alterutrum sumatur horis duabus ante pastum, vesperi verò alterum, in introitu lecti, postridie verò alia duo iisdem horis, ita frequenter remedia immutando, ne natura nimium iisdem assuescat. *Lazarus Riverius observ. 49. cent. 1.*

Si reperiri posset aliquod pharmacum, quod uno eodemque tempore stomachum foveret, jecurque refrigeraret, maximum, esset inventum, cichorium sylvestre duas hasce facultates possidet in cibis administratum, nam amaritudine qua pollet ventriculum roborat, sicut reliqua amara, & bilis fervorem compescendo immensos æstus ipsius, hepatis coercet. Hoc remedio plurimos sanatos vidimus, *Dominicus Panarolus, observ. 47. Pentecoste 3.*

Quia hepar habes natura calidum, contemperatione aliqua interdum indiget, utque ea hepatis refrigeratio sine ventriculi incommodo instituatur, suadeo; ut utrique membro, etsi dissimiliter affecta sint, sic consulas, ut saccharo rosato aliquot grana piperis per medium incisi indas, simul deglutias, ita piper calefaciet ventriculum frigidum, nec vltra progredietur, & sacchar. rosacei frigiditatem inhibebit, saccharum verò rosac. postea hepar contemperabit. *Gaspar Hoffmannus, consil. 9. lib. 3. consil. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

Curatio consistit in correctione illus intemperiei, per refrigerantia remedia, & biliosi humoris, qui ab ea producitur, eamque vicissim fovet, aliorumque morborum causa existit, evacuatione, ac primùm venæsectio hepar maximè refrigerat, biliosi sanguinis portionem educit, & obstructiones à bile solvit, mittendus igtiur sanguis est e Basilica dextra, quantitate plenitudini ac virium robori respondente, vel una vice, vel per intervalla, pro affectus magnitudine, & duratione; idque præmisso clyst. vel medicam. primas vias expurgante.

Deinde bilis educenda est cholagogo medicamento benigniore, per intervalla repetito, aut apozemate in plures doses exhibito, aut syrupo magistrali, aut etiam syrupo de cichor. composito quadruplicato rheo, qui convenientissimus est. Siquidem innoxiè biliosos humores expurgat, jecur refrigerat & corroborat, ejusque obstructiones aperit.

Apozema bilem evacuans ita componi poterit.

℞. Rad. acetos. gram. cichor. oxylapath. ℥i. fol. endiv. cichor. dentis leonis, & capill. ven. an. M. i. sem. 4. frigid. mai. an. ʒiii. liquirit. ras. ℥i. flor. cichor. bugl. viol. an. p. i. sen. mundat. ℥i. tamarind. ℥i. macis & cariophyll. an. ʒi. coq. ad quartar. v. in colat. dissolve expressionem ℥ß. rhei in prædicto decocto cum cinnam. infusi, syrup. de cichor. compos. & rosat. solut. an. ℥ii. F. apozema clarificatum & aromatizatum ʒii. santali citrini, pro quatuor dosibus matutinis.

Syrupus magistralis componi potest ex materia prædicti apozematis, triplicata dosi purgantium, & addita sacchari quantitate decocto æquali.

Usitatissimus apud nos est syrupus ex succis summæ efficaciæ ad chronicos omnes morbos, qui à calida hepatis intemperie, & bilis flavæ aut exustæ proventu oriuntur; & in sequentem modum pręparatur.

℞. Succor recenter expressor. & per residentiam depuratorum ex fol. endiv. cichor. acetos. fumar. borrag. bugloss. ℔iij. succi pomorum redolentium recenter expressi & depurati ℔ij. polypod. q. rec. ℔ß. sennę mundat. ℥viii. agar. rec. trochisc. ℥ß. macis & cariophyll. an. ʒß. infundantur & decoquantur ut artis est, donec colaturæ ℔iß. supersit; in qua dissolv. rhab. el. in prædictis succis, cum spica infusi & express. ℥i. sacchar. alb. ℔iß. F. syrupus perfectè coctus, clarificatus & aromatizatus ʒii. pulv. elect. triasantal. servetur in vase vitreo: dosis ℥ii. vel iii. bis aut ter in mense cum jusculo pulli, foliis endiviæ, cichor. & acetos. alterato, vel cum sero lactis.

Ad hepatis refrigerium sequentia utilissima sunt.

℞. Ra-

℞. Radic. acetos. cichor. gramin. & lapath.acut. an. ℥i. fol. endiv. cichor. acetos. capill. ven. an.M.i. flor. cichor.borrag. bugl. an. p.i.coq. ad ℔i.in colat.dissolv.syrup. de limon. ℥iii. F. julepus clarus pro tribus dosibus bis in die sumendis: si magis refrigerare studeas, adde singulis dosibus spiritus sulph. aut vitrioli, q. s. ad gratam aciditatem. Potest etiam misceri salis prunellæ ʒi. ad maius refrigerium.

Sanguis cichor.& chamædrios ad sanguinem depurandum, obstructiones reserandas, & hepar refrigerandum utilissimus est,in syrupum redactum in hunc modum.

℞. Aq. cichor. in B. M. paratæ, q. v. folior.cichor.partes duas, chamædr. part.i.macerentur simul & digerantur per triduum in B. M. Postea exprimantur: liquori adde nova folia cichor. & chamædr. digerantur iterum per triduum, deinde exprimantur, & infusiones illæ octies vel decies repetantur Liquor evadet rubens instar sanguinis, cui adde parem liquori sacchari quantitatem: & F. Syrupus.

Utilis est sequens opiata.

℞. Conserv. flor. cichor. viol. nympheæ & bugloss. an. ℥i. pul. elect. triasantal. ℥iss. cum syrup. de limon. F. opiata, qua utatur frequenter.

Balneum aq. tepidæ frequenter usurpatum totum corpus refrigerat & humectat, multò potentius & utilius quovis alio remedio, in emaciatis præsertim corporibus.

Serum lactis ad idem est efficax, si ad quindecim dies aut plures usurpetur: elicitur autem commodè per lactis ebullitionem, affundendo parum aceti vel succi limonum, & postea colando. *Amatus Lusitanus* ipsum præparat in hunc modum.

℞. Seri lactis ℔i. syr. acet. valde acidi ℥iii. M. & facta una ebullitione, capiat more aq. mineralium, scilicet per duas aut tres vices postea deambulando: antiqui eo utebantur ad ℔v.

Quercetanus verò in hunc modum præparat.

℞. Seri lactis ℔ij. succ. limon. ℥ii. succ. pom. redol. recent. extract. ℥iii. omnia simul cum albumine ovi prius agitata ad ignem clarificentur, addendo parum sacchar. de colat. cape ℥vi. vel viii. conti nuando per quindecim aut viginti dies.

At si emaciatum & consumptum fuerit corpus, lac integrum & præsertim asininum in plures dies exhiberi poterit: decoctum Chinæ cum succo limonum paratum, huic etiam usui confert, præsertim si obstructiones adfuerint, ita fiat.

℞. Rad. Chinæ tenuiter incisæ ℥i. aq. fontis ℔vi. succ. limon. ℥iii. macerentur per viginti quatuor horas. Deinde coq. ad tertiæ partis consumptionem. Postea colentur per manicam *Hippoc.* capiat ℥vi. manè & vesperi, vinumque eo diluatur.

Denique aquæ minerales vitriolatæ utpote aperiendi & refrigerandi vi præditæ erunt utilissimæ. Perseverante affectu, hęmorrhoides per hirudines aperientur semel aut bis in mense.

Ac tandem exterius regioni hepatis epithemata & unguenta refrigerantia admoveantur; epithemata fiant ex aq acet. cichor. rof. plantag. aceto & caphura: quibus ad robur partis additur pulvis triasantal. Unguenta vero sint rosaceum refrigerans *Galeni* & ceratum Santalinum. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 11. *cap.* 1.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Hepatis dolore.

DOminum *Sangermanum* dolor ad gibbas hepatis vexabat: irrita omnia fuerunt remedia ex arte comparata, & cùm naturæ totum negotium relinqueretur, rusticus advocatus est, hic similem affectum se aliquando curasse asseveravit, æger confidenter ei sese credit: accipit radicis hederæ pulverisatæ ʒi. aut ʒii. pot ui dat cum decocto capi aut pulli, non longè post juvatur plurimùm: ejusmodi remedia à veteribus sunt præscripta, à nobis neglecta: & eadem magno nostro vituperio cum summa laude usurpant Rustici. *Ætius* caput scripsit de iis quæ purgant cavas & gibbas partes jecoris. *Guil. Ballonius, lib.* 1. *Epid. & Ephem. pag.* 41.

Vidi pistorem quendam qui cum in itinere se fatigasset, ac in gramine dormiuisset, quere-

querebatur de aliquo ac non valido dolore hepatis: febricitabat non ardenter: interdum Leipothymia tentabatur: cum obiisset, hepatis perenchyma, intacta ac integra membrana, in pus merum degeneraverat. *Ioh. Heurnius, ad aphor.* 45. *sect.* 7.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Hepatis inflammatione.

VIr quidam crapulæ deditus inflammatione jecoris correptus est. Huic febris continua aderat, & dolor valde gravis in hypochondrio dextro, cum tussicula quadam inani: dolor ad claviculam ascendebat. Habebat etiam sitim inexhaustam, nauseam, cibi fastidium & singultum, cum lingua arida in principio, postea nigra & aspera, & lotio rubra, quę omnia inflammationem hepatis indicabant: ad hunc accitus, venam illicò tundunt feci ad ℥VIII. Sequenti die cùm non satis alvus responderet, lenitivum sequens ut exhiberetur mandavi.

℞. Cassiæ rec. extract. ℥i. rhei pulv. ℈i. fiat bolus: quo quatuor sedes biliosas habuit, ita ut ex hac levi purgatione & sanguinis detractione febris mitior evaserit, dolore parum diminuto: inunximus etiam regionem hepatis unguento santalino, & pannum lineum eodem unguento inunctum apposuimus sine calefactione: interea & hoc decocto utebatur.

℞. Endiv. Cichor. cum toto dentis leonis cum toto, acetos. viol. lactuc. novell. an. M. j. fumar. agrimon. cap. ven. borrag. bugl. an. Mß. chamæpit. chamædr. (cùm esset etiam quædam obstructio) an. Mß. rad. gram. petrosel. an. ℥ß. sem. quatuor frigid. maj. & min. an. ʒj. sem. anis. ʒß. tamarind. ℥j. prunor. damasc. numero 13. uvar. pass. exacinar. ℥i. liquirit. ras. ʒii. hord mundat. p. j. F. decoctio in aq. pro ℔iß. colat. ad. syr. viol. de lim. de end. ex infusione ros. communium, an. ℥ß. M. quo apozemate cùm usus esset, febris valde diminuta est, & alvum quotidie deponebat. Morbo magis inclinante, pro dolore usus est sequenti epithemate bis aut ter in die, atque ita dolor omnis evanuit, neque ad

apostema devenit de quo metuebat, sed sanus cum nostra laude, ab astantibus pro deplorato habitus evasit.

℞. Endiv. virid. cichor. an. Mj. flor. chamæm. melilot. & ros. rubr. an. Mß. summitat. absinth. p. i. coq. in aq. communi pro ℔iß. in fine adde aq. absinth. endiv. an. ʒi. aceti opt. ℥ii. spec. triosantal. ʒiß. iterum bulliant, & F. epithema pro hepatis regione: eo peracto, inungatur linimento infrascripto.

℞. Ol. amygd. amar. chamæm. an. ℥ß. ol. ros. unguent. santal. an. ʒii. M.

Quod ad victum attinet, tenuissimum adhibuimus, in principio nil nisi cremorem ptisanæ, & poma cocta administrando, abstinendum à dulcibus, quibus tum iecur, tum lien intumescunt: à valde etiam adstringentibus abstinendum. *Petrus Forestus, obs.* 7. *lib.* 9. *De Hepatis Affectibus.*

Quidam febre acuta corripitur: dolor ad hypochondrium dextrum satis colligebamus non esse pleuritim: tamen summa erat difficultas ducendæ animæ, & quæ in horas increscceret. Spes erat eam sedatam iri uno medicamento contra aucta est, metus suffocationis: revera phlogosis erat pituitosa circa eas partes, & nisi terna sectione venæ provisum fuisset, metus erat abscessus. *Guillelmus Ballonius, consil.* 91. *lib.* 1.

Indubitatum auxilium in hepatis inflammatione & corruptione adfert hepar galli nigri vivi exemptum & adhuc calens in ℥v. aceti rosac. vel aceti simpl. minutissimè contritum, resolutumque, & à fibris colatum tepidumque exhibitum. *Franciscus Joel. practic. section. prima, lib.* 1.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Hepatis inflammatione.

SEnator quidam *Paterniacensis* quadragenarius, constitutione corpori gracili, & natura biliosus, ob ex[illegible]itia nimis violenta, cum supra modum in[illegible]uisset, inflammatione hepatis cum dolore ventris correptus fuit. Advocatus ego, ægrum febre acuta, cum linguæ ariditate, tus-

ficula ficca, refpirandi difficultate, cibi faftidio, fiti maxima, naufea, vomitu, inquietudinibufque laborantem offendi: duritiem quoque è regione hepatis manifeftam perfenfi: inflammatio enim præcipuè gibbum hepatis occupabat in curatione itaque proceffi, victus rationem refrigerantem & humectantem præfcripfi, loco vini, decocto agrimoniç & veronicæ, admixto nonnihil fyrup. de fucco citri & acetofç utendum juffi, mox fequens enema ordinavi.

℞. Rad. & fol. alth. malv. viol. pariet. agrimon. & veron. an. M. i. flor. chamçm. melilot. an. Mß. fem. anif. fœnic. an. ℥j. lini & fœnugræc. an. ℥ß. F. decoctio in colat. ℔i. diffolv. facchar. rub. ℥ii. catholic. ℥i. vitell. ovi, ol. viol. & rof. an. ℥i. fal. p. j. M. F. enema, quo rejecto venam in brachio dextro incidi & ad ℥vii. fanguinis extraxi. Exterius totum latus fequenti linimento tepidè inunxi.

℞. Ol. rof. & viol. cerati fantal. an. ℥i. ol. abfinth. ℥ß. M. F. Linimentum. Poft duas à cœna horas, ad inflammationem internam arcendam, & fomnum provocandum, nonnihil laudani, adeo ut ea nocte, & fequenti die meliufculè habere cœperit: fymptomata enim multùm uti & vires aliquo modo refocillatæ, fuerunt, quapropter fequentem potinuculam ordinavi.

℞. Fol. agrimon. veronic. cufcut. fcabiof. an. M. ß. fem. anif. fœnic. an. ʒii. liquirit. raf. ℥i. coq. in aq. in colat. ℥iv. diffolve elect. diacathol. ʒvi. fyrup. rof. folut. compof. cum rhab. agar. & fena ℥iß. M. F. potio, qua clementer expurgatus fuit.

Victus rationem interim optimam obfervabat: pro potu ordinario utebatur decocto agrimon. & veronic. lacte amygdalino, & emulfionibus fem. 4. frigid. maj. oleis convenientibus quotidie inungebatur, clyftere quinetiam urgente neceffitate injecimus, corpufque per intervalla infufione rhei, cum fyrup. rof. folut. compof. purgavimus, & fic divino favore dolor, reliquaque fymptomata remiferunt, tandem hepar, partefque nobiles fequentibus tabellis corroboravimus.

℞. Spec. diarrhod. abbat. ʒii. aromat. rofat. troch. è rhabarb. an. ʒi. facchar. diffolut. in decocto agrimon. & veron. ℥iv. M. F. S. A. tabellæ, de quibus fumantur ʒiii. horis tribus ante prandium. His pleniffimè convaluit. *Guil. Fabritius Hildanus, obferv. 48. cent. 2.*

Hominem intemperie frigida ventriculi, & calida intemperie hepatis laborantem cognovi, cui ab Empirico quodam plurima tam emplaftra quam unguenta, eaque præcalida, veluti è pipere, cardamomo, oleo cariophyll. cinnamom. & fimilibus præfcripta, atque cartilagini xyphoidi admota fuerunt; inde inflammatione hepatis correptus, vix ab eadem liberari potuit, tandem verò Dei beneficio, iis quç hepar refrigerant & corroborant, veluti julepo ex aq. cichor. endiv. agrimon. veronicæ cum fyr. de fucco limonum acetofæ & unguento fantalorum exterius applicato, fanitati eum reftitui. *Guilelmus Fabritius Hildanus, obferv. 46. cent. 2.*

Pro potu utatur æger decocto hord. & graminis cum tantillo liquirit. vel. fyrup. viol. aut capill. ven.

Exterius conveniunt fequentia topica.

℞. Aq. endiv. cichor. acetof. plantag. & rofar. an. ℥iii. aceti. rofac. ℥i. pulv. el. triafantal. ʒiß. camphor. ℈ß. F. epithema regioni hepatis tepidè frequenter admovendum. Vel,

℞. Fol. endiv. cichor. fcariol. plantag. bugloff. borr. & flor. nymph. an. Mi. abfinth. roman. Mß. rof. rub. p. ii. fantal. rub. & citrin. an. ʒii. coq. ad ℔iß. in colat. diffolv. aq. rofar. ℔ß. aceti rofac. ℥i. camphor. ℈i. F. epithema.

℞. Ol. rofac. ℥ii. ol. abfinth. ℥ß. M. abluantur oxycrato, & inungatur eadem regio poft ufum epithematis. Vel

℞. Ol. rofac. & myrtini, an. ℥ii. fucci endiv. & cichor. an. ℥i. aceti ℥ß. bulliant ad fuccorum confumptionem. Deinde adde pulv. fantali rubri & rof. rubr. an. ʒi. ceræ alb. q. f. F. unguentum.

Vel unguentum rofac. folum aut refrigerans *Galeni* oxycrato lotum poteft admoveri.

In progreffu morbi, mitefcente febre ac dolore, folventia cum refrigerantibus permifcenda funt æquali, vel inæquali dofi, prout morbus ad ftatum aut declinationem, magis vel minus accedere videtur,

quæ

quæ à Medico prudenti temperari debet, ut eorum materia innotescat, nonnulla exempla annotabimus.

℞. Ol. rosac. ℥ii. ol. absinth. ℥i. ol. chamæm. ℥ß. pulv. trium santal. ʒi. spic. nard. ʒß. ceræ, q. s. F. Linimentum.

℞. Farin. hord. ℥iii. santal. rubr. ℥ii. ol. rosac. ℥iii. M. cum decocto endiv. & cichor. F. cataplasma.

In declinatione, febre profligata, resolventia erunt admovenda, additis emollientibus, ne qua durities superfit, & nonnullis adstringentibus ad robur partis conservandum.

℞. Rad. alth. ℥iii. rad. cyperi, & cal. aromat. an. ℥ß. fol. malv. viol. agrimon. an. M. i. absinth. utriusque an. M. ß. sem. lini. fœnugrec. anis. fœnic. an. ℥ß. flor. chamæm. melilot. aneth. an. p. i. spic. nard. schænanth. mastich. an. ʒiß. fiat omnium decoctio, qua foveatur pars affecta calidiuscule.

℞. Ol. chamæm. lilior. & amygdal. d. an. ℥i. olei absinth. & nardin. an. ℥ß. pulv. schænanth. rosat. novell. & absinth. an. ʒi. ceræ q. s. F. Linimentum, in declinatione usurpandum.

Si durities partis persistat, gummi ammoniacum in aceto dissolutum, prædicto linimento addere convenit, vel etiam sequens emplastrum erit admovendum.

℞. Empl. de meliloto & diachil. ireati, an. ℥i. M. extend. super alutam. F. emplastr. ad formam semilunæ admovendum parti affectę. Vel

℞. Gummi ammoniac. in aceto remolliti ℥i. ladani & mastich. an. ʒii. ol. absinth. & ceræ, an. q. s. F. Emplastrum.

Si inflammatio ad suppuratione vergat, quod cognoscetur ex febris & doloris intensione, maximum est periculum, & pauci evadunt, attamen suppuratio adjuvanda est emplastris prædictis, quæ materiam resolubilem resolvent, & suppurabilem suppurabunt; tum etiam admotis cataplasmatis emollientibus; intus verò exhibendum jus pulli alteratum malva althæa, caricis, prunis, rupto abscessu, si pus album effluat per alvum, aut urinas, abstergendum est aqua hordei, vel sero lactis, cum melle rosat. Si verò suppuratio vergat in partem externam, cultello ignito aperienda est, secundum *Hippocratem*, & si pus effluat album & coctum, spes est sanationis. Si verò rubrum, fœtidum, fœculentum, & instar amurcæ, tendit æger ad interitum. *Lazarus Riverius, prax. med. cap.* 2. *lib.* 11.

Memini me apud *Svetonium* & *Plinium* legisse *Augustum* vitiato jecore laborantem fomentis calidis sine fructu à Medicis tractatum esse, accito autem *Antonio Musa*, eum frigidis remediis fuisse sanatum; quam rem libenter commemoravi, quod cum viderim à solertissimis Medicis remedia calorifica huc usque administrata, aut nullam aut exiguam Medicinam contulisse, in ea sum sententia, ea medendi ratione paulisper omissa, ad refrigerantia moderatè potius omnem curam esse convertendam, ita tamen ne calore nativo hebetato, ulla vis inferatur. *Hieronymus Mercurialis tomo* 2. *consult.* 59.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Hepatis intemperie frigida hydropem minitante.

PRæscribenda victus ratio, quæ calefaciat, moderate siccet, incidat, attenuet, ex iis quæ facilè concoquantur & subigantur, ex usu erit hoc conditum, quod ex condit. cortic. arantiorum, rad. enulæ, rad. cichor. spec. arom. rosat. diarrhod &c. confectum est: item maximè probo electuarium hoc quod *Arabes* de vino, *Græci* Cyphoides vocant, hoc modo secundum *Hollerium* præparatum.

℞. Passul. corinth. ℔ß. coq. in vino veteri generoso ad pultis consistentiam, tusas excernere per setaceum, tum admisce conserv anth. cortic. citri condit. cinnamom. an. ʒi. spec. arom. rosat. diamargar. calid. diacinnam. an. ℈i. lign. aloes odor. ʒß. croc. ℈ß. M. dosis ʒß. *Reinerus Solenander. cons.* 2. *sect.* 3.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Hepatis obstructione.

DIgestione facta, semel atque iterum pulverem hunc purgantem cum fructu præscripsimus:

℞. Spec. diaturb. cum rheo ℥i. tartar. vitriol. ℈. M F. pulvis, in brodio pisorum assumendus. *Gregorius Horstius, observ.* 30. *lib.* 4

Rusticis & agrestibus hominibus hepatis & lienis obstructionibus laborantibus, epotandum dedi proprium lotium magno successu, illud enim extergit & incidit, illud etiam calidum cum canabina stupa applicare juvat. Hepar etiam vulpis comestum à quadem proprietate convenit, ut & corallium valde tritum. Prodest etiam urtica mortua quæ lamium dicitur, eo quomodocunque assumpta, induratos & obstructos lienes liberat. Ego soleo eam exhibere manè incoctam ovo in formam placentulæ. Hoc medicamentum didici à Monacho *Hetrusco*, qui solum singulis diebus huius herbæ aliquot folia contrita & ovo incocta exhibebat edenda, & permultos curabat. Ego postea solos ipsius pulveres fœliciter in vino albo in eodem affectu exhibui, debet in usum vocari illa duntaxat lamię species, quæ in foliis maculam habet albicantem. Est etiam filicis decoctum efficacissimum in hoc casu, id quod antiquis cognitum. *Gal. lib.* 8. *De comp med.* Si loca, feliciter exhibet in hepatis obstructione, & optimum pharmacum vocat. *Reinerus Solenander, consil.* 12. 13. *sect.* 1.

Studiosus quidam ex intempestivis lucubrationibus in gravissimas obstructiones hepatis & lienis incidens, quæ eum ad extremam maciem perduxerunt, cum potiones purgantes, apozemata aperientia aliaque remedia parum contulissent, pilulis sequentibus a me præscriptis intra mensem restitutus est.

℞. Aloes opt. & gummi ammoniac. in aceto soluti & per setaceum trajecti atque iterum inspissati, an. ℨiij. sen. mundat. & myrrhæ el. an. ℨiß. croci ℈ß. cum oxymel. scillit. F. massa pilul. de qua capiat ℈ii. alternis diebus duabus horis ante pastum. *Lazarus Riverius, observ.* 34. *cent.* 1.

In omnibus hepatis obstructionibus dextrè demoliendis principes partes obtinet Mars seu ferrum, cujus scrobs cruda (à ℈ß. ad ℨß.) sæpius ingesta, mirum quantum valeat in talibus affectibus. Martis præparationes excogitatæ sunt multiplices: simpliciores verò quo fuerint, eo meliores: simplicitate ipsa natura gaudet, est pulvis cachecticus simplex elegantis virtutis in omnibus obstructionibus internis. Ille sic fit.

℞. Chalyb. præp. part. i. cass. ligneæ, part. iij. sacch. albiss. part. iv. M. f. pulvis (chalybs in bracteas tusas tantisper tunditur super incudem donec prorsus in scoriam abeat, postea subtiliter pulverisetur; incus benè mundetur undique) ejus tantum, quantum mucrone cultri arripi potest, seu à ℈ß. ad ℈i. detur ter quotidie, manè jejuno ventriculo, hora tertia vespertina, & ituro cubitum; tamdiu donec omnis obstructio fuerit expedita, etiam ad aliquot septimanas.

Essentia croci Martis quoque laudabilis est. *Johan. Hartmannus*. Prax. Chimiatr.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Hepatis obstructione.

PRæ cæteris omnibus medicamentis ad delendas obstructiones inveteratas maxime conferunt remedia ex tartaro, vitriolo & chalybe conflata. Sal tartari maximam habet destruendi vim, & apozematis opiatis ac pilulis aperientibus utiliter admisceri potest, sed præcipuus illius usus est in ptisana laxante, quæ fit ex sennæ ℨii. in aq. frigid. ℥viii. infusis, cum ℈i. vel ℨß. salis tartari, a quo sennæ tinctura potenter extrahitur; ut ptisana hæc multo potentius purget, quàm ptisana vulgaris; & ad multos dies continuata, omnes obstructiones solvat; quo effectu non rarò quartanas contumaces hujus ptisanæ usu per quindecim dies continuato radicitus curatas vidimus. Si salis tartari metuatur acrimonia, corrigi potest spiritu sulphuris aut vitrioli, ut pro ℨß. salis sint guttæ xv. spiritus. Spiritus tartari usus ex hydropis durationibus in observationibus nostris descriptis elici potest, sub nomine spiritus diuretici.

Vitrioli spiritus usurpatur in apozematis syrupis, aliisque remediorum formulis. Vitrioli efficaciam ostendunt aquæ naturales acidæ & vitriolatæ, quarum usus frequentissimus & utilissimus est, in

omnibus morbis ab obstructione oriundis.

At spiritus vitrioli cum sale, aut spiritu tartari permixtus, valde commendatur à spargyricis, ex iis conficiunt tartarum vitriolatum.

Denique ex chalybe varia præparantur medicamenta, tum à dogmaticis, tum à spargyricis, quę evidenti effectu obstructiones brevi resolventia, omnes coegerunt ad usum eorum frequentem. Vinum chalybeatum hoc modo confici potest.

℞. Limatur. chalyb. ℥iv. rad. eryng. enulæ camp. an. ℥iß. santal. citrin. ℥i. corall. rubr. ras. ebor. an. ʒvi. cariophyl. nuc. mosch. cinnam. an. ʒ.i. flor. genist. anth. & epithym. an. p. iii. vini albi generos. ℔vi. macerentur per octiduum in B. M. vel retrò furnum. Deinde transcolentur per manicam *Hippocr.* ut vinum optimè clarificetur, de quo capiat æger ℥ii. vel iii. manè duabus horis ante pastum per quindecim dies, aut plures, si opus fuerit. Vel in hunc modum fieri poterit.

℞. Chalyb. præpar. cum sulphur. ℥i. rad. enulæ, cortic. med. tamarisci, an. ℥ß. sen. ℥iii. epitym. ℥i. fæculæ brioniæ, & cinnamomi an. ʒii. pulv. triasant. ʒiß. aq. agrimon. & vini albi an. ℔i. infundant per triduum in Balneum Mariæ colat. capiat. ℥iii. vel vi. tribus horis ante pastum.

Syrupus ex calybe ita præparatur.

℞. Limatur. chalybs in aceto maceratæ vii. cort. med. tamarisc. ℥ß. ceterach. M. ß. cinnam. ʒiii. aq. absinth. & agrimon. an. ℔ß. vini albi ℔i. infund. per dies sex in loco tepido colaturæ adde sacch. ℔iß. fiat syrupus, capiat æger. ʒij: vel iij. manè singulis diebus. In prædicta prępatione chalybis, maceratur in aceto ad Solem, donec acetum exsiccetur; idque tertio repetitur, postea lævigatur in marmore.

Tabellæ ex chalybe ita fiunt.

℞. Calyb. præp. cum sulph. ℥ß. confect. alker. ʒii. ambr. gris. ℈i. sacc. in aqu. naph. & rosac. dissolut. ℥iv. F. tabellæ capiat ʒii. singulis diebus manè.

Opiatæ sequentes præstantissimæ sunt.

℞. Conserv. flor. tamarisc. & capill. ven. an. ℥iß. conserv. rad. enul. ℥vi. chalyb. præp. cum sulphure vel aceto ʒi. salis tamariscì ʒi. spiritus vitrioli ℈ß. cum syrup. conditurae citri. F. opiata, de qua capiat ʒii. aut iii singulis diebus manè. Vel,

℞. Chalyb. præp. cum sulph. ℥i sen. mund. rhei. el. & agar. rec. trochisc. an. ʒii. diarrhod. abbat. ʒi. croci ℈i. cum syrup. rosat. solut. F. opiata de qua capiat ʒii. manè, tribus horis ante pastum, continuando per quindecim dies.

Pilulæ ex calybe reliquis remediis non cedunt, & ita concinnari possunt.

℞. Calyb. præp. cum sulph. ℥ß. aloes opt. sen. mund. agar. troch. & rhei el. an. ʒi. pulv. el. diarrhod. abbat. ʒß. croci ℈ß. cum syr. ros. solut. F. pilulæ, ex quarum ʒi. formentur pilulæ sex deauratæ, quas capiat manè singulis diebus, tribus horis ante pastum, continuando per quindecim dies.

In omnibus medicamentis chalybeatis hoc perpetuò observandum, ut post eorum assumptionem deambulatione corpus exerceatur, ut huius beneficio medicamenti vires in actum melius reducantur, ac in partes obstructas transmittantur, eaque deambulatio continuanda est per duas horas quibus transactis, capiat æger jusculum in quo herbæ & radices aperientes nonnullæ decoctæ fuerint. Prętere omnia prædicta remedia Chymici commendant purgationes mercuriales ex Mercurio dulci præsertim cum pilulis ordinariis, quia Mercurius, valde penetrat, & obstructiones aperit.

Bezoardicum minerale plurimum etiam commendatur, & cum Mercurio dulci exhibitum miranda præstat, in hunc modum præscribi poterit.

℞. Bezoard. mineral. gr. xii. mercur. d. gr. vi. conserv. ros. ʒi. vel ii. F. bolus, qui detur plures dies.

Pro potu ordinario utatur æger aqua ex infusione chalybs parata, cum vino tenui, vel utatur cum levi decocto tamarisci, agrimon. ceterach. cap. ven. pimpinel. iisque simul mixtis, aut seorsum usurpatis, etiam cum vino. Quidam laudant decoctum rad. cynosbati pro potu ordinario, quod potenter aperit, & roborat: potentius operatur infusio limaturæ chalybis facta in vino albo, cum aquis prædictis, aut etiam cum aqu. simplici permixta.

Hoc enim solo remedio quam plurimæ virgines è chlorosi liberantur: & adhuc potentius operatur vinum istud chalybeatum, si præter potum ordinarium, meracum manè sumatur, ad ℥iii. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 11. *c.* 3.

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Hepatis Scirrho.

CUm ex mensibus retentis hoc malum provenerit, tota cura consistere videtur in eorum evacuatione: per octo ergo dies ante tempus mensium purganda erit bis aut ter per pomum coctum in quo radix hellebori nigri ad ʒß. affigatur (ut infra Sectione *De Podagra* videre est) singulo quoque mense repetat eandem purgationem. Solet enim hoc medicamentum præ cæteris movere menses, sed continuare oportet per tres aut quatuor menses juxta tempus consuete purgationis: Præ cæteris verò efficacissimum remedium est ad omnes viscerum scirrhos usus chalybis in hunc modum.

℞. Chalyb. præpar. pulv. ℥ß. rhei- agar. au. ʒii. spec. hier. simpl. ʒi. diarrhod. abbat. ℥ii. mell. despumat. q. s. F. electuarium: cujus sumat singulo quoque mane ʒii. per quindecim dies. *Rodericus à Fonseca, tomo* 1. *consult.* 61.

Pro topicis in usu erunt emplastr. diachyl. de meliloto & ceratum à me sæpe cum successu usurpatum: quod,

℞. empl. de mucilag. ℥iii. bdell. ℥i. ammoniac. ℥v. (gummi solvantur in aceto acerrimo) bulliant in ol. absint. ℥ii. cum vini alb. ℥iv. adde spic. nard. ʒii. cum cera alb. q. s. F. ceratum emolliens & digerens obstructiones & tumores scirrhosos ac presertim jecoris. *Ioh. Zecchius, consf.* 11.

Domina quædam Cachexia laborans, cum duritie hepatis palpabilis, sequentibus pilulis per viginti dies usa perfectè restituta est.

℞. Chalyb. præp. cum sulph. ℥ß. Aloes opt. senna mund. agar. troch. & rhei el. diarrhod. abbat. ʒß. croci ℈ß. cum syrup. rosat. solut. F. massa pilul. de qua capiat ʒi. singulis diebus manè leviter deambulando: post tres horas capiat jusculum in quo folia & rad. petrosel. bullierint, quia he pilulę non purgabant, his aut ter addita s[.]nt uni dosi diagridii gr. iv. *Lazarus Riverius, observ.* 68. *cent.* 1.

Hepatis tumore scirrho so diuturno premebatur Nobilis vir, cui nullum auxilium prodesse Potuit, licet preter providentiam totius ex ebano sudorifica tentasset, uteretur medicamentis chalybeatis, balnea naturalia admitteret, & varia unguenta & emplastra parti apponeret: hic solum conserva ex marrhubii floribus cum melle parata quadraginta diebus ad ℥i diluculo assumpta, & desuper aqua ebibita, quę è foliis & radicibus ipsius, vitreis organis stillat, sanitati integræ fuit restitutus: nam sensim, ac sine sensu emmollitus & resolutus est tumor. *Zacutus Lusitanus, lib.* 2. *prax. med. admirand. observat.* 48.

Scirrhi curatio fiet primùm causæ antecedentis ablatione per remedia obstructionibus reserandis idonea: postmodum verò materia indurata emollientibus & aperientibus discutienda est: in hunc finem maximè convenient pilulæ ex chaliybe supra descriptæ, præcipuè si iis addantur bdellium, ammoniacum & sagapenum Si durities contumacissima fuerit, sequentes pilulæ ad multos dies erunt usurpandæ.

℞. Gummi ammoniac. in aceto solut. & traject. atque iterum inspissat. ʒii. bdell. styrac. an. ℈iv. M. capiat ʒi. alternis diebus: intermediis diebus utatur opiata vel tabellis roborantibus & aperientibus in obstructionis curatione descriptis.

Sequentes verò pilulę ad scirrhum emolliendum ac dissolvendum mirabilis sunt efficaciæ.

℞. Aloes opt. & gummi ammoniac. in aceto solut. & traject. per setaceum atque iterum inspissat. an. ℥ß. Mercur. d. ʒii. diagrid. ʒi. cum oxym. scilit. F. massa pilul de qua capiat ʒß. quatuor horis ante prandium singulis diebus per viginti aut triginta dies.

Quidam Practici commendant usum terebinthinæ in hunc modum præparatæ.

℞. Terebinth. lotę cum vino albo ℥iß. facch. pulver. ℥ß. capiat ʒi. singulis vel alternis diebus: est enim remedium aperiens, urinam movens & alvum emolliens.

Toto curationis decursu utatur æger pro potu ordinario vino albo aut clareto tenui

tenui ex infusione chalybis parato.

Exterius admoveantur fomenta, unguenta & emplastra in sequentem modum composita.

♃. Rad.alth.brion.lilior.an.℥i.fol.malv. viol. parietar.absinth.agrimon.an.M.j.sem. lini, fœnugr.aneth an. ʒß. flor. chamæm. melilot.rosanp. j. coq. in tribus partibus aquæ & una vini albi sub finem additi; vel in aqua & aceto: colatura foveatur regio hepatis mane & serò. Si scirrhus sit contumacior, addantur decocto rad. ireos nostr. cuc. aggrest. & ebuli & paretur decoctio in aqua decoctionis intestinorum vervecis & vino albo.

♃. Ol.lilior.chamæm. melilot. & amygd. d.an. ℥i.ol. ros. & absinth. an.℥ß. gummi ammoniac. in aceto solut. ℥iii.ceræ ʒii. F. linimentum quo inungatur dicta pars post fotum.

Si fortius linimentum desideres.

♃. Succor. bryon. & cucum. aggrest. an. ℥ii. ol. de cappar. & tamarisc. an. ℥iii. vini albi ℥i.bulliant ad succorum & vini consumptionem;deinde adde absinth.pulv.ʒii.gummi ammoniac.in aceto solut.℥ß.cerę parum F. linimentum.

♃. Mass. empl. de mucilag. ℥i. empl. de melilot. ℥ß. gummi ammon. in succo absinth liquati ʒiij. malaxentur cum oleo absinth. & lilior. F. emplastrum post inunctionem admovendum.

Utiliter etiam parti admoventur folia hyoscyami in aceto decocta, addito oleo amygd. amar. & in formam cataplasmatis redacta.

His etiam addere licet semicupia,ex mollientibus, digerentibus & roborantibus parata, qualia pro fotu descripta sunt; iisque alternatim ęger uti poterit.

Ac denique causticum tibię dextrę inurendum, ut materiæ peccantis portio per id loci derivetur. *Lazarus Riverius, cap. 5. lib. 11. prax. med.*

SECTIO OCTAVA.

De Hernia.

Κήλη (Latinis Hernia, ramex) licet apud Græcos cujuslibet partis tumorem significet illâ tamen recent. Medici scroti tumoribus accomodarunt. Cujus 6. sunt species pro materiæ vel illapsæ, vel innatæ varietate discretæ: ex quibus duo sunt verè dicti ramices *enterocili* nimirum, seu hernia intestinalis, & *epiplocili*, *i. e.* hernia omentalis. Enterocele dicitur, quando intestina, pręcipuè ilium è sua sede prolapsa, ad inguen vel scrotum delabuntur. Epiplocele rursus, quum omentum ad eadem loca detruditur: Si verò eę partes in inguine subsistant, nec inferius descendant *bubonocili* appellatur; si ad scrotum usque perveniant, *ochеocili*: prolabitur tum intestinum, tum omentum ob productionem peritonei laxatam aut ruptam à cursu, casu ex alto, saltu, vocis contentione, equitatione dura, vomitu, tussi, & gravioris oneris elevatione: Sunt pręter has duas veras quatuor aliæ reputatę ramicum species, nimirum *pneumatocili*, hernia ventosa, *idrocili*, hernia aquosa, *sarcocili*, hernia carnosa, & *cirsocili*, hernia varicosa. Prima est tumor scroti flatulentus ob flatus inibi contentos, qui vel à vicinis intestinis & abdomine transmittuntur, vel ob imbecillitatem partis in eo colliguntur: pueris maximè hoc malum est familiare. Hydrocele rursus tumor est scroti ab aqua in eo contenta, quæ ab hydrope originem ducens ex abdomine influxit in scrotum. Sarcocele verò nihil aliud est quam carnea quædam moles in scroto enata, idque in tumorem attollens; oritur ex sanguine impuriore ad testes & scrotum copiosius affluente, & à natura nunquam otiosa in substantiam carni similem mutato. Hic tumor non nisi ferro curatur. Quarta demum species est cirsocele, seu hernia varicosa, in qua vasa testiculos nutrientia vario cum more dilatantur ob sanguinem crassum & adustum iis effusum.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Hernia Inguinis.

PUella quædam duodecim annorum per dimidium anni hernia inguinali laborans; quum à Medicis quantumvis doctis, quorum operâ usa fuerat, sanari non potuerit, ad me accedens, in hunc modum cum ea processi: ut sequentem bolum omnium primò devoraret præcep[t].

℞. Caff. rec. extract. ʒvii. sem. dauci pulv. ℈iß. sacch. asperso. F. bolus. Deinde hoc fotu usi sumus.

℞. Rad. alth. ℥ii. fol. malv. flor. chamæm. melilot. summit. aneth. an. M. i. sem. lini ℥ß. F. decoctio in aq. pro ℔iß. quo fotu sine magno negotio intestina in locum suum reducta fuere. Deinde jussimus, ut quotidie locus affectus inungeretur oleo ovorum, myrteo, & hyperici simul mixtis, & ut mox emplastr. contra rupturam applicaret per plures dies: & ut subligaculis ad hoc aptis utens, rectè cincta semper procederet: præterea præcepi ut interea perpetuò uteretur cerevisia in qua decocta esset radix consolid. maj. adjecto exiguo saccharo ad saporem: istis continuatis hæc tandem rectè curata fuit. *Petrus Forestus, observ.* 11. *lib.* 27. *De Scroti & Testiculorum vitiis.*

Inter arcana *Ioh. Tiengis* Medici quondam *Amstelrodamensis* hoc erat, quod quidam potans tribus septimanis ex decocto rad. sigilli Mariæ in vino curatus sit à ruptura. Ego etiam fœlicissimè utor rad. sigilli Mariæ vel Solomonis *Petrus Forestus observ.* 15. *lib.* 27.

Avenzoar refert de Juvene quodam qui hoc malo laborabat decubuitque duobus mensibus in dorso suo, & cum bono regimine sine medicinarum applicatione liberatus est. *Idem, observ.* 10. *lib.* 27.

Danda opera ut alvus sit lubrica: tumorem totum inungat terebinthina, sed prius foveatur decocto absinth. ex vino: sacculus etiam parvus ex foliis absinthi opponi poterit. *Joh. Crato, consil.* 17. *lib.* 7.

Oleum hiperici compositum, quo utor per se illitum subinde calidum, mirum in modum in hoc affectu efficax atque utile comperi quemadmodum in aliis ruptis, convulsis, recens vulneratis, maximè ubi membranæ aut nervosi generis aliquid oblæsum est. Oleum ita fit.

℞. Ol. opt. ℔iß. sem. & flor. hyperic. ℥ix. vini Hispan. vel malvat. ℥viii. rad. tormentill. ʒiii. myrrh. gummi elemi, sarcocoll. thur. aloes, an. ℥iß. lumbric. lotor. vino ℥iii. M. S. A. contusa bulliant ad dimidii consumptionem in duplici vase, deinde exprimendo coletur oleum: in eo dissolve croci ℈iv. ol. abietin. (resinam vel lachrimam abietis ita vocant) vel ejus loco terebinthin. puræ ℔ß. flor. maturor. hyperuc M i. infunde mista per dies sex aut octo, ad Solem diligenter obturata. Solis calore deficiente, post panem extractum, imponantur furno, deinde diligenter prioribus floribus expressis infundantur secundo, tertio, quarto, alii recentes hyperici flores prioribus, exemptis; atque ita comparatum oleum servetur in usus.

Emplastrum sequens continuò geratur.

℞. Empl. contra ruptur. ℥i. mastich. glutin. piscium, sarcocoll. an. ʒii. pulv. rad. osmund. regal. sang. drac. an. ʒi. thur. alb. pulv. rad. consolid. mai. mumiæ, an. ʒß. gummi dissolvantur in aceto & cum olei hyperic. supradicti, q. s. F. empl. S. A. *Reinerus Solenander, consil.* 14. *sect.* 4.

Applicetur loco affecto hoc emplastrum, quod optimum est & expertum, & multoties hernias etiam inveteratas sanavit.

℞. Lithargyr. auri, lap. hæmatit. sang. drac. bol. arm. mastich. gummi ammoniac. mummiæ, galban. thur. costi, lumbric. terrestr. an. ʒß. picis naval. picis Græc. ceræ alb. & rubr. an. ʒi. rad. consolid. maj. min. & med. an. ʒiii. rof. myrrh. aloes, an. ʒiii. paleæ marinæ combustæ, gallar. balaust. aristol. rot. an. ʒvi. visc. q. terebinthin. an. ʒiii. sang. hominis ruffi ℔. 1. minus quarta. Conficiatur hoc modo. Pellem hædinam vel arietinam recenter detractam seu excorticatam cum pilis omnibus per integrum diem coque ad dissolutionem, ita ut liquore consumpto gluten tantum restet. In colaturæ ℔. 1. viscum bulliat ad lentum ignem, continuò cum baculo agitando; postea lumbrici terrestres triti, cera item, pix, therebinthina & reliqua iniicienda, & tamdiu coquenda, donec gutta super marmor projecta coaguletur. Sanguis verò humanus ipse etiam prius in moderato calore exsiccari debet, ut possit in pulverem redigi, & cum reliquis inspergi. Hoc emplastrum super petiam lini fortem extensum loco affecto applicetur, & desuper cum fascia ligetur; & jaceat in lecto pedibus elatis & capite depresso per 15. dies, vel diutius, si opus fuerit. Quidam narravit *Guidoni* de *Cauliato* modum hunc, cum quo curabat om-

omnes crepatos, in magno secreto. Supposito bono regimine, & quiescente patiente per 30. dies, & reductis intestinis, accipiebat manè & serò ℈i. limaturæ chalybis cum vino decoctionis hepaticæ terrestris, & super locum rupturæ per 15. dies, de tertio in tertium permutando, ponebat emplastrum factum de magnete grosso modò pulverisato & cum unguento Apostol. incorporato. Post alios 15. dies continuet emplastrum consolidativum suprà dictum, & ligetur cum brachiali, & jussu Dei erit curatus. *Arnoldus de Villanovanus. Practic. lib. 2. cap. 30.*

Hoc quod sequitur mirè convenit in omni ruptura vel vulnere.

℞. Rad. chamæleontis alb. ped. columbin. siccat. an. q. s. coq. hæc duo in vino rubro stiptico, & bibat interdum manè haustum unum, Mirum est quantum hoc præstet. *Felix Platerus* apud *Joh. Philippum Brandelium, consil. 91.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Hernia intestinali oscheocele.

NOvimus Illustriss. Principem, qui jam annos circiter viginti & tres intestinorum satis magnum ramicem perfert solius fasciæ aptæ beneficio, & tamen sine ullo valetudinis dispendio omnes principum actiones etiam vehementes & graves in venationibus, equitatione frequenti etiam in succussante equo, in longis & difficillimis peregrinationibus, in intenso frigore subire solet. Si quando tussiendum erit, item quotiescunque alvus egerenda, maximè si ea durior fuerit, inguen oblæsum retinendum, atque utraque aut saltem altera manu adducendum comprimendumque: in cibo cuncta, quæ ventrem flatibus implere nata sunt & distendunt, vitanda: quod si accidat ut ileum intestinum vel quid aliud procidat & descendat in scrotum, & mora ibidem flatibus aut induratis fæcibus ita distendatur, ut difficulter reduci possit, ex usu erit (quod in ista necessitate subinde factum utile comperi) ut ex stercore ovillo dulci lacte incocto fotus adhibeatur, tum etiam idem cataplasmatis in modum apponatur reiteretur que ut postea blandis manibus contrectatum reducatur. Ego fidem facio me aliquoties isto fotu prædicto, cum res alioqui videretur in præcipiti esse, prolapsa & aliquandiu extra corpus existentia intestina reposuisse, antea tentatis frustra aliis remediis, quapropter hoc te celari nolui: quidam ab hernia sanatus fuit perfoliatæ usu, non tamen sine apta fascia. Ego non paucos hernia affectos juvenes in quiete degentes fasciæ commode ope percuravi; non admodum multis adhibitis medicamentis: ad hernias probantur symphytum majus, sanicula, jacea alba & nigra, sigillum Solom. quinque folium tormentilla, filix, pilosella, cujus integræ herbæ pulverem *Majo* collectæ, infantibus & pueris herniosis continuò in cibis, in lacticiniis, puerilibusque pultibus exhibitum comperi mirum in modum profuisse. Quidam perfoliata ad rupturas sanandas fœliciter utuntur. Novi qui hunc affectum novem ex ordine diebus cinere lactantis leporis in vino rubro vel decoct. consf. maj. exhibito sanarunt.

Gaspar Peucerus, Vir & pietate & doctrina insignis narravit *D. Adolpho Occoni* medico & mihi, se puerorum hernias recentis coagulati & in caseum formati lactis impositione curasse. Scribit *Hollerius* se herniariæ herbullæ succo expresso affuso vino exhibito novem diebus perfecte hunc morbum curasse, & *Antonius Valetius*, qui luculentis exercitationibus *Hollerii* praxin ornavit, testatur aquæ ejus herbæ stillaticiæ unico haustu percuratum *Parisiis* adolescentem, cui citatior saltus insignem herniam induxerat: adhibito tamen, ut scribit, emplastro. Vocatur hæc herba *Hollerina*, quod *Hollerius* primus eius in hoc affectu efficaciam observaverit. Præscripta hæc omnia ex simplici medicina desumpta remedia tam exterius admota, quàm intro assumpta in propriè dictis herniis prodesse mirificè possunt: quæ tamen in præsenti casu maximè profutura arbitror, hæc insequentia ex prænominatis selecta notare placuit: itaque reducto intestino applicetur ceratum hoc triquetrum inguini superposito splenio (quod fasciæ annexum inguen ne dehiscat aut laxetur continere debet) ut totum inguen contegat, prius nudato loco pilis.

℞. Nuc. cupress. gallar. an. ℨi. balaust. hypocist. veri, an. ℈ij. mastich. ℈iv. rad. consolid. maj. pulv. perfoliat. herniar. an. ℈iiß. bdell. ℨiß. boli armen. ℨij. sang. drac. ℈iv. pic. græc. ℥j. resin. pini, ℨvi. cum terebinth. cera & oleo vitell. ovor. vel hyperic. magistr. q. s. F. ceratum: hoc fœliciter usus sum.

Verùm usitatum illud commune *Arnoldi de Villa Nova* ex pelle arietina dictum mihi præcæteris omnibus maximoperè probatur.

Recordor me Medicum exercitatum vidisse, qui assumpto quantum volebat gummi elemi, affundebat acetum, eo macerabat donec acetum in superficie obduceretur alba pinguedine, tum affusis olei paucis guttis (oleum è vitell. ovor. vel hiperic. magis probarem) coquebat gummi lento igne liquatum ad formam cerati. Quando ego ipsius usum commodum scio, improbare haud queo. Ego hoc in pueris aliquoties feliciter sum usus.

℞. Perfoliatæ viridia folia, & rad. consolid. maj. contero ut planè subacta simul sint & lævigata, addo ceræ novæ vel propolis tertiam partem, vel paulò plus: concorporata & bene commixta induco pittatio, ut inguini affecto sub plenio imponi possint: te autem suadeo, ut hoc quod sequitur simplicissimo utaris.

℞. Consolid. maj. radicem solam ab omni sorde ablutam, munda nihil interim abradens, istam exquisitè tritam, & lævigatam, calefactam leviter induc pittatio aliquo lineo albo & impone emplastri modo inguini rupto sub plenio: mutetur bis in die, inducto alio. Observavi intra dies quindecim ista ratione coalescere: possunt consolid. maj. radices saccharo conditæ, subindeque exhiberi. *Reinerus Solenander*, *cons.* 13. *sect.* 4.

Ætius jubet papyrum (nos charta emporetica uti poterimus) triduo in aqua macerari atque in globo coactum inguini apponi reposito prius intestino. Solet enim triduana adhæsione à delapsu vindicare: sed erit efficacius si aqua astringenti ut puta rosac. myrtac. papyrus vel charta maceretur; hoc remedio ait *Paræus* se multos sanasse. *Rodericus à Fonseca*, *tom.* 2. *consult.* 36.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Hernia intestinali.

NOnnulli hanc curam ut certissimam, nec sine ratione commendant.

℞. Rad. cichor. flor. albo part. iij. pulsatill. part. ii. sem. perfoliat. part. i F. pulvis, de quo in prandio & cœna quantum tribus digitis primoribus capi potest, in jure carnis capiat æger, usque dum integrè restituatur.

℞. Rad. enulæ, sanicul. consolid. maj. solidag. sarracenicæ, agrim. an. q. v. F. decoctio in vino & aqua ad medietatis consumptionem: hoc decocto calido petiæ madefiantisque quotidie locus affectus sæpius fomentetur, & postea sequenti unguento inungatur.

℞. Ol. vitell. ovor. pulv. tormentill. an. q. s. F. unguentum.

Refert *Paræus* quendam Chirurgum hoc modo hernia laborantes curasse: magnetem in tenuissimum pulverem redigebat, & in cibis exhibebat inde verò locum rupturæ, per quē descendebant intestina melle inungebat, & ferri limaturam aspergebat, atq; id per dies decem usurpabat, fascia simul adhibita. Si aliqua fuit efficacia, proculdubio ex vi magnetis sursum attrahentis dependebat. *Daniel Sennertus*, *practic. lib.* 3. *part.* 2. *sect.* 1. *cap.* 6.

Filiolus cujusdam pharmacopœi hernia intestinali laborans hac ratione fœliciter curatus est.

℞. Beton. auric. muris, veronic. alchymill. pyrol. solig. ad. sarrac. agrim. sanicul. an. M. ß. rad. cariophyllat. ℥ß. incis. & contus. coq. in M. ii. aquæ ad consumpt. medietatis: bibat mane & vesperi haustum postea.

℞. Lapid. magnet, mastich. an. ℨii. lap. calaminar. sang. drac. an. ℨi. ferri ℥ß. bol. armen. ℥ß. vini sublimat. quart. i. M. in hoc pannus duplicatus intinctus herniæ fortiter adligabatur bis quotidie, manè & vesperi cum fascia: brevi convaluit. *Hieronymus Reusnerus*, *observ.* 95.

Enterocelem adsumpta limatura ferri atque empl. magnetico apposito in seipso sanatam narrat *Thom. Campanella lib.* 6. *cap.*

cap. 20. *art.* 2. quàm tamen curandi rationem frustraneam doctissimè ostendit *Athanasius Kircherus*, *lib.* 3. *De Magnete, part.* 7. *cap.* 2. & contra *Paræum* urget *Vop. Fort. Plempius*. *Schol. in Ebn. Sin. lib.* 2. quanquam, non magnetismi ratione, sed propter vim siccandi admittat author *Enchiridii medic. pract. cap. De Enterocele*, qua ratione hic quoque probari debet. *Hieron. Velschius*, *notis ad observ.* 65. *Reusneri*.

Generosus quidam *Bernensis* sexagenarius spatio viginti annorum insigni ac maxima hernia intestinali laboraverat, ad quam curandam, tum me, tum alios in *Gallia* & alibi expertissimos adhibuerat medicos & Chirurgos, sed frustra, tandem cum de sanitate recuperanda ne quidem cogitaret amplius, & subligaculis, ne ingravesceret malum, uteretur, incidit in morbum, à quo ultra menses sex lecto affixus fuit. Post morbum hunc ne minimum quidem indicium præcedentis herniæ sensit, nec amplius utitur spleniis aut subligaculis. Ex his manifestum fit, quietem & decubitum in dorso, unicam esse panacæam herniarum. *Guil. Fabritius Hildanus*, *observat.* 54. *cent.* 5.

In Enterocele Bubonocele & Epiplocele valet balsamus salis gemmæ, arcanum summum in rupturis, qui hoc modo fit.

♃. Salis gemmæ ℔ii. fluat in igne (in tigillo) & postea solvatur in aqua pluviali destillata, filtretur, & vicissim coaguletur; has operationes liquefactionis, solutionis, filtrationis, & coagulationis tantisper repete, donec sal gemma ad summam subtilitatem fuerit perductum, quod inde cognoscitur, quando ejus particula ad candelam admota, statim liquescit: serva in vitro bene clauso: cura sic fit.

Repositis, si opus est (ut in Enterocele & Epiplocele) partibus prolapsis, locus affectus lavetur cum aceto destillato accerrimo, vel cum spiritu vini quotidie bis post fomentationes statim inungatur locus cum arcano salis gemmæ: ad intra exhibe singulis diebus mane jejuno ventriculo essentiæ consolid. maj. cochlear unum cum guttis ii. balsami salis gemmæ.

Si intestina & reliqua prominentia difficulter reponi possint, etiamsi emollientia per insessiones & fomentationes fuerint adhibita, ut fœlicius absolvatur cura, cæteris non neglectis, sic procede. Post adhibitas formentationes quotidianas patienti exhibe per tres aut quatuor dies cor talpæ exsiccatum & pulverisatum (quotidie cor unum) mense *Majo* collectum cum aqua cinnam. & fœlicem videbis operationem, inungatur locus cum balsamo sulphuris. *Ioh. Hartmanus*, *practic. Chimiatr.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Hernia intestinali & omentali.

POst universalium & ordinariorum remediorum usum, exhibeatur cochlear in jure sequentis pulveris, mane & vesperi, hora una ante cibum, continuando usque ad perfectam sanationem.

♃. Cortic. myrobal. indar. chebul. an. ʒiß. nasturt. portulac. plantag. sumach. an. ʒß. corall. rub. lapid. hæmatit. carab. an. ℈i. cinnam. el. ℈iv. sacchar. rosat. ℥iv. F. pulvis. *Ioh. Fernelius*, *consil.* 66.

Quæ de cura herniæ intestinalis dicta sunt, applicari quoque possunt herniæ ex omenti prolapsu ortæ, iisdem enim in utriusque curatione sunt scopi. *Daniel Sennertus*, *practic. lib.* 3. *part.* 2. *sect.* 1. *cap.* 6.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Hernia hydrocele.

VIr quidam herniam aquosam ὑδροκήλην vocant Græci, patiebatur, quam citissimè removi oleo sulphuris: quo totum ramicem perungebat mane ac vesperi, & applicabat sacculum ex calentibus cineribus factum. *Martinus Rulandus*, *curat.* 82. *cent.* 8.

Paretur cataplasma ex stercore vaccino rec. & tertia parte pulv. bol. arm. ad idem maximè valet & mihi valde probatum est cataplasma nunc describendum.

♃. Stercor. capræ ℥iß. cochlear. cum suis testis contusis ℥i. cumin. pulv. sulph. pulv. an. ʒii. M. F. Cataplasma, parti affectæ applicandum, & sæpe renovandum, quod si hisce non cedat malum, punctione cum phlebotomo vel sectio-

sectione tandem utendum est. *Ioh. Zecchius*, *consult.* 63.

Infans quidam undecim menses natus; laborabat hernia aquosa dextrum testem occupante, ita ut testis ovi exigui magnitudinem æquare videretur, vocatus ego, sequens præscribo cataplasma.

℞. Farin. ℔ß. decoq. cum vino generoso ad pultis consistentiam, deinde adde oxymel. simpl. ℥iii. F. cataplasma, admovendum serò & manè: intra octo dies hoc solo remedio tumor omnino discussus est. *Lazarus Riverius observ.* 4. *cent.* 2.

℞. Fol. origan. rutæ, absint. chamæm. an. M. i. baccar. lauri, ℥i. sem. anis. fœnic. cumin. an. ℥ß. coq. in q. s. aq. & aceti pro sotu, quo foveatur scrotum ter in die cum spongia. Postea applicetur hoc emplastrum.

℞. Emplastr. de bacc. lauri, sterc. caprin. an. ℥iß. cochlear. contus. cum testis, ℥ß. sem. cumin. sulphur. ʒii. malaxentur cum olei rutac. chamæm. an. q. s. F. Emplastrum. Hisce puer convaluit. *Ioh. Petrus Lotichius*, *observ.* 10. *cap.* 3. *lib.* 6.

Vir quidam Nobilis hydrocele laborans, ita sanitatem obtinuit, primò, consilio *D. Ferrandi* peritissimi Medici, & meo jalapio purgatus fuit, postea fotus emollientes, & discutientes admoti, & tandem lanceola perforatus, in parte decliviore scroti, vitando testiculum, & lineam interstitium inter testiculos facientem, ictus autem transversi digiti profunditatem attigit antequam aqua exiverit, quæ iteratis vicibus extracta fuit, clara & non fœtida, eaque ad libras duas, cura hæc satis rara fuit, cum paucis post diebus ad negotia iverit. *Petrus Borellus observ.* 4. *cent.* 1.

In Generoso quodam Viro, quam omnis periculi plena sit scroti, & erythroidis membranæ in hydrocele per scalpellum apertio, teste non sublato, compertum est, ab aliquot annis sinistra parte hydrocele huic molesta fuerat: frustra cataplasmatis, ac aliis remediis crebrò usus: tandem temerarii Chirurgi consilio acquiescens, aperiri sibi scalpello tumorem permisit: effluxit citò omnis humor: tumor quoque subsedit; sed cum testis ipse omninò esset corruptus, vicinas partes facile infecit: subsecuta mox scroti universi, ac etiam penis cum tumore & ingenti dolore gangræna. Delirium cum vehementi febre propter doloris magnitudinem supervenit, ac non ita multò post mors accessit: ren hujus sinister corruptus fuit, & seminalis in erythroiden descendens valde ampla & multùm patens. *Rembertus Dedonæus*, *observ.* 40. vide etiam *observ.* 39.

SECTIO SEXTA.

De Hernia Omphalocele.

IN oppidulo quodam mulierem inspexi, cui ex hernia omphalocele, universa penè intestinorum mole, è baritonæi cavitate procidente, tumor immensus ac velut novus venter, à vero venter flaccido & depresso, & in hunc tanquam saccum inanito appensus propendebat, quam & fascia circumducta, ut onus hoc sublevaret, collum suspensum gestabat. *Felix Platerus*, *observ. lib.* 3. *pag.* 759.

SECTIO SEPTIMA:

Pro Hernia sarcocele:

JUvenem quendam hernia sarcocele laborantem absque incisione facile ita curavi.

℞. Pulv. sen. laxat ℥ß. vini, absinth. ℔iß. macerentur pro infuso. De quo quotidie bibit ad ℥iii. colatas. Post sufficientem purgationem, utebatur ante & post meridiem balneo aquæ, in qua cogebatur tartarus ad ℥iii. ante & post balneum inungebatur tumor oleo sulphur. nostro, motus rarus erat, quies verò in lecto multa, atque his sanè remediis tumor indies decrevit, & per Dei gratiam spatio quatuor hebdomadum ex toto evanuit. *Martinus Rulandus*, *curat.* 66. *cent.* 9.

Chirurgus quidam insignis contra herniam tam carnosam quam aquosam emplastro sequenti fœliciter utitur, quod singularis loco secreti mecum communicavit, eoque nobilius aliud in hoc affectu remedium se non habere desertè profitebatur.

℞. Gum-

℞. Gummi ammoniac. ℥iß. bdell. ℥i. farin. sem. sinap. sem. urtic. lap. spong. an. ℥i. aristol. rot. ʒvi. sulph. ℥ß. terebinth. ℥i. spirit. vini ℥iß. ol. olivar. ℥iv. ceræ ℥vi. M. F. S. A. emplastrum, extend. super alutam, & loco affecto applicetur, continuo gestando. Si hoc non iuverit substituatur ceratum de pelle arietina tam à Medicis *Augustanis* commendatum: intus verò de sequenti pulvere quo alias contra hernias prodesse soleo, aliquot mensibus assumat.

℞. Pulv. rad. consolid. maj. ℥ß. pulv. herniar. ℥i. persoliat. ʒvi. spong. combust. spongiæ, cynosbat. adnascent. an. ʒiii. lap. spong. ʒii. spod. terr. sigill. an. ʒiß. cinnamom. fœnic. d. an. ʒi. F. pulvis.

Aliquando etiam assumpsit de sequenti pulv. contra strumam, qui *Arnoldus de Villa Nova* adscribitur.

℞. Spong. conbust. pilæ marin. tost. ossis sepiæ, piper. long. nigr. zinzib. cinnamom. salis gemmæ, pyrethr. gallar. lap. spongiæ, an. ℥i. M. F. pulvis. *Ioh. Petrus Lotichius, observ. 9. cap. 3. lib. 6.*

Vir quidam Sarcocele laborans quum cataplasma ex althæa farina fabarum & lacte caprino frustra usurpasset, jussus à *Gassero* decocto lentium in aceto facto locum fovere, deinde suffire cum thure, superponere emplastrum de meliloto cum ficubus contusis mixto; cumque non statim resolveretur tumor, thermas ferinas cogitare cœpit quas ipsi *Gasserus* dissuadere noluit. Sed his ipsis quoque non satis operantibus, quod unicum supererat remedium ad sectionem devenit, quam testiculi jactura, tandem admittere cogebatur *Joh. Udalricus, Rumlerus observ. 91.*

Alius quidam hernia carnosa laborans à Chirurgo quodam curatus fuit testiculorum ex vino sublimato, & imposito cataplasmate ex absinth. malu. chamæm. rad. alth. & sem. lini, an. part. æq. conscissis & in lacte caprillo coctis. Alius etiam eodem affectu laborans, sectionem postulavit, sed chirurgi præsentia territus, mutavit sententiam, & emollientium ac resolventium usu continuato, ramice abscessum transeunte, & supporato, fœliciter tandem percuratus fuit. *Idem observ. 92.*

Medicus quidam præclarus in literis ad *Pravotium* datis testatus est, visam à se curatam sarcocelen tam contumacem, ut omnia frustra tentata fuerint, solo emplastro illo *Paracelsi* quod in tract. *De Cur. Vulner.* Chirurgiæ minori adnexo copiosè describitur, & fodicationis alterum appellatur: quo scirrhos etiam durissimos & diuturnos sanatos, idem. *Pravotius* deinde in secretis adnotavit. *Georgius Hieronymus Velschius, observ. 68.*

Ad ramicem carnosum ceratum hoc descripsi quo ita imminuta carnositas, & durities illa fuit, ut ægrotanti & assistentibus admirationi fuerit.

℞. Ammoniac. pinguis & optimi ℥iii. in aceto eas macera, & ad ignem cerati modo redige postea illi adde marcasitæ argenti & auri in pulverem redactæ (... Græci Latini *Ignarium* lapidem appellare solent) ℥iß. & in aluta ad equiferri figuram aut lunæ falcatę effigiem extendatur, & loco affecto applicetur. *Amatus Lusitanus, Curat. 69. Cent. 5.*

SECTIO NONA.

De Herpete.

Erpes (ab ἕρπω serpo) tumor est in superficies partis alicujus excitatus, cutem serpentibus minimis pustulis exasperans ac rodens, duplex est, unus simplex, qui κεγχρίας, seu miliaris dicitur, alter ferus, qui ἐσθιόμενος seu excedens nuncupatur. Signa sunt, tumor latus sine omni ferè altitudine, durities quædam, dolor, & ustionis sensus Herpes excedens ruptis pustulis veram cutem exulcerat, rodit; atque depascit, serpit in latum & altum, ex eoque ulcuscula manent arida: qui simplex est, summam tantùm cutem exasperat, & sub una epidermide consistit, exiguas illic pustulas excitans, quæ minimum extant aut prominent, milio haud absimiles. Uterque in vicina, quasi in orbem quoquo versùm serpit, seque diffundit, ac plerumque medium sanescit, extremis longius procedentibus. Utriusque herpetis causa est bilis flava, sincera & acris, à reliquis humoribus secreta, quæ tenuitate qua pollet, partes omnes præcipueque car-

carnosas transgreditur dum densiorem cutem attingat.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Herpete Esthiomeno.

RUstica mulier quinquagenaria hinc inde in coxis, brachiis, utroque genu, & cubito, pectore & facie, maculas habebat elevatas, rubras, scabras, asperas, latè serpentes, & de novo hinc inde erumpentes; ad me veniens hoc pacto sanata est.

Præscripsi vinum purgans pro quatuor vel quinque matutinis, quo bene purgata fuit. Deinde jussi scabras maculas semel in die madefacere sequenti aqua penna ea intincta.

℞. Sublimati ʒiß. lithatgyr. ʒii. borac. ʒß. camphor. ℈i. F. pulvis, adde aqu. rof. plantag. an. ℥iv. coquantur, ab illius usu dolorem aliquem percipiebat, qui tamen mox remisit: statimque crustis subluteis maculæ hæ obduci cœperunt crassis & duris quæ cremore lactis aliquoties emollitæ deciderunt, remanente subtus cute sana. *Felix Platerus*, *obs. lib. 2. pag.* 544.

Post corpus decenter purgatum, & venam apertam, jussi hac aqua herpetem madefacere.

℞. Lithargyr. ʒvi. ceruss. ʒiii. vitriol. alb. ʒii. aq. rof. ℥ii. aq. sublimat. ℥ß. aq. virid. (cuius descriptionem vide supra *lib. 6. sect. 4.*) ʒii. M. diligenter. Postea hoc unguento inunge.

℞. Unguent. popul. & pomphol. an. ℥i. succ. lapath. & acet. scillit. an. ℥ii. litharg. ℥ß. tartar. ʒii. rad. serpentar. ʒi. lap. calamin. ʒiii. ceruss. ℥ß. laricæ parum ol. de tartaro ʒii. F. instar nutriti. Hoc facto aliquandiu sanatus fuit. *Idem observ. lib. 2. pag.* 546.

Alteri ad herpetes hoc unguentum præscripsi.

℞. Succ. rad. lapath. cyclam. serpentar. an. ℥iß. limon. ℥i. lithargyr. auri ʒii. sulph. thur. an. ʒi. cryfall. borac. vitriol. an. ʒß. fugitiv. extinct. in succo limon. ℥ß. terebinth. dissolut. in ol. rosac. q. s. adde ol. tartar. ʒi. F. instar nutriti. *Felix Platerus*, *observ. lib. 2. pag.* 548.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Herpete miliari.

ILicò pharmacum hoc illi propinavi.

℞. Syrup. rosat. solut. ℥iv. diaphæn. ʒiii. infusion. tamarind. ℥iii. M. F. potio qua multa liquida biliosa egessit. Postea syrupos alterantes calidam intemperiem exhibuimus per aliquot dies.

Tum hæc topica medicamenta sunt applicata.

℞. Succ. plantag. solan. an. ℔ß. aceti rosac. ℥ii. M. in quibus pannus lineus intinctus superponatur malo, & sæpe innovetur. Sed cum malum perseveraret, cataplasma hoc applicatum fuit.

℞. Plantag. rof. solan. caud. equin. an. M. i. F. decoctio in aq. q. s. facta colatura prædictas herbas in mortario tere, quibus adde farin. hord. lentium, an. ℥iii. vini granator. acidor. ℥iii. prædicti decocti q. ad mediocrem spissitudinem sufficit. M. F. cataplasma, applicetur: at quum exulceratæ pustulæ fuerunt, ad unguentum de plumbo devenimus, quo sanus exacte factus est. *Amatus Lusitanus*, *cent. 2. curat.* 37.

Ego in pueris pustulas miliares seu herpetes in facie habentibus accipio cretam, oleum olivaceum vini, ex omnibus æquas portiones, & linimenti instar commisceo & felicissimè inungo, quo linimento si utaris, videbis subitaneam admodum curationem, & per brevem ac salutarem. Ad Phlyctænas etiam hoc conducit. Mulierem quandam herpete laborantem curavimus applicatione foliorum farfaræ. *Petrus Forestus*, *observ. 7. lib. 2. Observ. Chirurg.*

Nos (inquit *Valescus*, *cap. De Cura Formicæ miliaris*) vidimus & scimus unam mirabilem experientiam qua, sine alia medicina quacunque præter diætam & purgationes, multi tempore meo curati fuerunt gratia Dei.

℞. Lanam succidam ovis vel mutonis, torrefac. in cacabo super ignem, donec fit nigra & arsa: tunc pulverisetur & distemperetur cum aqu. rosar. vel cum aq. peculi, donec sit quasi incaustum cum quo scribimus & de hoc incausto bene spisso cum pluma circumliniatur formica, *i. e.* herpes, & fiat hæc linitio bis in die aut ter nempe

ins

in diluculo, vesperi, & in principio noctis; & panno lineo contineatur non stringendo. Non vidi mehercule medicinam in isto casu magis expertam; constatq; ratione, quia desiccat & stringit: in quot locis incipit, in tot fiat linitio, quia ægram partem curat desiccando & sanam defendit stipticando & roborando. *Idem. schol. obs. 7. lib. 2. Observ. Chirurg.*

Miror cur in herpetibus, inflammationibus in quibus humectandi & refrigerandi consilium est, non potius ad aquam solam recurrimus, quàm ad aquam & succum plantag. & similia. *Guil. Ballonius, lib. 1. Epid. & Ephem. pag. 106.*

Joh. Heurnius pro herpete miliari hoc secretum habuit.

℞. Fæcem vini inter duo lintea, & applica. *Notis ad cap. 4. lib. 7. pathol. Ioh. Fernelii.*

Herpetem miliarem aqua calcis vivæ calidè in petiis applicata mitigat: fortius operatur si alumen dulce, vel Saccharum Saturni in eadem ante applicationem dissolvitur. Sudores præterea sunt necessarii. Decoctum Persicariæ; ut & folia rubi idæi in aq. & vino decocta herpetes præsertim tibiarum, non tantum mundificant, sed insuper sanant. balsamum sulphuris complementum absolvit. *Joh. Hartmannus.* Pract. Chimiatr. *pag.* 387.

Ego fœliciter utor aquis thermarum, quę brevi tempore sanant herpetem miliarem, ubi non adsunt hæ aquæ, sumatis marinam, aut aquæ salitæ adjiciatis sulphur & alumen, & in hac detineatur membrum. Herpetes verò exedentes sic curo: quoad totum corpus exhibeo serum caprinum, interdum sarsæ decoctum: quoad partem affectam, utor aquis thermalibus *Patavinis*, aut *D. Petri*, & fœlici successu hoc applico ceratum.

℞. Succ. tabaci ℥iij. ceræ citrin. noviss. ℥ij. resin. pini ℥iß. terebinth. ℥i. myrtin. q. s. ad formandum ceratum molle. *Hier. Fabrit. ab Aquapend. lib.* 1. *De Tumor. cap.* 28.

Sæpius expertus sum unguentum enulatum cum Mercurio in hoc affectu curando plus cæteris omnibus præstitisse. *Ambrosius Paraus cap.* 14. *lib.* 7.

In herpete miliari sequenti decocto rectè usi sumus.

℞. Heder. mural. plantag. ungul. caballin. an. M. j. ebulliant semel in aq. pluviali quæ per tecta tegulata cærulea defluit, eaque aqua leviter madefactæ sunt pustulæ. Folia verò integra ungulæ caballinæ ex decocto sumebantur, & communi consilio herpeti admodum commodè applicata sunt. Aliquando fiebat inunctio ex muccagine sem. cydon. cum aqu. ros. linimenti instar coagulata, antequam folia imponerentur. Usi etiam sumus unguento ros. *Mesue* peciæ enim lineæ eo inungebantur, & locis calidiusculis atque infectis apponebantur, ne malum ulteriùs serperet; priùs tamen locis affectis semper inunctis linimento suprà dicto. Est enim illud unguentum ros. (quod sine opio compositum erat) descript. *Mesue* optimi odoris, & nobilissimum remedium ad phlegmonas erysipelata, herpetas mirum in modum sedat, ut hic quoque experti sumus. *Petrus Forestus lib.* 5. *De Febribus compositis. observ* 22.

SECTIO DECIMA.

De Hordeolo.

Hordeolum (Græcè κριθὴ) tuberculum est in summa palpebra succrescens prope cilia, oblongiusculum, quod suppurascens simile est grano hordei, unde & nomen accepit. Ortum habet ab humore pituitoso & crasso cum sanguine mixto. Cognatum huic malum est grando. Græcè χαλάζιον, quod est tuberculum rotundum, translucidum, atque huc & illuc mobile, ejus materia durior est, & quasi lapidescens.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Hordeolo.

Consului ut adipe gallinæ calido liniret, & oculum sæpe foveret aq. calida decoctionis hordei & chamæm. Postea cum sanguine columbi vel perdicis liniret: verùm cum nec axungiam gallinæ, nec caponis ferret ob salsedinem, sub noctem hordeolum cerevisia colluebat, & manè saliva jejuna inungebat: quo remedio cessavit salsedo quam ex axungia

gia caponis contractam existimabat: existimo axungiam prius lotam aqua rosf. salsedine amota melius hordeolum curare: at nostra matrona continuando lotionem cerevisię & mane mungendo cum propria saliva ab hac molestia sanata fuit. Prodest etiam si abscisso capite muscæ reliquo corpore fricetur hordeolum, vel si Galbanum cum modico nitri subactum, vel Sagapenum aceto tritum apponantur. *Petrus Forestus, observ.* 45. *lib.* 21. *De Morbis Oculorum & Palpebrarum.*

In Hordeolo hordeam jejuno ventriculo sæpius masticatum applicetur. *Ioh. Hartmannus.* Pract. Chimiatr. *pag.* 101.

SECTIO UNDECIMA.

De Hydrocephalo.

Υδροκέφαλο seu hydrops capitis nihil aliud est, quam magnitudo capitis aucta ab humore seroso. Hujus causa conjuncta est humor serosus & aqueus, qui quandoque colligitur inter cutem & pericranium, & tum tumor est mollis, pellucidus, dolorisque expers; aliquando rursus inter pericranium & cranium cum dolore affligente; interdum etiam inter cranium & membranas, & inter eas & cerebrum, & tum tumor ad tactum mollis non est dolor est major, totum caput tumidus, & frons ipsis projecta est. Infantibus malum hoc accidit frequentius quam adultus, ex eo quod sæpe sæpius circa partum ab obstetricibus, infantis caput parum dextre tractetur, & incaute comprimatur, tum etiam quod seroso & aquoso sanguine aliquando in utero alatur fœtus ob matris in diæta errores.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Hydrocephalo.

PUerum septem annorum hydrocephalo laborantem, sola olei hyperici continua inunctionem, addito pulv. myrtill. curavimus. Alius etiam eodem modo convaluit.

Amatus Lusitanus, cent. 1. *curat.* 60. puerum quindecim dies natum hoc malo correptum intra tres dies hoc medicamento curavit.

℞. Pulv. absinth. chamæm & melilot. an. butyr. rec. ol. chamæm. an. ℥iv. ceræ parum, ad ignem F. unguentum, quo inungatur locus, & sic intra tres dies sanitati fuit restitutus.

In hoc casu expertum hoc quoque habetur quod,

℞. Mell. ℔ß. sal. ℥ß. pulv. origan. ℥iii. M. & tepide locus inungatur. *Petrus Forestus, observ.* 6. *lib.* 3. *Observ. Chirurg.*

Medicamentis absumentibus aquosum humorem, simulque etiam affectam partem roborantibus utendum qualia sunt sequentia.

℞. Rosf. rub. furfur. melilot. an. M. i. flor. anth. chamæm. salv. beton. stæch. an. p. i. bulliant. in s. q. aq. addita vini austeri quarta parte, quo decocto modice calente, infantis caput singulis saltem octo horis irrigetur quinque vel septem diebus continuis, dein.

℞. Ol. chamæm. aneth. an. ℥i. pulv. absinth. rosf. rubr. an. ʒvi. sulph. exactè pulver. ℥i. ceræ, q. s. F. linimentum quo ter in die caput infantis liniatur, & lana succida obtegatur: interposito interdum præscribendi nunc cataplasmatis usu.

℞. Mell. ℔ß. origan. M. j. sal. ℥ß. cum modico vini austeri & croci, gr. iv. vel v. F. cataplasma capiti infantis de more adhibendum. De Chirurgia nihil proponendum duco, quod tumorem hunc præsidiis præscriptis ex arte administratis omninò cessurum putem; verùm si punctione seu incisione, pro educenda aqua opus erit, aqua sensim ac paulatim, non autem tota simul evocetur, ne infantis vires deiiciantur. *Joh. Zecchius, consult.* 64.

Hier. Fabrit. ab Aquapendente, in pueris qui infantiam excesserunt, in hydrocephalo maximo, ut remedium efficacissimum, laudat aquam calcis vivæ, si ea calida spongia inbuatur, & capiti imponatur, ac hoc solo remedio se hydrocephalum curasse scribit. Idem commendat spiritum vini primæ destilationis, cum parte quarta aq. scabiosf. cum spongia impositum. Monet autem hic spongiam novam esse recipiendam, & arcte fascia capiti

alli-

alligandam, ac ne refrigeretur, calido linteo superposito moderate calefaciendam esse. Exsiccant & thermæ sulphureæ ubi earum est copia, si spongia in iis madefiat, & capiti imponatur; in defectum vero coquantur in aqua sal, sulphur, & alumen, & eodem modo applicentur. *Avicennas* usurpat cochleas, quas coquit in decocto artemis. stœch. calamenth. vel ebul. easque ita coctas contundit, & calidè capiti raso applicat. Sed ante usum discutientium & exsiccantium medicamentorum evacuanda est aqua è toto corpore (si per ætatem fieri possit) hydragogis, sudores & urinam moventibus. Adultioribus pil. coch. exhiberi possunt, vel succus irid. vel gr. ij. elaterii cum pil. convenientibus: per sudorem serosum humorem evacuant decoctum lign. guajac. sarsæparill. sassafras, vel balneum laconicum & sudatorium: per urinam evacuant decoctum beton. rad. fœnic. asparag. sem. anisi, & alia. *Daniel Sennertus*, *pract. lib.* 1. *part.* 1. *cap.* 28.

Infans recenter in lucem editus hydrocephalo laborabat, totum caput occupante, cum magna suturarum dilatatione: ego sine ullo medicamento, aut alio remedio hunc affectum curavi sola fascia *Guidonis* in formam cucuphæ concinnata, qua totum caput obvolvebatur duabus extremitatibus in globulos obvolutis: quotidie dicta fascia renovabatur & intra quindecim aut viginti dies tumor prorsus evanuit. *Samuel Formius*, *obs.* 6.

SECTIO DUODECIMA.

De Hydrope.

Ὕδρωψ Latinis aqua intercus; in specie accipitur pro tumore abdominis, & triplex est, Ascites, Tympanites & Anasarca. Ascites, (Græcè ἀσκίτης, quod totus venter instar ἀσκοῦ, seu utris pleni turgeat) præcipua hydropis species, est tumor abdominis ab humore aquoso & seroso in abdominis capacitate collecto ortum habens, cui & femorum ac pedum nonnunquam & scroti tumor accedit. Hujus affectus causa proxima & continens est humor aquosus & serosus: cujus autem partis vitio aqua in abdomine colligatur non omnes consentiunt. Jecur non semper in vitio esse, docet anatomica hydropicorum inspectio, multò minus culpabitur continuò lien: ex nuper detectis vasis lymphaticis luce clarius est ab horum vasorum obstructione aquam in abdominis cavitatem effundi; dum enim ab humore aliquo viscido & crasso occluduntur, humor serosus qui alias ad chyli receptaculum ferri consuevit, retrorsum ire cogitur, ac reverberatus partes unde veniebat intumescere facit, quæ in dies in altitudinem elevantur, donec nimium prægravatæ tandem rumpantur; & sic serum in abdominis cavum nullo negotio effluit: ab hepate etiam malè affecto aqua intercus quandoque contigit, si nimirum scirrho, obstructione, vel inflammatione laboret; tum enim à visceris molesto pondere facilè rumpuntur vasorum lymphaticorum tenuissimæ tunicæ. Renes item obstructi, vesica oblæsa, & uterus malè affectus, hydropem accersere aliquando possunt: aqua, quæ ut plurimùm in abdominis cavitate restagnat interdum vesiculis variæ magnitudinis excipitur. Secunda hydropis species est Tympanites, cui nomen a timpano inditum, cujus sonum refert venter flatibus extensus si manu percutiatur, hydrops etiam siccus vocatur. In hoc tumet abdomen ex multo flatu in illius capacitatem concluso. Sæpe etiam intestina in hoc affectu flatibus distenta deprehenduntur: rarò solus flatus reperitur, sed plerumque aquæ permixtus. Generantur flatus in Tympanite ut plurimum inter mesenterii & intestinorum tunicas a calore debili, vel ab eodem nimio & torrefaciente in chylum crudum & crassum suas partes agente. Anasarca denique quæ & λευκοφλεγματία & ὑποσάρκιδιος dicitur & cum cachexia affinitate quandam habet, est molis corporeæ præter naturam, per totum corpus æquale incrementum, vito alimenti exortum. Causa est tumor pituitosus in totum corporis habitum effusus, à viscerum debilitate, & intemperie productus, ob

quam pro bono sanguine, crudus & pituitosos generatur, qui cum substantiæ partium sufficienter agglutinari nequeat, necessariò sequitur prava nutritio. Alii causam referunt in vasorum lymphaticorum obstructionem, ratione cujus humor serosus à partibus neutiquam separatur. Ascitis signa sunt, intumenscentia ventris, pedum & plerumque etiam scroti, ægro cicumvoluto de latere in latus, murmurantis & fluctuantis aquæ sonitus observatur; urinæ paucæ sunt & crassæ, interdum & rubræ; sitis adest magna, tussis sicca, tandemque respiratio difficilis, cæterarum partium extenuatio, & febris continua & lenta. In tympanite venter percussus, instar tympani sonum edit, moles abdominis minus gravis est quam in Ascite, major tamen est inflatio, tormina præcesserunt circa umbilicum, & lumborum dolor, ægro supino jacente, venter distentus ac durus manet, neque dum se convertit æger, ad latera devolvitur, ructus & crepitus crebrò prorumpunt, borborygmi & rugitus obmurmurant. In Anasarca denique non solùm venter, & crura & tibiæ, sed etiam manus, brachia, pectus, facies, & totum corpus intumescit, vestigiumque impressi digiti aliquandiu remanet, color cutis pallidus & cadaverosus, carnes molles & laxæ, urinæ tenues & albæ, respiratio difficilis, febrisque continuę & lenta non rarò consequitur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Hydrope Ascite.

Colonus quidam hydrope diu laborans, cum nihil opis à Medicis aliis sentiret, me consilii causa accersit, cui imperavi, cum non febricitaret, ut continuò allium comederet, quo factum est, multùm aquositatis per urinam profuderit, atque ex insperato eo remedio sanus evasit: alii etiam plurimi ita curati sunt: possunt contundi alii capita viridia, succusque per pannum cum jure vervecis aut pulli colatus bibatur. Novi & alios hoc solutivo subinde exhibito, multum aquæ per intervalla per alvum reddidisse, & sanos factos esse.

℞. Fol. sen. ℥ß. sem. anis. ʒi. fol. Mezereon. ʒiß. rad. irid. virid. parùm contus. ʒiiiß. soldanel. ʒß. infund. per noctem in ℥ix. seri lactis.

Facta ebullitione mane hujus forti express. ℞. ℥vi. Mell. rosat. colar syrup. de eupator. an. ℥i. M. pro duabus dosibus. Ego cum video urinam supra modum tinctam esse, loco mezereon pono ℥iß. rhei opt. addendo spicę ℈i. quo sępe cum magna fœlicitate usus sum in nosocomio *Delpensi*.

Elidæus præceptor meus hoc utebatur.

℞. Rhab. el. pulv. ʒi. pulv. soldanell. ʒii. M. exhibebat unica vice cum decocto aut aqua convenienti. *Petrus Forestus, observ. 27. lib. 19. De Morbis hepatis.*

Cuidam hydrope laboranti inter reliqua pharmaca nullum magis juvabat quam sequens medicamentum.

℞. Succ. ireos ℥ß. aq. casei ℥iiß. mell. crudi, ℥ii. F. levis ebullitio, & coletur, in colat. dissolv. spic. nard. ℈ß. cinnam. ℈j. diagrid. gr. iii. M. detur in aurora, ex eo semper habebat ad minus octo sedes valde aquosas. *Petrus Forestus, observ. 30. libr. 19.*

Quidam hydropicus inflatus ventre, manibus, pedibusque & facie, à Medicis destitutus, & tanquam desperatus, adiit littus marinum, & navicula per aliquot milliaria ascendit in altum maris: & provocato vomitu, post vomitum exercitio, utens sanati restitutus est. *Idem schol. ad observ. 32. lib. 19.*

Ad aquosos humores educendos, imprimis confert squamma æris, vel æs ustum: quo *Iacchinus* se primum, quod sciat, nostra ætate usum refert; cum tamen *Baesdorpius* antea eo usus sit in Imperatore *Carolo* quinto hydropico, qui cum alii Medici desperarent, se unum remedium habere profitebatur *Carolo* Imperatori, sed eo se potius malle uti in Rustico quam in Imperatore, cui Imperator respondit (ut nos à fide dignis accepimus) cogita te Rusticum præ manibus habere, modo Imperatorem ita curaveris; atque eo utens, illum sanavit, addit *Jacchinus*, quod utrumque optimè debet conteri, atque in catapotia conformari ex melle dosis à ʒi. ad ʒiß. admisce cariophyll. vel cinnamom.

namom. *Idem schol. ad observ. 37. lib. 19.*

Mirabilis est historia vetulæ mulieris ab hydrope curatæ, quę talis est. Vetula quædam hydropica à Medicis destituta, ab altera vetula edocta capiebat ranas rubetas dictas, easque vivas in ollam novam conjiciebat, superinfuso ol. olivar. illisque sic decoct. eo ol. ventrem inungebat, deducendo manus versus inferiora à stomacho incipiens versus inguina, idque calidè; & secundo die tumor descendit ad inferiora, ita ut mirum in modum intumuerint pedes, sed quum prosequeretur inunctionem, tertio die penitus delituit tumor cum nulla sensibili evacuatione. Laudat *Gradus* si in balneis arte paratis imponatur ranę vivæ, mirabiliter enim ad se attrahunt aquositatem. Sed topica non administranda nisi præcesserint universales purgationes. *Idem schol. ad observ. 35. lib. 19.*

Matronæ cuidam hydropicæ prius bene per pil. tres exiguas ex mezereo descriptionis *Donati ab Altomari*, repurgatæ, post aliquos fotus convenientes pro cruribus inflatis, sequens etiam cataplasma cruribus supra modum inflatis apposuimus

℞. Rad. ebuli rec. M. vi. rad. brion. ℔j. cortic. exter. sambuc. M. iv. fol. cucum asinin. M. ij. caulium rub. M. vi. fol. malv. M. ij. fol. alth. M. iij. furfur. macr. M. v. flor. chamæm. M. iij. flor. melilot. M. ij. absinth. exsicc. M. iij. decoq. in aq. font. q. s. pistentur, addendo unguenti agrippæ ℥iij. farin. hord. ℔ß. F. cataplasma ut artis est hoc cataplasmate crura involvebamus usque ad genu: quo multa aqua effluxit absque corosione. Est egregium & pro arcano retinendum. *Petrus Forestus observat. 39. lib. 19.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Hydrope Ascite.

℞. Succ. rad. irid. ℥iij. elater. gr. iij. (non transeas gr. v. ad summum) agar. præp. ʒi. lact. caprin. q. s. M. F. potio. Præstat fępius iterare hoc medicamentum, quam semel validè evacuare. *Ioh. Baptista Montanus, consi. 259.*

Vidi *Venetiis* religiosum quendam hydropicum ex ascite & tympanite, qui fuit curatus, ad fuerunt mecum Exc. Medici plurimi, scilicet, *Papiensis*, *Eugubinus*, *Trincavella*, & alii. Habebatis, ut dixi, ascitem cum tympanite, & tabem cum febre hectica, opportebat tunc exsiccare & humectare, quare eramus in maxima discordia, ego volebam ut multum biberet, sed quę aperirent, quia habebat plurimas obstructiones, præterea ut humectaretur, quia ad tabem pervenerat: ordinabam ergo syrupum acetosum cum omnibus quæ provocant urinam. *Eugubinus* nolebat quicquam esse bibendum, & narrabat de quodam historiam, qui per sicca fuit curatus *Papiensis* ut litem dirimeret, conclusit neque liberaliter, neque omnino nihil esse bibendum res distrahebatur usq; ad noctem deducebant Nobiles unumquemque Medicum ad suam cymbam, ibi tum *Papiensis* quod antea dissimulaverat, conversus ad magnificum quendam dixit, si vultis curare hunc Dominum, profectò non aliud erit faciendum quam quod consuluit *Baptista Montanus. Ioh. Baptista Montanus, consil. 363.*

In Hospitali ventre tumente & pedibus ægrotabat pauper, cui hoc vino medicato subvenimus.

℞. Rad. irid. ℥iß. cort. rad. sambuc. & ebul. an. ℥i. absinth. sicc. ʒij. fol. sen. ℥j. sem. carui ʒi. vini mensur. j. coque leviter in duplici vase, bibat mane haustum aliquoties: multum & frequenter inde minxit, sensimque tumor ventris & pedum subsedit sanitatique restitutus est. *Felix Platerus, observ. lib. 3. pag. 633.*

Hydropico cuidam Sartori propinavi succum ireos ut biberet ad ℥ij. addito melle, unde plurimùm & sæpius minxit & dejecit, & postquam repetiisset bis vel ter detumuit venter, pedesque subsederunt, ipseque sanatus est. *Felix Platerus observ. lib. 3. pag. 633.*

Ad serosum humorem per urinas & alvum educendum vinum medicatum sequens ordinavi.

℞. Rad. quinque aper. an. ℥ß. rad. irid. ℥iß. rad. asari ʒij. cortic. rad. sambuc. cortic. ebul. an. ℥i. absinth. sicc. ʒiii. majoran. ʒii. fol. visc. q. ʒvi. flor. genist. ʒi. sem. fœnic. ʒii. petrosel. ʒi. sem. ebul. ʒiß. sem. heder. ʒii. fol. sen. ℥ii. fol. soldanell. ℥ß.

℥ß. rhei el. ʒiii. spic. schenanth. an. ʒß. rarefiant omnia, & incidantur, & sacculo includantur, & infund. in vini albi ℔viii. bibat de eo haustum unum mane duabus horis ante prandium continuando aliquoties. *Idem observ. lib. 3. pag. 639.*

Cum seni cuidam hydrope laboranti, pedes mire intumescerent, & vix spirare nisi erectus posset, scarificatio cruribus fuit adhibita, unde mensuræ aliquot seri, pedetentim effluxerunt, liberiusque spiritum duxit; sed rursum recrudescente malo, & repetita scarificatione, fluente aqua, semper melius habebat, donec gangræna in pedibus suborta (uti frequentes fieri solet) eum confecit. *Felix Platerus, observ. lib. 3. pag. 649.*

E pedibus in hydrope ascite tumentibus, sponte aqua è phlyctænis, seu vesiculis illic natis, quæ disruptę aquam profundebant, vel scarificatione facta, è plagis ad multas sæpe mensuras sensim effluxisse, aliquosque sic liberatos fuisse: licet in aliis, mortis imminentis sit indicium, multoties observavimus. Sed quod magis rarum, in quodam hydropico, ex scroto mirè tumefacto, aquaque pleno, nulla apertura facta, supra mensuras tres vel quatuor sensim extillasse vidimus, qui tamen minimè mortem evasit, quod paracentesim in scroto ubi tutius fieret, plurimum profuturam, in illis, qui curari possunt, nobis ostendit. *Felix Platerus, observ. lib. 3. pag. 650.*

In Xenodochium *Basiliense* adducta fuit puella pauper annorum decem ascitica, ventre in immensum tumente, pedibus item inflatis, reliquo corpore penitus absumpta; summaque dyspnœa laborans, ita ut penè suffocaretur, prominebat illi umbilicus vesicæ instar pelliculæ, quàm Chirurgus scalpello leviter descindens, me jubente, aperuit, unde magno impetu aqua prosilit, quàm cùm sensim aliquot dies emitteremus, ipsaque statim ubi venter parum subsedisset, spiritum facilè duceret, eamque tanquam bene habentem. Chirurgus negligeret, factum est ut aqua rursum se colligente, venter denuò intumuerit, vesicaque apparuerit, qua rursum dissecta, cum denuò aquæ effluxus pateret, & turunda immissa foramen ne coalesceret apertum retineretur, atque indies aquæ aliquantum educeretur, tandem ventre in pristinam formam remeante, pedumque tumore evanescente, marcoreque corporis per cibum & potum emendato, ex Xeno in nosodochium translata, ibique aliquot septimanas permanens, integrè sana cum matre discessit. *Felix Platerus, observ. lib. 3. pag. 651.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Hydrope Ascite.

Viro cuidam hydropico singulis quatuor diebus exhibui sequentem haustum, qui miraculosè depellit hydropes.

℞. Aq. absinth. ℥v. extract. diacolocynth. ℈ii. ad ignem dissolvantur, hæc potio multas aquositates, multos flatus, multos quoque alios vitiosos humores quavis vice sine dolore & molestia eduxit, ac mirum in modum profuit. *Martinus Rulandus curat. 3. cent. 3.*

Puerum quendam novem annorum (ut & alios multos hydropicos) sanavi per solam potiunculam hanc.

℞. Extract. esulæ quantitatem nucis mosch. aq. ℥iii. M. facta simul ebullitione. Macerentur per noctem. Manè colatum bibit frigidè, quo per alvum plurima pituitosa & aquosa excrementa expulit. Pro residuis aquositatibus propellendis exhibui die sequenti iterum eandem potionem, cujus operatio bona & multa confestim sanitatem integram reddidit. *Martinus Rulandus, curat. 63. cent. 3.*

Mulier quædam ascitica à me optimè & brevi curata est taliter.

℞. Seri lactis ℥v. extract. esulæ ʒii. M. pro haustu, quem bibit manè, & tertio post die repetiit, & hoc sanè omnes aquositates ex toto corpore exturbavit, adeo ut paucis elapsis diebus sanitatem iterum obtinuerit. Potus erat serum lactis, sed sitim, meo jussu, perferebat quantum potuit. *Martinus Rulandus, cur. 94. cent. 3.*

Virum quendam hydropicum ita curavi.

℞. Aq. terr. sanct. ℥vi. F. potio quàm in

lecto benè contectus bibit calidè, ac sudor emanavit è toto corpore per tres horas, & post sudationem, egessit quoque multoties multas per alvum aquositates, & intra biduum annuente Deo, omnibus admirantibus, tumor abdominis, crurum & pedum, & reliqua omnia symptomata evanuerunt. Hæc aqua est optimum medicamentum hydroticum & hydragogon. *Martinus Rulandus*, *curat.* 88. *cent.* 3. Descriptionem aq. terræ sanctæ, vide infra sectione *De Podagra* subsect.

Mulierem asciticam brevi tempore ita curavi.

℞. Aq. fontan. syrup. rosf. solut. an. ℥iii. M. pro haustu, quem frigidè bibit mane, & per duas horas ante cœnam repetiit, atque melius se ex utroque haustu habere ajebat, sed tumor non est imminutus: quare.

℞. Extract. esul. ʒiß. aq. acidulę ℥vi. M. Macerentur per noctem, manè colatum bibit, quod sedes aquosas plurimas fecit, attamen venter parum detumuit, ideoque post duos elapsos dies dedi spiritus vitæ auri ℥i. syrup. è Sena ℥ß. M. pro haustulo, qui eduxit alvo copiosissimas aquas & exinde omnis tumor remisit, atque ex insperato intra mensis spatium ex toto sana facta est. Pro potu dabatur vinum cui imponebatur absinthium & enula campana. *Martinus Rulandus*, *curat.* 47. *cent.* 4.

℞. Aq. absinth. capill. ven. an. ℥iiß. diaturb. cum rheo ʒvij. M. pro haustu, cujus virtute vir quidam hydropicus excrevit ad libras triginta, ichorum & aquositatum, & melius statim habuit, brevi omninò convaluit. *Martinus Rulandus*, *curat.* 86. *cent.* 9.

Mulier quædam gravida ascite morbo correpta, per Dei misericordiam ex toto sanata est spatio decem dierum: sic.

Balneabat & lavabatur jussu meo decem dies continuos in aqua chalybeata: ex quo balneo omnis aqua intercus evanuit sine fœtus detrimento, sed cum matris fœtusque salute. *Idem curat.* 79. *cent.* 4.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Hydrope Ascite.

CUm materia hæc nulla indigeat concoctione, ad expulsionem sic orsus sum.

℞. Succi ireos ℥ij. melli rosat. colat. ℥j. M. & jejuno stomacho bibat, quo aquæ illius quotidie parum emittebat. Postea verò octo interpositis diebus, catapotia ex nitro *Alexandri* cum troch. alhand. mixta propinavi in hunc modum.

℞. Pil. de nitro *Alexandri* ℈ij. troch. alhand. ℈i. M. F. pilul. v. cum quibus multum aquæ egerebat, quibus sæpè interjecto temporis spatio inter unam & alteram propinationem, usus fuit, nam sensim paulatim vacuandus est humor iste, mirum etiam in modum profecit hoc conditum.

℞. Rad. ireos per tyrocnestim trajectæ ℥ß. zinzib. ℈ß mell. quantum ad spissitudinem sufficit. M quo sæpe utebatur & optimè absque anxietate & dolore aquositatem illam deponebat. *Amatus Lusitanus*, *curat.* 30. *cent.* 1.

℞. Elect hydragog. min. *Fernel.* ℥ß vini albi ℥iij. M. sumat in aurora per intervalla, item,

℞. Terebinth. vino albo lotæ ℥ii. sachar. opt. ʒvi. F. electuar. sumat. ʒii. pro vice. Potest fieri potabile, si cum luteo ovi & vino dissolvantur in mortario: est medicamentum polychrestum quod alvum & urinas movet & calefaciendi vim habet, detur bis in septimana. Inter validiora sunt semina ebuli, cuius pulvis cum cinamomo datur ad, ʒii. in vino purgat sursum & deorsum validè; estque primum medicamentum, eoque *Bonius* hydropes curabat, exhibendo in jusculo per intervalla, potest etiam absumi aq. quæ est in abdomine iis quæ discutiendi vim habet, inter quæ potissimum locum habent incessus in balneis sulphureis, dum vires valent, præterea in tritici acervo insideat, ita enim attrahitur humiditas ut etiam si inspergatur arena fervida ad littus maris sub ardente Sole. Saccharum absinth. pontic. viridis *Matthiolus* proponit tanqam optimum remedium, cuius hæc sunt verba.

Absinthium ponticum efficacem vim obtinet ad aquam inter cutem, ut mihi jam sæpe experimento est compertum: equidem quosdam novi hydropicos quasi deploratos, qui ex longo esu comarum ejus, quæ saccharo adservata fuerant sanitati restituti sunt. Parandi ratio hæc est.

℞. Florescentium jam comarum rec. absinth. ℔j. sacchar. albiss. ℔iii. demptis caulibus & pediculis tundito in mortario lapideo, deinde iis optime tusis, saccharum in pulv. tritum adiicito, rursus omnia simul tantisper tundito, donec in unum corpus redigantur; mox ad usum recondito. Ex absinthio ita parato, patienti prius purgato, datur quotidie ℥ß. tribus horis ante cibum. *Rodericus a Fonseca, tomo 2. consult. 39.*

Purgato prius corpore, ex cujusdam consilio singulis matutinis in aurora, unum vel alterum haustum propriæ urinæ ebibebat, id cum spatio quatuor mensium continuasset, & interim hydrogogis aliquoties purgatus fuisset, tumor ventris & tibiarum paulatim subsidit, tandemque plenissimè convaluit. *Guil. Fabritius Hildanus, observ. 51. cent. 3.*

Cosmus Slotanus Chirurgus præstantissimus virum ascite laborantem curandum habuit medicamenta permulta, tum interna, tum externa, ei absque fructu adhibita fuerunt, tandem verò adeò copiosè in scrotum delapsus est humor serosus, ut extincto calore nativo, secuta sit gangræna, adhibitis quæ ad gangrænæ curationem spectant, decidit scrotum, ita ut testiculi nudi conspicerentur. Hinc tantùm effluxit humoris serosi, ut a morbo liberatus sit æger, & diu supervixerit sanus, atq; liberos aliquot procrearit. Testes autem natura obduxerat callosa quadam substantia, quæ eos vice scroti obtegebat, & ab externis injuriis vindicabat. *Guil. Fabritius Hildanus, observ. 48. cent. 1.*

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Hydrope Ascite.

PRopter materiæ ventriculo & hepati propinquæ tenuitatem, promptitudinem & copiam, non requiro longam multamve concoptionem; sed statim ad aquei humoris evacuationem festino, & præter alia, hic mihi in usu est gratiola herba, quam licet valde amaram, & propterea minus delicatam in substantia exhibere queunt alii ad ʒii. cum pulv. cinnamom. & sem. anisi momento, saccharo & vini haustu; ego tamen in vino decoquo Mi. ejus parvum, seu ℥ß. cum uvis passis acini exemptis, & a forti expressione admixta canella, aniso & sacch. hora matutina propino, vel hac ratione apparari potest.

℞. Gratiol. ℥ß. soldanell. ʒi. semin. anis. ʒii. passul. enucleat. ℥ß. bulliant cum vino ad remanentiam ℥v. liquor expressus exhibeatur. Potens illud est pharmacum, quo serosarum & aquearum superfluitatum libræ non pauciores octo quandoque expurgantur, proximum potentia & bonitate catharticum succedit succus radic. irid. depuratus, qui cum ovi vitello diligenter commixtus, albumine prius effuso, ex testa tepidè sorbeatur, vel paretur sequens haustus.

℞. Succ. irid. per residentiam defæcati ʒiii. vel ℥ß. syr. rof. solut. ℥i. cinnamom. elect. ℈i. M.

℞. Dantur item pil. aggregat. ℈ii. cum gr. ii. elaterii cortex sambuci & ebuli interior flavescens vulgò hic usurpatur, redigitur & ebuli cortex in pulverem, ejusque ʒi. cum aq. linariæ ℥iv. propinatur, unde per urinam, vel etiam sedem, aqua cutim subiens potenter expellitur, frangulæ à clariss. *Matthiolo* descriptæ utilitas non vulgaris: cujus interior cortex decoquitur cum eupator. absinth. romicuscuta, veron. rad. cichor. sem. apii & fœnic. adjecto postea cinnamomo. Efficax hic item viris sylvestris radix. Sunt qui olei vitrioli guttam in vini cyatho hydropicis propinant, idque magni arcani loco habent, porro hoc observandum, singulis septimanis ad minimum semel tentandam esse evacuationis repetitionem ne venter mox denuò saburræ aquæ affluxu exundet, quando autem paulatim ventrem & hepar exonerari desideramus, aut propter humoris delinquentis abundantiam, aut labefactatam viscerum virtutem, aut plurium symptomatum concursum, tunc ex hoc con-

condito quotidie vel alternis diebus hora matutina sumatur ℥. med.

♃. Succ. irid. ℥. meza canell. galang. an. dr. ii. cariophyll. macis, an. dr. i. zedoar. ℈ii. soldanell. el. ℥ med. in pulver. trita, M. cum melle despumato ad elect. formam è baccis quoque sambuci & ebulli à semine expurgatis, & per colum trajectis, succus cum pauco melle despumato, vel saccharo coctione inspissatus hic utilis, stillatitia item utriusque aqua artificiosè extracta ad ℥vi. hausta commendatur. Prima adhæc arborum harum germina vel fol. adhuc tenella leviter bullita in acetariis hic cum successu assumuntur, quæ in eundem usum etiam olerum more coquuntur. Urinam cientia hic unicè prodesse constat, inter quæ efficax est imprimis oleum è juniperi baccis purè extractum, & cum vino sumptum. Datur à plerisque petroleum cum vino, quod urinam, sudorem & vomitum movet. Memini adhæc quod *Romæ* marito ascite diutius excruciato, pulverem bufonis usti, ut veneno tolleretur, sumptum pertæsa uxor exhibuerit, unde copiosum hic lotium reddidit, hinc ipsa denuo eundem propinat pulverem, ut citius ærumnosam sumptuosamque vitam cum subita commutaret morte, qui ab uberiore aqua confertim per vesicam exoneratus, præter conjugis expectationem convaluit. Sunt item qui propinat decoct. rad. aperien. ℥iv. cui admixtæ fuerint sem. lini ʒiii. Correctoriæ scilicet, & cantharides duæ simul decoctæ, sed prius simul colantur, interim ad viscera roboranda hanc præscribo mixtionem.

♃. Conserv. rad. enulæ ℥iß. conf. absinth. rom. ℥i. spec. diacinnamon. ʒiß. dialacc. ʒi. ol. juniper. ℈ii. cum syrup. de eupator. q. s. F. conditum, in usu etiam sint zinzib. conditum, radices pimpinell. conditæ, conserv. absinth. rom. conf. rad. helenii, & rad. eędem conditæ, aliquoties vini sublimati usum permitto maximæ in hyposarca. Cæterum duo etiamnum reliqua sunt præcipua totius curationis capita, quæ si ritè observentur, mirè conducunt. Primum est in toleranda siti constantia, quam stricta adeo lege impero, ut ægris non ultra ℔iß. vini in quemlibet diem permittam: minori molestia hic obedire queunt, si ex angusti oris vitro bibant, humectata etenim sæpius vini stillantis momento lingua promptius fallitur sitis, nec ejus copia gravatur ventriculus. Alterum & ferè maximum erit sudor; quem quomodocunque, quantum fieri poterit, extorquere oportet. Theriaca postridie purgationis, cum vino calido propinata, huc facit extrinsecus sudoris profluvium multipliciter molior, idque pro ægrotorum diversa conditione, tenujoris siquidem fortunæ hominibus consulo, ut mensæ incubans corpus universum in clibanum, recenti pane extracto, etiamnum tepentem, immittatur, sicut caput extra præfurnium pulvinari innixum liberè respiret, ne calidiori aere suffocationis periculum subsequatur. Ut is quoque citius promoveatur & tibiarum inflatio simul discutiatur, arenam in lebete vel cacabo calefactam, sive etiam cineres quercinos eodem modo calentes in sacculum infundo, cui colligato imponuntur crura tumida mane & vesperi. Aliud sudorum exprimendorum modus inire utilis & certior existit, si cupa idonea prius igne vasi imposito incalescat, tecta lodice, aut panno denso, vel operculo ob tumidum corpus commodo, in hac super sedecula insideat æger thorace & collo ita munito, ne quid vaporis exhalet. Deinde sequens decoctum in cacabo vel vasculo aptiore fervidum intra tibias collocetur, in quod subinde igniti silices immittentur, ut novus copiosiorque denuo excitetur halitus, qui semper in ventre tumido quam fieri potest calidissime excipiatur: ne tamen primi semper fervoris violentia urat cavendum sedulò: quo autem constantius diutiusque hoc sudoris effluvium toleraverit ægrotus, eo suæ valetudini consulet rectius. Postea linteo calido coopertus, in contiguum lectum calentem deponatur, ne præpediatur sudoris fluxus: interim exhibeatur quod vires roboret, vel reficiat: decocti jam dicti materia esto; rad. & folia sambuci & ebuli, raphanus, absinth. puleg. ruta, abrotan. marrhub. hedera, rosmarinus, majorana, origan. salvia, calamenth. lauri folia, thymus, hyssopus, centaur. min. nasturtii species, bacc. junip. anethum, chamæm-

quę admixtis sulphure potissimum & sale, in lixivio & vino, aut in lixivio solo bulliant: vel suffitus hic excitetur solo acri lixivio, ex sarmentorum cineribus, vel quercinis parato. *Ioh. VVierus, observ.* 5. *lib.* 1.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Hydrope Ascite.

INter medicamenta quæ aquam educunt, primum obtinet locum succus iridis depuratus à ʒii. usque ad ℥ß. bis in septimana cum mell. rosat. ℥ii. in aurora datus: hac lege ut inter has evacuationes jecur corroboretur hoc medicamento.

℞. Spec. diarrhod. abbat. troch. de rheo. hepat. lupi præp. an. ℈i. cum syr. de absinth. F. bolus, in aurora dandus. Succus etiam cucum. sylv. siccatus (quem elaterium vocant) omnium efficacissimè purgat, atque cum minori molestia & violentia, si hujus tria vel quatuor grana cum pilul. aloephang. ʒß. in bolum cum syrup. absinth. redigantur, & in aurora exhibeantur. Medicament. autem ex cantharidibus paratum, licet ex *Galeni* placitis aquosum humorem hunc per urinam valenter expurget; mihi medicinam facienti semper fuit suspectum.

Hydragogum quod sequitur egregiè aquas subducit.

℞. Soldanell. ℥ii. bulliant in aquę scolopendr. ℥ix. ad consumptionem tertię partis, in colat. adde pulv. sem. ebuli ʒiß. vel ʒii. vini albi ℥iß. hęc potio alternis diebus maximo cum successu in aurora fœlicissimè exhibetur. Subinde etiam injiciantur clyster sequens.

℞. Soldanell. M. i. mercurial. malv. flor. chamęm. an. M. ß. sem. anis. fœnic. carvi, dauci, an. M. i. bulliant in aq. q. s. in colat. ℔i. dissolv. benedict. laxat. ℥i. electu. ex bacc. lauri ʒi. ole. rutac. ℥iii. facch. rubr. ℥iß. sal. com. ʒiii. F. clyster. Hic Clysmus non solum aquam corruptam expurgat, verum etiam & flatus, qui aquoso humori semper junguntur (unde ventris distentio & dolor) mirificè discutit: propterea & toto etiam curationis tempore alternis saltem diebus utiliter injici poterit, inter cataplasma ventri adhibenda, quod sequitur maximè valet. Emplastrum videlicet ex cochleis cum testis suis exactè contritis cum aqua ardenti, oleo irino & oleo ex terebinthina destillato paratum.

De Chirurgicis auxiliis nihil habeo quod proponam, quandoquidem venęsectio hydropicis omnibus nocentissima censetur, nisi inter morbi initia, ex consueta aliqua sanguinis salubri excretione pendentis, neque etiam de perforatione, vel ustione cogitandum judico, quoniam prętérquàm quod opus hoc periculo maximo plenum est, nihil facit ad morbi fomitem tollendum, viscerum nempè tumorem. *Iohannes Zecchius, consil.* 77.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Hydrope Ascite, ex hepatis scirrho.

CLysterem paravi ex urina pueri impuberis in qua modicum fermenti, incoqui jubebam, cum anisi, aneth. & fœnic. semin. adiecta mellis despumati ℥i. hoc clystere mirificè allevabatur, nullo enim magis quàm hoc detumescere ventrem, aquosa excerni, & flatuosa discuti sentiebat: estque hic clyster mihi in ejusmodi affectibus familiaris atque probatus. Utebar interdum hoc decocto prestantissimo, cui ego secundum Deum, primas in hac curatione partes tribuo.

℞. Rad. irid. rec. benè purgat. & contus. ℥i. fol. soldanell. ℥ß. cinnom. el. ʒij. sem. anis. ʒi. infund. omnia in vino albo & aq. capill. ven. per noctem, & F. levis ebullitio, adde in fine rhei. el. ʒi. F. fortis expressio, quàm, semel in hebdomada sumere jubebam. Fovebam ventrem sequenti fotu.

℞. Rad. irid. rec. ℥iv. rad. ebul. ℔ß. fol. ejusd. M. ij. eupator. veri absinth. origan. puleg. calamenth. rutæ, an. M. j. malv. & alth. cum rad. an. M. iß. soldanell. M. iß. flor. chamæm. melilot. anthos, flor. thymi, an. p. i. sem. cuscut. ℥i. sem. lini, fœnugræc. alth. an. ℥iß. sem. anis. aneth. fœnic. cumin. an. ℥i. fur fur. p. ij. F. omnium decoctio in aqua marina & vino rubro potenti & cum spongia infusa & expressa foveatur tumidus venter ante cibum.

bum, post fotum ungatur oleo aneth. rutac. & cheirino, adiecto polline cumini, galangæ anisi, & baccar. lauri, interdum emplastro de baccis lauri usus sum, duritiem hepatis curavi, admoto cerato santallino, cui mastix, spica indica, schænanthus, absinth. coma, cum pauco gallinaceo adipe essent conjuncta, & ex oleo mastich. excepta, hoc curationis ordine tantum profecimus, ut Deo opifice, mulier, quæ ab omnibus deplorata habebatur, in integram valetudinem sit restituta. *Franciscus Valeriola, observ. 2. lib. 1.*

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Hydrope Ascite.

IMprimis usus sum hoc clystere, in aq. s. q. incoquebam fermenti acris ℥iß. addito salis communis pugillo, facta colatura, urinæ pueri impuberis ℥vi. injiciebam & ol. rut. ℥iii. mell. despumat. ℥i. mirum profectò quantum ab hoc clysmate æger allevaretur, ut à quo ingens aquei humoris & flatuum copia effundebatur: nec mirum, nam urinam hominis acritudine sua hydropicis conferre scripsit *Avicenna*, quod potenter aquas detrahat.

℞. Ad deobstruendum hepar & serosum humorem solvendum hoc sumus apozemate usi.

℞. Cortic. fœnic. petrosell. apii, gram. rusci, asparag. rad. rubiæ tinct. in vino albo & potenti per noctem temperatar. an. ℥ii. rad. irid. rec. ℥ii. rad. asar. cort. rad. tamarisc. & cappar. an. ℥i. fol. agrim. cichor. utriusque ceterach. capill. ven. an. M. j. soldanell. M. iß. sem. anis. fœnic. ammeos, an. ʒiii. sem. melon. contus. ℥i. passul. enucleat. paria x. cinnam. el. conquassat. ʒiii. cicer. rub. p. ii. flor. trium comm. an. p. i. F. omnium decoctio, in colat. ℔ij. adde syrup. de quinque rad. de byzantiis, & de eupator. an. ℥iv. clarificetur, & aromatizetur cum santal. citrin. cinnam. el. & rad. irid. an. ʒi. hoc apozemate dies totos octo uti ægrum jubebam, & tertio quoque die clysterem qualem supra descripsi injici jubebam. Ubi jam abundè meatus infarctu liberatos percepissem, purgans quod sequitur medicamentum dedi.

℞. Decocti præcedentis ℥v. adde rad. irid. rec. & benè purgat. & contus. ℥i. fol. soldanell. ʒi. cinnam. el. ʒiß. sem. anis. ʒi. rhei el. ʒiß. infund. omnia simul in dicto decoct. & modico vini al. per noctem, & bulliant unica ebullitione, postea fortiter exprimantur, expressioni adde syrup. de cichor. cum rheo syrup. ros. solut. an. ℥ii. M. F. potio: quæ profectò assumpta plurimum profuisse est visa, aquam enim copiosè absque molestia detraxit, undè mirè se adjutum æger testabatur. Hoc purgationis genere repetitis vicibus ter sum usus, ad tumorem ventris discutiendum post fotum convenientem emplastr. sequens admovebam.

℞. Sterc. vacc. ℔i. sterc. caprin. ℔ß. bulliant simul in aceto fortiss. & in mortario terantur addendo sulph. ignem non experti ℥iv. alum. ℥i. succor. thymeleę & ebuli rec. extract. an. ℥iii. farin. lupin. & orobi, an. ℥ii. pulv. soldanell. ℥vi. anis. fœnic. cumin. an. ʒii. sal. communis torrefact. ʒiii. tereb. ℥iv. pic. naval. ℥vi. M. F. emplastr. ventri apponendum, quo mirificè juvabatur: partim enim solutione aquam hydropicorum solvit, partim in halitum digerit atque siccat, & flatuum copiam exhaurit. Sed inter cætera præsidia primum in curatione locum decocto ligni sancti jure tribuendum censeo, quo totos quadraginta dies vir hic usus est meo consilio, & sic annuente Deo integræ sanitati restitutus est. *Franciscus Valeriola obs. 5. lib. 2.*

SUBSECTIO NONA.

Pro Hydrope Ascite.

A Potu omninò quantum fieri potest abstinendum. Novi enim ego non postremi nominis medicum *Hispanum* publicè *Bononiæ* profitentem, qui solo esu alimentorum assorum & abstinentia potus omnis per 40. dies continuata, curatus est, absque ullo prorsus medicamento; quod si à potu abstinere omnino non potest, bibat quantum siti remittendæ satis erit, id tamen parcè. Porrò bibendum vinum tenue quod urinam provocet, dulcia ac mustum perinde ac pestis fugienda, acetum miri-

mirificè hydropicorum sitim extinguit & compescit; expertus ego sum acetum aqua chalybeata dilutum, sola oris ablutione sitim fregisse. Cavendum tamen ne quid aquæ in viscera descendat, imo quorundam est opinio aquam hydropicis vel solo intuitu nocere. Prandium sit mediocre, cœna parcior; secundæ mensæ & fructus omnes vitentur, poterit tamen degustare iuglandem, amygdalas, mala punica, pyra cocta, & caricas interdum, non tamen quotidie, idque modicè: lectus sit non admodum mollis, præsertim anasarca laborantibus, qui semper satis superque lecti secum circumferunt puta molem illam œdematicam, & in toto corpore humorum colluviem. Si autem fieri posset ut ex herbis exsiccatis conficerentur lectuli, ut ex origano, puleg. calamenth. urtica, hyssopo, & similibus, incredibile dictu, quantopere prodessent per somnum; quod & Medicorum declarant libri qui multos in acervis frumenti obvolutos, vel arena absconditos, vel furfure calido obtectos, à somno firmos surrexisse narrant, tanta vis est in exsiccantibus medicamentis. Inter evacuantia salutare est quod sequitur.

℞. Hier. picr. ℥ß. rhei el. ℈ii. F. bolus, exhibeatur insuper rheum infusum in succo ireos hoc pacto paratum.

℞. Succ. ireos rec. per residentiam depurati ʒvi. rhei el. ʒi. contund. parum rheum, & per noctem in prædictum succum infundatur, facta forti expressione adde succi cyclamin. depur. ℥iß. syrup. capill. ven. ℥i. aqu. cuscut. ℥ii. M. F. potio, quæ cum valde abstergens est non solùm internos sed externos meatus aperit, & primum quidem per secessum copiosissimè evacuat, deinde etiam sudores elicere consuevit. Postea ad paratu facile, & in talibus casibus mihi domesticum remedium devenirem, quo uno curata est mulier quædam, & cujus unius ejus vir tanquam miraculosi meminerit. Remedium tale est.

℞. Milii excortic. ℥ij. aq. font. clar. ℔ii. in mundo vase bulliant donec tantum ℥iij. vel ad summum quinque supersint, colentur, & cum aliquali vini meracioris portione misceantur, ut F. potio exhibenda calide, copiosissimè sudabit, si texeris diligenter, ut illa mulier sudavit, cujus sudore permaduit totus lectus. Usa est hac potione per octo dies, & convaluit. Vocatur hæc potio Syrup. *S. Ambrosii*. Usus sum eodem syrupo in pueris hoc affectu laborantibus sæpè semperque cum successu. Inter externa laudatur epithema ex caprino fimo & urina pueri confectum. Laudat *Galenus* emplastr. ex cochleis cum suis testis contusis, ventri impositum, quod aquam exhaurit, hoc composito uti soleo.

℞. Limac. cum testis contusor. ℔j. cumin. torrefact. & subtiliter pulver. sem. carvi, ammeos salis usti, an. ʒ. pulv. rad. irid. farin. lupin. an. ℥i. M. F. emplastr. S. A. ventri apponendum, donec sponte decidat, vel ceratum quod ego experientia non solùm mea, verùm etiam aliorum comprobata mirabile inveni.

℞. Ceræ, picis navalis, an. ℥ii. alumin. liquid. sulph. vivi: bitumin. nitri rufi (si haberi queat) an. ℥ß. terebinth. ℥iß. ol. veter. ℥iv. aceti q. s. ut fiat ceratum. Medicamentum rurale est quod sequitur, & ruri summo esse usui potest.

℞. Fimmi. vaccin. arid. & tusi ℥ß. sulph. vel salis ʒi. aceti q. s. M. & apponito ventri, cui ex *Archigenis* sententia, addi possunt ova gallin. rec. cum suis testis contusa, ac brassicæ succus. Ubi autem fimum animalis in emplastro apponendum legis, ibi non recentem, sed aridum sumendum esse putabis.

Ubi in hydrope maximum juvamentum per urinæ vacuationem speratur, idque in natura imbecilli, tali uti poteris pharmaco, quod & alvum subducit & urinam ciet.

℞. Terebinth. claræ ℥ß. aq. adianth. ℔i. M. & bulliant ad totalem aquæ consumptionem, & adde cantharidum abscissis alis pedibusque & capitibus subtiliter pulver. ℈i. mastich. cinnam. an. ℈ß. rhei opt. pulv. ℈i. cum oleo amygdal. d. rec. F. massa, cujus ʒii. tuto dari possunt. Hoc experimentum bis hoc anno mihi occurrit: primum quidem in Xenodochio *De la vita* in puero decem annorum diu tympanite laborante, qui tanquàm à medicis derelictus in lecto se continebat: cumque ad ea, quæ per os dantur

tur, propter ætatem & longum morbum, & virium imbecillitatem non admodum aptus esset, tale jussi apponi emplastrum, quotidie affixis sine scarificatione cucurbitulis in abdomine, miraculoseque convaluit intra octo vel decem dies.

℞. Rad. cucum. asinin. optimè contus. & in aceto scillitico per viginti quatuor horas macerat. ℔i. mell. despumat. ℔ij. M. & bulliant ad consistentiam cerati, in fine adde cumini subtiliter pulver. ℥iv. singulis diebus, admovebatur emplastrum, & abdomini optimè terso cucurbitulæ affigebantur, dein rursus emplastrum apponebatur: quumque non sincerus esset tympanites, sed una cum flatu aqua adesset, immodica tamen quantitate, paulatim una discussus est flatus, & in halitum digesta aqua sanatusque est: cujus exemplo motus quidam non infimi gradus vir, cujus nepos ex filio simili morbo vexatus, à primario quodam Medico tanquam deploratus derelictus erat, jussit me accersiri, & simili modo curatus est.

Alium in Hospitali *De la vita*, hoc modo curavi.

℞. Brassic. marin. subtiliter pulv. ℥ß. rhei el. subtil. pulv. ʒij. spec. dialacc. diacurcum. an. ʒi. hepar. lupi præp. limatur. chalyb. cum aceto scillit. sæpius lotæ, an. ℥ß. mell. despumat. q. s. M. electuar. cujus cochl. j. per horas duas ante prandium sumat, & similiter ante cœnam tantundem: alvus inde semel aut bis in die mota: quodque excernebatur aqueum erat. *Victor. Trincavellius consil.* 32. *lib.* 3. *& Horatius Reserus, consil.* 74. *lib.* 6. *consil. Ioh. Cratonis, &c.*

SUBSECTIO DECIMA.

Pro Hydrope Ascite.

ELaterium apprimè idoneum, at in exigua quantitate dandum, & valde vetus, & cum rebus ventriculo amicis, ut cum hiera pilul. aloephang. de tribus, & cum rhabarbaro. *Christophorus Guarinonius, cons.* 563.

Hoc hydragogum exhibui quod mirabile est in educenda aqua hydropicorum, & nunquam me fefellit, semper enim fœlicissimo successu sum illo usus: & quoniam solet esse amarum, ideo sapa vel saccharo dulcorandum est: & est hujusmodi.

℞. Rad. cucum. agrest. ℥iv. rad. ireos & sambuc. an. ℔ß. turbith. ℥i. incidantur radicc: lign. sassafr. ℥ß. infunde per viginti quatuor horas in vini opt. ℔vi. bulliant ad consumptionem medietatis, colatura servetur usui: dosis ℥vii. advertendum, ut sit magis tutum hoc auxilium ponendum esse pulverem corrigentem in historia tympanitis infra describendum: hoc vinum sumebat semel in hebdomada, & semper emovebat ℔i. vel ii. aq. citrin. & tantundem per secessum: & in ascite maximè vomitus convenit. Exhibuimus quandoque radic. mechoac. ad ℥ß. in vino maceratam, & benè res cedebat. Est enim hæc radix maximè huic affectui proficua, & crassos & serosos educit humores & memini me quendam hydropicum hac sola radice curasse. Volebam devenire maximè cum semel urina fui suppressa in hoc casu ad extremum illud remedium, quod ponit *Hippocr. lib.* 4. *De Ratione Victus*, *& lib. De intern. Affect.* scil. ad pulv. cantaridum ablatis cap. & alis ad ʒß. in furno exsiccatis & in vino exhibitis; sed quoniam melius habuit de suppressione urinæ, ideo non deveni: Nam ad hoc remedium tunc est descendendum cum alia non profuere remedia, & spes est in angusto, & tunc (inquit *Cappivaccius*) quod desperati à morte ad vitam revocantur. Volebam hominem immittere seu cooperire usque ad collum acervo tritici, sed ratione paupertatis non fuit factum. Est enim mirabile remedium, & à *Plinio* & *Galeno* commendatum: dicit namque *Plinius lib.* 22. *cap.* 25. tantam vim inesse tritico, ut cados plenos siccet; & refert *Sextum Pomponium* Prætoris patrem *Hispaniæ* citerioris principem, cum horreis suis ventilandis præsideret, correptus dolore podagræ, mersit in triticum totum pedem & tibiam, levatusque siccatis pedibus mirabilem in modum surrexit. *Gal.* noster idem confirmat exemplo agricolarum (*lib.* 1. *De Nat. Facultat. cap.* 14. *&* 3. *cap.* 15.) qui in carris transvehunt frumentum, & cum volunt aliquid frumenti furari immittunt in frumentum vas aliquod fictile aqua plenum, & sic frumentum

tum majus & ponderosius evadit, & aqua ferè tota à vase absorbetur à tritico, & nos quoque hanc experientiam domi fecimus, & verum invenimus, quinimò ab iis qui carros gerere solent, idem accepimus: quare si frumentum hanc habet vim attractricem in rebus inanimatis, & minus porosis, multo quidem magis habebit in corporibus nostris animatis & magis porosis: statim igitur ad hoc remedium est condescendendum, nam satis est præsentaneum, & melius est, ut radiis Solaribus sit triticum excalefactum: habent enim radii solares vivificum calorem; quinimo juvat hydropicos, ut teneant ventrem discoopertum sub calidis radiis solaribus: dummodo non adsit ventus, quod in æstate & canicularibus fieri potest. *Epiphanius Ferdinandus*, *hist.* 38.

Vir quidam in urbe nostra ex hyemis prægressæ injuriis & sedentaria vita ascitem contraxit, abdomine in ingentem molem elevato: pedibus tumidis, scroto & præputio valde distentis: circa solstitium æstivum, forte tabaci fumum cum amicis per fistulam hausit. Exinde successit vomitus, soluta alvus: serum copiosè per aliquot dies expurgatum sensimque & abdomen detumuit, & pedes, scrotumque ad pristinum statum rediere. *Thomas Cartholinus*, *hist.* 17. *cent.* 6.

Generosa quædam matrona annorum sexaginta, in ascitem incidit. Omnia pro aquæ expurgatione tentavimus, sed irrito conatu: tandem solo unicornu nostro non tantum largissimè in sudorem est soluta, quem nunquam ferè antea ex voto natura etiam provocata, voluit excitare; sed tumor quoque universus subsedit, & ad consueta munia prompta rediit, & adhuc, laus Deo, benè valet. *Thomas Bartholinus*, *hist.* 46. *cent.* 5.

Hiera picra cum speciebus diaturbith. cum rhab. plurimos summi Dei beneficio, ab hydropis rudimentis vindicavit: alternis diebus copia nucis avellanæ ingeritur. *Joh. Heurnius*, *cap.* 26. *lib.* 2. *meth. ad prax.*

SUBSECTIO UNDECIMA.

Pro Hydrope.

Syrupi mei ex rheo cum mechoac. cui in isto aut simili affectu qui naturalia viscera insedit multum tribuo, descriptionem, quæ mihi jam multo tempore usitatissima fuit, hic subjungam.

℞. Rei opt. ℥vi. fol. sen. ℥x. mechoac. albiss. ℥ß. flor. viol. rec. pi. cinn. integ. ℥i. zinzib. alb. ℈iß. aq. beton. cichor. & bugloss. an. ℥iv. rhab. & mechoac. pulveribus irroratis aqua cinnamomi: infund. omnia S.A. per noctem: mane ebullitione & expressione facta colentur, & cum sacch. albiss. ℥v. vel vi. syrup. rosf. solut. ℥ii. M.F.S.A. syrupus: cujus aliquando bibat ℥ii. mane in exiguo haustu juris pulli, cui paucæ passulæ demptis gigartis, pauca folia rorismarini & macis tantillum incocta sint. Hujus syrup. usus tutus est, neque insuavis, nisi dulcedine sua molestus, sit istam molestiam si moderare velit, immiscebit pulv. hier. ℈ii. vel ℥i. *Reinerus Solenander*, *cons.* 6. *sect.* 3.

℞. Spec. diarrhod. abbat. ℥ii. diacurcum. ℥ii. limatur. chalyb. vel acuum (lotæ primum aq. deinde vino, postea acet. tum in cribulo cum aceto in mediis carbonibus coctæ, donec acetum absumptum sit, & chalybs igniatur) subtilissimè in marmore tritæ ℥iß. rad. cichor. condit. ℥x. conserv. absinth. ℥i. epithim. rec. ℥i. C.C. ust. sem portulac. anis. an. ℥ß. cinnamom. ℥i. cum syrup. de succo cichor. cum rheo, q. s. F. S. A. conditum: ejus usus est, ut sumat cochl. i. tribus vel quatuor horis ante cibum: ut alvus interdum utiliter ducatur, & visceribus interim robur accedat, utatur hac mistura.

℞. Passul. corinthiac. select. ℥i. lotar. primum aqua, postea vino, in quo parum macerentur, tum insterne exemptas linteo panno mundo, ut mador superfluus exsugatur. Postea asperge rhei minutim pulverati ℥ß. cinnamom. pulv. ℥i. aut. ii. sacchar. albiss. ℥iii. aut iv. passulæ cum istis pulveribus & saccharo tuso confusæ & commistæ indantur in vitrum aut aliud vas vitreum, vel argenteum poculum, & in sese compressæ servantur: dosis ℥ß. aut ℥i. è co-

cochleari prout vel magis vel minus movere velis. Sumantur ante cibum, & diu mandantur, antequam deglutianrur. *Reinerus Solenander, consf. 21. sect. 3.*

Cuidam ascite deploratæ laboranti sequentibus remediis succurrebam.

℞. Spec. diaturbith. cum rheo ʒß. pulv. mechoac. nigr. ℈ß. Extract. diagrid. gr. iv. sal. chamæm. gr. iii. sacchar. rosat. tab. gr. v. ol. anis. gr. i. M. detur bis: à cujus usu aliquoties alvum exoneravit, cum multa seri ejectione. Postea ad sequentia alterantia & aperientia perventum est.

℞. Aq. locustar. sambuc. (quæ in hydrope mihi valde familiaris) urtic. min. ℥iv. Aq. cichor. chamæm. agrimon. ℥iß. syrup. de cychor. cum rheo ʒiß. syrup. de eupator. compos. de soldanell. an. ℥i. Tartar. vitriol. ℈iv. M. F. Julepus: pro quatuor dosibus.

Tandem hoc apozema, cujus usum in hydropicis alias maximo cum successu sæpius sum expertus, fuit ordinatum.

℞. Cortic. inter. rad. frangul. ebul. sambuc. cichor. urtic. an. ℥i. levistic. polipod. an. ℥ß. liquir. ʒiv. irid. ℥ß. fol. gratiol. cuscut. agerati, agrimon. an. Mi. absinth. rom. M. ß. flor. calthæ, chamæm. cyanc. viol. sambuc. an. M. ß. sem. melon. ʒiii. petrosel. levistic. fœnic. an. ʒii. fruct. alkikengi num. 11. acinar. sambuc. ℥i. medull. sem. cartham. ℥iß. cal. arom. ʒß. passul. min. ℥ii. incisa & contusa coq. in s. q. aq. ad tertias: addendo in fine spec. arom. rosat. diarrh. abbat. an. ʒi. Sacch. Cand. ℥iß. iterum bulliant, colentur, clarificentur ℔ii. quibus adde arcani vitrioli ʒi. usurpetur haustus quotidie bis, duabus horis ante cibum. Hoc apozemate continuato fiant evacuationes intermediæ cum pulvere cathartico præscripto. His aliisque perfecte convaluit æger. *Petrus Crucius.* Epist. ad *Hortium*, post *observ. 32. lib. 4. observ. Gregor. Horstii.*

SUBSECTIO DUODECIMA.

Pro Hydrope Ascite.

AQua inter cutem cum vehementius urgeretur puer, tantaque intus contracta esset, ut alvum nullam in partem movere posset omni auxilio Medicorum destitutus, temerariam sibi libertatem vindicavit: quare aqua quantum poterat epota, in ultimum sese mortis discrimen malè sanus præcipitavit. Verùm sive id aquæ contractæ impulsu, sive ope naturæ factum sit, soluta est umbilici unitas: indeque tanto impetu aqua profluere cœpit, ut supra ventrem cubitos tres ascenderet: quo sanè vitam finisset, nisi circumassistentes opposita manu aquam fluere non permisissent: hinc Medico accersito, & aqua paulatim educta, ac curioso victu, & cæteris quæ ad rem facerent injunctis, brevi tempore in pristinam redactus est sanitatem. *Antonius Benevenius, cap. 12. lib. De abditis Morborum & Sanationum causis.*

Rustico, quem aqua inter cutem malè habebat opem nostram expostulanti, sanari illum, cum morbus jam inveterasset, minime posse respondi; instanti tamen ut aliquod saltem consilium ei præberemus, subridens, inquam, amice, si curari desideras, opus est, ut non ultra bibas, quam ut vitam sustineas: discessit, & anno peracto, iterum interrogat, an ipsum noverim; nego me hominem nosse: at ille tua ope curatus, inquit, ad te revertor, scire cupiens an adhuc mihi liceat aliquid bibere, cum hactenus nihil biberim: admiratus, interrogo, quare & cujus consilio: cui ille, inquit, tuo; & rem omnem ab initio narrat. Jussi igitur paulatim vino assuescere, sed mero potius quam lymphato. *Antonius Benevenius, cap. 13. lib. De abditis, morb. & sanat. causis.*

Accidit interdum casu & fortuna sanari nonnullos, quos medicina curare non potest. Mulierem scimus, quæ dum ascite adeo laboraret, ut nulla de salute ejus superesset spes, nescio quo spiritu impulsa, de eminente quodam loco ad terram devolvitur, & utero lapidem eliso dissectoque ita prorsus omnis effusus est humor, ut quæ puerum octimensem gestare videbatur, enixam crederes. Sed nec multo post aut tempore aut laborare idoneis ad hanc rem adhibitis præsidiis, penitus sanata est mulier. *Antonius Benevenius, cap. 109. De abditis morborum & sanationum causis.*

In Urbe nostra juvenis quidam Hydrope laborans, spontè natura binis vomitibus

tibus excitatis, ingentem aquæ copiam evomuit, quo facto venter detumuit & Hydrope liberatus fuit. *Avicenna* in cura hydropis vomitum maximè laudat; qui tamen si copiosus sponte natura viribus imbecillioribus existentibus supervenerit, mortem accelerare consuevit, quem admodum colligimus ex historia à *Nicolo* descripta. Meminit enim cujusdam hydropici, qui continuò evomens aquam, extinctus est.

Piscator quidam læsio hepatis non esset insignis, tumore tamen ingenti venter intumesceret, ex assiduo labore soluta hydrops, & detumefactus venter, perfecteq; sanatus, nullis Medicis adhibitis auxiliis. *Marcellus Donatus, cap. 21. lib. 4. Histor. medic. mirab.*

Sunt qui veluti arcanum probant lapidem serpentis Colluber aquaticus à cauda funiculo constringatur, atque ita suspendatur, ut sit subjectum vas aqua plenum: evomet coluber lapidem, qui totam illam aquam vase contentam consumet. Lapis alligetur, & apprimatur ventri hydropici, paulatim aquam consumet.

Cuidam hydropico Negotiatori in *Angliam* profecto hyeme, tumor cum miraculo quodam subsedit, evanuitque morbus, nec rediit. Cuidam per sudores sponte excitatos, & quasi destillantem aquam, curatio. Cuidam ad vivum resectis unguibus pedum, exercitio & frictibus, paulatim humor illuc defluxit, & convaluit. *Ioh. Hollerius, lib. 1. cap. 39.*

SUBSECTIO XIII.

Pro Hydrope Ascite.

A Fide digno Medico mihi relatum est, canonicum quendam ex Hydrope periculosè decumbentem, à Medico suo petiisse, ut halecis esum sibi indulgeret, annuit Medicus, sed hac conditione, ne intra duarum horarum spatium, quicquam potulenti post esum halecis assumeret, & integrum halecem, si posset, assumeret, ægrotus paret. Quid fit? æger tandem ad urinæ emissionem stimulatus, tam large ipsam profudit, ut per horæ ferè quadrantem nulla mictionis quies interveniret, ipsumque abdomen sensibiliter magis magisque subsidere deprehenderetur.

Commendatur ad hunc affectum spiritus vitæ aureus *Rulandi* qui plerisque nihil aliud est, quam essentia troch. alhandal. commodior videtur hæc esse ejus præparatio.

♃. Rad. esulæ præp. ℔i. epith. ℥vi. rad. polipod. ℥iv. zedoar. zinzib. cariophyll. mastich. an. ℥i. cinnamom. ℥ß. passul. min. ℥i. alb. sacch. ℔iß. trita infund in vase vitreato, in vini alb. rhen. & vini malvat. an. ℔iiß. adde spirit. vitriol. ʒi. stent. per dies quatuordecim, in infus. quotidie agitando: postea destillentur: destillatum fecibus reaffundatur, & denuo destilletur, idque tertia vice repetatur. *Daniel Sennertus, pract. lib. 3. part. 6. sect. 2. cap. 3.*

Cave tu ne cauteria inuras Hydropicorum facilè corporibus, novi hoc evenisse in Doctore Medico celeberrimo, qui cum ab aqua fatigaretur, inuri suis cruribus ulcera jussit: at illa mox in gangrænam abibant, ac hominem abripiebant. *Ioh. Heurnius* ad *Hippocrat. aphor. 8. sect. 6.*

Fieri non potest ut in valida medicina trahatur in intestina humor ille qui natat inter peritonæum & intestina, qui enim succo ireos vel diaturbith, aut brionia vel soldanella existimant se id efficere posse, falluntur, hæc enim venis conceptam aquam facili nisu effundunt, non abdomine natantem: quare elaterio opus est; hujus grana aliquot remiscere cum pil. alœphang. vel euphorbium remixtum in parva copia cum cassia rec. extracta præbeo. *Ioh. Heurnius, ad aphor. 14. sect. 6.*

Ut Hydropi fœliciter medicina fiat, adsit viscerum integritas: non adsit hectica intemperies, nam significat longa die viscera prostrata esse. Ineunte morbo aqua copiosè expellatur, libereque efferatur, amota omni cruditate: dantur 6. vel 7. grani optimi elaterii cum pil. aleph. ruente nimium alvo, propinentur 2. vel 3. grana opii: cum theriaca & syrup. citri: nam motis sudoribus sedatur immanius profluvium. *Ioh. Heurnius, ad aphor. 29. sect. 7.*

In Hydrope imperare solemnis famem & potus accisionem: ex ipso Epidauro vix præstantius remedium petas: *Italum*

Medi-

Medicum Hydropicus accessit agricola, imperat Medicus, ut toto anno temperet à potu, fecit, convaluit, Præscribitur etiam decoctum lign. guajac. sassafr. & sarsæparillæ. *Ioh. Heurnius, ad aphor. 59. sect. 7.*

Mulier quædam *Monspeliensis* sexagenaria Hydrope cum asthmate correpta est, ita ut totus venter, femora & tibiæ valde intumuerint: præscripsi, post quædam alia remedia, decoctum guajac. cum sena, agar. turpeto, & hermodactyl. per quindecim dies continuos usurpandum. Postea sequentibus duobus remediis per mensem continuatis integre restituta est.

℞. Rad. enul. camp. apii fœnic. irid. siccar. an. ℥iß. rad. valerian. gentian. asar. scyll. an. ℥i. cortic. median. sambuc. & lign. sassafr. an. ʒvi. fol. absinth. agrimon. chamæd. cap. ven. siccor. an. ʒii. sumit. cent. min. & flor. genistæ, an. ʒi. sem. petrosel. ameos, aneth. an. ʒiß. cinnam. ʒii. conquassentur omnia, & infund. in vini albi ℔iv. per aliquot dies. Deinde hujus vini capiat ℥ii. vel ℥iii. singulis diebus manè duabus horis ante pastum: quarto vel quinto quoque die capiat dosin pulv. sequentis hydrotici.

℞. Senn. turbith. gummos. hermodactyl. sem. ebuli, rad. jalap. & mechoac. an. ʒi. crem. tartar. ʒii. gutt. gumm. ʒß. pulv. diambr. diarrhod. abbat. & sem. fœnic. an. ℈i. sacch. cand. ʒiii. F. omnium pulvis: cujus ʒii. infund. per noctem in vini prædicti ℥iv. capiat. *Lazarus Riverius, observ. 67. cent. 2.*

SUBSECTIO XIV.

Pro Hydrope Ascite.

Pastor quidam Hydrope Ascite laborans, hisce usurpatis, sanitatem recuperavit. Primo die purgans medicamentum exhibitum est ex sena, agar. manna & syr. rosaceo. Secundo die detractus est sanguis ad ℥viii. Tertio sumpsit bolum ex calomelan. gr. xxiv. Jalap. ℈i. cum conserv. ros. Quarto sumpsit calomel. gr. xxiv. cum Jalap. ʒß. quo septies purgatus est: & primum crassa & nigra excrementa, postmodum serosi humoris copiam excrevit: crura & tibiæ valde detumuerunt. Quinto die idem remedium iteratum, ut & sexto, eadem fuit operatio, sed paulo minor, crura, tibiæ, & serotum omninò detumuere, sed venter in eodem statu permanebat. Septimo, clyster injectus est ex pulpæ colocynthid. ʒiß. furfur. M. i. in vino albo decoctis. Octavo iteratus est idem clyster. Nono, sumpsit dosim pulv. hydrotici præcedenti observatione descripti ex vino albo. Decimo, sumpsit julepum hunc aperientem.

℞. Rad. apii, petrosel. enulæ, camp. an. ℥i. cort. median. fraxin. & tamarisc. an. ℥ß. rad. asar. ʒiii. fol. argrimon. ceterach. cap. ven. cichor. chamędr. cent. min. & absinth. utriusque an. M i. sem. anisi petrosel. an. ʒiii. flor. genist. & sambuc. an. p. i. coq. ad quart. v. in colat. dissolv. syrup. de limon. ℥iv. F. Julep. pro iv. dosibus matutinis, addendo unicuique dosi salis diuretici (seu salis tartari) ʒi. spiritus diuretici (seu spir. tartar.) ʒß. Post secundam dosim julepi reiteretur pulvis hydroticus; iterum julepus: per alios quatuor continuos dies: sit potus vinum album ex infusione chalybis paratum: convaluit, & ab illo tempore pancratice vixit. *Lazarus Riverius, observatione 23. cent. 3.*

Mendicus quidam hydrope à tribus mensibus laborans, cum propter inopiam Medicis auxiliis uti non posset, ex rusticæ mulieris consilio usus est per mensem integrum decocto rad. brusci: purgatus est bis aut ter simplici senæ infuso; & his solis præsidiis perfectè curatus est. *Lazarus Riverius, observat. 52. cent. 3.*

Mulier quædam ascite laborabat, cum inops, esset, hunc tantum pulverem ei præscripsi.

℞. Sen. mundat. cryståll. tartar. & rad. jalap. an. ℥ß. F. pulvis. de quo capiat ʒi. cum jusculo singulis diebus; hoc remedio per viginti dies usurpato integre liberata est. *Lazarus Riverius, observatione 73. cent. 4.*

Puella octo annos nata, hydrope laborans, usa est conserva ex passulis in omni pastu: & intra duos menses liberata est. Illa autem conserva fiebat ex passulis in vino albo decoctis ad putrilaginem, & per

per setaceum trajectis, iterumque decoctis ad opiatæ consistentiam. *Lazarus Riverius*, *observat.* 44. *cent.* 4.

Rusticus quidam incidit ex Febre tertiana in hydropem universalem: a quo eum liberavimus succo ireos ad ℥iii. cum mannæ ℥iß. intra septem dies ter exhibito: inde venter omnino detumuit, maximaque serosæ illuviei copia per alvum & urinas excreta: alter hydropicus curatus est solo vino juniperino: singulis enim matutinis sumebat ejus ℥vi. *Simeon Jacoz. observ.* 28. *cent.* 4. *observ. River.*

Mulier quædam ob suppressos menses hydropica facta sequentium remediorum usu convaluit. Primò sumpsit per quatuor dies ptisanam laxantem ex infus. ʒii. sen. cum ʒß. sal. prunell. & gutt. xv. spir. sulphu. per campan. deinde sequentium jusculorum usum aggressa est.

℞. Rad. aspar. gram. & cichor. an. ℥ß. rad. chinæ in taleol. sectæ ʒi. fol. agrimon. ceterach. bul. & an. M.ß. cryftall. tartar. ℈ii. coq. cum quarta parte galli veteris: in colat. dissolve sal. absinth. & tamarisci an. ℈i. sacchr. rosac. ʒii. F. jusculum quod capiat per duodecim die tribus ante prandium horis. Finitis jusculis, iterum sumpsit ptisanam laxantem prædictam per triduum: ac deinde opiatam sequentem, cujus miros effectus sæpevidimus.

℞. Conserv. flor. tamarisc. & cap. ven. an. ℥iß. conf. rad. enulæ camp. ʒvi. chalyb. præp. cum sulph. ℥i. sal. tamarisc. ʒi. spirit. sulph. per camp. ℈ß. cum syrup. conditur æ citri F. opiata: de qua capiat ʒii. aut ʒiii. singulis diebus manè: Postea deambulando, & continuando, per quindecim aut viginti dies. *Simeon Jacoz. observ.* 10.

Puella quædam hydrope lethali torquebatur, jubentibus nobis potus cujuscunque fugam, ut fieri debet; tantam aquæ quantitatem aliquando bibit, ut rumpi videretur. Sed quoniam ut ajunt, fortuna pueris & stultis auxiliatur, alvi fluore oborto, pristinæ sanitati restituta convaluit. *Dominicus Panarolus*, *observ.* 24. *Pentecoste* 2.

SUBSECTIO DECIMA QUINTA.

Pro Hydrope Ascite.

Hydropicus quidam multis vesicatoriis admotis multis partibus, curatus est. *Simeon Iacoz. observ.* 21.

Rusticus quidam triginta annorum à tribus mensibus hydrope laborans, tandem vitam cum morte commutavit: dissecto cadavere, ingens aquarum copia fluxit: jecur optimè constitutum, & naturali temperie præditum invenimus, lienem verò corruptum, & totam ferè ipsius substantiam pici liquatæ similem. *Simeon Iacoz. observ.* 6.

Homuncio quidam veterum calceorum instaurator in hydropem asciten incidit, quo cum à sex mensibus detineretur, & umbilicus promineret ad imaginem ovi gallinacei, paracentesis facta est in medio exomphalos, & aqua per partes educta, admota cannula ex aurichalco confecta, in cujus extremo lamina erat lata, ne in ventrem mergeretur, foraminibus utrinque pervia ut alligari posset: & ita curatus fuit. In hac operatione advertendum, ne hydropici aperiantur, nisi exomphalos appareat, quasi natura viam ad exclusionem aquarum affectante: alioqui omnes qui aperiuntur, non prominente umbilico intereunt. *Samuel Formius*, *observ.* 4.

Sal millepedum à celebri Medico fœliciter usurpatur in hac curatione, quem julepis aliisque remediis aperientibus admiscet, præmissa purgatione cum succo ireos nostratis, quem si æger vomitu rejiciat, pro deplorato habendum esse existimat. Hydropicus quidam curatus est solo usu salis prunellæ in potu ordinario per mensem integrum: cujus saptio aqua universa in abdomine contenta, evacuata est. *Observ.* 8. & 9. inter Observationes *Riverio* communicatas hinc inde decerptas.

Rusticus quidam hydropicus factus, abscessum passus est in dextra parte abdominis, eoque aperto, infinitus propemodum vesicularum aqua repletarum numerus egressus est, ut ducentarum numerum excederet, idque per plurium dierum spatium, & sic omnino curatus est, *Obs.* 15 *ibid.*

Nisi

Nisi viscera interna sana & illæsa fuerint, parum aut nihil ut plurimùm, incisionem ægrotis profuisse usus atque experientia edocuit: testantur id quoque viri docti. Evacuatur enim tantummodo aqua, quæ in vacuo ventre continetur: radix verò & origo mali in visceribus remanet. Contra si umbilicus in hydropicis paulatim naturæ beneficio in tumorem elevatur, & tandem erumpit, aut inciditur, commodissimam esse viam expurgandi humorem serosum hydropicorum, ac sæpissimè ægrotos ipsos hoc beneficio à morbo liberatos fuisse, viri docti observarunt: mihi quoque hujus rei exempla occurrerunt. *Guil. Fabritius Hildanus, observ.* 47. *cent.* 1.

Ego insensibilem aquarum evacuationem molior magna spongia nova, totum abdomen comprehendat, expressa in aqua calcis vivæ, & superligata, quo medicamento pluries hydropem curavi sine ullo aquæ sensibili exitu: viscerum etiam frigidam & humidam inteperiem tollit, ita ut etiam lienem induratum aliquando sanaverit. *Hier. Fabritius, ab Aquapendente, cap.* 54. *art.* 1. *Chirurgiæ.*

Syrupus de rhamno cathartico ad ℥i. exhibitus, aquas mirabiliter educit, Rheum à nonnullis commendatur, quia purgando humores noxios, hepar valde roborat: & *Stocherus* se multos curasse refert usu rhei ad ʒi. vel ʒii. tertio aut quarto quoque die exhibiti cum decocto aperiente, tum etiam apud *Scholtzium* in Epistolis, habetur insignis historia cujusdam hydropici solo usu rhei perfectè sanati, quod singulis diebus deglutiebat ea quantitate, quæ necessaria videbatur ad alvum subducendam (historiam vide infra, *lib* 15. *sect.* 8. *De Rhabarbari Elogio*) purgationum vice clysteres injici possunt, quibus flatus discutiantur, aquæ educantur, & ventrem imminuatur.

Sequens clyster insignem aquarum copiam educit.

♃. Pulp. colocynthid. ʒi. infund. per noctem in vini albi ℥iii. colat. adde decocti intestin. vervecis ℔i. olei communis ℥ii. salis petræ fusi ℥i. aceti fortis cochl. i. F. clyster. Vel.

♃. Pulp. colocynth. ʒi. furfur. macr. M. i. decoq. in vino albo & F. clyster. Vel,

♃. Decocti emollient. ℔i. vini emetici turbidi ℥iv. diaphæn. ℥i. F. clyster.

Inter roborantia, quæ toto curationis decursu nunquam omittenda, præcipuè recenseri debet aqua cinnamomi: cujus cochl. i. manè vel ante cœnam interdum exhiberi poterit. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 11. *c.* 6.

Spiritus salis, tartari & vitrioli, justa dosi exhibiti; cum apozemate aut alio decocto aperiente, per aliquot dies, miranda præstant: quia summa tenuitate præditi in omnes corporis meatus facilè penetrant, eosque aperiunt. Idem præstant sales absinth. juniperi, stipitum fabarum, & similes cum vino albo exhibiti; vel, salium „ defectu, lixivia ex eorum cineribus parata „ sufficiunt. *Matthiolus ad cap.* 87. *lib.* 1. „ *Dioscor.* Lixivium, inquit, ex vino albo & „ juniperino cinere paratum, 4. aut 5. un-„ ciarum pondere, valentissimè urinam pellit, ita ut nonnullos hydropicos hoc tantùm auxilio sanatos. Cæteris remediis palmam præripiunt in hoc casu aquæ minerales acidulæ & vitriolatæ, quæ viscera potenter deobstruunt, aquas per urinas evacuant, & viscerum intemperiem corrigunt. Unde experientia constat; multos hydropicos quotannis aquarum *Spadarum* usu percurari.

Narrat *Avic.* Cap. de cura Ascitis historiam mulieris cujusdam, quam hydropisis attrivit; ut ipse loquitur, & magnificata est super eam, & ipsa mulier comedit quantitatem malorum granorum tam maximam; quod ejus relatio est incredibilis, & sanata est *Varignana* refert ex *Averario*, quod quædam vetula coxit in olla succum plantag. ad medietatem, & dedit hydropico de causa calida ad bibendum quotidie, & sic curatus fuit. Quibus exemplis patet, hydropem aliquando refrigerantibus curari. Iisque addere possumus *Christophori à Vega* testimonium, qui *lib.* 3. *Art. Med. sect* 8. *cap.* 12. Tympanitim, inquit, vidimus à „ calida jecoris intemperie natum, quem „ refrigerantibus curavimus, jecori super-„ ponentes, succum endiviæ & cichor. cum „ pauco aceto, & cichoreum edendum dantes atque endiviam *Lazarus Riverius, Prax. Med lib.* 11. *cap.* 6.

Ad educendas hydropciorum aquas mixtura sequens *Horstii* mihi singulariter probatur, & vidi effectum in Nosocomio civico *Viennæ* curæ meæ commisso.

℞. Herb. absinth. Card. bened. agrimon. soldanell. genistæ cum toto an. M. iv. rad. ononid. petrosel. eryng. aspar. an. ℥iii. summitat. juniper. cum toto. M. viii. Comburantur, & è cineribus fiat lixivium ad ℔.ii. His adde syrup. dialth. *Fernel.* de 5. radic. an. ℥iii. spirit. sal. ℈iv. Dentur ℥v. aliquot vicibus repetendæ. Sed hic diligenter juvandus est naturæ motus: vel enim ob lixivii acrimoniam, vel ob ipsius humoris mordacis commotionem, tormina ventri non vulgaria excitantur, quæ lenientibus clysteribus, vel extra adhibitis anodynis mitiganda sunt *VVolfangus Hœferus. Herc. Med. lib. 3. cap. 2.*

Aquæ vitæ beneficio extrahitur è jalapio pulverato, nodulo incluso, eique infuso & caniculæ ardoribus exposito, substantia purgans, quæ non extractum ejus sed gummi est: sic enim separari possunt. Si aqua vitæ calidè filtretur per chartam emporeticam, in fundo relinquet gummi, postea verò aquæ desiccatione extractum etiam remanebit. Sed gummi minori dosi, utpote ℈i. miras faciet evacuationes aquarum: est enim specificum ad hydropicos remedium, unicaq; pilula dari potest. *Petrus Borellus, observ. 23. cent. 2.*

Hydropica mulier cùm nullis remediis levari potuisset, sola ptisana herbæ ceterach. curata fuit. Ejus autem ptisanæ valde coloratæ præ copia plantę tres haustus manè quotidie sumebat: sic enim jecur, ubi fons & origo hydropis est, corroboratum & ad pristinam temperiem deductum fuit, adeò ut non aquosum ampliùs sed bonum sanguinem produxerit. Alios epoto succo satureiæ curatos fuisse pro certo mihi relatum fuit, & suffumigio spissamenti ceræ. Veronicæ aqua mane epota ad ℥vi. per. 3. dies ad hydropicos curandos valdè etiam utilis est. *Petrus Borellus, observat. 53. cen. 2.*

Multæ causæ hydropis ac epilepsiæ symptomata recenseri solent, sed nusquam legisse memini, quod jam dicturus sum. Mulierem vidit *D. Vignavetus*, quæ dum epilepticum paroxysmum pateretur, instar dolii intumescebat. Curata tamen fuit, & ab importuno hocce liberata morbo usu salis absinth. corall. & perl. ad grana 24. in jusculo. *Idem Observ. 34. cent. 3.*

Puella quædam sex annos nata & hydrope detenta sequentibus remediis curata est.

Primò injectus fuit clyster sic paratus.

℞. Pulpæ colocynthid. ʒi. furfur. macri M. i. Coq. in vino albo ad quartar. iii. f. clyster. Pituitosa & serosa eduxit sine molestia, & continuatus fuit per triduum. Eodem tempore admotum fuit toti ventri cataplasma sequens præstantissimum.

℞. Rad. cucum. agrest. optimè contusæ & in aceto scillit. per 24. horas macerat ℔.i mell. despum. ℔.ii. M & bulliant ad consistentiam cerati, & in fine adde cumini subtiliter pulverati ℥iv. f. emplastrum.

Cum autem venter detumescere inciperet, & ægra interna remedia sumere nollet, iteratus est clyster alternis diebus ter aut quater, & continuatum cataplasma; Ex quibus major ventris imminutio sequuta est. Tandem præscriptus fuit pulvis ex sena, turbith. aliisque paratus (cujus descriptionem vide supra subsect. 13. circa finem) ad ʒi. ex eoque parùm purgata est, cùm medicamentum vomitu rejiceret, & venter adhuc tumidus apparebat.

Postmodum præscribo julepos ex rad. & herbis valde aperientibus, cum sale & spiritu diuretico, ad. 4 doses. Quorum usu majorem urinæ copiam reddidit, sed venter adhuc tumidus permanebat. Postmodum præscripsi pulverem ex rad. jalap. gr. xv. scammon. gr. viii. calomel. Turqueti gr. xii. quem sumpsit cum jusculo & septies purgata est, multumque seri ac pituita rejecit per alvum, semel vomuit pituitosa multa; unde tumor ventris dimidia sui parte imminutus est intra horas 24. Iteratus est prædictus julepus per triduum. Quarto verò die iterum sumpsit pulverem prædictum cum eodem successu; & cùm venter admodum imminutus esset, ac ægra è lecto surgere inciperet, cibosque laute appeteret, à remediorum usu ulteriori abstinuit, sicque sensim convaluit. *Lazarus Riverius, observat. 94. cent. 2.*

Novi hydropicam quandam, cui venter in tantam molem excreverat, ut indies rupturus videretur, & ægra à Medicis pro deplorata fuerit habita; quæ tamen peregri-

ni cujusdam fortè transeuntis suasu, ventrem manu demortui adhuc calente aliquoties demulcendo, ab hydrope paucissimorum spatio in totum fuit liberata, profusa tum per alvum tum vesicam incredibili aquarum copia. An hoc factum sit imaginationis vi, an verò effluvio aliquo ex demortui corpore emanante, judicent alii, *Fredericus Lossius*, *observ.* 42. *lib.* 3.

SUBSECTIO DECIMA SEXTA.

Pro Hydrope.

INterdum hydropici patiuntur lotii suppressionem, unde non tantùm augetur aquositas in abdomine, sed etiam imminet mors repentina; quare in promptu habere oportet remedium aliquod potens, ut est usus cantharidum. Possumus exhibere cantharidem unam integram, cum ℈i. vel pulv. rutæ vel spicæ: superbibendo aliquid pingue, ut juris pulli pinguis ℥iv. vel vi. hoc modo utiliter & tutò dantur cantharides in hydrope & aliis lotii suppessionibus. Ego ab omnibus desertos cantharidum usu restitutos vidi. *Hier. Capivaccius*, *practic. lib.* 3. *cap.* 19.

Novi Comitissam de *Falax*, quæ dum juvencula hydrope tumeret, suasu cujusdam Medici, abstinuit ferè per solidum annum à potu, solidiore cibo & jusculis contenta: & evasit sana, vivitque modò septuagenaria. Authores aliquot commendant bufones vivos utrinque renibus alligatos, solvere hydropem per lotium: Saltem vidi rusticum hydropicum sanatum alligata angujum senecta per ventrem & renes. Mercur. præcipitat. curat omnem hydropem. Observavi si antimonium in liquorem vertatur ac postmodum in pulverem, qui tantum per sudorem purget, haberi remedium, quod omnem hydropem modestè tollit, non frustra commendat fimos *Paracelsus*, cum sint salia ciborum putridorum, quibus datum est resolvere materiam occasionalem hydropis. *Ioh. Helmontius* tract. cui tit. *Ignotus Hydrops*.

Hoc hydropico prodesse vidi, rationem tamen non perspicio. Soleis pedum adhibebat folia hyoscyami, ita ut non solùm ex pedibus, sed universo corpore aqueus humor extraheretur. Verùm hoc non velim adhiberi. *Io. Crato consil.* 33. *lib.* 5.

Ad hydropem mirificè facit succus cochleariæ herbæ ad ℥i. quotidie sumptus. Præferunt quidam crudum eo qui saccharo coquitur. *Ioh Crato* epist. ad *Camerar. lib.* 5. *Consil. & Epist.*

Pro hydrope & paralysi pilulas lunares unicè commendat *D. Robertus Boyle*, in auro suo tractat. *De Vtilitate Philosoph. Experimentalis*, cum mica panis efformantur in pilulas minoris pisi magnitudine, quarum una aut altera vel etiam tres pro varia ægrotantis constitutione, in pomo tosto sumendæ. Descriptionem vide citato libro.

Spiritu aperitivo *Penoti* fœliciter usus sum in hydrope, cujus hæc est compositio non nihil à me immutata.

℞. Vitriol. ungaric. ad rubedinem calcinati ℔iv. silicum è fluminibus collector, & optimè calcinat. ℔v. tartar. ad albedinem calcinat. ℔i. mista, inque tenuissimum pulverem tusa reponantur aliquandiu in locum humidum, ut per deliquium in liquorem aliquantum abeant, postea destilla per alembicum in arena ter, singuli vicibus, capiti mortuo in pulverem redacto, reaffuso humore destillato: extremò per retortam igne aperto, sed ab initio lento, primùm phlegma destilla, postea verò spiritum acidum auctioribus ignis gradibus elice. Ex capite mortuo calcinato salem extrahe, & cum eo, ablato prius phlegmate per balneum, spiritum acidum circula vel digere: tandem cum argilla in pastillos toto circulato redacto; ex retorta igne nudo, gradibus tamen observatis spiritum alkalisatum provoca, quemadmodum fieri solet cum spiritu tartari: sale proprio fortificato, dosis est à ℈i. ad ʒii. in vino vel alio liquore convenienti. *Ioh. Hartmannus*. Pract. Cimiat. *pagin.* 210.

Puellam quandam octodecim annorum hydropicam ex febre tertiana intermittente malè curatam, ita curavimus.

℞. Rad. ireos; petrosel. enul. camp. an. ʒiii. cortic. median. sambuc. fol. eupator. cannabin. an. M. j. soldanell. M. ß. bacc. juniperi ℥i. semm. fœnicul. d. cinnamom. cortic. citr. an. ʒiß. concisa & contusa insuantur sacculo & cum pin-

tis IV. vini rhenani per quatriduum infundantur: hujus ter de die ad ℥iij. instillatis spirit. salis armoniaci gt. VI. assumere jussi. Post octiduum circiter purgatio fuit instituta haustu purgante simulque diuretico, & subinde pulvere sequente parum diminuto.

♃. Rad. mechoac. ʒß jalap. ℈i. magist. tartar. vitriol. sal. sambuc. an. gr. vij. ol. caryophyll. junip. an. gt. ij. M. F. pulvis.

Item corroborans simulque diureticum conditum subinde ad nucis moschatæ quantitatem fuit usurpatum.

♃. Conserv. absinth. menth. an. ℥i. cortic. citr. condit. ℥iß. spec. diacalamenth. ʒii. sal. sambuc. ʒi. spir. nitri ℈ß. ol. still. cinnam. gt. v. macis, gt x. M. F. conditum. *Fredericus Dechers*, *observat. ad cap.* 4. *lib.* 4. *Praxeos Barbettianæ.*

Bufo discissus & renibus impositus hydropicorum aquas meatum urinarium expellit. *Ioh. VVierus*, *lib.* 3. *cap.* 35. *De præstigiis Dæmonum.*

Vir quidam fide dignus, retulit mihi se multos ascite laborantes curatos vidisse sequenti remedio.

Silices colligebantur albissimi, qui circa flumina reperiuntur & fracti aliquantulùm pellucent, crystalli instar, illi autem super prunas incalescebant, & candentes in vino albo extinguebantur, hujus vini cyathum unum ægri sumebant mane usque ad perfectam curationem, quæ intra mensem perficiebatur: hujusmodi silicum calcinatorum sal in vino albo exhibitus fœlicius, ni fallor, operaretur. *observ.* 8. inter *observ. Riverio* communicatas.

Hydropica mulier cum nullis remediis levari potuisset, sola ptisana herbæ ceterach. curata fuit; eius autem ptisanæ valde coloratæ præ copia plantæ tres haustus mane quotidie sumebat; sic enim iecur, ubi sępe fons & origo hydropis est corroboratum, & ad pristinam temperiem deductum fuit, adeo ut non aquosum amplius sed bonum sãguinem produxerit: alios epoto succo sãtureię curatos fuisse pro certo mihi relatum fuit. Veronicę aqua mane epota ad ℥VI. per tres dies, ad hydropicos curandos valde etiam utilis est. *Petrus Borellus*, *observ.* 53. *cent.* 2.

Inter diuretica quę ad hunc affectũ utilia censentur, pręcipuum locum obtinet succus chęrefolii: cuius ℥ii. exhibentur manè cum vino albo plures dies. *Riverius*, *prax. med. lib.* 11. *cap.* 6.

♃. Aloes opt. ʒiiß. gumm. gutt. gam. subtiliter pulver. & cum malvatico dissoluti & lęvigati ʒiß. diagryd. eodem modo præp. ʒj. gumm. ammoniac. ʒiß. tart. vitriol. ʒß. cum syrup. ros. solut. F. massa dosis à ℈ß. ad ℈j. educunt aquas potenter, hæ sunt illæ pilulæ ex quibus *Bontius* Principis *Auriaci* Medicus maximam sibi famam acquisivit. *Ioh. Schroderus*, *lib.* 2. *Pharmacop. Med. Chym. cap.* 73.

SUBSECTIO DECIMA SEPTIMA.

Pro Hydrope Anasarca.

PUella quædam trium annorum anasarca totius corporis inflata, penitus abhorrens ab omni medicamento, per usum mercur. dulcis cum gr. aliquot magist. jalap. restituta fuit morti proxima: quæ repetitis vicibus sine molestia copiosè prædictis evacuata fuit; subsequente quoque balnei medicati usu corroborationis gratia. *Gregorius Horstius*. *Epist.* 2. *ad obs.* 32. *lib.* 4.

In principio Anasarcæ seni cuidam paratum est hoc balneum sudoriferum pro tumore pedum.

♃. Rad. ebuli. ℥IV. fol. salv. beton. rorismar. an. Miij. bacc. lauri M. ß. bacc. junip. Miß. incisa & contrita, coq. pro balneo. *Gregor. Horstius*, *observ.* 35. *lib.* 4.

Maximum arcanum in hoc morbo est gratiola, quæ semper in copia tum purgantibus, tum aliis medicamentis admiscenda. Potest etiam ex ea fieri extractum vel sal, ex quibus componuntur pilulæ hydropicæ.

♃. Extract. gratiolæ, mechoacanæ, an. ℈j. sal. gr. VI. F. Pilulæ: purgant per alvum & urinam. Si non satis purgant, adde extracti troch. alhand. cum spir. vini malvatici facti quantum visum fuerit. Possunt etiam hic nonnunquam adhiberi scarificationes in pedibus, femoribus & natibus. *Ioh. Hartmannus*. pract. Chimiatr. *pag.* 245.

In Anasarca sectio venæ commoda videtur, si sit à mensium recenti suppressione. Sed

Sed cum morbus ab ea suppressione natus, jam affectus est, inbecilla ea est quæ à suppressione ista sumitur indicatio: nam contaminata est sanguinis molisque corporis œconomia, succrevitque cachochymia quæ ex se catharsin indicabit. *Guil. Ballonius*, *consil.* 24. *lib* 1.

Vir quidam vexabatur vermibus longis, corpus præterea totum intumescebat, & humore circumluebatur, aderat ciborum fastidium, sitis inexhausta, faciei tumor, & calor albus, urinam reddebat rubeam & pauculam. Cœpi huic mederi in istum modum.

℞. Extract. esulæ ℈ij. juris pisorum ℥v. mixta, colataque potioni dabam singulis tribus diebus; & cum aliquoties sumpsisset, vermes ore longos ejecit, alvo verò aquositates omnes dejecit: & intra mensem, Dei auxilio præter spem omnium integram sanitatem adeptus est. Victus ratio erat tenuis, vinum bibebat subtile & album, frequenter etiam hoc decoctum diureticum.

℞. Baccar. Junip. contus. M. iii. decoquantur in aquæ fontanæ q. s. ad tertias. *Martinus Rulandus*, *curat.* 64. *cent.* 2.

SUBSECTIO DECIMA OCTAVA.

Pro Hydrope Tympanite.

OPtima proposita victus ratione, statim nulla expectata coctione, devenimus ad vinum nostrum ἀντιτυμπανιτικὸν & hydragogum, quod semper mirabile adinveni.

℞. Rad. cucum. agrest. seu asinini, sambuc. ireos, & soldanell. an. ℥iii. incid. optimè, & infund. per duodecim horas in ℔vi. vini albi & clari, deinde bulliant ad consumptionem tertiæ partis: quo tempore adde cumini, anisi, sem. fœnic. ammeos, dauci, seseleos, rutæ, aneth. an. p. j. cortic. citr. ʒij. cinnam. el. ℥ß. tragac. & mastic. an. ʒj. bulliant. S. A. & coletur, & servetur: dosis ℥vi. vel viii. hoc vinum partim est ab *Ætio* desumptum, & partim ex nostra inventione; & ut ingenuè fatear, mirabile est ad educendos flatus, tum per os, tum per secessum, & multoties sum expertus: evacuat per vomitum aquam citrinam, & quandoque per secessum & tantam ructuum & flatuum copia, movet, ut certè sit incredibile: & testor Deum, quod assumptis à nostra ægrota bis pro vice ℥vij. istius vini, fuerint sequuta evacuatio ad ℔iij. aquæ citrinæ, & infinitus ructuum & flatuum proventus, & tumor minor satis erat: iterum illud bis exhibuimus singulis quinque diebus, & eadem sequuta sunt cum mira tumoris detumefactione. Est hoc vinum mirabile & innoxium, nam quæ si simplicia sunt in ipso delateria, tamen adsunt corrigentia: quare tutum est & sal uberrimum remedium tum in Ascite, tum in Tympanite. *Epiphanius Ferdinandus*, *histor.* 41.

Ad serositates una cum flatibus sensim evacuandas, potionem sequentem præscripsi.

℞. Rad. irid. ℥i. cortic. inter sambuc. ebulli, an. ℥ß. rad. fœnic. petrosel. an. ℥vi. fol. cent. min. agrimon. marrhub. alb. an. M. j. soldanell. M. ß. flor. chamæm. genist. an. p. ij. sem. fœnic. carvi, an. ʒiß. fol. sen. ʒx. turbith. opt. ʒij. sem. cartham. ponderos. summitat. sambuc. in vere collect. an. ʒiij. fiat decoctio in s. q. vini & aquæ stent in infusione per noctem: manè colentur ℥xii.

℞. Colaturæ ℥iij. syrup. de spina cervina ℥i. M. F. haustus, qui reiteretur per quatriduum. *Gregor. Horstius*, *observ.* 33. *lib.* 4.

Est specificum in tympanitide liquor ex floribus tapsi barbati (eo modo paratus quo liquor ex floribus cichor. de quo infra *lib.* 13. *sect. De Ophthalmia*) cujus ℈i. aliquoties & quotidie sumptus in decocto seminis & rad. fœnic. ventositates expellit. Fœlicius id exequemur, si simul fiat fomentatio ventris hoc modo.

℞. Urinæ pueri ℔iv. lapidis prunellæ ℥iij. bulliant invicem ad ignem lentum usque ad casum tertiæ partis urinæ: hoc modo restitui viduam ab omnibus Medicis relictam: in reliquis progrediendum ut in Ascite. *Joh. Hartmanus*, pract. Chmiatr. *pag.* 237.

Itatur pilulis nostris de soldanella dictis, in hoc affectu & omni hydropis specie efficacissimis.

℞. Pil. aggregat. ʒj. troch. alhand. ℈ß. sumitat. soldanell. & gratiolæ & cinnamom.

mom. tenuissimè pulver. an. ℈i. cum succo rad. ireos f. pilulæ ex ʒj. v. sumat duas, ad summum tres pro dosi, circa mediam noctem. Repetantur subinde. Interim ventriculus reliquaque viscera hoc condito erunt corroboranda.

℞. Elect. de bacc. lauri. ʒiv. conserv. rad. helen. ʒij. spec. dianis. diagalang. diacymin. an. ℈j. ol. iuniper. ʒi. M. & cum syrup. de stœch. f. conditum.

Evacuatis humoribus, viribusque refocillatis, summo studio veniunt flatus excutiendi quod mirificè præstabit decoctum sequens.

℞. Alb. grec. hord. integr. an. ʒiß. coq. lento igne in vin. alb. ℔. iii. vel iv. ad hordei crepaturam, coletur. Colatura per residentiam defæcata, denuo coquantur ad medietatis consumptionem, postea clarificetur & aromatizetur cum cinnamomo & dulcoretur cum saccharo. Hujus decocti propina ℥v. ʒ in die jejuno stomacho; emittetque mirabiles bombos & sensim venter subsidet. *Joh. Fiennius lib. de Flatibus, cap.* 24.

SECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Hypercatharsi.

BAro quidam post sumptum pulverem diacarthami, centies evacuatus est. Hunc sanum fecimus injiciendo hunc clysterem.

℞. Jusculi capi ℔i. facch. rof. ℥i. laudan. gr. vitell. ovi numero 1. supurgationem statim compescuit: loco laudani addatur aliquando theriac. rec. ʒiß. *Petrus Pachequus, observ.* 23.

SECTIO DECIMA QUARTA.

Pro Hypochondrii dextri duritie.

AD duritiem quæ est in dextro hypochondrio, coquant attriplicem Romanam, quam Sphinachiam vulgò vocamus, in aqua simplici, & admixto oleo amygd. d. F. Cataplasma parti, in qua Scirrhus esse existimatur, applicandum. *Jo. Crato. consil.* 67. *lib.* 7.

SECTIO DECIMA QUINTA.

Pro Hypopio, seu Pure sub Cornea.

PRæmissis universalibus, si in inflammationis reliquiæ supersint, auferendæ sunt remediis in ophthalmia descriptis; postmodum leviter discutientia admovenda sunt emollientibus permista, ne, tenuiori parte resoluta, crassior materia fiat, & resolutioni minimè idonea. Fiant igitur fomenta ex decocto flor. camom. melilot. sem. psyll. & fœnugræc. cum pannis lineis vel sacculis applicanda. In progressu verò addi poterunt decocto fol. euphras. chelidon. & sem. fænic. vel sequens collyrium usurpari poterit.

℞. Aq. verben. rutæ, chelidon. rof. & fænicul. ad. ℥ß. Aloes opt. & tutiæ præp. an. ʒß. Sacch. cand. ʒi. Pulverif. & misc. addendo lactis muliebris tantillum, & f. collyrium de quo bis ter in die guttæ aliquot oculis instillentur. Sequens erit valde efficax, quod *Paulum Æginetam* autorem habet.

℞. Croci, Aloes Myrrh. an. ʒi. vini ʒiii. mel. ʒvi. Dissolvatur crocus in vino, deinde cum aloe, myrrha misceantur, tandem addatur mell. Hoc remedio oculi illinantur Denique ea remedia, quæ in declinatione ophthalmiæ, in oculorum maculis & suffusione præscripta sunt, hic etiam conveniunt. Si resolventibus medicamentis materia discuti nequeat, ad alia remedia confugiendum est. *Gal.* 14. Method. refert Ocularium quendam sui temporis Medicum concussione capitis multos hypopios sanavisse. Collocans enim eos in sella rectios, ac capita eorum utrinque a lateribus apprehendens, mox quatiebat, adeò ut manifestè descendere pus ipsi videretur. Si neque hac ratione pus visum impediens dimoveri valeat, *Galenus* loco citato ad Chirurgiam confugit, quem sequitur *Ætius* & alii quàm plurimi, quæ oculi punctione perficitur, qualis in suffusione fieri consuevit. Quæ quidem operatio, ut parùm nostris temporibus usitata est, sic peritissimi Chirurgi manum desiderat; & verendum maximè est, ne, aperta cornea, cum pure humor aqueus effluat. *Lazarus Riverius. Prax. Med. lib.* 2. *cap* 9.

SUBSECTIO XVI.

De Hysterico Affectu.

Πνὶξ ὑστερικὴ, suffocatio uterina, affectus est fœminis familiaris, quo suffocari & quasi strangulari videntur. Per unum symptoma definiri nequit nunc enim est respiratio difficilis nunc etiam Sincope, nunc quoque animalium, aliarumque actionum læsio, cum totius corporis refrigeratione, à vapore maligno ex utero ad partes superiores elevato, ortum habens, huic vapori originem præbent non solum semen & sanguis, sed & alii in utero vitiosi & corrupti humores, dummodò malignam ac venenatam naturam induerint. Invadit hoc malum per paroxysmos, qui nunc frequentius, nunc rarius redeunt, nunc breviore, nunc longiore, tempore durant, pro materiæ copia, quæ nunc citius, nunc tardius colligitur, nunc etiam citius, nunc tardius discutitur. Familiare est virginibus ætate jam provectioribus & libidinosis, ac in Venerem pronis, ut etiam viduis in quibus semen corrumpitur, & pravam hanc qualitatem induit; quandoque & vetulas cacochymicas sanguine menstruo & semine destitutas hic affectus corripit, ut & prægnantes, quibus nimirum pravi humores, postquam conceperunt, in corpore retinentur; & puerperas etiam, quando scilicet lochia non satis fluunt, aut post partum laboriosum, vel abortum, sanguis, aut pravi humores in utero reliquuntur ex semine corrupto ut plurimùm graviora excitantur, symptomata, quam ex sanguine menstruo, aut aliis humoribus corruptis, affectum indicant murmur abdominis cum ructu vel nausea, lassitudine, oscitationes, & pandiculationes, tristis aspectus & pallor faciei ingravente affectu sensus strangulationis urgere incipit, quasi ex grandiori bolo devorato, quem in faucibus se habere putant. Respiratio intercipitur, & suffocatio augetur: ac tandem actiones omnes vitales & animales depravantur, imminuntur vel abolentur. Hinc deliria, convulsiones in facie & artubus, & nonnunquam in toto corpore; vertigo oculorum inversio aut rotatio, aphonia, & ἀκινησία cum pulsu obscuro & nullo, aliaque symptomata gravia: in quibusdam uterus sensibiliter agitatur, & quasi conglobatur, & in variis abdominis partibus globi instar percipitur Declinante vero affectu, seu paroxysmo hysterico, humor quidam è locis muliebribus effluit, intestina obmurmurant, oculi attoluntur, genæ rubore suffunduntur, actiones animales restituuntur, corpus incalescit, suspiria profunda emittuntur, sicque ægra sensim restituitur: distinguitur à Syncope, quod pulsus aliquis ut plurimùm adhuc sentiatur, sudor frigidus non erumpat, nec facies tam pallida, sed potius tumida, & aliquando rubicunda sit, & odoratis juventur. Ab apoplexia quod sentiant, si pungantur, absit stertor, & post accessionem meminerint eorum quæ dicta aut facta sunt. Ab Epilepsia denique quod primo invasionis tempore motus convulsivi perpetuò non sint conjuncti, nulla circa os spuma reperiatur, & post paroxysmum plerumque actorum recordentur. Quidam volunt non uterum sed hypochondria esse partem in hoc morbo primario effectam, ejusque causam proximam statuunt flatus, halitus, & vapores aciditate & austeritate præcipuè peccantes ob vitiosam succi pancreatici acidioris, bilis acrioris, & salivæ viscidioris in tenui intestino effervescentiam Alii rursus hic accusans colluviem serosam juxta nervorum originis congestam, undè spiritus animales labe quadam affecti, tandem in explosiones cientur, & sic existimant hunc affectum præcipuè ac primariò esse convulsivum, & à cerebro nervosoque genere affectis potissimum dependere. Alii denique suffocationis hystericæ ortum ascribunt sanguini tenuiori & flatulento cum effervescentia quadam in vasa pneumonica & cordis impetuosius irruenti; indeque omnia recensita symptomata deducunt.

SUBSECTIO PRIMA.

De Hysterica Passione.

℞. AQ. vitæ ex opt. vino semel destill. ℔ii. infund. cinnam. carioph. pulv. anis. sem. fœnic. cal. arom. an. ℥iij. persistant infusione per tres dies. Deinde

coletur: adde sacchar. opt. q. s. F. syrupus de quo sumat ℥i. in aurora per aliquot dies: hic syrupus mirificè confert passionibus hystericis. *Rodericus à Fonseca, tom. 2. consult. 92.*

Virgo quædam nobilis & nubilis frequenter hystericis accidentibus infestabatur, cum incipiente cardialgia, unde valde circa præcordia angebatur, postea delirabat, corpus concutiebat, inde sine respiratione, ac si expirasset, aliquandiu jacebat; donec vomitu superveniente, somnoque correpta, eoque perfecto, ad se redibat. Cum aliquando præcautionis gratia diacydonites lucidum scammoneatum illi ut extra paroxysmum eo uteretur, dedissem, illaque cum paroxysmi incipientis præludia sentiret, etsi hoc non jusseram sponte purgans illud quod ob gratiam libenter sumebat, assumpsit, & mox superveniente dejectione per alvum à paroxysmo liberata fuit. Cæterum cum nihilominus post tempus aliquod elapsum, denuo hoc malo corriperetur, quo iam annos aliquos per vices graviter molestata fuit, sequentibus pilulis aliquoties usa curata fuit.

℞. Pil. de hiera aggregat. an. ʒi. sem. viticis myrrh. castor. an. ℈i. cum syrup. de artemis. F. massula. capiat. ℈ii. pro dosi, in novem pilulas formatos. *Felix Platerus, observ. lib. 1. pag. 188.*

Alteri mulieri hystericis accidentibus laboranti, hæc præscripsi.

℞. Spec. hier. ʒi. mechoac. rhei. an. ʒiß. turbith. ʒi. tartar. alb. ʒß. zinzib. ℈i. Myrrh. castor. an. ʒß. sem. vrtic. dauci an. ℈i. diagrid. præp. ℈i. cum syrup. de artemis. q. s. F. massa. pilul. capiat. ʒß. vel ℈ii. hebdomadatim. Vinum hoc in principio mensæ bibat.

℞. Rad. valerian. mei an. ʒvi. imperator. angelic. an. ʒiii. herb. siccar. meliss. majoran. artemis. thymi. an. ʒiß. absinth. ʒii. flor. ros. mar. pœon. lavend. an. ʒi. sem. cumini ʒi. sem. pæon. ʒii. sem. fœnic. ʒiii. bacc. lauri junip. an. ℥ß. infund. in mens. xii. vini: & de eo bibat.

Postea sumpsit de hoc pulvere ad præcautionem aliquoties.

℞. Sem. cumini ʒß. rad. imperator. ʒi. piper. ℈i. M. sumat. ℥ß. pro vice cum vino malvatico Sicque restituta fuit. *Platerus, observ. lib. 1. p. 189.*

Virgo quædam nobilis mensium instantium tempore sæpius hystericis accidentibus infestabatur; inter alia quam plurima præscriptum est hoc Emplastrum.

℞. Galban. ℥i. styrac. liquid. ʒi. cum ol. nardino F. emplastrum: extend. super alutam conspergatur pulv. cariophyll. & uteri regioni applicetur. *Felix Platerus, observ. lib. 1. pag. 190.* legatur tota observatio.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Hysterico Affectu.

Nostrum experimentum quod nunquam fefellit est, ut devoret moschi optimi gr. v. cinnam. cariophyll. nuc. mosch. an. ℈i. vino odoratissimo dissoluta. *Horatius Augenius, Epist. 7. lib. 12.*

Mulier quædam sævissimis symptomatis affligebatur; dolore capitis, ructu, corporis contractione, dolore inguinis, stridore dentium, aliquando in terram cadens, sine voce, ore clauso, ut aperire non posset: atque hæc ex matricis vitio omnia, ut laceraret etiam vestimenta sua & caderet in syncopen. Remediis multis frustra factis: superveniens mulier quædam vetula, dedit tredecim grana moschi, & totidem pulv. sang. drac. vulgaris ex ℥iv. aq. flor. arantiorum. Sanata est, nec unquam in posterum istos dolores perpessa est: idem medicamentum in simili casu à me exhibitum, semper profuit: exhibitum autem aliquoties. *Reinerus Solenander, consil. 15. sect. 4.*

Statim ubi futuræ suffocationis signa comparuerint, ac imprimis insultus & intumescentia hypogastrii mulieri ebibendus præbeatur sequens haustus tepidus.

℞. Stercor rec. caballi avena nutriti M. ij. coquantur in vino rhenano: exprimantur, ac colentur, pro potu. Venter autem circa umbilicum vinciatur, ac subligetur fascia linea latiore, aut cingulo ex corio cervi in ipso coitu cum cerva necati confecto; quod singularis efficaciæ esse in hoc casu experientia testatur. *Franciscus Joel. practic. lib. 8. sect. 1.*

Priapus & cervi & tauri justo æstus tempore exsectus singulare secretumque in suffocatione uteri & colica remedium sub-

subministrat: pro hysterica ita procedendum: in ipso paroxysmo pulveris quantum cultri apex capit in cerevisia calente, vel aqua appropiata exhibe bibendum: nisi fallit experientia, brevi sedabitur affectus: ad præcautionem novem orbiculi exinde abscindendi, & terni suo linteo involuti imponantur potorio scypho, ex quo per hebdomadas tres bibat ægra ab alio potu interea abstinens: eo remedii genere quam plurimæ desperatæ sanitatis, & colica passione miserè excruciatæ ad se redierunt. *Thomas Bartholinus*, *histor.* 50. *cent.* 6.

Mulier quædam hysterico affectu laborabat, cum vomitu & alvi fluxu summaque virium dejectione, ut moribunda videretur. Post multa remedia usurpata, nempe fomenta roborantia ventriculo admota, pullos cordi applicitos, epithemata eidem parti apposita cucurbitulas femoribus & pubi affixas, clysterem ex jusculo & theriaca injectum, tum aquam cinnam. exhibitam: sumpsit tandem potionem sequentem, quæ mirum in modum ipsi profuit.

♃. Aq. artemis. ros. & flor. arantior. an. ℥i. aq. cinnam. ʒiii. confect. de hyacinth. ʒi. pulv. el. diamargar. frigid. ℈ß. croci. gr. rv. F. potio *Lazarus Riverius*, *observ.* 32. *cent.* 1.

Cuidam hoc affectu laboranti præscribo clysterem hystericum in hunc modum.

♃. Ol. rutae. ℥iv. aq. vitæ. ℥i. vini generosi ℥ix. galban. ʒii. M. F. clyster. inijciendus præmisso clystere laxante. Applicui deinde Emplastrum de galbano; & potiuncula exhibui ex aquæ namphæ ℥ii. cum gr. iv. castor. his nihilo melius habuit, imo verò fluxus mensium cohibitus est; sequenti die cum nausea urgeret, exhibeo potionem ex sale vitrioli ad ʒi. cum aqua appropriata, qua ingentem pituitæ viscidæ copiam evomuit cum labore. Tertio die jubeo aperiri venam malleoli, unde multum levata est. Sed quarto die animi defectibus & languoribus afficiebatur, ut se vapores ad cor ascendentes percipere assereret: aperta est vena alterius malleoli sine fructu: quarto demum die exhibita est potio sequens hystericis convenientissima.

♃. Mosch. & sang. drac. an. gr. xiii. aq. namph. ℥iv. F. potio, hoc remedio maximè levata est: & toto die melius habuit. At sexto, & septimo, redierunt symptomata. Octavo sumpsit pil. fœtid ʒi. quibus optimè purgata est, & ita benè habuit, ut nullis aliis remediis opus fuerit. *Lazarus Riverius*, *observ.* 65. *cent.* 1.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Hysterico Affectu.

MUlier quædam cum hysterica suffocatione premeretur, & faciem haberet rubicundam, injecto clystere ex oxycratu parato, confestim liberata est: ita ut aliis remediis quæ ipsi præscripta fuerant, non indiguerit. *Lazarus Riverius*, *observ.* 83. *cent.* 3.

Ancilla uxoris meæ subitò correpta est dolore atrocissimo latus dextrum & lumbos tam immaniter infestante, ut illa continuò ejulare cogeretur: cum nulla febris adesset existimavi affectum esse hystericum. Ideo statim oxycrati cyatum exhibui, quem post horæ quadrantem vomitu rejecit, cum multa pituita. Sedato vomitu, alterum oxycrati cyathum hausit, & statim dolor protinus evanuit, eaque prorsus liberata est. *Lazarus Riverius*, *observ.* 6. *cent.* 4.

Mulier quædam per multos annos variis affectibus hystericis vexata est, qui epilepticos insultus referebant. Multa tentavit remedia à multis Medicis præscripta sed omnino incassum: tandem cujusdam mulieris consilio sumpsit carnem lupi in pulverem redactam, & frustulum ejusdem carnis salitæ semper gustavit, à quo tempore immunis omninò fuit à prædictis affectibus. *Lazarus Riverius*, *observ.* 31. *cent.* 2.

Virgo quædam viro natura motibus quibusdam convulsivis affligebatur ex quibus conjeci illam suffocatione laborare sequenti remedio in momento liberavi.

♃. Ass. fœtid. ʒii. castor. fæcul. bryon. an. ʒi. sem. rutæ ℈i. croci laudan. *Parac.* gr. viii. cum syrup. de artemis. F. massa pilul. de qua capiat. ʒi. *Petrus Pachequus*, *observ.* 10.

In uteri strangulatu habeas singulare remedium; julos sive catulos juglandis in pulverem exsiccatos contunde; datur ad ℈ii. cum

cum gt. ij. ol. succini, in eô affectu nihil unquam novi præstantius. *Thomas Monfetus*, *epist.* 33. *lib.* 3. *consil. & epist. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editor.

Contra matricis suffocationem unguem alcis præsentaneum esse remedium & ab aliis audivisse & periculo facto me cognovisse fateor: nam accersitus ut medicam manum adhiberem cuidam mulieri suffocatione oppressæ, data hujus unguis rasura cum radice zedoariæ, aliisque auxiliis ex parte adhibitis, optatum finem cum honore sum consecutus; cùm præterea intelligerem eandem sępenumerò eo ipso morbo tentari, ut partem hujus unguis collo appensam, jugiter portaret, injunxi: quod cum sedulo fecisset, quamdiu ego interfui, tribus nempe mensibus, ea semper molestia caruit: unde mihi multoties gratias egit. *Appollonius Menabenus*, *cap.* 10. *De Aloe*.

Unguentum viride fit ex sclarea (i.e. hormino) in butyro cocta. Utor in hystericis inungendo ventrem inferiorem: addidi interdum tacamahacam, & animadverti esse efficacius, vel post usum unguenti, adhibui emplastrum umbilico. *Ioh. Crato*, *epist. ad Camerarium*, *lib.* 5. *consil. & epist.*

Inter cætera, quod omnium maximè solet mulieres præfocatas quasi momento revocare, est evaporatio facta ad nares; ex pulvere verucarum, quæ tibiis equorum adnascuntur, quæ si in calente furno exsiccentur & in pulverem redigantur, & naribus suffumigium fiat, tanquam præsentaneo remedio, magna astantium admiratione, solent mulieres quasi à mortuis revocari; ad præservationem assiduus usus castorei ad ℥i. singulo die exhibiti cum decocto artemis. matricar. aut etiam vino plurimùm conducit, ut longo illius usu, non paucæ mulieres è tanto symptomate in posterum præservatæ fuerint. *Albertinus Bottonus*, *cap.* 46. *De Morb. Muliebr.*

Nicolaus Florentinus narrat se pluribus experimentis probasse, ovum antiquum in nido conservatum, si conquassetur, & supra parvum linteum apponatur utero, miro quodam modo restituere uterum, *Hieronymus Mercurialis*, *lib.* 4. *De morb. Muliebr. cap.* 21.

Nuper in uxore mea experti sumus, præfocatione matricis graviter laborante, quanta vis castoreo insit, ut epotum repentè cruciatus omnes tollat, jactationes reprimat, matricem in sedem suam retrahat, ibique sistat; morbnm denique omnem cum acerbis, periculosisque symptomatibus propellat. *Andreas Dudithius*, *epist.* 16. *lib.* 3. *consil. & epist Cratonis* & alliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Hysterico Affectu.

ILlustrissima quædam domina affectibus hystericis multum obnoxia, variis remediis frustra per multos annos usa, tandem usu sequentis pulveris libera evasit per quindecim annos: sumebat autem illius circiter ℥i. cum vino albo vel pane hostiario bis aut ter in septimana, & sæpius etiam, si affectus urgeret.

℞. Rad. gentian. dictam alb tormentill. pyrethr. rhapontici, bistortæ, aristol. rot. carlinæ, bacc. lauri, angelic. imperator. semin. coriandr. præparat. semin. anis. gran. junip. mastich. bol. arm. orient. terr. sigill. an. ℥iiiß. croci orient. ℨiiß. M.F. pulvis tenuiss. ad usum reservandus.

Utitur præterea hoc pulvere adversus omnia venena, pestem, febres intermittentes, & inappetentiam fœlicissimo cum successu, ut nos sæpè vidimus. *Simeon Iacoz. observ.* 22.

Fumus tabaci ori & naribus ægrotantis insufflatus, eam à paroxysmo citissimè liberat: quando affectus producitur à sanguinis menstrui copia & retentione, vena in talo, etiam in ipso paroxysmo, aperiri potest. *Philippus Hochstetterus observ. prat.* 2. Nonnullis historiis ostendit, venæ sectionem in pede plurimùm profuisse. Ita ut virgo quædam monialis, quæ aphona, & convulsa per biduum fuerat, post duas horas à venæsectione fari cœperit comedere, ac bibere. Existimamus ergo venæsectionem posse celebrari, si prætereà pulsus fuerit validus, & manifestæ plenitudinis notæ appareant, alias abstinendum esse.

Camphoræ gr. xv. dissolvantur in ol. amy-

amygd. d. & umbilico indantur admoto de. super emplastro ex galbano liquato vel mo schi gr. iij. excipiantur cotone pauco oleo humectato, & intrudantur in foramen umbilici. Deinde admoveatur emplastrum par. vum est galbano: hoc quædam mulieres pro secreto utuntur.

Ad vapores malignos, paroxysmum hystericum producentes, discutiendos, multa per os exhiberi solent; è quorum numero est theriaca vetus ad ℥i. exhibita cum aq. artemis. puleg. melissæ troch. de myrrha ad ℈ii. vel ol. succini ad gr. v. vel vi. cum iisdem liquoribus.

Pilulæ in frequenti usu esse consueverunt, quarum præcipuæ ita componi possunt.

℞. Castor. myrrh. ass. fætid. an. ℈i. fæculæ bryon. ℈ß. sem. rutæ & croci an. gr. vii. cum syrup. de artemis. F. pilulæ xii. capiat tres vel quatuor, quas si ægra devora. re nequeat, dissolvantur in aqua artemis. ad vehementissimum paroxysmum sequentes utilissimæ sunt, eumque certò sedare solent.

℞. Ass. fœtid. ℈i. castor. gr. vi. laudan. gr. iij. F. pil. iii. vel iv. capiat statim.

Pilulæ fœtidæ maj. licet purgantes sint, tamen in paroxysmo utiliter exhibentur ad ℥ß blande enim evacuant, nec nisi sedato pri. us paroxysmo purgare consueverunt ita ut ab operatione nullum sit metuendum periculum.

Aquæ etiam multæ exhiberi solent in pa. roxysmo, ut aqua vitæ, cinnam. & theriacalis: hæc potiuncula in communi usu habetur.

℞. Aq. cinnam. ℥ß. aq. naph. ℥vi. castor. gr. iv. M. F. potio oleum succini ad gt. iij. vel iv. exhibitum cum aqu. flor. arantior. vel alia specifica, paroxysmum hystericum citissimè discutit.

In forma pulveris duo parari possunt re. media efficacissima, & à nobis pluries exper. ta: unum fit ex secundina primi partus in camino exsiccata, & in pulverem redacta: cujus dosis est ℥i. in liquore idoneo; confestim liberat à paroxysmo alterum fit ex duabus partibus sulphuris, & una nucis moschatæ: rediguntur in pulverem, & ℥i. pondere exhibentur.

Pulvis gran. actes seu sambuci *Quercetani* cum vini cyatho sumptus ℥i. pondere epilepsiam hysterica sub movet, illiusque recursum impedit secunda exhibitio. ne: in pulveris illius defectu, fuligo camini exhiberi potest eadem dosi, in ovo sorbili.

Pro potu ordinario bibat ęgra leve deco. ctum cinnamomi, vel carvi, vel anisi. Vinum ordinariè bibendum non est tempore paroxysmi, sed tantùm extra-ordinariè: quando scilicet ratione virium summè collapsarum, complicatæ syncopis, vel instantis mortis, cogimur ad pręsentaneum illud auxilium recurrere, jam omnibus aliis frustra tentatis. *Lazarus Riverius, prax. medic. lib.* 15. *cap.* 6.

Castorem non omittendum: imò frequens ejus usus cum aqua mulsa, vel artemis. decocto fugat hoc malum. Nec hic omitti debent pilulæ de sagapeno, tum in paroxy. smo, tum extra paroxysmum. *Guil. Ballonius*, *c.* 10. *lib. De Mulier. & Virginum morbis.*

A Chymicis valde commendatur oleum stanni quod umbilico hystericæ immissum statim suffocationem sistit: intra verò à gt. i. ad ii. ad summum iij repetitis vicibus exhibetur.

Mercatus fœminis quę ex menstruorum suppressione hoc malo laborant, tutissimũ & utilissimum præsidium esse existimat sanguinis è talo missionem. Verum enim verò cum in suffocatione, uterina maxima sit virium prostratio & totius corporis refrigeratio, adeo ut sæpe de vita desperetur, nullo modo venæ sectio tutum est remedium: *Daniel Sennertus, practic. lib. 4. part. 2. sect. 3. cap. 4. & Ioh. Hartmannus, practic. Chimiatr.*

SUBSECTIO QVINTA.

Pro Hysterico Affectu.

ESsentiæ succini, gt. v. vel vi. epotæ, ut & si ea inungatur umbilicus, mira in uteri suffocationibus levandis facient, quod sæpe fœlicissimè mihi successit: hæc autem essentia facillimè retortæ ope, educetur ex succino albicantiore pulverato, & arenę immixto, intra enim tres horas ignis gradibus successivè adhibitis, copiosè satis fluet in vas recipiens subjectum.

Pe-

Petrus Borellus, *observ. 66. cent. 2.*

Sequentem mixturam optimo cum successu sæpius usurpavimus.

℞. Aq. antihysteric. nostr. ℥ii. (ex fol. puleg. menth. rutæ, an. M. ij. flor. lavend. p. ij. sem. levistic. bacc. laur. an. ℥ß. myrrh. ʒii. nuc. mosch. ʒi. vini gallic. pint. iij. M. post brevem in calore infusionem destillentur per balneum M.) aq. cortic. citr. ℥i. theriac. simpl. ʒvi. spirit salis armoniac. ℈i. tinctur. castor. ʒi. ol. succin. gr. iv. syrup. de artemis. ʒvi. M. hujus mixturæ subinde assumat cochl. j. alterumve: vel cochleatim in ægrotantis os sensim fundatur: tempore & nares inungi jubeo oleo succini, vel naribus spiritum salis armoniaci admoveri curo. Subinde huic mixturæ laudan. opiat. (ex mente *Hippocr.* qui succum papav. hoc in casu præscribit *lib. 2. De morb. mulier.*) gr. j. vel ij. addidi, nec infœlici cum successu.

Pro diversitate symptomatum nonnumquam aliquantulum mutavimus: ex. gr. si calorem universi corporis genarumque ruborem observaremus, loco spir. salis armoniac. & ol. succini, addidimus spir. nitri dulcis (qui non tantùm flatus discutiendi, sed quoque bilem acriorem temperandi vi præditus est) ʒß. si vero corporis frigus, & faciei pallor, superiori mixturæ adhuc olei macis still. gr. iii. admisceri curavimus. Extra paroxysmum sequentem pulverem felici cum successu præscripsimus.

℞. Resin. ialapp. diagrid. an. gr. iv. mercur. dul. gr. iii. tart. vitriol. sal. armoniac. an. gran. vi. ol. mac. gt. ii. M. F. pulvis. *Fridericus Dechers*, *notis ad cap. 9. lib. 4. prax. Barbett.*

Mulieri cuidam suffocatione uteri vexatæ, ita ut apoplectica videretur, sine pulsu, voce, & respiratione sensibili, dedi potionem salis mei vitrioli cum aqua salviæ: qua potione multa evomuit, & eiecit, & tandem locuta est, & perfectè liberata fuit ab illa suffocatione intra horam. *Petrus Ioannes Faber. curat. 39.*

℞. Spirit. c. cervi gt. xii. ad xv. vel xx. sumantur in haustulo iulapii sequentis.

℞. Aq. puleg. artemis. an. ℥n. iv. aq. bryon. com. ℥n. ii. castor. nodulo ligati & in vitreo suspensi ℥i. M. *Thomas Vvilis*, *cap. 10. lib. De morb. Convulsivis.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Affectu Hysterico raro.

IN senium iam vergente mundo, intemperantiusque quàm olim vivente humano genere, non mirum quod præter numerosiorem terris incumbentium morborum cohortem, morbi etiam in dies se ostentent, aut novi, aut raris saltem comitati symptomatis, in quorum causis perscrutandis feliciterque enodandis. Hoc opus, hic labor est. Pauci, quos æquus amavit Jupiter, hoc ritè funguntur officio. Multa quippe hoc latent Medicos quantumvis peritos, etiamsi mentis sagaci acumine interiora naturæ usque & usque rimentur. Tredecim abhinc annis mihi contigit casum in Praxi videre, si non undequaque novum, insolitum tamen ac rarissimum & à nullo, quem hactenus legi, authore observatum; qui talis erat. Anno 1673. dum *Ardochi* 8. milliaribus *Sterlino* distantis apud Nobilem quendam febre putrida laborantem per aliquot dies subsisterem, vocatus sum ad invisendum honestam Virginem, 20. circiter annorum, affectu perquam raro mihique etiamnum inaudito detentam. Ob subitam & inexpectatam dilectæ sororis post partum mortem mærori & melancholiæ nimiùm indulserat, ita ut, pathemate animi ingravescente, aphonia tandem correpta sit. Omnes nihilominus adstantes agnovit, quæ loquebantur probè intellexit, imò & scripto manu propria ritè exarato respondere potuit. Sed quod mirum mihi videbatur, semel vel etiam bis quandoque in die, incerto tamen spatio, per horæ, vel circiter, quadrantem, toto intremuit corpore, quo tempore distinctè loquebatur, & ad omnia rectè respondit; desinente demum tremore, ut piscis rursus muta evasit. Licet de affectu hoc insolenti mihi non poteram usquequaque satisfacere, symptomata tamen hysterica fuisse non male forsan judicavi: usu enim venæ sectionis, vini emetici, levium catharticorum & medicamentorum hystericorum à me præscriptorum,

divi-

divina auxiliante gratia, intra mensem perfectè convaluit, ac etiamnum vivit & optimè valet. Quod tremor, materiam morbificam nervos vocis destinatos obstruentem vel comprimentem excutiendo, loquelam restituere poterat, cuivis obvium: sed cur eo desinente iterum vox faucibus hæsit, mihi hæret aqua, nec quò me rectam habeo ut pote cui tantæ non sunt vires veritatem in hoc *Democriti* puteo tam profunde latentem superas evehere ad auras. Suspicor tamen ab humore nervos comprimente loquellam interreptam fuisse, ac à tremore subinde recurrente paululùm illum inde remorum, unde tunc loquendi potestas, quo tandem finito, humorem fluxilem denuò rediisse & sic ut ante comprimendo aphoniam induxisse.

SECTIO DECIMA SEXTA.

Pro Humeri tumore laxo.

AD illum digerendum multùm valet emplastrum ex cochleis cum testa optimè tritis & contusis parti affectæ impositum: quod quidem magnopere celebratur à *Galeno lib.* 11. *de Simpl. med. fac. cap. de Cochleis*. sed omnibus maximè præstat emplastrum *Avicenna* in hunc modum.

℞. Aristid. rot. ammoniac. bdell. sem. sinapi, sulph. ignem non experti, salis, sem. urticæ an. ℥ii. ol. antiq. & ceræ q. s. M. F. cataplasma quod laboranti parti admoveatur. *Joh. Zecchius, consult.* 49.

MEDICINÆ PRACTICÆ LIBER NONUS.

De Affectibus à littera I *incipientibus.*

SECTIO PRIMA.

De Ictero.



Κτερὸς (sic dictus, vel ἀπὸ τῆς ἰκτίδιος. Viverra, quod ejus oculi flavo tingantur colore vel ab ictero ave, quæ & galbulus dicitur, quam si ab icterico spectetur, protinus mori tradunt, ægro sanato) Latinè, Aurigo, Regius Morbus, & Arquatus appellatur. Est bilis per summa corporis effusio. Causam referro in meatus cystici & pori biliarii obstructionem: hinc enim est quòd bilis cystidi felleę & intestinis destinata, sed ab illis propter ductus obstructos repudiata in sanguinem regurgitet, è quo in cutem ubique deponitur. Icterus alius est flavus, alius niger; uterque ab una & eadem causa producitur; in hoc differunt, quod in nigro, cysti fellea diutius obstructa, bilis particulæ tam copiosè accumulentur, ut sanguini & sero incoctæ colorem non amplius flavus, at saturationem, i. e. nigrum inducant. In Ictero dejectiones albicant, sed non semper: urinæ crassescunt, & ex rubrò ferè nigricant: repentè hominem adoritur, sine febre ut plurimùm, & sine magna virium jactura. Fit etiam Icterus ob pravam hepatis diathesin ab intemperie ejusdem calida, cum vel sine inflammatione; fit etiam in febribus per modum criseos, ut & ob epotum venenum, & ob venenatorum animalium morsum, quorum vi sanguis totus pristinam amittens puritatem in citrinum humorem corrumpitur, quo tandem cutis inficitur. Dignoscitur Icterus per colorem totius corporis flavum maximè in albo oculorum conspicuum, corporis item pruritum & segnitiem, linguæ amarorem, vomitum quandoq; biliosum & singultum.

SUB-

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Ictero.

Filiola mea unicum annum nata, morbo regio oppressa est, quàm paucis diebus hoc solo decocto curavi.

♃. Hord. mund. passul. an. ℥i. fragar. M. ii. coq. ad lentum ignem. in s. q. aq. fontis, quoad rubella fiat ac dulcis potio; quam continuo bibebat. Valet enim optimè decoctum hoc in morbo regio. *Martinus Rulandus*, *carat. 6. cent.* I.

Rusticum quendam quadraginta sex annorum ictero laborantem hoc modo brevi curavi.

♃. Juris pisorum ℥vi. pulv. sen. laxat. ʒß. M. F. haustus mane bibendus, qui fomitem icteri alvo soluta prolectavit blandè. Pro potu utebatur decocto fragariæ. Pertusa est hepatica, & sic convaluit, Deo sit Gloria.

Alteri ex oculis Ictericia remota est aqua rosarum, qua oculos manè, meridie & vesperi lavabat. *Martinus Rulandus*, *curat.* 32. *cent.* 7. *& curat.* 30. *cent.* 8.

Nobilis quædam Matrona non febricitans & bene valens, subitò Ictero correpta est, excrementa alba & duriora erant: ad me, consilii causa accedens, his duobus remediis, miraculi instar statim convaluit.

♃. Syrup. infus. ros. pallid. cum sena ℥iß. diacathol. ʒii. aqua agrimon. ℥ii. M. detur mane: alvum egregie deposuit: mox quotidiè Cerevisiam bibens expresso nodulo infrascripto in Cerevisia dependente convaluit.

♃. Marrhub. exsiccat. M. i. rhei opt. incisi ʒi. schænanth. incis. gr. v. croc. orient. gr. iii. spec. diarrhod. abbat. ℈i. M. F. nodulus filo astrictus.

Cognata quædam nostra solo decocto foliorum buxi in sero lactis, sine aliis remediis, ab Ictero curata fuit.

Scribit *Dioscorid.* succum marrhub. è foliis contusis expressum naribus, Regium Morbum expurgare.

Mulier quædam Nobilis Ictero laborans, ex oppilatione cystis fellis, admodum diuturno, multis remediis adhibitis per Medicos doctissimos, curari non potuit, illi continuum usum Syrupi è succo solo marrhubii cum sacch. confecti admodum commendavi, quo cum diu usa esset ab omni flavedine icteri, qua per duos annos & ulrra afflicta esset, curata fuit: ita ut illum syrup. pro curando Ictero semper in summo honore habuerim. Sic quoque exsiccata herba in nodulo egregie profuit. *Petrus Forestus*, *observ.* 19. *& schol. lib.* 16. *De Hepatis Affectibus.*

Collige stercus anserculi tempore veris, sicca ad moderatum Solem: hujus pulveris dato ad ʒß. aut ʒi. in inveterato morbo: per hoc remedium omnis Aurigo tollitur, si per tres aut quat. dies exhibeatur. Idem facit pullorum excrementum album pulver. ad ʒi. amygdalæ amaræ numero VI. jejuno ventre manè assumantur. *Rodericus à Fonseca*, *tom.* 2. *consult.* 34.

Tempore æstivo potes quandoque haustum aquæ betulæ bene asservatæ sumere; ea primo vere colligenda, arboris betulæ trunco inciso, aut ramo aliquo amputato, nam largè profundit aquam priusquam folia prorumpant, statim autem cum germinare inceperit, nihil humoris extillat, aqua ista limpida est, sapore grata, sitim sedat, interim obstructiones tollit, ut & Icterum sanare, & calculum è renibus curare valeat. *Reinerus Solenander*, *consil.* 10. *sect* 3.

Quidam Ictericus sanatus est edendo omni die pugillum unum absinth. *Idem. consil.* 15. *sect.* 5.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Ictero.

Mulier quædam post febrem intermittentem tota evasit icterica, alvusque penitus constipata: persuasi ut vino sequenti alternis uteretur diebus:

♃. Rad. aper. an. ℥ß. cortic. rad. sambuc. ʒvi. rad. asar. ʒii. absinth. ʒiii. summit. cent. min. ʒii. fl. cordial. an. ʒi. sem. fœnic. petrosel. cuscut. an. ʒi. fol. sen. ℥iii. turpeth. ʒiii. agar. ℥ß. zinzib. ʒß. tartar. vini alb. & limatur. chalib. in nodulo ligatæ an. ℥ß. infunde in vino: eoque parum in duplici vase, & utatur. Dejecit egregiè hujus vini usu, in quo aliquandiu permansit, sensimque

simque flavities minui cœpit, urinæque ad naturalem colorem redire, alvusque res. pondere. Postea ut viscera simul roborarentur, obstructionesque solverentur, Electuarium hoc præscripsi.

℞. Conserv. flor. cichor. flor. bugl. capil. ven. an. ℥i. pulv. pellicul. stomachi & intestini galinæ ʒi. troch. de eupator. ℈i. limat. chalyb. præp. ʒii. cum syrup. de bugl. F. elect. capiat alternis diebus superbibendo parum vini diluti aq. endiv. sic restituta fuit, & licet gravida tandem esse deprehenderetur, nihil horum usu mali passa est, sed filium mox sanum & benè habitum peperit. *Felix Platerus, observ. lib. 2. pag. 352.*

Urina pueri ad ℥v. aliquoties propinata probatur, quæ saccharo vel melle dulcorari potest. Stercus anserinum decoquunt alii in aqua & vino: & colaturam propinat. Salviæ folia sæpius sumpta quendam curarunt. Pediculos alii numero 11. devoratos juvare credunt. Pulvis, quem pro singulari remedio in Ictero quidam laudant, & in tres partes dividunt, tribusque diebus continuis, manè in decocto cicerum aut pisorum exhibent, talis est.

℞. Sem. aquilin. raf. C. Cervi, croci, or. an. ʒi. M. F. pulvis tenuissimus, dividatur in tres doses. *Felix Platerus. pract. tom. 3. cap. 2. pag. 140. 141.*

Vinum laxativum per triduum in hunc modum ordinavimus.

℞. Rad. cichor. ℥i. liquir. ʒvi. cortic. rad. frangul. ʒii. fol. sen. ʒx. rhei. ʒi. sem. fœnic. ʒiß. passul. min. ℥i. macis, cinnam. an. ʒß. spic. ind. ℈ß. fiat infusio in ℔iß. vini, & ℔ß. aquæ, post viginti quatuor horas, sumatur pro haustu tertia pars, addendo ℈i. crem. tartar. propter majorem apertionem: hac evacuatione lenitiva præmissa, ad obstructiones venarum minorum reserandas, sequenti formula portionem aperientem & digerentem præscripsi.

℞. Rad. cichor. ℥i. rad. fœnic. petrosel. an. ʒxi. fol. agrim. marrhub. alb. an. M. iß. sem. fœnic. anis. an. ʒii. cicer. rubr. ʒvi. coq. in s. q. seri lactis caprini ad tertias, colaturæ ℥x. adde syrup. de cichor. cum rheo de eupator. ana ℥ iß. M. pro tribus vicibus. *Gregorius Horstius, observat. 36. lib. 4.*

Pro reserandis obstructionibus, hunc julepum digestivum assumpsit.

℞. Aq. absinth. cichor. endiv. an. ℥ii. syrup. de cichor. cum rheo ℥iß. syrup. cap. ven. de duabus radic. an. ℥ß. spirit. vitriol., gt. iv. M. F. haustus. Sequenti die pro evacuatione bilis, dedi quod sequitur cum malvatico.

℞. Gummi gutt. laxativ. gr. ix. tartar. vitriol. gr. iv. M. F. pulvis, excrevit eo die egregiè. Postea sumpsit M. & v. de sequenti liquore duabus horis ante cibum.

℞. Lumbric. terræ probè lotorum numer. 6. coq. in aq. graminis aspar. hæder. terrestr. an. ℥i. in colatur. dissolv. sacch. Cand. ʒi. spirit. terebinth. gt. iii. M. Pro ultiore obstructionum deoppilatione bibat per bidum de hoc julepo.

℞. Aq. petrosel. apii, gram. an. ℥ii. syrup. de cichor. cum rheo ℥iß. syrup. byzantin. & de quinque radicibus, an. ℥i. succin. tenuissimè pulv. ℈ß. spirit. terebinth. gt. iii. M. F. julepus.

Iterum purgetur pulvere priore. Juscula fiebant cum rad. fœnic. cichor. & petrosel. aurigine nondum cedente, de hoc nodulo bibit vino infuso.

℞. Marrub. sicc. M. i. rhei el. ʒi. agar. rec. troch. ʒß. schænanth. gr. vi. croci gr. iii. spec. diarrhod. abbat. ʒi. incid. ad nodulum. Vel sic.

℞. Marrhub. sicc. M. i. rad. aperient. an. ʒi. bacch. junip. concis. M. ß. croci ℈ß. incid. pro nodulo.

℞. Rad. alth. malv. fœnic. cich. enulæ. an. M. ii. fol. marrhub. cent. min. agrimon. absinth. chamædr. an. M. iiß. flor. chamæm. melil. sambuc. an. M. iß. sem. cumini, fœnic. an. M. ii. furfur. M iii. Coquantur in aqua communi pro incessu. *Ioh. Petrus Lotichius, observ. 4. & 5. cap. 2. lib. 4.*

Exhibeatur potio digestiva ut ante. Pro potu ordinario bibat de hoc nodulo in vino suspenso.

℞. Rad. cichor. fœnic. polipod. an. ʒi. fol. cent. min. absinth. marrhub. sicc. card. bened. an. p. i. flor. 3. cordial. an. pug. ß. rhei el. ʒiß. spec. diarrhod. abbat. ʒß. fol. sen. el. ʒi. pulv. chalyb. præp. ℈i. spic. schænanth. an. gr. iii. cinnam. el. ʒß. incid. & conquass. ad nodulum sericeum.

Sequens

Sequens pulvis anti ictericus pro tribus matutinis inserviat.

℞. Pulv. lumbric. terræ præp. sterc. anserin. verno tempore collect. an. ʒiß. ras. ebor. spec. diarrh. abb. diatrionsantal. an. gr. xv. sacch. finiss. ʒvi. M. F. pulvis dividendus in tres partes. Interdum de elect. sequenti ad libitum capiat.

℞. Conserv. cichor. cent. min. an. ℥ß. conserv. viol. ʒvi. pulv. lumbric. præp. sper. diatrionsantal. an. ℈i. spir. salis rectificati gt. v. M. ad fictile. *Joh. Petrus Lotichius*, *observ. 6. cap. 2. lib. 4.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Ictero.

Icterum à folliculi fellis obstructione ita vinces.

℞. Rhei ʒii. cinnam. ℈i. agar. troch. ʒß. zinzib. ℈ß. infund. vino tenui & aqu. endiv. colaturæ adde mannæ el: ʒxii. F. haustus. Deinde.

℞. Lumbric. terræ pulver. ℈i. diaspolitici, gr. viii. cum syrup. byzantino. F. Pilulæ iii. & superbibat decoctum absinth. ex vino, si non febricitet, alioqui ex aqua: & pro potu utatur solo illo decocto. *Joh. Heurnius*, *ad aphor. Hipp. 64. sect. 4.*

Vidi quendam statæ ætatis robustum virum, qui sæpè genio indulgebat; hic in pleuritidem tractus fuit: à vena secta expuebat flava admodum & crassa. Quarto die in Icterum abiit, excrementis biliosis nimirum urina & alvi. Septimo, sudavit vehementer purgabatur interdum manna cum rhab. & quia virulenti aliquid adesse videbatur, conquerebatur enim validè de dolore ad ziphoidem cartilaginem, jussimus decocto pectorali, & cichoraceo incoqui scordium & aliquid marrhub. utque interdum ℈i. vel ʒß. theriacæ sumeret, evasit. *Joh. Heurnius*, *ad aphor. Hippocr. 42. sect. 6.*

Puer quidam quatuordecim annos natus Ictero tenebatur fœdissimo huic sequentia remedia præscripsimus.

℞. Fol. sen. ℥ß. sem. anis. ʒi. sum. absinth. pont. fol. agrim. an. M. ß. liquir ras. ʒii. flor. genist. cichor. an. p. ß. coq. ad ℥iii. in colat. dissolv. rhei in aq. absinth. cum cinnam. infus. & express. ℈iv. elect. è succo ros. ʒii. syrup. rosat. solut. ℥i. F. potio, capiat manè.

℞. Rad. rub. tinct. ℥ß. fol. chelidon. maj. M. i. summit. cent. min. p. i. cinnam. ʒß. croci ℈ß. infund. per noctem in vini albi ℥viii. colat. adde sacch. albiss. ℥ß. capiat mane per quinque dies post prædictam potionem. Deinde reiteretur potio laxans præscripta. His solis remediis perfectè convaluit. *Lazarus Riverius*, *observ. 6. cent. 1.*

Infans quidam natus ex matre febre tertiana laborante, ipse in lucem editus quatuor accessiones ejusdem febris passus est. Deinde factus est Ictericus: erat tantùm bimestris cùm ad illum curandum vocatus sum. Dubitavi admodum quid fieri posset in tam tenero corpusculo. Tandem hunc syrupum præscripsi.

℞. Rad. rubiæ tinctor. & chelidon. mai. an. ℥ii. fol. chelidon. mai. cent. min. & absinth. pontic. an. Mii. cinnam. ʒii. croci ʒß. coq. in aqu. fontis ad ℔j. in colat. dissolv. sacch. alb. ℔i. F. syrupus, de quo capiat exiguum cochlear manè per viginti dies, & perfectè restitutus est. *Lazarus Riverius*, *observat. 17. cent. 1.*

Quod ad phlebotomiam spectat, licet ea improbetur à *Galeno*, quemadmodum ratione ipsius affectus non prodest: tamen si multitudo sanguinis in venis contineri videatur illius imminutio utilissima est.

Gesnerus laudat radicem urticæ in hunc modum præparatam.

℞. Rad. urticæ ℔i. croci ℈i. contundantur diligenter, & cum vino albo succus extrahatur. De quo capiat æger ℥iv. per quatuor aut quinque dies mane: postea tegatur ut sudet.

Dum interna remedia exhibentur, illinatur regio hepatis sequenti linimento.

℞. Succor. apii, Petrosel. & cichor. an. ℥i. aceti ℥ß. olei tamarisc. ℥ii. bulliant ad consumptionem succorum & aceti. Deinde adde santal. citrin. & spic. nard. an. ʒi. ceræ q. s. F. linimentum. Sublatis obstructionibus flavus ille color brevi evanescet, discusso humore cuti imbibito, per solum nativi caloris ministerium: ut tamen promptius evanescat, parari potest balneum aquæ tepidæ, corpus in eo confricando sacculo farina hordei & fabarum referto.

to. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 11. *cap.* 4.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Ictero.

Cuidam Icterico egregiè contulit quod sequitur.

℞. Fol. marrhub. ceterach. cap. ven. cuscut. card. ben. cichor. cum toto, an. Mi. rubiæ tinctor. ℥i. vesicar. alkikengi, numero x. rhei el. cariophyll. ʒiß. incid. crass. harum specierum partem ß. coq. in mens. i. vin. & quarta parte aq. ad consumptionem aquæ, dentur manè ℥v. calidè, & duabus post cœnam horis totidem frigidè *Hier. Reusnerus, observ.* 76.

Vir quidam amplissimus totus Ictericus, evacuatione facta, hoc pulvere diutius adsumpto, plenè sanatus est.

℞. Rhei el. ʒi. alb. græc. ʒii. lumbric. terræ sicc. ℥ß. spec. diarrhod. ʒiß. cinnam. ℈ii. facch. ℥ii. M. Solo etiam decocto euphras. in vino plurimi curati sunt, interpositis catharticis solutivis: & pulvere millepedum siccat cum ammoniaco & spec. diarrhod. exhibito. *Achilles Gasserus, observ.* 77.

Ego post bilis purgationem sequentibus remediis *I*cterum ex bilis regurgitatione ortum fœlicissimè semper curavi.

℞. Rad. chelidon. maj. rec. optimè lotar. & concisar. M. ii. gran. junip. M. i. simul in mortario conterantur, contritisque adfundatur vini rhenani ℔i. quibus simul subactis beneque agitatis, validissimè exprimantur, & colentur, cujus ℥iv. manè & ante cœnam ebibantur. Vel,

℞. Croci pulv. ʒi. cujus singuli in ceram novam & mundissimam in tenuissimamque laminam extensam involvantur, & in globulum formentur, singulique globuli in pomum excavatum imponantur, & torreantur vel ad ignem, vel in cacabo, donec cera simul & crocus in pomi carnem resoluti fuerint, ex his pomis unum per triduum manè devoret æger. *Franciscus Joel. sect.* 1. *lib.* 5. *pract.*

Nuper mihi communicavit pro secreto infallibili ad Icterum, infusionem lentis palustris in vino albo per novem dies, ℥vi manè præbendo. Novi hominem qui prognostico relictus, importuno usu cent. min. in potulentis, & haustu decoctionis fortis in vino omni manè ab Ictero convaluit *D. Bates* referente *Joh. Raio,* in catalogo Plantarum *Angliæ.*

Jam diu ægrotaverat quidam toto corpore ex viridi flavescens; dedi pilulas primùm aggregat, quæ parum moverunt, itaque præscripsi sequens decoctum.

℞. Rad. sambuc. & cichor. rec. an. ℥i. limatur. ferri in petia ligatæ instar nucis, coq. in vino & aqua, bibit per triduum atque egregiè fuit purgatus.

Jussi eo absoluto, sudare in balneo, sumendo bis rob. sambuci, & lixivio se abluere.

Cum octiduo exact. ad me veniens, urinam adfert, adhuc ea tincta erat, jussi hoc decoctum reiterare; quod ita profuit, ut mox discedens gratias egerit, *Felix Platerus observat. lib.* 3. *pag.* 610.

In *Belgio* Rustici fœliciter Icterum curant eupatorii canabini decocto. *D. Regemorter.* referente *Joh. Raio* in Catalogo Plantarum *Angliæ*, &c.

A solo cannabis semine in lacte bubulo pingui ad crepaturam circiter cocto & colato, atque bis, terve in die ad ℥v. aut vi. sumpto, plures curavi, ac vidi curatos Ictericos, à quovis etiam Sapone ad. ʒi. circiter in calente lacte dissoluto, & sacchari tantillo edulcorato, atque bis aut semel salcem in die usurpato aliquoties curavi fœliciter Icterum. *Franciscus Sylverius, prax. Med. lib.* 1. *cap.* 46. *paragr.* 74. & 75.

Vinum album tenue, in quo medianus ille cortex berberis, qui inter eximum & ligno adhærentem est, lineo panniculo involutus per trium horar. spatium maceratus fuerit, mirifice si bibatur purgare, pro secreto *Clusio* communicatum est. In ictero sanando experientia nostra principatum obtinet *Joh. Raius.* Catalog. Plantar. *Angliæ.*

Juravit quidam mihi quod cum isto syr. experimentato plures ictericos curavit. Accipiebat stercus asinini recens, & ipsum ponebat in duobus cyathis vini albi subtilis & puri, & manibus malaxabat. Deinde permittebat stercus facere residen-

tiam, & de vino clariori ad mensuram unius cyathi tribuebat in potu icterico, deinde faciebat ipsum in lecto benè cooperire & statim sudabat & urinabat, & sic materia icteri optimè evacuabatur. Hoc experimento dixit se ultra 20. ictericos curasse. Alius curabat ictericos accipiendo stercus antedictum, & exsiccabat, & exsiccatum permiscebat cùm saccharo, & simul mixta in potu cum vino albo dabat manè ad bibendum. *Arnoldus de Villanova, pract. lib. 2. cap. 40.*

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Ictero nigro & flavo.

Binas Infusiones in vino fieri curavi, quarum una praepararet, altera purgaret, primae infusionis haec erat formula.

℞. Rad. cichor. aspar. an. dr. i. Rad. foenic. cortic. sambuc. ebul. dulcis amarae. an. dr. vi. rad. rubiae maj dr. iii. fol. absinth. M. i. chamaedr. ceterach. chamaepit. an. M. ß. flor. genist. borrag. an. p. i. sem. cuscut. dr. ii. conquass. omnia, addendo limatur. chalyb. praep. dr. ii. adde vini alb. ℔ iv. stent in infusione benè obturata. Altera infusio sic parabatur.

℞. Rad. apii levistic. foenic. petrosel. gram. cichor. rad. ireos, rubiae mai an. ℥ß. cortic. cappar. tamarisc. fraxin. an. dr. ii. cortic. radic. sambuc. & ebul. an. ℥i. fol. absinth. dr. iii. chamaepit. ceterach. eupator. an. dr. ii. sem. petrosel. apii., cuscut. an. dr. i. flor. cordial. pugil. i. foliorum sen. ℥iß. F. infusio in ℔ viii. vini albi addendo agar. troch. & rhei. el. an. ℥ß. spic. ℈i. limatur. chalyb. in panno ligatae ℥ß. stent per viginti quatuor horas ante illius usum. Sumebat, per biduum infusionem praeparantem, tertio die purgantem. Postea has pilulas praescripsi.

℞. Gumm. ammoniac. in aceto scillit. dissolut. dr. iß. rhei. dr. ß. rad asar. gentian. troch. de cappar. an. ℈i. ciner. lumbric. limatur. chalyb. praep. an dr. ß. cum terebinth. F. massa pilul. capiat ℈ii. atque sic factum est, dum uno die infusionem praeparantem, altero purgantem, tertio die pilulas sumeret, ut tandem excrementa tingi croceo & atro colore inciperent, aegraque aliquandiu in horum usu continuando, praeter omnium spem, integrè restituta fuit, successum & laudans, & liberaliter remunerata. *Felix Platerus, observ. lib. 3. pag. 612.*

Si mulieri utero gerenti accidat Icterus, utatur optima victus ratione, & applicetur sequens medicamentum carpis & plantis pedum, & curabitur.

℞. Fol visc. q. M. ii. fol. chelidon. marrhub. an. Mß. contund. in mortario addito pauco vino, & applicetur. *Guil. Rondeletius, pract. lib. 3. cap. 34.*

Mictionem supra stercus equinum recens egestum, dum calet, ab aegro factam plures sanasse Ictericos, quidam mihi pro certò affirmavit. *Philippus Gruilingius, practic. lib. 3. part. 5. cap. 1. Felix Platerus, practic. tom. 3. pag. 143.*

Crato Lapidem Bezoar exhibiti in Ictero nigro, & minxit aeger tam nigra, quam atramentum, hinc rectè indicatur, lapidem hunc esse diureticum, & non semper alexipharmaci vices gerere. *Wolfgangus Hoeferus, in Herc. Med. lib. 3. cap. 2.*

SUBSECTIO SECUNDA.

De ileo.

Εἰλεὸς (ab εἰλεῖσθαι, *i. e.* convolvendo) latinis volvulus dicitur, barbaris verò miserere mei: χορδαψὸς etiam nominatur, ἀπὸ τῆς χορδῆς ἅπτεσθαι, quod qui ventri manum admovet, quasi chordae intensae, & duriter convolutę speciem sentiat. Est verò dolorifica ac peracuta intestinorum, potissimùm ilei, passio, ad quam, suppressa omnimodè alvo, convolutiones tensiones; & horrendi variorum humorum, ac tandem faecum vomitus succedunt: oritur atrocissimus hic affectus potissimum ab obstructione & adstrictione intestinorum: causę obstruentes sunt fęces lapidis instar induratae calculus aliquando ibi genitus; vermes conglobati, pituita crassa & viscida: adstringentes seu coarctantes internam intestini cavitatem sunt, inflammatio, aliique tumores magni, intestini complicatio, & ingressus in partem proximam, ejusdem in scrotum descensus in hernia. Haec enim omnia, cum excrementis Per inferiora denegant exitum, motum peristalticum intestinorum invertendo,

do, miserandum hoc symptoma inducere queunt: aliquando etiam à flatibus intestina mirum in modum distendentibus originem habet. Hujus affectus signa sunt, vehementissimi circa umbilicum excruciantes dolores, alvi summa adstrictio, ita ut nihil per inferiora descendat, maxima quandoque ventis murmura, inflatio & distentio vehemens, ructus, & assumptorum vomitiones, procedente malo etiam stercoris: brevi morituris sudor frigidus copiosus, extremorum refrigeratio cordis tremor; inquietudo & animi deliquium.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Ileo.

IMperavi ut ℥ii. ol. amygdal. d. rec. sumeret hoc unicè valet & multis profuit dedi autem calidè, non tepidè ne evomeret. *Petrus Forestus, observ.* 16. *lib.* 21. *De Mesenterii & intestinorum affectibus.*

Mulier quædam *Romæ* cum deplorata haberetur, & stercus per os evomeret, neque ullis remediis sanari posset, tandem sumpsit omni die jusculum malvæ, & sanitati restituta fuit; ut constat ex arcanis *Cornelii* Medici *Roterodamensis*: nihil æque stercora dura emollit, quam juscula pinguia. *Idem Schol. observ.* 21. *lib.* 21.

Quidam ileosum conclamatum à summa desperatione liberavit gallinaceo fimo ex vino albo vel syrupo epoto. *Idem Schol. observ.* 21. *lib.* 21.

Vir quidam ileo laborabat cum vehementissimis doloribus supra & infra umbilici regionem, & gravibus vomitibus non solùm ciborum sed & stercorum, & alvi per septimanas octodecim continua suppressione: ego hujus viri misertus, curam ita institui.

℞ Olei sem. lini. ℥vi. troch. alhand. ʒiss. M. & fiat ebullitio parva. Postea inunxi umbilicum benè hoc clystere, ac reliquum per siphonem injeci, hoc facto post duas horas cœpit egere stercora durissima, mucosa, purulenta, fœtidissima, varia & plurima, ac rectè mox habuit; cibum & potum non evomuit, non amplius doluit: & quod mirum intra diem sanatus est. *Martinus Rulandus, curat.* 99. *cent.* 10.

Cum per superiora multa evomeret, per inferiora verò nulla remitteret; post plures injectos clysteres, quibus nihil egessit, ad hoc artificium devenimus, quo scopum obtinuimus & ægrum ab orci faucibus liberavimus. Follem febrilem ano indidimus, & eo flatum in ventrem immisimus, quo extracto infusum emolliens, cum troch. alhand. paratum, per clysterem subito ejaculari fecimus, quo stercora illico dissoluta ac coliquata fuere, & demum educta: sic enim in hoc morbo operandum suadet *Hippocrates*, *Amatus Lusitanus curat.* 100. *cent.* 1.

Cum ad consilium biduo ante mortem vocarer, negaretque Medicus Chymicus ipsi sanguine junctus se alterius Medici præsentiam passurum, suasi qui me consulebat fratri, darent patienti argentum vivum crebro per corium transitu perpurgatum, quod sæpe vidi sine noxa, momento citius, eductis secum obviis fæcibus per intestina transiisse, à cujus usu, ne frigore suo interranea læsisse posset, statim clysterem ex puro cretico vino injiciebam: sicque aliquot coli nimia tensione morituros, cum Dei gratia liberavi. Sed Medicus maluit hominem in certa morte relinquere, quam remedium, quod inexpertus judicabat periculi plenissimum, tentare. Pilas alii in hoc casu aureas, argenteas, aut etiam si illa desint, plumbeas præscribunt: sed argentum vivum pilis omnibus expeditius velocius & intestina percurrit, perpurgatque: vivunt hodie multi, qui norunt centurionem non ita pridem mortuum, cui cum princeps commessabundus, in media compotatione, risum captans, selibram argenti vivi in capaci poculo vino pleno propinandum curasset: ipse obducto amystide vase, præsentibus omnibus, neque enim, adhuc ferè bibens, fugere poterat, atque in cachinnos effusis, largissimè & cum fœnore pridianæ cœnæ, per anum innoxiè reddidit: ultraque triginta annos sanus vixit; dicens cum inter pocula rideretur se clysteris compendium fecisse: aliis idem evenisse scio. *Henricus ab Heers, observ.* 2. *lib.* 2.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Ileo.

COgente necessitate ad mercurium erat confugiendum, quod à *Massaria Capivaccio*, *Paræo* & *Mariano Sancto* ad æthera commendatur, & in hoc morbo est remedium indicatissimum, nam juvat mirum in modum ratione ponderis & fluxibilitatis, & penetrantiæ, neque ejus malitia timenda est, nam non est verè venenum, exit enim facilè e corpore, in & *Gallia Cisalpina*, inquit *Martiolus*, exhibetur mulieribus ægre parturientibus, & pueris etiam in casu verminoso: quare tutò descendere possumus ad hoc remedium urgente necessitate, nam extremis morbis extrema sunt applicanda remedia. *Epiphanius Ferdinandus*, *hist.* 74.

Dux quidam strenuissimus cum post lusum parvæ pilæ, sudore madidus, sitique oppressus, aquæ nive nimium infrigidatæ calicem ebiberet, ilicò ab ejus potu in sublimioribus intestinis torsionem sensit: cum intensissimo cruciaretur dolore, multaque jam tentaret efficatissima auxilia, iisque nec faces, ructum crepitumve emitteret, imò vomitionibus fœdis oppressus in malis esset, nullo alio præsidio quam libræ hydrargyri potu potuit: levari à quo & fæces excrevit, & ex dolore melius habuit; quo sedato, & clystere ex generoso vino injecto, perfectam consecutus est sanitatem, optimum sane remedium est, nam anodynum est, & suo pondere intestinum aperit, & obstruentes fæces deturbat, & cum vehementer sit humidum, tenuibusque constet partibus, & valde mobile, irritat naturam, & stercus valida ventris perturbatione propellit: Authore *Avicenna*. Argentum vivum plurimi qui bibunt læduntur eo, egreditur enim cum dispositione sua per inferiorem regionem. *Zacutus Lusit. obs.* 35. *lib.* 2. *prax. adm.*

Quidam ex castanearum crudarum ingluvie multa, in omnimodam incidit fæcum retentionem, ita ut ventris tumore, doloreque immani oppressus fuerat: hic cum in agone esset, & frigido sudore madidus, stercus per os ejiceret, variaque interna & externa expertus esset incassum auxilia: tandem duodecim parvas pilulas plumbeas quibus sclopetarii ad enecandos passeres utuntur, devorandas dedi; quibus dolor aliquantisper conquievit; sed post tres horas iterum increvit, cùmque iterum octodecim pilulas propinarem, & fæces reddidit, & injecto clystere ex aqua vitæ & urina pueri à dolore immunis evasit, nec mireris, nam hoc catapotium transvoratum volvulosos juvat, quoniam intestina involuta implicita & vincta explicat suo pondere, & aperit, fæces impellit, & obstruentia excludit lenitque dolorem: in quem usum *Mercatus lib.* 3. *de morb. intern. cap.* 15. chalybis limaturam propinat. *Zacutus Lusitanus*, *observ.* 34. *lib.* 2. *prax. admirand.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Ileo.

NArrat sanctus *Marianus* multos se novisse, qui in ileo desperato, ab imminente morte liberati sunt, haustis argenti vivi cum aqua sola ℔iii. pondere enim suo intestinum velut vinctum expedit & evoluit, præduras que & obstruentes fæces deorsum deturbat. Addit & valuisse in colico affectu apud alios id medicamentum, ℥iii. pondere haustum. *Ambros. Paræus*, *lib.* 17. *cap.* 65.

Intestinum si elapsum sit in scrotum, ilicò reponatur, antequam febris & singultus supervenerint: si enim illa supervenerint, ac si vi reponatur, ante septem fere horas moriuntur: si in hoc morbo fluant sudores fœtidi, anhelitusque & ructus oleant male, lethale. Si superum intestinum inferiori illapsum sit, clysmis ac glandibus acribus deorsum fiat motio: sin infernum se superno intruserit, globulo plumbi devorato abactio fit. *Joh. Heurnius, ad aphor. Hippocr.* 10. *sect.* 7.

Pharmacopæus maximo ilei tertio quoque die dolore torquebatur: quo sæviente febris aderat satis vehemens, & umbilicus una cum circumvicinis partibus in tumorem attollebatur: injecto autem in ipsis doloribus enemate satis acuto, expurgatisque vitiosis, admodum viscidis, crassis, fœtidisque fæcibus, dolor conquievit, febrisque cessavit. Quod sæpius contingc-

tingeret, & nec desineret hujusmod tertianæ exacerbationes, nec enemata, nisi cùm adhiberentur, prodessent, de aliis remediis deliberatum. Tentata quædam sunt, sed cùm nec his dolores integrè sedarentur, pilulæ iliacæ occurrerunt, quæ à *Phasi libr. 9. ad Almansorem* describuntur: harum ℈i. in die quietis exhibitus admodum pravos & vehementer fœtentes humores eduxit: quibus expurgatis, ilei dolor multùm sopitus: cùm autem in universum non cessaret, eædem in paulò majore dosi exhibitæ: quibus, reliquis humoribus eductis, ilei dolor omninò conquievit. *Rembertus Dodonæus, observ* 36.

Medicus quidam longo usu famigeratus, hydrargyri ℥. iv. cum melle rosac. solutivo propinatis, iliacum dolorem ab inversione intestini deploratum compescuit. *Joh. Rhodius observ.* 80. *cent.* 2.

Neminem volvulo perire scivi; potandos nimirum dedi aliquot globulos plumbeos musquetarum, ut sui solo pondere durum illud excrementum propellant: quo plures hauriuntur, & majores, eo tutior & celerior sequitur sanatio, modò æger stet, vel ambulet. *Joh. Helmontius tract. cui titul. de flatibus*.

Vir quidam ileo laborans à quinque diebus ut feces per os reiiceret, multis remediis frustrà tentatis, sumpsit Mercurii cum sulph. extincti & in formam pulveris redacti ʒi. in globulo ceræ inclusam. Statim post exhibitionem, fotus continuò adhibiti, & clysteres frequenter injecti. Post aliquot horas frustula quædam ceræ in rejecto clystere apparuere; quod indicio fuit apertam fuisse viam: & medicamento purgante exhibito, æger à morbo prorsus liberatus est. *Franciscus Chomel. observat.* 1.

Volvulum hydrargyro propinato plures curatum prodiderunt: nemo tamen hoc modo, quem *Petro Penæ* familiarem notavit *Petrus Affelinæus Gallus* Medicus *Venetus*, felici successu commendatum. Purgabat enim primò hydrargyrum à plumbagine sua, coquendo cum vino & aceto, trajiciendoque postea per alutam: tum tenuissimam membranam in qua aurum extensum erat, in nodum compigebat filo ligatum: ea hydrargyri, ut supra defæcati, sesquiunciam includebat, & glutine ex tragacanth. facto obserabat, lentóque igne siccatam, educto filo, melle aut syrupo intinctam pilulam ægroto devorandam exhibebat: sic glutine in ventriculo statim disoluto hydrargyrum copiosè alvum ducebat: bis autem sumpto tali globulo quemdam sanatum viderat. *Georg. Hieronym. Velschius obs.* 43.

Ventris sævum dolorem ex ileo lenivimus sacculo ex suillo stercore aceto decocto confecto. *Martinus Rulandus, curat.* 74. *cent.* 7.

A violentis vehementer purgantibus in hoc malo omninò abstinendum erit, quod hæc excitant flatus, & augent malum. Sanguis vespertilionis hypochondriis illitus mirifica experientia ilei dolores sistere creditur. *Franciscus Joel. pract. lib.* 4. *sect.* 3. *c.* 6.

Mulier quædam ex hernia umbilici in iliacam passionem incidit, ita ut vomitiones continuæ contentorum in alvo subsequerentur; in quibus sistendis nihil quidquam profuit; excepto elixere proprietatis. *Parac.* cujus gt. v. vel vi. in brodio exhibitis, ad miraculum per viginti quatuor horas, enormes vomitiones sistebantur, quanquam ægra, quod intestina inflammata nullatenus reponi possent, naturæ debitum solvere cogebatur. *Gregor. Horstius observ.* 15. *lib.* 4.

Si à fæcibus induratis, vel à crassa, & viscida pituita obstructio intestinorum dependeat, emollentia, & relaxantia, remedia interna & externa erunt usurpanda. Primo igitur iniiciantur clysteres ex decocto alth. malv. viol. chamæm. melilot. cum sem. lini & fœnugræc. vel ex oleo communi solo, ad ℔i. vel ex decocto intestin. & omenti vervecis, in quo dissolvatur butyrum, mel & sal gemmeum: quibus decoctis, si flatus adfuerint, ut plerumque solent carminantia & discutienda addere convenit. His demum clysteribus emolita aliquantisper materia, purgantia prius mediocria mox paulò vehementiora erunt admiscenda; ac tandem ad vehementissima transeundum erit. Interim fomenta & linimenta emollientia toti ventri erunt admovenda, diuq; continuanda, omentum castrati in aqua fervente calefactum, ventri applicandum; & quod utilius multò, bal-

balnea emollientia administranda, quæ efficaciora erunt, si ex solo componantur: ac denique si vehemens dolor & flatuum copia adfuerit, reliqua remedia in colici doloris curatione proposita usurpari poterunt.

Quæ fit ab inflammatione intestinorum, curanda est venæsectione frequenter repetita, si vires ferant tum in brachio, tum in pede. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 10. *cap.* 2.

SECTIO III.

Pro imbecillitate virium à nimia sanguinis profusione post partum.

EX vervecum cordibus extrahi succum jussi, qui in hujusmodi virium defectionibus instaurandis miras profectò, & excellentes vires habet: extrahendi autem hujusmodi succum hæc est ratio: accepto vervecis corde finditur medium, & probe aqua eluitur, ut qui intro conclusus est sanguis detergeatur & quicquid sordidum in eo est auferatur, ultimo loco aq. rosac. probe confovetur, & in taleolas oblongas dissecatur, inque vitreato vase testaceo cum cariophyllis aliquot imponitur, sine ullo liquore, probeque operculato vase luto sapientiæ, in calentem furnum extracto pane inditur, quoad calore contabescens in succum eliquetur, ac dissolvatur, inde post extrahitur, & aperto vase, sumitur inventus succus, & ægræ propinatur: mirum profectò quantoperè reficiendis ex inanitione viribus valeat: prout & quæ ex ovorum vitellis, vino, sacch. & cinnamomo sorbitio paratur, quam *Italorum* vulgo *Sambaion* vocat (& *Solenander* ovum *Lombardicum*) qua & ipse uti ægram moribundam, & viribus exhaustam jussi, unde mirificam sensit opem; spiritibus utique & nativo calore sanguineque auctis ac instauratis. Vitelli namque ovorum nullo negotio in sanguinem vertuntur, multoque amplius vinum, omnium enim, Authore *Galeno*, velociter & maximè nutrientium præcipuum est vinum, saccharum verò dulcedine sua à natura facilè complectitur, & gratum est; prout cinnamomum aromaticitate sua cor & membra omnia confirmat. *Franciscus observ.* 6. *lib.* 6.

SECTIO IV.

Pro imbecillitate virium dignoscenda per oppressionem facta ab ea quæ per dissolutionem fit.

UBi virium imbecillitas ob resolutionem facta est, tunc pulsus continuus est parvus, languidus, ac valde frequens; ubi verò ob oppressionem sive gravationem contingit, tunc pulsus varius est, ac confusus, aliquando funditus perit, aliquando intercidit, aliquando sublevatur; nec minus illi evenit, quam bajulo onus ferenti, qui cum plus à pondere, quam pro virium suarum ratione gravatur, aliquando opprimitur, aliquando intercidit, aliquando sublevatur, interdum in varios torquetur motus: & secundum *Galenum lib. De introd. in pulsus.* Inæqualitates hæ oppressarum virium maximè propriè existunt. *Amatus Lusitanus, cent.* 1. *cur.* 8.

SECTIO V.

De Immictione.

VIde infra *lib.* 18. *sect.* 28. *De urinæ incontinentia.*

SUBSECTIO UNICA.

Pro Immictione ad puerum quendam.

SIngulis matutinis exhibeatur ℨi. hujus pulv. duabus horis ante jentaculum.

♃. Glandes bene exsicc. numero xii. sem. papav. alb. ℥ß. portul. plantag. an. ℨii. ag. cast. melon. cucum. cucurbit. citrull. excortic. balaust. sant. citrin. an. ℨi. liquir. ras. ℨiii. sacch. albiss. ℥vv. F. omnium pulvis, quo sumpto ad doses duas cum cerevisia manè, ita sanatus est, ut per menses sex urinam in lecto non reddiderit. Hic proponam medicamentum paratu facile, quo ego in artis operibus fœlicissimum virum prosperè in hoc casu *Romæ* usum observavi. *D. Gilbertum Holodanum* Medicum, is incipiebat guttur galli, urebat ut non con-

consumptum, sed tostum exsiccatumque teri posset, exhibebat pulvisculum sub noctem ante cœnam cum tantillo vini rubelli subastringentis, aut si vino uti non posset, in haustu dilutissimæ poscæ: illud nulla manifesta causa, sed proprietate quadam sanat ipsum affectum *Gal.* in medic. localibus; inter alia propinat cerebrum & testiculos leporis combustos. Item cochleam cum sua testa combustam potu dat, sic recentiores stercus leporis præbent, item cinerem murium tostorum ex vino rubro. Laudant etiam cinerem ossium dactylorum; item avellanas assas exhibitas ante lecti introitum: sic pulverem etiam cortic. ovorum potum manifesta qualitate juvare tradunt. Scribunt vesicam scrophæ aut apri tostas in pulvere exhibitas utiles in hoc affectu! *Hier. Brusvvecensis*, in libro quem pro thesauro pauperum conscripsit, notat in hoc affectu vesicam capræ tostam pulveratam in vino exhibitam prodesse: verùm inter omnia guttur galli exhibitum in pulvere, cujus efficaciam ego vidi, tuo filio probo. Author etiam sum, ut sequens emplastrum pectini & perinæo uno eodemque tempore admoveat, ut naturæ eo modo exterius quoque subveniatur.

℞. Ladan. mastich. an. ℥ii. lign. aloes styrac. calam. cinnam. terebinth. an. dr. i. myrtyl. rad. cyper. an. dr. iii. F. empl. s. a. cum succo menthæ & equiseti ejus vino rubro aspersi q. s. applicetur pectini & perinæo. *Reinerus Solenander, consil.* 11. *sect.* 4.

Lectimingis in nostro Nosocomio familiaris est hic pulvis.

℞. Stomach. gallinæ, mastich. galang. an. dr. i. agrimon. ocul. cancr. alchymill. an. dr. ii. cupul. glandium dr. ii. nuc myristic. dr. i. erinacei cum toto comb. ℥i. facch alb. ℥i. Omnia in tenuissimum pollinem redacta misceantur. *Philippus Hœchstetterus, obs. Med. Decade* 6. *Cas.* 2. *Schol.*

Præ cæteris laudatur pulvis agrimoniæ, & tunicæ interioris ventriculorum gallinæ exsiccatæ, quæ seorsim vel simul mixta exhiberi possunt cum vino rubro. *Lazarus Riverius, Prax. Med. lib.* 14 *c.* 7.

SECTIO VI.

De Impetigine.

IMpetigo (Græcè λειχὴν) cutis est aspe-ritas dura ac sicca cum ingenti prurigine: a scabie distat, quod sicca sit; omnisque humoris & saniei expers, oritur ab humore seroso tenui & acri cum crassiore humore permixto, duplex est; una simplex & mitis, in qua minus & per minimas pustulas cutis exasperatur, tardeque serpit: Altera quam ἀγρίαν seu feram Græci appellant, in qua cutis magis exasperatur & exulceratur: hæc difficilius curatur & in lepram transire potest.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Impetigine & Serpigine.

DUo filioli mei patiebantur diu in brachiis, ventre, ac cruribus feras, tristes atque flebiles impetigines, quas manè & vesperi juxta ignem illinebam oleo sulphuris: quo intra paucos dies dolor, pruritus, omnisque infectio submota est, nec unquam postea recruduit. *Martinus Rulandus, carat.* 83, *cent.* 1.

Vide hujus olei seu balsami sulphuris descriptionem infra *lib.* 16.

Vir quidam in facie & cruribus impetigine laborans, post universalia remedia, curatus fuit hoc lavamento.

℞. Malv. cum toto, fol. salicis heder. arbor. & lappæ, an. M. i coq. in vino. Laventur eo crura, & apponatur fol. lappæ; ad idem valet & fol. hederæ appositum: sed & hoc commodè usus est, & ego in aliis quam plurimis expertum sum.

℞. Fol. salic. heder. arbor. lapp. ungul. cabal. an. M i. coq. in vino *Pictaviensi*. Deinde apponatur fol: unguent. caball. valet egregiè ut experti sumus, etiam si in facie, sit, sinapi recenter molitum, & supra linitum, quod quidam pro maximo arcano tenuerunt; etsi apud antiquos quosdam authores ejus quoque mentio fiat. *Petrus Forestus obs.* 10. *lib.* 2. *obser. Chir.*

Pro hoc malo depellendo quod faciem & maximè mentum deturpabat quidam infallibili remedio utebatur, sinapi recent. mol-

mollito quo loca impetiginosa oblinebat, atque eo remedio tum ipse curatus est tum plurimi alii post eum, quibus hoc communicavit consilium. *Petrus Forestus*, *observ.* 12. *lib.* 2. *observ. Chirurg.*

Mulier quædam impetigine in crure graviter affecta, cum per Chirurgos plurimos curari non poterat, ex consilio cujusdam mulierculæ accepit butyrum & ferri squammam quæ inter cudendum excutitur, quam pulverisabat, & cum pice navali (vulgo *Tarr.*) componebat linimentum, inungens crus leniter, & curata fuit. Sed postea ut ipsamet mihi retulit loco squammæ ferri, accepit carbones fabriles eosque pulverisatos cribro excipiebat, illumque pulverem una cum butyro & pice navali bulliebat in olla leniter donec in linimentum coiret: quamvis aut fœtorem satis molestum ex se remitteretur hoc unguentum, egregiè tamen ad rem faciebat, adeo ut hoc solo remedio à fœda illa impetigine tandem sanata sit.

Dum *Romæ* agerem, post febrem, qua corripiebatur, malignam, die septimo in fronte apparuerunt impetigines quasi per modum crisis; inter *Gisbertum Horstium*, & me conclusum est ut incuratus finerem, juxta *Aphor.* 20. *sect.* 1.

Tandem tamen cum post aliquot dies viderem eas per se non evanescere, sed turpiores evadere, magisque intumescere, omni manè propria saliva, idque jejunè, simul etiam in die sæpius perfricavi; nam hæc contra serpiginem & impetiginem præsertim hominis jejuni valde commendatur; & ita tandem cœperunt sanari ac evanescere absque ullo alio remedio, neque ullum vestigium pustularum in fronte remansit, aut impetigo ista reversa est. *Petrus Forestus*, *obs.* 13. *lib.* 2. *Obs. Chirurg.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Impetigine.

POst universalia remedia unguento infrascripto egregiè curatus est.

℞. Plumb. usti minii an. ℥ii. pulv. præcipit. ʒxii. litharg. auri ℥iv. antim. camphor. an. ʒiv. unguent. alb. camphorat. ʒxvi. omnia commiscendo probè ducantur cum pistillo calido quam diutissimè in mortario ad unguenti consistentiam; hoc utor fœlicissimè in scabie illa dicta *Haervorm* quæ species proculdubio est impetiginis ac serpiginis valde feræ. Leviter autem inungitur, sed purgationibus & universalibus remediis semper præcedentibus; appellamus autem unguentum album camphoratum cum antimonio: sed & *Alemaria* in officina tale unguentum paratum habebamus ad hanc serpiginem *Haervvorm* dictam.

℞. Picis naval. vulgò *Tarr.* ℥i. butyr. majal. axung. porcin. an. ℥ß. mell. terebinth. an. ʒiiß. aceti vini ʒiß. sal. vitriol. rom. tartari, carthami: an. ʒi. æris ust. sulph. an. dr. ii. fulig. camin. vel cacabi dr. iii. M. F. unguentum s. a. *Petrus Forestus*, *obser.* 14. *lib.* 2. *Obs. Chirurg.*

Sulphur. cum aceto fœliciter adhibetur: maximè probatur unguentum hoc nostrum quod ad omnem impetiginem & scabiem tollendam mirificè valet.

℞. Terebinth. lotæ ℥ij. ceruss. ℥ß. butyr. rec. ℥i. sulph. ℈ii. ol. ros. ℥v. album ovor. numero ii. F. unguentum: cui adde camphor. & mosch. an. gr. v. item paretur linimentum in hunc modum.

℞. Pulv. lithargyr. pulv. tartar. an. dr. ii. sulph. pulv. ℈ii. ol. nucum ℥iii. aceti rosac. dr. vi. ceræ q. s. F. linimentum. Ubi verò partes jam antea illitas lavare voluerit, aqua utatur chalybeata in qua fraxini folia præbullierint: primum deturbare vitiosos succos oportet, & salubri victus ratione uti, mox localia remedia exhibere exsiccantia, incidentia & detergentia. *Jo. Zecchius*, *consult.* 79.

Domina quædam laborabat fœda feraque impetigine utriusque manus propter quam tædio maximo afficiebatur: venæsectionem, cathartica & omnia alia remedia respuebat, hanc paucis diebus sic curavi.

℞. Unguenti rosat. ℥iii. præcipitati alb. dr. iii. M. pro litu partium, hoc remedio prædicta Domina Matronam quandam magni nominis, ut mihi retulit, eodem morbo afflictam curavit. *Petrus Pachequus*, *obs.* 48.

Mulier quædam fera impetigine laborans cum summo dolore irritis omnibus reme-

remediis sequenti cataplasmate mirum in modum fuit levata,

℞. Putria poma numero VI. per setaceum transmittantur, quibus adde ol. rosacei ℥ii. lactis muliebris parum F. Cataplasma, parti dolenti admovendum. Longa experientia didici putria poma dolorem magis lenire quam cocta. *Petrus Pachequus, observ.* 55.

Impetiginem incipientem præsertim in facies & collo saliva jejuni superillita loco aliquantulum agitato tollit. Oleum tartari per deliquium factum cum ana olei ceræ diligenter mistum impetigines & mundificat, & curat. *Ioh. Hartmanus* pract. Chimiatr.

Rustici accipiunt domos (seu nidos) vesparum quas terunt, & superponunt, & ita impetigines curant. Ego vero curo puellas cum butyro loto in aq. viol. postea hoc butyrum misceo cum succo plantag. exlinitur ita facies. Infantes crustosi & fœdæ mulieres inunguntur cum lactis flore. Si sunt Boothores (*i. e.* pustulæ) accipe fructus alkekengi exfrica desuper, & est mirabile. Sola fricatio radicis lapatii contusi aliquantulum, & in aceto bono diu macerati delet impetiginem; expertum à me sępius. *Marcellus Cumanus, observ.* 24.

Mitem & recentem impetiginem sanat saliva jejuni hominis illita, ut & liquor qui ex viridibus lignis, dum utuntur, exudat; utile est etiam oleum ovorum. *Daniel Sennertus, pract. lib.* 5. *part.* 1. *cap.* 30.

Perpurgato corpore localia præsidia partibus impetiginosis vel lichenosis hujusmodi adhibeantur. Cùm adhuc levis est impetigo, & antequam in serpiginem aut exulcerationem cutis conversa sola saliva jejuna confricata sanari potest aut confricatione muriæ ex butyro. Ubi autem his remediis non cedit serpigo, præstat loco affecto tale epithema linteolis exceptum singulis noctibus imponere.

℞. Succi lapathi acuti, chelidon. an. ℔ß. aceti scyllit ℥iii. alum. ærugin. an. ℥i. Mercur. sublim. ʒiii. sal. ammoniac. ʒi. furfur. silígin. ℥ß. Ebulliant omnia ad tertias, deinde colentur & fiat epithema.

In serpigine rimosa & scissa cute præstantissimum est subsequens unguentum.

℞. Saponis nigri ℥iß Styrac. liq. ʒvi. Ol. laurini dr. iii. pulv. vitriol. ℥i. Argenti vivi cum saliva jejuni hominis diu agitata mortificati & in pulverem redacti dr. ii. Subigantur in mortario quàm diutissimè f. Unguentum, quo indies bis ungatur ac confricetur locus affectus. Ego autem ad omnem impetiginem tale præsentissimum præsidium excogitavi, omnesque ex *Dei* beneficio persanavi, potissimum ubi serpiginis scissuræ vel in manibus vel pedibus extiterint. Excrementi ferri tria aut quatuor majora frusta candefacio, unum ex iis in grandem & capacem ollam impono, partemque seu locum affectum supra candens excrementum extendo, & undique ollam culcitra aut pulvinari contego & cooperio, ut nullus vapor exire queat. Deinde vinum rubrum cum particula spongiæ accipio, & subinde ac sensim in candens ferrum exprimendo destillo, ita ut fervor in olla excitetur, eoque vapore elevato locum affectum fomento ac imbuo. Quod excrementi frustum ubi extinguitur & nullum ex se profert vaporem, aliud in ollam impono, & similiter ut antea ago, idque singulis diebus bis per sesquihoram facio, & ita per octiduum omnis serpigo & rimæ consanescunt. Talis enim vapor excrementi ferri humoris vitiosos per sudores elicit, exsiccat, & poros constringit. Ne autem serpiginis vestigia appareant, inungo ac lavo locum rubentem aqua plantag. cujus ℥vi. admixtæ sunt dr. ii. ol. vitrioli. *Franciscus Joel. Practic. lib.* 10. *sect.* 3.

Damnato acrium falsorumque usu, alimenta concoctu facilia parumque sanguinem generantia commendavi. Hinc reclusis primarum viarum repagulis, alterantia & præparantia ex cichor endiv. fumar. borrag. liquir polypod. & similibus in sero lactis caprini decoctis præscripsi. Postmodum materiam præparatam exhibita potiuncula purgante subduxi.

℞. Decocti nostri solutiv. ℥iiß. pulv. nostri laxativ. gr. x. Tartari vitriolati gr. IV. M. f. potiuntula. Purgato sufficienter corpore, localia quædam partibus impetiginosis applicui.

℞. Succi sempervivi ℥ii. cret. pulver. q. s. ut f. linimentum. Hoc cùm videretur mitius, aliud imposui quod describitur à *Prevotio* in Medicina pauperum.

℞. Sa-

℞. Sapon. nigr. aceto solutí ℥ii. boracis ʒij. coq. ad spissitudinem. Deinde adde cortic. fabar. subtiliter pulver. ℥ß. Ol. nuc. persic. ℥ii. Ol. Tartari per deliquium ℥i. M. f. Unguentum, quo inungatur locus manè & vesperi. Cùm nec istud intentioni nostræ satisfaceret, tentavi experimentum *Joelis* ex recremento ferri, quo per dies 14. continuato, sensim disparuit lichen, humoribus vitiosis per sudores elicitis & exsiccatis. *Balthasar Timæus*. *Cas.* 18. *lib.* 6.

SECTIO SEPTIMA.

Pro Impotentia ad Venerem.

SUmat ʒß. pulv. sem. erucæ cum vino dulci ante cibum, vel ℈i. pulv. priapi tauri exsiccati ante cibum cum vino.

℞. Formic. alatar. ʒiii. olei de Sesamo & lil. alb. an. ℥i. infund. formicæ in oleis, & per sex dies Soli exponantur, deinde colaturæ adde euphorbii ℈i. piper. rutæ, an. ʒi. sinap. ʒß. & iterum Soli per dies octo exponantur. Cum hoc virga testiculi & inguina inungantur & est optimum.

℞. Salis stinci vel carnium ejus positarum supra renes ʒi. sem. erucæ, ʒß. M. accipiatur cum ovis sorbilibus, & bibatur vinum dulce post. *Barthol. Montagnana*, *consil.* 202.

Utile est linimentum ex moscho & ambra cum oleo nuc. mosch. vel oleo caryophyll. sed omnium efficacissimum est quod sequitur.

℞. Ol. sesamini, lil. alb. an. ℥i. formic. alatar. ʒß. simul bulliant, mox coletur, adde euphorb. ℈ß. sem. rutæ, piper. an. ʒß. sinapi ℈i. iterum bulliant & colatura utatur pro linimento partium affectarum & vicinarum. *Joh. Zecchius*, *consult.* 42.

In usum vocetur hęc opiata à *Rondeletio* commendata.

℞. Testicul. vulpis in hydromel. decoctor. un. i. contusis adde pinear. & avellanar. infusar. in pauco lacte, & melle an. vnc. ß. carnis leutræ, stercor. muris, mosc. an. ʒß. cum syr. conserv. cortic. citri, F. opiata. Sumat pręterea sæpe ex hoc Electuario.

℞. Zinzib. rec. condit. rad. eryng. rec. condit. rad. pastinac. condit. an. ℥i. pinear. prępar. pistacior. avellan. assatar. diasatyrionis an. ℥ß. sem. baucię (i. e. pastinac. sylvestr.) napi, an. ʒij. testicul. vulpis, cerebellor. passerum, an. ℥ß. cum syrup. conserv. zinzib. viridis, F. electuarium, capiat cochl. j. & superbibat vinum dulce: egregiè profuit hoc electuarium: ut & eryngiorum radices cum melle conditæ, jussi autem ut frequenter comederet castaneas molles, dactylos, erucam, ut & fabas recentes excorticatas, in aqua coctas, aquaque ablata contusas, adjecto oleo amygd. d. pipere albo, & zinzibere exiguo; in usum vocentur cibi delicatiores, quique maximè alunt, vinumque bibatur meraciusculum, Sequens opiata à *Rondeletio* commendatur.

℞. Cortic. citri, zinzib. virid. an. ℥j. conserv. eryng. ℥ß. carnis leutræ, testic. vulp. priapi tauri, vel cervi, an. ʒiij. pul. diamosch. d. & diambr. an. ℈i. cum melle in quo ʒj. cantaridum integrarum prius maceratar. in lacte dissolvantur; fiat opiata ad quantitatem avellanæ superbibendo parum vini malvatici; duabus horis ante cœnam, quæ pauca sit. Ego abhorreo cantharides, ob gravia accidentia quæ inferunt, ideo postea paravi sine iis. Lactis pondo cum cinnamomi ℥j. continuis diebus quadraginta si bibatur reficere id infirmitatem virilium tradunt: etiam consumptos Venere reficit: tenuioris fortunæ homines ova cum cæpis & butyro frigunt: sed regum impensa est, virilitatem opobalsamo: & renum partes cum mero diluto moscho inungere: sed quia opobalsamo caremus, possumus naturalia hoc oleo inungere.

℞. Pyrethr. ʒij. cinnamom. ʒj. euphorb. ʒß. tunde cum oleo sesamino, adjecto exiguo oleo cariophyll. & mosch. gr. v. *Petrus Forestus*, *observ.* 18. & 19. *lib.* 16. *De Penis & Virgæ vitiis*.

Ad venerem augendam, mummiam Satyrionis per chymicum aliquem conficiendam curet. Hanc *Cesarei* quidam & Regii medici, nuperis Imperatoribus & Regibus multo in usu delitiisque fuisse mihi adfirmarunt in *Spa*. Formula ejus hæc est: ineunte vere, vel autumno medio, aut exeunte, hoc est floribus foliisque vel nondum natis vel deciduis, radices Satyrii

tyrii collectas aquæ puræ injice, duobus quibus constant orbiculis divulsis, quotquot innataverint, ut inutiles abiice; quæ fundum petierint, contunde in mortario lapideo pilo ligneo, sensim, micam panis albissimi & recentissimi addendo; & propter lentoris dilutionem affunde spiritum vini è malvatico extractum, irrorando paulatim suavissimè: dein optimè mixta pone in alembico cæco, clausaque digere in balneo per sex septimanas: tum prælo exprime, expressum iterum per mensem digere in alembico: innatabit liquor rubini æmulus: hunc inclinando cautè collige, abjectisque fæcibus, cuique selibræ adde salis margaritar. ℥ß. olei nuc. mosch. anisi, cinnamomi, an. ʒß. dosis guttæ xx. in vino, jusculo, vel conserva corroborante. *Henricus, ab Heers, observ. 9.*

Ad ignaviam genitalium expertus sum boracem officinalem ciceris magnitudine in ovo sorbili manè crebro acceptam, erectionem & coeundi potestatem facere. *Hieronymus Mercurialis*, *tomo* I. *consult.* 48.

Præmissis universalibus, tandem & specifica quædam Venerem stimulantia commendavi, succoladam scilicet *Indorum*, tincturam diatrion piperion, essentiam satyrionis, confectionem pacificam *Mynsichti*, & imprimis sequentem mixturam.

℞. Succoladæ *Indorum* ver. ℥iß. Confect. alkerm. *Monspel.* ℥j. ambr. gris. ℈j. ole still. mac. cinnamom. an. gr. XI. essentia satyrionis ℥ß. syrup. de cinnamom. q. s. F. quasi opiata.

Ad perinæi, lumborum & testium inunctionem præscripsi balsamum.

℞. Ol. nuc. mosch. express. ʒVI. balsam. de *Peru* ʒij. ol. still. mac. gt. IX. cariophyll. gt. VII. zibethi ℈j. mosch. gr. v. M. F. balsamus. *Baldassar Timæus Cas.* 51. *lib.* 3.

SECTIO OCTAVA.

De Inappetentia.

INter symptomata ventriculum affligentia præcipuum locum obtinet Inappetentia (Græcè ἀνορεξία ab ὀρέγομαι appeto) quæ nihil aliud est quam prostrata ciborum omnium appetentia ex defectu suctionis sensus in orificio ventriculi superiore ortum ducens, defectum suctionis inferunt alimenti in corpore abundantia, crassi & lenti humores sive ex cibis in ventriculo geniti, sive aliunde affluentes, cibi pingues ac viscidi, intemperies tam calida quàm frigida, obstructio vasorum lacteorum consueta evacuatio, ut mensium, vel hæmorrhoidum suppressa, aut consuetum intermissum exercitium, cerebri demum & nervorum vitia, in quibus scilicet facultas animalis vel concidit, vel depravata est ut in Apoplexia, Lethargo, phrenitide, mania, & similibus contingit, in paralysi etiam propter obstructionem nervorum à sexto pari prodeuntium *Franciscus* verò *Sylvius* in *Praxi* sua *Medica* nuper edita, vult hujus symptomatis causam frequentiorem & graviorem esse salivam viscidiorem & pinguiorem adeoq; ad promovendam alimentorum in ventriculo reliquiarum fermentationem planè ineptam quinimò pituitam in tenui intestino similem producentem, à qua succi pancreatici aciditas blanda obtunditur, cujus halitus acidiusculi & grati ad superius ventriculi orificium appellentes, famem excitare solent: aliam etiam causam esse bilem pinguiorem ab intestino tenui, ad ventriculum assurgente, atque tum alimentorum reliquias, tum salivam corrumpentem, & sic gratiam ipsarum aciditatem obtundendo appetitum prosternentem, Prçterea inter res non naturales abolent famem aer æstuans, somnus nimius, corporis quies & segnities, curæ extremæ & alvi fluxus. Hæ causæ, si leviores fuerint, diminuent, tantùm famem, cùm gravissimæ, in totum abolebunt.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Inappetentia, vomitu & ventriculi imbecillitate.

CUm materia Catarrhi in ventriculum delabitur, sæpè Inappetentiam. Nauseam & vomitum conciliat: contra hæc mala ita agendum.

℞. Aloes lotæ succo rosar. aliquoties imbutæ, ʒj. rhei el. cum aqua cinnam. aspersi ℈IV. Extract. rhab. ℈ß. Agar. troch. ℈ij. pulv. mastich. ℈ß. dissolvatur agaricum

oxymelite, & omnia cum syrup. conservationis zinzib. misc. ac fiat massa pilul aloem in exigua quantitate sumpsi, quod hæmorrhoides fluerent. Cæterùm ℈i v. alvum quater placidissimè subduxerunt. Ventriculum de quo querebatur, tali unguento inungi, & subitò melius habuit.

℞. Ol. nostri stomach. ℥j. nuc. mosch. ʒi. mastich. pulv. ℈j. M. descriptio olei nostri stomachalis hæc est.

℞. Ol. absinth. ℔ß. summitat. absint. M. j. cariophyll. santal. citrin. an. ʒij. ros. rubr. ℥j. macis ʒß. mastich. ʒiiß. vini odorat. ℔ß. coq. ad vini consumptionem, & æstatis tempore collocetur in Sole, hyeme in loco calido Cùm vomitiones molestæ essent, ordinavi sequens scutum stomachale.

℞. Ladani puri ʒiij. mastich. ʒij. lign. aloes, santal. citrin. galang. cariophyll. nuc. mosch an. gr. VII. ol. stomach. & ceræ q. s. aspergatur speciebus arom. rosat. & obducatur syndone. *Ioh. Crato. consi. 13. lib. 5.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Inappetentia.

MIles quidam chronica febre malè mulctatus, incipiens jam aliquantisperr espirare ab accessionibus, supplex à me petiit, ut appetentiam in se planè dejectam revocarem, alioquin intra quatriduum indubiè periturum ego præscripsi potionem ex. ʒß. diaphænic. cum absinth. vulgaris & agrimon. decocto, postea sequentibus veluti cote, appetentiam acui.

℞. Fol. agrimon. absinth. vulg. cent. min. an. M. ß. F. omnium decoctio: de colatur. capiat ℔ß. cum pauco saccharo, jussi ut novem dies huic decocto indulgeret. Sed post dies quinque rediit ad me, enixè rogans ut caninam appetentiam usu medicamenti nostri excitatam obtunderem, quod præstitimus abstinendo à potione nostra amara, illique consulendo ut butyro & vino generoso uteretur. Plures eodem remedio in talem affectum incidisse testis sum. *Petrus Pachequus.*

Vir quidam consularis aqud *Delphenses*, cum inappetentia laboraret, ad incitandum appetitum; una cum *Vergetio* Medico *Hagbano*; sequentia præscripsimus:

℞. Syrup. de limon. de acetos. citri, an. ℥ij. syrup. acetos. simp. syrup. ros. ex multis infus. vel saccharo rosac. an. ℥j. syrup. menth. ℥iß. M. capiebat omni mane duo coclearia, pauco vino rhenensi, addito egregiè profuit. Verùm post discessum alterius Medici, cum medicamenta abhorreret, macerabam per noctem absinth. romani comam, & dentis leonis radicem unam atque alteram, paululum contusam, in vino rhenensi; mane vinum expressum propinabam, & dictu mirum vir septuagenarius vermem mortuum, postea & vivum dejecit, & appetitus miraculi instar, rediit. *Petrus Forestus, De Stomachi affectibus.*

Juvenis quidam macilentus ob biliosos humores cibum aversabatur; eum hoc modo curavimus. Cum mordaces humores biliosi ventriculum lancinarent, & hic nauseabundus, & invomitum satis proclivis esset, statim jeiuno ventriculo emeticum blandum exhibui. Deinde pro levi purgatione propinavi syrup. ros. pallid. ℥ij. cum ℥iij. seri lactis; qua potione brevi benè excrevit biliosa. Biliosa humore evacuato, & intemperie ventriculi calida syrup. acetos. citri & granator. acidor. alterata; imperavi deinde ut persicam in principio pastus assumeret; hæc enim maxime appetentiam incitat, si à causa calida prostrata sit. Syrup. de persicis hunc modum fit, quo uti possumus in tali casu.

℞. Succi persicor. nondum plenam maturitatem assecutor. ℔ v. decoq. ad dimidii consumptionem; permittantur fæces subsidere: Deinde adjiciantur succi malorum punicorum ℥VI. sacchar. q. s. simul perfectè coquantur, depurentur, adiectisque santalis citrinis q. s. suaviore odore reddantur; dantur ex hoc syrupo ℥ij. manè & vesperi duabus hor. ante pastum. Si persica desint, pro illis substitui potest succus pomorum acidorum redolentium. Exterius fotus & unguenta adhibui, deinde apposui ceratum santalinum, victu quoq; refrigerante utens, & moderato somno, rectè deinde valuit. *Petrus Forestus, observ. 7. lib. 18.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Inappetentia.

CUratio hujus affectus, ſi ab aliarum partium vitio dependeat, ab earum curatione deſumenda eſt. Si verò ex proprio ventriculi vitio contingat, ad calidam vel frigidam illius intemperiem cum materia conjunctam reducenda eſt.

Calida intemperies curanda eſt primùm humoris bilioſi expurgatione, blandè & frequenter repetita, eaque componi poterit ex rhab. myrobal. tamarind. ſyrup. roſac. vel de cichor. comp. cum rheo: aut ſi æger ſit ad vomitum proclivis, blandis vomitoriis provocandus erit. Idem humor alterabitur julepis aut juſculis refrigerantibus, in quibus non omittendus eſt ſpiritus vitrioli, aut ſulphuris, quandoquidem acida omnia, præterquam quod bilem valde contemperant, appetitum etiam maximè excitare valent. Unde fit, ut acetaria æſtatit, tempore ad excitandam appetentiam frequenter uſurpentur, vel ſimul & ſemel humor ille bilioſus alterari & expurgari poterit apozemate convenienti, cui ratione ventriculi addi poterunt abſith. pontic. M. ß. myrobalan. citrin. ℥ß. poſt purgationem ad ventriculum roborandum convenient mira cydonior. aut cydoniatum ipſum, vel ſyrup. cydon. cum ſyrup. de abſinth. mixtus, tabellæ diamargar. frig. vel triaſantal. vel etiam diarrhod. abbat. Si obſtructionis ſuſpicio fuerit, vel opiata ſequens.

℞. Conditur. lactuc. & cucurbit. an. ℥j. Conſerv. acetoſ. roſ. flor. cich. & bugloſſ. an. ℥m. Santal. rubr. corall. præpar. margar. præp. an. ʒm. Troch. de ſpondio & ſem. acetoſ. an. ℈i. cum ſyrup. de limon. F. opiata, cujus capiat ad magnitudinem caſtaneæ manè & ſerò, ſuperbibendo parùm vini dilutiſſimi.

Exterius verò ſequenti unguento regio ventriculi inungatur.

℞. Ol. roſat. myrtini, & cydonior. aceto roſac. lotor. an. ℥ii. ſantal. omnium, corall. rubr. coriandr. præp. roſ. rubr. an. ʒi. gran. kermes & ſpodii an. ʒß. ceræ albæ, q. ſ. F. linimentum, quo ſub tepido inungatur dicta regio bis aut ter in die, addendo aceti roſac. parum unctionis tempore, vel eidem parti admoveatur placenta roſac. aceto irrorata, aut in eodem parùm macerata, quæ removenda erit priuſquam incaleſcat. Denique in perſeverante affectu plurimùm proderit balneum, vel ſemicupium refrigerans & humectans bis aut ter repetitum.

Si à frigida intemperie producatur inappetentia, curatio inſtituenda eſt per evacuationem humoris morbifici, & ventriculi corroborationem. Vacuatio poteſt fieri per vomitum, ſi æger ſit nauſeabundus, & facilè vomat alias per ſeceſſum, idque pilulis præcipuè, quæ hic magis conveniunt, quia diutius in ventriculo morantur, ut docet *Galenus*, *lib.* 4. *De ſanitate tuenda*, *cap.* 7. qui etiam valdè commendat pilulas de hiera, quæ exhiberi poſſunt ad ℈ii. vel ʒi. manè duabus horis ante paſtum, vel in hunc modum componi poſſunt.

℞. Aloes elect. ſucco abſinth. diligenter nutritæ ℥i. Agar. troch. ʒii. rhei pul. & vino albo irrorati ʒi. nuc. moſch. ſpic. nard. an. ʒß. ſal. tartar. maſtich. & cinnamom. an. ℈i. cum ſyrup. de abſinth. F. maſſa pilul. ex cujus ʒi. formentur pilulæ VI. deauratæ: capiat ſummo manè, ſi velis integrè purgare: vel ſumat ʒß. horis duabus ante prandium, bis aut ter in ſeptimana. Poſſunt acui diagrydio, ſi validius purgare volumus. Validiore pilulæ non conveniunt, quia humores ab aliis partibus ad ventriculum alliciunt.

Si pilulæ devorari non poſſint, fiat infuſio fol. ſenæ, myrobal. rhei & agar. in vino abſinthite vel decocto ſtomachico.

Terebinthinæ uſus opportuniſſimus eſt, quia viſcera omnia commodè repurgat, maximè ſi ex ea & rhab. pilulas confeceris.

Poſt purgationem ſufficientem, ad roborantia veniendum eſt, tam interna quam externa, quæ in ſequentem modum præſcribi poterunt.

℞. Syrup. de abſinth. ℥i. capiat mane jejuno ſtomacho per plures dies, vel illius loco vinum abſinthites ſubſtitui poterit.

℞. Conſer. anthos, menth. cort. citr. condit. nuc. moſch. condit. an. ℥ß. Myrobal. condit. num. I. Confect. Alkerm. ʒiii. tunicar. interior. ventric. gallinæ præp. ʒii. pulv. arom. roſat. & cinnamom. an. ℈ii.

cum

cum syrup. de menth. F. opiata; vel cum sacchar. rosat. F. conditum. Utatur manè superbibendo parum vini generosi. Dictis remediis utiliter aditur sal absinthii; vel oleum menthę arte chymica extractum: vel sal absinth. & cortic. arantior. vel alterutrum ad ʒß. in vino vel jusculo dissolutum exhibeatur. Sequens etiam Syrupus efficacissimus est.

℞. Syrup. cydon. & condit. cort. citri, an. ℥ii. aq. cinnamom ℥i. ol. fulphur. gt. xii. M. capiat cochl. j. per intervalla. Aqua clareta frequentissimo in usu aqud multos habetur, cujus compositio talis est.

℞. Cinnamom. crassiusculè triti ℥i. macerentur in ℔i. aquæ vitæ per se in vase vitreo: in alio vase vitreo per se & seorsim macerentur sacchar. albiss. ℥vi. aq. rosf. ℔ß. stent hæc omnia seorsim infusione per duos aut tres dies, agitando quolibet die pluries hæc duo vasa: tandem simul misceantur materiæ in ipsis contentæ, & per manicam transmittantur, colatura servetur in vase vitreo benè obturato: sumat cochl. j. aut ij. jejuno stomacho.

Aqud *Parisienses* maximo in pretio habentur syrup. de absinthio penæ.

Cujus descript. in hunc modum se habet.

℞. Cortic. citri, sacchar. condit. & in taleol. dissect. ℔ß. Coq. in æquis partibus aquæ cichor. & agrimon. usque ad putrilaginem. Expressioni fortiter factæ, adde succ. cyd. & aq. stillat. absinth. Pontic. an. ℔ß. quibus simul mixtis infund. per quatriduum scænanth. ℥iv. in vase bene clauso vitreato supra cineres calidos. Express. fortiter facta dissolv. sacch. albiss. q. s. Coq: postea in syrup. perfectum, in quo calente dissolv. ambr. cineritiæ ʒi. Servetur postea in vase vitreo bene clauso.

In maxima frigiditate ventriculi aq. cinnam. sola præstantissima est. Non minoris efficaciæ est Syrup. cinnam. cum aqua vitæ confectus prout describitur à *Quercetano* in Pharmacopœa.

Ad idem præstat spiritus mastiches, ita compositus.

℞. Mastich. ℥iii. galang. ℥i. spirit. vini ℔. ß. digerantur ac destillentur.

Utile est etiam Elixir proprietatis à *Crollio* descriptum, cujus gt. xii. aut xv. dum vino exhibitæ mirè stomachum roborant.

In affectu inveterato plurimum conducit decoctū ligni guajac. aut sassafras, in plures dies sumptum, cum levi sudore, aut sine eo in debilioribus. Aquæ etiam thermales sulphureæ & nitrosæ, quales nostræ Bellilucanæ, magna copia per plures dies sumptæ, crassos & mucilaginosos humores, omnemque ventriculi & intestinorum illuviem potenter abstergunt & evacuant.

Costaus vini calidi usum prædicat in sequentem modum. In potu ordinario vinum calidum ebibitum ventriculi imbecillitatem corrigit: non infrequens enim est observatio eorum, qui cùm e ventris flatibus doloribusque perpetuò torquerentur, ubi calido potu uti cæpere, omni prorsus ejusmodi molestia soluti, meliorem multos jam annos vitam vivunt. Cum vino aqua potus ordinarii permiscenda est quæ priùs cum semine coriandri parùm bullierit. Notandum autem est diligenter, si cum frigida ventriculi intemperie calida hepatis concurrat, ut sępe fit, calida medicamenta esse caute adhibenda, & temperatiora potiùs adhibenda. Pulvis digestivus ad concoctionem ventriculi adjuvandam in frequenti usu esse consuevit.

℞. Corandr. præpar. ℥ß. fœnic. d. & anis. an. ʒii. cinnam. cariophyll. an. ʒß. sacch. ad pondus omnium duplum. f. pulvis, de quo capiat cochl. j. post singulos pastus, nihil desuper comedendo vel bibendo.

Balsamum *Peruvianum* ad roborandum ventriculum præstans & efficax est remedium, si ejus guttæ aliquot cum vino Hippocratico, vel alio, hora una ante cibum exhibeantur.

Vel balsami *Peruvianis* gt. una aut altera cum sacch. permixta in formam pilul. sumatur per multos dies. Magis familiaria medicamenta ventriculo roborando & calefaciendo idonea sunt, vinum *Hippocraticum*, bochetum ex decocto anisi & coriandri cum sacchar. & cinnamomo paratum pro potu ordinario. Pulvis *Ducis* vulgò dictus, ex duabus sacchari partibus & una cinnamomi conflatus omnibus alimentis inspersus; Piperis grana aliquot integra ventriculo jejuno sumpta; Sal ad condiendos cibos confectum, ex pulvere coriandri, piperis longi, galangæ & nuc. mosch. mix-

mixto cum pari portione salis communis; Nuces juglandes cariophyllis & cinnamomo transfixæ, & sacch. conditæ; Cortex citri & aurant. pariter conditus; Semina anisi, fœnic. coriandri, & frustula cinnamomi sacch. incrustata; Quæ omnia ægrotantes ad libitum usurpare poterunt; Ut & nucem moschatam conditam; & myrobal. condit. Essentiæ anisi, cinnam. cortic. citri, nuc. mosch. & cariophyll. ad ventriculum roborandum efficacissimæ sunt.

Exterius verò admoveantur fomenta, linimenta, & Emplastra in sequentem modum.

℞. Rad. cyper. galang. ireos, flor. cort. citri. sicc. an. ℥ii. fol. menth. hyssopi salv. rosmar. & majoran. an M. j. sem. anis. bacc. lauri, nuc. mosch cariophyll. cinnam. an. ʒiii. flor. stæch. schænanth. rosmar. an. p. i. incidenda incidantur, & contundenda contundantur, ut artis est, includantur duobus sacculis interpunctis, qui macerentur in vino generoso, & applicentur regioni stomachi calidè vicissim.

℞. Ol. absinth. menth. nardini, an. ℥ß. oleo nuc. mosch. ʒii. ligni aloes, macis cinnamom. an. ℈i. ceræ parùm F. linimentum: quod præstantius evadet, si addideris olei cariophyll. gr. vi. mosch. & ambr. grisea, an gr. vii.

Fiat etiam linimentum ex ol. nuc. pulv. & balsamo *Peruviano*, vel ex ol. absinth. mastic. & balsamo *Peruviano*.

℞. Mass. empl. de mastich. ℥i. mosch. arom. rosat. ʒi. ol. nuc. mosch. q. s. F. Emplastr. scutiforme applicandum regioni stomachi.

Crato sequens emplastr. miris laudibus effert.

℞. Ladan. ℥ii. ceræ ℥iv. ol. nuc. mosch. ʒiii. Fiat emplastri massa ad usum.

Admonet *Galenus* hujusmodi emplastra diutius non esse in parte detinenda, quia tandem calorem dissolvunt.

Inter externa etiam valde laudantur pelles vulturis præparatæ, & super regionem ventriculi gestatæ. Earum defectu pellis leporis, aut pannus scarlatinus usurpari poterit.

℞. Rad. galangæ & cal. arom. an. ℥iii. mastich. & cariophyll. an. ʒii. nuc. mosch. num. i. cortic. citr. sicc. ℥ß. sem. anis. ℥iß. Ex his contusis fiat sacculus interpunctus cum sindone rubra & cotone moschato perpetuò gestandus supra regionem stomachi. *Lazarus Riverius*, *lib. 9. Prax. Medic. cap. 1.*

SECTIO XI.

Pro Intestini recti ulcere.

BAlsamus quo ulcus in *Spa.* percurabatur, quando a me inventus, & semper cum optimo successu usurpatus, reticendus mihi non videtur. Sumo flor. tapsi, hyperici fol. prunellæ, an. M. i. hos incoquo olei ex sem. hyperi torcularic. expressi, & vini rubri veteris pari quantitate, ad vini omnimodam exhalationem, hoc est dum liquoris gutta igni injecta sine ullo stridore flammam concipit, eoque solo si præsens urgeat necessitas, utor: alioqui eosdem flores sæpius immacero, & post quadraginta dierum insolationem, aut ignis calorem iterum exprimo, quod quo sæpius facio, efficacius multò oleum comperio, cui remisceo lapidem calaminarem septies vino, demum in hoc oleo post ignitionem, extinctum. *Henricus ab Heers, observ.* 10.

SECTIO DECIMA.

De ischiade.

QUi ἰσχίον Articulum cruciare solet dolor ἰσχίον Græcis, Barbaris verò Schiatica nuncupatur. Arthritidis species est, sed omnium vehementissima: hoc sibi præ aliis peculiare habet, quod non in sola coxendice sedem habeat, sed altius ad summam etiam natem, qui nervi a lumbis & osse sacro emergentes feruntur in crura: hinc est quod dolor atrox, præterquam quod in dictis locis se ostendit, in femur quoque tibiamque & extremum pedem exporrigitur; quocunque nimirum ab affecta coxendice deductus nervus pertingit: rarò tumor inest conspicuus rarius calor, aut rubor, quia humores affluentes in partes profundiores multaq; carne contectas sese insinuat: hujus doloris

ris causa eadem est cùm arthritidis causa, de qua supra *lib.* 1 *.sect.* 40.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Ischiade.

PUer quidam diu ischiade laborabat: cum multis & diversis remediis frustra usus fuisset, me tandem vocari jussit. Imperavi ut ex vena schiatica sanguinis missio fieret è directo coxendicis affectæ. Deinde exhibui hoc apozema purgans simul & partes nervosas corroborans.

℞. Herb. paralys. salv. beton. maior. ivæ arthetic. chamæpit. chamædr. an. Mi. flor. rorismar. stæchad. an. pi. fumar. Miß. sem. anis. fœnic. an. ℥ii. fol. sen. ℥vii. agar. ℥iß. rhei el. ℥ß. zinzib. alb. ℈i. schænanth. ℈ß. passul. exacinat. ℥i. liquir. ras. ℥ß. coq. in aq. pro ℥ix. fortissimæ expressioni adde syrup. è stæcad. mel. ros. colat. an. ℥iß. M. pro iii. dosibus matutinis, satis eo medicamento alvo soluta, præcepimus ut inungeret locum affectum oleo vulpino & lumbric. quæ cum non juvarent, sequens ceratum apposui.

℞. Oxycroc. ℥vi. picis, sulph. an. ℥iii. ol. lumbric. exiguum F. ceratum, extend. supra corium rotundum, & syndone rubra cooperiatur, & coxendici apponatur. Fuit semel reiteratum cum ℥ m. sulph. & istis præsidiis curatus erat, multos alios curavi, ad quos curandos aliud præstantius remedium non inveni, quam ceratum illud ex sola pice & sulphure paratum.

Mulier quædam cum intensissimo dolore ischiatico laboraret, & omnia remedia nihil profuissent; tandem nobis relatum fuit eodem tempore, quod quidam per quatuordecim dies intolerabili dolore schiatico afflictus urticam coctam cum cerevisia cataplasmatis instar, ex cujusdam consilio, applicuisset & ita ab omni dolore miraculi instar curatus fuerit; quare & huic mulieri idem remedium adhibui, quo etiam dolor in ea sedabatur, verùm non statim sed paulatim. *Petrus Forestus observ.* 20 *lib.* 19. *De arthritide, & extern. partium affectibus.*

Guainerius se expertum pluries ait, si cum urticis mordentibus tam serò quam manè coxa verberetur inductis pustulis, deinde aqua salsa lavetur, hoc medicamine plures restitutos esse *Rhases* ex alio & cepe locum confricari jubet, & postea cum aq. salsa lavari. Præceptor meus *Benedictus Faventinus* apponebat quatuor ventosas cum scarificatione supra nates, & cauterium actuale cruri lateris affecti. *Petrus Forestus. Schol. observ.* 22. *lib.* 29.

Oxycroceum ceratum in aluta extensum admovendum erit, quod solet mirabiliter prodesse Cataplasma etiam ex rad. helenii decocta impositum, usque ad ruborem, quod certe mirabiliter fecisse expertus sum: & quod non videatur ita posse, vidi emplastrum ex semine lini & melle hominem liberasse. *Christophorus Guarinonius, consult.* 252.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Ischiade.

DOlores illi sapientum omnium concordia clysteribus acutis sanantur.

℞. Rad. hermodactyl. ℥i. rad-ranuncul. ℥ m. fol. chamæpit. flor. stæch. hyperic. sem. rutæ, cumini, an. M. im. chamæm. melil. sem. aneth. an. Mi. croci non contriti ℥i. coq. omnia simul in ℔v. aq. usque ad medietatis consumptionem, in colat. express. ℥xii. dissolv. ol. castor. ℥iii. salis indi ℥ii. hier. colocynth. ℥ m. M. F. clyster. injiciatur: inest huic clysteri magna virtus ab hermodactylo sigillata. *Barthol. Montagnana. consil.* 257.

Sicca totum corpus & partes firma, hoc optimè fit, à provisione habita totius corporis, decocto sarsæparillæ & ejus electuario quod alibi descripsimus. Sarsa enim una' dolores potenter placat. *Joh. Heurnius ad aphor.* 59. *sect.* 6.

Utantur priusquam fiat tabes cruris, vel claudicatio. Uredo madorem exhaurit; & laxitatem contrahit: foras trahit materiam etiam phænigmus: cauteria diu apert. fluant: tribus locis admove: cave à tendinibus & nervis: si aliunde influit, purga, sicca totum & partem. Ita in puerorum vacillantibus genubus siccantia emplastra admove. *Ioh. Heurnius ad aphor.* 60. *sect.* 6.

Consiliarius quidam rigido hieme coxendico dolore vexabatur: *injectis* clysteribus,

bus, sumpto medicamento purgante, & admoto emplastro parti affectæ dolor nihilo secius perseverabat: tandem aperta est vena malleoli è directo partis affectæ, & intra paucas horas dolor remissus est, ac postmodum omninò desiit; ut secundo à venæsectione die ad consueta munia transire, & per urbem pedibus ire potuerit. *Lazarus Riverius*, *obs.* 25. *cent.* 2.

Si secetur vena malleoli ad exteriorem partem vergens, illincque sanguinis ℥VIII. vel IX. plus minusve pro ætatis & virium ratione detrahantur, eadem ferè hora (quod mirum videtur) coxendicum dolorem vel etiam vetustissimum delere solet. Quinimò sanguis quoque è venis sedalibus per hirudines admotas evocatus, mirum in modum ischiadicis opitulatur: quippe quod sanguinis in coxendicum venis contenti copia educatur harum enim partium maximus est venarum consensus. In hunc etiam usum cauterium paulò subtus genu in parte exteriore lateris affecti inultum derivationis causa summopere commendamus quemadmodum & alterum in brachio opposito aversionis causa à coxendice. *Ioh. Zecchius*, *consult.* 43.

Purgationes fortiores hic locum habent, nam leviores humores magis ad partem affectam præcipitant: ideo conveniunt maximè pulveres arthritici, caryocostinum, pilulæ de hermodactylis, & similia. Mercurius dulcis cum scammonio, vel aliis purgantibus exhibitus satis frequenter; humorem ischiadem potenter eradicat. Vomitaria à multis præferuntur purgantibus per alvum, cùm per locum à parte affecta remotiorem, humores vitiosos evacuent: asarum reliquis præfertur à *Rondeletio*.

Post sufficientem purgationem, ad topica veniendum est: & quidem repellentia quod attinet, illa minimè conveniunt, quod metuendum sit, ne humores ad partem affectam magis promoveantur, sed statim initio resolventia admovenda sunt: primò mitiora, & minus calida, postea vehementiora in hunc modum.

℞. Rad. bryon. ℔ii. rad. ebul. ℔i. bacc. juniperi ℔ß. fol. ivæ arthetic. ment. major. salv. aneth. flor. chamæm. melil. an. M. iii. F. decoctio pro semicupio, quod ingrediatur bis in die per biduum aut triduum, in principio parari poterit decoctum ex aqua sola, postea ex aqua & vino albo, ex eodem decocto potest foveri pars dolens calidè frequenter: sacculi etiam parari poterunt ex sale milio & furfure frixis in sartagine cum vino generoso, & calidè applicari: vel componi etiam poterunt sacculi efficaces ex solis granis juniperi contusis, & prædicto modo in sartagine calefactis.

Inunctiones quoque convenient ex oleo chamæm. aneth. lilior. irino, nardino, & rutac. quæ partes exteriores relaxando, motum humorum ad eas conciliabunt, ut sic internæ minùs afficiantur, oleum scorpion. *Matthioli* inunctum, est etiam valde efficax.

Unguentum de alth. partes exteriores laxat & materiam morbificam blande discutit; ideò circa initia eo inungi poterit totum crus & tibia usque ad extremum pedem, juxta ignem luculentum. In progressu sequens potentius & calidius admoveri poterit.

℞. Ol. lumbric. de later. & de terebinth. an. ℥ii. ol. vulpin. ℥i. gummi ammoniac. & sagap. aq. vitæ solutor. an. ʒVI. castor. ʒiii. euphorb. ʒii. ceræ q. s. F. unguentum.

Oleum de lateribus solùm post sex cucurbitulas parti dolenti, & in ambitu ejus admotas, calide impositum, postea tegendo linteis valdè calidis: contumacem dolorem ischiadicum uno die curavit.

Lacuna in Dioscorid. unguentum sequens tanquam mirabile commendat.

℞. Succor. rad. & fol. ebuli an. ℥i. ol. chamæm. ℥VI. bulliant ad succor. consumptionem, deinde adde ceræ q. s. aceti guttulas aliquot ad penetrationem: fiat unguentum.

Cataplasma ex iberide multùm laudatur ab authoribus: in hunc modum componi poterit.

℞. Iberid. M. IV. decoq. in vino, & contund. addendo farin. lupin. orobi & fabar. an. ʒii. pulv. rutæ sicc flor. chamæm., & rad. costi an. ʒi. ol. terebinth. ℥ß. ol. lumbric. q. s. F. cataplasma, non parum etiam conducit panis recenter è furno extractus valde calens, per medium sectus, aqua vitæ irroratus & admotus.

Emplastra verò in frequentissimo usu sunt

& hac in re plurimum possunt : in sequentem modum.

℞. Picis navalis ℥ii. sulph. subtilissimè triti. ʒiii. mastich. ʒii. terebinth. ℥ß. M. F. empl.

℞. Picis navalis ℥ii. gummi ammoniac. bdell. in aceto dissolut. an. ℥i. sulph. vivi turbith. hermodactyl. an. ℥ß. castor. ʒi. terebinth. parum ceræ q. s. F. empl.

Si malum pertinaciter hæreat, emplastrum vesicatorium applicandum erit, vel solum, vel ut mitius agat, cum aliquo ex prædictis, æquis partibus permixtum: sic enim per longius tempus in parte poterit detineri, toto curationis decursu clysteres frequenter injiciendi sunt, ut materiæ morbificæ portio ad intestina derivetur; tum etiam ad doloris causam proximam discutiendam, sequens aliquando profuit.

℞. Vini generosi ℔ß. ol. nucum, & rutac. an. ℥iv. ol. terebinth. ℥ß. M. F. clyster injiciendus quoties dolor urget.

Clyster verò sequens humores à parte affectæ potenter extrahit.

℞. Pulpæ colocynth. ʒi. furfur. macr. Mi. vini alb. ℔iß. coq. ad ℔i. ex colatura f. clyster, qui servetur per horam. *Lazarus Riverius lib. 16. prax. medic. cap. 2.*

In ischiade prodest, si salvia recens in tegulam cavam ignitam posita, sæpeque ne aduratur, agitata, sic semicocta, aceto perfundatur, tegulaque linteis involuta sub ægri coxa ponatur, vaporque inde suscitatus excipiatur. *Felix Platerus, tom. 2. practic cap. 16. pag. 659.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Ischiade.

COxendicis dolore intolerabili premebatur quidam: vocatus ego, cubiti & tali venam seco, vomitum moveo, foveo relaxantibus unguentis, per alvum clementer expurgo, applico mirabile unguentum ebulorum *Lacunæ*, cucurbitulam magnam cum scarificatione super ancham appono, caustica imprimo, nulla profuere: tandem ex *Pauli* consilio, coxæ octo magnas hirudines impono: tanta ab his animalculis secuta est evacuatio, ut post decem horas sine dolore remanserit quod auxilium in chiragra, podagra & gonagra sæpe post vacuatum corpus fœliciter sum expertus. *Zacutus Lusitanus, lib. 2. prax. admirand. observ. 168*

Experimentum alicujus matronæ medicatricis non contemnendæ certum sumitur ab urtica, si ea locus affectus in ischiade ad rubedinem usque cæditur, & spiritu vini abluitur. *Vvolfgangus Hœferus, lib. 4. Herc. Medic. cap. 1.*

Quæstio est, Utrum vena malleoli posset incidi. Si excitetur dolor ex solo sanguine, tundatur hæc vena; at si pituita, aut aliquo aliorum humorum, omittatur. Idque in omni dolore ischiadico diligenter notabis. Medicamenta erunt vomitoria & purgantia; eaq; vel per os dabuntur, vel per alvum injicientur. Ante omnia laudo vomitum, quem excito non levi sed forti pharmaco, quod stibium est: quod quantum præstiterit, dicent æqui judices, peritique Medici, non prælibati asini & inexercitati solùm titulo Doctorculi. *Nicolaus Fontanus, Analect. cap. 26.*

SECTIO UNDECIMA.

De Ischuria.

I*σχουρία* symptoma est, in quo prorsus urina supprimitur: duplex est, una vesica plena, alia eadem vacua existente: hæc posterior multis de causis contigit; vel ob obstructas ab humore viscido & crasso arterias emulgentes, vel rursus renum vitio calculis obsessorum, vel denique ob ureteres à calculo pituita, sanguine concreto, vel pure obstructos & adstrictos: impediunt hæc omnia quo minus ad vesicam urina descendat: quæ vesica plena existente contingit ischuria, pro causa agnoscit vel læsam vesicæ facultatem expultricem ob nervi illius partis paralysin, aut obstructionem; vel colli vesicæ à calculo, crasso humore, purulenta colluvie, sanguinis grumo & tuberculo obstructionem.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Ischuria.

℞. AQ. malv. ℥iv. spirit. terebinth. ℈ß. M. exhibe postea paravi balneum

neum in quo insideret, ex aq. dulci tepida in qua incoxerint parietaria chamæm. parthenium, beton. apium & petrosel. addito oleo communi antequam balneum ingrederetur, dedimus alterum diureticum ex aq. cortic. fabar. ℥iv. cum gt. viii. spir. vitrioli: sequenti die succum raphani exhibui ad ℥iv. quem evomuit: serò verò aquam capill. ven. ad ℥iv. cum gt. vi. ol. camphoræ. *Rodericus à Fonseca, tom.* 1. *consultatio* 87.

Mirabile est hoc experimentum quo usus est quidam ex ischuria in lecto decumbens adeo vehementi, ut quinque diebus urina suppressa maneret, qui cum nullis remediis curari posset; tandem duas tresve squibalas fim iequini ponderantes ℥ii. cum vino calido rhenano colabat per pannum lineum, quam colaturam una dosi cum frustra multa tentasset remedia, sumebat, & ex incontinenti mingebat: alius etiam cum laboraret ex calculo, & omnimoda urinæ suppressione, idque per plures dies, eandem potionem sumens, statim miraculi instar lotium excrevit, & convaluit: fœliciter etiam idem medicamentum tertio cessit. *Petrus Forestus. Schol. observ.* 19. *lib.* 15. *De vesicæ morbis.*

Pharmacopœus quidam *Parisiensis* ischuria laborans, post multa remedia per quatuor dies frustra usurpata, sequens sibi ipsi composuit, à quo urina provocata est, & liberatus fuit.

℞. Vini alb canarini ℥iv. succ. limon. ℥i. spiritus terebinth. ʒii. pro uno haustu. *Samuel Formius, observ.* 42.

Efficax remedium ad ischuriam expertus sum in tribus ægrotantibus ex cerebro picæ exsiccato & cum vino albo propinato, intra horam urinæ fluxus promovetur. *Samuel Formius, observ.* 33.

Devenimus ad pulv. unius cantharid. integræ cum pulv. pellis leporis combustæ: sed res è voto non successit. *Epiphanius Ferdinandus, hist.* 97.

Post mitiorum usum exhiberem gr. ii. cantharidum cum ℥ii. ol. amygd. amar. *Christor. Guarinonius, consult.* 238.

Mercator quidam ab octiduo stagnantem urinam passus, jam morti vicinus, diureticum sumpsit è succo millepedum & succo conchyliorum nigrorum, cui granum unum cantharid. incoxerat, integro haustu bibitum. *Joh. Helmontius, tract. cui tit. De Lithiasi.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Ischuria.

SOleo ego accipere cucurbitam in qua diu conservatum fuerit oleum, & eam curo poni in aqua ferventi, ac deinceps virgam pueri jubeo conjici in os cucurbitæ, & hujusmodi remedium efficacissimum esse expertus sum ad provocandam urinam puerorum. *Hier. Mercurialis, lib.* 2. *De morb. puer. cap.* 20.

Empiricus quidam in retentione urinæ pudenda aliquandiu in aceto calido dependere jubebat, & mictionem mirè promovebat Medicus quidam in eadem nihil efficacius utiliusve prædicabat sua experientia, quam pulmonem hædi. *Hier. Reusnerius, observ.* 93.

Nobili cuidam ἴσχουρία fuit: suppresso urinæ profluvio letargus, de funere cogitatur: largissimè, profluit urina, brevi tamen moritur: unde hoc? quia suppressio omnis excrementi serosi potissimùm partes nobiles inquinat: & tametsi ejus cursus redierit, non perinde meliore loco sunt res ægrotantium. *Guil. Ballonius, lib.* 1. *epidem. & ephem. pag.* 10.

Si omnia desperata fuerint urina hirci calide epota, cum toto omento & intestinis ad ventrem applicatis subitò urinam retentam propellit, & calculum simul, si ille obstructiones facit foras mittit. *Ioh. Hartmannus,* Pract. Chimiatr. *pag.* 270.

Fuit tempore meo Cardinalis quidam, qui jam per quatriduum urinæ difficultatem passus erat, turgidus, & ut dicitur, desperatus, nullis aliis proficientibus remediis. Is de consilio Medici per potum vini alkekengi liberatus est, & soluta est urina in quantitate, ut impleretur quasi concha una. Ex eo solo experimento Medicus ille cum parva scientia & pauper factus est dives. Ita multis *Deus* dat gratiam magnam, & affert utilitates; & e contrà. Et totum est, quia judicia *Dei* abyssus magna. *Arnoldus de Villanova, Tractat. de Vinis.*

Experimentum Magistri mei ad provo-

candum urinam, quod statim facit mingere. Bulliant alliorum capita ii. vel iii. mundata in vino albo optimo, & parùm theriacæ vel Mitridatii cum illo vino misce, & cyathus plenus ipso detur in potu & statim provocabitur urina. Agrimoniæ decoctio in aq. aspar. vel alterius rei appropriatæ, vel in aqua sola bibita statim facit meiere, & est expertum. *Idem Practic. lib. 2. cap. 19.*

Puer quintum agens annum diu molestissimo urinæ stillicidio detinebatur, accedentibus plurimis calculis in vesica, à quibus sæpe lotium in totum supprimebatur. Post multa & varia tentata remedia, mater, ut mihi narravit, salviam & gallitricum in vino *Pictaviensi* decoquebat. Poculum vini capiebat, & ad dimidium coquebat, ex quo decocto colato puer bis in die capiebat cyathum unum, mane & horâ quarta pomeridiana: & mox à suppressione urinæ liberatus reddebat arenulas & materiam pituitosam & glutinosam. Neque alio deinceps remedio utebatur, si puer in idem malum recidisset; quo solo à difficultate, & etiam retentione urinæ semper evasit. *Petrus Forestus*, *lib.* 25. *obs.* 13.

Pro ischuria succus limonum pondere trium vel 4. unciarum approbatissimum habetur remedium: sua namq; acutie crassas & lentas attenuat & subtiliat materias; qui quoque pro extinguenda gonorrhœa primatum habet, ut, millies experientia compertum habemus. Cautè tamen limonis acidi succus bibatur, cùm impotentem hominem reddat, & ad procreandam sobolem inhabilem, ut cuidam ex Principibus *Italiæ* superioribus annis in bello *Germanico* evenit. *Amatus Lusitanus*, *curat.* 71. *cent.* 5.

MEDICINÆ PRACTICÆ LIBER DECIMUS.

De Affectibus à littera L incipientibus.

SECTIO PRIMA.

Pro Labiorum pustulis, decorticatione & fissuris.



Robatur unguentum *Laurentii Lazari* Medici & Chirurgi excellentis, quod omnes scopos perficere potest, & sic se habet.

℞. Lithargyr. arg. plumb. usti, an. ℥i. Myrrh. Aloes, tutiæ præp. an. ℥ii. pingued. vituli ℥i. succ. solani, plantag. vini granat. an. ℥ß. bulliant omnia ad succor. consumptionem: deindè colentur; quibus adde ceræ alb. q. s. ac reliqua omnia in tenuissimum pollinem redacta, atque per pannum transmissa adde, & fiat unguentum in mortario plumbeo reformatum, quo panni linei subtilissimi imbuti parti affectæ applicandi, & bis in die permutandi. *Hier. Capivaccius*, *consil.* 50. *lib.* 7. *consil. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

Matrona quædam Nobilis à causa externa vento boreali fissuras labiorum, & siccitatem incurrebat: cui consilium dedi ut unguento pomato albo omni vesperi, cum cubitum iret labia inungeret, quo præsidio utens, alio non indigebat.

Quemadmodum & altera mulier sequenti unguento commodè illinivit, quod ex rec. axung gallinæ, cera alba, aq. rosac. sæpius lotis constabat.

Ætius ovi pelliculam internam fissuras labiorum agglutinare tradit. *Petrus Forestus*, *observ.* 1. *lib.* 14. *De Morb. Labiorum, Gingivarum, Dentium, &c.*

SECTIO SECUNDA.

Pro Labro exulcerato & cancroso.

LAbro ulcerato subscriptum unguentum,& nihil præterea aliud apponat.

℞. Tutiæ opt. præp. ℥i. succ. solan. plantag. depurat. an. ℥iii. ol. rosac. complet. ℥iv. teratur tutia diligentissimè in mortario plumbeo cum pistillo plumbeo: postea paulatim addantur succi, & ol. ros. semper magis & magis confricando cum dicto pistillo per totum diem, ultimo addatur modicum ceræ liquefactæ & F. linimentum quo sæpius utpote decies etiam in die labium inungat, atque imponat fol. plantag. *Joh. Baptista Montanus, consil.* 116.

Juvenem quendam, qui ex Lue Venerea labia ulcerata, inflata, nigra, tumida, dura, carcinomatis instar, habuit, curavi universalibus ad morbum venereum & hoc decocto, panneo eo imbuto labiis opposito.

℞. Lign. sanct. p. ii. bulliant in pinta una aq. solan. deinde colentur: add. alum. ʒi. rursusque ebulliant semel, & colentur. *Petrus Forestus, observ.* 2. *lib.* 14.

SECTIO TERTIA.

Pro Lacte deperdito.

MAtronæ cuidam in primo purperio, cum propter res adversas in summã tristitiam & mærorem incidisset, mammæ ita exaruerunt, ut ne guttulam quidem exurgere posset infans: illam ego sequentibus remediis restitui. Primò, ut se exhilararet, admonui; deinde corpus pulvere Senæ *Brassavole* leniter expurgavi. Postea singulis diebus in aurora ad ℈ii. pulv. lumbric. terrestr. præpar. cum decocto augalacti, liquirit. & summit. fœnic. rec. propinavi; & mammas ol. lumbric. bis in die inungere jussi: his per aliquot dies adhibitis remediis, & optima observata victus ratione, lac copiosè ad mammas iterum profluxit: eadem methodo multas alias matronas fęliciter curavi. *Guil. Fabritius Hildanus. observ.* 27. *cent.* 4.

Sunt qui nutricibus ad augendam lactis copiam pollinis lapidis galactitis (qui & lac Lunæ appellatur, & in montibus *Helveticis* reperitur) ʒi. è jure exhibent. Potest autem commodius ex lacte amygd. cui immixtus hic pollen aliquot horis fuerit, colato propinari, cum pauco saccharo, & aqua fœnic. Aiunt enim mamillas evidenter hoc auxilio turgere, & repleri lacte. *Anselmus Boetius, lib.* 2. *De Lapid. & Gemm. c.* 229.

SECTIO QUARTA.

Pro Lactis exsiccatione in puerperis quæ proles suas nutrire nolunt.

QUædam Obstetrices mammas oblinunt melle, aliæ linteum aceto inculcatum, in quo prius ebullierat crocus hortulanus, commodè applicant. Sunt qui prohibent lactis generationem in mamillis cum unguento populeo, aut panno lineo succo menthæ imbuto. Matronæ *Venetæ* inhibent lactis proventum à partu emplastro ex melle, croco terebinth. confecto, & mammis imposito atque eo tempore juscula non sumunt, neque vinum album bibunt, neque tenue. Aqua etiam marina prodest fotu. Obstetrices *Delphenses* lac exsiccant in puerperis panno lineo oleo raparum intincto, undique mamillis imposito, aliumque pannum lineum melle illinitum primo panno superimponunt, interim sub parte inferiore incipiendo mamillas debitè constringunt, ut minùs propendeant. Illud in cognata nostra experti sumus. *Petrus Forestus, observ.* 20. *lib.* 17. *De Cordis & Mamillarum Affectibus.*

Tale conficiatur Emplastrum.

℞. Ceræ alb. flav. ping. gallin. axung. cervin. an. ℥ß. M & liquatis adde camph. myrrh. assf. fœtid. an. ʒß. croci ℈i. in eo tingantur lintea mammarum habentia, sed perforata, ut papillæ exeant. Sic gestentur sex septimanis. Aliæ imponunt chartam cæruleam cum butyro recenti, & linteamina intingunt in alb. ovi cum pauxillo croci, & camphoræ, & exsiccata superponunt chartæ. *VVolfgangus Hœferus, lib.* 7. *Herc. med. cap* 5.

SECTIO QVINTA.

Pro Languentibus in Venere concessa.

IN hoc affectu à Medicis efficacia censentur hæc simplicia cinnam. selectum acre comestum semper ante cibum. Galanga item eodem modo assumpta. Zinziber item conditum ante cibum acceptum. Croci etiam frequens usus in cibis utilis est, ut & erucæ. Porrum pariter aqua coctum comestum ex pauco oleo & aceto, aut quocunque modo in cibis usitatum efficax in hac re compertum. Sic pastinac. sem. pulverif. ex vino bibitum utile inventum. Ad hoc etiam valet eryngium, ut & pastinacæ radices tam sylvestres quàm domesticæ, item siseris radices. Inter cæteras herbas Satyrion est, cujus radices superiores, ut crassiores, succulentiores & pinguiores sumi debent, coqui arte, cum melle defęcato pręparari ut in annum conditæ asservari possint, ex his quotidiè aut quotiescunque lubebit, sumenda una aut altera radix; gratæ sunt stomacho, & roborant interna viscera, tollunt obstructiones & maxime effœtas partes excitant, corpusque alendo vegetum reddunt.

Licebit in hunc usum cum magno juvamento hoc tragema ex aromatibus conficere, atque eo uti comedendis ovis salis loco.

℞. Cinnam. opt. ℥ii. salis stinci, vel interioris ejus partis conditi, quæ circa renes est ℈ii. galang. piper. long. an. ℥i. borac. ℈iß. F. pulvis subtilissimus.

Quod subscribo singulari efficacia sæpe compertum est valere.

℞. Cinnam. inter. ℥ß. galang. ℥i. cardam. sem. pastinac. erucæ, an. ℥iiß. croci ℈i. pulverisentur quælibet per se. M. serventur ut sit usus cum cibis. Ego quandoque consului æstate potissimùm, ut in hoc casu assumerent lac dulce cum sacc. & pipere, & profuit, assumunt una vice lactis ℥iii. sacc. ℥i. piper. ℥ß. externè licebit his uti.

℞. Ol. nuc. mosch. aut macis expressum. affund. gt. ii. vel iii. ol. cariophyll. still. ita molescit ut illini possit. Deindè additur utiliter *Zibbethi* quantum placet, cum aliquot granis mosc. efficiturque linimentum odorum gratum, in hunc usum efficax, eo illinantur partes infernæ, virga, scrotum, perinæum & quæ circumvicinæ sunt magna utilitate.

Sine magna impensa quidam adservant fel apri sylvestris eo si quando illinunt virilia magnam delectationem & efficaciam in congressu experiri se fatentur, diligenter admittendum ne extrema frigescant, aut madeant, potissimum pedes. *Reinerus Solenander.*, *consil.* 17. *sect.* 4.

Uxorem duxerat quidam, cum qua rem minimè habere poterat, pulverem sequentem præscripsi.

℞. Sem. eruc. ℥ß. piper. ℥i. zinzib. cinnam. an. ℥ß. borac. ℥iß. caudar. scinci ℥ß. cantharid. ablatis alis numero 6. F. pulvis subtiliss. addendo sacch. ℥i. capiat ℥iß cum lacte cubitum iturus.

Hoc unguento utatur.

℞. Rad. pyrethr. piper. zinzib. sem. sinap. an. ℥i. euphorb. ℥ß. ol. laurin. ℥ii. ol. de spica ℈i. cerę parum F. unguentum, inungat regionem inter anum & testes, laudabat successum. *Felix Platerus*, *observ. lib.* 1. *pag.* 257.

Alteri efficacissimum hoc & extremum exhibui remedium.

℞. Sem. eruc. ℥iß. sem. sinap. nasturt. rad. pyrethr. cinnam. zinzib. piper. an. ℥ß. croci ℈ß. borac. ℈ii. scincor. præp. ℥ß. mosch. gr. IV. F. pulvis subtiliss. capiat. ℥ß. si reliqua non juvent. *Idem. observ. lib.* 1. *pag.* 256.

SECTIO SEXTA.

De usu Laudani Opiati.

AD Generosum Comitem & Dominum *D. Philippum* Comitem à *Sleichen* in *Ochrdorf* vocatus, dum de praxi mea sollicitè perquireret, sciscitatur num laudanum *Paracelsi* mihi in usu esse (erat enim excellens chymicus) annuo ego, & rectè quidem inquit ille, perge modo & mirabilia experieris: ego enim nuper habui quendam nobilem aulicum decrepitum ferè: ille ultra anni spatium lecto affixus tantos cruciatus nephriticos & calculosos cum perpetuo urinæ ardore & difficultate perpessus est, ut omnes medici & alii ipsum tanquam deploratum planè dereliquerent. Ego misericordia commotus, in-

inquit *D. Comes*, extremis morbis extrema etiam medicamenta applicanda duxi, jubeo itaque ipsi singulis diebus initio, postea verò, morbo quodammodo mitescente, alternis, hora somni exhiberi granulum saltem laudani opiati veri, & quidem cum aquis & syrup. appropriatis diureticis & lenientibus, quo facto non solùm magna arenularam copia quotidie per urinam excreta & dolores ardentes mitiores redditi sunt; sed etiam totum corpus in dies vegetius apparuit, omnesque vires collectæ, ita ut post mensis spatium ad pristinam valetudinem totus redierit, pluresque annos postea sine omni morbo quietè ac placidè supervixerit. *Gregorius Horstius*, *obs*.3.*lib*. 10. *De Pharmaceuticis*.

In colicis doloribus vehementissimis, evacuatione per clysterem præmissa, nihil usu laudani præsentius, pro hæmorrhagia etiam narium contumaci præsentissimum est remedium, eadem ratione menstruis superfluis omne reliquum medicammentorum genus eludentibus dextrè per correctum opium succurritur, quod ante sexennium amantissima mea conjux experiebatur, quæ mortis ferè faucibus hoc modo per Dei gratiam eripiebatur, fervore sanguinis ad temperiem usu laudani redacto, quæ tormina non tantùm, sed etiam dejectiones excedentes sanguinis, nonnunquam etiam laudabilis, dysenteriæ generent notum est: quibus plures naturæ debitum solverent, nisi per opiatorum usum eisdem succurreretur, quod superiori anno nobilis fœmina confirmavit, quæ judicio astantium ad extrema redacta, per gr. iii. vel iv. laudani nostri sic refecta fuit, ut brevi post pristinæ sanitati restitueretur, in articulorum doloribus vehementissimis totius massæ sanguineæ fermentatione quasi concurrente, nec non affluxu ferventissimo partem affectam affligente, quid melius quam ebullitionem istam τα´βι?? sistere, somnum amicum introducere, & caloris nativi vim adjuvare, qui alias vigiliis continuis & doloribus dissipatus extrema minatur: at hoc præstat usus laudani; cujus ratione podagricum confirmatum ita refectum memini, ut postea somno juvante, dolores brevi remiserint, & rarius redierint, in phreneticis etiam & melancholicis ad maniam tendentibus nihil utilius laudano, ut multa quæ poteram producere exempla ostenderunt. *Gregor. Horstius*, *epist*.2.*ad obser*. 3. *lib*.10.

SECTIO SEPTIMA.

De Lentigine.

Lentigo (Græcè φακός à φακῆ lens) macula est in facie potissimum: in manibus & brachiis, nonnunquam iis, & in pectore emergens, lentis magnitudine, colore fusco, crebris quasi guttis dispersa: his familiaris qui ruso sunt pilo, sine omni dolore est ac molestia, hieme aliquando deletur, & æstate reviresscit: aliquando continuò remanet, oritur ex adusto sanguine in cutem effuso.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Lentigine.

Consului ut aqua è cochleis destillata uteretnr; illa enim mirum in modum lentigines delet: quemadmodum panis è furno calidè extractus caiatho vimineo contectus olla supposita, si inde rore defluente lentigines liniantur, mirabile enim est, vel solo oleo tartari liniat. *Petrus Forestus*, *observ*. 4.*lib*. 5. *Observ. Chirurg.*

Abluatur, facies aqua flor. sambuci & fabar. cui aliquid camphoræ in spir. vini dissolut. additum sit, efficacissima est aqua scrophulariæ destillata, laudatur etiam oleum ovorum. Vel,

♃. Flor. fabar. rec. q. v. affund. lactis capr. q. s. stent in infus. per diem & noctem. Postea colentur & exprimantur, atque in in colaturam novi flores injiciantur, iterum que per diem & noctem in infusione stent, & colentur, id quinquies repete. Postea adde medull. panis rec. q. s. ut F. instar pultis & lacte caprino addito destill. aqua ista facies mane & vesperi abluatur. *Daniel Sennertus*, *practic. lib*. 5. *part*. 3. *sect*. 1. *cap*. 3.

SECTIO OCTAVA.

De Lepra Arabum & Græcorum.

Lepra alia est *Græcorum*, alia *Arabum*. Lepra *Græcorum* nihil aliud est quam scabies crassa quæ cutem altius in orbem disquammat, à scabie solum differt affectus magnitudine, in psora seu scabie furfures tantùm, in lepra hac etiam squammulæ decidunt, modò pallidæ modo nigræ, oritur à pituita salsa & bile adusta. Vix cedit remediis; & nisi maturè obviam eatur in lepram *Arabum* seu elephantiasin *Græcorum* degenerare potest: quæ non incommode ita definitur, est cachexia fœda, admodum contagiosa, cancrosum totius corporis habitum ex adustis atrabilariis humoribus iisque malignis inducens & generans, vel tumor totius corporis cancrosus, ex atrabile, venenata qualitate infecta, & in totum habitum corporis effusa, exortus, multa symptomata inferens. Interdum est hæreditaria ab impuro parentum vel avorum semine communicata; interdum contagio contrahitur, quandoque etiam sponte proprioque vitio producitur, cum possibile sit ut in corpore humano qualitas venenata generetur, incipientis hujus lepræ signa sunt segnities, difficilis respiratio, alvi suppressio, lotium subjugale, fœtor respirationis sudoris, totiusque corporis eructatio molesta, veneris appetitus inexplebilis, raucedo vocis, mores melancholici, somnia turbulenta & incubus, ubi confirmatum est malum signa alia adsunt, quæ partim univoca sunt, partim æquivoca: univoca sunt, extuberationes in plerisque corporis partibus, sed in facie magis, præsertim secundum frontem, unde aures acuminatæ fiunt, nasus simus, labra crassa, & per consequens facies horrida, satyris depictis simillima, oculorum rotunditas, & color faciei ex rubro livens: signa æquivoca sunt, extremorum & crurum potissimum extuberationes, fœdus cutis color morpheæ similis, capillorum defluvium, musculorum præcipuè pollicis consumptio, stupor abolitusque sensus tactus in externis partibus, scabies, impetigines, gutta rosacea, extuberationes rotundæ & duræ sub lingua, palpebris, auribus, puncturæ aeuum, seu ulcerosa lassitudo subcute, cutis crispa instar implumis anseris, cutis unctuosa, sanguis thrombosus, niger, livescens, ex his omnibus notis, vel multis simul concurrentibus, vel paucis, sed essentialibus & pathognomonicis explorantur alephantiaci. Incipiens lepra *Arabum* curabilis est licet maxima cum difficultate; confirmata verò & inveterata curationem planè respuit, vocatur elephantiasis, quod cutis ea laborantium tumida, scabra, rugosa, tuberosa, & inæqualis, ut elephantum, reddatur.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Lepra Arabum seu Elephantiasi Græcorum incipiente.

℞. Rad. acetos. lapat. acut. enul. camp. polipod. q. sem. cartham. passul. mundat. ar. an. ℥ß. endiv. cichor. plantag. bugloss. borrag. lupul. fumar. cuscut. ceterach. chamædr. chamæpit. an. M. i. flor. viol. p. ii. F. decoctio ad ℥xvi. in colat. infund. per noctem epithym. ℥ß. fol. sen. mund. ℥v. agar. alb. ℥ii. zinzib. ʒii. mane bulliant parùm & F. expressio, in qua dissolve succor. depurator. fumar. & plantag. an. ℥iv. sacch. alb. ℔iß. F. syrupus perfectè coctus, dosis ℥ii. vel ℥iiß. cum sero lactis, quinto aut sexto quoque die.

℞. Conserv. bugl. borrag. an. ʒii. ras. ebor. &c. cervi an. ℈i. mithridat. veteris ʒii. M. pro duabus dosibus post purgationem horis tribus ante cibum.

Post tertiam aut quartam purgationem vena interior brachii sinistri secetur, detrahaturque sanguis ad ℥x. deinde si qua ratione fieri potest, reserentur hæmorrhoides: primum quidem fotibus emollientibus, deinde suppositoriis ex hiera simplici cum succo mercuriali, vel cum felle: aut si foris conspicuæ sint, & intumescant, assixis hirudinibus, ut ita sanguis ater & melancholicus emanet, cum sic corpus diligenter præparatum evacuatumque fuerit, perutilis erit balneorum usus ex aq. dulci, usque ad multos dies continuatus, mane jejuno stomacho; sed ea ratione, ut non admodum calidæ sint, verùm duntaxat tepidæ, ut corpus tantùm humectetur,

ctetur, non autem sudores elicient. Victus observandus refrigerans & humectans: cremor hordei maximè conducit, juscula parentur è pullis gallinaceis, carne vitulina aut vercina cum bugl. borag. oxalide, lactuca & plantagine, si quæ partes in cute existunt nigrantes aut lividæ, nullo vel obtuso sensu præditæ, his affigantur cucurbitulæ exiguæ cum scarificatu, eoque satis alto, ut sanguis promanet, sensusque revocetur. *Ioh. Fernelius, consil.* 70.

Cuidam ad elephantiasin vergenti ita consultum est, jussis est in totum abstinere vino, aut eo dilutissimo uti, vescatur carnibus elixis, & pullis nutritis pasta ex carne columborum facta, Theriaca bis aut ter n septimana utatur ad ʒi. cum aqua melissæ, bis mense catholico cum ʒiii. Confect. hamech. purgetur aperiatur vena basilica sinistra, balneis aq. dulcis utatur. *Guil. Ballonius, cons.* 61. *lib.* 1.

Premisso lenitivo aperiatur vena brachii sinistri, & extrahantur sanguinis circiter ℥x. plus minus, tota etiam hac æstate velim singulis mensibus circa novilunium hirudines applicari venis sedalibus, ut inde duæ aut tres sanguinem exugant, quod sponte sua cadant, etenim ferè ex alio nullo remedio majus juvamentum sperare debet: quare ei Author sum, ne ullo modo hoc remedium post primam purgationem intermittatur, sed hac æstate & sequenti autumno etiam singulis ut dictum est mensibus reiteretur. Postquam octo diebus ex ordine usa fuerit præparante & digestivo, assumat hoc pharmacum.

℞. Confect. hamec. ℥.m. el. è suc o ros. ʒi.m. fol. sen. ʒi. polipod. q. ʒii. F. infusio in decocto liquir. flor. & fruct. cordial. cum pauco cinnam. q. s. syrup. ros. solut. ℥i. F. potio quæ sæpius prout opus fuerit reiteretur, purgato corpore; volo utatur singulis diebus manè hoc electuario ad quantitatem nucis juglandis.

℞. Conserv. flor. borrag. ros. an ℥i. m. diar. rhod. abbat. theriac. opt. ℥i. cum syrup. de pomis q. s. F. electuar. quo assumpto ingrediatur balneum aqu. dulcis egelidæ in quo incoxerint rad. acetos. vel lapath. maj. fumaria, lupini contusi furfuribus mixti, & in panno lineo ligati quo in balneo sordes abstergi velim in balneo moretur per horæ spatium, post decumbat, post horam unam aut alteram, abstersо sudore; crura & cæteras partes infectas inungat hoc linimento.

℞. Succ. solani succ. scabios. acet. rosac. an. ℥i. succ. rad. lapath. succ. rad. enul. an. ʒvi. ol. ros. ʒiv. cortic. helleb. nigr. in petia ligat. ʒiii. coq. omnia ad succorum ferè consumptionem, deinde helleborus abjiciatur, adde butyr. rec. ℈iß. pingued. viper si haberi possunt, si non loco ejus theriac. bonæ ℥i. plumb. ust. ℥ß. Lithargyr. ceruss. an. ʒii. Thur. ʒiß. styrac. calam. sal. nitri. an. ʒii. omnia M. & cum succo limonum agitentur tamdiu in mortario plumbeo donec formam linimenti acceperint. Post balneum absolutum, placeret hoc remedium, quod apud quosdam pro experto secreto in hoc morbo conservatur, accipiunt milvum deplumatum, postea abscisso capite, pedibus, atque eo eviscerato, interiora omnia, caput & pedes in ollam rudem conjiciunt, quam testam luto oblinunt, & in furnum calidum imponunt. Ubi omnia combusta sunt, extrahunt, quodque in ea inveniunt, pulverant, atque ex eo pulvere manè in aliquo liquore propinant, quod verò reliquum est avis, partiuntur in tres partes, & quomodocunque coctum, edendum præbent ægroto, eo ordine, ut tertia die postremam partem avis absumat, quo remedio testantur quidam hunc morbum alias novem dierum spatio persanatum esse. A me verò alias in *Italia* hoc sequenti experimento curatus est hic affectus. Accipio duas vel tres viperas, si haberi nequeunt, totidem alios serpentes, conscindo vivos & adjecto multo hordeo decoquo in aqua quoad hordeum tumeat aut crepet, hordeo eo & ipsa serpentum carne pullos gallinaceos multos continuo alo, nec aliud alimentum suppedito; solent pulli postquam aliquot dies enutriti sunt, implumes evadere, & tandem rursus plumis vestiti: ubi igitur per multos dies ita aliti sunt, paulatim incipio ægrum horum carne, & carnium eorum iusculis alere, hoc remedium comprobatum est experientia. *Reinerus Solenander consil.* 25. *section.* 1.

SUB-

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Lepra Arabum.

Valescus de *Taranta* castrationem in hoc casu valde probat, nec ego eam improbandam censeo; testium enim amputatione evirantur homines in morbum proni, sicque in femineam naturam degenerant, & hepatis sanguinem assantis ardore restincto, humidi & frigidi evadunt: quæ temperies elephanticorum intemperiei calidæ & siccæ toto est genere contraria, adde quod sublata elephanticis gignendi facultate, tollitur ea hujus mali contagio quæ per prolis propagationem in humanum genus serpit & effunditur. *Paraus, lib. 20. Chirurgiæ*, 15.

Elephas, lues venerea & struma aliquid habent cognatum & συγγενές, tres has hydras unus alexicacos *Hercules* hydragyrosis vincit & opprimit. *Guil. Ballonius lib. 1. epid. & ephem. pag.* 15.

Lac asininum arcet elephantiasin, caro asinina proritat & advocat, unde hoc? an quia carnes crassum succum generant; lac autem serosum & tenue? hoc autem videtur absurdum. Nam *Hippocr. lib. 2. De Diæta*, ita descripsit: quorum animalium lac tenue est, sanguinis & similiter, eorum etiam carnes sunt consimiles. *Idem. lib. 2. epid. pag.* 186.

Neapoli cum subsisterem narravit mihi *Marius Schipanus* summus ibidem Medicus, Principem *Neapolitanum Caraffam* pro curanda lepra vesci solitum carne asini pulli. *Thomas Bartholinus*, *histor.* 33. *cent.* 6.

Accommodatissimum remedium erit lactis potus, asinini imprimis, velut magis detergentis, & tenuioris substantiæ, quotidie manè ad ℔ij. cum sacch. & cremore tartari, quo dejectorium fiat. *Benedictus Sylvaticus*, *consil.* 100. *cent.* 4.

Multi, ut ait *Ætius*, castratione se ab hoc morbo vindicarunt, hac ratione juvenem hoc anno liberavimus, qui incipiebat, & ultra principium fuerat progressus, utatur carne erinacei terrestris, exsiccata in furno, hoc non elephantiacis tantum, sed & cachecticis, nephriticis, convulsionibus obnoxiis, & iis qui aqua inter cute laborant, convenit, ut testatur *Galenus*. Potest in locum carnis viperarum substitui, servetur igitur caro erinacei terrestris, quæ si multa haberi potest, ad formam placentæ reducatur, comedat manè ante alia omnia, vel si velit, elixet cum salvia & borrag. & de ea comedat. *Guil. Rondeletius consil.* 53. *lib.* 7. *consil cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

Tanquam certum remedium ulmi usus in curanda recenti elephantiasi à *Iacobo Doyvineto*, *lib.* 1 *cap.* 7. prædicatur. Vidit enim adolescentem tali affectu laborantem, & decoctionis ulmi usu (factis faciendis) convaluisse, ea quidem pro omni potu utebatur in quolibet pastu, cum pauco vin. albo, & tanti sudores movebantur graveolentes, ut vix illos custodes ferre possent, ita viscera purgabantur & magna urinæ copia excernebatur, quibus excretionibus sanus factus est. *Iul. Cæsar Baricellus*, in hortulo genitali *Pag.* 306.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Lepra Græcorum.

Præmissis universalibus remediis hoc unguento liniantur, quo & altera puella à nobis curata fuit, quæ pro elephantica habebatur.

℞. Lithargyr. aur. & argenti macer. per noctem in aceto acerrimo, an. ℥i. sulph. vivi ʒß. hellebor nigr. ℈j. salis nitri ℈ij. succ. limon. ℥j. butyr. rec. axung. porcin. an. ℥ß. ol. rosac. q. s. cum modico ceræ F. unguentum. *Petrus Forestus*, *observ.* 9. *lib.* 4. *Observ. Chirurg.*

Cuiqam nobili viro lepre implicito, multa remedia frustra adhibui, secui venam, præparavi, purgavi, tandem helleboro albo usus, topica præclara admovi, theriaca pugnavi, omnia frustra, tandem usu cucumerum evasit, his conditis etiam utebatur toto anno. *Ioh. Heurnius*, *ad aphor.* 20. *sect.* 3.

Curationem quod attinet, cum lepra hæc summa sit scabies, eadem etiam, quæ scabies, medicamenta postulat, fortiora saltem. Imprimis hic utile est sudores provocare decocto sarse aut guajaci. *Daniel Sennertus*, *pract. lib.* 5. *part.* 1. *cap.* 28.

Fran-

Franciscus Gadius templi collegio præpositus jam biennio & atra bile morbo & *Græcorum* lepra detinebatur: nec ullis auxiliis, quamquam à clarissimis viris curatus, levari, nedum sanari potuerat: adeoque eum morbum molestè ferebat, ut dicere soleret, malle se mori, quam tam graviter affligi: hortabaturque me, ut etiam periculosa tentarem remedia, quandoquidem secura nihil profecissent, verùm fœlicior fui ego, quam illi expediret, namque ptisanæ usu assiduo, & carnium testudinum, levissimis alioquin medicamentis, salis interdicta consuetudine, cum sex mensium spatio, ita utraque affectione curavi, ut nunquam postea redierint, sed ut dixi, expediebat illi ut potius *Themison* aliquis fuissem, quam *Hippocrates*, septimo enim post aut ad summum octavo anno, qui rex vocabatur apud suos, ab eisdem captus, misera multa primùm passus, & sub terram vivus defossus, ut crimina fateretur tandem in vinculis in excelso atque edito loco animam reddidit. *Hier. Cardanus, cur.* 1. *lib. De curat. admirandis.*

In hoc morbo nihil melius est ptisana hordeacea; quæ sic fit, hordeum infundatur in aqua multa duodecim horis coquatur, donec disrumpatur, tundatur, cribretur, coquatur cum jure pulli vel testudinis, donec non amplius ampullas emittat, quod post tertiam hor. vix contingere solet: id autem in vase terreo, testudines etiam in aq. diu coquantur cum modico aceti albi, croco, & borrag. Et perseveret in hujusmodi cibo per sex menses.

Purgato præparatoque corpore, missoque sanguine, bibat per annum ter, quater; sexies in mense hanc aquam.

℞. Sang. porci rec. ℔iv. plantag. ℔i. ranar. sine capite & cute ℔iß. cancror. chelas & caudas ad ℔ii. rad. & fol. lapath. acuti ℔ii. destillentur omnia s. a. & de hac aqua capiat ℥iv. singulo manè, & sudet, si potest, nam calide bibenda est. Ex privatis auxiliis est hoc.

℞. Viperas veras & abscissis capite, & cauda ad tres digitos, coq. in pauca aqua, deinde contund. & cum furfure, & farina pinsentur, gallinisque tribus, aut quatuor edendæ præbeantur: cumque id factum fuerit per quindecim aut viginti dies occisæ gallinæ, exenteratæ, atque deplumatæ, coquantur juxta morem: & jus illud bibat, & carnes edat, & postmodum quiescat in lecto, donec exciderint crustæ. *Hier. Cardanus consil.* 3. *lib.* 4. *meth. med.*

SECTIO NONA.

De Lethargo.

Lethargus (ἀπό τῆς λήθης, καί ἀργῆς, i. e. oblivione, & inertia) sopor est præter naturam continuus, inexpugnabilem dormiendi necessitatem, cum omnium rerum oblivione, imaginatione, & ratiocinatione læsa, inducens; comitante etiam lenta febre continua: vel est delirium intermissionis expers, cum febres, sopore, & cerebri oblivione coniunctum. Ejus causam adscribunt antiqui omnes pituitæ lentę, & viscidę in cerebri substantia redundanti, & putrescenti unde vapores ad cor continuò delati non impensè calidi lentam illam febrem excitant: sed cum vix fieri possit, ut tota pituita putrescat, pars quæ non computruit, sua frigiditate saporem inducit. Alii volunt hunc affectum à vapore narcotico oriri, febrisque pituitosæ symptoma esse, & non primarium affectum: aliquando à pituitoso sanguine inflammationem faciente producitur. Signa Lethargi seu Veterni hæc sunt; lenta febre torquetur æger, in somnum perpetuò labitur, ignavus est & obliviosus, ad stentoream acclamationem oculos quidem aperit, sed statim iterum claudit, cerebro oscitat, & ore hiante persistit, velut os claudere oblitus, urinam reddit jumentorum lotio similem, ad mejendum à natura stimulatus matulam expetit, sed manu tenens mejere quandoque obliviscitur. Lethalis ut plurimùm est morbus.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Lethargo

JUvenis quidam viginti quatuor annorum valde pituitosus, cum uno atque altero die capitis gravitate laborasset, adeò fuit somniculosus, ac in somnum propensus, ut quæcunque agens dormire sem-

per cuperet: ac assiduè in somnum dilaberetur, tandem accedente febre in Lethargum incidit. Cùm ad eum intrassem, illicò hunc clysterem injiciendum curavi.

℞. Fol. baruc. ursin. alth. an. M. i. fol. betæ malv. mercurial. parietar. flor. chamæm. an. M. ß. furfur. p. ß F. decoctio in colat. ℔i. dissolv. cass. ℥ß. diaphæn. ʒiii. mell. ros. colat. ℥i. ol. chamæm. ℥iii. sal. ʒiß. M. F. clyster at minimè admittens, glande acuta ex pulv. hier. picr. & troch. alhand. adjecto melle & sale, alvum mox deposuit. Postea juvene satis robusto existente, eodem die, cùm adhuc in principio morbi essemus, vena cephalica cubiti dextri secta fuit ad ℥vi. qua detractione febris plurimùm fuit diminuta. Deinde usi sumus hoc oxyrrhodino leviter repellente & nonnihil discutiente.

℞. Aq. chamæm. ℥iii. aq. ros. ole. ros. an. ℥i. ol. chamæm. ℥i. acet. opt. ℥ß. M. fronti tepide adhibui, interim ad ea remedia me contuli, quæ ægrum è somno excitarent, ut sunt asperæ frictiones vincula injecta, tractio pilorum pectinis atque barbæ, & castorei odoratus. Post quartum diem pro purgatione dedimus pilul. ex hier. & cochias, cùm magis excitatus esset. Tertio die adhibitis cucurbitulis natibus & humeris ad diversionem, ad topica magis discutientia devenimus hoc modo.

℞. Ol. lil. unguent. alabastr. an. ʒiii. cui etiam tandem adjecimus ol. castor. ʒii. M. per os exhibuimus theriac. ʒi. cum ʒiß. conserv. bugl. sex horis ante pastum, quæ medicamenta cùm juvarent, ab aliis fortioribus abstinuimus; quale est castoreum, quod auctoritate *Mesues* datur à gr. iii. ad iv. ex oxymel. Ego sanè (inquit *Trallian.*) novi multos eo morbo victos, hoc solo remedio mortem evasisse: per se exhibitum proficit, adhuc autem magis cum oxymel. Sed his quibus usi sumus remediis, æger noster post septimum diem sanitati restitutus est. *Petrus Forestus, observ. 9. lib. 10. De Cerebri Morbis.*

Vir quidam crassus desidem agens vitam, crapulæ & inexplebili ingluviei deditus, cum hieme sese multo implevisset, in Lethargum gravissimum incidit. Vocatus ego, sanguinem ex cephalica mediocriter detrahere jussi, deinde clyster injectus, & ea exhibita quæ excitarent: neque ullo modo sinebam eum dormire, semper in officio sedulus, ut ita hominem morti destinatum ex tenebris in lucem renovarem. Strepitus & inclamationes admisimus. Imò aliqui scropham in cubiculum deferunt; pedibusq; ligatis in altum levatis ad lectum ægr. ugant, ut hoc garritu excitetur, vel tympanis sonantibus, aut serræ stridore. Cùm iam à somno utcunque excitatus esset, purgavimus eum infuso senæ & agar. & frontem capillis crematis adiecto aceti exiguo illinivimus, quod & huic malo antipharmacum est ab hoc sopore cùm aliquando evigilasset *Diogenes*, medicusque rogaret, quid ageretur rectè (inquit) nam frater fratrem amplectitur; ipsum affectum mortis germanum innuens. *Petrus Forestus, observ. 10. lib. 10.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Letargo.

MUlier quædam honesto loco nata; cum aliquot diebus capitis gravitate laborasset adeo fuit somniculosa ac in somnum propensa, ut quæcumque agens dormire semper cuperet, ac assidue in somnum dilaberetur, à quo initio excitari potuit, tandem verò accedente febre non potuit. Remediorum usum hæc neglexerat; nec Medicum accersiri admittere voluerat: itaque non prius vocatus, quàm omni sensu destituta, in gravissimum soporem delapsa esset. Detractus illi mox sanguis fuit e vena dextri pedis, enemata iniecta cucurbitulæ natibus & humeris admotæ, topica multa alia adhibita: verùm his non proficientibus tandem mors supervenit: capitis huius cranii osse sublato, abscessus in anteriore cerebri parte repertus, & pus interiori cranii ossis parti adhærescens, quod & e naribus paulò ante mortem paofluxerat. *Rembertus Dodonæus, cap. 7. obs. suarum.*

Si Lethargicis febris superveniat, Letargus solvitur: quod si sponte febris non accedat, licebit eam arte facere, inungendo pulsibus oleum è scharabæis factum ad modum olei Scorpionum: sic enim certo experimento febris excitatur ephæmeram æmulans, & altero statim die disparens: licebit

cebit tentare secundum *aph.* 57. *lib.* 4. *VVolfangus Hœferus*, *lib.* 1. *Herc. med. cap.* 6.

Magister meus jussit suspendi ad caput lecti cujusdam Lethargici suam unam per pedem, qui audiens continuum clamorem suis vociferanti sin tantum terrebatur, quod dormire non poterat. Cuidam alteri fecit caput abradi, & cum melle inungi; quo facto muscæ cœperunt eum in tantum infestare quod dormire non poterat; percutiendo semper muscas, & sic curatus est.

℞. Pulv. castor. capill. hominis combust. salv. sabin. an. terantur & temperentur cum succo apii & tepidum occipitio applicabis. Aliud.

℞. Ficus siccas, coq. in aceto, si corpus fuerit pingue, in aqua verò si macilentum. Cùm decoctæ fuerint, terantur, & cum sem. sinap. F. sinapismus, qui occipitio, raso tepide applicetur. *Arnoldus* de *Villanova*, *Practic. lib.* 4. *cap.* 11.

In Lethargo nihil præsentius spiritu citri ritè præparato, cujus beneficio filium meum morti συν Θ-ῷ ereptum memini, qui Lethargo penitus oppressus hoc unico remedio præ cæteris excitabatur. *Gregorius Horstius*, *observ.* 3. *lib.* 10.

Super laminam ferream candentem affunde acetum forte cum sem. nigellæ, rutæ, & castoreo coctum, ut nares patientis feriat: sic eum excitabis. *VVolfgangus Hœferus Herc. med. lib.* 1. *c.* 6.

SECTIO DECIMA.

Pro Lichene seu Impetigine in palmis manuum.

JUvencula quędam octodecim annorum cùm Lichenem in palmis manuum & citra interstitia digitorum admodum fœdam haberet, nec ullis remediis curari posset, tandem universalibus, factis evacuationibus, hoc nostro unguento eam curavi.

℞. Lithargyr aur. & argent. per noctem in aceto acerrimo infus. & macerat. an. ℥ß. sulph. vivi ℥i. pulv. helleb. nigr. ℈i. succ. limon. ℥i. axung. porcin. & butyr. loti in aq. rof. an. ℥ß. eræ modicum. F. unguentum molle, S. A. *Petrus Forestus*, *observ.* 5. *lib.* 5. *Obser. Chirurg.*

SECTIO UNDECIMA.

De Lienis Affectibus.

LIen qui velut promptuarium quoddã est pro recipienda terrestri & limosa parte, sanguinis, ut ulterius cocta & exalata, in fermentum habeat effervescentiæ gratia sanguini denuò remandandum, quamplurimis infestatur morbis, quales sunt, obstructio, tumor distendens, scirrhus, dolor, inflammatio vulnus, ulcus, &c. obstructione frequenter laborat, idq; ob eas omninò causas, quas in hepatis obstructione proposuimus. Dignoscitur gravitate & renitentia in sinistro hypochondrio, cum dolore quandoque præsertim à longa ambulatione & cursu, faciei etiam color lividus percipitur, & reliqua melancholiæ dominantis indicia apparent.

Scirrhus Lienis est tumor ejus durus ab humore crasso indurato ortum habens: eandem habet cum hepatis scirrho causam, utriusque eadem prorsus est diagnosis, nisi quod in lienis scirrho durities & renitentia in sinistro percipiantur hypochondrio.

Dolor interdum lienem affligit, citra febrem & duritiem, isque à flatu exoritur, qui non solùm lienis substantiam, quæ ferè insensibilis est. Sed etiam membranam ipsum vestientem distendit. Distinguitur à colico dolore; quod gravis sit, & in uno loco fixus.

Inflammatio lienis ejusdem est naturæ cum hepatis inflammatione, in eo tantùm differt, quod rarius fit à sanguine puro, frequentius à sanguine crasso & melancholico: easdem etiam habet causas, tam conjunctas quàm antecedentes. Signa ejus tumor & dolor in sinistro hypochondrio, ad diaphragma & sinistrum humerum protensus, gravitas etiam & pulsatio in eodem hypochondrio, febris assidua, cibi fastidium, sitis, lentor nigricans linguæ adhærens, molestus dexter decubitus, propter visceris gravitatem ventriculo incubantis; interdum etiam sinister, si tumor ingens fuerit, tumor interdum lienis figuram retinet, interdum totum sinistrum hypochondrium implet; interdum etiam infra umbilicum apparet, multiplicata

mate-

materia, & inflammatione vicinas partes præcipuè umbilicum occupante.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Lienis dolore, duritie, & inflammatione.

Detur primò vomitus cum vino emetico. Deinde exhibe hoc electuarium spleneticum.

℞. Raf. chalyb. præp. ℥i. scolopender ℥i. spic. nard. lap. lazul. an. ℈ii. cinnam. ℥ß. cum melle cocto despumato. F. elect. cujus sumat cochl. i. mane tribus horis ante cibum: & vesperi alterum cochl. duabus horis ante cœnam. *Rodericus à Fonseca. tom. 2. consult. 75.*

Multis & variis tentatis remediis æger tandem hoc unguento sanus factus est.

℞. Ol. communis ℔iij. medul. cruris bovis ℔i. butyr. rec. ℔ii. succ. bryon. succ. cyclam. an. ℔i. bulliant ad lentum ignem usque ferrè ad succi consumptionem, colat adde pulv. ceterach. cort. cappar. tamarisc. sem. agn. cast. an. ℥iii. M. F. unguentum. Est hoc unguentum mirabile quo omnes doctissimi Medici *Ferrarienses* usi sunt, inter quos numerare est *Savonarolam*, *Ugonem de Senis*, *Leoniceum*, *Bonaciolam*, *Manardum*, *Brassavolam*, & omnes hodie ibi artem Medicam exercentes, cum quibus nos per septennium ibidem agentes, eo quoque sæpè usi sumus, & magnum ex ejus usu observavimus juvamentum *Amatus Lusitanus, cent. 1. curat. 86.*

Curatur dolor lienis clysteribus carminantibus, purgatione convenienti, fomentisque emollientibus ac discutientibus, aceto adjecto: tum etiam linimentis compositis ex ol. lil. chamæm. cappar. absinth. cum modico spicæ & aceti.

Si post horum remediorum usum dolor persistat, cucurbitula sinistro hypochondrio erit admovenda, modo nulla inflammationis: aut fluxionis suspicio fuerit. *Lazarus Riverius, prax. med. lib. 2. cap. 2.*

Inflammationis lienis curatio eadem instituenda est, quæ in hepatis inflammatione fuit proposita. Si sequentes tantum adhibeantur differentiæ. Primo, quod venæsectio, liene inflammato, in brachio sinistro celebranda est, sed non ita frequenter, ut in hepatis inflammatione, quod verò de apertione salvatellæ ab auctoribus circumfertur, quam lienem peculiariter exonerare ajunt, superstitiosum est & jam ferè in usu practico obsolevit. Utilius multò è basilica vena ad omnes implendas indicationes, sanguis detrahitur. Secundo, quod topica, quæ inflammatione hepatis hypocondrio dextro admovebantur, hic sinistro applicentur. Tertiò, quod in dictorum topicorum usu, astringentia non sint tanta cura, & tam diu continuanda: quia cum lien sit pars minus princeps, illius robori tanto perè studendum non est. *Lazarus Riverius, prax. med. lib. 12. cap. 1.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Lienis obstructione.

Mulier quædam obstructione Lienis cum levi tumore non admodùm duro laborans, sequentibus medicamentis utens egregiè habuit.

℞. Endiv. cichor. cum rad. ceterach. cap. ven. cuscut. scolop nder. an. M. i. summit. lupul. M ß. cort. rad. cappar. tamarisc. an. ℥ß. sem. agn. cast ʒii. sem. anis. carvi, an. ʒi. fol. sen. ℥iß. epithym. ʒiii. uvar. exacinat ℥i. F. omnium dec. pro ℔iß. adde ℥iii. aceti in decoctione, in colat dissolv. oxymel. simpl. syrup. de quinque rad. & de scolopender. an. ℥i. M. F. Julepus. Deinde secta est vena lienaris in manu sinistra, quod egregiè profuit. Postea denuò purgata est, pilulæ iii. ex ℈i. Ammoniac. aceto dissolut. exhibitæ sunt, superforbendo oxymel. scillit. ℥iß. hoc enim solo vidi præceptorem meum *Elidæum Bononiæ* curasse quendam spleneticum tribus annis eo malo detentum. Jussi quoque ut uteretur vino decoct. rad. filicis, quo & idem præceptor meus uti solebat Idem dedit *Amatus, cent. 6.* ad splenis duritiem post universalia remedia, ad viginti dies minuit enim lienem, ut & fotus aceti acerrimi in quo lapis pyrites candens extinctus fuit, quod acetum spongia exceptum ad *Gal.* mentem optimum est remedium,

Vtebatur etiam *Elidæus* hoc unguento & cerato.

℞. Succ.

♃. Succ. brion. succ. cyclam. an. ℔j. dialtheæ ammoniac. in aceto solut. ol. cappar. amygdal. d. an. ℔ß. omnia in duplici vase bulliant, adde ceræ q. s. ut F. Unguentum.

♃. Pingued. anser. mucilag. alth. an. ℥j. pulv. tamarisc. ceterach. rad. cappar. rad. filic. an. ʒi. Resin. colophon. ʒij. Ceræ, resin. pini, q. s. F. ceratum: commendabat pulverem tamarisci in furno exsiccati cum cinnam. in cibis, & in potu dabat pulv. rad. filicis. *Petrus Forestus*, *observ.* 2. *lib.* 2. *De Lienis Morbis*.

Cum Villicus quidam Lineosus siti maxima torqueretur, jus cum tribus aut quatuor guttulis spiritus vitrioli sumens, ad temperandum immodicæ sitis æstum, ex hac potione ventre soluto plus quam quadragies, siti & obstructoine lienis liber convaluit, ita in multis casibus res eveniunt inexpectatæ. *Dominicus Panarolus*, *observ.* 21. *Pentecoste* 2.

Curatio eadem huic morbo competit, quæ in hepatis obstructione supra fuit proposita, addendo ea quæ peculiariter lienem respiciunt, & humori malenchonico præparando expurgandoque dicata sunt. His autem pilulæ de ammoniaco sequentes, tanquam efficacissimæ addendæ sunt, & in frequenti usu habendæ.

♃. Ammoniac. pinguis in aceto scillit. soluti ℥j. Extract. Aloes ℥ß. Crystall. tartar. ʒj. Myrrh. croci, an. ʒß. Mastich. benjoin. sal. fraxin. & absinti, an. ℈i. cum oxymel. scillit. F. massa pilul. dosis ʒß. bis in septimana, purgationibus interjectis.

Præ cæteris autem remediis, quæ ex chalybe componuntur, ad lienis obstructiones reserandas sunt efficacissima.

Amatus Lusitanus, *cur.* 61. *cent.* 5. Curationem proponit obstructionis lienis, à quartana febre relictæ, quæ sublata est decoctio rad. chinæ per viginti dies, post convenientes purgationes usurpato. *Lazarus Riverius lib.* 12. *prax. med. cap.* 3.

Pilulæ tartareæ *Bontii* hic conveniunt, quæ sic parantur.

♃. Aloes succotrin. el. ʒiii. Gummi ammoniac. cum aceto scillitico depur. ℥iß. Tartar. vitriol. ℈iß. F. massa S. A. dosis à ℈j. ad ʒi. mane, vel ante cœnam ℈ß. maximi sunt levaminis in morbis tartareis ut sunt affectus hypochondriacus, obstructio lienis, mesenterii, &c. incidunt enim tartaream mucilaginem, eamque per dejectionem expurgant: tantæ sunt apud *Hollandos* æstimationis, ut piaculum habeant communes eas reddere, alio modo etiam ita parantur: recipiunt extractum rhei paratum ex rhei el. ℥ß. & corrigentibus, speciebus diamargar. frigid. & diarrhod. abbat. an. ʒj. in succo citri per noctem maceratis, in colatura dissolvuntur species superiores, fitque S. A. massa, & sic hepar magis respiciunt. *Jo. Schroderus*, *lib.* 2. *Pharmacop. Med. Chym. cap.* 73.

Sacratissimus Imperator *Ferdinandus* tertius, pro cura verna, & consilio Medicorum, solius limaturæ chalybis crudæ in vinum passulatum infusione utebatur, quam male colatam & filtratam frigidè bibebat, & in curre vectus celeriter, quia pedibus uti non poterat, sese per horam exercebat. *Vvolfangus Hœferus*, *Herc. Med. lib.* 3. *cap.* 3.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Lienis Scirrho.

Post universalia remedia, imperavi, ut hoc arcana Præceptoris mei *Faventini* uteretur ad quindecim dies, quo omnis diurities splenis dissolvitur.

♃. Rad. filicis ℥ß. rad. cuscut. ʒij. M. & bulliant in ℥viij. vini albi potentis ad tertiæ partis consumptionem colatura patienti detur. Postea ut hoc unguento regio lienis inungeretur mandavi; quo & alij curati sunt, & magni pretii apud me habetur.

♃. Ol. cappar. ℥j. ol. lil. alb. amygd. d. chamæm. butyr. rec. an. ℥ß. succ. brion. cyclam. an. ℥ß. ebulliant olea ad consumptionem succorum: adde ammoniac. in aceto solut. ʒiiß. pingued. gallin. medull. crur. vitul. œsyp. humidi an. ℥ß. pulv. cort. rad. tamarisci, cappar. ceterach. rad. filicis, an. ʒj. pulver. sem. agn. cast. genist. an. ℈j. ceræ parum. F. Unguentum. *Petrus Forestus*, *observ.* 8. *lib.* 20.

Ceratum meum de ammoniaco, quo ego utor, fuit impositum: cujus hæc est descriptio.

♃. Ammoniac. dissolut. in aceto, ℥j. dial-

℥i. dialth. & empl. de melil. an. ℥ß. furfur. ʒj. pulv. radi bryon. sicc. pulv. rad. ireos sicc. an. ℥ß. pingued. anatis, anser. gallin. an. ʒiij. bdell. galban. an. ʒiß. ol. irini ʒiß. bulliant leniter in mucilagine sem. lini, fœnugræc. q. s. adde ceræ ℥ß. Terebinth. & resini pini, an. ℥iß. F. ceratum S. A. Plurimum emollit & resolvit duritiem scirrhosam, ut hoc ipsum pro arcano habeam, ac in officina per me semper paratum inveniatur. Deinde lien fomentabatur cum aceto in quo lapis molaris vel pyrites candens extinctus sit. *Idem observ.* 10. *lib.* 20.

Virum quendam à multis annis scirrho lienis graviter laborantem, divino favore fœliciter & brevi, his quæ sequuntur medicamentis, sanitati restitui. Instituta itaque prima optima victus ratione, sequens lenitivum exhibui.

℞. Fol. agrimon. veronic. cuscut. scabiol. fumar. an. M. ß. sem. anis. & fol. sen. an. ʒii. F. decoctio in colat. ℥iv. dissolv. Confect. hamec. ʒiii. diacathol. ℥ß. M. F. potio.

Purgato corpore, sequens præscripsi apozema.

℞. Rad. fœnic. aspar. lapat. acut. scrophular. polipod. q. saniculæ cort. inter. rad. trangulæ, an. ℥i. fol. agrimon. veron. cuscut. scabios. ceterach. fumar. scolopendr. cap. ven. cochlear. nasturt. aquat. an. M. j. flor. genist. sambuc. an. Mß. sem. fœnic. anis. an. ℥i. liquir. ras. uvar. pass. exacinat. an. ℥iß. fiat decoctio S. A. in colat. ℔j. dissolv. syrup. de scolopendr. de epithymo, an. ℥iß. aq. cinnam. & aceti, an. ℥i. M. F. apozema pro tribus matutinis. Interim loco affecto sequentem applicui sacculum.

℞. Rad. alth. malv. cum toto, an. ℥i. flor. chamæm. melil. sambuc. fol. cochlear. nasturt. aq. an. M. ß. incidantur & contundantur, indanturque sacculo, quo filo intertexto; & in aq. cocto, calidè bis aut ter quotidie applicetur. Post fotum totum latus unguento meo, ad splenes induratos inunxi, emplastrumque meum de cicuta supra alutam extensum applicui. Hisce scirrho emollito, sequentem potiunculam propinavi.

℞. Confect. hamec. ʒiij. extract. hellebor. nigri gr. vi. aq. cinnam. ℥ß. cum decocto præscripto. F. potiuncula, sumatur mane. Corpore hac potione tam per superiora quam inferiora (absque tamen ulla violentia) probè expurgato maximum levamen persensit, evomuit enim multùm humoris adusti, nigri, & melancholici, proculdubio ab helleboro ventriculum versus attracti, quapropter ne imperfectum relinqueremus opus inceptum, denuò apozematis præscripti doses sex vel septem exhibui, interim quoque fomentationibus, inunctionibus & emplastro præscripto usi sumus: per intervalla quoque potiunculam ex confect. hamech: & extracto hellebori propinavi. Sic divino favore plenissimè convaluit, multosque deinceps annos incolumis supervixit. *Guil. Fabritius Hildanus*, *observ.* 49. *cent.* 2.

Unguentum ad splenes induratos ex oleo amygd. d. ol. de cappar. pinguedine humana, ursi, caponis & anseris, in quibus succus cochlear. nasturt. aq. & tamarisc. coxerit, conficio. Addo nonnunquam nonnihil gummi ammoniac. dissoluti aut in prædictis succis, aut aceto scillitico. *Idem pag.* 657. Ibi etiam habetur descripto empl. de cicuta.

Mirabile est Emplastrum ex cicuta cum ammoniaco aceto dissoluto. Accipe cicutæ M. iv. ammoniac. ℔ß. infunde aceto acerrimo dies octo. Deinde bulliant dum ammoniacum solvatur, hinc per pannum fortem lineum validè exprimatur, iterumque expressus liquor ebulliat quinquies, & adjecta cera, cum oleo amygdal. dulc. F. unguentum. Hoc sit pro secreto; nam omnem duritiem mollit. *Joh. Heurnius*, *lib.* 2. *Method. ad praxin. cap* 10.

In lienis scirrho remedium habeo probatum ceratum nimirum compositum ex duabus partibus ammoniaci in aceto dissoluti, una succi tabacci, dimidia resinæ pini, terebinth. & succ. ebuli, una olei de cappar. & ceræ novæ q. s. ad empl. seu cerati formam adipiscendam, quod emolliente & digerente sua facultate plurimos obduratos lienes sanavit: dicam vobis, & aliud quod ostendit aliquando experientia: curabam quendam nobilem, cujus custos domus erat hydrope affectus ex scirrho lienis, quem habebat permagnum, cui ergo ordinavi spongiam ex aqua calcis vivæ expressam. Sanato domino non amplius accessi; neque

neque ille me adivit, sed expertus indies magis spongiarum earum utilitatem perpetuò usus est spongiis jam propositis, quousque tum ex hydrope, tum ex scirrho lienis fuerit curatus. *Hier. Fabrit. ab Aquapend. lib. 1. Chirurg. cap. 51.*

Curatio scirrhi lienis eadem omnino est cum ea quæ pro hepatis scirrho fuit proposita: ex remediis pro hepatis scirrho propositis, magno in pretio habendæ sunt pilulæ ex aloe, ammoniac. & merc. dulci: quæ tamen non abunde satisfaciunt: opiata sequens utramque paginam implebit: nisi morbus prorsus sit incurabilis.

℞. Gummi ammoniac. opoponac. bdell. an. ℥ii. dissolv. in vino albo, colentur, & coq. deinde confect. hamech. diaphæn. an. ℥ii. cathol. duplicat. ℥ß. pilul. fœtid. ℥ii. F. opiata, de qua capiat ℥ß. addèndo merc. d. gr. xx. continuando per plures dies consequentes, sicque tumor & durities evanescet: convenit venæ sectio in principio, at morbo inveterato minime prodest. *Lazarus Riverius, prax. med. lib. 12. cap. 4.*

Puella septem annos nata correpta fuit febre quartana, & post curationem ipsius incidit in tumorem durum & scirrhosum lienis: curata fuit solo usu aq. stillat. tamarisci, cum oleo vitrioli: sumebat singulis matutinis horis jeiuno ventriculo: istius aquæ ℥iv. cum ol. vitriol. gt. vij. & intra mensem perfecte curata fuit. *Joh. Faber. curat. 67.*

Si aliis malum non cedat, licebit cauterium in regione lienis infigere magno cum successu. Et quod mihi creditum velim, deploratos per hoc me curasse memini. *Nicolaus Fontanus, Analect. cap. 24.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Lienis tumore.

NOvi vetulam quandam (cum viginti annis splenetica fuisset (tumore lienis duriusculo laborantem solo continuò esu capparorum convaluisse. *Petrus Forestus, obs. 2. lib. 20.*

Multos nos tali vitio affectus curavimus; inter quos unum, quem, cum septennio hoc morbo vexatus frustra multa consilia ac pene infinita præsidia expertus fuisset, solo tandem capparis qui tali ægritudini aptissimus cibus est, solaque illius aquæ, in qua faber ferrarius sæpe candens ferrum extinguit, annua potione liberavimus: tanta scilicet in ejusmodi aqua contra hoc vitium inest vis atque virtus: unde & compertum est animalia quæ apud fabros educantur perquam exiguos habere lienes *Antonius Benevenius, cap. 105. libri de occultis morborum & sanationum causis.*

Ad purgandum humorem melancholicum maxime laudantur pilulæ de ammoniaco, quæ pro secreto habentur in hoc morbo: quæ sic fiunt.

℞. Extract. Aloes cum aq. endiv. ℥i. Gummi ammoniac. in aceto scilit. solut. myrrh. præp. an. ʒi. mastich. spec. trionsant. an, ℈i. croci, ℈ß. sal. absinth. ʒi. cum syrup. de succo rof. F. massa pilul. cujus accipiat per intervalla ʒi. plus minusve: usus harum pilul. non solùm in hoc affectu, sed in omnibus obstructionibus ventris, in quartaniis cachexiis præcipuus habetur. *Rodericus à Fonseca, tom. 1. consult. 28.*

Suadeo ut sinistra hypochondrii regionem integat hoc emplastro, quod non solùm mollit, discutit, humoresque in splene conditos resolvit, & dolorem, si quis leviter sopit, verùm etiam viscus roborat & consolatur.

℞. Ammoniac. ping. ℥ii. aceti ℥vii. vini alb. ℥iii. coq. ad humoris consumptionem: tum adde empl. de meliloto ℥iß. Mastich. ʒii. pulv. ceterach. pulv. flor. chamæm. calam. arom. sem. cumin. an. dr ß. ol. cappar. partes ij. ol absinth. & nardin. an. part. j ceræ novæ q. s. F. emplastr. estend. q. s. super alutam, & applicetur lienis regioni. *Reinerus Solenander, consil. 21. sect. 3.*

SECTIO DUODECIMA.

De lienteria.

VIde supra libro tertio sect. 47. *De cæliaco morbo.*

SUBSECTIO UNICA.

Pro Lienteria.

VIr quidam lienteria laborans singulo die jejuno ventriculo sumens ℥ß. sequentis electuarii nihil superbibendo curatus fuit.

♃. Sacch. rosat. ℥iv. theriac. opt. ʒvi. cum miva citonior. q. s. M. F. elect. eodem modo fuit curatus teste, *Amato Lusitano cent. 2. cur. 56.*

Nobilis quidam *Anconitanus* senio confectus qui cùm per plures dies semicrudum cibum per secessum emitteret, & multa præsidia tentata illum non juvissent, hoc elect. ultimò refectus fuit; & sanitatem obtinuit: usus est sacch. rosato antiquo. *Petrus Forestus, observ. 24. lib. 22. De diversis generibus profluviorum alvi.*

Vir quidam 46. annorum lienteria gravi afficitur, quàm *Dei* auxilio, quod mihi semper desperatis & gravissimis curandis morbis præsto est depello levi hac cura, certa tamen. Potus sit vinum absinthites & aqua chalybeata. Cibus omnis conficiatur ex aqua chalybeata. Manè edat panem benè coctum in vino adusto maceratum. Stomachi regioni accomodet emplastrum ex mica panis secalini & aceto forti conflatum. His remediis bonus ille vir a lienteria exitiali evasit. *Martinus Rulandus, cur. 37. cent. 7.*

SUBSECTIO DECIMA TERTIA.

De Linguæ calculo.

SOrorcula quædam *Delfia* annos nata viginti & tres, & cùm circa os maxillę inferioris prope mentum longo tempore doleret, sub lingua in musculosa carne laxiore versus radicem Chirurgus qui illam quotidie invisebat cum duritiem diu sensisset, abscessum in lingua futurum sperabat: huic ficum aridam per medium scissam continuo, ad suppurationem promovendam, loco dolenti apponit: & præter spem tumore jam emollito, lapillus quidam insigniter durus ultrò exivit absque incisione ad magnitudinem nucis avelanæ formæ tamen longioris ut vidimus alio lapillo ex pulso statim omnis dolor cessavit, nulla suppuratione; aut sanie vel pure subsequente; & quod dictu mirum est, labris vulneris per se rursus unitis, absque ullis medicamentis. Istis etiam diebus lapillum ex lingua prodeuntem vidimus paulò ampliorem ab illo quoque tandem expulsum: res admiratu digna, lapillo erumpente: nec saniem, nec sanguinem subsecutum fuisse, linguamque ita per se coalitam: fortè cum & vulnera linguæ facilè per se coalescant, ut constat in perjuris, & iis maleficis, quibus lingua clavo perfoditur, facilè coalescit, & conglutinatur ob mollitudinem carnis. *Petrus Forestus, observ. 26. Schol. lib. 14.*

Intumuerat mulieri cuidam admodum lingua, ita ut eam movere, aut loqui non posset: uti neque aliquid deglutire, rupto tandem spontè abscessu procidit calculus tophaceus, durus & magnus. *Felix Platerus, obs. 3. pag. 896.*

Vir quidam quadraginta annorum graves & frequentes in fauces & tonsilla fluxiones patiebatur: tandem animadversum est lapillum sub lingua concretum fuisse, qui facilè extractus est, ægerque ab eo tempore fluxionibus prædictis vexatus non fuit. *Petrus Estanove, observ. 5.*

SECTIO DECIMA QUARTA.

Pro Linguæ & Labiorum resolutione.

NOndum hic affectus paralysis dici debet, licet, nisi debitè tractetur, in illum possit terminari. Aer diligendus purus, qui calida & sicca qualitatibus superfluum capitis humorem absumere discutereque valeat. Suffitus in ædibus utiliter quandoque excitantur: ad hoc bene facit ex alvo succino puriore, scilicet, tenuiora ramenta paucis carbonibus injicere minus gravis est & tamen perbellè siccat roboratque cerebrum odor ex indico succino, animen vocant, excitatus ex cariophyllis quoque admitti potest: utilis & gratus est qui ex sequenti pulvisculo composito movetur, siccat egregiè, calefacit mediocriter; & roborat internas partes capitis.

♃. Benioin. ʒii. lign. aloes, ʒiß. storac. calamit. ℈iv. anim. ʒß. thur: sandarach. a-

rab. (i. e. gummi juniperi) an. ℈ii. cariophyll. ʒß. contusa M. pro suffitu; quo suffumigetur nocte dormituro tegumentum capitis, eundem excitando super carbones addo hic aliud quod in id genus capitis affectibus cavendis sæpè profuisse comperi: conficitur ex succini globulis minutis collaris corona, ea circa cervices collum circumdatur aliquot spiris, retineturque continuò sub interula ad cutem: hæc enim corporis tempore calefacta insensibili latentique vaporatione expirat, ita cerebri humiditates siccantur, absumuntur, & retinentur, additurque capiti robur: in aeris observatione advertendum est, ne exponatur caput æstui solari, multoque minus radiis lunaribus vitandus etiam percolatus aer & qui per rimam, vel exiguam aliquam fenestram quasi luctando inspirat. nam ita ad fenestram sedisse, ventumque penetrantem cervice, capitisque altera parte excepisse, sæpenumero vidimus in ita dispositis magnum malum dedisse. Victus instituendus exsiccans & moderate calefaciens: sunt cibi assi potius quàm elixi; condiantur rore marino, satureja, serpillo, salvia, origano, majorana, arantiorum & limonum corticibus; cinnamomo etiam nuce moschata, macere, cardamomo, & galanga: observarunt Medici, potissimum ex *Arabum* familia celebriores, esum columborum sylvestrium Medicinam propriam esse ad relaxationem omnium membrorum (ut loquuntur illi) ad privationem sensus & motus, ad tremorem & amissionem loquelæ: compertum etiam est leporis cerebrum in frigidis cerebri & nervorum morbis utiliter comedi: assum comedi potest, conditum cinnam. & nuce mosch. singulis mensibus semel purgetur his pilulis.

℞. Pilul. aloeph. ʒii. Aloes rosac. ℈ii. Agar. opt. ʒß. rhei irrorandi aq. cinnam. ℈i. Zinzib. alb. sal. gem. an. gr. ii. M. cum ros. solut. f. pasta ex ʒi. f. pilulæ ix. dosis ʒi. Interea temporis quandoque vesperi horis à parca cœna tribus, cum decumbendum fuerit, diglutiantur duæ aut tres ex iisdem pilulis ternis nimirum, quaternis, quinisve diebus quibuslibet: quod si alvus quandoque astrictior fuerit, hora una ante cœnam ex prædictis pilulis una aut altera diglutienda: vel in usum vocetur hæc pilul. massa: etenim tam serosos quam lentos frigidosque humores, quibus cerebrum gravatum minus expedite sensibus internis atque externis utitur, qui itidem vertiginis & paralyseos similiumque id genus morborum causas præbere solent, sine molestia educit, atque evacuat. Novi qui vegetam memoriam visumque expeditum in multos annos harum usu, quod scilicet vesperi à cœna decubituri, unam earum, longo tempore continuantes, diglutierant, conservarunt: pilulæ hæ sunt.

℞. Turpeth. gummos. colocynth. agar. opt. an. ℈ii. rad. asar. carioph. cubeb. nuc. mosch. mastich. an. ℈i. cal. aromat. succin. albiss. an. ℈ß. fol. sen. epithym. cretens. an. ℈i. sal. gemm. myrobal. chebul. pulp. sem. cartham. an. ℈ß. Aloes opt. ad pondus omnium, cum succo salviæ ad ignem depurato q. s. F. massa: & ex qualibet ʒ. pilulæ num. 7. vel 8. ex istis singulis diebus alternis vel ternis quibusque sine discrimine diglutienda una vel altera supra vesperam horis aliquot à cœna: quod si exquisitius purgare corpus quandoque in animo est, pilul. istarum tuto à ʒi. ad ʒiß. sumere licet. Purgato diligenter corpore, hoc unum adscribam, quo assumpto resolutam linguam aliquoties restitutam scio.

℞. Mithrid. vet. ℥i. rad. acor. condit. opt. triti ʒii. nuc. mosch. zinzib. alb. an. ʒß. sal. communis ℈i. subigantur omnia in mortario cum pistillo instillando continuo succi salviæ ad ignem defæcati q. s. F. elect. consistentia solidiusculum: ex eo avellanæ instar in ore retentum diu lingua volutatum tandem deglutiatur: interim profuerit aliquando caput per nares expurgare levi hoc errhino.

℞. Aq. majoran. ℥iß. pulv. nuc. mosch. ℈i. mell. rosac. colat. ʒii. dissolve: attrahendum mane e vola manus in nares: item apophlegmatismi loco teneat in ore aquam melissæ quæ ex melissa irrorata vino generoso aspersoque cariophyll. pulvere destillata erat: in quodam enim generosissimo viro comperi aliàs hanc aquam, cum primùm admoveretur, in restituenda loquela vehementer profuisse. *Reinerus Solenander, consil.* 14. *sect.* 2.

SECTIO DECIMAQUINTA.

Pro Linguæ Vulnere.

PUella quædam exerta lingua in terram cadens, partem illam quæ inter dentes erat ferà ex toto abſcidit; vocatus ſequentibus remediis curationem tentavi, atque fœliciter abſolvi.

℞. Fol. & flor. liguſtr. plantag. roſ. rub. an. M. i. cortic. grana. balauſt. an. ℥ß. coq. in ℔ii. aq. chalyb. ad tertiæ partis conſumptionem, in colat. diſſolv. acaciæ ʒii. ſyrup. de roſ. ſicc. ʒii. M. F. gargariſma, quo ſæpius interdiu abluatur lingua: in ore continenter tenebat ſyr. de roſ. ſicc. de cydon. ſyr. conſervat. ceraſorum, de ribes; veſcebatur juſculis carnium recent. hordeaceis, lacte amygd. d. & ſimilibus: his Dei beneficio pleniſſimè fuit curata, neque ullo modo depravata fuit loquela. *Guil. Fabritius Hildanus, obſerv. 28. cent. 1.*

SECTIO DECIMA SEXTA.

De Lochiis per alvum expurgatis.

LOchiorum poſt partum expurgatio copioſior nonnunquam eſt juſto, parcior nonnunquam, interdum planè intercerta. Pro diminuto vel ceſſante fluxu lubrica alvus confert, cujus rei cauſam non rarò admiratus ſum: novi puerperas quibus nulla lochia poſt partum ſucceſſerunt, magno vitæ diſcrimine: injecto verè clyſtere ſimplici, alvoque ſoluta convaluerunt, quibus diarrhea loco ſanguinei purgamenti fuit ſaluti: quum uxor mea chariſſima fœliciter filiolum meum *Caſparum* enixa eſſet, parciſſimè præter morem lochia fluxerunt, ſed continua ferè aliquot dierum diarrhœa ſine ulla virium jactura purgata fuit. Dubitavi per quas vias retracta ſit materia ad inteſtina; longæ viæ ſunt, nec hic per alvum cruor decurrit; igitur verò mihi fit ſimile per alvum revelli & evacuari ſum quo alioqui diluitur ſanguis & impregnatur ad venas uteri patentes deducendus. *Thomas Bartholinus, Hiſt. 19. cent. 3.*

SECTIO DECIMA SEPTIMA.

Pro Lochiorum fluxu immodico.

MUlier quædam poſt abortum à ſanguinis fluxu immodico ſummam patiebatur virium dejectionem: illi præſcribo frictiones & ligaturas partium ſuperiorum, cucurbitulas ſub mammis, epithemata & pullos columbinos, fotus manuum cum vino calente, in quo confectio alKerm. diſſoluta ſit, & ſequentem potionem.

℞. Aq. plantag. naph. & roſ. an. ℥i. ſyr. corall. ℥i. ſal. prunell. ʒi. ſang. drac. ℈ß. M. F. potio, quæ ſtatim fuit exhibita, antequam reliqua remedia fierent, & intra horæ quadrantem dolores ventris & lumborum quieverunt, & fluxus imminutus eſt, ut aliis remediis non indiguerit, *Lazarus Riverius, obſerv. 69. cent. 1.*

Curatio fluxus ſanguinis immodici in illius cohibitione tota verſatur: ſumma tamen cautio adhibenda eſt, ne quod per hujuſmodi purgamenta excerni conſuevit: intus retineatur, & graviſſimorum affectuum cauſa evadat. Ideo ſi affectus non vehementer urgeat, à levioribus incipiendum erit, ad potentiora, ſi opus fuerit, ſenſim progrediendo, ac primùm ſanguinis impetus cohibendus eſt alimentis incraſſantibus, ut panatellis, gelatinis, oryza, amylo, cum juſculis pedum vituli, pyris cydon. coctis, carnib. aſſis ſucco granatorum aſperſis. Cibus paulò copioſior exhibeatur, non tamen una vice, ſed potiùs frequenter, cum modo calor & ſpiritus, qui expulſionem in utero adjuvant, ab utero ad ventriculum avocetur, & vires inſtaurentur. Vitelli ovorum huic uſui conveniunt: nam & facile coquuntur, & calorem ad ventriculum avocant: potus ſit aqua ferrata, vel extinctionis auri, vel in qua parum maſtiches bullierit, venter faſcia mediocriter conſtringatur: quia hoc modo comprimuntur vaſa & fluxus immodicus impeditur, lumbis admoveantur lintea oxycrato madefacta, ſi diutius duret fluxio, pulvis vel opiata ad plures doſes præſcribi poteſt in hunc modum.

℞. Lapid. hæmatit. ℈iv. pulv. bol. armen. corall. rubr. margar. præp. an. ʒi. ſem. plan-

plantag. coriandr. præpar. & gran. sumach. an. ℈ii. M. F. pulvis tenuissimus, de quo capiat ʒi. cum decocto centinodiæ & syrup. cydoniorum.

℞. Conserv. ros. rad. symphyt. an. ℥i. bol. arm. troch. de carabe, & corall. an. ʒi. cum syrup. corall. vel de ros. sicc. F. opiata de qua capiat ad magnitudinem castaneæ superbibendo parùm aquæ potus ordinarii.

Exterius verò fotus & unguenta utiliter admovebuntur in hunc modum.

℞. Summitat. lentisc. rubr. plantag. cupress. olivæ, polygoni, an. M. i. rosar rubr. p. ii. granor. myrti ℥iß. nuc. cupress. numero vi. cortic. granat. p. ii. coq. in aq. chalybeata & vino rubro astringente, & colatura foveantur partes muliebres valdè tepidè & ferè subfrigidè.

℞. Unguenti comitiss. ℥ii. succ. plantagin. ℥i. agitentur simul, & fiat linimentum applicandum post fotum.

Injectio in uterum etiam potest fieri ex succo plantag. à *Galeno* laudato, vel decocto fotus prædicti.

Reliquis remediis non conferentibus, venæsectio in cubito præsentaneum est remedium, si paulatim & per quædam intervalla sanguis educatur; sic enim multas deploratas convaluisse experientia docuit.

De somno peculiariter hic annotandum, dum sanguis copiosè effluit, eum esse penitus arcendum, multæ enim ex eo de medio tolluntur, quia calor ad interiora retractus majorem fluxum efficit: & si aliquando is concedendus sit aliquis ex ministris semper adesse debet, qui ægrotantis pulsum & respirationem observet *Lazarus Riverius, prax. medic. lib.* 15. *cap.* 21.

SECTIO DECIMA OCTAVA.

Pro Lochiis suppressis.

IN puerpera lochiis suppressis laborante rectè usus sum hoc decocto.

℞. Hord. mund. M. i. liquir. ras. ℥ß. schænanth. ʒiß. coq. in aq. pro lbi. id quidem vel in febre non obest, & simul purgationes sopitas aperit, debilioribus ʒi. schænanth. in jure pulli bullire jubeo: hoc enim modo *Florentiola* Medicus *Bononiensis* utebatur: valet & jus cicerum. Mulieres *Bononienses* dant jus columbæ in quo bullierit schænanthum ad purgationes promovendas; estque remedium *Nicolai*, at in robustioribus puerperis, si menses diu retineantur, vena tali incidenda, ut in quadam cum maximo successu fecimus, menstrua purgatione subsequente: etiam sumendo ʒi. pulv. dominarum cum aq. artemis. *Petrus Forestus, observ.* 82. *lib.* 28. *De morbis mulierum.*

Hunc potum sibi reddat famillarem aliàs à me expertum.

℞. Flor. chamæm. M. iß. pulv. cortic. arant. sicc. ʒi. coq. in. s. q. cerevis. cujus colaturæ sacc. finiss. parum misceri potest: ab eo aliquoties assumpto melius habuit. *Joh. Petrus Lotich., observ.* 21. *cap.* 1. *lib.* 5.

Purgatio convenire potest septem vel novem diebus à partu, ex infus. rhei, agar. aut senæ; vel cum jusculo laxante ex herbis ac rad. aperient. cum sena parato; vel cum mannæ, ℥iß. in jusculo dissolutæ. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 15. *cap.* 22.

Nobilis mulier pudicitiam suam prostituerat, uteroque conceperat; conceptus ferè trimestris. Cum de ea re nulli subolevet, fortè cum joco multa faceret patereturque, in vicinum lectum conjicitur, in ejus ventrem incidit juvenis, qui impetu lapsus, & sua ipse mole opprimens, tantam utero vim intulit, ut illisus fuerit fœtus: ingens copia sanguinis fluit. Qui aderant nil tale de conceptu cogitabant. Advocatus Medicus, de amissa pudicitia ne cogitare ausus, totum id ad pressum istum referebat, ideò rogatus omni ratione sanguinem cohiberet, & supprimentia, & sectionem venæ recens enixæ adhibuit. Sequenti die rheum præscribit, nihil inde alienum consecutum, an urgente necessitate recens enixas ad solennia remedia adigere audebis. *Guil Ballonius, lib.* 1. *Epid. & Ephem. pag.* 53.

SECTIO DECIMA NONA.

Pro Loquela amissa.

PUella quædam septem annorum, cum variolis gravissimè correpta fuisset, cir-

circa quartum diem morbi loquelam ita amisit, ut ne minimum quidem vocis articulum, aut sonum aliquem edere posset. Ego cum in consilium adhibitus essem, & hujus morbi causam investigare vellem, ne minimum quidem linguæ vitium inveni, illam enim absque omni difficultate movebat, protrudebatque atque ex una in alteram partem circumducebat. Ex his signis, malum in ipsis recurrentibus nervis esse haud difficulter conjeci: recurrentes enim nervos vocis præcipua esse organa post *Galen.* asserunt Anatomici, quapropter illis interceptis aut sectis mutum statim ut reddatur animal necesse est. In curationem autem sic processi. Primò, syrup. rof. solut. cum rheo, agar. & sena, nec non duobus granis gutt. gamandr. dissolutis in decocto beton. salv. prim. veris, corpusculum ut per intervalla expurgaretur, suasi. Deinde quæ cerebrum partesque roborant, ut sequens, facit elect. præscripsi.

♃. Conserv. flor. beton. prim. veris, salv. rorismar. an. ℥ß. confect. alkerm. ʒii. spec. dianth. & de gemm. an. ℈ii. cum syrup. de beton. q. s. F. Electuar. de quo sumat ægra quotidie ter aut quater præcipuè jejuno stomacho, & post cœnam ad magnitudinem castaneæ.

Exterius fotum sequentem anteriori parti colli ubi nervi recurrentes descendunt, iterumque recurrunt, bis in die applicare jussi.

♃. Flor. beton. salv. rorismar. prim. veris, summitat. major. hyperic. centaur. an. M. ß. rof. rub. jvæ arthetic. an. M. j. gran. junip. ℥iii. incid. & contund. omnia grosso modo, postea indantur sacculo ejus magnitudinis, ut anteriorem partem colli ad sternum usque cooperire possit, is aquæ incoctus applicetur calidè, fomenteturque collum spatio unius horæ; idque bis in die. Deinde inungatur collum sequentibus aquis destillatis.

♃. Aq. beton. prim. veris, salv. lavend. an. ℥ß. spirit. junip. sine vino præp. ℥j. theriac. opt. ʒii. M. his non diu adhibitis remediis, loquelam paulatim recuperavit, & nunc optimè valet puella. *Guil. Fabritius Hildanus, observat.* 14. *cent.* 6.

Relatum est *Maximilianum Frederic* III. Imperatoris filium usque ad nonum suæ ætatis annum prorsus elinguem & mutum fuisse, sed tamen beneficio naturæ, non solùm sermonem acquisivisse, verùm etiam fuisse, sed eloquentissimum: nam in ipso existimandum est vitium originem duxisse ex larga humiditate, quæ ætatis progressu consumpta fuit. *Hieronymus Mercurialis, lib.* 2. *De Morbis Pueror. cap.* 8.

Græcus quidam Nobilis variis ulceribus à morbo *Gallico* contractis scatebat; à quibus optimo sed subtili constituto victus ordine, & ebibito guajaci decoct ad 40. dies, ac postea à ceratis cruribus & brachiis ex mercurio impositis, & postea iterum repetito guajaci decocto, sanus evaserat; uno tantùm ulcere in alta palati parte permanēte, quod nullis medicamentis cicatricem duxit; imò ibi perpetuum foramen relictum est, ob quod vir hic in totum usum linguæ & vocis amiserat. Quo tamen modo tanto malo occurrerimus, ut vir commodè loqueretur, attendite. Mirum namque artificium hoc excogito, quo ita rectè & continuè post loquebatur, ac si nihil mali unquam haberet. Habet autem artificium sic. Ex auro capitatum clavum per Aurificem parari jubeo, clavi caput erat rotundum & latum, ut universam foraminis circumferentiam contigeret; cuspis verò parva admodum & rotunda, in cujus medio auricula lentis modo prominebat. In hac igitur clavi cuspide spongiola adaptabatur, quàm intra foramen ægrotus mittebat, quæ humiditate tumida inibi fixa manebat: unde ita eleganter loquebatur, ac si nihil mali haberet. Singulis verò diebus bis, vesperi scilicet & manè, instrumentum deponebat, & spongiolam lavabat, & digitis comprimebat, & iterum reponebat & intromittebat. Eo deposito vox in totum deficiebat quæ eodem intromisso recuperabatur. *Amatus Lusitanus, cur.* 14. *cent.* 5.

SECTIO VIGESIMA.

De Loquela absque Lingua.

S*Almuri ex Variolis* quidam expuit totam linguam, nec tamen loquendi promptitudinem amisit, quanquam exactè aliqua literarum elementa proferre nescíverit.

verit. Sunt enim litteræ quæ sine linguæ aliisve enunciantur, ut A. vel à Labiis, eduntur ut B. *Thomas Bartholinus*, *Hist.* 21 *cent.* 2.

SECTIO VIGESIMA PRIMA.

De Lue Venerea.

LUes Venerea (quæ & Morbus Gallicus Italicus, Siphilis, & Pudendagra dicitur) totius substantiæ morbus est, occultus & contagiosus, tuberculis, maculis, ulceribus, cruciatibus & doloribus sese prodens. Causa efficiens est occulta & venenata qualitas contagione & attractu contracta; & in humore aliquo velut in subjecto inhærens; hæc autem pernitiosa labes, licet variis modis se diffundat, venereo tamen concubitu maximè propagatur in genus humanum. Per totum corpus disseminato malo, sæva pullulant symptomata, animum tristitia detinet, corpus lassitudo, pallor faciem, pustulæ circa frontem primò, deinde per totum corpus erumpunt, dolor adest vehemens & vagus, modò in capite, modò in musculis, modò circa artus, ac præcipuè sub noctem molestans, fœda se prodit Gonorrhœa, circa pudenda oriuntur ulcera & bubones, destillationes contingunt pravæ, quæ modò palatum, & uvulam, modò fauces & tonsilas erodunt: Labia quibusdam consumuntur, quibusdam nasus, quibusdam oculi, aliis pudenda tota, languent omnia membra, nullum adest desiderium cibi, nullus somnus, sed mœror & iracundia continua & amor decubitus; febricula, aliquando, sed rarò comitatur, pilorum accidit defluvium, & dentium casus; Cùm denique inveteratum evadit malum, adsunt ulcera fistulosa, callosa, cancrosa, tophi in variis corporis partibus, ossium caries, imprimis in cranio, osse palati & nasi, febris hectica, tabes, cachexia, epilepsia, surditas & cœcitas; exostoses etiam superveniunt, quę duplici modo fiunt, vel per modum adhæsionis materiæ crassæ & viscidæ ossi affixæ, vel rursus per modum excrescentiæ ossis ab interno meditullio: quamvis enim os sua natura, durum sit, tamen virtute veneni extenditur & augetur carnibus in ipso osse genitis carcinomatosis & exquisitissimo sensu præditis, & tunc lues immedicabilis est.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Lue Venerea.

MUlieri cuidam virulentia venerea affectæ cum nobis & vlceribus in fronte consului ut ab assumpta cassia, vel elect. lenitivo, altero die ex vena jecoraria sanguinem mitteret. Deinde ut hic Syrupus pro digestione ad octo dies sumeretur.

℞. Syr. de fumar. de succo bugloss. an. vnc. ii. aq. fumar. bugl an. vn. ij. M. vel melius cum decocto fumar. bugl. beton. & liquir. Deinde ut hoc solutivum caperet.

℞. Confect. hamech. vn. ß. syr. ros. solut. vn. ii. aq prædictis, vel decocto fiat potio. Postea ut parum sanguinis detraheret ex vena cephalica ob capitis insignem dolorem & gummata in capite. Tandem redeundo ad syrupos, postea ut sic iterum purgaretur præcepi.

℞. Confect. hamech. ℥vj. diaphœn. ℥ij. syr. ros. laxat. vn. j. cum aquis, vel decocto F. potio His peractis, ut ad decoctum ligni hoc modo perveniret consulvimus.

℞. Lign. guajac. circumquaque buxei coloris, intus autem nigrescentis, serra vel lima in scobem redacti ℔i. Infund. in aq. fontis vel fluviatilis ℔xiv. per spatium vigintiquatuor horarum, & in olla fictili vitreata & bene operta; postea admoveatur lento igni, & decoquatur ut remaneant ℔viii. colatum inde in vas vitreum stricti orificij, & exquisitè opertum, & servetur. Hujus decocti vnc. vj. vel paulo plus bibat horis quatuor ante prandium, atque interim se continebit in cubiculo tepido, è quo non recedet, donec totum tempus potionis transierit: quod si stragulis, & vestibus bene contecta in lecto per vnam horam, vel duas sudaverit, optimum erit; surget deinde vestibus benè munita, & leniter inambulabit, vel aliquo hilari opere se exercebit, & exactis quatuor horis à potione prandebit. Prandium erit primis decem diebus, panis benè fermentati & biscocti vnc. iv. vel v.

aut plus carnis vervecis, vel pulli gallinac. vel perdicis assatæ vn.iv. vel paulò plus. Potus sit cerevisia communis benè defæcata, vel vinum oligophorum probè lymphaeum pro consuetudine: quòd si poterit ab his abstinere, bonum esset pro potu uti secunda aqua decocti ejusdem ligni, superinfusa aqua ad ℔xx. usque ad quartæ partis consumptionem. Somnum diuturnum evitet, & maximè animi perturbationes. Septima hora post prandium totidem rursus uncias ejusdem primi decocti eodem modo potabit, & post quatuor horas cœnabit. Eadem prorsus ratio cibi & potus tam in cœna quàm in prandio esse debet, quidam hic post primos decem dies non amplius carnem, sed ejus vice passul.℥iii. & in prandio & in cœna assumere jubent, & transactis viginti diebus ab hac strictiori diæta, rursus ad eandem cibandi normam redeunt, quàm in primis decem diebus observarunt. Deinde ut magis proficua & tutior procedat curatio, singulis octo diebus, sumet una hora ante prandium, cass. rec. extract. ʒx. vel saltem ℥i. quo die à decocto ligni abstinebit quod si interim dum decocto utitur, non egerat, si opus est glande ventrem irritabit, vel alvum enemate ex decocto ligni ejusdem cum ℥iii. mell. rof. leniter solvet. Usus decocti continuandus est, per quadraginta dies. Pustulæ verò, apostemata & ulcera ungantur circum circa cum spuma decocti primi: nam confortat membra, digerit materiam & rectificat, spuma sit calida ungaturque bis in die, aut ter etiam in dolorosis locis, quoniam mitigat dolorem. *Petrus Forestus observ. 9. & schol. lib. 32. De Lue Venerea.*

Magna est controversia de ligni præparatione: dum quidam volunt ut decoctum fiat cum vino, alii verò in aqua: in biliosis & calidis temperaturis decoctio est in aqua simplici, vel endiviæ facienda: sed in obæsis, frigidis & pituitosis cum vino fieri potest unde *Augerius* ait, hodie & primum & secundum decoctum cum vino fit, & plurimùm confert, præterquam in biliosis & calidis temperaturis, ætatibus & temporibus in quibus præstat aqua. Sed quomodocunque fiat, sive cum vino, sive cum aqua, spuma diligenter colligenda est: hac enim illinenda sunt ulcera, callositates, pustulæ & loca dolentia. Spumæ loco utuntur aliqui ramentis ligni in vino antiquo & oleo veteri coctis: præstat oleum ex ligno ipso, vel juniperi chymicum. *Petrus Forestus, schol. observ. 7. lib. 32.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Lue Venerea.

Postquam satis purgatus esset, sequenti unguento quinquies eum illevimus.

♃. Pulv. baccar. lauri excortic. ℥iv. argenti vivi sicut decet extincti ℥iß ol. laurin. ℥vi. M. omnia bene incorporando: inunximus autem juncturas manuum, pedum, & cùm valde robustus esset, etiam eodem unguento penna oblevimus ulcera crurum (habebat enim crus adeo ex Lue ulceratum à genu usque ad pedem ut os denudatum esset, cujus etiam corruptionem metuebamus) & brevi sanitatem is recuperavit, omnibus admirantibus, qui homine prius viderant. Profuit autem ipsa inunctio etiam in loco ulcerato in hominem robusto & prius per universalia remedia benè purgato: quod postea minus mirabar cum Chirurgos, audatiores tamen, in Nosocomio *Delphensi* noverim, qui suo unguento gallicano subinde totum corpus inunxere, & potissimùm eas partes in quibus dolores infestant & ulcera eminent: in hoc solo tamen homine robusto ulcera oblevi, in aliis suffecit solas juncturas inunxisse.

Conficiatur hoc modo unguentum efficacissimum quod nunquam *Rondeletium* fefellit.

♃. Unguenti martiati & aregon. an. ℥iij. axung. porci non salitæ nec liquatæ ℔j. oleo chamæm. aneth. an. ℥j. ol. laurin. ℥ij. argenti vivi ℥v. terebinth. resin. an. ℥ii. M. F. unguentum, quo ungantur partes extremæ, & sensim provocetur sudor cooperiendo vel apponendo lateres. Si unà adsint ulcera, cum multis papulis & ulcusculis, addantur thus, mastich. iris, ærugo & alia hoc modo.

♃. Axung. porcin. ℔j. butyr. rec. terebinth. lot. in aq. vitæ, an. ℥ii. resin. & unguenti ma-

ti martiati, an. ℥iij. arg. vivi ℥v. thur. mastich. irid. an. ʒiij. virid. æris ʒij. ol. laurin. & irin. an. ℥iij. lithargyr auri ℥i. M. F. linimentum. *Petrus Forestus, observ.* 12. & *schol. lib.* 32.

Multi curati sunt in Nosocomio *Delphensi* hoc unguento quo communiter utebantur.

℞. Sulphur. vivi ℥i. argenti vivi ʒvi. ceruss. tartar. alb. cinnab. an. ℥ß. lithargyr. auri & arg. plumbi, an. ʒii. salis ʒi. rad. helleb. nigri & alb. baccar. lauri, camphoræ, an. ʒii. ol. laurin. ℥iv. Axung. porcin. ℥iij. succ. fumar. rad. lapath. acut. enulæ, scabioso chelidon. borrag. an ℥iij. bulliant cum ole. axungiæ ad succorum consumptionem, deinde admisce argentum vivum cum saliva extinctum & reliqua. Hoc unguento indifferenter pro omnibus utebatur quinque diebus semel in die, manè scilicet in cubiculo valde calido & parvo, inungebant brachia, & crura & inguina, & semel umbilicum tantùm, & tunc faciebat fluxum. *Idem, observ.* 13. *lib.* 32.

Hoc unum ante oculos habendum, quod ubi plus gummositatum videtur, plus pinguedinum unguento addimus; ubi verò minus gummositatum & plus pustularum & ulcerum plus pulverum apponimus. In delicatis quoque parum argenti vivi addimus, veluti quando complexio calidior fuerit, multum butyri & ol. rosac. aut succi plantag. res. calidas fugiendo, adjungimus.

Hoc sequenti *Amatus curat.* 76. *cent.* 2. Monachum atheromate in capite ex virulenta venerea condecoratum curavit.

℞. Thur. mastich. myrrh. cinnam. zinzib. piper long. sandrach. græc. minii, an. ʒij. radic. pyrethr. floris salis nitri antiquorum, ℥ß. cineris tamarisc. ℥ij. butyr. rec. ℥vi. pingued. porcim. ℔i. argenti vivi cum succo limon. extincti ℥iij. M. & in mortario omnibus benè pistis F. unguentum, quod vires habet tum exsiccandi & abstergendi, tum subtiliandi, & confortandi, quo semel in die jejuno stomacho, ejus juncturæ ac corpus demptis capite, pectore alis ac ventre, illinebantur, fuit hic (inquit *Amatus*) sexies illitus, & multa pituitosa & mucosa per os emisit, in quo ulcera (ut plerumque evenire solet) floruere, sed gargarismo ex rebus stypticis confecto sana facta sunt, & ipse ab orci faucibus liber. *Idem, observ.* 14. *lib.* 32.

Nos experientia didicimus, quod ferè quinto vel ad summum sexto die, etiam si tantum semel in die inungantur, alterationes oris fiunt cum evacuatione, ego multos curavi quos nisi quinquies illinivi semel tantum in die, & raró ultra quinque dies inungere jubeo. Mirabile est quod *Nicolaus Massa* refert se unum sanasse, qui à pluribus jam inunctus fuerat, & non sanatus, quem per triginta septem dies inunxit & liberatus fuit: & ideo (inquit non potest dari certa regula de numero dierum unctionis: sed valde miramur quod toties ille ausus fuit inungere. Fiat unctio ante focum in cubili clauso, postea juncturæ stupa canabina calida cooperiantur & ligentur, & ingrediatur lectum cooperiaturque coopertoriis ut sudet per duas horas: quod si per sudorem nimiam patiatur lassitudinem, detur cyatus unus brodii gallinæ vel carnis: experientia didici quod si in robustis tertio aut quarto die venter non fluat, si levi manu unica vice inungant ventrem, maximè circa umbilicum quod facilè illis venter fluat, sed hoc nisi semel in constipatis faciendum putamus, ne venter nimium ex unctione postea perturbetur. *Petrus Forestus, Schol. observ.* 14. *lib.* 32.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Lue Venerea.

Cum benè purgatus esset, ad suffitum devenimus: hunc quo Chirurgus alias usus esset, nunc paratum habebat, præscripsimus.

℞. Cinnabar. ℥ii. oliban. benjoin. myrrh. an. ℥i. gall. mosch. ʒiß. theriac. el. ℥ß. styrac. liq. q. s. ad incorporandum. F. suffitus, omni manè fiebat suffitus, sed cum post tertium diem venter strictus maneret, quarto die hoc pharmacum sumpsit.

℞. Confect. hamech. ℥ß. elect. de succo rof. ʒi. diagrid. gr. ii. Solvantur cum ℥iv. aq. fœnic. F. potio octies multa & varia ege-

egesit, quinto die denuo ad suffitum pervenimus, donec egregiè pituita ab ore deflueret, & os ac guttur ulcerarentur: & tunc præscripsimus aq. solan. aquiseti plantag. endiv. an. ℔ß. diamori, mell. rof. colat an. ℥ii. m. M. pro gargarismo: post fumigium adhibitum fœda ulcera quæ habuit in membris genitalibus planè curata fuere. *Petrus Forestus, observ.* 17. *lib.* 32.

De suffumigiorum usu lege apud *Rondelet. libr. De morbo Gallico.* ubi etiam describitur hoc fumigium ad Ulcera Venerea.

Cinnabar. ℥i. benjoin. styrac. myrrh. oliban. oppopan. ℥ß. mastich. macis, thur. an. ʒii. excipiantur terebinthina. F. fumigium. At ego (inquit *Rondeletius*) in ulceribus addo sandarac. vel auripigmentum potissimùm cum ulcera in pulmonibus vel naribus, vel aliis partibus internis opinor esse.

Fit autem suffitus in hunc modum, æger cubiculo clauso in sellula nudus collocatur; (nos autem ægrum nostrum in cupa ad hoc parata subtus cum tabella lignea perforata, ut fumus ascenderet, capite extra cupam elato & cervice undique pannis tecta) sic ut tanquam sub conopæo seu papilione totus pannis optimè circumductus sit, ut ne os quidem extet: tunc accensis carbonibus, uritur cinnabrium cum thure & cæteris correctivis: quo suffitu incalescit æger mirum in modum ac sudat per horam integram ferè toties autem id tentandum, donec sicut in inunctionibus gingivę putrescere & os ulceribus affici, & animus deficere quodammodo cæperit. Inter fudores, si deficere videatur, permittetur ut caput tantillum è pannis explicet modo id sæpe non faciat, fiat suffitus semel, bis ter in die, pro anni ratione, ægrotantis viribus, & cæteris circumstantiis, ad evitandum animi deliquium, impones prius epithema cordiale: hoc remedium desiderat vires robustas, quia fortè est periculosum. Utimur suffumigio ad curationem ulcerum humidorum quæ difficilè consolidantur, vel etiam cum ulceris consolidationem accelerare volumus, ut fecit *Rondeletius* in quodam Nobili, quem 4. diebus curavit. *Petrus Forestus, schol. observ.* 17. *lib.* 32.

Quidam utuntur pilul. *Barbaroff.* descriptis à *Brondel. lib. de Morbo Gallico,* quas præbent illis qui non possunt ferre decocta. Fiunt in hunc modum.

♃. Rhei agar. an. ʒii. Aloes ℥i. argenti vivi ʒiij. extincti cum succo rof. cinnam. ambr. an. ℈i. myrrh. mastich. an. ʒi. cum terebinth. excipiantur & ex qualibet ʒ. fiant pil. VIII. capiat pro prima dosi dr. i. deinde dr. i. m. postremò dr. ii. possunt etiam aliter fieri ita.

♃. Ladan. hypocist. an. dr. i. Aloes ℥i. Ambr. mos. an. ℈i. arg. vi. vino loti dr. ii. incorporentur cum syrup. rof. solut. F. pilulæ capiat dr. i. *Rodericus à Fonseca tom.* 2. *consult.* 88.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Lue Venerea.

PUella quædam octodecim annorum penes Nobilem Herum Lue Venerea laborantem serviens, & cum ejusdem Concubina lecto communi utens, post varia symptomata nocturnorum dolorum, angustiæ pectoris, & similium, tandem undique pustulis Gallicis & Condylomatibus in partibus obscœnis inficitur. Hæc in Nosocomium recepta, ita sanitatem obtinuit: per triduum hic pulvis digestivus quotidie bis in brodio decoctionis rad. petrosel. fuit exhibitus.

♃. Magist. tart. vitriol. ℈ii. pro dosi una Quarto die purgatio fuit instituta per mercur. dulc. ℈i. diagr. correct. gr. VII. tum conserv. rosat. vitriolata F. bolus: quo assumpto bis tantum per secessum operatio subsecuta fuit, corpore per digestivum præmissum mediocriter etiam respectu primarum viarum purificato, mox igitur ad ligni decoctum accessimus hoc modum.

♃. Lign. guajac. quod singulari proprietate contra hunc morbum pugnat; sarsæparill. majoris digestionis & incisionis gratia, an. ℔m. cortic. lig. ob singularem siccandi vim ℥im. F. decoctio (facta prius infusione per viginti quatuor horas in tribus aq. pluvialis mensuris, quarum quælibet quatuor libras habebat) lento igne, vaseque clauso coque ad consumptionem tertiæ partis, ubi tempore medio coctionis majoris

joris incisionis & detersionis gratia addantur rad. belen. ℥vi. baccar. juniperi, liquirit. ras. ℥ß. hujus decocti bibat ℥vi. cum sulph. aurat. diaphoretic. gr. xij continuando ejus usum per triduum, eoque sudorem in lecto provocando, postea iterum purgetur hoc modo.

℞. Mercur. dulc. ℈i. diagrid. corr. gutr. gamandr. an. gr. vi. croci metall. ritè præp. gr. iij. M. & cum pauxillo conserv. rosac. exhibeatur haustu calido brodii pisorum superaddito, cujus operatio semel per vomitum absque difficultate, & sexies per alvum successit: intermisso demum unico dies continuos rursus sumpsit decoctum sudoriferum cum gr. xij. sulphur. aurati diaphoretic. subsequente tandem hoc cathartico.

℞. Merc. dulc. g. xxvi. croci metall. gr. v. diag. gr. viii. M. pro dosi, qua sexies per alvum tantum evacuatio facta est, hinc per octiduum reiteratum fuit decoctum sudoriferum, ut supra cum additione; subsequente etiam superiore cathartico, repetitum rursus per aliud octiduum decoctum ut supra; & rursus instituta fuit purgatio per merc. d. ℈i. gutt. gamandr. gr. ix. croci metal. gr. vi. conf. rosac. ℥ii. M. aliquando adhibitum fuit balneum sudoriferum, humectata etiam aliquoties fuere condylomata, externæ pustulæ & exulcerationes aqua caustica mercuriali, atque his remediis tam internis quam externis restituta nostra ægra post duos menses ad suos sana rediit. *Gregorius Horstius, observ. 3. lib. 7.*

Fœmina prægnans ad mensem quintum viginti quatuor annorum, rhagades & fissuras exulceratas in partibus obscœnis, exulcerationem in ore malignam, cum præeunte lassitudine totius, & doloribus artuum nocturnis patitur, conclusum est, cum prægnans esset medio gestationis tempore, quo purgatione potius, quam in primis vel ultimis mensibus conceduntur, patientem hanc luis curationem subire posse, mox igitur præparationis gratia, sequens pulvis exhibebatur.

℞. Cremor. tartar. ℈i. fæculæ Aronis, brioniæ, an. ℈ß. M. pro dosi, die sequenti purgabatur sic.

℞. Mercur. d. ℈i. diagrid. corr. gr. vii. M. cum conserv. rosac. quo sumpto quater per secessum operatio sequebatur, die seq. quietem concessimus; corrborandi fœtus gratia balsami embryonum cochlearia aliquot concedendo. Deinde per novem dies potionem sudoriferam ex decoct. ligni ℥vi. cum sulph. aurat. diaphor. ℈ß. Sumebat quotidie sudoris provocandi gratia, postea materiam intus digestam per alvum exturbare conati sumus sequenti bolo.

℞. Merc. d. ℈i. diagrid. præp. gr. vi. conserv. rosac. vitriol. ℥ii. M. hoc septies per alvum operante, sequente biduo sudoriferum reiteratum fuit, exhibitum deinde propter obstructiones alvi hoc purgans.

℞. Merc. d. ℈i. diagrid. præp. gr. vi. Aloes succotr. gr. iv. cum aq. beton. F. pilulæ parvæ, quibus assumptis sexies alvus deponebatur, evanescente bilis eructatione, capitisque dolore, consequenter decoctum cum sulph. aurato per novendium fuit continuatum; vicissim postea instituta evacuatione per bolum sequentem.

℞. Merc. d. ℈i. diagrid. gr. vii. conserv. ros. vitriol. ℥ii. M. tandem sudores eodem decocto per octiduum adhuc continuavit, adhibitis interim exterius quoque necessariis remediis, ubi propter oris exulcerationes frequens fuit usus sequentis mundificativi.

℞. Mell. ros. colat. ℥ii. rob. mororum dianuc. an. ℥iß. unguenti Ægyptiaci, ℥iii. M. post usum convenientis gargarismatis frequenter adhibeatur, partibus obscenis sequens unguentum frequenter fuit adhibitum.

℞. Unguenti alb. camphor. ℥ß. Merc. dulc. ℥i. optime misceantur; sic penitus divina benedictione, restituta, sanguinem hactenus tot sudoribus incalescentem, temperare conata fuit venæsectione septimo circiter gestationis tempore instituta, fœtus potissimùm gratia, quo faciliori transpiratu, conveniens partus tempus exspectare posset, quod incidebat nono mense, quo puellum sanum & adhuc viventem peperit. *Gregor. Horstius, observ. 4. lib. 7.* Vide *Guil. Fabritius Hildanus, obser. 97. cent. 5.*

SUBSECTIO QUINTA.

De Lue Venerea.

MUltas gravidas in quibus erat luis venereæ suspicio, aut quarum fœtus ex patre inquinato susceptus fuerat, decocto ligni sancti, radic. chynæ, ligni sassafras; aut radic. sarsæparill. per quadraginta dies assumpto cum diæta convenienti fœliciter percuravimus: imo plurimas in quibus major erat istius mali labes vidimus inunctiones ex hydrargyro, aut emplastra mercuriata cum sputationibus constanter & impune sustinuisse ab Empiricis instituta ubi enim adsunt causæ morbificæ, adversus quas valentioribus remediis est pugnandum non est dubium quin natura mediocriter robusta magis levetur ex eorum usu, quam opprimatur: quia concurrit simul cum illis ad conflictum istum, perficiendum, & post partam victoriam fœlicius conquiescit, quam si pessimarum illarum dispositionum insultibus ad finem usque impregnationis conflictetur. *Ioh. Varandæus, lib.* 2. *De morb. Mulier. cap.* 2.

Celebris quidam medicus in *Galliis* ita procedebat in hujus luis curatione, primo vomitorium per biduum exhibet, tertio die purgatio per extractum catholicum instituitur: quarto aurum diaphoreticum cum theriaca & pulvere serpentum exhibetur, postea totum corpus aqua mercuriali sudorifera inungitur, linteis æger involvitur, & sudor quotidie provocatur, auri diaphoretici descriptio talis est.

♃. Mercur. vivi opt. & purificati, ℥iß. auri puri, ʒi. hoc solvatur aqua regis; mercurius verò aqua forti: conjunge solutiones, & distilla aquositatem per balneum: in fundo remanebit præcipitatum quod edulcoretur aqua calida: descriptio aquæ mercurialis sudoriferæ talis est.

♃. Mercur. sublimat. ʒii. arsenic. alb. ʒi. euphorb. ʒii. spirit. vini opt. ℔ii. aq. rosʃ. ʒxii. digere per viginti quatuor horas. Postea toti corpori penna illinatur. *Gregorius Horstius Observ.* 13. *lib* 7.

Dom. Petrus Fuhrmannus in luis venereæ curatione hunc ordinem servavit, disposuit corpus primùm ad evacuationem per nodulum, triduò post, vomitorium suum valde sibi in usu Medico familiare administravit: tum de merc. dulci gr. xxx. plus minus pro subjecti habilitate, in conserv. rosac. & Confect. alKerm. exhibuit, & si postridie salivare cœperunt ægri (quod symptoma ipsis familiare esse solet in materiæ illius vitiosæ commotione) cessat ab ulteriore remediorum applicatione, ægros interim tenuissimè aut omninò non cibans donec saliva fluere desiit, si verò tertio die à prima mercurii exhibitione nondum saliva fluxit, iterum exhibuit prædictum mercurium, sed aucta dosi ad gr. vi. vel viii. si pariter hac exhibitione nihil secutum est, tertia vice dedit, temporis simul & augmenti observata proportione: dum fluxit saliva quievit, conquerentibus autem de faucium & palati exulceratione & vacillatione dentium (quod malum nemo adhuc à mercurio arte potuit avertere) gargarismum fecit ex astringentibus aquis, & alumine: ulcera si adfuerunt, curavit elui aquis veronicæ & rosar. in quibus aliquid mercurii sublimati communis solutum fuit finito palati fluxu, decoctum ligni dedit, & sudoribus discussit si quid fuit residuum. Hic *Dom. Fuhrmanni* erat modus. *Andreas Schiling. in epist. ad Greg. Horstium, pro observ* 12. *lib.* 7.

Scatebat quidam è grege mendicabulorum lue venerea, aliquot diebus universum corpus equino fimo obruit, ut tantum esset qua respiraret: erat stercus stabularium equino lotio sæpius perfusum, quodque jam computruerat: effecit ille hac arte, ut totum virus exprimeret; addidit aliquoties enchriston ex axungia larigna & hydrargyro, nec alia vitæ sex servata, quam mantica offerebat, atque his remediis curatus est. *Joh. Hollerius, lib.* 1. *instit. Chirurg. capit.* 2.

Ab initio curationis ad finem usque continuus debet esse usus decoctionis sequentis pro potu & pro sudoribus movendis.

♃. Rad. sarsæparill. ℥iv. rad. chinæ ℥ii. polipod. q. & cichor. an. ℥ß. infund. in aqu. ℔x. per quatuor horas; coque deinde sub finem addendo pulv. tartar. alb. ʒiii. fol. fragar. pimpinell. an. M. j. liquir ℥ß. cinnam. ʒi. F. ebullitio & paretur s. a. decoctum quod præcipuum est alexiterium

luis

luis venereæ, nec ingratum gustui ut olim ex guajaco parabantur: cogatur æger si fieri potest haurire hujus decocti ad ℔ iv. vel vi. in die *St. Jaques*.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Lue Venerea.

VIdi juvenem, qui cùm à recenti hoc morbo convalescere per potionem guajaci ex aqua non potuisset, ab antiquo liberatus est per potionem ejusdem ex vino: soleo ego recipere ligni guajaci ℔ i. aquæ ℔ vii. & facta maceratione totos tres dies, decoquere usque ad aquæ ferè consumptionem, deinde conjicere vini ℔ iiiß. & colaturam facere per torculare expressum, vinum enim decoctum mutat omnino vires. *Christophorus Guarinonius*, *consult.* 315.

Ex juniperini ligni admodum odorati & nonnihil acris decoctione pauperes lue hac infectos aliquos sanavi: sumendo scobis vel rasuræ illius non tantum, quantum guajaci, cùm efficacius ferè sit, sed medium vel tres saltem illius partes, & cum aquæ ℔ ii. eodem penitus modo uti guajacum coquendo, & utendo: cui & guajacum, china, & sarsa addi possunt: egregium sanè sudatorium & innoxium.

Chymicus & Empiricus insignis fœlici successu sequenti electuario luem hanc curabat; continuando usum ejus in robustioribus manè & vesperi per quindecim dies.

℞. Cortic. guajac. ℥ iv. lign. ejusdem, ebeni, quercus, aut buxi, an. ℥ vi. sarsæparill. ℥ vi. hermodactyl. ℥ iv. turbith. gummos. ℥ ii. cariophyll. ʒ ii. anisi ℥ i. sassaphr. ℥ iii. fol. sen. ℥ vi. aquæ ℔ viii. stent in cineribus calidis per diem unum aut alterum, colentur, postea iterum affundatur aquæ eadem quantitas, bulliant ad tertiæ partis consumptionem, expressione facta, prima infusio cum hoc decocto misceatur; per evaporationem lento igne factam ad syrup. consistentiam inspissatis addantur mell. opt. despumati & inspissati parum ℥ iv. pulverum sarsæparill. fol. sen. hermodactyl. an. ℥ ß. turbith. gummos. rad. jalap. an. ʒ iii. cariophyll. ʒ i. extract. scammon. ʒ ii. F. electuar. dosis à ʒ iß. ad ʒ ii. & ʒ iii. æger quamdiu hoc electuario utitur, bibat decoctum factum ex sarsaparill. china, hermodactyl. aniso, cariophyll. & guajaco. *Felix Platerus*, *prax. med. tom.* 3. *pag.* 429. & 438.

Auriga militaris uxorem lue venerea infecit: hæc verò remedii penuria in ulcus excedens sese distendit, unum saltem vidi ab aure in cervicem, humerum, & cubitum, pone per omoplatas, totum latus costarum & thoracem devastans, exhibeo corallatum *Paracelsi* per albumen ovi paratum, & viginti sex diebus tota convaluit, ingentia enim ulcera festinato impetu pelle tegebantur. *Joh. Helmontius tractat. cui tit. De causis & initiis naturalium*.

Lues venerea facilè sequenti remedio curari potest absque sudoribus, absque ptyalismo, absque inunctionibus, licetque nec cubili nec cubiculo immorentur, modus est ejusmodi.

℞. Antimonium, & sarsæparill. an. ℥ vi. antimonium nodulo inclusum in sex aquæ amphoris, in quibus fit sarsaparilla cùm quadraginta nucum putaminibus & hylis, suspensum coque ad tertias, ejusque decocto utatur æger, capiendo ter in die, manè meridie & vesperi, haustum sumendo longè à cibis: antimonium autem quater utile esse poterit. *Petrus Borellus*, *obs.* 29. *cent.* 2. Videatur *Lazarus Riverius obs.* 29. *cent.* 4.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Lue Venerea.

PRæmisso minorativo, consului ut sanguinem mitteret ex cubito dextro: deinde sequens apozema pro quatuor matutinis injunxi.

℞. Rad. cichor. polipod. enul. an. dr. x. liquirit. ras. ireos, an. ℥ j. fol. fumar. scabios. bugl. cich. dent. leonis, acetos. capill. ven. chamæd. chamepit. an. M. j. epithymi ℥ ß. sem. anis. cartam. contus. an. dr. iii. passul. enucleat. ℥ ß. prunor. damasch. p. x. fol. sen. mund. ℥ i. rhei el. agar. troch. an. dr. ij. rhab. monach. rhapont. an. dr. vi. F. decoctio in q. s. aq. fontis ad ℥ xi. in colat. dissolv. syrup. de polipod. epithym. an. dr. vi syrup.

syrup. diesereos rosſ. solut. an. ℥iß. crem. tartar. ʒij. aq. cinnamom. ℥i. M. F. apoxema, bene excrevit, beneque tulit.

Corpore sic rite purgato, assumpsit mane in lecto probè tectus ℥v. decocti hujus sudatorii: & ab hora sexta usque ad septimam cum copia sudor motus est.

℞. Limatur lign. guajaci ℥iv. cortic. lign. ʒijß. rad. sarsæpar. ℥ij. aqu. fontis ℔x. M. infund. per horas viginti quatuor; bulliant ad consumptionem medietatis, colat. adde fol. cichor. fumar. cuscut. an. M. j. bull. unica ebullitione: colatura servetur pro decocto.

℞. Resid. dicti decocti; aq. ℔xv. coq. ad tertias, adde sem. anis. coriandr. præp. cinnam. an. ʒi. passul. enucleat. ʒiv colatura sit potus ordinarius vitetur vinum sicut venenum: hora rursus tertia pomeridiana assumat decocti sudoriferi ℥iv. expectando sudores in lecto, & sic indies provocetur sudor bis, interim contra faucium & palati ulcera hoc præscriptum gargarisma.

℞. Diamor. dianuc. an. ʒvi. mell. rosat. colat. ℥i. alumin. ust. vitriol. alb. an. ℈i. aq. prunel. plantag. & ros. an. ℥iii. M. F. gargarisma.

Pro condylomatibus anique ficubus unguentum tale subministravi.

℞. Terebinth. ʒvi. thur. mastich. an. ʒj. myrrh. minii. an. ʒi. ol. nuc. laurin. an. ℥ß. ceræ q. s. F. unguentum.

Per 3. septimanas sudoriferis dedit operam; subinde alvum ex sudore constipatam catharticis solvendo: cum verò curationis per sudores pertæsus esset, semel in die pro discutiendis luis reliquiis ante fornacem in juncturis brachiorum, axillarum & lumborum regione inungebatur sequenti unguento, inunctusque linteo obvolutus lectoque impositus sudorem ciebat.

℞. Unguenti martiati, axung. porcin. pingued. gallin. an. ℥i. mercur. vivi opt. agitati ʒvi. thuris, mastich. an. ʒii. Lithargyr. minii an. ʒiß. tartar. vini, alumin. an. ʒi. aq. vitæ ʒii. ol. laurin. ℥iß. ol. spic. gt. vi. camphor. gr. v. M. f. unguentum, postquam per quatriduum inunctionibus usus fuisset, sputatio admodum copiosa secuta est, ita ut unius fere horæ spatio pelvim impleret. Interim contra fauces in inflammatas & tumidas usus est præscripto gargarismate: ad reliquiarum evacuationem has pilulas sumpsit.

℞. Pil. de agar. sine quibus, an. ℈i. pil. fœtid. de hermodact. an. ℈ß. diagrid. præp. gr. iii. M. F. pilulæ num. 13. deaurentur, & sic tandem cunvaluit. *Ioh. Petrus Lotichius, obs. 3. c. 5. lib. 6.*

Quantitas argenti viv. in unguent. hæc ferè observatur, ut pro ℔i. unguenti excipiantur ejus ℥ii. quæ media erit argenti vivi, pro decenti actione edenda, in corpore non nimium debilitato, quantitas; quam & augere vel minuere pro ratione constitutionum atque operationis modò licebit. *Felix Platerus prax. med tom. 3. c. 4. p. 442.*

Singulis vicibus ℥ii. vel ℥iv. unguenti usurpentur: tempus inunctionis commodissimum est vernum, atque autumnus: hiems & æstas minus commoda sunt: instituenda est inunctio tempore matutino jejuno stomacho & incipiendum à partibus inferioribus, & ad superiores transeundum. Rarò bis eodem die inunctio instituitur: tamdiu continuando inunctio donec salivatio vel alvi fluxus, vel alia evecuatio succedat, ac simptomata minuatur & cessent: & quidem si alvi fluxus accidit, is non statim supprimendus: ne tamen intestina aliquid damni patiantur, cavendum, infundendo per clysteres lac chalybeatum, vel succum ptisanæ cum lacte, vel decoctum hordei, & postea si opus sit, veniendum ad astringentia.

Sudores nonnulli promovendos censent: verùm si natura ad salivationem tendat sudorem, ciere non convenit, ne contrarii motus fiant. Si verò natura spontè ad sudores tendat, nec id prohibendum: ultra tres dies, una vice vix continuanda inunctio: nonnunquam etiam statim gravia sequuntur symptomata, ut magna oris ulcera, linguæ ac faucium tumores ac inflammatio, deglutio læsa, dentium commotio, maximus virulenti humoris ex ore fluxus, diarrhæa vel disenteria & tunc statim ab inunctione cessandum. Ubi inunctio jam perfecta est, sputumque bene procedit, partes inunctæ abluantur vino, in quo salvia, flor. stæchad. rorismar. chamæpit. fol. laur. calamenth. origan. cocta fuerint: postea impo-

imponendum aliquod emplastrum nervinum.

Tandem in unctione peracta danda opera, ne mercurius in corpore relinquatur, & aliquid mali vel ori vel aliis partibus attrahatur: ideoque laconico sudores promovendi auri nummi in ore retinendi, auri ramenta potanda, vel pilulæ ex auri foliis paratæ deglutiendæ imbibitur enim mercur. ab auro, & cum eo è corpore evacuatur, atque ita ne quid mali excitatur, præcavetur: post inunctionem, à curatione non statim desistendum, sed decoctum ligni, utpotè morbi hujus alexipharmacum, ad huc diebus aliquot propinandum; quod si intermittatus, facilè recidiva subsequi solet. *Daniel Senertus, practic. lib. 6. part. 4. cap.* 21.

Medicus quidam clarissimus argentum vivum in corpore delitescens fœliciter evocabat in plurimis, sive aurifabri fuissent, sive ex lue perunctiones curati, hoc suffumigio; grana juniperi q. v. coquebat in aq. vase probè clauso, ad quartæ partis consumptionem; vapore deinde suffumigabat ægrum, & toto corpore, & ore præcipuè excepto, plura huic intentioni vidi apud *Zacut. Lusit. lib. 2. prax. admir. observ.* 136. & *Bened. Silvatic. cent.* 1. *consult.* 34. *Hieron. Reusnerius observ.* 174.

SUBSECTIO OCTAUA.

Pro Lue Venerea.

A Me curata est lues venerea in pluribus decocto ex sudoriferis & purgantibus per viginti dies usurpato: si hæc non sufficerent, ad frictiones ex unguento mercuriali veniebam: multi in media hieme, hoc solo decocto curati sunt, quibus diæta sudorifica administrari non poterat propter aeris inclementiam *Lazarus Riverius, obs.* 78. *cent.* 1.

Puer natus triginta menses lue venerea laborans, & fœda scabie totum corpus occupante, sequentibus remediis curatus est.

℞. Ras. lign. guajac. ℥ii. aq. font. ℔ii. infund. per viginti quatuor horas, deinde bulliant ad tertiæ partis consumptionem; colaturæ capiat ℥iii. singulis diebus mane, duabus horis ante pastum, corpus tegendo paulo plus solitò, & continuando per viginti dies.

℞. Diagrid. pulver. gr. vi. calomelan. gr. v. fiat pulvis tenuiss. detur cum cochleari uno vel altero panatelæ saccharatæ, superbibendo parùm jusculi, continuetur hoc remedium quinto quoque die, augendo dosin utriusque medicamenti juxta operationem.

℞. Residentiam prædicti decocti, aqua fontis ℔iii. F. bochetum pro potu ordinariò addendo sacch. & liquir. q. s. ad saporis gratiam hi remediis per mensem continuatis probe convaluit. *Lazarus Riverius, obs.* 95. *cent.* 2.

Mercator quidam lue venerea laborans ab aliquot mensibus à me curatus est, sine ullo alio remediorum apparatu, per opiatam *Neapolitanam Renodæi*, cui addebam singulis diebus mercurii præcipitati albi cum spiritu sulphur. præp. ℈ß. & per intervalla exhibebam calomel. turqueti seu merc. d. sexies sublimati ℈i. cum resin. scammon. gr. xij. in forma pilulari, cum usu Bocheti ex decocto guajaci & sarsæ per viginti dies, multos etiam alios curavimus usu solius opiatæ prædictæ cum mercurio prædicto & decocto sarsæparillæ per longum tempus quibus autem alvus multùm movebatur, illi tantùm alternis diebus sumebant prædictę opiatæ ℥ß. *Simeon Iacoz. obs.* 91. *cent.* 4. *obs. Riverii.*

Puellæ duæ quarum major vix attigerat quintum, minor verò tertium ætatis annum, laborabat lue venerea per contagium suscepta cum ulceribus multis in ore & pudendis, nec non pustulis & fœda scabie per totum corpus erumpentibus, frustra exhibitum fuerat decoctum guajacinum per mensem integrum à perito Chirurgo. Vocatus ego, intra quindecim dies prædictas puellas curavi mercurio præcipitato albo; exhibendo scilicet singulis diebus majori puellæ gr. vi. minori verò gr. iv. augendo tamen utriusque dosin aliquando juxta operationem, quæ talis fuit, ut utraque singulis diebus bis aut ter alvum deponeret, nec vomitus ullus nec ptyalismus unquam subsecutus est, perseverabant per dictum tempus in usu Bocheti. *Simeon Iacoz. observ.* 16.

Mulier lue venerea infecta puellum peperit

perit pustulis & ulceribus in variis partibus affectum qui curatus fuit præcipitato albo ad gr. ij. vel iii. exhibito cum saccharo & lacte singulis vel alternis diebus continuando per mensem integrum, incepta est remedii exhibitio quindecimo nativitatis die. *Samuel Formius*, *observ.* 26.

Henricus tertius *Gallorum* rex lue venerea laborans à medicis ordinariis curari non poterat. Monitus fuit *Penam* tunc temporis *Lutetiæ* medicinam facientem multos ab hoc morbo liberare remedio peculiari quod à quodam *Turca* didicerat; illum vocari jussit: ab eoque curatus est. Remedium tale erat.

℞. Rad. bardanæ in taleolas sectæ, ℥. VIII. vini alb. & aq. fontis ℔ii. bulliant ad media partis consumptionem, addendo sub finem sem. mund. ℥i. vel ℥iß. pro dispositione ægrotantis, colaturæ capiat manè ℔ß. sudores provocando cum silicibus majoribus calidis linteis obvolutis, quorum unus admoveatur plantis pedum, duo tibiis, duo cruribus, duo juxta medium parte exteriore, & duo juxta humeros, probè tegendo ægrum sudores copiosi excitantur per horam unam cum dimidia & circa vesperam alvus solvitur bis aut ter: hoc remedium præmissis universalibus usurpabatur per spatium quindecim aut viginti dierum. Postea capiebat mane singulis diebus decoctum bardanæ sine sena & sine ullo regimine per mensem integrum aut dies quadraginta. *Samuel Formius*, *obs.* 41.

Curatus à me est puer quinque annorum præcipitato albo ad gr. IV. exhibito singulis diebus per viginti dies cum panatella, per inferiora tantùm purgabat, neque ullus unquam secutus est ptyalismus. *Samuel Formius*, *observ.* 51.

Chirurgos interdum errare contingit in luis venereæ curatione, quando post ordinaria remedia convenienter usurpata, ægros perfecte curatos non esse existimant quod adhuc quædam symptomata luem veneream comitantia, apparere non desinant unde ægros interdum in nova tormenta conjiciunt, & in atrophiam aut tabem præcipitant, cum tamen illa symptomata sponte dispareant, aut levibus quibusdam topicis remediis discutiantur.

Dum essem *Lutetiæ* apud *D. Helotum* Chirurgum peritissimum, Nobilis quidam *Parisiensis*, temperamento melancholicus se illi curandum tradidit, qui præter dolores nocturnos, aliaque luis venereæ symptomata, tumorem patiebatur in cervice ex pituita & melancholia genitum: post inunctionem ex unguento mercuriali, copiosus fuit ptyalismus, & omnia luis venereę symptomata prorsus abolita sunt uno excepto tumore, cujus duæ tertiæ partes discussæ fuerunt: existimabat æger se non esse curatum propter tumorem superstitem: ab alio tamen Chirurgo seniori ad hanc rem vocato confirmatus fuit, & admoto emplastro de vigo quadruplicato mercurio, tumor discussus est spatio unius mensis.

Alter vir Nobilis curæ meæ commissus, absoluta ptyalismo, se non curatum esse putabat, quod ulcus in cervice & regione œsophagi remaneret, hoc tamen ulcus remediis vulgaribus intra mensem curatum est, sine ullo remedio luem veneream respiciente. *Dionysius Pomaret*, *observ.* 16.

Puerulus quidam duos annos natus à nutrice infectus fuit lue Venerea, quæ se se prodidit primum pustulis latis & rubris in perinæo acervatis, iisque successerunt ulcera in natibus juxta podicem, mox pustulæ in facie, ac tandem ulcera in faucibus & labiis: quibus accedebat corporis consumptio in die progrediens. Vocatus ad eum sequentia præscripsi.

℞. Sen. mund. ʒiß. rheel. & agar. rec. trochisc. an. ℈ii. cinnam. ʒß. Infund. in aq. Card. bened. in expreff. dissolv. rof. ℥i. f. potio, detur manè, & reiteretur semel in septimana.

Diebus intermediis utebatur sequenti decocto.

℞. Ligni guajac. ℥i. cortic. ejusd. ℥ß. aq. font. ℔. iij. Infund. & decoquantur ut a. e. ad tertias. Colaturæ capiat ℥iv. manè sine sudore, propter aeris inclementiam, hyems enim vigebat, tum etiam metuebam nimiam exsiccationem propter corpus tenellum, eaque ratione victum etiam analepticum concedebam Eodem decocto pro potu utebatur, sed diluto æquali aquæ portione. Cùm hæc remedia continuasset per viginti dies, omnia symptoma-

ta

ta disparuerunt; ægerque in ipso remediorum usu refectus & denuò impinguatus fuit, ac curatus omnino videbatur. Attamen intra mensem dicta symptomata redierunt, ægerque denuò extenuatus est. Nos iterare jussimus eadem remedia; decoctum tamen efficacius paulò efficiendo, coctione facta ad medias eumque stragulis operiebamus, ut saltem leviter sudaret. Hac cura iterum restitutus fuit intra 15. dies, quam tamen diutiùs continuassemus metu recidivæ, nisi rigidissima hyems quæ tunc etiam vigebat, obstitisset. Intermisso itaque remediorum usu per viginti dies aut circiter, ulcera renovata sunt. Et cùm tunc cœlum esset satis temperatum, curam iterum instauramus, sed efficaciorem. Exhibemus itaque primùm mercur.d.gr.viij. cum diagrid. gr. iv. jusculo, quo valde purgatus est per vomitum & secessum; & quarto quoque die hoc medicamentum exhibebatur. Intermediis verò diebus sumebat decoctum hoc modo paratum. Supradicta guajaci & corticis ejusdem quantitas ponebatur in alembico cum aq ℔. ß. Infundebatur per diem naturalem, ac postea destillabatur ad medias, juncturis alembici & recipientis probè munitis. Liquor superstes in alembico colatus, miscebatur cum aqua destillata, quæ erat acidula. Hujus mixturæ dabantur ℥iv. manè calidè corpus tegendo, & sudores copiosiores effluebant. Per viginti dies continuata fuit hæc postrema curatio ex qua morbus fuit omnino sublatus. Ulceribus narium admovebatur unguentum ex melle rosaceo, vitellis ovor. & terebinthina. Faucium verò ulcera brevi curabantur mel le rosaceo cum spir. vitrioli acido reddito. *Lazarus Riverius, observ.* 95. *cent.* 1.

Mercator quidam per *Poloniam*, iter faciens in lecto cauponis de lue venerea suspecti inscius decumbens eundem morbum contraxit. Is cùm non auderet ob desponsatam sibi virginem honestissimam ordinariæ curationi & laconico se committere, remedium petiit, quo absque custodia & clanculum quasi restitui posset. Cùm malum adhuc recens esset, purgato corpore cerevisia ex alexipharmacis quibusdam & appropriatis medicata, rem tentandam esse duxi, ac proinde nodulum tonnæ dimidiæ, cerevisia recenti immergendum, & probè fermentandum præscripsi.

℞. Ras. lign. sanct. ℔ii. cortic. lign. sanct. ℔ß. rad. chin. ℥vi. Sarsæ ℥viii. Sassafr. ℥vi. cinnam. acutiss. ℥ii. sem. anis. fœnic. an. ℥i. cortic. citr. ℥ii. Grosso modo incisa & conquassata indantur sacculo oblongo ex sindone alb. peracta fermentatione: loco potus ordinarii bibit hanc cerevisiam palato non ingratam per menses duos & amplius; interjectis tamen per intervalla purgantibus, & assumpto singulis matutinis & vespertinis hoc Electuario.

℞. Pulv. lign. sanct. ℥iv. cortic. ejusdem ℥iß. Sarsæ ℥ii. Chinæ ℥i. conserv. rad. cichor. ℔. ß. conserv. rof rubr. ℥iv. conser. flor. salv. rorismar. an. ℥ii. condit. myrobal. emblic. num. 5. rad. scorzoner. condit. ℥iii. cortic. citr. condit. ℥iiß. spec. diatr. santal. diarrhod. abbat. an. ʒiii. M. cum syrup. cortic. citri q. s. f. Electuarium. Tam paucis & levibus remediis bonæ valetudini restitutus est vir optimus; quæ ipsa deinceps etiam in aliis expertus sum pari successu, sed morbo in prima, quod dicitur, herba suffocato: inveterati enim asperior & laboriosior est curatio. *Baldassar Timaus. Casu* 5. *lib.* 7.

Juvenis quidam bilioso ac melancholico temperamento præditus, lue Venerea infectus mense Junio, aggressus est dietam sudorificam, eaque peracta frictiones ex unguento mercuriali celebratæ fuerunt. Post secundam frictionem, cùm ptyalismus rite procederet, subitò correptus est contractione brachiorum & tibiarum, cum tensione ingenti abdominis, & suffocatione, subitoque ptyalismus cessavit. Frictiones vehementes celebratæ sunt in partibus contractis, aqua imperialis & cinnamomi exhibitæ, quæ nihil præstiterunt. Postea aquam nostram theriacalem ex spiritu vini conflatam exhibuimus, à qua plurimùm levatus est; & injecto clystere acri paroxysmus desiit. Post biduum, cùm parùm spueret, admota fuerunt emplastra mercurialia tibiis, femoribus & brachiis, quæ intra viginti quatuor horas sputum satis copiosè promoverunt. At æger in prædictum paroxysmum incidit. Cùm verò frictiones celebratæ

fuissent, & prædicta aqua exhibita, tum clyster injectus qui non poterat ejici, suppositoriis nullo modo levabatur, sed omnino suffocari videbatur. Nos alium clysterem acriorem ex diaphœnic. & hier. an. ℥ii. injici curavimus, quem secuta est copiosa evacuatio, & æger à paroxysmo liberatus est. Sequenti die præcedente ptyalismo iterum in eundem paroxysmum, incidit, cæteris multò graviorem: nam nec aqua theriacali, nec clysteribus iteratis, quibus etiam multum dejecerat, potuerit sedari. Tandem, cum ab initio censuissem hæc symptomata provenire ex eo, quòd excrementorum colluvies superiora petens in ventriculo colligeretur, & non posset per os expurgari ob sui crassitiem, vel facultatis expultricis imbecillitatem, & magna copia cummulata ac malignitate prędicta ventriculi orificium vellicaret, unde ortæ convulsiones per consensum generis nervosi; tum etiam ex prædicta materia à calore exagitata multi vapores elevarentur, qui ventriculum distendentes diaphragma comprimerent unde suffocatio & tensio abdominis sequebatur. Ventriculum esse vacuandum judicavimus prompto & potenti remedio. Atque in hunc finem exhibuimus salis vitrioli ʒi. in aqua dissolutum, qua intra horæ quadrantem humoris pituitosi, viscidi & crassi cum melancholico permixti circiter ℔ii. rejecit, & statim à paroxismo liberatus est. Postea continuavit ptyalismus per multos dies sine alio symptomate, sicque integrè liberatus est. *Lazarus Riverius*, *observ.* 77. *cent.* I.

Juvenis quidam robustus morbo *Gallico* infectus repurgato corpore, ac optima instituta victus ratione, unguento mercuriali octies inunctus fuit, & sanitatem obtinuit. Verum ut hic oris fœditatem & ulcera effugeret, quum mihi compertum esset humores in motu esse catapotia ei propinavi. Id autem post secundam vel tertiam inunctionem facere soleo: nam eo tempore humores rebelles, & qui vix medicamentis purgatoriis obediunt, commoti & ad expulsionem acti, à catapotiis propinatis facillime foras per inferiora truduntur. Quo fit ut superiores partes immunes & liberæ maneant, nec ita infici soleant, ut per consuetas similesque inunctiones contingit. Cùm ægri sic ore infecti ulcera in eo patiuntur, & multa & varia ad multos dies expuunt, non loquuntur, vix liquida deglutire possunt, dentes tremulos habent, qui postea nigerrimi evadunt, unde oris fœtor certus pullulat. Quæ omnia, vel eorum magna pars, catapotiis vel pharmaco prævisivo opportuno tempore exhibito intercipiuntur, ut sæpe experientia compertum habemus. *Amatus Lusitanus*, *curat.* 22. *cent.* 5.

Qui patiebatur morbum *Gallicum*, post remedia adhibita melius habuit. Cæterum circa cream, i. e. tibiæ anteriorem partem semper doluit. Multa & varia topica remedia, aliquando calida, aliquando frigida, admota sunt, sed frustra imò ad opium perventum est, sed nihil contulit. Proinde considerans eo in loco nullum esse humorem, nullam qualitatem manifestam, in mentem venit, qualitatem venenosam aliquam à maligno humore derelictam tibiæ particulam illam infestare, pro qua abigenda theriacam summum futuram antidotum conjecto, & revera à ratiocinatione hac mea minimè sum defraudatus, cùm post applicitam theriacam dolor ita evanuerit, ut mus conspecto fele. In similibus doloribus quoties theriaca non opitulatur, illi adjungendum suadeo oleum ex guaiaco ligno paratum. *Amatus Lusitanus*, *curat.* 72. *cent.* 5.

Pulvis hic est efficax contra reliquias luis Venereæ, qua ego sæpe usus sum feliciter.

℞. Pulv. sarsæ ℥iij. Antimon. diaphoret. ʒi. Pulv. viper. ʒiii. M. f. pulvis Dosis ℥iß. vel ʒii. ex pauco vino albo manè.

Sine ptyalismo quandoque potest hic morbus curari in hunc modum. Purgetur patiens, postea balneetur, dein rursus purgetur. Pro potu utatur decocto ligni, in jusculis sarsa, & pulvere sarsæ, & sem. dauci in pane. Hoc etiam utatur pulvere.

℞. Carnis viperin. antimon. diaphoret. sarsaparill. fol. chamædr. an. part. æq. M. f. pulvis. Capiat ʒi. manè & vesperi. Tandem tradatur balneo, & rursus purgetur. *D. Rubertus Cuminghame* in M S.

Aqua sequens theriacalis valde efficax ad conterendas luis Venereæ reliquias & præservandas nutrices.

℞. Theriac. vet. Mithrid. an. ℥iv. succi

acetos. pimpinell. eupator. Card. bened. salv. an. ℥iv. flor. stœch. p. j. puleg. gram. Card. bened. an. p. j. ling. guajac. ℔j. Cortic. ejusd. ℥iij. Macerentur in ℔iv. Aq. font. ubi prius vino irroraveris, & destillentur omnia simul contusa. Hujus aquæ ℥iij. cum ℥j. syrup. viol. mirificè præservant nutrices. Et ne ex virulento infantis ore nutrix eodem contagio afficiatur, ante lactis suctum papillam abluere oportet aqua plantag. aut aluminosa; post suctum verò aqua calidâ. Idque diligenter observandum. *Ludovico Mercatus, lib. 2. De Morbo Gallico, cap. 3.*

SECTIO XXII.

De Lumbricis.

LUmbrici (Græcè ἑλμινθες) ex omnibus corporis partibus intestina maximè occupare solent, ex crassâ & lenta pituita, quæ in intestinis frequens, corrupta preparataque est, ab uberrimo insito calore suscitantur, vitamque sumunt, eorum animalium exemplo, quæ ex putri materia cœlestis caloris ope vitam habent, pro varia putrescentis materiæ figura, variæ sunt lumbricorum species. Alii sunt longi & teretes, qui in superioribus gracilioribusque intestinis gigni solent, hi omnium frequentissimi sunt, sursum quandoque irrepunt in ventriculum, inde per gulam, os ipsum conscendunt, è quo hiante etiam prosiliunt: Alii rursus breviores sunt & lati, qui sæpè mira serie inter se cohærent, cucurbitini dicuntur, interdum mutuo adhæsu contexitur latus ille vermis, quem ob similitudinem ταινίαν appellant, quod fasciis & vittis mulierum similis tam longus ac latus existat, ut per omnia præcipuè verò crassiora extendatur, intestina. Alii denique sunt exigui & tenues, Ascarides dicti, quibus ferè sedes est in recto intestino, omnibus materiam suppeditat cruditas & crapula, & eorum usus quæ facilè putrescunt. Pueri quam adulti his sæpius afflictantur. Lumbricorum signa sunt oris fœtor ad aciditatem vergens, dejectiones stercori bubulo similes, febres aliquando, quæ pluries in die exacerbantur, cum anxietate, animi deliquio, nausea, vomitu, & siti inexplebili; genæ alternatim rubent & livescunt, narium pruritus adest, & dentium stridor, capitis item gravitas & sopor, deliria etiam & convulsiones epilepticæ; tussis adest sicca, dolor in ventre plerumque affligit, inflatur etiam & distenditur venter, horrifica est in somno expergiscentia, fames adest nonnunquam canina corpus interdum decrescit, pulsus est inæqualis. Ascarides ex pruritu ani molesto cognoscuntur, & fæces non rarò iis conspersæ apparent, gravissima ut plurimùm inferunt symptomata, minùs tamen noxiæ sunt Ascharides.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Lumbricis puerorum.

INter medicamenta interna est oleum hoc quo ego fœlici cum successu uti soleo.

℞. Absinth. pontic. santonic. abrotan. hyssopi, thymi, an. ℥j. rutæ, cardui. menth. prassii, cent. min. an. ℥ß. corallin. ℥ij. flor. hyperic. ℥iß. succi glaregi ℥ii. rad. ireos, enulæ, gentian. dictamn. alb. an. ℥i. tormentill. myrrh. C. cervi usti, an. ℥ii. agar. rhei, Aloes, an. ℥ß. cardamom. lupin. an. ℥iß. sem. brassic. portulac. coriandri præp. an. ℥i. amygdal. amar. ℥i. sem. citri ℥ß. sem. secalæ ℥ii. sebest. ping. ℥iiß. M. incisis incidiendis; & contusis contundendis, omnia in vase vitreo ponantur addaturque olei olivarum dulc. tantum quantum possit omnibus supernatare, & per quadraginta dies vas Soli subiiciatur, vel si citius hoc parandum sit, bulliant omnia in B. M. per duodecim horas continuò deinde oleum coletur absque forti expressione, cujus ego soleo ℨi. pueris exhibere, adultis verò ℨii. & mirificè prodest, & eo magis si partes etiam pulsatiles inungantur. Vinum etiam infusionis Mercurii miri est usus. *Jul. Cæsar Claudinus, consult. 64.*

℞. Rhei. agar. troch. an. ℨß. oxymel. simpl. aq. gramin. an. ℨvi. M. F. potio parva. Vel.

℞. Agar. præp. rei el. an. ℨß. oxymel. s. syrup. de endiv. aq. gram. an. ℥ß. M. F. potio, quantum ad evacuationem non cre

credo aliud esse præstantius remedium quam agaricum & rhab. Utilis etiam est hiera. Clysteres non facerem nisi ex lacte & saccharo. *Johan. Baptista Montanus, consil.* 221. & 222.

Si Lumbrici molesti sunt, neque ulla febris urget detur puero ℈i. vel ʒß. ex sequenti pulvere in vino dilutissimo, vel lacte, vel sero ipsius vel jure carnium mediocriter salitarum, vel julepo aliquo & differat cibum in horas duas vel tres.

℞. Sem. Santonic. corallin. an. ʒii. dictamn. alb. rhei, bistort. tormentill. an. ʒi. F. M. pulvis qui aceto acerrimo irroratus paulatim in umbra siccetur, serveturque in usus. Remedium est probatissimum, etiam in lenta aliqua febre haud culpandum: Lumbricos interficit, atque ad eos expellendos excretricem facultatem commovet, uno eodemque tempore quod etiam sine huius pulveris usu fieri utiliter poterit, applicetur ventri hoc emplastrum.

℞. Farin. lupin. pulv. cent. min. pulv. flor. stœchad. an. ℥ß. Aloes, fellis tauri, an. ʒiiß. M. cum ol. absinth. F. Emplastrum, ventri applicetur. Ego sępenumerò fœliciter usus sum hac arte; à xyphoide cartilagine ad umbilicum usque abluo aut rigo totum ventrem aqua vitæ in qua maduerit absinth. tum madentem locum inspergo pulvisculo myrrhæ, & applicatum duplex calens linteum fascia obligo. Puerum pronum in ventrem decumbere aliquandiu permitto. Lumbricos iste fotus non infœliciter sine incommodo, & non magno negotio excludit, experimento constat optimum esse lapidem bufonis appensum puero. *Reinerus Solenander, consil.* 30. *sect.* 3.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Lumbricis.

AD enecandos Lumbricos utatur Vir Generosus per biduum vel quatriduum hoc pulvere.

℞. Coriandr. præp. ℥iß. sem. portulac. citri, limon. an. ʒii. zedoar. ʒi. C. C. usti ℥i. M. F. pulvis. Dosis ʒß. ut mortui aducantur utendum his pilulis.

℞. Aloes rosat. ℥i. Myrrh. el. ʒi. cum syrup. rosf. F. pilulæ mediocres, dosis ʒß. vel potione hac.

℞. Decocti sebest. ℥iv. rhei el. ʒi. maceretur in eo prius aqua cinnam. humectata; & expressum detur. *Io. Crato consil.* 13. *lib.* 1.

Puerulus quidam trium annorum per multos dies vexatus est alvi fluxu & nausea ferè perpetua, cum febre acutissima quæ à Lumbricis in ventriculo & intestinis contentis, exoriri videbantur. Post varia frustra tentata remedia, cum jam æger in summo vitæ periculo versaretur, ipsi exhibui calomelan. turqueti gr. xii. statim cessavit nausea, & toto fere die dormivit; at noctu vomitus & alvi fluxus multo graviores excitati sunt; in excrementis inveniebantur frustula vermium putrefacta in maxima copia, mane dormivit & toto die sequenti; neque amplius vomuit, & intra 24. horas febris expers apparuit, atque ita curatus, ut aliis remediis non indiguerit. *Lazarus Riverius, observ.* 28. *cent.* 1.

Puer quidam quatuor annorum Lumbricis ita laborabat, ut gravi ventris dolore torqueretur, cum summa virium dejectione, ita ut pulsus non perciperentur. Tertio die quatuor Lumbricos mortuos per os excrevit, cum vomitu humoris nigri præscribo ipsi potentia ad Lumbricos remedia, tum interna, tum externa; quæ nihil profuerunt, tandem jubeo ut exhibeantur calomelam. gr. viii. cum diagrid. gr. vi. quo medicamento alvus soluta est; excrevitquę materiam viscidam, glutinosam, putridam, cum duobus Lumbricis; ter alvum deposuit, & maximè levatus est, & inter paucos dies omnino convaluit. *Lazarus, Riverius, observ.* 5. *cent.* 2.

Puella trium annorum laborabat febre acutissima cum magna anxietate, & virium prostratione. Vocatus ad eam circa vesperam, judico eam ex Lumbricis laborare & præscribo potiunculam ex hieræ ʒß. syrup. rosac. ℥ß. cum aq. portulac. q. s. quæ nocte eam purgavit, & inde plurimùm levata est postridie præscribo julepos sequentes.

℞. Fol. acetos. portulac. & endiv. an. M. j. summitat. hyper. & scordii, an. pi. coq. ad ℔j. in colat. dissolv. syr. limon. ℥iii. F. jule-

julepus, capiat ℥iij. manè, meridie, & vesperi intra biduum omnino curata est. *Lazarus Riverius*, *observ. 16 cent. 2.*

Nostrates mulierculæ putant omnes pueros vermibus laborare, sed cum nullus rejicitur vermis, eos dicunt in humores putridos fuisse conversos nec malè, nam ut vermes in phiala conclusi, & fimo calente obruti, brevi convertuntur in pastam, cur in corpore nostro, cujus calor fimi calori respondet, non idem fiet, vermibus enecatis ab amaris medicamentis: certè hoc videtur mihi rationi consentaneum *Petrus Pachequus*, *obs. 57.*

Puellus quatuor annorum Lumbricis valdè obnoxius, laborabat inappetentia, nausea, pruritu narium, siti, inflatione ventris, cum ejusdem torminibus & febre: quam cum verminosam esse ex præcedentibus signis esset manifestum, exhibui merc. dulc. gr. xij. diagrid. gr. v. Post duas horas ab assumpto remedio, viginti circiter Lumbricos simul glomeratos per alvum rejecit, & prædicta omnia symptomata evanuerunt, ægerque convaluit. *Simeon Iacoz. observ. 11.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Lumbricis.

NIsi magnis experimentis præstantissimum remedium ad puerorum Lumbricos comprobassem, haud auderem hic inter arcana selecta reponere; quippe tanta est ejus virtus & potentia, ut mortuos ferè pueros è vermibus ad vitam trahat, hac industria paratur in libris singulis aq. fontis, ol. sulphur. vel vitrioli aliquot guttulæ addendæ sunt, ita ut aqua acidula fiat, quæ pueris, natuque majoribus danda est, diu noctuque ad placitum est enim præstantissimæ virtutis. *Iul. Cæsar Baricellus*, *Hortul. Genial. pag. 44.*

In Lumbricis necandis non modo portulacæ aq. stillaticia aptissima judicatur, verum etiam illius semen. Narrat enim *Arnoldus de Villa Nova* quendam puerum, dum esset in mortis periculo constitutus propter Lumbricorum multitudinem, ʒß. sem. portulacæ cum lacte sumpsisse, atque Lumbricos multos emisisse, sicque fuisse liberatum. *Iul. Cæsar Baricellus*, *Hortul. Genial. pag. 89.*

Hydrargyrum, quod à multis venenum existimatur, fœlicissimo successu contra vermes exhibetur: tantæque certitudinis illud in *Hispania* reputatur, ut mulieres tenellis pueris, qui lactis vomitu laborant, ad quantitatem granorum iij. in substantia propinare audeant, hac enim via morbus cessare videtur frequentibus. Ego quidam viduam mulierem curavi, quę novem dierum spatio vomitibus continuis ex vermibus laboraverat, & ferè triduo non comederat, nec cibum retinere valuerat, huic cum ℈ii. Hydrargyri mortificati cum tantillo cydonii propinassem, absque ulla molestia per alvum centum & plures emisit vermes, & eodem die liberata est, & solita exercuit domi & foris negotio, magna omnium admiratione, cum prius debilis & emaciata esset: aliis etiam exhibui & bono semper eventu: domique continuò aquam habeo, in qua hydrargyrum infusum retineo, illamque puerulis pro vermibus libentissimè concedo, nec adhuc quempiam ex illa noxam recepisse expertus sum. Usus est hoc remedio ad vermes necandos *Matthiolus*, *Horatius Augenius*, & plerique alii celebres viri, qui omnes hujus auxilii maximè extollunt beneficium: datur pueris in substantia ℈i. grandioribus ℈ii. vel ʒj. corrigitur & mortificatur in mortario vitreo cum sacc. rubro, ubi tam diu conteritur, donec in partes invisibiles dissolvatur: ne autem in pristinam formam iterum redeat ol. amygd. d. gr. ij. addere oportet, cum sacc. violato, rosato, vel cydoniato jejuno stomacho languentibus propinatus. *Iul. Cæsar. Baricellus*, *Hortul. Genial. pag. 212.*

Aqua communis bullita cum argento vivo, pauco & innoxio potu omnes interimit vermes tam in intestinis, quam alibi: in ulceribus autem si aqua ista affundatur. *Ioh. Helmontius*, tractat. cui titul. *Sextuplex Digestio Alimenti Humani.*

Quia sæpè non nisi magno labore & longo tempore verminosi affectus in nonnullis pueris expugnari possunt, quam plurima remedia, eaque præstantissima, ab authoribus inventa & usurpata sunt, tum interna, tum externa: inter interna

sunt pulver. quorum præcipui sequuntur.

℞. Sem. contra, seu santonici ℥ß. corallin. ℥iij. ras. C. Cervi ʒiij. F. pulvis. Vel

℞. Sem. contra, corallin. & C. Cervi usti, an. partes æquales. Vel

℞. Pulv. hier. simpl. ʒij. sem. contra scord. cent. min. corallin. an. ʒi. M. F. pulvis. Vel

℞. Rhei & agar. an. ʒj. troch. alhand. ℈i. diagrid. ℈ß. corallin C. Cervi ust. an. ℥ß. myrrh. zedoar. flor. tanaceti, an. ℈i sal. absinth. & tartar. an. ʒß. F. pulvis tenuissimus dosis omnium erit à ℈j. ad ʒi. pro ætate puerorum in liquore idoneo.

Mulierculæ vulgò pueris à lumbricis malè habentibus exhibere solent semen contra saccharo incrustatum, vel nudum semen cum melle permixtum: quod remedium præstantissimum est: Siquidem Lumbrici dulcium rerum avidi mel devorant, & cum melle semen quo interficiuntur, quia verò illud semen valdè calidum est, temperari potest in aceto infundendo per duas horas, postea verò cum melle cocto misceatur ad formam opiatę, quam *Amatus Lusitanus* predicat tanquam primum adversus Lumbricos remedium.

Inter topica ventri admovenda, utile est sequens cataplasma.

℞. Farin. Lup. ℥ii. Myrrh. Aloes, an. ʒij. fellis bovis, q. s. ol. absinth. ℥ii. F. cataplasma.

Interim toto morbi decursu clysteres frequenter injiciendi sunt, primùm attrahentes lumbricos ex dulcibus compositi, qui non solùm ex decocto liquirit. passul. & ficuum parari possunt, sed etiam ex jusculo pulli admixto saccharo & melle rosac. vel ex lacte, si febris abfuerit: at si lumbricos in crassis jam intestinis esse conjiciamus, quia tunc vix amplius in tenuia possunt, ascendere, medicamenta illos enecantia per clysterem infundere possumus in hunc modum.

℞. Rad. gram. ℥i. fol. betæ, malv. mercurial. & portulac. an. M. ß. corallin. p. i. coriandr. præp. & sem. contra, an. ʒii. F. dec. in colat. ℔i. dissolv. ol. rosac. ℥ii. cass. extr. ʒvi. spec. hier. ʒii. mell. viol. ℥i. F. Clyster. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 10. *cap.* 9.

Vidi quendam pro tabido habitum & quasi conclamatum, qui potu pulveris corticum aurantiorum ad dr. i. per tres vices, in vino, curatus fuit, ejectione innumerorum vermium. *Petrus Borellus, cent.* 1. *observ.* 90.

SUBSECTIO QVARTA.

Pro Lumbricis.

NOn probo consilium vel vulgi vel medicorum verminosis pueris vermes vino lotos, in tegula siccatos, exhibentium; certò enim mihi persuadeo experientia edoctus, materiam illam vermium putrem, putri puerorum pituitæ remixtam à magno illorum calore iterum animari, ut videmus muscas submersas multis diebus mortuas, si non premantur, sed simpliciter extinguantur, soli denuo expositas, novo calore iterum vitam volatumque, ut & pediculorum pelles in puerilibus capitibus & vestibus relictas, amissam inter ungues & pectinem animam recuperare. *Henricus ab Heers, Observ* 9.

Inter omnia medicamenta vermes necantia facile principatum obtinet juxta *Sennertum* Corallina herba, sive muscus marinus, ex qua in *Italia* circum foranei suum pulverem conficiunt, & ad miraculum usque vermes necant, dosis ʒi. Utilis etiam est pulvis ex sem. tanaceti, & rad. primulæ veris, estque hic pulvis agyrtarum nostrorum in *Germania VVolfgangus Hœferus, Herc. med. lib.* 7. *cap* 8.

Puer quidam quatuor annos natus in febrem incidit gravem & inordinatam, cum capitis dolore, tussi, siti, tremore in somno, vociferatione; ex quibus verminationi eum obnoxium esse conjecimus, qua de causa tanaceti semen cum syrup. viol. tribus matutinis exhibuimus: unde plures quàm centum, pedalis longitudinis Lumbricos excrevit, & subito à febre, tussi, reliquisque symptomatis fuit liberatus. *Jac. VVecherus. De Observationibus propriis referente Schenkio. lib.* 3. *observ. medicin.*

℞. Pomum aurantium aut citrium parvum, excava tantam partem, quæ capiat theriac. ℈ii. aloes ℈i. croci gr. vi. assa pomum, & succum exprime, quo regio

ventris inungatur. Utilis & theriaca aceto vel limonum succo dissoluta illita.

Ascarides quia sunt in intestino recto, suppositoriis rectissimè educuntur, quibus admiscentur resinæ, iis enim vermes adhærent & educuntur. *Daniel Sennertus, pract. lib. 3. part. 2. sect. 1. cap. 5.*

Ad consumendam omnem Ascaridum materiam, nec non delendam intestinorum ad hęc animalcula procreanda proprietatem, vix quicquam utilius excogitari potest quàm si aloes succotrinæ ℈i. singula quaque hebdomada devoret.

Aloem enim extremas intestinorum partes arcana quadam facultate eluere atque expurgare longo usu probatum est. Sic etiam non parum conferet, si singula hebdomada clyster ex decocto absinth. lupin. hord. & corallin. iniiciatur, ac frequenter anus lupinorum decocto foveatur. Laudo quoque ut ex linteo tenue collyrium fiatque ano imponatur hocce linimento inunctum.

℞. Fell. taurin. ʒi. pulv. lupin. ʒiß. ol. absinth. ℥i. vini alb. ʒiii. M. ad ignem. *Hieron. Mercurialis, tomo 1. consult. 13.*

Unguentum ex argento vivo, resina, & axungia factu, & si podici illinatur, vel illud illi imprimatur, aut suppositoriis illitum intrudatur, præ omnibus remediis ad vermes Ascarides dictos delendos efficacissimum est. *Felix Platerus prax. med. tom. 3. cap. 13. pag. 891.*

Puer quidam dum esset in mortis periculo constitutus propter multitudinem lumbricorum, ʒß. sem. portulacæ tritæ cum lacte sumpsit, & emisit lumbricos multos & liberatus est. Oleum sem. lini bibitum omnes expellit vermes, & unctio cum eo eos molestat valde, si fel tauri vel colocynthis admisceatur. *Arnoldus de Villanova practic. lib. 2. cap. 33.*

Varias hyperici virtutes aliis fusiùs laudatas non moror. Unius hic meminisse publico ægrorum plurimorum commodo intererit, de qua nemo hactenus adeò sollicitus fuit. Est verò ea præstantissima ad lumbricos pellendos si flores in spiritu vini infusi cum liquore exhibeantur, id quod certa nobilissimæ Matronæ experientia didici. Causam in quadam acrimonia sitam existimo. Oleum ex sem. & floribus cochlearis mensura bibitum lumbricos enecare autor quoque est *Matthiolus*. Ex *Galeno* calidum & siccum est hypericum: inde urinam ciere & menses *Dioscorides* tradit, & post eum *Plinius*. *Paracelsus lib de Lumbric.* Vermes in abdomine recedere locumque mutare scribit, si in eo loco hypericon imponatur. *Thomas Bartholinus in Actis Medicis, observ. 40. anni 1671. & 1672.*

℞. Succi rutæ ℥iv. capiat per triduum, & certo certius per inferiora vermes tradet. Hoc nobilissimæ Dominæ, post multa incassum usurpata remedia, & tantùm non morienti mirificè profuit, ut ipsa mihi fassa est. *D. Rob. Gunninghame* in M. S.

In puero vermibus laborante clarissimus & experientissimus *D. VVedderburnus* post bidua nam exhibitionem decocti cent. min. absinth. fol. orient. rhei umbilicali regioni applicuit emplastrum ex myrrha & pice *Burgundica*, & ea nocte sex excreti sunt vermes. Nocte sequenti pulverem bezoar & Dominæ de *Kent* exhibuit, tribus inde excretis lumbricis. Enema tandem ex lacte & sem. contra injectum, & quatuor excrevit. Et sic sanus evasit. *D. Robertus Cunninghame* in M. S.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Lumbricis latis.

Fortioribus medicamentis opus est, ut lumbrici lati interficiantur: quapropter etsi in teretibus purgantia cum interficientibus commodè admisceantur; præstat tamen in latis, nulla iis purgantia primùm admiscere, cum purgantia non sinant medicamenta vermes interficientia diu in intestinis hærere, sed ea citò per alvum secum educant. Si verò prius exhibeantur medicamenta, quæ ipsum debilitent totus rotundus factus ad pilæ figuram exit, & homo sanus evadit. Commendatur hic imprimis filix, è qua recenti aqua destillata datur; vel pulvis ʒß. pondere, infantibus; natu majoribus dr.i. adultis dr.iii. cum aqua galegæ, quæ sine ullis molestiis vermem & lentè & citò, si velis, enecat. Commendatur & cortex radi-

cis mori, & corallina duplici pondere. Utili est & theriaca aceto vel succo limonum dissoluta. Decoct. etiam cent. min. lupin. scordii: sicut & usus aloes cum croco & myrrha, atque usus hieræ cum scammonio. *Daniel Sennertus, pract. lib. 3. part. 2. sect. 1. cap. 5.*

Mulier quædam viginti annorum, sępissimè dolore ac torminibus ventris, imbecillitate ventriculi, nausea, item eructationibus & cibi fastidio vexata, me in consilium adhibuit, tum pulvere quodam laxativo (qui recipit rheum turbith. & sennam) & syr. rof. solut. compos. cum rheo, agar. & senna exhibito, Lumbricum latum per secessum una cum excrementis excrevit: quem cùm mihi monstrasset, attonitus fui. Est enim Spithamas viginti longus, latus grana sex, crassus verò grana duo. Post excretionem hujus Lumbrici, iterum expurgato corpore, & quę partes principes roborant, per dies aliquot exhibitis, convaluit fœmina illa, & huc usque bellè se habet. *Guil. Fabritius Hildanus, observ. 70. cent. 2.*

Legantur Observationes tres proximè sequentes ubi plures tales de Lumbricis latis referuntur historiæ.

SECTIO VIGESIMA TERTIA.

Pro Lupia.

PUella quædam laborabat tumore scirrhoso nuci juglandis magnitudine, superiorem metacarpii partem occupante, qui discussus est meo consilio: admota super partem affectam lamina plumbea hydrargyro illita, eaque per octo dies gestata tumor disparuit nec amplius est reversus. *Simeon Iacoz. observ. 9.*

Frater quidam Capucinus Lupiam habebat in genu, post longum tempus ad summam mollitiem tandem perducta fuit, cujus ratione apertionem suadebam, ille verò tenuit, inquiens se Lupias huic similes resolutione curatas vidisse foliis acetosæ charta madida involutis, & sub cineribus coctis; quæ postmodum cum cineribus per cribrum trajectis, incorporabantur in formam cataplasmatis: quod ille per plures dies applicuit calidè, & tumor prorsus evanuit; quod ego valde miratus sum, & postea duas alias Lupias in eadem parte eodem remedio curavi. *Dionysius Pomaret. obs. 3.*

MEDICINÆ PRACTICÆ LIBER UNDECIMUS.

De Affectibus à litera M incipientibus.

SECTIO PRIMA.

Pro Macilentis.



QUidam jubent corpus verberari cum virgulis quousque rubeant eorum carnes, id enim calorem roborat & attrahit ad digerendum & ad perfectius convertendum nutrimentum attractum, non desunt qui easdem virgulas prius inungant oleo olivarum. Dixit *Avicenna* quod flagellatio corporis cum corrigiis mollibus moderatè facta semel omni die, post cibi digestionem, impinguat corpus vehementer cutem rubificando, & nutrimentum ad membra attrahendo; qui vult impinguari, utatur optimo vino, gaudeat, lætetur, abstineat a sanguinis missione & purgatione, utatur balneo post

cibum completa prima digestione non toleret famem, multùm comedat, parum bibat, & præsertim vinum generosum, non irascatur, neque sit solitus, vel tristis, coitum aversetur, multùm, dormiat & in lecto molli: hæc omnia ut & vina dulcia & cibi unctuosi hominem pinguiorem faciunt. Puellæ *Venetæ* cum matrimonio copulandæ sunt, lautè admodum tractantur, ut habiliores fiant; utuntur tritico cum lacte nutrito, longius indiem dormiunt, valde otiosæ extra aerem vivunt; ut tandem caponum instar pinguescant, ideo & unctuosis & dulcibus vescuntur cibis, ut ita magis delicatulę ac venustę suis sponsis dedicari possint. *Petrus Forestus observ.* 11. *& scol. lib.* 31. *De fucis.*

SECTIO SECUNDA.

Pro Maculis Infantium.

SOlent tenella infantium corpora, dum in utero existunt materno, maculis quibusdam, nęvis, lituris, verrucisque quę à matris imaginatione fiunt, commaculari: hæc porrò quasi sigilla imprimuntur, & difficulter post ortum elui possunt pro iis delendis principatum habet cariophyllata, cujus vis & potentia in hujusmodi maculis extricandis mirabilis judicatur: sumitur autem planta hæc cum suis radicibus in fine mensis *Maii* atque a terrestreitate emundata in alembico destillatur; ex aqua stillata si infantium lituræ maculæque sæpius laventur, absque dubio evanescunt. *Jul. Cæsar. Baricellus. Hortul. Genial. pag.* 266.

Macula fœtui impressa admota manu cadaveris longa tabe extincti, omnique vitæ proprietate exuti, donec frigus partem maculatam penetraverit, (quod fit spatio unius miserere) de cætero spontè evanescit. *Ioh. Helmontius* tract. cui tit. *Demens idea.*

SECTIO TERTIA.

De Madarosi.

MAδάρωσις (à μαδὸς glaber) nihil aliud est quam defluvium pilorum palpebre oritur à vitiosis & acribus humoribus ad ciliorum radices confluentibus, & pilorum radices erodentibus: post febres malignas sæpè accidit.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Madarosi.

REpurgato corpore, ut hoc unguento palpebras liniret præcepi.

℞. Stercor. lepor. & sterc. hircin. an. dr. i cortic. avellan. ustar. dr iij. pingued. ursi vel caprin. q. s. F. unguentum, avellana etiam adusta & cum adipe ursina vel caprina incorporata nasci facit pilos. *Petrus Forestus, observ.* 46. *lib.* 11. *De morb. ocul. & palpebr.*

SECTIO QUARTA.

Pro Mammarum Inflammatione.

PUerpera cum lactare infantem inciperet, sensit immensum cruciatum in mamilla dextra, cum rubore & duro tumore renitente, in ambitu papillæ; aderatque febris: mox cognoscere potui inflammationem esse: jussi primum inungere hoc unguento.

℞. Mucilag. sem. psyllii ℥ß. armen. dr. ii. olei rosac. aceti rosac. an. dr ii. M. F. unguentum: die sequenti cataplasma applicui ex farina hordei, lacte & ol. ros. post duos dies addidi huic cataplasm. ol. chamemil. lil. farinæ feminæ lini & fœnugræc. portionem; quia suppurabatur: sequenti die dolor augebatur & febris, pure genito applicui hoc cataplasma.

℞. Farin. hord. fabar. an p. j. sem. lini fænugræc. an. pß. flor. chamæm. p. j. rad. lil. & ireos, an. ℥ß. coq. & contund. addendo ol. chamæm. ℥ii. croci ℈i. F. cataplasma: sequenti die reiteretur addendo ficuum numero x. farinæ orizæ ℥i. caulium malvar. coctarum & contus. unà cum lardo dr vi. apparebat abscessus acutus, pure ex contactu refugiente, jussi fermentum cum pulpa cæparum coctarum applicare sequenti die spontè ruptus est abscessus, puris magna copia profluente ad dies binos: impo-

posuit turundam cum terebinthina & melle, tandem pauco immisso balsamo integre curata est, *Felix Platerus, observ. lib. 2. pag. 521.*

Puerpera alia mammæ inflammatione laborans, intra paucos dies sanata est his duobus remediis, primis diebus facta fuit embrocatio ex duabus partibus olei rosati completi, & una omphacini: sequentibus diebus admotum est bis in die unguentum de althea. *Lazarus Riverius observ. 41. cent. 1.*

Juvenis mulier circa nonum graviditatis mensem correpta est tumore mammæ sinistræ cum pensione, rubore & pulsatione. Vocatus Chirurgus cataplasma de mica panis statim admovet, unde tumor admodum increvit, vocatus ego cataplasma præscribo ex farina fabarum cocta in oxycrato, sæpè immutandum, quia intra paucas horas exsiccatur: intra duodecim horas inflammatio ablata est, tumorque admodum imminutus & intra paucos dies omnino evanuit. *Lazarus Riverius, observ. 74. cent. 4.*

SECTIO QUINTA.

Pro Mammarum duritie & tumore.

SEquenti linimento quo ego cum maximo fructu in tumoribus mamillarum utor, locus affectus inungi poterit.

℞. Gum. ammoniac. ℥i. ol. amygd. lil. alb. ping. gallin. an. ℥ij. succ. cicutæ ℥iv. acet. scillit. ℥ij. M. maneantque infusione horas viginti quatuor, in loco calido, postea coq. s. a. colatura cum forti expressione servetur ad usum, in præparatione autem hujus linimenti, danda est opera ut lentissimo igne coquatur, neque humiditas succi & aceti omnino inter coquendum absumatur, nullius enim valoris esset medicamentum, singularem habet efficaciam in quacunque parte corporis fuerint, linimento isto calidè inuncta mamma sequens poterit applicari emplastrum.

℞. Empl. de mucilag. & de melilot. an. ℥ii. gummi ammoniac. in aceto scyllit. dissolut. ℥iß. M. F. s.a. emplastr. addendo parum ceræ si opus est. *Guil. Fabrit. Hildanus, observ. 52. cent. 2.*

Virginis cujusdam mamma tumuit, indurata fuit, doluitque vehementer: illam hoc modo curavi, manè & vesperi inunxi mammam affectam balsamo sulph. nostro. Postea applicavi empl. diasulphuris nostrum (cujus descriptionem vide infra *lib. 18. sect. 22. De Ulcere subsect. 4.*) quibus indies tumor, durities & dolor diminutus fuit, ac paucis interpositis diebus ad suppurationem pervenit apertaque est in multis locis, & brevi ad optimam sanitatem reducta est, nam hæc duo remedia valent ad mammarum omnia vitia etiam ulcera cancrosa. *Martinus Rulandus, curat. 2. centuria 8.*

Cataplasma ex caulis virentibus foliis & aristol. rot. oleo communi veteri incoctis super mammam scirrhoso tumore affectam die noctuque gestabit, ita ut singulis octo vel sex horis permutetur: si tumor in carcinoma videatur degenerare, utendum erit oleo rosac. completo cum portiuncula lithargyri in mortario plumbeo diu agitati. *Io. Zecchius, consult. 14.*

Mulier Nobilis puerpera laborans tumore mammæ sinistræ præduro ex concretione lactis, irritis omnibus remediis ex arte per mensem integrum usurpatis, curata est sumendo ʒi. pulv. millepedum præpar. in jusculo per triduum: hujus autem pulveris eximias dotes sæpe vidimus & audivimus ab expertis in hujusmodi tumoribus ex lacte concreto, nec non etiam in cancro mammarum ac reliquarum partium ut contigit cuidam viro qui patiebatur ulcera multa profunda in multis corporis partibus, præcipuè verò in tibiis, à quibus brevi tempore curatus est, sumendo ʒi. prædicti pulveris per septem vel octo dies, alternos præmissis tamen præmittendis. *Simeon Iocoz. observ. 29. cent. 4. observ. Riverii.*

Pro tumore mammarum ex lacte retento. Lac retentum absumendum & exsiccandum, coagulatumque resolvendum, quo facto sponte cessabit dolor. Remedia quibus hoc præstetur multa sunt & varia; nullum tamen, quantum mihi quidem constat, æque præsentaneum & efficax est ac emplastrum quod de spermate ceti componitur, & à *Mynsichto* in Armamentario *sect. 36.* sub finem describitur. Hujus

nam-

namque solius usu hæc aliæque plures à tumore mammarum perfectè liberatæ sunt: insignem enim lac copiosum absumendi, concretumque solvendi vim obtinet, unde & post ablactationem, commodissimè adhibetur. *Baldassar Timæus cas. 36. lib. 4.*

SECTIO SEXTA.

De Mania.

MAΝΊΑ (ἀπὸ τοῦ μαίνεσθαι, ab insaniendo) Latinis furor seu insania, delirium est intermissionis expers sine febre, sed cum furore & ferina quadam rabie conjunctum, oritur à dispositione spirituum fervida & ignea, concomitante forsan maligna & venenata qualitate, hanc dispositionem produci volunt authores à bile atra: qui hoc malo laborant feroces sunt & effrænes, & nisi vinculis cohibeantur, vestimenta propria dilacerant, & in obvius quousque immanis belulæ instar dentibus, unguibus & pugnis impetum faciunt; nec sibi ipsis parcunt, vigilant præterea pertinacissimè, stupendum adest corporis robur, imminentem maniam ostendunt aurium tinnitus, & gravitas capitis, splendores oculis obversantes, tristitiæ & longæ præcedentes, ira ex levi occasione, oculi fixi, in obscœnum & ineptum risum nimia proclivitas, consueti hæmorrhoidum & mensium fluxus suppressio, aliquando fit mania à causis externis, quales sunt philtrum, solanum, cerebrum felix; canum, vel luporum morsus, aliquando etiam per consensum fit, & uteri imprimis, & tunc dicitur furor uterinus, de quo infra *lib.* 18. *sect.* 32.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Mania.

JUvenis quidam dissolutè vivens puellam prædivitem contra parentum voluntatem abductam sibi matrimonio copulavit, ipsiusque bonis mox dilapidatis, eam pessime tractavit, adeò ut sæpe desperabunda seipsam interficere cogitaret: tandem ad insaniam redacta, vestes dilacerabat, nudaque catenis vincta; etiam stramen in quo eam cubare vidi: minutim unguibus discerpebat, ideoque devecta ad Empiricum quendam rusticum, qui maniacos curare solebat, septuagesies una septimana, venis diversis in locis apertis atque universo pene illi sanguine detracto, ab eo fuit curata. Inde domum reversa debilis & palida, mortuo marito alteri nupsit, cum quo ad quadraginta annos vixit sana, sterilis tamen maleque colorata. *Felix Platerus, obs. lib.* 1. *pag.* 86.

Vir quidam quadragenarius à multis annis melancholiæ adeo obnoxius fuerat ut administratione rei familiaris ipsi à magistratu interdictum fuerit, tandem in gravissimam maniam incidit cum tanto furore, ut omnia dilacerasset, & frequenter seipsum ex alto præcipitasset, nisi vinculis constrictus fuisset, in istis vehementissimis agitationibus clamoribusque continuò fere sudoribus nunc frigidis, nunc calidis madidus erat, ego cum advocatus essem, clysterem acrem infundi, deinde venam in cubito dextro incidi, eodemque die post cœnam nonnihil laudani in aq. borrag. dissoluti exhibui; frontem & tempora ol. rosac. & viol. inunxi, ea nocte utcunque quietior fuit, postero die ad ℈j extracti melanogogi ex decocto polip. fol. sen. beton. cuscutæ scabios. alii sque appropriatis exhibui, vomuit bis terve, alvus quin etiam quater aut quinquies subducta fuit, hinc impetus ille maniæ aliquomodo remisit, eodem die post cœnam iterum somniferum confectionis alkerm. mixtum exhibui, quievit satis bene ea nocte, & altero die penitus mente constabat, post aliquot dies cum melanogogum aliquoties reiterassem, & extractum hellebori nigri semel atque iterum exhibuissem, ita restitutus fuit, ut ab eo tempore & usque nunc rebus suis domesticis quam prudentissime prospiciat. *Guil. Fabritius Hildanus, observ.* 9. *cent.* 4.

Retulit mihi nuper quidam vicinæ Ecclesiæ pastor, in suo pago intra triduum sanatum fuisse maniacum, exhibito canis cerebro cocto (addebat unius coloris canem esse debere) affirmabatque sibi præterea alios tres notos esse, qui eodem medicamento sint sanati: commendatur etiam

jam cerebrum arietis nondum Venerem experti, si nimirum caput uno ictu ipsi amputetur, & totum cum pelle, cornibus saltem abiectis, coquatur, cerebrumque postea cum farina, additis cinnamomi, zinzib. nuc. mosch. macis, cariophyll. an. ℥ß. (forsan. ʒß.) super prunis misceatur, & in partes tres divisum mane exhibeatur, ita ut post sumptum medicamentum duabus horis nihil comedat æger, ac in cæteris quoque rectam diætam observet. *Daniel Sennertus practic. libr. 1. part. 2. cap. 15.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Mania.

FRequentibus phlebotomiis interiiciendæ sunt purgationes in hunc modum.

♃. Lapid. lazul. ʒiß. diagryd. ʒß. turbith. ʒi. senæ ℥ß. epithym. crem. tartar. an. ʒii. cinnam. & cortic. citri an. ℈i. croci ℈ß. M. F. pulvis: cujus dosis erit ʒi. vel ℈iv. cum jusculo, vel liquore appropriato.

♃. Ramentor. hellebor. nigr. ℥i. infund. per triduum in aq. pluviæ ℥iv. decoq. lento igne ad tertias: colaturæ adde mellis opt. despumati ℥ii. M. capiat cochl. i. cum jusculo pingui. Vel,

♃. Extract. helleb. nigr. ℈ß. syr. viol. ℥i. pro una dosi. Omnia medicamenta ex helleboro confecta, ut vinum, syrupus, & oxymel, ad hujus affectus curationem plurimum conferunt. Unde olim ferunt *Melampium Amythaonis* Medici filium, vino helleborato *Præti Argivorum* Regis filias, quæ se boves existimabant, liberasse.

Balnea aquæ tepidæ frequenter, & post singulas purgationes usurpanda sunt.

Ordo medicamentorum purgantium hoc in morbo talis est, ut primo apozema alterans, & purgans per tres, aut quatuor dies exhibeatur, post venæ sectionem in utroque brachio celebratam: deinde purgantia mediocria ex potionibus, pulveribus, aut syr. magistrali bis in septimana exhibeantur; vehementia verò bis in mense, interjectis continuò venæsectionibus: diebus autem intermediis balnea, julepi præparantes; aut jusculа alterantia, tum etiam opiatæ roborantes exhibeantur. Præter julepos vulgares, sequens ex succis paratus erit utilissimus.

♃. Succ. borrag. bugl. & pomor. redol. an. ℥iii. aq. fumar. & cichor. an. ℥iv. sacch. alb. ℥vi. coq. depurentur & aromatizentur santalo citrino, capiat ℥vi. mane & serò.

Opiata in sequentem modum concinnari poterit.

♃. Conserv. rof. viol. bugl. an. ℥i. Conserv. flor. tamarisci, & carioph. hortens. caulium lactuc. condit. cortic. citr. condit. an. ℥ m. myrobal. emblic. condit. num. 1. Confect. alKerm. & de hyacinth. an. dr. iii. pulv. elect. diamarg. frig. & letif. Gal. an. dr. i. Corall. præp. margar. præp an. dr m. cum syr. de pomis redol. F. opiata: de qua capiat ad magnitudinem castaneæ, superbibendo parum julepi aut aquæ appropriatæ. Inter specifica hoc unum adiicimus, quod in illustri quadam familia *Monspeliensi*, pro secreto gentilitio, hæreditario habetur, illiusque descriptio talis est.

♃. Fol. Meliss. M. incid. minutim, & infund. in spiritus vini ℥iv. deinde adde margarit. præp. dr m. M. dosis cochl. ii.

Denique cauterium suturæ coronali applicatum maxime probatur à *Gordonio*, ejusque utilitatem confirmat historia cujusdam maniaci; cui cum esset vulnus inflictum capiti cùm cranii fractura, quamdiu fuit vulnus apertum; tamdiu bene habuit; vulnere sanato reversa est mania. *Lazarus Riverius, prax. med. lib. 1. c. 13.*

Quidam Adolescens maniacus, ad cujus curationem potentissima remedia usurpata fuerant, ita ut ventum fuerit ad usum antimonii, trepanum, & arteriotomiam temporum, cum hæc omnia nihil conferrent, castrationem consului, qua usurpata, remissa fuere omnia symptomata, & furor omnino cessavit, manente tamen delirio melancholico, ita ut mania in melancholiam versa fuerit. *Samuel Formius, observ. 32.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Mania.

MAniæ cura perfecta talis est, exhibeatur vomitorium ex aq. bened. post

vomitorium per aliquot dies capiat. decoctum anagallidis flore purpureo (sine omnia additamento) vinum nullo modo exhibeatur. Præparetur lixivium tale.

℞. Herbar. cephalic. cum flor. q. v. coq. in aqua fontana. Deinde

℞. Bacc. laur. rad. hellebor. nigr. an. q. s. contund. invicem crasse, & insuantur sacculo interbastato & longiori: sacculum coque aliquantulum in prædicto lixivio: tandem per novem dies continuos accipe singulis diebus istius lixivii ℔ii. calefac. & cum linteolis in eo madefactis & leviter expressis fove caput rasum per integram horam, postea sacculum istum applica suturæ coronali (quamdiu calet) cum bona ligatura patiens incumbat lecto, & si fieri potest, quiescat, tunc mira expurgantur, per omnia capitis emunctoria; & alvus simul aliquantulum fluit (hinc colligitur à quibusdam usum hellebori apud veteres externum potius fuisse quam internum) sic nimirum fuligines inhærentes cranio & cerebro mirabiliter dissolvuntur; quod sane nulla alia remedia præstare poterunt, ultimum in hoc morbo refugium est cranii apertio cum trepano.

In insania, mania, melancholia etiam, tanquam specificum laudatur sanguis asini, hac æstate fabrum quendam lignarium restituit hic sanguis ex venis post aures captus, in quem linteola munda, nulli usui antea exposita, macerentur & exsiccentur, usus est talis: ex his laciniis cape quantitatem duos digitos latam & unum pollicem longam, macera in haustu aq. fontanæ, donec color exeat: hanc aquam de epotandam ægrotanti triduo integro mane semel, & quantum fieri potest, sudorem evoca quem elicit hic sanguis. *Joh. Hartmannus, pract. Chimiatr. pag. 55. & 56.*

Faber quidam lignarius amens factus toto anno ita permansit, utcunque solita implorarentur remedia; cum curru vinctus ad suos rediret, solutis vinculis e plaustro desiliit in stagnum profundum: tandem extractus pro cadavere, & in currum depositus, & deinceps per annos octodecim à mania liber vixit, idem remedium in aliis maniacis aliquoties deinceps tentavi, nec me fefellit eventus, nisi quoties formidine præcociter amentes ex aqua extraherem: fabri exemplo didici perinde fore sive in aqua dulci vel salsa submersio contingat. *Jo. Helmontius*, tract. cui tit. *Demens idæa*.

Aliis non juvantibus tentari poterit hujus morbi curatio per transfusionem sanguinis vitulini, ex arteria vituli crurali, in venam aliquam brachialem maniaci; qualis nuper *Parisiis* in maniaco, ope tubuli una parte arteriæ vituli, & altera venæ maniaci accurate inserti, fœliciter fuit facta: hæc chirurgia etiam in aliis morbis curandis jam satis frequenter adhiberi fertur. *Henricus Regius, prax. medic. liber. 1. curat. 15.*

Sequenti medicamento, quod miraculosum effectum habet, dixit mihi *D. Abrahamus* vir longe optimus, se bonum sibi nomen in *Moravia* comparasse.

℞. Spec. diambræ ℥ii. infund. in vino destillato quatuordecim dies, ut latum digitum supereminet, adde opii, ʒvi. mumiæ ʒß. succi hyoscyami ℥i. corall. rubr. carabæ, an. ℈ii. croci ℈i. mosch. gr. 6. Ambræ gr. 12. affuso rursus spiritu vini, ut supereminet latum digitum: digerantur post fornacem per mensem, quotidie agitando, dosis ℈ß. pro ægri constitutione: maniacis, in vigiliis extremis, colicis, in febribus ardentibus, phrenesi & peripneumonia desperata exhibetur. *Carolus Oslevius, epist. 53. lib. 3. consil. & epistol. Cratonis, &c.*

Interdum aliquid salis nitri ex aqua anagallidis flore purpureo exhibui, quatenus illud impuros, fervidos & inquietos spiritus purificat restinguit & figit. Hæc autem specifica quadam proprietate huic malo resistere creditur. *Baldassar Timæus, Lib. 1. Cas. 8.*

Tinctura florum hyperici egregium est medicamentum in mania intrò sumptum, *Ioh. Rajus, Catal. Plantar. Angliæ.*

SECTIO SEPTIMA.

Pro Manus ictu & Paralysi.

Ictum à pede equino in manu amici, ut & alterius dolorem & impotentiam manuum curavi, præscribendo ut sæpe manus totas in recens jugulati bovis vulnus immitterent, quo peracto bene se habue-

habuerunt, calor enim ille naturalis nostrum excitat & expergefacit, vel benignitate sua poros aperit, & humores torpidos fluxiles reddit, qui aliter quasi coagulati residebant, unde corrumpi & gangrænam accersere potuissent. *Petrus Borellus, observ. 55. cent. 2.*

SECTIO OCTAVA.

Pro Marcore.

MEdicus quidam meticulosus veritus ob imbecillitatem venam ferire mulieri cuidam acerbissime ex latere dolenti, auxit tantopere febrem, & inflammationem in membrana costas succingente conceptam; ut ex retorridi sanguinis æstu, ipsa non secus emarcuerit ac si laborasset immedicabili tabe, quam etiam non obscure videbantur designare, sputa ita frequentia ac sordida, ut copia, capacem pelvim, & fœtore spatiosum facile replevissent conclave, re autem ipsius jam plane desperata, & morbo ultra quartum mensem in ipsam sæviente; apparuit ipsi quasi ex machina Deus: excitando nescio quod crudorum ostreorum desiderium: quod eò quoque lubentius concessimus, quo minus hactenus profuissent potiones concinnatæ ex humidis ac frigidis herbis: qua spe etiam minime excidimus. Vix enim comederat cruda hæc ostrea quin protinus imminuerentur non tantùm calor ac febris, sed etiam usque eo perniciosissimus hic morbus, ut brevi integre convaluerit; extincto ab algido ac viscido ostreorum succo pertinacissimo illo incendio: quo proculdubiò conflagrasset miserrime universum ipsius corpus, non temere itaque *Celsus*; quos ratio non restituit adiuvat temeritas; neque certe inconsiderate agere videtur, qui circumspecte cecidit naturæ inclinationibus, & obliquat prudenter sinus, ubi non licet rectum tenere cursum: satius quippe est anceps remedium experiri, quam nullum: dubia namque spes certa desperatione potior. *Nicolaus Tulpius, cap. 8. lib. 2. Observ.*

SECTIO NONA.

De Melancholia.

MElancholia morbus, delirium est febris expers cum metu, & mœrore sine causa manifesta conjunctum: vel est imaginationis & ratiocinationis depravatio à phantasmate melancholico exorta quo detentus, uni cogitationi, absque furore & febre, cum tristitia & metu, inhæret. Ejus origo dependet à certa quadam spirituum animalium dispositione ex humoris melancholici permistione producta, ad quam sequitur phantasma tenebricosum dictum, quod intellectui postea objecta obversans, hoc delirium & animi angorem excitat, quos male habet hic morbus tristes sunt & solitarii, formidulosi & pertinaces, quidam phantasias quasdam sibi faciunt, quæ nec sunt nec esse possunt, falsa multa imaginantur, timent non metuenda, sine causa mœrent animumque macerant, sunt taciturni, morosi, & suspicaces, præter solitum inediam tolerant, crebrò suspirant, respiratio est tarda & rara, ut & pulsus, absurda loquuntur. Alia est per primarium cerebri affectum; alia per consensum cordis & totius; alia rursus quæ hypochondriaca dicitur, & per circuitus redit; alia denique est quæ per uteri sympathiam fit.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Melancholia.

ILlustrissimo cuidam *Anglo* Melancholia laboranti dedi pulverem illum benedictum à *Michaele Paschalio* & *Pereda* descriptum, quia plurimos juvit, multi Authores alienæ gloriæ cupidi, illum suæ inventionis esse volunt. Est autem hic.

℞. Summitat. epithymi ℥ß. lapid. lazuli præp. agar. troch. an. ʒii. scammom. ʒii. (forsan. ℈ii.) carioph. numero 20. M. F. pulvis pro 5. dosibus; has ut erat robustissimus, & viribus constantissimus, diebus quinis continuis sumpsit: bibit postea spadanum fontem, sed exiguo cum fructu, quia nec affini medico, nec mihi auscultabat: ad suos enim reversus, crescente malo,

lo, maniacus factus, locis minutis coerceri debuit. *Henricus ab Heers, observ.* 27. *lib.* 1.

Sæpius reiteretur venæsectio pro tostis & exustis humoribus alterandis: ad somnum promovendum exterius compositum sperniolæ cum aqua rof. dissolutum applicetur fronti temporibusque linteis humectatis in eo; sed simul etiam interius laudan. opiat. ad gr. iv. vel v. præscriberem. Quid præstent hæc remedia, post universalia pluribus exemplis confirmarem, sed sufficiat unum. Illustris fœmina vidua cum quadragesimali jejunio sese per septimanas aliquot afflixisset; sub finem *Martii* melancholicas anxietates patitur, alvo simul adstricta, timore metuque penitus oppressa, cum pervigilia & delirio sine febre. Vocatus ego quamprimum clysterem ordino, cujus operatio sequitur optata, qua desinente, circa noctem laudan. opiat. gr. iv. (sat enim delicata erat mulier) exhibeo sine succedente somno. Sequenti die venæsectionem instituo in brachio ad ℥vii. cum successu repetito circa vesperam enemate, cum subsequente laudano opiato, cujus gr. v. assumptis bene dormivit per noctem, postmodum evacuationem quoque tentavimus laxativo minerali cum diagridio permisto, reiteratis aliquoties venæsectionibus tam in brachio quam in pedibus: non neglectis aliis quæ symptomatum leniendorum gratia necessaria videbantur: ut hoc modo menstruo spatio perfectè restitueretur. Deo clementer medicamentorum operationem benedicente. *Gregorius Horstius, in epistol. ad observat.* 18. *lib.* 2.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Melancholia.

Operam det ut quotidie beneficium ventris habeat; id si non fieret; quarta unciæ pars bonæ terebinthinæ assumenda erit: hujus usu ad multa utilis futurus est. Utatur sæpissimè sacch. rosato maximè matutino tempore ad ℥ß. Item singulis septimanis bis sumat ʒß. rhei, idque vel masticet atque deglutiat, vel in pulvere redigat, & cum uvis passis aut saccharo rosac. accipiat. *Joh. Baptista Montanus, consf.* 24.

In usum vocetur emulsio nostra margarit. quæ sic fit.

℞. Margarit. præp. ʒii. chrysolithi præp. ʒi. commisceantur cum julepo rosato, & addantur aq. borrag. è flor. in vitreo vase destillatæ ℥iv. syrup. de borrag. ℥ii. aqu. cinnam. ℥ß. M. Sumat de hoc singulis diebus tria cochlearia maximè dum malum molestat *Joh. Crato, consil.* 34. *libro* 7.

Præcautionis ratione purgetur melancholia, venaque secetur, si sanguine circumfluit. Victum qui evincere potest crassitiem succorum instituat. Cum autem in corruptelam rapitur melancholia, quòd evacuata non fuit enthusiasmum profert, & spectra miranda ab indicibili qualitate. Cum δυσθυμίαν diuturnam animadverteris quæ zelotypiam facit, cave ne armorum illi copia fiat, admonui aliquando amicos frustra; nam id ridebant, de quodam qui postea se & uxorem interfecit cultello. *Joh. Heurnius ad aphor.* 23. *sect.* 6.

Valescus de Taranta, & alii valde laudant hunc pulverem *Haly*, quem ipse his verbis commendat: posito, inquit, quòd aliæ medicinæ non valeant, ista valet nutu Dei misericordis, & est medicina coronata quæ secretissimè teneatur, ut intellectus humanus deperditus hoc medicamento instauretur. Paratur autem hoc modo.

℞. Epithym. ℥ß. lap. lazul. agar. an. ʒii. scammon. ʒi. cariophyll. num. 30. F. pulvis, qui semel in septimana datur à ℈ii. ad ℈iv. in aqua vel syrup. aliquo convenienti, vix tamen iste pulvis, nisi corpus antea benè humectatum sit, satis commodus est, cum valde siccandi vim habeat. *Daniel Sennertus, pract. lib.* 1. *part.* 2. *cap.* 11.

Juvenis quidam triginta annorum melancholia detinebatur pertinacissima: cranio diligenter aperto à *Iul. Casserio Placentino* Anatomes & Chirurgiæ peritissimo, præsente *Ioh. Prævotio*; etiam si nulla esset puris membranæ incumbentis suspicio, cerebro tamen eventilato ad sanitatem rediit. *Ioh. Rhodius, observ.* 43. *cent.* 1.

Nonnulli laudant trepanationem; nam casu

casu fortuitò multi sic curati sunt, fracta calvaria; quod mihi non videtur omnino rejiciendum. Visa est mulier melancholica & maniaca nostro tempore, cui ob casum apertum est cranium: unde effluxit aqua, & curata est ab insania: quare si pari ratione trepanetur, vapores atri, & si quid est aliud præter naturam in cerebro vacuantur. Cauteria etiam posita supra suturam capitis coronalem multùm laudantur; sed oportet diutius remanere, ut os capitis ustionem sentiat. *Guil. Rondeletius, cap.* 41. *lib.* 1. *pract.*

Bibat vinum dilutum cum aqua helenii: helenium miram habet proprietatem ad hilaritatem & gaudium excitandum; quod multi pro secreto habent: ideo conserva illius, & aqua destillata plurimùm valent. *Guil. Rondeletius, cap.* 9. *libro* 1. *practic.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Melancholia Hypochondriaca.

PRimùm optima in hac affectione tenenda victus ratio, quæ nisi observetur, in medicamentis spes erit dubia. Utatur itaque cibis bonis succi, ut est vitulina caro, pulli, pipiones, aves nemorales: palustres omnes, ut anates, anseres: carnes cervinas, suum tam sylvestrium, quam domesticarum relinquat: non comedat fumo macerata, non salsa admodum aut aromatibus superflue condita; abstineat à leguminibus, oleribus, rapas tamen benè coctas, & conditas cariophyllis comedere poterit, non misceat multos cibos, sed duobus ferculis, elixa videlicet carne & assa; contentus sit: ante cibum interdum pruna vel passulas sumat, quæ prius in vino vel aqua sacchari maceratæ intumuerint: nimium non ingerat, maximè in cœna, quam parcissimam esse convenit. Nutrimento utatur, neque imbecilli & tenui omninò, neque crasso & fumoso. Pisces ferè omnes, frixa in sartagine, ova cum butyro cocta, & lacticinia fugiat. Vinum maturum & tenue bibat, sed parcè. Post sumptum cibum accipiat cochl. i. pulveris peptici, à cibo exercitia, quæ cibum præcedere debent cavenda; etiam graves animi cogitationes, frictiones matutinæ universi corporis cum oleo amygdalino, balnea quoque in aqua dulci maximè commendantur, ut alvus sit in officio opera danda. Quod ad medicamenta attinet, omnium fortiorum pharmacorum usum dissuadeo. Scio probari hieram *Logadii*, qua usum fuisse *Ptolomæum* Regem ad omnia vitia melancholica audivimus. Verùm sæpe audacia ista infœliciter cedit. Usum syrupi de pomis cum helleboro non improbo, imò maximè suadeo: ex apertione hæmorrhoidum magnam levationem sentiret. Aperientia in hoc malo & obstructiones tollentia maximum quoque auxilium ferunt: inter ea primum locum ego tribuo radici centa. maj. quam vulgus Rhaponticum vocat. Succus sanguineus è recenti radice exprimitur, cum sacch. in formam Syrupi redigitur, ac de eo singulis diebus manè sumuntur cochl. duo vel tria. Bibat etiam aliquando ante cœnam haustum vini in quo radix centaurii maj. minutim incisa per viginti quatuor horas fuerit macerata. *Ioh. Crato consil.* 107. *lib.* 1.

Meo atque aliorum exemplo didici nihil esse convenientius, nihil etiam coctioni accommodatius quam gestare ceratum ex una parte ladani purissimi, & duabus ceræ compositum: suavissimè enim fovet calorem innatum, & ad flatus discutiendos, atque coctionum plurimùm facit: initio nonnihil molestum videtur, sed temporis progressu plurimùm juvat. Ego præpotenti Deo, qui mihi hoc medicamentum ostendit, gratias ago; certe flatulenta melancholia laborantibus nihil eo utilius. *Ioh. Crato consil.* 14. *lib.* 2.

Etsi sciam omnes fere practicos consulere fortissima & validissima medicamenta purgantia; tamen à *Mesue* persuasus, idem facere debile medicamentum repetitum & minore periculo, quod forte semel & confertim facit, sane cur mihi aliud persuaderi patiar, veras causas non video: nihil dico quot & quos similiter affectos curaverim, licet hoc vere possem, sed nunquam me lapide Lazuli vel scammoneatis usum esse vere affirmare possum: itaque in bonam partem accipiant Medici, si nec nunc probem. Senam tutam esse scio, ea ad hunc modum crebrò vel singu-

singulis saltem setptimanis semel utatur.

℞. Passul. min. ℥vi. flor. borrag. viol. melist. an. p. j. galang. incis. ℥vi. fol. sen. ℥vi. F. decoctio & infusio per noctem, manè rursus ebuliant, & fortiter exprimantur, in expressionis ℥iv. dissolv. syrup. ros. solut. de pomis, mannæ alexandrinæ, an. ℥ß. M. F. potio syrup. de pomis. Hæc est descriptio.

℞. Fol. scolopendr. puleg. meliss. chamædr. an. M. j. flor. borrag. sebest. ceterach. summitat. thymi, stæch. an. M. ß. fol. sen. el. epithym. an. ℥j. cort. helleb. nigri. ℥ß. succ. pomor. ℔iß. succi agrimon. fumat. an. ℔iß. F. horum infusio & decoctio, colaturæ adde facch. q. s. aromatizetur cum cariophyllis. In Pilulis & electuariis quæ nimium siccantia medicamenta habet, exiguam spem pono Pulverem *Haly* scio à multis commendari, verum dictum *Mesue* statuentis esse gradum sapientiæ ad medicinas fortes non devenire, nisi ubi debiles non contulerint, mihi in animo est, utatur igitur qui volet. *Io. Crato. cons. 16. lib. 2.*

Ut humoris melancolici copia minuatur sequens syrupus singulis, aut alternis matutinis assumatur.

℞. Succ. pomorum redol. meliss. an. ℔ß. infunde fol. sen. ℥ix. cortic. helleb. nigri ℥vi. sem. ocymi contusi ℥ij. macerentur, & facta fortis expressione, cum facchar. q. s. F. syrupus: quindecim diebus cochlear. unum prædicti syrupi assumat.

Omnibus vespertinis horis de electuario subscripto nucis, juglandis quantitate utatur.

℞. Amygd. d. excorticat. ℥ij. nuc. jugland. excort. ℥iß. nucleor. per sicor. mundat ℥i. contund. cum aq. meliss. & adde sem. ocymi ℥j. citri ℥iß. margar. ℥j. conserv. meliss. beton. an. ℥iij. M. & cum syrup. de cortic. citri, F. Electuarium. Lixivium fiat è majorana, asaro & verbena, quo quotidie ante cœnam caput lavetur. Potui infundatur anagallis floribus luteis: item incoquatur jusculis & cibis, aut ejusdem conserva à cibo assumatur. *Joh. Crato, consil. 103. lib. 6.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Melancholia Hypochondriaca.

℞. Seri caprilli ℥iv. fol. sem. ℥i. cinnam. ℈i. infund. per noctem, manè facta ebullitione exhib. serum, hoc est medicamentum præstantissimum in hoc morbo; quia non solum alvum movet, sed etiam attemperat jecoris calorem præsertim si serum in majori copia bibatur. *Rodericus à Fonseca tomo 2. consult. 82.*

Usitatis medicamentis non proficientibus, ad medicamentum ex calybe confugiendum erit, quale est medicamentum chalybeatum nostrum sæpius fęlici, cum successu usurpatum.

℞. Conserv. ros. ℥ß. limatur. chalyb. præpar. pulver. ℈ii. spec. diarrh. abbat. ℈j. cariophyll gr. iii. M. & cum syrup. bysantino, F. bolus, capiat quinque horis ante prandium viginti saltem diebus continuis *Joh. Zecchius, consult. 81.*

Jurium Doctori hoc affectu laboranti sequens consilium dedi.

His pilulis successivè utatur.

℞. Aloes ℥ij. rhei. ℥i. epithym. rad. asar. an. ℥ß. gummi ammoniac. in aceto soluti ℥i. spic. ℈i. diagrid. ℥ß. cum terebinth. F. Massa pilul.

Frequenter à cibo in fine mensæ, capiat pulverem sequentem, in prandio vel cœna, alternis ad minimùm diebus, ut concoctio juvetur, flatus & vapores discutiantur.

℞. Sem. coriandr. præp. ℥ij. sem. anis. fœnic. an. dr. i. sem. carvi ℥ß. 3. flor. cordial. an. dr. m. fol. meliss. ℈i. major. dr. m. facch. ros. tab. ℥ii. Fiat pulvis. Ventriculus item & hypocondria sequenti oleo ter in septimana, mane ungantur.

℞. Ol. anet. chamæm. an. ℥i. ol. de cappar. irin. dr. ii. succ. absinth. ℥i. aceti ℥. m. coq. ad succor. consumptionem, ut F. instar linimenti.

℞. Conserv. ros. cortic. citri condit. an. ℥i. Conserv. majoran. anthos, bugl. meliss. an. ℥i. Confect. alkerm. dr. ii. pulv. elect. de gemmis, diamargar. frigid. an. ℈i. cinnam. sem. ocymi, an. dr. m. syrup. de papav. ℥i. F. Electuar. capiat tertio quoque die cubitum itu-

iturus magnitudine nucis mosch. vel paulo plus, si vigiliæ urgeant, angores & perturbationes quibus egregie resistat. Vindemiarum tempore fundantur musti rec. mensuræ xii. supra sequentia.

℞. Cortic. tamarisc. ℥iv. cortic. cappar. ℥ii. sarsæpar. ℥iii. flor. bugloss. borrag. an. p. ij. fol. meliss. absinth. an. M. j. incidantur, & effervescant in dolio: hoc vinum bibatur in mensæ principio aliquando etiam manè, post exhibitum prius jusculum; balnei sudatori usum interdum non improbarem, uti nec lotiones capitis ex lixivio, in quo herbæ capitales coxerint caveat à vehementioribus purgationibus, cùm irritent potius malum. Si Hœmorrhoides fluerent nullum esset præstantius remedium, quæ sanguisugis admotis, promoveri poterunt, domum reversus post horum usum uxorem duxit, quod illi etiam profuturum suaseram, & sic melancholiam illam deposuit *Felix Platerus observ. lib.* 1. *pag.* 62.

Pro alio hoc mordo laborante sequentia ordinavi.

℞. Rad. cichor. ℥i. rad. fœnic. ireos, cortic. tamaris i, an. ℥ß. enul. camp. fol. absinth. an. ʒiii. major. chamæpit. chamædr. an. ʒij. fl. cordial. an. ʒi. sem. anis. fœnic. petrosel. an. ʒiß. fol. sen. ℥iß. sem. cartham. contus. ℥i. contund. & incidantur, & sacculo includantur, qui infundatur in vini albi q. s. usus est per quinque dies. Deinde pilulis usualibus uti jussi.

℞ Aloes ʒii. myrrh. ʒß. gummi ammoniac. in aceto solut. ℈i. agar. rhei, an. ʒiß. rad. asar. gentian. an. dr. m. mastich. ℈j. spic. sem. petrosel. an. ℈. m. cum succo absinth. instar extracti inspissati, F. massa passul. capiat ʒ. m. vel paulo plus semel in septimana, utatur pulvere peptico post pastum.

Pilulæ sequentes multis in hoc casu admodum profuerunt.

℞. Aloes dr. m. rhei, agar. an. dr. i. zinzib. mastich. gentian. an. ℈i. gummi ammoniac. in aceto dissoluti dr. m. summitat. absinth. & cent. min. an. ℈i. limat. chalyb. dr. m. terebinth. q. s. F. massa pilul. capiat dr. m. pro vice. *Felix Platerus, obs. lib.* 1. *pag.* 65. & 66.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Melancholia Hypochondriaca.

AD obstructiones sensim aperiendas, & humorem melancholicum sensim expurgandum ac contemperandum, laudat *Fonseca* pilulas sequentes quas diatartarum appellat.

℞. Sen. mundat. pulverat. & sal. tartar. an. ʒi. cinnam. pulv. ℈ß. cum syrup. de limon. fiat massa cujus capiat pilul. iii. pond. ʒ. m. per horam ante cœnam: non minus efficaciter senna infundi poterit cum sale tartari & gutt. aliquot spirit. vitrioli in liquore idoneo. Testantur aliqui decocto absinth. aut vino absinthite per triginta aut quadraginta dies usurpato melancholiam hypochondriacam fuisse curatam. Succus bugl. ad humorem atrabilarium contempe. randum efficacissimus est ideo illius ℥ii. cum sacch. dr ii. vel cum vini opt. æquali portione per decem aut duodecim dies manè utiliter exhiberi poterunt. Ad dictas obstructiones aperiendas nonnulli Authores commendant decoctum rad. chinæ, ut in lienis obstructione dictum est. Decoctum rad. cynosbati pro potu ordinario à quibusdam plurimùm laudatur; aperit enim & roborat partes omnes naturales. *Lazarus Riverius, prax med. lib.* 12. *cap.* 5.

Melancholicis pulvis fumariæ sæpius exhibeatur & liberantur. Magni nominis Medici est hæc aqua secreta melancholiæ hypochondriacæ convenientissima.

℞. Flor. borrag. bugl. stæchad. an. ℥. m. rorismar. major. meliss. an. ℥ii. m. rad. bugl. dr. ii. pæon. dr. i. aqu. bugl. borrag. an. ℥iii. syrup. granat. ℥ii. m. pulv. cinnam. galang. cariophyll. croci sem. ocymi, an. dr. i. superfunde vini rhen. ℔iii. stent in infus. per duos vel tres dies, deinde destill. in B. *Ioh. Hartemannus, pract. Chim. p.* 59.

Mulier quædam quum optimè semper valeat, post partum ilicò melancholia morbo afficitur & per mensem insana permanet; sed postea paucis adhibitis præsidiis ad consuetam sanitatem revertitur. Cujus affectionis causa humor melancholicus commotus parturitionis tempore esse videtur *Amat. Lusitanus, cent.* 2. *cur.* 52.

Mulier *Pisaurensis* facie nigricans, cùm in ute-

utero gereret, melancholia morbo detinebatur & ita varia & multa effutiebat, ut omnibus admirationi esset. Ob retentos fortè menses, melancholiam præ se ferentes, morbus hic originem trahebat. Memini me aliam *Anconæ* vidisse, quæ cùm pariebat melancholica quoque evadebat; ita enim varia & multa pro varia melancholiæ miscella evenire contingunt. Oporteret igitur mulierem hanc, de qua curatio nostra agit, ante conceptionem optimè purgare. *Idem. cent.* 5. *cur.* 87.

SECTIO DECIMA.

Pro Memoria diminuta & pene abolita.

VAria remedia præscripsimus & inter cætera hoc conditum.

℞. Rad. acor. veri, seu galang. maj. condit. conf. flor. beton. conf. flor. rorism. an. ℥i. conf. fl. primulæ veris, ℥ß. cubeb. cinnam. nuc. mosch. pulv. an. ʒi. cum syr. de stæch. F. conditum. Sumebat (prius adhibitis universalibus remediis) omni manè ad magnitudinem castaneę. Deinde inter alia topica hoc sequens experti sumus multùm profuisse; omni manè nucham & occiput fortiter fricabat cum aqua hederæ arboreæ, ter quaterve destillata in alembico vitreo calide: qua frictione cùm diu usus esset, & longo tempore ter in septimana manè sumpsisset myrobalanum chebulum unum conditum tandem cum admiratione memoriam recepit. Erat hoc experimentum *Ioh. Tyengii* Medici *Amstelodamenses*, ut in ejus Libro manu sua scripto inveni: quanquam hujus arcani primus inventor fuerit *Nicolaus Florentinus*. *Petrus Forestus*, *Schol. obs.* 32. *lib.* 10. *De Morbis Cerebri*.

Si aliquis sanus existens memoriam habet imminutam, utatur vino roremarinato.

Quidam hoc exhibent ad memoriam.

℞. Pulv. acori, piper. long. an. dr. i. cum melle crudo, inunctis prius manibus butyro, F. pilulæ, exhib. ad dr. ß. per aliquot dies. *Rodericus à Fonseca*, *tom* 2. *consult.* 93.

In forma pulveris hic singularis ad memoriam conservandam prædicatur.

℞. Thuris masculi ℈m. F. pulvis capiat per se, vel cum vino, aut aqua convenienti frequenter. Si piper addatur, laudatissimum erit remedium hoc modo paratum.

℞. Tur. masc. dr. xv. piper. dr. v. F. pulvis. Detur omni manè dri. per dies quadraginta: zinziber conditum manè sumptum probatur, pyrethri item radix dum recens est condita zinziberis instar comesta magni fit. Cujus decoctum contra oblivionem *Paracelsus* probat. Confectio anacardina ad memoriam reparandam, præcipuè inventa fuit, præsertim si sine castoreo, ob ingratiam paretur, uti docet *Gordonus*, cujus dr. m. vel dr. i. vel plus etiam cum aqua aliqua convenienti, ut fœnicul. & apii, secundum *Gordon.* exhibeatur, quæ si nimium corpus accedat, sic parabitur.

℞. Confect. anacardin. dr. i. conserv. major. & anath. an. ℥m. M. capiat semel vel bis in septimana dri. pro vice. *Felix Platerus*, *pract. tom.* 1. *cap.* 1. *pag.* 7. & 8.

Bened. Faventinus syrup. suum de aromatibus commendat, quem ita describit.

℞. Fol. & flor. sampsuchi, thymi, puleg. serpilli menthæ, calamenth. hort. sisymbr. rorismar. salv. beton. an. M. ij coq. in s. q. aq. ad consumptionem tertiæ partis, colat. infund. cinnam. nuc. mosch. macis, spic. nard. folii, zinzib. an. ℈i. ambr. mosch. an. g. ij. bulliant ad quartæ partis consumptionem & cum sacch. s. q. F. s. a. syrupus, cujus ℥m. cum aq. flor. citri ℥iii. misceantur pro una dosi, & sic pro aliis quinque vel sex.

Laudatur hoc electuar. *Mesue* tanquam expertum & utile.

℞. Mell. anacardin. thur. rad. cyper. acor. an. ℥i. piper. rot. & long. an. ℥m. myrobal. cheb. ind. an. ℥i. mell. q. s. F. el. dosis à dr. i ad dr. ii. vel.

℞. Conserv. lil. convall. beton. salv. anthos, an. ℥i. conserv. lavendul. ℥m. spec. diambr. diamosch. dulc. an. dri. sem. carvi cariophyll. cubeb. nuc. mosch. an. dr. m. ol. cinnam. gt. ij. cum syrup. de stæch. vel s. q. sacch. in aq. rosar. dissoluti F. elect.

Utilis est aqua sequens *Vidi Vidii*, quam mirificè memoriam confortare, & ingenium acuere scribit, si manè dr. ii. sumantur.

℞. Spir. vini opt. ℔v. ad. bugl. meliss. beton. stæchad. flor. lilii convall. an. ℔m. flor. anthos, rof. bugl. majoran. an. M.

j. spec. diaplir. diacastor. an. ʒiii. confect. anacard. ℥i. infundantur prius flores, post species, stent in digestione per mensem. Postea distillentur. Aquæ vitæ duæ pretiosissimæ quas *Gasparus Pencerus* describit in suo tractatu de memoria, & ex aulis principum accepit. Prima.

℞. Cubeb. ℥ii. concid. minutim, & infund. vini sublimati ℔iß. vel ℔ii. insolentur calido loco, reponantur octiduum vase vitreo bene obturato, adde flor. salviæ min. anthos, borrag. buglofs. an. ʒii. rof. rub. ficc. lil. convall. an. ℥ß. meliss. cort. citr. rec. beton. flor. tunicis, an. ʒß. santal. citr. rub. an. ʒii. F. omnium pulvis, & sic infusa tepido loco asserventur, macerenturque tamdiu, donec liquor injectorum vires omni ex parte exsorbuerit, ac combiberit, quod sapore deprehenditur, fitque ferè spatio duorum mensium: nihil obfuerit si integram æstatem Solis radiis exposueris, tandem per manicam *Hippocr* trajiciantur: si libet adjici possunt moschus, ambra, ut aqua tanto fiat fortior dosis cochlear. j. aut ß. jejuno stomacho. Altera aqua.

℞. Cinnam. ℥ß. zinzib. ʒii. santal. omnium an. ʒiij. cariophyll. galang. nuc. mosch. an. ℈iv. macis cubeb. an. ʒß. Cardamom. ʒiß. Zedoar. sem. nigell. an. ʒiß. anis. fœnic. pastinac. sylvestr. ocymi rad. angelic. cariophyllat. liquirit. cal. aromat. valerian. min. fol. hormin. thymi calamenth. puleg. menth. serpill. major. an. ℥i. flor. rof. rub. salviæ beton. anth. stœchad. bugl. borrag. an. ʒii. cortic. citri, ʒiß. spec. diambr. ʒiii. Arom. rosat. diamosch. d. diarrh. abb. an. ʒii. terenda terantur & infund. ℔vi. aq. vitæ præstantifs. sinantur in vitreo vase per dies quindecim continuos stare; deinde destillentur per alembic. in B. M. arcte occlusis commissuris: in aquam extillatar. ponantur santal. incis. ʒi. mosch. ambr. in pet. ligat. an. gr. iv. vel v. Iulepi rosati, ℔ß. stentque ita per dies quindecim, postea aqua separetur: præsentanea auxilia sunt aquæ hæ ad reparandam memoriam.

Multum etiam prodest, præsertim apud senes, in memoria deperdita restauranda pulvis *Trithemii*, qui ita paratur.

℞. Macis, cubeb. cariophyll. an. ʒvi. fol. senæ el. chamæpit. zinzib. alb. chrystall. tartar. an. dr. v. Rad. cal. aromat. gentian. sem. cumin. siler. montan. anis. petrosel. spic. indic. spic. nard. an. ℥ß. Magist. corall. perlat. an. dr. ii. F. omnium pulpis s. a. dosis ʒi. hunc accipiat primo mense manè & vesperi ante cibum horis tribus in vino vel etiam brodio: secundo mense tantum manè: tertio mense, manè ter in septimana, quarto mense bis in septimana, & sic deinceps per aliquot menses.

Marsilius Fitinus è tribus illis muneribus, quæ magni Christo obtulerunt, confectionem auream parat, memoriæ conservandæ, ingenio acuendo, sensibus vegetandis, spiritibusque fovendis & roborandis utilem.

℞. Thur. ℥ii. myrrh. ℥i. auri foliati dr. ß. cum vino F. pilulæ, quarum aliquot sub auroram sumantur. *Daniel Sennertus, pract. lib. 1. part. 2. cap. 5.*

Post convenientem cerebelli expurgationem, memoriam vehementer corroborare & amissam restaurare chimici non sine rationibus asserunt, si quis singulis septimanis bis aut ter ℈ß. olei vitrioli rectificati cum haustu vini generosi jejuno ventriculo ebibat: crassos enim spiritus discutit & clarificat, lentos humores in cerebello extenuat, ipsumque cerebrum ad convenientem temperiem reducit: restituit etiam amissam memoriam aqua vitæ nostra quæ sic conficitur.

℞. Aq. stillat. juniperi ℔iv. flor. lilii convall. M. ii. flor. salviæ, Mi. macerentur in Sole diebus quatuordecim: deinde exprimantur, ac colentur colato liquori rursus indantur rorismar. lavend. an. ℥ii. spec. diamosch. d. diambræ, an. ʒii. sacch. candidi in aq. lavend. soluti ℔i. quibus simul mixtis, macerentur per mensem, ac tandem destillentur in balneo arenæ hujus aquæ cochlear. i. per hebdomadam sumptum illustrat spiritus animales, & mirifice corroborat memoriam, præservat ab apoplexia & epilepsia & hisce malis correptos brevi sanitati restituit, si eam vel intra corpus assumant, vel ea foris affectæ partes inungantur; memoriam etiam corroborat, si ea sæpius occiput inungatur. *Franc. Joel. pract. lib. 1. sect. 2. paragrapho 5.*

Com-

Commendatur in memoriæ defectu oleum myrrhę temporibus & sincipiti inunctum; quod *Horstius* sic conficit, coq. ova ad duritiem, vitellum exime, & cavitatem imple myrrha pulv. & resolvetur myrrha in oleum quod in cella servabis sub arena, confortatur etiam memoria inunctione fellis perdici. *VVolfgangus Hœferus, lib. 7. Herc. Medic. cap. 6.*

SECTIO UNDECIMA.

De Mensium fluxu immoderato.

MEnsium fluxus immodicus, excretum est sanguinolentum ab utero, copio, vel tempore excedens propter vasorum illius nimiam apertionem per anastomosin, diapedesin, vel diæresin: causas easdem habet cum narium hęmorrhagia, procatarcticæ sunt, exercitia validiora, alimenta πολώκιμα copiosius assumpta, vehementes, animi passiones, aer calidior, abortus frequentes, partus laboriosi, vociferatio, casus ex equo, violenta rhædæ agitatio, ponderis gravis elevatio, nimia sternutatio, medicamenta acria intempestivè exhibita, venena denique, caustica, septica, & id genus alia, hujus symptomatis signum certissimum est imbecillitas virium, adest etiam corporis καχεξία inappetentia δυσπεξία, pedum tumor œdematosus, vultus cadaverosus, cordis anxietas, pulsus parvus & languidus.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Mensium fluxu immoderato.

VIctus rationem præscripsi convenientem, quæ restauraret, & simul alia quæ ad menses sistendos facerent, turturem quoque accepi moderatè pinguem, ab intestinis & fæcibus repurgatum, eum deplumatum lavari jussi cum vino rubro astringenti & aqua rosac. deinde ℥i. mastich. in ventre ponebam, assuebam ne elabi posset, atque ita veru ad ignem rotabam, & inter assandum loco butyri aceto rosac. aspergebam: pinguedinem ex eo defluentem colligebam, usque reservabam. Post perfectam assationem, turturem ab igne & veru depositum in ollam novam vitreatam coniiciebam luto philosophico obturatam, & in furnum calidum demittendo, ut turtur perfectè exsiccari posset, una cum ossibus & carne in pollinem tenuissimum redigebam: hujus pulveris magno commodo omni modo manè dabam cochl. i. modò cum aq. plant. modò cum alio decocto costringente, & pinguedine reservata imum ventrem, tum pectinem, inguina, & regionem renum quotidie ut inungeret mandavi, erat hoc unum ex arcanis præceptoris mei *Elidæi* practici *Bononiensis* clarissimi, hoc pulvere eum uti vidi fœlicissimè in multis matronis nobilibus; omnem enim diarrhæam sanat, ventris diuturna profluvia, omnemque humiditatem consumit; album tum rubrum fluxum menstruum restringit, matricisque dolorem sedat. Mulier quædam *Romana* longo tempore ex hoc malo decubuerat, nec sanari potuerat, donec tandem consilio vetulæ, novis vicibus ℥i. pulv. ossium humanorum ex vino rubro assumpta, sanata est. *Petrus Forestus, obs. 10. lib. 28. De mulierum morbis.*

Adhibeatur experimentum illud *Guainerii* quo matronam quandam curavit, quę ob elevationem gravis oneris diu talem fluxum patiebatur: dabat ille ℥i. tribus vicibus stomacho vacuo cineris stercoris caprarum cum aqua pluviali. Aliam etiam curavit asinino stercore quod à proprietate sanguinem stringere scribit: succum ex eo recens excreto exprimebat, & dabat cum syrup. myrtino & aq. plantag. aliquot vicibus. *Petrus Forestus, obs. 16. lib. 28.*

Matronæ cuidam quæ fluxum muliebrem & menses copiosos ita habebat, ut in syncopen quasi incideret; nec ullis modis restringi possent, mulier quædam exhibuit tria cochlearia aq. plantag. cum tribus cochl. vini rubri adjiciendo vitellum unius ovi, leviter tandem ebulliendo singulis diebus omni manè totum sumebat superdormiendo: vix duobus diebus aut tribus cum sumpsisset, fluxus ille enormis cessavit, & sanitati fuit restituta; hoc eodem remedio postea; & plures à fœdo illo malo liberatæ sunt per me Deo adjuvante. *Petrus Forestus, Schol. ad observ. 18. lib. 28.*

Fiat primùm revulsio, quæ fit duobus mo-

modis, aliquando aspectabili, ut emisso sanguine, aliquando inspectabili, ut vinculis, cucurbitulis. Post cucurbitas adhibitas, danda sunt astringentia, ut pars confirmetur, meatus claudantur, & sanguinis impetus prohibeatur: itaque mammis adhibebimus cucurbitam revulsionis ergo, cum largiori copia, vel longo tempore, ultraque dies septem effluat sanguis: potest etiam sanguis auferri ex brachio, si plenitudo sanguinis adsit, & succus plantag. admoveri, nos hunc pulverem maximo successu propinamus.

℞. Sem. hyosciami alb. sem. papav. alb. an. ʒj. Hæmatit. corall. rubr. an. ʒß. camphor ℈ß. M. sumat manè & vesperi ʒß. *Iohann. Heurnius, ad aphor.* 50. *sect.* 5.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Mensium fluxu immodico.

INter alia remedia mulieri cuidam præscripta, quæ ex immodico fluxu mensium ad extrema redacta fuerat sequens julepus mirum in modum profuit.

℞. Flor. chamæleont. spic. nard. sang. dra. subtilissimè pulver. an. ℈j. aq. plantag. & ros. an. ℥iß. F. Julepus. Hujus cochl. duo dabantur bis in hora: extractum coralli cum aq. plantag. profuit etiam non parum. *Lazarus Riverius, observ.* 32. *cent.* 2.

Exhiberi jubeo in inopia aliorum remediorum ʒj. pulveris ex putamin. ovor. combustis in jusculo; unde fluxus imminutus est intra paucas horas, ac sequenti die iterato remedio, omnino suppressus est. Alteri suasi ut succi urticæ depurat. ℥iv. manè & sero sumeret per biduum; bis assumpto remedio sanguinis fluxus valdè imminutus est & ante viginti quatuor horas omnino cohibitus, eo dem tempore admovebat uteri regioni fotum ex spongia in aceto & vino rubro austero ma defacta hoc remedium alias in simili casu cum pari successu à me usurpatum est. *Simeon Iacoz. observ.* 86. *cent.* 4. *observ. River.*

Mulier quædam rustica mensium fluxu immodico laborabat; cum remedia non suppeterent, nec ægrotantis fortuna eorum sumptus ferre posset, exhibui statim succi urticæ ℥v. aut vi. & jussi admoveri parti hypogastricæ prædictum succum cum farina tritici subactum instar cataplasmatis, circa mediam noctem utrumque reiterari jubeo; ægra matutinis horis melius habuit, & sanguinis fluxus omnino cohibitus est, ac sensim absque alterius remedii ope convaluit. *Simeon Iacoz. obs.* 7.

Experimento comperi, quod tamen ab aliis annotatum est, decoctum capitum rubentium rosarum quibus semen continetur nunc in vino, nunc in aq. chalybeata factum aliquoties propinatum superfluos mulierum menses sistere. *Dioscorides* in hoc casu exhibet x. vel xii. rubentia grana pæo. maris, & menstruum profluvium istis sistis compertum est, advertendum ne imprudens pharmacopœus pro his semina pæoniæ substituat: sunt enim grana illa rubentia quæ in maris pæoniæ siliquis semina amplexu suo undique stipant & firmant; quæque dehiscentibus siliquis gratissimo aspectu malum granatum reclusum æmulantur. *Reinerus Solenander, consil.* 4. *sect.* 4.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Mensium fluxu immodico.

DIæta sit incrassans siccans cum stipticis, sicut oriza, lac coctum, carnes assatæ, vinum stipticum: injiciatur succus stercoris asinini in matricem, secretum est hoc, & valet à proprietate: ad idem fiat cum eo epithema supra deorsum ad idem valet emplastrum ex stercore asini recenti factum: ad idem etiam valet balneum aquæ decoctionis aluminis pulverati, & est experimentum infallibile vetularum; & etiam potui data stringit menstrua rubra & alba, ceratum ad constringendum menstrua alb.

℞. Resin. pini ℥j. opoponac. galban. an. ʒj. musci ℈ß. dissolv. gummi in succo fol. hederæ & cum modico aceti & ceræ q. s. F. ceratum à medietate spinæ usque ad finem ejus, & assiduè portetur, & est remedium divinum: ego experientia habeo quod si quassetur pulv. gypsi ℔j. cum dr. x. gummi Arabici torrefacti & quatuor albuminibus ovorum, & cum faldellis de cotto emplastrentur partes prędictæ, omnem mulierem fluxum abscindit uno die.

Experimentum probatum ad constrin-

gendum omnem fluxum menstruorum, est hoc.

℞. Stercoris asini, desicca & pulveriza & involvatur pulvis in panno sericeo vel lineo subtili, & vulvæ imponatur, hoc enim mirabiliter operatur à forma specifica ut puto: bursa pastoris contusa & mulieri supposita experimentum optimum est ad constringendum quemlibet sanguinem à matrice fluentem, ad constringendum menstrua alba, aqua plantag. bibita manè per aliquot dies, est res probata, qua multæ curatæ sunt ad idem herba umbilicus veneris quocumque modo sumpta, vel in pulvere, vel in aqua, vel alio modo; incomparabilis est in constringendo menstrua alba: dixit mihi mulier fide digna, quod in constringendo menstrua accipiebat herbæ polytrich. M. i. dequoquebat in optimo vino, videlicet in ℔iii. usque ad consumptionem medietatis, postea ex dicto vino tepido exhibebat manè patienti ℥iii. & in tribus diebus curabatur; expertus sum & ita inveni ut dixit mihi. Item.

℞. Unam bonam pullastram magnam, & depluma, & exenterea bene ab interioribus, & imple eam totam cumino, & bulliat donec caro ab ossibus separetur juris colati capiat mediam scutellam manè & serò per septimanam, & curabitur optime; experimentum bonum est ad constringendum menstrua. & maximè alba. Ad constringendnm menstruum fluxum est hoc probatum sæpissimè.

℞. Aq. plantag. in qua lavatus sit lapis hæmatites, usque ad rubedinem aquæ postea cum illa aqua misce elect. Athanasiæ magnæ, ʒß. & da patienti manè, reiteretur, & liberabitur. Ad constringendum menstruum expertum.

℞. Stercor. caprar. montanar. combure, da bibere in vino rubro stiptico: dosis ʒß. ad ʒi. & curabitur optime. Ad constringendum menstrua alba & rubra experimentum verum & expertum.

℞. Stercor. asini rec. torculati ʒiii. cum syrup. myrtino & aq. plantag. F. potio mane, & continua per aliquot dies, & curabitur, & est verum experimentum. Ad constringendum menstrua rubra & alba da pro vice ʒiiß. pulv. ossium dactyl. & dicitur expertum; item comedat omni die unum ovum recens crudum & post mediam horam bibat ℥ii. olei communis dulcis, & sic continua per novem dies & erit curata, & est expertum sæpe: ad idem fac cingulum ex pilis vel lana asini & eo cingatur mulier & statim cessabit fluxus, & si ponatur super caput strinxit fluxum narium: ad idem succus porri mirabiliter valet, & stringit etiam hæmorrhoidas.

Experimentum pluries probatum ad constringenda menstrua.

℞. Florum nucum quando sunt maturi & cadere incipiunt cochlear. j. vel ʒi. in forma pulveris cum vino optimo calido jejuno stomacho per plures dies exhibeatur: ex hoc medicamine omnes habentes fluxum menstruorum sanantur: specifica etiam vi suffocationibus etiam uteri medetur ad constringendum menstruum rubeum antiquum, accipe succ. plantag. cyatum unum, impone ʒi. Colophoniæ pulver & tribue ægræ, id fiat quater & erit curata infallibiliter, Deo dante *Reinerus Solenander*, *consil.* 8. *sect.* 4.

Obstetrix quædan *Cæsarea* conjugi meæ secundinam exsiccatam & pulverisat. intra corpus exhibuit, cum post abortum menses tam violenter fluerent, ut nulla arte cohiberi potuerint, & sic paulo post restitere: sed si eius pulveris nimium quæpiam sumpserit, ajunt eam sterilem omnino fieri. *VVolfgangus Hœferus*, *lib.* 7. *Hercul. Medic. cap.* 1.

Ancilla quædam cum fluxu menstruorum ita laborasset per aliquot dies, ut nullo modo sisti posset, jaspidem rubram femori alligari jussi, quo facto, subito mensium fluor substitit nec rediit. *Anselmus Boetius*, *lib.* 2. *de lapid. & gemm. cap.* 102.

Curatio mensium fluxus immodici, eadem fere esse debet cum ea quæ ad immodicum hæmorrhoidum fluxum fuit proposita. Primo phlebotomia revulsionis gratia in brachio celebranda est partitis vicibus, & digito per vices foramini admoto: magna copia detrahendus est sanguis, quantum vires ferre possunt: testatur enim *Hollerus comment. ad aphor.* 50. *sect.* 5. se multas vidisse mulieres, quæ detracto multo sanguine è vena convaluerunt, cum nullis aliis remediis posset reprimi fluxus sanguinis: fri-

ctiones, ligaturæ & cucurbitulæ ad revulsionem etiam conveniunt; præcipuè verò mammis juxta ad aph. *Hippocr.* citatum; mulieri, (inquit) si placet menstrua sistere, cucurbitulam quam magnam ad mammas appone; si tamen admota cucurbitula difficultas spirandi oriatur subitò auferenda est. Purgatio pariter eadem, ut in dicta curatione, convenire potest: eaque semel, aut bis in hebdomada erit repetenda, donec impuritati viscerum & venarum sit pro visum purgatio etiam per vomitum potenter revellit, & ab *Hippocr.* laudatur 2. *De morb. mul.* blanda autem debent esse vomitoria, & frequenter iterata; aut etiam digito in os immisso vomitus provocarit, poterit, deinde ad remedia incrassantia & astringentia veniendum erit, additis etiam narcoticis si urgeat necessitas; inter alia sequentia à doctissimis viris experta sunt.

♃. Cortices duorum ovor. recent. ustos, thuris mastiches, an. ℥ß. margarit. præp. corall. rubr. præp. carabes, an. ʒii. lapid. hæmatit. smaragdi, præp. an. ℈ß. farinæ hordei sine furfure, p. ij. album ovor. numero 2. & si opus fuerit, adde parùm aquæ chalybeatæ, & fiant duæ placentæ, quæ in furno coquantur, ut possint in pulverem redigi: dosis à ʒß. ad ʒi. cum jusculo pedum vervecis summo manè; hoc pulvere multas mulieres, hoc affectu satis antiquo curatas fuisse testatur *Ioh. Michael. Paschalius*. Laudatur quoque solus pulvis corticis ovi ad ʒi. exhibitus in aurora per aliquot dies, & habetur pro secreto.

Nostrates mulieres vulgare remedium habent ex floribus chamæleontis, quibus lac condensare solent: exhibent jusculo, aut alio liquore: aliæ utuntur coagulo hædi, vel leporis ad ℈m. quod & sanguinem fluentem sistit; & concretum in utero dissolvit, succus millefolii hic etiam convenit, si ejus ℥ii. vel iii. exhibeantur cum syrup. corall. aut alio convenienti, aqua ex tenerrimis & rubentibus quercus foliis extracta prædictum profluvium sistit. Inter specifica recensentur radix filipendulæ, & cortex radicis mori, quorum pulveres exhibentur ad ʒi. cum liquore idoneo: lac chalybeatum per plures dies epotum in affectu inveterato multum prodest: humorum enim acrimoniam contemperat, eosdemque incrassat corpus reficit & fluxui resistit: hoc commendat *Avicena*, *Rhasis* aliisque *Arabes*; & *Augenius* ad cœlum extollit, aquæ minerales acidulæ, vitriolatæ, vel aluminosæ influxu diuturno cohibendo, causis ejusdem auferendis, & visceribus roborandis plurimùm conferunt: chymici tincturam corall. valde comendant, ut & vitriolum matris *Ludovicus Septalius* decoctum cortic. arantiorum tanquam remedium certum commedat, utpote quo infinitas propemodum mulieres ab hoc morbo liberavit, ita parat.

℞. Aquæ ℔vii. in quibus incoque cortices trium arantiorum acidorum aliquantò adhuc subviridium, ad duarum partium consumptionem ex colatura ℥viii. vel ix. manè potande dentur.

Inter externa, fomenta in hunc modum parari poterunt.

♃. Rad. Bistort. tormentill. cortic. granator. an. ℥ß. fol. plantag. centinod. burs. pastor. equiseti, an. M. i. nuc. cupress. balaust. gran. myrti, sumach. an. ℥i. bulliant in aq. ferrata & vino austero: colatura foveatur regio pubis valdè tepidè: item spongia marina in aceto forti bulliat, quæ supra pubem mulieris posita menstrua potenter sistit: semicupium ex priori decocto fotus paratum, aucta dosi, etiam convenit; sed cavendum ne calidum administretur, sed potius subfrigidum efficacissimum est balneum decoctionis; aluminis; sed sterilitatem inducit: linimentum post fotum vel semicupium admovendum est pubi, perinæo, & lumborum regioni in hunc modum compositum.

♃. Ol. myrtini, de mastich. & cydon. an. ℥i. bol. armen. sang. drac. & carabes, an. ʒi. aceti cochl. j. F. linimentum: vel admoveri poterit unguentum comitissæ vel ceratum sequens summè efficax.

♃. Picis navalis, ℥ß. thuris masculi ℥i. mastich. ℥ß. terebinth. ℥i. sang. drac. rosar. rub. an. ʒij. F. ceratum renibus applicandum.

Emplastra etiam umbilico & lumbis utiliter admoventur ex massa empl. contra ruptur. pro matrice, de mastiche, solis aut simul mixtis: vel ex massa emplastri de *Vigo*

pro

pro fractur. quod præstantissimum est, & absque calefactione operatur.

Benignè operatur & specifica quadam vi potius quàm astrictione; cataplasma ex urtica cocta in sartagine, pubis regioni admotum.

Suffitu ranarum combustarum testatur *Joh. Michael Paschalius* se fœminam quandam curasse, quæ septem ferè mensibus hoc fluxu laboraverat. Idem etiam suffitum ungulæ mulæ hunc fluxum mirificè sistere expertum esse scribit. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 15. *c.* 3.

℞. Fol. sen. mund. ℥i. zinzib. ʒi. agar. troch. ʒiij. facch. ʒvi. passul. ʒii. Coq. lento igne in seri lactis ℔iv. usque ad consumptionem ℔ß. Hujus decocti capiebat ℥iv. manè & vesperi 3. continuos dies. *Martinus Rulandus*, *Curat.* 34. *Cent.* 6.

Mulieri cuidam ex nimio mensium fluxu afflictæ, aliis nihil proficientibus, exhibui pilulas sequentes, quarum usu menses sistebantur, & postea ad justum ordinem se invicem subsequebantur.

℞. Ras. ebor. corall. rubr. mastich. an. ℈ii. myrtill. ver. nuc. cupress. an. ʒß. menth ℈i. majoran. nuc. mosch. an. gr. v. gummi tragachanth. *Arabic.* an. ℈ß. cum succo consolid. maj. f. pilulæ ad modum alephanginarum De quibus exhuibui alternis diebus 11. vel 12. prout putavi opus esse pro ratione fluxionis. *Jo. Scroderus*, apud *Io. VVittichium consil.* 52.

SECTIO DUODECIMA.

De Mensium suppressione.

MEnsium suppressio est sanguinis menstrui ob ejus vitium vel viarum angustiam præter naturam retentio. Causæ ex definitione patent. Sanguis fit suppressionis mensium causa cum peccat quantitate aucta secundum *Gal.* 10. *method. cap.* 2. in plethora, vel quantitate diminuta, ut in inedia, vel corporibus se nimium exercentibus; vel rursus qualitate, ut cùm crassus est vel denique motu, cum qui κατὰ φύσιν fluere debet versus uterum, aliò cursum deflectit; ut in hæmorrhagia narium, vomitu & sputo sanguinis. Angustia vasorum per quæ sanguis effluere debet, alia est & præcipua suppressionis causa angustiam hanc efficiunt, primò & omnium maximè obstructio, secundò, constipatio, tertiò, compressio à tumoribus uteri & vicinarum partium, quartò, coalescentia à carne facta, vel membrana aliqua in utero suborta, vel à cicatrice ab ulcere male curato superveniente. Dignoscitur mensium defectus ex ipsius fœminæ relatione.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Mensium suppressione.

℞. RAd. apii, petrosel. valerian. fœnic. an. ℥i. fol. meliss. artemis. calamenth. puleg. matricar. an. M. i. sabin. M. ß. flor. chamæm. rosmar. an. p. i. sem. anis. carvi, dauci, an. ʒiß. sem. nigell. (egregiè menses educit, ut & ejus farina in panno ligata & supposita, ut *Gradus* & *Gattinaria* testantur) ʒi. fol. sen. ʒvi. agar. ʒii. zinzib. alb. dr ß. liquir. ras. ℥ß. uvar. exacinat. ℥i. F. omnium decoctio in aqua pro ℥iii. stent infusa per noctem manè fortissimæ expressioni adde syrup. de artemis. de quinque radic. an. dr i. M. pro duabus dosibus. Deinde hoc modo purgetur.

℞. Pilul. fœtid. aggregat. an. ℈i. agar. troch. pilul. mastich. ℈ß. cum syrup. de artemis. F. pilulæ. Dentur post mediam noctem, tandem paulò ante tempus mensium, extrahatur sanguis ex Saphæna: Sumatur etiam subinde ℥i. pulveris dominarum adjecto ℈i. pulv. sabinæ cum vino rhenano, his paractis aperti sunt menses & rectè se habuit. Pulveris dominarum quo tunc utebamur hæc erat descriptio.

℞. Sesel. cumini, fœnic. an. ℥iim. curcumæ ℥iii. nuc. mosch cal. arom. an. ℥m. galang. zedoar. cassiæ ligneæ, macis, cariophyll. anthos an. dr ii. cinnamom. ℥m. croci dr i. M. Sed & hoc modo ab aliis paratur.

℞. Cinnam el. curcumæ, facchari, an. ℥ii. zinzib. cariophyll. macis, nuc. mosch. an. ℥m. baccar. juniperi, lauri, galang. an. dr ii. sem. zedoar. croci, an. dr. i. M. F. pulvis.

Aliud pulvis Dominarum.

℞. Rhei dr. iim. galang. ʒi. rad. zed. semi-

nis siler. mont. cinnam. nuc. mosch. an. ℥vi. macis ℥ß. cariophyll. ʒii. cumini, fœnic. cal. arom. granor. junip. bacc. lauri, anis. an. ℥ß. sacch. cand. ℥ii. F. pulvis *Amstelodami* apud quosdam in usu erat huic ultimus, sed primus mihi magis placet; quo commodè frequenter usus sum. *Petrus Forestus, observ. 2. lib. 27. De Mulierum Morbis.*

Præmissis universalibus dedi ʒi. pulveris dominarum cum vino rhenano, & aperti sunt menses. Hoc modo hic pulvis parabatur.

♃. Sem. seseli ammeos, cinnam. an. ℥iiß. cumini, ℥iii. sem. fœnic. apii, carvi nuc. mosch. cal. arom. galang. an. ʒiß. zinz. mac. carioph. an. ʒi. croci ʒiiiß. F. pulvis. *Idem obs. 4. lib. 28.*

Post universalia exhibita, instante mensium tempore accipiat pulv. seq. ʒi. cum cyatho uno decoctionis sabinæ, & artemisiæ.

♃. Pulv. dominar. infra describendi, ʒii. troch. de myrrha ℈i. M. sumpsit calidè, & aperti sunt menses. Pulvis dominarum ita se habet.

♃. Cumini ℥i. curcumæ ʒii. cinnam. nuc. mosch. gran. paradys. cal. arom. galang. zedoar. sem. fœnic. levistic. apii, carvi, aristol. rot. baccar. lauri, sem. nigell. an. ʒi. F. pulvis. *Petrus Forestus, observ. 7. lib. 28.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Mensium suppressione.

Menses evocantia hæc placent, sal sabinæ chymicum ad ℈i. ex decocto pulegii exhibitum; castoreum etiam devoratum ad idem conducit. Sicut & medicamentum quod fit ex æquis portionibus boracis mineralis & cassiæ ligneæ in formam potus cum aqua adianthi exceptis. Oleum item vitrioli romani ad ℈ß. in vino decoctionis betonicæ & matricariæ exhibitum. Postremò est vinum chalybeatum, quod sic componitur.

♃. Vini albi generosi ℔xii. aq. stillat. matricariæ ℔iii. fol. dictamn. cretic. pulegii, calamenth. origan. sabin. an. p. i. forte M. i.) rad. rubiæ maj. cyper. an. ℥i. cinnam. macis, sem. dauci, an. ʒii. M. bulliant in duplici vase ad quintæ partis consumptionem. Deinde addatur limatur. chalybis præp. ℔ i. & omnia reponantur in vase vitreo bene obturato, vasque in stupha furnaria per decem dies continuos detineatur, & quotidie vas agitetur, dosis est ab ℥iii. ad ℥vi. *Iul. Cæsar. Claudinus, consil. 128.*

Ubi crassities in vitio est, diætam ineat attenuantem succos, suffitusque, fiat aromatum, & pessi præscribantur, potio instituatur ex vino cui incoxit calamentha vel pulegium, aut ambrotanum. Sed prius purgetur corpus, quod familiaribus his pilulis ego maximo cum successu facio.

♃. Aloes ℥i. myrrh. gentian. aristol. dictamn. croci, an. ʒv. rubiæ maj. mithrid. an. ʒi. cum syrup. de artemis. F. Massa. Capiat pro dosi pilulas iv. vel v. quotidie mane: decem vel duodecim matutinis continuis ante solitum tempus purgationis menstruæ. *Ioh. Heurnius ad aphor. 36. sect. 4.*

Nobilissimam vidi puellam annorum viginti, cui non ex sententia respondebant menses, huic glandula in mamma induruerat. Author eram ut menses excitarentur, ac mollia imponerentur, illa ad Empiricum abiit, qui cauterium imposuit, ac mammas cum thorace exedit, ut anima thorace prodiret *Ioh. Heurnius, ad aphor. 40. sect. 5.*

♃. Pulp. cassiæ ℥i. spec. hier. simpl. ʒii. cum sacch. F. bolus. Sumendus tribus horis ante prandium.

♃. Syrup. de absinth. oxym. scillit. an. ℥i. decoct. beton. & rad. petrosel. ℥iv. M. pro uno julepo; & sic pro novem. Postea.

♃. Agar. præp. ʒii. cass. rec. extract. ʒvi. M. F. bolus dandus in aurora.

Facta evacuatione tunc accipitur coma absinth. quantum scilicet manu capi potest & decoquatur in aq. cichor. cujus decocti ℥v. aut vi. horis 4. ante prandium per plures dies accipiet, atque interim bis in septimana accipiet pilul. aloeticam ex aloe pura, & non lota pondere ℈i. hora ante cœnam & iisdem temporibus manè & vesperi ante cœnam abluentur illi crura ex decocto pulegii, majoranæ, fol. lauri & chamæm. fitque aqua calida: eodem tempore dum in balneo

com-

commoratur; applicentur ventosæ sine scarificatione, sub utroque poplite, & ita perseveretur per multos dies. Ultimò his non juvantibus sanguis quoque mittatur à Saphænis, qui quidem in hoc casu ultimo loco est mittendus, & non in principio, sicut plurimi faciunt.

Efficacissimæ quoque erunt hæ pilulæ, ubi aloe non satis profecerint.

℞. Myrrh. croci, aloes, agar. an. ʒi. pulveriz. omnia per se, deinde M. posteà aspergantur cum succo majoranæ, permittantur exsiccari, & ita iteretur sexies, postea cum syrup. de absinth. F. magdaleon. ex ʒi. F. pilulæ xx. sumendæ tribus horis ante prandium, bis in septimana: hoc etiam utatur suffumigio intra uterum: erit enim remedium efficacissimum ad uterum roborandum & aperiendum.

℞. Cariophyll. nuc.mosch. cal. arom. sem. ocymi: flor. major. an. ʒi. ladan. el. myrrh. styrac. benioin. an. ℥iß. pulveriz. pulverizanda & liquanda liquentur. Deindè cum oleo spicæ odorato & modico ceræ vel picis colophoniæ. F. trochisci parvi pondere ʒi. serventur pro suffumigiis. *Joh. Baptista Montanus, consil.* 307. & 308.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Mensium suppressione.

MEnses movet decoctio splenis bovis *Quercetani* in Pharmacopœa, jus etiam pulli in quo coquuntur cicera rubra, rad. apii & petros. cum ʒi. sal. tartari & gt. iii. essentiæ croci.

℞. Pulv. rub. tinctor. sacch. pulv. an. ℥i. M. divid. in tres partes, cujus una detur tempore mensium cum vino calido summo diluculo in lecto, in quo permaneat benè cooperta per horas quinque. Si non fluxerint Menses, rursus in secunda periodo exhibeatur altera pars: Si adhuc non apparuerint, rursus in tertia detur tertia pars. *Rodericus à Fonseca, tom.* 2. *consult.* 23.

Supputando ab eo tempore quo ultimo desierant menses, d di octiduo prius quam denuo expectarentur, de sequentibus pilulis ℈ii.

℞. Aloes ʒi. rhei ʒiß. diagrid. ℈i. myrrh. rad. asar. an. ʒß. spicæ ℈i. croci ℈ß. cum syrup. de artemis. F. massa pilul. Post tres dies menses supervenerunt. *Felix Platerus, observat. lib.* 1. *pag.* 245.

Sit frequens usus sequentium pilul. hystericarum.

℞. Aloes succotr. ʒiii. myrrh. opt. ℈i. Extract. cal. aromat. Card. bened. an. ℈ß. Extract. croci, gr. viii. rad. gentian. aristol. long. dictamn. an. gr. v. cum rob. sambucino F. massa pilul. quarum ʒß. per dies aliquot continuando frequenter in impuritate uteri & mensium obstructione à crassis & pituitosis humoribus proveniente cum successu utor. Plurimùm etiam profuturum spero, post convenientem infimi ventris fomentationem & inunctionem, si sequens emplastrum gestetur.

℞. Rad. cyperi, rot. cal. arom. helenii, an. ʒi. rad. levistic. ʒß. fol. meliss. scordii, pulegii, an. M. ß. mastich. ℥ß. thur. ʒii. myrrh. ʒiß. styrac. liq. ℥i. tacamah. ℥ß. ladani opt. ℥iß. cum cera & terebinth. F. Emplastrum. *Gregorius Horstius, epist.* 3. *observ.* 4. *lib.* 5. *De Morbis Mulierum.*

Sumat tribus vicibus istam potiunculam alias satis efficacem.

℞. Troch. de myrrha borac. an. ℈ii. cinna. el. ℈i. ol. succini destill. ℈ß. aq. puleg. ℥iii. M. h. haustulus tepidè accipiendus. *Io. Petrus Lotichius. observ.* 14. *cap.* 1. *lib.* 5.

Innumeris comprobavi experientiis marrhubii albi summitates in vino albo infusas per noctem triduò epotas, mirè ad menstrua provocanda, stomachum roborandum, & cachexiam ac fœdos virginum colores arcendos, appetitumque restituendum valere. *Petrus Borellus, observat.* 14. *centur.* 4.

Jacchinus Doctissimus lignum Indicum coxit, & dictamnum adjunxit; unde mulieri toto quinquennio non purgatæ, ac sterili purgationem evocavit: ut & deinde conceperit. *Petrus Forestus, observ.* 1. *lib.* 28. *De Morbis Mulierum.*

In ambobus cruribus subtus genua in parte interna duo cauteria magnopere laudarem; quippe quæ & ratione & experientia compertum est, magnam vim habere ad profligandos menses, & ad sanguinem ab excrementis expurgandum.

Hie.

Hieron. Mercurialis, *consult.* 8. *tom.* 1.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Mensium suppressione.

SI à nimia copia sanguinis suppressio oriatur, illius quantitas minuenda est phlebotomia in brachio larga manu celebrata. Si enim venæ inferiores prius aperirentur, traheretur magis sanguis versus uterum; ubi majorem obstructionem & distentionem vasorum efficeret. Sublata plethora, sanguis ad inferiora retrahendus est, apertis venis inferioribus circa illud tempus, quo antea laborans purgari consueverat, tum etiam frictionibus, ligaturis, cucurbitulis tam siccis quam scarificatis.

Inter menses moventia, maximè laudantur pilulæ *Montagnanæ*, quæ ita se habent.

♃. Troch. de myrrha ℥iß. sem. petrosel. castor. cinnam. an. ℈i. mosch. gr. x. cum succo apii. F. pilulæ xxii. deauratæ, capiat duas manè, vel in ingressu lecti per aliquot dies. Vel,

♃. Troch. de myrrha ʒi. castor. ʒß. cum succo artemis. F. pilulæ parvæ. Inter familiaria remedia & euporista habentur flores lavendulæ cum melle per multos dies comesti, vel conserva flor. calendulæ ad ʒii. exhibita. Maximas habet vires sanguis hirci sylvestris, tum etiam domestici, ad menses suppressos educendos, juxta præparationem & dosim in pleuritidis curatione propositam: in calidioribus naturis cremor tartari per plures dies usurpatus in jusculo menses suppressos promovet. Chymici commendat tartarum vitriolatum, spiritum tartari, sales artemisiæ, melissæ, rad. chelidon. & valerianæ, aqua theriacalis sequens ad hunc usum mirè est efficax.

♃. Theriac. ℥v. myrrh. rub. Alexandrinæ ℥iiß. cinnam el. croci Orient. an. ʒß. camphor. ʒii. affunde optimum vini spiritum ad eminentiam trium digitorum, & in leni calore tincturam extrahe: cui per inclinationem effusæ adde spiritus tartari sextam partem, dosis cochl. i. cum vino aut aqua appropriata.

Purgationes per intervalla repetantur; pilulæ de hiera simplices & compositæ à *Galeno* maximè laudantur; quia præterquam quod educunt convenienter humores superfluos, habent etiam facultatem vias aperiendi & expurgandi uterum. *Lazarus Riverius*, *prax. med. lib.* 15. *cap.* 2.

Utilia hic sunt mercurius d. panchymagogon vegetabile, extractum senæ, mechoacanæ, rhabarbari, & hellebori nigri. Inter specifica sunt essentia croci martis, pulvis cachecticus ex chalybe præparatus, de quo supra *lib.* 8. *sect.* 7. *subsect.* 6. Pro Hepatis obstructione, & extractum splenis bovis, cujus dosis est ℈i. in aqua appropriata. *Joh. Hartmanus*, practic. Chimiatr. *pag.* 281.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Mensium suppressione.

AD Mensium provocationem & alvi quoque humectationem ac sdlutionem plurimum prodesset, si malvam, parietariam & mercurialem coquerent in aqua, & coctis herbis ac probè comminutis affunderent oleum olivarum recens vel butyrum sine sale, atque hoc quasi cataplasma inferiori ventri & pectini singulis diebus imponerent. *Joh. Crato. consil.* 99. *lib.* 7.

Cum tempus Mensium appropinquat ad fortia aperitiva deveniatur: inter quæ est illud quo ego liberavi duas virgines hoc anno, quarum una curaverat mensibus per annum cum quadrante. Est tale.

♃. Herb. Sabinæ M. ß. bulliant in vini q. s. & coletur diligenter per filtrum. Deinde.

♃. Terebinth. opt. cypriæ ℥i. lavetur ter decocto suprascripto: deinde semel lavetur aceto scyllitico, postea admisce pulv. rubiæ tinctor. cariophyll. macis, an. ʒi. ol. amygd. amar. ℥ß. M. cum saccharo ad pixidem. De hoc medicamine septem diebus ante tempus mensium sumat quotidie ʒi. sive in oblata, sive in medulla pomi assati, & superhauriat haustum cicer. rubr. cum pauco croci; advenienientibus mensibus vesperi & manè laventur & fricentur pedes cum decocto artemis. puleg. & si opus

si opus est fiat phlebotomia Saphenæ: *Hieron. Herold. epist.* 38. *lib.* 6. *consil.* & *epist. Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

Est nobis secretum singulare in mensium suppressione desperata in pluribus fœliciter expertum, syrupus nimirum de Sabina quem nos syrup. hæmagogum appellamus.

℞. Puleg. M. iiß. artemis. M. iß. beton. calamenth. an. M. ß. sabinæ M. iii. satureiæ, melissæ, menth. abrotan. an. M. ß. cent. min. M. i. sem. anis. fœnic. an. ʒiii. rad. petros. asari, an. ʒvii. polip. ℥iß. helenii ℥ß. zedoar. ʒiß. dictamn. ʒi. macis, nuc. mosch. an. ℈i. cariophyll. ʒß. aq. beton. puleg. artemis. an. ℔ii. sature ℔iß. coq. S. A. colat. infunde rhei el. ʒvi. Stent per noctem, manè fiat fortis expressio, & cum sacchar. q. s. coque ad syrup. consistentiam. *Hier. Reusner. observ.* 194.

Puella quædam viginti annorum pituitosa, melancholia, ex mœrore in menstruorum suppressionem cum suffocatione hypochondriaca incidit. Curata fuit sequentibus.

℞. Rad. imperator. dictamn. alb. an. ℥i. acori ℥ß. fol. artemis. puleg. calamenth. mont. an. M. ß. sabin. M. i m. sem. dauci, sesel. an. ℥ß. bacc. juniper. ʒv. cinnam. acut. cort. aurant. an. ʒii. concisa & grosso modo contusa insuantur sacculo, & affundantur vini Gallici pintæ iii. Bis de die assumpsit ℥iii. instillatis gt. vi. spiritus salis armon. Post sufficientem alterationem semel purgationem sequentibus pilulis instituimus.

℞. Mass. pil. fœtid. maj. ʒ. m. sal. volatil. armon. gr. vi. ol. macis still. gt. ii. M. F. pilulæ num. 7. *Fredericus DecKers*, not. ad *cap.* 11. *lib.* 4. *prax. Barbettiana.*

Mihi maximè probatur aqua quæ fit ex pane ferè ad fermenti naturam redacto & mediocriter cocto & calido, cui ablato cortice, mellis ℥xii. addantur pulv. sem. urticæ, dauci, ammeos, anisi, & fœnic. an. dr. i. troch. Galliæ mosch. myrrhæ, rubiæ, an. ℈i. cotulæ fœtidæ ʒß. quæ omnia infund. in ℔iii. decoctionis (quæ recipit phaseol. rubr. an. p. ß. bacc. junip. ℥i. rad. rubiæ, rusci, raph. sylv. asparagi, apii oreoselini, an. ℥ß. chamædr. rec. M. i. ameos, anis. fœnic. an. ℥ii. coq. S. A.) deinde destill. in B. M. cujus ℥ii. summo manè laboranti exhibe, addito syrup. capill. ven. de duabus radic. an. ℥. m. hoc præsidium maximi momenti esse censeo. *Lud. Mercatus. lib.* 1. *De Morb. Mulier. cap.* 9.

Molitoris cujusdam uxor 24. annorum octo annos maritum habuit, & illi nunquam fluxerunt menses, nisi cùm prægnans esset; & cum fluere inciperent iam certa erat quod esset prægnans. Hydrope tandem mortua est. *Observ.* 346. *Misc. Curios. Med. Phys. ann.* 3. *decur. prim.*

Experimentum mirabile ad provocandum menstrua.

℞. Succi mercurial. mell. despumati an. ℥i. farinæ nigellæ ℥i. m. vel q. s. ut possint confici pilulæ. Da mulieri 2. vel 3. singulis noctibus, quando menstrua debent venire, & tunc menstrua venient copiosè. Non solùm provocant hæ pilulæ menstrua, sed etiam præparant ad conceptum, & matricem mundificant. *Arnoldus*, de *Villanova*, *lib. de Sterilitate cap.* 8.

Filia 20. annorum duobus annis suppressione menstrui laborans, post multorum medicamentorum usum, tandem aqua chalybeata, cum per 12. dies ea utebatur, menses fluxere ex voto. Nec mirum; cùm chalybs aperiat, cujus vis sulphurea ignemque sita est in superficie. Experientia compertum habeo, aquam prius chalybe ignitam aperire in initio, sed tandem astringere. *Nicolaus Fontanus*, *cap.* 15. *Analect.*

Empiricus quidam in mensibus obstructis cachexia & hypochondriacis affectibus feliciter exhibebat florem sulphuris cum spiritu sulphuris in pilulas redactum; & mirum quantum exinde purgati sunt ægrotantes, ut quandoque in diarrhæam inciderint. Dosis ℈i. flor. sulphuris. *D. Robertus Conninghame* in M. S.

℞. Pomum aurantium, deme aliquid ex meditullio, tum inde croci ʒ. m. cooperiatur, & apud ignem torrefiat, & pulverisetur; commisceatur cum vino albo, & capiat instantibus menstruis per triduum bis in die, si fieri poterit; si tardè erumpant, ipso eruptionis tempore capiat ter. Hoc

pro-

profuit illuftriffimæ Dominæ poft irrita multa alia. *Idem ibidem.*

SECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Mercurii fublimati veneno.

MUlier quædam Nobilis argento vivo fublimato epoto, diris cruciatibus afficitur erofione ventris maxima percepta, cum naufea, vomitu, animi deliquiis. Vocatus ego protinus oleum copiofum butyro rec. admixtum mihi dari præcipio, ea invicem commifceo, & miferæ ægrotanti devorandum in manus do, jubeoque ut mox impofitis ori digitis, pennaque oleo & butyro imbuta, vomitum promoveat, quod cum ipfa effeciffet, concitatus eft vomitus: eodem momento clyfterem injici jubeo ad acrimoniam in inteftinis genitam & tormina compefcenda: à clyftere injecto & emiffo dolores utcunque remitti vifi funt, fed paulò poft cum pari acrimonia redierunt, tumque ex lacte & oleo viol. multo clyfterem alium parari jubeo, quem iterari etiam fub vefperam juffi: mirè hoc clyftere injecto & repetito dolores fedati funt. Ubi vomitu & clyfteribus venenum è vifceribus detrufiffem potionem hanc dari præcipio ad veneni compefcendam vim.

℞. Cathol. ℥i. rhei el. in aq. endiv. cum pauco cinnam. infuf. & exprefs. ʒii. elect. de fucco rof. ℥iii. pulv. cryftall. purifs. ʒi (eft enim peculiare antidotum adverfus argenti fublimati vim deleteriam) fyr. viol. & de limon. an. ℥i. F. potio cum decocto communi medicinæ; quam poftridie ab accepto veneno fumpfit, levamenque ab illa non minimum fenfit. Ad veneni feminaria frangenda potiones, & antidota quotidie dabam interdum; femel interdum etiam bis. Erant autem hujufmodi.

℞. Pulv. cryftal. puriff. ℈iv. pulv. diamarg. frigid. pulv. theriacalis *Guidonis*, pulv. rofatæ novellæ, an. ℈ii. fyr. cytonior. & de nymphęę, an. ℥i. interdum violaceum addebam: ex aqua decoctionis fcabiofæ, oxalid. & portulac. potionem, quæ vice alexipharmaci effet, propinari jubebam; quoad fe vis, & impetus veneni remififfet ad octo continuos dies potionibus iis fum magno, & fœlici fucceffu ufus: porrò in jufculis etiam (quæ ego ex pinguiffimis capis, & gallinis, pinguique caftrato parari jubebam) cryftalli pollinem, diamargar. frigid. tenui panniculo contentum, & illigatum infundi imperabam, ut in jufculum cryftalli vis ebullitione tranfiret; antidotum utique præfens noxæ à veneno illatæ removendæ, & fic tandem Dei clementia, & mea qualicunque opera integrè fanata fuit. *Francifcus Valer. obf. 6. lib. 1.*

Ut virulenta mercurii erofio frænetur, æger frequenter lac rec. mulfum bibat, in quo etiam femina pfylli macerari poffunt, vel aquam tepidam decoctionis hordei, confert etiam multum butyri recentis fine fale efitare: nonnulli imprimis commendant oleum tartari, vel fal. abfynth. ʒii. pondere fumptum: neque immeritò: ut enim in præcipitatione magifteriorum per oleum tartari, à corporibus folutis omnis vis corrofiva tollitur per præcipitationem; ita etiam dum fal tartari, vel abfinth. faltem aqua qua mercurius folutus eft, ad fe allicit, argentum vivum in fuam priftinam naturam redit, & non plus quàm argentum vivum crudum nocere poteft: fi retentio urinæ adfit, ut fæpè fit, balneo aq. calidæ utendum. *Daniel. Sennertus, pract. lib. 7. part. 7. cap. 16.*

SECTIO DECIMA QUARTA.

De Mefenterii abfceffu.

JUvenis quidam alvi torminibus vexabatur: inque dies magifque dolor vim capiebat: tantumque aberat, ut hujufmodi doloris abditæ caufæ comprehendi poffent, ut nunquam ullis præfidiis tolli, aut faltem levari hoc malum potuerit: omnia enim in vifcera fana videbantur, jecur, lien, & inteftina omnia nullam doloris notam oftendebant: fed ille nihilominus, magis magifque indies, quàm ut tolerari poffet, urgente dolore ipfo, tandem è vita difceffit: quare mortui corpore incifo, ut fcilicet tanti mali caufas dignofceremus, & fanis omnibus, ut putabamus, inventis vifceribus jubeo inteftina amoveri: quæ dum gla-

dio difcindit minifter in abfceffum magnum incurrit: quo præcifo, materia multa nigrior fœtenfque profluxit, incaufto futorio fimilis: ex quo manifeftam ejus mortis caufam deprehendimus, atra enim bilis eò confluens hujufmodi abfceffum paulatim effecerat. *Antonius Benevenius*, *cap.* 43. *lib. De abditis morborum & fanationum caufis.*

Vir quidam febre valida correptus cum vomitu, decimo quarto die tranfacto in alvi cruentam excretionem devenit, ita ut fanguinem nigerrimum corruptum peffimè olentem ad quindecim librarum pondus excerneret, unde animi deliquio correptus omnes eum proximè moriturum exiftimavimus: nihilominus cibis per intervallo optimis refectus vires refumfipt, ita, ut etfi febre continua, licet non ita intenfa & uniformi continuo vexaretur, nihilominus fuæ falutis fpem nobis præberet; fed tamen cum quotidie fæces confperfas fanguinolenta faniofaque materia excerneret, indiefque magis, ac magis emaciaretur, infinitis propemodum præfidiis adhibitis (nam feptem medici illius curæ incumbebamus) fexagefimo tertio die (proh dolor) occubuit, cum tamen poftremis diebus ingens urinæ profluvium fuperveniffet, ita ut quinque libras urinæ & amplius quotidie per plures dies extramitteret. Cadaver diffectum fuit, ut tanti mali caufa innotefceret, atque in menfenterio, in parte fuperiori, ulcus fordidum ad fpithamæ longitudinem adinventum; unde ea in parte collectum abfceffum conjecimus, illoque difrupto putridum fanguinem ea in copia profluxiffe non dubitavimus: fed quod mirum eft, nunquam antea per totum ægritudinis tractum, prærerquam extremo die, quo illi venter intumuit, de illius partis dolore conqueftus eft. *Marcellus Donatus*, *lib.* 4. *Hiftor. medic. mirab. cap.* 7.

Novimus nos quandam, cui inflammatio in menfenterio nata fuit, & initio malè habuit, fed pofteaquam inflammatio fuppurata & in abfceffum converfa, melius habens, fana fibi vifa eft: interim fingulis diebus per anum bis terve purulenta, admodum fœtida, fincera, nullifque excrementis permixta redduntur, & quidem nunc quartus agitur annus à quo fic fe habet. *Rembertus Dodonœus*, *annotat. ad c.* 33. Libri *Benevenii. De abditis morborum caufis.*

SECTIO XV.

De Mictione Lactea.

Contingit mihi dum adhuc puer effem ut frequenter inter mejendum ardor me infeftaret, adultior factus rariùs ea moleftia divexabat, in virili ætate in matrimonio viventi aliud acceffit: fub vefperam cum urinam reddebam, erat ea quæ primum prodibat, valde turbida, & veluti lactea, quæ quiefcens nonnihil, materiam albam lactis craffioris inftar, in fundo, cochlearis unius vel duorum menfura deponebat; quæ cum urina agitata confufa, eam turbidam reddebat, accedente interdum ardore & ftranguria quadam inter mejendum, hoc accidens plus quam per viginti annos, citra alium renum aut veficæ affectum duravit, magifque frigoris tempore me afficiebat, dubius qualis hæc effet materia, eam quandoque exficcavi, tuncque fal quoddam repræfentabat pellucidum, in fibras fciffum, quod guftui falfum erat, metuens ego ne calculi effent præludia, cum primario Imp. *Maximiliani* tunc temporis Medico *Cratone* ea de re contuli, qui calculum renum fubfecuturum judicabat, mihique fano & alacri atque ad multos principes praxeos caufa vocato, terrorem incuffit, verum Dei gratia nihil inde mali fecutum; fed jam pene quadraginta ab eo tempore annos, neque hoc accidenti, aliifve renum aut veficæ morbis infeftor. *Felix Platerus*, *obferv. lib.* 4. *pag.* 836.

SECTIO XVI.

De Mictione Sanguinis.

Mictio cruenta eft fanguinis una cum urina excretio vel à renibus excidit, vel à fpinctere cervicis veficæ mufculo, qui à renibus defluit, urinæ toti exquifitè permifcetur, cujus caufa, fi neque cafus, neque

que ictus præcesserint, omnino ad calculum referri debet, qui per exercitationem validam, renem ejusque vasa obterens sanguinem profundit, sola sanguinis mictio sæpe renis calculum patefecit, qui aliàs nullis indiciis se prodebat, ut ne subesse quidem putaretur, qui porrò sanguis à sphinctere musculo in vesicæ capacitatem instillatus mictionem cruentam reddit, urinam non æqualibiliter perfundit, ac subsidens in imo in grumos concrescit, ejus portio aut grumus interdum citra urinam excidit, dolor plerumque mejendo premit, & penis radicem quasi adurit, nec ab uretere, nec à vesicæ corpore multus potest emanare sanguis.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Mictione Sanguinis.

JUvenis cum sanguinem serosum & tenuem mejeret, consultandi causa ad me accessis: statim iis usus sum quæ renes debiliores factos roborarent, venasque constringerent, adhibita victus ratione proba, & simul lacte caprino utens, postea etiam ovillo, cum nihil melius eo existimet *Avicenna* confirmandis rebus valere; dabam jejuno ℥vi. quibus admiscebam boli arm. ʒi. ac si mictus sanguinis desiit, & juvenis tandem sanitati restitutus est. *Petrus Forestus, observ.* 10. *lib.* 24. *De renum morbis.*

Rusticus supra lumbos cadens, sanguinem primò satis purum mingebat, postea etiam multum ac crassum, cum doleret citra renum regionem, proculdubiò venæ in renibus perruptæ erant; ad hunc accitus, jussi ut statim sanguis ex vena basilica è regione loci dolentis ad aversionem detraheretur: deinde hoc linimentum ad repellendum & constringendum præscripsi, ut eo locus dolens inungeretur.

♃. Ol. rosac. omphac. myrtini, an. ℥i. boli arm. sang. drac. tragacanth. gummi arab. an. ʒß. pulveriz. omnia subtiliter, & cum oleis prædictis misce instar linimenti, vel cera adjecta F. ceratum. *Petrus Forestus, observ.* 11. *lib.* 24.

Sæpius sanguinis mictum solo lacte ovillo sorbendo ℥iv. & ʒi. boli armeni veri curavi; hoc idem expertum à *Gattinaria* qui tamen præcipit ne post ejus assumptionem aliquis dormiat, neque se exerceat: si longo tempore duret, constringentibus, utendum tam intus quam extra, ut in nobili muliere quæ ultra duos annos laboravit mictu sanguinis, quæque à me curata fuit, longo tempore admoto lumbis unguento comitissæ. *Petrus Forestus. Schol. observ.* 13. *lib.* 24.

Secetur cubiti vena, deinde ut intercipiatur; & incrassetur sanguis, succum plantag. proposui, & decoctum equiseti per plures dies assumendum, amplius lac ovinum cum bolo armena: exterius convenit in insessus factus cum decocto chalybeato plantag. portulac. equiseti, poligoni, bursæ pastoris, symph. maj. malicorii & sumach. convenit & unguentum comitissæ. *Jul. Cæsar. Claudinus, consult.* 36.

Vesperi sub horam somni capiat has pilulas, & assumat postea lac chalybeatum, vel aq. plantag.

♃. Succi portulac. incrassat. ʒß. gummi Arab. q. s. M. F. pilulæ xi. *Abrah. Seylerus, consil.* 93. *consil. Cratonis* & aliorum Medic. à *Scholtzio* editorum.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Mictione sanguinis grumosi.

GRumos præclarè solvit rubia tinctor. cum sem. nasturtii & spermate ceti cum mummia ut fiat pulvis. *Io. Heurnius, ad aphor.* 80. *sect.* 4.

Dentur remedia quæ grumos ac arenulas solvunt; tale est vitrum vicies ustum ac in terebinthina extinctum potui datum. *Ioh. Heurnius, ad aphor.* 39. *sect.* 7.

Pro sanguinis grumosi dissolutione conveniet posca tepida, bibita per intervalla, ex aqua malvæ & aceto non valde acri, acetum verò sit in minima quantitate, at vix gustu sentiatur. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 14. *cap.* 4.

Vir quidam quinquagenarius temperamento bilioso & melancholico præditus, cùm per multos dies gravia quædam animi pathemata & mœrores passus esset, indeque noctem aliquam insomnem transegisset urinas sanguinolentas reddidit, quæ post equitationem immediatè apparuerunt, eodemque tempore urinæ ardorem passus est. Præterea, cum urina arenulas quasdam

dam matulæ parietibus adhęrentes excernit, quas ipse à multis annis excernere solitus est. Quæritur jam, à qua causa proxima & immediata hæc sanguinis mictio dependeat. Cùm autem sanguinis mictus in genere à pluribus causis soleat exoriri, in præsenti tamen casu duę tantùm in controversiam revocari possunt: calculus nimirum in renibus contentus & asperitate sua venulas collidens, ex iisque sanguinem elliciens; vel humores acres, salsi aut biliosi prædictarum venarum oscula aperientes. Priorem causam duo potissimùm videntur indicare, nempe arenulæ illæ quas æger à multis annis cum urina solet profundere, & periodica illa excretio sanguinis, eo solùm tempore contingens, quo æger immodico exercitio utitur, equitandoque renes vehementer concutit. Verùm hæc duo signa minimè sufficiunt ad demonstrandum calculum in renibus latitantem. Præcipua enim signa & perpetuo assidentia vel præcedentia omnino deficiunt: quorum præcipuum est dolor lumborum, qui præsente calculo abesse minimè potest; stupor item cruris è directo positi, testiculi retractio, nausea & vomitus. Duo verò signa pro calculo stabiliendo proposita ita confutantur Arenulæ calculum intus latentem verè indicantes in fundo matulæ subsident, & si digitis comprimantur non facilè comminuuntur. Si verò matulę parietibus hæreant, & digitis compressæ facilè comminuantur (quales sunt illæ, quæ à nostro ægrotante excernuntur) calculi indicia nunquam esse possunt: neque enim illæ in renibus aut vesica generantur, sed in venis ac hepate ex humorum adustione, quorum particulæ crassiores & tartareæ arenularum formam ęmulantur, & cum sero in venis contento separantur, ac in renes & vesicam detruduntur. Quod cùm à paucis animadversum fuerit, fit ut multi calculosi pronuncientur, qui ab eo malo prorsus immunes sunt. Et quotidiana docet experientia, multos à pueritia hujusmodi arenulas excernere tota vita, qui tamen calculo nunquam laborarunt. Periodica verò sanguinis excretio, licet ex allisione lapidis asperioris in substantiam renis possit contingere; minimè tamen dubium est, quin illa etiam ex calore à motu immodico in renibus & tota sanguinis massa excitato, citra calculi præsentiam, generari possit. Humores enim biliosi, vel pituitæ salsæ naturam redolentes à motu & calore exagitati, ad renes amandantur, unà cum sero sanguinis permixto, & renum venulas aperientes sanguini effluvium excitant. Et ita rem se habere in præsenti ægrotante prorsus assevero, cùm ille bilioso temperamento præditus sit, & ab animi pathematis vigiliisque suprà recensitis sanguinis massa majorem adustionem adepta fuerit. Hanc nostram sententiam doctissimorum virorum placitis esse consentaneam, infinitis exemplis facile esset ostendere. *Hollerius* vir in artis operibus, si quis alius, exercitatissimus, *Cap.* 52. *Lib. de Morb. intern.* „ Quibusdam, inquit, naturis eodem modo sanguis per vias urinarias excernitur, quo aliis per nares, venas sedit aut vomitum. At experientia constat, hujusmodi sanguinis excretiones in dispositis sæpe recurrere, quando vehementioris exercitio eorum corpora incalescunt. Potest igitur sanguinis mictio, illiusque recursus à sanguinis & humorum calefactione suscitari. Multo apertiùs rem explicat idem author Comment. *Aphor* 78. *sect.* 4. Sunt, inquit, nonnulli, qui si duriùs equitent, aut sese exerceant immoderatiùs, excalefactis renibus, sanguinem mejant. Quod ad curationem attinet, ea ad duas intentiones revocanda est; humorum scilicet acrimoniam temperandam & renes corroborandos, ne humores acres aliunde confluentes tam facilè recipiant. Ad hanc rem faciet primùm victus refrigerans & incrassans, quo ferè ęger ab aliquo tempore uti cœpit, & in quo diu perseverare debet, utendo præsertim lactuca, plant. & portulaca in jusculis, tum etiam hordeatis, avenatis, oryzatis & similibus, tum etiam in potu aqua ferrata cum vino rubro aliquantulùm austero, abstinendo semper à vehementioribus corporis & animi motibus. Licet autem clarissimus ęger haud multò abundet sanguine, utile tamen censuerim sang. ex brach. detrahere ad ℥vi. vel 7. ut totius massę humorum calidior intemperies meliùs corrigi valeat. Imò verò si affe-

* Burnet Parte I.

affectus diutinus consisteret, derivatio quædam per inferiora, aperta vena malleoli, aut provocatis hæmorrhoidibus, videretur consentanea. Postmodum verò purgatio blanda maximè conveniet, eaque per intervalla erit repetenda, ut humores ad renes confluentes per alvum educantur, cujus compositio talis esse poterit.

℞. Fol. lactuc. portulac. plantag. & summit. malv. an. M.ß. Tamarind. ℥ß. myrobal. citrin. ʒi. coq ad ℥vi. In colat. infund. cassiæ rec. extract. ℥i. Colentur iterum, & postea dissolv. rhab. in aq. lactuc. cum santal. citrin. infus. ʒiß. mannæ & syrup. ros. an. ℥i. M. f. potio.

Post primam purgationem, julepi, apozemata, juscula vel emulsiones, prædictas indicationes respicientes, ad ægrotantis tolerantiam accommodari poterunt; iisque ad tempus aliquod usurpatis, lac ovillum, vel caprillum erit convenientissimum. Et maximè commendatur ab *Hippocr. Avicenna* & recentioribus, inter quos *Gattinaria* & *Forestus* se hoc solo remedio sanguinis mictum sæpe curasse gloriantur. Unicuique autem dosi boli armeni veri ʒi. permiscent, quod quidem ut graviori sanguinis mictui convenit, ita in hoc leviori rarò faciendum censuerim. Quia verò sicco atque macilento habitu præditus est, eoque calido & sicco, ante & post lactis usum, balneum aquæ tepidę illi convenientissimum esse censuerim, & toto æstatis tempore in formam semicupii. Post usum lactis utatur aquis *Meynensibus*. Intermediis temporibus, si ardor urinæ aliquando urgeat, aqua flor. altheæ cum aqua ros. vel conserva flor malvæ vel alth. aut denique emulsiones aliaque prædicta usurpari poterunt. Ac denique pro curationis sigillo opiata roborans: mediocriter astringens & refrigerans, in usum revocari poterit. Neque inutile futurum esset, perseverante affectu, causti cum tibiæ inurere, ad humores acres, in renes & urinas defluentes, sensim derivandos. Toto curationis decursu topica renibus admota erunt maximè proficua, eaque refrigerantia & astringentia.

℞. Unguenti comitiss. & refriger. *Gal.* an. ℥ii. Abluantur oxycrato diligenter, & inungantur lumbi frequenter. Lamina etiam plumbea multis foraminibus perforata supra renes diu gestari poterit. *Lazar. Riverius*, *obs.* 13. *cent.* 2.

SECTIO XVII.

Pro Mictione puris ex vesica ulcerata.

LAc asininum hic summè prodest, & emulsio sem. psyllii papav. & quatuor sem. frigid. maj. *Io. Heurnius ad aphor.* 81. *sect.* 4.

SECTIO XVIII.

Pro Mictione purulenta ab ulcere sordido in penis ductu interno.

AD ulceris abstersionem & sanationem hasce tabulas præscripsi.

℞. Amygd. d. mund. castan. mundat. glandium mund. orizæ mund. an. ℥i. rad. alth. consolid. maj. liquir. an. ʒii. sem. plantag. portulac. malv. alkekengi, gummi prunor. ceras. & arabici, an. ʒi. succini puri ʒiß. bolli puriss. oculi cancri, spodii ex ebore usto, an. ʒii. terebinth. parùm cocti ut pulv. queat. ʒiii. succi liquir. ℥ß. omnia pulverisata & commixta excipiantur infus. gummi tragac. fact. in aqua ros. & plantag. add. sacch. quart. i. formentur tabulæ pond. ʒi. unam pulveriz. cum lacte caprino alternis diebus; ad minimum bibat; plurimum profuturas experientia me docuit, multaque ejusmodi ulcera & diuturna & sordida iis curata fuisse: quorum loco si ad manum non sint, etiam troch. alkekengi sine opio, & troch. *Gordonii* usurpari possunt: sed hæc compositio est longe utilior. *Felix Platerus*, *observ. lib* 3. *pag.* 816.

In alio eodem affectu laborante ad abstersionem purulentæ materiæ & consolidationem hoc ordinavi.

℞. Resin. laric. vel terebinth. ℥ß. dissolv. in vitello ovi ut artis est, adde mellis puris ℥i. sacch. ros. rub. ℥ii. vini generosi ℥vii. M. bibat de lacteo illo liquore ad ℥i. alternis diebus cujus operationem ad vesicam usque & ultra pertingere ex urinæ violaceo odore deprehendi potest.

Injectionem dein abstersivam sequentem

præscripsi, quam per canalem in ductum penis injiceret.

℞. Rad. liquir. ℥ii. cortic. fabar. ℥i. cicer. rubr. p. i. fol. plantag. sicc. M. i. F. decoctio in aqua, addendo parùm lixivii, & in colat. ℔i. dissolve lariceæ dissol. in melle ℥ii. unguenti ægyptiaci tantum quantum ferre poterit, utatur ab initio, donec pus minui sentiat, & partem admodùm sensibilem fieri, adeo ut ægre injectionem illam acrem ferat. Postea utatur sequenti injectione.

℞. Ramulorum equiseti fol. plantag. sem hyperici, an. M. i. rad. consolid. bistortæ, bulbor. narcissi, an. ℥i. cortic. granat. ʒiii. coq. in ℔i. aqu. extinctionis, ferri fabr. in colat. ℔i. dissolv. troch. alb. rhas. sine opio ℥ß. boli arm. ʒi. succi attriti à lapide galactite & hæmatite ʒi. pro injectione.

Fumum ut per canalem brevem in virgam obiter intrusum per alembicum eò directum, in ductum penis immitteret suasi ex sequentibus trochiscis carbonibus impositis.

℞. Picis navalis ʒii. thur. mast. an. ʒi. sandarachæ gummi benjoin. an. ʒß. cum resina aliqua liquida F. trochisci. Postremò jussit ut candelam ceream tenuem, flexilem & longam sensim in ductum hunc aliquo usque intruderet inunctam balsamo ch rurgorum, nonnunquam addendo parùm vernicis coctæ. *Felix Platerus, observ. lib. 3. pag. 819.*

SECTIO DECIMA NONA.

De Mola.

MOla (Græcè μύλη) est caro quædam inutilis, informis, inarticulata in muliebri utero, ex imperfecta conceptione loco fœtus genita: hujus causa est semen utriusque parentis effœtum & debile à sanguinis copia obrutum ita ut nequeat virtus plastica suas agere partes in fœtus formatione & sic loco fœtus emergit rudis & indigesta moles: licet communis sit sententia sine viri congressu non generari molas, interdum tamen, licet rarò in viduis sine virilis seminis concursu eas fieri posse docent medicorum observationes, molam aliquæ quatuor quinqueve annos, interdum & totam vitam, utero gestarunt: at plerumque levius adhærescens, tertio vel quarto mense excidit: in mola ut in vero conceptu, sistuntur menses, mammæ turgescunt, cibi adest fastidium, & venter sensim attollitur: atque his signis à scirrho distat: à fœtu autem vero per sequentia discernitur, fœtus post quartum mensem blandè movetur secus mola, quæ aut gravitate figitur, aut impetu quodam provolvitur lapidis instar, in quodcunque latus se convertat mulier: in mola rursus ad incessum gravior fit mulier, eique quasi pondus ex utero propendet, artus gracilescunt, dolorque ventrem sæpè compungit, quorum nihil adest in legitimo fœtu: præterea venter præcipuè versus umbilicum, attollitur & acuminatur, & versus latera utrinque molliter coarctatur: in mola verò in omnem dimensionem æqualiter attollitur, gravioora denique quæ molas quam quæ verum fœtum utero gestant, habent symptomata, si tandem post decimum mensem venter adhuc tumeat, nec hydropis signa adsint, de mola non levis suspicio est, datur etiam mola aquosa & ventosa.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Mola.

℞. ASs. fœtid. ʒß. sem. rutæ cass. lign. ras. lapid. dactyl. boracis, an. ʒiß. croci ʒm. myrrh. theriac. diatesser. an. ʒi. M. detur ʒj. cum aqu. sabinæ vel vino rhenensi cum hac confectione, quàm de assa fœtida vocat *Ioh. Tiengius*, mulierem curavit à mola quàm per annum gestaverat, & aliam etiam mulierem eodem medicamento liberavit à fœtu mortuo, exhibendo manè & vesperi ante cibum ad ʒj. donec ab omnibus fœtus partibus fuerit repurgata: aliquando exhibuit cum decocto artemis. aliquando cum succo verbenæ & prassii mixto cum vino rhenensi, modo etiam cum vino decoctionis verbenæ prassii, & semper (inquit) gratia Dei benè successit. *Petrus Forestus, schol. observ. 63. lib. 28. De mulierum morbis.*

Ad molam excutiendam, qua laborabat mulier quædam & symptomata alia satis exitialia eam insequi solita tollenda, machinor ejusmodi.

℞. Sabinæ, pulegii fol. senæ, an. Mß. coq. lento igne in seri lactis q. s. manè & vesperi ex hac infusione una vice ℥viij. ebibit calidè.

Postridiè præter meam spem mola est expulsa & à multis gravissimis accidentibus liberata fœmina; *Martinus Rulandus cur.* 78 *cent.* 6.

℞. Mirrhæ castor. an. ℈j. sabinæ, boracis, an. ℈j. fellis bovin. ʒi. ol. succini, gr. iv. croci gr. v. cum succo sabinæ F. pilulæ xiv. pro duabus dosibus. *Ioh. Petrus Lotichius, obs.* 16. *cap.* 1. *lib.* 5.

Hic conveniunt ea medicamenta quæ in mensibus suppressis, partu difficili ac fœtu mortuo usurpari solent. *Daniel Sennertus, pract. lib.* 4. *part.* 2. *sect.* 4. *cap.* 9.

SUBSECTIO SECUNDA.

De Mola in vidua.

MOlam carnem aliquot annis (plus minus quindecim) in utero olim gestavit honesta quædam vidua: existimabat uterum prolapsum, quod in ostio uteri propendere aliquid sentiret: profluebant statis temporibus menses, & subinde copiosiores quàm par erat: tandem quodam tempore, supervenientibus nonnullis partus doloribus, rudem excrevit & informem carneam molem, pedem ferè longam, latam semipedem, tres quatuorve digitos altam; sunt verò & aliæ à recentioribus dictæ molæ, per quas venter distenditur non minus quàm gravidis: una collectis in utero flatibus; altera aquosis umoribus uterum implentibus: hanc molæ speciem vidimus nos in vidua quadam, quæ defuncto marito, cum se gravidam relictam existimaret, nonis mensibus adimpletis, supervenientibus partus doloribus, non nisi aquosos humores enixa est, à quibus liberata, lacte ubera repleta haud aliter, quàm si fœtum peperisset. *Rembertus Dodonæus, lib. obs. medicinal. cap.* 49.

SUBSECTIO TERTIA.

De Mola aquosa, carnea & ventosa.

NObilis urbis nostræ mulier, indubiæ honestatis, matrona quinquaginta sex annos nata, carnoso ac sanguineo corporis habitu donata, cum jam per aliquot annos menstruæ purgationes defecissent, molas tandem plures carnosas edidit, fluentibus velut in naturali partu mensibus copiosè & maximis cum cruciatibus, interposito nonnunquam duorum, aliquando trium vel unius mensis spatio; diligenterque percontata, se nullum seminis profluvium in somnis, nec ullam oblectationem perpessam constanter affirmavit: fluebant interim menses, albi, erant carneę mollę nonnullę ad pugni crassitudinem aliæ minores, durissimæ nonnullæ, & aliæ minus duræ.

Iacobus de partibus historiam refert de mola aquosa per hæc verba, novi quandam generosam dominam, quæ se prægnantem esse credidit, & ita medici visitantes eam existimabant, dum venit pariendi tempus, provideret de bona obstetrice, & compatribus & commatribus: multa aqua prodiit à matrice ipsius; & sic illa & medici fuerunt illusi, si ilicò venter penitus detumuit. Molam ventosam se vidisse *Ulisbone* in quadam *Hebræa* testatur *Valescus de Taranta in suo Philonio cap. de mola*, huic enim, cùm se prægnantem esse existimaret, præparata sunt omnia, quæ parturienti necessaria esse consueverunt, dumque obstetrices vulvam & uterum pertractarent, tanta ventositas sine alio humore exivit à matrice, ut mirum videri possit. *Marcellus Donatus, cap.* 25. *lib.* 4. *Hist. med. mirab.*

SECTIO VIGESIMA.

De Morbillis.

MOrbilli (græcè ἐξανθήματα) maculæ sunt aut tubercula perexigua, rubra, cum febre continua à facultate expultrice & sanguinis peculiari ebullitione excitati, in cute erumpentia, causam ferè eandem signa cum variolis, de quibus infra, *lib.* 8. *sect.* 1.

SUB-

SUBSECTIO UNICA.

Pro Morbillis.

MAtronam quædam Nobilis febre continua correpta eſt, cum tuſſi & raucedine; per triduum ſymptomata non valde urgebant, quarto die cum febris intenſior evaſiſſet, ſanguis detrahitur, & iulepus refrigerans exhibetur: eodem die totum corpus morbillis conſperſum apparuit: vocatus ego die quinto, præſcribo circa veſperam julepum ex æquis partibus aq. ulmariæ & card. ben. cum bezoart. miner. gr. xx. duabus horis ab aſſumpto julepo copiosè ſudavit, febris valde imminuta & potio morbillorum diſcuſſa eſt: poſt ſudores alvus ſoluta eſt magna excretione. Poſtridie mane idem iulepus iteratur eſt, ac copioſius ſudavit poſt 2. horas ac febris omnino ſublata eſt, omniaq; propemodum exanthemata diſcuſſa ſunt. *Lazarus Riverius, obſerv 76. cent. 3.*

Mulieri cuidam in morbillorum eruptione ingens pruritus & punctio in plantis pedum ac volis manum aderant, pro quo ſymptomate mitigando, quum maximè eo intolerabiliter affligeretur, ut ſe potius mori velle diceret quam illum pruritum & punctionem ferre, iuſſi ut pedes & manus continuò teneret in aqua calida, quo conſilio tum pruritus tum punctio ceſſarunt, & melius per cutem in volis manum & pedum morbilli emergebant: huius rei experimentum notatu dignum ab ipſo *Aſtario Papienſi* Medico accepimus, quod etiam arcanum à *Nicolao Florentino* Medico ſui temporis inſigni mutavit, cum ſcribat de variolis & morbillis; ſi fuerit punctio plantæ pedum aut palmæ manuum ponantur dicta membra aſſiduè in aqua calida ut dicit *Nicolaus*; & ego vidi multum conferre. *Petrus Foreſtus obſerv. 42. lib. 6. De febr. Epidemic.*

Chirurgus cum ad virginem quandam viginti quinque annorum, quæ in Morbillos incidiſſet, & continua febre acuta laboraret, vocatus eſſet ad venæſectionem peragendam, fortè, fortuna una ſimul accitus ædes intrabam, & ſanguinis miſſionem inhibui licet omnia jam ad ſectionem parata eſſent, eo quod ſanguis è naribus flueret, & jam per quinque dies Morbilli foras expulſi eſſent, tamen cum natura paulo ſegnior ſanguinem è naribus profunderet, ſetis porcinis ſub ſtillum ſanguinis ad fluxionem ſtimulandam cenſui, cum animadverterem quod natura per eum locum Criſin tentaret: quod cum non poſſet, id nos perficere hoc modo poſſe rectè arbitrabamur: & illud quidem non ſine auctoritate feci, inſequendo Canonem illum quem poſuit *Guainerius* ſuo tempore Practicus inſignis in curat. *Variol.* ſcribens, ita Nota tamen, quod ſi naturam perceperis ſanguinis narium fluxum tentare, ipſam juvare debes cum ſeta, vel aliquo eiuſmodi narium fluxum ſanguinis provocante: phlebotomiam, ſi opus fuerit, dimittendo: quod cum ego feciſſem, ſanguis bene fluxit, & febris deſiit, & paucis diebus a morbillis quoque ſanata eſt, poſtquam ſtatim a prima noſtra vocatione uſa eſſet ſequenti decocto, Variola & Morbillos evocante.

♃. Lentium excortic. ℥i. hord. de cortic. p. i. caricar. numero vii. laccæ, tragacanth. an. dr. i. paſſul. ℥ß. iuiub. numero vii. rad. fœnic. ℥ m. F. decoctio in aqua communi pro ℔i. m. colaturæ addendo oxyſacch. ſimpl. ℥ii. M. *Petrus Foreſtus, obſerv. 48. lib. 6.*

Cum in gutture morbilli magis emergerent, non ſine magno dolore ac calore, ut ſeſe ſuffocari clamaret, mandavi ut continuò cum lacte caprino & aqua plantag. ſimul mixtis tepidè gargariſaret; quod miraculi inſtar profuit. Præſervat maximè ab angina & ſuffocatione, eſtque oris tum gutturis præſtantiſſimum remedium, cum ſigna exanthematum ſe produnt. Ad eandem quoque intentionem, ut ſyrupum granatorum ſæpius paulatim deglutiret, juſſi; cum huius uſum mirabilem in tali caſu ſæpe expertus fuerim. Munita autem cor à putredine ac inflammatione. Deinde ut etiam pulmo, pectus, gula intus à morbillis tuta fovent: cum ſimul anguſtia ac tuſſis adeſſent, ut continuo ex hoc eclegmate lamberet, præcepi.

♃. Syrup. granat. dulc. ℥ii. ſacch. penid. ℥iii. ſyrup. ex infuſ. roſ. & diamor. an. ℥ß. diatragac. frigid. dr. iii. amyli puriſſimi ℥ii. M. f.

M. f. eclegma. Ita profuit, ut in simili casu etiam pro arcano haberem. *Petrus Forestus, lib.* 1. *obs.* 17.

SECTIO XXI.

Pro Morbis Chronicis.

IN Morbis chronicis & contumacibus nihil præstantius sale tartari, spiritu sulph. per camp. & merc. dulci sexies sublimato, iis enim curantur febres intermittentes, diuturnæ, quartanæ chlorosis, cachexia, melancholici affectus & contumaces viscerum obstructiones, irritis aliis remediis omnibus; infund. sal. tartari & spir. sulph. cum ℥i. vel ℥ii. senæ (aliquando rad. jalap. ℨß.) in aq. fontis sola aut decocto appropriato, hoc sæpissimè usus est, *Riverius Simeon. Jacoz. obs.* 97. *cent.* 4. *obs. River.*

Plurimi morbi inveterati & ferè ad desperationem vergentes, ut puta menses albi, & suppressio menstruorum in mulieribus, internæ obstructiones, capitis imbecillitas, catarrhus, ventriculi dolor, hepatis rafrigeratio, podagra, & alii, roremarino coronario curati fuerunt, si in vindemiarum tempore ipsius tenellæ summitates cùm musto (absque igne) bulliant dum imponuntur in doliis. *Dominicus Panarolus, obs.* 25. *Pentec.* 3.

SECTIO XXII.

De Morbis gravissimis ex levissimis causis ortis.

OPerarius quidam in pago quodam circa sepes occupatus, pedem spina sibi punxit: ab initio, cum affectum neglexisset, exortus est dolor maximus, febris, delirium, aliaque symptomata gravissima tandemque gangræna & sphacelus; qui cum ad genu pervenisset, & tibia abscissa non fuisset, extinctus fuit æger.

Matrona quædam honesta cum apicem indicis dextri spina punxisset, & ab initio affectum neglexisset, post gravissimos dolores secutus est sphacelus: cum verò digitum ad carpum abscidissem, restituta fuit. *Guil. Fabritius Hildanus, obs.* 2. *cent.* 5.

SECTIO XXIII.

De Morphœa.

CUtis vitiis annumeratur Vitiligo, quę nihil aliud est quam fœdus cutis color, ex malo particulæ habitu proveniens: nutrimentum rectè assimilare non valentis. Ejus duæ sunt species, una *Alphus* Græcè, Arabicè *Morphœa* dicitur, in quo summa duntaxat cutis fœdatur dispersis & non continuatis maculis colorem cutis mutantibus Duplex hæc est alba quæ *Alphus*, & nigra *Melas* appellatur. Alia est λευκὴ Arabicè Albara vocata, quæ macula est continua & cutis & carnis, subjectæ colorem immutans: in hac pilli decidunt, aliique albi & lanugini similes succrescunt; si acu feriatur, non sanguis, sed humor aqueus & albus effluit. Omnium efficiens causa est humorum impuritas. Hæ cutis affectiones hoc sæculo non amplius aut rarissimè conspiciuntur & si quando occurrant, iisdem remediis profligantur quibus Elephantiasis seu Lepra curatur.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Morphœa.

CUm tota viri cujusdam cutis valde maculosa & defœdata esset & ita ut Lepra laborare videretur hoc decoctum eidem præscripsi.

℞. Fumar. virid. M. iii. scabios. lapath. acut. acetos. dent. leon. bugl. borrag. summit absinth. summit. lupul. an. M. j. coscut. meliss. agrimon. an. M. ß. rad. enulæ camp. lapath. acuti, rad. malv. an. ℥ß. rad. fœnic. ℥i. sem. 4. frigid. maj. & min. an. ℈i. sem. anisi. ℨij. fol. sen. ℥iß. epitymi, polipod. q. an. ℥ß. rad. helleb. nigri ℈iiß. cortic. rad. cappar. & tamarisci, an. ℨii. prunor. damasc. quart. j. uvar. passar. exacinat. hord. communis, an. M. i. F. omnium decoctio in sero lactis pro ℔iii. per noctem infusa fortiter omnia exprimantur & saccharo apozema dulcoretur.

℞. Myrobal. omnium ℨi. agar. opt. & rhei an. ℨß. spic. schænanth. zinzib. an. ℈ß. F. puppa: pendeat in dicta decoctione, dum potio sumetur: ex qua sumebat semel in die

die aut bis prout alvus responderet: qua potione optimè deinde se habuit, interim huic consulvimus, ut bis in ann. purgaretur Quantum enim valeat annua purgatio in atrabilariis morbis docet *Gal. comment. 47. aphor. lib. 6. & in lib. quos purgare oporteat. Petrus Forestus, obs. 2. lib. 5. Obs. Chirurg.*

Mulier quædam vitiligine affecta, insuper faciem habens valdè rubram & pustulosam, ex qua frufures & squammæ decidebant, post plurima præscripta decocta sanguinem depurantia, faciem oblinebat oleo raparum mixto cum aqua: quo remedio crustæ decidebant furfuraceæ tum squammæ; & facies paulatim pristinum, præter opinionem, nitorem recepit. Habetur autem hoc pro arcano, & quod mirabile erat, illud oleum raparum concussum cum aqua fluviatili cutem nitidam in facies effecit. Interim non desistebamus nos iterius medicamenta repurgantia & corrigentia sanguinem exhibere. At altero viro qui Morphœam nigram ex humore melancholico habebat, post humoris peccantis evacuationem, omissa tamen phlebotomia, quæ augeret causam, ut Præceptor meus *Bened. Faventinus* dicere solebat, mandavimus omnes partes Morphœa affectas inungere sequenti oleo calide omni vesperi cum iret dormitum.

℞. Ol. de tartaro vini albi potentis ℥ iv. Deinde etiam hoc sequenti unguento.

℞. Ol. tartar. ℥ ii. ol. amygd. amar. ℥ i. succi lapath. acuti ℥ iß. ceræ q. s. F. unguentum. Vel fiat hoc unguentum.

℞. Tartar. fuligin. oris furni, an. ℥ i. sal. nitri sulph. an. ℥ß. auripigmenti, alumin. sciss. helleb. alb. an. ʒ ii. omnia ista pulverizata incorporentur cum succo fumar. & lapath. acuti. F. Unguentum mediocriter liquidum. Vesperi fiat inunctio, & sequenti manè abluatur locus cum aqua furfuris. *Io. Tiengius* Medicus *Amstel.* curavit minorem quendam plethoricum Morphœa laborantem cum magna maculatione cutis livida; cum impotentia eundi vel movendi crura, & brachii impotentia, hoc modo: Corpore decenter purgato, accepit colocynth. ℥ i. & decoxit in aceti & aq. fabar. an. ℔ß. eaque calefacta spongia illi immersa, balneabat loca hac labe fœdata, & brevi tempore maculæ singulæ fuerunt deletæ. Alter etiam cui eandem balneationem exhibuit curatu pariter est. Si istis non curetur Morphœas curetur curatione lepræ. *Petrus Forestus, observ. 3. & schol. lib. 5. Observ. Chirurg.*

SECTIO XXIIII.

Pro Morsu Humano.

Quum phreneticam quandam mulierem tractandam haberem, & linguam, an arida esset explorare vellem, illa digitum incauti & nimis curiosi Medici dentibus arripuit; atque adeo dentes digito impressit, ut sine violentia eum inde extrahere non potuerit; hinc statim dolor vehemens non solùm in ipso digito, sed per totum brachium exortus est: applicatis tamen iis quæ sequuntur paulatim dolor sedatus est: & quinque vel sex dierum spatio digitus convaluit: Primò diligenter sanguinem ex morsibus expressi, mox aceto acerrimo, ablui tum morsus, tum etiam totum digitum; postea theriacam dissolutam in aqua vitæ cum gossipio morsibus imposui; ac empl. basilico apicem digiti, totam verò manum linteo reduplicato ac in oxycrato madefacto involvi: atque his remediis quotidie bis vel ter reiteratis Dei beneficio convalui. *Guil. Fabritius Hildanus, obs. 85. cent. 1.*

SECTIO XXV.

De Mydriasi.

Mydriasis, i. e. pupillæ dilatatio, oculi affectus est, in quo pupilla seu foramen uveæ tunicæ nimiùm ampliatur, ut plurimùm à primo ortu contrahitur: aliquando etiam oritur ab impuris & turbidis oculorum humoribus, per quos subintrans lumen infringitur, unde copioso opus est, ut aliquatis fiat visio, copiosum verò subire nequit, nisi per deductiorem pupillam. Causæ externæ sunt ictus violenti, casus ab alto, diuturna in loco tenebricoso mora, &c. Dicitur hic affectus etiam πλατυκορία.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Mydriasi.

PRobatur lotio cum vino subaustero decoctionis rosar. & euphras. in quo modicum aluminis fuerit disruptum. *Iul. Cæsar. Claudinus, cons.* 72.

Præmissis universalibus, collyrio sequenti in oculum ter quaterve in die instillato, pupilla dilatata paulatim ad pristinum suum statum rediit, & visum qui antea impeditus erat, probè retinuit.

℞. Fl. rос. rub. sicc. ℈ii. croci spic. nard. cortic. thuris, an. ℈ß. pompholig. spodii, acaciæ, an. ℈i. in pollinem redacta; ligentur in nodulo panni linei rari, & nodulus conjiciatur in aq. rос. ℥iii. quando eo utebatur, nodulus fortiter exprimebatur. *Petrus Forestus, obs.* 28. *lib.* 11. *De morbis Oculorum.*

SECTIO XXVI.

Pro Myrmeciis.

REmedium optimum in memetipso experientia edoctus probavi, si myrmeciæ (verrucarum species sunt) tangantur sudore illo qui emanat ex lignis quibuslibet dum uruntur, minima est res, sed quandoque ex rebus minimis pulchræ observationes oriuntur. Advertendum autem est quod non subitò evanescunt, sed cum semel aut bis illas sudore tetigeris, processu temporis intra tres aut quatuor menses ad summum, dum amplius nihil cogitas, Myrmecias ex abrupto fugatas videbis, nec unquam renascentur. *Dominicus Panarolus, obs.* 43. *Pentecoste* 2.

MEDICINÆ PRACTICÆ LIBER DUODECIMUS.

De Affectibus à littera N incipientibus.

SECTIO PRIMA.

Pro Narium Cancro.



MOrbus hic in naribus vix curabilis est, sed præmissis universalibus, & bile atra evacuata, mitigantia, saltem requirit. Adhibenda ergo oleum rosac. modico camphore addito, solani succus, antiqui dracuntii semen tritum cum melle immittebant. Utile est hoc medicamentum.

℞. Succi Solani ℥iv. pompholig. ʒi. ceruss. lotæ, aq. rоs. & iterum exsiccat. ʒß. M. pauco oleo rosac. adjecto, & cera alba liquata in mortario plumbeo cum pistillo plumbeo. Chymici, ut ad aliarum partium, ita etiam ad narium cancrum commendant liquorem Arsenici, qui ita paratur.

℞. Arsen. albi, nitri puri, an. q. v. fluant simul in tigillo in igne circulari posito, cavendo fumum (ideoque sub dio ventum observando commodissimè fit hęc operatio) ubi refrixerint, tantundem nitri iterum addatur, idque bis vel ter repetatur; arsenicum hoc modo fixum in humido loco resolvitur in liquorem, hujus pauxillum ut gustu saltem sapor parum percipiatur, in aqua plantag. dissolvatur, qua cancer oblinatur. *Daniel Sennertus, practic. lib.* 1. *part.* 3. *sect.* 4. *cap.* 2.

Vir quidam cum nasi rubedine instar Cancri aliquot annis vexaretur, ac frustra Chirurgorum ope usus esset, ad nos tandem venit oratum, ut si quomodo possem; huic turpitudini opem ferrem. Huic con-

consulvi · ut secta vena; & corpore repurgato ab atra bile, à cibis atram bilem gignentibus abstineret, & hoc linimentum præscripsi.

℞. Succi solani ℥iv. pulv. diapomphol. ʒi. ceruss. ablut. cum aq. rosac. & iterum siccat. ℈iß. ducantur pauco oleo rosac. adjecto, & cera alba liquata in mortar. plumbeo cum pistillo plumbeo, donec ad spissitudinem linimenti concrescant, quò optimè postea se habuit; & miraculi instar curatus est. *Petrus Forestus, observ. 6. in schol. lib. 13. De Nasi Affectibus.*

Rusticus quidam à cancro narium curatus fuit solo succo plantæ vulgaris sibi ab alio edoctæ, qui plures ejus ope curaverat. Hanc cum maxima difficultate ab amico, qui ejus nomen & utendi modum ab eo acceperat, didici. Sed quoniam omnia clarè docere cupio, ut posteris prodesse possim, illam sincerè nominabo. Hæc igitur nihil aliud est quàm onopordi contusi succus, qui sæpe admoveri debet, imò & herba contusa. Plantago etiam non inutilis est, si mammarum cancris applicetur. *Petrus Borellus, cent. 2. observ. 51.*

SECTIO SECUNDA.

De quodam per nares vidente.

DOmine *Mercuriali*, legi quæ scripseras de Rustico, quem naribus vidisse *Carolus* meus affirmavit. Aderant duo Monachi, cùm idem attestaret, nemo sibi à risu temperare poterat. Rusticum ipsum non vidi, sed audivi cùm Nobilissimus quidam *Frisius Palatini* Electoris Consiliarius qui actioni interfuerat commemoraret: Cùm laboraret ille ex ulcere oculi, chirurgus ei sic adhibuit remedia, ut suprema parte ossa narium erosa, oculus prolongato nervo optico in capacitatem narium inciderit. Itaque naribus sublatis per oculum eundem inversum: ut scribis, atque contortum utrunque prospexit. Sed tandem accusavit Chirurgum de injuria sibi illata, qui lege *Aquileia* condemnatus fuit. *Christophorus Schilincus. Epist. 34. & 35. lib. 6. Consil. & Epist. Jo. Cratonis, &c.*

Si demonstro audire libeat, narrabo; Cæcum quendam utroque oculo orbum naso pro oculis utentem vidi, cujus beneficio objecta omnia discernebat. Is dextro oculo ante annos multos, cùm puer esset, privatus fuerat. Tandem juvenis factus (rusticus erat) ex ceraso in palum dumi ligneum fastigiatum delapsus, vultum impegit, ut nasum unà cum oculo sinistro gena palpebra utraque & supercilio disrumperet, adeò fœdè, ut Chirurgus oculi globum evulsum prorsus crederet, cumque palo inhæsisse. Cicatrice tandem inducta, post annum ab accepta plaga, dum in gramine apricatur, fortè lucem atque florum candorem humi animadvertere occepit per nasi cavitatem. Et jam per 5. aut 6. annos continuos visionem eo modo exercuit, ut quicquid offeratur naso oculato distinguat exactè, sed despectando: suspetando enim lucem ferre nequit. Medicorum igitur collegio, ut examinaretur, jussu Electoris exhibebatur cum suo enim Chirurgo in jus vocato contendebat. Portentosæ itaque hujus visionis modum causamque esse deprehendimus, quod sicut palpebra superior abrupto musculo attolli amplius non poterat, sed conglutinata cum adnata oculi tunica coaluerat, ita etiam avulso musculo, qui oculum versus angulum acutum retrahere solebat, pupilla in angulum nasi se prorsus abdiderat. Et quia oscilla nasi non fracta modò, sed & luxata quodam modo, concinnè restitui non potuerunt, accidit ut nasus pressior latiorque sinistra præsertim parte evaserit, adeoque ejusdem naris meatum patientiorem curatio reliquerit, per quem distorta latitansque pupilla videndi munus obibat, & res quaslibet naso obvias internoscebat. *Henricus Smetius. Miscel. Med. lib. 5. Epist. 13.*

SECTIO TERTIA.

Pro Nattis.

NUper erumpentes si dentibus leviter comprimantur Nattæ, sensim marcescunt & pereunt, quod bis observatum *Patavii*, semel in Nobili Fœmina, cujus erumpentem Nattam dentibus vicina mulier apprehendit, & semel in filia summi iurisconsulti. *Thom. Barthol hist. 40. cent. 3*

SE-

SECTIO QUARTA.

De Nephritide.

VIde supra, *lib.* 3. *sect.* 3. *De Calculo.*

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Nephritide.

FRequenter bibat cyathum aquæ decoctionis rubiæ tinctor. rec. calidæ, cum ℥ß. penidii duabus horis ante cœnam: quibus ex tali potu contingit nausea, dare solo ad comedendum radicem prædictæ herbæ rec. longitudine digiti medii: & sanè in oppilationibus renum medicinam huic partem vix inveniens; sed nisi cum magna difficultate meliorem *Bartholomæus Montagnana, consil.* 4.

Ad exterendum & excernendum lapidem exhibuimus syrup. de althea *Fernel.* ad ℥iß. cum aqua fabar. denique curavi ut singulo manè ℥ß. Terebinth. lotæ cum aq. raphani assumeret: Est enim optimum medicamentum; quia omnia viscera deterget, & ipsum lapidem egregiè dissolvit & pellit. *Rodericus à Fonseca, tom.* 1. *consult.* 14.

Doloribus maximè insevientibus, theriaca cum speciebus elect. *Iustini* data, miri est usus. Exterius autem nil præstantius fotu ex parietariæ succo, aqua ardenti, & oleo Scorpionum, embrocha etiam ex oleo Scorp. amygdal. amar. & aneth. maximè proficua esse solet. *Iul. Cæsar. Claudinus, cons.* 7.

Quidam Monachus articulari morbo & Nephritide corripi solebat, qui cum nullo remediorum genere ex multis tentatis bene valeret, tandem meis monitis assiduo terebinthinæ usu, intra 6. menses liber à dictis morbis fuit: erat autem terebinthina nucis magnitudine, quam singulis diebus jejuno stomacho sacchar o admistam deglutiebat. *Amat. Lusitan. cent.* 1. *cur.* 63.

Foris emollit axungia cuniculi cum succo malvæ cocta. Ad vacuandam autem materiam usu terebinthin. cum rheo & pulv. liquir. nihil convenientius: non solum enim materiam ipsam expellit, sed etiam renibus & ureteribus læsis auxiliatur. *Ioh. Crato cons.* 12. *lib.* 2.

Singulis septimanis ex sequenti pilul. massa ʒii. vel. ʒiii. sumatur.

℞. Terebinth. aqu. simplici & ultimo rosar. novis lotæ ℥i. rhei opt. & subt. pulv. ʒiii. cinnam. el. ʒi. pul. succini alb. ceterach. liquirit. an. ℈i. M. F. magdaleon, de quo formentur pilulæ mediocres: hæ satisfacient ad removendam materiam Calculi, si temperanter tamen vixeris: plurimis profuisse scio, postquam corpus mediocriter pilulis præscriptis purgatum fuerit, cum post medium noctis hanc potionem biberint.

℞. Aqu. fragar. ℥v. syrup. viol. ℥i. M. Quidam etiam singulis noctibus aquam frigidam bibebat, atque gravissimos cruciatus Calculi, quos antea perpessus fuerat, effugit manè verò ne frigida potio noceret, aliquot grana piperis integra assumebat. *Ioh. Crato. consil.* 9. *lib.* 1.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Nephritide.

ILlud nunquam è memoria excidat nihil præstantius pro arcendis renum calculis esse, quam aqua tepida, vel jus pulli gallinacei, aut vituli, aut vervecis, quinque vel sex unciarum mensura immediatè ante cibum mane & vesperi, modicè calidum potatum. Pro excludendo materiam renibus adhærescentem calculis gignendis idoneam quatuor diebus continuis sorbitionem hanc omnium elegantissimam quatuor horis ante prandium absorbeat.

℞. Rad. alth. ℥i. summitat. brassic. p. j. liquir. ℥ß. cicer. rub. ℥iij. bulliant S. A. in aq. ononid. q. s. colat. ℥vii. adde syrup. cap. ven. ℥iß. mellis cocti & despumati ℥ii. terebinth. claræ in eodem decocto cadenti dissolv. ʒii. F. potio, detur modicè calida. Hic unum apprimè necessarium minime prætereundum duco. videlicet cassiæ medullam passim ubique locorum in proposito affectu ab omnibus indifferenter usurpatam non usq; adeo tutam esse, nisi ventriculo primaque regione prius vel inedia, vel vomitu, vel ventris dejectione expurgatis quandoqpidem inter medicamen-

ta diuretica hæc non ignobilem obtinet locum. *Ioh. Zecch. conf.* 13.

Vidua quædam dolore nephritico vehementissimo vexabatur, cum urinæ acrimonia & frequenti micturitione: huic neque clysteres cum aqua benedicta, neque cum terebinth. neq; cum laudano, neque semicupium, neque laudanum assumptum quicquam profuere, dolore clamoso per biduum perseverante tandem aperta fuit vena malleoli, & statim sanguine misso dolor ingens quievit; superstite tamen dolore obtusiori. *Lazarus Riverius, obs.* 15. *cent.* 2.

Medicinæ quidam studiosus correptus est dolore nephritico valde urgenti: urinæ erant rubræ & sanguinolentę primùm injectus est clyster ex decocto emmolliente cum diaphæn. ℥i. aqu. bened. ℥iv. qui parum præstitit. sequenti die missus est sanguis ℥x quia erat plethoricus: dolor tamen perseverabat. Tertio die iteratus est clyster prædictus, qui eum toto die purgavit blande, & per dilucida intervalla, eodemque die à dolore prorsus liberatus est, excretis duobus calculis perexiguis. Clyster prædictus ad dolores colicos & nephriticos præstantissimus est; ut in aliis centuriis videre est. In hac autem curatione hoc annotandum, quod si prima vice injectus clyster vocis non respondeat, semel atque iterum repetendus sit. *Lazarus Riverius, observ.* 7. *cent.* 4.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Nephritide.

VIr quidam quinquagenarius nephriticis doloribus valde obnoxius: sumpsit per duodecim dies decoctum radices card. asinini & liquir. quo multos lapillos, & arenulas excrevit, postmodum per plures annos ab affectu liber permansit, erat autem radicis ℥ß. cum liquir. ʒii. in singulis dosibus. *Lazarus Riverius, observ.* 77. *cent.* 3.

Quidam nephriticos dolores non alio remedio quàm frigidæ fotu compescuit. *Ioh. Rhodius, observ.* 23. *cent.* 3.

Convenientius in hoc affectu nihil est, quàm si mercurius dulcis semel atque iterum justa dosi exhibeatur: quinimò nephriticus dolor rarò infestare solet eos, qui pilulis mercurialibus singulis mensibus utuntur, hac nimirum ratione ductus amplificantur, & calculi deinceps sponte excernuntur. *Joh. Hartmannus, practic. Chymiatr. pag.* 255.

℞. Troch. alkikengi cum opio ℥ß. oculi cancri & succini albi, an. ℈j. sacch. penid. ℥i. M. F. pulvis, cujus capiat manè ʒi. in lecto. Deinde istam aquam nephriticam commendavi, de qua præservationis & curationis ergo gustet manè duabus horis ante cibum.

℞. Aq. parietar. saxifrag. an. ℥iß. aq. fragor. stillat. ℥i. spirit. sal. rectific. ℈ß. spirit. terebinth. correct. gr. iv. sacch. candidi ℥i. M. diligenter fiat haustulus *Joh. Petrus Lotichius, observ.* 2. *cap.* 3. *lib.* 3.

Observavit *Joh. Heurnius*, in cadavere *D. Marnixii Alegundij*, cum illud *Leydæ* aperiretur anno 1594. in altero rene, calculos parvos septuaginta, in altero octoginta, qui nunquam tamen ullo Nephritidis symptomate conquestus fuerat; ita firmiter carni renum impacti hærebant. *Not. ad cap.* 12. *lib.* 6. *pathol. Joh. Fernelii.*

Mense Julio passus sum colicum dolorem, qui in imo ventre graviter urgebat, & renem dextrum obsidebat. Duobus enematis injectis dolor ventriculi cessavit. Supererat dolor renis qui per ureteris continuitatem exporrigebatur, cum sinistri testis retractione, ita ut vere nephriticus esset. Balneo calente dissolutus est cùm tepidum augeret dolorem. Iterum redit dolor, cucurbitulis parti admotis discussus est. Postridie rediit, & denuo cucurbitulis cessit. Mox sumpsi bolum ex cassia, catholicone, rhabarbaro & crystallo tartari; non amplius rediit dolor. Conjeci hunc dolorem nephritidem factum fuisse à flatibus: nam discutientibus remediis, puta balneo calido & cucurbitulis, solveretur, & nulla materia obstruens, scilicet calculus, arenulæ, aut pituita, à me rejecta sit post solutionem morbi, neque in ipso morbo, neque unquam antea. Neque impossibile est, eosdem flatus, qui sese intra tunicas intestinorum insinuant, in renes & ureteres posse transferri, ibidemque graves distensiones efficere: cùm in omnes cor-

corporis partes flatus interdum deferri soleant; in usque dolores aut palpitationes efficere. Imò verò non pauci existimant, dolores dentium acerbissimos à flatibus exoriri in vasculis ad radices dentium perreptantibus inclusis. Conjecturam meam auxit, quod, operante medicamento cathartico, flatus à lumbis ad alvum sensibiliter ferebantur, cum sonitu blando, qui ab astantibus facilè audiebatur. *Lazarus Riverius*, *observ.* 58. *cent.* 2.

Vir qui Nephritidem patiebatur, & de renibus non rarò lapillos rubentes per virgam mittebat, multum querebatur: lumborum namque & iliorum, imò totius ventris dolores & rugitus sæpe sentiebat. Pro quibus abigendis symptomatis, multis est usus remediis, frustra tamen. At quum præter spem, ex cujusdam commendatione avellanis in victu uteretur, liber & sanus à tantis affectionibus evasit. Consulverat illi vir quidam, si morbum profligatum vellet, avellanas internis suis membranulis initio prandii & cęnę comederet: Ille remedium considerans familiare & optimum, non solùm, initio mensę eas comedebat ut Medicus ille imperaverat, sed medio & fine quarum assiduo usu ita valuit, ut nunquam postea morbum persenserit. *Amatus Lusitanus*, *cur.* 78. *cent.* 7.

SECTIO QUINTA.

Pro Nervipunctura ab acu in digito.

LAurentius Bruninch., Chirurgiæ Doctor accitus, applicuit puncturæ linamentum, (plagellam vocant barbari) inunctum cum unguento *Guidonis* de euphorbio, quod ita se habet.

℞. Ceræ, resinæ, picis, an. quart. 1. euphorb. ℥i. terebinth. ol. commun. an. ℥ß. M. f. a. F. unguentum, inflationi manus apposuit emplastrum ex resolventibus & roborantibus, & deinde vinum stypticum in quo coquerentur absint. chamæm & sal. postea inunxit digitos cum unguento dialth. balneando manum cum jure intestinorum, & eam ponendo in bobus aut similibus animalibus rec. mactatis, & ita mulier hæc sanitati restituta fuit. *Petrus Forestus*, *observ.* 38. *lib.* 6. *observ. Chirurg.*

Pro nervorum, ligamentorum & juncturarum torsionibus hoc ceratum valde conducit.

℞. Sigill. solom. ℥iv. rad. alth. ℥i. fol. plantag. M. ii. omnibus bullitis, deinde pistatis, & cribratis ad ignem cum cera alba sufficienti F. ceratum; addendo ol. ros. myrtill. an. ℥ii. Terebinth. claræ, ℥iß. Agrippæ, dialth. an. ℥ß. bol. arm. ʒvi. Sang. drac ʒ.3. thuris, ʒi. santal. omnium ʒii. valet autem post septimum diem. *Petrus Forestus*, *observat.* 3. *lib.* 8. *Observat. Chirurg.*

SECTIO SEXTA.

Pro Nocturnis Caloribus.

NOcturni hi calores nullam aliam habent causam quam difficultatem coctionis & distributionis cibi; radices cichor. cum singulari quadam vi ventriculum corroborandi, & jecori obstructiones reserandi polleant, earum continuum usum commendo: nullum certè in hoc morborum genere nobilius experientia frequēti inveni: bibatur igitur semper hora una ante cibum decocti hujus bonus haustus: qui nisi est sapore amabilis, utilitate tamen acceptus sit, & magnificat: sub noctem verò si vapores ex laboriosa coctione, in ventriculo & corde anxietatem quandam concitent, emulsionis margar. sequentis cochl. duo vel tria assumantur.

℞. Aq. borrag. è flor. in vitreo destill. ℔i. Margarit. dilig. præpar. ʒiii. aq. cinnam. ℥i. M. in mortar. marmoreo: hanc adeo extollit *Montaghana* ut se hac plurimos & senes exactæ ætatis, & in morbis gravissimis ægros conservasse glorietur. *Io. Crato consil.* 65. *lib* 6.

SECTIO SEPTIMA.

De Nyctalopia.

NYctalopia affectus est secundum quosdam in quo interdiu quis videt, sed noctu aut vesperi nihil: secundum *Hipp.* ver oculi vitium est, in quo è contra noctu melius cernitur, interdiu autem deterius: utriusque affectus assignanda est causa: nocturno fit cæcitudo, ex eo quod propter oculi humorem & corneæ tunicæ crassitiem & impuritatem, multum lumen ad visionem requiratur: huic causæ

sæ aliquando conjungitur pupillæ non naturalis coarctatio: diuturnæ rursus cæcitatis immediata causa est requisitio pauci luminis ad visionem cum hoc, quod oculus non possit multum lumen tolerare ob corneam nimis tenuem, & humores nimis raros & limpidos: hanc causam adjuvat quandoque pupillæ nimia dilatatio; quam efficere potest longa mora in tenebricoso carcere.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Nyctalopia.

INter topica utebantur frequentissimè sanguine turturis & columbi; quæ sunt *Dioscoridis* remedia; & ipse fœlicissimo cum successu usus sum ad multos annos; & dicti sanguines tepidi oculis instillabantur. *Epiphanius Ferdinandus, histor.* 51.

Quendam patrem familias nyctalopem factum vidimus, qui post occasum solis quotidie cæcus redditus in ludibrium apud domesticos venerat, cum magna honoris & rei domesticæ jactura, qui ferè ad desperationem ductus, tandem convaluit, sumendo aliquoties ante cibum hepar anguillæ super assatum: hoc remedio postea duos simili malo laborantes fœliciter ad sanitatem perduximus. *Dominicus Panarolus, observ.* 49. *Pentecoste* 3.

MEDICINÆ PRACTICÆ
LIBER DECIMUS TERTIUS.

De Affectibus à littera O incipientibus.

SECTIO PRIMA.

Pro Obæsitate.



NObilissimæ Dominæ adeo obæsæ ut vix incedere posset, à Medicis consultum est, ut iter unius miliaris subinde jejuna pedestri itinere absolveret, sed cum præ asthmate ambulare amplius non posset, magis ei profuit purgatio frequentior: aurifaber quidam cum extremè obæsus foret, ita ut proximus suffocationi videretur, huic sequens pulvis etiam in cibo datus est, & ita liberatus fuit.

℞. Tartar. ℥ii. cinnam. ʒiii. zinzib. ʒi. sacch. ℥iv. F. pulvis *Gilbertus Horstius* hoc sequenti pulvere, modo per se modo in conditis, in obæsis commodè usus est.

℞. Tartar. vini albi aut rubri ℥ii. cinnam. ℈iv. zinzib. ʒß. sacch. ℥iv. M. hæc etiam subsequentia maximè extenuare obæsos expertus erat; cepæ, allium, nasturtium, porrum, semen rutæ, & potissimum acetum scyllinum: utantur larga ventris solutione, urinam ac sudorem provocent; labore multo tum veloci utantur antequam comedant; famem tolerent, diu vigilent, sitim patiantur, in balneo aereo sudent, dormiant parum, & in lecto duro, multùm cocant, & morentur sub sole: hæc omnia corpus pingue macrescere faciunt. *Petrus Forestus, observ.* 10. *& Schol. lib.* 31. *De succis.*

Purgato corpore, quoniam præcipuus scopus propositus est, ut caro & pinguedo deterantur, simulque continuo perspirationi & exinanitioni via paretur, ad eos absolvendos conducturum id remedium esse confido, quod hæc faciendi insignem potestatem habet, cujusmodi est ligni guajaci & sarsæ decoctum pluribus cum tenui & exsiccanti diæta, sudorisque provocatione assumptum; hoc enim (si

modo

modo prudenter adminiſtretur) minimè dubitare oportet, quin blandè exſiccet, ſudoremque provocando cutis meatus aperiat, & conſequenter faciendæ inſenſibili tranſpirationi magnopere auxilietur: poſt cujus uſum non parùm mihi arridet eorum conſilium, qui diureticis utendum eſſe commendant, ut aſparago, apio, fœniculo, porro: ſimiliter quoque facere non poſſum: quin laudem uſum ejus lavacri, quod vim habeat exſiccandi, quale eſt aqua marina qua tepida utatur. *Hier. Mercurialis, tom. 3. conſult.* 222.

Abſtineat à potatione inter prandium & cœnam, nam talis corpora multum pinguefacit: laudant aliqui maximè in æſtate per plures dies cyathum unum aceti manè, nam potenter corpora ſiccat & emaciat, ſit ejus ergò aſſiduus maximè in condimentis & acetariis verum hoc fugiant qui imbecillos habent articulos nec non & uterum, hyeme ut ejus nimia acredo refrangatur, immiſcendæ ſunt uvæ paſſæ: ſint in aſſiduo uſu cappares cum aceto conditi, & olivæ: cauteria maximè probantur, præſertim in tibiis, cum ſenſim evacuent totum corpus, frictiones etiam commendantur aſperæ pannis aſperis donec cutis rubeat: ſit aſſiduus uſus linguæ ovis i. ſeminis fraxini, ad ℥i. cum vino exhibiti. Ex *Plinio* hydropicos curat, & corpore obæſos ad maciem reducit. *Arabibus* etiam maximè commendatur. *Epiphanius Ferdinandus hiſtor.* 83.

SECTIO SECUNDA.

Pro Obæſitate.

NObilem virum adeo pinguem vidi, ut equo inſiſtere nequiret, quin ſtatim ſopiretur, nec loco ferè moveri poſſet: ille tamen nunc huc & illuc vadit, mole illa deperdita, & priſtinum habitum recuperavit, quod ſola maſticatione fol. tabaci peractum fuit, ut ipſe mihi aſſeveravit, pituitoſis enim & frigidis corporibus utile eſt: ſolium lauri linguæ impoſitum aquas multas etiam educit. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 11. *cent.* 2.

Multi quibus craſſior eſt corporis habitus & pinguior aqualiculus, ejus extenuationem ſummopere exoptant, ut deambulationibus, & variis corporis motibus & inflexionibus liberius & abſque moleſtia vacare poſſunt, tenuis diæta ſæpè parum profuit; imo plurima multis intulit damna, humores enim exacuit & inflammat, febremque ſæpius excitat, à quibuſdam uſus aceti commendatur, ſed ventriculum & inteſtina lædere poteſt, cum ſit membranoſis omnibus partibus infenſum: eo tamen fœliciter uſus eſt ad corporis ſui extenuationem & imminutionem *Chiapinius Vitellius Cetonæ* Marchio generalis *Caſtrorum* præfectus in *Hiſpaniarum* regis exercitu *Belgico* ut videre eſt apud *Stradam decad.* 1. *lib.* 8. *De bello Belgico*. Mirum fuit (inquit) hominem obæſitate prætumidum ea valuiſſe non modo vi mentis, ſed etiam corporis expeditè ſeſe inflectentis agilitate: ut in præliis, ad ducis prudentiam non magnopere in illo deſideraſſes bellatoris dexteritatem quod enim ſub mediam fermè ætatem, increſcente adeo mole, ut faſcia è collo demiſſa ſuſtinendus venter eſſet immodicè projectus, videret tardiorem quotidie reddi ſe ad belli munia: homo ad militiam cuncta referens, vino ſua ſponte ſibi interdicto, acetum exinde bibere ad vitæ uſque finem perſeveravit; effecitque ut detumeſcente abdomine, defluenteque ventris pelle, qua ipſe ſe thoracis inſtar involvebat, octoginta ſeptem librarum decreviſſe pondo compertus ſit. Novi ego hominem qui ex obæſo & craſſiſſimo gracilior evaſit, detracta ſcilicet panis portione, quem quotidie copioſum comedebat: huic in panis locum major carnis quantitas ad eſum exhibita eſt. *Iſaacus Cattierus, obſerv.* 13.

Notiſſimus hic Tribunus militaris ſexagenario major, ſed vivax & vegetus, ita ferè quinto quoque anno abdomine tardus evadit, & pinguedine nimia diſtentus, ut aliis gravis, ſibi inviſus ſit. Cui malo cùm varia quæſierit remedia inediam, acida, exercitia, fruſtrante expectationem ingrato eventu, noviſſimè in mercurio dulci opem ſollicitavit & invenit. Progreditur enim pilulis mercurialibus ad eam paulatim doſim, ut apertis gingivarum laxitatibus, ptyaliſmus conſequatur, nec is perfunctorius, ſed qualem in aduſtis *Veneris* nepotu-

nepotulis efflagitant medentes, ut fœdam luem expuant. Per has vias omasum se. se exonerat, & lætum alacremque Tribunum ad munia sueta reddit expeditiorem. Ex eo triennium integrum exigit ab infesto aqualiculi pondere liberum. Tandem redit sensim malum, & quinto post anno novam curam deposcit. Igitur ille iterum supplicat Mercurio, iterum in palæstram redit promptior. Jamque ter quaterve iterato eodem æquore, vivido faciei colore, toris robustis, corpore alacri ad negotia sua consurrexit. Exploratum hactenus fuit, fœdam pituitam per glandulas salivares excludi. Hoc novum, nimiæ pinguedinis causam per eosdem ductus foras posse amandari. *Olaus Borrichius in Art. Med. Thomæ Bartholini.*

SECTIO TERTIA.

Pro obstructione venarum meseriacarum.

℞. TErebinth. cypriæ ℥ß. lavetur aq. absinth. & rutæ per vices quater deinde adde pulv. cinnam. nuc. mosc. an. ʒß. ol. amygd. d. rec. ʒii. M. non reperi melius remedium in difficilibus & antiquis tum meseriacarum venarum, tum hepatis & renum obstructionibus. *Hier. Heroldt. epist. 38. lib. 6. epist. & consil. Cratonis, & aliorum à Scholtzio editorum.*

Corollarii loco electuarium quoddam transmitto, quod in obstructionibus viscerum maximo usui est, & præsertim in morbo virgineo: communicavit autem mihi illud Ducis *Bavariæ* medicus præstantissimus, & se multa centena eo lucrifecisse dicebat, & ferè domi suę, ne innotescat parare solere: hæc autem est descriptio ex illius αὐτογράφου.

℞. Limatur chalyb. ℥viii. molatur super porphyrite subtilissimè cum aceto, deinde siccetur ad solem, aut ignem, & sic septies iteretur.

℞. Limatur. sic. præp. ℥vi. cinnam. nuc. conditæ, an. ʒiii. rhei el. ʒii. syrup. aromat. rosat. ℈vi. mell. opt. sacch. albiss. an. ℔i. M. cum lento igne, & F. electuar. qui hoc electuarium assumit exercitio utatur; dosis sit instar castaneę vel ℥ß. præcedat autem purgatio universalis. Potest ut ad dies triginta, vel quadraginta: in viscerum, lienis maximè, obstructionibus magnam vim possidet: etiam fœminis & virginibus decoloribus rectè datur: feci ego in una atque altera periculum. *Petrus Monavius, Epist. 33. & 34 libro 2. Epist. & Consil. Cratonis, & c. à Scholtzio editorum.*

SECTIO QUARTA.

De oculi cicatrice in pupilla visionem impediente casu deleta.

PUella cum ex cicatrice in corneæ media sede nata, visus impediretur, Chirurgus sacch. cand. pulverem oculo inspergere volens, ad eam extergendam, errore quodam pixidem eam arripuit, in qua sublimati pulvis continebatur, quem cum imprudens oculo inspergeret, tanta suborta est inflammatio ut periculum esset de oculo: tamen sanata, tantùm abfuit ut quid obfuerit, ut potius multùm profuerit: nam cicatrice penè universa detersa remanente levi duntaxat macula, visum recuperavit: quod indicio est, globum oculi, fortia quoque perferre posse medicamenta, cum cornea ipsius unica sit durissima & insensibilis. *Felix Platerus, observat. lib. 1. pag.* 113.

SECTIO QUINTA.

Pro Oculi dolore,

PRæmissis universalibus remediis caseus ovillus recens pluries in aqua frigida lotus, tandem albumine ovi permistus & oculo appositus mirificè profuit. *Petrus Forestus, obs. 3. lib. 11. De morb. ocul. & palpebr.*

SECTIO SEXTA.

Pro Oculorum hebetudine.

MOntanus præceptor meus ad hanc intentionem cuidam præstanti viro hunc syrupum præscripsit.

℞. Succi verbenæ, euphras. rof. fœnic. rutæ,

rutæ, chelid. an. ℥iii. purificentur ſ. a. & cum ſach. F. ſyrupus: aromatizetur moſcho, membranis denſatis, & craſſefactis (ita enim fieri ſolet in hebitudine in ſenibus) valde prodeſt collyrium quod ſequitur, habeoque de eo certam experientiam.

℞. Fol. euphraſ. rutæ, chelidon. maj. beton. verbenæ, an. M. i. ſem. fœnic. ſiler. mont. an. ℥ß. Rad. cal. aromati ʒvi. Abſinth. pontici non tenuifolii, ſed latifolii. M. i. flor. cyani roſar. an. Miß. Thuris Aloes, Myrrhæ, an. ℥ii. aq. raſ. ℔ii. vini malvat. aq. rutæ, an. ℔i. urin. pueri ℔. m. infund. omn. per dies quinque: poſtea ſ. a. deſtillentur in vaſe vitreo, ac deſtillatum vitro benè cooperto ſervetur uſui. *Joh. Crato conſil. 3. lib. 2.*

SECTIO SEPTIMA.

Pro Oculorum rubore & dolore.

QUidam in hoc caſu maximopere commendant aquam ſimplicem in qua vitriolum album & ſaccharum candidum diſſoluta ſunt, ego verò plurimùm prodeſſe comperi eam aquam quæ à nive *Martii* diſſoluta in vaſe vitreo provenit: nam hæc etiam abſque alia ulla re adhibita in affluxu calido loco collyrii eſt: ad rubedinem autem peculiariter commendatur, aqua fragorum, illis prius in eo vaſe in quo deſtillantur putrefactis in fimo, aqua etiam è tormentilla deſtillata rubores tollit, & initio fluxionum prodeſt; laudatur & hoc collyrium.

℞. Aq. fœnic. euphraſ. roſ. an. ℔. m. ſacch. candidi, ℥i. vitriol. alb. ℈. m. M. & per filtrum aliquoties transfundatur; dolor iſto modo ſedabitur; noctu totus oculus inungatur iſto unguento cujus mirificam efficaciam expertus ſum & pro ſecreto habui.

℞. Butyrum ſi haberi poteſt menſe *Majo* factum, aut aliud recentiſſimum diligenter elotum, vel loco illius medullam bovinam è cruribus, vel cervinam; atque huic admiſce lapid. calamin. in tenuiſſimum pulverem triti quantum accipere poterit, atque ut dixi hora decubitus applicetur; repeti autem poteſt aliquoties noctu iſta inunctio, ſi præſertim dolor vehementer urgeat; manè abluitur aq. roſ. & fœnic. in qua particula pomi dulcis ſit decocta. *Ioh. Crato. conſil. 5. lib. 5.*

Aurifaber quidam fluxum lachrymarum ex oculo ſiniſtro diu perſeverantem cum rubore, tumore & obſcuritate illius oculi, patiebatur; aliquando hæc ceſſabant, mox iterum revertebantur, eratque antiquus & confirmatus affectus: tandem accerſitus, ordinavi pilulas ſequentes.

℞. Pil. aurear. coch. an. ʒ. m. cum aq. fœnic. F. pilulæ: dejecit admodum, atque eo ipſo die lachrymæ ceſſarunt, & oculum aperire potuit: veſicatorium dein nuchæ applicui: emplaſtrum pro ruptura ad arcendam defluxionem utrinque temporibus quadrantis thaleri magnitudine admovi: ad cohibendam item defluxionem ſequens ordinavi collyrium.

℞. Cortic. granat. contuſ. ℥i. bol. arm. pinguis, dr. ii. coq. in aq. plantag. & peculi roſar. an. part. æq. in colat. ℥iv. diſſolv. lap. hæmatit. dr. ii. diu agitando ut penitus diſſolvatur adde vitrioli albi ℈i. camphor. ℈ß. M. diligenter ut fiat collyrium: in quo parvam ſpongiolam madefaciat & exprimat, atque oculo clauſo applicet, ſæpe repetendo, cum aliquoties uſus eſſet, ut melius operaretur addidi.

℞. Aq. plantag. ſolan an. ℥iii. tutiæ ʒii. mucilagin. ſem. pſyll. fact. cum aq. roſar. M. cum priori collyrio & utatur, & ſanatus eſt. *Felix Platerus, obſerv. lib. 2. pag. 377.*

Caro vitulina recens abluta ſingulare empiricorum in dolore oculorum eſt remedium: caſeus recens non ſalitus applicatus idem facit: albumen ovi agitatum donec aquæ inſtar fluat ſpuma adempta plerumque ad doloris ſedationem uſurpatur: tum per ſe, tum cæteris additum medicamentis pomorum etiam dulcium aſſorum prius ad ignem, vel ſub cineribus, vel decoctorum pulpa, cum dolor ſedandus, valde eſt utilis ſunt qui ex ſemiputridis pomis parum aſſis pulpam præferunt: quando verò fluxus reprimendus, poma acida, pyra auſtera vel cydonia eodem modo parata ſumuntur. *Felix Platerus, pract. tom. 2. cap. 3. pag. 270.*

In doloribus oculorum folia nicocianæ applicentur. *Joh. Hartm.* practic. Chymiatr. *pag.* 270.

SECTIO OCTAVA.

Pro Oculi rubore & dolore.

FOmentum iſtud meum ophthalmicum (quo toties cum ſucceſſu uſus ſum) tepidè applicari juſſi.

♃. Sem. fœnugræc. conquaſſ. ℥iß. ſem. euphraſ. aniſ. fœnic. an. ℈ii. flor. euphraſ. beton. meliloti, chamæm. an. p. iß. tutiæ præp. ſarcocoll. nutrit. ſief. alb. an. ℥i. incid. & conquaſſ. omnia & coq. in lact. vaccin. rec. q. ſ. & ſacculis includantur pro fotu. *Joh. Petrus Lotichius, obſerv.* 7. *cap.* 2. *lib.* 2.

Joh. Heurnius oculorum rubidinem dolorificam miraculi inſtar hoc ſecreto remedio curavit.

♃. Phlegma aluminis, applica, extillatur in balneo, in notis annexis *cap.* 5. *lib.* 5. *patholog. Ioh. Fernelii.*

Vir quidam doctus deſtillationem ad oculum ſiniſtrum patiebatur, contra quam hoc uſus eſt remedio, & brevi ſanus evaſit.

♃. Tutiæ præp. q. v. linteo raro includatur, & filo ligetur. In vino *Cretenſi* auſtero immerge, & ea ſic panno excepta oculum lava. Brevi enim, vel intra triduum ſanus evaſit. Bis autem vel ter in die uſurpari debet. *Amatus Luſitanus, curat.* 96. *cent.* 5.

SECTIO NONA.

Pro Oculi macula cum catarrho & metu ſuffuſionis.

PRo conſervatione oculi, velim utatur hoc collyrio abſtergente.

♃. Aq. roſar. ℔iv. ſem. fœnugræc. ℥i. rad. alth. num. 6. bulliant ad conſumptionem tertiæ partis, fiat fortis expreſſio, colaturæ adde Aloes opt. pulverizatæ & ſacch. Candidi roſati, an. ℥ii. bulliat iterum cum his ad ignem clarum ad conſiſtentiam mellis: deinde ſervetur ad uſum in vaſe vitreo bene obturato, uſu iſtius collyrii corroboratur oculus & mundificatur, & abſterguntur humores, hoc mihi habeo familiare, quod ſemper fœliciter ſuccedere expertus ſum. *Ioh. Baptiſta Montanus, conſ.* 145.

Aqua mellis oculorum maculas certiſſimè delet, ſi penicillo illas tangamus; ſed oculorum dolor, ſi quis ſit, primo mulcendus; eſt enim dolorifica quod notandum. *Petrus Pachequus, obſerv.* 43.

Quædam mulier infimæ ſortis maculam habebat in oculo: cui conſilium dedi, ut bis in die ſucci rutæ guttam unicam in oculum inſtillaret, quod cum ſatis diu continuaſſet, macula prorſus abſumpta eſt. *Samuel Formius, obſ.* 28.

Puella quædam in oculorum nebulas craſſas, ob deſtillationem à capite, incidit. Pro quibus delendis, à repurgato corpore, hoc remedio uſi ſumus, & ſana evaſit.

♃. Mellis ex ipſo favo ℔ii. ſummit. fœnic. flor. ſambuc. euphragiæ an. p. ii. Sacchar. Cand. ℥iv. In duplici vaſe vitreo f. deſtillatio ſ. a. Cum hac aqua nebulæ ſæpe inungebantur, & tandem ſanata eſt. *Amatus Luſitanus, cent.* 5. *curat.* 53.

SECTIO DECIMA.

Pro Oculo perforato.

QUatuor annos natam puellam vidimus, cui dum nodum in panno ſolvere acuto gladio niteretur, reſiliens mucro oculum dextrum percuſſit: quo perforata ipſius oculi tunica, plurimus ſtatim inde fluxit humor; quare etſi viſum prorſus amiſerit, ipſum tamen haud multò poſt ritè curata recepit, tanta enim ineſt vis tenellæ illi ætati, ut hunc ipſum oculi humorem (quod ſæpè accidit) in integrum reficere poſſit. *Antonius Benevenius, cap.* 74. *lib. De abditis Morborum & Sanationum cauſis.*

Quindecim annorum adoleſcentem cum Domino *Iohanne Griffonio* Chirurgo præſtantiſſimo curavi, cui acus ſutoria perforaverat adnatam membranam prope iridem: hinc factum, ut humor aqueus ſtatim effluxerit, & adoleſcens illico viſum planè amiſerit. Oculo impoſuimus

in primo apparatu albumen ovi cum aqua rosac. & nonnihil croci: fronti autem defensivum ex bol. armen. terra sigill. cum oleo rosac. paucaque cera & aceto in formam unguenti redactum atque injecimus statim enema. Sequenti die catharticum exhibuimus, & amplius, & anodynis ad septimum usque & amplius vulnus tractavimus. Deinde collyrio ex aqua euphras. sacch. & tutia præparata cicatricem induximus, hic curatus fuit nullo superveniente symptomate: haud multò post curationem visum quoque recepit. Curavi etiam puerum cui infixa sagitta perforata fuit cornea qua parte conspicitur iris; effluxit nonnihil humoris aqueis, unde contracta est cornea; & puer protinus visum amisit. Vulnus curavi ad modum supradictum: puer hic quoque non multò post visum recepit. Omnino his ægrotis crystallinus humor compunctus non fuit: est enim ille humor præcipuum visus instrumentum, ac sua propria continetur membrana arachnoide; qua dilacerata, amplius humor crystallinus officium facere nequit, effluxit autem in his aqueus tantum humor, qui cum sit excrementum aliquando renascitur, præcipuè in pueris. Id autem hic notandum, vulnerata pupilla visum recipi non posse, quamvis humor crystallinus sit illæsus, & aqueus renascatur; inevitabilis enim cicatrix impedit, quo minus radii eorum quæ visui objiciuntur, ad humorem crystallinum perveniat. *Guil. Fabritius Hildanus, observ. 26. cent. 1.*

Franciscus Plazzonus duodecim annorum puero medebatur cui cornea pertusa, humor aqueus oculi totus affluxerat, Sed intra binos menses spontè sic præparatus fuit, ut oculi usus ipsi omnino fuerit redditus, ob reliquarum partium constitutionem humidam. Idem *Gal. lib. 1. De Symptom. Causis, cap.* 1. annotavit. *Ioh. Rhodius, observ.* 82. *cent.* 1.

SECTIO UNDECIMA.

Pro Oculi tumore carneo.

IN muliere vetula paupere, tumor in oculi sinistri latere juxta pupillam ante biennium exortus; cum oculi immenso ardore, & dolore, adeo accrevit ut medium ferè occuparet oculum, prominebatque ad avellanæ majoris magnitudinem, carnem ex rubro nigricantem repræsentans, adeo deformi colore, ut pavorem inspicientibus incuteret, tandem suppuratione facta per dies quatuordecim, ater ex eo effluxit sanguis, remanente nihilominus carne illa ex atro rubente & nunc virescente. Ad me consilii gratia veniens, jussi ut pomum putridum applicaret exiguam spē sanationis habens, verùm cum non proficeret, jussi ut sumeret cortices granat. pulverizaretque & adderet fol. plantag. rec. eaque simul in aq. fabrorum ferrata decoqueret, addendo albumen ovi, simulque decoquendo, sub finem pulv. vitrioli albi ea quantitate, quàm oculus perferre posset, hocque cataplasma noctu oculo imponeret, illiusque usum continuaret. Post duos menses reversa, vidi tumorem media ex parte absumptum, quapropter in hujus applicationis usu, pergendum esse consului: quod cum adhuc mensibus duobus fecisset; tumor omnis præter omnem spem evanuit. *Felix Platerus. obs. lib. 2, pag.* 386.

SECTIO DUOCECIMA.

Pro Oculi Vulnere.

LIthuanus quidam qui ab omnibus medicis, agyrtis, anubus, veneficis, chymicis, in tota quam obierat *Europa & Asia* secreta ut vocabat prece vel pretio, vel permutatione, plurima collegerat; inter alia gallum gallinaceum, utraque illum manu tenens, mihi obtulit, jussitque me oculum sæpius acutissimo scalpello punctum, interque digitos pressum, orbitæ cranii reponere: affudit illi liquoris guttas duas, obligatoque capite cistæ inclusit; è qua post horas octo eduxit utroque oculo ita sibi simili, ut nec ego, qui secueram, nec adstantium ullus, sectum oculum à sano posset distinguere. Succus ille erat is; ut mihi fatebatur, qui in vesicis ulmorum *Majo* mense invenitus, quinque nisi tum colligatur, in granula quædam rubra vermiformia mutatur. Hanc ego artem ludicram,

cram, nullique unquam profuturam dicens, cùm scire non possemus, an cum oculi externa pulchritudine visus servaretur: Cùm tamen aliquot annis succum hunc colligi curassem, est enim vulneribus sanandis commodus; casu duabus sororibus à prandio coludentibus, junior adultioris linteum suentis brachium vi elevans; acum in mediam pupillam altè adigit, extemplò, à patre principis consiliario accitus, observo aqueum humorem, & partem vitrei effluxisse: applico oculo tumenti vesicarium ulmi succum sub quartam pomeridianam; jubeo sub mediam noctem linteum ad motum novo liquore imbui, quem Othonnam certius, quàm tot ignotarum herbarum succos nominarent Botanici. Manè testor Deum & Fidem externa sanam offendi, sed illius oculi luminæ captam, etiam nunc vigesimo ferè post anno, nullus excæcatum oculum à vidente, etiam si curiosè indaget, discriminare potest, imò multis annis cum marito orbitatis ejus inscio vixit. *Henricus ab Heers*, *Observ.* 4. *lib.* 1.

Ad Oculorum vulnera Beryllum aliqui celebrant, sive illa pupillæ, sive alteri parti inflicta fuerint. Reducitur Berillus contusus & tritus in pollinem exactissimè ut impalpabilis sit. Deinde lentis quantitate pulvis quotidie manè, supino jacente ægro, in oculum, donec sanetur, infunditur, ac præcipitur ut æger immotus aliquandiu supinus permaneat. Si pupilla vulnerata fuerit, etsi commodè sanari non possit, tamen ita emendabitur, ut oculus deformis non fiat. Si læsio extra pupillam fuerit; præclarè sanat Beryllus, quemadmodum etiam omne oculorum contusiones. Suaderem contusiones & sugillata, ut infusio fieret aquæ verbasci: Si adjuncta esset inflammatio, aqua rosat. plantag. euphras. vel simili. Si vulnus esset, aqua beton. tormentill. vel plantag. *Anselmus Boetius*, *lib.* 2. *De Lap. & Gemmis*. *cap.* 71.

SECTIO DECIMA TERTIA.

De Oedemate.

Oἴδημα (in οἰδέω tumeo) tumor est laxus, frigidus, mollis & doloris expers; ad digiti compressionem cedens nec calor nec rubor, sed genuinus vel albidus duntaxat color inest. Duplex est, unum collectum & circumscriptum, quod propriè Oedema nuncupatur; alterum diffusum & expansum, diciturque tumor œdematosus. Ejus causa statuitur pituita: in omnibus partibus excitari potest, sed præcipuè in manibus & pedibus; ut in hydropicis, & cachecticis & phthisicis videre est.

SECTIO UNICA.

Pro Oedemate.

Accitus ad virum quendam qui crura œdematosa habebat, materia pituitosa commodè præparata & evacuata, hoc topicum applicavi.

℞. Fol. malv. rosmarin. flor. stæch. mont. majoran. flor. chamæm. ivæ an. Mß. sal. nitri. Salis gemm. alumin. an. ℥ii. bulliant in s. q. aqu. cineris sive lixivii, ad tertiæ partis consumptionem. Colatura manè & vesperi œdemata fomententur, sed & alteri, cui crura maximè œdematosa erant, hanc lotionem fieri mandavi.

℞. Aquæ cineris ℔xx. flor. chamæm. rad. ebuli, an. M. i. sal. communis, ℔ß. aceti opt. ℥iv. M. & bulliant usque ad consumptionem medietatis: colatura usui servetur. Aliis etiam sæpius commode sequens præscripsi.

℞. Aq. mar. ℔xx. aceti opt. ℔ii. bulliant usque ad consumptionem quartæ partis. Deinde ipsa dicto usui servetur. Quod si æger noster istis remediis non fuisset curatus, pervenissem ad extremum illud remedium quod Præceptor meus *Benedictus Faventinus* præscribit, & est cauterizare membra affecta cum actuali cauterio in pluribus locis: ipso enim non solùm extrahetur aquositas pituitosa talem progignens affectionem, verùm etiam membra exonerata confortabuntur, ut inde nutrimentum melius concoquere valeant & superfluum secernere. Aliquando etiam apponit ille parti affectæ emplastrum vesicans. *Petrus Forestus*, *observ.* 1. *lib.* 3. *Observ. Chirurg.*

Victu exsiccante & ad calidum vergente pre-

præscripto, materiam pituitosam commodè præparavimus, mox & purgavimus cum polipod. agar. turpetho, & id genus aliis. Tandem ad localia devenimus juxta *Avic.* qui incipit curationem è frictione cum aspero panno, ponitque exsiccantia super apostema, ut spongia novam adhuc retinentem virtutem aquæ marinæ, infusam aceto aquæ commixto, idque calidè: in ea enim spongia teste *Avic.* & *Gal. 2. ad Glauconem*, virtus inest exsiccativa & resolutiva, hæc autem à principio fiunt, in augmento adduntur fortiora resolutiva, ut spongia alia nova infusa in lixivio cineris vitis & modico aceto: in declinatione adhuc fortiora adduntur, ut salis gemm. exiguum, nitrum & lixivium cineris ficci & quercus cum alumine & sulphure, & similia. Deligare verò spongiam debes ab inferiore parte incipiens ac supra finiens. Sit autem arctatio mediocris velut in ossis fractura, & primæ quidem injectiones fasciæ, quæ scilicet infernè incipiunt, magis arctandæ, quæ deinceps sunt magis remittendæ; sed ita ut nulla pars deligationis fit laxa, verum cum supradictis non resolveretur, & videretur quod apostema aliquo modo elevabatur, & dolor crescebat, ad maturativa scopum convertimus sic.

℞. Radic. alth. lil. alb. cepar. alb. summitat. malv. senecionis & lapath. acuti, an. part. æq. omnia ista involuta stupis madefactis coquantur sub caldario, deinde addantur caric. ping. num. 10. axung. porcin. q. s. fermenti ℥ii. incorporentur & F. cataplasma. Dicit enim *Valescus*, quod res bullitæ in aqua non tantum maturant apostemata frigida, sicut coctæ sub prunis, vel frixæ in patella cum sola pinguedine. Ubi jam maturum videtur apostema, nullo modo tardandum erit, donec sponte aperiatur, quia fortasse nunquam id contingeret: ideo ferro candenti aut caustico aliquo medicamento fiat apertio, qua pus excernatur, aperto apostemate fiat ejus mundificatio, cum mundificativo ex succo apii & melle. Valet etiam unguentum apostol. post verò detersionem & mundificationem curetur ut reliqua ulcera sordida. Cuidam hoc experimento œdema resolutum est, quo *Benedi.* Præceptor meus commodè uti solebat.

℞. Salv. sicc. rosmarin. beton. an. ℥ß. carvi, dauci, anisi, fœnic. an. ʒii. pulver. omnia subtiliss. & prædictus pulvis superaspergatur spongiæ siccæ ad quantitatem membr. œdematosi, eamque illi super alligabis, & sic manè & vesperi continuando videbis dissolutum œdema. *Petrus Forestus, observ. 2. & schol. lib. 3. Observ. Chirurgica.*

SECTIO XIV.

Pro Opii veneno.

POst vomitum ex oleo, & acrioris clysteris infusionem, detur in potu vice una post aliam vinum decoctionis castorei & piperis nam secundum *Guainerium* hujus Bezoar est ʒi. Castorei cum vino: & ex conferentibus est bibere optimum vinum, & cum nitro & sapone extrema fricare, & cum helleboro albo, seu pipere naribus immisso sternutationem provocare. Sumat etiam ex theriaca optima. Prodest etiam vinum in multa quantitate sumptum, dicunt experimentatores quod hæc confectio sequens sit ejus propria theriaca.

℞. Assæ fœtid. sabin. piper. castor. myrrh. an. q. s. trita conficiantur cum melle; detur cum vino generoso, non permittantur dormire. *Petrus Forestus, schol. observ. 10. lib. 39.*

N. N. Optimæ spei juvenis, felicique ad artes liberales ingenio, ægerrimè ferens, quod ægritudo corporis in conformatione tota consistens, vix ulli quam sibi conspicua, pro voto curari non poterat, mæstitiæ solitariæque vitæ jam à longo tempore se totum tradidit. Tandem melancholia, verius pertinacia rationem superante, mori apud se certo decrevit: in quem finem propositi tenax, circa horam decimam diei Mercurii (qui decimus quartus erat mensis Maji 1684.) deglutiit opii crudi grana triginta & unum; suspicione, de veneno assumpto, oborta, circa horam undecimam ad illum advocor. Fassus quidem est ante meum adventum se toxicum hausisse, quod mors ipsi vita longe præferenda videbatur; sed nec minis,

nec amicorum conjunctis & ardentibus precibus obtineri poterat, ut quonam usus esset veneno propalaret. Post tres tandem ab opio assumpto horas; confessus est, sed ægre, tum quid, tum quantum ceperit. Emeticum statim propinavi ex ℥iß. infus. croci metallorum, quod nonnisi ob minas intentatas coactus ebibit: Multa ad gustum amara & sæpius evomuit, & ut ipse mihi fatebatur, plurima etiam opii frustula. Circa tertiam pomeridianam, & deinceps in somnum valde propensius erat, sed quod somnum omni arte arcendum edixerim, id unice curabant assistentes ne obreperet, ad loquendum continuo invitando, corpusque stimulando. Spiritum cornu cervi ad guttas xv. sæpius exhibui, cum Julapiii cephalici cochl. 2. quod.

♃. Aq. ceras. nigr. pœon. an. ℥iiß. aq. antiepilept. Langii ℥i. spir. lavendul. compos. & aq. theriacal. an. ℥ß. Castor. in nodulo ligati ʒi. syrup. flor. cariophyll. & de pœon. an. ʒv. M. Clysterem item purgantem hora octava injiciendum curavi, qui optime & pluries per inferiora eduxit. Ptarmi cum etiam ex pulvere florum lilii convallium ordinavi. Tantum habuere hæc præsidia (Deo benedicente) successum, ut nondum absolutis ab assumpto veneno 24. horis (quod mirum & valde notandum) ad integram sanitatem redierit.

SECTIO DECIMA QUINTA.

De Ophthalmia.

OPhthalmia est adnatæ seu albæ oculi tunicæ inflammatio cum rubore, ardore, dolore & lachrymis. Ejus causa proxima est tum sanguis purus, tum humores calidi, acres & vitiosi, sanguini permisti, in oculi tunicam adnatam sese effundentes. Antecedens verò Plethora & cachochymia. Ophthalmia aliquando contagiosa est. Sub hoc affectu continentur Taraxis. Xerophthalmia & Chemosis Taraxis, *i.e.* conturbatio, est oculi levis inflammatio cum exiguo dolore & rubore, quæ ut plurimum à sole, igne, fumo, vento, pulvere & vini potu ortum ducit. Ophthalmia etiam Notha dicitur; Xerophthalmia est inflammatio sicca sine lachrymis, aut materia effatu digna affluente: Oritur ab humore pauco, salso & nitroso. Chemosis vero magna est inflammatio non adnatam solùm tunicam, sed & carneam & palpebras obsidens, ita ut quasi invertuntur, nec claudi possunt, albumque supra oculi nigrum intumescit; pueros hæc magis quàm adultos apprehendit.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Ophthalmia biliosa.

PRæmisso lenitivo, ad humores acres & mordaces contemperandos syrupos incrassantes & infrigidantes hoc modo propinavi.

♃. Aq. solan. plantag. cichor. an. ℥ii. Syrup. de ros. rub. sicc. de nymphæa & papav. an. ℥i. M. F. Julepus pro duabus dosibus. Postea etiam purgavi cum infuso rheo, adjecto syrup. viol. oculis verò candidum ovi liquorem instar aquæ concussum infundebam, hoc enim modo acris fluxio sine offensa eluitur juxta *Gal.* 13. meth. & cum dolor urget, accipiebam aq. albuminis ov. ℥ij. lactis muliebri ℥iii. succi plantag. ℥i. M. panni linei duplicati in eo infuso oculis imponebatur, interea & collyrii alb. rhasis ʒß. modo cum lactæ muliebri soluti, modo cum aq. rosac. oculis instillabam. Fovebam etiam oculos cum decocto fol. malv. viol. & sem. fœnugræc. Medicamento illo ex ovi liquore, quo nos usi sumus, veteres magna consideratione utebantur, cum minime mordens sit & glutinosus, & propterea, lenit asperitates omnes quascunque acris fluxio excitat; deinde cum crassus sit & lentus humor constantius quam tenuis & aquosus in loco permanet; cumque absque rosione sit, si modice incalescat, dolorem maximè lenit, *Petrus Forestus, observ.* 2. *& schol. lib.* 11. *De Morbis Oculorum, &c.*

Mulier quædam de oculi dolore ingenti cum rubore coquerebatur, & palpebræ non solùm inflatæ, sed inflammatæ, rubedine affectæ conspiciebantur, optimo victus ordine instituto post ventris lenitionem huic

huic vena cephalica in brachio è directo oceli affecti secta fuit: postea etiam cucurbitulas cum scarificatione in parte colli qua jungitur cranio, appositæ fuere: etiam sanguisugæ post aures applicatæ, & medulla panis, simul & pomorum dulcium, cum lacte muliebri & aqua rosa. macerata oculo imposita sunt, atque ovi albumen concussum cum collyrio alb. *Rhasis* quod opium recipiebat, instillatum, pillulas quoque lucis devoravit, & à dolore liberata est. Alteram quoque, cum acerbè ab ophthalmia conflictaretur, pomum coctum cum aqua rosarum & lacte muliebri mixtum cum oculo continuò apposuissemus; deinde collyrium *Rhasis* album cum aqua rof. solutum instillassemus, tandem ab omni dolore liberavimus. *Id. obs.* 5. *l.* 11.

Cum tribus integris mensibus, nempe *Octobri Novembri & Decembri*, constitutis austrina permansisset, multæ inflammationes oculorum cum rubedine, & ophthalmiæ non veræ populariter grassatæ sunt. Omnibus fere purgationes profuere, postea & cucurbitulæ scapulis appositæ cum scarificatione, quibusdam verò propter pruritum & acres humores purgationibus tum cucurbitulis præcedentibus, collyria ex aq. albuminis ovorum cum aqua rosac. egregiè contulerunt. Sed hoc collyrium sequens præ aliis omnibus valdè commodum fuit.

℞. Ceruss. lotæ ℥j. amyli ʒvi. gummi tragac. sarcocoll. tut. præp. an. ʒß. Camphoræ, opii, an. dr. i. aq. rosar. q. s. F. massa usui servanda, atque huius potio exigua dissolvebatur cum aqua rof. ubi usus postulabat, & collyrii instar pluma in oculum affectum stillabatur, præcedentibus tamen purgationibus, infiniti hoc solo remedio convaluere. *Petrus Forestus*, *obs.* 4. *lib.* 11.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Ophthalmia.

AD fluxiones oculorum valet maximè crocus metallorum in hunc modum.

℞. Croci metall. dr. i. aq. euphrass. ℥iv. crocus tenuissime pulverizetur ut fiat pulvis impalpabilis, & misce cum prædicta aqua. Deinde corpore supino existente quater in die instillentur intra oculos quatuor guttæ tepidè. *Rodericus à Fonseca*, *tomo* 1. *consult.* 1. Pro alia ophthalmia.

Aq rof. ℥vi. aloes lotæ, tutiæ præp. an. dr. i. M. F. collyrium, cum linteolo vel spongia foveantur oculi. *Rodericus à Fonseca tomo* 2. *consult.* 55.

℞. Aq. rof. plantag. an. ℥ii. troch. alb. *Rhasis* sine opio dr. iß. tutiæ præp. ℈ii. sarcocoll. nutrit. ℈i. M. F. collyrium. Si dolor simul urgeat, addatur præscripto collyrio emulsio sem. papav. & mucago psyllii, & si adhuc non cedat dolor Rhasis collyrium cum opio usurpandum. *Jo. Zecchius cons.* 69.

Multis frustra tentatis remediis in patre meo ophthalmia detento, sequenti applicatione curatus fuit.

℞. Album. ovi, & cum aluminis frustro tandiu agitetur, donec pultis consistentiam acquirat. Postea linteo subtili involvatur, & oculo clauso palpebræ imponatur sæpe renovando. *Petrus Borellus obs.* 31. *cent.* 1.

Rusticus quidam ophthalmia inveterata laborans, ex medici præscripto, victu refrigerante & aquæ potu longo tempore usus fuerat, sine ullo levamine, tandem ab alio rustico persuasus fuit, ut victum illum refrigerantem desereret, & meri potui indulgeret. Post assumptum primum meri cyatum, se oculis melius habere sensit, & intra paucos dies eodem potu continuato ab Ophthalmia prorsus liberatus est. Idem aliis duobus contigisse mihi relatum est, quod confirmat aphor. *Hippoc.* dolores oculorum interdum meri potione curari: quando scilicet ophthalmia fit à sanguine crasso & pituitoso oculorum tunicis impacto, qui meri usu liquatur, attenuatur & resolvitur. *Lazarus Riverius*, *observ.* 25. *centur.* 3.

Quidam laborabat à longo tempore inflammatione, quæ tum adnatam, tum utramq; palpebram occupabat; effectus non erat continuus, sed recurrens, post varia usurpata frustra remedia, tandem præscripsi duo cauteria inter duas sca-

scapulas gestanda, nec non cucurbitulam utramq; amplectentem applicandam, urgente nimirum fluxione, quod cum præstitisset, sani omnino illius oculi evasere, non parum ad curationem contulit unguentum sequens, quo in initio usus fuit, purgato prius corpore, sectaque vena.

♃. Virid. ægris gr. xii. camphor. & lapid. calamin an. ʒß. tutiæ præp. ℥ß. butyr. rec. aq. ros. lot. ℥ii. M. F. Unguentum. *Joh. Marsinus, observ. 7.*

Oculorum inflammationem & exinde exortos dolores nullo alio remediorum genere sedare potuit collega nuper noster inter primos exstimandus, quam nivis globulo, quem in horto ambulans applicuit, irruentem enim ad carnem tunicam cruore frigore suo nix repellit, & eodem dolorem mitigat. *Thomas Bartholinus, cap. 25. De Nivis usu.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Ophthalmia.

PUella quædam post Variolas ophthalmia ex utraque oculo adeò laborabat, ut de visu periclitaretur. Multa ipsi, sed frustra, præscripta fuerunt remedia. Ego tandem cum Clarissimo *D. Manlio* Medicæ facultatis in Academia *Coloniensi* Professore primario, ad consilium vocati, setaceum ipsi consulvimus, & applicavimus, cujus beneficio, & Divino favore, brevi curata fuit. *Guil. Fabritius Hildanus, observ. 41. exempl. 2. cent. 1.*

Legantur etiam duo insequentia exempla; ubi in oculorum Affectibus ulterius ostenditur setacei præstantia & summa utilitas.

Aqua aluminis destillata in alembico supra cineres, & oculo cum linteis ea madidis admota, inflammationem efficaciter temperat. *Crollius* & reliqui chymici miris laudibus efferunt sal saturni in aqua ros. dissolutum, cui etiam salis ammoniaci grana aliquot addunt, hujus formula talis esse potuerit.

♃. Salis saturni gr. xii. sal. ammoniac. gr. iii. aqua ros. ℥iii. M. instillentur in oculum manè & serò, in vulgari usu habetur aqua ex vitriolo albo, in hunc modum.

♃. Vitriol alb. ℈i. aq. ros. vel plantag. ℥iv. vitriolum pulveratum in aqua ad ignem dissolvatur, coletur aqua per linteum, & in oculos instilletur, si acrimonia sua nimium eos vellicet, additione aq. ros. vel plantag. ad libitum temperabitur, sequens minoris acrimoniæ particeps est, & magis resolvit.

♃. Rad. ireos flor. & ros. rubr. an. ℈i. aq. ros. & plantag. an. ℥iii. bulliant lento igne ad tertias; colaturæ adde vitrioli albi pulver. gr. 8. vel F. collyrium.

Præstantissimum etiam & paucis notum ad discutiendas ophthalmias remedium paratur ex oleo, seu liquore, qui ex linteis accensis, & inter duas patinas suffocatis elicitur; cujus liquoris gutta una cum saliva pueri permiscetur, & pennæ apice oculis admovetur.

Aqua fœnic. sola cum vino astringente permixta utiliter admovetur pro fotu ad ruboris & inflammationis reliquias discutiendas & oculum roborandum, ovum etiam ad duritiem coctum, detracta testa, & per medium sectum, calidè oculo admotum ruboris reliquias absumat, fotus ex decocto hyssopi soli ruboris reliquias etiam efficaciter discutit. Ad ophthalmias inveteratas aqua sequens magnæ est efficaciæ.

♃. Aloes opt. & tutiæ præp. an. ʒvi. sacch. albiss. ℥i. aq. ros. & vini albi non acidi, an. ℥vi. infund. in ampulla vitrea bene clausa ad solem per quadraginta dies, hujus aquæ non colatæ instillentur guttæ aliquot in oculum.

Vesicatoria quoque in hoc affectu utilissima sunt, tum posteriori parti cervicis, tum ponè aures admota, sed ante omnia statim ab initio vena secanda est, præmisso clystere, eaque è directo partis affectæ aperiendæ, sæpeque iteranda phlebotomia, donec sufficiens evacuatio & revulsio facta fuerit docetq; *Avicenna* in vera ophthalmia sanguinem mittendum esse usq; ad leipothyrmiam *Gal.* vero *lib. De curat. per sang. missionem*, refert historiam cujusdam œconomi, qui à gravissima ophthalmia liberatus est sanguine detracto, primùm

ad ℔iij deinde verò post quatuor horas ad ℔j. moderanda tamen est ista sanguinis missio, juxta temperamenti, ætatis, sexus, virium, & speciei ophthalmiæ rationem. *Lazar. River. prax. med. l. 2. c.* 8.

Vetula quædam in *Italia* oculos habens lippientes, lacrymantes & saniosos cum intenso dolore, prurigine, cum nullis remediis posset curari, tandem raso capiti emplastrum vesicatorium impositum est, quo præsidio perfectè curata fuit; ut ex arcanis *Gisberti Horstii* præceptoris mei *Romæ* exaravi, si per venas extra calvariam descendat fluxio in oculos, post universalia remedia, cauterium aliqui in temporibus, vel post aures applicant, remedia, restringentia, & emplastra adstringentia supra tempora, & frontem apponunt, prius tamen corpore, & capite repurgatis. *Petrus Forestus, schol. observ.* 12. *l.* 11.

In ophthalmia, & plerisque oculorum affectibus secreta est aqua ex fl. cæruleis de chichor. quæ fit hoc modo, collige flores cichor. quando sol leonis principium obtinet, recentes in vitrum inde, illud replendo, etiam fortiter quantum fieri potest comprimendo, postea orificium diligenter claude subere, vel vesicula quintupla, & circumcirca applica farinam subactam, ex qua panis pinsitur, ita ut tres, vel quatuor digitos extet: tandem in clibano pinse instar alterius panis, sed tantùm massa illa est super asserculum in clibano ponenda (ne rumpatur vitrum) & pro coctione fortiore relinque, donec panis eximantur, prospice tamen ut hęc massa bene cocta sit exime & exprime, & invenies flores in aquam rubentem & pinguisculum conversos, hanc destilla per alembicum ex B. (aqua hæc nisi destillata non servatur) & hac in affectibus oculorum tantùm palpebras externè singulis diebus bis illine manè & serò, albugines, nubeculæ, ungues, suffusiones, caligo, imò ipsa cæcitas mirifice tolluntur. *Io. Hartmanus pract. Chymiatr. pag.* 100.

Aqua fragorum imprimis commendatur, quæ sic fit.

℞. Fragor. rec. ℥ix. sacch. alb. ℥iv. M. & per octo dies in B. aquæ tepentis macera; deinde in eodem balneo destillentur.

Oleum item flor. cyami, quod hoc modo parantur.

℞. Flor. cyam. cærul. ante ortum solis collect. q. v. contundantur in mortario marmoreo. Indantur vitreo, quod bene obturetur, & ad salem per integrum mensem ponatur. Hinc sumatur vitrum, & obvolvatur fermento; ponatur in furnum pistorium, & cum panibus coquatur. Ita proveniet oleum seu liquor quidam, summum oculis à calidis fluxionibus & salsis humoribus auxilium. *Daniel Sennertus, pract. lib.* 1. *part.* 3. *sect.* 2. *cap.* 12.

Ad ruboris & inflammationis reliquias auferendas fotus frequens parari poterit.

℞. Fol. euphras. puleg. an. M. j. flor. camom. melilot. ros. rubr. & paleæ avenæ an. p. j. sem. fœnugræc. ʒiii. sem. fœnic. ʒj. F. decoctio, addendo sub finem, parum vini albi, qua foveantur oculi cum pannis lienis, vel sacculis prædictis simplicibus semiplenis. Vel.

℞. Vini albi ℔iij. aqu. rosar. ℔ß. tutiæ præp. ʒiii. cariophyll. pulv. ʒj. camphor. ʒß. M. omnia in vase vitreo bene clauso, & agitentur per duas horas, ac Soli exponantur, per mensem integrum, ea cautione ut singulis diebus ante Solis occasum ab aere removeantur; nec illi unquam nisi à Sole illuminato exponantur. Huius aquæ per filtrum trajectæ guttas ij. vel iij. in oculum instillentur hora somni, vel etiam hora una ante exitum è lecto, ruborem oculorum etiam inveteratum tollit, lacrymantes oculos, & fistulos siccat, omnem superfluam humiditatem circa membranas exteriores absumit, & visum acuit. Sequens etiam præstantissima est.

℞. Tritici M. ij. sal. triti M. j. Ponantur in vase cupreo, & affundatur vinum album ut materię supernatet altitudine duorum digitorum tranversorum. Tegatur vas & simul stent in umbra per sex aut septem dies, donec liquor colorem viridem acquirere incipiat, movendo plures in die cum spacula lignea. Liquor tãdem effundatur per inclinationem, & coletur, si opus fuerit, per cartam emporeticam. Ejus gutta una instilletur in oculum. Ruborem discuti fluxionem arcet, oculos abstergit à maculis omnibusque sordibus, & visum acuit. Ali-

quan-

quando cum ophtalmia pertinacis sordes quam plurimæ puris instar in oculis colliguntur, quæ vix collyriis aliisque remediis curari possunt. Hoc casu maximè confert gossipium optimè carptum, aut digitis discerptum & ad prunas diligenter exsiccatum, cujus Pauca quantitate instar plumaceoli oculi conteguntur, fascia superinducta. Manè gossipium aufertur dictis sordibus imbutum. Hoc remedio per plures noctes continuato morbus curatur qui aliis remediis non cesserat, & præcipue succedit in pueris & infantibus tali morbo laborantibus, *Lazarus Riverius, prax. med. lib. 2. cap.* 8.

SECTIO DECIMA SEXTA.

Pro Ossiculis & aliis rebus gutturi infixis eximendis.

QUam periculosa sit mora in hac re satis constat; subito igitur adhibenda, ut quicquid gutturi infixum est quam primum extrahatur, ideoque statim oleum amygd. d. aut olivarum (cave tamen ne substituas butyrum) in œsophagum infundendum, deinde digito aut penna; aut simili aliquo instrumentum in os immisso vomitus provocandus: hic enim sæpius fetum expellit quicquid gutturi inhæret, postea speculo oris lingua depressa (si ossiculum sese visui præbeat) rostro corvino incurvato apprehendendum atq; extrahendum est; si verò profundius fuerit, nec rostro apprehendi possit, nonnulli spongiam novam avellanæ magnitudine, eamque compactam filo longo & forti alligatam & oleo amygd. d. inunctam ægro digluciendam suadent, filum digitis tenente Chirurgo, fieri enim sic potest ut deglutita ægro spongia, secum simul in ventriculum depellat id quod gutturi inhærebat, aut retracta filo eadem simul nonnunquam extrahatur vomituvè rejiciatur, sed nihil præstantius aut aptius ad extrahenda ossicula, & spinas piscium è gutture, hoc sequenti instrumento, quo ego fœliciter usus sum, tum aliàs, tum præcipue in quodam qui inter cœnandum ossiculum triangularis figuræ sed crassum diglutivit, hoc profundius œsophago inter ultimam vertebram colli, & primam metaphreni se adeo insinuaret, ut id neque deglutire neque rejiceret posset, penè suffocatus ad me ducitur, ego oleum amygd. d. œsophago satis copiosè infundi, & undique exterius collum eodem oleo inunxi, postea jussi ut ei tenerentur manus & caput; ego interim depressa prius lingua speculo oris in instrumentum inferius describendum in gulam intromisi usque ad ossiculum, sensimque & modicè circumducto ex una in alteram partem instrumento, donec id paulatim ad latus ossiculi profundius depulverim, deinde retrahendo ossiculum simul suo loco amotum & extractum fuit, & brevi convaluit: descripto instrumenti est hæc, est fistula argentea aut ænea incurvata crassitie pennæ oloris, longitudine verò unius pedis cum dimidio aut circiter; est & undique perforata in sua extremitate habent spongiolam novam avellanæ magnitudine firmiter alligatam: hac fistula in œsophagum immissa, & circumducta quemadmodum antea diximus, postea extracta, ossiculum aut quicquid simile fuerit extrahimus, si enim acidit ut foramem aliquot fistulæ ossiculum aut spinam excipiat; tum simul cum fistula extrahitur, sin minus asperitas ossis spongiæ adhærebit: & suo loco amovebitur; quod & ego experientia comprobavi, antequam haberem fistulam perforatam, non tamen ossiculum aut spina prima vice, dum intromittimus fistulam extrahitur, nec propterea ab incepto opere desistendum: aliquoties enim quinquies aut sexies fistulam intromittere coactus fui, donec tandem ossiculum suo loco amotum & extractum, vel (si aliter fieri non potuit) in ventriculum depulsum fuerit, quod & periculo vacat, præstat tamen per os extrahere si fieri possit, in hac operatione circumspectè agendum in instrumentum in asperam arteriam loco œsophagi immittatur, quod valde periculosum esset, itaque ut Chirurgus harum partium anotomiam sciat necesse est; incumbit autem œsophagus vertebris colli, aspera vero arteria arteriorem partem occupat, itaq; quàm primùm Chirurgus linguam speculo depresserit, extremitatem instrumenti sui ubi spongia (quæ

oleo

oleo oliv. vel amygd. d. prius inungenda) alligata est, vertebris imponat, ac leviter leniterque deorsum immittat, sic enim ratione spongiæ instrumento alligatæ epiglotis (h.e. operculum laryngis) deprimitur, & aspera arteria clauditur, usque dum instrumentum immissum sit profundius, si in asperam arteriam quidpiam illapsum fuerit, sternutatorium admovendum est naribus, & accidis & tussim provocantibus, contra opinionem quorundam omnino abstinendum; tussis enim sua sponte satis accidit, acida verò, œsophagam & asperam arteriam coarctant, constringunt, & angustiora efficiunt, quapropter continuò ore teneat syrup. de liquir. de polytrich. & viol. aut (quod ego expertus sum) oleum amygdal. d. saccharo ad partes æquales commistum; post extractionem ossis, guttur sæpe abluendum est decocto hord. aut aq. plantag. cum melle rosac. & diamorone, si dolor adsit, sumat ter aut quater interdiu cochl. j. olei amygd. d. exterius etiam inungendum est collum oleo rosac. & myrtino, antequam verò ego prædictum instrumentum ex *D. Gualtero Ryffio* ejus inventore mutuatus essem, cathetere quo utimur in affectibus vesicæ (cui spongiam annexi) cum successu usus sum: si catheter quoque ad manus non fuerit, filo fereo nonnihil incurvato spongiolam firmiter annecte & utere hæc in eum finem scribo, ne Chirurgus propter penuriam instrumenti operationem (quæ moram non admittit) procrastinet. *Guil. Fabritius Hildanus, observ. 36. cent. 1.*

SECTIO XVII.

Pro Ossis tutela.

ABradendum est os si superficie tenus à natura sua degnerabit, ac ireos Pulvis ossi imponendus: nihil enim æque ac solitarius hic pulvis solet os ab omni putredine tueri. *Ioh. Heurnius, ad aphor. 69. sect. 7.*

SECTIO XVIII.

De Ozæna.

OZæna (in ὄζω oleo) ulcus est narium vetustum putridum & graveolens, causa est humor acris, & interdum, ut in lue venerea, malignus, oritur etiam aliquando à suffumigiis è mercurio & cinnabrio incautè adhibitis: dignoscitur ex effluente sanie & crustis decidentibus; laborans præterea non solum ipse sibi graveolet, sed & astantibus tetri spiritus contagione molestus est.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Ozæna.

QUod si asini lotium naribus trahere placebit, minime damno: quod arcanam vim contra narium fœtorem habere sit à plerisque existimatum. *Hier. Mercur. tomo 1. consult. 69.*

In ulceribus narium post sufficientem detersionem; nihil efficacius inveni suffumigio, quod partes illas profundas attingit & siccat, parandum autem ex potentissimè resiccantibus hoc modo.

℞. Ladan. puri hypocist. mastich. myrrh. an. ℥iii. styrac. rubr. & calamit. cortic. thuris, sandarach. auripigmenti, an. ℥ii. excipiantur omnia terebinth. & fiant trochisci, quibus suffiatur æger serò & manè in cubiculo, optimum est etiam parare candelas ex cera rubra; nam fuligo talis candelæ plurimum juvat exsiccationes; maximè si contineatur in cubiculo, benè clauso & angusto, quod autem fuligo recipiatur, experimur, cum diutius in studio moram trahimus noctu, nam postea sputum & excrementa narium fuligine illa denigrata redduntur, hac ratione nos ulcus curavimus, quod neque ab *Italis* neque à *Gallis* Medicis curari potuerat. *Guil. Rondeletius, practic. lib. 1. cap. 65.*

Præstans est aqua viridis mihi usitata, quæ non tantum in Ozænis, sed in omnibus ulceribus fœtidis Narium, Palati, Uvulæ, Gingivarum, & Linguæ mirificè valet. Estque talis.

℞. Mell. rosat. ℥ii. sulph. vivi, alum. crudi,

di, ærug. æris, an. ℥i. albi græci, comar. sabinæ, an. ʒß. sambuci ʒi. fol. hyperici, rorismar. rutæ, plantag. salv. puleg. an. M. ß. hæc coq. in vini & aq. ℔ii. ad consumptionem unius digiti transversi (in Aphthis puerorum temperetur aqua tabacci & solani, an. secus acrior est) nota; ærugo æris non simul coquatur, sed in fine addatur, & relinduatur donec refrixerit, postea coletur & usui servetur: hujus cochleas calefiat supra candelam, postea cum penicillo eadem aqua intincto tangatur locus exulceratus: in fœtidis ulceribus palati, faucium uvulæ immittatur aqua hęc cum stupis: mirabiliter non tantùm mundificat, sed insuper etiam consolidat imprimis ulcera palati & faucium ex lue venerea orta: mirabilis quoq; est scorbuto oris. *Joh. Hartmanus*, pract. Chimiatr. *pag.* 110.

℞. Succi geranii, solani, sempervivi, an. part. aq. lythargyr. auri, plumbi usti, lap. calam. ceruss. an. ʒii. indantur in mortarium, affuso cochl. j. ol. rosac. & succi superioris alternatim probe agitando donec in unguentum coeat: sic habebis in Ozæna etiam malignitatem spirante, unguentum pretiosum, turundæ eo illitæ naribus indantur. *Guil. Fabritius Hildanus, observ.* 22. *cent.* 2.

Pro ozæna gravissima cum ossis palati erosione. Præmissis purgatione & venæsectione, naribus sequens medicamentum tum siphone injeci, tum filamentis in eodem imbutis imposui.

℞. Sem. cydon. contus. ʒi. aq. plantag. ros. & ranar. an. ℥ii. Maneant in infuso per horas aliquot & in loco calido. Expressioni mucilaginosæ add. mellis ros. ℥i. pulv. corall. cornu cervi usti lap. calamin. tutiæ præp. nihili an. ʒi. M. Pro majore diversione catarrhi, setaceum ad tertiam colli vertebram adhibui. Naso extrinsecus, ad humores repellendos partemque affectam corroborandam, de sequenti applicui decocto.

℞. Fol. & flor. beton. rosmar. ros. rubr. equiseti, plantag. summit. rubi, fol. salicis an. M. j. Coq. in vino rubro ad consumptionem tertiæ partis, colaturæ addatur modicum aceti. In hoc decocto linteamenta aliquoties reduplicata & madefacta applicentur, eaque sæpius iterentur. Ab usu hujus decocti tumor nasi extrinsecus paulatim subsidit; ulceri verò palati sequens linimentum imposui.

℞. Rad. angelic. aristol. rot. irid. flor. cariophyllat. lign. guajac. an. ℥ß. cinnam. ʒii. M. f. pulvis subtilissimus, cujus parùm in vase vitreo misceatur cum melle rosac. & ulceri palati cum penicillo indatur. Officulum deinde per os excrevit, & post duos dies aliud magnum corrosum & fætidum per nares emunxit. Dehinc ulcus in palato indies auctum, interstitium quin etiam nasi penitùs erosum ex quo in naso tanta cavitas relicta fuit, ut aliquando tredecim, imò usque ad quindecim turundas satis magna sequenti unguento illitas indere opus esset.

℞. Succi geranii, succi solani, sempervivi, an. part. æq. lithargyri auri, plumbi usti, lap. calamin. ceruf. an. ʒii. Indantur in mortarium; quibus primò cochleare plenum olei ros. affunde, & postquam aliquantùm pistillo agitaveris omniaque probè commiscueris, cochleare plenum ex suprà scriptis succis admisce; quibus item probè agitatis & commixtis mox iterum affunde olei parùm & agita. Idque tamdiu alternatim & continuò agitando facito, donec ad ℥iv. ol. rosac. & tantundem pręscriptorum succorum impenderis. Sic habebis unguentum pretiosum in ejusmodi ulceribus, quæ aliquid malignitatis sapiunt. *Fabritius Hildanus, cent.* 2. *observ.* 22.

Præmissis universalibus, sequentia usurpanda sunt.

℞. Hord. integr. p. i. fol. agrimon. plantag. absinth. & cent. min. an. M. i. ros. rubr. p. ß. Coq. in aqua ferrata, in colat. diss. solv. mell. ros. ℥iv. f. errhinum naribus frequenter attrahendum. Post aliquam detersionem, sequens decoctum in usum vocetur.

℞. Balaust. & cortic. granat. an. ℥ii. fol. plantag. caud. equin. pilosell. & herniar. an. M. i. rad. bistort. ℥i. alumin. crud. ℥iß. f. dec. Aqua aluminosa ad idem etiam est efficax, ut & unguentum *Ægiptiacum* in aqua hordei dissolutum. Si hæc non sufficiant, abluatur ulcus aqua sublimata bis, ter quaterve in die: siccat enim, egre-

egregiè, & citra ullum morsum detergit, illius præparatio talis est:

♃. Aq. plantag. ℥iv. sublimati crudi pulv. gr. XII. Bulliant in phiala vitrea ad mediæ partis consumptionem. Potest augeri vel minui sublimati quantitas, prout fortius vel debilius medicamentum efficere volueris. Ulcere probè deterso, ad illius exsiccationem veniendum est, cui rei conferet pulvis rosf. rubr. exsufflatus. *Lazarus Riverius, Prax. Med. lib. 4. cap. 1.*

MEDICINÆ PRACTICÆ LIBER DECIMUS QUARTUS.

De Affectibus à littera P incipientibus.

SECTIO PRIMA.

Pro Palpebrarum scabie.



Ræmissa purgatione, & cucurbitulis cum scarificatione scapulis admotis, jussit ut aq. rosf. aloe exigua immixta, collyrii instar, palpebras sæpius oblineret; si neque juvaret, ut myrrham cum lacte muliebri misceret, quo palpebra inungeret: sed & hoc linimento ad pruritum palpebrarum & ruborem commodè sæpè usi sumus.

♃. Cadmiæ lotæ in aq. rosf. ʒß. sang. drac. ʒii. virid. æris ℈i. Aloes hepat. ℥iii. (fortè ʒiii) F. pulvis ut alkool. adde ol. communis ℥iii. laridi sine sale ℥ii. incorporentur omnia: postea adde camphor. subtiliss. pulv. F. unguentum. Amicus quidam noster cum palpebras inferiores rubras & exulceratas haberet, sequens illi linimentum paravi ex unguento rosf. pauca adjecta tutia præpar. quo, cum petiis lineis ad hoc aptatis apposito, unica nocte (quod mirabile fuit) ab illa molestia liberatus est. *Petrus Forestus, obs. 42. lib. 11. De morbis oculorum & palpebrarum.*

SECTIO SECUNDA.

De Panno.

PAnnus seu *Zebel Arabum*, ex excrescentia quædam supra adnatam tunicam, non ita dura nec membranosa ut unguis, sed mollior & veluti quædam venularum textura sanguine turgentium: oritur a sanguine venulis adnatę impacto, easdemque turgefaciente, eandem ferè pterygio seu ungue curationem obtinet, & inter utrumque maxima intercedit affinitas: in hoc tamen differunt quod in pterygio excrescentia est membranosa, non totum oculum, sed partem ejus, unguis forma cooperiens, in panno verò totus obtegitur oculus.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Panno.

ADdam collyrium quo quidam fuit curatus à panno totam coniunctivam cooperiente cum carnositate satis crassa, ut aspectu abominabile idem malum fuerit.

♃. Lapid. hæmatit. ʒij. vitrioli alb. virid. æris ustor an. ʒiij. myrrh. croci, an. ʒj. piper. long. ʒß. sacch. cand. ℥ß. pulver. subtiliss. ut alkool & cribentur, ac pyxide ad usum reponantur, de isto pulv. ʒj. accipiatur, & dissol. in ℥j. vel ℥ij. aq. raphan. & applicetur bis terve in die, prout æger tolerare possit ad momentum vel tempus exiguum, si remedis non curatur ad opus chirurgicam deveniendum est. *Petrus Forest. schol. obs. 6 l. 11.*

SE-

SECTIO TERTIA.

Pro Papillis absconditis & latentibus.

PHialam vitream (ut *Amatus* jubet cent. 5.) oris non admodum latam circumferentiam habentem, ferventi aqua impleri jubemus; ac illicò ab ea aquam totam deponi, cujus phialæ sic calentis os ad papillam admovemus (mirum in modum attrahit) qua attractione papillæ formatę manent, quamvis hujus phialæ attractio prius dolorem pariat, facilè temen illum contemnunt mulieres, cum tantum inde juvamentum se consecutas videant. *Petrus Forestus, schol. observ. 25. lib. 57. De cordis & mamillarum affectibus.*

SECTIO QVARTA.

Pro Papillarum fissuris.

PApillæ aliquando finduntur vel ulcerantur, ut puerperæ & nutrices pueros præ ingenti dolore sugere non permittant. Mulieris cujusdam papillarum fissuras habentis oleo lil. in quo pulvis tutiæ immixtus esset, papillæ inunctæ sunt, insperso deinde pulvere tutiæ exiguo, & superimposito folio viol. viridi, ne camisia adhæreret; quibus præsidiis sana facta est, uxori fratris mei axungia canina inuncta sola profuit, & anno sequenti etiam pomatum album: sed in alia usus sum fœliciter unguento ex pulv. tutiæ lotæ in aq. rof. & unguento rosac. simul mixtis. Quidam solo saccharo papillis insperso uxorem suam curavit superimposita argentea capsula ad papillæ formam elevata ne camisiæ adhæreret, saccharum enim vim abstergendi & mundificandi habet; ideo ulcera levia ac vulnera minuta nequaquam effatu digna, curat; hic etiam vulnera in manu leviter cultello incisa solo sacch. insperso curabat. *Amatus* ad papillarum dolores & fissuras hoc unguentum commendat. *cent. 6. curat.* 38.

℞. Unguenti popul. unguenti de plumbo an. ℥j. opii thebaic. gr. v. M. F. unguentum, & eo inunge papillas: quas cum puero lac dare voluerit mulier vino diluto lavet, & postea iteret: est sanè remedium hoc certum & indubitátum. *Petrus Forestus, obs.* 28. *& schol. lib.* 17.

SECTIO QUINTA.

De Paralysi.

Παράλυσις (ἀ παραλύεσθαι, i. e. resolvi) est motus & quandoque sensus in parte una vel pluribus abolitio, ob denegatum spirituum animalium influxum, causæ sunt illæ omnes: quæ spirituum influxum in nervos musculosos impedire possunt; ut sunt humores pituitosi, & etiam biliosi, vapores item narcotici, ut in paralisi scorbutica & in aurifabris & speculorum artificibus, à contactu hydrargyri: pręcisio etiam nervorum, luxatio vertebræ & aliorum articulorum, nervos comprimendo paralisin inducere solent: causæ procatarcticæ sunt aeris & aquæ frigus, medicamenta & vina narcotica, somnus in loco humido, vel ædibus calce recens obductis, mora sub radiis lunę, crapula & ebrietas, venus nimia, casus ab alto, capitis vel cervicis percussio: alia est quæ omnes, excepto capite, partes obsidet, & παραπληγία dicitur, alia rursus dimidium duntaxat corporis, & ἡμιπληγία nominatur: alia denique unicam tantùm partem occupat paralysis particularis dicta: ad partem affectam dignoscendam, requiritur anatomica nervorum cognitio.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Paralysi.

FAmulo *Zythepsæ* alioqui seni ex debili apoplexia paralytico hæc sequentia adhibuimus remedia: imprimis cum sanguinis copia cùm multa pituita commisceretur, & facies rubicunda esset viribus utcunque constantibus ex brachio dextro sano (nam sinistrum & crus paralisi affectum erat) minutionem sanguinis moderatam fieri jussimus, ne corpus calore destitueretur. Nullum enim aptius est remedium circa principium teste *Ætio*, si nihil sit quod prohibeat, quàm venæ sectio à partibus sanioribus; sed moderata, ut idem consulit,

ne

ne refrigerentur ægri: ubi verò paralysis semsim genita est, & jam dudum facta venæsectio non ita convenit: deinde clystere immisso, humorem infestum decocto sequenti concoximus.

℞. Fol. hyssopi, salviæ majoran. herbæ paralysis, ivæ arteticæ fol. lauri, an. M. j. F. omnium decoctio, in colat ℔i. adde syrup. de prassio, hyssopi, è stæchade an. ℥i. M. pro tribus dosibus matutinis interea jussi, ut hoc melicrato uteretur ad aliquot dies loco cerevisiæ: pro potu.

℞. Hyssop. M. iv. salv. rorismar. an. M. ii. coq. in aqu. pro ℔iß. addatur mellis q. s. F. melicratum pro potu: mox exundantiam materiæ minuebam his pilulis.

℞. Pilul. hier. alephang. agar. troch. an. ℈i. cum aq. salviæ, F. pilul. v. Hic autem & cassiam, & mannam, serum lactis, & syrup. ex infus. ros. utpote minus efficacia fugere oportet, quamvis non debeamus statim uti validis admotum purgantibus medicamentis in principio, postea hac pilulas præscripsi.

℞. Pil fœtid. coch. an. ℈i. turbith. el. & castor. an. ℈ß. troch. alhand. gr. ii. cum aqu. salv. F. pil vii. Sumantur sub ingressum lecti. Corpore prius satis repurgato, deinde, iis quæ à capite propriè materiam deducunt usus sum sic.

℞. Nuc. mosch. pyrethr. pip. alb. an. ʒi hissopi ʒß. uvar. pass. ʒi. cum melle adiecta mastiche. F. pastilli mansiles, seu masticatorium & succis betæ, majoran. rutæ, brassicæ; cum melle despumato naribus attractis, fiebant errhina. Postea utebar conditis ex rad. acori, pæon. conserv. anth. salviæ, mithridatio, theriaca, diamoscho, & diacastoreo valde exiguo, adjectis. Sumat etiam in diluculo theriac. ʒi cum vino ad sudorem eliciendum. Ultimò ad topica veniendo, nucham & membra paralytica, prius confricata panno aspero unguento aregon. martiat. oleo costino, nardino, & felino inungere mandavimus, ita conficitur oleum felinum.

℞. Præpinguem felem in culina saginatum, quem detracta pelle exenterato & projectis interaneis, capiteque truncato totam noctem in aqua vitæ mersum finito, manè totam cavitatem foliis laurinis, salv. ruta; lavendula, roremarino, infarcito: in ipsam præterea carnem laridum defigito, infertis quoque affatim cariophyllis; in veru lento igne torreto, quod destillat pro commodissimo linimento usurpamus; & membrum affectum deinde diligenter pellibus vulpinis aut felinis involuimus, hisce remediis tum hic tum alii multi convaluere; etiam in quibusdam paraliticis commodè utens dec. guajaci, adjectis herbis nervos roborantibus, ut est herba paralysis, iva arthetica, betonica, lavendula, rosmarinus: nonnulli jubentes, ubi alia remedia non satis conferunt, ut thermas sulphureas, aut aluminosas accederent. *Augustus* (attestante *Svetonio*) quoties nervorum causa marinis. Albulisque calidis utendum esset, contentus hoc erat, ut insidens lineo solio manus ac pedes alternatim jactaret. Solium adornetur ex decocto vulpis vivæ, sulph. salis, salviæ, ebuli, menthæ, artemisiæ, lauri, & similibus. Vulpes viva aut mortua in decocta; discutiendi vim oleo conciliat, adeo ut humores alte fixos in cutem extrahat. Nos caniculos vivos in oleo aliquando in partes discussos decoximus, & ad paralyticum, post universalia remedia utiliter usi sumus. *Petrus Forestus, observ.* 82. *lib.* 10. *De Cerebri Morbis.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Paralysi.

PRæmissis universalibus, ad sudoris provocationem utatur decocto rad. bardanæ sudorem enim egregie novet. *Bettus*, cum agerem *Bononiæ* in *Italia*, hac sequenti inunctione in paralyticis commodè utebatur.

℞. Lumbric. terrestr. lotor. in aqua (melius in aqu. vitæ) & in furno exsiccator. & pulverizat. ℔i. pulv. zinzib. galang. an. ℥ß. confice cum oleo lil. vel costino. Est mirabile per eundem expertum. *Petrus Forestus, observ.* 82. *lib.* 10.

Post universalia remedia alienum non erit membra affecta inungere cum pinguedine ex catellis rufis ad ossium separatio-

tionem coctis in aqua collecta post refrigerationem: ea enim pinguedine fœlicissime usus sum in Præcetore *Leidano*, qui ex colico dolore inciderat in resolutionem pedum. Valet etiam decoctum ligni & salsæparillæ, quo nos etiam fœliciter usi sumus in Mercatore. *Idem Schol. obs.* 85. *lib.* 10.

℞. Pulv. pyreth. ℥i. bulliant cum ℔i. olei oliv. ad tertię partis consumptionem. Cum isto oleo calido læsa membra quater aut saltem ter in die ungatur: magnificè confert.

℞. Rad. pœon hermodactyl. artanitæ, rutæ, an. ℈i. coq. in duabus situlis aq. marinæ ad consumptionem tertiæ partis: ut fiat fotus quo benè calido cum spongia foveantur partes stupidæ ante unctionem. *Bortholomaus Montagnana*, *cons.* 48.

Frequens illinitio facta super membrum affectum cum theriaca diatessaron est de meis expertis. *Barthol. Montagnana*, *cons.* 244.

Pro paralysi trium digitorum manus fiant inunctiones in cervice ex oleo terebinth. bis in die manè & serò, & iisdem utatur ad digitos læsos. *Rodericus à Fonseca*, *tomo* 1. *consul.* 82.

Inungantur partes affectæ per mensem unguento de bdellio quo nullum præstantius aliud pro hac complenda operatione conperitur, ita fit.

℞. Bdell. ʒvi. Euphorb. ℥ß. Castor. ʒ. iii. Sagapeni ℥ß. Ceræ ʒxv. Oleo Sambuc. ʒx. Bdellium & sagapenum dissolvantur in aq. rutæ agrest. deinde addantur cætera, & fiat unguentum S. A. *Amat. Lusitanus*, *cur.* 22. *cent.* 4.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Paralysi.

SAcrificus quidam septuagenarius senex optimi habitus & magnarum virium, sed vino generoso nimium se implere solitus derepente sub noctis medium cum oris tortura in dextræ partis resolutionem incidit, cruræ dextro; ac itidem brachio resolutis, ad hunc vocatus, statim hunc clysterem injiciendum curavi.

℞. Fol. malv. bismalv. viol. bliti mercurial. branc. ursin. an. M. i. fol. hyssop. cent. min. & salv. an. Mß. agar. in petia rara ligati ʒiii. sem. anis. aneth. carvi, rutæ, an ʒii. Polipod. q. conquass. ℥i. flor. stæch. & anthos, an. p. i. furfur. macri, p. ii. F. omnium decoctio in colat. ℔i. dissolv. catholic. ℥i. elect. Indi maj. ℥ß. ol. rutæ & aneth. an. ℥ii. mell. anthos ℥i. salis gemm. ℈ii. M. F. clyster: quo injecto, mira aquosæ & spumosę pituitę copia educta est: tum verò ipso die, post duas ab accepto clystere horas è media sinistri brachii vena sanguinem ad revulsionem detraho, idque moderatè ad ℥iv. tantum: (erat enim licet senex, sanguine plenus) misso sanguine & uno die ægro quiescere jusso, altero post die pilulas has leves devorandas propino.

℞. Pilul. asajeret & cocciar. an. ʒß. agar. troch. ℈i. mastich. diagrid. an gr. j. M. & cum aq. salv. F. pilul. vii. capiat tribus hor. post levem cœnam. Postea sequens apozema nervos calefaciens & pituitam attenuans sumere jussi, octo totis continuatis diebus, & mox à syrupo elect. diamoschi tabellam devorandam dabam.

℞. Rad. pœon. maris ℥i. rad. acori veri, galang. enulæ camp. an. ʒß. summitat. hyssop. salv. majoran. prim. veris, chamædr. chamæpit. an. M. ß. cubeb. & sesel an. ʒii. bacc. juniperi ʒiii. liquirit. ras. & contus. ℥ß. ras. lign. sanct. ℥iv. infund. rad. & lignum in aq. & vino albo & sensim lento igne decoq. Postea additis herbis & senibus. F. decoctio, addendo in fine flor. salv. stæchad. anthos & bugl. an. p. i. colat. add. syrup. capill. veneris, mell. rosat. mell. anthos, an. ℥iv. sacch. q. s. ut fiat syrupus clarificatus & aromatizatus cum cinnam. el. ʒiii. nuc. mosch. ʒiß. pro quatuor aut sex matutinis. Syrupus hic sudorem movebat, quem ego naturæ motum adjuvans, stragulis bene cooperto ægro promovebam. Finito syrupo, & coctione jam in lotio apparente, pilulas sequentes dedi.

℞. pil. coch. & fœtid. an. ℈.ii troch. alhand. & mastich. an. gr. ij. cum aq. salviæ, F. pil. ix. in crastinum pilul. quæ fœliciter operatæ sunt conservam anthos cum mithridatio in aurora dedi, quinque post ho-

horis ægro abstinere jusso. Postea opiatam talem confeci, qua alternis diebus utebatur ad quantitatem castaneæ magnæ, aqua salviæ desuper epota.

℞. Conserv. anth. & stechad. an. ℥iß. Conserv. acori ℥i. Conf. salviæ ℥ß. Zinzib. conquass. ʒiii. pulver. diamosch. d. ʒi. mithrid. el. ʒii. pulv. nuc. mosch. ʒi. semin. pœoniæ & gran. juniperi, ana ℈ii. cerebri leporin. assati ʒi. M. & cum oxymel. scillit. F. in modum opiatæ capiat ut dictum. Mirificè se ab hac juvari æger. testabatur, quod, ut affirmabat, calorem infundi membris jucundum ab hoc medicamento sentiebat, à quo maximè juvabatur. Ad topica deindè me converti, ubi prius errhinis uti ægrum jussi ex decocto sampsuchi & betæ nigræ cum agarico, & momento gingiberis; addita in colatura succi anagallidis flore purpureo ℥i. primùm loca affecta & nervorum radices circa dorsi spinam inungi jussi sequentibus oleis, ut à levioribus inchoarem, ut fieri sanè debet.

℞. Ol. chamæm. lil. albor. an. ℥ii. ol. cheirini & laurini, an. ℥i. M. inungatur iis calidè tota dorsi spina, Deinde hac efficaciore usus sum unctione, cujus usu plenè fuit hic vir Dei adjutorio liberatus.

℞. Salv. majoranæ, lauri, beton. rorismar. primul. veris, an. M. i. rad. acori veri, ireos rec. an. ℥iii. ol. vulpin. de nuce indica, & rutac. an. ℔i. ol. terebinth. ℔ß. vini potentissimi ℔i. aq. vitæ ℔ß. coq. simul ad vini consumptionem & colentur; colat. adde sagapeni, opoponac. bdell. an. ʒii. Castor. ℥ß. macis, nuc. mosch. styr. calam. benjoin. an. ʒiii. piper. long. pyrethr. an. ʒi. axungia cati pinguioris, axungia serpentis, anser. an. ℥i. propol. ceræ ℥. ii. medull. cruris vaccæ ʒii. succor. ebuli, salv. & meliss. an. ℥iv. M. & cum cera q. s. in præfatis olei liquata reducantur omnia ad formam unguenti mediocris consistentiæ, quo universam dorsi spinam inungi calidè jubebam; desuper admotis lanis mollibus fumigatis sequenti suffitu ad exsiccandum.

℞. Thur. mastich. gummi juniperi, an. ℥iß. gummi hederæ & nigellæ torrefactor. an. ℥i. Benjoin. styrac. cal. an. ℥ß. Coriandr. macis nuc. mosch. an. ʒi. flor. anth. stæchad. an. p. i. suffimigium omnibus grosso modo contusis quo lanæ plurimùm suffiantur, & calidè spinę admoveantur post unctionem: ab hac unctione motum brachio & cruri affectis restitutum fuisse inducta sanitas fidem indubiam fecit. Mox enim ubi dies totos viginti unctione usus fuisset, assumptis interea usualibus pilulis, & confectione suprascripta, optimaque victus ratione servata, integrę valetudini, recuperato sensu, & motu restitutus est; quod ego profectò pro miraculo habeo, cum sit ægritudo ipsa suaptè natura fermè incurabilis, & fuerit æger septuagenarius: quod ergo in tanta ætate convaluerit à tanto morbo æger hic, id Dei immensæ potentiæ adscribendum; qui sit benedictus in secula. *Franciscus Valeriola*, *observ.* 4. *lib.* 4.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Paralysi.

PRæmissis præmittendis, cervix & articuli brachiorum quotidie calidè inungantur sequenti ungueuto.

℞. Unguenti martiati aregon. an. ℥i. ol. vulpin. de piper de euphorb. an. ℥ß. pingued. lepooris ℥i. vini malvatici ℥ii. M. coque ad vini consumptionem, ac fiat unguentum. *Abraham Seilerus*, *consil.* 6. *consil. Cratonis* & aliorum à *Scholtzio* editorum.

Recens quidam scriptor vehementem iracundiam paralytico salutem aliquando attulisse scribit; quod de *Tito Vespesiani* filio memoriæ proditum est. Valde nocet gravis & attenta cogitatio, animique tristitia. Utilis est vomitus, qui hoc modo provocetur, perforetur raphanus, in cujus foraminibus inserantur frustella hellebori albi; ac sic sub terra defossus, lateat dies aliquot; deinde abjiciatur helleborus, lavetur, contundatur, ac de succo sumat ægrotus. Unus è practicis post evacuationes stufas siccas adhibendas suadet, post quas theriacam dari jubet, idque compluribus diebus. Alius quod mihi quidem maximè ad rem facere videtur, consulit, ut à stufa exeunti collum fricetur, nec non spinalis medula, vel iridis radice recenti atque incisa, vel cæpa lilii, donec pars

ea fricando rubescat, deinde verò longa spongia foveatur. Spongia autem in decoctum sequens infundatur.

℞. Fl. chamæm. ivæ, salv. stæchad. majoran. herb. paralys. calament. an. M. i. vini alb. ℔iv. aceti acerrimi ℔i. bulliant, hęc fomentatio bis in die fieri potest pro ęgrotantis viribus; post spinę fomentationem inungatur eadem spina sequenti unguento.

℞. Ol. euphorb. de piper. vulpini, an. ℥i. mast. sabin. nunc. cupress. an. ʒi. cerę, q. s. quo etiam unguento lęsę partes inungi possunt; etsi enim *Gal.* cęterique Medici scribunt remedia læsis partibus non esse admovenda; sed eo unde oriuntur nervi; mihi tamen videtur sic illud accipiendum ut pręcipuè adhibeatur remedia nervorum origini; Sed iidem non negant, non nullius esse utilitatis, si læsis etiam membris applicentur, pręsertim cum peccantes humores latè sese fuderunt, atque in concava nervorum influxerunt: itaque eos resolvere oportet. Aliis probatur unctio viperæ, qua ego quidem plurimùm fido, si tamen fiat sequenti modò. Viperæ caput & cauda simul amputentur; quæ mox in ollam variè pertusam mittatur, olla verò ipsa in aliam ollam integram inseratur quę luto circumquaque obducta, ita accuratè contegatur, ut nihil inde exhalet, moxque in vas æneum aqua plenum indatur, deinde 3. horis bulliat. Unguentum quod inde integram ollam stillat, ad sanandum Paralysin valet, si eo & spina & relaxatæ partes inungantur. Sudoris provocatio hic magno esse usui videtur: excitetur syrupo *S. Ambrosis* qui nervos & universum corpus magna vi, largoque sudores, peccantibus levat humoribus. Hunc ego multis sæpè exhibui, ubi videlicet nec sarsaparilla, nec China, neque lignum sanctum sudorem ullo modo provocare potuerunt: hoc verò uno remedio tam largè sudarunt planè ut convaluerint; quod mihi quidem accidit, qui Prælato cuidam curiæ *Romanę*, viginti quinque dies bis in die salsamparillam cum exhibuissem, nec alio quovis modo sudorem elicere possem, hoc demum syrupo tantum sudoris emanavit, malum ut omne evanuerit. Sumatur igitur milium, quod probe purgatum ac decorticatum, primo videlicet involucro deposito, deinde in olla cum aq. s. q. bulliat, quoad coquendo tumescat & crepet. Postea ℥vii. vel ℥viii. hujus decocti sumantur, & cum ℥iii. vel iv. vin. græc. misceantur ut fiat potio: quam calidam totam sumat ęgrotus in aurora, mox probè undique tegatur, ac sudorem expectet; idque octo decem ve aut amplius etiam diebus, si res postulabit frequentetur. *Ioann. Crato. consil.* 50. *lib.* 6. *pag.* 204.

Unguentum ad Paralysin optimum.

℞. Serpentem unum rufum, & plures etiam si vis, & abscissis capite & cauda spatio quatuor digitorum, reliquum, abjectis interioribus, ponatur in olla in fundo perforata, sub qua jaceat alia olla sana, quæ fundum ollæ superioris in se contineat & in orificio sigilletur bene cum luto sapientiæ, vel cum pasta, ne respirare possit, ne aliud in iis intrare possit. Et sic pręparata illa olla ponatur in caldario pleno aqua, cujus calore calefiant ollæ, & resolvatur pinguedo à serpentibus, quæ per foramen ollæ perforatæ in sanam destillabit: nec consumetur propter humiditatem aquæ. Et de tali pinguedine, addito succo rad. cappar. & centaureæ fac unguentum. Ipsa etiam centaurea cum vino & oleo cocta & membris paralyticis cataplasmata multùm prodest. *Arnoldus de Villanova. Prax lib.* 1. *c.* 24.

In Paralysi præmissis præmittendis, non utere pinguibus unguentis, oleis, emplastris. Hæc enim omnia poros cutis obturant & sic maximè necessaria transpirato impeditur. Sed præstat uti fomentis, lotionibus, suffitibus &c. ex herbis appropriatis; v. g. roremarino, lavendula, flor. paralys. majoran. hyssop. salvia, pœonia, betonica. Hæc omnia vino infundenda esse *Sennertus* ait, ut ad nervos faciliùs vis medicamentorum deferatur: est enim vinum vehiculi loco. Contrarium sentire videtur *Guil. Fabritius*, quòd vinum nervis inimicum sit. Conciliantur ambæ sententię, si dixeris. Nervis vulneratis extrà vinum nocere, resolutis verò neque extrà neque intrà, si modicè bibatur. *VVolfgangus Hœferus, Herc. Med. lib.* 1. *cap.* 2.

Vir quidam nobilis in utriusque bra-

chi, manum digitorum pedumque Paralysin incurrit. Ad quem accersitus, observo mala hæc ex nimiâ provenire repletione. Rationem curandi hanc brevem instituo. Primo die exhibeo aq. benedictæ ℥i. cui tantundem admisceo aquæ fontanæ. Hæc potio multa biliosa & pituitosa ore expulit. Tertio die extracti esulæ ʒi. juris pisorum ℥iv. Mixtum, percolatum & expressum ebibit jejunus, recteque purgatus fuit. Quinto die usus est, meo consilio, decocto sarsæ in hunc modum parato.

℞. Rad. sarsæ ℥i. Infund. per viginti quatuor horas in aq. & vini an. ℔iß. postea f. decoctio ad medias. Ex hoc manè sumpsit in lecto ℥vii. calidè, & stragulis contectus diu multumque sudavit. Post hanc sufficientem & optimè convenientem sudationem, basilicam venam aperui magno cum successu. Victus erat siccans & moderatè calefaciens. Cæpit autem ex his omnibus rectè valere, & omnium partium motus integros recipere. *Martinus Rulandus, cent. 1. curat. 3.*

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Paralysi.

QUidam habent pro secreto illinire membra affecta pinguedine quæ decidit ab ansere masculo antiquo in veru cocto, in cujus ventre prius bdellium, galbanum, opoponax, ammoniacum, & caro vulpis fuerint consumpta: quinimò ego sinapismis aliquando fœlici cum successu usus sum. *Iul. Cæsar. Claudinus, consf. 70.*

Pelles vulpinæ calcem non expertæ, & pulvere nucis mosch. cardam. & ivæ, in aq. ardenti prius maceratur, deinde in umbra exsiccatur. suffumigatæ ac applicatæ sunt maximi usus. Ad capitis alterationem hæc extrinsecus adhibita mihi probantur, primùm est cucupha duplicata floribus capillibus, ligno Aloes, nuce mosch. & similibus referta. Alterum est lotio facta cum lixivio parato ex cinere juniperi & decoctione herb. capitalium sampsuchi & cariopyllorum. *Iul. Cæsar Claudinus, consf. 135.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Paralysi leviori.

VIctus ita instituatur, ut calefaciat mediocriter, siccet, leviter incidat, attenuet & detergeat: itaque abstinendum ab herbis & omnibus cibis humidis, flatulentis, fructuum raparumque esu: item à cibis lentis & viscidis, ut sunt excrementa animalium, lactes, intestina, capita. Utilis est caro vervecina mediocriter salita assa potius quam elixa. Carnes assandæ configantur cariophyllis, cinnamom. cortic. arantior. roremarino, salvia, hyssopo, majorana, ruta, & similibus; quibus etiam elixæ condiri possunt: Columbas & maximè sylvestres in id genus affectibus prodesse singulari experimento compererunt Medici. Piscium usus sit rarior, ut & vini, nam in hoc affectu suspectum est. Potus sit hydromel hoc modo paratum.

℞. Aq. puriss. mens. xxvi. mellis puris mens. iß. coq lento igne & despuma continuo, ubi despumata fuerit, & reducta coctione ad mens. circiter xx. tum adde, rad. ireos, flor. vel enulæ ℥ii. lupul. M. ii. ubi colata ferè refrixerit, addendum & immiscendum fæcis cerevis. aliquid, ita defæcabitur fermentata, & fæce cerevisiæ, sed gratum saporem repræsentabit. Vesperi inspergatur tantillum pulvisculi carioph. sincipiti inter capillos ad suturam coronalem. Si timetur cariophyll. caliditas, contusi prius crassè mergantur in aq. rosac. & deinde exsiccati pulverizentur, atque istius pulveris sit usus, manè exerceatur caput pectine eburneo, vel quod melius est, ex guajaci ligno facto; atque inde linteis siccis quidem non admodum calentibus fricetur & tergeatur caput. Conducet etiam, ut singulis septimanis, aut saltem diebus quatuordecim, paucis diebus ante plenilunium & novilunium deglutiantur post primum somnum xi. pilulæ ex hac subscri[illegible] pilular. massa, quæ ℈iv. bene [illegible] Sunt istæ in hoc affectu aptissimæ, [illegible]ne incommodi assumi poterunt.

℞. Pil. de hiera, ʒiii. pil. sine quibus agar. rec. troch. an. ʒi. Castor. gr. ix. cum melle rosac. F. massa mollis, & ex qualibet ʒ. pilulæ num. 9.

Utatur

Utatur hoc pulvere ad ℨi. quantitatem in vini vel juscul. modico, vel aq. Card. bened. vel intingatur; morsellus panis assus vino, atque insperso illo pulvere edatur manè.

℞. Sem. pæon. coriandr. præp. nuc. mosch. visci q. an. ℥ß. Galang. cubeb. rad. tormentill. an. ℨiß. piper. long. sem. erucæ, zinzib. alb. an. ℨi. summitat. rorismar. ℨii. sacch. albiss. dr. iii. m. F. pulvis subtiliss. Potest aliquando sumi vesperi à cœna quantum tribus digitis continere poterit æger; ubi hujus pulveris fastidium obrepit; utatur hoc electuario singulis matutinis ad quantitatem nucis juglandis, quod & gratius est, & minus calidum & siccans.

℞. Conserv. flor. anthos ℥iß. Cons. flor. bugl. ℥i. Cortic. citri vel arantior. condit. rad. eryng. condit. zinzib. in India condit. an. ℥i. rad. cichor. condit. ℨx. sem. eruc. piper. long. an. ℨß. spec. diambr. ℨiß. cum syrup. conservatarum nucum myristicarum. M. F. Electuarium. *Reinerus Solenander, consil.* 13. *sect.* 2.

Primo loco veniat usus pilul. à *Matthiolo* consignatarum, quas ego in hoc affectu & in ipsa vera Paralysi, si modo longus & continuus earum sit usus, in multis ægris magno juvamento sum expertus. Compositio autem hæc est.

℞. Chamæpit. flor. beton. flor. stœchad. rec. flor. primul. veris, an. dr. i. agar. rec. troch. ℨii. turbinth. gummos. ℨiß. rhei opt. aq. cinnam. irrorandi ℨi. troch. alhand. ℨß. diagrid. ℨi. zinzib. alb. sal. gemm. an. gr. viii. spic. indic. gr. vi. pulv. hier. simpl. ℨß. cum succo chamæpit F. pasta pilul. mollis, & ex qualibet dragma pilulæ ix. ex istis quotidie vesperi, quando decumbendum erit à parca cœna, deglutiendæ pilulæ ii. vel iii. quod si hoc singulis diebus fieri nequit, danda opera ut fiat plurimùm. Nam istarum usu excrementorum in corpore proventus prohibetur, & qui à capite & aliunde excrementitius humor ad partem affectam & debiliorem continuò affluere consuevit, avertitur. Si verò quandoque corpus evacuatione ex professo opus habere judicabis, tum post istas tres vesperi assumptas pilulas, deglutiendæ summo mane insequenti aliæ octo vel novem; & differendus cibus in horas quatuor vel quinque. Non minus quam præscriptarum pilul. velim frequentem imò quotidianum usum esse hujus electuarii.

℞. Galang. zinzib. nuc. mosch. an. ℨiß. cass. lign. vel cinnam. ℨii. cubeb. rad. pæon. an. ℈v. herb. paralys (id est, primul. veris) sem. abrotan. rad. acor. vulg. an. ℨiiiß. majoran. flor. anth. salv. an. dr. ii. beton. dr. iß. piper. long. & alb. croci, an. ℈iß. flor. stœch. dr. i. mell. anthos, & rosat. an. ℥ix. syrup. conserv. zinzib. & nuc. myristic. an. ℔ß. aq. chamæpit. vel aq. Card. bened. ℥iii. coq. simul lento igne ad consistentiam, tum adde cætera per se quælibet pulverizata & prius mista: F. Electuar. S. A. hujus elect. usus matutinus, ita ut quotidie post elutum os, expurgatisque cæteris sensoriis, ejus dr. ii. plus minus sumantur, horis tribus vel quatuor ante cibum, vel per se solidum è cultello deglutiendo, vel solutum in aq. chamæpit. vel rorismar. vel betonicæ, vel Card. bened. vel in tantillo vini ex præscriptarum aliqua Medicati; Quod ad externa attinent, author tibi sum, ut subscribendo oleo calente; postremam lumborum partem circa & paulò supra os sacrum, & deinde extrema crura moderatis frictionibus jam calefacta diligenter illinas, & ubi illeveris partes istas pellibus vulpinis, vel pannis, ab aeris humidioris & frigidioris Injuria defendas. Oleum hoc esto.

℞. Ol. amygdal. amar. ℔ß. aq. rorismar. ℥i. vini malvatic ℥i. pyrethr. tusi dr. vi. croci dr. iii. sandar. arab. bacc. lauri, an. dr. i. coq. in duplici vase, ad liquoris casum; oleo percolato adde ol. castor. ℥iß. M. & utere ut præscriptum est. *Reinerus Solenander, consil.* 16. *sect.* 2.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Paralysi linguæ.

Sub lingua teneatur castoreum vel salviæ succus, vel ipsum castoreum cum pæoniæ succo, prodest etiam castoreum, cariophyllus & nux mosch. cum vino hausta; utilis est etiam linguæ frictio, ac palati, adhibitis theriaca & mithridatio; narratur quidam fœminæ, quæ usum lo-

quendi amisisset, gr. xxx. pœoniæ, depositis corticibus exhibuisse, moxque illam loqui cœpisse; prodest etiam sanguinis missio è venis sub lingua, quæ fricetur postea nasturtio & castoreo: emplastrum quod è canino stercore & adhibito aceto fit, occipiti impositum usum loquendi restituit: *Jo. Crato. consil.* 50. *lib.* 6. *pag.* 229.

Post apoplexiam Mercator quidam senex resolutus aliquandiu permansit in uno latere, & paralysin lingue passus est: curatus postea aliquomodo, ut ambulare denuo potuerit, remanente tamen linguæ resolutione, loqui ut intelligeretur, quid vellet, minimè potuit, eratque jam inveteratum malum: à me consilium efflagitans, has pilulas præscripsi.

℞. Pil. coch. fœtid. an. ℈i. cum melle scillit. F. pilulæ; postea ut sequentibus per vices uteretur jussi ter quaterve in mense ʒi. sumendo.

℞. Agar. troch. ʒii. turbith. gummosi in hydromel. infus. ʒß. myrrh. sarcocoll. in succo rosar. nutritæ, an. ℈ii. Castor. ℈ß. Mastich. sal. gem. an. ℈i. Aloes, ℥ß. cum melle scillit. F. massa: masticatione sequenti manè utatur sæpè.

℞. Cubeb. nuc. mosch. semin. sinapi an. ʒi. Cariophyll. galang. piper long. ʒß. salis communis ʒi. excipiatur cera F. formulæ: abluat postea os aqua salsa; nares intrinsecus unguento hoc ad eo divertendam materiam illinere jussi.

℞. Troch. alhand. diagrid. an. ʒi. rad. hellebori alb. ʒj. Castor. ℈ß. mell. scillit. q. s. F. Unguentum, ungatur pars posterior capitis rasa & cervicis nuda hoc modo.

℞. Ol. de piper. de euphorb. an. ℥iß. ceræ rubr. q. s. F. linimentum; post quam bis aliquadiu usus fuisset, jussi postea frequenter laborare elect. ex melle scilit. & anthos, & invicem mixtis, colluere deinde hoc decocto os, atque aliquandiu in eo retinere.

℞. Nuc. mosch. ℥i. rad. galang. costi, an. ℥ß. zinzib. ʒii. sem. sinapi, ℥iii. decoq. in vino & melle, pro oris collutione, victus rationem idoneam præscripsi, & ut interdum jejunus in balneo sudaret, niteretur que loqui; hac ratione, etsi non perfectè verba proferre posset, tamen ut intelligeretur, balbutiendo loquebatur. *Felix Platerus*, *observ. lib.* 1. *pag.* 133.

Balbuties, lingua stupore affecta, quendam molestavit, quod clysterem sumpserit, in quo fuerit parùm opii dissolutum; verùm ut in ebriis remittente narcosi vini, loquelam rursus integram redire videmus, ita in hoc ægro, postquam opii vis discussa fuit, balbuties cessavit. *Felix Platerus*, *observ. lib.* 1. *pag* 136.

Mulier quædam octo supra sexaginta annos nata linguæ paralysi laborans, meo consilio infundebat per noctem flores lavendulæ in vino adusto vel sublimato; postea per aliquot dies manè, & ante introitum lecti assumebat unciam: unde statim loqui indies rectius cepit. *Martinus Rulandus*, *curat.* 55. *cent.* 4.

Viro quidam paralysi linguæ cum inquietudine totius corporis tentato talia exhibeo auxilia.

℞. Aq. fontis ℥vi. ol. vitrioli q. s. ad aciditatem aquæ conciliandam: ex hac aqua singulis horis lentè absorbeat cochlear unum: & quia inde articulatè loqui cunctaretur, ad mineram mali exhauriendam potionem hanc catharticam præscripsi.

℞. Extract. colocynthid. magnitud. nucis avellanæ; seri lactis ℥ii. M. & calidè bibat; insecuta est copiosa per alvum evacuatio, permanente nihilominus linguæ impedimento; quare altero, à purgatione prima, die evacuationem corporis cacochymici iterum repeto sic.

℞. Spiritus vitæ aurei ℥i. syrup. liquir. ʒi. M. hoc mira aquosæ & serosæ superfluitatis copia educta est; sermone in integrum restituto: ante tamen purgationem hanc ut & in ipsa operatione, linguam paralyticam guttam perlino oleo nostro heraclii, cum fœlici sanitatis successu. *Martinus Rulandus*, *curatio* 53. *centuria* 7.

Cùm subitò quis fit sine voce, vel propter Paralysin, vel aliam quamcunque causam, detur in potu cum vino calido pulvis castorei, cariophyll. & nuc. mosch. & recuperabit loquelam. Quidam amisit

loque-

loquelam, & ftetit per octo dies quòd non fuit locutus. Tunc quædam mulier dedit ei triginta grana pœoniæ à cortice exteriore mundatæ, & ftatim recuperavit loquelam. Item phlebotomare duas venas quæ funt fub lingua, & poftea linguam cum femina nafturtii & caftorei fricare, loquelam recuperabit. Item pulvis ex caftoreo factus fub lingua teneatur, quoufque per fe diffolvatur: miro enim modo loquelam reftaurat. Item emplaftrum factum de ftercore canis in aceto mixtum & occipitio appofitum ftatim loquelam recuperat. Experimentum ad paralyfin linguæ. Succus falviæ & oleum nucum, an. M. & addito pauco caftorei fub lingua ponatur cum penna. Multùm confert ad loquelam deperditam reftaurandam. *Arnoldus de Villanova. Practic. Medic. lib. 1. cap. 24.*

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Paralysi.

REmedium fingulare atque infigne exercendum in hoc languente curabamus, quod erat, optime purgato corpore, admovere pungentes urticas, feu corpus lacerare urticis, maximè totum corpus, quod non eft noftrum inventum, fed à *Celsio* proponitur, *lib. 3. cap. 27.* & teftor Deum me hoc genere remedii pluribus effe ufum, & femper maxima cum fœlicitate, & nunquam votis fum deceptus. *Epiphanius Ferdinandus, histor. 47.*

Vulgare hoc eft quod multis profuit.

♃. Aq. vitæ fimpl. in ea macera aliquandiu flores calendulæ, macim, caftoreum, cum momento croci; ejus exhibent cochl. i. eodem liquore refoluta membra perfricare juvat: accipiunt alii fol. falviæ aliquot M. incoq. diligenter vino, donec dimidium eius, aut ex tribus partibus duæ abfumptæ fint, hujus colati vini exhibent manè ℥i. aut ℥ii. diffoluto in eo caftor. ℈i. aut ℈ii. fpina dorfi ad partem affectam, cum frictione incalverit, inungantur mane oleo coftino bene præparato, cui adderem aliquantulum ol. ftillat. nuc. mofch. & cariophyll. conveniet etiam oleum laterinum petroleum, & terebinthinę & juniperinum. *Reinerus Solenander, consf. 20. sect. 2.*

Fiat frequens inunctio partium affectarum cum oleo vulpino facto per decoctionem vulpinis in aqua colligendo ipfum cum fupernatat, & hoc eft fingulare remedium. *Bartholomæus Montagnana, consil. 244.*

Comes quidam poft nationem ab aqua exiens, in pedibus & manibus fine fenfu & motu remanfit: vocatus ego, pro tanto malo, poft plurima incaffum adhibita præfidia, unguentum paro præftantiffimum, cujus efficacia plures refolutione univerfali, & particulari vexatos ad fanitatem (Deo duce) perduxi; hoc applicito per menfem a paralyfi liber, perfectam confecutus eft fanitatem, hujus remedii defcriptionem fic accipe.

♃. Sal. major. laur. beton. rorifmar. origan. calamenth. ferpill. an. Mß. rad. acor. veri, ireos rec. an. ℥iß. bacc. lauri, pyrethr. cubeb. nuc. mofch. trion. piper. an. ʒß. carnis fcillæ ℥i. rad. cucum. agreft. ʒ. ii. chamæpit. chamædr. an. p. i. fulphur. vivi pulver. ℥ß. ol. caftor. ℔ß. ol. lauri rutac. an. ℥ii. aq. vitæ ℔ß. aq. flor. arant. ℥iii. vini potentiff. ℔ii. coq. omnia ad vini confumptionem colat. adde fagapen. opopon. bdell. an. dr. ii. caftor. dr. ii. mac. nuc. mofch. ftyrac. calam. cariophyll. agallochi, an. dr. ii. piper. longi, pyrethr. an ʒß. Balfami ℥ii. ol. de liquidambr. ℥i. Unguenti martiar. aregon. agripp. an. ℥i. ol de lateribus, terebinth. an. ℥ii. ol. macis, de ligno guajac. an. ℥i. ol. de piper. rorifmar. anif. falis angelicæ, fulph. de thymo, an. ℥i. ol. de euphorbio ℥i. m. Axung. cati fylveftr. axung. anfer. an. ℥ii. pingued. taxi ʒiii. pingued. viper. ʒi. ol. vulpin. ℥i. medull. crur. vaccæ ʒii. fucc. ebuli, falviæ, meliff. an. ℥ii. M. omnia, & cum cera q. f. in præfatis oleis liquata reducantur ad formam unguenti mediocris confiftentiæ. *Zacutus Lusitanus, observ. 37 lib. 1. prax. medic. admirand.*

Inter externa maximè laudabilis eft effentia foliorum tabaci viridium cum malvatico facta fola infufione fine deftillatione, fi præmiffis fudoribus membra paralytica ea diutius fricentur; fpina etiam & partes affectæ inungi poffunt galbaneto *Paracelsi* quod fic fit.

℞. Galban. ℔ß. inde in cucurbitam satis amplam, & ei affunde spiritus terebinthin. ℔i. digerantur in loco calido per octo dies: postea per alembicum ex cucurbita non nimis alta destillentur ad siccitatem, quod si odoratius & præstantius desideres, rectifica ab aromatibus nuce mosch. & canella. *Ioh. Hartmanus*, practic. Chimiatr. *pag.* 85.

Viro quidam paralytico sequentia præscripsi, quibus etiam convaluit; singulis diebus bis, ter quaterve assumpsit sequentis decocti, ℥iv.

℞. Rad. lign. gujac. ℥iii. cortic. ejusdem ℥i. lign. junip. ℥ii. aq. font. ℔vii. coq. s. a. per horas tres, tum adde bacc. junip. ℥i. rad. angel. ℥ß. fol. major. salv. anthos, an. Mß. sen. mund. ℥i. hermodactyl. ʒvi. coq. ulterius, vase optimè clauso ad colat. ℔iv. quibus adde aq. antiparalyt. theriacam ℥iß. spirit. sal. armoniac. ʒi. M. servetur in cantharo lapideo optimè clauso: singulis fere septimanis sequentes assumpsit pilulas.

℞. Mass. pil. fœtid. maj. ℥ß. resin. jalap. troch aland. an. gr. iv. ol. rorismar. gt. iii. M. F. pilulæ vii. bis etiam de die calide inungi sequenti linimento curavi nucham, cervicem spinamque dorsi.

℞. Unguenti martiat. ℥. m. ol. fl. chamæm. hyperic. an. ℥i. bacc. junip. castor. & laurin. an. ʒii. succ. express. cochlear. dr. iii. alum in plum. dr. i. spir. sal. armoniac. dr. ii. aq. vitæ *Matthiolus* ℥. m. M. F. Linimentum; hisce omnibus per duos circiter menses usurpatis; linimento parum aliquando mutato, additis nimirum ol. spic. ʒii. succi urtic. urent. min. ℥ß. seq. prescripsi vinum medicatum.

℞. Fol. chamædr. chamæpit. an. M. i. fol. prim. veris M. ß. rorismar. salv. flor. an. p. ii. rad. imperator. angelic. reos flor. helleb. nigr. sem. cartham. an. ʒii. hermodact. ℥i. (omnium nervosarum partium anima vacatur ut crocus pulmonum) agar. albiss. dr. iii. Card. cubeb. an. dr. ii. sal tartar. dr. i. m. concisa & crasse contusa insuantur sacculo, cum vini gallici pint. vi. F. vinum medicatum; cujus, post justam infusionem tepidam ter quotidie assumpsit ℥. iii. quibus semper instillavit, spir. sal. armoniac. gt. viii. quibus omnibus quarto mense curatus. *Federicus Deckeres, observ. ad cap. 3. lib. 1. prax. Barbettianæ.*

Exemplum paralyseos antiquæ metu & ita curatæ habetur apud *Valeriol. observ. 4. lib. 2.*

SECTIO SEXTA.

Pro Paraphimosi.

Sponsus quidam juvenis cum prima nocte sponsam suam nimis arcte amplecteretur, tanta cum violentia frænum ei abruptum, & præputium retrorsum fuit detrusum, ut maximus dolor & intumefactio totius membri virilis inde secuta sit; symptomata indies ingravescerent, me tandem in consilium vocavit: primò itaque victus rationem tenuissimam & refrigerantem præscripsi, deinde corpus cholagogis medicamentis expurgavi; & venam in brachio incidi sanguinemque satis lautè extraxi, aderat enim maxima plethora; regionem renum unguento refrigerante bis in die inungere jussi; loco verò effecto sequens cataplasma applicui.

℞. Farin. hord. ℥iv. pulv. rof. myrtill. an. ʒii. balaust. nuc. cupress. an. ʒi. coq. in aq. rof. & plant. parumque aceti rosac. & F. cataplasma, addendo vitellum unius ovi: applicetur tepide & bis in die; his per dies aliquot adhibitis remediis, cum dolores qui ab initio acerbi & magni erant remisissent, appetitus ad venerem, & erectio membri ipsum adeo vexavit, præcipuè noctu, ut tota curatio inde impediretur, quotiescunque enim membrum virile erigebatur, præputium adeo constringebat balanum, ut mirum in modum inde auctus; sit affectus cum itaque hac de re anxius essem, jussi ut per dies aliquot consortium atque familiaritatem uxoris, imò ipsius præsentiam plane evitaret, deinde corpus iterum cholagogis purgavi, & lumbos oleis sequentibus inungere jussi.

Ol. viol. nymph. rof. an. ℥i. ol. hyosc. per express. dr. ii. camph. in aceto rof. dissol. ℈i. M. in mortario, his ita peractis, post cœnam cum dormitum iret, dosin laudani exhibui, melius ea nocte quievit minorque fuit membri erectio; quum itaque aliquoties exhibitionem laudani ite-

iterassem, inunctiones quin etiam lumborum, & applicationem cataplasmatis continuassem, tumor membri brevi remisit, ut non diu post præputium & retrorsum detrahere, & antrorsum reducere, balanumque obducere posset æger; convaluit, & ab eo tempore liberos aliquot ex uxore sua recepit. Vide atque etiam vide, candide lector, ne prædictum cataplasma applices, si paraphimosis ex impuro congressu cum scorto, acciderit materia enim maligna ad interna viscera repelleretur, hinc maligna ulcera sequerentur. *Guil. Fabritius Hildanus, observ.* 56. *cent.* 5.

SECTIO SEPTIMA.

Pro Paraphimosi Infantium.

ACcidit nonnunquam ex prava victus ratione nutricis, ut humor acris ad genitalia infantis decumbat, ibique pruritum excitet: mox propter confricationem genitalium, & acrimoniam urinæ confluunt humores circa balanum & præputium, qui ut plurimum flatulenti & pituitosi sunt. Cum itaque penis sit pars corporis porosa & mollis, facillimè humorem istum excipit, & quidem adeò copiosè ut mirum in modum extendatur præputium. Placet hic adscribere remedia, quibus ego multos Infantulos hoc malo laborantes fœliciter per Dei gratiam sanitati restitui. Primò nutrici victus rationem quæ tenuis sit, & refrigerans præscribo. Deinde secundum humoris prædominantis naturam ipsam expurgo, ut plurimùm tamen sequenti potiuncula,

℞. Rad. cichor. lapath. acut. polipod. an. ℥i. corticis rad. trangul. ℥ii. fol. scabios. veronic. agrimon. an. p. i. flor. cordial. an. p. ß. fol. sen. & sem. anis. an. ℥ii. coq. in aq. ut colat. redeat ad ℥ii. in quibus dissolv. el. de succo ros. solut. compos. cum sen. rheo & agar. ℥ß. M. F. potio: si pituita in corpore prædominium obtinet, loco el. de succo ros. ʒ iii. elect. diacarthami substituo; si plethora adest, venam in brachio incido: hujus medicamenti beneficio, infans quoque purgabitur: sin vero ablactatus fuerit à dr. i. ad dr. iii. syrup. rosat. solut. compos. ipsimet infantulo cum ptisana aut decocto agrimon. & veron. exhibeo; ab initio si dolor & inflammatio adfuerint, sequens applico cataplasma.

℞. Micæ panis alb. ℥iii. pulv. ros. rub. balaust. an. dr. ii. croci ℈i. butyr. rec ℥i. ex quibus omnibus cum lacte vaccino F. cataplasma: sub finem addendo vitellum ovi: hisce remediis adhibitis, & prout necessitas urgebat, iterata potione purgante, aliquot infantulos paraphimosi laborante sanitati restitui; si verò morbus adeo fuerit contumax ut prædictis præsidiis non cesserit applicetur sequens cataplasma.

℞. Farin. fabar. ℥ii. pulv. summitat. absinth. flor. chamæm. sambuc. an. dr. iii. pulv. sem. fænugræc. dr. ii. cumini dr. iii. coque cum vino rubro austero ad formam cataplasmatis quod calidè applicetur bis in die: si excoriatio aliqua adfuerit, loco vini accipio decoctum flor. chamæm. mell. sambuc. & ros. excoriationem quin etiam sequenti unguento inungo.

℞. Ol. rosac. ℥iß. ceruss. lotæ, tutiæ præp. cor. cervi usti præp. corall. plumbi squammosi, an. dr. i. m. camphor. dissolut. in aq. rosar. dr. m. M. & agitentur in mortario donec formam linimenti acquirant. *Guil. Fabritius Hildanus, obser.* 58. *cent.* 5.

SECTIO OCTAVA.

De Paronychia.

Παρωνυχία (ab ὄνυξ unguis) latinè panaritium, est tumor calidus ex sanguine adusto, & atrabilario, in extremis digitis ad latera unguium ortus, & propter vicinam nervorum gravissimos dolores excitans.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Paronychia.

IN principio post phlebotomiam & universalia remedia, ponatur digitus per longum tempus in ovo putrido; id enim plurimos curasse experientia constat: alii eum in musculis putribus tenuere optimo cum successu & magna cum laude; ut audio, cum apostema jam perfectum esset,

esset, & incisionem admittere nollet, quod optimum est remedium, adhibui est unguentum apii seu hyperici *Philippi Hermanni*, quod propriè educit materiam viscosam ex ossibus, & panaritium per se curat, & est nobile experimentum non solùm ad panaritium, sed & contra vulnera & omnia ulcera: cujus hæc est descriptio.

℞. Succi hyperic. & apii, an. ℔ii. succi senecion. vulgò cruciatæ dictæ, millefolii, absinth. an. ℔i. succ. chelidon. persicar. an. ℔ß. mell. despumat. ℔v. ol. hyper. ℔ii. terebinth. ℔i. farin. tritici, q. s. alumin. usti ℥iß. succi coq. s. a. & reliqua addantur, & coq. ut artis est, ad consistentiam unguenti mollioris, & usui reservetur, arcanum est contra paronychiam; quo solo aromatarius quidam ab hoc morbo curatus est. *Petrus Forestus, obs.* 16. *lib.* 4. *obs. Chirurg.*

Mulierem quandam paronychia gravissimè laborantem cum febre, lipothymia, aliisque symptomatis in sequentem modum curavi. Primò quidem digitum lacte vaccino, in quo flore, chamem. meliloti, semen fænugræc. & cydon. incocti erant, aliquantulum fomentavi, deinde superficiem cutis paulatim dissecui; abrasa cute, maculæ quædam rubicundæ apparebant, quibus acie cutelli incisis, guttulam unam aut alteram aquæ rufæ sub cute inveni, illa vacuata, linteum madefactum aqua vitæ, ubi nonnihil theriacæ dissolutum erat, applicui: his statim sedatus est dolor: atque hoc unico remedio altero sanatus fuit digitus: reliqua quoque symptomata, purgato leviter corpore, sopita fuerunt, hujus curationis cùm primùm periculum in uxore mea fecissem, & ex voto successisset, postea in supradicta matrona, ac multis aliis, maxima cnm utilitate ægrorum administravi; & semper ad ungulam sub cute nonnihil ichoris inveni: sed necesse est, statim ab initio fiat incisio hæc; alioquin ex doloris vehementia cito concurrunt humores, qui inflammationem ac tumorem excitant, atque subjectam carnem, imò etiam ossa erodunt, vacat autem eo modo facta incisio omni periculo, nec est dolorifica, neque nervos aut tendines offendit, quum sit superficialis: alius verò modus apud practicos passim usurpatus, incisio nimirum quæ fit à superficie ad centrum & versus os valdè periculosa est: *Guil. Fabritius Hildanus, observ.* 97. *cent.* 1.

Puerulus quidam angebatur à duabus paronychiis duos affligentibus digitos cum acerbo cruciatu; pro his sanandis talis per me curatio est adhibita; manè & vesperi inungebam hos abscessus oleo sulphur. & desuper applicabam emplastr. diasulphuris: per quæ citissimè maturati, ruptique sunt ac iisdem remediis iterum consolidati ac sanati in paucis diebus. *Martinus Rulandus, curat.* 87. *centur.* 3.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Paronychia.

Vidi cui paronychia digitus obscessus erat, distinctus fortè ad brachii amplitudinem, perque noctes aliquot insomnes torserat miserè: huic cruor & recens pellis talpæ circumdata, manè crastino die digitum cum nocturna quiete restituerant. *Joh. Helmontius, tractat. cui titul. Butler.*

Virgo quædam paronychiam patiebatur in indice manus sinistræ, quæ ipsam vehementer afflixerat per quatuor dies, jussit ut digitum immitteret in aurem felis, & intras duas horas doloris expers fuit; sentiebat per intervalla attractionem digiti in cavitatem auris, ac subinde dolor totum brachium invadebat usque ad humerum: eo denique tempore felis vociferabatur, ut credibile sit, cum dolore affici à veneno attracto: tota manus intumuit, ac postmodum detumuit, excepto digito, qui tumefactus remansit, sed doloris expers: sublato dolore, digitus extractus est, & suppuratus apparuit, ac deinceps solo empl. diapalma curatus. *Lazarus Riverius, obs.* 63. *cent.* 4.

Mulier alia eodem remedii à panaritio curata est, hinc colligere licet in capite felis esse vim quandam magneticam panaritii qualitatibus familiarem, cujus beneficio venenum in tumore illo latens ad se trahat. *Idem observ.* 19. *centur.* 4.

Vocatus fuit ad mulierem quadam quæ

jam

jam duodecim noctes cum clamoribus duxerat insomnes occasione paronychiæ in pollice manus prope unguem lateraliter, nullo tumore, nullaque digiti inflatione existente, quidam chirurgus curam hujus passionis penitus ignorans, bis fecerat quasdam superficiales incisiones, in quibus excreverat, rogavit me instantissimè, ut ejus curam susciperem, crastino die feci incisionem cum rasorio lateraliter ab ungue usque ad os, à summitate digiti ad juncturam exclusivè: deinde applicavi album ovi cum vitello agitatum intus & extra vulnus, statim cum recessi, cœpit dormire: & dormivit toto die usque ad noctem: cessavit omnis dolor, neque unquam postea doluit ex causa, sed brevi temporis spatio, Deo favente, fuit sanitati restituta, absq; digiti deformitate, vera igitur curatio hujus ægritudinis est facere incisionem secundum modum dictum, usque ad os inclusivè: quia statim cessat omnis dolor, neque est aliud remedium, quin os & junctura perdatur. *Petrus Bayrus, practic. lib. 20. cap. 9.*

Chalmeteu. expertus est ovi albumen cum oleo violato mixtum magis dolorem arcere, quam narcoticum.

Frater meus cùm *Galliam* peragraret quendam paronychia laborantem sub cura habuit, & sequenti modo curavit, primò, secundum method. clariss. *Hildani* lacte vaccino in quo flor. melil. chamæm. sem. lini, fænugræc. & cydon. cum rad. alth. incocti erant, aliquoties fomentavit, deinde superficiem cutis paululum dissecuit, qua ablata, rubicundæ nonnullæ conspectæ maculæ, quibus incisis; una aut altera guttula aquæ emanavit citrinæ: cum verò materia copiosior profundius & altius esset posita, ad os usque cultello vulnus incidit, maximaque copia puris benè cocti altero die effluxit, statim linteum in aqua vitæ theriaca permista, madefactum applicuit; deinde folia brassica (sequenti decoct. imbuta, & ex illis tentas factas vulneri immisit) superimposuit.

♃. Rad. apii ℥ß. mell. opt. ℥i. vini alb. generosi ℔ß. coq. simul, donec mel. sic despumatum, & tertia pars consumpta. Postea sumantur brassicæ ac carbonibus superimponantur, statimque ne comburantur, amoveantur, inde enim molliores & humidiores quodammodo; & quo decocto facilius & commodius immergi possint, redduntur, hoc medicamentum (ut frater refert) Chirurgorum in *Galliis* primariorum secretorum omnium est secretissimum manui verò & carpo defensivum ex oleo rosato, bolo armena, & albumine ovi cum stupa canabina apposuit digitumque affectum oleo ros. indies inunxit, paulatim vulnus adhibitis sarcoticis incarnari cœpit, ad inducendam cicatricem unguentum aureum imposuit, & diapompholigos applicuit, atque ita, divina favente gratia, quam brevissimè feliciterque curam absolvit. *Matthias Glandorp. observ 9. & cap. 23. Method. cur Paronych.*

SECTIO IX.

Pro Parotide è qua calculi exempti fuerant.

NObilis quidam puer tumorem juxta aurem ovi magnitudine, jamdiu habebat, in ambitu durum, inæqualem, in medio mollem, ubi pressus cedebat, ex quo materiam quandam inesse deprehendi: dolor alioquin nullus, nisi quod pruritum interdum sentiebat. Corpore purgato, usus est sequentibus. Fotus fiebat ex decocto rad. ireos, brioniæ, indies bis. Postea applicabat sequens emplastrum.

♃. Gummi ammon. in aceto fortiss. dissolv. empl. diachyl. ireat. an. ℥i. malaxentur, quo facto duodecimo circiter die, sponte se aperuit tumor, purulentamque & spissam admodùm materiam copiosè tota septimana reddidit, multumque subsedit. Restabat adhuc in humiliore sede, exigua durities, cujus causa, cum Chirurgi maturantia adhiberent, tentaque immissa ulcus apertum servarent, tandem tentæ fundo cum extraheretur, sabulosa materia penitusque terrea, grani milii majoris instar adhærens apparuit, posteaque plus quam triginta ejusmodi grana terrea, ejusdem magnitudinis, aliquando etiam majora prodierunt; sicque repurgato ulcere, cessanteque duritie, ulcus consolidatum fuit. *Felix Platerus, observ. lib. 3. pag. 707.*

SE-

SECTIO X.

De Partu difficili.

UT partus naturalis dicitur, qui salvis fœtus & fœtæ rebus facilè, celeriter, & sine symptomatum vehementia, statuto tempore perficitur: sic contra, ille non naturalis & difficilis censetur, qui cum matris; vel fœtus, aut utriusque periculo, tardè & difficilè fit. Causæ autem difficilis & laboriosi partus, vel sunt in matre, vel fœtu, vel in viis per quas egreditur infans. Mater accusari potest, si debilior & imbecillior sit, ita ut vires non sufficiant ad ferenda partus tormina, & ad exprimendos conatus. In fœtu causa est, si mortuus est, aut ita debilis, ut nihil vel parum præstare possit ad promovendum partum; si rursus magnus est, vel secundum totum corpus, vel secundum caput; adhuc si non unus, sed gemelli vel plures sint, vel fœtus molam cohærentem habeat; vel denique si in depravata & nonnaturali figura sese offerat. In viis verò causa est, cum vel membranæ sunt crassiores & densiores, quam ut infans eas facilè disrumpere possit; vel partes muliebres angustiores sunt. Partus difficilis signnm est, si dolores partus sunt languidi, & per longa intervalla recurrant; & dolores ad dorsum potius quam versus pudenda vergant.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Partu difficili.

MUlieri cuidam circa tres dies in partu difficili hærenti, hic pulvis ad provocandum partum per tres vices exhibitus est.

℞. Cinnam. el. dr. i. m. ossium dactyl. dr. m. sem. viol. ℈ii. rad. dictamn. alb. ℈ m. F. pulvis subtiliss. in partes tres divisus, quoter cum vino assumpto, & admotis linimentis & sacculis appropriatis, fœliciter tandem peperit. Alia cum octo diebus in difficili partu valde angeretur, à *Tiengio* Medico curata fuit, ubi nono die accepisset dr. i. pilul. de assa fœtida (de quibus supra *lib. 11. sect. 18. subsect. 2. Pro Mola*) cum cyatho uno decoctionis sabinæ, idque ter, post prandium, hora quarta, & sub noctem hora octava, quibus eadem nocte, Dei nutu peperit filiam, & salva mansit, eodem modo & aliam ægrè parientem liberavit, & alteri etiam cum iisdem secundinam eduxit, singulis tribus horis ad dr. m. exhibendo. *Petrus Forestus, observ. 73. lib. 28. De Mulierum Morbis.*

Mulier quædam cum filiam peperisset, & secundam prolem parere non posset, his infrascriptis remediis per me, nutu Dei, aliam fœmellam peperit.

℞. Cinnam. pulv. dr. i. cass. lign. doronic. roman. an ℈. m. nucleum unum dactyl. sabinæ ℈i. perlar. finissimar. ℈. m. F. pulv. partiatur in duas partes. Detur cum vino malvatico.

℞. Ol. amygd. d. lil. alb. sesamin. butyr. rec. pingued. gallin. anatis, an. ℥. m. M. inungatur venter inferior. Sumpto pulvere, & prius una dosi, & hora post altera, post horas quinque peperit. *Idem obser. 76. lib. 20.*

Cuidam pro partu facilitando, partu instanti, consilium dedi, ut quinque aut sex grana juniperi cum ficubus sumeret, quibus cum quinquies, aut pluries usa esset, mox conamina partus apparuere, adeo (quod & dictu mirabile est) ut illa ipsa cum maxima facilitate gemellos peperit. *Petrus Forestus, schol. observ. 69. lib. 28.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Partu difficili.

MUlier quædam cum toto biduo parere non posset, & ob tantam difficultatem & angustiam, fœtus stercus emitteret; Ego in consilium adhibitus, exhibui olei succini gt. xxx. cum vini ℥. m. umbilico simul ol. lign. heracl. calentis gt. xx. imposui, hoc facto, intra mediam horam, alacri, & erecto animo facile per Dei præsens auxilium, peperit infantem integrum & incolumem. *Martinus Rulandus, curat. 66. cent. 3.*

Medicamenta partum facilitantia, dicuntur quæ vel facultatem sopitam excitant, vel impedimenta removent, quæ facultatem irritant intus assumpta plura esse pos-

possunt. Inter cætera hæc mihi probantur. Primum paratur ex pulvere boracis mineralis, cortic. cass. fist. cinnam. & croci, cum aq. artemis. dato, alterum ex theriac. diatessar. fruct. sabin. pulverat. cum syrup. de artemis. in bolum accept. quibus addo troch. de myrrh. cum pulv. cinnam. & croci in lixivio dulci, vel vini Hisp. exhibitos. Et si ab his medicamentis dolores non promoveantur, laudo potum aquæ tepidæ cum melle crudo. In usum etiam vocetur pulvis castraturæ scrophæ, vel testiculor. equi siccator. ex aq. matricariæ, exterius etiam ad irritationem convenit cataplasma ex artemis. & satureia in vino cretico coctis, ac imo ventris adhibitis, adjecta pulpa colocynthidis. Linimentum quoque quo pro pectine, dorso, & locis interfæmineis maximè conveniens, paratur ex succo colocynthid. rutæ, felle tauri, ac oleo cheirino. Huc etiam referenda sunt aliqua, quæ à proprietate indita operantur; inter quæ seligo corrigiam ex pelle cervi Illustrissimæ Patienti cinctam, lapidem ætiten à brachio ad femur tempore pariendi trans latum; sed & cinis quoque ungulæ asini, vel equi, partibus infernis illitus ad idem valet, quæ impedimenta removent, i.e. viarum angustiam & siccitatem, sunt emollientia & relaxantia, quæ satis nota sunt. *Iul. Cæsar Claudinus, cons.* 107.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Partu difficili.

NUper cum mulierculæ quædam parere non poterant, in ipsa parturigine jussi plurimis mollem clysterem injici intestinis, ac illicò peperere: ita ut jam apud nos id agere incipiant mulieres Nobilissimæ. Clyster fit ex decocto herb. emollient ut malv. alth. parietar. thapsi barbati, chamæm. artemis. colat. adde sacch. oleum amygd. d. & ℥i. sal. *Ioh. Heurnius ad aphor.* 34 *sect.* 5.

Ubi parturigo non succedit ex sententia, salutaris est sternutatio, etenim ad inferna validè propellit diaphragma, compresso epigastrio: hinc ad inferna pellitur valido nisu uterus. Nos parum piper. & galang. naribus ut sorbeat jubemus: miscemus interdum parum hellebori alb. maxime quid euphorbii. Sed antea propinamus hoc remedium, quo summi Dei beneficio plurimas liberavi.

℞. Cinnam. el. ʒiiß. Myrrh. opt. ℈ij. succini albi ʒiß. rubiæ tinct. castor. an. ℈j. boracis ℈ß. croci gr. v. M. pulvis subtiliss. capiat ʒj. cum vino albo & saccharo, eliso fœtu, cum secundinæ retinentur, hoc pulvere propinato, illicò redduntur, nam tunc hæmorrhagiæ metu, non fovemus. *Joh. Heurnius, ad aphor.* 35. *lib.* 5.

Vxori gregarii militis difficili partu pene enectæ, dedi pulverem testium equi, in aqua lilior. alb. cum croco, pudendo saponem nigrum applicandum curavi, dimidio quadrante citius puerum croceo colore tinctissimum enixa est. *Henricus ab Heers observ.* 14. *lib.* 1.

Non præteribo auxilium præstantissimum, cujus ope plures in agone positæ, fetus vivos vel mortuos fœliciter excluserunt laborioso partu oppressæ. Hoc constat ex boracis officio. ʒj. tenuissimè pulverizata; quam si cum ℥iij. aq. artemis. aut sabin. aut generosi vini bibas, miram invenies utilitatem, debilibus sufficit ʒß. aut ℈j. *Zacutus Lusitanus, observ.* 158. *lib.* 2. *prax. admirand.*

Sæpius compertum est, quod olei oliv. potu ante partum facilitatur mirà partus, nec tormina ulla patiuntur puerperæ, vias enim lubricas & molles reddit oleum. Debet etiam topicè extra idem oleum admoveri. *Petrus Borellus, observat.* 25. *cent.* 2.

SUBSECTIO QVARTA.

Pro Partu difficili.

NOvi remedium, quo fœtus alioqui per diem & horas in partu staret, eoque potu sumpto, mox infra horæ quadrantem mulier parturit hoc autem remedium in jecore & felle anguillæ siccatis & pulveratis consistere scripsi alibi. *Ioh. Helmontius, tract. cui titul. Astra necessitant non inclinant, nec significant de vita, corpore vel fortunis nati.*

Mu-

Mulieres observavi in partu difficili aliquot dies periculoso, oblato poculo, mox ad summum ante semihoræ spatium enixas, idque ducenties & amplius probatum. Pharmaco nimirùm adhuc in stomacho existente apertum est os pubis, & valvæ ossis sacri in lumbis, fœtusque statim propulsus. Notavi scilicet stomachum claves uteri gerere. Hoc medicamentum lubens in bonum proximi evulgavi, ne deinceps parturiens periculum vitæ subeat. Est autem jecur simul cum felle anguillæ siccatum pulveratumque in vino potum, magnitudine avellanæ, donum Dei in hoc simplici, ut cum mulier jam parere debuerit, in dolore propter serpentis invidiam; Deus anguillæ aquæ serpentis visceribus pacare voluit illius maledicti rigorem, idem foret atque melius hepar serpentum efficeret, sed in anguillæ experimento nunquam fefellit eventus. *Ioh. Helmontius, tract. cui titul. Ius Duumviratus.*

Nos remedium optimum dabimus experimento pluries comprobatum dono receptum à Serenissimo Duce *Guisano*, videlicet anguillæ jecur in furno panis exsiccatum, ut in pulverem redigi possit, dosis ipsius est medietas ponderis unius aurei, detur in liquore convenenti prout medico libuerit, mirificè partum facilem reddit. *Dominicus Panarolus obs.* 21. *Pentecoste* 3.

Jecur anguillę ad partum facilitandum ab *Helmontio* & *Panarolo* valde commendatur. Novi famosum Empiricum qui hoc solo ferè secreto magnam sibi famam acquisivit; illud exhibui Medici cujusdam uxori ægrè patienti, & à marito & obstetricibus pro deplorata habitæ, unaquæque dosis plurimùm auxit conatus parturiendi antea ferè consopitos; ita ut tandem fęliciter pepererit. Coactus fui ad duplum dosis *Helmontii* pervenire, nimirum ad magnitudinem nucis juglandis in vino rhenano. *D. Robertus Boyle, lib.* 2. *De Utilitate Philosoph. Experimentalis cap.* 18. *sect.* 5.

SUBSECTIO QUINTA.

De Partu difficili.

PArtus tempore sumat ℈iij. boracis ex aqua matricariæ. *Horatius Augerius, tomo* 2. *lib.* 8. *Epist.* 3.

Nobilis mulier pleuritica prægnans, habuit aliquid commemorabile, doluit latus, febris continua erat. Uterum ferebat jam octo menses cum dimidio, dubitabamus an partus accelerandus foret; alii à malleolo tudendam venam putabant, tamen ex brachio sanguinem detraximus planè corruptus erat tandem pariendi se se occasio obtulit, vires erant infirmæ, dolores suos & tormina (ut politico verbo utar) devoraverat. Dedimus decoctum fol. senæ, folia erant pauca quantitate, ut non tam alvum subduceremus, quam cum leni alvi subductione tormina excitaremus, excitatis ita torminibus fęliciter peperit. Folia senæ exhibere solemus.

♃. Matricar. artemis. nepetæ an. p. j. hyssop. p. iß. mercurial. p. j. sem. citri, pœon. an. ʒß. cinnam. ʒj. F. decoctio, in qua bulliant fol. sen. ʒij. F. fortis expressio, adde vini albi parum, tormina excitat. *Guil. Ballonius, cons.* 20. *lib.* 2.

Si partus tardior est, fel. gallinæ sumatur, maximè nigrę, & umbilicus ungatur item in vino detur consolida regalis, ne sint in eo loco, ubi paritura est, pyra, impediūt enim partum Artemisia cocta in vino, dextro femori probè muliebria applicetur; magni fit & lapis aquilæ, si sinistro cruri applicetur; sed statim à partu removendus est. Idem scribitur de matrisylva & polipodio, si pedibus alligentur, vehementia verò ut est borax non probo; nisi vel fœtus mortuus sit, vel mola adfuerit. Si fœtus sit mortuus, sume oleum lini cum pinguedine aliqua in qua castor coctum sit, & unge ventrem. *Ioh. Crato. consil.* 40. *lib.* 5.

Hoc expulsivum præscripsi, quo alias fœliciter usus sum.

♃. Troch. de myrrh. rad. dictamn. alb. succid. an. ℈i. borac. sem. viol. an. ℈i. Magist. perl. ℈ß. M. F. Pulvis tenuiss. in tres partes dividendus: assumatur cum aq. arthe. mis.

mis. & puleg. an. ℥ii. *Joh. Petrus Lotichius, obs.* 18. *cap.* 1. *lib.* 5.

Cingat se nudat mulier spolio serpentis, & pariet facillimæ. Rasura ossium dactilorum cum vino pota, mirabiliter liberat parturientes. Dare parturienti lac alterius mulieris facilitat parum, corallus coxæ appensus idem facit. *Petrus Byarus, pract. lib.* 15. *cap.* 9.

Inter alia ab authoribus commendatur secundina siccata, ut & vasa umbilica, quæ hoc modo præparari possunt.

♃. Secundinæ vel chordæ umbilicalis in furno siccatæ & pulverizatæ ʒii. cinnam. ʒi. croci ℈ß. cum succo sabinæ. F. trochisci: dosis dr. ii. in convenienti liquore. *Daniel Sennertus, pract. lib.* 4. *part.* 2. *sect.* 6. *cap.* 4.

Hippocrates lib. 1. *De Morbis Mulierum*, in difficili partu sanguinis missionem ex talo ut extremum auxilium commendet, virium habito respectu: quamvis à practicis nostris nunquam in usum revocetur hujusmodi remedium, & videatur maximè reformidandum, cum in partu vires unice necessariæ sint, quæ à venæsectione infringi possunt: tamen si à plethora difficultas pariendi oriatur, quod innuere videtur *Hippocr.* non est dubium quin maximè conferre possit, cum venæ plurimo sanguine refertæ omnes vias interiores angustiores efficere soleant. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 15, *cap.* 18.

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Doloribus à Partu.

SI partum ingens dolor sequitur, coque rorismar. & ventri impone calidè; vel muniatur venter pelle agnina vel arietina, dum adhuc calet, recens detracta est. Item emplastr. hoc sedabit dolores.

♃. Tres vel quatuor cæpas benè coctas in aqua, eas in mortario comminuè, adde cumini contus. M. j. flor. chamæm. M. j. farin. hord. q. s. ut fiat puls; & si materia id requirit, adde parum aquæ in qua cœpæ incoctæ sint. Extendatur in linteum, & umbilico applicetur, quod si sic etiam dolor non desinat, adde farin. sem. lini M. j. & minus farinæ hord. cum vero exsiccatum est, mutetur de novo. *Joh. Crato consil.* 40. *lib.* 5.

Exhibuimus cerevisiam in qua flores chamæm. decocti erant: hoc enim licet simplici remedio, tanquam arcano uti soleo, semper maximè cum successu. Miraculi enim instar dolores post partum compescit. Matrona quædam dolores post partum mitigabat bibendo ℥iv. olei amygd. d. rec. expressi cum sacchar. *In Italia* Matronæ cupiunt ℥iii. ol. amygdal. d. Hoc illicò vidi à dolore post partum liberatas, & commodè eo in multis usi sumus. *Petrus Forestus, observ.* 75. & 81. *lib.* 28.

Mulier quædam sevissimis à partu exercebatur doloribus, qui post alia remedia huic præsidio cesserunt.

♃. Galban. ass. fœtid. an. ℥i. paretur emplastr. rotund. cum quatuor granis moschi in medio, admoveatur paulò infra umbilicum, & dolor evanuit. *Petrus Pachequus, observ.* 11.

♃. Nuc. mosch. anis. cinnam. an. ʒi. M. F. Pulvis detur cum vino albo.

Sequens Pulvis statim post partum sumptus, à torminibus mire perservat: ita ut si primiparæ exhibeatur, in sequentibus partibus nullo modo à dictis doloribus torqueri credatur.

♃. Rad. consolid. maj. exsiccat. ʒi. nucleor. persic. & nuc. mosch. an. ℈ii. succ. ʒß. Ambr. gris. ℈ß. M. F. Pulvis, de quo capiat ʒi. cum vino albo; & si febris ad fuerit, cum jusculo. *Lazarus Riverius, prax. Med. lib.* 16. *cap.* 23.

Comitissa quędam postquam primo partu filiolam enixa esset, vehementibus doloribus circa imum ventrem per intervalla corripiebatur, quasi denuo paritura. Lochia enim minus rectè & parcius fluebant. A grumoso sanguine in utero detento dolores hosce produci facile conjiciebam. Ad hunc itaque attenuandum & dissolvendum fluxumque lochiorum promovendum exhibui pulvisculum.

♃. Sem. sesel. cumini; zedoar. galang. croci, castor. an. ℈i. ol. cinnam. gt. v. M. F. Pulvis pro tribus dosibus ex aqua pulegii & vino *Rhenano* albo invicem mixtis, & cum ovi vitello & macere paucoque saccha-

charo in formam jusculi redactis. Extra infimo ventri sacculum ex artemisia, pulegio, matricaria, chærefolio calamintha, floribus chamæmeli cheiri, baccis lauri, semine anethi, carvi, cumini, &c. in vino coctum & expressum actu calidè imposui. His nondum juvantibus, præscripsi enema.

♃. Rad. rub. tinctor. alth. lil. alb. an. ℥ß. fol. artemis. chærefol. puleg. matric. an. M. ß. flor. camom p. ii. cheiri p. i. sum. aneth. M. ß. bacc. lauri ℥ß. sem. sesel. carvi cumini, dauci, an. ʒii. coq. in aq. font. in colat. ℥x. dissolv. ol. camomil. ℥iß. aneth. ℥i. sal. gem. ʒi M. F. enema. Postmodum sperma ceti, quo nihil unquam ad dissolvendum grumos sanguinis potentius deprehendi, ex cerevisia calida per vices exhibui. Et sic, profluentibus decenter lochiis, dolores ex toto remisere. *Baldassar Timaus, Cas. 30. lib. 4.*

SUBSECTIO SEPTIMA.

De fluxu sanguinis ante partum.

UXor veterinarii patiebatur fluxum sanguinis magnum ante partum, & in ipso pariendi tempore. Quæsitum, An partus accelerandus: Quibusdam videtur æquum: quia tamdiu molietur natura symptomaticè istam excretionem, quamdiu frustrà conabitur fœtum excludere. Aliis non videtur. Hic Medicorum prudentiam desidero maximam, quoniam nondum de ea re definitum est. Uxor Pistoris, & pleræque aliæ animam efflarunt, non excluso fœtu, ob istam evacuationem præeuntem. *Guil. Ballonius, lib. 2. Epid. pag.* 141.

Scribæ cujusdam uxor ante octavum partum circa noni mensis medium, enormem sanguinis per uterum patiebatur fluxum, qui 6. diebus continuis illam pessimè habuit & afflixit, ita ut ab omnibus pro deplorata haberetur. Plurimis incassum adstringentibus a plus satis efficiosis mulierculis tam intus exhibitis, quam extra admotis, tandem ad suppetias illi in tantis angustiis constitutæ ferendas advocor. Accedens, ægram reperi animo sæpius deficientem, summè debilem, viribusque dejectis, ac de se saluteque sua prorsus desperabundam. Omnibus seriò apud me perpensis, in eam demum deveni sententiam, hæmorrhagiam hanc non nisi fœtu excluso reprimi posse, totamque salutis spem in eo sitam, ut quamprimùm omnique arte acceleretur partus. Remoto igitur, quod lumbis applicitum erat, emplastro, ut hunc statim julepum ebiberet, imperavi.

♃. Aqua artemis. & cinnam. sine vino, an. ℥iß. borac. miner. ℈i. syrup. de artemis. ℥ß. M. F. julepus. Quo epoto adeo promoti sunt dolores & partus tormina, ut intra tres horas, summi *Dei* beneficio, feliciter pareret, suppresso paulatim à partu sanguinis fluxu, pristinamque exinde sanitatem recuperaret. Idem consilium Nobili cuidam Matronæ in consimili casu salutare proficuumque deprehendi.

SUBSECTIO OCTAVA.

De Partu per os.

JUvenis quædam Fœmina in Civitate Imperiali Infantem digiti longitudine, maximis cum doloribus, summoque vitæ periculo per os enititur, mortuum mulieres adstantes scatulæ includunt, & sepeliunt. Amplissimus verò Senatus postquam hoc rescivit, refodere Infantem, eumque in honestorum quorundam virorum præsentia aperire jubet: quem omnibus membris humanis, tam internis quam externis verè constare cognoscunt. Puerpera ea de re interrogata & examinata, constanter affirmavit, maritum semper cum illa per os coïvisse, & sperma in fauces immisisse: sibi (utpotè à natura planè simplici, sicque à marito facilè persuasæ) primo quidem de alio coeundi modo nihil prorsus constitisse, donec a vicina, quacum de eo aliquando communicasset, aliter edocta fuisse, atque se ita à marito, delusam postmodum animadvertisset. Maritus, seu impurus potius & sceleratus nebulo, (qui sutor fuit) fuga sibi consulens, decem septimanas ante Infantis exclusionem clam uxore militatum abiit; aliàs rogo forsan impositus fuisset. *Philippus Salmuthus, observ. 94. cent. 3.*

SE-

SECTIO XI.

Pro Pectori abscessu.

TUmore ad suppurationem verso pus attraximus beneficio sequentis empl.

℞. Resin. pini rec. claræ & odoratæ ℔i. ol. laurin. & terebinth. an. ℥ii. gummi elemi ℥iv. F. empl. S. A. extendatur q. s. super alutam, & vulneri apponatur. Mutetur hiemis tempore semel tantùm in die, æstate verò bis, & mirabilia videbis. Vide *Paræum lib. 10. De Vulneribus Pectoris & Thoracis cap. 32.* Debet emplastr. in medio perforari incisuris duabus aut tribus longis, ut pus attractum facile effluat. *Petrus Pachequus obs. 54.*

SECTIO XII.

Pro Pectoris conquassatione ex nimio pondere elevato.

VEna secta, loco dolenti appositum est oxycroceum, & brevi curatus fuit. Quidam pelle ovina recens dilaniata sale conspersa, ægrum calidè apud ignem involvunt, & dimittunt ut sudet, quantum ferre potest. Sed mox deposita pelle, oblinunt oleo rosac. myrtill. & chamæm. & antequam pellem deponant, dant hanc Potionem.

℞. Rhab. el. ʒi. mummiæ ʒß. rub tinct. gr. iii. F. Pulv. dissolv. in aq. endiv. ℥iii. vini albi ℥i. adde syrup. acetos. simpl. ℥i. vel ℥ß. F. Potio. Sed & hæc Potio egregie conferre traditur iis qui ex nimio pondere levando quid mali sentiunt in corpore.

℞. Butyri rec. ℥ii. casei virid. ovilli ℥i. liquefiant simul supra ignem, & exprimantur per pannum, aut setaceo excipiantur. Tunc.

℞. Cerevis. *Gedanæ* aut alterius optimæ ℔. i. spermat. ceti, nuc. mosch. ana ʒi. M. cum but. suprascripto, & F. Potus, capiat bis in die. Deinde & hæc applicentur loco affecto.

℞. Fol. viol. M. ii. contund. adde furfur. tritici macri, M. i. axungiæ porcin. ℥iiß. aq. vitæ ℥ß. vel parum plus. M. & appone. Hac potione fœlicissimè in conquassatis uti soleo.

℞. Fol. sen. ʒiii. infund. in ℥v. decocti communis, fort. exprefs. adde el. de succo rof. ʒiii. mummiæ, nuc. mosch. an. ʒi. oxymel. simpl. ℥ß. F. Potio. *Petrus Forestus, observat. 32. & schol. lib. 6. Observ. Chirurg.*

SECTIO XIII.

Pro Pectoris dolore.

COntra Pectoris compressionem doloremque per vices de sequenti haustulo expectorante assumpsit.

℞. Aq. hyssopi, anis. & tussilag. an. ʒvi. syr. jujub. ℥i. oxymel. scilit. dr. vi. specul. diair. ol. dr. i. Sol anis. gt. v. facc. cand. dr. ii. M. diligenter, colatura detur pro haustulo: interim regio pectoris externè inungebatur unguento resumptivo ad ℥i. cum ol. fœnic. gt. iii. Pro Potu ordinario bibat decoctum C. Cervi ust. præp. cum sacch. in hunc modum.

℞. C. cervi usti præp. ℥i. hord. p. ii. coq. in aqu. mens. iß. decoctum effervescens superaffunde passul. min. ℥iß. facch cand. dr. iii. cinnam. integr. dr. i. semin. anis. dr. iii. sinatur sponte refrigerari, & servetur potui. *Jo. Petrus Lotichius, obser. 1. & 2 cap. 3. lib. 3.*

SECTIO XIV.

De Pectoris vulnere admirando.

VIr quidam melancholia, tentationibusq; variis diu vexatus, tandem proprio gladio se confodit, infra quartam costam in thoracem adacto, & sub nona costa in tergo exeunte: quod vulnus tamen intra menses duos sanatum est. Verum accidit, ut post menses aliquot, iterum de absurdis cogitationibus conquereretur, & postea malè haberet, primò aq. & quicquid cibi assumpsisset, post viridia, tandem nigra quater, eaque magna copia reiiciens vomitu, cum sudoribus frigidis & leipothymia, ac deinde post ultimum vomitum expiraret: corpus apertum est, deprehensumque vulnus per pulmo-

pulmones & diaphragma penetrasse; pulmonis ferè nihil repertum est in sinistro latere confosso. Ventriculus totus ascenderat in sinistrum thoracis latus, & cor cum capsula de sede sua depulluerat in dextrum latus, ubi & vivus ille jubebat observari cordis pulsum. *Daniel Sennertus, obser. 33.cent.2.Observ. Chirurg. Hildani.*

SECTIO DECIMA QUINTA.

Pro Pœnis ulcere.

DEdi illi ab initio trochisc. alKiKengi sine opio, ut ʒi. continuatis diebus cum lacte biberet: post dies quatuordecim reverso, cum nondum cessaret, hoc decoctum ordinavi.

℞. Rad. petrosel. ℥i. alth. ℥iß. liquirit. consolid. an. ℥ii. bistort. ℥ß. fol. plantag. alchymil. an. M.i. flor. malv. arbor. p. i. sem. lini, cydon. an. ʒii. glandium ℥i. nucleor. persic. ℥iiß. coq. in vini mensur. i. (rectius enim sic ad vesicam penetrat vis medicamenti) bibat noctu haustum cubitum iturus, præcedenti levi cœna: manè bibat lac caprinum vel ovillum; comedat orizam hordeum, ulceri in glande adhibeatur hoc unguentum.

℞. Cadmiæ fossilis ʒiß. sulphur. argenti vivi, an. ʒi. cum terebinthina ducantur in formam unguenti, addendo parum axungiæ porci: & sic restitutus fuit. *Felix Platerus, obs. lib.3.pag.779.*

SECTIO DECIMA SEXTA.

De Peripneumonia.

PEripneumonia phlegmone est pulmonum cum febre acuta, spirandi difficultate, & tussi, pars affecta est pulmo, vel totus, vel ejus pars dextra vel sinistra, causa est sanguis in pulmones copiosius irrumpens, ibidem inflammationem concipiens, externæ sunt, exercitium vehemens, præsertim post quietem longam, & corpore repleto; clamor & vocis intentio nimia, ira, aer frigidus & aquilonius, australem præcipuè sequens, aquarum etiam lacustricum & stagnantium usus: huc etiam pertinent medicamenta venenata, & humorum aliquando malignitas, ut in peripneumoniis epidemiis, signa sunt, pectoris angustia cum dolore gravativo & spinam attingente, spiritus difficultas, & quidem major quàm in pleuritide, febris acuta, tussis molesta, & genarum rubor, sputum in principio nullum processu autem temporis, aut cruentum; aut biliosum, aut spumosum.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Peripneumonia.

VEnam aperire (quod ab initio admodum conduxisset) cum jam quartus esset dies, & non amplius cruenta expueret, nolui: jussi itaque hoc julepo tribus uti vicibus statim mane, iterùm sub vesperam, & circa medium noctis.

℞. Iulep. violar. ℥iii. syrup. de jujub. ℥i. aqua violar. ℥ß. manus ch. ʒß. M. F. julepus. Unguentum etiam resumptivum in panno lineo extensum lateri dolenti applicavi quinto die quia excretio fuit nonnihil cocta & urina tincta; hunc julepum præscripsi.

℞. Iulep. viol. ℥ii. syrup. de jujub. oxymel. simpl. syr. de tussilag. an. ℥i. aq. tussil. viol. an. ʒiß. M. utatur frequenter pulver. quoque hunc exhibui.

℞. Oculi Cancri ʒi.m. manus ch. perlar. ʒii. F. pulvis subtiliss. capiat mediam partem manè, cum julepo, alteram sub vesperam, unguento resumptivo mane & vesperi inungatur latus dolens; quia tenax erat materia quam expuebat hunc syrup. præscripsi.

℞. Oxymel. simpl. ℥i. oxym. scilit. ℥ß. M. capiat frequenter lambendo, ob dolorem hunc fotum in usum vocavi.

℞. Rad. alth. ℥i. lil. rec. ℥iii. flor. cham. melil. ros. an. p. i. sem. lini fænugræc. an. ℥m. sem. carvi ʒii. F. decoctio in vino & aqua; infundatur colatura in vesicam, quæ semi impleatur, & strictè ligata ne quid effluat, loco dolenti tepidè applicetur, cujus usu mitigatum malum sequenti die, quo & continuavit fotum. Ut promoveretur expectoratio purulentæ materiæ, & coqueretur eclegma hoc ordinavi.

℞. Tab. diair. diamargar. frig. an. ʒß. lo-

hoch.

hoch. sani & experti ℥iij. facc. cand. ℥ij. syrup. de liquir. q. s. F. lohoch capiat cum baculo liquirit. lambendo. Item.

℞. Ol. amygd. d. rec. expr. ℥ii. facch. cand. ℥.i. oxym. scilit. ℥ij. M. capiat aliquoties, pectori cataplasma hoc ad concoctionem materiæ applicandum prescripsi.

℞. Caricar. incis. paria ii. mic. panis p. iij. coque in lacte, adde farin. sem. lini ℥ii. contusis adde ol. viol. amygdal. d. an. ℥iß. croci parum. M. illinatur eo pannus linteus, tepideque applicetur, quia postea excretio, non tam prompte succederet mutavi eclegma hoc pacto.

℞. Tab. diatragac. frigid. oxym. scilit. syrup. liquir. de hyssopo, penic. an. ℥ß M. item teneat in ore facch. penidium. *Felix Platerus observ. lib. 2 pag. 424.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Peripneumonia.

TErtio die vocatus statim venæsectionem præscribo: hinc si alvus non est aperta, lenitivum præmittatur, alias statim ad usum illorum procedendum quæ materiam ad expectorandum præparant, ac febris ardorem temperant qualis est hæc potio.

℞. Aq. beton. fragar. ungul. caballin. an. ℥i. syrup. viol. liquir. an. ℥ß. spirit. vitriol. gr. iii. M. F. haustus: post hanc potionem refrigerantem & præparantem, addatur lambile pro majore maturatione materiæ quod.

℞. Syrup. viol. de liquirit. de jujub. hyssop. an. ℥i. syrup. de prassio ℥ß. aq. hyssop. fragar. an. parum. F. lambile quibus post biduum continuatis, tertio die post venæsectionem, purgatio lenitiva instituatur diluto agar. hoc modo.

℞. Agar. ℥ii. zinzib. ℈i. sal. gemmæ, gr. iii. affunde aq. veronic. & vini q. s. stent in loco calido per noctem manè leviter bulliant, & exprimantur ℥iiß. in quibus dissolve el. diacarthami ℥ii. oxymel. scilit. ℥ß. M. F. haustus, post purgationem materia magis præparetur per continuum usum incidentium & alterantium, quotidie bis usurpata potione pectorali.

℞. Rad. ireos, alth. an. ℥ß. liquir. ℥v. sem. anis. fœnic. urtic. an. ℥i. fol. prass. hyssop. major. an. M. j. tragacanth. ℥i. cubeb. passul. an. ℥i. nucleor pinear pistach. an. ℥ß. dactyl. caryc. an. num. 6. fiat decoctio s. a. colatura dulcoretur cum facch. cand. q. s. F. potio ad vices aliquot *Gregorius Horstius observ. 7. lib. 3.*

Quidam sexagenarius laborabat peripneumonia pituitosa: cum multa pituita refertus videretur, clystere injecto, & semel tantum venæsectione celebrata, purgans medicamentum fuit exhibitum ex infuso rhei cum manna & syrup. ros. quo optimè purgatus est quarto die morbi; & postridie à febre aliisque symptomatis liberatus apparuit. Unde patet purgationem in peripneumonia interdum convenire quamvis ut plurimum ante septimum diem usurpata perniciosa sit. *Lazarus Riverius, observ. 8. cent. 1.*

Peripneumoniæ curatio pleuritidis curationi simillima, in ea utramque paginam implet phlebotomia, quantum vires ferre possunt, semel aut bis in die, donec morbus mitescat; cum enim pulmo multo sanguine abundet, & à corde æstuante magnam illius copiam attrahat; minimè verendum est, ter, quater, quinquies, & sexies sanguinem detrahere, mitti vero debet sanguis è basilica utraque, si totus pulmo æqualiter efficiatur; vel ab alterutra quæ lateri affecto magis respondeat: mulieribus peripneumonitis, quibus sanguis menstruus actu fluit, à talo primo, & mox intra sex horas à brachio sanguinem mittere oportet; nisi adeo urgeat periculum, ut cogat primo accessu sanguinem è brachio fundere: quo in casu, toto venæsectionis tempore, & parùm ante illud, cucurbitulæ fæmoribus sunt affigendæ. Posteaquam verò non videntur vires ulteriorem venęsectionem ferre posse, cucurbitulę admovendę sunt scapulis & dorso, tum sic, tum maximè scarificatæ, quantum vires ferre possunt, clysteres etiam emmollientes & lenientes revulsorii sint: ne tamen in iis vehementiora cathartica misceantur, metu alvi fluxus, qui in hoc morbo periculosus est: si humor crudus & pituitosus à capite irruens morbum efficiat, vel foveat, vesicatorium nuchæ admotum summopere proderit, pur-

purgato in hoc affectu non convenit, nisi declinante morbo. *Lazarus Riverius, prax. Medic. lib. 7. cap. 3.*

SECTIO XVII.

Pro Pernionibus.

PErniones (Græce χείμετλα, in βετυα hiems) sunt tumores tempore *Hiberno* in calcaneis digitisque pedum ac manuum exorti: causa est frigus *Hibernum* partem debilitans, & ratione doloris quem infert, sanguinem attrahens: dignoscitur, quod præcesserit ab aere refrigerato, adsit pruritus & dolor cum rubore, tumore & aliquando exulceratione, diuturnum est malum, & quamvis æstate cesset, & hieme tamen recurrit.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Pernionibus.

FOtus calidi cineris maximè laudatur, quo remedio testatur *Fallopius* se liberatum fuisse à pernionibus quibus singulis annis vehementer afligebatur: fovebat pedes cum ibat dormitum, alii solent inungere locum effectum oleo ceræ & terebinth. frequens usus est, ut excavetur rapa usque ad fundum; infunde ol. ros. & terebint. an. ℥i. supra calidos cineres ponatur rapa, bulliat ad medietatem & inungantur loca hoc liquore bene calido: sed prius pedes apponat ad fumum aquæ ferventis: si ulcerentur perniones, imponantur unguentum de tutia magistrali, vel etiam diapalma. *Rodericus à Fonseca, tomo 2. consult. 12.*

Consilium dedimus ut rapam ferventem contusam imponeret: vulgares apponunt cutem extractam ac halece fumo induratam, curantur etiam cum decocto raparum, si in eo immergantur: curantur & apposito diapalma. *Petrus Forestus, observ. 15. & Schol. lib. 5. Obs. Chirurg.*

SECTIO XVIII.

De Pede sponte deciduo.

PEs puellæ cuidam sphacelatus media linea à sana distinguebatur. Chirurgis in rescindendo crure difficilioribus, siquidem tenuioris fortunę puella laboris pretium non posset solvere, natura operarii vices supplevit: pes enim sua sponte secundum lineæ à natura designatę ductum, decidit: nullaque hæmmorrhagia subsequente, optimè convaluit: quemadmodum mihi testis est. *D. Olaus VVormius* nunquam satis laudandus. *Thomas Bartholinus hist. 69. cent. 1.*

SECTIO DECIMA NONA.

Pro Peste.

PEstis (Græcè λοιμός) morbus est communissimus, peracutissimum, perniciosissimus & maximè contagiosus ex maligno & oculto spiritibus calorisque nativo tota substantia infestissimo inquinamento ortus, à quo omnium viscerum & imprimis cordis functiones læduntur: tres habet causas, quarum secunda à prima tertia à secunda descendit: prima & primaria pestis causa est justissima summi Dei ira, à qua promanat illud τὸ Θεῖον, quod huic morbo inesse animadvertitur, cujus *Hioppocrates* sæpè mentionem facit: secunda causa quæ à prima originem sumit, est malignissimum occultum venenosum & naturæ humanæ infensissimum pestilens seminarium cęlitus demissum, quod minima quantitate aeri infusum, instar subtilis cujusdam fermenti sese per aerem dilatat, eumque inquinat; tertia causa est contagium, quod morbi est primò soboles, postea causa, causæ secundariæ seu corpora ad pestem disponentes sunt, malignæ siderum conjunctiones, aeris & cœli maximi ardores & squalores, siccitates diuturnæ, hiemis & veris tepores putridarum rerum fœdissimæ exhalationes, aliæque similes. Pestis symptomata sunt, exantemata, bubones, carbunculi, capitis dolor, phrenisis, sopor; vigiliæ, anxietas: magna virium prostratio, visus turbulentus, cordis palpitatio, linguæ siccitas, vomitus, singultus lumbrici, fluxus alvi, hæmorrhagia narium, mensium profluvium, sanguinis mictus, sputum cruentum, dolores lateris, hepatis, renum aliarumve partium, licet

licet febris de essentia pestis non sit, ejus tamen sæpius est comes. Aliquando pestis sine prævijs indiciis invadit, nonnunquam etiam signis evidentibus adventum suum prænunciat, qualia sunt, plurima & ferè continua nocturna fulgura, sine pluviis & tonitruis, cœlo non nubiloso existente, venti austrini diuturniores, maximæ æstatis fervores, & siccitates diuturnæ, hiemem tepidam & humidam consequentes, avium fuga, insectorum maxima copia, mulierum gravidarum frequentes abortus, morbi epid. mali moris, ut varioli, morbilli, febres malignæ & purpuratæ, & dysenteriæ contagiosæ; pueri in lusibus suis mortuorum sepulturam agentes: maculæ purpureæ, nigræ, virescentes, violaceæ, quocunque morbi tempore appareant, semper lethales esse solent.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Peste.

ANtidotum contra pestem quamvis vulgare, attamen saluberrimum tibi mitto, quod etiam pueris ad fabæ magnitudinem, vel paulò amplius tutò exhiberi potest; estque illud quod in sanctuariis *Mithridatis Cn. Pompeius* invenit, de quo eleganter sanè cecinit serenus Poeta. Ego ut in meliorem formam compositio redigatur, accipio pondera æqualia tum rutæ, tum ficuum ac juglandium, & jubeo prius unumquodque simplex per se fortiter pistillo ligneo in mortario lapideo contundi alioqui durior fit mixtura, non lenis sed inepta propter ficuum resistentiam, ut experti sumus: mox unumquodque per se contusum, iterum fortiter cum pistillo in mortario commisceo, superinfundendo syrup. de acetosit. citri q.s. donec compositio delicatior, meliorque ac mollior fiat, adjectis deinde in fine aliquot grumis salis etiam tritis: hæc mixtura licet simplicissima ac paratu facillima, saluberrima tamen existit, experientiam enim didici tam in meipso, quam in omni mea familia, hoc tempore pestis, egregiè ad pestis præcautionem valere; qua antidoto tùm ego ac mei singulis diebus usi sumus. Ego omni manè è lecto surgens, cum multos infectos inviserem, antequam domo exirem ad parvæ nucis magnitudinem ex hac sequenti confectione sumebam.

℞. Confectionis nostræ suprascriptæ de nucibus, ℥iß. theriac. antiq. & mithridat. an. ʒii. boli armen. veri, terræ sigill. veræ, an. ℈ß. cum syrup. de limon. & hieme, cum syrup. de cortic. citri, q. s. F. mixtura: aliquando addebam aliqui aq. theriac. *Guidonis*, & iis dabam ad præcautionem in quorum ædibus aliqui peste obiissent, ad ʒi. in hieme cum vino, in vere cum aqua scabios. Card. bened. in æstate cum aqua acetos. vel post assumptum antidotum has aqua superbibendo. *Petrus Forestus, observ. 16. lib. 6. De Febribus Epidemicis.*

Nos imperavimus Pharmacopæo nostro ut talem pulverem nobis pararet, quo fœlicissimè usi sumus in peste *Delphica*, tam ad precautionem quam curationem in multorum salutem, & quanquam hunc pulverem pro maximo secreto habeamus nefas tamen esse duximus ejusdem descriptionem nobis solis retinere, quin potius volumus omnibus communem facere, ut quivis junior Medicus, tum alii omnes ad mortalium utilitatem eo rectè uti possent, descriptio pulveris hæc est.

℞. Rad. dictamn. tormentill. bol. arm. veri, præpar. præparatur autem cum lotione aq. scabios.) terr. sigill. veræ, an. ʒvi. rad. gent. an. rad. petastid. beton. an. ʒii. santal. rubr. ʒi. ras. ebor. cort. citri, corall. rubr. ossis de corde cervi, rad. zedoar. an. ʒß. Margarit. puriss. ben. utriusque, an. ℈i. succini, ramentor. unicornu veri, an. ℈ii. fragmenti 5. lapidibus pretios. ana ℈ß. fol. auri & argenti, an. num. 3. M. F. Pulvis tenuiss. ad præcautionem dabam ℈ii. usque ad ʒi. modò cum vino diluto, modò cum aq. oxalid. vel scabios. aut Card. bened. aliquando adjicens syrup. de limon. vel acetos. citri, in peste ad curationem dabam ʒi. vel ℈iv. plus aut minus cum iisdem aquis & syrupis, at frequentius tantùm dedi ʒi. idque calidè ut sudor provocaretur, interea imperabam ne dormirent saltem per quatuor horas ab hausto medicamento, pauperibus dabam pulverem radicis petasitis cum magno juvamine. *Petrus Forestus, schol. obs. 16. lib. 6.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Peste.

ILlico peste correptis sunt remedia adhibenda, morbi enim malignitas nullas dat inducias, frustra ferè auxilia omnia adhibentur, si malum diem naturalem fuerit transgressum, id quod experientia, proh dolor vidimus, & pro compertissimo habuimus: ubi igitur vires, plethora, ac ætas consentirent, si malum jam primo invasisset, neque septem vel octo horas præteriisset, venæsectionem adhibebam: quibus verò malum duodecim horas vel diem naturalem petransisset, nullo modo sectionem venæ adhibendam: experientia enim vidimus, quibus post duodecim horas vel diem naturalem venæsect. fieret, quod commorerentur: ante 7. vel 8. horas sectione venæ tempestivè adhibita melius curabantur: si ætas non admitteret venæsectionem cucurbitulas cum scarificatione satis profunda, collo, homoplatis, lumbis, natibus, cruribus, semper loco proximè affecto apponere jubebam: quæ etiam in pestillentibus febribus à quibusdam magis laudantur: post sectionem venæ, illicò dabam pulverem meum contra pestem, ad sudandum: quo remedio aliquando in ipso initio tumor pestillens si non esset magnus delitescebat, veneno per sudorem foras expulso: ita ut aliis remediis topicis ad tumores opus non fuerit: quod si pulverem vomitu rejicerent, sine mora, abluto ore cum aqua & aceto, alium ingerebam, idque aliquando bis vel ter, donec retinerent, qui enim retinebant facilius evadebant, qui autem rejiciebant, vitæ periculum subibant: interea semper vires corroborabam cum conditis, electuar. putredini resistentibus: epithematis cordialibus nequaquam neglectis; non purgabam ante tertium diem, & hoc rarius, sed in quarto frequentius, idque medicamentis levioribus. *Petrus Forestus*, *observ.* 17. *lib.* 6.

Mulier quædam ex peste decumbens sub ala sinistra bubonem habebat: eodem die quo febre pestilenti correpta esset, ad eam acitus, venam è directo bubonis in brachio sinistro aperiri jussi: mox pulverem meum liberantem post duas horas à venæsectione, hoc modo præscriptum exhibui.

℞. Pulv. nostri contra pestem, ʒi. aq. acetos. scabios. Card. bened. an. ℥i. M sudores vestibus coopertæ satis emanabant, secundo die hos syrupos ebibit.

℞. Aq. scabios. borrag. acetos. an. ℥ii syr. de limon. de acetos. citri, de succo acetos. an. ℥i. M. F. Julepus, pro ii. dosibus.

Tertio die ita fuit purgata.

℞. Fol. sen. ʒiii. rhei el. ʒi. sem. anis. ℈ß. schænanth. ℈ß. infund. per noctem facta prius levi ebullitione, in aq. acetos. ℥v manè fortissimæ expressioni adde syr. infus. ros. ℥i. M. F. potio brevis: qua alvum ter quaterve deposuit, pro roboratione conditum sequens est præscriptum.

℞. Conserv. bugl. borrag. & ros. an. ℥ß. spec. liberant descript. *Cordi* ℈ii. spec. diarrhod. abbat. ℈i. manus ch. perl. ʒi. cum syr. de limonibus, acetos. citri an. q. s. F. conditum, quo continuò utatur.

℞. Theriac. ℥ß. terr. lemn. santal. rub. an. ʒi. aq. ros. & aceti parum, fiat ad modum unguenti pro regione cordis; roborat enim, cor munit, & venenum à corde propellit. Interim statim buboni applicari jussimus maturativum simul & attractivum ex rad. lil. alb. enulæ camp. scabios. cœpis simul coctis & contusis adjectis butyro, theriaca veteri, diachylone & ammoniaco in aceto scillino soluto, & galbano simul mixtis; unde factus est abscessus, eoque citius per chirurgum aperto, ac sanie probe effluente, mox adhibitis mundificativis aptis, hæc ipsa brevi convaluit. *Petrus Forestus*, *observ.* 19. *lib.* 6.

Erant in hac peste lenticulę istę nigrę (quę quod minutæ erant, & piperis instar nigri vulgus appellabat *Pepercoorn*) adeo lethales, ut ubicunque apparerent, non diu post mors subsequebatur; ut sæpissimè observavi, mortem, iis apparentibus, sine errore semper prædicendo. *Idem observ.* 36. *lib.* 6.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Peste.

NEminem (quod notandum) eorum qui fonticulos in brachiis & cruri-

bus habuerunt (præter unum aut alterum summè cacochymicum) peste obiisse memini: & proinde præsentaneum præservativum esse tempore pestis cum in aliis multis, tum etiam in memetipso observavi. Ego enim duos habeo, alterum in brachio sinistro, alterum in poplite dextro: in hac etiam *Lausanensi*, nullum eorum qui aut vomitu, aut fluore alvi laboravit, evasisse scio, sic & omnes ferè, quibus vena secta fuit, obierunt. *Guil. Fabritius Hildanus, observ.* 22. *cent.* 4.

Amuleta ex arsenico, pulvere bufonum aliisque confecta, & tempore pestis collo appensa maximam ad præservationem vim habere, non est quod dubites. *Cosmus Slotanus* Chirurgus longe celeberrimus, Præceptor meus, magni semper ea solebat facere, maximamque ac longa eorum se habere experientiam, non raro mihi affirmavit, eaque cujusvis ætatis hominibus, appendebat. Ego quoque postea non raro cum fructu iis usus sum. Sed quid sentis de usu muriæ in peste? *Novisiæ* ad *Rhenum* Jurisconsultum quendam cognovi, qui me præsente retulit se maximo cum fructu domesticis suis, amicis muriam in peste sæpissimè exhibuisse: accipiebat autem muriam carnis porcinæ, eamque ad ignem in lebete coquebat, & probè despumabat, donec ab omni immunditie & sordibus expurgata esset. Postea in vas fictile infundebat, in eoque relinquebat, usque dum refrixisset, tum in ampullis bene clausis eam conservabat, & non nisi post annum exhibebat, quam primùm autem aliquis peste correptus esset; haustum hujus muriæ ei propinabat, & ut in lecto sudaret, ab omnique alio potu per aliquot horas abstineret, injunxit. Retulit hoc genus remedii in nonnullis per sudores, in aliis per vomitum, in reliquis per alvum, aut per vomitum & per alvum simul, tum affatim evacuare, ut major pars eorum qui illud sumpserint, sanitati restituta fuerit. Ego etsi nunquam periculum fecerim, neq; facere auderem, nisi tuam sententiam hac de re prius intellexerim, attamen in robustioribus corporibus remedium hocce forsan non omnino rejiciendum esse arbitror, quandoquidem ratione salis, putredini humorum summopere adversari, nullum est dubium; referat praterea obstructiones viscerum, noxiosque humores, nunc per alvum, nunc per sudorem, nunc vero per urinas educit. *Guil. Fabritius Hildanus, observat.* 34. ad *Sennertum. cent.* 2.

Quid de Lapidis Bezoardici usu in peste censeam, scire cupis? scio quasdam esse qui non usque adeo magni faciunt medicamentum hoc, præsertim in Peste. Ego tamen illud non solùm in hoc morbo, verum etiam in Variolis, Morbillis, febribus malignis, imò & in contumacissima quartana, præstantissimum esse, cum in memetipso, cum in ægris meis, non raro expertus sum. *Guil. Fabritius, Hildanus, observ.* 29. *cent.* 6.

Non tacebo maximum & præstantissimum remedium, quod & præservat, & maximè curat omnes Peste affectos, de quo multi scripserunt & experientia comprobarunt. Remedium tale est.

♃. Vitriol. alb. præp. (*i. e.* pulv. & ter infusi in aq. ros. totiesque ad Solem exsiccati add. aliquid camphor.) dictamn. alb. rad. tormentill. an. ʒii. M. F. pulvis tenuissimus. Detur ad ʒi. cum ℥ii. aq. plantag. vel rosar. vel acetos. manè & vesperi. *Rodericus à Fonseca, tomo* 1, *consult.* 10.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Peste.

Virgini cuidam Peste laboranti propinavi illicò sequentem Potionem.

♃. Aq. theriacal. nostræ ℥ii. Elect. de ovo ʒi. M. bibit, nec eam vomuit, quod pro bono signo habetur: multumque postea sudavit. Sudore peracto, jussi ut cochl. i. vel ii. syr. de limon. cum æquali portione syr. de acetos. citri, permixti, per se, vel cum aqua cocta diluti, biberet, sæpeque ut reficeretur, repeteret: jusculaque efficacia & congelata sumeret. Sequenti die bubo in inguine apparebat, anthraxque paulò subtus in femore erupit; denuo igitur expulsivam hanc Potionem illi propinavi.

♃. Aq. theriac. nostræ ʒvi. Julep. ros. ʒi. syrup.

syrup. de limon. ℥ß. de agresta ʒii. M. bibit, rursumque sudavit. Sudore peracto, tab. diamarg. frigid. sumpsit. Epithema pulsuum & cordis regioni tale cum serico chermesino, admotum fuit.

℞. Aq. rosf. ℥ii. aq. scabiosf. acetosf. an. ℥i. aq. meliss. aceti rosf. an. ℥ß. pulv. diamargar. frigid. ʒß. succi pomor. ℥ß. M. sæpe iteretur; anthraci cataplasma hoc impositum.

℞. Fol. scabiosf. pulpæ ficuum, an. ℥ß. contund. adde ol. lil. ℥ß. M. Cum adhuc periclitaretur, Potionem cordialem, & quæ veneni vim infringeret talem exhibui.

℞. Aquæ theriac. bugl. scabiosf. calend. syrup. de agresta, an. ℥ß. pulv. diamarg. frig. ʒß. M. ad suppurandum bubonem, cum ad suppurationem tenderet, hoc cataplasma præscripsi.

℞. Herb. malv. M. i. flor. chamæm. p. i. ficuum ℥ii. coq. Pistentur, adde pulv. rad. alth. ℥ß. farin. sem. lini & fœnugræc. an. ℥ii. vitell. ovor. num. 2. emplastr. diachyll. dissolut. in ol. lil. ℥i. sal. ℥ii. F. cataplasma. Postea sensim cœpit convalescere. *Felix Platerus, observ. lib.* 2. *pag.* 333.

Aqua theriacalis nostra quæ tantopere profuit, ita paratur.

℞. Rad. tormentill. lappæ maj. pimpinell. succisæ, valerian. maj. an. ℥iv. rad. imperator. angelic. dictamn. gentian. serpentar. an. ℥i. cæpar. mundat. à cortice, nuc. virid. scabiosf. verben. calend. cum flor. rutæ, acetosf. Card. bened. an. M. ii. camphor. ʒiß. aq. vitæ ℥i. vini albi generosi mensf. iß. seu ℔vi. aceti rosac. ℥ii. Mithrid. ℥i. destillentur: dosis maxima ℥ii. *Felix Platerus, observ. lib.* 2. *pag.* 340.

Ad præservationem sequentibus Pilulis per vices utantur.

℞. Aloes rhei, an. ʒii. agar. myrrh. an. ʒi. rad. gentian. zedoar. an. ℈i. croci, ℈ß. pulveriz. & cum syr. rosf. solut. cum sena, fiat massa Pilul. *Felix Platerus, obs. lib.* 2. *pag.* 399.

Presbyter *Vesantinus Ydeleyus* sæpius Peste infectis inserviens in suo Libello *De Peste*, mirè propria experientia inductus, ad præservationem laudat urinam propriam, mane, jejuno adhuc stomacho, semper post quintum aut sextum diem, ad cyathum unum epotam: cujus multis nauseosi remedii vices supplere posset balsamum urinæ, à Chymicis tanquam remedium εὐπόριστον descriptum. Pulvis sequens *Hispaniarum* Regis secretum esse dicitur.

℞. Myrrh. select. mastich. bol. arm. terræ sigillat. lign. aloes, cariophyll. maceris, croci an. part. æq. F. Pulvis: capiat singulis matutinis. Amuleta pro præservatione magni quoque fiunt, ut avellana perforata eousq; ut nucleus eximi possit, repleta argento vivo, obturataque & collo suspensa: quod mire juvare à *Marcilio Ficino* exemplis adhibitis probatur; quàm aliqui appensam, ita ut cordis regionem attingat, esse volunt. *Felix Platerus practic. tom.* 2. *cap.* 2. *pag.* 163. 166. 171.

SUBSECTIO QUINTA.

De Peste.

IMprimis valent quæ simul malignæ putredini resistunt, & materiam ad cutem pellunt, atque sudores movent, ut hic Pulvis.

℞. Sem. napi, citri an. ℥i. C. C. ossis de corde C. an. ʒß. zedoar. ℈i. M. F. Pulvis: de quo detur ʒi. in aqu. scabiosf. cum syrup. de succo scordii: nec dedisse hunc pulverem semel satis est, sed continuò in cibo & potu, & ferculis aspergatur Pulvis margarit. corall. terr. sigillat. & bol. armen.

Hippocrates ab *Athenarum* Urbe Pestem quæ ex *Æthiopia* in *Græciam* pervasit, incensis sylvis, & ignibus factis odoriferis depulit. Siccus enim aer sive constitutione cœli sicca, sive arte siccior redditus, admodum progressioni hujus mali adversatur. Aer ergò non modo omni excrementorum publicorum amotione, verum etiam igne & fumo publicè privatimque omni studio purgandus, hoc rectè quibusdam fieri videtur, si ex tormentis bellicis majoribus Pulvis sulphureus incensus vespertinis ac matutinis horis, multis in locis emittatur, esseque rationi consentaneum apparet, neque experimento caret: privatim verò suffitus ex ligno & baccis juni-

juniperi, rorismar. lauri fol. & absinthio fieri possunt.

Si cum ægro nobis est negotium; facem ex tæda vel lychno cereo cum resina facto, ut uberior sit flama, præferre utile est. Faciem autem atque manus aceto rosac. aqua mixto abluere debemus, ori atque naribus admovenda spongia magna quæ prius aceto rosac. in quo ruta cum uno & altero grano camphoræ affusa aq. rosac. macerata fuerit, imbuta est: ea semper nobiscum circumferenda, noctumque ad lectum collocanda erit. In ore quidam continuò gestant rad. zedoar. sive angelic. in aceto maceratæ; sed cortices citri exsiccati tutissimi sunt atque suavissimi: vel isti orbiculi in ore retineantur.

℞. Sem. citri excortic. ʒiii. cortic. citri sicc. lign. aloes, santal. citrin. an. ʒiß. cariophyll. zedoar. nuc. mosch. an. ℈i. facch. ℥iß. aquæ rof. moschatæ in qua parum tragacanth. solvatur q. s. F. orbiculi parvi. Quidam cordis regionem isto unguento inungunt mane.

℞. Theriac. opt. ʒvi. croc. camphor. an. ʒß. cum succo limon. F. linimentum. Sunt qui existimant venenum veneno pelli, & corpora ad venena posse assuefieri, ut *Carpus* Chirurgus *Bononiæ* faciebat, qui Arsenicum in linteolo circa cordis regionem gestabat Præterea tutissimum semper est curare, ut corpus excrementis vacet, & quantum fieri potest, sit à superfluis humoribus mundum, quod præstabunt pilulæ *Ruffi* ad ʒi. in septimana bis sumptæ. Sed mihi magis istæ probantur.

℞. Aloes rosat. ℥i. myrrh. croci, an. ℥ß. agar. troch. ʒii. rhei. el. ʒi. bol. arm. ℈. ii. lign aloes, dictamn. alb. margarit. an. ℈. i. M. & cum succo citri, F. pil. parvæ, sumantur bis in septimana ad ʒi. Hoc etiam in loco medicamentum planè regium, quod in pervetusto Libro scriptum, ac valde commendatum reperi, vere quæ commendari posse potu, recensebo.

℞. Vini malvatici mens. viii. destillentur suavi igne per cineres octies: huic spiritui vini injiciantur rad. tormentill. serpentar. ana. ℥i. angel. zedoar. ana. ℥. m. cort. citri opt. cinnam. ana. dr. i. stent. ita per biduum vel triduum in vitro benè clauso; locoque calido, deinde abjectis istis priùs expressis, ac per linteolum triplex fusis, infundantur hic spiritus vini vitro in quo imponantur hæc linteolo subtili ligata.

℞. Spermat ceti recentiss. ambr. el. rhei opt. an. ʒii. mosch. puri ʒß. vas optimè claudatur & divinum medicamentum usui servetur. Ejus autem gutta una æstivo tempore cum sacch. rosato ad præservationem sumitur; hieme verò gutta una cum mica panis deglutitur. Hæc etiam aqua in præservatione & curatione *Vratislavia* & multis aliis profuit.

℞. Carlin. zedoar. gentian. ang. tormentil. boleti cervini, an. ℥ii. trium santal. ℥i. camph. ℈ii. mosch. ℈i. theriac. opt. mithr. præstantiss. an. ℥iii. affund. ℔iii. spiritus vini, ubi per mensem integrum in loco calido vitro bene clauso steterint, colentur per triplicem pannum lineum, & in alio vase optimè clauso aqua ista usui servetur: hæc præstantissima aqua etsi ad præservationem cum aliis commista, ut cum aqua card. ben. scabios. scordii, sumi potest, tamen in curatione magis est illius usus. Hiberno tempore guttæ duæ vel tres sumi possunt.

Præservativa quibus alios fœliciter usus esse, scio, plurima recitare possem, sed duo Electuaria quibus me bis in Pestilentia beneficio *Dei*, conservavi, alternis diebus ad magnitudinem castaneæ de iis sumens subiiciam.

℞. Succi cydon. ℥iii. conserv. borrag. rof. an. ℥iiß. mitrid. opt, ℥ß. Margarit. dissolut. ʒi. hyacinth. spec. elect. de gemmis, liberant corall. dissolut. ana ℈iv. extract. card. bened. scabios. veron. scordii, an. ʒii. M.

Alterum Electuarium.

℞. Maceris ℥i. iniiciatur aceto fortiss. vini opt. vel quod melius est, limonum succo per viginti quatuor horas, siccetur rursum, & minutim incidatur, huic adde theriac. opt. ℥ß. conserv. borr. ℥ii. cort. citri conditi ℥i. sem. citri excortic. card. ben. rec. an. ʒiß. spec. liberant. ʒi. extract. xyloaloes ʒß. M. Pro curatione nihil esse efficacius duabus istis aquis hactenus propositis certissima mihi experientia edoctus persuadeo; prima aqua da-

tur ad ℥i. cum aqua card. scabiof. vel scord. addito pulvere sequenti ad ʒi.

℞. C. C. unicornu, an. ℈i. terr. sigill. ʒß. margarit. splend. smaragd. ignem sustinentis, an. ℈ß. camphor. gr. vii. lapid. bezoar. gr. v. Altera aqua datur infectis ab ℥iß. ad ℥iii. cum iisdem aquis. *Ioh. Crato. Consl. 28. lib. 5.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Peste.

Certum est Deum sibi reservasse soli remedium contra Pestem. Multa usu tot annorum didici, sed nulli rei præter divinæ benignitati commendare salutem meam in tali periculo possum: quare de expertis remediis in hoc casu non libenter scribo. Pueris nihil utilius quàm armena cum pauxillo tormentill. & corticibus citri in pulverem redactis, qui inspergatur cibo, pultibus & potui: quoties exeundum est domo particulam corticis citri in ore gestare profuerit, quisquis ex poculo suo bibat, non cum alio: Famulis aliquot baccæ junip. in aceto maceratæ dentur eas masticent: odorent etiam acetum cui camphora & ruta sit injecta. In curatione plurimùm potest camphora cum theriaca vel mitrhidat. sed ne fortissimo quidem homini ultra tria grana camphoræ dentur, nec qui infectus est ulli remedio soli fidat, sed singulis sex horis mutet. *Jo. Crato. consil. 23. lib 4.*

Certissimo experimento didici infundere supra ambram optimum vinum malvaticum destillatum, & diligenter obturare, & manè aliquot guttas cum pane sumere, esse excellentissimum remedium præservativum in Peste. *Ioh. Crato. consil. 3 0. lib. 4.*

℞. Cortic. citr. santal. lign. aloes, an. ʒß. styrac. calam. ladan. an. ʒi. gall. mosch. alipt. mosch. an. ℈m. amb. gris. gr. iii. M. & cum mucilag. tragac. F. orbiculi redolentes manibus gestandi, quàm minimùm in publicum prodeat, & cùm exeundum est, corticem citri, vel angelicam in aceto præparatam in ore gestet, licet vera Pestis antidotus soli Deo nota sit, ideoque divinum auxilium præcipuè implorandum, ad præservationem tamen imprimis utile puto elect. de nucibus hoc modo factum.

℞. Nuc. jugland. numero 20. caric. ping. numero 15. rad. tormentill. pimpinell. bacc. lauri, an. ʒiiß. cortic. citri galang. macis in aceto præpar. ʒiß. fol. absinth. rutæ, scabiof. an. M. i. flor. borrag. M. ß. C. C. bol. armen. terr. sigill. an. ʒii. Myrrh. el. ʒi. Croci ʒß. cum ℔iii. mell. despumat. F. Electuar. de quo sumat manè, vel cum in publicum prodit, ad magnitudinem castaneæ. *Io. Crato. consil. 20. lib. 1.*

Cibi omnes aceto, succo limonum, & citrior. condiendi, potui quoque citriorum cortices imponendi, & cum cibis sequens Pulvis in aceto aut vino dissolutus usurpandus.

℞. Margar. alb. præp. ʒii. corall. rubr. præpar. bol. arm. Orient. an. ʒi. cinnam. el. ʒiii. sacch. q. s. F. Pulvis. Caveantur vina fortia, dulcia, & crassa. Ad evacuationem putridorum & excrementitiorum humorum sufficiant Pilulæ sequentes ad ʒi. semel in septimana.

℞. Aloes ʒvi. Myrrh. ʒiii. Croc. ʒi. rhei el. ʒii. agar. troch. ʒi. cariophyll. sem. citri, an. ℈i. tormentill. santal. rubr. an. ʒiß. bol. arm. or. ʒiii. Camphor ℈ß. pulveriza. Excipiantur syrup. acetos. citri, & F. massa pilul. Antequam domo quis egrediatur, sub sinistra mammilla hoc unguentum illinendum est.

℞. Theriac. opt. ʒiii. croci, camphor. an. gr. xv. cum s. q. succi limon. & acet. rosac. F. linimentum. *Io. Crato. consil. 17. lib. 3.*

Pluribus, duobus istis electuariis profui, quorum primum quod electuar. liberantis nomino, ita fit.

℞. Conserv. rof. opt. ℥vi. Conserv. nympheæ ℥iii. Mithrid. opt. theriac. an. ʒvi. pulv. tormentill. sem. citri, an. ʒiß. Margar. præp. ʒiii. Succin. alb. præp. hyacinth. præparat. an. ℈iv. bol. arm. præpar. ʒiii. croci torrefact. ʒß. Extract. angelic. ℈ß. succ. cytonior. ℥iß. M. F. Electuarium.

Secundum voco Elect. Salutis, & ita fit.

℞. Macis præp. in aceto vel succo limon. ℥iß. Mithrid. opt. ʒiiiß. theriac. el. ʒii. Xyloaloes ℥i. spec. liberant. *Ferdinandi*, terr. sigill. pulv. succini alb. præp. an. ʒiß.

Cor-

Cortic. citr. sicc. & pulv. ʒi. Conserv. rosʃ. borrag. nymph. an. ℥iß. cum syrup. acetos. citri, q. s. F. Electuar. Pro curatione illud subjiciam in gratiam vulgarium, infectis utiliter dari tanaceti decoctum.

℞. Flor. tanaceti, q. s. bulliant in aq. & aceti æquis partibus optimè; bonum subinde haustum ebibat; camphora adjecta idem efficacius reddit. *Ioh. Crato consil.* 46. *lib.* 7.

Imperator *Ferdinandus* hoc tabulatum magnifecit, & multis communicavit, & ex eo Liberantis Divi *Ferdinandi* dicitur.

℞. Cinnam. el. ʒii. ros. rubr. sem. portulac. ras. ebor. coriand. præp. an. ʒiß. ras. C. C. sem. citri, excortic. arantior. limon. an. ʒiii. lign. aloe, nuc. mosch. marathri, anis. sem. bombac excortic. serici crudi, granor. juniper. in aceto, rad. tormentill. rad. herb. tunicæ, rad. morsus diaboli, an. ʒii. dictamn. cret. & vulgar. scabios. borrag. bugl. an. ʒß. oss. de corde C. ℈ii. bol. orient. præp. vn. ij. santal. trium, an. ℈i. margarit. smaragd. saphyr. sardonii, hyacint. granat. an. ʒß. pulveriz. omnia S. A. & sacc. dissolut. in aq. acetos. q. s. F. confectio in tabulis quadratis possunt quovis tempore usurpari.

Maximiliano Secundo Imperatori laudatiss. memoriæ à me præscriptæ sunt hæ tabellæ, quas multi magni Nominis & Dignitatis Viri sibi plurimùm profuisse testantur.

℞. Bol. armen. in aq. scabios. lot. ℥ß. margarit. præp. corall. præp. an. ℈iv. sem. Card. bened. excortic. citr. excortic. an. ℈ß. hyacinth. præp. ℈ii. smaragd. præp. ℈i. spec. liberant. terr. sigillat. C. C. an. ℈ii. fol. auri, numero xv. ambr. gr. vi. sacch. ℔ß. in s. q. aq. ros. & cinnam. dissolut. addita conserva ros. parum. F. confectio in tabulis quadratis.

Ad curationem prodest hoc Electuariū.

℞. Scord. ʒiii. tormentill. dictamn. alb. zedoar. gentian. angelic. cariophyllat. an. ʒi. croci, camphor. an. ℈ii. Pulveriz. omnia seorsim, & commisceantur, & aspergantur aq. card. in qua dissolv. theriach. ʒ. ii. & cum syrup. de succo scord. & cardui, F. electuar. detur in aqua cardui ad dr. i. vel plus etiam efficaciam ejus possem verissimis testimoniis ostendere, & facili sumptu paratur, & facile est. *Io. Crato, lib. De Pestilentis Febris curatione.*

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Peste.

Audi verò quo de venæsectione in hoc casu ex *Victorio Faventino* celeberrimo practico memoriæ causa aliquando annotavi, in febre (inquit) pestilentiali, si non apparuerint signa sanguinis abundantis, cave à phlebotomia sicut à diabulo; si verò ea apparuerint cum robore virium & ætate commoda, si tu non phlebotomabis; sanguis justus erit super te & filios tuos. *Ioh. VVolfangus, epist.* 10. *ad observ.* 33. *lib.* 7. *observ. Greg. Horstii.*

Genuinum Alexipharmacum pestis apud Deum solum repositum cum *Cratone* credo, & cum *Heurnio* ingenuè fateor, quod in peste nihil pestilentius multis remediis. *Gregor. Horstius practic. lib.* 7.

Ad præservationem sumatur singulis matutinis ad minimum cochl. j. sequentis antidoti.

℞. Nuc. jugland. excortic. num. 10 ficuum num. 10. fol. rutæ, M. ii. bacc. junip. Mß. concisis & contusis affunde aceti vini opt. q. s. ad eminentiam duorum aut trium digitorum; stent per 24 horas quibus verò amara non sapiunt, vel etiam qui colicis doloribus & suffocatione matricis conflictantur, item prægnantes & pueri, hi omnes ex rotulis his meis contra pestem mane duas, interdum aliquando unam deglutiant.

℞. Cortic. citr. ℈ii. Ossis de corde C. Margarit. præp. an. ℈ß. Saphyr. præp. gr. iii. ol. macis gt. ii. ol. cinnam. gt. v. spec. liberant. ʒ. m. diarrhod. abb. dr. ii. sacch. clarific. ℔i. aq. scord. Card. bened. an. ℥ii. aq. cinnam. ʒ. m. coq. sacch. ad aq. consumptionem & F. rotulæ, s. a.

Si de infectione cuidam constat, ille mox de antidoto mea, quæ sequitur, accipiat dr. i. m. in aceti vini cochl. vi. quod si vero infra viginti annos constitutus sit, sumat. ʒi. in cochl. iv. annos autem natus decem, ʒ. m. in cochl. iii. quem aciditas aceti offendit, misceat acetum cum aq. Card. bened. sudoremque provocet pro virium tole-

tolerantia, ad minimum usque ad unam horam, ad summum verò ad tres; sudoremque faciei semper abstergat, lectumque mutet, viresque syrup. acetos. citri, & post semihoram jusculo jucundo restauret.

℞. Pulv. scord. sem. rutæ gentian. an. ℈iv. theriac. mithridat. an. ℥i. m. Conserv. rosf. ℥i. cum syrup. acetos. citri q. s. F. Electuar. dosis ut supra, quivis antidotum tum hoc ad duas vices in promptu habeat, ut si prima vice illud vomitu rejecerit, aliam dosim substituere queat, præterea duabus horis post cibum, aut septem horis post invasionem pestilentiæ antidotum meam, aut theriacam secunda vice reassumat infectus, denuò sudet, viresque ut antea reficiat tandem ad reliquiarum pestilentium omnimodam discussionem altero vel tertio die singulis sex horis, sumat duas aut tres ex rotulis nostris contra pestem supra descriptis.

Accidit verò ut peste correpti communiter in principio somno profundo indulgeant, quod malignitas ad cor retrahitur, ipsumque infecti in summo vitæ discrimine versantur, quo tempore ruta & acetum naribus adhibeantur, omnique ingenio somnus excutiatur, proruente bubone, opus est accersere Chirurgum, qui localia modo debito administret, in cujus defectu, præparentur sacculi ex fol. alth. Mii. rad. alth. & lil. alb. an. ℥ii. fol. agrimon. scord. an. M. ß. ficuum num. 2. & duo decocti alternatim parti affectæ imponantur, in promptu quoque sit diachyl. compos. post fomentationem tribus vicibus in die, applicandum, post emmollitionem bubonis aliqualem, accipiatur cepa theriaca impleta, & assata, quæ contusa cum ficubus, melle & farina permisceatur & adhibeatur: qui si apertus fuerit, huic mixturæ vitellus ovi adjiciatur, corrosiva & incisoria nonnisi summa necessitatis urgentia in actum ducantur. Anthraces egregiè tritico à sanis masticato & illito mitigantur; si deinde saphyrus ipsi eminus admoveatur, & in orbem circumtrahatur, carbunculos eosdem tandem maturat, & ad suppurationem perducit, ambesionemque inhibet unguentum meum, quod hoc modo se habet.

℞. Terebinth. lot. in aq. rosf. ℥ii. butyr. non saliti ℥iii. theriac. opt. mithrid. an. ℥ß. vitell. ovi numero 2. M. F. linimentum, tempore bubonum & exanthematum, rotulæ meæ alexiteriæ, & viribus non obstantibus, purgationes lenitivæ in usum veniat. Deus omnium verè resipiscentium Christianorum clementissimè misereatur. *Iacobus Horstius, observ.* 28. *lib* 7. *observat. Gregor. Horstii.*

Præter communia consueta, magno cum successu in principio syrupus emeticus exhibeatur, quem describit *Angelus Sala* libello suo de peste, vocatque oxysacch. vomitivum contra pestem; cujus descriptio talis est.

℞. Vitri antimonii hyacinthini more *Mathiol.* præp. & subtiliter pulver. ℥i. cinnam. el. zedoar. lign. aloes resinosi opt. sem. angelic. an. dr. ii. croci angelic. opt. dr. m. aceti rosac. ℨxviii. omnia hæc vitro capaci infundantur, optime claudantur, ut nihil expiret; & digerantur in *B. M.* per viginti quatuor horas. Postea balneo refrigerato coletur diligentissimè, vel per chartam bibulam filtretur, ut fiat pellucidum, postea tantum sacch. cum aq. rosf. solvatur quantum est pondus prædicti liquoris, coque saccharum ad consistentiam confectionis man. ch. & postea calidum adhuc pedetentim cum dicto liquore permisce, & servetur ad usum, longo enim tempore conservatur, quanquam verò à dr. ii. ad ℨvi. vel ad summum ad ℥i. author hoc ipsum medicamentum præscribat, nos tamen observavimus, tutò in adultis ℥i. dari posse, primis viis hoc modo per tolerabilem vomitionem purificatis, citius alia medicamenta malignitatem per sudorem expellentia retinentur. Medicamentum est tutissimum, cujus beneficio plerique convaluerunt, qui primis statim diebus, eod. cachocymiam circa primas vias evacuerunt; superaddito postea diaphoreticorum usu: inter quæ duo potissimum experta notavimus, nimirum aquam alexipharmacam *D. Plateri* (de quasi supra subsect. 4.) & bezoardicum minerale, cujus efficaciam non tantum in febribus malignis, sed etiam in ipsa peste præsentissimam observavimus; cujus ℈ß. ad summum, ita malignitatem pestiferam expugnasse recordamus.

mur, ut anthraces & bubones postea natura protinus separaverit, oxysacchar. etiam *Sala*, ipsus infantibus minimè noxium est, modo cum prudentia Medica præbeatur. *Greg. Horstius*, *obs.* 30. *lib.* 7.

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Peste.

CElebratissimus, & in Xenodochiis multa laude conspicuus est hic pulveris *Dri. Hesso* adscriptus.

♃. Sacch. Cand. ℨiii. Zinzib. alb. ℨii. Camphor. ℨi. M. F. pulv. dosis ℨi. ex liquore convenienti, ego pro zinzib. zedoariam substituerem, sanè camphora mirabile est & efficax pestis alexiterium, & meo quidem judicio plus (tempestivè data) virium obtinet, quam vel pretiosa quælibet medicamenta bezoardica, attamen in magnis capitis & ventriculi doloribus hac cautè utendum: hoc insigniter, ac momentanea quasi vi semel admirabunde profuisse vidi.

♃. Smaragd. præpar. lap. bezoard. or. an. gr. vii. hyacinth. præp. gr. iii. M. F. pulvis, porrectus fuit à me ex liquore convenienti, mulieri cuidam pestilenti febre correptæ, omnia alia remedia aversanti: quo assumpto, abactis sævorum symptomatum seditionibus, & in salutem converso morbo, evasit. Inter approbata pharmaca quibus debellandi facultas à Deo concessa est, primas tenet aqua illa theriacalis Clarissimo *D. Stapedio* inventore, cujus tam in præservatione, quam in curatione tanta vis est, ut nobilia quantumvis medicamenta alia, multùm superet, ac longo post se intervallo relinquat, ejus hæc est descriptio.

♃. Theriac. Andromach. mithrid. Damocratis an. ℥vi. pulv. elect. de bolo apud *Iobertum* bezoard. apud *Nicolaum*, an. ℥ii. aq. vitæ per balneum bis destillatæ, vini malvatic. aceti rutac. an. ℔i. succ. rad. pimpinell. limon. an. ℥vi. simul in balneo rorido destillentur lento igne, ac stillaticio huic liquori in phiala vitrea conservato immisce ther. veteris ℨvi. maneantque sic simul omnia, ut in fundo theriaca quiescat, hæc aqua quo vetustior eo melior existet, datur adultis ℥i. & ut ab ejus assumptione sudent præcipitur, reiteraturque die sequenti, & tertio, quousque bubo aut carbunculus erupuerit, aut is ipse maturior factus vel apertus sese expurgaverit, junioribus dimidia dosis suffecerit; quandoquidem verò hæc aqua ob magnam theriacæ quantitatem satis pretiosa existit, ideo ejus author aliam hac viliorem astruxit, quæ sic habet.

♃. Conditi pro familia *Stapediana* ℔ii. aq. vitæ semel in balneo extractæ, vini malvat. aceti rutac. succ. rad. pimpinell. limon. an. ℔i. è balneo liquor evocetur; cui permisceantur theriac. veter. ℥iv. resideatque per quietem in fundo theriaca, datur paulo majore pondere si corpora robusta sint, alioquin æqualis usus fuerit, conditum pro familia *Stapediana* hoc modo concinnatur.

♃. Granor. juniperis ℥vi. crac. pingunum. 12. nucleor. nucl. jugland. ℥viii. Conserv. flor. borrag. buglos. an. ℥ii. Theriac. veter. mithrid. opt. an. ℥ii. rad. tormentill. gentian. pimpinell. angelic. zedoar. an. ℥i. cum syrup. de limon. F. conditum, ex rad. bardanæ & vincetoxic. unà cum corticibus fraxini liquor sudori eliciendo percommodus distillatione provocatur, quem aquam bardanæ compositam nominare consuevimus: medicamentum sanè insigne quo Chimici ad Medici *Genevenses* summa cum utilitate usi sunt, seseque ejus assumptione à pestilentis morbi insultibus tutos reddidere, ea sic componitur.

℞. Rad. bardan. rec. vincetoxic. rec. cortic. median. fraxini, an. ℔ii. minutim incisa infundantur horis vigintiquatuor in vini albi odoriferi & aceti rutac. an. ℔v. postea destillentur in *B. M.* addendo post destillationem liquori in excipulum transfuso, ol. sulph. acidi rectificati q. s. pro manifesto acore; adjiciendoque in singulas libras camphoræ in nodulo ligatæ ℈ß.

Cognita sunt mihi ac jamdudum perspecta sulphur. ac vitrioli in peste pellenda remedia; quæ in diræ hujus luis emollitione supremam laudem merentur, cum nulla sit putredo, cujus vires horum spiritus non frangant, nulla infectio quam illi non superent, nulla humorum depravatio, quæ

per illos non corrigatur; sanè (ut liberrimè loquar) si mihi vitriolatorum medicamentorum usus vel interdiceretur, vel inhiberetur, ego ad pestis curationem nunquam vel saltem inermis accederem, pro præservatione hoc vino ego usus sum.

℞. Fol. absinth. Miß. scordii Card. bened. an. M. i. dictam. cret. Mß. cortices citri ℥ß. radic. pimpinell. ℥iß. incis. grosso modo M. F. nodulus, qui immergatur vino, de quo potetur haustus unus post sumptum jentaculum. *Raymundus Mindererus, libr. De pestilentia, cap.* 15. & 20.

Nihil æquè prodesse visum est, acetum meum theriacale, mox inter initia cum tantillo diascordii vel theriacæ ad eliciendos sudores exhibitum. Plurimi namque solo hujus aceti usu *Deo* juvante restituti sunt. Descriptio ejus hæa est.

℞. Confect. orvietan. ℥ii. diascord. ℥im. theriac. ℥i. rad. angelic. contrayery. enul. pimpinell. tormentill. scorzoner. dictam. alb. petasit. an. ʒvi. fol. scord. rutæ, millefol. an. M. i. flor. calend. tunic. an. M. m. cortic. fraxin. citri, an. ℥m. bacc. junip. ℥ism. macer. zedoar. an. ʒiii. camphor. ℈ii. Croci Orient. ʒi. Myrrh. el. puriss. ℥m. aceti ex succ. rub. Idæi q. s. M. stent in infusione loco calido bene tecta, donec extrahatur tinctura. *Baldassar Timæus Cas.* 32. *lib.* 8.

SUBSECTIO NONA.

Pro Peste.

Ego sacculos ex arsenico hic pro multis ordinavi: etiamsi *Crato* noster valdè repugnet. Multi proceres in aula cordis regioni applicatos continuò absque ulla noxa circumferunt. Retulit mihi quoque nuper Chirurgus Aulę nostræ jam senior, se in multis pestilentibus constitutionibus fuisse, & sua manu infectos plurimos tractasse; semper tamen à contagione immunem permansisse, quod secum gestaverit radicem plantag. maj. sacculo inclusam, & cum filo regioni cordis adaptatam, ut res coletur pulveris lavendulæ aliquid admiscere solet; & hinc inde distribuere, quicquid sit, sæpe etiam parvis gratia rebus inest. *Petrus Monavius, epist.* 37. *lib.* 2. *epist. & consil. Cratonis, &c.*

Insigne pręservativum paratur ex sacch. candido & spiritu salis dulcis hoc modo.

℞. Sacchar. cand. albi pulv. ℥iv. imbibe cum spiritu salis dulcis ad formam elect. cujus dosis omnibus diebus mane jejuno ventriculo dr. i. omnem putredinem abarcet, & ventriculum cum visceribus reliquis in optima conservat dispositione.

Spiritus Salis dulcis sic fit.

℞. Spiritus vini & spiritus salis, an destillentur ter vel quater, unientur inseparabiliter & edulcescent. *Joh. Hartmanus, practic. Chimiatr. pag.* 366.

Antidoti non inutilis hæc forma esto.

℞. Theriac. el. ℥i. bol. armen. ver. cum aq. Card. bened. aliquoties loti dr. ii. spec. diamargar. frigid. ℈iv. sem. citri, scordii scabios. an. ℥i. ras. monocerot ℈i. cum syrup. de succo acetos. F. conditum, com aq. card. bened. usurpandum. Celebratur quoque in morbis pestilentibus non inidoneum Canonici cujusdam, qui contra Pestis sævitiem eo usuram haud vulgarem fecit apud Principes, & Civitatum Respublicas insignes, quod sic se habet.

℞. Spec lætific. *Galeni*, terr. sigill. an. dr. i. bol. armen. præp. ℥m. theriac. ℥iii. conserv. ros. borrag. bugl. an. ℥i. syr. viol. q. s. F. electuarium. *Io. Wierus lib.* 1. *Observat. obs.* 3.

Quidam, cui demandata erat cura tertiæ partis Urbis Peste afflictæ, omnes ferè curavit vomitorio composito ex dr. ii. cujuslibet vitrioli mellis ℥ii. & aq. ℥vi. simul mixtis, quod exhibebat statim, ac apparebant aliqua signa morbi imminentis, vel præsentis; ita ut vix decem aut duodecim obierint in suis partibus cum in reliquis pauci evaderent, quod denotat vires & necessitatem vomitus in tali casu. *Simeon Iacoz. observat.* 99. *centur.* 4. *Observat. Riverius.*

Cum Pestis sævissima grassaretur *Monspelii* anno 1630. duo ægrotantes Peste correpti, ad me miserunt, ut quid acturi essent, præciperem. Ego in memoriam revocans me legisse apud *Paræum* muriam encrasichlolorum piscium (*Anchoes* vulgò di-

dictorum) nonnullos Peste affectos liberasse; consilium dedi, ut eandem sumerent. Unus muriæ scutellam sumpsit solam, alter eam urina permixtam, & uterque liberatus est, oborta evacuatione vehementi per vomitum & secessum. *Samuel Formius*, *observ.* 37.

In eadem Urbe, tres ejusdem familiæ, maritus nempe, uxor & soror illius, Peste correpti sunt, stercus proprium cum propria urina dissolutum & linteo colatum hauserunt i unde gravissimus vomitus & alvi fluxus obortus est, & omnes à Peste immunes evaserunt *Samuel Formius*, *obs.* 38.

Chirurgus *Hispanus*, cognomento *Guardiola*, Xenodochii infectorum Præfectus in obsidione *Ostendana*, ostendit, mihi frustum succini rubentis, quod sibi toto triennio dixit unicum fuisse Xenexton, cujus arcanum erat; quod scilicet ad septem pulsus principales fuisset confrictum usq; calorem: nimirum utrinque ad tempora, ad carpos, malleolos, & ad sinistram mammam. Ego vidi illum semper præservatum, cæteris coadjutoribus è medio sublatis. Vidi etiam frequenter venenatorum vulnerum, dissoluto in spiritu vini succino, factas sanationes alioqui penitus desperatas. Nil stomacho, intestinis, nervis, imò & cerebro gratius est succino in vini spiritu resoluto.

Hibernus Butlerus me conscio *Londini* aliquot millia à Peste curavit: jussit enim Bufonem magnum mense *Junio* post meridiem captum, tibiis suspenderem propè focum, illique subtenderem patinam è cera flava, tandem à triduo suspensionis Bufo evomuit terram & aliquot insectas ambulantes, nimirum muscas nitentibus alis sua viridi colore quasi deauratis, mox autem à vomitu Bufo obiit; nec ante triduum evomuit; licet pronus penderet. Dixit autem mihi quod sat remedii haberem curandis 40. millibus Peste correptorum, promisitque mihi se ostensurum rei cardinem; sed repentè in exilium proscriptus abiit, saltem ego has sordes vomitus rejectas, itemque exsiccatum Bufonis cadaver separatim in pulverem tundi jussi; & cum tragacantho trochiscos formavi: quibus feliciter usus sum tam ad præcautionem Pestis, quam ejusdem ad sanationem. Dein *Julio* mense decrescente Luna veteres Bufones cepi, quorum oculi scatebant albis vermibus, nigrisque capitibus prominentibus, adeo ut uterque oculus totus in vermes transformatus esset, forte quinquaginta numero, in singulo oculorum foramine. Vermes erant densè compacti, quorum capita, foris eminebant, & quoties aliquis egredi conaretur, statim Bufo apposita manu egressum vetabat. Hos Bufones ad vomendum coactos, ut dixi, per suspensionem reperiri, dare Excellentissimum Zenexton. Vermes enim in patinam ceream deciduos, simulque cum eo quod per vomitum rejecit in trochisc. parvulos redegi, addito cadavere Bufonis, & cerea patina, gestati autem trochisci ad mammam sinistram, arcebant contagium, & loco infecto alligati, statim virus extrahebant, erantque trochisci promptiores ac validiores, si in usum aliquoties recidissent, quam recentiores.

Hippocrates omne vinum quod in Peste dabat, suffiebat hoc modo, poculum stricti colli lychinio ardentis sulphuris suffiebat, vinum ad tertiam partem affundebat, ac poculum arctè conclusum agitabat, dudum conquassando sursum & deorsum; donec vinum omne gas sulphuris in se combibisset. Dabat etiam vinum salsum fervidum, non autem tepidum, ut nauseam compesceret, & sudores potenter cieret; addebatque sulphur, ad gr. XXIV. ut suo velut odore Pestem interimeret, quia sal abstergit, a putredine præservat, & sulphur venenum cohibet, hinc sudorem præscribebat triduo ad minimum quotidie autem sudabant bis, & vice singula per diei sextantem, si poterant: primis diebus plus ac deinceps consequenter minus. Inter sudandum tollebat omnem potum, peracto sudoris termino, hordei cremore cibabat, & pro potu exhibebat vinum græcum picatum, cui inerant pauca grana salis, & sulphuris, folia autem asari, aceto macerata, calida superponebat Buboni, plantis pedum, & manuum, quæ post horas 12. singulas, sepeliri jussit. *Hispania* raro Peste affligitur, ex eo quod utatur picato vino, cum enim

enim doliis careant; plerumque vina coriis picatis conservant. Odor picis suffumigio plurimis provinciis Peste contaminatis familiaris. Hodie magni fit antidotus *Orvietani* pro Peste. *Ioh. Helmontius*, tractatu *De Peste*.

Memini me haud infrequenter in *Germania* Rusticos quosdam observasse, qui quotquot in campis Bufones deprehenderent, eos mox stipitibus infixos Solis æstu torrefacerent, pellemque servarent: cum itaque facti rationem instantius vrgerem, dixerunt se pelles Bufonum exsiccata in tempus Pestis conservare; hoc enim vnicum ijs domesticum contra Pestis virulentiam remedium superesse; siquidam vlceri pestifero applicatis pellibus bufonis, statim se extracto veneno à morte liberari. *Athanasius Kircherus lib. De Peste*.

SUBSECTIO DECIMA.

Pro Peste.

ANcillæ peste correptæ cum duobus anthracibus incipientibus, præscripsi hunc haustum sudoriferum, à quo benè & tota ferè nocte sudavit cum magno levamine.

℞. Extract. card. bened. sal. absinth. an. ℈i. sal. card. ʒß. theriac. ʒi. aqu. nostræ theriacal. ad. car. ben. an. ℥i. ol. vitriol. gt. xv. M. F. haustus.

Ad sitim hoc julapium præscripsi.

℞. Aq. card. bened. ℔i. aq. scabios. acetos. an. ℔ß. syr. de succo citri ℥ii. ol. vitrioli q. s. ad gratum acorem. M. F. Julep. statim post meridiem reiteratus fuit prior haustus sudoriferus, à quo cùm rursus optimè sudasset, anthrax qui in medio ossis sterni erat se extendit ad latitudinem semidaleri Imperialis, tunc pulticulam nostram ad carbunculos illi imponere, & ter in die renovare jussi, quæ ita se habet.

℞. Rad. consolid. maj sicc. fol. scord. sicc. an. ʒii. rad. altheæ sicc. farinæ, sem. lini cribratæ, pollinis farinæ tritici, an. ℥ß. F. pulvis subtilis, cui affunde aq. q. s. coq. aliquantulum ut mucilagines solvantur, & compositio ad pulticulæ crassioris formam deveniat, cui adde mell. terebinth. unguenti Apostol. an. ʒiii. picis liq. unguenti basilic. an. ʒii. vitell. unius ovi, croci or. ℈i. M. interdum addebantur theriac. ʒii. hanc pulticulam ob eximiam utilitatem in frequenti usu habuimus, & ex multis tentatis nihil invenimus, cum quo carbunculorum separatio & curatio citius ac melius perageretur, super linteum pinguiusculè extendebatur, & imponebatur, anthraces tandem è vicinis partibus separati sunt; quibus extractis, unguentum mundificativum de apio cum unguento Apostol. mistum ter quaterve impositum fuit. Deinde cum unguento aureo cavitatibus carne repletis, & emplastris ad cicatrizationem perductis, ægra convaluit.

Aqu. theriacalis qua semper cum fœlicissimo & admirabili successu usi sumus ita parabatur.

℞. Rad. Imperator. petasitid. angelic. carlin. valerian. an. ℥iiß. rad. enul. camp. cort. arant. sicc. an. ℥iii. fol. scord. absinth. an. ℥ii. card. ben. ℥iii. flor. ros. rubr. ℥ß. stæch. ʒiii. bacc. junip. ℥iiß. granor. cardamom. min. ʒv. cinnam. el. ℥i. hæc omnia sumantur siccata, conscind. simul & grosso modo contundantur, iisque affundantur in cantharo lapideo vini albi Rhenani vel Gallici tenuiss. ℔xxii. aq. ros. ℔ii. vase bene obturato stent in infusione decem diebus, tunc addantur hæ virides herbæ & recentes conscisæ, fol. rutæ, M. vi tanaceti, M. iv. meliss. rorismar. pimpinell. an. Miß. Maneant simul in infusione adhuc per octo vel decem dies quotidie baculo commovendo: postea affunde succi citri ℔ii. & stent adhuc per quatriduum, postea super ignem leviter semel ebulliant, & colentur, & in torculari fortissimè exprimantur; colatura expressa destilletur in B. M. per Alembicum vitreum. Hæc est nostra aqua theriacalis, quæ maximarum est virtutum, quæ non tantum veneno pestilenti resistit, cor à malignitate defendit, & sudores movet, verum etiam debilibus jam labescentes vires miro modo corroborat. Mirum dictu quam insignes ejusdem affectus in hac Peste, aliisque febribus malignis comperti fuerimus. Illud quod post destillationem in fundo cucurbitæ remanet, adjecta aqua card. ben. attenuandum, & per chartam

tam

tam emporeticam colandum est, quæ colatura lento igne exsiccanda est ad extracti consistentiam, quod usui servandum. Hoc extractum Magistrale vocavimus *Isbrandus Diemerbroeck. hist.* 1. *lib.* 4. *cap.* 3. *&* 13. *&* 5. *lib.* 3. *De Peste*.

SUBSECTIO UNDECIMA.

Pro Peste.

MUlier quædam triginta annorum Peste correpta, carbunculum habuit in latere dextro supra costas spurias, aderat etiam febris cum maxima anxietate & inquietudine, sumpsit varia sudorifera & antidota, quibus non obstantibus morbus in eodem statu continuavit usque ad diem quartum: tuncque menstruorum fluxus copiosior accessit extraordinarium periodi tempus, quo cùm mihi indicasset, statim tale sudoriferum exhibui.

℞. Corall. rubr. præp. terr. sigillat. C. C. usti, an. ℈i. diascord. ʒi. aqu. theriac. aceti vini rubri, an. ℥i. M. pro uno haustu. Jussi etiam ut sæpius de die comederet particulam hujus conditi.

℞. Spec. diatrium santal. ℈ii. troch. de terra sigill. ℈iß. flor. sulphur. ℈i. conserv. anthos. ʒiii. conserv. rof. rub. ʒv. diascord. ʒiß. syr. granat. acid. q. s. F. electuar. his duobus medicamentis fluxus ille paulatim rursus imminutus est, sed tamen ante diem quintum non omnino substitit, carbunculus impositione pulticulæ nostræ ad anthraces; brevi separatus, & ægra pristinæ sanitati restituta est, in hac peste *Noviomagensi*, menstruorum fluxus criticus (qui alioquin salutaris esse solet) periculosus erat, nam multoties observavimus, si in ipso principio antidotis astringentibus (statim enim ad ea confugiendum erat) paulatim non cohiberetur, quod postea ut plurimum nullis remediis coerceri posset, sed ægras dejectis viribus citissimè occideret. *Isbrandus Diemerbroeck histor.* 10 *lib.* 4.

Dominus *Coiberry* Nobilis *Anglus* cum *Noviomagum* veniret, simul ac urbem ingrederetur, insolitum quendam fœtorem percepit, à quo ipsi nausea facta fuit, & caput doluit. Postridie manè è somno expergefactus valde nauseabundus fuit, & dolorem cum dura tensione in parotide post aurem sensit, ipso pestem metuens. summo manè ex massa piluli. *Ruffi*, quàm semper secum portabat, quatuor pilulas confecit, easque deglutivit: à quibus post sex horas alvus ter quaterve dejecit & simul etiam cessavit dolor post aurem. Meridie tamen prandere non potuit, circa vesperam rursus tres quatuorve spontaneos secessus habit, quos magna cordiis anxietas cum debilitate insecuta est, sequenti nocte magnus alvi fluxus una cum febre supervenit, mane consilium meum expetijt. Exhibui hoc suporiferum hora sexta matutina.

℞. Terr. sigill. bol. arm. corall. rubr. præp. C. C. usti, an. ℈j. extract. rutæ ℈iß. salis scord. ℈j. theriac. diascord. an. ℈ij. aqu. theriac. ℥ij. M. F. haustus, hinc per tres quatuorve horas fortiter sudavit cum levamine, & alvi fluxus usque ad meridiem substitit, statim post meridiem alvus rursus commota est, tunc eundem haustum rursus assumpsit & multoties illo die ad sequenti nocte particulam hujus conditi comedit:

℞. Troch. de ter. sigill. flor. sulph. C. C. usti, an. ℈j. spec. diatrium santal. ℈ij. diascord conserv. rof. rub. mivæ cydon. an. ʒiij. syrup. granat. acid. q. s. M. F. conditum.

Ad sitim usus est hoc julepo.

℞. Aq. card. ben. ℔j. aq. scabiof. ℔ß. conserv. rof. ℥iß. rob. acatiæ ʒij. ol. vitriol. q. s. ad gratum acorem M. & post horam colentur per linteum, & fiat iulepus. Verum his nil imminutus est alvi fluxus. Postea sudori ferum tali modo præparatum est.

℞. Radic. tormentill. ℥ß. ras. santal. rubr. ʒiß. cortic. granat. ʒj. fol. pimpinell virid. M. m. rutæ, card. ben. & scord. sicc. an. p. j. sem. card. plant g. an. ʒj. flor. balaust. rosar. rubr. an. dr. im. aq. quant. sat. F. S. A. decoctio ad ℔j.

℞. Hujus decocti ℥iij. troch. de terra sigill. ℈ß. C. C. usti ℈j. theriac ʒi. diascord. ʒß. M. F. haustus, quo assumpto, fortiter sudarit, & alvi fluxus aliquantum imminui visus est, qui tamen statim post sudorem equè magnus reddiit: atque tunc primùm sanguinolentæ dejectiones, postea sanguis

guis purus absque dolore defluxit, hinc viribus totaliter prostratis, ipsius animæ effluvium insecutum est. *Mercurialis* & alii magni Medici ex decreto *Avicennæ*, Pestis curationem à purgatione incipiendam esse statuunt, verùm minimè recipiendum est illud consilium; cum ratio & experientia contrarium doceant. Ratio quia salutaris naturæ motus hoc pacto interturbatur, ac vires maximè dejiciuntur: Experientia, quæ hactenus docuit omnes ægros pestiferos, qui purgantia sumpserunt, subsequenti ut plurimùm lethali diarrhœa, vel exitiali virium prostratione, fuisse extinctos. Si parva pilul. *Ruffi* quantitas in prædicto ægro naturæ motum adeo interturbaverit, ut ad veneni expulsionem per comodas vias reduci non potuerit, quæ non mala à purgantibus fortioribus metuenda sunt; *Isbrandus Diemerbroeck. hist.* 13. *lib.* 4.

SUBSECTIO DVODECIMA.

Pro Pestis præseveratione.

A Peste afflictum invisendum vocatus, simul ac cubiculum ejus intrarem, statim pessimum excrementorum (alvi enim fluxu laborabat) fœtorem naribus percepi, à quo graviter affectus fuit. Post brevissimam visitationem domo rursu egressus, illicò me vertigine, nausea, & cordis anxietate affectum sensi, ita ut pestilens contagium me concepisse non dubitarem, quapropter postpositis omnibus negotiis, statim me domum contuli, atque tabaci optimi quinque sexve fistulas fumisuctione exhausi; cujus usu omnia prædicta symptomata ita penitus evanuerunt, ut ne minimum quidem mali amplius sentirem, tunc rursus foras prodire, & reliquos ægros invisere volens, theriaca ℥j. præsumpsi, atque ita deinceps optimè valui, illud ipsum durante hac Peste mihi ter quaterve accidit, ut statim simulac me aliquam contagionis labem concepisse arbitrarer, eodem modo ad copiosiorem tabaci usum confugiens, liberatus fuerim. Tabacum pro insigni præservativo remedio semper habui, eiusque fumum in ipso conceptæ luis principio mihi aliquoties insigniter profuisse comperi, referunt etiam quondam *Londini* ab horribili peste illic sæviente immunes fuisse omnes illas domus in quibus tabacum vendebatur. verum *Noviomagi* illa fælicitas omnibus tabaci Mercatoribus non contigit; nam aliquos ex iis peste correptos fuisse novimus, in ædibus tamen primarii tabaci Mercatoris *Thomæ Pieters Angli*, qui numerosam liberorum, famulorum & ancillarum, familiam alit, neminem, quod scio, pestis invasit præter unam ancillam, quæ & ipsa brevi convaluit. *Isbrandus Diemerbroeck. histor.* 17. *lib.* 4.

Durante hac peste, mirabantur multi, quomodo fieri posset, ut ego, qui quas libet ædes infectas, & omnes ægrotos indiscriminatim invisebam, a tanta malignitatis & contagii violentia non læderet, ac proinde meum vivendi ordinem plurimi diligentissimè considerabant, quem ut omnibus cognitus esse possit, hic describam, omnes animi vehementes motus, quantum poteram, inhibebam ac fugiebam, intrepidus plane vivebam, nec pericula, nec mortem, nec aliud quippiam timens; mihi eodem redibat, ædes ne, infectas, an non infectas adirem, nec terrori, nec iræ, nec mœrori locum concedebam, si fortè meipsum aliquomodo contristatum perciperem (quod tristi illo tempore interdum fieri non erat alienum) tunc tribus quatuorve vini haustibus assumptis cor exhilarabam; atque ita citissimè omnem melancholicum luctum fugabam, in victu utebar cibis euchymis, abstinendo studiosissimè ab iis quos aliis noxios fuisse animadverteram, quales erant carnes porcinæ & haleces, semel aut bis in septimana cubitum iturus deglutiebam unam aut alteram pilul. ex antipestilentialibus nostris potus mihi erat cerevisia ordinaria, ut & vinum tenue album, quo interdum usque ad hilaritatem, nunquam ad ebrietatem utebar, mane inter horam quartam & quintam ægros invisurus, nihil omninò assumere poteram (quod tamen ipsemet valde improbabam) nec cibi, nec potus, nec medicamenti, sed ad omnia nauseabam, ac proinde præmissis piis precibus, me meamque sanitatem Deo optim. max. commendabam, & solummodo aliquot grana cardamo.

damomi minoris, masticando, jejunus primo ægros invisebam usque ad horam sextam, tunc vel theriac. vel diascord. pauxillum, vel corticem aurant. conditam, vel ut plurimum rad. heleni conditi tria quatuorve frustula assumebam, post horam septimam frustum panis, cum butyro & caseo ovillo viridi jentabam superbibendo haustum cerævisiæ, inter octavam & nonam sæpe quidem, sed tamen quotidie, data occasione, haustum vini absinthitis bibebam, circa decimam: si per otium liceret, fistulam unam tabaci exsugebam: statim post prandium duas tresve fistulas, nec pauciores post cænam; sepe etiam intermediis horis post meridiem hic illic, ubi occasio dabatur, adhuc duas tresve fistulas sumebam, si vero ab ægrotorum fœtore me vel tantillum alteratum sentirem, statim postpositis omnibus negotiis quantumvis necessariis, qualicunque diei hora foret, duarum triumve tabaci fistularum fumum suctione trahebam, nam ut verum fatear, tabacum pro primario præservativo in peste semper habui, neque aliud melius pro ordinario usu hactenus inventum fuisse existimo, dummodo illud sit melioris notæ ex maturioribus foliis in funes coactum. *Isbrandus Diemerbroeck. cap. 12. lib. 2. De Peste.*

SUBSECTIO DECIMA TERTIA.

De Peste.

QUidam pestilenti febre, absque ullo externo pestis signo, correptus est, cum summa anxietate, siti & capitis dolore, statim in ipso principio Advocatus Chirurgus, sanguinis uncias aliquot extraxit, æger inter Chirurgi manus animi deliquio correptus est; quod cum diutius perduraret, advocor, inveni ægrum sudore frigido perfusum, prædixi mortem; intra horæ quadrantem expiravit. *Forestus* scribit in peste *Delphensi* venæsectiones profuisse, si intra duodecim vel viginti horas celebratæ fuissent, alias noxias fuisse, nos verò in hac peste omnes venesectiones etiam in ipso morbi principio factas valde noxias fuisse non tantum in prædicto ægro, sed in plurimis etiam aliis observavimus. *Isbrandus Diemerbroeck hist. 33 lib. 4.*

Vir quidam fortis peste correptus vomuit, capite doluit, ingenti sopore & cordis anxietate pressus est, hunc haustum statim exhibui.

℞. Theriac. ℥i. salis communis ℈ij. aceti vini fortis. ℥iij. M. F. haustus, ab hoc assumpto per sex horas vigilare jussi, vehementer sudavit, simulque bubo in inguine dextro erupit. Postridie eodem haustu reiterato, iterum copiosè sudavit, atque ab anxietate & capitis dolore in totum liberatus fuit, duo carbunculi satis magni sinistrum femur invaserunt; quibus à Chirurgo s. a. tractatis æger brevi convaluit, tumore inguinis sensim evanescente, eodem modo cum fœlicissimo successu multis pauperioribus in ipso morbi principio exhibui solius aceti ℥iij. vel iv. cum salis marini p. j. & optimè sæpius profuit, interdum etiam theriac. dr: j. admiscui, sed notandum, non omnibus promiscuè acetum esse exhibendum; ab ejusdem usu arcendi sunt illi qui per pectore aliquod vitium habent, ut sunt tussiculosi, astmatici & similes, qui ab aceto pessimè afficiuntur. *Isbrandus Diemerbroek, hist. 42. lib. 4.*

In hac peste semper lethale signum erat si fonticuli exsiccarentur, nec ullus, quod scio, evasit, in quo exsiccatio hæc visa fuit. *Idem annotat. ad hist. 51. lib. 4.*

Etsi *Niddanus*, *Simonius*, *Mercurialis*, aliique Clarissimi Medici amuleta ex arsenico & sublimato confecta, tanquam divinum remedium ad pestis præservationem extollant, nos tamen in hanc pestem nemini illa profuisse animadvertimus. *Idem annot. ad hist. 44. lib. 4*

Fonticulus ad præservationem à peste inter præstantissima subsidia semper habuimus & multoties observavimus, si quid veneni jam intus conceptum esset, illud per eosdem vel sponte naturæ, vel medicamentorum ope insigniter & citò evacuatum fuisse. *Idem annotat. ad hist. 110. lib. 4.*

Eques quidam audax & maximè temerarius, peste cum magna febre ac debilitate correptus, bubonem in inguine, tres anthraces in corpore habuit, à quibus omni-

bus malis, cum optimè summi Dei auxilio sanatus esset, & jam rursus foras prodiret, nullas Deo gratias egit, sed satis impiè gloriatus fuit; se ipsa peste nequiorem & fortiorem esse; imò se neque pestem neque diabulum curare, audivit. Altissimus, impia impiissimi hominis verba, quid sit, tandem quinta circiter post perfectam sanationem hebdomada, rursus de novo peste correptus est: & ante diem sextum victrici pesti duram subjecit cervicem: multi negant illos qui à peste semel evaserunt, rursus peste corripi posse inter quos est *Matthias Untzerus*, qui & has subjungit rationes, quia humo ille pestifero veneno fomitem substernens habilem, totus in illo morbo evacuatus & dissipatus fuit, ut non facilè contagionis labem suscipere queat vel quia cor antidotis in prima peste munitum porrò qualitate alexiteria perfruitur, qua venenum pestis à se longe propulsare valeat, vel quod cor pugnæ priori cum pestilenti veneno assuetum, nunc iteratos crudelis tyranni insultus eludat, minasque despiciat, verùm has omnes rationes ipsa experientia facillimè evertit. *Isbrandus Diemerbroeck. hist.* 37. *lib.* 4.

Avenzoar inter alia commendat, adversus pestem odorem urinæ hirci à proprietate: & ego cum annis præteritis pro *Cæsaris Maximiliani* valetudine *Viennam* ivissem, & quadam die pranderem apud Reverendissimum *Hungariæ* Cancellarium, vidi in ejus ædibus servari magnum hircum; hujus reicum causam quæsivissem, mihi responsum, est id fieri pro Peste. Unde adnotavi hoc remedium *Avenzoar* etiam tempestate nostra alicubi adhiberi: sed magis laudo, ut odores grati quærantur: auctor est libro primo *Herodianus*, *Commodum* Imperatorem, quo tempore maxima illa peste *Roma* affligebatur, Medicorum consilio, *Laurentum*, ubi silvæ è lauro complures visebantur, secessive: valere enim plurimum ad evitandum aeris contagionem, tum odores laurorum, tum ipsarum amænitatem umbrarum; addit; in ipsa quoque urbe de medicorum sententia plerosque unguentis suavissimis nares atque aures opplevisse, suffituque & odoramentis usos esse, quod meatus sensum odoribus illis occupati non admittant aerem tabificum, vel admissum majore vi longe superent.

Commendari cauteria ad præservandum à peste, invenio apud *Nicolaum Florentin.* sed dicam quod ego vidi experientia; possum testari, me innumeros extinctos vidisse, nec unquam vidisse, quenquam qui haberet cauterium, præter unum tantum, atque ille erat sacerdos. Interrogavi etiam hac de re multos Medicos, qui testati sunt neminem se vidisse quod quidem argumentum esse potest, hoc genus auxilii magnoperè conducere, & summa cum ratione; quandoquidem per cauteria, tanquam per cloacas, continuò ichores pravi & putredini obnoxii educuntur. *Hieron. Mercurialis, lib. De Peste, cap* 22. & 23.

SECTIO DECIMA QUARTA.

Pro Peste.

Imprimis celebranda venesect. necne meritò ambigendum? quam revera hic pede sicco transiissem, utpote exitiosam, nisi quidam, nescio audaciæ magis, an imperitiæ per vicaces, non solummodo parca manu sanguinem mitti curassent, sed & iteratis vicibus copiosam ejus eductionem usque ad deliquium nuper suasissent.

Siquid veterùm authoritas, siquidem Neotericorum experientia valeat, si denique calculum nostrum adjicere liceat. Phlebotomia in vera & exquisita peste semper suspecta, ne (quod abunde comprobatum) una cum cruore purpureo anima effluat; tam ingens discrimen concomitari experti sumus hanc evacuationem: proinde satis mirari nequeo qua acti insania hi vitæ humanæ proditores, carnificinam exercentes, deliramenta sua alieno damno firmare audeant.

Verum non is sum qui inficior, phlebotomiam in febre maligna & pestilentiali aliquandò locum habere, & re deplorata ob nimium mensium vel lochiorum fluxum revulsionis gratia consulto tentandam; summo tamen sit piaculo illam in peste vera, & exquisita, celebrare; unicus

cus tantum (uti memini) omnium quotquot, ægrè evasit, qui dominante peste nuper a sanguinis detractionem subivit.

Quod ad vomitionem attinet, crapula præcedente, in ventriculo saburra noxiorum humorum congesta, urgente nausea, ore etiam amaricante, consentiente thoracis, & cervicis conformatione, in morbi infantia prodesse queant emetica remedia; inter quæ illa eminere videntur quæ ventriculum abunde nimis sarcinatum citri catharsin subvertant, *viz.* syr. *Diasari Fernelii*, syr. scabios. compos. oxym. scil. lit. sal. præsertim vitrioli, *&c.* Antim. præparationes non æque arrident.

Qui de meo consilio serum cerevisiale, foliis cardui, scordii, ulmariæ, petasitidis, *&c.* incoctis, addito oxymelite simplici, nullo licet emetico prævisio affluenter hausere, levamen inde, & emolumentum illico experiebantur.

Sin verò vomitio urgeat symptomatica, omnino exulant remedia emetica (agyrtarum more qui theorematum medicinalium ignari) symptomata promoveat, quæ vires ob irrita conamina prosternere possent, mineram morbi etiam aliunde in ventriculum alliciant, illamque inibi figant, unde mox vomitionis impetus immaniter procellosi, nullo quidem artificio compescendi.

Solvenda alvus necne, res quidem magis nodosa, & inter Medicos dissentionis plenior: reverà pestium quarumcunque varietas, temperamentorum dissonantia, morbi complicationes variæ, tempestatis incertitudo, quò minùs regulas tradam hac in re generales, quàm maximè obstant.

Ego autem alvo suppressam satius duxi illam glandibus educere, quorum usum purgationi intestinorum commodiorem, & tutiorem comperi.

Cæterùm medelæ cardos ex omnium quotquot Authorum, & practicantium placito, & consensu, in hoc præcipuè vertitur; nimirùm in citissima veneni pestilentialis expulsione, quàm mirè, & unicè præstare valent Alexipharmaca: fœcibus itaque prius ablegatis, ad hæc correpti, tanquam ad sacrum Asylum, confugiant.

Inter simplicia vagetabilia, superemi-nent radices Asari *Virginiani*; sive Serpentariæ *Virginianæ* Dosis radicum in alkool. v. e. a. reductarum à gr. IV. ad ℈ii. ex vehiculo idoneo.

Secundum jure merito locum merentur radices Contrayerva, è quibus etiam lapis oppido celebris conficitur, cujus descriptionem paulò post tradam: dos. harum radicum subtilissimè pulveriz. à ℈i. ad ʒi. ex aq. angelicæ, scordii, calendulæ, vel vino, *&c.*

A me autem gratitudo exigit, ut pauca hic de zinzibere subnectam, cuius pulverem; atque condituram, multoties cum faustis ægrorum rebus exhibuimus; nempe hunc ad provocandam diaphoresin, atque illam ad vim contagii pestilentialis præcavendam.

Ad nos misit trochiscos ex *Anglia Americana* vir dignissimus, è carne anguis cauda crepitante, nostro idiomate *Kattle Dnake*, confectos, à quibus commodi, & levaminis plus ægris, quàm à nostris domesticis obtigit.

Ex voto etiam cessit spir. cornu cervi ad ℈ii. vel ʒi. ex aq. epidemica.

Spiritus hic prout flammifer, actutùm se per universum corpus diffundere potens est, ratione volatilitatis salinæ qualitatem pestis salino malignam corrigendi vim habet.

Quotiescunque res in angustum adducta ad mineralia confugiendum, quę vi, & armis hostem pestilentialem foras projicere perhibentur, inter quæ agmen ducunt bezoarti cum minerale, sulphuri auratum, atque aurum vitæ, *&c.* præparationes ex aliorum chartis depromantur.

Sequuntur Medicamenta quædam composita.

Spiritus Theriacalis.

℞. Rad. asari *Virgin.* ℥ß. contrayerv. ℥i. torment. scorz. petasit. an. ℥i. p. sem. cardui, calend. angel. citri an. ʒiii. quibus præp. affunde spir. vini, aceti opt. an. ℔ß. dissolve theriac. ven. ℔ß. adde croci Ang. ʒii. M. indantur organis vitreis, & post octiduanam super cineres digestionem, destilla in rostro alembici suspen-

dendo camphoræ ʒiii. dos. ad cochl. v. vel vi.

Oleum Diaphoreticum.

℞. Salis absinthii, sine scordii, sive rutę ℥iii. flor. sulphuris ter, quaterve subl. ℥i. junip. ℔i. invicem M. per biduum calore mediocri benè occlusa relinque, dein per retortam destilla, etiam altera vice destilla, digerendo per biduum, addendo salis absinthii ℥i. dos. ad cochl. i. vel ii. ex aq. angelicæ, vel scordii, saccharata, ad olei v. a e. commixtionem.

Acetum Anti pestilentialem.

℞. Radic. scorzon. *Hispan.* chelidon. maj. an. ℥ii. contrayerv. ℥i. angelici torment. an. ℥i. p. fol. scordii, melissæ, scabiosę, an. M. ii. summit. rutę p. ii. dictamni cret. Mß. flor. sambuci, calendulæ, an. p. iii. gr. junip. ℥ii. ras. c. c. eboris an. ℥i. sem. rutæ, cardui, citri an. ʒii. protulac. ʒv. cinnam. opt. ʒß. carioph. ʒiii. theriac. Androm. ℔ß. quibus s. a. prep. affunde aceti ex vin. albo acerrimi ℔v. vitro opt. obturato digere per triduum bis, terve de die conquassando, tum cautè distilla, suspensis camphoræ, & croci an. ʒii. in rostro alemb. dos. ad cochlear. v. vel sex.

Cęterùm quia correpti plerumque erant nauseabundi, & ad vomitionem proclives, sicuti & potabilium quantitas ventriculum farcinando, jus subversionem irritare consuevit; remedia solidæ formę locum habent, & hac ex parte potiora videntur, vomitu nimirum ægrè excutienda, ut pote adhærentia ventriculi parietibus, velut iis agglutinata: hujus generis præ manibus sit massa sequens, unde ex tempore boli conficiantur.

℞. Elect. de ovo minerali ℥i. theriac. Androm. ℥ß. pulv. serpentar. virgin. ʒv. cuchianellæ ʒiii. croci pulveriz. ʒß cum syr. è succo melissophyl. vel citri coagmentetur massa, dos. ad ʒij. addendo salis cardui, absinthi, vel scordii ℈j. plus, minusve pro symptomatum vehementia.

Clariss. & toto terrarum orbe Celeberr. Teodori de Mayerne. *præparatio Elect. de ovo Mineralis.*

℞. Ovum vulgariter ut in Pharmacopœia *Londin.* præp. de quo sume & sem. sinapios vel erucæ an. ℥j. antidoti Saxonicæ ℥ß. lapid. prunellæ dr. v. Antimonii diaphoret. fixissimi, & croci metallorum simul ustorum ʒiij. pulv. scordii, rutæ, zedoar. an. ʒiiß. theriac. ven. veteris ℥iv. philonii *Turneri* ℈vij. gr. ij. M. & cum spir. theriac. ʒiij. & melis despumati q. s. F. Elect. molle, dos. ad ℈iv. vel ʒij. ad vires præsidii hujus promovendas adjiciantur corda, & jecinora vj. viperarum v. a. c. præpar. *N. B.* in hac similiter; ut & in cæteris antidotis, diuturna fermentatio perquàm necessaria, ut se invicem penetrent, & intimiùs associentur tot simplicia.

Sin verò alvus fuerit nimis cita, & lubrica, commodissimè exhibeatur lapis contrayerva, qui sic conficiendus.

℞. Pulv. radic. contrayerv. rec. ℥j. serpentar. virgin. ʒiiß. Extract. rad. angelic. tormentill. an. ʒij. pulv. c. c. Philosophicè calcin. chelarum cancrorum præpar. pulv. corall. rubr. an. ʒiß. Antimoni. diaphoret. vel potius diaphoret. *Iovis* ℈iij. cuchianellæ drß. croci ℈j. aliqui addunt lapid. bezoar. Orient. ℈ij. Ambræ gris. ℈ß. cum gelatina spoliorum serpentum, vel c. c. fingantur globuli s. a. exsiccandi, dos. ad ℈ij. vel ʒj. è vehiculo idoneo, *&c.*

Huc insuper spectant *Orvietano*, cujus confectio hæc.

℞. Cardui bened. totius eupatorii maj & min. an. ℥ß. Scordii, aristolochiæ utriusque, an. dr. v. Viperinæ, h. e. echii, gentianæ, bacc. junip. bistortæ an ℥j. Bacc. lauri, tormentillæ, dictamini albi an. ℥ß. Carlinæ, angelicæ, an. ℥iß. Rhabarb. imperator scorzon. *Hispan.* valerianæ an. ℥ß. morsus diaboli, calami aromat. an. ℥iv. Theriac. Androm. opt. ℥iij. Corda, & jecinora duodecim viperarum, terantur terenda subtilissimè, & cum s. q. mellis despumati fiat Elect per tres menses fermentand. dos. ad dr. j.

N. B.

N.B. Hæc & consimilia medicamenta, sive *Galenica* sive *Spargyrica* quorum præparatio, & digestio non citiùs, quam coquantur asparagi, absolvi queant, ut sint in promptu, & præmanibus expedit, ille enim τὰς μηχανὰς κατὰ τὸν πόλεμον κομίζῃ, qui in morbum peracutissimum arma parat, haud ante spatium semestre acuenda.

Insuper non minùs sudoris, quam typorum qualiumcunque spiramentis ad vires multùm prostratas, & propè deficiente refocillandas (modo non impediat fastidium) idonea administrari alimenta jussi, *viz.*, panem vino ferè inebriatum, ova sorbilia (nisi stomacho aliena erunt) succo citri, granatorum, vl aceto sambucino immersa, item aquas Analepticas, iuscula, gelatinas, atque etiam vina generosa.

Jusculi præparatio, *viz.*, & pulli gallinacei brodio, incoctis rad. scorzon. fol. pimpinell. ulm. lujul. summit borrag. ras. c. c. dactylis cum frustulo pans albi & tantillo croci in nodulo, pinguedo non separanda, nisi diarrhæa urgente, vel nauseante stomacho: è dicto jusculo quandoque emulsio parabatur, *viz.* cum sem. citr., plantag. & amygd. excorticatis addendo sacchari perlati q. s.

Aqua de Cordibus Cl. Mayerni *prius laudati.*

℞. Radic. carlinæ ℥vj. zedoar. scorzoner. imperator. gentian. vincetox. valerian. tormentill. bistort. petasitid. dictamni, bardan. pimpinell. totius an. ℥iv. fol. cardui oxytriphyll. scordij an. M. v. ulmar. scabios. mors. diaboli, meliss. pentaphyll. menthæ, rutæ, bugloss. flor. calendul. hyperic. an. M. iv. limones & aurant. cum corticibus an. numero 20. flor. salviæ, rorism. an. M. ij. corda vervecina num. 6. corda viper. numero 20. vini generos. *Hispan.* ℔xx. infusione debita peracta, fiat distillatio cauta in *B. M.* hujus aqua dos. ad cochl. iv. vel. v. dulcor. (si ita visum) cum sacchari perl. q. s. *Nathanael Hodges. De Peste sect.* 7.

SECTIO XV.

Pro Peste.

Remedia Externa.

INter præsidia externa eminent ψυδράκια sive vesicantia; horum frequens & prospera applicatio, de eorum usu controversias varie agitatas diremit.

Vesiccantia partibus variis admovebantur, *viz.*, vertebris colli, brachiis versus humerum, cruribus, & suris internis: vasa cuiuscunq; generis calefacientia liquores reddentia magnè obsequaces, & fluxiles, naturæ segnitiem extimulantia, & unà cum serosa colluvie, noxiisque humoribus per ulcerum portas sat amplas miasmata pestifera vi quid inexpugnabili educentia, ut hic taceam à partibus nobilioribus revulsionem insigniter præstitam, atque derivationem à vicinis.

Ut celeriter, ut certo remedia vesicantia excitent vesicas, sint acerrima omninò expedit: massa sequens in praxi nostra fuit admodum familiaris & efficax.

℞. Picis navalis ℥v. galbani colat. ℥i. ceræ ℥iss. quibus simul liquatis, & ab igne semotis, adde pulv. cantharidum præp. ʒvii. vel ℥i. fermenti veteris, sem. ameos an. ʒiii. euphorbii ℥i. cum aceti scillit. q. s. incorporentur, assidue agitando quousque cogantur in emplastri massam: eventus ab hujus emplastri applicatione semper ex sententia cessit; parte cui admovendum erat hoc emplastrum aceto ad ruborem priùs fota quò potentius se exerceret vis ulceratoria.

Non tamen omnibus indiscriminatim admoveantur emplastra hæc, putà ubi urget urinæ ardor ejusve incontinentia, ubi adest sphincteris vesicæ inflammatio, vel ulceratio, ubi hæmorrhagia; si mulier in utero habeat, vel si instet fluxus menstrualis; postremò vesicantia non applicanda in summa virium exolutione. Hoc insuper memorabile, scil. bubonibus, vel carbunculis ad suppurationem vergentibus summa cum cautela vesicantia esse administranda, ne forsan avocatione, deprædatione, vel nimia liquoris colliquatione & tantum non fusione, è quibus confici solet, cætera medendi conamina, & na-

& naturæ studia se liberandi, in irritum cadant.

Præter remedia vesicantia, haud perditi operis erit emplastra applicare subpedanea, ego usus sum empl. sequenti, quod constabat è massa empl. de beton. comp. adjecto frequenter duplo euphorbii, pulvere croci, & theriaca *Londin.* empl. hoc plus commodi ægris præstitit quàm cataplasmata, quæ tamen nonnullis magis placuere. Verùm hæc, & reliqua ejusdem ordinis remedia non eo consilio applicabantur quasi virtute attractiva seminarium pestilens allicerent, quin potius benefica apud saniores habita erant, eo quod in plantis pedum, ubi eximia vasorum omnifariorum conglomeratio; calore partes fovere valent extremas liquores reddunt magis fluxiles, & fermentabiles, calorem nativum ferè morientem & extinctum exuscitant; atque hinc corpus universum ob consensum amicissimum vivificis delibutum influentiis: Epicarpia etiam iisdem de causis non omittenda.

Quod ad Bubones attinet, explorandum imprimis, an Bubo mobilis, vel stabilis? an durus, vel mollis, & tactui cedens; an depressus vel in mucronem elevatus; an parvus magnusve? an contractus, vel patulus, latiusque serpens? an cum cruciatu, & punctione, vel indolens? an denique cum inflammatione, vel sine illa? Varietasque hæc varium exigit medendi modum.

Cataplasmatum licet usum commune omnium suffragium egregiè beneficum fore persuaserit calorem nempe naturalem languentem & propè extinctum mirè excitantium, partes circumquaque vicinas humectantium, cutim insuper dilatantium, humores denique acres contemperantium, & demulcentium; quoniam verò ab iterata eorum renovatione plurimùm detrimenti ægris accidisse observavi, sequens ceratum illorum vice substituere placuit.

℞. Empl. oxycrocei ℥iii. galbani colat. gum. carannæ, an. ℥i. picis navalis ℥ii. è liquatis simul cum oll. chamæm. & liliorum, v. a. c. F. massa pro Empl.

Ausus sum asserere empl. hæc plus millies. Chyrurgicæ manus vicem supplevisse, quæ spatio triduano, aut sæpius immutabantur. Quocunque modo disruptis, vel incisis bubonibus, ad ulcus abluendum, & detergendum, lixivium paretur, è cineribus scordii, betonicæ, bugulæ, saniculę, &c. dissolvendo q.s. theriac. *Londin.* Mixtura autem sequens huic muneri accommodatissima, constans sit è rad. aristoloch. rotund. myrrha, aloe, & croco infus. & solut. in spirit. vini q.s. colaturæ addendo tantillum ole. terebinth. Porrò ad promovendam digestionem, & putrefactionem inhibendam, Cataplasma sequens conficiatur, *viz.*

℞. Mellis ros. ℥i. terebinth. cum vitello ovi solut. ℥ß. theriac. *Londin.* ʒiii. farin. trit. ℥iiß. cum ol. hyperici & sambuc. an. q. s. coq. in Cataplasmatis consistentiam. Vel.

℞. Ung. basilic. p. duas, linimenti *Arcæi* p. tertiam, ole. terebinth. ʒß. M. S.

N. B. Detergentia neutiquam usurpanda nisi ulcus sit sordidum.

N. B. Ad sedandam doloris vesaniam, & inflammationem tollendam, opiata & repellentia censenda omninò perniciosissima, *viz.* venenum pestilens tergiversari, & si intus recipere cogentia; quin & partibus ab eorum usu plus nimis refrigeratis impendere sphacelationem quis ignorat?

Ulcus non prius claudendum, quàm ab omni sorde penitus expurgatum fuerit, & cuncta prorsùm cessaverint symptomata.

N. B. Multiplici quidem observatione mihi constitit ulcera hæc veneno devicto & extincto, citius multò tutiusque sanata fuisse, quàm cætera à causis aliis quibuscunque oriunda: In curationis interim administratione benè cautus sit Chirurgus, ne tumor callum labiis obducat haud levi negotio extirpandum, ulceris probè mundati foveæ hiantes sarcoticis repleantur juxta methodum vulgarem. Ne eandem cantilenam sæpe occinam, parotides simili ritu, ac Bubones tractandæ.

Quod superest, id carbunculorum medela ad tres potissimùm scopos collimare Chyrurg. interest.

1. Vigilanter prospiciendum, ne latè nimis serpat Carbunculus, gangrænæ instar

instar superexcurrens, & nesciens cancellos.

2. Tentanda quamprimùm Carbunculi saparatio,

3. Ulcus dextrè consolidandum.

Primæ satisfaciunt intentioni remedia, quæ fortuitam pororum reserando constrictionem aliqualem egressus veniam particulis veneficis concedunt, item quæ ardorem lenire, & calorem naturalem sufflaminare, & tueri valent.

Verum Curatio Anthracum juxta illorum indolem, progressum, & partis affectæ situm instituenda alia, atque alia; nunc mitius, nunc asperius eos tractare expedit.

Minimè incommodum erit cataplasma ex allio sub cineribus assato, cum fuligine, theriac. *Rond.* & ol. terebinth. vel,

℞. Fermenti veteris ℥ß. allii assati ℥ii. stercoris columbini ℥i. confect. sinap. dr.v. euphorbiii ʒ.ii. cum s. q. saporis nigri, F. Cataplasma.

N.B. In horum Cataplasmatum applicatione utpotè accerrimorum, cautela quidem summa adhibeatur, ne dolor ab eorum usu auctus sit impatibilis, ne humores colliquentur, & in partes debiliores secernantur, & deponantur, ne demum hoc pacto eschara figatur.

2. Eschara nondum decidua, ubi etiam nulla inchoatæ separationis vestigia, ung. & oleaginosa neutiquam probanda: Carbunculo autem scintillante, & latius disseminato, ad remedia acerrima transire haud inconsultum.

Cæterum in eschara amovenda, tum igne, tum cultro res peragatur: Cauteriis actualibus nil sane efficacius comperi.

Seperatione quocumque modo inchoata, nimirum vel suapte sponte, vel ignis, aut cultri ope; pensi sit proximi carbunculum delibrare, frequentissima itaque ex butyro rec. oleo sambuc. vel lil. alb. illinitio instituatur. Eschara gradatim, & non præproperè laxanda, scilicet expectata aliquandiu ejus maturitate. Post anthracis decorticationem, cibi evacuationem, usumque mundificantium remediorum, & ulceris digestionem auspicari rerum ordo suadet cæteris juxta methodum in bubonum curatione traditam caute præstitis.

Postremò incarnatio sensim inducenda, & ulcus tardè consolidandum, quo festinantius clauso; haud infrequens veneni Pestilentialis reliquias quasdam subinde vagas & plerumque exitiosas evadere.

Quoniam verò loca Carbunculis adornata à confluentibus affatim humoribus mudari nequeant: unde curatio tarda, & quandoque improspera, remedia circumquaque defensiva affingantur, quæ partim constringere laxitatem vasa obstructa reserare, & pristinum liquoribus transitum præbere; quæ demum spirituum & caloris fugam sistere possent: quod si, caula licet adhibita, sphacelatio imminuat ad seq. illicò embrocationem confugere oportet.

℞. Cinerum absinthii, scordij, cardui, centau. min. an. ℥iii. è quibus paretur lixivium, indendo flor. chamæm. sambuci, meliloti, an. M. j. liquoris limpidi ℔ii. adde spir. vini opt. ℔ß. dissolve theriac. *Lond.* ℥ij. M. S. pro fotu p. affectæ bis de die, quàm calidissimè, exin. Cataplasma conficiatur è theriac. *Lond.* cum Elix. proprietatis; *Nathanael Hodges. De Peste, sect.* 7.

SECTIO XVI.

Ad Pestem.

MAtrona quædam familiæ toti superstes, integra adhuc valetudine, pectoris regionem lustravit, quam maculis, fatalibus obsitam prospiciens, nihil minus, quam Luis invasionem ex hisce indiciis hariolata, brevi exanimata erat, nullo alio symptomate morbum, vel mortem præmonstrante.

Juvenis insuper habitu eusarco & valenti corpore, postquam ex improviso stigmatibus pestiferis inustum detexerat, id genus fucata, & ementia conjiciens signa, quod bellissimè valeret; quem tamen intra trihorium succubiturum verissimè Medicus judicavit,

Civis quidam, actis *Londini* negotiis, rurale præsidium peciturus, equum subitò

tò languescentem & succubitum persensit, apertis itaque faucibus, quo studiosiùs os, & linguam contemplaretur, & morbi tam repentini causam detegeret, vir bonus incautè anhelitum equi fœtidissimum hausit, mox ægrotare cæpit, & intra biduum expiravit *Nathanael Hodges. De Peste sectio secunda De Pestis Aitiologia & Contagio.*

Puella quædam quindecim circiter annorum admodum extenuata, ut ossa præter, ac cutim, vix quid superesse videretur, hæc cum nil alimenti per spatium quatuordecim dierum sumpsisset, diu habebatur ab omnibus pro deplorata; ego ad matrem ipsius; duosque alios in domo illa Peste laborantes vocatus, correptorum in me curationem suscepi, quibus statim convalescentibus, tandem hanc semimortuam Lues invasit; quæ modò velut extincta jacuit, calore febrili mirè animata, artus movere cœpit, & remediorum ope alexipharmacorum, quæ tamdiu eliguis, de tumoribus hic illic dolorificis conquerebatur; Bubones autem emersuri (quantum conjectura assequor) ob succi defectum, minimè suppurati erant, sed ob copiosissimam trasspirationem valdè beneficam subsidentes evanuere; intra duas septimanas (Deo annuente) puella præter spem, & opinionem omnium, in integrum restituebatur, tabe indies discedente.

Virgo altera ultra decimum sextum agens ætatis annum, a teneris unguiculis tam scrophulosa, ut strumæ multiplices & obstinaces, nullo remediorum genere tolli potuerint; hæc tandem Peste afficiebatur, tumoribusque strumosis supervenere Parotides, quibus suppuratis, & pus affatim effundentibus, tam à Lue, quam à morbo contumacissimo, & diuturno liberabatur ægra.

Quidam Podagrici, aliisque affectibus inveteratis vexati, auspicata hac associatione, restituti erant: revera omnes ferè Luem perpessi, curatione v. a. e. administrata rectiùs postea valuere; planè ut non modò venenum aliquando, sed ipsa Pestis vim obtinuerit medicamenti. *Idem, sect. 4. De Luis cum aliis morb. complicat.*

In Juvene quodam utramvis pone aurem amplissimam emersit Parotis, è quibus suppuratis, sectisque, sanies ubertim emanavit, ulceribus brevi à manu Chirurgica dextrè expurgatis; carne interim musculosa penitus absumpta, visu quidem non minùs jucundum quam mirabile, venas jugulares externas cum subjectis arteriis, nervum recurrentem, tendines, œsophagum omnimodum denique vasorum apparatum nudum, & illæsum conspicere, ægrotus tamen (favente Numine) & carne foveas adimplente integræ sanitati restituebatur.

E mulieris ubere mox a partu Carbunculus prodiit, infans tamen toto morbi stadio lactens, nil hausit incommodi, puerpera etiam (cœlo annuente) omnibus v. a. e fide præstitis brevi convaluit.

Ad puellam correptionis perendie accersitus eram, quæ citra difficultatem spiravit, extrinsecus calor mitis, & admodum blandus, interiora utique manifesto non conflagrarunt incendio, pulsus haud inæqualis aut irregularis, nullus denique eam torsit cruciatus; è contra verò omnia tam pacata, tam serena, perinde ac si nulla ægritudinis procella jactaret, nedum impenderet vitæ jactura: revera mihi non constitit de causa ægritudinis, quam simulasse morbum suspicabar, donec thorace nudato indubia hic illic stigmata pro more compuncta partem sensu vacuasse indicaverint, meritò habita properantis fati arrhabones: eadem nimirum nocte puella expiravit, vix dum vel suo, vel astantium judicio valetudinaria.

Paulò post viduam invisi sexagenariam à qua (confecto ferè prandio haud parco, quippe præter carnes ovillas stomachus adhuc latrans pullum gallinaceum expetivit) tolli mensam jussi: posteaquam nonnulla de statu ipsius præsenti percontatus fuissem, se nunquàm toto vitæ curriculo saniorem asseveravit, admotis exin digitias arteriæ, intermissionem crebram cum formicatione deprehendi, collo demum & pectoris regione lustratis, innumera detexi ecthymata, signa proh nimium manifesta mulierem bene pransam apud inferos cœnaturam. *Nathanael Hodges, sect. 5. De Pestis signis manifestis.*

SECTIO XVII.

Pro Pestis præcautione.

SEquuntur Antidota quædam ad Pestis præcautionem.

Electuar. Antipestilentiali Insignissimi Mayerni.

℞. Jugland. virid. ℔ii. ficuum Prunor. an. ℔i. macerentur in aceto, & pulpa trajiciatur, cui adde pulv. subt. rutæ ℔ß. viperinæ virg. ℥iß. rad. contrayerv. ℥iii. petasit. zed. an. ʒiiß. sacch. perlat. ℔i. syr. è succo Kermes ℥i. syr. calendul. cariophyll. an. q. s. ut F. Elect. molle, addendo fol. auri quadraginta: dos. ad quantitatem nucis juglandis maj. manè & vesperi.

Elect. aliud in usum pauperum.

℞. Conserv. lujul. galeg. an. ℔ß. calendul. ℔i. theriac. *Lond* bol. armen. vitriol. ℥iv. cum syr. limon. q. s. F. Elect. dos. ad ʒii. vel iii.

Confectio Antipestilentialis.

℞. Rad. scorzon. *Hispan.* petasitid. contrayerv. an. ℥ii. helenii. torm. an. ℥ß. angel. chel. maj. an. on. i m. bacc. junip. præp. ℔. m. summitat. rutæ, p. i. sem. card. citri, an. dr. ii. quibus præp. affunde p. duas aceti sambuc. & tertiam spirit. vini opt. infusione peracta & expressione, liquor igne lento evaporetur ferè ad mellaginem: extracti ℔i. adde theriac. *Londin* on. ii. m. bol. armen. terr. sigillat. an. on. i. flor. sulph. dr. v. succi Kermes, on. ii. conf. lujulæ. ℔i. cum syrup. limon. q. s F. Elect. molle, dos. ad quantit. nucis myristicæ mai. ter. vel sæpius de die.

Pilulæ Antipestilentiali.

℞. Extract. rad. helenii, angelic. contrayerv. an. ℥i. adde extr. alb. glycirrh. ʒiii. flor. sulph. ad quatuor saltem vices sublim. ʒii. C.C. philosoph. calcin. sem. citri pulveriz. an. ʒiß. salis scordii, absinth. an ℈ii. cum s. q. picis liquidæ, F. massa pro pilulis, dos. ad ʒß. vel ℈ii. manè & hora somni.

Elixir Proprietatis Antipestilentiale.

℞. Croci *Angel* opt. ℥ß. extrah. tincturam cum aq. ulmariæ, scabios. cardui, vel meliss. s. q. additis spirit. sulph. aliquot guttis ad leviusculam aciditatem: liquor per chartam agatur, in colatura ad lentum *B.* calorem dissolve Aloes pellucidæ è vesica ℥iv. per setaceum linteum haud ita rarum trajiciatur liquor; deinde F. condensatio ad eundem calorem, acquisita pilularum molliuscularum consistentia, adde myrrhæ purissimæ ʒvii. flor. vel magisterii præcipit. Benjoin. ʒiii. salis C. C. ʒii. cum syr. sambuc. q. s. F. massa unde pilulæ formentur: dos. ad ℈ii.

Tabellæ Sublinguales.

℞. Extract. rad. angelic. & contrayerv. extr. alb. liquir. dr. iii flor. sulph. myrrhat. h. e. cum myrrh. sublim. dr. v. oleo cinnam. gutt. viii. saccharum cristallin. ad duplum omnium pondus, cum mucilag. gum. tragacant. aq. scordii parat. q. s F. tabellæ parvæ sublinguales.

Haustus sequens magnarum virium habitus.

℞. Aq. ros. rub camphoratæ ℥ii. aceti opt. ℥i. in quibus dissolve bol. arm. opt. ℈ii. adde syr. scabiosæ simpl. dr. iii. M. S. F. haustus. *Nathanael Hodges, sect.* 8. *De Pestis præcautione.*

SECTIO VIGESIMA.

Pro Philtris.

BAronis cujusdam *Bohemi* filius accepto Philtro totus contabuit, tandemque mortuus est. Cadavere secto, inventum est in ejus stomacho quiddam durum cornu assimile, unde pater in filii memoriam cochl. fieri curavit, quo longo post tempore usus est: tandem illud casu quodam in succo nasturtii aquatici dissolutum fuit, inde experientia comprobatum, Nasturtium illud magnam vim contra philtra habere; eodem præsidii genere alius quidam

dam nobilis usus est, atque ex simili morbo restitutus. Omnia philtra etsi inter se variè differant, hoc tamen commune habent quod humorem efficiant melancholicum, quæ igitur medicamenta humorem illum clementer evacuant, & spiritus tristes recreant, haud dubiè in tali affectu proderunt plurimum. *Petrus Monavius, Epist. 23. lib. 7. Consil. & Epist. Cratonis & aliorum à Scholtzio editorum.*

Nobilem præcipuam filia Hospitis cujusdam deperit: abeuntique pomum pulcherrimum offert: illi suspectum est hoc donum, ac à se proiicit: post triduum recordatur illius, & aspicit, tunc illud prorsus nigricans apparet, expectat per aliud triduum, tum ranulas perplures ibi reperit, redit ergo in hospitium illud, morbum simulat & ingentia tormina; virgo lacte calido uti jubet, ille illud ranis affundit quod avide assumunt, ac paulatim increscunt: ille verò indies majores cruciatus simulat; unde virgo miserta, jubet urinam equinam jam jam excretam & adhuc calidam ebibere: ille illam ranis affundit, & moriuntur. Post aliquod tempus serva alterius Nobilis miserrimis cruciatibus conflictatur, ac suspicio est de Philtro ab equite quodam exhibito; propinatur urina equina, & removit duas lacertas, itemque duas ranas. *Philippus Salmuthus, obs. 70. cent. 1.*

Experientia didici Calculum microcosmo exsectum, & in pulverem comminutum, cum aqua vel succo Nasturtii aquatici propinatum Philtro potatis, vel erotico amore fruentibus multum profuisse. *Henricus ab Heers, obs. 13.*

Studiosus quidam accepit à quadam malefica placentas quas comedit, ab ea autem discedens mox in itinere delirare cœpit, & domum abductus magis insanivit, & in maniam devenit: pro hac levanda insania ad me studiosi veniunt maniam significant, Philtrum enarrant: contra quod ego dedi aq. benedict. ℥vi. quàm jussi ei statim exhibere qua assumpta, statim rejecit Philtrum sive venenatas placentas devoratas, quæ projectæ in terram cum astantium admiratione effervescebant & ebulliebant veluti cibus ad ignem effervens & ebulliens. Rejecto ita veneno hoc ex insperato continuò insania depulsa est, & intra biduum intellectus ex integro restitutus est, recteque Deo omnipotente annuente convaluit. Vinum absinthiacum bibit aliquot dies. *Martinus Ruland. cur. 91. cent. 3.*

In Philtris necessaria sunt emetica. Postea exhibe à ℨiß. ad ℨi. pulver. Secundinæ cum aq. theriac. addendo coch. i. aut alterum succi Nasturtii aquatici, bis duobus diebus continuis. *Io. Hartmann. pract. Chimiatr pag. 60.*

In Montibus *Pirenæis* fuit Nobilis quædam mulier quæ Sagarum incantamento pomum acceperat venenatum, cujus esu remansit per tres annos integros tabida, summo dolore ventriculi, & nausea perpetua, absque tamen vomitu ullo. Multos convocavit Medicos in consilium, tum Civitatis *Tolosæ*, tum *Monspelii*, ut sanitatem amissam restituerent, sed in vanum omnia: tabidam & hecticam in ultimo gradu judicabant omnes; advenit tandem ut Saga illa à qua pomum venenatum acceperat, mortis supplicio adjudicata fuerit, variis convicta criminibus, palamque fassa est, se prædictam dominam pomo venenato à Dæmone sibi tradito in incurabilem morbum perduxisse, ni Summus Deus opem ferret: itaque post mortem Sagæ illius & notitiam sui mali vocavit me, historiamque narravit, dixitque mihi se semper in ventriculo sentire motus varios & diversos animalium quorundam morsusque eorundem. Miseram hanc ægrotantem benignissimis ego refocillavi verbis animumque titubantem, & de sanitate despondentem, ad quandam spem salutis reduxi. Postea dedimus medicamenta chimica sequentia. Dissolvimus salem vitrioli in aqua salviæ, & potandum dedimus summo manè; à cujus sumptione post duas horas vomuit nigra multo cum verò sabulo nigro, & tandem vomuit ranam vivam & squammosam, maxima cum difficultate & deliquio animi. Sequenti die, iterata dosi eiusdem salis vitrioli vomuit eadem nigra & sabulosa, & tandem summa cum difficultate & animi deliquio vomuit Serpentem squammosum parvulum, & crocodilum parvulum magnitudine

digiti, & longitudine palmi: refocillata fuit potione aq. cinnam, & postquam vires recollegit, a dolore ventriculi & morsu se sublevatam esse dixit; & indies deinde melius se habuit, & sanitatem recuperavit pristinam, habitumque tabidum relinquit, recuperato vivido & florido corporis colore *Ioh. Faber. curat.* 94.

SECTIO XXI.

De Phlegmone.

Φλεγμονή (in φλέγω uro) Latinè inflammatio, tumor est partium carnosarum à sanguine præter naturam affluente ortum habens, in quo dolor est vehemens, rubor per summa vigens, calor veluti deurens, tensio & renixus, & cum malum increverit, pulsationis sensus: causa proxima est sanguis per modum fluxionis in carnem impactus; antecedens verò ejusdem exuberantia, ob immoderatam vasorum repletionem; evidentes denique causæ sunt occasiones externæ, ut contusio, disruptio, fractura, vulnus, ulcus spontaneum, luxatio &c. quæ quatenus dolorem in laborante particula excitant, fluxionem accersunt: phlegmone alia est vera & pura sanguinis naturalis & benigni soboles; alia spuria ex sanguine illaudabili per aliorum humorum admixtionem facta: cujus tres sunt differentiæ, phlegmone nimirum erysipelatodes, œdematodes, & scirrhodes: judicatur per resolutionem, vel suppurationem, aliquando etiam per corruptionem; vel in scirrhum denique abit.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Phlegmone.

RUstica quædam mulier magnam phlegmonem in brachio habebat, huic cum menstrua deficerent, facta est phlebotomia in crure ex loco opposito. Postea applicuimus parti affectæ quæ repellerent.

℞. Aceti opt. ℥iii. album ovi ℥i. aq. rof. ℥iß. rof. rubr. pulv. ʒß. M. & petias lineas in hoc liquore madefactas loco affecto applicato: hoc utebatur *Benedictus Faventius* Præceptor meus, Vel

℞. Unguenti de cerussa ℥ii. succ. plantag. succi semperviv. an. ℥i. aq. rof. ℥ii. M. & cum petiis lineis apponito; at cum hæc valde repellentia ob insignem dolorem minus juvarent, apposui emplastrum ex mica panis cribellati, oleo rosac. & lacte, quod in ominibus inflammationibus cum rubore sæpe experti sumus, & dolorem sedare, & fluxum materiæ inhibere; dolor verò illo apposito mitigari cœpit, & inflammatio cessare. Interim statim post sanguinis missionem corpus purgavimus; in alia ad inflammationem brachii, inunximus primò unguento rof. Postea cum dolor intenderetur, cataplasma sequens imposuimus.

℞. Malv. M. iv. pistentur ad mollitudinem, add. farin. hord. ℥ß. Ol. viol. rof. unguenti popul an. q. s. F. cataplasma: septies fuit reiteratum. Postea etiam brachium inunximus unguento populeo, oleo viol. amygd. d. rof. an part. æq. imposito deinde iterum cataplasmate suprascripto, tandem benè habuit & à phlegmone curata est, alteri hoc cataplasma egregiè profuit & dolorem sedavit.

℞. Farin. tritic. q. s. coq. in aqua addendo ol. rof. q. s. & parum croci: hoc etiam maturat; hoc item emplastro commodè sæpe usi sumus ad dolorem sedandum, & tumorem & tensionem remolliendam, & materiam insensibiliter resolvendam.

℞. Farin. sem. lini fœnugræc. sem. aneth. flor. chamæm. melilot. bismal. coq. pistentur & corporentur cum mucilag. sem. altheæ & butyro recenti potest addi in processu farina fabarum. *Petrus Forestus, observ.* 5. *lib.* 1. *Observ. Chirurg.*

Ubi cognoveris resolventia non complere opus suum, statim debes sollicitare ipsius phlegmones supurationem, quam complebis sequenti emplastro.

℞. Rad. malv. fol. viol. an M. iß. rad. alth. minutim incis. ℥ii. rad. lil. alb. ℥iß. bulliant omnia in aq. ad medietat. consumtionem: deinde adde mucil. sem. caulium ℥iß. farin. frumenti ℥iß. fermenti ℥i. pingued. porcin. butyr. rec. lact. mulieb. an. ℥i. ol. lil. alb. amygd. d. an. q. s. ad simpin-

impinguendum emplastrum, quod calidum loco dolenti apponatur: ad idem egregiè maturans & suppurans.

℞. Lactis vaccin. ℔i. medull. panis subtiliter trituratæ ℔i. succi caulium ℥iii. croci ʒß. ol. lil. alb. ℥iii. M. & calidè apponito: maturata verò phlegmone (cujus indicia erunt mollities cum undositate apparens carentia doloris, & tensionis privatio;) debes te præparare ad illius disruptionem, quod si patiens ferro vel igne terretur, disrumpatur sequentibus.

℞. Diachyl. simpl. ℥ii. fermenti ℥i. ol. amygd. d. ℥iß. M. grosso modo, extend. supra corium, & in medio pone stercor. columb. subtiliter pulver. ʒi. & phlegmoni applicato, stercore apposito in loco in quo habilior erit eius disruptio: secundum ingenium est hoc ruptorium.

℞. Fermenti ℥ß. salis ℥i. aceti opt. ℥ii. pulv. cantharid. ℈iv. omnia simul bene misce, & in mortario benè ducantur, quousque fiat pasta, cujus ʒß. vel secundum quantitatem phlegmone disrumpendæ applicabis apostemati, superposito emplastro supradicto: rupto apostemate, sic ut plurimum medicaberis.

℞. Terebinth. ℥ii. vitell. ov. num. 1. optimè agitentur simul quousque F. forma unguenti in quo tentam factam ex pecia vel ejus filis ad quantitatem foraminis affecti intinges, & foramini impones, totum verò ipsum unguentum extendes supra peciam, & totum apostema teges: factaque idonea ligatura non multum stricta, ne prohibeatur eventatio spiritus & caloris ad membrum, & materiæ residuæ maturatio: sic continuabis per dies, donec materia fuerit sufficienter evacuata. & labia vulneris optimè digesta. Postea ad majorem mundificationem & abstersionem, appones unguentum sequens, & tentam intinctam in eo.

℞. Terebinth. ℥ii. mell. ℥i. M. & usui serva; semper superponendo unguentum digestivum prius factum: mundificata phlegmone, quod poteris videre ex privatione generationis saniei & alterius male materiæ currentis ex ulcere & sufficienter absterfa, indigebit tunc ulcus incarnatione & consolidatione: ideo cum sequenti unguento procedes.

℞. Terebinth. ℥ii. mell. ℥iß. thur. mastich. myrrh. aloes, an. ʒi. sarcocol. ℥. m. pulverizanda pulver. & omnia in mortario benè ducantur & agitentur, quousque F. unguentum: & sic continuabis usque ad veram ipsius consolidationem: hæc Præceptor meus *Faventinus* admonebat: si verò vehemens dolor inflammationi accesserit, modis omnibus is mitigandus est, quod si nodynis demulcetur ad narcotica transeundum erit: inter quæ hyoscyamum admirandam opem sæpè contulisse frequenti experimento præter quorundam authoritatem comprobatum est: itaque folia ejus sub calidis cineribus coquito, recenti exungiæ misceto & admoveto; hoc vehementer dolores mulcet, & phlegmosos tumores ad suppurrationem perducit. *Petrus Forestus, schol. observ. 5. lib. 1. Observ. Chirurg.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Phlegmone.

VIr quidam vexabatur in metacarpio & gibbo manus phlegmone seu apostemate calido: exhibui balsamum sulphur. ut eo manè meridie ac vesperi apostema probè il														liniret, & linteola superimponeret cum levi ligatura, quod cum fecisset, statim maturationem, mox disruptionem & tandem perpaucis diebus consolidationem & optatam curationem consecutus *Martinus Rulandus, curat. 90. cent. 1.*

Plurimos, cum paterentur apostemata, seu phlegmones, sanos feci intra paucos dies solo emplastro di sulph. (cujus descriptionem, vide *lib.* 18. *sect.* 22. *subsect.* 4.) admovi autem illud mane & vesperi, unde citissimè ad suppurationem venerunt. Deinceps ultra rupta; & indies bis mundificata mox ad consolidationem perducta sunt: quia in hoc emplastro miranda & celeris inest vis emmolliendi suppurandi, rumpendi; abstringendi & conglutinandi. *Martinus Rulandus, curat. 94. cent. 2.*

Cuidam laboranti phlegmone erysipelatode in facie, folia hederæ arboreæ in aqua quæ à tectis tegulatis cærulei s defluit cocta, & humida supra faciem profuimus: hoc experimentum habuimus à Chirurgo quo-

quodam seniore, quod in seipso, tum sua uxore sæpius, ad guttam quoque rosaceam in facie expertus fuerat; & ego in quam plurimis: semper enim mihi fœliciter successit applicatio fol. hederæ post universalia adhibita remedia: eodem modo & fol. tussilag. cocta in aq. & apposita egregiè prosunt, ut expertus sum, quanquam in herpete magis conveniant. *Petrus Forestus, obs. 6. lib. 1. Observ. Chirurg.*

SECTIO XXII.

De Phlyctænis.

φλύκταιναι & φλυκτίδες (in φλύω bullio:) pustulæ sunt & vesiculæ à ferventibus & acerrimis humoribus in cute excitatæ, iis similes quæ ab igne vel ferventi aqua excitantur: ignis sylvestris nomine à quibusdam donantur; infantibus interdum in toto corpore erumpunt, raro viros infestant; proveniunt à bilioso & fervido humore, cum salso & seroso mixto mulieribus nonnunquam accidunt ob sanguinem corruptum & retentum.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Phlyctænis.

INfantulus cum haberet phlyctænas in facie, succo plantag. & solani eas oblinire jussimus; postea adhibita etiam creta & aceto linimenti instar, & decocto rosarum ablui jussimus, interim ut nutrix cibis frigidis alteratis cum succo acetos. vel agrestæ uteretur, mandavimus; & ut serum lactis biberet, quo & puerulus postea alvum exoneravit; atque his remediis infantulus brevi convaluit. *Petrus Forestus, observ. 8. lib. 2. Observ. Chirurg.*

SECTIO XXIII.

De Phrenitide.

PHreniticis delirium est perpetuum & continuum cum febre continua ab inflammatione membranarum cerebri originem petens; ejus causa est sanguis biliosus è vasis elapsus, & in membranis cerebri intercepta transpiratione putrescens; causæ externæ effusionem adjuvantes, sunt aeris fervor, radii solares, meri potus, ira, percussio, contusio & vulnus, signa sunt delirium perpetuum, vigiliæ, febris continua, respiratio parva & frequens, si ex septi transversi inflammatione proveniat sed magna & rara in vera phrenitide, alia est vera, quam hactenus descripsimus, alia spuria, quæ paraphrenitis appellatur, quæ est dum calida intemperies cerebro communicatur, vel à toto corpore, ut in febribus ardentibus vel ex cujusdam partis inflammatione, ventriculi v. g. hepatis, pulmonis, & potissimùm diaphragmatis; quod inflammatione affectum delirium veræ phrenitidis æmulum excitare solet, est phrenitis acutissima affectio, quæ ut plurimùm in septem diebus interimit.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Phrenitide.

PUerpera juvencula non benè post partum purgata, in grave delirium subitò incidit, cum febre acuta, phrenitidem veram esse statim judicavi, venam ut aperiret suasi, sed ob inquietudinem fieri minimè potuit; itaque scarificationem scapulis & humero adhibere jussi; dein ob vigilias & inquietudinem dedi sirup. de papav. oxyrrhodinum item fronti apposui; postea gallinam per medium dissectam tepentem & cruentam capitis vertici imponi jussi, quo facto, vapor copiosus & spissus, ita ut conspici posset, mox ab ea sede evaporabat, & cum gallina removeretur, tosta esse videbatur, quod mirè profuit; nam sequenti die ad se redire cæpit, & adstantes agnoscere, & rationi consentanea loqui: itaque julepum refrigerantem & humectantem, nam adhuc febricitabat; præscripsi, quo bis terve usa, accedente idonea vivendi ratione, mox convaluit. *Felix Platerus, observ. lib. 1. pag. 93.*

Vir quidam per aliquot dies strenuè vino generosiori sese ingurgitans, paulò post subitò grave delirium patitur cum febre continua vigiliis perpetuis; sexto die morbi sero nimis, quod vulgi proprium, medi-

medicam implorabant opem adstantes, ipsumque laborantem ab eo tempore dies noctesque insomnes habuisse referebant; mali procatarcticam causam intelligens non desperandum esse duxi, sed eo ellaborandum ut primo somnus conveniens procuretur, deinde ut intemperies calida & sicca corrigatur, & tertio ut principalium viscerum corroboratio non negligatur; pro primo statim ad narcotica consugi propter nimiam caloris, & spirituum effervescentiam & nobilitatem in subjecto calido sicco, quam ob causam sine ulteriore deliberatione, mox sequentem syrupum exhibui.

♃. Syrup. papav. errat. ℥i. laud. opiat. gr. iii. aq. lactuc. ℥ß. M. detur una vice, quo assumpto, somno & quiete prehendebatur æger, quam continuabat per noctem integram; die sequenti expergefactus sua sponte, mentis omnino compos erat, nec actorum recordabatur; de siti verò conquerebatur, quàm ob causam, pro secunda & tertia intentione, pro refectione & alteratione, emulsionem sem papav. alb. amygd. d. cum aq. acetos. & similibus ordinavimus, victumque refrigerantem & humectantem instituimus, quibus intra paucos dies perfectissimè convaluit. *Gregorius Horstius, observ.* 25. *lib.* 2.

Sub phrenitidis finem gallos exenteratos applicabis capiti, valent enim ad digerendum: at cum humores adhuc moventur ac sursum rapiuntur, nocent plurimùm. *Guil. Ballonius, lib.* 1. *epid. & ephem. pag.* 5.

Dux strenuus cum phrenitide magna laboraret, & ob ferocissimos validosque corporis motus, illi nulla revellentia possent administrari auxilia, quidam ex adstantibus suavi cantu eum demulcens, pennam ad radicem multùm fissam, nostro consilio, & in stellæ effigiem paratam intra nares ex improviso intromisit, ac fortiter circumduxit: quo facto tanta ex nare dextra secuta est hæmorrhagia (erat juvenis, quadratus & sanguine turgens) ut copiosissimam æquaret phlebotomiam, qua copia excreta, natura à sarcina levata, residuum humorem per sudorem, alvique fluxum detrusit, & æger paulisper ad se rediens convalescere cœpit. *Zacutus Lusitanus, observ.* 13. *lib.* 1. *prax. admirand.*

Mulier quædam in phrenitidem incidit, cui opem ferens, cucurbitulas dorso, occipitique scarificatas apponendas impero, ex fronte, nasique venulis sanguinem exhaurio, & alia revellentia auxilia procuro, sed cum debilis esset, nec ad ferendam cephalicæ sectionem, aut purgantium medicamentorum usus vires essent satis, & nullus videretur esse remedio locus, in casu conclamato, ad cucurbitulam, in sincipite scarificatam accessi, ex qua cum sanguis copiosè emanaret, contra medicorum vota sana evasit. *Zacutus Lusitanus, observ.* 14. *lib.* 1. *prax. Medic. admirand.*

Ad effervescentiam sanguinis, & spirituum optimè profuit oleum perlarum, de quo *Petraus* in „ Nosologia „ *lib.* 1. *Dissert.* 2. Præstantissimum est „ oleum perlarum verum: sicut enim „ pauculæ ejus guttæ mirabili spectaculo ardentissimum, vini spiritum in butyrum scissile coagulare possunt, ita „ quin spiritus effervescentes & volatiles „ ipsius cerebri fixiores & stabiliores reddere queant; nullum est dubium. „ *Baldassar Timæus, Cas.* 6. *lib.* 1.

Sedum majus contusum & cum lacte muliebri mixtum sincipiti admotum mirè sedat phrenitidem, & somnum conciliat. Sed statim ac dormire cœperit æger detrahendum, ne in coma præcipitetur. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 1. *cap.* 11.

SECTIO XXIV.

De Phthiriasi.

Φθειρίασις (à Φθεὶρ pediculus in Φθείρω corrumpo) Latinis pediculatio, est pediculorum acervatim proventus, qui ut plurimùm in sordidis capitibus generantur: pediculorum causa efficiens est vis seminalis in materia idonea latens, quam calor ut causa adjuvans excitat & in actum deducit: materiam suppeditant ciborum promiscuorum & variorum usus, ficuum esus, vestium sordes, corporis mundatio neglecta, & omissa capitis pectinatio.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Phthiriasi.

Quendam Phthriasi totius corporis laborantem ita curavimus. Primò ejus causam venæsectione & purgatione deposuimus, non solum semel, sed bis & ter: ac postea sequentibus topicis remediis brevi ab hac fœda Lue liberatus fuit æger.

℞. Lupin. amaror. p. iii. sem. staphysagræ p. ii. F. decoctio in aceto acerrimo, quo decocto universum corpus à capite ad pedes usque lavetur, ac postea linimento sequenti corpore benè terso & exsiccato illinatur.

℞. Sem. Staphysagr. part. ii. sandarach. græc. part. i. nitri fini part. ß. in aceto acerrimo, cum oleo raphanino omnia accuratissimè pista misceantur, & ex iis fiat inunctio, quibus brevi assecuti sumus scopum, nec amplius in eandem fœdationem æger devenit. Ex hac fœda labe multi sunt mortui, ut *Scylla*, *Pherecides*, *Ennius*, & ut nonnullis placet, *Plato* iis quoque adjungendus venit. Novimus autem nos *Olyssipone* hominem quendam non ignobilem ex hoc morbo miserrimè obiisse, ita enim per universum ejus corpus pediculi scatebant, ut duo ejus servi *Æthiopes* nihil aliud curæ haberent, quam ex ejus corpore pediculorum cophinos plenos ad mare, quod prædictam civitatem præterlabitur, portare. Porrò apud *Hiberniam & Islandiam* scimus homines semiferos subuculis croco infectis vestiri, ut pediculos fugent; quas per sex menses & amplius gestare solent. *Amatus Lusitanus, curat.* 58. *& schol. cent.* 3.

Cum puer quidam valde pediculis scateret in capite, huic primùm consului, ut caput ablueretur aqua marina, deinde decocto absinth. lupin. cent. min. & propria urina admixta. Postea superraddidi hoc linimentum quod ex axungia porcina succo absinth. pul. lupin. staphysagria exigua adjecta, & oleo veteri constabat: quo illito capite, omnes pediculi fugati sunt, si verò cimices seu morpiones in barba, aut locis secretioribus sint propriè virilia, vel muliebria, hoc infrascripto unguento commodissimè uti soleo.

℞. Axung. porcin. ol. laurin. saponis nigr. an. ℥ß. argenti vivi extincti cum saliva hominis jejuni ℈i. (ad omnia enim pediculorum genera occidenda nullum est præstantius remedium quàm argentum vivum in quacunque parte fuerint) myrrh. aloes an. ʒß. staphysagr. ℈ii. sapon. gallici, ℈ii. in mortario reducantur ad formam unguenti. *Petrus Forestus, observ.* 14. *lib.* 6. *De externis capitis vitiis*.

Panno quo aurifabri vasa deaurata extergere solent, si caput confricetur statim pediculos enecat, *Franciscus Joel, practic. lib.* 1. *sect.* 4.

Inter omnia optimum mihi auxilium fuit zona linea argento vivo imbuta, non solùm in hoc rustico, sed quamplurimis aliis hoc malo tentatis, nam hydrargyrum est antidotum eorum. Idem etiam præstat unguentum quod sequitur.

℞. Unguenti rosℨ. ℥ii. pulv. staphysagr. ʒii. argenti vivi saliva extincti ʒß. M. F. linimentum. *Nicolaus Fontanus, Cap.* 9. *Analect.*

Puerulus quidam quinque circiter annorum per integram æstatem phthiriasi affectus, ingruente autumno tanto pediculorum agmine infestabatur, ut non tantùm sub capillitio & in cute capitis, sed & per faciem catervatim quasi reptantes insignem molestiam & pruritum excitarent, somnumque de nocte impedirent. Post varia incassum tentata, jussi caput lixivio acri ex cineribus fraxini, in quo staphysagria ebullierit, lavarent, postmodum aqua mea oletica sæpius de die inungerent. Quo per novendium continuato, terra hæc animalia immani strage fusa penitusque delecta sunt. Eodem remedio & alii plures, cùm à turpissimo hoc morbo, tum à scabie aliisque vitiis cutaneis feliciter liberati sunt. Descriptio aquæ aloeticæ.

℞. Aq. absinth. ℔i. Dissolv. in hac aloes purissimæ ℥ii. M. *Baldassar. Timaus, Casu* 4. *lib.* 5.

SE-

SECTIO XXV.

De Phthisi.

Φθίσις (in Φθίω corrumpo) Latinè tabes, in genere pro omni totius corporis extenuatione, quacunque de causa id fiat, accipitur, verùm usus obtinuit apud Medicos, ut in specie & frequentissimè pro ea corporis consumptione sumatur, quæ ulceris pulmonis soboles existit, ita definiri potest calamitosum hoc symptoma; est pulmonis exulceratio, qua sensim corpus universum liquescit; vel, est pulmonum à materia acri, erodente, cum febre lenta, tussi sputo cruento & purulento, exulcerato, qua sensim totũ corpus consumitur & extenuatur. Phthiseos causa est, præter vitiosam pulmonum constitutionem, tum acris & salsa è capite destillatio, tum etiam humor acer à vicinis partibus in pulmones ejectus, ut in pleuræ, mediastini, diaphragmatis & asperæ arteriæ inflammatione suppurata, quæ in empyema convertitur, ex ipso item pulmonis vitia pravi humores generantur phthisin inducere valentes, ex rupto præterea vel eroso illius vase, aut ex vulnere aperto, sanguine in pulmonem effuso, ibidemque putrescente, hoc malum quandoque contrahitur, antecedentes causæ sunt humores vitiosi in toto corpore collecti, qui ubi à causis externis commoventur, ad cerebrum transmittuntur, & inde in pulmonem defluunt huc pertinet mensium, hæmorrhoidum, aut alterius evacuationis consuetæ suppressio, causæ externæ sunt contagium, aer impensè calidus aut frigidus, aer item autumnalis, ad phthisim disponuntur, qui pectus habent angustum & depressum, collum oblongum, & scapulas altas, ejus signa sunt, tussis diuturna, sputum primo cruentum deinde purulentum, febris lenta & continua quæ tamen noctu exacerbatur, totius corporis extenuatio, respiratio difficilis, confirmato malo pus fœtidum redditur, fauces sono implentur, capilli defluunt, ungues incurvantur, malæ livescunt, extrema & pedes intumescunt, supervenit denique diarrhœa.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Phthisi.

ULcus in hoc morbo abstergendum est, abstergit autem lac asininum & humanum, sed magis nutrit humanum, asininum magis abstergit; & ideo *Galenus* ubi curat ulcus, laudat magis lac asininum, ubi tabem, humanum. *Joh. Baptista Montanus, consil.* 181.

Costarum regionem, inunximus hoc unguento de lacte dicto quod optimum est, nec quicquam fœtet.

℞. Gummi tragacanth. gummi arabic. an. ʒi. infund. in aq. rosar. per diem & noctem addantur ol. viol. ℥iß. butyr. rec. ℥ß. camphor. ʒi. M. & in mortario cum lacte muliebri F. unguentum. *Amatus Lusitanus, cur.* 92. *cent.* 1. isto unguento uti etiam consuevit in hecticis *Joh. Crato consil.* 98. *lib.* 7. camphoram ad ℈i. duntaxat admiscendo.

Pro derivatione fiat Cauterium vel Setaceum in occipite, postea etiam in brachio. Præterea aliquod decoctum exhibendum quod sine caliditate exsiccandi vim habeat, & inter cætera præstantissimum est decoctum santali citrini: nam mirabiliter præcavet erosionem pulmonis antequam fiat, & postquam facta est, quantum fieri potest corrigit, ita conficitur.

℞. Aqu. cichor. acetos. an. ℔iv. santal. citrin. minutim concis. ℥iiii. F. infusio per unum diem, deinde fiat coctio in balneo M. ferventi, obturato vase per tres horas, postea auferatur ab igne, ut refrigeretur & coletur, cujus decocti sumat quovis manè ℥iii. & bibat in potu per quadraginta dies, solet enim præcavere fluxiones ad pulmones. *Rodericus à Fonseca, tom.* 1. *consultatio* 58.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Phthisi.

REfert *Valescus* se Monachum quendam phthisicum curasse cum pulvere *Haly*; quo & nos usi sumus in fratre meo ex tabe & hectica laborante, qui & eo curatus fuit, cum pus longo tempore subinde expec-

expueret. *Avicenna* narrat historiam de muliere phthisica, cujus jam parabantur funeralia, quam curavit cum sacch. rof. *Petrus Forestus*, *observ.* 55. *lib.* 16. *De pectoris & pulmonis morbis*.

Aqua ex cochleis, testudine, cruribus ranarum destillata efficacissima ad hunc morbum perhibetur. *Idem*, *observ.* 53. *lib.* 16.

Monacha quædam phthisica pro deplorata habita sequenti remedio intra duos menses sanitati restituta fuit. Pullum exenteratum capiebat, ac in ventre ℥iii. sacch. rosac. ponebat, demum aqua, lento igne in olla cooperta coquebat, illoque decocto, supra cineres per totam noctem ollam relinquebat: manè verò ex pullo contuso cum suo jure manens in lecto sumebat, superdormiens, quo quidem remedio sana evasit. Alius Monachus, cui ossa præ macie crepitabant, ut postea lecto decumbere coactus fuerit: is quoque à Medicis pro deplorato habitus, duo ova recentia igne adverso assabat in foco calido tantùm, ut albumina vix coalescerent, albuminibus rejectis, vitella in scutella ponens, addebat pulv. sulphur. vivi ad fabæ majusculæ quantitatem, sacch. cand. asperso eadem mensura, & salis momento; quæ simul mixta cum vitellis ovorum capiebat hora una ante cibum, & desuper bibebat vini optimi dulcis cyathum unum; modo sumebat aquam roris solis unà cum vitellis ovorum; interim & pro tussi utebatur syrup. de liquir. viol. diatragac. frig. eclegmatis modo: & aliis confectionibus destillationem inhibentibus. Idem destillabat limaces teneros ante ortum solis in vinetis collectos, cujus & cochlear cum duobus vitellis ovorum subinde capiebat: ita ut macia consumptus pinguis paucis mensibus evaserit, præter spem sanus factus sit. *Forestus*, *obs.* 58. *lib.* 16.

Pulvis descriptionis *Haly* contra tabem valde commendatur; qui ita se habet.

♃. Sem. papav. alb. ʒx. Gummi Arab. tragac. & amyli, an. ʒiii. sem. portulac. alth. malv. an. ʒv. sem. cucumer. melon. cucurbit. citrull. sem. cydon. munda. an. ʒvii. spodii, succi liquirit., an. ʒiii. penid. ad pondus omnium F. Pulvis. Felicissimè ego & diverso modo hoc pulvere in multis usus sum; modo cum vitello ovi, modò cum syrupo papaveris, vel jujub. cum eo etiam conficio morsello, & confectiones in tabulis. Hic pulvis complet omnes intentiones; prohibet enim descensum pituitæ ad pulmones incrassando ob sem. papav. alb. in magna quantitate admixtum, ratione gummi arab. & tragac. lenit pectus, & materiam humectat, ut facilius per tussim extrahatur, exsiccatur autem pulmo à spodio. *Petrus Forestus*, *schol. obs.* 58. *lib.* 16.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Phthisi.

Cuncta illa quę acerrimum catarrhum obtundunt in usum ducuntur: modeste purgentur rhab. agar. ac syrup. rof. solut. Dein pulvis *Haly* in usum ducatur, qui Pulvis inscribitur ad tabem. Utantur ptisana colata cum conserva rof. dormituri, & emulsionibus sem. frigid. & aqua destillata ex cancris fluviatilibus, abstineant à salsis & acribus. Lac caprillum in usum veniat. *Ioh. Heurnius*, *ad aphor.* 10. *sect.* 3.

Plurimos a rupta vena partium spirabilium Phthisicos tractavi juvene, sed maxima eorum pars interit. Unus servabatur usu rad. Chinæ & sarsæ, quarum decocto miscebamus guttulas sex vel septem ol. sulphur. sed in aliis non successit. *Idem*, *aphor.* 9. *sect.* 5.

Summa religione tabidis pharmaca præscribantur. Cave ne validis alvum moveas, sed da illis potius aq. cancr. cum gutt. quibusdam ol. sulph. *Job. Heurnius*, *ad aphor.* 13. *sect.* 5.

Magno successu quidam utebatur in potu & omni cibo conserva rosar rubr. solaque ea victitabat nonnunquam; adeo ut *Venetorum* Pharmacothecas omnes ea inanierit. Quædam (inquit *Arculanus*) comedit quadragintas libras sacch. rosat. & curata fuit. Potiones fiunt ex capill. Veneris, marrhubio, hyssopo, iride, liquir. & passulis, hoc mihi sæpe id usus feliciter fuit.

♃. Brassicam rubram conscissam, inde poculo, & diu in balneo coque, mane

eo liquore utatur; sed hic succus alternis diebus recentari debet, nam facillimè putrescit. *Idem, cap. 7. de Morb. Pectoris.*

De hoc syrupo singulis matutinis, vel saltem alternis diebus, mane cum è lecto surgit, ad ℥i. plus minúsve per se sensim deglutiendo sumat, vel dilutum aqua limacum & portulac. julepi instar bibat.

℞. Succ. depurat. portulac. ℔ß. plantag. bugl. utriusque an. quart. j. aq. destillatæ è vivis limacibus & ranis, an. ℥iii. aq. scabios. viol. ros. an. ℥i. sacchar. puriss. ℔i. coque ad syrup. consistentiam. *Felix Platervs, observ. lib. 3 pag. 738.*

℞. Rad. consolid. ʒii. rad. alth. ʒi. rad. liquir. ʒiii. sem. plantag. ʒi. sem. hyoscyami ʒß. oculi cancri ʒi. gummi Arab. tragacanth. an. ʒß. facch rosac. tab. ℥iv. F. Pulvis, capiat ʒiß. mane & vesperi cum lacte caprino *Felix Platerus, observ. lib. 3. pag. 737.*

In Phthisicis summopere commendatur lac muliebre; quod iisdem viribus cum lacte asinino & caprino instructum, peculiariter etiam præ iis ad nutritionem & refectionem corporis tabidi felicius operatur. utpote quod naturæ nostræ magis simile & familiare, in corporis substantiam citius & melius convertitur, à muliere sana ægro sic propinari debet, ut illud è mammis ipsius indies bis terve bona mensura exsugat, hac ratione aliquos restitutos novimus, ex iisque unum non solum convaluisse, sed tantas etiam vires recepisse, ut ne lac sibi in posterum deficeret nutricem de novo imprægnarit. *Felix Platerus, praxeos tomo 3. pagina 449.*

SUBSECTIO QVARTA.

Pro Phthisi.

POst omnis generis lenientes purgationes, varia expectorantia & alia quæ adversus maciem celebrantur auxilia, cum febris hectica & colliquans iugiter corpus absumeret, lac muliebre, ut affatim ex ipsis mammillis sugat, consului, tantum ex eius potu per mensem exhibito, persensit utilitatem, ut eo, & unguento ex eodem lacte parato, pinguiusculus factus, perfectam consecutus fuerit sanitatem. Unguento totum corpus ungebat tribus post cœnam horis, quod omnibus resumptivis præstantius est, hujus unguenti descriptionem, cuius usu tabidos sæpe impinguari vidi, candidè acceptam refero *Amato* non ignobili Medico, qui *lib. 1. cent. curat. 92.* eam sic proponit.

℞. Gummi tragac. & arabic. an. ʒi. infunde in aq. ros. per diem & noctem, add. ol. viol. ℥iß. butyr. rec ℥ß. camphor. ʒi. M. & in mortario cum lacte muliebri fiat unguentum. *Zacutus Lusitanus, observat. 129. lib. 1 prax. admirand.*

Mulier quædam cum ex salsa destillatione & hæmoptoisi in ulcus pulmonis incideret; cum nec ex lacte asinino, caprillo, carne testudinum, expectorantibus, resumptivis, cardiacis, & infinitis propemodum remediis, opem sentiret ullam, tandem rhodosacchari usu assiduo convaluit, ita enim eo utebatur; cum hac conserva farinam subigebat, panemque cum ea delibutum esitabat, carnes selectas cum ea coctas edebat, pullos gallinaceos assos, prius benè conserva saginatos pro cœna habebat, vitellos ovorum interdum cum conf. rosac. assumebat: jejuno etiam ventriculo pulli jure gallinacei prius rhodosaccharo saginati utebatur, demum nullum ferculum offerebatur, quod rosam non redoleret, adeo ut ni timerem dici mendax, exponerem quantitatem quam comedit hęc mulier de sacch. rosac. cujus solius usu septem mensium spatio ita recreata est & speciosior facta, ut in facie vividus ac roseus consp iceretur color.

Maxima ergò est pro curandis phthisicis rhodosacch. vis atque potestas: nam modicè refrigerat ob febrem ob ulceris saniem detergit & ob solutionem continui glutinat. *Zacutus Lusitanus, observat. 130. lib. 1. prax. admirand.*

Frequens fit usus ovorum rec. editorum sorbilium, quæ præstat subinde è nido è gallina glocitante adhuc calentia sine ullius ignis coctura sorbere, fit & multus recentis butyri usus. *Reinerus Solenander, consil. 28 sect. 9.*

Mulier quædam tantam lactis copiam quo-

quotidie fundebat è mammis, ut non solum duos pueros optimè lactaret, sed etiam butyrum è lacte suo conficeret pro pharmacopœa, qui eo ad curam Phthisici utebatur tanquam arcano optimo ad tabem; nullum enim est remedium eo præstantius. *Petrus Borellus, observat. 82. cent. 3.*

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Phthisi.

PRo siccando ulcere pulmonis & abstergendo, syrupus Symphyti *Fernelii* maximè convenire videtur, præparatur quoque potio ad hæc exsiccanda ulcera, quam *Lacuna* in suo *Dioscoride* dicit esse admirabilem, capite. *De Ebeno*, quia tamen ille indifferenter describit ex decocto ligni sancti in hanc formam.

℞. Ras. lign. sancti ℔i. rad. aristol. rot. pulver. ℥.m. liquir. passul. exacinat. caric. p ng. cortic. limon. hyssopi, ana. ℥i. infund. in aquæ ℔xv. per diem, deinde coq: ad medietatem, in colat. dissolv. mell. opt. ℔iß. & coquatur mediocriter in formam apozematis clarificati, cujus dantur singulo mane ℥iv. quia tamen decoctum hoc calidum nimis esse videtur propter febrem, ego in secunda coctione, dum fit apozema, adderem succi limonis depurati ℥ii. ita enim corrigitur caliditas ipsius. Solet enim succus limonis omnium decoctorum caliditatem infringere. Certum est in ulceratis pulmonibus & fere desperatis tabidis, cum nullis aliis remediis cederet affectio, solum decoctum ligni guajaci sanitatem aliquandò restituisse, id aliquibus exemplis *Schenckius* in suis observationibus testatum reliquit; & *Andreas Lacuna* in suo *Dioscorid. cap. De Ebeno*, hoc præ cæteris remedium proponit & laudat. *Rodericus à Fonseca, tomo 1. consult. 5.*

Philippus Ingrassia in consilio pro Duce *Terranova*, scribit se *Pannormi* curasse mulierem quandam, quæ ex sanguinis copioso sputo à pulmone regurgitante in Phthisin lapsa erat, pluribusque in sequentibus mensibus non contabuit modo, sed continuò pus male olens expuebat; præsertimque per intervalla quædam, non majora quidem duab. hebdomadis maximam puris quantitatem inde collectam sępenumerò quatuor librarum expuebat. Hæc cum vix per mensem ligni sancti decoctum absorbuisse, ita sanata fuit, ut salva supervixerit, nec amplius recidivaret; licet decimus quartus ageretur annus dum hæc scribebat *Ingrassia*. *Marcellus Donatus, c. 10. lib. 3. Hist. med. mirab.* Ubi adhuc plures habentur historiæ Phthisicorum ligni guajaci decoctio curatorum.

Uxor cujusdam consiliarii phthisica interiit, & post unum aut alterum mensem illius ancilla, quæ diu noctuque illi ministrabat, in similem affectum incidere videbatur: laborabat enim febre lenta, cum tussi sicca diu noctuque perseverante, macie totius corporis, inappetentia & vigiliis. Vocatus ad eam, præscribo venæsectionem & purgationem universalem ex apozemate, & balnea tepida cum victus ratione incrassante & refrigerante; quæ nihil contulerunt, tandem mecum reputans affectum procedere ex maligna qualitate impressa pulmonibus & cordi per contagium, præscribo decoctum guajaci, ad quindecim dies cum vino analeptico, sine sudore, quo remedio perfectè curata est, & febris, tussis aliaque symptomata omnino desierunt. *Lazarus Riverius, observ. 99. cent. 1.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Ptisi.

MUlier quędam viginti quinque annos nata gravi fluxione in pulmonem decumbente, ab aliquot mensibus detinebatur, cum tussi molesta dies noctesque affligente, vigiliis perpetuis, dolore pectoris, febre lenta, alvi constrictione & macie totius corporis, ita ut phthisica omnino videretur. Vocatus ego, præmisso clystere molliente, jubeo sanguinem detrahi ad ℥.viii. Mox duo caustica adhiberi inter scapulio iuxta spinam dorsi: ptisanam laxantem præscribo per quinque dies continuos usurpandam: cujus descriptio hæc est.

℞. Tamarin. ℥ß. aq. fontis ℔iii. coq. ad ℔ii. in colat. infund. frigidè per noctem sen. mund. coriandr. & liquirit. contus. an. dr. iii. ros. rubr. dr. i. capiat cyathum unum mane hora una ante pastum. Paucis hisce remediis ita restituta est, ut post quindecim dies è lecto surrexerit, & ad consueta munia sese conferre cœperit; lacte demum asinino per mensem usurpato integrè convaluit. *Lazarus Riverius, observ.* 78. *cent.* 2.

Puella phthisica & ad extremam maciem perducta, ex consilio Medici solis passulis victitavit cum pane comestis; & pro potu utebatur decocto hordei & liquir. sicque intra octo menses restituta est optime, & probe impinguata. *Lazarus Riverius, observ.* 33. *cent.* 4.

Phthisim per contagium cummunicatam curavimus præter omnium spem sequentibus remediis: ac primo potione ex manna & syrup. rof. in decocto pectorali, sequenti die applicita sunt duo caustica posteriori parti cervicis: postmodum juscula exhibui per quindecim dies cum rad. chinę, fol. bugl. tussilag. pulmonar. & passul. corinthiac. quæ per intervalla purgantia reddidi. Utebatur etiam continuò conserva ros. & sæpe sub noctem syrupo fluxionem cohibente ac tussim sedante, ex æquis partibus syrup. viol. de rosis siccis, & de papav. *Simeon. Jacoz. Observ.* 92. *cent.* 4. *Obs. Riverii.*

In Phthisi sacch. rosac. sum plurimùm usus, cujus miram vim in Phthisi levanda esse *Avicenna* narrata rabidæ mulieris historia plenissimè docet: quod & ego pluries felici successu in multis expertus sum: habet enim siccandi, & modicè etiam detergendi vim, atque etiam glutinandi, unde mirifice pulmonum ulcera juvat, & ex consequenti natam inde tabem curat. *Franciscus Valeriola, observ.* 5. *lib.* 5.

Mulier quædam destillatione ad pectus per annos aliquot laborarat, & ita quidem vehementer, ut quamvis multis variisque remediis, tum à Medicis doctis, tum etiam ab Empiricis præscriptis usa fuisset, exiguum tamen fructum inde acceperit: tandem usque adeo auctum fuit malum, ut non solùm materiam purulentam copiosè, verum etiam sanguinem expueret; & in hecticam cum totius corporis extenuatione & prostratione virium incideret. Ego tandem cum in consilium adhibitus essem, præter convenientem diætam, & exhibitionem medicamentorum, tam per os assumptorum, quam exteriùs applicatorum, nuchæ quoque setaceum adhibui, cujus beneficio brevi maxima cum admiratione eorum, qui ipsam antea cognoverant, ita restituta fuit ægra, ut etiam deinceps proles aliquot procreaverit; cùm tamen antea per annos aliquot, & præcipuè ab eo tempore, quo destillatione prædicta laboraverat, utero non gestasset: *Guil. Fabrit. Hildanus, obs.* 38. *centur.* 3.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Phthisi.

CUravi Phthisicos nonnullos planè desperatos, & incipientes plurimos. Summa curationis hæc est; exhibeo ipsis decoctum ligni guajacini per duos tresve menses, prius evacuato corpore, si ægroti sint cacochymi, per mannam syr. rosat. solut. per enemata, prout necessitas expostulare videtur; in decocto aliquando macerari jubeo saniculam, pedem leonis, quinque folium & veronicam; vini aliquid interdum concedo. Victus ratio est, ut caveat à salsis & acribus. Cibi sint lenti, quales sunt nervosæ carnium partes, pedes, aures, rostra animalium benè cocta; gelatinæ etiam ex his confectæ; sed sine aromatibus; carnes comedent juvenes, & cochleas bene coctas, testudines nemorales, hordeum, orizam, milium in lacte chalybeato cocta: ex fructibus profunt amygdalæ dulces, ficus, uvæ passæ, pineæ, pistachia, pyra, cydonia. Expectorantia sunt humida ex speciebus diaireos simpl. sacch. candido, & sulphure sublimato; mane sumat de electuario isto, hora una vel altera ante prandium.

℞. Carnis perdicum coct. ℔ß. limac. coq. ℥v. amygd. dulc. pinear. pistac. an. ℥i. passul. enucleat. ʒv. bol. arm. orient. terr. sigill. coral. rubr. ust. an. ʒi. gummi Arabic tragacan. an. dr. ii. sem. papav. alb.

ʒvii.

℥vii. quatuor sem. frigid. maj. & min. an. ℨiii. conserv. consolid. maj. ℥iß. flor. hyperic. M. j. in lapideo mortario & simili pistillo contundantur, & mistis add. hypocistid. ℨv. diathamar. diarrhod. abb. an. ℈ii. macis ℥i. pulv. fol. sanguisorbæ, C. C. usti. an. ℈ii. sacch rosf. tab. ℔ m. cum syrup. de consolid. q. s. F. Electuarium, *&c. Thomas Erastus consil.* 8. *libr* 13. *consil. Cratonis & Aliorum Medicorum à Scholtzio editorum*.

Syrupus ex succo hederæ terrestris commendatur à *Quercetano*, ejusque descriptio talis est.

♃. Succi heder. terest. ℔ii. m. digeratur ut purificetur ad ignem B. M. huic succo depurato adde sacch. rosat. ℔i. penidiat. ℥. iv. coq. in syrupum quo utatur æger ex cochl. huic syrupo idem *Quercetanus* flores sulphuris admisceat ad consistentiam lohoch de quo exhibet quater in die, eoque se multos Phthisicos desperatos & proclamatos restituisse glorianur.

Syrupus sequens eximias vires habet.

♃. Succ. heder terrestr. veronic. & card. ben. depurat. an. ℥viij. in quibus bulliant leviter fol. adianth. polytrich. scabios. & lactuc. an. M. m. in colat. dissolv. sacch. albiss. ℔i. m. F. syrupus perfectè coctus, addendo in fine extract. juniperi dr. iii. succ. liquir. & extract. card. bened. an. ℈. iv. capiat æger cochl. j. hora una ante prandium, & ante cœnam, & in ingressu lecti.

Crollius valde commendat Elixir proprietat. Chymici medicamenta ex sulphure ut flores, lac, & balsamum maximè laudant. Illorum usus commodissimus talis esse poterit.

♃. Flor. sulph. thuris pulver. an. ℈i. includantur pomo excavato: coquatur pomum & saccharo conspersum comedatur ab ægro, manè per octo aut decem dies. Vel,

♃. Conserv. rosf. antiq. diamarg. frigid. diapenid. an. ℥i. flor. sulph. pulver. dr. iii. cum melle despumato, F. opiata de qua capiat magnitud. avellanæ bis, aut ter in die. Laudant etiam nonnulli Antim. diaphoreticum. Balsamum Peruvianum ad ulcera pulmonum sananda multùm conducit, si ejus gutta una cum saccharo in pilulam redacta singulis diebus exhibeatur. Pulvis pimpinellæ ad ℨi. cum jusculo singulis diebus exhibitis, maximæ etiam creditur efficaciæ.

Pilulæ *Ruffi* è nonnullis commendantur tanquam efficacissimæ, sumendo ℈i. singulis diebus. Verum in sequentem modum compositæ mirabiles edunt effectus.

♃. Massa pilul. *Ruffi* ℨi. antimon diaphoret. & gummi guajac. an. ℥ß. cum balsamo Peruviano, F. Massa de qua capiat ℈i. per mensem integrum.

Suffumigia etiam utiliter usurpari poterunt ad ulcus pulmonis potenter exsiccandum, & illa ore, naribus frequenter attrahenda sunt. Compositio talis esse potest.

♃. Gummi hederæ dr. i. m. thuris dr. i. myrrh. dr. m. succin. ℈i. benjoin. styrac. an. dr. m. hypocist. ℈ii. sem. coriandr. rosf. rub. an ℈i. pulverentur; & excipiantur mucilag. gumm. tragac. vel resina laricea. F. Trochisci super prunas iniiciendi: vel simplicius fiant suffumigia ex thure, myrra, & masticHe, benjoino quæ semper sint in thalamo, ut siccus aer & odoratus attrahatur. *Lazarus Riverius, prax. Medic. lib.* 7. *cap.* 7.

SUBSECTIO OCTAUA.

Pro Phthisi.

SAnavi Adolescentulam quandam postquam velut Phthoe pessima laborantem, ipse ego pro deplorata reliqueram. Aderat febris vehemens, spirandi difficultas, maxima tussis, puris sputum copiosum, itaque cum cætera auxilia non valerent, jussi ut sola Ptisana pro cibo uteretur, aquaque cum saccharo confecta acciperet autem singulo mane ℥iv. decocti caudarum & chelarum Cancrorum in aqua hordei, cum ℨii. sacchari: convaluitque perfectè & sanata est, hoc eodem auxilio multos admodùm curavi, qui integrę sanitati restituti sunt. Erat autem illa filia unius qui ex Phthoe vera obierat. *Hieron. Cardanus, curat.* 8. *sect.* 3. *Method. Medic.*

Honoratissimus *D. Robertus Boyle, lib.* 2. *De Utilitate Philosoph Experimentalis sect.* 5. *c.* 6. *Pro Phthisi & Tussi* plurimum extollit balsamum sulphuris crassum, quod ita fit.

♃. El. sulphur. ℥ß. ol. olivi. vel nucum, vel, sem. pepav. alb. ℥iiß. bulliant in vase vitreato semipleno igne convenienti adhibito, continuò spatula agitando, ut ritè dissolvantur flores, & sanguineam rubedinem acquirat mistura: horulæ spatio paratur. Balsamum ab igne remotum, adhuc agitandum est, donec frigescat, exhibeantur mane aliquot guttæ cum sacch. rosac. Valet etiam in Arthritide, Contusionibus & Tumoribus quibuscunque externe illitum. Idem Medicum quendam novit, qui Phthisin, sulphuris, succini, & betonicæ vel tussilaginis fumo, feliciter curabat.

Spiritus salis dulcis, ut & simplex liquor tartari, incomparabilis sunt efficaciæ, guttatim in cerevisia, jusculo vel vino assumpti. *Paulus Barbette, prax. lib.* 3. *cap.* 2.

Retulit Montanus, se quendam pro desperato à Medicis *Veronensibus Venetiis* missum Phthisicum jam, qui quotidie duas scutellas puris expueret, curasse solo usu sacchari rosati; sed id dedisse in majori copia, ita ut ferè nihil aliud comederet, & Pharmacopolæ *Veneti* illi saccharum rosatum vendere nollent, sed cogeretur aliunde afferre. Vixit tribus annis post sanus. *Ioh. Baptista Montanus, consilio* 152.

Mulier quædam annos circiter 25. nata, biliosо admodum temperamento prædita, gravi fluxione in pulmonem decumbente ab aliquot mensibus detinebatur, cum tussi molesta dies noctesque affligente, vigiliis perpetuis, dolore pectoris, febre lenta, alvi constrictione, & macie totius corporis, ita ut phthisica omnino videretur, & à multis diebus lecto affixa ad interitum rueret. Vocatus ego calidissimam viscerum intemperiem advertens, & perpetuam alvi constrictionem maximè importunam, præmisso clystere molliente, jubeo sanguinem detrahi ad ℥vii. Mox duo caustica adhiberi interscapulio juxta spinam dorsi. Ptisanam laxantem præscribo per 5. dies continuos usurpandam cujus descriptio talis est.

♃. Tamarind. ℥ß. aq. font. ℔. iii. coq. ad ℔. ij. In colatura infund. frigide per noctem sennæ mund. coriand. & liquir. contus. an. ʒii. ros. rubr. ʒi. Colaturæ capiat cyathum unum manè hora una ante pastum.

Paucis hisce remediis ita restituta est, ut post quindecim dies è lecto surrexerit, & ad consueta munia sese conferre cæperit. Manebat tamen alvi constrictio & somni vacuitas, quibus affectibus eliminandis præscribo primùm bolum ex conservę ros. ʒi. & laudan. g. j compositum, quo per quatuor aut quinque hor. dormivit, ac deinceps singulis noctibus fere integris, sine ullius remedii auxilio. Deinde jubeo, ut ptisanam laxantem reiteret per aliquot dies vere insequenti, lacte asinino per mensem usurpato, omnino restituta est. *Lazarus Riverius, obs.* 78. *cent.* 2.

Phthisicos diuturnitate mali etiam extenuatos, lateris dolore quandoque corripi accidit: qui subinde valde molestus, & libertatem respirandi impedit; febrilem tamen non multum intendit calorem. His pulmo membranæ costas subcingenti ita firmiter agglutinatus adhæret; ut sæpenumerò non absque violentia avelli queat. Concepto aliquo spiritu frigido, dolor supervenit. Tollitur ac curatur sudorificis; ut fomento ex flor. chamæmeli & cumino, quod multis benefecit. Sacculo hæc insuere oportet, qui deinde candido vino rigatus, calens dolenti loco imponitur. Venam secare qui temere audent, quantum sanguinis demunt, tantum vitæ detrahunt. *Rembertus Dodonæus, cap.* 22. *Medic. observ.*

Bellis major cum foliis & floribus in zythogala decocta & pota adversus phthisim, asthma & orthophæam singulare remedium censetur. *Joh. Raius Catal. Plant. Angliæ.*

Rusticus quidam Fisensis nomine *Iohannes Husson* difficultate respirandi eximia cum sputo purulento oppressus, à Domino Rutzeno Medico nobili & expertissimo remedium petiit, qui post vibratas aliquot quæstiones, sputisque inspectis, nullum alium, quam moriendum esse responsum dedit, a quo rigido oraculo non parum deterritus, ab anili vetula hoc tandem accepit remedium.

♃. Cerevis. communis ℔iv. picis liquid, & butyr. rec. an. ℔i. coq. simul, de hoc ebibebat singulis diebus mane ℥viii. & tantundem

dem hora quinta vespertina per quatriduum, à primis haustibus mite turbato ventriculo, enormes successarunt vomitus hinc rupto abscessum sanus evasit. Vir quidam fide dignissimus mihi narrabit, in diuturnis & desperatis morbis, plebejos plurimos, potissimum maritimos, ad hoc tanquam extremam unctionem, & ultimum remedium confugere. *D. Robertus Cuninghame* in M.S.

SECTIO VIGESIMA SEXTA.

De Phygethlo.

Φυ· ε³λο· (in ... gigno) Latinè Panus, Phlegmone est in adenum locis emergens, maximè verò in cervices, in alis, aut inguinibus; qui in inguine nascitur, peculiari nomine Bubon nuncupatur, easdem cum Phlegmone agnoscit causas, & iisdem signis innotescit: ferè autem fit hic tumor post febres, aut dolores ali cujus partis, maximeque eos qui ventrem infestant.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Phygethlo sub alis.

DEtracto sanguine ex vena brachii ejusdem, Cataplasma ex atriplice, malva, rad. alth. cum butyro & farina frumenti apposuimus: ruptoque abscessu paulò post convaluit. Curatur Phygethlon ut cæteræ inflammationes. *Petrus Forestus, observ. 7. lib. 7. Observ. Chirurg.*

SECTIO VIGESIMA SEPTIMA.

De Phymate.

Φυμα (in ... nasco,) tumor est glandularum rotundus, Phygethlo minor ac planior, minusque rubens ac dolens, qui statim augetur, & in suppurationem abit: à sanguine pituitoso proficiscitur. Pueros maxime affligit.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Phymate versus pubem.

ID statim factum est acuminatum, & augebatur, & ad suppurationem festinabat, (nam Phyma est tumor acuminatus, qui statim augetur, teste *Galeno* secundo ad *Glauc. cap. 2.* & ad suppurationem festinat; quod tuberculum, ad similitudinem eorum quæ ex terra nascuntur, appellant) cum plerumque in Pueris absque medicatione suppuretur, & ad sanitatem perducantur, diachylon cum gummi applicari mandavimus; ut & alteri emplastr. de mucilag. quibus facilè ad suppurationem devenerunt Phymata, & curata sunt. In Pueris hoc vitium sæpius nascitur, & facilius tollitur; in juvenibus rarius oritur, & difficilius curatur: ubi ætas induravit, ne nascitur quidem attamen in senioribus conspeximus; quin & *Amato* evenit. Curatur etiam tritico manso & imposito. *Forestus obs. 8. lib. 1. obs. Chirurg.*

SECTIO VIGESIMA OCTAVA.

De Pica.

FOemina quędam gravida libras aliquot zinzib. maxima voluptate, sine ullo incommodo, una vice devoravit; nec quod mirum erat, ardorem in faucibus ullum se sentire mihi fassa est, multò minus in ventriculo. *Felix Platerus, observ. lib. 1. pag. 239.*

Novi mirabilem vim habere pro sananda malacia dare ℥ß. pulv. sem. ammeos quatuor diebus successivis: nam aut liberantur prorsus, aut multò melius habent. Verissimum etiam esse observavi, quod antiqui scribunt, nempe amylum sanare malaciam. Exhiberi debet dissolutum jure pullorum. Utilissimum vinum hoc paramodo.

℞. Limaturæ chalybis ℥ii. Macerentur in vini generosi ℔iv. tribus diebus. Quarto decoque ad consumptionem quartæ partis. Cola per manicam *Hippocr.* reponito in loco frigido. Da in mensa pro primo haustum potandas ℥iv. Scio ego & profiteor, non posse excogitari præ-

ſtantius remedium prò tollenda omni malacia, ut experientia manifeſtum fecit. *Felix Platerus* apud *Joh. Scroterum*, *conſil.* 103.

SECTIO VIGESIMA NONA.

Pro Pilorum defluvio.

OLeum carioph. chymicum præſtans eſt remedium, ſi pars depilata leniter inungatur. *Rodericus à Fonſeca, tom.* 2. *conſult.* 60.

Poſt purgationem univerſalem, locum depilem ut lavaret mandavi ſequenti lotione, ſcilicet vino infuſionis roriſmar. & abrotani: deinde ut inungere ungueнto ſequenti.

℞. Ol. ovor. myrtin. liquoris deſtillantis è limaceis rubris, an. ℥ß. ciner. capill. human. talpæ, an. ʒii. ciner. apum, muſcar. an. ʒi. ciner. abrot. ʒß. pingued. cuniculi ℥iß. propol. ℥ß. ladan. puri, ʒiii. fæcis olei ſem. lini ʒii. mell. deſpumat. ℥ß. incorporentur omnia, & redigantur in unguentum, quo pili regenarati ſunt. *Petrus Foreſtus, obſ.* 6. *lib.* 31. *De fucis.*

SECTIO XXX.

De Pleuritide.

PLeuritis morbus eſt thoracis omnium moleſtiſſimus, & acutiſſimus, quo nullus frequentius in hominum vitam invadit. Eſt autem phlegmone ejus membranæ quæ coſtis ſubtenditur, ut plurimùm à tenui bilioſoque ſanguine ortum habens, cum febre continua, dolore lateri puncto-rio, tuſſi vehementi & ſpirandi difficultate, cauſatur à ſanguine ſive puro, ſive humoribus calidis & bilioſis admiſto in membranas effluente, cauſæ remotæ ſunt, cacochymia, plectora, ſuppreſſę ſanguinis conſuetæ evacuationes, alvi fluxus intempeſtiva detentio, contubo pectoris à lapſu, aut ictu violento, vehemens exercitium, & ab exercitio largus hauſtus frigidus, vini meracioris ingurgitatio, æſtus nimius, & frigus nimium. Pleuritidis ſigna pathognomonica ſunt, dolor lateris acutus, reſpiratio difficilis, frequens & parva, febris continua, tertianæ typum plerumque obſervans & tuſſis initio ſicca, poſtea humida, cum ſputo colorato & cruento: quibus adde pulſum durum loco ſerrini, qui merum figmentum eſt: alia eſt vera quam hactenus deſcripſimus, alia notha, quæ inflammatio eſt muſculorum intercoſtalium externorum; hæc oritur aliquando à ſanguine in externos illos muſculos effuſo, aliquando etiam à flatibus; interdum quoque à deſtillatione: dignoſcitur vera à notha, quod in illa æger in partem lateri dolenti oppoſitam decumbere non poteſt, ob membranam ſuſpenſam pondere concepto gravatam; in ſpuria verò difficilis eſt decubitus in latus affectum.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Pleuritide.

℞. FLor. chamæm. melil. roſar. an. M. j. contund. groſſo modo, & in aqua coq. pro fomentatione loci affecti cum ſpongia. Item,

℞. Ol. chamæm. ol. ſem. lini an. ℥i. ol. roſ. compl. aneth. an. ʒii. M. cum modico ceræ F. linimentum, poſt fomentationem, aperiatur vena è baſilica ſiniſtri lateris, ubi erat dolor, & extrahatur ſanguis ad ℥vi. donec mutaretur color. Deinde.

℞. Syrup. viol. ℥ii. penid. ℥i. ſyrup. de liquir. ℥ß. M. pro lambitivo. Item,

℞. Aqua ſcabioſ. & helenii, an. ℥ii. ſyrup. viol. & tuſſilag. an. ℥i. M. F. julepus: ſumatur bis in die manè & veſperi.

℞. Ol. amyg. amar. adipis anſer. an. ℥iß. M. pro unctione totius pectoris ad facilitandam tuſſim & reſolvendam materiam; adeps anſeris additur propter penetrationem, quia hic inter omnes adipes maximè penetrat, eſt enim ſubtiliſſimarum partium: relaxat, reſolvit & habilitat pectus admotum. *Joh. Baptiſta Montanus conſil.* 172 & 174.

Internam ejuſdem lateris, ubi dolor erat, ſecare juſſi venam, ſanguinemque ad ℔ii. fluere; paucis tandem admotis ad locum doloroſum topicis medicamentis, intra ſeptem dies ſanitati reſtitutus fuit, erant verò

illa vesica bovina semiplena aqua, in qua incoctæ fuerit chamæm. melil. viol. parietar. rosf. malv. sem. lini & fœnugræc. an. partes æquales, cum multo viol. & rosac. oleo. *Amatus Lusitanus, cent.* 1. *cur.* 12.

℞. Aq. benedict. aq. hyssop. an. ℥i. syrup. de hyssopo, ℨiii. M. F. potio: qua epota, ore & alvo rectè purgatus fuit, ac statim se revalescere asseveravit; sequenti die post assumptam purgationem basilicam venam ejus lateris, ubi hærebat dolor, pertundere jubebam, ex qua multum sanguinis extractus est, & longè rectius habere cœpit; ab initio curationis latus dolore affectum perungi singulis ternis horis jubebam sequenti linimento.

℞. Unguenti de alth. ℥ii. ol. amygd. d. ℥ß. M. ad ignem, ut F. linimentum; peruncto loco calida applicentur lintea vice potus utebatur isto decocto.

℞. Hord. mund. ℥iii. card. mariæ, hissop. an. M. j. liquir. ℥ß. ficuum, numero 6. passar. uvar. ℥iii. sacch. ℥i. coq. in aq. f. q. ad tertias. *Martinus Rulandus, curat.* 25. *cent.* 2.

Ad antecedentem causam tum revellendam tum derivandam phlebotomiam institui in vena hepatica affecti lateris; dolor inde se remisit: a venæsectione ad proximam causam extirpandam conversus suadeo hanc potionem.

℞. Aq. Card. ben. ℥vi. elect. de succo rosf. ℥vii. M. haustu fœliciter operante, quatuor dierum spatio convaluit. *Martinus Rulandus, curat.* 26. *cent.* 7.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Pleuritide.

AD pleuriticum quendam quarto die vocatus, cum eodem die alvum ex se deposuisset, illicò venam basilicam ejusdem lateris, ubi dolor erat, secare feci, sanguinisque ℥viii. extrahere; à qua sanguinis missione dolor nonnihil evanuit, qui tamen sub noctem redibat ex parte; sed fotu sequenti plurimùm mitigatus est, loco affecto simul inuncto.

℞. Flor. chamæm melilot. malv. an. M. j. sem. fœnugræc. ℥ß. F. decoctio in aq. pro lbi. pro fotu cum spongiis expressis ut artis est.

℞. Ol. amygd. d. chamæm. pingued. gallin. butyr. rec. an. ℥ß. ceræ modicum F. unguentum, unde dolor multum sedatus est; interea utebamur lambitivo in hunc modum parato.

℞. Syrup. jujub. viol. an. ℥i. syrup. liquirit. ℥ß. diatragac. frigid. ℥ß. M. F. eclegma; die sequenti eum purgavimus cum ℥i. diacathol. & seri lactis ℥iii. quo quinquies alvum deposuit, & cœpit melius habere, & facilius expuere; lambitivo ex syrup. jujub. & liquirit. adjecto sacch. penid. utens; & ita paucis diebus hic sanus evasit, pro potu ptisanam confectam ex hord. mund. passulis & liquir. capiebat. *Petrus Forestus, observ.* 26. *lib.* 16. *De Pectoris pulmonisque morbis.*

Hippocrates Anaxioni pleuritico octava die venam secuit; sic ego aliquando in muliere pleuritica octava die venam secari feci, quæ postea aliis adhibitis remediis sana evasit: itaque si tardius vocati fuerimus ad pleuriticos, & omissa fuerit venæsectio, etiam post quartum diem sanguinem mittere licèt, modo vires adsint, ac dolor ac febris urgeat, & sputum nondum maturuerit. *Idem. observ.* 33. *lib.* 16.

Licet multi aliter sentiant, semper mittendus est sanguis ex latere affecto. *Idem, schol. observ.* 32. *lib.* 16.

Ego ut ingenuè fatear, nunquam, aut saltem rarissimè optatum successum vidi ex sectione venæ in opposita parte facta, facile enim sic ex simplici pleuritide duplex sequetur, quod & nonnullis maximo eorum damno accidisse memini: tutius itaque erit ex eodem latere venam secare; egregie enim materia peccans, & in parte affecta conjuncta hoc modo evacuatur. *Guil. Fabritius Hildanus, observ.* 30. *cent.* 5.

Sal. prunellæ in aquis portulac. fragor. & acetos. satis bona quantitate exhibitum idque repetitis vicibus, pleuritidem citò ad expulsionem facilitat: hederæ terr. aqua si ad ℥iv. à pleuritico bibatur, idque in die quater repetatur à purulenta materia pectus expurgari, & ab empyemate & phthisi præmuniri tradunt. Vulgus pro singulari remedio in pleuritide aquam, cui cultrum, quo laniones animalium guttura

fol-

solvere solent, per aliquot horas impofuerunt, exhibet. *Felix Platerus, prax. tom. 2. pag. 381.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Pleuritide.

Sutor quidam juvenis & biliosus pleuritide laborans, post multas phlebotomias, aliaque remedia ordinaria, die quinto, perseverante febre intensa & lateris dolore, sumpsit pomum coctum cum ℨi. thuris, superbibendo aq. Card. bened. ℥iv. & postea tectus est, sudavit parum sine febris imminutione, sequenti die multum sudavit; & inde convaluit. *Lazarus Riverius, observ. 56. cent. 1.*

Puerulus quidam quinque annorum correptus est pleuritide lateris sinistri, cum febre acutissima. Post remedia ordinaria per quinque dies usurpata, & quatuor phlebotomias, jussi ut cucurbitulæ duæ lateri dolenti applicarentur, cum profundis scarificationibus: contingit autem ut ex scarificationibus illius cucurbitulę quæ dolentem locum proprius attingebat, sanies multas effluxerit per totum diem, simulque dolor, ac febris desierit: jussi ut admoverentur folia betæ supra loca scarificata, & per duos dies saniei fluxus continuatus est, ac denique in fine verum pus è vulneribus emanavit: atque ita æger omnino curatus est: credo scarificationes ad locum pleuritidis pervenisse, & materiam morbificam per ea vulnera emanasse. *Lazarus Riverius, observ. 39. cent. 3.*

Puer quidam duodecim annorum laborabat pleuritide lateris dextri; quinquies secta fuit vena, & alias remedia ordinaria administrata usque ad septimum diem, febris erat intensa; cum inquietudine magna, dolor valde urgebat exhibita fuit die septimo, fuligin. camini pulv. ʒß. cum aq. card. ben. intra duas horas ab assumptione, omnia symptomata valde remiserunt, ægerque multo melius habuit, & postmodum sensim convaluit. *Lazarus Riverius, observ. 79. cent. 2.*

Multos & præcipuè mulieres ex pleuritide ad extrema ferè redactos, restitutos vidimus usu pomi *Quercetani* semel aut bis sumpti intra viginti quatuor horas, unde præter spem, vel copiosus sudor, vel anacatharsis libera sequebatur: plurimos certè nominare possem quibus ferè desperatis hoc remedii genus præscripsi, nec unquam alium quam felicem eventum ex eo animadverti: multisque qui hoc apud ægros observaverant, ita successisse multoties audivi. *Simon Iacoz. observ. 88. cent. 4. Observ. River.*

Puella quædam atrabilaria sævissimo pleuritidis dolore excarnificata, jam undam letheam bibebat; à qua eam extraximus sic.

♃. Ol. amygd. d. ℥ii. laudan. gr. iii. M. paulò post quievit dolor & melius habuit. *Petrus Pachequus, observ. 20.*

Omnes pleuritici qui vomunt statim in principio morbi, evadunt, ut in infinitis observavi, levata pleura ab humorum sarcina vomitus beneficio. *Idem observat. 29.*

Ut in angina, conclamatis omnibus, in gutture foris sectio fieri potest, fortassis idem & in pleuritide factitari potest inter quintam & sextam costam: e, xigua enim puris evacuatio magna affert commoda mortalibus. *Guil. Ballonius, lib. 2. epid. ephem. pag. 249.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Pleuritide.

Hircum suspendo cornibus, & crura posteriora reflecto ad cornua: testes abscindo, & recepto inde cruore exanguem dimitto pro lanione; hic autem cruor siccatus est instar vitri, difficilimæque triturationis, atque longissimè ab hircino sanguine officinarum differens; assumptus autem ℈i. pondere, confestim sopit & curat pleuritidem absque venæ sectione, nec te deseret unquam. *Ioh: Helmontius tract. cui tit. Sextuplex digestio alimenti.*

Sunt mea remedia quę neminem in pleuritide & peripneumonia derelinquunt, pulvis de virga cervi, vel tauri, vel cruor hirci, vel succus cichorii sylvestris, flores papav. sed potissimùm laudo cruorem hirci, non quidem venalem, sed qualem supra descripsi; à venali cruore (qui nil nisi

ovil-

ovillus est) dignoscitur, quod venalis facilè teratur, eiusque pulvis; sit puniceus, hircinus autem verus difficillimè teritur, estque picei coloris illius pulvis; huiusmodi præsidia *Archo* amica, atque domestica naturæ humanæ, causam immediatam in *Archeo* corrigunt, tolluntque acorem, & ad diaphoresin disponunt cruorem, dolorem pacant, quia aciditatem extinguunt. *Ioh. Helmontius, tract. cui tit. Pleura furens.*

Vidi Rusticum omnes pleuriticos tertio potu sanantem; utebatur enim stercore iumenti pro viro, & caballi pro muliere, quod diluebat in cerevisia, ac colaturam expressam propinabat. *Joh. Helmontius tract. De febribus.*

Administretur cum iure, aut aliquo convenienti liquore stercus columbinum in pulverem redactum ʒß. pondere; est hoc pleuritidi remedium optimum & apud magnates aliquos inter secreta principalia celebratur. *Dominicus Panarolus, observ.* 15. *Pentecoste* 4.

Dux *Archotensis* æstate, dum gallinæ per gramina aluntur & pascuntur, id album quod in stercoribus earum apparebat in pulverem siccatum redigebat, & dabat ϶i.

In magnis peluriticis doloribus venæsectio etiam copiosa, formidari non debet, quam in hoc casu. *Ioh. Heurnius* in viro florentis ætatis ad libras 4. felici cum successu instituit, notis ad *cap.* 11. *lib.* 5. *pathalog. Io. Fernelii.*

Adrianus Spigelius nostra memoria quendam cum discrimine à lateris dolore decumbentem servavit aperta lateris vena, quæ in conspectum venit. *Ioh. Rhodius, observ.* 17. *cent.* 2.

Ioh. Prevotius sinistri lateris pleuritidem plerumque per urinas deponi observavit; ideo hoc in casu fœliciter diuretica exhibebat mitiora; è quibus diacuminum ipse erat familiare, diaphoretica nunquam voto succedere. *Ioh. Rhodius, observ.* 13. *cent.* 2.

Inter remedia interna mirum in modum confert aqua flor. cham. stillatitia: partem enim lenit, resolvit, aperit, & sudorem movet. *Lelius a Fonte, consult.* 147.

Urina hominis vasis accurate clausis, in stercore equino per sex hebdomada fermentata, leni calore spiritum per destillationem suppeditat, qui semel aut iterum rectificatus magnum est pleuritidi & utile remedium; à decem usque ad triginta guttas sumi potest, cum liquore convenienti. *D. Robertus Boyle, lib.* 2. *De utilit. Phil. natural. sect.* 5. *cap.* 5.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Pleruitide.

MUlier quædam pleuritide acutissima laborans, nullo alio auxilio magis levata est quam decocto flor. papav. rubei, quo utendum omni die cum syr. hyssop. jubebamus, calida accepta potione; mirabiliter enim flores huiusmodi levandis laterum doloribus valere experientia quotidiana docet, & mihi familiare & expertum id remedium esse solet. *Franciscus Valeriola, observ.* 10. *lib.* 5.

Pro pleuritide ad suppurationem tendente decoctum tabaci mirum est medicamentum: testor Deum, me anno elapso, à morte ad vitam revocasse quandam meam vicinam: quæ jam erat per tres menses pleuritica suppurata cum febre hectica, quæ ab istius decocti adsumptionem; per tres vices, & ab ejus fumo per fistulam accepta tribus diebus plus quam sex libra puris albi tussi evomuit, & nunc libera & sana est; decoctum ita paratur.

℞. Fol. tabaci ℥i. bulliat in aq. dulcis ℔ii. ad medietatis consumptionem, addendo sub finem fol. malv. & branc. ursinæ & viol. an. M. i. colatura cum sapa misceatur, & detur calide pluries: fumum tabaci assumat quandoque ante decoctum, & quandoque post. *Epiphanius, Ferdinandus histor.* 32.

Inungatur pars affecta unguento de althæa, & postea cumini pulvis inspergatur, vel post inunctionem brassicæ olium ad ignem calefactum, & inunctum admoveatur. *Faventinus* miscet & unguentum de althæa cum oleo amygd. post inunctionem aspergit pulv. cumini, & superimponit folium caulis, & miris laudibus effert, item gallina viva per spinam secta pulvere ireos conspersa, & admota multùm prodest. Panis recens e furno extractus, per medium

sectus,

fectus, & butyro recenti liquato madefactus, & admotus, materiam lateri impactam potenter resolvit.

Oleum sem. lini, vel amygd. d. rec. sine, igne extractum, cum saccharo mixtum. & exhibitum, egregiè tussim lenit, & dolorem pleuriticum demulcet.

Inter specifica, quæ usurpari possunt, sunt rasura dentis apri, cinis priapi tauri, vel cervi, flores papav. rub. corallus præparatus. *Quercetanus* in Pharmacopœa laudat pomum excavatum, & thuris masculi ʒi. repletum, & ad ignem coctum, quod æger deglutiat, superbibendo aq. Card. ben. ℥iii. postea vero bene contectus sudet: hoc remedium post tertium morbi diem usurpandum esse vult, eoque multos asserit fuisse restitutos.

Fuligo camini ad ʒi. exhibita multum Confert, sed multos magis spiritus fuliginis. *Lazarus Riverius, prax. Medic. lib. 7. cap. 2.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Pleuritide.

Equitem quendam *Gallum* quatuor docti Medici curabant pleuritide affectum, quæ ob parvum dolorem, mitem tussim, lenissimam febrem, expectorantibus solis, fomentisque curanda visa est; sed cum hæc symptomatum lenitas cum interna malignitate conjuncta esset, quinto die malitia manifeste deprehendi cœpit, nam ablato omnino dolore, delirare visus est, insomnis, vigil, & cohibito sputo, lipothymia ex intervallis vexabatur; huic malo cum occurrerem, & æger viribus esset penè exhaustus, symptomataque vehementius invalescerent, loco spretæ phlebotomiæ cucurbitulas scarificatas scapulis impono, quibus aliquantisper levatus; respicere cœpit; qui deinde redintegratis viribus super partem affectam cucurbitulam cum scarificatu impono, qua detracta hirudines sex circumcirca admoveo, quę tantam utilitatem attulerunt, ut intra decimum septimum diem, concocto sputo, & facile excreto, pristinam recuperaverit sanitatem *Zacutus Lusitanus observ. 113. lib. 1. prax. admirand.*

Quidam pleuritide vera laborans, extracto è cubito sanguine, accepit hunc julepum pectoralem.

℞. Aq. scabios. tussilag. papav. rhæad. an. ℥iß. syrup. jujub. julep. viol. an. ℥i. syrup. de hyssopo de liquir. an. ʒiii. ol. fœnic. gt. iv. M. F. Julep. latus dolens inungebatur sequenti linimento.

℞. Unguenti resumptivi ℥iß. ol. fœnic. salv. an. gt. ii. M. punctivis doloribus valde urgentibus sequens fomentatio profuit.

℞. Fol. rutæ absinth. menth. artemis. abort. flor. chamæm. aneth. an. M. i. sem. anis. cumini, an. ℥iiß. bacc. lauri, salis communis tostor. an. Miß. conquass. & incidantur ut F. ii. sacculi interbastati in vino coquendi, alternatimque applicandi; exhibeatur hic julepus contra sitim.

℞. Aq fontis ℔ii. cinnam. el. ℥i. sacch. ℔ß. cruda trajiciantur per manicam Hippocrat. F claretum absque coctione. *Ioh. Petrus Lotichius, observ. 3. cap. 3. lib. 3.*

Ad caloris incendium, sitimque restinguendum, commendavi tincturam florum Rhæados cum aqua farfaræ & heder. terrestr. additis guttulis aliquot spiritus sulphuris, extractam, & syrupo ex iisdem floribus edulcoratam. *Baldassar Timæus, Cas. 5. lib. 2.*

Mitti debet sanguis singulis diebus, donec dolor & febris multo mitiores evaserint; Imò verò interdum bis in die, cùm peracuta pleuritidis est. Adeò necessaria est venæsectio in hujus affectus principio, ut nunquam omitti debeat, nedum in senibus, pueris, gravidis mulieribus, puerperis & menstruas purgationes patientibus: quibus omnibus experientia docuit plebotomiam præsente hoc affectu fuisse utilissimam. Ab ipso etiam morbi initio bis aut ter in die sunt exhibendi julepi refrigerantes, humoris ardorem & ebullitionem cohibentes, & fluxionem sistentes, ita compositi,

℞. Aq. pap. rhæad. ℥iv. syr. ros. vel papav. rhæad. ℥i. sal. prunell. ʒi. M. F. Julep. Post primam phlebotomiam, inungatur latus dolens sequenti linimento.

℞. Ol. lil. chamæmel. & amygd. d. an. ℥i. butyr. rec. & axung. gallin. an. ℥. iß. f. linimentum. Multi addunt ceram hu-

jusmodi linimentis, quæ tamen non convenit, quia obstruit poros; ut neque mucilagines, quæ emplasticæ sunt, quia refrigerant & astringunt. Post iteratam venæsectionem fotus admovendus est in sequentem modum compositus.

℞. Rad. alth. & lil. an. ℥ii. fol. malv. parietar. an. M.i. sem. lini, fœnugr. an. ʒi. flor. chamæmil. melilot. sambuc. viol. an. p. i. f. omnium decoctio, qua foveatur latus dolens cum vesica suilla. In progressu morbi addi poterunt fomento herbæ discutientes, ut origanum, calaminth. hyssop. & semina discutientia. Deinde inungatur pars affecta unguento dialthæa, &c. Post tres aut quatuor doses julepi prædicti usurpari poterunt julepi pectorales in hunc modum compositi.

℞. Hord. integr. p. i. liquir. ras. & passul. mund. an. ℥i. Jujub. par. xx. sem. 4. frigid. maj. an. ℥ß. flor. bugl. & viol. an. p. i. Coq. ad quart. v. In colat. dissolv. syrup. viol. & jujubin an. ℥ii. f. julepus pro quatuor dosibus manè & serò sumendis. Si febris sit valde acuta cum vigiliis conjuncta, emulsiones in usum vocentur. Narcotica in hoc affectu perniciosa sunt: sputum enim retinent, & pectus coarctant; unde non rarò præceps exitium consequitur. Quod tamen intelligendum est de integra narcoticorum dosi: nam in perexigua quantitate exhibita prodesse possunt in dolore vehementissimo, tussi molesta & inani à valde tenui humore oriunda, & vigiliis assiduis. In quibus casibus laudani gr. i. felici cum successu exhibui, & pluries aliquando reiteravi. Sed illius usus præcipuè in principio morbi convenit, ut humor influens in partem cohiberi possit, & morbi incrementum impediri. Quando tussis importuna est, & natura incipit per anacatharsin aliquid evacuare, teneat æger frequenter in ore sacch. ros. candidum, aut penidiatum, vel tabellas diatragacanthi. Tum utatur syr. viol. vel jujubino ex cochl. frequenter, vel utatur eclegmate sequenti.

℞. Sacchar. Cand. & penidiati an. ℥i. pulv. el. diatragac. frig. ʒii. syrup. viol. & jujub. an. q. s. f loch. quo utatur cum baculo liquir. sensim lambendo. Vel fiat eclegma ex butyri, mellis & sacchari æqualibus portionibus. Si sputa crassiora sunt, quædam incidentia & attenuantia erunt permiscenda; ut syrup. de tussil. de liquir. oxymel. simplex, pulvis diairios, & alia hujusmodi. Toto morbi decursu utatur æger pro potu ordinario decocto hord. & liquir. vel decocto papav. rhæad. cum syrup. cap. Ven. Potus non sit actus frigidus, quia pectori noceret. Vinum in hoc affectu merum est venenum, quemadmodum acida omnia, quæ tussim excitant, & constringendo anacatharsim impediunt. In declinatione instituatur purgatio. *Lazarus Riverius, Prax. Med lib. 7. cap. 2.*

Ego testari possum, aliis non neglectis remediis, sæpissime usum fuisse, urgente dolore, oleo ex semine lini puro ad ℥vi. cum evidentissimo ægrotantium commodo Nec mihi ad remedii genus unquam fuit suspectum, etiam cum valida febre, vigente dolore, post iteratas sanguinis evacuationes. Et qui hoc medicamento utentur tempestivè, videbunt admiranda, quantitate moderata pro ægrotantium captu. Multoties exhibui, nulla præcessa alia evacuatione, tardius vocatus, ut aliquid agerem, non quia salutis spem haberem, & tamen multoties à manifesta pernicie ægrotantes eripuit: Nam etsi imbecilles sint ægrotantes; tamen, si non juvat, neque evidenter læsisse cognovi. Itaque, quantum ego cognovi, nunquam me fefelit id remedii genus. *Petrus Franciscus Phrygius, Comment. in Histor. Hippocr. Epidem. Ægrot. 8. part. 3.*

Vinum in pleuritide lethale, quemadmodum & in Peripneumonia. *Rudius* tamen notat Malvaticum parva mensura feliciter propinatum, *Ioh. Rhodius, Analect. in Spectal. Caut. Med. lib. 6.*

Medicamento ex stercore equino, tantopere ab *Helmontio* in Pleuritide decantato, diu antequam ejus sunt edita scripta, familiariter in Pleuriticorum solatium utebatur Clarissimus *D. Ruthenus* nostrus Medicus experientissimus, in hunc ferè modum.

℞. Stercoris equi non castrati, avena & pisis nutriti, q. s. Infund. in vini alb. vel cerevis. q. s. & exprimatur Bibat manè cyathum per aliquot dies.

SUB-

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Pleuritide notha.

IN corporibus frigidis ac pituitosi sæpe gravissimi dolores laterum à flatibus oriuntur fotibus mitigandi; si vena pertunderis necabis. Vidi formosissimam mulierem, quæ cum flatibus obnoxia esset, ac cum cœnasset liberalius, noctu in acerbum lateris dolorem conjecta fuit, ilico à secta vena periit. *Io. Heurnius ad aphor. 35. sect. 6.*

Incredibile est dictu, quam multos trita vulgataque medendi via, ac præsertim in pleuritide perdidit: nam audito lateris doloris nomine, si quis aliud præter venæsectionem remedium tentet, ἀλλ' ἄγαν ἴσα: imò quod pertinet ad dolores later s, nullus hodie non Medicus est: quamquam hic multorum carnificina & frustranea sanguinis (in quo vita sedet) eductio spirituumque evacuatio committitur magno artis vituperio, ut etiam hac una medendi pleuriticis via bajuli, carnifices, sutores, ac universa mulierum garrulitas Medicorum celebrium industriæ obstrepat ac sese opponat; imò si quis de latere quæritur, quocunque id modo fiat, ne articulo horulæ differre fas sit: at non novit imprudens mulier, & impudens barbitonsor, nugigerulaq; mediastina mulier multis ex causis dolores laterum oriri, in quibus ut aliquando venam non secare ne faustum est, ita eandem aperire crudele impium ac ignorantiæ plenum fit; nam nulla est causa tam exilis, tamq; parum efficax, quæ non dolorem in latere excitet; ac æquum ne est tanquam causa eadem sit, ac idem malum, remediorum idem usurpare, & omnibus eundem cothurnum attribuere. *Guil. Ballonius, lib. 1. epid. & ephem. pag. 79.*

Cum dolores vagabundè tenent nothas costas, & continuatione membranarum attingunt aliquando mammas & partes sterni anteriores, cautè videre oportet, an propter vapores ex visceribus elatos dolores surgant, an causa a partibus superioribus pendeat, an vero in thorace ipso sit; vulgo enim secatur vena undelibet dolor sit, atque id quidem malè, quis enim nescit, si dolor iste agnoscat causam in ventre inferiore, non modo non prodesse phlebotomiam, sed etiam nocere sæpe, quod attractio fiat à partibus inferis, & si nondum adsit pleuritis, ea per sectionem venæ acceleretur. *Guil. Ballonius, lib. 1. epid. & ephem. pag. 88.*

SECTIO XXXI.

De Podagra.

ARthritidis species est, de qua supra, *lib. 1. sect. 40.*

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Podagra.

PRo doloribus citò mitigandis, compescendis ac penitus submovendis, lintea meo monitu duplicata in aqua mea Antipodagrica intincta, & parum expressa, tepidè applicabat partibus affectis & dolentibus; idque reiterabat quoties lintea siccata fuerant: que solo epithemate paucarum horarum tempore ex toto liberatus est à dolore: & hæc sanè aqua divina neminem hactenus in relevanda & tollenda Podagra, Gonagra, Chiragraque fefellit, sed omnes ad sui salutem, cum Dei laude usi sunt felicissimo & indubitato cum profectu. *Martinus Ruland. cur. 89. cent. 1.*

Aquæ nostræ Antipodagricæ compositio hæc est.

℞. Aq. terræ sanct. ℔i. aq. Martis ℔ii. liquoris Mercurii ℥ß. croci metall. ʒi. M. & facta ebullitione, conserventur in vase vitreo pro usu. *Martinus Rulandus, curat. 35. cent. 5.*

Cum circumferantur spuriæ & mendosæ descriptiones aquæ antipodagricæ *Rulandi* adlubescit genuinam & ἀκίβδηλον huc adscribere, præsertim cum ad miraculum aqua illa operata, & probata dicatur.

℞. Aq. terr. sanct. ℔i. aq. Martis ℔ii. liq. mercur. ℥ß. croci metall. ʒi. M. & ebullitione facta in vitro serventur.

Verùm cum ingredientium compositiones in paranda illa aqua difficultatem nobis parere queant, nisi explicatius tradantur, necesse est ut ordine eorum conficiendi mo-

modum hunc adscribamus. Aqua itaque terræ sanctæ sequenti paratur modo.

℞. Boli Orient. ℥viii. terr. sigill. ℥iii. aq. levistic. ℔v. macerentur per dies novem in loco calido. Postea distillat.

Aqua Martis ita componitur.

℞. Aquæ per vesiccam destillatæ ℔viii. in quibus infunde scoriar. ferri præp. ℔ß. stent infusa per dies sex; ac per Alembicum evocentur.

Liquoris Mercurii hæc est præparatio.

℞. Mercur. sublimat. ℥iv. quibus affunde aceti fortiss. ℥iii. & per noctem macera crocus metall. quomodo conficiatur omnibus notissimum est. *Joh. Loselius. De Podagra, sect. 2. membr. 2. artic. 2. subsect.*

Quando dolor est intolerabilis utatur hoc.

℞. Opii ℥ß. croci ʒj. terantur ista cum lacte vaccino & cum medulla panis similaginei, donec totam cum lacte incorporetur ad similitudinem emplastri, & super loco ponatur; illinatur etiam locus theriaca. *Bartholomæus Montagnana, consil.* 245.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Podagra.

AD Præservationem.

℞. Ras. ossium, corporis humani, diagrid. hermodactyl. turbinth. an. part. æq. de quo medicamento exhibe ʒß. pro dosi mane per aliquot dies. Vocat *Paracelsus* hoc medicamentum mirabile ad Podagram propter proprietatem ossium corporis humani. Debet autem deleteria ejus vis corrigi addendo pulverem cinnam. anis. & fœnic. Secundum medicamentum quod præ omnibus in Podagra laudatur, est helleborus niger, in quo præcipuè consistere videtur cura Podagræ cujuscunque & ejus debet esse usus frequens. Sunt autem diversi præparandi modi; primus in pomo, in quod infigimus rad. helleb. nigri ad ʒß. Postea charta madida pomum involvitur, & coquitur sub cineribus, deinde extractis radicibus, datur pomum mundum cum saccharo edendum: & est rarum medicamentum ad molliendum alvum non solùm in hoc morbo, sed ad sanitatem tuendam in his qui alvum siccam habent. Alius modus est, ut fiat extractum radic. ex aqua vitæ, & est optimus præparandi modus; dosis à ℈i. ad ℈ii. exhib. cum sacch. rosac. alius modus est in substantia ita.

℞. Pulv. rad. hellebor. nigr. ʒi. Zinzib. mastich. ros. rub. cinnam. anis. dauci, camphor. pulver. an. ℈i. M. F. Pulvis de quo sumat ʒi. Si per intervalla purgandus est; si frequenter ℈i. sufficit.

℞. Calcem vivam per quinque vel sex dies immerge in aq. fontis, ut sal ejus elicias, & aqua supereemineat calci, ad quatuor aut quinque digitos.

℞. Hujus aq. ℔iv. & in eam laminam chalybis serventis extingue duodecies. Postea in eandem immerge æs ustum in pulverem redactum ad ℥. m. cinabrii ʒ. m. & stent per quatuor aut quinque dies, in quibus aqua viridem acquirit colorem ex vitriolo interno æris usti, in hac aqua lintea replicata madefiant & loco dolenti applicentur; & mirabiliter sedant dolores. Hanc aquam putat *Quercetanus* illam *Rulandi* mirabilem. *Rodericus à Fonseca, tomo* 1. *consult.* 7.

Vir quidam crapulæ deditus, Podagra in pede sinistro afficiebatur, exhibita cassia ad fæces communes educendas, sanguinem ex brachio sinistro ad ℥viii. extrahere jussi: purgato deinde leviter corpore, petitas linteas infundi jussi in aq. ros. & Solani cum oleo ros. omphac. & medullam panis cum lacte, cassia, & vitello ovi crudo apponi. Quale & illud est à *Leonello* commendatur.

℞. Cassiæ noviter extract. ℥ii. pulv. hermodactyl. ʒß. vitellum ovi unius, M. cum ol. rosac. ad formam linimenti; & hæc huic ægro profuere. *Petrus Forestus, observ.* 6. *lib.* 29. *De Arthritide & externarum partium Affectibus.*

Valet ad Podagram cinis caulium cum axungia rec. porcina unguenti instar. Celebris quidam Medicus cineres stipitum caulium miscebat cum axungia & cere, & componebat unguentum. Cuidam Podagrico post universalia, viscum quercinum in cerevisia communi decoxi, & colaturam panno lineo intinctam loco affecto imposui:

sui: quo solo remedio dolor sedatus est. Oleum ligni guajaci mirabile est pro Arthriticis. *Iodocus Philippi* Regis Chirurgus saponis nigri ℥i. cum vitello unius ovi mixtam applicabat Podagricis & Chiragricis miro successu cum stupa; & per tres dies non amovebat. *Petrus Forestus, observ.* 15. *lib.* 29.

SUBSECTIO TERTIA.

De Podagra.

FRatres duo Viri Primarii *Vesuntini*, diu Podagra hæreditaria afflicti cum summo cruciatu, ad me consilii causa venerunt: quibus præter regimen idoneum præscripsi, ut de elect. meo Antipodagrico sumerent ad ℈i. singulis matutinis jejuni, ad quadraginta dies continuando.

Electuarium hoc ita fit.

℞. Sarsæpar. ʒvi. sem. hyperic. ℥i. fol. chamædr. chamæpit. an. ℥i. flor. beton. ʒi. Rad. aristol. rot. dr. vi. Angelic. dr. ii. Cariophyll. dr. i. Croci gr. vi. ras. C. C. ebor. an. dr. i. Succini dr. i. Corall. dr. m. ad pulver. ℥i. Sumantur sacch. cocti cum q. s. aq. ros. ℥iv. F. Electuarium instar opiatæ. Deinde suasi ut pilulas sequentes singulis mensibus pondere dr. i. assumerent.

℞. Hermodactyl. excortic. ℥ß. Aloes turbinth. mechoac. an. ℥i. rhei el. myrobal. citrin. chedul. mastich. an. ʒi. Euphorb. ℈ii. Rad. aristol. rot. ℈i. sem. hyperic. zinzib. sem. cumini, an. ʒß. sal. gemm. ℈ß. cum succo chamæpit. F. Massa, addendo diagrid. præp. ℥ß. formentur ex ℥i. pilulæ aliquot, menstruatim ut dictum sumendæ. Septennio post, ad me reversus fratrum alter, statim mihi aperuit, se & fratrem suum, ab eo tempore, quo medicamentis præscriptis à me usi fuerunt, jam toto elapso sexenio, aliquotque mensibus, Podragra nunquam laborasse, nec ulla illius sensisse indicia, seque tantum pilulis fuisse usum, per anni spatium, omisso Antipodagrico, illisque affectum hunc tribuere. *Felix Platerus, observat. lib. à pag.* 506. *&* 904.

Mulier quædam Podagrica, continuò hoc affectu infestata, dum in matrimonio esset, vidua postea facta consilio meo, ut si non curari posset; saltem mitius ab ea afficeretur, usa est, Post corporis purgationem, jussi pedes Podagræ obnoxios sæpe immergere in sequenti lixivio mane & vesperi.

℞. Ossium diversorum combustorum cum ligno quercino cineres, per quos coletur aqua fabrorum extinctionis ferri, addita mensura una vini rubri & urinæ pueri, fiat lixivium satis efficax, in quo decoq. pruna sylvestria siccata ad p. i. vel ii. salv. chamæpit. an. M. i. salis p. i. utatur frequenter purgato corpore, totum biennium ab hoc hoste libera fuit. Postea nubens eo iterum corripitur, à quo etiam, quia medicamenta neglexit, ad extremum vitæ usque afflicta fuit. *Felix Platerus, observ. lib.* 2. *pag.* 508.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Podagra.

OLim in Aula frequens fuit syrupus de spina cervina, qui domesticus appellatus fuit, quo multi Aulici in Podagra & aliis morbis, cum leniter purget, & serosa educat, quo præservatione cum fructu usi sunt, cum syrup. singulis septimanis exhiberem semel, vel certè singulis quatuordecim diebus. *Ioh. Crat. consil.* 20. *lib.* 4.

Docti Medici omnes ab experimentis didicerunt, ea corpora, quæ multum urinæ emittunt, & sudant frequenter, minus à Podagra tentari, in quibus verò illa duo excrementa, sudor inquam & urina detinentur, ii ad hunc affectum maximè proclives sunt. His de causis moveor, ut sassafras, quod nuper inventum est, usum ad præservationem nequaquam improbem, si facultatem habet urinam & sudorem ciendi, an verò quod aliqui gloriantur, id insit ei ligno experimento nullo observavi. Ego & ratione & experientia multiplici adductus rasuram cornu cervi ligatam in petia & impositam potui certum habeo & urinam provocare, & corpora, modo ad id proclivia sint, facile ad sudorem disponere si præsertim mane in lecto se contineant, & membra foveant, quod qui faciunt, à Podagra ferè liberati sunt. *Ioh. Crato consil.* 21. *lib.* 4.

Vomi-

Vomitus quantum scriptis omnium Medicorum commendatur in hoc morbo sciunt eruditi, & habet profectò magnam utilitatem, non solum ratione evacuationis crudorum humorum, verum etiam diversionis, proinde si æger in mense semel saltem possit vomere, utile hoc sanitati futurum esset.

Si haberemus oleum ex ossibus humanis, & ol. ceræ, anteferrem omnibus aliis medicamentis topicis. Tumori qui est in genu adhibeat hoc medicamentum 5. diebus.

♃. Vitell. ovor. n. 6. ad justam duritiem coctos, adde croci ℨi. M. & tumori superimponat mane, retinendo quatuor vel quinque horis. Utatur deinde ad œdemata, & tumores tam in manibus quam in pedibus, hoc unguento.

♃. Pingued. tauri ℥ii. sal. usti ℥i. ol. oliv. ℨvi. M. probè in mortario.

Ad removendos tophos in juncturis hoc unguento utatur.

♃. Mucilag. radic. alth. sem. lini, ol. chamæm. pingued. anser. ol. vulp. in qua vulpecula viva sit cocta, olei lumbric. an. ℥ß. salis triti dr. ii. croci ℈i. M. F. unguentum molle, quo ungantur juncturæ, semper inspergendo pulv. lumbric. terrestr. lotor. in vino, & combustorum. Unum addam à Veteribus Medicis excogitatum medicamentum, quo Arthriticus posse sanari affirmant, si per integrum annum ejus usus continuetur, vel ut mense *Ianuario* assumatur ad ℈i. per quindecim dies, *Februario* totidem & tandem, *Martio* per duos dies, *Majo* tribus diebus, *Iunio* uno solo die, *Iulio* duobus, *Augusto* uno, *Septembri* duobus, *Octobri* duobus *Decembri* duobus. Sumatur verò diluculo in aquæ ivæ artheticæ vel beton. cum syrup. de iva arthetic. vel betonic. Pulvis ita se habet.

♃. Aristol. ℥i. Centaur. ℨiii. Gentian. ℨvi. mel. ℨv. Hyperic. ℨvi. Petrosel. macedon. ℥ß. Agar. albiss. ℨii. Rhapont. veri vel ejus loco rhei el. ℨi. F. omnium Pulvis. Hoc remedium, ut dixi, est veterum Medicorum, & à multis, ubi alia remedia non contulerunt, expertum; quod ego, qui veterum Inventa amo & veneror, non improbo, imò ejus usum commendo. *Jo. Crato. consil. 35. lib.* 1.

Unum addam, in quo non omnem aliquam tamen spem auxilii pono, videlicet ut ingravescente dolore, ad pedem affectum ponatur catellus. Catellum enim existimant non tantum calore suo facere ut difflетur materia, & digeratur, sed mali vim ad se pertrahere, ita ut interdum quoque mori animadversum sit. *Ioh. Crato. cons. 34. lib.* 5.

Podagra mire levatur si catelli cum Podagrico recumbant, morbum enim contrahunt, adeo ut vix incedere queant, æger verò levamen suscipit. *Petrus Borellus, observ. 28. cent.* 3.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Podagra.

SI fluxiones fuerint copiosæ & frequentes, & totum corpus videatur siccandum consulo ut per multas septimanas singulo mane, sumatur ℥i. pulveris mei Podagrici, qui talis est.

♃. Chamędr. chamępit. cent. min. aristol. salvię, betonic. an. ℥i. lign. guajac. opt. & nigri ℥ 8. singula seorsim in tenuissimum pulverem redigantur, & diligenter misc. Hoc uno remedio perfectissime curatur Podagra, nisi quis in vivendi ratione per omnia velit. *Sardanapalum* imitari. *Hieron. Donzellinus, consil. 106. lib. 6. consil. Io. Cratonis* & aliorum à *Scholtzio* editorum.

Ad pedes utatur hoc linimento, remedio profectò, ut vetustissimo, sic & optimo & decantatissimo quamvis familiari & domestico.

♃. Salis communis (vel potius salis juniperi) in tenuiss. pollinem redacti ℥i. ol. rosac. ℥i. reducantur ad formam linimenti, quo fricet pedes mane & sero, tali enim frictione insitus calor augetur, & si quid pręter naturam est, discutitur, recrementaque consumuntur, & affecta membra sunt robustiora, & adversus affectionem firmantur. *Andr. Gallus, cons. 19. l. 7. cons Crat. &c.*

Confert mirificè usus radicis artemis. si cibis incoquatur instar rad. petrosel. Multi enim solo earum usu ab articulorum doloribus liberati sunt. Pedes ne materiam recipiant, laventur sæpius mane & vesperi hoc lavacro.

♃. Fol. artemis. absinth. origan. flor. chamæm. an. M. ii. alumin salis, an. M. i. lixivii parati ex cineribus fagi q. s. Hæc simul calefiant ad ignem, & cum opus est pedes immittantur, ut liquor supra talos emineat, resolvit, absumitque materiam nervis, articulisque adhærentem, revocat calorem extinctum & incessum adiuvat reparatque, etiam hoc lavacro utendum cum tumor vel rubedo in pedibus apparent, & ubi incessus inhibetur. Confert hæc aq. ad sopiendum dolorem, si alia non contulerint.

♃. Aq. plantag. sambuc. an. ℔ß. aq. solani, vini destillati, an. ℥iii. M. vel applicetur aqua tapsi barbati, in qua aliquid thuris ebullierit. Pinguia omnibus modis evitanda, quod sua humiditate membra relaxent, & idonea ad recipiendos humores reddant. Ad corroborationem articulorum lotiones pedum singulis septimanis bis vel ter exhibitæ multum faciunt. Sumatur lixivium in quo chalybs extinctus sit, adiiciantur flor. chamæm. herb. paralysis, absinth. artemis. ped columb. & una atque altera ebullitione facta addatur parum salis & aluminis. *Abrahamus Sylerus. consil. 29. & 33. lib. 7. cons. Cratonis, &c.*

Pinguibus non utor libenter, sed in materia calida & vehementissimis doloribus oleum ranarum, quod hoc modo fit, plurimum prodesse observavi.

♃. Ol. puri ℔i. ranar. fluviatil. num. 3. flor. verbasci M. ii. iniiciantur ranæ vivæ in oleum donec moriantur, & coquantur in olla vitreata lento igne, clauso operculo, usque ad carnis dissolutionem. Deinde contundantur, & rursus bulliant oleo percolato, addantur terebinth. opt. ℥iv. Misceantur lento igne, & serventur usui. *Io. Crato. consil. 34. lib. 5.*

Non facili remedio cedit hoc malum, quare decoctum sarsæparillæ præscribimus, si homo humidus fuerit, vel si siccus, chinæ radicum: si frigidus, guaiaci aut sassafras ad quadraginta dies. Si phlegmone sit valida, foris fovebimus aqua spermatis ranarum. *Ioh. Heurnius, ad aphor. 49. sect. 6.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Podagra.

NOvi ego senem quendam apud nos: is sibi ipsi in Podagra hoc modo feliciter Medicinam faciebat. Cum tumor & dolor magnus, locus rubens, accipiebat salem, cinerem, urinam pueri, & acetum in iis commistis & agitatis madefactum & expressum pannum laneum album applicabat aliquoties. Sedato jam magna ex parte dolore, morbo declinante, incoquebat sulphur vivum & pulverem hellebori albi, oleo sem. lini, eoque affecta loca illinebat, quorum usum non improbo, quod ratio non refragetur, & experientia ipsa sæpenumero profuisse compererit. *Reinerus Solenander, consil. 24. sect. 4.*

Ad præservationem, post vernam purgationem, ut aliquot dies decoctum chamædryos assumat author sum. Commendarunt hoc *Genuenses* mirum in modum *Carolo* quinto *Cæsari*, quod ibidem in multorum articularibus morbis saluberrimum inventum esset. Constat quosdam hos decocto postquam dies sexaginta bibissent, penitus liberatos & restitutos, cum antea non solum pedum sed & manuum articulos isto morbo haberent diu occupatos atque impeditos. Hoc modo paratur.

♃. Chamædr. dum floret, lectæ & benè asservatæ M. i. vini mediocris ℔iii. coq. in duplici vase S. A. horas quinque, excolati vini bibe mane haustum, corpore ad sudoris procurationem composito, usus sit à purgato corpore in multos ex ordine dies, ad *Maii* usque initium ab autumnali purgatione, loco chamædr. utatur ad dies octodecim decocto sassafras hoc modo.

♃. Rad. Sassafras cum cortice ℥iv. rad. sarsæparill. ℨxiv. cichor. ℥iß. liquir. ras. ℥ß. passul. corinth. lotar. ℥iß. aqu. purissima ℔xii. coquantur lento igne S. A. ultra consumptionem tertiæ partis, bibantur colati decocti mane ℨvi. plus minus; adhibita cura ut sudor sine multa difficultate sollicitetur, evacuatione ritè administrata, statim ad localia veniendum quæ leviter repellant, discu-

discutiant, roborent, & plane ita constituta sint, ut leniendo dolorem sopire valeant. Hic Medici varia Præscribunt. Quidam lactis vaccini rec. & oli rof. an. ℔i. Miscent, incoquunt medullam panis triticei q: s. ut F. Cataplasma, addendo vitellos ovorum tres, cum modico croci, illudque innoxiè applicant quocunque morbi tempore, in omnibus topicis Narcoticorum usus, qualis opii, suspectus esse debet, nisi à valde in artis operibus perito Medico, urgente necessitate, adhibeantur. Novi Cardinalem podagricum, qui ad doloris levationem nullum efficacius invenit auxilium sequenti, accipiebat malvam cum radic. minutimque concisam incoquebat vini & aceti partibus æquis ad tertias, tum adiiciebat furfures secalis crassiores, & post levem coctionem, contusa applicabat calidè articulis dolentibus; quod ego item comperi sæpius iuvisse. Item suffarcinatur gallina absinthio, & brassicæ foliis; licet & rapas addere, coquitur, ius per linteola applicatur utiliter, fotus ex solo iure raparum profuit multis. Curavi civem quendam *Novesiensem* doloribus podagricis diù miserrimèque confectum, solo emplastro ex foliis brassicè & fœnugræci farina cum aceto subactis; quo non solùm à doloribus liberatus est, sed planè persanatus est. Compertum scribit *Plinius Sextum Pompeium* pedibus acervo tritici immersis persanatum esse haber hoc remedium suas rationes, sed evidentiores hoc, quod sequitur, unde & majus juvamentum percipere liceret, si illius loco hujus usus esse posset, nam discutit eleganter, calorem nativum excitat, & maximum membris robur addit, est autem hoc; singulis annis nimirum tempore vindemię, partes affectę uvarum vinaceis post recentem pressionem & levem fermentationem adhuc calentibus, aut calido musto calefactis immergendæ mane per dies quatuordecim, isto novimus, post præscriptorum quorundam usum, restitutos, qui diu multumque cum isto morbo conflictati, ita affecti erant, ut incedere vix difficulter possent: ad omnia ista hoc unum addam quod in quodam pervetusto libro annotatum reperi nimirum, podagricum toto anno à morbo liberum futurum, si in *Martio*, luna decrescente, marrhubium colligat, contuderit, atque affuso vino succum expresserit, eumque succum per triduum biberit, experientia facilis est & tuta. *Reinerus Solenander, consil.* 1. *&* 2. *sect.* 5.

♃. Fol. & flor. sambuc. virid. an. ℔i. fol. tabac. ℥iii. contund. & optimè macerentur in aqua ardente, idque per tres dies in balneo M. deinde destillentur, hac aqua bis in die foveatur pars dolens. *Lælius à Fonte cons.* 135.

Fiat embrocatio ex oleo rosato tepido, vel lacte vaccino tepido, aut fiat tale.

♃. Ol. rosat. lactis vaccin. an. ℔ß. quibus adde panem tritum, bulliant ad ignem donec veniant ad spissitudinem, & tunc removeab igne, & adde tria ovorum lutea benè miscendo, & actu tepida appone, in progressu adde ol. chamæm. dolores tales mirificè mitigat stercus bovis cum oleo rosato calefactum & appositum. Ad præservationem laudo vomitum duobus diebus continuis singulis mensibus, si sit facilis ad vomitum, alias non, laudo etiam cauterium potentiale, sed magis actuale in tibia dextra. *Victor. Trincavellus, cons.* 97. *lib.* 3.

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Podagra.

PUrgetur caryocostino præstantissimo Medicamento ab ℥ß. usq; ad ʒv. ex aqua ivæ, hoc Pharmacum pro sanandis doloribus articulorum adeo insigniter confert, ut si quis ipsis inchoantibus statim exhibeat, miro quodam modo fluxionis cursu intercepto, aut omnino evanescant Dolores, aut mitiores evadant. Datur gratia preservationis bis aut ter in anno, adeo fœlici successu, ut ego quam plures sanasse profitear solo hujus usu: sumque expertus in me ipso, & *Ludovico* patre meo, qui cum quotanis doloribus molestaretur articularibus postquam uti cœpit familiariter, nunquam redierunt Dei Optimi Maximi benignitate, pro revulsione sunt qui cauterium proponant vel in cubito vel in crure opposito, & certè utrumque rectè factum puta-

verim, posset ipsi alterutrum imponi, at quod experientia didici maximè proficuum est cauterium in eodem pede factum, sub genu loco assueto in parte potissimum exteriore, etenim fluxio quæ à capite solet irruere in subjectas partes, antequam ad articulum pollicis pertingat, ex emissario fortassis evacuabitur, circa particulam affectam hoc utitur emplastro, quod efficacissimum invenies pro robore partis, & pro discutiendis excrementis quæ confluxerunt.

℞. Cortic. granat. crasso modo contus. M. ii. coq. in vino tamdiu donec dissolvantur; mox adde summitat. tenerior. rubi, fol. semperviv. an. M. i. contund. omnia fortiter & colentur per setaceum; ac tum adde farinæ hord. cribellatæ, ℥iß. farin. sem. fœnugræc. ℥ß. & cum vino decoct. prædict. F. emplastrum, imponatur nocturno tempore, manè autem abluatur locus ex vino rubro decoctionis rad. ebul. & gallar. cupress. contusar. *Horatius Eugenius, epist.* 3. *lib.* 10. *tom.* 3.

Quando à doloribus minus vexatur, optimum erit, si oleo omphacino cum sale ad unguenti formam redacto, partes dolentes inungeret, easque interdum aceto, in quo iva bullierit lavaret: quo uno remedio magnum *Agrippam* esse curatum scriptores perhibent, hieme, si diacorallio ad ℥i. usque adeo ab *Alexandro Tralliano* celebrato, uteretur, non parum esse pro futurum sperarem; quanquam sæpenumero irridere consuevi eam superstitionem & diligentiam, qua putavit tanquam necessaria utendum esse iis; qui à simili medicamento fructum optant: ille enim numerus dierum interpolatus quid utilitatis secum afferat sanè ignoro, quemadmodum illud existimo rationem non carere, quod quanto frequentius utetur, eò uberior fructus ab ipso sperari jure potest. *Hier. Mercurialis, tom.* 3. *consult.* 21.

Sunt Magni Medici qui usum brassicæ singulariter commendant, & laborantibus podagra tunc cum adest dolor, solam brassicam edendam præscribunt, hoc certum est quo victus parcius alimentum præbet, eo salubriorem esse, parti affectæ applicanda sunt initio, quæ eam roborant, & affluxum nimium prohibent: itaq; scobem cornu cervini sumat, in aquam verbasci ponat, & percolatam aquam pedibus applicet. Deinde sola aqua verbasci utatur, vel succo, qui in vase vitreo floribus verbasci repleto, & soli exposito, repetitur: nam iste succus est longè potentior. Postremò folia tabaci calefacta apponi possunt. *Johan. Crato, consil.* 22. *lib.* 7.

Ego omnibus mellis acidi usum præferrem, aut in jusculo aliquot olei vitrioli guttulas dissolverem, scio illius præstantiam, aliqui ab eo ut metallico & corrodente abhorrent, sed temere. In corpore humano aliam vim & effectum habet: quod quotidie in gingivis exulceratis experimur; putridam enim consumit carnem, sanam abstergit & corroborat, mel acidum tale est.

℞. Mellis rosarum, vel quod in hoc corpore convenientius est, syrupi de betonica ℥iii. his adde olei vitrioli gt. ix. capiat primum de hoc unum cochlear manè jejuno ventriculo, deinde duo cochlearia, postea tria: & sic eo uti pergat, ab uno scilicet denuo incipiendo, usus illius est tutus & suavis, & ventriculum humidum mirificè adjuvat, & pituitam è corporibus removet. *Io. Crato consil.* 38. *lib.* 7.

SUBSECTIO OCTAVA.

Pro Podagra.

UTiliter intra corpus aliquot guttulæ spiritus salis armoniaci propinantur, ad sudorem movendum, naturam confortandam, tartarum resolvendum ac expellendum. *Paracelsus* pro indubitato anodyno commendat eundem spiritum, qui cum spiritus vini anatica portione mistus, & plumaceolo bis vel ter loco dolenti adhibitus, confestim dolores sopit, aliqui camphoræ nonnihil addunt.

Magnæ *Britaniæ* Regis *Iacobi* emplastrum contra podagram, sequenti modo conficitur.

℞. Ol. è pedibus bubul. & ovill. è floribus sambuci, ol. lini rec. express. an. ℔ß. ol. lumbric. hyperici composit. an. ℥viii. minii plumbi alb. an. ℥xii. lithargyr. auri & argent.

argent. an. ℥viii. coq. ad empl. consistentiam, tum adde ceræ flavæ, colophon. an. ℥iv. tacamach. ℥iii. opoponac. ℥i. in vino malvatico solvantur, colentur, atque ad suam consistentiam reducantur, postea emplastro addantur, hinc ab igne remotis, cum refrigescere incipiunt adde camphoræ in ol. hyperic. solut. ℥ß. M. *Ioh. Loselius, lib. De podagra*.

Purgatio per arcanum corallinum podagram in sui semine interimit. *Ioh. Helmontius, tract. cui tit. Volupe viventium morbus antiquitus putatur*.

Apud *Moravos Olmutenses* nobilæ nuper hoc experimentum didici pro sedandis illicò doloribus podagricorum.

♃. Herbam barbicapram (quæ alias dicitur pulmaria) ea cum suis radicibus floribusque destillatur, & in hac panni linei madefacti imponuntur podagricis, vel cum penna illinitur articulus dolens.

Sutor quidam *Viennæ* natura biliosus, podagra circa magnum pedis pollicem atrociter corripitur; multis remediis frustra tentatis, tandem omni dolore liberatur cataplasmate sæpius de die renovato ex stercore vaccino recenti in sartagine cum butyro frixo, quo postea & alios ab immanibus doloribus sanavit, expertus fuit fel piscis cyprini inunctum profuisse podagricis. Sed communiter in omni ferè arthritide, à quacunque causa oriatur, soleo fœliciter uti cataplasmate ex vino panis & medulla facto, si fit causa calida vinum rubrum capio, cui addo oleum rosaceum, si frigida vel mixta, vinum album cum pulvere flor. chamæm. furfuribus bene tritis, & oleo rosac. hoc cataplasma non modo omnem fluxionem repellit, sed & influxum non mediocriter digerit. *Adrianus Spigelius, lib. De arthritide*.

Nos hactenus habuimus iu usum carnem bubulam, cujus fructum crudum sine pinguedine parti dolenti superligavimus, idque manè & vesperi mutavimus; atque ita fœliciter dolorem sedavimus. *Ioh. Hartmannus*, pract. Chimiatr. *pag.* 313.

Oleo saponis feliciter utor in doloribus podagricis celeriter mitigandis. Fieri id puto propter vim calorificam & acrem, quia materia in cavitatibus articulorum & vicinis tendinibus ac ligamentis impacta ad superficiem evocatur dissipaturque: quo modo alias materia in superficiem translata & tumorem externum excitante dolor mitescit. Aliquando accidit, ut post usum hujus olei cuticula à cute separata pustulæ excitarentur, quibus apertis ichor quidam flavus, salsus & acris profluxit ad septimanas aliquot, unde diu æger ab invasionibus podagricis immunis fuit. *Gregorius Horstius, observ.* 23. *lib.* 11.

Podagrici præsertim inveterati plerumque malè ferunt purgationes & venæsectiones, quæ ipsis paroxysmos aliquando gravissimos concitant: quia humores commoti consuetas potius ad partes imbecilliores, quam alias derivationum & revulsionum vias affectare solent. Si itaque, ut sæpius necesse est, podagricos purgare volueris videquè membra potissimum & prius podagra afficiantur. Ea proinde oportet ante & inter purgandum deferendę, eorumque singularem habere rationem & curam. *VVolfangus Hœferus, Hercul. Med. lib* 4. *cap.* 1.

Qui podagræ ingentes dolores patitur, capram intra cubiculum suum apportare, ac ex ea lac supra membrum dolens & malè affectum emulgere curabat; quo dolores diminui, & meliusculè se habere evidenter sentiebat. Nec quidem injuria, nam lac sic recens emulctum dolores demulcet & mitigat. Est autem remedium hoc *Turcarum* principibus commune & familiare satis à te qui lucrum & honores quęvis in pretio habendum. *Amat. Lusitanus, curat.* 41. *cent.* 5.

Caligis & manicis ac chirothecis ex pelle canis rufi paratis uti contra podagram & chiragram, remedium præservativum non comtemnendum à multis habetur. *Idem, curat.* 29. *cen.* 5.

SECTIO XXXII.

Pro Pollicis vulnere.

QUidam in pollice à cultro vulnus passus est subitoque balsamo quodam sanatus fuit, paucis post diebus acerbum dolorem in eadem parte sensit, ut non

solum cibo & potu; sed etiam somno privaretur: cum verò ob inflammationem & tumorem, gangrænæ imminentis, digitique amputandi instaret periculum, contra meum & Chirurgorum consilium, qui digitum aperiendum esse dicebamus, ne perioſtium corrumperetur, remedio sequenti usus est, quo miraculosè sanatus perfectissimè fuit.

℞. Vini albi haustum unum, mellis ℥. iv. ovor. vitell. nu. 3. M. & leniter super ignem linea spatula agita, donec vinum in fumum abierit, & quod residuum est unguenti consistentiam acquisiverit, hoc remedio multa vulnera & ulcera desperata curata fuerunt. *Petrus Borellus, observ. 96. cent. 1.*

SECTIO XXXIII.

Pro Pollutione nocturna.

PRohibuimus spectacula, venerisque colloquia, lectiones impuras, imaginationes fœdas, & tactus impudicos, somnum supinum, ne in molli quoque pluma decumberet: suasimusque ut jejunaret in pane & aqua, si posset, & ut à cibis delicatis, & iis abstineret quæ semen augent, precepi ut sub lumbis lanimam plumbeam perforatam portaret, imperavi etiam, ut illi sanguis satis copiosè detraheretur; & vomitus concitaretur. Ruta commanducata crebrò per somnia venerem imaginantibus prodest, præterea ut pollutionem arceret, consului ut imitaretur illud exemplum, quo Nobilis quidam ex consilio mulieris, (apud *Leonellum*) cum per quatuor menses passus esset continuò pollutionem, curatus fuit; quando dormitum ibat Nobilis, ligabat filum ad collum, quæ chordula descendebat usque ad collum virgę, & cum ea virgam ligabat non multum stringendo, & quando in somno inflabatur, & erigebatur membrum, propter ligaturam chordulæ dolorem virgæ incurrebat, & sic excitabatur, ut semen in somno non rejiceret, & ita fuit curatus. *Petrus Forestus, observ. 17. lib. 26. De penis vitiis.*

SECTIO XXXIV.

Pro Polypo narium.

POlypus est carnosa in naribus excrescentia ex radicibus quibusdam tenuibus pendens, & nunc è naribus propendens, nunc etiam in palatum descendens, oritur ab humoribus crassis & viscidis, pituita imprimis sanguini permista è cerebro in nares defluente, signa sunt manifesta, caro enim excrescens polypi piscis carni similis est h. e. tumescens, laxa, rara, mollis, colore varia, nunc enim alba, nunc rubea, nunc cineritia, nunc livida conspicitur, molestissimum est malum, narem enim obstruit, respirationem intercipit, loquelamque obscurat & impedit.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Polypo narium.

PRæmissis venæsectione & purgatione, jussi ut guajaci decocto uteretur cum tenui victu; nam multis guaiaci usus profuit, deinde partem attingat fortiter astringentibus & parum causticis; qualis est aqua sequens utilissima in principio adhibita, Authore *Rondeletius*.

℞. Uvar. immaturar. ℔iii. cortic. malor. granat. balaust. sumach. an. ℔ii. macerentur omnia in aceto & destillentur; deinde adde alumin. ℔i. vitriol. ℥iii. destillentur iterum omnia simul, & aqua illa tangatur pars affecta, quidam utuntur aqua separationis auri, vel si nimium vehemens sit; utere medicamento ex punicis malis confecto, quod sic se habet, accipiantur tria mala granata, ea tribus generibus eorum, acidis scilicet, dulcibus & austeris, eaque matura, ac recentia terantur simul in mortario. Deinde succus exprimatur, & coquatur in linimenti formam, specillum ex lana vel linteo confectum eo in succo imbuatur, & frequenter in narem demittatur, hoc remedium siccat & astringit sine morsu, & excrementium humorem absumit. Puer quidam quinque annorum in nare altera polypum habebat. *Carpus* ille insignis Chirurgus hoc Medi-

Medicamento *Galleni* ex punicis usus est, & puero rhei el. pulver. ℈i. exhibuit: deinde usus est unguento suo ad polypum valente.

℞. Ceræ alb. ℥iii. ol. rof. ℥ii. butyr. antiq. ℥iv. simul liquefiant ad ignem, deinde extrahas, & pone in aqua & benè laventur duabus vicibus: cui addantur ova numero 2. cum ℥i. m. sublimati M. nimis forte est, fortassè ʒ. m. imposuit: præterea tangebat aqua vel spiritu vitrioli, & curatus est. *Petrus Forestus, observ.* 8 *lib.* 13. *De nasi affectibus*.

Unguentum sequens cum petia linteoli naribus intrudat, illic ubi inter polypum & nares adhuc patet aditus, repetatque bis in die.

℞. Unguenti Ægyptiac. ℥ß. cortic. granat gallar. an. ʒß. ol. vitriol. ℈i. M. deinde irroret nares sequenti liquore, capite adeo resupinato, ut nares subire posset.

℞. Ol. vitriol. ℈i. alumin. usti ʒi. aq. plantag. ℥i. M. post dies quatuordecim, ali. quousque jam absumptus erat polypus. Verum ut penitus auferretur, sequenti dein usus est.

℞. Sublimati ʒi. coq. in aq. fabror. ℥ii. ad consumptionem madietatis, adde ol. vitrioli ℈ß. alumin. ʒi. M. & cum penicillo intincto sępè tangat polypum, & sic penitus assilatus est polypus. *Felix Platerus, observ. lib.* 3. *pag.* 665.

Mihi est quędam aqua destillata maximè polypis proficua: quæ sic conficitur.

℞. Succi rad. ari & fol. rorismar. an. part. æq. pulv. fol. rorismar. & rad. ari exsiccat. an. bonam quantitatem vitriol. ℥ii. omnia in plumbeo alembico destilentur, & aqua utere. *Epiphanius Ferdinandus, hist.* 7.

Gentianæ pulverem siccissimum cum scrofulariæ succo in turundam aptatum in utramque narem quam potui altissimè adegi, in die mutatis turundis, est hoc pro polypo fidum experimentum, & quod antea etiam feliciter cesserat. *Henricus ab Heers, observ.* 28.

SECTIO XXXV.

De Porigine.

Πιτυρίασις (in πίτυρον, furfur) Latinis furfuratio, & porrigo, affectus est, in quo scalpentibus, furfuribus similia, ex capitis cute decidunt, oritur ab humoribus serosis & ichoribus biliosis & pituitosis, ad caput cum alimento pilorum delatis.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Porrigine importuna.

JUvenis quidam Melancholicus porriginem diu passus est: illi enim tenues furfuraceæ squammulæ ex capitis & universi corporis superficie continuo resolvebantur, pluribus ulceribus relictis, è quibus sanies quædam virulenta ex intervallis per totum corporis ambitum emanabat, quod malum cum non solum sit fœdum & molestum, sed periculosum, & facilè in lepram commigret, idcirco illi citissimè auxiliares manus adhibere oportet. Post infinita propemodum usitata remedia, tandem solo urinæ balneo omnimodam consecutus est sanitatem, in quo prius furfures & fumaria erant in cocta; nec sine ratione, nam urina vehementer abstergit, & potenter repurgat; quo pacto scabiem, sorditiem, pruritumque nitrosa qua pollet facultate persanat. *Zacutus Lusitanus, observ.* 3. *lib.* 1. *prax.*

SECTIO XXXVI.

De Potus frigidi noxa.

ELegans quidam juvenis quum pila luderet, & sudore respersus, ac totus madidus ad puteum pro siti arcenda venisset, exhausta frigida, illico in terram cecidit & obijt: alterum novimus, qui quum non minus corporis totius adapertis porris, madidus domum reverteretur, cyathum frigidioris aquæ ebibit, & mortuus quoque fuit: sed alterum vidimus, cum domum pervenit, vrgenti maximo æstu, cellam vinariam ingressus fuit, & calicem meratioris vini frigidi exhausit, & examinatus cecidit, & vitam cum morte commutavit. *Amatus Lusitanus curat.* 62. *cent.* 2.

SECTIO XXXVII.

Pro Priapisme.

A Principio vena secatur, deinde ad revulsionem hoc vomitorium commendatur.

℞. Rad. asar. ℥i. bull. in aq. ℥x. ad medietatis consumptionem, colaturæ adde oxymel simplex ℥ii F. emeticum, capiat tepidè, deinde post levem purgationem imperavi ut decoctum sequens sumeret.

℞. Rad. nympheæ cum flor. alb. ℥. m. portulac. lactuc. menth an. M. i. rutæ ʒiii. sem. agn. cast. ʒi. m. flor. nympheæ alb. p. i. F. decoctio in aqua, in colat ℔i. adde syr. nymph. ℥. m. M. valde id commendabat; & ideo sæpius reiteratum fuit, præterea imperavimus ut lumbos inungeret sequenti unguento.

℞. Unguenti refrigerant *Gal.* rosac. santal. an. ℥i. M. & ut totum priapum inungeret unguento rosac. at nihil æquè profuit ac radix nympheæ decocta & pota eo modo, ut superius dictum est, in cibo utendum est portulaca cum aceto, utile etiam est succum limonis sumere, eoque cibum condire, bibat aquam, parum comedat, prodest frigida abluere pedes, & refrigerare renes; his enim partibus refrigeratis nunquam penis distenditur aut erigitur. *Petrus Forestus, obs. 9. & Schol. lib. 26. De penis vitiis.*

In priapismo præstantissimum est oleum rutæ destillatum inunctum, & intro sumptum gutulis aliquot *Joh. Hartmannus*, pract. Chimiat. *pag. 264.*

SECTIO XXXVIII.

De Pruritu uterino.

PRuritu uterinus ardens est scalpendi & coeundi tentigo cum maximo desiderio & dolore, oritur ab humore salso, seroso & adusto, differt à furore uterino, quod furor virginibus magis contingat, & absque dolore & pruritu se prodat; pruritus verò annosis, & vetulis accidat, neque semper coeundi desiderium conjunctum habeat.

SUBSECTIO UNICA.

De Pruritu uterino.

P*Araus* hunc affectum in quadam muliere curasse scribit Ægyptiaco unguento aqua marina aut lixivio dissoluto, & injecto; atque eodem medicamento madefactis linteolis ex stupis canabinis in uterum immissis sanitatem recuperasse, hoc etiam conveniens erit.

℞. Rad. lapath. acut. enul. camp. an. ℥i. contusæ decoq. in aceto, per setaceum trajiciantur, additis ol. irin. ℥i. myrrh. ʒi. lithargyr. ℥ß. ceræ q. s. F. unguentum, quo madefiant linteola, & intromitantur, si ita attenuando & extergendo adhuc non sedatur pruritus, quæ vim habent narcoticam in usum vocentur.

℞. Unguenti popul. ℥i. conquassetur cum aceto scillitico; adde opii pulverisati gr. viii. M. applicetur tepide. *Rodericus à Fonseca, tomo 2. consult. 68.*

Ut vulvam lavaret pręcepi cum hoc decocto.

℞. Fol. plantag. lepath. acut. cum rad. an. M. i. coq. in aq. plantag. post lotionem hoc linimento inungantur.

℞. Lithargyr. auri per diem ac noctem in acerrimo aceto macerati ʒi. ol. viol. q. s. F. linimentum molle, & ita à fęda illa passione liberata fuit, fuit hoc linimentum secretum præceptoris mei *Elidæi. Petrus Forestus, obs. 50. lib. 28. de morbis mulier.*

SECTIO XXXIX.

Pro Pruritu totius corporis.

POst repurgatum corpus ab humore salso & acri, ut hoc unguento uteretur mandavi.

℞. Rad. lapath. acut. enul camp. an. ℥i. decoq. in aceto, & contusa per cribrum tenue transmittantur, quibus adde ol. irin ℥. iv. salis ℥i. myrrh. ʒii. litharg. ℥iß. ceræ parum F. unguentum, si hoc non sedatur pruritus, addatur parum argenti vivi, quod pruritum sedat. Post exsiccationem & discessionem materiæ, remanet sensus ille pruritus, quem auferes oleum hyoscyami unguento immiscendo, vel fiat sic.

℞. Un-

℞. Unguenti pompholig. ℥ii. ol. hyoscyam. ℥iß. F. unguentum, quo ungatur pruriens, hoc refrigerando pruritum aufert mirum in modum. Post horum usum, utile est corpus balneo detergente frequenter abluere. *Petrus Forestus, observ. 9. lib. 5. Observ. Chirurg.*

SECTIO XL.

Pro Psydrachiis.

Ψυδρακια & ψυδράκια sunt parvæ quædam in capite pustulæ vesicis similes super cutem eminentibus: oriuntur ab humore, ex sanguine, bile & salso nitrosoque humore mixto.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Psydrachiis.

PSydrachia, nempe pustulas parvas in cute capiti puer habebat, similiter in fronte, similes vesicis eminentibus in superficie rubicundas & asperas; quas inungere jussi cum humidæ essent, & virus effunderent cum magno pruritu, unguento sequenti.

℞. Lithargyr. ceruss. an. ʒiß. cretæ alb. sulph. an. ʒii. cum oleo myrtino. F. unguentum. *Petrus Forestus, observ. 26. lib. 8. De exterior. capitis vitiis.*

SECTIO XLI.

De Pterygio.

UNguis oculi (Græca πτερύγιον, *i. e.* parva ala (est nervosa & duriuscula membranula, plerumque ex angulo sese obtendens, & sæpe pupillam obtegens; membranula hæc plerumque est albicans, non tamen semper, sed aliquando rubicunda, citrina, & subnigra: oritur frequentissime ab angulo majore juxta nasum rarius à minore, rarissimè ab alterutra palpebra; pars affecta est tunica adnata, interdum tamen ita invalescit, ut corneam & pupillam integat. Causa unguis est humor lentus è capite destillans, qui supra adnatam consistens ob viscositatem facilè concrescit in tunicam.

SUBSECTIO UNICA.

De Pterygio.

POst universales celebratas evacuationes; ad medicamentorum admotionem in oculo ipso condescendimus: præcipuè ad hoc sequens, quo universa cura clausa est.

℞. Ovum cujus album per foramen extrahatur, vitello manente; vice albi ejecti ovum per prædictum foramen sale nitro fino pulverisato impleatur, postea verò totum ovum maza coopertum sub cineribus calidis dimittito: quousque totum durum satis evadat: depositis deinde crustis, ex vitello & sale nitro mixtam materiam in subtilem pollinem redige, cujus pulvisculū melle exceptum oculi ungui admove, & bis in die innova, brevi enim opus complebis: memini etiam me, huic similes oculorum ungues aqua forti argentariorum rosacea temperata curasse. *Amatus Lusitanus, cent. 3. curat. 82.*

Detracto sanguine, & corpore ritè pilulis purgato, fomentis usi sumus primum emollientibus & inflammationem tollentibus, ex decocto malv. fol. viol sem. malv. fœnugræc. cydon. & papav. postea admisimus detergentia; & ea quæ ad pterygion confirmatum valent: tandem cum ad fortiora detergentia coacti fuimus accedere, hoc sequenti collyrio utebatur.

℞. Succ. fœnic. ℥iv. succi chelidon. ℥iii. succi rutæ, ℥ii. succ. malv. ℥iiß. Aloes ʒvi. vitrioli ℈iv. ærugin. æris ℈i. zinzib. cinnam. an. ℈ß. fellis anguil. ℥ß. fellis tauri, bubul. aut porci ʒii. sacch. Cand. ʒiii. mell. opt. ℥ß. bulliant succi addendo reliqua & depurentur, & F. collyrium s. a. quod cum sæpius bis in die in oculum stillaretur, licet cæcus per integrum ferè annum, paulatim visum recepit; & tandem integrè pterygio liberatus est magno cum nostro honore; at Dei benignitate. *Petrus Forestus, observ. 6. lib. 11. De morbis oculorum, &c.*

Præmissis universalibus remediis, imprimis aqua calida oculum fovebamus; deinde

die abstergentia medicamenta admovebamus, & hoc collyrium, quod ab initio sæpe juvisse accepimus.

℞. Lactis muliebris, croci, fellis capræ, an. part. æq. aliquantulùm ad ignem bulliant in ovi testa, guttas i. in oculum instillato; & multis in quatuor diebus unguem erosit, & pannum abstulit. Empiricus quidam ad pannos & pterygia consumenda hoc collyrio utebatur.

℞. Salis gemm. ʒi. aq. rof. & fœnic. an. ℥i. M. Præcepi quoque ut hac aqua destillata oculum ablueret linteolo molliori, vel guttulas aliquas instillaret.

℞. Extra lupi piscis, ac una cum felle, jecore & reliquis visceribus imminutas partes concidito, adjecto Mi. fol. fœnic. vel sem. ejusdem contusi, & in alembicum distilla, ac usui reservato: ac visum acuit, & unguem ab oculo removet. Hac aqua Domina de *Hochstratem* in pauperibus frequenter usa est. *Petrus Forestus, observ.* 1. *lib.* 11.

Quod sequitur tutissimum experientia & ratione confirmatum est.

℞. Chalcanth. roman. ʒii. virid. æris ʒi. in tenuissimum pulverem redigantur: deinde sume unum ovum, aut duo coquantur dum indurescant; emundata à cortice scindito per medium, extrahitoque vitellum, in cujus loco imponito pulveres supradictos. Deinde ligato divisum ovum, ac triduo macerato in ℥v. aq. mellis stillatitiæ, & ℥iiß. vini albi, ovum postea in liquore exprimito; liquorem expressum instillato quater singulo quoque die ad gut. v. aut. vi. in omnibus partibus perygii: nam oportet singulas tangere. Validius erit si adauxeris vini copiam, & aquam mellis diminues; hujus Pharmaci usu D. O. M. benignitate à sinistri oculi pterygio fui ego ipse sanatus. Si adeo contumax fuerit morbus atque rebellis, ut medicamentis non cedat, ad manualem operam accedendum est; atque uncinis, acubus & filis prorsus extirpandus. *Horatius Augenius, epist.* 12. *lib.* 11. *tom.* 3.

Inter remedia minus vehementia, sequens cum fructu usurpari poterit.

℞. Ossis sepiæ ℈i. sacch. Cand. ʒi. vitr. ℈ß. tutiæ præp. ʒß. M. F. pulvis subtilissimus ungulæ inspergendus. *Lazarus Riverius, prax. Medic. lib.* 2. *capit.* 18.

SECTIO XXXXII.

De pulmone præciso.

Cvidam infligebatur propè Vrbem *Prielam*, ingens vulnus sub papilla sinistra: sed eo ob temulentiam flocci facto, neque implorata alicuius ope erupit postridie ex hiante vulnere non exigua pulmonis pars, adæquans magnitudine sua tres transversos digitos; quod grave infortunium non promovit tamen hominem temerarium, plagam hanc cum cura habere; sed contulit se nihilominus satis inconsideratè *Amstelredamum*; bidui itinere inde stans; nec coercens pendulam pulmonis partem fascijs, nec implens vulnus lineamentis usque dum reficeretur in nostro valetudinario, in quo illicò imperatum, emortuam pulmonis partem, filo prius constrictam, forcipe excidere coalescente residuo lobo, in ipso vulnere: cuius oræ coaluerant tam firmiter intra diem decimam quartam, ut vix quicquam impedimenti manserit, præter levem tussiculam, interpolatis vicibus duntaxat molestam. Partem autem hanc lanci impositam vidimus pendere circiter ℥iii. grande mehercules pondus in viscere tam raro ac levi. Creditum hactenus ut non servetur, cui pulmo medius vulneratur: ita utique vix restitui, qualemcunque ipsius plagam; sed usus, qui omnium Magistrorum superat præcepta, docet evidenter nihil hic trepidandum, sed cautè decurrendam semitam, quam nobis præiuere veteres. Præcide (inquit *Celsus, lib.* 5. *cap.* 26.) quicquid ex iecinora, liene, aut pulmone extremo dependet. *Nicolaus Tulphius cap.* 17. *lib.* 2. *Observationes Med.*

SECTIO XXXXIII.

De Pulsuum observatione.

Pulsuum differentias quæ verè possunt cognosci & præcipi à Medico, non scio plures quam istas sex. Si *Galenus* potuit alias observare & cognoscere, benè

est;

est; hoc scio, quod omnes nos non alias cognoscamus, quam illas communes. Quod de aliis dicunt alii forsitan est impostura. Sex pulsus sunt, 1. Magnus & parvus 2. Velox & tardus. 3. Frequens & rarus. 4. Æqualis & inæqualis 5. Vehemens & debilis. 6. Plenus & vacuus. Nugas puto esse reliquas quatuor differentias à *Galeno* traditas, quas certè impossibile est cognoscere. Quidam dicunt se posse pulsum serrinum percipere, quod splendidum est mendacium. Sicut Medicus quidam dixit ægrum habere serrinum pulsum, & alter doctior eum, se deprehendere posse negaret, tandem & ipse professus est, nec se deprehendisse, hoc tamen ideo dixisse, ut si fortè alter cognovisset, ne ipse minus scire videretur; sed quando tu non cognoscis, (inquit) neque ego cognosco: haud æquo animo patior me interpellari inter tangendum & explorandum pulsum, quod nihil tantam requirat diligentiam & attentionem, quam pulsus: ut mirum sit alios confabulari interim, & tamen omnes pulsuum differentias, assequi. Ego nescio an possint esse tam ingeniosi, & tanta celeritate discurrere. *Ioh. Baptista Montanus, consil.* 256. & 257.

Multum abest ut de pulsu intermittenti in pueris pertimescendum esse existimem: quoniam siquid est, quod in adeò tenella ætate facile in quasvis formas mutetur, planè pulsus est; ut meritò Medici elegantiores, vix in pueris pulsum tangere, aut saltem æstimare videantur; neque unquam apud Veteres observare mihi licuit inæqualitatem pulsus interceptionemvè inter certa gravis alicujus puerorum mali indicia esse relatus, quemadmodum in viris observatum quidem est. *Hieronymus Mercurialis, tom.* 1. *consult.* 13.

Vir quidam quadragintaquinque annorum febre continua laborans pulsus intermissionem habebat; singulis quatuor aut quinque pulsationibus arteria deficiebat, & tempore duorum ictuum sive duarum pulsationem immobilis manebat; signum malum, præsertim in febribus continuis. Cæterum cùm intermissio pulsus huic venerit ob arteriam à crassis, & malis succis compressam, non verò ob vitalis facultatis imbecillitatem, non difficile fuit eum liberare, ad causam, unde mala affectio originem trahebat, attendendo. Cor corroboravimus, & humores ab eo retraximus quos postea attenuavimus, incidimus, & tandem purgavimus: unde pulsus ex heterorythmo pararythimus, & postea eurhythmus, *i.e.* consonus est factus, & ægrotus ipse ex toto sanus. *Amatus Lusitanus, curat.* 72 *cent.* 6.

Pulsum toto vitæ decursu adeò esse obscurum, ut tactu percipi non possit, novum & admiratione dignum est: quod tamen annis abhinc viginti *Furnis* civitate *Flandriæ* in plusquam sexagenario sene mihi observasse contigit, non semel. Is enim quum à retroactis annis aliquot frequenter variis, atque iis non infimi nominis Medicis, carpum obtulisset ut experirentur, siqua tandem ratione motum aliquem arteriarum percipere possent, singulisque negantibus subsultationem aliquam sentiri: tandem ætate provectus jam, & sexagenario, ut dixi, major inter epulas manum mihi porrigit, ac rogat, ut ex arteriarum motu aliquid, quod ad præsentem corporis constitutionem pertineret, in medium afferem. Detractanti primùm mihi, quod non esset ejus temporis atque loci, persuasit tamen ille, quum urgeret vehementiùs: indecens enim censebam, si ejus canitiei tantulum non concessissem. Quum igitur diligentiùs pertento, nihil minùs quàm micationem aliquam percepi: imaginabar tamen levem aliquam diastolen, non secus ac si perreptantis arteriam vermis species repræsentaretur, cujusmodi pulsum vermicularem appellare consueverunt. Cum interim ille intentis in me oculis responsum expectaret, meque meditabundum conspiceret, subridens; Nihil, inquit, ò *Balduine*, est quod hæsites. Motum nullum percipis, atque id mihi à teneris usque familiare, & quasi annatum fuisse scias velim, quod & ante te multi tuæ professionis viri tecum experti sunt. Admiratus casum excutiendum censui, atque ea probabilior causa esse videbatur, quæ dictabat arterias altè delitescentes adeo occultari, ut motum earundem quantumvis exacto digitorum examine percipere non liceret. *Balduinus Ronsæus, Epist. Medicin. cap.* 11.

SE-

SECTIO XXXXIV.

De Pulsu tangendo.

CApitaneo ob facinus commissum *Venetiis* manus ambæ abscissæ fuerunt; ita ut cum postea ægrotaret, pulsus arteriarum in ipsis brachialibus deprehendi non poterat; quæsitum tandem fuit inter Medicos præsentes, ubi nam arteria tangi deberet; variè responsum fuit: altero prope cor asseverante, altero verò in temporibus: demum conclusum cum *Galeno* fuit, quod ubi carpi pulsus occultatur tarsi arteria tangenda est, *i. e.* arteria in pede ad secundum digitum post maximum sita. Unde rectè eos Medicos facere mihi visum est, qui cum de obitu aut virium prostratione suspicantur, ad illam tangendam arteriam accedunt; quum cæteris pulsatilibus prima deficiat, quia longinquior à fornacis calore sit. Sic enim *Galenus lib.* 3. *De Anatom. administ. Amatus Lusitanus. cen.* 1. *curat.* 96.

SECTIO XXXXV.

Pro Pupillæ ruptione.

IN divulsione & ruptione pupillæ, item corneæ omnium optima est aqua ex albumin. ovorum quæ sic fit. Coquantur ova ad duritiem, deinde iis medium dissectis, eximantur vitelli, postea cum quibusdam albuminibus ad duritiem coctis, & tenuiter quasi in pultem cum cultello sectis cavernas liquorum ovorum comple, partibusq; debitè conjunctis & filo coligatis in cucurbitula præcisè in medium ex filo suspende: clauso orificio cucurbita in B. M. collocetur, & coquantur: videbis albumina secta paulatim in liquorem destillare quem probe ex fundo cucurbitæ collectum (est nimirum satis exiguus) ad vulnera oculorum recentia cum pluma sæpius applica. Qualiacunque etiam vulnera citra aliquam cicatricem consolidat, estque magnarum virium, pterygiis oculorum item feliciter adhibetur. *Ioh. Hartmanus*, practic. Chimiatr. *pag.* 98. *&* 102.

SECTIO XXXXVI.

Pro purgando corpore.

NOn ego transcederem in purgatione usum Cassiæ & rhab. augendo & minuendo dosim, prout purgatio bene succederet, & virtus toleraret. Nulla enim purgatio est tam exquisita quæ perfici non possit his benedictis medicamentis; Si modo dosim pro viribus metiamur. Nullus præterea humor est in humano corpore redundans, qui his duobus medicamentis educi non possit: sive ille sit crassus & viscidus, sive terreus & adustus, sive subtilis & biliosus ut quotidiana experientia deprehendimus, & ut testatur upud *Græcos, Actuarius*; apud *Arabes* verò *Mesue*.

Sit exemplum tale.

℞. Flor. Cassiæ ℥x. rhab. pulv. ℈ii M. cum sacchar. F. bolus. *Ioh. Baptista Montanus.*

Petis ut purgans aliquod nominem; quod aut nullius saporis, aut certè non ingrati sit, & abdominabilis; inter simplicia nullum novi, quod hac in parte radici mechoacan præferre possem. Jam sæpè illud exhibui delicatis personis; quæ à mentione etiam rhei, agarici, aut aliorum abhorrent: dosis illius est ʒß. ad. ʒi. aut ℈iv. in pulverem redigo, & admixto pauculo gingib. stimuli gratia cum uno atque altero cochleari vini dulcis seu malvatici propino; blandà expurgat, & fere agarici vires æmulatur; nisi quod ventriculo minus infestum est. Si degustaveris, ferme nullum odorem aut saporem percipies: & tamen in evacuando non segne est. Jussi etiam aliquando, ut eadem radix pani, quem vocant *Martio*, incoqueretur, & sic ægro ignoranti, non sine fructu, exhibui, quo plus candoris habet, eo melior est, e compositis blande & sine molestia corpus expurgantibus plurimùm tribuo passulis laxativis vulgo dictis; quibus hic in aula nihil est frequentius; Constant autem ex infusione fol. sen. in qua passulæ in, s. q. macerantur, & deinceps syrup. rosat. solutivus affunditur: interdum etiam rhei aliquid adjicitur; sed in communi, ne nauseam pariat, omittitur. Electuarii cujusdam lenientis descriptionem subjungo, quæ

per

per me Authore in Officina suæ Majestatis parata est.

℞. Fol. sen. mund. ℥ i vß. rhei el. ℥ iß. infunde in vini malvat. ℔ iv. succi cydonior. depurat. ℔ ii. mane bulliant S. A. exprimantur fortiter; expressioni adde pulpæ pomor. redolent. arte coctor. ℔ vi. brodii, zinzib. ℔ i. brodii cydonior. aut mivæ ℔ m. sacch. ℔ iii. coquantur ad formam diacydoniati. Sub finem decoctionis adde mannæ el. in vino malvatico dissolutæ ℥ vi. distribuatur in capsulas: non tantum sine molestia, sed etiam cum voluptate assumitur. Totam massam hanc in duas partes distribui; & alteri pro singulis unciis grana aliquot diagridii adjeci, ut in validioribus plus operaretur, à ℥. m. ad ʒ i. tuto exhiberi potest. *Petrus Monavius*, *epist.* 28. *lib.* 2. *epistol. & consil. Cratonis* & aliorum à *Scholtzio* editorum.

Pulvis ex radice mechoacan. confectus prodest in morbis chronicis & inveteratis: in Podagra, Asthmate, Hydrope, & aliis morbis à materia frigida originem ducentibus, dosis ejus à ʒ i. ad ʒ ii. propinatur cum cerevisia, vel immiscetur conservis & electuariis solutivis. Formantur inde etiam Catapotia: infusum parum aut nihil virium exerit, *Abraham Seyler*, *epist.* 8. *lib.* 6. *epist. & consil. Cratonis*, *&c.*

SECTIO XXXXVII.

De Purgatione solo odore Medicamentorum.

Medicus quidem *Lipsensis* suo tempore præclarus, quoties purgare corpus vellet. Pharmacopolia ingressus, quando nimirum Electuaria purgantia recens parabantur, & illa olfecit tantum, deinde domum reversus intra eam se continuit; non aliter autem atque alius qui Pharmaco usus, sexies quoque vel septies excrevit. *Philippus Salmuthus*, *observ.* 8. *cent.* 3.

MEDICINÆ PRACTICÆ

LIBER DECIMUS QUINTUS

De Affectibus à litera R incipientibus.

SECTIO PRIMA.

Pro Rachitide.



Rachitis (morbus Veteribus incognitus, quo tamen hodiè in tota *Britannia* nullus frequentior) est intemperies frigida totius spinalis medulæ calvariam egressæ omnium nervorum inde ortorum, & partium omnium membranosarum ac fibrosarum universi corporis, cum defectu & torpore spirituum, & partium tono vitiato: causa & partes primario affectæ ex ipsa definitione patent: ejus signa & symptomata sunt: laxitas & mollities partium primo affectarum; debilitas & languor seu enervatio partium motui inservientium, ignavia & torpor artuum, caput iusto majus, facies plenior & floridior, partes musculosæ macie confectæ, protuberantiæ quædam & nodi circa nonnullos articulos maximè in carpis, ut etiam in talis, & extremitatibus costarum, ossium nonnullorum incurvatio, quæ frequentius accidit ossibus cubiti, tibiæ, femoris & humeri; pectoris acuminatio & angustia; gibbositas, subtumida quædam abdominis repletio & hypochondriorum tensio, tussis frequens, respiratio difficilis, & multa alia pulmonum vitia, ut & eorum infarctus, tumores duri,

duri, adſceſſus, inflammationes, coaleſcentia cum pleura, pulſus exilis & debilis: quorum omnium communis cauſa videtur eſſe inæqualis & improportionata nutritio. Cauſæ antecedentes ſunt, præter labem à Parentum ſemine conſimili diatheſi imbuto, fœtui impreſſam, humores vitioſi in corpore redundantes, pituitoſi, bilioſi, at præſertim melancholici: procatarcticæ verò errores in uſu rerum non naturalium commiſſi. Hoc morbo corripiuntur Infantes à nono menſe uſque ad ſecundum annum cum dimidio.

Clariſſimus *Franciſcus Gliſſonius* de Rachitide doctiſſimum omnibuſque abſolutum numeris conſcripſit Tractatum ad quem Lectorem remittimus.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Rachitide.

CHirurgica prę ſidia in hoc affectu communiter recepta ac probata, & præ cæteris famoſa, duo præſertim ſeſe offerunt; ſcarificatio aurium, & fonticulus; quod ad ſcarificationem aurium attinet. Empirici noſtrates, qui hunc affectum tractant, eam pluris faciunt quam quis facilè putaret: ſolemniter quippe in ſua praxi eam celebrant, abſque ea vix felicem curationem ſperant. Nos verò, licet hoc remedii genus non improbemus, vidimus tamen abſque ejus uſu nonnullos pueros feliciter ſanatos: plerumque bis vel ter, interpoſitis ſeptem circiter dierum intervallis, hanc operationem repetunt; rarius lanceola aut acutiori ſcalpello; frequentius ordinario obtuſiorique cultello id perficiunt, nihil dolorem ejulatumque infantis morantes, in concha auris ut plurimùm hanc ſcarificationem inſtituunt; aliqui verò eam ad interiorem & exteriorem alæ ſive pinnæ aurium circumferentiam, imo ad Herlicen uſque extendunt. Hæc operatio non niſi præmiſſis univerſalibus fieri debet. Fonticulus in hoc affectu multùm probatur, atque hoc ſolo ferè preſidio nonnullos puellos liberatos fuiſſe novimus; excitandus eſt inter ſecundam & tertiam colli vertebram; potiuſque per ſimplicem inciſionem acuto ſcalpello factam, quam cauterio actuali vel potentiali.

Præparatis & evacuatis morbi cauſis, vel ſaltem ita edomitis, ut ad tempus ulteriorem curationem non impediant, ſtatim ad hæc alterantia ſpecifica procedendum eſt; quæquidem jugulum quaſi ipſius morbi petunt. Sunt autem ea vel ſimplicia vel compoſita; ſimplicia quæ nobis hactenus innotuerunt, ſunt ſequentia. Radix ſeu potius ſpicæ radicis oſmundæ regalis; radix filicis maris, item turiones vel potius gemmæ ejuſdem vix dum è terra prorumpentes; radices graminis, cichor. aſparag. rub. tinct. eryng. herbæ capillares, ceterach. lingua cervina, hepatica, agrimonia, cuſcuta, betonica, veronica, mas, folia & cortex tamariſci, cortex rad. cappar. flores & folia lamii, borrag. ſalv. roriſmar. abrotan. abſinth. chelidon. maj. crocus, radic. curcum. ſarſaparill. ſaſſafras, chinæ, triaſantala, lignum guajacum, ejuſque cortex: flores ſulph. chalybs, præp. crocus Martis, ſal. chalybis, vinum chalab. vinum album Gallicum & Rhenanum, ſpermaceti, moſchus, ambra gryſea, caſtoreum, vermes terreſtres, jecora ranarum & pullorum corvi, millepedes vino albo lotæ & in clibano ſiccatæ ac pulverizatæ, & ſimilia.

Ex his medicamenta compoſita conficiemus in hunc modum.

Apozemata & cereviſiæ medicatæ.

♃. Rad. oſmund. regal. ſpicas num. 6. herb. veronic. maris, ling. cervin. ceterach. cap. ven. hepatic. an. M. i. ſalv. anthos an. M. ß. paſſul. min. ℥iii. liquir. ℥ß. macis ℈ii. coq. in. ℔vii. aq. fontis S. A. in colat. ℔iii. diſſolv. ſyrup. capill. ven. ℥iii. M. F. Apozem. capiat puellus hauſtulum hujus quotidie manè, hora quarta pomeridiana, tum etiam noctu, ſi potum petierit; imò ſi voluerit, utatur eo pro potu ordinario, tuſſi & obſtructione pulmonum ſimul cum hoc affectu graviter afflictis maximè convenit.

♃. Fol. oſmund. regal. ling. cervin. hepatic. ceterach. flor. trmariſc. rad. filic. maris, an. M. i. paſſul. min. ℥ii. ſantal. alb. & rubr. lign. ſaſſafr. an. ℥ii. ſem.

coriand.

coriandr. ʒi. macis ℈i. fol. salv. M. ß. coq. in f. q. aq. font. S. A. ℔iiii. ad ℔ii. colatura edulcoretur facchar. vel melle, pro potu ordinario. Hepaticis hoc affectu laborantibus succurrit.

℞. Sarsapar. incis. & optimè contus. ℥iii. rad. chinæ in taleol. concis. ℥i. infund. & coq. S. A. in ℔vii. aq font. ad. ℔vi ß. tum adde radic. sassafr. ʒii. osmund. reg. ling. cervin. ceterach. cap. ven. lamii, an. M. ß. liquir. ʒii. macis ʒi. coq. ad ℔iii. colaturæ adde mell. vel sach. ℥iii. M. pro potu ordinario. Conducit præcipuè iis qui Lue Venerea laborare suspecti sunt, ut & strumosis:

℞. Rad. sarsapar. ℥viii. rad. chin. ℥ii. lign. sassafr. ℥ß. ras. ebor. ℥i. osmund. reg. veronic. maris, ling. cervin. ceterach. capill. ven. hepatic. summitat. lamii, an. M. ii. concisa & contus. S. A. coq. in congiis IV. cerevisiæ rec. ad unius consumptionem, sublatis ab igne adde cong. i. ejusmodi cerevisiæ: agitentur simul baculo, & deinde colentur. Ingredientia eadem sacculo ex tela rara includantur cum frusto ferri in ejus fundo reposito, & suspendantur in cerevisiatum addito fermento, fiat fermentatio cerevisiæ ad perfectam usque depurationem. Liquor limpidus post aliquot dies depromatur pro potu ordinario.

℞. Vini chalyb. ℥ß. syrup. de cichor. cum rheo ʒii. bibat æger quotidie manè per quinque aut septem dies, aut plures, nisi fluor alvi, aut ventriculi debilitas prohibuerint: in quo casu, loco syrup. de cichor. cum rheo, addatur syrup. de rosis siccis.

Juscula & panatellæ.

℞. Scolop. ceterach. hepatic. capill. ven. salv. an. M. ß. cortic. tamarisc. santal. rubr. an. ʒii. indantur ventri pulli majusculi, aut gallinæ, vel galli veteris, & contuso ventre, coq. cum ℥ii. passul. min. in. s. q. aq. fontis additaque suff quant. farinæ avenaceæ purioris. F. jusculum perfectè coctum.

℞. Rad. chinæ in taleol. concis. ℥ii sarsaparil. alb. & medullos. incis. & contus. ℥iii. infunde per noctem in ℔x. aq. font. manè post levem ebullitionem, inde colaturæ ling. cervin. veronic. an. M. i. macis ℥ß. passul. corinthiac. ℥i. & cum carne vervecina, vitulina, vel capon. addita farina avenacea. F. S. A. jusculum Quod si tenuiora juscula desiderentur, loco farinæ, crusta panis incoqui; sin verò crassiora, mica panis cum vitellis ovorum admisceri poterit; porrò ob debilem puelli coctionem nonnunquam cochlearia aliquot vini addantur. Panatellæ ex ejusmodi jusculis colatis, iterumque cum mica panis coctis, additis tandem, ut ab igne sublatæ fuerint, butyro & sacch. q. s. conficiantur.

Pulveres & Electuaria.

℞. Rad. Filic. mar. vel potius gemmarum ejusdem vixdum è terra prorumpentium, & in umbra siccat. spic. osmund. reg. an. ʒii. macis, sem. anis. an. ℈ß. croci gr. ß. F. pulvis; dosis à ℈ß. ad. ℈i. in lacte, sero lactis cerevisiato, apozemate aliquo, jusculo, panatellis, &c.

℞. Medullos. part. rad. sarsapar. ʒii. rad. chinæ ʒi. rad. sassafr. ℈i. sem. carvi & coriandr. an. ʒß. rad. filic. maris, osmund. reg. an. ℈ii. M. F. pulvis usurpandus ut prior.

℞. Milleped aq. prius, deinde vino albo lot. in clibano post extractum panem siccat. q. v. F. pulvis; dosis à ℈ß. ad ℈i. in jusculis, &c. ut supra; eodem modo præparata jecinora ranarum, & pullorum corvi pulveris. præscribuntur.

℞. Flor. sulp. ℈ii. spec. diarrhod abbat. diatrionsantal. an. ℈ß. croci gr. ß. sacch. crystallini ℥iii. pulverata subtilissimè cum aq. s. ros. rub. q. s. F. pasta lento calore siccanda, quæ denuò, ubi usus fert, in pulverem redacta exhibeatur ad ℥i.

℞. Conf. ros. rubr. ℥iß. conf. flor. borrag. lamii, sal. anth. an. ℥ß. chalyb. præp. ʒi. cinnam. liquir. an. ʒß. croci ℈ß. santal. rubr. ℈i. pulverat pulverandis, F. S. A. electuarium cum syrup. de cich. cum rheo, vel de absinth. q. s. capiat æger ʒß ℈ii. vel ʒi. quotidie manè vel per se, vel in cochl. seri lactis cerevisiati vel decocti alicujus appropriati, vel etiam vini.

Remedia extrinsecus applicanda sunt, liquores, olea linimenta, unguenta, & emplastra; liquores in hoc affectu longo usu probati, sunt omnia propè vini genera;

ra; imprimis verò vinum Monscatellinum Alii potius commendant vinisque preferunt Cerevisiam *Geldunensem*, seu *Prussiacam*, quæ quidem ad consolidandas & firmandas partes plurimum, ad sanguinis autem æquationem, ejusdemque æqualem distributionem parum aut nihil potest; idem esto judicium de vino *Alicantico*, ut & de vino rubro. Aliqui loco vini utuntur aq. vitæ vulgari, quæ nihilo inferior vino creditur. Decocta quoque in ejusdem usum ita parari queunt.

℞. Rad. osmund. reg. fol. salv. flor. calendul. fol. lari, scolopendr. veron. maris, an. M. ß. rorismar. rof. rubr. sicc. an. p. i. coqu. in aqu. font. & aq. vitæ vulgar. an. ℔i. ad tertiæ partis casum: colatura servetur ad usum; verùm liquores hi raro aut nunquam soli adhibentur, sed oleis linimentis, vel unguentis, æquis ferè partibus admixti, & quidem coram luculento igne tepidi usurpandi, calida nutricis manu donec exsiccentur affricti. Olea quæ maximè probantur, sunt, oleum vermium terrestr. chamæm. flor. calend. veronic. maris, è pedibus bovinis, vulpinum, catellorum, hirundinum. Unguenta ita componantur.

℞. Fol. salv. rubr. veronic. mar. anagall. flor. calendul. an. M. ii. rad. osmund. regal. ℥vi. butyr. Majal. ℔iii. vini alb. ℔ß. concisæ herbæ & contusæ radices, coq. S. A. ad vini absumptionem: dein F. expressio dum adhuc calent, cui adde ol. nuc. myristic. per express. ℥iß. Misc. diligenter; & post subsidentiam abjectis fæcibus, F. unguentum purum, reponatur in olla vitreata ad usum. Vel,

℞. Fol. chamæm. becabung. nastur. aquat. cochlear. hortens. veronic. maris, cardiac. cap. ven. ling. cervin. ceterach. lauri summit. menth. rubr. salv. rosmar. baccar. hederæ, an. M. ß. rad. osmund. reg. ℥iv. vini moscatellin. ℔ß. butyr. Majal. ℔iii. incidenda incisa, & contundenda contusa, coq. omnia ad vini absumpt. exprimito dum calet, & separato impuro sedimento. F. S. A. unguentum. *Franciscus Glissonius*. Tractatu *De Rachitide*.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Rachitide.

PRo rachitide optimum est medicamentum & potens specificum ens veneris, quod sic fit.

℞. Vitrioli *Gedanensis* optimi (si *Hungaricum* vel *Goslariense* haberi nequit) q. v. calcinetur ad obscuram rubedinem, tum frequenti affusione aquæ calidæ, ablatis ita salinis particulis, exactè dulcescat, siccetur quam optimè, & in tenuissimum pulverem reductum cum equa portione puri ris salis armoniaci subtiliter pulverisati exquisitè misceatur: mistura ponatur in vitream retortam ad tertiam partem, ea plenam, sublimetur in B. arenæ, dando ignem per gradus ut artis est, per decem vel duodecim horas, sub finem ita augendo, ut fundus retortæ (si fieri possit (planè excandescat; sublimatum exemptum, nisi fuerit satis flavum sed aliquo modo pallidum capiti mortuo commissum & cum eo probe commixtum, denuo sublimetur, luteo demum debitoque calore imbutum, rursus semel sed per se exaltetur: dosis est à duobus vel tribus granis ad decem vel duodecim (aliquando in robustioribus ad viginti vel triginta) in aqua destillata vel tenui cerevisia, quovis, tempore, dummodo vacuus sit ventriculus exhiberi poterit; ego tamen ut plurimum hora decubitus propino; operatur (quando sensibilis est operatio) per sudorem, & aliquomodo per urinam, plusquam centum pueruli rachitide laborantes, de quorum maxima parte conclamatum fuit, hoc solo exaltato colcothare curati sunt. In febribus etiam aliisque morbis ad conciliandum somnum utiliter exhibetur: in dolore etiam capitis, suppressionem mensium, lumbricis, & ad appetitum excitandum miras exerit vires. *D. Robertus Boyle*. Tractatu *De utilitate Philosophiæ experimentalis, part. secunda sect.* 5. *capit.* 6.

SECTIO SECUNDA.

De Ranula.

RAnula, Græcè βρóτ?ος, tumor est ranæ formam referens, qui sub lingua ex molli carne, cui lingua incumbit, cuique quasi vinculo alligata est, nonnunquam exoritur; causa est sanguis viscidus & pituitosus ad mollem illam oris partem confluens, ibidemque mollem & laxum tumorem excitans; qui si aperiatur profluit ex eo mucus ovi candido persimilis; aliquando & lapilli ex apertis ejusmodi tumoribus excernuntur; pueros hoc malum maximè infestat.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Ranula sub lingua.

RAnulam sub lingua patiebatur juvenis quidam, quem sic curavi, corpore repurgato pulvere sequenti tumorem fricari jussimus.

℞. Cort. gran. hyssop. sicc. sal. communis an. ʒii. F. pulvis; al. quo modo detumescere cœpit: hoc modo *Ioh. Teyngius* Medicus *Amstel.* curavit juvenculam duodecim annorum ranulam quantitatis nucis majusculæ sub lingua inflatam, tensam, & mollem habentem intra duo dies: puella pulverem sub lingua tenebat: id medicamentum *Nicolao Florentino* tribuitur, qui tamen in adultis loco salis communis utitur sale armoniaco: nos etiam cum sale tosto & gemmæ fricari jussimus; hoc etiam decocto usi sumus, sub lingua sæpè contento.

℞. Balaustior. alumin. gallar. an. ℥ß. F. decoctio in aq. & sic absque Chirurgi opera fuit curatus hic juvenis. Mulier quędam curata est à ranula hoc lavamento.

℞. Aq. plantag. ℔ß. balaust. ʒiß. alum. ʒß. mell. rosac. ℥ß. bulliant pro lotione. Mulier quædam rustica longo tempore batrachon sub lingua habuerat, ut non alia spes curandi superesset, nisi ut scalpello utrinque tumor aperiretur, quod cum Chirurgus dextrè administrasset, humore effluente quantum potuerat, & postea exiguo sale addito, ore paucis diebus colluto, curata tandem fuerat. *Petrus Forestus, observ.* 28. *lib.* 14. *De affectibus labior. gingiv. dentium, oris, & linguæ.*

Si affectus sit inveteratus, & ulcus prædictis remediis exsiccari nequeat, tangatur oleo sulph. bis in die, temperata tamen cum aq. rosac. ita ut ad una guttam olei quinque vel sex guttæ aq. rosac. misceantur: ita enim intemperies corrigetur, & exsiccabitur pars quæ ad roborationem, vino nigro admixto alumine sæpè abluenda est; si post hæc remedia morbus redeat, ad cauterium actuale veniendum, cujus administrationem docet *Petrus. Lazarus Riverius, prax. Medic. lib.* 5. *cap.* 2.

SECTIO TERTIA.

De Raucedine.

BP??ς, Latine raucedo, est vocis insolita & non naturalis gravitas & asperitas; accidit à nimia humiditate membranarum asperam arteriam constituentium, à catarrho è cerebro delabente; generatur quoque per accidens ob nimium calorem, ventorum borealium, fumorum & pulverum inspirationem.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Raucedine.

℞. SYrup. viol. de liquir. an ℥i. oxymel. scillit. ℥ß. aceti scillit. ʒiii. M. F. lohoch. quod lambebat manè ante & post cibum, & ante introitum lecti; atque hoc solo remota est raucedo intra viginti quatuor horas *Martinus Rulandus, curat.* 35. *cent.* 4.

℞. Ol. amygd. d. rec. penidiar. an. ℥iii. M. F. lambitivum: de quo lambebat singulis diebus sæpè & parum, vacuo tamen stomacho ne impediatur coctio. *Joh. Baptista Montanus consil* 121.

Raucedine puella diutissimè laboravit, ut vix cum loquebatur, intelligeretur; varia cum frustra tentasset, tandem hoc remedio sanata fuit.

℞. Succi liquir. ʒii. myrrh. ʒi. gummi tragacanth. ℈i. sacch. cand. & penid. an. ʒi. cum affusa aqua rof. F. morselli; teneat unum

unum in ore; cubitum itura; finatque sponte dissolvi & cubet in dorso *Felix Platerus*, *obs. lib.1.pag.* 216.

℞. Syrup. capill. ven. ℥ii. syr. de liquir. ℥i. sperm. ceti ℈i. aqua fœnicul. ʒvi. (fortè ℥vi.) M. F. potio pro ii. dosibus matutinis, quæ raucedinem apprimè mitigabit. Postea assumat pilul. de agar. coch. & aur. an. ℈i. cum gr. ii. diagrid. eclegma deinde sequens lambitione per arteriam in thoracem instilletur.

℞. Loh. sani & expert. ℥ii. loch. de pino ℥i. sperm. ceti ʒß. cum syr. de liquir. q. s. F. eclegma: substituantur denique trochisci sublinguales.

℞. Spec. diatragac. frig. ʒii. diapapav. dr. i. cum syr. viol. F. massa; ex qua formentur pilulæ ad formam bechicarum: hæc cum Deo raucedinem penitus abigent. *Joh. Nevius*, *consil.* 81. *l.* 7. *consil. Cratonis*, *&c.*

Vir quidam Nobilis raucedine & erosione amygdalarum propter catarrhum salsum & acrem laborans, *D. Kueffer* & alii cuidam Medico seniori, Medicis celeberrimis, se curandum commisit: ex his *D. Rueffer* suasit, ut ad humores acres revellendos & evacuandos, setaceum fieret: hæc cum alter Medicus, cujus opinionem semper magni fecerat æger, acriter repugnaret, & altercatio inter ipsos orta esset, & per menses aliquot perseverasset, mirum in modum adauctus fuit morbus: tandem mortuo seniore Medico *D. Kueffer* iterum ægro applicationem setacei proponit, cumque id sine meo consilio admittere nollet æger, *D. Kueffer*, sic petente ægro, ad me venit, *Lausannam*, ubi cum omnia exposuisset, petiit ut secum *Argentinam* me conferrem, ubi prædictum ægrum, ex deplorata raucedine, fœliciter restituimus: præcipuum autem præsidium, quo post Deum, restitutus fuit, setaceum censendum est cervici adhibitum. *Guilielm. Fabritius Hildanus*, *observat.* 24. *centur.* 6.

SECTIO QVARTA.

Pro Renis dolore.

℞. OL. nardin. ℥v. fol. parietar. rec. ultimatè contritæ ℔i. coq. ambo simul in sartagine; in fine add. croci ℥i. & fiat cataplasma, extend. super pannum, & applica calidè, sedabit dolorem ferè in instanti.

℞. Ther. dr. i. dissolv. cum ℥iß. aq. milii solis & bibat patiens ter in septimana, est nobile & infallibile remedium. Scribit quoque *Avicenna* theriacam conferre doloribus renum pluribus de causis. *Bartholomæus Montagnana*, *consil.* 14.

Epoto uno cyhatho ex nostro consilio te. revisiæ in qua flor. chamæm incocti essent, & expressi, statim miraculi instar ructibus emissis, omnis dolor evanuit. *Petrus Forestus*, *observ.* 1. *lib.* 24. *De renum morbis.*

SECTIO QVINTA.

De Renum ulcere.

E Ἕλκωσις νεφρῶν ulcus renum est continui solutio in carnosa substantia contingens, aliquando consequitur abscessus non rectè curatos, ictum vel casum renum vasa disrumpentem. Idem præstat profluentis materiæ acrimonia renes exedens; sed frequentius ac ferè semper a calculo intus coercito producitur, qui vel pondere renem contundit, vel attritu comminuit exeditque, ulceris signa sunt, dolor lumborum gravativus, pus urinæ permixtum: urina, quæ liberè profluit, redditur alba, turbida, lactis sero persimilis, quæ tandem quiete sedimentum purulentum mucosumve deponit: si calculus originem dederit, tum urina cruenta sæpè conspicitur, priusquam purulenta evadat.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Renum ulcere cum ardore urinæ.

OMnium primò medicamentum seq. propinavi.

℞. Cass. rec. extract. ℥i. terebinth. el. decies lotæ in aq. viol. ℥iß. (terebinthina torreatur, ut pulverisari possit, cum sacch. asperso, & pulv. liquir. F. bolus: quo ter alvum deposuit cum magno juvamine; sanguinem quoque detraxi ex cu-

ito; victus rationem & vitę institutum hunc modum ordinavi. Aerem eligat siccum inclinantem, in activis tempera-n, aut paululum calidum; valde enim idus ardorem urinæ auget, & frigidus e *Hippoc.* ulceribus mordax; somnum deratum concessimus, & consueto lon-rem, cum immodicæ vigiliæ hinc val-obsint, quietem injunximus, & ut omnem delassationem, ac effervententem ge-stationem, maximè quæ fit equo, vita-ret, præcepimus; hic enim perpetuum otium (ex *Ætio* decreto) confert, vice au-tem exercitii, ægrum decumbentem mol-liter fricare singulis diebus mane convenit; repletiones omnes declinet, alvum mollio-rem semper habeat clysteribus lenienti-bus; nihil enim hic præstantius quam ut natura fæces quotidie excernat; & sicu-ti animi immodici affectus hic locum non habent, ita omnibus renum & vesicæ af-fectionibus coitus quoque infensissimus; jussimus etiam ne super mollem culcitram plumeam cubaret: nihil edat quod sal-sum, acre, amarum, acetosum, vel ni-mis dulce aut præpingue sit; oleosa enim hic maximè damnantur; pro cibo imprimis commendavi ptisanæ cremorem, hor-deatum avenatum, amygdalatum, & su-binde orizam. Est etiam idoneus cibus amylum ipsum aut similago lota cum lacte cocta: lac quoque ovis permixtum; imò ova gallinarum tepida & mollissima, si edantur, valde proficiunt. Concessi quoque ut oleribus uteretur, sed coctis, malva, intybo, portulaca, lactuca. Sum-mopere commendavi aviculas montanas, teneram carnem habentes, & carnem gal-linarum, phasianorum, & perdices as-sas præcipuè, vel juscula eorundem. Pro potu utendum vino albo adstringenti di-luto, aut aqua in qua hordeum torre-factum, & radix liquir. fuerint decocta, vel lac caprillum, ovillum, aut amy-gdalinum, lactis usus in hoc vitio ma-ximè laudatur, asininum præsertim, quod repurgare & sanare dicitur: quo nos in Domina quadam commodè usi sumus. Secundi meriti equinum est. Postrema laus bubulo & ovillo debetur nam bene alunt, quia pinguiora sunt. Exhibeantur ad ℥iv. addita salis mica & mellis exi-guo. Jejunis datur, nec nisi concocto priore aliud assumi debet; hæc pro vi-ctu præscripsimus: has etiam potiones præscripsimus ad dolorem &, humores acutos, salsos, mitigandos & contem-perandos.

℞. Hord. mund. p. i. lactuc. malv. viol. portulac. intib. an. M. i. sem. 4. frigid. mal. an. ℥iß. flor. viol. nymphex an. p. i. sem. papav. alb. dr. ii. jujub. sebest. an. num. 6. F. decoctio in colat. ℔i. dissolv. syrup. viol. nymphex, an. ℥i. syrup. cap. ven. papav. an. ℥ß. M. F. Apozema. Postea con-tinuo habebat ex decocto malv. cum toto & sem. quatuor. frigid. maj. in sero lactis, ad-jecto melle rosac. ad detersionem; ac satis ex mingebat; manebat tamen urina valde fę-culenta, mucosa & purulenta, & dolor non sedabatur; quare ad majorem detersio-nem dedi subinde pilulas ex terebinthina lota cum aqua fœniculi, deinde rursus exsiccata, & super laminam ignitam pa-rum tosta, ut pulverizari posset; ex eo pulvere cum succo liquir. pilulas com-ponebam ad magnitudinem cicerum; tres pro vice sumebat; superbibendo de-coctum malvæ antedictum; & iterum dedi cassiam in bolo; pilulas dictas per duas septimanas continuavit, sed cum nondum dolor mitigaretur, æger, despe-rans de sua salute, tædio remediorum af-fectus, omnia deinceps præsidia relinque-re voluit; quare adhortando ut curatio-nem prosequeretur, consului, ut singu-lis septimanis, semel sumeret ℥iii. vel ℥ß. cass. rec. extract. cum ℈i. troch. alkiken-gi, & ut omni die sumeret ex sequenti electuario ad magnitudinem castaneæ, & immediate superbiberet cyathum unum seri lactis.

℞. Sacch. viol. ℥iv. Conserv. ros. unius anni ʒ.m. sem. malv. ʒii. sem. papav. alb. ʒi. sem. quatuor frig. maj. an. ʒiß. sem. hyos-cyam. alb. ℈ii. pulv. liquir. ʒii. gran. alki-kengi cum suis vesicis exsiccatis, & subtili-ter carpellatorum (ut Pharmacopœorum more loquar.) ℈iv. succ. liquir. ℥ß. bol. arm. veri, troch. de terra sigill. an. dr. m. cum syrup. capill. ven. & viol. F. electuar. liquidum moderate. Cum his usus esses per septimanam unam, cœpit dolor mitigari, & urina minus mucosa exibat, minusque ardo-

ardorem inferens, indies in melius mutabatur. Cum ergo quotidie melius haberet, sero lactis relicto, lacte bubulo utebatur, & unguento rosac. lumbi inungebantur. Postea cum ulcera satis videbantur repurgata (ex eo quod pus cum urina in minori quantitate excernebatur, neque fœculentem erat, sed subalbidum, læve & æquale) ad resiccandum & glutinandum, cum lacte ovillo aut vaccino aliquid boli armeni veri injecimus, & dedimus conservam rof. quibus ad tempus utens, & subinde solo lacte vaccino, rectè deinde habuit. *Petrus Forestus*, *observ.* 37. *lib.* 24. *De Renum Morbis.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Renum ulcere.

QUidam aquæ tepidæ potu & olei communis ante pastum vomitum incitant; quo solo remedio sæpe repetito, referunt hunc affectum curatum fuisse: cum vomitus humores ad renes defluentes revellat & avertat, verum cum à cibo melius vomant *Rondeletius* iubet id à cibo fieri, & ut aquam tepidam bibant cum pauco oleo, simul inungendo os ventriculi oleo lilior. ad ejusdem relaxationem, unde minori molestia vomunt, quod & nos fecimus in rustico quodam Renum ulceratione laborante ex vomitu videbatur levior factus, at iis tantum hæc iubenda sunt, qui facilè vomunt, alias enim ea quæ vomitum excitant, ulcus irritant. In fine curationis pro cicatrice inducenda & consolidatione, sumpsit noster Rusticus manè singulis diebus ad quinque pluresve dies ℥ß. boli armeni veri cum cyato uno lactis vaccini rec. mulcti. Hoc autem erat unum ex arcanis Præceptoris mei *Elidæi*, quo in pauperibus pro renum ulceratione curanda utebatur; quod & ulcus repurgat, & simul consolidat, quo cum quinquies vel circiter sumpsisset, ulcus tandem probè consolidatum est. *Petrus Forestus*, *observ.* 38. *lib.* 24.

In inveterato renum ulcere quidam consulunt usum decocti sudoriferi: ita *Rondeletius*, post evacuationem utile erit promovere sudores, vel ingressu laconici vel guaiacino cremore, qui movet sudores, ulcera tergit, copiam urinæ minuit: sic in omni ulcere renum & vesicæ iuvat, & hæc quæstio est de apicibus artis. *Guil. Ballonius*, *cons.* 66. *lib.* 3.

Indi in exulcerationibus renum & vesicæ alcem plantam probe tusam & cum lacte mixtam propinant non sine magno successu, & ægrorum commodo (aliquot dies continuè) & ilicò curari *Garcias* affirmat.

Practici solent aliquoties pilulas aloeticas in hoc casu exhibere non sine patientis commodo (ex aloe cum pulvere lumbr. terestr. & calyb. præparato) per aliquot septimanas. Nonnulli terebinthinam *Venetam* dr. i. pondere cum vitello ovi dissolutam, postea in brodio gallinarum discussam exhibent sæpius, in aliquot exemplis observatione deprehendi, mercurium dulcem hic multum posse, si primum exhibeatur (iusta dosi aliquoties in septimana, ut bis vel ter pro viribus ægrotantis) ut non tantum impuritates totius corporis, sed imprimis renum eluantur, hinc si succedit spiritus mercurii dulcis, nulla ulceratio refragatur. Spiritus mercurii dulcis est talis.

℞. Mercur. sublimati crystallini (non mercurii d.) q. v. tere in pulverem impalpabilem, superfunde in cucurbita non nimis alta opt. spirit. vini abstrahe per alembicum ex cineribus reaffunde destillatum liquorem, ac denuò destilla, perge per cohobia tamdiu, donec tanden, destillatum spir. vini oleum quodammodo albicans videatur per alembicum transire, quod alio excipulo collige. Super caput mortuum residuum in cucurbita funde alium spiritum vini recentem, procede simili ratione ut antea, donec nempe omnia in oleum seu spiritum albicantem prodierint. Hic spiritus mercurii exulcerationibus renum & vesicæ mirabiliter operatur si ejus guttæ ii. vel iii. quotidie semel atque iterum in aquæ radicib. nymphææ equiseti, plantag. exhibeantur. consolidationem tempestivè absolvit quod sequitur.

℞. Conserv. rof. part. ii. sem. hyper part. i. M. exhib. quantitate avellanæ vesper.

in fine curæ per aliquot dies. Hoc modo etiam inveteratissimæ exulcerationes tolluntur feliciter. *Ioh. Hartmannus*, pract. Chimiatr. *pag.* 253.

Succo chalybis quosdam renum & vesicæ ulcere laborantes Summi Dei beneficio curavi. Lotus vino chalybs tenuatus lima, vino dulci potentique immaceratus liquescit. Cochlearium sumunt manè remixta aqua cap. ven. lac asininum etiam confert. *Ioh. Heurnius ad Aphor. 6. sect. 6.*

SECTIO SEXTA.

Pro Resolutione crurum à fæso dorso.

A Principio parti percussæ tale apponendum est medicamentum.

℞. Absinth. virid. M. i. contund. in mortario; adde integrum ovum, i. e. lutum cum albumine sine cortice & agita, atque oleo rosac. M. omnia in mortario, & facto emplastro apponatur loco affecto. Hoc est optimum medicamentum in omnibus contusionibus, quia habet facultatem leviter repellendi, sedandi dolorem, & leviter resolvendi, in eundem usum potest applicari diapalma oleo rosato dissolutum. *Rodericus à Fonseca t.2.consult.*28.

SECTIO SEPTIMA.

Pro respirationis difficultate cum suffocationis periculo.

EXhibui pulveris croci ℈i. cum vini cretici (vulgò malvatici) duobus cochlearibus, quo assumpto subitò restitutus, liberè respiravit ab omni suffocatione liber. *Rembertus Dodoneus, cap.* 19. *Medicinal. Observ.*

SECTIO OCTAVA.

De Rhabarbari elogio & usu.

NOn est aliud medicamentum humano corporis ita familiare, sicut Rha quod Barbarum vocant, cujus frequens etiam usus, nihil incommodat prorsus; id si mane masticetur pondere unius scrupuli, deinde deglutiatur; non tantùm alvum ipsam molliorem atque obedientem reddit, sed ea etiam masticatione caput expurgat, sensus omnes vegetissimos reddit, ventriculum & reliqua membra si quid aliud mirandum in modum corroborat, citra insignem excalefactionem. Materias tam pituitosas, quam biliosas & adustas à corpore ejicit, neque propterea aliquam noxam ex longo ejus usu corpori affert, sicut reliquæ faciunt medicinæ. Est enim omni ex parte medicina tutissima, & nullius prorsùs nocumenti. Dentes etiam, præter alias utilitates, ab omni putredine & nigredine conservat, gingivas solidas reddit, anhelitum commendat, adeoque divinum omnino remedium est. Habeo ex *Montano* Hydropicum quendam facie, ventre, pedibus, atque adeo toto corpore intumuisse, atque in summo fuisse periculo, ita ut plerique de ipsius salute desperarent, is fato nescio quo monitus, cœpit uti Rhabarbaro modicè primùm, ex quo subducebatur alvus, & serositas sine molestia, & optimè habere cœpit; is augebat pondus quotidie, ita ut à drachmis ad uncias deveniret, atque eas devoraret, & tandem integras libras; contigit ut evacuarentur humores noxii, corroborarentur membra, & non tantum hydrope liberatus, atque adeo omnibus pro miraculo habitus est sed membra quoque robustiora exinde facta calor totius corporis optimus, & functiones corporis omnes rediere, vixit sanus & incolumis citra ullam infirmitatem ad primum usque senium: quo tempore à servo sicario vulnus lethale accepit, supervixit tamen, & ex integro coaluit vulnus magna omnium admiratione, & præter expectationem vixit ad ultimum usque senium, tandem interrogatus, quonam pacto tantum corporis robur sibi conciliasset, ut à lethalibus ægritudinibus evaserit, respondit frequenti usu Rhabarbari. *Adolphus Occo. epist.* 10. *lib.* 2. *epist. & consil. Cratonis. &c.*

De frequenti usu Rhabarbari, ut liberè tecum agam, vehementer hæreo: non enim te latet *Galenum* plerisque in locis aloem puram senibus damnasse, quod solos biliosos seu tenues succos, qui in senibus minimè abundant, educat, idem quoque dicere

dicere possum de rheo, quod & experientia, & scriptorum authoritate constat vix solam bilem expurgare. *Hier. Mercurialis, consult.* 73.

SECTIO NONA.

De Rheumatismo.

RHeumatismus affectus est Arthritidi affinitate junctus, in quo non solùm articuli (ut in Arthritide) sed etiam totum corpus, media scilicet inter articulos spatia, musculi nimirum, eorumque membranæ, totusque corporis habitus, atrocissimo torquentur dolore. Oritur ab humore seroso summa acrimonia prædito, cum flatibus quandoque conjuncto. Corporis etiam partes internæ, ut ventriculus, intestina, uterus, pulmo, rheumaticum hunc affectum aliquando experiuntur.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Rheumatismo.

JUvenis quidam laboravit Rheumatismo universali, omnes propemodum corporis articulos infestante, cum febre assidua. Præcipua remedia fuere venæsectio decies usurpata, & julepi refrigerantes & incrassantes, quibus bis aut ter accesserunt leves purgationes, tandem malo perseverante exhibitus est bolus ex conserva rosf. cum calomel. gr. xx. extract. jalap. gr. vi. tertio quoque die: multa serosa & porracea dejiciebat; quo remedio quater usurpato dolores omnino sublati sunt. Tumores œdematosi articulorum præsertim pedum remanentes, emplastris resolventibus & roborantibus discussi sunt. *Lazarus Riverius, cent.* 3. *observ.* 41.

In alio hic affectus sublatus fuit intra quindecim dies septem venæsectionibus in principio celebratis, & aqua papav. rhead. mane & sero exhibita, remittente verò dolore, purgatus fuit ter pulvere arthritico alternis diebus, *Idem observ.* 43. *cent.* 4.

SECTIO DECIMA.

Pro Rhyade.

RHyas est carunculæ anguli majoris absumptio vel imminutio, à qua & angulus latior evadit. Fit ab humorib. acribus & erodentib. vel à medicam. cathæreticis, pro fistulæ lachrymalis curatione adhibitis, cui ut plurimùm hic affectus succedit. Curatur sarcoticis & consolidantibus medicamentis, qualia sunt sequentia.

℞. Rosf. rubr. p. i. nuc. cupress. myrtill. an. ℥ii. aloes ʒiß. vini austeri ℔i. coq. ad quartæ partis consumptionem, hoc decocto abluatur pars frequenter. Vel.

℞. Aloes thuris, an. ℥i. sang. drac. ʒß. rosf. rubr. gran. sumach. an. ℈i. aquæ rosf. ℔i. bulliant ad quartæ partis consumptionem. F. instar collyrii.

Rhyadi opponitur Encanthis, quæ est ipsius carunculæ immodicum incrementum: oritur à sanguine redundante ad partem translato, & ulcere istius partis non satis maturè exsiccato. Curatur excedentibus medicamentis, à mitioribus ad potentiora progrediendo, igitur alumen ustum prius admovendum est, quod si non sufficiat, ad unguentum Apostol. vel Ægyptiacum, vel vitriolum ustum progrediendum. Quod si nec hæc sufficiant, ferro abscindenda est caruncula, vel cauterio actuali absumendo. *Lazarus Riverius, prax. med. lib.* 2. *cap.* 16.

SECTIO UNDECIMA.

De Rosmari penis viribus.

ROsmari penis osseus spithamas meas tres æquat, crassus pollices duos, utroque extremo tuberosus & spongiosus. Os pudendi calculosis singulare esse remedium experientia comprobavit. Pulvis quoque ex eodem partum promovet, & secundinam promptè expellit, quod si ex extrema penis spongiosi parte tuberosa & spongiosa fugatur cerevisia stranguriam statim sedare in urbe nostra compertum est. *Thomas Bartholinus, histor.* 43. *cent.* 2.

SECTIO DUODECIMA.

Pro Ructu.

Pilularum Iliacarum *Rhasis* singularem facultatem sæpius in ructu molestissimo compertam habuimus. *Hispano* cuidam Militi adeo molestus ac difficilis erat assiduus ructus, ut in extremis versari videretur, cum ad eum vocaret. Usus fuerat admodum multis remediis, sed frustra omnibus, huic initio exhibuimus pilulam unam pondere gr. x. per quam vitiosis ac fœtidis humoribus nonnullis, expurgatis, melius habere videbatur: Postea paucis diebus interpositis data grana quindecim, tertio verò ℈i. quo assumpto & expurgatione pravorum humorum succedente, qui antea lecto affixus veluti moriturus jacuerat, surrexit, & quocunque libuit, ambulavit, & cibum potumque cum appetentia assumpsit. *Rembertus Dodoneus*, *cap.* 36. *Medicin. observ.*

In ructibus vulgò commendatur vinum absinthites, sal & spiritus absinthii potiora sunt. Si ructus fuerint fœtidi & nidorosi, primum subsidium petitur à vomitu per aquam benedictam cum aqua mentæ & anisi. *Joh. Hartmanus*, pract. Chymiatr. *pag* 174.

Mercator quidam *Lusitanus* in ructum incidit adeo molestum ac importunum, ut nec momento temporis, vel solus, vel in corona hominum esse posset; quin adstantes ructus violenti sono audito, interturbaret. Plurimis frustra usurpatis auxiliis, tandem Ambari usu in mero dissoluti omnino convaluit, hoc potu jejuno ventriculo usus fuit toto anno, assumptis quatuor granis Ambari cum Falerni unciis duabus permixti. *Zacutus Lusitanus*, *prax. Med. admirand. lib.* 2. *observ.* 8.

SECTIO DECIMATERTIA.

De Ruminatione humana.

Condiscipulus quidam meus semper post horæ quadrantem, quando nimirum à mensa surrexeramus, regerebat cibum indigestum & exactius comminuebat, voracissimus erat: hinc avidè cibum ferè integrum, vixque præmansum deglutiebat; & post ad rumen more pecudum revocabat, atque ruminatum ventriculo commodius concoquendum reddebat. *Philippus Salmuthus*, *observ.* 100. *cent.* 1.

In Cœnobio *D. Iustinæ Patavii*, Monachus quidam cum voluptate cibos ruminavit. *Io. Minadous*, cæterique primi nominis Medici brutorum more gemino ventriculo præditum putabant, ipso morte sua defuncto, *Franciscus Plazzonus* Antistite ac *Minadoo* præsentibus æsophagum reperit undiquaque carnosum instar musculi, reliquis universi corporis partibus se rectè habentibus. *Jo. Rhodius*, *observat.* 59. *centur.* 2.

Nobilis quidam *Patavinus* nullo non tempore ab assumpto cibo circiter horam plus minus cibum in os attrahere & rursus mandere ruminareque cogebatur, ita quidem ut hæc actio minime de suo arbitrio nutuque dependerit, sed vel invitus ad ruminandum impulsus fuerit, ab insigni quadam oblectatione, qua, ut ipse fatebatur ruminandi cibum tenebatur. Dicebat præterea, omnem cibum, sive solidum, sive mollem, se semper ruminare, & dum assumebat, deglutire absque ullo fere dentium officio, quamvis dentes sortitus esset in utraque maxilla, ut alii homines: & os aliquanto latius ac gulam, propter quam causam Literam S. ægrè proferre potuerat, sibi insuper videbatur quasi bolum quendam intra os continere, quod expeditam illi locutionem impediret; cujusmodi ferè boli, sed deglutionem remorantis, exemplum habet incomparabilis ille Philosophus & Medicus Felicissimus *D.* [illegible]*laterus lib.* 1. *observat.* Titulo *De Dolore Cordis*. Huic tamen Nobili ruminatio, motusque maxillæ ad latera longè mitior obtigerat ac cæteris. Cum ægrotabat, nequaquam ruminabat; sed ab omni ruminatione tunc temporis cessabat, ut boves quoque faciunt, cùm ægrotant, quod tanquam signum morbi illorum infallibile tenent Rustici. Post ipsius obitum aperto cadavere, inventus est ventriculus ingentis magnitudinis, & interna superficie valde asper, hæc historia ab *Aquapendente* proponitur, qui etiam subdit patrem hujus Nobilis paulò supra frontem in

capite corniculum durissimum crassitie digiti manus minimi, longitudine verò olivæ *Hispanicæ* habuisse insculptum & extuberans, substantiæ ungui persimile, ex quo ille conjecturam facit, parentis semen aliquam habuisse affinitatem cum cornigeris animalibus, neque mirum fuisse, genitum filium simile quid à Parente contraxisse. *Ioh. Burgavuer, epist. ad Horst.* pro *obser vat. 9. lib. 4. observat. Gregorii Horstii.*

MEDICINÆ PRACTICÆ LIBER DECIMUS SEXTUS.

De Affectibus à littera S incipientibus.

SECTIO PRIMA.

Pro Salacitate.



D imminuendam sanguinis copiam, evacuato corpore, phlebotomiam in cubito dextri brachii institui: mox pro calore totius, & imprimis vasorum seminalium, restringendo refrigerantia, quædam præscripsi.

℞. Aq. nympheæ, lactuc. portulac. endiv. ℔i. aceti rof. ℥i. facch. albiss. ℥ii. M. bibat singulis matutinis cyathum unum vel duos. Vesperi emulsiones 4. sem. frigid. cum aquis modo descriptis extractas exhibui. Extra etiam topica quædam refrigerantia renum & lumborum regioni applicui.

℞. Unguent. refriger. *Gal.* ℥vi. mucilag. sem. psyll. cum aq. lactuc. extract. ℥ß. ol. viol. nympheæ an. ℥ii. sacch. saturni ℈ii. ceræ alb. q. s. M. fiat unguentum. Dietam commendavi tenuem & sobriam, præscriptis aromatibus, cibisque calidis & acribus, raphano imprimis, porro, cepis, allio, sinapi, rapis, pastinaca, ovis, lacticiniis, ejusmodi venerem stimulantibus edulis. Cerevisiam bibat secundariam, vel quod melius aquam: *Sine Cerere* namque *& Baccho friget Venus.* Hisce aliisque id genus non proficientibus, in mentem venit, quod olim *Patavii* ab Excellentissimo *Prævotio* audieram, Nephriticum quendam à diuturno nitri præparati usu à renum calculo perfectè liberatum, sed postea ad rem venereamprorsus inhabilem redditum. Feci periculum, & singulis matutinis & vespertinis nitrum in aqua nympheæ solutum exhibui cujus usu diebus circiter 30. continuato adeò deferbuit, ut uxori vix sufficeret. Dignus sanè qui *Messalinæ* temporibus vixisset. *Baldassar Timæus. Cas. 52. lib. 3.*

SECTIO SECUNDA.

Pro sanguine compescendo è venis sub lingua sectis.

VIr, cui sub lingua venæ sectæ sunt, valde angustiabatur, quòd ex iis multus fluebat sanguis, nec pro eo compescendo remedium habebatur. Cæterùm post multa hinc inde petita, sed frustra, jussum fuit, ut ægrotus acerrimum acetum ore teneret, & aliquoties id repeteret: quod ita contulit, ut illicò sanguis constrictus fuerit, & venæ ipsæ aggrutinatæ. *Amatus Lusitanus, curat. 5. cent. 7.*

SECTIO TERTIA.

De Sanguinis fluxu ex poro.

NOvi hóminem robustum admodum, qui sæpe mecum conquestus est de certo sanguinis fluxu, quo singulo quo-

quoque mense graviter affligeretur, interroganti mihi qua parte corporis flueret, id se nescire respondit, admiratus hominis verbum; detege, inquam, locum unde fluat, deposito pallio illea dextra ostentat, ubi subiacet jecoris pars ima, diligenter locum oculis lustro, si foramen aut cicatrix in parte sit: omnia æquabiliter posita, levem & mollem carnem, nullam asperitudinem cicatricisve notam inspicio, ab homine decipi suspicor, quod ille advertens, paucis, inquit, diebus hunc tibi scrupulum demam; instat enim tempus quo sanguinis fluere consuevit, reversus perendie uno superposito digito locum fluxus contegebat; quo amoto, non secus emanavit sanguis, ac si ex incisa vena proflueret, nec prius fluor ille cessabat, quam sanguinis libra emitteretur, quo evacuato, nullus discernere poterat, unde evacuatio facta esset; existimabam venulam foraminibus cutis sua cervice inhærescere, indeque stato tempore sanguinem evacuari. Curavi itaque hominem sola sanguinis missione ex vena jecoris singulo quoque mense, curiosoque victu imuncto, protracta cura est ad sextum usque mensem, & tandem convaluit. *Antonius Benevenius*, cap. 4. *De abditis morborum & sanationum causis*.

Simile exemplum & inter rara *Iacobi Hellerii* habetur. Novimus, inquit, quendam cui è regione hepatis, vena per intervalla dehiscebat, quæ sanguinem funderet, restante sanguine vestigium non aparebat. *Rembertus Dodonaus* annotat. ad *cap.* 4. Libri *Benevenii*.

SECTIO QUARTA.

De Sanguinis sputo.

Vide supra *lib.* 8. *sect.* 1. *De Hæmoptoe*.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Sanguinis sputo.

Nos ad constrictionem dedimus lapidis hæmatitidis curiosè lævigati & in pulverem tenuissimum redacti ℈ii. cum aqua sola tepida, & egregie contulit. Hoc enim modo *Trallianus* dabat iis in quibus sanguis copiosè non evacuabatur; alioqui in his qui largius sanguinem reiiciebant, cum succo mali punici, vel succo polygoni dabat. Exhibuit etiam hunc lapidem iis qui pus expuere inceperant; ac mirum est, quomodo ulcus exsiccarit sanaveritque, & ideo in catarrho acri corrodente utebatur. Alterum etiam asperam arteriam expuentem hic lapis curavit, ipso *Tralliano* non admodum sperante. Nos verò hunc lapidem contritum in tenuissimum pollinem cum aqua plantag. vel bursæ pastor. sæpè transfusum, & deinde colatum, ut aqua rubedinem acquireret, accepimus, immixto syrupo portulacæ vel myrtill. ac ita ad sanguinis sputum commodè exhibuimus. *Petrus Forestus*, *observ.* 17. *lib.* 16. *De pectoris & pulmonis morbis*.

Cuidam valde tussienti, cum sputum sanguinis redderet, post venam sectam ad ℥iv. imperavimus, ut paulatim lambendo hunc linctum deglutiret: quod egregiè profuit.

♃. Conserv. ros. antiq. elect. diatragac. frig. an. ℥iß. bol. armen. ver. cum aq. ros. lot. ʒiii. amyli. ʒii. excipiantur cum syrup. iuiubino & myrteo, & fiat eclegma. Multis etiam profuit ʒi. philonii persici cum aqu. plantag. & portulac. ante cibum propinata, uti & ius frigidum decoctorum iuiuborum in quo candens ferrum extinctum fuerit, omnia actu frigida sumenda. *Petrus Forestus*, *obs.* 11. *lib.* 16.

Cuidam ex casu sanguinis sputo laboranti, post venam sectam, statim sequentem potum propinavi.

♃. Mummiæ ℈i. rhab torrefact. bol. armen. spod. terr. sigill. an. ℈ß. syrup. cydonior. ʒß. aqu. plantag. ℥ii. M. Hanc potionem commendabat unicè *Guainerius* in sputo sanguinis ex casu. *Idem observ.* 13. *lib.* 16.

Ad quendam accitus sanguinis sputo ex casu è scala laborantem illicò quod sequitur exhibui.

♃. Mummiæ spermat. ceti, an. ʒß. decocti pectoral. ℥iv. mell. rosac. oxymel. S. an. ℥ß. pauco adiecto butyro, F. Potio. Vena statim secta fuit in brachio, pectu-

pectusque inunctum oleo rosac. & myrteo, & sic sanitati restitutus fuit. *Petrus Forestus*, *observ.* 15. *lib.* 16.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Sanguinis sputo.

Fiat sibi appropriatus hic Pulvis.

℞. Troch. de carabe & de terra sigillat. an. ʒß. mummiæ, boli armen. sang. drac. an. ℈. m. gummi arab. tragacanth. torrefact. an. ℈i. F. pulvis Sumatur ʒi. cum aq. plantag. & portulac.

℞. Aqu. plantag. ℥ii. aqu. ros. ℥i. mivæ cydon. ℥i. M. F. iulepus. Capiat pluribus diebus.

℞. Margarit. perforat. corall. rub. hæmatitid. sem. portulac. glutin. piscium. an. ʒi. troch. de carabe ʒiß. cum melle viol. F. pilulæ ex ʒi. ix. de quibus capiat tres duabus horis post assumptionem potus prædicti. *Barthol. Montagnana*, *cons.* 104. & 112.

Medicamenta quæ hoc tempore mihi videntur opportuna ad sanguinis grumos dissipandos, ejusque vitiosum motum emendandum, dirigantur oportet, idcirco continua oris collutio ex posca, ejusdemq; potus veluti pitisando factus, itemq; coagulatum leporinum ex eadem posca cum saccharo ad lambendum exhibitum pro grumis dissolvendis probantur. Simulque eodem tempore rhabarbarum cum aqua viol. irroratum, & postea dilutum cum decocto myrobolan. citrin. sem. plantag. acetos. tamarind. ac passul. Propinatum mihi maximè placet. Deinde pro opprimendo sanguine, præter philonium persicum cum conserv. viol. mihi sunt in usu, primò pulvis testæ ovi è quo pullus exierit, ex aqua plantag. datus. Secundò, succus plantag. vel per se, vel cum sero chalybeato bibitus. Tertiò, Medicamentum quod fit ex ℥ii. sacch. viol. & ℥ß. sem. hyoscyami alb. datum ad ʒi. vel ʒii. Plurimùm etiam ad supprimendum sanguinem conducet immergere scrotum in gelidam. Maximus est enim consensus inter spiritualia, & genitalia membra. *Iul. Cæsar Claudinus*, *cons.* 114.

Præclarè hic præbetur decoctum rad. consolid. maj. ex lacte & pulv. hæmatitid. corall. boli, sem. hyoscyami, sem. papav. cum conserva ros. *Ioh. Heurnius*, *ad aphor.* 13. *sect.* 5.

℞. Conserv. ros. ℥iii. conserv. beton. ℥i. boli armen. dr. ii. sem. hyoscyam. alb. ʒi. syrup. de ros. rub. sicc. q. s. F. electuar. cujus ℥ß. exhibeatur vesperi hora somni. Diacodion. in rotulis cum bolo arm. in ore assiduè detineatur. *Ioh. Zecchius*, *consult.* 34.

Primo die venam cubiti dextram secare jussi, deinde subsequentem syrupum quater exhibui.

℞. Fol. plantag. centinod. burs. pastor. an. M. i. m. sem. plantag. papav. alb. lactuc. an. ʒiii. decoq. in s. q. aqu. ad tertias, in colat. ℔i. dissolv. syrup. papav. alb. & myrtin. an. ℥ii. M. pro quatuor vicibus. Dum uteretur syrupis, de sequenti quoque electuario ad castaneæ quantitatem vesperi se cubitum conferens, assumpsit, & post usum syrup. tempore matutino tantundem etiam sumpsit, & spatio septem dierum convaluit.

℞. Sacch. ros. ℥ii. sem. papav. alb. & hyoscyam. an. ℥ß. pulv. boli arm. corall. rubr. an. ʒiiiß. opii ʒß. cum syrup. myrtin. q. s. F. electuar. *Abrahamus Seyllerus cons.* 15. *l.* 6. *cons. Cratonis & aliorum Medicor. à Scholtzio editorum.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Sanguinis sputo.

Antiqui omnes ad sistendum sanguinem proponunt porrorum succum tanquam experimentum probatum. Ego scio aquam stillaticiam eorum & hyperic. & pimpinellæ certò sanguinis profluvium cohibuisse; & hoc pro arcano teneri à summo quodam *Italiæ* Principe. Medicus etiam summi experimenti conterraneus noster, in sua Empirica, tradit pro certò aquam cyclaminis id virium habere, si ad ℥iii. vel iv. aquæ exhibeantur. *Christophorus Guarinonius*, *consult.* 482.

Ad sputum & vomitum sanguinis plurimum valet hic syrupus.

℞. Fol. virid. plantag. M. xii. rad. consolid. maj. ℥vi. utriusque seorsim exprimatur

tur succus, tum misceantur, & cum sacch. q. s. F. syrupus, S. A. *D. Robertus Boyle*, tractat. *De utilitate Philos. Experim. part. 2. sect. 5. cap. 6.*

Ut præservetur à sputo sanguinis, primum omnium abraso diligenter capite suturæ coronali vesicatorium adhibendum est, & octavo quoque die innovandum per mensem unum cum dimidio; serosos & acres humoris è cerebro defluentes in pulmonum substantiam hac ratione citra incommodum revellemus: interim bilis vacuando levibus cholagogis. Saccharum præterea rosac. post cœnam sumptum opitulabitur, si ipso ad multos menses obstinate utatur; ad acres humores in toto corpore contemperandos lac asininum valde accommodatum est præsidium. Sumat ℥v. recenter munctum hora matutina addito saccharo; ne aut in grumos vertatur, aut in qualitatem nidorosam aut acidiam. Cæterum pro humoribus, si quid remanserunt, è thorace detergendis, atque pro pulmonibus præservandis, ne rursus in eundem incidant affectum, hæc judicantur præstantissima. Syrupus ex symphyto & pulmonaria hoc modo præpar.

℞. Rad. & cimarum consolid. maj. & min. an. M. iv. fol. pulmonar. M. iii. ros. rubr. plantag. pimpinell. polygon. scabios. tussilag. an. M. ii. è tusis omnibus recentibus exprimatur succus; coq. ad ℔iii. & addendo sacch. fini ℔iiß. F. Syrupus Hic enim blandè malos omnes humores detergit in pulmonibus existentes citra metum erupturi sanguinis sæpe lambendo sumendus est. Efficax prętcrea ea conditum ex conservæ rosac. & symphyt. an. ℥ß. troch. de carabe, de terra sigill. an. ℈i. corall. & margar. elect. an. ℈ß. cum syrup. supradicto, aut myrtino F. conditum, sumendum cochl. i. pro vice hora una ante cibum. *Horatius Augenius, to. 2. l 3. epi. 1.*

Vim adstringendi & sanguinem sistendi salviæ inesse; cum aliis experimentis demonstrabat *Veslingius* in Horto *Patavino*, Plantarum vires spectantibus exponens, tum maxime hoc suo sputum sanguinis eadem herba cum melle exhibita sanatum testabatur, remedio ex *Ætio* desumpto: apud quem, *Tetrab. 1. Sermon. 1. Orpheus*, dato, inquit, sanguinem expuentibus succi salviæ cyathos ii. jejunis cum melle bibendos & sanguis ilicò cohibebitur. Est autem hic *Orpheus* teste *Plinio*, primis qui inter *Grecos* de Herbis scripserat. Cui addamus experimentum *Andreæ Schilingii* Professoris olim *Argentinensis* Celeberrimi, qui Phthisicos sæpius lacte caprillo salviato cum visco querno aliisque pneumonicis mixto insigniter levatos adnotavit. *Georgius Hieron. Velschius, observ. 37.*

Succus Salicis bibitus stringit fluxum sanguinis jejuno stomacho. Similiter facit gummi ejus; bombax ejus qui crescit quando florescit, sistit etiam fluxum sanguinis. *Marcellus Cumanus obs. 37.*

SECTIO QUINTA.

De Scabie.

Ψώρα Scabies, est aspredo quædam cutis, seu ejusdem levis exulceratio pruriens, ac interdum rodens ex humidiore quavis pustula, sive pallida, sive nigra, cum calore & dolore orta; quæ rupta ulcusculum in cute ostendit humidum, aut etiam sanie purgata interdum aridum. Hujus causa necessario debet esse humor crassus, salsus, acris & mordax. Nullus enim alius ad cutem protrursus, symptomata qualia in scabie videntur, producere potis est. Talis autem est tum atra bilis, tum pituita salsa, quibus sanguis corruptus ut plurimùm commiscetur. Ejus generationi favent cibi pravi, succi acres, salsi, & facile corruptibiles, intemperies etiam viscerum calida & sicca; ut & victus incontinentia, corporis immunditiès: aliquando generatur criticè post quosqunque morbos; alia est recens, alia inveterata; alia totum corpus occupans. alia saltem manus & crura: alia est ab humore atrabilario, quæ sicca, alia à pituita salsa, quæ humida appellatur. Notissimus est affectus, nec ullis signis ut dignoscatur indiget; magis ob turpitudinem molestat, quam ob aliquod imminens periculum; e contra, à plurimis sæpe perservat morbis: periculo non semper vacat; in senibus contumax est, & curatū difficilis diutur. in lepram migrare potest. Sicca quam humida ægrius curatur.

SUB-

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Scabie.

Post lenitionem ex cassia, sanguinis missionem, per aliquot dies modo semel, modo bis in die sumebat haustum ex sequenti decocto.

℞. Fumiterr. virid. M. iii. scabios viol. summitat. lupul. absinth. endiv. cichor. cum toto, borr. bugl. acetos. agrim. dent. leon. scolop. cap. ven. an. M. i. cort. rad. fœnic. apii, liquir. an. ℥ß. sem. quatuor frigd. maj. & min. an. ℥ß. sem. anis. ʒi. fol. sen. ℥i. epithymi & polipod. q. an. ʒiii. Helleb. nigr. ʒß. Uvar. passar. exacinat. hord. mund. an. p. i. prunor. num. 15. cicer rubr. ʒi. F. omnium decoctio in sero lactis pro ℔ii. colatura sacch. dulcoretur. Sed & hæc puppa pendebat in decoctione, exprimenda dum potio sumeretur.

℞. Rhei, myrobal. omnium, an. ʒi. spic. schænanth. an. gr. v. F. pulpa membra scabiosa omnia linimento sequenti inungebat.

℞. Succ. fumiterr. lapath. acut. succ. plant. acet. an. ℥ß. terebinth. lotæ in aqua aquiseti ℥i. lithargyr. argent. ʒi. ceruss. ʒiß. pingued. porc. but. rec. an. ℥ß. ol. ros. q. s. F. linimentum S. A. & his hic vir curatus fuit; cæterum hujus uxor cum simul quoque eadem scabie inficeretur, & supradictis præsidiis illam curare non poteramus; tandem hoc unguentum contra scabiem transmissum est, quo innumeri curati dicebantur, cujus hæc est descriptio.

℞. Rad. lapath. acut. in mortar. pisti, M. i. pulv. zinz. ℥i bacc. lauri, arist. rot. an. ℥ß. cum pinta dimidia cremoris lactis, coquantur per horam dimidiam in olla nova, & redigantur in unguentum. Vesperi eo se inungebat apud ignem: cum isto unguento omnia loca scabiosa inunxisset, integrè ab omni scabie liberata est, cum antea curari nullis unguentis potuisset: & hoc solo unguento sanata est, quo & infinitos alios subinde curavi; quare & hoc ipsum inter arcana remedia mea pono. *Petrus Forestus*, *observ.* 10. *lib.* 5. *Observ. Chirurg.*

Juvencula quædam sexdecim annorum cum novem annis scabie infecta fuisset, nec ullis remediis curari posset, ad me tandem consilii causa venit; huic sæpius decocta sanguinem purificantia præscripsimus, quæ conficiebantur ex borrag. bugl. acetos. & similibus in sero lactis decoctis: Deinde corpore rite expurgato, eam nudam per horam in balneo sequenti posuimus, idque quinque diebus continuando.

℞. Lapat. acut. cum rad. fumar. malv. scabios. viol. hædere arbor. furfur. opt. sal. communis, an. M. ii. coq. in aq. communi pro lavacro facta abstersione totius corporis, lectum calidum intrabat & sudabat; sic materia sufficienter ad cutem propulsa, tunc tandem eam inunximus unguento ad scabiem in præcedenti observ. descripto; eo cum aliquandiu inuncta fuisset à fœda scabie curata est. *Petrus Forestus*, *observ.* 11. *lib.* 5. *Observ. Chirurg.*

Quendam scabie & pruritu totum corpus fœdante laborantem ita sanitati restitui.

℞. Decocti senæ ℥iv. Confect. hamec. ʒ. vi. M. F. potio; quæ rectè & copiosè expurgatus est. Postea venam brachii aperuit, multumque sanguinis emisit.

A sanguinis missione septimo die tale ipsi ordinabam balneum.

℞. Alumin. ℥v. salpetræ ℥iii. sulphur. vivi ℥ii. redigantur in pulverem; qui coquebatur in aqua fluviali liquantia sufficit; tertio quoque die renovatur, balneabat mane & vesperi, & intra viginti dies ab ista fœda lue & symptomatibus liber sanusque evasit. Potus erat decoctum melissæ saccharatum. *Martinus Rulandus*, *curat.* 80. *cent.* 3.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Scabie.

Post purgationem.

℞. Rad. lapath. cum fol. num. 3. hord. cum cortice suo, p. ii. radic. alth. ℥. ii. fol. malv. M. ii. radic. helleb. nigr. ℥i. bulliant omnia simul aq. s. q. ad dimidiæ partis consumptionem. Deinde fiat fortis expressio, colaturæ adde ol. ros. ℥iii. terebinth. ℥ii. sal. nitr. ℥. m. bulliant omnia ad aq. consumpt. deinde addantur succi limon. ℥vi. removeanturque ab igne; dumque incipit refrigerari, adde vitell. ovor. num.

num. 4. conservetur postea in vase mundo & bene cooperto, & illinet loca scabiosa omnia, scalpendo prius apud ignem, & sic fiat alternis diebus vesperi ante introitum lecti, septem vicibus; ultimo ingrediatur baln. & mundificetur totum corpus, postea mutet vestes & Chirothecas. *Ioh. Baptista Montanus*, *consil.* 372.

℞. Resinæ terebinth. lotæ ℥ii. butyr. rec. ℥i. sal. ʒiii. ol. rosac. costin. sulphur. vivi, an. ℥v. ovor. lintea ii. M. F. linimentum. Hoc linimentum multum profuit. Postea sequens pro abstersione institutum.

℞. Sulphur. vivi ℥ii. bacc. lauri ℥i. baccar. juniper. ʒv. sal. ʒiii. contund. omnia & ligentur in petia & imponantur in olla recondita, & sic aliquantulum bulliant. Postea accipiatur illa petia, & cum ea fricetur corpus, quando vadit dormitum, seu singulis noctibus, seu alternis. *Ioh. Baptista Montanus*, *consil.* 376.

Inter topica remedia scabiei convenientia, hoc primatum obtinere tanquam expertus confirmo, quod habet.

℞. Rad. enul. campan. virid. ℔. m. pingued. porcin. ℥v. in mortar. marmoreo pistentur, & ad lentum ignem parum bulliant, & F. unguentum, quo æger pustulas inungat, est enim admirandæ virtutis unguentum hoc, ut incantamento ejus opus simile videatur; cujus vires si expertus fueris, nobis consenties. *Amatus Lusitanus*, *cent.* 2. *curat.* 98.

Quam primùm sanguis copiosè per sectam venam in cubito, non quidem unica vice, sed repetitis vicibus educatur: cuti tum hirudines, tum cucurbitulæ parvæ seu corniculi dicti (quod magis probo) numerosi tamen appliciti mihi quam maximè arrident; sicuti & fonticuli in brachiis & femoribus inusti non improbantur. Purgetur deinde cum infuso hellebori nigri, agar. troch. & sen. cum syr. de polipod. Demum in partes vocetur medicamentum quod & authoritate gravissimorum virorum, & experientia ipsa est præstantissimum, & me nunquam in similibus casibus fefellit. Est autem pilosellæ decoctum ad quadraginta dies ebibitum; sal quoque theriacale in conserva borag. assumptum mihi non displicet; quod scio etiam cum fructu alias ab egregio patiente assumptum fuisse. Quod ad externa, unguentum quod mihi in scabie ferina atque contumaci est in usu proficuo non subticebo; quod ita se habet.

℞. Alumin. troch. usti, chalcanth. usti, an. ℥v. Aristol. rot. virid. æris, an. ʒii. picis naval. ℥ii. ping. anatis ℥v. Succi enulę ℥i ol. ros. compl. butyr. antiq. an. ℥ii. M. & F. unguentum. S. A. Probo item medicamentum quod conficitur ex sulphur. succo tabaci, unguento rosac. oleo tartari & camphora; & cum *Avicenna* ad inunctionem ex hydrargiro ascendere non abhorrerem. *Iul. Cæsar. Claudinus*, *consult.* 47.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Scabie.

Quidam scabie vulgari in manibus & pedibus infestatis, sic curatus fuit. Sumpsit primùm purgans sequens.

℞. Cathol. ℥ß. Confect. hamec. ʒii. Syr. de fumar. ℥i. cum aq. fumar. & endiv. an. ℥iii. M. F. Potio sequenti die secta fuit vena brachii. Deinde apozemate hoc usus est.

℞. Rad. liquir. ℥ii. rad. lapath (quod Rhab. monach. vocant) ℥iß. rad. polipod. ℥ii. cort. tamarisc. ℥ß. fol. endiv. mercurial. fumar. fummitat. lupul. an. M. i. flor. borrag. scabios. an. p. i. passul. paria x. prunor. num. 10. epithymi ℥ß. sen. ℥iii. sem. cartham. contus. ℥i. sem. anis. fœnic. an. ʒ ii. F. omnium decoctio, in colat. q. s. pro iv. vel v. vicibus adde sacch. q. s. aromatiz. ʒii. cinnam. absoluto apozemate adhuc semel purgetur sequenti potione.

℞. Rad. liquir. polipod. an. ℥vi. sen. ℥ß. sem. anis. ʒi. flor. cordial. p. i. F. decoctio in colat. ℥v. infund. rhei ℈iv. Agar. ʒi. Spic. zinzib. an. ℈i. F. expressio dissolv. syr. ros. solut. ℥iß. F. Potio. Absoluta purgatione, capiat cubitum iturus mithrid. ʒi. Vel,

℞. Conserv. cichor. bugl. ros. an. ℥i. spec. triosantal. ʒi. cum syrup. de endiv. F. elect. superbibat semper aquam fumar. & acetos. sumat electuar. alternis diebus quod intemperiem sanguinis contemperabit. Balneo dein hoc utatur.

℞. Rad.

℞. Rad. bryon. lapath. acut. fol. scabiof. malv. mercurial. parietar. viol. hederæ, sallicum, an. M. ii. decoq. in aq. pluvial. adde aquæ extinctionis ferri, & lixivii, an. mensur. aliquot tartar. ℥ii. sulph. ℥i. sal. M. i. ut. F. balneum in quo sedeat per horas duas in die; dein in lecto se siccet à balneo ungatur ita.

℞. Ol. rof. viol. an. ℥ii. succ. lapath. acut. & plantag. an. ℥i. aceti ℥ß. but. rec. ℥ß. coq. ad succ. consumptionem; adde litharg. ʒiii. rad. serpentar. ʒi. sulphur. ʒi. ceræ q. f. F. unguentum; restitutus mox fuit. *Felix Platerus observ. lib. 2. pag. 534.*

Adolescens quidam feda scabie torquebatur à qua liberari nequiverat venæ sectionibus & purgationibus multis intra sex menses per intervalla usurpatis: tandem ei exhibetur merc. d. ℈i. cum diagrid. ℈ß. quibus optimè purgatus est, & à fœda illa scabie intra paucos dies liberatus. *Lazarus Riverius, observ. 26. cent. 1.*

Quidam Empiricus decocto stibii calcinat. cum sarsaparilla additis etiam aliis, perniciosas sanabat scabies. *Platerus, pract. tom. 2. cap. 17. pag. 767.*

Certissima experientia comprobatum est ad omnia genera scabiei in capitibus infantium, plurimùm opitulari camphoram si super ferrum candens aduratur, & in pulverem redigatur, & scabiei inspergatur, aut cum pinguedine veteri suilla commisceatur, & caput inungatur. *Franciscus Ioel, practic. lib. 9. sect. 2.*

Nihil vilius detritis calceis. Novi tamen puerum *Melitensem* toto corpore crustis fedis obsitum, qui asperso cinere combusti corii calceorum cum oleo rosac. convaluit. *Thomas Bartholinus, Histor. 73. cent. 6.*

Ad magnam illam scabiem quæ in tibias excutitur, post morbos longos, & præcipuè febrem quartanam, doloribus sævissimis inunctam nihil inveni in tota medicina efficacius quàm sequens unguentum.

℞. Unguenti basilici ℥iv. terebinth. ℥ii. olei rof. ℥iv. vitell. ovorum numero 3. ceræ tantillum. F. unguentum, quo inungantur partes scabie laborantes. *Petrus Pachequus, observat. 35.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Scabie.

QUidam Scabie perpetua sicca illa quæ perpetuo pruritu vexat, mirum in modum vexabatur dies ac noctes, somnum capere non poterat, cibum respuebat, vertigine tentabatur identidem. *Cracovienses* quidam Medici aliquot annis hominem variis medicamentis (alioqui macrum, siccum & melancholicum) excarnificaverunt. Fuit qui sarsamparillam, deinde chinæ radicem, aliàs guajacum præberet: denique hydrargyro unctus fuit: sed hæc frustra omnia, non potuit morbus his armis propulsari; tandem consilio *Italiæ* cujusdam *Ioh. Pedemontani*, qui tum in *Dacio* ei, qui nunc *Polonorum* Rex est, ministrabat, ad Antimonii grana IV. deventum est. Quid multa Morbus tam diuturnus, tam pertinax paucis mensibus depulsus est; jam sex anni abierunt, etiam nunc benè valet. Addam hoc quoque quod mihi magis mirum videtur; is quem dixi *Pedemontanus*, jam à quindecim annis singulis ferè mensibus decem, duodecim, quatuordecim, cùm lubet & necesse esse putat, grana ebibit; morbosum se fuisse antea ait, post usum stibii rectè semper valuisse; itaque magis ut imminentibus morbis obviam eat, quàm ut præsentem aliquem curet, stibio se tam frequenter uti affirmat. *Andreas Dudithius, epist. 17. lib. 6. consil. & epist. Cratonis & aliorum à Scholtzio editorum.*

℞. Olei glandis unguentar. ℥iii. spiritus salis ʒß. mosch. vel zibeth. gr. ii. ceræ q. s. F. unguentum, quo facilè & jucundè (cum bonum spiret odorem) scabies curabitur. Pauperes & milites illam mirè fugabunt sola saponis nigri lotione, at non diu cuti inhærere debet, sed citò abluendus ne cutem excoriet. Decoctio malvarum cum alumine ad libitum est etiam optima ad scabies curandas, si ter ea corpus abluatur tepidè. *Petrus Borellus, obs. 7. cent. 2.*

Præmissis universalibus, partes exulceratas manè & serò inungendas curavi unguento meo contra scabiem, & certissimo, infallibili hujus morbi remedio,

℞. Pulv. cortic. lauri, sulph. citrin. an. ℥iv.

℥iv. epulæ ℥ii. vitriol. alb. ℥iß. styrac. liquid. q. s. M. F. unguentum. *Baldassar Timaeus*, *Cas.* 16. *lib.6.*

Ut scabies facilè decidat, præsertim à corporibus delicatis, ℞. Herb. fumar. senæ, lapath. an. p. i. helleb. nigr. ℥i. in aq. q. s. infundantur & bulliant parum. Hoc decocto scabies lavetur. Postea absterso corpore, hoc linimento inunge, & brevi decidet.

℞. Ol. communis ℥ii. aceti ℥ß. sulph. in pulv. redact. & lineo panno excepti ℥i. bulliant omnia ad aceti consumptionem. Hoc linteo continente sulphur scabie inunge, & facilè decidet, etiam non præcedente herbarum lavacro, opus brevi consequeris, si ter quaterve in die scabiem illines *Amatus Lusitan.cur.* 89. *cent.*5.

Præmissis universalibus, sedeat in decoctione ex gypso, quod certè est præstantissimum ad omnem scabiem. Mollit enim, quod apparet ex eorum manibus qui gypsum tractant, non enim exasperat, ut calx, sed propter sulphur lenit. Utatur item sequenti unguento.

℞. Express. succ. plantag. lapath. an. semipoculum; lithargyr. coch. ii. sulph. gypsi an. cochl. i. butyri parùm loti cum aqu. cochl. iii. terebinth. agitatæ cum butyro mediam portionem ad omnia. F. unguentum s. a. *Felix Platerus* apud *Ioh. Scroterum*, *consil.* 115.

SECTIO SEXTA.

Pro Scrapularum dolore.

EGo autem scio a posteriori experientia doctus, quod oleum de pyrethro & de Euphorbio omnes antiquos Scapularum dolores potenter curant. *Montagnana*, *consil.* 20.

Emplastrum ex tacamahaca utiliter hic adhibetur. Gummi enim hoc præterquam quod blandè emollit atque per halitum digerit, adstringenti etiam qua pollet facultate mirum in modum partem corroborat. *Ioh. Zechius*, *consult.* 100.

SECTIO SEPTIMA.

De Scyrrho.

SCyrrus (Grecè Σκίῤῥο) tumor est præter naturam durus ac renitens, concolor & indolens. Duplex est, unus velut incipiens, in quo digitis presso, inest doloris sensus, alter verò confirmatus & exquisitus, qui omnis doloris omnisque sensus est expers; ejus causa est crassus viscosusque humor particulæ ita impactus & insertus, ut non nisi ægrè solvi dissiparique possit.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Scyrrho.

VIro cuidam Scyrrho legitimo in crure laboranti victum tenuem & boni succi præscripsimus, sanguinem quoque detraximus. Exhibitis deinde syr. de fumaria de epithymo cum decoctis appropriatis, cum sena humorem melancholicum sæpius purgavimus. Deinde hoc ceratum ut applicaretur mandavimus.

℞. Axung. anat. anser. gallin. an. ʒiii. ammoniac. in aceto solut. ℥i. bdell. galban. an. ʒi. dialth. emplast. de melil. an. ℥ß. bulliant in mucilag. sem. lini, fænugræc. & alth. an. ℥iß. quoad formam cerati induant. Valent in omnibus scyrrhis & duris tumoribus ex melancholia non naturali grossa, & congelata; quale hoc quoque est ceratum à nobis expertum.

℞. Diachyl. alb. gummati dialth. unguenti *Agripp.* an. ℥ii. ol. lil. alb. ʒi. pingued. anet. ʒii. dissolv. & M. ad ignem: addito ammoniac. bdell. & ladani, an. ℈i. dissolut. in aceto. F. ceratum. Fertur & hoc emplastrum expertissimum esse ad resolvendum omnem duritiem in una septimana.

℞. Sem. sinap. sem. urtic. sulph. spumæ maris, aristol. bdell. ammoniac. ol. aneth. an. part. æq. cum cera & modico aceti F. emplastrum; at sequens expertum habetur ad scirrhum cancrosum.

℞. Tutiæ ℈ii. antimon. plumbi usti, lithargyr. argenti, an. ℥i. succ. plantag. centinod. solatri, an. ℥ß. bulliant simul omnia

ad succor. consumptionem. Deinde conterantur in mortario plumbeo diligenter, quoad colorem fuscum induant. *Petrus Forestus, observatio 3. lib. 4. Observat. Chirurgic.*

Post universalia remedia lapidem molarem candentem accepi, & asperso aceto, locum, ut sudaret, suffumigavi; postea emplastrum de mucilagin. deinde de ammoniaco commode apposui. *Idem observ. 2. lib. 4. observ. Chirurg.*

SECTIO OCTAVA.

De Scorbuto.

SCorbutus est prava quædam totius corporis κακεξία à sanguine crudo & ichoroso specifica quadam corruptione infecto ortum ducens, conjunctam habens crurum debilitatem, maculas, gingivas tumidas ac sanguinolentas & dentium laxitatem, ejus causa est crudus & ichorosus sanguis in toto corpore, potissimum tamen in hypochondriis, specifica quadam corruptione peccans. Hoc malum accersunt diætæ vitium & rerum non naturalium vitiosus usus. Incipientis signa sunt, lassitudo spontanea, in inferioribus partibus gravitatis sensus, crurum debilitas, angustia pectoris, & respiratio difficilis: vires sumenti adest in gingivis rubedo & pruritus, facies pallida, pulsus parvus & inæqualis, dentes vacillant: ipsum ingravescentem indicant præter enumerata, gingivarum corruptio, & oris graveolentia, in cruribus maculæ purpureæ & rubræ. Fallit sæpe Scorbutus sub imagine falsa plurium morborum, quos furtim producit quales sunt dolores colici, capitis, paralyses, convulsiones, arthritides, alvi fluxus, & constipationes lipothymiæ, pleuritides, apoplexiæ, epilepsiæ, hydropes, soporosi affectus, & febres omnis generis.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Scorbuto.

PRæmissis venæsectione & purgatione hoc decocto utatur.

℞. Cortic. rad. cichor. petrosel. an. ℥ß. scolopendr. cichor. ceterach. beccabung. coclear. fumar. agrimon. absinth. rom. an. M. ß. flor. cordial. an. p. i. sem. anis. ʒi. sen. endiv. agni casti an. ʒß. uvar passar. enucleat. p. i. cortic. rad. cappar. ʒiii. F. decoctio in aqua pro ℔iß. colaturæ adde syrup. sceletyrbici nostri, syrup. de fumar. de endiv. de cichor. cum rheo an. ℥ß. M. F. apozema pro quatuor dosibus: syrup. scelecyrbicus noster conficitur ex succo beccabungæ & coceariæ cum saccharo. Nullum eo præstantius Empiricum in scorbuticis inveni. Gingivæ sanguifluæ abluantur cum decocto plantag. consolid. min. ros. cimarum rubi, beccabung. & coclear. in colat. add. mell. rosat. & rob. diamor. Possunt etiam gingivæ solo succo cochlear. confricari; vel cochlear. & beccabunga coq. cum lacte, & ejus decocto gingivæ sæpe abluantur. Noster verò patiens sola aqua destillata beccabunge & cochlear. sæpè abluens gingivas fuit curatus. *Petrus Forestus, observ. 11. lib. 20. De Lienis Morbis.*

Cum Scorbuto vir quidam ad desperationem diu laborasset, nos eum restituimus hoc julepo sæpius exhibito.

℞. Syrup. de sceletyrb. nostri ℥iii. aq. cochl. ℥iv. aq. beccabung. ℥i. M. pro duabus dosibus; fuit sæpè reiteratum, cum continuò sumeret.

Syrupus sceletyrbicus quem nos primùm in usu deduximus, hoc modo parabatur.

℞. Succ. cochlear. beccabung. an. ℔iii. sacch. opt. ℔ii. cum ovi albumine depuretur. Coq. simul & F. syrup. S. A. Cum tanta utilitate hoc nostro syrup. usi sumus, ut etiam nunc à *Brabantinis* Medicis & *Flandricis* expectatur, ut maximam copiam hujus syrupi pro amicis annuatim confici jubeamus. *Idem observat. 12. & schol. lib. 20. De Morbis Lienis.*

℞. Diasen. dr. vi. mell. rosat. solut. ℥iv. cum decocto sen. fiat Potio, quæ vacuavit humorem melancolicum & pituitosum.

℞. Chalib. præp. & pulv. dr. vi. rhei, agar. troch. sal. tartar. an. dr. ii. spec. diarrhod. abb. ℥i. pulv. rab. capp. citri, tamarisc. an. dr. i. cum melle ros. F. electuar. ex quo sumat. mane quatuor horis ante cibum ℥ii. superbibendo ℥. i. vini albi generosi.

rosi. *Rodericus à Fonseca, tomo 1. consultatio 2.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Scorbuto.

FOl. sen. ℥ii. rhei el. ℥iß. cortic. hellebor. nigr. ℥ß. ceterach. p. ß. sem. anis. zedoar. galang. an. ℈i. F. infusio per noctem in s. q. seri lacti. in loco calido, mane ebulliant, in colat. ℥iii. dissolv. syrup. ros. solut. cum rheo ℥i. crem. tartar. ℈iß. aq. cinnam. ℥i. F. haustus. Præmisso ejusmodi cathartico sæpius repetito, properandum erit ad illa media quæ scorbuticam corruptionem alterant, & radicem morbi respiciunt; quam ob causam fiat potu sequens.

♃. Herb. cochlear. M. ii. anagall. aq. nasturt. aq. an. M. i. acetos. min. M. m. absinth. sedi min. rutæ, an. p. i. seri lactis caprilli destillati q. s. in mortario marmoreo herbæ recentes contundantur, & exprimatur succus, qui lento igne depuretur, & in vitris benè clausis conservetur.

♃. Istius succi ℥iv. syrup. de fumar. ℥i. aq. cinnam. cochlear. i. M. F. haustus. Hic Potus per quatuordecim dies continuetur quotidie bis, non neglectis intermediis evacuationibus, quo non tantum materia peccans attenuetur, sed simul etiam per alvum educatur.

Ulceribus rebellibus prospiciendum erit hoc unguento de apio.

♃. Succi apii, meliss. coclear. an. ℥. m. succ. chelid. maj. ℥v. mellis q. s. coq. & adde pauxillum thuris, myrrhæ & aloes, ut F. unguentum pro mundificandis ulceribus *Gregor. Horstius, ad observat. 35. lib. 7. De Morbis contagiosis & malignis.*

Primo primas vias bolo eluerem ex cassia & hiera S. *Gal.* Deinde hoc syr. sceletyrbico præpararem materias ad aliquot septimanas.

♃. Succ. cochlear. beccabung. an. ℔iii. sacch. opt. ℔ii. cum ovi albumine depuretur, coq. ad consistentiam syrupi.

♃. Hujus syrup. rec. ℥i. m. aq. cochl. ℥ii. aquæ nasturt. vn. i. aq. borrag. vn. ß. M. F. haustus, mane sumendus, vesperi imperarem conservam cochlear. superbibendo aquam ex succo cochl. destillatam. Si opus purgatione, expedietur illa clysteribus frequentibus, ex appropriatis & refrigerantibus, qui hic mirè conducunt; quod si clysteres nocturni sumerentur, & noctu retinerentur, plurimùm lucri nobis inde sperandum, & quam feliciter id evenerit mihi testari possum; attemperatis succis, & exhausto à saburra corpore, de Lapide Bezoardico Orient. cogitandum; in quo certam, Dei gratia; spem salutis proponere possemus; tantum enim sudorem moveret quam vix ligni decoctum; & sanctè affirmo, me hujus ope quam plurimos Scorbuticos per Dei gratiam restituisse in integrum. *Guil. Romanus, Epist. ad Petrum Crusium, post observ. 35. lib 7. observ. Horstii.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Scorbuto.

CUratio à sanguinis missione inchoanda erit in initio, si ejus fuerit plenitudo; vires, ætas, & reliquam consenserint copiosam autem detractionem hic dissuaserim; per hæmorrhoides si legitime vacuentur, commodum erit. Quum verò ratò advocetur Medicus, nisi altas malum egerit radices, invalueritque, & lituris in tibiis se morbus prodiderit, à sectione venæ abstinendum consulverim. Hinc leniter corpus evacuetur cum foliis senæ expurgatis ad vn. m. vel ʒiii. vel minus si epithymi tantundem ad adjunxeris, cum paucis passulis corinth. sem. fœnic. & zinzib. an. ʒ m. quæ simul sub vesperam in seri lactis q. s. leniter efferveant, & macerentur noctu. Deinde mane post fervorem unicum forti expressione coletur serum, quod propinetur; potest & vn. m. sequentis pulveris eodem modo infundi, colaturaque expressa exhiberi.

♃. Fol. sen. mundat. vn. i. epithym. tartar. alb. an. vn. m. cinnam. carioph. galang. sem. anis. an. ʒi. diagrid. ʒii. m. M. F. Pulvis. Purgato suaviter corpore, singulis diebus bis, hora nimirum matutina, & quarta pomeridiana assumentur ℥iv. succi expressi ex herbis sequentibus, admiscebiturque sacchari puri quantum voles, & canellæ parum.

℞. Cochlear. sisymbr. cardamines, nasturt. hiemal. an. part. æq. beccabung. partem mediam. Hæ virides in mortario lapideo cum pistillo ligneo contundantur, exprimanturque: eæ potissimùm in hoc morbo extirpando singularem sunt sortitæ ex ratione prærogativam, quum primæ tres incidant, extenuent, & per urinas expurgent; quarta aliarum vires contemperet. Contusæ item illæ in lacte caprino rec. vel in ejus penuria, vaccino decoquuntur, à forti expressione propinatur. Felicem quoque successum expertus sum, si quando in lactis sero illæ herbæ decoquerentur; succorum tamen exhibitio præstat. Absinthium vulgare admixtum confert plurimùm; utiliterque adjunxi sępenumerò fumariam & chamędryn. Nummularia quandoque ob laxa viscera, & dissolutas compages miscetur. Hoc remedio infinitos esse curatos intelligo.

℞. Comar. absinth. vulgar. sicc. gran. juniper. contus. an. M. i. lact. caprin. ℔ iv. coq. ad tertiæ partis consumptionem exprimendo, colentur, deinde admisce croci in pulver. redacti ʒi. Deinde ebulliant fervore uno aut altero, secundò, colentur. Decocti hujus datur haustus tepidus ter in die, hora matutina, tertia pomeridiana, & quando cubitum itur: Mulierem novi in Scorbuti curatione celebrem, quæ corpore vacuato, hanc propinabat potionem.

℞. Beccabung. sisymbr. Cardamin. an. M. iii. vel iv. contusis herbis admisce sem. erucæ, rad. ireos vulgaris recentis, an. ℥ß. Zinzib. ʒii. Piper. long. ʒi. simul per colum trajiciantur cum vini rubri ℔ii. ex hoc potu commoto singulis diebus hora matutina calidè offerebat, deinde ægro diligenter contecto eliciebat sudorem novem in ea curationis ratione impendens dies. *Ioh. VVierus*, *observ.* 1. *lib.* 1. *Observ. Medic.*

SUBSECTIO QVARTA.

Pro Scorbuto.

NOn incommodè exhibetur pulvis fenæ nostræ descriptionis.

℞. Fol. sen. el. ℥iß. crem. tartar. ʒvi. cinnam. ʒiii. cariophyll. galang. an. ℥ß. diagrid. ℥i. M. Hujus pulveris ℥ii. vel iii. pro ratione virium, in s.q. seri lactis per noctem infundi possunt, & colatura manc exhiberi. Referunt quidam in *Norvegia* ad hunc morbum profligandum felicissimè usurpari fructum chamarubi cujusdam, qui sub nomine chamæmori *Norvegicę* à *Carolo Clusio*, in Historia Plantarum rarior. *lib.* 1. *cap.* 5. describitur.

Eugalenus multos Scorbuticos se curasse testatur solo decocto cochlear. & beccabung. & in lacte vel sero lactis, ut & decocto absinthii.

Aquæ nostræ Scorbuticæ hæc est descriptio.

℞. Cortic. tamarisc. fraxin. radic. cappar. radic. polipod. q. aperient. an. ℥i. gentian. ʒvi. helenii, ari, cortic. citri, an. ℥ß. chamædr. chamæpit. Card. bened. an. M. i. trochisc. de absinth. de cappar. an. ℥i. sem. eruc. ℥ß. contundantur, contusis adde rad. raphan. sylvestr. acerrim. ℔iß. nasturt. aq. cochlear. beccabung. fumar. an. ℔iii. & cum prioribus contundendo misceantur, & S. A. digerantur, & affusa vini rhenani, aq. cuscut. Card. bened. an. s. q. destillentur, *Daniel Sennertus*, *pract. lib.* 3. *part.* 6. *sect.* 2. *cap.* 6.

Cum quidam Scorbuto tam miserè laboraret, ut maculis toto pectore & cruribus diffusis, membrisque rigentibus vix incedere posset, jussus est ab *Otthone Heurnio* potu quotidiano uti ex vini ℔iii. quibus brassicæ rubræ concisæ M. iv. cum gingib. ℥ß. & cinnam. ʒii. immacerati fuerint. Jucundissimum hoc remedium, & vinum Hippocraticum ferè æmulans, imprimis si saccharum adjiciatur, intra quindecim dies circiter perfectam sanitatem restituit. *Georg. Hieron. Velschius*, *observ.* 55.

Remedium sequens cum bono successu, ego sæpius expertus sum.

℞. Summitat. genist. M. iii. minutim incis. coq. in cerevis. fortior. ℔iii. ad medietatem, exhibeantur ℥ii. aut iii. bis in die Aquæ destillatæ hic plurimùm possunt; harum dispensationes quædam in nostra Pharmacopœa, perquam utiles & concinnæ habentur, ut sunt aq. raphan. composita, lumbric. & limacum magistralis.

Vinum

Vinum antiscorbuticum simplex egregii usus ad hunc modum parare soleo, verno aut æstivo tempore.

℞. Fol. cochlear. sereno cœlo collector. q. v. succo è contusis expresso, doliolum IV. aut V. congior. capax impleatur, flor. cerevisiæ cochlear. i. vel ii. impositis per duos dies fermentare sinatur. Dein vas occlusum in cella vinaria per sex menses collocetur: deinde liquor clarus ac instar vini Hispanici flavescens, in utres exhauriatur, ac usui servetur, per plures annos incorruptus perdurat. Dosis ℥ iii. vel IV. bis in die.

Vina medicata, quorum cyathus unus aut alter horis Medicis, aut etiam inter prandendum quotidie assumantur, ad hunc modum parentur.

℞. Fol. cochlear. M. IV. rasur. raphan. sylv. ℥. IV. cortic. vvinteran. contus. ℥. ß. cortices exteriores quatuor aurantiorum totidem limon. ponantur in vase idoneo cum vini albi, rhenani, aut tenujoris Hispanici ℔xii. Vas obturatum servetur in loco frigido; vinum effundatur clarum quoties opus est.

Usitatius est cerevisiam medicatam Scorbuticis pro potu ordinario constanter bibendam præscribere. Paretur cerevisia pro doliolo IV. congior. capaci, vice flor. lupuli incoquantur summitat. pini vel abietis M. iii. Post fermentationem in dolio peractam, imponantur fol. cochlear. M. iii. rad. lapath. acut. præp. ℥. IV. cortices IV. aurant. Postquam per septimanam subsidentia inclaruit, potui exponatur. *Thomas Vvillis tract. De Scorbuto, cap. 7.*

Spiritus salis dulcis, armoniaci, cochleariæ, omnibus reliquis præstant medicamentis. *Paulus Barbette, prax. lib. 4. c. 3.*

Sanguis parcius est detrahendus, cum longa observatione constet, largam sanguinis missionem ægrè hunc morbum perferre. Non una, nec in una parte vena aperienda, sed per intervalla modò basilica vel mediana, modò salvatella, modò saphena, si nihil prohibeat, secanda, ut in varia corporis loca diffusus sanguis vitiosus per varias etiam venas evacuetur. Sed hæmorrhoidum apertio omni phlebotomiæ præferenda est, cum per hanc viam melancholicus humor commodissimè evacuetur. Im molienda catharsi observandum: 1. Validiora purgantia minùs tutò exhiberi, cùm in hoc morbo cor facile afficiatur, & animi deliquium subsequatur. 2. Purgationem rectissimè institui per ἐπικρασιν, si quidem vitiosorum humorum colluvies una vice exhauriri non potest. 3. Purgantibus semper admiscenda esse antiscorbutica. 4. Nunquam purgandum nisi præmissis præparantibus. 5. Præparantia non solùm ex aperientibus & attenuantibus, sed & appropriatis & scorbuto peculiari quadam & specifica vi adversantibus conficienda. Præmissis venæsectione & purgatione, obstructiones lienis & vicinarum partium aperiendæ veniunt, humorum crassities corrigenda, & sanguis a tartaro scorbutico depuranda. Ubi notandum primò, vulgaribus medicamentis aperiendi, attenuandi & incidendi vi præditis scopum hunc nunquam obtineri posse, nisi admisceantur appropriata, quæ sale volatili abundant, & humores crassos & fixos subtiles & quasi volatiles reddere, & vitium illud in coctione & πνευματώσει corrigere valent. Secundò antiscorbuticis calidis & acribus cautè utendum, præsertim in corporibus rarioris texturæ, & quæ siccioris & calidi sunt temperamenti, aut humoribus biliosis abundant. Tertiò dulcia scorbuticis non exhibenda, imprimis saccharum, habet enim qualitatem glutinantem & obstruentem, adeoque collectionibus crudorum humorum, ansam præbet. Quartò simplicia antiscorbutica recentia & eorum succos & conservas præferenda compositis arte paratis, præsertim decoctis, extractis, &c. Cùm enim tota eorum vis & potestas in sale volatili consistat, facilè fieri potest, ut decoctione, extractione, exsiccatione, &c. dissipetur & evanescat. Mihi longo usu probata sunt, quæ sequuntur.

℞. Succor. rec. express. cochlear. ℔i. nasturt. beccabung. an. ℔ß. sum. cichor. acet. an. ℥. v. M. præcipitentur cum succo citri.

Secundo Mixturæ. ℞. Herbar. rec. cochlear. nasturt aq. an. M ii. beccabung. acetos. an. M. i. Contund. in Mortario lapideo, affund. vini *Rhenani*, in quo radic. armoraciæ. rec. tessulat incis. per triduum maceratæ. sint. ℔. IV. Stent infusa per

diem & noctem. Postea exprimantur fortissimè & colentur. Addi succi citri rec. ℥iv. sacchar. parùm. Dosis ad ℥iii. ad ℥iv. Vel,

℞. Mixtur. simpl. spirit. cochlear. nasturt. aqu. baccar. juniperi an. ℥ß. M. Dosis à ℈i. ad. ℈ii.

Tertio Electuaria. ℞. Pomor. citri rec. una cum corticibus incis. n.3. fol. cochlear. rec. M. iii. nastur. aq. M. ii. acetosell. M. i. Contund. in mortar. lapid. cum pauco saccharo. F. Electuar. Vel.

℞. Electuar. nostri chalybeat. ℥iii. Conserv. cochlear. nasturt. an. ℥ii. cortic. citr. condit. scorzoner. & cichor. condit an. ʒvi. M. & cum syr. cochlear. q. s. F. Electuar. Hoc etiam vino medicato aliquando utor.

℞. Herb. rec. cochlear. nasturt. an. M. ii. fumar. absinth. pimpinell. an M. iß. cortic. fraxin. vn. i. bacc. juniperi vn. iß. rad. enul. vn. i. cichor. ʒvi. grosso modo incisa & conquassata includantur doliolo. Affunde musti vel cerevis. rec. mensuras 24. Post fermentationem colatura defæcata & clara sumatur bis ter in die ad vn. vi ad. vn. x. vel plures ad placitum. *Baldassar Timæus*. *Cas.* 34 *lib.* 3.

Juvenis quidam triginta plus annorum, nec per cubiculum meare, nec pedibus incedere valens, simplici hoc utitur medicamento.

℞. Rad. armoraciæ vn. iii. coq. ex sero lactis. Colaturæ ℔. ii. dentur usui. Septimo post die prosuavi cura in ædibus meis gratias mihi egit. *Paulus Barbette, practic. lib.* 4. *cap.* 3.

Cùm bis oras *Gronlaudicas Hermanus Nicolai* lustrasset, dicit inquilinum remedium scorbuti, quo *Groenlandi* tanta vehementia infestantur, ut omnis membrorum motus ipsis denegetur. Nimirum cochleariam & acetosam ita copiosè in Insulæ *Ursorum* monte provenire vidit, ut gressus viatorum impediant; sed semper junctas has plantas esse & vicinas, quia seorsim sumi non debeant, ne singulæ per se sumptæ detrimentum afferant: quippe alteram sale volatili, alteram acido turgescere, ex quarum mixtura intermedia qualitas exultet. Modum autem eas assumendi in *Gronlandia* hunc esse usitatum, ut Rhangiferorum vel avium carnem recentem cum avenacea vel hordeacea ptisana excoquant, ejusque brodium his herbis scorbuticis condiant, unde insigne alimentum medicamentorum emergat, cujus esu ita laxari alvum, evacuatis humoribus corruptis, ac si medicamentum catharticum hausissent mox que quasi renatos convalescere. *Thomas Bartholinus*, *Act. Medic. anni* 1671. & 1672. *Observat.* 9.

SECTIO NONA.

Pro Scorpionis ictus.

FAmulum habui qui à Scorpione ictus, tanto subito ac tam frigido sudore toto corpore profusus est, ut algentissima nivè atque glacie sese opprimi quereretur. Verùm cum algenti illi solam theriacam ex vino potentiore exhibuissem, illicò curatus est. *Antonius Benevenius*, *cap.* 56. Libri *De abditis Morborum & Sanationum causis*.

SECTIO DECIMA.

De Scrophulis.

SCrophula seu Struma, Græcè χοίρος, est scirrhosus glandularum tumor membrana peculiari conclusus. Universas sæpè glandulas occupat, maximè eas quę sunt in cervice, collo, axillis, inguinibus & mammis: in mesenterio quoque non rarò stabulatur. Si in gutture sit, bronchocele vocatur. In hoc differunt scrophulę à reliquis glandulosis tumoribus quod plures sunt, & radices profundiores agunt. Earum causa est pituitosus, cœnosus & gypseus humor. Dividuntur in benignas & malignas. Benignæ sunt absque inflammatione & dolore, contra verò malignæ.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Scrophulis.

POterit æger ex infrascribendis pilulis per quadraginta dies singulo mane ex monitu *Joh. de Vigo* unam deglutire.

℞. Eu-

℞. Euphorb. zinzib. turbith. succ. radic. ireos, agar. an. ℨi. contusa M. & formentur pil numero xi. quod ad externa strumas discutit lupin amar. farina ex oxymel. cocta & illita. Ad idem etiam præclarè facit bubulum stercus aceto incoctum, & delinitum; id enim tumores scirrhosos omnes instar cataplasmatis appositum mirificè dissipat. *Petrus Forestus*, *observ.* 10. *in schol. lib* 3 *Observ. Chirurg.*

Cum quidam Scrophulam in collo haberet, consulvi illi, ut ab omnibus frigidis abstineret, & ut omni septimana semel sumeret ex sequenti pulvere ad pondus unius Florenti Rhenani.

℞. Turbith. el. dr. iii. zinzib. mastich. an. dr. i. sacchar. alb. dr. vi. F. pulvis. Manè bibat sæpius ex decoct. rad. scrophular. filipend. & pimpinellæ; bis in die inungat se cum isto unguento.

℞. Empl. oxycroc. ℥ß. ol. chamæm. lil. alb. an. ℥i. M. Quidam lolium cum furfure, sem. lini & stercore columbino cum modico vino decocta pultis instar apposuere, quod duritiem mirabiliter resolvit; & à proprietate valere volunt agrimoniam collo suspensam; radicemque asphodeli contusam & impositam: sed egregiè confert pinguedo destillans ex ansere, inuncta; at hoc unguentum mirabile habetur ad scrophulas.

℞. Arsenic. rubr. dr. ii. argenti sublim. dr. ß. rad. serpentar. rad. beton. panis porcin an. dr. ß. Aloes hepat. dr. i. F. omnium pulvis, & cum axungia F. unguentum: dissolvit enim Scrophulas. Ego tamen cum cautione, si in collo sint; vel sub axillis eo utendum suaderem; sed potius hoc sequenti uti vellem, quod ad Scrophulas, Glandulas & Nodos duros facit.

℞. Medull. crur. vituli ℥ii. butyr. rec. dialth. an ℥. m. M. F. unguentum. Ad glandulas in collo valet egregiè farina siligin. cum melle apum, emplastri modo. Cum juvencula quædam pateretur Scrophulas in collo, *Laurentius Bruminck* Chirurgiæ Doctor ad eam accitus, istud emplastrum apposuit.

℞. Ciner. caul. rubr. combust. sal tosti, an. part. æq. cum melle fiat emplastrum super ignem, diu admotum fuit, sed parum aut nihil profuit, quare præscripsit fotum partim maturativum, partim resolutivum: mox eodem emplastro apposito, citò suppuratæ sunt, natura faciente duo vel tria foramina quæ tandem per concavitates intercutaneas in unum congregatæ sunt; hoc viso, forcipe aperuit in modum crucis, ac labia deinde abscissa cœpit primò mundificare cum unguento ægyptiaco, deinde cum dulcibus, & benè valuit cum populeo, unde facta est incarnatio, & per alumen ustum superflua caro corrosa. Hæc sequentia pro Scrophulis egregiè juvant.

℞. Scrophul. filipend. pimpinell. flor. genist. pilosell. caulium rubr. agrimon. rubr. mai. an. M. i. aristol. rot. rad. spatul. fœtid raphan. an. ℥i. enulæ ℥ß. sem. coriandr. ℨiß. F. decoctio ad ℔iiß. in duabus partibus vini albi, & una parte aquæ: dulcoretur cum sacch. & F. Potus.

℞. Ammoniac. galban. in aceto dissolut. an. ℥i. bdell. ℥ß. medullæ cervi, axungiæ anatis, an. ℥iß. mucilag. alth. fænugræc. sem. lini, an. ℥ii. lithargyr. ℥ß. pulv. ireos ℥i. olei aneth. ceræ an. q. s. F. emplastr.

Sed & hoc remedium mirabile habetur, valens à forma specifica in qualibet specie Scrophularum.

℞. Succi rad. irid. euphorb. an. q. s. confice triginta pilulas ad quantitatem cicerum, & ad unam omni die triginta diebus; nam mirabiliter valet ad eas removendas. Sed adde de spica & mastice q. v. est enim correctorium euphorbii. Ego tamen cum magna cautione ob euphorbium iis utendum suadeo. Pulvis rad. pentaphylli exhibitus per aliquot dies, præservat à Scrophulis sumatur cum optimo vino; idem præstat radix filipendulæ & agrimoniæ.

Confidenter affirmat *Tagautius* Christianissimo *Francorum* Regi divinitus peculiari dono esse indultum, ut quam plurimos strumosos solo manuum attactu integræ sanitati restituat.

Rex etiam *Eduardus* (ut referunt Historiæ) solebat solo tactu sanare strumosos; quod immortale munus jure velut hæreditario ad Reges posteriores manavit; nam Reges *Angliæ* nunc etiam tactu, ac quibusdam hymnis non sine ceremoniis prius recitatis strumosos sanant, *Pe-*

trus Forestus, observ. 11. & schol. lib. 3. Observ. Chirurg.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Scrophulis.

Accipe quam promisi descriptionem emplastri ad Scrophulas & scirrhosos tumores molliendos, resolvendos & discutiendos efficacissimi, & olim à Clarissimo Viro *D. Lamberto VVolfio* Medico Celeberrimo & *Cosma Slotano* Chirurgo præstantiss. pro Aulico quodam præscripti, maximoq; cum fructu, me præsente usurpati.

♃. Rad. bryon. cyclamin. helen. cucum. agresti an. ℥i. coq. in vini albi & aceti, an. q. s. deinde pistentur, & per setaceum percolentur, colaturæ admisce pulv. rad. irid. myrrh. oliban. mastich. croci, aristol. rot. an. ʒiß. flor. chamæm. melil. sambuc. an. p. i. opopon. sagapen. ammoniac. bdell. galban. in aq. vitæ dissolutor. an. ℥ß. gummi hederæ, styrac. calamit. an. ʒiii. euphorb. ʒv. sem. staphysagr. ʒiiß. argenti vivi, saliva hominis extincti ℥ii. ol. lil. de vitell. ovor. œsypi, an. ʒv. adip. anser. anatin. suill. medull. cruris vituli, an. ℥i. mucilag. semin. lini, fœnugræc. rad. alth. an. ℥i. M. & cum s. q. ceræ flavæ & terebinth. F. emplastr. *Guil. Fabritius Hildan. observ. 38. cent. 3.*

Mulierem quandam Scrophulis laborantem ita tractavi.

♃. Pilul. coch. ℈ii. cum aq. cinnam. F. pilulæ IX.

♃. Empl. de melilot. ℥ß. malaxetur oleo cheirino; tumori imponatur.

Ad discussionem Scrophularum.

♃. Aq. vitæ ℥iß. flor. chamæm. ʒß. sem. fœnugræc. ʒi. lavendul. ʒß. M. bulliant parum, colentur, hoc decocto, noctu fomentetur tumor spongia calidè. Cum tumor adhuc non cederet, ita egi.

♃. Sem. sinapi ʒi. sem. urtic. ʒß. sulphur. vivi ʒiß. gummi ammoniac. in aq. vitæ solut. ʒii. empl. diachyl. ireat. ʒii. malaxentur oleo lil. F. emplastrum. Post fotum admovendum; hoc emplastro Scrophulæ imminui cœperunt. Cum postea de novo Scrophulæ increscerent, denuo illam purgavi.

♃. Lign. guajaci ℥iv. sarsapar. ℥ß. fol. beton. M. i. rad. enul. ʒii. fol. sen. ℥iß. sem. cartham. ℥i. sem. anis. ʒii. fœnic. ʒi. F. decoctio in colat. ℔ß. dissolv. agar. ʒiii. zinzib. ʒi. cinnam. ʒiß. F. expressio, adde syrup. ros. solut. ℥i. F. potio pro tribus dosibus. Finita purgatione.

♃. Conserv. majoran. ʒß. theriac. ʒi. M. F. bolus; capiat jejuno stomacho. Cataplasma sequens tumori adhiberi jussi.

♃. Rad. ireos, ℥iv. incid. minutim decoq. in vino albo: pistentur. Adde farin. fabar. & hord. an. ℥iiß. mell. ℥iv. M.

♃. Ol. lil. & cheirin. an. ℥i. succ. rad. irid. ℥I. aqu. vitæ ʒii. coq. cum oleis succus, adde gummi ammoniac. in aceto forti solut. F. linimentum. Inungat eo Scrophulas ante cataplasmatis applicationem. Ad sudores movendos.

♃. Lign. guajac. ℥iß. sassafr. ℥i. rad. liquir. ℥ß. stent in infusione in mensur. iii. aquæ, coq lento igne ad cousumptionem tertiæ partis; adde sacch. ℥i. cinnam. ʒi. Capiat noctu cubitum infra ℥iv. Jussi laminam plumbeam tenuissimam supra Scrophulas ligare: & fortius adhuc emplastrum præscripsi.

♃. Sem. sinapi, urticæ, spumæ maris, rad. aristol. rot. & pyreth. an. ʒß. scillæ prep. pulp. colocynth. an. ℈i. sulph. vivi ʒi. pulverizat. diligenter. adde gummi ammoniac. bdell. in aceto fortiss. dissolut. an. ℥ß. cum pauca cera & oleo lilior. F. emplastrum, supra corium extensum Scrophulis applicetur.

♃. Lapid. spong. spongię combust. corall. utriusque, an. ʒß. ossis sepiæ & rad. pimpinell. an. ℈i. cinnam. ʒi. zinzib. cariophyll. an. ℈i. sacch. rosat. tabul. ℥iii. F. pulvis. Capiat ʒii. pro vice, absumit enim Scrophulas. Fomententur duræ glandulæ sub mento ante emplastri applicationem sic.

♃. Fol. caulium rec. rubr. fol. hyoscyami, chelidon. urtic. mortuæ pimpinell. an. M. i. rad. raphan. ℥i. rad. aristoloch. rot. ℥ß. incid. omnia, & decoq. cum aceto rosac. & foveatur pars affecta. Presistebat in usu empl. ultimo descripti quod continuò gestabat: tandem ut quæ remanserat Scrophula tolleretur, jussi reiterare Cataplasma prius præscriptum addendo sulph. vivi ℥ß. aq. vitæ ʒii. euphorb. ʒß. ol. lil.

lil. ℥i. Fiat Cataplasma; nondum penitus ablata Scrophula applicui emplastr. de *Vigo*. *Felix Platerus, obser. lib. 3 pag. 686.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Scrophulis.

℞. Spongiæ in furno adeo exsiccatæ ut comminui possit, pulverizatæ ʒi. Datur jejunis aliquot septimanarum spatio; potest admisto saccharo & aromatis gratus, ut libentius sumatur, reddi. Probatur vinum in quo talpa decocta fuerit. Inter externa, pinguedinem quę destillat ab ansere dum assatur, prius infarcto multis muribus, valde quidam approbabat. Butyrum in quo scrophul. rad. contusa macerata fuerit aliquandiu, vel cocta commendatur. Hoc *Matthiolus* ita parare docet, radicem autumni tempore effossam, repurgatam, tusam, cum butyro recenti operculato fictili, in uliginoso loco, per quindecim dies reponit & dimittit, postea lento igne butyrum illud liquefacit, & percolatum asservat. Eadem scrophulariæ radix, uti & mures aliquot vel conjunctim, vel separatim in oleo sic macerari vel coqui ad eundem usum potuerunt. *Felix Platerus, Practic. 3, cap. 3 pag. 323.* & sequentibus.

Tres Bufones in oleo olivarum in vase terreo eoque lutato cocti, oleum faciunt præstantissimum ad Scrophulas: sed cujus vapores dum fit noxii sunt, quare ab iis cave, & probè vasa tua lutentur. Scrophulę primò arsenico admoto vesicante excotientur, pars deinde sublimati admotione corrodetur; & tandem oleo dicto utere, quod adhuc præstantius erit, si in eo salem bufonum infuderis. Hinc forsan orta sunt antiqua *Galliæ* insignia, quæ erant tres bufones, juxta multos Authores, cum Reges *Galliæ* hujus morbi curam suscipiant. *Petrus Borellus observ. 38. cent. 4.*

Quantam Scrophulis laborantibus opem ferat Paronychia folio rutaceo (quę *Baubino* est sedum tridactylites, seu alsine petræa) luculenter ostendit Nobilis *D. Robertus Boyle* Tractatu suo aureo *De utilitate Philosophiæ Experimentalis, par. 1. sect. 2.* Ubi refert se juvenem quendam vidisse, hoc morbo graviter afflictum, sine dolore, paucisque diebus vilissimæ hujus Plantæ in cerevisia infusæ beneficio quàm optimè curatum, sine ulla sensibili evacuatione humorem peccantem consumit, dolores sedat, discutit tumores, & ulcera sanat; ita ut ad hunc affectum oppugnandum mirabiles prorsus virtutes possideat.

Juvenis quidam viginti annorum longo tempore scrophulis in collo laborabat, eius curationem institui à lunæ oppositione usque ad conjunctionem, à coniunctione verò ad oppositionem intermisi, quia in rectè curandis strumis hæc tempora crescentis videlicet Lunæ & decrescentis, sunt observanda Medico. Curatus autem à me sic fuit, per singulos dies bis, mane nempe & vesperi perungi curabam totam strumam calente oleo sulphuris, postea calida lintea circumplicabam. Præter hæc singulis quatuor diebus exhibui mane spiritus vitæ aurei ℥i. quo multùm expurgatus fuit à phlegmaticis humoribus, atque his paucis subsidiis tumor indies decrescebat; & in quadraginta diebus totus evanuit, nec amplius recruduit, id quod etiam in multis aliis feliciter & veraciter sumus experti. *Martinus Rulandus, curat. 87. cent. 8.*

℞. Cineris spong. marin. ossis sepiæ, piper. long. cinnam. sal. gemm. pyrethr. nuc. cupress. gallar. cortic. quercus, flor. rof. rub. an. ℥ß. M. F. Pulvis, dosis ℈ii. vel ʒi. *Paulus Barbette, prax. lib. 2. cap. 2.*

Inter alia plurimùm valet spiritus salis armoniaci toties meritò laudatus internè, ut & externè iusto vehiculo mixtus. *Fredericus Dechers, not. ad cap. 2. lib. 2. prax. Barbettianæ.*

Sequens medicamentum mirificè valet ad sanandum Scrophulas apertas.

℞. Ol. laurini ℥i. ceruss. pulver. & aqu. vitæ lævigat. ℥i. alumin. rochæ ℥ß. salis communis ʒii. M. F. unguentum *Hier. Fabrit. ab Aquapend.* opera Chirurg. *part. 2. lib. 1. cap. 29.*

Accipiatur talpa & elixetur bene, deinde ad solem exsiccetur & pulverisetur, & cum melle albo conficiatur. Et fiant pilulæ in modum cicerum, & omni die

die serò dentur 4. vel 5. quousque materia scrophularum per secessum educatur, Juravit mihi *Henricus Anglicus*, quod pluries experimentum hoc probavit. Item pulvis florum genistæ in cibis & potibus sumptus scrophulas curat. Aliud ad idem. Accipe cavitas, & in qualibet illarum immitte iii. vel iv. guttas lactis titymali, & mitte eas in sereno aere sic per noctem jacere: manè vero dabis; quia mirabiliter valent; ducent enim ad 15. sellas vel plures. Et ego sum expertus hoc in pluribus rusticis robustis, quia materiam grossam & viscosam mirabiliter educunt. *Arnoldus* de *Villanova practic. lib.* 2. *cap.* 5.

Pulvis Magistri mei expertus ad gulæ botium, per cuius assumptionem infallenter curantur omnes bozuti.

℞. Ciner. spongiæ mar. & paleæ marinæ ossis sepiæ, piper. long. & nigri, zinzib. cinnam. sal. gemmæ, pyrethr gallar. spinæ rosar. an. ℥ii. M. F. pulvis, de quo æger sæpius de die & nocte in ore aliquid teneat, & paulatim deglutiat. Idem & cibis inspergi poterit. Item.

℞. Unam spongiam marinam optimè ad Solem exsiccatam, & pone eam cum centum granis piperis nigri in olla nova & comburantur in igne, donec fiat pulvis, qui misceatur cum mellis despumati q. s. ut F. electuar. molle. Iterum omnia remittantur ad ollam prædictam & comburantur ut prius, & iterum omnia pulverisentur, & cum melle conficiantur, & iterato adhuc similiter comburantur. Hoc facto tribus vicibus, iterum adhuc cum melle despumato conficiantur prædicta, & fac ex iis xxx. pilulas grossas ad quantitatem fabæ grossæ, & quolibet manè jejuno stomacho teneat unam ex iis, sub lingua, quousque per se cum saliva paulatim transglutiatur, & pro certo liberabitur. Has pilulas & pulverem suprascriptum extraxi à quodam libro secretissimo Magistri mei, quem clariorem omnibus aliis libris reputabat. Cor talpæ comestum per novem dies, vel ipsa talpa assata & comesta liberat à botiis & scrophulis. *Idem ibidem lib.* 2. *cap.* 4.

Quidam ad nos adduxit filiam suam tredecim annos natam temperamento sanguineo præditam, quæ ab undecimo ætatis anno menstruas purgationes patiebatur. Cum ab octo mensibus fluxio quædam in partem faciei dextram decubuisset, paucis postea diebus decidit in cervicem, ita ut glandula illius loci paululū tumefacta apparuerit. Ab eo tempore tumor sensim increvit, ita ut jam ovi anserini magnitudinem superaret. A præsentibus Medico & Chirurgo per duos menses multa præstita fuerent remedia, purgationes decocta sudorifica, causticum; tum parti admota remedia, primum resolventia & emollientia, postea suppurantia & attrahentia validissima: quibus nihil profectum est, imò contra tumor antea exiguus incrementum suscepit. Nos verò consilio inito cum *D. Delort* Universitatis Decano, & Chirurgo seniori, primùm eam misimus ad Thermas *Balerucanas*, ut iis uteretur in potu, balneo, & capitis embrocatione. Postea verò sequentia præscripta sunt. Pulvis arthriticus, addito zinzibere, sumendus singulis hebdomadis, venæ sectio post primam dosim pulveris; fotus ex spongia in aqua calcis expressa & arctè alligata per decem dies; suffumigium ex lapide pyritæ extincto in aceto fortissimo bis in die exceptum per infundibulum, cujus tubulus totum tumorem contineat. Post suffumigium, emplastrum de Vigo, quadruplicato mercurio, cujus singulis unciis addatur vitrioli *Romani* ℥i. bochetum sarsę sine vino per longum tempus, infusio ad bronchocelem in Pharmacopœa *Quercetani* descripta, tempore plenilunii usurpanda; aquę *Meynenses* per mensem pro potu, & fotu partis bis in die; postea emplastrum prædictum; ex eadem aqua fiat bochetum. Post reditum ab aquis, si tumor non fuerit discussus, aperiendus erit caustico. Omnibus remediis usa est, exceptis aquis *Meynensibus*: quia, cum reliqua nihil profecissent; imò tumor incrementum suscepisset, non fuit speranda salus ab hujusmodi aquis. Ideo ad apertionem statim veniendum censuimus, admoto caustico, supra escharam facta fuit incisio; & illicò erupit aqua tenuis & limpidissima instar aquæ fontanæ, ac tumor statim subsedit, ad planitiem parti oppositæ propemodum æqualem, quod nobis admirationem peperit, & observatione dignum

dignum censuimus. Similes enim tumores ab aqua productos, præter hydroceles & hydrocephalos, à nemine authorum descriptos existimo. Decem aut 12. horis ab apertione correpta est febre acuta, & magna fluxio facta est in partem cum inflammatione. Tertio die cessavit febris, post venæ sectionem bis factam & purgationem; cataplasma de mica panis tumori admotum, qui paululùm subsedit, & pus quoddam pituitosum effluebat, 13. dies ab apertione, exivit per ulcus cystis integra instar succi verè membranosa, & paucis postea diebus curata est. *Lazarus Riverius, observ. 76. cent* 1.

Quidam celebris ob scropularum curationem exhibebat decoctionem chamædryos in vini albi ℔i. ad ℔ii. consumptionem. Dosis cochl. vi. manè & vesperi per mensis spatium. Quo non proficiente, exhibebat infusionem rorismarini & linguæ cervinæ, an. M. i. in vini albi ℔. iv. per horas 24. & sumebat æger cochl. viii. bis in die, quo decocto fovebat etiam partes tumentes. *D. Hulse*, referente. *Ioh. Raio in Catalogo Plantarum Angliæ.*

SECTIO UNDECIMA.

Pro Scroti Gangræna.

VIr quidam honestus annorum circiter quadraginta, vino obrutus, cum repentè in Scroti tumorem, cum febre acuta & virium subita dejectione, incidisset, à Chirurgo vocato remedium petiit; qui cum livorem istius partis cum ulceratione totius penis, imò periculum, quod manifestam gangrænam deprehenderet, notaret, de cura sollicitus petiit consilium Medici. Ego vocatus, iniecto prius clystere, quoniam alvus à biduo non responderat, præscripsi cataplasma ex scordio, ruta, farina lupin. orobi cum oxymel. vino & similibus. Per os exhibui diasenam *Fracastori.*; & subinde aquam theriacalem, quòd malignitatem cordi communicatam observarem, sine hac enim vix respirare potuit. Die sequenti, deposito cataplasmate, cuticulam quam Epidermidem vocant, se paratam vidimus: tertio die scrotum sponte apertum; & circa vesper. aq. ℔x. effluxerunt, quarto die testes ex toto nudatos conspeximus; ceciderat enim scrotum a pectine usque ad perinæum. Hic quod facto opus deliberavimus, resiccantibus & incarnantibus remediis, quatuordecim dierum spatio tantum profecimus, ut non tantùm testes scroto muniverimus, sed & natura scrotum novis pilis vestiverit, glans peni redierit integra, omnia ulcera penis consolidata fuerint, & officium viri deinceps patiens præstare potuerit. Ego nec quisquam Medicorum nostrorum, similem nec vidit nec audivit: Luis Venereæ nulla suspicio, nunc inculpata fruitur valetudine. Ego Naturam potius in conservatione speciei quam individui sollicitam esse dixi: Studet enim perpetuitati, ut cum individuum servare non possit, speciem conservet, quod præstat partibus quibus subolescimus. *Petrus Holtzemius, observ. 76. cent. 5. Observat. Chirurg. Guil. Fabritius Hildan.* in sequenti observatione consimilis habetur Historia.

SECTIO DUODECIMA.

De Secundina derelicta.

POst Partum non rarò subsistunt Secundinæ, quæ nisi quam primùm expellantur, puerperæ certissimam minantur ruinam. Retinentur verò ob nimiam tunicarum densitatem & crassitiem, propter quam uteri parietibus firmius adhærent, ob earundem rursus intumescentiam, virium ex partu laborioso exolutionem, & oris uteri occlusionem. Causæ externæ sunt aeris frigiditas, odoramenta, terror aut timor subitò adveniens, & imperitæ obstetricis error, umbilicalem chordam præcidentis antequam secundina ex utero egressa fuerit.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Secundinis retentis.

MUlieri cuidam post partum, diutius in utero non sine periculo vitæ secundina relinquebatur. Meo monitu

oleo ligni juniperi gutt. xxx. sumpsit. Post quarum sumptionem mox secundinæ prodiere salubriter. *Martinus Rulandus curat.* 73. *cent.* 8.

Aliam quandam mulierem morti ferè ægrotantem ob secundinam à partu diu retentam, ilicò liberavi, secundinam solvi, & expuli, imponendo super umbilicum de oleo heraclio ℥iii. *Martinus Rulandus, curat.* 20. *cent.* 8.

Alteri mulieri in simili casu constitutę ex oleo nostro purgatorio tredecim guttas umbilico impono, mox olei succini gutt. octodecim, cum vini cochleari propino, quibus peractis statim secundina est projecta, & mulier sanata. *Idem, curat.* 65. *centuria* 3.

℞. Boracis ʒi. capiat cum ℥iii. vini albi, aut detur tantundem troch. de myrrha. *Petrus Forestus, Schol.* 80. *lib.* 28. *De Morbis Mulierum.*

Hoc pro mirabili secreto & experimento ac accepimus ad secundinam extrahendam, ad menses etiam suppressos; ad uteri suffocationem, ad molam quoque & fœtum mortuum educendum, atque expertum dicitur in iis quæ per quatuordecim dies vel plures secundinam è partu retentam habuere, quæ nullis modis ab ea exonerari poterant, donec hoc secreto ab obstetricæ, quæ id à Judeo Medico acceperat, curarentur. Sumebat folia levistici viridia, contundebat & succum exprimebat cum vino optimo Rhenensi; ejusque cyathum unum propinabat. Hyeme verò contundebat semina ejusdem, & modicè in vino ebulliebat, demum colabat cum expressione, & exhibebat quam fœlicissimè. *Petrus Forestus, schol. observ.* 32. *lib.* 28.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Secundina retenta.

PORri succus cum vino epotus mirificè ad secundinam educendam valet. Sed quod omnium efficacissimum hoc in casu semper felici cum successu comprobavimus est hujusmodi.

℞. Borac. mineral. ℈ii. troch. de myrrha ℈i. succi sabinæ q. s. F. bolus devorandus superbibendo decocti artemis. ℥iv. *Ioh. Zecchius, consult.* 68.

Ex obstetricum imperitia sæpius accidit secundinam post partum relinqui in utero, sed semper cum matris maximo periculo. Usu pulveris, quem *Forestus* commendat (è trochisc. de myrrha sem. viol. rad. dictamn. & rasura dactyli) quasdam Dei gratia liberas scio. *Gregorius Horstius, obs.* 58. *lib.* 5. *De Morbis Mulierum.*

Pulvis *Heurnii* supra descriptus, *Subsect.* 3 *sect.* 10. *lib.* 14. utiliter exhibetur.

Cuidam, quæ in secundinarum retentione inciderat, præscripsit Chirurgus quidam, ut ex capillis ipsius nonnihil adscinderetur, combureretur, & vino dissolutum propinaretur: quod cum præstitisset ægra, secundinas feliciter expulit. *Ioh. Marsinus, observ.* 5.

Remedium illud ad Secundas pellendas ἐξ ὄρβεων ἵππείων jam aliquoties nobis mirè successit. *Conradus Gesnerus.* Epist. annexa tractat. *Ioh. Bauhini De Plantis à Sanctis denominatis.*

Singularis profectò equi testiculorum ad secundinas depellendas est proprietas adeo quod testatur *Gesnerus* in *Epist.* Rusticum quendam in quinquaginta puerperis feliciter hoc usum fuisse remedio. Usus est & *Horatius Augenius* in pluribus mirabili eventu. Præstantissimum idcircò a gravibus authoribus judicatur remedium, nam & plurimis jam deploratis profuit. Capiuntur testiculi equi castrati, & frustulatim concisi in furno exsiccantur, quorum pulvis quantum capitur tribus digitis in jure bibendus datur: idque si opus est, bis aut ter repetitur. *Iul. Cæsar. Baricellus*, in *Hortu Genial. pag.* 297.

Dom. Hieronymus Animaus Antecessor meus, vir in praxi Medica, & imprimis quidem in affectibus Mulierum valde acceptus, vel ideo quoque, quia, quod maximè desiderant Mulieres, remedia facile parabilia & domestica ipsis familiariter præscripsit, & quidem multa *Germanico*. Is, inquam, pro secreto post se, relinquit ad pellendas secundinas, emplastrum ventri apponendum ex albumine ovi, & rubrica, quod quia valde astringit, meritò in dubium vocari posset, utrum non potius, fœtus tum-

tunicas intra uterum cohiberet, quam expelleret, sed quia musculos ventris constringit, qui antea ob parturiendi conatum & extensum uterum relaxati & in opere suo debilitati sunt, ideo credibile est tale emplastrum juvare. Musculi enim abdominis constricti & in se redeuntes, uterum quoque superius deprimendo, ad expellendas secundinas aptiores reddunt. *Vvolfgangus Hœferus, lib. 7. Herc. Medic. cap. 6.*

SECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Semine extinguendo.

℞. SEm. rutæ (quæ licet in fœminis genituram suscitet, in viris tamen extinguere experientia compertum est) sem. viticis, rad. irid. an. ʒi. sem. lactuc. ʒiiß. menth. sicc. ʒiii. sacch. ℥i. M. F. pulvis cujus ʒi. ex vino albo tenui detur duabus horis ante prandium per aliquot dies, hoc medicamentum est mihi valde familiare, & huic intentioni maximè accomodatum. *Ioh. Zecchius, consult.* 42.

SECTIO DECIMA QUARTA.

Pro Serpentis ictu.

RUsticus quidam à Serpente in stomacho vulneratus, verbasci folli contritis & admotis brevi tempore curatus fuit. Notando ergo est illius plantæ vis, & credibile est quod de Mustela fertur, quæ à Serpente vulnerata ad hanc herbam accurens, curatur. *Petrus Borellus, cent.* 1. *observ.* 27.

SECTIO DECIMA QUINTA.

De Serpigine.

SErpigo species est herpetis qui ἐν θηριώδης dicitur, de quo vide supra, *lib.* 8. *sect.* 9. *De Herpete.*

SUBSECTIO UNICA.

Pro Serpigine.

PRo Serpigine Puerorum maximè faciem occupante, hoc arcanum propo-nam. Creta pulverizata, & misceatur cum succo sempervivi ad crassitiem linimenti, quo locus inungatur: statim exsiccat serpiginem & phlyctenas, eo remedio diu ante nos Chirurgus quidam *Delpensis* commodè in pueris utebatur. *Petrus Forestus, schol. observat.* 5. *lib.* 5. *Obs Chirurg.*

Ad Serpiginem caput occupantem tria hic præscribam diversa medicamenta, inter se paululum differentia quorum alteram altero efficacius erit, istis te uti ita velim, ut uno post alterum ex ordine illito, diligens observatio fiat quodnam utilius sit magisque conveniat; nam isto comperto, cum eo ad sanationem usque procedendum. Primum hoc sit.

℞. Sulph. vivi ℥ß. ceruss. ℥iß. alum. crudi ℥. m. camphor. ℥. m. mercur. sublimat. gr. iv. aq. plantag. ros. an. ʒiii. vini sublim. ℥i M.S.A. Utere pro litu ad locum affectum cum penna. Alterum hoc esto.

℞. Rad. lapath. acut. concis. & macerati in aceto ʒvi. rad. chelidon. ℥ii. alumin. usti, salis, an. un. i. m. camphor. ℈. m. diapomphol. axung. suill. an. vn. m. cum succo plantag. F. linimentum ducendum in mortario plumbeo diu; quod leviter illinendum. Tertium sit hoc.

℞. Butyr. rec. insulsi ℥i. m. succi rad. lapath. acut. concis. & macerat. in aceto ℥i. m. succ. rad. scroph. ℥ß. coq. ad succor. fere consumptionem, tum adde ceruss. dr. i. alumin. ʒ. m. camphor. ℈i. sulph. & thur. an. ℈. m. album. ovi numero 1. subigantur in mortar. plumbeo ad formam linimenti. Addam & quartum, aquam nimium albam quam in serpigine comperi utilem, licet subacris videatur.

℞. Alumin. crudi ʒi. ceruss. ʒiß. camphor. ʒiß. mercur. sublim. ℈. m. aq. vitæ & plantag. an. ℥ii. M. illinatur penna. Applicentur etiam folia pinguia crassulæ maj. est enim vere medica & salubris ad id genus affectus herba. *Reinerus Solenander, consil.* 2. *sect.* 2.

SECTIO DECIMA SEXTA.

De Singultu.

SIngultus (Græce λυγμός in λύζω singultio) est motus convulsivus ventriculi studen-

ſtudentis excutere quod ſibi moleſtum eſt. Ejus cauſa eſt materia acris ventriculi orificium irritans & vellicans. Quidam volunt eſſe diaphragmatis & nequaquam ventriculi affectum, ex eo quod voluntarius eſſe poteſt, & omni tempore pro lubitu excitari; ut plurimum tamen produci ab affecto prius ventriculo ab acribus halitibus, vel flatibus, vel humoribus undecumque accedentibus, & quaqunque demum via ad membraneum diaphragmatis centrum penetrantibus.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Singultu.

VIr quidam poſt febrem continuam & fluxum ventris ac vomitum incidit in ſingultum, huic cum ab omnibus pro deplorato haberetur, decoxi ſemina anethi, carvi, portulac. & papav. alb. in cerevifia tenuiore, ex quo decocto tantum unum cyathum bibens, miraculi inſtar, præter omnium opinionem à ſingultu liberatus eſt. Alius laborabat ſingultu per triduum, pro quo *Ioh. Tiengius* decoxit. M. i. ſem. aneth. in nodulo ligati in pintis duabus cereviſiæ, quam æger bibebat calidè; prius tamen illum purgaverat. Poſt ſumptum anethi decoctum, ſtomacho applicabat ſequentes ſacculos in aqua calefacta poſitos.

℞. Flor. cahamæm. melilot. aneth. an. M. i. origan. calamenth. rutæ, an. M. ß. incid. & F. duo ſacculi, quibus remediis ceſſavit ſingultus. Oportet in ſingultu curando cauſam prius animadvertere. Sic ille, qui ſingultu habebat ex ventoſitate, ſequenti remedio evaſit.

℞. Philon. ℈i. diagalan. ℈ii. detur cum vino. Alteri & hoc ſequens profuit.

℞. Theriac. opt. ʒi. pulv. dictamn. ʒß. exhibitum fuit cum vino.

Novi vetulam octuagenarium, quæ per ſemiannum ſubinde ſingultiebat; remediis nihil juvantibus, niſi devorato loco ſano, quo ſe tantùm juvari aſſerebat. *Petrus Foreſtus, obſer.* 12. *lib.* 18. *De Stomachi Affectibus.*

℞. Sem. aneth. ℈iiß. ſem. papav. alb. ſem. portulac. an. ℈iß. M. fiat puppa quæ pendeat in cereviſia ordinaria, & fiebat hujus puppæ expreſſio, cum cereviſiam biberet, & ſingultus expreſſus fuit. *Idem, obſerv.* 29. *lib.* 6. *De Febribus Epidemicis.*

A Febre acuta quidam ſingultu laborans capiebat ſæpiſſimè ex julepo ſequenti.

℞. Hord. mund. M. i. ſem. quatuor frigid. mai. ſem. papav. alb. an. ʒi. ſemin. portulac. lactuc. an. ʒß. ſem. aniſ. aneth. fœnic. an. ʒi. flor. cordial. p. i. liquir. raſ. ʒiii. coq. in aqua pro ℔i. colatura aromatizetur cum ſpec. diagrid. frig. diarrhod. abbat. triaſantal. an. ℈i. addendo ſyrup. viol. ℥iß. ſyrup. acetoſ. citri, ex infuſ. roſ. an. ℥i. M. F. Iulepus, quo ſingultus ceſſavit. *Idem, obſer.* 31. *lib.* 7. *De Symptom. Febrium.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Singultu.

SIngultum hunc ob corrupti humoris acrimoniam & malignitatem in ventriculi tunicis reſiduam fieri ſtatim collegi, quam ob cauſam pro ejuſmodi materiæ evacuatione, tartar. vitriol. ℈iv. cum vino abſinth. præſcripſi, quo laudabiliter operante, ſed nec dum expultrice ſtimulata quieſcente, julapium *Foreſti* in hoc caſu commendatum (cuius deſcriptionem vide Subſectione ſuperiore) ordinavi. De quo ſæpius hauſtum conceſſimus, donec ad uſum laudani opiati accederemus, huius gr. iii. cum dr. m. theriac. & ʒi. Conſerv. roſ. permiſta dedimus, quo ipſo ad miraculum uſque periculoſum ſymptoma ceſſavit. *Gregorius Horſtius, obſerv.* 25. *lib* 1.

Remedio eſt ſi puppa ex anethi ſemine ac papaveris potui immittatur. *Io. Heurnius, ad aphor.* 13. *ſect.* 6.

Cauſa tollitur vomitu & purgatione. Inter purgantia hieram *Galeni*, qua non ſufficiente, hieram *Pachis* ſummis laudibus extollo. Ubi vero ſymptoma maximè viget, ego ſummo cum ſucceſſu diaphænico cum philonio romano uti ſoleo. Ab uſu horum ad evacuantia inſenſibiliter eſt deveniendum, quæ cum motu, id præſtant ſunt ſternutatoria, quorum materia ſatis nota eſt, quæ ſine motu, ſunt diatrion pipereon, diagalanga, ſed præcipua ſunt ſal. theria-

theriacale, & sal absinth. quæ hic sunt magnæ efficaciæ, quibus non conferentibus, ab usu olei ex calcantho in vino generoso dati non abhorrerem. Quando symptomata urget, ad medicamenta quæ ipsum respiciunt descendendum erat: ideo mivam cydon. simplicem atque aromatizatam laudo, sicuti theriacam, (vel quod magis probo) diagalangam, aut mithridatium cum philonio roman. castoreum etiam ex mulsa datum est præstantissimum, quod alligatum etiam ex *Tralliano*, veluti amuletum convenit. Medicamenta etiam externa in eundem usum sunt usurpanda; ideo profusio ipsius ventriculi facta cum oleo, in quo castoreum, styrax & mastiche, una cum vino cretico in duplici vase ad consumptionem vini coquantur, est maximi usus. Linimentum quoque ex mithridatio liquato in aqua ardenti mihi est ex usu, quibus non conferentibus una cum *Avicenna* sinapismos probo. *Jul. Cæsar Claudinus*, *consult.* 18.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Singultu.

PUer annorum circiter decem de ventriculi dolore conquestus, sine ferè intermissione, idque per octiduum dies noctesque singultiebat, ad me adductus, aquam nucum viridium cum raphano in aceto prius maceratarum extillatam propinavi, qualem vomitionis excitandæ gratia exhibere soleo. Verum etsi minimè vomuerit, tamen statim singultus desiit, & cum noctem denuò haustum bibisset, ab hoc symptomate perverso penitus fuit liberatus. *Felix Platerus, observ. lib.* 1. *pag.* 217

Chirurgus quidam æger factus, mox singultire cœpit, adeo continuatis vicibus dies noctesque, ut nec dormire, nec rectè loqui aut cibum capere posset ad extremum hoc pacto debilitatus, cum nil juvisset, & jam quasi in agone esset, dedimus illi non sine metu, ipso tamen summopere rogante, vomitorium satis validum chymisticum, quod ad manus erat, unde immensam bilis æruginosæ & nigræ copiam evomuit aliquoties, cessavitque singultus, ipseque sensim convaluit. *Felix Platerus, observ. lib.* 1. *pag.* 218.

Adolescens quidam febre hemitritæa correptus, singultu etiam perpetuo afficiebatur. Dedi vomitorium sequens.

℞. Radic. raphan. ℥ii. sem. atriplic. a. aneth. an. ℥i. F. decoctio in colat. ℥iv. dissolv. syrup. acet. simpl. ol. oliv. an. ℥i. bibat & fauces irritet digito vel penna ut vomat. Jussi ventriculi regionem fomentare decoctione absinth. in vino, addito pulvere cariophyll. item ventriculo apponatur crusta panis in vino madefacta, & pulvere cariophyll. aspersa, cum longioribus jam intervallis singultiebat, dedi iterum tale vomitorium.

℞. Ol. amygd. d. ℥i. ß. ol. aneth. ʒii. aq. nuc. virid. ℥iii. M. bibit, & denuo vomitio secuta est. Postea ventriculum inunxit ol. nucis mosch. & sumpsit Conserv. rosar. Deinde aliquoties purgatus tandem convaluit. *Idem, observ. lib.* 2. *pag.* 314.

Extra maximè convenit fotus ex aceto valde acri cum castor. piper. sinapi bene calido per spongiam ventriculo applicatus. *Rodericus à Fonseca, tom.* 2. *consult.* 27.

Puellæ cuidam tredecim annorum singultu laboranti exhiberi jubeo calomelan. gr. xvi. diagrid. gr. viii quo solo remedio affectus in totum sublatus est eodem die. *Lazarus Riverius, cent.* 3. *observatio* 42.

Vir quidam febre maligna laborans gravissimo singultu & ferè assiduo torquebatur. Vocatus in consilium, laudani gr. ii. præscribo cum emulsione quatuor sem. frigid. maj. in qua salis prunellæ ʒi. dissoluta fuit; intra horam cessavit singultus, nec amplius rediit. *Lazarus Riverius, observ.* 78. *cent.* 4.

Etemporaneum pro singultu remedium est thoracis compressio. *Ioh. Hartmannus*, *pract. Chymiatr. pag.* 176.

SECTIO DECIMA SEPTIMA.

Pro Siti intensa.

EPiscopus *Lodovensis* cum per aliquot dies Arthriticis doloribus conflictatus esset,

esset, subito dolores valdè imminuti sunt, eodemque tempore febris eum corripuit, cum siti inextinguibili, ita ut postquam duos cyathos aquæ bibisset, sitis nullo modo imminuta appareret. Existimavi hos affectus provenire ex retentione humorum, qui ad articulos antea ferebantur. Ad horum affectuum curationem præscripsi clysterem laxantem & refrigerantem, bis in die iterandum, tum etiam Phlebotomiam bis in die per biduum, & in singulis haustibus potus ordinarii, qui erat ex decocto hordei & graminis, dissolvebam salis prunellæ dr. i. spirit. vitriol. gr. xii. hisce remediis intra biduum sitis illa ingens extincta est, & febris admodum remissa, ac paucis postea diebus, blandis purgationibus, cum jusculis refrigerantibus, per intervalla usurpatis integrè restitutus est. *Lazarus Riverius*, *observ.* 37. *centur.* 3.

Vir quidam febre continua laborans, tam intensa siti vexabatur, ut crederet se esse unum ex bajulis illis *Parisiensibus* qui aquam per urbem circumferunt, clamabatque diu, ac noctu sic (*de l'eau*) sed cum sitis ejus nullis potuisset extingui remediis, cessavit sumpta ℥iß. salis prunellæ cum aq. communi. Alteri etiam eodem affectu laboranti idem profuit remedium, *Petrus Fachequus*, *observ.* 24.

SECTIO DECIMA OCTAVA.

Pro Spasmis Periodicis.

MUlier quædam in difficili partu convulsionibus corripiebatur, sanum tamen & salvum fœtum enixa est. Postea spasmi manuum pedumque recurrunt eodem ferè horæ momento vespertino, quo primùm in partu invaserant, servantque statum istud tempus per plusculas hebdomadas. Consultus ego dedi Pulverem *Marchionis*, in aqua hirundin. & cerasor. paroxysmo imminente circa vesperam in lecto sumendum, quo iteratis vicibus sumpto, à spasmis liberata fuit. *Thomas Bartholinus*, *histor.* 39. *cent.* 3.

SECTIO DECIMA NONA.

Pro Sphacelo.

FErmentum quod cerevisiæ calenti post quinque vel sex horas demitur, sphacelum sistit, experimento mierculæ *Batavicæ*, quæ Pistori, cui sequenti die crus amputandum erat, fermento super linteum illito, non sine Chirurgorum admiratione summa, naturalem cruri calorem conciliavit, continuatoque ejus per aliquot dies usu, ab omni labe miserum vindicavit: imminentem ex frigore gangrænam fæce cerevisiæ melioris extinctam in ancilla nostra vidi. *Thomas Bartholinus*, *histor.* 41. *cent.* 5.

SECTIO VIGESIMA.

De Sterilitate.

STerilitas (Græcè ἀγονία & ἀτεκνία) concipiendi est impotentia, partium genitalium, seminis, uteri, & sanguinis menstrui vitio proveniens. Ejus causæ aliæ sunt internæ, aliæ externæ: internæ sunt, vel ex parte uteri, vel ex parte seminis & menstruorum vel ex parte habitus corporis. Causæ ex parte uteri, sunt ejus cervicis nimia angustia vel amplitudo, ipsius etiam uteri immodica intemperies, sive calida nimium; semen exurens, seu sicca supra modum, illud arefaciens, sive demum humida, ob fluorem album præcipuè, omnium frequentissimam sterilitatis causam; in uliginoso enim & madido utero semen germinare nequit. Præterea sterilitatem inducunt uteri tumores omnes, præsertim hydrops, ulcera item obliquitas, perversitas & oris ejusdem clausura ob malam conformationem, coarctatio etiam ab omento pinguiusculo. Seminis vitio impeditur conceptus, quando vel nullum est, vel paucum, vel intemperatum, aut aliena & inimica conceptui qualitate præditum vel quia semini virili improportionatum existit. Sanguis item menstruus hanc calamitatem infert, ob ejus longam retentionem, vel immoderatum profluvium. Nimia denique corporis obæsitas vel gracilitas hic etiam partes agunt.

agunt. His addunt Authores occultam quandam dispositionem, qua nonnullę Mulieres steriles redduntur, sine ulla manifesta causa. Causæ externæ sunt nimius motus, nimia item quies, passiones animi, coitus invitus, amor enim conciliat genituram, intempestivus & nimius concubitus, Pharmaca etiam conceptum impedientia, fascina per Diabolorum mancipia inducta.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Sterilitate.

Comitissa quædam primo Matrimonii anno Filiam peperit, postea annis penè duodecim sterilis permansit. Subinde uterinis morbis divexabatur, nec menses decenter & ordine fluebant, ut curam illius susciperem rogatus, eam sic aggressus sum. Postquam itaque à mensibus repurgata fuerat, primùm fæces hac ratione expurgatæ sunt.

℞. Catholic. ℥i. dissolv. in aq. meliss. & cichor. q. s. ut F. Potio, capiat. Altero die vena brachii aperta fuit, tertio, quarto, quinto, & sexto diebus continuis præparante hoc syrupo usa fuit.

℞. Rad. aper. in vino albo macerat. an. ℥i. rad. rub. ℥ß. artem. matricar. nepet. puleg. utriusque fumar. summitat. lupul. an. M. j. cicer. rubr. p. j. flor. bug. anth. leuconii an. p. j. sem. sesel. siler. month. fœnic. an. ʒiß. passul. ℥ii. F. decoctio, in colat. adde sacchar. q. s. aromatiz. ʒi. cinnam. & ʒi. santal. citrin. F. apozema pro quatuor dosibus.

Septimo denuo purgata fuit sic.

℞. Pilul. aggregat. ℈ii. aurear. ℈ß. cum vino malvat F. pilulæ IX. Octavo, ut vires recolligeret, sumpsit hunc bolum.

℞. Conserv. rosm. ʒi. ras. ebor. ℈i. mosch. gr. ii. M. F. Bolus. Hisce peractis deinceps alternis diebus hoc electuario usa est bolum illius sumendo.

℞. Conserv. Satyrion, conserv. rad. eryng. an. ℥i. pistac. pinear. mundat. cons. flor. anth. an. ℥i. cortic. citr. condit. zinzib. condit. an. ℥ß. sem. eruc. bulbi, an. dr. iß. ras. ebor. dr. ii. coagul. lepor. rasur. cornu capræ, priapi tauri pulv. an. ʒi. pulv. diambr. diamosch. an. ʒß. ei nn cariophyll. macis, nuc. mosch. an. ℈ii. cum syrup. conserv. zinzib. F. Elect. interim topica matricalia adhibui remedia, pessaria duo primùm, quæ duabus noctibus in sinu uteri retineret.

℞. Spec. tripher. magn. sine opio, spec. benedict. agar. crasso modo triti, an. ℥i. sem. nigell. roman. ʒii. cum succo mercuriali, F. Pasta, impleantur duo sacculi & utatur.

Cum instaret septimana, qua menses fluere debebant, saphænam aperiri jussi, & ut menses sic expectaret. Absoluta mensium purgatione curam denuo aggressus sum. Insessionem talem illi pręscripsi.

℞. Rad. alth. M. ij. rad. valerian. enulæ rubiæ maj. an. M. i. fol. majoran. artemis. nepet. chamædr. chamæpit. fol. lauri, vinc. pervinc. puleg. origan. an. M j. flor. chamæm. meliss. sambuc. an. p. ii. sem. lini fænugræc. an. ℥i. sem. carvi ℥ß. bulliant in aqua adde lixivii mensur. ij. sedeat in hoc balneo noctu cubitum itura per horam unam, ventremque inferiorem ad umbilicum usque immergat calidè, dein egressa & abstersa calidis pannis, in sellam perforatam sedeat, in eaque fumum sequentem per quartam horæ partem imo ventre excipiat.

℞. Troch. gall. & alipt. mosch. an. ʒß. styrac. calam. ladan. benjoin. an. ʒiii. lign. Aloes santal. citrin. an. ℈IV. rad. pœon. ʒß. mosch. ambr. an. ℈ß. cum laricea, F. trochisci pro fumo ponder. ʒii. imponatur unus carbonibus, surgens è sella & in lectum decumbens inungat regionem sub umbilico sequenti unguento.

℞. Ol. nardin. moschæl. an. ℥iii. pingu. ed. gallin. anser. an. ℥i. fol. lign. Aloes, zinzib. zedoar. an. dr. ii. macer. nuc. mosch. cariophyll. an dr. iii. ros. stœchad. schænanth. an. dr. m. castor. dr. i mosch zibeth. an. gr. VI. F. unguentum, inungatur, & postea dormiat. Hunc processum balnei suffitus & inunctionis eo modo per dies septem continuet, verum duobus postremis diebus, postquam hisce usa fuerit, & in lectum se composuerit, pessarium hoc in sinum uteri immittat, totaque nocte retineat.

℞. Ma-

℞. Mastich. dr. i. m. styrac. liquid. ℈ iv. cicer. rubr. dr. m. vitell. ovor. crud. q. s. F. duo Pessariæ. Post usum postremi Pessarii, ea nocte corpus membraneum crassum, latum, & fibrosum rejecit, quod, quia inde mirè se levatam sentiebat, multis annis gestasse, & pondus & gravamen inde sensisse prædicabat. Jussi ab usu omnium medicamentorum abstineret, donec mensium tempus præteriret, quod cum advenisset, nec menses fluerent, statim se gravidam suspicabatur, jussi emplastrum sequens in pectinis regione noctu gestare.

℞. Mass. empl. pro matric. ℥i. de mastich. ℥ m. hypocyst. acaciæ an. dr. i. ros. rub. dr. m. santal. omnium an. ℈ i. styr. calam. benjoin. troch. gall. & alipt. mosch. an dr. i. malaxentur oleo moschæleo, F. emplastr.

Ex nausea, vomitu & mensium retentione gravida esse quoque opinatus sum, nec me opinio fefellit; nam mox ventris & mamillarum intumescentia ejus rei fuerunt indicium filaque post nata id confirmavit. Hæc cura laudem non exiguam mihi apud magnates peperit. *Felix Platerus, observ. lib.* 1. *pag* 270.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Sterilitate ob uteri humiditatem.

℞. Cinnam. cardamom maj. croci, cariophyll. macis, cyperi, nuc. mosch. cumini, lign. aloes, piper. long. cass. ligneæ, an. ℈ ii cubeb. doronic. an. ℈ iv. ambr. mosch. balsami an. dr. i. sacch. albiss. ℔ i. m. vini malvatic. aqu. bugl. & meliss. an. q. s. F. electuar. de quo capiat omni sero quando vadit dormitum cochl. j. Est hoc expertissimum, quod cum hoc quod calefacit, exsiccat matricis humiditates, ad imprægnationem solemniter disponit, & non solet me decipere.

℞. Galliæ mosch. castor. bdell. ladani coagul. lepor. nuc. mosch. an. ℥ m. coq. diu in aqua, in qua lavetur aut suffumigetur cum ea.

℞. Testiculum verri exsiccatum unum, testiculor. vulpis paria iv. testicul. lepor. par. v. galli para vj. matric. leporis x. cerebra passerum, 60. rad. pastinac. sylv. carsluorum, satyrionum, omnium cum sacch. conditor. ras. ebor. an. ℥ ii m. cinnam. electiss. ℥ iii. veretri tauri non nigri, pinear. dactyl. nucis indæ, an. vn. ii. piper. long. zinzib. flor. rorismar. an. ℥. m sem. sesel. dr. i. sem. urtic. cariophyll. croci, macis, galang. cyperi, nuc. mosch. cass. lign. cubeb. doronic. nepit. sem. mercurial. masculi, fol. indi, mosch. ambr. an dr. i. sacch. alb. dissolut. cum aq. nepit. ℔ vi. F. electuar. quod prolificativum est mirabile à me expertum: utatur mane jejuno stomacho, & etiam quando intendit copulari viro. *Bartholomæus Montagnana, consil.* 207.

Purgato ut decet corpore, ego maximè comprobo hanc confectionem; si eius ℥. m. cum vino generoso tribus vel quatuor diebus continuis jejuno ventriculo, ante mulieris cum viro concubitum propinetur.

℞. Mosch. ambr. an. gr. iii. castor. dr. m. lign. aloes, cinnam. cariophyll. ras. ebor. an. ℈. ii. spic. piper. long. an. dr. m. doron. zedoar. galange an. dr. i. sacch. vel mell. q. s. F. mixtura S. A. utilem etiam imò omnium efficacissimam hunc in usum confectionem nunc describendam inveni.

℞. Satyrii ʒ ii. spec. diamosch. d. ras. ebor. an. ℈ ii. uteri lepor. siccat. & pulv. ʒß succi salviæ depurat. succ. herb. tabac. an ℥ß. sacch albiss. in aq. artemis. q. s. fiat confectio in rotulis: cujus ʒ ii. mulieri exhibeantur desinentibus mensibus, tribus diebus continuis hora una ante cœnam, superbibendo ℥ ii. vini generosi.

℞. Zinzib. cinnam. spic. nard an. ʒ i nuc. mosch. macis, benjoin. styrac. an. dr. i. cariophyll. ladani an. dr. m. castor. ℈ i. cum terebinth. F. trochisci quibus uterus suffumigetur.

Si adhuc non concipiat, repurgatio iterum leniter corpore, guajaci decoctum triginta diebus aut pluribus accipiet in hunc modum paratum.

℞. Lign. guajac. ℥ v. salsæparill. ℥ i. aquæ communis ℔ ix. infund. horis viginti quatuor. Deinde bulliant ad consumptionem medietatis; in fine add. artemis. matricar. salv. beton. an. p. i. coletur & usui servetur. *Ioh. Zecchius, consult.* 67.

Capiat sæpius in die de morsulis his conceptionem facilitantibus.

℞. Rad.

℞. Rad. satyr. rec. eryng. an. dr. ii. pinc. ar. mundat pistaceor. an. dr. ii. m. cortic. citri, zinzib. an. dr. i. sem. eruc. siler. mont. pastinac. syl. cineræ, an. ℈ii. coagul. lepor. priapi tauri, an. dr. m. cinnam. cariophyll. an. ℈i. cum sacch. rof. tab. solut. in aqu. meliss. rof. & bugl. q. f. F. confectio in rotulis. *Ioh. Petrus Lotichius, observ.* 14 *cap.* 1. *lib.* 5.

SUBSECTIO TERTIA.

De Sterilitate.

INter alia si vino myrrhato, quod veteres in deliciis habuerunt, hoc tempore non careremus, insessos ex eo factos cunctis aliis anteferrem; sed si loco ipsius vinum generosum capiatur, eiq; myrrha, & aristolochia, artemisia, rosa, & cupressus incoquantur, atque ex ipso percolato insessus utero de more paretur, magnam utilitatem esse sequuturam credo: sic enim simul & nimiæ humiditati, recentricis infirmitati, uteri oris obliquitati, & consequenter sterilitati succurri posse sperandum est. *Hieronymus Mercuralis, consult.* 93. *tom.* 1

Peracta corporis purgatione, & muliere à menstruis mundata, statim mane & sero per duos dies sumat. hanc evaporationem, quæ mirabilis est, & nunquam vana est inventa nam mundificat matricem, & eam ad conceptionem disponit, & continet quam plurima simplicia juvantia manifestis & occultis qualitatibus.

℞. Sabin. lauri, rorismar. fol. citri, matricar. menth. symbr. bistort. rad. petrosel. liquirit. fœnicul. aspar. meliss. absinth. origan. quatuor anodyn. salv. sambuc. matrisylv. an. part. æq. semin. anis. cumin. cubeb. galang. an. ℥i. bull. in aq. in vase benè obturato, & post accomoda embotum per cannam perforatam, & sumat fumum in utero. His pluries factis duobus diebus, coeat cum viro suo manè. Si adhuc non concipiat mulieri suffumigetur hoc mirabili suffitu manè & serò per duos dies à menstruis.

℞. Mosch. ambr. an. gr. x. lign. aloe ʒß. gummi olivar. dr. ii. cinnam. el. ʒi. myrrh. dr. m. gall. mosch: gr. xv. pulv. sassafr. ʒii. terebin. & gummi pini, q. f. F. suffitus; Hoc facto, utatur nocte mulier hoc Pessario.

℞. Pulv. liquir. & matric. lepor. exsiccat. an. ʒi. stercor. lepor. & cumini, an. ʒii. spicæ, myrrhæ, & amomii an. ℈i. coagul. lepor ʒiß. ladam q. f. contundenda con. und. & in petia ligentur, & imponantur. Ad omnem sterilitatis causam valet ex *Democrito*, ut tam vir quàm mulier per aliquot dies bibant ad ℔ß. juris galli veteris cum dr. i. pulv. testiculi verris seu apri siccati in umbra; & est secretum rarissimum & valde expertum. Uterus leporis siccetur, & cum vino detur in potu, vel decocto sassafras per decem dies, maxime cum à menstruis mulier est purgata; vel ex *Rhasis & Avic.* urina Elephantis mirabilis est, maxime de serò bibita cum mulier est vicina conceptui. Ad idem valet radix bistortæ vel imperatoriæ cum vino bibita plures dies: ad idem ex *Savonarolle* dens Pueri septem annorum in auro vel argento gestatus in brachio, vel lapis aquilæ. Ad eandem intentionem valent infrascripta simplicia, quovis modo sumpta, vel in pulvere, vel in elect. nimirum satyrion herba, radix lapathii, matris leporis, porci, rasura eboris, coagulum leporis & stercus ipsius, & vulpis, sem. sese. pastinaca, urtica. Sic *Galenus* 3. *De remediis paratu facil. cap.* 190. Leporis uterum frige, tritamque assidue propina; cum stercore vulpis & sevo bubulo inunge mulieris virique genitalia. Mihi maximè familiaris est hæc conserva.

℞. Pulv. ras. ebor. ʒi. pulv. sesel. dauci, an. ʒii. coagul. lepor. ℈ii. conserv. borrag. & anthos, an. ℥ii. M. Post menstrua sumat mulier. Fœcundissimas quoque reddit mulieres, ut ex Historiis *Ægyptiorum* habetur, haustus succi salviæ domesticæ ad. ℥iv. cum modico sale, maximè post menses. *Epiphanius Ferdinandus, histor.* 95.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Sterilitate.

SUmmæ efficaciæ creditur secundina mulieris exsiccata & in pulverem redacta,

dacta, ac ℥i. exhibita, alii pro secreto habent pulverem ex hepate & testiculis porcelli, quem solum scropha edidit; eumque sterilitatem arcere asserunt, tam in viris quàm mulieribus.

Matthiolus in *Dioscorid.* Ammi semen prædicat his verbis; ammi legitimi semen, quod ex *Alexandria* affertur, mirificè præstat ad mulierum sterilitatem, nam compertum est hujus tantùm seminis auxilio plures prolificas affectas: siquidem si propinetur mane ℥i. pondere ex vino meracio, aut carnium jure in tenuem pulverem contritum, alternis diebus, tribus horis ante cibum, futuram pollicetur prolem. Sed oportet maritum cum uxore rem habere iis tantum diebus, in quibus illa semen non ebiberit.

In quibus mulieribus viscerum calefactio timetur, rasura ebor. erit utilissima ad ℥i. cum vino albo sumpta, per quatuor aut quinque dies post purgationem menstruam Essentia satyrionis hic maximè excellit, si ea ad ℈i. vel ii. usque ad ℥i. in vino malvatico exhibeatur ejusdem etiam sal valde efficax est ad ʒß. cum vino malvatico post purgationes menstruas exhibitum.

Aqua stillaticia sequens est valde efficax.

℞. Cinnam. cariophyll. nuc. mosc. mac. an. ℥i. cubeb. piper. long. galang. zedoar. sem. ammeos, sesel. an. ℥ß gran. juniper. dr. i. vini albi generosi, aq. rorismar. majoran. meliss. an. q. s. stent in digestione per sex dies, postea destillentur, ac mane & vesperi cochlear. i. vel ii. exhibeantur. *Lazarus Riverius, prax. medic. lib. 15. cap. 15.*

Sterilitatem experimento abolet, teste *Mermanno*, hoc vinum medicatum.

℞. Lign. indic. ℔ß. sar. parill. ℥iv. sassafr. rad. chinæ, liquirit. an. ℥ß. cortic. lign. dr. v. turbith. dr. iii. rhei el. dr. ii. fol. sen. ℥iß. zinzib. cal. arom. an. dr. iß. rad. ireos dr. ii. flor. veronic. beton. an. M. i. affund. vini rhenani ℔x. & bibat quotidie ℔ß.

Vel præmissis, purgationibus, & balneis, & suffitu, &c.

℞. Ol. nardin. moschæl. an. ℥iß. ol. cheirin. dr. x. spec. diambr. diamosch. d. styrac. liq. an. dr. ii. Ambr. mosch. zibeth. an. gr. iv. cum pauca cera. F. linimentum, quo uteri regio illiniatur. *Vvolfgangus Hæferus, Herc. Med. lib. 7. cap. 2.*

Lemnius refert obæsas mulieres sale vegetabili destituta steriles, moderato salis condimento fæcundas fieri. *Idem, lib. 2. cap. 1.*

Imprimis hic utiles sunt thermæ naturales sulphureæ, bituminosæ, aluminosæ, nitrosæ, ad quas plerumque feminæ steriles tanquam ad Asylum confugiunt, & quidem sæpe non sine fructu. *Daniel Sennert. pract. lib. 5. part. 2. sect. 4. cap. 2.*

Pilularum ex terebinthina usus vere & autumno, frequenter satis ex usu, sterilitati medetur. Nobilis mulier Medicorum consilium secuta, hac arte & ingenio sterilitatem vitasse se affirmavit: frequenter devorabat pilul. unam ex tereb. optima præsertim ineunte vere, per tres menses, & exacta æstate, initio autumni, per tres alios menses: quod creditu non est difficile; maximas enim dotes & opportunitates terebinthina est consecuta: ut facile in pilul. formam reformetur, in decocto convenienter elixanda est, ut facilius ducatur, & consistentiam acquirat formandis pilulis utilem. *Guil. Ballonius. consil. 30. lib. 3.*

Mulierem, quæ nunquam conceperat, quamvis innumeris medicamentis usa esset. *Joh. Veslingius*, à morte sectam, vidit tumore uteri laborasse, membrana propria materiam sebo similem continente, quem ideo inter sterilitatis causas meritò referendum censebat; ejusmodi steatoma uteri fundo adnatum visum quoque notavit. *Ioh. Rodius, cent. 3. observ. 46. Georg. Hieron. Velschius, observat. 72.*

Mulieres quædam, quæ per multos annos sine conceptione steterant, frequenti usu balnei & electuarii sequentis tandem impraegnatæ sunt.

℞. Fœnugræc. ℔. ß. artemis. sicc. ℥ii. beton. nepitæ, majoran. an. ℥v. avellan. tostar. ℔. i. zinzib. cinnamom. cariophyll. piper. long. gran. paradys. an. ℥iv. nuc. mosch. nuc. cupress. an. dr. ii. mosch. fini ℈i. mell. despumati ℔. ii. F. Electuar. quo utatur mane & sero. *Arnoldus de Villanova Tract. 2. de Sterilit. cap. 8.*

SECTIO VIGESIMAPRIMA.

De Sternutatione.

STernutatio (Græcè Πταρμὸς in πτάρω sternuo) est flatuosorum spirituum, acriumque vaporum cerebrum offendentium violenta & involuntaria per nares expulsio. Causæ internæ sunt humores, & vapores à cerebro ad nares delabentes. Externæ verò radii lucentis Solis, vapores è cepis, allio, sinapi, raphano, &c. & medicamenta ptarmica naribus admota.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Sternutationem molesta.

JUssi ut per nares sæpe attraheret lac tepidum, quod cum ter quaterve fecisset, miraculi instar, statim cessavit sternutatio. Credebam enim ex acris Catarrhi descensu ad nares sternutationem irritari, neque mea opinio me fefellit, nam ex lacte tepido per nares attracto, salsedo & acrimonia quæ nares pungebat, mitigata fuit, & sternutatio molesta ablata. *Petrus Forestus, observ.* 127. *lib.* 10. *De Cerebri morbis.*

SECTIO VIGESIMASECUNDA.

Pro Stomachi ardore.

CUratio hujus mali duobus perficitur: Primum est, ut ardor ille sedetur; alterum, ut causa tollatur, ne idem malum revertatur. Prius perficitur iis quæ fervorem humorum temperant, & ebullitionem tollunt; unde datur conserva rosar. fructus acidi, & eorum succus, ut malum citrium, granatum, berberis, vinum absinthites, panis medulla, aceto, & aliis succis acidis imbuta. Vel,

♃. Conserv. ros. vitriol. ℥ß. cydon. condit. ʒii rob. ribes ℥ß. spec. diatrion. santal. diarrhod. abbat. an. ʒ. m. syrup. cydon. q. s. F. Electuar.

Imprimis verò utilia sunt quæ istam ebullitionem tollunt, humorem quasi imbibendo & præcipitando, vel ut facilius deferveat, faciendo, aut ejus qualitatem tollendo; in quem finem præcipuè commendatur creta alba, quam vulgus etiam inter ὑπόφυσα numerat, nux mosch. bolus arm. oculi cancri, C. cervi, lapides carpionum, grana thuris. Hinc sequentia commendantur.

♃. Nuc. mosch. ʒi. cretæ ʒii sacch. ʒiii. F pulvis, dosis ʒß vel ʒi.

♃. Nuc. mosch. macis, rosar. an. ℥ß. sacch. alb. ℥i. cretæ ʒii. F. Pulvis. Vel,

♃. Nuc. mosch. ʒß. croci gr. ii. C. cervi usti ℈ii. cret. ʒß. sacch. in aq. portulac. dissolut. q. s. F. rotulæ. Vel,

♃. Cretæ ℥i. bol. arm. ℈ii. ros. rub. margar. præp. an. ʒß. macis ℈i. sacch. alb. in aq. dissolut. q. s. F. Morsuli. Vel,

♃. Conserv. ros. vet. ℥i. ocul. cancri præp. bol. armen. an. ʒx. cum syrup. cons. nuc. mosch. F. Electuar. *Daniel Sennertus, practic. lib.* 3. *part.* 1. *sect. c.* 16.

SECTIO VIGESIMA TERTIA.

Pro Stomachi dolore.

AD virum quendam accitus stomachi dolore vehementi laborantem, cum decoctum flor. chamæm. in cerevis. communis præbuissem, emissis ructibus, & in sudorem solutus, incantamenti instar omnis dolor evanuit; ut nullis aliis præsidiis opus fuerit uti. *Petrus Forestus, observ.* 20. *lib.* 18. *De Stomachi Affectibus.*

Preceptor meus *Elidaus* hoc sequenti medicamento utebatur.

♃. Electuar. de dactyl. seu diaphænic. ℥ß. philon. rom. ℈ii. cum aqua chamæm. fiat Potio. Hoc etiam in simili casu adhibuit.

♃. Elect. diaphænic ʒvi. philon. rom. ʒi. aq. flor. chamæm. ℥iii. F. Potio.

Nos mulierem quandam simili dolore correptam, cum elect. diaphænic. & alia non iuvarent, hoc solo fotu curavimus.

♃. Rad. alth. ℥ß. flor. ros. rub. chamæm. summit. absinth. an. M. i. coq. in aq. chamæm. & aq. communis, q. s. pro ʒiß. in fine addendo vini Rhenens. opt. aq. ros. & aceti, an. parum. F. Fotus; quo omnis dolor cessavit; adeo illud medicamentum

approbavit; ac divinum appellabat ut memoriæ inscriberem, ut alios simili malo laborantes à dolore curarem. Alia etiam mulier dolore stomachi intolerabili cruciata, post remedia universalia, hoc sequenti fotu ab omni dolore incantamenti instar fuit liberata.

℞. Absinth. commun. & roman. flor. chamæm. rof. rub. menth. exsiccat. an. M. i. sem. sumach. myrtillor. an. ℥. m. flor. melil. p. i. coq. in aq. pro ℔i. m. colat. adde spec. diarroh. abb. ℈ii. m. aromat. rof. ℈i. aq. rof. ℥ii. aceti rof. ℥im. iterum semel bulliant, & F. fotus pro ventriculo *Petrus Forestus, observ. 23. lib. 13.*

De expertis ad stomachi dolorem est hoc.

℞. Pulv. Cariophyll. ℈ii. aq. decoct. origan. ℥iii. sacch. alb. ℥i. detur calidum in potu in aurora. Solet sedare stomachi dolores, & singultum à frigido provenientes. *Barth. Montagnana; consf. 10.*

Pro stomachi dolore causato à jecoris fervore, & ventriculi algore, nullum mihi tutius medicamentum videtur rheo; quod & crudam pituitam & bilem clementer expurget, obstructionesque mirifice summoveat, quare si bis saltem in mense bolum ex rhei ʒi. & tantundem spec. hier. gal. melle rosato solvente paratum devoraverit, nulla purgatio tutior efficaciorque deprehendetur ad doloris præcautionem. *Joh. Zecchius, consult. 55.*

Qui de oris ventriculi dolore conquerebatur, vir effœminatus evomere non potuit. Cæterùm ab injecto clystere, quo alvus rectè respondit, ℥iii. aquæ florum chamæmeli calidæ ebibit, à cujus potione dormivit, & optime valere dixit. Et sanè destillatitia chamæmeli aqua pro leniendis ventriculi & intestinorum doloribus præcipua medicina. *Amatus Lusitanus, curat. 39. cent. 5.*

Pro stomachi inflatione. Ego aqua zedoariæ, observatis observandis, frequentissimæ utor, & sic mulieribus & virginibus hystericis pariter succurro. Addo, suavitatis gratia, man. chr. per *Vuolfgangus Hœferus, Herc. Medicin. libr. 3. cap. 1.*

Aqua zedoariæ ita fit.

℞. Zedoar. ℔. i. excorticetur; & incid. adde anisi ℔. m. vini mensur. ii. Stent per 14. dies. F. destillatio in B. M. Reiterata vice superaffundo primam destillationem. De hac aqua, urgenti admodum ventriculi inflatione, capiat cochl. 1 ut etiam lipothymiis & cordis palpitatione supervenientibus. *Gregorius Horstius, libr. 5. observat. 1.*

SECTIO VIGESIMA QUARTA.

Pro Stomachi Exulceratione.

CVm aliquando vir quidam ab imperito Medico purgantem medicinam hausisset, cui ad acelerandam evacuationem acria quædam & erodentia fuerant admissa; tantus dolor ventriculi ortus est, ut trium hebdomadum spatio per os nihil fere sine immani loci exulcerarati dolore assumere potuerit, & fame pene enecaretur; Medicis incassum laborantibus, tandem quod propria ratio & experientia suggessit, usus est tragacanto cum aq. flor. rorismar. misso, cujus fragranti tenacitate ulcus consolidatum, & multos postea annos vixit incolumis. *Thomas Bartholinus, histor. 21. cent. 6.*

SECTIO VIGESINA QUINTA.

Pro Stomachi imbecillitate.

℞. CAssiæ ℥ß. spec. hier. ʒiii. cum sacch. F. bolus, sumat in aurora, nullum est medicamentum præstantius adducendos vitiosos humores in ventriculo hiera ipsa. Sequenti die pro præparatione humorum sumat in aurora ℥i. oxymel. simpl. postea reiteretur bolus hieræ, præterea pro roborando ventriculo externis utatur hoc linimento.

R. Ol. nard. mastich. an. ℥i. m. vini gener. ʒii. bulliant ad consumptionem vini: deinde adde pulv. mastich. cinnam. pulv. absinth. an. ʒi. cum cera. F. linimentum: quo illinatur stomachus ante cibum. *Roder. à Fonseca, tom. 1. consult 67.*

SECTIO VIGESIMA SEXTA.

De Stranguria.

Στραγγουρία (in στράγξ gutta & οὖρον urina) est urinæ guttatim facta cum vel sine dolore & continuo ad mingendum stimulo, excretio: Causæ sunt humores acres, calculus, intestini recti, uterique inflammatio, pus à renibus ad vesicam transmissum, quæ omnia expultricem vesicæ facultatem, propter affectum: sphincterem, stimulando, hunc introducunt affectum: causæ externæ vini, cerevisiæque fæculentæ potatio, crudorum alimentorum leguminumque esitatio, &c. mixtus est affectus ex ischuria & dysuria.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Stranguria.

Mihi adhæsit Stranguria cum insigni dolore, ultra tres septimanas & nihil æque juvit, ac decoctum malvæ cum syr. viol. quo alios multos postea simili malo laborantes curavi. Verum cum postea urina facilè efflueret ob debilitatem vesicæ nimis fortasse relaxatæ, à decocto illo abstinui; & vesicam roboravi inunctione olei myrtei & mastich. *Petrus Forestus*, *obs.* 4. *lib.* 25. *De vesica morbis*.

Quidam stranguria laborans, consulente *Antonio Harvero* Medico *Hagbano*, brassicam rubram decoxit cum jure vervecis, eoque jure utens, insperso pauco pulvere nuc. mosc curatus fuit; fortè ex frigiditate hoc malum contraxerat. Chirurgus *Harlochius Delphensis* hoc modo stranguriam tollebat.

℞. Fol. chamæm. thymi an. q. s. fol. senæ ʒii. coq. in aq. chamęm. hujus expressionis cyathum propinabat: ad causam frigidam rectè valere arbitror: verum Pharmacopœus meus, cum aliquando stranguriam pateretur, ex largiore potu vini; capiebat aquam rosac. cum album ovi concussam, ad medium scutellę ebibebat, quo seipsum, tum alios curabat: alius cum modo stranguria afficeretur, ex muliercula consilio decoxit flor. chamæm. cum lacte bubulo; & ita seipsum curavit, lac ardorem mitigabat, & flores chamæm. lotium provocabant. *Petrus Forestus*, *observ.* 23. *lib.* 25.

Mihi semper profuit vinum rhenanum ad stranguriam propter recentem cerevisiam illatam: quod si in pagis degens, ubi vinum non esset, apud ægros, cogebar cerevisiam bibere recentem, sumpta nuce myristica, ab hoc malo levabar: cum ex cerevis. rec. stranguriam quidam incurrisset, solo sevo candelę umbilico inuncto, se ipsos curabant: alii solo cochleari oxymel. epoto, id malum a se depellebant: sed & foliorum ribes nigræ odor, multoque magis eorundem decoctum id vitium emendare expertum habemus. *Idem*, *observ.* 2. *lib.* 25.

Stranguriam lapides cancrorum sanare docet. *Joh. Helmontius*, *tractat. à sede animæ ad morbos*.

Datur decoctum malv. & emulsio 4. sem. frigid. & papav. alb. *Ioh. Heurnius aphor.* 22 *sect.* 3.

Manè & principio mensæ utatur hoc potu ordinario.

℞. Sem. alth. malv. ad ʒiii. cicer. rubr. rec. ℥iii. sem. 4. frigid. maj. an. ʒiii. hord. mund. p. ii. caric. ping. numero 9. sebest. rec. numero 7. liqu. ras. ℥vi. F. decoctio in aqu. ℔iv. ad medietatis consumptionem, quotidie manè & vesperi ʒß. sequentis pulv. admittat.

℞. Trochisc. alkikengi cum opio ʒiii. oculi cancri ʒi. sacch. penid. ℥ß. M. F. pulvis superbibat de hoc liquore.

℞. Syr. viol. iujub. an. ℥ß. spirit. terebinth. gt. v. aq. parietar. viol. alth. an. ℥iß. M. pro mitigatione doloris penem affligentis, hoc fomento utatur.

℞. Flor. malv. verbasc. viol. alth. an. M. i. sem. lini fœnugræc. an. ℥iß. farin fabar. ℥ii. coq. in s. q. lactis vaccin. pro fotu. Hoc verò inungatur.

℞. Mucilag. sem. lini fœnugræc. extract. cum aq. portulac. an. ℥ß. pomac. opt. ℥ß. vitell. ovor. numero 2. camphor. ℈ß. opii gr. v. butyr. rec. & insulsi q. s. F. linimentum. *Joh. Petrus Lotichius*, *observ.* 9. *cap.* 5. *lib.* 4.

Vir senex 81 annorum, cum juvenis esset, nec non, post vini potatione delectabatur, sed haud alterius quam *Rhenani*, cujus su-

subinde multas amphoras bibere poterat citra ebrietatem. Hic post sexagesimum ætatis annum temperantius vixit; præteritis verò octoginta vitæ annis, etiam quàm antea parciùs multò, & rarò admodum vino *Rheneno* usus. Tandem verò nec bibere citra offensam potuit: Si quando enim *Rhenanum* eum bibere contingebat etiam in exigua quantitate, ne copiosè, mox illi urinæ stillicidium valde molestum fuit. Ab aliis vinis, ut *Gallico*, *Hispanico*, aut rubro, non offendebatur. Repertum fuit remedium, sed quod non nisi præsenti malo succurreret. Quotiescunque enim ad *Rhenani* vini potum revertebatur, mox iterum urinæ stillicidium accedebat. Profuit tandem ex ovorum testis in cinerem redactis & vino *Rhenano* permixtis lixivium, quo vel semel assumpto, deinceps vino *Rhenano* ad extremum usque diem innoxiè uti potuit. Supervixit, post quam liberatus à stillicidio urinæ esset, annos duos aut tres. *Rembertus Dodonæus*, *observ.* 48.

SECTIO XXVII.

De Strumis.

Vide supra Sectione Octava. *De Scrophulis*.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Strumis in collo.

Præmissis debita purgatione & venæsectione hoc topicum adhibeatur.

℞. Lentium cum aceto excoctar. ℥iv. succ. apii, depur. ℥ii. sem. coriandr. ʒii. cum adipe porci masculi F. cataplasma extend. super lintea, & bis in die affectis locis applicetur. *Item*.

℞. Pulv. fol. & rad. tussilag. vn. ii. farin. sem. lini ℥i. cum adipe suillo F. cataplasma. Interim ut electuarium nostrum in hunc usum maximè probatum sumat etiam atque etiam hortamur: est tale.

℞. Ossium gallin. elixat. ossium vertebr. human. an. ℥. m. troch. de viper. ʒii. scord. margarit. an. ʒ. m. mell. despumat. q. s. F. electuar. sumat bis in die ad ℥ß. manè & vesperi dum it dormitum. *Joh. Zecchius*, *consult.* 70.

Lenita alvo melle rosato solut. & manna, vel hiera *Gal.* cum cassia, humores sunt præparandi decocto rosmar. betonic. borrag. scrophular. adiecto syrup. de beton. de cichor. & oxymel. simpl. postremo humores sunt deturbandi infuso agar. & rhei, vel catapotiis cochiis, demum exhibeatur decoctum ligni sancti cum rosmar. scrophular. cichoraceis & santalis albis per plures dies. Pro tumore resolvendo laudo maxime emplastrum, diachyl. magni ireati: si in suppurationem abit, applicetur dachylon gummatum: facta suppuratione, apertoque loco, ad mundificationem, à melle cum pulvere myrrhæ & ireos, vel ab unguento basilico & apostol. non est recedendum quo in casu nec pulvis asphodeli aut floris æris improbatur, mox pro implenda carne uti licebit unguento diapompholig. vel de beton. vel isidis; tandem ad cicatricem obturandam utatur unguento infrascripto, quod est sepius in frequenti usu clarissimis viris.

℞. Ol. laurin. aq. vitæ cerussi. pulver. an. ℥i alumin. ℥i. salis commun. ʒii. M. F. unguentum. *Jul. Cæsar Claudinus*, *consult.* 112.

SUBSECTIO SECVNDA.

Pro Struma coxa innata ingentis magnitudinis.

Mulierem quandam struma coxæ innata multos annos miserabiliter vexabat. Ad eam jam magnitudinem excreverat, ut occupante ea coxam ipsam ac crus, ambulare non posset; quo factum ut jam quinquennio misera in lecto jaceret: nec ex Medicis ullus inveniebatur, qui aut ferro aut alio quovis medicamento tollere tam ingens malum auderet: quare omni spe destituta, me cum juniori adhuc essem ad se vocans, operam nostram deposcit, lachrymis urget, & precibus, ut quamlibet miserabile, aliquod tamen ei præsidium afferam mori se malle quam in tanta miseria & calamitate vitam ducere: moverunt me, fateor, infelicis mu-

lieris

licris lachrymæ: ac propterea rem sanè arduam, & quam nullus qui saperet attentasset, aggressus, strumam ipsam ea potissimum parte, qua coxæ pendebat, vinculo deligo: & quoniam resecanda crassitudo palmo plenior erat, singulis diebusque diebus vinculum ipsum arctius necto, donec pars media resecaretur: tum cadenti ferro, quod superest scindo, sanguinem supprimo, & mulierem ferrè mortuam resumens molli cubiculo recreo; ac curiosa dein observatione, idoneisque medicamentis ritè procedens, divino tandem auxilio eam in pristinam sanitatem reduco. Tanta autem fuit præcisæ carnis moles, ut pondus 60. Librarum excederet. *Antonius Benevenius, cap. 14. lib. De mirandis morborum & sanationum causis.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Strumis.

POst venæsectionem & purgationem foveatur pars affecta spongia in aqua calcis expressa & arte alligata per decem dies, excipiatur suffumigium ex lapide pirite extincto in aceto fortissimo, bis in die per infundibulum cujus tubulus totum tumorem contineat; postea applicetur emplastrum de *Vigo* quadruplicato mercurio, cujus singulis unciis addatur vitrioli romani ℥i. & ammon. in aceto soluti. *Lazarus Riverius, obs. 76. cent. 1.*

Virgo quædam decem annos nata tumores duos & strumosos patiebatur in tribus digitis, qui curati fuerunt suffitu aceti supra silices candentes conjecti mane & sero per mensem integrum continuato, hoc remedium à *Galeno* miris laudibus effertur ad tumores scyrrhosos discutiendos. *Samuel Formius, observat. 49.*

Puella quædam quatuor annos nata laborabat scrophulosis tumoribus circa collum & aures valde eminentibus: consuluit aliquis parentibus ipsius, ut eam pediculis corripi sinerent, qui tandem ulcera toti capiti inferre possent, per quæ materia morbifica, humor scilicet pituitosos in magna copia ritè evacuatus est per aliquot menses; & ægra tandem liberata fuit absque alio remedio. *Simeon. Iacoz. observ. 20.*

Armoricos quidam à pluribus annis strumis circa collum & sub utraque axilla laborans tandem ab Illustriss. *D. Gab. Harduino* de Sain *Iaques* nosocomii charitatis *Lutetiani* Medico ordinario in hunc modum curatus est. Præmissis universalibus cataplasma ex foliis cucumeris asinini seu juscule contusis, partibus tumentibus admovit; præscriptaque dieta tenui, nec non modico exsiccante, altera die opiata sequens præscripta est.

♃. Turbith hermodact. an. ʒii. rad. utriusq; scrophular. ℥i. rad. angelic. ʒii. fol. senæ ℥ß. scammon. crudi ℈iv. F. omnium pulvis, & excipiatur cum syr. rос. pallid. dosis ʒii. addendo cuilibet, mercur. sublimati dulci gr. xx. qua alternis diebus per xv. dies repetita, nec non renovato cataplasmate disparuerunt tumores omnes scrophulosi, absque sectione, aut eradicatione ulla: & sic sanus & incolumis evasit *Lazarus Riverius, observ. 10.* Inter observationes hinc inde decerptas.

Novi plures qui in strumosis tumoribus digitalis floribus valde confidunt: quos quidam in butyro maiali quot possunt immittens curant insolandos per æstatem; alii cum adipe porcino miscent; & sub terra defodiunt per quadraginta dies. Utrique flores cum unguento reservant, una linteis inducunt & tumoribus applicant: hosce tumoribus discutiendis vel maturandis ulceribus detergendis vel explendis sufficere, ferunt expertos; quinto & sexto quoque die diacarthamo purgant, interim continuo decoctum herbę robertianæ præbent: pars ulceris rubens parte unguenti tenuiore inungatur; pars autem unguenti crassior linteamini imponatur, quod nunquam mutetur: sunt qui novella & primò erumpentia plantæ digitalis germina accipiunt, eorumque succum expressum in butyro coquunt ad succi consumptionem; atque hoc novo succo addito bis terve repetunt *D. Bates* referente *Iohan. Rajo, Catalogo Plantar. Angliæ.*

♃. Fol. lamii albi M. i. calefiant. inter duos lateres calidus, & tumori applicetur: eum unius noctis spatio ut plurimùm aperit. Electuarium flor. genistæ pulv. &

melle rosato exceptum ad scrophulas expertum, si eo quis utatur continuò. *Ioh. Rajus, Catal. plantar. Angliæ.*

Homines fide digni observarunt strumas aliosque tumores aboleri, si pars affecta affricetur ad manum cadaveris humani, ita enim sensim evanescere tumores, prout sensium putrescit cadaver; quo tardius hieme; citius æstate contingit. *Thomas Bartholinus, Histor. 66 cent. 3.*

Nos pluries vidimus, præmissis universalibus, brevi tempore & faciliter strumas curatas, non alio medicamento, quàm aloe, si nempe ipsius folia (præsertim, æstate, tunc enim abundant copioso humore) sub cineribus calidis aliquantisper posita, per longum & per medium dissecta super strumas quotidie apponantur. mundant etenim & abstergunt ulcus, humorum putredini summopere resistunt & vulneraria facultate prædita citissime ad sanationem perducunt. *Dominicus Panarolus, obs. 22. Pentecoste 4.*

Sequenti remedio plures unico mense strumas evanuisse prægrandes vidi: ac subitò præfocationem à venenoso fungo illatam curari.

℞. Spongiæ marinæ in carbonem combustæ ℥iii. ossis sepiæ usti, piper. long. zinzib. pyrethr. gallar. salis gemmæ, calcis testarum ovor. an. ℥i. M. cum aqua stillata ex præfatis spongiis, & exficcetur paulatim. Accipe hujus pulveris ʒß. decrescente Luna ut paulatim liquatus deglutiatur, vel fac illinctum & boccium disparebit: alii defectu spongiæ sumebant pilosam excrescentiam sylvestribus rosetis innascentem, exteriori cortici castaneæ persimilem hirtam hispidamque, cujus solius pulvere utebantur feliciter. Item usus sum hoc unguento in strumis & schyrrhis.

℞. Ol. laurin. ℥viii. oliban. mastich. gummi Arabic. resin. abiegn. an. ℥ii. destillatum iterum destilla cum cineribus clavellatis. *Ioh. Helmontius, tract. cui tit. Tartarus non in potu.*

SECTIO VIGESIMA OCTAVA.

De Studendi modo.

POst prandium quiescas à studiis donec tres horæ elapsæ fuerint, neque post cœnam studiis incumbas; siquidem in multam noctem studia protrahere, & matutino tempore in lecto stertere, non solum fluxiones parit, verum etiam ingenio officit. *Jo. Crato, consil. 13. lib. 4.*

SECTIO VIGESIMA NONA.

Pro Sublimati veneno.

VIr quidam famulam percussis, quæ ira percita, hinc inde vindictam quærens in mentem revocat suam dominam sublimatum cum argento vivo profucandis genis coxisse, ac in mortario sub lecto reposuisse, ad quod accedens, ejus portiunculam ʒß. pondere accepit, quam duobus pulliis prandio destinatis, altero verò elixo, clam indidit: ex quibus cum herus ac uxor uterum gerens, filii & servi, simul & catu quidam comederent, omnes in vomitum & symptomata gravissima inciderunt; quibus pertotum illum diem ac sequentem noctem miserè laborarunt: vocatus ego, videnſque omnes angi, ac in vomitum pronos, causam unicam ac communem omnibus esse dixi, eamque venenum fuisse certus eram: proinde nullâ data mora ad evomentia medicamenta confugimus; inter quæ numerare licet lapidem bezoar, sed præcipuum vomitorium, & quod inter cætera palmam obtinuit, ut experientia tunc deprehendi, fuit aqua namphæ, cujus, singulas libras tepidas bibendas propinavimus, à cujus potu omnes multa evomuere, & melius habere visi sunt: At postquam satis evomuerunt, ad theriacam devenimus, & hoc conditum.

℞. Conserv. acetos. citri ℥iv. smaragd. ℈ii. scordii ʒß. terr. lemn. ʒiii. M. & cum syrup. de acetos. citri F. conditum & juscculis pinguibus, nonnullis etiam adhibitis clysteribus, veluti cordi admotis epithematibus, sanitati intra triduum fuere restituti. *Amatus Lusitanus, cent. 1. curat. 64.*

SECTIO XXX.

De Suffocatione uterina.

Vide supra *lib.* 8. *sect.* 15. *De hysterico affectu*.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Suffocatione uteri.

Galbanum dissolvimus cum modico aceto, & in corio rotundo extendimus, & umbilico mulieris apponimus: hoc remedio infinitas præfocatas curavimus, & à paroxysmo excitavimus: pessus etiam in hunc modum paretur.

℞. Gall. mosch. ℈ii. cinnam. folii macis, caryophyll. an. ℈i. ambr. mosch. an. gr. iii. ladan. styrac. an. q. s. cum aq. ros. mosch. F. veluti suppositorium utero indendum. *Petrus Forestus, observat.* 51. *& schol. lib.* 27, *De morbis mulierum.*

Cum viderem virginem suffocatione uteri ex semine retento miserè torqueri, imperavi ut emplastrum contra matricem quo nos uti solemus, pudendo muliebri apponerem, quod cum fecissent, illico ad miraculum cessavit uteri suffocatio: Emplastri nostri hæc est descriptio.

℞. Gall. mosch. alipt. mosch. styrac. calam. ladan. puriss. mastich. an. ℥i. xyloaloes, xylobalsam. carpobalsam. galang. cyper. an. ʒiii. ros. rub. ℥iß. ceræ novæ ℔ß. pulver. pulverizentur & cum terebinth. q. s. F. emplastrum ut artis est; hujus accipio ℥n. i. & obduco in circuitu galbano in forma rotunda, & umbilico appono; & inveni sæpe magnam utilitatem quotidiana experientia. Alia muliere suffocatione uteri laborante, cum neque emplastr. contra matricem, neque male olentibus naribus admotis excitari potuerit, tandem nos vocati plumas perdicis ustas naribus admovimus & mox ad se rediit: postea etiam eodem malo subinde recurrente, semper eodem remedio fuit restituta; tales igitur plumæ pro quadam proprietate juvant; quare cum aliæ plumæ combustæ idem tam efficaciter non præstant, has semper deinceps paratas habere voluimus. Quædam puellæ nubiles pesso ex rymo cum panno lineo subdito, a paroxysmis illico restitutæ sunt. Ad idem valet pessus ex floribus rorismar. Novimus alias sola masticatione sem. levistici, semel paulatim deglutiendo à paroxysmo fuisse liberatas. *Idem observ.* 32. *& schol.*

Cum globum ex assa fætida & castor. pro odoratu naribus admovissemus, & hunc pulverem sequentem sumpsisset, cum exigua cerevisia, accesio licet gravior cessavit.

℞. Rad. gentian. sem. dauci ostrut. (r. imperator.) an. ʒß. F. pulvis subtiliss. post tres dies redeunte uteri suffocatione adeo violenta, ut pro mortua haberetur, dedi ex cerevisia ʒi. pulv. matricalis, qui ita describitur à *Leonello*.

℞. Rad. dictam. sem. dauci an. ʒi. cinnam. el. cass. lign. meliss. an. ℈ii. croci orient. ℈ß. castor. rec. ℈i. M. F. Pulvis sed accessio adeo erat violenta, ut neque pulvis juvaret, nec odor assæ fœtidæ, castorei, nec plumæ perdicum ustæ, quæ omnia tamen sæpe juvare solebant. *Idem, observ.* 33. *lib.* 18.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Suffocatione uteri.

Per os exhiberem decoctum tale.

℞. Galang. zedoar. el. bacc. lauri, rad. ligustici an. dr. ii. gran. & rad. pœon. an. dr. i. sem. cumini dr. iß. sem. dauci, pastinac. sylv. an. dr. i. coq. in aq. flor. tiliæ, betonic. & matricar. an. ℔ß. ad casum tertiæ partis de colatura dabis manè & serò cochlearia v. vel vi. calide: decocto exhausto, darem de sequenti pulvere, quem sæpe in sedando dolore ac strangulatione matricis non sine fructu sum expertus.

℞. Semin. dauci ℥ß. sem pastinac. sylv. dr. ii. rad. pœon. & gran. ejusdem excortic. an. dr. iß. rad. ligustic sem. cumin. an. dr. iß. anterior. ossis cranii humani ex sutura coronali usti, cinam. el an. dr. iß. baccar. lauri, zedoar. el. an. ℈iß. fol. betonic.

rad.

rad. bistort-an. ℥i. succini albi ammeos, seseleos an. ʒß. redigantur singula in tenuissimum pulverem & M. dosis mane & serò ʒß. cum aqua matricar. beton. & modico vini albi clari.

Nicolaus Florentinus etiam laudat in tali casu pulverem gentian. in vino calido oblatum, & scribit hunc pulverem dolorem ventosum ex flatu crasso inflativo, tum proprietate, tum qualitate sanare; & addit, dicunt quidam quod curat dolorem præsentem & præservat à futuro. Ad extra applicarem emplastrum de Galbano factum, & de baccis lauri, an. q. s. & applicarem cumini, vel solum emplastrum de baccis lauri præcedentibus tamen fomentis carminantibus, & anodynis sive humidis sive siccis. *Ioh. Nevius, consil. 35. lib. 3. consil. Cratonis, &c.*

Cum uteri suffocationes in enixis eveniant matrice etiam optimè purgata; nihil utilius semine dauci saccharo incrustato deprehendi, & usu confirmavi. *Abraham Seylerus, epist. 31. lib. 6. consil. & epist. Cratonis, &c.*

Frictionibus & ligaturis pedum, & præscriptis subsequentibus, paroxysmum inhibuimus.

℞. Castor. ℈iv. ass. fœtid. ℈i. galban. ℈iß. cum cera q. s. F. pomum, teratur manibus & odor naribus percipiatur. Item,

℞. Pulv. fol. artemis. puleg. absinth. meliss. an. ʒiii. sem. cumini, angelic. an. ʒi. galban. ʒi. cum cera, & terebinth. q. s. F. Emplastrum extensum corio ventri imo applicetur in forma accomodata. *Gregorius Horstius, observ. 11. lib. 5. De morbis mulierum.*

Quidam accipiebat septem circiter domuncalas cochlearum, easque in pulverem subtilem redactas prunis inspergebat, jubebatque fœminas hystericas parte inferna fumum excipere: sincerè affirmabant omnes, sentire se, ac si quis filo matricem ad locum suum detraheret quod postea sæpissimè à pluribus probatum, semper efficax compertum fuit. *Ieremias Martinus, observat. 36.*

Ancilla quædam fluxum mensium ita copiosum patiebatur, ut intra duas horas sanguinis ℔iv. aut v. excreverit; unde sequuta est affectio hysterica ita gravis, ut illa aphona, & quasi mortua jaceret, cùm tamen apertos haberet oculos, & manu se strangulari judicaret. Vocatus ad eam sequentem potionem præscribo, tum cohibendo fluxui, tum hystericæ affectioni coercendæ idoneam.

℞. Aq. raph. rosf. & plantag. an. ℥i. sanguin. dracon. gr. xii. sal. prunell. ʒi. M. F. potio, quæ post tres horas interjecto jusculo reiterabatur. Post primam exhibitionem, omnia symptomata remissa sunt, in secunda verò omnino cessarunt. *Lazarus Riverius, observ. 84. cent. 1.*

SECTIO XXXI.

De Suffusione.

Vide supra *libr. 3. section. 31. De Catarata.*

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Suffusione & dolore oculorum acerbo.

Medicamenta ocularia externa primum gratia solius doloris sunt adhibenda, quo circa præter fotum ex decocto fœnugræci, objecta prima & secunda ebullitione, cum spongia factum, præter cataplasma ex carne pomorum dulcium sub cineribus concoctorum, vitello ovi asso, pulvere sacchari, tantillo croci, lacte mulieb. & aq. fœnic. exceptis; ego mirum in modum laudo fotum factum cum frusto carnis vituli in aqua chamæm. calefacto, ac pulvere sacchari superasperso, vel cum vesicula hœdi, vel agni oleo amygdalino dulci recens parato repleta. Sedato dolore, si cataracta non videatur perfecta, ita ut medicamentis discutientibus auferri posse commodè videatur, laudo aquam viridis æris; laudo & medicamentum *Galeni* 4 local. quod ex felle cum melle, & succo marrhubii conficitur. Linctus & sufflatio etiam non sunt improbanda, potissimùm si fiant masticato semine fœnic. dulcis liquor etiam stillatitius recens euphrasiæ, ac tandem ex troch. viperini prius in succo chelidon. maceratis mihi probatur: ictus vero ad discutiendam materiam oculis impactam, nil præstantius reperiri un-

unquam poterit decocto viperarum in aquis ocularibus parato. Pulvis etiam carnis accipitris assæ, cum pulvere verbenæ & fœnic. ex aqua eupras. datus est miri usus. Præ cæteris ego usitatum habeo florem nucis moschatæ cum conserv. euphras. *Jul. Cæsar Claudinus, consult.* 56.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Suffocatione.

EX iis quæ longa experientia cognovimus, laudamus inter cætera, ut juvenis aliquis puellus aut juvencula suavem habentes anhelitum, insufflent leniter in oculum laborantis manè jejuni, ubi prius os abluerint aqua pura, in qua hora una aut altera macerata fuerint semen fœniculi, nux moschat. & cinnamomum. Postea verò lingua lambent oculum, mandet autem prius semen fœniculi & euphrasiam. *Iac. Sylvius, consil. Cratonis, &c.*

Mulier quædam *Lutetiæ* aqua è *Phœnicea* anagallide destillata multos suffusione laborantes liberavit. Potest destillari cum melle. *Iac. Hollerius, lib.* 1. *De Morbis internis, cap.* 21.

Duo præ cæteris in hunc usum collyria maximè probamus. Unum est, paretur pani, ex toto farina, cum rutæ, chelidoniæ, euphras. & beton. & fœniculi pulveribus, melle addito, qui excoctus, & recenter ex furno extractus, in partesque dissectus intra vasa duo stannea vel argentea concluditur, inde aqua quædam colligitur, quæ guttatim in affectos oculos instillata mirificè conducit. Hoc sæpe fœlici cum successu citra noxam ullam expertum præsidium. Alterum est.

♃. Fol. viol. alb. M. j sem. raphan. hortens. ℥i. Ammoniac. ʒß. & M. & pulverizata, macerentur horis vigintiquatuor in aqua fœnic. ℔i. dein bulliant unica levi ebullitione, colentur, & percolato adde succ. fœnic. depurati ℥i. Balsami opt. ʒiii. Hic liquor mane & vesperi instillatus corpore (ut decet) prius exactè purgato, non solum præfatum vitium tollit, verùm etiam antiquas oculorum ægritudines ita deterget & dissipat, ut cataractam etiam citra ferrum mirabiliter auferat. Interim verò ut capitis & oculorum excrementa prorsus dissipentur, atque hæ partes roborentur, ligni Indici decoctum per triginta aut quadraginta dies epotum cum simplicibus oculoribus paratum maximè opportunum ferè non dubitamus, in hunc modum parabitur.

♃. Lign. sanct. ℥iiß. sarsæparill. ℥ß. rad. sassafras, ℥ii. infund. per diem & noctem in aq. ℔iv. dein bulliant ad consumptionem medietatis, in fine adde ad ebulliendum euphras. chelidon. verben. fœnic. beton. an. p. i. colentur; & ℥vi. vel vii. in aurora propinentur; & sic provocetur sudor, capite tamen & oculis ab incalescentia defensis. *Joh. Zecchius, consult* 27.

Inter localia, aqua quæ ex pane, cui pulvis fœnic. & rutæ, cum modico melle admixtus sit recenter ex furno extracto, ac inter duo vasa stannea concluso colligitur, oculo guttatim instillata mihi placet. *Hier. Mercurialis, tom.* 1. *consult.* 87.

Præclarè suffusioni opitulatur sequens aqua stillatitia frequenter oculis illita.

♃. Fol. recent. exsiccat. tamen fœnic. rutæ, cupras. beton. verben. tormentill. galitrici, anagallid. chelidon. an. M. i. flor. ros. sylvestr. cichor. agrimon. periclymeni, an. M. ß. contusa omnia misceantur, & cucurbitulæ vitreæ imponantur, quibus admisceantur mell. virg. ℔v. urinæ infantis, vini generosi, roris cœlestis mensibus *Majo*, & *Junio* per feniculi virescentis herbam mundissimo linteolo collecti & expressi, an. ℔ii. qui liquores adfundantur herbis & per quatuordecim dies digerantur vitro bene clauso, in ventre equino, & tandem in balneo cineris artificiosè destilletur aqua, quæ ter ad fæces siccari incipientes reaffundatur, ac subinde iterum destilletur. *Franciscus Joel. pract. libr.* 2. *sect.* 1.

Vidit *Joh. Crato.* Monachum quendam novem dierum spatio à præceptore suo ex suffusione facillimo remedio curatum, radicibus nempe fœniculi in vino coctis, & decocto oculis applicit. *Hier. Reusnerus, observ.* 35.

Puer vel Puella octo annorum jejuno sto-

stomacho masticet rosam unam recentem, & post masticationem statim oculos lambat. *Ioh. Baptista Montanus consil.* 84.

Fiat collyrium istud.

℞. Aloes ℥i. pompholyg. lotæ ʒß. aq. euphras. rof. fœnic. an. ℥i. M. F. collyrium, & ex eo fiat destillatio in oculis. Cum hoc sæpe etiam lippitudinem sanavi. Testis est *Johannes Frata* Juvenis nobilis Veronensis, qui, postquam Gymnasio *Ticinensi* lippitudinem correptus fuisset, hoc solo collyrio, post debitam totius corporis purgationem, à me curatus feliciter convaluit. *Omnibonus Ferrarius* de Arte Medica Infantium *lib.* 3. *cap.* 19.

Quidam qui antequam morbo Gallico afficeretur, altero oculo cæcus erat, suffusione densissima oculum occupante, hydrargyri inunctione à morbo *Gallico* & à suffusione, quod maximè mirum est evasit: *Alexander Traianus Petronius*, *lib.* 5. *De Morbo Gallico*, *cap.* 1.

SECTIO TRIGESIMA SECUNDA.

Pro Sugillatione seu oculi macula.

POst venæsectionem & purgationem, & cucurbitulas scapulis appositas, ne plus sanguinis efflueret leviter reppellentia, ut album ovi cum aq. rosac. concussum & lacte muliebri apposui. Postea sanguinem calidum columbarum ab alis destillantem instillavimus: ad majorem discussionem, nonnulli lac muliebre cum pauco thure infundat; at nobis satis fuit sanguis columbæ vel turturis, alioqui ad magis discutientia venissemus, quę ad inveteratas & denigratas sugillationes præscribuntur, ut est aqua raphani, succus absinth. cum melle mixtus liviorem oculi tollit, quo nos in pauperibus utimur. Quidam initio caseo recenti utuntur *Petrus Forestus*, *observ.* 8. *& schol. lib.* 11. *De morbis oculorum*.

SECTIO XXXIII.

De Sulphuris Balsamo.

IN aliquot curationibus hactenus recensui certa experientia, cum ratione conjuncta quibus ostenditur quid oleum seu balsamum sulphuris præstet in externis morbis, quæque ipsius vires sunt. Nunc studiosus medicinæ omnes ejus facultates plenius cognoscat, breviter & summatim eas exponam: habent attrahendi peculiarem vim hoc oleum, leni contactu vel illitu sanat ani fissuras, fistulas apostemata, pruritum, procidentiam, mariscas, & alia ani vitia, anthracem etiam & apostemata omnia, aurium dolorem, tinnitu, exulcerationem, vermens & alia aurium vitia: arthriticos item morbos. Calefaciendi vim habet non excellentem ratione mixtionis & compositionis: conglutinat & consolidat omnia ulcera & vulnera; carnem mirificè accitissimè generat; cancrum etiam, caniticm, casum ab alto, capitis ulcera, colicam, cutis fœditates omnes, contusa membra, & cranium fractum sanat contactu vel illitu: emollit dura, dolores, dislocationes membrorum, fissuras laboriorum, & aliarum partium frigidos, morbos, faciei ruborem, pustulas, gallicam scabiem hæmmorrhoides cæcas, earumque dolorem, humidas morbos omnes sanat illitu, mamillarùm etiam duritiem, tumorem. exulcerationem & cancrum, & morsus animalium venenatorum; maturat etiam & mundificat: curat etiam paralysin, paronychiam, polypum podagram, pruritum, pediculos necat; pus generat, rumpit apostemata ad maturationem perducta, mundificat eadem; curat scabiem omnis generis illitu; ut spasmum, sanat illitu tumores, tubercula, tibiarum ulcera, vulnera quæcunque vomicas, varices varos, ulcera recentia, antiqua & putrida, & ustionem ex quacunque causa. *Martinus Rulandus*, *curat.* 92. *cent.* 1

Schroderus in Pharmacopœa sua medico chymica ita descripsit balsamum sulphuris *Rulandi*.

℞. Sulphur. vel sulphur. puri ℥i. ol. rapar. express. vel nucum ℔ß. vini generosi ℥i. macerentur per dies octo lento igne, aliquoties agitando. Postea coquantur lentè ad vini consumptionem, tandem cola, & serva usui.

SE-

SECTIO XXXIV.

De Surditate.

Κώφωσις, Latinè Surditas, auditus est abolitio. Ejus causæ sunt vapores biliosi, aut humores crassi, nervos auditorios obstruentes, & facultatem auditricem intercipientes, cerebri, item intemperies ac læsio in parte illa ubi nervi auditorii originem habent; ratione cujus, vel non generantur, vel non transmittuntur spiritus. Externæ, & procatarcticæ causæ sunt, violenti circa aures ictus, tumorem, abscessus, corpora exterius intra aures delabentia.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Surditate.

CUm satis purgata esset mulier quædam surditate laborans, vetula quædam illi consuluit, ut granum unum vel alterum moschi opt. in bombace misceret, & auri perpetuò imponeret. Hoc remedio præter omnium spem ab omni surditate liberata est. Ego multos quidem, quibus auris sanie longo tempore maderet, curavi sola imposita bombace vel cottone, in quo moschus reservatur, quod & aurem exsiccat, & simul surditatem tollit. Mulier quædam oleo murino (mures enim rec. natos sine pilis macerabat oleo) utebatur cum miraculo ad aurium surditatem. *Gisbertus Horstius* aquam ex illis destillabat, & eam in aures immittebat. *Arculanus* Medicus suo tempore insignis, in nono ad *Almansorem*, scribit moscum cotto involutum, & in aurem positum egregiam prærogativam habere iu curando surditatem; sed in mulieribus juvenculis suffocationi uteri obnoxiis nequaquam convenit. *Petrus Forestus obs.* 15. *& schol. lib.* 12 *De Aurium Morbis.*

Succus hederæ depuratus cum vino albo potenti instillatus mirificè prodest, ut & absynthium cum aqua marina decoctum, ac per arundinem pro fomento adhibitum. Ova quoque formicarum contrita, & cum succo cæpæ in aurem infusa, quam vetustissimam etiam surditatem persanant; item & caprillum fel, vel leporis fel recens cum pari mellis portione mixtum, & in cæpæ corio tepefactum, & in aurem immissum auditum mirificè restituit: quæ omnia topica crassos, & vitiosos humores in auditus organo surditatem causantes incidunt, secant, & attenuant. Convenit etiam ligni guajaci decoctum per triginta dies: quo tempore theriacæ, vel mithridatii interdum ʒi. nonnunquam conserv. beton. aut flor. salviæ ℥ß. alternis saltem diebus dormituro exhibeatur. *Joh. Zecchius consult.* 56.

♃. Menth. salv. puleg. rorismar. chamæm. millefol. cent min. abrotan. an. M. i. bulliant in vino albo generoso ad tertiæ partis consumptionem, & cùm it dormitum calefiat, inde per infundibulum suscipiatur fumus intra aurem per spatium dimidiæ horæ, & prædictæ herbæ benè calidæ ad aures internas admoveantur. *Rodericus à Fonseca*, *tomo* 2. *consult.* 58.

Pro surditate in febribus dare solemus elect. de succo rof. cum syr. rof. laxativo & manna, cum elect. lenitivo. *Joh. Heurnius*, *ad aphor.* 60. *sect.* 4.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Surditate.

JUdæus quidam Empiricus illi medicamenta quædam suppeditavit, quæ cum ego satis probem, volui studiosis ea communicare. Ea hæc sunt; Conficiatur lixivium ut fieri solet ex cinere juniperi, & fluviali aqua; lixivii capiat ℔ix. cui infundantur per viginti quatuor horas serpill. flor. chamæm. absinth. matricar. an. M ß. baccar. lauri, rad. ireos, an. vnc. i. rad. asari vn. iß. contusa infundantur. Deinde eo lixivio abluat caput aliquoties.

♃. Succi porrorum, succi absint. oleo amygd. amar. petrosel, an. vn. ß M. Deinde ea mistura impleantur cæpæ duæ excavatæ, ac earumdem cortice tectæ, atque ita sub cineribus calidis coquantur. Coctis iis succus exprimatur, qui sæpe in aure instilletur.

♃. Aceti accerrimi ℔iß. stercor. columb. rec. q. s. mixta hæc indantur in ollam novam coq. ad medietat. consumptionem. Deinde coopertam ollam crusta panis

largi

larga in medio perforata, & imposito aptè emboto, auri, subiiciat; atque inde exhalantem vaporem in aures excipiat, vesperi iturus dormitum, continuet ad duodecim dies, quaternis quibusque medicamentum reiteretur. Hęc medicamenta post ritè purgatum corpus administrentur. *Reinerus Solenander, consil.* 4. *sect.* 1.

Non subticebo quod experimento multorum probatum reperio, nimirum surdos non parum beneficii suscepisse ex hoc pręsidio, quod recepit aquæ stillaticiæ ex renibus arietis nuper ab ariete extractis & minutim incisis, cum pari portione aq. vitæ; si guttulas aliquot noctu ante cænam in aurem instillaveris, & gossipio foramen auditorium obturaveris, quod si simul cum renibus aliquid florum capitalium instillaveris, non errabis, item magni solet esse momenti in aurem injicere instillationem ex ligno guajaco, flor stæchados majoranæ, anisi ac rutæ. *Ludovicus Mercatus, consult.* 16.

Plurima gravis auditus sunt remedia, neque semper obtemperat uni, sed ex deterso ritè tympano, & infuso liquore flatus discutiente, maximum plerumque percipitur emolumentum. Nihil utilius urina leporina, sive seorsim, seu cum spiritu vini auribus calidè instillata: cujus frequentior usus multis opitulatus fuit, & quidem præcipuè Proxenetæ cuidam *Amstelredamensi*, qui eo surditatis jam devenerat; ut necesse foret; palimpsesto, sive chartæ deletili inscribere, si quis illi verbis communicatum velles. *Nicolaus Tulpius, observ.* 15. *lib.* 4.

℞. Carduum benedict. asperge aquam cardui, & fac ut denuo destillet. Hoc liquore linteolum imbutum *Crato* surdastris immittit in aurem, si doleant, vel non audiant. Nihil ex omnibus medicamentis, quæ expertus est, se conducibilius comperisse fatetur *Carolus Oslevius, epist.* 51. *lib.* 3. *consil. & epist. Cratonis, &c.*

Præmissis universalibus, ad topica materiam auri impactam discutientia veniendum est, quæ in hunc modum administrari potuerunt.

℞. Fol. origan. absinth. puleg. serpyll. salviæ, menth. cent. min. malv. alth. an. M. i. flor. camomill. melilot. stœchad. & anthos. an. p. i. cinnam. cariophyll an. ℥ß. decoq. in æquis partibus aq. fontis, & vini alb. sub finem additi. Colatura foveatur auris affecta cum spongia calidè manè & serò. Ex eodem decocto poterit fieri suffitus in aurem per infundibulum. Fomenti loco adhiberi potest panis cum semine carvi subactus & calens è furno per medium sectus, vel panis ordinarius ex clibano sumptus & inferiori crusta ablata in spiritu vini immergatur, & calidè, quantum æger ferre poterit, ad aurem applicetur, ut vapor intromittatur. Si pro fomento & suffitu decoctum præscriptum fortius desideres, pulpa colocynthidis & radicis hellebori albi ad dr. i. vel ii. addi poterunt. Idem decoctum in vino albo solo, vel in vino & aceto parari poterit, ut magis penetret & potentius discutiat. Post fotum & suffumigium liquor aliquis in aurem injiciendus est, eaque postmodum cotone moschato obturanda.

℞. Ol. amygd. amar. & rutac. an. ℥i. M. infunde calidè in aurem. Vel.

℞. Ol. de castor. & lil. alb. an. ℥i. ol. aneth. ℥ß. hellebor. alb. ʒß. aq. vitæ ℥i. Bulliant in B. M. ad aquæ vitæ consumptionem. Colentur ad usum Vel.

℞. Rad. cyperi, bacc. lauri, sem. anis. & cumin. pulver. an. ʒi. Castor. pulver. ℈. m. ol. rutæ q. s. M. iisque impleatur cæpæ magnum excavatum quod postea coque super prunas; & exprimatur succus in aurem instillandus. Olea chymica efficacissimè operantur, qualia sunt oleum rorismar. majoran. salviæ, fœniculi, de spica cariophyll. quæ tamen, propter nimiam vehementiam, sola non sunt usurpanda; sed cum prædictis in parva quantitate admisceri possunt in hunc modum.

℞. Ol. præd. ℥ii. ol. de spica, fænic. aut caryophyll. aut alterius cujusvis dr. i. m. vel dr. i. M. Aquæ etiam nonnullæ in aurem instillantur; quæ ad surditatem maximè conferre existimantur. Sic plurimùm laudatur ab authoribus aqua fraxini, quæ elicitur, ramos virides fraxini una extremitate igni admovendo, & ex altera extremitate aqua stillans usui asservanda. Præcipuè confert, quando surditas à causa calida oriũda est, & remedia valde calefacientia suspecta sunt. Si caliditas non timeatur, pari aquę vitæ portione admista efficacior evadet, „ *Mat-*

„ *Matthiolus* hanc aquam valdè prædi-
„ cat his verbis. Fraxini spumam, quæ
„ à viridi ligno igni exposito manat, ad-
„ ditis succis cyclaminis, scyllæ, rutæ æ-
„ qualibus partibus, omnibus simul pa-
„ rumper fervefactis, plurimùm valere ad
„ surditatem scimus, si in aurem sanam
„ hic liquor calidus infundatur, cum se cu-
„ bitum receperit æger, atque eum super
„ affecta aure jacere oportet. Ubi verò u-
„ tramq; aurem surditas occupaverit, in
„ eam fundatur quæ minus affecta fuerit,
„ & super alteram jaceat: Spiritus vini,
„ in quo helleborus albus infusus fuerit,
in aurem affectam instillatus magnæ est ef-
ficaciæ. Alii commendant succum hæderæ
depuratum cum vino albo potenti permi-
stum. Peculiariter demum conducunt ad
hujus affectus curationem thermę sulphu-
reæ & bituminosæ cum balneo tum lotione
capitis. Balneo siquidem sudores copiosi
provocantur, & materia fluxionis antece-
dens educitur. Lotione vero capitis cere-
brum roboratur & exsiccatur, & humores
in ipsa aurem impacti discutiuntur. Uten-
di modus peculiaris a *Penoto* describitur,
& valde commendatur his verbis „ Nihil
„ æque conducit in surditate, etiam post
„ centum remediorum usum quam ut pa-
„ tiens, optimè priùs mundato corpore, &
„ deinde capite purgato, sulphureis bal-
„ neis caput madefaciat hoc modo. Ex
„ spongiis magnis consutis veluti cucu-
„ pham ferat in capite ad supercilia & in-
„ fra aures descendentem. Sedeat sub ca-
„ nali balneorum & verso epistomio a-
„ quam accipiat quæ absceрpta spongiis
„ caput continuo calore suo fovebit, atq;
„ omnes capitis suturas auriumque com-
„ missuras diducens. Atque aperiens va-
„ pores tollet, vel materiam impactam
„ nervis viisque auditoriis resolvet per ha-
„ litum, aut adeo mutabit, ut brevi sit
„ abitura. Bis in die ita sedere eum conve-
„ nit ad horas duas, ac deinceps statim su-
„ dare in lecto, diætamque adhibere te-
„ nuem ex succis & jure carnium, vinoq;
„ nisi obligophoro planè abstinendum est.
Lazarus Riverius, prax. lib. 3. c. 1.

SECTIO XXXV.

De Stupore mortali ab exhalatione musti recentis.

Vinitor quidam tempore vindemiarum, cum in cella vinaria musto implevisset, illudque effervesceret, vaporeque uti solet; acri & vehementi cavam implevisset, volens inspicere sua dolia cum in cellam veniret, vaporem hunc hauriens attonitus concidit, & statim expiravit. Alias hoc sæpe evenisse intellexi, existimoque id fieri non à repletione vaporum & exhalationum istarum, sed potius à narcotica illarum vi, quæ uti in vino quod jam deferbuit, ebrios reddit, sic maximè dum adhuc fervet, potenterque exhalat, attractus vapor sensus internos externosq; subitò stupefaciens, respiratione, ut in apoplecticis sublata, hominem enecat. *Felix Platerus, observat. lib. 1. pag. 18.*

SECTIO XXXVI.

Pro Syncope.

Da aquam theriacalem cum aq. cinnam. & aq. borraginis. *Io. Heurnius, ad aphor. 41. sect. 2.*

Leipothymiam solvit oleum succini alb. & ejus balsamus naribus inditus, vel ad odorandum exhibitus, item balsamus, oleum & aqua cinnamom. balsamus rutæ, cariophyll. idem & quidem celerius præstant. Sic ambra & moschus feliciter lipothymias tollunt, præsertim in viris. In Lypothymia stomachica prosunt vomitoria, deinde confortantia, ut oleum zedoariæ, vinum, & extractum ejusdem, essentia, melissæ cum spir. vini, & aliquot guttis ol. juniperi. In Syncope folia, & flores melissæ insuantur sacculo, qui postea cum spiritu vini aspersus applicetur mamillæ dextræ calidè, item aqua perlarum sic.

℞. Aquar. 4. cordial. an. ℥. ii. manus Ch. cum vel sine perlis ℥. i. magister perlar. dr. ß. succin. alb. pulv. ℈ii. aq. *Longii* ℥. i. M. detur cochlear. ß. *Ioh. Hartmannus*, pract. Chymiatr. *pag.* 153.

Hic

Hic liquor singulariter ab *Horstio* laudatur.

℞. Aceti destill. ℥vi. Margarit. & corall. præp. an. ʒß. Solve in loco calido, accipe filtrati liquoris ℥ii. syrup. acetos. citri, julepii de cinnam. an. q. s. *Vvolfgang us Heferus, Herc. Med. lib.* 2. *cap.* 1.

MEDICINÆ PRACTICÆ LIBER DECIMUS SEPTIMUS.

De Affectibus à littera T *incipientibus.*

SECTIO PRIMA.

Pro Tabe.



Uoniam ulcus exsiccationem postulat, decoctum rad. chinæ cum santalis ut remedium mite proponimus in hunc modum.

℞. Rad. chinæ præp. ℥i. santal. citrin. ʒii. aq. capill. ven. & borrag. an. ℔iii. post infusionem F. decoctio ad consumptionem tertiæ partis, hujus decocti colati assumat manè ℥iv. bibat etiam in prandio & cœna. In eandem etiam intentionem pro exsiccando ulcere proponimus remedium singulare sic.

℞. Pulver. fol. millefol. ʒi. juris pulli ℥iii. sumat in aurora per aliquot dies, vel ex eodem pulvere cum saccharo. F. Tabellæ. *Rodericus à Fonseca, to.* 2.*consf.*46.

Hoc præstantissimum judicatur ad fluxiones sistendas, & exsiccandos pulmones.

℞. Sacch. rosf. veter. diapenid. an. ℥i. flor. sulph. ʒi. cum syrup. capil. ven. F. tabellæ, quas in ore gestet.

Hoc quod sequitur eclegma maximæ censetur efficaciæ ad hunc morbum, & empyematicos de quo si detur ter quaterve in die, mira præstabit, ita conficitur.

℞. Syr. de succo hederæ terrestr. ʒii. flor. sulph. q. s. ad reducendum omnia in loch. Syrupus hederæ in hunc modum fit.

℞. Succ. hederæ terrestr. ℔ bene depurati ℔ii. sacch. rosat. ℔i penidior. vn. IV. coq. in syrupum.

Pro siccando ulcere pulm. & abstergendo, syrup. de symphyto *Fernelii* maximè convenire videtur. *Rodericus à Fonseca.*

Nunc cœpit proferri lignum illud Sassafras nuncupatum, gustu suave, & cibis conveniens, cujusvis tum commendatur in expediendis visceribus omnibus & pulmonibus: quare illud ego incoquerem in juribus cum ptisana, & in aurora exhiberem. Cochleæ hic commendantur, quoniam etsi lentorem habeant experimento tamen deprehensæ sunt vim etiam habere viscera expurgandi, unde *Ætius* vel in obstructo liene præbet: unde etiam retinere fluxum humorum in pulmones, & aperire etiam vias posse videntur, & alimentum calori febrili resistens præbere. *Christophorus Guarinonius, consil.* 444.

Ex tabe simplici innumeros sanavi: erat autem præter victus moderatam rationem, unicum hoc præsidium, sanguinem suillum, & cochleas purgatas, & ranas cum germinibus rubi in balneo M. destillabam, & aquæ hujus pro ætate quantitatem dabam, donec pingues efficerentur. *Hier. Cardanus, sect.* 3. *method. med. curat.* 4.

Anni quindecim præteriere, ex quo Mercatoris *Basiliens.* puer octennis, ab alio quodam puero baculo circa lumbos percussus, aliquot diebus post malè habere

re cępit, & septimanis aliquot pręteritis, licet ad vitæ tempus ultimum cibo sufficienti nutriretur, tabe absumptus obiit, huic licet nec tussis molesta esset, nec febri laboraret, nihilominus à quodam tanquam Phthisicus fuit tractatus, quare parentibus mortis causam intelligere cupientibus, & me ut cadaver aperirem rogantibus, ipsorum voluntati satisfacturus, cadavere denudato ventrem infimum turgidum reperi, & utrinque circa umbilici regionem ad tactum renitentem, & quia nec tussim, nec febrem ipsi molestam fuisse intellexeram, illicò nec dum cadavere aperto astantibus significavi, mali causam in mesenterio latitare, mox ventre aperto, glandulas Mesenterij non solùm tumentes, sed etiam scyrrhos reperi & ita conglobatas, ut duorum pugnorum magnitudinem superarent: in thorace verò & pulmonibus vitii nihil penitus occurrit, causam ergo tabis, harum glandularum scyrrhum censui, chylis distributionem inhibentem. *Gregorius Horstius, cap. 5. lib. 7. Histor. Medic. mirab. Marcelli Donati.*

Tabem à glandulis mesenterii nimiùm turgescentibus advenire, mortemque causare, sequens etiam historia ostendet. Infantula quædam hujus urbis duorum circiter annorum plurium mensium spatio indies contabuit, licet stomacho satis valeret, & consueto more alimenta sumeret, cùm interim alvi fluxu quasi coliaco continuò laboraret. Fatiscentibus tandem viribus, ob debitam corpori denegatam alimoniam, occubuit. Parentes, ut mortis dilectæ filiolæ causa melius innotesceret, obnixè rogarunt, ut me præsentem exhiberem, dum aperiretur cadaver. Quorum votis annuens, detractis tegumentis ventris communibus cum peritonæo, invenimus in mesenterio innumeras glandulas mirum in modum turgidas & duriusculas, ita ut multæ nucis avellanæ, sed plures juglandis magnitudinem exæquarent. A quibus obstructo chyli in suum receptaculū transitu, corporeque sic succo nutritio defraudato, non mirum si tales primùm omni artis præsidio irreparabilis, fluxu comitata cæliaco, tandemque dura mors & inexorabilis successerit.

Burnet Parte I.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Tarantatis, seu de morsis à Tarantula.

PRo præservatione, homines quantum fieri possit, fugiant campestres locos & agros, domusque politas & mundas habeant, nam hæc animalia solent in fissuris domum, in foraminibus degere, & hac cautela maximè uti oportet per mensem *Junii, Julii & Augusti*; cum his temporibus sævire soleant ac mordere. Verùm quoniam qui hac Peste tentantur, sunt ut plurimùm rustici, supradicta servare non valentes, ideo alia provisione indiget; propterea illis consulerem, ut anchusam herbam comedant, vel ejus decoctum bibant, vel collo ligatam habeant. Habet enim hęc vim magnam ex *Dioscor.* adversus vim venenosorum animalium, quorum vim arcet & frangit. Ad idem faciunt calamenthum, serpillum odoratum, bolus armena, artemisia, scordium, succus raphani, allium, mitridatium, nasturtium: sed maximè omnium, nostrum antiphalangium commendamus, quod non solùm pręservat, sed curat felicissimè. Quod ad curationem attinet, ea quàm citissimè fieri debet, nam periculum est in mora, cum sævissima soleant in ictu tarantulæ excitari symptomata, & veneno est quàm citissimè occurrendum. Sub Chirurgia comprehendo suctionem, frictionem, incisionem, seu scarificationem, vesicatoria, cauteria, cucurbitulas, hirundines & venæ sectionem. Quantum ad primum, suctio cum ore est remedium præstantissimum, sed periculosum & lubricum, & si quandoque moliendum est. à Regibus, Imperatoribus, & summis Principibus fieri debet, qui multa habent mancipia, infidelia, qui adhuc ne ipsa moriantur, debent prius comedere ad satietatem vinumque meracem bibere, & aliquo ex dicendis antidotis se munire debent, Sed hoc remedium, ut dixi, lumbricum est, & in *Apulia* recessit ab usu: loco cujus poni possunt gallinæ, vel columbi recentes occisi super morsuram, vel eorundem animalium viventium pars postica, scilicet anus. Quantum ad frictionem multum juvat, nam foras evocat venenum, ju-

juvat etiam partis scarificatio; maximè etiam vesicatoria commendantur, præcipuè quæ cum Cantharidibus fiunt, vehementissimè enim attrahunt foras venenum & Cantharides à proprietate videntur esse alexipharmacum tarantulæ. Prosunt etiam cauteria, tam actualia, quam potentialia, ut & hirundines. Quantum ad venæsectionem, non multum convenit primis diebus, sed temporis progressu, cum jam venenum omnes corporis partes est aggressum, tunc existente aliqua plethora, secari potest vena hepatica maximè in ætate adolescentiæ. Quantum ad Pharmaciam, sub hæc comprehendimus antidota seu bezoardica, seu alexipharmaca agentia à proprietate occulta. Maximè facit ex *Dioscorid.* ad Tarantulæ morsum semen pastinacę sylvestr. ad ʒi. cum vino bibitum, & decoctum melissę, & folia origani emplastrata, ipsumq; origanum in pulv. cum vino bibitum ad ʒi. vel balneum aquę maris, vel succus folior. mori ad vn. ii. vel supra partem commorsam cæpæ tritæ. *Galenus* commendat decoctum cent. min. Laudat etiam phalangia redacta in pulverem & vino pota, nam Tarantatos à morte liberat. *Orthasius* ad Tarantulæ ictum multum facere dicit ʒi. aristol. rot. cum vino. *Serapio*, pro eadem intentione laudat semen nigellæ ad ʒi. cum vino bibitum. Alii ad cœlum extollunt supra partem ictam stercus caprę. *Rhasis* multa atque proficua conscripsit, ut balneum in aqua calida, theriacam, succum fol. mori, vinum fortem allium, cominum, agnum castum ingressum aquæ maris calidę; laudat etiam sudorem promovendum. *Ruffus* apprimè omnium commendavit theriacam, balneum & vinum vetus. *Rabbi Moyses* in loco morsuræ ponit panem masticatum, nam mirabilem habet antipathiam cum veneno tarantulæ. *Plinius* succum plantaginis post multa præcipuè commendavit, & ideo lacertæ & alii vermes morsus araneæ formidantes, succo plantagin. seu esu herbæ se tuentur, laudavit etiam gallinæ cerebrum cum pipere comestum, merum, agni casti semen & cancros fluviatiales. *Petrus de Hebano* multa laudat, & inter cætera præcipit tarantatos esse sepeliendos in arena calida, vel cinere calido.

Nos autem post longas experientias, & post multorum annorum decursum, variasque & assiduas observationes quas in tarantatis fecimus maximè omnium quinque remediorum genera commendamus, quorum primum est aqua vitæ, hæc enim expellit venenum, corroborat calorem naturalem, aufert melancholiam, quare omnes explet indicationes in ictu tarantulæ, & quia diuretica est à centro ad circumferentiam expellit venenosos & corruptos humores, & verè res est mirabilis; & nos felicissimè illam in tarantatis experti sumus pluries, exhiberi potest ad ℥i. ℥. ii. ℥. iii. juxta ætatem, complexionem, & magnitudinem symptomatum. Secundum est quinta essentia rorismarini: cujus admirandas vires ad ictum tarantulæ & in expellendo venenum omnium animalium venenosorum pluries experti sumus. Tertium est aqua nostra vitalis destillata quæ sic fit.

℞ Flor. citrangul. bonam quantitatem fol. tenerior. quercus, card. bened. scabios. acetosell. sonchi, salv. majoran. flor. lavend. absinth. rorismar. tussilag. rof. rubr. sicc. scorzoner. meliss. pimpinell. borrag. rutæ an. M. iii. cyperi nostrat. rad. angelic. bacc. lauri, juniper. cortic. citri, tormentill. zedoar an. ℥i. cinnam. cariophyll. an. ℥ß destill. omnia in balneo M. & aqua servetur, hoc aqua etiam uti soleæ se lici cum successu in febribus pestilent. & malignis. Quartum est antiphalangium nostrum electuarium, quodquidem mirabile est adversus morsus, omnium tarantularum, componitur hoc modo.

℞ Fruct. myrti & tamaricis, an. ℥ i. sem. pastinac. nigell. agn. cast. dauci, anisi, cumini & origani, an. ʒi. terr. sigillat. bol. armen or. præp. an. ʒii. cent. min. aristoloc. rotund. an. ʒß. fol. meliss. trifolii bituminosi, chamæpit. & abrotan. an. p. ß. theriac. opt. & mithridat. an ʒiiß. succ. cæpar alii, plantag atriplici hederæ depurat. an. q. s. cum melle fiat syrupus, cum quo fiat electuar. addendo aqu. vitæ q. s. dosis, à ʒiß. ad ʒiii. datur cum vino præservationis gratia ad ʒi. semel vel bis, datur præsente veneno ad ʒiii. bis vel ter aut sæpius cum vino. Quintum est musica, in hac enim nostra regione per totam Apu-

Apuliam nullum aliud genus remedii promptius excerceretur quam musica in tarantatis; & certè res est mira de musica, & nisi propriis oculis videatur, non creditur; cum ille qui à tarantula fuit commorsus, qui fere dira veneni tabe moribundus, & querulus, ansius, & agonizans erat, quinque extrinsecos ferè sensus & intrinsecos penè amiserat, motumque habebat ablatum, mox ubi tympana parva lyram, cytharam, fides, cymbalum, variosque tibicines, vel quodvis aliud instrumentum musicum audit, statim reviviscit, oculos & aures arrigit, & in pedes se attollit, incipiens leviter in principio movere digitos pedum & manuum, & servata harmoniæ lege sibi convenienti, sibique arridenti, statim fortiter tripudiare & gestire manibus, pedibus, capite, & singulis corporis partibus incipit, variaque corporis agitatione conflictatur; ergo magis præsentaneum & promptius remedium in hac regione non invenitur ipsa musica; nam ea incitantur ad tripudium & ingentes saltus, variasque corporis agitationes & sic mitescit effera vis veneni, corpore universo maximis sudoribus profuso; ob id publicè in æstate vagantur tibicines per totam Apuliam, multumque lucrifaciunt, cùm promptissimè excitent tarantatos. *Epiphanius Ferdinandus Historia* 81.

SECTIO TERTIA.

De Temperantia.

SElymus *Turcarum* Imperator *Solimani* Pater, de uno tantum ferculo edere est solitus, & ante cibum corpus exercuit; ea moderatione hoc obtinuit, ut nunquam ægrotarit, donec divinitus eo loco periret, quo patrem antea veneno sustulerat. *Gaspar Hoffmannus consil.* 14. *lib.* 5. *Consil. Cratonis, &c.*

SECTIO QUARTA.

De Tenesmo.

TEινεσμὸς est assidua, crudelis & peracerba desidendi cupiditas, eaque frustranea; qua scilicet nihil egerunt; & nihilominus tanquam egerere aliquid debeant, novo subinde egerendi desiderio stimulantur, licet eo conatu nihil proficiant. Pars in hoc malo affecta est extremitas recti intestini; causa est quicquid facultatem expultricem intestini recti stimulare potest, ut est à dysenteria, ejus intestini exulceratio, vel humor acris, mordax & salsus illi adhærens, calculus item in collo vesicæ hærens, & tumor partium vicinarum; intemperies quoque frigida contracta ex sessione super lapidem frigidum, aut mora in aqua.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Tenesmo.

HUnc morbum curaturi, primo decoctum hoc parari fecimus, ut ejus insessu dolores & tensiones placaremus, simulque ut per anum necessaria inderemur.

℞. Rad. alth. malv. chamæm. sem. lini, fœnugræc. ros. rub. an. M. ii. in ℔xx. aquæ F. decoctio sufficiens, cui adde ol. rosac. chamæm. an. ℥iii. in hoc decoct. tepente fiat insessus, ut non solùm anus, sed inguina quoque madescant: ejus vice quandoque utebatur filtro aut spongia prædicto decocto imbuta, & parum expressa; tunc vero clysteres abstergendi vi preditos ita injecimus.

℞. Decoct. hord. integr. ℥xv. sacchar. rubr. ℥iß. ol. ros. ℥iij. vitell. ovor. num. 2. fiat clyster in quo & mell. rosac. colatum imponere optimum sane est, quum ex iis quæ maximè ulcera abstergant sit. Abstersione facta ad clysteres ulcus exsiccantes & constringentes, devenimus ita.

℞. Sumach. plantag. balaust. an. p. j. F. decoctio in aq. ℔ii. in colat. ℔i. dissolv. sævi hircin. ℥iß. butyr. rec. insulsi ℥i. thur. ℨii. ovum unum integrum, ol. myrtilli ℨii. M. F. clyster. quem pro posse retineat: sed cum æger graviter morbum ferret, & indies pejus haberet, & dolor in eum sæviret; ad glandes ex sævo hircino paratas cum massa pilul. de cynoglossa, adjecto uno vel altero opii grano, devenimus, vel ad

clysteres ex lacte vaccino confecto, & oleo rosar. omphac. cum pilul. de cynoglossa ʒß. adjectis quoque gr. ij. vel iij. opii, à quibus gummi Tragacanth. & Arabic. uti & sævum hircinum & butyr. rec. minimè eliminabantur, quibus, & unguento ex plumbo foris ad anum applicito intra octo dies sanus factus est, optimo semper assuescens victui, & acria fugiendo. *Amatus Lusitanus, curat. 94. cent. 3.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Tenesmo.

HOc suffumigio miraculi instar tenesmus curatus fuit.

♃. Mastich. ʒi. thur. ℈i. sem. myrtill. ʒiß. flor. rof. rub. exsicc ℈ii. F. pulvis pro suffumigio, fumum post secessum sub sella, carbonibus ignitis injecto pulvere, in anum recipiebat, & à tenesmo molestissimo liberatus est. *Petrus Forestus, observat. 39. lib. 22. De profluviis alvi.*

Fotum paravimus in hunc modum.

♃. Summitat. aneth. tapsi barbat. flor. chamæm. melilot. an. M. j. baccar. myrti, flor. rosar. an. p. j. sem. lini, fœnugræc. an. ʒiij. F. fotus. Sacculus etiam ex turfure in vino astringenti decocto admoveatur ano & fiat suffumigium ex thure, myrrha, gallia mosch. & rosis, prius in ano suscepto fumo per cathedram perforatam ex decocto flor. tapsi barbati. *Petrus Forestus, observ. 41. lib. 22.*

Mollibus enematis eluatur malum, ut ex aqua hordei cum saccharo & vitello ovi. *Ioh. Heurnius, ad aphor. 27 sect. 7.*

Si vigiliæ unà cum dolore perseverante consequantur, neque remediis cedat affectus, aliqui componunt suppositoria stupefactiva ex thure, mastiche, croco, styrace liquida, adjecto pauco opio, ut videre licet aqud *Guainerium*. Sed is admonet ut cum filo semper coxæ alligetur; quia opium ad intra attractum æternum soporem inducere posset. Idem narrat mirabilem casum præceptoris sui, qui suppositorium ex opio confectum cuidam tenesmo laboranti imponi jusserat, ex quo per 4. horas continuas quievit, ita ut eodem tempore idem suppositorium filo appenso evanuerit. Unde ad duos dies æger tam horribilem saporem in ore percipiebat, ut assumere cibum non posset, unde ejus præceptor vomitum ejdem provocavit, & tunc æger suppositorium illud filo appenso evomuit. Certè (inquit) nisi mihi vir tantus narrasset, huic ipsi vix fidem dedissem, ideo monet, ut in talibus suppositoriis nequaquam audaces simus, sed circumspecti, eadem coxæ alligando cum filo, ne sursum repant. *Petrus Forestus, schol. obs. 42. lib. 21.*

Tenesmo afflictabatur vir nobilis, præscriptum est hoc fomentum.

♃ Fol. tapsi barb. absinth. an. M. vi. coq. in lacte recenti, & conficiantur sacculi alternatim toti ventri & ano calidè sæpius applicandi. His dolor remisit cum stercorum facili ejectione *Martinus Rulandus, curat. 75 cent. 6.*

Ad tollendum dolorem in tenesmo impleantur duo sacculi trito sulphure, & in aceto bulliant. Et modo sedeat super uno, modò super alio calido, quantùm potest pati, quia statim tollit dolorem, & est expertum. *Arnoldus de Villanova, practic. lib. 2. cap. 35.*

SECTIO QVINTA.

De Terminthο.

TΕρμινθ ejusdem generis pustula cum epinyctide est, ex fervido præassatoque sanguine prorumpens; est nigri coloris & rotunda, quæ ardore in squammam abit.

SVBSECTIO VNICA.

Pro Terminthο in nate.

BRassicam cum mellem tritam apponi jussimus. Uva etiam passa cum ruta egregiè ei medetur, curatur ut hyma. *Petrus Forestus, observ. 10. & schol. lib. 1. observ. Chirurg.*

SECTIO SEXTA.

Pro Testium inflammatione.

VIr quidam ex equitatione violenta incidit in testiculi dextri inflammationem cum tumore insigni. Secta fuit vena brachii bis, semel in malleolo, purgans medicamentum exhibitum: pars fovebatur aqua rosar. & imponebatur cataplasma ex farina fabarum cocta in oxycrato ita ut quarta pars aceti cum tribus aquæ partibus misceretur; quod cataplasma nunquam me fefellit in hoc affectu: in hoc tamen ægro, adeo tenera erat cutis scroti, ut excoriata fuerit ab aceto acriori, & cataplasma ferre amplius nequiverit. Ego iterandum curavi cataplasma, sed ad tollendam acrimoniam aceti, illud decoquendum curavi cum lithargyro; & sic cataplasma optimè operatum est, ægerque intra triduum à tumore liberatus. *Lazarus Riverius observ.* 39 *cent.* 1.

Ad dolorem sedandum, & inflationem simul tollendam, folia hyoscyami commendatur. *Io. Tiengius* Medicus *Amstelodamensis* pro arcano agrimoniam decoctam in aceto vel vino, & contusam apponebat. Expertus est à tota proprietate valere contra inflationem testiculorum. Removet etiam omnem dolorem aqua illius decocti cum panno lineo admota. *Petrus Forestus, lib.* 27 *observ.* 1.

SECTIO SEPTIMA.

Pro Testis Scirrho.

NObilis quidam ex inflammatione & suppuratione facta in scroto durum eo loci scirrhum contraxit qui anserini ovi magnitudine adauctus est, indolens, qui tamen impedimentum, præsertim inter equitandum, illi adferebat; multis usus est remediis, verum nullam sentiebat diminutionem, donec *Basileam* veniens, sequentibus usus, cœpit admodum diminui atque emolliri, ita ut discedens, de impedimento amplius minimè conquereretur, tumore ferè penitus ablato, sensuque in illo recuperato; fomentari jussi primum hoc fotu, singulis noctibus.

℞. Rad. bryon. iroes rec. an. ℥iii. rad. cyclam. vu i m. sem. nasturt. dr. iii. sem. sinap. dr. ii. rad. aristol. rot. ℥ß. sulphur. dr. iii. coq. in lixivio & aqua ferrata pro fotu. Emplastrum dein applicet sequens dies noctesque gestando, sæpiusque renovando.

℞. Gummi ammoniac. bdell. an. ℨiß. infund. in aceto fortiss. per biduum, & dissolvantur, addendo sulph. vivi, spumæ maris, an. ℨii rad. aristol. rot. sem. urtic. an. ℨi. sem sinap. ℨiß. cum pauco oleo antiquissimo & cera rubra & melle F. Emplastrum. Usus est postmodum, sine fotu, quam diutissimè, & cum emolliri tumor inciperet, ut melius procederet cataplasmate hoc noctu uti jussi, & mane & interdiu emplastro. Cataplasma tale erat.

℞. Rad. Bryon. ireos, lilior. alb. rec. an. ℔i. coq. in lixivio & aqu. ferrata fabrorum: add. gummi ammoniac. dissolut. in aceto fortiss. ℥iß. sulph. ℥i. sem. sinapi, butyr. rec ℥iii. M. mirè profuit. Purgatus ab initio fuit, venaque secta. *Felix Platerus, observ. lib.* 3. *pag.* 693.

SECTIO OCTAVA.

De Thea.

IN*dia Orientali* nihil familiarius est potione decocta ex Herba quam *Chinenses Thee,* ac *Iaponii Tichia* vocant. Sunt huic herbæ ut folia oblonga, acuminata, & in ambitu crenata; sic radices fibrosæ ac in minimas particulas dispersæ *Iaponensium T' chia* longè plures æstimatur, quam *Chinensium Thee,* venitque non raro una ipsius libera centum argenti libris. Creditur hic passim, nihil hac herba salubrius, cum ad vitam in extremam senectutem porogandum, tum ad impedienda quæcunque sanitatis incommoda; neque ipsam solum corpora reddere vegeta, atq; arcere calculi dolores quibus hic neminem dicunt obnoxium; verùm etiam tollere dolorem capitis, gravedinem, lippitudinem, destillationem, spiritus difficultatem, ventriculi imbecillitatem, intestinorum tormina, lassitudinem ac somnum, quem tam evidenter compescit, ut sorbitionem hujus decocti assumentes, videas interdum

integras noctes lucubrando consumere, ac sine ulla molestia evincere inexpugnabilem cæteroquin dormiendi necessitatem; calefacit enim modicè, & adstringendo ventriculi osculum refrænat, coercetque usque eo vaporum ad somnum conciliandum necessariorum adscensum, ut nihil impedimenti afferatur illis, qui scribendo aut meditando satagunt noctes transigere; differunt haud parum inter se discrepantes hæ Nationes circa utendi rationem, permiscentibus *Iapponiis* pulverem hujus plantæ in lapide Ophitide contritum, aquæ calidæ, *Chinensibus* verò plantam cum paucis salis saccharive granis ex liquore aliquo decoquentibus, quod decoctum deinde calefactum officiosissimè propinant, cum convivis invitatis, tum quibuscunque honoris causa ipsos salutatum venientibus, idque ea animorũ inclinatione ut Principes etiam viri non detrectent, quim potius honori ducant, suis manibus hanc herbam vel amicis decoquere, vel alioquin ei miscendæ temperandæve operam suam impendere; extructis propterea in Palatiorum suorum interioribus, conclavibus ac foculis ex pretiosissimis lapidibus, lignisve, isti operi speciatim dicatis: in quibus etiam curiosè asservantur ollæ, tripodes, infundibula, calices, cochlearia, aliaque perpolita hujus culinæ instrumenta, quæ aliquot aureorum millibus redempta ac sericis integumentis involuta intimis solummodo amicis ostendunt, neque minori habent loco, quam apud nos adamantes, gemmas, ac baccata summi pretii monilia, ut videre est apud *Io. Masæum Rerum Indicarum lib.* 7 *&* 12. *& Lud. Almeydam. select. epist. lib.* 4. *& Petrum Iarricum tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 17. *Matth. Riccium De Christian. Expedit.* apud *Sinas lib.* 1. *cap.* 7. *Aloisium Fras* in *Relat. Iaponic. & Iac. Bontium dialog.* 7. *Med. Ind & Ioh. Linscotum, cap.* 29. *Nicolaus Tulpius, cap.* 25. *lib.* 5. *observ. Med.*

In duabus tantum Provinciis *Chinæ* arbor *Thea* dicta reperitur ex *Alex. de Rhodes* Peregrinationum historia. Bellidis folia habet, & una alia major est, magnis curis colliguntur hæc foliola semel in anno (ut nos hic uvas colligimus) ex arbore myrti folio prædita: bullitur in aqua (& tunc extendi potest & ejus forma percipi) ad dr. i. pondus, & calidę aquę illius vitrum deglutitur; vapores enim somniferos adeo cohibet, ut impediat quo minus vigiliis fatigeris, aut somnum cupias, roboret prętera stomachum, renes purgat, & calculo utilis est. *D. Vignavetus* Pharmacopœus præstantissimus ea felicissimè sæpe usus est eaque multi utuntur magnates & Viri Literati à longo tempore, idque cum successu felicissimo. *Petrus Borellus, observ*. 39. *cent*. 3.

SECTIO NONA.

De Theriacha.

Quod attinet ætates theriachæ, rideo ego infantiam, pubertatem, adolescentiam & senectutem; quando suam formam absolutam theriacha est adepta, & jam finis est motus fermentationis, tota est homogenea figmentum est de opio frigido Primis 5. annis; si ita est, nondum est peracta fermentatio; quod post annos quindecim aut triginta demum valeat contra omnia venena somnium est. Si perfecta est primo anno, cur non vires integras habeat? Quis est nostrum quin etiam extemporaneas compositiones contra venena faciat? num diascordium, elect de ovo; &c. sunt servanda 20 an. ante usum? apage cum istis næniis. Quid quod scribunt quidem ista, sed in praxi observat nemo? Judicetur theriaca omnibus viribus efficax, cum finis est motus, & mistio omnia ad unitatem homogeneam redegit, sive annus sit impendendus, sive tempus aliud prolixius, prout se habent circumstantiæ. *Andreas Libavius* in ep. annexa, *observ.* 1. *lib.* 10. *observ.* 1. *Gregor. Hostii*:

SECTIO DECIMA.

Pro Thoracis abscessu & Fistula.

Puerulus Thoracis abscessu laborabat, & cum matura jam esset suppuratio, timeretque ille ulcus mucrone discindi, theriacam supperpono, qua non secus unius tantum noctis spatio abscessus apertus est, ac si scalpello fuisset incisus; ex

quo

quo facil coniectari potest quanta sit hujus compositi vis, quod & nos sæpe aliàs experti sumus. *Antonius Benevenius. De mirandis morborum & sanationum causis.*

Devenimus ad mirabilem illum syrupum magistralem ab Excellentissimo *Fallopio* descriptum, lib. *De Vulneribus*; qui ad thoracis quasvis fistulas inveteratos plurimùm conducit: à quo absumpto melius habuit æger, & tandem, licet non nisi post annum, omninò convaluit. Est autem syrupi descriptio hæc, cui chinam nos addidimus.

♃. Rad. alth. fol. millefol. marrhub. artemis. lapat. caulium valde virentium, pimpinell. cimarum rubi, rad. rubiæ tinct. cum foliis, aristol. rot. fragar. matricar. cent. min. matrisylv. beton. savl. rad. cariophyll. an. M. ß. thur. mascul. ℥ß. sarcocoll. ℥i. sem. plantag. anis. fœnic. canabis, an. ℥ß. croci, rhab. rhapontici, cent. maj. an. ℥i. vini odor. ℔xv. chinæ ℥vi. Hæc omnia conterantur, deinde infund. in vino per viginti quatuor horas: bulliantque sine aqua. Colaturæ addantur mellis opt. ℔ l.v. & iterum bulliat decoctum cum mele unica ebullitione, spumetur & servetur ad usum, dosis ℥v. manè. *Epiphanius Ferdinandus, histor.* 32.

SECTIO VNDECIMA.

De Tinea.

Vide supra *lib.* 1. *sect* 7. *De Achoribus.*

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Tinea.

♃. Nasturtium contusum frixum cum axungia porcina, apponatur capiti abraso; spatio viginti quatuor horarum crustam excidere facit; quinimo si eo quis diutius utatur, morbum sanat, quod experimento confirmatum est. Quidam purgato corpore, & abrasis pilis, ita curant tineam.

♃. Stercor. columbin. pecudum, anserum exsiccat. an. part. æq. ponatur in olla vitreata cum pinguedine suilla veteri ad ignem quoad liquecat axungia, postea coletur pinguedo in aliud vas, & cum hac pinguedine inungatur caput primo die, sequenti die lavetur cum axungia dulci, & ita prosequantur alternis diebus quoad sanetur, altero die lavando, altero inungendo. *Rodericus à Fonseca, tom.* 2. *consult.* 54.

Tineam siccam cum surfuribus, in capite præcedentibus universalibus remediis hac lotione curavi.

♃. Malv. betæ, lapath. acut. cum rad. heder. arbor. cent. min. an. M. i. caul. rubr. M. ß. colocynth. ʒiii. agar. ʒi. fol. sen. ʒß. helleb. nigr. ʒiß. coq. in aq. ad ℔iiß. colat. adde salis p. j. qua caput lotum fuit. *Petrus Forestus, Obs.* 13. *lib.* 8. *De exterioribus Capitis vitiis.*

Præter universalia medicamenta hæc infrascripta remedia tandem contulerunt puero novem annorum inveterata tinea laboranti.

♃. Lapath. acut. cum rad. betæ viridis, enul. campan. rad. chelidon. an. M. ii. furfur. macri. M. j. cent. min. p. j. fol. sen. ℥ß. colocynth. ʒiii. agar. ʒii. F. omnium decoctio in aq. marina in balneo Mi. in fine post decoctionem add. parum vitrioli crudi, decoctione adhuc calida existente, & manè stomacho jejuno F. lotio capitis. Deinde caput inungatur infrascripto linimento.

♃. Butyr saliti, axung. porcin. an. ℥i. sulph. ℥ß argenti vivi cum saliv. extincti ʒi. vitrioli crudi ℈i. hoc modo conficiebatur; axungia igne per se resolvebatur, deindè sulphur per se eliquescebat supra ignem in patella terrea, mox sulphur ita liquatum, & bene calidum in mortarium æneum conijciebatur, pistillo semper quam diutissimè ducendo insuper butyrum liquatum, & coctum ad nigredinem calidumque admiscebatur, postea verò axungia liquata adiecta, semper pistillo probè agitato, atque hinc inde ducendo, postremò argentum vivum adiectum est, & omnium ultimò vitriolum; atque hæc omnia in dicto mortario concutiebantur, & pistillo continuò movebantur, donec totum frigidum evaderet, ac in linimentum coiret: est autem hoc præstantissimum remedium in tinea quantumuis

inveterata, & ab omnibus incurabili judicata, modò universalia præcesserint. Hoc enim feliciter usus sum, capite prius loto, jejuno stomacho, in illis qui nullis aliis remediis curari poterant. *Petrus Forestus*, *observ.* 20. *lib.* 8.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Tinea infantium.

SOlent infantes hoc malo) quod illi frequens est ex lactis corruptione, vel ex ejusdem abundantia vel ex utero materno) juxta *Rhasin* à variis morbis præservari, ut epilepsia, convulsione; & experientia sæpè vidimus tales infantes hilares & jucundos esse: hinc doctissimorum Medicorum authoritate, nisi parentibus urgentibus, à curatione multi abstinent. Quod si verò instent parentes, medicamenta duntaxat levia adhibebimus; & præcipuam curationem in nutricem rejiciemus; si ergo materia videtur salsa & acris sumat nutrix ℥ij. syrup. ros. pallid. ut lac corrigatur, & fascia lata manus infantis ligentur, ne malum scalpant; præterea lavetur caput decocto hordei ex cortic. malv. fumar. & borrag. lotoque capite, applicentur caules leviter supra cineres torrefacti, & butyro loto inuncti. Quod si videantur ulcera madentia restringi, admoveantur folii hederæ eodem modo torrefacta & inuncta: tandem folia atriplicis apponantur, hoc enim juxta *Rhasin* attrahit ad se acuitatem humoris, & venenositatem, quod & nos experti sumus: id etiam mirabiliter confert, si radices altheæ decoctæ cum urina pueri applicentur. Potest etiam oblini caput vitello ovi crudo, capite prius abluto cum urina pueri. *Petrus Forestus*, *observ.* 19. *lib* 8.

Hoc etiam topicum valet ad tineam in omni ætate, etiam puerili sine periculo.

℞. Succ. fumar. scabios. lapath. acut. ennlæ an. ℔ß. lithargyr. ℥ii. M. cum axungia antiqua porcina & ol. nucum q. s. cera adjecta. *Idem*, *schol. obs.* 22. *lib.* 8.

Nos huic morbo optimum observavimus remedium, plures etenim qui eo usi sunt, præsertim pueri pristinæ sanitati fuerunt restituti. Videlicet fiat unguentum ex sulphure, axungia & succo limonum; & cum eo, abrasis prius capillis, fiat inunctio, ubi tinea infestat, vesperi per tres vices, alternis diebus, dummodò prius corpus pugatum fuerit: facta inunctione per dies quinque sequentes nihil agi debet; quibus transactis, fiat ablutio capitis cum decoctione malvarum. Videbis, Lector, mirandam rem, nempe brevi tempore morbum superari, nec amplius regredi. *Dominicus Panarolus*, *obs.* 31 *Pentecoste* 5.

SECTIO DUODECIMA.

De Tonsillarum inflammatione.

MUlier quædam afflicta est tonsillarum inflammatione gravissima, quam brevi secuta est, exulceratio cum dolore intenso: celebrata venæ sectione, & gargarismis ex oxycrato per biduum frustra usurpatis, sequenti curata est intra unum diem.

℞. Sem. sinapi ʒi. aceti rosac. & sacch. alb. an ℥i. aq. ℥iij. F. gargarisma. *Lazarus Riverius*, *observ.* 76. *cent.* 4.

SECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Torminibus infantium.

AD tormina infantium dare solebam anisi ℈i. crassè pulverizati, cum primo pultis cochleari; hoc purgat infantes, non aliter ac si senior rhabarbarum sumpsisset. *Ioh. Heurnius*, *ad. aphor.* 24. *sect.* 3.

SECTIO DECIMA QUARTA.

De Tremore.

HOdie imprimis pro singulari in hoc casu remedio laudatur electuarium *Orvietanum*. *Felix Platerus*.

Ad tremorem egregiè confert, si urina propria membra tremula sæpius laventur; alli verò urinam pueri magis commendant: habetur hoc quidem pro experimen-

mento indubitato, quacunque causa tremor oboriatur, sive ex Venere vel vino potatione, vel post alios morbos, at ex fumo argenti vivi. *Petrus Forestus*, *schol obs.* 5. *lib.* 8. *De exterior. Capitis vitiis*.

In termore manuum post universalia, exhibeo ea, quæ caput & nervosas partes roborare creduntur, quale est præcipuè diacorum, & extractum calami: extra autem tremulas manus foveo vino calido, in quo betonic. salvia, majorana, rosmarinus & similia incocta sunt, & penetrationis causa spiritus vini aliquid affundo. Ita multum tremor paulatim remisit donec prorsus aboleretur. *Petrus Monavius*, *Epist.* 28. *lib.* 2. *Consil. & Epist. Cratonis*, *&c.*

Relatum est mihi aliquando à fido pharmacopœo aurificem *Bruxellensem* solo & continuo esu cerebri leporis assati à tremore evasisse: esus quoque columbarum sylvestrium à vi quadam occulta valere dicitur. *Petrus Forestus, observ.* 99. *lib.* 10. *De cerebri morbis*.

Ad tremorem capitis senilem. ℞. Pavonis fimum, & cum aq. vitæ q. s. distempera, eoque utatur in potu tribus matutinis. Fimus verò ad ℨi. qualibet vice sufficiet, & sic curabit senum capitis importunos tremores. *Petrus Borellus*, *observat.* 98. *cent.* 3.

SECTIO DECIMA QUINTA.

Pro Trichiasi seu pilorum mictione.

Vidua quædam *Bernensis* ante octennium doloribus torminibusque ventris & lumborum correpta fuit, eisque ultra annum continuò ferè laboravit. Interim urina (quam non nisi maximo cum conatu excernebat) nunc sanguinolenta, nunc purulenta, & turbida erat; verùm quod admiratione non vacat, non solum purulentis & viscidis humoribus referta erat urina, sed & pili quamplurimi rufi & oblongi quotidie cum ipsa excernebantur, idque non sine dolore maximo, nonnihil enim duri ac rigidi & velut setæ porcinæ erant, & proinde partes quas transibant, mirum in modum pungebant: multis usa fuerat remediis, sed sine successu. Ego cum ann. 1616. ad ipsam vocatus essem, & quæ recensui, præcipuè excretionem pilorum ex ipsa intellexissem; pilos quin etiam ipsemet in urina vidissem, admiratione captus fuit casus enim mihi novus & veluti in auditus fuit. Rogatus tamen sequentibus remediis curationem aggressus sum: vires cum propter doloris vehementiam & diuturnitatem, vigiliarumque frequentiam summopere labefactatæ essent; imprimis ea quæ insigniter nutriunt, præscripsi: deinde suasi ut clysteres sibi familiares faceret; sequenti itaque enemate usa est, ab initio cum fructum ejus percepisset semel aut bis in die, deinde per intervalla veluti de tertio in tertium, aut quartum quemquem diem.

℞. Rad. alth. malv. an. ℥ii. fol. meliss. artemiss. origan. malv. alth. an. M. ij. flor. sambuc. melil. chamæm. an. M i. sem. anis. carvi, seseleos, an. ℥ii. sem. fœnugræc. & lini an. ℥ii. incid. & contund. omnia in minutissimas partes, & misc. diligentissimè, ac reserventur in sacculo aut pixide benè clausa.

℞. Harum herbarum M. ii. coq. in aq. ℔ii. ad medietatis consumptionem in colat ℔i. dissolve bened. lax. ℨvi ol. aneth. chamæm. an. ℥ß. butyr. rec. ℥iß. vitell. ovor num. 2. M. F. Enema, corpus per intervalla purgavi sequenti potiuncula.

℞. Rad. fœnic. cichor. an. ℨii. fol. scabios. cuscut. meliss. an. p. i. flor. cordial. & genist. Hispanic. an. p. ß. sem. sesel. fol. sen. an. ℨiß. coq. ut colatura redeat. ad ℥ii. in quibus dissolv. bened. laxat. ℨiß. diacartham. ℨi. syr. ros. solut. compos. cum rheo, agar. & sena ℥ß. aqua cinnam. ℨiii. M. F. potio.

Renes sequenti linimento bis in die inungere jussi.

℞. Unguenti ros. ℥ii. ol. amygd. d. & lil. alb. an. ℨi. M. F. Linimentum, ex præscriptis rad. herbis, flor. & seminibus pro enemate paratis, etiam sacculos præparavi, quos aqua coctos, ventri & perinæo applicandos curavi, hisce ad tempus adhibitis remediis, ita restituta fuit matrona hæc, ut in hunc usque diem anno 1620. quo hæc scripsi, satis commodè & feliciter inter nos vivat. Utinã aliquis Lineæis oculis præditus nobis locum, in quo pili hujusmodi

na-

nascuntur, investigare vellet, hæc eadem mulier postea cum urina non solùm pilos, sed & semen anisi (quo post pastum quotidie utebatur) & carbones rejecit, absque tamen insigni dolore, *Guil. Fabritius Hildanus*, *observ.* 50. *&* 51. *cent.* 5.

Mictum capillorum sive trichiasin conspexere Medicorum aliqui, sed admodum pauci. At quis reciprocantem ipsius periodum? quam nobis evidentissimè obtulit filius Consulis *Hornani* afflictus 4. amplius annos ab hoc inusitato capillorum mictu, qui ipsi identidem revertebatur quolibet decimo quarto die, cum insigni urinæ difficultate, & tanta perturbatio corporis inquietudine, ut vix se contineret in cubili: æquantibus singulis pilis, modò medium, modo vero digitum integrum; sed muco ita involutis, ut raro separatim, sed plerumque conglobatim prodierint. Durante qualibet accessione dies fermè quatuor: in quibus licet continenter & molestè redderet urinam, transegit tamen reliquos dies sine ullo cruciatu, ullove capillorum mictu usquedum postliminio repeteret consueta reciprocandi ratio. *Nicolaus Tulpius*, *capit.* 52. *lib.* 2.

SECTIO DECIMA SEXTA.

Pro Tuberculis malignis.

MUlier quædam sexaginta nata annos, articulari morbo obnoxia, in manus pollice digito tuberculum articulum prehendens passa est, ex eorum genere quæ dolores & gravia symptomata afferre solent. Pro quo domando illicò emplastrum parare jubeo, quo nullum præstantius aut divinus excogitari potest, & supra tuberculum admovere. Habet aut remedium sic.

℞. Fol. scabios. p. i. fulig. cumini ℥i. album. ovi num. 1. vel 2. salis ʒiii. M. F. Emplastrum s. a. & applicetur. Si tuberculum tibi incidendum videbitur, incide & aperi, cui quoque adaperto emplastrum admoveatur. Eo enim dolores symptomata pessima evenire solita ex iis tuberculis leniuntur, & sæpe omnino remittuntur, imò & tuberculum ipsum hoc remedio minuitur & delitescit. Cæterùm si tibi videbitur corrodendam esse carnem, prout sæpe evenit, utere alumine rochæ exusto, vel unguento apostolico, supra tuberculum prædictum semper ponendo emplastrum, quousque omnino compos voti sis. Sic enim mulier hæc sanata fuit, nec in digito vitium ullum relictum. *Amatus Lusitanus*, *curat.* 50. *cent.* 5.

SECTIO DECIMA SEPTIMA.

De tumore in genu ex quo aperto puris loco flatus egreditur.

MUlier triginta annos nata, ab octo mensibus tumorem patiebatur partem femoris inferiorem occupantem & ipsum genu; nullus rubor aderat, sed dolor eam infestabat, ut claudicare cogeretur; multis remediis resolventibus adhibitis, tumor in eodem statu permanebat. Tandem in duobus locis, parte scilicet interna & externa, elevatio fatis insignis apparuit, eaque circumscriptam cum mollitie & fluctuatione, ita ut purulentam materiam adesse omnes existimarent, admotum est causticum potentiale parti magis tumenti, quæ erat exterior, postmodum scalpello incisa eschara & aperto tumore, flatus quidam emanavit, & nihil aliud. Simile exemplum habetur apud *Zacut. Lusitanum lib.* 2. *prax. admir. observ.* 163. ubi docet ex *Galeno* & *Avic.* hujusmodi tumores in genu sæpe à Medicis aperiri, pus intus latere existimantibus, & nihil aliud tamen quàm flatuosum spiritum egredi. *Lazarus Riverius*, *observ.* 13. *cent.* 3.

SECTIO DECIMA OCTAVA.

Pro Tumore pedum.

℞. STercor. vaccin. q. s. aceti q. s. coq. simul ad pultis consistentiam. Hæc cum aliquoties tumentibus pedibus applicata fuit, tumor brevi admodum omnis absumptus est. *Martinus Rulandus*, *curat.* 12. *cent.* 9.

Tumida membra hoc sequenti oleo manibus perunctis benè erunt confricanda.

℞. Ol.

℞. Ol. nucum vel amygd. amar. ℥iv. sem. aneth. cumini an. ʒiii. vel iv. bacc. juniper. ℥ß. sal. & alumin. an. ʒii. vini albi opt. ℥iii. coque trita & mista ad vini consumptionem, deinde exprimendo cola, & servetur oleum in usus prædictos. *Reinerus Solenand. consil. 7. sect. 3.*

Præmisso cathartico & sudorifero.

℞. Fol. fumar. eupator. origan. serpill abrotan. an. M. i. rad. hirundinar. cortic sambuc. an. ℥iiß. sem. aneth. cumini, fœnic. an. ℥ß. bacc. juniper. lauri, an. M. i. contund. & incid. & coq. in aqu. s. q. pro fomento sicco supra quod decoctum effervescens ponantur pedes linteis obvoluti, quoad sudor è vapore erumpat; idque repetitis vicibus. *Joh. Petrus Lotichius, observ. 15. cap. 3. lib. 6.*

Matrona quædam Nobilis quinquagenaria tumorem œdematosum cum dolore insigni in dextro pede patiebatur, cujus origo talis fuerat. Cùm aliquando iter faceret, equus cui insidebat in terram cecidit & super dextrum Matronæ pedem, quo ictu gravissimo calcaneum depressum est, & à parte pedis interiori ad exteriorem detrusum: unde dolores acerbissimi cum movendi impotentia exorti sunt. A multis tum Chirurgis tum Empiricis pluries vexata est; nec os luxatum in pristinam sedem protinus reponi potuit, unde dolores est ambulandi impotentia, cum pedis tumore ędematoso, eam continuò affligebant. Jam à 4. mensibus in his angustiis erat, cùm eam invisi. Explorans autem diligenter partem affectam, video luxationem satis levem remanere, eamque callum contraxisse, atque adeo esse immedicabilem; dolorem autem præcipuum esse in vola pedis, non in parte luxata, quòd nervi partem illam occupantes humore multo imbuti essent: ideo oportere, ad curationem, humoris ad partem debilem affluxum impedire, & eum qui parti impactus erat discutere, partemque ipsam roborare. Quæ omnia octo dierum spatio sequentibus remediis præstita sunt.

℞. Rad. sarsæ ℥iv. aq. font. ℔iv. infund. per 24. horas, deinde bulliant ad mediæ partis consumptionem, addendo sub finem senn. mund. ℥i. turbinth. hermodactyl. an. ʒii. Colaturæ capiat ℔ß. manè per 8. dies.

℞. Ol. ceræ ℥i. Illinatur pars affecta manè & serò. Deinde sequens emplastrum admoveatur.

℞. Mass. emplastr. diapalm. vino rubro austero soluti & ad vini consumptionem cocti ℔ß. rof. rubr. myrtill. mastich. & tartar. vini rubr. pulverat. an. ʒi chamæpit & chamæm. pulverat. an. ℈ii. F. massa, de qua formentur emplastra, quibus per universum post inunctionem contegatur. His tumor & dolor ablatus est, manente tamen claudicatione propter ossis luxationem. *Lazarus Riverius, observat. 75. cent. 3.*

SECIO DECIMA NONA.

Pro Tumore suppurato resolutione curato.

Filia mea octo annos nata tumorem phlegmonosum & œdematosum satis exiguum passa est in parte externa mandibulæ inferioris dextræ, quæ ad suppurationem venit. Ego metuens à cicatrice facies fœdaretur, antequam ob abscessus apertionem venirem, resolutionem prius tentare decrevi, *Guidonis* authoritati innixus, qui dicit aliquando apostemata suppurata resolutione finiri: quod etiam soleni *Parei* experimento confirmatur, qui se apostema suppuratum mercurio crudo cum emplastro diapalma subacto, per viam resolutionis curasse testatur. Ad cujus imitationem dicti mercurii ʒi cum emplastr. diapalm. ℥i. admiscui, & tumori suppurato admovi; qui intra quatuor dies omnino resolutus est. Ad materiam suppuratam resolutione discutiendam, sequentes conditiones necessariæ sunt. Primo ut materia sit quantitate exigua. Secundo ut sit tenuis & serosa. Tertio ut cutem, & corporis superficiem occupet, non autem partes profundas. Quarto ut sit in corpore robusto, juvenili, & molles carnes habente. Quinto ut sit tempus æstivum. *Dionysius Pomaret. observ. 1.*

Eadem filia mea passa est tumorem ędematosum crudum & minimè suppuratum supra regionem lumborum magnitudinis volæ manus, qui eodem remedio intra paucos dies discussus est. *Idem observ. 2.*

SE-

SECTIO VIGESIMA.

Pro Tumore ventoso in genu.

POst universalia remedia, consului, ut hoc cataplasma resolutivum (etiam valens in materia phlegmatica(aponeretur.

♃. Sem. anis. subtiliter pulveriz. sem. fœnic. cumin. carvi an. quart. m. farin. fabar. ℥i. succi ebuli & sambuc. & vini aromatic. an. q. s. decoquendo F. cataplasma, quo apostema illud ventosum resolutum est. *Petrus Forestus, observ. 3. lib. 3. Observ. Chirurg.*

SECTIO VIGESIMA PRIMA.

De Tussi.

BH ℥, Tussis, est Thoracis concussio ab insita facultate, cum vehementi exsufflatione, studentis excutere quod sibi molestum est; alia est humida, alia sicca; humida vocatur, quoties ipsius ope, humores in aspersa arteria contenti, pitutita puta, sanguis, pus &c. per os foras expelluntur. Sicca rursus dicitur, quoties magno licet ac multo labore, nihil excernitur, sed irrito fatigatur universum corpus tussiendi conatu, unde tum capitis, tum hypochondriorum, aliarumque partium dolor vehemens nonnunquam excitatur, quin aliquando Hernia producitur, aliquando Urina, vel alvi Fæces involuntariè extruduntur. Tussis causa est quicquid asperam arteriam vellicare, aut quovis modo irritare potest ac molestare. Humidæ verò tussis causæ sunt humores à capite delabentes, ut plurimum pituitosi, nunc acres, salsique vel acidi; nunc blandi & insipidi; nunc tenues fluidique, nunc crassi, & viscidi; humores itidem varii (sanguis pus, sanies, pituita & serum (ex pulmonum substantia vel vasis in asperam arteriam translati: forinsecus etiam quædam advenientia vel ore assumpta, perperamque in arteriam delata Tussis autem sicca pro causis externis agnoscit tum aerem, tum potum frigidum affatim admissum: pro internis verò aliquando catarrhum valde viscidum, vel valde tenuem acremque expirato vehementius aeri haud cedentem; aliquando etiam halitus, flatusve à tenui intestino, ventriculo vel per gulam elevatos, vel per lacteas venas in cor, & pulmonis substantiam, usque ad tracheam arteriam sese insinuantes.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Tussi.

PRæsbiter quidam dicebat se omnem tussim curare pomo excavato & melle rosato impleto, supra prunas vivas assato, & sub noctem devorato, quod seipsum semper, tum alios plurimos, à tussi curasse jactabat.

Vxor mea cum sub noctem ex acri fluxione tussiret, deglutiendum exhibui vitell. ovi crudum cum sacch. cando, quod cum in introitu lecti ter quaterve deglutiisset, illicò in principio tussis cessavit, neque aliis remediis opus fuit. *Petrus Forestus, obser. 3. lib. 16. De Pectoris & Pulmonis Morbis.*

Ego ad tussim siccam & veterem ad tabidos, pleuriticos, asthmaticos, & eos qui valida tussi laborant, utor hoc eclegmate.

♃. Succ. tussilag, ℔ß. mucilag. sem. alth. cum aq. hord. extract. ℥ii. sacch. pend. q. s. F. Loch. *Petrus Forestus, schol. observ. 5. lib. 6.*

Sedandæ tussi cui sputum sanguinis est admixtum, Medici egregiè commendant syrup. myrtillor. quo & nos frequenter utimus. Valet etiam in sanguinis sputo syr. de portul. ut & loch. de portulaca, quo frequenter utebatur Præceptor meus. *Elidæus Bononiæ,*

Gisbertus Horstius dabat ʒi. vel. ʒiß. lapid. hæmatitid. subtiliter pulver. cum succo granat. vel virgæ pastoris. *Faventinus* dabat stercor. murium pulv. ℈ii. cum aqua plantag. Hæc mirabilem effectum habent consolidandi venam ruptam. *Petrus Forestus, schol. obs 20. lib. 16.*

Plumeam pellem cygni pellicea industria elaboratam & adaptatam in thoracis affectibus præsentaneum esse remedium, & specifica quadam facultate pectori prodesse, in uxore mea observavi hoc modo. Fuerat illa à multis annis tussi obno-

xiam

xiam, præsertim hiemali tempore cuius causa & medicamenta multa adhibita, fonticuli quoque facti fuerunt absque insigni tamen fructu; quum vero amicus quidam plumea pelle cygni ipsam munerasset, illamque ab eo tempore præsertim hiemali pro tegumento pectorali gestasset, paulatim, laus sit Deo, à tussi liberata fuit; hinc pellem hancce specifica quadam facultate pectori prodesse conicio; quemadmodum vulturis pellem foras admotam, ventriculum roborare, & concoctionem cibi promovere videmus. *Guil. Fabritius Hildanus, observ. 21 cent. 6.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Tussi.

QUidam Siculus molesta quadam tussicula laborabat, & cum diu nihil conferentibus auxiliis, hoc malum tolerasset, ad nos tandem venit, rem exponit, consilium quærit. Nos verò & quod morbus diutius inveterasset, & quod multos expertos Medicos nihil omninò profecisset, putabamus hoc vitium ægri elidi posse. Verum ne quid intentatum relinqueretur, marrhubii succum ex melle ægrum devorare jussimus singulis diebus, tum & interjectis temporibus scyllam lambere, donec vermis ex ejus pectore unacum tussi propulsus, hominem sanitati restituit. *Antonius Benevenius, cap. 77. De abditis Morborum & Sanationum causis.*

Vermes in intestinis reperiri frequenter contingit, qui & quandoque vomitu rejiciuntur; sæpissimè verò per inferiora descendunt; in pectore autem & pulmone gigni atque cum tussi expelli inter rarissima & admiranda numerandum, atque ideo quidem magis, quod pulmo assiduè moveatur, locum, quo hærere ac quiescere posset, nullum vermi relinquens: nec minus admirandum est & in vesica nasci vermem, quod tamen cuidam viro accidit, cui in vesica existens multis modis molestus fuit, quandoque etiam sanguinis mictu provocato, donec tandem per penis meatum sponte egressus, finem doloribus imponeret. *Rembertus Dodonæus*, annot. ad *cap 77. lib. De abditis Morborum & Sanationum causis Antonii Benevenii.*

Trochiscis his, cum necessitas urget, tutò & secure poteris uti.

♃. Thur. mascul. succ. liquir. an. ℥i. opii, croci, myrrh. an. ℈i. cum syr. papav. formentur trochisci lupinis magnitudine æquales. *Reinerus Solenander, consil. 10. sect. 4.*

Ad tussim mirifice decoctum raparum cum saccharo candido butyro, vel oleo amygdal. d. recenti, prodesse animadverto. Sed detrahendus est illis cortex, & primæ cocturæ aqua abjicienda. Nephriticis etiam prodest. *Jo. Crato. epist. 15. libr. 5. epist.*

Jurisconsultus delectatus impendio nimis acri limonum succo eo processit dementiæ, ut quotidie biberet sex plus minus uncias: excitata inde molestiore tussi, quam ut ullis curationem reciperet remediis, pręterquam solo raparum decocto, quod uti omnibus tussientibus ex usu est, ita quoque huic ægro plurimùm opiis attulit, enavigato, intra mensis curriculum, periculoso hoc Syrtium æquore, in quo facillime submersus fuisset. *Nicolaus Tulpius, observ. 20. lib 4.*

Imprimis valet cortex medius amaræ dulcis coctus in hydromelite. Nam talis potus gratissimus est toti regioni pulmonum thoracis, mirifice expurgat omnem saniem, mucaginem & impurum sordidumque phlegma, ac præterea confirmat illas partes, & corroborat omnes: quare commendatum tibi sit hoc decoctum. Est quoque valde bonum remedium, pro mitiganda tussi, decoctum aquæ fontanæ ebullitæ cum sem. fœniculi. Erit hoc ex facile parabilibus. *Georgius Oethens* apud *Johannem Vviticbium, consil. 12.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Tussi.

PRo singulari in tussi remedio à quibusdam celebratur oleum essentiale sacchari ab ipsis vocatum; quod sic parare solent: in phialam aliquoties intus vino albo generoso lotam & exsiccatam toties quartarium unum sacchari puriss. indunt, eamque hermetice clausam, in arena aut cineribus candentibus, igne paulò

ve-

vehementiore ſubſtrato, collocant, atque ſaccharum ad ſublimationem, quæ cum ſtridore fiet, urgent; hocque poſt exemptum albuminibus ovorum ad duritiem coctis incluſum in cava vinaria in limpidiſſimum oleagineum liquorem ſolvunt; hujus cochl. i. aut alterum ſenſim deglutitum, multum in tuſſi præſtare poſſe afferunt. *Felix Platerus, pract. tom. 1. lib. 2. cap. 5. pag. 419.*

Dum dormiturus eſt, pilulam factam ex ſtyrace calamita, ſucco liquor. & ſem. papav. alb. modico, ſub lingua detentum interdum profuiſſe ſcio. Medicamentum quoque illud de feminib. à *Galeno* uſque adeo celebratum 7. *De com. Med.* ſ. loc. c. 5. & quinto method. fluxiones haſce pertinaces exſiccare conſueviſſe certum eſt. *Hier. Mercurial. conſ. 90. tom. 1.*

Mulier quædam ab octo menſibus laborabat humerorum & brachiorum doloribus, cum pectoris anguſtia tuſſi & difficultate ſpirandi; multam extuſſiendo materiæ pituitoſæ & aquoſæ copiam excernebat: pluribus potionibus & apozematis aliiſque remediis uſa fuerat ab alio Medico præſcriptis, malo in eodem ſtatu perſeverante; tandem meam opem implorat, ei exhibeo bolum ex calomelan. gr. xx. & diagr. gr. x. cum conſ. roſ. horis duabus ab aſſumptione remedii, copioſè ſudavit, poſtea per tres vices alvum copioſiſſimè depoſuit: & poſtero die dixit ſe perfectè curatam eſſe: tandem triduo poſt jubeo ut idem remedium repeteret, à quo quater purgata eſt, & ab eo tempore à prædictis affectibus omnino liberata eſt. *Lazarus Riverius, obſerv. 31. cent. 3.*

℞. Calomelan. gr. xx. reſin. jalap. gr. x. M. hoc remedio ſepties purgata eſt mulier quædam hoc affectu cum raucedine & difficultate ſpirandi laborans, & à fluxione & tuſſi omnino liberata; ita ut aliis remediis opus non fuerit. Eſt enim remedium ad contumaces fluxiones eradicantes efficaciſſimum. *Idem, obſerv. 47. cent. 3.*

Teſtatur *D. Robertus Boyle*, Tractatu *De utilitate Philoſophiæ Experim.* ſe vidiſſe hominem, qui moleſtiſſimæ tuſſi non aliud utilius potuit invenire præſidium, quam ſucci fumum aut ſulphuris balſamum; idem pro tuſſi feliciter exhibere ſolet ſpiritum cornu cervi ad gr. viii. vel x. in cerevіſia, vel quovis liquore minime acido, excepto lacte. Eundem ſpiritum commendat in convulſionibus puerorum, pleuriſi, obſtructionibus ſplenis, hepatis, & uteri, affectibus etiam cerebri, delirio febrium, & phrenitide.

℞. Oxym. ſcillit. ℥ß. ol. amygd. d. rec. & ſyr. viol. an. ʒvi. aq. veron. hyſop. & aniſ. an. ℥i. m. ſpec. diair. ſolom. ʒß. ol. aniſ. deſtil. ℈. ß ſacch. cand. gr. iii. M. F. potiuncula, ſumat cochl. ii. veſperi & quoties tuſſis urget.

℞. Aqu. vitæ vel ſpirit. vini ter deſtillati patellam argenteam fere plenam; accendatur, ſinaturque conflagrare, uſque eo ut quarta vel quinta ejus pars ſuperſit, atque flamma per ſe extinguatur. Hoc peracto, immitte in reſidentiam adhuc dum ferventem, ſacch. cand. ſiniſſ. q. ſ. M. diligenter redeat ad conſiſtentiam julep. eo utatur mane & veſperi calidè.

℞. Syrup. liquir. hyſſop. tuſſilag. an ʒ. vi. loch. ſani & expert. ſyrup. de papav. oxymel. ſcillit. an. ʒii. ſpec. diair. ſolom. pulm. vulp. præp. an. ʒi. julep. viol. julep. è ſacchar. cando, an. dr. iß. lactis ſulph. ʒ. m. ol. aniſ. gt. v. balſam ſulphur. terebinth. elixir. propriet. an. ℈ß. M. F. Lambile Deglutiantur ejus cochl. ii. vel ℥i. calide ter in die: Profuit.

Loco potus ordinarii, bibat de hoc clareto pectorali.

℞. Sem. aniſ. fœnic. an. dr. iiß. rad. ireos, liquir. an. dr. iii. ſpec. diair. Solom. diapenid. an. dr. i. m. manus. Ch. perlat. & cinnamom. el. an. ℥i. m. vini Rhenenſ. opt. ℔i. m. ſacch. ℥. iii. croci ℈. m. trajiciantur per manicam *Hippocr.* & F. claretum. *Ioh. Petrus Lotichius, obſerv. 2. & 6. cap. 1. lib. 3.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Tuſſi Puerorum Kinchoeſt *appellata.*

CUm Infans quædam unius anni valida tuſſi afficeretur, quæ nullis præſidiis mitigari potuit; tandem neſcio cujus mulierculæ conſilio, mures coctos nutrix

nutrix masticabat, & pró cibo Infanti dabat; quo remedio à tussi liberata est.

Altera puella quinque annos nata, cum validissima tussi longo tempore detineretur, nuc ullis medicamentis curari posset, alterius mulierculæ consilio utens, guttam unam atque alteram sumpsit aquæ destillantis à limace exiguo sale consperso (hoc enim modo limaces in liquorem resolvuntur) quam cum cyatho cerevisiæ communis ebibit, & ex incontinenti fuit curata. *Insulanus* Medicus quidam hoc eclegmate ad tussim puerorum commode utebatur magno experimento.

♃. Rad. alth. bene mundat. ℥iii. coq. in ℔i. lactis vaccin. vel melius in flore lactis, ad optimam dissolutionem; tundantur & cribro cremor excipiatur, addendo sacchar. cand. sacchar. penid. an. ℥iii. M. tempore tussis vehementis detur cochl. i. deinde bis in die. Hoc magna cum utilitate usus sum, & rarò me fefellit; quanquam subinde (cum facilè situm contrahat ob lactis pinguedinem, neque diu eclegma durare possit) jubeo rad. alth. in aq farfaræ decoqui; deinde per setaceum ut prius extractis reliqua addo: utor quoque commodè & utiliter ad tussim rad. altheæ saccharo incrustata. *Petrus Forestus*, *observ. 6. lib. 16. De Pectoris & Pulmonis Morbis*.

Succus pulegii cochlearis unius mensura, admixto sacchari candi tantillo, pueris exhibitus efficacissimum est remedium adversus tussim illam clamosam *Chincough*. dictam. Hujus notitiam *D Boyle* acceptam refero; qui ad profligandum hoc symptoma inter alia medicamenta primas ei tribuit, nec immeritò, ut experientia nobis compertum est. *D. Hulse*, referente *Io. Raio* Catal. Plantar. *Angliæ*.

MEDICINÆ PRACTICÆ LIBER DECIMUS OCTAVUS.

De Affectibus à littera V incipientibus.

SECTIO PRIMA.

De Variolis.



Variolæ sunt Pustulæ in summa cute, partibusque cuti proportione respondentibus, cum febre continua, propter peculiarem sanguinis effervescentiam & ebullitionem, à facultate expultrice excitatæ Causa earum πρώτη μὲν [?] videtur esse labes quædam, seu impuritas sanguinis, inter prima fœtus rudimenta in utero concepta, quam Authores ferè omnes reliquijs sanguinis menstrui rectè adscribunt. Causæ evidentes sunt contagium aliunde susceptum, pecularis aeris dispositio, & immodica sanguinis & humorum perturbatio, à crapula, aut nimio exercitio. Imminentes Variolas indicant, febris incerta & vaga, modò intensa, modò remissior, dolor in capite & lumbis, facies quasi inflammata rubescens, magna anxietas, & inquietudo, cum syncope quandoque & vomitu inani, somnolentia gravis, terrores in somno, deliria, convulsiones, sternutatio, lachrymæ involuntariæ, oculorum splendor, & narium pruritus, calor, rubor, & punctionis sensus in toto corpore, oris ariditas cum tussi & siti. Res in vado esse videtur, quando accidit hic affectus in bona constitutione aeris, in ætate puerili, si in toto morbi decursu, symptomata eveniant laudabilia, si Variolæ

riolæ ſint molles, diſtinctæ, paucæ, rotundæ, faſtigiatæ, & boni caloris, *i. e.* in principio rubræ, poſtea albeſcentes. Si contraria his appareant ſigna in ſummo verſabitur ægrotans periculo.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Variolis & Morbis.

SI video naturam pigram eſſe in expellendis & emittendis Variolis aut Morbillis, exhibeo decoctum deſcriptum ab *Avic.* quod habet caricas, lentes excortic. & tragacanthum; & ſentio inde magnum commodum, ſi quater aut quinquies mane & ſerò ſumatur. Puerilis vero qui decocto uti nequeunt, propino mane & veſperi hauſtum aquę fœniculi; hæc enim non parum facit ad expulſionem Variolarum & Morbillorum. *Iohan. Nævius, conſil.* 25. *lib.* 3. *conſil. Cratonis. &c.*

Decoctum *Avicen.* ita ſe habet.

℞. Ficuum ping. ℥vii. lentium excort. ℥ii. laccæ ℥iiß. gummi tragacanth. & ſem. fœnic. an. ℥ii. Coq. in ℔iß. Aq. fontis donec redeat ad tertiam partem. An commode præſcribi poſſunt medicamenta antequam Variolæ aut morbilli ſeſe prodeant? an illa impediunt motum Naturæ: imò inopinatò venam ſecuimus, & medicamentum purgans dedimus, quibus die ſequenti aut poſtridie apparerent Variolę, & melius multò habuerunt, quam quibus non auſi fuerimus idem exhibere: ſic parum probabile quod dicitur minus affatim erumpere papulas, ſi corpus ante purgaveris.

Dominus ab Inſula de ſumma difficultate deglutiendi (quæ erat tantum Morbillorum latentium ſoboles, nos autem nil tale ſuſpicabamur) conquerebatur; inſignis febris: eluimus alvum clyſmate, venam metu ſynanches ſecuimus; ſequenti die exanthemata apparent, & brevi tamen convaluit.

Si puellis detrahatur ſanguis initio in ſuſpitione Morbillorum & Variolarum, impedietur augmentum febris, cujus calor maleficus eſt tabificus; & ſic fuſus liquatiſque carnibus non ita tumeſcet corpus, nec fœda ſcabie maculabitur & inquinabitur, imò dum eruperunt, poteſt etiam detrahi ſanguis, quod nos beato quodam ſucceſſu fecimus. *Guil. Bollonius, lib.* 1. *Ephem. & Epidem. pag.* 37. & 50.

In primo *Epidem.* noſtrorum libro annotavimus in ſævitia ſymptomatum, quæ erant prænuncia exanthematum (ſed hoc ignorabamus, quia fortè cautiores fuiſſemus) nos medicamenta & phlebotomiam tentaviſſe, cum ea eruptio præſto adeſſet, & tamen innocuum utrumque remedium, ut jam anile ſit credere, nil in exanthematis tentandum, imò ex tribus pueris exanthemata paſſis, qui purgatus eſt levius habuit. *D. Deniſot.* narat Abbati cuidam, cum nil de exanthematon eruptione conſtaret, phlebotomia largè celebrata, à prandio erupiſſe illa calumniabatur Medicos, tamen nil inde evenit deterius, imo cum ſervæ cuidam exanthemata, eaque denſiſſima paruiſſent, nec non lingua intumuiſſent, flagrante etiam malo ſecta eſt vena copioſus detractus ſanguis, & hoc innocuum fuit, notandum hoc *Idem, Epid. l.* 2 *p.* 141.

In variolis, ante eruptionem, ſanguinem eſſe mittendum affirmant uno ore Medici ferè omnes, ſi ſcilicet ingens fuerit febris incendium nimiaque ſanguinis efferveſcentia: levata enim, vena ſecta, natura quo tanquam ſarcina opprimitur onore faciliùs & feliciùs materiæ morbificæ aggreditur ad partes extimas protruſionem. Hanc praxim tum recta ratio, tum multiplex experientia confirmat: in omnibus curæ meæ commiſſis ſalutiferam ſemper comprobavi. Imò huic præcipuè generoſo pręſidio acceptam ſanitatem ſub *Deo* referendam judicavi. Nequaquam ut falsò creditur, neceſſariam ſanguinis impedit, imò verius nimiam ejus conſpeſcit ebullitionem; ita ut, phlebotomia præmiſſa, potius quam prærerita, felicius procedat variolarum eruptio. Miravit nondum deſino, unde nam tantum in venę ſectionem vulgi animis præjudicium ſubortum: quo fit ut famę ſuę nimium conſulentes vix auſi ſint Medici in variolis pertundere venam cum tamen omnes ferè omnium nationum Medicinæ proceres qui ſcriptis orbi inclaruerunt, magnum hoc [illegible]; in

hoc

affectum summis laudibus relinquerint commendatum.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Variolis serpentibus.

PUer quidam Variolis corripi cœpit, ex quibus nonnullæ percurrebant, ut miserum corpusculum intra duos dies ferè totum excoriatum reliquerint: Serpebant quippe, ac cutem tantum exanthemata hæc excoriabant. Contra quæ sic orsus sum. Primo, cum materia hæc plus justo subtilis esset, eam obtundere conati sumus; nec tantum eam, verum etiam hepatis & membrorum internorum malam qualitatem infrigendo, ne de novo altera gigneretur, sed id refrigerantibus complebamus medicamentis, ut syrupo rosato de cich. simpl. de endiv. de violis, adjectis similibus aquis exterius ver jecur ex santalino unguento illinebatur, sed victus ad id multum faciebat, qui ad frigidum cum humiditate declinabat: quibus omnibus materia crassior est reddita, & Variolæ crassæ & amplæ apparere cœperunt. Prædictæ excoriationes quas nonnulli practici rubeas infectiones appellarunt, sic à nobis tractatæ sunt. Primo à propinato syrup. viol. solutivo lactucæ aquæ permixto, quo optime egessit, sequenti lavacro eas lavari fecimus, ac postea panno lineo abstergi, & pulvere infradicendo aspergi. Habet autem lavacrum sic.

℞. Rof. rub. sicc. myrtill. fol. lentisc. sumitat. querc. tamarisc. an. M. i. fiat omnium decoctio quo decocto excoriatę partes laventur, & ut dixi, lineo panno absterfæ sequenti pulvere inspergantur.

℞. Thur. mastich. rof. rub. sarcocoll. an. part. æq. F. pulv. subtiliss. Ubi unguento uti necessum fuit albo camphorato, aliquando verò plumbeo usi sumus. *Amatus Lusitanus, curat.* 18. *cent.* 3.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Variolis.

PUer quidam quinque annos natus, Variolis laborabat cum alvi fluxu per totum morbi decursum perseverante, septimo die multo gravior fuit alvi fluxus, febris intensa, sitis ingens. Variolæ depressæ, quarum elevatio ab alvi fluxus impediebatur reliquis remediis usque ad id tempus parum conferentibus, sequentem præscribo julepum alvi fluxum & malignitatem respicientem.

℞. Rad. pentaphyll. & tormentill. an. ℥i. fol. scabios. pimpinell. an. M i. scord. p. santal. citrin. dr. ii. coq. ad quart. tria, pro tribus dosibus bis in die sumendis addendo unicuiq; dosi confect. de hyacinth. ʒß. troch. viper. ℈ß. lapid. bezoard. gr. iii. Post primam exhibitionem alvi fluxus imminutus fuit, Variolæ tumefactæ, & sitis imminuta. In aliis Pueris quam plurimis eadem potio mire profuit ad sedandum alvi fluxum, & variolas depressas tumefaciendas. Cui addebam aq. rof. & naph. an. ℥ß. etiam citra alvi fluxum, in depressis Variolis mirum in modum contulit, & plerumque sic componebam.

℞. Rad. tormentill. & pentaphyll. an. ℥i. fol. pimpinell. & scord. ana M i. santal. citrin. & ras ebor. an. ʒii. coq. ad quart. iii. in colat. ℥iii. dissolv. aq. naph. & rof. an ℥ß. troch. viper ℈i. lapid. bezoard. gr. iii. F. potio, quæ grandioribus detur uno haustu bis in die, lac verò sugentibus, ex cochleari frequenter. *Lazarus Riverius, observ.* 2. *cent.* 2.

℞. Aq. card. ben. ℥iii. aq. theriac. dr. iii. troch. viper. ℈i. lapid. bezoard. gr. vi. capiat horis vespertinis. Cordi applicabantur pulli columbini, ac deinde linimentum ex theriaca, confect. alkerm. & ol. scorpion. *Matthiol.* In omnibus jusculi dissolvebatur bezoard. mineral. ℈ß. hisce Variolarum eruptio ita promota est, ut tandem à sævo illo morbo æger penitus liberatus fuerit. *Lazarus Riverius.*

Vidi puerum quendam Variolis laborantem, cum signis laudabilibus, febris enim post exortum pustularum remiserat, respiratio libera erat, nullus alvi fluxus, tubercula eminentia satis, somnus mediocris, bene se habebat ad ea quę offerebantur, subitò tamen, & sine manifesta causa pustulę sese occultaverunt, morsque secuta est illarum occasum, id ipsum vidi in pluribus aliis eodem morbo afflictis, qui-

quibus omnibus mortem certissimam portendi. *Petrus Pachequus*, *observ*. 25.

Quotquot Variolis aut Morbillis laborantes vidi, qui tensione & meteorismo ventris, cum anxietate huc atque illuc agitabantur, tot intra paucos dies obire vidi, præcipue si dolor junctus fuerit. *Idem observ*. 62.

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Variolis.

POst eruptionem statim maxima cura habenda est oculorum, narium, gutturis, & pulmonis: oculos itaque statim in initio, & deinde quotidie auro puro leniter confricare prodest; id enim arcet ne in oculis erumpant exanthemata. Utile quoque est oculos sæpe illinire sequenti collyrio.

℞. Aq. plantag. rosf. & euphras. an. ℥ß. in quibus dissolv. camphor. gr. ii. croci gr. i. F. collyrium. Nare si à pustulis exanthematum occupentur, subinde acetum rosaceum odorandum naribus admoveatur. *Franciscus Joel*, *sect*. 5. *lib*. 9. *practic*.

Pro tuendis gulæ & gutturis partibus, exterius scutum croco intersutum & lacte muliebri intinctum apponimus, hoc enim poros aperiendo, venenum ab intimo gutturis exterius allicit. *Thomas VVillis*, tractat. *De Febribus*, *cap*. 15.

Linguæ humanæ & salivæ in solitum usum non ita pridem muliercula propalavit. Occupaverant Variolæ Epidemicæ universam faciem tenelli filii Clarissimi in Urbe nostra Viri, & oculis minitabantur exitium, frustra aliis tentatis, nutrix dolore infantis commota & commiseratione, lingua propria oculus pueri lingebat, sicque reseratis oculis absterſaque sanie convaluit infans morti antea relictus, & publicis ex suggestu precibus expiatus. *Thomas Bartholinus*, *histor*. 29. *cent*. 1.

Observavi hoc anno 1629. quo Variolæ hic populariter grassantur, & multos infantes è medio tollunt, nonnullis quidam infantibus ante Variolarum eruptionem, aliis verò postquam eruperunt, & jam suppuratæ fuerunt, vermes spithamæ longitudine, & longiores ex intestinis sponte prorupisse, qui infantes omnes mortui sunt. *Daniel Sennertus*, *practic*. *lib*. 3. *part*. 6. *sect*. 1. *cap*. 6.

D. Turquetus apud *Petrum Asselinaum* referebat, *Elisabetham Angliæ* Reginam, contractas Variolarum suppuratione maculas in seipsa delevisse, emulsione lactea ex sem. canabino separatis corticibus, cum aq. rosf. parata & cum gossipio admota. *Georgius Hieron. Velschius*, *obsservat*. 88.

SECTIO SECUNDA.

De Varis.

IONΘOI. Latinè Vari, tumores sunt duri & parvi in faciei cute à crasso succo progeniti. Oriuntur ut plurimùm ab humore alimentari poris cutis sese insinuante, cui aliquando humor excrementitius & atrabilarius admiscetur.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Varis in facie.

PEractis convenientibus evacuationibus tam cum Pharmacis, quàm cum Phlebotomiis, abluens faciem ter vel quater in die hac aqua experta Præceptoris mei *Faventini*.

℞. Camphor. ʒii. ceruss. ablut. ʒi. cicer. rubr. ℔ß. interior. melon. ℔i. ovor. hirundin. numero 10. margarit. ʒii. sem. bombac. ʒiii. salis commun. ʒii. succi limon. ℥ß. tartar. vini alb. ʒß. pulverizentur pulverizanda, & contundantur contundenda & infund. omnia simul in ℔x. aquæ destillationis lapathi acuti per duos dies, tum destillentur in alembico, qua aqua destillata si utaris modo dicto, procul dubio sanaberis ab hoc affectu, quod si tibi nimis molesta sit hæc compositio, aliud unguentum ad te mitto, quo multi qui per quinque annos & plures faciem pustulosam habebant, nec ullis remediis curari poterant, curati sunt.

℞. Argenti vivi saliva extincti vel aceto vini fortiss. ʒii. vitriol alb. ʒii. ol. laurin. ℥ß.

agi-

agitentur diu simul ut unguentum coeant, vesperi inungito, mane aqua sursur abluito, hoc unguento nuper Nobilem mulierem curavi, quæ per duos annos faciem pustulosam habebat, quæ nullis aliis remediis quam hoc curari potuit. *Petrus Forestus, observ. 7. lib. 5. observat. Chirurg.*

SECTIO TERTIA.

De Vena integra à pulmone rejecta.

NAvarchus *Amstelredamensis* qui diu in mari vixerat, contraxit ætate jam maturus ex perenni destillatione, tussim magis terra quàm mari molestam, qua per biennium flaccidos pulmones exagitante, defecit tandem viscus hoc plus nimio lacessitum: & effundit ex inopinato, non tantùm sanguinem, sed præterea duos insignes venarum ramos: adæquantes singulos expansæ manus magnitudinem. Prodibant autem separati ab omni parenchymate, ostendentes non minus distinctè extrema sua lineamenta, ac si otiosus Anatomicus removisset circumpositi visceris impedimentum, argumento certè evidenti totum pulmonem fuisse vitiatum; ac proinde haud mirum, excretis hisce surculis effundisse ipsum ipsam cum sanguine vitam: at verò mirabantur Medici, tantam parenchymatis dissolutionem sine prævio pure: quod ipsum quoque non minus forte mirabuntur posteri: licet nec visuri, nec lecturi simile exemplum in ullis Medicorum monumentis, sed ut altissima flumina minimo labuntur sono, sic eveniunt homini subinde maxima infortunia sine turbulentis præsagiis. *Nicolaus Tulpius, cap. 11. lib. 2.*

SECTIO QVARTA.

De Venasectione Neroniana.

IN consuetudinem venit præsertim inter *Germanos*, & hic quotidie à Nostratibus usurpatur, ut multi in utraque manu simul, aut in utroque brachio, venas sibi incidi curent; idque ut plurimùm non sine dispendio valetudinis, ex duplicata enim venæsectione diversis in membris inter se oppositis, uno eodemque tempore facta, maxima in corpore, præsertim in hepate fit sanguinis & humorum agitatio; quod sine periculo fieri non potest. Hanc Venæsectionem Neronianam appellare placuit. *Guil. Fabritius Hildanus, obs. 92. cent. 6.*

SECTIO QUINTA.

De Venasectione.

VUlgò dicitur quoties duorum solennium remediorum usus incidit necessarius, à venæ sectione potius, quam purgatione est auspicandum: an hoc verum? Mihi valde difficile videtur statuere, quibus in morbis, quando & quomodo hoc sit usurpandum. Fortè hujus rei cognitio petenda erit ex *Galen cap. 4. lib. De Renum Affectibus*. Si (ait) Phlebotomia corpus evacuaveris, Catharticum venas, arterias, & inanes regiones inveniet non oppletas, ita facilè in totum corpus pervadet ad attrahendos succos, & facilè educentur ob eorum tenuitatem & infusionem. Si contra vasa repleantur, ob plenitudinem in corpus medicamentum non deferetur, unde aut subsistent aut nil bene faciet. *Guil. Ballonius, Epid. & Ephem. lib. 1. pag. 76.*

Quæritur an somnus concedendus à phlebotomia? Observatum aliquando indulto somno post Phlebotomiam cuidam Illustri Domino non multò post mortem obrepisse: in somnum repentinæ tantæ calamitatis causa relata est; an non ea experientia eodem exemplo terrere nos debet; quoniam videmus passim Medicos gratificandi ægris gratia, Theorematum artis, suæ desertores, nil perinde esse putare, an quis à secta vena dormiat, an non? At si vires sint imbecillæ, verendum est, ne si somnus interdicatur, vigiliis frangantur magis. Verendum quoque est ne eodem somno intro revocati spiritus & sanguis refrigeratis partibus extimis, grave aliquod periculum creent. Si in iis rebus morte infaustoque aliorum eventu moniti, ne quid tale eveniat videamus. *Guil. Ballonius, Epid. & Ephem. lib. 1. pag. 70.*

SECTIO SEXTA.

Pro Veneficio & Veneno.

℞. Adipis canis benè liquati & mundati ℥iv. adipis ursi ℥viii. caponis ℥xxiv. tres truncos visci colurni adhuc virentis, frustratim sectos & tusos dum humescant, contunde autem simul lignum, folia, baccas, misce omnia in phiala, quam soli novem septimanis cum exposueris, virentem balsamum extrahes, eoque veneficiatorum corpora, loca maximè dolentia & juncturas inungendo, certo experimento curabis. Hæc est descriptio medicamenti *Charristeri*. Notandum, in corylo non nasci viscum, nisi post annum centesimum: eumque Epilepticis, aliisque capitis Affectibus obnoxiis, querno longe utiliorem esse. *Henricus ab Heers*, *observ.* 8.

Celeberrima *Orvietani* antidotus, sumpto & in convulsiones usque ferociente veneno, ita omnes anxietates, & instantes Syncopes statim conculcat ac si nullum intro admissum virus foret. *Ioh. Helmontius*, *tract. cui tit. Butler.*

SECTIO SEPTIMA.

Pro Ventriculi attritione.

Galenus ponit hunc casum libr. *De Præcognitione*, qui contigit filio Regis, dicentibus aliis Medicis esse principium febris (Incurrebat enim statim à cibo assumpto in lentissimum frigus, cum maxima contractione pulsus, & coarctatione anhelitus.) *Galenus* non esse febris principium asseruit. Rogante autem Patiente, quid esset, respondit, consuevit stomachus tuus conteri à cibo assumpto converso in phlegama ante excretionem. Petiit Patiens quid agendum esset? Respondit; Si esset alius, exhiberem vinum cum pipere, sed in vobis Principibus securissimis auxiliis consueverunt uti Medici. Sufficit ergo nardino unguento lanam intingere, & ori ventris applicare, pedibus calefactis recedentibus Medicis *Pitholaus* vinum Sabinum attulit, piper immisit, pedibus calefactis, apposita lana in oleo nardino infusa calida super os ventris, bibit æger, & statim sanatus est. Mihi licet sim nunc senio confectus, solùm bis in vita mea casus iste innotuit. Primò, fui vocatus ad Nobilem quendam, qui statim cum accessi, dixit mihi; Ego non vos vocavi, ut sperem sanitatem recuperare, sed ne videar omninò vitam negligere. Unus enim Avunculus meus ex tali ægritudine dies clausit extremos: Ego dans ei bonam spem salutis, volui suæ cœnæ interesse, ut omnia accidentia possem perpendere: statim cum cœnasset, totus frigidus ut glaties factus est, pulsus omnino contractus, ita ut vix sentiretur, cum tanta angustia, frequentia & compressione anhelitus, ut statim præfocari videretur: perseveravit in iisdem symptomatibus spatio trium vel quatuor horarum, deinde paulatim remissa sunt omnia, Ego verò memor loci allegati à *Galeno*, dixi, estote bono animo, spero enim, Deo favente, vos liberare ab hoc morbo. Mane sequenti feci pedes cum pannis calidis fricare, & fricationibus fortibus calefacere. Deinde lanam succidam carminatam decenter in oleo nardino calido infundere, & super stomach. applicare, superponendo pannos calidos; deinde dedi ei ʒi. pip. pulveriz. involuti in hostia madefacta in vino: postea dedi circa ℥iii. boni vini calidi, & illinc ad horam feci eum cibare, testis sit mihi Deus, quod nunquam postea minimam partem sensit illius passionis, licet antea plus quam per mensem ea ordinariè post omnem cibationem infestaretur. Mulierem etiam quandam simili morbo laborantem iisdem remediis statim sanavi. *Petrus Bayrus*, *practic. lib.* 11. *cap.* 9.

Fœmina quædam honestis Parentibus nata, cum frigidis cibis admodum assuevisset, iisque unicè delectaretur per multos dies, semper assumpto cibo, toto corpore horrere statim cœpit, imò instar glaciei reddi; idque maxima cum compressione thoracis, & difficili anhelitu per horas aliquot persistente: donec tandem membra calere rursus inciperent, recordatus casus, cujus *Galenus De Præcognitione* ad *Posthumum*, *cap.* 11. Itemque *Bayrus* in *Enchiridio*, *lib.* 11. *cap.* 9. meminit, locum marito,

viro Literatissimo ostendi qui non describi modò, sed omninò depingi conjugis morbum exclamavit; remedia ab illis relata singula, nimirum vinum cum pipere, & frictiones statim usurpat, sed absque successu, sequentibus diebus nihilominus eadem repetit, verùm frustraneo planè conatu: quod nimirum ventriculus habitualiter quasi alteratus esset, succedente post modum colica, atque hanc excipiente tremore primùm, mox paresi, tandem tumore quoque nigenti faucium ex terno; & ita dejectis viribus moritur. *Philippus Salmuthus*, *observ. 9. cent. 2.*

SECTIO OCTAVA.

De Ventriculi Calculis.

CUm *Hornæ infer. Austriæ*, Satuum Illustr. Medicus essem, vocabar ab Illustri, quadam Matrona ad mulieream mortuam, ut præessem apertioni Anatomicæ, ad explorandam incognitam diuturni morbi & mortis causam Conquerebatur illa de continuo ventriculi dolore, tumore, nausea, & inappetentia. Fuit à nonnullis pro tympanitica, curata, alii existimantes ipsam gravidam, à medicamentis omninò abstinuerunt, aperto itaque abdomine & ventriculo, in fundo ejusdem lapilli sunt inventi, nullo, cohærentes vinculo, sed pomi granati granorum instar sese mutuo amplectentes, tam copiosi, ut binas volas manus implerent. *Wolfgangus Heferus*, *Herc. Med. lib. 3. cap. 1.*

SECTIO NONA.

Pro Ventriculi dolore insigni in febre acuta.

CUm nauseabundus esset, vomitorium tale propinavi.

℞. Decocti hord. ℥iv. sacch. & syrup acetos. simpl. an. ℥i. M. quod cum tepide ebibisset primo crudos humores postea pituitam una cum bile evomuit, & dolor fuit aliquo modo sublevatus quanquam idem circa precordia hereret, & ad imum ventrem vergeret; ideo clyster mollis injectus est: verum quanquam melius inde habere videretur, dolor tamen ex toto non fuit mitigatus, & sic ad fotum emollientem anodynum & aliquo modo ventriculum roborantem confugimus.

℞. Fol. malv. viol. chamæm. summitat. aneth. an. M. i. flor. rosf. rub. Miß. coq. in aqua pro fotu, quo dolor plurimùm mitigabatur: interea sumpto decocto flor. chamæm. in cerevisia, ructus multos cum emisisset dolor sedatus est. *Petrus Forestus, ob. 1. lib. 7. De febr. Symptomatis.*

Ad ventriculum dolentem ac frigidum.

℞. Zedoar. el galang. opt. an. ʒii. bacc. lauri ʒi. incid. & parum contund. & coq. in vini rhenani ℔i. ad consumptionem tertiæ partis, de colatura exhibeo pro vice cochlearia ij. vel iii. singulis tribus horis, & sæpenumero in hoc casu profuit, ad sedandum dolorem alvo existente clausa, talem exhibeo bolum.

℞. Elect. diaphœnic. ʒiiiß. philon. roman. ℈ii. M. pro una dosi, sedat dolorem somnum provocando, & succos malos in ventriculo contentos, dolorem moventes, secum educit: ut sæpius sum expertus, etiam cum commodo ægrorum, & fuit olim secretum *Ludovici de Leonibus*, preceptoris mei *Bononiæ*. Si verò unà cum dolore intolerabili alvus respondet ægroto sequenti potione non sine fructu usus sum.

℞. Decocti superioris ex zedoar. & galang. ℥iiß. vel ℥iii. Philon roman. ʒß. M. detur calide. *Io. Nesius*, *cent. 10. lib. 2. Consil. Cratonis &c.*

Mulier quædam annos nata sex supra 40. conquerebatur demæstissimo dolore os ventriculi lancinante, ad quem levandum & abigendum paravi tale vomitorium.

℞. Aq. benedict. vini alb. an. ℥i. quibus dilutis & epotis, mox in vomitum multum solvitur, evomuitque viscidam pituitam permultam, atque post vomitiones istas intra diei spatium ab ingenti hoc liberatur dolore. *Martinus Rulandus*, *cur. 65. cent. 2.*

Uxor mea puerpera conquerebatur mihi de gravi dolore quem sensit circa os ventriculi, à quo liberata statim est hoc modo.

℞. Vini boni ℥viii. vitell. ovor. num. 2. coq. ut a. e. Coctum jus sine pane exhausit, ac postea in lecto affluenter sudavi per duas horas, & à tam crudeli passione liberata fuit. Interea lanam oleo chamæm. calente imbutam orificio admovebam utiliter & salubriter. *Idem cent.* 1. *curat.* 10.

Injecto clystere primùm emolliente tum carminante & discutiente, postea admoveatur fotus sequens regioni stomachi.

℞. Rad. cyper. galang. cal arom. an. ℥i. fol. menth. origan. puleg. majoran. hyssop. salv. an. M. j sem anis. fœnic. carvi, dauci & bacc. lauri an. ℥ß. flor. camom. meliI. anth. & lavend. an. p. i. Contund. & incid. includanturque duobus sacculis, qui bulliant in vino generoso, deinde expressi ventriculo & toti ventri alternatim admoveantur. Post fotum fiat illitus ex oleo rutaceo & anethino mixtis cum aqua vitæ, quibus addatur illi, quid ol. salv. aut cariophyll. chymicè extracti. Post inunctionem admoveatur emplastrum de baccis lauri, vel ejus loco cataplasma ex melle & semine cumini. Interim dum hæc fiunt, si nausea adsit, excitabitur vomitus blandiori vomitorio, aut catharticum exhibeatur pituitam evacuans. Julepus sequens ad dolorem sedandum, flatus discutiendos, pituitam detergendam & ventriculum roborandum efficacissimus est.

℞. Fol. absinth. vulg. cent. min. & agrimon. an. M. ß. coq. ad ℥v. In colat. dissol. sacch. alb. ℥i. M. capiat manè per biduum, *Lazarus Riverius*, *Prax. lib.* 9. *cap* 11.

SECTIO DECIMA.

Pro Ventriculi imbecillitate.

Piperis grana septem vel novem confracta non pulverizata ut sic minus fauces urant, cum vino exhibita, subito refrigeratum ventriculum juvant: quod & zinziber facit. Nux moschata comesta concoctionem juvat, cujus pulver. cum aq. chamæm. destillata bibitus dolorem ventriculi mox sedat, cariophylli comesti idem faciunt. *Felix Platerus*, *practic tom.* 2. *cap.* 5. *pag.* 444.

Affinis quidam meus vir doctissimus ex febre quartana, qua per triennium laboravit, imbecillitate ventriculi contracta, jussus à *D. Erasto* mane gingiber crudum comedere, cum id majore etiam copia assumpsisset, quam fortassè edoctus erat; ab eo tempore ultra triginta annos singulis matutinis duas radices magnas gingib. paululum saltem masticatas deglutivit; facitque adhuc, nequicquam subinde mali in ventriculo sentiens, imò ad omnia munia graviter obeunda alacrior inde reddi solitus, quo tam multorum annorum hujus aromatis usu, hoc sibi adeo familiare fecit medicamentum, ut nec die uno, sine noxa, ille carere amplius possit. *Idem*, *observat. lib* 2. *pag.* 335.

Magna insurgit difficultas de ventriculo, frigido & hepate calido; quomodo nimirum frigidus possit calefieri, ne simul hepar inflammetur, si quidem quæ ventriculum calefaciunt eadem plerumque & hepar inflammant, huic autem malo *Galenus* prævenire studens excogitavit compositionem quam nomine diatrion pipereon donavit. Hóc equidem medicamentum singulari vi præditum est calefacere ventriculum, ne ejus calor communicetur hepati. Nam cum constet ex tribus generibus piperis, quarum facultas calefaciendi in substantia tenui consistit, exolvitur antequam ad hepar deveniat. Est itaque conveniens & calefaciendi & tollendi intemperiem ventriculi medicamentum. *Abrahamus Seylerus*, *consil.* 6. *lib.* 4. *Consil. Cratonis &c.*

SECTIO UNDECIMA.

Pro Ventriculi imbecillitate.

℞. Terebinthin. claræ ʒii. mastich. pulv. ʒß. spec. arom. ros. ℈ß. M. F. bolus detur horis duabus ante cibum, ad stomachum enim moderate calefaciendum & non exsiccandum, nullum ex internis valentius præsidium hoc usurpari potest, pro eo roborando fiat hoc ceratum.

℞. Mastich. ℥ß. cariophyll. cinnam. nuc. mosch. zedoar. an. ʒi. spec. diamosch. d. ʒß. ol. mastich. q. s. ad densandos pulveres; ceræ & terebinth. q. s. F. ceratum

tum extend. super alutam ad formam scuti, & ventriculi regioni admoveatur diuque gestetur. *Ioh. Zecchius, consult.* 21.

Duo vel tria grana mastiches parum contusa, & ex ovo sorbili, vel ex vino, aut ex jure data, tribus saltem horis ante cibum mirifice conferunt in firmando ventriculo. Sed longe præstantiores sunt rotulæ quædam ex inventione nostra, quæ & ventriculum roborandi & hepatis hypochondriorum vasa obstructa reserandi, atque nutritionis viscera omnia roborandi insigni facultate pollent, sunt autem hujusmodi.

℞. Spec. aromat. rosat. diarrhod. abbat. spec. troch. de rhab. an. ℈i. limat. chalyb. præp. & in pulv. tenuiss. redactæ ℈ii. sacch. albiss. in aq. scolopend. dissolut. ℥iii. F. confectio in tabellis, quarum ʒi. detur mane quinque horis ante prandium. *Joh. Zecchius, consult.* 22.

Maximè valet medicamentum mihi valde familiare quod sequitur.

℞. Conserv. rof. antiq. ℥iii. nuc. mosch. ʒi. spec. diatrion. piper. arom. rosat. an. ℈ii. santal. omnium dr. m. lign. Aloes ℈i. mivæ, cydon. aromaticæ q. s. F. electuar. cujus vn. m. detur duabus horis ante prandium septem diebus continuis. Quo tempore ceratum corio exceptum hic describendum supra ventriculi regionem gestabit.

℞. Mastich. ℥ß. cariophyll. nuc. mosch. zedoar. lign. Aloes an. ʒß. spec. diambr. ℈i. ol. mastich. vn. ß. terebinth. q. s. F. ceratum pro stomacho. *Ioh. Zecchius, consult.* 35.

SECTIO DUODECIMA.

Pro Ventris doloribus à flatibus in gravida.

QUando prægnanti accidit dolor imi ventris & renum, ita ut de abortu hæreat, scinde panem magnum secundum latus, & calefac unam medietat. ad ignem, & eam partem quæ est ex latere medullæ, infunde, in malvat. vel optimo vino calido; deinde asperge pulverem cariopb. & calidum liga supra umbilicum, statimque dolor ventris cessabit. *Petrus Bayrus, pract. lib.* 15. *cap.* 7.

Umbilico sacculum ordinavimus ex milio, cumino, anetho, fœnic. pauxillo aquę vitæ asperso, nec non permutationis gratia emplastrum. *Roderici à Castro lib.* 3. *De morb mulier. cap.* 12 *quod*,

℞. Vitell. ovor. num. 6. fortiter agitentur & adde pulv. anis. cumin. fœnic. an. ʒi. cum ol. laurino F. ad ignem placenta mollis quę umbilico applicetur. *Gregorius Horstius, observ.* 27. *lib* 5.

SECTIO DECIMA TERTIA.

Pro Ventris torminibus.

VIr quidam gravibus ventris torminibus vexabatur, quæ solo hoc topico remedio sopivi.

℞. Farin. avenac. ℔i. decoxi in aceto forti q. s. ad formam pultis, quam ventri imponebam ex qua statim doloris mitigationem persensit, & liber ab hoc malo evasit. Potest etiam farina cum lacte recenti coqui. *Martinus Rulandus, curat.* 16 *cent* 1.

℞. Rutæ M. iii. decoq. in aceto quæ sacculo indita ventri adhibebatur, qua soporatus est dolor. *Martinus Rulandus, cent.* 2. *curat.* 59.

SECTIO DECIMA QUARTA.

Pro Venere languida.

MUlier prolis cupidissima, sed appetentia Veneris nullo modo lacessita, à me petiit, ut stimulos Venereos in se emortuos (ut dicebat) accenderem: quod feci sequenti opiata.

℞. Conserv. rad. eryng. & satyrionis maris an. ℥i. cortic. aurant. melle conditor. ʒvi. nucem juglandem conditam num. 1. Confect. Alkerm. ℥ß. Ambr. gris. formic. volant. an. ℈i. Mosch. gr. vi. cum syrup. conservationis corticis citri. F. opiata, de qua capiat ante levem cœnam ad molem parvæ castaneæ, superbibendo parùm vini Hippocratici. Illa confessa est se miram percepisse voluptatem post usum opiatæ nostræ. Nihil autem efficacius in-

venitur quàm litus regionis uteri ex oleo de formicis volantibus, quod sic fit.

℞. Formicar. volantium ℥ii. infundantur diebus canicularibus in oleo ad solem fervidum per 40. dies. *Petrus Pachequus, observ.* 19.

SECTIO DECIMA QUINTA.

De Vermibus.

VIde supra *lib.* 10. *sect.* 22. *De lumbricis.*

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Vermibus.

PUer quidam trium annorum vermibus laborabat, febriebat, caput dolebat, tremebat, nares scalpebat, in os digitos immittebat; hunc Deo auxiliante, ita sanitati restitui.

℞. Farin. lupin. amaror. Aloes an. ʒiii. succi absinth. ʒii. commista omnia benè extendebantur supra petiam, & applicabantur umbilico, post applicationem emplastri, exhibui sequentem haustulum.

℞. Diaturbith. cum rheo ʒß. seri lactis ʒi. F. potus quem cum calide exhausisset manè jejuno stomacho, vermes omnes per secessum emisit, & laus Deo convaluit, pro siti sedanda per tres dies durante, bibit aquam fontanam in cujus ℔iii. infundebatur per noctem ℥i. cœparum incisarum, quæ in abigendis vermibus maxime proficiebant. *Martinus Rulandus, curat.* 21. *cent.* 2.

Exhibuimus hier. pic. *Galen.* ʒii. quo remedio plus quam viginti vermes excrevit. Iterum hoc dedimus Medicamentum.

℞. Spec. hier. ʒi. sem. santonic. pulver. ſtor. cent. min. coralin. an. ʒi. cum sacch. F. boli, sumpsit quotidie ʒi. & plusquam quingentos vermes excrevit. *Rodericus à Fonseca.*

Puerum vidimus qui septimum agens annum triduò ex nimia lumbricorum vi ferè mortuus jacuit, solo potu ex gramine aceto & saccharo vivens. Quarto autem die cum Medicamentum ex Aloe, Myrrha & croco ei propinaretur, duo de quinquaginta, supra centum, vermibus alvo depositis, statim convaluit. *Antonius Benevenius, cap.* 85. *lib. De mirandis morborum & sanationum causis.*

Nota & mihi mulier fuit supra quadraginta annos nata, quæ gravissimis ventriculi doloribus & nausea subinde correpta (plus minus) vermes excrevit. *Rembertus Dodonaus,* annotat. ad *cap.* 85 Libri *Benevenii. De mirandis morborum causis, &c.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Vermibus.

PRo Adultis sæpe hoc pulvere sum usus.

℞. Sem santonic. ℥i. fol. sen. ℥ß. cent. min. ʒiii. rhei opt. ʒi. C. cervi usti, rad. dictamn. sem. lupin. an. ʒi. semcinæ ℈iv. fol. Athanasiæ, (*i. e.* tanaceti) dr. i. F. pulvis: dosis in adultis dr. m. cum aq. gram. vel acetos. mane & hora tertia pomedriana.

Pulvis pro pueris.

℞. Sem. cinæ, corallin. an. dr. ß. rhei el. dr. ß. F. pulvis dosis ℈ m. vel ℈i. pro ætate pueri cũ iure pulli vel aq. acet. & quoniam pueri ob amarorem medicamenta fastidire solent, facio tales placentulas.

℞. Sem. cinæ ʒii. C. cervi usti dr. i. sacch. alb. in aq. absinth. solut. ℥iii. F. confectio in placentas. Sequenti unguento inunge Umbilicum.

℞. Ol. petrosel. nigr. ℥. m. ceræ novæ dr. i. m. M. F. unguentum, Adiunge sequens emplastrum quo sæpissime in pueris utor.

℞. Pulv. lumbric. dr. i. colocynthid. absinth petrol. nigr. Aloes hepatic. an. dr. i. Myrrh. ℈. m. ol. absinth. fell. taurin. an. q. s. F. Emplastrum s. a. de quo accipe pro una vice dr. vi. vel ℥i. extendantur supra corium & applicetur ventri. *Joh. Nevius, consil.* 25. *lib.* 3. *consil. Cratonis &c.*

Pro vermibus in adolescente octodecim annorum summa cum laude exhibui cochlear. i. succi granat. & cochlearis dimidium olei olivar. simul commixta, co(dicta ma-

mi-

mirum) quinque sedes habuit, multosque vermes simul dejecit Nobilis quidam *Gallus* hoc arcano utebatur, dicebatque Reginam *Galliæ* solitam esse hoc remedio uti in pueris suis. *Elidæus* præceptor meus pueris dabat pulverem corallin. rhab. el. an. ℈i. cum aq. gram. syr. viol. exiguo adjecto. *Petrus Forestus*, *observ.* 27. *lib.* 21. *De Mesenterii & intestinorum affectibus*.

Confectio illa quæ diacarthamum dicitur potentissimum est remedium datum pueris ad vermes dejiciendos & ad pituitam vel chylum corruptum ex quo generantur & nutriuntur, sed in exigua quantitate, quia fortiter solvit. *Petrus Forestus*, *observ.* 33. *lib.* 21.

Puerpera quædam febre maligna laborans & ventris torminibus, una cum fluxu vermes teretes dejecit, huic pulverem hunc sequentem cum cerevisia exhibui.

♃. Pulv. c. cervi usti ʒß. sem. portulac. & zedoar. an. ℈ß. M. statim à pulvere exhibito, dolor ventris, qui vehementissimus erat, illico mitigatus est, & quinque vermibus ejectis, una cum excrementis liquidis, sana evasit, febre & fluxu desinentibus. *Idem*, *observ.* 34. *lib.* 21.

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Vermibus.

INfans quidam duorum annorum vermibus laborabat, post alia remedia tandem pulverem c. cervi usti, passulis exacinatis impositum continuò devorabat: atque ita dulcedine passularum allecti vermes, hoc solo remedio, dictu mirum, continuato, ultra centum vermes per alvum dejecit; & ventre inuncto oleo cotoneor. & absinth. pulv. c. cervi usti immixto, & exigua cera adjecta; à vermibus modo vivis, modo mortuis exeuntibus, tum à fluxu alvi & febre liberatus est, & magno cum nostro honore perfectè convaluit. In omnibus vermibus sive latis, sive rotundis (præcipue etiam ubi fluxus ventris adest) pro comperto habemus, nullum præstantius remedium esse quàm c. cervi ustum, vi quadam occulta, pueris tum infantibus ac adultis exhibitum, memini enim quod soror mea cum adhuc juvencula existens vermiculatione laboraret, exhibito hoc solo medicamento simplicissimo, nescio quot vermes ultro ex ano ejecerit qui decidebant in terram vivi & sic curata fuit. *Petrus Forestus*, *observ. trigesimoquinto & schol. libr. vigesimoprimo*.

Sal deglutitum ascendentes vermes ad stomachum deorsum pellit. *Idem schol. obs.* 36. *l.* 21.

Adolescens quidam vermibus laborans purgatus primum fuit infuso rahab. deinde jussit ut noctu applicaret emplastrum paratum ex farinæ siliginis scutella in pinsita cum felle bovis, addendo cochlear. pulv. absinth. & duo cochlearia olei absinth. cum pauco aceto; gestat noctu supra umbilicum. Si vermes prodeant, continuet adhuc aliquandiu, ut & alii exeant pilulis sequentibus frequenter utatur.

♃. Aloes ʒiß. rad. gentian. ʒß. diagrid. ℈ß. cum succo absinth. F. pilulæ, capiat ʒß. pro vice. *Felix Platerus*, *observ. lib.* 3. *pag.* 884.

♃. Sem. contra ℈i. passul. liquir. conserv. viol. an. ʒii. obsinth. rom. pß. F. decoctio in colat. ℥iv. infund. rhei. ʒi. corallin. gr. v. in express. dissolv. rhei ℈ß. F. potio. *Guil Ballonius*, *consil.* 30. *l.* 1.

In febribus ubi maxima adest pravitas qualitas occulta & venenata, aut copia vermium, sæpè aquam ex citrio malo destillatam utilissimam inveni, destillatur per balneum M. prius citrio malo in minutissimas partes redato: hoc facto, ponitur totum malum citrium ad destillandum, nempe cortex, pulpa, semina & aciditas simul confusa habebimus, aquam pretiosissimam omni hyacinth. confectione nobiliorem, dosis sit hora ante cibum, ab ℥ii. ad ℥iv. v. atque etiam vivermes necat, putredini resistit, cor mirificè tuetur, & vires fovet, potest vel sola, vel cum jure, aut aliis aquis misceri. *Dominicus Panarolus observ.* 3. *Pentecoste* 5.

Pro vermibus inter omnia mihi potior est mercurius d. quo in hac civitate mirabilia præstiti in pluribus ægrotis, ita ut nullo alio nunc vocetur nomine nisi pulvis meus, eò quod primus in ea celebraverim & paraverim. Nunquam vim infert

fert corpori pulvis iste, licet duplò major dosis illius exhibeatur; ita ut fateri sim coactus ex operibus, verum esse quod scribit *Hartmannus*, Mercurium dulcem plus purgare in parva dosi in corpore valde cacochymo, quàm magna dosis in alio minimè cacochymo. Novies enim à me, spatio 12. dierum sæpe exhibito, longè magis eodem corpore ventrem movebant 12. grana prima vice, quàm 24. ultima vice sumpta. Utendi ratio in morbis in quibus vermes dejiciuntur, aut subire creduntur, sicut & in aliis, cùm in parva quantitate purgandum, hæc est. Jubeo pro adultis duodecim grana, aut quatuordecim ad summum, misceri cum tribus, aut quatuor, aut sex granis scammonii vapore sulph preparati, quæ syrupo ad rem accomodato excepta, vel in forma morsuli, vel pilulæ, vel forma liquida, aucta dosi syrup. ex cochleari sumuntur: sorbendo jusculum post duas horas, non expectata ventris dejectione, ut in aliis purgantibus, propter mercurii volatilitatem, qui sumpto jusculo deprimitur inferiora potens. Minori dosi datur infantibus & pueris, ad 6. vel 8 gr. scil. mercurii d. & 3. scammonii præparati: quamvis multoties ascenderim ad 12. gr. hujus mercurii in parvulis sine ullo incommodo. Vocatus à quibusdam mulieribus ad juvenem quindecim annorum ad extremum vitæ subitò redactum inviserem, intrans cubiculum inveni quasdam ex iis flocculum lanæ bene carptæ naribus & ori admoventes alias verò candela cerea accensa periculum facientes, an adhuc spiritum duceret. Accedens propriùs ad ægrotantem, etiamsi pulsu careret, agnovi tamen nondum esse mortuum: percontans igitur quod rei esset, & quonam morbo laborasset, responderunt, Nullo. Hoc responsò, arbitratus sum juvenem in hoc vitæ discrimen redactum esse à vermibus: nam de veneno nulla erat suspicio. Ideò jussi Pharmacopœo, ut nulla facta mora mercurii d. gr. xii. & diagrid. gr. iv. ex cuspide cochlearis, cum aqua portulacæ aut ptisana, in guttur subitò immitteret, ita ut liquor vapores pulv. Cùm autem nullum deglutiendi motum haberet ægrotans, retulit mihi Pharmacopœus totum supra linguam remansisse pulverem. Imperavi itaque, ut argentum vivum ipsi magnitudine propinaret ex cochleari cum lacte, ne à mulierculis videretur, apud quas pro veneno habebatur, asserens hydrargyrum viam ad stomachum inventurum, etiamsi nullus fieret motus deglutiendi. Quo optimè peracto à Pharmacopœo, mirandum! postridie assumpto hydrargyro, vidi ægrotum deambulantem juxta domum suam. Cujus rei novitate attonitus petivi ab eo quid à discessu meo accidisset. Respondit se ab hydrargyro sumpto quinque aut sex vermes per os ejecisse, & ita periculum mortis evasisse. *Nicolaus Cesneau*, *observ. lib.* 3. *cap.* 8. *observ.* 1.

Tyro Pharmacopæus septemdecim annorum obambulans, & arti suæ incumbens, de repente mania quadam corripitur, obmurmurans, nec seipsum nec alios agnoscens, ad interrogata nihil respondens, manumque dextram sinistro hypochondrio frequenter admovens, tanquam aliquid ablaturus. Vocati duo Medici, quorum unus eram, maximè laborabant in dignoscenda horum symptomatum causa. Primus, propter motus inordinatos corporis, epilepsiam esse credebat. Ego verò minimè; sed è duobus unum affirmavi; aut juvenem esse fascinatum, aut vermibus horum omnium causam esse referendam: nos quidem contra fascinationes non valere, contra autem vermes aliquid posse: ideo potenti ad hoc utendum esse remedio, quod uno haustu & inopinanter deglutiri posset, propter ægrotantis incontinentiam, ad quod nullum magis esse idoneum mercurio dulci cum scammonio, dosi satis valida, ut citò agere possit. Socio igitur ęgroto imperavi, ut 14. gr. mecur. d. sumeret, cum 6. gr. scammonii vapore sulph. castigati, in cuspide cochlearis argentei imposita, cum aqua portulacæ, dum ægrotus jacens os ad clamandum aperiret, in fundum gutturis ejus cum impetu immitteret: quod optimè præstitit, reique postea eventum expectaturi discessimus. Horis duabus elapsis redii solus, de his quæ accidissent sollicitus, invenique ægrotantem ad ignem sedentem, mentis compotem, actorumque omnium immemorem; Interrogatus à me, in medicamento

to quod sumpserat venter subductus esset, respondit, Minimè. Expectandum, dixi, non enim otiosum erit medicamentum, ut contigit: de nocte quippe sexies aut circiter venter subductus est cum 36. vermibus, omninoque sanus ab eo tempore permansit. Mirabar ego antidoti vires, nulla facta dejectione, nullisque vermibus ejectis, omnia symptomata quievisse, hoc autem in merc. d. laudem. *Idem, observ.* 3.

Rogatus à quodam Chirurgo ut rusticum inviserem pleuritide, ut ipse putabat, laborantem, accedens ad ægrotum statim affirmavi ex pulsu, morbum non esse pleuritidem. Inspectoque partis dolentis situ, visus est mihi potius infra, quàm supra septum transversum positus pulvisque multùm credens, qui durus non erat, asservi per jocum. Tales pleuritides medicamento purgante sanari; pignoreque certare volebam, aut vermes subesse, aut saltem corruptorum humorum non parvam copiam; sumptoque postera die purgante medicamento 40. vermes ejecit, & sanatus est. *Idem l. 2. cap. 3. obs. 2.*

SECTIO DECIMA SEXTA.

De Verrucis.

VErrucæ sunt tubercula ex cute instar monticulorum pronata: absque dolore, subdura & scabra: à variis quas obtinent, formis diversas sortiuntur appellationes; aliæ enim sunt sessiles Græcè μυρμηκίαι dictæ, quæ humiles sunt infra latæ, & radices alte infixas habent; dolore etiam affligunt: aliæ rursus sunt pensiles ἀκροχορδόνες Græcis appellatæ, quæ parte quidem summa latiores sunt, ima verò versus cutem, tenuiores, qua quasi pediculo innituntur; thymia denique vocantur, quæ colorem thymi repræsentant, ad cutem etiam sunt tenues, in summo autem latæ duræ, & asperæ, pensilibus minores; oriuntur autem omnes vel à materia crassa melancholica & pituitosa, vel ex succo cuti & cuticulæ alendæ destinato.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Verrucis.

PAter meus cum juvenis manus verrucis repletas haberet, ei consultum fuit à *Spiringio* Medico, ut omni die sale & aceto eas fricaret; quo remedio sanatus fuit, nostra ætate quidam succo calendulæ solo inuncto sanati sunt. *Petrus Forestus, observat. 10. lib. 4. Observ. Chirurg.*

Ad verrucas, myrmecias & acrochordonas tollendas sæpe feliciter usus sum succo tithymali. Præterea raphanum excavato, sale impleto, operculo occluso in catino per noctem servato, salem in liquorem versum invenies: eo verrucas confricato, & panno in eodem liquore tincto superligato, postea decident: est hoc secretum *Alexii Pedemontani*. Ad verrucas etiam valet radix chelidoniæ cum axungia trita & admota, eas enim absumit & tollit, agrimonia quoque cum forti aceto emplastrata verrucas tollere dicitur. *Idem, observ. 11. lib. 4. observ Chirurg.*

℞. Limac. rubr. q. v. ponantur in vase plumbeo asperso sale, & sic maneant per quatuor dies, abjectis limaciis, ter, quaterve in die cum liquore illarum liniantur verrucæ. *Idem, schol. observat. 11. libr. 4.*

Verrucas nobilis cujusdam puellæ totas manus occupantes, sola sanguinis tauri iam mactati calidi illitione sublatas vidi. Idem etiam sanguinem cervinum quidam præstare referunt. *Philippus Salmuthus, observ. 27. cent. 2.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Verrucis.

UT subitò verrucæ omnes manuum curentur, lotio tantum eorum instituenda est, ex aqua communi in qua sal armoniacum solutum fuerit; quod à *D. Videl.* Medico *Delphin.* qui millies expertus est cum felicissimo successu, acceptum teneo. Nuper famulum *Dom. legat Hollandiæ* curavi, qui innumeris verrucis à duodecim annis scatebat, nec ab ullo curari potuerat: curatus autem fuit

fuit sola aqua cum sale armoniaco sæpe fricando ut dictum est. *Petrus Borrellus*, *observ*. 46. *cent*.

Quidam patiebatur multas verrucas in digitis manuum, quas curavit meo consilio, illitu lactis ficulnei quater aut quinquies adhibiti. Idem præstitit idque multò efficacius spiritus sulph. per campan. per aliquot dies admotus in rustico quodam. *Simon Iacoz. observ*. 17.

Intra septem vel octo dies, curantur, verrucæ portulaca contusa; ea pars confricatur, deinde instar cataplasmatis admovetur, iterando bis in die. *Samuel Formius, observ*. 34.

Esto pomum transcissum cujus pulpa interna sit affricta verrucis, donec intepuerit, & religatis medietatibus per filum, donec pomum putruerit, tum enim videbit verrucas attactas disparvisse: simulatque vita pomi ultima perit, cui verrucarum impressio fuit conglutinata, perit etiam verrucarum vita ultima. *Joh. Helmontius, tractat. cui tit. Magnum oportet*.

Verrucæ atque stigmata à perturbatione prægnantis fœtui inducta; attactu cadaveris sensim ac sponte mortui, donec pars intimè refrixerit: sponte evanescunt. *Joh. Helmont. tract. cui tit. Tumulus pestis*.

Remedia verrucarum multa à Practicis hinc inde commendantur. Ex vegetabilibus, *Chalmeteus* scrofulariam, *Fallopius* folia salicis aut succum eorum, *Dioscorides* pisa & ciceres, *Platerus* heliotropium, *Hartmannus* aquam supranatantem truncis quercuum bipenni detruncatarum. Alii cichorium verrucarium, lac tithymali, radices dracunculi, irides, ari, cyclaminis, chelidonii, folia sabinæ. rutæ, millefolii; aquam è sarmentis vitium, succum porri, cæparum, verbasci, portulacæ, mali punici; semen nigellæ, squillam, & nescio quæ commendat. Ex animalibus, caput anguillæ, lacertæ; sanguinem menstruum; stercus caprinum, ovium, canis; fel tauri, lucii; pinguedinem ardeæ, talpæ &c. laudant. Ex fossilibus denique & mineralibus, alumen, nitrum, calcem vivum, vitriolum, arsenicum, æruginem æris, & sexcenta alia prædicant. Verùm pauca ex his famam sustinent. Mihi longo usu compertum est, emplastrum ex galbano & sale ammoniaco, quod sic componitur.

℞. Galban. aceto squillit. soluti ℥i. sal. ammoniac. ʒi. picis navalis ℥ß. empl. diachyl. magn. ʒiii. M. F. magdaleon. Hoc emplastro verrucas & clavos in multis curavi. Si remissius agit, dosin salis ammoniaci augeo. Feminæ cuidam cujus manus utraque plurimis ultra centum verrucis mirè deformabatur, linimentum sequens, quod commodius erat, præscripsi.

℞. Rad. dracunculi, ari, cyclamin. irid. an. ʒiii. fol. sabinæ ℥ß. sem. heliotrop. ʒii. sal. ammoniac. ʒi. oxymel. scill. q.s. M. F. Unguentum, quo singulæ verrucæ mane & vesperi inungantur. Exaruere quidem & deciderunt nonnullæ; sed paulò post aliquæ denuò excreverunt, nonnullibi & novæ eruperunt; quare fortiori runcina extirpandas duxi.

℞. Mell. ros. ℥ii spir. vitriol. ʒiii. M. pro linimento, quocum verrucæ aliquandiu illitæ fuissent, sensim nigrescere, corrugari, tandemque penitus excidere visæ sunt. *Baldassar Timæus. Cas. vigesiemoquinto lib*. 6.

SUBSECTIO TERTIA,

Pro Verrucis in virga & locis secretis ex lue gallica.

POst universales purgationes, dissolvo parum sublimati in aq. plantag. cum exiguo aluminis, & pulma verrucas illino, quibus exsiccantur, & cum crusta decidunt. Chirurgi in nosocomio *Delphensis* in *Gallica* lue verrucas tollunt, inungentes unguento morbi gallici, quo si non desinunt, etiam utuntur sublimato & alumine cum aqu. plantag. (quo remedio & nos uti consuevimus, antequam illi eo uterentur) donec decidant & perfecte curentur. *Isbrandus* Chirurgus *Delphensis* hac aqua egregia utitur ad condylomata, verrucas thymos ani, virgæ & membrorum muliebrium consumenda & auferenda in lue gallica.

℞. Aq. plantag. ℔ß. sublimati ℈iv. alumin. ℥ß. pulverizentur in aqua penna intincta

cta vel petia lini verrucæ tangantur: hac aqua nos feliciſſime uſi ſumus. *Nicolaus Maſſa, cap.* 5. De cura ulcerum morbi *Neapolitani*, deſcribit modum faciendi aquam ſeparationis auri ab argento, qua utitur in verrucis hoc modo:

℞. Vitriol. roman. ℔ii. alumin. roch. ℥vi. (fortè ℥vi.) ſalis nitri ℔i. pone in cucurbitam curvam, vel ſi vis pone in rectam cum capello ſuo recipiente ad ignem fornacis, & habebis aquam cum qua ſeparatur aurum ab argento, & cum qua fit pulvis angelicus quæ aqua eſt mirabilis ad removendas verrucas in quacunque parte, & maximè in ano & vulva; cauterizat etiam iſta aqua ulcera maligna ambulativa ubicunque etiam fuerint, ut in gutture, & prohibet progreſſum ulcerum virgæ & vulvæ. Sed cum eſt nimis acuta, oportet lymphare ipſam cum aqua roſac. at ea (inquit *Maſſa*) ſæpe ſanavi ulcera mala gutturis, tangendo bis in die cum aqua dicta, cum medietate aq. roſ. admixta, & eſt de ſecretis noſtris. *Petrus Foreſtus, obſerv.* 11. *lib.* 4. *Obſerv. Chirurg.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Verruca Gallica in mucrone linguæ enata.

Æger multis preſſus anguſtiis, Medicos, pacta liberali mercede, rogat, ut pro ſui ſalute veterum ac juniorum monumenta revolvant: ego ſtipendii compendio adductus, amicos, *i. e.* libros, tota nocte conſului. Multas pro tanto malo remediorum myriadas inveni. Octiduo tentavi omnia fruſtra. Ultimò adii *Lacunam*, *lib* 2. *in Dioſcor. cap.* 17. qui pro Verrucis curandis nullum aliud præſidium utilius eſſe inculcat, quam chelidonii maj. folia piſta cataplaſmatis forma ſuper verrucoſam partem impone. Ad ægrum lætabundus accedo, remedium experturus, & emplaſtrum exertæ linguæ appono lineo panno involutum, & in medio linguæ triplicato filo ligo, non pertranſierant dies duo quando, verruca omnino contabuit, ita uti illico exciderit. Hoc exemplo edoctus plures in volis manuum & plantis pedum renatas, quæ miſerrimè ægros excruciaverant, radicibus hoc facili & certiſſimo auxilio extirpavi. *Zacutus Luſitanus, obſerv.* 79. *lib.* 1. *prax. admirand.*

SECTIO XVII.

De Vertigine.

Σκότωμα & σκοτόδινος, Latine Vertigo eſt exagitatio & præternaturalis commotio ſpirituum animalium in ventriculis potiſſimùm anterioribus cerebri, qua omnia circumagi videntur. Hujus cauſa proxima eſt tenuis vapor aut flatulentus ſpiritus in cerebri ventriculos irrepens, qui in plexu choroide ſpiritus animales & humores exagitans & variè impellens, turbulentos ſenſus motuſque reddit. Excitatur autem hujuſmodi vapor non aſſiduo ſed per intervalla & periodos. Crudus verò & vitioſus humor in quo calor imbecillis talem excitat vaporem, interdum in ipſo cerebro, ſæpius in ſubjectis partibus veluti ventriculo, hepate, liene, & matrice continetur. Cauſæ procatarcticæ ſunt diuturna & celeris corporis totius circumgyratio, rerum externarum circumrotatarum, & aquarum vorticum continuus aſpectus ab alto, immodica exercitatio, ſolis æſtus, balnei calor vehemens; dignoſcitur, quod omnia in girum circumagi videntur, aliquando etiam & viſus obſcuratur, quandoque & ſibilus vel tinnitus in auribus precipitur, ſępe etiam laborans corruit, niſi propinquis nitatur adminiculis.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Vertigine.

Hoc vinum cuidam ſeni ita profuit, ut poſtea nunquam amplius de vertigine, admodum conquereretur.

℞. Senn. ℥ii. turbinth. ℥ß. agar. ʒiii. zinzib. ʒi. piper. ʒß. ſem. coriandr. ʒi. abſinth. ʒii. ſummitar. cent. min. majoran. an. dr. i. infund. in menſura j. vini, bibat diebus aliquot. Vixit diu poſtea incolumis. *Felix Platerus, obſerv. lib.* 1 *pag.* 10.

Pilulę

Pilulæ nunc describendæ ex intervallis frequentibus devorentur, quippe quæ efficacissimæ sunt ad affectum hunc demendum, simulque ad caput & omnes sensus confirmandum.

℞. Agar. el. ʒii. colocynth. ʒiß. myrobal. cheb. ℥i. sem. major. rutæ, pœon. an. ℈i. zinziber. asar. piper. ana ℈i. nuch. moschat. cubeb. cariophyllor. xyloaloes, mastich. cardamom spic. nard. an. ʒß. hellebor. ℈iii. sal. gemm. nitri, an. gr. v. Aloes hepat. pondus duplum. F. pilulæ cum benedicta, quarum ʒi. bis terque in mense, vel ℈i. tertio quoque die exhibeantur. *Joh. Zecchius*, *consult.* 96.

Inter alia placeret mihi aliquando usus sequentis Electuarii, quod quidam *Hippocratis* Theriacen vocant. Ego non semel ejus usu similes, & eo graviores morbos curavi.

℞. Succi absinth. suec. marrhub. succi stæch. mastich. rhei, chamædr. chamæpit. an. ʒiii. hyssop. ʒi. agar. boni, ad pondus omnium, pulverizentur omnia subtilissimè, & excipiantur melle cocto; detur manè à dr. ii. ad dr. vi. in decocto stœchad. Hujus loci si placet.

℞. Theriac. bonæ antiq. vel mithridat. conserv. flor. beton. vel salviæ, vel anthos an. partem j. conserv. rosar. part. ii. cum melle anthosato. F. Electuarium. *Reinerus Solenander*, *consil.* 2. *sect.* 1.

Præmissis venæ sectione & purgatione, mihi placet per triginta dies sarsæ & ligni decoctum cum cichoraceis paratum sumat *Hier. Mercurialis*, *consult.* 3. *tom.* 1.

Præ ceteris oleum buxi sicut in Epilepsia ita in vertigine optimum judicatur remedium intus & extra, inungendo eo quotidie pulsus & carpum, & plantas pedum: intus verò in hunc modum.

℞. Conserv. flor. rorismar. ℥iii. ol. buxi nuc. mosch. menth. chymico modo extract. an. ʒß. M. cum syrup. cort. citri, F. Electuar. cujus sumat mane dr. ß. Est remedium præstantissimum corroborans ventriculum & cor. Quinimò si per os guttæ viii. aut x. olei buxi cum ℥iij. aq. pœon. exhibeantur, nullum sentiret hoc, mea sententia, præstantius auxilium. *Rodericus à Fonseca tom.* 1. *consult.* 16.

Conserva flor. calendulæ à nonnullis tanquam specificum vertiginis maximè commendatur. *Lazarus Riverius*, *prax. Medic. lib.* 1. *c.* 9.

In Vertigine, præmissis universalibus, specificus est pulvis ex cinnabrio nativo confectus, cujus descriptionem habet *Quercet. libr. De capit. Affect.* stercus pavonis absque omni præparatione in forma pulveris cum sacch. mixtum & exhibitum ad. ʒi. vel ʒ. m. vertiginem etiam inveteratam curat. *Idem epidem. Joh. Hartmannus*, pract. Chimiatr. *pag.* 91.

Decoctum radicum primulę veris in zythogalo, aliove idoneo vehiculo sumptum singulare est & præsentissimum remedium ad vertiginem. *D. Hulse*, referente *Joh. Raio* Catalogo Plantarum *Angliæ*.

SECTIO VIGESIMA OCTAVA.

Pro Vesicatorii doloribus.

QUidam comate laborans, & ab eo emersus conquerebatur mirum in modum de dolore à vesicatorio excitato. Sed cum nullo anodyno potuissem illum sanare, Domina *Ranchina* uxoris meæ soror solo hydrelæo leniit. Ego mulierculam vesicatorii igne excarnificatam beavi sic, & omnes alias quæ in tale tædium inciderunt.

℞. Cortic. secundi & viridis rami sambuci cultello derasi M. j. coq. in oleo dulci cum pauca aqua ad consumptionem aquæ. Colaturæ adde ceræ parùm. F. Unguentum, quo dolores omnes à vesicatorio excitatos demulcebam. Divinum mehercule est. *Petrus Pachequus*, *observ.* 12.

SECTIO DECIMA NONA.

Pro Vespe ictu.

CUm vespa manui meæ aculeum fixisset, dolor adeò sævus exortus est, ut impar essem ad ferendum malum. Admota theriaca, in momento cruciatus cessavit; sed cùm post tres horas theriacam illam admotam abjecissem, rediit dolor crudelissimus ut antea, qui sopitus est eodem

eodem remedio parti per integrum diem admoto. *Petrus Pachequus*, *obs.* 6.

SECTIO VIGESIMA.

De Vesicæ ulcere.

Ἕλκωσις τῆς κύστεως, ulcus vesicæ, est solutio continui in musculosa, ut plurimùm vesicæ cervice, aliquando etiam sed rarissimè in ejusdem membraneo corpore. Oritur ab humoribus acribus, calculo asperso, pure è locis, superioribus transmisso, ab inflammatione etiam & abscessu malè curato; ab assumptis denique cantharidibus. Signa ulceris vesicæ sunt vehemens circa pubem dolor, urinæ difficultas subcruenta & purulenta urina, furfurum aut squammularum cum urina excretio, & tenesmus *vid.* 81. *aphor. sect.* 4 in ulcere virgæ: sanguinis & pus etiam profuit sed ante urinam aut sine urina, & inter meiendum in ejus meatu dolor percipitur. Capacitatem vesicæ ulcus si obsideat dolor continuus per totum infimum ventrem persentiscitur, si verò in cervice consistat, circa pubem, & tempore tantum excretionis, dolor se prodit.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Vesicę ulcere.

MAximè hic prodest corpore decenter purgato, lactis potus; neque scio (inquit *Ætius*) an post ullum aliud remedium secundo saltem loco id sit habendum: nam & asperitates lenit, & ulcerationes eluit. Trochiscum etiam unum *Gordonii* sine opio, modo in lacte caprino dissolutum modo in decocto hordei per syringam injecimus. Potest etiam distemperari unus ponderis ℨii. cum lacte & ita exhiberi: Valet in ulcere renum & vesicę. Sed magis conducunt trochisci injecti in vesicam, quam per os sumpti, quod ab ore ad vesicam longam sit via. Accipiat per os hunc bolum.

℞. Cass. rec. extract. ℥i. pulv. trohisc. alkikeng. ℈i. F. bolus, Valde hic conveniunt trochisci alkekengi; & ideo ut ℨi. aliquando caperet cum lacte ovillo, jussi. Capiebat etiam has pilulas.

℞. Terebint. venetæ claræ lotæ in equiseti ℨii. liquir. pulv. ℨi. succi liquirit. ℨß. F. pilulæ instar cicer. dentur iii. pro vice. *Petrus Forestus Obs.* 29. *lib.* 25. *De Vesicæ morbis.*

SECTIO VIGESIMAPRIMA.

Pro Vesica, Utericoli orificiis & hęmorrhoidum summo dolore.

HOc unguento partes dolentes tum Vesicæ, tum uteri orificii, ut & podicis, blandè illiniat penicillo intincto in eo.

℞. Succi hyoscyam. ℥ii. mucilag. sem. lini, psyllii extract. cum aqu. plantag. an. ℥ß. crem. lactis ℥ii. ol. amygd. d. rec. ℥ß. coq. ad consumptionem succorum, adde opii ℨß. bene dissoluti in lacte ceræ albæ q. s. F. linimentum. Suffitum quandoque admittat in sella perforata ex decocto fol. verbasci & hyoscyam. suscitatum; bibat noctu cubitum itura haustum lact. caprini addito sacch. penidii parum; in quo lacte radices consolid. maj. parum ebullierint. Postquam per biduum illud biberit, tertia nocte adiiciat lacte sic præparato pulv. seq. dr. i.

℞. Troch. alKiKengi cum opio vn. iß. sacch. penid. vn. ii. F. pulvis. Vino bibendo, cum eo carere non possit, saccharum permisceat, ut dulce fiat, minusque accendat: vel syrup. violaceum, aut julepum violaceum, quod non solum gratiam vino addit, sed etiam vires illius infringit. Vbi dolor remittere incipit, excipiat fumum, ex pulvere sequenti carbonibus injecto excitatum partibus inferioribus.

℞. Thuris, mastich. ladan. styrac. benjoin. carabes, an. part. æquales: à salsis & acribus sibi temperet. *Felix Platerus*, *observ. lib.* 2. *pag.* 484.

SECTIO VIGESIMASECUNDA.

Pro Vicibus ad eos, qui flagris cæsi sunt.

QVidam inungunt loca percussa flagellis cum oleo rosac. mixto cum pulv. boli arm. nam mitigat dolorem, & lo-

& locum affectum ab inflammatione arceet. transactis tribus diebus aut quatuor, inungantur oleo irino vel sambucino calido: & postea in processu sequenti.

℞. Resin. ℥iii. ceræ ℥iß. pone ad ignem, & liquefactis adde terebinth. dr. m. (potius vn. m.) olei com. ℔i. fœnugræc. thur. an. dr. ii. bulliant aliquantulum. Deinde cola, & cum eo manè & vesperi ante cibum inung. *Petrus Forestus, schol. observ.* 31. *lib.* 6. *Observ. Chirurg.*

Pellis ovis recens excoriatę calens adhuc circumdata, quolibet efficacius, die una & nocte persanat. *Idem, schol., observ.* 4. *lib.* 5. *Observ. Chirurg.*

SECTIO VIGESIMA TERTIA.

Pro Vigiliis & sudoribus diaphoreticis.

CUm alvi adstrictio concurrat, præ omnibus adnitendum, ut alvus respondeat, alias frustra vel optima auxilia adhibentur. Commodius remedium applicari non potest clystere ex jusculo caponis cum saccharo crasso confecto. Hoc non solum alvum solvit; sed etiam corporis vires restaurat, quod & passulę lotæ ante cibum sumptæ præstant. Balneum aquæ dulcis, si aliquid ros. rubr. & flor. nymphææ injectum fuerit, somnum conciliat, dolorem demulcet, sudorem inhibet, & appetitum promovet: conciliat quoque somnum medulla cervi recens, si tempora inungantur ad noctem; confert hic pulvis mirificè non solum ad somnum inducendum, verum etiam vires restaurat, somnia horribilia arcet, atque sudorem inhibet.

℞. Smaragd. hyacinth. margarit. corall. bol. armen. scob. ebor. an. q. s. in pollinem redigantur, ad noctem sub ingressum lecti quantum media testa nucis porticæ capit propinatur. Quod si sudor non cedat fiat inunctio dorsi ex lacte mulieris butyro & ol viol. cui etiam rosac. addi potest cum mucilagine psylli ab opiatis abstinendum. *Abraham Seylerus, epist.* 5. *lib.* 6. *consil. & epist. Cratonis, &c.*

Cuidam militum duci assiduis vigiliis affecto brevi σὺν Θεῷ medebar ita.

℞. Fol. bismalv. chamæm. an M. iii. coq. in s. q. aquæ, cujus decoctione vesperi cubitum iturus per horæ quadrantem crura imposita abluebat, ac postea lectum ingressus confestim somno se debebat, ἀγρυπνία præternaturali depulsa. *Martinus Rulandus, curat.* 4. *cent.* 6.

SECTIO VIGESIMA QUARTA.

Pro Viperæ morsu in pede.

TRibus interpositis à punctura horis puellam demorsam (quæ tredicim erat annorum) ad me deferunt, nulla interposita mora, per Chirurgum præsentem, locum punctum vulnusculis profundioribus per ambitum scarificare jubeo, & cucurbitulas multa ignitas flamma admovere: quibus sanguinis ater & virulentus latitans abundè fuit extractus sed & universam tibiam levioribus vulnusculis scarificari quoque jussi sanguinemque tamdiu ex illis fluere, quoad sua sponte cohibitus fuit (nam erat tibia tum temporis multis & variis maculis lividis & rubris variegata) tunc verò ex illis ac acribus cepis optimè pistis, theriaca adjecta confectum emplastrum loco demorso admoveri curavi, & in potu illi theriac. ℥iii. meratioris vini ℥v. dissolutas propinavimus. Post hæc verò quatuor interpositis horis, panatellam ex aliis confectam in victu obtulimus; à somnoque abstineret, quantum possibile esset, monuimus; sequenti vero die puellam tremoribus corripi deprehendi, minoribus tamen; (cœperant enim jam fumi venenosi cor petentes minui; ad infimasque partes retrahi) tunc jejuno stomacho succi fol. fraxini ℥iv. in potu dedimus. est enim Medicamentum hoc omnia antidota in hoc casu excedens; emplastrum porrò dictum è novo paratum, iterum loco per tres sequentes admotum fuit dies, in quibus quoque & aliis sequentibus prædictum fraxini succum ebibit. *Amatus Lusitanus, cent.* 1. *cur.* 1.

Ratio, veterum auctoritas, & quotidiana experientia me docuerunt nullum esse præstantius præsidium ad mitigandos dolores ex morsu viperæ, simulque ad extrahendum venenum, animalibus per dorsum discissis, actuque calentibus parti vulne-

vulneratæ applicatis, quæ cum refrixerunt amoveantur, & alia ut Gallinæ, Galli, aut Columbę iterum atque iterum applicentur. *Joh Zecchius, consult* 33.

Quàm primùm quis à vipera morsus fuerit, celerrimè ad locum affectum ferrum candens tam prope admoveatur quàm sufferre poterit patiens, ita enim vi ignis extrahetur venenum, quod ut oculati testes mihi retulerunt, aliquando instar ceruleæ maculæ ferro adhærebit. *D. Robertus Boyle* tractat. *De utilitate Philosophię naturalis*, *part.* 2. *sect.* 2.

SECTIO VIGESIMA QUINTA.

Pro Visionis debilitate.

℞. MAcis ℥i. euphras. ℥iv. M. F. pulvis subtilis de quo cochl. medium semper ante cibum deglutiatur; vidi homines & decrepitos ferè ad cæcitatem perductos, hoc pulvere integræ visioni restitutos. Item odor majoranæ frequens magnum est secretum *Bartholom. Montagnana consil.* 58.

In cibo 2. mensibus utatur isto pulvere.

℞. Betonic. origan chamedr. rutæ, saxifrag levistic. pulèg euphras. an. M. i. ani si, fœnic. cinnam. siler. mont. an ℥i. calam. aram. galang an. ℥ß. sacch. ℔ß. M. F. pulvis. *Ioh Crato consil.* 37. *lib* 6.

Collyrium quoddam mihi probatum hic describam; cujus quidem usu frequenti, non solùm oculorum partes omnes mirificè roborantur verùm etiam spiritus visori limpidi redduntur; quod collyrium *Hollerus* Medicus *Parisiensis* Celeberrimus à vetustis quibusdam Medicinæ auctoribus accepit, hoc enim scribunt visum cæco novem annorum restituisse est autem hujusmodi.

℞. Succ. apii, fœnic. verben. chamædr. pimpinell. cariophillar. salv. chelidon. rutæ, centinod. morsus gallin. cariophyllar. farinæ volatilis an. ℥i. piper. crassiuscule triti, nuc. mosch. lign. aloes, an. ʒ iii. omnia immergantur in urina pueri incorrupti, & sexta parte vini malvatici bulliant brevi tempore, tum exprime & percola, & repone vase vitreo bene obturato: hora somni singulas guttas singulis oculis instilla. Dum vindemiarum tempore mustum effervescit flores, euphrasiæ injiciantur vinumque repurgatum asservetur, quod in mensa epotum singulari est remedio *Ioh. Zecchius*, *consf.* 95.

Euphrasię pulvis sorbili ovo inspergitur, aut inde sal. oxydorsicum paratur.

℞. Salis commun. ℥i. euphras. sicc. ʒii. macis, cinnam an. ʒi. M. *Joh. Hollerius*, *lib.* 1. *De Morb. intern. cap.* 20.

SECTIO VIGESIMA SEXTA.

Pro Visionis debilitate ob maculam.

CAuterium ad aliquot dies sincipite gestarum summopere laudo cucurbitulas modo siccas, modo humidas, frictiones, ligaturasque partium extremarum proficuas admodum esse posse fateor, quantum attinet ad topica, quę detergentia, & discussoria esse debent. Primò probo aquam fragorum instillatam. Secundo sanguinem galli antiqui eodem modo usurpatum, sed collyrium quod ab ovis induratis, ac secundum cavitatem vitelli, pulv. sacc. viridis æris, & aloes lotorum repletis, ac in loco humido appensis, stillat, tanquam efficax Medicamentum usu experientiaque mihi non semel comprobatum propono. Sicuti & aquæ pannis quę sic paratur: conficiatur panis ex farina frumentacea cum pulvere simplicium ocularium, tantillo calcanth. mulsa exceptis, deinde hic panis statim ex clibano extractus, reponatur inter duo vasa stanea bene occlusa, ibique detineatur, quousque frigescat. Post colligatur aqua, ex vaporibus ab eodem pane emissis, exorta: quæ in oculos instillata mirificè valet ad usum dictum; utilis etiam est aqua salis ammoniaci. Sed inter cætera probo, ut canna fœniculi in orto de nodo ad nodum perforetur, & foramen pulvere facchar. & croci repleatur (vel sale minerali, saccharo, & pulvere euphrasiæ) deinde cera occludatur, per noctem detineatur, ac manè liquor extrahatur, verum ante horum omnium usum maximè proderit, si oculi foveantur spongia molli madefacta in decocto alth. mal. fænic. semin. lini ac hujusmodi aliorum emollientium.

tium. *Jul. Cæs. Claud. cons.* 11. *&* 136.

SECTIO VIGESIMA SEPTIMA.

Pro Visus debilitate.

EX jecore cujusdam pisciculi vulgari lingua à nostris dicti *Aelpuyck*, liquor quidam defluit, experimento certo obscuritati visus admodum commodus & utilis: capitur hic piscis probe *Delphensem* urbem in aquis *Veenlandiæ* Ejus liquore cilia tantùm inungantur, & lacrymæ ex oculo exhibunt, is qui visum obscurum habet, miraculi instar illicò lucidum & luminosum recuperabit. Hoc arcano felicissimè in multis usus sum. *Petrus Forestus*, *observ.* 35. *lib.* 11. *De Morbis oculorum*, *&c.*

Omninò existimo vitreorum conspicillorum usum convenientem oculis plurimùm commodare, tantùm abest ut detrimenti aut noxa quid iisdem adferat; & quidem hoc duplici de causa, quoniam nimirum, primò similitudine quadam substantiæ oculos reficiunt; & in statu suo conservant. Et præterea, quia radios, quibus visio perficitur, dispergi non ita subitò sinunt; oculus certè, quoad primarium visionis organum, humorum crystallinum aqueæ naturæ est, atque ideò rebus aqueis & diaphanis, veluti aqua clara, vitro crystallo, speculis, & per consequens etiam conspicillis naturaliter gaudet; unde non immerito in decanttaissimis scholæ *Salernitanæ* versiculis, hic etiam legitur. *Fons*, *speculum*, *gramen*, *hæc dant oculis relevamen*, *&* *Aristotiles* testante *Mesue* magno illi *Alexandro* consuluit ut sæpe speculum tersum, directum, ac diu intueretur; hac enim ratione visum sese corroboraturum, & oculi defatigationem remoturum esse. *Petrus Monavius*, *Epist.* 33 ad *Andr. Dudithium*, *lib.* 5. *Epist. &* *consil. Cratonis*, *&c.*

Perspicillis uti cœpi ante aliquot menses ad candelæ lumen, quoties minutulæ literæ legendæ essent, nunc etiam magnos characteres vix sine iis lego, ac quod dolentius est, jam de die etiam sæpe adhibere ea cogor, itaque de quo ante dubitabam, & ex te quærebam, nunc meo periculo edoctus, didici rectius facere eos qui non nisi necessariò ad eorum usum descendunt, tanta tam parvo temporis intervallo mutatio, miraculi instar mihi visa est. *Andreas Dudithius*, *Epist.* 22. *Ad Monavium*, *lib.* 6. *Epist. & consil. Craton. &c.*

Nobilis quidam à multis annis assuefactus singulis matutinis diebus abluere faciem & oculos aqua frigidissima: hinc paulatim debilitatus & obfuscatus est visus. *Guil. Fabritius Hildanus obs.* 27. *cent.* 1.

Hepar mustelæ piscis recenter exemptum & vino ablutum suspendatur in vitro, ut nec fundum nec latera attingat, solisque ad radios vase clauso resolvantur; hoc tantum foris inungi debent palpebræ & cilia, & miraculosè visum tenebricosum restituet. *Joh. Heurnius*, *ad cap.* 5. *lib.* 5. pathol. *Joh. Fernelii.*

Ad oculorum observationem magno successu utebatur *Bonifacius* aqua hac cærulea ipsi summè secreta.

℞. Aq. rosar. ℥i. sal. armoniac. ℈i. sacch. cand. ʒi. vitriol. a lb. ʒß. album. ovor. vn. ß. M. probe agitando in pelvi aurichalcea. *Jeremias Marcus*, *observ.* 25.

Experimentum à Magistro *Michaele Scoto*, expertum ad caliginem, & pannum oculi. Accipiatur bona theriaca, & cum bono vino albo distemperetur, & pluries in die oculis imponatur: & hoc per plures dies fiat, quia mirabiliter valet. *Arnoldus de Villanova. Practic. Med. lib.* 1. *cap.* 16.

SECTIO VIGESIMA OCTAVA.

De Ulcere.

E'λκο ulcus est continui solutio cum imminuta magnitudine, in parte molli à materia erodente exorta ex qua ut plurimùm non sanguis, sed aut sanies, sive ἰχὼρ, aut pus, aut sordes profluunt, cum variis affectæ partis dispositionibus præternaturalibus: Antecedens ulceris causa, est corporis impuritas atque cacochymia, aut ex improbo victu, aut ex viscerum prava affectione contracta conjuncta est, humor quincunque acris & erodendi vi præditus in affecta parte consistens ac hæ-

hærens. Causæ externæ sunt, Medicamenta caustica, morsus & contactus venenatorum animalium, combustio ab igne, aqua, oleo, aliisque fervidis succis, & contagium, ut in lue venerea; Ulcerum differentiæ plurimæ sunt, aliud est rectum, æquale, recens, magnum & summum; aliud obliquum, inæquale, inveteratum, parvum & profundum: aliud rursus simplex, aliud compositum, compositum verò, est intemperatum, rheumaticum, apostematosum, putridum, sordidum, virulentum, verminosum, cavernosum, & fistulosum, callosum, supercrescens, dolorificum, & malignum.

SVBSECTIO PRIMA.

Pro Vlcere.

PRoponam hic Medicamentum polychrestum ad omnia ulcera sananda etiam composita, & est unguentum mirabile dictum, quia mirabilia præstat, confectio talis est.

℞. Lithargyr. auri ℥ii. ol. rosſ ℔i. ponantur ad ignem in vase vitreo, & bulliant eo usque quo si mittatur intus calamus comburatur, adde ceræ novæ ℥iii. styrac. liquid. ℥i. mell. ℥iß. bulliant & incorporentur optimè; postea extrahatur ab igne adde pulv. thuris myrrh. præcipitati, ol. terebinth. ceræ, resin. pini, an. ℥i. M optimè. Hoc unguentum exsiccans est, & abstergens, & malignitatem extinguit ob præcipitatum. *Rodericus à Fonseca, tom. 2. consult. 17.*

Pro ulcere calido in tibia.

Corpore decenter purgato, ulcus lavari mandavimus cum aqua plantag. ros. & similibus. Deinde unguentum commodè desiccativum & incarnativum etiam refrigerans in tibiis maxime expertum præscripsimus.

℞. Ceruſſ. ℥i. lythargyr. ℥i. mastich. corall. rub. ros. sang. drac. camphor. an. ℥i. unguenti popul. quar. ß ol. ros. viol. aqu. solani & plantag. q. s. lapid. calamin. & ossis sæpiæ an. parum. F. Unguentum. *Petrus Forestus, observ. 5. lib. 7. Observ. Chirurg.*

Quidam in ulceribus parvis excoriantibus cutem & carnem tibiæ cujusdam, prius apposuit emplastrum ex cerusſa lithargyro auri, myrrha & oleo rosſ. coctis ad duritiem convenientem; sed interim succo senecionis excoriationes, tum ulcera lavabat, deinde pulvere aristol. long. & baccarum lauri insperso? hinc pannum lineum in succo senecionis madefactum circa tibiam excoriatam volvebat, superinductis fasciis à talo ad genu usque; & ita tibia excoriata ab omnibus ulceribus sana evasit. *Idem, observat 4. lib. 7. Observ. Chirurg.*

Pro ulcere verminoso.

Unguentum hoc in ulceribus ad vermes descriptum à *Bertapalia* adhibuimus.

℞. Olei amygdal. amar. succ. arant. acidor. vini malvatici, an. ℥ß. pulv. colocynth. cent. min. an. ℥ii. ceræ, q. s. F unguentum. *Petrus Forestus, observat. 10. lib. 7. Observ. Chirurg.*

Pro ulcere cum ossis corruptione.

Chirurgus ut squammę exsiccarentur, & exciderent ossium cortices, & ut bona caro renasceretur, commodè hoc sequenti pulvere usus est.

℞. Aristol. rot. ireos, Aloes combustæ, rad. peucedan. scoriæ æris, cortic. pini. an. part. æq. F. pulvis adjectum est deinde mel. ut fieret emplastrum. *Petrus Forestus, obs. 11. lib. 7. Observ. Chirurg.*

SUBSECTIO SECVNDA.

Pro Vlcere.

IN ulcere simplici utor ego hoc ung. quod de Tutia Magistrale appello, & omnium optimum est quæ ego viderim.

℞. Ol. ros. omphac. an. ℥vi. ol. myrtin. unguenti popul. an. ℥iii. fol. plantag. solan hortens. an. M. ii. incisis herbis, omnia misceantur per octo dies, & quotidie agitentur: hoc facto, colentur, & colaturæ adde ceræ ℥iv. misce super ignem, donec liquescant, postea baculo misce, & cum tepidum est, adde litharg. auri vel arg. ℥vi. ceruſſ. ℥ii. tutiæ, præp. ʒii. plumb. ust. ʒiß. ducantur in mortario plumbeo per duas horas. *Gabriel Fallopius, cap. 13 lib. De ulceribus.*

Novi qui in omnibus ulceribus braſſica utantur, & bonis ægrorum rebus: nam vetus *Roma* (inquit *Plinius*) annis ſexcentis hac Medic. uſa eſt, & *Chryſippus* volumen illi dicavit, per ſingula membra homini digeſtum, mihi certè ejus vis uſu conſtat. *Joh. Heurnius*, *lib.* 1. *method. ad parxim*.

Carpus utebatur unguento ex lithargyro cocto, hoc modo.

℞. Lithargyr. auri & argenti an. ℥vi. ol. commun. ℔iv. M. pone ad ignem & fiat unguentum. Sic qui magnum ulcus habebat, quod exſiccari non poterat, hoc ſequenti Medicamento exſiccatum eſt.

℞. Argenti ſublimati auripigm. ſalis armoniaci, ſalis commun. an. ʒj. aquæ currentis ℔i. bulliant ſimul omnia uſq; ad duarum partium conſumptionem & uſui reſervetur. *Petrus Foreſtus*, *obſervat.* 12. *lib.* 7. *Obſ. Chirurg.*

Pro ulcere virulento corroſivo & ambulativo.

Chirurgus quidam hac lotione commodè utebatur.

℞. Myrobal. citrin. ℥ß. myrtill. roſar. an. M. ß. ſantal. omnium an. ʒiß. aqu. roſ. ℥iv. aq. plantag. ℥viii. bulliant omnia ſimul ad tertiæ partis conſumptionem. Idem hoc pulvere ad cicatricem inducendam utebatur.

℞. Bol. armen. ℥ß. alumin. ʒii. balauſt. myrtill. myroball. citrin. an. ʒiß. M. F. pulvis, hoc etiam unguento prohibente ulceris deambulationem utebatur.

℞. Tutiæ præp. plumbi uſti, antimon. an. ʒii. pulveriza ſubtiliſſimè, & cum oleo myrtino F. unguentum. *Carpus* hoc utebatur pro exſiccando ulcere.

℞. Ariſtol. long. rot. cent. min. an. M. ß. caud. equin. M. j. cort. thur. ʒi. vini nigri ℔x. mell. ℔ß. bulliant ad conſumptionem duarum partium, & coletur.

Quidam cum ulceratam haberet tibiam ulcere virulento & corroſivo, pulverem cranii humani aduſti inſpergebat, & ſupradictum pulverem linamenta ſicca apponebat, & ita curatus eſt: unguent. hoc valde eſt expertum mundificans & conſolidans omnia ulcera corroſiva, ambulativa, & difficilis conſolidationis.

℞. Succor. depurator. pentaphyll. piloſell. conſolid. minor. buglæ, abſint. an. ℥i. ſucc. caud. equin. virgæ paſtoris, an. ℥ii. ſucc. plantag. ℥v. ol. roſ. ℥iv. ceræ ℥iii. mell. roſac. ℥iiß. terebinth. ℥ii. vel q. ſ. ceruſſ. lotæ in aqua plantag. lithargyr. auri, tutiæ præp. plumbi uſti & loti, ſpodii, balauſt. an. ℥ß. ſang. drac. ſarcocoll. nutrit. in aq. plantag. myrrh. thuris, aloes, roſ. ſicc. ciner. ſarmentor. vitis an. ʒiii. F. Unguentum.

Hæc aq. mirabilis habetur in exſiccatione ulcerum virulentorum.

℞. Succi portulac. plantag. ſucci uvarum non maturarum an. pintam. i. album ovorum num. 8. alumin. crudi ℔i. optimè pulveriz. & extrahatur aqua per alembicum, *Petrus Foreſtus*, *obſerv.* 13. *lib.* 7. *Obſ. Chirurg.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Vlcere.

M*Iodocus* Chirurgus ad ulcera ſordida & putrida, & ad gangrænas, hoc unguento abſterſivo utebatur.

℞. Micam panis ſiliginei, & tempera eam in aceto vini ad horas ſex, poſtea eam contunde, & adde mell. roſ. & ſalis, q. ſ. extend. ſuper licinia, poſtea ſuperpone pulmaceolum infuſum in aceto & aqua, ita ut comprehendat totum ulcus, interim non omittendo defenſivum circa partes vicinas. Sed & nos unguento mundificativo mirabili ad ulcera putrida ſine corroſione commodè utimur.

℞. Succ. depurator. apii, abſinth. beton. an. ʒi. ſuc. plantag. ℥iv. ſucc. agrimon. ℥ii. mell. roſat. colat. ℥. iv. bulliant omnia ſimul leviter ſemper movendo uſque ad conſumptionem quaſi ſuccorum, deponendo ſpumam, deinde removeatur ab igne, & incorporetur cum eo pulvis ſequens ad mellis ſpiſſitudinem.

℞. Gallar. quercus ℈iß. myrrh. el. ℈ii. thur. maſtich. aloes ſuccotr. ſang. drac. ſarcocoll. an. ℈i. pſidiæ, roſ. rub. balauſt. ciner. ſarmentor. vitis, an. ʒi. F. pulvis ſubtiliſſimus. Aliud unguentum mundificativum mirabile in ulceribus ſordidis & fraudulentis.

℞. Suc-

℞. Succi folior. lilii ℥iv. aceti ℥i. mell. ℥ß. M. & coque in vase æneo ad perfectionem: aliqui addunt succ. absinth. apii, & plantag. q. s. & mirabiliter operatur. *Idem, observ. 14. lib. 7. Observ. Chirurg.*

Pro ulcere profundo & cavernoso in mulieris cujusdam coxa.

Cum eam sæpe purgassemus, ad decoctum ligni guajaci devenimus ipsis ulceribus absterus cum injectionibus & lotionibus ex lixivio, melle rosato, & alumine factis: aqua maris hic egregiè confert, ut & aqua aluminosa, quæ in hoc affectu præstantissima est.

Pro putrefactione circa labia, & ut etiam ulcera ampliarentur, aliquando præcipitatum imponere mandavimus: deinde ablata eschara, ad majorem mundificationem, etiam unguento. Ægyptiaco cum decocto hordei, & mellis modico abluimus, ulceribus satis absterſis, & per tres dies hac lotione ulcera ablui jussimus.

℞. Aquæ hord ℔ß. mell. rof. ℥iii. M. deinde ad incarnationem Chirurgus devenit hoc sequenti unguento, quod est *Io. de Vigo.*

℞. Terebinth. claræ ℥ii. mell. rof. ℥i. sar. cocol. ʒiii. glutin. piscium, tragacanth. an. ʒi. antimon. plumb. usti, an. ʒiß. succ. centaur. ʒii. vel ejus loco pulv. ʒiii. farin. hord. cribrati ʒiß croci ℈i. bulliat terebinthina cum melle rof. parum deinde omnia simul misce in hoc casu est mirabilis incarnationis, iterim ab initio etiam in circuitu aliquod defensivum appositum est, postea unguentum de minio super linteum admotum est, & ita cicatrizatum est hoc ulcus, sequens etiam Medicamentum quod in frequenti usu est apud Chirurgos, miram vim habet in glutinandis seu incarnandis ejusmodi ulceribus.

℞. Aq. decoct. hord. ℔i. mell. rof. ℥iii. sarcocoll. ʒiii. myrrh. thur an. ʒi. vini odorifer. ʒvi. coq. omnia simul usque ad tertiæ partis consumptionem, interdum potest addi aliquid aloes post glutinantis Medicamenti impositionem, sola spongia nova mulso imbuta circumponenda est quam fieri potest mollissima, ejus autem deligatura à sinus fundo incipiat, & ejus ore finiat; fasciarum verò spiræ sinus profundum sine dolore arctent, ac paulatim usque ad os ejus relaxentur: spongia ideo circumdatur & alligatur ut exsiccet, manantemque è sinu saniem excipiat, alioqui partem eroderet; sit mulso imbuta, ut detergeat, mollis ne asperitate lædat; nova verò, ut desiccet. *Petrus Forestus, obs. 15. & schol. lib. 7. Observ. Chirurg.*

SUBSECTIO QVARTA.

Pro Ulcere.

PRo ulcere fistuloso.

Mirificè prodest in antiquis fistulis & admodùm callosis hæc injectio.

℞. Unguenti Ægyptiac. ℥ß. sublimati ʒß. lixivii ℥iv. aq. rof. ℥ii. arsenic. ℈i. aq. plantag. ℥iv. bulliant usque ad consumptionem tertiæ partis injecto Medicam. fistulæ os linamento concerpto claudendum est, ne id refluat nisi enim aliquandiu maneat nullum affectum effatu dignum præstare poterit: quæ ex arsenico illinuntur penicilla, neminem unquam fefellerunt, ut præter experientiam quotidianam recentiorum ferè omnium scripta testantur *Petrus Forestus, observ. 16. lib. 7. Observ. Chirurg.*

Pro ulceribus tibiarum.

Quidam hoc cerato de plumbo, quo uti solebat *Angelus de Parma*, curatus est.

℞. Antimon. cerust. lotæ, an. ℥ß. plumb. usti, lithargyr. terebinth. an. ℥i. ol. rosac. completi ℥ii ceræ alb. ℥iß. ceræ in oleo liquefactæ addatur terebinth. Deinde pulveres, & F. unguentum. Hoc etiam egregiè probatum est ad ulcera tibiarum ostracosa.

℞. Ceræ, resin. an. ℥i. sævi castrati ℥ii. picis naval. ol. an. ℥iii. mastic. thur. an. ʒiii. lithargyr. ℥iß. cerust. ℥ß. coq. simul oleum, resina, sævum & cera, usque ad bonam glutinositatem; postea addantur reliqua. De tertio autem die in tertium ulcu, debet lavari vino calido. Hæc etiam tela quæ ad *Galenum* refertur, competit ulceribus tibiarum.

℞. Ol. rof. ℥xii. cerust. ℥iii. lithargyr. ℥ivß. thur. mastich an. ʒß. sang. drac. ʒß. myrrh. sarcocoll an. ʒii. coq. parum, usque ad rubedinem, & extrahatur ab igne,

igne, & imponatur tela antiqua ex lino. *Idem obs. 18. lib. 7.*

Pro ulceribus *Chironiis ex Galeno.*

℞. Ceræ ℔i. ceruss. vn. viii. ol. rosac. ℔i. sal. ammoniac. vn. iii. squamm æris vn. ii. thur. alumin. ærugin. malicor. calcis vivæ, an. vn. i. quæ liquari debent liquata & frigefacta aridis vino tritis admisceto, & placidiore igne decoquito. *Petrus Forestus schol. observat. 12. lib. 7. Obs. Chirurg.*

Pro ulcere sordido putri virulento depascente in brachio cujusdam mulieris cum ossis carie.

Post ritè purgatum corpus, & exhibitum decoctum ligni sancti, ulcus quotidie per tonsorē abstergi post sudorem præcipio decocto primo ligni & linteolis exsiccari; tum os corruptum eradi, donec aliquid cruoris vel humiditatis appareret: postea illini tribus aut quatuor guttis balsami sulphuris, tandem applicari emplastrum meum diasulphuris jubeo; quibus omnibus caro in osse latè denudato procreata, & ulcus ad consolidationem perductum fuit in quadraginta diebus.

Emplastrum diasulph. ita fit.

℞. Ol. sulph. vn. iii. ceræ ℥ß. colophon. ʒiii. myrrh. ad pondus omnium, cera, colophonia oleoque liquefactis simul, & benè commixtis inspergatur myrrha subtilissimè trita; paulatim igneque lento coquantur, spatha semper agitando, donec benè permixta fuerint. Postea nimirum post quartam horæ partem, ab igne deponantur, & paulatim frigescant, & habebis emplastrum præstantissimum, certum & infallibile in curandis omnis generis ulceribus & vulneribus quibuscunque. *Martinus Rulandus curat. 63. cent. 1.*

Corpore purgato ulcera diebus alternis semel lavabantur manè & per se siccabantur, sequenti aqua nostra.

℞. Aq. plantag. ℔i. aq. rof. ℔ß. fl. malorum arantior. vn. iii. argenti vivi sublimati & pulv. vn. ß. M. coq. omnia lento igne per quartam horæ partem. Deinde removentur ab igne, & cum deferbuerint, in phialam vel tritum imponuntur pro usu, & sic mulierem quandam cujus totum corpus ulcerosum erat, brevi tempore curavimus *Mart. Ruland. curat. 19. cent. 5.*

Fœdissima cruris ulcera curavit Illustr. Comitissa quædam in *Moravia*, cum decocto fol. quercus, cui addidit parum alumin. myrrh. & thuris, quo decocto eluit ulcus, folia verò decocta calidè emplastri loco applicavit ter in die renovando. Sic levissima subinde, & vulgaria videntur, plurimum juvant. *Vuolfgangus Haferus, lib. 4. Herc. Medic. cap. 2.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Vlcere in dorso sinuoso, profundo & sordido.

POst universalia ad detergendum & mundificandum ulcus, his usus sum auxiliis.

℞. Decoct. hord. integr. ℔ii. mell. rosat. colat. ℥iv. M. F. injectio intra ulcus per siphonem rectum: absque mordicatione detergit & eluit ulceris ichores. Verùm quum & crassa sanies sordida multa inesset, hoc alterno fortiore mundificativo usi fumus, nempe egyptiaco unguento præfato decocto admixto, adjectis aq. vitæ ℥ii. interdum & post dies aliquot ubi hoc secundo decocto usi essemus, nec satis pro voto detersio procederet, hac injectione nobili & efficaci utendum censuimus.

℞. Ligni sancti subtiliss. pulverati, cortic. ejusd. an. ℥ii. aristol. long. cent. min. absinth. agrimo. caud. equin. fol. oleæ, myrti, pimpinell. consolid. maj. an. M. i. cortic. thurr. myrrh. sarcocoll. an. ℥ß. vini rubr. odorif. ℔iii. mell. despumat. ℥iv. fiat omnium decoctio; ex cuius colatura fiat iniectio intra ulcus, addendo hora iniectionis aq. vitæ el. ℥i. pro qualibet vice. Vbi animadversione dignum & observatione visum est, aquam vitæ cum præfato decocto potentissimam esse & efficacissimam in detergendis sordidis ulceribus sine morsu, iisdemque exsiccandis & ad glutinationem promovendis, quia si cum præfato decocto adiiciantur aq. vitæ el. ℔ii. & in alembico vitreo in B. M. destillentur, mirabilem inde elici liquorem ad ulcera sordida & cava tum detergenda tum glutinanda quod crebro experimento nobis exploratum est mira namque profectò aquæ vitæ vis est in detergendis ulceribus & glutinandis; præsertim nervosararum partium, ut diuturna ob-

observatione nobis est comprobatum, ut qua nihil est præstantius. Cùm carnem in hoc ulcere regenerare revellemus, altera injectione usi fuimus, cujus est vis, & modicè detergere, & carne cavitatem implere, unde sarcotica dici meritò potest.

♃. Fol. plantag. M. ii. agrimon. herbæ Roberti, pentaphyll an. M i. summitat. absinth. numero ʒ. utriusque consolid. caud. equin ceterach. hyperic. an. M. ß. beton. M. i. F. decoctio in aqu. in fine adde vini rubr. astring. ℔ii. rosf. rub. fol. myrti, an. p. ii. hord integr. p. ii. de colatura cape ℔iv. quibus adde farinæ fabar. ℥i. farinæ orobi ℥ß. thuris, mastich. sarcocoll. resin. pini, an ℥i. myrrh aristol. rot an. ʒvi. irid. flor. ℥ß. mell. rosa colat. ℥iii. M & ex hoc liquore F. injectio intra ulcus hoc sequenti unguento, post injectionem, intra ulcus cum turundis, splenus ac liciniis commodè utebamur.

♃. Succ. plantag. ℥iv. succ. agrimon. ℥ii. succ. absinth. ℥i. vini rubr. ℥iv. ol. rosf. omphac ℔i. coq. simul ad vini & succorum consumptionem, in fine addendo farin. fabar. ℥iiß. farin. orob. ℥iß. thuris, mastich. sarcocoll. resin. pini, an. ℥i. myrrh el. irid. flor. & aristol. rot. an. ℥ß. terebinth. in vino albo lotæ vn. iii. mell despumat. ℥iv. ceræ quod satis est, F. unguentum. Pulvere item sarcotico hoc post completam ulceris detersionem intra ulcus usi feliciter sumus.

♃. Aloes el. ʒii. thur. & cortic. ejusdem, myrrh. sarcocoll. an. ʒi. rad. irid. flor. ℈iv. F. omnium pulvis tenuissimus admovendus cavo ulceri ad impletionem cavitatis. Sed sequenti unguento celerrima omnium est perfecta mundificatio; miram namque in detergendis ab ichoribus & sorde ulceribus vim habet.

♃. Succi apii ℔ß. (mirabile est in deter. gendis ulceribus) mell el. ℥iv. farin. hord. ℥ii. farin. orobi ℥. m. myrrh el. ʒii. terebinth. ℥i. m. coq. omnia simul ut fiat unguentum quo turundæ & licinia imbuantur, & in ulceris cavitatem indantur; optime ulcera & citra morsum purgat. Ad carne implendum ulcus hoc sumus emplastro usi.

♃. Lithargyr. auri ℥vi. ol. rosf. omphac. ℔i. m. acet. rosac. ℔. m. coq. simul lento igne, perpetuò cum baculo agitando, donec acquirat colorem nigrum ad bituminis & cerati consistentiam ut F. magdaleon, ex quo fiat emplastrum supra ulcus apponendum, in fine verò curationis emplastro diachalciteos cum diapompholig. usi sumus; & sic tandem curatum est fistulosum hoc ulcus citra sectionem. *Franciscus valeriola, observ. 1. lib. 5.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Ulcere.

Ulcus in pede fœminam quandam affligebat, & licet quandoque sanaretur, certis temporibus remeabat, erat enim illi hæreditarium malum. Hoc remedium præ cæteris laudabat, quod ei profuit.

♃. Lithargyr. ʒii. ceruss. ʒiii. pulverizata laventur aqua rosac. & siccentur, adde tutiæ præp. pompholig alb. an. ʒi. m. plumbi usti & loti ʒii. F pulvis tenuiss. Excipiatur infusione gummi tragacanth. facta in aq. ros add. sævi capr. ℥ii. vel paulò plus, ut F. instar emplastri, addendo camphor. ℈i. *Felix Platerus, observat. libr. 2. pagina 561.*

Ex glabritie sciemus virulentam & malignam qualitatem invasisse partem ulcere detentam, unde ferinum ulcus subolescit. Propterea Chirurgis illud studium semper adsit, ut partem firmet, & totius cacochymiam castigent. Utantur sæpè è purgatione decocto sarsæ, & chinæ & ligni Indici, & ulceribus talia topica adferant, quæ unà partis calidum nativum recreent, ac intemperiem flectant. *Ioh. Heurnius, ad aphor. 4 sect. 6.*

In contumacibus ulceribus, mirum in modum solatio esse solent remedia revellentia succos à parte vulnerata. Hinc est quod it juvent vulnerariæ potiones, nam urinas movent, unaque ichorosam materiam, quæ quotidie in partem ulceratam ferri solebat, excludunt. Inde etiam decoctiones rad. chinæ & sarsæ juvant: nam talem materiam sudoribus & vaporibus evacuant ac revellunt. Hoc itaque dicere velle videtur *Hippocr.* hic, quia à talibus ulceribus periculum est, ut ossa

affligentur, vos cavete ne in longum tempus trahatur eorum sanatio, & ne inveterascant. *Idem, ad aphor. 45. sect. 6. Pro ulcere sordido.*

Imponatur sequens mundificativum.

℞. Mell. rosac. ℥i. terebinth. non lotæ ℥ß. pulv. rad. aristol. rot. myrrh. aloes, thur. an. ʒiß. M. in mortario, addendo croci ℈i. vitellum unius ovi, ad sedandos dolores, si supervenerint. Vel,

℞. Pulv. rad gentian irid. flor. lign guajac. farin. lupin. an. ʒii. summit. cent. min. hyperic. & scord. an. ʒi terebinth. non lotæ ℥ß. mell. rosac. q. s. F. S. A. unguentum. Mercurium precipitatum prestantissimum esse medicamentum in omnibus ulceribus indies experior: insperso ipsum per se, vel hoc modo in forma unguenti filamentis impono.

℞. Mercur. præcipitati rectificati & aq. rosac. & plantag. loti ʒii unguenti rosati ℥i. ceræ ʒi. M. diligenter in vase vitreo, spatula lignea *Guil. Fabritius Hildanus, cap. 27 lib. De Meliceria.*

Ad ulcerum mundationem ac consolidationem sæpius cum admiratione consideravi balsami sulphur. terebinth. anisati, &c. effectum laudabilem, multisque incredibilem, si ejus aliquid ulceri instilletur aut illinatur, mox enim novi puris generatio ita fuit inde diminuta, ut non raro hujus unius balsami ope intra paucos dies plene curata fuerint in mammis & alibi excitata post inflammationes apostemata notabilia. *Franciscus Sylvius, lib. 1. c. 40. paragr. 61.*

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Ulcere.

Ulcera multa & maxima in multis corporis humani partibus, sequenti emplastro ad curam perfectam deducta sæpissime vidi.

℞. Mastich. ℥i. terebinth. venet. ℥iii. ceræ flavæ ℥iv. liquescant in terrea olla, primo cera cum terebinthina, postea removeantur, & in aqua tepida diu laventur, & malaxentur, dumque malaxantur pulvis mastiches cum iis incorporetur, & in magdaleonis redigantur. Sequentia etiam emplastra miros produxerunt effectus.

℞. Beton. agrimon. verben. pimpinell. an. M. i. ceræ terebinth. resin. an. ℔i. mastich. ℈i. vini alb. opt. ℔iii. coq. ad consumtionem tertiæ partis, & cola, coques autem herbas solas, & post consumptionem tertiæ partis, adde reliqua; rursusque parum ea coques, deinde emplastrum a vino separabis. Nicotianæ decoctione etiam sola in oleo cum ceræ q. s. F. optimum emplastrum ad idem. *Petrus Borellus, observ. 16. cent. 1.*

Pro ulceribus serpentibus oris labiorum gingivarum, & faucium.

℞. Ærugin. æris ʒi. auri pigmenti ʒiß. trita subtilissime, coque in vini albi ℥iv. ad mediæ partis consumptionem. Post refrigerationem adde aq. ros. & solan. vel plantag. an. ℥iß. ut fiat aqua viridis pro illitione ulcerum. *Felix Platerus, lib. Observ. pagin. 607.*

Pro ulceribus oris & faucium venereis.

℞. Aq. plantag. ℔ii. unguenti Ægyptiac. ℥iv. M. pro lavatorio: quo ab ulceribus istis quam plurimi per me curati sunt, & est mirabile. *Petrus Forestus, observ. 21. lib. 32. De Lue Venerea.*

Pro ulcerum hæmorrhagia.

Admove farinam tenuissimam molendinarum cum bolo, sanguine drac. maxima hæc copia aspergantur. *Joh. Heurnius, ad aphor. 21. sect. 7.*

Neapolitanus quidam morbo *Gallico* leviori quum laboraret, ulcus in palato ad columellam excedens patiebatur, ex quo periculum erat, ne columella ipsa corrosa excisa ve evaderet. Pro quibus abigẽdis morbis, non semel (ut decet) purgato corpore, decoctum rad. sarsæ pauco sene paratum, optimo & parco instituto victus ordine, ebibendum tradidimus: quo recte sudabat & melius habebat. Cæterum, pro ulcere ipso sanando aquam hanc describendam paravimus, ex qua gosapii madefacta pilula intus indebatur, adaptabaturque, ita ut ne gutta ulla caderet. Aqua ita se habet.

℞. Aq. plantag. ℥ii. virid. æris ʒß. M. ad igne parum calefiat, & ut dixi per intervalla utatur. Est aqua hæc optima, & quæ a putrilagine ulcera expurgat & mundificat. Porro aquam hanc quandoque magis mitem, quandoque vero potentiorem paramus, prout necessitas urget,

cum

cui & tuthiam præp. ad ℈iv. addimus. Sed hic prædicti usus est, & frequentes gargarismo sequenti gargarisabat.

℞. Sumach. balaust. summitat. rubi, fol. olivæ, plantag. rof. an. M. i. thur. mast. sarcoc. an. ℥ß. F. decoctio in aquæ ℔. iii. s. a. Colaturæ adde mell rosac colati ℥ii. M. & ad ignem iterum parum bulliat, quo assiduo utatur. Per intervalla etiam lacte gargarizabat, quod summum remedium pro iis curandis ulceribus habetur; iis verò ita rectè valuit, ut intra viginti dies pristinam sanitatem adeptus sit. *Amatus Lusitanus, curat.* 85. *cent.* 6.

Pro ulceratis tibiis.

Vidi quendam, qui in tantum habebat tibias ulceratas, quod ossa apparebant discooperta. Omnia bona in hac ægritudine consumpserat, nec poterat aliquod utile remedium reperire. Cui quidam extraneus superveniens dixit, vade & accipe carduum benedictum viridem in bona quantitate, & pista ipsum bene; postea fac decoqui in bono vino; deinde axungiam porci liquefactam adde; iterum simul bulliant: Postea admisce farinæ tritici q. s. ut. f. in modum unguenti liquidi, & de hoc unguento unge bis quolibet die. Hoc fecit, & brevi liberatus est. *Arnoldus de Villanova, practic. lib.* 2. *cap.* 44.

Pro ulceribus & vulneribus.

Multum commodi affert in his affectibus lapis medicamentosus seu salutis, qui ita paratur.

℞. Vitrioli viridis ℔i. vitriol. alb. vn. m. alumin. ℔iß. anatron, sal. communis, an. ℥iii. sal. tartar. sal. absinth. artemis. cichor. persicar. plantag. an. ℥. m. Ponantur in olla vitreata, affunde modicum aceti ros. coq. igne carbonum lento, sæpius agitando. Ubi incipit spissescere, add. ceruss. *Venet.* ℔. m. bol. armen. ℥iv. M. diligenter omnia, donec vi ignis mediocris in lapidis duritiem massa concreverit, qui postea fracta olla eximendus, & ad suos usus reservandus. Si gummata, myrrham videlicet & thus, addere voles, instituatur coctio lenta, ne comburantur & vis illorum igne evanescat. Alii brevius ita conficiunt.

℞. Vitrioli ℔i. nitri ℔ß. ceruss. alumin. boli armen. an. ℥iv. ammoniac. ℥ii. Omnia bene pulverisant, cerussam verò & bolum in marmore priùs terrantur, ac aceto communi ad supereminentiam duorum digitorum affuso coquunt leniter in olla satis capaci, donec redigantur omnia in lapidem durum. Aliter ita fit.

℞. Alum. ℥iv. vitriol *Vngar.* ℥ii vitriol. alb. tartar. borac. mastich. thur. sal. armoniac. an. vn. i. ceruss. vn. vi. boli armen. veri vn iii. crasso modo contusa coq. in olla vitreata capaci cum aceto fortissimo igne lento usque ad consistentiam seu duritiem lapidis.

Hujus lapidis virtutes ferè sunt innumerabiles. In partibus corporis exterioribus omnia ulcera subito tollit: laventur manè & serò, & linteolum madidum superimponatur. Desiccat vulnera & ulcera aphrodisia vetera, omnes ulcerum defluxiones tollit, mundificat & confortat partem affectam, dentes confirmat, & gingivas à putredine conservat. Oculorum lachrymas restringit, rubedinem & oculorum dolores & caliginem tollit. Contra erysipelas, scabiem serpigines, tineam, cancrum: oris & gutturis ulcera, ambusta omnis generis, &c. optimè valet. Utendi modus est, ut una unica lapidis liquescat in ℔i. aquæ fluviatilis, vel pluvialis, vel aquæ alicujus destillatæ appropriatæ, non fontanæ, dissoluta. Post filtrationem & fæcum abjectionem aqua clara utimur. *Osvvaldus Crollius, Basilic. Chymic. pag. m.* 383.

Non possum te non admovere, ne omnia, quæ lapide medicamentoso scribit *Crollius*, veluti oracula esse tibi persuadeas. Nonnunquam enim Theoricus *Icari* pennis multa scribit, & astra extollit, quæ cum Solem, videlicet Experientiam (quæ verum à falso distinguit) attingunt, liquescunt, & in nihilum abeunt, Si ingredientia hujus lapidis diligenter examines, non solum calidum & siccum, sed & insigni acrimonia prædictum esse reperies. Quomodo igitur vires ipsius innumerabiles, ut scribit *Crollius*; esse possint, & tot in affectibus sine damno ægri tutò applicari, nondum video. Cave ne periculum facias in ulceribus partium nervosarum dolore item & inflammatione obsessis, præcipuè in corporibus delicatulis, biliosis & cacochymicis: dolorem enim, inflam-

inflammationem, vigilias, inquietudines, aliaque pessima symptomata protinus supervenire videbis. Cave præteræa, ne medicamentum hocce in cancro aut ulceribus cancrosis, sive mammillarum aut oris, sive in quacunque corporis parte is fuerit, applices: videbis enim protinus malum ingravescere, & in pejus abire. Cave denique, ne in ophthalmia usurpetur hic lapis. Fac obsecro periculum tale. Asperge aquam, in qua iste lapis dissolutus fuerit, in laminam ferream exacte politam, & relinque illam per horas aliquot, & videbis ubicunque aqua illa aspersa fuit, non solum maculas nigras, verum etiam nonnihil de substantia ferri ablatum esse. Hæc si in ferro fiunt, quid in cornea membrana politissima fiet? *Guil. Fabrit. Hildanus, cent. 5. observ. 91.*

SECTIO VIGESIMA NONA.

Pro Vmbilici apostemate & acutissimo dolore.

Locum affectum jussi mane & vesperi perungi balsamo sulphur. & post unctionem superimponi malvas in lacte caprino coctas: his abscessus maturari velociter cœpit, ad suppurationem pervenit ac disruptus est. Post disruptionem autem mane ac vesperi utebatur balneo decoctionis pisorum, & post egressum inungi semper jubebam umbilicum balsamo prædicto, turundamque eodem oleo tinctam imponi, atque his tribus prædictis solis, intra duodecim dies ex toto ulcus perfectè curatum fuit. *Martinus Rulandus, curat. 39. cent. 1.*

SECTIO TRIGESIMA.

Pro Umbilici prominentia à partu.

℞. Corticem viridem sambuc. & quod sub exteriore cortice est scabe, donec colligas M. i. iniice sacculo, & in lacte coque, & impone ventri mulieris, malumque evanescet. *Ioh. Crato consil. 40. lib. 5.*

SECTIO TRIGESIMA PRIMA.

De Vomitu.

Vomitus (Græcè ἔμετος in ἐμέω vomo) est eorum, quæ in ventriculi capacitate continentur, violenta per os rejectio: Oritur vel vitio ventriculi, quod inflammatus, excoriatus, aut exulceratus sit; vel ob materiam qualemcunque qualitate sua eundem irritantem, quæ irritando ad vomitum incitant, sunt copiosior ingestus cibus, idem corruptus putrescensque: humores serosi, pituitosi, biliosi, atrabiliarii, vel aliunde in ventriculum confluentes, puta à capite, à tenui intestino, ob vitiosam in eo humorum effervescentiam; vel ibidem geniti; pus item pancreatis, aut alterius partis vicinæ inflammationem aut ulcus consequens; & sanguis ex ventriculi aut intestinorum vasis ruptis erosisque effluens, aut ex suppressis menstruis ad ventriculum translatus. In vehementi etiam tussi, ob accedentem potentem musculorum abdominis contractionem, vomitus sæpius contingit; in ileo rursus ab inverso intestinorum motu peristaltico in consensum trahitur, & ad vomitum adigitur ventriculus. Vomitum subinde præcedere solet nausea, quæ nil aliud est quam inane vomendi desiderium, quo nihil ejicitur, sæpe tamen sponte nulloque conatu aqua pellucida profluit ab ore.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Vomitu.

Sartor quidam longo tempore vomebat quæcunq; comedebat ac bibebat: cujus vomitum sistebam potione sequenti.

℞. Vini malvatici ℥vi. ol. vitriol. gt. vi. diluantur bene. Ex diluto hoc capiebat quotidie mane jejuno stomacho ℥i. quo vomitus consistit cibum potumque retinuit, ac recte valere cœpit. *Martinus Ruland. curat. 12. cent. 1.*

℞. Absinth. M. vi. vini ℔iii. aceti ℔i. coquantur. Hoc decocto per linteum expressum fovebatur duos aut tres dies stomachus,

machus, multumque conferebat ventriculo restaurando, & roborando. *Idem. curat. 23. cent. 2.*

Cucurbitulam unam atque alteram fundo ventriculi sine ferro applicabis, & ipsi ventriculo sequens emplastrum.

℞. Ol. Mastich. cydon. an. ℥ß. crustæ panis assati, & in aceto forti per horas duas infusi ℥ii. spodii, mastich. menth. corall. rubr. santal. alb. & rubr. an. ℥i. farin. hord. q. s. ad subigendum, & F. emplastrum. Ligaturas dolorificas brachiis ac pedibus admovebis. Quod si nec illis remediis vomitus coerceri poterit, consulo, ut æger pedes suos in aquam frigidam subitò ponat. Cum cibariis sequentem pulverem offerendum censeo.

℞. Cortic. citri, ligni Aloes, sem. coriandr. præp. portulac. santal. citrin. mastich. an. ʒii. M. F. pulvis. Quod si ille pulvis non proderit, exhibebis sequentem pulvisculum.

℞. Pulver. lign. Aloes ʒii. reservetur usui, &.

℞. Syrup. acetos. citri ℥iß. de quo sumat ligulam unam, cui addes pulv. ligni Aloes parum, & ægroto propinabis. Ego enim pulvisculum illum in tali casu non sine fructu exhibitum fuisse novi. *Ioh. Nævius, consil. 11. lib. 2 consil. Cratonis. &c.*

Vomitus molestissimus in febre maligna levissimo remedio meo consilio ita sublatus est.

℞. Sal. absinth. ℈i. succi limon. rec. cochlear. unum; mixta fuerunt in ipso cochleari & exhibita. Statim vomitus sedatus est, neque deinceps vomitu quicquam rejecit. *Lazarus Riverus, cent. 1. observ. 15.*

Mulier quædam vomitu ingenti choleram morbum referente laborans curata fuit in momento hausto aquæ cyatho spiritu vitrioli satis insignem aciditatem adepto. Alia Mulier Lipothymiam & alia gravia simptomata ex utero patiens eodem spiritu aquæ mixto sanata est. *Lazarus Riverius, obs. 46. & 47. cent. 4.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Vomitu.

PRo evacuatione materiæ quæ in ventriculo continetur, maximè laudo, hieram simplicem *Galeni* cum cassia sic.

℞. Cass. ℥ß. spec. hier. simpl. ʒi. cum sacch. F. boli.

Ad roborandum ventriculum assumat mane jejuno ventriculo ℥i. aq. vitæ nostræ juniperinæ, aliquando etiam cochl. i. aquæ nostræ theriacalis. In eandem etiam intentionem convenit exhibere sal. absinth. & menth. ad gr. iii. vel v. in vino infusa: item oleum cinnam. & nuch. mosch. si cum vino aliquot eorum guttæ sumantur. Extra verò roborandus ventriculus emplastro de crusta panis. Præterea sumantur tria linteola, madefiant in succo menthæ, deinde exprimantur, & albumine ovi illinantur, & aspergantur pulvere thuris; ponantur illorum alterum calefactum, supra stomachum duo reliqua apponatur carpo, & adligentur. Solent enim vomitum sistere. *Rodericus à Fonseca, consul. 74. tom. 2.*

Nauseam citissimè solvit comesta zedoaria vel ejus extractum. Eam à sumpto medicamento provenientem arcet panis tostus pulvere carioph. & aceto aspersus, ori vel naribus admotus, itemque cępa pręmorsa. Vomitus enormes sistit aqua menthæ ad ℥ii. semel atque iterum sumpta. Emplastrum theriacæ ventriculo impositum. Succus cydonior. crudus miraculosè vomitum sistit, si cochl. i. vel alterum propinetur. Sæpe vomitus vomitu curandus est. Durantibus itaque vomitibus, & quidem singulis diebus recurrentibus, aquæ benedictæ usus imprimis auxilium affert confortato deinceps ventriculo. Laudanum opiatum etiam egregiè valet, ubi reliqua omnia parum efficiunt. *Ioh. Hartmannus, pract. Chymiatr. pag. 177.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Vomitione nigerrima.

INstar attramenti Scriptorii nigram Vir quidam materiam admodum copiosam

sam evomuit, idque repetitis vicibus, summè interim debilis, prostratisque viribus. Sequentem potionem ei exhibui.

℞. Mummiæ ℈ii. syrup. de ros. rubr. sicc. ℥i. aqu. plantag. ℥iß. M. bibat una vice. Sequenti die similem materiam nigerrimam denuò evomuit, & de cordis dolore admodum conquerebatur. Exhibui tunc hanc potionem.

℞. Rhei pulv. ℈iv. syrup. ros. solut. simpl. ℥ii. aqu. plantag q. s. F. potio. Dejecit ternas sedes æquè nigras. Postea cœpit melius habere Biduo post sedes naturales redierunt, nec dum amplius hæc materia apparebat. Jussi ut per vices conserva ros. bonaque victus ratione uteretur. *Felix Platerus, observ. lib. 2 pag.* 800.

Ante decennium Nobilem quendam Cardialgia quædam subitò invasit, adeo ut animo deficeret, quàm secutus est vomitus sanguinis concreti copiosi, & dejectio ejusdem, sed picis instar nigri, unde valde debilitatus, sed mox ad se rediit: Post triennium idem illi accidit, iter diebus æstivis calidioribus facienti, nam subito febrili paroxysmo correptus in syncopen incidit, sanguineque supra infraque, uti prius excrevit. Altero triennio interjecto, eadem sanguinis excretio illum iterum invasit: ac postremum, hoc anno 1611. mense *Julio*, quo ad me consilii causa venit, eundem paroxysmum est passus. Pallebat admodum alioquin tunc de nullo alio affectu conquestus.

Exposui illis à venis meseraicis, ob illuviem in illis contentam, tetri sanguinis, reseratis hoc accidere, occurrendumque maturè, periculosum enim esse, quod aliorum exemplis comprobavi. Ordinavi ut singulis mensibus sequenti purgatione uteretur.

℞. Rhab. ℈iv. myrobal. citrin. ʒi. pulver. irrorentur vino rubro donec molescant postea adde syr. ros. solut. simpl. ℥iß. plantag. q. s. F. potio diligenter prius expresso rhab. & mirobal. cum aqu. plantag. Utatur per vices hac mistura.

℞. Conserv. ros. ℥ii. conserv. flor. cichor. flor. tamaricis, bugloss. borrag. cort. citr. condit. an. ℥i. rad. cichor. condit. ʒvi. troch. de rheo, ʒß ras. ebor. ℈i. corall. rubr. ʒi. ciner. pell. ventriculi & intestinor. gallinæ ℈i. spec. diatrion sant. ʒß. cum syrup. de quinque rad. F. mistura capiat bolum superbibendo aq. plantag. cum pauco vino

Pulvere sequenti utatur octiduo semel, & si paroxysmus superveniat, bis vel ter.

℞. Succin. puri ʒi. corall. rubr. ʒiß. balaust. ʒß. sem. hyoscyam. alb. ʒi. sem. plantag. ʒß. F. pulvis, adde sacch. rosar. tab. æqualem portionem capiat per se, vel cum vino rubro, aut lacte ustulato. Ad hæmorrhoidum provocationem quàm ego utilissimam censerem, ad diversionem & evacuationem illuviei illius, in venis meseraicis colligi solitam, jussi ut sanguisugas podicis, per canalem, ut artis est, applicaret, sperare me si hac ratione hunc fluxum sibi familiarem redderet, posse præter naturales illas sanguinis excretiones sic impediri Uti & factum sicut prædixeram, *Felix Platerus, observ. lib. 3. pag. 697.*

Quidam evomuit ℔vii. sanguinis nigerrimi: & per secessum dejecit multis vicibus sanguinem nigrum ut pix liquefacta, ad ℔x. altera nocte per os rursus ℔v. nonnihil tamen plus colore accedenti ad sanguinem; tamen vivescens erat, odorem præ se ferens subacidum, & per anum profudit ℔vi. sanguinis coagulati nigri nullum habentis odorem; tertio die habebat nigras fæces malè olentes, quarto die nigerrima egessit excrementa, non tamen referentia colorem picis, illo die ordinatus clister ex jusculo pulli, vitell. ovor. & saccharo. Aliis diebus præteritis nutritus æger vitellis ovor. & pane loto, infuso ante in vino odorato, factum etiam epithema cordi, jussus quiesceret in lecto, & ab omnibus negotiis abstineret: qui postea advocatis aliis, id est mutatis Medicis, mortuus est. *Reinerus Solenander, consil. 15. sect. 5.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Vomitu sanguinis.

Utatur sequenti remedio tanquam præstantissimo.

℞. Camphor. ℈ß. poscæ vel aq. plantag. ℥iii. bibat ubi fluor sanguinis superveniet, fluxum enim inhibet & obstructiones tollit.

luit. *Guil. Rondeletius*, *consil.* 68. *lib.* 6. *consil. Cratonis* &c.

℞. Aqu. urtic. vn. vi. spirit. vitriol. q s. ad acetositatem satis largam, probè diluantur, & satis frigidè potentur; post hanc ebibitam potionem simul ventriculo applicetur panis tostus cum pulvere cariophyll. aspersus & in vino malvatico & aceto madefactus, vel fiat pulticula ex medulla panis secalini & vino rubello styptico & aceto fortissimo calidè inducenda toti ventriculo & orificio ejus, manè & vesperi renovanda. Hac ratione subitò sistitur vomitus cruentus. *Ioh. Hartmanus*, *pract. Chimiatr. pag.* 178.

Vomitus cruentus curabitur conglutinatis denuo vasis per misturam sequentem, in aliis quoque sanguinis excretionibus utilem.

℞. Aq. plantag. vn. ii aq. cinnam. ℥vi. aceti stillat. vn. ß. corall. rub. præp. ʒß. sang. drac. ℈ß. laudan. opiat. gr. ii. syrup. myrtin. vn. i. M. hæc mistura cochleatim sæpius assumpta curabit plerasque vasorum rupturas, & supra multorum expectationem sanguinis effluxum brevi tollet. *Franciscus Sylvius*, *lib.* 1. *Prax. Medic. cap.* 9 *paragraph.* 20.

Quidam rusticus vomitu sanguinis laborabat, qui nullis remediis per multos dies usurpatis sedari potuerat. Medicus cupiens sauguinem in ventriculo collectum educere per vomitum, qui graviter ægrotantem infestabat, & oppressionem insignem in ea parte efficiebat præscripsit ol. amygd. d. vn. ii. quibus vomitus excitatus est, vomuitque sanguinem concretum, simulque hirudinem unam sese in terra commoventem. Hæc erat causa ignota & rara vomitus sanguinis, retulit postea æger se in rivulo aquam bibisse cum qua simul hirudinem hauserat. *Lazarus Riverius*, *observ.* 26. *cent.* 4.

Venæ sectio statim celebranda est parca manu, & repetitis vicibus, ut major fiat revulsio; idque ex basilica cubiti dextri, si à jecore, vel sinistri, si à liene malum exoriri videatur vel ex vena malleoli, si ex mensium suppressione profluxerit. Fiant frictiones & ligaturæ partium extremarum. Clysteres detergentes injiciantur. Applicentur cucurbitulæ natibus, cruribus & lumbis, imò & hypochondrii, ut sanguis retineatur. Oxycrati cyathus adhibeatur, si sanguinis concreti suspicio fuerit: eo enim facilè dissolvitur sanguis, & à ventriculi venis propellitur eædemque constringuntur. Eodem oxycrato ventriculi regio foveatur subfrigidè Absente vomitu, ut venæ constringantur sequentia, usurpanda.

℞. Album. ovi num. 1. aq. ros. & aceti an. ℥i. m. Agitentur fortiter deinde adde amyli ʒii. M. utatur æger ex cochleari. Vel,

℞. Corall. præp. terr. sigill. bol. armen. lapid. hæmatit. & troch de carabe an. ℥i. aq. plantag. & syrup. myrt an. vn. ii. M. utatur ut supra. Vel prædicto pulvere utatur cum jusculis.

℞. Succ. plantag. vn. IV. exhibeatur actu frigidus mane & serò. Testatur *Galenus*, hoc succo nihil æquè præstantius esse ad quodlibet sanguinis profluvium cohibendum, succus portulacæ & poligoni cum saccharo sumptus ad idem est efficax.

℞. Aq. plantag. & portulac. an. vn. i. m. syrup. myrtin. vn. m. syrup. de papav. ℥ii. vel iii. sal prunell. dr. M. F. julep. frequenter iterandus.

℞. Conserv. ros. antiq. & rad. symphit. an. vn. i. cydoniat. vn. m. myrobal. condit. num. 1. troch. de carabe & terra *Lemnia*. an. dr. ii. corall. præp. & croci martis an. dr. i. cum syrup. de ros. sicc. F. opiata, qua utatur frequenter Trochisci de carabe non solùm astringunt, sed etiam sanguinem concretum dissolvunt: ideo frequenter usurpandi Syr. corall. utiliter etiam usurpari poterit, sed multo utiliùs eorum tinctura cum succo limonum rec. parata, Ubi magno impetu sanguis excernitur, nec prędictis remediis illius vomitus sedatur, ut mortis periculum immineat ad narcotica veniendum est, vel assumpta, vel per clyster. injecta. Exteriùs verò inungatur regio ventriculi oleo ros. & myrtino in aceto lotis vel unguento sequenti.

℞. Succi plantag. & centinod. an. vn. i m. aceti ros. vn. i. ol. omphag. vn. vj. Bulliant ad succorum consumptionem, deinde adde sang. dracon. mastich. cortic. granat. & myrtill. an. dr. ii. camphor. ℈i. ceræ rubr. q s. F. unguentum. Pro potu utatur aqua ferrata cum syrup. cydon. & spir. vitrioli.

Lus-

fuscula etiam cum aqua ferrata decoquantur. Foveantur hypochondria lumbi subfrigidè decocto plantagin. & portulacæ facto in oxycrato. Manus demittantur in aquam frigidam: sic enim omnis vomitus sedatur. Postea unguentum refrigerans *Gali* in aceto lotum dictis partibus illinatur; celebrata sufficienter phlebotomia ad causæ sublationem & integram morbi solutionem; purgatio blanda & frequens instituenda est, qua sanguis à serosis & biliosis humoribus hunc affectum producentibus repurgatur. Debent autem fieri ex rhab. myrobal. tamarind. & triphera *Persica*, quæ medicamenta purgando astringunt, & humores nullo modo exagitant, ut inde non metuenda sit vomitus sanguinis concitatio. *Lazarus Riverius*, *Practic. lib.* 9. *cap.* 8.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Vomitu stercoris.

AD vomitum stercoris quidam capiebat omni die jusculum malvæ, & convaluit cum alia remedia non juvarent. *Reinerus Solenander*, *consil.* 15. *sect.* 5.

SECTIO TRIGESIMA SECUNDA.

De Unicornu Groenlandico.

MErcatores nostri *Islandiam* & *Groenlandiam* navigantes, invenerunt quod in *India* & Oriente toto veteres tantopere deprædicarunt, Unicornu nempe marinum, seu balænam *Narval* Islandis dictam in superiore maxilla dentem unicum habet longum crassúmque recta protensum, gyris intortum, & striatis flexibus ex majore radice ad summum acumen desinentibus, hic est dens quem pro unicornu vero antea omnes venditarunt; & ex animali terrestri deciduum crediderunt, affirmare non dubito, ex balenæ dente desumpta fuisse Unicornua quotquot hactenus hoc titulo prodierunt; vidi integra Unicornua in thesauris, *Vitraiecti*, in fano *S. Dionisii* alibique, sed tam similia huic balenæ denti, ut ovum ovo, exhibitus pulvis ejus à ℈i. ad ʒß. in aq. Card. bened. vel sambuc. vel cerevisia, etiam invitis insuetisque sudorem copiosius exprimit; dedi quam plurimis febricitantibus, raro sine optato successu, ut in usum pauperum hujus Unicornu frustula non pauca consumpserim. Experti sunt quoque eandem vim in ægris suis Medici consummatissimi *De Vvermius* & *Mothius*, ut candidè mihi confessi sunt. Neque solum exhibitus pulvis profuit, sed collo appensa frustula amuleti vicem sustinuerunt; rogatus transmisi frustulum Cl. Viro *Alberto Kypero* Professori *Leydensi* amico meo, qui 1655. Magno successu in formam pulveris redactum cum aqua convenienti exhibuit ægrotis lue pestifera, quæ totum *Belgium* depopulabatur, correptis ut aut illico convaluerint, qui principiis obstiteret, aut leviora experti symptomata morbum facilius tolerarint, aut certum exitium in aliquot die distulerint. *Thomas Bartholinus*, *histor.* 4. *cent.* 4.

SECTIO TRIGESIMA TERTIA.

De Urinæ difficultate & suppressione.

VIde supra *lib.* 3. *sect.* 3. *De calculo*, & *lib.* 9. *sect.* 12. *De Ischuria*.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Urinæ suppressione ex calculo renum.

PEr tres quatuorve dies lotium non reddiderat mulier quædam renum calculo laborans; cum hæc remedia sequentia adhibuissem miraculi instar urinam reddidit, & curata fuit.

♃. Parietar. virid. M. iv. cum butyro fricta pectini cataplasmatis instar calidè imponatur.

♃. Cheræfol. malv. parietar. an. M. i. sem. alth. malv. ʒiß. cicer. rub. ℥ii. sem. quatuor frigid. maj. an. ʒi. hord. mund. p. i. sebest. rec. num. ix. caric. num. v. liquir. ras. ʒß. coq. in ℔iii. aquæ ad consumptionem medietatis: colaturam continuò bibens, his remediis curata fuit. Mulier quædam gravida quæ in octavo mense adeo calculo fuit affecta, ut mingere non potuerit; his autem remediis non tantum lotium reddidit, sed & calculos duos ad pisi

ma-

magnitudinem, neque fœtui obfuerant remedia, nam nono mense absoluto feliciter peperit. *Petrus Forestus, observat. 24. De renum morbis.*

Cuidam mercatori urinæ retentione laboranti ex calculo ureterem obstruente, hoc decoctum sequens exhibui, quod licet secretum sit & arcanum, ut vocant, nunc quidem reticere nolo ob communem ægrotantium utilitatem, tale igitur est.

℞. Sem. malv. alth. an. ʒiii. cicer. rubr. ℥iii. sem. quatuor frigid. maj. an ʒii. hord. mund. ℥ii. caric. ping. num. ix. sebest. num. vii. liquir. ras. ʒvi. F. decoctio in ℔. iv. aq. pluvial. ad medietat. consumptionem, colatura usui reservetur, qua continuo utens calculum semper excrevit, & urina copiosissime effluxit est hoc decoctum lubricans simul & emolliens, & urinam provocans, hoc modo alii simili casu laborantes in hunc modum semper curati fuere, primo injecto clystere emolliente deinde fomentis, & linimentis emollientibus, dolorem sedantibus & renem ac ureterem relaxantibus, postea decoct. nostro cum ficubus, cicere & aliis, ultimo purgatione ex cassia adhibita. *Petrus Forestus observat. 29. lib. 24.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Urinæ retentione.

RUsticus quidam decem diebus urinæ suppressione laborabat, pro illo consultus, hoc Medicamentum præscribo.

℞. Rad. fœnic. liquir. ras. an. ℥ß. parietar. malv. viol. agrimon. summitat. ribes nigræ, an. M. i. sem. anis. ʒi. m. uvar. passar. exacin. p. j. fol. sen. ℥i. gr. alkixengi, n. 5. F. decoctio in ℔iii. seri lactis ad medietatem, bis in die sumebat ex hoc decocto, regionem vesicæ tum pectinem inungebat ol. amygdal. d. postea adjecto olei scorpion. etiam imposito hoc cataplasmate.

℞. Parietar. malv. chærefol. florum chamæm. an. M. i. cumin. pulv. ʒi. Rad. alth. vn. i. m. coq. in exigua aqua ad mollitudinem, pistentur addendo butyr. rec. vn. ii. ol. scorpion. vn. i. M. ex decocto, cum sumpsisset, alvus ei soluta est, & cataplasmate continuò imposito, tandem minxit lotium copiosum. Multa sunt quæ lotium provocant; sed præcipuè folia ribes nigræ, licet aliquando vehemens sit, ut sanguinem simul cum lotio educat, ut in hoc rustico evenit. *Petrus Forestus, Obs. 18. & schol. lib. 25.*

Pro urinæ difficultate cum dolore circa pubem in muliere quinto die partus. Cum frustra multa remedio essent tentata accitus fui: hoc sequens cataplasma pectini apposito, incantamenti instar, cum eandem pro deplorata haberent, lotium liberè reddidit, & ab eo dolore, qui pubem exercebat, fuit liberata.

℞. Parietar. M. ii. chærefol. Mi. m. incisa ad mollitudinem decoq. add. butyr. rec. vn ii. ol. scorpion. vn. i. m. calidè pectini applicetur, ita profuit, ut nullis aliis remediis opus fuerit, suspicabar malum ex frigore contractum; sola sæpè parietaria cum oleo scorpion. instar emplastri pectini apposita (quod experimentum præceptoris mei *Elidæi* erat) profuit, & me rarò fefellit, etiam ubi obstructio esset ab humoribus crassioribus, præcedente tamen clystere emolliente. *Idem observ. 8 lib. 25.*

Pro urinæ suppressione in puero.

℞. Parietar. oleo frixam, & eam calidam ad pectinem superimpone vel inter anum & pudenda; urinam enim ciet. Vel cæpam excavatam accipe in quam infunde oleum apethinum vel commune, & ad cineres calidos, quoad tabescat, finito & pistam calidam supra prædicta loca imponito; aliorum ac cæparum restis minutim cæsa, & oleo, frixa ac admota juvat; oleum lilinum idem præstat sed puer hic, quum multa essent tentata, ex oleo scorpion. inunctus multa minxit, & liber evasit; radix mea oleo cocta, & pectini applicita, urinam pueris unicè provocat. *Amatus Lusitanus, curat. 10. cent. 4.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Urinæ suppressione.

SVbsequens emulsio in suppressione urinæ ultra septimum diem ad miraculum usque excrevit suas vires in muliere qua-

quadam, & est secretum *Divi Maximiliani*, excrevit calculos ultra mille & quingentos, & aliquot mensuras urinæ.

℞. Sem. viol. purpur. ℥ß. cum aq. veronic. q. s. F. emulsio. *Carolus Oslevius Epist. antepenult. lib. 3. Epist. & consilio, Cratonis &c.*

Pro urinæ interceptione & difficultate, laudo ego hunc pulverem.

℞. Nucleor. Persic. cerasor. an. ℥ii sem. dauci, siler. montan. ʒvi. sem. fœnic. d. anis. liquir. an. ℥ß. artemis. ℥i. sacch. albiss. ad pondus omnium F. pulvis subtiliss. capiat cochl. i. in vino albo tenui, in eo casu maximè etiam laudo amygdalas amaras, vel iis meliores nucleos persicos comestos: item pulvisculum virgę aureæ vel artemis. vel calam. aromat. quem velim cum vino albo tenui absorberi ʒi vel ʒii. pondere, mirum quam sint ex usu hi pulveres, si in frequentem usum adhibeantur, vel simplices vel mixti. *Reinerus Solenander, consil 18. sect. 1.*

℞. Sem. raphan. genist. an. ʒiii sem. bardan. ʒii. croci ℈ß. sacch. ℥iß. F. pulvis: detur una pars manè jejuno ventriculo ex vino albo, altera pars vesperi ante cibum. Inter ea quæ admoventur tria maximi valoris mihi magnoperè probantur. Primum sanguis vulpis calidus renibus illitus; alterum oleum scorpion. cum minima cantharidum in pulv. redactarum portiuncula pariter illitum: tertium est hoc.

℞. Succ. cepæ, petrosel. apii, fœnic. an. ℥iv. cum mica panis F. cataplasma pro renibus. *Ioh. Zecchius, consult. 30.*

℞. Aq. veronic. parietar. an. ℥ii syrup de alth. ℥i. M. F. Julepus add. ol. succin. gt. v. exhibe dimidiam partem circa vesperam, alteram mane; repetatur hic clyster alternis diebus.

℞. Rad. malv. alth. an. ℥i. fol. malv. pariet. heder. terrestr. an. M. i. flor. chamæm. melil. an. p. i. sem. fœnic. anis. carvi an. ʒii. F. decoctio in colat. ℔i. dissolv. bened. laxat. ℥ß. mell. viol. ℥i. ol. amygd. d. chamæm. an. ℥i. salis ℈ii. F. enema, cum iisdem, herbis aucta quantitate fiat insessus. *Ioh. Petrus Lotichius, observ. 11. cap. 5. lib. 4.*

℞. Parietar. rec. M. iv decoq. ad cataplasmatis consistentiam, adde ol. lil. alb. ℥ii. ol. scorpion. ℥i. F. cataplasma, id linteo duplicato densè inductum calidè fumini applicetur, cum admiratione illico lotium provocatum quoties admotum, quasi affixa cucurbitula sensit urinæ attractionem. *Augustinus Thonerus, observ. 10. lib. 1.*

SUBSECTIO QUARTA.

Pro Vrinæ suppressione.

HOc decoctum præscripsi.

℞. Rad. liquir. ℥i. passul. ℥iß. rad. ononid. vn. ß. cicer. rub. p. i. fol. malv. parietar. an. M. i. flor. chamæm. p. i. F. decoctio, dulcoretur addito sacch. & bibat, insessione quoque ex decocto malv. parietar. chamæm. tepide utatur, his factis urinam denuo reddidit & dolor circa vesicæ regionem quievit. *Felix Platerus, observ. lib. 2. pag. 280.*

Ad mictionem provocandam quæ mirè angebat, bibit jusculum sequens.

℞. Cicer. rubr. p. i. rad. asparag. petrosel. an. vn i. sem. melon. vn. m. coq. addito butyro, bibat, sub vesperam copiosè minxit urinam, cessante iterum mictione dedi hanc potionem.

℞. Sem. nasturt. ʒß. aq. parietar. vn. i. Julepi viol. vn. m. bibat, & repetat. decoctum cicerum, quibus factis immensam denuò urinæ copiam ut prius minxit sine recidiva. *Felix Platerus, observ. lib. 2 pag. 359.*

Vir cuidam nobili certis temporibus circiter biduum vel triduum supprimebatur urina, adeo ut nullam reddere poterat; tuncque dolorem & in renibus gravem, & distendentem in vesica sentiebat, donec urina impetu quodam rursùm prosiliret, copiosa, eaque turbida, in qua subsidente, vel colata per pannum, pus & mucus bona quantitate deprehendebantur. Existimavi renum & præsertim dextri, in quo latere magis dolebat aliquam exulcerationem esse, à qua pus in renibus coacervatum mucumque urinæ in ureteres influxum tam diu impedire, donec loco cederet, & cum urina elueretur; metuebam etiam ne calculus quoque aliquis subsit, qui in renum substantia genitus; auctus diuque retentus, illic sedem

dem fixerit: remediis meis usus rarius & mitius hoc affectu laboravit, inter quę hęc plerumq; profuerunt, quando paroxysmus ille eum invadebat, insessione in balneo utebatur, ex decocto relaxantium & anodinorum simplicium parato.

Bibebat de hoc diluto terebinth. una vice ad ℥iß. quod & si illi non saperet, quia tamen mictio inde mox sequebatur obtemperabat.

℞. Resin. lariceæ vel abietin. puriss. & limpidæ ℥ß. vitell. unius, ovi, mell. ℥i. agitentur probè in mortario marmoreo, donec albescat & dissolvat lactis cremoris instar: postea adde vin. alb. opt. aq. parietar. & flor. fabar. an. ℥iß. syrup. limon. vel acetos. citri ℥i. agitentur denuò, ut amplius liquescat, servetur ad usum, ex terebinth. vera cypria pilulas parari curavi hoc pacto.

℞. Terebinth. veræ ℥ß. sacch. cand. ʒii. syrup. de limon. q. s. F. massa, de qua capiat ʒi. pro vice hebdomadatim, vel si malit in pulvere uti, ejus ʒi. bibat cum vino: paroxysmo interdum adveniente bibit sequens decoctum, uti & alio tempore frequenter.

℞. Cicer. rubr. p i. maceratorum aliquandiu antequam decoquerentur, in aq. rad. fœnic. petrosel. & asparag. rec. vel turionum illius recentium cum pullularent, an. parum. F. decoctio, adde ol. amygd. d. rec. expr. ʒvi. salis tantillum pro uno haustu. Quando dolor immensus erat, ut nulla esset quies, egoque vocatus adessem, ad narcotica progressus, quibus prius non erat usus, cum & somnus obreperet, atque levamen sentiret, mirè laudabat; quę tamen non nisi necessitate urgente summa, illi exhibebam, per pilulas ejusmodi.

℞. Pulv. troch. alkikengi sine opio ʒii. opii ʒß. contriti diligentissimè cum ʒi. sacch. candi, cum syrup. de liquirit. F. massa. Detur pilula ℈i. pondere, vel paulo plus prout operabitur. Hisce potissimum remediis quæ abstergendo obstructiones solvebant, urinam promovebant, dolorem mulcebant, multos annos sublevatus fuit; donec thermas Cellenses adire volens, cum itineri accinctus esset, apoplexia subitò correptus expiravit. *Felix Plat.*, *obs. l. 3. p.* 813.

Fotus admotus reni & ureteri, mox unctio ex oleo Scorpionum & amygd. d. cum etiam cataplasma ex fæce decocti emollientis cum cepis coctis sub cineribus: eodemque tempore exhibitus julepus sequens.

℞. Succ. parietar. & fœnicul. marin. an. ℥iß succ. limon. & ol. amygd. d. rec. an. ℥i. M. F. Julepus, pro una dosi: intra horam ab assumpto julepo, copiosè minxit & liberatus est. Ad sigillum curationis sumpsit postridie mane bolum ex cassia, rheo, & cremore tartari. *Lazarus Riverius*, *obs.* 29. *cent.* 2.

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Vrinæ suppressione.

NObilis quidam diebus æstivis calidissimis *Lutetia Monspelium* veniens, multoque potu ad sitim extinguendam sese ingurgitans, quatuor à reditu suo diebus incidit in omnimodam urinæ suppressionem. Usitatis remediis per triduum usurpatis nihil conferentibus, tandem ego vocor, & prædictorum relationem audiens, quæro num dolorem aliquem in lumbis aut pube æger perciperet, aut alias nephriticis affectibus obnoxius fuisset, ille se nullo dictarum partium dolore affici, neque unquam dolores nephriticos passum esse constanter affirmavit; quibus omnibus diligenter perpensis, censui hanc urinæ suppressionem à nullo renum aut vesicæ vitio dependere, sed potius ab obstructione venarum emulgentium, quam humorum multitudo pepererat. Siquidem *Gal. lib.* 10. *meth. c.* 2. duplicem obstructionis causam statuit, humorum scilicet multitudinem, & eorum crassitiem: ratione multiudinis vasa nimium repleta & distenta, non possunt sese contrahere ad expulsionem, quod manifestè apparet in vesica, quæ à diuturniore urinæ retentione prætermodum distenta, difficillimè interdum urinam excernit, propter contractionis defectum. Huic sententiæ inhærens, phlebotomiam proposui larga manu celebrandam, absolvendam venarum plenitudinem, cui cum acquievisset Medicus ordinarius, extracta fuit sanguinis ℔ i.

at vix hora elapſa à venæ ſectione, ſenſit æger profluentem urinam à renibus ad veſicam per ureteres, & ſe brevi eam redditurum profeſſus eſt; ac paulo poſt matulam petiit, quæ cum unica mictione repleretur, alia vaſa fuerunt afferenda, ita ut intra horæ ſpatium plures urinæ libras excreverit. Sicque omninò liberatus eſt, neque ſumere voluit purgans medicamentum quod in craſtinum ipſi fuerat præſcriptum. *Lazarus Riverius*, *obſerv.* 1. *cent.* 1.

Ioh. Dominicus Sala qui ætatem inter experimenta conſumpſerat, ſemel omni vitæ ſpatio ſe urinam quindecim diebus in viro ſuppreſſam vidiſſe monuit, venis ad pollicis amplitudinem intumeſcentibus, quæ fluente denuo urina inflatum naturalem rediere. Secus urinam ſupra quinque vel ſex dies nunquam meminerat retentam. *Ioh. Rhodius*, *obſervat.* 28. *cent.* 3.

Nicolaus Treviſanus Medicinæ Theoreticæ Profeſſor, jam ætate confectus à veſicæ calculo urinæ vexabatur ſuppreſſione. *Iacobi Zabarellæ* tum Profeſſoris Medici munere atque conſilio, cum lapidem nephriticum brachio aptaſſet; calculum excrevit: nec quicquam ex eo percepit incommodi, poſtquam ipſum perpetuò circumferret. Eandem ejus efficaciam *Ioh. And. Schorargus* celebris Medicus *Patavii* in agricola eſt expertus, qui urina retenta dum valde torqueretur, lapide iſto coxæ interiori admoto; ea protinus effluxit. *Ioh. Rhodius*, *Obſerv.* 30. *cent.* 3.

Lapis Nephriticus maximè laudatus ex nova *Hiſpania* defertur, praſſio lapidis ſimilis, qui ad viridem colorem lacte permixtum tendit, præfertur viridior: ejus præcipua laus eſt ad nephriticos dolores, tum ad calculum expellendum & arenulas. Nobilis mihi notus unum habet, cui nullum alium comparandum vidi; nam eum brachio geſtans, tanta arenularum quantitate liberatur, ut metuens ne noxia ſit tanta ejectio, interdum illum deponat, nullumque tum amplius calculum ejicit: ſed dolore premente, denuò eum geſtans, ſtatim levatur aut minuitur dolor, multarum arenularum, atque etiam calculorum expulſione. Ea etiam occulta facultate præditus eſt, ut ab ejuſmodi dolore præſervat renibus geſtatus, renum calorem mitigando. Duciſſa *Bejar* ter brevi temporis intervallo nephriticis doloribus afflicta, armillam ex eo lapide ſibi confecit, quàm perpetuo geſtat; ex illo tempore (quod decennium ſuperat) eo dolore nunquam vexata eſt. *Nicol. Monardes*, *lib. De ſimpl. Medicam. ex novo orbe delatis.*

SECTIO TRIGESIMA QVARTA.

De Vrinæ incontinentia.

VRinæ incontinentia eſt ejuſdem propter Sphyncterem reſolutum, vel veſicam compreſſam, ſine acrimoniæ & doloris ſenſu, præter voluntatem emiſſio.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Vrinæ incontinentia.

VRina infantium (ut refert *Benedictus Vermenſis*) muribus elixis in cibo datis cohibetur. Ego hoc expertum novi à quibuſdam mulierculis *Delphenſibus*, quę pueris elixos mures commodè dederint. *Petr. For. ſchol. obſ.* 22 *lib.* 25. *De Veſicæ morbis*. Legatur *Obſ.* 22.

Malmundarium anno 1608. vocatus, hydropicam anum curaturus, immanem ex remota placea ejulatum audio, ſciſcitatus quid eſſet, ducor ad juvenem primiparam, cui inepta obſtetrix veſicam laceraverat, ut ne momento urinam contineret. Vnde iugi ſtillicidio excoriata primùm cutis labiorum pudendi, moxque tot ibi verrucæ ſed molles, natæ, ut putem nullius duas manuum volas capere; illas potuiſſet; utraque nates ad os fere eodem lotio exeſa. Iuſſi *Leodium* illam vehi cupidiſſimus curam illam tentandi reclamante Socero meo *Rychio* Medico Doctiſſimo: ut primùm operi me accinxi, informem illam & prægrandem verrucarum molem, magmate illo ex ſtibio crudo & ſublimato æqualiter mixtis, vnde butyrum antimonij deſtillant; densè oblevi: qua ſæpius deraſa, die tandem tertio, labia pudoris altiſſimè ſepulta primùm ſe aperuere, & clunium

pu-

putris caro exesa vel excisa spem boni successus fecit, ut primum diductis labiis Sphincterem vesicæ observare potui, siphonem argenteum concinnavi, cujus partem breviorem vesicæ immittebam, longiori autem, & quatuor latos digitos extanti lagenam alligabam. Hoc modo urina aliò derivata, ulceribus ad citatricem ductis, sana sibi visa, maritum, cum quo biennio non consueverat, decimo nono postquam *Leodium* venit die, ad se vocat, a quo, cum ipsam artem reponendi siphonem necessariò auferendum in amplexibus docuissem, iterum gravida fœlicius peperit: cæterum urinæ jugi stillicidio cum multa adhibuissem frustra, dimisi hoc uno lætam, quod omni dolore soluta molestam vitam ob lagenæ pondus commodius traheret. Tandem alia occasione *Malmundarium* revocatus, lætissimam offendi, unaque siphonem argenteum offerentem; jam inquit aliquot menses hujus adminiculo non egui, tibi fortè usui aliquando erit. Stupente me, quomodo urinæ illa incontinentia liberari potuisset, ostendit mihi sacculum collo appensum, in quo erat pulvis bufonis vivi in nova olla usti. Hoc à cingaro se edoctam; ab ejus usu nihilo secius urinam se continere, quam ante lacerationem. *Leodium* reversus, hoc secretum nunquam mihi lectum vel auditum in alio experiendum duxi. Appendi itaque collo Mercatoris cujusdam eadem incontinentia ob male sectum calculum, vexati, mirum dictu, etiam hic statim persanatus fuit. Aliam, periculum hujus faciendi occasionem quamvis curiosè quæsiverim, reperire non potui. *Henricus ab Heers obs. 14. lib. 1.*

SECTIO TRIGESIMAQUINTA.

De Uteri Cancro.

FRequentius generatur Cancer in uteri cervice, quamvis aliquando & ipsi substantiæ accidere potest. Alius est ulceratus, alius non. Non ulceratus est tumor durus, inæqualis, colore sublivido, venenosus, calidus, perpetuo dolore affligens. Ulceratus verò, est ulcus, quod præter dolorem, tumorem, ac inæqualitatem, labra habet prætumida, dura, & aspectu horrida, ex quo etiam concreta illuvies sordida & livida, interdum etiam subrubra & cruenta sanies emanat, tenuis, nigra & graviter olens. Oritur ex menstruo sanguine adusto, humoribusque calidis & torrefactis ad hæc loca confluentibus. Ex hac causa primò fit scirrhus qui si diu persistat & exuratur humor in cancrum degenerat, primò non ulceratum, postea ob majorem corruptionem & acrimoniam, etiam ulceratum.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Uteri Cancro.

SEquens injectio ulcerato Cancro maximè convenit.

♃. Herb. Roberti, verbasci, scabios. chelidon. min. aneth. sterc. human. an. aq. v. comburantur: de cinere accipiantur ℥ii. aq. solan. ℥vi. excepta in mortario plumbeo pistillo plumbeo agitentur; deinde in uterum injiciantur. Oleum ovorum frequenter ductum & agitatum in mortario plumbeo, donec spissius reddatur, & plumbi colorem contraxerit, efficacissimum est medicamentum. Cinis cancrorum fluviatilium lotus in aqua Solani, permixto pulvere ex plumbo vel antimonio, ulceratum Cancrum curare dicitur & creditur: quod si non curat saltem mitigat, exsiccat & depascentem cohibet. *Petrus Forestus schol. obs. 47. lib. 28. De Mulier. Morbis.*

Inter topica sequens cæteris præcellit.

♃. Ol. ex vitell. ovor ℥ii succ. solani & veronic. vel sempervivi an. ℥ß. Mercur. crudi dr. ii. agitentur in mortario plumbeo cum pistillo plumbeo, donec crassitiem linimenti acquirant in uterum immittatur hoc linimentum cum turundis oblongis, vel candelis cereis linteolo obvolutis. Injectiones multò facilius immitti poterunt in hunc modum compositæ.

℞. Aq. hord. ℔. m. aq. solan. & plantag. an. ℥ii. aq. veronic. ℥i. trochis. alb. rhas. dr. ii. sacch Satur. dr. i. F. injectio. Si dolor atrociter urgeat, ad ℥iv. injectionis, syrup. papav ℥. i. Foveatur etiam pars affecta aqu. solani & plant. vel eorum decoctis: quibus

addi poterunt folia nymphææ, papav. alb. rosæ rubræ & camphora. Quod etiam decoctum iniici frequenter poterit in uterum, fietque multò efficacius, si in mortario plumbeo agitetur, vel sacch. Saturni eidem permisceatur. Inter specifica commendantur ranæ lotæ & coctæ, & cataplasmatis loco impositæ: vel earum decoctio per injectionem adhibita: tum etiam decoctum aut succus Cancror. fluviatil. in uterum injectus; sicuti & herba Roberti sumpta vel admota.

Cogimur aliquando, propter immanissimum dolorem, ad narcotica recurrere, quæ in hoc affectu, propter intensum humorum fervorem, minus nocent: & vidimus nos mulierem Cancro in mamma laborantem, quæ singulis noctibus, per quatuor menses, laudan. gr. ii. vel iii. innoxiè & cum maximo solatio sumebat. Si ex Cancro ulcerato multus sanguis prodeat, ut sæpe fit, iniiciatur in uterum succus plantag. cum tantillo thuris. Sed ante omnia instituantur universales evacuationes *Lazarus Riverius, prax. med. l. 15. c. 10.*

SECTIO XXXVI.

Pro Vteri dolore intenso ex frigore.

NIhil quicquam huic magis profuit, quàm castor. ℈ii. cum vini rhenani exiguo sumpti. Alteri etiam mulieri, cui cum dolore ventositas admixta erat, exhibui pulv. rad. gentian. ʒi. cum vino generoso. Nihil enim æquè dolori subvenit, ut rectè dixit *Benedictus Veronensis*, quàm castoreum, si ex frigida causa fuerit, sive potum, sive illitum; ita & gentiana trita mirè prodest ex vino calefacto pota, si ex vento fuerit, nam & imminentem arcet dolorem. *Petrus Forestus, observ. 40. lib. 28.*

SECTIO XXXVII.

Pro Vteri Ficis.

GVainerius mulierem hoc morbo laborantem post universalia remedia ita curavit. Capiebat picem *Hispanicam* & pulverizabat in terreo vase, supra quàm laridum ignitum inflammatumq; guttatim stillare fecit, ut sic pix liquefacta in formam unguenti coiret; eo oblinebat uteri hæmorrhoides & ficus, & sic dolorem sedabat. Modo etiam accipiebat butyrum rec. & in mortario plumbeo cum pistillo plumbeo ad formam unguenti cogebat, eoque mirabiliter dolorem sedabat, & ubi ardor insignis esset cum dolore, hoc unguento commodè utebatur.

℞. Unguenti popul. ℥iii croci ʒii. opii ʒi vitellum unius ovi rec. incorporentur simul, & locus affectus inungatur: magna admiratione dolorem sedat. Consului ut nostra Matrona iisdem remediis uteretur. *Petrus Forestus, observ. 54. libro 20.*

SECTIO XXXVIII.

De Vteri furore.

FUror Uterinus est species quædam maniæ ab intenso & effrenato coeundi appetitu orta, qui mentem de sua sede dejicit, ita ut laborantes obscœna & impudica verba passim effutiant, abjecta omni verecundia Venerem furiosè expetant, & ad eum viros invitent. Causa est seminis copia, caliditas, & acrimonia in vasis seminalibus immodicè turgens.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Vteri furore.

PHlebotomia sæpius, prout vires ferre poterunt, celebranda est, ut tota humorum massa, & ipse uterus refrigerentur, & sanguis fervidus ab uteri venis revellatur. Postmodum purgatio instituenda est benignioribus composita, bilem aut melancholiam educentibus, prout alteruter humor redundaverit. Purgationi succedent julepi præparantes humorem peccantem refrigerantes scilicet & leviter aperientes, per triduum usurpandi. Mox purgans validius exhibendum erit ad humores illos penitus infixos evellendos, cui usui conferre poterunt illa medicamenta purgantia, quæ in maniæ curatione fuere descripta, quæ per intervalla erunt repetenda.

Inte-

Iterata purgatione ad uterum, & universum corpus refrigerandum, humorisque fervorem temperandum, sequens balneum erit utilissimum, idque pluries in morbi decur fuerit repetendum.

R. Fol. lactuc. salic. nymphex, viticis, portulac. umbilic. ven. an. fasc. i. flor. viol. nymphex & rof. an. M. ii. coq. omnia pro balneo, quod ingrediatur tepide, sine sudore, bis in die longè à pastu.

Ad ulteriorem corporis refrigerationem serum lactis per multos dies exhibeatur. Proprietate specifica semen extinguunt sequentia.

R. Fol. nymph. salic. viticis, an. M. iv. fol. lactuc. portulac. umbil. vener. an. M. i. sem. quatuor frigid. mai. lactuc. & papav. alb. an. vn. ß. aneth. ʒii. flor. nymph. & viol. an. M. i. contund. omnia recentia, & irrorentur succo limon. & destillentur in B. M. ac singulis aquæ libris adde camphoræ ʒi. Capiat vn. i. frequenter. Vel ex prædictis simplicibus fiat decoctio, & sacharo dulcoretur ad plures doses addendo camphoræ parum, vel fiat emulsio ex sem. frig. mai. lactuc. & papav. alb. extracta cum aqu. nymph. lactuc. & salicis, cum syrupo violaceo. Opiata in hunc modum præscribi poterit.

R. Conserv. flor. nymph. viol. & vrticis, an. ʒß. Conserv. rof. vn. ß. caulium lactuc. condit. vn. i. corall. & smaragd. præp. an. ʒi. cum syrup. viol. & nymph. F. Opiata.

In summa delirii vehementia somnum conciliantia utilissima sunt tam interna quam externa. In toto morbi decursu clysteres refrigerantes & blandè purgantes usurpandi sunt, cavendo ab acrioribus & vehementer purgantibus.

Injectiones etiam fieri possunt in uterum ex decoctis herbarum pro balneo aliisque remediis præscriptarum, quibus utiliter Sal Saturni addi poterit. Clysteres frequentes ex oxycrato ad hoc quoque conferre poterunt. Exterius linimenta refrigerantia, lumbis, pubi & perinæo admovenda sunt, ex ol. nymph. unguento rosac. vel albo refrigerante cum succis solani hyoscyami, nymphex dissolutis, addendo parum camphoræ; tum lamina plumbea perforata supra renes continuo gestanda. Ratione causæ hujusmodi virgines viro juveni ac valido jungantur. *Lazarus Riverius, prax. medic. lib. 15. cap. 5.*

SECTIO XXXIX.

De Uteri Hydrope.

HYdros Uteri est ejusdem tumor præter naturam ex collectione seri, pituitæ, aut flatus, intra illius cavitatem, aut propriam substantiam & membranas, propter debilitatum calorem nativum & malam proprii alimenti coctionem. Una causa est uteri ipsius intemperies & debilitas ex partu laborioso, abortu frequenti, aut frigore externo, contracta: alia verò, est eadem quæ & hydropem universalem producit: aqua autem ex abdominis capacitate cæcam & inusitatam sibi viam parat in uterum. Plurimùm etiam facit ad hydropem uteri accersendum mensium diuturna supressio. Hujus morbi signa sunt, tumor imi ventris laxus & secundum uteri formam extensus, in ambulando gravitas & spirandi difficultas, & menses inordinati, pauci, pravi, aut eorum defectus, uteri osculi gracilitas & humiditas, mammarum mollities & lactis carentia, dolor imi ventris & lumborum, rigor ac sæpe febris.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Uteri Hydrope.

♃. FOl. sabin. matricar. puleg. sem. dauci an. p. i. rad. apii & rub. tinct. an. ʒi. bulliant in brodio pulli columb. S. A. cujus ℥vii. vel viij. propinetur jejuno ventriculo: præmissis catarticis, egregiè ita purgatur uterus. Hoc decoctum efficacissimum reddetur, si immediate prius una ex infrascriptis pilulis exhibeatur.

R. Castor. opt. mirrh. rubiæ tinct. an. ʒß. croci ℈i. succ. limon. q. s. F. Pilulæ ix.

Ad summovendum verò uterinum tumorem, & humorem discutiendum, non ignobilem locum obtinet quod sequitur medicamentum.

℞. Borac. mineral. ʒß. croci ℈ß. cum succo sabin. in formam boli reducantur, & bis in hebdomada devoretur. *Ioh. Zecchius consult.* 30.

Ventositati Uteri mirabiliter prodest experimentum quod est à nuce moschata.

℞. Nucem moschatam integram, seca in quatuor partes, & applicato rectà infundibulo ad orificium uteri, particulam nucis super carbones projice ardentes, ut fumus rectà per canalem in ipsum uteri fundum quodammodo ferri possit; id semel atque iterum, imò tertia vice experire, si non processerit ab initio, & tandem ventus interclusus cum bombo, & motu totius corporis penitus cum impetu prosiliit, & mulier sanatur. Hoc modo juvenem mulierem, curavi, & aliis omnia frustra tentantibus. *Ioh. Hartmannus, pract. Chym. p.* 279.

SECTIO XXXX.

Pro Uteri procidentia.

Subtus suffumigabatur corio anguillæ salitæ exsiccatæ in furno, & pulverizatæ manè & serò, quod maxime à *Gentili* commendatur ad uteri præcipitationem, & ego felicissimo successu uti soleo, etiam ad intestini recti foras prolapsum, Suffumigabatur quandoque ex pulv. lanæ arietis nigri, quod remedium à proprietate juvat. Inter cætera laudat *Mercatus* in hoc affectu lapidem magnetem supra umbilicum, & rationabile est remedium; sed propter defectum non est factum. Fiebat quoque suffitus ex rebus fœtidis, ut ex pennis combustis, ex limatura plumbi, &c. Sed circa res fœtidas, & male olentes illud perpetuò est observandum, ut nunquam his utamur, nisi res odoratas auribus admoveamus, nam res fœtidæ solent syncopen inducere, *Epiphanius Ferdinandus, histor.* 39.

Cauterium actuale ignitum manu ostentetur, ac simulet Medicus, vel Obstetrix velle partem tangere, ita enim Natura retrahitur, & cum ea uterus ipse, aut pars aliqua quæ extra propineat. Vel si mulier timidiuscula sit, vivi mures filo ligati cruribus repentè submittantur. Retulit mihi Chirurgus quidam exercitatissimus, vulnus quendam in ventre accepisse, per quod intestina egrediebantur, quę ut reducerentur in suam sedem, nullum aliud medicamentum profuisse quam candens fer mentum magnum, quod coram Patiente manu gestans vulneri applicaturum finxit, ejus rei subito terrore è vestigio intestina in locum suum reducta fuere. *Rodericus à Castro lib.* 2. *De morb. mulier. cap.* 16.

SECTIO XXXXI.

De Uteri scirrho.

Scirrhus uteri ejusdem tumor durus ac citra dolorem retinens, à crasso terrestri & fæculento humore procreatus: oritur sæpe ex male curata inflammatione, ob nimium vel refrigerantium vel discutientium usum, à sanguine item melancholico, aut pituitoso nondum exusto in uteri aliqua parte collecto: signa scirrhi sunt, tumor durus, tactuique renitens sine dolore, si legitimus sit; cum dolore si spurius, menses initio suppressi aut diminuti, crescente malo, magnus quandoque sanguinis fluor, corporis gravitas & ad motum ineptitudo: si substantiam affligat, in dorso & coxa dolorem excitabit; si verò ipsius cervicem, digiti contactu explorabitur: à mola discernitur; quod, menses vel supprimuntur, vel si fluant, ordinem servant, in mola autem, si fluant, inordinariè fluunt, in mola etiam mammæ lacte turgent, in scirrho verò extenuantur.

SUBSECTIO UNICA.

Pro Uteri scirrho.

Cum robusta esset, sanguis ut extraheretur mandavi; exhibui etiam syrup. rof. pallid. cum foliis senæ, adiecto pauxillo elect. de hiera, deinde apposui emplastrum de mucilagin. & de melil. postea & emplastrum de amoniaco, sed prius inunxi hoc linimento.

℞. Mucilagin. sem. lini fœnugręc. alth. malv. an ℥v. fucci ireos ℥iii. pingued anatis

gal.

gallin. anserv. an. ℥vi. ol. cheirini ℥iß. bulliant. ad consumptonem succor. deinde adde croci ʒß. cum ceræ F. unguentum: commendatur à *Nicolao*; his remediis hæc optimè habuit.

Ad partem emolliendam fiat hic fotus ex *Rondeletio*.

℞. Rad. lil. alb. bismalv. cucum. agrest. an. ℥iii. artemis. tertiam partem manipuli unius, ficuum paria xx. sem. lini fœnugræc. an. ℥ii. flor. chamæm. viol. melilot. an. p. i. F. decoctio in aq. & oleo dulci, qua foveatur regio uteri; ex residentia pista & transmissa fiat cataplasma, quod applicetur post fotum, deinde utatur sequenti unguento.

℞. Butyr. rec. axung. porcin. an. ℥i. pingued. gallin. anatis, anser. an. ℥iß. ol. amygd. d. & lilior. an. ℥iii. mucilag. sem. fœnugræc. extract. cum vino albo ℥i. terebinth. & ceræ q. s. F. unguentum quo utatur post usum fotus; & post usum unguenti rursus redeat ad fotum, & iterum ad unguentum. His præsidiis aliquando usus sum commodè in vidua quadam, in qua durities erat totum ferè uterum occupans; sequens quoque valde utile est.

℞. Opoponac. bdell. ammoniac. an. vn. i. styrac. myrrh. an. ℥ß. propol. veræ ℥i. rad. irid. ʒi. croci dr. ß. dissolv. lachrymæ in oleo lil. & amygd. d & vino malvatico, & depurentur; quibus adde terebinth. & ceræ parum F. unguentum. *Petrus Forestus*, *observ.* 45. *& schol. lib.* 28. *De morbis mulierum*.

℞. Emplastr. de melilot. & de mucilag. an. ℥i. gummi ammoniac. in aceto solut. & traject. & iterum inspissat. ℥ß. cum ol. lilior. F. emplastrum debitæ magnitudinis super alutam extendendum & regioni uteri applicandum post inunctionem & quinto quoque die renovandum. *Lazarus Riverius*, *obs.* 38. *cent.* 1.

Inter præsidia præcipua, quæ ad emolliendum scirrhum, priscorum & juniorum sagacitas adinvenit, chalybs est, cujus usu lapidosas durities promptè liquari vidimus: fœmina quædam ex menstrui retentione malè habens in uteri regione tormina persensit, apparuit etiam in pubis regione tumor aliqualiter durus, & indolens, qui ab ovi magnitudine incipiens, ita quinquennio excrevit, ut cucurbitam rotundam magnam præsentaret, in cujus profundo, tactu murmur percipiebatur; expurgatum corpus sæpissimè sudorifica fotus, unguenta, cataplasmata varia adhibita. Sed omnia hæc, etsi utilia, nullam commoditatem attulere; tandem solo chalybis usu per duos menses exhibiti omninò resolutus est tumor. *Zacutus Lusitanus*, *obs.* 88. *lib.* 2. *Prax. Medic. Admirand.*

SECTIO XXXXII.

Pro Uteri suffocatione.

INter alia exhibui flores nucum juglandium: est enim floris istius mira efficacia in sedando strangulato utero, & habet vim etiam evacuandi. Soleo autem dare ʒii. cum brodio pulli, vel cum quavis aqua histerica. *Ioh. Scroterus* apud *Ioh. VVittichium*, *consil.* 54.

In suffocatione uteri uti soleo sequenti pulvisculo hysterico, qui me nunquam fefellit.

℞. Fæcul. bryoniæ ℈ii. margar. præp. ℈i. castor. xxi. ol. stillat. rutæ, succ. alb. an. gt. v. M. F. pulvis, dividatur in tres partes æquales. Et repetitim, si opus fuerit, ori infundatur cum vino calido, in quo tantillum maceris & croci ebullierit. *Baldassar Timæus*, *cas.* 17. *lib.* 4.

Atriplicis olidæ folia contusa cum saccharo conservam faciunt hystericis utilissimam. *D. Needham*, referente *Ioh. Rajo* Catalogo Plantarum *Angliæ*.

SECTIO XXXXIII.

Pro Uteri ulcere.

IN utero sed præcipuè in ejus cervice & collo sæpius contingunt ulcera, quæ pro parentibus agnoscunt acres & erodentes humores, inflammationem, luem veneream, malignam gonorrhæam, partum difficilem, lochia post partum diu retenta, & secundinas corruptas: externæ causæ sunt acria Medicamenta, violentus concubitus, casus, percussio vulneratique, signa sunt, dolor in ea parte acris & punctivus, sanies & pus per intervalla ex ute-

ro per se, aut cum urina profluens, dolor sincipitis, animi quandoque deliquium & febricula.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Uteri ulcere.

PRæmissis venæ sectione & purgatione, & julepis bilem & acrimoniam contemperantibus, ad ardorem & intemperiem tollendam imperavi, ut succum bursæ pastoris & plantag. aliquando injiceret cum lacte muliebri, & exterius cum iisdem succis lavaret; vel cum panno lineo applicaret. *Valescus* utebatur aqua frigida: novi (inquit) aliquas mulieres quæ sentientes se habere ejusmodi ulcera lavabant ea cum aqua frigida, mundabant, deinde & cum pannis lineis exsiccabant, & in matricem mittebant frequenter, atque iisdem præsidiis sæpè mutatis hæc ipsa sepius per se ad integram curationem sufficiebant. Ablata intemperie ad detergentia devenimus, hoc optimum mihi videbatur quod ex sero lactis constabat cum pauco saccharo: quod ut injiceretur jubebam ad ulceris detersionem: postea etiam adjecto melle, & syrup. de rosis: aliquando etiam consului, ut injiceretur decoctum lentium & plantag. & agrim. decoct. absinth. nisi non convenit quando ulcus est sordidum, deterso satis ulcere aqua hordei & melle rosato, mandavi ut unguentum conficeretur ex tutiæ ablutæ & præpar. partibus duabus cadmiæ, litharg. argent. sarcocoll. an. part. i. cum ol. rof. vel aq. plantag. inungatur; demum deventum est ad unguenta partem reficcantia, ut ad unguentum diapompholig. & de cerussa, & sic egregie curata fuit. *Ioh. Tiengius* Medicus *Amstelrodamensis* nobilem se matronam hoc modo ab ulcere uteri restituisse dicebat dabat de quarto in quartum diem ℥v. decocti senæ epithymi, rof. rub. myrobal. ind. & clysterem subinde in partem affectam injici mandabat ex aqua tepida decoction. senæ, epithym. fumar. flor. cham. rof. cui terebinthina exigua, mel. rosac. & hordei farina injecta erant, deinde pessos in uterum seu os uteri ponebat.

℞. Mell. rosac. ℔ß. farin. lupin. siligin. fœnugræc. sarcocoll. an. ℥ß. F. pessi si pruritus aut dolor adesset, iisdem addebat semen papav. hyoscyam. & camphoram. *Petrus Forestus, observ.* 48. *lib.* 28. *De Morb. Mulier.*

Succus urticæ cum pueri urina mistus abluendo injectus ulcer. uteri mirificè sanat *Felix Platerus, practic. tom.* 2. *cap.* 14. *pag.* 575.

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Uteri cervicis ulcere.

PRimò unguentum sequens dolores ulcerisque causa præscripsi, ut illud cum panno lineo discerpto uteri cervicis intruderet.

℞. Mucilag. sem. psyll. factæ cum aqu. rof. ℥iii. vitell. ovi, num. 2 troch. alb. *Rhas.* cum opio butyr. rec. an. ℥m. F. instar unguenti deinde utatur hac injectione cum syringa.

℞. Aq. solan. plantag. rof. an. ℥ii. opii, dissolut. ℈i. alb. ovor num. 1. ol. rosac. ℥i. agitentur probè, lenimen ab hisce & præsertim unguenta maximum sensit, quare illius usum postea semper continuabat: post dies aliquot, diversionis gratia, cum adeo copiosè ichor urens effluerent, dedi illi mannæ ℥iß. in jusculo, & quia mire eam augebat fluxus ille, idque præsertim peracto menstruo fluore dedi sequentem potionem noctu cubitum ituræ.

℞. Aq. plantag. & rof. an. vnc. i. syrup. de papav. ℥iii. trochisc. alkikengi sine opio & sacchar. rof. tabul. an. ℥ß. M F. potio varia sunt subinde exhibita purgantia. Cum rediret per vices ardor & cruciatus, qui tamen semper usu unguenti cessabat, dedi seq. emulsionem ut aliquoties biberet.

℞. Emulsionis ıv. semin. frigid. maj. fact. cum ac. rof. & plantag. an. ℥vi. item injectionem novam ordinavi sic.

℞. Troch. alb. rhas. cum opio ℥ß. mucilag. sem. psyll. cum aq. rof. extract. ℥ii. infusion. gummi tragac. ℥i. fact. cum aq. plantag. ℥ii. misc. & injiciantur cum lacte: suffitum hunc quoque per infundibulum, injecto pulvere sequenti super

carbo-

carbones excipiebat singulis matutinis, quem valde probat.

℞. Thur. mastich. an. ℥i. F. pulvis pro suffitu.

Ad sanationem ulceris hanc injectionem præscripsi: nihilominus semper in usu unguenti perseverans, quod omnibus præstabat.

℞. Rad. consolid. ℥i rad. bistort. ℥ß. alth. ℥vi. fol. plantag. equiseti, consolid. *Sarac.* an. M. i. sem. lini, ℥i. sem. psyllii. ℥ii. hord. p. i. F. decoctio, in colat. ℔i. dissolv. mell. rosat. ℥ii. sacch. rubr. ℥i. M. pro injectione purgato iterum corpore, usa est per vices sequenti pulvere.

℞. Ossium dactyl. ℥ii. pulv. equiseti ℥i. corall. rubr ℈iß. sacch ros. tab. ℥iß. sang. drac dr. m. F pulvis tenuiss. horum usu cœpit ita sanari, ut in publicum prodire posset; verum post 3. menses, iterum fluor licet minore quantitate admodum tamen acris rediit. Postquam per quatriduum purgata erat, hac usa est insuffione,

℞. Rad. consolid. herb. consolid. alchymill. plantag. equiset. heder. mal. chamæm. an. q. s. add. sem. lini & gypsi usti scutell. i. coq. in aq. pluviali, add. aq fabrorum extinctionis ferri: hac insuffione usa est per mensem integrum semel in die ad duas horas; & quoties è balneo egrediebatur, suffitum hunc admittebat.

℞. Thur. mastich an. dr. iii. benjoin. styrac calam. an. ℥m. succini, dr. ii. F pulvis crassus, pro suffitu, injiciebat interim continuò troch alkikengi dissolut cum lacte caprino, dolore urgente cum opio, postea sine eo, & sic tandem integrum restituta est. *Felix Platerus, observ. lib. 2. pagin.* 480.

SECTIO XXXXIV.

De Vulnere.

VUlnus) Græcè Τρῶμα in τιτρώσκω vulnero) est unitatis in parte molli à resecante & acuta, cæsim vel punctim facta solutio. Causæ sunt, omnia armorum genera, & dentes animalium. Vulnerum variæ sunt differentiæ, una petitur ab ipsius vulneris natura, & sic aliud est rectum, aliud obliquum, aliud magnum, aliud parvum, aliud profundum, aliud superficiale, aliud in carne musculosa, aliud in venis aut arteriis, aliud in tendinibus & nervis, aliud in ligamentis & articulis, aliud sine, & aliud cũ contusione, alia rursus differentia sumitur à modo inflictionis secundum quam, vulnus aliud est cæsim illatum, aliud punctim inflictum, aliud per globum bombardicum illisum, aliud dentibus aut aculeis inflictum. Tertia differentia sumitur à parte affecta, & sic aliud est partium internarum, ut cerebri, cordis, jecoris, lienis, ventriculi, intestinorum, uteri, vesicæ, &c. aliud externarum, ut capitis oculorum, nasi, brachiorum, thoracis, dorsi, ventris, &c. Quarta differentia petitur ab eventu, juxta quam aliud est securum, & facilè curabile, quale est quod cuti & carni ense infligitur, aliud rursus malignum, curatuque difficile, ut quod nervis, ligamentis, & ossibus infligatur; aliud denique lethale, ob nobilitatem & præstantiam partis affectæ, vel quia ab armis intoxicatis infligitur, aut morsu animantium venenatorum.

SUBSECTIO PRIMA.

Pro Vulnere.

DEscribam hic aquam paratu facillimam, qua vulnera ferè omnia ad miraculum sanantur. Fit in hunc modum.

℞. Aq. vitæ opt. vini ter destillatæ ℔vi. hyperic. hyssop. millefol an. M. ii. thur. myrrh. pulv an. ℥iii. infund. per quatuor dies. Postea destillentur per balneum vel arenam, bene obturatis capello recipiente Aquam destillatam serva in vase vitreo benè clauso. Cum aqua hac post unionem per suturam totum vulnus madefiat. Imò hæc aqua ter destillata cum infusione prædictarum herbarum & pulverum per octo dies habet facultatem sanandi omnia vulnera, infundendo illam, & superimponendo linteum madidum in ea, & superinfundendo pulveres.

℞ Thur. mastich myrr. sarcocoll. boli arm. sang. drac. an. part. æqu. pulv. M. & supra suturam illam aquam madidam insperge, & supra impone pessulam oleo terebinth madidam, & liga; nec solvas, usque ad quar-

quartum diem; & quotidie semel vulnus ligatum fove, & madefac eadem aqua vitæ. Quarto die solve ligaturam reperies vulnus conglutinatum. Quod si non reperias, rursus eadem facito, & per tres dies non solvas, madefaciendo vulnus quotidie ut supra; post tertium diem solve, & rursus cura ut supra, usque ad duos dies; nec multum sollicitus sis de diæta, quæ tamen sit accurata. Do tibi secretum maximum facilè parabile, ad curanda fere omnia vulnera; quo si recte uti sciveris, lucraberis multam pecuniam *Rodericus à Fonseca, tom. 2. consult. 9.*

Habet hoc oleum vim curandi omnia vulnera &. ulcera. Ita fit.

℞. Olei commun. antiq. ℔x. resin. pini, terebinth. ceræ, an. ℥ii. hyperic. rorismar. rof. millefol. an. M. iß. croci ʒi. pingued. porci rec. ℥vi. bulliant in balneo M. quo oleo calidissimo quantum ferre possit æger, quidam omnia vulnera curabat. Ad ulcera quoque maxime confert. Aliud.

℞. Aq. vitæ opt. & generosi vini pluries circulatæ, q. v. ponatur in boccia vitrea colli longioris: diligenter obturetur os, digeratur per viginti dies, sub fimo equino calido, ita tamen, ut superior pars sit extra stercus aeri exposita; apparebit post viginti dies aqua cærulea supra fæces, quæ erunt coloris albi: separetur hæc aqua paulatim per inclinationem à fæcibus, & reponatur in vas vitreum bene obturatum ad usum. Hæc est illa aqua qua (ni fallor) nuper quidam utitur *Venetiis*, ad curanda omnia vulnera ad admirationem usque. Vocatur hæc aqua a nobis divina. *Rodericus à Fonseca, tom. 2. consult. 16.*

Pro Vulnere Sclopeti in brachio.

Fiat digestio ex terebinth. ovi luteo & oleo rosac. In eandem intentionem præ cæteris laudatur oleum catulorum, quod omnibus digestivis anteponendum est. Est enim huic oleo vis mirifica, tum sedandi doloris, tum puris in ulcere maturandi. Si verò tale oleum non adsit, digeratur vulnus hoc digestivo.

℞. Ol. sem. lini & lil. alb. an. ℥iii unguenti basilici ℥i liquefiant simul, quo oleo calenti madefiant penicilla, & intromittantur. Suppurato vulnere, abstergendum est & mundificandum ita.

℞. Terebinth. cum aq. rof. lotæ ℥iv. ol. rof. ℥i. mell. rosac. ℥iii. myrrh. aloes, mastich. aristol. rot. an. ʒiß. farin. hord. ℥iii. M. quo abstergetur ulcus & caro gignetur; Si ob longitudinem sinus medicamentum non possit attingere omnes partes, per interjectiones abstergendum erit ita.

℞. Aq. hord. ℔iv. agrimon. cent. min. pimpinell. absinth. an. M ß. rad. aristol. rot. ʒß. F. decoctio ad ℔i. colat. add. aloes, hepat. ʒiv. mell. rosac. ℥ii. bulliant parum F. injectio intra sinum. *Rodericus à Fonseca, tom. 2. consult. 2.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Pro Vulnere.

PRo vulneribus maximus erit usus linimenti vel balsami cujusdam à nobis inventi, cujus ea vis est, ut concoquat, digerat, mundificet, & carnem etiam inducat; cujus certissimi in omni periculo faciendo usus nunquam me pœnituit. Ejus descriptio talis est.

℞. Terebinth. claræ, & empl. de gummi elemi, an. ℥iß. pingued. castrat. ℥ii. pingued. porcin. antiq. ℥i. liquefiant ad ignem, & F. linimentum, quo ad ignem liquefacto, gallinaceæ plumæ extrema vulnera leviter inungatur. Hujus balsami vis satis laudari nequit. Hoc etiam emplastrum optimum comperimus.

℞. Ol. rosat. viol. chamæm. an. ℥ii. axung. gallin. & medull. crur. vituli, an. ℥i. vermium terrestr. vino nigro lotor. ℥ii. butyr. rec. ℥iß. mucilag. alth. ℔i. bulliant omnia simul usque ad consumptionem mucilag. Deinde colentur. Colaturæ adde lithargy. subtiliter tritur. ℥v. minii ℥vi. cum ceræ alb. q. s. F. ceratum, addendo terebinth. ℥iiß. mastich. ℥i. F. ceratum. Omnibus recentibus vulneribus utile imprimis est: eo optime pus concoquitur & expurgatur, & caro demum inducitur. *Franciscus Arcaus. De curand. Vulneribus lib. 1. cap. 1. & lib. 2. cap. 5.*

Pro Vulnere simplici in carne.

Statim huic candidum ovi (ut fieri solet) agi-

agitatum stupa canabina expertum admotum est: deinde suto vulnere, appositus est hic Pulvis rubr.

♃. Bol. armen. terr. sigil. an. ʒvi. thur. mastich. sarcocoll. an. ʒiiß. myrrh. aloes, an. ʒiß. tragacanth. pisti, sang. drac. an. ʒi. farin. hord. & fabar. an. dr. m. F. pulvis qui cum ovi candido liquore agitetur, donec in corpus unum coeat, quod glutinis instar lentescat, postea stupis lenibus excipiendum erit medicamentum, & ita vulneri admovendum. Supra quod & alię stupæ solo ovi albo imbutæ, & intra pannum lineum eodem madefactum liquore involutę apponendę sunt. Sed & supra vulnus, nulla alia intercedente materia, pannus aliquis tenuis prædicto liquore imbutus admoveri debet, ne scilicet dum removentur stupæ, suturæ jam factę fila abrumpant aut dilacerent. Loca etiam circumjacentia oleo rosac inuncta fuere. Primus hic apparatus usque in quartum diem mutari non debet: quod si post quartum diem transactum, vulnus non coaluerit, vino aliquo stiptico calente abluendum est. Deinde stupæ prædicto vino imbutæ & expressæ super ipsum vulnus apponendæ erunt, quas & quotidie mutare oportebit. Intra enim paucos dies hoc modo vulnus adglutinabimus & persanabimus. Vinum omnis vulneris, qua vulnus est; optimum est medicamentum; siccat enim & adstringit. *Petrus Forestus*, *observ.* 23. *& schol. lib.* 6. *Observ. Chirurg.*

Pro Vulnere cavo.

Chirurgus quidam hoc medicamento ad vulnus carne implendum, & ad deperditam carnem generandam feliciter cum linamentis utebatur.

♃. Terebinth. ℥iii. ol. myrtin. ℥ii. resin. pini, colophon. an. ℥i. thur. ℥iß. sang. drac. vn. i. ceræ parum. F. unguentum. Est unguentum quoddam, sine quo esse nolo, vocatum, in generando carnem apprime Nobile, & tale est.

♃. Thur. myrrh. an. ℥ii. sang. drac. ℥. m. picis græc. & navalis, an. ℥i. centaur. vn. m. terebinth. resin. pini, an. vn. m. sævi vaccin. vn. m. ceræ vn. iß. ol. q. s. F. unguentum. *Idem observ.* 25. *& schol. lib.* 6. *Observ. Chir.*

Vulneribus carne repletis, cicatricem inducere solebat. *Ioh. Carpus* insignis Chirurgus modo cum unguento de cerussa, modo cum tetrapharmaco. Sed & hoc sequens unguentum cicatricem inducit.

♃. Terebinth. ℥ß. ol. ros. myrtin. an. ℥i. sævi castrat. ℥ii. ceræ ℥iii. litharg. plumbi usti, minii, ceruss. an. ʒiii. corall. rubr. ʒi. tutiæ præp. ℈ii. F. unguentum. *Petrus Forestus, observ.* 26. *lib.* 6. *Observ. Chirurg.*

SUBSECTIO TERTIA.

Pro Vulnere.

IN contusione cum vulnere facta à bombarda in crure, aut in alio loco, Chirurgus quidam loca contusa inungebat oleo rosac. quo & *Carpus* uti solebat.

Inter alia etiam utebatur hoc unguento.

♃. Ol. rosac. ℥viii. ol. vitell. ovor. ℥ii. vitri albiss. subtiliss. pulveriz. ℥ii. ceræ albæ ℥iß. cortic. mediani sambuci M. i. bulliant omnia S. A. & colentur. Huic non est par à principio, usque ad repletionem carnis, & est mirabile in omni combustione ignis. Sed in contusionibus prædictis. Hoc unguentum solum est utendum, quousque mala qualitas sit remota, deinde curantur ut aliæ contusiones. *Forestus observ.* 27. *lib.* 6. *Observ. Chirurg.*

Pro Uulcere cum hæmorrhagia.

Chirurgus quidam ad sanguinem à vulnere profluentem restringendum, commodè hoc restrictivo utebatur.

♃. Vitriol. roman. ℔i. aceti vini ℔ii., boli vn. i. adde, si velis, croci Martis, & minus fallet vn. i. M. Quidam hoc tempore solo croco Martis contenti sunt. Hoc quod sequitur, ut à quodam accipi, nunquam fefellit.

♃. Argenti sublimat. ℥i. probe misce cum unguento populeo, & utere. Alius hoc restrictivo in vulneribus nimium sanguinem effundentibus utebatur. Usneam seu muscum arboris sambuci in vulnere ponebat, & non extrahebat priusquam vulnus pellesceret; sanguinem enim in vulnere restringit: quemadmodum vasa spermatica vituli cum didymo si comburantur, & in Pulverem redigantur, mirabiliter sanguinem stringunt, hoc pulvere utuntur *Judæi* dum puellos circumcidunt.

Alius Chirurg. insignis hoc pul. utebatur.

♃. Cal-

℞. Calcis vivę, vitriol. alb. aloes, an. q. s. Sed & hic pulvis valet ad restringendum sanguinem.

℞. Alumin. combust. cortic. granat. aloes, an. ℥i. vitriol. roman. ʒß. sang. drac. balaust. an. ℈i. acacię ℈i. fiat pulvis. *Petrus Forestus, obser. 37. lib. 6. Observ. Chirurg.*

Pro vulnere in junctura humidum quid extillante.

Hoc unguentum contulit.

℞. Terebinth. lotę in aq. salv. ℥ß. mell. comun. vel rosac. ʒiii. farin. hord. ʒii. aloes succotrin. ʒiii. F. unguentum.

Chirurgus quidam hoc sequenti utebatur unguento in similibus acidentibus.

℞. Farin. sem. lini, farin. hord. orobi, an. part. ęqu. mell. q. s. ad incorporandas prædict. far. supra ignem ad spissitudinem pultis, deinde cum frigidum evaserit, adde. pulv. thuris, myrrh. an. ℥ß. confice ad modum ung. His nervorum ac tendium vulnerib: cęsim acceptis expeditissimum apprimeque idoneum esse creditur quod ung. ex vermibus vulgò nuncupatur. Recipit autem cent. min. linguę canis lanceolatę (quę plantago est maj. angustiolia) pilosell. consolid. maj & min. an. M. i. verm. terestr. ℔ß. ol. commun. ℔i. vini ℔iß. subigantur simul, & ita septem diebus nutriantur seu fermentantur. Deinde illis adde sævi arietis ℔i. picis nigr. resin. an. quart. i. Gummi ammon. galb. opoponac. in ac. dissol. an ʒv. simul omnia moderato igne decoq. usque ad vini & acet. consumpt. & colentur. Ubi penè refrixerint; adde tereb. quart. ß thur mastich. sarcocoll. an. ʒiii. croci ʒii spatula agitentur in mortario, ut F. unguentum. Si nervus sit nudatus, non applicabis acria medicamenta. Tunc præstantissimum erit, calcem æstatis tempore diebus canicularibus sub Sole aqua salubri & dulcissima sæpius elotum, & exsiccatum, plurimo optimoque rosaceo admixtam opponere. Congruit etiam in hoc casu unguentum diapompholig. ut & Emplastr. diachalcitid. *Petrus For. obs 39. & sch. l. 6 Obs. Chir.*

SUBSECTIO QVARTA.

Pro Vulnere.

VUlneri turundam balsamo sulphur. Imbutam manè ac vesperi applicabam, quę per agglutinationem & concretionem (quæ facultates peculiares ac mirificæ sunt in hoc oleo) sanabatur intra 4. dies. Sic cætera vulnera omnia etiam à tormentis bellicis & sclopetis accepta, miraculosè curavimus. *Martinus Rulandus, curat. 88 cent. 9.*

Vulnera mane & vesperi vino mundifico: postea gossipium aut linteolum in oleum hyperic. intinctum vulneri applico: atque hoc perfacili remedio vulnera citò certoque sine majore negotio sano. *Martinus Rulandus, curation. 6. cent. 3.*

In parte nervosa vulnerata utendum est lenibus ac dolorem placantibus, ne à dolore fluxio incumbat parti: quare pax sit à validè refrigerantibus & stringentibus: potius calidis siccantibus curentur. Sæpè non sine successu author fui Chirurgis, ut in his uterentur oleo extuso ex sem. hyperici, cui immacerati fuerant flores hyperici. *Joh. Heurnius, ad aphor. 66. sect. 5.*

Vidi domicellam quæ in humeri & scapulæ articulo vulnus acceperat. Nullus tumor apparebat, leniter insaniebat, ac claudi januas ac fenestras volebat, ne alicubi mors ingrederetur: obiit. Virum vidi, qui lapsu humeri carnem læserat, nullus tumor, leniter insaniebat, edere nolebat, verebatur enim ne cochlearia ac patinæ irreperent in ventriculum, obiit. *Joh. Heurnius, ad aphor. 65. sect. 5.*

Succus urticæ cum urina pueri mistus abluendo, vulnera citò & mirè sanat. *Felix Platerus, practic. tom. 2. c. 17. pag. 109.*

Inter vulgus nostrum celebre & decantatum est unguentum *Torchilli* Rustici *Cimbri*, quo feliciter ut untur in vulneribus recentibus & inveteratis, in nervorum resolutione, & quam plurimis aliis affectibus, ut huc tanquam ad sacram anchoram confugiant, quanquam ex lege artis confectum non sit, contemnenda tamen neutiquam est plebei hominis experientia quandoque olitor est opportuna locutus. Ut ad plures unguentum perveniat, non gravabor ejus compositionem hic signare.

℞. Balsamitæ seu salviæ part. iii. millefol. part. iii. quæ colligantur exeunt mense Majo, vel aliàs pro tempestatis varietate, minutim incisa simul coquantur per horas duas in vase cum butyri Majalis ℔viii. colen-

colentur; & colatura iterum igni imponatur, admixtis sævi cervini ℔ii. & sævi hircini ℔i. ceræ ℔.m. resin. pini, quart. j. terebinth. ℔i. m. coq. omnia invicem donec dissoluta sint, deinde ab igne remotis, addendum tantum ærugin. minutim contusi, & viridi colore tingatur, immiscendæ quoque ol. spicæ ℥ii. & ita omnia invicem permisceantur, & agitentur donec refrigescant. Aliud ejusdem unguentum ad membrorum dolores, fracturas ossium, luxationes, aliosque externos morbos, qui integra & illæsa cute molesti sunt, mirisà vulgo encomiis laudatur, cujus hæc est conficiendi ratio.

♃. Absinth marin. vir. quartar. vasis, cons. maj. tantundem; minutim concisa coq. per horas 2. in but. Majalis ℔x. & colentur Colatura super novum ignem reponatur dum sevi cervin. ℔ii. axung. taxi ℔i. ceræ ℔ß tereb. ℔iiß. donec hæc liquescant. Deinde ab igne remotis, addantur olei juniper. ℥iv. & invicem agitentur donec refrigescant. *Th. Barth. hist.* 25. *cent.* 6.

Nuper patefactum est remedium sympatheticum, quod sanat eminus. Doctor. Theologus quidam retulit mihi, quod cum non posset assequi, subesse in chalcantho vim naturalem sanandi vulnus absens, si linteo cruento adspergeretur, ideoque reputasse opera Diaboli istam sanationem contingere: ex altera autem parte vidisse aliquot experientias à viris probis factas: itaque in re dubia & cum Conscientia se fecisse experientiam rei hoc modo. Inspersit pulverem optimi chalcanthi linteo cruento, cum protestatione expressa, se nolle quicquam experiri, aut sanatum iri, si vel minima esset pacti aut cacodæmonis operatio: se vidisse tamen vulnus solito citius sanatum, cruorem etiam statim sedatum: adeoque deinde se credidisse causas naturales, quanquam nobis ignotas, operari in præfata sympathetica curatione. *Ioh. Helmontius, tractat. cui tit. Butler.*

SUBSECTIO QUINTA.

Pro Vulnere maximo, in bregmate ad cranium usq; sine fractura in Muliere gravida.

ILla protinus accepto vulnere in terram quasi mortua prostrata, cibum indigestum evomuit, sanguinem item per os, nares & aures, non solum primo die, sed etiam per dies aliquot ejecit, & loquelam amisit, ita ut postequam ipsam in lectum posuissent, cuncti nihil aliud quam mortem proximam expectarent: ut ad illam perveni abrasis crinibus maximum vulnus in bregmate dextro secundum longitudinem suturę rectę ductum ad cranium usque: quod tamen neque impressum inveni, febris, dolores totius capitis, vigiliæ, inquietudines, & syncopes aderant. Quotiesqunque item jusculum aliquod aut ptisanam sumeret, statim evomuit, aliaque signa, ex quibus cerebrum valde commotum & sanguinem extravasatum circa membranas cerebri effusum esse, conspiciebantur. Ego ut cerebrum sese evacuare posset, de perforatione cranii ad stantes amicos monui, qui licet, rationibus meis intellectis, facilè consentire videbatur, suaserunt tamen: imò obnoxè rogarunt, ut omnia alia remedia tentarem, priusquam ad hoc, quod ipsis tam grave atque periculosum videbatur pervenirem. Ego ne mihi imputaretur, parvi. Ossi itaque denudato, filamenta sicca, reliquo verò vulneri sequens digestivum imposui.

♃. Thereb. lotę in aq. beton. & salv. nuc. i. ol. rosac. & ol. nostri die debet an. ℥i. ol. de vitell. ovor. ℥i. gummi elemi dissolut. cum prædict. oleis & colat. ℥ß. croci ℈i. vitell. ovor. nu. ii. M. F. un. Omnia deinde emplastro basilicone obteguntur. totum verò caput oleis sequ. inunxi.

♃. Ol. nostr. de betonic. ℥i. ol. rosac. ℥ii. M. eodem die quia alvus constricta, sub vesperam enema leniens exhibui, rejecto clystere, venam in cubito dextro pertudi, sanguinemque ad ℥. iv. revulsionibus gratia extraxi. Cum verò ab initio morbi præ dolore non quievisset, post cænam per duas horas ipsi usque ad quatuor grana laudani exhibui. Ea nocte satis quiete dormivit: altero die iterum ossi (quod & tandiu faciendum est, donec carne tectum sit) filamenta sicca, reliquo verò vulneri digestivum præscriptum imposui, totumque caput oleis prædictis inunxi Interim autem dum contractebam vulnus, sequenti sacculo calido totum caput cooperiebam.

♃. Rad.

℞. Rad. caryophyllat. ℥ii. fol. & fl. beton. fl. chamæm. melilot. rof. primul. veris summitat. rofmar. majoran. an. M. i. fem. anif. vn. i. incid. & contund. Pro facculo interfuto & ejus magnitudinis, ut totam ferè capitis partem capillatam cooperire possit: eo vino rubro incocto, calidè applicetur. Sacculus iste non folum vulnus ab injuria aeris defendit, verùm etiam caput roborat, fanguinemque extravenatum dissolvit, incidit, atque ut partim per poros cutis, partim per vias naturales effluere possit, efficit: eftque mihi in vulneribus & contufionibus capitis fatis familiaris: non tamen ftatim ab initio, fed poftquam univerfalia prius adhibita fuerint, eo utor. His adminiftratis præfidiis, optimaque obfervata victus ratione; & alternis diebus adhibito enemate, febris, reliquaque fymptomata circa quartum diem multum imminuta fuere. Vulnus quin etiam ad optimam digeftionem fefe parabat, ita quidem ut feptimo die morbi nulla amplius adeffet febris neque dolor: elapfo feptimo, folo oleo betonica totum caput inunxi, vulneri fequens unguentum impofui.

℞. Terebinth. lotæ in aq. falv. ℥ß. gummi elemi diffolut. in ol. betonic. ʒii. pulv. rad. caryophyllat. rad. irid. fl. ariftol. rot. myrrh. thur. an. dr. m. cum f. q. mell. rof. & vitell. ovi F. unguentum, qnod filamentis eft imponendum. Omnia denique emplaftro de betonic. obtengantur; & fic tandem fingulari Dei beneficio, feliciter curata fuit: & fructum ufque ad conftitutum tempus geftavit. *Guil. Fabritius Hildanus, obf. 22. cent. 3.*

SUBSECTIO SEXTA.

Pro Vulnere.

NOn possum filentio involuere medicamentum quoddam præftantiffimum ad partium nervofarum vulnera: cujus defcriptionem ab *Hifpano* quodam facerdote fide digniffimo accepi, qui retulit in *Hifpania* non licere hoc medicamentum componere, quod homines medicamenti viribus confifi, facilè digladientur, inque arenam defcendant. Eft autem h c.

℞. Olei vetuftiff. ℥iv. terebinthi puræ ℥viii. frumenti integri ℥iß. Hyperic. ℥ii rad. Card. bened. & rad. valerian. an. ℥i. thur. pulver. vn. i. radices & herbæ crafso modo contundantur, in olla ponantur, & tantum vini albi fuperfundatur, ut omnia in vino mergantur: & per biduum facta infufione, oleum & frumentum adiiciantur, & coq. omnia ad vini confumptionem: mox facta forti expreffione addatur terebinthina & thus: & iterum parum finantur bullire: ferventurque in vafe vitreo. Sanat vulnera, ut ajunt, fpatio viginti quatuor horarum. Modus utendi talis eft; abluto prius vulnere vino albo frigido, ftatim inungitur totum vulnus oleo prædicto calente; quod fi hoc fieri commodè nequeat, per fiphonem intra vulnus, tanquam per clyfterem immittitur, & confeftim labia vulneris ad mutuum contactum adducuntur, deligatura, futura, aut glutino: Deinde partes circumftantes prædicto oleo fimiliter inunguntur. Supra vero vulneris labia jam reducta, linteum imponitur, prædicto oleo madens, fupra hoc aliud vino nigro expreffum, mox alia lintea ficca; deinde fafcia fuperligatur. *Hieron. Fabritius ab Aquapendente Chirurg. part. 2. lib. 2. cap. 7.*

Pro vulnere fub ala ad pulmones penetrant, injectiones primùm abftergentes, poftea ficcantes & confolidantes fucceffivè in vulnus per fyringam infundantur tepidè, corpore ità collocato ut rurfus efluere poffint. Abftergens injectio talis fit.

℞. Seri lactis caprilli ℥viii. mell. rof. ℥ii. fucci api, chelidon. an. ℥i. farcocoll. infuf. in lacte & folut. ʒiß. terebinth. cum vitell. ovi folut. ʒi. M. F. injecto abftergens, interlapfo med. die, iniecto confolidans adhibeatur ita.

℞. Lactis caprin. in quo igniti filices funt extincti ℔iß. diffolv. fucc. plantag. rad. confolid. maj an. ℥i. farcocoll. infuf. & folut. in lacte ʒiß. terebinth. folut. cum vitell. ovi ʒ. ii. M. F. injectio confolidans. Si multùm puris emanet, abftergente frequentius, fin minus, confolidante utatur. Bibat fingulis diebus lac caprillum, & fi pus remittat, ovillum ad ℥iv. pro vice, fumendo mane in lecto cum ʒi. m. fequenti pulveris.

℞. Rad. confolid. maj. ʒii. rad. alth. ʒi. liquir.

liquir. dr. iii. sem. plantag. dr. i. sem. hyoscyam. ʒ. m. ocul. cancri ʒi. Gummi Arab. tragac. an. ʒ. m. sacchar. rof. tabul. vn. iv. M. F. pulvis. Injiciantur vulneri turundæ isto unguento tinctæ.

R. Terebinth. lotæ in aq. salv. vn. ß. mell. rosat. ʒiii. farin. hord. ʒiii. Aloes succotrin. ʒiii. M. F. unguentum. Paretur potus vulnerarius thoracicus in hunc modum.

R. Herbar. pyrol. veronic. alchymill. cariophyllat. caul. rubr. sanicul. utriusque an. M. i. ungul. caballin. M. i m. agrimon. pentaphyll. an. M. m. rad consolid. maj. dr. iii: rad. bistort. dr. i. coq. in aq. font. ad ℔i. add. mel. rof. colat. vn. ii. syrup. jujub. vn. i. M. pro decocto traumatico. *Ioh. Petrus Lotichius, observ. 6. cap. 8. lib. 6.*

SUBSECTIO SEPTIMA.

Pro Vulnere.

Vulneratus quidam in pectore cum globo sclopeti, sequenti potu curatus fuit.

R. Fol. artemis. consolid. maj: buglæ, ungul. caballin. hyssop. caul. rubr. an. M. i. vel ii. coq. in vino & aqua, addendo in fine mell. q. s. & F. potus.

Hæc potio sequens mirabilis, ad vulnera interna valere dicitur.

R. Agrimon. pimpinell. fol. oleæ, centmin. stœch. Arab. salv. pilosel. consolid. utriusque arnogloss. cariophyllat. rubiæ tinct. pedis columbin. hormin. absinth. tanacet. heder. terrestr. fragar. bugloss. gentian. betonic. verben. an. M. m. bulliant in tribus quartis vini ad quart. i. Postea adde mellis vn. viii. colentur in modum clareti. Alii conficiunt ex pirola, betonica, cariophyllat. consolidis, diaboli morsu, sanicula bugla, per vinca, in cerevisia, vino, aut aqua in duplici vase cum melle. Alia potio mirabilis, quæ dicitur fistulam curare, & ossa fracta de vulneribus projicere.

R. Valerian. caulium rubr. fragar. abrotan. tanacet. summitat. & rad. lapath. acut. tormentill. rub. tinct. plantag. lanceolatæ, cariophyllat. Card. bened. an. M. i. sem. fœnic. apii., petrosell. an. vn. m sem. canab ℔ß. grosso modo pulverizata, coq. in ℔x. vini albi, usque ad consumptionem medietatis, additis ℔iii. mellis, F. Apozema, detur quolibet mane & sero ciathus. *Petrus Forestus, schol. observ. 17. lib. 5. Observ. Chirurg.*

Pluribus experimentis comprobatum audio mille folii virtutem ad vulnerum cohibitionem, indiesq; novis observationibus confirmari: referam solùm quod ab *Hollerio* in *Chirurg.* adnotatur. Cuidam decisus nasus erat, qua os in cartilaginem desinit. Rusticus propendentem partem alteri digitis conjunxit, herbam tusam & è vino nigro tritam, quod millefol. appellant, impegit, rudius omnia colligavit, unde celerrime restitit sanguis profluens, & vulnus pulcra cicatrice brevi coiit. *Iul. Cesar, Baricellus, hortul. genial. pag.* 210.

In ulmo arbore inveniuntur vesiculæ quædam, in quibus gummi latent ad instar lenti, & glutinosi humoris, ex quo culices generantur. Humorem hunc una cum culicibus colligit *Michael Sterpinus* insignis Chimicus mense *junio*, in phiala vitrea, qui glutinosus est instar argenti vivi, sed in vitrum conjectus rufescit Post plures dies colat, & infudit flores ac rad. Simphiti maj. concisas, recentes, maceratque in Sole per aliquot dies: tum aquositate in cineribus per destillationem abstracta ad dimimidium, colat per filtrum, & conficit balsamum vulnerum, quod se in plurimis expertum, testatur consolidare vulnera recentia viginti quatuor horarum spatio, certissimo eventu. *Hieron Reusnerus, observ.* 136.

SECTIO XXXXV.

De Uvula elongatione.

Vide supra *lib.* 3 *sect.* 49. *De Columelle inflammatione.*

SUBSECTIO UNICA.

Pro Uvula elongatione.

Fiat rasio capitis super commissura sagittali, & applicetur ibidem ventosam habens orificium satis amplum & oblongum, & teneatur saltem per unam horam, vel mediam, ter vel quater in die reiterando ipsam; violenter etiam sursum attrahantur capilli ejus ita ut cutis capitis exfolietur à cranio suo per tale enim ingenium

statim

statim vulvula mirabiliter sublevatur. Vidi ipsum fieri & instanter profuit: sed non debet fieri nisi in casu arduo magnæ suffocationis. *Barthol. Montagnana*, *consult.* 88.

℞. Gummi gutt. gr. viii. tartar. vitriol. gr. iv. ol. succin. gt. iii. cum syrup. ros. solut. F. pil. v. ante vesperam scarificatione cum cucurbitulis utebatur: & paulo post isto gargarismate usus est.

℞. Aq. verben. plantag. equiset. an. ℥iii. flor. ros. rub. cortic. granat. p. i. sem. cydon. ʒiß. ebulliant omnia simul in colat. dissolv. diamor. dianuc. syrup. papav. mell. ros. colat. an. ℥ß. vin. granat. ℥i. syrup. de granat. acid. ℥ß. sal. prunell. ʒi. spirit. vitriol. q. s. ad grat aciditatem coletur denuo ut F. gargarismus pelucidus.

Tale circa colum inducatur cataplasma.

℞. Rad. alth. ℥i. fl. scabios. samb. ros. rubr. melil. chamæm. an. M. i. sem. alth. ʒiß. coq. in vini albi q. s. ad mollitudinem & pistentur: adde farin. sem. lini & fœnugræc. an. vn. m. Pulv. nidi hirund. vn. i. mellis rosac. vn. m. theriac. el. ʒi. ol. salv. ℈. m. ol. chamæm. amygd. d. rec. an. q. s. M. pro cataplasmate.

Contra Uvulæ elongationem hoc etiam proposui.

℞. Rad. bistort. irid. tormentill. gallar. immaturar. an. dr. ii. flol. ros. rub scabios. an. dr. i. lap. calamin. præp. dr. i. m. alumin. usti dr. ii. M. F. pulvis subtiliss. lingua speculo oris depressa, cochleari parvulo ad id facto pulvis uvulæ admoveatur, imò si fieri potest undique insuffletur. *Ioh. Petrus Lotichius*, *observ.* 1. & 2. *cap.* 5. *lib.* 2.

Ad faucium glandulas tumentes. *Ioh. Heurnius* hoc in secretis habuit.

℞. Argentinam coq. ex cerevisia, & fiat gargarismus, notis ad *cap.* 9. *lib.* 2. *patholog. Ioh. Fernelij.*

SECTIO XXXXVI.

Pro Vulvæ ruptura ad anum.

Conjux Mercatoris cujusdam corpore tenella & juvenis in primo partu adeò vehementer in tertium usque diem laborabat, ut exeunte tandem fœtu spatium quod est inter anum & rimam pudendi rumperetur, anusque & vulva unum continuumque fierent foramen. Consultus per obstetricem respondi. Rupturam hanc aliter vix consolidari posse quàm per suturas adeoque Chirurgum admittendum, qui operationem hanc eo quem præscripturus essem modo perficeret. Verùm reclamante puerpera, quæ mori potiùs, quàm tale quid pati, obstinato animo proposuerat maritus & parentes aliud remedium instanter flagitabant. Suasi ut obstetrix matricem vino calido, in quo butyrum maiale ebullierit, blandè diligenterque fomentaret & reponeret, postea rupturæ labia sensim adduceret & coniungeret, linteaque glutine infra descripto obducta & ansulis suis instructa utrinque ad latera vulneris ita apponeret, ut ansulæ sibi invicem rectà responderent; deinde siccato glutine, linteisque cuti jam tenaciter inhærentibus, ansulas seu fila mutuò colligaret, ut labia vulneris rectè firmiterque unirentur. Interea ut pedibus aliquantò elevatis, & supino corpore per dies octo vel novem in lecto quiesceret ægra, omniaque coctu difficilia, vel tussim aut sternutationes proritantia devitaret, monui. Quo facto, isthmus iste intra dies quatuordecim adeo perfectè coaluit, ut quinque partus, quanquam minùs laboriosos ex eo tempore, sine ruptura sustinuerit.

Descriptio Glutinis.

℞. Pulv. rad. consolid. mai. ʒii. bol. arm. mastich. sanguin. dracon sarcocoll. farin. volat. pomphol. an. ʒi. M. cum resina pini & album. ovi an. q. s. pro glutine. *Baldassar Timæus*, *Cas.* 31. *lib.* 4.

Finis Libri decimi octavi & ultimi.



Nomina Auctorum Practicorum ex quorum Operibus hoc Opus conflatum est.

A

Amatus Lusitanus.
Arcæus Franciscus.
ab Aquapendente Hier. Fabr.
Augenius Horatius.
Acatia Martinus.
Aimar Ozias.

B

Bottonus Albertus.
Boetius Anselmus.
Benivenius Antonius.
Ballonius Guilelmus.
Baricellus Julius Cæsar.
Barbette Paulus.
Bayrus Petrus.
Borellus Petrus.
Boyle Robertus.
Bartholinus Thomas.
Brendelius Joh. Philippus.

C

Chomel Franciscus.
Cardanus Hieronymus.
Capivaccius Hieronimus.
Crato Johannes.
Cumanus Marcellus.
Cordæus Mauritius.
à Castro Rodericus.
Cheneau Nicolaus.
Cunninghame Robertus.

D

Duditius Andreas.
Deckers Fridericus.
Dunzellinus Hieronimus.
de Diemerbroech Isbrandus.
Donatus Marcellus.
Dodonæus Rembertus.

E

Esfanove Petrus.
Erastus Thomas.

F

Ferdinandus Epiphanius.
Fallopius Gabriel.
Fabritius Guilelmus Hildanus.
——Hieronimus ab Aquapendente.
Fernelius Iohannes.
Fienus Iohannes.
Faber Ioh. Petrus.
à Fonte Lælius.
Forestus Petrus.
à Fonseca Rodericus.
Formius Samuel.
Fontanus Nicolaus.
Ferrarius Omnibonus.

G

Gasserus Achilles.
Gallus Andreas.
Guarinonius Christophorus.
Glissonius Franciscus.
Glandorpius Matthias.
à GuildenKlee Balthasar Thimæus.

H

Hoffmannus Gasparus.
Horstius Gregorius.
ab Heers Henricus.
Heroldi Hieronimus.
Hollerius Iacobus.
Horstius Iacobus.
Hartmannus Iohannes.
Helmontius Iohannes.
Heurnius Iohannes.
Hodges Nathanael.
Hoferus Vvolfgangus.
Hoechstetterus Philippus.

INDEX SECTIONUM
Hujus Operis.

INDEX LIBRI PRIMI.

Libri Secundi.

Libri Tertii.

Libri Quarti.

Libri Quinti.

Libri Sexti.

13. De

Libri Septimi.

Libri Octavi.

Libri Noni.

Libri Decimi.

Libri Undecimi.

19. De

Libri Duodecimi.

Libri Decimitertii.

Libri Decimiquarti.

Libri Decimiquinti.

Libri

Libri Decimisexti.

Libri Decimiseptimi.

Libri Decimioctavi.

37. Pro

FINIS.

HIPPOCRATES CONTRACTUS

IN QUO

MAGNI HIPPOCRATIS MEDICORUM PRINCIPIS

OPERA OMNIA

In brevem Epitomen, ſumma diligentia redacta habentur.

STUDIO ET OPERA

THOMÆ BURNET

M. D. MEDICI REGII,

ET COLLEGII REGII MEDICORUM EDINBURGENSIUM SOCII.



VENETIIS, MDCCXXXIII.

APUD HIERONYMUM SAVIONI.

SUPERIORUM PERMISSU AC PRIVILEGIO.

EDINBURGH THE SEVENTH DAY OF AUGUST. 1685.

FOrasmuch as there being an adresse made to the Lords of his Majesties Privy Councill, By Mr. Thomas Burnet Doctor of Medicine, Physitian in ordinary to his most Sacred Majesty, and Fellovv of the Royall Colledge of Physitians at Edinburgh, in Scotland, Desiring that in regard he hath composed and caused Print a book Intituled *Hippocrates Contractus*, vvhich is approven by the said Colledge, he might have the ordinary priviledge allovved to Authors and Composers of Books.

The saids Lords having Considered the foresaid addresse, doe hereby give and grant the sole priviledge and licence of printing of the said book to the said Doctor *Thomas Burnet*, or his order, for the space of Nineteen years after the date hereof. Discharging all persons vvhatsomever from Printing, reprinting, importing, vending or selling any of the saids books in this Kingdom, vvithout the speciall licence of the said Doctor, or his Assigneyes under the pain of Confiscation thereof to his or their behoove, besides being farther punished as the Councill shall think fit. Extracted by me.

Colin Mckenzie.

Cls. Sti. Cons.

APPROBATIO.

CUm Dominus THOMAS BURNETUS Medicinæ Doctor, & Medicus Regius ordinarius Regiique medicorum Collegii apud Edinburgum Socius, librum à se compositum, cui titulus, HIPPOCRATES CONTRACTUS, nobis perlegendum exhibuerit; atque in eo nihil sit, quod bonis moribus repugnet, quin ipsa totius Hippocraticæ doctrinæ medulla in ipso expressa sit, multique proinde usus, cum tyronibus, tum in praxi versatissimis esse poterit, dignum esse censemus, qui typis impressus, in publicam lucem emittatur. In cujus rei fidem subscriptiones nostras manuales apposuimus primo die Augusti anno Domini 1685.

Robertus Sibbaldus Præses R. M. C.

Robertus Trotterus Censor R. M. C.

Joannes Leirmontius Censor R. M. C.

PRÆFATIO AD LECTOREM.


Licet Macrobio (Lector Benevole) in somnium Scipionis Libro, Hippocratem nostrum tam falli quam fallere nescium aperte pronuncianti, assentiri non possim, neque etiam usquequaque placeat, cum multis, divino virum ingenio Ethnicum appellare, fatendum tamen ultro, summum fuisse Philosophum, Summum item Medicum, multorum bonorum nobis Authorem, rarissimi doni virum, semper & ubique laudandum, satis pro dignitate nunquam. Quam fuerit acris ingenii, stupendæ eruditionis, ac judicii subacti, vel inde conjicere licet, quod ex parvis & vulgaribus initiis, in magnam artem medicinam provexerit, omnesque Antecessores suos longè superarit, in hunc usque diem à nullo hactenus superatus, licet quam plurimi post eum æterna laude digni extiterint Medici. Genuina enim ejus scripta, quæ temporum injurias huc usque evaserunt, eruditis lectoribus summam semper pariunt admirationem, nec est quod vel ipse Zoilus carpere possit, tam terse, rotunde, eleganter, ac succincte omnia proponit. Vera etiam ut plurimum dicere, qui in artis operibus probè versatur, haud dubie affirmabit. Non mirum ergo quod illum tota dehinc posteritas Medicorum Principem summo suo merito indigitaverit. Præ aliis quibuscumque peritissimum fuisse magnum Hippocratem in prognosi stabilienda, & præsagienda vita & morte, satis indicant aurei & prorsus admirandi prognosticorum & coacarum prænotionum libri: Quam diligens etiam fuerit & curiosus observator omnium, quæ circa ægrotantes sunt, rerum, libri Epidemiorum fuse ostendunt. Liber Aphorismorum tanto ingenio conscriptus creditur, ut existimarint veteres eum omnem vim ingenii humani superare. In morborum curatione adeo fœlix, ut Herculem Alexicacum quis jure vocaverit, ferocium & ferarum ægritudinem depulsorem ac domitorem. Hanc suam suspiciendam artem, in Græcis servandis, summa benevolentia manifestam fecit, cum peste à Barbaris in Græciam pervadente, demissis per loca convenientia suis discipulis, medelas indicavit, quibus qui uterentur, instantem pestem securè effugere possent: Pro qua gratia Atheniensium Senatus, honores divinos Herculi (ex quo oriundus) æquales, illi decrevit, & corona aurea mille coronatorum cohonestavit. Tanti viri fama & gloria permotus Artaxerxes Longimanus Persarum Rex, illum per Hystanen Hellesponti præfectum, ad exercitum suum morbis Epidemicis laborantem curandum, maximis propositis muneribus, ac honoribus Persarum

Opti-

Optimatibus æqualibus, perhonorificè invitavit, sed ille sorte sua contentus, divitiarum, & honorum contemptor, nec regi regum (ita enim Artaxerxi seipsum vocare placuit) parere, nec Græcorum hostibus opitulari voluit. Dignus certe est Hippocrates qui omnium Medicorum manibus continuo teratur, cujus scriptis evolvendis non parvam Medici impendant operam. quem etiam nocturna versent manu, versentque diurna; lectio enim hic vel decies repetita placebit.

Multis ab hinc annis quæ proficua magis, & utilia ex omnibus Hippocratis libris, gravesque omnes sententias in proprium usum excerpsi, ut peregre ægrorum causa, (quod quandoqne fit) proficiscens. Hippocratem facile portatilem præ manibus semper haberem. Hunc parvæ molis librum quem mihi soli diu servaveram, forte conspiciens D. Robertus Sibbaldus *Eques auratus, Medicus doctissimus, Collegii Regii Medicorum* Edinburgensium *Præses dignissimus amicus meus plurimum colendus, ac raptim perlegens, author fuit & suasor ut in Philiatrorum gratiam illum publici juris facerem. Multa quidem me ab hoc consilio dissuadebant, quod nimirum socordiam foveret, & ab Hippocratis lectione utilissima retraheret, nec bene ferè ubique audiant aliorum operum abbreviatores, licet plurimi tales de republica literaria quam optime sint meriti, ut facile esset ostendere. His tamen non obstantibus, id mihi tandem passus sum persuaderi. Quod non solum perutilem futuram hanc Epitomen iis existimaverim, quibus quando lubet, ipsum fontem adire concessum (expertus loquor) sed & iis presertim qui* Hippocratem *domi habere, vel, nolunt, vel, ob rem domi angustam, vix possunt. Multos enim medicos reperire licet (non propterea laudandos) qui medicorum principem vix unquam viderunt, saltem nunquam legerunt; licet omnibus qui Medicinæ nomen dedere, tam familiaris, ac notus debeat hic author esse, quam cuique domus est sua. Hi forsan hoc perbrevi perlecto libello, ad Hippocratem diligenter evolvendum incitari poterunt. Hunc effectum si producat hic noster labor, nec operam noc oleum perdidi. Ubique ferè loca paralela ad marginem notavi. Græcum textum consulto omisi, ne fastidium lectoribus minus in ea lingua exercitaris, crearet, tum ut brevior essem. Speramus benignis oculis æquum lectorem, conatum hunc norum conspecturum, ac animum publicam utilitatem adjuvandi cupidissimum amice interpretaturum.* Vale.

Medicinam revocavit in lucem HIPPOCRATES, genitus in Insula Coo Æsculapio dicata. Is cum fuisset mos, liberatos morbis scribere in templo ejus Dei quid auxiliatum esset, ut postea similitudo proficeret, exscripsisse ea traditur, atque (Ut Varro apud nos credit) jam templo cremato, Medicinam instituisse. Plinius lib. 29. *Naturalis Historiæ*, cap. 1.

Ex Hippocratis vita per Soranum.

Obiit apud Larisseos, *ætatis* anno 90. *ut alii vero octogesimo quinto, alii centesimo quarto quidam etiam centesimo nono: Inter* Gyrtonem *&* Larissam *sepultus est. Et in hunc usque diem monumentum ostenditur, in quo multo tempore examen fuit, quod mel conficiebat, quo nutrices infantes superficiariis oris ulceribus (aphthas dicunt) laborantes, apud tumulum illinebant, & facile liberabant in multis imaginibus velato capite pingitur. Duos reliquit filios,* Thessalum *&* Draconem, *qui clarissimi fuisse perhibentur.*

Galenus lib. de Theriaca Pisonem, cap. 16.

Summis laudibus prosequor admirandum Hippocratem qui pestem illam ex Aethiopia, *ad* Græcos, *venientem, non alio presidio repulit, quam aerem purum faciendo, ne ab hominibus (qualis tunc erat) infectus hauriretur. Præcepit itaque, ut per totam civitatem ignis accenderetur, qui non solum è simplici materia constaret, sed bene olentes coronas & flores haberet: Talia siquidem ignibus alimenta subministrari consuluit, & ut unguenta quam pinguissima infunderent, & id genus alia bonum odorem fundentia, ut hoc pacto cives aerem purum inspirantes, ab imminenti lue tuti forent.*

HIP-



HIPPOCRATES CONTRACTUS.

SECTIO PRIMA.

Hippocratis jus-jurandum, ΟΡΚΟΣ.



Er Apollinem Medicum & Æſculapium, Hygiamque & Panaceam jure-jurando affirmo, me quantum viribus & judicio valuero, quod nunc juro, & ex Scripto ſpondeo plane obſervaturum, Præceptorem quidem qui me hanc artem edocuit, parentum loco habiturum, eique cum ad victum, tum etiam ad uſum neceſſaria, grato animo communicaturum. Ejuſque poſteros apud me eodem loco, quo germanos Fratres fore, eoſque ſi hanc artem addiſcere volent, abſque mercede & Syngrapha edocturum; Præceptionum quoque & auditionum totiuſque reliquæ diſciplinæ, cum meos & ejus qui me edocuit liberos, tum diſcipulos qui medico jure-jurando nomen fidemque dederint participes facturum, aliorum præterea neminem. Victus etiam rationem, quantum facultate & judicio conſequi potero, ægris utilem me præſcripturum, eoſque ab omni noxa & injuria vindicaturum; neque cujuſquam præcibus adductus, alicui medicamentum lethale propinabo, neque hujus rei Author ero; neque ſimili ratione mulieri peſſum ſubdititium ad fœtum corrumpendum exhibebo: ſed caſtam & ab omni ſcelere puram, tum vitam, tum artem meam perpetuò preſtabo. Neque verò calculo laborantes ſecabo, ſed magiſtris ejus artis peritis id muneris concedam, in quamcumque autem domum ingreſſus fuero, ad ægrotantium ſalutem ingrediar, omnem injuriæ inferendæ & corruptelæ ſuſpicionem procul fugiens, tum vel maximè rerum venerearum cupiditatem, erga mulieres juxta ac viros, tum ingenuos, tum ſervos. Quæ verò inter curandum, aut etiam medicinam minime faciens, in communi hominum vita, vel videro, vel audiero, quæ minimè in vulgus efferri oporteat, ea arcana eſſe ratus, ſilebo. Hoc igitur jus-jurandum, ſi religiosè obſervavero, ac minimè irritum fecero, mihi liceat cum ſumma apud omnes exiſtimatione perpetuò vitam felicem degere, & artis uberrimum fructum percipere. Quod ſi illud violavero, contraria mihi contingant.

Hippocratis Lex, νομος.

OMnium artium Medicina nobiliſſima. Verum propter eorum

qui eam exercent ignorantiam, eorumque qui temerè de his judicant, omnibus artibus jam longe inferior habetur. Cujus erroris ista mihi potissimum esse causa videtur, quod soli arti medicæ nulla in Urbibus, præterquam ignominiæ, præfinita est pœna, quæ eos qui ex ea constant minimè attingit. Hi tragædiarum actoribus maximè similes videntur, quemadmodum enim illi figuram quidem & habitum ac personam eorum quos referunt habent, illi ipsi autem verè non sunt: Sic & Medici fama quidem & nomine multi, re autem & opere valde pauci.

Quisquis medicinæ scientiam sibi verè comparare volet, eum his ducibus voti sui compotem fieri oportet, natura, doctrina, loco studiis apto, institutione à puero, industria & tempore: Imprimis igitur natura opus est, qua repugnante irrita sunt omnia. Si verò natura ad optima viam commonstret, artis doctrina paratur; quam ex institutione à puero, in loco ad disciplinam probe à natura accommodato, cum prudentia sibi comparare oportet. Ad hæc longi temporis industriam accedere necesse est, quo disciplina veluti gravidata, feliciter & bene crescendo maturos fructus efferat.

Hæc vero cum sacra sint, sacris hominibus demonstrantur, profanis vero nefas priusquam scientiæ sacris initiati fuerint.

Liber de Arte, περὶ τέχνης.

EOrum aliquid quæ nondum inventa sunt, invenire, quodque invenisse quàm non invenisse præstiterit, similiterque imperfecta ad finem deducere, id mihi videtur illius esse munus, qui intelligens existimari expetit. Qui verò ea quæ ab aliis sunt inventa, inhonestorum verborum artificio contaminare contendit, neque quicquam corrigit, sed à peritis inventa apud imperitos traducit, is sanè prudentiæ existimationem tueri velle, non videtur, sed potius naturam suam, aut ignorantiam malitiosè prodere.

Medicina est quæ sane in totum à morbis ægros vindicat, morborumque vehementiam obtundit, neque iis qui à morbo victi sunt, manum admovet, cum id medicinam præstare non posse probe constet.

Qui verò ex morientium calamitatibus artem funditus delere conantur, miror quanam satis justa oratione elati, in morientium intemperantiam causam non rejiciunt, sed eorum qui medicinam exercent prudentiam accusant. Quasi medicorum sit, quæ non conveniant præscribere, in ægrorum autem facultate non sit aliquid contra imperata admittere. Atqui longe magis est rationi consentaneum, ægros non posse imperatis obsequi, quam medicos ea quæ minimè conveniunt imperare.

Ejusdem est scientiæ morborum causas nosse, & morbos ipsos omnibus medicamentis, quæ augescere morbum prohibent, curare posse. Medicus siquidem suffecerit ad cognoscendum, sufficiet etiam ad sanandum.

Si verò is, in quo morbus cognoscitur, superetur, ob id sanè quod serius medicum accessit, aut ob morbi celeritatem peribit.

In Medicina valent tum qui in bonis disciplinis liberaliter sunt educati, tum qui à natura non infeliciter sunt comparati.

Si verò res non succedit Medico pro animi sententia, meo quidem judicio, in morbi vehementiam, non in artem ipsam culpa rejicienda est.

De Prisca Medicina.

περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς.

SUnt autem opifices alii quidem mali, alii verò multum præstantes: quod sanè minimè contingeret, si prorsus non existeret Ars medica, nihil-

nihilque in ea vel observatione, vel inventione constaret, omnesque illius ex æquo inexperti & ignari essent ægrotantiumque rebus fortuna præesset. At verò nunc aliter hæc se res habet: ut enim aliarum artium cunctarum opifices plurimum inter se differunt, tum manu, tum mente, sic etiam in Medica evenit arte.

In Medicina via inventa est, per quam præclara multa longo temporis spatio sunt inventa, & reliqua deinceps invenientur, si quis probe comparatus fuerit, ut ex inventorum cognitione ad ipsorum investigationem feratur.

Necessitate homines coacti artem medicam invenerunt, quod ægrotis oblata bene valentium victus ratio nihil contulerit. Nemo enim, mea quidem opinione, ad Medicinam investigandam animum applicaturus fuisset, si eadem victus ratio, & ægris & sanis accommodata esset.

Multa mala & varia ex plenitudine oriuntur, neque verò minus gravia ex inanitione, ut proinde in his maxima insit varietas, magnaque diligentia requiratur. Modum enim quadam conjectura colligere oportet. Modum autem ad quem ista referas, ut exactè cognoscas, nullum alium invenies præter corporis sensum. Quocirca istud adeo exacte cognoscere, ut leviter in utramque partem pecces, operosa res est. Quanquam equidem vehementer hunc Medicum laudarim qui parum peccet. At exacta certitudo rarò cernitur.

Medicorum plerique malorum navium gubernatorum mihi simillimi videntur; qui si tranquillo mari navem regunt, nemo eos peccare deprehendat, quod si eos vehemens ventus aut tempestas oppresserit, jam omnibus manifestè constat eorum imperitia & culpa fuisse perditam. Ad hunc sanè modum improbi plerique Medici dum leviter affectos curant, in quibus vel gravissimi errores commissi nihil periculi admittunt, (cum multi hujusmodi morbi ac longe frequentius quam graviores hominibus contingant) in iis quidem si delinquant, plebeios latent: ubi verò in magnum & vehementem ac periculosum morbum, inciderint, tum ipsorum ars & errores omnibus sunt conspicui. Horum enim cujusque vindices pœnæ præsto sunt, neque in longum differuntur. Ejusmodi naturas quæ celeriter ac vehementer suorum delictorum incommoda percipiunt, equidem reliquis imbecilliores esse censeo.

Rectè mihi videntur illi artem dignam judicasse, quæ ad Deum Authorem ex majorum institutis refertur. Nam neque sicco, neque humido, neque calido, neque frigido hominem lædi existimaverunt, neque horum aliquo ei opus esse. Sed quod in unoquoque potentius esset, & supra naturam humanam, adeo ut ab ea superari non posset, id lædere censuerunt, & tollere conati sunt. In Homine inest & amarum & salsum, & dulce, & acidum, & acerbum & insipidum, aliaque sexcenta, quæ pro copia & viribus varias habent facultates.

De Medico, περὶ ἰητροῦ.

Ad Medici authoritatem mihi pertinere videtur, ut perspiciat, quoad ejus natura feret, bene colorato & optime habito sit corpore. Putant enim plerique hominum, si qui minus feliciter corpus dispositum habeant, eos neque aliis rectè consulere posse.

Præterea ejus cultus mundus esto, vestis sit decora, & unguentis utatur benè olentibus citra omnem odoris suspicionem; istud enim jucundum esse ægrotantibus solet.

Eum quoque spectare oportet ut animi temperantiam excolat, non taciturnitate solum, verum etiam reliqua totius vitæ moderatione: Quod ad illi comparandam gloriam plurimum adfert adjumenti.

Bonis etiam ac honestis sit moribus,

bus, unaque gravitatem cum humanitate conjunctam habeat: promptitudo enim & facilitas medendi effusè oblata, ab ægris contemnitur, quamvis alioquin summæ benignitatis officium illud sit. At considerandum quando his uti liceat; eadem enim apud eosdem cum rara sunt æstimantur.

Quod ad gestum attinet, vultu sit ad prudentiam composito, non aspero tamen, ne superbus videatur & misanthropus. Qui verò in risum effusus est & supra modum hilaris, molestus habetur, quod vel imprimis vitandum est: æquum item in omni vitæ consuetudine se præstare debet.

Turpissimum est per manus operam non assequi quod cupias.

[*Docet insuper quomodo officina Medica instrui debeat, ubi se demittit* Hippoc. *ad Tyrocinia prima futuri Medici, imo plebeis Chirurgi: veteres enim externa in Medicina discipulos primum exercebant.*]

De Decenti Habitu.

περὶ εὐσχημοσύνης.

AD incessum eo semper sint habitu, qui non tam ad superfluam curiositatem, quam ad optimam existimationem, prudentiam & animi moderationem comparatur; minimè diffluentes aut superflui: in hominum concursibus graves, ad respondendum appositi, adversus altercantes difficiles, in similium familiaritatibus contrahendis prospicientes, erga omnes moderati, ad emotiones taciturni, ad respondendum arguti, & tolerantes, in occasione prudenter captanda appositi, in victu frugales, & paucis contenti, oratione efficaces, qui quicquid doctrina acceperunt, in medium proferunt, & facultate dicendi utuntur, ad gratiam comparati.

Ad hæc omnia præcipue dux est natura. Etenim si adfuerit his, qui artibus instructi sunt, ad prædicta omnia aditus erit amplissimus.

Præclara res est, quæ ex opere quod quis didicit, proficiscitur oratio: opinio maximè in Medicina in crimen vertitur his qui ea utuntur; in calamitatem verò, his qui ejus opera fruuntur.

Ἰητρὸς φιλόσοφος ἰσόθεος.

Medicum urbanitatem quandam sibi adjunctam habere convenit: Austeritas enim tum sanis tum ægris difficilem accessum præbet: observare autem eum maxime oportet ne multas corporis partes nudet, neque cum plebeiis de rebus multis, sed tantum necessariis, confabuletur.

Quæcunque autem agat, nec perfunctorie nimis (περὶ ἔργως) nec curiosè (μετὰ φαντασίας pompose) agat.

In ingressu meminisse convenit sessionis, demissi habitus, amictus compositi, authoritatis, breviloquentiæ, ut nihil perturbate agas, assessuri, diligentiæ, contradictionis ad ea quæ occurrunt, constantiæ in teipso ad tumultus supervenientes, in turbis castigandis severitatis, denique promptitudinis ad ministeria.

Crebro ægrum invise.

Medicus in promptu habeat linamenta concerpta, splenia, vincula, medicamenta tum ad vulnera, tum ad oculos comparata, instrumenta etiam, machinas & ferramenta; alter item sit apparatus simplicior, quo ad manus operam utaris, ad peregrinationes accomodatus. Promptissimus autem est, qui via quadam & ratione comparatur. Malagmatum (*i. e. cataplasmatum*) quoque genera ad singulos usus præparata habeas, potiones item incidendi facultate prędítas, cuique generi accommodatas. Ad manum etiam sint quæ ad Medicamentorum purgationes faciunt, ex locis convenientibus desumpta, eo quo decet modo pro suo quæque genere & magnitudine præparata, tum quæ ad vetustatem diligenter sunt reposita, tum quæ recentia pro temporis occasione in usum veniunt.

Reli-

Reliquaque ad eandem rationem, ut his adornatis, cum ad ægrotum ingressus fueris, nequaquam animo hæreas, cum singula habeas, ad id quod fieri debeat, accommodata.

Priusquam ad ægrotum ingrediaris, fac cognitum habeas quid agendum sit. Pleraque enim non ratiocinatione, sed auxilio indigent; eventa igitur per experientiam cognita, prædicenda. Id enim gloriam adfert, & cognitu est facile.

Præceptiones. παραγγελίαι.

Tempus dicendum est, in quo occasio consistit, occasio autem, in qua tempus non multum. Medicatio in tempore fit, aliquando etiam occasionem requirit. Ne pigeat ex plebeiis sciscitari, si quid ad curandi opportunitatem conferre videatur. Sic enim censeo artem universam commonstratam fuisse, quod singula ex fine observata, & ad eadem aggregata fuerint.

Non oportet asseverare quod unum aliquod exhibitum remedium profuturum sit.

Suadeo ut interdum gratis cures, ita ut memoris gratitudinis potiorem, quam præsentis existimationis rationem habeas, quod si vel hospiti, vel egeno largiendi occasio se offerat, his vel maximè succurrendum est. Qui enim erga homines humanum se exhibuerit, is artis amore teneri censetur. Multi namque ægri cum sciant se morbo minimè salutari teneri, etiam medici diligentia sanitati restitutos esse celebrare gaudent.

Neque sane indecorum fuerit, si Medicus in rei præsentis angustia circa ægrum versatur, imperitiæ etiam tenebris circumfusus, alios quoque accersiri jubeat, quo communi consilio quæ in rem ægri sunt, disquirantur, & illi ad præsidiorum facultatem operas suas conferant. Ubi enim assiduè urget affectio, morbusque increscit, plurima in animi angustia ad rem præsentem opportuna elabuntur. Tunc igitur confidenti animo esse oportet.

Hoc jurejurando affirmare audeam, Medicum ratione utentem, alterum nunquam invidiosè calumniaturum. Sic enim animi impotentiam probet. Verùm id promptius faciunt qui forensem quæstum sectantur.

Ægri diuturnam appetentiam erigit indulgentia, quæ interdum morbum fovet.

SECTIO SECUNDA.

Continens σημειωτικ`.

Liber Prænotionum.

προγνωστικόν.

Medicus ad providentiam sibi comparandam omne studium adhibeat. Cum namque præsenserit & prædixerit apud ægrotos, tum præsentia, tum præterita, tum futura, quæque ægri omittunt, exposuerit, res utique ægrotantium magis agnoscere credetur, adeo ut majore cum fiducia sese homines Medico committere audeant. Curandi verò rationem optimè molietur, si ex præsentibus affectionibus, futura prænoverit. Neque enim fieri potest, ut omnes ægroti sanitatem assequantur, hoc namque longè præstantius foret, quam futurorum consecutionem prænoscere. Si quid etiam divini τι θεῖον in morbis inest, hujus quoque providentiam ediscere oportet.

Hac ratione meritò sibi admirationem & boni medici existimationem conciliaverit. Qui namque morbo superiores esse possunt, eos utique longè rectius conservaverit ex longo antea intervallo ad singula consilium dirigens, tum etiam morituros, tum evasuros, ubi prænoverit & prædixerit, extra culpam positus erit.

In morbis autem acutis imprimis quidem ægroti facies consideranda venit, sitne benevolentium, præcipueque sui ipsius similis, ita enim opti- *Signa ex facie.*

Coac. 212. Facies Hippocratica.

optima erit. Quæ verò simili est contraria, periculi plena est. Qualis fuerit nasus acutus, oculi concavi, collapsa tempora, aures frigidæ & contractæ, imisque suis fibris inversæ, cutis circa frontem dura, intenta & arida, & totius faciei color pallidus aut niger, aut lividus, aut plumbeus. Si itaque ineunte morbo talis facies fuerit; neque adhuc ex aliis signis conjicere poteris, interrogare oportet, num vigilarit homo, an alvus profusè fluxerit, an inædia & fame laborarit. Quod si quid horum fateatur, minus periculi subesse putandum erit. Dijudicantur autem ista die ac nocte, si ob eas causas ejusmodi facies fuerit. At si nihil horum præcessisse dixerit, neque intra dictum tempus ad dictum statum redierit, in propinquo mortem esse sciendum est.

Ex oculis.

Alia etiam signa consideranda, tum ex universo corpore, tum ex oculis. Si namque lucem refugiunt, aut præter voluntatem illachrimant, aut pervertuntur, aut alter altero minor sit, aut ejus albæ partes sint rubræ, aut palpebræ lividæ, aut venulis nigris, si oculorum alba obsita fuerint, aut lippientium oculorum sordes λῆμαι circa eorum aciem appareant; aut etiam assiduè mobiles, aut foras projecti, aut vehementer cavi fuerint, vel etiam squalida oculorum acies si sit, & minimè lucida, aut si color totius faciei immutatus fuerit, hæc omnia mala perniciosaque existimanda. Per somnum etiam an ex oculis aliquid subappareat spectare oportet; ubi namque non commissis palpebris ex albo quid subapparet, id si neque diarrhæa, neque medicamentum purgans expresserit, neque ita dormire consueverit æger, pravum id signum est. & funestum valde.

Lethale quoque, labra resoluta, pendentia, frigida & exalbida esse.

Ex decubitu.

At ægrum à Medico in latus dextrum aut sinistrum recumbentem deprehendi oportet, manibusque, & cervice ac cruribus paulum reductis, totoque corpore molliter posito. Hic enim ferè sani jacentis est habitus. Is autem habetur optimus decubitus, qui bene valentium similis est. Supinum verò jacere, manibus, collo & cruribus, valde projectis, minus bonum. Quod si pronus ad pedes de lecto delabatur, magis formidandum. Quod si etiam denudatis pedibus deprehendatur, nec admodum calidis, manibusque, collo, ac cruribus inæqualiter projectis & nudis, malum id est, inquietudinem enim significat. Lethale quoque hianti ore assiduè dormire. At in ventrem jacere, ei qui per bonam valetudinem ita dormire minimè consuevit, delirium, aut partium circa ventrem dolorem indicat. *Coac. 497.*

Ex stridore dentium.

In febribus autem dentibus stridere, ex quibus à puero minimè est consuetum, insaniam & mortem significat; quod si etiam deliranti id accidat, exitiale admodum jam est.

Ex ulceribus. Coac. 496.

Ulcus quoque sive ante morbum, sive in morbo, natum sit, nosse oportet. Nam si periturus est æger, lividum, pallidum, & siccum ante mortem erit.

Ex manuum gesticulatione.

De manuum motione ita censeo: in febribus acutis, aut pulmonum inflammationibus; aut phrenitide, aut capitis doloribus, quibus ante faciem feruntur & aliquid frustra venantur, & festucas colligunt, aut floccos è vestibus evellunt, & ex pariete paleas carpunt, ex his omnibus malum & mortem portendi.

Ex spiratione.

Spiratio crebra si fuerit, dolorem significat, aut inflammationem in partibus diaphragmate superioribus; quæ verò magna est respiratio & ex magno intervallo, delirium significat. Frigidus autem spiritus, qui è naribus & ore efflatur, valde est funestus. Facilè verò spirare, valde magnum ad salutem momentum existimandum, cum in omnibus morbis acutis, quibus febris conjuncta est, tum in his qui intra dies 40. judicantur.

Su-

Coac. 572. Sudores optimi quidem per omnes morbos acutos, qui diebus judicatoriis contingunt, & penitus febre liberant. Boni verò quicunque toto corpore oriuntur, faciuntque ut æger morbum facilius ferre videatur. At qui nihil tale efficiunt, minimè sunt utiles. Pessimi autem frigidi, quique circa caput tantummodo, faciem & cervicem exoriuntur: ii namque cum acuta febre mortem, cum mitiore verò, morbi longitudinem prænunciant. Sudores boni sunt, qui guttatim, & cum exhalatione fiunt.

279. Hypochondria optima quidem quæ dolore vacant, mollia sunt & æqualia, tum dextra, tum sinistra parte: incensa verò aut dolentia, aut intenta, aut inæqualiter affecta dextra parte ad sinistram, hæc omnia animadvertenda sunt. Quod si etiam pulsus in hypochondriis insit, perturbationem, aut delirium indicat. Verum etiam eorum oculos intueri oportet, si namque oculi crebro moveantur, insania expectanda est.

283. Tumor vero in hypochondrio durus & dolens, pessimus quidem est, si totum occupet hypochondrium, si vero alterutra tantum pars obsessa fuerit, minus formidabilis erit tumor qui in sinistra regione consistit. Significant autem hujusmodi tumores circa principia mortem brevi ad futuram: quod si neque intra 20. diem febris quiescat, neque tumor subsidat, ad suppurationem res vertitur. His autem primo circuitu etiam sanguinis è naribus fluxus contingit, valdeque juvat; verum eos interrogare oportet, num capite doleant, aut oculorum hebetudine teneantur; nam si quid horum adfuerit, eo sanguis repit. In junioribus tamen, neque dum 35. annum attingentibus, sanguinis eruptio magis expectanda est. Tumores molles doloris expertes, digitisque cedentes, tardiores crises efficiunt, sed tamen minus illis verendi sunt. Quod si intra dies 60. neque febris esset, neque tumor subsidat, fore suppurationem hoc loco & reliquo ventre significat.

Ventris tumores minus abscedere nati sunt, quam qui in Hypochondriis oriuntur; minime verò qui infra umbilicum in pus vertuntur.

Suppurationum, quæ hinc proveniunt, ea observatio facienda est. Quæ foras vertuntur, optimæ sunt ubi parvæ sunt & quam maximè foras feruntur, & in acutum tendunt: pessimæ vero quæ magnæ sunt & latæ, minimèque in mucronem attolluntur, at quæ intro rumpuntur, optimæ, ubi nihil cum externa sede communicant, in sese contrahuntur, nullo dolore afficiunt, totaque regio externa unius coloris apparet.

Pus vero optimum est album, leve & æquale, & quam minimum graveolens. Huic autem contrarium pessimum.

Aqua inter cutem quæ ex acutis morbis oritur mala; nam neque febre liberat, vehementesque dolores excitat, & lethalis est. Oritur fere ex laterum inanitate & lumbis, partimque à jecore. Quibus igitur ex laterum inanitate & lumbis initia ducuntur, iis pedes intumescunt, & longa alvi profluvia detinent, quæ neque dolores ex laterum inanitate ac lumbis tollunt, neque ventrem molliorem efficiunt. At quibus à jecore hydrops ortum ducit, his tussis & tussiendi cupiditas inest, sed nihil effatu dignum expuunt, pedesque intumescunt, ac venter non nisi dura ægreque egerit, & circa alvum tumores fiunt, qui partim dextra, partim sinistra parte oriuntur & desinunt. Coac. 452.

Caput, manus & pedes frigere, ventre & lateribus calentibus, malum denunciat; at corpus totum æqualiter calidum esse ac molle optimum. 492.

Ægrum quoque facile converti oportet, & cum sese attollit levem esse. Quod si gravis esse videatur, tum reliquo corpore, tum manibus & pedibus, in angusto spes est. 493.

Præ-

Coac. 493. Præter gravitatem verò si ungues & digiti livescant, mors confestim expectanda est. At omninò nigri tum digiti, tum pedes minus quam liventes perniciosi sunt. Sed alia signa consideranda; si enim facilè malum ferre videatur & aliud quoddam ex salubribus signis adfuerit, morbus ad abscessum vergit, ita ut æger morbo quidem superesse, & partes corporis denigratæ decidere debeant.

494. Testes autem & pudenda ubi sursum contrahuntur, vehementes dolores, & mortis periculum denunciant.

Pessimum est, si neque noctu, neque interdiu dormiat, nam aut ob dolorem vigilia adest, aut delirii affuturi hæc nota est. 497.

Alvi dejectio optima est, si mollis est & consistat, eoque tempore quo per sanitatem dejici soleat, copia verò ciborum ingestorum rationi responderit. Quod si liquida fuerit dejectio, consentaneum est, ipsam neque stridere, neque paucum, & crebrò excerni, frequens enim desidendi labor ægrum fatigat, eique insomniam adfert. Si sæpe & multum alvus feratur, deliquii animi periculum erit. Crassiorem fieri dejectionem oportet, morbo ad crisin eunte. Sit etiam subrufa, neque admodum graveolens. Expedit etiam lumbricos teretes una cum excrementis alvi descendere, morbo ad crisin properante. Valde aquosum aut album, aut pallidum, aut prærubrum, aut spumans dejici, hæc omnia calamitosa sunt. Præter hæc, malum est, quod exiguum, glutinosum, candidum, subflavum & æquale existit. His verò magis funesta sunt nigra aut pinguia, aut livida, aut æruginosa, aut graveolentia. Dejectiones variæ majorem quam illæ diuturnitatis spem adferunt. Sed tamen non minus sunt funestæ. Hujus modi sunt, strigmentosæ, biliosæ, cruentæ, porraceæ & nigræ, sive secedant simul, sive aliæ ab aliis segregatæ. 601. 116.

Flatum sine sonitu ac crepitu exire optimum. Præstat tamen cum strepitu prodire, quam istic revolvi. Et cum ita erumpit, aut dolere quid hominem significat, aut delirare, nisi fortè sponte sua flatum sic emittendum duxerit. Coac. 495.

Hypochondriorum dolores & tumores recentes quidem & sine inflammatione, murmur solvit in ipso Hypochondrio exortum, idque potissimum si cum stercore, urina & flatu prodierit; sin minus ubi ipsum per se transmissum fuerit, juvat: idque magis si ad inferiores sedes descenderit. 280.

Urina optima est cum & alba fuerit Hypostasis & levis & æqualis per omne tempus quoad morbus judicatus fuerit: talis enim ad securitatem & brevitatem morbi præclarè apparet. Sin talis urinæ intermissio quædam fit ut modo pura reddatur, modo Hypostasis alba & levis subsidat, diuturnior quidem est morbus, & minus res ægri in tuto sunt. Sin subrubra reddatur urina cum Hypostasi æquali & lævi, diuturnioris quidem morbi ea erit, quam illa jam memorata, sed admodum salutaris: Quæ in urinis κριμνώδεις farinæ crassioris speciem Hypostases referunt, pravæ sunt; his multo pejores sunt lamineæ πιτυρώδεες albæ verò & tenues admodum sunt perniciosæ; sed his omnibus magis funestæ sunt furfuraceæ πιτυρώδεες nubeculæ quæ per urinas feruntur, albæ quidem bonæ sunt, nigræ verò malæ. Quandiu autem fuerit urina rubra & tenuis, morbum adhuc pepasmi expertem significat. Quod si diu talis reddatur, periculum est ne vires ægri valere non possint, donec urina mitificata fuerit. Inter urinas funestissimæ sunt graveolentes, aqueæ, nigræ, & crassæ. Sed tum viris, tum mulieribus urinæ nigræ pessimæ, pueris vero aqueæ. Quicunque tenues urinas ac crudas diu excernunt, siquidem alia ut convalituris signa appareant, his quidem in partibus diaphragmate inferioribus abscef- 575.

ſceſſum expectare oportet. Sed & pinguedines ſupra innatantes aranearum telas referentes, damnare oportet, colliquationem namque ſignificant. In urinis autem quæ nubeculas habent conſiderandum venit, an ſuperſtent, vel ſubſidant, & quoſnam habeant colores: quæ deorſum feruntur cum dictis coloribus bonæ cenſendæ & commendandæ, at quæ ſurſum feruntur, malæ & vituperandæ. Neque tibi imponat veſica quoquo modo affecta, ſi hujuſmodi urinas reddiderit, non enim totius corporis, ſed ipſius per ſe indicium eſt.

c.556. Vomitus perquam utilis eſt, qui pituita & bile permixtus eſt, nec admodum craſſus nec multus. Nam meraciores pejores ſunt. Sin autem id quod vomitione excluditur porraceum ſit, aut lividum, aut nigrum, quamcunque horum colorum ſpeciem referat, in pravis habere oportet. Quod ſi omnes illos colores idem homo vomitione exhibeat, valde quidem id lethale eſt. Sed mortem in propinquo eſſe ſignificat lividus ille vomitus qui tetrum odorem ſpirat. Nam omnes ſubputridi & graveolentes odores in iis omnibus, quæ vomitu rejiciuntur, mali ſunt.

90. Expectoratum verò in omnibus morbis qui in pulmones & latera incidunt, citò & expeditè expectorari debet, ſputoque flavum valdè permixtum apparere; etenim ſi multo poſt morbi principium expectoretur aut flavum quid, aut rufum, aut quod multam tuſſim adferat, neque exquiſitè permixtum ſit, deterius eſt. Flavum ſi ſincerum fuerit, periculi plenum eſt. Quod album eſt, lentum & rotundum, inutile. Pravum etiam eſt pallidum admodum & ſpumans (& viride & æruginoſum) at ſi adeo ſincerum fuerit, ut etiam nigrum appareat, id illis deterius eſt. Malum etiam ſi nihil expectoretur, nec quicquam pulmo excludat, ſed plenus ferveat in gutture.

99. In omnibus pulmonis morbis gravedines & ſternutationes tum præire, tum ſubſequi, malum. Verum in aliis morbis alioquin funeſtiſſimis, ſternutationes juvant.

Expectoratum flavum non multo perfuſum ſanguine, quod peripneumonicis ineunte morbo, expectoratur, ad ſalutem apparet mirificeque prodeſt. Septimo verò die ac tardius, non adeo ſecurum. Sputa omnia mala ſunt quæ dolorem non ſedant, peſſima etiam nigra ut prius proditum eſt. At omnium quæ excreantur optima quæ dolorem ſedant. Horum verò locorum dolores, qui neque per ſputorum purgationes, neque alvi dejectionem, neque venæ ſectionem, aut medicamenta purgantia & victus rationem ſedantur, eos ad ſuppurationem tendere ſciendum eſt. Coac 390. 391. 394.

Suppuratorum quæcunque bilioſo adhuc expectorato ſuppurant, periculi plena ſunt, ſive illud bilioſum per ſe, ſive puri permixtum expectoretur: Et potiſſimum ſi illud ſuppuratum ceperit expectorari ab ejuſmodi ſputo, morbo ad ſeptimum diem progreſſo; atque eum qui talia expectorat, metus eſt interiturum 14. morbi die, niſi aliquod bonum ſignum intervenerit. In bonis ſignis hæc numerantur. 392. 393. Facilè morbum perferre, benè ſpirare, dolorem ſedatum eſſe, ſputum ſine difficultate rejicere, corpus æqualiter calidum aut molle videri, ſine ſiti eſſe, urinas, dejectiones, ſomnos & ſudores (laudabiliter fieri) ut ante definitum eſt, ſingula ſupervenire, bona exiſtimanda ſunt. His enim omnibus ſic contingentibus, fieri non poteſt ut homo moriatur. Quod ſi ex his quædam quidem contingant, quædam minus, non ultra 14. diem æger vitam producet. Contra autem ægrè morbum ſuſtinere, reſpirationem magnam & frequentem eſſe, dolorem minimè ſedari, expectoratum vix tuſſiendo educi, ardere ſiti, ipſumque corpus à calore inæqualiter affici, ventrem & latera vehementer calere, fronte, manibus & pedibus frigidis, urinas,

alvi

alvi excrementa, somnos & sudores, unaquæque qualia descripta sunt, mala esse nosse convenit. Si quid enim ex his sputo supervenerit, morietur æger, priusquam ad diem 14. pervenerit, aut 9. aut 11. die.

Coac. 402. Reliquæ suppurationes magna ex parte rumpuntur, aliæ quidem 20. aliæ 30. aliæ etiam 40. aliquæ etiam ad 60. diem deveniunt. Suppurationis initium colliges ab eo die, quo primum æger febricitavit, aut etiam primum rigor prehendit, & si loco doloris pondus quoddam grave sentiatur. Hæc enim sunt ineuntis suppurati certissima signa. Quod si in altero tantum latere suppuratio fuerit; tum vertere, tum ediscere ad hæc convenit, num dolor aliquis alterum latus detineat, & num altero calidius fuerit, atque ubi in latus sanum decubuerit, interrogare, si quod ei pondus desuper impendere videatur, sic enim altero latere in quo pondus extiterit suppuratio est. Suppuratos his signis cognoscere oportet, primum quidem si febris non demiserit, sed quæ interdiu quidem levior fuit, de nocte gravior evadat; tum verò sudores incidunt multi
402. (circa collum & jugulum) & etiam tussis, tussiendique cupiditas iis oboritur, sed tamen nihil tussiendo memorabile expectorant: quin etiam oculi fiunt concavi, ac genæ rubore perfusæ apparent, & manuum ungues fiunt adunci, digiti verò maximeque summi ardore conflagrant, & in pedibus tumores fiunt, cibos minimè appetunt, & pustulæ toto corpore oriuntur. Diuturnæ igitur (pectoris & pulmonis) suppurationes his indicantur signis, quibus multa fides habenda est.

402. Ex suppuratis illi maximè supersunt quos eo ipso die, quo rupta est vomica, febris dimisit, & illico cibos appetunt, ac sitis sunt planè expertes, tum alvus pauca & figurata reddit, tum pus ipsum album est & læve & uniusmodi, & pituitæ expers, tum & si absque dolore & vehementiori tussi expectoretur: qui ita affecti sunt optimè & celerrimè liberantur. Sed (à suppurato) intereunt, Coac 402.
quos (à rupta vomica) febris non dimisit, aut si febricitandi finem fecisse videantur, iterato incendio conflagrant, & siti ardent, nec ullo edendi amore tenentur, tum alvo sunt profusiore, pus autem viride & lividum expectoratur, aut pituitosum & spumans. Si hæc inciderint, brevi intereunt. Sed quibus horum alia quidem apparent, alia verò non, ex iis quidam intereunt, alii verò in multo tempore supersunt.

Quibus verò in peripneumonicis morbis abscessus incidunt pone aures, & suppurant, aut ad infernas partes decumbit, & fistula excitatur, hi sane supersunt. Hujusmodi abscessus fore intelliges hoc modo: si febris detineat, nec ulla doloris remissio adferatur, nec expectoratum convenienter feratur, nec biliosa alvo secedant, nec facile alvus meracis feratur, nec verò urina profusè reddatur, cum multa hypostasi, atque certa salutis spes ab aliis signis salutaribus affulgeat, tum commemoratos abscessus fore spes est. 395.

Qui in crura decumbunt abscessus a peripneumonia vehementi & calamitosa, præclarè quidem omnes ad salutem faciunt, sed illi optimi qui in expectorati mutationem incidunt. Si verò tumor & dolor suboriatur, sputo è flavo in pus verso, & foras prodeunte, hoc modo tum securissimè æger superstes futurus est; tum citissimè citra dolorem abscessus quiescet. Quod si neque sputum rectè excernatur, neque urina bona hypostasi prædita sit, periculum est ne articulo claudicet æger, aut ei multum negotii exhibeatur: Si verò dispareant abscessus & intro recurrant, sputo non prodeunte, & detinente febre, gravis morbi periculum, & delirii, & mortis ægro imminet. 396.

Eorum verò qui à peripneumonia sunt purulenti, seviores magis in-

intereunt, at ex cæteris suppurationibus, juniores potius moriuntur.

Lumborum, & inferiorum partium dolores qui cum febre affligunt, si illis relictis septum transversum invadant, exitiales admodum sunt.

Cum suppurati uruntur, si purum pus fuerit & album, nec tetri odoris, convalescunt; at quibus subcruentum & cænosum, moriuntur.

Vesicæ tum duræ, tum dolentes Coac.471. grave prorsus, & exitiale periculum minantur; maximè autem exitiales sunt, quæ cum febre assidua fiunt. Nam & ipsarum vesicarum dolores ad mortem inferendam satis sunt, neque alvi hoc tempore excernunt, nisi durum quiddam & coactum. Solvit autem purulenta micta urina album & leve habens sedimentum. Quod si neque cum urina quicquam dolor remiserit, neque mollior vesica reddatur, febrisque assidua fuerit, laborantem intra primos morbi circuitus moriturum sperandum est. Hoc autem morbo potissimum tentantur pueri à 7. anno ad 15.

Febres judicantur iisdem numero diebus quibus & evadunt & moriuntur homines. Etenim febres mitissimæ & tutissimis signis conjunctæ, quarto die cessant, aut etiam celerius. Maximè verò malignæ & quæ cum signis calamitosis existunt, quarto die interficiunt, aut etiam prius. Primum ergo naturæ & morbi certamen sic definitur, secundum ad septimum diem producitur, tertium verò undecimo definitur die, quartum ad 14. producitur, quintum ad 17. sextum ad 20. neque verò ad horum quicquam integris diebus exactè numerari potest.

Qui ex morbo evasuri sunt facilè spirant, dolore vacant, noctu dormiunt, aliaque securissima signa habent. At perituri difficultate spirandi vexantur, delirant, vigilant, cæteraque pessima signa habent.

Puerperis à partu crises contingunt.

Capitis dolores vehementes & pertinaces cum febre conjuncti, si (funestum) aliquod signum accesserit, valdè perniciosi existunt. Si verò absque ejusmodi signis, 20. diem dolor excesserit, & febris detineat, narium profluvium, aut imis in partibus abscessum fore suspicionem adfert. Verum dolore adhuc recenti, æque profluvium sanguinis aut suppuratum sperari potest, tum alias, tum si dolor circa tempora & frontem affuerit. At sanguinis eruptio magis expectanda venit in his qui nondum 35. annum attigerunt in senioribus suppuratio.

Auris dolor acutus cum febre continua & vehementi, formidabilis, Coac.189. periculum enim delirii & mortis ægro adfert: moriuntur autem ex hoc morbo juniores quidem homines 7. die aut etiam citius, seniores verò multo tardius. Nam & febres & deliria minus iis suboriuntur, auresque eam ob causam suppuratio præoccupat. Sed in his ætatibus succedentes morbi reversiones plurimos interficiunt. Juniores verò priusquam auris suppuret, intereunt. Si verò pus album ex aure manarit, tum juveni salutis spes affulget, si aliud quoddam ei bonum signum supervenerit.

Fauces exulceratæ cum febre grave aliquid portendunt, at si aliud aliquod signum adfuerit ex his quæ antea prava esse censuimus, ægrum in periculo versari denunciandum est.

Angina gravissima quidem est & 363.
celerrimè interimit, quæ neque in 364.
faucibus, neque in cervice quic- 365.
quam conspicuum facit, plurimum verò dolorem exhibet & difficultatem spirandi, quæ erecta cervice obitur, inducit, hæc enim eodem etiam die, & 2, & 3, & 4 strangulat. Quæ verò certæ (anginæ) parem doloris vim adferunt, sed tamen intumescunt, & fauces rubore suffundunt, perniciosæ quidem valdè sunt, sed diuturniores iis quas jam descripsimus, si ingens rubor

fuerit. At quibuscunque una fauces, & cervix insigniter rubent, hujusmodi sunt diuturniores. Maximéque nonnulli ex iis evadunt, si cervicem & pectus rubor detineat, neque ad interna erysipelas revertatur. Quod si neque diebus criticis dispareat erysipelas, neque tuberculum ad externas partes prorumpat, nec pus expectorarit, facileque ac sinè dolore habere videatur, mortem indicat, aut ruboris reversionem; at securius est tumorem, & ruborem ad externa converti. Quod si ad pulmonem se vertat, dementiam excitat, & ex his nonnulli suppurati plerumque evadunt.

De Febribus. Quibus febres cessant, neque apparentibus solutionis signis, neque diebus judicatoriis, iis recidiva expectanda est. In longa febre, salutariter tamen affecto ægro, si neque ob inflammationem aliquam, nec ob ullam aliam evidentem occasionem dolor detinet, in hoc abscessus cum tumore aut dolore ad articulum aliquem expectandus, maximèque in inferioribus locis. Hujusmodi abscessus magis contingere solent iis qui 30. annum non attigerunt, minimè senioribus.

Si quis in febre non lethali dixerit sibi caput dolere, aut oculorum aciem caligine quadam perstringi, & stomachi dolor accesserit, tum vomitio biliosa aderit; ex iis autem quibus ineunte morbo caput dolere cepit, quarto morbi die magis premuntur, quam quinto; septimo autem remissionem consequuntur. At quibus 3. die dolet caput, hi maximè vexantur die quinto. 9. vero aut 11. liberantur. Quicunque vero quintum diem morbi agentes laborare ceperint, 14. die morbus judicabitur.

At verò quibus in febre caput dolet, & suffusionis caliginosæ loco hebescunt oculi, aut etiam ignes micant ex oculis: & cardialgiæ loco, dextra aut sinistra hypochondriorum parte, distentio quædam percipitur doloris & inflammationis expers, his narium profluvium vomitionis loco, jam jam adfuturum spes est. Sed juvenibus potius illud expectandum est. Iis verò qui 30. annorum attingunt, & senioribus minus, sed in his vomitiones expectandæ.

Puerulis convulsiones incidunt, si febris acuta fuerit, nec alvus feratur & somni sunt expertes, & terreantur, & eiularint, tum etiam si colorem mutent, ac pallido vel livido, vel etiam rubro suffundantur. Hæ (convulsiones) facilè incidunt puerulis nuper natis ad 7. ætatis annum; at grandiores pueri & viri non adeo per febres convulsionibus prehenduntur, nisi vehementissimum & pessimum quoddam signum ex his quæ in phrenitide fieri solent, affuerit. In Lybia, Delo, & Scythia præscripta signa vera comperiuntur.

De Humoribus.

περὶ Χυμῶν.

PEpasmi tempore fiunt, & vel foras vel intro, aut alio fluunt quo decet.

Quæ socia sunt atque vicina primum & maximè vitiantur.

Quæ ducenda sunt, quo maximè vergunt, eo per loca convenientia ducere oportet. Quæ prodeunt copia minimè sunt æstimanda, sed quamdiu prodeant, qualia oportet, & æger facilè ferat. *Aphor. 21. 23. Sect. 1.*

Si quæ pars ante morbum laborarit, ibi morbi sedes erit, velut iis contigit qui in Perintho tussi & angina laborarunt.

Humores quibus anni temporibus efflorescunt, nosse oportet, & quales in singulis morbos efficiant, & quasnam in unoquoque morbo affectiones pariant.

Mutationes ex quibus ad quænam fiant considerandæ.

Ut se habet Terra arboribus, ita animantibus venter, alit, calefacit & refrigerat: Refrigerat quidem dum vacuatur, calefacit verò cum im-

impletur. Non secus ac stercorata Terra, hieme, calida est, ita etiam ventriculus.

Pro anni temporis varietate, similes aut dissimiles erunt morbi, qui hoc tempore oriuntur.

Aph. 5. Sect. 3. Ubi æstas veri similis extiterit, sudores in febribus eæque faciles, neque peracutæ erunt, neque linguas vehementer aridas habebunt.

Cum verò ver hibernum fuerit, & extremæ hiemis frigora senserit, hiberni etiam morbi fient, & tusses & pulmonum inflammationes & anginæ. Anni etiam tempora morborum reversiones plerumque afferre solent, sicut & ejusmodi morbos facere.

Aphor 5. Sect. 3. Austri auditus gravitatem afferunt, oculis caliginem offundunt, capitis gravitatem inducunt, membrorum torporem ac languorem faciunt. Cum hic invaluerit, eiusmodi in morbis contingunt, ulcera madentia, os præsertim, pudendum, aliasque partes occupant.

Aphor. 5. Sect. 3. Quod si Aquilonia fuerit tempestas tusses fiunt, faucium asperitates, alvi duriores, urinæ difficultates, horrores, laterum & pectoris dolores. Hac prævalente, ejusmodi morbi maximè expectandi sunt.

Æstas bilem gignit, ver sanguinem & alia tempora, ut singulorum fert natura.

Aphor. 1. Sect. 3. Mutationes potissimum morbos pariunt, & in anni temporibus magnæ mutationes.

Aphor. 2. sect. 3. Aphor. 3. sect. 3. Naturarum aliæ ad æstatem, aliæ ad hiemem, benè aut malè se habent, morbi alii ad alia anni tempora benè vel malè se habent; ætates quoque ad tempora & regiones, & victus genera & morborum constitutiones.

Aphor. 4. sect. 3. Regiones ad anni tempora malè affectæ cuius temporis similitudinem habent, eiusmodi morbos pariunt. V.g. inæqualis calor & frigus, si eodem die contigerint, autumnales morbos in regione creabunt; & in reliquis anni temporibus eadem ratio servabitur.

Qui Sanguinem per ora venarum, quæ in Ano sunt, profundere solent, ii neque pleuritide, neque pulmonis inflammatione, neque Phagædæna, neque furunculis, neque terminthis corripiuntur, ac fortè ne lepra quidem, fortassis verò neque vitiliginibus. Intempestivè autem curati multi, non ita multo post hujusmodi morbis correpti sunt, & perniciosè idcirco habuerunt. Quod in reliquis abscessibus contingit, veluti fistulis, quæ aliorum medela sunt. *Lib. 6. Epid sect. 3. Aph. 18.*

Impedimento est (Sanguinis missioni) iis qui cruenta expuunt, anni tempus, pleuritis, & bilis. *Lib. 6. Epid sect. 3. Aph. 31.*

Quibus sub judicationis tempus, juxta aures exorta tubercula minimè suppurarint, iis subsidentibus, morbi reversionem fieri contingit.

Quæ sedare solent, cum posteà apparent, ea si priùs fiant, liberant. *Aph. 28.*

De Crisibus.

περὶ κρισίων.

Si suborto sudore, morbus cesset, & urina fulva, cum sedimento albo conspiciatur, iis eodem die febris revertitur, quæ quinto die sine periculo judicatur.

Quibus in febre minime lethali, capitis dolor est, aliaque signa circumsistunt, in his bilis superat. Qui primis diebus dolore vexati, 4. & 5. die magis urgentur, 7. die febre liberantur.

Febribus ardentibus si post septimum diem morbus regius succedat, sudoris indicium est.

Judicationem faciunt copiosa mictio, sudor, vomitus, alvi deiectiones, & Sanguinis ex naribus fluxio, mensium item fluxus.

Febre ardente finiente, si morbus regius succedat, non solet ampliùs sudare, neque alibi usquam abscessum facere, sed sanus evadit.

Tertiana ut plurimum 7. circuitibus judicatur. *Aph. 59. Sect. 4.*

Aph. 54. Sect. 4. Quibus in molestis febribus, 7. 9. aut 14. die icterus oritur, bonum est, nisi dextra præcordia obduruerint, sin minus, res in dubium venit.

Acuti morbi intra dies 14. ferè judicantur.

Aph. 36. Sect. 4. Sudores febricitanti si contingant, 3, 5, 7, 9, 11, 14, 21, & 30. die, hujusmodi sudores morbos judicant, qui verò non sic contingunt, labores portendunt.

Urinarum concoctiones paulatim maturescentes, si diebus judicatoriis concoctæ fuerint, morbum solvunt.

Urinas cum ulceribus conferre oportet. Ulcera namque si repurgando pus album rejiciant, celerem curationem denunciant, sed si ad saniosos humores convertantur, maligna evadunt.

In febribus si urina mutationes habeat, temporis longitudinem indicat, ægrumque tum ad deteriora, tum in alteram partem necessariò commutari.

Si urinæ primis minimè similes, sed ex crassis tenues evadant, & omnino tenues, eæ difficilem & minimè certam judicationem faciunt.

Aph. 39. Sect. 4. Apho. 40. Sect. 4. Quacunque corporis parte calor aut frigus inest, ibi morbus est; eique celeres in toto corpore mutationes contingunt. Quod si corpus perfrigescat, aut rursus incalescat, colorque subinde mutetur, ista morbi longitudinem portendunt.

Si febricitanti sudor succedat, neque febris desinat, malo est, producitur enim morbus, & humiditatem significat. Sano sudor copiosus immodicè contingens morbum portendit, æstate quidem minorem, frigore verò maiorem.

Quibus in alvi deiectione bilis atræ quid subest, si copiosiùs, maior est morbus, si parcius, minor.

In febribus ardentibus, si morbus regius & singultus quinto die contingat, lethalis est. Morborum reversionibus tentantur, quibus in febricitatis vehementes vigiliæ, aut turbulenti somni adveniunt, aut corporis robur solvitur, aut singulorum membrorum doloris adsunt, & quibus febres non accedentibus solutionis signis, neque diebus judicatoriis quiescunt.

Si judicatione facta, urina rubra subsidentiam rubram continens reddita fuerit, his febris reversio eodem die contingit, ex eaque pauci servantur.

Quibus judicationis tempore exorta ad aures tubercula non suppurantur, his solutis morbi reversio pro recidivarum ratione, simili circuitu contingit.

Atra bile vexatis & phrenitide detentis, Sanguinis per venas ani profluvium bonum est.

Qui inter loquendum hæsitant ac balbutiunt, ut nec labris moderari queant, si hæc cessent, purulenti evadunt.

Vehementem in locis inferioribus dolorem surditas solvit, aut copiosus ex naribus Sanguis profluens.

Insania magnum morbum consuetudinem jam familiarem solvit.

Quibus in febribus ardentibus coxendicum dolor est, oculorum perversio, aut cæcitas, aut testium tumores, aut mammarum elevatio, hæc febrem solvunt, aut etiam Sanguinis ex naribus profluvium.

Tremores in febribus delirium solvit.

Febri rigor succedens febrem solvit, & sudorem evocare solet. *Apho. 60. sect. 4.*

Quibus in febribus aures obsurduerint his nisi febris solvatur, furorem contingere necesse est. Solvit autem Sanguis ex naribus effluens, aut alvus biliosa effundens, aut dysenteria, aut coxendicum, aut genuum dolor succedens.

Quibus dolores derepente oriuntur, præcordia sursum attolluntur, si dolores vehementes ad notham costam contingant, his venæ sectio & deorsum purgatio solutionem adfert.

In aqua intercute detentis, si aquosus

sus humor per venas in alvum aut vesicam effluat, solutio contingit.

Si leucophlegmatia detento vehemens alvi profluvium succedat, solutio contingit.

Qui alvi profluvio diutius cum tussi detinentur, non liberantur, nisi dolores vehementes ad pedes contigerint.

Capite dolore vehementer affecto, si pus per aures aut nares effluxerit, morbum solvit.

Quibus per sanitatem derepente capitis dolores obveniunt, confestimque vox deficit ac stertunt, intra dies 7. pereunt, nisi febris prehenderit.

Lippitudine laboranti, alvi pro-
Aphor. 17. Sect. 6. fluvio detineri bonum.

Convulsione aut corporis distentio-
Aph. 57. Sect. 4. ne vexato, si febris superveniat, morbnm solvit. Si febre detentum convulsio prehendat, febris eodem die, aut postero, aut 3. definit.

De Diebus Criticis.

περὶ κρισιμῶν.

ARtis magnam partem esse duco, posse quæ rectè scripta sunt speculari. Qui enim hæc noverit, iisque utitur, is mihi in arte non multum falli videtur. Unamquamque sanè tempestatem anni & morborum conditionem exacte addiscere oportet, & quisnam morbus bonus, quis periculo conjunctus, aut in temporis conditione, aut in morbo, quinam morbus longus sit & lethalis, longus quinam salutaris, acutus quinam lethalis, vel salutaris. Ex quibus tum criticorum dierum series contemplanda est, tum etiam prædicendi facultas suppetit. Præterea ex his, quibus, & quando, & quamnam victus rationem præscribere oporteat, cognoscere licèt.

Prædictorum Liber primus.

Προῤῥητικὸν α.

6. EX creatio frequens & irrita, *Coac.*
si quidem aliud quoddam si- *244.*
gnum affuerit, phrenitidem portendit.

8. Desipientiæ quæ jam admodum fractis & debilitatis viribus, succedunt, pessimæ sunt, non secus ac Thrasynonti.

13. Albicans dejectio in phreniti- 91
cis mala est. His si rigor contingat pessimum.

14. In furiosa & vehementi men- 93
tis emotione, succedentes tremores malignitatem denunciant.

16. Phrenitici parum bibunt, ex 96
levibus strepitibus facilè irritantur ac percelluntur, tremuli sunt.

18. In febre ardente, si tinnitus aurium, cum visus hebitudine fiant, & ad nares accedat gravitatis sensus, furiosa mentis emotio indicatur.

23. Vocis defectiones cum singul- 24
tu & virium.

24. Exolutione, pessimæ.

44. Ab homine moderato ferox & audax responsum, malum portendit.

38. Ubi alvus humescit, æger lassitudine, capitis dolore, siti, vigiliis torquetur, obscurè loquitur, & admodum est impotens, in his casibus vehementem mentis emotionem expectare oportet.

52. Quæ perniciem minantur, ea si absque ulla significatione allevant, mortis periculum denunciant.

56. Ex Hypochondriorum doloribus, obortæ Febres malignæ sunt.

58. Sudor in febribus acutis multus & copiosus damno est.

65. Ex rigore perfrictiones quæ ad calorem non revocantur, malæ sunt.

70. Dolor in pectore fixus cum torpore, malum denunciat, hi si suborta febre exæstuent, celeriter moriuntur.

97. Lateris dolor cum biliosis spu- 418.
tis præter rationem evanescens, æ-

gios in vehementem & furiosam mentis emotionem agit.

106. Lumborum & capitis ac oris ventriculi dolor, cum forti excreatione convulsionem suspectam facit.

107. Non nihil metuendus est cum crisi rigor.

Coac. 29. 110. In iis quibus rigores imminent, urina restitat, & in convulsoriis affectionibus.

Prædictorum Liber 2.

Προῤῥητικὸν β.

ANtequam morbus consistat secura non est prædictio.

De Hydrop. Qui aqua intercutem detentus est, & servari volet, eum robustis visceribus & contentis viribus esse convenit, simulque suapte natura facilè concoquere, ac benè spirare, sine dolore esse, totumque corpus æqualiter calere, neque extremis partibus esse colliquefactum, præstat namque potiùs extrema tumefacta esse, etsi optimum est nihil horum adesse. Verum tum mollia, tum gracilia extrema esse oportet, ventrem contactu mollem. At neque tussim neque sitim adesse convenit, neque linguam, cum alias, tum ne à somno quidem, inarescere. Cibos autem suaviter assumere, ac ubi abunde comederit, nihil affligi. Ventrem quoque medicamentis celeriter moveri, alias verò mollia & figurata excernere. Urinam in transitu pro instituta victus ratione & vinorum mutatione, mutationem sentire. Defatigationem facilè sustinere, nec lassitudinem sentire. Si horum omnia vel plurima habeat, spes est ut evadat. In quo verò nihil horum inest, sed contraria adsint, parum relictum est spei.

De Tabe. Quem tabes malè habet, si probe levari volet, convenit sputum facilè tussi rejicere, esseque album & æquale, unius coloris, & sine pituita. Quod à capite defluit ad nares vertatur, neque febris prehendat, ut nec cibos impediat, neque sitim faciat. Alvus autem quotidie dejiciat, & quod secedit durum esto, & iis quæ assumuntur conveniens. Hominem quam minimè tenuem esse convenit. Pectus verò laudandum quadratum, & hispidum, cujusque cartilago exigua & admodum carnosa est. In quo namque hæc omnia inerunt, is maximè superstes futurus est. At qui nihil horum habuerit, exitio maximè est affinis.

Minimè evadunt tum virgines, tum mulieres, quibus ex menstruorum suppressione tabes contingit. Quod si ex his aliqua superesse volet, cum multa laudabilia signa accedere, tum verò menses luculenter & manifestè comparere oportet. Alioqui nihil spei relictum est.

Ex Sanguinis eruptione maximè supersunt, quibus in dorso & pectore dolores adsunt melancholici, & ex Sanguinis eruptione dolore quodammodo levantur.

Inter Podagricos qui in senectute tophos aut callos in articulis induratos habent, aut laboriosè vitam tolerant, cum alvo sicca, humana arte hi sanari nequeunt. His succedentes dysenteriæ optimè medentur, quin & quæcunque aliæ colliquationes infernæ eos valdè juvant: Juvenis verò, cui nec dum circa articulos calli induruerunt, cuique victus ratio curæ est, ad laborem est impiger, alvumque habet vitæ instituto probè respondentem, is sanè prudentem nactus medicum sanus evadet.

Prægnantes ipsæ plerumque ad partum supersunt, fœtumque conservant, etiamsi per multos menses Sanguis & strigmenta per alvum secedant.

Mulieres parvæ grandioribus ad conceptum præstant, tenues crassis, candidæ rubris, nigræ liventibus: Præstant item quibus venæ extant, iis quibus minimè apparent.

Locus conceptui idoneus, quem uterum nominamus, sanus esse, & siccus & mollis debet, ac neque contractus, neque proclivis, neque ore di-

distorto, aut compresso, aut diducto. Etenim quicquid horum contgerit, conceptum fieri impedit.

Ubi ulcus in utero sanatum est, locus iste lævior ac durior necessariò efficitur, & minus conceptui idoneus.

Qui diu pallidi faciem habent tumidam, eos certum est, aut capitis, aut viscerum dolore laborare, aut sedem internam quodammodo malè affectam esse.

Quibus lienes magni, iis gingivæ vitiantur, & os graveolet: Quibus autem lienes magni sunt, neque Sanguinis eruptiones contingunt, neque os graveolet, in tibiis ii mala ulcera habent, & nigras cicatrices.

Humerorum dolores qui ad manus tendunt, torporesque, & dolores exhibent, bilis atræ vomitione sanantur.

Coacæ Prænotiones.

Κωακαὶ προγνώσεις.

Titulus Primus.

De Febribus.

QUi ex rigore perfrigent & una dolore tum capitis, tum cervicis impliciti, mox voce capti, parvo sudore madent, ut se collegerint, moriuntur.

4. Ex frigore cum adest metus & mæror præter occasionem, convulsione finis fit. (Nisi hæmorrhoidibus, varicibus, aut etiam menstruali profluvio, convulsionis causa tollatur.)

5. Ex frigore pestifera est urinæ suppressio. (ante rigorem præclaret apparet ischuria, & in bonis habetur, sed non è converso; non enim signa critica & causæ criticæ retro commeant ad significandum.) Prorrh. 31.

6. In rigore familiares non agnoscere, malum; oblivio item mala. Prorrh. 64.

7. Posteriorum partium frigus est convulsificum. 67.

10. Qui crebrò & tenuiter exudant ἐφιδρῶντες, ac subinde rigent, ii perniciosè habent, ac tandem sub mortem supputati, & alvum turbatam habere deprehenduntur.

8. Crebri ex lumbis vel dorso horrores, cum cita caloris vicissitudine, calamitosi, nam acerbissima urinæ suppressio denunciatur: Atque his exudare pestiferum. (Ex eo quod deductum alimentum elabatur; signum enim est Empyematis cum summa virium infirmitate conjuncti.) 75.

14. Rigores multi cum torpore malignum denunciant. (Ob summam humorum inæqualitatem, quæ valdè exitiales morbos parit.)

15. Rigores qui in sextum diem incidunt, difficile judicium adferunt.

[Permagni interest quo die, quave periodo, quid fiat in ægris, atque appareat. Ut enim quæ fiunt omnia, quæque apparent diebus criticis, firmiora sunt, quam quæ in alia incidunt morbi tempora: Sic ea quæ speciem boni præ se ferunt, debent haberi suspecta si loco non fiant. Quemadmodum & ea quæ mala esse putantur, mirificos adferunt sanitatis fructus, si ante significata criseos lege veniant, aut illis diebus quibus certamen naturæ & morbi est in procinctu.] Duretus.

17. Dolores horriferi cum suspirioso anhelitu, signa sunt tabis.

20. Qui subindè rigore prehenduntur, & sub noctem aliquando gravius habent, pervigiles, in somnis nugantes ac delirantes, interdum sese lotio perfundentes, in convulsionem ii tendunt. Prorrh. 101.

21. Qui crebrò cientur in acutis rigores pestiferi. (Quod sint κρίσιμα μὴ κρίνοντα. Indicant aut interni visceris suppurationem, aut frustra tentatam crisim, aut denique nativum calorem extingui.)

23. Rigor cum posteriorum partium distentione mortem adfert.

24. Si cui cum perhorruerit, atque su- Prorrh. 140.

ſudarit critice, rurſus poſtridie horror ſine cauſa ingruerit, ac tum à pepaſmo ſomni ſit expers, huic eventuram arbitror hæmorrhagiam.

Duretus. [Huc ſpectat hæc difficillima prognoſis, ut intelligamus, non raro varias eſſe morborum criſes, quæ ad ſalutem varie ſuſcipiuntur, pro variò humoris motu, naturæ impulſu, & partium obſeſſarum conditione: Quæ omnes ſæpe numero denunciantur una eademque concuſſione, cujuſmodi in rigore cernitur. Eſt conſentaneum, ut ſua cujuſque foci ſit propria evacuatio, capitis per hæmorrhagiam, venarum per liberalem ſudorem, uteri per menſtruale profluvium, omnis ſpes Medici, & cœptæ curationis fiducia, in ſola evacuatione ſemper ſtetit.]

Prorrh. 155. 25. Quæ cum rigore ſiſtuntur urinæ, ſunt pravæ & convulſificæ, idque cum alias, tum ſi cui jam ſoporato ſiſtantur, ac tum præterea parotidas fore ſperabile.

27. Quæ ex rigore incidunt aphoniæ, tremore ſolvuntur; ſed & ſupervenientes crebrò rigores, ſuccedentes tremores judicant.

28. Qui ex rigore virium exolutiones & capitis dolores ſentiunt, pleni ſunt periculi: Cruenta his urina prava.

110. 29. Quibus rigor, urina ſubſiſtit.

56. 31. Ex hypochondriorum dolore obortæ febres, malignæ ſunt: In his ſopor profundus ac altus peſſimus.

32. Qui in febre non intermittente tenuiter & crebrò exudant, cum hypochondrii tenſione, ii ut plurimum malignè habent. Atque in his dolores ad acromium ac jugulum affixi pravi ſunt.

Duretus. [Ex ſudatiuncula, nulla criſis bona ſperabilis; quia nihil paucum criticum. Eſt autem ſudatiuncula capitis & cervicis, aut ſudor exiguus quo fit ſubroſcidum totum corpus: Unde vel oppreſſio partium, vel ſumma infirmitas ſignificatur, per quam exudat ſuccus alibilis, qui aſſimilatione privatur.]

34. In febre ἀναυδίαι, defectiones ſermonis malum.

36. Si quis cum febre laborioſa perhorruerit, nonnihil criticè exudarit, indeque ardenter febricitarit, malum, idque cum alias, tum ſi in hoc negotio Sanguis ſtillarit.

40. Qui ex rigoribus, parvis ſudoribus refrigeſcunt, malum.

42. Qui exiguo ſudore madent cum febre, in metu ſunt mortis.

43. Quibus cum bilioſa dejectione, premitur morſu pectus (*i. e.* orificium ventriculi) amareſcitque os, malum.

45. Si quis in laborioſa febre, ſingultiat, vel catoche detineatur, morbo laborat peſſimo.

47. Si quis ea faciat, quorum ſit inſolens, ut ſi appellat animum ad inſueta, aut contra, graviſſimum habet malum, ac tum delirium adeſt.

48. Quæ cum pravis ſignis miteſcunt, & quæ cum bonis non remit- Prorrh. 52.
tunt, moleſta ſunt & difficilia.

[Quemadmodum non minùs ſua Duretus.
debet habere bona ſuſpecta, qui repentè factus eſt coloratior & ſpecioſior; quam mala vereri, qui contrà conſuetudinem multum emacruit, & colorem decoremque amiſit: Ita nemo eſt omnium qui de ſeipſo poſſit videri ſecurus, ſi antè vigil, nunc ſoporetur, ſi antè ſitibundus, nunc παραλόγως, ſuperſtite cauſa ſitifera, ſitis ſit expers. Pluris eſſe debet unum pravum ſignum morbi alicujus, aut partis obſeſſæ proprium, quam decem bona communia.

51. In homine moderato, ferox Prorrh.
& audax reſponſio, & vox acuta, 44.
malum: Hypochondria iis intro ſur- 45.
ſum trahuntur.

52. Qui ex ſudoribus perfrigeran- E 66.
tur, ac celeriter recaleſcunt, malè habere judicantur.

54. Qui abs re nec ulla exhauſti 40.
ratione, languent infirmi, mortiferè laborant.

55. Diuturna in febre nauſebunda pro-

proritatio, screatu finiens, malum portendit.

57. Perpusillæ Sanguinis è naribus stillæ, damno sunt.

Duretus. [Nisi hæmorrhagiæ liberalioris opinionem faciant, ut sæpè faciunt, quando cum urinæ pepasmo in quartum diem incidunt, apparentque ad hæmorrhagiam septimo die futuram: Secus enim malignos vel multos humores naturæ dominatu regi non posse, aut infirmitatem summam ipsiùs naturæ denunciant. Sunt verò sinistri judicii in qualitate bona Sanguinis, at mortiferæ in mala, qualis in Philisco stillatim manavit.]

Prorrh. 57. 58. Omnino malum denunciat, quæ in febre acuta immeritò παραλόγως præter rationem sitis extincta est.

59. Qui ad manus contactum resiliunt, malo sunt loco.

sius. [In ægris istud diligenter est observandum: Aliquando enim ubi manus in carpum mittitur, quodammodo resiliunt, & cum intremiscentia revelli videntur, aut interdum ad pulsum assilire & leviter assurgere. Ἀναΐσσοντες πρὸς χεῖρα, dicuntur quibus pulsus velut resilit, aut quasi tremibundus subsultat, & ad manum apparet exiguus tremor. Fit hoc nervis & fibris febris incendio exsiccatis, motrice facultate infirma, viriumque languore concurrente. Convulsionem ergo, delirium, aut phrenitidem prædicit, nec leviter suspectum esse debet.]

Prorrh. 54. 65. In febribus vehementes mentis emotiones ἐκστάσιες cum silentio, in eo qui voce non est captus, perniciem minantur.

68. Febrium initio, si atra bilis ...h. 22. sursum aut deorsum prodeat, letha... t. 4. le est.

Duretus. [Excretionum quæ in vitio sunt, quæque dominatu morbi suscipiuntur & fiunt, nulla est omnino tam mortifera, quam bilis atræ. Est enim atra bilis pessimum excrementum, quod feritate indomabili cæteris omnibus antecellit, triaque illa secum habet conjuncta, quæ vim naturæ adferunt, quæque illius præsidia maximè labefactant. Τὸ δριμὺ, τὸ διαβρωτικὸν, καὶ τὸ ὀξῶδες. i. acre, erodens, acidum.]

72. Quibus jam morbo fractis, videndi vis audiendique perit, aut etiam labiorum, palpebrarum, vel narium perversio cernitur, mors instat.

74. In febribus acrisiæ, diuturnitatis quidem sunt causæ, non tamen funestæ.

78. Quibus postridie quam invasit, exacerbatio febris est, malè res eunt. At si perendiè mitius, quarto iniquius exerceantur, gravissimum habent malum.

80. Febres si alio die quam judicatorio desierint, recidivam metuere oportet.

83. Qui cum feroci perturbatione somno excussi, è potestate sui exeunt, gravissimum habent malum, & convulsificum: Idque cum alias, tum si prorumpant sudores.

[Ut rerum omnium quæ naturæ ad perfruendum tributæ sunt, nihil Duretus. est melius, nihil amicius, nihil denique magis consociale, quam illa quies, quæ dono Divum gratissima serpit: Ita nihil, æquè pestiferum quam molesta vigilia: Quemadmodum enim somnus ægrotum reficit, & recreat spiritum instauratione, ciborum coctione, & morbificorum humorum pepasmo, unde phrenitis mansuescit: Sic admirabile est quantam principiis trium facultatum labem adferat, quantum naturæ præsidia labefactet, quantisque damnis ipsos ægrotos oneret, si quid vel in causis somniferis vel in somni ipsius necessitate peccetur.]

90. Quæ in phrenitide memorantur insomnia, bonum denunciant. Prorrh. 5.
(Non turbulenta & tumultuosa, sed placida & tranquilla.)

97. In intensa phrenitide, tremores lethales.

98. Quæ circa res necessarias versantur Deliria, pessima, indeque si ingravescant, mortifera.

114. Quibus per febres assiduas pustulæ toto corpore suboriuntur, mortiferum illud est; nisi purulento abscessu, qui hic potissimum ad aures erumpit, periculo defungantur.

115. In febre acuta, exteriora perfrigerari, interiora verò sic uri, ut etiam sitim faciant, exitium portendit.

116. Febres continuæ tertio quoque die ingravescentes, supra modum periculosæ.

127. Qui diuturno defuncti morbo, ex animi Sententia cibum capiunt, neque proficiunt, gravissimè relabuntur.

128. Si venæ temporum in febribus pulsent, & facies benè habita fuerit, absque hypochondrii mollitie, diuturnus erit morbus, qui non sine liberali Sanguinis è naribus profusione, aut singultu, aut convulsione, aut coxendicum dolore definet.

129. Alvus in febre ardente affatim prorumpens, mortis periculum adfert.

133. Sanguinis ex naribus fluxus in febre ardente quarto die obveniens malò est, nisi aliud quidpiam benè ceciderit. Quod si die quinto contingat, minus adfert periculi.

137. De febre ardente laborantibus dies 14. aut allevando, aut perimendo decernunt.

142. Si cui febricitanti rubor in facie luceat, unaque capitis dolor prægrandis, & venarum emicet pulsus, ferè profluvium Sanguinis è naribus inde venit. Quibus autem fastidia stomachi, cordis morsus, & crebræ salivæ, in procinctu vomitio est: Quibus autem ructus adsunt, flatus ventris, sonitus cum inflatione, iis alvus exturbatur.

Duretus. (Magna expectatio est hæmorrhagiæ criticæ in morbis acutis, quam si neque Medicus prævidere, neque prævisam, cum in propinquo est, velut digito indicare potest, vix videtur summam vituperationem posse vitare.)

144. Quibus autem sæpiùs recidivæ contingunt, si sextum mensem superaverint, in tabem coxariam ferè incidunt.

149. Febricitare incipientibus Sanguinis è naribus stillicidia cum sternutatione accedentia, siquidem urina quarto die hypostasim habeat albam, vacationem morbi septimo fore ostendunt.

156. Quæ in febrem cadit convulsio, si eodem die, quiescat, benè est.

Titulus secundus.

De Cephalalgia.

161. QUi capitis doloribus & aurium tinnitibus, citra febrem, aut tenebricosa vertigine, & vocis tarditate, manuumque stupore tentantur, in iis aut apoplexiam aut epilepsiam, vel etiam lethargum sperare convenit.

169 In cephalalgia æruginosi vomitus cum surditate & somni vacuitate, insaniam brevi denunciant. *Prorrh. 10.*

170. Quibus capitis & cervicis dolor, ac totius corporis infirmitas quædam cum tremore adest, ab his hæmorrhagia liberat. 152.

172. Cephalalgiam tollit pus è naribus effluens, aut sputa crassa & inodora: Liberat quoque & ulcerum eruptio, nonnunquam & somnus, & alvi fluxus.

174. Cephalalgia veternosa cum gravitate ferè convulsifica est.

176. Cephalalgici surdastri, qui manibus contremiscunt, cervice dolent, nigra & aspera meiunt, ac nigra quoque vomunt, planè sunt desperati. 95.

177. Quibus cum sudatiuncula caput dolet, alvo suppressa, convulsione tentantur.

Titulus tertius.

De Caro & Comate.

182. COmate, lassitudine, ac surditate tentatos, alvus erum-

erumpens, & ad crisim rubra demittens juvat.

183. Comatosi, fastidiosi, unaque dolenter hypochondriaci, sæpe & parum vomentes, aurium abscessus habent.

187. Cerebro siderato, alii quidem tertio die, alii autem septimo vitam finiunt, quibus elapsis periculo defunguntur; sin autem incisione facta, os dissociatum cernitur, sine dubio moriuntur.

188. Cephalalgicis ex calvariæ posticæ fractura, si crassior è nare Sanguis rivulosè prorumpat, grave malum denunciat.

Duretus (Ictus illatus non minus ossi crassissimo calamitosus est, quam mitior ictus temporibus atque fronti. Accedit, quod Sanguis niger proruptus & spacelismi metum adfert, & cerebro crudorem & vivacitatis extinctionem inducit.)

Titulus quartus.

De Aurium affectibus.

189. Aurium dolor intensus cum febre acuta, cumque sinistro quopiam signo, juvenes quidem septimo die, aut etiam celerius, cum delirio interimit: Nisi liberale sit expuratum ex aure, aut ex naribus hæmorrhagia, aut aliud quoddam laudabile signum extiterit. Seniores autem & serius & rarius tollit; nam in his aures ante suppurant, & delirium minus infestat, sed tamen plerisque horum morbus revertit, & sic moriuntur.

Prorrh. 33. 190. In acutis & turbulentis (*i. e.* cum delirio) morbis obveniens surditas, malo est. Quin & in longis morbis malum portendit: Ac in his ad coxendicis labores convehit

191. In febre surditas alvum sistit.

Duretus (Hujus surditatis causa in meatus auditorii oppilatione consistit, superioris verò in exolutione partis illius cerebri, unde vis audiendi manat. Proptereaque ut illa per se insanabilis est, ita morbi acuti turbulentique consectaria desperationem salutis ostendit.)

193. In acutis morbis murmur edentes ac tinnientes aures, mortem prænunciant.

(Quod nec judicatorii sint nec judicantes, & nobilissimæ partis exolutio ostenditur ab exolventis causæ perennitate.) Duretus

194. In calidis febribus sonori aurium flatus cum visus hebetudine & narium gravitate, Sanguine non prorumpente, è potestate mentis abducunt. Prorrh. 18. 147.

195. Quibus aures obsurduerint, cum capitis gravitate, hypochondrii tensione, & splendoris offensione, Sanguis è naribus prorumpit.

197. Egregie surdi, dum aliquid apprehendunt tremuli, lingua etiam capti & exoluti νωθροὶ gravissimum habent malum.

Titulus quintus.

De Parotidibus.

199. Quæ cum dolore assurgunt ad aures (parotides) perniciem minantur.

200. In febribus ex prægresso dolore (secundum Duretum exacto jam morbo) rubores ad aures subnascentes (parotides Dureto) signa sunt erysipelatis in facie nasce ituri, quin & convulsiones cum aphonia & exolutione, ad hæc consequi par est.

[Morborum naturam & causas tenere, est hoc sane aliquid, vel potiùs multum; at successiones morborum quo se illi vertant, veluti è speculo prævidere, profecto est artificis fulgore suo urentis, artesque infrà se positas prægravantis.] Duretus

202. Parotides pravæ sunt Paraplecticis.

203. Parotides (in acutis) suppurati expertes, funestæ, sed forsan his alvi feruntur.

204. Parotides emolliunt tussiculæ cum ptyelismo orsæ. Prorrh. 167.

205. In parotidibus urinæ citò & paulisper mitificatæ, (i. e. modo pepasmi particeps modo expertes) pestiferæ; & quæ hujusmodi est refrigeratio, pessima.

Duret. [Quia vicissitudo est magisterii inter naturam & morbum, qui ut vires acquirit eundo, sic naturæ fatiscentis præsidia labefactat.]

206 In Diuturnis (Dureto acutis) morbis suppurati ad aures tumores, nisi pus admodum album, ac sine odore reddant, interimunt, potissimum verò mulieres.

Duret. [Erit profecto catholicum hoc theorema quod unde salus vitæ sperabilis, inde salutis desperatio esse debet, si id meritò naturæ non fiat.]

207. Inter acutos parotides potissimum in causis assurgunt, ac tum si febrem lege critica non expellant, nec ipsæ coquantur, nec Sanguis fundatur è naribus, nec verò urinæ crassam excipiant hypostasim, moriuntur: Sed abscessus ejusmodi non raró ante residunt. Ἀτήμως scilicet, καὶ ἀκρίτως.

Prorrh. 141. 208. Si ad surditatem atque torporem substillum accesserit narium, aliquid sinistri præ se fert.

159. 209. Ex surditate tubercula ad aures exoriri consentaneum est.

210. Surditatem ex febribus natam solvit profluvium Sanguinis è naribus, alvique commotio.

Titulus Sextus.

De Facie.

Lib. de Diebus criticis. 211. FAcies è tumescente residens, vox item blandior & mollior, tum Spiritus rarior atque facilior, remissionem postridianam fore denunciant.

Progno. 212. Facies cadaverosa mortifera. Sed ea minùs tamen quæ ob vigilias, inædiam, aut ventris solutionem ejusmodi est. Atque talis corruptio his de causis orta, uno die finitur.

Prorrh. 49. 213. Egregie colorata facies & tetrica (vultuosa) in morbo acuto, pestifera, insuper frons contracta phrenitidem denunciat.

214. Benè colorata facies cum sudoribus diffluentibus, absque febre, fæces vetustas subsistere, aut irregularem diætam testantur.

Titulus septimus.

De Oculorum Affectibus.

219. IN febre ortus oculorum rubor, diuturnam ventris afflictionem denunciat.

220. Erumpentes circa Oculos eminentiæ, dum refectioni opera datur (seu ex morbo ægri recreantur) alvum prorupturam ostendunt.

222. Lippitudine affecto suborta febris solutionem affert, sin minus cæcitatis, aut mortis, aut utriusque periculum est.

223. Quibus cum lippitudine capitis dolor accedit, & longo tempore perseverat, cæcitatis metus impendet.

224 Lippitudine laborantem sponte alvus profluens juvat. Prorrh. 113.

226. Oculorum hebetudo ἀμαύρωσις cum animi defectione etiam convulsionem denunciat. Spiritu animali dissipato & nervorum principio læso.

Titulus octavus.

De lingua, & reliquis oris partibus.

229. LIngua circa initia quidem rigidiuscula, in eodem verò colore perseverans, procedente verò tempore, ubi exasperatur, livescit, & fit hiulca, seu finditur, mortifera. At verò quæ multum nigrescit, intra 14. diem crisim (sinistri judicii) fore ostendit. Calamitosissima est nigra & ex virore pallescens.

230. Lingua ad medianam lineam velut alba saliva obducta, febris remissionem indicat, idque eodem die, si quod superinducitur crassum est: Sin autem tenuius, postridie, quod si adhuc tenuius, perendie: Eadem Lib. diebus critic.

pla-

plane ostendunt quæ sunt eiusmodi in extima lingua, sed non ita certò.

231. Lingua tremula cum narium rubore, & liquida alvo, si nulla de pulmonibus significatio fit, grave malum denunciat, citasque purgationes perniciosas indicat.

Duret. [Ut lingua omnis contrà naturam tremula est multum terrifica, sic eadem facit, ut Medicus toto corpore perhorrescat, quando ipsa contremiscit cum conditionibus in hac prognosi contentis.]

234. 235. Linguæ asperæ multumque siccæ, phreniticæ. Pestiferum est dentes exarescere.

236. Dentis sphacelismus abscessum ad gingivas enatum solvit.

Titulus Nonus.

De Voce.

Prorrh. 91. 246. DEliria paulisper ferocia, mox erunt immania.

247. Quibus cum febre vox hæret, post acrisiam, tremuli moriuntur. (Et comatosi.)

249. Qui ex dolore (*i. e.* acerbissima convulsione intercostalium musculorum) voce sunt capti, crudeliter moriuntur.

254. Si quis voce captus è potestate mentis exeat, morti est proximus.

255. Quæ à rigore incidunt aphoniæ, funestæ. Sunt hi nonnihil Cephalalgici.

Titulus Decimus.

De Respiratione.

260. REspiratio frequens & parva, inflammationem & laborem denunciat partium spirabilium, at verò magna, & rara, dementiam aut convulsionem. Et frigidus quidem Spiritus lethalis est. Lethalis est etiam æstuosus & fuliginosus, minus tamen quam frigidus. Tum magnus foras efflatus, intrò parvus, & contrà, foras parvus, intrò magnus, pessimus est, & morti proximus. Quin etiam tarda, velox, obscura duplex intrò revocatio, qualis cernitur in iis qui super inspirant.

Titulus Undecimus.

De Cervice.

268. FAucium dolor prægrandis parotidas & convulsiones facit, item cervicis & dorsi acerbos dolores.

270. Cervicis & cubiti dolor est convulsificus. Id autem à facie (à capite) nasci solet.

273. Cervicis dolor cum in febre omni terrificus, tum verò pestiferus iis qui sunt in metu insaniæ. Prorrh. 73.

276. Fauces exulceratæ in febre, cum alio signo difficili, periculosum.

277. In febribus strangulari repentè, nec deglutire posse, sine tumore, malum.

Titulus Duodecimus.

De Hypochondriis.

281. TUmores hypochondriorum recens obortos inflammationis expertes, & inde dolores natos, solvit borborygmus sub hypochondrio fremens, maximè si aut ipse per se secedat, aut cum urinis & deiectionibus; quin juvat is ipse, si modo descendit.

283. Stomachi dolor, & pulsus hypochondriorum febre extincta, malum denunciant, idque cum alias, tum in sudatiuncula.

284. Quæ cadunt in hypochondria cum dolorifica mala, cum alias prava sunt, tum verò si faciunt profusiores alvos; peiora autem quæ brevi nascuntur; tum quæ assurgunt ex his parotides multum terrificæ, ut cætera expurata.

285. A cardialgia com torminibus ventris feræ (lumbrici) prorumpunt.

286.

286. Dolorificum cordis malum (*i. e.* cardialgia cum syncope cordis) ætate jam grandi, crebro revertens, repentinam mortem ostendit.

291. In dolore hypochoudriorum cum borborygmo, lumborum superveniens dolor in febribus, alvos profusiores facit, nisi flatus erumpat, aut copia urinæ feratur.

Prorrh. 292. In diuturno hypochondrii
158. meteorismo, & alvo graveolente, abscessus qui ad aurem assurgit, necat.

295. Hypochondriorum, cordis, hepatis, partiumque circumpositarum dolores excluso Sanguine, (secundum Foesium cruenta alvi deiectione) periculo defunguntur, non excluso pereunt.

297. Hypochondriorum dolores in febre, ægro fari nequeunte, si absque sudore solvantur, malum indicant. His dolores ad *Ischia* decumbunt.

301. A suppressione alvi meteo-
287. rismus hypochondriorum, gravis, maximè verò iis, qui ab inveteratione tabescunt, & quibus alvi profusè feruntur.

Aph. 11. 304. Supra umbilicum labor ac
Sect. 4. lumborum dolor, qui remediis non cedit, in hydropem siccum desinit.

Titulus 13.

De Dorsi & Lumborum affectibus.

306. Lumborum dolores Sanguinis profluvium excitant.

307. Quæ ex lumborum dolore cientur hæmorrhagiæ, largæ.

308. Quibus ex dolore lumborum anadrome fit ad caput, torpidæ manus, cardialgiæ, aurium flatus sonori, hæmorrhagiæ largæ, tum alvi profusè feruntur, ac mentes perturbatæ ut plurimum.

Duret. [Sanè lumborum excursus caput replet, ex eaque repletione, symptomatum capitis omnium paraphoricorum, cataphoricorum, cephalalgicorum, & catarrhoicorum principia causæque ducuntur.]

309. Quæ ex dorsi dolore, principia morborum ducuntur, difficilia sunt.

310. In dolore lumborum prægrandi, & larga deiectione, ab helleboro vomere spumantia multa, prodest.

311. Spinæ distortionem cum spirandi difficultate, Sanguinis fluxus liberat.

314. Ex dolorifici lumborum ma- *Prorrh.*
li ascensu, oculorum perversio ma- 69.
lum.

[Omnis afflictio cerebri alterati, *Duret.*
quæ propagationem habet εἰς τὰ πεφυκότα, *i. e.* propagines, metum adferre solet, interitus, si febris adest acuta.]

315. Dolor in pectore fixus cum *Prorrh.*
torpore suborta febre, malum in- 70.
dicat, iique celeriter mortem oppetunt.

[Inter Medicinæ leges quæ san- *Duretus*
ciuntur de acutorum morborum natura, deque illorum causis, atque symptomatis, nullæ sunt magis Medico necessariæ ad benè medendum, quam illæ quæ ex insolentium rerum observatione nascuntur. Quid enim minus est febris acutæ quam torpor, oblivio, coma? Sunt quidem hæc omnia, crudi humoris flatulentique spiritus ἔκγονα, non autem Sanguinis multa bile perfusi, qui regnare dicitur in febre acuta, propterea que non sine causa videntur mortifera, quatenus longissimè absunt à febre acuta. Omnia enim quæ fiunt, quæque apparent contrà naturam morbi, & ægri, terrifica esse debent, ac sæpè mortem subesse testantur.]

325. Quibus lumborum & lateris dolor caret evidenti causa, icterici fiunt.

Ti-

Titulus 14.

De Hæmorrhagia.

326. QUæ diebus criticis ex hæmorrhagia incidit perfrigeratia eximia, pessima.

Prorrh. 125. 327. Sanguinem è diverso fluere, malum est, ut in liene magno, è dextris, & similiter in hypochondriis.

Prorrh. 128. 328. Qui ex vulnere subinde rigentes (vel leviter sudantes) Sanguinem profundunt, gravissimum habent malum, ac inter loquendum derepentè moriuntur.

329. Quibus 5. die larga est hæmorrhagia, 6. rigor, 7. perfrigeratio, rursusque prægrandis ardor, iis in vitio sunt alvi.

330. Ab hæmorrhagia nigrorum 127. dejectio, malum: Pestiferum est etiam prærubris & æruginosis ferri alvum. Quibus huiusmodi hæmorrhagiæ die quarto contingunt, tandem comate, & convulsione conflictati moriuntur, nigris prodeuntibus, & alvo inflata.

129. 331. Quæ post (exiguam) hæmorrhagiam & nigrorum deiectionem, in acutis surditas venit, malum: Ibi dejectio Sanguinis mortifera est, surditas autem solvit.

335. Quæ circa initia profusæ sunt hæmorrhagiæ, dum vires recolligunt, (seu in refectione) alvos profusè cient.

336. Profusa narium hæmorrhagia vi suppressa, interdum adducit convulsionem, sanat autem phlebotomia.

Prorrh. 148. 337. Undecimum diem agentibus, substilla Sanguinis mala sunt, idque cum alias, tum si bis fiat & redeat.

Duretus [Res malè gestæ accessionem calamitatis adferunt, faciuntque ut ægri pejore sint loco, si rerum ipsarum malè gestarum causa sit & occasio, naturæ irrita, & inanis contentio, quando certamen ipsius & morbi est in procinctu. Præstat enim naturam quiescere, quam aliquid frustra moliri: Ob eam sanè causam, quod omnis irrita proritatio, morbum alioqui sanabilem, ex eventu reddit insanabilem, aut sinistri judicii.]

338. Si largo Sanguinis profluvio supervenerit convulsio, aut singultus, mortiferum.

339. In his qui ad 7. annum progressi sunt cum coloris fædatione, inter ambulandum spiratio coacervata, & terræ appetentia, Sanguinis corruptionem & excolutionem significat.

[Hæc prognosis apperit τ ἐκμαρτῖν vacuandi purgando, & Sanguinem detrahendo.] Duretus.

340. Quæ in diuturnis exigua apparent Sanguinis è naribus effluvia, mortifera. (Substillum Sanguinis eò peius res ire denunciat, quo sæpiùs redit.] Duretus

341. Quæ ab initio cientur vertigines, hæmorrhagia exolvuntur.

[Inter commoda hæmorrhagiæ non in postremis, illud est, quod τὰ χ-ἄσιμα μὴ κ-άνοντα prohibet esse mortifera, aut certè sinistri judicii. Hæmorrhagiæ multæ difficilia multa dissolvunt.]

345. Qui statis temporibus Sanguinem profundunt, si loco non profuderint, epileptici moriuntur. Prorrh. 131.

Titulus 15.

De Palpitatione, Tremore, & Convulsione.

347. QUi toto palpitant corpore, etiamne vitam finiunt voce capti? Prorrh. 30.

348. Omnes qui tremuli convelluntur, sudatiunculam habent obnoxam recidivæ; atque iis rigore superveniente fit crisis: Supervenit autem ventris ardore lacessitis. Hic somni arctiores, sunt convulsifici, gravitasque frontis, & mictio ipsa difficilis.

349. Quæ cadunt in hystericas sine febre (potiùs quam non consuetæ) convulsiones, faciles. 119.

Prorrh. 162. 353. Quæ tremulis & anxiis parvæ assurgunt parotides, convulsionem denunciant, cum in vitio est alvus.

506. 355. Convulsio vulneri superveniens funesta.

Apho. 2. sect. 5. 356. Convulsio febri succedens periculum denunciat, minimum verò pueris.

257. Qui septem annis provectiores sunt, convulsione non tentantur in febre, sin autem desperati.

358. Convulsionem sanat exorta febris acuta quæ priùs non fuit, quod si priùs fuerit, exacerbata: Quin etiam prodest, urinam fluere albumineam, seu vitream (ὑαλοειδές) alvum ferri & somnos inire.

Prorrh. 167.

359. In convulsione diu obmutescere, malum, at verò parumper, aut linguæ apoplexiam, aut brachii partiumque dextra sitarum denunciat. Exolvitur autem urinis repente multis & cumulatè proruptis.

362. Quæ speciem febris & opisthotoni præ se ferunt, urinæ geniturales exolvunt.

Titulus 16.

De Angina.

366. ERysipelas (cynanchica) intus foras converti, utile, at foris intrò, mortiferum. Intrò autem convertitur cum rubore evanescente, pectus gravatur, ac difficilius spirat æger.

Aph. 10. sect. 5. 367. Quibus cynanche ad pulmonem inflectitur, alii quidem intereunt 7. diebus, alii cum evaserint, purulenti fiunt, nulla expurgatione pituitosa sursum facta.

368. Quibus à forti strangulatu repente (*i. e.* sponte sua) stercus excernitur, desperatio est.

371. Inter anguinosos, qui cocta citò non expuunt, desperati.

Duretus [Est πεπτικόν, πέψις τῶν παρὰ φύσιν. Rerum è natura egressarum concoctio. Ut enim vera πέψις, *i. e.* coctio verè dicta est τῶν εἰσιόντων, *i. e.* rerum ingredientum, sic ὁ πεπασμός seu mitificatio, est τῶν ἐξιόντων *i. e.* exeuntium. Utriusque causa effectrix est partium solidarum vitale principium, & vivifica vis quæ manat à corde.]

372. In Angina qui abs re prorepunt ad caput dolores cum febre, sunt desperatæ salutis.

375. In angina laborantibus absque ratione (ἀλόγως) gracilescentibus faucibus, dolor prægrandis ad pectus aut alvum progressus, purulentas dejectiones facit, si quidem aliter non exolvatur (alioqui tale quid solutionem præ se fert.)

377. Ex angina sputa glutinosa, crassa, multum alba, vi expressa, malum. Atque omnis pepasmus hujusmodi malus. Purgatio multa deorsum, tales paraplectico modo necat.

378. Sputa ex angina subarida, crebra, cum tussi & lateris dolore educta, mortifera. Quin etiam quæ inter potandum per tussim rejiciuntur, quæque difficulter diglutiuntur, malum portendunt.

Titulus 17.

De Pleuritide & Peripneumonia.

379 INter pleuriticos quibus initio variæ (ποικίλαι Dureto) sunt expuitiones (Foesio πέπτυοι, *i. e.* purulentæ) ii tertio moriuntur, aut 5. quos si evaserint, nec dum multo illis sit melius, 7. aut 9. aut 11. incipiunt suppurari.

381. Siccæ pleuritides, & sputi expertes, gravissimæ. Terrificæ autem in quibus dolorifica sursum sunt mala.

[In magna pleuritide salutis desperatio esse solet, si nihil fiat, nihil appareat, quod systrophicæ inflammationis laxitatem adferat, unde remissio fit gravissimorum symptomatum, quæ ab ea inflammatione dum viget, nascuntur. Systrophicæ inflammationis laxitatem adferunt, fomentum, detractio Sanguinis, & libe- Duretus.

liberalis ac libera sputi expurgatio, per quam ipsa pleuritis non rarò αὐτόματος quiescit.]

381. Pleuritides graviores quæ sine divulsionibus, quam quæ cum divulsionibus contingunt.

Duretus. [Σπαράγματα indicant vehementem thoracis motum, validamque facultatis animalis in expectorando sputo contentionem.]

383. Quibus pleuriticis circa initia lingua bile suffusa est, septimo judicantur: Quibus autem tertio aut 4. ad circiter 9.

386. Pleuriticis, dolores & alvum emolliri utile est, sputa colorari, nullos in pectore strepitus fieri, urinam rectè procedere: Eorum contraria difficilia sunt, & sputum dulcescere.

387. Pleuritides biliosæ simul & Sanguineæ, ut plurimum 9. aut 11. judicantur, ac ferè saluti concedunt. Quibus autem pleuriticis, initio quidem dolores sunt mites, quinto aut sexto die ingravescunt, ferè ad 12. perveniunt, raroque servantur. Periclitantur autem potissimum 7. aut 14. quod si bis 7. evaserint, periculo defunguntur.

Duretus. [Sputum rubrum simul & flavum promoveri debet, iis quæ expurgationem juvant, molliendo, leniendo & sputum ciendo, non autem Sanguinis detractione, retrahi & impediri, quod usu venire videmus non sine mærore & nemesi, ab istis pragmaticis vulgo dictis, qui omnem pleuritidis curationem exigunt in Sanguinis detractione sæpiùs iterata, quamdiu pleuriticus hujusmodi sputa expurgat cum spe salutis prædivite. O homines reipublicæ calamitosos, atque funestos! Ipsam pleuritidem, quæ sua sponte nullius operis indigens, cum tali sputo quiesceret, ex eventu reddunt mortiferam.]

388. Quibuscunque pleuriticis multum in pectore sputum perstrepit, unaque facies plena mæroris, & oculus ictericius & caliginosus, moriuntur.

Duretus. [Firmiora sunt argumenta discessionis vitæ aut morbi, quæ ducuntur è signis, quam è symptomatis.]

389. Qui è pleuriticis facti sunt purulenti, 40. diebus à rupta vomica expurgantur.

Duretus ad 390. [Sanè in pleuritide, & peripneumonia sputum flavo exactè permixtum, quodque citam & facilem habet anacatharsin, recreat medicum, & consolatur spe certa salutis: Ac tum juvat Medicum spei plenum videre, celerem multum atque fidelem, alacriter, & vultu sereno, Medicinam pleuritico facientem.]

Duretus ad 394. [Hippocrates Author est auspicandam curationem à Sanguinis detractione, quotiescunque duorum remediorum solemnium, purgationis dico & phlebotomiæ, necessarius usus incidit.]

397. Peripneumonia pleuritidi succedens, tutior est primigenia (potiùs gravior.)

389. Exteriora & densa corpora celerius à pleuritide & peripneumonia intereunt, quam quæ in otio conflictantur.

399. In morbis pulmonis coryzas, (id est catarrhos ferinos) & sternutamenta præcessisse, aut consequi, calamitosum. In reliquis verò morbis (maxime exitialibus) adjumentum adferunt sternutamenta.

400. In pulmonis inflammationibus, si lingua tota alba fiat, ac aspera, ambæ pulmonis partes inflammatione vexantur, quibus vero dimidiata lingua, qua parte id apparet, inflammatio affligit. Et quibus ad unam claviculam dolor fit, his superna pulmonis ala una ægrotat: Quibus verò ad ambas claviculas dolor extenditur, ambæ supernæ pulmonis alæ ægrotant. Quibus ad mediam costam, media. Quibus ad discriminationem (i. e. Ad septum transversum) inferna.

Duretus ad 402. [Magna sæpè incidit signorum controversia, cum alia Medicum spe con-

consolantur salutis, alia verò metu exterrent interitus. Ac tum difficillima est tecmarseos ineundæ ratio, ad prædicendum certò quid eventurum sit. Sed ea sic ineunda ex Doctrina *Hippocratis*, ac primum τεκμήρια, *i. e.* signa syllogistica plus conferre ad tecmarsin, quam τὰ εἰκότα *i.e.* verisimilia. Deinde τὰ ὁμοειδῆ *i.e.* quæ sunt ejusdem speciei, & inter se consocialia, majorem habere vim, quam ἑτερογενῆ, *i. e.* dissentanea, quæ sunt alteriùs speciei. Postremò certa comparatur τεκμάρσις, ad vitæ quidem præsagium, si cum remissione τῶν παθογνωμονικῶν, appareant commoda epiphænomena, ut in pleuritide mitescente, sputum flavo permixtum citò & copiosè editum: Interitus autem, si pathognomonica signa prægrandia, nimis opprimendo accessionem adjungant eorum, quæ à propagatione morbi epigenomena nominantur; indeque faciant epiphænomena prava, quæ principatum obtinent in prædicendo de morbis acutis.]

403. Qui futuri sunt purulenti, primum quidem expuunt salsa, mox dulciora.

404. Quibus in pulmone tubercula φύματα fiunt, (empyema Dureto) ii 40. diebus à ruptione pus expurgant, quos si superent, ut plurimum tabidi fiunt.

405. In lateris dolore, substillum Sanguinis è naribus grave malum.

406. Quibus purulentis mitiora sunt omnia, si posteà pus edunt fædi odoris, iis recidiva mortifera.

408. Quicunque spumantem expuunt Sanguinem, dextroque laborant hypochondrio, à jecore spuunt. Multique intereunt.

409. Quibus concutiendo, pus editur cænosum & fædi odoris, ut plurimum moriuntur.

410. Quibus à pure coloratur specillum μήλη tanquam ab igne, maximam illi partem intereunt.

414. Raucitas cum tussi & alvo liquida, pus educit.

415. Quibus in peripneumonia, urinæ circa initia crassæ, mox ante 4. diem tenues fiunt, mortiferum.

417. Pectora rubris maculis supersparsa, talibus mortem subesse testantur.

419. Quæ ob puris intrò collectionem, febres intermittunt, in his magna ex parte ægri tenuibus sudoribus diffluunt.

422. Qui perhorrescunt crebrò, ad suppurationem deveniunt, quin etiam febris talium, ipsos ad suppurationem ducit.

427. Sanguinem expuentes juvat esse febris expertes, ac tussire leviter atque dolere; ipsum verò sputum ad dies bis 7. crassescere (malè tenuari) sed febricitare multum, itemque tussire, atque dolere, tum Sanguinem subinde novum expuere, calamitosum.

428. Quibus intumuit latus, atque incaluit, si cum in oppositam partem decumbunt, grave quippiam suspensum esse videatur, pus ab una parte collectum est.

429. Empyicis à pulmone pus duci per alvum, lethale.

430. Vulnere in thoracem accepto, si quidem externa vulneris pars sanitatem receperit, interna verò nequaquam, suppurationis periculum impendet, & quibus tenera est intus cicatrix, disrumpitur facilè.

Titulus 18.

De Phthisi.

433. QUi Sanguinem vomunt (*i.e.* pleno ore profundunt) spumantem, omnique dolore carent sub diaphragmate, à pulmone vomunt. Et quibus in ipso rupta est magna vena, & multum illi vomunt, & periculosè admodum: Quibus verò minor, minus rejiciunt, & securiores sunt. *Apho. 13. Sect. 5.*

434. E phthisicis quibus ad ignem sputum olet graviter, ac tum capilli fluunt è capite, moriuntur. *Aph. 11. Sect. 5.*

435.

435. Tabidis in aquam marinam expuentibus, si pus fundum petit, celerem perniciem denunciat. Sit autem marina aqua in æneo vase.

Aphor. 11. Sect. 5. 436. E phthisicis quibus defluunt capilli è capite, pereunt à diarrhæa, & quibus phthisicis diarrhæa incidit, moriuntur.

437. Quæ phthisicis accidit sputorum suppressio, dementiam infert nugacem. His hæmorrhoidem spes est apparituram.

438. In metu sunt maximo phthises, quæ ex ruptione venarum crassarum, & à catarrho è capite contingunt.

Aphor. 9. sect. 5. 439. Inter ætates illæ demum ostentant periculum phthisis, quæ sunt ab anno 18. ad 35.

442. Hypochondriorum meteorismus, cum cæteros malè habet, tum verò eos pessimè, quos phthisis exercet.

433. Qui ex longa phthisi consumpti sunt, & desperati, nonnullis antè finem vitæ rigor cietur.

Titulus 19.

De Hepaticis.

447. IN Hepatico mala est colliquatio cum raucitate, idque cum alias, tum si tussicula sit.

448. Circa hepar dolentes, cardialgici, veternosi, perhorrescentes, alvo turbata, macri, ciborum fastidiosi, sudatiunculis crebri, purulenta per alvum profundunt (& ita moriuntur.)

Aph. 40. sect. 6. & 52. sect. 7. 449. Quibus jecur derepentè vehementer dolet, iis febris succedens remedio est.

451. Quibus inusto hepate, velut amurca prodit, funestum.

Titulus 20.

De Hydrope.

453. IN sicco Hydrope stranguria prava est, ac prava quoque urina quæ hypostasin habet exiguam.

455. In biliosis alvus turbata, quæ pauca exhibet similia genituræ, atque mucosa, doloremque ad imum ventrem inferentia, nec urinæ faciles in meiendo, ex talibus desinunt in Hydropem.

456. Si cui aquoso, cum febre urina pauca sit, atque turbida, perniciosum.

457. Ineunte Hydrope, si aquosa incidat diarrhæa cruditatis expers, morbum solvit.

458. Denunciato jam sicco Hydrope, si tormina sint, circa tenue intestinum, ingens malum.

459. Quæ ex Hydropicis veniunt epilepsiæ, mortiferæ.

460. Hydrops qui Medicinæ concedit, ac revenit, desperatus.

461. Qui secundum venas Hydropici sunt (*i. e.* leucophlegmatici) prorupta in alvum aqua (indeque diarrhæa suborta) sanantur.

Titulus 21.

De Dysenteria.

462. DYsenteria quæ intempestivè sistitur, abscessum facit, vel in lateribus, vel visceribus, aut in articulis: Ac forte quidem biliosa in articulis, Sanguinea verò in lateribus & visceribus abscessum facit.

463. Dysenteria laborantibus vomitio biliosa initio, grave malum.

464. Quibus è Dysenteria sæva itur ad puriformia, qui superstat humor multum albus erit, & multus.

465. Dejectiones Dysentericæ, quæ rubris, limosis, cumulatè ducuntur, si cum facie rutila & saturo rubore suffusa quiescant, insania est in metu.

466. Dysenteria lienosis non longa quidem, utilis: Longa verò pestifera. Nam quiescente illa, si vel Hydropes veniant, vel etiam lienteria, mortiferum.

Titulus 22.

De Lienteria.

467. IN Lientericis, cum feris alvinis, dolores ex intestinorum cruciatu soluti, articulorum partes attollunt, ac ex hujusmodi tenues squammæ cum rubore & pustulis fiunt: Ii post multos ac tenues sudores, velut acceptis ex flagris vibicibus, rubescunt.

468. Quos longa exercet Lienteria cum feris (*i. e.* ascaridibus, alii sævissimis ulceribus) torminibus & doloribus, cum hæc quieverint, intumescunt. His superrigere malo est.

469. Lienterica, quæ cum spiratione difficili, & lateris vellicatione conjuncta sunt, transeunt in Phthisin.

470. Ileosis vomere & obsurdescere malo est.

Titulus 23.

De morbis Vesicæ.

472. CAlculosi ea figura siti, ut ne calculus procidat in urinæ ductum, facilius illi meiunt.

[Temeraria est omnis Medicina, pestifera & sæpè mortifera, quæ frangendo vesicæ calculo adhibetur. Cui profuerit, vidi adhuc neminem: permultos autem, quibus exitio illa fuit. Sed unicum illud remedium calculosi, quod in sectione positum est, tam præceps est, ut sæpè in incerto sit Medico, quid agendum; ægro flagitante & implorante auxilium.] *Duretus.*

473. At quibus tuberculum est circa vesicam, quod exhibet Dysuriam, quovis illi modo sint collocati, torquentur: Sanatio hujus fit pure prorupto.

474. Quibus urina clam illabitur ad pudendum, exolvuntur desperati.

475. Stranguriæ ileus superveniens septimo die perimit, nisi oborta febre, urina fluxerit cumulatè.

Titulus 24.

De Apoplexia, paralysi & paraplegia.

476. TOrpores & stupores præter consuetudinem evenientes futura denunciant apoplectica.

477. Qui à vulnere (præsertim capitis) sunt impotentes corporis (*i. e.* in movendo pigres, & hebetes in sentiendo) exorta febre rigoris experte, servantur: Non exorta verò fiunt apoplectici, partim dextra, partim sinistra.

478. Quæ apoplecticis veniunt hæmorrhoides, salutares, refrigerationes verò & torpores malum denunciant.

479. In apoplecticis ex magna spirandi molestia subortus sudor, mortem adfert. In his rursus, si febris accedat solutio contingit.

[Ultima pars hujus prognoseos non est *Hippocraticæ* veritatis.] *Duretus.*

480. Apoplexia repentè oborta, solubilis, adveniente febre lenta, mortifera est.

[Frustra ciendo humorem morbificum, quicquid enim humorem ciet, neque dissipat, neque exhaurit, oppressionem infert majorem, & gravioribus malis auget ægrotum.] *Duretus.*

Titulus 25.

De Melancholia & Mania.

483. QUibus (Melancholicis) à metu febris vacuo (vel cum refrigeratione) ad furorem egressio est, id febres cum sudoribus & somni arctiores nec turbulenti exolvunt.

486. Quæ cum silentio sunt mentis emotiones (ἐκστάσιες) inquietæ, oculos circum agentes, ac spiritum sublime intrò vel foras ducentes, mortiferæ; sed tamen diuturnas inferunt paraplegias, quin etiam furiosi evadunt hoc modo affecti. Quibus autem alvo turbata exacerbatio est, iis ferè sub crisin nigra ducuntur.

Titulus 27.

De Phymate & Phlebotomia.

491. DOlores qui latus invadunt in febribus (meliùs sine febribus) æqualiterque ibi sine signis subsistunt, phlebotomia offendit. Ac si quem teneat cibi fastidium, & si quis habeat tumidum hypochondrium; tum quibus perfrigeratio est cum torpore, non sine febre, Sanguinem detraxisse nocet. Nam cum sibi mitius esse putant, intereunt.

Titulus 28.

De Prognostico omnibus totius corporis morbis communi.

HUnc titulum supra repete in libro prognosticorum, ex quo totus desumitur.

Titulus 29.

De Pertusionibus Capitis.

498. QUibuscunque tempora præciduntur, convulsio incidit è diverso partis præcisæ.

499. Quibus concussum est cerebrum, doluitque percussis aut lapsis, continuò voce capti, nec vident, nec audiunt, ac ferè moriuntur.

500. Quibus cerebrum vulneratur, iis ut plurimum febris & bilis vomitio incidit, & corporis apoplexia. Tales autem sunt desperati.

501. Ossium capitis fracturæ cognitu difficillimæ quæ circa suturas fiunt. Fiunt autem potissimum gravibus ac rotundis telis, tum ex adverso illatis, non ex plano. At ossa de quibus fissa sunt nec ne ambigitur, sic discernas, si utraque bucca mandendum exhibueris caulem asphodeli, vel ferulam, atque animum advertere jusseris, num ipsi os aliquod strepere videatur; confracta namque strepere videntur. Sed procedente tempore fissa quidem (ἐῤῥωγότα; Dureto rima occulta) septimo die, tum 14, tum alias quoque sui significationem edunt. Nam & caro (i.e. pericranium) ab osse abscedit, aut os livescit; dolores item ichorum diffluentium excitantur, eaque jam remediis ægrè cedunt.

Titulus 30.

De Vulneribus & Fistulis.

502. QUibus omentum procidit, ut putrescat necesse est. *Aph. 58. sect. 6.*

503. Si quod præcisum fuerit tenuium intestinorum, non coalescit. *Aph. 24. sect. 6.*

504. Præcisus nervus, aut quod in gena est tenue, aut præputium, non coalescit. *Aph. 19. Sect. 5.*

505. Si quando in corpore vel os exectum fuerit, vel cartilago, nunquam augetur.

507. Bilis vomitus vulneri succedens, malum denunciat, præcipue in capitis vulneribus.

508. Nervi quicunque crassi (i.e. insignes) vulnus accipiunt, ut plurimum claudos reddunt: Maximè si obliquum vulnus fuerit, ac in musculorum capitibus, præsertim femorum.

509. Interit autem potissimum è vulneribus, si cui vulneratum sit cerebrum, aut spinalis medulla, aut jecur, aut diaphragma, aut cor, aut vesica, aut quædam grandis vena. Moriuntur etiam si in arteriam (asperam scil.) & pulmonem insignes valdè plagæ inflictæ sunt, adeò ut pulmone saucio minor sit expiratio per os, quam illac excidit, ubi est ipsa pertusio. Intereunt verò quibus nervi interiores, sive tenuis aliquis sive crassus vulnus acceperint, si plaga transversa fuerit & magna: Quod si parva & recta, nonnulli periculo eximuntur. Sed illi perraro intereunt, qui sauciantur, ubi nulla est corporis partium prædictarum, vel absint ab iis longissime. *Aph. 18. sect. 6.*

511. Ex fistulis molestissimæ sunt, quæ in partibus cartilagineis & carne

ne vacuis enafcuntur, ibique funt cavæ & cuniculofæ (longè excurrentes) ac fanie diffluunt continenter, tum verò caruncula ipfarum adnafcitur orificio. Sed illæ facilius fanefcunt, quæ in partibus mollibus & carneis, nervoque carentibus oriuntur.

Titulus 31.

De morbis Mulierum.

513. 536. IN Muliebribus, quæ antè partum aquofa prodeunt, malum denunciant.

514. Ora aphthofa in gravidis, bono non funt: Ac forte etiam alvi humectantur.

515. Ex ilibus ad tenue inteftinum migrantes dolores in morbis longis, ex aborfu, neque admodum purgata muliere, perniciem denunciant.

416. Quæ ex partu & abortu copiofa celeriter cum impetu feruntur, fi fubfiftant, moleftiam exhibent. His rigor inimicus eft, & alvi perturbatio, præcipue verò fi laborent ex hypochondrio.

519. Quæ cum fufpirio foras effertur fpiratio, & colliquatio præter rationem; gravidis abortum denunciant.

522. Salutare eft muliebria non cohiberi: Nam inde veniunt epilepfiæ: Quibufdam autem ventris longa profluvia; nonnullis etiam hæmorrhoides.

523. Quæ pariunt facilè, rigore fubinde priùs correptæ, iis à partu reliqua difficillima.

528. Uterinæ duritates in alvo admodum dolorificæ, crudeliter atque citò perniciofæ.

531. Convulfionem folvunt muliebria (*i. e.* menftrua) quæ primum aut ftatim apparent, atque id fine febre.

517. Prorrh. 103. 534. Quæ cum fopore & gravitate incidunt cephalalgiæ gravidis, peffime ipfas habent. His autem fortaffe profuerint quippiam convulfionis adeffe.

538. Antè partus fubinde rigere, & citra dolorem parere, periculum indicat.

541. Horrore fubinde tentatis, laffitudine & capitis gravitate conflictatis, muliebres purgationes erumpunt.

551. Sterilibus vomitio Sanguinis ad concipiendum prodeft.

552. Oculorum caligines crebris apparentibus menfibus folvuntur.

554. Quæ fiunt hyftericis febre vacuis convulfiones, faciles: Sicuti Dorcadi.

555. Quibus à rigore febris eft laboriofa, promoventur muliebria. His dolens cervix hæmorrhagiam ciet.

Titulus 32.

De Vomitibus.

556. MOrtem adfert ruber vomitus, maximèque fi ægrè vomatur. Prorrh. 78.

558. Vomitiones exiguæ biliofæ, malum denunciant; tum verò præcipuè, fi pervigilio conflictentur ægri.

565. Ex finceris vomitibus fingultus malus eft; mala quoque convulfio. Quin etiam idem exiftimandum eft in immodicis purgationibus, quas inferunt pharmaciæ.

566. Qui vomituri funt, priùs illi falivant.

568. In omni fuperflua purgatione, frigus cum fudore exitiale. Tum qui fubinde vomunt & fiticulofi funt, male habent. Qui verò anxietate laborant cum lumborum dolore, iis alvus humectatur.

Titulus 33.

De Sudoribus.

574. QUi una cum febre incidit fudor, fi eft acuta, malus.

[Re-

[Reliqua huc pertinentia ex libro prognostico, petenda.]

Titulus 34.

De Urinis.

575. Sitam dimissionem febris ostendit urina, quæ ex confusa quippiam pingue ostentans aquescit. Quæ autem subrubra est, habetque subrubram hypostasin & lævem, siquidem antè septimum diem (*i. e.* quarto) fuit hujusmodi, septimo die solutionem fore designat. Sin autem post 7, tardiorem aut plane diuturnam. Et quæ quarto die subrubram nubeculam capit, septimo die liberat, si cætera convenienter sint constituta. Tenuis autem & biliosa, ac ne vix quidem exiguam habens hypostasin, tum quæ in melius, modo in pejus mutatur, temporis diuturnitatem postulat. Quod si ista diutius perseverat, aut ad crisin diuturnitas temporis requiratur, periculo non vacat.

576. Aquosa verò & alba in diuturnis morbis perseverans, difficilem & non securam judicationem facit. [Quia in ea cruditatis summa sunt omnia, ita ut vix sperabilis sit pepasmus.]

577. At verò nebulæ in urinis albæ quidem & versus fundum, utiles; rubræ autem & nigræ, lividæ item, difficiles.

578. In acutis morbis periculum denunciat urina biliosa non subrubra, & quæ crassius commolitam farinam refert, albas habens hypostases, & quæ colore ac hypostasi variat, & maximè in rheumatismis è capite. Perniciem etiam præ se fert, quæ ex nigra, in biliosam tenuem transit, & quæ sedimentum habet divulsum.

579. Urinæ derepente præter rationem parum concoctæ, vitiosæ sunt. Atque omnino quicquid præter rationem coctum est in acuto, malum est. Prava autem & illa, quæ ab his prærubra, virulenti quippiam efflorescentis continet. Quæ autem alba funditur & pellucida, mali est ominis, præcipue in phreniticis apparens. Prava est item quæ mox à potu effluit, maximeque pleuriticis & peripneumonicis. Mala est etiam quæ antè rigorem oleosa redditur. Malum est etiam in acutis cum virescentes urinæ sunt, nec in superficie tenus. [Vel nec in colore persistunt.]

580. Pestifera autem est inter urinas, quæ & hypostasin habet nigram, & ipsa quoque est nigra. Sed pueris pestifera est magis aquosa. Perniciosa est omnis urina quæ clam emittitur. Peripneumonicis perniciosa est, quæ initio coctionem habet, verum post quartum diem, tenuis evadit.

581. Pleuriticis urina cruenta, obscura cum varia hypostasi, & indiscreta, ut plurimum intra dies 14. mortem adfert. Sed illud confestim mortiferum est in pleuriticis urinam reddi porraceam cum nigra hypostasi aut furfuracea.

582. Quæ emittitur urina habens pinguem hypostasin, febrem denunciat. (Abire secundum Duretum) cruenta verò circa initia reddita, morbi est longi, at perturbata cum sudore, recidivæ; sicut & alba qualis est jumentorum, cephalalgiæ, pelliculosa autem, convulsionis: Quæ verò sputiformes habent hypostases, aut limosas, rigorem denunciant. Quæ aranearum telis similia quædam habet, colliquationem; quæ in erraticis febribus sunt nigræ nubeculæ, quartanas denunciant. Decolores autem quæ nigra ostentant enæoremata, idque cum vigiliis & perturbata mente, phreniticæ: Cinereæ (vel potiùs lixivio similes) cum dyspnæa sunt hydropificæ.

583. Urina aquosa vel conturbata friabili asperitate, liquidam fore alvum denunciat. Quæ verò admodum tenuis spissa evadit, fortasse erupturum sudorem indicat; jam autem erupisse, quæ spumam in se ipsam insidentem habet.

585. Urina quæ utilem habet hypostasin, & mox non habet, laborem & mutationem ostendit: Quæ autem perturbata, hypostasin habet, residens, rigorem circa crisin denunciat, fortasse etiam transitum in tertianam aut quartanam.

586. In pleuriticis, urina subrubra, quæ hypostasin habet levem, securam crisin denunciat. Subviridis autem (vel aliquantulum pallida) & florida cui est alba hypostasis, citam quoque crisin ostendit. Sed admodum rubra & florida, quæ viridem (pallidam) habet hypostasin, lævem, exactam, longi & valdè turbulenti est morbi, in alium transeuntis, non tamen funesti. Aquosa verò & alba quæ similem crassioris farinæ hypostasin rubram habet, dolorem & periculum denunciat: At quæ viridis (pallida rubram & instar crassioris farinæ hypostasin habet, longi, & periculosi est morbi.

Prorrh. 120. 588. Vesica intercepta quippiam habet convulsificum, idque cum alias, tum si accesserit cephalalgia; quæ in his torpide exolvuntur, difficilia sunt, non tamen mortifera. Ac forte etiam aliquantulum decipiunt.

589. Renum repentè dolor obortus, cum urina suppressa, lapillos, aut crassam urinam meiendo reddendam ostendit.

592. In biliosis (Duretus in Ileosis) urina intercepta citam mortem adfert.

593. Urina in febre densitatem habens divulsam, morbi reversionem, aut sudorem portendit.

594. In longis febribus, exiguis & erraticis, urinæ tenues meiendo emissæ, lienosæ.

595. In febre interdum varias reddi urinas, longi est morbi.

597. Quibus urinæ paucæ & grumosæ, febre non carentibus, tenuium copia ex his emissa prodest. Tales autem emittuntur ab initio, vel citò habent hypostasin.

598. Quibus urina citò hypostasin habet, celeriter illi judicantur.

599. Epilepticis, urinæ præter morem tenues & crudæ, si repletio nulla adsit, de instanti casu admonent. Idque cum alias, tum si ad acromium, cervicem aut dorsum, dolor & tensio urget. Vel corporis obrepit stupor, vel perturbata insomnia obversantur.

600. Quæ parva copia apparent, veluti stillæ Sanguinis, urinæ, vomitiones, & dejectiones, malum denunciant: Pessimum verò si exiguis intervallis sese consequantur.

Titulus 35.

De Dejectionibus.

603. UBi alvus modicè intercepta, nigra stercoribus caprarum similia, nec nisi coacta demittit, hoc casu nasus erumpens, malo est.

604. Glutinosa, sincera & alba dejectio, prava est: Prava item quæ multum est fermentata, & aliquantulum pituitosa: Prava etiam cum ex his quæ concreta feruntur, quod subsidet, aliquantulum livescit, purulentum ac biliosum est.

605. Sanguis splendidus alvo per secessum rejectus, malo est, præsertim si dolor aliquis adsit.

606. Spumans dejectio eximiè biliosa (aut circumfusa bile) prava: Tum inde fiunt icterici.

608. Prava est purulenta & Sanguinis atri dejectio, cum febre & alias. Prava quoque varia & abundè colorata dejectio, & tanto pejor, quo colore formidanda magis, secus in pharmacia; tum namque periculo vacat, copia non exuperans. Aph. 21. sect. 4.

[Nulla quæ sua sponte movetur Sanguinis atri dejectio, in bonis ducenda; semper omnino pestifera est ac cita morte non rarò funesta. Nam qui à morbo emacruerunt, cum nigra dejecerint, postridie moriuntur. Sed mirum illud, ac pene dixerim miraculo apponendum, quod hæmorrhoicus ater Sanguis tot commodis beat Duretus Aph. 23. Sect. 4.

beat ægrotum, & idem dejectus augeat multis damnis, tantumque periculo vitæ adjiciat, ut cita inde mors veniat. Tum illud etiam subit mirari, quod nigra dejectio sponte ducta, periculo & maleficio est apponenda; sperabili autem saluti ac beneficio, quam movet pharmacia convenienter præscripta.]

611. Liquida dejectio in sopore & torpore detentis, pessima esse solet. Lethale etiam est, multum Sanguinem grumosum ex alvo effluere, itemque candidum & liquidum excrementum cum alvi tumore.

615. Exactè candicans dejectio in febre, non est judicii fausti.

616. Alvus perturbata, ut pauca sæpissimè subducat, distendit buccas, rubores etiam faciei delet.

617. Stercoracea cum tensione dejectio, laborem alvi denunciat, at pituitosa facta protinus cum oris ventriculi dolore, dysenteriam fortè & lumborum dolorem. His distenta alvus, quæ coacta & ægrè liquida reddit, ocyusque intumescit, habet aliquid convulsorium, iisdem novus subinde rigor, periculum creat.

618. Qui nigra egerunt, ii tenuibus & frigidis sudoribus diffluunt. (Qui sunt mortis rudimenta.)

619. Alvus initio perturbata cum paucis urinis, labentibus inde diebus facta siccior, cum urinis tenuibus (crudis) & copiosis, abscessum in articulos prævidendum exhibet. (Si frigida causa est, calida aures petit.)

620. Frequentes desidendi labores, rigores adferunt: Et quibus alvi excrementum vitiosum est, id maximam molestiam exhibet, si quarto die initium fecerit.

621. Frequentes & ex parvis intervallis desidendi labores, aliquantulum viscida excernentes, cum paucis stercoraceis, hypochondrii & lateris dolore, icterum prænunciant. Animadvertendum autem, num ex istorum suppressione, ii cum virore pallescant. Eos verò etiam existimo Sanguinem profundere: Hos quoque lumborum dolores affligunt, & his Sanguinem profundentibus, Sanguis splendidus prodit. Cum sopore & capitis dolore subinde incalescere, perniciem denunciat.

625. Squalida cutis malè affectæ alvi index est. In his prærubræ carunculæ purulentæ ferè ex alvo prodeunt.

627. Biliosas alvi dejectiones surditas, & surditatem biliosa alvi dejectio sedat. *Aph. 28. & 60. Sect. 4.*

629. Virium exolutio dolorem solvens, alvum maximè humectam reddit.

630. Quæ circa sedem cum dolore suppurant, alvum conturbant.

631. Exitialis est dejectio pinguis & nigra, ac livida cum odoris gravitate, item biliosa simile quiddam lentium aut cicerum lomento continens, aut veluti florulentos Sanguinis grumos, & infantium egestionem odore referens, ac varia, eademque diu perseverans; talis etiam fuerit cruenta, strigmentosa, biliosa, nigra, viridis, & simul & per vices excreta. Exitiosa quoque quæcunque prodeundo sensum ægri fallit.

638. Si cui, post diuturnum alvi profluvium, biliosa vomenti & cibos aversanti, sudor effluit multus, repente interimit.

639. Ab assumpto medicamento, si tum in ipso purgationis fluxu, tum posteà, Sanguis liquidus confestim exit, malum.

645. Lingua tremula, nonnullis signum est alvi proruptura.

647. In humecta alvo, perfrigeratio cum sudore, mala.

648. Qui è gingivis, alvo liquida, Sanguis effluit, lethalis.

649. Dejectio pura cum sudore, febrem exolvit.

SECTIO TERTIA.

Τὰ φυσικὰ καὶ Αἰτιολογικά.

De Natura Hominis.

Περὶ φύσιος ἀνθρώπου.

Si unum esset homo, nunquam doleret, non enim quicquam esset ex quo doleret, si unum existeret. Quin etiam si doleret, necessarium foret, etiam huic unicum tantum remedium esse. At nunc plura sunt, siquidem multa insunt in corpore, quæ cum mutuò inter se præter naturam calescunt & refrigerantur, siccanturque & humectantur, morbos pariunt. Ita ut plurimæ morborum ideæ sunt, unde & varia eorum medela.

Corpus hominis continet in se Sanguinem, pituitam, & geminam bilem, nimirum flavam & nigram, ex quibus corporis ipsius natura constat; & per quæ ægrotat ac sanum est. Sanitate tum maximè fruitur, quando hæc inter se moderatè affecta fuerint temperie, facultate, & copia, & maximè si optimè mixta fuerint. Ægrotat verò vehementer, quoties horum aliquod, aut parcius, aut copiosius fuerit, aut etiam à cæteris divortium fecerit in corpore, neque cum reliquis cunctis commixtum fuerit.

In immodicis purgationibus, sola vacuata bile, nullus unquam mortuus est. Verum epoto medicamento quod bilem ducat, primum sanè quis bilem vomitione refundet, mox etiam pituitam, deinde quoque atram bilem, idque per vim, sub mortem verò etiam Sanguinem purum evomet.

Per hiemem augetur in homine pituita, at vere Sanguis increscit, æstate bilis, autumno verò atra bilis.

Cum hæc ita se habeant, par est, morbos qui augentur hieme, æstate finiri: Et qui æstate augentur, hieme desinere; nisi intra certum dierum circuitum solvantur; quicunque autem morbi vere fiunt, horum discessum, autumno expectare oportet. Quicunque verò autumnales morbi sunt, horum discessum, necesse est vere fieri. Quod si quis morbus hæc tempora transgressus fuerit, eum annuum fore scito.

Hæc quoque nosse oportet, quod morbos quos repletio parit, sanat evacuatio, & qui ex evacuatione oriuntur, repletione curantur, & qui ex immoderato labore fiunt, eos quies sanat, quique ex otio gignuntur, immoderato labore tolluntur. *Aph. 22. sect. 2. De Flatibus.*

Omnino Medicum sua prudentia obviam ire convenit morbis instantibus, & naturis, & anni temporibus, & ætatibus, contentaque solvere, & soluta intendere.

Ubi complures uno morbo, eadem tempestate, vexantur, in id, quod maximè commune est, quoque omnes utimur, potissimum rejicienda causa est: Id autem est quod inspirando trahimus.

In Dorsi & coxendicum doloribus, ex malleolis externis venæ sectiones fieri debent, in lumborum verò & testium doloribus, ex malleolis internis. *Lib. de Ossium natura.*

Probe nosse convenit hominem prima ætate in omni vita esse calidissimum, postrema verò frigidissimum.

De Genitura.

περὶ γονῆς.

Genituram ex toto corpore, & ex solidis, & mollibus partibus, & ex universo totius corporis humido, secerni assevero. Cujus rei istud est argumentum, quod ubi rem veneream exercemus, tantillo emisso imbecilles evadimus. Semen verò è corpore etiam emittit mulier.

In venere exercenda longe minorem, quam vir, voluptatem mulier percipit, vir verò etiam diuturniorem.

Qui juxta aures sectionem experti sunt,

sunt, ii venerem quidem exercent, verum semen paucum, imbecillum, & infæcundum emittunt. Maxima siquidem seminis pars, è capite secundum aures in spinalem medullam fertur.

Humidi 4. sunt species, Sanguis, bilis, aqua & pituita.

Sic autem se res habent mulierum, si quidem cum viris rem habeant, magis sanæ sunt: Sin contra, minus bene habent. Nam & coitu uteri humidiores evadunt, qui si plus æquo siccescant, vehementer contrahuntur, sicque contracti, corpori dolorem afferunt, coitus etiam Sanguinem excalefaciens, & humectans causa est, ut menses facilius profluant, quibus minimè prodeuntibus, morbis obnoxiæ mulieres redduntur.

De Natura Pueri.

περὶ φύσιος παιδίου.

SI genitura ab utroque parente profecta, in mulieris utero permanserit, primum quidem simul permiscetur, condensatur, & calore incrassescit, deinde spiritum concipit, tum quia loco calido existit, tum quia mater spirat. Ubi spiritu repleta fuerit, viam ipse sibi foras facit, qua per mediam genituram exeat; ubi verò via facta, spiritus ille calidus foras erupit, alium rursus frigidum à matre ad se attrahit, idque toto tempore perseverat.

Ubi genitura tota incaluit, & flatu intumuit, ei exteriore parte membrana circumducitur, per quam ad mediam genituram intrò & foras spiritui transitus fit. Equidem genituram 6. diebus in utero retentam & foras prolapsam ipse vidi, & qualis tunc meo judicio visa est, ex eò reliquorum conjecturam facio. Quanam autem ratione istud viderim, enarrabo. Mulieri nobis familiari, perelegans erat fidicina, quæ cum viris conversabatur, & quam minimè decebat gravidam esse, ne viliore loco haberetur. Hæc audierat quæ mulieres inter se narrant, si quando mulier conceptura sit, genituram intus manere, neque foras egredi. Quibus auditis & intellectis, ea semper in animo habuit: Cumque aliquando genituram non exire percepisset, rem ad Dominam detulit, quæ ad me etiam pervenit: Quo audito, ipsa ut in terram desiliret, jussi. Quod cum jam septies fecisset, genitura in terram cum sonitu defluxit. Quam illa videns non sine admiratione spectavit, ego verò qualis erat referam: Ut si quis ovo crudo externam testam undique auferat, in quo, interiore membrana contentus humor pelluceat; ad hunc fere modum se habebat ille liquor, prætereaque ruber erat & rotundus.

Conspiciebantur autem fibræ albæ & tenues, in membrana, cum sanie crassa, & rubra contentæ, & ipsa membrana exteriore parte cruore, adinstar sugillatorum suffusa erat: In cujus medio tenue quiddam extabat, quod mihi umbilicus esse videbatur, & per illum primum respirasse, ex eoque protendebatur membrana tota genituram complectens.

Cum genitura in membrana continetur, spirationem intrò & foras habet, & Sanguine, à Matre in uterum delapso, incrementum accipit.

Caro dum increscit à spiritu discernitur, in eaque simile quodque, ad id quod sibi simile, fertur, densum ad densum, rarum ad rarum, humidum ad humidum; ferturque unumquodque in proprium locum, ad id cum quo cognationem habet, & ex quo etiam ortum est.

Membrorum distinctio in fæmina fit 42. diebus in masculo verò 30. quod longissimum. Ut plurimum enim intrà hoc tempus, vel paulo minus, vel majus ista distingui contingit. Nam & purgatio à partu fit iis, quæ fœminam susceperunt, 42. diebus, quæ verò masculum, 30. Purgationes autem à partu ea de causa mulieribus con-

contingunt, quod primo tempore ad 42. dies in fœmina, in masculo verò ad dies 30. paucissimus Sanguis in Pueri alimentum cedit, ex eo verò ad partum usque tempore, copiosior; ac sanè purgationem in partus purgamentis reddit, & foras exire pro dierum ratione oportet.

Postquam singulis diebus, toto quo diximus tempore, purgatio foras procedit, primò quidem quantum hemina attica una & dimidia, vel paulo plus aut minus pro ejus ratione, dum cesset. Prodit autem velut à victima Sanguis, si benè habeat & benè habitura sit mulier, citòque concrescit.

Nisi à partus purgamentis mulier repurgetur, magno morbo tentabitur, vitæque periculum incurret, nisi quis celeri adhibita curatione, convenientem purgationem promoveat.

Partus purgamenta primis diebus plurima prodeunt, deinde sensim imminuuntur, donec desinant.

Ad masculi motum trium mensium tempus conceditur, fœminæ verò, quatuor. Sic enim ut plurimum contingit. Etsi etiam quidam Pueri antè hoc tempus moventur. Primum autem mas movetur, quod fæmella sit robustior. Cum autem fætus movetur, tunc sanè lac de se significationem Matri exhibet.

Pecora cum uterum gerunt, nisi morbo aliquo laborent, potu ciboque pinguiora evadunt; itidemque mulier, ex eo quod uterus fætu intumescens, fætæ ventrem comprimat, qua compressione, quod in cibo & potu pinguissimum est, foras in omentum & carnem prosilit.

Arbores quæ ex aliorum inoculatione proveniunt, eæ non illarum similem, in quas insitæ sunt, fructum ferunt. Quod hoc modo contingit. Primo quidem oculus germinare incipit, cum alimentum habeat primum quidem ab arbore à qua avulsus est; tum verò ab ea in quam insitus est. Ubi pullularit, tenues ex se radices in arborem demittit, primumque arboris humore, in quam insitus est, fruitur, deinde temporis spatio radices in terram demittit, per eam in quam insitus est, & attracto à terra humore fruitur, indeque alimentum sumit. Ut proinde mirum minimè videri debeat, si insitæ arbores alios fructus proferant, cum è terra vivant.

Puer ubi in utero existit, manibus ad genas adhæret, caputque pedibus proximum habet, neque certò dignoscere queas etiamsi Puerum in utero videas; utrum caput sursum an deorsum vergat.

Quando mulieri partus instat, tum se movente Puero, & manibus ac pedibus se jactante, membranam quandam abrumpi contingit. Qua rupta, cæteræ imbecilliores fiunt, primumque rumpuntur quæ illam contingunt, deinde postrema. Ruptis autem membranis, fætus vinculo exolvitur, & agitatus foras prodit. Cum verò Puer prodit, utero dilatato, qui mollis est, vi sibi viam aperit, & in caput fertur, si secundum naturam exierit.

Quamdiu autem in uteris manet (fætus) validior semper evadit, dum membranas decimo mense perrumpat, quando Matri partus instat. Quod si vis quædam Puero contingat, etiam antè præfinitum tempus foras prodit: Quin etiam si alimento à Matre priùs destituatur, sic quoque antè tempus partio ingruit. At verò si quæ ultra decem menses utero gestare sibi visæ sunt (quod jam sæpe audivi) sibi ipsis imponunt. Cur autem non longiore quam 10. mensium spatio, fætum utero gestari contingat, referam. Post exactos 10. menses, ubi fætus grandior est, alimentum & incrementum, quod à matre demittitur, non ampliùs puero sufficere potest: Quod in Sanguine enim dulcissimum est, ad se attrahit, simulque aliquantula lactis portione fruitur.

Quæ cum ipsi pauciora sint, puerque jam plenior factus, plus alimenti

quam

quam adsit, requirat, ipse se jactans, membranas disrumpit.

Procreatur avis ex ovi luteo, alimentum verò & incrementum, quod in ovo est candidum. Quod omnibus qui animum adverterint conspicuum esse potest. Cum autem alimentum ex ovo pullo deficit, neque satis ei suppetit unde vivat, copiosius alimentum postulans, vehementer movetur in ovo, & membranæ circumcirca disrumpuntur. Et ubi avis pullum vehementer moveri senserit, putamen tundendo excavans, ipsum excludit. Atque hæc intrà dies 20. contingere solent, idque ita se habere manifestum est. Nam ubi volucris ovi testam contundendo excavarit, nihil penitus humoris quod alicujus sit momenti in ea inest, quod totus in pullum absumptus sit.

Si quis ova 20. aut plura gallinis duabus aut pluribus, ut excludantur, supponat, & singulis diebus à secundo exorsus, ad ultimum usque quo ovi putamen detrahetur, subtrahat, frangat, & diligenter inspiciat, is eo, quo dixi, modo, omnia se habere deprehendet; si modo avis naturam cum humana conferre licet. Ex umbilico enim membranas portendi, aliaque omnia quæ de Puero dicta sunt, eodem prorsus se habere modo, in ovo gallinaceo comperies.

De Carnibus seu de Principiis.

Περὶ σαρκῶν vel ἀρχῶν.

QUod calidum vocamus, id mihi immortale esse videtur, cunctaque intelligere, videre, & audire, sentireque omnia, tum præsentia tum futura: Duæ sunt à corde venæ cavæ & hæc quidem arteria, illa vero vena cava nominatur. Arteria calidi plus continet quam vena cava, & spiritus penus est.

Puer dum in utero est, compressis labris ex Matris utero, tum alimentum sugit, tum etiam spiritum, qui in Puero calidissimus est, Matre respirante, in cor attrahit. Quod si quis roget, unde quis hoc sciat, quod puer in utero trahat & sugat: Huic ita respondendum, pueri nascuntur stercus in intestinis habentes, & quam primum nati fuerint, tum homines, tum pecora, ilico alvum deponunt; atqui nullum haberent stercus, nisi in utero suxissent, imo neque mammam ilico ut natum est animal sugere nosset, si non in utero suxisset.

Hominibus plerisque quarto septenario annorum duo dentes enascuntur, qui moderatores nominantur (σωφρονιστῆρες.)

Genitura intra 7. dies habet quæcunque ex corpore ei accedere necesse est; ut multoties vidi. Ea enim in aquam conjecta, si acuratius inspexeris, membra omnia habere deprehendes, & oculorum regiones, & aures & brachia; quin & manuum digiti, & crura, & pedes, & pedum digiti, & pudendum, & reliquum totum corpus in conspicuo est.

Mulier ubi concepit, statim inhorrescit, & incalescit, ac dentibus stridet, & articulum reliquumque corpus convulsio prehendit, & uterum torpor.

Puer 7. mense natus, certa ratione in lucem prodit & vitalis est. Octavo autem mense natus nullus unquam vixit. Novem autem mensium & decem dierum fætus editus, & vitalis est, numerumque ad hebdomadas exactè respondentem habet. Quatuor nempe decades hebdomadarum dies sunt 280. hebdomadarum autem decuriam dies 70. constituunt. At 7. mense editus partus, tres hebdomadarum decurias obtinet, quæ faciunt dies 210. forte quis mirabitur fætum 7. mense nasci, atque id quidem certè & sæpius vidi. Quod si quis volet, id facile deprehendet, obstetrices quæ parturientibus præsunt adeundo, & percontando.

De

De Septimestri Partu.

Περὶ ἑπταμήνου.

SEptimestres nascuntur diebus centum & octoginta duobus, & insuper addita quadam diei particula.

Ex his qui septimo mense nati sunt, supersunt quidam, licet ex multis pauci.

Mulieribus de partu fides habenda est; quæ semper proferunt & affirmant, 7. mense, & 8, & 9, & 10, & 11, partus in lucem prodire, & ex his octavo mense natos minimè superesse.

Pueris ubi 7. menses attigerunt, tum alia eximia in corporibus fiunt, tum eò tempore dentes apparere incipiunt.

De Octimestri Partu.

Περὶ ὀκταμήνου.

QUod ad partum qui octavo mense editur, attinet, fieri non posse assevero, ut duas continenter consequentes afflictiones Pueri perferant. Ideoque eos qui octavo mense nascuntur, minimè superesse. Hic etenim accidit, ut ea quæ in utero est, & ea quæ in partu fit afflictione, consequenter laborent. Propterea eorum qui octavo mense eduntur, nullus est superstes. Decimestres nuncupatos 7. dierum quadragenariis potissimum, in lucem edi sentio. Perfectissimus fætus est primis quadraginta diebus.

De Superfætatione.

Περὶ ἐπικυήσιος.

CUm fætus mortuus fuerit, tum aliis signis conjicere licet, tum etiam jubere oportet, ut modo quidem dextrum in latus jaceat, modo etiam in sinistrum convertatur; dilabitur enim fætus in utero, quocunque se vertat mulier, velut saxum, aut aliud quidpiam, si mortuus fuerit, & pectinem frigidum mulier habet.

Si parturienti, antè fætum multus sanguinolentus citra dolorem fluxus contingat, periculum est, ne fætus mortuus exeat, aut minimè vitalis edatur.

Mulier prægnans si venerem non exerceat, partu faciliùs liberabitur.

Prægnantem mulierem vel oculi retracti & caviores redditi tibi indicabunt, & oculorum candidum albedinem nativam non habens, sed lividius.

Prægnantibus si terra aut carbones in cibum expetuntur, eaque edant, in fætus capite, ubi in lucem editus fuerit, horum signum apparet.

Mulier quæ præter naturam crassa & pinguis evasit, & pituita repleta, eò tempore non concipit, quæ verò sua natura talis est, horum gratia concipiet, nisi aliud quid impediat.

Quæ citò concipiebat, si concipere desinat, bis in anno manuum & crurum venam sibi secari jubeat.

Si cui dolores in coxendice, aut in capite, aut in manibus, aut aliqua alia corporis parte fuerint, cum verò prægnans est, desinunt, conceptu autem ab utero exoluto, rursum insunt, odorata & bibere, & ad uteri os apponere conducit.

Lib. περὶ ἀφορῶν.

Si noscat mulier se genituram suscepisse, tunc ne virum adeat, sed quiescat: Id autem cognoscet, si quidem vir se semen emisisse dicat, mulier verò præ siccitate ignoret. Sin uterus genituram ad pudenda remiserit, & mulier humecta evadat, rursus cum viro concumbat, quoad concipiat.

Lib. περὶ ἀφορῶν.

Mulier quæ concipit quidem, fætus autem bimestres perdit, eo exacto tempore, neque priùs neque poste-

sterius, idque bis aut ter illi contigit, quin etiam si trimestres, aut quadrimestres, aut etiam majores fætus ad eundem istum modum perdat, his uteri in majorem amplitudinem non amplius increscunt.

Lib. περὶ ἀφορῶν.

Vernum tempus ad conceptum maximè accomodatum.

Virgini, si menses suo tempore non appareant, multum & febricitat, & dolet, sitit, esurit, vomit, insania vexatur, & rursus ad mentem venit.

De Dentitione.

Περὶ ὀδοντοφυΐας.

EX lactentibus qui urinam multam reddunt, minimè per annum durant.

Quibus alvus multum fertur, si benè concoquunt, ii melius habent.

Quibus cum dentes erumpunt, alvus crebrius demittit, minus convulsione tentantur, quam quibus sic raró alvus subducitur.

Quibus in dentitione febris acuta accedit, ii raró convulsionibus tentantur: Qui cum dentitione benè habito corpore permanent, gravi somno premuntur, periculum est ne eos convulsio prehendat.

Quibus hieme dentes erumpunt, si cætera similiter se habeant, ii melius degunt.

Non omnes dentibus erumpentibus convulsione tentati, moriuntur, plerique etiam servantur.

Qui cum tussi dentiunt, iis tardius dentes erumpunt, in ipsa autem punctione, magis extenuantur.

De Corde.

Περὶ καρδίης.

HUmiditatem cor tantam habet quanta maximè ad æstuantis medelam satis fit.

Cor musculus est validus admodum, duos discretos habens in uno amictu ventriculos, utrinque quidem unum, qui nullo modo inter se sunt similes.

Mens humana in sinistro ventriculo à natura insita est. Et reliquæ animæ imperat.

De Glandulis.

Περὶ ἀδένων.

CErebrum ipsum quasi Glandula est. De capite fluxiones velut secretione contingunt, per aures secundum naturam, per oculos, per nares, tres numero. Aliæ per palatum in fauces, in gulam, aliæ per venas in spinalem medullam, in Sanguinem, omnes numero septem; eæ si discedunt, cerebri purgamenta sunt, & nisi discedant; ipsi morbum creant, non secus ac reliquo corpori, si intró & minimè foras discesserint.

De Ossium Natura.

Περὶ ὀστέων φύσιος.

DAnda est opera, ut quam maximè procul à locis in quibus dolores fieri, & Sanguis colligi solet, venæ sectiones faciamus. Ad hunc enim modum continget minimè magna repentè mutatio, & translata consuetudine efficiet, ut ne amplius ad eundem locum coeat. Ossa corpori firmitatem, rectitudinem, ac formam præbent, nervi veró flexionem, contractionem & distentionem; carnes autem, & cutis omnium colligationem ac connexionem. Venæ per corpus diffusæ, spiritum, fluxionem & motum exhibent, ab una multas propagines emittentes. Atque hæc una unde exordium sumat, & ubi desinat, non satis mihi compertum est; circulo enim facto principium non invenias.

De Aere locis & Aquis.

Περὶ ἀέρων, ὑδάτων, τόπων.

QUi artem Medicam recta investigatione consequi volet, is primum quidem anni tempora in considerationem adhibere debet, quid horum quodque possit. Deinde verò ventos tum calidos, tum frigidos, præcipuè quidem eos, qui omnibus sunt communes, ac deinceps eos qui cuique regioni sunt familiares. Quin etiam aquarum facultates animo reputare oportet. Quemadmodum enim gustu & pondere, ita & facultate, singulæ plurimum differunt. Terra etiam ipsa inspicienda, nuda ne sit, & aquis careat, an densa & irrigua, & an cavo loco sita sit & æstuoso, an verò sublimi & frigido. Hominum quoque victus ratio, quanam maximè delectentur, inspicienda, an potui, & cibis & otio dediti, an exercitationibus & laboribus gaudeant, & an edaces sint, & à potu sibi temperent, & ex his singula reputare oportet. Hæc enim, præcipue quidem omnia, aut certè plurima probè qui agnoverit, cum ad urbem sibi ignotam pervenerit, eum neque morbi regioni familiares, neque communium quæ sit natura, latere poterit, ut neque in eorum curatione hæsitare aut aberrare possit.

Qui verò ista rectè cognoverit, is cujusque temporis impendentis, & anni statum prædicere poterit, & quinam morbi tam æstate, quam hieme in Urbe communiter sint grassaturi, tum etiam quinam cuique privatim ex victus mutatione impendere debeant.

Ad artem Medicam Astonomia plurimum confert.

Hieme frigida Homines capita humida & pituita redundantia habere æquum est, & pituita ex capite defluente, eorum alvos crebrò exturbari, eosque ut plurimum habitu corporis esse debiliore, ac neque probè edere nec bibere posse.

Quibus autem capita debilia fuerint, ii nunquam egregii potores erunt, quod eos crapula magis vexet.

Calidæ sunt aquæ, ubi aut ferrum nascitur, aut æs, aut argentum, aut aurum, aut sulphur, aut alumen, aut bitumen, aut nitrum: Hæc enim omnia caloris vi proveniunt.

Optimæ sunt aquæ quæ ex profundissimis fontibus proveniunt, maximè verò commendantur, quarum fontes ad solis exortus præsertimque æstivos decurrunt; limpidiores enim, & boni odoris, & leves esse necesse est.

Qui sanus est ac valet, is nullo habito discrimine, semper aquam quæ adest, bibat.

At verò de aquis salsis, propter imperitiam falluntur quidam, quod alvum solvere existimentur, cum maximè alvi dejectionibus repugnent.

Aquæ ex imbribus collectæ levissimæ & dulcissimæ sunt, tenuissimæ, & limpidissimæ. Sol enim quod imprimis in aqua est tenuissimum & levissimum, sursum educit & rapit. Quin etiam ex ipsis hominibus tenuissimum ac levissimum humorem educit; cujus rei maximum est indicium, cum homo vestibus indutus in sole ambulaverit, aut sederit, quascunque enim corporis partes sol aspicit, hæ nullum sudorem emittunt. Sol enim quicquid sudoris compareт, ad se rapit, quæ verò veste conteguntur, hæ exudant, cum verò ad umbram pervenerit, tum corpus æqualiter sudore diffluit.

Pravæ omnes aquæ quæ ex nive & glacie fiunt. Ubi enim semel concreverint, non ampliùs ad pristinam naturam redeunt. Sed quod in his est splendidum & leve & dulce excernitur & evanescit; remanet verò quod turbidissimum & ponderosissimum. Quod hac ratione deprehendas, si enim hiemis tempore vasculum, certa aquæ mensura affusa, sub dio exponere voles, uti maximè congeletur, deindè postridiè in locum calidum dela-

delatum, ubi glacies maximè liquescat, cum soluta fuerit, iterum aquam metiaris, aquam multo pauciorem reperias.

De annis hoc modo consideratione adhibita quis statuat, qualisnam annus futurus sit, numne salubris, an morbosus. Siquidem secundum rationem, in siderum ortu & occasu signa appareant, si per autumnum pluat, & hiems sit moderata, neq; admodum blanda, neque prætermodum frigida, & vere ac æstate aquæ tempestivæ eveniant, sic annum saluberrimum esse, consentaneum est.

Apho. 11. Sect. 3. Quod si hiems sicca fuerit & aquilonia, ver verò pluvium & austrinum, æstatem febribus abundare, & lippitudines inducere necesse est. Ubi enim ab imbribus vernis, & ab austro terra humectata fuerit, & plenior æstus derepente supervenerit, tum à terra madida & calida existente, tum à sole adurente, ardorem conduplicari necesse est, hominum ventribus minimè consistentibus, neque resiccato cerebro. Neque enim ubi ver tale extiterit, fieri potest, quin corpus & caro nimio humore diffluant, ita ut omnibus, ac maximè pituitosis, acutissimæ febres immineant. Mulieribus verò & naturis maximè humidis, dysenterias contingere par est. Ac siquidem sub caniculæ exortum aqua & Hyberna tempestas supervenerit, etesiæque spiraverint, quietis spes est, autumnumque salubrem fore. Alioqui periculum est ne Pueri & mulieres moriantur, minimè verò senes, aut ne qui evaserint in quartanas tandem incidant, & ex quartanis in aquam intercutem.

Aphor. 12. sect. 3. At si hiems quidem austrina, pluviosa & placida fuerit; ver verò aquilonium, siccum & tempestuosum, primum quidem mulieris prægnantes, quibus partus in ver imminet, abortionem facturas est verisimile, quæ verò pepererint, adeo imbecillos ac morbosos fœtus parituras, ut aut statim pereant, aut tenues, debiles & valetudinarii vivant. Atque hæc quidem mulieribus; reliquis verò, dysenterias & lippitudines siccas, nonnullisque defluxiones à capite in pulmonem.

Si verò æstas pluviosa fuerit & austrina, & autumnus similiter, morbosam esse hiemem necesse est, iisque qui pituita abundant, & 40. annum excesserunt, febres ardentes contingere æquum est; biliosis verò, pleuritides & pulmonum inflammationes.

At sicca & aquilonia fuerit, autumnus verò pluvius & austrinus, sub hiemem, capitis dolores, & cerebri siderationes fieri par est, ac præterea raucedines, gravedines, & tusses, & nonnullis quoque tabes. *Apho. sect. 3.*

Quod si aquilonius & siccus fuerit autumnus, ac neque sub arcturum pluviosus, pituitosis, quidem, naturaque humidis, & mulieribus confert, biliosis verò hoc maximè adversum. Admodum enim resiccantur, iisque lippitudines aridæ contingunt, & febres acutæ ac diuturnæ, quibusdam etiam melancholiæ. In bile namque quicquid est humidissimum & aquosissimum consumitur, quod verò crassissimum & accerrimum remanet, quod in Sanguine eadem quoque ratione accidit, unde ii morbi illis contingunt. Pituitosis verò, hæc omnia auxilio sunt. *Aph. 14. sect. 3.*

Præcipuè maximæ anni temporum mutationes observandæ sunt, ut neque Medicamentum purgans lubenter exhibeamus, neq; partes circa ventrem uramus, aut secemus, ante dies 10. aut etiam plures, sufficiunt tamen 10 at maximi periculi plena sunt ambo solstitia, præcipuè æstivum, periculosissima etiam ambo æquinoctia existimantur, maximè verò autumnale. Siderum quoque ortus observandi, præcipuè caniculæ, deinde Arcturi, & Vergiliarum occasus. His enim potissimum die-

diebus, morbi judicationem subeunt, & alii quidem perimunt, alii verò desinunt, aliique omnes in alium statum transeunt.

(Oriuntur Vergiliæ seu Pleiades circa finem Aprilis, & occidunt sub initium Novembris, Arcturus oritur mense Septembri. Hiems durat à Plejadum occasu usque ad æquinoctium vernum, ver à verno æquinoctio ad Plejadum usque exortum. Æstas verò à Plejadum ortu, ad ortum Arcturi. Autumnus deniq; ab ortu Arcturi ad Plejadum occasum.)

De macrocephalis circa Mæotidem paludem degentibus, quemadmodum se habeant, mihi dicendum est. Initio quidem hominum institutum longitudinis capitis causa fuisse videtur. Nunc verò natura etiam ad institutum accedit. Longissima enim habentes capita generosissimos existimant. Hujusmodi est institutum. Cum primum editus est infans, caput ejus adhuc tenellum & molle manibus effingunt, & in longitudinem adolescere cogunt, vinculis & idoneis artibus adhibitis, quibus capitis rotunditas vitietur, & longitudo augeatur. Hoc institutum primum hujusmodi naturæ dedit initium. Successu verò temporis in naturam abiit; ut proinde instituto nil ampliùs opis esset. Semen enim genitale ex omnibus corporis partibus provenit, ex sanis quidem sanum, & ex morbosis morbosum. Si igitur ex calvis calvi gignuntur, & ex distortis ut plurimum distorti, quid prohibet, cur non etiam ex macrocephalo, macrocephalus gignatur.

Cur Asiatici Europæis minus bellicosi existant, & moribus sint lenioribus, anni tempestates in causa sunt, quæ non magnas, tum ad calorem, tum ad frigus, permutationes faciunt, verum similes permanent: Unde neque mens stupore permanet: Unde neque corpus vehementer à suo statu dimovetur. Ex quibus ira exasperari, ac prudentiæ & caloris compotes fieri magis æquum est, quam si eodem semper statu permaneant: Mutationes enim inter omnia, Hominis mentem semper excitant, neque sinunt quiescere. Quas ob causas mihi Asiaticorum genus omni ope destitutum videtur; quibus præterea eorum instituta accedere debent. Multo enim maxima Asiæ pars regum Imperio regitur. Qui verò sui potestatem non habent, neque sui juris sunt, sed Dominis subditi, ii rerum bellicarum nullam curam habent, sed ut ne bellicosi videantur.

Scythæ Carnibus coctis vescuntur, & lacte equino in potu utuntur. Et hippaco (ἱππάκην) i. e. caseo equino victitant. Plerique Scythæ eunuchi fiunt, & evirati, & effæminati evadunt, ex eò, quod ex defluxione ob diuturnas equitationes laborantes, & circa coxendicem claudicantes, sibi ipsis medentur, utramque venam post aures incidendo. Hac enim curatione seipsos perdunt; juxta aures quippe venæ sunt, quæ incisæ sterilitatem inducunt.

De Flatibus.

Περὶ φυσῶν.

Medicus non nisi quæ periculo sunt proxima intuetur, & quæ sunt ingrata contrectat, atq; ex aliorum calamitatibus sibi dolorem conciliat.

Ægrotantes verò artis opera, maximis malis, morbis, laboribus, dolore, & morte, vindicantur. His enim omnibus Medicina manifestam medelam adhibere deprehenditur.

Hujus artis vilia nosse difficile, seria verò facile, ac vilia quidem ipsis Medicis, vulgo autem minimè sunt cognita, cum mentis non corporis opera existant. Obscurissimos & maximè difficiles morbos opinio magis quam ars judicat. Etsi in his plurimum imperitiæ peritia præstat. *Indigna prorsus Hippocr. Sententia.*

Qui morbi causam cognoverit, is uti-

utique ex his quæ in corpore insunt, adepta per contraria morborum cognitione, facilè poterit quæ conferunt offerre. Ipsa enim ars Medica maximè à natura inest.

De natura Hominis. Plenitudinem evacuatio sanat, evacuationem plenitudo, laborem otium, & otium labor. Atque ut uno verbo dicam, contrariorum contraria sunt remedia.

Medicina additio est & substractio, eorum quidem quæ exuperant, Substractio, eorum verò quæ deficiunt, additio. Qui verò istud optimè facit, is optimus Medicus existimandus est, quique plurimum abest ab eo præstando, is plurimum in arte Medica deficere censetur.

Hominum & reliquorum animantium corpora triplici alimento nutriuntur, cibo, potu & spiritu.

Tanta corporibus omnibus spiritus inest necessitas, ut si quis aliis omnibus, & cibis & potionibus abstineat, duos tamen, & tres, vel plures dies possit vitam ducere. At si quis spiritus in corpus vias intercipiat, vel exigua diei parte, homini pereundum fit; adeò necessarius est usus spiritus in corpore.

De Morbo Sacro.

Περὶ ἱερῆς νόσου.

MOrbus hic nihil habet aliis morbis divinius aut sacratius, sed eandem, ex qua reliqui morbi oriuntur, naturam sortitus est. Homines verò ex imperitia, & admiratione ei naturam quandam & causam divinam inesse censuerunt, quod nulla in re reliquorum morborum similis esset.

Hic morbus pituitosis contingit, biliosis verò minimè. Ac originis initium sumit, cum adhuc fætus in utero existit.

Quibus in puerili ætate ulcera in caput, in aures, & reliquum corpus erumpunt, si salivosi mucosique extiterint, ii procedente quidem ætate facillimè degent. Tunc enim pituita, quam in utero repurgari oportuerat, emittitur & purgatur; quique sic purgati fuerint, ferè hoc morbo comitiali minimè corripiuntur. Qui verò puri fuerint, ut neque ulcus ullum habuerint, neque mucus, aut saliva ulla prodierit, periculum est, ne ii hoc morbo corripiantur.

Oves, & præsertim capræ frequentissimè hoc morbo prehenduntur.

Cum inveteraverit morbus, ampliùs curari non potest.

Quibus morbus jam in consuetudinem venit, ii se correptum iri præsentiunt, & hominum conspectum fugiunt, domumque, si propè sit, se conferunt, sin minus, in solitudinem, quo quam paucissimi eos cadentes videant, statimque se contegunt, propter affectionis verecundiam, & non (ut plerique existimant) propter numinis metum.

Oportet Medicum non augere morbum, sed properanter profligare, id quod cuique morbo est maximè adversum, non amicum aut familiare exhibendo.

SECTIO QUARTA.

Continens τὰ διαιτητικά.

De Salubri Victus ratione.

Περὶ διαίτης ὑγιεινῆς.

CRassi qui tenues fieri cupiunt, ii jejuni omnes exercitationes subire, & adhuc ex labore anhelantes, nec dum refrigerati, cibos aggredi debent, priusque vinum bibere dilutum non admodum frigidum. Quin & semel cibus capiendus, & duriter cubandum.

Sex Hibernis mensibus vomitus ciendus, quod tempus hoc æstivo plus pituitæ gignat, & morbi circa caput & regionem eam, quæ est supra septum transversum, excitantur. At ubi æstas viguerit, infusis utendum.

Hæc enim anni tempeſtas æſtuoſa eſt, & corpus bile magis abundat, gravitates etiam lumbos & genua infeſtant, calores oboriuntur, & venter torminibus torquetur. Corpus igitur refrigerandum, & quæ ſurſum attolluntur, deorſum ex iſtis locis deducenda.

Obæſi ac minimè tenues jejuni vomant. Graciliores autem, & imbecilliores, à cibis vomitum cieant.

Qui ſingulis menſibus bis vomere conſuevit, hunc præſtat duobus ex ordine diebus vomitum ciere, quam 15. die.

Qui poſtridie cibos eructant, & quibus præcordia, nimirum cibis non concoctis, attolluntur, iis longior ſomnus confert.

LIBER PRIMUS.

De Victus Ratione.

Περὶ διαίτης τὸ πρῶτον.

NUllus eorum qui antè nos ſcripſerunt, reprehendendus, quod omnia invenire non potuerint, quin potius laudandi omnes, quod quædam inveſtigatione aggreſſi ſunt.

Si inventus fuerit cujuſque naturæ conveniens cibi modus, & laborum numerus, qui neque ſupra, neque infrà, modum excedat, ſanitas ſanè hominibus exactè inventa fuerit.

Non enim morbi derepente hominibus contingunt, ſed paulatim collecti, acervatim ſe produnt.

Omnia tum animantia, tum homo ipſe, ex duobus facultate quidem diverſis, uſu verò conſentientibus, conſtant, igne inquam, & aqua.

Quæ duo ſimul juncta, tum aliis omnibus, tum ſibi invicem ſatis ſunt: Utrumque verò ſeorſim, neque ſibi ipſi, neque cuiquam alteri ſatis eſſe poteſt. Horum utrumque hanc obtinet facultatem. Ignis ſi quidem omnia ſemper movere, aqua verò omnia ſemper nutrire poteſt.

Irrepit in hominem animus (ψυχὴ) ignis & aquæ temperationem ſortitus, corporis humani portionem.

Ars Medica ab eo quod moleſtum eſt, liberat, & id, ex quo quis ægrotat, auferendo, ſanitatem reddit: Idem & natura per ſe facere novit.

LIBER SECUNDUS.

De Victus Ratione.

Περὶ διαίτης τὸ δεύτερον.

INſulæ continenti vicinæ, rigidiores habent hiemes, marinæ verò tepidiores, propterea quod nives, & glacies in continenti perdurant, & ventos frigidos ad vicinas inſulas mittunt: In his verò, quæ in alto ſitæ ſunt, per hiemem non perdurant.

Venti omnes natura qui [illegible] frigerant & humectant, v[illegible] regionum & locorum ſitu, per quæ ad regiones quaſque obveniunt, inter ſe differunt, & frigidiores, calidiores, & humidiores, ſicciores, morboſiores, & ſalubriores exiſtunt.

Hordeum natura quidem frigidum & ſiccum. Ineſt & quiddam quod purget, ex palearum ſucco.

Lac ovillum alvum ſiſtit, caprinum verò magis alvum ſubducit, bubulum minus, equinum & aſininum per alvum magis demittitur.

Triticum hordeo valentius eſt, & magis nutrit, minus autem alvum ſubducit, tum ipſum, tum ſuccus.

Panis ex farina integra nec excuſſa, ſiccat & alvum ſubducit, purus verò, plus quidem nutrit, minùs autem alvum dejicit.

Ex panibus autem, fermentatus quidem levis eſt, & per alvum ſecedit. At non fermentatus, minus quidem alvum dejicit, plus verò nutrit.

Fabæ

Fabæ alimentum quoddam alvum sistens & flatuosum exhibent, pisa minus quidem inflant, magis alvum dejiciunt. Cicer album alvum & urinam movet, & nutrit. Lentes æstuosæ sunt, & turbant, & neque alvum dejiciunt, neque sistunt. Lini semen in cibo sumptum alvum sistit, & aliquantulum refrigerat.

Carnes bubulæ validæ sunt, & alvum sistunt, nec facilè in ventriculis concoquuntur, quoniam crassi & multi Sanguinis est hoc animal. Caprinæ carnes his leviores sunt, & magis alvum dejiciunt. Suillæ his quidem magis corpus roborant, & abunde alvum dejiciunt. Agninæ ovillis sunt leviores, & hædinæ caprinis, quia exangues magis & humidæ. Vitulinæ carnes ad bubulas eodem se habent modo: At porcellorum carnes suillis sunt graviores. Hoc enim animal natura carnosum & exangue, quamdiu tenellum est, superabundantem habet humiditatem. Sylvestris suis caro siccat, robur affert, & alvum dejicit; Cervi verò, siccat & minus alvum dejicit, magis autem urinam provocat. Leporina sicca est, & alvum moratur, urinam tamen quodammodo ciet.

Omnia ferè volucrum genera quadrupedibus ficciora existunt; nam quæ vesicam non habent, neque urinam reddunt, neque salivam fundunt, prorsus sicca sunt. Palumbis caro siccissima, deinde columbæ, 3. loco perdicis & galli, ac turturis, anseris verò maximè humida. Anatis carnes, & reliquarum avium quæ in paludibus, aut aquis degunt, omnes humidæ existunt.

Ex piscibus leves sunt saxatiles ferè omnes, velut turdus, gobio.

Vinum calidum & siccum, habet & purgans quiddam à materia. Vina nigra & austera ficciora sunt, neque per alvum secedunt, neque urinam movent, sed corporis humiditatem absumendo, siccant & caliditatem inferunt. Dulcia nigra humidiora sunt, calefaciunt autem & inflant, cum humiditatem inducunt. Alba verò & austera calefaciunt, magis autem urinam movent, quam alvum dejiciunt. Vina recentia alvum magis movent, quod musto sint propiora, & nutriunt, item odora magis quam inodora ejusdem ætatis, quia facilius concoquuntur, & crassa quam tenuia. At tenuia dulcia, urinam magis & alvum movent, corpusque humectant, & Sanguinem inbecillum reddunt, cum adversarium corpori Sanguinem augeant. Mustum flatum movet, & subducit, turbationemque in ventre, suo fervore excitat, alvumque dejicit. Vina acida refrigerant, extenuant & humectant. Sapa calefacit, humectat & subducit.

Allium calidum, urinam & alvum movet, oculis minimè bonum. Nasturtium calidum est, & carnem liquefacit, pituitam albam sistit, proindeque stranguriam infert. Sinapi calidum est, & alvum dejicit, sed & hoc urinæ difficultatem parit. Apium urinam magis quam alvum movet, radices etiam magis quam ipsum, alvum movent.

Ruta urinam magis quam alvum movet, & præpota adversus venena valet.

Asparagus siccus est & alvum sistit. Salvia sicca est & alvum sistit.

Solanum refrigerat, & in somnis, veneris ludibria prohibet.

Mentha calefacit & urinam ciet, vomitionemque sistit, âc si quis eam sæpè comedat, ejus genitale semen ita colliquefacit, ut effluat, & arrigere prohibet, corpusque imbecillum reddit.

Brassica calefacit, per alvum secedit, & biliosa educit.

Betæ succus quidem alvum dejicit, olus autem ipsum cibo sumptum, sistit. Radices verò alvum magis movent.

Raptum æstuosum est, humectat autem, & corpus conturbat, non tamen per alvum secedit, verum urinæ difficultatem adfert.

Mora calefaciunt & humectant, per alvumque secedunt. Pyra matura alvum dejiciunt, cruda vero sistunt.

Veneris usus extenuat, humectat & calefacit.

Alvum coactam vomitio solvit, & plus æquo fluidam sistit, illam quidem humectando, hanc vero siccando.

Otium humectat & corpus imbecillum reddit. Quiescens enim animus, corporis humidum minimè absumit: labor siccat, corpusque validum efficit.

Semel die sumptus cibus extenuat & siccat, alvumque sistit, quoniam animi calore, ventris & carnis humidum absumitur.

LIBER TERTIUS.

De Victus Ratione.

Περὶ διαίτης τὸ τρίτον.

ANnum plerique in quatuor partes omnibus notas dividunt, hiemem, ver, æstatem, & autumnum: Ac hiemem quidem à vergiliarum occasu ad æquinoctium vernum; ver autem ab æquinoctio ad vergiliarum exortum; æstatem à vergiliarum ortu ad arcturi exortum: Autumnum verò ab arcturo ad vergiliarum occasum.

Vomitionibus post cibos cujusvis generis, humidiores ter in mense utantur, sicciores verò bis.

A cœna minimè deambulandum, sed tantum standum. Mane verò deambulationibus utendum. Soles vitandi, & frigora, tum matutina, tum vespertina, quæcunque à fluminibus, aut stagnis, aut nivibus spirant.

Cum intestinum humiditatem non habeat, stercus ambiens intumescit, viasque obstruit, & dolorem parit, calor prehendit, & quicquid biberit aut comederit, evomit, tandem etiam stercus vomitione rejicit: Quo cum pervenerit, minimè hic vivere potest.

De Insomniis.

περὶ ἐνυπνίων.

QUi de his, quæ per somnos contingunt, rectè conjectaverit, is ea per omnia magnam habere vim comperiet. Quisquis igitur rectè ista dijudicat, is non minimam Sapientiæ partem assequitur.

Oportet manus admoventem, Deorum opem advocare.

Quæ insomnia, de diurnis actionibus mens humana vesperi sub noctem in somnis affert, & eodem modo reddit, quo per diem in re justa, gesta, aut consulta sunt, ea bona, & sanitatem portendere existimanda sunt; propterea quod animus neque plenitudine ulla, neque evacuatione, neque alia re quavis extrinsecus irruente, superatus, in diurnis consiliis perseverat. At insomnia quæ diurnis consiliis adversantur, perturbationem in corpore denunciant. Sol, Luna, Cœlum, Stellæ, pura quæque & suo motu agitata, in somnis visa, bona sunt. Sanitatem enim corporis, omniumque ejus partium significant. Quod si quid contra contingat, aliquem corporis morbum portendit. Astris quidem exterior corporis ambitus respondet, Soli Medius, Lunæ verò, qui ad cavitates spectat. Si quod igitur istorum siderum extingui, aut lædi, aut evanescere, aut cursum sustinere (alii à cursu deflectere) videatur, in illa parte morbum eventurum indicat.

Quod si in stagno, aut mari, aut fluminibus quis natare videatur, bonum non est, cum humiditatis exuperantiam indicet. Huic autem victus ratio sicca, & labores conferunt. At febricitanti bonum est, quoniam calor ab humoribus extinguitur.

Mortuos nitidos & candidatos videre bonum est, bonum quoque quid purum ab ipsis sumere. Quod si contra

tra quis nudos, aut atratos, aut sordidos, aut aliquid accipientes, vel ædibus exportantes videat, minimè est accommodatum; morbum enim indicat.

Per somnum, si quis solitos cibos, aut potus sibi edere videatur, alimenti inopiam, animique abjectionem indicat.

Fluviorum transitus, hostes armati, monstra difformia, morbum, aut furorem præsagiunt.

De Alimento.

περὶ τροφῆς.

IN alimentorum genere, id quod alit, alimentum est, quod alimento est proximum, & quod alimentum est futurum.

Alimentum in pilos, in ungues, & in extimam superficiem ab internis partibus pervenit, rursusque ab externis partibus extimaque superficie ad interna redit.

Confluxio una, conspiratio una, consentientia omnia.

Venarum origo tanquam radix, hepar est, & arteriarum cor. Ex his per omnia Sanguis, & Spiritus pervagatur, calorque per hæc permeat.

Medulla ossis alimentum, ideò callor firmatur.

Facultas omnia auget, & alit, ac propagat.

De Ratione Victus in Morbis acutis.

περὶ διαίτης ὀξέων.

MAximè cum Medicum probaverim, qui in morbis acutis longè melius cæteris se gerat. Sunt autem hi, pleuritis, peripneumonia, phrenitis, lethargus, febris ardens, & quicunque alii morbi ad hos consequuntur, quorum febres omninò continuæ interficiunt.

Eadem omnia videntur plebeis dicere Medici tum meliores, tum deteriores.

Ptisana rectè videtur omnibus frumentaceis eduliis præferri in morbis acutis, eosque qui eam prætulerunt laudo. Nam & lentorem habet lævem, continuum, & suavem, ac lubricum, mediocriter humescentem, sitim minimè inferentem, & si quid elui indiget, probè abluentem, neque adstringit, neque malam turbationem adfert, neque in ventre intumescit, nempe inter coquendum quoad maximè fieri potuit, intumuit.

Si lateris dolore continuò, neque ad calida fomenta remittente, sputoque minimè prodeunte, verum citra concoctionem, extremè glutinoso reddito, nisi quis dolorem, vel ventre emollito, vel secta vena solverit, aut utrum horum conducere videbitur, exhibuerit, ptisanam autem ita affectis dederit, præcipites eos in mortem adducit. Has igitur ob causas, aliasque hujusmodi, qui tota utuntur ptisana 7. die, aut citiùs, moriuntur, alii quidem mente perculsi, alii verò ab orthopnæia stertore suffocati.

Lateris dolorem sive per exordia, sive posteà incidat, fomentis calidis tentare dissolvere, absurdum non est. Quorum quidem optimum est, aqua calida, in utre vel vesica, vase æneo, aut testaceo adhibita. Verum molle quippiam lateri, quo lenior fotus fiat, supponere oportet; utiliter admovetur spongia mollis & magna ex aqua calida expressa, fomentumque linteo involvendum, ut longiore tempore sufficiat & perduret. Hordeum item & eruum, in aceto ita temperato, ut paulo acidius sit, quam quis bibere queat, macerata & fervefacta, sacculis consuta apponere oportet; furfuresque eodem modo. Ad siccum autem fomentum, sales, milium torrefactum in sacculis laneis, maximè accommodantur. Quod si ad calida fomenta dolor non remittat, non multo tempore

calefacere convenit, quod in pulmonem exsiccet, & pus intrà thoracem colligat.

Venæ sectio non æque dolorem solvit, nisi dolor ad jugulum pertingat; tunc ex interna cubiti vena, quam citissimè copiosum Sanguinem detrahere convenit, eo usque dum multo rubicundior, aut pro puro & rubro, lividus effluat. Utrumque enim usu venit. Si verò eas, quæ sunt sub septo transverso, partes dolor affligat, nullamque ad jugulum de se significationem præbeat, alvum veratro nigro, aut peplio emollire oportet.

Ptisanam quidem, ubi epotum est medicamentum, insuper sorbendam statim dare oportet, neque admodum minore quam consuetum est quantitate.

Sed rationi consentaneum est, media in purgatione, sorbitionem non exhibere.

Multo gravius ferunt insuetam cibi abstinentiam, qui parte superiore ventris sunt biliosi. (πικρόχολοι τὰ ἄνω.)

Maximæ mutationes morbos potissimum pariunt.

Non ita peritos Medicos video, ut virium infirmitates in morbis dignoscant, quæ vel ex vasorum inanitione perficiuntur, vel ob aliud quoddam irritamentum, quæque ob dolorem, & morbi vehementiam, quamvis hæc cognita aut ignorata salutem aut mortem afferunt. Majus siquidem malum est, si ob dolorem, aut morbi vehementiam debilitato, quis potum, aut sorbitionem copiosiorem, aut cibum exhibeat, ob vasorum inanitionem debilem esse ratus.

Indecorum autem est, probroque vertitur, si quis ex vasorum inanitione ægrè habentem non agnoscat & victus ratione opprimat.

Aceti aciditas biliosis naturis magis confert, quam Melancholicis: Amara enim dissolvuntur, & in pituitam transeunt, dum ab ipso in sublime attolluntur. Nigra verò fermentantur, in sublime attolluntur, & multis partibus augentur: Acetum namque nigra furium educit. Mulieribus quam viris acetum longe magis est adversum, nempe cum uterum dolore afficiat.

In morbis acutis Sanguinem detrahes, si vehemens fuerit morbus, & qui ægrotant ætate florenti fuerint, & virium robore valuerunt.

Si angina, aut aliquis aliùs lateris morbus ægrum divexarit, Medicamentis quæ delinguntur repurgato; sin verò detracto copioso Sanguine æger debilior videatur, infusum alvi per clysterem tertio quoque die exhibebis, donec in tuto æger fuerit, & fame opus habeat.

Pulmonum & laterum inflammationibus hæc instituenda curatio. Si quidem dolor sursum ad jugulum tendat, vel ad mammam & brachium, internam brachii venam secare oportet, ea parte qua dolor affligit, & Sanguinem detrahere pro corporis habitu, anni tempore, ætate & colore, plusque & cum majori fiducia, si dolor acutus fuerit, ad animi usque deliquium ducere, posteà clysma injicere.

Allium optimè editur ei, qui se ad compotationem comparare volet, aut jam ebrius est.

Suillæ carnium optimæ sunt, præstantissimæ verò, quæ neque vehementer pingues, neque contra vehementer graciles, neque veteris victimæ ætatem assecutæ, edendæque sine pelle & subfrigidæ.

Si cui Sanguinem detrahere confert, alvum firmam reddere oportet.

Potionem hydrope laboranti ita concinnabis, si cantharidum trium, ablato cujusque capite, pedibus & alis, corpora, in tribus aquæ cyathis contrita, exhibueris.

Ubi verò ex epoto Medicamento laborarit, calida perfundatur, ex oleo tamen priùs inunctus, jejunus bibat, edatque panes calidos ex oleo.

Ora

Ora venarum in ano Sanguinem fundere solita, (hæmorrhoidas vocant) intruso in acum aquam crassissimo & maximo lanæ succidæ filo, deligabis.

Securior enim evadit hæc curatio.

Deinde compressas Medicamento putrefacies, neque perfundes donec deciderint, unamque perpetuò relinques.

De Locis in Homine.

Περὶ τόπων τῶν κατὰ ἄνθρωπον.

QUicunque à ventris morbus oritur, is levior est, quam qui à nervis, diffluit enim una cum humore in venis contento, neque quiescit.

Ars Medica ut citò addiscatur fieri nequit, propterea quod in ea firma aliqua doctrina tradi non potest.

Qui artis Medicæ cognitionem habet, is minimum ex Fortuna pendet, sed & citra fortunam, & cum fortuna, rectè eam administrabit. Firma enim est ars tota Medica, ejusque præceptiones ex quibus constat, pulcherrimæ, fortuna minimum indigere videntur.

Si in medullam fluxio contingat, tabes occulta, ac inconspicua oboritur.

Cum ambo latera dolent, peripneumonia est, cum alterum tantum pleuritis.

Qui ex pulmonis inflammatione, aut morbo laterali pus intro colligunt, minime moriuntur, sed convalescunt.

SECTIO QUINTA.

Continens Θεραπευτικά.

De Morbis. Lib. 1.

Περὶ νούσων. α.

QUi de morborum curatione, tum scitè interrogare, tum ad quæsita respondere volet, & commode objecta refutare, hæc secum reputare convenit. Primum quidem ex quibus morbi omnibus hominibus oriuntur: Deinde verò, qui morbi, cum necessarias causas habent, aut longi sunt, aut breves, aut lethales, aut minimè lethales, num pars aliqua corporis mutila reddatur, nec ne. Et qui ubi exorti sunt, eventa habent dubia, aut mala, aut bona, & ex quibus in quosnam transitiones fiant, quæque Medicis, in ægrorum curatione prosperè succedunt, & quæ ægrotantibus in morbis mala aut bona contingunt, quæque intempestivè dicuntur, aut fiunt à Medico erga ægrum, aut ab ægro erga Medicum, quæ etiam in arte exactè fiunt, aut dicuntur, & quæ in ea recta vel non recta, &c.

Moritur, si quis vulneratum habet cerebrum, aut spinalem medullam, aut jecur, aut septum transversum, aut vesicam, aut venam aliquam multum Sanguinem effundentem, aut cor: Ex vulnere autem minimè mori contingit, si his partibus vulnus acceptum non fuerit, sed ab his quam longissime absit. Coac. 509.

Hi morbi ex necessitate, cum adsunt, mortem adferunt, tabes, hydrops, mulierem utero gerentem, si pulmonis inflammatio, febris ardens, pleuritis, aut phrenitis prehendat, aut si erysipelas in utero oriatur.

Hi verò morbi dubium habent vitæ exitum, peripneumonia, febris ardens, phrenitis, pleuritis, angina, uva, hepaticus & splenicus affectus, nephritis, dysenteria, in muliere Sanguinis fluor.

Isti

Isti verò minimè lethales, nisi quid ipsis accedat, diuturnæ in articulos fluxiones (χεδματα dictæ); melancholia, podagra, coxendicum affectus, tenesmus, quartana, tertiana, stranguria, opthalmia, lepra, impetigo, arthritis.

Ferè in morbis & vulneribus, ubi mala malis ex causis necessariis succedunt, cum ista contingunt, in Medicum causam conferunt, neque talia ex necessitate fieri agnoscunt. Et si ad febricitantem aut vulneratum ingressus, & oblatum quam primùm remedium non juvet, sed postridiè æger pejus habeat, in Medicum culpam rejiciunt; quod si prosit, id tamen non perindè laudant, cum id ei contingere oportere existimant.

Suppuratus fit, si pituita ex capite ad pulmonem destillet, ac primum quidem ut plurimum latenter defluit, tussemque tenuem exhibet, sputumque paulo amarius solito existit, calorque tenuis adest. Temporis autem progressu, exasperatur pulmo, & intus exulceratur à pituita inhærente ac putrescente, pondusque in pectore, & dolorem acutum ante & retrò exhibet, corpus vehementer incalescit, & pulmo à calore trahit ad se pituitam ex toto corpore, & maximè à capite: Caput verò calefactum ex corpore, & hanc putrescentem subcrassam expuit. Quanto enim longius tempus processerit, tanto sincerum magis pus expuit, & febres acutiores fiunt, tussisque crebra, & vehemens, inædia vexat, & tandem alvus infernè turbatur. Cum eò pervenit, perit.

Cerebri sphacelismus, seu corruptio. Si cerebrum corruptum fuerit, dolor ex capite spinam occupat, & ad cor animi deliquium procedit, & sudor est, & somni expers est, & ex naribus Sanguis fluit; sæpe etiam Sanguinem vomit; non audit, & derepentè privatur voce.

De Morbis. Liber 2.

Περὶ νούσων. β.

QUod si in cerebro venæ supere-vomuerint (supervomunt autem ubi bilis & pituita venas subierit) caput dolor, tenebricosa vertigo, & gravitas occupat: Dolor quidem, ex Sanguinis nimia caliditate, vertigo verò tenebricosa cum Sanguis conferta copia ad faciem processerit; gravitas autem cum Sanguis turbidior & morbosior, in capite majore fit copia, quam intrinsecus. Aures etiam sonitum percipiunt, & nihil audiunt. Et si manus, caput, aut alia corporis pars ita affecta secetur, Sanguis ater & turbidus, ac morbosus effluit.

Si venulæ copiam Sanguinis circa cerebrum superevomuerint, & cerebrum calefecerint, febris ac dolor vehemens ad tempora, sinciput, & posteriorem capitis partem detinet, aures tinniunt, flatibus implentur, nihil audit, æstuat, & præ dolore se ipse incontinenter jactat, hic quinto aut sexto die moritur. Cum sic habuerit, caput calefacito. Si per aures aut nares aqua proruperit, periculum effugit.

Alius morbus. Si venæ in caput superevomuerint, dolor levis (alii gravis) totum caput detinet, & ad cervicem pertingit, interdumque ad alias capitis partes transmittit, deinde ubi surrexerit, eum tenebricosa vertigo occupat, febris non prehendit.

Cum sic habuerit, deraso capite, nisi calefactoriis cessarit, à capite frontem qua capillus definit, scindito, sectam autem deducito, ubi Sanguis defluxerit, tenuissimo sale conspergito. Posteà verò quam Sanguis defluxerit, totam sectionem duplici filo involutam componito, deinde splenium cera & pice illitum, ulceri, inferiore parte imponito, lana succida apposita, deligato, & finito ad dies septem, nisi dolor detineat,

qui

qui si detineat, solvito. Aquam autem, in qua farina hordei crassior macerata fuerit, quoad convaluerit, ei bibendam exhibeto, ptisanæ verò succum sorbendum, aquam etiam superbidendam dato.

Lib. περὶ παθῶν.

Si tertiana febris detineat, si quidem post tres accessiones, quarta prehendat, medicamentum deorsum purgans propinato. Quod si medicamento tibi minimè indigere videatur, pentaphylli radices, acetabuli quantitate, in aqua tritas bibendas dato.

Tabes dorsalis ex spinali medulla oritur, præcipue verò recentes sponsos & libidinosos corripit, febris sunt expertes, bene comedunt, & colliquantur. Quod si ita affectum percontteris, asseret sibi videri, ex superioribus partibus à capite velut formicas in spinam demitti, cumque urinam aut stercus reddit, semen genitale copiosum & liquidum ei prodit, neque generatio fit, & inter dormiendum, cum uxore dormiat nec ne, veneris ludibria patitur. Cumque alias, tum præcipuè per locum arduum iter fecerit, aut cucurrerit, anhelosus & imbecillis evadit. Caput gravatur, & aures sonant. Hic temporis progressu vehementibus febribus correptus, perit ex lipyria febre. Purgato sursum & deorsum corpore, lac bubulum per quadraginta dies bibendum exhibeto.

Hydrops pulmonis. Si hydrops in pulmone fiat, febris & tussis tenet, & acervatim respirat, & pedes tument, & ungues contrahuntur, & patitur talia, qualia is qui suppuratus est, sed debilius ac diuturnius. Et si quid infundas, aut fomentum, aut suffitum exhibeas, pus non sequitur, atque ex hoc sanè cognoveris, non pus, sed aquam intus esse. Et si multo tempore, aure ad latera adhibita, audire tentaveris, ebullit intrinsecus velut acetum: Et hæc quidem aliquamdiu patitur, postea erumpit ad alvum, & statim sanus esse sibi videtur, ac à morbo liberatus. Verum progressu temporis alvus incenditur, eademque illa patitur, & adhuc amplius. Aliqui etiam intumescunt ventre, scroto, ac facie.

De Morbis. Lib. 3.

Περὶ νούσων, γ.

ORiuntur volvuli ex incalescente ventre superiore, inferiore verò refrigerato. Resiccatur enim intestinum & constipatur ex inflammatione, ita ut neque flatum, neque alimenta trasmittat, sed venter durus fit, & vomat interdum, imprimis quidem pituitosa, deinde verò biliosa, tandem etiam stercus, sitis & dolor maximè circa præcordia detinet, totus etiam venter dolet & inflatur, sese jactat, febres invadunt. His ea curatio instituenda est. Venter superior quam citissimè purgandus, Sanguis ex capite, & cubitis detrahendus, ut alvus superior calescere desinat.

Partes suprà septum transversum, excepto corde, refrigerandæ. Inferiores autem partes, homine in aquæ calidæ solio collocato, & oleo semper illito, calefaciendæ, & calefacientia humida admovenda. Collyrium ex solo melle decem digitorum longitudinis, summa ejus parte felle taurino illitum, bis aut ter subjiciendum, ut exusta omnia circa rectum intestinum stercora educas. Quod si sic successerit, posteà infusum per clysterem injiciendum. Sin minus, folle fabrili indito, ut ventrem flatus immittendus, ut tum ventrem, tum intestinum contractum distendas. Deinde extracto folle, infusum per clysterem injiciendum.

Peripneumonia talia facit. Febris acuta tenet, spiritum frequentem, ac calidum respirat, anxietas adest, & impotentia, & jactatio, dolor sub scapulis, & ad claviculam & mam-

mammam, & in pectore gravitas, quandoque etiam delirium. Quidam dolorem non ſentiunt, donec tuſſire incœperint. Verum hic morbus diuturnior ac difficilior illo eſt. Salivam tenuem ac ſpumoſam primum ſpuit. Lingua flava eſt, verum progreſſu temporis nigreſcit. Si in principio nigreſcat, citius morbus finitur: Sin poſterius, tardius. Tandem verò etiam rumpitur lingua, & ſi digitum apponas, inhæret: Hæc patitur homo minimum diebus 14. ad ſummum uno & viginti: Et per hoc tempus tuſſit vehementer, ſimulque cum tuſſi, primum quidem copioſum & ſpumoſum ſputum expuit, 7. verò, & 8. die, cum febris in vigore fuerit, humidaque peripneumonia ſit, craſſius procedit, ſin minus, non. nono & decimo aliquantum cum virore palleſcens, & ſubcruentum. Duodecimo ad 14. uſque copioſum, & purulentum. Atque hæc fiunt, quibus naturæ & corporis affectiones humidæ ſunt, & morbus vehementior eſt.

At quibus natura, & morbi conditio ſicca eſt, hi minus conflictantur. Si quidem igitur decimo quarto die reſiccatus fuerit, neque purulentum ampliùs tuſſi rejecerit, ſanus eſt. Sin minus, ad decimum octavum, aut vigeſimum primum diem animadverte, & ſi tunc ſputum illud quieverit, evadit. Sin minus, an dulcius ſputum fuerit interroga, quod ſi affirmaverit, pulmonem purulentum eſſe ſcito, morbumque annuum fore, ſi non quadraginta diebus pus ſurſum eduxerit. At ſi ingratum ſputum eſſe dixerit, hic morbi ſtatus lethalis eſt. Verum primis potiſſimum diebus iſtud in his eſt conſpicuum. Si igitur de his affectibus, aliquid abfuerit, noſſe oportet, quænam ægro ſint neceſſaria, & quænam Medico aggredienda ſint. Quod ſi pauca ex his ſignis habeat, non eſt quod deripiatur, cum hæc pulmonis inflammatio levis ſit, & minimè lethalis.

Cum pleuritis corripit, hæc contingunt, dolor latus occupat, febris & horror detinet, crebrà eſt ſpiratio, ſpiritus non niſi erecta cervice trahitur, ſubbilioſa, colore mali punici putamen referentia, per tuſſim rejicit, niſi quid intus ruptum fuerit. Quod ſi ſic, etiam Sanguinem poſt ruptiones. Cruenta pleuritis eſt, in qua ſubcruenta expuit. Bilioſa quidem mitior eſt, niſi ægro ruptum quid intus fuerit, alioqui gravior quidem, ſed non adeo lethalis. Cruenta autem vehemens, & gravis, & lethalis.

Si pleuritis in empyema tranſeat, & ad latera ſui ſignificationem exhibeat, ſecato aut inurito. At ſi neque pus expuatur, neque de ſe in coſtis ſignificationem præbeat, jejunum, poſt copioſæ calidæ balneum, & minimè potum, in ſella firma collocato, cumque alter eum ex humeris apprehenderit, tum ipſe eum concutito, aurem coſtis admovens, ut noſcas quanam ex parte, ſui ſignificationem præbeat. Votum autem eſt, ut id ad ſiniſtra magis contingat, quod inuſtio aut ſectio in dextris mortem magis afferat. Quo enim dextra valentiora ſunt, eo in ipſis vehementiores morbi apparere ſolent. Quod ſi propter craſſitudinem, humor non fluctuet, neque ſtrepitus edatur in pectore, crebrum autem ſpiritum trahat, pedes intumeſcant, & tuſſicula quædam vexet, ne decipiaris videto, ſed ſcito thoracem pure plenum eſſe. Linteo itaque tenui, in rubrica liquida admodum trita & tepida, intincto, thoracem in orbem obtegito, quaque parte primum reſiccatum fuerit, ea ſectionem aut uſtionem facere oportet, ut quam proximè ad ſeptum tranſverſum accedas, ea tamen adhibita cautione ne ipſum attingas. Multi autem ſimul illinunt, ne partes quæ primum illinuntur, reſiccentur. Poſt ſectionem aut uſtionem, penicillo ex lino crudo utere, & paulatim pus emittito.

De Morbis. Lib. 4.

Περὶ νούσων τὸ τέταρτον.

HAbet tum mulier, tum vir in corpore quatuor humidi formas, ex quibus morbi oriuntur. Hæ verò sunt, pituita, Sanguis, bilis & aqua.

Sanguinis fons est cor, pituitæ caput, aquæ lien, bilis locus in jecore.

Caput velut cucurbitula corpori incumbens, ex ventriculo pituitam attrahit.

Caput & lien morbis maximè sunt obnoxia.

Lumbricos latos, in puero dum adhuc in utero est, gigni assero; neque enim ubi semel uterum egressus est, tanto tempore stercus in alvo manet, ut ex eo putrefacto & diutius permanente, tantæ magnitudinis animal in ea concrescere possit. Qui enim sanus futurus est, histernum stercus semper quotidiè per alvum demittit.

Qui latum lumbricum habet, is quale quid cucumeris semen, subinde cum stercore per alvum egerit, idque lumbrici partum esse quidam affirmant; sed malè, non enim ab uno animali tot pulli nasci possunt. Lumbricus hic non parit, sed circumcirca abrumpitur.

Calculus in vesica quinque habet signa, cum urinam reddere vult, dolore affligitur, & urina paulatim, velut urinæ stillicidio laborantibus, effluit, interdumque subcruenta est, utpote vesica à calculo exulcerata, & vesica inflammatione vexatur. Verum id non apparet, indicio tamen est summa præputii pars, interdum arenosa per urinam reddit, interdum verò duos, aut plures calculos.

De Affectionibus.

Περὶ παθῶν.

MOrbi omnes hominibus ex bile & pituita oriuntur.

In dentium doloribus, si quidem dens erosus fuerit & mobilis, eximendus. Quod si neque erosus fuerit, neque moveatur, sed dolorem inferat, ustione resiccandus. Prosunt etiam quæ commanducantur.

Si polypus in naso innascatur, eximitur laqueo ad os pertractus.

Morbus lateralis, pulmonum inflammatio, febris ardens & phrenitis, hi quidem acuti vocantur, & fiunt maximè quidem & vehementissimi hieme. Oriuntur etiam æstate, sed minus & leviores.

Pleuritis est, cum febris detinet, lateris dolor, spiratio difficilis, & tussis. Sputum per initia quidem aliquantum biliosum expuit, ubi verò 5. & 6. diem attigerit, etiam aliquantum purulentum.

In phrenitide, confert caput multa calida lavare.

Ex omnibus fere morbis, acuti præcipue, & interficiunt, & maximos labores excitant; iique plurima observatione, & accuratissima curatione indigent; neque ab eo qui curat, malum aliquod inferri debet, satis enim sunt quæ à morbis adsunt; verum ut boni aliquid præstet, pro viribus curandum est. Quod si cum probè quidem curet Medicus, morbi magnitudine superetur æger, hæc Medici culpa non est.

In doloribus qui infrà umbilicum contingunt, alvus molli infuso est abluenda, quod si non sedentur, medicamentum deorsum purgans exhibendum.

Si quartana prehenderit, si quidem impurgatus fuerit, primum quidem caput purgandum, & tribus aut 4. interjectis diebus, sub ipsam accessionem medicamentum sursum purgans exhibendum, rursus aliquo intervallo

lo interjectio, aliud medicamentum deorsum purgans in ipsa accessione dandum.

Qui magnum habent lienem, & biliosi sunt, malè colorati evadunt, prava ulcera contrahunt, os graviter olet, graciles sunt, lien durus est, semperque æqualis magnitudinis, neque ciborum reliquiæ per alvum demittuntur.

In morbis ubi alter alteri succedit, is plerumque interficit; corpus enim ex præsenti morbo imbecillum redditum, si alter morbus accesserit, ex imbecillitate priùs perit, quam alter qui posterior accessit morbus desinat.

Coxendicum morbus quum fit, dolor corripit coxæ juncturam, & summam nates: Tandem etiam per totum crus dolor vagatur. Huic confert mollire, in quacunque tandem cruris parte dolor hæserit, per balnea & tepefactoria, ac fomenta; & alvum subducere. Ubi verò quieverit dolor, & pharmacum dandum est infrà purgans, & posteà bibat lac asininum coctum. Si verò in unum aliquem locum incubuerit dolor, & constiterit, & medicamentis non fuerit exactus, urito quocunque loco fuerit dolor; urito autem lino crudo.

Pedum dolor, his omnibus qui circa articulos contingunt, violentior quidem existit, & maximè diuturnus, quique ægerrimè solvitur.

Cum verò ad ægrotum perveneris, quænam patiatur, & quanam ex causa interrogandum, & ex quot jam diebus, an etiam venter demittat, ac quanam victus ratione utatur.

Eos qui vulnera acceperunt fame conficito, & quæ insunt, ex alvo per infusum subducito.

Pinguia inflammatis minimè conferunt, neque sordidis, neque putrescentibus. Verum ad inflammata frigida conferunt, ad sordida verò, & putrescentia, acria & quæ morsum quendam excitando purgant. Cum verò carnem generare voles, pinguia & calida magis conferunt. Ab his enim caro succrescit. Cum cibos aut potiones addere vel detrahere cœperis, paulatim, & additiones & detractiones faciendæ.

Singula edulia quæ juvent, & noceant habent.

Cibi, qui aut flatum, aut odorem, aut morsum, aut repletionem excitant, aut tormina, ab hujusmodi liberat vinum merum superbibitum.

De Internis Affectionibus.

Περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν.

QUi phthisi laborat hæc patitur. Febris lenta initio invadit, & rigor & pectoris ac dorsi dolor, interdum verò vehemens tussis urget, & sputum copiosum, liquidum, & salsum expuit.

Et hæc quidem per morbi exordia contingunt: In progressu verò totum corpus extenuatur, exceptis cruribus, hæc autem intumescunt, & pedes unguesque contrahuntur, ab humeris extenuatur & debilitatur, fauces sono implentur, & velut per arundinem sibilum reddunt; sitis vehemens per totum morbum vexat, & movendi impotentia multa corpus occupat. Hic ubi ad hunc habuerit modum, intrà annum mala tabe perit.

Hydrops pectoris gignitur, ubi tubercula in pulmone exorta fuerint. Et aqua repleta in pectus eruperint: Hydropem quandoque oriri ita mihi argumento sunt Boves, Oves & Sues; in his enim fere quadrupedibus, pulmonis tubercula oriuntur, quæ aquam continent, sectione namque facta, citissimè cognoveris, effluet enim aqua.

Talia autem, multo magis etiam in homine, quam pecoribus fieri videntur, quanto morbosa magis victus ratione utimur. Plerique verò, exortis tuberculis purulenti etiam extiterunt. Hæc igitur per morbi initia (iis) contingunt. Tussis sicca & tau-

fauces stridulam quandam asperitatem habere videntur, rigor & febris, erectæque cervicis respiratio (ὀρθόπνοιη) contingit, corpus, & pedes intumescunt, ungues contrahuntur, interdum ad latus intumescit, & qua parte secandum sit, indicat. Quod si non indicet, multa calida lotum, humeris comprehensum concutito, deinde quonam latere magis fluctuet, auscultato.

Quod cum intellexeris, tertiam ab ultima costam, ad os usque secato, deinde terebra (τρυπάνῳ) acuta ulterius perforato, cumque perforata fuerit, paucam aquam educito, qua educta, penicillum ex lino crudo in vulnus immittito, & mollem spongiam superapponito, deinde ne penicillus decidat, deligato. Per 12. autem dies, semel in die aqua educenda: Post 12. verò diem, 13. die, tota aqua educenda. Et de cætero, si suscitetur aqua emittenda, venterque cibis siccis resiccandus.

Lienis morbus quidam. Venter inflatur, posteà verò lien intumescit, durus est, eique dolores acuti contingunt; color autem immutatur & niger cernitur, pallidus, & qui malicorium forma referat, ex aure & gingivis, gravis odor exhalat, eæque à dentibus discessionem faciunt, & in tibiis ulcera, qualia pustulæ nocturnæ erumpunt, membra extenuantur, neque stercus per alvum demittitur.

Convolvulus Sanguineus (εἰλεός αἱματίτης.) Ex ore malus odor expirat, à dentibus gingivæ abscedunt, & ex naribus Sanguis effluit, interdum verò ex cruribus ulcera erumpunt, & hæc quidem sanescunt, alia verò exoriuntur, color niger est, cutis tenuis, ad deambulationem & exercitationem (non) alacriter se habet.

De Natura Muliebri.

Περὶ γυναικείης φύσιος.

SI ex partu minimè purgata fuerit, venter & crura intumescunt, rigor & dolor imum ventrem & lumbos occupat. Quandoque etiam ad viscera progreditur, & animo deficit. His per morbi exordia afficitur, procedente verò tempore, cavæ faciei partes multum rubescunt. Cum ita habuerit, post fomentum uteris admotum, cyclaminum in subditicio apponitur.

Cum fluor albus subortus fuerit, urina qualis asini apparet, & dolor imum ventrem, lumbos ac laterum inanitates (κενεῶνες) detinet, crura ac manus intumescunt, oculorum cava elevantur; & oculi humescunt, color auriginosus & albus redditur, cumque deambulat, anhelatione corripitur.

In uteri strangulatu, graveolentia omnia in suffitu naribus adhibenda, bitumen scilicet, sulphur, cornu, lucernæ funiculus, vituli marini adeps, castoreum, pudendis verò odorata.

Cum mulieri uteri duri evadunt, & ad pudenda prominent, inguinaque indurantur, & ardor in pudendis inest, cancri initia suspecta sunt.

Olivas albas priusquam oleum insit in tenues partes dissectas siccato, deinde tusas & cribratas in vinum injectas, bibendas exhibeto. Hoc & menses detrahit, & secundas ejicit. Dictamnum creticum oboli pondere, ex aqua potui exhibeto. Quo epoto, si secundas ejicere non potes, sambuci succum coctum pro fotu injicito, & cantharidem subter apponito. Hoc etiam fætum expellit.

Si uteri ad cor irruentes strangulaverint, viticis & pæoniæ semen ex vino bibendum dato.

Si cum jam movetur fætus, corrumpatur & suffocetur, venter imus intumescit, & ad contactum velut ex ulcere dolet, febris, & dentium fre-

fremitus eam prehendit, dolorque gravis & vehemens, ipsa pudenda, imum ventrem, coxendices, laterum inanitates & lumbos detinet.

De Morbis Mulierum. Lib. I.

Περὶ Γυναικείων πρῶτον.

MUlier quæ nunquam peperit, majore cum molestia, & celerius afficitur, ex mensibus profluentibus, quam quæ partum experta est.

Ubi enim peperit, venulæ ei ad mensium descensum insunt ampliores.

Mulierem rariore & molliore carne esse quam virum censeo.

Si intra trimestre spatium mulieri menses non prodeant, in suffocationem subinde incidet, febrisque, ac horror, & lumborum dolor sæpè invadet.

Intrà verò quadrimestre spatium, nisi progressi menses prioribus viam fecerint, etiam tunc trimestres omnes afflictiones eam magis affligent, maximèque pro tempore menses decurrere consueverunt, postea minus.

Plerumque verò doloris expers videtur.

Erunt autem in quartis mensibus etiam hæc signa, urinam copiosam, & crassam subinde reddet, ei venter indurescet, majorque erit quam anteà, dentium stridor aderit, ciborum fastidium, & insomnia. Si verò curetur, etiam in his sana evadit.

Intra quintum mensem, nisi ei copiosi menses descenderint, dolor adhuc fortior accidit.

Sexto verò mense, jam incurabilis erit, & juxta quidem priora signa magis affligetur.

Deinde ad ea etiam hæc aderunt, anxia erit, & subinde seipsam jactabit, & animo deficiet, & pituitam vomet, & vehemens sitis eam corripiet, incenso nimirum ventre, ab uteris Sanguine redundantibus, & ad contactum, maximèque circa pubem, dolebit, subindeque acute febricitabit, uteri frequenter murmur edent, neque pro more venter dejiciet, neque vesica urinam percolabit, spinæ & totius dorsi dolore vexabitur: Nonnullis etiam lingua frænatur, vox deficit, animi deliquium adest, stomachus mordetur, urina mingitur rubra, dolet universum corpus, potissimum cervix, spina, lumbi, & inguina. Cumque eo devenerit, tum venter attollitur, tum crura, & tibiæ, ac pedes, plus æquo intumescunt, & mors instat.

Mulieribus nonnullis, cum copiosi menses duorum mensium spatio in uteris extiterint, ubi intercepti fuerint, ad pulmonem feruntur, eademque omnia his contingunt, quæ in tabe dicta sunt, neque inde superesse possunt.

Infæcunda erit mulier etiamsi meliuscule habeat, si magna in uteris orta ulcera fuerint, quamvis curentur, propter cicatrices.

Prodeunt menses crassiores & copiosiores in intermediis diebus, pauciores verò, & tenuiores cum incipiunt vel desinunt.

In omni autem muliere si sana sit, euntes menses moderata quantitate prodeunt ad duarum Atticarum heminarum mensuram, aut paulo plures aut pauciores, idque ad biduum vel triduum. Longius, autem tempus, aut brevius, morbum aut sterilitatem portendit.

[Hemina attica continet uncias IX.]

Quod si quæ à viro emittuntur non sint ei manifesta, cruribus distentis & alternatim positis quiescat.

Concipiendi facultatem habet ea, quæ neque humiditate redundat, neque etiam exarescit, nisi horum aliquid ex prisca natura insit.

Ad virum autem eam accedere oportet, curatione recepta, desinentibus aut incipientibus mensibus, præstiterit tamen ubi desierint.

Sunt

Sunt quæ si acre quiddam, aut amarum præter consuetudinem ederint, aut biberint, fætus perdunt, cum adhuc tenellus puellus intus existat.

Ubi uterum gestat mulier tota pallida redditur, quoniam qui in ea purus est Sanguis, semper quotidiè è corpore aliquantulùm stillat, & ad fætum fertur, eique in alimentum cedit.

In omnibus morbis, in quibus fotus conducit, præstiterit post fotum, pingui aliquo perungi.

Lib. de natura Muliebri. Si lac deficiat, porra trita & aqua macerata, potui exhibeto, calida lavet, & in cibo, porra & brassicam comedat, quin & fæniculi, necnon radicis illius decoctum propinato, & hordeum decorticatum, unà cum butyro coctum, & refrigeratum potui exhibeto.

Lib. περὶ ἀφορῶν. Molæ conceptus hæc est causa, ubi copiosi menses extiterint & paucum, ac morbosum semen conceperint, & minimè genuinus conceptus gignitur, & venter tanquam utero gerentis impletur: Nihil autem in ventre movetur, neque lac in mammis innascitur, pectus verò turgescit. Hæc igitur biennium sæpe etiam triennium sic affecta est. Et si quidem una caro nascatur mulier perit, neque enim superesse potest. Sin verò multæ, copiosus ei Sanguis, & carnosus per pudendum erumpit, quod si id moderatè fiat, servatur, alioqui profluvio correpta perit.

Quod si prægnans diutiùs immoretur, & parere non possit, sed pluribus diebus partus doloribus discrucietur, sit autem juvenis & ætate florens, multoque Sanguine redundet, venas in malleolis secare oportet, & virium habita ratione Sanguinem detrahere.

Ad fætum excludendum, mulierem ex axillis comprehensam vehementer concutito.

De iis quæ uterum non gerunt.

Περὶ ἀφορῶν.

Si uterorum os à pudendo aversum fuerit, non concipiunt.

Si uteri lubrici fuerint (id quibusdam natura contingit, & si innata ulcera magnas cicatrices intus reliquerint) mulier utero non concipit, semen enim foras elabi sinunt.

Si nosse velis an mulier conceptui sit idonea, butyrum, & lac mulieris puerum lactantis, potui exhibeto, & si eructaverit concipiet, sin minus, minimè.

Allium caput unicum habens, capite depurgato & deraso, in uterum subdito, & postridiè spectato, num odor ad os perveniat, quod si sic, concipiet, sin minus minimè.

Si mulier nosse velit, an conceptura sit, anisum ex aqua quam tenuissimè tritum bibat, & dormiat, quod si quidem pruritus circa umbilicum eam corripiat, concipiet, sin minus, minimè.

Quæ utero gerentes maculam in facie velut ex solis adustione (ἐφηλιν vocant) habent, eæ femellam gestant. Quæ verò benè coloratæ permanent, marem plerumque.

Si papillæ sursum conversæ fuerint, marem gestant, si deorsum fæminam.

Latæ fæminas, parvæ verò, & conclusæ mares procreare videntur.

Ad conceptum summè faciens. Melanthium (nigellam) mulieri ex vino rubro acerbo exhibeto.

Mulierem juvenculam fluor muliebris ruber infestabat, & medicamento sumpto, capite purgato, vena secta, nihil proficiebat. Hæc autem ei causa esse videbatur ne conciperet: Ei autem radicum aspalathi decoctum, ex vino albo mane & ante cœnam exhibebam, fluorque cessavit, & non longè posteà concepit & marem peperit.

SECTIO SEXTA.

Continens τὰ χειρουργούμενα.

De Officina Medici.

Κατ' ἰητρεῖον.

PRincipio quænam similiter, aut dissimiliter se habeant videndum idque ex his, quæ maximi sunt momenti, aut facillimè cognoscuntur, aut quavis via, & ratione comprehenduntur: Quæ & visione, & tactu, & auditione percipiuntur; quæque in visionis, auditionis, tactus, narium, linguæ & intelligentiæ sensum cadunt, ex quibus omnis nostra cognitio constat.

[In sequentibus omnia percurrit Hippocrates à quibus, per quæ, quibuscum, & circa quæ, Chirurgia exerceatur. Communia etiam tradit præcepta de recta deligandi ratione.]

Frictio vim habet solvendi, vinciendi, carnem augendi, minuendi. Dura quidem vinciendi, mollis solvendi, multa minuendi, mediocris implendi.

De Fracturis.

Περὶ ἀγμῶν.

TRiginta ad summum diebus, cubiti ossa in totum coalescunt. Nihil tamen est perpetuum. Nam natura à natura, & ætas ab ætate plurimum distat.

Pauciore victu ad decimum usque diem utendum, præsertim cum ex toto quiescant, ac obsonia liquida exhibenda, quæ ventrem modicè deducant. Vino verò & carnibus abstinendum. Post hæc paulatim reficiendi.

Firmatur autem brachii os, diebus ferè quadraginta. Quos ubi excesserit, resolvendum, minusque adstrictis fasciis, ac paucioribus vinciendum.

Machinas admovere ubi res non exigit absurdum est.

Septimo, aut nono, aut undecimo die, in fracturis ferulæ sunt admovendæ.

Canales, qui cruribus fractis supponuntur, subjici debeant, nec ne, ambigendum mihi videtur. Prosunt etenim, non tamen quantum existimant, qui eos supponunt. Nam neque in quiete, ut putant, crus continent, neque dum reliquum corpus in hanc vel illam partem convertitur, canales prohibent quominus crus sequatur, nisi homo ipse diligenter advertat. Quin etiam durum videtur, & asperum lignum subjici, nisi simul molle aliquid in ipsum imponatur. Maximè tamen est usui, cum stratum substernitur, ac dum ad desidendum æger progreditur. Potest igitur cum canali (vel glossocomo) & sine eo, benè vel malè res confici.

Tibiæ ossa quadraginta diebus, si rectè curentur, firmantur.

Femur verò quinquaginta diebus firmatur.

Imprimis confert nosse, qua ratione fasciæ initium injiciendum sit, & qua parte maximè comprimendum, quantum item conferat, si quis fasciæ initium rectè circumdet, & qua parte maximè convenit, comprimat; tum quantum detrimenti sequatur, si neque quis probè fasciæ initium circumjiciat, neque qua maximè parte convenit, sed hinc & inde comprimat.

Turpe est, & ab arte abhorrens, aliquid molientem in ipso artificio deficere.

Ex omnibus machinamentis, quæ convenienter ad usum homines comminiscuntur, violentissima hæc tria existunt, aselli circumactio, per vectem molitio, & cunei adactio. Negligenda non est per vectes molitio. Hac siquidem ratione aut nulla alia, ossa in suas sedes reconduntur.

Reposito osse, multo magis excitabitur nervorum distentio, quam non repo-

repoſito, quod probè noſſe convenit. Etenim ſi repoſito oſſe, nervorum diſtentio ſupervenit, in anguſto ſpes eſt. Præſtatque, ſi id ſine moleſtia fieri poſſit, os retro compellere. Neque enim his, quæ plus juſto laxiora ſunt, nervorum diſtentiones accedunt, ſed his quæ magis intenduntur.

Nullus articulus, ac minimè omnium cubitus, dum febris adeſt, in ſuam ſedem compellendus eſt.

De Articulis.

Περὶ Ἄρθρων.

HUmeri articulum, uno modo, in alam videlicet, excidere vidi, nunquam autem in ſuperiorem, aut exteriorem partem. Non tamen excidat, nec ne contenderim; licet de eo aliquid dicere poſſim. Verum neque in priorem partem unquam vidi, nec excidere poſſe exiſtimo.

Humerus calce reponitur, in alæ cavum priùs immittendo rotundum aliquid, velut parva pila & dura. Niſi enim tale quid indatur, ad brachii caput calx pervenire nequit. Eſt & alius reſtituendi modus, cum in erecti & ſtantis humerum, æger manu apprehenſus ſuſtollitur. Alius repoſitionis modus per tranſverſum in ſcala lignum rectè obitur. Piſtillo quinetiam, quidam humerum in ſuam ſedem compellunt. Sed omnium optimus reponendi modus, eſt per machinam ἄμβην dictam.

Multarum rerum experientiam Medicum habere oportet, ac certè etiam frictionis. Ex eodem enim nomine, non idem evenire conſuevit: Nam & juſto laxiorem articulum frictio vincire, & juſto duriorem ſolvere poteſt.

Non ſatis eſt artem tantum ratione noſſe, ſed, & in uſum exercitatione traducenda eſt.

Manus articuli ſi intrò luxentur, digiti inflecti, ſi extra, intendi nequeunt. Ut reſtituantur, collocentur digiti ſuper ſcamnum, & in diverſas partes diſtendantur; Quod extat ex oſſe, vel prominentiori palmæ parte, aut calce, ſimul repellatur, & in anteriorem & inferiorem partem urgeatur: Ab inferiore verò parte, juxta os alterum, molle aliquid in tumorem ſublatum, ſi ſuperiore quidem parte extat, manui converſæ, ſin inferiore, ſupinæ eſt ſupponendum. Curatio linteis perficitur.

Digiti articulus ubi exciderit, facilè quidem videtur. Reſtituitur verò in directum contendendo, & quod eminet propellendo, contrarium autem in alteram partem impellendo. Curatio faſciis fit & linteis.

Optima medicina interdum eſt, medicinam non facere.

Turpe eſt cum in omni arte, tum verò in arte medendi, vel maximè poſt multum exhibitum negotium, multum apparatum, multam de ſe excitare opinionem, tandemque nihil opis adferre.

Femoris articulus ubi coxendice excidit, quatuor in partes promovetur, in interiorem quidem ſæpiſſimè, deinde in exteriorem, interdùm verò in poſteriorem, & anteriorem, ſed rarò.

Quibus interiorem in partem exceſſit, iis crus alteri collatum, longius duabus de cauſis merito apparet. Oſſi enim quod à coxendice procedit, & ad ſuperiorem pectinis partem fertur, femoris caput inſidet, & articuli cervix in acetabulo fertur; rurſus exteriore parte nates excavatur: Summa item femoris pars ad genu, & tibia ſimiliter, ac pes in exteriorem partem ferri coguntur.

Qui ad perfectum incrementum nondum devenere, iis ſi prolapſus articulus non reconditur, femur, tibia, & pes breviora evadunt. Neque enim iis oſſa æque in longum augentur, verum breviora fiunt, ac præcipuè femur.

Ferunt nonnulli, Amazonas maſculam ſuam prolem ſtatim ab infantia, partim ad genua, partim ad co-

coxendices, luxare consuevisse, quo videlicet claudi fierent, ne mares fœminis insidias tenderent, & ut iis ad manuarias operas uterentur.

At quibus in exteriorem partem femoris caput excessit, iis crus juxta alterum extensum, meritò quidem brevius apparet. Exteriore autem parte, nates in gibbum magis extumescit. Extrema verò femoris pars ad genu, & tibia, & pes introrsum spectare conspiciuntur. Quibus jam adultis luxatus articulus reconditus non fuerit, iis crus totum brevius conspicitur, neque ingressu terram calce contingere possunt.

Prædictiones laude dignæ ex eo existunt, quod dignoscimus quonam, & quanam ratione, aut quando, res quæque exitum habitura sit, sive eo tendat ut curationem recipiat, sive curationis spem adimat.

Quibus tibiæ ossa luxata, accedente vulnere, commissura, quæ est ad pedem penitus eminent, ea sive intra, sive extra vergant, minimè reponenda sunt, sed sinenda. Id enim manifestò nosse oportet, eos, quibus ista reposita permanserint, interituros, paucisque diebus duraturos. Convulsione namque sublati pauci diem septimum superant. Sed & pes & tibia ad gangrænam deveniunt, eaque sic affore certo nosse convenit. Quod si neque reposita, neque ab initiò tentata fuerint, eorum plerique supersunt.

Eadem quoque ratio est, ubi cubiti ossa ad manus articulum, facto vulnere, vel interiorem in partem vel exteriorem emineant. Certo enim tenendum est, eum cui recondita ossa permanserint, suprapositо mortis genere, intrà paucos dies interiturum. Eadem ratio est in reliquis articulis si cum vulnere luxentur. Ea omnia si reconduntur, mortem, non reposita spe salutis afferunt. At iis qui evadunt claudicatio adest.

De Capitis Vulneribus.

Περὶ τῶν ἐν κεφαλῇ τρωμάτων.

TOtius capitis os id tenuissimum, & maximè imbecillum quod ad sinciput est, idque quam minimam, & tenuissimam carnem hac capitis parte in se habet, cerebrumque plurimum eo loco subest. Cumque hæc ita se habeant, ab ictu, os hac capitis parte magis colliditur, frangitur & medium desidit, sub eoque casu, magis moriuntur ægri, ægriusque curantur, & mortem evitant, quam si qualibet alia capitis parte istud accidat.

Ex vulnere capitis, quacunq; parte acceptum sit, ubi alioqui ex vulnere quis fuerit periturus, hieme quam æstate diutius vivit.

Fracturarum ossium capitis quinque sunt genera. ῥωγμὴ & ῥῆξις, rima seu fissura, φλάσις & θλάσις, contusio seu collisio, ἔσφλασις seu ἔνθλασις depressio, ἕδρη, sedes, & ξυμφορὴ, infortunium.

Capitis ulcus nulla re madefaciendum, ac ne vino quidem, aut quam minimum.

In capitis sectione, cætere quidem capitis partes tuto secari possunt, tempus verò secari non debet; nervorum enim distentione prehenditur qui sectus est. At si sinistra tempora secta fuerint, dextra convulsio prehendit. Sin ad dextra sectio fuerit, sinistra convelluntur:

Postquam os scalpro eraseris, si quidem ossis vulnus ad sectionem tendere videatur, intrà triduum ad sectionem veniendum, neque id spatium citra sectionem superandum, idque præcipuè si calida anni tempestas fuerit.

Ubi quis ex capitis vulneribus periturus est, neque ulla ratione servari potest; his signis hoc dignoscere potest. Convulsio plerosque invadit in alia corporis parte, si in dextra parte fuerit vulnus, sinistra convellitur, & è contra, ante decimum

mum quartum diem hieme plerumque febris invadet, æstate verò post septimum. Quod ubi contigerit, ulcus coloris expers evadit, ex eoque sanies parva effluit, & quod in eo Inflammatum est, emoritur, glutinosumque fit, ac salsamentum refert, colore fulvum, & aliquantulum lividum, tuncque os corruptione vitiari incipit, & nigrescit, læve existens, ad extremum autem subpallidum, & albicans evadit.

Cum verò jam purulentum extiterit, pustulæ in lingua exoriuntur, & cum delirio mors contingit.

Inter secandum capitis os, ubi parum abest ut totum os sectum sit, jamque os labat, ab ipsa sectione desistendum, permittendumque ut os sponte sua discedat; secto enim ossi & inter secandum relicto, mali nihil contingere potest. Inter secandum etiam terebra sæpius, ne os incalescat, auferenda, & in aquam frigidam demergenda.

SECTIO SEPTIMA.

Continens. Τὰ ἐπίμικτα.

LIBER PRIMUS.

De Morbis Epidemicis.

Ἐπιδημιῶν τὸ πρῶτον.

Sectio Secunda.

CONcoctiones celeritatem judicationis, & securitatem salubrem (certam salubritatem) significant.

Præterita discito, præsentia cognoscito, prædicito futura; hæc meditator.

Duo circa morbos elaboranda sunt, ut prosis, aut non noceas.

Ars ex tribus constat, morbo, ægroto, Medico artis ministro; adversari morbo ægrotum cum Medico oportet.

Sectio Tertia.

QUibusdam icterus sexto die accidit, sed hos aut per urinam purgatio, aut alvus turbata juvabat, aut larga Sanguinis è naribus profusio. *Sect. 1.*

Cum febres ardentes inciperent, significabant quibus lethalia impenderent: Statim enim incipientibus, febris acuta, parum rigebant, insomnes, anxii, sitibundi, fastidiosi, paulum exudantes circa frontem, & claviculas, sed nullus per totum: Multum delirabant, timores, tristitiæ, extrema subfrigida, pedes extremi, præcipue autem manus: Accessiones diebus paribus; plurimis quarto die dolores maximi, & sudores plurimum subfrigidi, & extrema jam non recalescentia, sed livida, subfrigida, permanebant, neque amplius sitiebant. Adhuc his urinæ nigræ, tenues, paucæ, & alvi sistebantur, neque fluebat Sanguis ex naribus ulli eorum quibus hæc accidebant, sed paucus stillavit: Nulli horum res venit ad recidivam, sed sexto die mortui sunt cum sudoribus.

In hac constitutione (quæ magna ex parte fuit frigida & sicca) ex quatuor præcipue signis servabantur: Quibusdam enim ex naribus Sanguis fluebat, aut per vesicam multa urina, multum sedimentum & bonum habens, procedebat; aut perturbata alvo, biliosa tempestivè excernebant, aut dysenterici fiebant, Multis autem contigit non ex uno suprascriptorum signorum judicari, sed plurimis per omnia excurrere, & videri habere gravius. Servabantur autem omnes quibus hæc contigerunt. Fęminis autem & virginibus contigebant omnia anteà scripta signa]: Quibus autem horum aliquid benè fiebat, aut muliebria largiter apparebant, per hæc servabantur, & judicabantur: Et nullam novi mortuam earum quibus horum aliquid benè fiebat. Philonis namque filia, cum liberaliter

ex naribus Sanguis effluxisset, quod septimo die intempestivè cœnasset, mortem obiit.

Moriebantur plurimi ex his morbis sexto die, velut Epaminondas, Silenus, & Philiscus Antagoræ filius.

Sect.3. Videndæ sunt quæ fiunt morborum vicissitudines, & ex quibus, in quos, succedant.

Quæ diebus paribus exacerbantur, paribus judicantur, quorum autem paroxysmi in imparibus fiunt, judicantur in imparibus.

Febrium omnium tutissima est quartana, placidissima & longissima. Non enim solum per se ipsa talis est, verum etiam ab aliis magnis morbis vindicat. Septimana longa est, non tamen lethalis. Nonana hæc adhuc longior, sed non lethalis. Tertiana exacta celerem habet judicationem, neque lethalis est. Quintana omnium est pessima: Hæc enim ante tabem, aut jam contabescentibus ubi supervenerit, perimit. Semitertiana etiam præcipuè lethalis.

Ægroti Quatuordecim.

Primus Ægrotus.

PHiliscum qui propè murum decumbebat, primo die febris acuta invasit, sudavit per noctem laboriose. Secundo, omnia exacerbata sunt: Vesperi verò post clysterem benè habuit, noctem quiete transegit. Tertio, mane & usque ad meridiem videbatur esse sine febre: Ad vesperam verò febris acuta invasit cum sudore & siti; exaruit lingua. Minxit nigrum. Nox laboriosa. Non dormivit. Omninò deliravit. Quarto, omnia exacerbata sunt, urinam nigram reddidit, noctem habuit minus molestam & urinas melioris coloris. Quinto, circa meridiem, parum de naribus stillavit sincerum. Urinæ variæ, habentes pendentia quædam rotunda, genitali semini similia, sparsa, non sudavit. Supposita glande, flatuosa pauca exierunt. Noctem laboriose transegit. Somni exigui, verba cum delirio. Omnia extrema frigida non amplius recalescentia; minxit nigra. Dormivit parum. Sub diem obmutuit. Sudavit frigidum. Extrema livida. Ad meridiem obiit sexto die. Huic spiritus ad finem usque velut recordanti, (Fœsio intro revocanti & ingeminanti) rarus & magnus fuit. Splen intumuit tumore rotundo. Sudores frigidi usque ad finem. Paroxysmi paribus diebus.

Ægrotus Secundus.

SIlenum qui in Platamone habitabat juxta Evalcidis ædes, ex laboribus, compotationibus & exercitationibus intempestivis, ignis (πῦρ) i. e. febris vehementissima præhendit. Cepit autem lumborum dolore, & capitis gravitate laborare cum cervicis distentione. Ex alvo primo die, biliosa, sincera, spumosa, abundè colorata, & multa fluebant. Urinæ nigræ, nigram hypostasin habentes. Siticulosus. Lingua arida. Nocte nihil dormivit. Secundo, febris acuta, dejectiones plures, tenuiores, spumosæ, urinæ nigræ. Noctem difficulter tulit, parum deliravit. Tertio, omnia exacerbata sunt: Hypochondrii contentio utrinque ad umbilicum promissa, submollis. Dejectiones tenues, subnigræ, urinæ turbatæ, nigræ. Nocte nihil dormivit. Verba multa, risus, cantus, non poterat se continere. Quarto cum iisdem. Quinto, dejectiones sinceræ, biliosæ, læves, valde pingues, urinæ tenues, pellucidæ, paucæ. Mente constitit. Sexto circà caput parum sudavit. Extrema frigida, livida. Magna jactatio. Nihil demisit alvus. Urinæ suppressæ sunt. Febris acuta. Septimo die sine voce. Extrema non amplius recaluerunt. Minxit nihil. Octavo, sudor frigidus emanavit è toto corpore. Exanthemata cum sudore, rubra, rotunda, parva, velut

vari

vari permanebant, nec faciebant abſceſſum. Ex alvo irritatione parva, ſtercora tenuia, velut cruda, multa reddebantur cum dolore. Mingebat cum dolore, mordacia, ſyncera, pauca. Recaleſcebat, ſomni leves, comatoſi, obmutuit. Urinæ tenues, perſpicuæ. Nono cum iiſdem. Decimo potum non capiebat. Comatoſus ſomni autem tenues erant, & à ventre ſimilia prodibant. Mingebat confertim craſſum, ſubſidens. Sedimentum (κριμνώδης) farinæ ſimile, album. Extrema rurſum frigida. Undecimo obiit. A principio huic uſque ad finem, ſpiritus magnus & rarus, hypochondrii palpitatio perpetua; circiter viceſimum ætatis annum agebat.

Ægrotus Tertius.

HErophontem corripuit febris acuta, à ventre pauca, qualia per Teneſmum ſolent, inter initia egerebantur. Poſt hæc tenuia dejecit, bilioſa, copioſa. Somni non aderant. Urinæ nigræ, tenues. Quinto die mane ſurditas. Exacerbabantur omnia. Lien intumeſcebat. Hypochondrii contentio. Ex alvo pauca nigra exibant. Deſipuit. Sexto deliravit. Sub noctem ſudor, refrigeratio, delirium permanebat. Septimo circumfrigebat. Sticuloſus fuit. Deſipiebat. Ad noctem rediit in mentem: dormivit. Octavo, febricitavit, lien ſubſidebat, intelligebat omnia. Doluit ad inguen, primumq; tumor ortus eſt ſecundum rectitudinem lienis. Deinde dolores in ambas tibias deciderunt. Noctem facilè tulit. Urinæ melioris coloris, ſubſidentiam habebant exiguam. Nono ſudavit, judicatus eſt. Intermiſit. Quinto reperiit. Statim autem ſplen intumuit. Febris acuta. Rurſuſque ſurditas. Poſt recidivam tertio ſplen ſubſedit. Surditas minor. Crura dolebant. Noctu ſudavit. Judicatus circa 17. neque deliravit in recidiva.

Ægrotus Quartus.

IN Thaſo, Philini uxorem quæ filiam pepererat, cum ex naturæ præſcripto purgationes procederent, & alia leviter tranſegiſſet, decimo quarto poſt partum die, febris ardens cum rigore corripuit. Huic in initiò oris ventriculi dolor contigit, & in hypochondrio dextro. Dolores muliebrium locorum. Purgatio ceſſavit. Appoſito autem balano vel peſſo, hæc leviora ſunt facta. Capitis verò & colli & lumborum dolores permanebant. Somni non aderant, Extrema frigida, ſiticuloſa. Venter uri videbatur. Pauca dejecit. Urinæ tenues & per initia decolores. Sexto die ad noctem deliravit multa, rurſuſque ad mentem rediit. Septimo ſiticuloſa. Dejectiones bilioſæ, coloratæ. Octavo riguit. Febris acuta. Convulſiones multæ cum dolore. Multum deliravit. Glande ſubdita ad deſidendum exſurrexit, multaque dejecit cum fluxu bilis. Somni non aderant. Nono convulſiones. Decimo nonnihil ſapuit. Undecimo dormivit. Omnium recordata eſt: Sed ſtatim rurſus deliravit. Minxit autem cum convulſionibus confertim multum & rarò (niſi admonita) craſſum, album, quale fit in urinis ſubſidentibus cum perturbantur. Repoſitum per multum tempus non ſubſidebat. Color & craſſities qualis in jumentis. Decimoquarto die totum corpus palpitationes occuparunt. Verba multa Paululum mente conſtitit, ſed confeſtim rurſus deſipuit. Decimo ſeptimo, obmutuit. Vigeſimo obiit.

Ægrotus Quintus.

EPicratis uxorem, quæ decumbebat prope Archegetem, vicinam jam partui, rigor fortis apprehendit. Noc incaluit ut ferebant; ſequenti die eadem adfuerunt. Tertio die peperit filiam, & alia omnia ſecundum rationem proceſſerunt.

Secundo die post partum apprehendit eam febris acuta, cordis & mulierium locorum dolor. (Insomnis erat) subdito pesso hæc facta sunt leviora. Capitis autem & colli & lumborum dolor invasit. A ventre pauca biliosa, tenuia, sincera reddidit. Urinæ tenues, subnigræ. Sexto verò postquam eam febris arripuit, sub noctem deliravit. Septimo omnia exacerbata sunt. Sine somno deliravit, siticulosa: Dejectiones omnes biliosæ, subrubræ. Octavo riguit; dormivit copiosius. Nono cum iisdem fuit. Decimo, crura cum labore dolebant, cordis (oris ventriculi) rursus dolor invasit, cum capitis gravitate, non deliravit, dormivit magis, venter restitit. 11. (sudavit) minxit urinas melioris coloris, subsidentiam habentes copiosam, melius se habuit. 14. riguit. Febris acuta. 15. vomuit biliosa, flava, subcrebra, sudavit, sine febre fuit: Per noctem autem febris acuta; urinæ crassæ albam habentes subsidentiam. 16. exacerbationem noctè habuit, & cum difficili tollerantia, non dormivit, deliravit. 18. Siticulosa: Lingua exaruit. Non dormivit. Deliravit multum, dolebant ei crura. Ad diem autem 20. mane parum riguit. Comatosa, quieta, dormivit, vomuit biliosa pauca & nigra, sub noctem surda facta est. Circa 21. lateris sinistri gravitas undique cum dolore infestavit: parum tussit. Urinæ autem crassitiem habentes, turbidæ, subrubræ, repositæ non subsidebant. Cetera vero levius habebat, non sine febre. Statim à principio, in faucibus dolorem & ruborem habuit, & gurgulionem revulsum, fluxio acris, mordax, salsa usque ad finem perseveravit. Circa 27. sine febre fuit. Urina habuit sedimentum. Latus nonnihil dolebat. Circa 34. febris eam corripuit. Venter biliosis turbatus est. 40. vomuit pauca biliosa. Judicata est perfectè, & à febre liberata est.

Ægrotus Sextus.

CLeonactidem, qui supra Heracleum decumbebat (πῦρ) febris ardens corripuit incerta periodo. A principio dolor capitis & sinistri lateris adfuit, cæterorumq; membrorum, perinde ac ex lassitudine, labores. Febriles exacerbationes subinde & sine ordine invadebant. Sudores quidem nunc aderant, nunc minime. Maxima ex parte incidebant paroxysmi in dies decretorios præcipue. Circa 24. frigescebant ei (Valesio ἐπόνεσεν, doluerunt) extremæ manus. Vomuit flava, biliosa, satis multa, paulo post virulenta, quibus omnibus sublevatus est. Circa 30. diem cœpit Sanguis fluere ex utraque nare. Et hæc erraticè, & paulatim ad judicationem usque. Non abhorruit à cibo, neque sitiit per totum tempus, neque somno caruit. Urinæ tenues non tamen sine colore. 40. autem minxit subrubra, sedimentum multum subrubrum habentia. Sublevatus est. Post hæc variarunt urinæ, nunc quidem sedimentum habebant, nunc non. 60. urinis sedimentum multum, & album, & læve adfuit. Remissa sunt omnia. Febris intermisit. Urinæ rursus tenues, sed boni coloris. 70. sine febre fuit. Intermisit dies decem. Octogesimo riguit. Febris eum arripuit acuta, sudavit multum. Urina habuit sedimentum rubrum, læve, perfectè judicatus est.

Ægrotus Septimus.

ERasinum qui prope Bootæ torrentem habitabat febris ardens post cænam corripuit; noctem perturbatè transegit, diem primum quietum, noctem molestam habuit. Secundo omnia exacerbata sunt; sub noctem deliravit. Tertium laboriosè transegit, deliravit multum. Quartus fuit molestissimus. Noctè autem nihil dormivit. Insom- *Æger octavus.*

somnia aderant, & cogitationes. Deinde pejora & magna & periculosa, timor, difficilis tollerantia. Quintò manè recreatus est. Intelligebat omnia. Multum verò antè meridiem furiit, continere se non poterat. Extrema erant frigida, sublivida. Urinæ crudæ. Mortuus est sub solis occasum. Huic febres ad finem usque cum sudore erant. Hypochondria sublimia (μετέωρα) contentio cum dolore. Urinæ nigræ habentes suspensiones rotundas, nec subsidebant, ex ventre autem reddebat stercus. Sitiebat usque ad finem, non tamen vehementer. Convulsiones multæ cum sudore circa mortem usque ad finem.

Ægrotus Octavus.

Aegr. octavus.

METonem febris vehemens corripuit cum lumborum gravitate & dolore. Secundo, cum multum aquæ biberet, alvus benè egessit. Tertio, capitis gravitas: dejectiones tenues; biliosæ, subrubræ. Quarto, omnia exacerbata sunt. Fluxit à dextra nare sanguis paululum bis, noctem laboriosè transegit. Dejectiones quales tertio die, urinas nigras habebat; in quibus pendebant subnigra sparsa. Non subsidebant. Quinto, copiosè sanguis fluxit sincerus ex nare sinistra. Sudavit. Judicatus est. A judicio insomnis erat, delirabat, Urinæ tenues, subnigræ. Capitis persusione usus est. Dormivit mente constitit. Morbus non repetiit. Sed fluxit sanguis sæpe post judicium.

Ægrotus Nonus.

CRitoni in Thaso erecto, & ambulanti pedis pollex vehementer dolere cepit. Decubuit eodem die, horrescens, fastidiosus. Parum incalescens. Nocte deliravit. Secundo, tumor per totum pedem, & usque ad talum subrubens & cum contentione. Pustulæ nigræ. Febris acuta. Insaniit. A ventre verò mera biliosa copiosa effluxerunt. Mortuus est à principio secundo die.

Ægrotus Decimus.

CLazomenium qui decumbebat juxta puteum Phrinichidæ, febris vehemens corripuit, à principio dolebant illi caput, & collum, & lumbi. Statim surditas accidit. Somno carebat. Febris acuta corripuit eum. Hypochondrium attollebatur cum tumore, sed contentione exigua. Lingua arida. Quarto per noctem deliravit. Quinto, cum dolore omnia sunt exacerbata.

Circa undecimum autem nonnihil remissa. Ex ventre ab initio, & usque ad 14. Multa tenuia aquei coloris reddebat, quod ad dejectiones attinet, cum bona tollerantia transigebat. Deinde venter restitit. Urinæ usque ad finem tenues quidem, boni autem coloris, & multam habebant suspensionem, dispersam, non subsidebant. 16. Minxit paulo crassius, quod habebat exiguam subsidentiam. Sublevatus nonnihil est, melius sibi constitit. 17. Rursus tenues fluxerunt. Secundum utramque aurem tumor cum dolore ortus est, somno carebat. Delirabat. Crura illi dolebant. 20. Sine febre, judicatus est. Non sudavit. Omnia intelligebat. Circa autem 27. Coxæ dextræ fortis dolor ortus est, qui cito sedatus est. Qui vero ad aures tumores, neque subsidebant, neque suppurabant, dolebant tamen. 31. Ex diarrhea multa aquosa prodierunt, cum excrementis dysentericis. Urinas crassas minxit, subsederunt qui circa aures tumores. 40. doluit dexter oculus.

Videbat obtusius. Rediit ad statum.

Ægrotus Undecimus.

DRomeadæ uxorem quæ filiam pepererat, & aliis omnibus secundum rationem procedentibus. Secundo, die rigor accepit. Febris acuta. Cepit primo dolere circa hypochondrium, cum fastidio, horrore, & inquiera corporis jactatione. Sequentibus diebus non dormivit. Spiritus magnus, & rarus. Subito revulsus, & retractus. Secundo, ab eo quo riguit, ex alvo bene processerunt stercora. Urinæ crassæ, albæ, turbidæ, quales fiunt ex subsidentibus cum repositæ per multum tempus perturbantur. Non subsidebant. Noctu non dormivit. Tertio, circa meridiem cum rigore febris acuta corripuit. Urinæ similes. Hypochondrii dolor, fastidiosa, noctem difficulter tulit. Non dormivit. Sudor accidit per totum corpus frigidus. Cito autem recaluit. Quarto, circa hypochondrium nonnihil sublevata est: Capitis vero gravitas cum dolore. Levi sopore detenta est. Paucus è naribus sanguis stillavit. Lingua arida, Siticulosa erat; Urinæ tenues oleosæ, parum dormivit. Quinto, sitibunda, fastidiosa, urinæ similes, ab alvo nihil dejecit. Circa meridiem multum deliravit, & rursus citò parum rediit ad mentem. Surrexit, mox sopore correpta est, refrigeratio exigua, nocte dormivit, deliravit. Sexto, mane riguit, cito recaluit, toto corpore sudavit, extrema frigebant, deliravit, spiritus magnus, & rarus.

Paulo post convulsiones à capite cœperunt, subito mortua est.

Ægrotus. Duodecimus.

HOmo quidam incalescens largius cœnavit, & potavit, nocte vomuit omnia, febris acuta corripuit cum hypochondrii dextri dolore: phlegmone submollis ex externa parte (alii ex interna parte) noctem difficulter tulit, urinæ initio rubræ crassitiem habentes.

Repositæ non subsidebant. Lingua arida, non valde siticulosus. Quarto, febris acuta corripuit cum omnium membrorum dolore. Quinto, minxit læve, oleosum, multum, febris acuta, perseveravit. Sexto, vesperi multum deliravit, neque nocte dormivit. Septimo, omnia exacerbata sunt. Urinæ similes. Verba multa proferebat, nec se continere poterat, ab alvo autem cum irritatione, exierunt humida, turbata, cum lumbricis, nox similiter laboriosa, mane post rigorem, febris corripuit acuta. Sudavit multum, sine febre fieri visus est. Non multum dormivit. Ex somno refrigeratio accidit, & sputatio. Vesperi multum deliravit. Paulo post vomuit nigra, pauca, biliosa. Nono, refrigeratio. Deliravit multum, non dormivit. Decimo, ei crura doluerunt. Omnia exacerbata sunt: deliravit. Undecimo, mortuus est.

Ægrotus decimus tertius.

MUlierem quæ decumbebat in littore, trimestri fœtu gravidam, febris vehemens invasit. Statim cæperunt dolere lumbi. Tertio die doluit collum, & caput secundum claviculam & dextram manum, citò autem lingua privata est voce, dextra manus elanguit cum Convulsione Apoplectico modo.

Deliravit omnino.

Noctem difficulter tulit.

Non dormivit.

Venter turbatus est, biliosis, paucis, sinceris.

Quarto, Lingua privata est voce. Convulsio eorundem, dolor omnium membrorum permanebat, circa hypochondrium tumor aderat cum dolore. Non dormivit. Deliravit omnino. Venter turbatus. Urinæ tenues non boni coloris. Quinto, Febris acu-

ta.

ta corripuit cum hypochondrii dolore. Deliravit omnino. Dejectiones biliosæ. Per noctem sudavit, & febre liberata est. Sexto, mente constitit. Omnia sublevata sunt. Circa claviculam sinistram dolor permanebat. Siticulosa. Urinæ tenues. Non dormivit. Septimo, tremor accidit, levi sopore & delirio detenta est parvo. Dolores secundum claviculam & brachium sinistrum permanebant. Alia verò sublevata sunt. Omnia intelligebat. Tribus diebus eam reliquit febris. Undecimo, rediit, & rigore suborto febris eam corripuit vehemens. 14. Vomuit biliosa, flava, copiosa, sudavit. Sine febre. Judicata est non sine dolore ex iisdem passionibus.

Ægrotus decimus quartus.

MElida quæ decubuit juxta templum Junonis, cœpit caput & collum & pectus vehementer dolere. Statim eam corripuit febris acuta. Menstruus sanguis paucus apparuit. Dolores omnium horum continui erant. Sexto, sopor occupavit cum fastidio, horrore & malarum rubore. Parum deliravit. Septimo, sudavit. Febris intermisit. Permanebant dolores. Reversa est. Somni pauci, urinæ usque ad finem; boni quidem coloris, sed tenues. Dejectiones tenues, biliosæ, mordaces; valde paucæ, nigræ, fætidæ prodierunt, in urinis subsidentia alba, lævis. Sudavit. Judicata est perfecte undecimo.



EPIDEMICORUM LIBER SECUNDUS.

Sectio Prima.

IN ardoribus sine pluvia, maxima ex parte absque sudore febres contingunt. In his si tenuior pluvia guttatim stillaverit, copiosiores sudores statim in febribus fiunt.

Febres ardentes æstate magis grassantur.

Ver in universum saluberrimum est, & minime lethale.

Quæ judicant in melius, ne statim appareant.

Judicatoria non judicantia, partim lethalia sunt, partim difficilis judicationis.

Quæ præmaturius judicantur, cum cruda sunt omnia, recidivas portendunt, sin minus, acrisiam. Fluxus sanguinis largi ex naribus solvunt multa, ut Heragoræ.

Non agnoscebant Medici. (i. e. Judicatorium, sed malum & noxium putabant.)

Sectio Secunda.

AQua quæ celeriter calescit & celeriter frigescit, semper levior est. Aph. 6. sect. 5.

Cuidam coxa dolebat antequam conciperet, postquam autem concepit, non amplius doluit. Vigesimo die a partu rursum doluit, peperit igitur masculum.

Hieroni judicatio facta est decimo quinto die, (hoc rarum, ideo ab Hippocrate notatum.)

Sectio Tertia.

Lib. 6. Sect. 2. Apho. 9. OScitationes assiduas, longa spiratio sanat. Iis qui non bibunt, aut ne vix quidem, brevis spiratio plurimum confert.

Aph. 12. sect. 2. Quæ relinquuntur in morbis post crisin, recidivas facere solent.

Quarto die facti sanguinis è naribus fluxus, difficilem faciunt judicationem.

Lib. 6. sect. 2. Aphor. 14. Quæ febres diem unum intermittentes, altero superrigent, judicatione ad septimum circuitum terminantur.

Sectio Quarta.

Lib. 6. Epid. sect. 4. Aph. 11. IN Æno qui leguminum esu continenter utebantur mares & fæminæ, crurum impotentia laborabant. Rursus etiam qui orobum comedebant, genuum dolore torquebantur.

Sectio Quinta.

QUicunque rufi sunt & acuto naso, ac parvis oculis, ii maligni sunt: Qui vero rufi, simi, & magnis oculis, boni. Vocis gracilitatem solvit varix ad sinistrum & dextrum testem subortus: absque horum altero fieri non potest, ut solvatur.

Steriles fovere, ac pharmaco uti oportet.

Qui repente voce privantur, si sine febre sint, iis venam secare oportet.

Apho. 35. sect. 6. Si hydropicum tussis corripiat, malum.

Si quis statim animo linquatur, calidis omnibus uti debet, sin minus, vinum bibere, & cibis repleri.

Si auris doleat, lacte utatur.

Oris ventriculi morsum, merum in pane, calido exhibitum, sanat.

Vomitus solvitur exhibito aquæ calidæ potu, ut vomat æger.

Nisi die legitimo recedat febris, necesse est redeat.

Sectio Sexta.

LOngævi plures dentes habent.

Balbi, celeri lingua præditi, melancholici, biliosi, & iracundi sunt.

Qui magnum caput, oculos nigros & magnos, nasum crassum & simum habent, ii boni sunt.

Prædicere mortem aut vehementes dolores, Medico decorum est.

Numerorum tertius validissimus est.

Cynanchen & ophthalmiam venæ sectio curat.

Mulieri menstrua ut cohibeas, cucurbitulam maximam secundum mammam affigere oportet. Apho. 50. sect. 5.

Trimestris fætus omnia habet manifestè figurata.

Urinæ stillicidium solvit venæ sectio. Apho. 36. Sect. 5.

Gravissimos aurium dolores affixa cucurbitula tollit.

Ad reduvias galla nigra cum melle prodest.

LIBER TERTIUS.

EPIDEMIORUM.

Sectio Prima.

Ægrotus Primus.

PYthion qui habitabat juxta telluris ædem.

Hunc cæpit tremor à manibus. Primo die, febris acuta, delirium. Secundo, omnia exacerbata sunt. Tertio, eadem. Quarto, à ventre pauca, mera, biliosa fluxerunt. Quinto, omnia exacerbata sunt. Somni tenues, & alvus restitit. Sexto, sputa varia, subrubra. Septimo, os distortum est. Octavo, omnia exacerbata sunt. Tremores perseverabant. Urinæ ab initio usque ad octavum tenues, decolores, suspensiones habentes nebulosas. 10. Sudavit, sputa subcocta, judicatus est. Et Urinæ subtenues circa judicium.

cium. Quadraginta autem diebus post judicium, suppuratio facta est circa sedem, & stranguriosus etiam abscessus, [illegible] probabile est, multitudine urinarum, die 40. sanitatem illi contigisse.

Ægrotus Secundus.

Hermocratem qui decumbebat juxta novum murum febris ingens corripuit.

Cœpit capitis & lumborum dolore affici, hypochondrium molliter contendatur. Lingua ab initio adusta fuit. Statim obsurduit. Insomnis erat nec valde siticulosus. Urinæ crassæ, rubræ, repositæ non subsidebant. A ventre usta non pauca exibant.

5. Die minxit tenuia, habebant suspensionem, non subsidebant. Sub noctem deliravit.

6. Ictericus factus est. Omnia exacerbata sunt. Mente non constabat.

7. Cum difficili tolerantia, urinæ tenues, similes, sequentibus diebus eodem modo se habuit.

Circa 11. verò, omnia visa sunt esse sublevata. Coma incepit. Urinæ crassæ, subrubræ, infra tenues, non subsidebant. Placidè ratiocinabatur.

14. Sine febre. Non sudavit, dormivit; intelligebat omnia. Urinæ similes.

Circa 17. rediit morbus, incaluit diebus sequentibus, febris acuta, urinæ tenues.

Rursus 20. judicatus est, à febre liber, non sudavit, cibum non capiebat per totum tempus, mente constabat. Loqui non poterat: Lingua arida, non sitiebat, dormiebat soporosus.

Circa 24. calefactus est, alvus humida, multis tenuibus fluens. Sequentibus diebus febris acuta, lingua exusta est.

27. Mortuus est. Huic surditas semper perseverabat, urinæ aut crassæ & rubræ non subsidentes, aut tenues & decolores, suspensum quid habentes, cibum capere non poterat. π. ε. δ. . ζ. ρ. i. e. [illegible] ἐξιόντων διαχωρημάτων κ. ζ. θάνατον. Probabile exeuntibus dejectionibus 27. mortem accidisse.

Ægrotus Tertius.

Qui decumbebat in horto Dealcis, capitis gravitate, & dextri temporis dolore affectus per diuturnum tempus, ex levi occasione, vehementi febre correptus decubuit.

2. Ex sinistra nare, paucus & sincerus sanguis fluxit. A ventre stercora bene exierunt. Urinæ tenues, variæ, suspensionem habentes minutatim dispersam, farinam crassiorem referentes & geniturae similes.

3. Febris acuta, excretiones nigræ, tenues, spumosæ, & quæ in dejectionibus subsidebant livida erant. Sopore premebatur, difficulter surgebat, in urinis subsidentia livida, subviscosa.

4. Evomuit biliosa, flava, exigua, paulo post æruginosa. Ex sinistra nare paucus sincerus sanguis fluxit. Dejectiones, & urinæ similes, exsudavit circa caput & claviculam. Splen elevatus intumuit; Femoris dolor accidit secundum rectitudinem. Hypochondrii dextri contentio submollis. Nocte non dormivit, deliravit aliquantulùm.

5. Dejectiones plures, nigræ, spumosæ, & quæ in dejectionibus subsiderant, nigræ erant. Nocte non dormivit, deliravit.

6. Dejectiones nigræ, pingues, viscidæ, fœtidæ, dormivit, mente melius constabat.

7. Lingua sicca, siticulosa, non dormivit, deliravit, urinæ tenues, non boni coloris.

8. Dejectiones nigræ, exiguæ, consistentes, dormivit, intelligebat, siticulosus non valde.

9. Ex rigore febris acuta corripuit,

puit, sudavit, perfrixit, deliravit; dexter oculus distortus est, lingua arida, siticulosus erat, & insomnis.

10. Eadem.

11. Intelligebat omnia, febre liberatus erat. Dormivit. Urinæ tenues circa judicationem. Duos dies febris intermisit.

14. Rediit. Statim per noctem non dormivit, mente motus est. Omnino deliravit.

15. Urina turbata qualis fit ex iis quæ subsederunt, quum agitantur, febris acuta, omnino deliravit, non dormivit. Genua & tibiæ dolebant. A ventre autem, glande apposita, nigra stercora exierunt.

16. Urinæ tenues, habebant enæorema nebulosum, deliravit.

17. Summo mane extremæ partes frigebant, contegebatur. Febris acuta, toto corpore sudavit, sublevatus est, mente melius constabat, non est à febre liberatus, siticulosus, vomuit biliosa, flava, pauca, à ventre autem stercora exierunt. Paulo post nigra, pauca, tenuia, urinæ tenues non boni coloris.

18. Mente non constabat, sopore tenebatur.

19. Eodem erat in statu, urinæ tenues.

20. Dormivit. Intelligebat omnia, sudavit, à febre liberatus est. Non sitivit, Urinæ autem tenues.

21. Parum deliravit, parum sitiebat, hypochondrii dolor, & circa umbilicum, palpitatio usque ad finem manens occupavit.

24. Urinis hypostasis, intelligebat omnia.

27. Coxæ dextræ dolor cepit. Urinæ tenues, habentes subsidentiam. Alia placidissimè se habebant.

29. Dexter oculus doluit, urinæ tenues erant.

40. Egessit pituitosa, alba, copiosa, sudavit multum, & toto corpore. Perfectè judicatus est.

Sectio Secunda.

Ægrotus Quartus.

IN Thaso, Philistes diuturno capitis dolore conflictatus, tandemque sopore aliquantulum correptus, decubuit. Excitata verò post potationem febre, dolor exacerbatus est. Nocte incaluit primum.

Primo die, vomuit biliosa, pauca, flava primum. Postea æruginosa plurima. A ventre stercora fluxerunt. Noctem difficulter tulit.

Secundo. Surditas accidit, & febris acuta, cum hypochondrii dextri contentione, quæ in partes internas vergebat. Urinæ tenues, pellucidæ, habentes suspensum genituræ simile. Parum insanivit circa meridiem.

Tertio. Graviter se habuit.

Quarto. Convulsiones acciderunt. Exacerbata sunt omnia.

Quinto. Mane mortuus est.

Ægrotus Quintus.

CHerionem qui decumbebat juxta Demænetum, ex potu, febris vehemens corripuit. Statim capitis gravitate cum dolore laboravit, non dormivit, alvus turbata est tenuibus, subbiliosis.

3. Febris acuta invasit, & capitis tremor, præcipue labii inferioris. Paulo post rigor, convulsiones, omnino deliravit, noctem difficulter tulit.

4. Quievit. Parum dormivit, deliravit.

5. Laboriose se habuit, omnia exacerbata sunt, delirium, nox molesta, non dormivit.

6. Eadem.

7. Superriguit, febris acuta corripuit, toto corpore sudavit. Judicatus est. Huic perpetuo ab alvo dejectiones biliosæ, exiguæ, sinceræ prodierunt. Urinæ tenues, boni coloris, suspensum nebulosum habentes.

Circa 8. Minxit melioris coloris uri-

urinas, habentes hypoſtaſin albam, exiguam, mente conſtabat. Febris intermiſit, quæ 9. rediit.

14. Febris acuta prehendit, ſudavit.

16. Vomuit biliofa, flava, ſatis multa.

17. Superriguit, febris acuta, ſudavit. A febre decretoriè liberatus eſt. Urinæ poſt recidivam, & Judicationem, melioris coloris, ſubſidentiam habentes, neque deliravit in recidiva.

18. Incaleſcebat parum, inſuper ſitiebat. Urinæ tenues, ſuſpenſum quid nebuloſum habentes, parum deliravit.

Circa 19. à febre liberatus, circa cervicem habebat dolorem, urinis ſubſidentia aderat, perfecte judicatus eſt 20. π. γ. π. ου. π. ν. i. e. Probabile eſt multitudine urinæ Cherionem 20. die Sanatum.

Ægrotus Sextus.

EUryanactis filiam virginem febris vehemens corripuit, permanſit uſque ad finem ſine ſiti, & quævis alimenta reſpuebat, à ventre pauca exierunt. Urinæ tenues, exiguæ, non boni coloris. Incipiente febre circa ſedem dolebat.

6. Die, febre libera, non ſudavit, judicata eſt. Quod autem circa ſedem, parum ſuppuratum eſt, & exivit cum judicatione.

Poſt judicationem die 7. riguit, nonnihil incaluit, ſudavit.

Poſt judicationem 8. die, riguit non multum, poſtea vero extrema frigida ſemper fuerunt.

Circa 10. poſt eum quem habuerat ſudorem, deliravit, & rurſus ad mentem confeſtim rediit. Dicebant autem eam hæc pati, quod guſtaſſet racemum.

Intermittens verò, 12. rurſus deliravit, venter turbatus eſt bilioſis, paucis, ſinceris, tenuibus & mordacibus, crebro ſurgebat.

17. Quo poſtremum deliraverat, mortua eſt. Hæc incipiente morbo doluit fauces, & perpetuo ruborem habebat, & columella revulſa fuit, fluxiones multæ, exiguæ, acres, tuſſiit concocta. Nihil excreabat. Nullum cibum toto tempore accipere poterat, neque appetebat quicquam, neque ſitiebat, neque bibit quicquam notatu dignum. Tacita, nihil loquebatur, triſtis, deſperata ſtatim erat. Erat autem nativa quædam ad tabem propenſio.

Ægrotus Septimus.

ANginoſa, quæ juxta Ariſtionem agebat. Hæc primum à lingua incepit. Obſcura vox erat, lingua rubra & reſiccata.

Primo, die horrida, incaluit.

Tertio. Rigor, febris acuta invaſit, cervicis tumor ſubruber, durus, & ſuper pectus ab utraque parte. Extrema frigida, livida, Spiritus ſublimis. Potum per nares rejiciebat, bibere non poterat, dejectiones & urinæ reſtiterunt.

Quarto, omnia exacerbata ſunt.

Quinto, mortua eſt, π. δ. ε. ς. θ. i.e. πιθανὸν διαχωρημάτων ἐπισχεθέντων ἐθανάτον. Probabile dejectionibus ſuppreſſis 5. Mortuam.

Ægrotus Octavus.

ADoleſcentem illum qui decumbebat in foro Mendacium, vehemens febris corripuit, ex laſſitudinibus & laboribus, & curſibus inſolitis.

Primo alvus turbata eſt bilioſis, tenuibus, multis. Urinæ tenues, ſubnigræ, non dormivit, ſiticuloſus fuit.

Secundo, omnia exacerbata ſunt, dejectiones plures, intempeſtiviores, non dormivit. Mente turbatus fuit, & levi ſudore perfuſus.

Tertium difficulter tulit, ſiticuloſus, anxius, multum ſe jactavit, & perplexus erat, deliravit. Extrema livida, & frigida hypochondrii

drii contentio submollis utrinque.

Quarto, non dormivit, pejus se habuit.

Septimo, mortuus est. Circiter vigesimum ætatis annum agebat. π. ξ. ζ. θ. Probabile insolens quiddam septimo die mortem attulisse.

Ægrotus Nonus.

MUlier, quæ decumbebat juxta Misamenum. Huic volvulosa molestè concitabantur, vomitibus multis torquebatur, potum continere non poterat, dolores aderant circa hypochondria, & in inferibus secundum ventriculum partibus. Dolores & tormina continenter affligebant, non erat siticulosa, incalescebat. Extrema frigida usque ad finem. Fastidiosa sine somno. Urinæ tenues, paucæ, excretiones crudæ, tenues, paucæ, non erat remedio locus, mortua est.

Ægrotus Decimus.

MUlierem quandam earum, quæ apud Pantimedem degebant, ex abortu recentis fętus, vehemens febris primo die corripuit. Lingua sicca, siticulosa, fastidiosa, insomnis erat. Alvus turbata est tenuibus, multis, crudis.

Secundo. Superriguit, febris acuta invasit, ex alvo multa egessit. Non dormivit.

Tertio. Dolores augebantur.

Quarto. Deliravit.

Septimo. Mortua est. Alvus per totum morbum humida, cum dejectionibus multis tenuibus, crudis. Urinæ paucæ, tenues, febris ardens.

Ægrotus Undecimus.

ALteram ex abortu circa quintum mensem Oecetæ uxorem, febris vehemens corripuit. Initio comatosa erat, & rursus insomnis cum renum dolore, & capitis gravitate.

Secundo, alvus turbata est paucis, tenuibus, meris primum.

Tertio, plura & deteriora. Nocte nihil dormivit.

Quarto. Deliravit, timores, tristitiæ aderant, dexter oculus distortus est, sudore circa caput pauco & frigido, maduit, extrema frigida.

Quinto, omnia exacerbata sunt. Multum deliravit, & rursus celeriter ad mentem rediit, siticulosa erat, & insomnis. Alvus multis & meris, usque ad finem defluxit. Urinæ erant tenues paucæ, subnigræ, extrema frigida, sublivida.

Sexto, eadem.

Septimo, mortua est phrenitide.

Ægrotus Duodecimus.

MUlierem, quæ decumbebat in foro Mendacium, enixam primum laboriosè masculum, vehemens febris corripuit. Mox in principio siticulosa, fastidiosa, dolebat cor, lingua arida, alvus turbata tenuibus, paucis, non dormivit.

2. Parum riguit, febris acuta invasit, paucus sudor circa caput & frigidus diffusus est.

3. Laboriosè ex alvo cruda multa tenuia fluxerunt.

4. Superriguit, omnia exacerbata sunt, insomnis.

5. Laboriose se habuit.

6. Eadem, ab alvo fluxerunt humida multa.

7. Superriguit: Febris acuta prehendit. Sitis multa aderat & corporis jactatio: circa vesperam frigidus toto corpore sudor damnavit. Perfrixit. Extrema erant frigida, nec recalescebant & rursum ad noctem superriguit. Extrema non recalescebant. Non dormivit, parum quiddam deliravit, & rursus cito mente constitit.

8. Circa medium diei recaluit, siticulosa, comatosa, fastidiosa, vomuit biliosa, pauca, flava, noctem difficulter tulit, non dormivit, minxit multum, confertim, inscia.

9. Re-

9. Remissa sunt omnia, erat comatosa, ad vesperam parum superriguit. vomuit amara, biliosa.

10. Rigor accidit, febris exacerbationem habuit, non dormivit quidquam: Mane minxit multum, subsidentiam non habens. Extrema recalefacta sunt.

11. Vomuit virulenta, biliosa, riguit non multo post, & rursus extrema frigida. Ad vesperam rigor, sudor, vomuit multa. Noctem laboriose transegit.

12. Vomuit multa, nigra, fætida, Singultus multus adfuit, & sitis laboriosa.

13. Nigra, fætida, multa vomuit rigor obortus est, circa meridiem voce privata est.

14. Fluxit sanguis de naribus. Mortua est. Huic per totum alvus humida fuit, & horrebat, annum ætatis agebat circiter 17. Febris ardens.

Sectio Tertia.

Ægroti 16.

Ægrotus Primus.

IN Thaso Parium qui decumbebat supra domum Artimesii, febris corripuit acuta, circa, initia continua, ardens, siticulosa: ab initio comatosus erat, rursusque insomnis. Alvus turbata inter initia. Urinæ albæ.

6. Minxit oleosum, deliravit.

7. Exacerbata sunt omnia. Nihil dormivit, sed urinæ similes, & mens turbata. Ex alvo autem biliosa pinguia fluxerunt.

Deinde 8. Parum à naribus destillavit. Vomuit virosa, pauca, parum dormivit.

9. Eadem adfuerunt.

10. Omnia remiserunt.

11. Sudavit non per totum, circumfriguit, quidem, cito autem recaluit.

12. Febris acuta fuit, dejectiones erant biliose, tenues, multæ, urinis enæorema deliravit.

17. Laboriose transmissus est, neque somni aderant, neque febris intendebatur.

20. Sudavit toto corpore, insomnis, dejectiones erant biliosæ, cibum aversabatur comatosus erat.

24. Recidiva contigit.

34. Sine febre alvus non substitit, & rursus recaluit.

40. Sine febre. Alvus non diu restitit, cibum aversabatur, parum rursus febricitavit, & perpetuo erratice, aliquando à febre liber, aliquando non, si enim aliquid intermisisset, & allevata esset, rursus revertebatur; Cibariis multis & malis utebatur, somni mali in recidivis. Delirabat. Urinas tunc reddebat crassas quidem verum turbatas & pravas. Alvus adstricta fuit, & rursus soluta, febriculæ aderant continuæ, dejectiones multæ, tenues. 120. die mortuus est. Huic alvus ab initio ad finem usque lubrica erat, excernebatque biliosa, liquida, multa, aut si subsisteret, fervida & cruda. Urinæ usque ad finem malæ. Comatosus erat, aut plerumque cum doloribus insomnis: cibos fastidiebat, & continenter febre ardente laborabat.

Ægrotus Secundus.

MUlierem in Thaso juxta frigidam decumbentem, cum filiam peperisset, nec purgationes procederent.

3. Die febris acuta cum horrore corripuit. Multo autem ante partum tempore ex febre decumbebat, & cibum fastidiebat. Postquam verò riguisset, continuæ fuerunt febres acutæ & cum horrore.

8. Et sequentibus diebus multum deliravit, rursusque cito ad mentem rediit. Alvus turbata est multis, tenuibus & aquosa bile permixtis. Non sitiebat.

11. Constabat mente, comatosa tamen erat. Urinas multas, tenues & nigras reddidit, insomnis erat.

20. Parum circumfrixit, & cito rur-

rursus recaluit. Parum deliravit, insomnis erat, & venter eadem demisit. Urinæ aquosæ & multæ erant.

27. A febre immunis fuit, & alvus substitit. Non multò post vehementi & diuturno dextræ coxendicis dolore vexata est. Febres rursus comitabatur, & urinæ aquosæ.

40. Coxendicis dolores remiserunt; tusses autem continuæ, humidæ multæ. Alvus substitit. Cibos aversabatur. Urinæ eædem, febres omnino quidem non desinebant, sed erraticas aliquando habebant exacerbationes, aliquando non.

60. Tusses sine signis evanuerunt, nulla enim sputorum concoctio apparuit, neque alius consuetus abscessus. Maxilla etiam dextra convulsa est, comatosa, rursus deliravit, & cito ad mentem rediit. Cæterum à cibis aversum habebat animum. Maxilla autem ad locum suum rediit. Alvus biliosa pauca reddidit. Febricitavit acutius cum horrore, & sequentibus diebus vox defecit, rursusque rediit ad mentem, & loquebatur. Et 80. Mortua est. Huic Urinæ usque ad finem erant nigræ, & tenues, & aquosæ, & coma comitabatur. Cibum non sumebat, animo erat dejecto, insomnis, ira & inquietudine torquebatur, animo erat melancholico.

Ægrotus Tertius.

IN Thaso Pythionem, qui decumbebat supra Herculis fanum, ex laboribus & lassitudinibus & pravo victu; rigor magnus & febris acuta corripuit. Lingua arida erat. Siticulosus & biliosus. Non dormivit; Urinæ subnigræ suspensum quid sublime habebant, non sudavit. Altero sub meridiem die, extremarum partium refrigeratio accidit, & maxime circa manus & caput. Obmutuit (ἄναυδος) vox defecit (ἄφωνος) brevem spiritum traxit, post diuturnum tempus recaluit, sitiit, nocte quievit, sudavit circa caput parum.

Tertium diem quietum habuit. Vesperi circa solis occasum, aliquantulum frixit, turbatio accidit. Noctem laboriosè transegit. Nihil dormivit. Ex alvo pauca stercora compacta exierunt.

Quarto mane quievit, circa meridiem omnia exacerbata sunt. Frixit, obmutuit, vox defecit, deterius se habuit, recaluit. Post aliquod tempus minxit nigra suspensum quid habentia. Noctem quietam habuit, dormivit.

Quinto, allevatus esse visus est. Circa ventrem tamen pondus sensit cum dolore, siticulosus fuit, noctemque habuit molestam.

Sexto, mane quievit, vesperi autem dolores creverunt, exacerbationem habuit injecto verò clystere vesperi ex alvo probe dejecit, nocte dormivit.

Septimo die fastidiosus erat & inquietus, minxit oleosum noctem turbulente transegit, deliravit, nihil dormivit.

Octavo, mane quidem dormivit parum, mox accidit refrigeratio, vocis defectio, spiritus exilis & imminutus. Vesperi rursus recaluit. Deliravit, instante jam die parum levatus est, dejectiones erant meræ, paucæ, biliosæ.

Nono, soporosus erat, fastidiosus & quum excitabatur non valde siticulosus. Circa solis occasum molestè sese habuit, deliravit noctem habuit incommodam.

Decimo, mane defecit vox, multa refrigeratio, febris acuta, multus sudor. Mortuus est. Labores huic diebus paribus accidebant.

Ægrotus Quartus.

PHreniticus primo die quo decubuit, vomuit æruginosa, multa tenuia, febris corripuit cum horrore, multus sudor & continuus toto corpore dimanavit, capitis & colli gravitas cum dolore. Urinæ tenues, suspensiones exiguæ, dispersæ. Non suda-

davit. Ab alvo ejecit stercus confertim, multa deliravit, nihil dormivit.

Secundo, mane vox defecit: Febris acuta invasit. Sudavit. Non intermisit. Palpitationes per totum corpus. Nocte convulsiones.

Tertio, exacerbata sunt omnia. Mortuus est (secundum Fœsium) quarto.

Ægrotus Quintus.

IN Larissa Calvus femoris dextri repentino dolore correptus est, nihil eorum quæ offerebantur juvabat.

Primo die febris acuta & ardens, sensim corripuit, dolores autem comitabantur.

Secundo, femoris dolores remiserunt, febris autem intensa est, submoleste sese habuit, non dormivit. Extremæ partes frigidæ erant. Urinarum non probarum copia prodibat.

Tertio, femoris dolor sedatus est mentis autem alienatio accidit & perturbatio & mala jactatio.

Quarto, circa meridiem mortuus est acutissime.

Ægrotus Sextus.

ABderæ Periclem morbus corripuit acutus, continuus cum dolore. Multum sitiebat anxius erat, potum continere non poterat, erat sublienosus, & capitis gravitate laborabat.

Primo, fluxit sanguis multus ex sinistra nare, febris intendebatur, Minxit multum, turbatum, album, repositum, non subsidebat.

Secundo, omnia exacerbata sunt. Urinæ vero crassæ quidem erant, sed magis residentes: & anxietas levata est, dormivit.

Tertio, febris remissa est. Urinæ copiosæ, coctæ, multam hypostasin habentes. Noctem quiete transegit usque ad medium diem, sudavit sudore multo calido.

Quarto die per totum corpus, à febre liberatus est, & judicatus. Non rediit. Morbus erat acutus.

Ægrotus Septimus.

ABderæ Virginem quæ decumbebat in via sacra, febris ardens corripuit. Erat autem siticulosa, & insomnis. Fluxerunt muliebria primum ipsi.

6. Fastidium multum, ruborem contraxit cum horrore, & inquietudine.

7. Eadem perseverarunt. Urinæ tenues quidem, boni autem coloris, alvus commodè habebat.

8. Surditas accedit & febris acuta, insomnis erat & anxia, horrebat, intelligebat. Urinæ similes.

9. Et sequentibus eadem. Manebat item surditas.

14. Mens turbata, febris remisit.

17. E naribus sanguis fluxit multus. Surditas parum remisit, sequentibus fastidium & surditas aderat & delirabat.

20. Pedum dolor cœpit. Surditas & delirium intermisit. Fluxit parum sanguinis de naribus, sudore à febre liberata fuit.

24. Febris rediit, surditas rursus, pedum dolor permansit, alienatio mentis.

27. Sudavit multum, à febre liberata fuit. Surditas desiit. Dolor pedum permanebat. Quoad alia verò perfectè judicata est.

Ægrotus Octavus.

ABderæ Anaxionem qui decumbebat ad portas Thracias febris acuta corripuit: lateris dextri dolor continuus, tussis erat sicca, neque expuit primis diebus. Siticulosus insomnis. Urinæ boni coloris, multæ, tenues. 6. Deliravit, post fomenta calida nihil remittebatur. 7. Laboriose se habuit, febris enim intendebatur, & dolores non sunt minuti, & tusses infestabant & difficulter respirabat. 8. Venam in cubito secui,

 fluxit

fluxit multum, ut decebat. Remissi sunt dolores. Tusses quidem aridæ permanserunt. 11. Febres remiserunt, parum circa caput sudavit. Tusses adhuc durabant, & quæ à pulmone exibant humidiora erant. 17. Incepit pauca concocta spuere. Levatus est, sitibundus verò erat. Et eorum quæ à pulmone exibant probæ non erant expurgationes. 20. Sudavit, à febre liberatus est. A judicatione melius habuit. 27. Febris rediit, extussiit, excreavit cocta multa. In urinis erat subsidentia multe alba, desiit sitire, dormivit. 34. Sudavit toto corpore, liberatus est à febre, & omninò judicatus.

Ægrotus Nonus.

Abderæ Herophytus rectus, & obambulans capite dolebat, non multo postea decubuit. Febris eum corripuit ardens acuta. Vomuit ab initio multa biliosa. Siticulosus. Difficilis tollerantia multa. Urinæ tenues, nigræ in quibus suspensum quid sublime aliquando erat, aliquando non. Noctem laboriosam habuit. Febris alias aliter exacerbescebat plerunque sine ordine.

14. Verò surditas accidit, febres intendebantur, Urinæ eædem fuerunt.

20. Multum deliravit, & sequentibus.

40. Multus sanguis exiit de naribus & intelligebat magis. Surditas inerat quidem, minus tamen. Febres remiserunt. Sequentibus diebus sanguis erumpebat crebro & paulatim.

Circa 60. fluxus sanguinis cessaverunt. Coxæ autem dextræ dolor fortis exortus est, & febres intendebantur. Non multo tempore postea doluerunt omnes inferiores partes. Contigit autem aut febres esse majores & surditatem multam; aut hæc quidem, recedere & sublevari, infernarum verò partium circa coxam majores esse dolores.

Circa 80. remiserunt omnia; Dereliquit autem nihil. Urinæ enim boni coloris & copiosiores subsidentias habentes prodibant, & deliria minora erant.

Circa 100. alvus multis biliosis turbata est, & tempore non exiguo multa hujusmodi prodibant; & rursus dysenterica cum dolore. Aliorum autem quies. In summa febres defecerunt & surditas cessavit. 100. die perfectè judicatus est. Febris erat ardens.

Ægrotus Decimus.

Abderæ Nicodemum ex venere & potu febris corripuit. Initio fastidiosus erat & cardialgicus & siticulosus. Lingua usta, urinæ tenues, nigræ.

2. Febris exacerbata est cum horrore. Fastidiosus, nihil dormivit. Vomuit biliosa flava, urinæ similes. Noctem quietam habuit, dormivit.

3. Remiserunt omnia & quies erat. Circa solis occasum rursus subdifficilem habebat tollerantiam. Noctem laboriosè transegit.

4. Rigor cœpit & febris magna, omnium dolores aderant, urinæ tenues in quibus suspensum quid erat, deliravit multum.

7. Tranquillitas adfuit.

8. Alia omnia remiserunt.

10. Et sequentibus manserunt quidem dolores, leviores autem omnes accessiones & dolores, huic usque ad finem diebus paribus magis contingebant.

20. Urinam reddidit albam, cui crassities inerat, reposita non subsidebat, sudavit multum. Visus est à febre liberatus. Vesperi rursus incaluit. Iidemque dolores perseverarunt cum horrore & siti, parum deliravit.

24. Urinam reddidit copiosam albam, in qua multa subsidebant. Sudore copioso & calido diffusus est per totum corpus à febre liberatus est & judicatus.

Ægrotus Undecimus.

IN Thaso mulier morosa ex mœrore manifesto, recta adhuc & obambulans, insomnis facta est, & cibum non capiebat, siticulosa erat & anxia. Habitabat prope Pyladem in Lejo.

Primo die sub initium noctis, terrores, sermones multi, tristitia, febricula tenuis. Mane convulsiones multæ contigerunt. Cum autem intermisissent convulsiones illæ multæ, deliravit, turpia loquebatur. Multi dolores, magni, continui.

Secundo. Eadem. Nihil dormivit. Febris acutior.

Tertio. Convulsiones desierunt, coma autem & cataphora eam detinuerunt, & rursus expergefacta exiliit. Continere se non poterat. Multum delirabat, febris acuta erat. Eadem nocte sudor copiosus, & calidus toto corpore dimanavit, liberata est à febre, dormivit. Omnia intelligebat. Judicata est, circa tertium diem, urinæ nigræ, tenues erant, habebantque suspensum quid valde rotundum, non subsidebat; circa judicationem muliebria multa fluxerunt.

Ægrotus Duodecimus.

LArissæ Virginem febris corripuit ardens acuta. Insomnis, siticulosa; Lingua fuliginosa, arida. Urinæ, boni quidem coloris, sed tenues erant.

Secundo. Laboriose se habuit, non dormivit.

Tertio. Multa fluxerunt ab alvo, ut aqua biliosa, & sequentibus talia commodè prodierunt.

Quarto. Urinam reddidit tenuem, paucam, habebat suspensum quid sublime, quod non subsidebat, deliravit sub noctem.

Sexto. Sanguis ex naribus copiosus & multus effluxit, horrore correptus est, & sudore copioso, calido perfusa per totum corpus, à febre liberata est & judicata. Per febres autem, & etiam perfecta judicatione muliebria tunc primum fluxerunt. Virgo enim erat. Perpetuo autem stomachi fastidio laborabat, horrebat, faciei rubor aderat, oculorum dolor, capitis gravitas. Hæc non passa est recidivam, sed judicata. Dolores paribus diebus contingebant.

Ægrotus decimus tertius.

APollonius Abderæ morbum diu rectus, & obambulans sustinebat. Magna illi erant viscera & circa hepar dolor consuetus multo tempore comitabatur, & tunc sane ictericus factus est, flatuosus, colore subalbido. Cum cibo & potu intempestivo uteretur, & præcipuè carne bovina, primò incaluit parum decubuit. Cum verò usus fuisset copioso lacte, cocto, crudoque caprino, & ovino, pravaque victus ratione, insignes omnium læsiones factæ sunt: Nam febres exacerbatæ sunt nec venter quicquam ex ingestis effatu dignum reddidit. Urinæ tenues & paucæ prodibant. Insomnis erat. Inflatio mala aderat, multa sitis, comatosus, hypochondrii dextri elevatio cum dolore. Extrema omni ex parte subfrigida erant, parum deliravit, omnium quæ locutus est obliviscebatur, mentis compos non erat.

Circa 14. verò ex quo suborto rigore, incaluit, decubuit & insanivit, clamor, perturbatio, sermones multi, rursusque cessatio, & coma tunc temporis accessit, postea verò alvus turbata est multis, biliosis, meris, crudis. Urinæ nigræ erant, paucæ, tenues; plurima anxietas, dejectiones variæ erant, aut enim nigræ & paucæ & æruginosæ erant, aut pingues crudæ & mordaces, postea videbatur etiam lacti similes reddidisse. Circa 24. Levius, se habuit, alia verò eodem modo manserunt parum ad mentem rediit, verum ex quo decubuerat nullius recordabatur, rursus-

ſuſque celeriter decipiebat, procedebat omnia in deterius.

Circa 30. diem febris acuta corripuit, alvi excrementa copioſa erant & tenuja, diliravit, extrema frigida erant, vox defecit. 34. Mortuus eſt. Huic ex quo eum vidi, ad finem uſque alvus turbata fuit, urinæ tenues, nigræ comatoſus inſomnis, extremitates frigidæ, deliravit uſque ad finem, phreniticus.

Ægrotus decimus quartus.

IN Cyriſco Mulierem quæ gemellas & quidem ægre pepererat, nec ſatis expurgata erat, Primo febris corripuit cum horrore, & acuta, capitis & cervicis gravitas cum dolore tenuit. Inſomnis à principio erat, taciturna, & tetrica, & non obſecundans. Urinæ tenues erant & decolores, ſiticuloſa, ut plurimum faſtidioſa & anxia. Alvus ertatice turbata fuit & rurſus adſtricta.

Sexto, ſubnoctem deliravit, nihil dormivit.

Circa 11. verò inſanivit, rurſuſque ad mentem rediit. Urinæ nigræ erant, tenues, & rurſus cum intermiſiſſent, oleoſæ & alvus multa tenuia, turbata, egeſſit.

14. Convulſiones multæ exortæ ſunt, extremitates erant frigidæ, neque amplius ad mentem rediit. Urinæ ſuppreſſæ ſunt, mortua eſt phrenitis.

Ægrotus decimus quintus.

IN Thaſo, Dealcis uxorem quæ decumbebat in Lejo (vel Plano) febris cum horrore, & acuta, ex mœrore corripuit. A principio contegebatur, & ſemper uſque ad finem taciturna erat, palpabat, vellebat, ſcalpebat, pilos legebat, plorabat, rurſuſque ridebat, non dormiebat, alvus irritabatur, ſed nihil exibat, exiguum, admonita, bibebat. Urinæ tenues erant & paucæ, febres ad manum leves apparebant. Extremæ partes frigebant. 9. multum deliravit, rurſuſque quievit, tacita.

14. Spiratio fuit rara & magna per aliquod tempus, rurſuſque brevis.

17. Alvus turbulentè irritata eſt. Deinde ipſi potus pertranſibant, neque conſiſtebant, omnium ſenſu privata eſt, & cutis arida, circumtenſa.

20. Multum loquebatur, rurſuſque quieſcebat, muta. Brevem ſpiritum trahebat.

21. Mortua eſt. Huic ſpiratio rara & magna fuit uſque ad finem, omnium ſenſu privata eſt, ſemper contegebatur, aut multum loquebatur, aut taciturna erat uſque ad finem, phrenitis.

Ægrotus decimus ſextus.

IN Melibæa Adoleſcens, ex potu & multa venere, multo tempore calefactus decubuit.

Horrore concuſſus eſt, faſtidioſus erat, & anxius, ſine ſomno, & ſine ſiti.

Ex alvo, primo die, multa ſtercora prodierunt, cum multa defluxione, & ſequentibus, aquoſa, birioſa multa prodierunt.

Urinæ tenues, paucæ, decolores. Spiritus rarus, magnus per tempus, hypochondriorum diſtentio ſubmollis, producta utrinque, cordis palpitatio perpetua uſque ad finem: minxit oleoſum, deliravit modice, modeſtus erat & quietus, cutis arida & diſtenta, dejectiones multæ, tenues, aut bilioſæ & pingues.

14. Omnia exacerbata ſunt.

Mente eſt motus.

Multa deliravit.

20. Inſanivit, ſe ſe jactavit. Nihil minxit, vix potum continebat.

24. Mortuus eſt, phrenitis.

LIBER QUARTUS EPIDEMIORUM.

Virgini, cum die sexto judicatio advenisset, in morbum recidit, judicata verò sunt omnia per sextum. His temporibus sexto, & octavo judicabantur circa Plejadis occasum.

Qui in Sutrina decumbebat, Sanguinem per nares fudit valde biliosum, pauca dejiciebat, judicatus est septimo cum rigore.

Mulier quædam cum albis mensibus filiam peperit: Alia cum rubris, ut par erat.

Nicippus in febribus semen effudit somnians, nec quicquam in deterius processit, & hoc ipsi sæpe contigit, & nullo modo læsus est. Illi prædictum est istud cessaturum, cum febres judicatæ essent, & ita accidit.

Alcippus hæmorrhoidibus laborans, prohibebatur curari, curatus, insania correptus est, quæ febre acuta superveniente cessavit.

In acutis febribus siticulosi, à medicis vexati in potu, aut etiam sua sponte abstinentes, videntur posse bibere multum. Aqua frigida data, ut vomant, prodest, biliosa enim aderunt.

LIBER QUINTUS EPIDEMIORUM.

6. In Oeniadis, vir quidam morbo tenebatur, cum sine cibo permaneret, strepitum in ventre vehementem (vel secundum Valesium vehementem suctionis sensum) & dolorem percipiebat: & cum cibo assumpto & contrito, tempus etiam aliquod elapsum esset, post assumptum cibum, paulo post idem patiebatur, corpusque tabescebat, & absumebatur, neque alimentum ei accedebat ex assumptis cibis, & reliquiæ ciborum pravæ & exustæ per alvum demittebantur. Cum vero recens cibatus esset, tum minime strepitum (suctionis sensum) sentiebat, neque dolor detinebat. Hic, assumptis omnis generis medicamentis & sursum & deorsum purgantibus, nihil allevabatur. Secta verò per vices utriusque manus vena, donec exsanguis redderetur, tum demum juvatus est, & à malo liberatus.

25 Larissæ famula Dyseridis adhuc juvencula, cum venere uteretur, vehementi circum circa dolore afficiebatur, alias verò indolens erat, nec unquam concepit. Sexaginta autem annos nata, post meridiem dolebat vehementer, velut paritura. Cum autem ante meridiem multum comedisset porrum, & dolor, omnium præteritorum vehementissimus, ipsam corripuisset, exurgens asperum quiddam in uteri ore contrectavit. Deinde cum jam animo linqueretur, alia mulier immittens manum extraxit lapidem asperum fusi verticulum æquantem, & statim sana facta est, posteaque permansit.

27 Autonomus in Omilo ex capitis vulnere mortuus est 16. die, cum æstate media cominus lapide fuisset percussus secundum suturas in medio sincipite. Hoc me latuit, eum sectione indigere, deceperunt enim me suturæ, in seipsis jaculi læsionem continentes. Postea enim manifestum fuit.

Primum quidem ad claviculam, postea autem ad latus, dolor admodum vehemens exortus est, & convulsio utramque manum occupavit. In medio enim capitis & sincipitis habebat ulcus.

Sectus est 15. die, nec multum pus prodiit, meninx enim sine putredine apparebat.

(A futuris se deceptum esse Hippocrates memoriæ prodidit, more scilicet magnorum virorum, & fiduciam magnarum rerum habentium. Nam levia ingenia, quia nihil habent, nihil sibi detrahunt.) *Cornel. Celsus.*

28 Famula in Omilo 12. annos na-

ta, ex capitis vulnere moritur æstate media, 14. die, convulsio manum sinistram corripiebat, nam in dextra magis parte habebat vulnus.

40 Hermophili filius ægrotavit 11. diebus: Febris tenebat ipsum, & non descendebant cibi, primum quidem deliravit, nocte verò cessavit, sequenti die sine voce jacebat stertens, distortos habens oculos, febricitans. Penna verò immissa vomuit bilem atram, & clystere immisso stercus multum subiit.

45 Sutor qui in Pityo erat, calceum assuens sese supra genu in femur pupugit, & fere ad digiti longitudinem subulam immersit. Huic nullus sanguis effluxit, & vulnus citò coivit, femur autem totum intumescebat, & tumor ad inguina, & lateris inanitatem extendebatur. 3. die mortuus est.

46 Quidam juxta inguen sagitta percussus, quem nos vidimus, maximè præter opinionem servatus est. Neque enim cuspis exempta est (erat enim admodum in profundo) neque hæmorrhagia ulla fiebat mentione digna: Neque Phlegmone aderat, neque claudicavit. Nos autem cuspidem invenientes exemimus, cum sex jam essent anni, ex quo percussus erat. Suspicio erat, inter nervos occultatam fuisse cuspidem, nullamque venam aut arteriam dissectam esse.

50. Virgo illa pulchra Nerei filia annos 20. nata, à muliercula amica ludente, lata manu percussa est secundum sinciput, & tunc quidem vertigine tenebricosa correpta est, & respiratione privata, & cum in domum venisset, statim eam febris vehemens corripuit, cum capitis dolore & faciei rubore. 7. die è dextra aure pus prodiit fœtidum, subrubrum, cyatho amplius, & melius se habere videbatur, & sublevata est. Rursus intendebatur febris, & in somnum deferebatur, nec loqui poterat, & faciei pars dextra trahebatur, difficulter spirabat, & cum tremore convellebatur, & lingua cohibebatur, & oculus stupidus erat, 9. mortua est.

53 Cuidam, quæ 20. ætatis annum agebat, & pharmacum corruptorum biberat, dolor contigit, & vomitus biliosorum multorum, pallidorum & porraceorum: cum bibisset, convulsio corripiebat, linguam mandebat. Cum circa 4. advenissem, ipsi lingua erat magna & nigra, oculorum vero album rubescebat, insomnis erat. Quarto die mortua est sub noctem.

74 Magnæ navis Gubernatori anchora digitum indicem & manus dextræ os infernum, confregit; inflammatio successit, sideratio & febris. Moderatè per alvum purgatus est, ex quo calores & dolores mites fuerunt. E digito quiddam decidit. Post septimum diem moderata sanies exibat: Postea dixit, se omnia non posse lingua enunciare. Prædictum est fore episthotonum, ad id conferebant maxillæ impactæ, deinde ad cervicem retractæ. Tertio verò in posteriora totus convellebatur cum sudore. Sexto die à prædictione mortuus est.

(Libro septimo ubi reperitur eadem historia, quinto die purgatus dicitur.)

85 Adolescens quidam post multum meri potum, in tentorio quodam supinus dormiebat. Hujus in os serpens arges irrepsit, & cum sensisset, nec posset loqui, stridit dentibus, & serpentem devoravit, & vehementi dolore afficiebatur, & manus efferebat, ut qui strangularetur, jactavit seipsum, & convulsus, mortuus est.

89 Uxor Epicharmi antequam pareret dysenteria laborabat, vehemens dolor aderat dejectiones subcruentæ, mucosæ, ubi peperisset, confestim sanata est.

96 Philes filium ex denudatione ossis in fronte, 9. die febris corripuit, os livorem contraxit, mortuus est.

LIBER SEXTUS EPIDEMIORUM.

Sectio Prima.

QUibuscunque ex corruptione circa uterum, & tumoribus, in capitis gravitatem convertitur affectus, circa sinciput dolores præcipue accidunt.

6 Menstruæ purgationes mulieribus aquosis diu perseverant, nisi autem celeriter prodeant, intumescunt.

9 Ante rigorem, urinarum suppressiones accidunt, si ex utilibus signis processerint, & alvus permeet, somnique affuerint.

Sectio Secunda.

1 DIlatare, constringere, alia quidem oportet, alia autem non.

Lib. 2. Sect. 3. Aph. 13. sect. 2. 13 Quæ 4. die accidunt sanguinis è naribus eruptiones, difficilem faciunt judicationem.

15 Quæcunque febres naturam tertianæ induunt, noctem quæ accessionem præcedit, difficilem habent, quæ verò subsequitur, ut plurimum leviorem.

17 Nihil sine consilio suscipiendum, nec quidquam negligendum.

18 Contraria paulatim adhibere oportet, & interquiescere.

Valesius. Periculosius censeo incidere in medicum, qui nesciat quiescere, quam qui nesciat contraria adhibere. Nam qui nescit quiescere, nescit occasiones contraria adhibendi, quare nescit contraria adhibere. Qui nescit contraria adhibere, tamen, si prudens est, scit quiescere, atque si prodesse non potest, tamen non obest. Præstantissimus tamen est medicus eruditus pariter ac prudens, qui novit festinare lente, pro ipsius morbi urgentia, auxiliis instare, atque in occasione uti maximè opportunis, alioqui quiescere.)

19 Capitis posteriore parte dolente, secta in fronte vena recta juvat. Aph. 68 sect. 5.

22 Lata exanthemata non sunt admodum pruriginosa, qualia Simon habebat per hiemem, qui cum ad ignem inungeretur, aut calida lavaretur, juvabatur. Vomitus non conferebant. Si quis calida fomenta adhibuisset, adjuvari potuisse existimo.

26 In magnis malis, facies si sit bona, signa bonum. In parvis, bonæ significationi contraria denuncians, malum significat.

33. Ut omnia circa ægrotantem sedulò administrentur, quædam de morbo sunt interroganda, videndum qualia sint, quæ narrant, ut accipiendi sermones, quænam pertinent ad ægrotantem, quæ ad assidentes, & ad externa.

Sectio Tertia.

1 CUtis raritas affert alvi densitatem, cutis compactio carnium incrementum, & cerebri consumptio calvitium.

2 Corporis evacuatio, seu detractio fit cursibus, luctis (quiete) multa deambulatione, ovilla carne, maza cocta ut plurimum; Et panis exiguus convenit.

3 Cum autem jam conciderint, offerre suillam assam convenit. Cum verò reficiantur, id indicat, quod corpus floridum rursus efficitur.

4 Exercitationum modum significat sudor fluens guttatim, qui exit velut ex canalibus, aut concidentia ex elevatione.

18. Cum venere uti, aut hircire incipiunt, sanguinem fundunt.

20. Mutationes cavendæ sunt.

24. Sitim cohibet os claudere, tacere, ventum cum potu frigidum inducere.

28 Quibus in morbis, quæ facta sunt liberant, eosdem, si ante fiant, prohibent.

31 Incruenta spuentibus, sanguinis detractionem prohibet anni tempus, lateris dolor, bilis.

Se-

Sectio Quarta.

7 ÆGrotis gratificandum eſt in iſtis rebus, ut nimirum potus & cibi mundè præparentur, & quæcunque videt, & tangit, mollia ſint; In aliis etiam quæ non valdè lædant, aut facile emendari queant, ut frigida, quum ea opus eſt. In his etiam ægroto gratificandum, qualia ſunt introitus, ſermones, habitus corporis, veſtitus, tonſura, ungues & odores.

18 Aqua edax, vigilia edax.

20 Sanitatis tutela eſt, cibis non ſatiari, & impigrum eſſe ad labores.

24 Terra ſiccitatibus ſqualida, volatilium genus bene ſe habet.

28 Cibos Labores præcedere debent.

Sectio Quinta.

1 NAturæ morborum ſunt medicatrices.

6 Morbi connutriti in ſenectute deſinunt, concoctione, ſolutione & rarefactione.

9 Labor articulis & carnibus confert, viſceribus verò cibus & ſomnus; animæ deambulatio, cogitatio hominibus.

13 Lingua humorum ſerum quale ſit indicat, pallidæ quidem Linguæ, ex bilis redundantia fiunt. (Bilioſum autem à pingui) rubicundæ vero à ſanguine, nigræ ab atra bile, aridæ autem ab exuſtione fuliginoſa, & utero, albæ vero à pituita.

15 Lingua concolor eſt humori prædominanti, ideoque per hanc dignoſcimus humores.

16 Si carnes videntur eſſe ſalſæ guſtanti, redundantiæ ſignum eſt.

18 Hominibus aurium ſordes, dulces quidem lethales, amaræ verò minimè.

19 Terram mutare confert in longis morbis.

21 In diuturnis circa articulos defluxionibus, (quæ Κεδματα græcis dicuntur) venas in auribus poſteriores pertundere oportet.

22 Venus in morbis à pituita utilis.

25 Increſcentes morbos coitus exaſperat.

32 Ulcera exoriuntur, ſi quis impurus exercitatione utatur.

33 Si mulier aut capra elaterium aut cucumerem ſylveſtrem comederint, etiam pueri purgantur.

Sectio Sexta.

1 EKπνοον κὴ εἴσπνοον ὅλον τὸ σῶμα. Totum corpus tam foras, quam intrò ſpirabile eſt.

9 Quartana laborantes nullo magno morbo corripiuntur, ſi prius autem corripiantur, & quartana ſuperveniat, liberantur.

10 Pro quibus, quinam morbi ſuccedant, videndum.

21 Sputa rotunda delirium ſignificant.

22 Urina multam ſubſidentiam habens, ſolvit deliria: qualis fuit Dexippi, poſt defluvium capillorum.

23 Quartana non producitur ultra annum.

(Fœſius, non ante annum deſinit.)

Sectio Septima.

2 ANginæ hac tempeſtate (quam fuſe deſcribit) liberis duabus obortæ ſunt, eæque mitiſſimæ, ſervis verò exuberabant, & quibus vehementiſſimæ contigebant, eæ celerrimè peribant.

3 Sanguinem è venis profluentem ſiſtunt animi deliquium, figura alliorſum tendens, linamentum contortum, appoſitio, deligatio.

Hydropicos celeriter ſecare oportet; tabeſcentes urere ſtatim, ſecare caput, & hujuſmodi.

Sectio

Sectio Octava.

4 RENum vitia supra quinquagesimum annum sanata non vidi.

19 Continentia, contenta & impetum facientia corpora sunt consideranda.

20 Sermonis & silentii habenda est ratio. Dicere oportet quæ velit æger; quibus sermonibus utatur videndum, sive magni sint, sive multi, sive veri, sive conficti.

46. Contraria victus ratio in morbis instituenda est.

48 Victus ratio quantum fieri potest cognoscenda, nam illius ignoratio multas affert calamitates.

49 Optimis Medicis similitudines imponunt, & difficultates pariunt, sed contraria efficit causa. Et sane difficile est curandi vias ratiocinatione assequi.

52 Satyrus in Thaso cognomento Grypalopex, cum esset annorum circiter 25. Semen per somnum effudit sæpe, & interdiu quoque sæpe ipsi prodibat. Cum autem ad annum 30. pervenisset, tabe correptus mortuus est.

54 Melancholici plerumque consueverunt fieri epileptici, & epileptici melancholici: horum autem quidvis præcipue fit, prout, in alterutram partem morbus inclinaverit, etenim si in corpus, epileptici fiunt, si autem in mentem, melancholici.

55 Abderis, Phaethula Pythei conjunx, per juventam antea fæcunda fuerat, cum autem vir ipsius in exilium pulsus fuisset, muliebria multo tempore defecerunt, postea verò in articulos dolores, & rubores acciderunt; quæ cum ei contigissent, tunc corpus virile factum est, & omnino hirsutum, & barba producta est, & vox aspera reddita; & cum omnia fecissemus ut muliebria elicerentur, non profluxerunt, sed mortua est, cum non diu postea vixisset.

56 Evenit autem, & Namysiæ Gorgippi uxori in Thaso idem. Videbatur omnibus medicis, quibus & ego forte adfui, unica spes esse, ut in muliebrem naturam reduceretur, si menses secundum naturam prodirent, sed neque huic potuerunt prodire, quamvis omnia tentata. Non multo post mortua est.

LIBER SEPTIMUS EPIDEMIORUM.

CAuponi, qui peripneumonia laborabat, alvus statim subiit, circa quartum diem, sudor multus accidit. Febricula soluta esse videbatur. Tussicula, nulla erat, ut ita dicam. 5. 6. & 7. detinebat febris, sudor 8. 9. excreabat pallidum. 10. affatim, non sæpe dejiciebat. Circa undecimum mitius se habuit. 14. Sanus evasit.

Prodromi filius æstate sublæsus, febre ardente laborabat, lingua ipsi subarida, obscura, dejectio multa, servatus.

Isagoræ filius posteriore capitis parte vulneratus est, contuso osse ac denigrato, die quinto liberatus: Os autem non abscessit.

Hippiæ Soror hieme phrenitide correpta est, mente aberrabat, manibus laborabat, seipsam lancinabat. 5. & 6. die, sub noctem voce destituta est. Comatosa buccas & labia veluti dormientes, inflabat. 7. die mortua est.

Capitis dolores ex utero, castoreum sedat.

Plerique hysterici affectus à flatibus ortum ducunt: indicant ructus & strepitus circa ventrem, & tumores lumborum, & dolores circa renes & coxas.

Quibus prægnantibus ex casu, aut convulsione, aut plaga, dolores accidunt moderati, intra triduum manifestè constat, an fœtum corrumpent.

Fullo qui in Syro Phrenitide laborans cum ustione tremulus fuit. Crurum color erat culicum puncturis similis,

milis, oculus magnus, exiguus motus, vox fracta, clara tamen. Urina pura subsidentiam non habens. Nunquid propter dejectionem à Tapsia morbus 18. remisit, sine sudore evanescens.



LIBER APHORISMORUM.

Περὶ Ἀφορισμῶν.

Sectio Prima.

1 Vita brevis, ars longa, occasio præceps, experimentum periculosum, judicium difficile. Oportet autem non modo seipsum exhibere, quæ oportet facientem, sed & ægrum, & præsentes, & externa.

Aph. 2. Sect. 4. 2 In perturbationibus alvi, & vomitibus sponte evenientibus, si quidem, qualia oportet purgari, purgentur, confert & facilè ferunt: Sin minus, contra. Sic & vasorum evacuatio, si quidem, qualem fieri decet, fiat, confert, & facilè ferunt: Sin minus, contra. Respicere igitur oportet & regionem, & tempestatem & ætatem, & morbos, in quibus convenit, aut non.

3 Athletarum boni habitus, ad summum progressi, periculosi, si in extremo constiterint: Neque enim possunt in eodem statu permanere, neque quiescere. Cum vero non quiescant, neque ultra possunt in melius proficere, reliquum est, ut in deterius labantur. Horum igitur causa bonum habitum solvere conducit haud cunctanter, quo rursus renutritionis initium corpus sumat. Neque vasorum considentiæ ad extremum perducendæ: Periculosum enim. Sed qualis natura fuerit ejus quid perpessurus est, eo usque progrediendum. Sic & evacuationis, quæ ad extremum tendunt, periculosæ: & rursus refectiones, cum extremæ fuerint periculosæ.

4 Victus tenuis & exquisitus, cum in morbis longis semper, tum in acutis, ubi non convenit, periculosus. Ac rursus qui ad extremum tenuitatis devenit victus, gravis. Nam & repletiones ad extremum perductæ, graves sunt.

5 In tenui victu delinquunt ægri: ob id magis læduntur. Quicunque enim error committitur, major in tenui fit, quam in paulo pleniore victu. Propterea etiam sanis periculosus est valde tenuis victus; Quoniam errores gravius ferunt. Hac igitur de causa tenuis & exquisitus victus, eo qui fit paulo plenior, maxima ex parte periculosior.

6 Ad extremos morbos extrema exquisite remedia optima.

7 Ubi morbus peracutus est, statim extremos habet labores, & extreme tenuissimo victu uti necesse est. Ubi verò non, sed plenius licet cibare, tantum à tenui recedendum, quantum morbus remissior extremis fuerit.

8 Cum morbus in vigore fuerit, tum vel tenuissimo victo uti necesse est.

9 Conjicere oportet, num sufficiat ægro is victus usque ad morbi vigorem, & utrum prius ille deficiet, neque cum eo victu perduare poterit, vel morbos ante deficiet & remittet.

11 In paroxysmis cibum subtrahere oportet; exhibere enim noxium. Et quicunque morbi per periodos exacerbantur, in eorum paroxysmis subtrahere oportet.

13 Senes facillime jejunium ferunt, deinde qui constanti sunt ætate, minime adolescentes, omnium minime pueri, præsertim illi, qui inter ipsos sunt vividiores.

14 Quæ crescunt, plurimum habent calidi innati: Plurimo igitur egent alimento: sin minus, corpus con-

consumitur. Senibus verò parum calidi inest, paucis propterea fomitibus indigent, quia à multis id extinguitur. Hanc ob causam senibus febres non perinde acutæ fiunt: frigidum enim eorum corpus.

15 Ventres hieme, & vere natura calidissimi sunt, & somni longissimi. Per ea igitur tempora copiosiora alimenta sunt exhibenda, siquidem calidi innati plus habent, unde & copiosiore indigent alimento; indicium sunt ætates & Athletæ.

16 Victus humidus febricitantibus omnibus confert, maximè verò pueris, & aliis qui tali victu uti consueverunt.

17 Et quibus semel aut bis, plura aut pauciora, & per partes offerre oporteat, considerandum. Concedendum autem aliquid tempestati anni, regioni, ætati & consuetudini.

18 Æstate & autumno cibos difficillimè ferunt, hieme facillimè, deinde vere.

20 Quæ judicantur & judicata sunt perfectè, ne moveto, neque innovato, sive purgantibus medicamentis, sive aliis irritamentis, sed finito.

21 Quæ ducere oportet, quo maximè vergant, eò ducenda, per loca convenientia.

22 Concocta medicamento purgante educenda, & movenda, non cruda, neque per initia, nisi turgeant, ut plurimum verò non turgent.

23 Excreta non copia sunt æstimanda, sed si qualia oportet exeant, & facile ferat æger. Atque ubi ad animi defectionem educere expedit, faciendum id quoque, si æger par esse possit.

24 In acutis morbis rarò, & in principiis, medicamentis purgantibus utendum, idque diligenti ante adhibita circumspectione faciendum.

Sectio Secunda.

1 QUo in morbo somnus noxam adfert, lethale. Si verò somnus prosit, minimè lethale.

2 Ubi delirium somnus sedaverit, bonum.

3 Somnus, vigilia, utraque modum excedentia, malum.

5 Spontaneæ lassitudines morbos denunciant.

6 Qui aliqua corporis parte dolentes, fere dolorem non sentiunt, iis mens ægrotat.

7 Quæ longo tempore extenuantur corpora, lente reficere oportet: quæ verò brevi, celeriter.

8 Si a morbo cibum capiens quispiam, vires non recipiat, copiosiore alimento corpus uti significat. Si verò cibum non capienti, idem eveniat, vacuatione indigere sciendum est.

9 Corpora ubi quis purgare volet, facile fluentia reddere oportet.

10 Impura corpora, quo plus nutriveris, eo magis lædes.

11 Facilius est potu refici, quam cibo.

12 Quæ in morbis post crisin relinquuntur, recidivas facere solent.

13 Quibus crisis fit, his nox accessionem præcedens, gravis subsequens verò, levior plerumque.

14 In profluviis alvi, mutationes excrementorum juvant, nisi in prava mutentur.

16 Ubi fames, laborandum non est.

19 Morborum acutorum non omnino certæ sunt prædictiones, neque mortis, neque salutis.

20 Quibus per juventutem, alvi sunt humidæ, iis senescentibus exsiccantur: quibus verò in juventute, alvi sunt siccæ, iis senescentibus humectantur.

21 Famem, vini potus solvit.

22 Morbos, qui à repletione fiunt, curat evacuatio; eos verò qui ex evacuatione, repletio: & in cæteris contrarietas remedio est.

23 Morbi acuti judicantur intra dies 14.

24 Index septimi quartus. Sequentis septimanæ Octavus initium. Spectandus quoque est undecimus, siquidem is secundæ septimanæ quartus.

tus eſt. Rurſumque 17. ſpectandus: Is enim a quarto decimo quartus eſt, & ab undecimo ſeptimus.

25 Æſtivæ quartanæ plerumque breves ſunt: Autumnales verò longæ, & maxime quæ ad hiemem pertingunt.

26 Febrem convulſioni ſupervenire ſatius eſt, quam convulſionem febri.

27 Iis quæ non cum ratione ſublevant, non oportet fidere. Neque multum formidare mala quæ præter rationem eveniunt. Plurima enim horum incerta ſunt, nec admodum perſeverare, aut longo tempore durare conſueverunt.

29. Incipientibus morbis, ſi quid movendum videtur move: Vigentibus autem, quieſcere melius eſt.

31 A morbo belle comedenti, nihil proficere corpus, malum eſt.

33 In quovis morbo valere ratione, recteque ſe ad ea quæ offeruntur habere, bonum. Contrarium verò malum.

34 In morbis minus periclitantur, quorum naturæ, & ætati, & habitui, & anni tempeſtati morbus magis cognatus fuerit, quam quibus in nullo horum cognatus fuerit.

35 Omnibus in morbis, partes quæ ad umbilicum & imum ventrem ſunt, craſſitudinem habere, melius eſt: Valde verò tenues & tabefactas eſſe, pravum. Periculoſum verò illud eſt, etiam ad infernas purgationes.

36 Sana habentes corpora, pharmacis purgati citò exolvuntur, ut & qui pravo utuntur cibo.

38 Paulo deterior, & potus, & cibus, ſuavior tamen, melioribus quidem, ſed inſuavioribus, præferendus.

39 Magnam partem Senes Juvenibus minus ægrotant: Quicunque verò morbi iis accidunt diuturni, plerumque commoriuntur.

40 Raucedines & gravedines, in valde Senibus non coquuntur.

41 Qui ſæpe & vehementer, ſine cauſa manifeſta, animo linquuntur, ii derepente moriuntur.

42 Solvere Apoplexiam, vehementem impoſſibile quidem, levem verò non facilè.

43 Ex iis, qui ſtrangulantur, & diſſolvuntur, nec dum tamen mortui ſunt, non ſe recolligunt, quibus ſpuma circa os fuerit.

44 Qui natura ſunt valde craſſi, magis ſubito moriuntur, quam graciles.

45 A Comitiali morbo, juvenes mutatione potiſſimum ætatis, & regionum, & victuum, liberationem accipiunt.

47 Dum pus fit, dolores ac febres accidunt magis, quam confecto.

49 Conſueti ſolitos labores ferre, etſi fuerint invalidi aut Senes, non conſuetis, quamvis robuſtis & Juvenibus, facilius ferunt.

50 Conſueta longo tempore, etiamſi deteriora ſint, inſuetis minus moleſta eſſe ſolent; quare ad inſolita quoque facienda mutatio.

51 Plurimum & repente vacuare, vel replere, vel calefacere, vel refrigerare, aut alio quovis modo corpus movere, periculoſum: Omne ſiquidem nimium, naturæ inimicum. Paulatim vero quod fit, tutum, & præſertim ſi quis ab uno ad aliud tranſierit.

52 Omnia ſecundum rationem facienti, ſi non ſuccedant ſecundum rationem, non eſt tranſeundum ad aliud, manente eo, quod ab initio viſum fuit.

53 Quicunque alvos humidas habent, dum Juvenes ſunt, melius degunt his qui ſiccas habent. At in ſenectute deterius degunt; nam ſeneſcentibus ut plurimum ſiccantur.

Sectio Tertia.

SEx primos Aphoriſmos hujus ſectionis, vide ſupra lib. de humoribus.)

7 Per ſiccitates febres acutæ fiunt; Et ſiquidem annus magna ex parte talis.

talis extiterit, qualem fecit constitutionem, ut plurimum etiam tales morbos expectare oportet.

8 Constantibus temporibus, si tempestiva tempestive fiant, morbi stabiles, & boni judicii accidunt. Inconstantibus autem, instabiles, & mali judicii.

9 Autumno in universum morbi acutissimi, & perniciosissimi: Ver autem saluberrimum & minimè exitiale.

10 Autumnus tabidis malus.

lib. de äere, locis, & aquis. 11 Inter anni partes, si hiems sicca & aquilonia, ver pluviosum, & australe fuerit, æstate necesse est febres acutas fieri, & ophthalmias, & dysenterias, mulieribus præsertim, & viris natura humidioribus.

lib. de aere, locis, & aquis. 12 At si australis hiems, & pluviosa, & clemens fuerit, ver autem siccum & aquilonium, mulieres quibus partus in ver incidit, quavis occasione abortiunt: Quæ verò pepererint, infirmos & morbosos infantes edunt, ita ut vel statim intereant, vel tenues, & valetudinarii vivant. Cæteris verò mortalibus dysenteriæ, & ophthalmiæ siccæ fiunt, & Senibus catarrhi perniciem brevi allaturi.

lib. de ae. locis, aquis. 13 Si verò æstas sicca & aquilonia fuerit, autumnus autem pluviosus, & australis, capitis dolores ad hiemem fiunt, & tusses, & raucedines, & gravedines, nonnullis etiam tabes.

14 Si verò aquilonius sit & siccus autumnus, hominibus natura humidis, & mulieribus commodus: Reliquis verò, ophthalmiæ siccæ accident, & febres acutæ, & gravedines diuturnæ, nonnullis verò etiam melancholiæ.

15 Ex constitutionibus anni, in universum siccitates assiduis imbribus sunt salubriores, & minus mortiferæ.

16 Assiduis imbribus morbi fere fiunt, febres longæ, fluxiones alvi, putredines, epilepsiæ, apoplexiæ, anginæ. Siccitatibus autem, morbi tabifici, ophthalmiæ, articulorum dolores, urinæ & intestinorum difficultates.

17 Quotidianæ autem constitutiones, aquiloniæ quidem, cogunt corpora, & firma, agilia, beneque colorata, ac auditu valentiora reddunt, alvum siccant, oculos mordent, & si pectus dolor aliquis prius habuerit, exasperant: At austrinæ, corpora exolvunt, & humectant, auditum hæbetant, caput gravant, vertiginem oculis, tarditatem corporibus adferunt, alvum humectant.

18 Per tempora verò anni, vere quidem, & prima æstate, pueri, & his ætate proximi, optime degunt, valentque maxime. Æstate verò & autumno ad aliquam quidem partem, Senes. Reliquo autumno & hieme, qui mediam ætatem agunt.

20 Vere fiunt furores, melancholiæ, epilepsiæ, fluxiones sanguinis, anginæ, gravedines, raucedines, tusses, lepræ, impetigines, vitiligines, & pustulæ ulcerosæ plurimæ, tubercula, articulorum dolores.

21 Æstate verò, nonnulli horum, & febres continuæ, & ardentes, & tertianæ plurimæ, quartanæ item, & vomitiones, alvi profluvia, ophthalmiæ, aurium dolores, oris ulcerationes, genitalium putredines, & sudationes.

22 Autumno, æstivi etiam multi morbi fiunt, & febres quartanæ, & erraticæ, lienes, aquæ inter cutem, tabes, urinæ stillicidia, lienteriæ, dysenteriæ, coxæ dolores, anginæ, asthmata, volvuli, epilepsiæ, insaniæ, melancholiæ.

23 Hieme verò, pleuritides, peripneumoniæ, lethargi, gravedines, raucedines, tusses, pectoris, laterum, lumborum, & capitis dolores, vertigines, apoplexiæ.

24 In ætatibus autem talia eveniunt, parvis quidem & recens natis pueris, aphthæ, vomitus, tusses, vigiliæ, pavores, umbilici inflammationes, aurium humiditates.

25 Ad dentitionem verò accedenti-

tibus, gingivarum pruritus, febres, convulsiones, alvi profluvia, & maximè ubi caninos dentes producunt, & iis qui inter pueros sunt crassissimi, & qui alvos duras habent.

26 Ipsis vero grandiusculis, consillarum inflammationes, vertebræ in occipitio introrsum luxationes, asthmata, calculi, lumbrici rotundi, ascarides, verrucæ pensiles, satyriasmi, strumæ, & alia tubercula, præcipuè ante dicta.

27 Grandioribus adhuc, & ad pubertatem accedentibus, plurima ex his, & febres diuturnæ potius, & ex naribus sanguinis fluxiones.

29 Juvenibus autem, sanguinis spuitiones, tabes, febres acutæ, epilepsiæ, & alii morbi, sed præcipue supra nominati.

30 Ultra hanc ætatem provectis, asthmata, pleuritides, peripneumoniæ, lethargi, phrenitides, febres ardentes, alvi profluvia diuturna, choleræ, dysenteriæ, lienteriæ, hæmorrhoides.

31 Senibus, spirandi difficultates, catarrhi tussiculosi, stranguriæ, dysuriæ, articulorum dolores, nephritides, vertigines, apoplexiæ, mali corporis habitus, pruritus totius corporis, vigiliæ, alvi, oculorum, & narium humiditates, visus hebitudines, glaucomata, auditus graves.

Sectio Quarta.

Aph. 29. sect. 5. 1 PRægnantes purgabis, si materia turgeat, quadrimestres, & usque ad septimum mensem, sed has parcius. Juniores autem & Seniores caute vitare oportet.

4 Æstate superiores potius ventres, hieme verò inferiores purgandi.

5 Sub cane, & ante canem, difficiles sunt purgationes.

6 Graciles, & ad vomendum faciles, sursum purgandi, caventes hiemem.

7 Difficulter autem vomentes, & mediocriter carnosi, deorsum, caventes æstatem.

8 Tabidi verò, vitantes purgationes per superiora.

10 Purgandum in valde acutis, si turgeat materia, eodem die, differre enim in talibus, malum.

11 Quibus tormina adsunt, & circa umbilicum dolores, & lumborum dolor, qui neque medicamento, neque aliter solvatur, in siccum hydropem firmatur.

13 Ad helleboros, qui non facile sursum purgantur, iis ante potionem corpora præhumectanda, copiosiore alimento, & quiete.

14 Poto Helleboro, corpus movendum potius, quam somno tradendum, aut quieti. Nam vel navigatio indicat, motione turbari corpora.

15 Quum helleborum magis ducere voles, move corpus: Quum verò sistere, somnum concilia, nec move.

16 Helleborus periculosus sanas carnes habentibus. Convulsionem enim inducit. Aph. 36. sect. 2.

17 Non febricitanti, cibi fastidium, oris ventriculi morsus, vertigo tenebricosa, & oris amaritudo, purgatione per superna opus esse, significat.

18 Supra septum transversum dolores, qui purgatione egent, sursum purgare opus esse, indicant. Qui verò infra, deorsum.

19 Qui potione medicamentum purgantur non sitiunt, purgandi finis non fit, donec sitiverint.

20 Febris expertibus si tormina adsint, & genuum gravitas, & dolor lumborum, inferna purgatione opus esse, significant.

21 Excrementa alvi nigra sanguini atro similia, sponte euntia, sive cum febre, sive citra febrem, pessima. Et quanto ipsorum colores pravi fuerint plures, eo deterius. A medicamento autem talia exigi, melius est, idque quanto ipsorum plures fuerint colores, non malum. Coac. 608.

22 Morbis quibusvis incipientibus, si atra bilis supra infrave exierit, lethale.

23 Qui-

23 Quibus per morbos acutos, aut diuturnos, aut vulnera, aut alio modo extenuatis, atra bilis, aut velut sanguis niger, prodierit, postridie moriuntur.

24 Dysenteria, si ab atra bile incipiat, lethalis est.

25 Sanguinem superne quidem efferri, qualiscunque sit, malum. Inferne verò niger si dejiciatur, bonum.

28 Quibus dejectiones sunt biliosæ, surditate superveniente, cessant: Et quibus surditas adest, biliosis dejectis, finitur.

Coac. 15. 29 Febricitantibus, si sexto die rigores fiant, difficulter judicantur.

37 Frigidi sudores, cum febre quidem acuta, mortem; Cum mitiore verò, morbi longitudinem significant.

38 Qua corporis parte, sudor est, ibi morbum esse significat.

41 Sudor multus per somnum citra causam manifestam factus, copiosiore cibo corpus uti significat: Quod si cibum non assumenti hoc accidat, vacuatione indigere significat.

Aph. 62. *Sect.* 7. *Aph.* 63. *Sect.* 7. *Aph.* 64. *Sect.* 7. 43 Febres, quæ tertio quoque die vehementius affligentes non intermittunt, periculosiores: Quoquo modo autem intermiserint, periculum abesse significant.

44 Quos febres longæ exercent, Iis tubercula ad articulos, vel dolores fiunt.

45 Quibus tubercula ad articulos, vel dolores, post febres diuturnas, fiunt, ii cibariis plurimis utuntur.

46 Si rigor, febre non intermittente, ægrum jam debilem frequenter invadat, mortiferum est.

Aph. 1. & 72. *Sect.* 7. 48 In febribus non intermittentibus, si partes externæ algeant, internæ utantur, & sitiunt, lethale est.

57 Spasmo aut Tetano vexato, febris si accesserit, morbum solvit.

59 Tertiana exquisita septennis ad summum circuitibus, judicatur.

60 Quibus per febres aures obsurduerint, iis sanguis è naribus profluens, aut perturbata alvus, solvit morbum.

61 Febricitantem nisi diebus imparibus febris reliquerit, solet reverti.

62 Quibus per febres icterus supervenerit, ante diem Septimum, malum.

63 Quibus in febribus quotidie rigores repetunt, quotidie febres solvuntur.

64 Quibus per febres icterus die 7. aut 9. aut 11. aut decimo quarto, supervenerit, bonum, nisi dextrum hypochondrium durum sit, alioqui minimè bonum.

70 Quibus per febres urinæ turbatæ quales jumentorum, iis dolor capitis vel adest, vel aderit.

71 Quibus die septimo futura crisis est, iis urina rubram die quarto nubeculam habet.

72 Quibus pellucidæ & albæ sunt urinæ; malæ: Maximè verò tales in phreniticis apparent.

74 Quibus spes est ad articulos abscessum futurum, abscessu liberat urina multa, crassa, & alba reddita: Qualis in febribus cum lassitudinis sensu, quarto die exire incipit. Quod si ex naribus etiam sanguis profluxerit, brevi admodum solutio fit.

75 Si quis sanguinem, aut pus mejat, renum aut vesicæ exulcerationem significat.

76 Quibus cum urina crassa, exiguæ carunculæ, aut velut pili una exeunt, his à renibus excernuntur.

77 Quibus cum urina crassa, furfurea quædam simul minguntur, his vesica scabie laborat.

78 Qui sponte sanguinem mejunt, iis à renibus venulam ruptam esse significat.

79 Quibus in urina subsident sabulosa, iis vesica calculo laborat.

80 Si quis sanguinem, aut grumos mejat, aut urinam guttatim emittat, & dolor ad imum Ventrem, ac interfœminium incidat, ea quæ circa vesicam sunt laborant.

81 Si quis sanguiuem, aut pus, aut squammulas mejat, & gravis odor adsit, vesicæ exulceratio significatur.

83 Mictus noctu plurimus parvam dejectionem significat.

Sectio Quinta.

Aph. 25. sect. 7. 1 CONvulsio ab helleboro, lethalis.

2 Convulsio vulneri supervenïens, lethalis.

3 A copioso sanguinis fluxu, singultus, aut convulsio, malum.

4 A purgatione immodica, convulsio, aut singultus superveniens, malum.

5 Si ebrius quispiam derepente obmutescat, convulsus moritur, nisi febre corripiatur, aut ubi ad horam pervenerit, qua crapulæ solvuntur, vocem recuperet.

6 Qui Tetano corripiuntur, intra 4. dies intereunt: Si verò hos superaverint, incolumes evadunt.

7 Epilepsia, quibus ante pubertatem contingit, mutationem recipit: Quibus post 25. annum, eos ferè comitatur ad mortem usque.

8 Qui pleuritide laborant, nisi intra 14. dies supernè repurgentur, iis in empyema fit mali translatio.

9 Tabes iis maximè ætatibus fit, quæ à decimo octavo sunt anno, ad tricesimum quintum.

10 Quibus ex angina liberatis, ad pulmonem mali fit conversio, ii intra dies septem moriuntur. Si verò hos effugerint, purulenti evadunt.

11 Qui tabe vexantur, si sputum quod extussiunt, carbonibus injectum olet graviter, & capilli à capite defluunt, lethale.

13 Qui spumantem sanguinem extussiunt, iis ex pulmone educitur.

14 Si tabe detento profluvium alvi superveniat, lethale.

15 Qui ex pleuritide empyi fiunt, si à ruptione intra dies 40. sursum purgentur, liberantur: Alioqui transeunt in tabem.

18 Frigidum inimicum ossibus, dentibus, nervis, cerebro, dorsali medullæ, calidum verò amicum.

24 Frigida pectori inimica, tusses movent, sanguinis fluxiones, & destillationes efficiunt.

25 Articulorum tumores & dolores absque ulcere, atque etiam podagricos, & convulsiones, magna ex parte, frigida largè effusa levat, & extenuat, solvitque dolorem. Torpor enim modicus doloris solvendi vim habet.

28 Suffitus aromatum muliebria educit.

30 Mulierem gravidam morbo quopiam acuto corripi, lethale.

31 Mulier in utero gerens secta vena abortit: Et magis, si major fuerit fœtus.

32 Mulieri sanguinem evomenti, menstruis erumpentibus, solutio fit.

33 Mulieri, menstruis deficientibus, sanguis è naribus profluens, bonum.

34 Mulieri uterum gerenti, si alvus multum fluat, periculum est ne abortiat.

35 Mulieri hystericæ, aut difficulter parienti, sternutamentum superveniens, bonum.

36 Mulieri menses decolores, nec eodem semper modo & tempore prodeuntes, purgationem indicant esse necessariam.

37 Mulieri in utero gerenti, si mammæ subito extenuentur, abortit.

39 Si mulier quæ nec prægnans, nec puerpera est, lac habet, ei menstrua defecerunt.

44 Quæ præter rationem tenues uterum gerunt, abortiunt donec habitiores evaserint.

45 Quæ mediocriter corpulentæ, abortum faciunt secundo mense, aut tertio, sine occasione manifesta, iis acetabula uteri mucoris sunt plena, nec præ pondere fætum continere possunt, sed abrumpuntur.

46 Quæ præter naturam crassæ non concipiunt, iis uteri os ab omento comprimitur, & priusquam extenuentur, non concipiunt.

49 Ad secundas deturbandas, sternutatorio immisso, nares & os comprimito.

57 Men-

57 Menstruis abundantibus morbi eveniunt, & subsistentibus accidunt ab utero morbi.

60 Si prægnanti purgationes menstruæ cursum suum teneant, bene valere fętum est impossibile.

61 Si mulieri purgationes non prodeant, neque horrore, neque febre superveniente, cibique fastidia ei accidant, prægnantem esse putato.

62 Quæ frigidos & densos uteros habent, non concipiunt: Et quæ præhumidos uteros habent, non concipiunt: Extinguitur enim in ipsis genitura. Et quæ plus æquo siccos, & adurentes: Nam alimenti defectu semen corrumpitur. Quæ verò ex utrisque moderatam nactæ sunt temperiem, eæ fæcundæ evadunt.

64 Lac præbere capite dolentibus, malum. Malum verò & febricitantibus, & quibus hypochondria elata, aut murmurantia, & siticulosis. Malum item quibus biliosæ dejectiones, febres acutæ, copiosa sanguinis evacuatio facta est. Convenit verò tabidis non admodum febricitantibus & in febribus longis, & languidis, dum nullum ex supradictis signis adsit, & præter rationem extenuatis.

68 Parte capitis posteriore dolenti, in frontem excurrens vena incisa, prodest.

69 Rigores incipiunt mulieribus ex lumbis magis, & per dorsum perveniunt in caput: Viris verò parte corporis posteriore magis quam anteriore, veluti ex femoribus, & cubitis. Argumento est cutis raritas quam pilus ostendit.

70 Qui quartana corripiuntur, non admodum convulsionibus tentantur: Si verò prius tentati fuerint, superveniente quartana, liberantur.

Sectio Sexta.

1 IN diuturnis lævitatibus intestinorum, si ructus acidus superveniat, qui prius non extiterit, bonum est signum.

2 Quibus nares humidiores natura, & genitura humidior, ii minus prospera valetudine fruuntur: Quibus verò hisce contraria adsunt, Salubrius degunt.

3 In longis intestinorum difficultatibus cibi fastidium, malum. Et cum febre pejus.

4 Circumglabra ulcera, maligna.

6 Renum, & vesicæ vitia in senibus difficulter curantur.

8 Hydropicis ulcera in corpore orta, non facilè sanantur.

10 Caput dolenti, & vehementer laboranti, pus, aut aqua, aut sanguis per nares, os, aut aures, effluens, morbum solvit.

11 Melancholicis, & nephriticis, hæmorrhoides supervenientes, bonum.

12 A diuturnis hæmorrhoidibus curato, nisi una quæpiam servetur, periculum hydropis vel tabis impendet.

13 Singultu detento, si sternutamenta supervenerint, singultum tollunt.

14 Hydrope detento, si aqua è venis in ventrem confluxerit, solutio fit.

15 Longo alvi profluvio laboranti, sponte vomitus superveniens, alvi profluvium solvit.

16 Pleuritide aut peripneumonia detento, alvi profluvium superveniens, malum.

17 Ophthalmia laborantem, alvi profluvio corripi, bonum.

18 Cui perfecta est vesica, aut cerebrum, aut cor, aut septum transversum, aut aliquod ex intestinis tenuibus, aut ventriculus, aut hepar, lethale.

19 Ubi dissectum fuerit os, aut cartilago, aut nervus, aut genæ pars tenuis, aut preputium, neque augetur, neque coalescit.

21 Insanis, si varices, vel hæmorrhoides supervenerint, insaniæ solutio.

23 Si metus, & mæstitia multo tempore perseverent, melancholicum est signum.

24 Si quod gracile inteſtinum perſectum ſit, non coaleſcit.

25 Eryſipelas foras intrò converti, malum: intus verò foras, bonum.

26 Quibus in febre ardente tremores fiunt, delirium ſolvit.

27 Quicunque empyi, aut hydropici uruntur, aut ſecantur, ſi pus, aut aqua univerſim effluxerit, omnino moriuntur.

28 Eunuchi non laborant podagra, neque calvi fiunt.

29 Mulier non laborat podagra, niſi menſes ipſi defecerint.

30 Puer non laborat podagra, ante veneris uſum.

31 Oculorum dolores meri potio, aut balneum, aut fomentum, aut venæ ſectio, aut purgatio ſolvit.

33 Qui acidum ructant, aut admodum pleuritici fiunt.

35 Hydropicis tuſſis ſuperveniens, malum.

36 Difficultatem urinæ phlebotomia ſolvit.

37 Ab angina detento tumorem fieri in collo, bonum: Foras enim, morbus vertitur.

38 Quibus occulti cancri fiunt, non curare melius: Cureti enim citius intereunt.

39 Convulſio vel à repletione fit, vel ab inanitione: Ita verò & ſingultus.

42 In ictericis hepar durum fieri, malum.

43 Qui lienoſi dyſenteria corripiuntur, iis poſt longam ſupervenientem dyſenteriam, hydrops, aut lienteria accidit, & moriuntur.

45 Quæcunque ulcera annua ſunt, aut longiore tempore durant, in iis os abſcedere eſt neceſſe, & cicatrices cavas fieri.

46 Qui gibbi ex aſthmate aut tuſſi ante pubertatem fiunt, moriuntur.

47 Quibus venæ ſectio, aut purgatio prodeſt, bis vere ſecanda vena, aut purgatio imperanda.

48 Lienoſis dyſenteria ſuperveniens, bonum.

49 Qui podagrici morbi fiunt, ſedata inflammatione, intra dies 40. conquieſcunt.

50 Quibus diviſum eſt cerebrum, his febrem & bilioſum vomitum ſupervenire eſt neceſſe.

51 Qui valentes capitis repente doloribus corripiuntur, & protinus muti fiunt, & ſtertunt, intra dies ſeptem intereunt, niſi febris eos prehenderit.

53 Deliria quæ cum riſu fiunt, tutiora: quæ verò ſtudio adhibito, periculoſiora.

55 Dolores podagrici vere, & autumno ferè moventur.

57 Apoplectici fiunt maximè à quadrageſimo anno, ad ſexageſimum.

58 Si omentum exciderit, neceſſariò computreſcit.

59 Quibus longo coxendicum dolore conflictatis, femoris ſummum coxa excidit, rurſuſque recidit, iis mucores innaſcuntur.

60 Quibus diuturno dolore iſchiadico vexatis femur excidit, iis crus contabeſcit, & claudicant, niſi urantur.

Sectio Septima.

10 AB ileo vomitus, vel ſingultus, vel convulſio, vel delirium, malum.

11 A pleuritide, peripneumonia, malum.

12 A peripneumonia, phrenitis, malum.

14 Propter plagam in capite acceptam, ſtupor, aut deſipientia, malum.

15 Ex ſanguinis ſputo, puris ſputum, malum.

16 A puris ſputo, tabes, & fluxus: quum verò ſputum ſiſtitur, moriuntur.

17 Inflammationi hepatis ſi ſupervenerit ſingultus, malum.

22 A diuturno partium ad ventrem attinentium dolore, ſuppuratio.

23 A ſincera dejectione, dyſenteria, malum.

27 Si prægnanti teneſmus ſupervenerit, abortum facit.

29 Si

29 Si Leucophlegmatiæ detento, fortis diarrhæa supervenerit, morbum solvit.

30 Quibus per diarrhæam spumosa, sunt alvi excrementa, iis à capite effluunt talia.

31 Quibus per febres in urinis sedimenta crassiorem farinam referunt, longam invaletudinem fore significant.

32 Quibus in urinis biliosa sedimenta, sed supra tenuia apparuerint, acutum morbum significant.

33 Quibus divulsæ sunt urinæ, iis vehemens fit in corpore perturbatio.

34 Quibus in urinis bullæ innatant, nephritim, & longam fore invaletudinem significant.

35 Quibus in urina adipalis superficies est, & conferta iis nephriticum, & acutum morbum adesse significat.

37 Qui sanguinem evomunt, si sine febre, salutare; si cum febre, malum. Curatio perficitur refrigerantibus, & astringentibus.

39 Si quis sanguinem & grumos meiat, & stranguria laboret, dolore ad hypogastrium, & pectinem, & perinæum pertinente, ad vesicam loca laborant.

40 Si subito lingua impotens reddatur, vel aliqua corporis pars attonita stupeat, planè id melancholicum est.

44 Si empyis cum uruntur, aut secantur, purum & album pus effluat, evadunt: Si verò subcruentum, fæculentumque & fætidum, pereunt.

45 Quibus purulentum jecur aduritur, si purum pus effluat & album, salvi fiunt: In tunica enim ipsis pus continetur. Si verò qualis amurca profluat, intereunt.

46 Dolores oculorum post meraci vini potum, & aquæ calentis copiosæ balneum, venæ sectione curato.

48 Urinæ stillicidium, ac meiendi difficultatem, vini meraci potus, & venæ sectio solvit.

50 Quibus cerebrum syderatum est, intra tres dies intereunt: Si verò hos superaverint, sani fiunt.

52 Quibus hepar admodum dolet, iis febris superveniens solvit dolorem.

56 Anxietudinem, oscitationem, horrorem, vinum pari aquæ portione temperatum, solvit.

58 Quibus occasione aliqua cerebrum fuerit vehementer concussum, mutos protinus fieri necesse est.

59 Corporibus, humida carne præditis, imperanda fames est: Nam fames siccat corpora.

SECTIO OCTAVA.

Continens. Τὰ ἐξωτικά.

Ex Epistola ad Cratevam.

SUcci omnes, & fluidi liquores in vitreis vasis adferantur: Folia, flores & radices, in fictilibus novis probe obturatis, ut ne ventis difflata vim medicam perdant.

Cum ab omni arte aliena sit procrastinatio, tum verò maximè in Medicina, in qua dilatio, vitæ periculum adfert. Temporum autem opportunitates curationum sunt animæ.

Multa nos mortales latent.

Neque enim ei qui in periculo constitutus est, satis sunt quæ possumus, verum etiam, quæ non possumus expetit.

Ex Epistola ad Damagetum.

TOtus homo ab ipso ortu morbus est. Dum educatur inutilis, auxilium supplex implorat. Dum increscit, improbus & demens est, institutione puerili indigens; In ætatis vigore constitutus, audax; Ætate marcescens, miserabilis, suos labores per imprudentiam excolens.

Ægrotantes simul ac servati sunt, causam Diis, vel Fortunæ attribuunt.

Ex Epistola ad Democritum.

IN arte Medica, quæ recte fiunt, plerumque quidem hominum vul-

gus non admodum laudat, ſæpe verò Diis attribuit. At ſi in aliquo repugnans natura, eum qui curatur, interemerit, Numen prætermittens, Medicos incuſat: Et Ego ſane plus reprehenſionis, quam honoris ex arte mihi conſecutus videor. Neque enim quantumvis jam Senex, ad artis medicæ finem perveni, neque etiam ipſius inventor Æſculapius.

Ex Democrati Epiſtola ad Hippocratem, de Natura humana.

VEſicæ vicina infantium mater, gravis calamitas, ſexcentarum ærumnarum mulieri author, uterus delitéſcit.

Ex Epiſtola ad Demetrium Regem.

HUmanorum morborum radix caput eſt, ex eoque maximæ ægrotationes adveniunt, cum enim toti corpori incumbat, eorum omnium, quæ ingeruntur reliquias, & tenues humores, non ſecus ac cucurbitulam attrahere contingit.

De purgatoriis Remediis.

ANte omnia bilioſis oportet propinare cholagogum pharmacum pituitoſis, phlegmagogum, hydropicis, hydrogogum, melancholicis, melanogogum.

Fæda eſt calamitas, pharmaco purgatorio hominem interiiſſe.

Qui validis febribus impliciti jacent, his non ante febris remiſſionem, pharmaca dare oportet; ſin minus, cunctandum ſaltem ne intra decimum quartum diem.

De Hominis Structura.

SAnguinis locus, & ſpiritus in corde eſt: A dextris quidem ejus ſanguis, à ſiniſtris verò ſpiritus conſiſtit.

Venæ à corde ſanguinem ſumunt, per quas corpori diſtribuitur.

F I N I S.

INDEX SECTIONUM, ET CAPITUM In ſingulis Sectionibus Contentorum.

SECTIO

Prima.

SECTIO

Secunda.

SECTIO

Tertia.

SECTIO

Quarta.

SECTIO

Quinta.

SECTIO

Sexta.

SECTIO

Septima.

SECTIO

Octava.



IN-

INDEX RERUM PRÆCIPUARUM Quæ hoc Opere continentur.

Bra-

E

F

G

H

I

L

M

Mor-

Te-

V

FINIS.